БІЛОРУСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

СЛОВНИКИ УКРАЇНИ

СЛОВНИКИ УКРАЇНИ

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК УКРАІНЫ
Інстытут мовазнаўства імя А. А. Патабні

Р. П. Піўтарак, А. І. Скапненка

БЕЛАРУСКА-ЎКРАІНСКІ СЛОЎНІК

Пад рэдакцыяй
члена-карэспандэнта НАН Украіны,
доктара філалагічных навук, прафесара
Р. П. ПІЎТАРАКА

Кіеў
Выдавецтва «Довіра»
2006

СЛОВНИКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні

Г. П. Півторак, О. І. Скопненко

БІЛОРУСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

За редакцією
члена-кореспондента НАН України,
доктора філологічних наук, професора
Г. П. ПІВТОРАКА

Київ
Видавництво «Довіра»
2006

ББК 81.2БІЛ-4
П32

Українсько-білоруський словник — першу в історії культурних взаємин двох братніх народів лексикографічну працю такого профілю — укладено за диференційним принципом. Видання містить загальновживану лексику сучасної білоруської літературної мови, а також найпоширеніші в білоруській літературі розмовні слова, архаїзми й діалектизми, що істотно відрізняються від українських відповідників, та найвідоміші білоруські фразеологізми. Словник покликаний задовольнити найгостріші практичні потреби користувачів під час перекладу різноманітних текстів з білоруської мови на українську та при самостійному вивченні білоруської мови.

Для широкого кола літераторів, журналістів, науковців, студентів і всіх, хто цікавиться білоруською мовою та культурою.

Рецензенти:
Академік АПН України,
доктор філологічних наук, професор *А. П. Грищенко;*
доктор філологічних наук, професор *В. М. Брицин*

Надруковано за ухвалою вченої ради
Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України

Наукова розробка та укладання словника здійснені в межах проекту «Словники України» відповідно до указу Президента України від 7 серпня 1999 року «Про розвиток національної словникової бази»

ISBN 978-966-507-213-3

ЗМІСТ — ЗМЕСТ

Калісьці паміж двух шнуроў пшаніцы
Спынілі двое на мяжы плугі.
І з іх адзін назваўся украінцам,
І беларусам вызнаўся другі.

Абое селі і на родных мовах
Паміж сабой гамонку павялі.
І стала іх ратайская размова
Найлепшай дыпламатыяй зямлі.

Сяргей Панізьнік

Мова родная, мова дзядоў!
Іншай мовы мы сэрцам не чуем.
Мілагучнасцю любых нам слоў,
Быццам музыкай, душы чаруеш.

Ларыса Геніюш

ПЕРЕДМОВА

Сучасна Республіка Білорусь — це високорозвинена європейська держава, відома у світі не тільки своїм досить потужним економічним і науково-технічним потенціалом, але й багатою духовною культурою, оригінальною художньою літературою, самобутнім професійним і народним мистецтвом. Між білоруським та українським народами склалася давня традиційна дружба. Нас єднає спільна історична доля, близькість мов і культур, схожі політичні, національні, економічні та культурні проблеми на всіх історичних етапах боротьби за свою національну незалежність і державність. Тож цілком зрозумілий сталий інтерес різних верств українського суспільства до Білорусі. Українських читачів цікавлять економічні, політичні, літературні та загальнокультурні справи наших сусідів-білорусів, хід їхнього національного й духовного відродження. Українці все більше прагнуть читати в оригіналі твори Янки Купали, Якуба Коласа, Максима Богдановича, Володимира Короткевича, Янки Бриля, Василя Бикова та багатьох інших письменників, багату й різноманітну білоруську періодику. Однак для цього потрібен загальнодоступний перекладний словник.

Пропонований Білорусько-український словник в історії мовно-культурних взаємин наших народів створено вперше. Він призначений для широкого кола літераторів, журналістів, науковців, студентів і всіх, хто прагне вивчити білоруську мову або принаймні ближче й безпосередньо ознайомитися з білоруською літературою різних жанрів. Цей Словник буде в пригоді й майже 250 тисячам білорусів, для яких Україна стала другою Батьківщиною. Відірвані від свого краю, не всі вони зберегли рідну мову. Проте нині й у них пробуджується національна свідомість, прагнення до опанування материнської білоруської мови.

Білоруська мова така сама давня, як і всі інші слов'янські мови. Формувалася вона, починаючи від VII—VIII ст. н. е., на основі племінних діалектів дреговичів, кривичів і частково радимичів під значним впливом балтського субстрату. Протягом багатьох століть білоруська мова розвивалася і збагачувалася як у народнорозмовній, так і в літературній формах. Білоруський фольклор вважається одним з найбагатших серед фольклорних надбань слов'янських народів. Сучасна білоруська літературна мова має досконалу граматичну будову, розмаїту палітру стилів, багатий словниковий склад. Вона не поступається перед найрозвиненішими мовами світу і здатна повністю обслуговувати всі сфери громадсько-політичного життя, науки, техніки, літератури, мистецтва і всієї культури білоруської нації.

Укладання повного Білорусько-українського словника з охопленням усього лексичного багатства білоруської мови — справа майбутнього. Нині ж автори ставили своїм завданням створити компактний, зручний для користування словник, який давав би якнайбільше інформації і задовольнив би найгостріші практичні потреби користувачів під час перекладу різноманітних текстів з білоруської мови на українську. Цей Словник може бути також джерелом засвоєння специфічного національного фонду білоруської лексики для тих, хто опановує білоруську мову в українських вищих навчальних закладах, за самовчителями або зовсім самостійно. Він зможе так само прислужитися й для вивчення української мови білорускомовними читачами.

Пропонований Словник відбиває найновіші досягнення білоруської лексикографії. Він створений на базі таких білоруських лексикографічних праць: Беларуска-рускі слоўнік: У 2-х т. — Мінск: БелСЭ, 1989. — Т. 1—2; Русско-белорусский словарь: В 3-х т. — Минск: Бел. энциклопедия им.Петруся Бровки, 1995. — Т. 1—3; Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: У 5-ці т. — Мінск: БелСЭ, 1977 — 1984. — Т. 1—5; Слоўнік беларускай мовы: Арфаграфія. Арфаэпія. Акцэнтуацыя. Словазмяненне / Пад рэд. акад. АН БССР М. В. Бірылы. — Мінск: БелСЭ, 1987; *Лемтюгова В. П.* Українсько-білоруський словник. — Мінск: Выш. школа, 1980; *Грабчиков С. М.* Белорусско-русский словарь для средней школы. Изд. 2-е, перераб. — Минск: Нар. асвета, 1975; *Лепешаў І. Я.* Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы: У 2-х т. — Мінск: Бел. энцыклапедыя. — 1993. — Т. 1—2; Тлумачальны слоўнік беларускай мовы / Пад рэд. чл.-кар. АН Беларусі М. Р. Судніка і канд. філал. навук М. Н. Крыўко. — Мінск: Бел. энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 1996. В українській частині Словника використано: Словник української мови: В 11 т. — К.: Наук. думка, 1970—1980. — Т. 1—11; Словарь української мови за ред. Б. Грінченка. — К., 1958. — Т. 1—4; Русско-украинский словарь: В 3-х т. — Киев: Наук. думка,

1987—1988. — Т.1—3; *Ганич Д. И., Олейник И. С.* Русско-украинский словарь для средней школы / Под ред. И. А. Варченко. — Киев: Рад. школа, 1962; *Ганич Д. И., Олейник И. С.* Русско-украинский словарь. Изд. 4-е. — Киев: Глав. ред. УСЭ, 1979; Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки / Уклад.: *Й. Ф. Андерш, С. А. Воробйова та ін.* — К.: Наук. думка, 1994; Російсько-український словник наукової термінології: Біологія. Хімія. Медицина / Уклад.: *С. П. Вассер, І. О. Дудка та ін.* — К.: Наук. думка, 1996; Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / Уклад.: *В. В. Гейченко, В. М. Завірюхіна та ін.* — К.: Наук. думка, 1998; Російсько-український словник / За ред. доктора філол. наук, проф. В. В. Жайворонка. — К.: Абрис, 2003; *Вирган І. О., Пилинська М. М.* Російсько-український словник сталих висловів. — Х.: Прапор, 2000 та інші російсько-українські словники різного часу; Фразеологічний словник української мови / Уклад.: *В. М. Білоноженко, В. О. Винник та ін.* — К.: Наук. думка, 1993. — Кн. 1—2; Словник синонімів української мови: У 2-х т. / Уклад.: *А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк та ін.* — К.: Наук. думка, 1999—2000. — Т. 1—2; Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: *В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк та ін.* — К.: Наук. думка, 2003, найновіші орфографічні й термінологічні словники сучасної української літературної мови, а також матеріали лексичної картотеки Інституту української мови НАН України.

Білорусько-український словник уклали: Г. П. Півторак — передмова, літери **а, б, г, д, е, ё, ж, з, і, к, о, п — паску́львацъ**, наукове редагування Словника; О. І. Скопненко — переклад передмови білоруською мовою, літери **в, л, м, н, паску́рчваны — пая́ць, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, э, ю, я.**

І. Обсяг і структура Словника

§ 1. Пропонований білорусько-український словник укладено за диференційним принципом, тобто до нього включено переважно загальновживану лексику сучасної білоруської літературної мови, а також найпоширеніші в білоруській літературній мові розмовні слова, архаїзми та діалектизми, що істотно відрізняються від українських відповідників, а саме:

1) лексеми, абсолютно різні за звуковим складом в обох мовах (гетеролекси) — як специфічно білоруські (**адвячо́рак, ама́ль, апо́шні, жыха́р, зо́лак, кра́таць, пале́так, практыкава́нне, ро́стань, спагна́нне, церушы́ца**), так і запозичені (**апанта́ны, вяндлі́на, дзірва́н, дранцве́ць, лёс, нако́нт, свіра́н, сро́дак** і т. ін.);

2) слова, що відрізняються в білоруській та українській мовах специфічними суфіксами та префіксами (**абаро́нца, барацьбі́т, про́сьбіт, глухме́нь, ве́тразь, це́мрадзь, ле́цейка, сэ́рцайка, дачу́хна, мату́хна; адпераза́ць** «розперезати», **адсю́ль** «звідси» і т. ін.);

3) білорусько-українські міжмовні омоніми (білор. **дыва́н** «виріб з важкої ворсистої візерункової тканини, яким прикрашають стіни, застеляють підлогу» — укр. **дива́н** «предмет м'яких меблів зі спинкою та поруччям для сидіння й лежання», білор. **парабкава́ць** «наймитувати» — укр. **парубкува́ти** «бути молодим, неодруженим юнаком, чоловіком» і т. ін.;

4) деякі білоруські пароніми, тобто слова однієї частини мови, дуже близькі за звучанням, але з різним значенням (білор. **грама́дства, грама́дскасць** — укр. **суспі́льство, грома́дськість**; білор. **абагу́ліць, абагу́льніць** — укр. **усуспі́льнити, узага́льнити**; білор. **абшыу́ка** — укр. **обши́вка, облямі́вка**; білор. **абшэ́ўка** — укр. **підкла́дка**, *розм.* **пі́дшивка**;

5) лексеми, які в білоруській та українській мовах відрізняються місцем наголосу (білор. **але́нь, ва́пна, віхо́р, га́ньба, до́лата, зало́за, ло́пух, мэ́та, нечува́на, тава́рышы, уно́чы, чарга́, шыро́ка** — укр. **о́лень, вапно́, ви́хор, ганьба́, долото́, за́лоза, лопу́х, мета́, нечу́вано, товариші́, уночі́, че́рга, ши́роко** та ін.);

6) тотожні за звуковим складом і значенням слова, які в білоруській та українській мовах належать до різних граматичних родів [білор. **але́й, меда́ль, цень, шыне́ль** (усі — чол. роду) — укр. **олі́я, меда́ль, тінь, шине́ля** (усі — жін. роду)];

7) окремі білоруські лексеми, незвичний склад яких зумовлений не регулярними законами білоруської фонетики, а історично-етимологічними чинниками (білор. **адысці́ — укр. відійти́**, білор. **азо́ранасць — укр. ося́йність**, білор. **аро́л — укр. оре́л** та ін.);

8) багатозначні слова, частина значень яких збігається із семантикою відповідних слів в українській мові, а частина — значно відрізняється: **вы́явіць** *док.* **1.** *(показати, зробити явним, помітним; шукаючи, знайти)* ви́явити; **2.** *(виписати з домової книги)* ви́писати; **в. кватара́нта** ви́писати квартира́нта;

9) з метою збереження певних лексикографічних принципів до Словника включено деякі опорні білоруські слова, котрі не мають істотних фонетико-орфографічних відмінностей від українських відповідників, але похідні форми від яких відрізняються настільки, що утруднюють їх семантизацію й потребують перекладу.

У Словнику наведено також значну кількість словосполучень і фразеологічних зворотів, часто вживаних у білоруській художній, публіцистичній та науково-популярній літературі.

§ 2. Свідомо не включалися до Словника слова, що не становлять жодних труднощів для перекладу або для семантизації яких достатнє елементарне ознайомлення зі специфічними особливостями білоруської графіки, фонетики та граматики:

1) слова, абсолютно тотожні за написанням і значенням (білор. і укр. **ба́ба, брат, го́луб, іскра, кашта́н, куто́к, ла́па, ла́тка, луска́, меч, мо́ва, по́вар, по́ле, пункт, рука́, са́жа, сон, табло́, там, танк, тума́н, хіба́, храм, чума́к, шлях, я́ма** та ін.);

2) слова, що мають суто орфографічні відмінності, зумовлені особливостями білоруської абетки, або відбивають закономірності білоруської фонетичної та граматичної систем: акання, якання, дзекання, цекання, послідовно тверді шиплячі та **р**, закінчення прикметників на **-ы**, інфінітивні суфікси **-ць, -чы** (білор. **бабо́ўна, варо́на, галава́, даро́га, дзень, ціха, жыццё, жэ́рдка, чырво́ны, чэ́сны, шча́сце, шчо́тка, шэ́сць, рэ́заць, сэ́рца, абзяляні́ць** і т. ін. — укр. **бавовна, воро́на, голова́, доро́га, день, ти́хо, життя́, же́рдка, черво́ний, че́сний, ща́стя, щі́тка, шість, рі́зати, се́рце, озелени́ти** й т. ін.);

3) слова зі збільшувальними та зменшувально-пестливими суфіксами, за винятком специфічно білоруських, які становлять труднощі під час перекладу;

4) власні імена, географічні назви та абревіатури;

5) іншомовні слова, властиві всім східнослов'янським мовам або лише білоруській та українській мовам;

6) застаріла діалектна й термінологічна лексика, відсутня або рідко вживана в сучасній білоруській літературній мові.

II. Будова словникових статей

§ 3. Реєстрові слова в Словнику розміщені в суворо алфавітному порядку. Кожна словникова стаття, як правило, містить одне білоруське реєстрове слово. Автори свідомо відмовилися від гніздового принципу укладання статей, дотримуючись традицій білоруської лексикографії та забезпечуючи максимальну зручність у користуванні Словником. Разом в одній статті подаються лише деякі прикметники, дієслова недоконаного і доконаного видів, дієприкметники та прислівники, що мають подвійний наголос (**агнявы́** *і* **агнёвы, акапа́ны** *і* **ако́паны, апублікава́ны** *і* **апублiко́ваны, апа́ўдні** *і* **апо́ўдні** і т. ін.), а також паралельні форми деяких іменників, дієслів і дієприкметників (**аглабі́льна** *і* **аглабі́на, адле́га** *і* **адлі́га, аляняня́** *і* **алянянё, аха́пак** *і* **аха́пка, адапхну́ць** *і* **адпіхну́ць, апраманя́ць** *і* **апраме́ньваць, адамкнёны** *і* **адамкну́ты, асарамаці́ць** *і* **асаро́міць, абшна́раны** *і* **абшны́раны, адплысці́** *і* **адплы́ць, адтраса́ць** *і* **адтрэ́сваць** і т. ін.).

Якщо білоруське слово вживане лише в певному словосполученні, то після такого слова ставиться двокрапка, а далі наведено відповідний вислів і подано його переклад:

абве́сны: абве́сны лад *грам.* дійсний спо́сіб.

адыхо́дак: на адыхо́дак на проща́ння.

аво́хці: а. мне ле́ле, ле́лечко, ой ле́ле, ой ле́лечко; гай-гай.

аду́м: сваім ~мам як спаде́ на ду́мку; як замане́ться.

ёжма: е. е́сці поїдом (їдо́м, ї́дьма) ї́сти.

жадо́ба: у ~бу охо́че, залюбки́.

§ 4. Білоруські омоніми, тобто слова з однаковим написанням, але різні за значенням, подано окремими статтями, які позначаються справа вгорі арабськими цифрами. Якщо омоніми означають різні частини мови, при кожному з них подається відповідна граматична позначка, наприклад:

па́лка^1 *імен. ж.* па́лиця.

па́лка^2 *присл.* па́лко, полум'я́но...

При омонімах з різним місцем наголосу цифрові позначки не подаються:

му́ка *ж.* поку́та, страждання *с.*

мука́ *ж.* бо́рошно *с.*

§ 5. Слова, які пишуться з літерою, що позначає приставний голосний, або без неї залежно від їхнього вокально-консонантного оточення в тексті, подаються у двох варіантах — кожен варіант на своєму місці за абеткою (**іржа́, іржа́ўнік, ілга́ць, ільнозаво́д — ржа, ржа́ўнік, лгаць, льнозаво́д**).

§ 6. Якщо реєстрове білоруське слово має частіше вживаний або стилістично нейтральний синонім, таке слово без ремарок, позначок і перекладу відсилається до синоніма, де подаються необхідні позначки й наводяться українські відповідники.

§ 7. До білоруських слів і словосполучень наведено найточніші українські відповідники. Опи-

совий переклад дається лише тоді, коли білоруське слово не має в українській мові адекватного відповідника:

аблéтнік, -у *ч. обл.* дрóва, заготóвлені веснóю на зúму.

аблýбіца *ж. обл.* луб'янúй обрýч у ручнúх жóрнах.

апялю́ха *ж. обл.* ширóка тріска.

калашмáн *ч. розм.* людúна в ширóких штáнях.

порт[2] ллянá (бавóвняна) тканúна.

сос[2], *род.* **сóсу** *ч. розм.* нікотúнова смолá, що залишáється після куріння в чубуці лю́льки.

За наявності двох або кількох українських відповідників білоруського однозначного слова вони подаються від найближчого за значенням і найпоширенішого за вживанням до дальшого за значенням і менш поширеного. Близькі за значенням українські відповідники відділяються один від одного комою, віддаленіші — крапкою з комою.

§ 8. У білоруських багатозначних словах кожне значення виділено в словниковій статті арабськими цифрами, отже, відповідники до кожного значення об'єднані в окремі групи й пронумеровані. Якщо ж різні значення білоруського слова перекладаються однаковими українськими відповідниками, поділу на значення, як правило, не робиться.

§ 9. При реєстрових білоруських іменниках послідовно позначається граматичний рід (*ч., ж., с.*). Українські іменники-відповідники мають позначення граматичного роду лише тоді, коли він не збігається з родом білоруського іменника. Іменники спільного роду виділені позначками *ч. і ж.*

§ 10. При багатьох білоруських словах наводяться й деякі їхні додаткові граматичні форми, зокрема закінчення родового відмінка однини і множини тих іменників та займенників, утворення або написання яких може становити певні труднощі [якщо при іменниках чоловічого роду форма родового відмінка не наведена, це означає, що вони мають закінчення *-а (-я)*].

§ 11. У всіх реєстрових білоруських словах та в українських відповідниках поставлено знак наголосу (′), за винятком односкладових слів та слів з літерою **ё**, яка завжди позначає наголошений голосний. Подвійний наголос у слові позначається двома знаками наголосу.

У складних словах відзначено лише основний наголос: **агароднінабульбавóдчы, агульнамашынабудаýнічы.**

У позначках та пояснювальних ремарках наголос не ставиться.

III. Пояснювальні ремарки, позначки і знаки у Словнику

§ 12. Щоб дати повнішу характеристику білоруського реєстрового слова, відзначити сферу його сучасного вживання, а також показати відмінність між українськими відповідниками, у Словнику широко використовуються різноманітні пояснювальні ремарки, граматичні й стилістичні позначки, які подаються згідно з лексикографічними традиціями.

§ 13. Граматичні позначки вказують на належність слова до певної частини мови (*імен., прикм., числ., дієприкм., займ., присл., прийм., спол., част., виг.*), на рід (*ч., ж., с.*), число (*одн., мн.*), відмінок (*род., дав., знах., ор., місц.*), ступінь порівняння у прикметниках та прислівниках (*вищ. ст., найвищ. ст.*), вид (*недок., док.*), стан *(пас.)* тощо.

§ 14. Стилістичні позначки характеризують сферу вживання слова (*розм., діал., поет., заст., перен., спец., рідк.* та ін.).

§ 15. Деякі позначки підкреслюють спеціальну сферу вживання слова (*бот., геол., кул., с.-г., техн.* і т. ін.), певне емоційне забарвлення слова (*жарт., ірон., лайл., фам., знев.* тощо).

§ 16. Якщо виникає потреба подавати паралельно декілька ремарок, вони наводяться в такій послідовності: спочатку граматичні, потім — стилістичні, а після них — пояснювальні.

§ 17. У реєстровій частині Словника позначки й ремарки наведено після білоруського слова, в українській частині зазвичай перед словом, до якого вони стосуються:

прáсла *с. розм. (жердини огорожі між стовпами) діал.* планúця *ж.*, прясло.

Якщо в білоруській частині з двох реєстрових слів-синонімів або орфографічних варіантів, уміщених в одній словниковій статті, перше слово є нормативним, а друге має певний стилістичний відтінок (розмовне, застаріле, фамільярне і т. ін.), біля нього в круглих дужках подано відповідну ремарку, яка стосується лише цього слова:

адпýджаны, апýджаны *(розм.)* відстрáханий, відстрáшений; налякáний, перелякáний.

Такі самі ремарки, подані без дужок, стосуються обох (чи кількох) слів. Ремарка, подана розрядкою і без дужок, стосується як білоруської, так і української частини словникової статті:

абзво́ньваць *недок.*, **абзвані́ць** *док. розм.* обдзво́нювати, обдзвони́ти.

аддо́раны *розм.* віддаро́ваний, відда́рений.

забалява́ць *док. розм.* забенкетува́ти.

Пояснювальні ремарки подано в круглих дужках.

§ 18. Дієслова подаються, як правило, у формі недоконаного (за традицією наводяться на першому місці) та доконаного видів переважно в одній словниковій статті. Окремими статтями дієслова недоконаного і доконаного видів подаються лише тоді, коли їхня семантика не збігається (**заключа́ць — заключы́ць, здара́цца — зда́рыцца, зла́жваць — зла́дзіць** і т. ін.). Дієслова доконаного виду в більшості випадків подані відсилковими статтями до відповідних дієслів недоконаного виду.

Якщо дієслово у формі недоконаного виду істотно не відрізняється від відповідної української форми, а форма доконаного виду структурно відмінна або її семантизація викликає певні труднощі, таке дієслово подається як реєстрове лише у формі доконаного виду:

абдзьму́ць *док.* обду́ти.

абве́сці *док. у різн. знач.* обвести́,

але білор. **абдзіма́ць** — укр. **обдима́ти**, **обдува́ти**, білор. **абво́дзіць** — укр. **обво́дити** згідно з прийнятими принципами у Словнику не наводяться.

У деяких складних словотвірних випадках при реєстровому дієслові-інфінітиві подається форма минулого часу чоловічого та жіночого роду доконаного виду:

абве́ргнуць, *мин.* **абве́рг, -ла**.

Зворотні дієслова на **-цца** (**-ся**) згідно з білоруською лексикографічною традицією подаються окремими реєстровими словами (**абрысава́цца, абцяжа́рвацца, абтрэ́сціся** й т. ін.).

Якщо дієслова в білоруській та українській мовах відрізняються способом керування, Словник подає питання відмінків:

ДАПАСО́ЎВАЦЬ ***(да чаго)*** *недок.* узго́джувати *(з чим)*.

ЗГАВАРЫ́ЦЬ ***(каго)*** *док. розм.* домо́витися *(з ким)*.

ЗДРА́ДЖВАЦЬ ***(што, каму-чаму)*** *недок.*, **ЗДРА́ДЗІЦЬ** ***(каму-чаму)*** *док.* зра́джувати, зра́дити *(кого-що)*.

НАСЛЕ́ДАВАЦЬ ***(што, каму-чаму)*** *недок.* наслі́дувати *(кого-що)*.

При дієприкметниках як похідних від дієслівних часових форм граматичних утвореннях послідовно подаються відсилання до основного дієслова ремаркою *див. ще*.

§ 19. У словосполученнях і фразеологізмах використовується тильда (~), яка заміняє початкову незмінну частину слова:

БЕЗАДХО́ДНЫ безвідхо́дний; **~ная вытво́рчасць** безвідхо́дне виробни́цтво.

ВАЛО́СНЫ *спец.* волосни́й; капіля́рний; **~ныя сасу́ды** *анат.* волосні суди́ни.

ДАСТАТКО́ВЫ доста́тній; **~выя падста́вы** доста́тні підста́ви.

§ 20. Ідіоми та фразеологізми, не пов'язані з конкретним значенням реєстрового слова, а також деякі прислів'я, приказки та примовки подаються після ромба [◊].

IV. Деякі особливості білоруської фонетики, морфології та орфографії

§ 21. Білоруській мові властиві зміни голосних у певних позиціях стосовно наголосу, які послідовно передаються на письмі. Через це чимало білоруських слів, що належать до спільного східнослов'янського лексичного фонду, і навіть ті, що утворюють білорусько-українські лексичні паралелі, іноді здаються чужими й незрозумілими. Проте навіть після елементарного ознайомлення із загальними особливостями білоруської фонетики й найтиповішими правилами білоруського правопису читач легко «розшифровує» незвичні на перший погляд лексеми, і після цього потреба в їх перекладі, як правило, відпадає.

Щоб скоротити кількість лексем, візуальне сприймання й семантизація яких можуть викликати певні труднощі, наводимо найхарактерніші особливості білоруської фонетики та орфографії.

§ 22. Зміни голосних залежно від їхньої позиції стосовно наголошеного складу в слові в білоруській мові такі:

а) ненаголошене **о** у вимові й на письмі змінюється в **а** (так зване *акання*): **баразна́, вада́, валачы́ць, галава́, каласо́к** (пор. укр. **борозна́, вода́, волочи́ти, голова́, колосо́к**);

б) ненаголошений э в усіх словах, крім іншомовних, також змінюється на **а: рэ́кі — рака́, цэ́ны — цана́, трэ́сці — трасу́, цэ́гла — цагліна, характэ́рны — хара́ктар;**

Примітка 1. У запозичених з неслов'янських мов словах типу **дэлега́т, дэпута́т, рэвалю́цыя, рэзалю́цыя, рэгла́мент, рэжы́м, рэстара́н, рэфо́рма, рэцэ́пт, тэксты́ль экано́міка, Ерэва́н, Шэкспі́р** та ін. ненаголошений голосний э зберігається.

Примітка 2. У запозичених переважно через російську мову іншомовних словах замість ненаголошеного э після **ж, р і ц** вимовляється й пишеться **ы: а́рышт, брызе́нт, інжыне́р, рызіна, рысо́ра, канцыля́рыя, цырымо́нія** та ін.;

в) ненаголошений **е** в першому складі перед наголосом переходить у **я** (так зване *якання*): **бяро́за, вярба́, вялікі, вясна́, зялёны, зяляне́ць, ляснік, мяжа́** (пор. укр. **бере́за, верба́, вели́кий, весна́, зеле́ний, зеленіти, лісни́к, межа́**);

г) у всіх інших складах як перед наголосом, так і після нього ненаголошений **е** зберігається: білор. **беразня́к** — укр. **березня́к**, білор. **вербало́з** — укр. **вербо́ліз**, білор. **велікан** — укр. **ве́летень**, білор. **веснавы́** — укр. **весня́ний**, білор. **леснічы́ха** — укр. **лісничи́ха**, білор. **межавы́** — укр. **межови́й**;

Примітка 1. У запозиченнях з неслов'янських мов, зокрема й у власних назвах, якання не відбувається: **апера́цыя, бензін, геро́й, кефір, леге́нда, меда́ль, мето́дыка, метро́, перо́н, сезо́н, спекта́кль, Аргенціна, Гера́сім, Герма́нія, Херсо́н** та ін.

Примітка 2. У великій групі дієслів та в деяких інших словах якання не відбувається через збереження історичного чергування голосних: **здзе́рці — здзіра́ць** (а не **здзяра́ць**), **запе́рці — запіра́ць** (а не **запяра́ць**), **заце́рці — заціра́ць** (а не **зацяра́ць**); **свет — світа́нне** (а не **свята́нне**), **прыве́тна — прывіта́ць** (а не **прывята́ць**) та ін.

§ 23. Голосний э позначається літерою э після всіх твердих приголосних як у суто білоруських словах, так і в запозичених незалежно від місця наголосу: білор. **бэ́лька — укр. ба́лка**, білор. **вуздэ́чка** — укр. **вузде́чка,** білор. **гэ́ты** — укр. **цей**, білор. **пэ́цкаць** — укр. **брудни́ти**, білор. **рэ́ха** — укр. **луна́**, білор. **служэ́нне** — укр. **служі́ння**, білор. **сэнс** — укр. **сенс,** білор. **сэ́рца**— укр. **се́рце**, білор. **тэарэ́ма** — укр. **теоре́ма,** білор. **тэо́рыя** — укр. **тео́рія,** білор. **тэ́рмін** — укр. **те́рмін,** білор. **цэ́гла** — укр. **це́гла,** білор. **чэ́знуць** — укр. **ча́хнути** та ін.

§ 24. Наголошений голосний **о** (зрідка — **у, э**) на початку слова або після префікса на початку кореня прикривається приставними приголосними:

а) — **в** і **г** (уживаються на початку слова або після префікса на початку кореня): білор. **во́бласць** — укр. **о́бласть**, білор. **во́браз** — укр. **о́браз**, білор. **во́ка** — укр. **о́ко**, білор. **во́кіс** — укр. **о́кис**, білор. **во́крык** — укр. **о́крик**, білор. **во́лава** — укр. **о́лово**, білор. **во́піс** — укр. **о́пис**, білор. **во́плескі** — укр. **о́плески**, білор. **во́раны** — укр. **о́раний**, білор. **во́сень** — укр. **о́сінь**, білор. **восць** — укр. **ость**, білор. **во́хкаць** — укр. **о́хати**, білор. **во́чны** — укр. **о́чний**, білор. **заво́чнік** — укр. **зао́чник**, білор. **наву́ка** — укр. **нау́ка**, білор. **нівод́зін** — укр. **жо́ден**, білор. **гэ́так** — укр. **так**, білор. **гэ́такі** — укр. **таки́й**, білор. **гэ́тулькі** — укр. **сті́льки**, білор. **адгэ́туль** — укр. **звідси**, білор. **дагэ́туль** — укр. **до́ти**, білор. **пагэ́туль** — укр. **по́ки**;

б) — **й:** білор. **ён [јон]** — укр. **він**.

§ 25. У низці білоруських слів уживається приставний голосний **і**; він з'являється у словах з початковим збігом приголосних, які починаються на **м** (завжди), а також на **л** або **р** (лише на початку речення, після приголосних або розділових знаків): білор. **імча́ць** — укр. **мча́ти**, білор. **імкну́цца** — укр. **пра́гнути**, білор. **ілга́ць** — укр. **брехати**, білор. **ільвіца** — укр. **леви́ця**, білор. **пад ільдо́м** — укр. **під льо́дом**, білор. **ірва́ць** — укр. **рва́ти** та ін. Цей приставний голосний властивий в окремих випадках також і українській мові, де внаслідок фонетичних процесів, зумовлених занепадом редукованих голосних **ь, ъ,** з'явилися фонетичні варіанти: **ржа — іржа́, ржа́ти — іржа́ти** і т. ін., а також діалектні форми **імсти́ти (мсти́ти), ірва́ти (рва́ти), Іржи́щів (Ржи́щів), Ільвів (Львів),** гідроніми північної Чернігівщини **Імша́на, Імша́риця, Іржа́вець, Ільгівка.**

§ 26. М'які приголосні **д'** і **т'** перед голосними **е, і** та **йотованими ё, ю, я,** перед м'якими приголосними **в', м'** та в кінці слова переходять у м'які **дз', ц'** (так зване *дзекання* і *цекання*): білор. **дзве́ры** — укр. **две́рі**, білор. **дзве́сце** — укр. **дві́сті**, білор. **дзед** — укр. **дід**, білор. **дзень** — укр. **день**, білор. **дзе́ці** — укр. **ді́ти**, білор. **дзіва** — укр. **ди́во**, білор. **дзёгаць** — укр. **дьо́готь**, білор. **дзю́на** — укр. **дю́на**, білор. **дзя́дзька** — укр. **дя́дько**, білор. **дзяля́нка** — укр. **ділянка** і т. ін.

§ 27. Білоруській мові властивий губно-губний звук [ў], близький до відповідного українського звука та англійського білабіального **w**, за вимовою — середній між [**в**] та [**у**]. Він трапляється виключно в позиції після голосних перед наступним приголосним та після голосного в кінці слова: білор. **пра́ўда** — укр. **пра́вда**, білор. **тра́ўка** — укр. **тра́вка**, білор. **кроў** — укр. **кров**, білор. **здаро́ўе** — укр. **здоро́в'я** і т. ін.

§ 28. У запозичених словах сполучення голосних передається таким чином:

а) **-іо-** в середині слова в наголошеній позиції позначається літерами **іё, ыё** (**біёлаг, біёграф, патрыёт, радыёла**), у ненаголошеній — літерами **ія, ыя** (**біялóгія, біягрáфія, патрыятызм, перыядычны**);

б) **-іа-** позначається літерами **ія, ыя** (**авіяцыя, геніяльны, амністыя, матэрыял**);

в) сполучення **-йо-** після голосних у наголошеній позиції позначається літерою **ё** (**маёр, маёліка, раён**), а в ненаголошеній — літерою **я** (**маянэз, маярáт**).

§ 29. Білоруські повні прикметники чоловічого роду однини мають закінчення **-і, -ы,** чим відрізняються від відповідних українських прикметників на **-ий** і російських на **-ый:** білор. **апóшні** — укр. **остáнній**, білор. **лёгкі** — укр. **легкий**, білор. **лéташні** — укр. **торíшній**, білор. **вясёлы** — укр. **весéлий**, білор. **зялёны** — укр. **зелéний**, білор. **цвёрды** — укр. **твердий;** дієприкметники чоловічого роду однини в білоруській мові послідовно закінчуються на **-ы: вядучы спецыяліст, загарэлы твар, абстраляны гóрад, сагнуты пáлец** і т. ін.

§ 30. Пасивні дієприкметники минулого часу, утворені від інфінітивів з кінцевим наголошеним **-áць** за допомогою суфікса **-ан-,** зберігають наголос на цьому суфіксі: **адкапáць — адкапáны, адламáць — адламáны, асфальтавáць — асфальтавáны, заснавáць — заснавáны, пабудавáць — пабудавáны, паслáць — паслáны, сапсавáць — сапсавáны, сарвáць — сарвáны** (пор. укр. **відкопáти — відкóпаний, відламáти — відлáманий, асфальтувáти — асфальтóваний, заснувáти — заснóваний, побудувáти — побудóваний, послáти — пóсланий, зіпсувáти — зіпсóваний** і т. ін.).

§ 31. Білоруській мові властивий дієслівний суфікс **-ва-**, якому відповідає укр. **-ува- (-юва-): абдумваць** «обдумувати», **абмéньваць** «обмінювати», **вывáрваць** «виварювати», **выкóнваць** «виконувати», **выкóпваць** «викопувати», **навéдваць** «відвідувати», **перапíсваць** «переписувати», **папярэджваць** «попереджувати» й т. ін.

ПРАДМОВА

Сучасная Рэспубліка Беларусь — гэта высокаразвітая еўрапейская дзяржава, вядомая ў свеце не толькі сваім даволі магутным эканамічным і навукова-тэхнічным патэнцыялам, але і багатай духоўнай культурай, арыгінальнай мастацкай літаратурай, самабытным прафесійным і народным мастацтвам. Паміж беларускім і ўкраінскім народамі склалася даўняя традыцыйная дружба. Нас аб'ядноўвае супольны гістарычны лёс, блізкасць моў і культур, падобныя палітычныя, нацыянальныя, эканамічныя і культурныя праблемы на ўсіх гістарычных этапах барацьбы за сваю нацыянальную незалежнасць і дзяржаўнасць. Таму цалкам зразумелы сталы інтарэс розных пластоў украінскага грамадства да Беларусі. Украінскіх чытачоў цікавяць эканамічныя, палітычныя, літаратурныя і агульнакультурныя справы нашых суседзяў-беларусаў, ход іхняга нацыянальнага і духоўнага адраджэння. Украінцы ўсё больш імкнуцца чытаць у арыгінале творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Уладзіміра Караткевіча, Янкі Брыля, Васіля Быкава і многіх іншых пісьменнікаў, багатую і разнастайную беларускую перыёдыку. Аднак дзеля гэтага патрэбен агульнадаступны перакладны слоўнік.

Прапанаваны Беларуска-ўкраінскі слоўнік у гісторыі моўна-культурных адносін нашых народаў створаны ўпершыню. Ён прызначаны для шырокага кола літаратараў, журналістаў, вучоных, студэнтаў і ўсіх, хто імкнецца вывучыць беларускую мову альбо прынамсі бліжэй і непасрэдна азнаёміцца з беларускай літаратурай розных жанраў. Гэты Слоўнік спатрэбіцца і амаль 250 тысячам беларусаў, для якіх Украіна стала другой Бацькаўшчынай. Адарваныя ад свайго краю, не ўсе яны захавалі родную мову. Аднак цяпер і ў іх абуджаецца нацыянальная свядомасць, памкненне да авалодання мацярынскай беларускай мовай.

Беларуская мова такая ж даўняя, як і ўсе іншыя славянскія мовы. Фарміравалася яна пасля распаду праславянскай этнамоўнай супольнасці, пачынаючы з VII—VIII ст. н. э., на аснове племянных дыялектаў дрыгавічоў, крывічоў і часткова радзімічаў пад значным уплывам балцкага субстрату. На працягу многіх стагоддзяў беларуская мова развівалася і абагачалася як у народна-гутарковай, так і ў пісьмова-літаратурнай формах. Беларускі фальклор лічыцца адным з найбагацейшых сярод фальклорных здабыткаў славянскіх народаў. Сучасная беларуская літаратурная мова мае дасканалую граматычную будову, разнастайную палітру стыляў і багаты слоўнікавы састаў. Яна не ўступае найбольш развітым мовам свету і здольна поўнасцю абслугоўваць усе сферы грамадска-палітычнага жыцця, навукі, тэхнікі, літаратуры, мастацтва і ўсёй культуры беларускай нацыі.

Укладанне поўнага Беларуска-ўкраінскага слоўніка з ахопам усяго лексічнага багацця беларускай мовы — справа будучыні. Цяпер жа аўтары ставілі сваёй мэтай стварыць кампактны, зручны для карыстання слоўнік, які даваў бы як мага больш інфармацыі і задавальняў бы самыя вострыя практычныя патрэбнасці карыстальнікаў пры перакладзе разнастайных тэкстаў з беларускай мовы на ўкраінскую. Гэты Слоўнік можа быць крыніцай засваення спецыфічнага нацыянальнага фонду беларускай лексікі для тых, хто авалодвае беларускай мовай ва ўкраінскіх вышэйшых навучальных установах, па самавучыцелях або зусім самастойна. Ён зможа таксама паслужыць і для вывучэння ўкраінскай мовы беларускамоўнымі чытачамі.

Прапанаваны Слоўнік адлюстроўвае самыя новыя дасягненні беларускай лексікаграфіі. Ён створаны на базе такіх беларускіх лексікаграфічных прац: Беларуска-рускі слоўнік: У 2-х т. — Мінск: БелСЭ, 1989. — Т. 1—2; Русско-белорусский словарь: В 3-х т. — Минск: Бел. энциклопедия им.Петруся Бровки, 1995. — Т. 1—3; Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: У 5-ці т. — Мінск: БелСЭ, 1977 — 1984. — Т. 1—5; Слоўнік беларускай мовы: Арфаграфія. Арфаэпія. Акцэнтуацыя. Словазмяненне / Пад рэд. акад. АН БССР М. В. Бірылы. — Мінск: БелСЭ, 1987; *Лемтюгова В. П.* Українсько-білоруський словник. — Мінск: Выш. школа, 1980; *Грабчиков С. М.* Белорусско-русский словарь для средней школы. Изд. 2-е, перераб. — Минск: Нар. асвета, 1975; *Лепешаў І. Я.* Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы: У 2-х т. — Мінск: Бел. энцыклапедыя. — 1993. — Т. 1—2; Тлумачальны слоўнік беларускай мовы / Пад рэд. чл.-кар. АН Беларусі М. Р. Судніка і канд. філал. навук М. Н. Крыўко. — Мінск: Бел. энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 1996. Ва ўкраінскай частцы Слоўніка выкарыстаны: Словник української мови: В 11 т. — К.: Наук. думка, 1970—1980. — Т. 1—11; Словарь української мови за ред. Б. Грінченка. — К., 1958. — Т. 1—4; Русско-украинский словарь: В 3-х т. — Киев: Наук. думка, 1987—1988. —

Т. 1—3; *Ганич Д. И., Олейник И. С.* Русско-украинский словарь для средней школы / Под ред. И. А. Варченко. — Киев: Рад. школа, 1962; *Ганич Д. И., Олейник И. С.* Русско-украинский словарь. Изд. 4-е. — Киев: Глав. ред. УСЭ, 1979; Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки / Уклад.: *Й. Ф. Андерш, С. А. Воробйова та ін.* — К.: Наук. думка, 1994; Російсько-український словник наукової термінології: Біологія. Хімія. Медицина / Уклад.: *С. П. Вассер, І. О. Дудка та ін.* — К.: Наук. думка, 1996; Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / Уклад.: *В. В. Гейченко, В. М. Завірюхіна та ін.* — К.: Наук. думка, 1998; Російсько-український словник / За ред. доктора філол. наук, проф. В. В. Жайворонка. — К.: Абрис, 2003; *Вирган І. О., Пилинська М. М.* Російсько-український словник сталих висловів. — Х.: Прапор, 2000 і іншыя руска-ўкраінскія слоўнікі рознага часу; Фразеологічний словник української мови / Уклад.: *В. М. Білоноженко, В. О. Винник та ін.* — К.: Наук. думка, 1993. — Кн. 1—2; Словник синонімів української мови: У 2-х т. / Уклад.: *А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк та ін.* — К.: Наук. думка, 1999 — 2000. —Т.1—2; Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: *В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк та ін.* — К.: Наук. думка, 2003, самыя новыя арфаграфічныя і тэрміналагічныя слоўнікі сучаснай украінскай літаратурнай мовы, а таксама матэрыялы лексічнай картатэкі Інстытута ўкраінскай мовы НАН Украіны.

Беларуска-ўкраінскі слоўнік уклалі: Р. П. Піўтарак — прадмова, літары **а, б, г, д, е, ё, ж, з, і, к, о, п — паскýльваць**, навуковае рэдагаванне Слоўніка; А. І. Скапненка — пераклад прадмовы на беларускую мову, літары **в, л, м, н, паскýрчваны — паяць, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, э, ю, я.**

І. Аб'ём і структура Слоўніка

§ 1. Прапанаваны Беларуска-ўкраінскі слоўнік укладзены паводле дыферэнцыяльнага прынцыпу, г. зн. да яго ўключана пераважна агульнаўжывальную лексіку сучаснай беларускай літаратурнай мовы, а таксама найбольш распаўсюджаныя ў беларускай літаратурнай мове размоўныя словы, архаізмы і дыялектызмы, якія істотна адрозніваюцца ад украінскіх адпаведнікаў, а менавіта:

1) лексемы, абсалютна розныя па гукавому складу ў абедзвюх мовах (гетэралексы) — як спецыфічна беларускія (**адвячóрак, амáль, апóшні, жыхáр, зóлак, крáтаць, палéтак, практыкавáнне, рóстань, спагнáнне, церушы́цца**), так і запазычаныя (**апантáны, вяндлíна, дзірвáн, дранцвéць, лёс, накóнт, свірáн, срóдак** і г. д.);

2) словы, што адрозніваюцца ў беларускай і ўкраінскай мовах спецыфічнымі суфіксамі і прыстаўкамі (**абарóнца, барацьбíт, прóсьбіт, глухмéнь, вéтразь, цéмрадзь, лéцейка, сэ́рцайка, дачýхна, матýхна;** белар. **адперазáць** — укр. **розперезáти**, белар. **адсю́ль** — укр. **звíдси** і г. д.);

3) беларуска-ўкраінскія міжмоўныя амонімы (белар. **дывáн** «выраб з цяжкай варсістай узорыстай тканіны, якім упрыгожваюць сцены, усцілаюць падлогу» — укр. **дивáн** «предмет мяккай мэблі са спінкай і падлакотнікамі для сядзення і ляжання», белар. **парабкавáць** «працаваць, быць парабкам» — укр. **парубкувáти** «быць маладым, нежанатым юнаком, мужчынам» і г. д.;

4) некаторыя беларускія паронімы, г. зн. словы адной часціны мовы, вельмі блізкія па гучанню, але з розным значэннем (белар. **грамáдства, грамáдскасць** — укр. **суспíльство, громáдськість**; белар. **абагýліць, абагýльніць** — укр. **усуспíльнити, узагáльнити**; белар. **абшыýка** — укр. **обши́вка, облямíвка**; белар. **абшэýка** — укр. **підклáдка**, *разм.* **пíдшивка**;

5) лексемы, якія ў беларускай і ўкраінскай мовах адрозніваюцца месцам націску (белар. **але́нь, вáпна, віхóр, гáньба, дóлата, залóза, лóпух, мэ́та, нечувáна, тавáрышы, унóчы, чаргá, шырóка** — укр. **óлень, вапнó, ви́хор, ганьбá, долотó, зáлоза, лопýх, метá, нечýвано, товаришí, уночí, чéрга, ши́роко** і інш.);

6) тоесныя паводле гукавога складу і значэння словы, якія ў беларускай і ва ўкраінскай мовах належаць да розных граматычных родаў [белар. **алéй, медáль, цень, шынéль** (усе — муж. роду) — укр. **олíя, медáль, тінь, шинéля** (усе — жан. роду)];

7) некаторыя беларускія лексемы, нязвычны склад якіх абумоўлены не рэгулярнымі законамі беларускай фанетыкі, а гістарычна-этымалагічнымі чыннікамі (белар. **адысцí** — укр. **відійти́**, белар. **азóранасць** — укр. **ося́йність**, белар. **арóл** — укр. **орéл** і да т. п.);

8) мнагазначныя словы, частка значэнняў якіх супадае з семантыкай адпаведных слоў ва ўкраінскай мове, а частка — значна адрозніваецца: **вы́явіць** *док.* **1.** *(показати, зробити явним, помітним; шукаючи, знайти)* ви́явити; **2.** *(виписати з домової книги)* ви́писати; **в. кватарáнта** ви́писати квартирáнта;

9) з мэтай захавання пэўных лексікаграфічных прынцыпаў да Слоўніка ўключана некаторыя апорныя беларускія словы, якія не маюць істотных фанетыка-арфаграфічных адрозненняў ад украінскіх адпаведнікаў, але вытворныя формы ад якіх адрозніваюцца настолькі, што робяць больш цяжкай іх семантызацыю і патрабуюць перакладу.

У Слоўніку падаецца таксама значная колькасць словазлучэнняў і фразеалагічных зваротаў,

якія часта ўжываюцца ў беларускай мастацкай, публіцыстычнай і навукова-папулярнай літаратуры.

§ 2. Свядома не ўключаліся ў Слоўнік словы, якія не складаюць цяжкасцей для перакладу або для семантызацыі якіх досыць элементарнага азнаямлення са спецыфічнымі асаблівасцямі беларускай графікі, фанетыкі і граматыкі:

1) словы, абсалютна тоесныя па напісанню і значэнню (белар. і ўкр. **ба́ба, брат, го́луб, і́скра, кашта́н, куто́к, ла́па, ла́тка, луска́, меч, мо́ва, по́вар, по́ле, пункт, рука́, са́жа, сон, табло́, там, танк, тума́н, хіба́, храм, чума́к, шлях, я́ма** і да т. п.);

2) словы, якія маюць выключна арфаграфічныя адрозненні, абумоўленыя асаблівасцямі беларускай азбукі, або адлюстроўваюць заканамернасці беларускай фанетычнай і граматычнай сістэм: аканне, яканне, дзеканне, цеканнне, паслядоўна цвёрдыя шыпячыя і **р**, канчатак прыметнікаў на **-ы**, інфінітыўныя суфіксы **-ць, -чы** (белар. **баво́ўна, варо́на, галава́, даро́га, дзень, ці́ха, жыццё, жэ́рдка, чырво́ны, чэ́сны, шча́сце, шчо́тка, шэ́сць, рэ́заць, сэ́рца, абзяляні́ць** і г. д. — укр. **баво́вна, воро́на, голова́, доро́га, день, ти́хо, життя́, же́рдка, черво́ний, че́сний, ща́стя, щі́тка, шість, рі́зати, се́рце, озелени́ти** і да т. п.);

3) словы з павелічальнымі і памяншальна-ласкальнымі суфіксамі, за выняткам спецыфічна беларускіх, якія складаюць цяжкасць падчас перакладу;

4) уласныя імёны, геаграфічныя назвы і абрэвіятуры;

5) іншамоўныя словы, уласцівыя ўсім усходнеславянскім мовам або толькі беларускай і ўкраінскай мовам;

6) устарэлая дыялектная і тэрміналагічная лексіка, якая не ўжываецца або рэдка ўжываецца ў сучаснай беларускай літаратурнай мове.

II. Пабудова слоўнікавых артыкулаў

§ 3. Рэестравыя словы ў Слоўніку размешчаны ў строга алфавітным парадку. Кожны слоўнікавы артыкул, як правіла, змяшчае адно беларускае загаловачнае слова. Аўтары свядома адмовіліся ад гнездавога прынцыпу ўкладання артыкулаў, прытрымліваючыся традыцый беларускай лексікаграфіі і забяспечваючы максімальную зручнасць у карыстанні Слоўнікам. Разам у адным артыкуле падаюцца толькі некаторыя прыметнікі, дзеясловы незакончанага і закончанага трывання, дзеепрыметнікі і прыслоўі, якія маюць падвойны націск (**агнявы́** *і* **агнёвы, акапа́ны** *і* **ако́паны, апублікава́ны** *і* **апубліко́ваны, апаўдні́** *і* **апо́ўдні** і да т. п.), а таксама паралельныя формы некаторых назоўнікаў, дзеясловаў і дзеепрыметнікаў (**аглабі́льна** *і* **аглабі́на, адле́га** *і* **адлі́га, аляняня́** *і* **алянянё, аха́пак** *і* **аха́пка, адапхну́ць** *і* **адпіхну́ць, апрамяня́ць** *і* **апраме́ньваць, адамкнёны** *і* **адамкну́ты, асарамаці́ць** *і* **асаро́міць, абшна́раны** *і* **абшны́раны, адплысці́** *і* **адплы́ць, адтраса́ць** *і* **адтрэ́сваць** і да т. п.).

Калі беларускае слова ўжываецца толькі ў пэўным словазлучэнні, то пасля такога слова ставіцца двукроп'е, а далей пададзены адпаведны выраз і яго пераклад:

абве́сны: абве́сны лад *грам.* ді́йсний спо́сіб.

адыхо́дак: на адыхо́дак на проща́ння.

аво́хці: а. мне ле́ле, ле́лечко, ой ле́ле, ой ле́лечко; гай-гай.

аду́м: сваі́м ~мам яке спаде́ на ду́мку; як замане́ться.

е́жма; е. е́сці поЇдом (Їдо́м, Ї́дьма) Ї́сти.

жадо́ба: у ~бу охо́че, залюбки́.

§ 4. Беларускія амонімы, г. зн. словы з аднолькавым напісаннем, але розныя па значэнню, даюцца асобнымі артыкуламі, якія абазначаюцца справа ўгары арабскімі лічбамі. Калі амонімы азначаюць розныя часціны мовы, пры кожным з іх падаецца адпаведная граматычная памета, напрыклад:

па́лка^1 *імен. ж.* па́лиця.

па́лка^2 *присл.* па́лко, полум'я́но...

Пры амонімах з розным месцам націску лічбавыя паметы не пададзены:

му́ка *ж.* поку́та, стражда́ння *с.*

мука́ *ж.* бо́рошно *с.*

§ 5. Словы, якія пішуцца з літарай, што абазначае прыстаўны галосны, або без яе ў залежнасці ад іх вакальна-кансанантнага акружэння ў тэксце, пададзены ў двух варыянтах — кожны варыянт на сваім месцы па алфавіце (**іржа́, іржа́ўнік, ілга́ць, ільнозаво́д — ржа, ржа́ўнік, лгаць, льнозаво́д**).

§ 6. Калі рэестравае беларускае слова мае сінонім, які часцей ужываецца або стылістычна

нейтральны, такое слова без рэмарак, памет і перакладу адсылаецца да сiнонiма, дзе падаюцца неабходныя паметы і даюцца ўкраінскія адпаведнікі.

§ 7. Да беларускіх слоў і словазлучэнняў падаюцца найбольш дакладныя ўкраінскія адпаведнікі. Апісальны пераклад даецца толькі тады, калі беларускае слова не мае ва ўкраінскай мове адэкватнага адпаведніка:

аблéтнік, -у *ч. обл.* дрóва, заготóвлені веснóю на зи́му.

аблýбіца *ж. обл.* луб'яни́й обрýч у ручни́х жóрнах.

апялю́ха *ж. обл.* ширóка трíска.

калашмáн *ч. розм.* люди́на в ширóких штáнях.

порт[2] ллянá (бавóвняна) ткани́на.

сос[2], *род.* **сóсу** *ч. розм.* нікоти́нова смолá, що залишáється пíсля курíння в чубуцí лю́льки.

Пры наяўнасці двух або некалькіх украінскіх адпаведнікаў беларускага адназначнага слова яны падаюцца ад найбліжэйшага паводле значэння і найбольш распаўсюджанага паводле ўжывання да далейшага паводле значэння і меней распаўсюджанага. Блізкія па значэнню ўкраінскія адпаведнікі аддзяляюцца адзін ад аднаго коскай, больш далёкія — кропкай з коскай.

§ 8. У беларускіх мнагазначных словах кожнае значэнне вылучана ў слоўнікавым артыкуле арабскімі лічбамі, такім чынам, адпаведнікі да кожнага значэння аб'яднаны ў асобныя групы і пранумараваны. Калі ж розныя значэнні беларускага слова перакладаюцца аднолькавымі ўкраінскімі адпаведнікамі, падзелу на значэнні, як правіла, не робіцца.

§ 9. Пры рэестравых беларускіх назоўніках паслядоўна адзначаецца граматычны род (*ч., ж., с.*). Украінскія назоўнікі-адпаведнікі маюць абазначэнне граматычнага роду толькі тады, калі ён не супадае з родам беларускага назоўніка. Назоўнікі агульнага роду вылучаны паметамі *ч. і ж.*

§ 10. Пры многіх беларускіх словах даюцца і некаторыя іх дадатковыя граматычныя формы, у прыватнасці, канчаткі роднага склону адзіночнага і множнага ліку тых назоўнікаў і займеннікаў, утварэнне або напісанне якіх можа складаць пэўныя цяжкасці [калі пры назоўніках мужчынскага роду форма роднага склону не даецца, гэта значыць, што яны маюць канчаткі *-а (-я)*].

§ 11. Ва ўсіх рэестравых беларускіх словах і ва ўкраінскіх адпаведніках пастаўлены знак націску ('), за выняткам аднаскладовых слоў і слоў з літарай **ё**, якая заўсёды абазначае націскны галосны. Падвойны націск у слове адзначаецца двума знакамі націску.

У складаных словах адзначана толькі асноўны націск: **агароднінабульбавóдчы, агульнамашынабудаўні́чы.**

У паметах і тлумачальных рэмарках націск не ставіцца.

III. Тлумачальныя рэмаркі, паметы і знакі ў Слоўніку

§ 12. Для таго, каб даць паўнейшую характарыстыку беларускага рэестравага слова, адзначыць сферу яго сучаснага ўжывання, а таксама паказаць адрозненне паміж украінскімі адпаведнікімі, у Слоўніку шырока выкарыстоўваліся разнастайныя тлумачальныя рэмаркі, граматычныя і стылістычныя паметы, якія даюцца паводле лексікаграфічных традыцый.

§ 13. Граматычныя паметы ўказваюць на належнасць слова да пэўнай часціны мовы (*імен., прикм., числ., дієприкм., займ., присл., прийм., спол., част., виг.*), на род (*ч., ж., с.*), лік (*одн., мн.*), склон (*род., дав., знах., ор., місц.*), ступень параўнання ў прыметніках і прыслоўях (*вищ. ст., найвищ. ст.*), трыванне (*недок., док.*), стан (*пас.*) і да т. п.

§ 14. Стылістычныя паметы характарызуюць сферу ўжывання слова (*розм., діал., поет., заст., перен., спец., рідк.* і інш.).

§ 15. Некаторыя паметы падкрэсліваюць спецыяльную сферу ўжывання слова (*бот., геол., кул., с.-г., техн.* і да т. п.), пэўную стылістычную афарбоўку слова (*жарт., ірон., лайл., фам., знев.* і г. д.).

§ 16. Калі ўзнікае патрэбнасць падаваць паралельна некалькі рэмарак, яны даюцца ў такой паслядоўнасці: спачатку граматычныя, потым — стылістычныя, а пасля іх — тлумачальныя.

§ 17. У рэестравай частцы Слоўніка паметы і рэмаркі пададзены пасля беларускага слова, ва ўкраінскай частцы, як правіла, перад словам, якога яны тычацца:

прáсла *с. розм. (жердини огорожі між стовпами) діал.* плани́ця, пря́сло.

Калі ў беларускай частцы з двух рэестравых слоў-сінонімаў або арфаграфічных варыянтаў, змешчаных у адным слоўнікавым артыкуле, першае слова з'яўляецца нарматыўным, а другое

мае пэўнае стылістычнае адценне (размоўнае, устарэлае, фамільярнае і да т. п.), каля яго ў круглых дужках падаецца адпаведная рэмарка, якая тычыцца толькі гэтага слова:

адпу́джаны, апу́джаны *(розм.)* відстра́ханий, відстра́шений; наля́каний, переля́каний.

Такія самыя рэмаркі, пададзеныя без дужак, тычацца абодвух (ці некалькіх) слоў. Рэмарка, пададзеная ў разрадку і без дужак, тычыцца як беларускай, так і ўкраінскай часткі слоўнікавага артыкула:

абзво́ньваць *недок.*, **абзвані́ць** *док. розм.* обдзво́нювати, обдзвони́ти.

аддо́раны *розм.* віддаро́ваний, відда́рений.

забалява́ць *док. розм.* забенкетува́ти.

Тлумачальныя рэмаркі падаюцца ў круглых дужках.

§ 18. Дзеясловы падаюцца, як правіла, у форме незакончанага (паводле традыцыі даецца на першым месцы) і закончанага трывання пераважна ў адным слоўнікавым артыкуле. Асобнымі артыкуламі дзеясловы незакончанага і закончанага трывання падаюцца толькі тады, калі іх семантыка не супадае (**заключа́ць — заключы́ць, здара́цца — зда́рыцца, зла́жваць — зла́дзіць** і да т. п.). Дзеясловы закончанага трывання ў большасці выпадкаў пададзены адсылачнымі артыкуламі да адпаведных дзеясловаў незакончанага трывання.

Калі дзеяслоў у форме незакончанага трывання істотна не адрозніваецца ад адпаведнай украінскай формы, а форма закончанага трывання структурна адменна або яе семантызацыя выклікае якія-небудзь цяжкасці, такі дзяслоў пададзены як рэестравы толькі ў форме закончанага трывання:

абдзьму́ць *док.* обду́ти.

абве́сці *док. у різн. знач.* обвести́,

але белар. **абдзіма́ць** — укр. **обдима́ти, обдува́ти**, белар. **абво́дзіць** — укр. **обво́дити** паводле прынятых у Слоўніку прынцыпаў не даюцца.

У некаторых складаных словаўтваральных выпадках пры рэестравым дзеяслове-інфынітыве падаецца форма прошлага часу мужчынскага і жаночога роду закончанага трывання:

абве́ргнуць, *мин.* **абве́рг, -ла**.

Зваротныя дзясловы на **-цца (-ся)** паводле беларускай лексікаграфічнай традыцыі даюцца асобнымі рэестравымі словамі (**абрысава́цца, абцяжа́рвацца, абтрэ́сціся** і г. д.).

Калі дзеясловы ў беларускай і ўкраінскай мовах адрозніваюцца спосабам кіравання, Слоўнік падае склонавыя пытанні:

ДАПАСО́ЎВАЦЬ ***(да чаго)*** *недок.* узго́джувати *(з чим).*

ЗГАВАРЫ́ЦЬ ***(каго)*** *док. розм.* домо́витися *(з ким).*

ЗДРА́ДЖВАЦЬ ***(што, каму-чаму)*** *недок.*, **ЗДРА́ДЗІЦЬ** ***(каму-чаму)*** *док.* зра́джувати, зра́дити *(кого-що).*

НАСЛЕ́ДАВАЦЬ ***(што, каму-чаму)*** *недок.* наслі́дувати *(кого-що).*

Пры дзеепрыметніках як вытворных ад дзеяслоўных часавых форм граматычных утварэннях паслядоўна падаюцца адсыланні да асноўнага дзеяслова рэмаркай *див. ще.*

§ 19. У словазлучэннях і фразеалагізмах выкарыстоўваецца тыльда (~), якая замяняе пачатковую нязменную частку слова:

БЕЗАДХО́ДНЫ безвідхо́дний; **~ная вытво́рчасць** безвідхо́дне виробни́цтво.

ВАЛО́СНЫ *спец.* волосни́й; капіля́рний; **~ныя сасу́ды** *анат.* волосні суди́ни.

ДАСТАТКО́ВЫ доста́тній; **~выя падста́вы** доста́тні підста́ви.

§ 20. Ідыёмы і фразеалагізмы, не звязаныя з канкрэтным значэннем рэестравага слова, а таксама некаторыя прыказкі і прымаўкі даюцца пасля ромба [◊].

IV. Некаторыя асаблівасці беларускай фанетыкі, марфалогіі і арфаграфіі

§ 21. Беларускай мове ўласцівы змяненні галосных у пэўных пазіцыях адносна націску, якія паслядоўна перадаюцца на пісьме. Праз гэта шмат беларускіх слоў, якія належаць да супольнага ўсходнеславянскага лексічнага фонду, і нават тыя, што ўтвараюць беларуска-ўкраінскія лексічныя паралелі, часам здаюцца чужымі і незразумелымі. Аднак нават пасля элементарнага азнаямлення з агульнымі асаблівасцямі беларускай фанетыкі і найбольш тыповымі правіламі беларускага правапісу чытач лёгка «расшыфроўвае» нязвычныя на першы погляд лексемы, і пасля гэтага патрэбнасць у іх перакладзе, як правіла, адпадае.

Каб скараціць колькасць лексем, візуальнае ўспрыманне і семантызацыя якіх могуць выклікаць некаторыя цяжкасці, падаем найбольш характэрныя асаблівасці беларускай фанетыкі і арфаграфіі.

§ 22. Змяненні галосных у залежнасці ад іх пазіцыі адносна націскнога складу ў беларускай мове такія:

а) ненаціскны **о** ў вымаўленні і на пісьме зменьваецца ў **а** (так званае *аканне*): **баразна́, вада́, валачы́ць, галава́, каласо́к** (параўн. укр. **борозна́, вода́, волочи́ти, голова́, колосо́к**);

б) ненаціскны э ва ўсіх словах, акрамя іншамоўных, таксама зменьваецца ў **а: рэ́кі — рака́, цэ́ны — цана́, трэ́сці — трасу́, цэ́гла — цагліна, характэ́рны — хара́ктар;**

Заўвага 1. У запазычаных з неславянскіх моў словах тыпу **дэлега́т, дэпута́т, рэвалю́цыя, рэзалю́цыя, рэгла́мент, рэжы́м, рэстара́н, рэфо́рма, рэцэ́пт, тэксты́ль экано́міка, Ерэва́н, Шэкспі́р** і да т. п. ненаціскны галосны э захоўваецца.

Заўвага 2. У запазычаных пераважна праз рускую мову іншамоўных словах замест ненаціскнога э пасля **ж, р** і **ц** вымаўляецца і пішацца **ы: а́рышт, брызе́нт, інжыне́р, рызі́на, рысо́ра, канцыля́рыя, цырымо́нія** і да т. п.;

в) ненаціскны **е** ў першым складзе перад націскам пераходзіць у **я** (так званае *яканне*): **бяро́за, вярба́, вялі́кі, вясна́, зялёны, зялянец́ь, лясні́к, мяжа́** (параўн. укр. **бере́за, верба́, вели́кий, весна́, зеле́ний, зелені́ти, лісни́к, межа́**);

г) ва ўсіх іншых складах як перад націскам, так і пасля яго ненаціскны **е** захоўваецца: белар. **беразня́к** — укр. **березни́к**, белар. **вербало́з** — укр. **верболі́з**, белар. **веліка́н** — укр. **ве́летень**, белар. **веснавы́** — укр. **весня́ний**, белар. **леснічы́ха** — укр. **лісничи́ха**, белар. **межавы́** — укр. **межови́й**;

Заўвага 1. У запазычаных словах з неславянскіх моў, у прыватнасці, і ва ўласных імёнах, яканне не адбываецца: **апера́цыя, бензі́н, геро́й, кефі́р, леге́нда, меда́ль, мето́дыка, метро́, перо́н, сезо́н, спекта́кль, Аргенці́на, Гера́сім, Германія, Херсо́н** і да т. п.

Заўвага 2. У вялікай групе дзеясловаў і ў некаторых іншых словах якання не адбываецца праз захаванне гістарычнага чаргавання галосных: **здзе́рці — здзіра́ць** (а не **здзяра́ць**), **запе́рці — запіра́ць** (а не **запяра́ць**), **заце́рці — заціра́ць** (а не **зацяра́ць**); **свет — світа́нне** (а не **святанне**), **прыве́тна — прывіта́ць** (а не **прывята́ць**) і да т. п.

§ 23. Галосны э абазначаецца літарай э пасля ўсіх цвёрдых зычных як ва ўласна беларускіх словах, так і ў запазычаных незалежна ад месца націску: белар. **бэ́лька** — укр. **ба́лка**, белар. **вуздэ́чка** — укр. **вузде́чка,** белар. **гэ́ты** — укр. **цей**, белар. **пэ́цкаць** — укр. **бру́днити**, белар. **рэ́ха** — укр. **луна́**, белар. **служэ́нне** — укр. **служі́ння**, белар. **сэнс** — укр. **сенс,** белар. **сэ́рца**— укр. **се́рце**, белар. **тэарэ́ма** — укр. **теоре́ма,** белар. **тэ́орыя** — укр. **теорія**, белар. **тэ́рмін** — укр. **те́рміш,** белар. **цэ́гла** — укр. **це́гла,** белар. **чэ́знуць** — укр. **ча́хнути** і інш.

§ 24. Націскны галосны **о** (зрэдку — **у, э**) ў пачатку слова або пасля прэфікса ў пачатку кораня прыкрываецца пристаўнымі зычнымі:

а) — **в і г** (ужываюцца ў пачатку слова або пасля прыстаўкі ў пачатку кораня): белар. **во́бласць** — укр. **о́бласть**, белар. **во́браз** — укр. **о́браз**, белар. **во́ка** — укр. **о́ко**, белар. **во́кіс** — укр. **о́кис**, белар. **во́крык** — укр. **о́крик**, белар. **во́лава** — укр. **о́лово**, белар. **во́піс** — укр. **о́пис**, белар. **во́плескі** — укр. **о́плески**, белар. **во́раны** — укр. **о́раний**, белар. **во́сень** — укр. **о́сінь**, белар. **восць** — укр. **ость**, белар. **во́хкаць** — укр. **о́хати**, белар. **во́чны** — укр. **о́чний**, белар. **заво́чнік** — укр. **зао́чник**, белар. **наву́ка** — укр. **нау́ка**, белар. **ніво́дзін** — укр. **жо́ден**, белар. **гэ́так** — укр. **так**, белар. **гэ́такі** — укр. **таки́й**, белар. **гэ́тулькі** — укр. **сті́льки**, белар. **адгэ́туль** — укр. **зві́дси**, белар. **дагэ́туль** — укр. **до́ти**, белар. **пагэ́туль** — укр. **по́ки**;

б) — **й:** белар. **ён [јон]** — укр. **він.**

§ 25. У радзе беларускіх слоў ужываецца пристаўны галосны **і**; ён з'яўляецца ў словах з пачатковым збегам зычных, якія пачынаюцца на **м** (заўсёды), а таксама на **л** або **р** (толькі ў пачатку сказа, пасля зычных або знакаў прыпынку): белар. **імча́ць** — укр. **мча́ти**, белар. **імкну́цца** — укр. **пра́гнути**, белар. **ілга́ць** — укр. **бреха́ти**, белар. **ільві́ца** — укр. **леви́ця**, белар. **пад ільдо́м** — укр. **під льо́дом**, белар. **ірва́ць** — укр. **рва́ти** і інш. Гэты пристаўны галосны ўласцівы ў асобных выпадках і ўкраінскай мове, дзе ў выніку фанетычных працэсаў, абумоўленых заняпадам рэдукаваных галосных **ь, ъ**, з'явіліся фанетычныя варыянты **ржа — іржа́, ржа́ти — іржа́ти** і інш., а таксама дыялектныя формы **імсти́ти (мсти́ти), ірва́ти (рва́ти), Іржи́щів (Ржи́щів), Ільвів (Львів),** гідронімы паўночнай Чарнігаўшчыны **Імша́на, Імша́риця, Іржа́вець, Ільгі́вка.**

§ 26. Мяккія зычныя **д'** і **т'** перад галоснымі **е, і** і ётаванымі **ё, ю, я**, перад мяккімі зычнымі **в', м'** і ў канцы слова пераходзяць у мяккія **дз', ц'** (так званае *дзеканне* і *цеканне*): белар. **дзве́ры** — укр. **две́рі**, белар. **дзве́сце** — укр. **дві́сті**, белар. **дзед** — укр. **дід**, белар. **дзень** — укр. **день**, белар.

дзéці — укр. **дíти**, белар. **дзíва** — укр. **дúво**, белар. **дзёгаць** — укр. **дьóготь**, белар. **дзю́на** — укр. **дю́на**, белар. **дзя́дзька** — укр. **дя́дько**, белар. **дзяля́нка** — укр. **ділянка** і г. д.

§ 27. Беларускай мове ўласцівы губна-губны гук **[ў]**, блізкі да адпаведнага ўкраінскага гука і англійскага білабіяльнага **w**, па вымаўленню — сярэдні паміж **[в]** і **[у]**. Ён з'яўляецца выключна ў пазіцыі пасля галосных перад наступным зычным і пасля галоснага ў канцы слова: белар. **пра́ўда** — укр. **пра́вда**, белар. **тра́ўка** — укр. **тра́вка**, белар. **кроў** — укр. **кров**, белар. **здаро́ўе** — укр. **здоро́в'я** і да т. п.

§ 28. У запазычаных словах злучэнні галосных перадаюцца такім чынам:

а) **-іо-** у сярэдзіне слова ў націскной пазіцыі абазначаецца літарамі **іё, ыё** (**біёлаг, біёграф, патрыёт, радыёла**), у ненаціскной — літарамі **ія, ыя** (**біяло́гія, біягра́фія, патрыяты́зм, перыяды́чны**);

б) **-іа-** абазначаецца літарамі **ія, ыя** (**авія́цыя, генія́льны, амні́стыя, матэрыя́л**);

в) злучэнне -**йо-** пасля галосных у націскной пазіцыі абазначаецца літарай **ё** (**маёр, маёліка, раён**), а ў ненаціскной — літарай **я** (**маянэ́з, маяра́т**).

§ 29. Беларускія поўныя прыметнікі мужчынскага роду адзіночнага ліку маюць канчаткі **-і, -ы**, чым адрозніваюцца ад адпаведных украінскіх прыметнікаў на **-ий** і рускіх на **-ый:** белар. **апо́шні** — укр. **оста́нній**, белар. **лёгкі** — укр. **легки́й**, белар. **ле́ташні** — укр. **торíшній**, белар.**вясёлы** — укр. **весе́лий**, белар. **зялёны** — укр. **зеле́ний**, белар. **цвёрды** — укр. **тверди́й**; дзеепрыметнікі мужчынскага роду адзіночнага ліку ў беларускай мове паслядоўна заканчваюцца на **-ы: вяду́чы спецыялíст, загарэ́лы твар, абстраля́ны го́рад, сагну́ты па́лец** і г. д.

§ 30. Дзеепрыметнікі прошлага часу залежнага стану, утвораныя ад інфінітываў з канцавым націскным **-аць** пры дапамозе суфікса **-ан-**, захоўваюць націск на гэтым суфіксе: **адкапа́ць** — **адкапа́ны**, **адлама́ць** — **адлама́ны**, **асфальтава́ць** — **асфальтава́ны**, **заснава́ць** — **заснава́ны**, **пабудава́ць** — **пабудава́ны**, **пасла́ць** — **пасла́ны**, **сапсава́ць** — **сапсава́ны**, **сарва́ць** — **сарва́ны** (параўн. укр. **відкопа́ти** — **відко́паний**, **відлама́ти** — **відла́маний**, **асфальтува́ти** — **асфальто́ваний**, **заснува́ти** — **засно́ваний**, **побудува́ти** — **побудо́ваний**, **посла́ти** — **по́сланий**, **зіпсува́ти** — **зіпсо́ваний** і да т. п.).

§ 31. Беларускай мове ўласцівы дзеяслоўны суфікс **-ва-**, якому адпавядае ўкр. **-ува- (-юва-):** белар. **абду́мваць** — укр. **обду́мувати**, белар. **абме́ньваць** — укр. **обмíнювати**, белар. **выва́рваць** — укр. **вива́рювати**, белар. **выко́нваць** — укр. **вико́нувати**, белар. **выко́пваць** — укр. **вико́пувати**, белар. **наве́дваць** — укр. **відві́дувати**, белар. **перапíсваць** — укр. **перепи́сувати**, белар. **папярэ́джваць** — укр. **попере́джувати** і г. д.

Умовні скорочення — Умоўныя скарачэнні

ав.	*— авіація*	*— авіяцыя*
анат.	*— анатомія*	*— анатомія*
антр.	*— антропологія*	*— антрапалогія*
археол.	*— археологія*	*— археалогія*
архіт.	*— архітектура*	*— архітэктура*
астр.	*— астрономія*	*— астраномія*
багатор.	*— багаторазова дія*	*— мнагакратнае дзеянне*
бджільн.	*— бджільництво*	*— пчалярства*
без дод.	*— без додатка*	*— без дапаўнення*
безос.	*— безособове*	*— безасабовы*
біол.	*— біологія*	*— біялогія*
бот.	*— ботаніка*	*— батаніка*
буд.	*— будівельна справа*	*— будаўнічая справа*
бухг.	*— бухгалтерський термін*	*— бухгалтарскі тэрмін*
в.	*— відмінок*	*— склон*
вет.	*— ветеринарія*	*— ветэрынарыя*
вжив.	*— вживається*	*— ужываецца*
виг.	*— вигук*	*— выклічнік*
вис.	*— слово високого стилю*	*— слова высокага стылю*
вищ. ст.	*— вищий ступінь*	*— вышэйшая ступень*
відн.	*— відносний займенник*	*— адносны займеннік*
військ.	*— військова справа*	*— вайсковая справа*
вказ.	*— вказівний займенник*	*— указальны займеннік*
вст. сл.	*— вставне слово (словосполучення)*	*— пабочнае слова (словазлучэнне)*
вульг.	*— вульгарне слово*	*— вульгарнае слова*
геогр.	*— географія*	*— геаграфія*
геод.	*— геодезія*	*— геадэзія*
геол.	*— геологія*	*— геалогія*
гідрол.	*— гідрологія*	*— гідралогія*
гідротехн.	*— гідротехніка*	*— гідратэхніка*
гірн.	*— гірництво*	*— горная справа*
грам.	*— граматика*	*— граматыка*
груб.	*— грубе слово (вислів)*	*— грубае слова (выраз)*
дав., дав. в.	*— давальний відмінок*	*— давальны склон*
див.	*— дивись*	*— глядзі*
дипл.	*— дипломатія*	*— дыпламатыя*
дит.	*— дитяче слово (вислів)*	*— дзіцячае слова (выраз)*
діал.	*— діалектне слово*	*— дыялектнае слова*
дієприкм.	*— дієприкметник*	*— дзеепрыметнік*
дієприсл.	*— дієприслівник*	*— дзеепрыслоўе*
дієсл.	*— дієслово*	*— дзеяслоў*
дод.	*— додаток*	*— дапаўненне*
док.	*— доконаний вид*	*— закончанае трыванне*
доп.	*— допоміжний*	*— дапаможны*
друк.	*— друкарський термін*	*— друкарскі тэрмін*
екол.	*— екологія*	*— экалогія*
екон.	*— економіка*	*— эканоміка*
експрес.	*— експресивне, експресивно*	*— экспрэсіўнае, экспрэсіўна*
ел.	*— електротехніка*	*— электратэхніка*
ент., ентом.	*— ентомологія*	*— энтамалогія*
етн., етногр.	*— етнографія*	*— этнаграфія*
єдн.	*— єднальний (сполучник)*	*— спалучальны (злучнік)*
ж.	*— жіночий рід*	*— жаночы род*
жарт.	*— жартівливе слово (вислів)*	*— жартаўлівае слова (выраз)*
жив.	*— живопис*	*— жывапіс*
займ.	*— займенник*	*— займеннік*
закінч. д.	*— закінчена дія*	*— скончанае дзеянне*
залізн.	*— залізничний термін*	*— чыгуначны тэрмін*
зап.	*— заперечення*	*— адмоўе*
заст.	*— застаріле слово (вислів)*	*— устарэлае слова (выраз)*
зах.	*— західноукраїнське*	*— заходнеўкраінскае*

зб.	*— збірне*	*— зборнае*
звор.	*— зворотний (стан)*	*— зваротны (стан)*
зменш.	*— зменшувальне*	*— памяншальнае*
зменш.-пестл.	*— зменшувально-пестливе*	*— памяншальна-ласкальнае*
знах., знах. в.	*— знахідний відмінок*	*— вінавальны склон*
знач.	*— значення*	*— значэнне*
знев.	*— зневажливе*	*— зняважлівае*
зоол.	*— зоологія*	*— заалогія*
імен.	*— іменник*	*— назоўнік*
ін.	*— інший*	*— іншы*
інфін.	*— інфінітив*	*— інфінітыў*
ірон.	*— іронічне*	*— іранічнае*
істор.	*— історичний термін*	*— гістарычны тэрмін*
і т. ін.	*— і таке інше*	*— і да таго падобнае*
іхт.	*— іхтіологія*	*— іхтыялогія*
канц.	*— канцелярське слово (вислів)*	*— канцылярскае слова (выраз)*
карт.	*— картярський термін*	*— картачны тэрмін*
кіб.	*— кібернетика*	*— кібернетыка*
кін.	*— кінематографія*	*— кінематаграфія*
кл. в.	*— кличний відмінок*	*— клічны склон*
книжн.	*— книжне слово (вислів)*	*— кніжнае слова (выраз)*
конд.	*— кондитерське*	*— кандытарскае*
коротк. ф.	*— коротка форма (вислів)*	*— кароткая форма (выраз)*
крав.	*— кравецька справа*	*— кравецкая справа*
кул.	*— кулінарія*	*— кулінарыя*
лайл.	*— лайливе слово (вислів)*	*— лаянкавае слова (выраз)*
лінгв.	*— лінгвістика*	*— лінгвістыка*
ліс.	*— лісівництво*	*— лесаводства*
літ.	*— літературознавство*	*— літаратуразнаўства*
лог.	*— логіка*	*— логіка*
м.	*— місто*	*— горад*
майб. ч.	*— майбутній час*	*— будучы час*
мат.	*— математика*	*— матэматыка*
мед.	*— медицина*	*— медыцына*
мет.	*— металургія*	*— металургія*
метеор.	*— метеорологія*	*— метэаралогія*
мех.	*— механіка*	*— механіка*
мин. ч.	*— минулий час*	*— прошлы час*
мисл.	*— мисливський термін*	*— паляўнічы тэрмін*
мист.	*— мистецтвознавство*	*— мастацтвазнаўства*
мін.	*— мінералогія*	*— мінералогія*
місц., місц. в.	*— місцевий відмінок*	*— месны склон*
міф.	*— міфологія*	*— міфалогія*
мн.	*— множина*	*— множны лік*
мор.	*— морський термін*	*— марскі тэрмін*
муз.	*— музика*	*— музыка*
найвищ. ст.	*— найвищий ступінь*	*— найвышэйшая ступень*
нар.-поет.	*— народнопоетичне*	*— народнапаэтычнае*
наук.	*— науковий термін*	*— навуковы тэрмін*
невідм.	*— невідмінюваний іменник*	*— нескланяльны назоўнік*
недок.	*— недоконаний вид*	*— незакончанае трыванне*
незак. д.	*— незакінчена дія*	*— няскончанае дзеянне*
незм.	*— незмінний*	*— нязменны*
неозн.	*— неозначений*	*— неазначальны*
несхв.	*— несхвальне слово (вислів)*	*— асуджальнае слова (выраз)*
обл.	*— обласне слово (вислів)*	*— абласное слова (выраз)*
одн.	*— однина*	*— адзіночны лік*
однокр.	*— однократна дія*	*— аднакратнае дзеянне*
означ.	*— означальний, означення*	*— азначальны, азначэнне*
ор., ор. в.	*— орудний відмінок*	*— творны склон*
орн.	*— орнітологія*	*— арніталогія*
ос.	*— особа*	*— асоба*
особ.	*— особовий*	*— асабовы*

офіц.	— *офіційне слово (вислів)*	— *афіцыяльнае слова (выраз)*
палеонт.	— *палеонтологія*	— *палеанталогія*
пас.	— *пасивний стан*	— *залежны стан*
пед.	— *педагогіка*	— *педагогіка*
перев.	— *переважно*	— *пераважна*
перен.	— *переносне (значення)*	— *пераноснае (значэнне)*
перех.	— *перехідне дієслово*	— *пераходны дзеяслоў*
пестл.	— *пестливе*	— *ласкальнае*
пит.	— *питальний*	— *пытальны*
підрядн.	— *підрядне (речення)*	— *залежны (сказ)*
підсил.	— *підсилювальне*	— *узмацняльнае*
поез.	— *у поезії, поетичне*	— *у паэзіі, паэтычнае*
поет.	— *поетика*	— *паэтыка*
поліго.	— *поліграфія*	— *паліграфія*
політ.	— *політика*	— *палітыка*
пор.	— *порівняй*	— *параўнай*
предик.	— *предикативне вживання*	— *прэдыкатыўнае ўжыванне*
приєдн.	— *приєднувальний сполучник*	— *далучальны злучнік*
прийм.	— *прийменник*	— *прыназоўнік*
прик.	— *приказка*	— *прымаўка*
прикм.	— *прикметник*	— *прыметнік*
прис.	— *присудок*	— *выказнік*
присв.	— *присвійний займенник*	— *прыналежны займеннік*
присл.	— *прислів'я*	— *прыказка*
прислівн.	— *прислівник*	— *прыслоўе*
присудк.	— *присудковий*	— *выказнікавы*
прост.	— *простомовне*	— *прастамоўнае*
протист.	— *протиставний*	— *супраціўны*
прям.	— *пряме значення*	— *прамое значэнне*
психол.	— *психологія*	— *псіхалогія*
р.	— *рід*	— *род*
радіо	— *радіотехніка*	— *радыётэхніка*
рел.	— *релігія*	— *рэлігія*
риб.	— *рибальство*	— *рыбалоўства*
рідк.	— *рідкісне*	— *рэдкае*
різн.	— *різний*	— *розны*
род., род. в.	— *родовий відмінок*	— *родны склон*
розм.	— *розмовне*	— *размоўнае*
с.	— *середній рід*	— *ніякі род*
сад.	— *садівництво*	— *садоўніцтва*
с.-г.	— *сільськогосподарський термін*	— *сельскагаспадарчы тэрмін*
смт.	— *селище міського типу*	— *пасёлак гарадскога тыпу*
соціол.	— *соціологія*	— *сацыялогія*
спец.	— *спеціальне*	— *спецыяльны*
спол.	— *сполучник*	— *злучнік*
спорт.	— *спортивний термін*	— *спартыўны тэрмін*
стверодж.	— *стверджувальний*	— *сцвярджальны*
стол.	— *столярство*	— *сталярная справа*
та ін.	— *та інше*	— *і іншае*
театр.	— *театральний термін*	— *тэатральны тэрмін*
текст.	— *текстильний термін*	— *тэкстыльны тэрмін*
тесл.	— *теслярство*	— *цяслярская справа*
техн.	— *техніка*	— *тэхніка*
торг.	— *торгівля*	— *гандаль*
т. с.	— *те саме*	— *тое самае*
ужив.	— *уживаний*	— *які ўжываецца*
умовн.	— *умовний*	— *умоўны*
у різн. знач.	— *у різних значеннях*	— *у розных значэннях*
у скл. пр.	— *у складеному присудку*	— *у састаўным выказніку*
уроч.	— *урочисто*	— *урачыста*
у сполуч.	— *у сполученні*	— *у спалучэнні*
фам.	— *фамільярне слово (вислів)*	— *фамільярнае слова (выраз)*
фарм.	— *фармакологія*	— *фармакалогія*

фіз.	*— фізика*	*— фізіка*
фізіол.	*— фізіологія*	*— фізіялогія*
філос.	*— філософія*	*— філасофія*
фін.	*— фінанси*	*— фінансы*
фолькл.	*— фольклор*	*— фальклор*
фот.	*— фотографія*	*— фатаграфія*
хім.	*— хімія*	*— хімія*
ц.-сл.	*— церковнослов'янське*	*— царкоўнаславянскае*
церк.	*— церковне слово (вислів)*	*— царкоўнае слова (выраз)*
ч.	*— чоловічий рід*	*— мужчынскі род*
част.	*— частка*	*— часціца*
чис.	*— число*	*— лік*
числ.	*— числівник*	*— лічэбнік*
шах.	*— шаховий термін*	*— шахматны тэрмін*
шевс.	*— шевство*	*— шавецтва*
шкільн.	*— слово (вислів) шкільного вжитку*	*— школьнае слова (выраз)*
юр.	*— юридичний термін*	*— юрыдычны тэрмін*

Білоруська абетка — Беларускі алфавіт

А а	З з	П п	Ц ц
Б б	І і	Р р	Ч ч
В в	Й й	С с	Ш ш
Г г	К к	Т т	Ы ы
Д д	Л л	У у	Ь ь
Е е	М м	Ў ў	Э э
Ё ё	Н н	Ф ф	Ю ю
Ж ж	О о	Х х	Я я

А

А[1] *спол.* а, але.

А[2] *прийм. (при вказівці на час)* о, об; **а дзесятай гадзіне** о десятій годині.

АБ *прийм.* **1.** *із знах. (для позначення зближення, зіткнення)* об; **машына стукнулася аб слуп** машина стукнулась об стовп; **2.** *з місц. (для вказівки на предмет думки, мови, почуття і т. ін.)* про *(кого, що):* **лекцыя аб космасе** лекція про космос; **гаварыць аб надвор'е** говорити про погоду; **3.** *із знах. обл. (для позначення певного проміжку часу)* за; **аб ноч** за ніч; **аб дзень** за день; **аб суткі** за добу; **4.** *з місц. (при позначенні засобу харчування) перекладається конструкціями з ор. безприйменниковим*; **жыць аб адной бульбе** жити (харчуватися) самою картоплею; **аб адной вадзе сыт не будзеш** самою водою ситий не будеш.

АБА *прийм. з місц. (у сполученнях із займ. мне, усім, усёй, усіх)* про; **аба мне** про мене; **аба ўсім** про все.

АБАБАК, -бка *ч. бот.* бабка *ж.*, підберезник.

АБАБЕГАЦЬ *док.* оббігати.

АБАБЕГЧЫ *і* **АББЕГЧЫ** *див.* **абягаць.**

АБАБІЦЬ *док.* оббити, *(дошками-шалівками)* обшалювати.

АБАБРАНЫ *розм.* **1.** обібраний; **2.** очищений, облуплений; **3.** обібраний (обкрадений). — *Див. ще* **абіраць.**

АБАБРАЦЬ *див.* **абіраць.**

АБАБЯГАЦЬ *див.* **абягаць.**

АБАВЯЗАК, -зку *ч.* **1.** обов'язок; повинність *ж.*; **правы і ~зкі грамадзян** права й обов'язки громадян; **лічыць сваім ~зкам** вважати за свій обов'язок; **воінскі а.** військова повинність; **2.** *тільки мн.* обов'язки; **выконваць ~зкі дырэктара** виконувати обов'язки директора.

АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВА *с.* зобов'язання; **браць а.** брати зобов'язання.

АБАВЯЗВАЦЬ *недок.*, **АБАВЯЗАЦЬ** *док. (кого)* зобов'язувати, зобов'язати.

АБАГАВІЦЬ *див.* **абагаўляць.**

АБАГАЎЛЕННЕ *с.* обожнення.

АБАГАЎЛЁНЫ обожнений. — *Див. ще* **абагаўляць.**

АБАГАЎЛЯЦЦА *недок. пас.* обожнюватися.

АБАГАЎЛЯЦБ *недок.*, **АБАГАВІЦЬ** *док.* обожнювати, обожнити, обожувати, обожити.

АБАГАЧАЛЬНЫ *спец.* збагачувальний.

АБАГАЧАЦЦА *недок. звор., пас.* збагачуватися.

АБАГАЧАЦЬ *недок.*, **АБАГАЦІЦЬ** *док. у різн. знач.* збагачувати, збагатити; **~ціць глебу азотам** збагатити грунт азотом.

АБАГАЧЭННЕ *с. у різн. знач.* збагачення.

АБАГНАНЫ 1. обігнаний; **2.** *с.-г.* підгорнутий, обгорнутий. — *Див. ще* **абганяць.**

АЬАГНАЦЦА *док. (від кого) розм.* відігнатися; відбитися; **ад камароў не а.** від комарів не відігнатися.

АБАГНАЦЬ *див.* **абганяць.**

АБАГНУТЫ *у різн. знач.* обігнутий. — *Див. ще* **абгінаць.**

АБАГНУЦЬ *див.* **абгінаць.**

АБАГУЛЕННЕ *с.* усуспільнення.

АБАГУЛЕНЫ усуспільнений. — *Див. ще* **абагульваць.**

АБАГУЛЬВАННЕ *с.* усуспільнювання.

АБАГУЛЬВАЦЬ *недок.*, **АБАГУЛІЦЬ** *док.* усуспільнювати, усуспільнити.

АБАГУЛЬНЕННЕ *с.* узагальнення.

АБАГУЛЬНЕНЫ узагальнений. — *Див. ще* **абагульняць.**

АБАГУЛЬНЯЦЬ *недок.*, **АБАГУЛЬНІЦЬ** *док.* узагальнювати, узагальнити.

АБАГУЛЬНЯЮЧЫ узагальнюючий.

АБАДЖГАНЫ *розм.* **1.** покусаний *(комахами)*; **2.** пожалений *(кропивою).* — *Див. ще* **абаджгаць.**

АБАДЖГАЦЦА *док. розм. (кропивою)* пожалитися.

АБАДЖГАЦЬ *док. розм.* **1.** *(про комах)* покусати; **2.** *(про кропиву)* пожалити.

АБАДЗЬМУТЫ обдутий. — *Див. ще* **абадзьмуць.**

АБАДЗЬМУЦЬ *док.* обдути.

АБАДНЕЦЦА *безос. док.* розвиднитися.

АБАДРАНЕЦ, -нца *ч. розм.* обідранець, обірванець, голодранець, босяк, волоцюга, ланець, шарпак.

АБАДРАНКА *ж. розм.* обідранка, обірванка, голодранка, шарпачка.

АБАДРАНЫ *дієприкм.* **1.** обідраний; **2.** *дієприкм.* подряпаний; **3.** *дієприкм.* обчесаний, очесаний; **4.** *прикм.* обтріпаний, обшарпаний, обтіпаний. — *Див ще* **абдзіраць.**

АБАДРАЦЬ *див.* **абдзіраць.**

АБАЗВАНЫ обізваний. — *Див ще* **абазваць.**

АБАЗВАЦЦА *док. розм.* обізватися, відгукнутися, озватися.

АБАЗВАЦЬ *док.* обізвати.

АБАЛГАЦЬ *див.* **абылгаць.**

АБАЛОНА *ж.* **1.** заплава; **2.** *бот.* заболонь.

АБАМШЭЛЫ *див.* **абымшэлы.**

АБАМШЭЦЬ *див.* **абымшэць.**

АБА́ПАЛ *і* **НААБА́ПАЛ** **1.** *прислівн.* оба́біч, з обо́х бокі́в; **а. цягну́ўся лес** оба́біч простяга́вся ліс; **2.** *прийм. з род.* оба́біч *(чого)*; **а. даро́гі раслі́ я́блыні** оба́біч доро́ги росли́ я́блуні.

АБАПЕ́РЦІСЯ *див.* **апіра́цца.**

АБАПІРА́ЦЦА *див.* **апіра́цца.**

АБАРАНАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* обороноздатність, обороноспромо́жність.

АБАРАНАЗДО́ЛЬНЫ обороноздатний, обороноспромо́жний.

АБАРА́НАК, -нка *ч.* **1.** *конд.* бу́блик; **2.** *розм. (кермо)* бу́блик, бара́нка *ж.*; ◊ **дзі́рка ад ~нка** ді́рка з бу́блика; **зарабі́ць на ~нкі** діста́тися на бу́блики; **хвост ~нкам** хвіст бу́бликом.

АБАРА́НАЧНІК *ч. розм.* бубле́йник, бу́бличник.

АБАРА́НАЧНІЦА *ж. розм.* бубле́йниця, бу́бличниця.

АБАРА́НАЧНЫ бу́бликовий, бу́бличний.

АБАРА́НЫ обо́раний.

АБАРАНЯ́ЦЬ *недок.*, **АБАРАНІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(від нападу)* обороня́ти, оборони́ти, захища́ти, захисти́ти; **~ня́ць радзі́му** обороня́ти (захища́ти) ві́тчизну; **~ня́ць сад ад шко́днікаў** захища́ти сад від шкі́дників; **~ня́ць падсу́днага** захища́ти підсу́дного; **2.** *(наполягати на правильності чогось, домагаючись визнання)* обсто́ювати, обсто́яти, відсто́ювати, відсто́яти; **~ня́ць пра́вы** обстою́вати права́; **~ня́ць свой пункт гле́джання** обсто́ювати (відсто́ювати) свій по́гляд; **3.** *(дисертацію, проект та ін.)* захища́ти; захисти́ти; **~ня́ць дысерта́цыю** захища́ти дисерта́цію.

АБАРА́ЦЬ *див.* **абвбо́рваць.**

АБАРАЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** *спец. (проходження товарів, грошей через оборот)* оборо́тність; **паско́рыць а. капіта́лу** приско́рити оборо́тність капіта́лу; **2.** *спец. (переміщення транспортних засобів туди й назад)* оберта́льність, оборо́тність; **а. ваго́наў** оберта́льність (оборо́тність) ваго́нів.

АБАРАЧА́ЦЦА *недок.* **1.** *фолькл.* переверта́тися; оберта́тися; **2.** *(схилятися до чогось)* наверта́тися.

АБАРАЧА́ЦЬ *недок.* **1.** *фолькл.* оберта́ти; переверта́ти; **2.** *(схиляти до чогось)* наверта́ти.

АБАРАЧЭ́ННЕ *с.* **1.** о́берт *ч.*; **а. Зямлі́ вако́л Со́нца** о́берт Землі́ навко́ло Со́нця; **2.** *екон.* о́біг *ч.*; **грашо́вае а.** грошови́й о́біг; **зняць з а.** ви́лучити з о́бігу.

АБАРВА́НЫ 1. зі́рваний; **2.** обі́рваний. — *Див. ще* **абрыва́ць.**

АБАРВА́ЦЦА *док.* **1.** *(відірватися, відділитися)* обірва́тися; **2.** *(раптом, несподівано припинитися)* урва́тися; обірва́тися; **3.** *(обноситися)* обша́рпатися, обде́ртися, обідра́тися.

АБАРВА́ЦЬ *див.* **абрыва́ць.**

АБАРО́НА *ж.* **1.** оборо́на; за́хист *ч.;* **займа́ць ~ну** займа́ти оборо́ну; **стаць на ~ну** ста́ти на за́хист (на оборо́ну); **проціпаве́траная (проціта́нкавая) а.** протипові́тряна (протита́нкова) оборо́на; **а. дыпло́мнага пра́екта** за́хист дипло́много прое́кту; **2.** *юр., спорт.* за́хист *ч.*

АБАРО́НЕЦ, -нца *ч. політ. та ін.* оборо́нець.

АБАРО́НЦА *ч.* **1.** *у різн. знач.* захисни́к; **2.** *(щирий прихильник кого, чого-небудь)* споборник; ре́чник.

АБАРО́Т, -ту *ч.* **1.** о́берт; **а. ко́ла** о́берт ко́леса; **вал ро́біць дзве́сце ~о́таў** вал ро́бить дві́сті о́бертів; **2.** *екон., залізн., с.-г.* оборо́т; **а. капі́талу** оборо́т капіта́лу; **а. ваго́наў** оборо́т ваго́нів; **а. палявы́х культу́р** оборо́т польови́х культу́р. ◊ **браць (узя́ць) у а.** бра́ти (взя́ти) в робо́ту.

АБАРО́ЧВАЦЦА *недок.* **1.** перекида́тися, переверта́тися; **2.** оберта́тися, поверта́тися, огляда́тися; **3.** *екон.* оберта́тися; **4.** *(про хід справи, про обставини)* оберта́тися, поверта́тися.

АБАРО́ЧВАЦЬ *недок.* перекида́ти, валя́ти, переверта́ти.

АБАЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* чарі́вність, чарівли́вість, прина́дність, прина́дливість.

АБАЯ́ЛЬНЫ чарівни́й, чарівли́вий, прива́бливий, прина́дний.

АБАЯ́ННЕ *с.* чарі́вність *ж.*, чарівли́вість *ж.*, прива́бливість *ж.*; ча́ри.

АББЕ́ГЧЫ *див.* **абабе́гчы.**

АББЭ́РСАНЫ *розм.* обплу́таний, обмо́таний. — *Див. ще* **аббэ́рсваць.**

АББЭ́РСВАЦЬ *недок.*, **АББЭ́РСАЦЬ** *док. розм. (недбало обв'язувати)* обплу́тувати, обплу́тати, обвива́ти, обви́ти *(мотузком, шпагатом).*

АББЯГА́ЦЬ *див.* **абягаць.**

АБВАЛАКА́ЦБ *недок.*, **АБВАЛАЧЫ́** *док.* обволіка́ти, обволокти́; **хма́ры ~лаклі не́ба** хма́ри обволокли́ не́бо.

АБВАЛАЧЫ́СЯ *док.* **1.** обволокти́ся; **2.** *розм.* обійти́ *(з труднощами)*; **ледзь ~ло́кся вако́л бало́та** наси́лу обійшо́в навко́ло боло́та.

АБВА́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **АБВАЛІ́ЦЦА** *док.* обва́люватися, зава́люватися; обвали́тися, завали́тися.

АБВА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **АБВАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(щось)* обва́лювати, обвали́ти, зава́лювати, завали́ти; **2.** *(когось)* вали́ти, валя́ти, звали́ти, повали́ти; **а. дрэ́ва** повали́ти де́рево.

АБВАНДРАВА́ЦЬ *док.* обмандрува́ти, об'ї́хати (обходи́ти), мандру́ючи.

АБВА́РВАЦЬ *недок.*, **АБВАРЫ́ЦЬ** *док.* обва́рювати, обвари́ти; **~ваць агаро́дніну** обва́рювати о́вочі.

АБВАРЫ́ЦЦА *док.* обвари́тися.

АБВАСТРА́ЦЦА *недок.*, **АБВАСТРЫ́ЦЦА** *док.* заго́стрюватися, загостри́тися; **хваро́ба ~ры́лася** хворо́ба загостри́лася; **слых ~ры́ўся** слух загостри́вся; ◊ **атмасфе́ра ~ры́лася** атмосфе́ра розпали́лася.

АБВАСТРА́ЦЬ *недок.*, **АБВАСТРЫ́ЦЬ** *док.* заго́стрювати, загостри́ти; **~ры́ць адно́сіны** загостри́ти стосу́нки.

АБВАСТРЭ́ННЕ *с.* заго́стрення.

АБВЕ́ЗЦІ *док. у різн. знач.* обвезти́.

АБВЕ́РГНУЦЬ *див.* **абвяргаць.**

АБВЕ́РЧВАЦЬ *і* **АБВЕ́РТАЦЬ** *недок.* обгорта́ти, обмо́тувати; загорта́ти.

АБВЕ́СНЫ: а. лад *грам.* ді́йсний спо́сіб.

АБВЕ́СТКА *ж.* оголо́шення, опові́щення *с.*; ◊ **а. дня** поря́док де́нний.

АБВЕ́СЦІ *док. у різн. знач.* обвести́, *(рискою,*

смужкою — ще) окре́слити; **а. вако́л до́ма** обвести́ навко́ло будинку; **а. вача́мі** обвести́ очи́ма; ◊ **а. вако́л па́льца** обвести́ (обкрути́ти) навко́ло па́льця.

АБВЕ́ТРАЛЫ *у різн. знач.* обвітрілий.

АБВЕ́ТРАНЫ обвітрений. — *Див. ще* **абве́траць.**

АБВЕ́ТРАЦЬ *док. у різн. знач.* обвітріти, обвітритися; **~ралі ру́кі** обвітріли ру́ки; **бялі́зна ~рала** білизна обвітріла.

АБВЕ́ТРЫВАЦЬ *недок.*, **АБВЕ́ТРЫЦЬ** *док.* обвітрювати, обвітрити; **а. твар** обвітрити обли́ччя.

АБВЕЧАРЭ́ЦЬ *док. розм.* повечоріти, посутеніти.

АБВЕ́ШЧАНЫ оголо́шений; проголо́шений. — *Див. ще* **абвяшча́ць.**

АБВІНАВА́ЎЦА *ч.* **1.** *юр.* обвинува́ч; **дзяржа́ўны а.** держа́вний обвинува́ч; **2.** викрива́ч, викрива́ч, ви́явник.

АБВІНАВА́ЎЧЫ 1. *юр.* обвинува́льний; **а. прыгаво́р** обвинува́льний ви́рок; **2.** викрива́льний; **а. дакуме́нт** викрива́льний докуме́нт.

АБВІНАВА́ЦІЦЬ *див.* **абвінава́чваць.**

АБВІНАВА́ЧАННЕ *с.* **1.** *у різн. знач.* звинува́чення; **2.** викриття́.

АБВІНАВА́ЧВАННЕ *с.* **1.** звинува́чування; **2.** викрива́ння.

АБВІНАВА́ЧВАЦЦА *недок. пас.* звинува́чуватися; викрива́тися.

АБВІНАВА́ЧВАЦЬ *недок.*, **АБВІНАВА́ЦІЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* звинува́чувати, звинува́тити; **~ціць у крадзяжы́** звинува́тити в краді́жці; **~ціць у злачы́нстве** звинува́тити у зло́чині; 2. викрива́ти, ви́крити; **~ціць у хлусні́** ви́крити чию́ брехню́, злови́ти кого́ на брехні.

АБВІНА́ЦЦА *(чым) недок. звор., пас.*, **АБВІНУ́ЦЦА** *(чым) док.* обгорта́тися; обгорну́тися *(чим)*, загорта́тися, загорну́тися *(в що)*; обмо́туватися, обмота́тися *(чим)*.

АБВІНА́ЦЬ *(чым) недок.*, **АБВІНУ́ЦЬ** *(чым) док.* обгорта́ти, обгорну́ти *(чим)*, загорта́ти, загорну́ти *(в що)*; обмо́тувати, обмота́ти *(чим)*.

АБВІНУ́ТЫ *(чым)* обго́рнутий *(чим)*, заго́рнутий *(у що)*, обмо́таний *(чим)*. — *Див. ще* **абвіна́ць.**

АБВО́ДНЫ обвідни́й; **а. кана́л** *спец.* обвідни́й кана́л.

АБВО́РВАЦЬ *недок.*, **АБАРА́ЦЬ** *док. с.-г.* обо́рювати, обора́ти.

АБВО́СТРАНАСЦЬ *ж.* заго́стреність; напру́женість.

АБВО́СТРАНЫ заго́стрений; напру́жений.

АБВЯ́НУЦЬ *док.* прив'я́нути.

АБВЯРГА́ЛЬНЫ спросто́вний.

АБВЯРГА́ННЕ *с.* спросто́вування.

АБВЯРГА́ЦЬ *недок.*, **АБВЕ́РГНУЦЬ**, *мин. ч.* **абве́рг, абве́ргла** *док.* спросто́вувати, спростува́ти; запере́чувати, запере́чити; **~гнуць чыю-не́будзь тэо́рыю** спростува́ти чию́-не́будь тео́рію.

АБВЯРЖЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* спростува́ння; **а. паклёпу** спростува́ння на́клепу; **змясці́ць у газе́це а.** вмісти́ти в газе́ті спростува́ння.

АБВЯРЦЕ́ЦЬ *док.* обгорну́ти, обмота́ти; загорну́ти.

АБВЯСЦІ́ЦЬ *див.* **абвяшча́ць.**

АБВЯ́ЦЬ док. **1.** *(про рослини)* прив'я́нути; похили́тися; **2.** *перен. (розслабитися)* обм'я́кнути; **3.** *перен. (впасти в поганий настрій)* зніти́тися, пони́кнути.

АБВЯШЧА́ЛЬНІК *ч.* проголо́шувач, проголо́сник.

АБВЯШЧА́ЦЬ *недок.*, **АБВЯСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** оголо́шувати, оголоси́ти, проголо́шувати, проголоси́ти; сповіща́ти, сповісти́ти; провіща́ти, провісти́ти; **~ці́ць вайну́** оголоси́ти війну́; **~ці́ць незале́жнасць краі́ны** проголоси́ти незале́жність краї́ни; **2.** *(наперед)* провіща́ти, провісти́ти, передвіща́ти, передвісти́ти; **3.** *(визнавати ким-небудь)* оголо́шувати, оголоси́ти, проголо́шувати, проголоси́ти; **~сці́ць вар'я́там** оголоси́ти божеві́льним; ◊ **~ана́фему** *(каму)* наклада́ти ана́фему *(на кого)*, віддава́ти ана́фемі *(кого)*, оголо́шувати ана́фему *(кому)*.

АБВЯШЧЭ́ННЕ *с.* **1.** оголо́шення, об'я́ва *ж.*; проголо́шення; провíщення; **2.** *(наперед)* сповíщення [напере́д], провíщення; пророкува́ння, віщува́ння; **3.** опові́стка *ж.*, опові́щення.

АБГАБЛЁВАНЫ *і* **АБГАБЛЯ́ВАНЫ** обстру́ганий, обстру́жений, постру́жений. — *Див. ще* **абгаблёўваць.**

АБГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **АБГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* обстру́гувати, обструга́ти.

АБГАВО́Р, -ру *ч. і* **АБГАВО́РЫ, -аў** обмо́ва *ж.*, оббрі́хування *с.*; *(обл.)* осу́да *ж.*

АБГАВО́РВАЦЬ *і* **АБГАВА́РВАЦЬ** *недок.*, **АБГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(кого-що)* обгово́рювати; обговори́ти; **~ваць пыта́нне на схо́дзе** обгово́рювати пита́ння на збо́рах.; **2.** обмовля́ти; обмо́вити *(кого)*; розпуска́ти плітки́ *(про кого, що)*, зво́дити на́клеп *(на кого, що)*; га́нити, гу́дити.

АБГА́МТАЦЦА *док. обл.* обім'я́тися, прим'я́тися.

АБГАНЯ́ЛКА *ж. с.-г.* проса́пник *ч.*

АБГАНЯ́ЛЬНЫ *с.-г.* просапни́й.

АБГАНЯ́ННЕ *с. с.-г.* проо́рювання; підгорта́ння; обгорта́ння (*картоплі*).

АБГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **АБАГНА́ЦЬ** *док.* **1.** *(випереджати)* обганя́ти, обігна́ти; пераганя́ти, перегна́ти; **2.** *розм. (про росу, пил)* зма́хувати, змахну́ти, обма́хувати, обмахну́ти; **3.** *с.-г. (картоплю)* обгорта́ти, обгорну́ти, підгорта́ти, підгорну́ти; **4.** *(відганяти мух, комарів)* обганя́ти, обігна́ти; **5.** *(кору, шкіру)* де́рти, обдира́ти, обде́рти; **6.** *спец. (просо та інше зерно)* шеретува́ти, пошеретува́ти.

АБГА́РВАЦЬ *і* **АБГАРА́ЦЬ** *недок.*, **АБГАРЭ́ЦЬ** *док.* обгоря́ти, обгорі́ти.

АБГАРО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АБГАРАДЗІ́ЦЬ** обгоро́джувати, обгороди́ти.

АБГІНА́ЦЬ *недок.*, **АБАГНУ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* обгина́ти, обігну́ти, обхо́дити, обі́йти́; **лес ~ну́ў сяло́ дуго́ю** ліс обігну́в село́ дуго́ю; **карабе́ль ~ну́ў мыс** корабе́ль обійшо́в (обігну́в) мис.

АБГЛЕ́ДЗЕЦЦА *див.* **агле́дзецца.**

АБГЛЯ́Д, **-ду** *ч. розм.* о́гляд.

АБГЛЯДА́ННЕ *с. розм.* о́гляд *ч.*

АБГЛЯДА́ЦЬ *недок.*, **АБГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *док.* огляда́ти, огля́нути.

АБГНІВА́ЦЬ *недок.*, **АБГНІ́СЦІ** *і* **АБГНІ́ЦЬ** *док.* обгнива́ти, обгни́ти.

АБГО́ЙСАЦЬ *док. розм.* обгаса́ти.

АБГО́РТАЧНЫ обго́ртко́вий; **~ная папе́ра** *ж.* обго́ртко́вий папі́р *ч.*

АБГО́РТВАЦЬ *недок.*, **АБГАРНУ́ЦЬ** *док.* **1.** обгорта́ти, обгорну́ти; **2.** *с.-г. (землею)* обгорта́ти, обгорну́ти, підгорта́ти, підгорну́ти; підсипа́ти, підси́пати; обсипа́ти, обси́пати.

АБГРУНТА́ВАНА *прислівн.* обґрунто́вано.

АБГРУНТАВА́НАСЦЬ *ж.* обґрунто́ваність.

АБГРУНТАВА́НЫ обґрунто́ваний.

АБГРЭ́БЦІ *док.* обгребти́; **а. стог** обгребти́ сті́жо́к. — *Див. ще* **агрэ́бці.**

АБГУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **АБГУЛЯ́ЦЬ** *док.* обіграва́ти; обігра́ти; **а. у ша́хматы** обігра́ти в ша́хи.

АБГУЛЯ́НЫ обі́граний. — *Див. ще* **абгу́льваць.**

АБДЗЕ́ЛЬВАЦЬ *і* **АБДЗЯЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **АБДЗЯЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(позбавляти)* обділя́ти; обділи́ти; **прыро́да ~лі́ла яго́ прыгажо́сцю** приро́да обділи́ла його́ вро́дою; **2.** *(давати)* обділя́ти, обділи́ти, наділя́ти, наділи́ти.

АБДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **АБДЗЯЎБА́ЦЬ** *і* **АБДЗЯЎБЦІ́** *док.* обдзьо́бувати, обдзьо́бати, обдзю́бувати, обдзю́бати; обкльо́вувати, обклюва́ти.

АБДЗІРА́ЛАЎКА *ж. прост.* зди́рство *с.*, зди́рщина; *(розм.)* драпі́жка.

АБДЗІРА́ЛКА *ж. (с.-г. машина)* обди́рка.

АБДЗІРА́ЦЬ *недок.*, **АБАДРА́ЦЬ** *док.* **1.** *(знімати кору, оболонку, оббивку)* обдира́ти, обде́рти; **2.** *(робити подряпини)* дря́пати, подря́пати; **3.** *(очищати від костриці)* тіпа́ти, обтіпа́ти; **4.** *розм. (відбирати все, розоряти)* оббира́ти, обібра́ти; обдира́ти, обде́рти; ◊ **~дра́ць як лі́пку** обде́рти (облупи́ти) як ли́пку.

АБДЗІ́РСТВА *с. прост.* зди́рство; грабі́ж *ч.*, грабу́нок *ч.*

АБДЗЬМУ́ХВАЦЬ *недок.*, **АБДЗЬМУ́ХАЦЬ** *док.* обдува́ти, обдима́ти, обду́ти.

АБДЗЯЎБА́ЦЬ *і* **АБДЗЯЎБЦІ́** *див.* **абдзёўбваць.**

АБДО́РВАЦЬ *недок.*, **АБДАРЫ́ЦЬ** *док.* обдаро́вувати, обдарува́ти.

АБДЫМА́ЦЬ *див.* **абніма́ць.**

АБДЫМКІ *див.* **абні́мкі.**

АБДЫ́МНЫ охо́плюючий; *військ.* **~ая апера́цыя праціўніка** охва́тна опера́ція проти́вника.

АБЕ́ДЗВЕ *род., місц.* **абе́дзвюх**, *дав.* **абе́дзвюм**, *ор.* **абе́дзвюма** оби́дві; **стаць ~вюма нага́мі** ста́ти обома́ нога́ми; ◊ **~вюма рука́мі ўхапі́цца** обома́ рука́ми схопи́тися (ухопи́тися); **пала́жыць на а. лапа́ткі** покла́сти на оби́дві лопа́тки; **кульга́ць на а. нагі́** кульга́ти на оби́дві ноги́; **~вюма рука́мі падпіса́цца** ***(пад чым)*** обома́ рука́ми підписа́тися (*під чим*).

АБЕ́ДЗЕНЫ обідні́й; **а. перапы́нак** обі́дня пере́рва; **а. стол** обі́дній стіл.

АБЕЗЗАРА́ЖВАЦЬ *недок.*, **АБЕЗЗАРА́ЗІЦЬ** *док.* знезара́жувати, знезара́зити; **~ваць ваду́** знезара́жувати во́ду; **~ваць насе́нне** знезара́жувати насі́ння.

АБЕЗЗЯМЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **АБЕЗЗЯМЕ́ЛІЦЬ** *док.* збезземе́лювати, збезземе́лити.

АБЕЗНАДЗЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **АБЕЗНАДЗЕ́ІЦЬ** *док.* позбавля́ти наді́ї, позба́вити наді́ї; обезнаді́ювати, обезнаді́яти.

АБЕСКАЛЯРО́ЎВАННЕ *с.* знеба́рвлювання.

АБЕСКАЛЯРО́ЎВАЦЬ *недок.* знеба́рвлювати.

АБЕ́ЧАК, **-чка** *ч. (обід сита, решета)* обича́йка *ж.*

АБЖАВА́НЫ *розм.* обжо́ваний. — *Див. ще* **абжо́ўваць.**

АБЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АБЖАВА́ЦЬ** *док.* обжо́вувати, обжува́ти.

АБЗА́ *ж. (край необрізаної дошки)* ребро́ *с.*

АБЗАВЯДЗЕ́ННЕ *с. і* **АБЗАВО́ДАК**, **-дку** *ч.* заве́дення *с.*; обзаве́дення *с.*

АБЗВО́НЬВАЦЬ *недок.*, **АБЗВАНІ́ЦЬ** *док. розм.* обдзво́нювати, обдзвони́ти.

АБІБО́К *ч. розм.* ле́жень, ле́дар, гульві́са, ло́бур; тюхті́й.

АБІБО́ЦТВА *с. розм.* ледарюва́ння, байдикува́ння; неро́бство.

АБ'І́НЬВАЦЬ *недок.*, **АБ'І́НЕЦЬ** *док.* укрива́тися (покрива́тися, припада́ти) іне́єм (па́мороззю, при́мороззю); укри́тися (припа́сти) іне́єм (па́мороззю, при́мороззю).

АБІРА́ЦЬ *недок.*, **АБАБРА́ЦЬ** *док.* **1.** *(плоди і т. ін.)* оббира́ти, обібра́ти; **2.** *(зняти шкаралупу, шкірку)* чи́стити, очи́стити; лупи́ти, облупи́ти; **3.** *(обкрадати)* оббира́ти, обібра́ти; **4.** *(місце та ін.)* обира́ти; ◊ **~бра́ць да ні́ткі** обібра́ти до ни́тки (соро́чки, оста́ннього).

АБІ́РКІ, **-рак** *тільки мн.* лушпи́ння *с.*, шкі́рка *ж.*, шкаралу́па *ж.*; відхо́ди.

АБІРЫ́ЧЫЦЬ *док. розм.* обчикри́жити, обчухра́ти; *(обстригти — ще)* обмакого́нити, обмакоти́рити; обкра́яти.

АБКАЛО́ЧВАЦЬ *недок.*, **АБКАЛАЦІ́ЦЬ** *док. (яблуню і т. ін.)* обтру́шувати, обтруси́ти.

АБКАМЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АБКАМЯЧЫ́ЦЬ** *док.* обмина́ти, обім'я́ти; **~ваць паду́шку** обмина́ти поду́шку.

АБКА́ПВАЦЬ *недок.*, **АБКА́ПАЦЬ** *док.* обка́пувати, обка́пати; зака́пувати, зака́пати.

АБКАРЭ́ЛЫ зашкару́блий; *(прям. — ще)* шкарубки́й.

АБКАРЭ́ЦЬ *док.* зашкару́бнути; *(прям. — ще)* пошкарубі́ти, пошкару́бнути.

АБКАТА́НЫ *спец.* обка́таний. — *Див. ще* **абка́тваць.**

АБКА́ТВАЦЬ *недок.*, **АБКАТА́ЦЬ** *док. спец.* обка́тувати, обката́ти; об'їжджа́ти, об'ї́здити; **~та́ць машы́ну** обката́ти маши́ну.

АБКВЭ́ЦАЦЦА *док. розм.* забрудни́тися, зама́затися; забрьо́хатися.

АБКВЭ́ЦАЦЬ *док. розм.* забрудни́ти, зама́зати, обма́зати.

АБКІДА́ЦЬ *недок.*, **АБКІ́ДАЦЬ** *док.* **1.** закида́ти, заки́дати, обкида́ти, обки́дати; *(прикрити з різних боків — ще)* обклада́ти, обкла́сти; **2.** *(про сип) безос. розм.* обкида́ти, обки́дати,

обсипа́ти; обси́пати; **3.** *крав.* обкида́ти, обки́дати; обме́тувати, обмета́ти.

АБКІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АБКІТАВА́ЦЬ** *док.* зама́зувати, зама́зати (за́мазкою); *(вікна замазкою — ще)* китува́ти, покитува́ти; закито́вувати, закитува́ти.

АБКІТО́ЎКА *ж. (дія)* зама́зування; шпарува́ння, зашпаро́вування; китува́ння *с.*

АБКЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **АБКЛЯВА́ЦЬ** *док. розм. (тільки про рибу)* обкльо́вувати, обклюва́ти.

АБКО́ПВАЦЬ *недок.*, **АБКАПА́ЦЬ** *док.* обко́пувати, обкопа́ти. — *Пор.* **абка́пваць, абка́паць**.

АБКРУЖА́ЦЬ і АБКРУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **АБКРУЖЫ́ЦЬ** *док.* **1.** ото́чувати, оточи́ти, *(про людей — ще)* обступа́ти, обступи́ти; **2.** *(обгороджувати чимось навколо)* ото́чувати, оточи́ти; обво́дити, обвести́; **3.** *(обійти, об'їхати навколо чогось)* обкружля́ти.

АБКУ́РАЦЬ і АБКУРЭ́ЦЬ *док. (покритися гаром, кіптявою, сажею)* закури́тися, закопти́тися; *(димом — ще)* задими́тися.

АБКУ́РВАЦЦА *недок. пас.* обку́рюватися.

АБКУ́РВАЦЬ *недок.*, **АБКУРЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* обку́рювати, обкури́ти.

АБКУРО́ДЫМЕЦЬ *док. розм.* закури́тися, закопти́тися; задими́тися.

АБКУРО́ДЫМЛЕНЫ *розм.* заку́рений, закопчений, зади́млений.

АБКУРО́ДЫМЛІВАЦЬ *недок.*, **АБКУРО́ДЫМІЦЬ** *док. розм.* заку́рювати, закури́ти, закопчувати, закопти́ти, зади́млювати, задими́ти.

АБКУ́СВАЦЬ *недок.*, **АБКУСА́ЦЬ** *док.* обку́шувати, обкуса́ти; *(наробити укусів — ще)* покуса́ти; *(про собаку, свиню і т. ін. — ще)* порва́ти.

АБЛАВУ́Х *ч. перен. лайл. (про некмітливу, неспритну людину)* лопу́х.

АБЛАВУ́ХІ каплову́хий, клапову́хий *(розм.)*.

АБЛА́ДА *ж. розм.* **1.** вла́да, вплив *ч.*; *(заст.)* обла́да; **2.** володі́ння *с.*, нале́жність, здобу́ток *ч.*; *(заст.)* обла́да; **быць пад чыёй-не́будзь ~дай** бу́ти в чиє́му-не́будь володі́нні; **3.** опра́ва.

АБЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АБЛА́ДЗІЦЬ** *док. розм.* **1.** дава́ти (да́ти) лад *(чому)*; *розм.* обла́годжувати, обла́годити; **2.** *(вигідно влаштовувати) розм.* обла́годжувати, обла́годити; **ён ско́ра ~дзіў гэ́ту спра́ву** він шви́дко обла́годив цю спра́ву.

АБЛАКО́ЧВАЦЦА *недок.*, **АБЛАКАЦІ́ЦЦА** *док.* спира́тися (обпира́тися) лі́ктем (лі́ктями); спе́ртися (обпе́ртися) лі́ктем (лі́ктями).

АБЛА́ПІЦЬ[1] *док. розм.* обхопи́ти ла́пами; *(розм.)* обла́пити.

АБЛА́ПІЦЬ[2] *док. обл.* облата́ти.

АБЛА́ПЛЕНЫ[1] обхо́плений ла́пами; обла́плений. — *Див. ще* **абла́піць**[1].

АБЛА́ПЛЕНЫ[2] обла́таний. — *Див. ще* **абла́піць**[2].

АБЛАПО́ШВАЦЬ *недок.*, **АБЛАПО́ШЫЦЬ** *док. прост.* обду́рювати, обдури́ти; *(розм.)* обшахро́вувати, обшахрува́ти; обдира́ти, обде́рти; оббира́ти, обібра́ти.

АБЛАТАШЫ́ЦЬ *док. (свавільно позривати плоди, ягоди і т. ін.)* обібра́ти, обне́сти; обпатра́ти; **а. сад** обібра́ти сад; **а. я́блыкі** обібра́ти я́блука.

АБЛАЧЫ́НА *ж.* хмари́на.

АБЛА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **АБЛА́ШЧЫЦЬ** *док.* приласка́ти; приголу́бити.

АБЛЕ́ГЧЫ *док.* **1.** *у різн. знач.* облягти́, оточи́ти, огорну́ти; *(про одяг — ще)* улі́пнути; **хма́ры абляглі́ не́ба** хма́ри обляглú не́бо; **2.** *(захворіти)* злягти́; звали́тися.

АБЛЕДЗЕНЯВА́ЦЬ *недок.*, **АБЛЕДЗЯНЕ́ЦЬ** *док.* обмерза́ти, обме́рзнути; бра́тися кри́гою (льо́дом), узя́тися кри́гою (льо́дом); *(ціпеніти)* кля́кнути, дубі́ти; закля́кнути, задубі́ти.

АБЛЕ́ТАК, -тка *ч. обл. (про тварин, рослини)* одно́літок, *(лише про тварин — ще)* річня́к.

АБЛЕ́ТНІК, -у, *ч. обл.* дрова́, загото́влені весно́ю на зи́му.

АБЛЁТВАЦЬ і АБЛЯТА́ЦЬ *недок.* **1.** *(літаючи, робити рух по колу)* облі́тати; **2.** *ав.* облі́та́ти, облі́тувати (літа́к).

АБЛЁТАЦЬ і АБЛЯТА́ЦЬ *недок.*, **АБЛЯЦЕ́ЦЬ** *док. (літаючи, побувати в різних місцях)* облі́тати; *(навколо чогось)* облеті́ти; *(про листя з дерев)* опа́сти, оси́патися; **~та́ць усе́ астравы́** облі́тати всі острови́; **чу́тка ~це́ла ўвесь го́рад** чу́тка облеті́ла все мі́сто; **лі́сце ~це́ла** ли́стя опа́ло (оси́палося).

АБЛІВА́ХА *ж. розм.* о́желедь, ожеле́диця.

АБЛІ́ПКА: у ~ку в обтя́жку.

АБЛІЦАВА́НЫ облицьо́ваний, обличко́ваний. — *Див. ще* **абліцо́ўваць.**

АБЛІЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АБЛІЦАВА́ЦЬ** *док. буд.* облицьо́вувати, облицюва́ти; обличко́вувати, обличкува́ти; заличко́вувати, заличкува́ти.

АБЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АБЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(давати менше, ніж належить)* обду́рювати, обдури́ти; обрахо́вувати, обрахува́ти; **2.** *розм. (визначити кількість, обсяг, вартість і т. ін. чого-небудь підрахунком)* обрахо́вувати, обрахува́ти.

АБЛО́ГА *ж.* **1.** *військ.* обло́га; **2.** *с.-г.* перелі́г *ч.*, облі́г *ч.*; **3.** *мисл.* обляга́ння *с.*, обло́га; обла́ва; **а. мядзве́дзя** обляга́ння (обло́га) ведме́дя.

АБЛО́ГАВЫ 1. *військ.* обло́говий; **2.** *с.-г.* перело́говий.

АБЛО́ЖНЫ 1. *с.-г.* перело́говий; **ralі́нныя і ~ныя зе́млі** цілі́нні та перело́гові зе́млі; **2.** *(тривалий, затяжний)* обліжни́й, обложни́й; **а. дождж** обліжни́й дощ.

АБЛО́КІ *мн.* хма́ри.

АБЛО́НЬ *ж. обл.* запла́ва.

АБЛУ́БІЦА *ж. обл.* луб'яни́й обру́ч у ручни́х жо́рнах.

АБЛУ́ЗВАЦЬ *недок.*, **АБЛУЗА́ЦЬ** *док.* облу́щувати, облу́щити.

АБЛЫГВАЦЬ *недок.*, **АБЛЫГА́ЦЬ** *док. розм.* обни́зувати, обниза́ти.

АБЛЫ́ТВАЦЬ *недок. прям., перен.*, **АБЛЫ́ТАЦЬ** *док.* обплу́тувати, обплу́тати; **~ваць дро́там** обплу́тувати дро́том; **~таць ча́рамі** обплу́тати ча́рами.

АБЛЮБАВА́НЫ уподо́баний; облюбо́ваний. — *Див. ще* **аблюбо́ўваць.**

АБЛЮБОЎВАЦЬ *недок.*, **АБЛЮБАВАЦБ** *док.* уподобати *(док.)*, облюбовувати, облюбувати.

АБЛЯДРЫ *тільки мн. обл.* наритники *(у хомуті).*

АБМАКРЭЛЫ намоклий; мокрий.

АБМАКРЭЦЬ *док.* намокнути; обмокнути.

АБМАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **АБМАЛЯВАЦЬ** *док.* обмальовувати; обмалювати.

АБМАЛЯВАНЫ обмальований. — *Див. ще* **абмалёўваць.**

АБМАНВАЦЬ *недок.*, **АБМАНУЦЬ** *док. обл.* обманювати, обманути; обдурювати, обдурити; ошукувати, ошукати.

АБМАНУТЫ обманутий, обдурений, ошуканий. — *Див ще* **абманваць.**

АБМАРАЖЭННЕ *с.* обмороження.

АБМАРАНЫ *розм. прям., перен.* забруднений, обмазаний. — *Див. ще* **абмараць.**

АБМАРАЦЬ *док. розм. прям., перен.* забруднити, обмазати.

АБМАРАЧЫЦЦА *док.* запаморочитися.

АБМАРАЧЭННЕ *с. розм.* запаморочення.

АБМАРОЧВАЦЬ *недок.*, **АБМАРАЧЫЦЬ** *і* **АБМАРОЧЫЦЬ** *док. розм.* обморочувати, обморочити.

АБМАТАНЫ обмотаний. — *Див. ще* **абмотваць.**

АБМАТАЦЬ *див.* **абмотваць.**

АБМЕЖАВАЛЬНІК *ч. техн.* обмежник, обмежувач.

АБМЕЖАВАЛЬНЫ обмежувальний, обмежний.

АБМЕЖАВАНА обмежено.

АБМЕЖАВАНАСЦЬ *ж.* обмеженість.

АБМЕЖАВАННЕ *с.* **1.** обмеження; *(незак. д. — ще)* обмежування; **2.** обмежування.

АБМЕЖАВАНЫ *і* **АБМЯЖОВАНЫ** *дієприкм.* **1.** обмежений; **2.** обмежований; **3.** *у знач. прикм.* обмежений; **~ныя сродкі** обмежені кошти; **а. чалавек** обмежена людина. — *Див. ще* **абмяжоўваць.**

АБМЕЖАВАЦЦА *див.* **абмяжоўвацца.**

АБМЕЖАВАЦЬ *див.* **абмяжоўваць.**

АБМЕН, **-ну**, *ч. у різн. знач.* обмін; **а. тавараў** обмін товарів; **а. думкамі** обмін думками; **а. рэчываў** *фізіол.* обмін речовин.

АБМЕР, **-ру**, *ч. у різн. знач.* обмір; **а. жылплошчы** обмір житлоплощі; **а. пакупніка** обмір покупця.

АБМЕРВАЦЬ *недок.*, **АБМЕРАЦЬ** *док. у різн. знач.* обмірювати, обміряти; обмірити; **~ваць участак** обмірювати ділянку; **~раць пакупніка** обміряти покупця.

АБМЕРКАВАННЕ *с.* обговорення; обмірковування, обдумування.

АБМЕРКАВАНЫ обговорений; обміркований, обдуманий. — *Див. ще* **абмяркоўваць.**

АБМЕРКАВАЦЬ *див.* **абмяркоўваць.**

АБМЕШВАЦЬ *недок.*, **АБМЯШАЦЬ** *док. розм. (корм)* мастити, помастити, присмачувати, присмачити.

АБМІН, **-у**, *ч. розм.* обгін; **ехаць у а.** їхати наввипередки.

АБМОТВАЦЬ *недок.*, **АБМАТАЦЬ** *док. у різн. знач.* обмотувати, обмотати; **~таць галаву ручніком** обмотати голову рушником; **~таць шалік вакол шыі** обмотати шарф (шалик) навколо шиї.

АБМУЛЬВАЦЬ *недок.*, **АБМУЛЯЦЬ** *док.* намулювати, намулити.

АБМУНДЗІРАВАНЫ обмундирований. — *Див. ще* **абмундзіроўваць.**

АБМУНДЗІРОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АБМУНДЗІРАВАЦЦА** *док.* обмундировуватися, обмундируватися.

АБМУНДЗІРОЎВАЦЬ *недок.*, **АБМУНДЗІРАВАЦЬ** *док.* обмундировувати; обмундирувати.

АБМУРАВАНЫ *буд.* обмурований. — *Див. ще* **абмуроўваць.**

АБМУРОЎВАЦЬ *недок.*, **АБМУРАВАЦЬ** *док. буд.* обмуровувати, обмурувати; *(багато що, усе)* пообмуровувати.

АБМУСОЛАК *ч. розм.* заяложений залишок *(чого);* недогризок, вигризок.

АБМЯЖОВАНЫ *див.* **абмежаваны.**

АБМЯЖОЎВАЦЦА *недок.*, **АБМЕЖАВАЦЦА** *док.* обмежуватися, обмежитися; **~вацца кароткай прамовай** обмежитися короткою промовою; **на першы раз ~валіся вымовай** на перший раз обмежилися доганою.

АБМЯЖОЎВАЦЬ *недок.*, **АБМЕЖАВАЦЬ** *док.* **1.** *(установлювати певні межі)* обмежувати, обмежити; **~ваць у правах** обмежити в правах; **~ваць прамоўцу рэгламентам** обмежити промовця регламентом; **~ваць гандаль** обмежити торгівлю; **2.** *(установлювати рубежі межуванням)* обмежовувати, обмежувати.

АБМЯРКОЎВАЦЬ *недок.*, **АБМЕРКАВАЦЬ** *док.* обговорювати, обговорити; обдумувати, обдумати.

АБМЯРЦВЕЦЬ *док.* омертвіти, змертвіти.

АБМЯТАЦЬ *недок.*, **АБМЕСЦІ** *док.* обмітати, обмести; *(багато, усе)* пообмітати; **~сці сцены** обмести стіни; **~сці валёнкі** обмести валянки (валянці).

АБМЯШАНЫ *(про корм худобі)* помащений, присмачений. — *Див. ще* **абмешваць.**

АБМЯШАЦЬ *див.* **абмешваць.**

АБНАВІЦЕЛЬ *ч.* обновник.

АБНАДЖАНЫ *розм.* принаджений. — *Див. ще* **абнаджваць.**

АБНАДЖВАЦЬ *недок.*, **АБНАДЗІЦЬ** *док. розм.* принаджувати, принадити.

АБНАДЗЕЙВАЦЬ *недок.*, **АБНАДЗЕІЦЬ** *док.* подавати надію, подати надію; запевняти, запевнити.

АБНАСЕНЬВАННЕ *і* **АБНАСЕНЕННЕ** *с. с.-г.* засівання, засів *ч.*

АБНАСЕНЬВАЦЬ *недок.*, **АБНАСЕНІЦЬ** *док. с.-г.* засівати *і* засіювати, засіяти, *(багато, усе)* позасівати *і* позасіювати.

АБНАЎЛЕННЕ *с.* обновлення.

АБНЕМАГАЦЬ, **АБНЕМАГЧЫ** *див.* **абнядужваць, абнядужаць.**

АБНІМАЦЬ *і* **АБДЫМАЦЬ** *недок.*, **АБНЯЦЬ** *док.* **1.** *(брати в обійми)* обіймати, обійняти; **~няць сябра** обійняти друга; **2.** *перен.* охоплювати, охопити, обіймати, обійняти; огортати, огорнути; **~няць пазіркам навакольле**

осягнути (охопити) поглядом околицю; **полымя ~ло дом** полум'я охопило (обхопило, пойняло, обійняло, огорнуло) будинок (будівлю).

АБНІМКІ *і* **АБДЫМКІ** *тільки мн.* обійми; ◊ **у ~ку** в обнімку *(розм.)*; **з распрасцёртымі ~камі** з розкритими обіймами.

АБНОЖКА *ж. бджільн.* обніж, обніжжя *с.*

АБНОЖКІ *тільки мн. (вид вовни)* обніжки.

АБНОСІЦЬ *недок.*, **АБНЕСЦІ** *док.* **1.** обносити, обнести; *(парканом — ще)* обгороджувати, обгородити, *(багато, усе)* пообгороджувати; *(кам'яною стіною)* обмуровувати, обмурувати; **2.** *(обходячи, пригощати)* обносити, обнести; **3.** *(пропускати при пригощанні)* минати, минути; проминати, проминути.

АБНЯДОЛЕНЫ знедолений.

АБНЯДОЛІЦЬ *док.* знедолити.

АБНЯДУЖВАЦЬ *і* **АБНЕМАГАЦЬ** *недок.*, **АБНЯДУЖАЦЬ** *і* **АБНЕМАГЧЫ** *док.* слабіти *і* слабнути, ослабіти *і* ослабнути, підупадати, підупасти [на силах, на силі] знесилюватися, знесилитися.

АБНЯМОЖАНЫ знесилений. — *Див. ще* **абнемагаць.**

АБНЯСЛАЎЛІВАЦЬ *і* **АБНЕСЛАЎЛЯЦЬ** *недок.*, **АБНЯСЛАВІЦЬ** *док. (кого-що)* знеславлювати, знеславити; ославляти *і* ославлювати, ославити; ганьбити, зганьбити; паплюжити, спаплюжити; **~віць сумленнага чалавека** знеславити (ославити, зганьбити, спаплюжити) чесну людину.

АБОДВА, *род., місц.* **абодвух**, *дав.* **абодвум**, *ор.* **абодвума** обидва; **а. хлопчыкі** обидва хлопчики; **а. акны** обидва вікна.

АБОЕ *род.* **абаіх** обоє; **а. дзяцей** обоє дітей; **а. цялят** обоє телят.

АБОЗНЯ *ж.* повітка.

АБОІ *тільки мн.* шпалери.

АБОРА[1] *ж. (мотузок у постолах)* волока.

АБОРА[2] *ж.* обора.

АБОРКА[1] *ж.* вірьовочка, шворка, шпагатина; мотузок *ч.*, мотузка.

АБОРКА[2] *ж.* оборка, шлярка.

АБОРКА[3] *ж. друк.* обклад *ч.*; оборка; **тэкст у ~ку** текст в оборку.

АБОЧНЫ узбічний; **~ная сцежка** узбічна стежка.

АБПАЛЬВАЛЬНЫ *техн.* випалювальний; **~ная печ** випалювальна піч.

АБПАЛЬНЫ *техн.* випалювальний; **~ныя работы** випалювальні роботи.

АБПІЛОЎВАЦЬ *див.* **апілоўваць.**

АБПЛЕСЦІ *див.* **аплятаць.**

АБПЛЫСЦІ *і* **АБПЛЫЦЬ** *док.* обпливти *і* обплисти; **а. востраў** обпливти (обплисти) острів; **а. на лодцы возера** обпливти (обплисти) човном озеро.

АБПЫРСКВАЦЬ *див.* **апырскваць.**

АБПЯЧЫ *див.* **апячы.**

АБРАБАВАЦЬ *док.* пограбувати, ограбувати.

АБРАЗ, **-за** *ч.* **1.** *(зображення святого)* образ, ікона *ж.*; **2.** *(зовнішній вигляд, тип, характер)* образ.

АБРАЗАНЫ *прикм. рел.* обрізаний. — *Див. ще* **абразаць.**

АБРАЗАЦЬ *і* **АБРЭЗВАЦЬ** *недок.*, **АБРЭЗАЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* обрізувати *і* обрізати, обрізати; *(волосся, вовну — ще)* обстригати *і* остригати; обстригти *і* остригти; *(відсікати — ще)* обтинати, обтяти; **2.** *рел.* обрізати, обрізати; **3.** *перен.* обрізати, обрізати; переривати, перервати; осаджувати, осадити; ◊ **~зацъ крылы** *(каму)* підрізати (обрізати, підтяти, підбити, зламати) крила *(кому).*

АБРАННЕ *див.* **выбранне.**

АБРАННІК *див.* **выбраннік.**

АБРАНЫ *і* **ВЫБРАНЫ** обраний.

АБРАЎНОЎВАЦЦА *недок.*, **АБРАЎНАВАЦЦА** *док. звор.* обрівнюватися, обрівнятися.

АБРАЎНОЎВАЦЬ *недок.*, **АБРАЎНАВАЦЬ** *док.* обрівнювати, обрівняти.

АБРАХМАНЕНЫ приручений, упокорений. — *Див. ще* **абрахманіць.**

АБРАХМАНІЦЬ *док.* приручити, упокорити.

АБРОЖАК, **-жка** *ч. обл.* нашийник; ошийник.

АБРОК[1], **-ку** *ч. істор.* оброк, подача *ж.*

АБРОК[2], **-ку** *ч.* корм для коней *(переважно овес).*

АБРОЦЕВЫ вуздечковий.

АБРОЦЬ *і* **ВОБРАЦЬ** *ж.* вузда, вуздечка; гнуздечка; *(без вудил)* оброть, обротька.

АБРОШАНЫ **1.** зрошений, орошений; скроплений; **2.** *(від роси)* зарошений, оброшений. — *Див. ще* **аброшваць.**

АБРОШВАЦЬ *недок.*, **АБРАСІЦЬ** *док.* **1.** зрошувати, зросити, орошати, оросити; **2.** *(росою)* зарошувати, заросити, оброшувати, обросити.

АБРУС *ч.* скатерка *ж.*, скатірка *ж.*, скатертина *ж.*, скатерть *ж.*; *(діал.)* обрус.

АБРУСНЫ *і* **АБРУСАВЫ** скатерковий.

АБРУШВАЦЬ *недок.*, **АБРУШЫЦЬ** *док.* **1.** завалювати, завалити, обвалювати, обвалити, розвалювати, розвалити; руйнувати, зруйнувати; **2.** *перен.* спрямовувати, спрямувати; обрушувати, обрушити; **~шыць агонь на ворага** спрямувати (обрушити) вогонь на ворога.

АБРУШВАЦЦА *недок.*, **АБРУШЫЦЦА** *док.* завалюватися, завалитися, обвалюватися, обвалитися, розвалюватися, розвалитися; *(на кого, що)* нападати, напасти; накидатися, накинутися; *(про турботи, нещастя)* звалюватися (падати), звалитися (упасти).

АБРЫВАЦЬ *недок.*, **АБАРВАЦЬ** *док.* **1.** обривати, обірвати; зривати, позривати; **2.** *(змушувати замовкнути)* обривати, обірвати; осмикувати, осмикнути; **3.** *(різко припиняти, класти край)* обривати, обірвати; **куля ~вала жыццё** куля обірвала життя; **4.** *прост. (заробляти)* уривати, увірвати.

АБРЫДВАЦЬ *недок.*, **АБРЫДАЦЬ** *і* **АБРЫДЗЕЦЬ**, **АБРЫДНУЦЬ** *док.* набридати, набриднути, обридати, обриднути; осоружитися, остогидіти, остогиднути; ◊ **~даў як горкая рэдзька** *прик.* остогид (остогидів), аж у печінках сидить; обрид (остогид) гірше від печеної редьки (як собаці редька).

АБРЫЗГАЦЬ *недок.*, **АБРЫЗГНУЦЬ** *док.* *(про*

молоко) прокисáти, прокúснути; *(обл.)* квасні́ти, проквасні́ти.

АБРЫ́ЗГЛЫ *(про молоко)* скúслий; *(розм.)* прокúслий.

АБРЫНÁЦЦА *недок.*, **АБРЫ́НУЦЦА** *док. розм.* звáлюватися, звалúтися, завáлюватися, завалúтися, обвáлюватися, обвалúтися; **2.** *перен.* навáлюватися, навалúтися; нападáти, напáсти; накидáтися, накúнутися *(про турботи, нещастя)* звáлюватися, звалúтися; пáдати, упáсти.

АБРЫНÁЦЬ *недок.*, **АБРЫ́НУЦЬ** *док.* **1.** звáлювати, звалúти, обвáлювати, обвалúти, обрýшувати, обрýшити; **2.** *перен.* обрýшувати, обрýшити; навáлювати, навалúти.

АБРЫ́НДАНЫ *прост.* забрúзканий, заля́паний; обля́паний; забóвтаний, забрьóханий, задрúпаний. — *Див. ще* **абры́ндаць.**

АБРЫ́НДАЦЦА *док. прост.* забрúзкатися, заля́патися; обля́патися; забóвтатися, забрьóхатися.

АБРЫ́НДАЦЬ *док. прост.* забрúзкати, заля́пати, обля́пати, забóвтати, забрьóхати.

АБРЫ́НУТЫ звáлений, обвáлений, обрýшений. — *Див. ще* **абрынáць.**

АБРЫ́С, -су *ч.* óбрис.

АБРЫСАВÁНЫ окрéслений, змальóваний; обрисóваний. — *Див. ще* **абрысóўваць.**

АБРЫСАВÁЦЦА *док.* вúмалюватися, окрéслитися.

АБРЫСÓЎВАЦЬ *недок.*, **АБРЫСАВÁЦЬ** *док.* **1.** *(обводити рискою)* обкрéслювати, обкрéслити; обрисóвувати, обрисувáти; **2.** *перен.* *(описувати, зображувати, давати характеристику)* змальóвувати, змалювáти, обмальóвувати, обмалювáти; обрисóвувати, обрисувáти.

АБРЫ́СНЫ áбрисний.

АБСАЧЫ́ЦЬ *док. розм.* одивúтися, огля́нути; вúстежити, вúслідити.

АБСÉВАК *ч.* **1.** *(пропуск у посіві)* обсíв; **на а.** на насíння; **2.** *тільки мн.* **абсéўкі, -сéўкаў** *і* **-сéвак** пóслід, вúсівки.

АБСÉКЧЫ *див.* **абсякáць.**

АБСÍВЕРАНЫ *розм.* обвíтрений.

АБСÍВЕРАЦЬ *док. розм.* обвíтрити, обвíтритися.

АБСКАКÁНЫ обскáканий; вúпереджений. — *Див. ще* **абскáкваць.**

АБСКÁКВАЦЬ *недок.*, **АБСКАКÁЦЬ** *док. у різн. знач.* обскáкувати, обскакáти.

АБСКÁРДЖВАЦЦА *недок. пас.* оскáржуватися.

АБСКÁРДЖВАЦЬ *недок.*, **АБСКÁРДЗІЦЬ** *док.* оскáржувати, оскáржити.

АБСКЛЮДАВÁНЫ *і* **АСКЛЮДАВÁНЫ** *тесл.* обтéсаний. — *Див. ще* **абсклюдóўваць.**

АБСКЛЮДÓЎВАЦЬ *і* **АСКЛЮДÓЎВАЦЬ** *недок.*, **АБСКЛЮДАВАЦЬ** *і* **АСКЛЮДАВÁЦЬ** *док. тесл.* обтéсувати, обтесáти.

АБСЛÍЗГАНЫ *розм.* слизькúй, обглáджений. — *Див. ще* **абслíзгваць.**

АБСЛÍЗГВАЦЬ *недок.*, **АБСЛÍЗГАЦЬ** *док. розм.* робúти (зробúти) глáдким (гладéньким), слизькúм.

АБСЛУГÓВЫ обслугóвуючий; **а. персанáл** обслýга; обслугóвий персонáл.

АБСМÉЙВАЦЬ *недок.*, **АБСМЯЯ́ЦЬ** *док.* осмíювати, осмíяти; обсмíювати, обсмíяти; висмíювати, вúсміяти.

АБСМЯЯ́ННЕ *с.* осмíяння.

АБСМЯЯ́НЫ осмíяний, обсмíяний, вúсміяний. — *Див. ще* **абсмéйваць.**

АБСТАЛЁЎВАЦЦА *недок.*, **АБСТАЛЯВÁЦЦА** *док.* **1.** *(придбати в житло меблі)* завóдити мéблі (обстанóву), омебльóвуватися, омеблювáтися; **2.** *розм. див.* **асталёўвацца, асталявáцца.**

АБСТАЛЯВÁННЕ *с.* **1.** *у різн знач.* устаткувáння, облáднання, оснáщення; **2.** *(умеблювання)* обстанóвка *ж.*, обстанóва *ж.*

АБСТАЛЯВÁНЫ 1. облáднаний, оснáщений; **2.** умебльóваний, устаткóваний. — *Див. ще* **абсталёўвацца.**

АБСТРАЛЯ́НЫ обстрíляний. — *Див. ще* **абстрэ́льваць.**

АБСТРУГÁНЫ обстрýганий. — *Див. ще* **абстрýгваць.**

АБСТРУ́ГВАЦЬ *недок.*, **АБСТРУГÁЦЬ** *док.* **1.** обстрýгувати, обстругáти; **~гáць бервянó** обстругáти колóду, деревúну; **2.** *обл.* *(картоплю і т. ін.)* чúстити, обчúстити (почúстити).

АБСТРЭ́Л, -лу, *ч.* óбстріл; ◊ **узя́ць пад а.** узяти під óбстріл.

АБСТРЭ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **АБСТРАЛЯ́ЦЬ** *док.* обстрíлювати; обстрíляти.

АБСЯ́Г, -гу, *ч.* **1.** прóстір, óбшир; широчíнь *ж.*; **2.** *перен.* гáлузь *ж.*, сфéра *ж.*; **а. вéдаў** гáлузь знань.

АБСЯКÁЦЬ *і* **АСЯКАЦЬ** *недок.*, **АБСЯЧЫ́** *і* **АСЯЧЫ́, АБСÉКЧЫ** *і* **АСÉКЧЫ** *док.* **1.** *(відділяти сучки, бадилля і т. ін.)* обрýбувати, обрубáти; обсікáти, обсíкти; **2.** *перен.* *(різко зупиняти, перивати кого-небудь)* обривáти, обірвáти; відрíзати; присáджувати, присадúти.

АБТАПТÁНЫ обтóптаний. — *Див. ще* **абтóптваць.**

АБТÓПТВАЦЬ *недок.*, **АБТАПТÁЦЬ** *док.* **1.** обтóптувати, обтоптáти, **~тáць зямлю́ вакóл слупá** обтоптáти зéмлю навкóло стовпá; **2.** *(ущільнювати, топчучи ногами)* утóптувати, утоптáти; притóптувати, притоптáти; **~тáць сéна** утоптáти сíно.

АБТÓЎКВАЦБ *і* **АБТÓЎКАЦЬ** *недок.*, **АБТАЎЧЫ́** *док. розм.* *(у ступі)* шеретувáти, пошеретувáти.

АБТРАПÁНЫ 1. обтрíпаний, обшáрпаний; **2.** обтíпаний. — *Див. ще* **атрэ́пваць.**

АБТРАПÁЦЬ *док.* **1.** *(зробити непридатним)* обтріпáти, обшáрпати; **2.** *(очистити)* струсúти, обтрусúти; **а. пыл** струсúти пил (пóрох); **3.** *(льон, коноплі)* вúтіпати.

АБТРАСÁЦЦА *див.* **атрасáцца.**

АБТРАСÁЦЬ *див.* **атрасáць.**

АБТРЭ́СВАЦЦА *див.* **атрасáцца.**

АБТРЭ́СВАЦЬ *див.* **атрасáць.**

АБТРЭ́СЕНЫ *див.* **атрэ́сены.**

АБТРЭ́СЦІ *див.* **атрэ́сці.**

АБТРЭ́СЦІСЯ *див.* **атрэ́сціся.**

АБТЫНКО́ЎВАЦЬ *див.* **атынко́ўваць.**

АБУДЖА́ЦЦА *недок.*, **АБУДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(від сну)* прокида́тися, проки́нутися; просипа́тися, проснýтися; пробýджуватися, пробуди́тися; **2.** *перен.* прокида́тися, проки́нутися; пробýджуватися, пробуди́тися; просипа́тися, проснýтися; **~дзі́лася жада́нне наве́даць радзі́мы край** пробуди́лося бажа́ння відві́дати рі́дний край; **~дзі́ўся лес вясно́й** проки́нувся ліс весно́ю.

АБУДЖА́ЦЬ *недок.*, **АБУДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *розм.* буди́ти, збуди́ти, розбýджувати, розбуди́ти; **2.** *перен.* збýджувати, збуди́ти; пробýджувати, пробуди́ти; виклика́ти, ви́кликати; **~дзі́ць ціка́васць да чаго-не́будзь** пробуди́ти (ви́кликати) інтере́с до чого́-не́будь; **3.** *перен. (робити активним)* пробýджувати, пробуди́ти; розбýджувати, розбуди́ти.

АБУДЖЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* пробýдження.

АБУРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* обýрливість.

АБУРА́ЛЬНЫ обýрливий; зухва́лий.

АБУ́РАНЫ[1] **1.** *дієприкм.* обýрений; **2.** *прикм.* обýрений, спо́внений обýрення. — *Див. ще* **абура́ць.**

АБУ́РАНЫ[2] *розм.* зава́лений, обва́лений; розва́лений. — *Див. ще* **абу́рваць.**

АБУРА́ЦЦА *недок.*, **АБУ́РЫЦЦА** ***(кім-чым, на каго-што і без дап.)*** обýрюватися (*ким-чим, на кого-що і без дод.*).

АБУРА́ЦЬ *недок.*, **АБУ́РЫЦЬ** *док.* обýрювати, обýрити; **яго́ сло́вы ~рылі мяне́** його́ слова́ обýрили мене́.

АБУРА́ЮЧЫ обýрливий.

АБУ́РВАННЕ *с. розм.* зава́лювання, обва́лювання, розва́лювання.

АБУ́РВАЦЦА *недок.*, **АБУРЫ́ЦЦА** *док. розм.* зава́люватися, завали́тися; обва́люватися, обвали́тися; розва́люватися, розвали́тися, па́дати, упа́сти; **столь ~ры́лася** сте́ля завали́лася.

АБУ́РВАЦЬ *недок.*, **АБУРЫ́ЦЬ** *док. розм.* зава́лювати, завали́ти; обва́лювати, обвали́ти; розва́лювати, розвали́ти; **~ры́ць сцяну́** обвали́ти (завали́ти) стінý.

АБУРЭ́ННЕ *с.* обýрення.

АБУ́ТАК, -тку *ч.* взуття́ *с.*

АБУТКО́ВЫ взутте́вий; **а. магазі́н** взутте́вий магази́н; **~вая прамысло́васць** взутте́ва промисло́вість.

АБУ́ТНІК *ч. спец.* взуттьови́к.

АБУ́ТНІЦА *ж. спец.* взуттьови́чка.

АБУ́ЦЦА *док.* взýтися.

АБУ́ЦЬ *док.* взýти; обýти; ◊ **а. у ла́пці** обýти (озýти) в постоли́ (ла́пті).

АБХВО́СТВАЦЬ *недок.*, **АБХВАСТА́ЦЬ** *док. розм.* обхви́скувати, обхви́ськати; обхльо́стувати, обхльо́стати; обхльо́скувати, обхльо́скати.

АБХІНА́ЦЦА *див.* **ахіна́цца.**

АБХІНУ́ЦЦА *див.* **ахіна́цца.**

АБХІНА́ЦЬ *див.* **ахіна́ць.**

АБХІНУ́ЦЬ *див.* **ахіна́ць.**

АБХІНУ́ТЫ *див.* **ахіну́ты.**

АБХО́ДНЫ **1.** *військ.* обхідни́й; **а. рух** обхідни́й рух; **2.** *(круговий)* обхідни́й; об'їзни́й, кружни́й; **а. шлях** кружни́й (обхідни́й, об'їзни́й) шлях; **а. ліст** обхідни́й листо́к.

АБХО́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **АБХАПІ́ЦЬ** *док.* охо́плювати, охопи́ти, обхо́плювати обхопи́ти; обійма́ти, обійня́ти; обніма́ти, обня́ти. — *Пор.* **ахапля́ць.**

АБЦАЛАВА́НЫ обціло́ваний. — *Див. ще* **абцалава́ць.**

АБЦАЛАВА́ЦЬ *док.* обцілува́ти.

АБЦА́С *ч.* підбо́р; каблýк; ◊ **трыма́ць (быць) пад ~сам** трима́ти (бýти) під каблуко́м.

АБЦА́САВЫ підбо́ровий, каблуко́вий.

АБЦЕРАБІ́ЦЬ *див.* **абцярэ́бліваць.**

АБЦЕРУШЫ́ЦЦА *док. звор., пас.* обтруси́тися, обтріпа́тися. — *Пор.* **ацерушы́цца**.

АБЦЕРУШЫ́ЦЬ *див.* **абцярýшваць.**

АБЦІ́НАК, -нка *ч.* обрýбок *(дерева — звичайно)* оцýпок; обрі́зок.

АБЦУГІ́, -го́ў *тільки мн.* клі́щі *(перев. про інстумент — ще)* обце́ньки; щи́пці; ◊ **~га́мі не выцягнуць** обце́ньками не ви́тягнути; **тра́піць у а.** потра́пити в лабе́ти; **трыма́ць у ~га́х** трима́ти в лабе́тах.

АБЦЯЖА́РАНАСЦЬ *і* **АЦЯЖА́РАНАСЦЬ** *ж.* обтя́женість.

АБЦЯЖА́РАНЫ *і* **АЦЯЖА́РАНЫ** *у різн. знач.* обтя́жений.

АБЦЯЖА́РВАЦЦА *недок.*, **АБЦЯЖА́РЫЦЦА** *док. прям., перен.* обтя́жувати себе́, обтя́жити себе́; *(перевантажуватися обл. — ще)* обнатýжуватися, обнатýжитися; обтя́жуватися, обтя́житися.

АБЦЯЖА́РВАЦЬ *і* **АЦЯЖА́РВАЦЬ** *недок.*, **АБЦЯЖА́РЫЦЬ** *і* **АЦЯЖА́РЫЦЬ** *док. прям., перен.* обтя́жувати, обтя́жити; *(перевантажувати обл. — ще)* обнатýжувати, обнатýжити.

АБЦЯКА́ЛЬНЫ обті́чний.

АБЦЯРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **АБЦЕРУШЫ́ЦЬ** *і* **АБЦЕРУСІ́ЦЬ** *док.* **1.** обтрýшувати, обтруси́ти; **2.** обсипа́ти, обси́пати, осипа́ти, оси́пати; запоро́шувати, запороши́ти; **3.** *(колоски, стручки)* обмина́ти, обім'я́ти.

АБЦЯРЭ́БЛЕНЫ *і* **АЦЯРЭ́БЛЕНЫ** очи́щений; обрýбаний, обрі́заний. — *Див. ще* **абцярэ́бліваць.**

АБЦЯРЭ́БЛІВАЦЦА *і* **АЦЯРЭ́БЛІВАЦЦА** *недок. пас.* очища́тися; обрýбуватися, обрі́зуватися; об'їда́тися.

АБЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *і* **АЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ** *недок.*, **АБЦЕРАБІ́ЦЬ** *і* **АЦЕРАБІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(звільняти від чого-небудь)* очища́ти, очи́стити; **~бі́ць ствол ад сукоў** очи́стити сто́вбур від сучкі́в; **~бі́ць буракі́** очи́стити буряки́; **2.** *(усувати)* обрýбувати, обруба́ти; обрі́зувати, обрі́за́ти, обрі́зати; **~бі́ць сукі́** обруба́ти сучки́; **3.** *розм.* об'їда́ти, об'ї́сти.

АБЧАРЦІ́ЦЬ *док.* обкре́слити.

АБЧАСА́НЫ[1] *і* **АБЧЭ́САНЫ[1]** *спец.* оче́саний, обче́саний. — *Див. ще* **абчэ́сваць[1].**

АБЧАСА́НЫ[2] *і* **АБЧЭ́САНЫ[2]** *тесл.* обте́саний, оте́саний. — *Див. ще* **абчэ́сваць[2].**

АБЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **абчэ́сваць[1].**

АБЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **абчэ́сваць[2].**

АБЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **АБЧАСА́ЦЬ** *док. (чисти-*

ти чесанням) обчі́сувати, обчеса́ти, очі́сувати, очеса́ти; **~са́ць лён** обчеса́ти льон.

АБЧЭ́СВАЦЬ² *недок.*, **АБЧАСА́ЦЬ** *док. тесл.* обті́сувати, обтеса́ти, оті́сувати, отеса́ти; **~са́ць до́шкі** обтеса́ти дошки́.

АБША́Р, -ру *ч. і* **АБША́РЫНА** *ж.* про́стір, о́бшир; *(степів, полів і т. ін. — ще)* розло́ги; **~ры стэ́паў** степові просто́ри (о́бшири, розло́ги).

АБША́РНІК *ч.* помі́щик.

АБША́РНІЦА *ж.* помі́щиця.

АБША́РНІЦКІ помі́щицький.

АБШАРПА́НЕЦ, -нца *ч.* обі́дранець, обі́рванець, голодра́нець; шарпа́к, обша́рпанець, ла́нець; торботря́с.

АБШАРПА́НЫ *розм.* обі́драний, обі́рваний, обша́рпаний; обтрі́паний. — *Див. ще* **абша́рпваць.**

АБШАРПА́ЦЬ *див.* **абша́рпваць.**

АБША́РПВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АБШАРПА́ЦЦА** *док. розм.* обдира́тися, обде́ртися, обідра́тися, обірва́тися; обша́рпуватися, обша́рпатися, обтрі́пуватися, обтріпа́тися.

АБША́РПВАЦЬ *недок.*, **АБШАРПА́ЦЬ** *док. розм.* обдира́ти, обде́рти, обідра́ти, обірва́ти; обша́рпувати, обша́рпати, обтрі́пувати, обтріпа́ти.

АБША́РЫНА *див.* **абша́р.**

АБШМАЛЬЦАВА́НЫ *див.* **зашмальцава́ны.**

АБШМУ́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.*, **АБШМУ́ЛЯЦЦА** *док. розм.* стира́тися, сте́ртися; вичо́вгуватися, ви́човгатися; *(про ногу і т. ін.)* наму́люватися, наму́литися; натира́тися, нате́ртися.

АБШМУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **АБШМУ́ЛЯЦЬ** *док. розм.* **1.** стира́ти, сте́рти; вичо́вгувати, ви́човгати; **~ляць рэ́мень** ви́човгати ре́мінь; **2.** *(ногу і т. ін.)* наму́лювати, наму́лити, натира́ти, нате́рти, стира́ти, сте́рти.

АБШМУ́ЛЯНЫ *розм.* **1.** сте́ртий, ви́тертий, ви́човганий; **2.** наму́лений, сте́ртий. — *Див. ще* **абшму́льваць.**

АБШНА́РАНЫ *і* **АБШНЫ́РАНЫ** *розм.* обни́шпорений, обшу́каний. — *Див. ще* **абшна́рваць.**

АБШНА́РВАЦЬ *і* **АБШНЫ́РВАЦЬ** *недок.*, **АБШНА́РЫЦЬ** *і* **АБШНЫ́РЫЦЬ** *док. розм.* ни́шпорити; обни́шпорювати, вини́шпорювати, ви́нишпорити, обни́шпорити; обшука́ти.

АБШУКА́НЫ обшу́каний. — *Див. ще* **абшу́кваць.**

АБШУ́КВАЦЬ *недок.*, **АБШУКА́ЦЬ** *док.* обшу́кувати, обшука́ти; *(робити трус у кого — ще)* труси́ти, потруси́ти; обни́шпорювати, обни́шпорити.

АБШЫВА́НКА *ж.* доща́ний чо́вен *(на відміну від видовбаного з суцільного стовбура дерева).*

АБШЫВА́НЫ обшивни́й; обши́тий.

АБШЫ́ЎКА *ж.* обши́вка; облямі́вка.

АБШЭ́ЎКА *ж. (в одязі)* підкла́дка; *(розм.)* підши́вка.

АБЫ-АДКУ́ЛЬ *прислівн.* абизві́дки.

АБЫ-ДЗЕ́ *прислівн.* аби́де, бу́дь-де.

АБЫДЗЁНШЧЫНА *ж. розм.* щоде́нщина, повсякде́нщина, буде́нщина.

АБЫ-КАЛІ́ *прислівн.* аби́коли, бу́дь-коли.

АБЫКЛАСЦЬ *ж.* зви́чність, звича́йність.

АБЫ́КЛЫ зви́чний; повсякча́сний, пості́йний.

АБЫ-КО́ЛЬКІ *займ.* скі́льки-не́будь.

АБЫ-КУДЫ́ *прислівн.* аби́куди; куди́-не́будь.

АБЫЛГА́НЫ оббре́ханий, обмо́влений.

АБЫЛГА́ЦЬ *і* **АБАЛГА́ЦЬ** *док. розм.* оббрехати, звести́ на́клеп; обмо́вити.

АБЫМШЫ́ЦЬ *і* **АМШЫ́ЦЬ** *док. (колоди в зрубі)* перекла́сти мо́хом; *(щілини)* позатика́ти мо́хом.

АБЫМШЭ́ЛЫ *і* **АБАМШЭ́ЛЫ, АМША́ЛЫ, АМШЭ́ЛЫ** замші́лий, укри́тий мо́хом.

АБЫМШЭ́ЦЬ *і* **АБАМШЭ́ЦЬ, АМШЭ́ЦЬ** *док.* замші́ти, укри́тися мо́хом.

АБЫ́РАЦЦА *і* **АБЫ́РАЦЬ** *док. обл.* зви́кнути, призвича́їтися.

АБЫРЖАВЕ́ЦЬ *док.* заржаві́ти, заіржа́віти.

АБЫСЦІ́ *див.* **абыхо́дзіць.**

АБЫСЦІ́СЯ *див.* **абыхо́дзіцца.**

АБЫХО́ДАК, -дку *і* **АБЫХО́Д, -ду** *ч. (щоденні потреби)* ужи́ток; *(дрібне домашнє майно)* мана́тки, мана́ття; пожи́тки; *(ужиток, використання)* о́біг; **пусці́ць у а.** пусти́ти в о́біг (в оборо́т); ◊ **на пе́ршы а.** на пе́ршу потре́бу, на пе́рший час, на пе́рший раз.

АБЫХО́ДЖАННЕ *с.* пово́дження; *(уміння користуватися чим)* пово́дження *(з чим),* ору́дування *(чим);* **даліка́тнае а.** ввічливе пово́дження; **уме́лае а. з прыла́дамі вытво́рчасці** умі́ле пово́дження зі знаря́ддями виробни́цтва; умі́ле ору́дування знаря́ддями виробни́цтва.

АБЫХО́ДЗІЦЦА *недок.*, **АБЫСЦІ́СЯ** *док.* **1.** *у різн. знач.* обхо́дитися, обійти́ся; *(ставитися певним чином до кого)* пово́дитися, пове́стися; *(вимагати певних затрат, коштів)* ко́штувати, обхо́дитися, обійти́ся; *(минати без неприємних наслідків)* мина́ти, мину́ти; обхо́дитися, обійти́ся; **~сці́ся без памо́чніка** обійти́ся без помічника́; **ён дрэ́нна ~шо́ўся з жанчы́най** він пога́но пові́вся з жі́нкою; **будаўні́цтва до́рага ~шло́ся** буді́вни́цтво до́рого ко́штувало (обійшло́ся); **усё ~шло́ся до́бра** усе мину́ло (обійшло́ся) щасли́во; ◊ **абы́дзецца так** обі́йдеться так; **~сці́ся жа́ртамі** відбу́тися жа́ртами; **~сці́ся ў капе́йку** влеті́ти в копі́йку. **2.** *(користуватися чим)* пово́дитися *(з чим)*, ору́дувати *(чим)*; **ён уме́е ~хо́дзіцца з інструме́нтам** він умі́є пово́дитися з (умі́є ору́дувати) інструме́нтом.

АБЫХО́ДЗІЦЬ *недок.*, **АБЫСЦІ́** *док.* **1.** *у різн. знач.* обхо́дити, обійти́, омина́ти, омину́ти; *(у розмові, викладі)* уника́ти, уни́кнути, ухиля́тися, ухили́тися; омина́ти, омину́ти, обмина́ти, обмину́ти, обхо́дити, обійти; **~сці́ во́зера** обійти́ о́зеро; **не́льга ~сці́ гэ́тага пыта́ння** не мо́жна уни́кнути (омину́ти) цього́ пита́ння; **гэ́тых падрабя́знасцей не абы́дзеш** цих подро́биць не уни́кнеш (не омине́ш); від цих подро́биць не ухи́лишся; **2.** *(хвилювати, цікавити)* обхо́дити; **гэ́та мяне́ ма́ла ~хо́дзіць** це мене́ ма́ло обхо́дить; ◊ **за вярсту́ ~сці́** обійти́ десято́ю доро́гою; **~сці́ маўча́ннем** збу́ти мовча́нням, замо́вчати, промо́вчати.

АББІХО́ДКАВЫ *(для постійного вжитку)* розхо́жий.

АБЫХО́ДЛІВАСЦЬ *ж.* ввічливість, приві́тність.

АБЫХО́ДЛІВЫ ввічливий, привітний.

АБЫЯ́КАВА *прислівн.* байду́же, байду́жно, байду́жо.

АБЫЯ́КАВАСЦЬ *ж.* байду́жість, байду́жність.

АБЫЯ́КАВЫ байду́жий, байду́жний; **а. по́гляд** байду́жий (байду́жний) по́гляд.

АБЭ́ЛТУХ *ч. обл. лайл.* те́лепень, недоте́па, ду́рень.

АБЯГА́ЦЬ *і* **АБАБЯГА́ЦЬ** *недок.*, **АББЕ́ГЧЫ** *і* **АБАБЕ́ГЧЫ** *док.* **1.** *(навколо чого)* оббіга́ти, оббі́гти; **2.** *(обминати кого під час бігу)* випереджа́ти, ви́передити, обганя́ти, обігна́ти.

АБЯЗВЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АБЯЗВЕ́ЧЫЦЬ** *док.* калі́чити, покалі́чити; скалі́чувати, скалі́чити; ні́вечити, зні́вечити (поні́вечити).

АБЯЗВО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АБЯЗВО́ДЗІЦЬ** *док.* знево́днювати, знево́днити, збезво́днювати, збезво́днити.

АБЯЗГУ́ЧАНЫ збеззву́чений. — *Див. ще* **абязгу́чваць.**

АБЯЗГУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АБЯЗГУ́ЧЫЦЬ** *док.* збеззву́чувати, збеззву́чити.

АБЯЗЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АБЯЗЛІ́ЧЫЦЬ** *док.* знеосо́блювати, знеосо́бити.

АБЯСКО́ЛЕРВАЦЬ *недок.*, **АБЯСКО́ЛЕРЫЦЬ** *док. прям., перен.* знеба́рвлювати, знеба́рвити.

АБЯССЭ́НШАНЫ позба́влений зна́чення (змі́сту, се́нсу, глу́зду). — *Див. ще* **абяссэ́講ншваць.**

АБЯССЭ́НШВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АБЯССЭ́НСІЦЦА** *док.* втрача́ти зна́чення (зміст, сенс, глузд), втра́тити зна́чення (зміст, сенс, глузд).

АБЯССЭ́НШВАЦЬ *недок.*, **АБЯССЭ́НСІЦЬ** *док.* позбавля́ти зна́чення (змі́сту, се́нсу, глу́зду), позба́вити зна́чення (змі́сту, се́нсу, глу́зду).

АБЯСТЛУ́ШЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АБЯСТЛУ́СЦІЦЦА** *док.* знежи́рюватися, знежи́ритися.

АБЯСТЛУ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **АБЯСТЛУ́СЦІЦЬ** *док.* знежи́рювати, знежи́рити.

АВАДЗЕ́НЬ, -дня́ *ч. зоол.* ґедзь; о́від, *род.* о́вода.

АВАДНЁВЫ оводо́вий.

АВАЛО́ДАННЕ *с.* опанува́ння, оволоді́ння; *(захоплення)* здобуття́.

АВАЛО́ДВАЦЬ *недок.*, **АВАЛО́ДАЦЬ** *док. у різн. знач.* опано́вувати, опанува́ти; оволодіва́ти, оволоді́ти; *(брати, взяти — ще)* здобува́ти, здобу́ти; **~даць маёмасцю** оволоді́ти майно́м; ◊ **~даць сабо́й** опанува́ти себе́, оволоді́ти собо́ю.

АВАНТУРЫСТЫ́ЧНЫ авантюристи́чний.

АВЕ́ЧКА *ж.* **1.** вівця́; **2.** *перен.* вівця́, ове́чка; ◊ **аблу́дная (блу́дная) а.** заблу́дла (заблу́кана) вівця́; **прыкі́двацца ~кай** прикида́тися ове́чкою.

АВЕЧКАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *ч.* вівча́р.

АВЕЧКАГАДО́ЎЛЯ *ж.* вівча́рство *с.*

АВЕЧКАГАДО́ЎЧЫ вівча́рський.

АВІЯЗДЫ́МКА *ж. (незак. дія)* авіазніма́ння *с.*

АВІЯЗЛУЧЭ́ННЕ *с.* авіаз'є́днання.

АВІЯПАДАРО́ЖЖА *с.* авіапо́дорож *ж.*

АВІЯСУ́ВЯЗЬ *ж.* авіазв'язо́к *ч.*

АВОХЦІ: а. мне ле́ле, ле́лечко, ой ле́ле, ой ле́лечко; гай-гай.

АГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **АГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* обстру́гувати, обструга́ти.

АГАВО́РВАЦЬ *недок.*, **АГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* застеріга́ти, застерегти́; роби́ти застере́ження, зроби́ти застере́ження; домовля́тися, домо́витися *(про що).*

АГАВО́РКА *ж.* **1.** *(пояснювальне зауваження)* застере́ження; **2.** *(обмовка)* по́ми́лка на сло́ві.

АГАРО́ДНІНА *і* **ГАРО́ДНІНА** *ж. зб.* горо́дина, о́вочі.

АГАРОДНІНАБУЛЬБАВО́ДЧЫ овочекартопля́рський.

АГАРОДНІНАКАНСЕ́РВАВЫ овочеконсе́рвний.

АГАРОДНІНАПЕРАПРАЦО́ЎЧЫ овочепереро́бний.

АГАРОДНІНАРЭ́ЗКА *ж.* овочері́зка.

АГАРОДНІНАСУШЫ́ЛКА *ж. (апарат)* овочесуша́рка; *(приміщення)* овочесуша́рня.

АГАРОДНІНАСХО́ВІШЧА *с.* схо́вище для городи́ни; овочесхо́вище.

АГАРО́ДНІННЫ *і* **ГАРО́ДНІННЫ** овоче́вий, городи́нний; **~ная ба́за** овоче́ва ба́за.

АГАРО́ДНІЦТВА *і* **ГАРО́ДНІЦТВА** *с.* горо́дництво, овочівни́цтво.

АГАРО́ШВАЦЬ *недок.*, **АГАРО́ШЫЦЬ** *док. розм.* приголо́мшувати, приголо́мшити; *(розм.)* ошеле́шувати, ошеле́шити.

АГА́ТКІ, -так, *одн.* ага́тка *ж. бот.* котя́чі ла́пки.

АГЕ́НЬЧЫК, -ку *ч. зменш.* **1.** *у різн. знач.* во́гник; **заіскры́ліся гарэ́злівыя ~кі ў вачах** заблища́ли бешке́тні во́гники в оча́х; **2.** *(невелике вогнище)* во́гник, бага́ття, *(обл.)* ва́тра; **3.** *(піднесення, захоплення) перен.* запа́л; **працава́ць з ~кам** працюва́ти з запа́лом (з захо́пленням, з во́гником); ◊ **зайсці́ на а.** зайти́ на во́гник.

АГЛАБЕ́ЛЬНЫ голобе́льний; ◊ **~ная кры́тыка** голобе́льна кри́тика.

АГЛАБІ́ЛЬНА *с. і* **АГЛАБІ́НА** *ж. (у гарбі)* полу́драбок *ч.*, полу́драбки.

АГЛАМЭ́ЗДАНЫ *прост.* **1.** ошу́каний, обду́рений, обма́нутий. **2.** *(недбало зроблений)* сту́лений, злі́плений.

АГЛАМЭ́ЗДВАЦЬ *недок.*, **АГЛАМЭ́ЗДАЦЬ** *док. прост.* ошу́кувати, ошука́ти; обду́рювати, обдури́ти; обма́нювати, обману́ти; **2.** *(недбало обрубувати)* общю́кувати, общю́кати; **3.** *(недбало майструвати)* стули́ти, зліпи́ти; зля́пати.

АГЛЕ́ДЗЕЦЦА *і* **АБГЛЕ́ДЗЕЦЦА** *док.* **1.** *(навколо себе)* огля́нутися, *(розм.)* огле́дітися; **а. па баках** огля́нутися по бока́х; **2.** *(звикнути)* [трохи] роздиви́тися, призвича́їтися; **а. на но́вым ме́сцы** призвича́їтися на ново́му мі́сці; **3.** спохвати́тися, схамену́тися, огляді́тися; опам'ята́тися; **нарэ́шце ён ~дзеўся** наре́шті він спохвати́вся (схамену́вся).

АГЛЕ́ДЗЕЦЬ *док.* **1.** огля́нути; *(розм.)* огле́діти; **а. пако́й** огля́нути кімна́ту; **а. хво́рага** огля́нути хво́рого; **2.** *(упорядкувати, підновити)* дати лад, довести́ до ла́ду; **а. ха́ту на зіму́** да́ти лад у ха́ті на зи́му.

АГЛЕ́ДЗІНЫ, -дзін *тільки мн.* огля́дини.

АГЛЯ́Д, -ду *ч. у різн. знач.* о́гляд; **а. войск** о́гляд військ; **медыцы́нскі а.** меди́чний о́гляд; **а.**

маста́цкай самадзе́йнасці о́гляд худо́жньої самодія́льності; **крыты́чны а.** крити́чний о́гляд.
АГЛЯДА́ЛЬНІК *ч.* оглядач.
АГЛЯДА́ЛЬНЫ оглядо́вий; огляда́льний.
АГЛЯДА́ННЕ *с.* **1.** о́гляд *ч.*; **2.** *(упорядкування)* наве́дення ла́ду, дове́дення до ла́ду.
АГЛЯ́ДНАСЦЬ *ж.* оба́чність, обере́жність.
АГЛЯ́ДНЫ оглядо́вий; **а. арты́кул** оглядо́ва статтяа́.
АГЛЯ́ДЧЫВА *прислівн.* оба́чно, оба́чливо; обере́жно.
АГЛЯ́ДЧЫВАСЦЬ *ж.* оба́чність, оба́чливість, обере́жність.
АГЛЯ́ДЧЫВЫ оба́чний, оба́чливий; обере́жний.
АГЛЯ́ДЧЫК *ч. спец.* огляда́ч; огляда́льник; **а. ваго́наў** огляда́ч ваго́нів.
АГНІ́СТЫ вогни́стий; вогне́нний, вогняни́й; полум'я́ний, палки́й; **а. шар со́нца** вогни́ста ку́ля со́нця; **~тыя сло́вы** палкі́ слова́.
АГНІ́ЦА *ж.* лампа́да.
АГНЯВЫ́ *і* **АГНЁВЫ** *у різн. знач.* вогне́вий, вогньови́й; **~ва́я кро́пка** *військ.* вогне́ва (вогньова́) точка; **~ва́я пазі́цыя** вогне́ва (вогньова́) пози́ція; **~вы́я сро́дкі** вогне́ві за́соби.
АГНЯЦВЕ́Т, -ту *ч. бот.* брат-і-сестра́, пере́стріч.
АГО́ЙТАЦЦА *і* **АГО́ЎТАЦЦА** *док. розм.* ого́втатися; призвича́їтися.
АГО́РАНЫ *(здобутий з великими труднощами, важкою працею)* загорьо́ваний. — *Див. ще* **аго́рваць.**
АГО́РВАЦЬ *недок.*, **АГО́РАЦЬ** *док. (здобувати з великими труднощами, важкою працею)* загорьо́вувати, загорюва́ти.
АГРАМА́ДЖАННЕ *і* **АГРАМА́ДЖВАННЕ** *с.* усуспі́льнення, (*незак. д. — ще*) усуспі́льнювання.
АГРАМЕРАПРЫЕ́МСТВЫ, -ваў, *одн.* **аграмерапрые́мства** *с.* агроза́ходи.
АГРА́ФКА *ж. розм.* (англі́йська) шпи́лька.
АГРО́МНІСТЫ *розм.* величе́зний; *(розм.)* здорове́нний, здорове́зний.
АГРЭ́БЦІ *док.* **1.** *(гребучи, усунути зайве)* обгребти́; **2.** *прост. (дістати багато чого-небудь)* загребти́, захопи́ти, зага́рбати.
АГРЭ́СТ, -ту *ч. бот.* а́грус.
АГРЭ́СТАВЫ а́грусовий.
АГРЭ́Х *ч. прям., перен.* о́гріх.
АГУ́ЛАМ *прислівн.* **1.** *(усі зразу, все відразу)* огу́лом, загало́м, гурто́м; *(розм.)* га́музом; **2.** *(неконкретно)* огу́льно.
АГУЛЬНААДУКАЦЫ́ЙНЫ загальноосвітній.
АГУЛЬНАГАРАДСКІ́ загальномі́ський.
АГУЛЬНАГАСПАДА́РЧЫ загальногоспода́рський.
АГУЛЬНАКАРЫ́СНЫ загальноко́рисний.
АГУЛЬНАЛІТАРАТУ́РНЫ загальнолітерату́рний.
АГУЛЬНАМАШЫНАБУДАЎНІ́ЧЫ загальномашинобудівни́й.
АГУЛЬНАПРЫЗНА́НЫ загальнови́знаний.
АГУЛЬНАПРЫНЯ́ТЫ загальноприйнятий; *(у вживанні)* загальновжи́ваний; звича́йний.
АГУ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* спі́льність; **а. інтарэ́саў** спі́льність інтере́сів; **а. пазі́цый** спі́льність пози́цій.
АГУЛЬНАЎЖЫВА́ЛЬНАСЦЬ *і* **АГУЛЬНАЎЖЫ́ТНАСЦЬ** *ж.* загальновжи́ваність.
АГУЛЬНАЎЖЫВА́ЛЬНЫ і **АГУЛЬНАЎЖЫ́ТНЫ** загальновжи́ваний.
АГУЛЬНАЎСХОДНЕСЛАВЯ́НСКІ спільносхіднослов'я́нський, загальносхіднослов'я́нський.
АГУЛЬНАЦЮ́РКСКІ загальнотю́ркський; спільнотю́ркський.
АГУЛЬНАЧАЛАВЕ́ЧЫ загальнолю́дськи́й, вселю́дський.
АГУЛЬНАШКО́ЛЬНЫ загальношкі́льни́й.
АГУ́ЛЬНЫ 1. *у різн. знач.* зага́льний; **~ная адука́цыя** зага́льна осві́та; **а. сход** зага́льні збо́ри; **~нае пра́віла** зага́льне пра́вило; **а. падраху́нак** зага́льний пі́дсумок; **~ныя пыта́нні наву́кі** зага́льні пита́ння нау́ки; **2.** спі́льний; **а. знаё́мы** спі́льний знайо́мий; **а. ры́нак** спі́льний ри́нок; **знайсці́ ~ную мо́ву** знайти́ спі́льну мо́ву; **прыве́сці да ~нага назо́ўніка** звести́ до спі́льного знаме́нника.
АГУ́ЛЬШЧЫНА *ж. розм. несхв.* схемати́чність, неконкре́тність.
АГУРО́К, -рка́ *ч.* огіро́к.
АГУ́ЧАНЫ *спец. (кіно)* озву́чений. — *Див. ще* **агу́чваць.**
АГУ́ЧВАННЕ *с. спец. (кіно)* озву́чування.
АГУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АГУЧЫ́ЦЬ** *док. спец. (кіно)* озву́чувати, озву́чити.
АДАБРА́НЫ відібраний. — *Див. ще* **адабра́ць.**
АДАБРА́ЦЬ[1] *док. у різн. знач.* відібра́ти; *(вибрати з однакових передметів)* підібра́ти; **руку́ ~ра́ла** ру́ку відібра́ло.
АДАБРА́ЦЬ[2] *недок.* схва́лювати; **а. прапано́ву** схва́лювати пропози́цію.
АДАБРЭ́ННЕ *с.* схва́лення, *(незак. д. — ще)* схва́лювання.
АДАГНА́НЫ відігнаний. — *Див. ще* **адагна́ць.**
АДАГНА́ЦЬ *док. у різн. знач.* відігна́ти.
АДАГНУ́ТЫ відігнутий. — *Див. ще* **адагну́ць.**
АДАГНУ́ЦЬ *док.* відігну́ти; **а. цвік** відігну́ти цвях.
АДАГРАВА́ЦЬ *недок.*, **АДАГРЭ́ЦЬ** *док. прям., перен.* відігріва́ти, відігрі́ти.
АДАГРЭ́ЦЦА *док.* відігрі́тися; **а. каля́ пе́чкі** відігрі́тися бі́ля гру́би (гру́бки).
АДАДЗЬМУ́ЦЬ *див.* **аддзіма́ць.**
АДАДРА́НЫ відде́ртий. — *Див. ще* **ададра́ць.**
АДАДРА́ЦЦА *док.* відде́ртися; відірва́тися; **падно́скі ~ра́ліся** підме́тки відірва́лися (відде́рлися).
АДАДРА́ЦЬ *док.* відде́рти, зде́рти; відірва́ти; **а. кусо́к папе́ры** відірва́ти кла́поть папе́ру; **а. до́шку** відірва́ти (відде́рти) до́шку; **а. кару́** зде́рти ко́ру.
АДАЗВА́ЦЦА *док. див.* **адзыва́цца.**
АДАЗВА́ЦЬ *док. див.* **адзыва́ць.**
АДАМА́Ў: ~мава галава́ ада́мова голова́; **а. я́блык** ада́мове я́блуко.
АДАМКНЁНЫ *і* **АДАМКНУ́ТЫ** віді́мкнений, віді́мкнутий.
АДАПТАВА́ЦЬ *док. і недок.* адаптува́ти.
АДАПХНУ́ТЫ *і* **АДПІ́ХНУТЫ** відшто́вхнутий, віді́пхнутий; відтру́чений. — *Див. ще* **адпі́хваць.**
АДАПХНУ́ЦЦА *док.* відштовхну́тися, відіпхну́-

тися; **а. бусакóм ад бéрага** відштовхнутися багрóм від бéрега.

АДАПХНУЦЬ *і* **АДПІХНУЦЬ** *див.* **адпíхваць.**

АДАРАНЫ *і* **АДВОРАНЫ** відóраний. — *Див. ще* **адвóрваць.**

АДАРАЦЬ[1] *див.* **адвóрваць.**

АДАРАЦЬ[2] *недок.*, **АДАРЫЦЬ** *док. прям., перен.* обдарóвувати, обдарувáти; наділяти, наділи́ти.

АДАРВАНА *прислівн.* відірвано.

АДАРВАНАСЦЬ *ж.* відірваність.

АДАРВАННЕ *с.* відтóргнення, відри́в *ч.*

АДАРВАНЫ відірваний, обірваний.

АДАРВАЦЦА *див.* **адрывáцца.**

АДАРОНАСЦЬ *див.* **адóранасць.**

АДАРОНЫ *див.* **адóраны 2.**

АДАРФАВАНЫ *с.-г.* відвіяний. — *Див. ще* **адарфóўваць.**

АДАРФОЎВАЦЬ *недок.*, **АДАРФАВАЦЬ** *док. с.-г. (віялкою)* відвіювати, відвівáти; відвіяти.

АДАСАБЛЕННЕ *с.* **1.** відокрéмлення *(незак д. — ще)* відокрéмлювання; **2.** *грам.* відокрéмлення; **а. дадáных члéнаў скáза** відокрéмлення другорядних члéнів рéчення.

АДАСАБЛЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **АДАСОБІЦЦА** *док.* відокрéмлюватися, відокрéмитися.

АДАСАБЛЯЦЬ *недок.*, **АДАСОБІЦЬ** *док. у різн. знач.* відокрéмлювати, відокрéмити.

АДАСЛАНЫ відісланий. — *Див. ще* **адсылáць.**

АДАСЛАЦЬ *див.* **адсылáць.**

АДАСОБЛЕНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* відокрéмленість.

АДАХВОЧАНЫ віднáджений, знеохóчений. — *Див. ще* **адахвóчваць.**

АДАХВОЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АДАХВОЦІЦЦА** *док.* віднáджуватися, віднáдитися; знеохóчуватися, знеохóтитися; *(розм.)* відвáджуватися, відвáдитися.

АДАХВОЧВАЦЬ *недок.*, **АДАХВОЦІЦЬ** *док.* віднáджувати, віднáдити; знеохóчувати, знеохóтити; *(розм.)* відвáджувати, відвáдити.

АДБАЛБАТАЦЦА *док. розм.* відговори́тися, відбалáкатися.

АДБАЛЯВАЦЬ *док. у різн. знач. розм.* відбенкетувáти.

АДБАРСАНЫ *розм.* втягнутий *(про волоки в личаках). — Див. ще* **адбарсáць.**

АДБАРСАЦЬ *див.* **адбэ́рсваць.**

АДБЕГЧЫ *і* **АДБЕГЧЫСЯ** *док.* відбігти; **~чы на сто мéтраў** відбігти на сто мéтрів; **~чыся на нéкалькі крóкаў** відбігти на дéкілька крóків.

АДБЛЫТВАЦЬ *недок.*, **АДБЛЫТАЦЬ** *док.* відплýтувати, відплýтати.

АДБРАДЗІЦЬ[1] *див.* **адбрóджваць.**

АДБРАДЗІЦЬ[2] *док. (про пиво і т. ін.)* відшумувáти, переброди́ти.

АДБРАКАВАНЫ *спец.* відбракóваний. — *Див. ще* **адбракóўваць.**

АДБРАКОЎВАЦЬ *недок.*, **АДБРАКАВАЦЬ** *док. спец.* відбракóвувати, відбракувáти.

АДБРОДЖАНЫ відмежóваний *(прокладанням сліду по траві). — Див. ще* **адбрóджваць.**

АДБРОДЖВАЦЬ *недок.*, **АДБРАДЗІЦЬ** *док. (проводити межу на сіножаті)* відмежóвувати, прокладáючи слід; відмежувáти, проклáвши слід.

АДБЫВАЦЦА *недок.*, **АДБЫЦЦА** *док.* відбувáтися, відбýтися, стáтися; **перагавóры ~вáюцца** перегóвори відбувáються; **лéкцыя не ~лáся** лéкція не відбулáся; **~лóся нéшта нечакáнае** стáлося щось несподíване.

АДБЭРСАНЫ *розм.* розплýтаний, відплýтаний. — *Див ще* **адбэ́рсваць**[2]**.**

АДБЭРСАЦЬ *док. розм.* розплýтати, відплýтати.

АДБЭРСВАЦЬ[1] *недок.*, **АДБАРСАЦЬ** *док. розм.* витягувати (ви́тягнути) волóку з вýшка личáків (постолíв).

АДБЭРСВАЦЬ[2] *недок.*, **АДБЭРСАЦЬ** *док.* розплýтувати, розплýтати, відплýтувати, відплýтати.

АДВАНДРОЎВАЦЬ *недок.*, **АДВАНДРАВАЦЬ** *док.* **1.** відкочóвувати, відкочувáти; **2.** *док.* відмандрувáти, скінчи́ти пóдорож.

АДВАРОТ, -ту *ч.* **1.** *(в одязі, взутті)* закóт, ви́лога *ж.*; **2.** зворóт; **напісáць на ~це** написáти на зворóті; **глядзí на ~це** диви́сь на зворóті.

АДВАРОТНЫ 1. зворóтний; **а. бок** зворóтний бік; **~нае развíццё** зворóтний рóзвиток; **расклáсці ў ~ным парáдку** розклáсти в зворóтному поря́дку; **2.** *(який повертається назад)* поворóтний; **а. цягнíк** поворóтний пóїзд; **3.** *(не схожий, не сумісний)* протилéжний; **а. сэнс** протилéжне знáчення, протилéжний зміст; **4.** *(мат.)* обéрнений; **~ная прапóрцыя** обéрнена пропóрція; **а. лік** обéрнене числó ◊ **у ~ным вы́падку** у проти́вному рáзі; **а. бок медаля́** зворóтний бік медáлі.

АДВАЯВАНЫ відвойóваний. — *Див. ще* **адваявáць.**

АДВАЯВАЦЬ *док. у різн. знач.* відвоювáти; **а. сваё дабрó** відвоювáти своє майнó; **тры гады́ ~вáлі** три рóки відвоювáли.

АДВЕДЗІНЫ *тільки мн.* відвíдини; **прыйсцí (прыéхаць) ў а.** навíдати, відвíдати.

АДВЕДКІ *див.* **вóдведы.**

АДВЕЗЦІ *док.* відвезти́.

АДВЕКУ *прислівн.* відвíчно (одвíчно), споконвíку, з дáвніх-давéн.

АДВЕСЦІ *док.* **1.** *у різн. знач.* відвести́; **2.** *(не погодитися з чим)* відхили́ти; **а. кандыдатýру** відхили́ти кандидатýру; **а. абвінавáчанне** відхили́ти (відки́нути) звинувáчення; **3.** *(перешкодити здійсненню чого)* відвернýти; **а. бяду́** відвернýти ли́хо; **4.** *(дати)* приділи́ти, надáти; ви́ділити; **а. кватэ́ру** надáти квартúру; ◊ **а. вóчы** відвести́ óчі; **а. душý** розвáжити (відвести́) дýшу.

АДВЕЧНА *прислівн.* відвíчно, одвíчно, споконвíку, споконвíчно.

АДВЕЧНАСЦЬ *ж.* одвíчність, споконвíчність, предковíчність.

АДВЕЧНЫ одвíчний, споконвíчний, предковíчний.

АДВІЛЬВАННЕ *с. розм.* огинáння, ухиля́ння, ухи́лення.

АДВІЛЬВАЦЬ *недок.*, **АДВІЛЬНУЦЬ** *док.* ухиля́тися, ухили́тися; відкрýчуватися, відкрути́тися, *(лише недок.)* огинáтися.

АДВІНА́ЦЦА *недок.*, **АДВІНУ́ЦЦА** *і* **АДВІХНУ́ЦЦА** *док.* відлуча́тися, відлучи́тися *(на короткий час, розм.)* відвильну́ти.

АДВІТА́ЛЬНЫ проща́льний.

АДВІТА́ННЕ *с.* проща́ння.

АДВІ́ТВАЦЦА *недок.*, **АДВІТА́ЦЦА** *док.* проща́тися, попроща́тися.

АДВО́БРАЖАННЕ *с. філос.* відобра́ження; **тэо́рыя ~ння** теорія відобра́ження.

АДВО́ЛЬНА *прислівн.* дові́льно.

АДВО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* дові́льність.

АДВО́ЛЬНЫ дові́льний.

АДВО́РАНЫ *див.* **адара́ны.**

АДВО́РВАЦЬ *недок.*, **АДАРА́ЦЬ** *док. с.-г.* **1.** *(працювати певний час на оранці, відділяти борозною, відробляти оранкою)* відо́рювати, відора́ти; **2.** *(орати наново невдалий посів)* перео́рювати, переора́ти, зао́рювати, заора́ти.

АДВЯЧО́РАК, -рка *ч.* надвечі́р'я *с.*

АДВЯЧО́РКАВЫ надвечі́рній.

АДВЯЧО́РКАМ *прислівн.* на́двечір, *(розм.)* надвечори́.

АДГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **АДГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* відстру́гувати, відструга́ти.

АДГАБЛЯВА́НЫ *і* **АДГАБЛЁВАНЫ** відстру́ганий. — *Див. ще* **адгаблёўваць.**

АДГАВО́РВАЦЬ *недок.*, **АДГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* відгово́рювати, відговори́ти; відмовля́ти, відмо́вити; відра́джувати, відра́дити.

АДГАВО́РКА *ж.* відмо́вка.

АДГАВО́РЫ, -ра́ў, *одн.* **адгаво́р** *ч.* умовля́ння; **не слу́хаць нія́кіх ~ра́ў** не слу́хати ніяких умовля́нь.

АДГАДАВА́НЫ *і* **АДГАДО́ВАНЫ** **1.** відпу́щений, запу́щений; **2.** відгодо́ваний, угодо́ваний. — *Див. ще* **адгадо́ўваць.**

АДГАДЗІ́ЦЬ *див.* **адго́джваць.**

АДГАДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДГАДАВА́ЦЬ** *док.* **1.** відпуска́ти, відпусти́ти; запуска́ти, запусти́ти; **~ва́ць ко́сы** запусти́ти ко́си; **~ва́ць бараду́** відпусти́ти (запусти́ти) бо́роду. **2.** вигодо́вувати, ви́годувати; угодо́вувати, угодува́ти; **~ваць кабана́** відгодо́вувати (угодо́вувати) кабана́.

АДГА́КАЦЬ *док. розм.* **1.** відслужи́ти, тя́жко відпрацюва́ти; **2.** ви́будувати, побудува́ти; збудува́ти; **а. дом.** ви́будувати дім.

АДГАЛЁКАЦЬ *док.* відгука́ти, відкрича́ти.

АДГАЛІНАВА́ННЕ *і* **АДГАЛІНЕ́ННЕ** *с.* **1.** відгалу́ження; **2.** *залізн.* ві́тка.

АДГАЛІНАВА́НЫ відгалу́жений.

АДГАЛІНО́ЎВАЦЦА *недок.*, **АДГАЛІНАВА́ЦЦА** *док.* відгалу́жуватися, відгалу́зитися; *(бот.)* відбрунько́вуватися, відбрунькува́тися.

АДГАЛІНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДГАЛІНАВА́ЦЬ** *док.* відгалу́жувати, відгалу́зити.

АДГАРЭ́ЗАВАЦЬ *і* **АДГАРЭ́ЗІЦЬ** *док. розм.* передурі́ти.

АДГЛЫНА́ЦЬ *недок.*, **АДГЛЫНУ́ЦЬ** *док. розм.* надпива́ти, надпи́ти; відпива́ти, відпи́ти.

АДГО́ДА *ж.* відя́ка.

АДГО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АДГАДЗІ́ЦЬ** *док. розм.* відя́чувати, відя́чити, дя́кувати, подя́кувати.

АДГО́Р'Е *с.* ві́дріг *ч.*, відно́га *ж.*

АДГРЭ́БЦІ *док. (сіно і т. ін.)* відгребти́.

АДГУЧА́ЦЬ *док.* відзвуча́ти, відлуна́ти.

АДГЭ́ТУЛЬ *прислівн. у різн. знач.* звідси, звідсіля́; **ён паеха́ў а.** він поїхав звідси; **а. недалёка да го́рада** звідси недале́ко до міста.

АДДА́ДЗЕНЫ ві́дданий.

АДДАЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* віддаля́ння; **2.** ві́ддаль *ж.*, відда́лення, відстань *ж.*

АДДА́НА *прислівн.* ві́ддано, ві́рно; *(дуже сильно — ще)* па́лко; **а. служы́ць наро́ду** ві́ддано служи́ти наро́дові; **а. любі́ць радзі́му** па́лко люби́ти вітчи́зну.

АДДА́НАСЦЬ **(каму-чаму)** *ж. тільки одн.* ві́дданість *(кому-чому)*; **а. наву́цы** ві́дданість нау́ці.

АДДА́ННЕ *с.* **1.** відда́ння; **а. пад суд** відда́ння до су́ду (під суд); **а. чэ́сці** *військ.* відда́ння че́сті.

АДДА́НЫ **(каму-чаму)** ві́дданий *(кому-чому).*

АДДЗЕ́Л *ч. у різн. знач.* ві́дділ; **а. гісто́рыі** ві́дділ істо́рії; **а. ка́драў** ві́дділ ка́дрів; **тэхні́чны а.** техні́чний ві́дділ; **а. сацыя́льнага забеспячэ́ння** ві́дділ соціа́льного забезпе́чення; **бібліяграфі́чны а.** бібліографі́чний ві́дділ.

АДДЗЕ́ЎБВАЦЬ *недок.*, **АДДЗЯЎБА́ЦЬ** і **АДДЗЯЎБЦІ́** *док.* **1.** відкльо́вувати, відклюва́ти; **2.** віддо́вбувати, віддовба́ти; **аддзяўбці́ кава́лак лёду** віддовба́ти шмато́к льо́ду.

АДДЗІМА́ЦЦА *недок. звор., пас.* **1.** *(ставати опуклим)* віддува́тися, віддима́тися; **2.** *(важко дихати)* віддиха́тися, відди́хуватися.

АДДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **АДАДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* **1.** віддува́ти, віддима́ти, відду́ти; **~дзьму́ць по́пел** відду́ти по́піл; **2.** *(важко дихати)* віддиха́ти, відди́хувати.

АДДЗЬМУ́ХВАЦЬ *недок.*, **АДДЗЬМУ́ХАЦЬ** *док.* віддму́хувати, віддму́хати.

АДДЗЯЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* відді́лення, відділя́ння, відокре́млення; **2.** *(підрозділ установи, підприємства)* ві́дділ *ч.*, ві́дділок *ч.*, *(пошти, банку — ще)* фі́лія *ж.*; **а. мілі́цыі** ві́дділ мілі́ції, **а. чыгу́нкі** ві́дділок залізни́ці; **а. ба́нка** ві́дділ (фі́лія) ба́нку; **3.** *(відокремлена частина приміщення, шафи, вагона і т. ін.)* ві́дділ *ч.*; **4.** *(частина концерту, театральної вистави)* ві́дділ *ч.*; **друго́е а. канцэ́рта** дру́гий ві́дділ конце́рту; **5.** *(військовий підрозділ, частина взводу)* рій *ч.*, відді́лення; **камандзі́р ~ння** команди́р ро́ю (відді́лення).

АДДЗЯЎБА́НЫ відкльо́ваний; віддо́вбаний. — *Див. ще* **аддзёўбваць.**

АДДО́РАНЫ розм. віддаро́ваний, відда́рений. — *Див. ще* **аддо́рваць.**

АДДО́РВАЦЬ *недок.*, **АДДАРЫ́ЦЬ** *док. розм.* віддаро́вувати, віддарува́ти.

АДДУ́ХА *і* **АДДЫ́ХА** *ж. розм. (короткий відпочинок)* переди́х *ч.* переди́шка.

АДДЫ́МНЫ яки́й (що) відділя́ється.

АДДЫ́ХВАЦЦА *недок.*, **АДДЫ́ХАЦЦА** *док.* відса́пуватися, відса́патися.

АДЖГІ́Р, -ра́ *і* **ДЖГІР** *ч. (іхт.)* йорж.

АДЖЫ́Н, -ну *ч.* відробі́ток жнивува́нням.

АДЗЕ́ЖА *ж.* одяг *ч.*, оде́жа, убира́ння *с.*, убі́р *ч.*; *(поез.)* ша́ти.

АДЗЁЖНЫ одéжний.

АДЗЁЖЫНА *ж. розм.* одéжи́на.

АДЗЕ́ННЕ *с.* óдяг *ч.*; **цёплае а.** тéплий óдяг; **цывільнае а.** цивíльний óдяг; *(церк.)* облачéння.

АДЗЕ́РЖАЦЦА *док. розм.* **1.** устóяти, удéржатися (на ногáх); **2.** затри́матися.

АДЗЕ́ТАК, -тку *ч. розм.* óдяг.

АДЗЁР *род.* **адру́** *ч. мед.* кір.

АДЗЁРНЫ *мед.* кóровий; **~нае захвóрванне** кóрове захвóрювання.

АДЗІ́МАК, -мку *ч.* весня́ний зáморозок.

АДЗІ́Н, *род.* **аднагó**; *у різн. знач.* оди́н; **а.-адзінюткі** оди́н-однісінький; **адна́ (тóлькі) на́зва** сама́ (лишé) на́зва; **за а. прысе́ст** за одни́м при́сідом (ра́зом, за́ходом); **а. смех** сміх та й гóді; **аста́цца ў аднóй кашу́лі** лиши́тися в самíй сорóчці.

АДЗІ́НА *прислівн.* єди́но, **а. магчы́мы спóсаб** єди́но можли́вий спóсіб.

АДЗІНА́КІ *розм.* однáковий, таки́й сáмий.

АДЗІ́НКА *ж. у різн. знач.* одини́ця; **адміністрацы́йная а.** адміністрати́вна одини́ця; **баява́я а.** бойова́ одини́ця; **грашóвая а.** грошова́ одини́ця; **а. вымярэ́ння** одини́ця ви́міру; **паста́віць ву́чню ~ку** постáвити у́чневі одини́цю.

АДЗІ́НКАВЫ одини́чний; *(окремий, рідкісний — ще)* поодинóкий; **~вая выпадкі** поодинóкі ви́падки.

АДЗІ́НСТВА *с. у різн. знач.* є́дність *ж.*; **фразеалагі́чнае а.** фразеологíчна є́дність; **а. процілéгласцей** *філос.* є́дність протилéжностей.

АДЗІ́НЫ *у різн. знач.* єди́ний; **а. сын** єди́ний син; *(розм.)* одина́к, одине́ць; **а. план дзéяння́ў** єди́ний план дій; **а. фронт** єди́ний фронт.

АДЗІНЮ́ТКІ *розм.* самíсінький, однíсінький; ◊ **адзін-а.** а) *(зовсім самітний)* одни́м-оди́н; б) *(тільки один)* оди́н-єди́ний.

АДЗІХАЦЕ́ЦЬ *док.* відбли́скати, відблискотíти; відблища́ти.

АДЗІЧЭ́ЛАСЦЬ *ж.* здичавíлість.

АДЗІЧЭ́ЛЫ здичавíлий.

АДЗІЧЭ́ННЕ *с.* здичавíння, здичíння.

АДЗІЧЭ́ЦЬ *док.* здичавíти, здичíти; *(стати відлюдним)* знелюдíти.

АДЗНА́КА *ж.* **1.** *(мітка, знак)* пóзначка; відзна́ка; **рабíць ~кі на дрэ́вах** роби́ти пóзначки на дерéвах; **2.** *(прикмета)* озна́ка; **не пака́зваць адзна́к жыцця́** не виявля́ти озна́к життя́; **3.** *(бал)* оці́нка; **атрыма́ць выда́тную ~ку** одéржати відмíнну оцíнку; **4.** *(заслуга, відзначена нагородою)* відзна́ка; **дыплóм з ~кай** диплóм з відзна́кою; **5.** *(основа передбачення чогось)* озна́ка, прикмéта; **гэ́та кéпская а.** це пога́на озна́ка (прикмéта).

АДЗЫВА́ЦЦА *недок.*, **АДАЗВА́ЦЦА** *док.* **1.** *(відповідати на поклик)* відклика́тися, відкли́кнутися, відгу́куватися, відгукну́тися, відзива́тися, відізва́тися, озива́тися, озва́тися; **~зва́цца на чый-нéбудь гóлас** відкли́кнутися (відгукну́тися) на чий-нéбудь гóлос; **2.** *(висловлювати думку про щось)* відзива́тися (відгу́куватися), відізва́тися (відгукну́тися); дава́ти (да́ти) відзив (відгук); **~зва́цца аб дысерта́цыі** відізва́тися (відгукну́тися) про дисерта́цію; **3.** *(звучати у відповідь на якийсь звук, удар)* відбива́тися, відби́тися, відлу́нювати, відлуна́ти; **рэ́ха ~зва́лася ў лéсе** луна́ відби́лася в лíсі; **4.** *(викликати собою якесь почуття, відчуття)* відгу́куватися, відгукну́тися; **смерць паэ́та ~зва́лася вялíкім бóлем у на́шых сэ́рцах** смерть поéта відгукну́лася вели́ким бóлем у на́ших серця́х; **5.** *(давати відчути себе)* познача́тися, позна́читися; **нервóвае ўзрушэ́нне ~зва́лася на здарóўі** нервóве збу́дження (збору́шення) позна́чилося на здорóв'ї.

АДЗЫВА́ЦЬ *недок.*, **АДАЗВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* відклика́ти, відкли́кати; **~зва́ць убóк** відкли́кати вбік; **~зва́ць пасла́** відкли́кати посла́.

АДКА́З[1], **-зу** *ч.* **1.** *у різн. знач.* вíдповідь *ж.*; **пыта́нні і ~зы** пита́ння і вíдповіді; **а. на пíсьмó** вíдповідь на лист; **ухілíцца ад ~зу** ухили́тися від вíдповіді; **2.** відповіда́льність *ж.*; **быць у адка́зе за штó-нéбудзь** відповіда́ти за щось; **нéсці а.** відповіда́ти; нести́ відповіда́льність.

АДКА́З[2]: **да ~зу** до кра́ю, ущéрть; до відка́зу (відмóви); *(розм.)* по сáме нíкуди.

АДКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **АДКАЗА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* відповіда́ти, відповісти́; **~за́ць на пыта́нне** відповісти́ на пита́ння; **~за́ць за ўчы́нак** відповісти́ за вчи́нок; **2.** *(заповідати)* відпи́сувати, відписа́ти; **ён ~за́ў сы́ну ча́стку гаспада́ркі** він відписа́в си́нові части́ну господа́рства.

АДКА́ЗНА *прислівн.* відповіда́льно.

АДКА́ЗНАСЦЬ *ж.* відповіда́льність; ◊ **на сваю́ а.** на свою́ відповіда́льність; на свій страх і ри́зик; **браць а.** бра́ти відповіда́льність.

АДКА́ЗНЫ відповіда́льний; **а. рэда́ктар** відповіда́льний редáктор.

АДКА́ЗЧЫК *ч. юр.* відповіда́ч.

АДКАПА́НЫ **1.** відкóпаний, ви́копаний; **2.** *перен. розм.* відшу́каний. — *Див. ще* **адкóпваць.**

АДКАПА́ЦЬ *див.* **адкóпваць.**

АДКІ́ДЫ, -даў *тільки мн.* пóкидьки, пóкидь; *(перен. — ще)* пóтолоч *ж.*; **я́ма для ~даў** я́ма для пóкидьків (пóкиді); **а. грама́дства** пóкидьки (пóтолоч) суспíльства.

АДКІПА́ЦЬ *недок.*, **АДКІПЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *(при кип'ятінні — про молоко)* скипа́тися, скипíтися; ву́рдитися, зву́рдитися; **2.** *перен.* перекіпа́ти, перекипíти; **~пéла злосць** перекипíла злість.

АДКЛА́Д, -ду *ч.* зволíка́ння *с.*, відклада́ння *с.*; **спра́ва не цéрпіць ~ду** спра́ва не тéрпить зволíка́ння, зі спра́вою не мóжна зволíка́ти; ◊ **а. не ідзé на лад** *присл.* відкла́д не йде на лад.

АДКÓПВАЦЬ *недок.*, **АДКАПА́ЦЬ** *док.* **1.** *(добувати із землі)* відкóпувати, відкопа́ти, викóпувати, ви́копати; *док.* *(закінчити копання)* відкопа́ти; **я сваё ~па́ў** я своє́ відкопа́в; **3.** *док.* *(спрацюватися в процесі копання)* одкопа́ти (відкопа́ти); **гэ́та лапа́та сваё ~па́ла** ця лопа́та своє́ одкопа́ла (відкопа́ла); **4.** *перен. розм.* відшу́кувати, відшука́ти, відкóпувати, відкопа́ти; **яму́ ўдалóся ~па́ць у архíве цікáвы рука́піс** йому́ вдалóся відшука́ти (відкопа́ти) цікáвий рукóпис.

АДКРАДА́ЦЬ *недок.*, **АДКРА́СЦІ** *док. розм.* викрада́ти, ви́красти.

АДКРА́ДЗЕНЫ *розм.* ви́крадений, укра́дений.

АДКРАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДКРАСАВА́ЦЬ** *док. прям., перен.* відцвіта́ти, відцвісти́; *(про злаки)* відкрасо́вуватися, відкрасува́тися; **яна́ ўжо ~ва́ла** вона́ вже відцвіла́; **жыта ~ва́ла** жи́то відкрасува́лося.

АДКРЫ́ТА *прислівн.* відве́рто, щи́ро; відкри́то; **а. прызна́ць сваё памы́лкі** відве́рто (щи́ро) ви́знати свої по́милки.

АДКРЫ́ТАСЦЬ *ж.* відве́ртість, щи́рість.

АДКРЫ́ТЫ **1.** *дієприкм.* відкри́тий; *(про частини тіла — ще)* ого́лений; **2.** *прикм.* прями́й, відве́ртий, щи́рий; **а. чалаве́к** відве́рта (щи́ра) люди́на; **3.** я́вний, неприхо́ваний; **~тая варо́жасць** я́вна (відве́рта) воро́жість; **4.** *прикм. (не закритий)* відкри́тий; **~тае галасава́нне** відкри́те голосува́ння; **~тае мо́ра** відкри́те мо́ре, **~тае пыта́нне** відкри́те пита́ння; **а. уро́к** відкри́тий уро́к; **а. склад** *лінгв.* відкри́тий склад; ◊ **пад ~тым не́бам** про́сто не́ба; **з ~тымі вача́мі** ***(рабіць што)*** свідо́мо *(робити що)*; **з ~тай душо́й** зі щи́рою душе́ю; **з ~тым сэ́рцам** зі щи́рим се́рцем.

АДКРЫЦЦЁ *с.* відкриття́.

АДКУ́ЛЬ *прислівн.* **1.** зві́дки, звідкі́ля; **а. ты ідзе́ш?** зві́дки ти йдеш? **а. ты ро́дам?** зві́дки ти ро́дом? **2.** *у знач. сполучного слова* зві́дки; **ён вярну́ўся туды́, адку́ль прые́хаў** він поверну́вся туди́, зві́дки приї́хав; ◊ **а. я ве́даю** зві́дки я зна́ю; хіба (чи) я знаю?

АДЛЕ́ГА *і* **АДЛІ́ГА** *ж.* відли́га.

АДЛЕ́ГЛАСЦЬ *ж.* **1.** ві́дстань, ві́ддаль; **2.** *(далечінь)* відда́лення *с.*, ві́ддаль; **на ~сці віда́ць была́ не́йкая будыні́на** на ві́ддалі ви́дно було́ яку́сь будівлю; ◊ **трыма́ць на ~ці** ***(каго)*** трима́ти на відда́ленні (ві́ддалі, ві́дстані) *(кого)*.

АДЛЕ́ГЧЫ *док.* відлягти́, відійти́; **боль ~лёг** біль відлі́г (відійшо́в); **зло́сць ~лягла́** злість відлягла́ (відійшла́); **маро́з ~лёг** моро́з відлі́г; ◊ **~лягло́ ад сэ́рца** відлягло́ (відійшло́) від се́рця; поле́гшало на се́рці.

АДЛЕ́ЖНЫ *і* **АДЛІ́ЖНЫ** відли́говий *(рідк.)*; **учо́ра быў а. дзень** учо́ра була́ відли́га.

АДЛІТАВА́НЫ *заст. техн.* відпа́яний. — *Див. ще* **адліто́ўваць.**

АДЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДЛІТАВА́ЦЬ** *док.* відпа́ювати, відпая́ти.

АДЛІ́ЧВАЦЬ *і* **АДЛІЧА́ЦЬ** *недок.*, **АДЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** відлі́чувати, відлічи́ти; відрахо́вувати, відрахува́ти; **~чы́ць сто кро́каў** відлічи́ти (відрахува́ти) сто кро́ків; **2.** *(утримати)* ви́раховувати, відрахува́ти; **~чы́ць з зарпла́ты дзве́сце рублёў** ви́рахувати із зарпла́ти двісті рублів.

АДЛІЧЭ́ННЕ *с.* відрахува́ння.

АДЛО́ЖЫСТЫ *розм.* поло́гий, поло́жистий, розло́гий.

АДЛЮСТРАВА́ННЕ *с. у різн. знач.* відобра́ження; **тэ́рыя ~ння** *філос.* теорія відобра́ження.

АДЛЮСТРАВА́НЫ відобра́жений. — *Див. ще* **адлюстро́ўваць.**

АДЛЮСТРО́ВАК *ч.* відби́ток, відобра́ження *с.*

АДЛЮСТРО́ЎВАЦЦА *недок.*, **АДЛЮСТРАВА́ЦЦА** *док.* **1.** *(на дзеркальній поверхні)* віддзерка́люватися, віддзерка́литися, відбива́тися відби́тися; **2.** *(у художньому творі та ін.)* відобра́жуватися *і* відобража́тися, відобрази́тися.

АДЛЮСТРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДЛЮСТРАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(на дзеркальній поверхні)* віддзерка́лювати, віддзерка́лити, відбива́ти, відби́ти; **2.** *(у художньому творі та ін.)* відобра́жувати *і* відобража́ти, відобрази́ти.

АДЛЯЖА́ЦЬ *док. у різн. знач.* відле́жати; проле́жати; **~жа́ў ты́дзень у бальні́цы** проле́жав ти́ждень у ліка́рні; **а. нагу́** відле́жати но́гу.

АДМАЛЯВА́НЫ *і* **АДМАЛЁВАНЫ** *розм.* **1.** розмальо́ваний; **2.** пофарбо́ваний, помальо́ваний. — *Див. ще* **адмалява́ць.**

АДМАЛЯВА́ЦЬ *док. (олією, фарбами)* **1.** розмалюва́ти, намалюва́ти; **2.** *(покрити фарбою)* пофарбува́ти, помалюва́ти.

АДМАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* відмо́ва *ж.*; **2.** *(дія)* запере́чення *с.*; відмага́ння *с.*; **зако́н а. ~ння** *філос.* зако́н запере́чення запере́чення.

АДМАЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **АДМО́ВІЦЦА** ***(ад чаго)*** *док.* **1.** відмовля́тися, відмо́витися; **~мо́віцца ад но́вай паса́ды** відмо́витися від нової поса́ди; **~мо́віцца ад падару́нка** відмо́витися від подару́нка; **2.** *(від рідних, знайомих)* зректи́ся *(кого-чого)*, відректи́ся від *(кого, чого)*, відцура́тися *(кого, чого)*; **~мо́віцца ад сваі́х ро́дных** зректи́ся (відректи́ся від) своїх рі́дних; **3.** *(від слів, обіцянок)* відмо́витися, зректи́ся; **~мо́віцца ад сваі́х паказа́нняў** відмо́витися від своїх свідчень; зректи́ся своїх сві́дчень.

АДМАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АДМО́ВІЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* відмовля́ти, відмо́вити; **2.** запере́чувати, запере́чити; **не́льга ~ля́ць і́сціны** не мо́жна запере́чувати і́стину; **~ля́ць існава́нне жыцця́ на і́ншых плане́тах** запере́чувати існува́ння життя́ на інших плане́тах.

АДМАЦАВА́ЛЬНЫ відкріпни́й; **а. тало́н** відкріпни́й тало́н.

АДМАЦАВА́НЫ відкрі́плений. — *Див. ще* **адмацо́ўваць.**

АДМАЦО́ЎВАЦЦА *недок.*, **АДМАЦАВА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* відкрі́плюватися *і* відкріпля́тися, відкріпи́тися.

АДМАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДМАЦАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* відкрі́плювати *і* відкріпля́ти, відкріпи́ти.

АДМЕЖАВА́НЫ *прям., перен.* відмежо́ваний. — *Див. ще* **адмежава́ць.**

АДМЕЖАВА́ЦЬ *док. прям., перен.* відмежува́ти; **а. зяме́льны ўча́стак** відмежува́ти земе́льну ді́лянку; **а. адну́ з'я́ву ад друго́й** відмежува́ти одне́ я́вище від іншого.

АДМЕ́ЛЬ *див.* **во́дмель.**

АДМЕ́ННАСЦЬ *ж.* відмінність.

АДМЕ́ННЫ (*несхожий*) відмінний; особли́вий.

АДМЕ́ТА *ж. розм.* прикме́та; озна́ка.

АДМЕ́ТНАСЦЬ *ж.* прикме́тність, відмітність.

АДМЕ́ТНЫ відмінний, своєрідний; примі́тний; неповто́рний.

АДМЕ́ЦІНА *ж.* відзна́ка; мітка, зна́к *ч.*; *(у тварин — ще)* пля́ма.

АДМО́ВА *ж.* відмо́влення *с.*, відмо́ва *ж.*

АДМО́ВІЦЦА *див.* **адмаўля́цца.**

АДМО́ТВАЦЬ *недок.*, **АДМАТА́ЦЬ** *док.* відмо́тувати, відмота́ти; **~та́ць бінт** відмота́ти бинт; **~та́й мне крыху́ ні́так** відмота́й мені́ тро́хи нито́к.

АДМО́ЎЕ *с. грам.* запере́чення.

АДМОЎНА *прислівн.* негати́вно; несхва́льно, запере́чливо.

АДМО́ЎНАСЦЬ *ж.* **1.** *у різн. знач.* негати́вність, запере́чність; **2.** від'є́мність.

АДМО́ЎНЫ 1. *у різн. знач.* негати́вний; несхва́льний; **а. адка́з** негати́вна відповідь; **а. во́дзыў** негати́вний відзив (відгук); **2.** *грам.* запере́чний; **а. займе́ннік** запере́чний займе́нник; **3.** *мат.* від'є́мний; **а. лік** від'є́мне число́; **4.** *фіз.* негати́вний; **а. по́люс** негати́вний по́люс; **а. электры́чны зара́д** негати́вний електри́чний заря́д.

АДМЫСЛО́ВАСЦЬ *ж.* особли́вість, своєрі́дність, неповто́рність.

АДМЫСЛО́ВЫ особли́вий, своєрі́дний, незвича́йний; спеціа́льний; чудо́вий, відмі́нний; **а. інструме́нт** особли́вий (спеціа́льний) інструме́нт; **а. танцо́р** своєрі́дний танцівни́к; **~выя пры́смакі** спеціа́льні при́смаки; **а. спецыялі́ст** чудо́вий спеціалі́ст.

АДНААКТО́ВЫ одноа́ктний, на одну́ ді́ю; **~вая п'е́са** одноа́ктна п'є́са, п'є́са на одну́ ді́ю.

АДНАБАКО́ВА однобі́чно; односторо́нньо.

АДНАБАКО́ВЫ односторо́нній; однобі́чний; **а. дыва́н** односторо́нній ки́лим; **а. плеўры́т** односторо́нній плеври́т, **~ко́вая радыётэлефо́нная су́вязь** односторо́нній радіотелефо́нний зв'язо́к; **~ко́вае выхава́нне** однобі́чне вихова́ння; **~ко́вае разві́ццё** однобі́чний ро́звиток.

АДНАВІ́ЦЕЛЬ, **-лю** *ч.* *(речовина)* відно́вник.

АДНАВО́Р: у а. се́яць сі́яти на по́лі, зо́раному оди́н раз.

АДНАВО́СЕВЫ одноaccess одновісний; одноосьови́й.

АДНАВЯСКО́ВЕЦ, **-ко́ўца** *ч.* односе́лець, односільча́нин.

АДНАВЯСКО́ЎКА *ж.* односельча́нка, односільча́нка.

АДНАГУ́ЧНЫ однозву́чний.

АДНАДЗЁНКА *ж.* **1.** *зоол.* одноде́нка; поде́нка; **2.** *розм.* одноде́нка.

АДНАКАРЭ́ННЫ однокорі́нний.

АДНА́КІ *розм.* одна́ковий.

АДНАКО́ЛАВЫ одноколі́сний.

АДНАЛЕ́ТАК, **-тка** *ч.* одно́літок *(про тварин розм. — ще)* річня́к.

АДНАМЫ́СНЫ одноду́мний.

АДНАПАВЯРХО́ВЫ одноповерхо́вий.

АДНАПАКАЁВЫ однокімна́тний.

АДНАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** відно́влення; **2.** поно́влення.

АДНАЎЛЕ́НЧЫ відно́вний; відбудо́вний.

АДНАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АДНАВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* відно́влювати *і* відновля́ти, віднови́ти; **~ля́ць сваё здаро́ўе** відно́влювати своє́ здоро́в'я; **~ві́ць у па́мяці** *перен.* віднови́ти в па́м'яті; **2.** відбудо́вувати, відбудува́ти; **~ля́ць разбу́раную гаспада́рку** відбудо́вувати зруйно́ване господа́рство; **3.** поно́влювати, понови́ти; **~ві́ць на паса́дзе** понови́ти на поса́ді.

АДНЕ́КУЛЬ *і* **ЗНЕ́КУЛЬ** *прислівн.* зві́дкись, звідкі́лясь, звідкі́льсь.

АДНЕ́СЦІ1 *док.* **1.** *у різн. знач.* віднести́; **а. кні́гу ў бібліятэ́ку** віднести́ кни́жку в бібліоте́ку; **а. плот ад даро́гі** віднести́ тин від доро́ги; **гісто́рыкі ~слі падзе́ю да X стаго́ддзя** істо́рики віднесли́ поді́ю до X столі́ття (сторі́ччя); **выда́ткі а. на яго́ раху́нак** ви́трати віднести́ на його́ раху́нок; **2.** *(призначити на інший час)* відкла́сти; перенести́; **а. на за́ўтра** відкла́сти на за́втра; **а. экза́мены на во́сень** перенести́ екза́мени на о́сінь.

АДНІМАЕМАЕ *імен. мат.* від'є́мник.

АДНО́ 1. *род.* **аднаго́** *числ. с.* одне́ (одно́); **2.** *прислівн.* лише́, ті́льки; ті́льки й того́, що; **ён жа а. гля́нуў** він же ті́льки гля́нув; **шпакі́ каля́ даро́гі цэ́лы дзень а. крыча́ць** шпаки́ бі́ля доро́ги ці́лий де́нь лише́ крича́ть; **ты а. не хадзі́ ніку́ды** ти ті́льки не ходи́ ніку́ди; **3.** *спол.* ті́льки; *(з часткою ж)* проте́, одна́к, *(розм.)* одна́че; **так зажывём, а. трыма́йся!** так заживемо́, ті́льки трима́йся! **ён уве́сь час маўча́ў, а. ківа́ў галаво́й** він весь час мовча́в, ті́льки кива́в голово́ю; **мнеране́й здава́лася, што ва́ша жо́нка чарня́вая, а. ж яна́ бландзі́нка** мені́ рані́ше здава́лося, що ва́ша дружи́на чорня́ва, одна́че ж вона́ блонди́нка; **4.** *част. розм.* *(несподівано)* ра́птом, ура́з; як ра́птом; знена́цька; **гляджу́ — а. ж зноў павалі́ў снег** дивлю́сь — як ра́птом зно́ву поси́пав сніг.

АДНО́ЙЧЫ *прислівн.* оди́н раз, раз, одного́ ра́зу; якось.

АДНО́ЛЬКАВА *прислівн.* одна́ково.

АДНО́ЛЬКАВЫ одна́ковий; таки́й са́мий.

АДНО́СІНЫ *тільки мн.* **1.** *(до кого-чого)* ста́влення *с.*; **до́брыя а. да дзяце́й** до́бре ста́влення до діте́й; **2.** відно́шення *с.*, стосу́нок *ч.*; приче́тність *ж.*; **ён ма́е некато́рыя а. да гэ́тага мерапрые́мства** він ма́є де́яке відно́шення до цьо́го за́ходу; він де́якою мі́рою приче́тний до цьо́го за́ходу; **у гэ́тых ~нах** що́до цьо́го, відно́сно цьо́го; **3.** *(спілкування, зв'язки)* відно́сини; *(про особисті приватні зв'язки між людьми — ще)* стосу́нки; **быць у блі́зкіх ~нах** бу́ти в близьки́х відно́синах (стосу́нках); **вытво́рчыя а.** виробни́чі відно́сини; **сябро́ўскія а.** дру́жні стосу́нки; **дыпламаты́чныя а.** дипломати́чні відно́сини (стосунки, взає́мини); **4.** *мат.* відно́шення; **ва ўсі́х ~нах** з усякого по́гляду, з усі́х по́глядів; **у ~нах да...** стосо́вно до.., що́до.., відно́сно...

АДНО́СІЦЦА *недок.* **1.** *(до кого — чого)* ста́витися; **2.** *(входити до складу, розряду чого-небудь)* нале́жати; **а. да лі́ку пакры́ўджаных** нале́жати до числа́ скри́вджених; **3.** *(мати стосунок до кого-чого)* стосува́тися, обхо́дити, нале́жати; **гэ́та да мяне́ не а.** це мене́ не стосу́ється (не обхо́дить) ; **4.** *мат.* відно́ситися; **дзе́вяць а. да трох, як тры да аднаго́** де́в'ять відно́ситься до трьох, як три до одного́.

АДНЯСЕ́ННЕ *с.* **1.** віднесе́ння; **2.** перенесе́ння.

АДНЯ́ТЫ *у різн. знач.* відня́тий. — *Див. ще* **адня́ць.**

АДНЯ́ЦЬ *док.* **1.** прийня́ти, забра́ти; **а. ле́скі ад сцяны́** прийня́ти (забра́ти) драби́ну від стіни́; **2.** відлучи́ти; відібра́ти; **а. дзіця́ ад грудзе́й**

відлучи́ти дити́ну; **~ло́ мо́ву** відібра́ло мо́ву; **3.** *мат. (що від чого);* **ад дваццаці́ а. шэ́сць** від двадцяти́ відня́ти шість; **4.** *(час, зусилля)* зайня́ти, забра́ти; **5.** *(ампутувати) розм.* відрі́зати; **яму́ ~нялі́ нагу́** йому́ відрізали но́гу.

АДО́БРАНЫ схва́лений. — *Див. ще* **адо́брываць.**

АДО́БРЫВАЦЬ *недок.*, **АДО́БРЫЦЬ** *док.* схва́лювати; схвали́ти; **камі́сія ~рыла інжыне́рскія разлі́кі** комісія схвали́ла інжене́рські розраху́нки.

АДО́ЛЕННЕ *с.* подола́ння, перемага́ння; дола́ння.

АДО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **АДО́ЛЕЦЬ** *док.* **1.** *(у боротьбі)* дола́ти, подола́ти; перемага́ти, перемогти́, **~лець во́рага** здола́ти (подола́ти, поду́жати, звоюва́ти, перемогти́) во́рога; **2.** *перен.* дола́ти; упо́ратися, подола́ти; **ён ~леу́ матэма́тыку** він упо́рався з матема́тикою (подола́в матема́тику); **3.** *перен.* переси́лювати, перемага́ти; переси́лити, перемогти; **~лець сябе́** переси́лити себе́ (само́го); **4.** *перен. (охоплювати, огортати)* бра́ти, узя́ти; змага́ти, змогти́, знемага́ти, знемогти́; наляга́ти, налягти́; **мяне́ ~леу́ сон** мене́ взяв (знеміг) сон; **5.** *перен. розм. (дошкуляти, позбавляти спокою)* му́чити, заму́чити; **му́хі ~лелі** му́хи заму́чили.

АДО́НАК, **-нка** *ч. с.-г.* підсті́жжя *с.*, сто́жище *с.*

АДО́РАНАСЦЬ *і* **АДАРО́НАСЦЬ** *ж.* обдаро́ваність; талановитість.

АДО́РАНЫ 1. *дієприкм. прям., перен.* обдаро́ваний; **2.** *прикм.* обдаро́ваний; талановитий.

АДО́РВАННЕ *с.* обдаро́вування; наділя́ння.

АДО́РВАЦЦА[1] *недок. пас.* обдаро́вуватися, одаро́вуватися, наділя́тися.

АДО́РВАЦЦА[2] *недок. звор., пас.* відо́рюватися.

АДО́РВАЦЬ[1] *недок. прям., перен.* обдаро́вувати, одаро́вувати; наділя́ти.

АДО́РВАЦЬ[2] *недок.*, **АДАРА́ЦЬ** *док.* відо́рювати, відора́ти.

АДПАЛІРАВА́НЫ відполіро́ваний; пополіро́ваний. — *Див. ще* **адпаліро́ўваць.**

АДПАЛІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДПАЛІРАВА́ЦЬ** *док.* відполіро́вувати, відполірува́ти.

АДПАЛО́ХАЦЬ *док.* відстраха́ти, відстраши́ти; наляка́ти.

АДПАЛЫМНЕ́ЦЬ *док. (про зірницю, світанок)* відполум'яні́ти, відпалахкоті́ти.

АДПА́С, **-су** *ч. с.-г.* ви́пас, ви́гул.

АДПА́СВАЦЦА *недок.*, **АДПА́СВІЦЦА** *док.* випаса́тися *і* випа́суватися, ви́пастися; вигу́люватися, ви́гулятися.

АДПА́СВАЦЬ *недок.*, **АДПА́СВІЦЬ** *док.* **1.** *(худобу)* випаса́ти *і* випа́сувати, ви́пасти; **2.** *(відробляти пасінням)* відпаса́ти, відпа́сти.

АДПА́СВЕНЫ 1. ви́пасений, ви́гуляний; **2.** *(відроблений пасінням)* відпа́сений. — *Див. ще* **адпа́сваць.**

АДПАЧНУ́ЦЬ *і* **АДПАЧЫ́ЦЬ** *док.* відпочи́ти.

АДПАЧЫ́Н, **-ну** *ч.* відпочи́нок, спочи́нок, спочи́н.

АДПАЧЫ́НАК, **-нку** *ч.* **1.** відпочи́нок, спочи́нок, спочи́н; **2.** відпу́стка *ж.* **чарго́вы а.** черго́ва відпу́стка.

АДПЕРАЗА́ЦЬ *див.* **адпяра́зваць.**

АДПЕ́ТАВАЦЬ *док. прост.* відгорюва́ти, відбідува́ти; відму́читися.

АДПІЛАВА́НЫ відпи́ляний. — *Див. ще* **адпіло́ўваць.**

АДПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДПІЛАВА́ЦЬ** *док.* відпи́лювати, відпиля́ти.

АДПІ́ХВАЦЬ *і* **АДПІХА́ЦЬ** *недок.*, **АДАПХНУ́ЦЬ** *і* **АДПІХНУ́ЦЬ** *док.* відпиха́ти, відіпхну́ти *і* відпихну́ти, відшто́вхувати, відштовхну́ти; **~ну́ць ло́дку ад бе́рага** відштовхну́ти (відпихну́ти) чо́вен від бе́рега; **ён ~нуу́ мяне́ і вы́йшаў** він відштовхну́в мене́ і ви́йшов.

АДПЛЕ́СЦІ *док.* відплести́.

АДПЛЫСЦІ *і* **АДПЛЫ́ЦЬ** *док.* відпливти́.

АДПЛЫ́СЦІСЯ *і* **АДПЛЫ́ЦЦА** *док. розм. (пливучи, віддалитися)* відпливти́; **я ~лыу́ся на пяцьдзеся́т ме́траў** я відпли́в на п'ятдеся́т ме́трів.

АДПО́МШЧВАЦЬ *недок.*, **АДПО́МСЦІЦЬ** *док.* мсти́тися *і* помща́тися, помсти́тися; відімща́ти, відімсти́ти; **~сціць во́рагу** помсти́тися на во́рогові; відімсти́ти во́рогу.

АДПО́Р, **-ру** *ч.* ві́дсіч *ж.*; **даць зні́шча́льны а.** да́ти нищівну́ ві́дсіч.

АДПРАСАВА́НЫ[1] відпрасо́ваний. — *Див ще* **адпрасо́ўваць**[1].

АДПРАСАВА́НЫ[2] відпресо́ваний. — *Див. ще* **адпрасо́ўваць**[2].

АДПРАСО́ЎВАЦЬ[1] *недок.*, **АДПРАСАВА́ЦЬ** *док.* *(праскою)* відпрасо́вувати, відпрасува́ти.

АДПРАСО́ЎВАЦЬ[2] *недок.*, **АДПРАСАВА́ЦЬ** *док.* *(пресом)* відпресо́вувати, відпресува́ти.

АДПРАЎЛЕ́ННЕ *с.* відпра́влення.

АДПРЭ́ГЧЫ *док. (коней)* відпрягти́, ви́прягти.

АДПРЭ́ЖАНЫ відпря́гнутий, ви́прягнений. — *Див. ще* **адпрэ́гчы.**

АДПРЭ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АДПРЭ́ЧЫЦЬ** *док. розм.* усува́ти, усу́нути; звільня́ти, звільни́ти; відстороня́ти, відсторони́ти; дава́ти (да́ти) ві́дсіч.

АДПУ́ДЖАНЫ, **АДПУ́ЖАНЫ** *(розм.)* відстра́ханий, відстра́шений; наля́каний, переля́каний. — *Див. ще* **адпу́джваць.**

АДПУ́ДЖВАННЕ *с. прям., перен. і* **АДПУ́ЖВАННЕ** *с. розм.* відстра́шування; ляка́ння.

АДПУ́ДЖВАЦЦА *і* **АДПУ́ЖВАЦЦА** *(розм.) недок. пас.* відстра́шуватися; ляка́тися.

АДПУ́ДЖВАЦЬ *і* **АДПУ́ЖВАЦЬ** *(розм.) недок.*, **АДПУ́ДЗІЦЬ** *прям., перен. і* **АДПУЖА́ЦЬ** *док. розм.* відстра́шувати, відстраши́ти *і* відстраха́ти; ляка́ти; наляка́ти *і* переляка́ти; *(розм.)* віджахну́ти; **~дзіць пту́шак** наляка́ти пта́хів.

АДПУЖНУ́ЦЬ *док. однокр. розм.* відстраши́ти; наляка́ти.

АДПУШЧЭ́ННЕ *с. заст.* відпу́щення; **а. грахо́ў** відпу́щення гріхів; ◊ **казёл ~ння** *розм.* цапвідбува́йло; хло́пчик для биття́.

АДПЫ́РСКВАЦЬ *недок.*, **АДПЫ́РСНУЦЬ** *док.* *однокр.* відбри́зкувати, відбри́знути.

АДПЯРА́ЗВАЦЬ *недок.*, **АДПЕРАЗА́ЦЬ** *док.* *(ремінь, пояс)* розпері́зувати, розперeза́ти.

АДРАДЖА́ЛЬНЫ відно́вний; живода́йний, живлющий, живлю́чий; цілю́щий.

АДРАДЖА́ЦЦА *недок.*, **АДРАДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(відновлюватися)* відро́джуватися, відроди́тися; **у**

но́вых умо́вах се́льская гаспада́рка ху́тка ~дзі́лася у нови́х умо́вах сільське́ господа́рство шви́дко відроди́лося; **2.** *(ставати знову життєздатним)* відро́джуватися, відроди́тися, оживá́ти, ожи́ти.

АДРАДЖА́ЦЬ *недок.*, **АДРАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(відбудовувати зруйноване)* відро́джувати, відроди́ти; відно́влювати, віднови́ти; **2.** *(повертати до нормального стану, відновлювати силу)* відро́джувати, відроди́ти; оживля́ти, оживи́ти.

АДРАДЖЭ́ННЕ *с.* **1.** відро́дження, відно́влення; **2.** відро́дження, воскреше́ння.

АДРАМАНТАВА́НЫ відремонто́ваний. — *Див. ще* **адрамантава́ць.**

АДРАМАНТАВА́ЦЬ *док.* відремонтува́ти; пола́годити.

АДРА́НАК, -нку *ч. обл.* **1.** ра́нок; **2.** ранко́ве пасі́ння корі́в.

АДРАНЦВЕ́ЛЫ *див.* **здранцве́лы.**

АДРАНЦВЕ́ННЕ *див.* **здранцве́нне.**

АДРАНЦВЕ́ЦЬ *див.* **здранцве́ць.**

А́ДРАС *ч.* **1.** адре́са *ж.*; **даць не дакла́дны а.** да́ти не то́чну адре́су; **заваро́тны а.** зворо́тна адре́са; **звярта́цца не па ~су** зверта́тися не туди́, куди́ слід (не до то́го, до ко́го слід); ◊ **сказа́ць у а. каго́** сказа́ти на адре́су чию́ (кого́); **2.** *(письмове вітання)* а́дрес; **віншава́льны а.** віта́льний а́дрес.

АДРАЧЫ́СЯ *док. у різн. знач.* зректи́ся, відректи́ся; відцура́тися; *(від своїх слів, свідчень — ще)* відмогти́ся, відмо́витися, запере́чити; **а. ад прасто́ла** зректи́ся престо́лу.

АДРАЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* зре́чення *(кого-чого)*, відре́чення *(від кого-чого)*; *(від своїх слів, свідчень — ще)* відмага́ння, відмо́ва *ж.*

АДРАЧЭ́НЕЦ, -нца *ч.* відсту́пник; недо́вірок.

АДРО́ДДЗЕ *с. знев. (лихе потомство)* порі́ддя, відрі́ддя.

АДРУ́ЗЛЫ **1.** в'я́лий, прив'я́лий, зів'я́лий плю́склий; **2.** *перен.* кво́лий, в'я́лий.

АДРУ́ЗНУЦЬ *док. розм.* **1.** прив'я́нути, зів'я́нути; ста́ти в'я́лим, зроби́тися в'я́лим; **2.** *перен.* ста́ти (зроби́тися) кво́лим.

АДРЫВА́ЦЦА *недок.*, **АДАРВА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* відрива́тися, відірва́тися, обрива́тися, обірва́тися; урива́тися, урва́тися; **у палі́то ~рва́ўся гу́зік** у пальто́ відірва́вся гу́дзик; **фіра́нка ~рва́лася** фіра́нка відірва́лася; **самалёт ~рва́ўся ад зямлі́** літа́к відірва́вся від землі́; **ад кні́гі не́льга ~рва́цца** від кни́жки не мо́жна відірва́тися; **~рва́цца ад наро́да** відірва́тися від наро́ду; ◊ **сэ́рца ~рва́лася** се́рце обірва́лося.

АДРЫ́НА *ж. (холодна будівля для зберігання сіна, с.-г. реманенту)* сінни́к *ч.*; клу́ня; *(діал.)* пі́дря.

АДРЭПЕТАВА́НЫ *мор.* повто́рений. — *Див. ще* **адрэпетава́ць.**

АДРЭПЕТАВА́ЦЬ *док. мор.* повтори́ти [сигна́л].

АДРЭПЕЦІ́РАВАНЫ відрепети́руваний.

АДРЭПЕЦІ́РАВАЦЬ *док.* відрепети́рувати; кінчи́ти (скінчи́ти) репети́рувати.

АДСКРЭ́БЦІ *док.* відскребти́, відшкребти́.

АДСУ́ТНІЧАЦЬ *недок.* бу́ти відсу́тнім, не бу́ти; **а. на заня́тках** бу́ти відсу́тнім (не бу́ти) на заня́ттях.

АДСЦЁБАНЫ *і* **АДСЦЯБА́НЫ** відстьо́баний, відшма́ганий; ви́батожений, відбато́жений.

АДСЦЁБАЦЬ *і* **АДСЦЯБА́ЦЬ** *док.* відстьоба́ти, відшмага́ти; *(батогом — ще)* ви́батожити, відбато́жити.

АДСЫЛА́ЦЬ *недок.*, **АДАСЛА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* відсила́ти, віді́сла́ти; **~сла́ць пісьмо́** віді́сла́ти листа́; **~сла́ць чытача́ да папяра́дняга ну́мара часо́піса** віді́сла́ти читача́ до попере́днього но́мера часо́пису (журна́лу).

АДСЮ́ЛЬ *прислівн. у різн. знач.* зві́дси, звідся́, звідсі́ль; **а. недалёка да вёскі** зві́дси недале́ко до села́; **а. зрабі́це вы́вад** зві́дси (з цього) зробі́ть ви́сновок; ◊ **ні а. ні адту́ль** де не взя́вся (взяла́ся, взяло́ся); **а. дасю́ль** від цьо́го до цьо́го; **а. го́рача, адту́ль бо́ляча** *прик.* зві́дси жа́рко, зві́дти па́рко.

АДСЯБЯ́ЦІНА *ж. розм. жарт.* відсебе́ньки; вла́сна ви́гадка; додава́ння від се́бе.

АДСЯЧЭ́ННЕ *с.* відсіка́ння, *(закінч. д.)* відсі́чення; відтина́ння; ◊ **даць галаву́ на а.** да́ти свою́ (собі́) го́лову відруба́ти (відтя́ти).

АДТАПЫ́РВАЦЬ *недок.*, **АДТАПЫ́РЫЦЬ** *док.* відстовбу́рчувати, відстовбу́рчити; *(багато, усе)* повідстовбу́рчувати; настовбу́рчувати, настовбу́рчити; *(багато, усе)* понастовбу́рчувати; відставля́ти, відста́вити; випина́ти, ви́пнути; *(губи розм. — ще)* копи́лити *і* відкопи́лювати; відкопи́лити.

АДТАРЖЭ́ННЕ *с. мед.* відто́ргнення.

АДТАРГА́ЦЬ *недок.*, **АДТО́РГНУЦЬ** *док. мед.* відторга́ти, відто́ргнути.

АДТАТУ́РЧЫЦЬ *док. обл.* відстовбу́рчити; ви́пнути *і* ви́п'ясти.

АДТО́ПТВАЦЬ *недок.*, **АДТАПТА́ЦЬ** *док.* відто́птувати, відтопта́ти.

АДТРАСА́ЦЬ *і* **АДТРЭ́СВАЦЬ** *недок.*, **АДТРЭ́СЦІ** *док.* **1.** *(відділяти, струшуючи)* обтру́шувати, обтруси́ти, стру́шувати, струси́ти; **~сці гразь з паліто́** струси́ти грязь (бруд) з пальта́; **2.** (*пошкоджувати тряскою*) відтряса́ти, відтрясти́; **~сці сабе́ ўсё нутро́ на калёсах** відтрясти́ собі всі ну́трощі (все нутро́, печінки́) на во́зі.

АДТРЭ́СЦІ *див.* **адтраса́ць.**

АДТУ́ЛЬ *прислівн.* зві́дти.

АДТЭРМІНАВА́ННЕ *с.* відстро́чка *ж.*

АДТЭРМІНАВА́НЫ **1.** відстро́чений, відкла́дений; **2.** продо́вжений. — *Див. ще* **адтэрміно́ўваць.**

АДТЭРМІНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДТЭРМІНАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(на пізніший термін)* відстро́чувати, відстро́чити; відклада́ти, відкла́сти; **~ва́ць вы́пуск кні́гі** відстро́чити (відкла́сти) ви́пуск кни́жки; **2.** продо́вжити (те́рмін); **~ва́ць камандзіро́ўку** продо́вжити відря́дження; **~ ва́ць про́пуск** продо́вжити пере́пустку.

АДУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **АДУ́ЖАЦЬ** *док. розм. (одержувати перемогу)* поду́жувати, поду́жати; оси́лювати, оси́лити; дола́ти, подола́ти (здола́ти); бра́ти (узя́ти) го́ру *(над ким-чим)*; змага́ти, змогти́.

АДУЖА́ЦЬ *і* **АДУЖЭ́ЦЬ** *док.* оду́жати; поду́ж-

чати; поздоро́вшати (поздорові́шати, поздорові́ти); зміцні́ти.

АДУКАВА́НАСЦЬ *ж.* осві́ченість.

АДУКАВА́НЫ осві́чений.

АДУКАЦЫ́ЙНЫ осві́тній; **а. цэнз** осві́тній ценз.

АДУКА́ЦЫЯ *ж.* осві́та; **агу́льная а.** зага́льна осві́та; **юры́ст па ~цыі** юри́ст за осві́тою.

АДУКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **АДУКАВА́ЦЦА** *док.* здобува́ти (здобу́ти) осві́ту; навча́тися, навчи́тися, ви́вчитися.

АДУКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АДУКАВА́ЦЬ** *док.* осві́чувати, освіти́ти; навча́ти, навчи́ти; *(рідше)* просвіща́ти, просвіти́ти.

АДУ́ЛАВАТЫ *див.* **азы́злы.**

АДУ́М: сваі́м ~мам як спаде́ на ду́мку; як зама́неться.

АДУСЮ́ЛЬ *прислівн.* звідусі́ль, звідусю́ди; *(розм.)* з усі́х усю́д.

АДУХАТВАРЭ́ННЕ *див.* **адухаўле́нне.**

АДУХАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* одухотво́рення, запа́лювання **2.** *(духовне піднесення)* натхне́ння.

АДУШАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* одушевля́ння, одуше́влення; **2.** *(стан)* за́пал *ч.*, за́хват *ч.*; підне́сення; натхне́ння.

АДУШАЎЛЁНАСЦЬ *ж.* натхне́нність, одухотво́реність; підне́сеність.

АДУШАЎЛЁНЫ 1. *дієприкм.* одуше́влений, одухотво́рений; ожи́влений, запа́лений, захо́плений, збу́джений, на́тхне́ний; **2.** *прикм.* живи́й; **3.** *грам.* живи́й; **а. назо́ўнік** іме́нник — на́зва живо́ї і́сто́ти. — *Див. ще* **адушаўля́ць.**

АДУШАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АДУШАВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(наділяти властивостями живої істоти)* одушевля́ти, одушеви́ти, одухотворя́ти, одухотвори́ти; оживля́ти, оживи́ти; **2.** *(надавати душевної сили)* надиха́ти, надихну́ти; запа́лювати, запали́ти, захо́плювати, захопи́ти; збу́джувати, збуди́ти; оживля́ти, оживи́ти.

АДХІЛЕ́ННЕ *с.* відхи́лення, ві́дхил *ч.*

АДХІЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АДХІЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* відхиля́ти, відхили́ти; **2.** *перен.* відверта́ти, відверну́ти; **~ліць бяду́** відверну́ти ли́хо.

АДХІНА́ЦЦА *недок.*, **АДХІНУ́ЦЦА** *док.* **1.** відхиля́тися, відхили́тися, відхитну́тися; **~ну́цца ад акна́** відхили́тися од вікна́; **ён ~ну́ўся ад сцяны́** він відхитну́вся від сті́ни; **2.** *тільки док., перен. (відмовитися, відцуратися, відректися від кого)* відверну́тися, відки́нутися; **сябры́ ~ну́ліся ад яго́** дру́зі відверну́лися (відки́нулися) від ньо́го; **3.** *перен. розм.* відлуча́тися, відлучи́тися *(на короткий час)*; **~ну́цца на хвілі́нку з до́му** відлучи́тися на хвили́ну з до́му.

АДХІНА́ЦЬ *недок.*, **АДХІНУ́ЦЬ** *док.* відхиля́ти, відхили́ти; відгорта́ти, відгорну́ти; відво́дити, відвести́; **~ну́ць крысо́** відгорну́ти по́лу.

АДХІНУ́ТЫ *і* **АДХІ́НЕНЫ** відхи́лений; відго́рнутий, відве́дений. — *Див. ще* **адхіна́ць.**

АДХІСНУ́ЦЦА *див.* **адхі́стваццa.**

АДХІСНУ́ЦЬ *док.* **1.** відхили́ти; **а. ма́ятнік** відхили́ти ма́ятник; **2.** *(викликати неприязнь)* відштовхну́ти; **яго́ паво́дзіны ~ну́лі сябро́ў** його поведі́нка відштовхну́ла дру́зів.

АДХІ́СТВАЦЦА *недок.*, **АДХІСНУ́ЦЦА** *док.* **1.** відхиля́тися, відхили́тися; **ма́ятнік ~ну́ўся** ма́ятник відхили́вся; **2.** *док. (різко відхилитися)* відхитну́тися; **ад нечака́насці ён ~ну́ўся** від несподі́ванки він відхитну́вся; **3.** *док. перен.* відсахну́тися, відки́нутися; **сябры́ ~ну́ліся ад яго́** дру́зі відсахну́лися (відки́нулися) від ньо́го.

АДХО́Н, -ну *ч.*, **АДХО́ННЕ** *с.* **1.** *залізн.* укі́с; **пусці́ць пад а.** пусти́ти під укі́с; **2.** *(похила поверхня)* схил; поло́гість *ж.*; *(гори, горба)* косогі́р.

АДХО́НІСТА *і* **АДХО́ННА** *прислівн.* поло́го, поло́жисто; спа́дисто.

АДХО́НІСТЫ *і* **АДХО́ННЫ** поло́гий, поло́жистий; розло́гий; спа́дистий.

АДЦЕ́ННЕ *с. прям., перен.* відті́нок *ч.*

АДЦЫРАВА́НЫ зашто́паний.

АДЦЫРАВА́ЦЬ *док.* зашто́пати.

АДЦЫРЫ́КАЦЬ *док. розм.* відцві́рінькати, відцвіркоті́ти.

АДЦЯ́ГНЕНАСЦЬ *ж.* абстра́ктність.

АДЦЯГНЕ́ННЕ *с. (дія)* відве́рнення *(незак. д. — ще)* відверта́ння; відтя́гнення; **а. ўва́гі** відве́рнення (відверта́ння) ува́ги; **2.** *філос.* абстра́кція *ж.*, абстрагува́ння.

АДЦЯ́ГНЕНЫ 1. відтя́гнутий, відтя́гнений; **2.** *філос.* абстра́ктний; **~нае паня́цце** абстра́ктне поня́ття; **а. лік** абстра́ктне число́; **а. во́браз** абстра́ктний о́браз.

АДЦЯ́ГНУТЫ *у різн. знач.* відтя́гнутий, відтя́гнений.

АДЦЯСНЕ́ННЕ *с.* відти́снення, відті́снення *(незак. д. — ще)* відти́скування, відтиска́ння, відтісня́ння.

АДЦЯСНЁНЫ відти́снутий, відті́снений; поті́снений.

АДЦЯ́ЦЬ *док.* відруба́ти, відтя́ти *і* віді́тну́ти.

АДЦЯЧЫ́ *док.* відтекти́; стекти́.

АДЧА́Й, -ча́ю *ч.* відча́й, ро́зпач; розпу́ка *ж.*

АДЧА́ЙНЫ 1. *(повний відчаю)* розпа́чливий, відчайду́шний, несамови́тий, шале́ний; **а. крык** розпа́чливий (несамови́тий, нестя́мний, шале́ний) крик; **2.** *(нерозсудливо сміливий)* відчайду́шний, шале́ний; завзя́тий, запе́клий; небезпе́чний, ризико́ваний; **~ная ду́мка** відчайду́шна (шале́на) ду́мка; **~ая адва́га** шале́на (нестя́мна) відва́га.

АДЧУЖЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* відчу́ження; **а. ўла́снасці** відчу́ження вла́сності; **узае́мнае а.** взає́мне відчу́ження, взає́мна відчу́женість; **паласа́ ~ння** *залізн.* смýга відчу́ження.

АДЧЫКІЛЬГА́ЦЬ *док. розм.* відшкандиба́ти, відшкутильга́ти.

АДЧЫ́НЕНЫ 1. відкри́тий, відчи́нений; **2.** відкорко́ваний, відкупо́рений; **3.** *(театр, школа)* відкри́тий; ◊ **дзень ~неных дзвярэ́й** день відкри́тих двере́й; **пры ~неных дзвяра́х** при відчи́нених (при відкри́тих) две́рях; **лама́цца (бі́цца, сту́каць) у ~неныя дзве́ры** ломи́тися у відчи́нені (відкри́ті) две́рі.

АДЧЫНЯ́ЦЦА *недок.*, **АДЧЫНІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(про двері, вікно, скриньку і т. ін.)* відчиня́тися, відчини́тися; відкрива́тися, відкри́тися; **2.** відчиня́тися, відкрива́тися, відкупо́рюватися; **кансе́рвы не́шта не ~ня́юцца** консе́рви щось не відкрива́ються; **3.** *(про початок зборів, засідання і т. ін.)* відкрива́тися, відкри́тися;

4. *(стати доступним, можливим)* відкриватися, відкритися; **перад ім ~нíўся нóвы свет** перед ним відкрився новий світ.

АДЧЫНЯЦЬ *недок.*, **АДЧЫНІЦЬ** *док.* **1.** *(про двері, вікно, скриньку і т. ін.)* відчиняти, відчинити; відкривати, відкрити; **2.** *(щільно закрите)* відкупорювати, відкупорити, відкорковувати, відкоркувати; відкривати, відкрити; **3.** *(збори, засідання)* відкривати, відкрити; ◊ **а. дзвéры** ***перад кім*** відчинити двері *для кого.*

АДЧЭПНАЕ *с.* відчіпне; **даць ~нага** дати відчіпного.

АДШКУМАТАЦЬ *док. прост.* недбало (наспіх) віддерти.

АДШТАБНАВАНЫ *і* **АДШТАПАВАНЫ** *шевс., крав.* вистрочений; прошитий. — *Див. ще* **адштабнаваць.**

АДШТАБНАВАЦЬ *і* **АДШТАПАВАЦЬ** *док. шевс., крав.* вистрочити; прошити.

АДШТАПАВАНЫ *див.* **адштабнаваны.**

АДШТАПАВАЦЬ *див.* **адштабнаваць.**

АДШТУКАВАНЫ оброблений, опоряджений; викінчений, оздоблений.

АДШТУКАВАЦЬ *док. розм.* **1.** *(надати закінченого вигляду)* опорядити; викінчити, обладнати; **2.** оздобити, прикрасити, розмалювати.

АДШТУРХВАННЕ *і* **АДШТУРХОЎВАННЕ** *с. прям., перен.* відштовхування; відпихання; відтручування.

АДШТУРХВАЦЦА *і* **АДШТУРХОЎВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **АДШТУРХНУЦЦА** *док. прям., перен.* відштовхуватися, відштовхнутися; відпихатися, відіпхнутися; **~нуцца ад берага** відштовхнутися від берега.

АДШТУРХВАЦЬ і **АДШТУРХОЎВАЦЬ** *недок.*, **АДШТУРХНУЦЬ** *док. прям., перен.* відштовхувати, відштовхнути; відпихати, відіпхнути; відтручувати *і* відтручати, відтрутити; **яна са злосцю ~нула яго** вона зі злістю (з люттю) відштовхнула (відіпхнула) його; **твае ўчынкі ~нулі мяне** твої вчинки відштовхнули мене.

АДШТУРХНУТЫ *прям., перен.* відштовхнутий; відіпхнутий; відтручений. — *Див. ще* **адштурхваць.**

АДШУНУЦЬ *док. обл.* відринути, відлинути; відхлинути.

АДШЧЫКВАЦЦА *розм. і* **АДШЧЫПВАЦЦА** *недок. пас.* відщипуватися.

АДШЧЫКВАЦЬ *і* **АДШЧЫПВАЦЬ** *недок.*, **АДШЧЫКНУЦЬ** *і* **АДШЧЫПНУЦЬ** *док.* відщипувати, відщипнути.

АДЫМЕННЫ *лінгв.* віддіменний.

АДЫСТАР *прислівн. обл.* точнісінько, достоту, достеменно; слово в слово; викапаний; **сын а. бацька** син — викапаний батько.

АДЫСЦІ *док. у різн. знач.* відійти; **а ў бок** відійти в бік; **доўга хварэў, але адышоў** довго хворів, але відійшов; **дзвéры адышлі на два сантыметры** двері відійшли на два сантиметри; ◊ **а. ў нябыт** відійти (піти) в небуття (в безвість); **а. ў мінулае** відійти в минуле (в непам'ять);

АДЫХОД, -ду *ч. у різн. знач.* відхід; **а. пóезда** відхід поїзда; **а. ад тэорыі** відхід від теорії.

АДЫХОДАК: на а. на прощання.

АДЫХОДЛІВАСЦЬ *ж.* відхідливість.

АДІХОДЛІВЫ відхідливий; **~вае сэрца** відхідливе серце.

АЕР, -ру *ч. бот.* лепеха *ж.*, татарське зілля; аїр, аєр.

АЕРНЫ *і* **АЕРАВЫ** лепеховий; аїровий, аєровий.

АЖАНІЦЦА *(з кім) док.* одружитися *(з ким).*

АЖАНІЦЬ *(з кім) док.* одружити *(з ким).*

АЖНО *част., спол. розм.* аж.

АЖЫЖАЛЬНІК *ч. спец.* зріджувач.

АЖЫЦЦЁЎЛЕНЫ здійснений; втілений.

АЖЫЦЦЯВІМЫ здійсненний.

АЖЫЦЦЯВІЦЦА *див.* **ажыццяўляцца.**

АЖЫЦЦЯЎЛЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **АЖЫЦЦЯВІЦЦА** *док.* здійснюватися, здійснитися, втілюватися, втілитися; справджуватися, справдитися.

АЖЫЦЦЯЎЛЯЦЬ *недок.*, **АЖЫЦЦЯВІЦЬ** *док.* здійснювати, здійснити; втілювати, втілити; справджувати, справдити; виконувати, виконати.

АЗАГАЛОЎЛІВАЦЬ *недок.*, **АЗАГАЛОВІЦЬ** *док.* озаглавлювати, озаглавити; давати заголовок, дати заголовок; називати, назвати.

АЗАЛЕЦЬ *док. обл.* змерзнути, одубіти, закоцюбнути.

АЗАРАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АЗАРЫЦЦА** *док. прям., перен.* осяватися, осятися; освітлюватися, освітитися; **поле ~рылася праменямі сонца** поле осяялось сонячним промінням; **твар ~рыўся ўсмешкай** обличчя (лице) освітилося усмішкою.

АЗАРАЦЬ *недок.*, **АЗАРЫЦЬ** *док. прям., перен.* осявати, осяяти; освітлювати, освітити; **салют ~рыў горад** салют осяяв місто; **ягó ~рыла думка** йому сяйнула [в голові] думка.

АЗГЛЕЛЫ *обл.* змерзлий, замерзлий, задубілий.

АЗГЛЕЦЬ *док. обл.* змерзнути, замерзнути, заклякнути, задубіти.

АЗДАБЛЕННЕ *с.* **1.** *(дія)* прикрашання, оздоблювання, оздоблення; опоряджування; **2.** *(предмет)* прикраса, окраса; оздоблення, оздоба; **ёлачнае а.** ялинкова прикраса; **ляпное а.** ліпна оздоба (прикраса).

АЗДАБЛЯЦЬ *недок.*, **АЗДОБІЦЬ** *док.* прикрашати, прикрасити; оздоблювати, оздобити; *(квітами — ще)* заквітчувати, уквітчувати, уквітчати; *(зеленню — ще)* замаювати, замаїти; **~дóбіць пакóй кветкамі** прикрасити кімнату квітами, уквітчати кімнату.

АЗДАРАВЕЦЬ *док. розм.* поправитися, видужати, одужати, очуняти.

АЗДАРАЎЛЕННЕ *с.* оздоровлення.

АЗДАРАЎЛЕНЧЫ оздоровчий; **~чыя мерапрыемствы** оздоровчі заходи.

АЗДАРАЎЛЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **АЗДАРАВІЦЦА** *док.* оздоровлюватися й оздоровлятися, оздоровитися.

АЗДАРАЎЛЯЦЬ *недок.*, **АЗДАРАВІЦЬ** *док.* оздоровлювати й оздоровляти, оздоровити.

АЗДОБІНА *ж. прост. ірон.* телепень *ч.*, бовдур *ч.*; виродок *ч.*

АЗЁРНЫ озе́рний.

АЗЁРЫ *мн.* озе́ра.

АЗЛАБЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* розлю́чення *(незак. д. — ще)* розлю́чування; **2.** *(стан)* розлю́чення, злість *ж.*; злоба́ *ж.*; **сказа́ць з ~ле́ннем** сказа́ти зі злістю (розлю́чено, розлюти́вшись, зі зло́бою).

АЗМРО́ЧАНАСЦЬ *ж.* затьма́реність, потьма́реність; засму́ченість; похму́рість.

АЗМРО́ЧАНЫ затьма́рений, потьма́рений; засму́чений; похму́рий.

АЗМРО́ЧВАННЕ *с.* затьма́рювання, потьма́рювання; засму́чування.

АЗМРО́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АЗМРО́ЧЫЦЦА** *док.* затьма́рюватися, затьма́ритися; потьма́рюватися, потьма́ритися, засму́чуватися, засмути́тися.

АЗМРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **АЗМРО́ЧЫЦЬ** *док.* затьма́рювати, затьма́рити; потьма́рювати, потьма́рити, засму́чувати, засмути́ти; **ве́чар ~чыў не́ба** ве́чір потьма́рив не́бо; **вайна́ ~чыла дзяці́нства** війна́ затьма́рила (потьма́рила) дити́нство.

АЗНАЧЭ́ННЕ *с.* **1.** ви́значення; дефініція *ж.*; **2.** *грам.* озна́чення; **дапасава́нае а.** узго́джене озна́чення.

АЗНАЯМЛЕ́ННЕ *с.* ознайо́млення; *(незак. д. — ще)* ознайо́млювання.

АЗНАЯМЛЕ́НЧЫ ознайо́млювальний.

АЗНАЯМЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.* ознайо́млюватися, обізнава́тися.

АЗНАЯМЛЯ́ЦЬ *недок.* ознайо́млювати, знайо́мити.

АЗО́РАНАСЦЬ *ж.* осяйність.

АЗО́РАНЫ *прям., перен.* осяяний, освітлений; *(промінням)* опромі́нений. — *Див. ще* **азара́ць.**

АЗЫЗА́ЦЬ *недок.*, **АЗЫ́ЗНУЦЬ** *док.* бре́зкнути, обре́зкнути; запливати (запливти́) жиром; набряка́ти, набря́кнути.

АЗЫ́ЗЛАСЦЬ *ж.* бре́зклість, забре́зклість; набря́клість; оду́тлість.

АЗЫ́ЗЛЫ *і* **АДУ́ЛАВАТЫ** *(обл.)* бре́зклий, набря́клий; оду́тлий.

АЗЯ́БЛЫ яки́й (що) зме́рз; зме́рзлий; яки́й (що) захоло́в, захоло́лий.

АЗЯ́БНУЦЬ *док.* зме́рзнути, захоло́нути; захолоди́тися.

АЗЯРО́Д *і* **ПЯРЭ́ПЛАТ** *(обл) ч. (пристосування для сушіння снопів)* вішало *с.*

АЗЯРО́ДЗІЦЬ *недок.* розвішувати на вішалі снопи́ для досу́шування.

АЙЦЕ́Ц, *род.* **айца́** *ч. церк.* оте́ць; ◊ **духо́ўны а.** духо́вний оте́ць.

АЙЧЫ́М *ч.* вітчи́м.

АЙЧЫ́НА *ж.* вітчи́зна, батьківщи́на.

АЙЧЫ́ННЫ вітчизня́ний.

АКА́ЗВАЦЦА[1] *недок.*, **АКАЗА́ЦЦА** *док.* **1.** виявля́тися, ви́явитися, опиня́тися, опини́тися; потрапля́ти, потра́пити; **ён ~за́ўся знаёмым** він ви́явився знайо́мим; **~за́цца ў небяспе́цы** опини́тися в небезпе́ці.

АКА́ЗВАЦЦА[2] *недок.*, **АКАЗА́ЦЦА** *док.* **1.** *(говорити щось)* подава́ти (пода́ти) го́лос, відзива́тися, відізва́тися, відгу́куватися, відгу́кнутися, відклика́тися, відкли́кнутися; *(із запереченням — ще)* не обмо́вitися (не прохопи́тися) [жо́дним, ні єди́ним] сло́вом; не згада́ти; **не́хта ~за́ўся з друго́га пако́я** хтось пода́в го́лос з дру́гої кімна́ти; **2.** *док. (видати свою присутність)* ви́явити себе́; ви́крити себе́; *(повторитися)* нагада́ти про се́бе; з'яви́тися знов.

АКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **АКАЗА́ЦЬ** *док.* **1.** роби́ти, зроби́ти, подава́ти, пода́ти; справля́ти, спра́вити; **~за́ць дапамо́гу** пода́ти допомо́гу; **~за́ць паслу́гу** зроби́ти по́слугу; **~за́ць уплы́ў** зроби́ти (спра́вити) вплив; **~за́ць супраціўле́нне** вчини́ти о́пір; **2.** виявля́ти, ви́явити; **~за́ць даве́р'е** ви́явити дові́р'я (дові́ру).

АКАЛЕ́ЦЬ *док.* **1.** зме́рзнути, заме́рзнути, захоло́нути; одубі́ти; закля́кнути околі́ти; **2.** здо́хнути, пропа́сти, одубі́ти; околі́ти.

АКАЛІ́ЧНАСНЫ *грам.* обста́винний.

АКАЛІ́ЧНАСЦЬ *ж.* **1.** обста́вина; **вы́светліць усе ~ці спра́вы** з'ясува́ти всі обста́вини спра́ви; **жыццёвыя ~ці** життє́ві обста́вини; **2.** *грам.* обста́вина; **а. ме́сца** обста́вина мі́сця.

АКАЛІ́ЧНЫ *див.* **навако́льны.**

АКАНІ́ЦА *ж.* віко́нниця.

АКАПЦАВА́ЦЬ *док.* засто́впити.

АКАРЫ́ЦЬ *див.* **акорва́ць.**

АКЕ́НЦА *с. зменш.* віко́нце.

АКІДА́ЦЬ *недок.*, **АКІ́НУЦЬ** *док.* **1.** огляда́ти, огля́нути; **~нуць во́кам** обвести́ о́ком; **2.** *(залишати без догляду)* закида́ти, заки́нути; залиша́ти, залиши́ти; зане́дбувати, занедба́ти; занеха́ювати, занеха́яти.

АКІЯ́Н *ч. прям., перен.* океа́н.

АКІЯ́НСКІ океа́нський; **а. параxо́д** океа́нський пароплав.

АКНО́, *мн.* **во́кны** *с. у різн. знач.* вікно́; **у пако́і два акны́** у кімна́ті двоє ві́кон; **а. памі́ж во́блакамі** вікно́ між хма́рами; **а. ў бало́це** вікно́ (вікни́на) на боло́ті.

АКО́ЛІЧНЫ навко́лишній, довко́лишній.

АКО́ПВАЦЬ *недок.*, **АКАПА́ЦЬ** *док.* обко́пувати, обкопа́ти.

АКО́РАНЫ обкоро́ваний. — *Див. ще* **ако́рваць.**

АКО́РВАЦЬ *недок.*, **АКАРЫ́ЦЬ** *док.* *(очищати від кори)* обкоро́вувати *і* корува́ти, обкорува́ти; **~ры́ць дрэ́ва** обкорува́ти де́рево.

АКО́Р'Е *с. зб. розм.* кла́пті кори́.

АКО́РЫНА *ж. розм.* кла́поть кори́.

АКО́САК *ч.* стара́, спрацьо́вана коса́.

АКРА́ВАК, *род.* **акра́ўка** *ч. прям., перен.* кла́поть, обрі́зок; шмато́к.

АКРА́Й *прийм. з род. розм.* край; **а. ле́су** край лі́су.

АКРАМЯ́ *прийм. з род.* крім; ◊ **а. таго́** крім то́го.

АКРАПЛЕ́ННЕ *с.* окро́плення, *(незак. д. — ще)* окро́плювання.

АКРАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АКРАПІ́ЦЬ** *док.* окропля́ти *і* окро́плювати, окропи́ти; кропи́ти, покропи́ти, скро́плювати, скропи́ти.

АКРА́СА *ж. розм.* **1.** окра́са, прикра́са; оздо́ба; **2.** скоро́м *ч.*, жир *ч.* (*яким заправляють страву*).

АКРА́ЎКАВЫ клапте́вий, кла́птиковий; шматко́вий.

АКРУ́ГА *ж.* **1.** о́круг *ч.*, окру́га; **вае́нная а.** військо́вий о́круг; **нацыяна́льная а.** націона́льний о́круг; **выбарчая а.** ви́борчий о́круг, ви́борча окру́га; **2.** окру́га, око́лиця.

АКРУГЛЕ́ННЕ *с. прям., перен.* окру́глення, окру́глювання, закру́глення.

АКРУГО́ВЫ окружни́й; **~вая камі́сія** окружна́ комі́сія.

АКРУЖА́ЦЬ *недок.*, **АКРУЖЫ́ЦЬ** *док.* **1.** ото́чувати, оточи́ти; обступа́ти, обступи́ти; *(брати в облогу — ще)* обляга́ти, облягти́; *(перен.)* ото́чувати, оточи́ти; **~жыць ува́гай** оточи́ти ува́гою; **2.** *(обгороджувати чим)* обводи́ти, обвести́; **~жа́ць го́рад ва́лом** обво́дити мі́сто ва́лом.

АКРУЖНЫ́ окружни́й; **~ная чыгу́нка** окружна́ залізни́ця.

АКРУЖЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* ото́чення; **вы́рвацца з ~ння** ви́рватися з ото́чення; **літарату́рнае а.** літерату́рне ото́чення; **благо́е а.** пога́не ото́чення.

АКРУ́ТНЫ **1.** свaві́льний, жорсто́кий; **а. чалаве́к** свaві́льна (жорсто́ка) люди́на; **2.** тяжки́й, безви́хідний; **~нае стано́вішча** безви́хідне (безпора́дне) стано́вище.

АКРЫ́ДЫ: карм́іцца ~дамі *(бідувати, погано харчуватися)* ї́сти біду́; ї́сти сухи́й хліб.

АКЛЫЯ́ЛЫ **1.** який окли́гав, оду́жав *(після хвороби)*; *(про рослини)* ожи́лий, яки́й ожи́в; **2.** *перен.* яки́й підні́сся ду́хом.

АКРЫЯ́ЦЬ *док.* **1.** окли́гати, попра́витися, оду́жати; заспоко́їтися; *(про рослини)* ожи́ти; **а. пасля́ хваро́бы** оду́жати (окли́гати) після хворо́би; **а. пасля́ пажа́ру** заспоко́їтися (ого́втатися) після поже́жі; **пасля́ дажджу́ расл́іны ~я́лі** після дощу́ росли́ни ожили́; **2.** *перен.* ожи́ти душе́ю, піднести́ся ду́хом.

АКСАМІ́ТКА *ж. бот.* чорнобри́вець *ч.*

АКСАМІ́ТКІ, **-так**, *одн.* **аксамі́тка** *ж. бот.* чорнобри́вці.

АКСАМІ́ТНІК, **-ку** *ч. бот.* щири́ця *ж.*, щире́ць.

АКУНА́ЦЬ *недок.*, **АКУНУ́ЦЬ** *док.* зану́рювати, зану́рити; устромля́ти, устроми́ти; умоча́ти, умочи́ти.

АКУНУ́ТЫ зану́рений; устро́млений; умо́чений. — *Див. ще* **акуна́ць.**

АКУНУ́ЦЦА *док. прям., перен.* пірну́ти, упірну́ти; пори́нути; зану́ритися; ◊ **а. з галаво́й** пори́нути (пірну́ти) з голово́ю.

АКУ́НЬ, **-ня́** *ч. іхт.* о́кунь.

АКУРА́Т *прислівн. розм.* точні́сінько, досто́ту; достеме́нно; якра́з, са́ме.

АКУ́РВАЦЬ *недок.*, **АКУРЫ́ЦЬ** *док.* обку́рювати, обкури́ти.

АКУ́ЧНІК *ч. с.-г.* підгорта́льник.

АКУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АКУ́ЧЫЦЬ** *док.* **1.** *с.-г.* підгорта́ти, обгорта́ти; **~ваць бу́льбу** підгорта́ти (обгорта́ти) карто́плю; **2.** ото́чувати, оточи́ти; обступа́ти, обступи́ти; облі́плювати, обліпи́ти; **пчо́лы ~чылі я́блыню** бджо́ли обліпи́ли я́блуню; **дзе́ці ~чылі ба́цьку** ді́ти обступи́ли ба́тька.

АЛЕ[1] *спол.* але́, та, проте́, одна́к; **ужо́ во́сень, а. дні стая́ць цё́плыя** уже о́сінь, але́ дні стоя́ть те́плі.

АЛЕ[2] **1.** *част. ствердж.* так; **гэ́та пра́ўда? — А.** це пра́вда? — Так; **2.** *част. підсил.* *(у сполученні з часткою «ж» і наступним «і»)* ну; **а. ж і надво́р'е!** ну й пого́да! ну вже ж і пого́да! **а. ж і пячэ́** ну й пече́ ж!

АЛЕ́ІСТАСЦЬ *ж.* олі́їстість.

АЛЕ́ІСТЫ олі́їстий.

АЛЕ́Й, *род.* **але́ю** *ч.* олі́я *ж.*; **како́савы а.** коко́сова олі́я; **канапля́ны а.** коно́пляна (сім'яна́) олі́я; **драўля́ны а.** олі́ва *ж.*

АЛЕНЕГАДО́ЎЛЯ *ж.* оленя́рство *с.*

АЛЕНЕГАДО́ЎЧЫ оленя́рський.

АЛЕ́НІНА *ж.* олени́на.

АЛЕ́НІХА *ж.* олени́ця.

АЛЕ́НЬ *ч.* о́лень.

АЛЕНЯВО́Д *ч.* оленя́р.

АЛЕНЯ́Я *і* **АЛЕНЯНЁ**, **-ня́ці** *с.* оленя́, -ня́ти, *пестл.* оленя́тко.

АЛЁШНІК, **-ку**, *і* **АЛЬХО́ЎНІК**, **АЛЬША́НІК**, **АЛЬШЭ́ЎНІК** *ч.* вільшня́к, вільши́на *ж.*

АЛЁШЫНА *і* **АЛЬШЫ́НА** *ж.* ві́льха; *(деревина)* вільши́на.

АЛЁС, **-су** *ч. обл.* боло́то *с.*

АЛО́ВАК, *род.* **ало́ўка** *ч.* олі́ве́ць.

АЛО́ЙНЫ *див.* **алья́савы.**

АЛО́ЎКАВЫ олівце́вий.

АЛЬБО́ *спол. розм.* або́.

АЛЬВА́С *див.* **алья́с.**

А́ЛЬФА-ПРАМЯНІ́, **-нёў**, *одн.* **а́льфа-праме́нь** *ч. фіз.* а́льфа-про́мені, *(зб.)* а́льфа-промі́ння.

А́ЛЬФА-РАДЫЁАКТЫ́ЎНЫ *фіз.* а́льфа-радіоакти́вний.

А́ЛЬФА-РАСПА́Д, **-ду** *ч. фіз.* а́льфа-ро́зпад.

АЛЬХО́ЎНІК *ч. див.* **але́шнік.**

АЛЬША́НІК *ч. див.* **але́шнік.**

АЛЬШЫ́НА *ж. див.* **але́шына.**

АЛЬШЭ́ЎНІК *ч. див.* **але́шнік.**

АЛЬЯ́НС, **-су** *ч.* алья́нс.

АЛЬЯ́С, **-су** *і* **АЛЬВА́С**, **-су** *ч.* **1.** *бот.* ало́е *с.*, столі́тник *ч.*; **2.** *фарм.* сабу́р.

АЛЬЯ́САВЫ *і* **АЛО́ЙНЫ** *бот. фарм.* ало́євий.

АМАЛАДЖЭ́ННЕ *с.* омоло́дження.

АМАЛО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АМАЛАДЗІ́ЦЬ** *док.* омоло́джувати, омолоди́ти.

АМА́ЛЬ *прислівн.* ма́йже; ма́ло не, тро́хи не; *(розм.)* сли́ве; **а. кілагра́м** ма́йже (тро́хи не) кілогра́м.

А́МАН *і* **А́МІН** амі́нь.

АМБАРА́С, **-су** *ч. розм.* кло́піт, турбо́та *ж.*; **нашто́ мне лі́шні а.?** нащо́ мені́ за́йвий кло́піт?

АМБО́Н *ч. церк.* амво́н; *(зах.)* каза́льниця.

АМЕ́ЦЦЕ *зб. с.*, **АМЕ́ЦІ** *тільки мн.*, **АЦІ́РА** *ж. с.-г.* послі́д; відві́йки, зго́нини.

АМША́ЛЫ *див.* **абымшэ́лы.**

АМША́НІК *див.* **імша́нік.**

АМША́РА *див.* **імша́ра.**

АМША́РЫНА *див.* **імша́ра.**

АМШЫ́ЦЬ *див.* **абымшы́ць.**

АМШЭ́ЛЫ *див.* **абымшэ́лы.**

АМШЭ́ЦЬ *див.* **абымшэ́ць.**

АМЯ́ГЛЫ *обл.* зів'я́лий *(без води у спеку)*.

АМЯЛУ́ШКА *ж. орн.* омелю́х *ч.*

АНДАРА́К *ч. заст.* пла́хта *ж.*

АНЁЛ *ч. прям., перен.* а́нгел.

АНЁЛАК, -лка, *ч. зменш.* ангело́к.

АНЁЛЬСКІ *прям., перен.* а́нгельський.

АНЁРЫ: з усімі ~рамі *жарт. заст.* з усіма́ оне́рами (з усім, що нале́жить; з усіма́ дета́лями).

АНІ́ 1. *прислівн.* нітро́хи, анітро́хи, аж нія́к, аніскі́льки; **гэ́та яму́ а. не перашкаджа́е** це йому́ анітро́хи (аж нія́к, аніскі́льки) не заважа́є; **2.** *прислівн. розм. (лише при запереченні)* геть, чи́сто, зо́всім; **а. нічо́га не ве́дае** геть зо́всім нічо́го не зна́є.

АНІЗВА́ННЯ *прислівн. розм.* зо́всім, ніскі́льки.

АНТЫПРЫГО́ННЫ *і* **АНТЫПРЫГО́ННІЦКІ** антикріпосни́цький.

АНУ́ЧА *ж.* **1.** ганчі́рка, *(розм.)* шмати́на, шма́тка, шма́та; *перен. (про безвольну, безхарактерну людину)* ганчі́рка; *(розм.)* квач *ч.*; **2.** ону́ча.

АНУ́ЧНІК *ч.* ганчі́рник; *(діал.)* ону́чник, онучка́р.

АНУ́ЧНЫ 1. *(зроблений з ганчірок)* ганчі́рко́вий; **2.** ону́чний.

АПАВЯДА́ННЕ *с.* **1.** ро́зповідь *ж.*, о́повідь *ж.*; **2.** *(жанр)* оповіда́ння.

АПАВЯШЧА́ЛЬНІК *ч.* **1.** *театр. істор.* ві́сник, віщу́н; **2.** провісник.

АПАВЯШЧЭ́ННЕ *с.* **1.** повідо́млення, опові́щення; **2.** прові́щення; проголо́шення, оголо́шення.

АПА́Д, -ду *ч.* **1.** *(дія)* опада́ння *с.*; обпада́ння *с.*, обліта́ння *с.*; **2.** *зб. (плоди, зірвані вітром, негодою)* па́далиця *ж.*, па́далка *ж.*

АПА́ДАК, -дка *ч.* па́далиця *ж.*

АПА́ДКАВЫ *метеор.* опадо́вий.

АПА́ДКІ, -ка́ў 1. *тільки мн. метеор.* о́пади; **2.** па́далиця *ж.*, па́далка *ж.*

АПАЗНАВА́ЛЬНЫ розпізнава́льний; **~ныя зна́кі** розпізнава́льні зна́ки.

АПАЗНА́НЫ упі́знаний; розпі́знаний.

АПАЗНА́ЦЬ *док.* пізна́ти, упізна́ти; розпізна́ти; **а. мясцо́васць** розпізна́ти місце́вість; **а. забі́тага** упізна́ти заби́того (вби́того).

АПАЗНЕ́ННЕ *с.* запі́знювання, спі́знювання.

АПАЛА́НЫ провіяний.

АПАЛА́ЦЬ *док. (очистити від полови)* провіяти.

АПАЛУ́ШКІ, -шак *тільки мн.* ноцо́вки *(для віяння зерна в домашніх умовах).*

АПА́МЯТАЦЦА *док.* опам'ята́тися; отя́митися.

АПАНТА́НА *прислівн.* шале́но, лю́то, розлю́чено, несамови́то, *(розм.)* осатані́ло, оскажені́ло, знавісні́ло.

АПАНТА́НАСЦЬ *ж.* одержи́мість; шале́нство *с.*, шале́ність; несамови́тість, оскаженіння *с.*

АПАНТА́НЫ 1. *прикм.* одержи́мий; шале́ний, несамови́тий, нестя́мний; скаже́ний; **2.** *у знач. імен.* одержи́мий.

АПАНУ́РАЦЬ *док. розм.* ста́ти пону́рим, похму́рим.

АПАРНЯ́ *ж. спец.* пари́льня.

АПА́РЫНА *ж. розм. (у болоті)* вікно́ *с.*

АПАСА́ЦЦА *недок.* побо́юватися.

АПА́СКА *ж. розм.* побо́ювання *с.*, о́страх *ч.*; **з ~кай** з побо́юванням, з о́страхом.

АПАСРО́ДКАВАНА *прислівн. філос.* опосередко́вано, опосере́днено.

АПАСРО́ДКАВАНАСЦЬ *ж. філос.* опосередко́ваність, опосере́дненість.

АПАСРО́ДКАВАНЫ *філос.* опосередко́ваний, опосере́днений.

АПАСРО́ДКАВАЦЬ *док. і недок. філос.* опосередко́вувати, опосередкува́ти; опосере́днювати, опосере́днити.

АПАЎДНЯ *і* **АПАЎДНІ́** *див.* **апо́ўдня.**

АПАЎНО́ЧЫ *див.* **апо́ўначы.**

АПА́ШКІ *див.* **наапа́шкі.**

АПАШЭ́НЬ, -шня́ *ч. істор.* о́пашень.

АПЕЛЯТЫ́ЎНЫ *лінгв.* апеляти́вний.

АПЕЛЯЦЫ́ЙНЫ апеляці́йний.

АПЕ́НЬКА *ж.* опе́ньок *ч.*

АПЕРАДЖА́ЛЬНЫ випере́джувальний; **а. рост лёгкай прамысло́васці** випере́джувальне зроста́ння легко́ї промисло́вості.

АПЕРАДЖА́ЦЬ *див.* **апярэ́джваць.**

АПЕРАТЫ́ЎНЫ *у різн. знач.* операти́вний; **~нае ўмяша́нне** операти́вне втруча́ння; **~ная гру́па** операти́вна група, **~нае кіраўні́цтва** операти́вне керівни́цтво.

АПЕРАЦЫ́ЙНЫ *у різн. знач.* операці́йний; **а. стол** операці́йний стіл; **а. аддзе́л** операці́йний ві́дділ.

АПЕ́ЧАК, -чка *ч. (кам'яний або глиняний підмурок печі)* о́пічок.

АПЁК, -ку *ч.* о́пік.

АПЁКАВЫ опіко́вий.

АПІЛАВА́НЫ *і* **АПІЛО́ВАНЫ** обпи́ляний. — *Див. ще* **апіло́ўваць.**

АПІЛО́ЎВАЦЬ *і* **АБПІЛО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **АПІЛАВА́ЦЬ** *док.* обпи́лювати, обпиля́ти.

АПІРА́ЦЦА *і* **АБАПІРА́ЦЦА** *недок.*, **АБАПЕ́РЦІСЯ** *док.* **1.** обпира́тися, обпе́ртися, опира́тися, опе́ртися; спе́ртися; **а. на па́лку** опира́тися на па́лицю; **2.** *перен. (мати підтримку)* спира́тися, опира́тися.

АПІ́РЫШЧА *с. розм.* опо́ра *ж.*; оперття́ *(розм.).*

АПІСА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* описо́вість.

АПІСА́ННЕ *с. у різн. знач.* о́пис *ч.*; **геаграфі́чнае а. мясцо́васці** географі́чний о́пис місце́вості.

АПЛАДНЕ́ННЕ *с. біол.* заплі́днення; **шту́чнае а.** шту́чне заплі́днення.

АПЛАДНЯ́ЦЦА *недок.*, **АПЛАДНІ́ЦЦА** *док. звор., пас. біол.* заплі́днюватися, заплідни́тися.

АПЛАДНЯ́ЦЬ *недок.*, **АПЛАДНІ́ЦЬ** *док. біол.* заплі́днювати, заплідни́ти.

АПЛЕ́СЦІ *див.* **аплята́ць.**

АПЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **АПЛЯВАЦЬ** *док. прям., перен.* обпльо́вувати, обплюва́ти; *(перен. — ще)* опльо́вувати, оплюва́ти.

АПЛІ́К *ч. обл.* гапли́к.

АПЛІ́ЧКА *ж. обл.* пете́лька *(для гаплика).*

АПЛЮ́ХВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АПЛЮ́ХАЦЦА** *док. розм.* оббри́зкуватися, оббри́зкатися; обля́пуватися, обля́патися; обхлю́пуватися, обхлю́патися; облива́тися, обли́тися.

АПЛЮ́ХВАЦЬ *недок.*, **АПЛЮ́ХАЦЬ** *док. розм.* оббри́зкувати, оббри́зкати; обля́пувати, об-

ля́пати; обхлю́пувати, обхлю́пати; облива́ти, обли́ти.

АПЛЯВУ́ХА *ж. прям., перен. розм.* ля́пас *ч.*, лящ *ч.*, поморда́с *ч.*, полі́чник *ч.*

АПЛЯВУ́ШЫЦЬ *док. розм.* да́ти ля́паса (ляща́, поморда́са, полі́чника).

АПЛЯТА́ЦЬ *і* **АПЛЕ́ТАЦЬ** *недок.*, **АПЛЕ́СЦІ** *і* **АБПЛЕ́СЦІ** *док.* **1.** обпліта́ти *(щось чимось)*, обплести́; **~сці бу́тлю сало́май** обплести́ бу́тель (сулі́ю) соло́мою; **2.** *перен. прост.* обду́рювати, обдури́ти; обшахро́вувати, обшахрува́ти; ошу́кувати, ошука́ти; **3.** *прост. жарт. (їсти)* умина́ти, ум'я́ти; трощи́ти, строщи́ти; уклада́ти, укласти.

АПО́ВЕСЦЬ *ж.* **1.** *(жанр)* по́вість; **2.** оповіда́ння *с.*; ро́зповідь, о́повідь.

АПО́ЛАК, -лка *ч.* оба́піл, оба́полок.

АПО́ЛЕЦ *ч. обл.* по́лоть *(півтуші свинячого сала)*.

АПО́РАК, -рка *ч. одн.*, **АПО́РКІ** *мн.* шкарба́н, шкарбани́, ка́пець, ка́пці.

АПО́ЎДНЯ *і* **АПО́ЎДНІ**, *розм.* **АПАЎДНЯ́** *і* **АПАЎДНІ́** *прислівн.* опівдні, *(рідк.)* опівдня.

АПО́ЎЗЕНЬ, -зня *ч. геол.* зсув.

АПО́ЎНАЧЫ *і* **АПАЎНО́ЧЫ** *прислівн.* опівночі.

АПО́ШНІ *у різн. знач.* оста́нній; **а. ў чарзе́** оста́нній у че́рзі; **~нія паведамле́нні** оста́нні вісті; ◊ **адыгрываць не ~нюю ро́лю** відіграва́ти не оста́нню роль; **а. з магіка́н** оста́нній з могіка́н; **да ~няй кро́плі крыві́** до оста́нньої кра́плі кро́ві; **па ~няму сло́ву тэ́хнікі** за оста́ннім сло́вом те́хніки; **а. крык мо́ды** оста́нній крик мо́ди; **адда́ць а. доўг** відда́ти оста́нню ша́ну; **да ~няга дыха́ння** до оста́ннього по́диху; **~няя спі́ца ў каляснí́цы** оста́ння спи́ця в ко́лесі; **пе́ршы і а. раз** пе́рший і оста́нній раз.

АПО́ШНЯЕ *імен.* оста́ннє; **узя́ць а.** узя́ти оста́ннє; ◊ **змага́цца да ~няга** боро́тися до оста́ннього (до оста́нку).

АПРАМЕ́НЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АПРАМЕ́НІЦЦА** *док.* опромі́нюватися, опромі́нитися.

АПРАМЕ́НЬВАЦЬ *недок.*, **АПРАМЕ́НІЦЬ** *док.* опромі́нювати, опромі́нити.

АПРАМЕ́ТНАЯ *імен. ж.* пе́кло *с.*

АПРАМЕ́ТНЫ кромі́шній; **~ная це́мрадзь** непрогля́дна (безпросві́тна, кромі́шня) пітьма́ (те́мрява).

АПРАМЯНЕ́ННЕ *с.* опромі́нення *(незак. д. — ще)* опромі́нювання.

АПРАМЯНЯ́ЛЬНІК *ч.* опромі́нювач.

АПРАМЯНЯ́ЦЬ *недок.* опромі́нювати.

АПРАНА́ННЕ *с.* одяга́ння.

АПРАНА́ХА *ж. прост.* оде́жина.

АПРАНА́ЦЦА *недок.*, **АПРАНУ́ЦЦА** *док.* одяга́тися, одягну́тися.

АПРАНА́ЦЬ *недок.*, **АПРАНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(кого, що)* одяга́ти, одягну́ти, надяга́ти, надягну́ти, убира́ти, убра́ти; *(переважно у святковий одяг)* наряджа́ти, наряди́ти; **2.** *(ким, у що)* убира́ти, убра́ти; **~лі ў мядзве́жае фу́тра** убра́ли у ведме́жу (ведме́дячу) шу́бу.

АПРА́НЕНЫ *і* **АПРА́НУТЫ** одя́гнений, одя́гнутий, надя́гнений, у́браний; ◊ **а. з іго́лачкі** одя́гнений з го́лочки (як ля́лечка); у́браний, як на весі́лля. — *Див. ще* **апрана́ць.**

АПРАСНЕ́ННЕ *с.* опрі́снення; *(незак. д. — ще)* опрі́снювання.

АПРАСНЯ́ЛЬНІК *ч. спец.* опрі́снювач.

АПРАСНЯ́ЛЬНЫ опрі́снювальний.

АПРАСНЯ́ЦЬ *і* **АПРЭ́СНІВАЦЬ** *недок.*, **АПРЭ́СНІЦЬ** *док.* опрісня́ти *і* опрі́снювати, опрі́снити.

АПРАСТА́НЫ *обл.* звільнений; ви́зволений, опро́станий; *(прост.)* споро́жнений, ви́порожнений. — *Див. ще* **апраста́ць.**

АПРАСТА́ЦЦА *див.* **апро́ствацца.**

АПРАСТА́ЦЬ *див.* **апро́ствацъ.**

АПРАСЦІ́ЦЬ *док.* спрости́ти.

АПРА́ТАНЫ очищений, при́браний. — *Див. ще* **апра́тваць.**

АПРА́ТВАЦЬ *недок.*, **АПРА́ТАЦЬ** *док.* очища́ти, очи́стити, обмива́ти, обми́ти; прибира́ти, прибра́ти.

АПРА́ТКА *див.* **во́пратка.**

АПРАТЭСТАВА́ННЕ *с. юр., фін.* опротестува́ння.

АПРАТЭСТАВА́НЫ *юр., фін.* опротесто́ваний. — *Див. ще* **апратэсто́ўваць.**

АПРАТЭСТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АПРАТЭСТАВА́ЦЬ** *док. юр., фін.* опротесто́вувати, опротестува́ти.

АПРАЎДА́ЛЬНЫ випра́вдувальний, випра́вдний; **а. прыгаво́р** випра́вдувальний ви́рок (при́суд); **а. дакуме́нт** випра́вдний докуме́нт.

АПРА́ЎДВАЦЬ *недок.*, **АПРАЎДА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* випра́вдувати, ви́правдати; *(надії, чекання і т. ін. — звичайно)* спра́вджувати, спра́вди́ти; **~да́ць падсу́днага** оправда́ти підсу́дного; **~да́ць расхо́ды** ви́правдати ви́трати; **~да́ць чые-не́будзь надзе́і** спра́вди́ти чиї́-не́будь надії.

АПРАЦАВА́НЫ 1. обро́блений; **2.** опрацьо́ваний. — *Див. ще* **апрацо́ўваць.**

АПРАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АПРАЦАВА́ЦЬ** *док.* **1.** обробля́ти, обробити; **~ва́ць дэта́ль** обробити дета́ль; **~ва́ць кіслато́й** обробити кисло́тою; **~ва́ць ра́ну** обробити ра́ну; **~ва́ць трыццаць гекта́раў зямлі́** обробити три́дцять гекта́рів землі́; *(ідеологічно)* обробля́ти, обробити; **~ва́ць насе́льніцтва** обробити насе́лення; **2.** опрацьо́вувати, опрацюва́ти; **~ва́ць навуко́вую тэ́му** опрацюва́ти науко́ву те́му; **~ва́ць прагра́му дзе́яння** опрацюва́ти програ́му дії.

АПРАЦО́ЎКА *ж.* **1.** обро́бка, обро́блення *с.*, *(незак. д. — ще)* обробля́ння *с.*, *(землі — звичайно)* обробі́ток *ч.*; **2.** опрацюва́ння *с.*; ◊ **браць (узя́ць) у ~цо́ўку** бра́ти (взя́ти) в робо́ту.

АПРАЦО́ЎЧЫ 1. *дієприкм.* обробля́ючий, обро́блюючий; **2.** *у знач. прикм.* обро́бний; **а. цэх** обро́бний цех; **~чая прамысло́васць** обро́бна промисло́вість; **3.** *спец.* опоря́джувальний, оздо́блювальний; **~чыя рабо́ты** оздо́блювальні робо́ти.

АПРАЦО́ЎШЧЫК *ч. спец.* **1.** обро́бник, обро́блювач; **2.** оздо́блювач.

АПРАЦО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* **1.** обро́бниця, обро́блювачка; **2.** оздо́блювачка.

АПРАЧА́ *і* **АПРО́Ч** *прийм. з род. в.* крім, о́пріч, о́крім.

АПРАШЧЭННЕ *с.* спрощення.

АПРОСТВАННЕ *с. обл.* звільнення, спорожнення.

АПРОСТВАЦЦА *недок.*, **АПРАСТАЦЦА** *док. обл.* звільнятися, звільнитися, визволятися, визволитися; спорожнюватися, спорожнитися, випорожнятися, випорожнитися.

АПРОСТВАЦЬ *недок.*, **АПРАСТАЦЬ** *док. обл.* звільняти, звільнити, визволяти, визволити; спорожнювати, спорожнити, випорожнювати, випорожнити; ~**тацьрукі** звільнити руки; ~**тацьторбу** спорожнити торбу.

АПРУЦЯНЕЛЫ закляклий, задубілий, одубілий, замерзлий. — *Див. ще* **апруцянець**.

АПРУЦЯНЕЦЬ *док.* заклякнути, задубіти, одубіти, задерев'яніти, замерзнути.

АПРЫКРАЦЬ *док. розм.* огиднути, обриднути, набриднути; остогиднути, обісіти, остобісіти, насточортіти.

АПРЭГЧЫСЯ *док. прост.* **1.** сконати; здохнути *(від чогось надмірного)*; **2.** обпитися, об'їстися.

АПРЭСНІВАЦЬ *недок.*, **АПРЭСНІЦЬ** *док.* опріснювати, опріснити.

АПТЭКА *ж.* аптека; ◊ **як у аптэцы** *жарт.* як в аптеці; **як баран у аптэцы** як баран в аптеці.

АПТЭКАКІРАЎНІЦТВА *с.* аптекоуправління.

АПУКА *ж. заст.* опука *(народна командна гра в м'яча).*

АПУСКЛІВЫ 1. неохайний, нечепурний; *(розм.)* задрипаний; *(обл.)* нечупарний; **2.** занедбаний, занехаяний.

АПУСТАШАЦЬ *і* **АПУСТОШВАЦЬ** *недок.*, **АПУСТОШЫЦЬ** *док.* спустошувати; спустошити; спорожнювати, спорожнити; *(руйнувати — ще)* плюндрувати, сплюндрувати; *(багато, усе)* поплюндрувати.

АПУСТАШЭННЕ *с.* спустошення.

АПУСТОШВАННЕ *с.* спустошування.

АПУХА *ж.* **1.** *(з хутра)* опушка, облямівка; **2.** *тесл. обл.* обшивка.

АПУШКА *ж. (хутряна обшивка)* опушка, облямівка.

АПУШЫНА *ж.* дошка біля краю даху, стріхи.

АПУШЫЦЬ *док. безос. розм. (живіт)* здути, роздути, надути, *(розм.)* обдути.

АПУШЫЦЬ *док. (обшити хутром)* опушити.

АПЫЛЕННЕ *с. бот.* запилення; **перакрыжаванае а.** перехресне запилення.

АПЫЛІЦЬ *див.* **апыльваць, апыляць.**

АПЫЛКОЎВАЦЬ *див.* **апыляць.**

АПЫЛЬВАЛЬНІК *ч. с.-г.* обпилювач, обпильник.

АПЫЛЬВАННЕ *с. с.-г.* обпилення, обпилювання.

АПЫЛЬВАЦЦА *недок. пас. с.-г.* обпилюватися.

АПЫЛЬВАЦЬ *недок.*, **АПЫЛІЦЬ** *док. с.-г.* обпилювати, обпилити.

АПЫЛЯЛЬНІК *ч.* **1.** *бот.* запильник; **2.** *с.-г.* обпилювач, обпильник.

АПЫЛЯЦЬ *і* **АПЫЛКОЎВАЦЬ** *недок.*, **АПЫЛІЦЬ** *і* **АПЫЛКАВАЦЬ** *док. бот.* запилювати, запилити.

АПЫНАЦЦА *недок.*, **АПЫНУЦЦА** *док.* опинятися, опинитися; ◊ **душа ў пятках ~нулася** душа опинилася в п'ятах; **а. за бортам** опинитися за бортом.

АПЫРСКВАЦЬ *і* **АБПЫРСКВАЦЬ** *недок.*, **АПЫРСКАЦЬ** *док.*, **АПЫРСНУЦЬ** *(однокр.)* оббризкувати, оббризкати; *(рідк.)* обприскувати, обприскати; *(краплями — ще)* окропляти, окроплювати, кропити, окропити.

АПЫТАЛЬНІК *ч.* питальник, запитальник.

АПЫТАЛЬНЫ опитний, допитний; **а. ліст** опитний лист.

АПЫТАННЕ *і* **АПЫТВАННЕ** *с.* опит *ч.*, *(незак. д. — ще)* опитування; допит *ч.*, *(незак. д. — ще)* допитування.

АПЫТАНЫ опитаний; допитаний. — *Див. ще* **апытваць.**

АПЫТВАЦЬ *недок.*, **АПЫТАЦЬ** *док.* **1.** *(збирати відповіді)* опитувати, опитати; *(робити допит)* допитувати, допитати; **2.** *(знаходити, питаючи)* напитувати, напитати; **~таць кватэру** напитати квартиру.

АПЭЦКАНЫ *розм.* забруднений, замазаний, замурзаний, обмурзаний; замазурений; забрьоханий. — *Див ще* **апэцкаць.**

АПЭЦКАЦЦА *док. розм.* забруднитися, замазатися, замурзатися, обмурзатися; замазуритися; забрьохатися.

АПЭЦКАЦЬ *док. розм.* забруднити, замазати, замурзати, обмурзати; замазурити; забрьохати.

АПЯВАЛЬНІК *ч. поет.* оспівувач.

АПЯВАЦЬ *недок.*, **АПЕЦЬ** *док. поет.* оспівувати, оспівати.

АПЯЛЮХА *ж. обл.* широка тріска.

АПЯРАЗВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АПЕРАЗАЦЦА** *док.* оперізуватися, оперезатися, підперізуватися, підперезатися.

АПЯРАЗВАЦЬ *недок.*, **АПЕРАЗАЦЬ** *док.* **1.** *(поясом)* оперізувати, оперезати, підперізувати, підперезати; **2.** *док. перен. прост. (ударити)* уперіщити, оперіщити; оперезати, уперезати.

АПЯРЭДЖАННЕ *с.* **1.** *прям., перен.* випередження; *(розм.)* обгін *ч.*; **2.** попередження, перестереження, передбачення.

АПЯРЭДЖАНЫ 1. *прям., перен.* випереджений, обігнаний; **2.** попереджений, уперееджений; випереджений; передбачений. — *Див. ще* **апярэджваць.**

АПЯРЭДЖВАННЕ *с.* **1.** *(дія)* випереджання, випередження, обгін *ч.*; **2.** попереджування, попередження; передбачення.

АПЯРЭДЖВАЦЬ *і* **АПЕРАДЖАЦЬ** *недок.*, **АПЯРЭДЗІЦЬ** *док.* **1.** *прям., перен.* випереджати, випередити, обганяти, обігнати, переганяти, перегнати; **ён яго лёгка ~дзіў** він його легко випередив (обігнав, перегнав); **~дзіць у вучобе** випередити (обігнати, перегнати) у навчанні; **~дзіць у развіцці** випередити в розвитку; **2.** випереджати, випередити, передбачати, передбачити; **~дзіць падзеі** передбачити (випередити, попередити) події.

АПЯЧЫ *і* **АБПЯЧЫ** *док. прям., перен.* обпекти; **апякла руку прасам** обпекла руку праскою.

АПЯЧЫСЯ *док.* 1. обпектися, опектися; обпа-

ритися, обшпа́ритися; **2.** пожали́тися (кропиво́ю); **3.** *перен.* обпектися; ◊ **апёкшыся малако́м, і ваду́ сту́дзіш** *(присл.)* опече́шся на молоці, то й на во́ду бу́деш дму́хать.

АРАБІ́НА *див.* **рабіна.**

АРАБІ́НАВЫ *див.* **рабінавы.**

АРА́НЫ *дієприкм., прикм.* о́раний.

АРА́ТЫ *і* **АРАТА́Й** *ч.* плуга́та́р, ора́ч; *(заст.)* рата́й; хліборо́б.

АРАША́ЛЬНІК *ч. спец.* зро́шувач.

АРАША́ЛЬНЫ *спец.* зро́шувальний; **а. кана́л** зро́шувальний кана́л.

АРАША́ЦЬ *недок.*, **АРАСІ́ЦЬ** *док.* зро́шувати, зроси́ти.

АРАШЭ́ННЕ *с.* зро́шення; *(незак. д. — ще)* зро́шування.

АРГАНІЗАВА́НА *прислівн.* організо́вано.

АРГАНІЗАВА́НАСЦЬ *ж.* організо́ваність.

АРГАНІЗАВА́ННЕ *с. (дія)* організа́ція.

АРГАНІЗАВА́НЫ *і* **АРГАНІЗО́ВАНЫ** організо́ваний. — *Див. ще* **арганізо́ўваць.**

АРГАНІЗО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АРГАНІЗАВА́ЦЬ** *док.* організо́вувати, організува́ти; **~ва́ць ве́чар** організува́ти (влаштува́ти) ве́чір.

АРГУМЕНТАВА́НА *прислівн.* аргументо́вано.

АРГУМЕНТАВА́НАСЦЬ *ж.* аргументо́ваність.

АРГУМЕНТАВА́ЦЬ *док. і недок.* аргументува́ти.

АРЖА́НІШЧА *див.* **іржышча.**

АРЖАНЫ́ *і* **ІРЖАНЫ́** жи́тній; **а. хлеб** жи́тній хліб; ◊ **~на́я ка́ша сама́ сябе́ хва́ліць** *присл.* греча́на ка́ша сама́ собі хва́лить.

АРНА́МЕНТ, -ту *ч.* орна́мент.

АРНАМЕНТАВА́НЫ орнаменто́ваний. — *Див. ще* **арнамента́ваць.**

АРНАМЕНТАВА́ЦЬ *док. і недок.* орнаментува́ти.

АРО́Л, *род.* **арла́,** *ч. у різн. знач.* оре́л; **гэ́ты чалаве́к сапра́ўдны а.** ця люди́на спра́вжній оре́л; **а. ці рэ́шка** оре́л чи ре́шка; **двухгало́вы а.** двоголо́вий оре́л.

АРО́ННІК *ч. бот. (Arum L.)* кліщине́ць.

АРТЫ́КУЛ *ч. у різн. знач.* статтія́ *ж.*; **навуко́вы а.** науко́ва статтія́; **надрукава́ць а. у часо́пісе** надрукува́ти статтю́ в часо́писі (журна́лі).

АРТЫ́КУЛЬНЫ стате́йний.

АРУ́Д *ч. обл.* за́сік; *(обл.)* засі́ка *ж.*

А́РФА[1] *ж. муз.* а́рфа.

А́РФА[2] *ж. с.-г.* віялка.

АРФАВА́ЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* віяльник.

АРФАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* віяльниця.

АРФАВА́ННЕ *с.* віяння.

АРФАВА́НЫ віяний. — *Див. ще* **арфава́ць.**

АРФАВА́ЦЬ *недок.* віяти.

АРХІБІ́СКУП *і* **АРЦЫБІ́СКУП** *ч. церк.* архієпи́скоп *(католицький).*

АРХІБІ́СКУПСКІ *церк.* архієпи́скопський.

АРХІВАЗАХАВА́ННЕ *с.* архівозберіга́ння.

АРХІВАСХО́ВІШЧА *с.* архівосхо́вище.

АРЫЕНТАВА́ЦЦА *док. і недок.* орієнтува́тися.

АРЫЕНТАВА́ЦЬ *док. і недок. прям., перен.* орієнтува́ти.

АРЫЕНЦІ́Р *ч.* орієнти́р.

АРЫЕНЦІРО́ВАЧНЫ *прям., перен.* **1.** *(який служить для орієнтування)* орієнтува́льний; **а. палёт** *ав.* орієнтува́льний полі́т; **2.** *(приблизний, попередній)* орієнто́вний; **~ныя да́ныя** орієнто́вні да́ні.

А́РЫШТ, -ту *ч. у різн. знач.* аре́шт; **дама́шні а.** дома́шній аре́шт.

АРЫШТАВА́НЫ заарешто́ваний, арешто́ваний; *(розм.)* за́браний.

АРЫШТАВА́ЦЬ *див.* **арышто́ўваць.**

АРЫШТА́НТ *ч. заст.* арешта́нт; в'язень; ◊ **нагавары́ць со́рак бо́чак арышта́нтаў** наговори́ти сім мішків греча́ної во́вни.

АРЫШТА́НЦКІ арешта́нтський.

А́РЫШТНЫ аре́штний.

АРЫШТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АРЫШТАВА́ЦЬ** *док.* заарешто́вувати, заарештува́ти, арешто́вувати, арештува́ти; *(розм.)* забира́ти, забра́ти.

АРЭ́ЛІ *тільки мн.* го́йдалка *ж.*; *(заст.)* оре́лі (*одн.* оре́ль *і* оре́ля).

АРЭ́ХАЎКА *ж. орн.* горі́шанка.

АРЭ́ШНІК, -ку, *ч. (чагарник)* ліщи́на *ж.*, горі́шина *ж.*, горі́шник *ч.*

АРЭ́ШЫНА *і* **ГАРЭ́ШЫНА** *ж.* **1.** ліщи́на, горі́шина; **2.** *(деревина)* горі́х *ч.*, горі́шина.

АСАВІ́К, -ка́ *ч. бот. обл.* красноголо́вець; *(рідк.)* підоси́чник.

АСА́ДА[1] *ж.* наса́дка *ж.*, на́сад *ч.* **а. сяке́ры** наса́дка соки́ри.

АСА́ДА[2] *ж. військ.* обло́га.

АСА́ДАК, -дку *ч. у різн. знач.* о́сад; *(рідк.)* оса́док; **вада́ дала́ а.** вода́ дала́ о́сад; **на душы́ заста́ўся непрые́мны а.** на душі́ залиши́вся неприє́мний о́сад.

АСА́ДЖВАЦЬ[1] *недок.*, **АСАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(надівати на держак)* наса́джувати, насади́ти; прикрі́плювати, прикріпи́ти; **~дзі́ць сяке́ру** насади́ти соки́ру; **2.** *(вставляти в оправу)* оправля́ти, опра́вити; обрамо́вувати, обрамува́ти; **~дзі́ць партрэ́т** обрамува́ти портре́т; **3.** *(ставити одвірки в двері, лутки у вікна)* вставля́ти, вста́вити.

АСА́ДЖВАЦЬ[2] *недок.*, **АСАДЗІ́ЦЬ** *док.* *(примушувати різко зупинитися, вгамувати надмірне захоплення, втрату почуття міри і т. ін.)* оса́джувати, осади́ти; приса́джувати, присади́ти; дава́ти відсіч, да́ти відсіч; **~дзі́ць рой пчол** осади́ти рій; **~дзі́ць бу́рныя пары́вы ра́дасці** осади́ти бурхли́ві пори́ви ра́дощів; *(рушати назад)* подава́ти (пода́ти) наза́д; **~дзі́ наза́д!** пода́й наза́д!

АСА́ДЖВАЦЬ[3] *недок.*, **АСАДЗІ́ЦЬ** *док. військ.* облога́ти, обложи́ти; облягти́; **~дзі́ць крэ́пасць** облягти́ форте́цю.

АСА́ДЖВАЦЬ[4] *недок.*, **АСАДЗІ́ЦЬ** *док. хім. (розчин)* оса́джувати, осади́ти.

АСАЛО́ДА *ж.* насоло́да.

АСАЛО́ДКАВЫ солодка́вий, солодкува́тий.

АСАРО́МІЦЦА *і* **АСАРАМАЦІ́ЦЦА** *(розм.) док.* осоро́митися, набра́тися со́рому; зганьби́ти себе́.

АСАРО́МІЦЬ *і* **АСАРАМАЦІ́ЦЬ** *(розм.) док.* осоро́мити, завда́ти со́рому; зганьби́ти.

АСАЧЫ́ЦЬ *див.* **асо́чваць.**

АСВА́ *ж. зоол.* оса́.

АСВАЕ́ННЕ *с.* осво́єння; **а. но́вай тэ́хнікі** осво́єння нової те́хніки.

АСВЕЖАВА́НЫ розі́браний, розчи́нений *(про тушу тварини). — Див. ще* **асвежава́ць.**

АСВЕЖАВА́ЦЬ *див.* **свежава́ць.**

АСВЕ́Р *ч. обл. (у колодязі)* жураве́ль, звід.

АСВІ́НЫ оси́ний, о́сячий.

АСВО́ЙТВАЦЦА *недок.*, **АСВО́ЙТАЦЦА** *док. (у незнайомому середовищі)* осво́юватися, осво́їтися; призвича́юватися, призвича́їтися; ого́втуватися, ого́втатися.

АСВЯЖЭ́ННЕ *с.* осві́ження; відсві́ження.

АСВЯТЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* осві́тлення *(незак. д. — ще)* осві́тлювання; **а. кватэ́ры** осві́тлення кварти́ри; **2.** *(світло)* осві́тлення, сві́тло; **электры́чнае а.** електри́чне осві́тлення (сві́тло); **дзённае а.** де́нне сві́тло; **3.** *перен. (пояснення, детальний розгляд чогось)* ви́світлення; **дакла́днае а. падзе́й** дета́льне ви́світлення поді́й; **4.** *спец.* проя́снення, осві́тлення; **а. со́ку** осві́тлення (проя́снення) со́ку; **а. ўча́стка ле́су** проя́снення ділянки лі́су.

АСВЯТЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* осві́тлювальність.

АСВЯТЛЯ́ЛЬНІК *ч.* **1.** *(людина) спец.* осві́тлювач; **2.** світи́льник.

АСВЯТЛЯ́ЛЬНЫ осві́тлювальний.

АСВЯТЛЯ́ЦЦА *недок.*, **АСВЯТЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** *прям.* осві́тлюватися, освіти́тися; **2.** *перен.* висві́тлюватися, ви́світлитися; **3.** *спец.* осві́тлюватися, осві́тлитися; проя́снюватися, проясни́тися.

АСВЯТЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АСВЯТЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *прям.* осві́тлювати, освіти́ти; **ля́мпа ~лі́ла пако́й** ла́мпа освіти́ла кімна́ту; **~лі́ць твар ліхта́рыкам** освіти́ти обли́ччя ліхта́риком; **2.** *перен.* висві́тлювати, ви́світлити; **~лі́ць пыта́нне** ви́світли́ти пита́ння; **3.** *спец. (робити прозорим)* проясня́ти *і* проя́снювати, проясни́ти, осві́тлювати, освітли́ти.

АСВЯЦІ́ЦЦА *док. прям., перен.* освіти́тися, осяятися; **ву́ліца ~ці́лася агнём** ву́лиця освіти́лася (осяялася) вогне́м.

АСВЯЦІ́ЦЬ *док.* **1.** *прям.* освіти́ти, ося́яти; **аге́ньчык разагна́ў це́мень і ~ці́ў дрэ́вы** во́гник розігна́в те́мряву й освіти́в дере́ва; **усме́шка ~ці́ла суро́вы твар** у́смішка ося́яла суво́ре обли́ччя; **2.** *перен.* ви́світлити; **~ці́ць міжнаро́дныя падзе́і** ви́світлити міжнаро́дні події.

АСВЯЧА́ЦЦА *недок. пас. церк., перен.* освя́чуватися.

АСВЯЧА́ЦЬ *недок.*, **АСВЯЦІ́ЦЬ** *док. церк., перен.* святи́ти, освя́чувати, освяти́ти.

АСВЯЧО́НЫ *і* **СВЯЧО́НЫ, СВЯНЦО́НЫ** *церк., перен.* свяче́ний, освя́чений.

АСВЯЧЭ́ННЕ *с. церк.* освя́чення.

АСЕ́КЧЫ *див.* **асячы́.**

АСЕ́КЧЫСЯ *див.* **асячы́ся.**

АСЕ́ЛІЦА *ж. обл.* око́лиця.

АСЕ́ЛІШЧА *с. обл.* сади́ба; осе́ля; *(заст.)* сели́тьба; приту́лок *ч.*

АСЕ́ЦЕВЫ *і* **ВО́СЕЦЕВЫ** *(який у стодолі, клуні)* стодо́льний.

АСЕ́ЦЬ *і* **ВО́СЕЦЬ** *(розм.) ж.* клу́ня, стодо́ла; снопосуша́рка; *(рідк.)* ови́н *ч.*, *(обл.)* о́сить.

АСІ́ЛАК, -лка *ч.* **1.** *фолькл.* богати́р; **2.** *(фізично сильна людина)* сила́ч.

АСІ́ЛКАВЫ богати́рський.

АСІ́НА *ж.* оси́ка, оси́чина.

АСІ́НАВЫ оси́ковий; ◊ **дрыжа́ць, як а. ліст** тремті́ти (дрижа́ти), як оси́ковий лист (листо́к); **забі́ць а. кол** вби́ти (заби́ти) оси́ковий кіло́к.

АСІ́ННІК, -ку *ч. зб.* осичня́к, оси́чина *ж.*

АСІ́НЫ оси́ний, о́сячий; ◊ **~нае гняздо́** оси́не (о́сяче) гніздо́ (кубло́).

АСКАБА́ЛАК, -лка *ч. розм.* цу́рка *ж.*, цурпа́лок, цуру́палок.

АСКАЛЁПАК, -пка *ч. обл.* оско́лок, відла́мок, ула́мок.

АСКЕ́ПАК, -пка *ч. обл.* трі́ска *ж.*; відла́мок, ула́мок.

АСКІРЗА́ЦЦА *недок.*, **АСКІРЗНУ́ЦЦА** *(однокр.) док. обл. (грубо відповідати)* огриза́тися, огризну́тися; відгриза́тися, відгризну́тися.

АСКЛЕ́ЛЫ *обл.* зме́рзлий, заме́рзлий, переме́рзлий, закля́клий, захоло́лий, задубі́лий, закоцю́блий.

АСКЛЕ́ЦЬ *док. обл.* зме́рзнути, заме́рзнути, переме́рзнути, закля́кнути, захоло́нути, задубі́ти, закоцю́бнути.

АСКЛІ́ЗЛЫ осли́злий.

АСКЛЮДАВА́НЫ *див.* **абсклюдава́ны.**

АСКЛЮДО́ЎВАЦЬ *див.* **абсклюдо́ўваць.**

АСКРЭ́БЦІ *док.* обскребти́, обшкребти́, обшкря́бати.

АСКРЭ́БЦІСЯ *док. (про моркву і т. ін.)* обскребти́ся, обшкребти́ся, обшкря́батися.

АСКУБА́ННЕ *і* **АСКУ́БВАННЕ** *с.* обску́бування, обпа́трювання; па́трання.

АСКУБА́ЦЦА *і* **АСКУ́БВАЦЦА** *недок. пас.* обску́буватися, обпа́трюватися; обсми́куватися.

АСКУБА́ЦЬ *і* **АСКУ́БВАЦЬ** *недок.*, **АСКУ́БЦІ** *док.* **1.** обску́бувати, обску́бти; обпа́трювати, патра́ти, обпатра́ти, попатра́ти; **2.** обсми́кувати, обсми́кати; **~бці воз з се́нам** обсми́кати віз із сі́ном.

АСКУ́БЦІ *див.* **аску́баць.**

АСЛАБАНЕ́ННЕ *с. розм.* звільнення; ви́вільнення.

АСЛАБАНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.* **АСЛАБАНІ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** звільня́тися, звільни́тися; увільня́тися, увільни́тися; вивільня́тися, ви́вільнитися; **кватэ́ра ~ні́лася** кварти́ру звільнено, кварти́ра звільни́лася; **2.** позбува́тися, позбу́тися; **~ні́цца ад кло́патаў** позбу́тися турбо́т.

АСЛАБАНЯ́ЦЬ *недок.*, **АСЛАБАНІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** звільня́ти, звільни́ти; **~ні́ць вядро́** звільни́ти відро́; **~ні́ць пляцо́ўку** звільни́ти майда́нчик; **2.** визволя́ти, ви́зволити; **~ні́ць ваеннапало́нных** ви́зволити (звільни́ти) військовополоне́них; **~ні́ць го́рад** ви́зволити (звільни́ти) мі́сто; **3.** звільни́ти, увільни́ти; **~ні́ць ад заве́двання ка́федрай** увільни́ти (звільни́ти) від заві́дування ка́федрою; **~ні́ць па ўла́снаму жада́нню** звільни́ти (увільни́ти) за вла́сним бажа́нням.

АСЛУПАВА́НЫ *розм.* остовпо́ваний, застовпо́ваний. — *Див. ще* **аслупо́ўваць.**

АСЛУПО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АСЛУПАВА́ЦЬ** *док. розм.* позначáти стовпáми (стóвпчиками); *(розм.)* застóвпити.

АСЛУПЯНЕ́ЛЫ *розм.* остовпíлий; охолóлий.

АСЛУПЯНЕ́ННЕ *с.* остовпíння.

АСЛУПЯНЕ́ЦЬ *док.* остовпíти.

АСЛЯПЛЕ́ННЕ *с. прям., перен.* осліплення; засліплення.

АСЛЯПЛЯ́ЛЬНА *прислівн. прям., перен.* сліпýче, сліпýчо.

АСЛЯПЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж. прям., перен.* сліпýчість.

АСЛЯПЛЯ́ЛЬНЫ *прям., перен.* сліпýчий.

АСЛЯПЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **АСЛЯПІ́ЦЦА** *док.* засліплюватися, засліпи́тися; осліплюватися, *(рідк.)* осліплятися, осліпи́тися.

АСЛЯПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АСЛЯПІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* осліплювати, осліпи́ти; засліплювати, засліпи́ти.

АСМА́ГЛЫ *і* **АСМЯ́ГЛЫ** посмáглий, засмáглий.

АСМА́ГНУЦЬ *і* **АСМЯ́ГНУЦЬ** *док. (від спеки, спраги)* посмáгнути, засмáгнути, запекти́ся; **вýсны ~нулі** устá (гýби) засмáгли (запекли́ся, позапікáлися, присмáгли, посмáгли); на устá (на гýби) впáла (ляглá) смáга.

АСМА́ЛАК, -лка *ч. (обгоріле поліно)* головéшка *ж.*

АСМУ́ГЛЫ 1. смуглявий, смýглий, смаглявий, смáглий; **~лыя шчóкі** смугляві (смагляві) щóки; **2.** імли́стий, мли́стий, тумáнний; **~лае нéба** імли́сте (тумáнне) нéбо.

АСМУ́ЖАНЫ 1. *дієприкм.* прóйнятий, обгóрнений імлóю; **2.** *дієприкм.* обпáлений, обвíтрений; **3.** *прикм.* тумáнний, імли́стий; потемнíлий; **~нае нéба** тумáнне (імли́сте) нéбо; **4.** *прикм.* обпáлений (сонцем), обвíтрений; засмáглий. — *Див. ще* **асмужы́ць**.

АСМУЖЫ́ЦЬ *док.* **1.** пройня́ти, затягнýти млóю (тумáном, íнеєм *і т. ін.*); **2.** *(зробити смуглим)* обпали́ти, обпекти́ сóнцем; обвíтрити.

АСМЯ́ГЛЫ *див.* **асмáглы.**

АСМЯ́ГНУЦЬ *див.* **асмáгнуць.**

АСМЯЯ́НЫ осмíяний, обсмíяний; ви́сміяний. — *Див. ще* **асмяя́ць.**

АСМЯЯ́ЦЬ *док.* обсміяти, осміяти; ви́сміяти.

АСНАВА́НЫ 1. *текст.* оснóваний; **2.** *тесл.* заклáдений; **3.** *перен.* побудóваний; обґрунтóваний. — *Див. ще* **аснóўваць.**

АСНА́Ч, -ча *ч. заст.* сплавни́к (лíсу), плотáр.

АСНА́ЧЫЦЬ *недок. заст.* займáтися сплáвом лíсу; бýти плотарéм.

АСНАШЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* оснáщення; **нóвае а. áрміі** новé оснáщення áрмії; **а. прамыслóвасці перадавóй тэ́хнікай** оснáщення промислóвості передовóю тéхнікою.

АСНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АСНАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *текст. (робити з пряжі основу)* оснóвувати, оснувáти; **2.** *тесл. (починати будівництво)* закладáти, заклáсти; **~вáць падмýрак** заклáсти підмýрок; **3.** *перен. (класти початок, створити)* заснóвувати, заснувáти; *(робити на основі чогось)* будувáти, побудувáти *(на чому)*, обґрунтóвувати, обґрунтувáти *(чим)*.

АСНО́ЎНАЕ *імен. с.* основнé.

АСНО́ЎНЫ[1] основни́й; **а. закóн** основни́й закóн; **~ныя адзнáкі** основні ознáки; **~ныя срóдкі вытвóрчасці** основні зáсоби виробни́цтва; **а. капітáл** основни́й капітáл; ◊ **у ~ным** в основнóму.

АСНО́ЎНЫ[2] *текст., хім.* оснóвний.

АСО́БАСНЫ особи́стісний.

АСО́БНА *прислівн.* окрéмо, осíбно, нáрізно; відрýбно; **жыць а. ад бацькóў** жи́ти окрéмо від батькíв; жи́ти з батькáми нáрізно; **дом стаíць а.** дім стоїть окрéмо (осíбно); **трымáцца а. ад íншых** тримáтися осíбно (окрéмо) від íнших.

АСО́БНЫ *у різн. знач.* окрéмий; **зразумéць ~ныя слóвы** зрозумíти окрéмі словá; **а. пакóй** окрéма кімнáта; **а. ход у кýхню** окрéмий хід на кýхню; **~нае дрэ́ва** окрéме дéрево.

АСО́БЫ 1. *(спеціальний)* особли́вий; **а. атрáд** особли́вий загíн; **а. аддзéл** особли́вий вíдділ; **2.** *(відмінний від інших)* окрéмий; **~ая дýмка** окрéма дýмка.

АСО́ВЫ *обл.* оси́ковий.

АСО́ЧАНЫ *розм.* ви́стежений, ви́слiджений. — *Див. ще* **асóчваць.**

АСО́ЧВАННЕ *с. розм.* вистéжування, вислíджування.

АСО́ЧВАЦЬ *недок.*, **АСАЧЫ́ЦЬ** *док. розм.* вистéжувати, ви́стежити, вислíджувати, ви́слідити.

АСО́ЧКА *ж. розм.* облáва; вистéжування *с.*, вислíджування *с.*

АСПРЭ́ЧВАЦЦА *недок. пас.* заперéчуватися; сперечáтися *(за щось)*.

АСПРЭ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АСПРЭ́ЧЫЦЬ** *док.* **1.** заперéчувати, заперéчити; **~ваць дýмку даклáдчыка** заперéчувати дýмку доповідачá; **2.** *(добиватися, домагатися чогось)* сперечáтися; змагáтися; **ён ~вае ў мянé гэ́та прáва** він сперечáється зі мнóю за це прáво; **~ваць звáнне чэмпіёна** змагáтися за звання́ чемпіóна.

АСТАВА́ЦЦА *недок.*, **АСТА́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* залишáтися, залиши́тися; лишáтися, лиши́тися; *(рідше)* зоставáтися, зостáтися; **~вáцца начавáць у сваякóў** залишáтися (лишáтися, зоставáтися) ночувáти у рóдичів; **да гóрада ~лóся кіламéтраў шэ́сць** до міста лиши́лося (залиши́лося) кілométрів шість; **~áцца ўдавóй** лиши́тися (залиши́тися) вдовóю; **2.** *(виявлятися ззаду)* відставáти, відстáти; **янá ~áлася і ішлá аднá** вонá відстáла і йшла самá (однá); ◊ **і слéду не асталóся** і слід захолóнув (захолóв, засти́г, прохолóв); **~áцца з нóсам** залиши́тися (лиши́тися) з нóсом; *(жарт.)* піймáти (спіймáти) óблизня; **~áцца ў аднóй кашýлі** зостáтися (лиши́тися) в самíй сорóчці.

АСТАЛЁЎВАЦЦА *і* **АБСТАЛЁЎВАЦЦА** *недок.*, **АСТАЛЯВА́ЦЦА** *і* **АБСТАЛЯВА́ЦЦА** *док. розм.* улаштóвуватися, улаштувáтися *(на роботу, на квартиру і т. ін.)*; поселя́тися, посели́тися; розташóвуватися, розташувáтися.

АСТА́ННЕ *с.* прощáння; ◊ **на астáнні** на прощáння. — *Пор.* **развітáнне.**

АСТА́РКАВАТАСЦЬ *ж. обл.* старкувáтість.

АСТА́РКАВАТЫ *обл.* старкувáтий; *(розм.)* остáркуватий; *(обл.)* бабкувáтий.

АСТА́ТАК, -тку *ч.* **1.** зáлишок, ли́шок; **~ткі тка-**

ні́ны ли́шок ткани́ни; **2.** *тільки мн. (те, що лишилося)* ре́штки; за́лишки; **3.** *(остання частина чогось)* ре́шта *ж.*, оста́нок; **а. дня** ре́шта дня; **а. жыцця́** ре́шта (оста́нок) життя́; ◊ **на а.** на оста́нок; **на ~тку** на оста́нку.

АСТА́ТКАВЫ *у різн. знач.* за́лишко́вий; **~вая дэфарма́цыя цел** *фіз.* за́лишко́ва деформа́ція тіл.

АСТА́ТНІ 1. ре́шта *ж.*; і́нший; **а. тава́р яшчэ́ не пасту́піў** ре́шта това́ру ще не надійшла́; **2.** *розм.* оста́нній; **~няя бу́лка хле́ба** оста́ння хліби́на.

АСТА́ТНЯЕ *імен.* **1.** ре́шта *ж.*; (усе) і́нше; **вазьмі́ ко́лькі патрэ́бна, а а. пакі́нь** візьми́ скі́льки тре́ба, а ре́шту залиши́ (лиши́); 2. *(єдине, незначне, що лишилося)* оста́ннє; **не бяры́ ~няга** не бери́ оста́ннього; **бе́дны ~нім падзе́ліцца** бі́дний оста́ннім поді́литься.

АСТА́ЧА *ж.* **1.** ре́шта *ж.*, за́лишок *ч.*; **2.** *мат.* оста́ча *ж.*

АСТО́Й *ч.* важке́ почуття́ *(після хвилювання, переживання).*

АСТО́ЙВАЦЦА *недок. (про рідину)* усто́юватися, відсто́юватися.

АСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. мор.* ості́йність.

АСТО́ЙЛІВЫ *мор.* ості́йний.

АСТО́Я *ж. (у мості)* па́ля.

АСТО́ЯЦЦА *док.* **1.** *(про рідину)* усто́ятися; **2.** усто́яти *(на ногах).*

АСТРАЖЫ́НЫ *тільки мн. обл.* пристосува́ння для сушіння горо́ху, ви́ки *і т. ін.*

АСТУ́ДЖВАЦЦА *недок.*, **АСТУДЗІ́ЦЦА** *док. звор., пас.* осту́джуватися, остуди́тися; охоло́джуватися, охолоди́тися; холо́нути, охоло́нути.

АСТУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АСТУДЗІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* осту́джувати, остуди́ти; охоло́джувати, охолоди́ти; **а. ваду́** остуди́ти (охолоди́ти) во́ду; **дрэ́нны рэпертуа́р ~дзі́ў пу́бліку** пога́ний репертуа́р охолоди́в пу́бліку.

АСУДЖА́ЛЬНЫ осу́дливий, осу́дний; **а. по́зірк** осу́дливий по́гляд.

АСУ́ДЖАНАСЦЬ *ж.* прире́ченість; засу́дженість, роко́ваність.

АСУ́ДЖАНЫ 1. засу́джений, осу́джений; **2.** прире́чений, засу́джений. — *Див. ще* **асу́джваць.**

АСУДЖА́ЦЬ *недок.*, **АСУДЗІ́ЦЬ** *док. (виявляти негативне ставлення)* осу́джувати, осуди́ти.

АСУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АСУДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(визнавати винним)* засу́джувати, засуди́ти; **2.** *(прирікати на щось)* засу́джувати, засуди́ти; осу́джувати, осуди́ти; **3.** *(визнавати поганим, ганебним)* осу́джувати, суди́ти, осуди́ти, засу́джувати, засуди́ти.

АСУДЖЭ́ННЕ *с. (визнання винним)* засу́дження; **2.** *(приречення на щось)* засу́дження, осу́дження; **3.** *(різке несхвалення)* осу́дження, о́суд *ч.*

АСУ́ШАК, -шка *ч. (шматок, окраєць сухого хліба) діал.* осу́шок.

АСУША́ЛЬНЫ осу́шувальний, осушни́й; **а. кана́л** осу́шувальний (осушни́й) кана́л; **~ная сістэ́ма** осу́шувальна (осушна́) систе́ма.

АСУШЭ́ННЕ *с.* осу́шення; *(незак. д. — ще)* осу́шування.

АСУ́ШВАЦЬ *і* **АСУША́ЦЬ** *недок.*, **АСУШЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* осу́шувати, осуши́ти, вису́шувати, ви́сушити; **~ваць бало́та** осу́шувати (вису́шувати) боло́то; **~шы́ць во́чы** осуши́ти (обсуши́ти, ви́сушити) о́чі; **~шы́ць слёзы каму** осуши́ти (обсуши́ти, ви́сушити) сльо́зи *кому*; **~шы́ць да дна́** осуши́ти (ви́пити) до дна.

АСЦА́ *ж. обл.* сли́на.

АСЦЁ *зб. с.* остюки́ *мн.*

АСЦЯПА́ЦЬ *док. розм.* обби́ти *(пил з одягу і т. ін.).*

АСЦЯРО́ГА *ж.* обере́жність; осторо́га, о́страх *ч.*; побо́ювання *с.*; **з ~ро́гаю** з о́страхом (з побо́юванням).

АСЦЯРО́ЖНА *прислівн.* обере́жно, оба́чно, оба́чливо.

АСЦЯРО́ЖНАСЦЬ *ж.* обере́жність, оба́чність, оба́чливість.

АСЦЯРО́ЖНЫ обере́жний; сторожки́й; оба́чний; *(розм.)* ба́чний.

АСЬМІ́НА *ж. заст.* осьми́на, восьми́на.

АСЭНСАВА́НА *прислівн.* свідо́мо.

АСЭНСАВА́НАСЦЬ *ж.* свідо́мість, усвідо́мленість; розу́мність.

АСЭНСАВА́ННЕ *с.* усвідо́млення; *(рідк.)* осми́слення.

АСЭНСАВА́НЫ *і* **АСЭНСО́ВАНЫ** *прикм.* свідо́мий, усвідо́млений; розу́мний.

АСЭНСО́ЎВАЦЦА *недок.* усвідо́млюватися, розумі́тися; *(рідк.)* осми́слюватися.

АСЭНСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АСЭНСАВА́ЦЬ** *док.* усвідо́млювати, усвідо́мити; розумі́ти, зрозумі́ти; *(рідк.)* осми́слювати, осми́слити; **~ва́ць сваё стано́вішча** усвідо́мити (зрозумі́ти) своє́ стано́вище.

АСЯДЛА́НЫ осі́дланий. — *Див. ще* **асядла́ць.**

АСЯДЛА́ЦЬ *док. прям., перен.* осідла́ти.

АСЯКА́ЦЬ *див.* **абсяка́ць.**

АСЯЛО́К, -лка *ч.* **1.** брусо́к; брус; **2.** *перен.* про́бний ка́мінь.

АСЯНЯ́ЦЬ *недок.*, **АСЯНІ́ЦЬ** *док. (про думку і т. ін.)* осява́ти, ося́яти, сяйну́ти; з'явля́тися, з'яви́тися, **яе ~ні́ла но́вая ду́мка** її́ ося́яла нова́ ду́мка; у не́ї сяйну́ла нова́ ду́мка.

АСЯРО́ДАК, -дка *ч.* **1.** серцеви́на *ж.*, стри́жень; **а. каранда́ша** серцеви́на (стри́жень) олівця́; **2.** *(центральна, середня частина)* сере́дина *ж.*, центр; осере́док; **а. сенажа́ці** сере́дина сінокосу; **а. культу́ры** осере́док культу́ри; **3.** *техн.* осе́рдя *с.*; **4.** середо́вище *с.*

АСЯРО́ДАЧНЫ серцеви́нний, стрижне́вий.

АСЯРО́ДДЗЕ *с.* **1.** *у різн. знач.* середо́вище; **навако́льнае а.** довкі́лля, навко́лишнє середо́вище; **2.** *(група людей)* ко́ло; ото́чення; **у ~ддзі сябро́ў** се́ред дру́зів; в ото́ченні дру́зів, у дру́жньому ко́лі.

АСЯЦЁР *род.* **асятра́** *і* **АСЕ́ТР** *ч. іхт.* осете́р.

АСЯЧЫ *і* **АСЕ́КЧЫ** *див.* **асяка́ць.**

АСЯЧЫ́СЯ *і (рідше)* **АСЕ́КЧЫСЯ** *док.* **1.** *(про зброю)* да́ти осі́чку; **2.** *(раптово, зненацька припинити якусь дію, запнутися) розм.* осікти́ся.

АТАБУ́НІЦЦА *док. спец. рідк.* зібра́тися в табу́н.

АТАБУ́НІЦЬ *док. спец. рідк.* зігна́ти в табу́н.

АТАЙБАВА́ЦЦА *див.* **атаўбава́цца.**

АТАЙМАВА́ЦЦА *док.* зати́хнути, заспоко́їтися. — *Див. ще* **утаймава́цца.**

АТАКАВА́НЫ атако́ваний. — *Див. ще* **атако́ўваць.**

АТАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АТАКАВА́ЦЬ** *док. військ., перен.* атакува́ти *(недок. і док.).*

АТАЎБАВА́ЦЦА *і* **АТАЙБАВА́ЦЦА** *док.* влаштува́тися, розмісти́тися; ота́боритися.

АТАЯСА́МІЦЬ *див.* **ато́есніць.**

АТАЯСА́МЛЕНЫ *див.* **ато́еснены.**

АТАЯСА́МЛІВАННЕ *див.* **атаясне́нне.**

АТАЯСА́МЛІВАЦЦА *див.* **атаясня́цца.**

АТАЯСА́МЛІВАЦЬ *див.* **атаясня́ць.**

АТАЯСНЕ́ННЕ *і* **АТАЯСА́МЛІВАННЕ** *(книжн.) с.* ототóжнення, *(незак. д. — ще)* ототóжнювання.

АТАЯСНЯ́ЦЦА *і* **АТАЯСА́МЛІВАЦЦА** *(книжн.) недок. пас.* ототóжнюватися.

АТАЯСНЯ́ЦЬ *і* **АТАЯСА́МЛІВАЦЬ** *(книжн.) недок.* ототóжнювати.

АТЛУ́МЛЕНЫ *розм.* одурма́нений. — *Див. ще* **атлумля́ць.**

АТЛУМЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АТЛУМІ́ЦЬ** *док. розм.* дурма́нити *і* одурма́нювати, одурма́нити; задурма́нювати, задурма́нити; запа́морочувати, запа́морочити; заду́рювати, задури́ти.

АТЛУСЦЕ́ЛАСЦЬ *ж.* ожирíлість.

АТЛУСЦЕ́ЛЫ ожирíлий, яки́й (що) ожирíв.

АТЛУСЦЕ́ННЕ *с.* ожирíння; **а. сэ́рца** *мед.* ожирíння се́рця.

АТЛУСЦЕ́ЦЬ *док.* ожирíти.

АТО́ЕСНЕНЫ *і* **АТАЯСА́МЛЕНЫ** *(книжн.)* ототóжнений.

АТО́ЕСНІЦЬ *і* **АТАЯСА́МІЦЬ** *(книжн.) док.* ототóжнити.

АТО́ЖЫЛАК, -лка *ч.* **1.** *бот. (молодий паросток рослини)* па́гін, па́гонець; па́росток, па́рость *ж.*; **2.** *геол. (відгалуження рудоносної жили) віджилок*; **3.** *перен.* нащáдок.

АТО́ПКІ, *одн.* **ато́пак** *ч. (зношені черевики, чоботи)* шкарбані́, шкарбуни́; *(зменш.-пестл.)* шкарбанці́.

АТО́СА *ж. (у возі)* оте́са, ото́са́.

АТРА́Д *ч.* **1.** загíн; **партыза́нскі а.** партиза́нський загíн; **геолагаразве́дачны а.** геологорозвíдувальний загíн; *(заст.)* ви́права *ж.*; **2.** *зоол.* ряд; **а. членістано́гіх** ряд членистоно́гих.

АТРА́ДНЫ загíнний, заго́но́вий.

АТРА́МАНТ *ч. заст.* атра́ме́нт, чорни́ло *с.*

АТРАПА́НЫ ви́тіпаний. — *Див. ще* **атрапа́ць.**

АТРАПА́ЦЦА *док.* **1.** *(про льон, коноплі)* ви́тіпатися, обтíпатися; **2.** *(очиститися від пилу, крихот і т. ін.)* обтруси́тися; обтрíпатися. — *Див. ще* **атрэ́пвацца.**

АТРАПА́ЦЬ *див.* **атрэ́пваць.**

АТРАСА́ЦЦА *і* **АБТРАСА́ЦЦА, АТРЭ́СВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **АТРЭ́СЦІСЯ** *і* **АБТРЭ́СЦІСЯ** *док.* обтру́шуватися, обтруси́тися. — *Пор.* **атрэ́пвацца.**

АТРАСА́ЦЬ *і* **АБТРАСА́ЦЬ, АБТРЭ́СВАЦЬ, АТРЭ́СВАЦЬ** *недок.*, **АТРЭ́СЦІ** *і* **АБТРЭ́СЦІ** *док.* обтру́шувати, обтруси́ти, обтрíпувати, обтріпа́ти; **~сці пыл** обтруси́ти (обтріпа́ти) пил; **~сці ўсе яблыкі** обтруси́ти всі я́блука; ◊ **~сці рукі** *перен.* умúти ру́ки. — *Пор.* **атрэ́пваць.**

АТРУПЯНЕ́ЛЫ *розм.* остовпíлий.

АТРУПЯНЕ́ЦЬ *док. розм.* остовпíти.

АТРУСІ́ЦЦА *док. (про кролицю)* народи́ти кроленя́т.

АТРУ́СКІ *тільки мн. обл. (непотрібні рештки)* по́кидьки.

АТРУ́ЧАНЫ *прям., перен.* отру́єний. — *Див. ще* **атру́чваць.**

АТРУ́ЧВАННЕ *с. (дія) прям., перен.* отру́єння; *(незак. д. — ще)* отру́ювання.

АТРУ́ЧВАЦЦА *недок.*, **АТРУЦІ́ЦЦА** *док. звор., пас.* отру́юватися, отруї́тися.

АТРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АТРУ́ЦІЦЬ** *док. прям., перен.* отру́ювати, отруї́ти.

АТРУЧЭ́ННЕ *с. прям., перен.* отру́єння.

АТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* оде́ржувач; **а. пісьма́** оде́ржувач (адреса́т) листа́.

АТРЫМА́ЛЬНІЦА *ж.* оде́ржувачка.

АТРЫМА́ННЕ *с.* **1.** оде́ржування, оде́ржання, отри́мання; дістава́ння, діста́ння, відбира́ння, відíбра́ння; **2.** здобува́ння, здобуття́; діставáння, діста́ння; набува́ння, набуття́; **дысерта́цыя на ~нне вучо́най ступе́ні** дисерта́ція на здобуття́ науко́вого сту́пеня. — *Пор.* **атры́мліваць.**

АТРЫМА́НЫ **1.** оде́ржаний, отри́маний; дíстаний; відíбраний; **2.** здобу́тий; дíстаний; набу́тий.

АТРЫМА́ЦЦА *див.* **атры́млівацца.**

АТРЫМА́ЦЬ *див.* **атры́мліваць.**

АТРЫ́МЛІВАЦЦА *і* **АТРЫМО́ЎВАЦЦА** *недок.*, **АТРЫМА́ЦЦА** *док.* **1.** вихо́дити, ви́йти; **~ма́лася асе́чка** ви́йшла осíчка; **2.** става́тися, ста́тися **~ма́лася непаразуме́нне** ста́лося непорозумíння.

АТРЫ́МЛІВАЦЬ *і* **АТРЫМО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **АТРЫМА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* оде́ржувати, оде́ржати, отри́мувати, отри́мати, дістава́ти, діста́ти; **~ма́ць адка́з** оде́ржати (діста́ти) відповíдь; **~ма́ць узнагаро́ду** оде́ржати нагоро́ду; **~ма́ць кватэ́ру** оде́ржати кварти́ру; **2.** здобува́ти, здобу́ти, дістава́ти, діста́ти; набува́ти, набу́ти; **~ма́ць кары́сць** здобу́ти (діста́ти) ко́ристь; **~ма́ць ганаро́вае зва́нне** діста́ти поче́сне зва́ння; **~ма́ць па заслу́гах** діста́ти по заслу́зі; **~ма́ць па шыі** діста́ти ля́паса.

АТРЭ́ПВАЦЦА *недок. звор., пас.* обтру́шуватися, обтрíпуватися; *(рідк.)* отряса́тися. — *Див. ще* **атрапа́цца.** — *Пор.* **атраса́цца.**

АТРЭ́ПВАЦЬ *недок.*, **АТРАПА́ЦЬ** *док.* **1.** *(про льон, коноплі)* тíпа́ти, обтíпувати, потíпати, обтіпа́ти; **2.** *(очищати від снігу, пилу, крихот і т. ін.)* обтру́шувати, обтруси́ти, стру́шувати, струси́ти, обтрíпувати, обтріпа́ти.

АТРЭ́П'Е *зб. с.* **1.** *(рештки від обробки льону, конопель)* па́чоси; кло́ччя; **2.** *(старий, зношений одяг) розм.* дра́нтя, лахмíття; ла́хи, ра́м'я; **3.** *перен.* по́кидьки *(мн.).*

АТРЭ́СЕНЫ *і* **АБТРЭ́СЕНЫ** обтру́шений, стру́шений. — *Див. ще* **атраса́ць.**

АТРЭ́СЦІ *і* **АБТРЭ́СЦІ** *див.* **атраса́ць.**

АТРЭ́СЦІСЯ *і* **АБТРЭ́СЦІСЯ** *док.* обтруси́тися, обтрíпатися.

АТУ́ЛЕНЫ **1.** укри́тий, покри́тий, накри́тий,

уќутаний, уго́рнутий, закутаний, обго́рнутий; **2.** *перен.* ото́чений. — *Див. ще* **атýльваць.**

АТУЛІ́ЦЦА *див.* **атýльвацца.**

АТУ́ЛЬВАЦЦА *і* **АТУЛЯ́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **АТУЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** укрива́тися, укри́тися, покрива́тися, покри́тися, накрива́тися, накри́тися; уку́туватися, уку́татися, заку́туватися, заку́татися, обку́туватися, обку́татися; огорта́тися, огорну́тися, угорта́тися, угорну́тися; **~лі́цца ху́сткай** заку́татися (уку́татися) ху́сткою; **2.** *перен.* уку́туватися, уку́татися, огорта́тися, огорну́тися, обволіка́тися, обволокти́ся, оповива́тися *(туманом, димом і т. ін.)*, опови́тися; **далі́на ~лі́лася тума́нам** доли́на опови́лася тума́ном.

АТУЛІ́ЦЬ *див.* **атýльваць.**

АТУ́ЛЬВАЦЬ *і* **АТУЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **АТУЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** укрива́ти, укри́ти, покрива́ти, покри́ти, накрива́ти, накри́ти; уку́тувати, уку́тати, заку́тувати, заку́тати, обку́тувати, обку́тати; огорта́ти, огорну́ти, обгорта́ти, обгорну́ти, угорта́ти, угорну́ти; **~лі́ць но́гі пле́дам** заку́тати (уку́тати, огорну́ти) но́ги пле́дом; **2.** *перен.* уку́тувати, уку́тати, огорта́ти, огорну́ти, обволіка́ти, обволокти́, оповива́ти *(імлою, димом, туманом, хмарами)*, опови́ти; **3.** *перен. док. (створювати обстановку)* оточи́ти; **~лі́ць ла́скай** оточи́ти ла́скою; **~лі́ць шчы́рым каха́ннем** оточи́ти щи́рим коха́нням.

АТУХА́ЦЬ *недок.*, **АТУ́ХНУЦЬ** *док.* га́снути, загаса́ти, згаса́ти, зга́снути, погаса́ти, пога́снути, *(про багато)* позгаса́ти; ту́хнути, потуха́ти, поту́хнути, затуха́ти, зату́хнути; пригаса́ти, прига́снути; притуха́ти, приту́хнути.

АТУ́ШАНЫ *розм.* прига́шений.

АТУШЫ́ЦЬ *док.* пригаси́ти, погаси́ти, загаси́ти; *(рідк.)* притуши́ти, потуши́ти.

АТЫНКАВА́НЫ *і* **АТЫНКО́ВАНЫ** потинько́ваний, оштукату́рений. — *Див. ще* **атынко́ўваць.**

АТЫНКОЎВАЦЦА *недок. пас.* тинькува́тися, оштукату́рюватися.

АТЫНКО́ЎВАЦЬ *і* **АБТЫНКО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **АТЫНКАВА́ЦЬ** *і* **АБТЫНКАВА́ЦЬ** *док.* тинькува́ти, потинькува́ти; штукату́рити, оштукату́рити, поштукату́рити.

АТЫНКО́ЎКА *ж. (дія)* тинькува́ння *с.*; штукату́рення *с.*, штукату́рка.

АТЫНКО́ЎШЧЫК *ч.* тинька́р; штукату́р.

АТЫНКО́ЎШЧЫЦА *ж.* тинька́рка; штукату́рниця.

АТЫЧКАВА́НЫ *геод.* обві́шений, ви́тичений. — *Див. ще* **атычко́ўваць.**

АТЫЧКО́ЎВАННЕ *с. геод.* обві́шення, вити́чування.

АТЫЧКО́ЎВАЦЦА *недок. пас. геод.* обві́шуватися, вити́чуватися.

АТЫЧКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АТЫЧКАВА́ЦЬ** *док. геод.* обві́шувати, обвіши́ти, вити́чувати, ви́тичити; **~ваць уча́стак зямлі́** обвіши́ти (ви́тичити) ділянку землі.

АТЭСТАВА́НЫ *і* **АТЭСТО́ВАНЫ** атесто́ваний. — *Див. ще* **атэсто́ўваць.**

АТЭСТАЦЫ́ЙНЫ атестаці́йний.

АТЭСТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АТЭСТАВА́ЦЬ** *док. і недок.* атесто́вувати, атестува́ти.

АЎСЮ́К, -ку́ *ч. бот.* вівсю́г.

АЎСЮКО́ВЫ вівсюго́вий.

АЎСЯ́НІК *ч.* **1.** *зоол.* одноде́нка *ж.*, одноднівка *ж.*; поде́нка *ж.*; **2.** *обл.* вівся́ник (вівся́ний млине́ць).

АЎСЯ́НІЦА *ж. бот.* костри́ця, типча́к *ч.*

АЎСЯ́НІШЧА *с.* ві́всище.

АЎТАБРАНЯВІ́К, -невіка́ *ч. військ.* бронемаши́на, автоброньови́к, автопа́нце(и)рник.

АЎТАВЫМЯРА́ЛЬНЫ автовимі́рювальний; **а. прыбо́р** автовимі́рювальний при́лад.

АЎТАГАСПАДА́РКА *ж.* автогоспода́рство *с.*

АЎТАГРУЗАВЫ́ автованта́жний.

АЎТАГРУ́ЗЧЫК *ч. техн.* автонаванта́жувач.

АЎТАЗАВО́ДСКІ *і* **АЎТАЗАВАДСКІ́** автозаводськи́й.

АЎТАКРА́МА *ж.* автокрамни́ця.

АЎТАМАТЫЗАВА́НЫ автоматизо́ваний.

АЎТАМАТЫЗАВА́ЦЬ *док. і недок.* автоматизува́ти.

АЎТАПАІ́ЛКА *ж. с.-г.* автонапува́лка.

АЎТАПЕРАСО́ЎНЫ автопересувни́й.

АЎТАРУХАВІ́К, -ка́ *ч.* автодвигу́н.

АЎТАРЫЗАВА́НЫ *і* **АЎТАРЫЗО́ВАНЫ** авторизо́ваний.

АЎТАРЫЗАВА́ЦЬ *док. і недок.* авторизува́ти.

АЎТАСАМАЗВА́Л *ч.* автосамоски́д.

АЎТАСУ́МЕСЬ *ж. техн.* автосу́міш, автосу́мішка.

АЎТО́РАК, -рка *ч.* вівто́рок.

АЎТО́РКАВЫ вівто́рковий.

АЎЦАБЫ́К, -ка́ *ч. зоол.* вівцеби́к.

АФАРБАВА́НЫ **1.** пофарбо́ваний; **2.** *перен.* заба́рвлений. — *Див. ще* **афарбо́ўваць.**

АФАРБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АФАРБАВА́ЦЬ** *док.* **1.** фарбува́ти, пофарбува́ти; **2.** *(надавати певного кольору, відтінку)* забарвлюва́ти, заба́рвити.

АФАРМЛЕ́ННЕ *с.* офо́рмлення; *(незак. д. — ще)* офо́рмлювання, оформля́ння; **маста́цкае а.** худо́жнє офо́рмлення; **святочнае а. го́рада** святко́ве офо́рмлення мі́ста.

АФАРМЛЕ́НЧЫ офо́рмлювальний; **~чае маста́цтва** офо́рмлювальне мисте́цтво.

АХАВА́ЛЬНІК *ч.* охоро́нець.

АХАВА́ЛЬНІЦА *ж.* охоро́нниця.

АХАВА́ЛЬНЫ охоро́нний.

АХАВА́НЫ *і* **АХО́ВАНЫ** **1.** охоро́нений; збере́жений; **2.** захи́щений. — *Див. ще* **ахо́ўваць.**

АХАВА́ЦЬ *див.* **ахо́ўваць.**

АХА́ЙВАННЕ *с. (від бруду)* очи́щення; очи́стка *ж.*; прибира́ння.

АХА́ЙВАЦЦА *недок. пас. (від бруду)* очища́тися.

АХА́ЙВАЦЬ *недок.*, **АХА́ЯЦЬ** *док. (від бруду)* очища́ти, очи́стити; прибира́ти, прибра́ти.

АХАЛАДЖА́ЛЬНІК *ч. техн.* охоло́дник, охоло́джувач.

АХАЛАДЖА́ЛЬНЫ **1.** *хім.* охолодни́й, охоло́джувальний; остудни́й; **~ныя су́месі** охоло́дні су́міші; **2.** *(освіжний)* прохоло́дний; **а. напі́так** прохоло́дний напі́й.

АХАЛАДЖЭ́ННЕ *с. прям., перен.* охоло́дження.

АХАЛАДЗЕ́ЦЬ *і* **АХАЛО́ДАЦЬ** *док.* **1.** *(стати холодним)* охоло́нути, прохоло́нути; **2.** *перен. (стати байдужим)* збайдужі́ти, збайдужні́ти.

АХАЛАДЗІ́ЦЦА *див.* **ахало́джвацца.**

АХАЛО́ДЖВАЦЦА *недок.*, **АХАЛАДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** *прям., перен. (ставати холодним)* холо́джуватися, охолоди́тися, осту́джуватися, остуди́тися; охолоня́ти, охоло́нути, остига́ти, ости́гнути; **2.** *(освіжатися на повітрі)* прохоло́джуватися, прохолоди́тися.

АХАЛО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **АХАЛАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(робити холоднішим)* охоло́джувати, охолоди́ти, осту́джувати, остуди́ти; **2.** *перен.* охоло́джувати, охолоди́ти; **разлу́ка ~дзіла пачуццё** розлу́ка охолоди́ла почуття́.

АХАЛО́ДЖВАННЕ *с.* охоло́джування.

АХА́ПАК, -пка *ч.* обере́мок; **а. сало́мы** обере́мок соло́ми.

АХАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АХАПІ́ЦЬ** *док.* **1.** охо́плювати, охопи́ти, обхо́плювати, обхопи́ти; **~піць рука́мі ствол дрэ́ва** обхопи́ти рука́ми сто́вбур де́рева; **2.** *перен. (про почуття, сон і т. ін.)* охо́плювати, охопи́ти, обхо́плювати, обхопи́ти; огорта́ти, огорну́ти; пойма́ти, пойня́ти; *(поглядом — ще)* окида́ти, оки́нути (зо́ром, по́глядом, очи́ма); **страх ~піў мяне́** страх охопи́в (узя́в, пойня́в) мене́; **усі́х ~піў сон** усі́х огорну́в (охопи́в, обі́йняв) сон; **3.** *перен. (розуміти, засвоювати)* осяга́ти, осягну́ти (ро́зумом), розумі́ти, зрозумі́ти; **4.** *військ.* охо́плювати; **~піць пра́вы фланг праці́ўніка** охопи́ти пра́вий фланг проти́вника (во́рога). — *Пор.* **абхо́пліваць, ахо́пліваць.**

АХАРАКТАРЫЗАВА́НЫ схарактеризо́ваний, охарактеризо́ваний. — *Див. ще* **ахарактарызава́ць.**

АХАРАКТАРЫЗАВА́ЦЬ *док.* схарактеризува́ти, охарактеризува́ти.

АХАРО́ШВАННЕ *с. розм.* чепурі́ння, причепу́рювання, прихоро́шування.

АХАРО́ШВАЦЦА *недок.*, **АХАРАШЫ́ЦЦА** *док. розм.* чепури́тися, причепу́рюватися, причепури́тися; хороши́тися, прихоро́шуватися, прихороши́тися.

АХАРО́ШВАЦЬ *недок.*, **АХАРАШЫ́ЦЬ** *док. розм.* чепури́ти, причепу́рювати, причепури́ти; прихоро́шувати, хороши́ти, прихороши́ти.

АХВО́ТА *ж. (схильність, прагнення)* бажа́ння, охо́та, *(розм. — ще)* хіть; ◊ **у ~ту** охо́че, залюбки́, з охо́тою, скі́льки хо́чеш; **адбі́ць ~ту** відби́ти охо́ту, знеохо́тити; **а. горш за нявo̓лю** *присл.* охо́та гі́рше нево́лі.

АХВО́ТНА *прислівн.* охо́че, залюбки́, з дорого́ю душе́ю, **табе́ я а. памагу́** тобі́ я охо́че (залюбки́) допоможу́; тобі́ я допоможу́ з дорого́ю душе́ю.

АХВО́ТНАСЦЬ *ж.* охо́чість.

АХВО́ТНІК *ч.* охо́чий, охо́тник; ла́сий *(на що, до чого)*; ама́тор; **ён вялі́кі а. да кніг** він ду́же охо́чий до книг, він вели́кий охо́тник до книг; **а. да му́зыкі** охо́чий до му́зики, ама́тор му́зики.

АХВО́ТНІЦА *ж.* охо́ча, охо́тниця; ла́са *(на що, до чого)*; ама́торка.

АХВО́ТНЫ *розм.* **1.** охо́чий; **2.** підда́тливий, згі́дливий, згові́рливий.

АХВО́ЧЫ 1. охо́чий *(до чого)*, ла́сий, жа́дібний *(на що)*; **2.** дбайли́вий, рете́льний, стара́нний.

АХВЯ́РА *ж. у різн. знач.* же́ртва; *(рідк.)* офі́ра; **~ры вайны́** же́ртви війни́; **а. асяро́ддзя** же́ртва середо́вища; **наву́ка патрабу́е ахвя́р** нау́ка потребу́є жертв; ◊ **прыне́сці ў ~ру** принести́ в же́ртву; **па́сці ~рай чаго** впасти же́ртвою *чого.*

АХВЯРАВА́ЛЬНІК *ч.* жертвода́вець, *(рідк.)* же́ртвуватель, офі́ро́вник.

АХВЯРАВА́ЛЬНІЦА *ж.* жертвода́виця, *(рідк.)* же́ртвувателька, офіро́вниця.

АХВЯРАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* поже́ртвування, *(рідк.)* офірува́ння; **2.** *(дарунок)* поже́ртва *ж.*, поже́ртвування, *(рідк.)* офі́ра *ж.*

АХВЯРАВА́НЫ *і* **АХВЯРО́ВАНЫ** поже́ртвуваний, прине́сений у же́ртву. — *Див. ще* **ахвяро́ўваць.**

АХВЯРАВА́ЦЦА *док.* да́ти обі́тницю.

АХВЯРАДА́ЎЦА *ч.* жертвода́вець, же́ртвуватель, *(рідк.)* офіро́вник.

АХВЯРАПРЫНАШЭ́ННЕ *с.* же́ртвування, жертвоприне́сення, *(рідк.)* офірува́ння; же́ртва *ж.*

АХВЯ́РНА *прислівн.* жерто́вно.

АХВЯ́РНАСЦЬ *ж.* жерто́вність.

АХВЯ́РНІК *ч. церк.* жерто́вник.

АХВЯ́РНЫ жерто́вний, *(рідк.)* офі́рний; ◊ **а. казёл** цап-відбува́йло; хло́пчик для биття́.

АХВЯРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АХВЯРАВА́ЦЬ** *док.* же́ртвувати, поже́ртвувати; *(рідк.)* офірува́ти *(недок. і док.)*; ◊ **~ва́ць сабо́й** поже́ртвувати (офірува́ти) собо́ю.

АХІНА́ННЕ *с.* **1.** укрива́ння, покрива́ння, накрива́ння; обку́тування, оку́тування, закутува́ння, уку́тування; обгорта́ння; **2.** *перен.* огорта́ння, обгорта́ння, загорта́ння; опови-ва́ння; повива́ння, обку́тування, уку́тування, оку́тування.

АХІНА́ЦЦА *і* **АБХІНА́ЦЦА** *недок.*, **АХІНУ́ЦЦА** *і* **АБХІНУ́ЦЦА** *док.* **1.** укрива́тися, укри́тися, покрива́тися, покри́тися, накрива́тися, накри́тися; обку́туватися, обку́татися, оку́туватися, оку́татися, заку́туватися, заку́татися, уку́туватися, уку́татися; обгорта́тися, обгорну́тися; **2.** *перен.* огорта́тися, огорну́тися, обгорта́тися, обгорну́тися, загорта́тися, загорну́тися; оповива́тися, опови́тися, повива́тися, пови́тися; обку́туватися, обку́татися, уку́туватися, уку́татися, оку́туватися, оку́татися; **дalі́на ~ну́лася тума́нам** доли́на огорну́лася (оповила́ся) тума́ном.

АХІНА́ЦЬ *і* **АБХІНА́ЦЬ** *недок.*, **АХІНУ́ЦЬ** *і* **АБХІНУ́ЦЬ** *док.* **1.** укрива́ти, укри́ти, покрива́ти, покри́ти; обку́тувати, обку́тати, оку́тувати, оку́тати, заку́тувати, заку́тати, уку́тувати, уку́тати; обгорта́ти, обгорну́ти; **~ну́ць плёчы ху́сткай** вкри́ти (обку́тати, оку́тати) пле́чі ху́сткою; **2.** *перен.* огорта́ти, огорну́ти, обгорта́ти, обгорну́ти, оповива́ти, опови́ти, повива́ти, пови́ти, ові́ювати, ові́яти; *(рідше)* обку́тувати, обку́тати, уку́тувати, уку́тати, оку́тувати, оку́тати; **ноч ~ну́ла зямлю́** ніч огорну́ла зе́млю; **3.** *(створити обстановку)* оточи́ти; **~ну́ць ла́скай** оточи́ти ла́скою.

АХІНУ́ТЫ *і* **АБХІНУ́ТЫ 1.** укри́тий, покри́тий; обку́таний, оку́таний, заку́таний, уку́таний, обго́рнутий; **2.** *перен.* ого́рнений, ого́рнутий, заго́рнений, заго́рнутий; опови́тий, пови́тий; обку́таний, уку́таний, оку́таний; **а. та́йнай** опови́тий (пови́тий) таємни́цею. — *Див. ще* **ахіна́ць.**

АХІНУ́ЦЬ *див.* **ахіна́ць.**

АХЛЫ́НУЦЬ *док.* **1.** обхлю́пати; **2.** *перен.* огорну́ти, опанува́ти, заполони́ти.

АХМІСТРЫ́НЯ *ж. заст.* домоправи́телька, еконо́мка, управи́телька.

АХО́ВА *ж.* **1.** охоро́на; **а. здаро́ўя** охоро́на здоро́в'я; **а. по́мнікаў** охоро́на пам'ято́к; **2.** за́хист *ч.*; **а. право́ў грамадзя́н** за́хист прав громадя́н; **3.** *(загін)* охоро́на; **вартаў́нічая а.** сторожова́ охоро́на.

АХО́ДАЦЬ *док. розм.* упо́ратися, заве́ршити *(що),* покі́нчити *(з ким, чим).*

АХО́П, -пу *ч.* **1.** *(дія)* охо́плення *с. (незак. д. — ще)* охо́плювання *с.*; **2.** *військ.* охва́т; **а. фла́нгаў працíўніка** охва́т фла́нгів проти́вника (во́рога); **3.** *техн.* обхва́т; **стальны́ а. трубы́** стальни́й обхва́т труби́.

АХО́ПЛІВАЦЬ *недок.* **1.** охо́плювати; обійма́ти, обніма́ти; **збо́рнік ~вае ўсё напі́санае пісьме́ннікам** збі́рка охо́плює все, що написа́в письме́нник; **2.** *(розуміти)* осяга́ти; **а. ро́зумам** осяга́ти ро́зумом. — *Пор.* **абхо́пліваць, ахапля́ць.**

АХО́ПНЫ *спец.* охва́тний; **а. рух** *військ.* охва́тний рух.

АХО́ЎВАННЕ *с.* **1.** охоро́на *ж.*; **2.** оберіга́ння, охоро́на *ж.*; за́хист *ч.*

АХО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* охороня́тися, оберіга́тися; захища́тися.

АХО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АХАВА́ЦЬ** *док.* **1.** [*вживати заходів (безпеки)*] охороня́ти, охорони́ти; стерегти́; **~ваць склад** охороня́ти склад; **2.** *(уберігати від чогось шкідливого, запобігати неприємностям)* оберіга́ти, оберегти́, захища́ти, захисти́ти; охороня́ти, стерегти́; **~ваць лясы́ ад пажа́ру** оберіга́ти лі́си від поже́жі; **~ваць ад со́нца** захища́ти від со́нця; **~ваць здаро́ўе** охороня́ти здоро́в'я.

АХО́ЎНАСЦЬ *ж.* охоро́нність.

АХО́ЎНІК *ч.* **1.** *(вартовий, сторож)* охоро́нник, охоро́нець; **2.** *(посадова особа в бібліотеках, музеях)* хорони́тель, храни́тель; **3.** *заст. ірон.* охоро́нець, нагляда́ч, догляда́ч.

АХО́ЎНІЦА *ж.* **1.** охоро́нниця; **2.** хорони́телька, храни́телька; **3.** *заст. іpoн.* охоро́нниця, нагляда́чка, догляда́чка.

АХО́ЎНЫ 1. охоро́нний, запобі́жний; **~ная гра́мата** охоро́нна гра́мота; **2.** захисни́й; **~ныя акуля́ры** захисні́ окуля́ри; **~ная афарбо́ўка** *зоол.* захисне́ забарвлення; **~ныя сро́дкі** *техн.* захисні́ за́соби.

АХРА́ПАК, -пка *ч. обл.* кача́н.

АХРА́П'Е *зб. с.* бади́лля; буряччи́ння; картопли́ння; качани́.

АХРЫСЦІ́ЦЦА *док.* охрести́тися.

АХРЫСЦІ́ЦЬ *док. у різн. знач.* охрести́ти.

АХРЫ́ШЧАНЫ *у різн. знач.* охре́щений. — *Див. ще* **ахрысці́ць.**

АХУ́ТАНЫ 1. обку́таний, уку́таний, заку́таний; **2.** *перен.* ого́рнутий, обго́рнутий, заго́рнутий; опови́тий, пови́тий. — *Див. ще* **аху́тваць.**

АХУ́ТВАЦЦА *недок.*, **АХУ́ТАЦЦА** *док.* **1.** обку́туватися, обку́татися; уку́туватися, уку́татися; заку́туватися, заку́татися; **2.** *перен.* огорта́тися, огорну́тися; обгорта́тися, обгорну́тися; оповива́тися, опови́тися; повива́тися, пови́тися; загорта́тися, загорну́тися; **гарызо́нт ~таўся ды́мкай** о́брій опови́вся (огорну́вся, обгорну́вся, пови́вся) серпа́нком.

АХУ́ТВАЦЬ *недок.*, **АХУ́ТАЦЬ** *док.* **1.** обку́тувати, обку́тати; уку́тувати, уку́тати; заку́тувати, заку́тати; **2.** *перен.* огорта́ти, огорну́ти; обгорта́ти, обгорну́ти; оповива́ти, опови́ти; повива́ти, пови́ти; **ноч ~тала зямлю́ густо́й це́мрай** ніч повила́ (оповила́, огорну́ла) зе́млю густо́ю те́мрявою (пітьмо́ю); **дым ~таў дрэ́вы** дим огорну́в (опови́в) дере́ва.

АЦАЛЕ́ЛЫ *розм.* яки́й (що вцілі́в); уці́лілий; збере́жений.

АЦАЛЕ́ЦЬ *док. розм.* уці́літи; зберегти́ся.

АЦВЕРАЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.* протвере́жуватися, витвере́жуватися; тверезі́ти.

АЦВЕРАЖА́ЦЬ *недок.*, **АЦВЕРАЗІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* протвере́жувати, протвере́зити, витвере́жувати, ви́тверезити; тверези́ти, отвере́зити.

АЦВЕРАЖЭ́ННЕ *с. прям., перен.* протвере́ження, ви́твереження; *(незак. д. — ще)* протвере́жування, витвере́жування.

АЦВЕРАЗЕ́ЛЫ *прям., перен.* протвере́жений, ви́тверезений, отверезі́лий.

АЦВЕРАЗЕ́ЦЬ *док.* протверези́тися, ви́тверезитися, отверезі́ти.

АЦВЕРАЗІ́ЦЦА *і* **АЦВЯРО́ЗІЦЦА** *док. прям., перен.* протвере́зитися, ви́тверезитися, потверезі́ти.

АЦВЯРО́ЖАНЫ *прям., перен.* протвере́жений, ви́тверезений. — *Див. ще* **ацвеража́ць.**

АЦЕРАБІ́ЦЦА *док.* обтруси́тися; позбу́тися *(чогось),* відчепи́тися *(від чогось).*

АЦЕРАБІ́ЦЬ *див.* **абцерабі́ць 1, 2.**

АЦЕ́РПЕЦЦА *док.* зви́кнути, терпі́ти.

АЦЕРУШЫ́ЦЦА *див.* **ацяру́шваццa.**

АЦЕРУШЫ́ЦЬ *див.* **ацяру́шваць.**

АЦЕ́СЛІВЫ 1. *(про хліб)* глевки́й, глевтя́к; **2.** *(про людину)* нерозви́нений, приду́ркуватий; **3.** *(перен.)* несві́жий, по́м'ятий.

АЦІ́РА *див.* **аме́цце.**

АЦІРА́ЦЦА *недок. прост. знев.* те́ртися, отира́тися; ве́штатися, тиня́тися; **а. каля́ нача́льства** те́ртися бі́ля нача́льства; **а. каля́ магазі́на** ве́штатися бі́ля крамни́ці.

АЦІРА́ЦЬ *недок.* обтира́ти; ◊ **а. бакі́** ве́штатися, тиня́тися; байдикува́ти; **а. халадкі́ (куткі́)** би́ти байдики, ледарюва́ти; огина́тися, ухиля́тися (від робо́ти).

АЦІХА́ЦЬ *недок.*, **АЦІ́ХНУЦЬ** *док. розм.* утихоми́рюватися, утихоми́ритися, затиха́ти, зати́хнути, стиха́ти, сти́хнути; ущуха́ти, ущу́хнути.

АЦІШЭ́ЦЬ *док.* прити́хнути, сти́хнути; угамува́тися.

АЦЫНКАВА́НЫ оцинко́ваний, цинко́ваний. — *Див. ще* **ацынко́ўваць.**

АЦЫНКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **АЦЫНКАВА́ЦЬ** *док.* оцинко́вувати, оцинкува́ти.

АЦЯЖА́РАНАСЦЬ *див.* **абцяжа́ранасць**.

АЦЯЖА́РАНЫ *див.* **абцяжа́раны**.

АЦЯЖА́РВАЦЬ *див.* **абцяжа́рваць**.

АЦЯНЁНЫ отінений; затінений. — *Див. ще* **аценя́ць**.

АЦЯНЯ́ЦЦА *недок. пас.* отінюватися, отіня́тися; затінюватися, затіня́тися.

АЦНЯ́ЦЬ *недок.*, **АЦЯНІ́ЦЬ** *док.* отінювати, отіни́ти; затінювати, затіни́ти.

АЦЯПЛЕ́ННЕ *с.* **1.** опа́лення, *(незак. д. — ще)* опа́лювання; **2.** уте́плення, *(незак. д. — ще)* уте́плювання; **3.** *(система нагрівання)* опа́лення; **вадзяно́е а.** водяне́ опа́лення; **цэнтра́льнае а.** центра́льне опа́лення.

АЦЯПЛЯ́ЛЬНІК *ч. спец.* уте́плювач.

АЦЯПЛЯ́ЛЬНЫ **1.** опа́лювальний; **2.** уте́плювальний.

АЦЯПЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* **1.** опа́люватися; **2.** уте́плюватися.

АЦЯПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АЦЯПЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(нагрівати)* опа́лювати, опали́ти; **~ляць памяшка́нне** опа́лювати приміщення; **2.** *(зробити теплим)* уте́плювати, утепли́ти; **~лі́ць дзве́ры** утепли́ти две́рі.

АЦЯРО́БКІ *див.* **пацяро́бкі**.

АЦЯРУ́ШАНЫ **1.** обтру́шений; **2.** обси́паний; запоро́шений. — *Див. ще* **ацяру́шваць**.

АЦЯРУ́ШВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АЦЕРУШЫ́ЦЦА** обтру́шуватися, обтруси́тися; *(від снігу, пилу)* обсипа́тися, обси́патися.

АЦЯРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **АЦЕРУШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** обтру́шувати, обтруси́ти; **2.** обсипа́ти, обси́пати; **~шы́ць муко́й** обси́пати бо́рошном. — *Пор.* **абцяру́шваць**.

АЦЯРЭ́БЛЕНЫ *див.* **абцярэ́блены**.

АЦЯРЭ́БЛІВАЦЦА *див.* **абцярэ́бліваца**.

АЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *див.* **абцярэ́бліваць 1, 2**.

АЦЯЧЫ́ *док.* **1.** *(опухнути)* набря́кнути; **но́гі ацяклі́** но́ги набря́кли; **2.** *(зробитися одутлим)* запливти́, запливти́; **твар ацёк** обличчя запливло́.

АЧА́Г, -га́ *ч. у різн. знач.* во́гнище *с.*; осере́док; **а. то́пкі** во́гнище то́пки; **а. асве́ты** во́гнище (осере́док) освіти; **сяме́йны а.** дома́шнє (ро-ди́нне) во́гнище; домівка.

АЧАГО́ВЫ вогнище́вий.

АЧАЛАВЕ́ЧАНЫ олю́днений. — *Див. ще* **ачалаве́чваць**.

АЧАЛАВЕ́ЧАННЕ *с.* олю́днення.

АЧАЛАВЕ́ЧВАННЕ *с.* олю́днювання, олю́днення.

АЧАЛАВЕ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **АЧАЛАВЕ́ЧЫЦЦА** *док.* олю́днюватися, олю́днитися.

АЧАЛАВЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **АЧАЛАВЕ́ЧЫЦЬ** *док.* олю́днювати, олю́днити.

АЧАМЯРЭ́ЛЫ *розм.* яки́й (що) оги́д; оги́дний, оги́дливий, обри́дливий, остоги́длий.

АЧАМЯРЭ́ЦЬ *док. розм.* оги́днути, обри́днути, набри́днути, остоги́днути, остоги́дiти.

АЧАПЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* ото́чення; *(незак. дія — ще)* ото́чування; **2.** *(група, загін озброєних людей, які оточили щось)* охоро́нний загі́н, загоро́дний загі́н.

АЧАПЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* ото́чуватися.

АЧАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АЧАПІ́ЦЬ** *док.* ото́чувати, оточи́ти.

АЧАРАВА́НЫ зачаро́ваний.

АЧАРАВА́ЦЬ *док.* зачарува́ти.

АЧАРНЕ́ННЕ *с.* очо́рнення, обмо́влення, *(незак. д. — ще)* обмо́влювання.

АЧАРНІ́ЦЬ *док.* **1.** *(пофарбувати в чорний колір)* очорни́ти; пофарбува́ти чо́рним; **2.** *перен. (звести наклеп)* очорни́ти, обмо́вити, огу́дити; оббреха́ти.

АЧАСА́НЫ[1] *спец.* обче́саний, оче́саний. — *Див. ще* **ачэ́сваць[1]**.

АЧАСА́НЫ[2] *тесл.* обте́саний, оте́саний. — *Див. ще* **ачэ́сваць[2]**.

АЧАСА́ЦЦА[1] *док. спец.* обчеса́тися, очеса́тися.

АЧАСА́ЦЦА[2] *док. тесл.* обтеса́тися, отеса́тися.

АЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **ачэ́сваць[1]**.

АЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **ачэ́сваць[2]**.

АЧА́ХНУЦЬ *док.* **1.** *(втратити тепло)* проча́хти, проча́хнути; **2.** *перен. (заспокоїтися, вгамуватися)* проча́хнути, проча́хти; улягти́ся, вщу́хнути; **3.** *(про полум'я)* осла́бнути, посла́бшати.

АЧКАВА́ЦЬ *недок. сад.* очкува́ти.

АЧМУ́РАНЫ обду́рений, оду́рений. — *Див. ще* **ачмура́ць**.

АЧМУРА́ЦЬ *недок.*, **АЧМУРЫ́ЦЬ** *док. розм.* одурма́нювати, одурма́нити, задурма́нювати, задурма́нити; запа́морочувати, запа́морочити; обду́рювати, обдури́ти, оду́рювати, одури́ти; пошива́ти (поши́ти) в ду́рні.

АЧМУРЭ́ЛЫ одурі́лий, очмані́лий, отетері́лий.

АЧМУРЭ́ННЕ *с. розм.* о́дур *ч.*, запа́морочення; очмані́ння, одурі́ння.

АЧМУРЭ́ЦЬ *док. розм.* одурі́ти, очмані́ти; отетері́ти.

АЧМУЦІ́ЦЬ *док.* обдури́ти, одури́ти; поши́ти в ду́рні.

АЧНУ́ЦЦА *див.* **ачына́цца**.

АЧО́МАЦЦА *док. розм.* ого́втатися.

АЧО́С, -у *ч. і* **АЧО́СКІ, АЧЭ́СКІ, -каў** *(тільки мн.) текст.* па́чоси, пачіски́.

АЧО́СКАВЫ *і* **АЧЭ́СКАВЫ** пачосо́вий.

АЧУВА́ЦЦА *недок.*, **АЧУ́ЦЦА** *док.* **1.** отя́млюватися, отя́митися, опам'ято́вуватися, опам'ята́тися; прихо́дити (прийти́) до па́м'яті; **2.** відгу́куватися, відгукну́тися; подава́ти (пода́ти) го́лос, почува́тися, почу́тися; **3.** прокида́тися, прокину́тися; виявля́тися, ви́явитися; **бацько́ўскае сэ́рца ~лася** ба́тьківське се́рце проки́нулось; **4.** *(про хворого)* оду́жувати, оду́жати; очу́нювати, очу́няти; **5.** опиня́тися, опини́тися.

АЧЫНА́ЦЦА *недок.*, **АЧНУ́ЦЦА** *док.* **1.** прокида́тися, проки́нутися, просипа́тися, проспа́тися, просина́тися, проснути́ся; **2.** оприто́мнювати, оприто́мніти, отя́млюватися, отя́митися, опам'ято́вуватися, опам'ята́тися.

АЧЭ́П *ч. (верхня колода в стіні будівлі, на яку ставлять крокви)* о́щеп.

АЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **АЧАСА́ЦЬ[1]** *док. спец.* обчі́сувати, обчеса́ти, очі́сувати, очеса́ти.

АЧЭ́СВАЦЬ² *недок.*, **АЧАСА́ЦЬ**² *док. тесл.* обтíсувати, обтеса́ти, отíсувати, отеса́ти.

АЧЭ́СКАВЫ *див.* **ачо́скавы**.

АЧЭ́СКІ *див.* **ачо́с**.

АШАЛАМАНІ́ЦЦА *і* **АШАЛАМІ́ЦЦА** *док.* розгуби́тися; здивува́тися; вра́зитися, приголо́мшитися; ди́вом здивува́тися.

АШАЛАМАНІ́ЦЬ *і* **АШАЛАМІ́ЦЬ** *док,* приголо́мшити, зворуши́ти, ура́зити; здивува́ти.

АШАЛАМЛЕ́ННЕ *с.* приголо́мшення; *(розм.)* ошеле́шення.

АШАЛАМЛЯ́ЛЬНА *присл.* приголо́мшливо; разю́че.

АШАЛАМЛЯ́ЛЬНЫ приголо́мшливий; разю́чий.

АШАЛАМЛЯ́ЦЬ *недок.*, **АШАЛАМІ́ЦЬ** *док.* приголо́мшувати, приголо́мшити; вража́ти, вра́зити; звору́шувати, зворуши́ти; дивува́ти, здивува́ти.

АШАЛЁВАНЫ *див.* **ашалява́ны**.

АШАЛЁЎВАЦЦА *недок. пас. (обшиватися шалівкою)* шалюва́тися.

АШАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **АШАЛЯВА́ЦЬ** *док.* шалюва́ти, пошалюва́ти.

АШАЛЁЎКА *ж.* шалíвка; **а. сцен** шалíвка стін; **а. сто́лі** шалíвка сте́лі.

АШАЛО́МЛЕНЫ приголо́мшений; *(розм.)* ошеле́шений; торопле́ний; вра́жений; збенте́жений. — *Див. ще* **ашаламля́ць.**

АШАЛЬМАВА́ЦЬ *док.* зганьби́ти, осла́вити.

АШАЛЬМАВА́НЫ зга́ньблений, осла́влений. — *Див. ще* **ашальмава́ць.**

АШАЛЯВА́НЫ *і* **АШАЛЁВАНЫ** пошальо́ваний. — *Див. ще* **ашалёўваць.**

АШАТРАВА́НЫ *і* **АШАТРО́ВАНЫ** обде́ртий, *(діал.)* обшу́ганий. — *Див. ще* **ашатрава́ць.**

АШАТРАВА́ЦЬ *док. (обчистити зерно від лузги)* обде́рти, *(діал.)* обшуга́ти.

АШКЛЁНЫ за́склений. — *Див. ще* **ашклі́ць.**

АШКЛІ́ЦЬ *док.* засклити, посклити.

АШКЛЯНЕ́ЛЫ *і* **АШКЛЕ́ЛЫ** яки́й (що) осклянíв, осклянíлий.

АШКЛЯНЕ́ЦЬ *і* **АШКЛЕ́ЦЬ** *док.* осклянíти.

АШМО́ЦЦЕ *с. зб. розм.* **АШМО́ТКІ, -аў;** *одн.* **ашмо́так, -тка** *ч.* лахмíття; шма́ття; кла́пті; хабо́ття.

АШУ́КА *ж.* оду́рення *с.*, шахра́йство *с.*, дури́світство *с.*; ошу́ка.

АШУКА́НЫ ошу́каний. — *Див. ще* **ашу́кваць.**

АШУ́КВАЦЬ *недок.*, **АШУКА́ЦЬ** *док.* ошу́кувати, ошука́ти.

АШУ́ШКАЦЦА *док. обл.* заку́татися, затушкува́тися.

АШЧА́ДА *ж. (дія)* зберіга́ння *с.*, збере́ження *с.*, заоща́джування *с.*, заоща́дження *с.*

АШЧА́ДАК, -дку *ч. розм.* заоща́дження *с.*

АШЧАДЖА́ННЕ *с. (ощадливе витрачання)* зберіга́ння, заоща́джування.

АШЧАДЖА́ЦЦА *недок.* **1.** бу́ти оща́дливим, оба́чно витрача́ти; еконо́мити; **2.** *пас.* зберіга́тися, берегти́ся; еконо́мно витрача́тися.

АШЧАДЖА́ЦЬ *недок.* **1.** еконо́мно, бе́режно витрача́ти; зберіга́ти; **2.** *(ставитися дбайливо)* берегти́, зберіга́ти; *(перен.)* пильнува́ти, охороня́ти; **а. сон дзіця́ці** пильнува́ти (охороня́ти) сон дити́ни.

АШЧАПЕ́РЫЦЬ *і* **АШЧАРЭ́ПІЦЬ** ***(каго-што)*** *док. розм.* (мíцно) обхопи́ти, (мíцно) обійня́ти; **дзіця́ ~рыла ма́ці за шы́ю** дитя́ обхопи́ло (обняло́) ма́тір за ши́ю.

АШЧАПІ́ЦЬ *док.* обійня́ти.

АШЧЭ́ПАК, -пка, *ч. розм.* оскóлок, шмато́к, кусо́к, черепо́к.

АШЧЭ́Р, -ру *ч.* оска́л; ви́скал, ви́щир.

АШЧЭ́РАНЫ ви́скалений, ви́щирений.

АШЧЭРВА́ЦЦА *недок.*, **АШЧЭ́РЫЦЦА** *док.* **1.** ска́литися, виска́люватися, ви́скалитися, вищиря́тися, ощиря́тися, ощи́ритися, вишкіря́тися, ви́шкіритися, ошкíритися.

АШЧЭ́РВАЦЬ *недок.*, **АШЧЭ́РЫЦЬ** *док.* ска́лити, виска́лювати, ви́скалити; вишкіря́ти, вищиря́ти, ви́щирити; ощиря́ти, ощи́рити, ошкірити.

АШЭ́СТАК, -тка *ч. обл.* же́рдка *ж.*

АЭРААПЫРСКВАЛЬНІК *ч.* аерообприскувач.

АЭРАЗДЫ́МАК, -мка *ч.* аерознíмок.

АЭРАЗДЫ́МАЧНЫ аерознíма́льний.

АЭРАЗДЫ́МКА *ж.* аерознíма́ння *с.*, аерофотографува́ння *с.*

АЭРАРАЗВЕ́ДКА *ж.* аероро́звідка.

АЭРАФОТАЗДЫ́МАК, -мка *ч.* аерофотознíмок.

АЭРАФОТАЗДЫ́МКА *ж.* аерофотознíма́ння *с.*, аерофотографува́ння *с.*

Б

БАБО́К, -бку́ *ч. бот. (болотяна рослина)* бобівни́к.

БАБО́ЎНІК, -ку, *ч.* **1.** *бот.* бобівни́к; **2.** бобови́ння *с.*; **3.** *бот.* бобчу́к, степови́й мигда́ль.

БАБУ́Х *виг.* бух, бубу́х, бебе́х.

БАБЫЛЁЎ бурла́цький, бурлакíв; **-лёва ха́та** бурлако́ва ха́та.

БАБЫ́ЛЬ, -ля́ *ч.* бурла́ка, нетя́га.

БАБЫ́ЛЬКА *і* **БАБЫ́ЛКА** *ж.* бурла́чка.

БАБЫ́ЛЬСКІ *розм.* бурла́цький.

БАБЫ́ЛЬСТВА *с. розм.* бурлакува́ння.

БА́ВА *і* **БА́ЎКА** *ж. розм.* забáва, утíха; гуля́нка, гульня́; бáвлення *с.*

БАВАЎНАВО́Д *ч.* бавовня́р.

БАВАЎНАВО́ДСТВА *с.* бавóвництво.

БАВАЎНАВО́ДЧЫ *с.-г.* бавóвницький.

БАВАЎНАРО́Б *ч.* бавовня́р.

БАВАЎНІ́ЦА *зб. ж.* бавóвняні ниткú.

БАВАЎНІ́ЧНЫ бавóвняний.

БАВАЎНЯ́НКА *ж. розм.* бавóвняна тканúна.

БА́ВЕННЕ *і* **БА́ЎЛЕННЕ** *с.* гуля́ння, розвáга *ж.*; **б. ча́су** коротáння чáсу.

БАВО́ЎНА *ж. с.-г.* бавóвна.

БАВОЎНААЧЫШЧА́ЛЬНЫ бавовноочúсний.

БАВО́ЎНАВЫ бавóвняний.

БАВОЎНАНАРЫХТО́ЎКА *ж.* бавовнозаготíвля.

БАВОЎНАНАРЫХТО́ЎЧЫ бавовнозаготівéльний.

БАВОЎНАНАРЫХТО́ЎШЧЫК бавовнозаготíвник, бавовнозаготівéльник.

БАВОЎНАПРАДЗЕ́ННЕ *с.* бавовнопрядíння.

БАВОЎНАПРАДЗІ́ЛЬНЫ бавовнопрядúльний.

БАВОЎНАПРАДЗІ́ЛЬШЧЫЦА бавовнопрядúльниця.

БАВОЎНАЎБО́РКА *ж.* бавовнозбирáння.

БАГА́ТКІ, *одн.* **бага́тка** *ж. обл.* молочáй *ч.*

БАГА́ТНІК *див.* **бага́ч**[2].

БАГАТУ́ХА *див.* **бага́ч**[2].

БАГА́Ч[1], **-ча́** *ч.* багáч, багатíй, багатúр; *(розм. заст.)* дýка.

БАГА́Ч[2], **-ча́** *ч. і* **БАГА́ТНІК** *ч.,* **БАГАТУ́ХА** *ж. рел. (стародавнє білоруське хліборобське свято 21 вересня після закінчення жнив)* Рíздвó Пресвятóї Богорóдиці (Дрýга Пречúста).

БА́ГНА *ж.* **1.** драговинá, драгвá, мóчар *ч.*, мочарí *мн.*, трясовинá; болóто *с.*; **2.** *перен.* болóто *с.*; **б. мяшча́нства** міщáнське болóто.

БА́ГНАВЫ *розм.* болóтний, болóтяний.

БАГНО́ЎКА *ж. бот.* водя́нка.

БАГО́ЎКА *ж. ент. обл.* сóнечко *с.*

БА́ГРА *ж. (пурпурова барва)* багрéць *ч.*, багря́нець *ч.*

БАГУ́Н, -ну́ *ч. і* **БАГУ́ННІК, -ку** *зб. ч. бот.* багнó *с.*

БАГУНО́ВЫ багнóвий.

БАДА́Й 1. *част.* бодáй, щоб; **б. ты прапа́ў!** бодáй (щоб) ти пропáв (щез)!; **2.** *вст. сл.* мáбуть; мóже, можлúво; **б. (што) бу́дзе дождж** мáбуть (мóже, можлúво), бýде дощ; **3.** *прислівн. прост.* мáйже; слúве; мáло не, трóхи не; **б. адно́лькавыя кні́гі** мáйже однáкові кнúги; **б. ты́дзень прайшо́ў, як ён прые́хаў** мáло не (мáйже) тúждень минýв, як він приїхав.

БАДА́ННЕ *с.* биття́, бýцання, бýцкання.

БАДАНУ́ЦЬ *док. однокр.* удáрити, бýцнути.

БАДА́ЦЦА *і* **БАСЦІ́СЯ** *недок.* бúтися, бýцатися, бýцкатися.

БАДА́ЦЬ *і* **БАСЦІ́** *недок.* бúти, бýцати, бýцкати.

БАДЗЯ́ГА[1] *ж. зоол. (прісноводна губка)* бодя́га.

БАДЗЯ́ГА[2] *і* **БАДЗЯ́КА** *ч. і ж. розм. (про чоловіка)* бродя́га, волоцю́га; бурлáка, блукáч; *(про жінку)* бродя́га, блукáчка, бурлáчка.

БАДЗЯ́ЖНІЦКІ бродя́жницький.

БАДЗЯ́ЖНІЦТВА *с.* бродя́жництво, бурлакувáння; блукáння, швéндяння, вéштання.

БАДЗЯ́ЖНЫ бродя́жний; бурлáцький, блукáцький; мандрíвний.

БАДЗЯ́К, -ку́ *ч. бот.* будя́к.

БАДЗЯ́КА *див.* **бадзя́га**[2].

БАДЗЯКАВА́ЦЬ *недок. розм.* бродя́жити, бурлакувáти, блукáти; волочúтися; швéндяти, вéштатися, тиня́тися.

БАДЗЯ́ННЕ *с. розм.* **1.** бродя́жництво; бурлакувáння, блукáння, мандрувáння, мáндри; поневіря́ння; **2.** тиня́ння, вéштання, швéндяння.

БАДЗЯ́ЦЦА *недок. розм.* **1.** бродúти, бродя́жити, блукáти, бурлакувáти, мандрувáти, поневіря́тися, тиня́тися; **2.** *(без діла)* тиня́тися, вéштатися, сновигáти, блукáти, швéндяти, никáти без робóти; ◊ **бадзя́цца па све́це** бродúти (блукáти, никáти, швéндяти, вéштатися, тиня́тися) по світý.

БАДЛІ́ВЫ битлúвий, якúй (що) б'éться (бýцається, бýцкається, кóлеться рогáми); ◊ **~вай каро́ве Бог рог не дае̃** *присл.* колú б свинí рóги, усíх поколóла б; дай Бóже свинí рóги, усíх поколóла б; не дай Бóже свинí рóги — всіх людéй покóле; якбú свинí крúла, вонá й нéбо зрúла б; не дав Бог жáбі хвостá, а то б усю травý потолóчила.

БАДНЯ́К *ч. обл.* корч *(від зваленого у воду дерева).*

БАДЫ́ЛЬ, -ля́ *ч. (про суху рослину)* бадилúна *ж.*, билúнка *ж.*, стеблúнка *ж.*

БАЖБА́ *ж.* божíння *с.*

БАЗІЛІ́К, -ку *ч. бот.* васúлькú; *(про одну квітку)* васильóк.

БАЗІ́РАВАЦЦА *недок. у різн. знач.* базувáтися.

БАЙ-БАЙ *виг. дит.* **1.** спáтки, спáтоньки; **2.** *(приспів)* люлí, люлí-люлí, люлí-люлечки, люлíлюленьки, люлечки-люлí, люленьки-люлí.

БА́ЙБУС *і* **БЭ́ЙБУС** *ч. прост. і несхв.* здоровúло, здоровáнь.

БА́ЙДА *ж. обл.* (велúкий) рибáльський чóвен.

БАЙДА́Н *ч. обл.* пустúр, пýстка *ж.*; пасовúще *с.*

БАКАВА́Я: на ~ву́ю *розм.* на боковéньку.

БАКАВІ́НА *ж.* **1.** узбíччя *с.*; край *ч.*; бік *ч.*; **2.** *(туші)* бік *ч.*; **3.** *(у санях)* крилó *с.*, бúло *с.*; **4.** *(у возі) обл.* полýдрабок *ч.*

БАКАВУ́ШКА *ж. розм.* ванькúр *ч.*, ванькúрчик *ч.*; *(житлова прибудова) обл.* прúхатень *ч.*, прúхаток *ч.*

БАКАВЫ́ боковúй, бічнúй; **~ва́я паве́рхня** *мат.* бічнá повéрхня.

БАКА́С, -са́ *ч. орн.* бекáс, барáнчик, баранéць; вівчáрик.

БАЛАБЕ́ШКА *ж. розм.* головка; *(рідк.)* набалдáшник *ч.*

БАЛАБО́ЛКА *розм.* **1.** *ж.* бря́зкальце *с.*, бря́зкало *с. (дзвіночок — ще)* калатáльце *с.*; **2.** *ч. і ж. перен. знев.* балабóн *ч.*, талалáй *ч.*, талалáйко *ч.*, талалáйка *ж.*

БАЛАБО́Н *ч. розм.* **1.** бубонéць, балабóнчик, бря́зкало *с.*; **2.** *перен.* балакýн, базíка, базíкало, торохтíй, талалáй.

БАЛАБО́НКА *ж. розм.* балакýха, базíка, базí-

кало, щебету́ха, цокоту́ха, лепету́ха, торохті́йка, талала́йка, пащеку́ха.

БАЛАБО́НСТВА *с. розм.* базі́кання, балакани́на *ж.*; бала́кання, балачки́; *(прост.)* патя́кання.

БАЛА́БУШКА *ж. обл.* колобо́к *ч.*, бухане́ць *ч.*

БАЛАГО́Л *і* **БІНДЗЮ́ЖНІК** *(обл.) ч. заст.* візни́к, балагу́ла, ломови́к.

БАЛАГО́ЛЬНЫ *заст.* візни́цький; **б. про́мысел** візни́цтво, візникува́ння.

БАЛАГО́ЛЬСКІ *заст.* візни́цький, візникі́в; балагу́льський.

БАЛАГО́ЛЬСТВА *с. заст.* візни́цтво; балагу́льство.

БАЛАЗЕ́ *спол. розм.* до́бре що, до́бре що хоч, гара́зд що; тим бі́льше що; **бяры́, б. да́юць** бери́, до́бре що дають; **хава́йцеся, б. тума́н** хова́йтеся, до́бре що тума́н.

БАЛА́КА *ч. і ж. розм.* баляндра́сник, базі́ка, базі́кало; жартівни́к, жарту́н; баляндра́сниця, жартівни́ця, жарту́нка.

БАЛАЎНІ́К, -ка́ *ч. розм.* пусту́н, ши́беник.

БАЛАЎНІ́ЦА *ж. розм.* пусту́нка, пусту́ха.

БАЛАЎНЫ́ ба́луваний; розбе́щений; пустотли́вий.

БАЛАЦЯ́НІК, -ка *ч. зоол.* п'яву́шник.

БАЛАЦЯ́НКА *ж. розм.* боло́то *с.*; заболо́чене мі́сце.

БАЛАЧЫ́НА *ж. обл.* **1.** боло́то *с.*, болі́тце *с.*; **2.** хма́рка, хмари́нка.

БАЛБАТА́ННЕ *с. розм.* **1.** базі́кання, балакани́на *ж.*, бала́кання, балачки́; *(прост.)* патя́кання; **2.** бу́лькання, булькота́ння, булькоті́ння, клекота́ння, клекоті́ння.

БАЛБАТА́ЦЬ *недок. розм.* **1.** базі́кати, торо́чити, моло́ти, тереве́нити, ля́пати, торохті́ти; **2.** *(говорити дурниці)* базі́кати, плеска́ти, варня́кати, патя́кати, пащекува́ти; **3.** *(говорити голосно, але нерозбірливо)* лопота́ти, лопоті́ти; варня́кати, верзя́кати; **~бо́ча, як індык** лопоти́ть, як інди́к; **4.** *(про воду і т. ін.)* бу́лькати, булькоті́ти, булькота́ти, клекоті́ти, клекота́ти.

БАЛБАТЛІ́ВАСЦЬ *ж.* балаку́чість, балакли́вість.

БАЛБАТЛІ́ВЫ балаку́чий, балакли́вий, *(розм.)* язика́тий.

БАЛБАТНУ́ЦЬ *док. однокр.* бо́вкнути, ля́пнути (язико́м).

БАЛБАТНЯ́ *ж. розм.* **1.** *(дія)* базі́кання, балакани́на, бала́чка, патя́кання, торохті́ння; **2.** (пусті, поро́жні) балачки́, тереве́ні, дурни́ці, нісені́тниці.

БАЛБАТУ́Н, -на́ *ч. розм.* **1.** балаку́н, базі́ка, базі́кало, щебету́н, бо́вкало, лепету́н, торохті́й, талала́й; **2.** *(балакучий веселун)* баляндра́сник, базі́ка, жарту́н, жартівни́к; **3.** *(вигадник)* брехуне́ць, пліткар.

БАЛБАТУ́ХА *ж. розм.* **1.** балаку́ха, базі́ка, базі́кало, щебету́ха, цокоту́ха, лепету́ха, торохті́йка, талала́йка, ляскоту́ха; **2.** *(вигадниця)* брехýха, плітка́рка.

БАЛБАТУ́ШКА *ж. розм.* балаку́шка, щебету́шка, цокоту́шка.

БАЛДЫ́К, -ка́ *ч. лайл.* те́лепень, йо́лоп, бевзь, бо́вдур.

БАЛЕ́СНА *прислівн. обл.* **1.** хворобли́во; **2.** бо́лісно, болю́че.

БАЛЕ́СНАСЦЬ *ж. обл.* **1.** хворобли́вість, хи́рість, хи́рність, хирля́вість, хи́рявість; **2.** бо́лісність, болю́чість.

БАЛЕ́СНЫ *обл.* **1.** хворобли́вий, хи́рий, хирля́вий, хи́рний, хи́рявий; **2.** бо́лісний, болю́чий.

БАЛЕ́Я *ж. (широка посудина для прання білизни)* ба́лія.

БАЛО́НЬ *ж. розм.* оболо́нь.

БАЛО́ТНІК, -ку *ч. бот.* вири́нниця *ж.*

БАЛО́ТНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* виринницеві.

БАЛО́ТНІЦА *ж. бот.* ситняг *ч.*, *(рідше)* ситня́к *ч.*

БА́ЛЦКІ ба́лтський; **б. субстра́т** ба́лтський субстра́т.

БАЛЬ, *род.* **ба́лю** *ч.* **1.** *(вечір з танцями)* бал; **2.** *(званий обід)* банке́т, у́чта *ж.*; ◊ **ско́нчан баль** *розм.* та й край! та й го́ді! а́мба!

БАЛЬЗАМІ́Н *ч. і* **БАЛЬЗАМІ́НА** *ж. бот.* розри́в-трава́ *ж.*, бальзамін *ч.*

БАЛЬЗАМІ́РАВАННЕ *с.* бальзамува́ння.

БАЛЬЗАМІ́РАВАНЫ бальзамо́ваний.

БАЛЬЗАМІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* бальзамува́тися.

БАЛЬЗАМІ́РАВАЦЬ *недок.* бальзамува́ти.

БАЛЬЗАМІРО́ВАЧНЫ бальзамува́льний.

БАЛЬЗАМІРО́ЎКА *ж.* бальзамува́ння.

БАЛЬЗАМІРО́ЎШЧЫК *ч.* бальзамува́льник.

БАЛЬЗАМІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* бальзамува́льниця.

БАЛЬНІ́ЦА *ж.* ліка́рня.

БАЛЬНІ́ЧНЫ лікарня́ний; **б. ліст** лікарня́ний листо́к, листо́к непрацезда́тності.

БАЛЬША́К, -ка́ *ч.* би́тий шлях; *(діал.)* гости́нець.

БАЛЬШУ́Н, -на́ *ч.* **1.** ста́рший *(хлопець у родині)*, пі́дліток; **2.** *розм. (більший на зріст)* вели́кий; *(розм. — ще)* здоро́вий; доро́слий.

БАЛЬШУ́ХА *ж.* **1.** ста́рша *(серед дітей у родині)*, *(розм. — ще)* пі́ддівок; **2.** *розм.* вели́ка, доро́сла.

БАЛЮ́ЧА *прислівн.* **1.** бо́ляче; **б. вы́цяць руку́** бо́ляче заби́ти ру́ку; **2.** хворобли́во, бо́лісно, болю́че; **ён б. ўспрыма́е кры́тыку** він хворобли́во (бо́лісно) сприйма́є кри́тику; **3.** *у знач. безос. реч.* бо́ляче, боли́ть; при́кро, ура́зли́во; **мне б. за яго́** мені́ бо́ляче (при́кро) за ньо́го.

БАЛЮ́ЧАСЦЬ *ж.* бо́лісність, болю́чість.

БАЛЮ́ЧЫ **1.** *(пошкоджений хворобою, пораненням)* хво́рий; **б. па́лец** хво́рий па́лець; **2.** *прям., перен.* хворобли́вий, бо́лісний; *(про душевні переживання — ще)* бо́лісний, болю́чий, несте́рпний; **~чая апера́цыя** бо́лісна опера́ція; **~чыя ўспамі́ны** болю́чі (бо́лісні) спо́гади; **3.** *перен.* хво́рий; болю́чий; ◊ **~чае ме́сца** хво́ре мі́сце; **~чае пыта́нне** болю́че пита́ння.

БАЛЯВА́ННЕ *с.* бенкетува́ння.

БАЛЯВА́ЦЬ *недок.* бенкетува́ти.

БАМБАРДЗІРАВА́ННЕ *с.* бомбардува́ння.

БАМБАРДЗІРАВА́НЫ бомбардо́ваний. — *Див. ще* **бамбардзі́раваць.**

БАМБАРДЗІРАВА́ЦЦА *недок. пас.* бомбардува́тися.

БАМБАРДЗІРАВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* бомбардува́ти.

БАМБАРДЗІРО́ВАЧНЫ бомбардува́льний.
БАМБАРДЗІРО́ЎКА *ж.* бомбардува́ння *с.*
БАМБАРДЗІРО́ЎШЧЫК *ч.* бомбардува́льник.
БАМБЁЖКА *ж. розм.* бомбува́ння.
БАМБІ́ЗА *ч. розм. знев.* здорова́нь, здорови́ло.
БАНДА́РКА *ж. розм.* бо́нда́рство *с.*, бондарюва́ння *с.*
БАНДА́РНІЧАЦЬ *і* **БАНДА́РЫЦЬ** *недок. розм.* бондарюва́ти.
БА́НЬКА *ж. (кільце для прикріплення коси до косовища) розм.* напе́рсток *с.*
БАРАДА́ЎНІК, -ку *ч. бот.* пра́зелень *ж.*, бороді́вник.
БАРА́Н[1], -на́ 1. *ч. (тварина)* бара́н; **2.** *обл. (птах)* бека́с, бара́нчик, вівча́рик; **3.** *лайл.* бара́н; ◊ **упе́рціся як б.** упе́ртися як бара́н; **як б. на но́выя варо́ты (глядзе́ць)** як бара́н на нові во́рота (диви́тися, ви́рячитися); **як б. у апте́цы** як бара́н в апте́ці.
БАРА́Н[2], -на́ *ч. стол.* струг.
БАРАНАВАЛО́К *ч. обл.* боронува́льник, волочи́льник.
БАРАНАВА́ЦЬ *недок.* **1.** боронува́ти, волочи́ти; **2.** *(залишати борозну)* борозни́ти; **жэ́рдка ~ва́ла зямлю́** жерди́на борозни́ла зе́млю; ◊ **баранава́ць нага́мі** (ле́две, наси́лу) но́ги волочи́ти.
БАРАНКО́ВЫ смýшковий, смуше́вий; **~вая ша́пка** смуше́ва (смýшкова) ша́пка.
БАРАНО́ВЫ бара́нячий; **б. лой** бара́нячий лій.
БАРАНО́К, -нка́ *ч. (хутро)* смýшок, смух.
БАРАНО́Ў бара́нячий; ◊ **сагну́ць (скруці́ць) у б. рог** скрути́ти в бара́нячий ріг.
БАРАЦЬБІ́Т, -та́ *ч. (за що)* боре́ць; побо́рник *(чого)*.
БАРАЦЬБІ́ТКА *ж. (за що)* боре́ць; побо́рниця *(чого)*.
БА́РВА *ж.* багре́ць *ч.*, багря́нець *ч.*
БАРВАВА́ТЫ багряни́стий.
БАРВАВА́ЦЬ *недок.* багряни́ти, червони́ти.
БАРВАВЕ́ЦЬ *і* **БАРВО́ВЕЦЬ, БАРВЯНІ́ЦЦА** *недок.* багрові́ти, багряні́ти; червоні́ти.
БАРВЕ́НАК, -нку *ч. бот.* барві́нок.
БАРВІ́СТЫ *і* **БАРВЯНЦО́ВЫ** багряни́стий.
БАРВО́ВАСЦЬ *і* **БАРВЯ́НАСЦЬ** *ж.* багря́ність, багро́вість.
БАРВО́ВЫ *і* **БАРВЯ́НЫ** багря́ний, багро́вий; *(розм.)* буряко́вий.
БАРВЯ́НАСЦЬ *див.* **барво́васць**.
БАРВЯНЕ́Ц *ч. і* **БАРВЯНІ́ЦА** *ж.* багря́нець, багре́ць.
БАРВЯ́НІЦА *див.* **барвянец**.
БАРВЯНЕ́ЦЬ *недок.* багряні́ти, багрові́ти.
БАРВЯ́НІЦЦА *див.* **барваве́ць**.
БАРВЯНЦО́ВЫ *див.* **барві́сты**.
БАРВЯ́НЫ *див.* **барво́вы**.
БАРЗДЖЭ́Й *прислівн. вищ. ст. обл.* шви́дше, хутќіше, *(діал.)* борзі́ше.
БАРКУ́Н, -ну́ *ч. бот.* буркýн.
БАРКУНО́ВЫ буркуно́вий.
БАРСА́ЦЬ *недок. розм.* протя́гувати воло́ку у вýшка постолі́в.
БА́РХАТНЫ: **ба́рхатны сезо́н** оксами́товий (оксами́тний, *рідко* — ба́рхатний) сезо́н.
БАРШЧЭ́ЎНІК, -ку *ч. бот.* борщівни́к.
БАСАНО́Ж *прислівн.* **1.** босо́ніж; **бе́гаць б.** бігати босо́ніж (бо́сим, бо́сими нога́ми); **2.** *розм.* на босо́ніж; **абу́ць чараві́кі басано́ж** взýти череви́ки на босо́ніж (на бо́су но́гу).
БАСАТА́ *і* **БАСО́ТА** *зб. ж. лайл.* голодра́нці, босячня́.
БАСІ́ДЛА, -лы *ч. прост.* баси́ло, баси́ще.
БАСО́ТА *див.* **басата́**.
БА́СТА *виг. розм.* го́ді, край, а́мба; до́сить; *(рідк.)* ба́ста; **сказа́ў, і б.!** сказа́в, і го́ді! (і квит!).
БАСТАВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* страйкува́ти, *(рідше)* бастува́ти.
БАСТУ́ЮЧЫ 1. *дієприкм.* страйкýючий; **2.** *у знач. імен.* страйка́р; **сро́дкі для ~чых** ко́шти (за́соби) для страйкарі́в.
БАСЦІ́ *див.* **бада́ць**.
БАСЦІ́СЯ *див.* **бада́цца**.
БАСЭ́ТЛЯ *ж. муз. розм.* басо́ля.
БАТЛЕ́ЕЧНІК *і* **БАТЛЕ́ЙШЧЫК** *ч. театр. істор. (учасник вертепного спектаклю)* верте́пник, батле́йник; райо́шник.
БАТЛЕ́ЕЧНЫ *див.* **батле́йкавы**.
БАТЛЕ́ЙКА *ж. театр. істор.* верте́п *ч.*, батле́йка *ж.*; райо́к *ч.*
БАТЛЕ́ЙКАВЫ *і* **БАТЛЕ́ЕЧНЫ** *театр. істор.* верте́пний; батле́йковий; райко́вий.
БАТЛЕ́ЙШЧЫК *див.* **батле́ечнік**.
БА́ЎКА *див.* **ба́ва**.
БА́ЎЛЕННЕ *див.* **ба́венне**.
БАЎТУ́Н, -на́ *ч. (безплідне яйце)* ро́збовток, бовтýн, бовтю́к.
БАЎТУ́ХА *ж. розм. (пійло)* бо́втанка; *(рідка несмачна страва)* баланда́.
БАЎТУ́ШКА *ж. розм. (яєчня)* бо́втанка.
БАХАНЕ́Ц, -нца́ *див.* **баха́нка**.
БАХА́НКА *ж. і* **БАХАНЕ́Ц** *(розм.) ч.* хлібі́на; буха́нка; *(кругла)* паляни́ця.
БАХІ́ЛЫ, -лаў *одн.* **бахі́ла** *(саморобні гумові галоші на валянки)* чýні, *(одн.)* чýня *ж.*
БАХМА́ТЫ пи́шний, розкі́шний; розло́жистий.
БАХУ́Р *ч. прост. обл.* карапýз, опе́цьок; теле́сик.
БАХЧА́ *ж.* баштáн *ч.*
БАХЧАВО́Д *ч.* баштáнник.
БАХЧАВО́ДНЫ баштáнницький.
БАХЧАВО́ДСТВА *с.* баштáнництво.
БАХЧАВЫ́ баштáнний, баштáновий.
БАЦ, -ца *ч. зоол. обл.* пацю́к.
БАЦВІ́ННЕ *с.* **1.** ги́чка *ж.*, буряччи́ння; **2.** *кул.* ю́шка з буряччи́ння; холодни́к; холо́дний борщ.
БА́ЦНУЦЬ *док. і однокр. розм.* бáхнути, ге́пнути, тарáхнути.
БА́ЦЬКАЎСКІ *(який належить або властивий батькові)* бáтьківський, *(поет.)* о́тчий, бáтьків, *(розм.)* тáтів; **б. харáхтар** бáтьківська вдáча; **~кая сядзíба** бáтьківська сади́ба; **~кая спáдчына** бáтьківська спáдщина.
БАЦЬКО́ЎСКІ *(який складається з батьків)* бáть-

ківський; **б. камітэ́т** ба́тьківський коміте́т; **б. сход** ба́тьківські збо́ри.

БАЦЮ́ХНА *ч.* **1.** *(у звертанні)* ба́теньку, ба́течку; **2.** *розм. фам.* го́лубе, ба́теньку, ба́течку; ◊ **~ны (мае́)!** ба́течки! ба́течку мій! ма́тінко моя́! *(при переляку)* ой ли́шенько (мені)! (ой) ле́ле!

БАЦЯ́Н, -на́ *ч. обл.* чорногу́з, леле́ка, бу́сол.

БА́ЧЛІВЫ прони́кливий, допи́тливий.

БА́ЧНА *розм. у знач. безос. прис.* ви́дно; **адгэ́туль усё до́бра б.** звідси все до́бре ви́дно.

БА́ЧНАСЦЬ *ж.* **1.** *(можливість бачити)* ви́димість; **2.** *(зовнішня подібність, яка робить обманливе враження)* подо́ба, *(рідше)* ви́димість; **б. высакаро́дства** подо́ба (ви́димість) шляхе́тності; ◊ **гэ́та то́лькі б.** це тільки так здає́ться.

БА́ЧНЫ 1. ви́димий; я́вний; **2.** зри́мий.

БАЧУ́РКА *ж. розм. (маленька бочка)* бо́чечка.

БАЯЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* боєзда́тність.

БАЯЗДО́ЛЬНЫ боєзда́тний.

БАЯ́РЫШНІЦА *ж. ент. (метелик)* біла́н жилкува́тий, *(рідше)* боя́ришниця.

БЕ́ГЛА *прислівн.* **1.** побі́жно, нашвидку́; **2.** ві́льно.

БЕ́ГЛАСЦЬ *ж.* **1.** побі́жність, поверхо́вість; **2.** ві́льність, шви́дкість.

БЕ́ГЛЫ 1. *істор.* збі́глий, уте́клий; **б. прыго́нны** кріпа́к-утіка́ч, збі́глий (уте́клий) кріпа́к; **2.** побі́жний, поверхо́вий; **б. агля́д** побі́жний (поверхо́вий) о́гляд; **б. по́зірк** побі́жний по́гляд; **3.** швидки́й; ◊ **б. аго́нь** *військ.* швидки́й во́гонь; **4.** ві́льний, швидки́й; **~лае чыта́нне** ві́льне чита́ння; **5.** *грам.* випадни́й; **б. гало́сны** випадни́й голосни́й.

БЕ́ГМА *присл. обл.* бі́гом, бігце́м; ◊ **б. бе́гчы** бі́гом бі́гти.

БЕ́ГЧЫ *недок. у різн. знач.* бі́гти; ◊ **б. без агля́дкі** бі́гти не огляда́ючись; **б. з усі́х ног** бі́гти щоду́ху (щоси́ли, скі́льки є си́ли, скі́льки ду́ху, чимду́ж); **б. за вачы́ма** бі́гти світ за о́чі; **б. як на пажа́р** бі́гти як на поже́жу.

БЕДАЧЫ́НА *ч. і ж. розм.* бідола́ха, небора́ка, сіро́ма, сірома́ха.

БЕ́ДСТВА *с.* ли́хо, біда́ *ж.,* неща́стя; **стыхі́йнае б.** стихі́йне ли́хо.

БЕЗАБАРО́ННА *прислівн.* безза́хисно.

БЕЗАБАРО́ННАСЦЬ *ж.* безза́хисність, *(рідше)* безборо́нність, безоборо́нність.

БЕЗАБАРО́ННЫ безза́хисний, *(рідше)* безборо́нний, безоборо́нний.

БЕЗАБЛІ́ЧНА *прислівн.* неви́разно.

БЕЗАБЛІ́ЧНАСЦЬ *ж.* неви́разність, безли́кість.

БЕЗАБЛІ́ЧНЫ неви́разний, безли́кий.

БЕЗАГАВО́РАЧНА *прислівн.* беззастере́жно, без застере́жень.

БЕЗАГАВО́РАЧНАСЦЬ *ж.* беззастере́жність.

БЕЗАГАВО́РАЧНЫ беззастере́жний.

БЕЗАДГАВО́РАЧНА *прислівн.* беззапере́чно; *(розм.)* не пе́речачи, без запере́ченння.

БЕЗАДГАВО́РАЧНАСЦЬ *ж.* беззапере́чність, безсупере́чність.

БЕЗАДГАВО́РАЧНЫ беззапере́чний, безсупере́чний.

БЕЗАДКА́ЗНА[1] *прислівн.* безвідповіда́льно.

БЕЗАДКА́ЗНА[2] *прислівн.* безвідмо́вно.

БЕЗАДКА́ЗНА[3] *прислівн.* беззапере́чно; безмо́вно, безголо́со; безслове́сно, покі́рно; сумі́рно.

БЕЗАДКА́ЗНАСЦЬ[1] *ж.* безвідповіда́льність.

БЕЗАДКА́ЗНАСЦЬ[2] *ж.* безвідмо́вність.

БЕЗАДКА́ЗНАСЦЬ[3] *ж.* [безмо́вна] покі́рність (поко́ра); сумі́рність.

БЕЗАДКА́ЗНЫ[1] *у різн. знач.* безвідповіда́льний; **б. учы́нак** безвідповіда́льний вчи́нок; **~ная балбатня́** безвідповіда́льна балакани́на; **~ная асо́ба** безвідповіда́льна осо́ба.

БЕЗАДКА́ЗНЫ[2] безвідмо́вний; **~ная рабо́та мато́ра** безвідмо́вна робо́та двигуна́.

БЕЗАДКА́ЗНЫ[3] 1. *(покірний)* безслове́сний, безмо́вний; покі́рний; сумі́рний; **~ная істо́та** безслове́сна (безмо́вна, покі́рна) істо́та; **2.** без ві́дповіді, без ві́дгуку; **~нае пісьмо́** лист без ві́дповіді.

БЕЗАДКЛА́ДНА *прислівн.* невідкла́дно.

БЕЗАДКЛА́ДНАСЦЬ *ж.* невідкла́дність.

БЕЗАДКЛА́ДНЫ невідкла́дний.

БЕЗАДМО́ЎНА *прислівн.* беззапере́чно, безсупере́чно.

БЕЗАДМО́ЎНАСЦЬ *ж.* беззапере́чність, безсупере́чність.

БЕЗАДМО́ЎНЫ беззапере́чний, безсупере́чний; **нае выкана́нне зага́ду** беззапере́чне (безсупере́чне) викона́ння нака́зу.

БЕЗАДНО́СНА *прислівн.* безвідно́сно.

БЕЗАДНО́СНАСЦЬ *ж.* безвідно́сність.

БЕЗАДНО́СНЫ безвідно́сний.

БЕЗАДРЫ́ЎНА *прислівн.* безвідри́вно.

БЕЗАДРЫ́ЎНАСЦЬ *ж.* безвідри́вність.

БЕЗАДРЫ́ЎНЫ безвідри́вний.

БЕЗАДХО́ДНЫ безвідхо́дний; **~ная вытво́рчасць** безвідхо́дне виробни́цтво.

БЕЗАСКО́ЛАЧНЫ безоско́лковий; **~нае шкло** безоско́лкове скло.

БЕЗБАЦЬКО́ЎСТВА *с. розм.* **1.** сирі́тство; бездо́глядність *ж.*; **2.** *(який не має батька)* безба́тченко *ч.*; *(сирота — ще)* сирота́ *ч. і ж.*, сироти́на *ч. і ж.*

БЕЗБЯЛКО́ВЫ безбілко́вий.

БЕЗБЯРЭ́ЖЖА *с.* безбере́жжя; безме́жність *ж.*

БЕЗБЯРЭ́ЖНАСЦЬ *ж.* безбере́жність, безкра́йність, бе́зкрай *ч.*

БЕЗБЯРЭ́ЖНЫ безбере́жний, безбере́гий; *(безмежний — ще)* безкра́їй, безкра́йній, *(поез.)* неокра́їй; неогля́дний.

БЕЗВЫКА́ЗНІКАВЫ *грам.* безприсудко́вий.

БЕЗВЫНІКО́ВА *прислівн.* безрезульта́тно.

БЕЗВЫНІКО́ВАСЦЬ *ж.* безрезульта́тність.

БЕЗВЫНІКО́ВЫ безрезульта́тний.

БЕЗВЫХО́ДНА *прислівн.* безви́хідно; безпора́дно.

БЕЗВЫХО́ДНАСЦЬ *ж.* безви́хідність; безпора́дність.

БЕЗВЫХО́ДНЫ 1. безви́хідний; безпора́дний; **~нае стано́вішча** безви́хідне (безпора́дне) стано́вище; безви́хідь; **2.** важки́й, тяжки́й; безнаді́йний; безпросві́тний; **~ныя ду́мкі** важкі́ думки́; **~ная журба́** тяжка́ (безпросві́тна) журба́.

БЕЗГАЛО́ССЕ *с. розм.* безмо́вність *ж.*; німа́ ти́ша, німо́тність *ж.*, німота́ *ж.*

БЕЗГАСПАДА́РЛІВА *прислівн.* безгоспода́рно.

БЕЗГАСПАДА́РЛІВАСЦЬ *ж.* безгоспода́рність.

БЕЗГАСПАДА́РЛІВЫ безгоспода́рний.

БЕЗГАСПАДА́РНЫ 1. *(який не має господаря)* безгоспода́рний, *(юр.)* ви́морочний; **2.** *(без ладу в господарстві)* безгоспода́рний.

БЕЗГУСТО́ЎНА *прислівн.* без смаку́.

БЕЗГУСТО́ЎНАСЦЬ *і* **БЯЗГУ́СЦІЦА** *ж.* не́смак *ч.*, бе́зсмак *ч.*

БЕЗГУСТО́ЎНЫ *(без художнього смаку)* позба́влений сма́ку, без сма́ку.

БЕЗГУСТО́ЎШЧЫНА *ж. розм.* не́смак *ч.*, бе́зсмак *ч.*

БЕЗДАГЛЯ́ДНАСЦЬ *ж.* бездо́глядність.

БЕЗДАГЛЯ́ДНЫ бездо́глядний; **~ная жывёла** бездо́глядна худо́ба.

БЕЗДАЖДЖО́ЎЕ *с. розм.* бездощі́в'я; су́ша *ж.*, суш *ж.*

БЕЗДАКО́РНА *прислівн.* **1.** бездога́нно; **2.** безва́дно, бездога́нно, че́сно.

БЕЗДАКО́РНАСЦЬ *ж.* **1.** бездога́нність; **2.** безва́дність, бездога́нність, че́сність. — *Див. ще* **бездако́рны**.

БЕЗДАКО́РНЫ 1. бездога́нний; **~ныя паво́дзіны** бездога́нна поведі́нка; **2.** безва́дний; бездога́нний, че́сний; **~ная пра́ца** бездога́нна (че́сна) пра́ця.

БЕ́ЗДАНЬ *ж. і* **БЯЗДО́ННЕ** *с.* **1.** безо́дня *ж.*, прова́лля *с.*, прі́рва *ж.*; **2.** *(велика кількість)* си́ла-силе́нна, бе́зліч; **3.** *перен. (глибока розбіжність)* безо́дня; прі́рва; ◊ **б. праму́драсці** скарбни́ця (си́ла-силе́нна) ро́зуму (премудрості).

БЕЗДАПАМО́ЖНА *прислівн.* безпора́дно, безпо́мічно.

БЕЗДАПАМО́ЖНАСЦЬ *ж.* безпора́дність, безпо́мічність; безси́лля *с.*

БЕЗДАПАМО́ЖНЫ *і* **БЯЗРА́ДНЫ** безпора́дний, безпо́мічний; *(перен.)* жалюгі́дний.

БЕ́ЗДАР *ч. і ж. розм.* безда́рність, безда́ра, незда́ра, незда́рисько.

БЕ́ЗДАРАЖ *ж.* **1.** бездорі́жжя *с.*; **2.** *(пора, коли дороги стають непроїжджими)* бездорі́жжя *с.*; *(рідк.)* ро́зтань, ро́зталь, ро́зквась, ро́зкаль; **асе́нняя б.** осі́ннє бездорі́жжя (осі́ння ро́зквась); **веснава́я б.** весня́не бездорі́жжя; ро́зтань, ро́зталь.

БЕЗЗАГА́ННА *прислівн.* **1.** бездога́нно; **2.** відмі́нно; чудо́во; доскона́ло; **3.** бездога́нно; че́сно.

БЕЗЗАГА́ННАСЦЬ *ж.* бездога́нність.

БЕЗЗАГА́ННЫ 1. *(якісний, без недоліків)* бездога́нний; **~ная рабо́та** бездога́нна робо́та (пра́ця); **2.** *(досконалий)* бездога́нний, відмі́нний, чудо́вий; **~ныя паво́дзіны** бездога́нна поведі́нка; **3.** че́сний, безва́дний, непогрі́шний.

БЕЗЗАПАВЕ́ТНА *прислівн.* беззаві́тно, самові́ддано.

БЕЗЗАПАВЕ́ТНАСЦЬ *ж.* беззаві́тність, самові́дданість.

БЕЗЗАПАВЕ́ТНЫ беззаві́тний, самові́дданий.

БЕЗЗВАРО́ТНА *прислівн.* **1.** безповоро́тно, неповоро́тно; **2.** *(без повернення)* без воротгя́. — *Див. ще* **беззваро́тны**.

БЕЗЗВАРО́ТНАСЦЬ *ж.* безповоро́тність, неповоро́тність.

БЕЗЗВАРО́ТНЫ 1. *(втрачений назавжди)* безповоро́тний, неповоро́тний; **~нае мі́нулае** безповоро́тне мину́ле; **2.** *(який не підлягає поверненню)* безповоро́тний; **~ная пазы́ка** безповоро́тна по́зика (по́зичка).

БЕ́ЗЛІЧНЫ незліче́нний, незчисле́нний.

БЕ́ЗЛЮДЬ *ж. розм.* безлю́ддя *с.*

БЕЗМАЕ́МАСНЫ безмайно́вий.

БЕЗМАЁНТКАВЫ *і* **БЕЗМАЯНТКО́ВЫ** *істор.* безмає́тний; **б. дваранí́н** безмає́тний дворяни́н.

БЕЗНАГЛЯ́ДНА *прислівн.* бездо́глядно.

БЕЗНАГЛЯ́ДНАСЦЬ *ж.* бездо́глядність; **дзіця́чая б.** дитя́ча бездо́глядність.

БЕЗНАГЛЯ́ДНЫ бездо́глядний.

БЕЗНАЗО́ЎНЫ безіме́нний; **~нае во́зера** безіме́нне о́зеро.

БЕЗНАСЕ́НКА *ж. сад.* безсім'я́нка.

БЕЗНАЯ́ЎНЫ *фін.* безготівко́вий, безгрошови́й, безгроше́вий; **б. разлі́к** безготівко́вий розраху́нок.

БЕЗРАБО́ЦЦЕ *с.* неро́бство, ле́дарство; *(розм.)* гультя́йство.

БЕЗРАЗВА́ЖНА *прислівн.* безрозсу́дно, нерозсу́дно, нерозсу́дливо, нерозва́жливо, нерозва́жно; безглу́здо.

БЕЗРАЗВА́ЖНАСЦЬ *ж.* безрозсу́дність, нерозсу́дність, нерозсу́дливість, нерозва́жність, нерозва́жливість; безу́мство *с.*, безу́мність; безглу́здість.

БЕЗРАЗВА́ЖНЫ нерозсу́дливий, нерозва́жливий, безрозсу́дний, нерозсу́дний; **б. у́чынак** безрозсу́дний (нерозсу́дний, нерозва́жливий, нерозсу́дливий) вчи́нок.

БЕЗУВА́ЖНА *і* **БЕЗУВА́ЖЛІВА** *(розм.) прислівн.* байду́же, байду́жно.

БЕЗУВА́ЖНАСЦЬ *і* **БЕЗУВА́ЖЛІВАСЦЬ** *(розм.) ж.* байду́жість, байду́жність.

БЕЗУВА́ЖНЫ *і* **БЕЗУВА́ЖЛІВЫ** *(розм.)* байду́жий, байду́жний.

БЕЗУДЗЕ́ЛЬНА *прислівн.* ба́йдуже, байду́жно.

БЕЗУДЗЕ́ЛЬНАСТЬ *ж.* байду́жість, байду́жність.

БЕЗУДЗЕ́ЛЬНЫ байду́жий, байду́жний.

БЕЗУЛА́ДДЗЕ *с.* безвла́ддя, безуря́ддя.

БЕЗУЛА́ДНА *прислівн.* безвла́дно.

БЕЗУЛА́ДНЫ безвла́дний.

БЕЛАБРЫ́СЫ *розм.* біля́вий.

БЕЛАВО́КІ білоо́кий.

БЕЛАВО́ЧКА *ж. іхт., орн.* білозі́рка.

БЕЛАГАРТАВА́ЛЬНЫ *мет.* біложарови́й.

БЕЛАКАПЫ́ТНІК, -ку *ч. бот.* кремена́ *ж.*; *(обл.)* білокопи́тник.

БЕЛАКУ́ДРАНІК, -ку *ч. бот.* м'я́точник, глуха́ кропива́.

БЕЛАКУ́РЫ біля́вий.

БЕЛАПЁРЫ *(який має біле пір'я, оперення)* білопе́рий.

БЕ́ЛА-РУЖО́ВЫ біло-роже́вий.

БЕЛАСЦЕ́ННЫ білості́нний.

БЕЛАТА́ *ж. розм.* бі́лість, білизна́.

БЕЛАТВА́РЫ білоли́ций, білови́дий.

БЕЛАШЭ́РСНЫ білоше́рстий.

БЕ́ЛЕНЕЧКІ *зменш.-пестл.* білісінький.
БЕ́ЛЕНЬКІ біле́нький; ◊ **любі́це нас чо́рненькімі, а бе́ленькімі нас уся́кі палю́біць** любіть нас чорне́нькими, а біле́нькими нас будь-хто́ полю́бить.
БЕ́ЛІВА *с. розм.* побілка *ж.*, побіл *ч.*; білення *с.*, біління *с.*; *(вапном — ще)* вапнува́ння.
БЕ́ЛЛЕ *зб. с. обл.* біли́зна *ж.*
БЕЛЬ *ж.* білість, білизна́.
БЕ́ЛЬМЫ, -маў *тільки мн. груб. прост. (очі)* баньки́, ба́лухи, сліпаки́.
БЕНЗАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* бензопостача́ння.
БЕНЗАЗАПРА́ВАЧНАЯ *імен.* бензозапра́вна.
БЕНЗАЗАПРА́ВАЧНЫ бензозапра́вний.
БЕНЗАЗАПРА́ЎШЧЫК *ч.* бензозапра́вник.
БЕНЗАЗАПРА́ЎШЧЫЦА *ж.* бензозапра́вниця.
БЕНЗАПРАВО́Д *ч.* бензопровід.
БЕНЗІ́Н, -ну *ч.* бензи́н.
БЕРАГЧЫ́ *недок. у різн. знач* берегти́; ◊ **б. як зрэ́нку во́ка** берегти́ як зіни́цю о́ка.
БЕРАГЧЫ́СЯ *недок.* **1.** *(бути обережним)* берегти́ся; **б. ад прасту́ды** берегти́ся просту́ди; **2.** *пас.* берегти́ся.
БЕРАЗА́К *див.* **бярэ́знік**.
БЕРВЯНО́ *с., мн.* **бярвёны** *і* **БЯРНО́** *(обл.) с., мн.* **бёрны** *прям., перен.* коло́да *ж.*, дереви́на *ж.*
БЕСКАНЦО́ВЫ *див.* **бяско́нцы**.
БЕСКАСЦЁВЫ безко́стий, безкістко́вий.
БЕСКАШТАРЫ́СНЫ *фін.* безкошто́рисний.
БЕСКВАТЭ́РНЫ безкварти́рний.
БЕСКІСЛАРО́ДНЫ безкисне́вий.
БЕСКЛАПО́ТНА *прислівн.* безтурбо́тно, безжу́рно.
БЕСКЛАПО́ТНАСЦЬ *ж.* безтурбо́тність; недба́лість.
БЕСКЛАПО́ТНЫ безтурбо́тний, безкло́пітний, безжу́рний; недба́лий.
БЕСПАДМА́ННЫ безобма́нний.
БЕСПАКАРА́НА *прислівн.* безка́рно.
БЕСПАКАРА́НАСЦЬ *ж.* безка́рність.
БЕСПАКАРА́НЫ безка́рний.
БЕСПАРТО́ЧНІК *ч. розм.* безшта́нько, голошта́нько, голошта́н, голошта́нець, голодра́нець.
БЕСПАРТО́ЧНЫ *розм.* безшта́ний, голошта́ний.
БЕСПАСА́ЖНІЦА *ж. заст.* безпоса́жна, безприда́нна.
БЕСПАСПЯХО́ВА *прислівн.* невда́ло; даре́мно, ма́рно; *(рідк.)* безуспішно.
БЕСПАСПЯХО́ВАСЦЬ *ж.* невда́лість; даре́мність, ма́рність, надаре́мність; *(рідк.)* безуспішність.
БЕСПАСПЯХО́ВЫ невда́лий; даре́мний, ма́рний, надаре́мний; *(рідк.)* безуспішний.
БЕСПАТО́ЛЬНЫ невтішний, нещасли́вий, неща́сний; убо́гий; самі́тний, само́тній.
БЕСПЕРАМЕ́ННА *прислівн.* неодмінно, обов'язко́во, ко́нче, доко́нче, доконе́чно.
БЕСПЕРАМЕ́ННЫ неодмінний, обов'язко́вий, доконе́чний.
БЕСПЕРАПЫ́НКУ *і* **БЕСПЕРАПЫ́ННА** *прислівн.* безпере́рвно, безупи́нно, невпи́нно, без упи́ну, безуга́вно, безпереста́нно.
БЕСПЕРАПЫ́ННАСЦЬ *ж.* безпере́рвність, безупи́нність, невпи́нність, неспи́нність, безуга́вність.
БЕСПЕРАПЫ́ННЫ безпере́рвний, безупи́нний, невпи́нний, неспи́нний, ненаста́нний, безуга́вний.
БЕСПРАЦО́ЎЕ *с.* безробіття.
БЕСПРАЦО́ЎНАЯ *імен.* безробітна.
БЕСПРАЦО́ЎНЫ **1.** *прикм.* безробітний; **2.** *у знач. імен.* безробітний.
БЕСПРЫБЫТКО́ВА *прислівн.* неприбутко́во, безприбутко́во.
БЕСПРЫБЫТКО́ВАСЦЬ *ж.* неприбутко́вість, безприбутко́вість.
БЕСПРЫБЫТКО́ВЫ неприбутко́вий, безприбутко́вий.
БЕСПРЫНАЗО́ЎНІКАВЫ *грам.* безприйменнико́вий.
БЕСПРЫПЫ́НАЧНЫ безупи́нний, неспи́нний, невпи́нний, безпере́рвний; без зупи́нок; **б. пералёт** переліт без зупи́нок.
БЕСПЯЛЁСТКАВЫЯ *бот.* безпелюстко́ві.
БЕСПЯРЭ́ЧНА *прислівн.* беззапере́чно, безсупере́чно, безпере́чно; беззастере́жно.
БЕСПЯРЭ́ЧНАСЦЬ *ж.* беззапере́чність, безсупере́чність, безпере́чність; беззастере́жність.
БЕСПЯРЭ́ЧНЫ беззапере́чний, безсупере́чний; беззастере́жний.
БЕ́ССАНЬ *ж. розм.* безсо́ння *с.*, нічни́ці *(мн.)*, *(рідк.)* безсо́нниця.
БЕССМЯРО́ТНАСЦЬ *ж.* безсме́ртя *с.*, безсме́ртність, невмиру́щість; *(поез.)* несмерте́льність.
БЕССМЯРО́ТНЫ безсме́ртний; невмиру́щий; *(поез.)* несмерте́льний, несме́ртний; **~ная сла́ва** безсме́ртна (невмиру́ща) сла́ва.
БЕССПРАВАЗДА́ЧНАСЦЬ *ж.* беззвітність.
БЕССПРАВАЗДА́ЧНЫ *(безконтрольний)* беззвітний.
БЕССУБ'Е́КТНЫ: б. сказ *грам.* безсуб'є́ктне ре́чення.
БЕ́СТАЛАЧ *ж. розм.* **1.** бе́злад *ч.*, безла́ддя *с.*, розгардія́ш *ч.*; **2.** *(про людину)* нетяму́щий, дурни́й; *(розм.)* безголо́вий, непутя́щий.
БЕСХАЦІ́НЕЦ, -нца *ч. розм.* бурла́к, бурла́ка, бездо́мок, бездо́мник, безприту́льний, безха́тник, безха́тько, безха́тченко.
БЕСХАЦІ́НКА *ж. розм.* бурла́чка, бездо́мниця, безприту́льна.
БЕ́СЦАНЬ: за б. *розм. (купити, продати)* за бе́зцінь (за безці́нок).
БЕСЦЕНЯВЫ́ безтіньови́й.
БЕСЧАЛАВЕ́ЧНА *прислівн.* не по-лю́дському, не по-лю́дськи, нелю́дяно; жорсто́ко, лю́то.
БЕСЧАЛАВЕ́ЧНАСЦЬ *ж.* нелю́дськість, нелю́дяність; жорсто́кість, [звіря́ча] лю́тість.
БЕСЧАЛАВЕ́ЧНЫ нелю́дський, нелю́дяний; жорсто́кий, лю́тий.
БЗІК *ч. розм.* **1.** *род.* **бзі́ку** дивина́ *ж.*, дива́цтво *с.*; химе́ра *ж.*; **2.** *род.* **бзі́ка** *(про людину)* дива́к; чудна́ (ди́вна) люди́на.
БЗІКАВА́ТЫ *розм.* дивакува́тий; дива́цький.
БЗЫК *див.* **бзы́канне.**

БЗЫКАННЕ *і* **БЗЫНКАННЕ** *с.*, **БЗЫК,** *род.* **бзыку** *ч.* дзижчáння *с.*, гудíння *с.*, бринíння *с.*

БЗЫКАЦЬ *і* **БЗЫНКАЦЬ** *недок. розм.* дзижчáти, дзи́кати, дзинчáти, дзвинчáти, дзиготíти, дзикотíти; густи́, бринíти.

БЗЫКНУЦЬ *док. й однокр.* задзижчáти, дзи́знути, дзи́нкнути.

БІБІКІ: біць б. би́ти бáйдики, байдикувáти; займáтися дурни́цями.

БІБУЛА *ж.* 1. *обл.* промокáльний папір; *(розм.)* промокáшка, ви́мочка; 2. *істор. політ.* листíвка, метéлик *ч.*

БІЁЛАГ *ч.* біóлог.

БІЗУН, -нá *ч.* батíг, пýга *ж.*, гарáпник, *(рідк.)* арáпник; ◊ **голы як б.** гóлий як бýбон (як ми́ша); **усыпаць ~нóў** дáти батогá.

БІНДЗЮЖНІК *див.* **балагóл**.

БІРУЛЬКА *ж.* 1. брелóк *ч.*; 2. дерев'яна зáстібка; 3. бирю́лька; ◊ **гуляць у ~кі** займáтися дурни́цями.

БІРУЛЬКАВЫ брелкóвий.

БІТКОМ: б. набіты повнíсінький, пóвний-повнíсінький, нáпхом нáпханий; перепóвнений [ущéрть].

БІЦЮГ, -гá *ч.* битю́г, битю́к, возови́к.

БІЯЛОГІЯ *ж.* біолóгія.

БІЯСУВЯЗЬ *ж.* біозв'язóк *ч.*

БЛАГА *розм.* 1. *прислівн.* погáно, злé, кéпсько; паскýдно; **адчуваць сябе б.** почувáти себé погáно (злé, кéпсько); 2. *у знач. безос. прис.* погáно, недóбре, негарáзд; **яму стала б.** йомý стáло погáно (недóбре); 3. *у знач. прис.* погáно, недóбре; **б., што вы так многа курыце** погáно, що ви так багáто пáлите.

БЛАГІ 1. погáний, кéпський, недóбрий, паскýдний; **~гое надвор'е** погáна погóда, негóда; **б. характар** погáна (кéпська) вдáча; **б. уплыў** погáний вплив; **б. настрой** погáний (кéпський) нáстрій; **б. учынак** паскýдний вчи́нок; 2. хворобли́вий, хворови́тий, слаби́й, недýжий, нездорóвий; хи́рний, хирéнний, хирля́вий, хи́рявий; **б. выгляд** хворобли́вий ви́гляд; **б. клімат** нездорóвий клíмат; ◊ **~гое вока** лихé óко; **на б. канец** у найгíршому рáзі; **не кажучы ~гога слова** нíчого не кáжучи, ти́шком-ни́шком; **лепш б. мір, як добрая сварка** *присл.* крáще погáний мир, ніж дóбра свáрка; погáний мир крáщий від дóброї свáрки.

БЛАГОЕ *імен.* погáне, кéпське, недóбре.

БЛАЖЭЦЬ *недок.* 1. хýднути, марнíти; 2. ставáти погáним, кéпським; псувáтися.

БЛАЗАН, -зна *і* **БЛАЗЕН, -зна** *ч. розм.* 1. блáзень; клóун; 2. *розм. знев.* хлопчи́сько, молокóсос.

БЛАЗНІЦА *ж. розм.* 1. блазни́ха; 2. *розм. знев.* дівчи́сько.

БЛАЗНОТА *ж. розм. знев.* 1. хлопчи́сько, молокóсос; 2. *зб. знев. (про дітей)* малéча, дрібнóта.

БЛАЗНЮК, -кá *ч. розм. знев.* хлопчи́сько, молокóсос.

БЛАКІРАВАННЕ *с. у різн. знач.* блокувáння.

БЛАКІРАВАНЫ *дієприм., прикм.* блокóваний; **~ная пешка** *шах.* блокóваний пішáк. — *Див. ще* **блакіраваць.**

БЛАКІРАВАЦЦА 1. *недок. і док. політ. (вступати, вступити в блок)* блокувáтися; 2. *недок. пас.* блокувáтися.

БЛАКІРАВАЦЬ *недок. і док. у різн. знач.* блокувáти.

БЛАКІРОВАЧНЫ *залізн.* блокувáльний.

БЛАКІРОЎКА *ж. док. у різн. знач.* блокувáння.

БЛАКІТ, -ту *ч.* блаки́ть *ж.*, голубíнь *ж.*

БЛАКІТНА-ШЭРЫ сíро-блаки́тний.

БЛАКІТНІЦА *ж. орн.* блаки́тна (голубá) сини́ця.

БЛЕДНАТВАРЫ блідоли́ций.

БЛЁКАТ, -ту *ч. бот.* блекотá *ж.*; ◊ **~ту наеўся** *прост. груб.* блекоти́ наї́вся.

БЛЁКАТАВЫ блекоти́, з блекоти́.

БЛІЖЭЙ *прислівн. вищ. ст.* бли́жче; ◊ **б. да справы** бли́жче до дíла.

БЛІЖЭЙШЫ *прикм.* 1. *вищ. ст.* бли́жчий; **іх адносіны сталі ~шымі** ї́хні стосýнки стáли бли́жчими; 2. *найвищ. ст.* найбли́жчий, якнайбли́жчий, щонайбли́жчий; **абследавалі ~шыя населеныя пункты** обстéжили найбли́жчі насéлені пýнкти; **у б. час** найбли́жчим чáсом; **~шая задача** найбли́жче завдáння.

БЛІЖЭЦЬ *недок. розм.* наближáтися.

БЛІЗІР: для (дзеля) блізіру про людськé óко, щоб відвести́ óчі.

БЛІЗІЦЦА *недок.* наближáтися, надхóдити; **б. восень** наближáється (надхóдить) óсінь.

БЛІЗКАРОДНАСНЫ близькоспорíднений.

БЛІЗНЁ *с.* близня́.

БЛІЗНІЦА *ж.* близню́чка.

БЛІЗУ *прийм. розм.* 1. бíля; **б. рэчкі** бíля рíчки; 2. майже.

БЛІЗЮТКА *прислівн. зменш.-пестл.* близéсенько.

БЛІН, *род.* **бліна** *ч.* млинéць; ◊ **пячы як бліны** пекти́ як млинці; **разбіцца ў б.** з шкýри ви́лізти; кров з нóса; **першы б. камяком** пéрша чáрка кóлом; пéрший бýблик глéвкий; пéрші коти́ за плоти́.

БЛІНЕЦ, -нцá *ч.* млинéць.

БЛІННЫ *і* **БЛІНОВЫ** млинцéвий.

БЛІШЧАК, -кý *ч. мін. (складова частина назв деяких мінералів)* блиск; **жалезны б.** залíзний блиск; **свінцовы б.** свинцéвий блиск.

БЛІШЧАСТЫ бли́скýчий; лискýчий, лиснючий.

БЛЫТАНА *прислівн.* плýтано.

БЛЫТАНАСЦЬ *ж.* плýтаність.

БЛЫТАНІК *ч. розм.* плýтаник.

БЛЫТАНІНА *ж.* плутани́на; *(розм.)* плутани́ця, плýтанка.

БЛЫТАННЕ *с.* плýтання.

БЛЫТАНЫ плýтаний; **б. след** плýтаний слід.

БЛЫТАЦЦА *недок.* 1. плýтатися, сплýтуватися; 2. сплýтуватися, змíшуватися; 3. плýтатися; 4. *пас.* плýтатися; сплýтуватися; змíшуватися; вплýтуватися; ◊ **б. пад нагамі** плýтатися під ногáми.

БЛЫТАЦЬ *недок.* 1. плýтати, сплýтувати; **б. ніткі** плýтати (сплýтувати) нитки́; 2. *(про поняття)* сплýтувати, *(розм.)* змíшувати, мішáти; **б. два панящці** сплýтувати (плýтати) двóє

поня́ть (два поня́ття); **3.** *(говорити, розповідати неточно)* плу́тати; **не ~тайце, гавары́це ясне́й** не плу́тайте, говорі́ть ясні́ше; **4.** *(збивати з пантелику)* плу́тати, збива́ти; **ён мяне́ блы́тае** він мене́ плу́тає (збива́є); **5.** *(втягати в щось, усупереч бажанню)* вплу́тувати, вмі́шувати, замі́шувати; **не ~тайце мяне́ ў гэ́ту спра́ву** не вплу́туйте мене́ в цю спра́ву; **6.** *(помилятися, не впізнавати)* плу́тати; **яны́ так падо́бны, што іх заўсё́ды блы́таюць** вони́ так поді́бні, що їх за́вжди́ плу́тають; ◊ **б. сляды́** плу́тати (заплу́тувати) сліди́.

БЛЫХА́ *ж.* блоха́.

БЛЫШЫ́НЫ блоши́ний, бло́шачий.

БЛЮЗНА́ *ж. текст.* підплé́тина.

БЛЮ́ЗНЕННЕ *с.* **1.** блюзні́рство; **2.** ма́рення, маячня́ *ж.*

БЛЮЗНЕ́РЫЦЬ *недок.* блюзни́ти.

БЛЮ́ЗНІЦЦА *недок. розм.* ввижа́тися, приви́джуватися.

БЛЮ́ЗНІЦЬ *недок.* **1.** блюзни́ти; **2.** ма́рити, мая́чи́ти.

БЛЮ́ШЧЫК, -ку *ч. бот.* розхі́дник, котя́ча м’я́та.

БЛЯДЫ́ *обл.* блі́ди́й.

БЛЯСК, *род.* **бля́ску** *ч.* **1.** блиск, зблиск; *(глянець — ще)* лиск; **начы́сціць бо́ты да ~ку** начи́стити чо́боти до бли́ску (ли́ску); **2.** за́грáва *ж.*, ві́дблиск; **б. пажа́ру** за́грáва поже́жі; **б. со́нечных праменёў** ві́дблиск со́нячних про́менів (со́нячного промі́ння); **3.** *перен.* блиск, пи́шність, пишно́та; **б. убра́ння** пи́шність убра́ння (убо́ру); **б. та́ленту** блиск тала́нту; ◊ **з ~кам** блиску́че, чудо́во; **ва ўсі́м ~ку** в усі́й красі́ (пишно́ті), з усіе́ю пи́шністю.

БЛЯЯ́ННЕ *с.* бе́кання; ме́кання, меке́кання; поме́кування.

БЛЯЯ́ЦЬ *недок.* бе́кати; ме́кати, меке́кати; поме́кувати.

БО́БАЧКА *ж. зменш.* **1.** гороши́нка; **2.** *(кругла грудочка)* бала́бушечка, га́лочка; **3.** *(цяточка на тканині)* гороши́нка; **4.** *ч. і ж. пестл. (про дитину)* кри́хіточка.

БО́БКА *ж.* **1.** *(зерно)* біб *ч.*, бобо́к *ч.*; гороши́нка; **2.** *(кругла грудка)* бала́бушка, га́лка; **3.** *(цятка на тканині)* гороши́на; **4.** *ч. і ж. пестл. (про дитину)* кри́хітка, кри́хіточка.

БОГПО́МАЧ *виг. (ввічливе побажання успіху)* Бог на по́міч! Бо́же поможи́ (помага́й)!

БО́ЙКА[1] *ж. (для сколочування масла)* маслоро́бка, масни́чка.

БО́ЙКА[2] *ж.* бі́йка.

БО́ЙКА[3] *прислівн.* жва́во, мото́рно; ме́тко, спри́тно.

БО́ЙКАСЦЬ *ж.* жва́вість, мото́рність; ме́ткість, спри́тність.

БО́ЙКІ *у різн. знач.* жва́вий, мото́рний; метки́й, спри́тний; **б. хло́пец** жва́вий (мото́рний) хло́пець; **б на язы́к** метки́й (го́стрий, швидки́й) на язи́к (на мо́ву); **~кае ме́сца** лю́дне мі́сце; **~кая гаво́рка** жва́ва розмо́ва; ◊ **~кае пяро́** метке́ (го́стре) перо́.

БО́ЛЕЙ *прислівн. вищ. ст.* бі́льше; **ішлі́ б. ле́сам** ішли́ бі́льше (перева́жно) лі́сом; **б. за (як) дзве́сце** бі́льше двохсо́т, по́над дві́сті; ◊ **са́ма б.** найбі́льше, найбі́льш, бі́льш за все, над усе́; **да́лей-бо́лей** деда́лі бі́льше; де да́лі, то бі́льше; **да́лей у лес — б. дроў** *присл.* да́лі в ліс — бі́льше тру́ску; да́лі в ліс — бі́льше дров.

БОЛЕСУЦІШАЛЬНЫ болезаспокі́йливий; **б. сро́дак** болезаспокі́йливий за́сіб.

БО́ЛЬКА *ж. (рана)* ви́разка; болячка.

БО́ЛЬШЫ 1. *прикм. вищ. ст.* бі́льший; **2.** *прикм.* ста́рший; **б. брат** ста́рший брат; **~шыя дзе́ці** ста́рші ді́ти; **3.** *у знач. імен. розм.* ста́рший; **б. у сям’і́** ста́рший у роди́ні; ◊ **з ~шага** здебі́льшого; **для ~шай ва́жнасці** для бі́льшої ваги́.

БО́МА[1] *ж.* ва́жіль *ч.*, підо́йма; підва́га.

БО́МА[2] *ж. спец. (перемичка на річці із зв’язаних колод)* за́плав *ч.*, за́плавень *ч.*

БО́МА[3] *і* **БО́МКА** *ж. обл.* бубоне́ць *ч.*; *(діал.)* балабо́н *ч.*, балабо́нчик *ч.*

БО́РЗДА *прислівн.* шви́дко, мото́рно, ме́тко; спри́тно; пру́дко, ху́тко.

БО́РЗДАСЦЬ *ж.* шви́дкість, мото́рність; ме́ткість; спри́тність; пру́дкість, ху́ткість.

БО́РЗДЗЕНЬКА *прислівн.* швиде́нько, хуте́нько.

БО́РЗДЫ 1. швидки́й, жва́вий, мото́рний, метки́й; спри́тний; прудки́й, хутки́й; **2.** *(про коня)* баски́й, прудки́й; би́стрий; *(рідк.)* бо́рзий.

БО́СКАЦЬ *ж.* боже́ственність.

БО́СКІ 1. боже́ственний; **2.** бо́жий.

БОТ[1] *ч.* чо́біт; **скураны́я бо́ты** шкіряні́ чо́боти; **тава́р на бо́ты** взуттє́вий това́р; ◊ **быць пад бо́там** бу́ти під чо́ботом (під череви́ком, під п’ято́ю); **дурны́, як бот** дурни́й, як бара́н (як чо́біт); **два бо́ты — па́ра** *(розм.)* обо́є рябо́є; два чо́боти — па́ра.

БОТ[2] *ч. мор.* бот.

БО́ТЫ *одн.* **бот** *ч.* **1.** чо́боти; **2.** *(гумові, фетрові)* бо́ти; ◊ **б.-скарахо́ды** *фолькл.* чо́боти-скорохо́ди.

БО́ЎДЗІЛА *ч. і ж. розм. лайл.* йо́лоп, бе́взь, бо́вдур; до́вбня *ж.*

БО́ХАН *ч.* хліб, хлі́би́на *ж.*, буха́н, буха́не́ць, буха́нка *ж.*

БО́ЦІК[1] *ч. (взуття)* чобіто́к, бо́тик.

БО́ЦІК[2] *ч. зменш. мор.* бо́тик.

БРАВЭ́РКА *ж.* [коро́ткий] кожу́шо́к.

БРАДНІ́К, -ка *і* **БРЭ́ДЗЕНЬ** *ч. риб.* во́лок.

БРА́ЗГАЛКА *див.* **бразго́тка.**

БРА́ЗГАННЕ *с.* бряжча́ння, брязкоті́ння.

БРА́ЗГАТ, -ту *ч.* брязк, бря́зкіт.

БРАЗГАТА́ННЕ *с. розм.* деренча́ння, бряжча́ння.

БРАЗГАТА́ЦЬ *і* **БРАЗГАЦЕ́ЦЬ** *недок. розм.* деренча́ти, бряжча́ти, брязкоті́ти.

БРАЗГАТЛІ́ВЫ деренчли́вий, деренъку́чий; брязкітли́вий, брязку́чий.

БРА́ЗГАЎКА *див.* **бразго́тка**.

БРАЗГАЦЕ́ЦЬ *див.* **бразгата́ць**.

БРА́ЗГАЦЦА *недок. розм.* сту́кати; **б. ў дзве́ры** сту́кати в две́рі.

БРА́ЗГАЦЬ *недок.* бря́зкати, бряжча́ти, дзвя́кати; **б. вёдрамі** дзвя́кати (бря́зкати) ві́драми; **б. ключа́мі** бряжча́ти, (бря́зкати, дзвя́кати) ключа́ми; **б. жале́зам** бря́зкати залі́зом; **б. дзвяра́мі** грю́кати двери́ма; ◊ **б. збро́яй** бря́зкати збро́єю.

БРАЗГО́ТКА *і* **БРА́ЗГАЛКА** *(розм.)*, **БРА́ЗГАЎКА** *(розм.) ж.* бря́зкальце *с.*, бря́зкало *с.*, бря́зкітка.

БРАЗГУ́ЧЫ *розм.* деренчли́вий, дереньку́чий.

БРАЗДЖА́ННЕ *с.* деренча́ння; деренькота́ння, деренькоті́ння.

БРАЗДЖА́ЦЬ *недок.* деренча́ти; **шыбы б.** шибки́ деренча́ть.

БРАНЗАЛЕ́Т *ч.* брасле́т.

БРАНЗАЛЕ́ТКА *ж.* брасле́тка *(розм.)*.

БРАНІ́РАВАННЕ *с. (закріплювання кого-що за ким-чим)* бронюва́ння.

БРАНІРАВА́ННЕ *с. (покривання бронею)* бронюва́ння, панцерува́ння *і* панцирува́ння.

БРАНІ́РАВАНЫ *(закріплений за ким-чим)* броньо́ваний. — *Див. ще* **брані́раваць.**

БРАНІРАВА́НЫ *(облицьований бронею)* броньо́ваний, панцеро́ваний *і* панциро́ваний. — *Див. ще* **браніравáць.**

БРАНІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* бронюва́тися.

БРАНІРАВА́ЦЦА *недок. пас.* бронюва́тися, панцерува́тися *і* панцирува́тися.

БРАНІ́РАВАЦЬ *недок. (закріплювати кого-що за ким-чим)* бронюва́ти; **б. спецыялі́стаў** бронюва́ти спеціалі́стів.

БРАНІРАВА́ЦЬ *недок. (облицьовувати бронею)* бронюва́ти, панцерува́ти, панцирува́ти.

БРАНЯВІ́К *род.* **браневіка́** *ч. військ.* броньови́к, па́нцерник *і* па́нцирник.

БРАНЯНО́СЕЦ, -сца *ч. військ., зоол.* па́нцерник *і* па́нцирник; бронено́сець.

БРАНЯНО́СНЫ *військ.* па́нцерний *і* па́нцирний; бронено́сний.

БРАНЯПО́ЕЗД *ч. і* **БРОНЕЦЯГНІ́К** *ч.* па́нцерник *і* па́нцирник, па́нцерний (па́нцирний) по́їзд, бронепо́їзд.

БРА́ТКАВЫ фіа́лковий.

БРА́ТКАВЫЯ, -вых *імен. мн. бот.* фіа́лкові.

БРА́ТКІ *тільки мн. бот.* **1.** *(польові квіти)* брат-і-сестра́, пере́стріч *ч.*; фіа́лка трико́лірна, бра́тки; **2.** *(садові квіти)* бра́тки.

БРАТО́ЎКА *і* **БРА́ТАЎКА** *ж. бот.* брат-і-сестра́, пере́стріч *ч.*

БРА́ТУХНА *ч. пестл.* бра́тик, брату́нь.

БРАЦЕ́НІК *ч. обл.* двою́рідний брат, *(рідко)* рі́дний брат.

БРО́ВАР *ч.* ви́нниця *ж.*, гура́льня *ж.*; *заст.* виноку́рня *ж.*

БРО́ВАРНЫ ви́нницький, виноку́рний.

БРО́ВАРШЧЫК *ч.* ви́нник, гура́льник; виноку́р.

БРОНЕЦЯ́ГНІК *див.* **браняпо́езд**.

БРО́СНЕВЫ плісене́вий.

БРОСНЕ́ЦЬ *недок. (про рідину)* плі́снявіти; цвісти́, зацвіта́ти.

БРО́СНЯ *ж. (на рідині)* плі́снява; цві́ль.

БРУ́ДЗІЦЦА *недок. звор. пас.* брудни́тися, ма́затися.

БРУ́ДЗІЦЬ *недок.* **1.** *(робити брудним)* брудни́ти, ма́зати; **2.** *(засипати сміттям)* смі́тити; **б. у пакóі** смі́тити в кімна́ті.

БРУ́ДНЫ *у різн. знач.* брудни́й; **~ныя ру́кі** брудні́ ру́ки; **~ная бялі́зна** брудна́ білизна; **б. учы́нак** брудни́й вчи́нок.

БРУЖМЕ́ЛЕВЫ жи́молостевий.

БРУЖМЕ́ЛЕВЫЯ *імен. мн. бот.* жи́молостеві.

БРУ́ЖМЕЛЬ, -лю *ч.* жи́молость *ж.*, деревни́к.

БРУІ́СТЫ струми́стий.

БРУІ́ЦЦА *і* **БРУІ́ЦЬ** *недок.* струмува́ти, струмі́ти, струмені́ти, струми́тися, струми́ти; ле́тіти; хвилюва́тися.

БРУІ́ЦЬ *див.* **бруі́цца**.

БРУНЭ́ЛЬКА *ж. бот.* сухове́ршки.

БРУХАНО́ГІЯ *імен. мн. зоол.* черевоно́гі.

БРУ́ЧКА *ж. с.-г.* бру́ква.

БРУ́ЧКАВЫ бру́квяний.

БРУЧКО́ЎНІК, -ку *ч.* бруква́ння *с.*

БРУ́ШКА *с. анат.* **1.** *зменш.-пестл.* черевце́, пузце́; **2.** *(у комах)* черевце́.

БРУШНАТЫФО́ЗНЫ *мед.* черевнотифо́зний.

БРУШНЫ́ черевни́й; **б. тыф** *мед.* черевни́й тиф.

БРУШЫ́НА *ж. анат.* очере́вина, очере́в'я *с.*

БРУШЫ́ННЫ *анат.* очере́винний.

БРУЯ́, *род.* **бруі́** *ж. розм.* стру́мінь *ч.*; ці́вка.

БРЫВА́ТЫ *і* **БРЫВА́СТЫ** брова́стий, брова́тий.

БРЫВО́ *с., мн.* **бро́вы** брова́ *ж.*; ◊ **не ў б., а ў во́ка** як в о́ко вліпи́в; у самісіньке о́ко.

БРЫВЯНЫ́ бро́вний.

БРЫДА́ *ж. розм. і* **БРЫ́ДАСЦЬ** *ж. обл.* **1.** бридо́та, гидо́та; **2.** *розм. (огидна істота)* мерзо́та, гидо́та, паску́да, по́гань, нікче́ма.

БРЫ́ДАСЦЬ *див.* **брыда́**.

БРЫ́ДКІ бридки́й, гидки́й, оги́дний; пога́ний, гане́бний.

БРЫДЧЭ́ЦЬ *недок.* погані́ти, погані́шати, *(розм.)* ми́ршавіти.

БРЫЗГЛІ́НА *ж. бот.* брусли́на.

БРЫЗГЛІ́НАВЫ брусли́новий.

БРЫЗГЛІ́НАВЫЯ *імен. мн. бот.* брусли́нові.

БРЫЛЬ *род.* **брыля́** *ч.* **1.** *(у кашкеті)* козиро́к; **2.** *розм. перен. (невеликий навіс над ворітьми, дверима)* дашо́к, козиро́к; **3.** *обл. (головний убір з широкими полями)* бриль.

БРЫ́НДАЦЬ *недок. обл.* тиня́тися; ве́штатися, сновига́ти, блука́ти.

БРЫНЯ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* набуха́ти, набряка́ти; бубня́віти.

БРЭ́ДЗЕНЬ *див.* **брадні́к**.

БРЭ́ДНІК, -ка, *(про деревину)* **-ку** *ч. бот.* верболі́з, ко́зяча верба́.

БРЭ́НЗЛІ, *одн.* **брэ́нзаль** *ч. обл.* торочки́, ки́тиці *(у хустці, скатерті)*.

БРЭХ, *род.* **брэ́ху** *ч.* га́вкання *с.*, га́вкіт; *(розм. — ще)* бреха́ння *с.*

БРЭШ *ж.* **1.** проло́м *ч.*, ви́лом *ч.*; **б. у сцяне́** проло́м у стіні́; **2.** *перен.* збі́ток *ч.*, прори́в *ч.*; **б. у бюджэ́це** прори́в у бюдже́ті; ◊ **прабі́ць б.** завда́ти зби́тків.

БУГА́ЙНІК, -ку *ч. обл. (кущі буяхів)* буя́шник, лохи́нник.

БУДА́Н, -на́ *ч.* курі́нь; бу́дка *ж.*, халабу́да *ж.*, я́тка *ж.*; *(обл.)* катра́га; ◊ **з мі́лым рай і ў будане́** з ми́лим рай і в курені́ (аби́ ми́лий по мені́).

БУДАРА́ЖЫЦЦА *недок. звор., пас.* хвилюва́тися, розбу́рхуватися; турбува́тися.

БУДАРА́ЖЫЦЬ *недок.* виклика́ти хвилюва́ння, хвилюва́ти, розбу́рхувати; турбува́ти.

БУДАЎНІЧЫ будівéльний, будівни́й; **~чыя матэрыялы** будівéльні матеріáли; **б. сезóн** будівéльний (будівни́й) сезон; **б. рабóты** будівéльні робóти.

БУ́ДЗЕ *у знач. прислівн. розм.* гóді, дóсить.

БУДПЛЯЦО́ЎКА *ж.* будмайдáнчик *ч.*

БУ́ДУЧАЕ *імен. с.* прийдéшнє, майбýтнє, майбуття́.

БУ́ДУЧЫ 1. *прикм.* майбýтній, прийдéшній, настýпний; **б. час** *грам.* майбýтній час; **2.** *дієприсл.* бýвши, бýдучи *(ким, чим),* як *(хто, що).*

БУ́ДУЧЫНЯ *ж. у різн. знач.* майбýтність, прийдéшність, бýдучинá, майбуття́ *с.*, бýдучність.

БУЗА́[1] *ж.* **1.** *(рештки рідини разом з осадом)* одéнки; гýща; **на дне бóчкі адна́ буза́ засталáся** на дні бóчки самí одéнки лиши́лися; **2.** *(напій)* бузá; **3.** *(відклади на дні водоймищ)* мул *ч.*; сапропéль.

БУЗА́[2] *ж. розм. (скандал)* бéшкет *ч., (вульг.)* бузá.

БУЗАВА́ННЕ *с. розм.* рвання́, знóшування, обшáрпування.

БУЗАВА́ЦЦА *недок. пас. розм.* рвáтися, брудни́тися, знóшуватися.

БУЗАВА́ЦЬ *недок. розм.* рвáти, брудни́ти, не берегти́, знóшувати; **б. адзéнне** рвáти (не берегти́, брудни́ти) óдяг.

БУЗАЦЁР *ч. розм. груб.* бешкéтник; *(розм.)* задирáка, задери́ка, задерíй; скандалíст.

БУЗАЦЁРКА *ж. розм. груб.* бешкéтниця; *(розм.)* задирáка, задери́ка.

БУЗАЦЁРСКІ *розм. груб.* бешкéтний.

БУЗАЦЁРСТВА *с. розм. груб.* бéшкет *ч.*, бешкетувáння, бешкéтництво.

БУЗІ́ЦЬ *недок. розм. груб.* бешкетувáти.

БУ́ЙНА *прислівн.* **1.** крýпно; **б. пісáць** писáти вели́кими літерами; **2.** бýйно, пи́шно, розкíшно; дорíдно.

БУЙНА... *(перша частина складних слів)* велико...

БУЙНАБЛО́КАВЫ *і* **БУЙНАБЛО́ЧНЫ** *буд.* великоблóковий, великоблóчний.

БУЙНАГАБАРЫ́ТНЫ великогабари́тний.

БУЙНАЗЯРНІ́СТЫ грубозерни́стий, крупнозерни́стий.

БУЙНАКАЛІ́БЕРНЫ великокалíберний.

БУЙНАЛІ́СТЫ буйноли́стий, великоли́стий.

БУЙНАМАШТА́БНЫ великомасштáбний.

БУЙНАМО́ЛАТЫ крупномéлений.

БУЙНАПАМЕ́РНЫ великорóзмірний.

БУЙНАПАНЕ́ЛЬНЫ *буд.* великопанéльний.

БУЙНАПЛО́ДНЫ *с.-г.* великоплідний.

БУЙНАСЕРЫ́ЙНЫ великосерíйний, крупносерíйний.

БУ́ЙНАСЦЬ *ж.* **1.** крýпність; **2.** бýйність, пи́шність, розкíшність; дорíдність.

БУЙНАТВА́РЫ крупноли́ций.

БУЙНАФАРМА́ТНЫ великоформáтний.

БУЙНЕ́ЙШЫ *прикм.* **1.** *вищ. ст.* більший; крупніший; **2.** *найвищ. ст.* найбільший; найкрупніший; найвидатніший; **б. вучóны** найвидатніший учéний.

БУЙНЕ́ЦЬ *недок. розм.* більшати.

БУ́ЙНЫ 1. бýйний, неспокíйний, невгамóвний, свавíльний, нестри́мний; зухвáлий; **2.** бýйний, вели́кий *(антонім* — мали́й), нестри́мний; **б. вéцер** бýйний вітер; **б. павóдка** вели́ка пóвінь.

БУЙНЫ́ 1. вели́кий, *(рідше)* крýпний *(антонім* — дрібни́й); *(великий за значенням — ще)* видатни́й; **~ная буржуазія** вели́ка буржуазія; **~ная рагáтая жывёла** вели́ка рогáта худóба; **~ная перамóга** вели́ка перемóга; **б. вучóны** видатни́й (вели́кий) учéний; **б. пясóк** вели́кий (грýбий, крýпний) пісóк; **2.** бýйний, пи́шний, розкíшний; дорíдний; **~ныя крóплі расы** бýйні крáплі роси́; **~ная зялянíна** бýйна (пи́шна, розкíшна) зéлень; **б. ўраджáй** щéдрий (дорíдний) урожáй.

БУЙНІ́ЦЦА *недок.* привертáти увáгу, виділя́тися своéю бýйністю.

БУ́КТА *ж. обл.* ви́рва *(у річці),* я́ма, вир *ч.*

БУЛАВЕ́ШКА *ж.* **1.** головка; *(рідко)* набалдáшник *ч.*; гýля; **2.** *перен. лайл.* йóлоп *ч.*, бевзь *ч.*, бóвдур *ч.*; **3.** *перен. прост. знев.* макíтра, довбéшка.

БУЛА́ЎКА *ж.* **1.** (удáрна) пáлиця з голóвкою (набалдáшником); **2.** *бот.* пýп'янок (бутóн) латáття (водяної лілії); ◊ **выменяць кій на ~ку** проміня́ти пáлицю на ми́лицю (ши́ло на швáйку).

БУЛА́ЎНІК, -ку *ч. зб.* ли́стя латáття.

БУЛДАВЕ́ШКА *ж.* **1.** *(на палиці)* голóвка; *(рідко)* набалдáшник *ч.*; **2.** *(потовщення на стрижні, стовбурі)* стóвщення *с.*; гýля.

БУЛЁН, -ну *ч.* **1.** бульйóн; **2.** картопля́на юшка, картопля́нка *ж.*

БУЛЁННЫ бульйóнний, бульйóновий.

БУ́ЛЬБА *ж.* **1.** картóпля; *(обл.)* бýльба, барабóля; **б. ў мундзірах** картóпля в кожушкáх (мунди́рах); **2.** *(танець)* бýльба.

БУЛЬБААПРАЦО́ЎЧЫ картоплеобрóбний.

БУЛЬБАВО́Д *ч. с.-г.* картопля́р.

БУЛЬБАВО́ДСТВА *с. с.-г.* картопля́рство.

БУЛЬБАНАРЫХТО́ЎКА *ж.* картоплезаготíвля.

БУЛЬБАПАСА́ДАЧНЫ *с.-г.* картоплесади́льний.

БУЛЬБАСАДЖА́ЛКА *ж. с.-г.* картоплесаджáлка.

БУЛЬБАЎБО́РАЧНЫ *с.-г.* картоплезбирáльний.

БУ́ЛЬБІНА *ж.* картопли́на; ◊ **нос ~най** *розм.* ніс як картопли́на (як бýльба, як барабóля), ніс картóплею.

БУЛЬБО́ЎНІК *див.* **бульбя́нік 1.**

БУЛЬБЯНА́Я *ж. імен. (кафе)* картопля́на.

БУЛЬБЯ́НІК *ч.* **1.** *род.* **бульбя́ніку** картопли́ння *с.*; **2.** *розм. род.* **бульбя́ніка** любитель картóплі; **3.** *род.* **бульбя́ніка** дерýн.

БУЛЬБЯ́НІШЧА *с.* картóплище.

БУЛЬБЯНЫ́ картóпляний.

БУ́РА *ж. у різн. знач.* бýря; **магнíтная б.** магнíтна бýря; ◊ **б. ў шклянцы вады** буря в шклянці води́; **б. вóплескаў** зли́ва (бýря) óплесків, овáція.

БУРА́К, -ка́ *ч.* буря́к; **цукровы б.** цукрóвий буря́к.

БУРАКАВО́Д *ч. с.-г.* буряківни́к.

БУРАКАВО́ДСТВА *с. с.-г.* буряківни́цтво.

БУРАКАВО́ДЧЫ *с.-г.* буряківни́чий.

БУРАКАПАГРУ́ЗЧЫК *ч. с.-г.* буряконавантáжувач.

БУРАКАПАД'ЁМНІК *ч. с.-г.* **1.** бурякопідкóпувач; **2.** *(транспортер)* бурякопідіймáч.

БУРАКАЎБО́РАЧНЫ *с.-г.* бурякозбира́льний; **б. камба́йн** бурякозбира́льний комба́йн.

БУРАКАЎБО́РКА *ж. с.-г.* бурякозбира́ння *с.*

БУРАКІ́, -ко́ў *мн. одн.* **бура́к** *ч.* **1.** буряки́; **2.** *зб.* буряки́; **палóць б.** поло́ти буряки́; **церабі́ць б.** чи́стити буряки́; **3.** *тільки мн.* борщ; ◊ **чырво́ны як бура́к** черво́ний як буря́к.

БУРАПЕ́НІЦЬ *недок. поет. (про життя, діяльність)* вирува́ти, нуртува́ти; буя́ти; кипі́ти.

БУРАПЕ́ННЫ *поет. (про життя, діяльність)* бурхли́вий, бурли́вий; кипу́чий.

БУРА́ЧНІК *ч.* **1.** *род.* **бура́чніку** *(гичка)* буря́чи́ння *с.*, буряко́ви́ння *с.*; ботви́на *ж.*; **2.** *род.* **бура́чніка** *с.-г.* бурякі́вни́к.

БУРА́ЧНІЦА *ж. с.-г.* бурякі́вни́ця.

БУРА́ЧНІШЧА *с. с.-г.* буряко́вище.

БУРА́ЧНЫ буряко́вий.

БУ́РБАЛКА *ж.* **1.** *(у рідині)* бу́лька, бу́льбашка; ба́нька; **2.** *обл.* (біле) лата́ття; ◊ **пуска́ць ~кі** пуска́ти бульки́.

БУРБО́ЛІЦЬ *недок. розм.* бу́лькати.

БУРВА́ЛАК, -лка *ч. обл.* майда́н, пло́ща *ж.*

БУРКАВА́ННЕ *с. прям., перен.* воркува́ння, воркота́ння, воркоті́ння; *(прям. — ще)* туркота́ння.

БУРКАВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* воркува́ти, воркота́ти, воркоті́ти; *(прям. — ще)* туркоті́ти, туркота́ти.

БУ́РКАЛА *ч.* буркоту́н.

БУ́РКАЛЫ, -аў *тільки мн. розм. знев. (очі)* баньки́.

БУРКАТА́ННЕ *с.* воркува́ння, воркота́ння, воркоті́ння.

БУРКАТА́ЦЬ *недок.* **1.** воркува́ти, воркота́ти, воркоті́ти; *(говорити тихо й невиразно)* буркота́ти, буркоті́ти, муркота́ти, муркоти́ти; му́гикати.

БУРКАТНЯ́ *ж. розм.* бурча́ння *с.*, буркота́ння *с.*, буркоті́ння *с.*; воркота́ння *с.*, воркоті́ння *с.*

БУ́РКІ, -рак, *одн.* **бу́рка** *ж. (тепле взуття)* повстя́ники, *(рідше)* повстяки́; ва́лянки, ва́лянці.

БУ́РНА *прислівн. у різн. знач.* бурхли́во.

БУ́РНАСЦЬ *ж.* **1.** бу́рянiсть, буре́мність; **2.** бурхли́вість; шале́ність, несамови́тість.

БУРНО́С *ч. заст. (плащ)* бурну́с.

БУ́РНЫ 1. *(з бурями)* бу́ряний, буре́мний; **б. дзень** бу́ряний день; **2.** бурхли́вий, шале́ний, несамови́тий; **~ныя рэ́кі** бурхли́ві річки́; **б. сход** бурхли́ві збо́ри; **б. рост прамысло́васці** бурхли́ве зроста́ння промисло́вості; **~нае захапле́нне** шале́ний (несамови́тий) за́хват.

БУСА́К, -ка́ *ч.* гак, баго́р.

БУСА́ЧНІК *ч. спец.* баго́рник.

БУСА́ЧНЫ баго́рний.

БУ́СЕЛ[1], -сла *ч. орн.* чорногу́з, леле́ка, бу́сол; *(діал.)* бузько́.

БУ́СЕЛ[2], -сла *ч. заст. розм. (старовинна міра рідин)* четверти́на.

БУ́СЕЛЬНІК, -ку *і* **ДАЖДЖО́ЎНІК** *ч. бот.* грабельки́, журавли́ні но́сики.

БУ́СЛАЎ чорногу́зячий, чорногу́зовий, леле́чий, бусли́ний, бусля́чий.

БУСЛЯ́НКА *ж. розм.* чорногу́зяче (леле́че, бусли́не) гніздо́.

БУТУ́З *ч. розм.* карапу́з, опе́цьок; теле́сик.

БУТЭ́ЛЕЧКА *ж. зменш.* пля́шечка; калама́рчик.

БУТЭ́ЛЕЧНА-ЗЯЛЁНЫ пляшко́во-зеле́ний.

БУТЭ́ЛЕЧНЫ *у різн. знач.* пляшко́вий; **~ная вытво́рчасць** пляшко́ве виробни́цтво; **~нае пі́ва** пляшко́ве пи́во.

БУТЭ́ЛЬКА *ж.* пля́шка; ◊ **заглядá́ць у ~ку** загляда́ти в ча́рку (пля́шку); **ле́зці ў ~ку** лі́зти в пля́шку.

БУХМА́ТЫ пи́шний, розкі́шний; пухна́стий, пухна́тий, *(рідше)* пуши́стий; *(про крону дерева)* густи́й.

БУХМА́ЦІЦЦА *недок.* става́ти пи́шним, розкі́шним, пухна́стим.

БУХТО́РЫЦЬ *розм.* настро́ювати; підбу́рювати, підмовля́ти.

БУ́ХТЫ-БАРА́ХТЫ: з бу́хты-бара́хты ні з то́го, ні з сьо́го; *(розм.)* знічев'я; ні сі́ло, ні впа́ло; *(несподівано)* ра́птом, ура́з.

БУЦВЕ́ЦЬ *недок.* тру́хнути, трухля́віти, порохня́віти, гни́ти, прі́ти.

БУЧ *ч. риб.* ве́рша *ж.*

БУЯКІ́ *мн. бот.* лохи́на *ж.*; буяхи́.

БУЯКО́ВЫ лохи́новий, буяхо́вий.

БУЯ́Н *ч.* бешке́тник, забія́ка; *(діал.)* галабу́рдник.

БУЯ́НА *прислівн.* бу́йно.

БУЯ́НІЦЬ *недок.* бешкетува́ти; *(діал.)* галабу́рдити.

БУЯ́НСТВА *с.* бешкету́вання, бе́шкет *ч.*; *(діал.)* галабу́рда *ж.*

БУЯ́НЫ бу́йний; **б. хара́ктар** невгамо́вна вда́ча.

БУЯ́ЧНІК *ч.* лохи́нник.

БЫ 1. *част.* би *(після голосного — б)* **зрабі́ў бы** зробив би; **я б гэ́тага не сказа́ў** я б цього́ не сказа́в; **2.** *спол. порівн. розм.* як, ні́би, на́че, нена́че, мов, немо́в; **блішчы́ць, бы срэ́бра** блищи́ть, як (мов, немо́в, на́че, нена́че) срі́бло; **бы́ццам бы** на́чебто, нена́чебто, немо́вби, немо́вбито, ні́бито.

БЫВА́ЛА *вст. сл.* бува́ло, було́; **ране́й, б., я ча́ста хадзі́ў у грыбы́** рані́ше, було́ (бува́ло), я ча́сто ходи́в по гриби́.

БЫЛЛЁ *зб. с.* зі́лля, би́лля; ◊ **было, ды быллём парасло́** було́, та загуло́; було́, та за водо́ю пішло́; було́, та траво́ю (те́рном, би́ллям, мо́хом) поросло́.

БЫЛО́Е *імен.* мину́ле, коли́шнє; *(заст.)* мину́вшина.

БЫЛЫ́ коли́шній, мину́лий; **былы́я часы́** мину́лі (коли́шні) часи́; **б. гаспада́р** коли́шній госпо́дар.

БЫЛЬ *ж.* **1.** мину́ле, що було́; **2.** *(розповідь про минуле)* били́ця, бува́льщина.

БЫЛЬНЁГ *див.* **бы́льнік**.

БЫ́ЛЬНІК, -ку *ч. і* **БЫЛЬНЁГ, -нягу́** *ч. бот.* чорно́биль.

БЫ́ЛЬНІКАВЫ *і* **БЫЛЬНЯГО́ВЫ** *бот.* чорно́бильний; з чорно́билю; **б. пах** за́пах чорно́билю (чорно́бильний за́пах); **б. ве́нік** ві́ник з чорно́билю.

БЫЛЬНЯГО́ВЫ *див.* **бы́льнікавы**.

БЫЛЯВЫ́ *літ.* били́нний.

БЫТ *род.* **бы́ту** *ч.* побут; ◊ **бы́ту не дава́ць** не дава́ти спо́кою.

БЫТАВА́ННЕ *с.* існува́ння; *(рідк.)* побутува́ння.

БЫТАВА́ЦЬ *недок.* існува́ти, бу́ти в по́буті; *(рідк.)* побутува́ти.

БЫТАВІ́ЗМ, -му *ч.* побутови́зм.

БЫТАВІ́К, -ка́ *ч. розм.* побуто́вець.

БЫТАВЫ́ *у різн. знач.* побуто́вий; **~вы́я ўмо́вы** побуто́ві умо́ви; **~ва́я з'я́ва** побуто́ве я́вище.

БЫ́ТАПІС *див.* **бытапіса́нне**.

БЫТАПІСА́ЛЬНІК *див.* **бытапі́сец**.

БЫТАПІСА́ННЕ *с. і* **БЫ́ТАПІС, -су** *ч. літ. заст.* побутописа́ння *с.*

БЫТАПІ́СЕЦ, -сца *і* **БЫТАПІСА́ЛЬНІК** *ч. літ.* побутопи́сець, письме́нник по́буту.

БЫТАЎШЧЫ́НА *ж.* побуто́вщина.

БЫТКАМБІНА́Т *ч.* **(бытавы́ камбіна́т)** побуткомбіна́т (комбіна́т побуто́вого обслуго́вування).

БЫ́ТНАСЦЬ: у б. [чыю] дзе під час перебува́ння (пробува́ння) [*кого*] *де*; **у б. [чыю] кім** у той час як [*хто*] був *ким.*

БЫ́ЎШЫ 1. *прикм.* коли́шній; **б. афіцэ́р** коли́шній офіце́р; **2.** *дієприсл.* бу́вши, бу́дучи; *(в якості кого, чого)* як (хто, що); **б. ў камандзіро́ўцы** бу́дучи (бу́вши) у відря́дженні; **б. чле́нам грама́дства** як член суспі́льства.

БЫЦІ́ЙНЫ *філос.* буттє́вий.

БЫ́ЦЦАМ 1. *спол. порівн., част.* на́че, нена́че, мов, немо́в; ні́би, ні́бито; *(розм.)* бу́цім, бу́цімто; **глядзі́ць, б. жывы́** ди́виться, нена́че (немо́в, ні́би) живи́й; **б. зноў хто́сьці спява́е** ні́бито знов хтось співа́є; **як б.** на́чебто, нена́чебто, немо́вби, немо́вбито, ні́бито.

БЫЦЦЁ *с.* **1.** *у різн. знач.* буття́, існува́ння; **2.** *розм.* перебува́ння; **за каро́ткі час свайго́ быцця́ ў вёсцы ён до́бра адпачы́ў** за коро́ткий час свого́ перебува́ння на селі́ він до́бре відпочи́в.

БЫЦЬ *недок. у різн. знач.* бу́ти; **ён быў рабо́чым** він був робітнико́м; **быць у вёсцы** бу́ти на селі́; ◊ **няха́й бу́дзе, што бу́дзе** хай (неха́й) бу́де, що бу́де; що бу́де, те й бу́де; або́ пан, або́ пропа́в; чи пан, чи пропа́в; хоч пан, хоч пропа́в; **б. на пабягу́шках** бу́ти на побіге́ньках; **б. на вышыні́** бу́ти на висоті́; **так і быць** так тому́ й бу́ти; гара́зд, до́бре, неха́й [так]; **не мо́жа быць і гаво́ркі** не мо́же бу́ти й мо́ви; **было́, да быллём парасло́** *прик.* був мед, та го́сті попили́; пропа́ло, як з во́за впа́ло; ди́мом догори́ пішло́; було́ ді́ло, та полеті́ло; було́, та за водо́ю пішло́; були́ кора́лі, та пішли́ да́лі, були́ пе́рли, та ся сте́рли; **няха́й бу́дзе — е́сці не про́сіць** запа́с біди́ не чи́нить, а ї́сти не про́сить; хліб у доро́зі не затя́жить; **не было́ ні гро́ша, ды ра́птам алты́н** *присл.* ща́стя, як тря́сця — на ко́го схо́че, на то́го й нападе́; упа́в у гара́зд, як му́ха в смета́ну; **бу́дзе і на на́шай ву́ліцы свя́та** *прик.* коли́сь і на нас со́нечко гля́не; бу́де й на на́шому ти́жні свя́то; дiжду́сь і я тiє́ї годи́ни, коли́ бу́дуть по шагу́ ди́ні; **быў конь ды з'е́здзіўся** *прик.* був воло́м, та став козло́м; був коли́сь горі́х, а тепе́р свисту́н; був кі́нь, та з'ї́здився; зійшо́в ні в че́сть, ні в сла́ву; **было́ ды сплыло́** було́ та загуло́.

БЭ́БАХІ *тільки мн. розм.* **1.** те́льбухи, *(розм.)* бе́бехи, печінки́; **2.** *перен. (зношені речі)* ганчі́р'я *с.*, лахмі́ття *с.*, дра́нтя *с.*, шма́ття *с.*

БЭЗ, *род.* **бэ́зу** *ч. бот.* бузо́к.

БЭ́ЗАВЫ *у різн. знач.* бузко́вий.

БЭ́ЙБУС *див.* **ба́йбус**.

БЭ́ЛЕЧНЫ ба́лковий, ба́лочний.

БЭ́ЛЬКА *ж. буд.* ба́лка, брус *ч.*, сво́лок *ч.*

БЭ́РСАЦЦА *недок. звор., пас.* плу́татися.

БЭ́РСАЦЬ *недок., що* **1.** плу́тати, сплу́тувати; **б. ні́ткі** плу́тати нитки́; **2.** *(невміло або неакуратно в'язати, плести щось)* плу́тати.

БЭ́СЦІЦЦА *недок.,* **1.** рва́тися, зно́шуватися, брудни́тися; **2.** *пас.* ганьби́тися, паплю́житися; рва́тися; брудни́тися.

БЭСЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** ганьби́ти, паплю́жити, зневажа́ти; **б. до́брае імя́** паплю́жити (ганьби́ти) до́бре ім'я́; **2.** *(не берегти)* зно́шувати, рва́ти, де́рти, брудни́ти; **б. во́пратку** рва́ти (де́рти, брудни́ти) о́дяг.

БЯГА́ *ж. розм.* біг *ч.*

БЯГЛЯ́К, *род.* **бегляка́** *ч. розм.* утіка́ч.

БЯГЛЯ́ЧКА *ж. розм.* утіка́чка.

БЯГО́М *прислівн.* біго́м, бігце́м; ◊ **б. бе́гчы** бі́гти бігце́м.

БЯГУ́ЧЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) тече́; **2.** *прикм. (про воду)* протíчний, теку́чий; *(нинішній)* пото́чний; тепе́рішній, суча́сний; **б. мо́мант** суча́сний (тепе́рішній, ни́нішній) моме́нт; **б. раху́нак** *фін.* пото́чний раху́нок; **б. спра́вы** пото́чні спра́ви; ◊ **(шука́й) ~чага во́ўка след** *прик.* шука́й ві́тру в по́лі.

БЯДА́К, *род.* **бедака́** *ч. розм.* бідола́ха *ч.*, бідола́шний *ч.*, серде́га *ч.*, сiро́ма, сiрома́ха *ч.*, серде́шний *ч.*, нетя́га *ч.*

БЯДА́ЦКІ *розм.* бідола́шний, серде́шний, сірома́шний, горопа́шний.

БЯДА́ЧКА *ж. розм.* бідола́ха, бідола́шна, сіро́ма, сірома́ха, серде́га, серде́шна.

БЯДА́ЧЫ *розм.* бідола́шний, серде́шний, сірома́шний, горопа́шний.

БЯДО́ВЫ *розм.* спри́тний, метки́й, мото́рний; *(рідко)* бідо́вий.

БЯДО́ТА *ж. розм.* біда́, ли́хо *с.*, неща́стя *с.*; бідува́ння *с.*, злиго́дні.

БЯДО́ТНЫ *розм.* злиго́дній, тяжки́й; **~нае стано́вішча** тяжке́ стано́вище, бідува́ння.

БЯДРО́ *с. анат.* стегно́; *(розм. рідко)* клуб *ч.*, ку́льша *ж.*

БЯДРО́ВЫ *анат.* стегно́вий, стеге́нний; *(розм. рідко)* клу́бовий, кульшови́й; **~вая ко́сць** стегно́ва (стеге́нна) кі́стка.

БЯЗБА́ЦЬКАВІЧ *ч. прост.* безба́тченко; сирота́, сироти́на.

БЯЗБО́ЛЕВАСЦЬ *ж.* безбо́лісність.

БЯЗБО́ЛЕВЫ безбо́лісний.

БЯЗВА́ЖКАСЦЬ *ж. фіз.* невагомі́сть.

БЯЗВА́ЖКІ *фіз.* невагомий.

БЯЗВО́БЛАЧНА *прислівн.* безхма́рно.

БЯЗВО́БЛАЧНАСЦЬ *ж. прям., перен.* безхма́рність.

БЯЗВО́БЛАЧНЫ *прям., перен.* базхма́рний.

БЯЗВО́БРАЗНАСЦЬ *ж. книжн., літ.* безо́бразність.

БЯЗВО́БРАЗНЫ *книжн., літ.* безо́бразний.

БЯЗВО́КІ безо́кий.

БЯЗВО́СЕВЫ безосьови́й.
БЯЗВЫ́ПЛАТНА *прислівн.* безпла́тно, безопла́тно, безвідпла́тно.
БЯЗВЫ́ПЛАТНАСЦЬ *ж.* безпла́тність, безопла́тність, безвідпла́тність.
БЯЗВЫ́ПЛАТНЫ безпла́тний, безвідпла́тний, безопла́тний; **~ная дапамо́га** безвідпла́тна (безопла́тна) допомо́га.
БЯЗГУ́СЦІЦА *див.* **безгусто́ўнасць**.
БЯЗГУ́ЧНА *прислівн.* беззву́чно, безгу́чно; ти́хо; глу́хо.
БЯЗГУ́ЧНАСЦЬ *ж.* беззву́чність, безгу́чність.
БЯЗГУ́ЧНЫ беззву́чний, безгу́чний; ти́хий; глу́хий.
БЯЗДЗЕ́ЙНА *прислівн.* бездія́льно, недія́льно, безчи́нно.
БЯЗДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж.* бездія́льність, недія́льність, безчи́нність.
БЯЗДЗЕ́ЙНІКАВЫ *грам.* безпідмето́вий.
БЯЗДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок.* не дія́ти; не працюва́ти; (нічо́го) не роби́ти.
БЯЗДЗЕ́ЙНЫ бездія́льний, безчи́нний.
БЯЗДЗЕ́ТУХА *розм.* безді́тна (жі́нка).
БЯЗДО́ЖДЖЫЦА *ж.* бездощі́в'я *с.*; за́суха, посу́ха.
БЯЗДО́КАЗНА *прислівн.* бездоказо́во; бездо́відно.
БЯЗДО́КАЗНАСЦЬ *ж.* бездоказо́вість; бездо́відність.
БЯЗДО́КАЗНЫ бездоказо́вий; бездо́відний.
БЯЗДО́МАК *і* **БЯЗДО́МНІК** *ч. розм.* бурла́к, бурла́ка, бездо́мник, бездо́мок, безприту́льний, безха́тник, безха́тько.
БЯЗДО́МНІК *див.* **бяздо́мак**.
БЯЗЗЛУ́ЧНІКАВЫ *грам.* безсполучнико́вий.
БЯЗЗО́РНЫ беззо́ряний.
БЯЗЛЕ́СІЦА *ж.* безлі́сся *с.*
БЯЗЛЁГАЧНЫ безлегене́вий.
БЯЗЛІ́ТАСНА *прислівн.* безжа́лісно, безжа́льно, немилосе́рдо, немилосе́рдно, нещ́адно, лю́то.
БЯЗЛІ́ТАСНАСЦЬ *ж.* безжа́лісність, немилосе́рдність, немилосе́рдя *с.*, нещ́адність, безпощ́адність; лю́тість.
БЯЗЛІ́ТАСНЫ безжа́лісний, безжа́льний, немилосе́рдний, немилосе́рдий, нещ́адний, безпощ́адний; лю́тий.
БЯЗМА́ЛА *прислівн. розм.* ма́ло не; ма́йже; бли́зько.
БЯЗМЕ́Н *ч.* бе́змін; ка́нтар.
БЯЗРА́ДНЫ *див.* **бездапамо́жны**.
БЯЗУ́ЛЬНІК *ч. обл.* ши́беник, пусту́н; *(розм.)* жиру́н.
БЯЗУ́ЛЬНІЦА *ж. обл.* пусту́ха, пусту́нка; *(розм.)* жиру́ха.
БЯЗУ́ЛЬНЫ *обл.* сваві́льний; пустотли́вий; *(обл.)* збито́чний, збито́шний.
БЯЛЁСЫ біля́вий, біля́стий.
БЯЛІ́ЛЫ *тільки мн. (фарба)* біли́ло *с.*
БЯЛЮ́СЕНЬКІ *і* **БЯЛЮ́ТКІ** *зменш.-пестл.* білі́сінький.
БЯРВЕ́ННЕ *зб. с.* коло́ддя.
БЯРНО́ *див.* **бервяно́**.
БЯРЭ́ЗНІК, -ку *і* **БЕРАЗА́К, -ку́, БЕРАЗНЯ́К, -ку́** *зб. ч.* березня́к, березни́к; бере́зина *ж.*
БЯРЭ́МА *і* **БЯРЭ́МЯ** *с.* обере́мок *ч.*
БЯСЕ́ДА *ж.* бенке́т *ч.*, банке́т *ч.*; у́чта.
БЯСЕ́ДНЫ *розм.* святко́вий; бенке́тний, банке́тний; **б. стол** святко́вий (банке́тний) стіл; ◊ **~ныя го́сці** кли́кані (про́шені, про́хані) го́сті.
БЯСКВЕ́ТКАВЫ *бот.* безквітко́вий.
БЯСКВЕ́ТКАВЫЯ *імен. мн. бот.* безквітко́ві.
БЯСКО́НЦА *прислівн. розм.* **1.** нескінче́нно, незмі́рно, без кра́ю, без кінця́-кра́ю; **2.** безме́жно, необме́жно, безмі́рно, незмі́рно.
БЯСКО́НЦАСЦЬ *ж. розм.* **1.** нескінче́нність, безкра́їсть, безкра́йність, безмі́рність; **2.** безме́жність, необме́жність, необме́женість.
БЯСКО́НЦЫ *розм. і* **БЕСКАНЦО́ВЫ 1.** нескінче́нний, безкіне́чний, безкра́їй, безкра́йній, безмі́рний; **2.** безме́жний, необме́жний, безмі́рний, незмі́рний.
БЯСКО́РМІЦА *ж. с.-г.* брак (неста́ток, неста́ча) кормі́в, *(трави на пасовищі)* па́ші.
БЯСКО́СТАЧКАВЫ безкісточко́вий.
БЯСКО́СТАЧКАВЫЯ *імен. мн. бот.* безкісточко́ві.
БЯСКРЫЗІСНЫ безкри́зовий.
БЯСПЁРЫ безпе́рий, неопе́рений.
БЯСПІ́СЬМЕННАСЦЬ *ж.* безписе́мність.
БЯСПІ́СЬМЕННЫ безписе́мний.
БЯСПЛЁННА *прислівн.* ма́рно, ма́рне, даре́мно, даре́мне; *(рідко)* безплі́дно.
БЯСПЛЁННАСЦЬ *ж.* ма́рність, даре́мність; *(рідко)* безплі́дність.
БЯСПЛЁННЫ ма́рний, даре́мний; *(рідко)* безплі́дний.
БЯСПЛО́ДНАСЦЬ *ж.* **1.** безплі́дність, неплі́дність, я́ловість; неродю́чість; **2.** ма́рність, даре́мність, безплі́дність.
БЯСПЛО́ДНЫ 1. безплі́дний, неплі́дний, *(про худобу — звичайно)* я́ловий; *(про ґрунт, рослини — ще)* неродю́чий; **б. брак** безплі́дний шлюб; **~ная глеба** неродю́чий ґрунт; **2.** *(безрезультатний)* ма́рний, даре́мний, безплі́дний; **~ныя спро́бы** ма́рні (даре́мні, безплі́дні) спро́би.
БЯСПО́КРЫЎНЫ безпокри́вний; **~ныя сяўба́ траў** безпокри́вна сівба́ трав.
БЯСПО́ЛЫ *біол.* безстате́вий, нестате́вий; **~лае размнажэ́нне** безстате́ве (нестате́ве) розмно́ження.
БЯСПРА́ЎЕ *с.* безпра́вність *ж.*, безпра́в'я.
БЯСПРА́ЎНЫ безпра́вний.
БЯСПРО́ЗВІШЧНЫ безпрі́звищний.
БЯСПРО́ЙГРЫШНЫ безпро́грашний; **~ная пазы́ка** безпро́грашна по́зика.
БЯССЕ́МЕВЫ *біол.* безсім'я́ний.
БЯССКІВІ́ЧНЫЯ *імен. мн. зоол.* безщелепні́.
БЯССЛА́ЎЕ *с.* несла́ва *ж.*, безсла́вність *ж.*; ганьба́ *ж.*
БЯССЛА́ЎНЫ безсла́вний, гане́бний.
БЯССЛО́ЎНЫ безслове́сний, безмо́вний; німи́й; **~ная жывёла** безслове́сна (безмо́вна) твари́на; **б. дакор** безмо́вний (німи́й) до́кір.
БЯССПРЭ́ЧНА 1. *прислівн.* безпере́чно, беззапере́чно, безсупере́чно, безумо́вно, незапе-

ре́чно; **2.** *у знач. вст. сл.* безпере́чно, безумо́вно, пе́вна річ; звича́йно.

БЯССПРЭ́ЧНАСЦЬ *ж.* **1.** безпере́чність, беззапере́чність, безсупере́чність; **2.** безумо́вність, безпере́чність, пе́вність.

БЯССПРЭ́ЧНЫ 1. безпере́чний, беззапере́чний, безсупере́чний, безумо́вний, незапере́чний; очеви́дний; **~ная і́сціна** незапере́чна (безпере́чна) і́стина; **б. факт** безпере́чний (незапере́чний) факт; **2.** безумо́вний, безсумні́вний, беззапере́чний; **~нае даве́р'е** безумо́вна дові́ра; **б. по́спех** безпере́чний у́спіх.

БЯССТРА́СНА *прислівн.* безпри́страсно; байду́же, байду́жно, байду́жливо.

БЯССТРА́СНАСЦБ *ж.* безпри́страсність; байду́жість.

БЯССТРА́СНЫ безпри́страсний; байду́жий, байду́жний, *(рідк.)* байду́жливий.

БЯССТРА́ТНЫ беззбитко́вий, безутра́тний.

БЯССУ́ВЯЗНЫ незв'я́зний; *(про мову, виклад — ще)* нескла́дний, безла́дний, недола́дний.

БЯССЦЁКАВЫ безсті́чний.

БЯССЭ́НСАВА *і* **БЯССЭ́НСНА** *прислівн.* безглу́здо, безтя́мно, нісені́тно; недоу́мкувато, ту́по.

БЯССЭ́НСАВАСЦЬ *і* **БЯССЭ́НСНАСЦЬ** *ж.* безглу́здість, безтя́мність; нісені́тність, нісені́тниця; недоу́мкуватість; ту́пість.

БЯССЭ́НСАВЫ *і* **БЯССЭ́НСНЫ** безглу́здий, безтя́мний; нісені́тний; беззмісто́вний; *(розм.)* недоу́мкуватий, тупий; **б. адка́з** беззмісто́вна (безглу́зда) відповідь; **б. по́зірк** безтя́мний (тупи́й, безглу́здий) по́гляд.

БЯССЭ́НСІЦА *ж. розм.* безглу́здя *с.*, нісені́тниця *ж.*, дурни́ця *ж.*

БЯСТА́ЛЕНТНЫ безтала́нний; безда́рний, нezда́рний.

БЯСХІ́БНА *прислівн. розм.* безпомилко́во, непохи́бно, несхи́бно, непоми́льно, безпоми́льно.

БЯСХІ́БНАСЦЬ *ж.* безпомилко́вість, непоми́льність, безпоми́льність, непохи́бність, несхи́бність.

БЯСХІ́БНЫ безпомилко́вий, непохи́бний, непоми́льний, безпоми́льний, непохи́бний, несхи́бний.

БЯСХЛЕ́БІЦА *ж. і* **БЯСХЛЕ́Б'Е** *с. розм.* безхлі́б'я.

БЯСЦЭ́НАК: за б. за бе́зцінь.

БЯСЦЭ́ННАСЦЬ *ж.* неоціне́нність, неоці́нність, безці́нність.

БЯСЦЭ́ННЫ неоціне́нний, неоці́нний, безці́нний; **б. скарб** неоціне́нний (неоці́нний, безці́нний) скарб.

БЯСЧА́ССЕ *с. заст.* лихолі́ття.

БЯСЧУ́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** нечутли́вість, неприто́мність; **2.** байду́жість, байду́жність; безду́шність, нечу́лість.

БЯСЧУ́ЛЫ 1. нечутли́вий, неприто́мний; **2.** байду́жий, байду́жний; безду́шний, нечу́лий.

БЯСШКО́ДНА *прислівн.* нешкідли́во; неви́нно, безневи́нно.

БЯСШКО́ДНАСЦЬ *ж.* нешкідли́вість; неви́нність, безневи́нність.

БЯСШКО́ДНЫ нешкідли́вий; неви́нний, безневи́нний.

БЯСШЭ́РСНЫ безше́рстий.

В

ВА *прийм. див.* **у**.

В. А. (выко́нваючы абавя́зкі) в. о. (вико́нувач обо́в'язків).

ВА́БА *ж. мисл.* прина́да, прима́нка, *(рідше)* прима́на.

ВА́БЕННЕ *с. мисл.* прима́нювання; прива́блювання, прина́джування.

ВА́БІК *ч. мисл.* ва́бик, лове́цька ду́дочка, лове́цький пи́щик.

ВА́БІЛЬШЧЫК *ч. мисл.* ваб́ець, прина́дник.

ВА́БІЦЬ *недок.* **1.** *(спонукати наблизитися)* прива́блювати, ва́бити, мани́ти; **2.** *перен. (спонукати звернути увагу)* прива́блювати, ва́бити, прина́джувати, на́дити; *(спокушати)* зна́джувати, зва́блювати; **3.** *мисл.* ва́бити, мани́ти, прина́джувати.

ВА́БЛЕННЕ *с.* прима́нювання. — *Див. ще* **ва́біць** 3.

ВА́БНАСЦЬ *ж.* прива́бливість, прива́бність, прива́ба, прина́дність, прина́дливість; ваблі́вість, пова́бність, *(розм.)* пова́ба, *(рідко)* по́ваб *ч.*; знадли́вість, зна́дність, зна́да, зваблі́вість.

ВА́БНЫ прива́бливий, прива́бний, прина́дний, прина́дливий; ваблі́вий, ва́бний, пова́бний, *(розм.)* пона́дливий; *(спокусливий)* знадли́вий, зна́дний, зваблі́вий, зва́бний.

ВАВЕРЧАНЁ *див.* **ваверчаня́**.

ВАВЕРЧАНЯ́ *і* **ВАВЕРЧАНЁ, -ня́ці** *с.* білченя́.

ВАВЁРКА *ж. (тварина та її хутро)* бі́лка; *(обл.)* виві́рка, білі́иця; ◊ **круці́цца як вавёрка ў ко́ле** крути́тися (верті́тися *і т. д.*) як бі́лка в ко́лесі (як му́ха в окро́пі).

ВАВЁРКАВЫ бі́лячий; *(обл.)* виві́рковий; **~вае фу́тра** бі́ляча шу́ба (*рідше* — ху́тро).

ВАВЁРЧЫН бі́лячий, бі́лки; *(обл.)* виві́рковий; **~на гнязд́о** бі́ляче гніздо́ (кубло́), гніздо́ (кубло́) бі́лки.

ВА́ГА *ж.* ва́жіль *ч.*, підо́йма, підва́га; *(заст.)* важни́ця.

ВАГА́ *ж.* **1.** *прям., перен.* вага́; **ме́ры вагі́** мі́ри

вагі́; **а́тамная (малекуля́рная) в.** а́томна (молекуля́рна) вага́; **мёртвая в.** *ав.* ме́ртва вага́; **найлягчэ́йшая в.** *спорт.* найле́гша вага́; **удзе́льная в.** пито́ма вага́; **2.** вага́, ва́ги, вагівни́ця; *(заст.)* важни́ця; *(з коромислом)* терези́; ◊ **на вагу́ зо́лата** як зо́лото, на вагу́ зо́лота; **мець вагу́** ма́ти вагу́ (зна́чення), ва́жити.

ВАГА́ЛЬНЫ 1. колива́льний; **2.** *дієприкм.* яки́й (що) колива́ється; **3.** *(у знач. прикм.) фіз.* коливни́й; **в. рух** коливни́й рух.

ВАГА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* колива́ння; хита́ння; колиха́ння, хилита́ння; **в. паве́тра** колива́ння пові́тря; **2.** *перен. (нерішучість, невпевненість)* вага́ння; **3.** *(нестійкість, мінливість)* колива́ння, хита́ння; **~нні тэмперату́ры** колива́ння температу́ри; ◊ **без ~ння** без вага́нь, не вага́ючись.

ВАГАНУ́ЦЦА *док. однокр.* гойдну́тися, коливну́тися, хитну́тися; *(розм.)* хилитну́тися.

ВАГАНУ́ЦЬ *док. однокр.* гойдну́ти, колихну́ти, коливну́ти, хитну́ти.

ВАГА́Р, -ра́ *ч. розм.* ва́жіль, підо́йма *ж.*

ВАГАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч.* вага́р.

ВАГАЎШЧЫ́ЦА *ж.* вага́рка.

ВАГА́ЦЬ *недок.* гойда́ти, колиха́ти, колива́ти, хита́ти.

ВАГО́Н *ч.* ваго́н; **тава́рны в.** това́рний ваго́н, **бага́жны в.** бага́жний ваго́н; **пасажы́рскі в.** пасажи́рський ваго́н; **мя́ккі в.** м'яки́й ваго́н; **цвёрды в.** тверди́й ваго́н.

ВАГОНААБАРО́Т, -ту *ч.* вагоноо́біг.

ВАГОНАБУДАЎНІ́ЧЫ вагонобудівни́й.

ВАГОНАВАЖА́ТЫ вагоново́д.

ВАГОНАПЕРАКУ́ЛЬНІК *ч. залізн.* вагоноперекида́ч.

ВАГО́Н-ЛЯДНІ́К, *род.* **ваго́на-ледніка́** *ч.* ваго́н-льодо́вня, ваго́н-льодо́вник.

ВАДАЁМ *ч.* водо́йма *ж.*, водо́ймище *с.*

ВАДАЁМІСТАСЦЬ *ж.* водоє́мність, водоє́мкість.

ВАДАЁМІСТЫ водоє́мний, водоє́мкий.

ВАДАЁМІШЧА *с.* водо́ймище, водо́йма *ж.*

ВАДАЛЕ́Й *ч. розм.* **1.** водолі́й, водочерпа́льник; **2.** *перен.* водолі́й; пустобре́х, бреху́н, базі́ка.

ВАДАМЕ́РШЧЫК *ч. спец.* водомі́рник.

ВАДАПО́МПАВЫ водонасо́сний; **~вая ста́нцыя** водонасо́сна ста́нція.

ВАДАРО́Д, -ду *ч. хім.* во́день.

ВАДАРО́ДЗІСТЫ *хім.* водне́вистий.

ВАДАРО́ДНЫ *хім.* водне́вий; **~ная бо́мба** водне́ва бо́мба.

ВАДАСЦЁК, -ку *ч.* водості́к; *(горизонтальний жолоб для стікання води)* ришта́к, *(у будівлях)* ри́нва *ж.*

ВАДАСЦЁКАВЫ водості́чний.

ВАДАЦЁК, -ку *ч. гідрол.* водоті́к.

ВАДАЦЁЧНЫ *гідрол.* водоті́чний.

ВАДЖЭ́ННЕ *с.* воді́ння.

ВАДЗІ́ЦА *ж. розм. пестл.* води́ця, води́ченька.

ВАДЗІ́ЦЕЛЬ *ч.* воді́й.

ВАДЗІ́ЦЕЛЬСКІ воді́йський; **~скія правы́** права́ водія́.

ВА́ДЗІЦЬ *недок. розм.* ва́дити, шко́дити; заважа́ти; **гэ́та яму́ не в.** це йому́ не шко́дить; ◊ **не в.** так і тре́ба, по заслу́зі.

ВА́ДКА *прислівн.* рі́дко.

ВАДКАВА́ТЫ *розм.* рідкува́тий, ріде́нький.

ВАДКАМЕТАЛІ́ЧНЫ рідкометале́вий, рідкометалі́чний.

ВА́ДКАСНЫ *спец.* рі́динний; **~ныя ўласці́васці** ріди́нні власти́вості.

ВА́ДКАСЦЬ *ж.* ріди́на́.

ВАДКАФА́ЗНЫ рідкофа́зний.

ВА́ДКІ рідки́й; **в. кісларо́д** рідки́й ки́сень; **~кае па́ліва** рідке́ па́ливо.

ВАДЫ́Р, -ра́ *ч. розм.* пухи́р.

ВАЕНГА́НДАЛЬ, -длю *ч.* **(вае́нны га́ндаль)** військто́рг (військо́ва́ торгі́вля).

ВАЕНКАМА́Т *ч.* **(вае́нны камісарыя́т)** військкома́т (військо́вий комісарі́ат); *(розм.)* воєнкома́т.

ВАЕНКАМА́ЦКІ військкома́тівський.

ВАЕНКО́М *ч.* **(вае́нны камісá́р)** військко́м (військо́вий коміса́р); *(розм.)* воєнко́м.

ВАЕНКО́МАЎСКІ військко́мівський.

ВАЕНКО́Р *ч.* **(вае́нны карэспандэ́нт)** військкор (військо́вий кореспонде́нт), воєнко́р (воє́нний кореспонде́нт).

ВАЕНМО́Р *ч. розм.* **(вае́нны мара́к)** військмо́р (військо́вий моря́к).

ВАЕННААБАВЯ́ЗАНЫ *імен.* військовозобов'я́заний.

ВАЕ́ННА-АКРУГО́ВЫ військо́во-окружни́й.

ВАЕ́ННА-БУДАЎНІ́ЧЫ військо́во-будіве́льний.

ВАЕ́ННА-ВУЧЭ́БНЫ військо́во-навча́льний.

ВАЕ́ННА-ГІСТАРЫ́ЧНЫ військо́во-істори́чний.

ВАЕ́ННА-ІНЖЫНЕ́РНЫ військо́во-інжене́рний.

ВАЕ́ННА-МЕДЫЦЫ́НСКІ військо́во-меди́чний.

ВАЕННАПАЛО́ННЫ *ч. імен.* військовополоне́ний.

ВАЕ́ННА-ПАЛЯЎНІ́ЧЫ військо́во-мисли́вський.

ВАЕННАСЛУ́ЖАЧЫ *імен.* військовослужбо́вець, військо́вий службо́вець.

ВАЕ́ННА-ЎЛІКО́ВЫ військо́во-обліко́вий.

ВАЕ́ННЫ 1. *(той, що стосується війни)* воє́нний; *(призначений для потреб війни — ще)* військо́ви́й; **~ая ба́за** військо́ва́ ба́за; **в. час** воє́нний час; **~ннае стано́вішча** воє́нний стан; **2.** *(той, що стосується війська; армійський)* військо́ви́й; **~нная фо́рма** військо́ва́ фо́рма; **~нная слу́жба** військо́ва слу́жба; **~нная акадэ́мія** військо́ва́ акаде́мія; **вае́нная дакла́днасць** військо́ва́ то́чність; **~нная спра́ва** військо́ва́ спра́ва; **~нны абавя́зак** військо́вий обов'язок; **3.** *у знач. імен.* військо́ви́й.

ВАЕНРУ́К, -ка́ *ч.* **(вае́нны кіраўні́к)** військо́вий керівни́к, військкерівни́к.

ВАЕНТЭ́ХНІК *ч.* **(вае́нны тэ́хнік)** військо́ви́й те́хнік, військте́хнік.

ВАЕНУРА́Ч, -ча́ *ч.* **(вае́нны ўрач)** військлі́кар (військо́вий лі́кар).

ВАЕНФЕ́ЛЬЧАР *ч.* **(вае́нны фе́льчар)** військо́вий фе́льдшер.

ВАЕ́НШЧЫНА *ж. знев.* воя́ччина.

ВАЖА́К, -ка́ *ч.* ватажо́к, вожа́к.

ВАЖДАНІ́НА *ж. розм. і* **ВАЖДА́ННЕ** *с.* метушня́, вовту́ження *с.*, шамотня́, тяганина.

ВАЖДА́ННЕ *див.* **важданіна**.

ВАЖДА́ЦЦА *недок. розм.* **1.** вовту́зитися, товкти́ся, куйо́вдитися; **2.** по́ратися, по́рпатися, длу́батися; **3.** моро́читися; па́нькатися; **в. са справазда́чай** моро́читися зі звітом.

ВА́ЖКА *прислівн.* ва́жко, важли́во, ваго́мо, ваго́вито; переко́нливо; пова́жно, солідно.

ВА́ЖКАСЦЬ *ж.* **1.** ваго́мість, ва́жкість; **2.** важли́вість, ваговитість; переко́нливість; пова́жність, солідність.

ВА́ЖКІ 1. важки́й, ваговитий; **2.** *перен.* важли́вий, ваговитий, пова́жний, солідний; **3.** переко́нливий; **~кія до́вады** переко́нливі (важли́ві, ваговиті, пова́жні, солідні) до́кази.

ВА́ЖНА *прислівн.* **1.** *розм.* пова́жно, з по́вагом; стате́чно; вели́чно, пи́шно; бундю́чно, пиндю́чно, пиха́то, пихли́во; га́рно, до́бре; добря́че; **2.** *у знач. прис.* важли́во; **в. мець на ўва́зе** важли́во ма́ти на увазі.

ВА́ЖНАСЦЬ *ж.* **1.** *(значущість)* важли́вість; **спра́ва вялі́кай ~ці** важли́ва спра́ва, спра́ва вели́кої ваги́; **2.** *(про зовнішній вигляд)* ва́жність; пова́жність, стате́чність, вели́чність; ◊ **вялі́кая в.** *розм.* вели́ка річ (вага́, біда́, ва́жниця), вели́ке діло, [от] яка́ ва́жниця; **для бо́льшай ~ці** для більшої ваги́.

ВАЖНЕ́ЦКІ *прост.* добря́чий, важню́щий.

ВА́ЖНІЧАННЕ *с. розм.* велича́ння; бундю́чення; пиндю́чення; пиша́ння. — *Пор.* **ва́жнічаць.**

ВА́ЖНІЧАЦЬ *недок. розм.* велича́тися; зано́ситися, бундю́читися, пиндю́читися, зазнава́тися.

ВА́ЖНЫ 1. *(значний)* важли́вий, ваговитий; **~ныя падзе́і** важли́ві події; **2.** *(гордовитий) розм.* пова́жний, стате́чний; вели́чний, пи́шний; бундю́чний, пиха́тий; **3.** *розм. (про добру якість)* до́брий, добря́чий; **~нае сукно́** до́бре (добря́че) сукно́.

ВА́ЖЫЛЬНЫ розва́жувальний; **в. аддзе́л** розва́жувальний відділ.

ВА́ЖЫЛЬНЯ *ж. розм. (приміщення, в якому зважують що-небудь)* вагова́.

ВА́ЖЫЛЬШЧЫК *ч.* вага́р.

ВА́ЖЫЛЬШЧЫЦА *ж.* вага́рка.

ВА́ЖЫЦЦА[1] *недок.* **1.** *(визначати вагу)* зва́жуватися, ва́житися; **2.** *пас. перен.* зва́жуватися, ва́житися; відва́жуватися.

ВА́ЖЫЦЦА[2] *недок. розм.* норови́ти; ма́ти на́мір; намага́тися, силкува́тися; намір́ятися, замір́ятися; нава́жуватися, насмілюватися.

ВА́ЖЫЦЬ[1] *недок.* **1.** *(визначати вагу)* зва́жувати, ва́жити; відва́жувати; **в. бага́ж** зва́жувати (ва́жити) бага́ж; **2.** *(мати якусь вагу)* ва́жити, тягну́ти.

ВА́ЖЫЦЬ[2] *недок. обл.* нава́жуватися, насмілюватися.

ВАЖЫЧАНЁ *див.* **важычаня́**.

ВАЖЫЧАНЯ́ *і* **ВАЖЫЧАНЁ, -ня́ці** *с.* їжаченя́.

ВАЖЫЧАНЯ́ТКА *с.* їжаченя́тко.

ВАЖЭ́ННЕ *с.* **1.** возіння; возови́ця *ж.*; **2.** ката́ння.

ВАЗА́К, -ка́ *ч.* візни́к, візни́ця; *(обл.)* фу́рман, ху́рман, фірман.

ВАЗА́ЦКІ візни́цький, візникі́в.

ВАЗНІ́ЦА *ч.* візни́ця, візни́к; *(обл.)* фу́рман, ху́рман, фірман.

ВАЗЮ́Р, -ра *ч. обл.* візни́к, візни́ця; *(обл.)* фу́рман, ху́рман, фірман.

ВАЙСКО́ВЕЦ -ко́ўца *ч. розм.* військо́вий, військовослужбо́вець, військо́вий службо́вець.

ВАКАМЕ́Р, -у *ч.* окомір.

ВАКАМЕ́РНЫ окомірний; **~ная здымка** *геод.* окомірна зйо́мка, *(незак. д. — звичайно)* окомірне зніма́ння.

ВАКО́Л *і* **ВО́КАЛ, ВО́КАЛА 1.** *прислівн.* навко́ло, довко́ла, навкруги́, навкру́г; круго́м; *(рідко)* довкіл; **в. гарэ́лі агні́** навко́ло (круго́м) горіли вогні; **2.** *прийм. з род. в.* навкру́г, навкруги́, навко́ло, довко́ла; **в. яго́ сабра́лася шмат людзе́й** навко́ло нього зібра́лося бага́то люде́й.

ВАКО́ЛЛЕ *див.* **навако́лле**.

ВАКО́ЛЬНЫ 1. навко́лишній, довко́лишній, око́лишній; *(рідше)* побічний; **~ныя вёскі** навко́лишні се́ла; **2.** обхідни́й, об'їзни́й, кружни́й; **~ная даро́га, ~ны шлях** кружна́ (обхідна́, об'їзна́) доро́га, кружни́й (обхідни́й, об'їзни́й) шлях; **е́хаць ~най даро́гай** їхати кружно́ю (об'їзно́ю) доро́гою, їхати манівця́ми (манівце́м); **3.** *у знач. імен.* **вако́льнае** довкілля *с.*, *(рідше)* навко́лишнє середо́вище.

ВАЛАВО́ДНІК *ч. розм.* мару́да *ч. і ж.*, мару́дник.

ВАЛАВО́КА *ж. орн.* воло́ве о́чко *с.*

ВАЛАКІ́ТА *ж.* тягани́на; зволіка́ння *с.*; ◊ **папяро́вая в.** паперо́ва тягани́на.

ВАЛАКІ́ТНЫ *розм.* мару́дний; забарни́й; **~ная спра́ва** мару́дна спра́ва.

ВАЛАКІ́ТЧЫК *ч. розм.* мару́да *ч. і ж.*, мару́дник.

ВАЛАКІ́ТЧЫЦА *ж. розм.* мару́да, мару́дниця.

ВАЛАКІ́ЦІЦЬ *недок. розм.* мару́дити, волово́дити; моро́чити.

ВАЛАКУ́ША *ж.* **1.** *с.-г.* волоку́ша; *(для перевезення соломи тощо — ще)* во́лок *ч.*; *(для загрібання сіна або соломи — звичайно)* гре́бка; **2.** *риб. (обл.)* во́лок *ч.*, волоку́ша.

ВА́ЛАМ: в. валі́ць *розм.* ва́лом (ла́вою, ва́лкою) вали́ти, хма́рою (ла́вою) су́нути, пла́вом пливти́ (плисти́, іти́).

ВАЛАСА́ЦЕЦЬ *недок.* волоха́тіти.

ВАЛАСНІ́К, -ка́ *ч. бот. (ниткоподібне розгалуження кореня рослини)* ми́чка.

ВАЛАСНІКО́ВІСТЫ *бот.* мичкува́тий.

ВАЛАСНЯ́ *зб. ж.* **1.** волосі́нь, кінський во́лос; **2.** *риб.* волосі́нь, ліска; **3.** *зб. знев. прост.* па́тли, ку́дли, ко́сми, космаки́, пе́лехи.

ВАЛАСЫ́, *мн., одн.* **во́лас, -а** *і зб.* **-у** *зб. ч.* во́лос, -а *(одн.)*, -у *(зб.)*; воло́сся; *(у жінок — ще)* ко́си; *(шевелюра)* чупри́на *ж.*; **ко́нскі в.** *зб.* волосі́нь *ж.*, кінський во́лос; ◊ **валасы́ ста́лі дубка́ (дыбарам)** воло́сся ста́ло ди́бом; **дажы́ць да сівы́х валасо́ў** дожи́ти до си́вого воло́сся (во́лосу); і **на во́лас не заснў** ні (а́ні) на волоси́ну (во́лос, волосо́к) не засну́в; **ірва́ць на сабе́ валасы́** рва́ти на собі воло́сся; **зня́ўшы галаву́, па валаса́х не пла́чуць** знявши (стя́вши) го́лову, за воло́ссям не пла́чуть.

ВАЛАТО́ЎКА, -кі, *дав., місц.* **-то́ўцы**; *род. в. мн.* **-то́вак** *ж. обл.* курга́н *ч.*, моги́ла.

ВАЛАТО́ЎСКІ *див.* **во́латаўскі**.

ВАЛА́ХІ, -хаў *мн. істор.* воло́хи.

ВАЛА́ХІЯ *ж. істор.* Воло́щина.

ВАЛАЧА́Й *ч. розм.* бродя́га, бурла́ка, *(знев.)* волоцю́га.

ВАЛАЧА́ШЧЫ *(про тварин) розм.* бродя́чий, бездо́мний, безприту́льний.

ВАЛАЧО́НЫ *техн.* волочений; **в. дрот** воло́чений дріт.

ВАЛАЧЫ́ *недок.* **1.** волочи́ти, волокти́, тягти́, тягну́ти; **2.** *(красти) розм.* тягти́, тягну́ти, цу́пити; ◊ **ледзь но́гі в.** насилу (ле́две) но́ги волочи́ти.

ВАЛА́ШСКІ *істор.* воло́ський.

ВАЛЁНАК, -нка *ч.* ва́лянок, ва́лянець; повстя́ник, повстя́к.

ВАЛЁНАЧНЫ ва́ляночний.

ВА́ЛКА *ж. (лісу)* валя́ння *с.*, руба́ння *с.*, ви́руб *ч.*

ВА́ЛКІ 1. *(про вовну)* валки́й; **2.** *розм. (про ходу)* хиткий; **~кая пахо́дка (хада́)** хитка́ хода́.

ВАЛЛЕКАВА́ТАСЦЬ *ж. розм.* **1.** вола́стість; **2.** зоба́стість.

ВАЛЛЕКАВА́ТЫ *розм.* **1.** вола́стий; **2.** *(про хворого на зоб)* зоба́стий, вола́стий.

ВАЛЛЁ, -я *с.* во́ло *(у птахів).*

ВАЛЛЁВЫ во́ловий.

ВАЛЛЯ́К, -ка́ *ч.* **1.** во́ло *с.*; **2.** *мед.* зоб, во́ло *с.*

ВАЛЛЯКО́ВЫ 1. во́ловий; **2.** зо́бний. — *Пор.* **валля́к.**

ВАЛЛЯ́СТЫ вола́стий. — *Пор.* **валлекава́ты**.

ВАЛО́ВІК *ч. бот. обл.* вовня́нка.

ВАЛО́ВЫ *прям., перен.* воля́чий, воло́вий; **~вае здаро́ўе** воля́че здоро́в'я, здоро́в'я як у вола́, здоро́вий як віл; ◊ **~выя во́чы** воля́чі (воло́ві) о́чі; **~вая шы́я** воля́ча (воло́ва) ши́я.

ВАЛО́ДАННЕ *с.* володі́ння.

ВАЛО́ДАЦЬ *недок. у різн. знач.* володі́ти; **в. збро́яй** володі́ти збро́єю; **в. ру́скай мо́вай** володі́ти російською мо́вою; **в. руко́й** володі́ти руко́ю; **в. маёмасцю** володі́ти майно́м (ма́ти майно́); **в. лясны́мі бага́ццямі** володі́ти лісови́ми бага́тствами; **в. пяро́м** володі́ти перо́м; ◊ **в. сабо́й** володі́ти собо́ю.

ВАЛО́СНЫ *спец.* волосни́й; капіля́рний; **~ныя сасу́ды** *анат.* волосні́ суди́ни.

ВАЛТУ́ЗІЦЦА *недок. розм.* **1.** *(безладно, метушливо рухатися)* вовту́зитися, товкти́ся, вози́тися, куйо́вдитися; бо́рсатися; **2.** *(біля чогось, з чимось)* вози́тися, по́рпатися, длу́батися, мару́дитися, моро́читися, воловодитися.

ВАЛТУ́ЗІЦЬ *недок. розм.* **1.** термо́сити, то́рсати, то́ргати, сми́кати, ша́рпати; **2.** *перен. (чіплятися)* сми́кати, ша́рпати.

ВАЛТУЗНЯ́ *ж. розм.* **1.** метушня́, вовту́ження *с.*, шамотня́, тягани́на; **2.** по́рання *с.*, по́рпання *с.*, тягани́на; шпо́ртання *с.*, кло́піт *ч.*, моро́ка.

ВАЛЫ́НКА *ж.* **1.** *муз.* воли́нка; *(обл.)* коза́, кози́ця; **2.** *перен., прост.* волово́дження *с.*, тягани́на, зволіка́ння *с.*; ◊ **цягну́ць в.** волово́дити, зволіка́ти.

ВАЛЬНАЛЮ́БНЫ волелю́бний, вільнолю́бний.

ВАЛЬНАПІ́САНЫ *імен. військ. істор.* доброво́лець, охо́чий; охо́тник.

ВАЛЬТЫЖО́Р *ч. спорт.* вольтижер.

ВАЛЬТЫЖЫ́РАВАЦЬ *недок. спорт.* вольтижува́ти.

ВАЛЬТЫЖЫРО́ВАЧНЫ *спорт.* вольтижува́льний.

ВАЛЬТЫЖЫРО́ЎКА *ж. спорт.* вольтижува́ння *с.*

ВАЛЭ́НДАННЕ *с. розм.* **1.** тягани́на *ж.*, моро́ка *ж.*; **2.** тиня́ння, ве́штання, шве́ндяння, вала́ндання, ни́кання; ри́пання.

ВАЛЭ́НДАЦЦА *недок. розм.* **1.** мару́дитися, воловоди́тися, моро́читися; **2.** тиня́тися, ве́штатися, шве́ндяти, шве́ндятися, *(рідко)* шала́тися, тяга́тися, волочи́тися, вала́ндатися, сновига́ти.

ВАЛЮХА́ТЫ *розм. (про ходу)* вайлува́тий, розва́лькуватий.

ВАЛЮХА́ЦЦА *і* **ВАЛЮХА́ЦЬ** *недок. розм.* перева́люватися, ходи́ти перева́льцем (перехиля́ючись), колива́ти [з ноги́ на но́гу].

ВАЛЮХА́ЦЬ *див.* **валюха́цца**.

ВАЛЯР'Я́Н, -ну *ч. і* **ВАЛЯР'Я́НА** *ж. бот.* валеріа́на *ж.*

ВАНДЗЭ́ЛАК, -лка *ч. розм.* клу́нок.

ВАНДРАВА́ННЕ *с.* **1.** по́дорож *ж.*, мандрі́вка *ж.*; **2.** кочува́ння, кочі́вля *ж.*, кочови́ще; **3.** блука́ння, блукани́на *ж.*, бурлакува́ння; поневіря́ння; мандрува́ння; *(розм.)* ма́ндри, тиня́ння, шве́ндяння.

ВАНДРАВА́ЦЬ *недок.* **1.** мандрува́ти, подорожува́ти; **2.** кочува́ти; **3.** блука́ти, бурлакува́ти; поневіря́тися; *(розм.)* тиня́тися, тяга́тися, шве́ндяти, шве́ндятися, туля́тися, хиля́тися; *(обл.)* вандрува́ти.

ВАНДРО́ВЕЦ *див.* **вандро́ўнік**.

ВАНДРО́ЎКА *ж.* **1.** мандрі́вка, мандрува́ння *с.*; **2.** кочува́ння *с.*, кочі́вля, кочови́ще *с.*

ВАНДРО́ЎНІК *і* **ВАНДРО́ВЕЦ, -ро́ўца** *ч.* **1.** мандрі́вни́к, мандрі́ве́ць, подоро́жній, подорожа́нин; **2.** блука́ч, бурла́ка; **3.** кочівни́к, кочови́к.

ВАНДРО́ЎНІЦА *ж.* **1.** мандрівни́ця, подоро́жня; **2.** блука́чка, бурла́чка; **3.** кочівни́ця.

ВАНДРО́ЎНІЦКІ 1. мандрівни́цький, мандрівни́чий; блука́цький, бурла́цький, мандрі́вни́й; **2.** кочівни́цький.

ВАНДРО́ЎНІЦТВА *с.* **1.** мандрува́ння, подорожува́ння; **2.** блука́ння, блукани́на *ж.*, бурлакува́ння, поневіря́ння; *(розм.)* ма́ндри; тиня́ння, шве́ндяння; **3.** кочува́ння.

ВАНДРО́ЎНЫ 1. мандрівни́й, мандро́ваний, бродя́чий; кочови́й; **в. музыка́нт** мандрі́вни́й музика́нт; **2.** пересувни́й; **в. тэа́тр** пересувни́й теа́тр; **~ная бібліятэ́ка** пересувна́ бібліоте́ка; **3.** кочови́й; **в. плямёны** кочові́ племена́.

ВАНІТАВА́ННЕ *с.* блюва́ння, блюво́та *ж.*

ВАНІТАВА́ЦЬ *недок. розм.* **1.** *безос. прям., перен.* нуди́ти; млої́ти; **ён ~ту́е** його́ ну́дить; **2.** блюва́ти, *(вульг.)* рига́ти; **ён ~ту́е** він блює́.

ВАНІ́ТЫ, -таў *тільки мн. розм.* блюво́та *ж.*, *(розм.)* блюво́тина *ж.*, блювоти́нння *с.*

ВАНТРАБЯ́НКА *ж.* ковбаса́ з потрохів (печінки, леге́нь).

ВАНТРО́БА *ж. тільки одн. прост.* утро́ба.

ВАНТРО́БНЫ утро́бний; те́льбуховий.

ВАНТРО́БЫ, -бау̌ *тільки мн.* **1.** *анат.* ну́трощі; *(розм.)* нутро́ *с.*; **2.** те́льбухи, *(рідше)* те́льбух *ч.*; **3.** по́труx *ч.*, потрушо́к *ч.*, потрухи́, те́льбухи; ◊ **в. пераéсці (ад'éсці)** ви́мотати кишки́; **в. рваць** із шку́ри лі́зти (вила́зити, рва́тися, вибива́тися, пну́тися); надрива́тися; **парва́ць в.** наді́рва́тися.

ВАНЦА́К, -ку *ч. обл. вет.* рі́зь *ж. (у животі).*

ВА́НЬКА-У̌СТА́НЬКА *ч. дит.* іва́н-покива́н, івáне́ць-киване́ць.

ВА́ПЕЛЬНІК *ч. розм.* вапня́р.

ВА́ПЕЛЬНЫ *див.* **ва́пнавы**.

ВА́ПЕЛЬНЯ *ж.* **1.** *(піч для випалювання вапна)* вапня́рка; **2.** *обл. (місце добування вапна)* вапни́ще *с.*

ВА́ПНА *ж.* вапно́ *с.*, ва́пна; **гасі́ць ~ну** гаси́ти вапно́ (ва́пну); **га́шаная в.** га́шене вапно́ (га́шена ва́пна).

ВА́ПНАВЫ *і* **ВА́ПЕЛЬНЫ 1.** *(який стосується вапна)* вапня́ний; **2.** *(який містить вапно)* вапни́стий; **в. шпат** *мін.* вапни́стий шпат.

ВАПНА́У̌КА *ж. бот.* ліщи́ця.

ВА́ПНІШЧА *с. (місце добування вапна)* вапни́ще.

ВАР, *род.* **ва́ру** *ч.* **1.** окрі́п, *(обл.)* вар; **2.** *перен. розм.* спе́ка *ж., розм.* вар, пал; спеко́та *ж.*, жаро́та *ж.*, духо́та́ *ж.*; **3.** *техн.* вар; *(для чобіт)* ше́вська смола́; ◊ **~ ам (ва́рма) вары́ць** ду́же ду́шно, спеко́тно *(про погоду)*; **як ~ам абдало́** на́че (нена́че, ні́би) при́ском сипну́ло; **як ва́рам аблі́ты** як опе́чений.

ВАРА́КУШКА *ж. зоол. орн.* синьоши́йка.

ВАРАНЕ́ННЕ *с. спец. мет.* воронува́ння.

ВАРАНІ́ЦЦА *недок. пас. техн. мет.* воронува́тися.

ВАРАНІ́ЦЬ *недок. техн. мет.* воронува́ти.

ВАРАННЁ, -ння́ *зб. с.* вороння́, *(рідше)* воро́няччя; га́лич.

ВАРАНЯНЁ *див.* **вараняня́**.

ВАРАНЯНЯ́ *і* **ВАРАНЯНЁ, -ня́ці** *с.* **1.** *(пташеня во́рона)* вороня́, вороненя́; **2.** *(пташеня во́рони)* вороненя́, гавеня́.

ВА́РАЧНЫ *техн.* вари́льний; **в. кацёл** вари́льний каза́н (коте́л).

ВАРВО́ЛЬ, -лю *ч. заст. (жир з морських тварин або риб)* во́рвань.

ВАРВО́ЛЬНЫ во́рванний.

ВАР'І́РАВАННЕ *с.* варіюва́ння.

ВАР'І́РАВАНЫ варійо́ваний.

ВАР'І́РАВАЦЦА *недок. звор., пас.* варіюва́тися.

ВАР'І́РАВАЦЬ *недок.* варіюва́ти.

ВА́РКІ *розм.* варки́й.

ВА́РМА: в. вары́ць *див.* **вар**.

ВАРО́ТНІЦА *ж.* підворі́ття *с.*

ВАРО́ЧАННЕ[1] *с.* пове́рнення. — *Див. ще* **варо́чаць**[1].

ВАРО́ЧАННЕ[2] *с.* **1.** *(з боку на бік)* поверта́ння; вору́шіння; ру́хання; **2.** *(на бік)* перекида́ння, переверта́ння; валя́ння, зва́лювання; **3.** верті́ння, круті́ння; оберта́ння.

ВАРО́ЧАНЫ *(про сіно)* вору́шений, перетру́шений, переве́рнутий, переве́рнений, перего́рнутий, перего́рнений. — *Див. ще* **варо́чаць**[2].

ВАРО́ЧАЦЦА[1] *недок. прям., перен.* поверта́тися, верта́тися, поверта́ти; *(розм.)* верта́ти; *(розм. фольк.)* воро́ча́тися; *(обл.)* заверта́тися.

ВАРО́ЧАЦЦА[2] *недок.* **1.** *(з боку на бік)* переверта́тися, поверта́тися, перекида́тися; **2.** *(на бік)* перекида́тися, переверта́тися; **3.** верті́тися, крути́тися, ворушитися; *(розм.)* воро́чатися; **4.** нахиля́тися, похиля́тися, схиля́тися, нагина́тися; прихиля́тися; перехиля́тися; **5.** *пас.* переверта́тися, поверта́тися, перекида́тися, нахиля́тися, охиля́тися, перехиля́тися.

ВАРО́ЧАЦЬ[1] *недок.* **1.** поверта́ти, верта́ти; **2.** заверта́ти; *(розм. фольк.)* вороча́ти.

ВАРО́ЧАЦЬ[2] *недок.* **1.** *(з боку на бік)* переверта́ти, поверта́ти; пересува́ти; *(сіно)* переверта́ти, перегріба́ти, перетру́шувати, перегорта́ти; ворушити; **2.** *(на бік)* вали́ти, валя́ти, зва́лювати, перекида́ти; **3.** *(навколо осі)* крути́ти, верті́ти, оберта́ти; **4.** ворушити, ру́хати; **ледзь в. языко́м** ледь ворушити (поверта́ти) язико́м; **5.** хили́ти, нахиля́ти; **6.** *перен. розм. (розпоряджатися)* ору́дувати, верхово́дити; **в. спра́вамі** ору́дувати спра́вами; ◊ **в. мазга́мі** мізкува́ти, крути́ти мо́зком, метикува́ти, розкида́ти ро́зумом (думка́ми); міркува́ти, розмірко́вувати; **го́ры в.** го́ри переверта́ти (зру́шувати).

ВАРСЯ́НКА *ж. бот.* черса́к *ч.*

ВАРСЯ́НКАВЫ *бот.* черсако́вий.

ВАРСЯ́НКАВЫЯ *імен. мн. бот.* черсако́ві.

ВАРТО́У̌НЯ *ж. розм.* сторо́жка.

ВАРУ́НКІ, -аў; *одн.* **вару́нак, -нка** *ч.* обста́вини, умо́ви.

ВАРУШКІ́ *обл.* рухли́вий, *(рідко)* ворушки́й.

ВАРЧА́К, -ка́ *ч. обл.* припряжни́й (підпряжни́й, орчико́вий) кінь.

ВАРШТА́Т *ч. техн. текст.* верста́к; верста́т.

ВАРШТА́ТНЫ *техн.* верстако́вий, верста́тний.

ВАРЫВЕ́НЬКА *див.* **варыу̌ня́**.

ВА́РЫСТЫ: ~тая печ [вари́ста] піч.

ВАРЫУ̌НЯ́ *і* **ВАРЫВЕ́НЬКА** *(зменш. обл.) ж.* комо́ра для зберіга́ння горо́дини, *(діал.)* ви́степка.

ВАРЭ́ЙКА *ж. обл.* горщо́к *ч.*, го́рщик *ч.*

ВАР'ЯВА́ННЕ *с.* біснува́ння; скажені́ння, шале́нство.

ВАР'ЯВА́ЦЦА *недок.* біснува́тися; скажені́ти, шалені́ти, шалі́ти, *(розм.)* сатані́ти, мордува́тися.

ВАР'ЯВА́ЦЬ *недок.* **1.** дратува́ти, роздрато́вувати, розлюто́вувати; **2.** *див.* **вар'ява́цца**.

ВАР'Я́Т *ч.* **1.** *(психічно хворий)* божеві́льний; неспо́вна ро́зуму, причи́нний; **2.** *(украй нерозсудливий)* безу́мець, божеві́льний; *(розм.)* шале́нець, божеві́лець.

ВАР'Я́ТКА *ж.* божеві́льна; неспо́вна ро́зуму, причи́нна.

ВАР'ЯЦЕ́ЦЬ *недок.*, **ЗВАР'ЯЦЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *(захворювати на психічний розлад)* божево́літи, збожево́літи, схо́дити (спада́ти, сплива́ти) з ро́зуму, зійти́ (спа́сти, сплисти́) з ро́зуму, по-

збувáтися, позбýтися рóзуму, рішáтися умá; з'їхати з глýзду, здурíти; **2.** *(утрачати здатність розуміти)* навіснíти, знавіснíти, шаленíти, ошаленíти, божевóліти, збожевóліти, дурíти, здурíти.

ВАР'ЯЦКІ 1. божевíльний, *(розм.)* безýмний, шалéний; **2.** маячнúй; **~кія ідэі** маячні ідéї.

ВАР'ЯЦТВА *с.* **1.** *(психічний розлад)* божевíлля; **2.** *(нерозважливість)* божевíлля, безýмство, безýмність *ж.*, *(поет.)* бéзум *ч.*; шалéність *ж.*, шал *ч.*; ◊ **да в.** *розм.* до нестями, до божевíлля.

ВАСІЛЁК, -лька *ч. бот.* волóшка *ж.*, блавáт.

ВАСІЛЬКОВЫ волóшкóвий; *(про колір — ще)* васильковий; **~вая вочы** волóшкові óчі, óчі волóшкового кóльору.

ВАСКОВЫ *прям., перен.* восковúй, вощáний; **~вая свечка** восковá свíчка; **~вая спеласць** *с.-г.* восковá стиглість; **в. твар** восковé облúччя; **~вая папера** восковúй (вощáний) папір.

ВАСКОЎНІК, -ку *ч. бот.* вощáнка *ж.*

ВАСКОЎНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* вощанкóві.

ВАСПАВАТЫ рябúй, віспувáтий, повíсплений, повіспóваний, дзюбáтий, дзьобáтий, *(рідко)* таранкувáтий; пігáнистий; **в. твар** віспувáте облúччя.

ВАСПАН *ч. заст. (форма шанобливого звертання до чоловіка в шляхетному середовищі)* пан, добрóдій, вáша мúлість, мосьпáн.

ВАСПАНІ *ж. заст.* пáні, добрóдійка.

ВАСТРАГУБЦЫ *тільки мн. техн.* гострогýбці.

ВАСТРАДЗЮБЫ гостродзьóбий, гостронóсий.

ВАСТРАЗУБЦЫ *тільки мн. техн.* гострозýбці.

ВАСТРАЛІСТ, *род. в.* **-а** *і зб.* **-у,** *ч. бот.* гостролúст, пáдуб.

ВАСТРАЛІСТЫ гостролúстий.

ВАСТРАСЛОВІЦЬ *недок.* говорúти дотéпно (дóтепи), сúпати дóтепи.

ВАСТРАСЛОЎ, -лова *ч. розм.* дотéпник, гострослóв (гострослíв).

ВАСТРАСЛОЎЕ *с.* дотéпність *ж.*

ВАСТРАТВАРЫ гостролúций.

ВАСТРАХВОСТЫ гострохвóстий.

ВАСТРЫЁ, -рыя *с.* **1.** *прям., перен.* вíстря; лéзо, жáлó; **в. нажа** вíстря (лéзо, жáлó) ножá; **в. крытыкі** вíстря крúтики; **2.** *(загострений кінець якогось предмета)* шпичáк *ч.*, шпúчка *ж.*, гостряк *ч.*

ВАСТРЫНЯ *і* **ВОСТРАСЦЬ** *ж. прям., перен.* гóстрість, гостротá; **в. зроку** гóстрість (гостротá) зóру.

ВАСТРЫЦА *ж.* **1.** *зоол.* гóстрик *ч.*; **2.** *бот.* гострúця.

ВАСТРЫЦЬ *недок.* **1.** гострúти, точúти, загóстрювати, загострЯти; *(олівець)* застрýгувати, підстрýгувати; *(косу)* мантáчити; **2.** *перен. (робити більш сприйнятливим)* загóстрювати, точúти; **в. слых** загóстрювати слух; ◊ **в. зубы** *(на каго-што) розм.* мáти зуб *(проти кого, на кого)*, точúти зýби (зуб) *(на кого)*.

ВАСТРЭЙ *прислівн. вищ. ст.* гострíше, гострíш.

ВАСТРЭЙШЫ *прикм. вищ. ст.* госрíший.

ВАСТРЭННЕ *с.* гострíння, точíння, затóчування; загóстрювання, загóстрення; *(олівця і т. ін.)* застрýгування, підстрýгування.

ВАСТРЭЦ, -рацу *ч. бот.* гострéць [галузúстий].

ВАСТРЭЦЬ *недок.* гострíшати.

ВАСЬМЁРА, -мярых вóсьмеро.

ВАСЬМЁРКА *ж.* **1.** *(у різн. знач.)* вíсімка; **напісаць ~ку** написáти вíсімку; **в. самалётаў** вíсімка літакíв; **па гэтаму маршруту ходзіць в.** по цьомý маршрýту хóдить вíсімка; **в. чырваў** чирвóва (червóва) вíсімка, *(розм.)* восьмáка; **2.** *зб.* вóсьмеро; **в. парасят** вóсьмеро поросЯт.

ВАСЬМІВОСНЫ восьмивíсний, восьмиосьовúй.

ВАСЬМІВУГОЛЬНІК *ч. мат.* восьмикýтник.

ВАСЬМІВУГОЛЬНЫ восьмикýтний.

ВАСЬМІГАДОВЫ восьмирíчний, восьмилíтній.

ВАСЬМІГОДКА *ж. (школа)* восьмирíчка.

ВАСЬМІДЗЕСЯЦІГАДОВЫ вісімдесятирíчний, вісімдесятилíтній.

ВАСЬМІДЗЕСЯЦІГОДДЗЕ *с.* вісімдесятирíччя, вісімдесятилíття.

ВАСЬМІДЗЕСЯЦІПЯЦІГАДОВЫ вісімдесятип'ятирíчний, всімдесятип'ятилíтній.

ВАСЬМІДЗЁННЫ восьмидéнний.

ВАСЬМІКАНТОВІК *і* **ВАСЬМІГРАННІК** *ч. мат.* восьмигрáнник.

ВАСЬМІКАНТОВЫ *і* **ВАСЬМІГРАННЫ** восьмигрáнний.

ВАСЬМІРАДКОЎЕ *с. літ.* восьмивíрш *ч.*

ВАСЬМІСОТГАДОВЫ вісімсотрíчний, вісімсотлíтній.

ВАСЬМІСОТГОДДЗЕ *с.* вісімсотрíччя, вісімсотлíття.

ВАСЬМЯРНЫ *розм.* у вíсім разíв бíльший.

ВАСЬМЯРЫЧНЫ: ~нае «и» *лінгв. істор.* восьмерúчне (двоармéнне) «и».

ВАТАВЫ *ел.* вáтний.

ВАТОВЫ вáтяний, вáтний.

ВАТОЎКА *ж. розм.* ватЯнка, вáтник *ч.*

ВАЎКАДАЎ, -дава *ч.* вовкодáв.

ВАЎКАР, -ра *ч. розм.* **1.** *(мисливець на вовків)* вовчáтник; **2.** *(собака)* вовкодáв.

ВАЎКАРЭЗ *ч. обл.* **1.** вовкодáв; **2.** *розм. лайл. (стосовно собаки, коня)* вовкодáв.

ВАЎКАРЭЗІНА *ж. прост. знев. (придатний тільки для поживи вовкам)* вóвче м'ясо.

ВАЎКАЎЁ *зб. с. прост.* **1.** вовкú *мн.*; **2.** *перен. розм.* звíринá *ж.*, звірóта *ж.*

ВАЎКАЎНЯ *ж. розм.* вóвча Яма.

ВАЎЧАЯГАДА *ж. бот.* вóвче лúко (лúчко), вóвчі Ягоди.

ВАЎЧКІ *тільки мн. бот.* чередá *ж.*

ВАЎЧКОМ *прислівн.* дзúгою, як дзúга.

ВАЎЧОК[1], -чка *ч. зменш.* вóвчик.

ВАЎЧОК[2], чка *ч.* **1.** дзúга *ж.*; **2.** *розм.* вíчко *с.*, *(рідше)* прозýрка *ж. (у дверях)*.

ВАХЛАК, -ка *ч. прост. лайл.* вайлó, тюхтíй, вахлáй, вахлáк, мугúр, гевáл.

ВАХЛАЧКА *ж. заст. прост. лайл.* вайлó, тюхтíйка, вахлáйка, вахлáчка, *(рідко)* гевáлка.

ВАЦІРАВАННЕ *с.* вотувáння, голосувáння.

ВАЦІРАВАЦЦА *недок.* вотувáтися, голосувáтися.

ВАЦІРАВАЦЬ *недок. і док.* вотувáти, голосувáти.

ВАЦІРОЎКА *ж.* вотувáння *с.*, голосувáння *с.*

ВАШАПРУ́Д *ч. прост. лайл.* воши́вець.
ВЕ́ДАМАСНАСЦЬ *ж.* відомчість.
ВЕ́ДАМАСНЫ відомчий.
ВЕ́ДАМЫ *розм.* відо́мий. — *Див. ще* **вядо́мы**[1].
ВЕ́ДАННЕ *с.* **1.** *(знайомство з чим-небудь, володіння чим-небудь)* знання́, *(рідко)* знаття́, *(заст.)* віда́ння; **в. заме́жнай мо́вы** знання́ інозе́мної мо́ви; **з ~нем спра́вы** зі знання́м спра́ви; **2.** *(підпорядкування)* віда́ння, заві́дування.
ВЕ́ДАЦЦА *недок. розм.* **1.** зна́тися; води́тися; *(обл.)* віда́тися; **2.** *безос.:* **і не ве́далася** *(каму)* і не знав (зна́ла) *(хто)*; **каб жа ве́далася** якби́ ж знав (зна́ла), якби́ ж знаття́.
ВЕ́ДАЦЬ *недок.* **1.** зна́ти; віда́ти; *(розм. — ще)* зна́тися *(на чому)*; **в. уро́к** зна́ти уро́к; **в. аб радні́** зна́ти про рі́дних (рі́дню); **я яго́ зусі́м не ве́даю** я його́ зо́всім не зна́ю, я з ним зо́всім не знайо́мий; **ён сваю́ даро́гу ве́дае** він свою́ доро́гу знає; **не в. спако́ю** не ма́ти (не зна́ти) спо́кою; **2.** *у знач. вст. сл.* зна́ти; **ве́даеш (што)** зна́єш (що); **3.** віда́ти, заві́дувати; **в. спра́вамі** віда́ти (заві́дувати) спра́вами; ◊ **адзі́н Бог ве́дае** одно́му Бо́гові відо́мо, оди́н (сам) Бог знає (віда́є); **в. збо́льшага** зна́ти більш або́ (чи) менш, більш-менш; **в. не ве́даю** зна́ти не зна́ю (віда́ти не відаю), ні сном ні ду́хом (сном-ду́хом) не зна́ю (не відаю); **ве́даем мы вас** зна́ємо ми вас; **ве́дай на́шых** знай на́ших, отакі́ на́ші; **в. сваё ме́сца** зна́ти своє́ мі́сце, *(розм.)* держа́тися свого́ бе́рега; **в. цану́** *(каму-чаму)* зна́ти, чого́ хто ва́ртий (що ва́рте); зна́ти ціну́ *(кому-чому)*; **в. ме́ру** зна́ти мі́ру; **в. толк** *(у чым)* розумі́тися (зна́тися) *(на чому, рідше — у чому)*; **в. у твар** зна́ти в обли́ччя; **в. як аблу́пленага** знати як облу́пленого; **в. як сваé пяць па́льцаў** зна́ти як свої́ (своїх) п'ять па́льців; **не в., куды́ (дзе) дзе́цца** не зна́ти, куди́ ді́тися; **не в., куды́ (дзе) ру́кі дзець** не зна́ти, куди́ (де) ру́ки поді́ти (ді́ти); **не хаце́ць в.** не хоті́ти зна́ти; **хто (яго́) ве́дае** хто (його́) знає; **чорт (лі́ха) ве́дае што** чорт (ді́дько, біс, погибель) знає що; ка́зна-що; **то́лькі і ве́дае (ве́даю, ве́даеш** *тощо***), што...** ті́льки й знає (зна́ю, зна́єш *тощо*), що...; **каб жа ве́даў** якби́ ж зна́в, якби́ ж знаття́; **аго́нь яго́ ве́дае** ді́дько його́ знає; **чо́рт (лі́ха, хале́ра) яго́ ве́дае** чорт (ді́дько, біс, хворо́ба, холе́ра, погибель) його́ знає; **со́раму не в.** со́рому не зна́ти; **дай Бо́жа ды не ве́даю** дав би Бог; **не ве́дае ле́вая, што ро́біць пра́вая** не знає лі́ва, що ро́бить пра́ва.
ВЕ́ДЫ, -даў *тільки мн.* знання́ *с.*; **галіна́ ве́даў** га́лузь знань; **вало́даць ве́дамі** володі́ти знання́ми; **у яго́ вялі́кія в. ў медыцы́не** у нього вели́кі знання́ в га́лузі медици́ни (з медици́ни).
ВЕ́ЕР *ч.* віяло *с.*
ВЕЕРАПАДО́БНЫ віялоподібний.
ВЕ́ЕРНЫ віяловий.
ВЕ́ЙКА *с.* вія *ж.*
ВЕКАВУ́ХА *ж. розм.* стара́ ді́вка (діву́ля, ді́ва), лі́тня ді́вка.
ВЕ́КША *ж. обл.* бі́лка; *(обл.)* ви́вірка, біли́ця.
ВЕЛІЗА́РНАСЦЬ *і* **ВЯЛІ́ЗАРНАСЦЬ,** *ж.* величе́зність, вели́кість.
ВЕЛІЗА́РНЕЙШЫ величе́зний; *(розм.)* здорове́нний, здорове́зний, здорове́цький, прездоро́вий, прездорове́нний, величе́нний.
ВЕЛІЗА́РНЫ *і* **ВЯЛІ́ЗАЗНЫ, ВЯЛІ́ЗАРНЫ** величе́зний; *(розм.)* превели́кий, здорове́нний, здорове́зний, здорове́цький, прездоро́вий; си́льний.
ВЕЛІКАГРУ́ЗНЫ великовантажний.
ВЕЛІКАКНЯ́ЖАЦКІ *істор.* великокнязівський.
ВЕЛІКАРО́СЛЫ висо́кий [на зріст].
ВЕЛІЧЫНЯ́ *ж.* **1.** ро́змір *ч.*, величина́; **в. зарпла́ты** ро́змір (величина́) зарпла́ти (зарплатні́); **2.** *мат., фіз.* величина́; **бяско́нца мала́я в.** безкіне́чно мала́ величина́; **3.** величінь; **4.** *перен.* величина́; **ён в. ў наву́цы** він величина́ в нау́ці; **абсалю́тная в.** абсолю́тна величина́; **пастая́нная в.** ста́ла (пості́йна) величина́.
ВЕ́НА *ж.* Ві́день *ч.*
ВЕНГЕ́РАЦ, -рца *ч.* уго́рець.
ВЕНГЕ́РКА[1] *ж.* уго́рка.
ВЕНГЕ́РКА[2] *ж.* **1.** *(танець)* венге́рка; **2.** *(слива)* уго́рка, *(рідше)* венге́рка.
ВЕНГЕ́РСКАЕ *імен. с. (вино)* уго́рське.
ВЕНГЕ́РСКІ уго́рський.
ВЕНГР *ч.* уго́рець.
ВЕ́НГРЫ, -раў *мн.* уго́рці.
ВЕ́НГРЫЯ *ж.* Уго́рщина.
ВЕ́НСКІ ві́денський; **в. стул** ві́денський стіле́ць.
ВЕ́НЦЕР *ч. риб.* я́тір; *(розм.)* ятери́на *ж.*; жак.
ВЕРАБЕ́Й, -б'я́ *ч.* горобе́ць; ◊ **стрэ́ляны в.** стрі́ляний (стари́й) горобе́ць; **старо́га ~б'я́ на мякі́не не падмане́ш** *присл.* старо́го горобця́ на поло́ві не зло́виш (на поло́ву не підду́риш); **страля́ць з гарма́т па ~б'я́х** *прик.* стрі́ляти з гарма́т по горобця́х (на горобці́в); **сло́ва не верабе́й, вылеціць — не зло́віш** сло́во не горобе́ць, наза́д не ве́рнеш.
ВЕРАБЕ́ЙКА *і* **ВЕРАБЕ́ЙЧЫК** *ч. зменш.-пестл.* горо́бчик, горо́бчичок.
ВЕРАБЕ́ЙНІК, -ку *ч. бот.* горобе́йник.
ВЕРАБІ́НА *див.* **рабі́на.**
ВЕРАБ'І́НЫ горобиний, гороб'я́чий, *(рідко)* горобиня́чий; **~ная ноч** горобина ніч.
ВЕРАБ'І́НЫЯ *імен. мн. зоол.* горобині.
ВЕРАБ'І́ХА *ж. розм.* горобчи́ха, горо́бка.
ВЕРАБ'ЯНЁ *і* **ВЕРАБ'ЯНЯ́, -ня́ці** *с. розм.* горобеня́, горобеня́тко.
ВЕРАТНІ́К *див.* **го́ні**.
ВЕРАЎЧА́НЫ мотузко́вий, мотузя́ний, віро́вочний.
ВЕРАЦЕ́ННІЦА *ж. зоол.* верeті́льниця, мідя́ниця.
ВЕРАЦЯНО́ *с. у різн. знач.* верете́но.
ВЕРНАПАДДА́НАЯ *ж. імен. заст.* вірнопідда́на.
ВЕРНАПАДДА́ННІЦКІ *заст.* вірнопідда́нський.
ВЕРНАПАДДА́НЫ *заст.* **1.** *прикм.* вірнопідда́ний; **2.** *у знач. імен.* вірнопідда́ний.
ВЕРХАЎЁ *зб. с. розм. (верхня частина зрізаних дерев)* верши́ни, верхі́в'я, верхові́ття.
ВЕСНАВЕ́Й, -ве́ю *ч. поез.* весня́ни́й (ве́сінній) ві́тер.
ВЕСНАВЫ́ *і* **ВЕ́СНІ** *(поез.)* весня́ни́й, ве́сінній.
ВЕСНАХО́Д, -ду *ч. поез.* хода́ весни́.

ВЕ́СНІ *див.* **веснавы́**.

ВЕ́СНІЦЫ, -ніц *тільки мн.* **1.** *(огорожа з ворітьми на краю села)* ца́рина *ж.*; *(заст.)* ко́ловоро́т *ч.*; **2.** воро́та *(у двір або з двору в город, у поле)*.

ВЕ́СНІЧКІ, -чак *тільки мн.* вори́тця, хві́ртка *ж.*

ВЕ́СТКА *ж.* зві́стка, ві́стка, ві́сть; відо́мість; **мець ~ку (~кі)** ма́ти зві́стку (зві́стки, ві́стку, ві́сткй, ві́сть, ві́сті); ма́ти відо́мості; **паво́дле іх ве́стак** за ї́хніми відо́мостями; **ад яго́ даўно́ няма́ ~так** від ньо́го давно́ нема́є (нема́) вісто́к; **паво́дле ве́стак дру́ку** за (згі́дно з) пові́до́мленнями пре́си; ◊ **прапа́сці без ~ткі** пропа́сти бе́звісти.

ВЕСЯЛО́СЦЬ *ж.* **1.** *(радісний настрій)* весе́лість, весе́лощі; **2.** *(розвага)* розва́ги, весе́лощі, заба́ва, за́бавка.

ВЕ́ТАХ *і* **ВЯТО́Х** *ч.* *(місяць в останній чверті)* щерба́тий мі́сяць.

ВЕ́ТЛА *див.* **ве́тліва**.

ВЕ́ТЛАСЦЬ *див.* **ве́тлівасць**.

ВЕ́ТЛІВА *і* **ВЕ́ТЛА** *прислівн.* люб'я́зно, ласка́во, приві́тно, при́язно, ввічливо, ґре́чно, че́мно; деліка́тно.

ВЕ́ТЛІВАСЦЬ *і* **ВЕ́ТЛАСЦЬ** *ж.* люб'я́зність, ласка́вість, приві́тність, при́язність, ввічливість, ґре́чність, че́мність; деліка́тність.

ВЕ́ТЛІВЫ *і* **ВЕ́ТЛЫ** люб'я́зний, ласка́вий, приві́тний, при́язний, ввічливий, ґре́чний, че́мний, *(рідко)* вітли́вий; деліка́тний.

ВЕТРААХО́ЎНЫ вітрозахисни́й.

ВЕТРАБО́Й, -ю *ч.* *зб.* сухе́ гі́лля, зби́те з дере́в ві́тром.

ВЕ́ТРАЗЬ *ч.* *поез.* вітри́ло *с.*, па́рус.

ВЕТРАРУХАВІ́К, -ка́ *ч.* *техн.* вітродвигу́н.

ВЕТРАЎЛО́ЎНІК *ч.* *техн.* вітровло́влювач.

ВЕТРАЎСТО́ЙЛІВЫ вітростійки́й.

ВЕ́ТРАЦЬ *недок.* *розм.* просиха́ти *(на вітрі)*, прові́трюватися.

ВЕ́ТРЫЦЬ *недок.* прові́трювати; **в. насе́нне** прові́трювати наси́ння.

ВЕТУРА́Ч, -ча́ *ч.* **(ветэрына́рны ўрач)** ветлі́кар (ветерина́рний лі́кар).

ВЕТФЕ́ЛЬЧАР *ч.* **(ветэрына́рны фе́льчар)** ветфе́льдшер (ветерина́рний фе́льдшер).

ВЕ́ЦЕР, *род. в.* **ве́тру** *ч.* ві́тер; **ру́жа вятро́ў** *метеор.* ро́за ві́трів; ◊ **ад (з) ве́тру валі́цца** від ві́тру па́дати; **ве́трам падшы́ты (падбі́ты)** підши́тий (підби́тий) ві́тром; **ве́трам пайсці́** розси́патися (розпа́стися) на по́рох (по́рохом, пра́хом), піти́ (розвія́тися, розлеті́тися) по́рохом (пра́хом); піти́ ма́рно (нанівець, внівець); **в. гуля́е ў кішэ́ні** ві́тер свисти́ть (сви́ще, гуде́, гуля́є, ві́є, хо́дить) у кише́ні (у кише́нях, *рідко* по кише́нях); **в. у галаве́** ві́тер у голові́; **спадаро́жнага ве́тру!** попу́тного (пого́жого, ходово́го) ві́тру!; **вы́кінуць гро́шы на в.** ки́дати гро́ші на ві́тер, ки́дати (сі́яти) гро́ші (грі́шми, гроши́ма), си́пати (сміти́ти, ки́датися) грі́шми (гроши́ма), три́нькати (розтри́нькувати) гро́ші, шинкува́ти грі́шми (гроши́ма); **з ве́тру вяро́ўкі віць** плести́ (верзти́) нісені́тницю, плести́ (пра́вити) сухо́го (сма́леного) ду́ба; **з лёгкім ве́трам!** ска́теркою (ска́тертю, полотно́м) доро́га; **кі́даць (пуска́ць) сло́вы на в.** ки́дати (говори́ти *тощо*) слова́ на ві́тер; **куды́ в. дзьме** куди́ ві́тер ві́є (дме), за ві́тром; **на ўзвей в. (пусці́ць)** пусти́ти на ві́тер, пусти́ти за ві́тром; **на ўзвей в. (гавары́ць)** ма́рно говори́ти, бази́кати; **трыма́ць нос па ве́тры** трима́ти (держа́ти) ні́с за ві́тром; **шука́й ве́тру ў по́лі** шука́й ві́тру в по́лі; удень з каганце́м не зна́йдеш; ні слу́ху ні ду́ху; **як ве́трам змяло́** як ві́тром здуло́ (розвія́ло); **які́м ве́трам зане́сла (прыне́сла)?** яки́м ві́тром занесло́ (принесло́)?; яки́й ві́тер зані́с (прині́с)?

ВЁСКА *ж.* село́ *с.*; *(про сільських мешканців — ще) прост. знев. (про чоловіка)* селю́к *ч.*; *(про жінку)* селю́чка *ж.*

ВІБРААХО́ВА *ж.* віброза́хист *ч.*

ВІБРААХО́ЎНЫ вібрнозахисни́й.

ВІБРАЎСТО́ЙЛІВЫ вібростійки́й.

ВІБРАВА́ННЕ *с.* вібрува́ння.

ВІБРЫ́РАВАЦЬ *недок.* вібрува́ти.

ВІДАВО́ЧНА 1. *вст. сл.* пе́вно, пе́вне, ма́бу́ть, либо́нь, очеви́дно, *(розм.)* очеви́дячки, очеви́дьки; **у шэсць гадзі́н (а шо́стай гадзі́не) я, в., бу́ду до́ма** о шо́стій годи́ні я, пе́вно (пе́вне, ма́бу́ть, очеви́дно *тощо*), бу́ду вдо́ма (до́ма); **2.** *прислівн., безос. у знач. прис.* я́вно, неприхо́вано, відве́рто, очеви́дно, види́мо; **се́ння ён в. супярэ́чыў сваі́м ране́йшым вы́казваннем** сього́дні він я́вно супере́чив своїм рані́шим висло́влюванням; **гэ́та было́ в., што яны́ ва ўсім падтры́млівалі нас** це було́ очеви́дно, що вони́ в усьо́му підтри́мували нас.

ВІДАВО́ЧНАСЦЬ *ж.* очеви́дність, я́вність.

ВІДАВО́ЧНІК *і* **ВІДАВО́ЧЦА** *ч.* очеви́дець, самови́дець.

ВІДАВО́ЧНІЦА *ж.* очеви́диця.

ВІДАВО́ЧНЫ *і* **ВІДО́ЧНЫ** очеви́дний, я́вний, види́мий.

ВІДАРЫ́С, -са *ч.* зобра́ження *с.*; **в. піра́міды** зобра́ження піра́міди; **в. герба́** зобра́ження герба́.

ВІДАЎТВАРЭ́ННЕ *с. біол.* видоутво́рення.

ВІДА́ЦЬ[1] *вст. сл.* ви́дно, ви́дко, як ви́дно, види́мо; *(розм.)* зна́ти; очеви́дно, *(розм.)* очеви́дячки; ма́бу́ть, пе́вно, пе́вне, либо́нь.

ВІДА́ЦЬ[2] *недок.* **1.** *предик.* *(доступно зорові)* ви́дно, ви́дко; *(розм.)* вида́ти, видні́тися; світи́тися, блища́ти; **адгэ́туль уся́ вёска в.** звідси все село́ ви́дно; **удалечыні́ в. былі́ го́ры** удалечині́ видні́лися (було́ ви́дно) го́ри; **праз зеляні́ну в. была́ вада́** крізь зе́лень світи́лася вода́; **2.** *предик.* *(можна бачити, зрозуміти)* ви́дно, ви́дко, *(розм. — ще)* зна́ти; **3.** *(бути ясним, виявлятися)* ви́дно, вихо́дити, виплива́ти; **з гэ́тага в.** з цьо́го ви́дно, з цьо́го випливає́; ◊ **яно́ в.** воно́ й ви́дно; **све́ту (бе́лага) не в.** сві́ту (бі́лого) не ви́дно; ні́чо́го (*розм.* нічогі́сінько) не ви́дно; *(розм.)* те́мно, хоч в о́ко стрель (хоч о́ко ви́коли); **як в.** *вст. сл.* ви́дно, ви́дко, як ви́дно, види́мо; **в. па́на па халя́вах** ви́дно па́на по халя́вах; ви́дно (зна́ти) пта́ха по польо́ту; пізна́ти воро́ну по пі́р'ю; **ві́дам не в., слы́хам не чува́ць** а́ні (ні) ви́дом (у ві́чі) не вида́ти, а́ні (ні) сли́хом не слиха́ти.

ВІДАШУКА́ЛЬНІК *ч.* *техн.* видошука́ч.

ВІДНО́[1] **1.** *безос. у знач. прис.* світло, ви́дно; **на дварэ́ ста́ла зусім в.** надво́рі ста́ло зо́всім світло (ви́дно); **2.** *безос. (можна побачити, збагнути)* ви́дно, ви́дко; **з-за пылу даро́гі было́ не в.** че́рез пил доро́ги було́ не ви́дно; **3.** *(бути очевидним)* ви́дно, ви́дко, помі́тно; бу́ти ясни́м, бу́ти ви́дним, виявля́тися, вихо́дити, виплива́ти; **было́ в., што чалаве́к перажы́ў не́шта ця́жкае** було́ ви́дно (помі́тно), що люди́на пережила́ щось важке́; **з гэ́тага было́ в.** з цьо́го було́ ви́дно (помі́тно, виплива́ло).

ВІДНО́[2] *с.* світа́нок *ч.*, світа́ння *с.*, зоря́ *ж.*, *(рідко)* світ; **мы ніяк не маглі́ дачака́цца відна́** ми ніяк не могли́ дочека́тися світа́нку (світа́ння, зорі́); **да відна́** до світа́нку, до світа́ння, до зорі́; ◊ **ад відна́ да відна́** від (з) зорі́ до зорі́, від світа́ння до смерка́ння; **ад відна́ (і) да цямна́** з (від) ра́нку (ра́на) до но́чі; *(розм.)* з (від) ра́ння (ра́на) до смерка́ння.

ВІ́ДНЫ І. видатни́й, значни́й; **в. вучо́ны** визначни́й (видатни́й) уче́ний; **2.** ви́дний, видки́й; помі́тний, важли́вий; **ві́днае службо́вае стано́вішча** ви́дне (помі́тне) службо́ве стано́вище; **у белару́скім фалькло́ры ві́днае ме́сца займа́юць ка́зкі** у білору́ському фолькло́рі помі́тне (важли́ве, значне́) місце займа́ють казки́; **3.** висо́кий на зріст, ро́слий, *(розм.)* ро́славий, ро́слявий; ставни́й, поставни́й, стату́рний, ста́тний, показни́й, пова́жний; ◊ **на (са́мым) ві́дным ме́сцы** на ви́дному (найвидні́шому) мі́сці.

ВІДНЫ́ світлий; **ноч была́ ~на́я** ніч була́ світла.

ВІДО́МЕЦ, -мцу *ч. бот.* білозір.

ВІДО́ЧНЫ *розм.* **1.** *див.* **відаво́чны**; **2.** *(приступний зорові)* види́мий, ви́дний, видки́й.

ВІДУ́К, -ку́ *ч. бот.* самосі́йний мак, мак-самосі́й (самосі́йка), *(обл.)* видю́к.

ВІДУ́ШЧЫ видю́чий, видю́щий, зря́чий.

ВІДЭАСУ́ВЯЗЬ *ж.* відеозв'язо́к *ч.*

ВІДЭАЎЗМАЦНЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* відеопідсилювач.

ВІДЭ́ЛЕЦ, -льца *ч.* виде́лка *ж.*, *(рідк.)* виде́льце *с.*

ВІДЭ́ЛЕЧНЫ виде́лковий.

ВІЖ *ч.* **1.** *істор.* доно́щик, розві́дник, розві́дувач, *(заст.)* розві́дач; **2.** *обл.* доно́щик, шпигу́н, *(розм.)* вика́зувач, ви́ка́жчик.

ВІЖАВА́ЦЬ *недок. розм.* висте́жувати, вислі́джувати, видивля́тися, сте́жити, слідкува́ти, сліди́ти, *(розм.)* зори́ти *(за ким-чим)*, сочи́ти *(за ким-чим)*, постеріга́ти *(кого-що)*, *(заст.)* спозира́ти, *(обл.)* кмі́тити *(за ким-чим)*, ми́шкати, мишкува́ти *(за ким)*.

ВІЛАВА́ТЫ вилоподі́бний, вилка́стий; *(роздвоєний — обл.)* розсо́хуватий.

ВІЛЬГАТНАВА́ТЫ *розм.* вологува́тий, вогкува́тий.

ВІЛЬГАТНЕ́ЦЬ *недок.* воло́гнути, зволо́жуватися, става́ти воло́гим (во́гким) роби́тися воло́гим (во́гким), *(рідше)* ві́льгнути.

ВІЛЬГАЦЕАХО́ВА *ж.* вологоза́хист *ч.*

ВІЛЬГАЦЕНАКАПЛЕ́ННЕ *с.* вологонагрома́дження.

ВІЛЬГАЦЕНАКАПЛЯ́ЛЬНЫ вологонагрома́джувальний.

ВІЛЬГАЦЕНЕПРЫМА́ЛЬНЫ вологовідштовхувальний.

ВІЛЬГАЦЕПАГЛЫНА́ЛЬНІК *ч.* вологовбира́ч.

ВІЛЬГАЦЕПАГЛЫНА́ЛЬНЫ вологовсмо́ктувальний, вологовбирни́й.

ВІЛЬГАЦЕЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* вологості́йкість.

ВІЛЬГАЦЕЎСТО́ЙЛІВЫ вологостійки́й.

ВІ́ЛЬГАЦЬ *ж.* воло́га, *(рідше)* вільго́та.

ВІЛЬГАЦЯЁМІСТАСЦЬ *ж. фіз., с.-г.* вологоє́мність, вологоє́мкість.

ВІЛЬГАЦЯЁМІСТЫ *фіз., с.-г.* вологоє́мний, вологоє́мкий.

ВІЛЬГАЦЯМЕ́Р *ч.* вологомір.

ВІЛЬГО́ТНА *прислівн., безос. у знач. прис.* воло́го, *(рідше)* ві́льго.

ВІЛЬГО́ТНАСЦЬ *ж.* воло́гість, *(рідше)* ві́льгість.

ВІЛЬГО́ТНЫ воло́гий, зволо́жений, воло́жистий, *(рідше)* вільго́тний.

ВІЛЬЧА́К, -ка́ *(прикраса на дахові) ч.* конько́к, ко́ник; гре́бінь.

ВІ́ЛЬЧЫК *ч. (верхній край даху)* гре́бінь; коньо́к, ко́ник.

ВІ́ЛЬЧЫКАВЫ *архіт.* двосхи́лий, шпиля́стий, шпильови́й.

ВІЛЮ́ЖНЫ *обл.* зви́вистий, покру́чений, кру́чений, зви́вчастий, *(розм.)* кривуля́стий.

ВІЛЮ́ЖЫНА *ж. обл.* зви́вина, за́крут *ч.*, *(обл.)* закру́тина.

ВІ́НА *ж., мн.* **ві́ны** *(масть у картах)* вино́ *с.*; *мн.* вино́, *(розм.)* пі́ка *ж., мн.* пі́ки.

ВІНА́ *ж.* **1.** провина, вина́; **загла́дзіць віну́** загла́дити прови́ну (вину́); **прызна́ць сваю́ віну́** ви́знати свою́ прови́ну (вину́); **2.** вина́, причи́на; **віно́ю ўсяго́ была́ яна́** причи́ною всього́ була́ вона́; **па чыёй-не́будзь віне́** з вини́ (з причи́ни) кого́ (чиє́ї).

ВІНАВА́ЛЬНЫ: в. склон *грам.* знахі́дний відмі́нок.

ВІ́НДА *ж. (пристрій для підіймання)* жураве́ль *ч.*, звід *ч.*

ВІНТ[1], *род. в.* **вінта́** *ч. (пароплава, літака)* гвинт.

ВІНТ[2], *род. в.* **вінта́** *ч. (картярська гра)* вінт.

ВІНТО́ЎКА *ж.* гвинті́вка; рушни́ця.

ВІНШАВА́ЛЬНІК *ч.* поздоро́вник, віншува́льник.

ВІНШАВА́ЛЬНІЦА *ж.* поздоро́вниця, віншува́льниця.

ВІНШАВА́ЛЬНЫ поздоро́вний, віта́льний, віншува́льний; **~ная тэлегра́ма** віта́льна телегра́ма.

ВІНШАВА́ННЕ *с.* поздоро́влення, віта́ння, приві́та́ння, віншува́ння; *(обл.)* повіншува́ння, ґратуля́ція *ж.*

ВІНШАВА́ЦЬ *недок.* поздоровля́ти, віта́ти; віншува́ти, *(обл.)* ґратулюва́ти *(кому)*; **в. са свя́там** поздоровля́ти (віта́ти) зі святом.

ВІ́НЫ *див.* **ві́на.**

ВІР, *род.* **ві́ру**, *місц.* **у віры́**, *мн.* **віры́** *і* **ВОДАВАРО́Т, -ту** *ч. прям., перен.* вир, коловоро́т, водове́рть *ж.*, *(розм.)* коло́вертень, чортори́й; *(обл.)* нурт, ну́рта *ж.*, водокру́т; ◊ **хоць у в. галаво́ю** хоч з мо́сту та в во́ду; хоч у домови́ну ляга́й; хоч ляга́й та помира́й (умира́й); хоч кри́ком кричи́; хоч плач; хоч ло́бом у стіну́

бі́йся; **у вір**у́ **на кал**у́ у чо́рта на боло́ті (в зуба́х), ка́зна-де.

ВІРАВА́ЦЬ *і* **ВІРЫ́ЦЬ** *недок.* вирува́ти, бурха́ти, нуртува́ти, бурли́ти, *(рідко)* бурува́ти; **жыццё ві́рує вакол** життя́ виру́є (нурту́є) навкруги́ (навкру́г, навко́ло).

ВІРАВЫ́ бурхли́вий, бурли́вий, виристий.

ВІРЛАВО́КІ *і* **ВІРЛА́ТЫ** *(обл.) розм.* ока́тий, витрішкува́тий, вирячкува́тий, банька́тий, балуха́тий, вирлоо́кий, булька́тий, лупа́тий.

ВІРЛА́ТЫ *див.* **вірлаво́кі**.

ВІРЛІ́ВА *прислівн.* бурхли́во, бурли́во.

ВІРЛІ́ВЫ бурхли́вий, бурли́вий.

ВІРО́К, -рка́ *ч. (пристосування для звивання ниток у клубок) (розм.)* верту́шка *ж.*

ВІ́РУС[1], **-са** *ч. мед.* ві́рус.

ВІ́РУС[2], **-са** *ч. розм.* урви́голова *ч. і ж.*, шиба́йголова *ч. і ж.*, зірви́голова *ч. і ж.*, зайди́голова *ч. і ж.*, пали́вода *ч. і ж.*, пробийголова *ч. і ж.*, уга́ра, ши́беник, *(обл.)* урви́тель.

ВІРУ́ТНІК *ч. розм. лайл.* пусту́н, *(розм.)* шалапу́т, ши́беник, шиба́йголова *ч. і ж.*, зірви́голова *ч. і ж.*, пали́вода *ч. і ж.*, шко́да *ч. і ж.*, *(прост.)* бешке́тник, *(рідко)* гайдабу́ра *ч. і ж.*, *(розм.)* урви́голова *ч. і ж.*, зайди́голова *ч. і ж.*, підби́йголова *ч. і ж.*, уга́ра *ч. і ж.*

ВІРУ́ТНЫ *обл.* абсолю́тний.

ВІРЫ́СТЫ вири́стий, **~тая рака́** вири́ста рі́чка.

ВІРЫ́ЦЦА *недок.* **1.** вирува́ти, бурха́ти, нуртува́ти, бурли́ти, бурува́ти; **2.** ви́тися, звива́тися, крути́тися, в'юни́тися; **3.** *перен.* роїтися, снува́ти, юрби́тися, юрми́тися *(про думки, спогади тощо).*

ВІРЫ́ЦЬ *див.* **віравáць**.

ВІ́СЕЛЬНІК *ч. (страчений на шибениці) заст.* ві́шальник, пові́шеник, ши́беник; ◊ **гу́мар ~ка** гу́мор ві́шальника.

ВІ́СЕЛЬНЯ *ж.* ши́бениця.

ВІСК, *род.* **віску** *і* **ВІ́СКАТ, -ту** *ч. розм.* вища́ння *с.*, *(рідко)* виск, *(пронизливий крик)* ве́реск, верещáння *с.*, *(про собачий — звичайно)* скавуча́ння *с.*, скавча́ння *с.*, скавулі́ння *с.*, скиглення *с.*, скиглі́ння *с.*, скі́млення *с.*; куві́кання *с.*

ВІ́СКАТ *див.* **віск**.

ВІСКАТА́ННЕ *с. розм.* вискотня́ *ж.*, верескотня́ *ж.*, верескотня́ва *ж.* — *Див. ще* **віскат**.

ВІСКАТЛІ́ВА *див.* **віскліва**.

ВІСКАТЛІ́ВАСЦЬ *див.* **віскліва́сць**.

ВІСКАТЛІ́ВЫ *див.* **віскліва́**.

ВІ́СКАЦЬ *див.* **вішча́ць**.

ВІСКЛІ́ВА *і* **ВІСКАТЛІ́ВА** *(розм.) прислівн.* верескли́во; з ви́ском, з вища́нням, з ве́реском, з верещáнням.

ВІСКЛІ́ВАСЦЬ *і* **ВІСКАТЛІ́ВАСЦЬ** *(розм.) ж.* верескли́вість.

ВІСКЛІ́ВЫ *і* **ВІСКАТЛІ́ВЫ** *(розм.)* верескли́вий.

ВІ́СКНУЦЬ *док. однокр.* ви́скнути, вересну́ти, верескну́ти; *(про свиню — ще)* куві́кнути.

ВІСКУ́Н, -на́ *ч. розм.* верескун, верещáка, скавло́.

ВІСКУ́ХА *ж. розм.* верескýха, верещáка, скавло́.

ВІ́СКУЦЕНЬ, -кутня *ч. обл.* прони́зливий ві́тер.

ВІСЛАВУ́ХІ *розм.* каплову́хий, клапову́хий.

ВІСЛАПУ́ЗЫ *розм.* пуза́тий.

ВІ́СУС *ч. розм.* урви́голова, шиба́йголова, зірви́голова, зайди́голова, пали́вода, проби́йголова, уга́ра; гульві́са, гультя́й, *(обл.)* гольтіпа́ка, гультіпа́ка; джигу́н, зальо́тник.

ВІ́ТАВЫ: в. ско́кі *мед.* ві́ттова хворо́ба.

ВІ́ТКА *ж. (скручений із лози або берези джгут, яким що-небудь прив'язують)* скру́тень *ч.*, скру́тінь *ч.*, *(обл.)* кру́тень *ч.*, круте́ник *ч.*

ВІТКО́ВЫ *прикм. (про рослини)* витки́й, кру́чений.

ВІ́ТЫ 1. *прикм.* ви́тий; кру́чений; пле́тений; **ві́тая ле́свіца** кру́чені схо́ди; **2.** *дієприкм.* зви́тий, скру́чений, спле́тений.

ВІХА́ЦЦА *недок.*, **ВІХНУ́ЦЦА** *док. розм.* хита́тися, хитну́тися, хилита́тися, хилитну́тися, *(розм.)* хиба́тися, хиля́тися, хибну́тися.

ВІХЛЯ́ВЫ *і* **ВІХЛЯ́СТЫ** *розм.* вихля́стий.

ВІХЛЯ́ННЕ *с.* виля́ння, метля́ння, хита́ння.

ВІХЛЯ́ЦЦА *недок. розм.* хита́тися, хилита́тися.

ВІХЛЯ́ЦЬ *недок. розм.* **1.** виля́ти, метля́ти, крути́ти; **2.** *перен. (ухилятися від прямої відповіді і т. д.)* крути́ти, виля́ти, викру́чуватися.

ВІХО́Р[1] *і* **ВІ́ХАР,** *род.* **в. ві́хру** *ч.* **1.** ви́хор; **в. зламау́ дрэ́ва** ви́хор злама́в де́рево; **2.** *перен.* ви́хор; **в. падзе́й** ви́хор поді́й.

ВІХО́Р[2], **-хра́** *ч. (пасмо волосся)* ви́хор, чупри́на *ж.*

ВІХРАВЫ́ *і* **ВІХРО́ВЫ** вихрови́й.

ВІХРА́СТЫ *і* **ВІХРЫ́СТЫ** *розм.* чуба́тий, вихря́стий.

ВІХРО́ВЫ *див.* **віхравы́**.

ВІХРЫ́СТЫ *див.* **віхра́сты**.

ВІХРЫ́ЦЦА *і* **ВІХУ́РЫЦЦА** *недок.* ви́хритися, ви́хоритися; крути́тися.

ВІХУ́РА *ж.* ви́хор *ч.*, завірю́ха, ві́хола, хуртови́на, ху́га, хугові́й *ч.*, снігові́й *ч.*, сніговиця, снігові́йниця, сніжни́ця, завія́; *(розм.)* хурде́лиця, хурте́ча, хурди́га; бура́н *ч.*, буреві́й *ч.*

ВІХРЫ́ЦЬ *і* **ВІХУ́РЫЦЬ** *недок.* ви́хрити, ви́хорити, крути́ти, кушпе́лити.

ВІХУ́РНЫ *і* **ВІХУ́РЫСТЫ** завірю́шний, хуртови́нний, снігові́йний, замети́льний.

ВІХУ́РЫСТЫ *див.* **віху́рны**.

ВІХУ́РЫЦЦА *див.* **віхры́цца.**

ВІХУ́РЫЦЬ *див.* **віхры́ць**.

ВІ́ЦА *ж. обл.* прут *ч.*, *(розм.)* прути́на; лози́на; рі́зка, дубе́ць *ч.*

ВІЦІ́НА *ж.* **1.** прут *ч.*, *(розм.)* прути́на; лози́на; рі́зка, дубе́ць *ч.*; **2.** *заст.* кри́те річкове́ судно́.

ВІ́ЦЦА *недок.* **1.** *(обвиватися навколо чого-небудь, закручуватися)* ви́тися, плести́ся, звива́тися, крути́тися, в'юни́тися; **хмель уе́цца каля́ дрэ́ва** хміль плете́ться (в'є́ться) ко́ло (навко́ло) де́рева; **валасы́ ўю́цца** воло́сся в'є́ться (кучеря́виться); **2.** *(робити звивисті рухи)* **вуж уе́цца каля́ ног** вуж звива́ється (в'є́ться, кру́титься, в'юни́ться) ко́ло (бі́ля) ніг; **пчо́лы ўю́цца ро́ем** бджо́ли в'ю́ться (літа́ють) ро́єм; **рэ́чка ўе́цца памі́ж гор** рі́чка в'є́ться (звива́ється, кру́титься, в'юни́ться) помі́ж (між)

гір; **3.** *(підніматися вгору кільцями, спіраллю)* звива́тися, клубочи́тися, клубота́тися, клуботі́тися, клубочі́ти; **над чыгунко́м віла́ся па́ра** над казанко́м звива́лася (клубота́лася, клубочи́лася, клубочі́ла) па́ра, над казанко́м парува́ло; **4.** *(про прапори і т. ін.)* ма́яти, майорі́ти; *(рідше)* розвіва́тися, ви́тися.

ВІЦЦЁ *с.* виття́; звива́ння; плеті́ння; сука́ння; скру́чування.

ВІЦЬ *недок.* ви́ти, звива́ти, пле́сти; *(мотузок)* сука́ти; *(гніздо — ще)* мости́ти; скру́чувати; **в. вянок** плести́ віно́к; ◊ **в. вяро́ўкі** *(з каго)* мотузки́ (вірьо́вки) сука́ти (крути́ти), мички́ ми́кати *(з кого)*; **з ве́тру вяро́ўкі в.** верзти́ (плести́) нісені́тницю (нісені́тниці), верзти́ дурни́ці, теревені пра́вити, плести́ (пра́вити) сухо́го (сма́леного) ду́ба; **сам на сябе́ вяро́ўку ўе** сам собі копа́є я́му.

ВІЧА́НІШЧА *с.* по́ле, на яко́му росла́ ви́ка.

ВІША́ *ж. обл. (трава, що лишилася на зиму нескошеною)* ві́шар *ч.*

ВІШЧА́ЦЬ *і* **ВІ́СКАЦЬ** *недок.* вища́ти, верещати.

ВНУ (вышэ́йшая навуча́льная ўстано́ва) вуз (ви́щий учбо́вий за́клад), виш (ви́ща шко́ла).

ВО *част.* от, ось; *(розм.)* о́сьде; *(при підведенні підсумків; при вказуванні на когось)* оце́, ото́, о́тже; он; **во, як трэ́ба рабі́ць** от (ось, оце́, ото́, он) як тре́ба роби́ти; *(розм.)* ач, бач; о.

ВО́БАД, *мн.* **абады́** *ч.* о́бід.

ВО́БЗЕМ, ВО́БЗЕМЛЮ *прислівн. розм.* об зе́млю; ◊ **і ду́ды в.** (та й) край, (і) край, (та й) квит, і спра́ві (ділу) кіне́ць.

ВО́БЛАКА, *мн.* **во́блакі** *с.* хма́ра *ж.*; ◊ **луна́ць у ~ках** зано́ситися за хма́ри, бу́ти (вита́ти, літа́ти) в хма́рах.

ВО́БЛАЧНА *предик.* хма́рно.

ВО́БЛАЧНАСЦЬ *ж.* хма́рність.

ВО́БЛАЧНЫ хма́рний, захма́рений, хма́ристий.

ВО́БЛІК *ч.* (зо́внішній) ви́гляд; обли́ччя *с.*, лице́ *с.*; **в. го́рада** обли́ччя (зо́внішній ви́гляд) міста; **мара́льны в. чалаве́ка** мора́льне обли́ччя люди́ни.

ВО́БМАЛЬ *прислівн. розм.* зама́ло, о́бмаль, малува́то.

ВО́БМАЦКАМ *прислівн.* навпо́мацки, напо́мацки, по́мацки, *(рідко)* о́бмацки; нао́сліп, о́сліп, сліпма́, *(розм. рідко)* всліпу́, сліпце́м.

ВО́БМЕГ, -гу *ч. бот.* болиго́лов, *(рідше)* оме́г.

ВО́БМЕГАМ *див.* **во́мегам**.

ВО́БМЕЛЬГАМ *прислівн. обл.* ми́ттю, уми́ть, за хвили́ну, момента́льно; рапто́во, ра́птом, ура́з, знена́цька; блискави́чно.

ВО́БМЕШКА *ж. розм.* за́сипка; *(обл.)* о́бмішка.

ВО́БРАЗ *ч.* о́браз; подо́ба *ж.*; **маста́цкі в.** худо́жній о́браз; **~зы бу́дучага** о́брази майбу́тнього (прийде́шнього); ◊ **па ~зу і падабе́нству** за о́бразом і подо́бою.

ВО́БРАЦЬ *див.* **абро́ць**.

ВО́БЦАС *прислівн. обл.* стрімголо́в, сто́рчголов, прожо́гом, спрожо́гу, *(рідко)* спрожо́га, *(заст.)* опу́кою, *(обл.)* по́смиком.

ВО́БШЧАСТВА *с. істор.* (сільська́) грома́да *ж.*, мир *ч.*

ВО́БЫСК, -ку *ч.* о́бшук, трус.

ВО́ГКІ *див.* **во́лкі.**

ВО́ГЛЫ *див.* **во́лкі**.

ВОГНЕАХО́ВА *ж.* вогнеза́хист *ч.*

ВОГНЕАХО́ЎНЫ вогнезахисни́й.

ВОГНЕЗАСЦЕРАГА́ЛЬНЫ вогнезахисни́й, вогнезапобі́жний.

ВОГНЕПРАВО́ДНЫ: в. шнур вогнепрові́дни́й (огнепрові́дни́й) шнур.

ВОГНЕТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж.* вогнетри́вкість, огнетри́вкість.

ВОГНЕТРЫВА́ЛЫ вогнетривки́й, огнетривки́й.

ВОГНЕТУШЫ́ЛЬНЫ *(для гасіння вогню)* вогнега́сний, огнега́сний.

ВОГНЕТУШЫ́ЦЕЛЬ *ч. техн.* вогнега́сник, огнега́сник.

ВОГНЕЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* вогнесті́йкість, огнесті́йкість.

ВОГНЕЎСТО́ЙЛІВЫ вогнестійки́й, огнестійки́й.

ВОДААДДЗЕ́ЛЬНІК *ч. техн., хім.* водовідокре́млювач.

ВОДААПРАСНЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* водоопрі́снювач.

ВОДААХАЛАДЖЭ́ННЕ *с.* водоохоло́дження.

ВОДААХО́ВА *ж.* водоохоро́на.

ВОДААХО́ЎНЫ водозахисни́й, водоохоро́нний.

ВОДААЧЫШЧА́ЛЬНІК *ч. техн.* водоочи́сник.

ВОДАВАРО́Т *див.* **вір**.

ВОДАВЫМЯРА́ЛЬНІК *ч.* водовимі́рник, водомі́р.

ВОДАВЫМЯРА́ЛЬНЫ водовимі́рювальний.

ВОДАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* водопостача́ння.

ВОДАЗАБО́Р *ч. гідрол., техн.* **1. -ру** *(забір води)* водозабі́р; **2. -ра** *(споруда)* водозабі́р.

ВОДАЗМЯШЧА́ЛЬНЫ водомісткий.

ВОДАЗМЯШЧЭ́ННЕ *с. мор.* водотонна́жність, тонна́жність.

ВОДАКАРЫСТА́ЛЬНІК *ч.* водокористува́ч.

ВОДАКАРЫСТА́ННЕ *с.* водокористува́ння.

ВОДАЛЯЧЭ́БНІЦА *ж.* водоліка́рня.

ВОДАЛЯЧЭ́ННЕ *с. мед.* водолікува́ння.

ВОДАНАГРАВА́ЛЬНІК *ч. техн.* водонагріва́ч.

ВОДАНЕПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* водонепрони́кність.

ВОДАНЕПРАНІКА́ЛЬНЫ водонепроникни́й.

ВОДАПАД'ЁМ, -му *ч. і* **ВОДАПАДЫМА́ННЕ** *с. гідрол.* водопідійма́ння, водопідніма́ння.

ВОДАПАД'ЁМНІК *і* **ВОДАПАДЫМА́ЛЬНІК** *ч. гідрол.* водопідніма́ч, водопідійма́ч.

ВОДАПАД'ЁМНЫ *і* **ВОДАПАДЫМА́ЛЬНЫ** *гідрол.* водопідніма́льний, водопідійма́льний.

ВОДАПАДЗЕ́Л *і* **ВОДАРАЗДЗЕ́Л** *ч. геогр.* вододі́л.

ВОДАПАДЗЕ́ЛЬНЫ *і* **ВОДАРАЗДЗЕ́ЛЬНЫ** *геогр.* вододі́льний.

ВОДАПАДЫМА́ННЕ *див.* **водапад'ём**.

ВОДАПАДЫМА́ЛЬНІК *див.* **водапад'ёмнік**.

ВОДАПАДЫМА́ЛЬНЫ *див.* **водапад'ёмны**.

ВОДАПАЛІЎНЫ *гідрол.* водополивни́й.

ВОДАПРАВО́Д *ч.* водопрові́д, водогі́н.

ВОДАПРАВО́ДНЫ водопрові́дни́й, водогі́нний.

ВОДАПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* водопрони́кність.

ВОДАПРАНІКА́ЛЬНЫ водопроникни́й.

ВОДАПРЫЁМНІК *ч. гідрол. техн.* водоприймач.

ВОДАПРЫЁМНЫ *гідрол. техн.* водоприймальний.

ВО́ДАР, -ру *і* **ВО́ДЫР, -ру** *ч.* аромат, пахощі.

ВОДАРАЗБО́РНЫ: ~ная калонка *техн.* водорозбірна колонка.

ВОДАРАЗДЗЕ́Л *див.* **водападзел**.

ВОДАРАЗДЗЕ́ЛЬНЫ *див.* **водападзельны**.

ВОДАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНІК *ч.* водорозподільник.

ВОДАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНЫ водорозподільний.

ВОДАРАСПЫЛЕ́ННЕ *с.* водорозпилення.

ВОДАРАСПЫЛЯ́ЛЬНІК *ч.* водорозпилювач.

ВОДАРАСТВАРА́ЛЬНЫ *див.* **водараствoрны**.

ВОДАРАСТВО́РНЫ *і* **ВОДАРАСТВАРА́ЛЬНЫ** *хім.* водорозчинний.

ВО́ДАРАСЦЬ *ж. бот.* водорість.

ВО́ДАРНЫ *і* **ВО́ДЫРНЫ** ароматний, ароматичний, духмяний, запашний, запахущий, *(розм.)* запашистий.

ВОДАСЛУПАВЫ́: в. рухавік *гідрол.* водостовповий двигун.

ВОДАСТРУМЕ́ННЫ *техн.* водостуминний; **~ная по́мпа** водострумінний насос.

ВОДАТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж. техн.* водотривкість.

ВОДАТРЫВА́ЛЫ *техн.* водотривкий.

ВОДАЎМЯШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* водомісткість.

ВОДАЎМЯШЧА́ЛЬНЯ *ж.* водоймище *с.*, водойма.

ВОДАЎСТО́ЙЛІВАСТЬ *ж.* водостійкість.

ВОДАЎСТО́ЙЛІВЫ водостійкий.

ВО́ДВЕДКІ, -каў *тільки мн.:* **схадзіць у в.** а) відвідати (навідати, провідати) породіллю; б) сходити в гості; в) відвідати (навідати, провідати) *(хворого)*.

ВО́ДВЕДЫ *і* **АДВЕ́ДКІ, -дак** *(розм.):* **схадзіць у в.** відвідати (навідати, провідати) *(хворого)*.

ВО́ДГАЛАС, -су *і* **ВО́ДГАЛАСАК, -ску** *(розм.) ч.* **1.** *(відображений звук)* відгомін, відголос, відлунок; *(поет.)* відлуння *с.*; *(відзвук)* відгук, відголоси, відгуки, виляски; **2.** *(відповідь на поклик)* відгук, відклик; **3.** *перен. (наслідок якоїсь події)* відгомін, відгук.

ВО́ДГАЛАСАК *див.* **во́дгалас**.

ВО́ДГАЛАСКІ, *одн.* **во́дгаласак** *(розм.) див.* **во́дгалас 1**.

ВО́ДГУК, -ку *ч.* **1.** *(відображений звук)* відгомін, відголос, відлунок, луна *ж.*; *(поет.)* відлуння *с.*, *(відзвук)* відгук, відголоси, відгуки, виляски; **2.** *(відповідь на поклик)* відгук, відклик; **3.** *перен. (наслідок якоїсь події)* відгомін, відгук; **4.** *(міркування з оцінкою, рецензія)* відгук, *(рідше)* відзив.

ВО́ДГУЛЛЕ *с.* луна *ж.*, відгомін *ч.*, відголос *ч.*

ВО́ДДАЛЕК *див.* **во́ддаль**.

ВО́ДДАЛЬ *і* **ВО́ДДАЛЕК** *(обл.)* **1.** *прислівн.* віддалік, віддалеки, осторонь; **адышо́ў і стаў в.** відійшов і став віддалік (осторонь); **2.** *прийм. з род. розм.* осторонь *(чого)*; **в. даро́гі стая́ла вёска** осторонь дороги лежало село; **3.** *у знач. імен.* далеч, далечінь, далечина.

ВО́ДЗЫЎ, -зыву *ч.* **1.** *(оцінка)* відгук, *(рідше)* відзив; **2.** *військ. (умовна відповідь на пароль)* відзив.

ВО́ДМЕЛЬ *і* **АДМЕ́ЛЬ** *ж.* обмілина, відміль; мілина, мілизна, *(рідк.)* обміль, заміль, відмілина, переміл *ч.*, переміль.

ВО́ДПУСК, -ку *ч.* **1.** *(дія)* відпуск, *(незак. д. — звичайно)* відпускання *с.*; видавання *с.*; **в. сро́дкаў** відпускання (відпуск) коштів; **2.** *(звільнення на певний час від роботи для відпочинку)* відпустка *ж.*; **прые́хаць з ~ку** приїхати з відпустки; **дэкрэ́тны в.** декретна відпустка.

ВО́ДРУБ[1], *мн.* **адрубы** *ч. істор.* відруб.

ВО́ДРУБ[2] *ч. (на дереві) спец.* відруб.

ВО́ДРУБНЫ *спец.* відрубний.

ВО́ДСВЕТ, -ту *ч.* відсвіт, відблиск.

ВО́ДШЫБ: на ~бе на відшибі; на відчепі; *(заст.)* на відльоті.

ВО́ДЫР *див.* **во́дар**.

ВО́ДЫРНЫ *див.* **во́дарны**.

ВО́ЖАГ *ч.* держак, держално *с. (вил, рогача, кочерги)*; рогачилно *с.*, кочержилно *с.*

ВО́ЖЫК *ч.* **1.** їжак, їжачок; **2.** *розм. (зачіска)* йоржик, *(рідше)* їжачок, їжак.

ВО́ЖЫКАВЫ їжаковий, їжачий, їжаків; ◊ **трыма́ць у ~вых рукаві́цах** ***(каго)*** тримати (держати) в залізному кулаці (кулаку), тримати (держати) в лабетах (у шорах, у міцних руках; у тісній руці, тісною рукою) *(кого)*.

ВО́ЖЫКАМ *прислівн. розм. (зачіска)* йоржиком, їжачком.

ВО́ЖЫЧЫХА *ж.* їжачиха.

ВО́ЗЕРА, *мн.* **азёры** *с.* озеро.

ВО́ЗКА *ж. (дія)* возіння *с.*; *(вивезення хліба з поля після жнив)* возовиця.

ВО́ЗНІК *ч. розм.* візник, візниця; *(обл.)* візника; *(заст.)* фурман, хурман, *(обл.)* фірман.

ВО́ЗНІЦКІ візницький, *(заст.)* фурманський.

ВО́ЗНІЦТВА *с.* візництво, візникування; *(заст.)* фурманка *ж.*, фурманування; **займа́цца ~вам** візникувати, *(заст.)* фурманувати.

ВО́ЗЧЫК *ч.* возій; візник, *(розм.)* хурщик.

ВО́ЗЧЫЦКІ візницький, візників.

ВОЙ *виг.* ой.

ВО́ЙКАННЕ *с.* ойкання.

ВО́ЙКАЦЬ *недок. розм.* ойкати.

ВО́ЙКНУЦЬ *док. однокр. розм.* ойкнути.

ВО́КАЛ *див.* **вако́л**.

ВО́КАЛА *див.* **вако́л**.

ВОКАМГНЕ́ННА *прислівн.* миттю, умить, блискавично, раптово, раптом, враз, зненацька, *(розм.)* як оком змигнути.

ВОКАМГНЕ́ННАСЦЬ *ж.* миттєвість; моментальність; раптовість.

ВОКАМГНЕ́ННЕ *с.* мить *ж.*, хвилинка *ж.*, хвилина *ж.*, хвиля *ж.*, хвилька *ж.*, момент *ч.*, *(розм.)* мент; *(рідко)* миг.

ВОКАМГНЕ́ННЫ миттєвий, миттьовий; моментальний; раптовий; **~ная ўспы́шка** миттєвий (моментальний, раптовий) спалах.

ВО́КЛАДАЧНЫ обгортковий.

ВО́КЛАДКА *ж.* обкладинка, обгортка, оправа, палітурка.

ВО́КЛІК, -ку *ч.* о́клик, по́клик, клик.
ВО́КЛІЧ, -чу *ч.* ви́гук, ви́клик, по́клик; ви́крик; скри́к; скри́кування *с.*
ВО́КНІШЧА *с. обл. (на болоті)* вікно́, вікни́на *ж.*
ВО́КРЫК, -ку *ч.* о́крик, *(розм.)* по́крик; гри́мання *с.*
ВО́ЛАВА *с.* о́лово, *(розм.)* о́ливо, *(заст.)* ци́на *ж.*
ВО́ЛАС *див.* **валасы́**.
ВОЛАСАГАЛО́Ў, -ло́ва *ч. зоол.* волосоголо́вець.
ВО́ЛАТ *ч.* ве́летень, ве́лет, богати́р.
ВО́ЛАТАЎСКІ *і* **ВАЛАТО́ЎСКІ** ве́летневий, ве́летів; велете́нський.
ВОЛЕВЫЯЎЛЕ́ННЕ *с.* волеви́явлення, волеви́яв *ч.*
ВО́ЛКА *прислівн., безос. у знач. прис. розм.* воло́го, *(рідко)* ві́льго; во́гко.
ВО́ЛКАСЦЬ *ж. розм.* воло́гість, *(рідк.)* ві́льгість; во́гкість.
ВО́ЛКІ *і* **ВО́ГКІ, ВО́ГЛЫ, ВО́ХКІ** *розм.* воло́гий, зволо́жений, воло́жистий, *(рідко)* ві́льго́тний; во́гкий, змокрі́лий.
ВОЛЬНАНАЁМНЫ вільнона́йманий.
ВО́ЛЯЙ-НЯВО́ЛЯЙ *прислівн.* во́лею-нево́лею, хо́чеш не хо́чеш, *(розм.)* хоч-не-хоч, хіть-нехіть; мимово́лі, мимохі́ть.
ВО́МЕГАМ *і* **ВО́БМЕГАМ** *(обл.) прислівн.* стрімголо́в, сто́рчголов, прожо́гом, спрожо́гу; ◊ **вылезці (выйсці) в.** ви́лізти (ви́йти) бо́ком.
ВОН *прислівн. у знач. виг.* геть, ге́тьте; **дух в.** *(з каго)* сконáв *(хто)*, Бо́гові ду́шу віддáв *(хто)*.
ВО́НКАВА *прислівн.* зо́вні, зо́внішньо; на ви́гляд, з ви́гляду, на по́гляд, з по́гляду, на вид, на о́ко.
ВО́НКАВАЕ *у знач. імен. фарм.* зо́внішнє.
ВО́НКАВАСЦЬ *ж.* зо́внішність, ви́гляд *ч.*
ВО́НКАВЫ зо́внішній; *(який буває на поверхні — ще)* зве́рхній; **в. выгляд** зо́внішный (зве́рхній) ви́гляд; *(людини рідше — ще)* постáва; **~вая паве́рхня** зо́внішня пове́рхня; *(розміщений за межами будинку — ще)* надві́рний.
ВО́НКІ *прислівн. розм.* назо́вні, зо́вні, надві́р; наве́рх.
ВО́ПІС, -су *ч. у різн. знач.* опи́сування *с.*, о́пис, *(рідк.)* спис; *(письмовий перелік кого-, чогонебудь)* спи́сок; **інвентáрны в.** інвентáрний о́пис; **в. маёмасці** о́пис майнá.
ВО́ПРАМЕЦЦЮ *прислівн.* митте́во, прожо́гом; стрімголо́в.
ВО́ПРАТКА *і* **АПРА́ТКА** *ж.* о́дяг *ч. (верхній)*.
ВО́ПЫТ, -ту *ч.* до́свід; **педагагíчны в.** педагогі́чний до́свід; **ве́даць па ўлáснаму ~ту** знáти з влáсного (зі свого́) до́свіду; **абме́н ~там** о́бмін до́свідом; ◊ **го́ркі в.** гірки́й до́свід.
ВО́ПЫТНА-ВЫТВО́РЧЫ до́слідно-виробни́чий.
ВО́ПЫТНАСЦЬ *ж.* досві́дченість.
ВО́ПЫТНІК *ч.* дослі́дник.
ВО́ПЫТНІЦКІ дослі́дницький.
ВО́ПЫТНІЦТВА *с.* дослі́дництво.
ВО́ПЫТНЫ *(про людину)* досві́дчений, *(рідк.)* досвідни́й.
ВО́РКА *див.* **во́рыва**.
ВО́РЛІКІ, -каў, *одн.* **во́рлік** *ч. бот.* о́рлики.
ВО́РНЫ о́рний.
ВО́РЧЫК *ч.* **1.** о́рчик, бáрок; **2.** *(спосіб запрягання)* при́пряг, припря́жка *ж.*
ВО́РЫВА *с. і* **ВО́РКА** *ж. (дія)* о́ранка *ж.*, орáння *с.*
ВО́РЫЎНЫ о́рний.
ВО́СЕННЮ *прислівн.* восени́.
ВО́СЕНЬ *ж.* о́сінь; ◊ **залатáя в.** золотá о́сінь.
ВО́СЕНЬСКІ осі́нній; **~кія пе́сні** *фолькл.* осі́нні пісні́.
ВО́СЕЦЕВЫ *див.* **асе́цевы**.
ВО́СЕЦЬ *див.* **асе́ць**.
ВО́СІЛКА *ж. обл.* ду́жка *(відра, чайника тощо)*.
ВОСПАПРЫШЧЭ́ПЛІВАННЕ *с. мед.* віспоще́плення, ще́плення (прище́плювання) ві́спи.
ВОСПАПРЫШЧЭ́ПНЫ *мед.* віспощепи́льний.
ВОСТРАВУГО́ЛЬНІК *ч. мат.* гостроку́тник.
ВОСТРАВУГО́ЛЬНЫ *мат.* гостроку́тний.
ВОСТРАДУХМЯ́НЫ прянодухмя́ний; запашни́й.
ВОСТРАЗАПАЛЕ́НЧЫ *мед.* гострозапальни́й.
ВОСТРАКАНТО́ВЫ гострогрáнний, з го́стрими грáнями.
ВОСТРАКАНЦО́ВЫ го́стрий, шпиля́стий, шпичáстий.
ВОСТРАНАКІРАВА́НЫ гостроспрямо́ваний, гостронапря́млений.
ВО́СТРАНЫ *дієприкм.* го́стрений, то́чений. — *Див. ще* **вастры́ць**.
ВОСТРАПАХУ́ЧЫ гостропря́ний, запашни́й.
ВО́СТРАСЦЬ *див.* **вастры́ня**.
ВО́СТРАЎ, -рава, *мн.* **астравы́** *ч.* о́стрів.
ВО́СТРЫ *у різн. знач.* го́стрий; різки́й; *(перен. — ще)* доте́пний, дошку́льний; **в. нож** го́стрий ніж; **в. пах** го́стрий (різки́й) зáпах; **в. боль** го́стрий (різки́й) біль; **~рыя сло́вы** різкі́ (дошку́льні) словá; **в. ву́гал** *геом.* го́стрий кут; ◊ **в. на язы́к** доте́пний (го́стрий) на язи́к; **~рае во́ка** го́стре (метке́) о́ко; **зглáдіць ~рыя вуглы́** сте́рти (зглáдити) го́стрі кути́; **~рая размо́ва** го́стра розмо́ва.
ВО́СТРЫЦА *ж. бот.* щу́чник *ч.*
ВО́СЦЕВЫ *спец.* остьови́й.
ВО́СЦІ, -цяў *тільки мн. риб.* о́сті; *(одн.)* о́стень *ч.*
ВОСЦЬ *зб. ж. спец. (про волос хутра)* ость.
ВО́СЫП, -пу *ч. геол.* о́сип.
ВО́СЫПКА *ж.* о́бмішка.
ВО́ТРУБ'Е *зб. с. с.-г.* ви́сівки; *(обл.)* ґрис *ч.*
ВО́ТРУБ'ЕВЫ *с.-г.* висівко́вий, висівчáний; *(обл.)* ґри́совий.
ВОХ *виг.* ох.
ВО́ХАЦЬ *див.* **во́хкаць**.
ВО́ХКАННЕ *с. розм.* о́хання, о́хкання; бі́дкання.
ВО́ХКАЦЬ *і* **ВО́ХАЦЬ** *(розм.) недок.* о́хати, о́хкати, бі́дкатися.
ВО́ХКІ *див.* **во́лкі**.
ВО́ХНУЦЬ *док. однокр.* о́хнути; ◊ **ані в., ані ро́хнуць** *прик.* ні о́йкнути, ні пи́снути.
ВО́ХЦІ: в. мне! *обл.* ох (ой) ли́шенько мені́!; ой ле́ле!; ле́лечко!; ой ли́хо (го́ре) мені́ (тяжке́)!
ВО́ЦАТ, *род. в.* **во́цату** *і* **во́цту** *ч.* о́цет; ◊ **зажа-**

да́лася кабы́ле во́цту забажа́лося ме́рзлого в Петрі́вку; забажа́лося пече́ної кри́ги.

ВО́ЦАТНІК, -ку *ч. бот.* о́цтове де́рево.

ВО́ЦАТНІЦА *ж.* оце́тниця, пля́шечка на о́цет.

ВО́ЦАТНЫ о́цтовий; *хім.* **~ная кісла́та** о́цтова кислота́; **~ная эсе́нцыя** о́цтова есе́нція.

ВО́ЧАП *ч. (жердина, до якої прикріплене відро в колодязі)* жураве́ль.

ВО́ЧАПКА *ж. розм.* **1.** при́в'язка; **2.** *(у верхньому одязі)* ві́шалка; **3.** *(у відрі, бідоні і т. ін. — перев. мотузяна)* ду́жка.

ВО́ЧНІК *ч. розм. (окуліст)* очни́к.

ВУ́ГАЛЬ, -лю *ч.* **1.** *зб.* ву́гілля, *(рідк.)* ву́гіль; **драўня́ны в.** деревне́ ву́гілля; **ка́менны в.** кам'яне́ ву́гілля; **бе́лы в.** бі́ле ву́гілля; **2.** *(шматок обгорілого дерева)* вугли́на *ж.*, ву́гіль.

ВУ́ГАЛЬНЫ ву́гільний, вугляни́й; **~ная кісла́та** *хім.* ву́гільна кислота́; **~ная прамысло́васць** ву́гільна (вугляна́) промисло́вість.

ВУГА́ЛЬЧЫК *див.* **вуго́льчык**.

ВУ́ГАЛЬШЧЫК *ч.* **1.** *(працівник вугільної шахти)* ву́гільник; вугля́р; **2.** *(той, хто випалює деревне вугілля)* вугля́р.

ВУ́ГАЛЬШЧЫЦА *ж.* **1.** *(працівниця вугільної шахти)* ву́гільниця; вугля́рка; **2.** *(та, хто випалює деревне вугілля)* вугля́рка.

ВУГЛАВА́ТАСЦЬ *ж.* **1.** кута́стість, вугла́стість; **2.** незгра́бність; вайлува́тість; рі́зкість.

ВУГЛАВА́ТЫ 1. кута́стий, вугла́стий; **2.** *перен. розм.* незгра́бний, вайлува́тий; різки́й; **~тая по́стаць** вугла́ста по́стать; **в. падле́так** незгра́бний (вайлува́тий) пі́дліток; **в. характа́р** різки́й хара́ктер.

ВУГЛАВЫ́ 1. *спец.* кутови́й; **~во́е паскарэ́нне** *фіз.* кутове́ приско́рення; **~во́е жале́за** кутове́ залі́зо; **в. ра́дыус** кутови́й ра́діус; **в. у́дар** *спорт.* кутови́й уда́р; **2.** *(який розміщений на розі)* нарі́жний, ку́тній; **в. дом** нарі́жний буди́нок (дім); *(розміщений у кутку)* куткови́й; **в. стол** куткови́й стіл, стіл у кутку́, *(розм.)* кутни́к.

ВУГЛАМЕ́Р *ч. техн.* кутомі́р.

ВУГЛАМЕ́РНЫ *техн.* кутомі́рний.

ВУГЛЕАБАГАЧА́ЛЬНЫ *гірн.* вуглезбага́чувальний.

ВУГЛЕАБАГАЧЭ́ННЕ *с. гірн.* вуглезбага́чення, *(незак. д. — ще)* вуглезбага́чування.

ВУГЛЕАБПА́ЛЬШЧЫК *ч. гірн.* вуглеобпа́лювач.

ВУГЛЕАДЛУ́ЧНІК *ч. гірн.* вуглевідді́льник.

ВУГЛЕАДЛУ́ЧНЫ *гірн.* вуглевідді́льний.

ВУГЛЕВАДАРО́Д, -ду *ч. хім.* вуглево́день.

ВУГЛЕВАДАРО́ДНЫ *хім.* вуглеводне́вий.

ВУГЛЕДРАБІ́ЛКА *ж. техн.* вугледробáрка.

ВУГЛЕЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* вуглепостача́ння.

ВУГЛЕНАГРУЖА́ЛЬНІК *ч. гірн.* вугленаванта́жувач.

ВУГЛЕНАГРУЖА́ЛЬНЫ *гірн.* вугленаванта́жувальний.

ВУГЛЕПАГРУ́ЗАЧНЫ *гірн.* вугленаванта́жувальний, вугленаванта́жний.

ВУГЛЕПАГРУ́ЗКА *ж. гірн.* вугленаванта́ження *с.*, *(незак. д. — звичайно)* вугленаванта́жування *с.*, вугленаванта́ження *с.*

ВУГЛЕПАГРУ́ЗЧЫК *ч. гірн.* вугленаванта́жувач.

ВУГЛЕПЕРАГРУЖА́ЛЬНІК *ч. гірн.* вуглеперенаванта́жувач.

ВУГЛЕРАЗРЭ́З *ч. гірн.* вуглеро́зріз.

ВУГЛЕТУШЫ́ЛЬНІК *ч. спец.* вуглега́сник.

ВУГЛЯРО́Д, -ду *ч. хім.* вугле́ць.

ВУГЛЯРО́ДЗІСТЫ *хім.* вуглеце́вий.

ВУГЛЯРО́ДНЫ *хім.* вуглеце́вий.

ВУГО́ЛЛЕ *зб. с. прост.* ву́гілля; жар *ч.*; ◊ **як на ~ллі** *розм.* як на голка́х (як на жару́).

ВУГО́ЛЬНІК *ч.* коси́нець; *(стол. — ще)* навскі́сник.

ВУГО́ЛЬЧЫК *і* **ВУГА́ЛЬЧЫК** *ч.* **1.** вугі́лля́чко *с.*, ву́глик; **2.** вугли́на *ж.*, вугли́нка *ж.*, ву́глик, жари́на *ж.*, жари́нка *ж.*

ВУ́ДА *ж.* ву́дочка, ву́дка; ◊ **закі́нуць ву́ду** заки́нути ву́дочку; **зла́віць на ву́ду** пійма́ти (спійма́ти) на гачо́к; **папа́сціся на ву́ду (ву́дачку)** попа́сти (попа́стися) на гачо́к; **скруці́ць (змата́ць) ву́ды (ву́дачкі)** змота́ти ву́дки́.

ВУ́ДЖАННЕ *див.* **вуджэ́нне**.

ВУДЖЭ́ННЕ *і* **ВУ́ДЖАННЕ** *с.* вуді́ння; *(рідше)* на́діння.

ВУДЗІ́ЛЬНА *с. риб.* ву́длище; *(рідко)* ву́дилище, вуди́ло; *(обл.)* вуди́льно.

ВУДЗІ́ЛЬНЫ *риб.* вуди́льний.

ВУДЗІ́ЛЬШЧЫК *ч.* вуди́льник.

ВУ́ДЗІЦЦА *недок.* ву́дитися.

ВУ́ДЗІЦЬ *недок.* ву́дити; *(рідше)* на́дити.

ВУЖАВІ́ННЕ *с. (скинений під час линяння покрив)* кожу́шо́к *ч.*, лино́вище.

ВУЖЛА́К, -ка́ *ч. обл.* **1.** на́ріст, на́ростень; **2.** жо́вно *с.*, ґу́ля *ж.*

ВУЖО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* вужа́чка *ж.*

ВУЖО́ЎНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* вужачко́ві.

ВУЗА́ *ж. с.-г. бджільн.* за́мазка, про́по́ліс *ч.*

ВУ́ЗГАЛАЎЕ *с. (у возі)* оплі́н *ч.*, оплі́нь *ч. і ж.*

ВУЗЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* ву́жче.

ВУЗЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* ву́жчий.

ВУЗЕ́ЦЬ *недок.* ву́жчати.

ВУ́ЗІЦЬ *недок. розм.* роби́ти вузьки́м, вузи́ти; зву́жувати.

ВУЗКАВЕ́ДАМАСНЫ вузькові́домчий.

ВУЗКАПЛЁНАЧНЫ *кін. фот.* вузькоплі́вковий.

ВУЗКАРАДКО́ВЫ *с.-г.* вузькоря́дний; **~вая сяўба́ збо́жжавых культу́р** вузькоря́дна сівба́ зернови́х культу́р; **~вая се́ялка** вузькоря́дна сіва́лка.

ВУЗКАТВА́РЫ вузьколи́ций.

ВУ́ЗКІ *прям., перен.* вузьки́й; тісни́й; **~кая ву́ліца** вузька́ (тісна́) ву́лиця; **~кае ко́ла спецыялі́стаў** вузьке́ (тісне́) ко́ло фахівців (спеціалі́стів); ◊ **~кае ме́сца** вузьке́ мі́сце.

ВУ́ЛЕЙ, *мн.* **ву́ллі** *ч.* ву́лик; *(обл.)* ву́лень, ву́лій.

ВУЛЛЁВЫ ву́ликовий.

ВУНЬ *част.* **1.** он; **в. дзе** он де, о́нде; **в. куды́** он куди́; **в. які́** он яки́й; **2.** *(часто залишається без перекладу або перекладається іншими висловами)* **глядзі́, во́чы в. у іх зусі́м зліпа́ючца** диви́ся, о́чі в них зо́всім злипа́ються; **3.** *у знач. прислівн.* он, о́нде, *(розм.)* ота́м, ота́мечки, о́ндечки; **в. віда́ць вёска** он (о́нде, ота́м, ота́мечки, о́ндечки) ви́дно село́; ◊ **в. яно́ што!** он (от, ось) воно́ що! **в. яно́ як!** он (от, ось) воно́ як!

ВУ́РЗНУЦЬ *док. і однокр. обл. розм.* ба́хнути, бабахнути, тара́хнути, ге́пнути.

ВУ́СЕНЕВЫ *зоол.* гу́сеничний.

ВУ́СЕНЬ *ч.* **1.** *зоол.* гу́сениця *ж.*; **2.** *зб.* гу́сінь *ж.*; *(обл.)* гу́сільниця *ж.*, осе́льня *ж.*; **в. напа́ў на дрэ́вы** гу́сінь напа́ла на дере́ва.

ВУ́СНА *прислівн.* у́сно.

ВУ́СНЫ[1], **-на́ў** *тільки мн.* уста́, вуста́; ◊ **з ~на́ў у в.** з уст в уста́, *(рідше)* від уст до уст; **ва́шымі б ~намі ды мёд піць** *прик.* ва́шими (б) уста́ми (вуста́ми) та мед пи́ти.

ВУ́СНЫ[2] у́сний; **~ная наро́дная тво́рчасць** у́сна наро́дна тво́рчість.

ВУ́СЦЕ *с.* **1.** *(річки)* ги́рло; **2.** *гірн.* у́стя; **3.** о́твір *(вихідний).*

ВУ́СЦЕВЫ ги́рловий.

ВУ́СЦЕЙКА *с. бот.* про́дих *ч.*, у́стя, у́стячко.

ВУ́СЦІШ *ч. обл.* ти́ша *ж.*

ВУ́СЦІШНА *розм.* **1.** *прислівн.* тихе́нько; **2.** *(безос. у знач. прис.)* мо́торошно, жахли́во; стра́шно, страше́нно.

ВУ́СЦІШНЫ *розм.* **1.** ти́хий, спокі́йний; **2.** мо́торошний, жахли́вий; страшни́й, страше́нний.

ВУ́ТКА[1] *ж.* ви́гадка; плі́тка; брехня́; **газе́тная в.** газе́тна ви́гадка.

ВУ́ТКА[2] *ж. мед.* сечоприйма́ч *ч.*

ВУХАВЁРТКА *ж. зоол.* щи́павка.

ВУ́ХАННЕ *див.* **ву́хканне**.

ВУ́ХАЦЬ *див.* **ву́хкаць**.

ВУ́ХКАННЕ *і* **ВУ́ХАННЕ** *с.* у́хання, у́хкання; бу́хання, бу́хкання; пугу́кання; гу́пання, гу́кання.

ВУ́ХКАЦЬ *і* **ВУ́ХАЦЬ** *недок. розм.* у́хати, у́хкати; бу́хати, бу́хкати; пугу́кати; гу́пати, гу́кати.

ВУЧЭ́БНА-ВЫТВО́РЧЫ навча́льно-виробни́чий.

ВУЧЭ́БНА-ВЫХАВА́ЎЧЫ навча́льно-виховни́й.

ВУЧЭ́БНА-НАГЛЯ́ДНЫ навча́льно-нао́чний.

ВУЧЭ́БНЫ навча́льний, *(рідко)* учбо́вий; **в. год** навча́льний рік; **~ныя заня́ткі** навча́льні заня́ття; **~ныя пла́ны** навча́льні пла́ни; **в. батальён** навча́льний батальйо́н; **в. працэ́с** навча́льний проце́с; **в. самалёт** навча́льний літа́к.

ВУЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* учі́ння; навча́ння, *(розм.)* нау́ка *ж.*; **в. ве́ршаў** учі́ння ві́ршів; **ско́нчыць в.** закінчи́ти навча́ння; **2.** *(теорія)* уче́ння.

ВУША́К, -ка́ *ч.* одві́рок.

ВУША́СТЫ *і* **ВУША́ТЫ** *розм.* муха́тий.

ВУША́ТЫ *див.* **вуша́сты**.

ВЫАРФАВАНЫ ви́віяний.

ВЫАРФАВАЦЦА *док.* ви́віятися.

ВЫАРФАВАЦЬ *док. (віялкою)* ви́віяти.

ВЫАРФО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.* вивіва́тися, виві́юватися.

ВЫАРФО́ЎВАЦЬ *недок. (віялкою)* вивіва́ти, виві́ювати.

ВЫ́БАВІЦЦА *док. прям., перен. розм.* ви́братися, ви́борсатися; **в. з бало́та** ви́братися (ви́борсатися) з боло́та; **в. з бяды** ви́братися (ви́борсатися) з біди́.

ВЫ́БАВІЦЬ *див.* **выбаўля́ць**.

ВЫ́БАЛБАТАЦЬ *док. розм.* ви́бовкати, ви́бевкати; **ён ~таў усе́ на́шы сакрэ́ты** він ви́бовкав (ви́бевкав) усі на́ші таємни́ці (секре́ти).

ВЫБАРАЧНА *прислівн.* вибірко́во.

ВЫБАРАЧНЫ вибірко́вий.

ВЫБАЎЛЕ́ННЕ *с. розм.* **1.** вима́нювання, витяга́ння, витя́гування; **2.** *(із зусиллям)* витяга́ння, витя́гування, випру́чування; **3.** *перен.* ви́ручення, ви́зволення, порятуно́к *ч.*

ВЫ́БАЎЛЕНЫ *розм.* **1.** ви́манений, ви́тягнений, ви́тягнутий; **2.** *(із зусиллями)* ви́тягнений, ви́тягнутий; **3.** *перен.* ви́ручений, ви́зволений, порято́ваний. — *Див. ще* **выбаўля́ць.**

ВЫБАЎЛЯ́ЦЦА *недок. розм.* **1.** вибира́тися, вибо́рсуватися; **2.** *пас.* вима́нюватися; витяга́тися, витя́гуватися; випру́чуватися, випруча́тися; виruча́тися, визволя́тися, рятува́тися, вирято́вуватися.

ВЫБАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́БАВІЦЬ** *док. розм.* **1.** *(примушувати вийти)* вима́нювати, ви́манити, витяга́ти, ви́тягти, витя́гувати, ви́тягнути; **ледзь я яго́ з ха́ты ~віў** ледь я його́ з до́му (з ха́ти) ви́манив (ви́тяг, ви́тягнув); **2.** *(із зусиллями)* витяга́ти, ви́тягти, витя́гувати, ви́тягнути; випру́чувати, випруча́ти, ви́пручати; **~віць воз з гразі́** ви́тягти (ви́тягнути) віз із грязі́ (тва́ні, боло́та, багна́); **3.** *перен.* виruча́ти, ви́ручити, визволя́ти, ви́зволити, рятува́ти, порятува́ти, вирято́вувати, ви́рятувати; **~віць з бяды** ви́ручити (ви́зволити) з біди́.

ВЫБІРА́ЛЬНЫ *фіз., біол.* ви́бірний; **~ныя ўласці́васці святла́** ви́бірні власти́вості сві́тла; **~нае міжсартаво́е скрыжава́нне** ви́бірне міжсортове́ схре́щування.

ВЫБІРА́ННЕ *с.* **1.** вибира́ння; обира́ння; **2.** *(за допомогою голосування — ще)* обира́ння, вибира́ння; **3.** *(урожаю картоплі, огірків тощо)* вибира́ння; збира́ння; **4.** відбі́р *ч.*, до́бір *ч.*, *(незак. д.)* відбира́ння, добира́ння.

ВЫБІРА́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́БРАЦЦА** *док.* **1.** *(переборюючи перешкоди, виходити, виїжджати, вилізати звідки-небудь)* вибира́тися, ви́братися; **~рацца з-пад абло́мкаў** ви́братися з-під ула́мків; **2.** *(мати можливість, час для якої-небудь дії) розм.* вибира́тися, ви́братися; **~рацца ў кіно́** ви́братися в кіно́; **3.** *(переїжджати, переселятися в інше місце)* вибира́тися, ви́братися, перебира́тися, перебра́тися; **~рацца на другу́ю кватэ́ру** ви́братися (пересели́тися) на і́ншу кварти́ру; **4.** *(готуватися до виїзду, виходу в дорогу)* збира́тися, зібра́тися, вибира́тися, ви́братися; **~раліся е́хаць у лес** зібра́лися ї́хати до лі́су; **5.** *перен. розм. (виходити зі скрутного становища)* вибира́тися, ви́братися, вибо́рсуватися, ви́борсатися; **~рацца з даўго́ў** ви́братися з боргі́в; **6.** *недок. (іти, їхати)* забира́тися; **~ра́йцеся адгэ́туль!** забира́йтеся (і́діть геть) звідси (звідсіля́)!; **~ра́йцеся паку́ль цэ́лыя!** забира́йтеся, по́ки не пі́зно (по́ки живі́)!; **7.** *пас. (за допомогою голосування)* обира́тися, вибира́тися.

ВЫБІРА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́БРАЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* вибира́ти, ви́брати; *(матеріали, цитати — ще)* добира́ти, дібра́ти, підбира́ти, підібра́ти; *(шляхом голосування — ще)* обира́ти; *(слушний момент, час — ще)* знахо́дити, знайти́; *(виділяти із загальної маси за певною озна-*

кою — ще) відбира́ти, відібра́ти; **~браць матэрыя́л па гу́сту** ви́брати матеріа́л до смаку́ (до вподо́би, до се́рця, до душі́); **~браць мя́ккі каранда́ш (ало́вак)** ви́брати м'яки́й олі́ве́ць; **~браць сабе́ жаніха́** ви́брати собі нарече́ного; **~браць час** знайти́ (ви́брати) час; **~браць ліміт** ви́брати ліміт; **~браць сме́цце з насе́ння** ви́брати сміття́ з насіння; **~браць усю ваду́ са сту́дні** ви́брати всю во́ду з крини́ці (колодя́зя); **~браць чле́наў праўле́ння** обра́ти (ви́брати) чле́нів правління (упра́ви); **~браць са́мыя спе́лыя я́блыкі** відібра́ти (ви́брати) найспілі́ші я́блука; **2.** *(копаючи, діставати із землі)* вибира́ти, ви́брати, вико́пувати, ви́копати; **~раць бу́льбу** вибира́ти (вико́пувати) карто́плю; **3.** *(про врожай огірків, цибулі і т. ін.)* збира́ти, зібра́ти, вибира́ти, ви́брати; **4.** *док. прост. (з'їсти)* строщи́ти, *(вульг.)* злига́ти, *(прост.)* зже́рти; *(багато, все — ще)* поже́рти, ви́жерти; ◊ **(спіць) хоць зу́бы вы́беры** (спи́ть) хоч з гарма́ти стріля́й.

ВЫ́БЛЫТАНЫ *прям., перен.* ви́плутаний; розплу́таний. — *Див. ще* **выблы́тваць.**

ВЫ́БЛЫТАЦЦА *див.* **выблы́твацца.**

ВЫ́БЛЫТАЦЬ *див.* **выблы́тваць.**

ВЫБЛЫ́ТВАННЕ *с. прям., перен.* виплу́тування, розплу́тування.

ВЫБЛЫ́ТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́БЛЫТАЦЦА** *док. прям., перен.* виплу́туватися, ви́плутатися; розплу́туватися, розплу́татися; вибо́рсуватися, ви́борсатися; вимо́туватися, ви́мотатися.

ВЫБЛЫ́ТВАЦЬ *і* **ВЫПУ́ТВАЦЬ** *недок.*, **ВЫ́БЛЫТАЦЬ** *і* **ВЫ́ПУТАЦЬ** *док. прям., перен.* виплу́тувати, ви́плутати; розплу́тувати, розплу́тати; вибо́рсувати, ви́борсати; вимо́тувати, ви́мотати; **~таць пту́шку з сіла́** ви́плутати пта́шку з сильця́.

ВЫБРА́ННЕ *і* **АБРА́ННЕ** *с.* обра́ння, *(незак. д. — ще)* обира́ння, вибира́ння.

ВЫБРА́ННІК *і* **АБРА́ННІК** *ч.* обра́нець, *(рідко)* вибра́нець; ◊ **в. лёсу** обра́нець до́лі.

ВЫБРА́ННІЦА *і* **АБРА́ННІЦА** *ж.* обра́ниця, обра́нка, *(рідко)* вибра́ниця, вибра́нка.

ВЫБРА́НЦЫ *істор.* ре́крути, *(розм.)* не́крути.

ВЫ́БРАНЫ **1.** ви́браний; відібраний; о́браний; **2.** *(шляхом голосування)* о́браний, ви́браний; **3.** знайдений, ви́браний; **~нае ко́ла людзе́й** ви́бране (добі́рне, о́бране) ко́ло люде́й; **~ныя тво́ры** ви́брані тво́ри.

ВЫ́БРАНЫЯ *імен.* о́брані; **гэ́та то́лькі для ~ных** це тільки для о́браних.

ВЫ́БРАЦЦА *див.* **выбіра́цца.**

ВЫ́БРАЦЬ *див.* **выбіра́ць.**

ВЫБРЫВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́БРЫЦЬ** *док.* виго́лювати, ви́голити, вибрива́ти, ви́брити.

ВЫ́БРЫСЦІ *док. розм.* ви́брести, ви́чвалати, ви́чапати; **в. з вады́** ви́брести з води́.

ВЫБУХНЫ́ **1.** вибухо́вий; **~на́я ка́мера** вибухо́ва ка́мера; **2.** *лінгв.* проривни́й, вибухо́вий; **~ныя зы́чныя** проривні (вибухо́ві) при́голосні.

ВЫБУХО́ВЫ *військ.* вибухо́вий; **~вая хва́ля** вибухо́ва хви́ля; **~выя рэ́чывы** вибухо́ві речо́вини.

ВЫ́БЫЦЦЁ *с.* вибуття́, *(незак. д. — ще)* вибува́ння; **з прычы́ны ~цця** че́рез вибуття́, у зв'язку́ з вибуття́м.

ВЫ́ВАД *ч.* **1.** *род. в.* **вы́ваду** *(дія)* ви́від, ви́ведення *с.*; **в. войск з го́рада** ви́ведення військ з міста; **2.** *род. в.* **вы́ваду** ви́сновок; **зрабі́ць в.** зроби́ти ви́сновок; **прыйсці́ да ~ду** дійти́ ви́сновку (прийти́ до ви́сновку); **3.** *род. в.* **вы́вада** *техн.* ви́від.

ВЫ́ВАДЗГАНЫ *розм.* замі́зканий; забру́днений; зата́сканий. — *Див. ще* **вы́вадзгаць.**

ВЫ́ВАДЗГАЦЦА *док. розм.* замі́зкатися; забрудни́тися; затаска́тися.

ВЫ́ВАДЗГАЦЬ *док. розм.* замі́зкати; забрудни́ти; затаска́ти.

ВЫ́ВАЖАНЫ[1] **1.** ви́важений; **2.** ви́вернутий, ви́вернений; ви́важений *(важелем).*

ВЫ́ВАЖАНЫ[2] ви́везений *(у кілька прийомів).*

ВЫВА́ЖВАННЕ *с.* **1.** ви́важення, *(незак. д.)* виважування; **2.** виверта́ння.

ВЫВА́ЖВАЦЦА вива́жуватися; *(розм.)* виверта́тися.

ВЫВА́ЖВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ВАЖЫЦЬ** *док.* **1.** *(визначати вагу)* вива́жувати, ви́важити; **2.** виверта́ти, ви́вернути, вива́жувати, ви́важити *(важелем)*; **насі́лу пень ~жылі** наси́лу (ле́две, ледь) пень ви́вернули (ви́важили).

ВЫ́ВАНДЖАНЫ ви́копчений. — *Див. ще* **вы́вандзіць.**

ВЫ́ВАНДЗІЦЦА *док.* ви́коптитися.

ВЫ́ВАНДЗІЦЬ *док.* ви́коптити.

ВЫ́ВАНІТАВАЦЬ *док. безос. розм.* ви́блювати; **яго́ ~вала** він ви́блював.

ВЫ́ВАРАТКА *див.* **вы́варацень.**

ВЫ́ВАРАЦЕНЬ, -ратня *ч. і* **ВЫ́ВАРАЦЬ, ВЫ́ВАРАТКА** *ж. (вивернуте бурею дерево)* ви́вертень.

ВЫ́ВАРАЦЬ *див.* **вы́варацень.**

ВЫВІВА́ЦЦА *недок. розм.* звива́тися, ви́тися, в'юни́тися, змії́тися; *(про дорогу, річку тощо — ще)* крути́тися, *(розм.)* кривуля́ти; **срэ́бнай сту́жкай ~ва́уся Нёман** срі́бною стрі́чкою звива́вся Німан.

ВЫ́ВІДНЕЦЬ *док. безос.* розви́днитися.

ВЫ́ВІЖАВАЦЬ *див.* **вывіжо́ўваць.**

ВЫВІЖО́ЎВАННЕ *с. розм.* висте́жування, вислі́джування.

ВЫВІЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ВІЖАВАЦЬ** *док. розм.* висте́жувати, ви́стежити, вислі́джувати, ви́слідити, видивля́тися, ви́дивитися.

ВЫВО́РВАННЕ *с.* ви́орювання.

ВЫВО́РВАЦЦА *недок. звор., пас.* ви́орюватися.

ВЫВО́РВАЦЬ *недок.* ви́орювати.

ВЫВЭ́НДЖВАННЕ *с.* вико́пчування.

ВЫВЭ́НДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.* вико́пчуватися.

ВЫВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.* вико́пчувати.

ВЫВЯДЗЕ́ННЕ *с. у різн. знач.* ви́ведення, *(незак. д.)* виво́дження; ви́бавлення, *(незак. д.)* вибавля́ння; **в. скараспе́лых сарто́ў я́блык** ви́ведення скоросп́ілих (скорости́глих, швидкости́глих) сорті́в я́блук; **в. плям** ви́ведення (ви́бавлення) плям; **в. фо́рмулы** ви́ведення фо́рмули; **в. мяча́ з гульні́** ви́ведення м'яча́ з гри.

ВЫВЯРЖЕ́ННЕ *с.* **1.** *геол.* ви́верження, *(незак. д.)* викида́ння, виверга́ння; *(про вулкан)* ви́верження, ви́бух *ч.*; **2.** *фізіол.* випо́рскування, ви́верження, *(незак. д. — ще)* виверга́ння; **3.** *тільки мн. (вивержена маса)* ви́верження.

ВЫВЯСЛО́ЎВАННЕ *с.* вигріба́ння.

ВЫВЯСЛО́ЎВАЦЬ *недок. (вигрібаючи, випливати)* вигріба́ти.

ВЫ́ГАБЛЕВАНЫ ви́cтруганий. — *Див. ще* **выгаблёўваць.**

ВЫ́ГАБЛЕВАЦЬ *див.* **выгаблёўваць**.

ВЫГАБЛЁЎВАННЕ *с.* вистру́гування; відстру́гування; обстру́гування.

ВЫГАБЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* вистру́гуватися; відстру́гуватися; обстру́гуватися.

ВЫГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ГАБЛЕВАЦЬ** *док.* вистру́гувати, ви́стругати; відстру́гувати, відструга́ти; обстру́гувати, обструга́ти.

ВЫ́ГАДАВАНЫ ви́годуваний, ви́рощений, зро́щений; ви́коханий; ви́пестуваний, ви́плеканий, ви́пещений. — *Див. ще* **выгадо́ўваць.**

ВЫГАДО́ЎВАННЕ *с.* вигодо́вування, виро́щування, зро́щування; вико́хування.

ВЫГАДО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́ГАДАВАЦЦА** *док.* рости́, зроста́ти, зрости́; вироста́ти, ви́рости; вигодо́вуватися, ви́годуватися; вико́хуватися, ви́кохатися.

ВЫГАДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ГАДАВАЦЬ** *док.* виро́щувати, ви́ростити; рости́ти, зро́щувати, зрости́ти, *(про живі істоти — ще)* вигодо́вувати, ви́годувати; *(про дітей — ще)* вихо́вувати, ви́ховати; *(вирощувати дбайливо, з любов'ю — ще)* вико́хувати, ви́кохати; *(док. зебільшого перен.)* ви́пестувати, ви́пестити, ви́плекати; **~даваць ча́йныя кусты́** ви́ростити ча́йні кущі́; **~даваць ягня́т** ви́ростити (ви́годувати) ягня́т; **~даваць дзяце́й** ви́ростити (ви́годувати, ви́ховати) діте́й.

ВЫ́ГАНДЛЕВАНЫ уторго́ваний, ви́торгуваний. — *Див. ще* **вы́гандлеваць.**

ВЫ́ГАНДЛЕВАЦЬ *док.* уторгува́ти, ви́торгувати.

ВЫ́ГАР, -ру *ч. (випалене місце в лісі, на болоті тощо)* ви́палина *ж.*, *(обл.)* палени́на *ж.*, палени́ця *ж.*

ВЫ́ГАРАЦЬ *див.* **выга́рваць.**

ВЫГАРА́ЦЬ *див.* **выга́рваць.**

ВЫ́ГАРБІЦЦА *док.* ви́гнутися.

ВЫ́ГАРБЛЕНЫ ви́гнутий.

ВЫГА́РВАННЕ *с.* вигора́ння, вигоря́ння.

ВЫГА́РВАЦЬ *і* **ВЫГАРА́ЦЬ** *недок.*, **ВЫ́ГАРАЦЬ** *док. у різн. знач.* вигоря́ти, вигора́ти, ви́горіти; **га́за ху́тка ~вае ў ля́мпе** гас шви́дко вигоря́є (вигора́є) в ла́мпі; **мато́рыя ~вае на со́нцы** ткани́на вигора́є (вигоря́є) на со́нці.

ВЫ́ГАРТАВАЦЦА *див.* **выгарто́ўвацца**.

ВЫ́ГАРТАВАЦЬ *див.* **выгарто́ўваць**.

ВЫГАРТО́ЎВАННЕ *с. техн.* вигарто́вування.

ВЫГАРТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ГАРТАВАЦЬ** *док. техн.* вигарто́вувати, ви́гартувати.

ВЫГАРТО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ГАРТАВАЦЦА** *док. техн.* вигарто́вуватися, ви́гартуватися.

ВЫ́ГЛУМІЦЬ *(што) док. розм.* зни́щити.

ВЫ́ГНЮСІЦЬ *док. обл.* **1.** *(зробити брудним)* забрудни́ти, зама́зати, ви́мазати, ви́мастити, обма́зати, *(розм.)* обшмарува́ти, обква́цяти; **2.** *перен.* оббреха́ти, обла́яти, ви́лаяти, нала́яти; *(розм.)* ви́батькувати, ви́шпетити; обмо́вити, обговори́ти, обгу́дити, огу́дити, обплеска́ти, *(заст.)* обнести́.

ВЫГРАВА́ННЕ *с.* прогріва́ння.

ВЫГРАВА́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́ГРАЦЦА** *док.* грі́тися, вигріва́тися, ви́грітися; прогріва́тися, прогрі́тися.

ВЫГРАВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ГРАЦЬ** *док.* грі́ти, вигріва́ти, ви́гріти; прогріва́ти, прогрі́ти.

ВЫГРУЖА́ЛЬНІК *ч. техн.* виванта́жувач.

ВЫ́ГРУЖАНЫ ви́вантажений; розванта́жений. — *Див. ще* **выгружа́ць.**

ВЫГРУЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ГРУЗІЦЦА** *док.* виванта́жуватися, ви́вантажитися.

ВЫГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ГРУЗІЦЬ** *док.* виванта́жувати, ви́вантажити.

ВЫ́ГРУЗАЧНЫ виванта́жувальний, виванта́жний.

ВЫ́ГРУЗКА *ж.* ви́вантаження *с.*, *(незак. д. — ще)* виванта́жування *с.*

ВЫ́ГРУЗЧЫК *ч.* виванта́жувач, виванта́жник.

ВЫ́ГУК, -ку *ч.* ви́гук, ви́крик, по́клик, о́клик, о́крик, по́крик, скрик, скри́кування *с.*

ВЫДАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* ви́дача *ж.*, *(незак. д. — ще)* видава́ння; **2.** *(донос)* ви́каз *ч.*, ви́казання, *(незак. д. — ще)* вика́зування; **3.** *(те, що видане)* ви́дача *ж.*; **4.** пове́рнення, *(незак. д. — ще)* поверта́ння, верта́ння; **5.** вида́ння, *(незак. д. — ще)* видава́ння.

ВЫДАВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ДАЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* видава́ти, ви́дати, *(багато, усе)* повидава́ти; **~даць даве́дку** ви́дати до́відку; **~даць ава́нс** ви́дати ава́нс; **~даць пе́ршую пла́ўку** ви́дати пе́ршу пла́вку; **~даць асабі́стыя рэ́чы іх уладальнікам** ви́дати особи́сті ре́чі ї́хнім вла́сникам; **~даць кні́гу** ви́дати кни́жку; **~даць зако́н** ви́дати зако́н; **2.** *(таємницю тощо)* вика́зувати, ви́казати, *(багато, усе)* повика́зувати; *(рідше)* видава́ти, ви́дати, *(багато, усе)* повидава́ти; *(людину — ще)* зра́джувати, зра́дити; **3.** *(себе за кого-небудь)* видава́ти, ви́дати, удава́ти, уда́ти; **~даць сябе́ за вучо́нага** ви́дати себе́ за вче́ного; **~даць сябе́ за няшча́снага** ви́дати себе́ за неща́сного, уда́ти з се́бе неща́сного; **4.** *(заміж)* видава́ти, ви́дати, *(багатьох, усіх)* повидава́ти; віддава́ти, відда́ти [за́між] *(за кого)*, одру́жувати, одружи́ти, *(багатьох, усіх)* поодру́жувати *(з ким)*; **5.** *(звук)* дава́ти, да́ти, видава́ти, ви́дати; ◊ **~даць (сябе́) з галаво́й** ви́дати [себе́] з голово́ю, зра́дити себе́.

ВЫДАВЕ́Ц, -даўца́ *ч.* видаве́ць.

ВЫДАВЕ́ЦКІ видавни́чий.

ВЫДАВЕ́ЦТВА *с.* видавни́цтво.

ВЫДА́ННІЦА *ж.* нарече́на, *(заст. обл.)* неві́ста; *(розм.)* ді́вчина (ді́вка) на вида́нні (на відда́нні, на порі́), відда́ниця.

ВЫДАРА́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́ДАРЫЦЦА** *док. розм* **1.** *(про час)* випада́ти, ви́пасти, видава́тися, ви́датися; **2.** *(несподівано статися)* трапля́тися, тра́питися, udава́тися, ста́тися; *(док.)* ско́їтися, *(розм.)* прилуча́тися, прилучи́тися, уко́їтися, поді́ятися, споді́ятися, поробити-

ся, *(рідко)* створи́тися, *(про нещастя — ще)* скла́стися, сколоти́тися.

ВЫ́ДАСКАНАЛЕНАСЦЬ *ж.* ви́тонченість; заго́стреність; розви́неність, розви́нутість; удоскона́леність; **в. ро́зуму** ви́тонченість (заго́стреність, розви́неність) ро́зуму; **в. слы́ху** заго́стреність слу́ху.

ВЫ́ДАСКАНАЛЕНЫ 1. *дієприкм.* ви́тончений; заго́стрений; розви́нений, розви́нутий; удоскона́лений; **ро́зум, в. ў спрэ́чках** ро́зум, ви́тончений (заго́стрений, розви́нений) у супе́речках; **2.** *у знач. прикм.* ви́тончений; заго́стрений; розви́нений, розви́нутий; удоскона́лений; **в. ро́зум** ви́тончений (заго́стрений; розви́нений) ро́зум.

ВЫДАСКАНА́ЛЬВАННЕ *с.* ви́тончення, *(незак. д. — ще)* вито́нчування; заго́стрення, *(незак. д. — ще)* заго́стрювання; розвива́ння, розви́нення; удоскона́лення, *(незак. д. — ще)* удоскона́лювання.

ВЫДАСКАНА́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ДАСКАНАЛІЦЦА** *док.* вито́нчуватися, ви́тончитися; заго́стрюватися, загостри́тися; розвива́тися, розви́нутися; удоскона́люватися, удоскона́литися.

ВЫДАСКАНА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ДАСКАНАЛІЦЬ** *док.* вито́нчувати, ви́тончити; заго́стрювати, загостри́ти; розвива́ти, розви́нути *і* розви́ти; удоскона́лювати, удоскона́лити; **~ліць слых** загостри́ти (ви́тончити) слух.

ВЫДАТКАВА́ННЕ *с.* витрача́ння, ви́трачення; затра́та *ж.*, ви́трата *ж.*; ви́черпання, *(незак. д. — ще)* виче́рпування.

ВЫ́ДАТКАВАНЫ ви́трачений, потра́чений; *(розм.)* зужи́тий, зужитко́ваний; ви́черпаний; затра́чений; спожи́тий. — *Див. ще* **выдатко́ўваць.**

ВЫДАТКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́ДАТКАВАЦЦА** *док.* витрача́тися, тра́титися, ви́тратитися; *(розм.)* втрача́тися, втра́титися, потра́титися; виче́рпуватися, ви́черпатися; затрача́тися, затра́чуватися, затра́титися; споживатися.

ВЫДАТКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ДАТКАВАЦЬ** *док.* витрача́ти, ви́тратити, тра́тити, потра́тити; виче́рпувати, ви́черпати; *(рідше)* висна́жувати, ви́снажити; затрача́ти, затра́чувати, затра́тити; спожива́ти, спожи́ти; **~каваць гро́шы** ви́тратити (потра́тити, затра́тити) гро́ші; **~каваць запа́сы** ви́тратити (ви́черпати) запа́си.

ВЫДА́ТНА *прислівн.* **1.** напро́чуд, на ди́во, надзвича́йно, незвича́йно, чудо́во; незрівня́нно; прега́рно, прекра́сно; пречудо́во, пречуде́сно, знамени́то; **скрыпа́ч в. іграе** скрипа́ль чудо́во (незрівня́нно, прекра́сно, пречудо́во, знамени́то) грає; **2.** чудо́во; відмі́нно; зразко́во; ду́же га́рно; **в. ве́даць** чудо́во зна́ти; **в. валóдаць замéжнай мóвай** чудо́во володі́ти інозе́мною мо́вою; **3.** *у знач. імен. шкільн.* відмі́нно *с.*; **атры́маць в. па матэма́тыцы** оде́ржати (отри́мати) відмі́нно з матема́тики.

ВЫДА́ТНАСЦЬ *ж.* **1.** незвича́йність, незви́чність; **2.** *(щось знамените, визначне)* визначна́ (ва́рта ува́ги, примі́тна, сла́вна) па́м'ятка (річ, місце́вість *і т. ін.*); **архітэкту́рныя ~сці По́лацка** визначні́ (ва́рті ува́ги, примі́тні, сла́вні) архітекту́рні па́м'ятки́ По́лоцька; **3.** славнозві́сна люди́на (осо́ба), знамени́тість, славнозві́сність; **сусве́тныя ~сці наву́кі** світові́ славнозві́сні лю́ди (знамени́тості) нау́ки; **4.** *(заслуга, відзначена нагородою)* відзна́ка.

ВЫДА́ТНІК *ч.* відмінник.

ВЫДА́ТНІЦА *ж.* відмі́нниця.

ВЫДА́ТНЫ 1. *(про людей)* видатни́й, визначни́й; **2.** незвича́йний, неаби́який; прекра́сний, прега́рний; чудо́вий, *(розм.)* пречудо́вий, пречуде́сний, знамени́тий; незрівня́нний; відмі́нний; **~ныя здо́льнасці** незвича́йні (неаби́які, прекра́сні, чудо́ві, знамени́ті, незрівня́нні) здібності; **3.** визначни́й, ва́ртий ува́ги, примі́тний; **~ныя мясці́ны го́рада** визначні́ (ва́рті ува́ги, примі́тні, сла́вні) місця́ мі́ста; **4.** відмі́нний; **~ная адзна́ка па літарату́ры** відмі́нна оці́нка з літерату́ри.

ВЫ́ДАЦЬ *див.* **выдава́ць.**

ВЫ́ДВАРАНЫ ви́селений.

ВЫДВАРА́ЦЦА *недок. пас.* виселя́тися, *(заст.)* видворя́тися.

ВЫДВАРА́ЦЬ[1] *недок.*, **ВЫ́ДВАРЫЦЬ** *док.* виселя́ти, ви́селити, *(заст.)* видворя́ти, ви́дворити.

ВЫДВАРА́ЦЬ[2] *недок. обл.* вередува́ти, капризува́ти, вига́дувати, *(розм.)* коверзува́ти, витребе́ньк ували, перебе́ндювати, ґе́дзатися, ґе́дзкатися; бу́ти розбі́рливим, виба́гливим, примхли́вим, перебі́рливим.

ВЫДВА́РЫ *тільки мн.* вередли́вість *ж.*, виба́гливість *ж.*, перебі́рливість *ж.*, при́мхи, ви́гадки, забага́нки, химе́ри; вередува́ння *с.*, *(розм.)* витребе́ньки.

ВЫДВАРЭ́ННЕ *с.* ви́селення, *(заст.)* ви́дворення, *(незак. д. — ще)* видворя́ння.

ВЫ́ДЗЕЎБАНЫ 1. ви́клюваний, ви́дзьобаний; **2.** ви́довбаний. — *Див. ще* **выдзёўбваць.**

ВЫ́ДЗЕЎБАЦЬ *див.* **выдзёўбваць.**

ВЫ́ДЗЕЎБНУЦЬ *док. і однокр.* ви́клюнути.

ВЫ́ДЗЕЎБЦІ *див.* **выдзёўбваць.**

ВЫДЗЁЎБВАННЕ *с.* **1.** викльо́вування, видзьо́бування; **2.** видо́вбування.

ВЫДЗЁЎБВАЦЦА *недок. пас.* **1.** викльо́вуватися, видзьо́буватися; **2.** видо́вбуватися.

ВЫДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ДЗЕЎБЦІ** *і* **ВЫ́ДЗЕЎБАЦЬ** *док.* **1.** викльо́вувати, ви́клювати, видзьо́бувати, ви́дзьобати; **2.** видо́вбувати, ви́довбати.

ВЫДЗІМА́ЛЬНЫ видувни́й.

ВЫДЗІМА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* видува́льник.

ВЫДЗІМА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* видува́льниця.

ВЫДЗІМА́ННЕ *с.* **1.** видува́ння, видима́ння, *(розм.)* видму́хування; **2.** *техн.* ви́дувка *ж.*, *(незак. д. — ще)* видува́ння, duття́.

ВЫДЗІМА́НЫ 1. *(порожній усередині)* ду́тий; **2.** *(утворений видуванням)* видувни́й.

ВЫДЗІМА́ЦЦА *недок. пас.* видува́тися; видму́хуватися.

ВЫДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ДЗЬМУЦЬ** *док.* видува́ти, видима́ти, ви́дути; *(розм.)* видму́хувати, ви́дмухати, ви́дмухнути; *(зі скла — ще)* ду́ти; **~муць дым скразняко́м** ви́дути дим про́тягом; **~муць бу́тлю** ви́дути сулі́ю (бу́тель).

ВЫ́ДЗЬМУТЫ ви́дутий. — *Див. ще* **выдзіма́ць.**

ВЫДЗЬМУХАНЫ видутий. — *Див. ще* **выдзьмухваць**.

ВЫДЗЬМУХАЦЬ *див.* **выдзьмухваць**.

ВЫДЗЬМУХВАННЕ *с.* видування, видимання; *(розм.)* видмухування.

ВЫДЗЬМУХВАЦЦА *недок. пас.* видуватися, видмухуватися.

ВЫДЗЬМУХВАЦЬ *недок.*, **ВЫДЗЬМУХАЦЬ** *док.* видувати, видимати, видути, *(розм.)* видмухувати, видмухати, видмухнути.

ВЫДЛУБВАЦЬ *недок.*, **ВЫДЛУБАЦЬ** *док. обл.* виколупувати, виколупати, *(однокр.)* виколупнути; *(розм.)* викопирсувати, викопирсати, видлубувати, видлубати, *(док.)* вискіпати.

ВЫДМА *ж.* дюна.

ВЫДОЙВАННЕ *с.* видоювання.

ВЫДОЙВАЦЬ *недок.* видоювати.

ВЫДРАТАВАНЫ *розм.* витоптаний; стоптаний; витолочений; вибитий; збитий. — *Див. ще* **выдратаваць.**

ВЫДРАТАВАЦЬ *док. розм.* витоптати; стоптати; витолочити; вибити; збити.

ВЫДРЫГВАЦЬ *недок. розм.* дригати; хвицати; витанцьовувати.

ВЫДУЖАЦЬ *док. розм.* вистояти, витерпіти, знести, перенести; *(обл.)* видержати.

ВЫДУМАНЫ вигаданий, видуманий; удаваний; **~ная хвароба** удавана хвороба.

ВЫДУМАЦЬ *див.* **выдумляць**.

ВЫДУМВАННЕ *див.* **выдумлянне**.

ВЫДУМВАЦЬ *див.* **выдумляць**.

ВЫДУМЛІВАЦЬ *див.* **выдумляць**.

ВЫДУМЛЯННЕ *і* **ВЫДУМВАННЕ** *с.* **1.** *(винахідництво)* вигадування, видумування; **2.** *(вигадництво)* видумування, вигадування; витівка *ж.*

ВЫДУМЛЯЦЦА *недок. пас.* **1.** вигадуватися, видумуватися; **2.** *(про щось нереальне)* видумуватися, вигадуватися, вимишлятися.

ВЫДУМЛЯЦЬ *і* **ВЫДУМВАЦЬ, ВЫДУМЛІВАЦЬ** *недок.*, **ВЫДУМАЦЬ** *док.* **1.** *(винаходити, створювати)* вигадувати, вигадати, видумувати, видумати, *(рідше)* вимудровувати, вимудрувати; **2.** *(придумувати щось нереальне, брехати)* вигадувати, вигадати, видумувати, видумати, вимислити, придумати, *(заст. фолькл.)* змислити, *(розм.)* затівати, затіяти, задумувати, задумати, надумати, *(рідко)* загадувати, загадати; ◊ **~маць чорта з лапцямі** вигадати (видумати, придумати, вимудрувати) чорт знає що (казна-що); **пораху не ~мае** пороху не вигадає (не видумає, не вимудрує); **3.** *недок. розм.* вередувати, коверзувати, витребенькувати, перебендювати.

ВЫДУМШЧЫК *ч. розм.* вигадник, вигадько.

ВЫДУМШЧЫЦА *ж. розм.* вигадниця, вигадько.

ВЫДУНДЗІЦЬ *док. прост.* *(випити)* видудлити, *(рідше)* видути, висмоктати, вижлуктити, вижлуктати.

ВЫДЫГАЦЬ *недок. розм.* **(перад кім) 1.** підлабузнюватися, лабузнитися, леститися, підлещуватися *(до кого)*, запобігати *(перед ким)*, упадати *(коло кого)*, [листом] стелитися *(перед ким)*; **2.** годити, догоджати *(кому)*.

ВЫЕМАЧНЫ *спец.* виїмковий.

ВЫЕМІСТЫ *див.* **выемчаты**.

ВЫЕМКА *ж.* виїмка, *(незак. д. — звичайно)* виймання *с.*

ВЫЕМЧАТЫ *і* **ВЫЕМІСТЫ** виїмчастий.

ВЫЕНЧАНЫ *розм.* виканючений; випрошений, випроханий.

ВЫЕНЧЫЦЬ *док. розм.* виканючити; випросити, випрохати.

ВЫЖАЛ, -жла *ч. мисл.* гончак, гонча *ж.*, вижлець.

ВЫЖАРЫНА *і* **ВЫЖАРА** *ж.* **1.** випалина; *(обл.)* паленина, палениця; **2.** вікно *с.*, вікнина *ж.* *(на болоті)*.

ВЫЖАРЫШЧА *с. див.* **выжарына 2**.

ВЫЖЛА *ж. мисл.* гонча, гончак *ч.*, вижлиця.

ВЫЖЛУКТАЦЬ *док. прост.* видудлити, *(рідше)* видути, висмоктати, вижлуктити, вижлуктати, вихлебтати, вихлистати.

ВЫЖЛУКЦІЦЬ *див.* **выжлукчваць**.

ВЫЖЛУКЧАНЫ *спец.* визолений, вилугуваний, вилужений. — *Див. ще* **выжлукчваць.**

ВЫЖЛУКЧВАННЕ *с. спец.* визолювання, відзолення, вилуговування.

ВЫЖЛУКЧВАЦЦА *недок. звор., пас. і* **ВЫЖЛУКЦІЦЦА** *док. спец.* визолюватися, визолитися, відзолюватися, відзолитися, вилуговуватися, вилужитися.

ВЫЖЛУКЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫЖЛУКЦІЦЬ** *док.* **1.** *спец.* *(білизну)* визолювати, визолити, відзолювати, відзолити, вилуговувати, вилужити; **2.** *док. перен. прост.* видудлити, висмоктати, вижлуктити, вижлуктати, вихлебтати, вихлистати.

ВЫЗАЎ, -заву *ч. у різн. знач.* виклик; **в. у суд** виклик до суду; **в. на дуэль** виклик на дуель; **в. на спаборніцтва** виклик на змагання; **з ~ам** з викликом; **з'явіцца па ~ву** з'явитися на виклик.

ВЫЗВАЛЕННЕ *с.* **1.** звільнення, увільнення; визволення, *(незак. д. — ще)* визволяння; **в. горада ад захопнікаў** визволення міста від загарбників; **в. сялян** *істор.* звільнення селян; **2.** *(від обов'язків, з посади і т. ін.)* звільнення, увільнення.

ВЫЗВАЛЕНЧЫ визвольний, визвольницький; **~чая барацьба за нацыянальную незалежнасць** визвольна (визвольницька) боротьба за національну незалежність.

ВЫЗВАЛЯЦЦА *недок.*, **ВЫЗВАЛІЦЦА** *док.* **1.** звільнятися, звільнитися; визволятися, визволитися; вивільнятися, вивільнитися; **~ліцца ад прыгнёту** звільнитися від гноблення (пригноблювання, пригноблення); **~ліцца ад ланцугоў** звільнитися від пут; **2.** позбуватися, позбутися *(кого-чого)*, *(рідше)* збуватися, збутися, звільнятися, звільнитися *(від кого-чого)*; **я не мог ~ліцца ад пачуцця страху** я не міг позбутися почуття страху (звільнитися від почуття страху); **3.** *(від обов'язків, з посади і т. ін.)* звільнятися, звільнитися, увільнятися, увільнитися; **дырэктар ужо ~ліўся** директор уже звільнився; **~ліцца ад работы** звільнитися (увільнитися) з роботи.

ВЫЗВАЛЯЦЬ *недок.*, **ВЫЗВАЛІЦЬ** *док.* **1.** *(да-*

вати волю) звільня́ти, звільни́ти; увільни́ти; визволя́ти, ви́зволити; вивільня́ти; ~**ліць з турмы́** звільни́ти з в'язни́ці (тюрми́); ~**ліць краі́ну ад во́рагаў** звільни́ти (ви́зволити) краї́ну від ворогі́в; ~**ліць ру́кі** звільни́ти (ви́зволити, ви́вільнити) ру́ки; **2.** *(рятувати)* визволя́ти, ви́зволити, звільня́ти, звільни́ти, позбавля́ти, позба́вити, *(рідше)* вибавля́ти, ви́бавити *(з біди)*; рятува́ти, урято́вувати, урятува́ти, порятува́ти, вирято́вувати, ви́рятувати; **3.** *(знімати з роботи, з посади і т. ін.)* звільня́ти, звільни́ти, увільня́ти, увільни́ти; усува́ти, усу́нути; ~**ліць ад абавя́зкаў галоўна́га інжыне́ра** звільни́ти (увільни́ти, усу́нути) від обо́в'язків головно́го інжене́ра).

ВЫ́ЗВАЦЦА *док. (добровільно братися за щось)* бра́тися, узя́тися, зголо́шуватися, ви́кликатися; **ён ~ваўся адпрацава́ць сёння за мяне́** він узя́вся (зголоси́вся, ви́кликався) відпрацюва́ти сього́дні за ме́не.

ВЫ́ЗВЕРЫЦЬ: в. во́чы *прост. (розм.)* гля́нути во́вком (зи́зом).

ВЫЗЫВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЗВАЦЬ** *док.* **1.** виклика́ти, *(рідше)* викли́кувати, ви́кликати, визива́ти, ви́звати; ~**зваць у суд** ви́кликати до су́ду; ~**зваць ву́чня да до́шкі** ви́кликати у́чня до до́шки; ~**зваць з ха́ты** ви́кликати з ха́ти (з до́му); **2.** вима́нювати, ви́манити; ~**зваць курэ́й з кура́тніка** ви́манити куре́й з курника́ (куря́тника); **3.** *(сприяти появі чого-небудь негативного)* спричиня́ти, спричи́нювати, спричини́ти *(що)*, спричиня́тися, спричи́нюватися, спричини́тися *(до чого)*; поро́джувати, породи́ти *(що)*; збу́джувати, збуди́ти *(що)*; ~**зваць ірво́ту** спричини́ти блюво́ту; ~**зваць агі́ду** спричини́ти (ви́кликати, збуди́ти) огі́ду; ~**зваць смех** ви́кликати (спричини́ти) сміх; ~**зваць апеты́т** ви́кликати (збуди́ти) апети́т; ~**зваць варо́жасць памі́ж сябра́мі** ви́кликати (спричини́ти, породи́ти) воро́жість між (помі́ж) дру́зями; ~**зваць сумне́нне** ви́кликати (породи́ти, збуди́ти) су́мнів; ~**зваць у кім-не́будзь расчарава́нне** ви́кликати в ко́му-не́будь розчарува́ння; ~**зваць падазрэ́нне** ви́кликати (збуди́ти) підо́зру; **4.** завдава́ти, завда́ти; **гэ́та не ~звала цяжкасцей** це не завдало́ тру́днощів.

ВЫЗЫЎНЫ *спец.* викличний.

ВЫІ́ГРЫВАННЕ *с. розм.* награва́ння.

ВЫІ́ГРЫВАЦЬ *недок. розм.* награва́ти; **в. на трубе́** награва́ти на трубі́; **в. мело́дыю** награва́ти мело́дію.

ВЫЙГРАВА́ННЕ *с.* виграва́ння.

ВЫЙГРАВА́ЦЦА *недок. пас.* вигрова́тися.

ВЫЙГРАВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЙГРАЦЬ** *док. у різн. знач.* вигрова́ти, ви́грати; ~**граць не́калькі рублёў** ви́грати де́кілька рублі́в; ~**граць па́ртыю ў ша́хматы** ви́грати па́ртію в ша́хи; ~**граць у чыі́х-не́будзь вача́х** ви́грати в чиї́х-не́будь оча́х.

ВЫ́ЙГРАНКА *ж. розм.* ви́граш *ч.*, ви́года, ко́ристь, розраху́нок *ч.*

ВЫ́ЙГРЫШ, -шу *ч. у різн. знач.* ви́граш; ◊ **быць у ~шы** бу́ти у ви́граші, ви́грати.

ВЫ́ЙГРЫШНА *прислівн.* ви́грашно.

ВЫ́ЙГРЫШНЫ *у різн. знач.* ви́грашний.

ВЫ́ЙСЦЕ *с. прям., пер.* ви́хід *ч.*; **знайсці в.** знайти́ ви́хід.

ВЫ́ЙСЦІ *док.* **1.** *у різн. знач.* ви́йти; **в. з до́му** ви́йти з до́му; **в. на даро́гу** ви́йти на доро́гу; **в. на сцэ́ну** ви́йти на сце́ну (кін); **в. з дру́ку** ви́йти дру́ком (з дру́ку); **в. з-пад апе́кі** ви́йти з-під опі́ки; **в. з гульні́** ви́йти із гри; **в. з берагоў** ви́йти (ви́ступити) з берегі́в; **2.** *безос.* ви́йти, уда́тися; **вы́йшла зусі́м не так, як хаце́лася** ви́йшло (удало́ся) зо́всім не так, як хоті́лося; ◊ **в. з галавы́** ви́йти (ви́летіти) з голови́; **в. з даве́р'я** ви́йти з дові́ри (дові́р'я); **в. з моды́** ви́йти з мо́ди; **в. з ра́мак** ви́йти з ра́мок (за ра́мки, за ме́жі), переступи́ти ме́жі; **в. з сябе́** втра́тити ви́тримку (самовла́ду, самовлада́ння), дратува́тися, роздратува́тися; **в. з узро́сту (з гадо́ў)** ви́йти з ві́ку (з рокі́в, з літ), пересягну́ти вік; **в. з-пад пяра́** ви́йти з-під пера́; **в. (вы́біцца) на даро́гу** ви́йти на доро́гу; **в. на пе́нсію** ви́йти на пе́нсію; **в. (усплы́ць) наве́рх (на паве́рхню)** ви́йти (спливти́) наве́рх; спливти́ на пове́рхню; **в. са стро́ю** *перен.* ви́йти з ла́ду́; **в. (вы́брацца) сухі́м з вады́** ви́йти (ви́скочити) сухи́м з води́, ви́скочити на сухе́; **в. з го́нарам** ви́йти з че́стю; **в. ў адста́ўку** ви́йти у відста́вку; **в. (вы́біцца) ў лю́дзі** ви́йти в лю́ди, ви́йти на доро́гу (шля́х); **в. ў свет** ви́йти у світ; **в. ў тыра́ж** ви́йти в тира́ж, ви́йти з борозни́; **на маё (яго́) вы́йшла** ви́йшло по-мо́єму (по його́), ви́йшло на моє́ (на його́); **ні́чо́га не вы́йдзе** нічо́го не ви́йде (не вда́сться).

ВЫКА́ЗВАННЕ *с.* **1.** висло́влювання, ви́словлення, ви́клад *ч.*, *(дія — ще)* ви́кладення, виклада́ння; ви́слів *ч.*; **2.** ви́раження, *(незак. д. — ще)* виража́ння; ви́словлення, *(незак. д. — ще)* висло́влювання; відбиття́, *(незак. д. — ще)* відбива́ння; ви́явлення, *(незак. д. — ще)* виявля́ння; переда́ча *ж.*, *(незак. д. — ще)* передава́ння; ви́раження, *(незак. д. — ще)* виража́ння; **3.** ви́раз *ч.*, ви́явлення, ви́яв *ч.*; **4.** висло́влювання, ви́словлення; *(прилюдне — ще)* ви́ступ *ч.*; **запіса́ць в. пісьме́нніка на сту́жку** записа́ти ви́ступ письме́нника на стрі́чку.

ВЫКА́ЗВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́КАЗАЦЦА** *док.* **1.** висло́влюватися, ви́словитися; **ён ~заўся адны́м з пе́ршых** він ви́словився одни́м з пе́рших; **усе ~заліся за ўне́сеную прапано́ву** усі́ ви́словилися за вне́сену пропози́цію; **ён ~заўся до́сыць выра́зна** він ви́словився до́сить (дово́лі) вира́зно (я́сно, зрозумі́ло); **2.** вигово́рюватися, ви́говоритися, *(розм. док.)* ви́балакатися.

ВЫКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КАЗАЦЬ** *док.* **1.** висло́влювати, ви́словити; виража́ти, ви́разити; відбива́ти, відби́ти; виявля́ти, ви́явити; передава́ти, переда́ти; вика́зувати, ви́казати; **в. пра́ўду ў во́чы** ви́казати пра́вду в о́чі (у ві́чі); ~**заць свае́ наме́ры** ви́словити (ви́явити, відкри́ти) свої́ на́міри (за́міри); ~**заць жада́нне** ви́словити (ви́явити, ви́разити) бажа́ння; ~**заць падзя́ку** скла́сти подя́ку; ~**заць спачува́нне** ви́словити співчуття́; **2.** *розм. (таємницю)* видава́ти, ви́дати; вика́зувати, ви́казати.

ВЫКА́ЗНІК *ч.* **1.** *грам.* при́судок; **2.** вира́зник.

ВЫКА́ЗНІКАВАСЦЬ *ж. грам.* присудко́вість.

ВЫКА́ЗНІКАВЫ *грам.* присудко́вий.

ВЫ́КАЛАЧАНЫ обтру́шений, обби́тий, пообби́ваний; ви́битий; обмоло́чений *(про жито)*. — *Див. ще* **выкало́чваць.**

ВЫКАЛО́ЧВАННЕ *с.* оббива́ння; вибива́ння; обмоло́чування, обмоло́т *ч.*

ВЫКАЛО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КАЛАЦІЦЬ** *док.* обтру́шувати, обтруси́ти; вибива́ти, ви́бити; оббива́ти, обби́ти; обмоло́чувати, обмолоти́ти *(про снопи жита)*.

ВЫКАНА́ЎЦА *ч.* викона́вець, вико́нувач; **судо́вы в.** судови́й викона́вець.

ВЫ́КАНЬКАНЫ *розм. (випроханий)* ви́канючений. — *Див. ще* **вы́канькаць.**

ВЫ́КАНЬКАЦЬ *док. розм. (випрохати)* ви́канючити.

ВЫ́КАПЕНЬ, -пня *ч. геол.* копа́лина *ж.*, *(про тварину — ще)* викопна́ твари́на, *(про рослину — ще)* викопна́ росли́на; **кары́сныя ~пні** кори́сні копа́лини.

ВЫКАПНЁВЫ *геол.* викопни́й; **~вая сыраві́на** викопна́ сировина́; **в. ма́мант** викопнний ма́монт, *(рідше —* ма́мут).

ВЫКАРАНЕ́ННЕ *с.* викорі́нювання, ви́корення.

ВЫКАРАНЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́КАРАНІЦЬ** *док.* викорі́нювати, викоріня́ти, ви́коренити; *(розм.)* скореня́ти, скорени́ти.

ВЫ́КАРМАК, -мка *ч. прям., перен. прост.* вигодо́ванець, вигодо́ванка *ж.*, годо́ванець, годо́ванка *ж.*

ВЫ́КАРМІЦЬ *док.* **1.** ви́годувати, нагодува́ти; **2.** відгодува́ти, угодува́ти.

ВЫ́КАРПАНЫ *розм.* ви́колупаний.

ВЫ́КАРПАЦЬ *див.* **выко́рпваць.**

ВЫ́КАСАВАНЫ *розм.* ви́креслений. — *Див. ще* **выкасо́ўваць.**

ВЫКАСО́ЎВАННЕ *с.* викре́слювання.

ВЫКАСО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* викре́слюватися.

ВЫКАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КАСАВАЦЬ** *док.* викре́слювати, ви́креслити, *(багато, усе)* повикре́слювати; **~ваць про́звішча** ви́креслити прі́звище; **~ваць некато́рыя радкі́ ў тво́ры** ви́креслити де́які рядки́ у тво́рі.

ВЫ́КАСАЦЬ *док. обл. (звільнившись від перешкод, виставити, показати)* ви́ставити, *(багато, усе)* повиставля́ти; ви́стромити, *(багато, усе)* повистромля́ти; ви́ткнути *(багато, усе)* повитика́ти.

ВЫ́КІРАВАНЫ *прям., перен.* напра́влений, напря́млений; спрямо́ваний, скеро́ваний; ви́ведений.

ВЫКІРО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́КІРАВАЦЦА** *док.* **1.** *розм.* вихо́дити, ви́йти; виїжджа́ти, ви́їхати; направля́ти, напра́вити, *(багато, усе)* понаправля́ти; *(рідко)* напрямля́ти, напря́мити; спрямо́вувати, спрямува́ти, скеро́вувати, скерува́ти; **~вацца на даро́гу** ви́йти (ви́їхати) на доро́гу; **2.** знахо́дити, знайти́ *(що)*; **~вацца на пра́вільны шлях** знайти́ пра́вильний шлях.

ВЫКІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КІРАВАЦЬ** *док. прям., перен.* направля́ти, напра́вити *(багато, усе)* понаправля́ти; *(рідко)* напрямля́ти, напря́мити; спрямо́вувати, спрямува́ти, скеро́вувати, скерува́ти; виво́дити, ви́вести; **~ваць на даро́гу** спрямува́ти (скерува́ти, ви́вести) на шлях (на доро́гу).

ВЫКЛАДА́ЛЬНІЦТВА *с.* виклада́ння.

ВЫКЛА́ДЧЫК *ч.* виклада́ч.

ВЫКЛА́ДЧЫЦА *ж.* виклада́чка.

ВЫКЛА́ДЧЫЦКІ виклада́цький.

ВЫКЛІ́ЧНІК *ч. грам.* ви́гук.

ВЫКЛІ́ЧНІКАВЫ *грам.* вигуко́вий.

ВЫКЛЮЧА́ЛЬНІК *ч. ел.* вимика́ч.

ВЫКЛЮЧА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́КЛЮЧЫЦЬ** *док.* **1.** виключа́ти, ви́ключити; *(з навчального закладу і т. ін. — ще)* відчисля́ти, відчи́слити, відрахо́вувати, відрахува́ти; **гэ́ту акалі́чнасць трэ́ба ~чыць** цю обста́вину тре́ба (слід) ви́ключити; **~чыць са спі́саў** ви́ключити зі спи́сків; **2.** *(зупинити дію чого-небудь)* вимика́ти, ви́мкнути; **~чыць прыёмнік** ви́мкнути прийма́ч.

ВЫКЛЮ́ЧНА 1. *прислівн.* винятко́во; надзвича́йно; **в. до́бры чалаве́к** винятко́во (надзвича́йно) до́бра люди́на; **2.** *у знач. част.* ви́ключно, ті́льки, лише́, лиш; **ён есць в. расл́інную е́жу** він ї́сть ви́ключно (ті́льки, лише́) росли́нну ї́жу; **гэ́тым мы абавя́заны в. яму́** цим ми зобов'я́зані ви́ключно (ті́льки, лише́) йому́; **3.** *прислівн. (за винятком, крім)* ви́ключно; **ад А да К в.** від А до К ви́ключно.

ВЫКЛЮ́ЧНАСЦЬ *ж* **1.** винятко́вість; надзвича́йність; **2.** ви́ключність.

ВЫКЛЮ́ЧНЫ 1. винятко́вий; надзвича́йний; **~ныя зако́ны** винятко́ві зако́ни; **в. вы́падак** винятко́вий (надзвича́йний) ви́падок, надзвича́йна приго́да; **чалаве́к ~най дабраты́** винятко́во (надзвича́йно) до́бра люди́на; **2.** *(властивий тільки певній особі, колективу тощо)* ви́ключний; **~ная заслу́га вучо́нага** ви́ключна заслу́га вче́ного.

ВЫКЛЮЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* ви́ключення, *(незак. д. — ще)* виключа́ння; ви́ведення, *(незак. д. — ще)* виво́дження; **2.** ви́мкнення, *(незак. д. — ще)* вимика́ння; **3.** ви́няток *ч.*; **за ~нням** за ви́нятком; **усе́ за ~нням аднаго́** усі за ви́нятком одного́; **з'яўля́цца ~ннем** бу́ти ви́нятком, станови́ти ви́няток; **без ~ння** без ви́нятку; **як в. з агу́льных зако́наў** як ви́няток із зага́льних зако́нів; **як в.** як ви́няток.

ВЫ́КЛЯСЦІ *док. розм.* прокля́сти́, закля́сти́.

ВЫ́КЛЯТЫ *розм. дієприкм.* про́клятий. — *Див. ще* **вы́клясці.**

ВЫКО́РПВАННЕ *с. розм.* виколу́пування.

ВЫКО́РПВАЦЦА *недок. пас. розм.* виколу́пуватися, викопи́рсуватися.

ВЫКО́РПВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КАРПАЦЬ** *док. розм.* виколу́пувати, ви́колупати, *(однокр.)* ви́колупнути; викопи́рсувати, ви́копирсати, видлу́бувати, ви́длубати, ви́скіпати.

ВЫКО́ЎЗВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́КАЎЗНУЦЦА** *док.* **1.** *розм.* вислиза́ти, ви́слизнути, висковза́ти, ви́сковзнути, випо́рксувати, випорса́ти, *(рідко)* випорска́ти, ви́порснути; **2.** *пас.* брудни́тися, забру́днюватися, забрудни́тися, заяло́жуватися, заяло́зитися, *(док. розм.)* закаля́тися, побрудні́ти.

ВЫКО́ЎЗВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КАЎЗАЦЬ** *док.* **1.** *розм.* ко́взати, ви́ковзати; **2.** брудни́ти, забру́днювати, забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати;

заяло́жувати, заяло́зити, *(багато, усе)* позаяло́жувати; *(док.)* побрудни́ти; *(розм.)* каля́ти, закаля́ти.

ВЫКПІВА́ННЕ *с. розм.* висмі́ювання.

ВЫКПІВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́КПІЦЬ** *док. розм.* висмі́ювати, ви́сміяти.

ВЫКРАСА́ННЕ *і* **ВЫКРЭ́СВАННЕ** *с.* креса́ння, викре́шування *(іскри)*.

ВЫКРАСА́ЦЬ *і* **ВЫКРЭ́СВАЦЬ** *недок.*, **ВЫ́КРАСАЦЬ** *і* **ВЫ́КРАСІЦЬ** *док.* креса́ти, викре́шувати, ви́кресати; добува́ти, добу́ти *(іскру)*.

ВЫ́КРУТКА *ж. розм.* ви́хід *(з важкого становища) ч.*; **ніякай ~кі няма́** ніякого (жо́дного) ви́ходу немає (нема́).

ВЫКРУ́ТЛІВА *прислівн. розм.* спри́тно, ме́тко; ве́ртко, виве́ртливо, викру́тливо.

ВЫКРУ́ТЛІВАСЦЬ *ж. розм.* ви́верткість; *(розм.)* промі́тність, спри́тність, ме́ткість; ве́ рткість, виве́ртливість, викру́тливість.

ВЫКРУ́ТЛІВЫ *розм.* виверткий; *(розм.)* промі́тний, спри́тний, метки́й; вертки́й, виве́ртливий, викру́тливий.

ВЫКРЭ́СВАННЕ *див.* **выкраса́нне**.

ВЫКРЭ́СВАЦЬ *див.* **выкраса́ць**.

ВЫ́КУЛЕНЫ *розм. дієприкм.* ви́валений; ви́вернутий, ви́вернений. — *Див. ще* **выку́льваць**.

ВЫКУ́ЛЬВАННЕ *с. розм.* вива́лювання, виверта́ння.

ВЫКУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́КУЛІЦЦА** *док. розм.* вива́люватися, ви́валитися, *(про багато, про все)* повива́люватися; виверта́тися, ви́вернутися.

ВЫКУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КУЛІЦЬ** *док. розм.* вива́лювати, ви́валити, *(про багато, про все)* повива́лювати; виверта́ти, ви́вернути.

ВЫКУ́РВАННЕ *с.* **1.** вику́рювання; ску́рювання; **2.** виганя́ння, вику́рювання.

ВЫКУ́РВАЦЦА *недок. пас.* **1.** вику́рюватися; ску́рюватися; **2.** виганя́тися, виго́нитися, вику́рюватися.

ВЫКУ́РВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́КУРЫЦЬ** *док.* **1.** вику́рювати, ви́курити, *(багато, усе)* повику́рювати; ску́рювати, скури́ти, *(док.)* покури́ти; **~рыць папяро́ску** ви́курити цига́рку (папіро́ску); **2.** виганя́ти, виго́нити, ви́гнати; вику́рювати, ви́курити; **~рыць лісу́ з нары́** ви́курити лиси́цю з норі́; **~рыць няпро́шаных гасце́й** ви́курити непро́шених (непро́ханих) госте́й.

ВЫ́ЛЕГЧАНЫ *розм.* оско́плений; кастро́ваний; ви́холощений, холо́щений, ви́чищений, *(розм.)* ви́кладений. — *Див. ще* **вы́легчаць**.

ВЫ́ЛЕГЧАЦЬ *док. розм.* оскопи́ти; каструва́ти; ви́холостити, ви́чистити, ви́класти, *(рідше)* ви́ложити, *(недок.)* валаша́ти.

ВЫ́ЛЕГЧЫ *док. (про злакові, траву)* ви́лягти, полягти́.

ВЫЛЁТНЫ *обл.* крізни́й, на́скрізний; **~ная мяжа́** на́скрізна межа́.

ВЫ́ЛІВАК, -ліўка *ч. (яйце, знесене без шкаралупи)* ви́ливок.

ВЫ́ЛІК, -ку *ч.* відрахува́ння, ви́рахування, *(незак. д. — ще)* відрахо́вування, вирахо́вування; **за ~кам чаго́-не́будзь** за відраху́нком (за ви́нятком) чого́-не́будь.

ВЫ́ЛІТАВАНЫ *заст. техн.* ви́паяний.

ВЫЛІТО́ЎВАННЕ *с. заст. техн.* випа́ювання.

ВЫЛІТО́ЎВАЦЦА *недок. пас. заст. техн.* випа́юватися.

ВЫЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЛІТАВАЦЬ** *док. заст. техн.* випа́ювати, ви́паяти.

ВЫЛІЧА́ЛЬНІК *ч.* обчи́слювач, обчи́слювальник.

ВЫЛІЧА́ЛЬНЫ обчи́слювальний; **в. цэ́нтр** обчи́слювальний центр; ◊ **~ная матэма́тыка** обчи́слювальна матема́тика.

ВЫ́ЛІЧАНЫ **1.** обчи́слений, ви́рахуваний, ви́числений, ви́лічений; **2.** відрахо́ваний, ви́рахуваний; утри́маний, уде́ржаний. — *Див. ще* **вылі́чваць**.

ВЫЛІ́ЧВАННЕ *с.* обчи́слення, ви́рахування, ви́лічення, *(незак. д. — ще)* обчи́слювання, вирахо́вування, вилі́чування.

ВЫЛІ́ЧВАЦЦА *і* **ВЫЛІЧА́ЦЦА** *недок. пас.* обчи́слюватися, обчисля́тися, вирахо́вуватися, вичи́слюватися, вилі́чуватися; відрахо́вуватися, вирахо́вуватися, відлі́чуватися; утри́муватися.

ВЫЛІ́ЧВАЦЬ *і* **ВЫЛІЧА́ЦЬ** *недок.*, **ВЫ́ЛІЧЫЦЬ** *док.* **1.** *(знаходити за допомогою обчислення)* обчи́слювати, обчисля́ти, обчи́слити; вирахо́вувати, ви́рахувати, *(багато, усе)* повирахо́вувати; вичи́слювати, ви́числити; вилі́чувати, ви́лічити; **2.** *(недоплачувати якусь суму)* відрахо́вувати, відрахува́ти, *(багато, усе)* повідрахо́вувати; вирахо́вувати, ви́рахувати, *(багато, усе)* повирахо́вувати; утри́мувати, утри́мати.

ВЫ́ЛІЧЫЦЬ *див.* **вылі́чваць**.

ВЫЛІЧЭ́ННЕ *с.* **1.** обчи́слення, ви́рахування, *(незак. д. — ще)* обчи́слювання, вирахо́вування, вилі́чування; **2.** відрахува́ння, ви́рахування, *(незак. д. — ще)* відрахо́вування, вирахо́вування.

ВЫЛУЧА́ЛЬНЫ *лінгв.* видільни́й.

ВЫ́ЛУЧАНЫ **1.** ви́ділений, відді́лений; відокре́млений, відмежо́ваний; **2.** ви́сунутий, ви́сунений; **3.** ви́ділений; **4.** ви́браний, зна́йдений; **5.** ви́даний, ви́пущений; **6.** ви́промenений; **7.** *друк.* ви́ділений. — *Див. ще* **вылуча́ць**.

ВЫЛУЧА́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́ЛУЧЫЦЦА** *док.* **1.** виділя́тися, ви́ділитися, вирізня́тися, ви́різнитися, відзнача́тися, відзна́читися, визнача́тися; *(недок.)* вирізня́тися; відрізни́тися; **ён ~чыўся сваёй працаздо́льнасцю** він ви́ділився (ви́різнився, відзна́чився) своє́ю працезда́тністю; **2.** *хім., фізіол.* виділя́тися, ви́ділитися; **у праць́се рэа́кцыі ~чылася соль** у проце́сі реа́кції ви́ділилася сіль; **3.** випромі́нюватися, *(рідше)* випромі́нювати, ви́променитися; **4.** *недок. пас.* виділя́тися, відділя́тися, висува́тися, висо́вуватися, виставля́тися, вибира́тися, знахо́дитися, випуска́тися.

ВЫЛУЧА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЛУЧЫЦЬ** *док.* **1.** виділя́ти, ви́ділити, відділя́ти, відділи́ти, виокре́млювати, ви́окремити, відокре́млювати, відокре́мити; **~чыць сла́бых ву́чняў у асо́бную гру́пу** ви́ділити (відділи́ти, ви́окремити, відокре́мити) слабки́х у́чнів в окре́му гру́пу;

2. висува́ти, висо́вувати, ви́сунути, *(багато, усе)* повисува́ти, повисо́вувати; **~чыць кандыдату́ру** ви́сунути кандидату́ру; 3. *(віддати в користування)* виділя́ти, ви́ділити; **~чыць сро́дкі на будаўні́цтва** ви́ділити ко́шти на будівни́цтво; 4. вибира́ти, ви́брати, *(багато, усе)* повибира́ти; знахо́дити, знайти́, *(багато, усе)* познахо́дити; **~чыць во́льную хвілі́ну** знайти́ (ви́брати) ві́льну хвили́ну; 5. випуска́ти, ви́пустити; **~ча́ць пах** па́хнути, видиха́ти за́пах, *(розм.)* пахті́ти; 6. випромі́нювати, ви́променити; **со́нца ~ча́е цеплыню́** со́нце випромі́нює тепло́; **яго́ (яго́ныя) во́чы ~ча́лі ра́дасць** його́ о́чі випромі́нювали ра́дість; 7. *друк.* виділя́ти, ви́ділити; **~чыць тлу́стым шры́фтам** ви́ділити жи́рним шри́фтом.

ВЫЛУЧЭ́НЕЦ, -нца *ч.* висува́нець.

ВЫЛУЧЭ́НКА *ж.* висува́нка.

ВЫЛУЧЭ́ННЕ *с.* 1. ви́ділення, *(незак. д. — ще)* виділя́ння; відді́лення, *(незак. д. — ще)* відділя́ння; відокре́млення, відмежува́ння, *(незак. д. — ще)* відокре́млювання, відмежо́вування; 2. ви́сунення, *(незак. д. — звичайно)* висува́ння, висо́вування; 3. *(коштів і т. ін.)* ви́ділення; 4. випуска́ння; видиха́ння; 5. випромі́нювання; 6. *друк.* ви́ділення.

ВЫЛУЧЭ́НСКІ висува́нський.

ВЫЛУЧЭ́НСТВА *с.* висува́нство.

ВЫ́ЛЫСЕЦЬ *док.* облисі́ти, полисі́ти, ви́лисіти.

ВЫ́ЛЮДАК, -дка *ч.* недо́людок, недо́люд, не́люд; ви́родок, ви́плодок; кат; звір; **в. ро́ду чалаве́чага** *лайл.* недо́людок, недо́люд, не́люд.

ВЫ́ЛЮДЗЕЦЬ *і* **ВЫ́ЛЮДНЕЦЬ** *док. розм.* 1. *(стати гарним, фізично розвинутим)* ви́людніти; змужні́ти, ви́рости, розви́нутися; 2. *(стати вихованим) перен.* ви́людніти, споважні́ти, постате́чніти, ста́ти (зроби́тися) розсу́дливим (стате́чним, урівнова́женим); порозумні́ти, порозумні́шати, *(розм.)* ого́втатися, обго́втатися.

ВЫ́МАКЛІНА *ж. розм. (місце на полі, де вимокли посіви)* ви́мок *ч.*

ВЫ́МАНЕЖЫЦЬ *док. розм.* ви́муштрувати.

ВЫ́МАРАНЫ *спец. (витриманий у воді або в спеціальному розчині для надання темного кольору й міцності)* мо́рений.

ВЫ́МАРАЧНЫ *юр.* ви́морочний, безгоспода́рний.

ВЫ́МАРМЫТАЦЬ *док.* проми́мрити, промурмота́ти, промурмоті́ти, пробурмота́ти, пробурмоті́ти, пробубні́ти, *(рідко)* проворкота́ти, проворкоті́ти, *(розм.)* прохарама́ркати.

ВЫМАЎЛЕ́ННЕ *с.* вимо́ва *ж.*; *(дія — ще)* вимовля́ння; **в. зы́чных гу́каў** вимо́ва (вимовля́ння) при́голосних звукі́в; **пра́вільнае в.** пра́вильна вимо́ва; **белару́скае літарату́рнае в.** білору́ська літерату́рна вимо́ва.

ВЫМАЎЛЕ́НЧЫ *лінгв.* вимо́вний; **~чыя но́рмы** вимо́вні но́рми; **в. апара́т** вимо́вний (мо́вний) апарат, апара́т вимовля́ння.

ВЫ́МАХЛЕВАНЫ *розм. (здобутий шахрайством)* ви́дурений.

ВЫ́МАХЛЕВАЦЬ *док. розм.* ви́шахрувати, ви́дурити, ви́манити.

ВЫМА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́НЯЦЬ** *док.* вийма́ти, ви́йняти; **~няць душу́** ви́йняти ду́шу; ◊ **лёстачкамі дух выма́е** *прик.* ле́стощами ду́шу вийма́є; **вы́мі ды палажы́ (пакладзі)** те́лись, я́лова, дава́й молока́; забажа́лось ме́рзлого в Петрі́вку; заману́лось, як се́ред лі́та кри́ги.

ВЫ́МАЧЫНА *ж. розм. (місце з ушкодженим вологою посівом)* ви́мок *ч.*

ВЫ́МЕНЦІЦЬ *док. розм.* 1. ви́мантачити; наманта́чити; нагостри́ти, ви́гострити, *(багато, усі)* понаго́стрювати, повиго́стрювати *(косу мантачкою)*; 2. *(прост.)* строщи́ти, потрощи́ти, *(вульг.)* злига́ти; зже́рти; поже́рти; ви́жерти.

ВЫ́МЕНЧАНЫ *розм.* наманта́чений, ви́мантачений, наго́стрений, пого́стрений, ви́гострений *(мантачкою)*. — *Див. ще* **вы́менціць.**

ВЫ́МЕРКАВАНЫ *дієприкм.* 1. ви́гаданий, ви́кроєний; ви́граний; 2. ви́браний, зна́йдений; 3. розрахо́ваний. — *Див. ще* **вы́меркаваць**.

ВЫ́МЕРКАВАЦЬ *док.* 1. *(знайти за допомогою детального розрахунку)* ви́гадати, ви́кроїти; ви́грати; **в. з бюджэ́ту ты́сячу рублёў** ви́кроїти з бюдже́ту ти́сячу рублі́в; **в. свабо́дную гадзі́ну** ви́гадати (ви́грати) ві́льну годи́ну; 2. ви́брати, знайти́ *(зручний момент)*; 3. розрахува́ти; **в., дзе што засе́яць** розрахува́ти, де що посі́яти.

ВЫМЕ́РНІК *ч.* вимі́рник, вимі́рювач.

ВЫ́МЕРХАЦЦА *док. прост.* зголодні́ти, ви́голодатися, ви́голодні́тися, *(обл.)* проголодні́тися.

ВЫМО́ВА *ж.* дога́на; **суро́вая в. з папярэ́джаннем** суво́ра дога́на з попере́дженням; **аб'яві́ць ~ву** оголоси́ти дога́ну.

ВЫ́МУДРАВАНЫ *розм.* ви́гаданий, ви́думаний. — *Див. ще* **вымудро́ўваць**.

ВЫМУДРО́ЎВАЦЬ *і* **ВЫМУДРА́ЦЬ** *недок.*, **ВЫ́МУДРАВАЦЬ** *і* **ВЫ́МУДРЫЦЬ** *док. розм.* вига́дувати, ви́гадати *(багато)* повига́дувати; виду́мувати, ви́думати, *(багато)* повиду́мувати; *(рідше)* вимудро́вувати, ви́мудрувати; *(розм.)* домудрува́тися *(до чого)*, ви́метикувати *(що)*.

ВЫ́МУДРЫ *тільки мн. розм.* ви́гадки, ви́гади, *(розм.)* витребе́ньки, хи́трощі, хи́трість *ж.*; **на в. пусці́ўся** пусти́вся (пішо́в) на хи́трощі (на хи́трість), уда́вся до хи́трощів.

ВЫМЯРА́ЛЬНІК *ч.* вимі́рник, вимі́рювач.

ВЫМЯРА́ЛЬНЫ вимі́рювальний, мі́ряльний, мі́ри́льний.

ВЫМЯРА́ЛЬШЧЫК *ч. (розм.)* мі́ряльник.

ВЫМЯРА́ЛЬШЧЫЦА *ж. (розм.)* мі́ряльниця.

ВЫМЯРКО́ЎВАННЕ *с.* 1. вига́дування; вимудро́вування; 2. *(про час)* вига́дування, знахо́дження, вибира́ння; викро́ювання; 3. розраху́нок *ч.*, зва́жування.

ВЫМЯРКО́ЎВАЦЬ *недок.* 1. вига́дувати, вимудро́вувати; 2. *(час)* вига́дувати, виграва́ти, знахо́дити, вибира́ти, викро́ювати; 3. розрахо́вувати, зва́жувати.

ВЫМЯРЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* 1. *(дія)* вимі́рювання, вимі́ряння, ви́мір *ч.*, мі́ряння; обмі́рювання, о́бмір *ч.*; 2. *мат. і т. ін.* ви́мір *ч.*

ВЫНАХО́ДКА *ж. розм.* 1. ви́нахід *ч.*, ви́найдення *с.*; 2. ви́гадка.

ВЫ́НІК, -ку *ч.* 1. результа́т; пі́дсумок; ви́сновок; плід; **~кі перагаво́раў (перамо́ў)** результа́ти (пі́дсумки) перегово́рів (перемо́в); **пад-**

во́дзіць ~кі підбива́ти (підво́дити, роби́ти) пі́дсумок (пі́дсумки), підсумо́вувати; **в. спабо́рніцтва** результа́т (пі́дсумок, пі́дсумки) змага́нь; **~кі шматгадо́вай пра́цы** плоди́ (пі́дсумки, на́слідки) багаторі́чної (багатолі́тньої) пра́ці; **2.** на́слідок; **пажа́р бы́ў ~кам неасцяро́жнага абыхо́джання з агнём** поже́жа була́ на́слідком (була́ ви́кликана, спричи́нена) необере́жним пово́дженням з вогне́м.

ВЫНІКА́ЦЬ *недок.* **1.** виника́ти, постава́ти, з'явля́тися, става́ти; **~кае но́вая перашко́да** виника́є (поста́є, з'являється, стає́) нова́ перешко́да (перепо́на); **2.** вихо́дити, випливати; **з гэ́тага ~кае...** з цього вихо́дить (випливає́)...

ВЫНІКО́ВЫ результати́вний.

ВЫНО́СІСТЫ *і* **ВЫНО́СНЫ** *(про дерево)* гінки́й.

ВЫНО́СЛІВАСЦЬ *ж.* витрива́лість; терпля́чість.

ВЫНО́СЛІВЫ витрива́лий; терпля́чий.

ВЫНЫ́РВАЦЬ *і* **ВЫНЫРА́ЦЬ** *недок.,* **ВЫ́НЫРНУЦЬ** *док. прям., перен.* виринáти, ви́ринути, *(рідше)* ви́рнути; зрина́ти, зри́нути, *(розм.)* випурна́ти, ви́пурнути, ви́пірнути, ви́гулькнути, *(обл.)* ви́гулькнутися; **плыве́ц ~нуў далёка ад бе́рага** пла́ве́ць ви́ринув (ви́рнув, ви́пурнув, ви́пірнув) дале́ко від бе́рега; **ме́сяц ~нуў з-за хмар** мі́сяць ви́ринув (ви́гулькнув) з-за хмар.

ВЫ́НЯТКА *ж.* **1.** *(уривок тексту)* ви́тяг *ч.*; ви́писка, ви́пис *ч.*; ури́вок *ч.*; **2.** *(пропущене місце)* про́пуск *ч.*; купю́ра; **~ткі цэнзу́ры** про́пуски (купю́ри) цензу́ри.

ВЫ́ПАКЛАДАНЫ *розм.* ви́холощений, ви́чищений, холо́щений, чи́щений. — *Див. ще* **вы́пакладаць.**

ВЫ́ПАКЛАДАЦЬ *док. розм.* ви́холостити, ви́чистити.

ВЫ́ПАКУТАВАНЫ ви́страждaний. — *Див. ще* **вы́пакутаваць.**

ВЫ́ПАКУТАВАЦЬ *док.* ви́страждати, перете́рпіти, ви́терпіти.

ВЫПАЛО́СКВАЦЬ *недок.,* **ВЫ́ПАЛАСКАЦЬ** *док.* виполі́скувати, ви́полоскати, *(багато, усе)* повиполі́скувати.

ВЫ́ПАМПАВАНЫ ви́качаний.

ВЫПАМПО́ЎВАННЕ *с.* вика́чування.

ВЫПАМПО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* вика́чуватися.

ВЫПАМПО́ЎВАЦЬ *недок.,* **ВЫ́ПАМПАВАЦЬ** *док.* вика́чувати, ви́качати.

ВЫ́ПАРАТЫ 1. ви́пороти́й; **2.** ви́колотий, *(розм.)* ви́штрикнутий; **3.** ви́гнаний, ви́курений, ви́манений; **4.** *(розм.)* ви́шуканий. — *Див. ще* **вы́параць.**

ВЫ́ПАРАЦЬ *док.* **1.** *(вийняти, розрізавши по шву)* ви́пороти; **2.** *(чимось гострим)* ви́колоти, *(багато, усе)* повико́лювати; *(розм.)* ви́штрикати, ви́штрикнути; **в. во́чы** ви́колоти (ви́штрикати, ви́штрикнути) о́чі; **3.** *прост.* ви́гнати, ви́курити, ви́манити; **яго́ з ха́ты не ~раш** його́ з до́му (з ха́ти) не ви́женеш (не ви́куриш, не ви́маниш); **в. яно́та з нары́** ви́гнати єно́та з нори́; **4.** *розм.* знайти́, ви́шукати, *(багато, усе)* повишу́кувати.

ВЫПА́РНІК *ч. техн.* випарни́к.

ВЫ́ПАСАЖЫЦЬ *док. розм. (заст.)* ви́дворити, ви́жити, *(розм.)* ви́провадити, ви́рядити; **в. кватара́нтаў** ви́дворити (ви́жити, ви́провадити) квартира́нтів; **в. няпро́шаных гасце́й** ви́дворити (ви́провадити, ви́рядити) непро́шених (непро́ханих) госте́й.

ВЫ́ПАЦКАНЫ забру́днений, побру́днений, зама́заний, зама́щений; *(здебільшого про обличчя)* заму́рзаний, обму́рзаний, замазу́рений; *(розм.)* зака́ляний, пока́ляний, запаску́джений, спаску́джений; *(розм.: забризканий одяг, взуття тощо)* забрьо́ханий. — *Див. ще* **вы́пацкаць.**

ВЫ́ПАЦКАЦЦА *док. розм.* забрудни́тися, зама́затися, *(про багато, про все)* позама́зуватися, замасти́тися; заму́рзатися, обму́рзатися, замазу́ритися; *(розм.)* закаля́тися, покаля́тися, запаску́дитися; *(розм.)* забрьо́хатися.

ВЫ́ПАЦКАЦЬ *док.* забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати; ви́бруднити, зама́зати, *(багато, усе)* позама́зувати; замасти́ти; *(здебільшого обличчя)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(розм.)* закаля́кати, покаля́кати, скаля́кати; *(розм.)* запаску́дити, спаску́дити, *(багато, усе)* попаску́дити; *(розм.: забризкати одяг, взуття тощо)* забрьо́хати.

ВЫ́ПЕТРАЛЫ *і* **ВЫ́ПЕТРАНЫ 1.** яки́й (що) ви́сох, ви́сохлий, ви́схлий; яки́й (що) посо́х, посо́хлий; *(про рослини — звичайно)* яки́й (що) усо́х, усо́хлий; зсо́хлий, засо́хлий; ви́вітрілий, ви́вітрений; **2.** *перен.* яки́й (що) ви́сох, ви́сохлий, ви́схлий; худи́й; сухи́й. — *Див. ще* **вы́петраць.**

ВЫ́ПЕТРАЦЬ *док.* **1.** ви́сохнути, ви́сохти, *(рідко)* ви́схнути, *(про багато, про все)* повисиха́ти, посо́хнути; *(про рослини — звичайно)* усо́хнути, усо́хти, *(про багато, про все)* повсиха́ти; зсо́хнути, зсо́хти, *(про багато, про все)* позсиха́ти; засо́хнути, засо́хти, *(про багато, про все)* позасиха́ти; ви́вітритися; **2.** *перен.* ви́сохнути, ви́сохти, *(рідко)* ви́схнути; схуднути, змарні́ти, помарні́ти, *(розм.)* стягти́ся, *(про багато, про все)* постя́гуватися, постяга́тися; перепа́стися; **ён ве́льмі ~раў** він ду́же схуд (змарні́в, з ті́ла спав, перепа́вся), його́ ду́же стягло́.

ВЫПІЛО́ВАЧНЫ *спец.* випи́лювальний.

ВЫПІЛО́ЎВАННЕ *с.* випи́лювання.

ВЫПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* випи́люватися.

ВЫПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.,* **ВЫ́ПІЛАВАЦЬ** *док. у різн. знач.* випи́лювати, ви́пиляти, *(багато)* повипи́лювати; *(пилкою)* вирі́зувати, ви́різати, *(багато)* повирі́зувати.

ВЫПЛІ́ШЧВАЦЦА *недок.,* **ВЫ́ПЛІШЧЫЦЦА** *док. розм.* вила́зити, вилі́зати, ви́лізти, *(про багатьох, про всіх)* повила́зити, повилі́зати; прола́зити, пролі́зати, пролі́зти, *(про багатьох, про всіх)* попрола́зити, попролі́зати; *(розм., з натовпу — ще)* продира́тися, проде́ртися, *(про багатьох, про всіх)* попродира́тися; прото́вплюватися, протовпи́тися, проти́скуватися, проти́снутися.

ВЫ́ПЛЫСЦІ[1] *док. у різн. знач.* ви́пливти, ви́плисти, *(рідше)* ви́плинути, *(про багато, про все)* повиплива́ти; *(поез.)* ви́линути; **в. ў мо́ра** ви́пливти (ви́плисти, ви́плинути) в мо́ре; **ме́сяц ~лыў з-за хмар** мі́сяць ви́плив (ви́плинув)

з-за хмар; ~**лыла но́вае пыта́нне** ви́пливло (поста́ло, ви́никло) нове́ пита́ння.

ВЫ́ПЛЫСЦІ² *док. с.-г.* ви́колоситися; **ячме́нь ~лыў** ячмінь ви́колосився.

ВЫ́ПЛЮХАНЫ ви́плесканий, ви́хлюпаний. — *Див. ще* **выплю́хваць**.

ВЫПЛЮ́ХВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ПЛЮХАЦЦА** *док.* виплі́скуватися, ви́плескатися, *(однокр.)* ви́плеснутися; вихлю́пуватися, ви́хлюпатися, *(однокр.)* ви́хлюпнутися.

ВЫПЛЮ́ХВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПЛЮХАЦЬ** *док.* виплі́скувати, ви́плескати, вихлю́пувати, ви́хлюпати, *(багато, усе)* повихлю́пувати.

ВЫ́ПЛЮХНУЦЬ *док. однокр. прям., перен.* ви́плеснути, ви́хлюпнути; ~**нуць свой гнеў** ви́плеснути (ви́хлюпнути) свій гнів. — *Пор.* **выплю́хваць.**

ВЫ́ПЛЮХНУТЫ ви́плеснутий, ви́хлюпнутий. — *Див. ще* **выплю́хваць**.

ВЫ́ПЛЮХНУЦЦА *док. однокр.* ви́плеснутися, ви́хлюпнутися.

ВЫПРАБАВА́ЛЬНІК *ч.* випро́бувач; **лётчык-в.** льо́тчик-випро́бувач.

ВЫПРАБАВА́ЛЬНІЦА *ж.* випро́бувачка.

ВЫПРАБАВА́ЛЬНІЦКІ випро́бувача *(род. в.)*.

ВЫПРАБАВА́ЛЬНЫ 1. випро́бни́й, іспито́вий; **в. тэ́рмін** випро́бни́й (іспито́вий) те́рмін (час); **2.** *перен.* допи́тливий, пи́льний, запи́тливий; **в. по́зірк** допи́тливий (пи́льний, запи́тливий) по́гляд.

ВЫПРА́ВА *ж.* **1.** *(дія)* відпра́влення *с.*, *(незак. д. — ще)* відправля́ння *с.*, ви́рядження *с.*, *(незак. д. — ще)* виряджа́ння *с.*, випроваджа́ння *с.*, посила́ння *с.*, надісла́ння *с.* *(незак. д. — ще)* надсила́ння *с.*; *(заст.)* ви́пра́ва; **2.** експеди́ція, екску́рсія, похід *ч.*, по́дорож, прогу́лянка, *(заст.)* ви́пра́ва; **3.** *обл. (речі, які готуються для того, хто вирушає в дорогу)* ре́чі в доро́гу; **4.** *обл. (посаг у вигляді хатнього начиння)* по́саг *ч.*, віно *с.*, при́дане *с.*, ви́пра́ва; **5.** *(про статуру)* ви́правка, поста́ва.

ВЫ́ПРАВІЦЬ *див.* **выпраўля́ць**¹.

ВЫ́ПРАВІЦЬ² *див.* **выпраўля́ць**².

ВЫПРАГА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПРАГЧЫ** *док.* випряга́ти, ви́прягти, *(багатьох, усіх)* повипряга́ти; розпряга́ти, розпрягти́, *(багатьох, усіх)* порозпряга́ти.

ВЫПРАЎЛЕ́ННЕ¹ *с.* ви́правлення, *(незак. д. — ще)* виправля́ння; ви́рівняння; *(незак. д. — ще)* виpі́внювання.

ВЫПРАЎЛЕ́ННЕ² *с.* відпра́влення, *(незак. д. — ще)* відправля́ння; ви́рядження *(незак. д. — ще)* виряджа́ння; випроваджа́ння; посила́ння, надісла́ння, *(незак. д. — ще)* надсила́ння; споряджа́ння, споря́дження.

ВЫ́ПРАЎЛЕНЫ¹ ви́правлений; ви́рівняний. — *Див. ще* **выпраўля́ць**¹.

ВЫ́ПРАЎЛЕНЫ² відпра́влений; ви́ряджений; ви́проваджений, відпрова́джений; по́сланий; наді́сланий; споря́джений. — *Див. ще* **выпраўля́ць**².

ВЫПРАЎЛЯ́ЦЦА¹ *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ПРАВІЦЦА** *док.* **1.** виправля́тися, ви́правитися, поправля́тися, попра́витися; *(розм.)* справля́тися, спра́витися; *(недок.)* пра́витися; **стано́вішча ~вілася** стано́вище ви́правилося, стан ви́правився; **2.** *(ставати прямим)* виправля́тися, ви́правитися; вирі́внюватися, ви́рівнятися.

ВЫПРАЎЛЯ́ЦЦА² *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ПРАВІЦЦА** *док.* **1.** *(у дорогу)* відправля́тися, відпра́витися; виряджа́тися, ви́рядитися; подава́тися, пода́тися, мандрува́ти, помандрува́ти; руша́ти, ру́шити, віруша́ти, ви́рушити, *(розм.)* руша́тися, ру́шитися; **2.** *(з дому)* відправля́тися, відпра́витися; *(недок.)* проводжа́тися, прово́дитися, випроводжа́тися, випрова́джуватися; виряджа́тися, випроводжа́тися; споряджа́тися; **3.** висила́тися, ви́слатися; надсила́тися, наді́сла́тися; посила́тися, посла́тися.

ВЫПРАЎЛЯ́ЦЬ¹ *недок.*, **ВЫ́ПРАВІЦЬ** *док.* **1.** виправля́ти, ви́правити, *(багато, усе)* повиправля́ти; вирі́внювати, ви́рівняти; ~**віць рэ́чышча** ви́правити (ви́рівняти) річище (русло́); **2.** *перен. (ліквідовувати недоліки)* виправля́ти, ви́правити; ~**віць памы́лкі** ви́правити помилки́; ~**віць недахо́пы механі́зма** ви́правити недо́ліки механізму; ◊ **гарба́тага магі́ла вы́правіць** горба́того моги́ла ви́править; щерба́того горшка́ ніко́ли не попра́виш.

ВЫПРАЎЛЯ́ЦЬ² *недок.*, **ВЫ́ПРАВІЦЬ** *док.* **1.** *(у дорогу)* відправля́ти, відпра́вити, *(багатьох, усіх)* повідправля́ти; споряджа́ти, споряди́ти, виряджа́ти, ви́рядити, *(багатьох, усіх)* повиряджа́ти; випроваджа́ти, ви́провадити, відпрова́джувати, відпрова́дити, *(багатьох, усіх)* повідпрова́джувати, *(розм.)* попрова́дити; ~**віць дзяце́й у шко́лу** відпра́вити (ви́рядити, ви́провадити) дітей до шко́ли; ~**віць у далёкую даро́гу** відпра́вити (ви́рядити, споряди́ти, ви́провадити, відпрова́дити) в дале́ку доро́гу; ~**віць экспеды́цыю** відпра́вити (споряди́ти) експеди́цію; **2.** *(з дому)* відправля́ти, відпра́вити, *(багатьох, усіх)* повідправля́ти; виряджа́ти, ви́рядити, *(багатьох, усіх)* повиряджа́ти; випроводжа́ти, ви́провадити, відпрова́джувати, відпрова́дити, *(багатьох, усіх)* повідпрова́джувати, *(розм.)* попрова́дити; *(обл.)* ви́правити, *(багатьох, усіх)* повиправля́ти; ~**віць гасце́й з ха́ты** відпра́вити (ви́рядити, ви́провадити, відпрова́дити, попрова́дити) гостей з ха́ти; **3.** посила́ти, посла́ти, надсила́ти, надісла́ти, відправля́ти, відпра́вити, *(багатьох, усіх)* повідправля́ти; ~**віць да до́ктара** посла́ти (відпра́вити) до лікаря; ~**віць камба́йны ў по́ле** посла́ти (надісла́ти, відпра́вити) комба́йни в по́ле.

ВЫПРАЦАВАЦЦА *див.* **выпрацо́ўвацца**.

ВЫПРАЦО́ЎВАННЕ *с.* виробля́ння, виро́блювання, ви́роблення.

ВЫПРАЦО́ЎВАЦЦА *недок звор., пас.*, **ВЫПРАЦАВАЦЦА** *док.* виробля́тися, виро́блюватися, ви́робитися; **у яго́ ~валася пэ́ўная ду́мка аб рэча́х** у нього ви́робилася пе́вна ду́мка про ре́чі, у нього ви́робився пе́вний по́гляд на ре́чі.

ВЫПРАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫПРАЦАВАЦЬ** *док. у різн. знач.* виробля́ти, виро́блювати, ви́робити, *(багато, усе)* повиробля́ти, повиро́блювати; ~**цаваць но́рму** ви́робити но́рму; ~**цаваць план дзе́янняў** ви́робити план дій.

ВЫПРАЦО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* ви́роблення *с.*, *(незак. д. — ще)* виробля́ння *с.*, виро́блювання *с.*; **2.** *(те, що вироблене)* ви́робіток *ч.*, ви́ріб *ч.*; **дзённая в.** де́нний ви́робі́ток; **нóрмы ~кі** но́рми ви́робітку.

ВЫ́ПРАЦЬ *док. (про посіви)* ви́пріти.

ВЫ́ПРУДЖАНЫ *розм.* ви́пнутий. — *Див. ще* **выпру́джваць**.

ВЫПРУ́ДЖВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́ПРУДЗІЦЦА** *док. обл.* випина́тися, ви́пнутися, *(док.)* ви́п'ястися, *(про багатьох, про всіх)* повипина́тися.

ВЫПРУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПРУДЗІЦЬ** *док. обл.* випина́ти, ви́пнути, *(док.)* ви́п'ясти, *(багато, усе)* повипина́ти.

ВЫ́ПРУЦІЦЦА *док. прост.* **1.** *(напружившись, вигнутися)* ви́прямитися, розпря́ми́тися, ви́простатися, ви́простуватися, розпра́витися; ви́рівнятися; напру́житися; **2.** *груб.* здо́хнути.

ВЫПРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПРУЦІЦЬ** *док. розм.* випрямля́ти, випря́млювати, ви́прямити; розпрямля́ти, розпря́млювати, розпря́ми́ти; випро́стувати, ви́простати, *(багато, усе)* повипро́стувати; *(рідше)* випросто́вувати, ви́простувати, *(багато, усе)* повипросто́вувати; розправля́ти, розпра́вити; вирі́внювати, ви́рівняти, повирі́внювати; напру́жувати, напру́жити; ◊ **нóгі ~ціць** *(померти)* ви́тягти (ви́тягнути, простягти́, ви́простати, відки́нути) но́ги; ду́ба да́ти, урі́зати ду́ба; ґи́ґнути.

ВЫПУ́ДЖВАННЕ *с. розм.* споло́хування, заля́кування.

ВЫПУ́ДЖВАЦЦА *недок. пас. розм.* споло́хуватися, полоха́тися.

ВЫПУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПУДЗІЦЬ** *док. розм.* споло́хувати, сполохну́ти; поло́хати, споло́хати; **~дзіць пту́шку з гнязда́** сполохну́ти (споло́хати) пта́шку з гнізда́; **~дзіць лíса з хмызняку́** сполохну́ти (споло́хати) ли́са з чагарникі́в.

ВЫПУКЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ПУКЛІЦЦА** *док.* **1.** випина́тися, ви́пнутися, ви́п'ястися, *(про багато, про все)* повипина́тися; **2.** *(виділитися, стати виразним) перен.* підкре́слюватися, увира́знюватися.

ВЫПУКЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПУКЛІЦЬ** *док.* **1.** випина́ти, ви́пнути, ви́п'ясти; **2.** *(виділити, зробити виразним) перен.* підкре́слювати, підкре́слити, увира́знювати, увира́знити.

ВЫ́ПУСТАК, -тка *ч. обл.* на́зимок, бу́зимок, однорі́чне (одноліт́нє) теля́ *с.*; *(обл.)* бу́зівок.

ВЫ́ПУСТАШАНЫ **1.** *розм.* спусто́шений; сплюндро́ваний; **2.** *перен.* ви́холощений. — *Див. ще* **выпусто́шваць**.

ВЫПУСТО́ШВАННЕ *с.* **1.** *(дія)* спусто́шення, *(незак. д. — ще)* спусто́шування, пусто́шення; плюндрува́ння; споро́жнення, *(незак. д. — ще)* споро́жнювання; **2.** *перен.* вихоло́щування.

ВЫПУСТО́ШВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПУСТАШЫЦЬ** *док.* **1.** спусто́шувати, пусто́шити, спусто́шити; спорожня́ти, споро́жнювати, спорожни́ти, *(про багато, про все)* поспорожня́ти, поспоро́жнювати; **2.** *перен.* вихоло́щувати, ви́холостити; **в. ідэ́ю** ви́холостити іде́ю.

ВЫ́ПУТАЦЬ *див.* **выблы́тваць**.

ВЫПУ́ТВАЦЬ *див.* **выблы́тваць**.

ВЫ́ПУЧАНЫ *розм. дієприкм.* ви́пуклий; ви́пнутий. — *Див. ще* **выпу́чваць**.

ВЫПУ́ЧВАННЕ *с. розм.* випина́ння.

ВЫПУ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ПУЧЫЦЦА** *док. розм.* випина́тися, ви́пнутися, ви́п'ястися.

ВЫПУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПУЧЫЦЬ** *док. розм.* випина́ти, ви́пнути, ви́п'ясти; **в. жыво́т** ви́пнути живі́т (живота́).

ВЫ́ПУЧЫНА *ж.* ви́пуклість.

ВЫ́ПУШКА *ж. крав.* **1.** *(нашивка з хутра)* опу́шка; **2.** *(береги на одязі)* облямі́вка, лямі́вка, оторо́чка, габа́.

ВЫ́ПЫЛЕНЫ ви́битий *(пил з одягу, тканини)*, ви́тріпаний. — *Див. ще* **выпы́льваць**.

ВЫПЫ́ЛЬВАННЕ *с.* вибива́ння, витрі́пування.

ВЫПЫ́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.* вибива́тися, витрі́пуватися.

ВЫПЫ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПЫЛІЦЬ** *док. (вибиваючи, очищати від пилу)* вибива́ти, ви́бити, *(багато, усе)* повибива́ти; витрі́пувати, ви́тріпати; **~ліць фу́тра** ви́бити (ви́тріпати) шу́бу, *(рідко)* ху́тро.

ВЫ́ПЫРСКАНЫ ви́бризканий. — *Див. ще* **выпы́рскваць**.

ВЫПЫ́РСКВАННЕ *с.* вибри́зкування.

ВЫПЫ́РСКВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́ПЫРСКАЦЦА** *док.* вибри́зкуватися, ви́бризкатися.

ВЫПЫ́РСКВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПЫРСКАЦЬ, ВЫ́ПЫРСКНУЦЬ** *док. і однокр.* вибри́зкувати, ви́бризкати, ви́бризнути.

ВЫПЫ́РХВАННЕ *с. прям., перен.* випу́рхування.

ВЫПЫ́РХВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПЫРХНУЦЬ** *док. прям., перен.* випу́рхувати, ви́пурхнути.

ВЫПЭ́ЦКВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ПАЦКАЦЬ** *док. (забруднювати одяг, обличчя, руки)* забру́днювати, забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати, побрудни́ти, ви́бруднити; зама́зувати, зама́зати, *(багато, усе)* позама́зувати; зама́щувати, замасти́ти; *(розм.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти, зароби́ти; *(здебільшого обличчя розм. — ще)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(забризкати одяг розм. — ще)* забрьо́хувати, забрьо́хати.

ВЫРАБЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́РАБІЦЦА** *док.* **1.** обробля́тися, обро́блюватися, оброби́тися; **2.** *техн.* виробля́тися, виро́блюватися, ви́робитися; *(про шкіру)* чини́тися, вичи́нюватися, ви́чинитися, *(розм.)* виправля́тися, ви́правитися; ви́дубитися; **3.** *розм.* забру́днюватися, забрудни́тися; зама́зуватися, зама́затися, пома́затися, *(про багато, про все, про всіх)* позама́зуватися; зама́щуватися, замасти́тися, помасти́тися; *(розм. док.)* закаля́тися, покаля́тися; зароби́тися; *(здебільшого про обличчя)* заму́рзуватися, заму́рзатися, обму́рзатися, замазу́ритися; **паліто́ ~білася ў фа́рбу** пальто́ забрудни́лося (зама́залося, замасти́лося) у фа́рбу; **~біцца ў са́жу** забрудни́тися (зама́затися, замасти́тися, заму́рзатися, обму́рзатися, замазу́ритися) в са́жу; **4.** *(вийти зі складного становища) розм.* вибо́рсуватися, ви́борсатися; вимо́туватися, ви́мотатися; виверта́тися, ви́вернутися; викру́чувати-

ся, ви́крутитися, вибира́тися, ви́братися; **як ты ~біўся адту́ль?** як ти ви́борсався (ви́вернувся, ви́крутився) звідти?; 5. *док.* напрацюва́тися, нароби́тися, ви́робитися.

ВЫРАБЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́РАБІЦЬ** *док.* **1.** виробля́ти, виро́блювати, ви́робити, *(багато)* повиробля́ти, повиро́блювати; *(недок. рідко)* продукува́ти; випуска́ти, ви́пустити, *(багато)* повипуска́ти; виготовля́ти, ви́готовити, ви́готувати; **заво́д ~біў мно́га аўтамашы́н** заво́д ви́робив (ви́пустив, ви́готовив) бага́то автомаши́н; **2.** *техн.* чини́ти, вичи́нювати, ви́чинити; *(розм.)* виправля́ти, ви́правити; ви́дубити; **3.** *(робити певну кількість роботи)* виробля́ти, виро́блювати, ви́робити, *(багато)* повиробля́ти, повиро́блювати; **4.** *(землю)* обробля́ти, обро́блювати, оброби́ти, *(багато)* пообробля́ти, пообро́блювати; по́рати, запо́рати, упо́рати, попо́рати, *(недок. обл.)* управля́ти; **~біць уча́стак зямлі́** оброби́ти (упо́рати) діля́нку землі; **5.** змайструва́ти; *(розм.)* зла́годити, зла́дити; **6.** *розм.* забру́днювати, забрудни́ти, зама́зувати, зама́зати, пома́зати, *(багато)* позама́зувати; зама́щувати, замасти́ти, помасти́ти; *(розм. док.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти, зароби́ти; *(здебільшого обличчя розм. — ще)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(затягати розм. — ще)* зашмарува́ти; **7.** *гірн.* виробля́ти, виро́блювати, ви́робити, *(багато)* повиробля́ти, повиро́блювати; **~біць ша́хту** ви́робити ша́хту; **8.** *(завершити виготовлення чогось)* вики́нчувати, ви́кінчити; роби́ти, зроби́ти; **~біць шкату́лку** ви́кінчити (зроби́ти) скри́ньку; **9.** *розм. тільки недок.* витворя́ти, витво́рювати, витіва́ти, виробля́ти, виро́блювати; ко́їти; **што ты тут ~ля́еш?** що ти тут витворя́єш (виробля́єш, витіва́єш)?; ◊ **~ляць выкрута́сы а)** виробля́ти викрута́си; **б)** плести́ [ного́ми] кре́нделі.

ВЫ́РАЗ[1] *ч.* **1. -зу** *(дія)* ви́різ, *(незак. д. — ще)* вирі́зання *с.*, вирі́зування *с.*, рі́зьблення *с.*, *(незак. д. — ще)* вирі́зьблювання *с.*; **2. -за** про́йма *ж.*, ви́різ; *(для шиї в одязі)* ви́кот.

ВЫ́РАЗ[2], **-зу** *ч.* **1.** *(зовнішній вигляд чогось)* ви́раз; **в. тва́ру** ви́раз облі́ччя (лиця́); **2.** *(слово, фраза, мовний зворот)* ви́слів, ви́раз; **во́бразны в.** о́бразний ви́слів (ви́раз); **3.** *(сукупність знаків, формула, що передає певні математичні відношення)* ви́раз; **алгебраі́чны в.** алгебри́чний (алгебраї́чний) ви́раз.

ВЫ́РАЗКА *ж. у різн. знач.* ви́різка; *(незак. д. — ще)* вирі́зування *с.*

ВЫРАТАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* рятівни́чість.

ВЫРАТАВА́ЛЬНІК *ч.* **1.** рятівни́к, *(рідше)* порятівни́к; *(заст.)* рятува́льник; **2.** *(той, хто професійно рятує когось)* рятівни́к, рятува́льник; **3.** *рел.* Спаси́тель.

ВЫРАТАВА́ЛЬНІЦА *ж.* рятівни́ця, *(рідше)* порятівни́ця.

ВЫРАТАВА́ЛЬНЫ 1. *(призначений для рятування)* рятува́льний, рятівни́й; **в. круг** рятува́льний (рятівни́й) круг; **в. ку́ртка** рятува́льна (рятівна́) ку́ртка; **2.** *(який дає рятунок, сприяє рятунку)* рятівни́й, рятівни́чий, рятунко́вий; **в. сро́дак** рятівни́чий (рятівни́й, рятунко́вий) за́сіб.

ВЫРАТАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* рятува́ння, врятува́ння; ви́рятування; **2.** *(спосіб урятуватися)* порятýнок *ч.*, рятýнок *ч.*, *(розм.)* порятівля *ж.*; **3.** *рел.* спасі́ння.

ВЫ́РАТАВАНЫ врято́ваний, порято́ваний, ви́рятуваний. — *Див ще* **вырато́ўваць.**

ВЫРАТО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ВЫ́РАТАВАЦЦА** *док.* **1.** рятува́тися, врято́вуватися, врятува́тися, *(док.)* порятува́тися; вирято́вуватися, ви́рятуватися; **2.** *рел.* спаса́тися, спасти́ся.

ВЫРАТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́РАТАВАЦЬ** *док.* **1.** рятува́ти, врятува́ти, порятува́ти, ви́рятувати; визволя́ти, ви́зволити; **2.** *рел.* спаса́ти, спасти́.

ВЫРАЎНО́ЎВАЛЬНІК *ч. спец.* вирі́внювач.

ВЫРАЎНО́ЎВАННЕ *с.* **1.** ви́рівняння, *(незак. д. — ще)* вирі́внювання; **2.** ви́прямлення, розпря́млення, ви́простання, розпра́влення, *(незак. д. — ще)* випрямля́ння, розпрямля́ння, випро́стування, розправля́ння.

ВЫРАЎНО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́РАЎНАВАЦЦА** *док.* **1.** *(ставати рівним, гладким)* вирі́внюватися, ви́рівнятися, *(про багато, про все)* повирі́внюватися; розрі́внюватися, розрівня́тися, *(недок.)* рівня́тися; **2.** *(ставати прямим)* випрямля́тися, випря́млюватися, ви́прямитися, розпрямля́тися, розпря́млюватися, розпря́ми́тися, випро́стуватися, ви́простатися, *(про все, про всіх)* повипро́стуватися; випросто́вуватися, ви́простуватися, *(про все, про всіх)* повипросто́вуватися; розправля́тися, розпра́вититися; *(про складки, прим'ятини — ще)* розгла́джуватися, розгла́дитися; **3.** *перен.* вирі́внюватися, ви́рівнятися; **хара́ктар ~ваўся** хара́ктер ви́рівнявся.

ВЫРАЎНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́РАЎНАВАЦЬ** *док.* **1.** *(робити рівним, гладким)* вирі́внювати, ви́рівняти, *(багато, усе)* повирі́внювати; розрі́внювати, розрівня́ти, *(недок.)* рівня́ти; **2.** *(зробити прямим)* випрямля́ти, випря́млювати, ви́прямити, розпрямля́ти, розпря́млювати, розпря́ми́ти, випро́стувати, ви́простати; *(багато, усе)* повипро́стувати, *(рідше)* випросто́вувати, ви́простувати, *(багато, усе)* повипросто́вувати; розправля́ти, розпра́вити; **3.** *(складки, прим'ятини — ще)* розгла́джувати, розгла́дити, *(док.)* розібга́ти; розправля́ти, розпра́вити.

ВЫ́РАЧЫСЯ ***(каго-чаго)*** *док.* зректи́ся *(кого-чого)*, відректи́ся *(від кого-чого, рідше — кого-чого)* відцура́тися *(кого-чого, рідше — від кого-чого)*, *(розм.)* відкасну́тися *(від кого)*; *(заст. обл.)* ви́ректися *(кого)*; відки́нути *(що)*, відмо́витися *(від кого-чого)*.

ВЫРАЧЭ́ННЕ ***(каго-чаго)*** *с.* зре́чення *(кого-чого)*, відре́чення *(від кого-чого)*, відцура́ння *(кого-чого, рідше — від кого-чого)*.

ВЫРО́ДЛІВАСЦЬ *ж.* *(фізична)* виродли́вість, калі́цтво *с.*

ВЫРО́ДЛІВЫ *(з фізичною вадою)* виродли́вий.

ВЫРО́СТАВЫ *спец.* виро́щувальний; **~вая са́жалка** виро́щувальний ставо́к.

ВЫСАКАЗДО́ЛЬНЫ високообдаро́ваний.

ВЫСАКАМЕ́Р'Е *с. і* **ВЫСАКАМЕ́РНАСЦЬ** *ж.* зарозумі́лість *ж.*, бундю́чність *ж.*, гордови́тість *ж.*, пиха́тість *ж.*, пиха́ *ж.*

ВЫСАКАМЕ́РНА *прислівн.* зарозумі́ло, бундю́чно, гордови́то, згі́рда, пиха́то, пихли́во.

ВЫСАКАМЕ́РНАСЦЬ *див.* **высакаме́р'е**.

ВЫСАКАМЕ́РНЫ зарозумі́лий, бундю́чний, гордови́тий, гордува́тий, пиха́тий, *(розм.)* пихли́вий.

ВЫСАКАРО́ДНА *прислівн.* благоро́дно, шляхе́тно.

ВЫСАКАРО́ДНАСЦЬ *ж.* благоро́дство *с.*, шляхе́тність.

ВЫСАКАРО́ДНЫ благоро́дний; *(про людину, вчинок тощо)* шляхе́тний; **в. але́нь** благоро́дний о́лень; **в. ўчынак** шляхе́тний учи́нок; **~нае пачуццё** шляхе́тне почуття́; **~ныя мета́лы** благоро́дні мета́ли.

ВЫСАКАСКО́РАСНЫ високошви́дкісний.

ВЫ́САЧАНЫ ви́стежений, ви́слiджений. — *Див. ще* **высо́чваць**.

ВЫСАЧЫНЯ́ *ж. розм.* височина́, висота́; вишина́; висо́кість, височі́нь.

ВЫ́САЧЫЦЬ *див.* **высо́чваць**.

ВЫ́СВЕНЦІЦЬ *док.* **1.** *рел.* ви́святити, посвяти́ти; **2.** *прост. (побити)* відхльо́стати, відшмага́ти, ви́шмагати, пошмага́ти, *(розм.)* відшпа́рити, віджа́рити.

ВЫ́СВЕТЛЕНЫ з'ясо́ваний, ви́яснений. — *Див. ще* **высвятля́ць.**

ВЫ́СВЕТЛІЦЦА *див.* **высвятля́цца**.

ВЫ́СВЕТЛІЦЬ *див.* **высвятля́ць**.

ВІСВЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СВЕЦІЦЬ** *док.* **1.** *(виокремлювати, висвітивши)* висвітлювати, ви́світлити, висві́чувати, ви́світити; відсві́чувати, відсві́чуватися; поли́скувати; **2.** *(про небесні світила)* вигляда́ти, ви́глянути, визира́ти, ви́зирнути; *(недок.)* видні́тися; зася́яти, зася́ти, *(рідше)* засія́ти; *(уроч.)* осія́ти; *(поез.)* зазорі́ти.

ВЫ́СВІДРАВАНЫ ви́свердлений; ви́буравлений, ви́бурений. — *Див. ще* **высвідро́ўваць**.

ВЫСВІДРО́ЎВАННЕ *с.* висве́рдлювання; вибура́влювання, вибу́рювання.

ВЫСВІДРО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́СВІДРАВАЦЦА** *док.* **1.** висве́рдлюватися, ви́свердлитися, вибура́влюватися, ви́буравитися; вибу́рюватися, ви́буритися; вивірчуватися, ви́вертітися; **2.** *(пас.)* висве́рдлюватися, вибура́влюватися, вибу́рюватися.

ВЫСВІДРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СВІДРАВАЦЬ** *док.* **1.** висве́рдлювати, ви́свердлити, вибура́влювати, ви́буравити; вибу́рювати, ви́бурити; виві́рчувати, ви́вертіти; **~ваць дзі́рку** ви́свердлити дірку; **2.** *(розм.)* видува́ти, видима́ти, ви́дути; *(розм.)* видму́хувати, ви́дмухати, ви́дмухнути ; **ве́цер ~ваў пако́й** ві́тер ви́дув (ви́дмухав, ви́дмухнув) тепло́ з кімна́ти.

ВЫСВЯТЛЕ́ННЕ *с.* з'ясува́ння, ви́яснення, *(незак. д. — ще)* з'ясо́вування, вия́снювання; ви́світлення, *(незак. д. — ще)* висві́тлювання.

ВЫСВЯТЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́СВЕТЛІЦЦА** *док.* з'ясо́вуватися, з'ясува́тися; вияснятися, ви́яснюватися, ви́яснитися; висві́тлюватися, ви́світлитися; **спра́ва ~лілася** спра́ва з'ясува́лася (ви́яснилася).

ВЫСВЯТЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́СВЕТЛІЦЬ** *док.* з'ясо́вувати, з'ясува́ти; вияснн́яти, вия́снювати, ви́яснити; висвітлювати, ви́світлити; **в. адно́сіны** з'ясува́ти (виясня́ти) стосу́нки (взає́мини); **в. стано́вішча спраў** з'ясува́ти (виясня́ти) стан рече́й (справ).

ВЫ́СЕДЖАНЫ ви́сиджений; ви́луплений. — *Див. ще* **высе́джваць.**

ВЫСЕ́ДЖВАННЕ *с.* виси́джування, вилу́плювання.

ВЫСЕ́ДЖВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́СЕДЗЕЦЦА** *док. звор., пас. розм.* виси́джуватися, ви́сидітися; *(пас. недок.)* виси́джуватися, вилу́плюватися.

ВЫСЕ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СЕДЗЕЦЬ** *док. у різн. знач.* виси́джувати, ви́сидіти; *(пташенят — ще)* вилу́плювати, ви́лупити, *(багатьох, усіх)* повилу́плювати.

ВЫ́СЕСЦІ *див.* **высяда́ць**.

ВЫ́СЕЧЫ *і (рідше)* **ВЫ́СЕКЧЫ** *див.* **высяка́ць 1.**

ВЫ́СЕЧЫСЯ *і (рідше)* **ВЫ́СЕКЧЫСЯ** *док. розм. (про волосся)* посікти́ся, ви́сіктися.

ВЫ́СІЛАК, -лку *ч. розм.* зуси́лля *с.*, напру́ження *с.*, напру́га *ж.*, нату́га *ж.*

ВЫСІЛЕ́ННЕ *с.* **1.** збідні́ння, збі́днення; ви́снаження, *(незак. д. — ще)* висна́жування; **в. гле́бы** висна́жування ґру́нту; знеси́лення, *(незак. д. — ще)* знеси́лювання; **2.** *(про вино, хрін тощо)* утра́та міцності.

ВЫ́СІЛЕНЫ 1. *(виснажений)* збідні́лий, яки́й (що) збідні́в; ви́снажений, ви́роблений; **2.** *(про вино, хрін тощо)* яки́й (що) втра́тив міцність. — *Див. ще* **высі́львацца**.

ВЫСІ́ЛЬВАННЕ *с.* **1.** збі́днювання, висна́жування; утрача́ння міцності; **2.** *перен.* пра́гнення, намага́ння.

ВЫСІ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́СІЛІЦЦА** *док.* **1.** *(про силу, ґрунт)* бідні́ти, збідні́ти; висна́жуватися, ви́снажитися; виробля́тися, виро́блюватися, ви́робитися; *(про землю рідко — ще)* виро́джуватися, ви́родитися, пісні́ти, спісні́ти, *(док. обл.)* сплоди́тися, знеси́люватися, знеси́литися, *(рідко)* висиля́ти, ви́силити; **2.** *(про вино, хрін тощо)* утрача́ти міцність, утра́тити міцність; **3.** *недок. перен.* силкува́тися, намага́тися; пра́гнути.

ВЫ́СІЦЦА *недок.* височі́ти, височи́тися, підно́ситися, *(рідко)* ви́ситися.

ВЫСКАЛЯ́КА *ч. і ж. розм.* зубоска́л *ч.*, скалозу́б *ч.*, скализу́б *ч.*, сміхоту́н *ч.*, сміху́н *ч.*, смішко́ *ч.*, зубоска́лка *ж.*, сміхоту́нка *ж.*, сміхоту́ха *ж.*

ВЫ́СКВАРАНЫ ви́топлений, ви́жарений, ви́смажений, ви́шкварений. — *Див. ще* **выскварваць**.

ВЫСКВА́РВАННЕ *с.* ви́топлення, *(незак. д. — ще)* вито́плювання, вишква́рювання, вижа́рювання, висма́жування.

ВЫСКВА́РВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́СКВАРЫЦЦА** *док. (добувати жир із сала нагріванням)* вито́плюватися, ви́топитися, *(розм.)* вишква́рюватися, ви́шкваритися; вижа́рюватися, ви́жаритися; висма́жуватися, ви́смажитися.

ВЫСКВА́РВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СКВАРЫЦЬ** *док.* *(добувати жир із сала нагріванням)* вито́плювати, ви́топити, *(багато, усе)* повито́плювати; *(розм.)* вишква́рювати, ви́шкварити; вижа́рювати, ви́жарити; висма́жувати, ви́смажити.

ВЫ́СКЛЮДАВАНЫ *тесл.* обро́блений тесло́м.

ВЫ́СКЛЮДАВАЦЬ *док. тесл.* оброби́ти тесло́м.

ВЫ́СКРАБЦІСЯ *док. розм.* *(дати собі раду в скрутному становищі)* ви́дертися, ви́дратися, ви́дряпатися; ви́плутатися, ви́борсатися, ви́мотатися; **в. з даўго́ў** ви́плутатися (ви́борсатися) з боргів; **так прыці́снула хваро́ба, што ледзь ~бся** так прити́снула хворо́ба, що ледь (ле́две) ви́борсався (окли́гав, очу́няв).

ВЫСКУ́РВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СКУРАЦЬ** *док. обл.* *(мати користь)* виграва́ти, ви́грати; ма́ти ко́ристь; *(рідко)* вига́дувати.

ВЫСЛАБАНЕ́ННЕ *с. розм.* ви́вільнення, *(незак. д. — ще)* вивільня́ння, виві́льнювання; вийма́ння; ви́тягнення, *(незак. д. — ще)* витяга́ння, витя́гування.

ВЫ́СЛАБАНЕНЫ *розм.* ви́вільнений, ви́йнятий, ви́тягнутий, ви́тягнений. — *Див. ще* **выслабаня́ць**.

ВЫСЛАБАНЯ́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́СЛАБАНІЦЦА** *док. звор., пас. розм.* **1.** *(звільнитися від чого-небудь, звідки-небудь)* вивільня́тися, виві́льнюватися, ви́вільнитися; звільня́тися, звільни́тися; **~нішча ад рабо́ты** ви́вільнитися (звільни́тися) від робо́ти; **2.** *(дістати щось з чого-небудь)* вивільня́тися, виві́льнюватися, ви́вільнитися; вийма́тися, ви́йнятися; витяга́тися, витя́гуватися, ви́тягтися, ви́тягнутися.

ВЫСЛАБАНЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́СЛАБАНІЦЬ** *док. розм.* *(дістати щось з чого-небудь тісного тощо)* вивільня́ти, виві́льнювати, ви́вільнити; вийма́ти, ви́йняти, *(багато, усе)* повийма́ти; витяга́ти, витя́гувати, ви́тягти, ви́тягнути, *(багато, усе)* повитяга́ти, повитя́гувати; **в. нагу́ са стрэ́мя** ви́йняти (ви́вільнити, ви́тягти) но́гу із стреме́на́.

ВЫСЛАЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ВЫ́СЛАВІЦЦА** *док.* **1.** *(розм.)* прославля́тися, просла́витися, уславля́тися, усла́витися, сла́витися *(як хто-що)*, ма́ти сла́ву *(кого-чого)*; уважа́тися *(ким-чим)*; **2.** *док. книжн.* ви́славитися.

ВЫСЛАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́СЛАВІЦЬ** *док.* прославля́ти, просла́вити, уславля́ти, усла́вити, *(недок.)* сла́вити, вихваля́ти.

ВЫ́СЛІЗГАНЫ 1. *дієприкм.* ви́сковзаний, ви́ковзаний; **2.** *прикм.* слизьки́й, ковзки́й, сковзки́й. — *Див. ще* **выслі́згваць**[1].

ВЫСЛІ́ЗГВАННЕ *с. (дія)* виско́взування, вико́взування; вислизання.

ВЫСЛІ́ЗГВАЦЦА[1] *недок.*, **ВЫ́СЛІЗНУЦЦА** *док.* *(випасти, вирватися)* вислиза́ти, ви́слизнути, висковза́ти, ви́сковзнути, випо́рскувати, випорса́ти, *(рідко)* випорска́ти, ви́порснути, по́рскати, по́рснути; **шост ~нуўся з рук** жерди́на (ти́чка, тичи́на) ви́слизнула (ви́сковзнула, ви́порскнула, ви́порснула) з рук; **яна́ ~нулася з абды́мкаў** вона́ ви́слизнула (ви́порскнула, ви́порснула) з обі́ймів.

ВЫСЛІ́ЗГВАЦЦА[2] *недок.*, **ВЫ́СЛІЗНУЦЦА** *док.* **1.** *(стати слизьким від частого сковзання, тертя об щось)* виско́взуватися, ви́сковзатися; **пас ~га́уся** пас ви́сковзався; **2.** *недок. пас.* виско́взуватися.

ВЫСЛІ́ЗГВАЦЬ[1] *недок.*, **ВЫ́СЛІЗНУЦЬ** *док. прям., перен.* вислиза́ти, ви́слизнути, висковза́ти, ви́сковзнути, випо́рскувати, випорса́ти, *(рідко)* випорска́ти, ви́порснути, по́рскати, по́рснути; **ры́ба ~ла з рук** ри́ба ви́слизнула (ви́сковзнула, ви́порснула, ви́порскнула) з рук; **дзяўчы́нка ~ла за дзве́ры** ді́вчинка ви́слизнула (ви́порснула, ви́порскнула) за две́рі.

ВЫСЛІ́ЗГВАЦЬ[2] *недок.*, **ВЫ́СЛІЗГАЦЬ** *док.* *(часто ковзаючи, тручи чим-небудь, робити слизьким)* виско́взувати, ви́сковзати; **в. брук** ви́сковзати брук; **~гаць сцё́жку** ви́сковзати сте́жку.

ВЫСЛО́ЎЕ *с.* ви́слів *ч.*; *(рідко)* рече́ння.

ВЫСМАГА́ЦЬ *і* **ВЫСМЯГА́ЦЬ** *недок.*, **ВЫ́СМАГНУЦЬ** *і* **ВЫ́СМЯГНУЦЬ** *док.* висиха́ти, ви́сохнути, ви́сохти, *(рідко)* ви́схнути, *(про багато, про все)* повисиха́ти, посо́хнути; *(про рідину — ще)* випаро́вуватися, ви́паруватися; випаро́вувати, ви́парувати; **~ла глё́ба** ви́сох (ви́сохнув) грунт.

ВЫ́СМАГЛЫ *і* **ВЫ́СМЯГЛЫ** яки́й (що) ви́сох, ви́сохлий, ви́схлий; яки́й (що) посо́х, посо́хлий; *(про рідину — ще)* ви́паруваний; **~лае во́зера** ви́сохле о́зеро; о́зеро, що ви́сохло.

ВЫ́СМАЛЕНЫ[1] *(смолою)* ви́смолений, обсмо́лений.

ВЫ́СМАЛЕНЫ[2] *розм.* *(вогнем, блискавкою, сонцем)* ви́палений, ви́печений, ви́смалений.

ВЫ́СМАЛІЦЦА *док.* *(смолою)* ви́смолитися, обсмоли́тися.

ВЫСМА́ЛЬВАННЕ *с. розм.* випа́лювання, ви́палення, випіка́ння, ви́печення.

ВЫСМА́ЛЬВАЦЦА *недок. пас. розм.* випа́люватися, випіка́тися.

ВЫСМА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СМАЛІЦЬ** *док.* *(вогнем, блискавкою, сонцем)* випа́лювати, ви́палити, *(багат, усе)* повипа́лювати; випіка́ти, ви́пекти, *(багато, усе)* повипіка́ти; висма́лювати, ви́смалити.

ВЫСМО́ЛЬВАННЕ *с.* висмо́лювання, обсмо́лення, *(незак. д. — ще)* обсмо́лювання.

ВЫСМО́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.* висмо́люватися, обсмо́люватися.

ВЫСМО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СМАЛІЦЬ** *док.* висмо́лювати, ви́смолити, обсмо́лювати, обсмоли́ти.

ВЫСМЯГА́ЦЬ, ВЫ́СМЯГНУЦЬ *див.* **высмага́ць**.

ВЫ́СМЯГЛЫ *див.* **вы́смаглы**.

ВЫСНО́ВА *ж.* ви́сновок *ч.*

ВЫСНО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́СНАВАЦЦА** *док. розм.* **1.** *(про думку, погляд тощо)* вимальо́вуватися, ви́малюватися, змальо́вуватися, змалюва́тися, окре́слюватися, окре́слитися, ви́різьблюватися, ви́різьбитися, познача́тися, позначи́тися; **ду́мка ~лася ва ўспамі́н** ду́мка ви́малювалася (окре́слилася) у спо́мин; **2.** *пас. прям., перен.* *(базуватися)* *(недок.)* засно́вуватися, *(рідко)* осно́вуватися; будува́тися; обгрунто́вуватися.

ВЫСНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СНАВАЦЬ** *док.*

розм. **1.** *(зробити основу чогось, заснувати)* засно́вувати, заснува́ти, *(багато)* позасно́вувати; *(рідко)* осно́вувати, оснува́ти; **2.** *перен.* *(аналізуючи факти, зробити висновок, обґрунтувати щось)* будува́ти, збудува́ти, побудува́ти *(на чому)*; обґрунто́вувати, обґрунтува́ти *(чим)*; *(недок.)* ґрунтува́ти, базува́ти *(на чому)*; **~наваць апраўда́нне** обґрунтува́ти ви́правдання; ~**наваць ду́мку** обґрунтува́ти ду́мку.

ВЫСО́ЗНЫ *розм.* височе́нний, височе́зний.

ВЫСОКААДО́РАНЫ високообдаро́ваний.

ВЫСОКААДУКАВА́НЫ високоосвічений.

ВЫСОКААДЧУВА́ЛЬНЫ високочутли́вий.

ВЫСОКААПЛА́ТНЫ високоопла́чуваний.

ВЫСОКАГАТУНКО́ВЫ високосо́ртний.

ВЫСОКАДАКЛА́ДНЫ високото́чний.

ВЫСОКАКАШТО́ЎНЫ високоці́нний.

ВЫСОКАМАСТА́ЦКІ високохудо́жній.

ВЫСОКАПАВАЖА́НЫ вельмишано́вний, високошано́вний, високопова́жний, високопова́жаний.

ВЫСОКАРАЗВІТЫ́ високорозви́нений.

ВЫСОКАТРЫВА́ЛЫ високоміцни́й.

ВЫСОКАЎРАДЛІ́ВЫ високородю́чий.

ВЫСО́ЎНЫ висувни́й.

ВЫСО́ЧВАННЕ *с.* висте́жування, вислі́джування.

ВЫСО́ЧВАЦЦА *недок. пас.* висте́жуватися, вислі́джуватися.

ВЫСО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́САЧЫЦЬ** *док.* висте́жувати, ви́стежити, вислі́джувати, ви́слідити; ~**чыць лісу́** ви́стежити (ви́слідити) лиси́цю; ~**чыць зладзе́я** ви́стежити (ви́слідити) зло́дія.

ВЫ́СПА *ж.* о́стрів *ч.* *(найчастіше піщаний)*; *(діал.)* ви́спа.

ВЫ́СПЕЛЕНЫ *дієприкм.* *(доведений до стиглості)* ви́спілий. — *Див. ще* **выспе́льваць.**

ВЫ́СПЕЛЫ *(який добре виспів)* яки́й (що) ви́зрів, ви́зрілий; яки́й (що) доспі́в, доспі́лий; яки́й (що) дости́г, дости́глий; яки́й (що) дозрі́в, дозрі́лий; яки́й (що) поспі́в, поспі́лий; яки́й (що) дійшо́в; яки́й (що) приспі́в; яки́й (що) присти́г, присти́глий.

ВЫСПЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́СПЕЛІЦЬ** *док.* *(дати достигнути)* дава́ти виспіва́ти, да́ти ви́спіти; ~**ліць памідо́ры на со́нцы** да́ти помідо́рам ви́спіти на со́нці.

ВЫСПЯВА́ННЕ *с.* **1.** визріва́ння; дозріва́ння, доспіва́ння, достига́ння; виспіва́ння, вистига́ння; **2.** *перен.* визріва́ння.

ВЫСПЯВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́СПЕЦЬ** *док.* **1.** визріва́ти, ви́зріти; *(про плоди, злаки — звичайно)* доспіва́ти, доспі́ти; достига́ти, дости́гнути, дости́гти, *(про багато, про все)* подостига́ти; *(недок.)* спі́ти, *(розм.)* спілі́ти; виспіва́ти, ви́спіти, вистига́ти, ви́стигти, ви́стигнути; дозріва́ти, зрі́ти, дозрі́ти; поспіва́ти, поспі́ти; дохо́дити, дійти́, *(про багато, про все)* подохо́дити; *(розм.)* приспіва́ти, приспі́ти, приспі́нути, пристига́ти, присти́гнути, присти́гти; ~**ла антóнаўка** доспі́ла (дости́гла, ви́спіла, ви́стигла, ви́стигнула, дозрі́ла) анто́нівка; **жы́та ўжо** ~**ла** жи́то вже ви́зріло (доспі́ло, дости́гло, ви́спіло, ви́стигло, ви́стигнуло, дозрі́ло, поспі́ло, дійшло́); **2.** *перен.* *(скластися, сформуватися)* визріва́ти, ви́зріти; **гэ́та ду́мка цалко́м ~ла** ця ду́мка цілко́м дозрі́ла (ви́зріла); **рашэ́нне ~ла** рі́шення ви́зріло; **у яго́ адра́зу ~пеў план** у нього одра́зу ви́зрів план.

ВЫ́СПЯТАК, -тка *ч. обл.* стуса́н; *(розм.)* штурха́н, штовха́н, туса́н, *(зменш.)* штурхане́ць, штовхане́ць [ного́ю, колі́ном].

ВЫ́СТРАЕНЫ[1] **1.** *розм.* ви́будуваний, збудо́ваний, поста́влений; **2.** ви́шикуваний. — *Див. ще* **выстро́йваць**[1].

ВЫ́СТРАЕНЫ[2] *розм.* *(святково одягнений)* ви́ряджений; [га́рно, пи́шно, розкі́шно] вбра́ний; наря́джений; розря́джений; ви́чепурений, причепу́рений; *(розм.)* обря́джений; *(обл.)* ви́строєний. — *Див. ще* **выстро́йваць**[2].

ВЫСТРО́ЙВАЦЦА[1] *недок.*, **ВЫ́СТРАІЦЦА**[1] *док. звор., пас.* *(ставати строєм, розміщуватися в певному напрямку)* вишико́вуватися, ви́шикуватися, шикува́тися, пошикува́тися; **полк ~раіўся на пло́шчы** полк ви́шикувався на майда́ні (на пло́щі); **каля́ ка́сы ~лася чаргá** ко́ло (бі́ля) ка́си ви́шикувалася че́рга.

ВЫСТРО́ЙВАЦЦА[2] *недок.*, **ВЫ́СТРАІЦЦА**[2] *док. звор., пас. розм.* *(одягнутися по-святковому)* виряджа́тися, ви́рядитися, *(про багатьох, про всіх)* повиряджа́тися; убира́тися, убра́тися, *(про багатьох, про всіх)* повбира́тися [га́рно, пи́шно, розкі́шно]; наряджа́тися, наряди́тися, *(про багатьох, про всіх)* понаряджа́тися, понаря́джуватися; *(розм.)* розряджа́тися, розряди́тися, *(про багатьох, про всіх)* порозряджа́тися; *(розм.)* вичепу́рюватися, ви́чепуритися, чепури́тися, причепу́рюватися, причепури́тися; *(обл.)* вистро́юватися, ви́строїтися; **яна́ ~лася ў но́вую суке́нку** вона́ ви́рядилася (вбра́лася, наряди́лася) в нову́ су́кню; **яна́ ~лася, як-ніяк ішла́ на баль** вона́ ви́рядилася (вбра́лася, наряди́лася, причепу́рилася), як-не-як ішла́ на бал.

ВЫСТРО́ЙВАЦЬ[1] *недок.*, **ВЫ́СТРАІЦЬ**[1] *док.* **1.** *розм.* вибудо́вувати, ви́будувати, *(багато)* повибудо́вувати; будува́ти, побудува́ти, збудува́ти, ста́вити, *(розм.)* станови́ти, ста́вляти, поста́вити; **2.** *(ставити строєм, рядами, розмістити в певному порядку)* вишико́вувати, ви́шикувати, шикува́ти, пошикува́ти; ~**раіць полк** ви́шикувати полк; ~**раіць чаргу́** ви́шикувати че́ргу; ~**раіць машы́ны ў рад** ви́шикувати маши́ни в ряд.

ВЫСТРО́ЙВАЦЬ[2] *недок.*, **ВЫ́СТРАІЦЬ**[2] *док. розм.* *(одягатися по-святковому)* виряджа́ти, ви́рядити, *(багатьох, усіх)* повиряджа́ти; [га́рно, пи́шно, розкі́шно] вбира́ти, вбра́ти, *(багатьох, усіх)* повбира́ти; наряджа́ти, наряди́ти, *(багатьох, усіх)* понаряджа́ти, понаря́джувати; *(розм.)* обряджа́ти, обряди́ти, *(недок.)* ряди́ти; *(розм.)* розряджа́ти, розряди́ти, *(багатьох, усіх)* порозряджа́ти; *(розм.)* вичепу́рювати, ви́чепурити, чепури́ти, причепу́рювати, причепури́ти; *(обл.)* вистро́ювати, ви́строїти.

ВЫСТРУ́НЬВАЦЦА[1] *недок.*, **ВЫ́СТРУНІЦЦА** *док.* виструнчуватися, ви́струнчитися.

ВЫСТУПЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* ви́ступ *ч.*; *(у путь, похід — звичайно)* вируша́ння, ви́рушення; **в.**

ў абаро́ну мі́ру ви́ступ на за́хист ми́ру; **узбро́енае в.** збро́йний ви́ступ; **в. ў яко́й-не́будзь ро́лі** ви́ступ у якій-не́будь ро́лі; **в. ў пахо́д** вируша́ння (ви́рушення) в похі́д; **2.** *(промова, доповідь тощо)* ви́ступ *ч.*; **в. ў друку** ви́ступ у пре́сі.

ВЫ́СЦЕБАНЫ *розм.* **1.** *прям. (побитий різкою, батогом тощо)* ви́січений, відхльо́станий, відшма́ганий, ви́шмаганий, пошма́ганий; *(розм.)* відшпа́рений, відбато́жений; **2.** *перен. (розкритикований)* відхльо́станий, ви́шмаганий. — *Див. ще* **вы́сцебаць.**

ВЫ́СЦЕБАЦЬ *док. розм.* **1.** *прям. (побити різкою, батогом тощо)* ви́сікти, відхльо́стати, відшмага́ти, ви́шмагати, пошма́гати; *(розм.)* відшпа́рити, відбато́жити, ви́батожити; **2.** *перен. (розкритикувати)* відхльо́стати, ви́шмагати; **~лі ў газе́це** відхльо́стали (ви́шмагали) в газе́ті.

ВЫ́СЦІГНУЦЬ *обл.*: **як в.** щоду́ху, з усіє́ї си́ли, що є ду́ху (си́ли, сил), чимду́ж, чимду́жче, навза́води, чва́лом.

ВЫСЯДА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́СЕСЦІ** *док.* **1.** *розм. (про волосся)* пробива́тися, проби́тися, *(розм.)* продира́тися, проде́ртися, прокльо́вуватися, проклю́нутися; **ву́сы ~юць** ву́са пробива́ються (висипа́ються, засіва́ються, сію́ться, усіва́ються, вихо́дять); **2.** висіда́ти, ви́сісти *(з чого-небудь)*; **~ае з аутамабі́ля** висіда́є з автомобі́ля; **~сці з карабля́ на бе́раг** ви́сісти з корабля́ на бе́рег.

ВЫСЯКА́ЛЬНЫ *ліс.* ру́бочний.

ВЫСЯКА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* ви́руб *ч.*, ви́рубка *ж.*, *(незак. д. — звичайно)* виру́бування; зруб *ч.*, зруба́ння, *(незак. д. — звичайно)* зру́бування; по́руб *ч.*; **2.** *(з каменю або на камені)* висіка́ння, вирі́зьблювання, виті́сування; **3.** *(вогню, іскри)* креса́ння, викре́шування.

ВЫСЯКА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́СЕЧЫ** *і (рідше)* **ВЫ́СЕКЧЫ** *док.* **1.** *у різн. знач.* виру́бувати, вируба́ти, ви́рубати, *(багато, усе)* повиру́бувати; зру́бувати, зруба́ти, *(багато, усе)* позру́бувати; *(знищити рубанням)* поруба́ти, посікти́; **~кчы гай** ви́рубати гай; **~кчы сук з бервяна́** ви́рубати сук (сука́) з коло́ди; **2.** *(з каменю або на камені)* висіка́ти, ви́сікти, *(багато)* повисіка́ти; вирі́зати, ви́різати, виті́сувати, ви́тесати, *(багато)* повиті́сувати; *(про різьблення — звичайно)* вирі́зьблювати, ви́різьбити; **~чы з ма́рмуру ста́тую** ви́різьбити з ма́рмуру ста́тую; **~чы на́дпіс на ка́мені** ви́сікти (ви́різьбити, ви́карбувати) на́пис на ка́мені; **~чы паз** ви́різати (ви́сікти) паз; **3.** *(вогонь, іскру)* креса́ти, викре́шувати, ви́кресати; добува́ти, добу́ти; **~чы і́скру** ви́кресати (добу́ти) і́скру.

ВЫТАРКА́ЦЦА *і* **ВЫТЫРКА́ЦЦА** *недок.*, **ВЫ́ТАРКНУЦЦА** *і* **ВЫ́ТЫРКНУЦЦА** *док.* висува́тися, висо́вуватися, ви́сунутися, *(про багатьох, про всіх)* повисува́тися, повисо́вуватися; вистро́млюватися, вистромля́тися, ви́стромитися, *(про багатьох, про всіх)* повистро́млюватися, повистромля́тися; витика́тися, ви́ткнутися, *(про багатьох, про всіх)* повитика́тися; *(про голову, тулуб тощо звідкись — ще)* вихиля́тися, *(рідко)* вихи́люватися, ви́хилитися.

ВЫТАРКА́ЦЬ *і* **ВЫТЫРКА́ЦЬ** *недок.*, **ВЫ́ТАРКНУЦЬ** *і* **ВЫ́ТЫРКНУЦЬ** *док. (висувати за межі чого-небудь; утворювати виступ)* видава́тися, ви́датися, виступа́ти, ви́ступити; висува́тися, висо́вуватися, ви́сунутися, *(про багатьох, про всіх)* повисува́тися, повисо́вуватися; випина́тися, ви́пнутися, *(рідше)* ви́п'ястися, *(про багатьох, про всіх)* повипина́тися; *(недок.)* стирча́ти.

ВЫ́ТАРКЛЫ *і* **ВЫ́ТЫРКЛЫ** яки́й (що) виступа́є (видає́ться), *(рідко)* виступа́ючий; яки́й (що) висува́ється, ви́сунутий, ви́сунений; яки́й (що) випина́ється, ви́пнутий. — *Див. ще* **вытарка́ць**.

ВЫ́ТАЦЬ *док.* роста́нути, роста́ти.

ВЫТВО́РНАЕ *с. імен. у різн. знач.* похідне́.

ВЫТВО́РНАЯ *ж. імен. мат.* похідна́.

ВЫТВО́РНІК *ч. с.-г. (самець)* плідни́к; **жарабе́ц-в.** жеребе́ць-плідни́к.

ВЫТВО́РЧА-МА́САВЫ виробни́чо-ма́совий.

ВЫТВО́РЧАСЦЬ *ж. у різн. знач.* виробни́цтво *с.*; *(дія — ще)* виробля́ння *с.*, виро́блювання *с.*, ви́роблення *с.*, *(рідше)* продукува́ння *с.*; **прыла́ды ~сці** знаря́ддя виробни́цтва; **працава́ць на ~сці** працюва́ти на виробни́цтві; **сталеліце́йная в.** сталелива́рне виробни́цтво; **в. снегавы́х шчыто́ў** виробни́цтво сніґови́х щиті́в.

ВЫТВО́РНЫ *лінгв. мат.* похідни́й, **~ныя сло́вы** похідні́ слова́; **~ная велі́чыня** похідна́ величина́.

ВЫТВО́РЦА, -цы *ч. екон.* виробни́к; **в. збо́жжа** виробни́к збі́жжя (зерна́); **~цы прамысло́вых тава́раў** виробники́ промисло́вих това́рів; **дро́бныя ~цы** дрі́бні́ виробники́.

ВЫТВО́РЧА-ТЭХНАЛАГІ́ЧНЫ виробни́чо-технологі́чний.

ВЫТВО́РЧА-ТЭХНІ́ЧНЫ виробни́чо-техні́чний.

ВЫТВО́РЧА-ФІНА́НСАВЫ виробни́чо-фіна́нсовий.

ВЫТВО́РЧА-ЭКАНАМІ́ЧНЫ виробни́чо-економі́чний.

ВЫТВО́РЧЫ виробни́чий; **~чыя адно́сіны** *екон.* виробни́чі відно́сини; **в. план** виробни́чий план; **~чая брыга́да** виробни́ча бригáда.

ВЫТО́К, -ку *ч.* **1.** *(початок річки, струмка)* поча́ток, ви́тік, верхі́в'я *с.*; **в. ракі́** поча́ток (ви́тік, верхі́в'я) рі́чки; **2.** *перен. (звичайно мн.* **вытокі***)* джере́ла, поча́тки; **~кі культу́ры** джере́ла (поча́тки) культу́ри.

ВЫ́ТРУСКІ, -сак *тільки мн. обл.* ре́штки, за́лишки; *(розм.)* оста́нки, ви́бірки, послі́дки.

ВЫ́ТРУЧАНЫ *дієприкм.* **1.** *(знищений за допомогою хімічних засобів, отрути)* ви́труєний; **2.** *перен. (знищений дощенту)* ви́труєний; **в. з жыцця́** ви́труєний із життя́. — *Див. ще* **вытру́чваць**.

ВЫТРУ́ЧВАННЕ *с.* **1.** *(знищення за допомогою хімічних засобів, отрути)* ви́труєння, *(незак. д. — ще)* витру́ювання; **2.** *перен. (знищення дощенту)* ви́труєння, *(незак. д. — ще)* витру́ювання.

ВЫТРУ́ЧВАЦЦА *недок. пас. (знищувати хімічними засобами, отрутою)* витру́юватися.

ВЫТРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ТРУЦІЦЬ** *док.* **1.** *(знищувати кого-небудь, що-небудь хіміч-*

ним способом, отрутою) витру́ювати, ви́труїти; **2.** *перен. (знищувати що-небудь дощенту)* витру́ювати, ви́труїти.

ВЫ́ТРУШЧАНЫ *дієприкм. розм. (розбитий на дрібні частинки)* ви́трощений, ви́кришений; ви́ламаний, ви́ломлений. — *Див. ще* **вытру́шчваць**.

ВЫТРУ́ШЧВАННЕ *с. розм.* витро́щування, викри́шування; вила́мування, вило́млювання.

ВЫТРУ́ШЧВАЦЦА *недок., пас. розм.* витро́щуватися, викри́шуватися; вила́муватися, вило́млюватися.

ВЫТРУ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ТРУШЧЫЦЬ** *док. розм. (вибивати, розбиваючи на дрібні шматочки)* витро́щувати, ви́трощити; викри́шувати, ви́кришити; вила́мувати, ви́ламати, вило́млювати, ви́ломити; **~чыць шы́бу** ви́трощити (ви́кришити, ви́ламати, ви́ломити) ши́бу (ши́бку).

ВЫ́ТРЫВАЦЬ *док.* **1.** ви́терпіти, ви́тримати, ви́держати *(кого-що)*; **в. боль** ви́терпіти (ви́тримати, ви́держати) біль; **2.** сте́рпіти, стри́матися, стри́мати собе́, зде́ржатися, здержати собе́; *(від дії — ще)* уде́ржатися; *(зупинитися — ще)* упини́тися, упини́ти собе́; **не ~ваў і ўмяша́ўся ў размо́ву** не сте́рпів (стри́мався, стри́мав собе́, здержався, здержав себе́) і втру́тився в розмо́ву.

ВЫТРЭ́СВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ТРАСЦІ** *док.* **1.** *(трясучи, висипати що-небудь)* витру́шувати, ви́трусити, *(багато, усе)* повитру́шувати; витряса́ти, ви́трясти; **в. што-не́будзь з мяшка́** ви́трусити (ви́трясти) що-небудь з мішка́; **в. гро́шы з кішэ́ні** ви́трусити гро́ші з кише́ні; **2.** *(трясучи, очистити від чого-небудь)* витру́шувати, ви́трусити, *(багато)* повитру́шувати; **в. дыва́н** ви́трусити ки́лим; ◊ **в. душу́** ви́трясти (ви́трусити) ду́шу.

ВЫТЫЛІ́НГВАЦЬ *і* **ВЫТЫЛІ́НГАВАЦЬ** *недок. розм.* наспі́вувати; *(під ніс — звичайно)* мугика́ти, *(розм.)* тринди́кати, курни́кати, *(обл.)* курги́кати; награвати.

ВЫ́ТЫНКАВАНЫ ви́штукатурений, тинько́ваний, ви́тинькуваний. — *Див. ще* **вытынко́ўваць.**

ВЫТЫНКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* виштукату́рюватися, витинько́вуватися, тинькува́тися.

ВЫТЫНКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ТЫНКАВАЦЬ** *док.* виштукату́рювати, ви́штукатурити, витинько́вувати, тинькува́ти, ви́тинькувати.

ВЫТЫРКА́ЦЦА, **ВЫ́ТЫРКНУЦЦА** *див.* **вытарка́цца.**

ВЫ́ТЫРКЛЫ *див.* **вы́тарклы.**

ВЫ́ТЫРКНУЦЬ *див.* **вытарка́ць.**

ВЫТЫХА́ЦЦА *недок. (втрачати запах, міцність)* видиха́тися.

ВЫ́ТЫЧКАВАНЫ *геод.* ви́тичений, ви́вішений, провíшений. — *Див. ще* **вытычко́ўваць.**

ВЫТЫЧКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ТЫЧКАВАЦЬ** *док. геод.* вити́чувати, ви́тичити; провíшувати, прові́сити, виві́шувати, ви́вішити.

ВЫТЫЧКО́ЎВАННЕ *с. геод.* вити́чування, прові́шування, виві́шування.

ВЫХАВА́ЛЬНІК *і (рідше)* **ВЫХАВА́ЦЕЛЬ** *ч.* вихова́тель.

ВЫХАВА́ЛЬНІЦА *і (рідше)* **ВЫХАВА́ЦЕЛЬКА** *ж.* вихова́телька.

ВЫХАВА́ЎЧЫ виховни́й, вихова́льний; *(рідше)* вихова́вчий; **~чая рабо́та** виховна́ (вихова́льна) робо́та.

ВЫХА́ЙВАННЕ *с.* **1.** *(дія)* очи́щення, обчи́щення, *(незак. д. — ще)* очища́ння, очи́щування, обчища́ння; ви́чищення, *(незак. д. — ще)* вичища́ння; очи́щення, перечи́щення, *(незак. д. — ще)* очища́ння, перечища́ння; **2.** *(стан)* очи́щення.

ВЫХА́ЙВАЦЬ *недок.* **1.** очища́ти, *(рідше)* очи́щувати, обчища́ти, вичища́ти; **2.** *(звільняти від домішок)* очища́ти, перечища́ти; **3.** *(знімати оболонку)* обчища́ти; *(від шкаралупи тощо — ще)* оббира́ти. — *Пор.* **вы́хаяць.**

ВЫ́ХАЯНЫ **1.** *(той, що одужав за допомогою чиїхось турбот)* ви́ходжений; **2.** очи́щений, обчи́щений; ви́чищений; **3.** очи́щений, перечи́щений; **4.** обчи́щений, обі́браний. — *Див. ще* **вы́хаяць.**

ВЫ́ХАЯЦЬ *док.* **1.** *(домогтися одужання)* ви́ходити, відходи́ти, *(розм. рідко)* відхя́яти, відхаю́чити; **2.** очи́стити, *(багато, усе)* поочища́ти; обчи́стити, *(багато, усе)* пообчища́ти; ви́чистити, *(багато, усе)* повичища́ти; *(звільнити від домішок)* очи́стити, перечи́стити, *(багато, усе)* поперечища́ти; **3.** *(зняти оболонку)* обчи́стити, *(багато, усе)* пообчища́ти; *(від шкаралупи тощо — ще)* обібра́ти, *(багато, усе)* пооббира́ти. — *Пор.* **выха́йваць.**

ВЫХВА́ЛЬНА *прислівн.* хвалькува́то, хвальковито, хвастови́то, хвастли́во.

ВЫХВА́ЛЬНЫ хвалькува́тий, хвальковитий, хвастови́тий, хвастли́вий.

ВЫХВА́ЛЬСТВА *с.* хвалькува́тість *ж.*, хвальковитість *ж.*, хвастови́тість *ж.*, хвастли́вість *ж.*

ВЫХВАЛЯ́КА *ч. і ж. розм. (про чоловіка)* хвалько́ *ч.*, хвасту́н *ч.*, хваст *ч.*; *(про жінку)* хвасту́ха *ж.*, хвалько́ *ж.*

ВЫХВАЛЯ́ННЕ *с.* хва́стання; хва́стощі, *(розм.)* похвальба́ *ж.*, хвальба́ *ж.*; похваля́ння, вихваля́ння, хвалькува́тість *ж.*, хвальковитість *ж.*

ВЫХВАЛЯ́ЦЦА *недок. розм.* **1.** вихваля́тися, вихва́люватися; хва́стати, хва́статися, хвали́тися; *(розм.)* похваля́тися; *(з погрозою)* нахваля́тися; **2.** *пас.* вихваля́тися, вихва́люватися, розхва́люватися.

ВЫ́ХВАРАЦЬ *док. розм.* відхворі́ти, відслабува́ти; ◊ **каб ты ~раў!** щоб тобі бо́ком ви́лізло!

ВЫ́ХВАСТАНЫ *розм. (вибитий, відлупцьований)* ви́поротий, ви́січений, відхльо́станий, відшма́ганий, відстьо́баний, пошма́ганий, ви́батожений, відбато́жений. — *Див. ще* **вы́хвастаць.**

ВЫ́ХВАСТАЦЬ *док. розм.* ви́сікти, відшмага́ти; *(розм.)* ви́пороти, ви́парити, відпа́рити, ви́шпарити; поби́ти, пошмага́ти, обшмага́ти; ви́хльостати; відстьоба́ти; *(розм.)* відчухра́ти, відшмарува́ти; *(батогом розм. — ще)* ви́батожити, відбато́жити.

ВЫХО́ДЗІЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* вихо́дити, *(про багатьох)* повихо́дити; **2.** *безос.* вихо́дити; **3.** *(відштовхуватися від якоїсь думки тощо)* вихо́дити; **в. з меркава́ння** вихо́дити з припу́щення; **4.** *(бути оберненим у напрямку*

до чого-небудь) вихо́дити; диви́тися; **во́кны ~дзяць у сад** ві́кна вихо́дять (ди́вляться) у сад; **5.** *у знач. вст. сл.* вихо́дить, о́тже, *(розм.)* ото́ж; **ду́мка гэ́та, в., не но́вая** ду́мка ця, вихо́дить (о́тже, ото́ж), не нова́; ◊ **з галавы́ (па́мяці, ду́мак) не в.** з голови́ (з ду́мки, з думо́к, з ми́слі) не вихо́дити (не йти); **в. за ме́жы (за ра́мкі)** вихо́дити з ра́мок (за ра́мки, за ме́жі), переступи́ти ме́жі.

ВЫХО́ДНАЯ *імен. (документ, папір, надісланий з установи) канц.* вихідни́й; **в. папе́ра** вихідни́й папі́р.

ВЫХО́ДНЫ 1. *канц. (документ, папір, надісланий з установи)* вихідни́й; **в. журна́л** вихідни́й журна́л; **2.** *прикм. у різн. знач.* вихідни́й; **~ныя дзве́ры** вихідні две́рі; **в. касцю́м** вихідни́й (святко́вий) костю́м; **в. дзень** вихідни́й день; **ён сёння в.** він сього́дні вихідни́й; *у знач. імен.* вихідни́й; **за́ўтра в.** за́втра вихідни́й; **~ная дапамо́га** вихідна́ допомо́га; **в. ро́ля** вихідна́ ро́ль; **~ныя да́ныя** вихідні да́ні (відо́мості).

ВЫЦВЕРАЖА́ЛЬНЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) протвере́жує (витвере́жує); **2.** *у знач. прикм.* протверезни́й, витверезни́й. — *Див. ще* **выцвеража́ць**.

ВЫ́ЦВЕРАЖАНЫ *прям., перен.* протвере́жений, ви́тверезений, отверезі́лий. — *Див. ще* **выцвеража́ць**.

ВЫЦВЕРАЖА́ЦЦА *і* **ВЫЦВЯРЭ́ЖВАЦЦА** *недок. звор., пас. прям., перен.* протвере́жуватися, витвере́жуватися, тверезі́ти, тверезі́шати, тверези́тися.

ВЫЦВЕРАЖА́ЦЬ *і* **ВЫЦВЯРЭ́ЖВАЦЬ** *недок.*, **ВЫ́ЦВЕРАЗІЦЬ** *док. прям., перен.* протвере́жувати, протверези́ти, витвере́жувати, ви́тверезити, тверези́ти, отвере́зити.

ВЫЦВЯРЭ́ЖВАЦЦА *див.* **выцвеража́цца**.

ВЫЦВЯРЭ́ЖВАЦЬ *див.* **выцвеража́ць**.

ВЫ́ЦЕЛІЦЦА *док.* отели́тися.

ВЫ́ЦЕПЛЕНЫ *розм. (нагрітий вогнем)* ви́топлений, ви́палений. — *Див. ще* **вы́цепліцца**.

ВЫ́ЦЕПЛІЦЦА *док. розм. (нагрітися від вогню; про піч, грубу тощо)* ви́топитися, ви́палитися.

ВЫ́ЦЕПЛІЦЬ *док. розм. (нагріти приміщення топленням)* ви́топити, *(багато, усе)* повито́плювати, напали́ти, *(багато, усе)* понапа́лювати.

ВЫ́ЦЕРАБ, -бу *ч.* **1.** *(дія)* ви́руб, ви́рубка *ж.*, *(незак. д. — звичайно)* виру́бування *с.*; зруб, зруба́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* зру́бування *с.*; по́руб; **2.** *розм. (вирубане місце)* зруб, пору́бка *ж.*, *(розм.)* по́руб.

ВЫ́ЦЕРАБІЦЦА *док.* **1.** *(крізь щось, пробиваючи собі дорогу)* проби́тися, *(про багатьох, про всіх)* попробива́тися; *(розм.)* проде́ртися, продра́тися, *(про багатьох, про всіх)* попродира́тися; **в. з гушчару́** проби́тися (проде́ртися, продра́тися) з ха́щів (гуща́вини); **2.** *перен.* ви́борсатися, ви́плутатися, ви́мотатися; **в. з даўго́ў** ви́борсатися (ви́плутатися, ви́мотатися) з боргі́в. — *Пор.* **выцярэ́бліваццa**.

ВЫ́ЦЕРАБІЦЬ *див.* **выцярэ́бліваць**.

ВЫ́ЦЕРАБЛЕНЫ 1. ви́рубаний; зру́баний; пору́баний; **2.** *с.-г.* ви́браний. — *Див. ще* **выцярэ́бліваць 1, 2.**

ВЫ́ЦЕРУСІЦЦА *див.* **выцяру́шваццa**.

ВЫ́ЦЕРУСІЦЬ *див.* **выцяру́шваць**.

ВЫ́ЦЕРУШАНЫ *розм.* ви́трушений, ви́сипаний. — *Див. ще* **выцяру́шваць.**

ВЫ́ЦЕРУШЫЦЦА *див.* **выцяру́шваццa.**

ВЫ́ЦЕРУШЫЦЬ *див.* **выцяру́шваць.**

ВЫ́ЦЕЧЫ *док.* ви́текти.

ВЫЦЁХКВАЦЬ *недок. розм. (клацаючи, створювати звуки)* виля́скувати, викла́цувати; *(про солов'я)* вить́охкувати.

ВЫЦІКО́ЎВАННЕ *с. розм.* висте́жування, вислі́джування, підстеріга́ння, чатува́ння, чига́ння; пристеріга́ння, вистеріга́ння.

ВЫЦІКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЦІКАВАЦЬ** *док. розм.* висте́жувати, ви́стежити, вислі́джувати, ви́слідити; видивля́тися, ви́дивитися; підстеріга́ти, підстерегти́; чатува́ти *(на кого-що, рідше — кого-що)*, чига́ти *(на кого-що)*; *(розм.)* пристеріга́ти, пристерегти́, вистеріга́ти, ви́стерегти *(кого-що)*, *(недок. розм.)* сочи́ти *(за ким)*.

ВЫЦКО́ЎВАЦЦА *недок. пас. мисл.* вигання́тися.

ВЫЦКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЦКАВАЦЬ** *док. мисл.* виганя́ти, ви́гнати.

ВЫЦЯРУ́ШВАННЕ *с. розм.* витру́шування, висипа́ння.

ВЫЦЯРУ́ШВАЦЦА *недок. звор., пас. розм.*, **ВЫ́ЦЕРУШЫЦЦА** *док. розм. і* **ВЫ́ЦЕРУСІЦЦА** *док. обл. (про що-небудь дрібне)* витру́шуватися, ви́труситися, *(про багатьох, про всіх)* повитру́шуватися; витряса́тися, ви́трястися; си́патися, висипа́тися, ви́сипатися, *(про багатьох, про всіх)* повисипа́тися.

ВЫЦЯРУ́ШВАЦЬ *недок. розм.*, **ВЫ́ЦЕРУШЫЦЬ** *док. розм. і* **ВЫ́ЦЕРУСІЦЬ** *док. обл. (про що-небудь дрібне)* витру́шувати, ви́трусити, *(багато, усе)* повитру́шувати; витряса́ти, ви́трясти; си́пати, висипа́ти, ви́сипати, *(багато, усе)* повисипа́ти; **в. тыту́нь з кісе́та** ви́трусити (ви́трясти) тютю́н з гамана́ (кисе́та, капшука́).

ВЫЦЯРЭ́БЛІВАЦЦА *недок. пас.* виру́буватися, вируба́тися; зру́буватися; бра́тися, вибира́тися; умина́тися, трощи́тися, убира́тися. — *Пор.* **вы́церабіцца**.

ВЫЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЦЕРАБІЦЬ** *док.* **1.** виру́бувати, вируба́ти, ви́рубати, *(багато, усе)* повиру́бувати; зру́бувати, зруба́ти, *(багато, усе)* позру́бувати; *(знищити рукою)* поруба́ти, посі́кти; **2.** *с.-г.* вибира́ти, ви́брати, *(багато, усе)* повибира́ти; **~біць усе́ кано́плі** ви́брати всі коно́плі; **3.** *розм. (з'їдати)* умина́ти, ум'я́ти; трощи́ти, строщи́ти, *(багато, усе)* потрощи́ти; укла́сти; **~біць мі́ску капу́сты** ум'я́ти (строщи́ти, укла́сти) ми́ску капу́сти (*неточно* — капусняку́).

ВЫ́ЦЯТЫ уда́рений, заби́тий. — *Див. ще* **вы́цяць**.

ВЫ́ЦЯЦЦА *док.* уда́ритися, заби́тися; **балю́ча в. галаво́й** бо́ляче вда́ритися (заби́тися) голово́ю.

ВЫ́ЦЯЦЬ *док.* уда́рити; *(унаслідок удару ушкодити яку-небудь частину тіла)* заби́ти; **в. саба́ку** уда́рити соба́ку (пса); **в. нагу́** уда́рити (заби́ти) но́гу.

ВЫЧВАРА́ЦЬ *і* **ВЫЧМУРА́ЦЬ** *обл. недок.*, **ВЫ́ЧВАРЫЦЬ** *док. прост. (розм.)* витворя́ти, витво́рювати, ви́творити; ко́їти, ско́їти;

(недок. розм.) виробля́ти, виро́блювати, виті-ва́ти; пустува́ти; викида́ти ко́ники.

ВЫ́ЧВАРНА *прислівн.* вига́дливо; примхли́во, химе́рно; пишномо́вно; чудерна́цьки.

ВЫ́ЧВАРНАСЦЬ *ж.* вига́дливість, примхли́вість, химе́рність; пишномо́вність; витіюва́тість.

ВЫ́ЧВАРНЫ 1. вига́дливий, примхли́вий, химе́рний; пишномо́вний; витіюва́тий; чудерна́цький; **2.** *(негарний, огидний)* потво́рний; *(обл.)* почва́рний, почва́рливий.

ВЫ́ЧВАРЫ *мн. прям., перен. розм.* **1.** *(узори, прикраси) заст.* викрута́си; *(дрібнички — розм.)* витребе́ньки; **2.** *розм.* ви́гадки, ви́тівки; при́мхи, химе́ри, викрута́си.

ВЫЧМУРА́ЦЬ *див.* **вычвара́ць**.

ВЫЧЭ́СВАННЕ[1] *с.* **1.** *(гребенем)* ви́чіска *ж.*, ви́чіс *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* вичі́сування; **2.** *(при обробці чесанням)* ви́чіска *ж.*, ви́чіс *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* вичі́сування; прочі́с *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* прочі́сування.

ВЫЧЭ́СВАННЕ[2] *с. тесл.* виті́сування.

ВЫЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок.* **1.** *(гребенем)* вичі́суватися; **2.** *(при обробці чесанням)* вичі́суватися, прочі́суватися; **3.** *пас.* вичі́суватися, прочі́суватися.

ВЫЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. звор., пас. тесл.* виті́суватися.

ВЫЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.* **1.** *(гребенем)* вичі́сувати; **2.** *(обробляти чесанням)* вичі́сувати, прочі́сувати.

ВЫЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок. тесл.* виті́сувати.

ВЫ́ШАЙ *див.* **вышэ́й**.

ВЫ́ШАРАВАНЫ *(ретельно витертий, вимитий чим-небудь)* ви́шаруваний, ви́шкрябаний; ви́тертий, нате́ртий до бли́ску.

ВЫШАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШАРАВАЦЬ** *док.* *(витирати, вимивати, вичищати що-небудь)* вишаро́вувати, ви́шарувати; вишкріба́ти, ви́шкребти, *(багато, усе)* повишкріба́ти; вискріба́ти, ви́скребти, *(багато, усе)* повискріба́ти; вишкря́бувати, вишкряба́ти, *(багато, усе)* повишкря́бувати; витира́ти, ви́терти, натира́ти, нате́рти до бли́ску; **~вaць падло́гу** ви́шарувати (ви́шкребти, ви́скребти, нате́рти до бли́ску) підло́гу; **~вaць кастру́лю** ви́шарувати (ви́шкребти, ви́скребти) кастру́лю; **в. самава́р** ви́шарувати (нате́рти до бли́ску) само́вар (самова́ра).

ВЫ́ШАСТАЦЬ *док. розм.* ви́дути; *(розм.)* ви́дмухати, ви́дмухнути; **ве́цер ~таў ха́ту** ві́тер ви́дув ха́ту.

ВЫ́ШКІ, -шак *тільки мн.* гори́ще *с.*; сінни́к *ч.* *(над хлівом або стайнею).*

ВЫ́ШМАРАВАНЫ *розм. (натертий пастою, маззю тощо)* ви́шмаруваний, нате́ртий, нама́заний, нама́щений, пома́щений; пошмаро́ваний, наяло́жений. — *Див. ще* **вышмаро́ўваць.**

ВЫ́ШМАРГАНЫ 1. *розм.* ви́смиканий, повисми́куваний; **2.** обшмо́рганий, поша́рпаний, потрі́паний; обтрі́паний, обша́рпаний, обстрі́паний. — *Див. ще* **вышмаргаць**.

ВЫ́ШМАРГАЦЬ *док.* **1.** *розм.* ви́смикати, ви́смикнути, *(багато, усе)* повисми́кувати, повисмика́ти; **в. ні́ткі з ткані́ны** ви́смикати нитки́ з ткани́ни; **2.** обшморга́ти, поша́рпати, потріпа́ти, обтріпа́ти, *(багато, усе)* пообтрі́пувати; обша́рпати, *(багато, усе)* пообша́рпувати; обстрі́пати; **в. шнур** обшморга́ти (поша́рпати, обтріпа́ти) шнур.

ВЫ́ШМАРГНУТЫ ви́смикнутий; ви́рваний; ви́тягнутий, ви́тягнений. — *Див. ще* **вышмаргнуць**.

ВЫ́ШМАРГНУЦЦА *док.* ви́смикатися, ви́смикнутися, *(про багато, про все)* повисми́куватися, повисмика́тися; ви́тягтися, ви́тягнутися, *(про багато, про все)* повитяга́тися, повитя́гуватися.

ВЫ́ШМАРГНУЦЬ *док.* ви́смикнути, ви́рвати, ви́тягнути.

ВЫШМАРО́ЎВАННЕ *с.* натира́ння, *(розм.)* натертя́; нама́щування, нама́зування; зма́зування, ма́зання, масті́ння, ма́щення, зма́щування, зма́щення.

ВЫШМАРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* натира́тися; нама́зуватися, нама́щуватися, нашмаро́вуватися; зма́зуватися, ма́затися, масти́тися, зма́щуватися; зма́зуватися.

ВЫШМАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШМАРАВАЦЬ** *док. (пастою, маззю тощо)* натира́ти, нате́рти, *(багато, усе)* понатира́ти; нама́зувати, нама́зати, *(багато, усе)* понама́зувати; нама́щувати, намасти́ти, *(багато, усе)* понама́щувати; *(док.)* помасти́ти; нашмаро́вувати нашмарува́ти; зма́зувати, зма́зати, ма́зати, пома́зати, масти́ти, помасти́ти, зма́щувати, змасти́ти; *(мазутом і дьогтем тощо)* шмарува́ти, ви́шмарувати.

ВЫШМУ́ЛЬВАННЕ *с. розм.* **1.** витира́ння; **2.** натира́ння, стира́ння.

ВЫШМУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́ШМУЛЯЦЦА** *док. розм.* **1.** витира́тися, ви́тертися; **штаны́ ~ляліся** штани́ ви́терлися; **2.** *(про шкіру)* натира́тися, нате́ртися; стира́тися, сте́ртися, *(про багато)* постира́тися.

ВЫШМУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШМУЛЯЦЬ** *док. розм.* **1.** витира́ти, ви́терти, *(багато, усе)* повитира́ти; **~ляць штаны́ на кале́нях** ви́терти штани́ на колі́нах; **2.** *(про шкіру)* натира́ти, нате́рти, стира́ти, сте́рти; **~ляць хамуто́м шы́ю** нате́рти, (сте́рти) хомуто́м ши́ю.

ВЫШНА́РВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШНАРЫЦЬ** *док. розм. у різн. знач.* ни́шпорити, ви́нишпорити, обни́шпорювати, обни́шпорити; вишу́кувати, ви́шукати.

ВЫШПА́РВАННЕ *с. розм.* **1.** вишпу́рювання, викида́ння; **2.** викре́слювання, викида́ння.

ВЫШПА́РВАЦЦА *недок. пас.* вишпу́рюватися, викида́тися, викре́слюватися.

ВЫШПА́РВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШПАРЫЦЬ** *док. розм.* **1.** *(розм.)* вишпу́рювати, ви́шпурити; викида́ти, ви́кинути; **2.** викре́слювати, ви́креслити, *(багато, усе)* повикре́слювати; викида́ти, ви́кинути; **~рыць про́звішча са спі́са** ви́креслити (ви́кинути) прі́звища зі спи́ску.

ВЫ́ШТАБНАВАНЫ *і* **ВЫ́ШТАПАВАНЫ** *(прошитий спеціальним швом)* ви́строчений, ви́стьобаний, проши́тий. — *Див. ще* **выштабно́ўваць**.

ВЫШТАБНО́ЎВАННЕ *с. (дія)* вистро́чування,

вистьо́бування, прошиття́, *(незак. д. — звичайно)* прошива́ння.

ВЫШТАБНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* вистро́чуватися, вистьо́буватися, прошива́тися.

ВЫШТАБНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШТАБНАВАЦЬ** *і* **ВЫ́ШТАПАВАЦЬ** *док. (прошивати спеціальним швом)* вистро́чувати, ви́строчити, вистьо́бувати, ви́стьобати, *(док.)* постьоба́ти; прошива́ти, проши́ти.

ВЫ́ШТАПАВАНЫ *див.* **вы́штабнаваны**.

ВЫ́ШТАПАВАЦЬ *див.* **выштабно́ўваць**.

ВЫ́ШТУКАВАНЫ *розм.* **1.** ви́гаданий, ви́думаний; змайстро́ваний; ви́найдений, ви́мудрований, змудро́ваний; химе́рний, вига́дливий; **2.** *(економно зроблений тощо)* ви́гаданий, ви́кроєний, ви́граний. — *Див. ще* **выштуко́ўваць**.

ВЫШТУКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* **1.** вига́дуватися, виду́муватися, майструва́тися; винахо́дитися, вимудро́вуватися; **2.** вига́дуватися, викро́юватися, вигрива́тися.

ВЫШТУКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШТУКАВАЦЬ** *док. розм.* **1.** вига́дувати, ви́гадати, *(багато)* повига́дувати; виду́мувати, ви́думати, *(рідше)* вимудро́вувати, ви́мудрувати, *(док.)* змудрува́ти; майструва́ти, змайструва́ти; винахо́дити, ви́найти; **2.** *(заощаджувати на чому-небудь, скорочувати видатки, час тощо)* вига́дувати, ви́гадати, викро́ювати, ви́кроїти, вигрива́ти, ви́грати.

ВЫ́ШТУРХАНЫ ви́штовханий, *(розм.)* ви́пханий.

ВЫ́ШТУРХАЦЬ *див.* **выштурхо́ўваць**.

ВЫШТУ́РХВАННЕ *і* **ВЫШТУРХО́ЎВАННЕ** *с.* виштóвхування, *(розм.)* випиха́ння, виштýрхування.

ВЫШТУ́РХВАЦЦА *і* **ВЫШТУРХО́ЎВАЦЦА** *недок. пас.* виштóвхуватися, *(розм.)* випиха́тися.

ВЫШТУ́РХВАЦЬ *і* **ВЫШТУРХО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **ВЫ́ШТУРХАЦЬ** *і* **ВЫ́ШТУРХНУЦЬ** *док.* виштóвхувати, ви́штовхати, *(розм.)* випиха́ти, ви́пхати *і* ви́пхнути; виштýрхувати, ви́штурхати.

ВЫ́ШТУРХАНЫ ви́штовхнутий, *(розм.)* ви́пхнутий. — *Див. ще* **выштýрхваць**.

ВЫ́ШТУРХНУЦЬ *див.* **выштýрхваць**.

ВЫ́ШТЫРЫЦЬ *док. прост.* ви́гнати, ви́турити.

ВЫ́ШУК, -ку *ч. юр.* рóзшук; **крыміна́льны в.** ка́рний рóзшук.

ВЫШУКА́ЛЬНІК *ч.* дослі́дник; *(корисних копалин)* розві́дувач.

ВЫШУКА́ЛЬНІЦА *ж.* дослі́дниця; *(корисних копалин)* розві́дувачка.

ВЫШУКА́ЛЬНЫ **1.** *(пов'язаний з дослідами)* дóслідний; **2.** *(пов'язаний з геологічною розвідкою тощо)* розві́дувальний.

ВЫШУКА́ННЕ *с.* **1.** *(дослідження, пов'язане з пошуками)* дослі́дження, дóслід *ч.*; **2.** *(геологічні пошуки)* розві́дування, рóзвідка *ж.*

ВЫШУКНЫ́ *у різн. знач.* розшукни́й; *(істор.)* **~ная палі́цыя** розшукна́ полі́ція; **в. саба́ка** собака-шука́ч.

ВЫШУКО́ВЫ *юр.* **1.** *(пов'язаний з розшуком)* розшукóвий; **2.** *(пов'язаний зі слідством)* слі́дчий.

ВЫ́ШУНУЦЬ *док. прост. (вийти, вибігти у великій кількості)* ри́нути, суну́ти.

ВЫ́ШЧАЛАЧАНЫ *хім.* ви́лужений.

ВЫШЧАЛО́ЧВАЦЦА *недок.*, **ВЫ́ШЧАЛАЧЫЦЦА** *док. звор., пас. хім.* вилугóвуватися, ви́лужитися.

ВЫШЧАЛО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШЧАЛАЧЫЦЬ** *док. хім.* вилугóвувати, ви́лужити.

ВЫ́ШЧАР, -ру *ч.* оска́л, ви́щир.

ВЫШЧАРА́ННЕ *і* **ВЫШЧЭ́РВАННЕ** *с.* оска́л *ч.*, ви́щир *ч.*

ВЫ́ШЧАРАНЫ **1.** ви́скалений, ви́щирений, ощи́рений; *(розм.)* ви́шкірений, ошкі́рений, *(рідко)* оскі́рений; **2.** роззя́влений, розкри́тий *(рот)*.

ВЫШЧАРА́ЦЦА *і* **ВЫШЧЭ́РВАЦЦА** *недок. розм. (усміхатися, показуючи зуби; розізлившись, показати зуби; зло крикнути на кого-небудь)* шкі́ритися, ска́литися, *(рідше)* вискаля́тися, вищиря́тися, ощиря́тися, ска́лити зуби; *(розм.)* вишкіря́тися, вишкі́рюватися, ошкіря́тися, *(рідко)* оскіря́тися, оскі́рюватися.

ВЫШЧАРА́ЦЬ *і* **ВЫШЧЭ́РВАЦЬ** *недок.*, **ВЫ́ШЧАРЫЦЬ** *док.* **1.** ска́лити, виска́лювати, *(рідше)* вискаля́ти, ви́скалити; вищиря́ти, ви́щирити, ощиря́ти, ощи́рити; *(розм.)* вишкіря́ти, вишкі́рювати, ви́шкірити, ошкіря́ти, ошкі́рити, *(рідко)* оскіря́ти, оскі́рювати, оскі́рити; **2.** роззявля́ти рот (рóта), роззя́вити рот (рóта).

ВЫ́ШЧАРКА *ч. і ж. розм.* зубоска́л *ч.*, скалозу́б *ч.*, зубоска́лка *ж.*

ВЫШЧО́ЎКВАЦЬ *недок. розм. (клацаючи, створювати звуки)* виля́скувати; *(розм.)* викла́цувати; *(про солов'я)* витьо́хкувати.

ВЫ́ШЧЫКАНЫ *розм.* ви́щипаний; *(про волосся, пір'я, траву тощо)* ви́скубаний, ви́скублений, поску́баний, поску́блений. — *Див. ще* **вышчы́кваць**.

ВЫШЧЫ́КВАННЕ *с. розм.* вищи́пування; *(про волосся, пір'я, траву тощо)* виску́бування.

ВЫШЧЫ́КВАЦЦА *недок. пас. розм.* вищи́пуватися; *(про волосся, пір'я, траву тощо)* виску́буватися.

ВЫШЧЫ́КВАЦЬ *недок.*, **ВЫ́ШЧЫКАЦЬ** *док. розм.* вищи́пувати, ви́щипати, *(багато, усе)* повищи́пувати; *(про волосся, пір'я, траву тощо)* виску́бувати, ви́скубати, ви́скубти; *(багато, усе)* повиску́бувати, поску́бти, *(рідко)* повискуба́ти, поскуба́ти.

ВЫ́ШЧЫКНУЦЬ *док. розм.* ви́щипнути.

ВЫШЧЭ́РВАЦЬ *див.* **вышчара́ць**.

ВЫШЫ́ННІК *ч. спец.* висо́тник.

ВЫШЫ́ННЫ *у різн. знач.* висо́тний; **в. будынак** висо́тна будівля; **в. палёт** висо́тний полі́т.

ВЫШЫНЯ́ *ж.* **1.** височина́, висота́; височі́нь, *(рідко)* висо́кість; **насып пяціметро́вай ~ні** на́сип п'ятиметро́вої висоти́ (височини́, заввишки п'ять ме́трів); **2.** *(простір, розміщений високо над землею)* висота́, височина́, висо́кість; **заняць ~ню** *військ.* зайня́ти висоту́ (височину́); **3.** *(тиску, звука, голосу тощо)* висота́; **4.** *мат., астр.* висота́; **в. трапе́цыі** висота́

трапе́ції; ◊ **быць на ~ні** бу́ти на висоті (височині́); **з ~ні птушы́нана палёту** з висоти́ пташи́ного польо́ту (льо́ту); **узня́ць на нале́жную ~ню** підня́ти *(перен. — звичайно:* піднести́) на нале́жну висоту́ (височину́).

ВЫШЫНЯМЕ́Р *ч. геод.* висотомі́р.

ВЫШЭ́Й *і* **ВЫ́ШАЙ** *прислівн. вищ. ст.* ви́ще; **со́нца ўзняло́ся в.** со́нце підняло́ся ви́ще; **паве́сіць карці́ну в.** повісити карти́ну ви́ще; **2.** *прислівн.* ви́ще; **як упаміна́лася в.** як зга́дувалося ви́ще; **3.** *у знач. прийм.* ви́ще, по́над; **тэмперату́ра в. нуля́** температу́ра ви́ще нуля́; **пады́май в!** підніма́й ви́ще!

ВЫШЭЙАДЗНА́ЧАНЫ зазна́чений ви́ще, вищезазна́чений, зга́даний ви́ще, вищезга́даний.

ВЫШЭЙАПІ́САНЫ опи́саний ви́ще, вищеопи́саний.

ВЫШЭЙЗГАДА́НЫ зга́даний ви́ще, вищезга́даний.

ВЫШЭЙНАЗВА́НЫ на́званий ви́ще, вищена́званий; вищепойменований.

ВЫШЭЙПАДА́ДЗЕНЫ ви́кладений ви́ще, вищеви́кладений.

ВЫШЭЙПАМЯНЁНЫ зга́даний ви́ще, вищезга́даний.

ВЫШЭЙПЕРАЛІ́ЧАНЫ перелі́чений ви́ще, перерахо́ваний ви́ще.

ВЫШЭЙПРЫВЕ́ДЗЕНЫ наве́дений ви́ще, вищенаве́дений, по́даний ви́ще, вищепо́даний.

ВЫШЭ́ЙШЫ *прикм.* **1.** *вищ. ст.* ви́щий; **2.:** **~шая ступе́нь** *грам.* ви́щий сту́пінь; **3.** *в інших знач.* ви́щий; **в. о́рган дзяржа́ўнай ула́ды** ви́щий о́рган держа́вної вла́ди; **~шая шко́ла** ви́ща шко́ла; **~шая адука́цыя** ви́ща осві́та; **~шыя расліны** ви́щі росли́ни; **в. жывёльны свет** ви́щий твари́нний світ; **в. пілата́ж** ви́щий пілота́ж.

ВЫЯ́ВА *ж. (те, що зображене: художнє — загальне поняття)* зобра́ження *с.*; **в. во́іна** зобра́ження во́їна (воя́ка).

ВЫЯЎЛЕ́НЧАСЦЬ *ж.* зобража́льність; о́бразність. — *Див. ще* **выяўле́нчы**.

ВЫЯЎЛЕ́НЧЫ зобража́льний, зобра́жувальний; *(відтворюваний у художніх образах)* образотво́рчий; **~чае маста́цтва** образотво́рче мисте́цтво.

ВЫЯЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ВЫЯВІЦЦА** *док.* **1.** виявля́тися, ви́явитися; відкрива́тися, відкри́тися; розкрива́тися, розкри́тися, проявля́тися, прояви́тися; вимальо́вуватися, ви́малюватися, окре́слюватися, окре́слитися; викрива́тися, ви́критися; **~віўся та́лент** ви́явився (відкри́вся, розкри́вся, прояви́вся, ви́малювався, окре́слився) тала́нт; **у гэ́тай карці́не ~вілася заду́ма мастака́** у цій карти́ні прояви́вся (ви́разився) за́дум (за́мисел) худо́жника (ма́ляра́, митця́, *рідше* мистця́); **~віліся недахо́пы ў рабо́це** ви́явилися (розкри́лися, ви́крилися) хи́би (недо́ліки) в робо́ті; **~ віла-ся нястача гро́шай** ви́явилася неста́ча (недоста́ча, брак) гро́шей; **~вілася, што гэ́та не так** ви́явилося, що це не так; **2.** *безос. у сполученні зі сполучником* **што** *(стати очевидним)* виявля́тися, ви́явитися; вихо́дити, ви́йти; **~вілася, што я вінава́ты, а не ты** ви́явилося (ви́йшло), що я ви́нен (ви́нний), а не ти; **3.** *розм.* випи́суватися, ви́писатися; **в. з дамаво́й кні́гі** ви́писатися з домово́ї кни́ги.

ВЫЯЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́ЯВІЦЬ** *док.* **1.** виявля́ти, ви́явити; знахо́дити, знайти́, *(багато, багатьох, усе, усіх)* познахо́дити; відкрива́ти, відкри́ти; розкрива́ти, розкри́ти; **~віць та́лент** ви́явити (знайти́, відкри́ти) тала́нт; **~віць сябе́ зна́ўцам чаго́-не́будзь** ви́явити (прояви́ти) себе́ знавце́м чого́-не́будь; **~віць любо́ў да каго́-, чаго́-не́будзь** ви́явити (прояви́ти, ви́словити, ви́разити) любо́в до ко́го-, чо́го-не́будь; **2.** *(незаперечно доводити)* устано́влювати, *(розм.)* установля́ти, установи́ти; *(розкривати зміст поняття)* визнача́ти, ви́значити, розкрива́ти, розкри́ти; **~віць факт (і́сціну)** установи́ти (ви́явити) факт (і́стину); **~віць су́тнасць з'я́вы** ви́явити (ви́значити, розкри́ти) суть (су́тність) я́вища; **3.** *(розкривати хиби, доводити провину)* виявля́ти, ви́явити; розкрива́ти, розкри́ти; викрива́ти, ви́крити; пока́зувати, показа́ти; **4.** *розм.* випи́сувати, ви́писати; **~віць кватара́нта** ви́писати квартира́нта.

ВЫЯ́ЎНА *прислівн. розм.* **1.** я́вно, неприхо́вано, безпере́чно, беззапере́чно; **2.** вира́зно, вислів́исто, вимо́вно.

ВЫЯ́ЎНАСЦЬ *ж. розм.* **1.** я́вність, неприхо́ваність, безпере́чність, безсупере́чність, беззапере́чність; **2.** вира́зність, вислі́ви́стість, вимо́вність.

ВЫЯ́ЎНЫ *розм.* **1.** я́вний, неприхо́ваний, безпере́чний, безсупере́чний, беззапере́чний; **2.** вира́зний, вислі́ви́стий, вимо́вний.

ВЭ́ДЗГАННЕ *с. прост.* забру́днення, *(незак. д. — ще)* забру́днювання.

ВЭ́ДЗГАЦЦА *недок. звор., пас. прост.* забру́днюватися.

ВЭ́ДЗГАЦЬ *недок. прост.* забру́днювати.

ВЭ́ЛЮМ, -му *ч.* вуа́ль *ж.*; *(легка прозора тканина — ще)* серпа́нок, фата́ *ж.*

ВЭ́НДЖАНІНА *ж. (копчені продукти) (зб.)* копче́ння *с.*, копчени́на *ж.*; *(одн.)* копче́ня *ж.*

ВЭ́НДЖАННЕ *с. (м'яса, риби тощо)* ву́дження, *(рідше)* ко́пчення.

ВЭ́НДЖАНЫ **1.** *дієприкм.* ву́джений, *(рідше)* ко́пчений; **2.** *прикм.* ву́джений, ко́пчений, — *Див. ще* **вэ́ндзіць.**

ВЭ́НДЗІЦЦА *недок. звор., пас.* ву́дитися, копти́тися.

ВЭ́НДЗІЦЬ *(м'ясо, рибу тощо)* ву́дити, копти́ти.

ВЭ́РХАЛ, -лу *ч. розм.* розгардія́ш, бедла́м, гарми́дер, бу́ча *ж.*

ВЯДЗЁНЫ *див.* **вядо́мы²**.

ВЯДЗЬМА́К, *род.* **ведзьмака́** *і* **ВЯДЗЬМА́Р** *ч. етногр.* чарівни́к, чаклу́н, характе́рник, зна́тни́к, відьма́к.

ВЯДЗЬМА́Р *див.* **вядзьма́к**.

ВЯДЗЬМА́РАННЕ *і* **ВЯДЗЬМА́РСТВА** *с. етногр.* чарівни́цтво, чаклу́нство, чаклува́ння.

ВЯДЗЬМА́РКА *ж. етногр.* чарівни́ця, чаклу́нка, характе́рниця, зна́тни́ця, ві́дьма.

ВЯДЗЬМА́РСКІ *етногр.* чарівни́цький, чаклу́нський, відьо́мський.

ВЯДЗЬМА́РСТВА *див.* **вядзьма́ранне**.

ВЯДЗЬМА́РЫЦЬ *недок. етногр.* чарува́ти, чаклува́ти; *(заст.)* відьмити, відьмува́ти.

ВЯДО́МА 1. *у знач. прис.* відо́мо; *(розм.)* звісно; **гэ́та ўсім в.** це всім відо́мо; **як в.** як відо́мо; **даво́лі в., што...** до́сить [до́бре] відо́мо, що...; **2.** *у знач. вст. сл.* звича́йно, звісно, звісна (відо́ма, пе́вна) річ, звісне (відо́ме) діло, ска́зано; зрозуміло; **3.** *стверджувальна частка* звича́йно, пе́вна річ, адже́ ж; *(розм.)* авже́ж, ая́кже; **ты напі́шаш мне? — В., напішу́** ти напи́шеш мені? — Звича́йно (пе́вна річ, авже́ж, ая́кже), напишу́; ◊ **аднаму́ Бо́гу (Ала́ху, чо́рту *і пад.*) в.** одному́ Бо́гові (Алла́хові, чо́ртові *і т. ін.*) відо́мо (звісно), оди́н (сам) Бог (Алла́х, чо́рт *і т. ін.*) зна́є (віда́є).

ВЯДО́МЫ[1] *у різн. знач.* відо́мий, зна́ний; *(розм.)* звісний; **~мыя ўсяму́ све́ту падзе́і** відо́мі всьому́ світові події; **в. маста́к** відо́мий (зна́ний) худо́жник (ма́ляр); **в. гульта́й** відо́мий (зна́ний, знамени́тий) ле́дар (леда́що, ледацю́га); ◊ **~мая спра́ва (рэч)** *у знач. вст. сл.* звича́йно, звісна (відо́ма, пе́вна) річ, звісне (відо́ме) діло, звісно; **у ~май ступе́ні** пе́вною (де́якою, яко́юсь) мірою, до пе́вної (до де́якої) міри, у які́йсь (у де́які́й) мірі.

ВЯДО́МЫ[2] *і* **ВЯДЗЁНЫ** *у знач. прикм.* ве́дений; **в. самалёт** ве́дений літа́к; **~мае ко́ла** *техн.* ве́дене ко́лесо.

ВЯДУ́ЧЫ 1. *дієприкм. (рідко)* яки́й (що) веде́, веду́чий; **2.** *у знач. прикм.* веду́чий, головни́й, *(перен. — звичайно)* провідни́й; **~чая ро́ля наву́кі** провідна́ роль нау́ки; **~чае ко́ла** *техн.* веду́че ко́лесо; **3.** *у знач. імен.* веду́чий.

ВЯЗЬМО́ *с.* **1.** *обл.* переве́сло; **2.** перепле́тення, плетіння; ву́зол *ч.*

ВЯ́КАЦЬ *недок.*, **ВЯ́КНУЦЬ** *док. однокр. прост.* **1.** скімлити, заскімлити, ски́глити, заски́глити; *(про собак)* дзя́вкати, дзя́вкнути, дзяволи́ти, задзяволи́ти; *(про котів)* ня́вкати, нявча́ти, ня́вкнути; **2.** *(говорити нісенітниці, прост.)* бо́вкати, бо́вкнути, бе́вкати, бе́вкнути, *(недок.)* варня́кати.

ВЯ́ЛАСЦЬ *ж.* в'ялість; **в. мышц (ску́ры)** в'ялість м'язів (шкіри); **2.** *перен.* млявість, кво́лість.

ВЯЛІ́ЗАЗНЫ *див.* **велізá рны**.

ВЯЛІ́ЗАРНЫ *див.* **велізá рны**.

ВЯЛІ́ЗНАСЦЬ *ж.* величе́зність, вели́кість.

ВЯЛІ́ЗНЫ величе́зний; *(розм.)* здорове́нний, здорове́зний, здорове́цький, прездоро́вий, си́льний, величе́нний.

ВЯЛІ́КАСНА *прислівн.* вели́чно, пи́шно, велича́во.

ВЯЛІ́КАСНАСЦЬ *ж.* вели́чність, пи́шність, велича́вість; вели́ччя *с.*

ВЯЛІ́КАСНЫ вели́чний, пи́шний, велича́вий.

ВЯЛІ́КАСЦЬ *ж.* **1.** ве́лич, вели́ччя *с.*, вели́чність; **ва ўсёй [сваёй] ~сці** у всій [своїй] ве́личі; **2.** *(титул монархів та їхніх дружин)* вели́чність.

ВЯЛІКАЎЗРО́СТАВЫ доро́слий.

ВЯНГЛІ́НА *див.* **вяндлі́на**.

ВЯНГЛІ́ННЫ *див.* **вяндлі́нны**.

ВЯНГЛЯ́Р *див.* **вяндля́р**.

ВЯНГЛЯ́РНЫ *див.* **вяндля́рны**.

ВЯНГЛЯ́РНЯ *див.* **вяндля́рня**.

ВЯНДЛІ́НА *і* **ВЯНГЛІ́НА** *ж.* ши́нка.

ВЯНДЛІ́ННЫ *і* **ВЯНГЛІ́ННЫ** ши́нковий.

ВЯНДЛЯ́Р *і* **ВЯНГЛЯ́Р, -ра́** *ч. спец.* копти́льник.

ВЯНДЛЯ́РНЫ *і* **ВЯНГЛЯ́РНЫ** *(призначений для коптіння)* копти́льний.

ВЯНДЛЯ́РНЯ *і* **ВЯНГЛЯ́РНЯ** *ж. спец.* копти́льня.

ВЯНЕ́ЧНЫ *анат.* вінце́вий; **~ныя артэ́рыі** вінце́ві арте́рії; **~ная ве́на** вінце́ва ве́на.

ВЯПРУ́К, *род.* **вепрука́** *ч.* **1.** [ди́кий] каба́н, *(рідко)* вепр, *(обл.)* дик; **2.** *перен. лайл.* каба́н.

ВЯРГІ́НЯ *ж. бот.* жоржи́на; *(обл.)* оргі́нія, арго́нія, арго́нія.

ВЯРО́ВАЧНЫ мотузя́ний, мотузко́вий, вірьо́вочний.

ВЯРО́ЎКА *ж.* моту́зка, мотузо́к *ч.*, вірьо́вка; шво́рка; кодо́ла, ли́нва, мо́туз *ч.*; ◊ **віць ~кі *(з каго)*** сука́ти моту́зки́ (вірьо́вки) *(з кого)*, ми́кати мички́ *(з кого)*; **в. пла́ча *(па кім)*** гілля́ка з моту́зкою пла́че *(за ким)*; **з ве́тру ~кі віць** плести́ (верзти́) нісені́тницю, плести́ (пра́вити) сухо́го (сма́леного) ду́ба; тереве́ні пра́вити; говори́ти (моло́ти, верзти́) дурни́ці (ка́зна-що); **і на ~ўцы не зацягнеш** і во́локом (нали́гачем *тощо*) не затя́гнеш; **сам на сябе́ ~ку ўе** сам собі я́му (моги́лу) копа́є; **цягну́ць на ~ўцы** тягти́ (тягну́ти) на моту́зці (мотузку́, нали́гачі); **абы́ карóўка, бу́дзе і в.** *присл.* весілля соро́чку знайде; аби́ ши́я, а хому́т бу́де.

ВЯРО́ЎЧЫНА *ж. розм.* шмато́к мотузка́ (моту́зки, вірьо́вки).

ВЯРЧА́ЛЬНЫ оберта́льний; **в. рух** оберта́льний рух.

ВЯРЧЭ́ННЕ *с.* оберта́ння, вертіння, крутіння.

ВЯРША́ЛІНА *ж. (верхівка дерева)* верхі́вка, верхів'я *с.*, вершо́к *ч.*, верше́чок *ч.*, верхови́на [де́рева]; верховіття *с.*

ВЯРШНІ́К, *род.* **вершніка́** *ч.* [ве́рхній] одві́рок; пере́кладка *ж.*; *(закріплений між чимось — звичайно)* попере́чка *ж.*, *(рідко)* попере́чина *ж.*, пере́чка *ж.*; *(між кроквами)* ба́нтина *ж.*

ВЯРШЭ́ННЕ *с.* ро́блення, чи́нення, *(док.)* учи́нення; здійснення, *(незак. д. — ще)* здійснювання.

ВЯРШЭ́НСТВА *с.* зве́рхність *ж.*, верхове́нство.

ВЯРШЭ́НСТВАВАЦЬ *недок.* ма́ти зве́рхність *(над ким-чим)*; панува́ти, старшинува́ти *(над ким-чим)*, старшува́ти *(над ким-чим)*; очо́лювати *(кого-що)*, стоя́ти на чолі *(кого-чого)*.

ВЯРЫ́ГІ, -рыг *тільки мн. церк. перен.* вери́ги.

ВЯРЫ́ЦЕЛЬНЫ *дипл.* ві́рчий; **~ная гра́мата** ві́рча гра́мота.

ВЯРЭ́НЬКА *ж. обл. (сплетений з лубу кошик з накривкою)* ко́зуб *ч.*, ко́зубень *ч.*, ко́роб *ч.*

ВЯСЕ́ЛЕЙКА *с. пестл. розм.* весі́ллячко.

ВЯСЕ́ЛЛЕ *с.* **1.** весі́лля; **2.** весі́льний поїзд *ч.*, перезва́ *ж.*; ◊ **пахме́лле з чужо́га ~лля** *прик.* з чужо́го похмі́лля (кло́поту) голова́ боли́ть; хто кисли́ці поїв, а на ко́го оско́ма напа́ла; з чужо́го бенке́ту похмі́лля.

ВЯСКО́ВЕЦ, -ко́ўца *ч.* селяни́н, *(розм.)* селю́к.

ВЯСКО́ВЫ сі́льський.

ВЯСКО́ЎКА *ж.* селя́нка, *(розм.)* селю́чка.

ВЯТО́Х *див.* **ве́тах**.

ВЯТРО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* та́волга *ж.*, та́волжник.

ВЯТРО́ЎНІКАВЫ *бот.* та́волговий, таволжа́ний.

ВЯХА́ *ж. прям., перен.* ві́ха, *(прям. — звичайно)* ти́чка; **ста́віць ве́хі** ста́вити тички́ (ві́хи); **асно́ўныя ве́хі гісто́рыі** основні́ ві́хи істо́рії.

ВЯХІ́Р, *род.* **вехіра́** *ч. орн.* при́путень.

ВЯХО́ТКА *ж.* мачу́лка, мачу́ла, моча́лка; ли́ко *с.*; *(для миття посуду тощо — звичайно)* ві́хоть *ч.*, ми́йка.

ВЯЧО́РКІ, -рак *тільки мн. етногр.* вечорни́ці, до́світки; *(розм.)* посиде́ньки, посиді́нки, по́сідки.

ВЯШЧА́ЛЬНІК *ч.* **1.** *істор.* опові́сник, глаша́тай, покли́кач, окли́чник; **2.** *перен.* прові́сник, глаша́тай.

ВЯШЧА́ННЕ *с. радіо* мо́влення, радіомо́влення.

ВЯЧО́РНІЦА *ж. бот.* вечорни́ці; *(одна рослина)* вечорни́ця.

ВЯЧЫ́СТЫ *поез.* віковíчний, одвíчний.

Г

ГАБЛЁВАНЫ *див.* **габлява́ны**.

ГАБЛЁЎКА *ж.* **1.** *(дія)* струга́ння *с.*; **2.** обстру́гані дошки́ *(і т. ін.)*.

ГАБЛЮ́ШКА *ж.* стру́жка.

ГАБЛЯВА́ЛЬНЫ струга́льний.

ГАБЛЯВА́ЛЬШЧЫК *ч.* струга́льник.

ГАБЛЯВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* струга́льниця.

ГАБЛЯВА́ННЕ *с.* струга́ння.

ГАБЛЯВА́НЫ *і* **ГАБЛЁВАНЫ 1.** *дієприкм.* стру́ганий, обстру́ганий; **2.** *прикм.* стру́ганий. — *Див. ще* **габлява́ць**.

ГАБЛЯВА́ЦЦА *недок. звор., пас.* струга́тися.

ГАБЛЯВА́ЦЬ *недок.* струга́ти.

ГАВАРЫ́ЦЦА *недок.* **1.** говори́тися, каза́тися; йти́ся; **пра гэ́та гаво́рыцца ў арты́куле** по це йде́ться у статті́; **2.** *безос. (про наявність бажання, настрою говорити)* говори́тися, *(розм.)* бала́катися; **3.** *пас.* говоритися, проголо́шуватися, вимовля́тися; ◊ **як гаво́рыцца** *(у знач. вст. сл.)* як [то] ка́жуть, як мо́виться; *(розм.)* як той каза́в.

ГАВАРЫ́ЦЬ *недок.* **1.** говори́ти, розмовля́ти; **г. па-белару́ску** говори́ти (розмовля́ти) по-білору́ському; **2.** *(што)* каза́ти; **г. пра́ўду** каза́ти пра́вду; **3.** *(з ким-небудь)* розмовля́ти; **4.** вимовля́ти; **выра́зна г. сло́вы** чі́тко вимовля́ти слова́; **5.** проголо́шувати; **г. тост** проголо́шувати тост; **6.** свідчи́ти; **яго́ ўчы́нкі гаво́раць аб другі́м** його́ вчи́нки свідча́ть про і́нше; ◊ **што і г.** що й каза́ти; **што ні ~ры́** що (як) не кажи́; **няма́ чаго́ і г.** нічо́го й каза́ти; шкода́ й мо́ви; **да трох не ~ры́** *(каму)* не жарту́й *(з ким)*, жа́рти ке́пські; па́хне сма́леним.

ГАВО́РКА *ж.* **1.** розмо́ва; **пра што ідзе́ г.?** про що йде мова? **2.** го́мін *ч.*; га́мір *ч.*; **3.** *(манера мовлення)* мо́ва, го́вір *ч.*; **пяву́чая г.** співу́ча (співли́ва) мо́ва; **4.** *лінгв.* го́вір *ч.*, гові́рка; **5.** чу́тка, поголо́ска, поговір *ч.*; пересу́ди, розмо́ви; *(розм.)* балачки́; **не мо́жа быць і ~кі** не мо́же бу́ти й мо́ви; **пустая г.** балаканина, базі́кання *с.*, балачки́, патя́кання, баля́си, тереве́ні; **без лі́шняй г.** без за́йвих слів, *(розм.)* без [уся́ких] розмо́в, без балачо́к.

ГАВЭ́НДА *ж. обл.* по́голос *ч.*, по́говір *ч.*, чу́тка, [недо́бра] сла́ва; бала́чка, балачки́, *(прост.)* патя́кання, тереве́ні.

ГАВЭ́НДЗІЦЬ *недок. обл.* бала́кати, *(розм.)* базі́кати, тереве́нити, патя́кати, розпатя́кувати.

ГАВЯ́ДА *ж. зб. обл.* худо́ба.

ГАВЯ́ДЖЫ *обл.* скоти́нячий; **г. двор** ско́тний двір, скота́рня *ж.*, скота́рник *ч.*; обо́ра *ж.*

ГАВЯ́ДЗІНА *ж. обл.* я́ловичина; *(м'ясо бика — ще)* воло́ве м'я́со, воло́вина.

ГАВЯ́ДНІК *ч. обл.* **1.** скота́р; **2.** *(приміщення)* скота́рник, скота́рня *ж.*

ГАВЯ́ДНІЦА *ж. обл.* скота́рка.

ГА́ГАВІЦА *ж. обл.* хо́лка, чубо́к *ч.*

ГА́ГАННЕ *с.* ґелгота́ння, ґелготі́ння, ґе́лґання, ґе́лґіт.

ГА́ГАЦЬ *недок.* ґелгота́ти, ґелготі́ти, ґе́лґати.

ГАДАВА́ЛЬНІК *ч.* **1.** *(рослин)* розса́дник; **пладо́вы г.** садо́ва шкі́лка; **2.** *(тварин)* розплі́дник.

ГАДАВА́ЛЬНІЦКІ розса́дницький.

ГАДАВА́НЕЦ, -нца *і* **ГАДУНЕ́Ц, -нца́** *(розм.) ч.* **1.** вихова́нець; годо́ванець; **2.** ви́рощена росли́на; ви́годувана твари́на.

ГАДАВА́НКА *ж.* вихова́нка, годо́ванка.

ГАДАВА́ННЕ *с.* виро́щування, розве́дення; вигодо́вування.

ГАДАВА́ЦЦА *недок.* **1.** рости́, зроста́ти, вироста́ти; **2.** *пас.* виро́щуватися, розво́дитися, вигодо́вуватися; вихо́вуватися; відро́щуватися, відпуска́тися; ◊ **як гаду́ешся (-цеся)?** як спра́ви?; як живе́ться?

ГАДАВА́ЦЬ *недок.* **1.** рости́ти, виро́щувати, вихо́вувати *(про людей, тварин — ще)* вигодо́вувати, *(про дітей — ще)* вихо́вувати; **г. цяля́т** вигодо́вувати теля́т; **г. сад** рости́ти (виро́щувати) сад; **2.** відро́щувати, відпуска́ти, запуска́ти; **г. бараду́** відро́щувати (відпуска́ти) бо́роду.

ГАДАВІ́НА *ж.* річни́ця.

ГАДАВЫ́ річни́й; **г. сход** річні́ збо́ри; **~ая справазда́ча** *ж.* річни́й звіт.

ГАДАЎЁ *зб. с. розм.* гадю́ччя.

ГА́ДАЎКА *ж. розм.* га́дина.

ГАДА́ЦЬ *недок.* **1.** *(припускати)* гада́ти; **2.** *обл.*

ворожи́ти; ◊ **г. на кафе́йнай гу́шчы** ворожи́ти на ка́вовій гу́щі; **3.** *(думати)* міркува́ти.

ГА́ДЗЕНЬКІ *зменш.* паскудне́нький.

ГА́ДЗІЦЦА *недок. розм.* **1.** *(відчувати огиду до кого, чого)* гидува́ти, бри́дитися; **2.** *(псуватися від забруднення)* брудни́тися, ма́затися.

ГА́ДЗІЦЬ *недок. розм.* **1.** паску́дити, ги́дити, каля́ти; **2.** *(робити капості)* ка́постити, ги́дити, шко́дити; **3.** *(робити негарним)* ні́вечити; спотво́рювати; **4.** *(робити брудним)* ма́зати, брудни́ти, *(розм.)* каля́ти; пога́нити; **5.** *безос.* ну́дити; **мяне́ г. ад усяго́ гэ́тага** мене́ ну́дить від усього́ цього́.

ГАДЗІ́ЦЬ[1] **1.** *недок.* годи́ти, догоджа́ти; **2.** *(про погоду)* сприя́ти; **дажджы́ ве́льмі ~лі ўраджа́ю** дощі ду́же сприя́ли врожа́ю.

ГАДЗІ́ЦЬ[2] *недок. (на роботу)* найма́ти *(на певний час)*; **ма́ці за́саб пяць год гадзі́ла хло́пца пастухо́м у сваёй вёсцы** ма́ти п'ять літ по́спіль найма́ла хло́пця пастухо́м у своє́му селі́.

ГА́ДКА *прислівн. розм.* **1.** ги́дко, бри́дко, оги́дно, відворо́тно; **2.** обу́рливо, потво́рно; жахли́во; **3.** *безос. у знач. прис.* при́кро, пога́но, оги́дно, *(розм.)* паску́дно; ◊ **г. з'е́сці і шкада́ кі́нуць** ги́дко з'ї́сти і шкода́ ви́кинути.

ГА́ДКІ *розм.* **1.** *(який викликає відразу)* гидки́й, бридки́й, оги́дний, оги́дливий, відворо́тний; **2.** *(негарний)* потво́рний, пога́ний; обу́рливий, жахли́вий; **3.** *(підлий)* пога́ний, ке́пський, лихи́й, мерзе́нний, мерзо́тний, *(розм.)* паску́дний.

ГА́ДЛІВА *прислівн.* гидли́во, бридли́во, мерзе́нно.

ГАДЛІ́ВАСЦЬ ж. гидли́вість, бридли́вість, мерзе́нність.

ГАДЛІ́ВЫ гидли́вий, бридли́вий, мерзе́нний.

ГАДО́ЎЛЯ *ж. (тварин)* ви́годування, виро́щування, розве́дення.

ГАДУНЕ́Ц *див.* **гадава́нец**.

ГАЗ, -у *ч.* газ; **вутлякі́слы г.** вуглеки́слий газ; **гарчы́чны г.** гірчи́чний газ; ◊ **даць г.** *прост.* да́ти га́зу.

ГА́ЗА *ж. тільки одн.* гас *ч.*

ГАЗААБСТАЛЯВА́ННЕ *с. техн.* газооблáднання.

ГАЗААСВЯТЛЕ́ННЕ *с.* газоосві́тлення.

ГАЗААЦЯПЛЕ́ННЕ *с.* газоопа́лення.

ГАЗАВЫМЯРА́ЛЬНІК *ч. техн.* газовимі́рник.

ГАЗАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* газозабезпе́чення.

ГАЗАЗВА́РАЧНЫ газозва́рювальний.

ГАЗАНАПА́ЛЬНЫ *техн.* газожарови́й.

ГАЗАПРАВО́Д *ч.* газопрові́д.

ГАЗАПРАНІКА́ЛЬНЫ газопроникни́й.

ГАЗАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНЫ *спец.* газорозпо́дільний.

ГАЗАРАЗМЕРКАВА́ННЕ *с. спец.* газорозпо́діл.

ГАЗАРАСПЫЛЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* газорозпи́лювач.

ГАЗАРЭ́ЗНЫ *техн.* газорі́зальний.

ГАЗО́ЎКА *ж. розм.* каганéць *ч.*, гасни́к *ч.*, бли́кун *ч.*, гасі́вка.

ГАЙДА́НКА *ж. розм.* хитави́ця, бо́втанка.

ГАЙНО́ *с. обл.* лі́гво.

ГАЙНЯ́ *ж. обл.* згра́я, ватáга *(вовків, собак)*.

ГА́ЛА *с. розм. (про місцевість)* го́ле мі́сце, чи́стий про́стір.

ГАЛАВА́ **1.** *ж. у різн. знач.* голова́; **сто гало́ў рага́тай жывёлы** сто голі́в рога́тої худо́би; **2.** *ч. (головна особа)* глава́; **г. ўра́да** глава́ у́ряду; ◊ **на сваю́ ~ву́** на свою́ го́лову; **аве́чая г.** *лайл.* бара́няча макі́тра; **г. — два ву́хі** *лайл.* голова́ капустя́на; **г. ідзе́ кру́гам** голова́ йде о́бертом, світ макі́триться, голова́ хо́дить хо́дором; **не знасі́ць ~вы́** *(каму)* наклaде́ голово́ю *(хто)*; **даць ~ву́ на адсячэ́нне** да́ти го́лову на відрі́з; **не ме́ць клёку ў ~ве́** без царя́ в голові́; **тлумі́ць (маро́чыць) ~ву́** заду́рювати го́лову; **мякі́на ў ~ве́** поло́ва в голові́; **злажы́ць ~ву́** накла́сти голово́ю; **прыйсці́ ў ~ву́** спа́сти на ду́мку; **не то́ўпіцца ў ~ве́** не вклада́ється в голові́; **на скрут (злом) ~вы́** стрімголо́в; **адкруці́ць ~ву́** *(каму)* скрути́ти в'я́зи *(кому)*.

ГАЛАВАКРУ́ЖНЫ *прям., перен.* запа́морочливий, запа́морочний, карколо́мний.

ГАЛАВАКРУЖЭ́ННЕ *с.* запа́морочення [голови́].

ГАЛАГУ́Т *ч. розм.* пі́вень голла́ндської поро́ди.

ГАЛАГУ́ЦКІ: ~кія ку́ры *розм.* голла́ндські ку́ри.

ГАЛАДО́К, -дку́ *ч. бот.* черве́ць, дива́ло *с.*

ГАЛАЙСТРА́ *ч. і ж. прост. знев.* голо́та, гольтіпа́; зли́дні.

ГАЛАЛЁД *ч. і* **ГАЛАЛЁДЗІЦА** *ж.* о́желедь *ж.*, ожеле́диця *ж.*, ожеле́да *ж.*

ГАЛАМО́ЎЗА *ч. і ж.* **1.** шу́та (безро́га) твари́на; **каро́ва-г.** шу́та коро́ва; **2.** *розм. лайл.* плюга́вець *ч.*, ми́ршавка *ж.*

ГАЛАПУ́ПАК, -пка *ч.* **1.** голопу́цьок; **2.** *перен. знев.* жовторо́тий, жовтодзьо́бий.

ГАЛГА́Н *ч. прост. лайл.* бо́вдур, йо́лоп, те́лепень.

ГАЛЕ́НЬ, льня́ *ч. обл. (старий віник)* деркáч.

ГАЛЕ́ЧА *ж.* зли́дні, убо́зтво *с.*

ГАЛЁКАННЕ *с. розм.* га́лас, га́мір *ч.*

ГАЛЁКАЦЬ *недок. розм.* галасува́ти.

ГАЛЁНАЧНЫ *анат.* голі́нко́вий, гомі́лко́вий.

ГАЛЁНКА *ж. анат.* голі́нка, гомі́лка.

ГАЛЁНКАСТУПНЁВЫ *анат.* гомілковосто́пний (голі́нковосто́пний); **г. суста́ў** гомілковосто́пний (голінковосто́пний) сугло́б.

ГАЛЁШ *і* **ГАЛО́Ш** *ч.* кало́ша *ж.*; ◊ **се́сці ў г.** сі́сти в кало́шу (калю́жу); **пасадзі́ць у г.** посади́ти в кало́шу.

ГАЛІ́НА *ж.* **1.** *(дерева, куща)* гі́лка, галу́зка; **2.** *(відгалуження)* ві́тка; *(лінія спорідненості — ще)* па́рость.

ГАЛІНА́ *ж., мн.* **галі́ны** га́лузь.

ГАЛІНАВА́ННЕ *с.* галу́ження, гілкува́ння; розгалу́ження.

ГАЛІНАВА́ЦЦА *недок.* галу́зитися, гілкува́тися; розгалу́жуватися.

ГАЛІ́НАВЫ гілкови́й; з гіло́к, з гілля́к, з гілля́.

ГАЛІНА́СТАСЦЬ *ж.* гілля́стість, гілча́стість, галузи́стість.

ГАЛІНА́СТЫ *(з великими гілками)* гілля́стий, широкові́тий, розло́гий, кри́сла́тий.

ГАЛІНІ́СТЫ *(з великою кількістю гілок)* гілча́стий, гілкува́тий, галузи́стий; **~ая пшані́ца** *с.-г.* багатоколо́са пшени́ця.

ГАЛІ́НКА *ж. зменш.* гі́лочка, галу́зочка, ві́точка.

ГАЛІНО́ВІК *ч. розм. (спеціаліст певної галузі господарства)* галузе́вик.

ГАЛІНО́ВЫ галузе́вий; **~выя навуко́ва-дасле́д-**

чыя інстыту́ты галузе́ві науко́во-до́слідні інститу́ти.

ГА́ЛІЦЦА *недок. розм.* зазіха́ти, ла́ситися.

ГАЛІ́ЦЦА *недок. звор., пас.* голи́тися.

ГАЛЛЁ *і* **ГО́ЛЛЕ** *зб. с.* **1.** гілля́; **2.** лома́ччя.

ГАЛО́СНЫ *лінгв.* **1.** *прикм.* голосни́й; **г. гук** голосни́й звук; **2.** *у знач. імен.* голосни́й; **~ныя белару́скай мо́вы** голосні білору́ської мо́ви; **бе́глыя ~ныя** випадні́ голосні.

ГАЛОЎКАВЕ́РХ *ч.* **(вярхо́ўны галоўнакама́ндуючы)** верхо́вний головнокома́ндувач.

ГАЛО́ЎНАЕ 1. *імен.* головне́, основне́; найважли́віше; **2.** *у знач. вст. сл.* головне́, основне́.

ГАЛО́ЎНЫ *у різн. знач.* головни́й; **г. ўрач** головни́й лікар; **г. го́рад** головне́ місто; **г. сказ** *грам.* головне́ ре́чення; **~ныя чле́ны ска́за** *грам.* головні чле́ни ре́чення.

ГАЛЫ́Н, -ну́ *ч. хім.* галу́н.

ГАЛЫНАВА́НЫ галуно́ваний.

ГАЛЫНАВА́ЦЦА *недок.* галу́нитися.

ГАЛЫНАВА́ЦЬ *недок. техн.* галу́нити.

ГАЛЫНО́ВЫ *хім.* галуно́вий.

ГАЛЫ́Ш, -ша́ *ч.* **1.** *розм. (гола людина)* голя́к; **2.** *розм. (бідна людина)* голя́к, зли́день, шарпа́к, ла́нець; гольтіпа́ка; зли́дар; **3.** *(камінь)* голя́к.

ГАЛЫ́ШКА *ж.* **1.** голя́чка; **2.** злида́рка.

ГАЛЫШО́М *прислівн.* голяка́, гольце́м.

ГАМЁЛАК *ч. і* **ГАМЁЛКА** *ж. обл.* шмато́к *ч.*, шмат *ч.*, кусо́к *ч.*, ку́сень *ч.*, ски́бка *ж.*

ГАМЗА́ТА *прислівн. обл.* гугня́во.

ГАМЗА́ТАСЦЬ *ж. обл.* гугня́вість.

ГАМЗА́ТЫ *обл.* гугня́вий.

ГАМЗА́ЦЬ *недок. обл.* гугня́вити, гугни́ти.

ГАМО́НКА *ж. розм.* **1.** розмо́ва; **2.** го́мін *ч.*, га́мір *ч.*, га́лас *ч.*; **3.** по́голос *ч.*, погові́р *ч.*

ГА́МТАЦЦА *недок. обл.* м'я́тися, бга́тися, жу́жмитися.

ГА́МТАЦЬ *недок. обл.* м'я́ти, бга́ти, жу́жмити.

ГАНАРО́ВА *прислівн.* поче́сно.

ГАНАРО́ВАСЦЬ *ж.* поче́сність.

ГАНАРО́ВЫ *у різн. знач.* поче́сний; **~вае зва́нне** поче́сне звання́; **г. прэзі́дыум** поче́сна прези́дія; **~вы старшыня́** поче́сний голова́.

ГАНАРЫ́ЦЦА *недок.* **1.** *(відчувати гордість)* пиша́тися; **2.** бундю́читися, чва́нитися, хизува́тися.

ГА́НДАЛЬ, -длю *ч.* торгі́вля *ж.*; **ро́знічны г.** роздрібна́ торгі́вля; **апто́вы г.** гуртова́ торгі́вля; **уну́траны г.** вну́трішня торгі́вля; **дзяржа́ўны г.** держа́вна торгі́вля; **зне́шні г.** зо́внішня торгі́вля.

ГАНДЗЮ́РЫЦЬ *недок. прост.* базі́кати, тереве́нити.

ГАНДЛЁВА-ЗБЫТАВЫ́ торгове́льно-збутови́й.

ГАНДЛЁВА-НАРЫХТО́ЎЧЫ торго́во-заготіве́льний.

ГАНДЛЁВЫ 1. *у різн. знач.* торгове́льний, торго́вий; **г. флот** торгове́льний флот; **г. рабо́тнік** торгове́льний праці́вник; **г. аддзе́л** торгове́льний відділ; **г. лес** торгове́льний ліс; **г. ільнаво́дства** торгове́льне льона́рство; **г. земляро́бства** торгове́льне хліборо́бство.

ГАНДЛЯВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* торгува́ти; **г. ле́сам** торгува́ти лі́сом; **г. сумле́ннем** торгува́ти со́вістю.

ГАНДЛЯ́Р, -ра́ *ч.* **1.** торго́вець, кра́ма́р; **2.** бари́шник; **3.** *зnев.* гендля́р, торга́ш.

ГАНДЛЯ́РКА *ж.* торго́вка, крама́рка; пере́купка.

ГАНДЛЯ́РСКІ гендля́рський, крама́рський; бари́шницький.

ГАНДЛЯ́РСТВА *с. розм.* **1.** ге́ндель, гендля́рство, крама́рство; **2.** бари́шництво.

ГАНО́К, -нка́ *ч. (звичайно невеликий)* пліт.

ГА́НТАЛЬ, -ля *ч.* покріве́льний (да́ховий) цвях.

ГА́НЬБА *ж.* **1.** ганьба́; **2.** *(недолік, дефект)* ва́да, гандж *ч.*, поро́к *ч.*; **конь з ~баю** кінь з ва́дою (га́нджем); **дава́ць ~бу** знахо́дити ва́ду, визнава́ти неприда́тним.

ГАНЬБАВА́ЛЬНІК *ч.* огу́дник, осу́дник; ганьби́тель.

ГАНЬБАВА́ЛЬНЫ осу́дний, осу́дливий; огу́дний.

ГАНЬБАВА́ННЕ *с.* **1.** га́ньблення, паплю́ження, знесла́влювання; **2.** о́суд *ч.*, огу́да *ж.*

ГАНЬБАВА́ЦЦА *недок. пас.* ганьби́тися, гу́дитися, засу́джуватися, осу́джуватися.

ГАНЬБАВА́ЦЬ *недок.* ганьби́ти, паплю́жити, зневажа́ти, знесла́влювати; **2.** гу́дити, га́нити, осу́джувати.

ГА́НЬБІЦЦА *недок. пас.* ганьби́тися, осоро́млюватися, набира́тися со́рому.

ГА́НЬБІЦЬ *недок.* ганьби́ти, несла́вити, паплю́жити, соро́мити, осоро́млювати.

ГАРАНА́ *невідм. ч.* **(гарадскі́ аддзе́л наро́днай асве́ты)** міськвно́ (міськи́й відділ наро́дної осві́ти).

ГАРАПА́ШНІК *ч. розм.* бідола́ха, сірома́ха, нетя́га, небора́к.

ГАРАПА́ШНЫ *розм.* бідола́шний, сірома́шний, сердє́шний.

ГАРАЧАПРАСАВА́НЫ гарячепресо́ваний.

ГАРАЧАТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж. техн.* жаротри́вкість, жаромі́цність.

ГАРАЧАТРЫВА́ЛЫ *техн.* жаротривки́й, жаромі́цни́й; **~лая сталь** жаротривка́ (жаромі́цна́) сталь.

ГАРАЧЫНЯ́ *ж.* **1.** жара́, спе́ка; **2.** *перен.* за́пал *ч.*, жар *ч.*, па́лкість; жагу́чість, при́страсність, завзя́ття *с.*

ГАРБА́Р, -ра́ *ч.* шкіряни́к; чинба́р.

ГАРБА́РНА-АБУТКО́ВЫ шкіря́но-взутте́вий.

ГАРБА́РНЫ шкіряни́й; **г. заво́д** шкіряни́й заво́д; **~ныя вы́рабы** шкіряні ви́роби.

ГАРБА́РНЯ *ж.* шкіряна́ майсте́рня; шкіряни́й заво́д.

ГАРБА́ТА *ж. заст. (напій)* чай *ч.*

ГАРБЕ́ЦЬ *недок. розм.* гну́ти спи́ну, надрива́тися.

ГАРГА́РА *ж. розм.* **1.** *(громіздка річ)* одоро́бло *с.*, одоро́бало *с.*; **2.** *(товста, незграбна жінка)* товсту́ха, товсту́ля, гладу́ля; товсте́ одоро́бло (одоро́бало).

ГАРЛА́Ч, -ча́ *ч.* глек, гле́чик.

ГАРЛА́ЧЫК *ч.* **1.** *зменш. (до* **гарла́ч***)*; **2.** *бот.* лата́ття *с.*

ГАРЛА́ЧЫКАВЫЯ *імен. мн. бот.* лата́ттєві.

ГАРЛІ́ВА *прислівн. заст.* рéвно, старáнно, ретéльно, запопáдливо.

ГАРЛІ́ВАСЦЬ *ж. заст.* старáнність, ретéльність, рéвність, запопáдливість.

ГАРЛІ́ВЫ *заст.* рéвний, старáнний, ретéльний, запопáдливий.

ГАРЛІ́ЦА *ж. бот.* ги́кавка, боровá мóрква, баби́шник *ч.*

ГАРМО́НІК *ч.* **1.** гармóнія *ж.*, *(розм.)* гармóніка *ж.*, гармóшка *ж.*; **2.** : **~кам** гармóшкою; **бóты ~кам** чóботи гармóшкою; **губны́ г.** губнá гармóнія (гармóшка).

ГА́РНЕЦ, *род.* **гáрца**, *мн.* **гáрцы** *ч. заст.* **1.** *(міра сипких речовин)* гáрець, гáрнець; **2.** *(міра рідини)* чвéрть *ж.*, четверти́на *ж.*

ГАРНУ́ШАК, -шка *ч. розм.* гóрщечок, горщá *с.*; горня́ *с.*, горня́тко *с.*

ГАРО́ДНІНА *ж. див.* **агарóдніна**.

ГАРО́ДНІННЫ *див.* **агарóдніннЫ**.

ГАРО́ДНІЦТВА *див.* **агарóдніцтва**.

ГАРО́ТНА *прислівн.* гíрко; тýжно, тужли́во, сýмно, бóлісно.

ГАРО́ТНАСЦЬ *ж.* жаль *ч.*, тýга; при́крість.

ГАРО́ТНІК *ч. розм.* бідолáха, сірóма, сіромáха, сердéга, неборáк.

ГАРО́ТНІЦА *ж. розм.* бідолáха, бідолáшна, сердéшна, сіромáха.

ГАРО́ТНЫ **1.** *(про людину)* бідолáшний, сіромáшний, сердéшний; нещасли́вий, економ безталáнний; **2.** *(про почуття, стан)* гірки́й, тужни́й, сумни́й; бóлісний; **~нае жыццё** гіркé (сумнé) життя́; **~ная дóля** гіркá (бідолáшна, сіромáшна) дóля; **~ныя дýмкі** гіркí (сумні, тужні) думки́.

ГАРСЭ́Т *ч.* **1.** *(пояс)* корсéт, керсéт; шнурíвка *ж.*; **2.** *(жіночий одяг)* корсéтка *ж.*, керсéтка *ж.*; корсéт, керсéт.

ГАРСЭ́ТНІК *ч.*; корсéтник, керсéтник.

ГАРСЭ́ТНІЦА *ж.* корсéтниця, керсéтниця.

ГАРСЭ́ТНЫ корсéтний, керсéтний; корсéтовий, керсéтовий.

ГАРУ́ЧАЕ *імен. техн.* пальнé; **не хапíла ~чага** не ви́стачило пальнóго.

ГАРУ́ЧА-ЗМА́ЗАЧНЫ *техн.* пáльно-мастильний.

ГАРУ́ЧЫ горю́чий; **г. газ** горю́чий газ; **~чая сýмесь** пальнá сýміш.

ГАРЫЗО́НТ *ч.* горизóнт; *(про небосхил і перен.)* óбрій, виднокóло *с.*, виднокрýг, крайнéбо *с.*, небокрáй, небосхи́л; **ні вóблачка на ~нце** ні хмари́нки на óбрії (на небокраї); **шырóкі г.** широ́кий óбрій (горизóнт); **г. вады́** горизóнт води́; ◊ **знíкнуць з ~та** зни́кнути (щéзнути) з горизóнту; **з'явíцца на ~нце** з'яви́тися на горизóнті.

ГАРЫ́ЦА *ж. бот.* мохови́нка.

ГАРЫ́ЧКА *ж. бот.* тирли́ч *ч.*

ГАРЫ́ЧКАВЫЯ *імен. мн. бот.* тирличéві.

ГАРЭ́ЗА *ч. і ж. (про чоловіка)* бешкéтник, пустýн, баламýт, ши́беник; гульвíса; *(про жінку)* бешкéтниця, пустýнка, баламýтка.

ГАРЭ́ЗАВАЦЬ *і* **ГАРЭ́ЗНІЧАЦЬ, ГАРЭ́ЗІЦЬ** *недок.* бешкетувáти, пустувáти, баламýтити, витворя́ти, жирувáти.

ГАРЭ́ЗІЦЬ *див.* **гарэ́заваць**.

ГАРЭ́ЗЛІВА *і* **ГАРЭ́ЗНА** *прислівн.* бешкéтливо, пустотли́во.

ГАРЭ́ЗЛІВАСЦЬ *і* **ГАРЭ́ЗНАСЦЬ** *ж.* пýстощі, пустотли́вість, баламýтство *с.*, бешкетувáння *с.*, бешкéтництво *с.*

ГАРЭ́ЗЛІВЫ *і* **ГАРЭ́ЗНЫ** пустотли́вий, бешкéтний, баламýтний.

ГАРЭ́ЗНА *див.* **гарэ́злiва**.

ГАРЭ́ЗНАСЦЬ *див.* **гарэ́злівасць**.

ГАРЭ́ЗНІК *ч.* бешкéтник, пустýн, баламýт, ши́беник.

ГАРЭ́ЗНІЦА *ж.* бешкéтниця, пустýнка, пустýха, баламýтка.

ГАРЭ́ЗНІЧАЦЬ *див.* **гарэ́заваць**.

ГАРЭ́ЗНЫ *див.* **гарэ́злівы**.

ГАРЭ́НІЦЬ *недок.* гірчи́ти; **мукá г.** бóрошно гірчи́ть.

ГАРЭ́ШЫНА *див.* **арэ́шына**.

ГАСПАДА́Р, -рá *ч. у різн. знач.* госпóдар; хазя́їн; **г. кватэ́ры** госпóдар (хазя́їн) кварти́ри; ◊ **г. станóвішча** госпóдар станóвища; **г. свайгó слóва** хазя́їн свогó слóва.

ГАСПАДА́РАННЕ *с.* господарювáння, хазяйнувáння, хазяювáння.

ГАСПАДА́РКА *ж. у різн. знач.* господáрство *с.*, хазя́йство *с.*; **нарóдная г.** нарóдне господáрство; **сéльская г.** сільськé господáрство; **лясна́я г.** лісовé господáрство; **пахóдная г.** похíдне хазя́йство.

ГАСПАДА́РЛІВА *і* **ГАСПАДА́РНА** *прислівн.* по-господáрському, по-господáрськи, хазяйнови́то.

ГАСПАДА́РЛІВАСЦЬ *і* **ГАСПАДА́РНАСЦЬ** *ж.* господáрність, хазяйнови́тість.

ГАСПАДА́РЛІВЫ **1.** господáрський, хазя́йський; **~вые аднóсіны да спрáвы** господáрське (хазя́йське) стáвлення до спрáви; **2.** хазяйнови́тий; **г. чалавéк** хазяйнови́та люди́на; **~вая жанчы́на** хазяйнови́та жíнка.

ГАСПАДА́РНІЧАННЕ *с.* господарювáння, хазяйнувáння; порядкувáння.

ГАСПАДА́РНІЧАЦЬ *недок.* хазяйнувáти, порядкувáти; **г. у чужóй хáце** хазяйнувáти (порядкувáти) в чужóму дóмі.

ГАСПАДАРО́К *ч. розм. знев.* хазя́йчик.

ГАСПАДА́РСКІ *у різн. знач.* хазя́йський; госпóдарський; **~кая дачкá** хазя́йська дочкá; **~кае вóка** хазя́йське óко; **г. пакóй** хазя́йська кімнáта; **~кая прáца** госпóдарська прáця.

ГАСПАДА́РЧА-РАЗЛІКО́ВЫ госпрозрахункóвий.

ГАСПАДА́РЧЫ *у різн. знач.* господáрський; господáрчий; хазя́йський; хазяйнови́тий; **~чыя пóспехі** господáрські ýспіхи; **~чае жыццё краíны** господáрське життя́ краї́ни; **г. падыхóд да зямлí** господáрчий (хазя́йський) підхíд до землí; **~чае ўпраўлéнне** господáрське (господáрче) управлíння; **г. разлíк** господáрський розрахýнок.

ГАСПАДА́РЫЦЬ *недок.* господарювáти, хазяювáти.

ГАСРАЗЛІ́К, -ку *ч.* госпрозрахýнок.

ГАСЦІ́НЕЦ[1], **-нца** *ч.* гости́нець, подарýнок.

ГАСЦІ́НЕЦ[2], **-нца,** *ч.* би́тий шлях, гости́нець; тракт.

ГАТАВА́ЛЬНІК *ч.* кип'яти́льник.

ГАТО́ЎКА *ж. розм. (наявні гроші)* готі́вка.

ГВАЗДЗІ́К, -ка́ *ч. (квітка гвоздики)* гвозди́ка *ж.*; **з ~ко́м у пятлі́цы** з гвозди́кою в пете́льці.

ГВАЗДЗІКІ́, -ко́ў, *одн.* **гваздзі́к, -ка́** *ч. бот.* гвозди́ка *ж.*

ГЕРГЕТА́ЦЬ *недок. розм.* **1.** *(про гусей)* ґелґота́ти, ґелґоті́ти, ґеґе́кати; **2.** *прост. (розмовляти незрозумілою мовою)* лопота́ти, лопоті́ти; *(говорити незнайомою, перев. іноземною мовою — ще)* шварґоті́ти, шваркота́ти, шваркоті́ти.

ГЕ́РШКІ, -каў *тільки мн. прост.* заплі́ччя; *(обл.)* горго́ші; **узя́ць на г.** посади́ти на горго́ші.

ГЕ́СТКА *ж. крав.* коке́тка.

ГЗЫМС *ч. обл.* карни́з.

ГЗЫ́МСАВЫ казни́зний, карни́зовий.

ГІБА́ЦЬ *недок. розм.* гну́ти; **г. дрот** гну́ти дрі́т.

ГІ́БЕЛЬ *ж.* **1.** заги́бель; **2.** *(дуже багато)* си́ла; си́ла-силе́нна; бе́зліч; *(розм.)* ги́бель; ◊ **быць на краі́ гі́белі** бути на краю заги́белі.

ГІ́БЕЛЬНА згу́бно.

ГІ́БЕЛЬНАСЦЬ *ж.* згу́бність.

ГІ́БЕЛЬНЫ згу́бний.

ГІ́БКА[1] *прислівн.* гну́чко.

ГІ́БКА[2] *ж. техн.* ги́бка.

ГІ́БКАСЦЬ *ж. прям., перен.* гну́чкість.

ГІ́БКІ *прям., перен.* гнучки́й; **~кая галі́нка** гнучка́ гі́лочка; **~кая палі́тыка** гнучка́ полі́тика.

ГІ́БЛЫ *розм.* згу́бний; пропа́щий; нікуди́шній.

ГІЗ *ч. розм.* **1.** *зоол. род.* **гі́за** ґе́дзь, ґедз; **2.** *род.* **гі́зу** *(стан худоби, покусаної ґедзями)* ґе́дзь, ґедз.

ГІЗАВА́ЦЬ *недок. (збуджуватися від укусів ґедзів)* ґе́дзатися, ґе́дзкатися.

ГІЛЬ *ч. орн.* снігу́р.

ГІРСА́ *ж. бот.* сто́колос *ч.*

ГІЧАНЫ́, -но́ў, *одн.* **гіча́н, -на́** *ч. обл. (у буряках, брукві)* ги́чка *ж.*, буряччи́ння *с.*, буряковиння *с.*

ГЛАДУ́Н, -ну́ *ч. бот.* осту́дник.

ГЛАМА́ЗДА *обл.* **1.** *ч. і ж. (про людину)* розтеле́па, тюхті́й; роззя́ва; одоро́бло; **2.** *ж. (про річ)* одоро́бло, одоро́бало.

ГЛАМАЗДАВА́ТЫ *розм. знев.* незгра́бний, вайлува́тий; незгра́ба.

ГЛА́МАЦЬ *див.* **глэ́мацъ.**

ГЛЕ́БА *ж. прям., перен.* ґрунт *ч.*; **пясча́ная г.** піща́ний ґрунт; **падрыхтава́ць глебу для перагаво́раў** підготува́ти ґрунт для перегово́рів; ◊ **вы́біць гле́бу з-пад** ***чыіх*** **ног** ви́бити ґрунт з-під *чиї́х* ніг; **зандзі́раваць гле́бу** зондува́ти ґрунт; **на гле́бе** ***чаго-небудзь*** на ґрунті *чого-небудь;* **губля́ць (тра́ціць) гле́бу пад нагамі́** втрача́ти ґрунт під нога́ми; **адчу́ць гле́бу пад нагамі́** відчу́ти ґрунт під нога́ми (під собо́ю); **стая́ць на цвёрдай гле́бе** стоя́ти на твердо́му ґру́нті; **прашчу́пацъ гле́бу** прома́цати ґрунт.

ГЛЕБААПРАЦО́ЎЧЫ *с.-г.* ґрунтообро́бний.

ГЛЕБААХО́ЎНЫ *с.-г.* ґрунтозахисни́й.

ГЛЕ́БАВЫ ґрунтови́й.

ГЛЕБАПАГЛЫБНІ́К *ч. с.-г.* ґрунтопогли́блювач.

ГЛЕБАСТАМЛЕ́ННЕ *с. с.-г.* ґрунтовто́ма *ж.*; ґрунтосто́млення.

ГЛЕБАЎТВАРА́ЛЬНЫ ґрунтоутво́рювальний.

ГЛЕБАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* ґрунтоутво́рення.

ГЛЕ́ДЖАННЕ: пункт ~ння то́чка зору; по́гляд.

ГЛЕ́ЎКІ *обл.* глевки́й.

ГЛІ́НА *ж.* гли́на. ◊ **змяня́ць гаршкі́ на глі́ну** поміня́ти (проміня́ти) ши́ло на ми́ло (на шва́йку, на мотови́ло).

ГЛІНАЛЯЧЭ́ННЕ *с. мед.* глинолікува́ння.

ГЛІНЯ́НЫ гли́няний; *(про гончарні вироби — ще)* череп'я́ний.

ГЛІ́ЦА *ж. обл.* весня́ни́й ві́тер.

ГЛОГ, *род.* **гло́гу** *ч. бот.* глід.

ГЛО́МАЗД, -у *ч.* лома́ччя *с.*, смі́ття *с.*

ГЛО́ТАЧНЫ глотко́вий.

ГЛО́ТКА *ж. анат.* го́рло *с.*; горля́нка *ж.*, *(рідк.)* гло́тка *ж.*; ◊ **бра́ць за ~ку** бра́ти (хвата́ти) за го́рло; **дра́ць (ірва́ць) ~ку** де́рти (дра́ти) го́рло; **заткну́ць ~ку** заткну́ти го́рло (пе́льку).

ГЛУ́ПСТВА *с.* **1.** *(поганий вчинок, дурна думка, недоречність)* дурни́ця (дурни́ці) *ж.*, нісені́тниця (нісені́тниці) *ж.*; ду́рість *ж.*, безглу́здість *ж.*, ка́зна-що, аби́що; **2.** *(що-небудь незначне)* дрібни́ця *ж.*, дурни́ця *ж.*

ГЛУПЫ́Ш, -ша́ *ч. орн.* фульма́р.

ГЛУХМЕ́НЬ *ж. прост.* **1.** глушина́, глухома́нь, не́трі; **2.** *перен.* ти́ша.

ГЛУША́К, -ка *ч. (глуха людина)* глушко́, глуха́р; [глуха́] тетеря.

ГЛУШЦО́ВЫ глуха́рячий.

ГЛУШЭ́Ц, -шца́ *ч.* **1.** *орн.* глуха́р; **2.** *розм. (глуха людина)* глушко́, глуха́р.

ГЛЫ́Ж *ч. обл. (грудка засохлої або мерзлої землі, переважно глини)* суха́ (ме́рзла) гру́дка.

ГЛЫНУ́ЦЬ *і* **ГЛЫТНУ́ЦЬ** *док.* **1.** ковтну́ти; проковтну́ти; **2.** *розм.* перехопи́ти, перекуси́ти, *(рідкого — ще)* хлебну́ти, хлисну́ти; ◊ **г. го́ра (слёз)** набра́тися (зазна́ти) ли́ха (біди́). — *Пор.* **глыта́ць.**

ГЛЫТА́ЦЬ *недок.* **1.** *прям., перен.* ковта́ти, прoко́втувати; **г. кава́лкі мя́са** ковта́ти (проко́втувати) шматки́ м'я́са; **г. рама́ны адзі́н за другі́м** ковта́ти рома́ни оди́н за о́дним; **2.** *розм. (жадібно їсти)* же́рти, умина́ти, трощи́ти; **г. папо́ўніцы** ї́сти так, що аж за вуха́ми лящи́ть; ◊ **г. слёзы** ковта́ти сльо́зи; **г. паве́тра** ковта́ти пові́тря. — *Пор.* **глыну́ць.**

ГЛЫТО́К, -тка́ *ч.* ковто́к.

ГЛЭ́МАЦЬ *і* **ГЛА́МАЦЬ** *недок. розм.* хапа́ти зуба́ми, губа́ми.

ГЛЮ́ГА *ж. прост.* дзьоб *(у хижих птахів) ч.*

ГЛЮГА́СТЫ дзьоба́тий, дзюба́тий.

ГЛЯЙСА́Р *ч. обл.* што́пор.

ГМАХ, *род.* **гма́ху** *(велика споруда)* грома́да, грома́дище; махи́на (махи́ня) *ж.*; *(розм.)* о́зія *ж.*

ГНЮСІ́ЦЦА *недок. обл.* **1.** *(ставати брудним)* брудни́тися, ма́затися; *(розм.)* каля́тися; **2.** *(займатися брудною або поганою справою)* брудни́тися, пога́нитися, паску́дитися; **3.** *пас.* брудни́тися, ма́затися.

ГНЮСІ́ЦЬ *недок. обл.* **1.** *(робити брудним)* брудни́ти, мазати; *(розм.)* каля́ти; **2.** *(робити неприємності)* ка́постити, па́костити, паску́дити, шко́дити.

ГНЮ́СНА *прислівн. обл.* мерзо́тно, мерзе́нно, оги́дно, оги́дливо; *(розм.)* паску́дно.

ГНЮ́СНАСЦЬ *ж. обл.* мерзо́тність, мерзе́нність, оги́дність, мерзо́та, гидо́та.

ГНЮ́СНЫ *обл.* мерзо́тний, мерзе́нний, паску́дний; **г. паклёп** мерзо́тний (мерзе́нний) на́клеп.

ГНЯЗДО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* гнізді́вка *ж.*

ГНЯТЛІ́ВЫ гніту́чий.

ГНЯЎКО́ *ч. розм.* гнівли́вий чолові́к.

ГО́ЙСАННЕ *і* **ГАЙСА́ННЕ** *с. розм.* ганя́ння, гаса́ння, метуші́ння, метушня́ *ж.*

ГО́ЙСАЦЬ *недок. розм.* ганя́ти, гаса́ти, мета́тися, метуши́тися; *(ходити без певної мети)* ника́ти.

ГО́ЛЛЕ *див.* **галлё.**

ГО́ЛЛЕЙКА *с. зменш.-пестл. до* **галлё.**

ГО́НАР *ч.* **1.** честь *ж.*, поша́на *ж.*; **спра́ва ~ру** справа че́сті; **2.** *(зарозумілість)* го́нор, чва́нство *с.*, горди́ня *ж.*, чванли́вість *ж.*, пи́ха *ж.*; **до́шка ~ру** до́шка поша́ни; ◊ **у г.** *каго, чаго* на честь *кого, чого*; **вы́йсці з ~рам** ви́йти з че́стю; **мець за г.** ма́ти за че́сть; **шану́й г. за́малада** *присл.* бережи́ честь за́молоду.

ГО́НІ, *род.* **го́ней** *тільки мн. заст.* **1.** *(відрізок смуги ріллі)* го́ни; **2.** *перен. поет.* ни́ва *ж.*, земля́ *ж.*, про́стір *ч.*, о́бшир *ч.*

ГО́НТЫ *одн.* **го́нта** *ж.*, гонт *ч.*, го́нта *ж.*

ГО́РАД *ч.* мі́сто *с.*; **галоў́ны г.** головне́ мі́сто; ◊ **ні к сялу́, ні к ~ду** *прик.* ні до ладу́, ні до при́кладу; **адва́га (сме́ласць) гарады́ бяро́** *прик.* чия́ відва́га, того́ й перемо́га; смілі́вий на́скок — полови́на поряту́нку.

ГО́РАЙ *прислівн. вищ. ст. розм.* гі́рше.

ГО́РАН, -рна *ч.* **1.** *техн.* го́рно *с.*, горн; **2.** *перен.* горни́ло *с.*

ГО́РАЧА *прислівн.* **1.** жа́рко, га́ряче́; пеку́че, палю́че; **2.** *(про почуття)* па́лко, полум'я́но; **3.** *безос. у знач. прис.* жа́рко, га́ряче́; пеку́че, палю́че; тя́жко; **у кватэ́ры было́ г.** у кварти́рі було́ жа́рко; ◊ **не́бу г. бу́дзе** не́бу (не́бові, на не́бі) жа́рко бу́де (ста́не, ста́ло); **ні г., ні хо́ладна** ні хо́лодно, ні жа́рко; **адсю́ль г., адту́ль бо́ляча** *прик.* між двох вогні́в.

ГО́РАЧКА[1] *ж. зменш.-пестл.* гі́рочка, гі́ронька.

ГО́РАЧКА[2] *с. розм. і нар.-поет., зменш.-пестл.* го́ренько, го́речко, ли́шенько.

ГО́РКА[1] *імен. ж.* **1.** *(зменш. до* **гара́***)* гі́рка; **2.** *(етажерка)* гі́рка; **3.** *залізн.* гі́рка.

ГО́РКА[2] *прислівн.* **1.** гі́рко; **2.** *у знач. прис.* гі́рко, при́кро; **у ро́це г.** у ро́ті гі́рко; **мне было́ г. і крыўдна** мені́ було́ гі́рко і при́кро (кри́вдно); **3.** *у знач. виг. на весіллі* гі́рко!

ГО́РНА *прислівн.* **1.** гі́рко, при́кро; **г. пла́каць** гі́рко пла́кати; **2.** *у знач. безос. прис.* кри́вдно, при́кро.

ГО́РНА-АБАГАЧА́ЛЬНЫ гірничозбага́чувальний.

ГО́РНАВЫРАТАВА́ЛЬНІК. *ч.* гірничорятува́льник.

ГО́РНАВЫРАТАВА́ЛЬНЫ гірничорятува́льний.

ГО́РНАЗДАБЫВА́ЮЧЫ гірничодобувни́й.

ГОРНАКЛІМАТЫ́ЧНЫ *мед.* гірськокліматич́ний.

ГОРНАЛЫ́ЖНІК *ч. спорт.* гірськоли́жник.

ГОРНАЛЫ́ЖНІЦА *ж. спорт.* гірськоли́жниця.

ГОРНАЛЫ́ЖНЫ гірськоли́жний.

ГОРНАПРАХО́ДЧЫ гірничопрохідницький.

ГОРНАРАБО́ЧЫ *імен.* гірни́к.

ГОРНАРУ́ДНЫ гірничору́дний.

ГОРНАСТРАЛКО́ВЫ *військ.* гірськострілецький.

ГО́РНЕНЬКА *прислівн. у знач. безос. прис. розм.* гіркі́сінько.

ГО́РНЫ[1] **1.** гірськи́й; **~ныя лугі́** гірські лу́ки; **~ныя лы́жы** гірські ли́жі; **~ная хваро́ба** гірська́ хворо́ба; **г. воск** *мін.* гірськи́й віск; **г. лён** *мін.* азбе́ст; **г. хрыста́ль** *мін.* гірськи́й кришта́ль; **г. паро́ды** *геол.* гірські поро́ди; **2.** гірни́чий; **~ная прамысло́васць** гірни́ча промисло́вість; **г. інстыту́т** гірни́чий інститу́т; **г. інжыне́р** гірни́чий інжене́р; **г. камба́йн** гірни́чий комба́йн.

ГО́РНЫ[2] гірки́й, сумни́й, тужни́й, бо́лісний.

ГОРС *ч. розм.* ви́різ, декольте́ *с.*

ГО́РСКІ горя́нський; **~кія наро́ды** горя́ни, наро́ди-горя́ни; *(обл.)* верховинці.

ГО́РЫЧ *ж. прям., перен.* гі́ркість, гірко́та; *(перен. — ще)* біль *ч.*, жаль *ч.*; **г. ды́му** гі́ркість ди́му; **г. паражэ́ння** гірко́та пора́зки; **г. разлу́кі** гірко́та (біль, жаль) розлу́ки.

ГРА́БЕЛЬКІ **1.** *(зменш.-пестл. до* **гра́блі***)* грабельки́; **2.** *с.-г.* *(пристрій на косі)* грабки́; **3.** *бот.* грабельки́.

ГРАБІ́ЛКА *ж. с.-г. розм.* гре́бка.

ГРА́Й *ч. розм.* ка́ркання *с.*, кря́кання *с.*; га́мір *ч.*; безла́дний крик *(птахів).*

ГРАМАБО́Й *ч.* громови́к, громове́ржець.

ГРАМАДА́ *ж.* **1.** на́товп *ч.*, вата́га, юрба́, юрма́, гурт *ч.*; **2.** *дорев. (поземельне селянське об'єднання)* грома́да.

ГРАМАДАЗНА́ЎСТВА *с.* суспільствозна́вство.

ГРАМАДАЗНА́ЎЧЫ суспільствозна́вчий.

ГРАМАДЗЯ́НСКІ **1.** громадя́нський; **~кая му́жнасць** громадя́нська му́жність; **а́кты ~кага ста́ну** а́кти громадя́нського ста́ну; **~кая паніхі́да** громадя́нська панахи́да; **г. шлюб** громадя́нський шлюб; **~кая вайна́** громадя́нська війна́; **2.** *(не військовий)* циві́льний; **~кае насе́льніцтва** циві́льне насе́лення; **г. ко́дэкс** циві́льний ко́декс; **3.** *(світський)* гражда́нський; **г. шрыфт** гражда́нський шрифт.

ГРАМАДЗЯ́НСКА-ПРАВАВЫ цивільно-правови́й.

ГРАМАДЗЯ́НСКА-ПРАЦЭСУА́ЛЬНЫ циві́льно-процесуа́льний.

ГРАМА́ДСКА-ВЫТВОРЧЫ суспі́льно-виробни́чий.

ГРАМА́ДСКА-ГІСТАРЫ́ЧНЫ суспі́льно-істори́чний.

ГРАМА́ДСКА-ПАЛІТЫ́ЧНЫ суспі́льно-політи́чний.

ГРАМА́ДСКА-ПРАЦО́ЎНЫ суспі́льно-трудови́й.

ГРАМА́ДСКІ **1.** суспі́льний; **г. лад** суспі́льний лад; **~кія інтарэ́сы** суспі́льні інтере́си; **~кія наву́кі** суспі́льні нау́ки; **~кая вытво́рчасць** суспі́льне виробни́цтво; **2.** грома́дський; **г. кантро́ль** грома́дський контро́ль; **г. абавя́зак** грома́дський обо́в'язок; **~кая бібліятэ́ка** грома́дська бібліоте́ка; **~кая ду́мка** грома́дська ду́мка.

ГРАМА́ДСТВА *с.* суспі́льство; **чалаве́чае г.** люд-

ське́ суспі́льство; **сацыялісты́чнае г.** соціалісти́чне суспі́льство.

ГРА́МАТА *ж.* гра́мота; **вучы́цца ~маце** вчи́тися гра́моти; **ахо́ўная г.** охоро́нна гра́мота; **вяры́цельная г.** ві́рча гра́мота; **ганаро́вая г.** поче́сна гра́мота; **даро́ўная г.** да́рча гра́мота; ◊ **кіта́йская г.** кита́йська гра́мота; **фі́лькава г.** фі́льчина гра́мота.

ГРАМНІ́ЦЫ, -ні́ц *тільки мн. церк. (християнське свято 15 лютого)* Стрі́тення, Стрі́чення.

ГРАМНІ́ЧНЫ стрі́тенський, стрі́ченський.

ГРАНІ́ЦА *ж.* **1.** *(між державами)* кордо́н *ч.*; **за ~цай** за кордо́ном; **з-за ~цы** з-за кордо́ну; **2.** межа́; **г. ле́су** межа́ лі́су; **вы́йсці з ~ніц прысто́йнасці** ви́йти за ме́жі присто́йності; **3.** *мат.* грани́ця.

ГРО́НКА *ж.* гро́но *с.*, ке́тяг *ч.*; **г. вінагра́ду** гро́но (ке́тяг) виногра́ду.

ГРУВА́СТКАСЦЬ *ж.* громі́здкість.

ГРУВА́СТКІ громіздки́й, невкла́дистий.

ГРУВА́СЦІЦЦА *недок.* грома́дитися; нагрома́джуватися; здійма́тися; височі́ти.

ГРУВА́СЦІЦЬ *недок. прям., перен.* нагрома́джувати, накопи́чувати; нава́лювати.

ГРУГА́Н, -на́ *ч.* **1.** во́рон, крук; **2.** *перен.* во́рон, хижа́к; ◊ **куды́ г. касце́й не занясе́** *прик.* де ко́зам ро́ги пра́влять; куди́ Мака́р теля́т неганя́в; де і пе́рець не росте́; куди́ во́рон і кісто́к не зано́сить.

ГРУГАННЁ *зб. с.* **1.** вороння́, вороня́ччя; га́лич; **2.** *перен.* вороння́, хижаки́ *мн.*

ГРУГАНО́ВЫ во́ронів, воро́нячий.

ГРУД *ч.* **1.** горб, бугор, па́горб; **2.** суході́л, суха́ лука́.

ГРУ́ДА *ж.* **1.** бри́ла, шмато́к *ч.*, кусо́к *ч.*; ку́па; *(затверділої землі)* гру́дка; **2.** *зб.* грудки́; **калёсы тарахце́лі па замёрзлай ~дзе** віз торохті́в по заме́рзлих грудка́х.

ГРУДАБРУ́ШНЫ: ~ная перапо́на *анат.* грудочеревна́ перепо́на; діафра́гма.

ГРУЗ, *род.* **гру́зу** *ч.* **1.**ванта́ж; **2.** вага́ *ж.*; **3.** тяга́р; ◊ **ляжа́ць мёртвым ~зам** лежа́ти ме́ртвим капіта́лом.

ГРУЗААБАРАЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* вантажооборо́тність.

ГРУЗААБАРО́Т *ч.* вантажоо́біг.

ГРУЗААДПРА́ЎШЧЫК *ч.* відпра́вник вантажу́, вантажовідпра́вник.

ГРУЗААТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* оде́ржувач вантажу́; вантажооде́ржувач.

ГРУЗАВІ́К, -ка́ *ч.* вантажі́вка *ж.*

ГРУЗАВЫ́ ванта́жний; **г. тра́нспарт** ванта́жний тра́нспорт.

ГРУЗАЁМІСТАСЦЬ *ж. техн.* вантажомі́сткість.

ГРУЗАЗАХО́ПНЫ вантажозахопни́й.

ГРУЗАНАПРУ́ЖАНАСЦЬ *ж. залізн.* вантажонапру́женість.

ГРУЗАПАД'ЁМНАСЦЬ *і* **ГРУЗАПАДЫМА́ЛЬНАСЦЬ** *ж. техн.* ванта́жність, *(рідше)* вантажопідійма́льність.

ГРУЗАПАД'ЁМНІК *і* **ГРУЗАПАДЫМА́ЛЬНІК** *ч. техн.* вантажопідійма́ч.

ГРУЗАПАД'ЁМНЫ *і* **ГРУЗАПАДЫМА́ЛЬНЫ** вантажопідійма́льний.

ГРУЗАПАДЫМА́ЛЬНАСЦЬ *див.* **грузапад'ёмнасць.**

ГРУЗАПАДЫМА́ЛЬНЫ *див.* **грузапад'ёмны.**

ГРУЗАПАТО́К, -ку *ч.* вантажопоті́к.

ГРУЗАПЕРАВО́ЗКІ, -зак *тільки мн.* вантажоперевезе́ння *с.*, перевезе́ння вантажі́в.

ГРУЗАСАРТАВА́ЛЬНЫ вантажосортува́льний.

ГРУЗАЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* вла́сник вантажу́; вантажовла́сник.

ГРУЗІ́ЦЬ *недок.* ванта́жити.

ГРУ́ЗЧЫК *ч.* ванта́жник.

ГРУ́ЗЧЫЦА *ж.* ванта́жниця.

ГРУ́ЦА *ж. обл.* **1.** перло́вка, ячмі́нна крупа́; **2.** перло́ва ка́ша.

ГРЫМЗО́ЛІ, *одн.* **грымзо́ля** *ж. розм.* карлючки́, криву́лі.

ГРЫМЗО́ЛІЦЬ *недок. (недбало писати) розм.* дря́пати.

ГРЫМО́ТНЫ громови́й.

ГРЫМО́ТЫ *тільки мн. розм.* гримото́ння, гримоті́ння, гроза́.

ГРЭ́БЛІВА *прислівн.* гидли́во, бридли́во; знева́жливо.

ГРЭ́БЛІ́ВАСЦЬ *ж.* гидли́вість, бридли́вість; оги́да, гидува́ння *с.*; знева́жливість, пого́рдливість.

ГРЭБЛІ́ВЫ гидли́вий, бридли́вий; знева́жливий, пого́рдливий.

ГРЭ́БЦІ *недок.* **1.** *(граблями)* гребти́, *(сіно — ще)* грома́дити; **2.** *перен. (жадібно захоплювати)* загріба́ти; ◊ **г. гро́шы лапа́тай** загріба́ти (горну́ти) гро́ші лопа́тою, огре́бом бра́ти гро́ші, га́рбати [вели́кі] гро́ші.

ГРЭ́ЦКІ[1] греча́ний; **~кія кру́пы** греча́на крупа́; **~кая мука́** греча́не бо́рошно.

ГРЭ́ЦКІ[2]**: г. арэ́х** *бот.* воло́ський горі́х.

ГРЭ́ЧАСКІ гре́цький.

ГРЭ́ЧКА *ж.* гре́чка.

ГРЭ́ЧКАВЫ греча́ний; **г. мёд** греча́ний мед.

ГУБЛЯ́ЦЦА *недок.* **1.** *(пропадати)* губи́тися; **дро́бныя рэ́чы ча́ста губля́юцца** дрі́бні ре́чі ча́сто гу́бляться; **2.** *(ставати непомітним, випадати з поля зору)* губи́тися; пропада́ти; **гу́кі ~ля́ліся ў чаро́це** зву́ки губи́лися (пропада́ли) в очере́ті; **3.** *(бентежитися від хвилювання)* розгу́блюватися; торопі́ти; **ён не ~ля́ўся ні пры які́х абста́вінах** він не розгу́блювався ні за яки́х обста́вин; ◊ **г. ў здага́дках** не зна́ти, що й ду́мати; губи́тися в здо́гадках.

ГУБЛЯ́ЦЬ *недок.* **1.** *(втрачати)* губи́ти; *(листя, пір'я — ще)* скида́ти, рони́ти; **г. рэ́чы** губи́ти ре́чі; **дрэ́вы ~ляюць лі́сце** дере́ва скида́ють (ро́нять) ли́стя; *(абстрактні предмети)* втрача́ти; **г. надзе́ю** втрача́ти наді́ю; **2.** витрача́ти, га́яти, марнува́ти; **г. ма́рна час** ма́рно витрача́ти (га́яти, марнува́ти) час; ◊ **г. з вачэ́й (з во́ка)** упуска́ти (стра́чувати, губи́ти) з оче́й; **няма́ чаго́ г.** ні́чого втрача́ти; **г. галаву́** розгу́блюватися; утрача́ти ро́зум; **г. гле́бу пад нага́мі** утрача́ти ґрунт під нога́ми.

ГУБНЫ́ *у різн. знач.* губни́й; **г. гармо́нік** губна́ гармо́шка (гармо́нія); **~ны́я гу́кі** *лінгв.* губні́ зву́ки.

ГУ́ГАЛЬ, -ю, *ч. обл. бот.* куки́ль.

ГУ́ГЕЛЬ *ч. обл.* кре́ндель.

ГУД, -у *ч.* гудіння *с.*
ГУЗ *ч.* **1.** гу́ля *ж.*; **набі́ў г. на лбе** наби́в гу́лю на ло́бі; **2.** *(на рослині)* на́ріст; **3.** гру́дка *ж.*, шмато́к, кусо́к; **мёрзлыя земляны́я ~зы** ме́рзлі грудки́ землі; **г. лёду** кусо́к (шмато́к) льо́ду.
ГУЗАВА́ТАСЦЬ *ж.* гуля́стість.
ГУЗАВА́ТЫ гуля́стий.
ГУЗА́К, -ка́ *ч. розм.* гу́ля *ж.*; на́ріст.
ГУ́ЗІК *ч.* **1.** ґудзик; **2.** *зменш.* гу́лька *ж.*
ГУ́ЗІКАВЫ ґу́дзиковий.
ГУК[1] *ч.* **1.** *род.* **гу́ку** *в різн. знач.* зву́к; **гу́кі пе́сні** зву́ки пі́сні; **тэо́рыя гу́ку** теорія зву́ку; **музы-ка́льны г.** музи́чний звук; **2.** *род.* **гу́ка** *грам.* звук; **глухі́ г.** глухи́й зву́к; **губны́я гу́кі** *лінгв.* губні́ зву́ки; ◊ **а́ні гу́ку** ні зву́ку (ні па́ри з уст); анітеле́нь, нічичи́рк; **пусты́ г.** пусти́й (поро́ж-ній) звук.
ГУК[2], *род.* **гука́** *ч. (на дереві)* па́росток.
ГУКААПЕРА́ТАР *ч. кін.* звукоопера́тор.
ГУКАВО́БРАЗ *ч. літ.* звукоо́браз.
ГУКАВО́БРАЗНЫ *літ.* звукоо́бразний.
ГУКАВЫ́ *у різн. знач.* звукови́й.
ГУКАЗА́ПІС, -су *ч.* звукоза́пис.
ГУКАЗДЫМА́ЛЬНІК *ч. радіо* звукознімач.
ГУКАНЕПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж. фіз.* звуконе-прони́кність.
ГУКАНЕПРАНІКА́ЛЬНЫ звуконепроникни́й, звукостійки́й.
ГУКАНО́СЬБІТ *ч. спец.* звуконосі́й.
ГУКАПЕРАЙМА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* звуконаслі́ду-вальність.
ГУКАПЕРАЙМА́ЛЬНІК *ч.* звуконаслі́дувач.
ГУКАПЕРАЙМА́ЛЬНЫ звуконаслі́дувальний.
ГУКАПЕРАЙМА́ННЕ *с.* звуконаслі́дування.
ГУКАПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж. фіз.* звукопрони́к-ність.
ГУКАПРАНІКА́ЛЬНЫ звукопроникни́й.
ГУКАРА́Д *ч. муз.* звукоря́д.
ГУКАСПАЛУЧЭ́ННЕ *с.* звукосполу́чення.
ГУКАЎЗМАЦНЕ́ННЕ *с. спец.* звукопідси́лен-ня, звукопідси́лювання.
ГУКАЎЗМАЦНЯ́ЛЬНІК *ч.* звукопідси́лювач.
ГУКАЎЗНАЎЛЕ́ННЕ *с. спец.* звуковідтво́рення.
ГУКАЎЗНАЎЛЯ́ЛЬНЫ *прикм. спец.* звуковід-тво́рюючий.
ГУКАЎЛО́ЎНІК *ч. спец.* звукоу(в)ло́влювач, зву-коло́в.
ГУКАЎЛО́ЎНЫ *спец.* звукоу(в)ло́влювальний, звуколо́в(ч)ий.
ГУКАЎТВАРЭ́ННЕ *лінгв.* звукоутво́рення.
ГУЛЕ́Ц, -льца́ *ч. розм.* грач, граве́ць; *(у карти)* картя́р.
ГУЛЛІ́ВА *прислівн.* грайли́во.
ГУЛЛІ́ВАСЦЬ *ж.* грайли́вість.
ГУЛЛІ́ВЫ грайли́вий.
ГУЛЬНЯ́ *ж. у різн. знач.* гра; заба́ва; **гу́льні для дзяце́й** ігри для діте́й; **г. ў ша́хматы** гра в шахи; **алімпі́йскія гу́льні** олімпі́йські ігри; ◊ **г. з агнём** гра з вогне́м; **г. ў жму́ркі** гра в піж-мурки (жму́рки, ки́ці-ба́би, пана́са); **небяс-пе́чная г.** небеспе́чна гра; **г. сло́ў** гра слів; **г. прыро́ды** гра приро́ди; **рабі́ць вясёлую мі́ну пры дрэ́ннай гульні́** робити до́бру (весе́лу) мі-ну при недо́брій (пога́ній) грі; **г. (не) ва́рта све́чак** (не) ва́рта спра́ва за́ходу.
ГУЛЬНЯВЫ́ ігрови́й.
ГУЛЬНЯТЭ́КА *ж.* ігроте́ка.
ГУЛЯ́ЎНІК, -ку *ч. бот.* сухоре́брик.
ГУЛЯ́ЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* гуля́ти; **г. па го́радзе** гуля́ти мі́стом; **г. па калідо́ре** гуля́ти коридо́ром; **ве́цер гуля́е** ві́тер гуля́є; **г. цэ́лы ты́дзень** гуля́ти ці́лий ти́ждень; **г. на вясе́ллі** гуля́ти на весі́ллі; **2.** *у різн. знач.* гра́ти; **дзе́ці гуля́юць на пляцо́ўцы** ді́ти гра́ють(ся) на май-да́нчику; **г. у футбо́л** гра́ти у футбо́л; **г. з ве́-ерам** гра́тися (ба́витися) ві́ялом; **г. у ве́ліка-ду́шнасць** гра́ти у великоду́шність; **3.** *обл.* тан-цюва́ти; **г. по́льку** танцювати по́льку; ◊ **г. з агнём** гра́тися з вогне́м; **па рука́х г.** по рука́х ходи́ти; **г. у жму́ркі (хо́ванкі)** гра́ти у хо́ванку (хо́ванки); **г. у маўча́нку** гра́ти (гра́тися) у мо́в-ча́нку; **ве́цер гуля́е ў кішэ́ні** ві́тер гуде́ в ки-ше́ні.
ГУЛЯ́ШЧАЯ *імен. розм.* повія.
ГУЛЯ́ШЧЫ *прост.* **1.** гуля́щий; **2.** *(не зайня-тий)* ві́льний; **~чая каду́шка** ві́льна ді́жка; **3.** легки́й; **г. хлеб** легки́й хліб; **~чая рабо́та** легка́ пра́ця.
ГУМАЛЯ́СТЫКА *ж. заст.* гу́ма.
ГУМНО́, -на́ *с.* **1.** *(приміщення для скошеного збіжжя, соломи)* клу́ня *ж.*, стодо́ла *ж.*; **2.** *(май-данчик перед клунею)* тік *ч.*
ГУМО́Р, -ру *ч.* на́стрій.
ГУ́РА *ж. обл.* заме́т *ч.*, переме́т *ч.*; кучугу́ра.
ГУ́РБА *ж.* кучугу́ра; заме́т *ч.*, переме́т *ч. м.*
ГУРБІ́СТЫ заме́тистий, кучугу́ристий.
ГУРМА́ *ж. розм.* юрба́, юрма́.
ГУСІ́НЫ гу́сячий; **г. шма́лец** гу́сячий жир; **~ная ску́ра** гу́сяча шкі́ра, *(розм.)* си́роти.
ГУ́СТ, *род.* **гу́сту** *ч. (естетичний)* смак; **у яго́ до́бры г.** у нього до́брий смак; **адзява́цца з гу́стам** одяга́тися зі сма́ком; **выхо́ўваць мас-та́цкі г.** вихо́вувати худо́жній смак; ◊ **(прыйс-ці́ся) да гу́сту** припа́сти до смаку́ (до вподо́-би, до се́рця, до душі́); **мець г.** *да чаго* ма́ти на́хил (уподо́бання, смак) *до чого*; коха́тися (милува́тися) *в чому.*
ГУСТАЎШЧЫ́НА *ж. розм. несхв.* [вла́сні] упо-до́бання; *(розм.)* смакі́вщи́на.
ГУСТО́ЎНЫ зі сма́ком; **~на абста́ўлены пако́й** зі сма́ком обста́влена кімна́та.
ГУСЬ *ж.* **1.** гуса́к *ч.*; **гадава́ць гусе́й** розво́дити гусе́й; **2.** гу́ска; ◊ **як з гусі́ вада́** як з гу́ски вода́.
ГУСЯЛА́ПКА *ж. бот.* при́воротень.
ГУ́ТАРКА *ж.* **1.** *у різн. знач.* бе́сіда; **праве́сці ~рку** провести́ бе́сіду; **2.** розмо́ва; **пача́ць ~рку** поча́ти розмо́ву.
ГУТАРКО́ВЫ розмо́вний; **г. стыль** розмо́вний стиль.
ГУТАРЛІ́ВЫ говірки́й, балаку́чий, балакли́-вий, гомінли́вий, гомінки́й.
ГУ́ТАРШЧЫК *ч. розм.* бе́сідник.
ГУ́ТАРШЧЫЦА *ж. розм.* бе́сідниця.
ГУ́ТАРЫЦЬ *недок.* **1.** бесі́дувати; **2.** *розм.* роз-мовля́ти, гомоні́ти; бала́кати.
ГУ́ТАЦЬ *див.* **гу́шкаць.**
ГУЧА́ЛЬНЫ звучний; **~нае це́ла** *фіз.* звучне ті́ло.

ГУЧА́ННЕ *с.* звуча́ння; брині́ння.
ГУЧА́ЦЬ *і* **ГУЧЭ́ЦЬ** *недок.* звуча́ти; брині́ти; луна́ти; **гучы́ць вясёлая мело́дыя** звучи́ть весе́ла мело́дія; **у гэ́тым пыта́нні гучы́ць сумне́нне** у цьо́му пита́нні звучи́ть су́мнів; **гуча́ць стру́ны** бриня́ть (звуча́ть) стру́ни; **пе́сня гучы́ць** пі́сня луна́є (звучи́ть); ◊ **не гучы́ць** не звучи́ть.
ГУЧНАГАВАРЫ́ЦЕЛЬ *ч. радіо* гучномо́вець.
ГУ́ЧНЫ звучний, гучни́й, голосни́й; **~ная мело́дыя** зву́чна мело́дія; **~ная сла́ва** гучна́ сла́ва.
ГУЧЭ́ЦЬ *див.* **гуча́ць**.
ГУ́ШКАЛКА *ж. розм.* го́йдалка.
ГУ́ШКАЦЦА *недок. розм.* гойда́тися.
ГУ́ШКАЦЬ *і* **ГУ́ТАЦЬ** *недок. розм.* **1.** гойда́ти *(на гойдалці)*; колиха́ти; **2.** *(підкидати на руках)* кача́ти; підійма́ти на ура́.
ГУШЧА́Р, -ру́ *ч. і* **ГУШЧЭ́ЧА** *ж.* ха́ща *ж.*, гуща́вина *ж.*, гущина́ *ж.*, не́трі *мн.*; **лясны́ г.** лісові́ ха́щі, лісова́ гущина́.
ГУШЧЭ́ЧА *див.* **гушча́р**.
ГЭ́НЫ *займ. вказ. обл. ч.* **1.** *(віддалений)* той; **2.** цей.
ГЭ́ТА 1. *займ. вказ. ж. і с.* ця; це; **2.** *у знач. імен.* це; те; **не г. я меў на ўва́зе** не це я мав на уваз́і; **3.** *займ. вказ. при відсутньому прис.* це; **пра́ца — г. крыні́ца на́шага бага́цця** пра́ця — це джерело́ на́шого бага́тства; **4.** *част.* це; **хто г. гаво́рыць?** хто це гово́рить? **як г. так?** як це так? **5.** *част. підсил.* **што г. ён цяпе́р парабля́е?** що це він тепе́р пороблю́є? **6.** *част. розм. (при пригадуванні забутого)* пак; **як г. яго́ заву́ць?** як пак його́ зва́ти? **7.** *част. (у сполученні з част.* **ж** *при вигукуванні)* це ж; **г. ж ву́нь як ціка́ва** це ж ось як ціка́во; ◊ **г. зна́чыць** *(скорочено* **г. зн.***) спол. пояснювальний* то́бто (це́бто); **не ў гэ́тым спра́ва** не в цьо́му річ (спра́ва); **вось г. я разуме́ю** ось це я розумі́ю.
ГЭ́ТАЕ *займ. вказ. с.* це. — *Див. ще* **гэ́ты.**
ГЭ́ТАК *прислівн.* так, ота́к; **даўно́ б г.** давно́ б ота́к; **і г. дале́й** *(скорочено* **і г. д.***)* і так да́лі *(скорочено* і т. д.), і таке інше (і т. ін.); **і так і г.** і так і сяк; **дык ты г.!** так ти ось як!
ГЭ́ТАКАЕ *займ. вказ. с.* таке́, отаке́. — *Див. ще* **гэ́такі**.
ГЭ́ТАКАЯ *займ. вказ. ж.* така́, отака́. — *Див. ще* **гэ́такі**.
ГЭ́ТАКІ *і* **ГЭ́ТКІ,** *ж.* **гэ́такая,** *с.* **гэ́такае**; *мн.* **гэ́такія** *займ. ч.* **1.** *вказ.* таки́й, отаки́й; **там ужо́ не г. лес** там уже́ не таки́й ліс; **цяпе́р ён ужо́ не г.** ни́ні він уже́ не таки́й; **2.** *означ.* таки́й, отаки́й; **г. сме́лы (рашу́чы)** таки́й смі́ли́вий (рішу́чий); **калі́ ты ўжо г. ду́жы** якщо́ ти вже таки́й ду́жий (си́льний); **3.** *(вигук)* таки́й, отаки́й; **~кае здарэ́нне!** отака (ось яка́) приго́да, отаки́й ви́падок!
ГЭ́ТАЯ *займ. вказ. ж.* ця. — *Див. ще* **гэ́ты.**
ГЭ́ТКІ *див.* **гэ́такі**.
ГЭ́ТУЛЬКІ *розм.* **1.** *прислівн.* сті́льки; **вам не́льга г. чыта́ць** вам не мо́жна сті́льки чита́ти; **2.** *займ. вказ.* сті́льки; **г. людзе́й сышло́ся, як ні́колі!** сті́льки люде́й зійшло́ся, як ні́коли!; **г. напіса́ць!** сті́льки написа́ти!
ГЭ́ТЫ, *ж.* **гэ́та (гэ́тая)**, *с.* **гэ́та (гэ́тае)**; *мн.* **гэ́тыя** *займ. вказ. у різн. знач.* цей; **г. ці той лес?** цей чи той ліс?; **на гэ́тым баку́** на цьо́му бо́ці; **от ужо́ мне гэ́тыя капры́зы** ото́ вже мені ці при́мхи (забага́нки); **за г. час** за цей час; **да гэ́тага ча́су** до цього ча́су; **гэ́тым паведамля́ем** цим повідомля́ємо; ◊ **гэ́тымі дня́мі** ци́ми дня́ми; **пры гэ́тым** при цьо́му; **не без гэ́тага** не без цього.

Д

ДА *прийм. з род.* **1.** *(для вказівки на віддаль, на проміжок часу, якийсь предмет або межу, кінець; для позначення спрямованості або мети дії, приєднання або належності до чогось та ін.)* до; **да вёскі было́ шэ́сць кіламе́траў** до села́ було́ шість кіломе́трів; **за ко́лькі дзён да жніва́** за де́кілька днів до жнив; **налі́ць да пало́вы** нали́ти до полови́ни; **разлічы́ўся да капе́йкі** розрахува́вся до копі́йки; **даве́сці да знямо́гі** довести́ до знемо́ги (знеси́лля); **ко́лькасць зая́ў дайшла́ да пятна́ццаці** кі́лькість зая́в дійшла́ до п'ятна́дцяти; **прыслухо́ўвацца да гу́каў** прислуха́тися до зву́ків; **рыхтава́цца да экза́менаў** готува́тися до екза́менів; **табе́ не да тва́ру** тобі не до лиця́ (не ли́чить); **2.** *(для позначення схожості, подібності)* на; **падо́бны да ба́цькі** схо́жий на ба́тька; **не падо́бны да сябе́** не схо́жий на се́бе; ◊ **ад до́шкі да до́шкі** від до́шки до до́шки; **да пабачэ́ння** до поба́чення; **што да** що́до.

ДААБСТАЛЁЎВАННЕ *с.* дообла́днування, дообла́днання, доустатко́вування, доустаткува́ння.
ДААБСТАЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* доустатко́вуватися, дообла́днуватися.
ДААБСТАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ДААБСТАЛЯВА́ЦЬ** *док.* доустатко́вувати, доустаткува́ти, дообла́днувати, дообладна́ти.
ДААБСТАЛЯВА́ННЕ *с.* доустаткува́ння, дообла́днання.
ДААБСТАЛЯВА́НЫ доустатко́ваний, дообла́днаний. — *Див. ще* **даабсталёўваць**.
ДААРФАВА́ЦЬ *див.* **даарфо́ўваць**.
ДААРФО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* довіюватися.
ДААРФО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДААРФАВА́ЦЬ** *док.* довіювати, довія́ти *(віялкою)*.
ДААСТА́ТКУ *прислівн. розм.* цілко́м, до кінця́.
ДААТРЫМА́ННЕ *с.* доодéржання.
ДААТРЫМА́НЫ доодéржаний.

ДААТРЫМА́ЦЬ *див.* **даатры́мліваць**.

ДААТРЫ́МЛІВАННЕ *с.* доодéржування.

ДААТРЫ́МЛІВАЦЦА *недок. пас.* доодéржуватися.

ДААТРЫ́МЛІВАЦЬ *недок.*, **ДААТРЫ́МАЦЬ** *док.* доодéржувати, доодéржати.

ДАБА́ВАЧНЫ додаткóвий.

ДАБА́ВІЦЦА *див.* **дабаўля́цца**.

ДАБА́ВІЦЬ *див.* **дабаўля́ць**.

ДАБАДЗЯ́ЦЦА *док. прост.* дотиня́тися, довéштатися.

ДАБА́ЛАВАЦЦА *док.* допустувáтися.

ДАБАЛЯВА́ЦЬ *док.* добенкетувáти.

ДАБАЎЛЕ́ННЕ *с.* додавáння, додáча *ж.*; підбáвка *ж.*

ДАБА́ЎЛЕНЫ дóданий. — *Див. ще* **дабаўля́ць**.

ДАБАЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ДАБА́ВІЦЦА** *док.* **1.** додавáтися, додáтися, добавля́тися, добáвитися, підбавля́тися, підбáвитися; **у пасёлку ~вілася яшчэ́ два дамы́** у сéлищі добáвилося (додалóся) ще два будúнки; **2.** *недок. пас.* додавáтися, підбавля́тися.

ДАБАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ДАБА́ВІЦЬ** *док.* додавáти, додáти, добавля́ти, добáвити, підбавля́ти, підбáвити; **~віць дваццаць капéек** додáти двáдцять копíйок; **~віць сóлі ў суп** додáти (добáвити, поклáсти більше) сóлі в юшку.

ДАБЕ́ГЧЫ *док. у різн. знач.* добíгти.

ДАБЁР дóбрий.

ДАБІ́РКІ *тільки мн. обл.* рéштки.

ДАБРАБЫ́Т, -ту *ч.* **1.** *(достаток)* добрóбут; благополу́ччя *с.*; **2.** *(наявність усіх зручностей)* благоу́стрій, упоря́дженість *ж.*; **клóпаты аб ~бы́це гóрада** турбóти про благоу́стрій міста.

ДАБРАДЗЕ́Й *ч.* **1.** добрóдій, добродíйник, благодíйник, доброчúнець; **2.** *розм. жарт.* голу́бчик, лебéдик; **агá, папáўся, ~дзéю** ага, попáвся, голу́бчику.

ДАБРАДЗЕ́ЙКА *ж.* добрóдійка; добродíйниця, благодíйниця, доброчúнниця.

ДАБРАДЗЕ́ЙНА *прислівн.* доброчéсно, чеснотлúво.

ДАБРАДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж.* *(якість людини)* доброчúнність; доброчéсність.

ДАБРАДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок.* добродíяти, благодíяти.

ДАБРАДЗЕ́ЙНЫ доброчúнний, добродíйний; доброчéсний, чеснотлúвий.

ДАБРАДЗЕ́ЙСТВА *с.* добродíйність, доброчúнність; благодíйність.

ДАБРА́К, -кá *ч. розм.* добря́га, добря́ча душá.

ДАБРАПО́ЛЬ, -лю *ч. бот.* зеленчу́к.

ДАБРО́ТЫ, -рóт *тільки мн.* *(матеріальне благополуччя)* блáга; д. **жыцця́** блáга життя́.

ДАБЫ́ТАК, -тку *ч. розм.* добрó *с.*; пожúтки, манáтки, манáття *с.*

ДАБЯЛА́ *прислівн.* **1.** *(до білого кольору)* дóчистá; **вымыць кашу́лю д.** вúпрати сорóчку дóчистá; **2.** *(розжарити)* до бíлого (жáру).

ДАВАЛАКА́ЦЦА *і* **ДАВАЛА́КВАЦЦА** *недок.*, **ДАВАЛАЧЫ́СЯ** *док. розм.* **1.** доволікáтися, доволоктúся; доплéнтуватися, доплéнтатися; **2.** *пас.* доволікáтися.

ДАВАЛАКА́ЦЬ *і* **ДАВАЛА́КВАЦЬ** *недок.*, **ДАВАЛАЧЫ́** *док. розм.* доволікáти, доволоктú; ◊ **ног не ~чы́** ніг не доволоктú (дотягтú).

ДАВАЛАЧЫ́СЯ *див.* **давалакáцца**.

ДАВАЛО́ЧАНЫ *розм.* доволóчений. — *Див. ще* **давалакáць**.

ДАВЕ́ДКА *ж. у різн. знач.* дóвідка; **атрымáць ~ку па тэлефóне** одéржати дóвідку телефóном; **зрабíць ~ку** навестú дóвідку; **д. з мéсца прáцы** дóвідка з місця робóти; **бюрó ~дак** довідкóве бюрó.

ДАВЕ́Р *див.* **давéр'е**.

ДАВЕ́Р'Е *с. і* **ДАВЕ́Р, -ру** *ч.* довíр'я, довíра *ж.*; **стрáціць д.** втрáтити довíр'я (довíру); **вóтум ~р'я** вóтум довíри; **увайсці́ (уцéрціся) ў ~р'е** увійтú (улíзти, вкрáстися, втéртися) в довíр'я.

ДАВЕ́РЛІВАСЦЬ *ж.* довірливість.

ДАВЕ́РЛІВЫ довірливий.

ДАВЕ́РНАСЦЬ *ж. юр.* довíрчість.

ДАВЕ́РНІК *ч. юр.* довірúтель.

ДАВЕ́РНІЦА *ж. юр.* довірúтелька.

ДАВЕ́РНЫ *юр.* довíрчий.

ДАВО́ЛІ-ТАКІ́ *прислівн.* дóсить-такú, довóлі-такú.

ДАВО́РАНЫ дóораний. — *Див. ще* **давóрваць.**

ДАВО́РВАННЕ *с.* доóрювання.

ДАВО́РВАЦЬ *недок.*, **ДААРА́ЦЬ** *док.* доóрювати, доорáти.

ДАВЭ́НДЖАНЫ докóпчений. — *Див. ще* **давэ́нджваць.**

ДАВЭ́НДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.* докóпчуватися.

ДАВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.*, **ДАВЭ́НДЗІЦЬ** *док.* докóпчувати, докоптúти.

ДАВЭ́НДЗІЦЦА *док.* докоптúтися.

ДАГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ДАГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* дострýгувати, дострýгáти.

ДАГАБЛЯВА́НЫ дострýганий. — *Див. ще* **дагаблёўваць.**

ДАГАДО́ЎВАЦЬ *недок.* дорóщувати.

ДАГАНДЛЯВА́ЦЦА *док. розм.* доторгувáтися.

ДАГАРАВА́ЦЬ *док. розм.* добідувáти, догорювáти.

ДАГА́РВАННЕ *с.* догорá(я)ння.

ДАГА́РВАЦЬ *і* **ДАГАРА́ЦЬ** *недок.*, **ДАГАРЭ́ЦЬ** *док. прям., перен.* догорá(я)ти, догорíти.

ДАГЛЕ́ДЖАНЫ догля́нутий. — *Див. ще* **даглéджваць.**

ДАГЛЕ́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* додивля́тися; доглядáтися.

ДАГЛЕ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ДАГЛЯДЗЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *(до кінця)* додивля́тися, додивúтися; **~дзéць фільм** додивúтися фільм; **2.** *(кого-що)* доглядáти, догля́нути; пильнувáти, припильнувáти.

ДАГЛЕ́ДЗЕЦЬ *док.* **1.** *(кого-що, частіше із запереченням)* догля́нути, догля́діти, доглéдіти; **усіх адрáзу не ~дзіш** усіх відрáзу не догля́неш (доглéдиш); **2.** *(кого-що)* нагля́нути, назирнýти *(за ким-чим).*

ДАГРУ́ЖАНЫ *у різн. знач.* довантáжений. — *Див. ще* **дагружáць.**

ДАГРУЖА́ЦЦА *недок.*, **ДАГРУЗІ́ЦЦА** *док. звор., пас.* довантáжуватися, довантáжитися.

ДАГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **ДАГРУЗІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* довантажувати, довантажити.

ДАГРУ́ЗКА *ж.* довантаження *с.*; *(незак. д. — ще)* довантажування *с.*.

ДАГРЭ́БЦІ *док. (сіно і т. ін.)* догребти́.

ДАГРЭ́БЦІСЯ *док.* **1.** *розм.* догребти́ *(веслами до берега)*; **2.** *прост.* доплентатися, дочвалати.

ДАГУКАВЫ́ *фіз.* дозвуковий.

ДАГУ́ЛЬВАННЕ *с.* догравання.

ДАГУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ДАГУЛЯ́ЦЦА** *док.* **1.** *розм. прям., перен.* догулюватися, догулятися; догравáтися, догрáтися; **д. да бо́йкі** догулятися (догратися) до бійки; **2.** *перен.* догратися; дожартуватися; **глядзі, ~ляешся!** гляди (дивись), дограєшся! **3.** *недок. пас.* догулюватися, догравáтися.

ДАГУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ДАГУЛЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *розм.* догулювати, догуляти; **д. адпачы́нак** догуляти відпустку; **д. вясе́лле** догуляти весілля; **2.** догравáти, догрáти; **д. па́ртыю** дограти партію.

ДАГУЛЯ́НЫ до́граний. — *Див. ще* **дагу́льваць.**

ДАГЭ́ТУЛЬ *прислівн.* **1.** до цього часу, досі, дотепер; **2.** *розм.* до цього місця, досі.

ДАДА́НЫ: д. сказ *грам.* підрядне речення; **д. член ска́за** другорядний член речення.

ДАДА́ТНА *прислівн.* позитивно.

ДАДА́ТНАСЦЬ *ж.* позитивність.

ДАДА́ТНЫ 1. позитивний; **~ная ацэ́нка** позитивна оцінка; **д. зара́д** *фіз.* позитивний заряд; **д. по́люс** позитивний полюс; **2.** *мат.* додатний; **д. лік** додатне число.

ДА́ДЗЕНЫ 1. *дієприкм.* наданий, даний; **адмо́віўся ад ~нага яму́ сло́ва** відмовився від наданого йому слова; **2.** *прикм.* цей; **у ~ным вы́падку** у цьому випадку; **3.** *мат* даний; **~ная велі́чыня** дана величина.

ДАДЗЕ́ЦЬ *див.* **дадзява́ць.**

ДАДЗЁЎБВАЦЦА *недок. пас.* додзьобуватися, докльовуватися; додовбуватися.

ДАДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **ДАДЗЯЎБЦІ́ 1.** *(кінчати клювати)* додзьобувати, додзьобати, доклльовувати, доклювати; **2.** *(кінчати довбати)* додовбувати, додовбати.

ДАДЗЯВА́ЦЬ *недок.*, **ДАДЗЕ́ЦЬ** *док.* **1.** дошкуляти (дошкулювати), дошкулити; допікати, допекти; досаджати, досадити; **2.** надокучати, надокучити; набридати, набриднути; стомлювати, стомити; **сва́рка гэ́та ўжо дадзе́ла** сварка ця вже надокучила (набридла).

ДАДЗЯЎБА́НЫ *і* **ДАДЗЁЎБАНЫ 1.** додзьобаний, доклльований; **2.** додовбаний. — *Див. ще* **дадзёўбваць.**

ДАДЗЯЎБЦІ́ *див.* **дадзёўбваць.**

ДАЁНКА *ж.* дійниця.

ДАЖВЯ́КАЦЬ *док. обл. (дожувати)* доплямкати, *(про тварин)* дожвакати.

ДАЖДЖАВА́ЛЬНЫ дощувальний.

ДАЖДЖАВА́ННЕ *с.* дощування.

ДАЖДЖАВА́ЦЬ *недок.* дощувати.

ДАЖДЖАВІ́К, -ка́ *ч. (плащ)* дощовик.

ДАЖДЖАВЫ́ дощовий.

ДАЖДЖАМЕ́Р *ч. метеор.* дощомір.

ДАЖДЖАМЕ́РНЫ *метеор.* дощомірний.

ДАЖДЛІ́ВАСЦЬ *ж.* дощовитість.

ДАЖДЛІ́ВЫ дощови́[ти]й.

ДАЖДЖО́М *прислівн.* **1.** дощем; **і́скры пасы́паліся д.** іскри посипалися дощем; **не хо́чацца ісці́ д.** не хочеться йти під дощем.

ДАЖДЖО́ЎНІК *див.* **бу́сельнік.**

ДАЖДЖЫ́НКА *ж. розм.* дощинка, крапля.

ДАЖДЖЫ́СКА *див.* **дажджы́шча.**

ДАЖДЖЫ́ЦЬ *недок. безос. розм.* дощити.

ДАЖДЖЫ́ШЧА *і* **ДАЖДЖЫ́СКА** *ч. розм.* дощище, дощисько.

ДАЗВА́ННЯ *прислівн.* дощенту, цілком, зовсім; **узя́ць усё д.** узяти все дощенту (геть усе).

ДАЗВО́Л, -лу *ч.* дозвіл; ◊ **з ва́шага ~лу** з вашого дозволу.

ДАЗВО́ЛЬНЫ дозвільний.

ДАКАЛГА́СНЫ доколгоспний.

ДАКАЛДЫБА́ЦЬ *і* **ДАКАНДЫБА́ЦЬ** *док. обл.* дошкандибати, дошкутильгати.

ДАКАРА́ННЕ *с.* докір *ч.*, закид *ч.*

ДАКАРА́ЦЬ *недок.* докоряти, дорікати. — *Див. ще* **дакары́ць[1].**

ДАКАРЫ́ЦЬ[1] *док.* докорити, доректи.

ДАКАРЫ́ЦЬ[2] *док.* закінчити знімати кору, очищати від кори.

ДАКАСТРЫ́ЧНІЦКІ дожовтневий.

ДАКІПА́ЦЬ *і* **ДАКІ́ПВАЦЬ** *недок.*, **ДАКІПЕ́ЦЬ** *док.* докипати, докипіти.

ДАКЛА́Д[1] *ч.* **1.** *у різн. знач.* доповідь *ж.*; **справазда́чны д.** звітна доповідь; **д. аб пахо́джанні чалаве́ка** доповідь про походження людини; **2.** *офіц. (письмова заява)* подання; **д. аб перавo´дзе на но́вую паса́ду** подання про переведення на нову посаду; **3.** повідомлення; **д. дырэ́ктару аб вы́ніках спабо́рніцтва** повідомлення директору про наслідки (про результати) змагання; **без ~да не ўвахо́дзіць** без повідомлення не заходити.

ДАКЛА́Д[2], -ду *ч. крав., шевс.* доклад.

ДАКЛА́ДВАЦЬ[1] *недок.*, **ДАЛАЖЫ́ЦЬ** *док. (повідомляти)* доповідати, доповісти; повідомляти, повідомити; **~жы́ць аб хо́дзе спра́вы** доповісти про хід справи.

ДАКЛА́ДВАЦЬ[2] *недок. (додавати)* докладати.

ДАКЛА́ДНА *прислівн.* **1.** точно; **2.** напевно, напевне, достеменно, достоту; **3.** чітко, виразно; **4.** ґрунтовно, ретельно.

ДАКЛА́ДНАСЦЬ *ж.* **1.** точність; **2.** певність, вірогідність; **3.** чіткість, виразність; **4.** ґрунтовність, ретельність.

ДАКЛАДНА́Я *імен.* доповідна.

ДАКЛА́ДНЫ 1. *у різн. знач.* точний; **д. перакла́д** точний переклад; **д. гадзі́ннік** точний годинник; **~ныя прыбо́ры** точні прилади; **ныя наву́кі** точні науки; **2.** справжній, дійсний, певний, вірогідний; **3.** чіткий, виразний; **4.** докладний, ґрунтовний, ретельний; **~нае тлумачэ́нне** докладне (ґрунтовне) пояснення; **~нае вывучэ́нне** ретельне вивчення.

ДАКЛАДНЫ́: ~на́я запі́ска доповідна записка.

ДАКЛА́ДЧЫК *ч.* доповідач.

ДАКЛА́ДЧЫЦА *ж.* доповідачка.

ДАКЛЫ́ПАЦЬ *док. розм. (дійти повільно, з великими труднощами)* доклигати, докульгати.

ДАКЛЯРАВА́ННЕ *с. розм.* обіцянка *ж.*; обіцяння.

ДАКЛЯРАВА́НЫ *і* **ДАКЛЯРО́ВАНЫ** обіцяний.— *Див. ще* **дакляраваць**.

ДАКЛЯРАВА́ЦЬ *розм.* **1.** *док.* обіцяти, пообіцяти; **2.** *недок.* обіцяти.

ДАКЛЯРА́ЦЫЯ *ж. розм.* обіцянка.

ДАКЛЯРО́ЎВАЦЬ *недок. розм.* обіцяти.

ДАКО́Р, -ру *ч.* докір, закид; докірливість *ж.*

ДАКО́РПАЦЦА *док.* **1.** допорпатися; **2.** *перен.* докопатися.

ДАКО́РПАЦЬ *док. розм.* доколупати, докопирсати.

ДАКО́СКІ, -сак *тільки мн.* закінчення косовиці.

ДАКРАНА́ННЕ *с.* дотик *ч.*, доторк *ч.*

ДАКРАНА́ЦЦА *(да чаго) недок.*, **ДАКРАНУ́ЦЦА** *док.* доторкатися, доторкнутися.

ДАКРАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДАКРАСАВА́ЦЬ** *док.* *(про лани)* докрасовуватися, докрасуватися, доквітовувати, доквітувати.

ДАКРО́ЧЫЦЬ *док. розм.* докрокувати.

ДАКТО́РКА *і* **ДО́КТАРКА** *ж. прост. (жінка-лікар)* лікарка.

ДАКУ́КА *ж.* **1.** турбота, клопіт *ч.*, лихо *с.*, горе *с.*; **спіць дзіця, не ве́дае ~кі** спить дитя, турбот не знає; **2.** сум *ч.*, туга, журба, смуток *ч.*, нудьга; **3.** заздрість; **4.** *(набридливе прохання)* докучання *с.*, надокучання *с.*, набридання *с.*

ДАКУ́ЛЬ *прислівн. розм.* **1.** *(місця)* до якого місця, аж поки; **2.** *(часу)* доки, до яких пір, чи довго, поки.

ДАКУ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.* докурюватися.

ДАКУ́РВАЦЬ *недок.*, **ДАКУРЫ́ЦЬ** *док.* докурювати, докурити; *(про цигарку, люльку — ще)* допалювати, допалити.

ДАКУРЭ́ЦЬ *док.* докуріти, додиміти.

ДАЛАЖЫ́ЦЬ[1] *див.* **дакла́дваць**[1].

ДАЛАЖЫ́ЦЬ[2] *(додати)* докласти; **д. гро́шай на паку́пку** докласти грошей на покупку.

ДАЛАКО́П *ч.* могильник, гробар.

ДАЛА́ПІЦЬ *док. розм. (одяг)* долатати.

ДАЛА́ПЛЕНЫ *розм.* долатаний. — *Див. ще* **дала́піць.**

ДАЛГА́ЦЦА *і* **ДАІЛГА́ЦЦА** *док. розм.* добрехатися.

ДАЛЕ́Й *прислівн.* **1.** *вищ. ст.* далі; **2.** *в ін. знач.* далі; **далей, за жытам, пачынаецца бярэзнік** далі, за житом, починається березняк (березина); **3.** далі, надалі; потім; **што гэта будзе д.?** що це буде далі (потім)?; ◊ **і гэтак д.** і так далі; **адлажыць на д.** відкласти на потім; **д.-бо́лей** де далі, то більше; дедалі більше; **не д. як** не далі як (ніж).

ДАЛЕ́ЙШЫ *прикм.* **1.** *вищ. ст.* дальший; **2.** подальший; **адмо́віцца ад ~шых перагаво́раў** відмовитися від подальших переговорів; ◊ **у ~шым** надалі.

ДА́ЛЕЧ *ж.* далечінь, далечина, далеч.

ДАЛЕ́ЧВАННЕ *с.* доліковування.

ДАЛЕ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.* доліковуватися.

ДАЛЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ДАЛЯЧЫ́ЦЬ** *док.* доліковувати, долікувати.

ДАЛЁКА *прислівн. у різн. знач.* далеко; **ён жыве́ д. ад го́рада** він живе далеко від міста; ◊ **д. не...** аж ніяк не..., зовсім не..., далеко не...; **д. пайсці** далеко піти; **д. зайсці** далеко зайти; **бачыць во́ка, ды дастаць д.** *прик.* їв би паляниці, та зубів немає; бачить корова, що на повітці солома; рад би очима їсти, та в пельку не лізе; **блізка відаць, ды д. дыбаць** *прик.* близько видати — далеко стрибати.

ДАЛЁКАСТРУМЕ́ННЫ *спец.* далекострумінний.

ДАЛЁКАЎСХО́ДНЫ далекосхідний.

ДАЛЁТАЦЬ *док. розм.* долітати.

ДАЛІБО́Г *і* **ДАЛЬБО́Г** *виг.* їй-богу, їй-бо.

ДАЛІТАВА́НЫ *заст.* допаяний.

ДАЛІТО́ЎВАЦЦА *недок. пас. заст.* допаюватися.

ДАЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДАЛІТАВА́ЦЬ** *док. заст.* допаювати, допаяти.

ДАЛМА́ЦКІ: д. рамо́нак *бот.* далматська ромашка.

ДАЛО́Ў *прислівн.* **1.** *(у гаслах)* геть; **д. вайну́!** геть війну! **2.** *розм.* додолу; ◊ **з плеч (з рук) д.** *(што)* спало з плечей *(що)*.

ДАЛУ́ЗАНЫ долущений, долузаний. — *Див. ще* **далу́зваць**.

ДАЛУ́ЗВАЦЬ *недок.*, **ДАЛУЗА́ЦЬ** *док.* **1.** долущувати, долущити; **2.** *(насіння, горіхи)* лускати, долускати, лузати, долузати.

ДАЛУЧА́ЛЬНЫ *у різн. знач.* приєднувальний; **д. ланцу́г** приєднувальний ланцюг; **д. злу́чнік** *грам.* приєднувальний сполучник; **д. сказ** приєднувальне речення.

ДАЛУ́ЧАНЫ 1. *(да каго-чаго)* приєднаний *(до кого-чого)*; доданий *(до чого)*; **2.** *(да чаго)* прилучений, залучений. — *Див. ще* **далучаць**.

ДАЛУЧА́ЦЦА *недок.*, **ДАЛУЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** *(да каго-чаго)* приєднуватися, приєднатися, долучитися, додатися *(до кого-чого)*; **~чыцца да гру́пы экскурса́нтаў** приєднатися до групи екскурсантів; **у гэтым го́дзе да асу́шаных пло́шчаў ~лася яшчэ каля́ 50 тысяч гекта́раў** у цьому році до осушених площ додалося ще близько 50 тисяч гектарів; **2.** *(да чаго)* приєднуватися, приєднатися, прилучатися, прилучитися, залучатися, залучитися; **~чыцца да грама́дскага жыцця́** прилучитися до суспільного (громадського) життя; **3.** *недок. пас.* приєднуватися, прилучатися, залучатися.

ДАЛУЧА́ЦЬ *недок.*, **ДАЛУЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(да каго-чаго)* приєднувати, приєднати, долучати, долучити *(до кого-чого)*; **~чыць каро́ву да ста́тка** долучити корову до череди; **~чыць даку́менты да спра́вы** приєднати (додати) документи до справи; **2.** *(да чаго)* приєднувати, приєднати, прилучати, прилучити, залучати, залучити; втягувати, втягти, втягнути; **~чыць дзяце́й да музы́чнай культу́ры** прилучити дітей до музичної культури; **~чыць да размо́вы** втягти (втягнути) в розмову.

ДАЛУЧЫ́ЦЦА *див.* **далуча́цца**.

ДАЛУЧЫ́ЦЬ *див.* **далуча́ць**.

ДАЛУЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(да каго-чаго)* приєднання; **2.** *(да чаго)* прилучання, залучення.

ДАЛЫГА́НЫ *і* **ДАЛЫ́ГАНЫ** донизаний. — *Див. ще* **далыгваць.**

ДАЛЫ́ГВАННЕ *с.* донизування.

ДАЛЫГВАЦЦА *недок. пас.* доню́зуватися.
ДАЛЫГВАЦЬ *недок.*, **ДАЛЫГА́ЦЬ** *док.* дониза́ти.
ДАЛЬБО́Г *див.* **далібо́г.**
ДАЛЬНАЗО́РКАСЦЬ *ж.* далекозо́рість.
ДАЛЬНАЗО́РКІ далекозо́рий, *(поет.)* винозо́рий.
ДАЛЯГЛЯ́Д, -ду *ч. розм.* виднокі́ло *с.*, кругови́д, кругогляд, кругозір.
ДАЛЯЖА́ЦЦА *док. розм.* доле́жатися.
ДАЛЯЖА́ЦЬ *док. розм. у різн. знач.* доле́жати; **д. да ўсхо́ду со́нца** долежа́ти до схо́ду со́нця; **я́блыкі яшчэ́ паві́нны д.** я́блука ще ма́ють доле́жати.
ДАМАЛО́ТКІ *тільки мн. розм.* заве́ршення молотьби́.
ДАМАСЕ́Д *ч.* домува́льник, *(розм.)* си́день, пічку́р.
ДАМАСЕ́ДКА *ж.* домува́льниця.
ДАМАСЕ́ДСТВА *с.* домува́ння.
ДАМЕ́ШАК, -шку *ч.* до́мішка *ж.*
ДАМЕ́ШКА *ж.* до́мішка.
ДАМІ́СКА *ч. розм.* доми́ще, доми́сько.
ДАМО́Ў *прислівн.* додо́му.
ДАМО́ЎКА *ж. обл.* **1.** домі́вка, кварти́ра; **2.** *перен.* домови́на.
ДАНЯСЕ́ННЕ *с.* повідо́млення; доне́сення.
ДАПАДА́ЦЬ *недок. розм.* **1.** допада́тися; **д. да вады́** допада́тися до води́; **2.** добіга́ти.
ДАПАДКІ́ *розм.* спри́тний, метки́й; прони́рливий, проно́зливий.
ДАПАЗНА́ *прислівн. розм.* допі́зна.
ДАПАМІНА́ЦЦА ***(чаго)*** *недок. розм.* вимага́ти *(чого)*, (повто́рно) нага́дувати *(про що)*; **д. гро́шай** вимага́ти гро́шей; нага́дувати про гро́ші.
ДАПАМО́ГА *ж. у різн. знач.* допомо́га, підмо́га; **бе́гчы на ~гу** бі́гти на допомо́гу; **аказа́ць пе́ршую ~гу** пода́ти пе́ршу допомо́гу; **ху́ткая д.** швидка́ допомо́га.
ДАПАМО́ЖНІК *ч. (підручник)* посі́бник.
ДАПАСАВА́ННЕ *с.* **1.** ***(да чаго)*** пристосува́ння; **2.** *грам.* узго́дження.
ДАПАСАВА́НЫ 1. ***(да чаго)*** пристосо́ваний; **2.** *грам.* узго́джений; **~нае азначэ́нне** узго́джене озна́чення. — *Див. ще* **дапасо́ўвацца.**
ДАПАСАВА́ЦЦА[1] ***(да чаго)*** *док. у різн. знач.* узго́дитися *(з чим)*; **паво́дзіны і ўчы́нкі геро́я ~су́юцца да яго́ хара́ктару** поведі́нка і вчи́нки геро́я узго́джуються з його́ вда́чею; **прыме́тнік ~су́ецца да назо́ўніка** прикме́тник узго́джується з іме́нником.
ДАПАСАВА́ЦЦА[2] *док. спорт. розм.* допасува́тися.
ДАПАСАВА́ЦЬ *док.* **1.** пристосува́ти; припасува́ти; підігна́ти; **2.** приуро́чити; **д. вы́пуск часо́піса да свято́чнага дня** приуро́чити ви́пуск часо́пису до святко́вого дня; **3.** відне́сти, застосува́ти *(до кого)*; **сло́вы, ска́заныя А. М. Го́ркім пра Пу́шкіна, мо́жна д. і да Яку́ба Ко́ласа** слова́, ска́зані О. М. Го́рьким про Пу́шкіна, мо́жна віднести́ й до Яку́ба Ко́ласа; **4.** ***(да чаго)*** *грам.* узго́дити *(з чим)*; **д. прыме́тнік да назо́ўніка ў ро́дзе, лі́ку і скло́не** узго́дити прикме́тник з іме́нником у ро́ді, числі́ й відмі́нку. — *Пор.* **дапасо́ўваць.**
ДАПА́СВІЦЬ *док.* допа́сти; **д. каро́ў да абе́ду** допа́сти корі́в до обі́ду.
ДАПАСО́ЎВАННЕ *с.* **1.** пристосо́вування, припасо́вування; **2.** ***(да чаго)*** узго́джування *(з чим)*.
ДАПАСО́ЎВАЦЦА *недок.* **1.** ***(да чаго)*** *у різн. знач.* узго́джуватися *(з чим)*; *див. ще* **дапасава́цца**[1]; **2.** *пас.* узго́джуватися; пристосо́вуватися, припасо́вуватися; підго́нитися; *див. ще* **дапасо́ўваць.**
ДАПАСО́ЎВАЦЬ *недок.* **1.** пристосо́вувати, припасо́вувати; підго́нити; **2.** ***(да чаго)*** узго́джувати*(з чим)*. — *Див. ще* **дапасава́ць.**
ДАПА́СЦІ *док. розм.* **1.** допа́стися; **д. да вады́** допа́стися до води́; **2.** добі́гти, домча́ти; **ху́тка ён дапа́ў да сваé вёскі** шви́дко він домча́в (добі́г) до свого́ села́; **3.** встиѓнути побу́ти; **яна́ ўсё зро́біць, усю́ды дападзе́** вона́ все зро́бить, усю́ди побува́є.
ДАПАЎНЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* допо́внення, *(незак. д. — ще)* допо́внювання; **заня́цца ~нем і выпраўле́ннем арты́кулаў** зайня́тися допо́вненням і ви́правленням стате́й; **2.** *(те, чим доповнено)* дода́ток *ч.*, допо́внення; **д. да інстру́кцыі** дода́ток до інстру́кції; **д. да пара́дку дня *(на сходзе)*** допо́внення до поря́дку дня *(на зборах)*; **3.** *грам.* дода́ток *ч.*; **уско́снае д.** непрями́й дода́ток.
ДАПАЎНЯ́ЛЬНЫ *грам.* додатко́вий; **д. сказ** додатко́ве ре́чення.
ДАПІЛАВА́НЫ *і* **ДАПІЛО́ВАНЫ** допи́ляний. — *Див. ще* **дапіло́ўваць.**
ДАПІЛО́ЎВАННЕ *с.* допи́лювання.
ДАПІЛО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ДАПІЛАВА́ЦЦА** *док. звор. пас.* допи́люватися, допиля́тися.
ДАПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДАПІЛАВА́ЦЬ** *док.* допи́лювати, допиля́ти.
ДАПІЛЬНАВА́НЫ *і* **ДАПІЛЬНО́ВАНЫ 1.** підстере́жений, ви́стежений; **2.** устеже́ний, допильно́ваний. — *Див. ще* **дапільно́ўваць.**
ДАПІЛЬНАВА́ЦЬ *див.* **дапільно́ўваць.**
ДАПІЛЬНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* підстеріга́тися, висте́жуватися; усте́жуватися, устеріга́тися, догляда́тися, допильно́вуватися.
ДАПІЛЬНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДАПІЛЬНАВА́ЦЬ** *док.* **1.** ***(каго-што)*** підстеріга́ти, висте́жувати, ви́стежити; **~ва́ць зло́дзея** підстерегти́ зло́дія; **2.** усте́жувати, усте́жити *(за ким-чим)*, устеріга́ти, устерегти́ *(кого)*, допильно́вувати, допильнува́ти, догляда́ти, догля́нути; **~ва́ць сад** догля́нути сад.
ДАПІНА́ЦЬ *недок. розм.* добива́тися, домага́тися; досяга́ти.
ДАПЛЕ́СЦІ *док.* доплести́; **д. кош** доплести́ корзи́ну.
ДАПЛЕ́СЦІСЯ *док. розм.* допле́нтатися, доди́бати.
ДАПРАДА́ДЗЕНЫ допро́даний. — *Див. ще* **дапрада́ць**[2].
ДАПРАДА́ЦЬ[1] *недок. (закінчувати прядіння)* допряда́ти.
ДАПРАДА́ЦЬ[2] *док. (закінчити продаж чого-небудь; продати додатково)* допрода́ти.
ДАПРА́ДЗЕНЫ допря́дений. — *Див. ще* **дапрада́ць**[1].
ДАПРА́ДКІ *тільки мн.* закі́нчення пряді́ння.

ДАПРА́ЖАНЫ досма́жений; допря́жений. — *Див. ще* **дапра́жваць**.

ДАПРА́ЖВАННЕ *с.* досма́жуавння; допря́жування.

ДАПРА́ЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ДАПРА́ЖЫЦЦА** *і* **ДАПРЭ́ГЧЫСЯ** *док.* досма́жуватися, досма́житися, допря́жуватися, допря́житися; **гаро́х ~жыу́ся** горо́х досма́жився (допря́жився).

ДАПРА́ЖВАЦЬ *недок.*, **ДАПРА́ЖЫЦЬ** *док.* досма́жувати, досма́жити, допря́жувати, допря́жити.

ДАПРА́ЎДЫ *розм.* **1.** *прислівн.* спра́вді, наспра́вді; **2.** *вст. сл.* спра́вді, пра́вда.

ДАПРЭ́ГЧЫ *док.* досма́жити, допря́жити.

ДАПРЭ́ГЧЫСЯ *див.* **дапра́жвацца**.

ДАПУСКА́ННЕ *с.* прила́дження, прила́джування, припасува́ння, припасо́вування.

ДАПУСКА́ЦЦА *недок.*, **ДАПУСЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** дохо́дити, ді́йти́; **~ці́цца да таго́, што і лю́дзі перастáлі паважа́ць** дійти́ до то́го, що й лю́ди переста́ли поважа́ти; **2.** *недок. пас.* припуска́тися; прила́джуватися, припасо́вуватися.

ДАПУСКА́ЦЬ *недок.*, **ДАПУСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** допуска́ти, допусти́ти; **~ка́ць да экза́менаў** допуска́ти до екза́менів; **~сці́ць у пако́й** допусти́ти в кімна́ту; **~сці́ць памы́лку** допусти́ти по́милку, припусти́тися по́милки; **~сці́ць аза́ртныя гу́льні** допусти́ти аза́ртні і́гри; **2.** приганя́ти, пригна́ти, припасо́вувати, припасува́ти, прила́джувати, прила́дити; **~сці́ць акó́нную ра́му** пригна́ти віко́нну ра́му; ◊ **не ~ска́ць ду́мкі** *(аб чым)* не припуска́ти ду́мки *(про що).*

ДАПУСЦІ́ЦЦА *див.* **дапуска́цца**.

ДАПУСЦІ́ЦЬ *див.* **дапуска́ць**.

ДАПУШЧА́ЛЬНА *прислівн.* припусти́мо.

ДАПУШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* припусти́мість.

ДАПУШЧА́ЛЬНЫ **1.** припусти́мий, *(рідше)* допусти́мий; **~ная тэмперату́ра** припусти́ма температу́ра; **2.** прийня́тний; **~ная прапано́ва** прийня́тна пропози́ція; **д. спо́саб** прийня́тний спо́сіб; **3.** сте́рпний; **~нае стано́вішча** сте́рпне стано́вище; **~ная з'я́ва** сте́рпне я́вище.

ДАПУШЧЭ́ННЕ *с.* припу́щення.

ДАПЯВА́ЦЦА *недок. звор., пас.* доспі́вуватися.

ДАПЯВАЦЬ *недок.* доспі́вувати.

ДАПЯ́ЦЬ *док. розм.* **1.** досягти́, досягну́ти; доби́тися; **2.** *(куды)* дійти́, опини́тися *(де).*

ДАРАГО́ЎЛЯ *ж.* дорожне́ча.

ДАРАЖЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* доро́жче; ◊ **угаво́р д. за гро́шы** уговір па́че гро́шей; хоч ло́пни, хоч перерви́сь, а дав сло́во — кріпи́сь; **апу́ха д. кажу́ха** не ва́рта спра́ва за́ходу; шку́рка ви́чинки (за чиньбу́) не ва́рта.

ДАРАЖЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* доро́жчий.

ДАРАЖЭ́НЬКІ *імен. (форма звертання)* доро́генький.

ДАРАЖЭ́ЦЬ *недок.* доро́жчати.

ДАРАЗАХАВА́ЛЬНІЦА *ж. церк.* дарохрани́льниця, дарохорони́льниця.

ДАРАШАВА́ТЫ *розм.* ча́лий.

ДАРМАВЫ́ *і* **ДАРМО́ВЫ** дарови́й, безкошто́вний.

ДАРМАЎШЧЫ́НА *ж. розм.* дарови́зна, дарівщи́на; **на ~ну** на дурни́чку, на дурни́цю, на дурня́к.

ДАРМО́ *прислівн.* дарма́, да́рмо.

ДАРМО́ВА безкошто́вно.

ДАРМО́ВЫ *див.* **дармавы́**.

ДАРО́НЫ *див.* **до́раны**.

ДАРО́ЎНЫ да́рчий; **~ная гра́мата** да́рча гра́мота.

ДАРУЧЭ́ННЕ *с.* дору́чення.

ДАРЫ́ЛЬШЧЫК *ч. заст.* дарува́льник.

ДАРЫ́ЛЬШЧЫЦА *ж. заст.* дарува́льниця.

ДАРЭ́КТАР *ч. заст. прост.* дома́шній учи́тель.

ДАРЭ́МШЧЫНА *ж. заст.* дарови́зна, дарівщи́на; **скла́пны на ~ну** охо́чий (жа́дібний) до дарови́зни; **2.** на́клеп *ч.*, обмо́ва, на́пасть.

ДАРЭ́ННЕ *с.* дарува́ння.

ДАСАЧЫ́ЦЬ *див.* **дасо́чваць**.

ДАСВАВО́ЛІЦЦА *док. розм.* допустува́тися.

ДАСВЕ́ЦЦЕ *див.* **до́світак**.

ДАСВІДРАВА́НЫ досве́рдлений. — *Див. ще* **дасвідро́ўваць**.

ДАСВІДРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ДАСВІДРАВА́ЦЦА** *док. розм.* досве́рдлюватися, досвердли́тися.

ДАСВІДРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДАСВІДРАВА́ЦЬ** *док.* досве́рдлювати, досвердли́ти.

ДАСЕ́ДЖВАННЕ *с.* доси́джування.

ДАСЕ́ДЖВАЦЦА *недок. розм.* доси́джуватися.

ДАСЕ́ДЖВАЦЬ *недок.* доси́джувати.

ДАСЕ́ДЗЕЦЦА *і* **ДАСЯДЗЕ́ЦЦА** *док. розм.* доси́дітися; **дасе́дзеўся да таго́, што спазні́ўся на по́езд** доси́дівся до то́го, що спізни́вся на по́їзд (на по́тяг).

ДАСЕ́ДЗЕЦЬ *і* **ДАСЯДЗЕ́ЦЬ** *док.* доси́діти.

ДАСЕ́КЧЫ *і* **ДЯСЯЧЫ́** *док.* досі́кти.

ДАСЕ́ЎКІ *род. в.* **дасе́вак,** *тільки мн.* закі́нчення сівби́.

ДАСКА́КВАЦЬ *недок.*, **ДАСКАКА́ЦЬ** *док.* **1.** дострі́бувати, дострибáти; **~ка́ць да дзвярэ́й на адно́й назе́** дострибáти до двере́й на одні́й нозі́; **2.** *(на коні)* доска́кувати, доскака́ти; **3.** *розм.* дотанцьо́вувати, дотанцюва́ти.

ДАСКВА́РАНЫ досма́жений, дожа́рений.

ДАСКВА́РВАННЕ *с.* досма́жування, дожа́рювання.

ДАСКВА́РВАЦЦА *недок. звор., пас.* досма́жуватися, дожа́рюватися.

ДАСКВА́РВАЦЬ *недок.*, **ДАСКВА́РЫЦЬ** *док.* досма́жувати, досма́жити, дожа́рювати, дожа́рити.

ДАСКО́КНУЦЬ *док. однокр.* доско́чити, дострибну́ти.

ДАСКРЭ́БЦІ *док.* дошкря́бати, доскребти́; **д. да дзі́рак** доскребти́ до дір́ок.

ДАСКУБА́ЦЬ *і* **ДАСКУ́БВАЦЬ** *недок.* доску́бувати.

ДАСО́ЧАНЫ усте́жений, допильно́ваний; ви́стежений. — *Див. ще* **дасо́чваць**.

ДАСО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ДАСАЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** усте́жувати, усте́жити, допильно́вувати, допильнува́ти; **~чы́ць за пара́дкам** усте́жити за поря́дком; **2.** висте́жувати, ви́стежити, висі́джувати, ви́слідити; **~чы́ць злачы́нцаў** ви́стежити злочи́нців.

ДАСПАГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **ДАСПАГНА́ЦЬ** *док.* достя́гувати, достяга́ти, достягну́ти; **~гна́ць доўг** достягну́ти борг.

ДАСПАГНА́НЫ достя́гнений. — *Див. ще* **даспаганя́ць.**

ДАСПАДО́БЫ *прислівн.* до вподо́би.

ДАСПЕ́ЛЕНЫ дове́дений до зрі́лості.

ДАСПЕ́ЛЫ дозрі́лий; доспі́лий, дости́глий.

ДАСПЕ́ЛЬВАННЕ *с.* дозріва́ння; доспіва́ння, достига́ння.

ДАСПЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ДАСПЯЛІ́ЦЬ** *док.* дово́дити до зрі́лості (сти́глості), довести́ до зрі́лості (сти́глості).

ДАСПЕ́ХІ, *одн.* **даспе́х** *ч.* збро́я *ж.*, обладу́нок.

ДАСПРАЧА́ЦЦА *док.* **1.** *(закінчити сперечатися)* доспереча́тися; **2.** *(сперечаючись, дійти до неприємних наслідків)* доспереча́тися.

ДАСПЯЛІ́ЦЬ *див.* **даспе́льваць**.

ДАСТАСАВА́ЛЬНАСЦЬ ***(да чаго)*** *ж.* застосо́вність, прида́тність *(до чого)*.

ДАСТАСАВА́ЛЬНЫ застосо́вний, прида́тний.

ДАСТАСАВА́ННЕ ***(да чаго)*** *с.* застосува́ння *(до чого)*.

ДАСТАСАВА́НЫ застосо́ваний.

ДАСТАСАВА́ЦЦА *див.* **дастасо́ўвацца**.

ДАСТАСАВА́ЦЬ *див.* **дастасо́ўваць**.

ДАСТАСО́ЎВАННЕ ***(да чаго)*** *с.* застосува́ння.

ДАСТАСО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ДАСТАСАВА́ЦЦА** *док.* **1.** ***(да чаго)*** застосо́вуватися, застосува́тися; **2.** *недок. пас.* застосо́вуватися.

ДАСТАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДАСТАСАВА́ЦЬ** ***(да чаго)*** *док.* застосо́вувати, застосува́ти *(до чого)*; **~ва́ць пра́віла да рашэ́ння зада́чы** застосува́ти пра́вило для розв'яза́ння зада́чі; **~ва́ць тэ́орыю да пра́ктыкі** застосува́ти теорію на пра́ктиці.

ДАСТАТКО́ВА 1. *прислівн.* до́сить; **д. вялі́кі аб'ём ве́даў** до́сить вели́кий о́бсяг знань; **2.** *прис.* до́сить; **ва́ды ў нас д.** води́ у нас до́сить.

ДАСТАТКО́ВАСЦЬ *ж.* доста́тність.

ДАСТАТКО́ВЫ доста́тній; **~вая ко́лькасць матэрыя́лаў** доста́тня кі́лькість матеріа́лів; **~выя падста́вы** доста́тні підста́ви.

ДАСТА́ЧА *ж.* доста́ток *ч.*; замо́жність; **жыць у ~чы** жи́ти в доста́тку (замо́жно).

ДАСТО́ЙНЫ *у різн. знач.* гі́дний, ва́ртий, досто́йний; **чалаве́к, д. пава́гі** люди́на, ва́рта (гі́дна) пова́ги; **~ная сустрэ́ча** гі́дна зу́стріч.

ДАСУ́ЖЫ *розм.* спри́тний, ді́яльний, зда́тний.

ДАСЦІ́ПНА *прислівн.* доте́пно.

ДАСЦІ́ПНАСЦЬ *ж.* доте́пність.

ДАСЦІ́ПНІК *ч. розм.* доте́пник.

ДАСЦІ́ПНЫ 1. доте́пний; **д. жарт** доте́пний жарт; **д. чалаве́к** доте́пна люди́на; **2.** винахі́дливий; **д. ро́зум** винахі́дливий ро́зум; **3.** ціка́вий *(до чого)*, допи́тливий; **~нае во́ка** ціка́ве (допи́тливе) о́ко.

ДАСЮ́ЛЬ *прислівн. розм.* **1.** до цьо́го мі́сця; **2.** дотепе́р, доні́ні, до цьо́го ча́су.

ДАСЯГНЕ́ННЕ *с. у різн. знач.* дося́гнення; **д. мэ́ты** дося́гнення мети́; **д. наву́кі і тэ́хнікі** дося́гнення нау́ки і те́хніки.

ДАСЯКА́ННЕ *с.* дору́бування.

ДАСЯКА́ЦЦА *недок. пас.* доруба́тися.

ДАСЯКА́ЦЬ *недок.*, **ДАСЯЧЫ́ і ДАСЕКЧЫ́** *док.* дору́бувати, доруба́ти; **дасячы́ дро́вы** доруба́ти дрова.

ДАТАЎХА́ЦЦА *док. розм. (пробратися крізь натовп)* доштовха́тися; *(розм. — ще)* прото́впитися.

ДАТАЎЧЫ́ *док.* дотовкти́.

ДАТКЛІ́ВАСЦЬ *ж.* делі́ка́тність; дражли́вість.

ДАТКЛІ́ВЫ делі́ка́тний; дражли́вий.

ДАТРЫВА́ЦЬ *док.* дотерпі́ти; ви́тримати.

ДАТРЭ́ПВАЦЬ *недок.* дотрі́пувати.

ДАТРЭ́СВАЦЬ *недок. розм.*, **ДАТРЭ́СЦІ** *док.* дотряса́ти, дотрясти́.

ДАТУ́ЛЬ *прислівн. розм.* **1.** до то́го мі́сця, до́ти; **2.** до то́го ча́су, до тих пір, до́ти.

ДАТЫКА́ЛЬНЫ дотико́вий, *(рідше)* — дотика́льний; **~ныя о́рганы** о́ргани до́тику.

ДАТЫКА́ЦЦА 1. ***(да каго-чаго)*** дотика́тися *(до кого-чого)*; **2.** *перен.* стосува́тися *(чого)*.

ДАТЫ́ЧЫЦЦА і ДАТЫ́ЧЫЦЬ *розм. недок.* стосува́тися; **гэ́та спра́вы не д.** це спра́ви не стосу́ється; **гэ́та вас не д.** це вас не стосу́ється.

ДАТЫ́ЧЫЦЬ *див.* **даты́чыцца**.

ДАЎБЕ́ЖНЫ *спец.* довба́льний.

ДАЎБЁНКА *ж.* до́вба́нка.

ДАЎБНЯ́ і ДО́ЎБНЯ *ж.* до́вбня.

ДАЎГАВЕ́ЧНІК *ч. розм.* довгожи́тель.

ДАЎГАВЕ́ЧНІЦА *ж. розм.* довгожи́телька.

ДАЎГАВЕ́ЧНЫ 1. *прикм.* довгові́чний; **2.** *імен.* довгожи́тель.

ДАЎГАВЫ́ боргови́й.

ДАЎГАДЗЁННЫ *бот., сад.* довгоде́нний.

ДАЎГАКРЫ́СЫ довгопо́лий.

ДАЎГАЛЫ́ГІ *розм.* довготеле́сий, довгов'я́зий.

ДАЎГАТВА́РЫ довгобра́зий, довгообра́зий.

ДАЎГАХВАЛЁВЫ *радіо* довгохвильови́й.

ДАЎЖНІ́К, -ка́ *ч. прям., перен.* боржни́к.

ДАЎЖНІ́ЦА *ж. прям., перен.* боржни́ця.

ДАЎЖО́К, -жку́ *ч. розм.* боржо́к.

ДАЎЖЭ́РАЗНЫ *розм.* довжеле́зний.

ДАЎЖЭ́ЦЬ *недок.* до́вшати.

ДАЎМЕ́ЦЦА *док. розм.* докуме́кати(ся), зметикува́ти, зметикну́ти; догада́тися.

ДАЎНЮ́ТКА *прислівн. розм.* давне́нько.

ДАФАСТРЫГАВА́НЫ *крав.* доме́таний, доши́тий на живу́ ни́тку.

ДАФАСТРЫГО́ЎВАЦЦА *недок. крав.* доме́туватися.

ДАФАСТРЫГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ДАФАСТРЫГАВА́ЦЬ** *док. крав.* доме́тувати, домета́ти; дошива́ти, доши́ти на живу́ ни́тку.

ДАХА́ТЫ *прислівн.* додо́му.

ДАХАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч.* покріве́льник, укрива́льник.

ДАЦІНА́ЦЬ *недок. обл.* дошкуля́ти, допіка́ти, дійма́ти.

ДА́ЦКІ да́нський, да́тський.

ДАЦЯМНА́ *прислівн.* до смерку́ (смерка́ння).

ДАЦЯ́ЦЬ *док. обл.* дошку́лити, допекти́, дійня́ти.

ДАЦЯЧЫ́ *док.* дотекти́.

ДАЧАСА́НЫ[1] *розм.* доче́саний.

ДАЧАСАНЫ[2] *тесл.* дотесаний.
ДАЧЫКІЛЬГАЦЬ *док. розм.* дошкандибати, дошкутильгати, додибати.
ДАЧЫНЕННЕ *с.* стосунок *ч.*; причетність *ж.*; ◊ **мець д.** стосуватися, мати стосунок; **у ~нні *(да каго-чаго)*** стосовно *(кого-чого)*.
ДАЧЭСВАЦЬ[1] *недок.*, **ДАЧАСАЦЬ**[1] *док. (кінчати чесати)* дочісувати, дочесати.
ДАЧЭСВАЦЬ[2] *недок.*, **ДАЧАСАЦЬ**[2] *док. тесл.* дотесувати, дотесати.
ДАШАК, -шка *ч. обл.* дашок.
ДАЯСНА *прислівн.* до білого (жару), добіла.
ДВАЙНЫ 1. *(удвічі більший)* подвійний; **д. расход** подвійні витрати; **~ное свята** подвійне свято; **2.** *(який складається з двох однорідних частин, предметів)* двійчастий, подвійний; **~ное дно** двійчасте (подвійне) дно; **3.** *(який проявляється у двох видах, формах)* двоїстий; **~ное жыццё** двоїсте життя; **4.** *(який має в собі різні, часто суперечливі якості)* подвійний; **~ная бухгалтэрыя** подвійна бухгалтерія.
ДВАРЫШЧА *с.* **1.** подвір'я; **2.** *істор.* дворище.
ДВОЙЧЫ *прислівн.* двічі; **як д. два (чатыры)** як двічі по два (чотири).
ДВУКОССЕ *с. тільки мн.* лапки.
ДВУКРОП'Е *с. грам.* двокрапка *ж.*
ДВУРОЖНІК *ч. (про вила)* двійчатка.
ДВУХАБЛІЧНЫ дволикий, дволиций; *(лицемірний)* дволичний.
ДВУХБАКОВАВОСТРЫ двосічний, двогострий.
ДВУХВОКІ двоокий.
ДВУХВОСЕВЫ двовісний, двохосьовий.
ДВУХГАДОВЫ дворічний, дволітній; **д. курс** дворічний курс; **~вае дзіця** дворічна (дволітня) дитина.
ДВУХГАЛОВЫ двоголовий; **д. арол** двоголовий (двоглавий) орел; **~вая мышца** *анат.* двоголовий м'яз.
ДВУХГОДАК, -дка *ч. прост.* дволіток.
ДВУХГОДДЗЕ *с.* дволіття, дворіччя.
ДВУХГОДКА дворічка, дволітка.
ДВУХДЗЕННЫ дводенний.
ДВУХЗНАЧНЫ *мат.* двозначний; **д. лік** двозначне число.
ДВУХКОЛАВЫ *і* **ДВУХКОЛЫ** двоколісний.
ДВУХКОЛКА *ж.* двоколка; *(розм.)* біда, бідка.
ДВУХЛЯМЕШНЫ *с.-г.* дволемішний.
ДВУХМОЎНАСЦЬ *і* **ДВУХМОЎЕ** двомовність.
ДВУХМОЎНЫ двомовний.
ДВУХПАВЯРХОВЫ двоповерховий.
ДВУХПАКАЁВЫ двокімнатний.
ДВУХПАЛЬЦЫ двопалий.
ДВУХПЛАСТОВЫ двошаровий.
ДВУХПОЛЛЕ *с. с.-г.* двопілля.
ДВУХПОЛЫ *зоол., бот.* двостатевий.
ДВУХПОЛЬНЫ *с.-г.* двопільний.
ДВУХПУТНЫ *залізн.* двоколійний.
ДВУХПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* двопелюстковий.
ДВУХРАДКА *ж. розм.* дворядка.
ДВУХРАДКОЎЕ *с. літ., поет.* двовірш *ч.*
ДВУХРАДНЫ дворядний.
ДВУХСАСТАЎНЫ двоскладний; **д. сказ** *грам.* двоскладне речення.
ДВУХСВЯТЛОВЫ двосвітний.
ДВУХСЛАЁВЫ двошаровий.
ДВУХСОТГАДОВЫ двохсотрічний.
ДВУХСОТГОДДЗЕ двохсотріччя, двохсотліття.
ДВУХСТВОРКАВЫ двостулковий, двійчастий, двійчатий.
ДВУХСУТАЧНЫ дводобовий.
ДВУХСХІЛЬНЫ двосхилий; **д. дах** двосхилий дах.
ДВУХСЭНСАВА *і* **ДВУХСЭНСОЎНА** *прислівн.* двозначно.
ДВУХСЭНСАВАСЦЬ *і* **ДВУХСЭНСОЎНАСЦЬ** *ж.* двозначність; **д. паводзін** двозначність поведінки.
ДВУХСЭНСАВЫ *і* **ДВУХСЭНСОЎНЫ** двозначний; **д. адказ** двозначна відповідь; **д. намёк** двозначний натяк.
ДВУХСЭНСІЦА *ж. розм.* двозначність.
ДВУХСЭНСОЎНА *див.* **двухсэнсава**.
ДВУХСЭНСОЎНАСЦЬ *див.* **двухсэнсавасць**.
ДВУХСЭНСОЎНЫ *див.* **двухсэнсавы**.
ДВУХТЫДНЁВІК *ч. розм.* двотижневик.
ДВУХТЫДНЁВЫ двотижневий; **д. адпачынак** двотижнева відпустка; **~вая камандзіроўка** двотижневе відрядження.
ДВУХЦАЛЁВЫ дводюймовий.
ДВУХЦАЛЁЎКА *ж.* дводюймівка.
ДЖАЛА *с. у різн. знач.* жало.
ДЖАЛАНОСНЫ *ент.* жалоносний.
ДЖАЛІЦЬ *недок.* жалити.
ДЖАЛЬЦА *с. зменш.* жальце.
ДЖВАГНУЦЬ *док. однокр. прост.* садонути, молоснути, брязнути, двигонути.
ДЖГАННЕ *с.* **1.** *розм.* жаління, кусання; **2.** *обл.* печіння, паління.
ДЖГАНУЦЬ *і* **ДЖГНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** *розм. (про комах)* укусити, ужалити; **2.** *обл. (про кропиву)* ужалити; **3.** *перен. розм.* дременути (навтікача), чкурнути.
ДЖГАЦЦА *недок. обл.* жалитися.
ДЖГАЦЬ *недок.* **1.** *розм. (про комах)* кусати, жалити; **2.** *обл. (про кропиву)* жалити; **3.** *перен. розм.* мчати, швидко бігти.
ДЖГІР *див.* **аджгір**.
ДЖГНУЦЬ *див.* **джгануць**.
ДЖЫГАНУЦЬ *док. однокр. див.* **джгануць 1**.
ДЖЫГАЦЬ *недок. розм. див.* **джгаць 1**.
ДЗВЕ, *род.* **дзвюх** дві.
ДЗВЕРЫ *тільки мн.* двері; **царскія дз.** *церк.* царські ворота (врата); ◊ **палітыка адчыненых дзвярэй** політика відчинених (відкритих) дверей; **дзень адчыненых дзвярэй** день відчинених (відкритих) дверей; **пры зачыненых дзвярах** за зачиненими (закритими) дверима; **бразнуць дзвярамі** грюкнути (гримнути) дверима; **дз. не стыкаюцца** двері не зачиняються.
ДЗЕВЯЦЕРА дев'ятеро.
ДЗЕВЯЦІГАДОВЫ дев'ятирічний, дев'ятилітній.
ДЗЕВЯЦІДЗЕННЫ дев'ятиденний.
ДЗЕДКА *ч. розм. пестл.* дідусь.

ДЗЕЕПРЫМЕ́ТНІК *ч. грам.* дієприкме́тник.
ДЗЕЕПРЫМЕ́ТНЫ *грам.* дієприкметнико́вий.
ДЗЕЕПРЫСЛО́ЎЕ *с. грам.* дієприслі́вник *ч.*
ДЗЕЕПРЫСЛО́ЎНЫ *грам.* дієприслівнико́вий.
ДЗЕ́ЙКА *ж. обл.* по́голос *ч.*, погові́р *ч.*, чу́тка.
ДЗЕ́ЙКАННЕ *с. обл.* пошире́ння (розпуска́ння) чуто́к, по́голосів, погово́рів.
ДЗЕ́ЙКАЦЬ *недок. обл.* пошир́ювати (розпуска́ти) чутки́, по́голоси, погово́ри.
ДЗЕ́ЙКІ, *одн.* **дзе́йка** *ж. обл.* чутки́, по́голоси, погово́ри.
ДЗЕ́ЙНА *прислівн.* дія́льно.
ДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж.* дія́льність; **грама́дская дз.** суспі́льна дія́льність; **гаспада́рчая дз.** господа́рська дія́льність; **разбура́льная дзе́йнасць ве́тру** руйнівна́ дія ві́тру; ◊ **шыро́кае по́ле ~сці** широ́ке по́ле дія́льності.
ДЗЕ́ЙНІК *ч. грам.* підмет.
ДЗЕ́ЙНІКАВЫ підмето́вий; **дада́ны дз. сказ** підря́дне підмето́ве ре́чення.
ДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок. у різн. знач.* ді́яти; працюва́ти; **дз. самасто́йна** ді́яти самості́йно; **машы́на не ~чае** маши́на не працю́є; **вымо́ва на яго́ не ~чае** дога́на на ньо́го не ді́є; ◊ **дз. на свой страх і ры́зыку** ді́яти на свій страх і ри́зик (риск).
ДЗЕ́ЙНЫ дія́льний; акти́вний; **прыня́ць дз. ўдзел** узя́ти акти́вну у́часть.
ДЗЕ́ЙСНА *прислівн.* діє́во; акти́вно.
ДЗЕ́ЙСНАСЦЬ *ж.* діє́вість, акти́вність.
ДЗЕ́ЙСНЫ дійови́й, діє́вий, акти́вний; **~ныя ме́ры** дійові́ за́ходи; **~ныя сро́дкі** дійові́ за́соби.
ДЗЕ-КО́ЛЕЧЫ *прислівн. обл.* **1.** де-не́будь, десь; **2.** *(у деяких місцях)* поде́куди, де-не-де́.
ДЗЕ́ЛІВА *с. мат.* ді́лене.
ДЗЕЛЬ *ж.* **1.** *мат.* ча́стка; **2.** *розм.* части́на, ча́стка.
ДЗЕ́ЛЬНІК *ч.* дільни́к.
ДЗЕ́ЛЯ *приймм. з род.* зара́ди, ра́ди, для, за́для; **дз. кава́лка хле́ба** зара́ди (ра́ди) шматка́ хлі́ба; ◊ **дз. сме́ху** за́для сміху.
ДЗЕ-НІДЗЕ *прислівн.* поде́куди, де-не-де́.
ДЗЕРАВЯ́НІКІ, -аў, *одн.* **дзеравя́нік** *ч. обл.* *(взуття з дерев'яною підошвою)* дерев'я́ник.
ДЗЕРАВЯ́ЧКА *ж.* *(кусок дерева)* деревинка.
ДЗЕРАВЯ́ЧЫНА *ж. розм.* **1.** *(кусок дерева)* дереви́нка; **2.** *(стовбур зрубаного дерева)* дереви́на.
ДЗЕРАЗА́ *ж. бот.* п'я́дич *ч.*, дереза́, плау́н *ч.*
ДЗЕРАЗО́ВЫ п'ядиче́вий, плауно́вий.
ДЗЕРАЗО́ВЫЯ, -вых *імен. мн. бот.* п'ядиче́ві, плауно́ві.
ДЗЕ́СЬЦІ *і* **ДЗЕ́СЬ** *прислівн.* десь.
ДЗЕСЯ́ТЫ деся́тий; ◊ **пя́тае це́раз ~тае** че́рез п'я́те-деся́те, з п'я́того на деся́те; **~тая вада́ на кісялі́** *прик.* ро́дич деся́того колі́на; деся́та вода́ (шку́ра) на киселі́; ро́дичі: на одні́м со́нці ону́чі суши́ли; роди́на — ку́мового на́ймита дити́на; че́рез ву́лицю (доро́гу) навпри́сядки [ро́дичі].
ДЗЕСЯЦІВУГО́ЛЬНІК *ч. мат.* десятику́тник.
ДЗЕСЯЦІВУГО́ЛЬНЫ десятику́тний.
ДЗЕСЯЦІГАДО́ВЫ десятирі́чний, десятилі́тній.
ДЗЕСЯЦІГО́ДДЗЕ *с.* десятирі́ччя, десятилі́ття.
ДЗЕСЯЦІГО́ДКА *ж.* *(школа)* десятирі́чка.
ДЗЕСЯЦІДЗЁНКА *ж. розм.* десятиде́нка.
ДЗЕСЯЦІДЗЁННЫ десятиде́нний.
ДЗЕ́СЯЦЬ де́сять; ◊ **ні ў пяць, ні ў дз.** ні так, ні сяк; ні туди́, ні сюди́.
ДЗЕСЯЦЯРНЫ́ *розм.* десятерни́й.
ДЗЕТАЗАБО́ЙСТВА *с.* дітовби́вство, дітогу́бство.
ДЗЕТАЗАБО́ЙЦА *ч. і ж.* дітовби́вця *(ч. і ж.)*, дітовби́вець *(ч.)*, дітогу́бець *(ч.)*, дітогу́бка *(ж.)*.
ДЗЕТДО́М *ч.* **(дзіця́чы дом)** дитбуди́нок (дитя́чий буди́нок).
ДЗЕТДО́МАВЕЦ, -маўца *ч. розм.* дитбуди́нківець, вихова́нець дитбуди́нку.
ДЗЕТДО́МАЎКА *ж. розм.* дитбуди́нківка, ви́хова́нка дитбуди́нку.
ДЗЕТДО́МАЎСКІ дитбуди́нківський; з дитбуди́нку.
ДЗЕ́ТКІ, -так *мн.* **1.** *зменш.-пестл. (до* **дзе́ці***)* ді́тки; **2.** *розм. (звертання діда до дитини або юнака)* голу́бчик, лебе́дик, лю́бчик; **ты, дзе́ткі, паслу́хай, што я табе́ скажу́** ти, голу́бчику (лебе́дику), послу́хай, що я тобі́ скажу́.
ДЗЕТПЛЯЦО́ЎКА *ж.* **(дзіця́чая пляцо́ўка)** дитмайда́нчик (дитя́чий майда́нчик).
ДЗЕТУ́ХНА *ж. розм. пестл.* дити́нонька, дити́ночка, дитя́тко, дитя́точко.
ДЗЕЎЧАНЯ́ *і* **ДЗЕЎЧАННЁ, -няці** *с. розм.* **1.** *знев.* дівчи́сько; **2.** *пестл.* дівча́, дівча́тко.
ДЗЕЯЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж. книжн. юр.* дієзда́тність.
ДЗЕЯЗДО́ЛЬНЫ *книжн. юр.* дієзда́тний.
ДЗЕ́ЯННЕ *с. у різн. знач.* ді́я *ж.*; **зако́н адваро́тнага ~ння не ма́е** зако́н зворо́тної ді́ї не ма́є; **чаты́ры ~нні арыфме́тыкі** чоти́ри ді́ї арифме́тики; **вае́нныя ~нні** вое́нні ді́ї; **каэфіцые́нт карысна́га ~ння** коефіціє́нт кори́сної ді́ї.
ДЗЕЯСЛО́Ў, -ло́ва *ч. грам.* дієсло́во *с.*; **аднакра́тны дз.** *грам.* однокра́тне дієсло́во; **дапамо́жны дз.** *грам.* допомі́жне дієсло́во; **неазнача́льная фо́рма ~ло́ва** *грам.* неозна́чена фо́рма дієсло́ва; **рознаспрага́льны дз.** різновідмі́нюване дієсло́во; **няпра́вільны дз.** непра́вильне дієсло́во.
ДЗЕЯСЛО́ЎНА-ТРЫВА́ЛЬНЫ *грам.* дієслі́вновидови́й.
ДЗЕ́ЯЧ *ч.* дія́ч.
ДЗЁГАЦЬ, -гцю *ч.* дьо́готь; ◊ **лы́жка ~гцю ў бо́чцы мёду** *прик.* ло́жка дьо́гтю в бо́чці ме́ду.
ДЗЁГЦЕВЫ дігтя́рний, дьогтьови́й.
ДЗЁДЗЯ *і* **ДЗЮ́ДЗЯ, ДЗЮ́ДКА, ДЗЮ́ШКА** *ж. розм.* па́ця, льо́ха; свиня́.
ДЗЁННІК *ч.* щоде́нник.
ДЗЁННЫ де́нний; **~нная спёка** де́нна спе́ка; **~нае святло́** де́нне сві́тло.
ДЗЁРАН, -рну *ч.* де́рен.
ДЗЁРЗКА *прислівн.* зухва́ло, наха́бно; зарозумі́ло; гру́бо, брута́льно.
ДЗЁРЗКАСЦЬ *ж.* зухва́лість, наха́бство *с.*; зарозумі́лість; гру́бість.
ДЗЁРЗКІ зухва́лий, наха́бний; зарозумі́лий;

грубий; брута́льний; **д. адка́з** зухва́ла відповідь; **2.** відва́жний, смілИ́вий, завзя́тий; **~кая разве́дка** смілИ́ва ро́звідка.

ДЗЁРНАЗНІМА́ЛЬНІК *ч. с.-г. техн.* передплу́жник.

ДЗЁРТЫ *(про картоплю)* те́ртий.

ДЗЁРУ: даць (зада́ць) дзёру да́ти (зада́ти) дра́ла (дьо́ру).

ДЗЁЎБАЛА *с.* **1.** *техн.* до́вбало; **2.** *прост. лайл.* йо́лоп *ч.*, бо́вдур *ч.*

ДЗЁЎБАЦЬ *див.* **дзяўбці́ 1, 2.**

ДЗІВА́ННА *ж. бот.* дивина́; **дз. звыча́йная** *бот.* дивина́ ведме́же ву́хо.

ДЗІВАСІ́Л, -лу *ч. бот.* ома́н.

ДЗІВІ́ЦЦА ***(з каго-чаго)*** *недок.* **1.** дивува́тися; ◊ **дзі́вам дзіві́цца** ди́вом дивува́тися; **2.** *(захоплено, здивовано)* диви́тися.

ДЗІВІ́ЦЬ *недок.* дивува́ти.

ДЗІВО́СНА *прислівн.* **1.** чуде́сно, прекра́сно; **2.** дивови́жно; **3.** незвича́йно, фантасти́чно, казко́во-ди́вно.

ДЗІВО́СНАСЦЬ *ж.* **1.** чуде́сність; **2.** дивови́жність; **3.** незвича́йність, фантасти́чність.

ДЗІВО́СНЫ 1. чуде́сний, прекра́сний; **2.** дивови́жний; **3.** незвича́йний, фантасти́чний.

ДЗІВО́СЫ, -саў *тільки мн.* дива́, чудеса́.

ДЗІВО́ТНЫ *розм.* дивакува́тий, химе́рний, чудни́й, чудерна́цький.

ДЗІВО́ТЫ, -таў *тільки мн. розм.* дива́цтва, химе́ри.

ДЗІ́ДА *ж. військ.* спис *ч.*, піка.

ДЗІ́К, *род.* **дзіка́** *ч. зоол.* ве́пр, ди́кий каба́н.

ДЗІ́КА *прислівн.* ди́ко.

ДЗІКЛІ́ВЫ 1. *(про людей)* ди́кий, відлю́дний, відлю́дькуватий; **2.** *(про тварин)* лякли́вий, полохли́вий.

ДЗІРА́ВІЦЦА *недок. пас.* діря́витися, продіря́влюватися.

ДЗІРВА́Н, -ну́ *ч.* **1.** де́рен; **2.** переліг, цілина́ *ж.*

ДЗІРВАНЕ́ЦЬ *недок.* става́ти де́рном; зароста́ти траво́ю.

ДЗІРВАНІ́СТЫ дерни́стий.

ДЗІЧЫ́НА *зб. ж.* дичина́.

ДЗІЧЫ́НЫ каба́нячий, ве́провий.

ДЗІЧЫ́ХА *ж. розм.* ди́ка свиня́.

ДЗЫ́НДРА *ж. обл.* шлак *ч.*; *(кам'яновугільний — ще)* жу́желиця, жу́жіль *ч.*

ДЗЬМУХАВЕ́Ц, -хаўца́ *зб. ч. бот. розм.* кульба́ба *ж.*

ДЗЬМУ́ЦЦА *недок. розм. (сердитися)* ду́тися.

ДЗЬМУ́ЦЬ *недок.* ду́ти; ◊ **і ў вус (сабе́) не дзьме** і у вус (собі) не дме; **куды́ ве́цер дзьме** куди́ ві́тер віє (дме); **дз. у сваю́ дуду́** наполяга́ти на своє́му.

ДЗЮ́БА *ж.* **1.** *(у птаха)* дзьоб *ч.*; **2.** ві́стря *с.*, гостря́к *ч.*; ◊ **з камары́ную ~бу** як кіт напла́кав.

ДЗЮБА́ТЫ *і* **ДЗЮБА́СТЫ** дзьоба́тий.

ДЗЮ́БАЦЦА *недок.* клюва́тися.

ДЗЮ́БАЦЬ *недок. розм.* **1.** *(про птахів)* клюва́ти, дзьо́бати; **2.** *(чимось гострим)* довба́ти; би́ти; ◊ **дз. но́сам** клюва́ти но́сом.

ДЗЮ́БКА *ж.* **1.** *зменш.* дзьо́бик *ч.*; **2.** *(у чайнику)* но́сик *ч.*; **3.** ві́стрячко *с.*, гострячо́к *ч.*

ДЗЮ́БНУЦЦА *док. розм.* уда́ритися, сту́кнутися; **дз. но́сам** зaора́ти но́сом.

ДЗЮ́БНУЦЬ *док. розм.* **1.** *(про птахів)* дзьо́бнути, клю́нути; **2.** *(чимось гострим)* уда́рити, довбону́ти; **3.** *прост. (випити хмільного)* хильну́ти, хлебну́ти.

ДЗЮБЧА́СТЫ го́стрий, шпиля́стий; гострокінце́вий.

ДЗЮ́ДЗЯ *ж. див.* **дзёдзя.**

ДЗЮ́ДКА *ж. див.* **дзёдзя.**

ДЗЮ́ШКА *ж. див.* **дзёдзя.**

ДЗЯВО́ЦКАСЦЬ *ж.* діво́цтво *с.*

ДЗЯВО́ЦКАЯ *імен. заст.* діво́ча.

ДЗЯВО́ЦКІ діво́цький, діво́чий; **дз. го́нар** діво́ча (діво́цька) че́сть; **~кія гады́** діво́цькі ро́ки.

ДЗЯВО́ЧНІК, -ка *ч. етногр.* діви́ч-ве́чір.

ДЗЯ́ГА *ж.* ре́мінь *ч.*

ДЗЯДЗІ́НЕЦ, -нца *ч.* **1.** обгоро́джений двір; **2.** *істор.* дити́нець; кремль, за́мок.

ДЗЯ́ДЗЬКА *ч.* **1.** *(родич)* дя́дько; **2.** *(при звертанні)* дя́дько, добро́дій; **3.** *(дорослий чоловік)* дя́дько; **4.** *заст. (слуга)* дя́дько; ◊ **і кві́та, дз. Мікі́та** *прик.* і квит; та й квит; та й го́ді.

ДЗЯ́ДЗЮХНА *ч.* дя́дечко.

ДЗЯДО́К[1], -дка́ *ч.* дідо́к.

ДЗЯДО́К[2], -дка́ *ч. буд.* соха́ *ж.*

ДЗЯДО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* лопу́х.

ДЗЯДУ́ЛЕЎ дідусі́в.

ДЗЯДЫ́[1] *мн.* **1.** діди́, пре́дки; **2.** *рел.* помина́льна субо́та.

ДЗЯДЫ́[2] *тільки мн. бот.* **1.** *(рослини)* будя́к; лопу́х; **2.** *(колючі головки лопуха)* реп'ях́и́.

ДЗЯ́ЖКА *ж.* ремі́не́ць *ч.*, поясо́к *ч.*

ДЗЯЖУ́РНАЯ *імен.* **1.** *у різн. знач.* чергова́; **дз. па ку́хне** чергова́ на ку́хні; **2.** *(приміщення)* кімна́та чергово́го.

ДЗЯЖУ́РНЫ 1. *прикм.* черго́вий; **2.** *у знач. імен.* черго́вий.

ДЗЯЖУ́РСТВА *с.* чергува́ння.

ДЗЯЖУ́РЫЦЬ *недок.* чергува́ти.

ДЗЯК, *род.* **дзяка́** *ч. істор., церк.* дяк, дячо́к; палама́р; ◊ **поп саграшы́ў, а дзяка́ ве́шаюць** *прик.* [переклада́ти, вали́ти] з хворо́ї (слабо́ї) голови́ на здоро́ву (з дурно́ї голови́ [та] на лю́дську).

ДЗЯКО́ВІЧ *ч. розм. (син дяка)* дяче́нко.

ДЗЯКО́ЎНА *ж. розм.* дякі́вна.

ДЗЯКО́ЎСКІ дякі́вський; палама́рський.

ДЗЯ́КУЙ 1. *(вираження подяки)* спаси́бі, дя́кую; **дз. табе́ (вам)** дя́кую (спаси́бі) тобі (вам); **дз. на до́брым сло́ве** спаси́бі на до́брому сло́ві; **2.** *у знач. імен.* спаси́бі; **вялі́кі (вялі́кае) дз.** вели́ке спаси́бі; ◊ **дз. (дзя́каваць) Бо́гу** сла́ва Бо́гу; **дз. за ла́ску** уклі́нно (*розм.* красне́нько, кра́сно) дя́кую; **за дз.** за спаси́бі.

ДЗЯ́КУЮЧЫ 1. *дієприсл.* дя́куючи; **2.** *прийм. з дав.* завдяки́; **дз. выпадку** завдяки́ ви́падку.

ДЗЯЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* по́діл *ч.*; ді́лення; *(на члени — ще)* членува́ння; **дз. на ча́сткі** по́діл (членува́ння) на части́ни; **2.** *мат.* ді́лення; **дз. дро́баў** ді́лення дро́бів; **3.** *(на шкалі)* по́ділка *ж.*; **нане́сці ~нні** нанести́ по́ділки.

ДЗЯЛІ́ЛЬНЫ *спец. мат.* діли́льний.

ДЗЯЛІ́МАЕ *с. імен. мат.* ді́лене.

ДЗЯЛІ́МАСЦЬ *ж. мат.* поді́льність.

ДЗЯЛІ́ЦЦА *недок.* **1.** *у різн. знач.* діли́тися; *(на частини)* поділя́тися; **дз. апо́шнім кава́лкам хле́ба** діли́тися оста́ннім шматко́м хлі́ба; **дз. во́пытам** діли́тися до́свідом; **цо́тныя лі́кі дзе́ляцца на два** па́рні чи́сла ді́ляться на два; **2.** *пас.* діли́тися; членува́тися.

ДЗЯЛІ́ЦЬ *недок.* **1.** *(на частини)* діли́ти, поділя́ти, розподіля́ти; **дз. мае́масць** діли́ти (розділя́ти, розподіля́ти) майно́; **дз. зямлю́** діли́ти (паюва́ти) зе́млю; ◊ **дз. ску́ру незабі́тага мядзве́дзя** діли́ти шку́ру неуби́того ведме́дя (звіра); **2.** *(давати комусь частину свого)* діли́ти, поділя́ти; **дз. хлеб-соль** діли́ти хліб-сіль; **дз. го́ра і ра́дасць папала́м** діли́ти го́ре і ра́дість попола́м; **3.** *мат.* діли́ти (розділя́ти); **два́ццаць дз. на пяць** два́дцять діли́ти (розділя́ти) на п'ять.

ДЗЯРА́ЧКА *ж. бот.* маре́нка.

ДЗЯРЖА́ННЕ *с.* держа́к *ч.*, де́ржално.

ДЗЯРЖГА́НДАЛЬ, -длю *ч.* **(дзяржа́ўны га́ндаль)** держторгі́вля *ж.* (держа́вна торгі́вля).

ДЗЯРЖГА́С *ч. заст.* **(дзяржа́ўная гаспада́рка)** держго́сп (держа́вне господа́рство).

ДЗЯРЖПАЗЫ́КА *ж.* **(дзяржа́ўная пазы́ка)** держпо́зика (держа́вна по́зика).

ДЗЯРКА́ТЫ деренчли́вий.

ДЗЯРУ́ГА *ж. розм. (полотно)* рядни́на, рядовина́; рядно́ *с.*

ДЗЯРУ́ЖКА *ж. розм.* рядни́нка, ряде́нце *с.*

ДЗЯРУ́ЖНЫ *розм.* рядня́ний, рядови́нний.

ДЗЯТВА́[1] *зб. ж. бджільн.* черва́.

ДЗЯТВА́[2] *зб. ж. розм.* дітвора́, дітваки́.

ДЗЯЎБО́К, -бка *ч.* клюво́к.

ДЗЯЎБЦІ́ і ДЗЕ́ЎБАЦЬ *(прям.) недок.* **1.** *(про птахів)* клюва́ти, дзьо́бати; **2.** довба́ти; **не́дзе ўве́рсе дзя́цел дзе́ўб кару́** десь угорі́ дя́тел довба́в ко́ру; **3.** *перен. (говорити те саме)* торо́чити, товкти́, товкма́чики; ◊ **дз. сваё** торо́чити (товкти́) своє́; **дз. адно́ і то́е ж** торо́чити те са́ме.

ДЗЯЎБЦІ́СЯ *недок.* **1.** *розм.* клюва́тися; **2.** *пас.* довба́тися.

ДЗЯЎЧА́ТЫ *мн.* дівча́та.

ДЗЯЎЧО́, -ча́ці *с. розм.* дівча́, дівча́тко; *(розм.)* дівчи́сько.

ДЗЯЎЧЫ́НА, *мн.* **дзяўча́ты** *ж.* ді́вчина, діви́ця; ді́вка.

ДЗЯ́ЦЕЛІНА *ж. і* **ДЗЯ́ЦЕЛЬНІК** *ч. бот.* ди́ка конюши́на, *(розм.)* ка́шка.

ДЗЯ́ЦЕЛЬНІК *див.* **дзя́целіна**.

ДЗЯЦЮ́К, *род.* **дзецюка́** *ч.* **1.** па́рубок; **2.** *прост.* кавале́р, зальо́тник, залицяльник.

ДЗЯШО́ВЫ деше́вий.

ДЗЯШО́ЎКА *ж. розм.* дешевина́; *(про річ)* деше́ва річ; *(перен., прост.)* дешевина́.

ДЛУ́БАННЕ *с. обл.* колупа́ння, копирса́ння; длу́бання.

ДЛУ́БАЦЦА *недок. обл.* колупа́тися, копирса́тися; длу́батися.

ДЛУ́БАЦЬ *недок. обл.* колупа́ти, копирса́ти.

ДНЕ́ЧКА *с. зменш.* де́нце.

ДНО, *род.* **дна,** *мн.* **дны,** *род.* **дно́ў** *с. у різн. знач.* дно; **д. буте́лькі** дно пля́шки; ◊ **на дне** на дні; **уве́рх дном** догори́ дном.

ДНОАЧЫШЧА́ЛЬНЫ *техн.* дноочи́сни́й.

ДНОПАГЛЫ́БНІК *ч. техн.* днопогли́блювач.

ДНОПАГЛЫ́БНЫ днопогли́блювальний.

ДНУ́ШКА *ж. обл.* кухо́нна до́щечка.

ДОБРААХВО́ТНА *прислівн.* доброві́льно; самохі́ть, самохі́ттю.

ДОБРААХВО́ТНАСЦЬ *ж.* доброві́льність.

ДОБРААХВО́ТНІК *ч.* доброво́лець, охо́чий.

ДОБРААХВО́ТНІЦКІ доброво́льчий.

ДОБРААХВО́ТНІЦТВА *с.* доброві́льництво.

ДОБРААХВО́ТНЫ доброві́льний; *(розм.)* самохі́тний.

ДОБРАЗЫЧЛІ́ВА *прислівн.* добрози́чли́во.

ДОБРАЗЫЧЛІ́ВАСЦЬ *ж.* добрози́чли́вість.

ДОБРАЗЫЧЛІ́ВЕЦ, -лі́ўца *ч.* добрози́чли́вець.

ДОБРАЗЫЧЛІ́ВЫ добрози́чли́вий.

ДОБРАЗЫЧЛІ́ЎКА *ж.* добрози́чли́виця.

ДОБРАНАДЗЕ́ЙНА *прислівн. заст.* благонаді́йно.

ДОБРАНАДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж. заст.* благонаді́йність; пе́вність.

ДОБРАНАДЗЕ́ЙНЫ благонаді́йний.

ДОБРАНАМЕ́РНА *прислівн. заст.* доброми́сно.

ДОБРАНАМЕ́РНАСЦЬ *ж. заст.* доброми́сність.

ДОБРАНАМЕ́РНЫ *заст.* доброми́сний.

ДОБРАСУМЛЕ́ННА *прислівн.* сумлі́нно, со́вісно; добросо́вісно.

ДОБРАСУМЛЕ́ННАСЦЬ *ж.* сумлі́нність, со́вісність; добросо́вісність.

ДОБРАСУМЛЕ́ННЫ сумлі́нний, со́вісний; добросо́вісний.

ДОБРАЎПАРА́ДКАВАНАСЦЬ *ж.* упорядко́ваність, упоря́дженість; **д. пасе́лка** упоря́дженість се́лища.

ДОБРАЎПАРА́ДКАВАННЕ *с.* благоу́стрій *ч.*, упоря́дженість *ж.*, упорядкува́ння, упоря́дження; **аддзе́л гарадско́га ~ння** ві́дділ місько́го благоу́строю.

ДОБРАЎПАРА́ДКАВАНЫ упорядко́ваний, упоря́джений; зручни́й; **~ная кватэ́ра** зручна́ кварти́ра, кварти́ра з усіма́ виго́дами.

ДОБРАЎПАРАДКО́ЎВАЦЦА *недок.,* **ДОБРАЎПАРА́ДКАВАЦЦА** *док.* упорядко́вуватися, упорядкува́тися, упоряджа́тися, упоряди́тися.

ДОБРАЎПАРАДКО́ЎВАЦЬ *недок.,* **ДОБРАЎПАРА́ДКАВАЦЬ** *док.* упорядко́вувати, упорядкува́ти, упоряджа́ти, упоряди́ти.

ДО́ЙЛА *с. прост.* **1.** ви́м'я; **2.** *перен. знев.* матня́ *ж.*

ДО́ЙЛІД *ч.* зо́дчий; архіте́ктор; будіве́льник.

ДО́ЙЛІДНЫ архітекту́рний; будівни́чий.

ДО́ЙЛІДСТВА *с.* архітекту́ра, будівни́цтво.

ДО́ЛАТА *с.* долото́.

ДО́ЛУ *прислівн. розм.* додо́лу, вниз.

ДО́ЛЮХНА *ж. розм.* до́ленька.

ДО́ЛЯ *ж.* **1.** *(частина)* ча́стка; па́йка, пай *ч.*; **2.** до́ля, тала́н *ч.*; **3.** *муз.* до́ля; **4.** *заст. (міра ваги)* до́ля; ◊ **ільві́ная до́ля** ле́вова па́йка; **быць у ~лі** бу́ти на пая́х; **дзялі́ць на ро́ўныя ~лі** діли́ти на рі́вні ча́стки (па́йки).

ДОМ *ч.* **1.** *род.* **до́ма** *(споруда, установа)* буди-

нок, *(рідше)* дім; **но́вы д.** нови́й буди́нок; **цагля́ны д.** цегляни́й буди́нок; **д. адпачы́нку** буди́нок відпочи́нку; **2.** *род.* **до́му** *(житло)* домівка, госпо́да; дім; **званілі з до́му** телефонува́ли з до́му; **вы́гнаць з до́му** ви́гнати з до́му (з ха́ти); **3.** *род.* **до́му** *(династія, рід)* дім; **дзіця́чы д.** дитя́чий буди́нок; **друг до́ма** друг до́му; **д. — поўная ча́ша** у госпо́ді (у до́мі) всього вдо́сталь, є що ї́сти й пи́ти.

ДОМАБУДАЎНІ́К, -ка́ *ч.* будівни́к, домобудівни́к.

ДОМАЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* домовла́сник.

ДОМАЎЛАДА́ЛЬНІЦА *ж.* домовла́сниця.

ДОМАЎЛАДА́ЛЬНІЦКІ домовла́сницький.

ДОМАЎЛАДА́ННЕ *с.* домовла́сництво.

ДОР, -у *ч. обл.* дра́нка *ж.*

ДО́РАНЫ *і* **ДАРО́НЫ** даро́ваний; ◊ **~наму каню́ ў зу́бы не глядзя́ць** *присл.* даро́ваному коне́ві в зу́би не ди́вляться.

ДО́СВЕТА *прислівн.* вдо́світа (удо́світа).

ДО́СВІТАК, -тку *ч. і* **ДАСВЕ́ЦЦЕ** *с.* світа́нок, до́світок; **на ~тку** на світа́нку, удо́світа.

ДО́СВІТКАМ *прислівн.* удо́світа.

ДО́СВІТНЫ *розм.* досві́тній.

ДО́СЛЕД, -ду *ч.* до́слід.

ДО́СЛЕДНА-ПАКАЗА́ЛЬНЫ до́слідно-показо́вий.

ДО́СЛЕДНІК *ч.* досл́ідник.

ДО́СЛЕДНІЦКІ досл́ідницький.

ДО́СЛЕДНІЦТВА *с.* досл́ідництво.

ДО́СЛЕДНЫ *(який служить для проведення дослідів)* до́слідний; *(про об'єкт для дослідів — ще)* піддо́слідний; **~ная жывёліна** піддо́слідна твари́на.

ДО́СЦІП, -пу *ч.* до́теп.

ДОСЦЬ *прислівн. прост.* до́сить.

ДОЎГ, *род.* **до́ўгу** *ч.* **1.** *(позичене)* борг; **вярну́ць д.** поверну́ти борг; **разлічы́цца з даўга́мі** розрахува́тися з борга́ми; **2.** обо́в'язок; ◊ **не заста́цца ў даўгу́** не залиши́тися в боргу́; **адда́ць апо́шні д.** відда́ти оста́нню ша́ну; **улє́зці ў даўгі́** залі́зти в борги́; **па ву́шы ў даўга́х** по ву́ха в борга́х.

ДО́ЎЖЫЦЦА *недок. розм.* **1.** трива́ти; **2.** здава́тися до́вшим.

ДО́ЎЖЫЦЬ *недок. розм.* продо́вжувати.

ДО́ЧУХНА *ж. пестл. (лише при звертанні)* до́нечка, до́чечка.

ДРАБІ́НКІ[1], -нак *тільки мн.* драби́нка *ж.*

ДРАБІ́НКІ[2], -нак *тільки мн.* **1.** *зменш. (невеликий віз із полудрабками)* гарба́; **2.** *розм. (у возі)* полу́драбок.

ДРАБІ́НЫ[1] *тільки мн.* драби́на, драби́нка.

ДРАБІ́НЫ[2] *тільки мн.* **1.** гарба́; **2.** *розм.* полу́драбок *(у возі).*

ДРАБНАТВА́РЫ з дрібни́ми (мали́ми) ри́сами обли́ччя.

ДРАБНІ́ЦЬ *недок.* **1.** роздрі́бнювати, подрі́бнювати, дроби́ти, дрібни́ти; **д. друз** роздрі́бнювати (подрі́бнювати, дроби́ти) ще́бінь (ще́бінку); **2.** дроби́ти, роздрі́бнювати, розпоро́шувати; **д. сі́лы** роздрібнювати (розпоро́шувати) си́ли.

ДРАБНЮ́ТКІ дрібне́сенький, дрібні́сінький.

ДРА́БЫ *тільки мн.* **1.** ре́бра, ко́сті; **2.** кістя́к (о́стов) *ч.*; **3.** *обл.* снасть во́за.

ДРАБЯЗА́ *зб. ж.* **1.** дрібно́та, дрі́б'язок *ч.*; **2.** *(незначне, неістотне, не варте уваги)* дрібни́ця.

ДРАБЯЗГО́ВЫ *розм.* дріб'язко́вий.

ДРАБЯЗІ́ЦЬ *недок. розм.* дріботі́ти.

ДРА́НІК *і* **ДРАЧО́НІК** *ч. (оладок з тертої картоплі)* деру́н.

ДРА́НІЦА *ж.* **1.** *зб. (тоненькі вузенькі дощечки)* дра́нка; дра́нь, дра́ниці; **2.** *(кожна з таких дощечок)* дра́нка, дра́ниця.

ДРАНКУ́ЛЯ *ж. мисл.* (кру́пний) дріб *ч.*, шріт *ч.*

ДРАННАВА́ТА *розм.* **1.** *прислівн.* поганкува́то, погане́нько; **2.** *у знач. прис.* поганкува́то.

ДРАННАВА́ТЫ поганкува́тий.

ДРАНЦВЕ́ЦЬ *недок. (втрачати чутливість)* дерев'я́ніти, дубі́ти, затерпа́ти, те́рпнути.

ДРАПА́К[1], -ка *ч. с.-г.* дряпа́к, культива́тор.

ДРАПА́К[2]: даць ~ка́ *(швидко побігти)* да́ти чо́су (дра́чки, тя́гу, дра́ла, дьо́ру), накива́ти п'я́тами.

ДРАПА́ЧКА *ж. (інструмент)* шкребо́к *ч.*

ДРАПЕ́ЖНА *прислівн.* хи́жо.

ДРАПЕ́ЖНАСЦЬ *ж.* хи́жість.

ДРАПЕ́ЖНІК *ч. прям., перен.* хижа́к.

ДРАПЕ́ЖНІЦА *ж. прям., перен.* хижа́чка.

ДРАПЕ́ЖНІЦКІ *прям., перен.* хижа́цький.

ДРАПЕ́ЖНІЦТВА *с. прям., перен.* хижа́цтво.

ДРАПЕ́ЖНІЧАЦЬ *недок. прям., перен.* пово́дитися по-хижа́цькому, бу́ти хижако́м; *(розм.)* хижа́чити.

ДРАПЕ́ЖНЫ *прям., перен.* хи́жий.

ДРА́ПКІ, -пак *тільки мн.* торочки́; бахрома́ *ж.*

ДРАСЁН, -сну *ч. бот.* спори́ш; гірча́к.

ДРАСЁНАВЫЯ *імен. мн. бот.* гре́чкові.

ДРАТАВА́НКА *ж. розм. (батіг, сплетений з трьох мотузків або ремінців)* пу́га, баті́г *ч.*

ДРАТАВА́ННЕ *с.* **1.** *розм.* топта́ння, толо́чення; **2.** засіка́ння.

ДРАТАВА́НЫ: пу́га ~ная *розм.* баті́г, спле́тений з трьо́х мотузкі́в (ремінців).

ДРАТАВА́ЦЦА *недок.* **1.** *(про коня)* засіка́тися; **2.** *пас. розм.* топта́тися.

ДРАТАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *розм.* топта́ти, вито́птувати, толо́чити; **д. пасе́вы** топта́ти (толо́чи́ти) посі́ви; **2.** *(про коня)* засіка́ти но́гу.

ДРАЎЛЯ́НЫ *прям., перен.* дерев'я́ний; **~ны але́й** оли́ва *ж.*

ДРАЎНІ́НА *ж.* деревина́.

ДРАЎНІ́ННЫ деревинний; **д. ву́галь** деревинне ву́гілля; **д. спірт** деревинний спирт.

ДРАЎНЯ́НЫ деревни́й; **~ныя вало́кны** деревні́ воло́кна.

ДРА́ЧКА *ж.* **1.** *(теслярський інструмент)* шкребо́к *ч.*; **2.** *обл.* те́ртка, те́ртушка.

ДРАЧО́НА *ж. обл. кул.* деру́н *ч.*; ба́бка з те́ртої карто́плі.

ДРАЧО́НІК *див.* **дра́нік.**

ДРО́БАТ, -ту *ч. (про звуки)* дріб, дріботі́ння *с.*; **бараба́нны д.** бараба́нний дріб.

ДРОБНААПТО́ВЫ *екон.* дрібногуртови́й, дрібноопто́вий.

ДРОБНАМАЯНТКО́ВЫ *істор.* маломаєтний, дрібномаєтний.

ДРО́БНЕНЬКІ дрібне́нький.

ДРО́БНЫ 1. дрібни́й; **д. дождж** дрібни́й дощ; **~ная гаспада́рка** дрібне́ господа́рство; **~ныя дзе́ці** дрібно́та, мале́ча; **2.** *(незначний)* дріб'язко́вий; **~ныя крыўды** дріб'язко́ві кри́вди; ◊ **рассыпа́цца дро́бным ма́кам** ***перад кім*** ни́зько сла́тися (стели́тися) *перед ким,* листо́м стели́тися *перед ким,* шо́вком сла́тися під но́ги *кому,* підсипа́тися *до кого.*

ДРО́БЯЗНА *прислівн.* дріб'язко́во.

ДРО́БЯЗНААСЦЬ *ж.* дріб'язко́вість.

ДРО́БЯЗНІК *ч.* скна́ра, дріб'язко́ва люди́на.

ДРО́БЯЗНІЦКІ дріб'язко́вий.

ДРО́БЯЗНІЦТВА *с.* скна́рість *ж.*, дріб'язко́вість *ж.*

ДРО́БЯЗНЫ *(незначний, нікчемний)* дріб'язко́вий.

ДРО́БЯЗЬ *ж.* **1.** дріб'язок *ч.*; **2.** дрібни́ця, дрібни́ці; ◊ **разме́ньвацца на ~зі** розмінюватися на дрібни́ці.

ДРО́ВЫ, *род.* **дроў** *тільки мн.* дро́ва; ◊ **налама́ць дроў** налама́ти дров; **хто ў лес, хто па д.** хто в луг, а хто в плуг; хто в горо́х, хто в сочеви́цю; хто до лі́су, а хто по дро́ва (до бі́су).

ДРО́ГАЦЦА *недок.* трясти́ся, підска́кувати.

ДРО́ГАЦЬ *недок.* трясти; *(обл.)* сту́кати; **д. у дзве́ры** сту́кати в две́рі.

ДРО́ГКА *прислівн.* тру́сько, тря́сько.

ДРО́ГКАСЦЬ *ж.* тру́ськість, тря́ськість.

ДРО́ГКІ труськи́й, тряськи́й; **~кія калёсы** труськи́й (тряськи́й) віз; **~кая даро́га** труська́ (тряська́) доро́га.

ДРО́ЎЦЫ *тільки мн. пестл. розм.* дрівця́.

ДРУГАГО́ДНІК *ч. шкільн.* другорі́чник.

ДРУГАГО́ДНІЦА *ж. шкільн.* другорі́чниця.

ДРУГАГО́ДНІЦТВА *с. шкільн.* другорі́чництво.

ДРУГАРАЗО́ВЫ повто́рний; **~вае паведамле́нне** повто́рне повідо́млення.

ДРУ́ГАСНАСЦЬ *ж.* втори́нність; **д. свядо́масці** втори́нність свідо́мості.

ДРУ́ГАСНЫ втори́нний; **д. ток** *ел.* втори́нний струм; **~ныя спірты́** *хім.* втори́нні спирти́; **~ныя з'я́вы** *мед.* побі́чні (втори́нні) я́вища.

ДРУГІ́ 1. дру́гий; **~го́га кастры́чніка** дру́гого жо́втня; **2.** дру́гий, повто́рний, втори́нний; **д. прые́зд** дру́гий (повто́рний) приї́зд; **3.** і́нший; **аднаму́ чалаве́ку го́рача, а ~го́му хо́ладна** одні́й люди́ні жа́рко, а і́нші́й хо́лодно; **~гі́м ра́зам** і́ншим ра́зом; ◊ **да ~го́га прышэ́сця** *ірон.* до дру́гого прише́стя; **~гі́м на́варатам** повто́рно; **~га́я маладо́сць** дру́га мо́лодість; **адзі́н другóга ва́рты** оди́н одно́го ва́ртий; яке́ ї́хало, таке́ й зди́бало; обо́є рябо́є; яки́й ї́хав, таку́ й стрів; **не капа́й друго́му я́мы, сам ува́лішся ў яе́** *присл.* не копа́й і́ншому я́ми, бо сам упаде́ш; хто і́ншим ли́ха бажа́є, сам ли́хо ма́є; **сам не гам, і друго́му не дам** *прик.* і сам не гам, і лю́дям (дру́гому) не дам; **пашлі́ дурно́га, а за ім — друго́га** *присл.* пошли́ дурно́го, а за ним друго́го, та й сам тре́тій іди́; пошли́ ду́рня по ра́ки, а він жаб нала́па.

ДРУЖБА́К, -ка́ *ч. розм.* нерозлу́чний (щи́рий, найщирі́ший) друг (при́ятель); *(розм.)* нерозли́йвода друг (при́ятель).

ДРУЖБА́ЦКІ дру́жній, при́ятельський; при́язний.

ДРУЗ, *род.* **дру́зу** *ч. і* **ДРУ́ЗА** *ж.* **1.** *мін.* дру́за *ж.*; **2.** ще́бінь, щебі́нка *ж.*

ДРУЗАВА́ТЫ щеби́стий.

ДРУ́ЗАВЫ щебене́вий.

ДРУ́ЗАЧКА *ж.* дрі́зка, ска́лочка; ◊ **разбі́ць на ~кі** розби́ти на (у) дрі́зки (дрі́зочки).

ДРУЗГАТА́ЦЬ *недок. розм.* розбива́ти на (у) дрі́зки.

ДРУ́ЗГЛАСЦЬ *ж.* трухля́вість, гни́лість, кри́хкість.

ДРУ́ЗЛЫ в'я́лий, трухля́вий, крихки́й, гнили́й; **д. грыб** трухля́вий (гнили́й) гриб.

ДРУ́ЗНУЦЬ *недок. розм.* в'я́нути; тру́хнути, трухля́віти.

ДРЫВАСЕ́К *ч.* дровору́б.

ДРЫВО́ТНІК *ч. і* **ДРЫВО́ТНЯ** *ж.* пові́тка *ж.*; дрові́тня *ж.*; дровни́к.

ДРЫВО́ТНЯ *див.* **дрыво́тнік.**

ДРЫВЯНЫ́ дров'яни́й.

ДРЫГАНУ́ЦЬ *док. однокр.* дригону́ти; **д. нагóю** дри́гну́ти ного́ю.

ДРЫГАТЛІ́ВА *прислівн.* тремтли́во, мерехтли́во.

ДРЫГАТЛІ́ВЫ тремтли́вий; *(про світло — ще)* мерехтли́вий, мигтю́чий; **~вая зарні́цы** мерехтли́ві блискави́ці (зірни́ці).

ДРЫГВА́ *ж.* трясовина́, драговина́, драгва́, мо́чар *ч.*

ДРЫГВЯНІ́СТЫ *і* **ДРЫГВЯНЫ́** трясови́нний.

ДРЫГО́ТКА *ж. розм.* тремті́ння *с.*, дрож *ч.*, дрижаки́; **лёгкая д. прабяга́е па це́ле** легки́й дрож пройма́є (прони́зує) ті́ло; **д. ў го́ласе** тремті́ння (дрож) у го́лосі; **нервóвая д.** нерво́вий дрож.

ДРЫГО́ТКІ тремтя́чий, тремтли́вий; **д. го́лас** тремтли́вий (тремтя́чий) го́лос; **~кія па́льцы** тремтя́чі па́льці.

ДРЫЖА́КА *ж. обл.* дриго́ти, дрижаки́.

ДРЫЖА́ЛЬНЫ дрижа́льний, тремтя́чий, *(рідше)* тремтю́чий; **д. рэфле́кс** *фізіол.* дрижа́льний рефле́кс; **д. пара́ліч** *мед.* тремтю́чий пара́ліч.

ДРЫЖА́ЦЬ *недок.* **1.** дрижа́ти; двигті́ти, труси́тися; **д. шы́бы** дрижа́ть шибки́; **~жы́ць зямля́** двигти́ть (дрижи́ть) земля́; **2.** *(нерівно звучати)* тремті́ти; **го́лас ~жы́ць** го́лос тремти́ть; **3.** *(відчувати дрож)* тремті́ти, дрижа́ти; **д. ад стра́ху** тремті́ти (дрижа́ти) від стра́ху; **4.** *перен. (про світло)* мигті́ти, миготі́ти; мерехті́ти; **аге́ньчыкі д.** во́гники миготя́ть (мерехтя́ть); **5.** ***(за каго-што, над кім-чым)*** ***перен.*** *(тривожитися, оберігати щось)* тремті́ти, дрижа́ти; **д. за дзяце́й** тремті́ти (дрижа́ти) за діте́й; **д. над дзі́цем** трясти́ся над дитя́м; упада́ти за дитя́м; **д. над грашамі́** трясти́ся над грі́шми; **6.** ***(перад кім-чым)*** тремті́ти, труси́тися *(перед ким-чим)*; ◊ **аж лы́ткі д.** аж жи́жки тремтя́ть (трясу́ться, тру́сяться); **д. за сваю́ шку́ру** тремті́ти за свою́ шку́ру; **д. як асі́навы ліст** тремті́ти (дрижа́ти) як оси́ковий лист (листо́к).

ДРЫ́ЖНІК, -ку *ч. бот.* трясу́чка *ж.*

ДРЫ́ЖЫКІ *тільки мн.* дрижаки́; ◊ **д. узя́лі** дрижаки́ напа́ли (взяли́); д. **прадава́ць** їсти (лови́ти, хапа́ти, вбива́ти) дрижаки́.

ДРЫНДУ́ШКА *ж.* **1.** *розм.* частівка, частушка; при́співка; **2.** *прост.* ця́цька, за́бавка.

ДРЫ́НКАЦЬ *і* **ДРЫНЧА́ЦЬ** *недок. прост.* **1.** деренча́ти; *(підсил.)* деренькота́ти, деренькоті́ти, деркоті́ти; **2.** *(на музичному інструменті)* бре́нькати; *(підсил.)* бренькота́ти, бренькоті́ти; **д. на балала́йцы** бре́нькати на балала́йці.

ДРЫНЧА́ЦЬ *див.* **дры́нкаць**.

ДРЫ́ПАЦЬ *недок. розм.* дріботі́ти [нога́ми]; *(іти швидко розм. — ще)* чимчикува́ти; *(обл.)* дрібуши́ти.

ДРЭ́ВА *с.* **1.** *(рослина)* де́рево; **2.** *тільки одн.* де́рево, деревина́ *ж.*; **радаслóўнае д.** родові́дне де́рево; родові́д *ч.*; **гваздзікóвае** д. гвозди́чне де́рево; **чырвóнае** д. черво́не де́рево; **ражкóвае д.** ріжко́ве де́рево; ◊ **за дрэ́вамі не ба́чыць ле́су** *прик.* за дере́вами не ба́чити лісу.

ДРЭВААПРАЦÓВАЧНЫ деревообро́бний.

ДРЭВААПРАЦÓЎКА *ж.* деревообро́бка.

ДРЭВААПРАЦÓЎЧЫ деревообро́бний.

ДРЭВААПРАЦÓЎШЧЫК *ч.* деревообро́бник.

ДРЭВАНАСАДЖЭ́ННЕ *с.* деревонаса́дження.

ДРЭ́ННА 1. *прислівн.* пога́но, ке́псько; д. **сябе́ адчува́ць** пога́но себе́ почува́ти; **атрыма́ць д. па матэма́тыцы** діста́ти «пога́но» з матема́тики; **2.** *у знач. прис.* пога́но, недо́бре; ◊ **д. ляжы́ць** не схо́вано, не захо́вано, *(рідше)* пога́но лежи́ть.

ДРЭ́ННАЕ *с. імен.* пога́не; **глядзі́, каб чагó ~ннага з гэ́тага не вы́йшла** диви́сь, щоб чого́ пога́ного з цього́ не ви́йшло.

ДРЭ́ННЫ пога́ний, ке́пський; **~ннае надвóр'е** пога́на пого́да; **д. настрóй** пога́ний (ке́пський) на́стрій; **д. папе́ра** пога́ний папір; **~нная сла́ва** недо́бра сла́ва, несла́ва; ◊ **~нныя спра́вы** пога́ні (ке́пські) спра́ви; **~нныя схі́льнасці** пога́ні на́хили; **рабі́ць вясёлую мі́ну пры ~ннай гульні́** *прик.* роби́ти весе́лу міну при пога́ній грі.

ДРЭ́НЧЫЦЬ *недок. прост.* дратува́ти; не дава́ти споко́ю.

ДРЭНЬ *ж.* **1.** мо́тлох *ч.*, дра́нтя *с.*, не́гідь, по́гань, дурни́ці, ка́зна-що; **пóўныя кішэ́ні ўся́кай дрэ́ні** по́вні кише́ні ка́зна-чого́; **усю ноч не́йкая д. сні́лася** цілу ніч якісь дурни́ці сни́лися; **2.** *знев. (погана людина)* паску́да, по́гань; **3.** *у знач. прис.* ке́пський, нікуди́шній; **надвóр'е — д.** паску́дна (непутя́ща) пого́да; **спра́ва — д.** ке́пські спра́ви.

ДРЭ́ЎНЫ деревни́й; **д. дзёгаць** деревни́й дьо́готь.

ДРЭ́ЎЦА *с.* дере́вце.

ДУ́БА *і* **ДУ́БАМ** *прислівн.* ди́ба, ди́бом; сторч; ◊ **валасы́ ду́ба ста́лі** воло́сся ди́бом ста́ло.

ДУ́БАЛЬТ: заплаці́ць у д. заплати́ти подві́йно (удві́чі бі́льше).

ДУБАЛЬТÓВЫ 1. подвійний; **~выя ра́мы** подві́йні ра́ми; **2.** *(про вогнепальну зброю)* двостві́льний.

ДУБАЛЬТÓЎКА *ж.* **1.** *(мисливська рушниця)* двостві́лка; *(заст.)* дубельтівка.

ДУБІ́НА *ж.* **1.** *(товста, переважно дубова палиця)* дрюк *ч.*, дрючо́к *ч.*; **2.** *перен. лайл.* бо́вдур *ч.*, ло́бур *ч.*, лобуря́ка *ч.*, те́лепень *ч.*

ДУБІ́НКА *ж.* дрюче́чок *ч.*, лома́чка, кийо́к *ч.*; **паліцэ́йская д.** поліце́йський кийо́к.

ДУБКА́ *прислівн.* на диби́, ди́бки, го́пки; **стаць д.** ста́ти на диби́ (ди́бки, го́пки).

ДУБЛІ́РАВАННЕ *с.* дублюва́ння.

ДУБЛІ́РАВАНЫ дубльо́ваний.

ДУБЛІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* дублюва́тися.

ДУБЛІ́РАВАЦЬ *недок.* дублюва́ти.

ДУБЛІ́РУЮЧЫ 1. *прикм.* дублю́ючий; **д. саста́ў кама́нды** дублю́ючий склад кома́нди; **2.** *дієприсл.* дублю́ючи.

ДУБРÓЎКА *ж. бот.* го́рлянка; перста́ч *ч.*

ДУБЯНЕ́ЦЬ *недок.* дубі́ти; **бялі́зна ~не́е на марóзе** білизна дубіє на моро́зі; **рýкі ~не́юць** ру́ки дубі́ють.

ДУБЯНЫ́ тверди́й; **~на́я скýра** тверда́ шкі́ра.

ДУДА́К, -ка́ *ч. орн. обл.* дро́хва́.

ДУДУ́КАЦЦА *недок. розм.* ти́хо перемовля́тися.

ДУДУ́КАЦЬ *недок.* гомоні́ти.

ДУ́ЖА *прислівн. обл.* ду́же; **д. дзьме ве́цер** ду́же дме ві́тер; **ён быў д. здзі́ўлены** він був ду́же здиво́ваний.

ДУЖАВА́ТЫ *розм.* **1.** чима́лий; **2.** до́сить си́льний.

ДУ́ЖАНКА *ж. прост.* боротьба́.

ДУ́ЖАННЕ *с. розм.* боротьба́ *ж.*

ДУ́ЖАСЦЬ *ж.* ду́жість, си́ла *(фізична)*

ДУ́ЖАЦЦА *недок. розм.* боро́тися, мі́рятися си́лами.

ДУ́ЖАЦЬ *недок. розм.* поду́жувати, побо́рювати, перемага́ти.

ДУ́ЖЫ 1. *розм.* си́льний, міцни́й, ду́жий; **2.** *обл.* вели́кий; ◊ **д. пол** *жарт.* си́льна стать, чолові́ки́; **як дуж** щоси́ли, щоду́ху; **узя́ўся за гуж — не кажы́ што не дуж** *присл.* не дуж — не бери́ся за гуж; пусти́вся в бі́йку — чу́ба не жалі́й.

ДУЖЭ́ЦЬ *недок. розм.* міцні́ти, кріпнути, здорові́шати; *(діал.)* ду́жати.

ДУПЛЯНА́ТЫ дупла́вий, дупли́стий, дупла́стий.

ДУРАСЛІ́ВА *прислівн. розм.* пустотли́во, грайли́во, жартівли́во.

ДУРАСЛІ́ВАСЦЬ *ж. розм.* пустотли́вість, жартівли́вість, грайли́вість.

ДУРАСЛІ́ВЕЦ, -лі́ўца *ч. розм.* пусту́н, ши́беник, бешке́тник.

ДУРАСЛІ́ВЫ *розм.* пустотли́вий.

ДУРАСЛІ́ЎКА *ж. розм.* пусту́ха, пусту́нка, бешке́тниця.

ДУРАТА́ *ж. розм.* **1.** ду́рість; **2.** дур *ч.*, ду́рощі.

ДУРНАП'Я́Н, -ну *ч. бот.* дурма́н.

ДУРНАП'Я́НАВЫ дурма́нний.

ДУРНЕ́ЦЬ *недок. розм.* дурні́ти, дурні́шати; дурі́ти.

ДУРНІ́ЦА[1] *ж. груб.* **1.** дурна́, дуре́па, ду́рка; **2.** *пестл.* дурне́нька, ду́рка.

ДУРНІ́ЦА[2] *(одна) і* **ДУРНІ́ЧЫНА** *ж.* я́года лохи́ни.

ДУРНІ́ЦЫ, -ніц 1. *тільки мн. бот. (про рослину)* буяхи́, лохи́на; **2.** *зб.* буяхи́, лохи́на; **збіра́ць д.** збира́ти буяхи́ (лохи́ну).

ДУРНІ́ЧНІК, -ку *ч. бот.* лохи́нник; стебло́ лохи́ни.
ДУРНІ́ЧЫНА *див.* **дурні́ца**[2].
ДУРО́НІК *ч. обл. пестл.* пусту́нчик.
ДУРО́НЫ *обл.* пустотли́вий, *(обл.)* збито́чний, збито́шний.
ДУ́РЫКІ *тільки мн. розм.* пу́стощі.
ДУХАВІ́ТЫ *розм.* духмя́ний, запашни́й, *(рідк.)* духови́тий.
ДУХМЕ́НЬ *ж. розм.* духота́, заду́ха; *(розм.)* вар *ч.*
ДУША́ *ж. у різн. знач.* душа́; **на душу́ насе́льніцтва** на ду́шу насе́лення; ◊ **д.-хло́пец** хло́пець-друзя́ка; **д.-чалаве́к** щи́ра душа́; **душо́й загаве́ць** відда́ти Бо́гові ду́шу; **жыць д. ў душу́** жи́ти як одна́ душа́; **ад усёй душы́** від щи́рого се́рця; **стая́ць над душо́й** стоя́ти над душе́ю; **д. ў пя́тках апыну́лася** у п'я́тах похоло́ло, душа́ в п'я́ти схова́лася; **як Бог на душу́ пало́жыць** як заманеться; **улажы́ць душу́** *(ў што)* укла́сти ду́шу *(в що)*; **д. не ляжы́ць (не го́рнецца)** *да каго-чаго* душа́ (се́рце) не лежи́ть (не привертає́ться) *до кого-чого*; **за мі́лую душу́** з дорогою душе́ю, залюбки́; **чужа́я д. — цёмны лес** *присл.* чужа́ душа́ — те́мний ліс; у чужу́ ду́шу не влі́зеш.
ДУШАШЧЫПА́ЛЬНЫ *розм. ірон.* жа́лісливий, жа́лісний.
ДЫ 1. *спол. єднальний* та, і; **дзень ды ноч** день та ніч; **яны́ ішлі́ ўсё далёй ды далёй** вони йшли все да́лі та да́лі; **2.** *спол. приєдн.* та; **пайшо́ў снег, ды які́ яшчэ́ снег** пішо́в сніг, та яки́й ще сніг; **3.** *спол. протист.* та, але; **хо́ча, ды не мо́жа** хо́че, та не мо́же; **хоць ён і разу́мны, ды я яго́ не люблю́** хоч він і розу́мний, та (але́) я його́ не люблю́; **4.** *част. підсил.* та; **ды вы не бо́йцеся** та ви не бі́йтеся; **ды зрабі́це ж вы гэ́та!** та зробі́ть же ви це! **ды хутчэ́й жа;** та шви́дше ж; ◊ **ды і то́лькі** та й ті́льки.
ДЫБАРАМ *прислівн. розм.* ди́бом, стійма.
ДЫ́БАЧКІ *і* **ДЫ́БЧЫКІ: хадзі́ць на ды́бчаках (ды́бчыках)** ходи́ти навшпи́ньки (навшпи́нячки, навшпи́ньках).
ДЫБКА́ *прислівн.* ди́бки (на диби́).
ДЫ́БКІ: на ды́бкі на диби́.
ДЫВА́Н[1]**, -на** *ч.* ки́лим.
ДЫВА́Н[2] *ч. істор. літ. (рада найвищих сановників при султані в давній Туреччині; збірка ліричних віршів у східних літературах)* дива́н.
ДЫВАНАТКА́ЦТВА *с.* килима́рство.
ДЫВАНО́ВЫ килимо́вий; **~вая раслі́ны** килимо́ві росли́ни.
ДЫВАНО́К, -нка́ *ч. зменш.* килимо́к, килиме́ць.
ДЫВА́НШЧЫК *ч.* кили́мник, килима́р.
ДЫВА́НШЧЫЦА *ж.* кили́мниця, килима́рка.
ДЫЙ *спол.* **1.** *приєдн.-протист.* та й; **2.** *єдн.* та й; **стаю́ адзі́н д. ду́маю** стою собі та й ду́маю; **а я вазьму́ д. раскажу́ аб усі́м** а я візьму́ та й розповім про все.
ДЫК 1. *спол.* то; **калі́ так, д. я згодзен** якщо́ так, то я зго́ден (згі́дний); **2.** *спол. (на початку головного речення при підрядному умовному)* то, *(рідше)* так; **працава́ць д. працава́ць** (якщо) роби́ти, то роби́ти; **3.** *част. підсил.* так; **абяца́ць д. абяца́лі, а не выко́нваем** обіця́ти так обіця́ли, а не вико́нуємо; **вось д. бяда́** оце́ так ли́хо! **4.** *част. підсил. розм. (при протиставленні, запереченні)* так, то, а́дже; **лі́вень дык лі́вень!** зли́ва так зли́ва!; оце́ так зли́ва!; **ну д. што ж?** ну то й що ж?; **д. я ж не спрача́юся!** а́дже ж я не сперечаю́ся!
ДЫЛЁЎКА *і* **ДЫ́ЛЯ** *ж. зах. (товста дошка)* дили́на.
ДЫ́ЛЯ *див.* **дылёўка**.
ДЫ́МКА *ж.* серпа́нок *ч.*
ДЫ́МНІЦА[1] *ж. обл.* ди́мна (курна́) ха́та.
ДЫ́МНІЦА[2] *ж. бот.* ру́тка.
ДЫРЫЖО́Р *ч.* дириге́нт.
ДЫРЫЖО́РСКІ дириге́нтський.
ДЫРЫЖО́РСТВА *с. розм.* дириге́нтство.
ДЫРЫЖЫ́РАВАННЕ *с.* диригува́ння.
ДЫРЫЖЫ́РАВАЦЬ *недок.* диригува́ти.
ДЫХ, *род.* **ды́ху** *ч. розм.* ди́хання *с.*; по́дих; ◊ **адны́м ды́хам** одни́м по́дихом; **ні слы́ху, ні ды́ху** ні слу́ху, ні ду́ху.
ДЫ́ХАВІЦА *ж.* **1.** заді́шка. **2.** *вет. (у коня)* запа́л *ч.*
ДЫХАВІ́ЧНЫ 1. *(про людину)* задишкува́тий; **2.** *вет. (про коня)* запа́лений, за́гнаний.
ДЫХТ: даць ды́хту да́ти пе́рцю, да́ти прочуха́на.
ДЫХТАВА́ЦЬ *недок. поет.* готува́ти, твори́ти.
ДЫХТО́ЎНА *присл. обл.* добро́тно (до́бре), *(розм.)* добря́че.
ДЫХТО́ЎНАСЦЬ *ж. обл.* добро́тність.
ДЫХТО́ЎНЫ *обл.* добро́тний (до́брий), *(розм.)* добря́чий.
ДЫХЦЕ́ЦЬ *недок. прост.* повіва́ти.
ДЫ́ШАЛЬ, -шля *ч.* **1.** ди́шло *с.*, ди́шель; **2.** *с.-г. (частина плуга)* гряді́ль.
ДЫ́ШЛЕВЫ дишлови́й, ди́шельний.
ДЫЭ́З *ч. муз.* діе́з.
ДЫЯМЕ́НТ *ч.* **1.** *розм. (мінерал)* алма́з; **2.** *(відшліфований алмаз)* діама́нт, *(рідше)* брилья́нт; **3.** *полігр.* діама́нт.
ДЫЯМЕ́НТАВЫ *і* **ДЫЯМЕ́НТНЫ** діама́нтовий.
ДЭБО́Ш, -шу *ч.* бе́шкет.
ДЭ́ЛЬТА-ПРАМЯНІ́, -нёў *мн. фіз.* де́льта-про́мені, *(зб.)* де́льта-проміння.
ДЭ́РАШ *ч. (чалий кінь) діал.* де́реш.
ДЭ́САНЬ *ж. заст.* візеру́нок *ч.*, мере́живо *с.*
ДЭТАЛЁВА *прислівн.* дета́льно.
ДЭТАЛЁВАСЦЬ *ж.* дета́льність.
ДЭТАЛЁВЫ *і* **ДЭТА́ЛЬНЫ** дета́льний.
Д'Я́БАЛ, -бла *ч. рел., лайл.* дия́вол, сатана́, біс; ді́дько, чорт; ◊ **а ну цябе́ да д'я́бла (к чо́рту)** а ну тебе́ к бі́су (к чо́рту); забира́йся під три чорти́.
Д'Я́БАЛЬСКІ дия́вольський, сатани́нський, бі́сівський, ге́монський; **2.** *(дуже сильний)* нестерпний, пеке́льний, неймові́рний, *(розм.)* страше́нний; **~кая спёка** несте́рпна (пеке́льна, страше́нна) спе́ка.
Д'Я́БАЛЬШЧЫНА *ж. розм.* чортови́ння *с.*, чорті́вня, нечи́ста си́ла.

Е

ЕДКА *прыслівн.* **1.** їдко, ядуче; **2.** *перен.* уїдливо, їдко, ядуче; ущипливо, дошкульно.

ЕДКАСЦЬ *ж.* **1.** їдкість, ядучість; **2.** *перен.* уїдливість, їдкість, ядучість; ущипливість, дошкульність.

ЕДКІ 1. їдкий, *(рідше)* ядучий; **е. дым** їдкий (ядучий) дим; **2.** *перен.* уїдливий, ущипливий, дошкульний; **~кая заўвага** ущипливе (дошкульне) зауваження.

ЕЖА *ж.* **1.** їжа; **здаровая е.** здорова їжа; **салёная е.** солона їжа; **лёгкая е.** легка їжа; **2.** страва; **нясмачная е.** несмачна, недобра страва.

ЕЖМА: ежма есці поїдом (їдом, їдьма) їсти.

ЕЗ, *род.* **еза** *ч. риб.* учуг.

ЕЙНЫ *займ. присв.* її; **ад ~ных песень можна было аж плакаць** від її пісень можна було аж плакати.

ЕКАТАННЕ *с.* **1.** стогін *ч.* **2.** виск *ч.*, вищання, вереск *ч.*, верещання; *(собаче)* скавучання.

ЕКАТАЦЬ *недок.* **1.** стогнати, волати, репетувати, голосити; **2.** вищати, верещати; *(про собаку)* скавучати.

ЕЛАЧКА *ж.* **1.** *зменш.-пестл.* ялинка *(в лісі)*; **ссекчы ~ку** зрубати ялинку; **2.** *у знач. прислівн.* **у ~ку** у сосонку (ялинку), сосонкою (ялинкою).

ЕЛКА *ж.* ялина, смерека.

ЕЛКАВАТЫ *(про жири)* згірклий, гіркуватий.

ЕЛЬНІК, -ку *зб. ч.* **1.** *(ліс)* ялинник, смеречина *ж.*, смеречча *с.*, смеріччя *с.*; **каля ракі рос е.** біля річки ріс ялинник; **2.** *(ялинові гілки)* ялина *ж.*, смерека *ж.*; **дарога услана ~кам** дорога вистелена ялиною.

ЕЛЬНІЧАК, -чку *ч. зменш.-пестл.* ялинничок.

ЕНК, *род.* **енку** *ч.* стогін, лемент, голосіння *с.*

ЕНКНУЦЬ *док. однокр.* застогнати.

ЕНЧЫЦЬ *недок.* **1.** стогнати *(тужливо)*; **2.** *перен. розм.* канючити.

ЕРЫ *невідм. с. заст. лінгв. (літера* **ы***)* єри.

ЕСЦІ *недок. у різн. знач.* їсти; **вельмі хацелася е.** дуже хотілося їсти; **ешце, калі ласка** їжте, будь ласка (будьте ласкаві); **ядуць камары** їдять (кусають) комарі; **моль есць адзенне** міль їсть одяг; ◊ **е. вачамі** їсти (поїдати) очима; **есць папоўніцы** їсть, аж за вухами лящить; **е. як не ў сябе** їсти як не в себе; **хлеб-соль еш, а праўду рэж** *присл.* хліб-сіль їж, а правду ріж; правда кривду переважить; що правда, то не гріх; **па ім няхай хоць воўк траву есць** *прик.* за ним хай хоч і трава не росте.

Ё

ЁГ *і* **ІОГ** *ч.* йог.

ЁГА *і* **ІОГА** *ж.* йога.

ЁГАЎСКІ *і* **ІОГАЎСКІ** йогівський.

ЁД, *род.* **ёду** *ч. хім., фарм.* йод.

ЁДАВАНЫ йодований.

ЁДЗІСТАСЦЬ *ж. хім., фарм.* йодистість.

ЁДЗІСТЫ *хім., фарм.* йодистий.

ЁДКІ *обл.* холодний, вологий.

ЁДНАВАТЫ *хім., фарм.* йоднуватий.

ЁДНЫ *хім., фарм.* йодний.

ЁДЫД, -ду *ч. хім.* йодид.

ЁДЫЗМ, -му *ч. мед.* йодизм.

ЁЙ *займ. особ. в дав., ор., місц в. ж.* їй.

ЁКАННЕ *с.* кевкання.

ЁКАТ, -ту *ч.* **1.** зойк, крик, лемент, репет; **2.** вереск, верещання *с.*, скавучання *с.*

ЁКАЦЬ *недок.*, **ЁКНУЦЬ** *док. однокр. у різн. знач.* **1.** кевкати, кевкнути; **2** *(про серце)* тьохкати, тьохнути, тенькати, тенькнути.

ЁЛАЧНЫ ялинковий; **~ныя аздабленні** ялинкові прикраси.

ЁЛКА *ж.* ялинка *(новорічна, з прикрасами)*.

ЁЛКАСЦЬ *ж.* згірклість.

ЁЛКІ згірклий *(про жири)*.

ЁЛКНУЦЬ *недок.* гіркнути; **сала пачынае ё.** сало починає гіркнути.

ЁЛУП, ЁЛУПЕНЬ *ч. лайл.* йолоп, бовдур, телепень.

ЁМІСТАСЦЬ *ж.* ємність, містськість.

ЁМІСТЫ ємний, місткий.

ЁМІШЧА *с.* вмістище, вмістилище.

ЁМКА[1] 1. *прислівн.* зручно, вигідно; **2.** *у знач. безос. прис.* добре, зручно.

ЁМКА[2] *імен. ж. обл. (кухонний пристрій)* чаплія, хватки.

ЁМКАСЦЬ *ж.* зручність, вигідність; вигода.

ЁМКІ 1. *(про річ)* зручний, вигідний; **2.** *прост. (про людину)* зграбний, спритний, вправний.

ЁН, *род., знах.* **яго**, *дав.* **яму**, *ор.* **ім**, *місц.* **аб ім**, *мн.* **яны** *займ. особ. ч.* він.

ЁР *ч. лінгв. (літера* **ъ***)* єр.

ЁРЗАННЕ *с. обл.* вовтузіння, човгання, совання.

ЁРЗАЦЦА *дыв.* **ёрзаць.**

ЁРЗАЦЬ *і* **ЁРЗАЦЦА** *недок. обл.* вертíтися, крутúтися, сóватися, *(розм.)* вовтýзитися.

ЁРШ[1], *род.* **яршá** *ч.* **1.** *(риба)* йорж; **2.** *(щітка)* йорж.

ЁРШ[2], *род.* **яршá** *ч. розм. (суміш горілки з пивом або вином)* йорж.

ЁРШЫК *ч.* **1.** *зменш.-пестл.* йóржик; **2.** *(щіточка)* йóржик.

ЁСЦЬ[1] *у різн. знач.* є; **усё ў нас ё.** усé в нас є; **які быў, такі і ё.** якúй був, такúй і є; ◊ **кóлькі сíлы ё.** щосúли, з усієї сúли, щодýху; **так і ё.** так і є.

ЁСЦЬ[2] *виг. військ.* єсть, так є; **ё. выкóнваць загáд** éсть викóнувати накáз.

ЁТ *ч. лінгв. (звук)* йот.

ЁТА *ж. (літера)* йóта; **ні на ёту** ні на йóту.

ЁТАВА́ННЕ *с. лінгв.* йотувáння.

ЁТАВА́НЫ *і* **ЁТАВЫ** *лінгв.* йотóваний.

ЁТАВА́ЦЦА *недок. пас.* йотувáтися.

ЁТАВА́ЦЬ *недок. лінгв.* йотувáти.

ЁТАВЫ *дыв.* **ётавáны.**

ЁТА́ЦЫЯ *ж. лінгв.* йотáція.

ЁЎНЕВЫ стодóльний.

ЁЎНЯ *ж.* клýня, стодóла.

ЁЮ *займ. особ. в ор. в. ж.* нéю. — *Див ще* **янá.**

Ж

ЖА *і* **Ж** **1.** *спол. протист.* же, ж; **мне гавóрыць адно́, а сам жа рóбіць другóе** мені кáже однé, сам же рóбить íнше; **2.** *спол. приєдн.* ж; *(при обґрунтуванні попередньої думки — ще)* аджé (ж); **вядзí нас, ты ж вéдаеш дарóгу** ведú нас, ти ж знáєш дорóгу; **3.** *част. підсил.* ж, же; **з кім жа ён застанéцца?** з ким же він залúшиться?; **калí ж ён прыéдзе?** колú ж він приїде? **як жа так?** як же так?; ◊ **вось жа (ж)!** отó (оцé) вже!

ЖА́БА *ж.* **1.** жáба; **2.** *ч. і ж. знев.* шмаркáч *ч.*, шмаркáчка *ж.*; **грудная ж.** груднá жáба, стенокардія.

ЖА́БІН жáб'ячий.

ЖАБÍНЫ жабúний.

ЖА́БНІК[1] жабнúк.

ЖА́БНІК[2], **-кý** *ч. бот.* жабурнúк.

ЖА́БНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* жабурникóві.

ЖА́БРАВЫ зябровий.

ЖАБРАДЫ́ХАЮЧЫЯ, -чых *імен. мн. зоол.* зябродúшні.

ЖА́БРЫ, *одн.* **жáбра** *ж.* зябра; ◊ **браць (узяць) за ж.** брáти (взяти) за зябра.

ЖАВА́ЛА *с. зоол.* жувáльця.

ЖАВА́ЛЬНЫ жувáльний; **~ная мышца** жувáльний м'яз.

ЖАВА́ННЕ *с.* жувáння.

ЖАВА́НЫ *і* **ЖÓВАНЫ** жóваний. — *Див. ще* **жавáць.**

ЖА́ВАРАНАК, -нка *і* **ЖА́ЎРАНАК, -нка, ЖАЎРÝК** *ч. орн.* жáйворонок, жáйворон; *(обл.)* жáйвір.

ЖА́ВАРАНКАЎ жáйворонків, жáйворонячий.

ЖАВА́ЦЬ *недок.* **1.** жувáти; **ж. кавáлак хлéба** жувáти шматóк хліба; **2.** *перен.* жувáти, ялóзити; **ж. якóе-нéбудзь пытáнне** жувáти (ялóзити) якéсь питáння; ◊ **ж. жвáчку** жувáти жýйку; **ж. слóвы** ковтáти словá; **жывём, хлеб жуём** *прик.* живемó і хліб жуємó.

ЖАДА́ННЕ *с.* бажáння, жадáння; **2.** жадóба *ж.*, прáгнення.

ЖАДА́ЦЬ *недок.* **1.** бажáти, жадáти, хотíти; **ж. сустрэ́чы з сы́нам** бажáти зýстрічі з сúном; **жадáю вам пóспехаў** бажáю (жадáю) вам ýспіхів; **2.** *(відчувати велике бажання, дуже хотіти)* жадáти *(кого-чого)*, прáгнути *(до кого-чого)*; ◊ **жыць як душá жадáе** жúти собі на втíху; **ці не жадáеце** чи не хóчете (не бажáєте); **кóлькі душá ~дáе** скíльки душá бажáє (хóче).

ЖАДА́ЮЧЫ **1.** *дієприкм.* бажáючий; **2.** *у знач. імен.* бажáючий; **3.** *дієприсл.* бажáючи. — *Див. ще* **жадáць.**

ЖАДЗЁН ***(чаму)*** *у знач. прис.* **1.** потребувáти *(чого)*; **я хлéбу не ж.** я хлíба не потребýю; **2.** охóчий, жáдібний, меткúй, лáсий *(до чого)*; ◊ **ж. на вóка** меткúй на óко.

ЖАДЛÍВА *прислівн. розм.* зáздрісно; жáдібно, зажéрливо.

ЖАДЛÍВАСЦЬ *ж. розм.* зáздрісність; жáдібність, зажéрливість, несúтість.

ЖАДЛÍВЫ *розм.* зáздрісний; жáдібний, зажéрливий, несúтий.

ЖАДÓБА: у ~бу охóче, залюбкú.

ЖАДÝНКІ *тільки мн. розм.* прúмхи, забагáнки.

ЖАЗЛÓ *с. у різн. знач.* жéзл *ч.*

ЖАК *ч. обл.* ятір *(із сітки)*; вéрша *ж. (з лози).*

ЖАЛАБАБРÝХІЯ *імен. мн. зоол.* жолобочерéві.

ЖАЛАБА́ТЫ *(у формі жолоба)* жолóбчастий.

ЖА́ЛАВАННЕ *с. заст.* платня́ *ж.*, плáта *ж.*, *(заст.)* жáлування.

ЖА́ЛАСНІК *ч.* жалібнúк, жалíслúвець.

ЖА́ЛАСНІЦА *ж.* жалібнúця.

ЖАЛЕ́ЗА *с.* **1.** *у різн. знач.* залíзо; **тэмператýра плаўлéння ж.** температýра плáвлення залíза; **у яблыках шмат ж.** у яблуках багáто залíза; **2.** *обл.* капкáн *ч.*; ◊ **выпаліць гарáчым жалéзам** вúпекти розпéченим залíзом; **куй ж., пакýль гарáчае** *присл.* куй залíзо, пóки не загáсло;

кова́ль кле́пле, по́ки те́пле; коси́, ко́со, по́ки ро́си; коси́ сі́но, по́ки со́нце світи́ть.

ЖАЛЕЗААПРАЦО́ЎЧЫ залізообро́бний.

ЖАЛЕЗАВУГЛЯРО́ДЗІСТЫ залізовуглеце́вий; **~ыя спла́вы** залізовуглеце́ві спла́ви.

ЖАЛЕЗАЗМЯШЧА́ЛЬНЫ залі́зистий, залізовмі́сний; *(про джерело)* залізоно́сний.

ЖАЛЕЗАРЭ́ЗНЫ залізорі́зальний.

ЖАЛЁЗЗЕ *зб. с.* залізя́ччя, залі́ззя.

ЖАЛЕ́ЗІНА *ж. розм.* залізя́ка, залі́зце *с.*

ЖАЛЕ́ЙКА *ж. муз.* ду́дка, сопі́лка; *(діал.)* флоя́ра.

ЖАЛЕ́ЙКАВЫ сопі́лковий.

ЖА́ЛІЦЦА *недок. у різн. знач.* ска́ржитися, жалі́тися; нарі́ка́ти, бі́дкатися; **ж. на лёс** ска́ржитися (нарі́ка́ти) на до́лю.

ЖАЛЛІ́ВЫ *обл.* жа́лісний, жа́лібни́й; жалісли́вий.

ЖАЛО́НАЧНЫ *гірн.* жело́нковий.

ЖАЛО́НКА *ж. гірн.* жело́нка.

ЖАЛО́НШЧЫК *спец.* жело́нник.

ЖАЛУ́ДАЧАК, -чка *ч. анат.* шлу́ночок.

ЖАЛУДЗЁВЫ *карт. прост.* жиро́вий, трефо́вий.

ЖАЛУДО́ВЫ жолуде́вий, жолудо́вий, жолудя́ний.

ЖА́ЛЬБА *ж.* **1.** ту́га, скорбо́та, су́м *ч.*; **ж. сэ́рца** ту́га се́рця; **2.** ска́рга, нарі́ка́ння *с.*, ре́мство *с.*

ЖАЛЬБАВА́ЦЬ *недок. розм.* сумува́ти, болі́ти се́рцем *(за ким)*; тужи́ти, жури́тися.

ЖАЛЯ́ЗКА *с. (у рубанку)* залі́зко; **2.** *розм. обл. (праска, яку нагрівають на вогні)* залі́зко.

ЖАЛЯЗНЯ́К[1], *род.* **жалезняку́** *ч. мін.* залізня́к.

ЖАЛЯЗНЯ́К[2], *род.* **жалезняка́** *ч. розм.* (залі́зна) лопа́та, *(рідше)* за́ступ; *(діал.)* риска́ль.

ЖАЛЯЗЯ́КА *ж. прост.* залізя́ка.

ЖАМЕ́РЫНЫ *тільки мн.* ви́чавки, маку́ха *ж.*; **канапля́ныя ж.** сі́м'яна маку́ха; **бура́чныя ж.** жом.

ЖАМЧУ́ЖНІЦА *ж. зоол.* перло́ва ско́йка.

ЖАМЧУ́ЖНЫ перло́вий, перли́нний; **~ныя кара́лі** перло́ві кора́лі; **~ная хваро́ба** *вет.* перли́нна хворо́ба.

ЖАМЧУ́ЖЫНА *ж. прям., перен.* перли́на; **нані́зваць на ні́тку ~ны** нани́зувати на ни́тку перли́ни; **ж. паэ́зіі** перли́на пое́зії.

ЖАНАДДЗЕ́Л *ч. істор.* **(аддзе́л па рабо́це сяро́д жанчы́н)** жінві́дділ (жіно́чий ві́дділ).

ЖАНГЛІ́РАВАННЕ *с.* жонглюва́ння.

ЖАНГЛІ́РАВАЦЬ *недок. прям., перен.* жонглюва́ти; **ж. мяча́мі** жонглюва́ти м'ячами; **ж. цыта́тамі** жонглюва́ти цита́тами.

ЖАНІ́Х, -ха́ *ч.* нарече́ний, *(рідше)* жени́х, *(під час весілля — звичайно)* молоди́й.

ЖАНІХА́ЦЦА *недок. прост.* жениха́тися.

ЖАНІХО́Ў нарече́ного, молодо́го; *(рідше)* женихі́в.

ЖАНІХО́ЎСКІ женихі́вський.

ЖАНІХО́ЎСТВА *с. розм.* женихі́вство.

ЖАНІ́ЦЦА *(з кім) недок.* одру́жуватися *(з ким)*, *(рідше)* жени́тися; ◊ **паку́ль ж. загаі́цца** до весі́лля заживе́.

ЖАНІ́ЦЬ *(з кім) недок.* одру́жувати *(з ким)*, *(рідше)* жени́ти *(на кому)*; ◊ **без мяне́ мяне́ жані́лі** без ме́не мене́ ожени́ли.

ЖАНІ́ЦЬБА *ж.* одру́ження *с.*

ЖАНСАВЕ́Т *ч.* **(жано́чы саве́т)** жінра́да *ж.* (жіно́ча ра́да).

ЖАНЧЫ́НА *ж.* жі́нка.

ЖАНЧЫНАЛЮ́Б жінколю́б, женолю́б.

ЖАНЧЫНАЛЮ́БНЫ жінколю́бний, женолю́бний.

ЖАНЧЫНАЛЮ́БСТВА *с.* жінколю́бство, женолю́бство.

ЖАНЧЫНАНЕНАВІ́СНІК *ч. книжн.* жінконенави́сник, женоненави́сник.

ЖАНЧЫНАНЕНАВІ́СНІЦКІ *книжн.* жінконенави́сницький, женоненави́сницький.

ЖАНЧЫНАНЕНАВІ́СНІЦТВА *с. книжн.* жінконенави́сництво, женоненави́сництво.

ЖАНЧЫНАПАДО́БНЫ поді́бний до жі́нки, жінкува́тий, женоподі́бний.

ЖАР *род.* **жа́ру** *(гаряче вугілля)* жар; ◊ **бе́гчы як жа́ру ўхапі́ўшы** бі́гти стрімголо́в; **даць (зада́ць) жа́ру** [зав]да́ти га́рту (жа́ру), да́ти пе́рцю [з ма́ком]; **чужы́мі рука́мі ж. заграба́ць** *прик.* чужи́ми рука́ми жар вигорта́ти (вигріба́ти).

ЖАРАБ'Е́ЎКА *ж.* жеребкува́ння *с.*

ЖАРАБ'Е́ЎШЧЫК *ч.* жеребкува́льник.

ЖАРАБО́К, -бка́ *ч.* **1.** *зменш.-пестл.* жере́бчик; **2.** лоша́ча шку́рка.

ЖАРАБЯ́ЦІНА *ж.* кони́на.

ЖАРАЛО́ *с.* **1.** жерло́; **ж. гарма́ты** жерло́ гарма́ти; **2.** *обл. (у дереві)* дупло́.

ЖА́РКІ *у різн. знач.* жарки́й.

ЖАРЛЯ́НКА *ж. зоол.* джереля́нка.

ЖАРНАВІ́К *див.* **жаро́н**.

ЖА́РНУЦЬ *док. однокр. прост.* жа́хнути, ушква́рити.

ЖАРО́БКА *ж.* лоши́ця.

ЖАРО́Н, -рна́ *і* **ЖО́РАН, ЖАРНАВІ́К, -ка́** *(обл.) ч.* жо́рно *с.*; *(у млині — ще)* ка́мінь.

ЖАР-ПТУ́ШКА *ж. фолькл.* жар-пти́ця.

ЖАСЦЁР, -ру *ч. бот.* жо́стір.

ЖА́ТНЫ *розм. (який служить для жнив)* жнива́рський.

ЖАЎЛА́К, -ка́ *ч.* жо́вно *с.*; гу́ля *ж.*

ЖАЎНЁР *ч. заст.* жовні́р, солда́т.

ЖАЎНЁРКА *ж. заст.* жовні́рка, солда́тка.

ЖАЎНЁРСКІ *заст.* жовні́рський.

ЖА́ЎРАНАК *див.* **жа́варанак**.

ЖАЎРУ́К *див.* **жа́варанак**.

ЖАЎТАБРУ́Х *ч.* жовто́брюх.

ЖАЎТАВО́ЧКА *ж. орн.* бі́лий побере́жник *ч.*

ЖАЎТАЗЕ́ЛЕВЫ дро́ковий.

ЖАЎТАЗЕ́ЛЬ, -лю *ч. бот.* дрі́к.

ЖАЎТАКРУ́Г, -гу *ч. бот.* пороси́нець.

ЖАЎТАСКУ́РЫ жовтошкі́рий.

ЖАЎТАТВА́РЫ жовтоли́ций.

ЖАЎТАЦВЕ́Т, -ту *ч. бот.* жовтоцві́т, гори́цвіт, [весня́ни́й] адо́ніс.

ЖАЎТЛЯ́К, -ка́ *ч.* жовтя́к.

ЖАЎЦЯГО́ННЫ *мед.* жовчогі́нний.

ЖАЎЦЯ́К, -ку́ *ч. обл.* жо́втий пісо́к.

ЖВА́КА *ж. розм.* жу́йка.

ЖВА́ЧКА *ж.* жу́йка; жува́льна гу́мка; *(вторинне пережовування у тварин — звичайно)* ремига́ння; ◊ **жава́ць ~ку** те са́ме (одно́) товкти́.

ЖВІ́Р, *род.* **жві́ру** *ч.* **1.** гра́вій, рінь *ж.*; **2.** *геол.* хрящ.

ЖВІРО́ВЫ граві́йний, рі́нявий, рі́ни́стий.

ЖВІРЫ́НКА *ж. розм.* крупи́нка гра́вію (рі́ні).

ЖВІРЫ́СТАСЦЬ *ж. геол.* хрящува́тість.

ЖВІРЫ́СТЫ 1. ріни́стий, рі́нявий; **2.** *геол.* хрящува́тий.

ЖВЯ́КАННЕ *с. обл.* пля́мкання, жва́кання.

ЖВЯ́КАЦЬ *недок.*, **ЖВЯ́КНУЦЬ** *док. однокр. обл.* пля́мкати, пля́мкнути, *(про тварин)* жва́кати, жва́кнути.

ЖГУТ, *род.* **жгута́** *ч.* джгут; *(із соломи, трави — ще)* скру́тень; **саламя́ны ж.** соло́м'яний скру́тень.

ЖГУ́ЦІКАВЫЯ *імен. мн. зоол.* джгу́тикові.

ЖДА́НКІ *тільки мн.* жда́ники, жда́нки; ◊ **ж. пае́сці** жда́ники поїсти (розгуби́ти).

ЖДАЦЬ *недок. розм. у різн. знач.* жда́ти; **ж. з надзе́яй** жда́ти з наді́єю; **што жджэ мяне́ напе́радзе?** що жде мене́ попе́реду?

ЖМІ́НДА *ч. і ж. розм. знев.* скна́ра, скуперд́я, скупердя́га, скупердя́й.

ЖМУ́РКІ, -рак *тільки мн.* пі́жмурки, *(рідше)* жму́рки; ◊ **гуля́ць у ж.** гра́ти в пі́жмурки (жму́рки).

ЖМУ́РЫЦЦА *недок.* мру́житися, жму́ритися, примру́жуватися.

ЖМУ́РЫЦЬ *недок.* мру́жити, жму́рити, примру́жувати.

ЖМЯ́КНУЦЦА *док. прост.* ге́пнути, ге́пнутися.

ЖМЯ́КНУЦЬ *док. прост.* ге́пнути.

ЖНЕ́ЙКА *ж.* **1.** *пестл.* жни́чка; **2.** коса́рка, жа́тка, жнива́рка.

ЖНЕ́Ц, *род.* **жняца́** *ч.* жнець *(серпом).*

ЖНІ́ВЕНЬ, *род.* **жні́ўня** *ч.* се́рпень.

ЖНІ́ВЕНЬСКІ серпне́вий.

ЖНІВО́ *с. і* **ЖНІ́ВА** *с.* жнива́.

ЖНЯЯ́ *ж. с.-г.* жни́ця.

ЖНЯЯ́РКА *ж. с.-г.* коса́рка, жа́тка, жнива́рка.

ЖНЯЯ́РКА-САМАСКІ́ДКА *ж. с.-г.* коса́рка (жа́тка)-самоски́дка.

ЖО́ВАНКА *ж. (пережована маса)* жу́йка.

ЖО́ЛУД, *мн.* **жалуды́** *ч.* жо́лудь.

ЖО́ЛУДЗІ, -дзяў *тільки мн. карт. розм.* жир, хре́сть, хрести́, тре́фи.

ЖО́НКА *ж.* дружи́на; жі́нка.

ЖО́НЧЫН дружи́ни; жі́нчин.

ЖОР, *род.* **жо́ру** *ч. риб.* жер, си́льне клюва́ння.

ЖО́РАН *див.* **жаро́н**.

ЖО́РАЎ *ч.* жураве́ль; *(рідко)* жура́в.

ЖО́РНАВЫ жорнови́й.

ЖО́РНЫ *тільки мн.* жо́рна.

ЖОЎТАФІЁЛЬ *ж. бот.* лакфіо́ль, жовтофіо́ль.

ЖО́ЎЦЕВЫ жо́вчний.

ЖО́ЎЦЕВЫДЗЯЛЕ́ННЕ *с. фізіол.* жовчовиді́лення.

ЖО́ЎЦЕКАМЯНЁВЫ: жоўцекамянёвая хваро́ба жовчокам'яна́ хворо́ба.

ЖОЎЦЬ[1] *ж.* жовч.

ЖОЎЦЬ[2] *ж. (фарба)* жовтя́нка.

ЖОХ *ч.* шахра́й, круті́й, пройди́світ, *(розм.)* дури́світ.

ЖУДА́ *ж.* жах *ч.*, о́страх *ч.*, мо́торошність.

ЖУ́ДАСНА *прислівн.* **1.** мо́торошно, жахли́во, стра́шно, страхітли́во, страше́нно; **2.** *у знач. безос. прис.* стра́шно, мо́торошно, жахли́во; **ж. нам ста́ла** мо́торошно (стра́шно) нам ста́ло.

ЖУ́ДАСНАСЦЬ *ж.* **1.** мо́торошність, жах *ч.*; **2.** *перен.* жахли́вість, страхітли́вість, потво́рність, почва́рність; **3.** величе́зність.

ЖУ́ДАСНЫ 1. *(неприємний, прикрий)* мо́торошний, жахли́вий, страхітли́вий; **ж. сон** жахли́вий сон; **~кія ду́мкі** жахли́ві (мо́торошні) думки́; **2.** *(перен.: дуже великий, сильний)* жахли́вий; страшни́й, страше́нний.

ЖУ́ДАСЦЬ *ж.* о́страх *ч.*, страх *ч.*, жах *ч.*

ЖУ́ЖАЛА *с. обл.* твань *ж.*, багно́.

ЖУ́ЖАЛЬ[1] *ч. ент.* туру́н, жу́желиця *ж.*

ЖУ́ЖАЛЬ[2] *ч.* **1.** *(шлак)* жу́желиця *ж.*, жу́жіль; **2.** твань *ж.*, багно́ *с.*, гноївка *ж.*

ЖУЖА́ЛЬЦЫ *тільки мн. (у комах)* дзи́зкальця.

ЖУКО́ВІНА *ж. заст.* каблу́чка, пе́рстень *ч.*

ЖУ́ЛІК *ч.* шахра́й, злодю́жка.

ЖУЛІКАВА́ТА *прислівн.* шахраюва́то, злодійкува́то.

ЖУЛІКАВА́ТЫ шахраюва́тий, злодійкува́тий.

ЖУЛЛЁ *зб. с. розм.* шахраї́, *(розм.)* шахрайня́, злодю́жки, уркага́ни.

ЖУ́ЛЬНІЦКІ шахра́йський.

ЖУ́ЛЬНІЦТВА *с.* шахра́йство, шахрува́ння.

ЖУ́ЛЬНІЧАННЕ *с.* шахрува́ння.

ЖУ́ЛЬНІЧАЦЬ *недок.* шахраюва́ти, шахрува́ти.

ЖУ́ПІЦЬ *недок. обл.* розмовля́ти, говори́ти; ◊ **што каму́ ру́піць, той то́е і ж.** *присл.* де болі́ть, там і торка́єш ко́жну мить.

ЖУПЛІ́ВЫ *обл.* говірки́й, балаку́чий, балакли́вий.

ЖУР, *род.* **жу́ру** *ч. розм.* кисі́ль *(рідкий вівсяний).*

ЖУРАВЕ́ЛЬ[1], **-раўля́** *ч.* (птах) жураве́ль; ◊ **лепш сі́ніца ў рука́х, чым ж. у не́бе** *присл.* кра́ще сини́ця в жме́ні, ніж жураве́ль у не́бі; близька́ соло́мка кра́ще дале́кого сі́нця; кра́ще ни́ні горобе́ць, як за́втра голубе́ць; кра́ще пога́но ї́хати, ніж хо́роше йти.

ЖУРАВЕ́ЛЬ[2], **-раўля́** *ч. (у колодязі)* звід, жураве́ль.

ЖУРАВІ́НА *ж. (одна ягода)* журавли́на, клюкви́на.

ЖУРАВІ́НАВЫ *і* **ЖУРАВІ́ННЫ** журавли́нний, журавли́новий, клю́кковий.

ЖУРАВІ́НІНА *ж. (одна ягода)* журавли́на, клюкви́на.

ЖУРАВІ́ННІК, -ку *зб. ч.* журавли́нник.

ЖУРАВІ́НЫ, -він 1. *тільки мн. бот. (про рослину)* журавли́на, клю́ква; **2.** *зб.* журавли́на, клю́ква; **збіра́ць ж.** збира́ти журавли́ну (клю́кву)

ЖУРБО́ТА *ж.* журба́, ту́га, сум *ч.*, сму́ток *ч.*

ЖУРБО́ТНА *прислівн.* су́мно, ту́жно, тужли́во, жу́рно.

ЖУРБО́ТНАСЦЬ *ж.* журба́, ту́га; сум *ч.*, сму́ток *ч.*

ЖУРБО́ТНЫ жу́рний, журли́вий; ту́жний, тужли́вий; сумни́й.

ЖУ́ХЛАСЦЬ *ж.* **1.** тьмя́ність; **2.** зашкару́блість.

ЖУ́ХЛЫ 1. тьмя́ний; ви́линялий, злиня́лий; **2.** зашкару́блий.

ЖУ́ХНУЦЬ *недок. (втрачати свіжість, яскравість)* ме́рхнути, тьмяні́ти; *(про фарби — ще)* линя́ти; **2.** *(про шкіру і т. ін.)* шкару́бнути, шкарубі́ти; **3.** *(про листя, траву)* со́хнути.

ЖЫВАДЗЁР *ч. розм. (про жорстоку людину)* шкуроде́р, живолу́п, шкуролу́п.

ЖЫВАДЗЁРКА *ж. розм.* шкуроде́рка.

ЖЫВАДЗЁРСТВА *с. розм.* шкуроде́рство.

ЖЫ́ВАПІС, -су *ч.* живо́пис.

ЖЫВЁЛА *ж.* **1.** *(жива істота)* твари́на; **2.** *зб.* худо́ба; **бу́йная рага́тая ж.** вели́ка рога́та худо́ба; **3.** *перен. лайл.* тварю́ка, скоти́на, би́дло.

ЖЫВЁЛАБО́ЕЦ, -бо́йца *ч.* різни́к, скотобо́єць.

ЖЫВЁЛАБО́ЙНЫ різни́цький, скотобі́йний.

ЖЫВЁЛАВО́Д *див.* **жывёлагадо́вец**.

ЖЫВЁЛАВО́ДЧЫ *див.* **жывёлагадо́ўчы**.

ЖЫВЁЛАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *і* **ЖЫВЁЛАВО́Д** *ч.* твари́нник; скота́р.

ЖЫВЁЛАГАДО́ЎЛЯ *ж.* твари́нництво *с.*; скота́рство *с.*

ЖЫВЁЛАГАДО́ЎЧЫ *і* **ЖЫВЁЛАВО́ДЧЫ** твари́нницький, скота́рський.

ЖЫВЁЛАКРА́ДСТВА *с. юр.* краді́ж худо́би, краді́жка худо́би.

ЖЫВЁЛАЛЯЧЭ́БНІЦА *ж.* скотоліка́рня.

ЖЫВЁЛАНАРЫХТО́ЎКА *ж.* скотозаготі́вля.

ЖЫВЁЛАНАРЫХТО́ЎЧЫ скотозаготіве́льний.

ЖЫВЁЛАПРАМЫСЛО́ВЕЦ, -ло́ўца *ч.* скотопромисло́вець.

ЖЫВЁЛАПРАМЫСЛО́ВЫ скотопромисло́вий.

ЖЫВЁЛАПРЫЁМНЫ скотоприйма́льний.

ЖЫВЁЛІНА *ж.* **1.** твари́на; **пазвано́чная ж.** хребе́тна твари́на; **2.** *перен. лайл.* твари́на, тварю́ка, твар, скоти́на, звір *ч.*

ЖЫВЁЛЬНЫ 1. *у різн. знач.* твари́нний; **ж. свет** твари́нний світ; **ж. страх** звіря́чий страх (жах); **~нае ма́сла** твари́нне ма́сло; **2.** ско́тний; **ж. двор** ско́тний двір, обо́ра.

ЖЫВІ́ЦА *ж.* **1.** *(смола)* живи́ця; **2.** *(на пальці)* за́дирка.

ЖЫГА́ЛКА *ж. етн.* жи́галка.

ЖЫГУ́ЧКА *ж.* жалка́ (жалю́ча) кропива́; *(обл.)* жали́ва.

ЖЫГУ́ЧЫ *зоол. анат.* жалки́й; **~чыя клёткі** жалкі́ кліти́ни; **~чая крапі́ва** жалка́ кропива́.

ЖЫ́ЖА *ж.* **1.** твань, багно́ *с.*; **2.** *дит.* вого́нь *ч.*

ЖЫ́ЖАЧКА *ж. розм.* ю́шечка.

ЖЫ́ЖКА[1] *ж.* **1.** твань, багно́ *с.*; **2.** *(про їжу)* ріди́на́, ю́шка.

ЖЫ́ЖКА[2] *ж. обл.* жалка́ кропива́; *(обл.)* жали́ва.

ЖЫЖАЗБІРА́ЛЬНІК *ч. с.-г.* гноївкозбірни́к, гноївкозбира́ч.

ЖЫЖАРАСПЫРСКВАЛЬНІК *ч. с.-г.* гноївкорозкида́ч.

ЖЫЛАДДЗЕ́Л *ч.* **(жыллёвы аддзе́л)** житлові́дділ (житлови́й ві́дділ).

ЖЫЛЕ́Ц, -льца́ *ч.* пожиле́ць, ме́шканець, жиле́ць; ◊ **не ж. (на гэ́тым све́це)** не жиле́ць (не жите́ць) (на цьо́му сві́ті).

ЖЫЛІ́ЦА *ж.* **1.** пожили́ця, жили́ця, ме́шканка.

ЖЫЛКІРАЎНІ́ЦТВА *с.* **(жыллёвае кіраўні́цтва)** житлоуправлі́ння (житлове́ управлі́ння).

ЖЫЛЛЁ *с. у різн. знач.* житло́, осе́ля *ж.*; поме́шкання.

ЖЫЛЛЁВА-БЫТАВЫ́ житло́во-побуто́вий.

ЖЫЛЛЁВЫ житлови́й; **~вае будаўні́цтва** житлове́ будівни́цтво.

ЖЫЛПЛО́ШЧА *ж.* **(жыла́я пло́шча)** житлопло́ща (житлова́ пло́ща).

ЖЫЛФО́НД, -ду *ч.* **(жыллёвы фонд)** житлофо́нд (житлови́й фонд).

ЖЫР, *род.* **жыру** *ч.* годі́вля; жирува́ння *(добування їжі, пустуючи).*

ЖЫРААБАРО́Т, -ту *ч. фін.* жирообі́г.

ЖЫРАЗАГА́Д, -ду *ч. фін.* жиронака́з.

ЖЫРАРАЗЛІ́К, -ку *ч. фін.* жиророзраху́нок.

ЖЫ́ТКА *ж. прост. у різн. знач.* житу́ха, життя́ *с.*

ЖЫТНЁВЫ жи́тній.

ЖЫЎЛЕ́ННЕ *с. фізіол., біол.* жи́влення.

ЖЫХА́Р, -ра́ *ч.* **1.** жи́тель, ме́шканець; **2.** *(який живе у квартирі, будинку)* пожиле́ць, жиле́ць, ме́шканець.

ЖЫХА́РКА *ж.* **1.** жи́телька, ме́шканка; **2.** *(яка живе у квартирі, будинку)* пожили́ця, жили́ця, ме́шканка.

ЖЫХА́РСТВА *с.* **1.** прожива́ння; **2.** *зб.* насе́лення, жи́телі, ме́шканці.

ЖЫЦІЁ *с. літ.* житіє́.

ЖЫ́ЦІЦА *ж. бот.* па́житниця, дурі́йка.

ЖЫЦЦЕАДЧУВА́ННЕ *с.* життєвідчува́ння.

ЖЫЦЦЕАПІСА́ННЕ *див.* **жыццяпі́с**.

ЖЫЦЦЕЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* життєзабезпе́чення.

ЖЫЦЦЕЛЮБІ́ВЫ життєлю́бний.

ЖЫЦЦЕСЦВЯРДЖА́ЛЬНЫ життєстве́рдний, життєстве́рджуючий.

ЖЫЦЦЕТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж.* життєсті́йкість.

ЖЫЦЦЕТРЫВА́ЛЫ життєстійки́й.

ЖЫЦЦЕЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* життєсті́йкість.

ЖЫЦЦЕЎСТО́ЙЛІВЫ життєстійки́й.

ЖЫЦЦЁ *с. у різн. знач.* життя́; **узнікне́нне жы́цця на Зямлі́** ви́никнення життя́ на Землі́; **прывы́чны спо́саб жыцця́** зви́чний спо́сіб життя́; **грама́дскае ж.** суспі́льне життя́; ◊ **шэ́рае ж.** сі́ре життя́; **разві́тацца з жыццём** розпроща́тися з життя́м; **ж. кіпі́ць** життя́ виру́є; **адда́ць (палажы́ць) жыццё** *за каго-што* покла́сти (зложи́ти) життя́ *за кого-що*; **на зыхо́дзе жыцця́** на схи́лі ві́ку (життя́); **не падава́ць пры́мет жыцця́** не подава́ти озна́к життя́; **памі́ж жыццём і сме́рцю** помі́ж (мі́ж) життя́м і сме́ртю; **вы́краслі́ць з жыцця́** ви́креслити з життя́.

ЖЫЦЦЁ-БЫЦЦЁ *с. розм.* життя́-буття́.

ЖЫЦЦЁВА *прислівн.* життє́во.

ЖЫЦЦЁВАСЦЬ *ж. у різн. знач.* житте́вість.

ЖЫЦЦЁВЫ *у різн. знач.* житте́вий, *(рідше)* життьови́й; **ж. во́пыт** житте́вий (життьови́й) до́свід; **ж. у́зровень** житте́вий (життьови́й) рі́вень; **~выя інтарэ́сы** життє́ві (життьові́) інтере́си; **ж. эліксі́р** еліксир життя́.

ЖЫЦЦЯДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж. прям., перен.* життєдія́льність.

ЖЫЦЦЯДЗЕ́ЙНЫ життєдія́льний.

ЖЫЦЦЯЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* життєзда́тність.

ЖЫЦЦЯЗДО́ЛЬНЫ життєзда́тний.

ЖЫЦЦЯПІ́С, -су *ч. і* **ЖЫЦЦЕАПІСА́ННЕ** *с.* житте́пис *ч.*

ЖЫЦЬ *недок. у різн. знач.* жи́ти, ме́шкати, прожива́ти; **до́ўга ж.** до́вго жи́ти; **твар чалаве́ка жыў** обли́ччя люди́ни жило́; **ж. надзе́яй** жи́ти надією; **ж. на адзіно́це** жи́ти на відшибі; **ж. сяго́нняшнім днём** жи́ти сього́днішнім дне́м; ◊ **няха́й жыве́!** хай живе́!; **ж. душа́ ў душу́** жи́ти душа́ в ду́шу; **ж. як душа́ жада́е** жи́ти собі на втíху; **ж. прыпява́ючы** розкошува́ти; жи́ти розкошу́юче; **ж. як кот з саба́кам** жи́ти як кіт із соба́кою; **загада́ў до́ўга ж.** відда́в Бо́гові ду́шу; **з ваўка́мі ж. — па-во́ўчы выць** *присл.* убра́вся між вороні́, то й ка́ркай, як воні́; між вовка́ми по-во́вчому й вий; **век жыві́ — век вучы́ся** *прик.* не вчи́ся ро́зуму до ста́рості, але́ до сме́рті; на світі живучи́, довíку вчись.

ЖЫ́ЧКА *ж. обл.* черво́на стрі́чка.

ЖЭ́МЧУГ, -гу *ч.* пе́рли, пе́рла.

ЖЭРАБЯ́ *с. прям., перен.* же́реб *ч.*, жеребо́к *ч.*

ЖЭ́РАХ *ч. іхт.* білизна *ж.*, же́рех.

З

ЗААКІЯ́НСКІ заокеа́нський.

ЗААКЦІ́РАВАЦЬ *док. канц.* внести́ (занести́) в акт, *(рідше)* заактува́ти.

ЗААХВО́ЦІЦЦА *див.* **заахво́чвацца.**

ЗААХВО́ЦІЦЬ *див.* **заахво́чваць.**

ЗААХВО́ЧАНЫ 1. *(да чаго)* заохо́чений, приохо́чений *(до чого)*; **2.** *(підтриманий)* заохо́чений; **3.** зацíка́влений, споку́шений *(на що)*. — *Див. ще* **заахво́чваць.**

ЗААХВО́ЧВАЛЬНА *прислівн.* заохо́чувально, заохо́тливо.

ЗААХВО́ЧВАЛЬНЫ 1. *(який служить заохоченням)* заохо́чувальний; **2.** *(який спонукає до діяльності)* підохо́чувальний, підохо́тливий; спонука́льний.

ЗААХВО́ЧВАННЕ *с.* **1.** заохо́чування, приохо́чування; **2.** заохо́чення; **матэрыя́льнае з.** матеріа́льне заохо́чення.

ЗААХВО́ЧВАЦЦА *недок.*, **ЗААХВО́ЦІЦЦА** *док.* **1.** *(чым)* захо́плюватися, захопи́тися *(чим)*, приохо́чуватися, приохо́титися *(до чого)*; **~во́ціцца матэма́тыкай** захопи́тися матема́тикою; **2.** *недок. пас.* зацíка́влюватися *(чим)*, приохо́чуватися *(до чого)*, заохо́чуватися; споку́шуватися.

ЗААХВО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ЗААХВО́ЦІЦЬ** *док.* **1.** *(да чаго)* заохо́чувати, заохоти́ти *(до чого)*, приохо́чувати, приохо́тити *(до чого)*; **2.** *(сприяти кому-, чому-небудь)* заохо́чувати, заохоти́ти; **~ціць ву́чня пахвало́й** заохо́тити у́чня похвало́ю; **3.** *(викликати бажання, інтерес до чого-небудь)* зацíка́влювати, зацíка́вити *(чим)*, спонука́ти *(до чого)*, споку́шувати, спокуси́ти *(на що)*; **~ціць пайсці́ ў кіно́** спокуси́ти піти́ в кіно́.

ЗАБА́ВІЦЦА *док.* **1.** затри́матися, зага́ятися, забари́тися; **не́шта брат ~віўся ў го́радзе** щось брат забари́вся в місті; **2.** загуля́тися, заба́витися, загра́тися; **дзяўчы́нка ~вілася ля́лькамі** дівчинка заба́вилася ля́льками.

ЗАБАДА́ЦЬ *і* **ЗАБАСЦІ́** *док.* заколо́ти (сколо́ти) рога́ми.

ЗАБАЛАБО́НІЦЬ *док. розм.* **1.** задзвені́ти, задзеленча́ти, забря́зкати, забряжча́ти; **2.** *(почати говорити)* забала́кати, забазíкати, замоло́ти; заторохтíти, затуркотíти.

ЗА́БАЛАЦЬ *ж. розм.* заболо́чене мíсце.

ЗАБАЛБАТА́ЦЦА *док. розм. (захопитися балаканиною)* забала́катися, загомонíтися.

ЗАБАЛБАТА́ЦЬ *док. розм.* **1.** забала́кати, забазíкати, заторохтíти, затуркота́ти, затуркотíти; **2.** *(заговорити швидко й невиразно)* залопота́ти, залопотíти; **3.** *(про воду і т. ін.)* забулькота́ти, забулькотíти, заклекота́ти, заклекотíти.

ЗАБАЛО́ЦІЦЦА *док.* заболоти́тися; **~ціўся бе́раг рэ́чкі** заболоти́вся бе́рег рíчки.

ЗАБАЛО́ЦІЦЬ *док.* заболоти́ти.

ЗАБАЛЯВА́ЦЬ *док. розм.* забенкетува́ти.

ЗАБАРВАВЕ́ЦЬ *док.* забагровíти, забагрянíти; зачервонíти.

ЗАБАРСА́ЦЬ *док.* затягну́ти воло́ку у ву́шка личака́ (постола́).

ЗА́БАРСНІ, *одн.* **за́барсня** *ж.* мотузя́ні пе́тлі, за допомо́гою яки́х личаки́ (постоли́) прикрíплюються до нíг.

ЗАБАСТАВА́ЦЬ *док.* застрайкува́ти.

ЗАБАСТО́ВАЧНЫ страйкови́й; **з. камітэ́т** страйкови́й комíте́т.

ЗАБАСТО́ЎКА *ж.* страйк *ч.*

ЗАБАСТО́ЎШЧЫК *ч.* страйка́р.

ЗАБАСТО́ЎШЧЫЦА *ж.* страйка́рка.

ЗАБАСЦІ́ *див.* **забада́ць.**

ЗАБА́ЎЛІВЫ розва́жни́й, розважа́льний.

ЗАБА́ХАЦЬ *док. розм.* заба́хкати.

ЗАБАЯ́ЦЦА *док. розм.* злека́тися, переляка́тися, наляка́тися.

ЗАБЕСПЯЧА́ЛЬНЫ забезпе́чувальний.

ЗАБЕСПЯЧЭ́НЕЦ, -нца *ч. розм.* постача́льник.

ЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* забезпе́чення; постача́ння.

ЗАБЕСПЯЧЭ́НСКІ постача́льний; постача́льницький.

ЗАБЗЫ́КАЦЬ *док.* задзижча́ти.
ЗАБЛАЖЫ́ЦЬ *безос. док. розм.* ***(каму)*** ста́ти, зроби́тися пога́но; **яму́ ~жыла ад яды́** йому́ ста́ло (зроби́лося) пога́но від ї́жі.
ЗАБЛАЗНАВА́ЦЬ *док. прост.* задурі́ти, закомизи́тися; запустува́ти.
ЗАБЛЫ́ТАНА *прислівн.* заплу́тано.
ЗАБЛЫ́ТАНАСЦЬ *ж.* заплу́таність.
ЗАБЛЫ́ТАНЫ заплу́таний; уплу́таний.
ЗАБЛЫ́ТАЦЦА *див.* **заблытвацца**.
ЗАБЛЫ́ТАЦЬ *див.* **заблытваць**.
ЗАБЛЫ́ТВАННЕ *с.* заплу́тування; уплу́тування.
ЗАБЛЫТВАЦЦА *недок.*, **ЗАБЛЫТАЦЦА** *док.* **1.** *прям., перен.* заплу́туватися, заплу́татися; **му́ха ~талася ў павуці́нні** му́ха заплу́талася в павути́нні; **у валаса́х ~тауся дзядо́ўнік** у воло́ссі заплу́тався реп'я́х; **2.** *недок. пас.* заплу́туватися, уплу́туватися.
ЗАБЛЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ЗАБЛЫТАЦЬ** *док. у різн. знач.* заплу́тувати, заплу́тати; **~таць вяро́ўку** заплу́тати моту́зку; **~таць разлі́кі** заплу́тати розраху́нки; *(втягнути в неприємну справу — ще)* уплу́тувати, уплу́тати; **~таць у непрые́мную гісто́рыю** уплу́тати в неприє́мну істо́рію; ◊ **~таць сляды́** заплу́тати сліди́.
ЗАБЛЯ́МКАЦЬ *док. розм. (почати брязкати)* забря́зкати, забрязкоті́ти, забряжча́ти.
ЗАБЛЯЯ́ЦЬ *док.* забе́кати, заме́кати.
ЗАБО́ЙСТВА *с.* уби́вство; убива́ння.
ЗАБО́ЙЦА *ч. і ж.* уби́вця *(ч. і ж.)*, уби́вець *(ч.)*; *(заст.)* убі́йник.
ЗАБО́ЙШЧЫК *гірн.* вибі́йник, забі́йник.
ЗАБРАЗГАТА́ЦЬ *і* **ЗАБРАЗГАЦЕ́ЦЬ** *док. розм.* забрязкоті́ти, забряжча́ти.
ЗАБРА́ЗГАЦЬ *док.* забря́зкати; закла́цати.
ЗАБРАЗДЖА́ЦЬ *і* **ЗАБРАЗДЖЭ́ЦЬ** *док.* задеренча́ти, задеренькота́ти, задеренькоті́ти; забряжча́ти, забрязкоті́ти.
ЗАБРАТА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(коня)* загнузда́ти; **2.** *перен.* прибо́ркати, загнузда́ти.
ЗАБРО́СНЕЛЫ заплісня́вілий, зацві́лий. — *Див. ще* **забро́снець**.
ЗАБРО́СНЕЦЬ *док. (про рідини)* заплісня́віти, зацвісти́; **са́жалка ~нела** ставо́к зацві́в.
ЗАБРУ́ДЖАНАСЦЬ *ж.* забру́дненість.
ЗАБРУ́ДЖАНЫ забру́днений.
ЗАБРУ́ДЖВАННЕ *с.* забру́днювання.
ЗАБРУ́ДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.* забру́днюватися.
ЗАБРУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАБРУ́ДЗІЦЬ** *док.* забру́днювати, забрудни́ти.
ЗАБРУ́ДЗІЦЦА *док.* забрудни́тися.
ЗАБРУДНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* забру́днювальність.
ЗАБРУДНЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗАБРУДНІ́ЦЬ** *док.* забру́днювати, забрудни́ти.
ЗАБРУІ́ЦЦА *док.* заструмува́ти, заструмені́ти, заструмі́ти; задзюрча́ти.
ЗАБРУІ́ЦЬ *док. (почати струмувати)* заструмува́ти, заструмені́ти, заструмі́ти.
ЗАБРЫ́НДАНЫ зано́шений, поша́рпаний, обша́рпаний. — *Див. ще* **забры́ндваць**.
ЗАБРЫ́НДАЦЦА *див.* **забрындвацца**.
ЗАБРЫ́НДАЦЬ *див.* **забры́ндваць**.
ЗАБРЫ́НДВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАБРЫ́НДАЦЦА** *док. розм. (про одяг)* обтрі́пуватися, обтріпа́тися, потріпа́тися; обша́рпуватися, обша́рпатися; зано́шуватися, заноси́тися.
ЗАБРЫ́НДВАЦЬ *недок.*, **ЗАБРЫ́НДАЦЬ** *док. розм.* тріпа́ти, потріпа́ти, затріпа́ти; обтрі́пувати, обтріпа́ти; обша́рпувати, обша́рпати, поша́рпати; зано́шувати, заноси́ти; занеха́ювати, занеха́яти.
ЗАБРЫ́НКАЦЬ *док.* забринча́ти; задеренча́ти, задеренькоті́ти.
ЗАБУБНІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(забити в бубон, барабан)* забубни́ти, забараба́нити; **2.** *перен.* забубоні́ти, забурмота́ти, забурмоті́ти, забуркоті́ти.
ЗАБУДО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ЗАБУДАВА́ЦЦА** *док.* **1.** *(поселятися)* будува́тися, побудува́тися; **~ва́ўся на бе́разе рэ́чкі** побудува́вся на бе́резі рі́чки; **2.** забудо́вуватися, забудува́тися; **ускра́іны ~ва́ліся** око́лиці забудува́лися; **3.** *недок. пас.* забудо́вуватися.
ЗАБУДО́ЎШЧЫК *ч.* забудо́вник.
ЗАБУДО́ЎШЧЫЦА *ж.* забудо́вниця.
ЗАБУЛДЫ́ГА *ч. прост.* гультя́й, гульві́са, *(розм.)* гультіпа́ка, гольтіпа́ка.
ЗАБУ́РАНЫ[1] *розм.* зава́лений, обва́лений, розва́лений. — *Див. ще* **забу́рваць**[1].
ЗАБУ́РАНЫ[2] *гірн.* забу́рений. — *Див. ще* **забу́рваць**[2].
ЗАБУ́РВАЦЦА[1] *недок. пас.* **ЗАБУРЫ́ЦЦА**[1] *док. розм.* зава́люватися, завали́тися; обва́люватися, обвали́тися; розва́люватися, розвали́тися; **~ры́ліся сце́ны** обвали́лися сті́ни.
ЗАБУ́РВАЦЦА[2] *недок. пас.* **ЗАБУРЫ́ЦЦА**[2] *док. гірн.* забу́рюватися, забури́тися.
ЗАБУ́РВАЦЬ[1] *недок.*, **ЗАБУРЫ́ЦЬ**[1] *док. розм.* зава́лювати, завали́ти; обва́лювати, обвали́ти; розва́лювати, розвали́ти.
ЗАБУ́РВАЦЬ[2] *недок.*, **ЗАБУРЫ́ЦЬ**[2] *док. гірн.* забу́рювати, забури́ти.
ЗАБУРЛІ́ЦЬ *док.* **1.** *прям. перен.* завирува́ти, зануртува́ти, забуя́ти; **2.** *перен.* загра́ти, зашумува́ти, забуя́ти.
ЗАБУЯ́НІЦЬ *док. розм.* забешкетува́ти.
ЗАБЫ́ЎЧЫВАСЦЬ *ж.* забу́тливість, безпа́м'ятність, безпа́м'яття *с.*
ЗАБЫ́ЎЧЫВЫ забу́тливий, безпа́м'ятний; *(про людину — ще)* забу́дькуватий, *(імен.)* забу́дько.
ЗАБЯГА́ЛАЎКА *ж. прост.* пивни́чка.
ЗАВА́БЛІВАЦЦА *недок. пас.* зама́нюватися, зва́блюватися, зна́джуватися.
ЗАВА́БЛІВАЦЬ *недок.*, **ЗАВА́БІЦЬ** *док.* **1.** *розм.* зама́нювати, замани́ти; **зава́біць у заса́ду** замани́ти у за́сідку (заса́ду); **2.** *(полонити, захопити, зачарувати)* зва́блювати, зва́бити; зна́джувати, зна́дити; **абара́нкам не зава́біш** бу́бликом (калаче́м) не зама́ниш.
ЗАВА́БЛЕНЫ **1.** *розм.* зама́нений; **2.** зва́блений, зна́джений. — *Див. ще* **зава́бліваць**.
ЗАВА́БНЫ *розм.* прива́бливий, прина́дний.
ЗАВАГА́ЦЦА *док.* **1.** захита́тися; **падло́га ~га́лася** пі́длога захита́лася; **цэ́ны ~га́ліся** ці́ни захита́лися; **2.** завага́тися; **~га́цца у нерашу́часці** завага́тися в нері́шучості.

ЗА́ВАД: і ~ду няма́ і слі́ду (і зазо́ру) нема́є, і в заво́ді нема́є, нема́є й заво́ду.

ЗАВАДА́ТАЙ *і* **ЗАВАДА́ТАР** *ч. розм.* заводі́й, заводія́ка, призві́дник; верхово́д.

ЗАВАДА́ТАРКА *ж. розм.* заводі́йка, заводія́ка, призві́дниця.

ЗАВАЁВА *ж. прям., перен. (те, що завойовано)* завоюва́ння *с.*; здобу́тки, дося́гнення *с.*; **~вы Старажы́тнага Ры́ма ў А́фрыцы** завоюва́ння Староdáвнього Ри́му в А́фриці; **абараня́ць ~вы дэмакраты́чнай рэвалю́цыі** захища́ти завоюва́ння (здобу́тки) демократи́чної револю́ції.

ЗАВАЁВАНЫ *і* **ЗАВАЯВА́НЫ** завойо́ваний. — *Див. ще* — **заваёўваць**.

ЗАВАЁЎВАННЕ *с.* **1.** завойо́вування, підко́рювання; **2.** *перен.* завоюва́ння, здобуття́, здобува́ння.

ЗАВАЁЎВАЦЦА *недок., пас.* завойо́вуватися; підко́рюватися.

ЗАВАЁЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАВАЯВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(підкоряти за допомогою воєнних дій)* завойо́вувати, завоюва́ти; підко́рювати, підкори́ти; **2.** *перен.* завойо́вувати, завоюва́ти; здобува́ти, здобу́ти.

ЗАВАЁЎНІК *і* **ЗАВАЯВА́ЛЬНІК** *ч.* завойо́вник, підко́рювач.

ЗАВАЁЎНІЦА *ж.* завойо́вниця, покори́телька.

ЗАВАЁЎНІЦКІ завойо́вницький.

ЗАВАЖДА́ЦЦА *док. розм.* завози́тися *(з ким-чим, коло кого-чого)*, запо́ратися *(коло кого-чого)*.

ЗАВА́ЛА *ж.* **1.** *(пристрій для замикання воріт, дверей)* за́сув *ч.*, за́сувка; **2.** *(перешкода у проході, проїзді)* зава́л *ч.*; **3.** *перен. розм. (ледача людина)* леда́що, вайло́, тюхті́й *ч.*

ЗАВАЛАКА́ЦЬ *недок.*, **ЗАВАЛАЧЫ́** *док.* **1.** *розм.* затяга́ти (затя́гувати), затягти́, заволіка́ти, заволокти́; **~чы́ са́ні ў пу́ню** затягти́ са́ни в клу́ню; **2.** затяга́ти (затя́гувати), затягти́, утя́гувати, утягну́ти, уси́лювати, уси́лити, заси́лювати, заси́лити; **~чы́ ні́тку ў іго́лку** уси́лити (заси́лити, затягти́) ни́тку в го́лку; **3.** *в інш. знач.* заволіка́ти, заволокти́; застила́ти, застели́ти, засла́ти; затяга́ти, затягти́, затягну́ти; **хма́ры ~лаклі́ ўсё не́ба** хма́ри заволокли́ (затягну́ли, вкри́ли) все не́бо; **слёзы ~лаклі́ во́чы** сльо́зи заволокли́ о́чі; **бу́хту ~лакло́ вячэ́рняй смуго́й** бу́хту затягну́ло (заволокло́) вечі́рнім серпа́нком.

ЗАВАЛАЧЫ́СЯ *док.* **1.** *розм. (з труднощами зайти куди-небудь)* доволокти́ся, доплє́нтатися, дочвала́ти, дотьо́пати(ся); **2.** *розм. (зайти далеко)* забрести́, заби́тися; **3.** *в інш. знач.* заволокти́ся, затягну́тися, застели́тися; **лагчы́на ~лакла́ся тума́нам** ви́долинок затягну́вся (застели́вся) тума́ном.

ЗАВАЛО́ДВАЦЬ *недок.*, **ЗАВАЛО́ДАЦЬ** *і* **ЗАЎЛАДА́ЦЬ** *док. прям., перен.* оволоді́вати, оволоді́ти, заволоді́ти; здобува́ти, здобу́ти; **з. крэ́пасцю** оволоді́ти форте́цею; **з. ува́гай** заволоді́ти ува́гою.

ЗАВАЛТУ́ЗІЦЦА *док.* **1.** завози́тися; **2.** забо́рсатися, завовту́зитися.

ЗАВАРО́ТАК, -тка *ч. (річки, дороги і т. ін.)* за́ворот.

ЗАВАРУ́ХА *ж. прост.* бу́ча, веремі́я.

ЗАВАСТРА́ЦЦА *недок.*, **ЗАВАСТРЫ́ЦЦА** *док. звор., пас.* заго́стрюватися, загостри́тися; зато́чуватися, заточи́тися.

ЗАВАСТРА́ЦЬ *недок.*, **ЗАВАСТРЫ́ЦЬ** *док.* заго́стрювати, загостри́ти; зато́чувати, заточи́ти; **~стры́ць ало́вак** загостри́ти олі́вець; **~стры́ць пыта́нне** загостри́ти пита́ння.

ЗАВАСТРЭ́ННЕ *с.* заго́стрення, *(незак. д. — ще)* заго́стрювання.

ЗАВАЯВА́ЛЬНІК *ч. див.* **заваёўнік.**

ЗАВАЯВА́ЛЬНЫ завойо́вницький.

ЗАВАЯВА́НЫ 1. завойо́ваний, підко́рений; **2.** *перен.* завойо́ваний. — *Див. ще* **заваёўваць**.

ЗАВЕ́ДАМА *прислівн.* свідо́мо, я́вно.

ЗАВЕ́ДАМЫ (до́бре, напере́д) відо́мий; свідо́мий; я́вний; **~мая няпра́ўда** свідо́ма (я́вна) непра́вда.

ЗАВЕ́ЗЦІ *док.* завезти́.

ЗАВЕ́ІСТЫ завірю́шний, хуртови́нний, сніготві́йний, замеі́льний.

ЗАВЕ́ЙВАННЕ *с. (снігом)* завіва́ння, задува́ння.

ЗАВЕ́ЙВАЦЦА *недок. пас.* завіва́тися, заміта́тися, задува́тися, зано́ситися.

ЗАВЕ́ЙВАЦЬ *недок. (снігом)* завіва́ти, зано́сити, заміта́ти, задува́ти.

ЗАВЕ́ЙКА *ж. обл.* завірю́ха, мете́лиця.

ЗАВЕКАВА́ЦЬ *док. розм.* залиши́тися незамі́жньою.

ЗАВЕ́ЛЬМІ *прислівн.* зана́дто, надмі́ру.

ЗАВЕ́РЧАНЫ 1. обго́рнений, обго́рнутий, заго́рнений, заго́рнутий; обмо́таний; **2.** перев'я́заний. — *Див. ще* **завярце́ць 2, 3.**

ЗАВЕ́СНЫ пете́льний.

ЗАВЕ́СЦІ *док. у різн. знач.* завести́; **з. за ву́гал** завести́ за рі́г; **з. гаспада́рку** завести́ господа́рство; **з. стро́гі ўлі́к** завести́ суво́рий о́блік; ◊ **з. катры́нку** завести́ своє́ (своє́ї).

ЗАВЕ́Т *і* **ЗАПАВЕ́Т** *ч.* **1.** запові́т; **з. ба́цькі сыну** запові́т ба́тька си́нові; **2.** *церк.* за[по]ві́т; **Ста́ры з.** Стари́й за[по]ві́т; **Но́вы з.** Нови́й за[по]ві́т.

ЗАВЕ́ШЧАНЫ *прям., перен.* **1.** відпи́саний, відка́заний; **2.** запові́даний. — *Див. ще* **завяшча́ць.**

ЗАВІ́ДКІ *мн. розм.* за́видки, за́здрощі; ◊ **з. бяру́ць** за́видки (за́здрощі) беру́ть (хапа́ють) *(кого)*.

ЗА́ВІДНА *прислівн.* за́видна; за со́нця.

ЗАВІДУ́ШЧЫ за́здрісний.

ЗАВІ́ЛАВАТЫ *обл.* закру́чений; крути́й; **~тыя ро́гі** круті́ ро́ги.

ЗАВІ́ЛІНА *ж.* зви́вина, за́крут *ч.*; *(вигин річки — ще)* колі́но *с.*

ЗАВІ́ЛІСТЫ *і* **ЗАВІ́ЛЫ** зви́вистий, кру́чений, покру́чений.

ЗАВІ́ЛЫ *див.* **заві́лісты**.

ЗАВІЛЬГАТНЕ́ЦЬ *док.* зволо́житися, ста́ти воло́гим.

ЗАВІЛЬГО́ЧАНЫ зволо́жений.

ЗАВІНАВА́ЧАНАСЦЬ *ж. розм.* заборго́ваність; **спагна́ць з.** стягну́ти заборго́ваність.

ЗАВІНАВА́ЧВАЦЦА *недок.*, **ЗАВІНАВА́ЦІЦЦА** *(каму) док. розм.* става́ти боржнико́м, заборгува́ти, заборгува́тися, завини́ти *(кому)*.

ЗАВІНА́ННЕ *с. обл.* загорта́ння, замо́тування, закру́чування; обгорта́ння, обмо́тування, обкру́чування.

ЗАВІНА́ЦЦА *недок.*, **ЗАВІНУ́ЦЦА** *док. обл.* **1.** загорта́тися, загорну́тися, замо́туватися, замота́тися, закру́чуватися, закрути́тися; **~ну́цца ў ко́ўдру** загорну́тися в ко́вдру; **2.** *недок. пас.* загорта́тися, замо́туватися, закру́чуватися; обгорта́тися, обмо́туватися, обкру́чуватися.

ЗАВІНА́ЦЬ *недок.*, **ЗАВІНУ́ЦЬ** ***(у што)*** *док. обл.* загорта́ти, загорну́ти; замо́тувати, замота́ти; закру́чувати, закрути́ти; **завіну́ць дзіця́ ў пялёнкі** загорну́ти дитя́ в пелю́шки.

ЗАВІНУ́ТЫ заго́рнений, заго́рнутий. — *Див. ще* **завіна́цца**.

ЗАВІНУ́ЦЦА *док. розм.* енергі́йно взя́тися за ді́ло; заметуши́тися; **~ну́цца каля́ пе́чы** заметуши́тися бі́ля пе́чі.

ЗАВІРЫ́ЦЦА *див.* **завіры́ць**.

ЗАВІРЫ́ЦЬ *і* **ЗАВІРЫ́ЦЦА** *док.* завирува́ти.

ЗАВІХА́ННЕ *с. розм.* упада́ння, піклува́ння; турбо́ти, кло́поти, клопотне́ча *ж.*

ЗАВІХА́ЦЦА *недок. розм.* **1.** клопота́тися; поспіша́ти; **з. з рабо́тай** поспіша́ти з робо́тою; **2.** ***(каля каго-чаго)*** упада́ти; **з. каля́ хво́рага** упада́ти бі́ля хво́рого; **з. каля́ свайго́ го́сця** упада́ти бі́ля сво́го го́стя.

ЗАВІХЛЯ́ЦЦА *недок. розм.* **1.** *див.* **завіхля́ць**; **2.** захита́тися, захилита́тися.

ЗАВІХЛЯ́ЦЬ *і* **ЗАВІХЛЯ́ЦЦА** *недок. розм.* **1.** почвала́ти, попле́нтатися; **2.** завиля́ти.

ЗАВІХРЭ́ННЕ *с.* зави́хрення.

ЗАВО́БЛАЧНЫ надхма́рний, захма́рний.

ЗАВО́Д[1], **-да** *ч.* заво́д; **чыгунаплаві́льны з.** чавуноливарний заво́д; **цаге́льны з.** цеге́льний заво́д; **ко́нны з.** кі́нний заво́д.

ЗАВО́Д[2], **-ду** *ч. тільки одн.* **1.** *(у механізмі)* заво́д; *(пружини — ще)* на́крут; **гадзі́ннік з су́тачным ~дам** годи́нник з добови́м заво́дом; **2.** *полігр.* заво́д.

ЗАВО́Д[3], **-ду** *ч. тільки одн. розм.* **1.** *(про тварин)* заво́д; поро́да *ж.*; **ку́ры до́брага заво́ду** ку́ри до́брого заво́ду (до́брої поро́ди); ◊ **і заво́ду няма́** нема́ й заво́ду, (і) в заво́ді нема́є; **на заво́д; для заво́ду** на ро́звід, на ро́зплід; **парэ́заў усі́х курэ́й і на з. не пакі́нуў** порі́зав усі́х куре́й і на ро́зплід не залиши́в.

ЗАВОДАКІРАЎНІ́ЦТВА *с.* заводоуправлі́ння.

ЗАВОДАЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* вла́сник заво́ду.

ЗАВО́ДКА *ж.* заве́дення *с.*; *(пружини — ще)* накру́чування *с.*; **з. гадзі́нніка** накру́чування годи́нника.

ЗАВО́ДНЫ поро́дистий.

ЗАВО́ДЧЫК *ч.* вла́сник (госпо́дар) заво́ду.

ЗАВО́ДСКІ заводськи́й.

ЗАВО́ІНА *ж. обл.* за́водь, зато́н *ч.*

ЗАВО́РАНЫ за́браний. — *Див. ще* **заво́рваць**.

ЗАВО́РВАННЕ *с. с.-г.* зао́рювання.

ЗАВО́РВАЦЦА *недок. пас. с.-г.* зао́рюватися.

ЗАВО́РВАЦЬ *недок. с.-г.* зао́рювати.

ЗАВО́СТРАНАСЦЬ *ж. прям., перен.* заго́стреність; **з. шпіля́** заго́стреність шпиля́; **з. сюжэ́та** заго́стреність сюже́ту.

ЗАВО́СТРАНЫ заго́стрений.

ЗАВО́СТРЫВАННЕ *с.* заго́стрювання.

ЗАВО́СТРЫВАЦЦА *недок.* заго́стрюватися.

ЗАВО́СТРЫВАЦЬ *недок.* заго́стрювати.

ЗАВО́ХКАЦЬ *і* **ЗАВО́ХАЦЬ** *док. розм.* зао́хкати, зао́хати.

ЗАВО́ЧНІК *ч.* зао́чник; **студэ́нт-з.** студе́нт-зао́чник.

ЗАВО́ЧНІЦА *ж.* зао́чниця.

ЗАВО́ЧНЫ зао́чний; **~нае навуча́нне** зао́чне навча́ння.

ЗАВО́ШТА *прислівн. розм.* за ві́що, за що.

ЗАВУАЛІ́РАВАНЫ *прям., перен.* завуальо́ваний.

ЗАВУАЛІ́РАВАЦЬ *док. прям., перен.* завуалюва́ти; **з. твар** завуалюва́ти обли́ччя; **з. ду́мку** завуалюва́ти ду́мку.

ЗАВУГО́ЛЛЕ *с. зб.* задві́рки, закама́рки; ◊ **па ~ллю бе́гаць** ве́штатися по задві́рках.

ЗАВУ́ЗКІ *розм.* завузьки́й.

ЗАВУ́СЕНІЦА *ж. техн.* за́дирка; *(при гарячому штампуванні)* обло́й, за́йвий мета́л; *(при литті)* ру́бчик.

ЗАВУ́ХКАЦЬ *док. розм.* зау́хкати; *(про пугача і т. ін.)* запугу́кати; *(про гармати і т. ін. — звичайно)* загу́пати, загу́кати.

ЗАВУШНІ́ЦА *ж. (прикраса)* се́рга, сере́жка, *(діал.)* заву́шниця.

ЗАВУШНІ́ЧКА *ж. зменш.* сере́жка.

ЗАВЫША́ЦЦА *недок. пас.* зави́щуватися.

ЗАВЫША́ЦЬ *недок.* зави́щувати.

ЗАВЫШЭ́ННЕ *с.* зави́щення; *(незак. д. — ще)* зави́щування.

ЗАВЭ́ДЗГАНЫ забру́днений. — *Див. ще* **завэ́дзгаць**.

ЗАВЭ́ДЗГАЦЦА *док. прост.* забрудни́тися.

ЗАВЭ́ДЗГАЦЬ *док. прост.* забрудни́ти; **з. кашу́лю** забрудни́ти соро́чку.

ЗАВЭ́НДЖАНЫ *(про м'ясо і т. ін.)* ву́джений, зако́пчений. — *Див. ще* **завэ́нджваць.**

ЗАВЭ́НДЖВАННЕ *с.* ву́дження, зако́пчування.

ЗАВЭ́НДЖВАЦЦА *недок.*, **ЗАВЭ́НДЗІЦЦА** *док. звор., пас. (про м'ясо і т. ін.)* ву́дитися, зако́пчуватися, закопти́тися.

ЗАВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАВЭ́НДЗІЦЬ** *док. (м'ясо і т. ін.)* ву́дити, зако́пчувати, закопти́ти.

ЗАВЯДА́ННЕ *с. прям., перен.* в'я́нення, прив'яда́ння.

ЗАВЯДА́ЦЬ *недок. прям., перен.* в'я́нути, прив'яда́ти; *(про людину — звичайно)* марні́ти; **~да́е твар** марні́є обли́ччя.

ЗАВЯДЗЕ́ННЕ[1] *с. (дія)* заве́дення, запрова́дження, впрова́дження.

ЗАВЯДЗЕ́ННЕ[2] *див.* **завядзёнка.**

ЗАВЯДЗЁНКА *ж. і* **ЗАВЯДЗЕ́ННЕ** *с. розм.* заве́денція; тради́ція, звича́й *ч.*

ЗАВЯРА́ЛЬНІК *ч. юр.* засві́дчувач, посві́дник.

ЗАВЯРА́ЛЬНІЦА *ж. юр.* засві́дчувачка, посві́дниця.

ЗАВЯРА́ЦЬ *недок.*, **ЗАВЕ́РЫЦЬ** *док.* **1.** запевня́ти, *(рідше)* запе́внювати; запе́внити; **ён нас ~рыў, што зада́нне бу́дзе вы́канана** він нас запе́внив, що завда́ння бу́де ви́конано; **2.** засві́дчувати, засві́дчити; **~рыць даве́дку** засвід-

чити до́відку; **~рыць по́дпіс** засві́дчити під-пис.

ЗАВЯРНУ́ЦЦА *док.* **1.** поверну́ти, поверну́тися, відверну́тися; **ве́цер ~ну́ўся з другóга бóку** ві́тер поверну́вся з і́ншого бо́ку; **2.** зверну́ти; **дарóга ~ну́лася ўле́ва** доро́га зверну́ла вліво; **3.** *(на короткий час)* зверну́ти, загля́нути; **4.** відверну́тися; **з. ў бок** відверну́тися вбік.

ЗАВЯРНУ́ЦЬ *док.* **1.** *(змінити напрямок)* зверну́ти, поверну́ти; **2.** *(у протилежний бік)* поверну́ти, заверну́ти; *(машину)* розверну́ти; **з. наза́д** заверну́ти наза́д; **з. танк** розверну́ти танк; **3.** *(череду, отару)* заверну́ти; **4.** завали́ти; **з. каме́ннем** завали́ти камі́нням; **5.** *розм.* заверну́ти, загля́нути; **з. да сваякóў** заверну́ти (загля́нути) до ро́дичів; **6.** поверну́ти; **з. галаву́ нале́ва** поверну́ти го́лову вліво; ◊ **з. аглóблі** поверну́ти голо́блі.

ЗАВЯРЦЕ́ЦЬ *док.* **1.** *(почати обертати, вертіти, крутити)* заверті́ти, закрути́ти; **2.** *(обмотати)* обгорну́ти, *(багато, усе)* пообгорта́ти; загорта́ти, *(багато, усе)* позагорта́ти; обкрути́ти, *(багато, усе)* пообкру́чувати; обмота́ти, *(багато, усе)* пообмо́тувати; **3.** перев'яза́ти, *(про рани — ще)* забинтува́ти; **з. пара́нены па́лец** перев'яза́ти (забинтува́ти) пора́нений па́лець.

ЗАВЯРША́ЛЬНІК *ч.* заве́ршувач.

ЗАВЯРША́ЛЬНІЦА *ж.* заве́ршувачка.

ЗАВЯРШЭ́ННЕ *с.* заве́ршення.

ЗАВЯ́ЦЬ *і* **ЗАВЯ́НУЦЬ** *док.* зав'я́нути, зів'я́нути, зів'я́ти.

ЗАВЯШЧА́ЛЬНІК *ч.* заповіда́ч.

ЗАВЯШЧА́ЛЬНІЦА *ж.* заповіда́чка.

ЗАВЯШЧА́ЛЬНЫ заповіда́льний.

ЗАВЯШЧА́ННЕ *с.* запові́т *ч.*

ЗАВЯШЧА́ЦЦА *недок. пас.* відпи́суватися, *(розм.)* відка́зуватися.

ЗАВЯШЧА́ЦЬ *недок. і док.* **1.** *(майно і т. ін.)* відпи́сувати, відписа́ти; *(розм.)* відка́зувати, відказа́ти; **2.** *(висловлювати передсмертну волю)* заповіда́ти, заповісти́.

ЗАГАВО́Р[1], **-ру** *ч.* *(таємна угода)* змо́ва *ж.*; **з. су́працъ ула́ды** змо́ва про́ти вла́ди; **з. мяцéжнікаў** змо́ва бунтівникі́в.

ЗАГАВО́Р[2], **-ру** *ч. етногр.* замовля́ння *с.*, замо́ва *ж.*

ЗАГАВО́РАНЫ загово́рений, забала́каний. — *Див. ще* **загавóрваць**.

ЗАГАВО́РВАННЕ *с. етногр.* замовля́ння.

ЗАГАВО́РВАЦЦА *і* **ЗАГАВА́РВАЦЦА** *недок.*, **ЗАГАВАРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** *(захоплюватися розмовою)* загово́рюватися, заговори́тися, забала́куватися, забала́катися; **2.** *недок.* *(говорити нісенітниці)* загово́рюватися, забала́куватися; верзти́ (плести́) нісені́тниці; **3.** *недок. пас.* замовля́тися, загово́рюватися.

ЗАГАВО́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(стомлювати розмовою)* загово́рювати, заговори́ти; забала́кувати, забала́кати; **2.** *(впливати замовлянням) етногр.* замовля́ти, замо́вити; відші́птувати, відшепта́ти; ◊ **загавóрваць зу́бы** забива́ти ба́ки.

ЗАГАВО́РШЧЫК *ч.* **1.** змо́вник; **2.** шепту́н, зна́хар, ворожби́т.

ЗАГАВО́РШЧЫЦА *ж.* **1.** змо́вниця; **2.** шепту́ха, зна́харка, ворожби́тка.

ЗАГАГАТА́ЦЬ *док.* *(про гусей)* загелґота́ти, заґелготі́ти, заґе́лґати, заґерґота́ти, заґерґоті́ти, заґе́ґати, загеге́кати, заджерґота́ти, заджерготі́ти, заджеркота́ти, заджеркоті́ти.

ЗАГАГУ́ЛІНА *ж. розм.* закарлю́чка, закарлю́ка.

ЗАГА́Д, -ду *ч.* нака́з; розпоря́дження *с.*, велі́ння *с.*; ◊ **па шчупакóваму ~ду** за щу́чим велі́нням (за́гадом), чу́дом.

ЗАГАДАВА́ЦЬ *див.* **загадóўваць**.

ЗАГА́ДАНЫ[1] нака́заний; запропоно́ваний, продикто́ваний. — *Див. ще* **зага́дваць**[1].

ЗАГА́ДАНЫ[2] зага́даний. — *Див. ще* **зага́дваць**[2].

ЗАГА́ДВАННЕ[1] *с.* зага́дування.

ЗАГА́ДВАННЕ[2] ***(на што)*** *с.* оповіщення, сповіщення *(про що)*.

ЗАГА́ДВАННЕ[3] *с.* заві́дування.

ЗАГА́ДВАЦЬ[1] *недок.*, **ЗАГАДА́ЦЬ** *док.* *(робити розпорядження)* нака́зувати, наказа́ти; велі́ти, звелі́ти; *(у письмовому вигляді — ще)* припи́сувати, приписа́ти; ◊ **як ~да́еце вас разуме́ць?** як нака́жете вас розумі́ти?

ЗАГА́ДВАЦЬ[2] *недок.*, **ЗАГАДА́ЦЬ** *док.* *(пропонувати загадку або запитання)* зага́дувати, загада́ти.

ЗАГА́ДВАЦЬ[3] ***(на што)*** *недок.*, **ЗАГАДА́ЦЬ *(на што)*** *док.* оповіща́ти, оповісти́ти *(про що)*, сповіща́ти, сповісти́ти, повідомля́ти, повідо́мити; зага́дувати, загада́ти; **~да́ць на сход** загада́ти на збо́ри.

ЗАГА́ДВАЦЬ[4] *недок.* *(керувати)* заві́дувати, ві́дати; **з. гаспа́дкай** заві́дувати (ві́дати) господа́рством.

ЗАГА́ДЖАНЫ *розм.* заги́джений, запаску́джений, запога́нений. — *Див. ще* **зага́джваць**.

ЗАГА́ДЖВАЦЦА *недок.*, **ЗАГА́ДЗІЦЦА** *док. розм.* **1.** заги́джуватися, заги́дитися, запаску́джуватися, запаску́дитися, запога́нюватися, запога́нитися; **2.** *недок. пас.* заги́джуватися, запаску́джуватися, запога́нюватися.

ЗАГА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАГА́ДЗІЦЬ** *док. розм.* заги́джувати, заги́дити, *(багато, усе)* позаги́джувати; запаску́джувати, запаску́дити *(багато, усе)* позапаску́джувати; запога́нювати, запога́нити.

ЗАГА́ДКА *ж.* за́гадка; ◊ **гавары́ць ~дкамі** говори́ти (розмовля́ти) за́гадками; **гуля́ць у ~кі** гра́ти в загадки́.

ЗАГА́ДКАВА *прислівн.* загадко́во.

ЗАГА́ДКАВАСЦЬ *ж.* загадко́вість.

ЗАГА́ДКАВЫ загадко́вий.

ЗАГА́ДНА *прислівн.* вла́дно, наказо́во.

ЗАГА́ДНАСЦЬ *ж.* вла́дність, наказо́вість.

ЗАГА́ДНЫ 1. вла́дний; **з. вóкліч** вла́дний о́крик; **2.** наказо́вий; **з. лад** *грам.* наказо́вий спо́сіб.

ЗАГАДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАГАДАВА́ЦЬ** *док.* **1.** розво́дити, розвести́; **~ва́ць свіне́й** розвести́ свине́й; **2.** *(бороду, вуса і т. ін.)* відпуска́ти, відпусти́ти, запуска́ти, запусти́ти.

ЗАГА́ДЧЫК *(чаго)* *ч.* заві́дувач *(чого)*, *(рідше)* заві́дуючий *(чим)*; **з. гаспада́ркі** заві́дувач господа́рства; **з. скла́да** заві́дуючий скла́дом.

ЗАГА́ДЧЫЦА *(чаго) ж.* завідувачка *(чого)*, завідуюча *(чим)*.

ЗАГАЗАВА́НАСЦЬ *ж.* загазо́ваність.

ЗАГАЗАВА́НЫ *і* **ЗАГАЗО́ВАНЫ** загазо́ваний. — *Див. ще* **загазава́ць.**

ЗАГАЗАВА́ЦЬ *док.* загазува́ти.

ЗАГАІ́ЦЦА *док.* заго́їтися; ◊ **паку́ль жані́цца — з.** *прик.* заго́їться, по́ки весі́лля скої́ться; до весі́лля заго́їться.

ЗАГАІ́ЦЬ *док.* заго́їти; **з. ра́ну** заго́їти ра́ну.

ЗАГАЙСА́ЦЬ *див.* **загóйсаць**.

ЗАГАЛЁКАЦЬ *док. розм.* закрича́ти, загука́ти.

ЗАГА́НА *ж.* поро́к *ч.*, ва́да, дефе́кт *ч.*, *(розм.)* ґа́ндж *ч.*; ◊ **бе́днасць не з.** бідність — то не ганьба́; бідність не тра́тить че́сті; зли́днями о́чі не ко́лють; старці не ро́дяться, а ро́бляться; **рыцар без стра́ху і ~ны** ли́цар без стра́ху і дога́ни (пля́ми).

ЗАГАНАРЫ́ЦЦА *док.* загорди́тися, запиша́тися.

ЗАГАНДЛЯВА́ЦЬ *док. розм. (почати торгувати)* заторгува́ти.

ЗАГА́ННА *прислівн.* поро́чно; пога́но, ганéбно.

ЗАГА́ННАСЦЬ *ж.* поро́чність; него́жість, непоря́дність, ганéбність.

ЗАГА́ННЫ поро́чний; него́жий, непоря́дний, ганéбний; ◊ **з. круг** поро́чне ко́ло; *(перен. — звичайно)* зачаро́ване ко́ло.

ЗА́ГАРАДА *ж. і* **ЗА́ГАРАД** *ч.* **1.** загоро́жа, огоро́жа; **2.** *(у хліві)* стíйло *с.*

ЗАГАРАДЖА́ЛЬНІК *ч. мор.* загоро́джувач; **мі́нны з.** мі́нний загоро́джувач.

ЗАГАРАДЖА́ЛЬНЫ 1. *військ.* загородни́й, загоро́джувальний; **з. аго́нь** загородни́й вого́нь; **з. атра́д** загородни́й (загоро́джувальний) загі́н; **2.** *(який створює захист)* захисни́й; **~ныя збудава́нні** захисні́ спору́ди.

ЗА́ГАРАДЗЬ *ж.* **1.** *(відгороджене місце)* за́города, загі́н *ч.*, обо́ра; **2.** огоро́жа, пліт *ч.*

ЗА́ГАРАДНЫ замі́ський, позамі́ський.

ЗАГА́РВАННЕ *с. (на сонці)* засмага́ння, загоря́ння, загора́ння.

ЗАГА́РВАЦЦА *недок.* **1.** *(починати горіти)* загоря́тися, запа́люватися, *(несподівано запалюватися — ще)* займа́тися, спала́хувати; **2.** *(починати світитися)* засві́чуватися; **3.** *перен.* загоря́тися, загора́тися, спала́хувати; **4.** *перен. (захоплюватися чим-небудь)* загоря́тися, загора́тися, запа́люватися, надиха́тися; *(про сильне почуття — ще)* розпа́люватися.

ЗАГА́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАГАРЭ́ЦЬ** *док.* засмага́ти, засма́гнути, обпа́люватися, обпали́тися; загора́ти, загоря́ти, загорі́ти.

ЗАГА́СІЦЬ *док. прост. (почати бити, стукати щось, по чомусь із силою)* загати́ти, загамсели́ти.

ЗАГАСЦІ́ЦЬ *док. розм.* загостюва́ти, загостюва́тися.

ЗАГАТО́ЎШЧЫК *ч.* **1.** *шевс.* загото́(о)вник; **2.** заготівни́к, заготіве́льник, загото́влювач.

ЗАГАТО́ЎШЧЫЦА *ж.* **1.** *шевс.* загото́(о)вниця; **2.** заготівни́ця, заготіве́льниця, загото́влювачка.

ЗАГВАЗДА́ЦЬ *док. прост. (забити цвяхом)* заби́ти, *(рідко)* загвозди́ти.

ЗА́ГВАЗДКА *і* **ЗАГВО́ЗДКА** *ж.* **1.** *(стержень, затичка)* за́гвіздок *ч.*, за́гвіздка; *(в осі воза)* заколе́сник *ч.*; **2.** *перен. (перешкода)* притичи́на, закови́ка, закови́чка; **у гэ́тым якра́з і з.** у цьо́му са́ме й закови́ка; **вось дык з.!** оце́ так притичи́на!

ЗАГВО́ЗДКА *див.* **за́гваздка**.

ЗАГЕРГЕТА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(про гусей)* заґелгота́ти, заґелготі́ти, загеге́кати; **2.** *прост. (заговорити незрозумілою мовою)* залопота́ти, залопоті́ти; *(заговорити незнайомою комусь мовою — ще)* зашварґоті́ти, зашваркота́ти, зашваркоті́ти.

ЗАГІ́Б *ч.* **1.** *род.* **загі́ба** *у різн. знач.* заги́н, за́крут; **з. ракі́** за́крут рі́чки; **2.** *род.* **загі́бу** *перен. (відхилення від правильної лінії поведінки, діяльності)* у́хил; **ле́вы з.** лі́вий у́хил.

ЗАГІ́БАВЫ *техн.* загина́льний.

ЗАГІБА́ЦЦА *недок.* **1.** загина́тися; зако́чуватися; **2.** *пас.* загина́тися; зако́чуватися.

ЗАГІБА́ЦЬ *недок.*, **ЗАГНУ́ЦЬ** *док.* **1.** загина́ти, загну́ти; *(загинаючи, трохи піднімати)* зако́чувати, закоти́ти; **~ба́ць цвік** загина́ти цвях; **2.** *перен. розм.* загина́ти, загну́ти; ◊ **~ну́ць кі́цу** *обл.* загну́ти но́ги до голови́ *(кому)*; скрути́ти в бара́нячий ріг *(кого)*; **~ну́ць цану́** запра́вити (загну́ти, заломи́ти, загили́ти) ціну́.

ЗАГІ́БШЧЫК *ч. розм.* ухи́льник.

ЗАГІЗАВА́ЦЬ *док. розм. (про худобу)* заґе́дзатися, заґе́дзкатися.

ЗАГЛЕ́ДЗЕЦЦА *док. (дивлячись, забутися)* задиви́тися, загляді́тися; **з. на гульню́** задиви́тися на гру.

ЗАГЛЫНА́ННЕ *див.* **заглы́тванне**.

ЗАГЛЫНА́ЦЬ *див.* **заглы́тваць**.

ЗАГЛЫНУ́ЦЬ *див.* **заглы́тваць**.

ЗАГЛЫ́ТАНЫ проко́втнутий. — *Див. ще* **заглы́тваць**.

ЗАГЛЫ́ТВАННЕ *і* **ЗАГЛЫНА́ННЕ** *с.* ковта́ння, за(про)ко́втування.

ЗАГЛЫ́ТВАЦЬ *і* **ЗАГЛЫНА́ЦЬ** *недок.*, **ЗАГЛЫТА́ЦЬ** *і* **ЗАГЛЫНУ́ЦЬ** *док. (звичайно про рибу)* за(про)ко́втувати, за(про)ковтну́ти.

ЗАГЛЯДЗЕ́ННЕ *с. розм.* [про́сто] чу́до; ди́во; дивови́жа *ж.*, дивина́ *ж.*; **на з.** на ди́во, надивови́жу.

ЗАГЛЯДЗЕ́ЦЦА *док.* задиви́тися, загля́ді́тися; **з. на пры́го́жую дзяу́чыну** задиви́тися на вродли́ву ді́вчину.

ЗАГНЕ́Т *і* **ЗАГНЕ́ТАК, -тка** *ч.*, **ЗАГНЕ́ТКА, -і** *ж.* при́пічок.

ЗАГНЮСІ́ЦЦА *див.* **загню́шваца**.

ЗАГНЮСІ́ЦЬ *див.* **загню́шваць**.

ЗАГНЮ́ШАНЫ запаску́джений, забру́днений. — *Див. ще* **загню́шваца**.

ЗАГНЮ́ШВАЦЦА *недок. пас.*, **ЗАГНЮСІ́ЦЦА** *док. розм.* запаску́джуватися, запаску́дитися, забру́днюватися, забрудни́тися.

ЗАГНЮ́ШВАЦЬ *недок.*, **ЗАГНЮСІ́ЦЬ** *док. розм.* паску́дити, запаску́джувати, запаску́дити, брудни́ти, забру́днювати, забрудни́ти; **~сі́ць**

ваду́ ў рэ́чцы забрудни́ти (запаску́дити) во́ду в рі́чці; **~сі́ць падло́гу** забрудни́ти пі́длогу.

ЗАГО́ЙСАЦЬ *і* **ЗАГАЙСА́ЦЬ** *док. розм.* загаса́ти, замета́тися, заметуши́тися.

ЗАГРАЗА́ЦЬ *недок.*, **ЗАГРА́ЗНУЦЬ** *док.* **1.** в'я́знути, зав'я́знути, гру́знути, загру́знути, застрява́ти, застря́ти; **~нуць у бало́це** загру́знути в боло́ті; **2.** *перен.* загру́знути; **~нуць у даўга́х** залі́зти в борги́, бу́ти в борга́х, як у шовка́х; за(по)гру́знути у по́зичках (борга́х).

ЗАГРА́ЗЛЫ загру́злий, застря́глий. — *Див. ще* **загра́знуць**.

ЗАГРА́ЗНУЦЬ *див.* **заграза́ць**.

ЗАГРАНІ́ЦА *ж.* закордо́н *ч.*

ЗАГРАНІ́ЧНЫ закордо́нний.

ЗАГРУВА́СЦІЦЬ *див.* **загрува́шчваць**.

ЗАГРУВА́ШЧАННЕ *с.* захара́щення; зава́лювання; заставля́ння.

ЗАГРУВА́ШЧАНЫ *прям., перен.* захара́щений; зава́лений; заста́влений. — *Див. ще* **загрува́шчваць**.

ЗАГРУВА́ШЧВАННЕ *с.* захара́щування; зава́лювання; заставля́ння.

ЗАГРУВА́ШЧВАЦЦА *недок. пас.* захара́щуватися; зава́люватися; заставля́тися.

ЗАГРУВА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАГРУВА́СЦІЦЬ** *док. прям., перен.* захара́щувати, захара́сти́ти, зава́лювати, завали́ти; заставля́ти, заста́вити; **~ва́сціць пако́й мэ́бляй** захара́сти́ти (заста́вити) кімна́ту ме́блями; **~ва́сціць docла́д цыта́тамі** захара́сти́ти до́повідь цита́тами.

ЗА́ГРУДКІ: узя́цца з. узя́ти (вхопи́ти) за ба́рки (за пете́льки́).

ЗАГРУ́ЖАНАСЦЬ *ж. прям., перен.* заванта́женість; переванта́женість; захара́щеність; обтя́женість; **з. тра́нспарту** заванта́женість тра́нспорту; **ска́рдзіцца на з.** ска́ржитися на заванта́женість (обтя́женість).

ЗАГРУ́ЖАНЫ *прям., перен.* заванта́жений, обтя́жений. — *Див. ще* **загружа́ць**.

ЗАГРУЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.* заванта́жуватися; *(надмірною працею — звичайно)* обтя́жуватися.

ЗАГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **ЗАГРУЗІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* заванта́жувати, заванта́жити; *(надмірною працею — звичайно)* обтя́жувати, обтя́жити; **~зі́ць машы́ну мяшка́мі** заванта́жити маши́ну мішка́ми.

ЗАГРУ́ЗАЧНЫ заванта́жувальний, ванта́жний.

ЗАГРУЗІ́ЦЦА *док. прям., перен.* заванта́житися; *(надмірною працею — звичайно)* обтя́житися.

ЗАГРУЗІ́ЦЬ *див.* **загружа́ць**.

ЗАГРУ́ЗКА *ж. у різн. знач.* заванта́ження *с.*; *(незак. д. — ще)* заванта́жування *с.*; *(техн.)* заси́пка; *(незак. д. — ще)* засипа́ння *с.*

ЗАГРУ́ЗЧЫК *ч.* заванта́жник, заванта́жувальник, ванта́жник.

ЗАГРЭ́БЦІ *і* **ЗАГРАБЦІ́** *док. прям., перен.* загребти́; **з. се́на** загребти́ сі́но; **з. ў пясо́к** загребти́ в пісо́к; **~ро́б усё ў свае́ ру́кі** загрі́б усе́ у свої́ ру́ки.

ЗАГРЭ́ЦЬ *док. прост. груб. (сильно вдарити)* упері́щити, опері́щити, опереза́ти, упереза́ти, огрі́ти.

ЗАГУМЕ́НКІ *див.* **загуме́нне**.

ЗАГУМЕ́ННЕ *с.* *і* **ЗАГУМЕ́НКІ** *(тільки мн.)* *(місце за током)* задві́рок *ч.*; задві́р'я, задві́рки; *(діал.)* загуме́нок *ч.*; загумі́нок *ч.*

ЗАГУМЕ́ННЫ задвірко́вий; ◊ **варо́на ~нная** *лайл.* ду́рень наби́тий.

ЗАГУ́ТАРЫЦЦА *док. розм.* заговори́тися, заба́лакатися, загомоні́тися.

ЗАГУЧА́ЦЬ *і* **ЗАГУЧЭ́ЦЬ** *док.* зазвуча́ти; *(про струну і т. ін. — ще)* забрині́ти.

ЗАГУЧЭ́ЦЬ *див.* **загуча́ць**.

ЗАГУ́ШКАНЫ **1.** заколи́саний, заколи́ханий; **2.** захи́таний, зака́чаний. — *Див. ще* **загу́шкаць**.

ЗАГУ́ШКАЦЦА *док. розм.* **1.** *(почати колихатися)* заколиха́тися, загойда́тися; **2.** *(втомитися від колихання)* захита́тися; закача́тися.

ЗАГУ́ШКАЦЬ *док. розм.* **1.** *(почати колихати)* заколиха́ти, загойда́ти; **2.** *(колишучи, приспати кого-небудь)* заколиса́ти, заколиха́ти; **3.** *(під час хитавиці)* захита́ти, ухита́ти; закача́ти.

ЗАГУШЧА́ЛЬНІК *ч. спец.* загу́сник.

ЗАГУШЧЭ́ННЕ *с.* загу́щення.

ЗАДАВАЛЕ́ННЕ *і* **ЗАДАВАЛЬНЕ́ННЕ** *с.* **1.** *(дія)* задово́лення, вдово́лення; **2.** *(почуття)* задово́лення, вдово́лення; уті́ха *ж.*, прие́мність *ж.*; **мара́льнае з.** мора́льне задово́лення; **атрыма́ць з.** діста́ти задово́лення; ◊ **патрабава́ць ~ння** вимага́ти сатисфа́кції.

ЗАДАВАЛЬНЯ́ЦЦА *і* **ЗАДАВО́ЛЬВАЦЦА** *недок. звор.*, **ЗАДАВО́ЛІЦЦА** *док.* задовольня́тися, задовольни́тися; **~во́ліцца адка́зам** задовольни́тися відповіддю.

ЗАДАВО́ЛЬВАЦЦА *див.* **задавальня́цца**.

ЗАДА́ДЗЕНЫ **1.** *дієприкм. у різн. знач.* за́даний, за́вданий; **2.** *у знач. прикм.* за́даний; **~ная ве́лічыня** за́дана величина́.

ЗАДАЖДЖЫ́ЦЦА *док. безос. розм.* задощи́ти, задощи́тися.

ЗАДА́ННЕ *с.* завда́ння.

ЗАДАРАГІ́ *розм.* дорогува́тий, на́дто (зана́дто) дороги́й.

ЗАДА́РАМ *і* **ЗАДАРМА́** *прислівн. розм.* зада́рма́, заду́рно, да́ром; за бе́зцінь.

ЗАДА́ТАЧНЫ *і* **ЗАДА́ТКАВЫ** завдатко́вий, задатко́вий; **~ная су́ма** завдатко́ва (задатко́ва) су́ма.

ЗАДА́ТКАВЫ *див.* **зада́тачны**.

ЗАДАЎГА *прислівн.* задо́вго.

ЗАДА́ЦЦА *док.* **(чым)** поста́вити собі́ *(що)*, заповзя́тися, завзя́тися *(зробити що)*; **з. мэ́тай** поста́вити собі́ за мету́.

ЗАДА́ЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* зада́ти, завда́ти; поста́вити; **з. уро́к** зада́ти уро́к; **з. кло́пату** завда́ти кло́поту; **з. пыта́нне** поста́вити пита́ння, спита́ти; **2.** *(влаштувати, організувати)* спра́вити; **з. баль** спра́вити бал; **3.** *(дати корм худобі)* да́ти, закла́сти, заси́пати.

ЗАДА́ЧА *ж.* **1.** зада́ча; **алгебраі́чная з.** алгебри́чна (алгебраї́чна) зада́ча; **2.** завда́ння *с.*; **ста́віць сваёй ~чай** ста́вити своїм завда́нням.

ЗАДВАІ́ЦЦА *док.* поча́ти двої́тися; **~ваі́лася ў вачку** почало́ двої́тися в оча́х.

ЗАДЗЁР, -ру *ч.* завзя́ття *с.*, запа́л; ◊ **ісці́ на з.** запетуши́тися; розпа́люватися, запа́люватися.

ЗАДЗЁРЫСТАСЦЬ *ж.* завзя́тість, запа́льність; задери́куватість, заді́рливість.

ЗАДЗЁРЫСТЫ завзя́тий, заповзя́тий, запальни́й; задери́куватий, заді́рливий.

ЗАДЗІМА́ННЕ *с. у різн. знач.* задува́ння, задима́ння; завіва́ння.

ЗАДЗІМА́ЦЦА *недок. пас. у різн. знач.* задува́тися, задима́тися; завіва́тися.

ЗАДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **ЗАДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* **1.** задува́ти, задима́ти, заду́ти; завіва́ти, завія́ти; **~му́ў ве́цер** заду́в ві́тер; **~му́ла шчылі́ны сне́гам** заду́ло щіли́ни сні́гом; **2.** гаси́ти, зага́шувати, загаша́ти, загаси́ти; задува́ти, заду́ти; **~му́ць све́чку** загаси́ти (заду́ти) сві́чку.

ЗАДЗІ́РА *ч. і ж. розм.* задира́ка, задери́ка, *(розм.)* задері́й; заводі́й; забія́ка.

ЗАДЗІРВАНЕ́ЛЫ заро́слий траво́ю. — *Див. ще* **задзірване́ць**.

ЗАДЗІРВАНЕ́ЦЬ *док.* ста́ти де́рном, зарости́ траво́ю.

ЗАДЗІ́РЫНА *ж.* **1.** *спец.* за́ди́рка; **2.** *(на пальцях)* за́дирка.

ЗАДЗІ́РЫНКА *ж. спец.* заді́рочка; ◊ **ні сучка́, ні ~кі** гладе́сенько-рівне́сенько; чи́сто — го́лки не пі́дто́чиш.

ЗАДЗЬМУ́ТЫ *у різн. знач.* заду́тий, завія́ний. — *Див. ще* **задзіма́ць**.

ЗАДЗЬМУ́ХАЦЬ *док.* **1.** поча́ти ду́ти *(поривчасто)*; **2.** загаси́ти, заду́ти; **з. ля́мпу** загаси́ти (заду́ти) ла́мпу.

ЗАДЗЬМУ́ХВАННЕ *с.* гасі́ння, задува́ння.

ЗАДЗЬМУ́ХВАЦЦА *недок. пас.* гаси́тися, зага́шуватися, загаша́тися.

ЗАДЗЬМУ́ХВАЦЬ *недок.*, **ЗАДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* гаси́ти, зага́шувати, загаша́ти, загаси́ти; задува́ти, заду́ти.

ЗАДЗЬМУ́ЦЬ *див.* **задзіма́ць 2, задзьму́хваць**.

ЗАДЛЯ́КАЦЦА *док. обл.* забала́катися, забазі́катися.

ЗАДНЕПРАХО́ДНЫ *анат.* відхідникови́й, за́дній, ана́льний.

ЗАДНЕ́ЦЦА *див.* **заднець**.

ЗАДНЕ́ЦЬ *і* **ЗАДНЕ́ЦЦА** *док. безос.* розви́днітися, *(діал.)* розви́днитися.

ЗАДНІ́ЦЬ *док.* уста́вити дно; **з. бо́чку** вста́вити дно в бо́чці.

ЗАДО́РАГА *прислівн.* дорогува́то, на́дто (зана́дто) до́рого.

ЗАДО́РАНЫ *у різн. знач.* задаро́ваний. — *Див. ще* **задо́рваць**.

ЗАДО́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАДАРЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* задаро́вувати, задарува́ти; **задары́ць маладажо́наў** задарува́ти молоди́х.

ЗАДРАТАВА́НЫ засі́чений. — *Див. ще* **задрато́ўваць**.

ЗАДРАТО́ЎВАННЕ *с.* засіка́ння.

ЗАДРАТО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ЗАДРАТАВА́ЦЦА** *док. (про коня)* засіка́тися, засікти́ся.

ЗАДРАТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАДРАТАВА́ЦЬ** *док. (зачіпати підковою копито другої ноги — про коня)* засіка́ти, засікти́ (но́гу).

ЗАДРЫГАЦЕ́ЦЬ *док. розм.* задрижа́ти, затремті́ти.

ЗАДРЫЖА́ЦЬ *і* **ЗАДРЫЖЭ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* задрижа́ти, затремті́ти, затруси́тися, затрясти́ся; *(про струну і т. ін. — ще)* забрині́ти; *(про світло — ще)* замиготі́ти; **~жа́ў го́лас** затремті́в (задрижа́в, забрині́в) го́лос; ◊ **рука́ не ~жы́ць** рука́ не здригне́ться (не затремти́ть, не схи́бить), рука́ не зра́дить *(кого)*.

ЗАДРЫ́НКАЦЬ *док. розм.* забре́нькати, задеренча́ти, задеренькоті́ти.

ЗАДРЭ́МВАЦЬ *недок.*, **ЗАДРАМА́ЦЬ** *док.* дріма́ти, задрі́ма́ти; *(розм.)* куня́ти, закуня́ти.

ЗАДУБЯНЕ́ЛЫ *і* **ЗАДУБЕ́ЛЫ** задубі́лий, одубі́лий; закля́клий.

ЗАДУБЯНЕ́ЦЬ *і* **ЗАДУБЕ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** задубі́ти, одубі́ти; **2.** *(дуже змерзнути)* закля́кнути, задубі́ти; заме́рзнути.

ЗАДУДУ́КАЦЬ *док. прост.* загомоні́ти.

ЗАДУ́ЖА *прислівн.* зана́дто, надмі́рно.

ЗАДУ́МА *ж.* **1.** за́дум *ч.*, *(заст.)* за́мисел *ч.*; **здзяйсне́нне ~мы** зді́йснення за́думу; **з. рама́на** за́дум рома́ну; **2.** заду́ма; **устрапяну́цца ад ~мы** стрепену́тися від заду́ми.

ЗАДУМЕ́ННА *прислівн.* заду́мливо, зами́слено, заду́мано.

ЗАДУМЕ́ННАСЦЬ *ж. і* **ЗАДУМЕ́ННЕ** *с.* заду́мливість, заду́ма, заду́маність.

ЗАДУМЕ́ННЕ *див.* **задуме́ннасць**.

ЗАДУМЕ́ННЫ *і* **ЗАДУ́МЛІВЫ, ЗАДУ́МНЫ** заду́мливий; зами́слений.

ЗАДУ́МНЫ *див.* **задуме́нны**.

ЗАДУ́РВАЦЦА *недок.*, **ЗАДУРЫ́ЦЦА** *док. розм.* дурі́ти, одурі́ти, чумані́ти, очумані́ти.

ЗАДУ́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАДУРЫ́ЦЬ** *док. розм.* моро́чити, заморо́чити, заду́рювати, задури́ти, зату́ркувати, зату́ркати, спантели́чувати, спантели́чити; ◊ **~ры́ць галаву́** *(каму)* заморо́чити (задури́ти, зату́ркати, закрути́ти) го́лову *(кому)*.

ЗАДУРЭ́ЦЦА *док. розм.* запустува́тися, зака́посничатися.

ЗАДУРЭ́ЦЬ *док. розм.* запустува́ти, зажирува́ти, зака́посничати; поча́ти бешкетува́ти.

ЗАДЫ́, -до́ў *тільки мн. (давно вивчене)* старе́; **паўтара́ць з.** повто́рювати, (товкти́) старе́.

ЗАДЫМЕ́ЦЦА *док. (почати димітися)* задимі́тися.

ЗАДЫМЕ́ЦЬ *док. (почати диміти)* задимі́ти.

ЗАДЫМІ́ЦЦА *док.* задими́тися.

ЗАДЫМІ́ЦЬ *док.* задими́ти; **з. усю́ столь** задими́ти всю сте́лю.

ЗАДЫЯ́К *ч. астр.* зодіа́к; **зна́кі ~ка** зна́ки зодіа́ку.

ЗА́ЕДЗЬ *ж.* мошва́, мошка́, мошкара́.

ЗАЁЗНЫ: з. дом заї́зд; **з. двор** заї́жджий двір.

ЗАЕКАТА́ЦЬ *док. розм.* завола́ти, залементува́ти, зарепетува́ти.

ЗАЕ́НЧЫЦЬ *док. (жалібно)* застогна́ти; *(про собаку)* заскавуча́ти, заскавча́ти.

ЗАЕ́ЧЫ за́ячий; **~чая губа́** *мед.* за́яча губа́; **~чая капу́ста** *бот.* за́яча капу́ста; **~чая кроў** *бот. розм.* за́яча крі́вця; ◊ **~чая душа́** за́яча душа́.

ЗАЕ́ЧЫНА *ж.* за́ячина, за́ятина, зайча́тина.

ЗАЁКАЦЬ *док. розм. (про серце)* зать́охкати, зате́нькати.

ЗАЁРЗАЦЬ *док. обл.* засо́ватися, завовту́зитися, заверті́тися, закрути́тися.

ЗАЖАДАЦЦА *док. безос.* забажа́тися, захоті́тися; ◊ **зажада́лася кабы́ле во́цату** захоті́лося (забажа́лося) пташи́ного (пти́чого, пташа́чого) молока́, (пече́ної кри́ги, ме́рзлого в Петрі́вку).

ЗАЖА́ТЫ зажа́тий; **з. пале́так** зажа́тий клин, зажа́та ни́ва. — *Див. ще* **зажа́ць.**

ЗАЖА́ЦЬ *док. с.-г. (зробити зажинки)* поча́ти жнива́, поча́ти жа́ти, зажа́ти; **сёння мы зажа́лі** сього́дні ми почали́ жа́ти (зажа́ли).

ЗАЖО́Р, -ру *ч. і* **ЗАЖО́РА, -ры** *ж.* **1.** *(підсніжна вода)* підта́лина *ж.*; **2.** *(нагромадження криги)* зато́р *ч.*

ЗАЖУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАЖУ́ЛІЦЬ** *док. прост.* шахрува́ти, зашахрува́ти; шахраюва́ти, зашахраюва́ти; махлюва́ти, замахлюва́ти.

ЗА́ЖЫВА *прислівн.* живи́м, живце́м; **з. хава́ць** живце́м (живи́м) хова́ти.

ЗАЖЫВІ́ЦЦА *док. розм.* **1.** наї́стися; **гэ́тым кава́лачкам ты не зажы́вішся** цим шмато́чком ти не наї́сишся; **2.** поживи́тися.

ЗАЖЫ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАЖЫ́ЛІЦЬ** *док. прост.* замо́тувати, замота́ти, замахо́рювати, замахо́рити, шахрува́ти, зашахрува́ти, шахраюва́ти, зашахраюва́ти.

ЗАЗВЫ́ЧАЙ *прислівн.* звича́йно, за звича́єм.

ЗАЗЗЯ́ЦЬ *док.* засія́ти, зася́ти, *(уроч.)* засія́ти; **на не́бе заззя́лі зо́ркі** на не́бі засія́ли зо́рі; **заззя́лі во́чы шча́сцем** зася́ли (засія́ли) о́чі щастям.

ЗАЗІ́МАК, -мку *ч.* **1.** *(перший мороз, сніг)* за́морозок, при́морозок; пе́рший сніг; *(діал.)* зази́мок; **на дварэ́ быў з.** надво́рі був за́морозок; **2.** *(перша санна дорога)* первопу́ток, *(рідше)* первопу́ття *с.*

ЗАЗІХАЦЕ́ЦЬ *док.* **1.** замерехті́ти, замиготі́ти, заблискоті́ти, засія́ти; **снег ~хаце́ў на со́нцы** сніг заблискоті́в на со́нці; **2.** *(заблищати різними барвами)* загра́ти, засія́ти, заблища́ти.

ЗАЗЛАВА́НЫ *розм.* розсе́рджений; розгні́ваний, розлю́чений, розлюто́ваний. — *Див. ще* **зазлава́ць.**

ЗАЗЛАВА́ЦЬ *док.* розсерди́тися, розлюти́тися, розізли́тися.

ЗАЗНА́ЙКА *ч. і ж.* задава́ка; *(про чоловіка — ще розм.)* горді́й; *(про жінку — ще розм.)* горди́чка.

ЗАЗЫБАЦЦА *док. розм.* заколива́тися, захита́тися, захилита́тися.

ЗАЗЫ́БАЦЬ *док. розм.* заколива́ти, захита́ти, захилита́ти.

ЗАЗЫВА́ЛА *ч. і ж. розм.* заклика́льник *ч.*, заклика́льниця *ж.*, зама́нювач *ч.*, зама́нювачка *ж.*

ЗАЗЯ́БІЦЬ *док. розм.* застуди́ти; *(розм.)* захолоди́ти.

ЗАЗЯ́БНУЦЬ *док. розм.* зме́рзнути, зме́рзти; заме́рзнути, поме́рзнути; **ру́кі ~блі ад маро́зу** ру́ки поме́рзли від моро́зу.

ЗАІ́ЛЕННЕ *с.* заму́лювання.

ЗАІ́ЛЕНЫ заму́лений. — *Див. ще* **заі́льваць.**

ЗАІ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ЗАІ́ЛІЦЦА** *док.* заму́люватися, заму́литися.

ЗАІ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАІЛІ́ЦЬ** *док.* заму́лювати, заму́лити.

ЗАІЛЬСНІ́ЦЦА *док.* залисні́ти, залисні́тися.

ЗАІ́МКА *ж. у різн. знач.* за́ймище *с.*, за́їмка; *(про ділянку — ще)* за́йманка, займанщи́на, за́ймань.

ЗА́ЙЗДРАСЦЬ *ж.* за́здрощі, за́здрість; *(розм.)* за́видки; ◊ **з. бярэ́** за́видки беру́ть; **ло́пнуць ад ~ці** ло́пнути (лу́снути, трі́снути) від за́здрощів.

ЗАЙЗДРО́СЛІВА *прислівн.* за́здрісно, за́здро.

ЗАЙЗДРО́СЛІВАСЦЬ *ж.* за́здрісність.

ЗАЙЗДРО́СЛІВЫ за́здісний, за́здрий; *(розм.)* завидю́щий.

ЗАЙЗДРО́СНА *прислівн.* **1.** за́здро, за́здрісно; **2.** прина́дно, прина́дливо, споку́сливо.

ЗАЙЗДРО́СНАСЦЬ *ж.* за́здрісність.

ЗАЙЗДРО́СНІК *ч.* за́здрісник.

ЗАЙЗДРО́СНІЦА *ж.* за́здрісниця.

ЗАЙЗДРО́СНЫ 1. *(сповнений заздрощів)* за́здрісний; **2.** *(привабливий)* зави́дний, прина́дний, прива́бливий; споку́сливий; **з. лёс** зави́дна до́ля.

ЗАЙЗДРО́СЦІЦЬ *недок.* за́здрити, зави́дувати.

ЗА́ЙКА *ч. пестл.* за́йчик, зайча́тко *с.*, зайченя́тко *с.*

ЗАЙМА́ЛЬНА *прислівн.* ціка́во, захо́плююче.

ЗАЙМА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* ціка́вість, захо́пленість.

ЗАЙМА́ЛЬНЫ ціка́вий; *(який служить лише для розваги — ще)* розважа́льний; **~ная гульня́** ціка́ва гра; **з. сюжэ́т** ціка́вий сюже́т; **~ныя фі́льмы** розважа́льні фі́льми.

ЗАЙМА́ННЕ *с.* заняття́; займа́ння.

ЗАЙМЕ́ННІК *ч. грам.* займе́нник.

ЗАЙМЕ́ННЫ займеннико́вий.

ЗАЙМЕ́ЦЬ *док.* **(каго-што) 1.** завести́; придба́ти; *(одяг — ще)* спра́вити; **з. сям'ю́** завести́ роди́ну (сім'ю́); **з. сваю́ гаспада́рку** завести́ своє́ господа́рство; **2.** *(стати власником чого-небудь)* придба́ти, набу́ти, здобу́ти, діста́ти; знайти́; **з. спецыя́льнасць** оде́ржати (здобу́ти) спеціа́льність; **з. но́вых сябро́ў** завести́ (знайти́) нови́х дру́зів; **3.** *розм. (узяти, прийняти щось бажане)* оде́ржати; **з. рабо́ту** оде́ржати (діста́ти) робо́ту; **з. ўла́ду** оде́ржати (діста́ти) вла́ду; ◊ **з. кло́пат** нажи́ти (набра́тися) кло́поту, напита́ти ли́ха; **з. мо́ду** взя́ти мо́ду.

ЗАКАВУ́ЛАК, -лка *ч.* заву́лок; за́куток, закама́рок, закапе́лок.

ЗАКАВЫ́РЫСТЫ *розм.* хитрому́дрий, мудро́ваний; **~тае пыта́нне** хитрому́дре пита́ння.

ЗАКАДЗІ́РАВАНЫ закодо́ваний. — *Див. ще* **закадзі́раваць.**

ЗАКАДЗІ́РАВАЦЬ *док.* закодува́ти.

ЗАКАДЫ́ЧНЫ *розм.* нерозлу́чний, щи́рий, найщирі́ший; **з. ся́бра** нерозлу́чний (найщирі́ший) друг.

ЗАКАЖАНЕ́ЛЫ захи́рілий, зми́ршавілий, змізернілий, зача́хлий. — *Див. ще* **закажане́ць.**

ЗАКАЖАНЕ́ЦЬ *док. розм. (стати кволим)* захирі́ти, зми́ршавіти, змізерні́ти, зача́хнути; **~не́ла цяля́** захирі́ло теля́.

ЗАКА́З, -зу *ч. у різн. знач.* замо́влення *с.*; **прыня́ць з.** прийня́ти замо́влення; **зрабі́ць на з.** зроби́ти на замо́влення; **разне́сці гато́выя зака́зы** рознести́ гото́ві замо́влення; ◊ **як на з.; як па ~зу** як на за́гад (на замо́влення).

ЗАКА́ЗАНЫ замо́влений. — *Див. ще* **зака́званьць**.
ЗАКА́ЗВАЦЬ[1] *недок.*, **ЗАКАЗА́ЦЬ** *док.* **1.** замовля́ти, замо́вити; **з. касцю́м** замо́вити костю́м; **2.** *розм.* нака́зувати, наказа́ти; оголо́шувати, оголоси́ти; зага́дувати, загада́ти; **заказа́ць на сход** загада́ти на збо́ри.
ЗАКА́ЗВАЦЬ[2] *недок.*, **ЗАКАЗА́ЦЬ** *док.* зака́зувати, заказа́ти; забороня́ти, заборони́ти; **сэ́рцу не ~ка́жаш** се́рцю не зака́жеш; ◊ **і дзеся́таму ~ка́жаш** і деся́тому зака́жеш.
ЗАКАЗНЫ́ 1. зро́блений на замо́влення, замо́влений; **з. касцю́м** зро́блений на замо́влення (замо́влений) костю́м; **2.** *(про кореспонденцію)* рекомендо́ваний; **~но́е пісьмо́** рекомендо́ваний лист.
ЗАКА́ЗЧЫК *ч.* замо́вець, замо́вник.
ЗАКА́ЗЧЫЦА *ж.* замо́вниця.
ЗАКАЗЫРЫ́ЦЦА *док. прост.* запри́ндитися, поча́ти горо́їжитися (кostри́читися).
ЗАКАЗЫТА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(почати лоскотати)* залоскота́ти, залоскоті́ти; **2.** *(замучити лоскотанням)* залоскота́ти.
ЗАКАКЛЮ́КА *і* **ЗАКАКЛЮ́ЧКА** *ж. розм.* закови́ка; перепо́на, перешко́да.
ЗАКАКЛЮ́ЧКА *див.* **закаклю́ка**.
ЗАКАЛО́ДЗІЦЬ *док. розм.* засто́порити.
ЗАКАЛУ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **ЗАКАЛУПІ́ЦЬ** *і* **ЗАКАЛУПНУ́ЦЬ** *док. розм.* уколу́пувати, уколупа́ти, *(діал.)* заколупну́ти, заколупи́ти.
ЗАКАНУ́РАК, -рка *ч. розм.* **1.** халабу́да *ж.*, кону́ра *ж.*, хи́жка *ж.*, комі́рка *ж.*; **2.** заву́лок, за́куток.
ЗАКАНЧЭ́ННЕ *с.* закі́нчення; **з. шко́лы** закі́нчення шко́ли; **з. бу́дзе** закі́нчення бу́де; **на з.** на закі́нчення; **пасля́ ~ння тэ́рміну** пі́сля закі́нчення те́рміну.
ЗАКАПЁРШЧЫК *ч.* **1.** *спец.* закопе́рник; **2.** *прост.* призві́дник, призві́дець, заводі́й, заводі́яка, верхово́д.
ЗАКАПЁРШЧЫЦА *ж. спец.* заводі́яка, заводі́йка; призві́дниця.
ЗАКАПЫ́РСІЦЦА *док. обл.* упе́ртися, затя́тися.
ЗАКАРА́ВЕЛЫ зашкару́блий, шкарубки́й. — *Див. ще* **закара́вець**.
ЗАКАРА́ВЕЦЬ *док. розм.* зашкару́бнути.
ЗАКА́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАКАРЭ́ЦЬ** *док.* забру́днюватися, забрудни́тися; шкару́бнути, зашкару́бнути; засиха́ти, засо́хнути; *(про очі — ще)* закиса́ти, заки́снути; **кроў ~рэ́ла** кров зашкару́бла (засо́хла); **бінт ~рэ́ў** бинт зашкару́б (забрудни́вся); **во́чы ~рэ́лі** о́чі заки́сли.
ЗАКАРМІ́ЦЬ *див.* **закo̍рмліваць**.
ЗАКАРУ́ЗЛАСЦЬ *ж.* зашкару́блість.
ЗАКАРУ́ЗЛЫ зашкару́блий.
ЗАКАРУ́ЗНУЦЬ *док. прям., перен.* зашкару́бнути.
ЗАКАРЧАНЕ́ЛЫ закля́клий, задубі́лий, закоцю́блий, заме́рзлий.
ЗАКАРЧАНЕ́ЦЬ *док.* закля́кнути, задубі́ти, заме́рзнути.
ЗАКАРЭ́ЛЫ зашкару́блий, забру́днений; засо́хлий.
ЗАКАРЭ́ЦЬ *див.* **зака́рваць**.
ЗАКАСАВА́НЫ закре́слений. — *Див. ще* **закасо́ўваць**.
ЗАКАСАВА́ЦЬ *див.* **закасо́ўваць**.
ЗАКАСА́НЫ зака́чаний, засу́каний. — *Див. ще* **зака́сваць**.
ЗАКАСА́ЦЦА *див.* **зака́свацца**.
ЗАКАСА́ЦЬ *див.* **зака́сваць**.
ЗАКА́СВАННЕ *с.* засу́кування, зака́чування.
ЗАКА́СВАЦЦА *недок.*, **ЗАКАСА́ЦЦА** *док.* **1.** *(загинатися)* загорта́тися, загорну́тися, підгорну́тися; засу́куватися, засука́тися, зака́чуватися, закача́тися; **2.** *пас.* засу́куватися, зака́чуватися; **~лася крысо́** загорну́лася пола́; **~са́ўся рука́ў** засука́вся рука́в.
ЗАКА́СВАЦЬ *недок.*, **ЗАКАСА́ЦЬ** *док.* зака́чувати, закача́ти, засу́кувати, засука́ти; **~са́ць кало́шы** закача́ти холо́ші; ◊ **~са́ўшы рукавы́** засука́вши (закача́вши) рукави́ (рукава́).
ЗАКАСНЕ́ЛАСЦЬ *ж.* заскні́лість; зашкару́блість.
ЗАКАСНЕ́ЛЫ заскні́лий; зашкару́блий; **~лыя традыцыі быту** заскні́лі тради́ції по́буту.
ЗАКАСНЕ́ЦЬ *док.* заскні́ти, зашкару́бнути.
ЗАКАСО́ЎВАННЕ *с.* закре́слювання.
ЗАКАСО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* закре́слюватися.
ЗАКАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАКАСАВА́ЦЬ** *док.* закре́слювати, закре́слити.
ЗАКАЎРА́Ш *ч.* *(на рукаві)* обшла́г, вило́га *ж.*; *заст.* закарва́ш, *(діал.)* закавра́ш.
ЗАКАЎРА́ШНЫ *крав.* обшлаго́вий, вило́говий.
ЗАКАХА́НА *прислівн.* зако́хано.
ЗАКАХА́НАСЦЬ *ж.* зако́ханість.
ЗАКАХА́НАЯ 1. *(у каго)* зако́хана; небайду́жа *(до кого)*; **2.** *у знач. імен.* зако́хана.
ЗАКАХА́НЫ 1. *(у каго)* зако́ханий; небайду́жий *(до кого)*; **2.** *у знач. імен.* зако́ханий.
ЗАКАХА́ЦЦА *док.* *(у каго)* закоха́тися; ◊ **з. па са́мыя ву́шы** закоха́тися по са́мі ву́ха.
ЗАКАШТАВА́ЦЬ *док. розм.* покуштува́ти, попро́бувати; *(розм.)* закуштува́ти.
ЗАКВАТАРАВА́ЦЬ *док. розм.* ста́ти на кварти́ру.
ЗАКВАХТА́ЦЬ *док.* *(про курку)* заквокта́ти.
ЗАКВІТНЕ́ЦЬ *док. поет.* *(вкритися квітами)* заквітнути, розквітнути, зацвісти́; **~не́лі пралe̍скі** зацвілі́ про́ліски.
ЗАКВЭ́ЦАНЫ *розм.* зама́заний, заму́рзаний, забру́днений. — *Див. ще* **заквэ́цаць**.
ЗАКВЭ́ЦАЦЦА *док. розм.* зама́затися, заму́рзатися, забрудни́тися; заяло́зитися, засмальцюва́тися.
ЗАКВЭ́ЦАЦЬ *док. розм.* зама́зати, заму́рзати, забрудни́ти; заяло́зити, засмальцюва́ти.
ЗАКЕ́ЛЗАНЫ *див.* **закілза́ны**.
ЗАКЕ́ЛЗВАЦЬ, ЗАКЕ́ЛЗАЦЬ *див.* **закі́лзваць**.
ЗАКЕ́ЎЗАНЫ *обл.* заяло́жений, зама́заний, забру́днений. — *Див. ще* **заке́ўзаць**.
ЗАКЕ́ЎЗАЦЦА *док. обл.* заяло́зитися, зама́затися, забрудни́тися.
ЗАКЕ́ЎЗАЦЬ *док. обл.* заяло́зити, зама́зати, забрудни́ти.
ЗАКЕ́ШКАЦЦА *док. розм.* забари́тися, зага́ятися.
ЗАКІВА́ЦЦА *док.* заколиха́тися, захита́тися, захилита́тися.
ЗАКІВА́ЦЬ *док.* **1.** загойда́ти, закива́ти; **2.** захита́ти, захилита́ти.

ЗАКІЛЗАНЫ *і* **ЗАКЕЛЗАНЫ** загнузданий. — *Див. ще* **закілзваць.**

ЗАКІЛЗВАННЕ *с.* загнуздування.

ЗАКІЛЗВАЦЦА *недок. пас.* загнуздуватися.

ЗАКІЛЗВАЦЬ *і* **ЗАКЕЛЗВАЦЬ** *недок.*, **ЗАКІЛЗАЦЬ** *і* **ЗАКЕЛЗАЦЬ** *док.* загнуздувати, загнуздати.

ЗАКІТАВАНЫ *і* **ЗАКІТОВАНЫ** замазаний *(замазкою).* — *Див. ще* **закітоўваць.**

ЗАКІТОЎВАННЕ *с.* замазування; китування.

ЗАКІТОЎВАЦЦА *недок. пас.* замазуватися; китуватися.

ЗАКІТОЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАКІТАВАЦЬ** *док. (скло)* замазувати, замазати *(замазкою)*; китувати, покитувати; закитовувати, закитувати.

ЗАКІТОЎКА *ж.* замазування *с.*; китування *с.*

ЗАКЛАД, -ду *ч.* **1.** застава *ж.*; **з. маёмасці** застава майна; **узяць сто рублёў у з.** узяти сто рублів під заставу; **2.** *(спір з умовою)* заклад; **выйграць з.** виграти заклад; ◊ **ісці ў з.** ітй на (в) парі.

ЗАКЛАДКА *ж.* **1.** *(дія)* закладання, *(рідше)* закладка; **з. будынка** закладання будинку; **з. карбоўніка** закладка корівника; **2.** *(смужка паперу, стрічечка для закладання у книжку)* закладка; **кніга з ~дкай** книжка із закладкою.

ЗАКЛАДНАЯ *імен. юр.* заставна.

ЗАКЛАДЧЫК *ч. юр.* заставник.

ЗАКЛАДЧЫЦА *ж.* заставниця.

ЗАКЛАПАТАЦЦА *док. розм.* заклопотатися, запоратися.

ЗАКЛАПАЦІЦЦА *див.* **заклапочвацца.**

ЗАКЛАПАЦІЦЬ *див.* **заклапочваць.**

ЗАКЛАПОЧАНА *прислівн.* заклопотано, занепокоєно, стурбовано; клопітливо.

ЗАКЛАПОЧАНАСЦЬ *ж.* заклопотаність, занепокоєність, стурбованість; клопітливість.

ЗАКЛАПОЧАНЫ заклопотаний, занепокоєний, стурбований. — *Див. ще* **заклапочваць.**

ЗАКЛАПОЧВАЦЦА *недок.*, **ЗАКЛАПАЦІЦЦА** *док.* турбуватися, потурбуватися, дбати, подбати, клопотатися, поклопотатися *(про що).*

ЗАКЛАПОЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАКЛАПАЦІЦЬ** *док.* турбувати, непокоїти, завдавати клопоту, завдати клопоту, заклопотати.

ЗАКЛЁН *ч.* закляття *с.*

ЗАКЛІНОЎВАННЕ *с.* заклинювання, заплішування.

ЗАКЛІНОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.,* **ЗАКЛІНАВАЦЦА** *док.* заклинюватися, заклинитися.

ЗАКЛІНОЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАКЛІНАВАЦЬ** *док. спец.* заклинювати, заклинити; заплішувати, заплішити; **~ваць тапарышча** заплішити сокирище (топорище).

ЗАКЛЫГАЦЬ *док. розм. і* **ЗАКЛЫПАЦЬ** *док. прост.* зашкандибати, зашкутильгати, закульгати.

ЗАКЛЫПАЦЬ *див.* **заклыгаць.**

ЗАКЛЮЧАНЫ укладений, звершений. — *Див. ще* **заключаць.**

ЗАКЛЮЧАЦЦА *недок.* **1.** *(у чому-небудь)* полягати; **справа ~чаецца ў наступным** справа полягає ось у чому; **эстэтычнае хараство ~чаецца ў тым...** естетична красота полягає в тому... **2.** *недок. пас.* укладатися; вершитися.

ЗАКЛЮЧАЦЬ *недок.* **1.** *(договір, мир і т. ін.)* укладати; *(угоду, справу, купчу — ще)* складати; **2.** *(мати в своєму складі)* містити; **справаздача ~чала ў сабе падрабязныя звесткі аб дзейнасці прадпрыемства** звіт містив детальні відомості про діяльність підприємства.

ЗАКЛЮЧЫЦЬ *док.* **1.** *(договір, мир і т. ін.)* укласти; **з. дагавор** укласти договір; *(угоду, справу, купчу — ще)* скласти; **2.** зробити висновок; **доктар ~чыў, што ў мяне стэнакардыя** лікар зробив висновок, що в мене стенокардія.

ЗАКЛЮЧЭННЕ *с.* **1.** *(договору, миру і т. ін.)* укладення; *(незак. д.)* укладання; **2.** висновок; **зрабіць з.** зробити висновок; **3.** *(остання частина твору, промови і т. ін.)* висновки; ◊ **у з.** на закінчення; **у з. хор выконваў песню** на закінчення хор виконував пісню.

ЗАКЛЯТЫ 1. запеклий, затятий; *(рідше)* заклятий; **з. вораг** запеклий ворог; **з. карцёжнік** запеклий картяр; **2.** *(проклятий)* заклятий; **з. замак** заклятий замок.

ЗАКОЛКА *ж.* шпилька.

ЗАКОН *ч.* **1.** *(декрет) род.* **закона** закон; **2.** *в ін. знач. род.* **закону** закон; **загад камандзіра — з. для падначаленых** наказ командира — закон для підлеглих; **з. адваротнай сілы не мае** закон зворотньої сили не має; **~ны развіцця прыроды** закони розвитку природи; ◊ **па-за ~нам** поза законом; **літара ~ну** буква закону; **дурням з. не пісан** *прик.* дурному море по коліна, дурням закон не писаний; дурному горй немає, а все низ.

ЗАКОНАПАЛАЖЭННЕ *с.* законоположення.

ЗАКОНАПАРУШАЛЬНІК *ч.* законопорушник.

ЗАКОНАПАРУШАЛЬНІЦА *ж.* законопорушниця.

ЗАКОНЧАНЫ 1. *прикм.* закінчений; **з. сказ** закінчене речення; **з. вобраз** закінчений образ; **2.** *прикм. (який досягнув досконалості)* викінчений; **з. мастак** викінчений художник; **~нае трыванне** *грам.* доконаний вид.

ЗАКОРМЛЕНЫ загодований; обгодований. — *Див. ще* **закормліваць.**

ЗАКОРМЛІВАННЕ *с.* загодовування, обгодовування.

ЗАКОРМЛІВАЦЬ *недок.*, **ЗАКАРМІЦЬ** *док.* загодовувати, загодувати, обгодовувати, обгодувати.

ЗАКОРПАЦЦА *док. розм.* завозитися, забаритися, загаятися.

ЗАКОСКІ, -сак *тільки мн.* початок косовиці.

ЗАКОТ *ч. архіт.* фронтон.

ЗАКОТНЫ *архіт.* фронтонний.

ЗАКОЎЗАНЫ забруднений, замазаний, зашмарований.

ЗАКОЎЗАЦЦА *док.* **1.** *(почати ковзатися)* заковзати; **2.** *розм.* забруднитися, замазатися, зашмаруватися.

ЗАКОЎЗВАЦЬ *недок.*, **ЗАКОЎЗАЦЬ** *док. розм.* забруднювати, забруднити, замазувати, замазати, зашмаровувати, зашмарувати.

ЗАКРАНАННЕ *с.* зачіпання, займання.

ЗАКРАНА́ЦЦА *недок. пас.* зачіпа́тися, торка́тися.

ЗАКРАНА́ЦЬ *недок.*, **ЗАКРАНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *прям., перен.* зачіпа́ти, зачепи́ти *(кого-що)*, торка́тися, торкну́тися *(кого-чого)*; **агóнь закрану́ў ча́стку ле́су** вогóнь зачепи́в части́ну лісу; **закрану́ць чыю-не́будзь сла́бую стру́нку** зачепи́ти болю́че (вразли́ве, дошку́льне) місце *(кого)*; **2.** *(што) перен. (звернути увагу на що-небудь у промові, при розмові)* пору́шити; **закрану́ць пыта́нне** пору́шити пита́ння.

ЗАКРАНУ́ТЫ 1. *прям., перен.* заче́плений, за́йнятий; **2.** *перен.* пору́шений. — *Див. ще* **закрана́ць**.

ЗАКРА́СА *ж. (добавка до страви для кращого смаку)* запра́ва, за́смачка; за́товка.

ЗАКРА́СІЦЬ *див.* **закра́шваць**.

ЗАКРАТАВА́ЦЬ *док.* заґратува́ти.

ЗАКРА́ТАЦЦА *док. розм.* заворуши́тися, зару́хатися.

ЗАКРА́ТАЦЬ *док. розм.* заворуши́ти, зару́хати.

ЗАКРАХТА́ЦЬ *док.* закректа́ти.

ЗАКРА́ШАНЫ *розм.* запра́влений, засма́чений; зато́вчений. — *Див. ще* **закра́шваць**.

ЗАКРА́ШВАЦЬ *недок.*, **ЗАКРА́СІЦЬ** *док.* заправля́ти, запра́вити; засма́чувати, засма́чити; зато́вкувати, затовкти́; **~сіць капу́сту смята́най** запра́вити капу́сту смета́ною.

ЗАКРО́ЧЫЦЬ *док.* закрокува́ти; ру́шити; попрямува́ти, почимчикува́ти.

ЗАКРУЖЫ́ЦЦА *док.* закрути́тися; закружля́ти; *(про голову)* запа́морочитися; **~жы́ліся па́ры ў ва́льсе** закружля́ли па́ри у ва́льсі; **~жы́ліся самалёты над ле́сам** закружля́ли літаки́ над лі́сом; ◊ **у галаве́ ~жы́лася** голова́ запа́морочилася.

ЗАКРУЖЫ́ЦЬ *док.* закрути́ти; запа́морочити; **~жы́ла заві́ру́ха** закрути́ла завірю́ха (ві́хола); **~жы́ць галаву́** *(каму)* закрути́ти (запа́морочити) го́лову *(кому)*.

ЗАКРЫЎДАВА́ЦЬ *док. розм.* покри́вдитися, (ду́же) обра́зитися.

ЗАКРЫШТАЛІЗАВА́НЫ *і* **ЗАКРЫШТАЛІЗО́ВАНЫ** закристалізо́ваний. — *Див. ще* **закрышталізава́ць**.

ЗАКРЫШТАЛІЗАВА́ЦЦА *док. звор.* закристалізува́тися.

ЗАКРЫШТАЛІЗАВА́ЦЬ *док.* закристалізува́ти.

ЗАКРЭ́МЗАЦЬ *док. розм.* покре́слити, почерка́ти.

ЗАКРЭ́ПКА *ж. техн.* за́кріпка.

ЗАКУГА́КАЦЬ *док. розм.* **1.** *(про немовля)* закуги́кати, запхи́кати; **2.** *(про сича, пугача)* закуги́кати, запугу́кати.

ЗАКУДА́ХТАЦЬ *док.* закудкуда́кати.

ЗАКУКАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(про зозулю)* закува́ти; **2.** *перен. розм.* набра́тися (зазна́ти) го́ря (ли́ха, біди́).

ЗАКУЛЯ́ЦЦА *док. розм.* поча́ти перекида́тися (переверта́тися).

ЗАКУ́ПАЧНЫ *торг.* закупіве́льний; **~ная цана́** закупіве́льна ціна́; **~ны пункт** закупіве́льний пункт.

ЗАКУ́ПШЧЫК *ч.* заку́пник.

ЗАКУ́ПШЧЫЦА *ж.* заку́пниця.

ЗАКУ́РАЦЬ *док. (вкритися кіптявою)* задими́тися, закури́тися; **столь і сце́ны ~ралі** сте́ля і сті́ни закури́лися (задими́лися). — *Пор.* **заку́рваць**.

ЗАКУ́РВАЦЬ *недок.* **1.** *(цигарку, люльку)* заку́рювати; **2.** *(вкривати кіптявою)* зади́млювати, заку́рювати; **3.** *(вкриватися кіптявою)* зади́млюватися, заку́рюватися. — *Пор.* **заку́раць**.

ЗАКУРНЯ́ЎКАЦЬ *док. обл. (про кота)* заня́вкати.

ЗАКУРО́ДЫМІЦЦА *і* **ЗАКУРАДЫ́МІЦЦА** *див.* **закуро́дымліваща**.

ЗАКУРО́ДЫМІЦЬ *і* **ЗАКУРАДЫ́МІЦЬ** *див.* **закуро́дымліваць**.

ЗАКУРО́ДЫМЛЕНЫ *і* **ЗАКУРАДЫ́МЛЕНЫ** зако́пчений, закопті́лий, зади́млений, заку́рений. — *Див. ще* **закуро́дымліваць**.

ЗАКУРО́ДЫМЛІВАЦЦА *і* **ЗАКУРАДЫ́МЛІВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ЗАКУРО́ДЫМІЦЦА** *і* **ЗАКУРАДЫ́МІЦЦА** *док. розм.* зади́млюватися, задими́тися, заку́рюватися, закури́тися, зако́пчуватися, закопти́тися; **сце́ны ~міліся** сті́ни закури́лися (задими́лися).

ЗАКУРО́ДЫМЛІВАЦЬ *і* **ЗАКУРАДЫ́МЛІВАЦЬ** *недок.*, **ЗАКУРО́ДЫМІЦЬ** *і* **ЗАКУРАДЫ́МІЦЬ** *док. розм.* зади́млювати (задимля́ти), задими́ти, заку́рювати, закури́ти, зако́пчувати, закопти́ти; **~міць шкло** задими́ти (закури́ти) скло; **~міць сцяну́** задими́ти (закопти́ти) стіну́.

ЗАКУРЭ́ЛЫ закопті́лий, зади́млений, заку́рений, зако́пчений. — *Див. ще* **закурэ́ць**.

ЗАКУРЭ́ЦЦА *док.* **1.** задимі́ти; **на пажа́рніку адзе́жа ~рэ́лася** на поже́жникові о́дяг задимі́в; **2.** *(здійнятися вгору)* зави́хоритися, зави́хри́тися; **пыл ~рэ́ўся** пил зави́хорився.

ЗАКУРЭ́ЦЬ *док.* **1.** *(почати викидати кіптяву, дим)* закурі́ти, задимі́ти, закопті́ти; **2.** задими́тися, закури́тися, закопті́ти;

ЗА́КУСЬ *ж. прост. (їжа)* заку́ска.

ЗАКУ́ТАК, -тка *ч.* **1.** за́куток; **сядзе́ць у ~ку** сиді́ти в за́кутку; **аглéдзець усé ~ткі** огля́нути всі за́кутки; **2.** *перен. розм.* [глухи́й] за́куток, заку́тина *ж.*; за́кутень, глухома́нь *ж.*

ЗАКУ́ЦЦЕ *с. обл.* глушина́ *ж.*, глухе́ мі́сце.

ЗАЛАГО́ДЖАНЫ задо́брений, заго́джений. — *Див. ще* **залаго́джваць**.

ЗАЛАГО́ДЖВАННЕ *с.* задо́брювання, піддо́брювання; уле́щування.

ЗАЛАГО́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* задо́брюватися, заго́джуватися.

ЗАЛАГО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАЛАГО́ДЗІЦЬ** *док.* задо́брювати, задобри́ти; заго́джувати, загоди́ти; уле́щувати, улести́ти.

ЗАЛА́ДЖАНЫ заби́тий, позаби́ваний; зату́лений, закла́дений; замуро́ваний; зама́заний, позама́зуваний; зашпаро́ваний; зарі́вняний. — *Див. ще* **зала́джваць**.

ЗАЛА́ДЖВАННЕ *с.* забиття́, *(незак. д. — звичайно)* забива́ння; затуля́ння; закла́дення, *(незак. д. — звичайно)* заклада́ння; замурува́ння, *(незак. д. — звичайно)* замуро́вування; зама́зування, зашпаро́вування; зарі́внювання.

ЗАЛА́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* забива́тися; зату́ля́тися; заклада́тися, замуро́вуватися; зама́зуватися, зашпаро́вуватися; зарі́внюватися.

ЗАЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАЛА́ДЗІЦЬ** *док.* **1.** забива́ти, заби́ти, *(багато, усе)* позабива́ти; затуля́ти, затули́ти, *(багато, усе)* позатуля́ти; заклада́ти, закла́сти, *(багато, усе)* позаклада́ти; замуро́вувати, замурува́ти *(багато, усе)* позамуро́вувати; зама́зувати, зама́зати *(багато, усе)* позама́зувати; *(тріщини, щілини — ще)* зашпаро́вувати, зашпарува́ти, *(багато, усе)* позашпаро́вувати; зарі́внювати, зарівня́ти, *(багато, усе)* позарі́внювати; **~дзіць дзі́рку ў пло́це** заби́ти (затули́ти) ді́рку в парка́ні; **2.** *док. розм. (почати повторювати, твердити те саме)* завести́, заторо́чити; заряди́ти; **~дзіць адно́ і то́е ж** завести́ своє́ (своє́ї); *(про дощ і т. ін.)* заряди́ти; **~дзі́лі дажджы́** заряди́ли дощі́.

ЗАЛА́ДЗІЦЬ *див.* **зала́джваць**.

ЗАЛАЖЫ́ЦЦА *док.* **1.** *(піти в заклад)* закла́стися; **2.** узя́тися (дру́жно); **мы як ~жылі́ся, дык да ве́чара і зрабі́лі** ми як взяли́ся (дру́жно), так до ве́чора й зроби́ли.

ЗАЛАЖЫ́ЦЬ *док.* **1.** закла́сти; **з. ру́кі ў кішэ́ні** закла́сти ру́ки в кише́ні; **з. мі́ну** закла́сти мі́ну; **з. дом** закла́сти буди́нок; **2.** *(віддати в заставу)* заста́вити, відда́ти в заста́ву; **з. пярсцёнак** заста́вити пе́рстень; ◊ **з. за ка́ўнер (гальшту́к)** бу́ти напідпи́тку (під му́хою); **з. асно́вы** закла́сти підва́лини (осно́ви).

ЗАЛАЖЭ́ННЕ *с. буд.* закла́дення, закла́дини, *(розм.)* закла́дчини.

ЗАЛАЗАВА́ННЕ *с. вет. розм.* за́лози, мит.

ЗАЛАЗАВА́ЦЬ *недок. вет. розм.* хворі́ти на за́лози (мит).

ЗАЛА́ПАНЫ захва́таний; заяло́жений. — *Див. ще* **зала́пваць**.

ЗАЛА́ПВАЦЬ *недок.*, **ЗАЛА́ПАЦЬ** *док. розм.* захва́тувати, захвата́ти; заяло́жувати, заяло́зити.

ЗАЛА́ПІЦЬ *док. розм.* залата́ти.

ЗАЛА́ПЛЕНЫ зала́таний. — *Див. ще* **зала́піць**.

ЗАЛАТАВО́ЧКА *ж. етн.* золотоо́чко.

ЗАЛА́ШЧАНЫ заголу́блений. — *Див. ще* **зала́шчыць**.

ЗАЛА́ШЧЫЦЬ *док.* запе́стити, замилува́ти, заголу́бити.

ЗАЛВІ́ЦА *ж.* зови́ця.

ЗАЛГА́ЦЦА *док. розм.* забреха́тися.

ЗАЛЕ́ВА *ж. обл.* зли́ва, хлющ *ч.*

ЗАЛЕ́ГЧЫ *док. у різн. знач.* залягти́; **з. на кана́пу** залягти́ на кана́пу (дива́н); **з. ў заса́ду** залягти́ в за́сідку (заса́ду).

ЗА́ЛЕЖ *ч. с.-г.* перелі́г, облі́г; *(зменш.)* обліжо́к.

ЗАЛЕ́ЖАЦЬ *недок.* зале́жати; **гэ́та ад мяне́ не ~жыць** це від ме́не не зале́жить; **склон дапаўне́ння ~жыць ад дзеясло́ва** відмі́нок дода́тка зале́жить від дієсло́ва.

ЗАЛЕ́ЖНЫ **1.** зале́жний; **~нае стано́вішча** зале́жне стано́вище; **2.** *грам.* паси́вний, підря́дний; **з. стан дзеясло́ва** паси́вний стан дієсло́ва; **складаназале́жны сказ** складнопідря́дне ре́чення.

ЗА́ЛЕЖЫ, *одн.* **за́леж** *ж.* **1.** по́клади; **з. фасфары́таў** по́клади фосфори́тів; **2.** *с.-г. (давно не орана земля)* облі́г *ч.*, *(зменш.)* облі́жок *ч.*, перелі́г *ч.*; **3.** *(старий товар)* за́валь.

ЗАЛЕ́ТАСЬ *прислівн.* поза́торік.

ЗАЛЕ́ТАШНІ поза́торішний.

ЗАЛЕ́ЎНЫ *обл.* зли́вовий, зливни́й, заливни́й.

ЗАЛЕ́ЦЬ *недок. обл.* ме́рзнути, замерза́ти, холо́нути.

ЗАЛЕ́ЧАНЫ залі́кований, заго́єний. — *Див. ще* **зале́чваць**.

ЗАЛЕ́ЧВАННЕ *с.* залі́ковування, заго́ювання.

ЗАЛЕ́ЧВАЦЦА *недок.*, **ЗАЛЯЧЫ́ЦЦА** *док.* залі́ковуватися, залікува́тися, заго́юватися, заго́їтися; **~чы́лася ра́на** заго́їлася (залікува́лася) ра́на; **2.** *недок. пас.* залі́ковуватися, заго́юватися.

ЗАЛЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАЛЯЧЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* залі́ковувати, залікува́ти; *(ушкодження на тілі — ще)* заго́ювати, заго́їти; **~чы́ць ра́ны вайны́** залікува́ти ра́ни війни́; **~чы́ць да сме́рці** залікува́ти до сме́рті.

ЗАЛЁГКІ *розм.* зана́дто (ду́же) легки́й.

ЗАЛЁНЫ зо́лений. — *Див. ще* **залі́ць**[2].

ЗАЛЁТАЦЬ *док. розм. (почати літати)* заліта́ти; зашир́яти; **2.** *(почати клопотатися)* заклопота́тися, заметуши́тися.

ЗАЛІВА́КА *ч. прост.* бреху́н, бреха́ч, брехуне́ць.

ЗАЛІ́ВАЧНЫ *спец.* залива́льний; **з. фо́рмы** залива́льні фо́рми.

ЗАЛІ́ВІСТА *прислівн.* зали́вчасто, лу́нко.

ЗАЛІ́ВІСТЫ зали́вчастий, заливни́й, лунки́й.

ЗАЛІ́К, -ку *ч.* **1.** *(дія)* зарахува́ння *с.*; **2.** *(перевірний іспит і оцінка)* за́лік.

ЗАЛІТАВА́НЫ *заст.* запа́яний. — *Див. ще* **залíто́ўваць**.

ЗАЛІТАВА́ЦЦА *див.* **залíто́ўвацца**.

ЗАЛІТО́ЎВАННЕ *с.* запа́ювання.

ЗАЛІТО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАЛІТАВА́ЦЦА** *док. заст.* запа́юватися, запая́тися.

ЗАЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАЛІТАВА́ЦЬ** *док. заст.* запа́ювати, запая́ти.

ЗАЛІТО́ЎКА *ж. заст. (запаяне місце)* запа́йка.

ЗАЛІХВА́ЦКАСЦЬ *ж. розм.* хва́цтво *с.*; хва́цькість, моло́де́цтво *с.*

ЗАЛІХВА́ЦКІ *розм.* хва́цький, відва́жний, завзя́тий, молоде́цький.

ЗАЛІ́ЦЬ[1] *док. у різн. знач.* зали́ти; **вада́ ~лі́ла ло́дку** вода́ залила́ чо́вен; **з. като́к** зали́ти ко́взанку; **со́нца ~ліло́ пако́й** со́нце залило́ кімна́ту; **чы́рвань ~лі́ла твар** рум'я́нець зали́в обли́ччя; ◊ **з. во́чы** зали́ти о́чі (го́лову) [горі́лкою]; **з. го́ра** втопи́ти го́ре (ли́хо) [в горі́лці], зали́ти го́ре (ли́хо) [горі́лкою], зали́ти черв'яка́ (хробака́) [в се́рці]; **з. за ка́ўне́р (га́льштук)** бу́ти напідпи́тку (під му́хою).

ЗАЛІ́ЦЬ[2] *недок. спец.* золи́ти.

ЗАЛІ́ЧАНЫ зарахо́ваний. — *Див. ще* **залі́чваць**.

ЗАЛІ́ЧВАННЕ *с.* зарахува́ння, *(незак. д. — ще)* зарахо́вування, *(рідше)* зачи́слення, залі́чення.

ЗАЛІ́ЧВАЦЦА *недок.*, **ЗАЛІЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** зарахо́вуватися, зарахува́тися; зачисля́тися, зачи́слитися; **~чы́цца заво́чнікам на вячэ́рнія ку́рсы** зарахува́тися зао́чником на вечі́рні ку́рси.

ЗАЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* зарахо́вувати, зарахува́ти; зачисля́ти, зачи́слити; залі́чувати, залічи́ти; **~чы́ць у штат** зарахува́ти

(зачи́слити) до шта́ту; **~чыць адзін год слу́жбы за два** зарахува́ти оди́н рік слу́жби за два; **~чыць курсаву́ю рабо́ту** зарахува́ти курсову́ робо́ту.

ЗАЛІЧЫЦЦА *див.* **залічвацца**.

ЗАЛІЧЭ́ННЕ *с.* зарахува́ння, зачи́слення, залі́чення, *(незак. д. — ще)* зарахо́вування, зачисля́ння, залі́чування.

ЗАЛІ́ШНЕ *прислівн.* на́дто, зана́дто, надмі́рно, за́йво; **аж з.** аж зана́дто.

ЗАЛІ́ШНІ за́йвий, надмі́рний.

ЗАЛО́БАК, -бка *ч. обл.* фронто́н.

ЗАЛО́Г *ч.* **1.** заста́ва *ж.*; **выкупіць з.** ви́купити заста́ву; **2.** *перен.* запору́ка *ж.*; **з. дру́жбы** запору́ка дру́жби; **з. бу́дучых по́спехаў** запору́ка майбу́тніх у́спіхів.

ЗАЛО́ГАВЫ заставни́й.

ЗАЛОГАДАВА́ЛЬНІК *ч. юр.* заста́вник.

ЗАЛОГАДАВА́ЛЬНІЦА *ж. юр.* заста́вниця.

ЗАЛОГАТРЫМА́ЛЬНІК *ч. юр.* заставоутри́мувач, заставоде́ржець.

ЗАЛОГАТРЫМА́ЛЬНІЦА *ж. юр.* заставоутри́мувачка, заставоде́ржиця.

ЗАЛО́ЖНА *прислівн. розм.* наполе́гливо, безпере́рвно, упе́рто.

ЗАЛО́ЖНЫ 1. *розм.* безпере́рвний, невпи́нний, упе́ртий; обложни́й; **з. ве́цер** безпере́рвний (невпи́нний) ві́тер; **з. дождж** обложни́й дощ; **2.** *(про роботу)* стара́нний, запопа́дливий, ре́вний, рете́льний.

ЗАЛО́ЗА *ж. анат.* за́лоза; **падстраўнікавая з.** підшлунко́ва за́лоза; **шчытападо́бная з.** щитови́дна за́лоза; **тлу́шчавыя зало́зы** са́льні за́лози.

ЗАЛО́ЗНІКАВЫЯ *імен. бот.* ра́нникові.

ЗАЛО́ЗНІЦА *ж. бот.* ра́нник *ч.*

ЗАЛУБЯНЕ́ЛЫ зашкару́блий. — *Див. ще* **залубяне́ць**.

ЗАЛУБЯНЕ́ЦЬ *док. розм.* зашкару́бнути.

ЗАЛЫ́ПАЦЬ *док. розм. (очима)* залу́пати.

ЗАЛЫ́СІЦЬ *док. розм.* стеса́ти *(кору з дерева в якому-небудь місці)*, зроби́ти зали́сину.

ЗАЛЯ́ЙЦАНЫ запря́жений.

ЗАЛЯЙЦА́ЦЬ *док.* запрягти́; **з. каня́** запрягти́ коня́.

ЗАЛЯМАНТАВА́ЦЬ *док.* залементува́ти.

ЗАЛЯЧЫ́ЦЦА *див.* **зале́чвацца**.

ЗАЛЯЧЫ́ЦЬ *див.* **зале́чваць**.

ЗАМА́ЗКА *ж. (речовина)* за́мазка.

ЗАМАРАКАВА́ЦЬ *док. обл.* обра́зитися, покри́вдитися.

ЗАМАРАЧЫ́ЦЦА *док. розм. (про свідомість, розум)* запа́морочитися.

ЗАМАРАЧЫ́ЦЬ *док. розм.* заморо́чити, задури́ти; **~чы́лі галаву́ папе́ры ды разлі́кі** заморо́чили (задури́ли) го́лову папе́ри та розраху́нки.

ЗАМАРАЧЭ́ННЕ *с. і* **ЗАМАРО́КА** *ж.* запа́морочення *с.*, *(розм.)* очмані́ння *с.*

ЗАМАРКО́ЦІЦЦА *док.* засумува́ти, зажури́тися, засмути́тися.

ЗАМАРКО́ЦІЦЬ *док.* засмути́ти, зажури́ти; **яго́ ~ко́ціла няўда́ча** його́ засмути́ла невда́ча.

ЗАМАРКО́ЧАНЫ засму́чений, зажу́рений, сумни́й. — *Див. ще* **замарко́ціцца**.

ЗАМАРМЫТА́ЦЬ *док.* забурмота́ти, забурмоті́ти.

ЗАМАРО́КА *див.* **замарачэ́нне**.

ЗАМАРУ́ДЖАНА *прислівн.* спові́льнено, упові́льнено.

ЗАМАРУ́ДЖАНАСЦЬ *ж.* спові́льненість, упові́льненість.

ЗАМАРУ́ДЖАННЕ *с.* спові́льнення, упові́льнення.

ЗАМАРУ́ДЖАНЫ спові́льнений, упові́льнений.

ЗАМАРУ́ДЖВАННЕ *с.* спові́льнення, упові́льнення.

ЗАМАРУ́ДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАМАРУ́ДЗІЦЦА** *док.* спові́льнюватися, спові́льнитися; упові́льнюватися, упові́льнитися; *(про рух — ще)* прити́шуватися, прити́шитися; **рух войск яшчэ́ больш ~ру́дзіўся** рух ві́йськ ще ду́жче упові́льнився.

ЗАМАРУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАМАРУ́ДЗІЦЬ** *док.* спові́льнювати, спові́льнити; упові́льнювати, упові́льнити; *(про рух — ще)* прити́шувати, прити́шити; **цягні́к ~ру́дзіў хаду́ каля́ паўста́нка** по́тяг упові́льнив (прити́шив) хід бі́ля полуста́нка; **2.** *док. (затриматися)* забари́тися, зага́ятися; **~ру́дзіць з выкана́ннем даручэ́ння** забари́тися з викона́нням доручення; **~ру́дзіць з адка́зам** забари́тися (зага́ятися) з відповіддю.

ЗАМАСКІРАВА́НЫ *і* **ЗАМАСКІРО́ВАНЫ** *дієприкм., прикм. у різн. знач.* замаско́ваний. — *Див. ще* **замаскіро́ўваць**.

ЗАМАСКІРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАМАСКІРАВА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* замаско́вуватися, замаскува́тися.

ЗАМАСКІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАМАСКІРАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* замаско́вувати, замаскува́ти; **~ва́ць ако́п** замаскува́ти око́п; **~ва́ць свае́ дзея́нні** замаскува́ти свої́ ді́ї.

ЗАМАРУ́ДЗІЦЦА *див.* **замару́джвацца**.

ЗАМАРУ́ДЗІЦЬ *див.* **замару́джваць**.

ЗАМАЎЧА́ЦЬ[1] *док. розм.* замо́вкнути, зати́хнути.

ЗАМАЎЧА́ЦЬ[2] *док. (не сказати про щось)* замо́вчати.

ЗАМА́Х, -ху *ч.* **1.** за́мах; **з. на жыццё** за́мах на життя́; **2.** *(спроба присвоїти що-небудь)* зазіха́ння, *(рідше)* посяга́ння; **з. на спа́дчыну** посяга́ння (зазіха́ння) на спа́дщину (спа́док).

ЗАМАЦАВА́ЛЬНІК *ч. спец.* закрі́плювач, фікса́ж.

ЗАМАЦАВА́ЛЬНЫ *спец.* закріпни́й.

ЗАМАЦАВА́ННЕ *с. у різн. знач.* закрі́плення.

ЗАМАЦАВА́НЫ *і* **ЗАМАЦО́ВАНЫ** закрі́плений. — *Див. ще* **замацо́ўваць**.

ЗАМАЦАВА́ЦЦА *див.* **замацо́ўвацца**.

ЗАМАЦАВА́ЦЬ *див.* **замацо́ўваць**.

ЗАМАЦО́ЎВАННЕ *с. у різн. знач.* закрі́плювання, зміцнювання.

ЗАМАЦО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ЗАМАЦАВА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* закрі́плюватися, закріпи́тися; **дэ́таль до́бра ~ва́лася** дета́ль до́бре закріпи́лася; **атра́д ~ва́ўся на ўзле́ссі** загін закріпи́вся на узліссі; **за ім ~ва́лася сла́ва палкаво́дца** за ним закріпи́лася (установи́лася) сла́ва полково́дця.

ЗАМАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАМАЦАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* закрі́плювати, закріпи́ти; *(робити*

міцним — ще) зміцнювати, зміцни́ти; ~**ва́ць ве́ды** закріпи́ти знання; ~**ва́ць фотазды́мак** закріпи́ти фотознімок; ~**ва́ць дасягне́нні** закріпи́ти дося́гнення; ~ **ва́ць зямлю́ за сяля́намі** закріпи́ти зе́млю за селя́нами; ~**ва́ць сябро́ўства** зміцни́ти дру́жбу.

ЗАМГЛЕ́ЛЫ *і* **ЗАІМГЛЕ́ЛЫ** яки́й (що) вкри́вся імло́ю; затумані́лий.

ЗАМГЛЁНЫ *і* **ЗАІМГЛЁНЫ** укри́тий імло́ю; затума́нений.

ЗАМГЛІ́ЦЦА *і* **ЗАІМГЛІ́ЦЦА** *док.* укри́тися імло́ю; затума́нитися.

ЗАМГЛІ́ЦЬ *і* **ЗАІМГЛІ́ЦЬ** *док.* укри́ти (заволокти́) імло́ю.

ЗАМЕ́ЖНЫ 1. *(який міститься за кордоном)* зарубі́жний; ~**ныя краі́ны** зарубі́жні краї́ни; ~**ная дзяржа́ва** зарубі́жна держа́ва; **з. друк** зарубі́жна пре́са (друк); **2.** *(який, що стосується іншої держа́ви (краї́ни)* інозе́мний, закордо́нний; **з. капіта́л** інозе́мний капіта́л; ~**ныя мо́вы** інозе́мні мо́ви; **з. тава́ры** інозе́мні (закордо́нні) това́ри; ~**ная камандзіро́ўка** закордо́нне відря́дження; **3.** *(пов'язаний з міжнародними відносинами)* закордо́нний, зо́внішній; **Міністэ́рства заме́жных спра́ў** Міністе́рство закордо́нних спра́в; **з. га́ндаль** зо́внішня торгі́вля.

ЗАМЕ́Р[1], -ру *ч. спец. (обмір)* ви́мір, мі́ряння *с.*, вимі́рювання *с.*

ЗАМЕ́Р[2], -ру *ч.* **1.** за́мір, на́мір; *(частіше мн.)* за́міри, на́міри; **варо́жыя ~ры** воро́жі за́міри; **2.** посяга́ння, за́міри.

ЗАМЕ́СТ *і* **ЗАМЕ́СТА** *прийм. з род.* за́мість.

ЗАМЕ́СТА *див.* **заме́ст**.

ЗАМЕ́СЦІ *див.* **заме́таць**.

ЗАМЕ́ТАЦЦА *і* **ЗАМЯТА́ЦЦА** *недок. пас.* замі́та́тися; *(снігом і т. ін. — ще)* зано́ситися, засипа́тися, заві́ва́тися, засні́жуватися.

ЗАМЕТА́ЦЬ *і* **ЗАМЯТА́ЦЬ** *недок.*, **ЗАМЕ́СЦІ** *док. у різн. знач.* замі́та́ти, замести́; ~**е́сці сме́цце ў ву́гал** замести́ сміття́ в куто́к; **сне́гам замяло́ ўсе сце́жкі** сні́гом замело́ (заві́яло, занесло́, заси́пало) всі стежки́; ◊ ~**ме́сці сляды́ (след)** замести́ сліди́.

ЗАМЕ́ТКА *ж.* **1.** *(знак на чому-небудь)* по́значка; **2.** *(короткий запис)* нота́тка; **зрабі́ць ~ку на дрэ́ве** зроби́ти по́значку на де́реві; *(коротке повідомлення в газеті і т. ін.)* замі́тка; **браць на ~ку** бра́ти на замі́тку.

ЗАМЕ́ТНЫ 1. помі́тний, примі́тний; **2.** відчу́тний, помі́тний, значни́й.

ЗА́МЕЦЬ *ж.* ху́га, завірю́ха, хуртови́на; позе́мка.

ЗАМЕ́ШВАЦЬ[1] *недок.*, **ЗАМЯСІ́ЦЬ** *док. (тісто і т. ін.)* замі́шувати, заміси́ти; ~**сі́ць це́ста** заміси́ти ті́сто.

ЗАМЕ́ШВАЦЬ[2] *недок.*, **ЗАМЯША́ЦЬ** *док.* **1.** *(корм худобі і т. ін.)* замі́шувати, заміша́ти; **2.** *(утягувати в неприємну справу)* уплу́тувати, уплу́тати; заплу́тувати, заплу́тати; *(рідше)* замі́шувати, заміша́ти; ~**ша́ць у непрые́мную гісто́рыю** уплу́тати в неприє́мну істо́рію.

ЗАМЕ́ШКА *ж. обл.* затри́мка, *(розм.)* зами́нка.

ЗАМЁТ *ч. обл.* парка́н.

ЗАМЖЭ́ЦЬ *док.* замрячи́ти, замжи́чити.

ЗАМІ́Ж *прийм. з род. обл.* за́мість.

ЗАМІЛАВА́ЛЬНА *прислівн.* звору́шливо, розчу́лено.

ЗАМІЛАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* звору́шливість, розчу́леність.

ЗАМІЛАВА́ЛЬНЫ звору́шливий, розчу́лений; ми́лий, прие́мний; ~**ная ўсме́шка** ми́ла (прие́мна) по́смішка.

ЗАМІЛАВА́НА *прислівн.* розчу́лено, звору́шено, зами́лувано.

ЗАМІЛАВА́НАСЦЬ *ж.* розчу́леність, звору́шеність; звору́шливість.

ЗАМІЛАВА́ННЕ *с.* розчу́лення, розчу́леність *ж.*; звору́шення, звору́шеність *ж.*; замилува́ння; **глядзе́ць з ~ннем** диви́тися із замилува́нням (розчу́лено, звору́шено).

ЗАМІЛАВА́НЫ розчу́лений, звору́шений; зами́луваний.

ЗАМІЛЬГАЦЕ́ЦЬ *див.* **зам́ільга́ць**.

ЗАМІЛЬГА́ЦЬ *і* **ЗАМІЛЬГАЦЕ́ЦЬ** *док.* **1.** замигті́ти, замиготі́ти; *(про щось кольорове — ще)* зарябі́ти; ~**га́лі це́ні** замиготі́ли ті́ні; **пе́рад вачы́ма ~га́лі кве́ткі** пе́ред очи́ма замиготі́ли (зарябі́ли) кві́ти; **2.** *(про світло)* замерехті́ти, заблима́ти, замига́ти, замигті́ти.

ЗАМІНА́ЦЬ[1] *недок.*, **ЗАМЯ́ЦЬ** *док. розм.* замина́ти, зам'я́ти; ~**мя́ць спра́ву** зам'я́ти спра́ву.

ЗАМІНА́ЦЬ[2] *недок. розм.* заважа́ти, перешкоджа́ти.

ЗАМІНУ́ЛЫ *розм.* позаминý́лий; **з. год** позаминý́лий рік; **у ~лым го́дзе** поза́торік.

ЗАМІРА́ННЕ *с.* за(в)мира́ння, обмира́ння; ◊ **з ~ннем сэ́рца** із за(в)мира́нням се́рця, зі стра́хом Бо́жим.

ЗАМІРА́ЦЬ *недок.*, **ЗАМЕ́РЦІ** *док. у різн. знач.* за(в)мира́ти, за(в)ме́рти, обмира́ти, обме́рти; **но́ччу жыццё ў го́радзе ~рла** уночі́ життя́ в мі́сті завме́рло; **сло́ва ~рла на ву́снах** сло́во завме́рло на вуста́х; **гук замёр** звук завме́р.

ЗАМІРГА́ЦЬ *док.* заморга́ти.

ЗАМІТУСІ́ЦЦА *док.* **1.** заметуши́тися; *(забігати)* замета́тися; **2.** заклопота́тися, *(розм.)* запо́ратися; **3.** *(почати рухатися)* засновига́ти, заснува́ти, заповту́зитися; **4.** *безос.* зарябі́ти.

ЗАМКНЁНА *прислівн.* за́мкнено, за́мкнуто.

ЗАМКНЁНАСЦЬ *ж.* за́мкненість, за́мкнутість; відлю́дність, відлю́дькуватість.

ЗАМКНЁНЫ 1. *(замком)* за́мкнений, за́мкнутий; **2.** *перен. (відокремлений, нетовариський)* відлю́дний, *(розм.)* відлю́дькуватий, некомпані́йський. — *Див. ще* **замыка́ць**.

ЗАМКНУ́ЦЬ *див.* **замыка́ць**.

ЗАМНО́ГА *прислівн.* забага́то.

ЗАМО́РАК, -рка *ч. розм. (квола рослина, істота)* замі́рок; *(про істоту — ще)* здо́хля *ж.*

ЗАМО́ЦНА *прислівн. розм.* **1.** ду́же мі́цно; **2.** ду́же си́льно.

ЗАМО́ЦНЫ *розм.* **1.** ду́же міцни́й; **2.** ду́же си́льний.

ЗАМУ́ЖЖА *і* **ЗАМУ́СТВА** *(розм.) с.* замі́жжя.

ЗАМУ́ЖКА *ж. розм.* замі́жня жі́нка; одру́жена.

ЗАМУ́СТВА *див.* **заму́жжа.**

ЗАМУХРЫШКА *ч. і ж. розм. несхв.* [таке́] мір-

шаве, миршава людина (тварина); *(неохайно одягнена людина)* нечепура, *(обл.)* нечупара.

ЗАМЫКАЦЬ *док.* **1.** замукати; *(однокр.)* мукнути; *(про теля — ще)* замекати; **2.** *перен. розм.* замугикати, замимрити, промимрити; **нямы ~каў** німий замугикав; **у адказ ён штосьці ~каў** у відповідь він щось промимрив.

ЗАМЫКАЦЬ *недок.*, **ЗАМКНУЦЬ** *док.* **1.** *(закривати ключем)* замикати, замкнути; **~нуць дзверы** замкнути двері; **2.** *(з'єднувати кінці, крайні частини чого-небудь)* замикати, замкнути; **~нуць правады** замкнути дроти; **~нуць кола акружэння** замкнути коло оточення; **3.** *недок. (бути в кінці ланцюга, колони і т. ін.)* замикати; **~каць калону** іти позаду колони, *(розм.)* пасти задніх.

ЗАМЫЛЕНЫ[1] *(кінь)* змилений, умилений. — *Див. ще* **замыльваць**[1].

ЗАМЫЛЕНЫ[2] *розм.* стиснутий, стулений (міцно). — *Див. ще* **замыльваць**[2].

ЗАМЫЛІЦЦА[1] *док. (про коня)* змилитися, умилитися.

ЗАМЫЛІЦЦА[2] *док. розм.* [міцно] стиснути, затиснути, стулити *(губи)*.

ЗАМЫЛЬВАЦЬ[1] *недок.*, **ЗАМЫЛІЦЬ** *док.* (коня) змилювати, змилити, умилювати, умилити.

ЗАМЫЛЬВАЦЬ[2] *недок.* **ЗАМЫЛІЦЬ** *док. розм.* *(губи)* [міцно] стискувати, стиснути; затискувати, затиснути; стулювати (стуляти), стулити.

ЗАМЫЛЯЦЬ *док. розм.* заворушити, зарухати (губами).

ЗАМЫСАВАНЫ *мисл.* зі стягненою ременем мордою. — *Див. ще* **замысоўваць**.

ЗАМЫСОЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАМЫСАВАЦЬ** *док. мисл.* стягати (стягувати) ременем морду, стягнути ременем морду.

ЗАМЭДЗГАНЫ забруднений; пошарпаний. — *Див. ще* **замэдзгаць**.

ЗАМЭДЗГАЦЬ *док.* забруднити; пошарпати.

ЗАМЯМЛІЦЬ *док. розм.* замимрити.

ЗАМЯНЦІЦЬ *док.* **1.** *(почати гострити косу)* почати мантачити; **2.** *перен. прост.* забазікати, замолоти, заляпати, заверзти, заплескати; **з. языком** замолоти (заляпати, заплескати) язиком.

ЗАМЯСЦІЦЬ *док. у різн. знач.* замістити; замінити, заступити; **з. штатныя вакансіі** заміститити штатні вакансії; **з. жаночы персанал мужчынскім** замінити жіночий персонал чоловічим; **часова з. загадчыка** тимчасово заміститити (замінити) завідувача.

ЗАМЯШАННЕ *с.* збентеженість *ж.*; розгубленість *ж.*; замішання; **выклікаць з.** викликати збентеженість (розгубленість, замішання).

ЗАМЯШАЦЦА *док.* **1.** *(загубитися в натовпі)* замішатися, умішатися; **2.** *(стати причетним до небезпечної або неприємної справи)* уплутатися, заплутатися, *(заст.)* замішатися.

ЗАМЯШЧЭННЕ *с. у різн. знач.* заміщення; **рэакцыя ~ння** *хім.* реакція заміщення; **метад ~ння** *мат., фіз.* метод заміщення.

ЗАНАТУРЫЦЦА *док. розм.* упертися, затятися, закомизитися.

ЗАНЕСЦІ *див.* **заносіць**.

ЗАНЕСЦІСЯ *док. (про думки, мрії)* занестися.

ЗАНОРЫСТЫ *розм.* **1.** *спец. (про дерево, деревину)* завилькуватий; **2.** *(про берег)* порізаний; **3.** *перен. (про людину, тварину)* норовистий.

ЗАНОС, -су *ч.* **1.** *(дія)* занос, занесення *с.*; **2.** *(нанесений вітром насип снігу, піску)* замет; *(великий — ще)* кучугура *ж.*; *(упоперек дороги — ще)* перемет.

ЗАНОСІЦЬ *недок.*, **ЗАНЕСЦІ** *док.* **1.** *у різн. знач.* заносити, занести; відносити, віднести; *(уписувати в список, текст і т. ін. — ще)* записувати, записати, *(багато, усіх)* позаписувати; **~несці кнігі ў бібліятэку** занести (віднести) книги до бібліотеки; **~несці прапанову ў пратакол** записати пропозицію в протокол, запротоколювати пропозицію; **~несці нагу ў стрэмя** занести ногу в стремено; **машыну ~несла на абочыну** машину занесло на узбіччя; **лёс занёс мяне ў казахскія стэпы** доля занесла мене в казахські степи; **куды толькі не занясуць яго мары!** куди тільки не занесуть його мрії!; **2.** *недок. (пахнути)* відгонити, *(розм.)* тхнути; **~сіць бензінам** відгонити (тхнути) бензином; **чай ~сіў рыбай** чай відгонив (тхнув, смердів) рибою; ◊ **якім ветрам занесла** яким вітром (якими вітрами) занесло; **куды груган касцей не занясе** куди і ворон кісток не занесе.

ЗАНОСНЫ заносний; занесений.

ЗАНУРВАЦЦА *і* **ЗАНУРАЦЦА** *недок.*, **ЗАНУРЫЦЦА** *док. обл.* занурюватися, занурятися, зануритися; заглиблюватися, заглибитися; угрузати, угрузнути; поринати, поринути; **плуг ~рыўся глыбока ў зямлю** плуг заглибився в землю; **~рыцца ў работу** поринути в роботу (працю).

ЗАНЯВОЛЕННЕ *с. (стан)* поневолення, уярмлення, пригноблення.

ЗАНЯВОЛЕНЫ поневолений; *(розм., заст.)* заневолений.

ЗАНЯВОЛІЦЦА *док.* поневолитися.

ЗАНЯВОЛЬВАННЕ *с. (дія)* поневолювання.

ЗАНЯВОЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.* поневолюватися.

ЗАНЯВОЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАНЯВОЛІЦЬ** *док.* поневолювати, поневолити; *(розм., заст.)* заневолювати, заневолити.

ЗАНЯВОЛЬНІК *ч.* поневолювач, поневольник.

ЗАНЯВОЛЬНІЦА *ж.* поневолювачка, поневольниця.

ЗАНЯПАД, -ду *ч. у різн. знач.* занепад; **з. гандлю** занепад торгівлі; **з. гаспадаркі** занепад господарства; **маральны з.** моральний занепад.

ЗАНЯСЕННЕ *с.* занесення; **даць суровую вымову з ~ннем у асабістую справу** дати сувору догану із занесенням в особову справу.

ЗАНЯТАК, -тку *ч.* **1.** *(праця, справа)* заняття *с.*, діло *с.*, справа *ж.*; **знайсці сабе з.** знайти собі заняття (діло); **род ~ткаў** вид занять; **прыемны з.** приємне заняття; **2.** *тільки мн.* **(заняткі, -аў)** *розм. (навчальні вправи, уроки)* заняття; **семінарскія ~ткі** семінарські заняття; **школьныя ~ткі** шкільні заняття; **практычныя ~ткі са студэнтамі** практичні заняття зі студентами.

ЗАНЯ́ТАСЦЬ *ж.* за́йнятість.

ЗАНЯ́ТЫ 1. *у різн. знач.* за́йнятий; **мы ве́льмі ~тыя на рабо́це** ми ду́же (ве́льми) за́йняті на робо́ті; **умацава́цца на ~тых пазі́цыях** закрі́питися на за́йнятих пози́ціях.

ЗАНЯ́ЦЦА[1] *док.* **1.** *(узятися за роботу)* зайня́тися; **з. наву́кай** зайня́тися нау́кою; **з. трэніро́ўкай** зайня́тися тренува́нням; **з. з адстаю́чымі ву́чнямі** зайня́тися з відстаю́чими у́чнями; **з. хво́рым** зайня́тися хво́рим; **2.** *розм. (з кимчим-небудь)* зв'яза́тися; **нашто́ ты з ім ~ня́ўся?** наві́що ти з ним зв'яза́вся?

ЗАНЯ́ЦЦА[2] *док. (почати світати)* зайня́тися; **~няло́ся на ра́ніцу** зайняло́ся на зорю́ (на день), *(розм.)* благослови́лося на світ; **2.** *(почати горіти)* зайня́тися, загорі́тися, спалахну́ти; **на́ша ха́та ~няла́ся ад сусе́дняй** на́ша ха́та зайняла́ся від сусі́дньої.

ЗАНЯ́ЦЦЕ *с. (дія)* зайняття́, захо́плення; **з. го́рада праці́ўнікам** зайняття́ (захо́плення) мі́ста во́рогом.

ЗАНЯ́ЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* зайня́ти; **з. кватэ́ру** зайня́ти кварти́ру; **з. ме́сца ў пе́ршым ра́дзе** зайня́ти мі́сце в пе́ршому ряду́ (ря́ді); **з. супрацо́ўнікаў рабо́тай** зайня́ти співробі́тників пра́цею; **абмеркава́нне пыта́ння ~няло́ цэ́лую гадзі́ну** обгово́рення пита́ння зайняло́ ці́лу годи́ну; **пасту́х ~ня́ў каро́ў** пасту́х зайня́в корі́в; **2.** розва́жити, заба́вити; **з. гасце́й** розва́жити госте́й; **3.** *(дістати посаду)* зайня́ти, обійня́ти; **з. паса́ду дырэ́ктара** зайня́ти (обійня́ти) поса́ду дире́ктора; **4.** *(опинитися за наслідками на якому-небудь місці)* зайня́ти, посі́сти; **з. прызаво́е ме́сца ў спабо́рніцтвах** зайня́ти (посі́сти) призове́ мі́сце у змага́ннях; ◊ **дух (духі́) ~няло́** ***(каму, у каго)*** *безос.* дух зайняло́ *(кому)*; **мо́ву ~няло́** ***(каму)*** мо́ву віді́брало *(кому)*.

ЗАПАВЕ́ТРАЦЬ: каб ты ~раў! *розм.* щоб (бода́й) ти пропа́в! **хай яно́ ~рае** пропади́ воно́ про́падом.

ЗАПАВО́ЛЕНА *прислівн.* спові́льнено, упові́льнено.

ЗАПАВО́ЛЕНАСЦЬ *ж.* спові́льненість, упові́льненість.

ЗАПАВО́ЛЕННЕ *с.* спові́льнення, упові́льнення.

ЗАПАВО́ЛЕНЫ спові́льнений, упові́льнений.

ЗАПАВО́ЛІЦЦА *див.* **запаво́львацца**.

ЗАПАВО́ЛІЦЬ *див.* **запаво́льваць**.

ЗАПАВО́ЛЬАВАННЕ *с.* спові́льнювання, упові́льнювання.

ЗАПАВО́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАПАВО́ЛІЦЦА** *док. (ставати повільнішим)* спові́льнюватися, спові́льнитися, упові́льнюватися, упові́льнитися.

ЗАПАВО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАПАВО́ЛІЦЬ** *док. (робити повільнішим)* спові́льнювати, спові́льнити, упові́льнювати, упові́льнити; прити́шувати, прити́шити, сти́шувати, сти́шити; **~ліць бег** упові́льнити біг; **~ліць рух** упові́льнити (спові́льнити, прити́шити) рух.

ЗА́ПАГАДЗЬ *прислівн. розм.* при до́брій (со́нячній) пого́ді.

ЗАПАЗНЕ́ННЕ *с.* запі́знення.

ЗАПАЗНІ́ЦЦА *док.* **1.** запізни́тися, припізни́тися; **вясна́ ~ні́лася** весна́ запізни́лася; **пісьмо́ ~ні́лася** лист запізни́вся; **з. з сяўбо́й** припізни́тися з сівбо́ю; **2.** затри́матися (бу́ти, пробу́ти) допі́зна; **з. на рабо́це** бу́ти допі́зна на робо́ті; **паляўні́чы ~ні́ўся ў ле́се** мисли́вець допі́зна затри́мався (пробу́в) у лі́сі.

ЗАПА́ЗУХА *ж. розм.* па́зуха.

ЗАПАЗЫ́ЧАНАСЦЬ *ж.* заборго́ваність; **ліквідава́ць з.** ліквідува́ти заборго́ваність; **акадэмі́чная з. студэ́нтаў** академі́чна заборго́ваність студе́нтів.

ЗАПАКАВА́ЦЬ *див.* **запако́ўваць**.

ЗАПАКЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* законопа́чуватися.

ЗАПАКЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАПАКЛЯВА́ЦЬ** *док.* законопа́чувати, законопа́тити; зашпаро́вувати, зашпарува́ти; **~ва́ць ло́дку** законопа́тити чо́вен.

ЗАПАКЛЯВА́НЫ законопа́чений. — *Див. ще* **запаклёўваць**.

ЗАПАКЛЯВА́ЦЬ *див.* **запаклёўваць**.

ЗАПАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАПАКАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *вміщувати в упаковку)* запако́вувати, запакува́ти; **~ва́ць пасы́лку** запакува́ти поси́лку; **2.** *розм. (наповнювати ущерть, цілком)* забива́ти, заби́ти; **~ва́ць ку́фар** заби́ти скри́ню.

ЗАПАКО́ЎКА *ж. у різн. знач.* упако́вка.

ЗАПА́ЛАЧНІЦА *ж.* сірни́чниця.

ЗАПА́ЛАЧНЫ *див.* **запа́лкавы.**

ЗАПАЛЕ́ННЕ *с. мед.* запа́лення; **з. лёгкіх** запа́лення леге́нів.

ЗАПАЛЕ́НЧЫ *мед.* запальни́й; **з. працэ́с** запальни́й проце́с.

ЗАПАЛЕ́НЫ *прям., перен.* запа́лений; збу́джений; **з. ўча́стак це́ла** запа́лена діля́нка ті́ла; **з. мозг** збу́джений мо́зок; **~ныя во́чы** запа́лені о́чі.

ЗАПА́ЛКА *ж.* сірни́к *ч.*

ЗАПА́ЛКАВЫ *і* **ЗАПА́ЛАЧНЫ** сірнико́вий; **~вая фа́брыка** сірнико́ва фа́брика; **~ная вытво́рчасць** виробни́цтво сірникі́в.

ЗАПАЛО́ХАНАСЦЬ *ж.* заля́каність.

ЗАПАЛО́ХАНЫ *дієприкм., прикм.* заля́каний, наля́каний; лякли́вий. — *Див. ще* **запало́хваць**.

ЗАПАЛО́ХВАННЕ *с.* заля́кування, ляка́ння.

ЗАПАЛО́ХВАЦЦА *недок. пас.* заля́куватися.

ЗАПАЛО́ХВАЦЬ *недок.*, **ЗАПАЛО́ХАЦЬ** *док.* заля́кувати, заляка́ти.

ЗАПАЛЫМНЕ́ЦЬ *док.* **1.** заполум'яні́ти, запалахкоті́ти; запала́ти; **агні́ ~не́лі** во́гнища (ба́гаття) запала́ли (запалахкоті́ли); **2.** запломені́ти, заполум'яні́ти; **~не́ла не́ба на ўсхо́дзе** запломені́ло (заполум'яні́ло) не́бо на схо́ді.

ЗАПАМІНА́ЛЬНЫ пам'ятки́й, легки́й на зга́дку, яки́й запам'ято́вується, залиша́ється у пам'яті; **усе́ персана́жы атрыма́ліся я́ркімі, ціка́вымі, ~нымі** усі́ персона́жі ви́йшли яскра́вими, ціка́вими, таки́ми, що запам'ято́вуються.

ЗАПАМІНА́ННЕ *с.* запам'ято́вування.

ЗАПАМІНА́ЦЦА *недок. звор., пас.* запам'ято́вуватися.

ЗАПАМІНА́ЦЬ *недок.*, **ЗАПО́МНІЦЬ** *док.* запам'ято́вувати, запам'ята́ти; **~по́мніць твар ся́бра** запам'ята́ти обли́ччя при́ятеля.

ЗАПАМО́ГА *ж. обл.* допомо́га, підтри́мка, підмо́га, підпомо́га.

ЗАПА́МЯТАВАНЫ *обл.* забу́тий. — *Див. ще* **запа́мятаваць**.

ЗАПА́МЯТАВАЦЬ *док. обл.* забу́ти; **ён на ўсё ~ваў** він про все забу́в.

ЗА́ПАР *прислівн. розм.* по́спіль, підря́д.

ЗАПАРУ́ШАНЫ запоро́шений. — *Див. ще* **запару́шваць**.

ЗАПАРУ́ШВАННЕ *с.* запоро́шування.

ЗАПАРУ́ШВАЦЦА *недок.* **1.** запоро́шуватися; **2.** *пас.* запоро́шуватися.

ЗАПАРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **ЗАПАРУШЫ́ЦЬ** *док.* запоро́шувати, запороши́ти; **~шы́ць во́ка** запороши́ти о́ко; **снег паспе́ў ~шы́ць галлё** сніг усти́г запороши́ти гі́лля; ◊ **во́ка не ~ру́шыць** му́хи не скри́вдить.

ЗАПА́СВАННЕ *с.* поча́ток пасі́ння (худо́би).

ЗАПА́СВАЦЬ *недок.*, **ЗАПА́СВІЦЬ** *док.* **1.** почина́ти па́сти, поча́ти па́сти; **2.** *(заробляти, працюючи пастухом)* запаса́ти, запа́сти.

ЗАПА́СВЕНЫ заро́блений пасі́нням.

ЗАПАТРАБАВА́ННЕ *с.* **1.** зажада́ння, затре́бування; **2.** за́пит *ч.*; **3.** запита́ння, за́пит *ч.*, потре́ба *ж.*; **да ~ння** до запита́ння (до ви́моги).

ЗАПАТРАБАВА́ННІ, -нняў *тільки мн. (духовні потреби)* потре́би, за́пити; **культу́рныя ~нні** культу́рні потре́би (за́пити).

ЗАПАТРАБАВА́НЫ ви́кликаний, затре́буваний. — *Див. ще* **запатрабава́ць**.

ЗАПАТРАБАВА́ЦЬ *док.* **1.** зажада́ти, запита́ти, затре́бувати; **з. бага́ж** запита́ти (затре́бувати) бага́ж; **з. дакуме́нт** зажада́ти (затре́бувати) докуме́нт; **2.** ви́кликати; **з. све́дкаў** ви́кликати сві́дків.

ЗАПАТЫ́ЛАК, -лка *ч.* кли́нець *(для кріплення коси до косовища)*.

ЗАПАЦЯВА́ЦЬ *недок.*, **ЗАПАЦЕ́ЦЬ** *док.* пітні́ти, запітні́ти; **во́кны запаце́лі** ві́кна запітні́ли.

ЗАПА́ШНІК *ч. с.-г.* зао́рювач.

ЗА́ПЕК *ч. обл.* за́пічок.

ЗАПЕ́Ў, -пе́ву *ч.* **1.** *(початок пісні)* за́спів; **2.** *літ. (початок билини)* зачи́н.

ЗАПЕ́ЎКА *див.* **запе́ў 1**.

ЗАПЕ́ЦЬ *див.* **запява́ць**.

ЗАПЕ́ЧАК, -чка *ч. розм.* за́пічок.

ЗАПІЛО́ЎВАННЕ *с. стол.* запи́лювання *(пилкою)*.

ЗАПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас. стол.* запи́люватися.

ЗАПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАПІЛАВА́ЦЬ** *док. стол.* запи́лювати, запиля́ти.

ЗАПІЛО́ЎКА *ж. стол.* запи́лювання *с.*

ЗАПЛЕ́СЦІ *док. у різн. знач.* заплести́; **з. касу́** заплести́ ко́су; **з. дзі́рку лазо́й** заплести́ ді́рку лозо́ю; **фасо́ля ~ляла́ плот** квасо́ля заплела́ пліт.

ЗАПЛЕ́ЧНЫ заплі́чний; **з. мяшо́к** заплі́чний міш́ок; ◊ **~ных спраў ма́йстар** ма́йстер го́лови стина́ти.

ЗАПЛІКА́ННЕ *с. обл.* застіба́ння.

ЗАПЛІКА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАПЛІКНУ́ЦЦА** *док. обл.* застіба́тися, застебну́тися; *(діал.)* защіба́тися, защібну́тися.

ЗАПЛІКА́ЦЬ *недок.*, **ЗАПЛІКНУ́ЦЬ** *док. обл.* застіба́ти, застебну́ти; *(діал.)* защіба́ти, защібну́ти.

ЗАПЛІКНУ́ТЫ *обл.* засте́бнутий, *(діал.)* заще́бнутий. — *Див. ще* **запліка́ць**.

ЗАПЛО́ЦЦЕ *с. розм.* мі́сце за пло́том; **каля́ ~цця** бі́ля пло́ту.

ЗАПЛЫ́СЦІ[1] *док. (пливучи, потрапити кудинебудь, опинитися десь, за чимось)* запливти́; **ён ве́льмі далёка ~лы́ў** він ду́же дале́ко запли́в.

ЗАПЛЫ́СЦІ[2] *док. (покритися, залитися чимнебудь)* запливти́; **во́чы ~лылі́ сляза́мі** о́чі запливли́ слізьми́ (сльоза́ми).

ЗАПЛЮСКА́ЦЬ *недок.*, **ЗАПЛЮ́СНУЦЬ** *док. розм.* заплю́щувати, заплю́щити; **~нуць во́чы** заплю́щити о́чі.

ЗАПЛЮ́ХАНЫ захлю́паний, забри́зканий; забо́втаний, забрьо́ханий. — *Див. ще* **заплю́хваць**.

ЗАПЛЮ́ХВАЦЦА *недок.*, **ЗАПЛЮ́ХАЦЦА** *док. розм.* **1.** захлю́пуватися, захлю́патися; забри́зкуватися, забри́зкатися; **2.** *недок. пас.* захлю́пуватися, забри́зкуватися.

ЗАПЛЮ́ХВАЦЬ *недок.*, **ЗАПЛЮ́ХАЦЬ** *док.* захлю́пувати, захлю́пати; забри́зкувати, забри́зкати; забрьо́хувати, забрьо́хати; **~хаць падло́гу** захлю́пати підло́гу; **~хаць суке́нку** забри́зкати (забрьо́хати) су́кню.

ЗАПО́МНІЦЦА *док.* запам'ята́тися; **~ніліся вае́нныя гады́ на ўсё жыццё** запам'ята́лися вое́нні ро́ки на все життя́.

ЗАПО́МНІЦЬ *див.* **запаміна́ць**.

ЗАПРАЦАВА́НЫ *і* **ЗАПРАЦО́ВАНЫ** заро́блений. — *Див. ще* **запрацо́ўваць**.

ЗАПРАЦАВА́ЦЬ *див.* **запрацо́ўваць**.

ЗАПРАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАПРАЦАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(діставати плату за працю)* заробля́ти, зароби́ти, *(рідко)* запрацьо́вувати, запрацюва́ти; **~ва́ць на пражыццё** зароби́ти на прожи́ток (на прожиття́); **2.** *док. (почати працювати)* запрацюва́ти; **машы́на ~ва́ла** маши́на запрацюва́ла.

ЗАПРАША́ЛЬНЫ запро́шувальний; **з. жэст** запро́шувальний жест; **з. біле́т** запро́шення *с.*

ЗАПРАША́ЦЬ *недок.* запро́шувати; ◊ **сардэ́чна ~ша́ем!** ласка́во про́симо!

ЗАПРАШЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* запро́шення; **з'яві́цца па ~нню** з'яви́тися за запро́шенням; **ве́тліва адмо́віцца ад ~ння** увічли́во відмо́витися від запро́шення.

ЗАПРО́С, -су *ч. (про ціну)* запра́ва *ж.*

ЗАПРУ́ДА *ж.* зага́та; гре́бля; гать.

ЗАПРУ́ДЖАНЫ зага́чений; *(перен.)* запо́внений. — *Див. ще* **запру́джваць**.

ЗАПРУ́ДЖВАННЕ *с.* зага́чування; запо́внювання, запо́внення.

ЗАПРУ́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* зага́чуватися, запо́внюватися; заповня́тися.

ЗАПРУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАПРУ́ДЗІЦЬ** *док.* зага́чувати, загати́ти; *(перен.)* запо́внювати, заповня́ти, запо́внити; **~дзіць раку́** загати́ти рі́чку; **жанчы́ны з дзе́цьмі ~дзілі ўвесь двор** жі́нки з ді́тьми запо́внили весь двір.

ЗАПРЫГО́НЕНЫ *істор.* закріпа́чений, покріпа́чений. — *Див. ще* **запрыго́ньваць.**

ЗАПРЫГО́НЬВАННЕ *с. істор.* закріпа́чення, покріпа́чення, *(незак. д. — ще)* закріпа́чування.

ЗАПРЫГО́НЬВАЦЦА *недок. пас. істор.* закріпа́чуватися.

ЗАПРЫГО́НЬВАЦЬ *недок.,* **ЗАПРЫГО́НІЦЬ** *док. істор.* закріпа́чувати, закріпа́чити.

ЗАПРЫКМЕ́ЦІЦЬ *і* **ЗАПРЫМЕ́ЦІЦЬ** *док.* запримі́тити, спостерегти́.

ЗАПРЫКМЕ́ЧАНЫ запримі́чений. — *Див. ще* **запрыкме́ціць.**

ЗАПРЫХО́ДАВАНЫ *бухг.* заприбутко́ваний. — *Див. ще* **запрыхо́даваць.**

ЗАПРЫХО́ДАВАЦЬ *док. бухг.* заприбуткува́ти.

ЗАПРЭ́ГЧЫ *док. прям., перен.* запрягти́; **з. каня́** запрягти́ коня́; **з. ў рабо́ту** запрягти́ до робо́ти.

ЗАПРЭ́ГЧЫСЯ *док. прям., перен.* запрягти́ся.

ЗАПРЭ́ЖКА *ж.* **1.** *(декілька запряжених коней, собак, оленів)* за́пряг *ч.*; запря́жка; упря́жка; **2.** *(збруя)* у́пряж; ◊ **хадзі́ць у ~жцы** ходи́ти в упря́жці.

ЗАПСТРЫ́КАЦЬ *док.* **1.** закла́цати, заля́скати; **2.** застриба́ти; **3.** *перен. розм. (почати виражати незадоволення)* зафи́ркати.

ЗАПУ́ДЗІЦЬ *док. обл.* заляка́ти.

ЗАПУ́ЖАНАСЦЬ *ж.* заля́каність.

ЗАПУ́ЖАНЫ заля́каний. — *Див. ще* запу́жваць.

ЗАПУ́ЖВАННЕ *с.* заля́кування, ляка́ння.

ЗАПУ́ЖВАЦЦА *недок. пас.* заля́куватися.

ЗАПУ́ЖВАЦЬ *недок.,* **ЗАПУЖА́ЦЬ** *док.* заля́кувати, заляка́ти; **~жа́ць дзіця́** заляка́ти дити́ну.

ЗАПУНСАВЕ́ЛЫ зашарі́лий; зачервоні́лий, почервоні́лий. — *Див. ще* **запунсаве́ць.**

ЗАПУНСАВЕ́ЦЦА *док.* зашарі́тися; зачервоні́ти, почервоні́ти.

ЗАПУНСАВЕ́ЦЬ *док.* зашарі́ти; зачервоні́ти, зачервоні́тися, почервоні́ти.

ЗА́ПУСК[1], -ку *ч.* за́пуск; **з. штү́чнага спадаро́жніка Зямлі́** за́пуск шту́чного супу́тника Землі́; **з. у вытво́рчасць** за́пуск у виробни́цтво.

ЗА́ПУСК[2], -ку *ч. с.-г. (період перед отеленням, коли молочна худоба перестає доїтися)* сухості́й.

ЗА́ПУСКІ, -скаў *тільки мн. церк.* за́говини, пу́щення *с.*; *(заст.)* за́пуст *ч.*, за́пусти.

ЗАПУСКНЫ́ *с.-г.* сухості́йний.

ЗАПЫ́РСКАЦЦА *док.* забри́зкатися.

ЗАПЫ́РСКВАЦЬ *недок.,* **ЗАПЫ́РСКАЦЬ** *док.* забри́зкувати, забри́зкати; *(бруднити — ще)* заля́пувати, заля́пати; *(багном — ще)* заболо́чувати, заболо́тити; забо́втувати, забо́втати; забрьо́хувати, забрьо́хати.

ЗАПЫТА́ЛЬНІК *ч.* запи́тувач.

ЗАПЫТА́ННЕ *с.* **1.** [за]пита́ння; **2.** *(вимога роз'яснення в якій-небудь справі)* за́пит *ч.*; **пасла́ць з.** надісла́ти за́пит.

ЗАПЭ́ЦКАНЫ 1. забру́днений, зама́заний, зака́ляний; **2.** *у знач. прикм.* брудни́й; **3.** *перен.* зака́ляний; заплямо́ваний. — *Див. ще* **запэ́цкваць.**

ЗАПЭ́ЦКВАЦЦА *недок.,* **ЗАПЭ́ЦКАЦЦА** *док.* забру́днюватися, забрудни́тися; зама́зуватися, зама́затися; каля́тися, закаля́тися; заму́рзуватися, заму́рзатися; задри́пуватися, задри́патися.

ЗАПЭ́ЦКВАЦЬ *недок.,* **ЗАПЭ́ЦКАЦЬ** *док.* **1.** *(робити брудним)* забру́днювати, забрудни́ти; зама́зувати, зама́зати; каля́ти, закаля́ти; му́рзати, заму́рзати; **2.** *перен. (безчестити)* плямува́ти, заплямува́ти (запля́мити); забру́днювати, забрудни́ти; **~каць сябе́ ганебным учы́нкам** заплямува́ти (зне́сла́вити) себе́ гане́бним учи́нком.

ЗАПЯВА́ЛА *ч. і ж. прям., перен.* заспі́вувач *ч.*, заспі́вувачка *ж.*, заспі́вач *ч.*, заспі́вачка *ж.*

ЗАПЯВА́ЦЬ *недок.,* **ЗАПЕ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* заспі́вувати, заспіва́ти; **запе́ць а́рыю** заспіва́ти а́рію.

ЗАПЯЛЁСКАЦЦА *док. обл. (у воді)* захлю́патися, заплеска́тися.

ЗАПЯЛЁСКАЦЬ *док. обл. (про воду)* захлю́пати, захлюпоті́ти, заплеска́ти.

ЗАПЯРШЫ́ЦЬ: ~шы́ла ў го́рле задря́пало (почало́ де́рти) в го́рлі.

ЗАПЯРЭ́СЦІЦЬ *док. розм.* зарябі́ти, замайорі́ти.

ЗАПЯ́СЦЕ *с. анат.* зап'я́сток *ч.*, зап'я́стя.

ЗАПЯ́СЦЕВЫ *анат.* зап'я́стний.

ЗАПЯ́ТАК *ч.* **1.** *обл.* підбо́р, каблу́к; **2.** *тільки мн. (місце для слуги, лакея за спинкою давнього екіпажа) заст.* зап'я́тки.

ЗАПЯ́ТЫ *розм.* за́пнутий, за́пнений.

ЗАПЯ́ЦЬ *док. розм.* зап'ясти́; **з. во́кны** зап'ясти́ ві́кна.

ЗАПЯЧЫ́ *док.* **1.** запекти́; **з. макаро́ну** запекти́ макаро́ни; **з. ры́бу ў це́сце** запекти́ ри́бу в ті́сті; **2.** *розм. (починати пекти)* запекти́; **~пякло́ ў стра́ўніку** запекло́ в шлу́нку.

ЗАПЯЧЫ́СЯ *док. у різн. знач.* запекти́ся; **ка́ша до́бра ~пякла́ся** ка́ша до́бре запекла́ся; **кроў ~пякла́ся** кров запекла́ся; **засма́глі ву́сны і ~пёкся рот** засма́гли уста́ і запі́кся рот.

ЗАПЯЯ́ЦЬ *док. обл.* заспіва́ти.

ЗАРА́ *ж.* **1.** *(забарвлення обрію)* світа́нок *ч.*, світа́ння *с.*; за́грава; **вячэ́рняя з.** вечі́рня за́грава; **2.** зоря́; **не́ба ўсе́яна зо́рамі** не́бо усі́яне (усі́пане) зо́рями; **3.** *перен. (початок чого-небудь)* зоря́; світа́ння *с.*, світа́нок *ч.*; **на зары́ цывіліза́цыі** на світа́нку (зорі́) цивіліза́ції; **4.** *військ. (сигнал)* зоря́; **біць зару́** би́ти (гра́ти) зорю́; ◊ **ад зары́ да зары́ а)** *(цілий день, з ранку до вечора)* від світа́ння (світа́нку) до смерка́ння (смерку́), від зоряни́ці до зоряни́ці, від зорі́ до зорі́; **б)** *(цілу ніч)* од сві́ту до сві́ту; **ні свет ні зара́** ще й на світ не зазорі́ло (не зайняло́ся, не благослови́лося).

ЗАРАБАЦІ́ЦЬ *док.* **1.** *(воду)* забри́жити, укри́ти бри́жа́ми; **2.** *безос.* зарябі́ти, зарябоіті́ти; *(в очах — ще)* замигті́ти, замиготі́ти.

ЗАРАБІ́ЦЦА *док. розм. (захопитися роботою, втомитися від роботи)* запрацюва́тися.

ЗАРАБІ́ЦЬ *док.* **1.** зароби́ти, *(рідше)* запрацюва́ти; **з. сто рублёў** зароби́ти сто рублі́в; **на гэ́тай спра́ве нічо́га не зарó̲біш** на ці́й спра́ві нічо́го не заро́биш; **2.** *(ліквідувати)* заби́ти, закла́сти, зама́зати, замурува́ти (ді́рку); **3.** *перен. розм.* зароби́ти; **з. высо́кую адзна́ку** зароби́ти висо́ку оці́нку; **з. вымо́ву** зароби́ти (ді́ста́ти) дога́ну; **з. бізуна́** зароби́ти батога́; ◊ **з.**

па ка́рку дістáти по шиї; **з. сваім мазалём** загорювáти (заробúти) важкóю прáцею; **з. на абара́нкі** дістáтися на бýблики; **з. на арэ́хі** заробúти на горíхи.

ЗА́РАВА *і* **ЗА́РЫВА** *(розм.) с.* зáгрáва *ж.*

ЗАРА́ДАВАЦЦА *док. розм.* зрадíти.

ЗАРАДЖА́ЦЦА[1] *недок.*, **ЗАРАДЗІ́ЦЦА** *док. (про думки, сумніви і т. ін.)* зарóджуватися, зародúтися.

ЗАРАДЖА́ЦЦА[2] *недок. звор., пас.*, **ЗАРАДЗІ́ЦЦА** *док. у різн. знач.* заряджáтися, зарядúтися; **~дзі́ўся акумуля́тар** зарядúвся акумулятор; **~дзі́цца бадзёрасцю** зарядúтися (наснáжитися) бадьóрістю.

ЗАРАДЖА́ЦЬ[1] *недок.*, **ЗАРАДЗІ́ЦЬ** *док. (викликати, пробудити думки, почуття)* зарóджувати, зародúти; **~дзі́ць сумне́нне** зародúти сýмнів.

ЗАРАДЖА́ЦЬ[2] *недок.*, **ЗАРАДЗІ́ЦЬ** *док.* заряджáти, зарядúти; **~дзі́ць стрэ́льбу** зарядúти рушнúцю.

ЗАРАДЗІ́ЦЬ[1] *док. (дати багатий урожай)* уродúти(ся); **бу́льба ў гэ́тым го́дзе ~дзі́ла** картóпля в цьóму рóці вродúла.

ЗАРАДЗІ́ЦЬ[2] *док. розм. (довго говорити те ж саме)* зарядúти.

ЗАРАКА́ЦЦА *недок.*, **ЗАРАЧЫ́СЯ** *док.* зарікáтися, заректúся; закáюватися, закáятися; **я заро́кся з ім хадзі́ць** я зарíкся (закáявся) з ним ходúти.

ЗАРА́НАК, -нку *ч.* світáнок; **з. но́вага жыцця́** світáнок нóвого життя́; **на ~нку яго́ дзе́йнасці** на світáнку йогó діяльності.

ЗАРА́НЕЙ *прислівн.* завчáсно, заздалегíдь.

ЗАРАНІ́ЦА *і* **ЗАРА́НКА** *ж.* **1.** *поет.* зірнúця, зорянúця; **2.** вранíшня (світовá) зоря́.

ЗАРА́НКА[1] *див.* **зараніца**.

ЗАРА́НКА[2] *ж. орн.* вільшáнка; *(лісова)* берестя́нка.

ЗАРА́НКАВЫ світанкóвий; *(поет.)* зóрний, зорьовúй.

ЗАРАПА́Д, -ду *ч.* зорепáд.

ЗА́РАСНІК, -ку *ч.* зáрість *ж.*, зáрості; чагарнúк.

ЗАРАЎНАВА́НЫ зарíвнений. — *Див. ще* **зараўно́ўваць**.

ЗАРАЎНАВА́ЦЦА *док. (зрівнятися з поверхнею довкілля)* зарівня́тися.

ЗАРАЎНО́ЎВАННЕ *с.* зарíвнювання.

ЗАРАЎНО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.* зарíвнюватися.

ЗАРАЎНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАРАЎНАВА́ЦЬ** *док.* зарíвнювати, зарівня́ти.

ЗАРАЧЫ́СЯ *див.* **заракáцца**.

ЗАРВА́ЦЬ *див.* **зарываць**[2].

ЗАРДЗЕ́ЦЦА *і* **ЗАІРДЗЕ́ЦЦА** *док.* **1.** *(виділитися яскраво-червоною барвою)* зачервонíти, зачервонíтися; зажéврíти, зажéврітися; зайня́тися; **на ўсхо́дзе ~дзе́ўся ра́нак** на схóді зайня́вся рáнок; **2.** зашарíти, зашарíтися, почервонíти, зачервонíтися; **дзяўчы́на адра́зу ~дзе́лася і забе́гала па пако́і** дíвчина відрáзу зашарíлася й заметáлася по кімнáті.

ЗАРДЗЕ́ЦЬ *і* **ЗАІРДЗЕ́ЦЬ** *док.* почервонíти, зачервонíти, зачервонíтися; зажéврíти, зажéврітися; **луг стры́мана ~дзе́ў чы́рваннем ма́ку** луг стрúмано зажéврів багря́нцем мáку.

ЗАРНІ́ЦА[1] *ж.* блискавúця, зірнúця; спáлахи, спóлохи *мн.*

ЗАРНІ́ЦА[2] *ж. бот.* льонóк *ч.*, чúстик *ч.*

ЗАРО́БАК, -бку *ч. розм.* заробíток; *(обл.)* зарíбок, зарóбок.

ЗАРО́БКІ *мн.* заробíтки; **пайсці́ ў з.** піти на заробíтки.

ЗАРО́ДАК, -дка *ч. прям., перен.* зáродок; ◊ **у заро́дку** у зáродку (у зачáтку).

ЗАРО́ДКАВАСЦЬ *ж. біол., перен.* зародкóвість.

ЗАРО́ДКАВЫ зародкóвий, зачаткóвий.

ЗАРО́К, -ку *ч.* обíтниця *ж.*, зарікáння *с.*, кля́тва *ж.*; (за)присягáння *с.*, зарíк; **да́ць з.** заректúся, дáти (положúти) обíтницю (зарíк), покля́стися, заприсягтúся.

ЗАРУЖАВЕ́ЦЦА *див.* **заружаве́ць**.

ЗАРУЖАВЕ́ЦЬ *і* **ЗАРУЖАВЕ́ЦЦА** *док.* **1.** зарожевíти; **2.** почервонíти; *(вкритися рум'янцем — ще)* зашарíтися.

ЗАРУ́КА *ж.* запорýка; гарáнтія; **з. тво́рчых по́спехаў** запорýка твóрчих ýспіхів.

ЗАРУ́МЗАНЫ *розм.* зарюмсаний, зарюманий; заплáканий. — *Див. ще* **зару́мзаць**.

ЗАРУ́МЗАЦЬ *док. розм.* зарюмсати, зарюмати, заревíти, заревтú.

ЗАРУНЕ́ЛЫ *(про озимину)* зазеленíлий. — *Див. ще* **зарунéць**.

ЗАРУНЕ́ЦЬ *док. (про озимину)* зарунúтися, зазеленíти.

ЗАРУ́ПЕЦЬ *(каму) док.* **1.** занепокóїти, захвилювáти, затурбувáти *(кого)*; **2.** *(з інфін. і без нього) безос.* захотíтися, забажáтися, закортíти.

ЗАРУ́ЧКА *ж. розм.* зарýка, підтрúмка, протéкція.

ЗА́РЫВА *див.* **зáрава**.

ЗАРЫВА́ЦЦА[1] *недок.*, **ЗАРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** зарувáтися, зарúтися; **~рыцца ў се́на** зарúтися в сíно; **~рыцца тва́рам у паду́шку** зарúтися облúччям у подýшку; **2.** *док. (цілком віддатися якій-небудь справі)* зарúтися; **~рыцца ў рабо́ту** зарúтися (закопáтися, пітú з головóю) у прáцю (в робóту).

ЗАРЫВА́ЦЦА[2] *недок.*, **ЗАРВА́ЦЦА** *док.* **1.** обривáтися, обірвáтися; **ні́тка ~ва́лася** нúтка обірвáлася; **2.** *перен. (переходити міру, занадто далеко заходити в чому-небудь)* заривáтися, зарвáтися.

ЗАРЫВА́ЦЬ[1] *недок.*, **ЗАРЫ́ЦЬ** *док. (рилом — про тварин)* **1.** заривáти, зарúти; **2.** *(почати рити)* зарúти.

ЗАРЫВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ЗАРВА́ЦЬ** *док. розм.* **1.** обривáти, обірвáти; **~рва́ць ні́тку ў матку́** обірвáти нúтку в моткý; **2.** *док. (раптово зупинити, перервати)* увірвáти, урвáти, обірвáти; зацíпити; **аднаму́ ~рва́ла, і другі́ ў рот вады набра́ў** одномý зацíпило, і дрýгий у рот водú набрáв; **3.** *перен. (незаконно скористатися чим-небудь)* урвáти, увірвáти; **ён стара́ўся ~рва́ць як мо́жна бо́льш** він старáвся урвáти якнайбíльше; ◊ **каб табе́ ~ва́ла** *прост. лайл.* бодáй тобí зацíпило.

ЗАРЫ́ГАЦЬ *док. розм. (видати специфічний скрипучий звук)* заскрипіти, зарипіти.
ЗАРЭ́ЦЬ *недок. поет.* зоріти; світати, розвиднятися.
ЗА́САБ *прислівн.* підряд, поспіль.
ЗАСА́Д *ч. (приміщення для розведення тварин)* сажок; **трусіны з.** кроляча клітка, кролячий сажок; *(для птахів)* коєць.
ЗАСА́ДНЫ[1] *військ.* засадний; **з. атрад** засадний загін.
ЗАСА́ДНЫ[2] сажалковий; **~ная рыба** сажалкова риба.
ЗАСАКРЭ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАСАКРЭ́ЦІЦЬ** *док.* засекречувати, засекретити; **~ціць загад** засекретити наказ; **~ціць вынаходства** засекретити винахід.
ЗАСАЛЕ́ННЕ *с. спец.* засолення; **з. глебы** засолення ґрунту.
ЗАСА́ЛІЦЦА *див.* **засальвацца**.
ЗАСАЛІ́ЦЦА *док.* засолитися.
ЗАСА́ЛІЦЬ *див.* **засальваць**.
ЗАСАЛІ́ЦЬ *див.* **засольваць**.
ЗАСА́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАСА́ЛІЦЦА** *док.* засмальцьовуватися, засмальцюватися, *(про багато, усе)* позасмальцьовуватися; заяложуватися, заялозитися, *(про багато, усе)* позаяложуватися; засалюватися, засалитися, *(про багато, усе)* позасалюватися.
ЗАСА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАСА́ЛІЦЬ** *док.* засалювати, засалити.
ЗАСАРАМАЦІ́ЦЬ *док.* засоромити, збентежити.
ЗАСАРАМА́ЧАНЫ засоромлений. — *Див. ще* **засарамаціць**.
ЗАСАРЭ́ННЕ *с. і* **ЗАСО́Р** *ч. мед.* забиття *с.*; **з. страўніка** забиття шлунка.
ЗАСВАВО́ЛІЦЬ *док. розм.* **1.** почати пустувати, почати бешкетувати, почати жирувати; **2.** почати сваволити.
ЗАСВАЕ́ННЕ *с. у різн. знач.* засвоєння.
ЗАСВАЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* засвоюваність.
ЗАСВАЯ́ЛЬНЫ *у різн. знач.* засвоюваний.
ЗА́СВЕТЛА *прислівн.* завидна.
ЗАСВІДРАВА́ЦЬ *док.* засвердлити, почати свердлити.
ЗАСВІРЧЭ́ЦЬ *док. розм.* засвистати, засвистіти.
ЗАСВІЦЕ́ЦЦА *док. у різн. знач.* стати прозорим (прозористим, просвітчастим); прозирнути, проступити.
ЗАСВЯЦІ́ЦЦА *док.* **1.** *(з'явитися, мигнути)* засвітитися, замріти; заблимати, замиготіти, замерехтіти; **удалечыні ~ціўся агеньчык** удалині засвітився (замерехтів) вогник; **2.** *(чым) перен.* засвітитися; **вочы ~ціліся цеплынёй** очі засвітилися теплотою.
ЗАСЕ́ВАК, -се́ўку *ч. с.-г.* оранка *ж.*, ріпля *ж.*; зорана земля.
ЗАСЕ́ДЗЕЦЦА *док.* засидітися; **з. ў гасцях** засидітися в гостях; ◊ **з. ў дзеўках** *прост.* засидітися в дівках.
ЗАСЕ́ДЗЕЦЬ *док. розм.* засидіти; **мухі ~дзелі акно** мухи засиділи вікно; **з. нагу** засидіти ногу.
ЗАСЕ́К *ч.* засік.
ЗА́СЕНЬ *і* **ЗА́ЦЕНЬ** *ж.* затінок *ч.*
ЗАСЕРДАВА́ЦЬ *док. розм.* розсердитися, розгніватися.
ЗАСЕ́ЎКІ, -се́вак *тільки мн.* початок сівби.
ЗАСЕ́Ч *див.* **засякаць**.
ЗАСІ́ВЕРАНЫ обвітрений, потрісканий. — *Див. ще* **засіверацъ**.
ЗАСІ́ВЕРАЦЬ *док.* обвітритися, потріскатися *(від вітру)*.
ЗАСІВІ́ЦЬ *док. розм. (засмачити молоком)* забілити.
ЗАСІГА́ЦЬ *док. прост.* попрямувати, покрокувати, попростувати, почимчикувати.
ЗАСІ́ЎЛЕНЫ *розм.* забілений. — *Див. ще* **засівіць**.
ЗАСКАВЫТА́ЦЬ *док. прям., перен.* заскавучати, заскавчати.
ЗАСКАКА́ЦЬ *док.* **1.** заскакати, застрибати, заплигати; **~каць ад радасці** застрибати від радості (з радощів); **2.** затанцювати; **3.** *(на коні)* заскакати.
ЗАСКВА́РАНЫ зашкварений, засмажений. — *Див. ще* **заскварваць**.
ЗАСКВА́РВАННЕ *с.* зашкварювання, засмажування *(смаженим салом)*.
ЗАСКВА́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАСКВА́РЫЦЬ** *док.* зашкварювати, зашкварити; засмажувати, засмажити; **~рыць булён** зашкварити (засмажити) картопляну юшку.
ЗАСКВІРЧЭ́ЦЬ *док. розм.* заверещати.
ЗАСКІ́ЧАНЫ *обл.* заскочений, застуканий. — *Див. ще* **заскічваць**.
ЗАСКІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАСКІ́ЧЫЦЬ** *док. обл.* заскакувати, заскочити; застукувати, застукати.
ЗАСКО́КНУЦЬ *док. однокр.* заплигнути.
ЗАСКРЫ́ПАЦЬ *док.* заскрипіти; проскрипіти.
ЗАСКРЭ́БЦІ *док. (почати скребти)* зашкребти, заскребти; *(прям. — ще)* зашкрябати.
ЗАСКРЭ́БЦІСЯ *док.* зашкребтися, заскребтися; зашкрябатися.
ЗАСКУГО́ЛІЦЬ *док.* заскиглити, заскімлити, заскиміти, заскимліти.
ЗАСКУ́РНЫ *анат.* зашкірний.
ЗАСЛІЗГАЦЕ́ЦЬ *див.* **заслізгаць**.
ЗАСЛІ́ЗГАЦЦА *док.* заковзатися.
ЗАСЛІ́ЗГАЦЬ *і* **ЗАСЛІЗГАЦЕ́ЦЬ** *док.* заковзати.
ЗАСЛО́Н[1] *ч. обл.* ослін.
ЗАСЛО́Н[2] *ч. військ.* заслін, заслон.
ЗАСЛО́НА *ж.* **1.** завіса, заслона; **дымавая з.** димова заслона; **з. туману** заслона туману; **2.** *театр.* завіса; ◊ **з. з вачэй упала** полуда з очей спала; **прыўзняць ~ну** відхилити завісу.
ЗАСЛО́НЧЫК *ч. обл. зменш.* ослінчик.
ЗАСМАРКА́НЫ *розм.* засяканий. — *Див. ще* **засмаркаць.**
ЗАСМАРКА́ЦЦА *док. розм.* засякатися.
ЗАСМАРКА́ЦЬ *док. розм.* засякати.
ЗАСМЕ́ЦІЦЦА *док.* засмітитися.
ЗАСМЕ́ЦІЦЬ *див.* **засмечваць**.
ЗАСМЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАСМЕ́ЦІЦЬ** *док. прям., перен.* засмічувати, засмітити; **~ціць падлогу** засмітити підлогу; **пустазелле ~ціла пасевы** бур'яни засмітили посіви.

ЗАСМУ́ЖАНЫ затя́гнутий, опови́тий, заволо́чений, по́йнятий (серпа́нком, імло́ю, тума́ном, си́нявою).

ЗАСМУ́ЖВАЦЦА *недок.*, **ЗАСМУ́ЖЫЦЦА** *док.* затя́гуватися, затягну́тися, оповива́тися, опови́тися, заволіка́тися, заволокти́ся, пойма́тися, пойня́тися (серпа́нком, імло́ю, тума́ном, си́нявою).

ЗАСМУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАСМУ́ЖЫЦЬ** *док.* затя́гувати, затягну́ти, оповива́ти, опови́ти, заволіка́ти, заволокти́, пойма́ти, пойня́ти (серпа́нком, імло́ю, тума́ном, си́нявою).

ЗАСМУРО́ДЗІЦЦА *док. розм.* засмерді́тися.

ЗАСМУРО́ДЗІЦЬ *док. розм.* засмерді́ти.

ЗАСМЫЛЕ́ЦЬ *док.* **1.** поча́ти болі́ти, пекти́ *(від опіків)*; поча́ти триво́жити, му́чити *(про душевний біль)*; **2.** тлі́ти; **3.** засма́гнути до почорні́ння.

ЗАСНАВА́ЛЬНІК *ч.* засно́вник; основополо́жник; фунда́тор; **з. го́рада** засно́вник мі́ста.

ЗАСНАВА́ЛЬНІЦА *ж.* засно́вниця; основополо́жниця; фунда́торка.

ЗАСНАВА́ЛЬНІЦКІ засно́вницький, фунда́торський.

ЗАСНО́ЎДАЦЬ *док. розм.* засновига́ти.

ЗАСО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАСАЛІ́ЦЬ** *док.* засо́лювати, засоли́ти, *(багато, усе)* позасо́лювати.

ЗАСО́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* засо́льник.

ЗАСО́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* засо́льниця.

ЗАСО́Р *див.* **засарэ́нне**.

ЗАСО́РАНЫ засмі́чений; заби́тий; захара́щений.

ЗАСО́ЎГАЦЦА *док. розм.* засо́ватися.

ЗАСО́ЎГАЦЬ *док. (почати рухати)* засо́вати.

ЗАСПАКАЕ́ННЕ *с.* заспоко́єння; вті́ха *ж.*; **знайсці́ з. ў пра́цы** знайти́ вті́ху в пра́ці.

ЗАСПАКАЯ́ЛЬНАЕ *імен. фарм.* заспокі́йливе.

ЗАСПАКАЯ́ЛЬНЫ заспокі́йливий.

ЗАСПЕ́ТЫ *розм.* засту́каний, заско́чений.

ЗАСПЕ́ЦЬ *див.* **заспява́ць**[2].

ЗАСПРАЧА́ЦЦА *док.* засперечáтися.

ЗАСПЯВА́ЦЬ[1] *док.* заспіва́ти.

ЗАСПЯВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ЗАСПЕ́ЦЬ** *док. розм.* *(знаходити кого-небудь, де-небудь)* застава́ти, заста́ти; **я не заспе́ў гасце́й до́ма** я не заста́в госте́й вдо́ма; **2.** *(зненацька захоплювати)* застава́ти, заста́ти, засту́кати, заско́чити; **заспе́ць зло́дзея** засту́кати зло́дія.

ЗАСПЯША́ЦЦА *док.* заква́питися, заспіши́ти, заспіши́тися.

ЗАСТА́ВІЦЬ[1] *див.* **застаўля́ць**[1].

ЗАСТА́ВІЦЬ[2] *див.* **застаўля́ць**[2].

ЗАСТАГАВА́НЫ заскирто́ваний, скла́дений у стіжо́к (у стоги́, у стіжки́). — *Див. ще* **застагава́ць**.

ЗАСТАГАВА́ЦЬ *док. с.-г.* заскиртува́ти, скла́сти у стіжо́к (у стоги́, у стіжки́).

ЗАСТАЎЛЯ́ЦЬ[1] *недок.*, **ЗАСТА́ВІЦЬ** *док.* **1.** *(займати чим-небудь місце)* заставля́ти, заста́вити; **~віць пако́й мэ́бляй** заста́вити кімна́ту ме́блями; **~віць стол ядо́й** заста́вити стіл стра́вами (їство́м); **2.** загоро́джувати, загороди́ти, заставля́ти, заста́вити; **~віць дзве́ры ша́фай** заста́вити (загороди́ти) две́рі ша́фою; **3.** *(розмістити що-небудь за що-небудь)* ста́вити; *(розм.)* станови́ти, ста́вляти, поста́вити; **~віць ло́жак за шы́рму** поста́вити лі́жко за ши́рму; **4.** захара́щувати, захара́стити; **~віць прахо́д скры́нкамі** захара́стити прохі́д скри́ньками.

ЗАСТАЎЛЯ́ЦЬ[2] *недок.*, **ЗАСТА́ВІЦЬ** *док.* приму́шувати, приму́сити, принево́лювати, принево́лити, си́лувати, приси́лувати; **~віць чака́ць** приму́сити чека́ти; ◊ **заста́ў ду́рня Бо́гу малі́цца, дык ён і лоб разаб'е́** *присл.* загада́й дурно́му Бо́гу моли́тися, він і ло́ба (іко́ни) розі́б'є; пошли́ ду́рня по ра́ки, а він жаб нала́па; ду́рень і в макі́трі макого́на зло́мить; пошли́ ду́рня по ма́сло, то і в печі́ пога́сне; дай ду́рневі макого́на — він і ві́кна поб'є́.

ЗАСТО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАСТО́ЛІЦЬ** *док.* настила́ти (насла́ти) сте́лю; **засто́ліць ха́ту** насла́ти сте́лю в ха́ті.

ЗАСТРАКАТА́ЦЬ *док. прям., перен.* заскрекота́ти, заскрекоті́ти; застрекота́ти, застрекоті́ти; *(про комах— ще)* зацвіркота́ти, зацвіркоті́ти, зацвірча́ти, зацві́ркати; *(про людей розм. — звичайно)* зацокоті́ти, зацокота́ти; **у траве́ ~та́лі ко́нікі** у траві́ зацвіркоті́ли ко́ники; **дзяўча́ты ~та́лі як саро́кі** дівча́та зацокота́ли як соро́ки.

ЗАСТРАКАЦЕ́ЦЬ *док.* зарябі́ти; замайорі́ти, зарясні́ти.

ЗАСТРАКАЦІ́ЦЦА *док. розм.* зарябі́ти.

ЗАСТРАКАЦІ́ЦЬ *док.* заряби́ти, запістря́вити, зроби́ти строка́тим.

ЗАСТРАМІ́ЦЬ *див.* **застрэ́мліваць**.

ЗАСТРЭ́МЛІВАЦЬ *недок.*, **ЗАСТРАМІ́ЦЬ** *док.* заганя́ти (загна́ти) колю́чку (ска́лку, скі́пку) *(в що)*; **~мі́ць па́лец** загна́ти колю́чку в па́лець.

ЗАСТРЭ́ШАК, -шка *ч. і* **ЗАСТРЭ́ШША** *с. розм.* стрі́ха *ж.*; мі́сце під стрі́хою.

ЗАСТРЭ́ШША *див.* **застрэ́шак**.

ЗА́СТУП *ч. обл.* за́ступ, *(обл.)* риска́ль.

ЗАСТУ́ПКА *ж. обл.* засту́пництво *с.*, за́хист *ч.*

ЗАСТЫВА́ЦЬ *недок.*, **ЗАСТЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(загустіти, стати твердим)* холо́нути, захоло́нути, застига́ти, засти́гнути (засти́гти); **лой ~ты́ў** лій захоло́в; **смала́ ~ты́ла** смола́ засти́гла; **3.** замерза́ти, заме́рзнути, підмерза́ти, підме́рзнути, заклякáти, закля́кнути; **рэ́чка ~ты́ла** рі́чка підме́рзла; **но́гі ~ты́лі** но́ги закля́кли; **4.** *(про труп)* заклякáти, закля́кнути, *(розм.)* дубі́ти, задубі́ти; **5.** *перен.* *(ставати нерухомим від страху, здивування)* заклякáти, закля́кнути; завмира́ти, завме́рти; **ён ~ты́ў ад здзіўле́ння** він закля́к (завме́р) від здивува́ння (від по́диву); **6.** *(припинятися, зупинятися — про хід, розвиток)* завмира́ти, завме́рти; **жыццё ў го́радзе ~ты́ла** життя́ в мі́сті завме́рло.

ЗА́СУХА *ж.* посу́ха, *(рідше)* засу́ха.

ЗАСУХАЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. с.-г.* посухості́йкість, засухості́йкість.

ЗАСУХАЎСТО́ЙЛІВЫ посухості́йки́й, засухості́йки́й.

ЗА́СЦЕЖКА *ж.* за́стібка, за́стіжка.

ЗАСЦЕ́НАК[1], **-нка** *ч. (місце тортур)* каті́вня *ж.*

ЗАСЦЕ́НАК[2], **-нка** *ч. істор. (невелике поселення)* засті́нок, ху́тір.

ЗАСЦЕ́НАК[3], **-нка** *ч.* за́куток, за́кут.

ЗАСЦЕ́НЬВАЦЦА *недок. розм.* заволіка́тися, оповива́тися.

ЗАСЦЕ́НЬВАЦЬ *недок. розм.* за́стувати, за́стити.

ЗАСЦЕРАГА́ЛЬНІК *ч.* **1.** *техн.* запобі́жник; **электры́чны з.** електри́чний запобі́жник; **2.** *книжн.* оберіга́ч; охоро́нець, охоро́нник.

ЗАСЦЕРАГА́ЛЬНІЦА *ж. книжн.* оберіга́чка, охоро́нниця.

ЗАСЦЕРАГА́ЛЬНЫ запобі́жний, охоро́нний, захисни́й.

ЗАСЦЕРАГА́ННЕ *с.* перестере́ження, застере́ження, остере́ження.

ЗАСЦЕРАГА́ЦЦА *недок.*, **ЗАСЦЕРАГЧЫ́СЯ** *док.* охороня́тися *(недок.)*; забезпе́чуватися, забезпе́читися; уберіга́тися, уберегти́ся.

ЗАСЦЕРАГА́ЦЬ *недок.*, **ЗАСЦЕРАГЧЫ́** *док.* **1.** охороня́ти, охорони́ти; захища́ти, захисти́ти; забезпе́чувати, забезпе́чити; уберіга́ти, уберегти́; запобіга́ти, запобі́гти; **2.** застеріга́ти, застерегти́, остеріга́ти, остерегти́, перестеріга́ти, перестерегти́.

ЗАСЦЕРАЖЭ́ННЕ *с.* охоро́на *ж.*; забезпе́чення; *(незак. д. — ще)* забезпе́чування; запобіга́ння, запобі́гливість *ж.*

ЗАСЦІРТАВА́НЫ *с.-г.* заскирто́ваний. — *Див. ще* **засціртава́ць**.

ЗАСЦІРТАВА́ЦЬ *с.-г.* заскиртува́ти.

ЗАСЦЯ́ГВАЦЬ *недок.*, **ЗАСЦЯГНУ́ЦЬ** *док.* застіба́ти, застебну́ти.

ЗАСЦЯ́ГНЕНЫ засте́бнутий, засте́бнений. — *Див. ще* **засця́гваць**.

ЗАСЦЯГНУ́ЦЦА *док.* застебну́тися.

ЗАСЦЯГНУ́ЦЬ *див.* **засця́гваць**.

ЗАСЦЯНКО́ВЕЦ, -ко́ўца *ч. істор.* застінко́вець, провінціа́л; хутороя́нин.

ЗАСЦЯНКО́ВЫ *істор.* застінко́вий, дрібнопомі́сний; провінці́йний; хутірськи́й.

ЗАСЦЯРО́ГА *ж.* **1.** охоро́на, забезпе́чення *с.*, за́хист *ч.*; **2.** обере́жність, осторо́га; **3.** осторо́га, перестоpо́га, застере́ження *с.*

ЗАСЫ́КАЦЬ *док. прям., перен. розм.* засича́ти, *(рідше)* зашипі́ти; **у траве́ ~кала змяя́** у траві́ засича́ла змія́; **ён зло́сна ~каў на мяне́** він злі́сно засича́в на ме́не.

ЗАСЯКА́ЦЬ[1] *недок.*, **ЗАСЯЧЫ́, ЗАСЕ́КЧЫ** *і* **ЗАСЕ́Ч** *док.* **1.** *(робити зарубку)* зару́бувати, заруба́ти, закарбо́вувати, закарбува́ти; **~чы́ дрэ́ва** заруба́ти (закарбува́ти) де́рево; **~чы́ бервяно́** заруба́ти коло́ду; **2.** *(виявляти місцезнаходження чого-небудь, зафіксувати)* засіка́ти, засі́кти; **~чы́ курс карабля́** засі́кти курс корабля́; **3.** *(зачіпаючи на ходу однією ногою за другу, ранити)* засіка́ти, засі́кти; **конь засе́к нагу́** кінь засі́к но́гу; ◊ **~чы́ час** засі́кти час.

ЗАСЯКА́ЦЬ[2] *недок.*, **ЗАСЯЧЫ́, ЗАСЕ́КЧЫ** *і* **ЗАСЕ́Ч** *док.* *(бити до смерті різками, батогами)* сікти́, засі́кти; **2.** *(убивати гострим предметом, зброєю — сокирою, шаблею)* руба́ти, заруба́ти.

ЗАСЯЧЫ́[1] *і* **ЗАСЕ́КЧЫ, ЗАСЕ́Ч** *див.* **засяка́ць**[1].

ЗАСЯЧЫ́[2] *і* **ЗАСЕ́КЧЫ, ЗАСЕ́Ч** *див.* **засяка́ць**[2].

ЗАСЯЧЫ́СЯ *док.* *(про коня)* засі́ктися; **ко́нь на шпа́ркім хаду́ мо́жа ~чы́ся** кінь на швидко́му ходу́ мо́же засі́ктися.

ЗАТА́ННА *прислівн. розм.* де́шево; **ён прада́ў свайго́ каня́ ве́льмі з.** він прода́в сво́го коня́ ду́же де́шево.

ЗАТАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗАТАПІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(заливати водою)* зато́плювати, затопля́ти, затопи́ти; **рэ́чка ~піла берагі́** рі́чка затопи́ла береги́; **2.** *(примушувати потонути)* топи́ти, потопи́ти; **3.** *перен.* напо́внювати, напо́внити; наводня́ти, наводни́ти; **~піць рынак та́нымі тава́рамі** напо́внити ри́нок деше́вим кра́мом.

ЗАТАРМАЗІ́ЦЦА *див.* **затармо́жвацца**.

ЗАТАРМАЗІ́ЦЬ *див.* **затармо́жваць**.

ЗАТАРМАСІ́ЦЦА *док. розм.* затермоси́тися, засми́катися, зоша́рпатися.

ЗАТАРМАСІ́ЦЬ *док. розм.* затермоси́ти, зато́рсати, зато́ргати, засі́пати, засми́кати, зоша́рпати; **дзе́ці мяне́ зусі́м ~сі́лі** ді́ти мене́ зо́всім засми́кали (зоша́рпали, затермо́сили).

ЗАТАРМО́ЖАНАСЦЬ *ж.* загальмо́ваність.

ЗАТАРМО́ЖАНЫ *прям., перен.* загальмо́ваний. — *Див. ще* **затармо́жваць**.

ЗАТАРМО́ЖВАННЕ *с. прям., перен.* загальмо́вування.

ЗАТАРМО́ЖВАЦЦА *недок. звор., пас.* **ЗАТАРМАЗІ́ЦЦА** *док. прям., перен.* загальмо́вуватися, загальмува́тися.

ЗАТАРМО́ЖВАЦЬ *недок.*, **ЗАТАРМАЗІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* загальмо́вувати, гальмува́ти, загальмува́ти.

ЗАТАРМО́ШАНЫ засми́каний, зоша́рпаний, засі́паний. — *Див. ще* **затармасі́ць**.

ЗАТАЎХА́ЦЬ *док. розм. (про натовп і т. ін.)* заштовха́ти; **у нато́ўпе яго́ зусі́м ~ха́лі** у на́товпі його́ зо́всім заштовха́ли.

ЗА́ТКАЛА *с.* за́тичка *ж.*; *(для затикання димоходу в печі)* за́ткало, за́ткално.

ЗА́ТЛУМ *див.* **затлумле́нне**.

ЗАТЛУМІ́ЦЦА *див.* **затлу́млівацца**.

ЗАТЛУМІ́ЦЬ *див.* **затлу́мліваць**.

ЗАТЛУМЛЕ́ННЕ *с. і* **ЗА́ТЛУМ** *ч.* затьма́рення, потьма́рення.

ЗАТЛУ́МЛЕНЫ заморо́чений, заду́рений, зату́рканий, спантели́чений. — *Див. ще* **затлу́мліваць**.

ЗАТЛУ́МЛІВАЦЦА *і* **ЗАТЛУМЛЯ́ЦЦА** *недок.*, **ЗАТЛУМІ́ЦЦА** *док.* заморо́чуватися, заморо́читися, спантели́чуватися, спантели́читися, збива́тися (зби́тися) з пантели́ку.

ЗАТЛУ́МЛІВАЦЬ *і* **ЗАТЛУМЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **ЗАТЛУМІ́ЦЬ** *док.* заморо́чувати, заморо́чити, заду́рювати, задури́ти, зату́ркувати, зату́ркати (го́лову), збива́ти (зби́ти) з пантели́ку, пантели́чити, спантели́чити; **~млі мне гала́ву** задури́ли (зату́ркали) мені́ го́лову.

ЗАТЛУ́СЦІЦЦА *див.* **затлу́шчвацца**.

ЗАТЛУ́СЦІЦЬ *див.* **затлу́шчваць**.

ЗАТЛУ́ШЧАНЫ засмальцьо́ваний, заяло́жений, заса́лений. — *Див. ще* **затлу́шчваць**.

ЗАТЛУ́ШЧВАЦЦА *недок.*, **ЗАТЛУ́СЦІЦЦА** *док.* засмальцьо́вуватися, засмальцюва́тися, заяло́жуватися, заяло́зитися, заса́люватися, заса́литися.

ЗАТЛУ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАТЛУ́СЦІЦЬ** *док.* за-

смальцьо́вувати, засмальцюва́ти, заяло́жувати, заяло́зити, заса́лювати, заса́лити.

ЗАТО́Е *спол. протист.* зате́.

ЗАТО́ЕНА *прислівн.* зата́єно.

ЗАТО́ЕНАСЦЬ *ж.* зата́єність.

ЗАТО́ЕНЫ 1. *дієприкм.* зата́єний; **2.** *прикм.* зата́єний, прита́єний, прихо́ваний; таємний, потає́мний; **~ная ра́дасць** зата́єна (прихо́вана) ра́дість; **~ныя ду́мкі** зата́єні (потає́мні) думки́. — *Див. ще* **зато́йваць.**

ЗАТО́ЙВАЦЦА *недок.* **1.** зата́юватися, прита́юватися; **2.** *перен.* зата́юватися; **3.** *пас.* зата́юватися.

ЗАТО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ЗАТАІ́ЦЬ** *док.* **1.** зата́ювати, затаї́ти; прита́ювати, притаї́ти; прихо́вувати, приховати; **затаі́ць ма́ру** затаї́ти мрію; **2.** затамо́вувати, затамува́ти; ◊ **затаі́ць дыха́нне (дых, дух)** затамува́ти (затаї́ти) ди́хання (дух, по́дих).

ЗАТО́РГАЦЦА *док.* засіпатися, засми́катися; **у яго́ нерво́ва ~галася шчака́** у нього нерво́во засіпалася щока́.

ЗАТО́РГАЦЬ *док.* *(почати смикати)* засми́кати; зоша́рпати, засіпати; *(за вікно, за двері)* зато́ргати.

ЗАТО́РКАЦЬ *док.* **1.** *(про рибу)* заклюва́ти; **2.** *розм.* заткну́ти, позатика́ти.

ЗАТО́РКВАЦЬ *недок.*, **ЗАТО́РКНУЦЬ** *док. однокр.* затика́ти, заткну́ти, утика́ти, уткну́ти, увіткну́ти; застро́млювати, застроми́ти; устромля́ти, устроми́ти.

ЗАТО́РКНУТЫ *розм.* за́ткнутий, застро́млений, устро́млений. — *Див. ще* **зато́ркваць.**

ЗАТО́ЎКАЦЬ *недок.*, **ЗАТАЎЧЫ** *док. кул.* *(додавати до страви товчене сало)* зато́вкувати, затовкти́; засма́чувати, смачи́ти, засмачи́ти.

ЗАТРАВЕ́ЛЫ поро́слий траво́ю. — *Див. ще* **затраве́ць.**

ЗАТРАВЕ́ЦЬ *і* **ЗАТРАВЯНЕ́ЦЬ** *док.* зарости́ траво́ю; **двор ~ве́ў** двір заріс траво́ю.

ЗАТРАВЯНЕ́ЦЬ *див.* **затраве́ць.**

ЗАТРУ́ХАЦЬ *док. розм.* *(побігти підтюпцем)* затрюхи́кати.

ЗАТРЫ́ЗНІЦЬ *док.* зама́рити, замая́чи́ти *(про хворого).*

ЗАТРЫ́МЛІВАЦЬ *і* **ЗАТРЫМО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **ЗАТРЫМА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* затри́мувати, затри́мати.

ЗАТРЭ́СЦІ *док. у різн. знач.* затрясти́, затруси́ти; *(про гарячку, пропасницю і т. ін. розм. — ще)* затіпати.

ЗАТРЭ́СЦІСЯ *док.* затрясти́ся, затруси́тися, *(розм.)* затіпатися; затремті́ти; *(від трясіння — ще)* задвигті́ти; **з. ад стра́ху** затруси́тися (затремті́ти) від стра́ху; **~сліся сце́ны** задвигті́ли стіни.

ЗАТУ́ЗАНЫ засми́каний, зоша́рпаний, поша́рпаний; змо́чений, ви́мучений. — *Див. ще* **зату́заць.**

ЗАТУ́ЗАЦЦА *док.* **1.** знемогти́, знеси́литися; змо́читися, ви́мучитися, наму́читися; **ён ~за́ўся з маладым канём** він наму́чився з молоди́м коне́м; **2.** *перен.* засми́катися, зоша́рпатися, змо́читися, ви́мучитися; **зусі́м ~за́ўся чалаве́к** зо́всім засми́калася (зоша́рпалася) люди́на.

ЗАТУ́ЗАЦЬ *док.* **1.** *(почати смикати)* засми́кати, засіпати; **з. ле́йцамі** засми́кати ві́жками; **2.** *перен.* засми́кати, зоша́рпати; змо́чити, ви́мучити, наму́чити.

ЗАТУ́КАЦЬ *док.* зату́ркати; затю́кати.

ЗАТУРЫ́ЦЬ *док. прост.* **1.** загна́ти, увігна́ти; **з. каро́ў у хле́ў** загна́ти корів у хлів; **2.** *(занести, затягнути кудись щось важке, громіздке)* відтараба́нити.

ЗАТЫ́М *прислівн.* **1.** по́тім; відта́к; а тоді́, а да́лі; **зрабі́, а з. хвалі́ся** зроби́, а тоді хвали́ся; **2.** тому́, того́, для то́го, для цьо́го; ◊ **з. што** *спол. причинний* тому́ що, че́рез те що; **з. каб** *спол. мети* для то́го, щоб.

ЗАТЫНКАВА́НЫ *і* **ЗАТЫНКО́ВАНЫ** потинько́ваний, заштукату́рений. — *Див. ще* **затынко́ўваць.**

ЗАТЫНКАВА́ЦЬ *див.* **затынко́ўваць.**

ЗАТЫНКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* тинькува́тися, заштукату́рюватися.

ЗАТЫНКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАТЫНКАВА́ЦЬ** *док.* тинькува́ти, потинькува́ти, заштукату́рювати, заштукату́рити; **~ва́ць сце́ны** потинькува́ти стіни.

ЗАТЭ́ПАЦЬ *док. розм.* **1.** зату́пати, *(підсил.)* затупоті́ти; **2.** задріботі́ти, задрібота́ти (нога́ми), затупцюва́ти.

ЗАЎВА́ГА *ж.* **1.** *(коротке міркування)* ува́га, заува́ження *с.*; **крыты́чная з.** крити́чне зауваження; **2.** *(повчання)* зауваження *с.*; **наста́ўнік не́калькі разо́ў рабі́ў яму́ ~ва́гі** учитель де́кілька разів робив йому́ зауваження; **3.** *(зауваження до тексту)* примі́тка.

ЗАЎВА́ЖАНЫ 1. помі́чений, примі́чений; **2.** помі́чений, підмі́чений; спостере́жений, зауважений.

ЗАЎВАЖА́ЦЦА *недок.* **1.** спостеріга́тися, поміча́тися; примічатися; відзнача́тися; **~жа́ецца цяга да наву́кі сяро́д мо́ладзі** поміча́ється (спостеріга́ється) по́тяг до нау́ки се́ред мо́лоді; **пры некато́рых хваро́бах ~жа́ецца рэ́зкае паніжэ́нне тэмперату́ры** при де́яких хворо́бах відзнача́ється (спостеріга́ється) різке́ зни́ження температу́ри; **2.** *пас.* поміча́тися, спостеріга́тися.

ЗАЎВАЖА́ЦЬ *і* **ЗАЎВА́ЖВАЦЬ** *недок.*, **ЗАЎВА́ЖЫЦЬ** *док.* **1.** поміча́ти, помі́тити, примі́чати, примі́тити, спостеріга́ти, спостерегти́; зауважувати, зауважити; **2.** *(робити зауваження)* зауважувати, зауважити; зазнача́ти, зазна́чити; **3.** *(виявляти яку-небудь властивість)* поміча́ти, помі́тити, спостеріга́ти, спостерегти́; **4.** *док. у знач. вст. сл.* візьміть до ува́ги, зауважте; **і, ~жце, гэ́та ён сам змайстрава́ў** і, зауважте (візьміть до ува́ги), це він сам змайструва́в; ◊ **слана́ не ~жыць** слона́ не помі́тити.

ЗАЎВА́ЖЫЦЬ *див.* **заўважа́ць.**

ЗАЎГА́САЎСКІ *розм.* завго́співський.

ЗАЎДАВЕ́ЛЫ *прикм.* яки́й (що) овдові́в, овдові́лий.

ЗАЎДАВЕ́ЦЬ *док.* овдові́ти.

ЗАЎПА́РЦІЦЦА *док. розм.* упе́ртися, затя́тися, затну́тися.

ЗАЎСЕ́ДАШНІ *див.* **заўсёдны**.

ЗАЎСЁДНЫ *і* **ЗАЎСЁДАШНІ** повсякча́сний, пості́йний; звича́йний, незмі́нний; **з. спадаро́жнік** пості́йний (незмі́нний) супу́тник.

ЗАЎСЁДЫ *і* **ЗАЎСЯГДЫ́** *обл. прислівн.* завжди́; пості́йно, незмі́нно, повсякча́с; ◊ **не заўсягды́, як на дзяды́** *присл.* мину́лася кото́ві ма́сничка; при́йде і на пса коли́сь зима́.

ЗАЎСЯГДЫ́ *див.* **заўсёды**.

ЗАЎТРАЕ *с. розм.* за́втра.

ЗАЎЧАРА́ШНІ позавчора́шній.

ЗАЎЧО́РА *прислівн.* позавчо́ра.

ЗА́ЎШНІЦА *ж. мед.* заву́шниця, сви́нка, пароти́т *ч.*

ЗАФАНАБЭ́РЫЦЦА *док. розм.* загорди́тися, зарозумі́тися, зазна́тися, зачва́нитися.

ЗАФАСТРЫГАВА́НЫ *і* **ЗАФАСТРЫГО́ВАНЫ** *крав.* заме́таний, обки́даний. — *Див. ще* **зафастрыго́ўваць**.

ЗАФАСТРЫГО́ЎВАЦЦА *недок. крав. пас.* заме́туватися, обкида́тися.

ЗАФАСТРЫГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАФАСТРЫГАВА́ЦЬ** *док. крав.* заме́тувати, замета́ти; обкида́ти, обки́дати.

ЗАФУНДАВА́ЦЬ *див.* **зафундзі́ць**.

ЗАФУНДЗІ́ЦЬ *і* **ЗАФУНДАВА́ЦЬ** *док. розм.* пригости́ти, почастува́ти.

ЗАХАВА́ЛЬНІК *ч.* охоро́нець.

ЗАХАВА́ЛЬНІЦА *ж.* охоро́нниця.

ЗАХАВА́НА *прислівн.* **1.** прихо́вано; **2.** *канц.* у ці́лості.

ЗАХАВА́НАСЦЬ *ж.* **1.** пота́йність; **2.** *канц.* ці́лість; ◊ **у цэ́ласці і ~сці** у по́вній ці́лості.

ЗАХАВА́ННЕ *с.* **1.** зберіга́ння, збере́ження; **2.** доти́мання, доде́ржання.

ЗАХАВА́НЫ **1.** збере́жений; **2.** захо́ваний; **3.** дотри́маний, доде́ржаний. — *Див. ще* **захо́ўвацца**.

ЗАХАВА́ЦЦА *див.* **захо́ўвацца**.

ЗАХАВА́ЦЬ *див.* **захо́ўваць**.

ЗАХАДЖА́ЛЫ *розм.* захо́жий, за́йшлий.

ЗАХАЛАНУ́ЦЬ *док. обл.* завме́рти, похоло́нути; **у яго́ аж сэ́рца ~ну́ла ад ра́даснай нечака́насці** він аж завме́р се́рцем від ра́дісної несподі́ванки.

ЗАХАПЛЕ́ННЕ *с. у різн. знач.* захо́плення; за́хват *ч.*; **з. тэа́трам** захо́плення теа́тром; **быць у ~нні ад канцэ́рта** бу́ти в захо́пленні від конце́рту; **гавары́ць з ~нем** говори́ти з за́хватом (із захо́пленням); **з. дзяўчы́най** захо́плення ді́вчиною.

ЗАХАПЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* захо́пливість; **з. сюжэ́та** захо́пливість сюже́ту.

ЗАХАПЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ЗАХАПІ́ЦЦА** *док. у різн. знач.* захо́плюватися, захопи́тися; **~ля́цца ігро́й арты́стаў** захо́плюватися гро́ю акто́рів; **~ля́цца вучо́бай** захопи́тися навча́нням; **ён захапі́ўся пра́цай і забы́ўся за го́лад** він захопи́вся пра́цею і забу́в про го́лод; **~пі́цца дзяўчы́най з пе́ршага по́зірку** захопи́тися ді́вчиною з пе́ршого по́гляду.

ЗАХАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗАХАПІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* захо́плювати, захопи́ти.

ЗАХАПЛЯ́ЮЧА *прислівн.* захо́пливо.

ЗАХАПЛЯ́ЮЧЫ *і* **ЗАХАПЛЯ́ЛЬНЫ** захо́плюючий.

ЗАХВО́СТАВАТЫ *обл. (про деревний стовбур)* з тонки́м верхові́ттям.

ЗАХІЛІ́ЦЦА *див.* **захіля́цца**.

ЗАХІЛІ́ЦЬ *див.* **захіля́ць**.

ЗАХІ́ЛЬВАЦЦА *див.* **захіля́цца**.

ЗАХІ́ЛЬВАЦЬ *див.* **захіля́ць**.

ЗАХІЛЯ́ЦЦА *і* **ЗАХІ́ЛЬВАЦЦА** *недок.*, **ЗАХІЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** загорта́тися, загорну́тися; зако́чуватися, закоти́тися, загина́тися, загну́тися; **край абруса́ ~лі́ўся** край скатерти́ни загорну́вся; **2.** заслоня́тися, заслони́тися, закрива́тися, закри́тися; **~лі́цца руко́й** заслони́тися (закри́тися) руко́ю; **3.** *недок. пас.* загорта́тися, зако́чуватися; заслоня́тися, закрива́тися.

ЗАХІЛЯ́ЦЬ *і* **ЗАХІ́ЛЬВАЦЬ** *недок.*, **ЗАХІЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** загорта́ти, загорну́ти, зако́чувати, закоти́ти, загина́ти, загну́ти; **~лі́ць край сурвэ́ткі** загну́ти (загорну́ти) край серве́тки; **2.** заслоня́ти, заслони́ти, заступа́ти, заступи́ти, закрива́ти, закри́ти; **~лі́ць твар рука́мі** закри́ти обли́ччя рука́ми.

ЗАХІНА́ННЕ *с.* **1.** загорта́ння; **2.** запина́ння; **3.** заку́тування; **4.** загина́ння, загорта́ння.

ЗАХІНА́ЦЦА *недок.*, **ЗАХІНУ́ЦЦА** *док.* **1.** загорта́тися, загорну́тися; **2.** запина́тися, запну́тися, зав́ішуватися, заві́ситися; **3.** заку́туватися, заку́татися, загорта́тися, загорну́тися; **~ну́цца ў плашч** загорну́тися (заку́татися) в плащ; **4.** загина́тися, загну́тися, загорта́тися, загорну́тися; **~ну́лася ко́ўдра** загну́лася (загорну́лася) ко́вдра; **5.** хова́тися, схова́тися; **~ну́цца за ву́гал** схова́тися за ріг; **6.** *перен. (туманом, димом і т. ін.)* затяга́тися (затя́гуватися), затягти́ся (затягну́тися), заволіка́тися, заволокти́ся, запина́тися, запну́тися, закрива́тися, закри́тися; **вяршы́ня гары́ ~ну́лася смуго́й** верши́на гори́ заволокла́ся серпа́нком (тума́ном); **7.** *недок. пас.* загорта́тися, запина́тися, заку́туватися, загина́тися, заволіка́тися, закрива́тися.

ЗАХІНА́ЦЬ *недок.*, **ЗАХІНУ́ЦЬ** *док.* **1.** загорта́ти, загорну́ти, прикрива́ти, прикри́ти; заслоня́ти, заслони́ти; **~ну́ць крысо́ паліто́** загорну́ти по́лу пальта́; **~ну́ць галаву́ рука́мі** прикри́ти го́лову рука́ми; **2.** запина́ти, запну́ти; заві́шувати, заві́сити; **~ну́ць фіра́нку** заві́сити фіра́нку; **3.** заку́тувати, заку́тати, загорта́ти, загорну́ти; **~ну́ць у кажу́х** заку́тати в кожу́х; **4.** загина́ти, загну́ти; загорта́ти, загорну́ти; **~ну́ць край ко́ўдры** загорну́ти (загну́ти) край ко́вдри; **5.** хова́ти, схова́ти; **6.** *перен. (про туман, дим і т. ін.)* затя́гувати, затягну́ти; заволіка́ти, заволокти́; запина́ти, запну́ти; закрива́ти, закри́ти; **тума́н ~ну́ў бе́раг рэ́чкі** тума́н заволі́к бе́рег рі́чки.

ЗАХІНУ́ТЫ **1.** заго́рнутий, заго́рнений; **2.** за́пнутий, за́пнений, зав́ішений, закри́тий; **3.** заку́таний; **4.** за́гнутий, заго́рнений; **5.** *перен. (туманом, димом і т. ін.)* затя́гнений, затя́гнутий, заволо́чений. — *Див. ще* **захіна́цца.**

ЗАХІНУ́ЦЦА *див.* **захіна́цца**.

ЗАХІСТА́ЦЦА *док.* **1.** захита́тися; **слуп ~та́ўся**

стовп захитáвся; **зямля́ пад нагáмі ~тáлася** земля́ під ногáми захитáлася; **ён ~тáўся і ўпаў** він захитáвся і впав; **2.** *перен. (стати нестійким, неміцним)* похитну́тися; **ягó аўтарытэ́т ~тáўся** йогó авторитéт похитну́вся; **3.** *перен. (стати нерішучим)* завагáтися; **су́ддзі ~тáліся** су́дді завагáлися.

ЗАХІСТА́ЦЬ *док.* **1.** захитáти; **вéцер ~тáў дрэ́вы** вітер захитáв дерéва; **2.** *перен. (примусити сумніватися)* похитну́ти.

ЗАХЛА́МЛЕНАСЦЬ *ж.* захарáщеність.

ЗАХЛА́МЛЕННЕ *с.* захарáщування.

ЗАХЛА́МЛЕНЫ захарáщений. — *Див. ще* **захлáмліваць.**

ЗАХЛА́МЛІВАЦЬ *і* **ЗАХЛАМЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **ЗАХЛА́МІЦЬ** *док.* захарáщувати, захарáстити; засмíчувати, засмітúти; **~міць увéсь пакóй** захарáстити (засмітúти) всю кімнáту.

ЗАХЛАМЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* захарáщуватися.

ЗАХЛАМЛЯ́ЦЬ *див.* **захлáмліваць.**

ЗАХЛЁБВАЮЧЫСЯ *прислівн. прост.* захлинáючись.

ЗАХЛІПА́ЦЦА *недок.*, **ЗАХЛІПНУ́ЦЦА** *док. прям., перен.* **1.** захлинáтися, захлину́тися; **ён пачáў ужó ~пáцца, калí прыспéла дапамóга** він ужé почáв захлинáтися, колú наспіла (приспіла) допомóга; **~пáцца ад рáдасці** захлинáтися від рáдості; **2.** задихáтися, задихну́тися; **~ну́цца ад крыўды** задихну́тися від крúвди; **3.** погáснути; **святлó ~ну́лася** світло погáсло.

ЗАХЛУСІ́ЦЦА *док. розм.* забрехáтися.

ЗАХМУ́РАНЫ затьмáрений, потьмáрений. — *Див. ще* **захму́рваць.**

ЗАХМУ́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАХМУ́РЫЦЬ** *док.* затьмáрювати, затьмáрити; потьмáрювати, потьмáрити; засму́чувати, засмутúти.

ЗАХО́ДНІ зáхідний.

ЗАХО́ДНІК *ч. істор.* зáхідник.

ЗАХО́ДНІЦКІ *істор.* зáхідницький.

ЗАХО́ДНІЦТВА *с. істор.* зáхідництво.

ЗАХО́П, -пу *ч.* **1.** *(дія)* захóплення *с.*, загáрбання *с.*; **з. ула́ды** захóплення влáди; **з. чужóй тэрытóрыі** захóплення (загáрбання) чужóї територíї; **2.** *(охоплювальний простір)* захвáт; **шырыня́ ~пу** ширинá захвáту; **з. касы́** ру́чка.

ЗАХО́ПЛІВАЦЬ *недок.* захóплювати, загáрбувати.

ЗАХО́ПНІК *ч.* загáрбник; **чужазéмныя ~нікі** інозéмні загáрбники.

ЗАХО́ПНІЦА *ж.* загáрбниця.

ЗАХО́ПНІЦКІ загáрбницький; **~кая палíтыка** загáрбницька полíтика.

ЗАХО́ПНЫ 1. загáрбний; **2.** захвáтний.

ЗАХО́ЎВАННЕ *с.* **1.** зберігáння, зберéження; **2.** дотрúмання, додéржання.

ЗАХО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ЗАХАВА́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* зберігáтися, зберегтúся; **частка твóраў пісьмéнніка ~ваецца ў рукапíсным аддзéле бібліятэ́кі** частúна твóрів письмéнника зберігáється в рукопúсному відділі бібліотéки; **грóшы ~ваюцца ў ашчáдным бáнку** грóші зберігáються в ощáдному бáнку; **стáрыя звы́чкі ~вáліся** старі звúчки зберегли́ся; **з дáўніх пор ~вáлася падáнне** з дáвніх-давéн зберíгся перéказ (збереглáся легéнда); **тут ~вáліся сляды́ вайны́** тут зберегли́ся слідú війнú; **бу́льба ~вáлася да вясны́** картóпля збереглáся до веснú; **дом дóбра ~вáўся** будúнок дóбре зберíгся; **здарóўе ~вáлася** здорóв'я зберéглóся; **2.** *пас.* зберігáтися, ховáтися; дотрúмуватися, додéржуватися; **3.** *док. (залишитися цілим, неушкодженим)* уцілíти (вцілíти), зберегтúся; **ад пажáру ~вáліся тóлькі тры хáты** від пожéжі вцілíли (зберегли́ся) лишé три хáти; **3.** *док. (розташуватися так, щоб бути непомітним)* заховáтися.

ЗАХО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАХАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* зберігáти, зберегтú; **~вáць дзяржáўную маёмасць** зберегтú держáвне майнó; **гэ́ты дакумéнт вáрта ~вáць** цей докумéнт вáрто зберегтú; **нарóд ~вáў шмат паданняў** нарóд зберíг багáто перéказів (легéнд); **~вáць пáмяць аб загíнуўшых герóях** зберегтú пáм'ять про загúблих герóїв; **~вáць тáйну** зберегтú таємнúцю; **~вáць вастрыню́ пачу́ццяў** зберегтú гострóту почуттíв; **~вáць вéру ў чалавéка** зберегтú віру в людúну; **бу́льбу мóжна ~вáць у склéпе** картóплю мóжна зберегтú в пóгребі; **2.** захóвувати, заховáти, ховáти, сховáти; прихóвувати, приховáти; **кнíгу так ~вáў, што не мóжна знайсцí** кнúгу так заховáв, що не мóжна знайтú; **ён не мог ~вáць ад мáці сваё хвалявáнне** він не міг приховáти від мáтері свогó хвилювáння; **3.** *(точно, без відхилень виконувати обіцяне, наказане, необхідне)* дотрúмувати, дотрúмати, додéржувати, додéржати; **~вáць умóвы да -гавóру** дотрúмати умóви дóговóру; **~вáць дысцыплíну** дотрúмувати дисциплíни.

ЗАХО́ЎНЫ охорóнний; **~ная распíска** охорóнна розпúска.

ЗАХРАБУСТА́ЦЬ *док. розм.* захрустíти, захру́скати, захрущáти, *(діал.)* захрупотíти, захрупостíти.

ЗАХРАСА́ННЕ *с.* **1.** засмíчування, закупóрювання; **2.** застрявáння, застрягáння.

ЗАХРАСА́ЦЬ *недок.*, **ЗАХРА́СНУЦЬ** *док.* **1.** засмíчуватися, засмітúтися; закупóрюватися, закупóритися; забивáтися, забúтися; **рáкавіна ~сла** рáковина забúлася; **2.** застрявáти, застря́ти; **кóстка ~ла ў гóрле** кíстка застря́ла в гóрлі.

ЗАХРА́СЛЫ засмíчений; закупóрений; забúтий. — *Див. ще* **захрасáць.**

ЗАХУ́ТАНЫ заку́таний, загóрнутий, загóрнений; уку́таний, угóрнутий, угóрнений; обгóрнутий, обгóрнений. — *Див. ще* **заху́твацца.**

ЗАХУ́ТАЦЦА *див.* **заху́твацца.**

ЗАХУ́ТВАННЕ *с.* заку́тування, загортáння; уку́тування, угортáння; обгортáння.

ЗАХУ́ТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАХУ́ТАЦЦА** *док.* заку́туватися, заку́татися, загортáтися, загорну́тися; уку́туватися, уку́татися, угортáтися, угорну́тися; обгортáтися, обгорну́тися.

ЗАХУ́ТВАЦЬ *недок.*, **ЗАХУ́ТАЦЬ** *док.* заку́тувати, заку́тати, загортáти, загорну́ти; уку́тувати, уку́тати, угортáти, угорну́ти; обгортáти, обгорну́ти.

ЗАЦАЛАВА́НЫ *і* **ЗАЦАЛО́ВАНЫ** зацілóваний. — *Див. ще* **зацалавáць.**

ЗАЦАЛАВА́ЦЦА *док. розм.* зацілувáтися.

ЗАЦАЛАВА́ЦЬ *док. розм.* зацілува́ти.

ЗАЦА́ПВАЦЬ *недок.*, **ЗАЦА́ПАЦЬ** *док. розм.* **1.** лови́ти, злови́ти, *(док.)* пійма́ти, спійма́ти; хапа́ти *і* схо́плювати, схопи́ти; **2.** зага́рбувати, зага́рбати; *(розм.)* заграба́стувати, заграба́стати.

ЗАЦВЕРДЗЯВА́ЦЬ *недок.* тверді́ти, тве́рднути; *(розм.)* дубі́ти; *(висихаючи — ще)* тужа́віти.

ЗАЦВЫ́РКАЦЬ *док.* **1.** *(про птахів)* зацвірі́нькати, зацвірінча́ти, зацвірінькоті́ти; **2.** *(про комах)* зацвіркати, зацвірча́ти; зацвіркота́ти, зацвіркоті́ти.

ЗАЦВЯЛІ́ЦЬ *док.* задражни́ти.

ЗАЦЕ́КЧЫ *док.* затекти́.

ЗАЦЕЛЯПА́ЦЦА *док. розм. (про висячі предмети)* зателіпа́тися.

ЗА́ЦЕМАК, -мку *ч. розм.* су́тінок, су́тінь *ж.*

ЗА́ЦЕМНА *прислівн. розм.* **1.** вдо́світа (удо́світа), до світа́нку (до світа́ння); **2.** смерко́м, при́смерком, *(розм.)* смеркома́.

ЗАЦЕ́НЕНЫ затінений, притінений. — *Див. ще* **зацяня́ць**.

ЗА́ЦЕНЬ *див.* **за́сень**.

ЗА́ЦЕПЛА *прислівн. розм.* зате́пла.

ЗАЦЕРУШЫ́ЦЦА *див.* **зацяру́шваццa**.

ЗАЦЕРУШЫ́ЦЬ *див.* **зацяру́шваць**.

ЗАЦЁК, -ку *ч. (слід від рідини)* патьо́к, *(частіше мн.)* патьо́ки.

ЗАЦЁКЛЫ *(із слідами патьоків)* яки́й (що) затік, яки́й (що) запли́в; запли́лий. — *Див. ще* **зацяка́ць 1.**

ЗАЦЁКШЫ 1. зате́рплий, поте́рплий, замлі́лий, зомлі́лий, зімлі́лий; **2.** *(із слідами патьоків)* яки́й (що) затік, яки́й (що) запли́в; запли́лий. — *Див. ще* **зацяка́ць 1, 2.**

ЗАЦІ́РКА *ж.* **1.** *(дія)* затира́ння; **2.** *кул. (борошняна)* за́тірка.

ЗАЦІ́ЎКАЦЬ *док.* зацявкати.

ЗАЦІ́ШАК, -шку *ч.* **1.** за́ти́шок; **2.** зати́шшя *с.*

ЗАЦІ́ШНА *прислівн.* за́ти́шно.

ЗАЦІ́ШНАСЦЬ *ж.* за́ти́шність.

ЗАЦІ́ШНЫ за́ти́шний; **~нае надво́р'е** за́ти́шна пого́да.

ЗАЦУ́ГЛІВАЦЬ *недок.*, **ЗАЦУГЛЯ́ЦЬ** *док.* загну́здувати, загнузда́ти.

ЗАЦУГЛЯ́НЫ загну́зданий. — *Див. ще* **зацу́гліваць.**

ЗАЦУГЛЯ́ЦЬ *див.* **зацу́гліваць**.

ЗАЦУРЧА́ЦЬ *і* **ЗАЦУРЧЭ́ЦЬ** *док.* задзюрча́ти, задзюркота́ти, задзюркоті́ти.

ЗАЦУРЧЭ́ЦЬ *див.* **зацурча́ць**.

ЗАЦУХМО́ЛЕНЫ *розм.* заяло́жений, засли́нений, забру́днений. — *Див. ще* **зацухмо́льваць.**

ЗАЦУХМО́ЛІЦЦА *див.* **зацухмо́льваццa**.

ЗАЦУХМО́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАЦУХМО́ЛІЦЦА** *док. розм.* заяло́жуватися, заяло́зитися; засли́нюватися, засли́нитися; забру́днюватися, забрудни́тися.

ЗАЦУХМО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАЦУХМО́ЛІЦЬ** *док. розм.* заяло́жувати, заяло́зити; засли́нювати, засли́нити; забру́днювати, забрудни́ти.

ЗАЦЫРАВА́НЫ зашто́паний, пошто́паний. — *Див. ще* **зацыро́ўваць**.

ЗАЦЫРАВА́ЦЦА *див.* **зацыро́ўваццa**.

ЗАЦЫ́РКАЦЬ *док. розм.* зачви́ркати.

ЗАЦЫРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАЦЫРАВА́ЦЦА** *док.* зашто́пуватися, зашто́патися.

ЗАЦЫРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАЦЫРАВА́ЦЬ** *док.* зашто́пувати, зашто́пати.

ЗАЦЫРЫ́КАЦЬ *док.* зацвірінькати, зацвірінча́ти.

ЗАЦЬМЕ́ННЕ *с. астр.* зате́мнення.

ЗАЦЮГА́КАЦЬ *док. мисл.* затю́кати, заулюлю́кати.

ЗАЦЯЖА́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАЦЯЖА́РАЦЬ** *док.* вагі́тніти, завагі́тніти.

ЗАЦЯКА́ЦЬ *недок.*, **ЗАЦЯЧЫ́** *док.* **1.** *(попадати, вливатися куди-небудь)* затіка́ти, затекти́; **вада́ ~цякла́ за ка́ўнер** вода́ затекла́ за ко́мір; **2.** затерпа́ти, зате́рпнути; те́рпнути, поте́рпнути; замліва́ти, замлі́ти; **но́гі ~цяклі́** но́ги зате́рпли (оте́рпли); **3.** *(пухнути)* набряка́ти, набря́кнути, *(багато, усе)* понабряка́ти; **4.** *(переставати текти)* замока́ти, замо́кнути (замо́кти); **бо́чка ~цякла́** бо́чка замо́кнула.

ЗАЦЯМНІ́ЦЦА *див.* **зацямня́ццa**.

ЗАЦЯМНЯ́ЦЦА *недок.*, **ЗАЦЯМНІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(ставати темним)* зате́мнюватися *і* затемня́тися, затемни́тися, затемні́тися; **2.** *(перен. про розум і т. ін.)* затьма́рюватися, затьма́ритися, потьма́рюватися, потьма́ритися; **свядо́масць ~нілася** свідо́мість затьма́рилася; **3.** *недок. пас.* зате́мнюватися *і* затемня́тися, затьма́рюватися, потьма́рюватися.

ЗАЦЯМНЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗАЦЯМНІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(загороджувати від світла)* зате́мнювати *і* затемня́ти, затемни́ти; заслоня́ти, заслони́ти; **хма́ры ~ні́лі со́нца** хма́ри затемни́ли (заслони́ли) со́нце; **2.** *(маскувати світло)* зате́мнювати *і* затемня́ти, затемни́ти; **~ніць во́кны** затемни́ти вікна; **3.** *перен. (розум і т. ін.)* затьма́рювати, затьма́рити, потьма́рювати, потьма́рити.

ЗАЦЯНЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗАЦЯНІ́ЦЬ** *док.* затінювати *і* затіня́ти, затіни́ти.

ЗАЦЯРУ́ШАНЫ притру́шений; запоро́шений, припоро́шений. — *Див. ще* **зацяру́шваць**.

ЗАЦЯРУ́ШВАННЕ *с.* притру́шування, запоро́шення.

ЗАЦЯРУ́ШВАЦЦА *недок.*, **ЗАЦЕРУШЫ́ЦЦА** *док. (трохи засипатися)* притру́шуватися, притруси́тися; *(снігом і т. ін.)* запоро́шуватися, запороши́тися, припоро́шуватися, припороши́тися.

ЗАЦЯРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **ЗАЦЕРУШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(трохи присипати)* притру́шувати, притруси́ти; *(про сніг і т. ін.)* запоро́шувати, запороши́ти, припоро́шувати, припороши́ти, запу́шувати, запуши́ти; **2.** *док. (почати йти — про сніг)* запороши́ти; *(про дощ)* замрячи́ти, замжи́чити.

ЗАЦЯ́ЦЬ *док.* **1.** *перев. безос. (про мову)* відібра́ти мо́ву, заці́пити; **яму́ як зацяло́** йому́ як заці́пило; **2.** зати́снути, стули́ти; **з. ву́сны** зати́снути (стисну́ти) уста́; **3.** затамува́ти; **з. дыханне** затамува́ти ди́хання (по́дих).

ЗАЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **зачэ́рчваць**.

ЗАЧАСА́НЫ[1] *і* **ЗАЧЭ́САНЫ**[1] прича́саний, заче́саний. — *Див. ще* **зачэ́сваць**[1].

ЗАЧАСА́НЫ[2] *і* **ЗАЧЭ́САНЫ**[2] *тесл.* зате́саний. — *Див. ще* **зачэ́сваць**[2].

ЗАЧАСА́ЦЬ[1] *док. (волосся) див.* **зачэ́сваць**[1].

ЗАЧАСА́ЦЬ[2] *док. тесл. див.* **зачэ́сваць**[2].

ЗАЧА́ТАК, -тку *ч. біол., перен.* зача́ток, за́родок.

ЗАЧА́ТКАВАСЦЬ *ж. біол., перен.* зародко́вість.

ЗАЧА́ТКАВЫ *біол., перен.* зачатко́вий, зародко́вий.

ЗАЧА́ТЫ 1. *розм.* поча́тий; **2.** *біол.* зача́тий. — *Див. ще* **зачына́ць**.

ЗАЧА́ЎРАЦЬ *док. розм. і* **ЗАЧАЎРЭ́ЦЬ** *док. обл.* зача́хнути, захи́ріти; змарні́ти.

ЗАЧМУ́РЫЦЬ *док. розм.* **1.** задурма́нити, одурма́нити, запа́морочити; **2.** *(ввести в оману)* заморо́чити, задури́ти; **з. галаву́** задури́ти (заморо́чити) го́лову.

ЗАЧМЯ́КАЦЬ *док. розм.* заплямкати, зача́вкати.

ЗАЧО́С[1], **-су** *ч.* зачі́с.

ЗАЧО́С[2], **-су** *ч.* зате́с; за́рубка *ж.*

ЗАЧЫКІЛЬГА́ЦЬ *і* **ЗАЧЫКІЛЯ́ЦЬ, ЗАЧЫКІЛЬГІ́КАЦЬ** *док. розм.* зашкандиба́ти, зашкутильга́ти.

ЗАЧЫНА́ЦЬ *недок.*, **ЗАЧА́ЦЬ** *док.* **1.** *розм.* починати, поча́ти; **~ча́ць будаўні́цтва** поча́ти будівни́цтво; **~ча́ць гаво́рку** поча́ти розмо́ву; **2.** *біол.* зачина́ти, зача́ти; **~ча́ць дзіця́** зача́ти дити́ну.

ЗАЧЫНЕ́ННЕ *с.* закриття́.

ЗАЧЫ́НЕНЫ закри́тий, зачи́нений; ◊ **пры ~ных дзвяра́х** при зачи́нених две́рях. — *Див. ще* **зачыня́ць**.

ЗАЧЫНІ́ЦЦА *док.* зачини́тися, закри́тися; **дзве́ры ~ні́ліся** две́рі зачини́лися; **кра́ма ~ні́лася** крамни́ця закри́лася; ◊ **свет ~ні́ўся** світ кли́ном зійшо́вся (кли́ном земля зійшла́ся).

ЗАЧЫ́НШЧЫК *ч.* призві́дник, призві́дець; *(розм.)* заводі́й, заводі́яка.

ЗАЧЫНЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗАЧЫНІ́ЦЬ** *док. (двері, вікно, шкатулку)* зачиня́ти, зачини́ти; закрива́ти, закри́ти; **~ні́ць дзве́ры** зачини́ти две́рі; **~ні́ць акно́** зачини́ти вікно́; ◊ **~ні́ць дзве́ры пе́рад кім** зачини́ти две́рі *перед ким*; **як ~ні́ць** по́вно, *(розм.)* повні́сінько.

ЗАЧЭ́ПКА *ж.* **1.** *(дія)* зачеплення, *(незак. д. — ще)* зачі́плювання; **2.** *(предмет)* за́чіпка; гачо́к *ч.*; **3.** *перен. (причина, привід)* за́чіпка; **з. для сва́ркі** за́чіпка для сва́рки.

ЗАЧЭ́ПНЫ *техн.* зачіпни́й.

ЗАЧЭ́РЧАНЫ заштрихо́ваний, зарисо́ваний.

ЗАЧЭ́РЧВАННЕ *с.* заштрихо́вування, зарисо́вування.

ЗАЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* заштрихо́вуватися, зарисо́вуватися.

ЗАЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **ЗАЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* заштрихо́вувати, заштрихува́ти, зарисо́вувати, зарисува́ти.

ЗАЧЭ́САНЫ[1] *див.* **зачаса́ны**[1].

ЗАЧЭ́САНЫ[2] *див.* **зачаса́ны**[2].

ЗАЧЭ́СВАННЕ[1] *с.* причі́сування, зачі́сування.

ЗАЧЭ́СВАННЕ[2] *с. тесл.* заті́сування.

ЗАЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. звор., пас.* причі́суватися, зачі́суватися.

ЗАЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. звор., пас. тесл.* заті́суватися.

ЗАЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **ЗАЧАСА́ЦЬ** *док. (волосся)* причі́сувати, причеса́ти, зачі́сувати, зачеса́ти.

ЗАЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **ЗАЧАСА́ЦЬ** *док. тесл.* заті́сувати, затеса́ти.

ЗАШАВЯЛІ́ЦЦА *док. прям., перен.* заворуши́тися; **лі́сце на дрэ́вах ~лі́лася** ли́стя на дере́вах заворуши́лося; **у душы́ ~лі́ліся сумне́нні** у душі́ заворуши́лися су́мніви.

ЗАШАВЯЛІ́ЦЬ *док.* заворуши́ти.

ЗАШАРАНЕ́ЛЫ укри́тий (покри́тий) па́морozзю (і́неєм). — *Див. ще* **зашаране́ць.**

ЗАШАРАНЕ́ЦЬ *док.* укри́тися (покри́тися) па́морозззю (і́неєм); **дрэ́вы ~не́лі** дере́ва покри́лися па́морозззю.

ЗАШАРЭ́ЦЬ *док. (почати сіріти, ставати сірим)* засірі́ти.

ЗАШКЛЁНЫ за́склений. —*Див. ще* **зашкля́ць**.

ЗАШКЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗАШКЛІ́ЦЬ** *док.* скли́ти, заскли́ти; *(багато, усе)* позасте́клювати.

ЗАШКЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* скли́тися.

ЗАШМАЛЬЦАВА́НЫ *розм.* засмальцо́ваний, заяло́жений. — *Див. ще* **зашмальцо́ўваць**.

ЗАШМАЛЬЦАВА́ЦЦА *див.* **зашмальцо́ўвацца**.

ЗАШМАЛЬЦО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАШМАЛЬЦАВА́ЦЦА** *док.* засмальцьо́вуватися, засмальцюва́тися, заяло́жуватися, заяло́зитися.

ЗАШМАЛЬЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАШМАЛЬЦАВА́ЦЬ** *док. розм.* засмальцьо́вувати, засмальцюва́ти; заяло́жувати, заяло́зити; **~ва́ць рукавы́** засмальцюва́ти рукави́; **~ва́ць кні́жкі** заяло́зити книжки́.

ЗА́ШМАРГА *ж.* за́шморг *ч.*

ЗАШМА́Т *прислівн. розм.* забага́то; **зада́ць з. пыта́нняў** поста́вити забага́то запита́нь.

ЗАШМУ́ЛЯНЫ *розм.* **1.** зано́шений, ви́тертий, поша́рпаний; **2.** нате́ртий, сте́ртий. — *Див. ще* **зашмуля́ць**.

ЗАШМУЛЯ́ЦЦА *док. розм.* **1.** *(про одяг)* зано́ситися, ви́тертися, поша́рпатися; **2.** *(про шкіру)* нате́ртися, сте́ртися.

ЗАШМУЛЯ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(про одяг)* зано́сити, ви́терти, поша́рпати; **2.** *(про шкіру)* нате́рти, сте́рти.

ЗАШМЫ́ГАЦЬ *док. прост.* зашмо́ргати; **з. но́сам** зашмо́ргати но́сом.

ЗАШНА́РЫЦЬ *і* **ЗАШНЫ́РЫЦЬ** *док. прост. (почати шукати)* зани́шпорити.

ЗАШНЫ́РЫЦЬ *див.* **зашна́рыць**.

ЗАШО́РГАЦЬ *док. розм.* зачо́вгати.

ЗАШПІ́ЛЕНЫ зашпи́лений, засте́бнутий. — *Див. ще* **зашпі́льваць**.

ЗАШПІЛІ́ЦЦА *див.* **зашпі́львацца**.

ЗАШПІ́ЛЬВАННЕ *с.* зашпи́лювання, зако́лювання; застіба́ння.

ЗАШПІ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ЗАШПІЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** зашпи́люватися, зашпили́тися; *(на ґудзик)* застіба́тися, застебну́тися; **2.** *недок. пас.* зашпи́люватися, зако́люватися; застіба́тися; **~лі́цца на ўсе ґу́зікі** застебну́тися на всі ґу́дзики.

ЗАШПІ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗАШПІЛІ́ЦЬ** *док.* зашпи́лювати, зашпили́ти; зако́лювати, заколо́-

ти; *(на ґудзик)* застіба́ти, застебну́ти; ~**лі́ць ху́стку** зашпили́ти ху́стку; ~**лі́ць каўне́р** застебну́ти ко́мір; ~**лі́ць палітó** застебну́ти пальто́.

ЗА́ШПІЛЬКА *ж.* за́стібка, петля́.

ЗАШРУБАВА́НЫ *і* **ЗАШРУБО́ВАНЫ** загви́нчений, закру́чений. — *Див. ще* **зашрубо́ўваць**.

ЗАШРУБАВА́ЦЦА *див.* **зашрубо́ўвацца**.

ЗАШРУБО́ЎВАННЕ *с.* загви́нчування, закру́чування, закру́чення.

ЗАШРУБО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗАШРУБАВА́ЦЦА** *док.* загви́нчуватися, загвинти́тися, закру́чуватися, закрути́тися.

ЗАШРУБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗАШРУБАВА́ЦЬ** *док.* загви́нчувати, загвинти́ти, закру́чувати, закрути́ти; ~**ва́ць га́йку** загвинти́ти (закрути́ти) га́йку.

ЗАШТАБНАВА́НЫ *шевс., крав.* застро́чений, проши́тий. — *Див. ще* **заштабнава́ць**.

ЗАШТАБНАВА́ЦЬ *док. шевс., крав.* застрочи́ти, проши́ти.

ЗАШЧО́ЎКАЦЬ *док.* **1.** закла́цати; *(язиком — ще)* зацмо́кати; *(підборами і т. ін. — звичайно)* зацо́кати; *(батогом, пальцями і т. ін.)* заля́скати; **2.** *(про птахів)* залящ́ати; *(про солов'я)* затьо́хкати; **3.** *(почати гикати)* загика́ти.

ЗАШЧО́ЎКВАЦЬ *недок.*, **ЗАШЧО́ЎКНУЦЬ** *док. розм.* замика́ти, замкну́ти; ~**кнуць замо́к** замкну́ти.

ЗАШЧЭ́ПКА *ж.* за́щіпка.

ЗАЮРЫ́ЦЬ *док. розм.* поча́ти заграва́ти, зали́цятися.

ЗАЯ́ХКАЦЬ *док. розм. (про собаку)* зага́вкати *(при гонитві за зайцем)*; **ганча́к ~каў** гонча́к зага́вкав.

ЗБАВЕ́ННЕ *і* **ЗБАЎЛЕ́ННЕ** *с. розм.* рятýнок *ч.*, порятýнок *ч.*; звільнення.

ЗБАВІ́ЦЕЛЬ *і* **ЗБА́ЎЦА** *ч.* рятівни́к, визво́льник, визволи́тель; *(рел.)* Спаси́тель.

ЗБАВІ́ЦЕЛЬКА *ж.* рятівни́ця, визво́льниця, визволи́телька.

ЗБАВІ́ЦЕЛЬНЫ рятівни́й, визво́льний; споку́тний.

ЗБА́ВІЦЬ¹ *див.* **збаўля́ць¹**.

ЗБА́ВІЦЬ² *див.* **збаўля́ць²**.

ЗБАДЗЯ́ЦЦА *док. розм.* розволочи́тися.

ЗБАЁДАВАЦЬ *див.* **збаёдаць**.

ЗБАЁДАНЫ *розм.* **1.** розтри́ньканий, змарно́ваний, згайно́ваний, переве́дений; загу́блений; **2.** занапа́щений, запропа́щений, стра́чений, поні́вечений, зни́щений, пони́щений. — *Див. ще* **збаёдаць**.

ЗБАЁДАЦЬ *і* **ЗБАЁДАВАЦЬ** *(розм.) док.* **1.** розтри́нькати, змарнува́ти, згайнува́ти, переве́сти́; загуби́ти; **з. усé гро́шы** розтри́нькати всі гро́ші; **2.** занапасти́ти, запропасти́ти, стра́тити, поні́вечити, зни́щити, пони́щити; **з. чалавéка** занапасти́ти (зве́сти́ зі сві́ту) люди́ну.

ЗБАЖЫНА́ *зб. ж. (хлібні злаки)* збі́жжя *с.*, пашня́.

ЗБАКА́ЦЬ *док. обл.* усу́нути, звільни́ти.

ЗБАЛАВА́НАСЦЬ *ж.* розпе́щеність; розбе́щеність, розпу́щеність.

ЗБАЛАВА́НЫ розпе́щений; розбе́щений, розпу́щений. — *Див. ще* **збалава́ць**.

ЗБА́ЛАВАЦЦА *док.* розпе́ститися; розбе́ститися, розпусти́тися; **з. ад гульта́йства** розбе́ститися від нерóбства (гультя́йства).

ЗБА́ЛАВАЦЬ *док.* розпе́стити; розбе́стити, *(рідше)* розпусти́ти; **бацькі́ ~валі дзіця́** батьки́ розбе́стили дити́ну.

ЗБАЛБАТНУ́ЦЬ *док. однокр. розм.* бо́вкнути, бе́лькнути, ля́пнути [язико́м].

ЗБА́ЎКА *ж. розм.* **1.** *(дія)* зме́ншення; *(незак. д. — ще)* зме́ншування; зни́ження *(незак. д. — ще)* зни́жування; скида́ння, ски́нення; **з. цаны́** зме́ншення (зме́ншування) ціни́; **2.** *(зменшена кількість чого-небудь)* зни́жка.

ЗБАЎЛЕ́ННЕ¹ *с.* зме́ншування, зме́ншення; зни́жування, зни́ження; скида́ння, ски́нення.

ЗБАЎЛЕ́ННЕ² *див.* **збаве́нне**.

ЗБА́ЎЛЕНЫ¹ зме́ншений, зни́жений; зба́влений. — *Див. ще* **збаўля́ць¹**.

ЗБА́ЎЛЕНЫ² урято́ваний, порято́ваний, ви́рятуваний; ви́зволений, звільнений, увільнений; позба́влений. — *Див. ще* **збаўля́ць²**.

ЗБАЎЛЯ́ЦЦА¹ *недок. пас.* зме́ншуватися; зни́жуватися.

ЗБАЎЛЯ́ЦЦА² *недок. звор., пас. розм.* рятува́тися, визволя́тися, звільня́тися; позбува́тися.

ЗБАЎЛЯ́ЦЬ¹ *недок.*, **ЗБА́ВІЦЬ** *док. у різн. знач.* зме́ншувати, зме́ншити, зни́жувати, зни́зити; *(розм.)* збавля́ти, зба́вити; ~**віць цану́** зме́ншити (зни́зити) ціну́; ~**віць у вазé** ски́нути (зни́зити, зме́ншити, *розм.* зба́вити, спусти́ти) вагу́; ◊ ~**віць тон** зни́зити тон.

ЗБАЎЛЯ́ЦЬ² *недок.*, **ЗБА́ВІЦЬ** *док. розм.* рятува́ти, урятува́ти, визволя́ти, ви́зволити, звільня́ти, звільни́ти; увільня́ти, увільни́ти, позбавля́ти, позба́вити; ~**віць ад сме́рці** урятува́ти від сме́рті; ~**віць ад ця́жкіх абавя́зкаў** звільни́ти (увільни́ти, ви́бавити) від важки́х обо́в'язків.

ЗБА́ЎЦА *див.* **збаві́цель**.

ЗБАЯ́ЦЦА *(каго-чаго і без дод.)* зляка́тися; сторопі́ти; **хло́пец не збая́ўся** хло́пець не зляка́вся.

ЗБЛАЖЭ́ЛЫ *розм.* змарні́лий, помарні́лий; схýдлий; охля́лий, захля́лий; змізерні́лий. — *Див. ще* **зблажэ́ць**.

ЗБЛАЖЭ́ЦЬ *док. розм.* змарні́ти, помарні́ти; схýднути; охля́ти, захля́ти; змізерні́ти.

ЗБЛАЗНАВА́ЦЬ *док.* вчини́ти нерозва́жливо, по хлопча́чому, по-бла́зенськи.

ЗБЛО́ЦІЦЬ *док. обл.* зіпсува́ти, переве́сти́.

ЗБЛЫ́ТАНЫ *у різн. знач.* сплу́таний, поплу́таний, переплу́таний; заплу́таний.

ЗБЛЫ́ТАЦЦА *див.* **зблы́твацца**.

ЗБЛЫ́ТАЦЬ *див.* **зблы́тваць**.

ЗБЛЫ́ТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗБЛЫ́ТАЦЦА** *док.* **1.** сплу́туватися, сплу́татися, поплу́туватися, поплу́татися, переплу́туватися, переплу́татися; заплу́туватися, заплу́татися; **ні́ткі ~таліся** нитки́ поплу́талися (сплу́талися, переплу́талися); **ду́мкі ~таліся** думки́ сплу́талися (переплу́талися); **2.** збива́тися, зби́тися, заплу́туватися, заплу́татися; ~**тацца ў паказа́ннях** заплу́татися (зби́тися) у сві́дченнях; ~**тацца** *(з кім)* злига́тися; ~**тацца з жу́лікамі** злига́тися з шахра́ями.

ЗБЛЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ЗБЛЫ́ТАЦЬ** *док.* **1.** плу-

тати, сплу́тати, поплу́тати; переплу́тувати, переплу́тати, заплу́тувати, заплу́тати; **~таць пра́жу** сплу́тати (поплу́тати) пряжу; **~таць пані́ці** сплу́тати (переплу́тати) поняття; **2.** збива́ти, зби́ти, заплу́тувати, заплу́тати; **~таць ву́чня падка́зкай** зби́ти у́чня підка́зкою; ◊ **~таць ка́рты** сплу́тати (всі) ка́рти; **~таць сляды́** заплу́тати (сплу́тати) сліди́.

ЗБО́ЖЖА *с. зб. (рослини та зерно хлібних злаків)* збі́жжя.

ЗБОЖЖААЧЫШЧА́ЛЬНЫ *с.-г.* зерноочи́сний, зерноочи́щувальний.

ЗБО́ЖЖАВЫ зернови́й, хлі́бний.

ЗБОЖЖАВЫТВО́РЧЫ *с.-г.* хлібовиробни́й.

ЗБО́ЖЖАВЫЯ, -вых, *мн.* зернові́.

ЗБОЖЖАГАНДЛЁВЫ хліботоргове́льний, хліботорго́вий.

ЗБОЖЖАЗАКУ́ПКІ, -пак, *адн.* **збожжазаку́пка** *ж.* хлібозакупі́вля, хлібозакупо́вування *с.*, *(одн.)* хлібозаку́пка.

ЗБОЖЖАЗДА́ТАЧНЫ хлібоздава́льний.

ЗБОЖЖАЗДА́ТЧЫК *ч.* хлібоздава́льник.

ЗБОЖЖАЗДА́ЧА *ж.* хлібоздава́ння *с.*, хлібозда́ча.

ЗБОЖЖАКАМБА́ЙН *ч.* зернокомба́йн.

ЗБОЖЖАНАРЫХТО́ЎКІ, -то́вак, *адн.* **збожжанарыхто́ўка** *ж.* хлібозаготі́вля.

ЗБОЖЖАНАРЫХТО́ЎЧЫ хлібозаготіве́льний.

ЗБОЖЖАНАРЫХТО́ЎШЧЫК *ч.* хлібозаготіве́льник, хлібозаготі́вник.

ЗБОЖЖАПАГРУ́ЗЧЫК *ч.* зернонаванта́жувач.

ЗБОЖЖАПАСТА́ЎКІ, -та́вак, *адн.* **збожжапаста́ўка** *ж.* зернопоста́вки, хлібопоста́вки.

ЗБОЖЖАПРАВО́Д *ч. спец.* зернопрові́д.

ЗБОЖЖАПРЫЁМНЫ хлібоприйма́льний.

ЗБОЖЖАПУ́ЛЬТ *ч. с.-г.* зернопу́льт.

ЗБОЖЖАСКЛАДА́ЛЬНІК *ч. с.-г.* хлібокопнува́ч.

ЗБОЖЖАСТО́Й, -то́ю *ч. с.-г.* хлібості́й.

ЗБОЖЖАСХО́ВІШЧА *с. с.-г.* зерносхо́вище.

ЗБОЖЖАЎБО́РАЧНЫ *с.-г.* зернозбира́льний, хлібозбира́льний.

ЗБОЖЖАЎБО́РКА *ж.* хлібозбира́ння *с.*, зернозбира́ння *с.*

ЗБОЖЖАФУРА́Ж, -жу́ *ч. с.-г.* зернофура́ж, хлібофура́ж.

ЗБОЖЖАФУРА́ЖНЫ *с.-г.* зернофура́жний, хлібофура́жний.

ЗБО́ЛЬШАГА *прислівн.* в основно́му; тро́хи, частко́во; прибли́зно.

ЗБО́РЛІВАСЦЬ *ж. розм.* оща́дливість, оща́дність.

ЗБО́РЛІВЫ *розм.* оща́дливий.

ЗБО́РШЧЫК *ч.* **1.** збира́ч; **з. чле́нскіх узно́саў** збира́ч чле́нських внескі́в; **з. по́дпісаў** збира́ч пі́дписів; **2.** *техн.* склада́льник; **з. мато́раў** склада́льник двигуні́в; **сле́сар-з.** слю́сар-склада́льник.

ЗБО́РШЧЫЦА *ж.* **1.** збира́чка; **2.** *техн.* склада́льниця.

ЗБОЧ *прислівн. розм.* збо́ку; по́ряд, по́біч, поблизу́.

ЗБРО́ДЛІВАСЦЬ *ж.* шкідли́вість, шкодли́вість.

ЗБРО́ДЛІВЫ шкідли́вий, шкодли́вий.

ЗБРО́ДНЫ *знев.* випадко́вий; різнома́стий, різнорі́дний.

ЗБРО́ЕВЫ збройови́й; **з. заво́д** збройови́й заво́д; **~вая майстэ́рня** збройова́ майсте́рня; **з. ма́йстар** збройови́й ма́йстер.

ЗБРО́СНЕЛЫ плі́снявий; цвіли́й; запліснявілий, поцві́лий.

ЗБРО́СНЕЦЬ *док. (про рідину)* заплісня́віти; зацвісти́, поцвісти́.

ЗБРУ́ДЗІЦЬ *док. розм.* забрудни́ти, зама́зати; закаля́ти.

ЗБРЫ́ДЖАНЫ *розм.* спотво́рений, зніве́чений, покалі́чений. — *Див. ще* **збры́дзіць**.

ЗБРЫ́ДЗЕЦЬ і ЗБРЫ́ДАЦЬ *док. розм.* набри́днути, обри́днути, оги́днути, остоги́днути; **збрыда́ла паўтара́ць адно́ і то́е ж** набри́дло повто́рювати те са́ме.

ЗБРЫ́ДЗІЦЬ *док. розм.* спотво́рити, зні́вечити, покалі́чити; **з. твар гры́мам** спотво́рити (зні́вечити) обли́ччя гри́мом.

ЗБУЗАВА́НЫ *розм.* поша́рпаний, обша́рпаний, потрі́паний, обтрі́паний, розша́рпаний, по́рваний; зно́шений. — *Див. ще* **збузава́ць**.

ЗБУЗАВА́ЦЦА *док. розм. (про речі)* поша́рпатися, обша́рпатися, потрі́патися, порва́тися; зноси́тися.

ЗБУЗАВА́ЦЬ *док. розм. (річ)* поша́рпати, обша́рпати, потрі́пати, порва́ти; зноси́ти.

ЗБУ́РАНЫ *розм.* ски́нутий у ку́пу. — *Див. ще* **збу́рыць**.

ЗБУ́РЫЦЬ *док. розм.* ски́нути в ку́пу.

ЗБУЦВЕ́ЛЫ зітлі́лий, стлі́лий, зіпрі́лий, зігни́лий, струхля́вілий, спорохня́вілий.

ЗБУЦВЕ́ЦЬ *док.* зітлі́ти, стлі́ти, зіпрі́ти, згни́ти, струхля́віти, спорохня́віти.

ЗБУЯ́ЛЫ *док.* **1.** яки́й пи́шно розрі́сся; **2.** яки́й ви́ріс у бади́лля. — *Див. ще* **збуя́ць**.

ЗБУЯ́ЦЬ *док.* **1.** пи́шно розрости́ся; **2.** ви́рости в бади́лля *(а не в плоди)*.

ЗБЫТАК *ч. розм.* на́дмір, надли́шок; зайвина́ *ж.*

ЗБЭ́ЙСАЦЬ *док. прост.* згуби́ти, перевести́, зни́щити; втра́тити.

ЗБЭ́СЦІЦЬ *док. розм.* **1.** ви́лаяти, обла́яти; зганьби́ти, знева́жити; **2.** *(одяг)* поша́рпати, потрі́пати; забрудни́ти.

ЗБЭ́ШЧАНЫ *розм.* **1.** обла́яний, знева́жений; **2.** поша́рпаний, забру́днений. — *Див. ще* **збэ́сціць.**

ЗВА́ДА і ЗВА́ДКА *(розм.) ж.* сва́рка, чва́ри *мн.*; ро́збрат *ч.*; ◊ **ні да ра́ды, ні да зва́ды** ні па́ва, ні га́ва; ні брат, ні сват; ні пес, ні бара́н; ні з губи́ мо́ви, ні з но́са ві́тру; ані́ до ра́ди, ані́ до зва́ди.

ЗВА́ДКА *див.* **зва́да**.

ЗВАДКАВА́ЛЬНІК *ч. спец.* зрі́джувач.

ЗВАДКАВА́ННЕ *с. спец.* зрі́дження, *(незак. д. — ще)* зрі́джування.

ЗВАДКАВА́НЫ *спец.* скра́плений, зрі́джений. — *Див. ще* **звадко́ўваць**.

ЗВАДКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ЗВАДКАВА́ЦЦА** *док. спец.* скра́плюватися, скра́плитися; зрі́джуватися, зріди́тися.

ЗВАДКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗВАДКАВА́ЦЬ** *док. спец.* скра́плювати, скра́плити; зрі́джувати, зріди́ти.

ЗВА́ДЛІВЫ сварли́вий, інтрига́нський, підсту́пний.
ЗВА́ДНІК *ч. розм.* інтрига́н, ка́верзник.
ЗВА́ДНІЦА *ж. розм.* інтрига́нка, ка́верзниця.
ЗВА́ДНІЦКІ *розм.* інтрига́нський, ка́верзний, підло́тний.
ЗВА́ДНІЦТВА *с. розм.* інтрига́нство, підступи.
ЗВА́ДНІЧАЦЬ *недок. розм.* займа́тися чва́рами, інтри́гами.
ЗВА́ДНЫ *розм.* чва́рний.
ЗВАДНЫ́ *спец.* звідни́й.
ЗВАДЫЯ́ЦКІ *розм.* підбу́рювальний.
ЗВАДЫЯ́Ш *ч. розм.* підбу́рювач, підбу́рник, підмо́вник; зві́дник.
ЗВАДЫЯ́ШКА *ж. розм.* підбу́рювачка, підбу́рниця, підмо́вниця; зві́дниця.
ЗВА́ЖНА *прислівн.* пова́жно.
ЗВА́ЖНЫ пова́жний.
ЗВАНДРАВА́ЦЬ *док.* об'їхати, обійти́ *(яку-небудь місцевість)*; **з. увесь свет** об'їхати весь світ.
ЗВАНЕ́Ц, -нцу́ *ч. бот.* дзвіне́ць.
ЗВАНІТАВА́ЦЬ *док. безос. розм.* ви́блювати; **яго́ ~ва́ла** він ви́блював.
ЗВА́ННЕ *с. у різн. знач.* зва́ння; **з. заслу́жанага дзе́яча наву́кі** зва́ння заслу́женого дія́ча на́уки; **вае́ннае з.** військо́ве зва́ння; **з. інжыне́ра** зва́ння інжене́ра; **з. ўрача́** зва́ння лікаря; **ву-чо́нае з.** уче́не зва́ння; **з. заслу́жанага настаў́ніка** зва́ння заслу́женого вчителя; ◊ **ані ~ння** анічогі́сінько, анітро́хи, ні крапли́нки, ні кри́хти; **і ~ння не пакі́нуць** і сліду не лиши́ти.
ЗВАНЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* дзвінкі́ше, гучні́ше.
ЗВАНЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* дзвінкі́ший, гучні́ший.
ЗВАНЧЭ́ЦЬ *недок.* дзвінкі́шати, гучні́шати.
ЗВА́НЫ зва́ний; *(про людей — звичайно)* кли́каний, про́шений, про́ханий; **з. ве́чар** зва́ний ве́чір; **з. абе́д** зва́ний (про́ханий) обі́д; **з. госць** кли́каний (про́шений, про́ханий) гість; ◊ **так з.** так зва́ний; **не з., не сла́ны** нежда́ний-нега́даний.
ЗВАРАЧА́ЦЦА *недок.* зверта́тися.
ЗВАРАЧА́ЦЬ *недок.* зверта́ти.
ЗВА́РАЧНЫ *техн.* зва́рювальний, зварни́й; **з. цэ́х** зва́рювальний цех.
ЗВА́РВАННЕ *с. техн.* зва́рювання.
ЗВА́РВАЦЦА *недок. пас. техн.* зва́рюватися.
ЗВА́РВАЦЬ *недок. техн.* зва́рювати.
ЗВА́РКА *ж. техн.* зва́рювання *с.*, зва́рення *с.*; **га́завая з.** га́зове зва́рювання; **аўтаге́нная з.** автоге́нне зва́рювання; **пла́зменная з.** пла́змове зва́рювання.
ЗВАРО́Т, -ту *ч.* **1.** пове́рнення *с.*; **пасля́ ~ту з-за мяжы́** після пове́рнення з-за кордо́ну; **2.** *(да каго)* зве́рнення; **з. да чытачо́ў** зве́рнення до читачів; **з. да насе́льніцтва** зве́рнення до насе́лення; **3.** *(словесний вислів)* зворо́т; **мо́ўны з.** мо́вний зворо́т; **дзеепрыслоў́ны з.** дієприслівнико́вий зворо́т; **фразеалагі́чны з.** фразеологі́чний зворо́т.
ЗВАРО́ТАК, -тка *ч. грам.* зверта́ння *с.*
ЗВАРО́ЧВАННЕ *с.* **1.** зверта́ння, поверта́ння; **2.** виверта́ння.
ЗВАРО́ЧВАЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* зверта́ти, поверта́ти; **2.** *(скидати в одне місце)* виверта́ти.
ЗВАРУХНУ́ЦЦА *док.* **1.** ворухну́тися; **2.** *(зробити швидкий рух)* ворухну́тися, рухну́тися; **у яго́ ~ну́ліся бро́вы** у нього ворухну́лися (рухну́лися) бро́ви; **3.** *(зробити легкий рух)* сколихну́тися; **не ~ну́цца галі́нкі** не сколихну́ться віти.
ЗВАРУХНУ́ЦЬ *док. однокр.* ворухну́ти; *(зробити швидкий рух)* ворухну́ти, рухну́ти; **ве́цер не ~нуў травы́** ві́тер не ворухну́в трави́; ◊ **па́льцам не з.** па́льцем не поворухну́ти (рухну́ти).
ЗВАР'ЯЦЕ́ЛЫ 1. божеві́льний, не спо́вна ро́зуму, причи́нний; **2.** *(який втратив здатність розуміти)* навіже́ний, шале́ний, божеві́льний.
ЗВАР'ЯЦЕ́ЦЬ *див.* **вар'яце́ць**.
ЗВАЦЬ *недок.* **1.** кли́кати, заклика́ти; гука́ти; мани́ти, ва́бити; **з. да сябе́ дзяце́й** кли́кати до се́бе діте́й; **з. дамо́ў у го́сці** кли́кати додо́му в го́сті; **з. на барацьбу́** заклика́ти до боротьби́; **со́нца ва́біла і ~ла** со́нце ва́било й мани́ло; **2.** зва́ти, назива́ти; оклика́ти; ◊ **успаміна́й як зва́лі** *прик.* шука́й ві́тра в по́лі; зга́дуй лиш як зва́ли.
ЗВАЯВА́НЫ *розм.* звойо́ваний. — *Див. ще* **зваява́ць**.
ЗВАЯВА́ЦЬ *док. розм.* звоюва́ти, завоюва́ти.
ЗВЕ́ДВАЦЬ *недок.*, **ЗВЕ́ДАЦЬ** *док.* зазнава́ти, зазна́ти; спізнава́ти, спізна́ти; *(рідше)* дізнава́ти, дізна́ти; пережива́ти, пережи́ти.
ЗВЕ́ЗЦІ *док.* **1.** *у різн. знач.* звезти́; **з. з гары́** звезти́ з гори́; **з. каме́нне ў адну́ ку́чу** звезти́ камі́ння в одну́ ку́пу; **з. збо́жжа з по́ля** звезти́ збі́жжя з по́ля; **2.** *(захопити з собою)* повезти́, ви́везти, завезти́.
ЗВЕНАВЫ́ *див.* **звеннявы́**.
ЗВЕННЯВА́Я *імен. ж.* ланкова́.
ЗВЕННЯВЫ́ *і* **ЗВЕНАВЫ́ 1.** *прикм.* ланкови́й; **~ва́я сістэ́ма** ланкова́ систе́ма; **2.** *у знач. імен.* ланкови́й; **з. ільнаво́дчага звяна́** ланкови́й льона́рської ла́нки.
ЗВЕР, *р.* **зве́ра** *ч.* **1.** звір; **2.** *перен.* звір, не́люд, недо́люд; ◊ **глядзе́ць зве́рам** диви́тися звіро́м; **на лаўца́ і з. бяжы́ць** *присл.* на ло́вця і звір біжи́ть; на ме́льника вода́ ро́бить.
ЗВЕРАВО́Д *ч.* звірівни́к.
ЗВЕРАВО́ДСТВА *с.* звірівни́цтво.
ЗВЕРАВО́ДЧЫ звірівни́цький.
ЗВЕРАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *і* **ЗВЕРАГАДО́ЎЦА, -до́ўцы** *ч.* звірівни́к.
ЗВЕРАГАДО́ЎЛЯ *ж.* звірівни́цтво *с.*
ЗВЕРАГАДО́ЎЦА *див.* **зверагадо́вец**.
ЗВЕРАГАДО́ЎЧЫ звірівни́цький.
ЗВЕРАГАСПАДА́РКА *ж.* звірогоспода́рство *с.*
ЗВЕ́СТКІ, -так, *одн.* **зве́стка** *ж.* відо́мості; **з. аб надво́р'і** відо́мості про пого́ду.
ЗВЕ́СЦІ1 *док.* **1.** *(згори донизу)* звести́; **2.** *(віддалити, перемістивши)* звести́; **3.** укра́сти; **зладзе́і звялі́ каро́ву** зло́дії укра́ли коро́ву; **4.** *(з правильного життєвого шляху)* звести́, збі́ти; **5.** *(знищити)* ви́нищити, ви́губити, ви́бавити; *(комах — ще)* ви́вести; **з. таракано́ў** ви́вести таргані́в; **6.** *(позбавити високого стано-*

вища) звести́, ски́нути; **з. з п'едэста́ла** звести́ (ски́нути) з п'єдеста́лу; 7. *(да чаго, у што) перен.* звести́ *(до чого, у що)* **з. выда́ткі да мі́німуму** звести́ ви́трати до мі́німуму; **8.** *(привести в одне місце)* звести́; **усі́х дзяце́й звялі́ ў за́лу** усі́х діте́й звели́ в зал; **9.** *(зібрати в одне ціле)* звести́, об'єдна́ти; **з. атра́ды ў брыга́ду** звести́ (об'єдна́ти) заго́ни в брига́ду; **10.** *(примусити посваритися, побитися, покусатися)* нацькува́ти, підбу́рити; **з. саба́к** нацькува́ти соба́к; **з. пе́ўнеў** підбу́рити пі́внів; **11.** *(не виконати обіцяного)* підману́ти, підве́сти; обдури́ти; **12.** *(зробити нерухомим)* звести́, ско́рчити; ◊ **вачэ́й не з.** не звести́ оче́й; **з. раху́нкі (разлі́кі)** звести́ раху́нки, поквита́тися; **з. канцы́ з канца́мі** звести́ кінці́ з кінця́ми; **з. са све́ту** звести́ зі сві́ту; **з. ў магі́лу** звести́ в моги́лу (в труну́); **з. на ні́што** звести́ наніве́ць.

ЗВЕ́ТРАНЫ *розм.* провія́ний. — *Див. ще* **зве́трыць**.

ЗВЕ́ТРЫЦЬ *док. розм. (на вітрі)* провія́ти; **з. збо́жжа** провія́ти зерно́.

ЗВЕ́ЯНЫ 1. *с.-г.* ви́віяний, провія́ний; **2.** звія́ний. — *Див. ще* **зве́яць**.

ЗВЕ́ЯЦЬ *док.* **1.** *с.-г.* ви́віяти, провія́ти; **2.** *(здути)* звія́ти.

ЗВІ́ЛІНА *ж.* **1.** *(викривлення, вигин)* за́крут *ч.*, зви́вина, *(річки — ще)* колі́но *с.*; **2.** *(кори головного мозку)* за́крутка, зви́вина.

ЗВІ́ЛІСТАСЦЬ *ж.* зви́вистість, покру́ченість; хвиля́стість.

ЗВІ́ЛІСТЫ покру́чений, кру́чений, зви́вистий, звивча́стий; *(розм.)* кривуля́стий; хвиля́стий.

ЗВІЛЬГАТНЕ́ЛЫ зволожні́лий. — *Див. ще* **звільгатне́ць**.

ЗВІЛЬГАТНЕ́ЦЬ *док.* зволо́житися, зволожні́ти.

ЗВІНЕ́ЦЬ *недок.* **1.** дзвені́ти; **звіня́ць стру́ны** дзвеня́ть стру́ни; **звіня́ць дзіця́чыя галасы́** дзвеня́ть дитя́чі голоси́; **2.** *(про комах)* дзижча́ти, дзвені́ти, брині́ти; гуді́ти, густи́; **звіня́ць му́хі** дзижча́ть му́хи; **звіня́ць камары́** гуду́ть комарі́.

ЗВІНЮ́ЧЫ *прикм. розм.* дзвінки́й, дзвеня́чий, *(рідше)* дзвеню́чий.

ЗВОД[1], *род.* **зво́ду** *ч.* **1.** пере́від, ви́родження *с.*; вимира́ння *с.*, *(поголовна смерть)* морови́ця *ж.*, помі́р, мор; **2.** ви́крадення *с.*; **3.** *розм.* пересу́д, пере́суди, погові́р, сла́ва *ж.*, плітки́.

ЗВОД[2], *род.* **зво́ду** *ч. (випукле перекриття)* склепі́ння.

ЗВОД[3], *род.* **зво́ду** *ч. спец.* **1.** звід, зве́дення *с.*; **з. зако́наў** звід (зве́дення) зако́нів; **з. пра́віл арфагра́фіі і пунктуа́цыі** звід (зве́дення) пра́вил орфогра́фії та пунктуа́ції; **2.** *(редакція тексту стародавнього рукопису)* ізво́д.

ЗВО́ДДАЛЕКУ *і* **ЗВО́ДДАЛІ, ЗВО́ДДАЛЬ** *і* **ЗВО́ДДАЛЯ** *прислівн.* зві́ддалі́к, зві́ддаля́.

ЗВО́ДДАЛІ *див.* **зво́ддалеку**.

ЗВО́ДДАЛЬ *див.* **зво́ддалеку**.

ЗВО́ДДАЛЯ *див.* **зво́ддалеку**.

ЗВО́ДКА *ж. (документ)* зве́дення *с.*; **аператыу́ная з.** операти́вне зве́дення; **з. аб надво́р'і** зве́дення пого́ди.

ЗВО́ДНЫ зве́дений; **з. батальён** зве́дений батальйо́н; **з. хор** зве́дений хор; **~ная справаздача** зве́дений звіт; **з. сястра́** зве́дена сестра́; **~ныя дзе́ці** зве́дені ді́ти, зведеня́та.

ЗВО́ЛЬНІЦЬ *док.* **1.** звільни́ти; *(з місця, посади)* усу́нути, ски́нути; **з. з рабо́ты** звільни́ти з робо́ти; **з. зага́дчыка** усу́нути (ски́нути) заві́дувача; **з. у запа́с** звільни́ти в запа́с; **2.** *(з навчального закладу)* відчи́слити, звільни́ти.

ЗВО́НКІ[1] *прикм. у різн. знач.* дзвінки́й, зву́чний; гучни́й; **~кая пе́сня** дзвінка́ (голосна́, гучна́, лунка́) пі́сня; **з. го́лас** дзвінки́й (гучни́й) го́лос; **з. зы́чны** *лінгв.* дзвінки́й при́голосний; ◊ **~кая мане́та** дзвінка́ моне́та.

ЗВО́НКІ[2], **-каў**, *одн.* **зво́нка** *ж. карт.* бу́бна; *(розм.)* дзві́нка.

ЗВО́НКУ *прислівн.* **1.** зо́вні; знадво́ру, зо́кола; **2.** зо́внішньо, на ви́гляд, на по́гляд.

ЗВО́РАНЫ зо́раний. — *Див. ще* **зво́рваць**.

ЗВО́РВАЦЬ *недок.*, **ЗАРА́ЦЬ** *док.* зо́рювати, зора́ти; **~ра́ць паго́рак** зора́ти па́горб.

ЗВУ́ЖВАННЕ *с.* зву́ження *(незак. д. — ще)* зву́жування.

ЗВУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **ЗВУ́ЗІЦЬ** *док.* зву́жувати, зву́зити.

ЗВУЖЭ́ННЕ *с. (дія і вузьке місце)* зву́ження.

ЗВУЗЕ́ЦЬ *док. розм.* зву́зитися.

ЗВЫШ *прийм. з род.* **1.** над, по́над *(що)*; **прадукцыя з. пла́на** проду́ція по́над план; **2.** крім *(чого)*, *рідше* — о́крім, о́пріч *(чого)*; **з. усяго́ гэ́тага** крім усього́ цього́.

ЗВЫШАДЧУВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* надмі́рна чутли́вість, надчутли́вість.

ЗВЫШАДЧУВА́ЛЬНЫ надмі́рно чутли́вий, надчутли́вий.

ЗВЫШВА́РТАСЦЬ *ж. екон.* надва́ртість.

ЗВЫШВЫСО́КІ надвисо́кий; **~кае напру́жанне** *фіз., техн.* надвисо́ка напру́га.

ЗВЫШВЫШЫ́ННЫ *ав.* надвисо́тний.

ЗВЫШГУ́К, -ку *ч. фіз.* надзву́к.

ЗВЫШГУКАВЫ́ *фіз.* надзвукови́й.

ЗВЫШДАКЛА́ДНЫ *техн.* надто́чний.

ЗВЫШКАШТАРЫ́СНЫ надкошто́рисний.

ЗВЫШМАГУ́ТНЫ надпоту́жний.

ЗВЫШМЕ́ТКІ *(про стрільця, гравця)* надцілки́й, надвпра́вний.

ЗВЫШМО́ЦНЫ надміцни́й.

ЗВЫШНАТУРА́ЛЬНА *прислівн.* надприро́дно.

ЗВЫШНАТУРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* надприро́дність.

ЗВЫШНАТУРА́ЛЬНЫ 1. надприро́дний; **2.** надзвича́йний, винятко́вий.

ЗВЫШНІ́ЗКІ *фіз.* наднизьки́й.

ЗВЫШНО́ВЫ наднови́й; **~выя зо́ркі** наднові́ зі́рки.

ЗВЫШПАЧУ́ЦЦЕВЫ *філос.* надчутте́вий.

ЗВЫШПРАВО́ДНЫ *фіз.* надпрові́дний.

ЗВЫШПРЫБЫ́ТАК, -тку *ч. екон.* надпри́буток.

ЗВЫШСКЛАДА́НЫ *техн.* надскладни́й.

ЗВЫШСКО́РАСНЫ *і* **ЗВЫШХУ́ТКАСНЫ** надшви́дкісний.

ЗВЫШСТО́ЙКІ надстійки́й.

ЗВЫШТО́К, -ку *ч. ел.* надстру́м.

ЗВЫШТО́НКІ надтонки́й.

ЗВЫШТРА́ПНЫ надвлу́чний.

ЗВЫШТЭРМІНО́ВЫ **1.** *прикм. військ.* надстроко́вий; **~но́вая слу́жба** надстроко́ва слу́жба; **2.** *(дуже терміновий, невідкладний)* надтерміно́вий; **~но́вая спра́ва** надтерміно́ва спра́ва; **3.** *у знач. імен. військ.* надстрокови́к *ч.*

ЗВЫШУРО́ЧНА *прислівн.* понаднормо́во, позачерго́во.

ЗВЫШУРО́ЧНЫ понаднормо́вий, позачерго́вий; **~ная рабо́та** понаднормо́ва (позачерго́ва) робо́та; **~ная пла́та** понаднормо́ва пла́та.

ЗВЫШУРО́ЧНЫЯ *мн. імен.* понаднормо́ві; **атрыма́ць з.** оде́ржати понаднормо́ві.

ЗВЫШХУ́ТКАСНЫ *див.* **звышско́расны**.

ЗВЫШЦВЁРДЫ *спец.* надтверди́й.

ЗВЫШЦІ́СК, -ку *ч. фіз.* надти́ск, надти́снення *с.*

ЗВЫШЦЯ́ЖКІ надважки́й.

ЗВЫШЦЯКУ́ЧАСЦЬ *ж. фіз.* надтеку́чість.

ЗВЫШЦЯКУ́ЧЫ надтеку́чий.

ЗВЫШЧАЛАВЕ́К *ч. філос.* надлюди́на.

ЗВЫШЧАЛАВЕ́ЧНЫ надлю́дський; **~чыя нама́ганні** надлю́дське зуси́лля.

ЗВЫШШТА́ТНЫ понадшта́тний.

ЗВЯ́ГА *(розм.)* *і* **ЗВЯГНЯ́** *(прост.) ж.* **1.** *(собаки)* га́вкіт *ч.*, га́вкання *с.*, дзя́вкання *с.*, ця́вкання *с.*; **2.** *(настирливе нагадування, вимога)* каню́чення *с.*

ЗВЯ́ГАЦЬ *недок. розм.* **1.** *(про собаку)* га́вкати, дзя́вкати, ця́вкати; **2.** *(настирливо нагадувати, вимагати)* каню́чити.

ЗВЯГЛІ́ВАСЦЬ *ж. розм.* **1.** верескли́вість; **2.** насти́рливість, насти́рність, надоку́чливість.

ЗВЯГЛІ́ВЫ *розм.* **1.** верескли́вий; **2.** насти́рливий, набри́дливий, надоку́чливий, уї́дливий.

ЗВЯГЛО́, -ла́ *ч. і с. прост.* **1.** верескли́ва соба́ка, верещака́; **2.** *(настирлива, набридлива, надокучлива людина)* насти́ра.

ЗВЯГНЯ́ *див.* **звя́га**.

ЗВЯ́ЗАК, -зка *ч. (зв'язані предмети)* в'я́зка *ж.*; **з. ключо́ў** в'я́зка ключі́в; **з. кніг** в'я́зка книг.

ЗВЯ́ЗЛЫ *розм.* згра́бний, дола́дний, ста́тний, стату́рний.

ЗВЯ́ЗНІК *ч. бот.* в'яза́льце *с.*

ЗВЯНО́, *мн.* **звёны, -нау́** *с. у різн. знач.* ла́нка; *(у ланцюгові — звичайно)* кільце́; **замацава́ць звёны ланцуга́** закріпи́ти кі́льця ланцюга́; **ільнаво́дчае з.** льона́рська ла́нка; **з. самалёта́ў** ла́нка літакі́в; **усё гэ́та ро́зныя звёны аднаго́ ланцуга́** усе́ це рі́зні ла́нки одного́ ланцюга́.

ЗВЯРА́ЛЬНЫ *спец.* звіря́льний; порі́внювальний.

ЗВЯРА́ЦЬ *недок.*, **ЗВЕ́РЫЦЬ** *док.* звіря́ти, звіри́ти; порі́внювати, порівня́ти; зіставля́ти, зіста́вити.

ЗВЯРГА́ЦЬ *недок.*, **ЗВЕ́РГНУЦЬ** *док.* **1.** скида́ти, ски́нути; вали́ти, повали́ти; позбавля́ти *(чого)*, позба́вити *(чого)*; **2.** *вет. розм.* скида́ти, ски́нути.

ЗВЯР'Ё *с. зб.* звірина́, звіро́та.

ЗВЯРЖЭ́ННЕ *с.* ски́нення, пова́лення.

ЗВЯРУ́ГА *ч. розм.* звірю́ка, звірю́га.

ЗВЯРШЫ́ЦЬ *док. (зробити верх на будівлі, стогу, скирті)* ви́вершити; **з. стог** ви́вершити стіжо́к; **з. страху́** ви́вершити дах.

ЗВЯРЭ́Ц, -рцу́ *ч. бот.* чи́на *ж.*

ЗВЯЦЬ *док.* **1.** *прям., перн.* зів'я́нути; **кве́ткі звя́лі** кві́ти зів'я́ли; **у со́рак пяць гадо́ў яна́ ўжо звя́ла** у со́рок п'ять ро́ків вона́ вже зів'я́ла; **2.** *(знесилiти)* осла́бнути, піду́пасти (на си́лах); **но́гі яго́ самле́лі і ён уве́сь звяў** но́ги його́ підломи́лися і він осла́б.

ЗГАБЛЁВАНЫ *і* **ЗГАБЛЯВА́НЫ** зістру́ганий, зстру́ганий. — *Див. ще* **згаблёўваць**.

ЗГАБЛЁЎВАННЕ *с.* зістру́гування, зстру́гування.

ЗГАБЛЁЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗГАБЛЯВА́ЦЦА** *док.* зістру́гуватися, зістругá́тися, зстру́гуватися, зструга́тися.

ЗГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ЗГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* зістру́гувати, зістругá́ти, зстру́гувати, зструга́ти.

ЗГАВАРЫ́ЦЦА *док.* **1.** домо́витися, зговори́тися; **2.** *(досягнути взаємного розуміння, згоди)* порозумі́тися; **з ім ця́жка з.** з ним ва́жко порозумі́тися.

ЗГАВАРЫ́ЦЬ *(каго) док. розм.* домо́витися *(з ким)*; найня́ти, договори́ти *(кого)*.

ЗГАВО́Р, -ру *ч. і* **ЗГАВО́РВАННЕ** *с. у різн. знач.* зго́вір, змо́ва *ж.*; домо́вленість *ж.*

ЗГАВО́РАНАСЦЬ *ж.* домо́вленість.

ЗГАВО́РАНЫ *розм.* на́йнятий, догово́рений. — *Див. ще* **згавары́цца**.

ЗГАВО́РВАННЕ *див.* **згаво́р**.

ЗГАДЖА́ЦЦА *недок.*, **ЗГАДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(давати згоду)* пого́джуватися, пого́дитися; **2.** *док.* найня́тися; домо́витися *(про плату)*; **~дзі́цца за вартаўніка́** найня́тися сто́рожем; **~дзі́цца за дзе́сяць рублёў адрамантава́ць плот** домо́витися за де́сять рублі́в відремонтува́ти парка́н; **3.** пригоди́тися, знадоби́тися; зда́тися, прида́тися; **у гаспада́рцы і вяро́вачка зго́дзіцца** у господа́рстві й мотузо́к знадоби́ться (зда́сться, прида́сться).

ЗГАДЗІ́ЦЬ *док.* найня́ти; *(розм.)* договори́ти; **з. пастуха́** найня́ти пастуха́.

ЗГАЙСА́ЦЬ *див.* **зго́йсаць**.

ЗГАЛАБУ́РДЗІЦЬ *док. прост.* ски́нути в ку́пу (аби́як).

ЗГАЛАДА́ЛЫ зголодні́лий. — *Див. ще* **згалада́цца**.

ЗГАЛАДА́ЦЦА *док. прям., перен.* зголодні́ти, ви́голодатися; **ён зусім ~да́ўся** він зо́всім зголодні́в (ви́голодався); **з. па до́брай му́зыцы** зголодні́ти за до́брою му́зикою.

ЗГАЛЕ́ЛЫ **1.** го́лий, спусті́лий; **2.** зубожі́лий, озлидні́лий. — *Див. ще* **згале́ць**.

ЗГАЛЕ́ННЕ *с.* зубожі́ння, озлидні́ння.

ЗГАЛЕ́ЦЬ *док.* зубожі́ти, *(рідше)* озлидні́ти.

ЗГА́МТАНЫ *обл.* зіжма́каний, зжу́жмлений.

ЗГА́МТАЦЦА *док. обл.* зіжма́катися, зжу́жмитися.

ЗГА́МТАЦЬ *док. обл.* зіжма́кати, зжу́жмити.

ЗГА́НЬБІЦЬ *і* **ЗГАНЬБАВА́ЦЬ** *док.* зганьби́ти; зга́нити.

ЗГАРБЕ́ЦЬ *док. розм.* згорба́тіти.

ЗГА́РВАЦЬ *і* **ЗГАРА́ЦЬ** *недок.*, **ЗГАРЭ́ЦЬ** *док.* згора́ти, згорі́ти.

ЗГАРЧЭ́ЦЬ *док.* згі́ркнути; **ма́сла ~чэ́ла** ма́сло згі́ркло (згі́ркнуло).

ЗГІНЕ́ННЕ *с.* **1.** поги́бель *ж.*; заги́бель *ж.*; за-

гі́н *ч.*; згу́ба *ж.*; **2.** *розм.* нікче́мне (жалюгідне) створі́ння.

ЗГЛАМЭ́ЗДАЦЬ *док. прост. (зробити нашвидку)* зліпи́ти, зля́пати; скапа́рити, спарто́лити.

ЗГЛЕ́ДЗЕЦЬ *док.* угля́діти, угле́діти, заба́чити; ◊ **як во́кам з.** як о́ком охопи́ти.

ЗГЛУМІ́ЦЦА *док. розм.* зіпсува́тися; змарнува́тися.

ЗГЛУМІ́ЦЬ *док. розм.* зіпсува́ти; змарнува́ти; **з. маёмасць** змарнува́ти майно́.

ЗГЛУ́МЛЕНЫ зіпсо́ваний; змарно́ваний. — *Див. ще* **зглумі́ць**.

ЗГЛЫНУ́ЦЬ *док.* проковтну́ти; **з. ляка́рства** проковтну́ти лі́ки.

ЗГНЕ́СЦІ *і* **ЗГНЯСЦІ́** *док. розм.* згніти́ти.

ЗГНЮСІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** забрудни́ти, зама́зати, закаля́ти; **2.** *(зробити непридатним)* зіпсува́ти, спаску́дити.

ЗГНЯСЦІ́ *див.* **згне́сці**.

ЗГО́ДЖАНЫ на́йнятий. — *Див. ще* **згадзі́ць.**

ЗГО́ДНІК *ч. політ. знев.* угодо́вець.

ЗГО́ДНІЦА *ж. політ. знев.* угодо́вка.

ЗГО́ДНІЦКІ *політ. знев.* угодо́вський.

ЗГО́ДНІЦТВА *с. політ. знев.* угодо́вство.

ЗГО́ЙСАЦЬ *і* **ЗГАЙСА́ЦЬ** *док. розм.* обгаса́ти, обганя́ти.

ЗГОН, *род.* **зго́ну** *ч.* **1.** *(дія)* згін, *(незак. д. — ще)* зганя́ння *с.*, прогі́н; **2.** краді́жка *ж.*; краді́ж, ви́крадення *с.*; **3.** *обл.* пліт.

ЗГРАЗІ́ЦЬ *док.* пригрози́ти; наляка́ти, настраха́ти, настраши́ти; **каму́ ты гэ́тым згро́зіш?** кого́ ти цим наляка́єш?; ◊ **згразі́ў на бяду́ — пусці́ў ра́ка ў ваду́** *прик.* і щу́ку ки́нули у рі́чку.

ЗГРУВА́СЦІЦЬ *див.* **згрува́шчваць**.

ЗГРУВА́ШЧАНЫ зва́лений жу́жмом. — *Див. ще* **згрува́шчваць**.

ЗГРУВА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ЗГРУВА́СЦІЦЬ** *док.* (безла́дно, жу́жмом) зва́лювати (звали́ти) в ку́пу; **~сціць кні́гі** звали́ти жу́жмом кни́ги.

ЗГРУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ЗГРУ́ДЗІЦЬ** *док.* збира́ти, зібра́ти [доку́пи, в ку́пу], згріба́ти, згребти́, згорта́ти, згорну́ти [доку́пи, в ку́пу].

ЗГРЫБЕ́ЛЫ *прост.* спорохня́вілий, спорохні́лий; поста́рілий. — *Див. ще* **згрыбе́ць**.

ЗГРЫБЕ́ЦЬ *док. прост.* спорохня́віти, спорохні́ти; поста́ріти.

ЗГРЭ́БЦІ *док. у різн. знач.* згребти́; **з. ву́галле ў ку́чу** згребти́ ву́гілля в ку́пу; **з. снег са страхі́** згребти́ сні́г з да́ху; **з. ў ру́кі што-не́будзь** згребти́ в ру́ки що не́будь.

ЗГУЛЯ́ЦЦА *док. спорт.* зігра́тися; **футбо́льная кама́нда до́бра ~ля́лася** футбо́льна кома́нда до́бре зігра́лася.

ЗГУЛЯ́ЦЬ *док.* **1.** зігра́ти; **з. у ша́хматы** зігра́ти в ша́хи; **з. у валейбо́л** зігра́ти у волейбо́л; **2.** згуля́ти, прогуля́ти; **з. уве́сь дзень** згуля́ти (прогуля́ти) ці́лий день; **3.** спра́вити, відгуля́ти; **з. вясе́лле** спра́вити (відгуля́ти) весі́лля; **4.** протанцюва́ти, станцюва́ти; **з. по́льку** протанцюва́ти по́льку.

ЗГУРТАВА́НА *прислівн.* згурто́вано.

ЗГУРТАВА́НАСЦЬ *ж.* згурто́ваність, об'є́днаність.

ЗГУРТАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* згуртува́ння, *(незак. д. — ще)* згурто́вування; об'єдна́ння, *(незак. д. — ще)* об'є́днування; **2.** *(співтовариство)* з'є́днання, об'є́днання; **партыза́нскія гру́пы і згуртава́нні** партиза́нські гру́пи і з'є́днання.

ЗГУРТАВА́НЫ згурто́ваний. — *Див. ще* **згурто́ўваць**.

ЗГУРТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗГУРТАВА́ЦЬ** *док.* згурто́вувати, згуртува́ти.

ЗГУШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж. спец.* згу́щуваність.

ЗГУШЧА́ЛЬНЫК *ч. спец.* згу́щувач.

ЗГЭ́ТУЛЬ *прислівн. розм.* звідси.

ЗДАБЫВА́ЮЧЫ *і* **ЗДАБЫЎНЫ́** *прикм. екон.* видобувни́й, добувни́й; **~ная прамысло́васць** видобувна́ промисло́вість.

ЗДАБЫ́ТАК, -тку *ч.* **1.** майно́ *с.*; **2.** *перен.* надба́ння *с.*; набу́ток; **ста́ць здабы́ткам сусве́тнай культу́ры** ста́ти надба́нням світово́ї культу́ри; **3.** *(досягнення)* здобу́ток; **узбагаці́ць літарату́ру сапра́ўднымі маста́цкімі здабы́ткамі** збагати́ти літерату́ру спра́вжніми худо́жніми здобу́тками; **4.** *мат.* добу́ток.

ЗДАБЫ́ТЧЫК *ч. розм.* добува́ч.

ЗДАБЫ́ТЧЫЦА *ж. розм.* добува́чка.

ЗДАБЫ́ЧА *ж.* **1.** *(дія)* добува́ння, здобува́ння; *(вугілля, руди і т. ін. — ще)* видобува́ння; ви́добуток; **дзённая з. руды́** де́нний ви́добуток руди́; **2.** *(здобуте, захоплене; жертва)* здо́бич; **падпі́льнічаць ~чу** підстеріга́ти здо́бич.

ЗДАБЫ́ЧЛІВЫ *розм. у різн. знач.* добу́тливий, щасли́вий; **~вае палява́нне** добу́тливе (щасли́ве) полюва́ння.

ЗДАВАЛЬНЕ́ННЕ *с. (дія)* задово́лення; *(незак. д. — ще)* задовольня́ння; **2.** *(стан)* задово́лення, задово́леність *ж.*; **на яго́ тва́ры свяці́лася го́рдасць і з.** на його́ обли́ччі світи́лася го́рдість і задово́лення.

ЗДАВАЛЬНЯ́ЦЬ *недок. (бажання, потреби)* задовольня́ти, удовольня́ти; *(спрагу)* заспоко́ювати.

ЗДАВАЛЬНЯ́ЮЧА **1.** *прислівн.* задовільно; **зрабі́ць рабо́ту з.** зроби́ти робо́ту задові́льно; **2.** *(про оцінку) у знач. імен.* задові́льно; **атрыма́ць з. па матэма́тыцы** діста́ти задові́льно з матема́тики.

ЗДАВАЛЬНЯ́ЮЧЫ **1.** *прикм.* задові́льний; **з. адка́з** задові́льна ві́дповідь; **~чыя вы́нікі** задові́льні результа́ти; **з. стан хво́рага** задові́льний стан хво́рого; **2.** *дієприсл.* задовольня́ючи.

ЗДА́ВЕН *див.* **здаўна́**.

ЗДАВО́ЛЕНА *прислівн.* задово́лено.

ЗДАВО́ЛЕНАСЦЬ *ж.* задово́леність.

ЗДАВО́ЛЕННЕ *с.* задово́лення, вдово́лення.

ЗДАВО́ЛЕНЫ задово́лений, вдово́лений.

ЗДАВО́ЛІЦЦА *див.* **здаво́львацца**.

ЗДАВО́ЛЬВАННЕ *с. (дія)* задово́лення.

ЗДАВО́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ЗДАВО́ЛІЦЦА** *док.* задовольня́тися, задовольни́тися, удовольня́тися, удовольни́тися *(чим)*; **~во́ліцца про́стай е́жай** задовольни́тися просто́ю ї́жею.

ЗДАВО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ЗДАВО́ЛІЦЬ** *док. (бажання, потреби)* задовольня́ти, задовольни́ти, удовольня́ти, удовольни́ти.

ЗДАГА́ДКА *ж.* до́гад *ч.*; здо́гад *ч.*; до́гадка, здо́гадка; **для падмацава́ння ду́мкі патрэ́бны фак-**

ты, а не ~кі для підтвердження думки потрібні факти, а не здогади; ◊ **губляцца ў ~ках** губитися в здогадах.

ЗДАЛЁК *і розм.* **ЗДАЛЁКУ, ЗДАЛЯ́** *прислівн.* здалека, здалеку; **гэтыя людзі прыехалі з.** ці люди приїхали здалеку; ◊ **пачаць здалёк (здалёку)** почати здалека (здалеку).

ЗДАЛЯКА́ *прислівн. розм.* здалека, здалеку; ◊ **рыбак рыбака бачыць з.** *присл.* свій свояка вгадає здалека; лисий лисого бачить здалека; хапко з хапком знається.

ЗДА́НКІ *див.* **здань.**

ЗДАННЁВЫ *і* **ЗДА́ННЕВЫ** примарний, облудний; уявний; неясний, невиразний; **~выя вобразы** примарні образи; **~вае святло** примарне світло; **з. сілуэт** невиразний силует.

ЗДАНЬ *ж. і* **ЗДА́НКІ, -нак** *(тільки мн.)* примара, мара, мана; привид *ч.*; марево *с.*; **гэта была нейкая здань** це була якась примара (мара).

ЗДАРАВЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* **1.** здоровіший; **сягоння ён выглядае ~шым** сьогодні він має здоровіший вигляд; **2.** сильніший, дужчий; **ён ~шы за мяне** він сильніший від мене; **3.** більший; **мой шчупак ~шы за твайго** моя щука більша, ніж твоя.

ЗДАРАВЯ́К, -вяка́ *і* **ЗДАРАВЯ́КА** *ч.* здоровань, здоровило, здоров'яга, *(рідко)* здоров'як.

ЗДАРА́ЦЦА *недок.* **1.** траплятися, ставатися; **з ім часта ~раюцца непрыемнасці** з ним часто трапляються (стаються) неприємності; **2.** *безос. (випадати на чиюсь долю)* траплятися, доводитися, випадати; **3.** *безос. (у знач. вст. сл.)* **здараецца, здаралася** буває, бувало; іноді, часом; **ён, здаралася, аддаваў сябрам апошняе** він, бувало, віддавав друзям останнє; **4.** *(відбуватися іноді, інколи, деколи)* бувати, траплятися; **~раюцца выпадкі** бувають (трапляються) випадки. — *Пор.* **здарыцца.**

ЗДАРО́ВЕЙКА *с. розм. зменш.-пестл.* здоров'ячко.

ЗДА́РЫЦЦА *док.* **1.** статися, трапитися, скоїтися; **~рылася бяда** сталася (скоїлася) біда; **2.** *безос. (випасти на чиюсь долю)* трапитися, довестися, випасти; **~рылася мне аднойчы заначаваць у лесе** довелося мені якось заночувати в лісі; **3.** *(несподівано з'явитися)* трапитися, нагодитися; **падарожная машына магла здарыцца і ў першую хвіліну, а магло яе не быць і цэлы дзень** подорожня машина могла нагодитися й щохвилини, а могло її не бути й цілий день.

ЗДАРЭ́ННЕ *с.* **1.** випадок *ч.*, подія *ж.*, пригода *ж.*; **цікавае з.** цікавий випадок; **з. ў лесе** пригода в лісі; **2.** нагода *ж.*; **не прапускаць ~рэння** не пропускати нагоду.

ЗДАТАНАВА́ЦЦА *док. розм.* збентежитися, зніяковіти.

ЗДА́ТАЧНЫ здавальний; **з. пункт** здавальний пункт.

ЗДА́ТНЫ 1. *(да чаго)* здатний, *(рідше)* здібний *(до чого)*; **2.** придатний; **месца выбралі ~нае** місце вибрали придатне (підхоже), *(розм.)* годяще.

ЗДА́ТЧЫК *ч.* здавальник, здавець, здавач.

ЗДА́ТЧЫЦА *ж.* здавальниця, здавачка.

ЗДАЎМЕ́ЦЦА *док. розм.* догадатися, зметикувати.

ЗДАЎНА́ *і* **ЗДА́ВЕН** *(розм.) прислівн.* здавна, віддавна, з давніх-давен.

ЗДЗЕ́ЙСНІЦЦА *див.* **здзяйсняцца.**

ЗДЗЕ́ЙСНІЦЬ *див.* **здзяйсняць.**

ЗДЗЕК, *род.* **здзеку** *ч. і* **ЗДЗЕ́КАВАННЕ** *с.* знущання *с.*, глум, наруга *ж.*

ЗДЗЕ́КАВАННЕ *див.* **здзек.**

ЗДЗЕ́КАВАЦЦА *(з каго-чаго) недок.* знущатися *(з кого-чого)*, збиткуватися *(над ким-чим)*, глузувати*(з кого-чого)*, кепкувати *(з кого-чого).*

ЗДЗЕ́КЛІВА *прислівн.* знущально, глузливо, глумливо.

ЗДЗЕ́КЛІВЫ знущальний, глузливий, глумливий.

ЗДЗЕ́ЛАЧНЫ *торг.* який (що) стосується угоди (операції, справи *і т. ін.*); контрактовий, контрактний.

ЗДЗЕ́ЛКА *ж. прям., перен.* угода, операція, справа; *(злочинна справа)* оборудка; *(змова) знев.* гендель; **гандлёвая з.** торговельна (торгова) угода; **біржавая з.** біржова операція; **зрабіць ~ку** укласти угоду; ◊ **з. з сумленнем** поступка перед сумлінням (перед совістю).

ЗДЗЕ́ЛЬНА *прислівн.* відрядно.

ЗДЗЕ́ЛЬНА-ПРАГРЭСІ́ЎНЫ відрядно-прогресивний.

ЗДЗЕ́ЛЬНА-ПРЭМІЯ́ЛЬНЫ відрядно-преміальний.

ЗДЗЕ́ЛЬНАСЦЬ *ж. екон.* відрядність.

ЗДЗЕ́ЛЬНЫ *екон.* відрядний; **~ная работа** відрядна робота; **~ная аплата працы** відрядна оплата праці.

ЗДЗЕ́ЛЬШЧЫК *ч.* відрядник.

ЗДЗЕ́ЛЬШЧЫНА *ж.* **1.** відрядність; **2.** відрядна робота.

ЗДЗЕ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* відрядниця.

ЗДЗЕ́ТЫ *розм.* скинутий, знятий. — *Див. ще* **здзець.**

ЗДЗЕ́ЦЬ *див.* **здзяваць.**

ЗДЗІВІ́ЦЦА *див.* **здзіўляцца.**

ЗДЗІВІ́ЦЬ *див.* **здзіўляць.**

ЗДЗІМА́ННЕ *с.* здування, здмухування.

ЗДЗІМА́ЦЦА *недок. пас.* здуватися, здмухуватися.

ЗДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **ЗДЗЬМУЦЬ** *док.* здувати, здути, здмухувати, здмухнути; **вецер здзьмуў паперу** вітер здув папір.

ЗДЗІРВАНЕ́ЛЫ дернистий, порослий травою.

ЗДЗІРВАНЕ́ЦЬ *док.* заростати (поростати) травою.

ЗДЗІЎ *див.* **здзіўленне.**

ЗДЗІ́ЎЛЕНА *прислівн.* здивовано.

ЗДЗІ́ЎЛЕ́ННЕ *с. і* **ЗДЗІЎ** *ч.* здивування.

ЗДЗІ́ЎЛЕНЫ *дієприкм., прикм.* здивований.

ЗДЗІЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ЗДЗІВІ́ЦЦА** *док.* дивуватися, здивуватися.

ЗДЗІЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗДЗІВІ́ЦЬ** *док.* дивувати, здивувати.

ЗДЗІЎЛЯ́ЮЧА *прислівн.* дивно, дивовижно, разюче.

ЗДЗІЎЛЯ́ЮЧЫ 1. *прикм.* дивний, дивовижний,

гі́дний по́диву, разю́чий; **2.** *дієприслівн.* диву́ючи, вража́ючи.

ЗДЗІЧЭ́ЛАСЦЬ *ж. прям., перен.* здичаві́лість.

ЗДЗІЧЭ́ЛЫ *прям., перен.* здичаві́лий, здичі́лий.

ЗДЗІЧЭ́ННЕ *с. прям., перен.* здичаві́ння, здичі́ння.

ЗДЗІЧЭ́ЦЬ *док. прям., перен.* здича́віти, здичі́ти; **расль́іны ~чэ́лі** росли́ни здича́віли; **чалавéк ~чэ́ў** люди́на здича́віла.

ЗДЗЬМУ́ТЫ зду́тий. — *Див. ще* **здзіма́ць.**

ЗДЗЬМУ́ХАНЫ здму́хнутий. — *Див. ще* **здзьму́хваць.**

ЗДЗЬМУ́ХАЦЬ *див.* **здзьму́хваць.**

ЗДЗЬМУ́ХВАННЕ *с.* здува́ння, здму́хування.

ЗДЗЬМУ́ХВАЦЦА *недок. пас.* здува́тися, здму́хуватися.

ЗДЗЬМУ́ХВАЦЬ *недок.*, **ЗДЗЬМУ́ХАЦЬ** *док.* здува́ти, здму́хувати, здмухну́ти.

ЗДЗЬМУ́ХНУТЫ здму́хнутий. — *Див. ще* **здзьму́хваць.**

ЗДЗЬМУ́ХНУЦЬ *док. однокр.* здмухну́ти.

ЗДЗЬМУЦЬ *див.* **здзіма́ць.**

ЗДЗЯВА́ЦЦА *недок. пас. розм.* скида́тися, зніма́тися.

ЗДЗЯВА́ЦЬ *недок.*, **ЗДЗЕЦЬ** *док. розм.* скида́ти, ски́нути, зніма́ти, зня́ти; **здзець паліто́** ски́нути пальто́; **здзець ко́льца** зня́ти кільце́.

ЗДЗЯЙСНЕ́ННЕ *с.* здійснення.

ЗДЗЯЙСНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* здійсне́нність.

ЗДЗЯЙСНЯ́ЛЬНІК *ч.* викона́вець; той, хто ро́бить (зроби́в), *(рідше)* зді́йснювач.

ЗДЗЯЙСНЯ́ЛЬНЫ здійсне́нний.

ЗДЗЯЙСНЯ́ЦЦА *недок.*, **ЗДЗЕ́ЙСНІЦЦА** *док.* **1.** зді́йснюватися, здійсни́тися, збува́тися, збу́тися.

ЗДЗЯЙСНЯ́ЦЬ *недок.*, **ЗДЗЕ́ЙСНІЦЬ** *док.* зді́йснювати, здійсни́ти; вико́нувати, ви́конати; роби́ти, зроби́ти; **~сніць заду́мы** здійсни́ти за́думи; **~сніць мерапрые́мства** здійсни́ти (ви́конати) за́хід; **~сніць по́дзвіг** зроби́ти по́двиг.

ЗДЗЯЎБА́ЦЬ *див.* **здзяўбці́.**

ЗДЗЯЎБЦІ́ *і* **ЗДЗЯЎБА́ЦЬ** *док.* **1.** *(клюючи, з'їсти)* склюва́ти, поклюва́ти; **кураня́ты здзяўблі́ тваро́г** курча́та склюва́ли сир; **2.** *(клюючи, поранити)* поклюва́ти, подзьо́бати, *(рідко)* подзю́бати; **з. агуро́к нажо́м** подовба́ти огіро́к ноже́м.

ЗДО́ЛЕЦЬ *док.* **1.** *(што)* зумі́ти, змогти́; спра́витися *(з чим)*; **я здоле́ю рашы́ць зада́чу** я зумі́ю (змо́жу) розв'яза́ти зада́чу; **2.** *(дістати можливість щось зробити)* змогти́; **учо́ра я не здо́леў пае́хаць** учо́ра я не зміг поїхати; **3.** *(каго-што)* здола́ти, подола́ти, перемогти́, поду́жати.

ЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** здібність, хист *ч.*, тала́нт *ч.*; **2.** зда́тність, спромо́жність; **пакупна́я з.** *екон.* купіве́льна спромо́жність.

ЗДО́ЛЬНЫ 1. здібний; *(який має талант — ще)* обдаро́ваний; **з. ву́чань** здібний у́чень; **гэ́та малады́ з. вучо́ны** це молоди́й обдаро́ваний уче́ний; **2.** *(на што і з інф.)* зда́тний; спромо́жний; **з. на глыбо́кае і мо́цнае пачуццё** зда́тний на глибо́ке й си́льне почуття́; **стало́вая ~на прапусці́ць за дзень ты́сячу чалаве́к** їда́льня спромо́жна пропусти́ти за день ти́сячу осіб.

ЗДО́ЎЖВАЦЦА *недок.*, **ЗДО́ЎЖЫЦЦА** *док.* здава́тися (зда́тися) на́дто до́вгим, надоку́чити, набри́днути; **гэ́та пае́здка мне ве́льмі ~жылася** ця поїздка здала́ся мені на́дто до́вгою (набри́дла); **мне ~жылася чака́ць** мені надоку́чило (набри́дло) чека́ти.

ЗДРА́ДА *ж.* зра́да, зра́дництво *с.*; запро́данство *с.*

ЗДРА́ДЖАНЫ зра́джений. — *Див. ще* **здра́джваць.**

ЗДРА́ДЖВАЦЬ *(каму-чаму) недок.*, **ЗДРА́ДЗІЦЬ** *(каму-чаму) док.* зра́джувати, зра́дити *(кого-що)*; **~дзіць радзі́ме** зра́дити батьківщи́ну; **~дзіць дру́жбе** зра́дити дру́жбу; **~дзіць ле́пшаму дру́гу** зра́дити найкра́щого дру́га; **шча́сце ~дзіла яму́** ща́стя зра́дило його́; **па́мяць ~дзіла ёй** па́м'ять зра́дила її́; ◊ **~дзіць сабе́** зра́дити себе́.

ЗДРА́ДЛІВА *прислівн.* зрадли́во.

ЗДРА́ДЛІВАСЦЬ *ж.* зра́дництво *с.*; запро́данство *с.*

ЗДРА́ДЛІВЫ зрадли́вий; **~вае шча́сце** зрадли́ве ща́стя.

ЗДРА́ДНІК *ч.* зра́дник; запро́данець.

ЗДРА́ДНІЦА *ж.* зра́дниця; запро́данка.

ЗДРА́ДНІЦКІ зра́дницький; запро́данський.

ЗДРА́ДНІЦТВА *с.* зра́да *ж.*; зра́дництво, запро́данство.

ЗДРА́ДНЫ зрадли́вий; **з. чалаве́к** зрадли́ва люди́на.

ЗДРАНЦВЕ́ЛАСЦЬ *і* **АДРАНЦВЕ́ЛАСЦЬ** *ж.* **1.** задерев'яні́лість, зате́рплість, заніміллість, задубі́лість; **2.** *перен.* заціпені́лість, закля́клість.

ЗДРАНЦВЕ́ЛЫ *і* **АДРАНЦВЕ́ЛЫ 1.** задерев'яні́лий, зате́рплий, заніми́лий, задубі́лий; **2.** *перен.* заціпені́лий, закля́клий. — *Див. ще* **здранцве́ць.**

ЗДРАНЦВЕ́ННЕ *і* **АДРАНЦВЕ́ННЕ** *с.* **1.** задерев'яні́лість, зате́рплість, заніміллість, задубі́лість; **2.** *перен.* заціпені́лість, закля́клість.

ЗДРАНЦВЕ́ЦЬ *і* **АДРАНЦВЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *(втратити чутливість, гнучкість)* задерев'яні́ти, заніміти, задубі́ти; **2.** *перен. (завмерти, застигнути)* заціпені́ти, закля́кнути.

ЗДРАСАВА́НЫ *і* **ЗДРАСО́ВАНЫ** пото́птаний, ви́топтаний, сто́птаний; столо́чений; *(діал.)* зграсо́ваний. — *Див. ще* **здрасава́ць.**

ЗДРАСАВА́ЦЬ *док. розм.* потопта́ти, ви́топтати, стопта́ти; столочи́ти, потолочи́ти; *(діал.)* зграсува́ти.

ЗДРАТАВА́НЫ 1. пото́птаний, ви́топтаний, сто́птаний; столо́чений; **2.** зато́птаний, заду́шений. — *Див. ще* **здратава́ць.**

ЗДРАТАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(понівечити, пошкодити)* потопта́ти, ви́топтати, стопта́ти; столочи́ти, потолочи́ти; *(діал.)* зграсува́ти; **ко́ні ~ва́лі пасе́вы** ко́ні потопта́ли (ви́топтали) посі́ви; **2.** *(знищити)* затопта́ти, задуши́ти; **здава́лася, парсю́чкі вось-вось здрату́юць мало́га пры-блу́ду** здава́лося, порося́та ось-ось зато́пчуть (заду́шать) мало́го приблу́ду.

ЗДРОК *ч. обл.* дрік; гедзь, о́від.

ЗДУБЯНЕ́ЛЫ задубі́лий.

ЗДУБЯНЕ́ЦЬ *док.* задубі́ти.

ЗДУРАВА́ЦЬ *док. розм.* зроби́ти дурни́цю.
ЗДУРНЕ́ЛЫ *розм.* одурі́лий, очмані́лий. — *Див. ще* **здурне́ць.**
ЗДУРНЕ́ЦЬ *док. розм.* **1.** одуріти, очманіти; **2.** *прям., перен.* з глу́зду з'ї́хати, зійти́ з ро́зуму; здурі́ти, збожево́літи.
ЗДУРЭ́ЦЬ *док. розм.* зроби́ти дурни́цю; **~рэ́ў, што не пае́хаў у го́рад** зроби́в дурни́цю, що не поїхав до міста.
ЗДЫ́МАК, -мка *ч.* зні́мок.
ЗДЫМА́ННЕ *с.* зніма́ння; фотографува́ння.
ЗДЫМА́ЦЦА *недок. звор., пас.* зніма́тися; фотографува́тися.
ЗДЫМА́ЦЬ *недок. (копію, фотографію, кінофільм і т. ін.)* зніма́ти; фотографува́ти.
ЗДЫ́МАЧНЫ[1] зніма́льний; **~ныя рабо́ты** зніма́льні робо́ти; **~ная гру́па** зніма́льна гру́па.
ЗДЫ́МАЧНЫ[2] *спец.* зні́мковий.
ЗДЫ́МКА *ж. у різн. знач.* зніма́ння *с.*, зняття́ *с.*, *(геод. — ще)* о́бмір *ч.*; **з. карці́ны** зніма́ння карти́ни; **вакаме́рная з.** *(геод.)* окомі́рне зніма́ння; окомі́рний о́бмір.
ЗДЫ́МНІК *ч. техн.* зніма́ч.
ЗДЫ́МНЫ зні́мний; **~нае ко́ла** зні́мне ко́лесо.
ЗДЫ́РДЗІЦЦА *док. груб. прост.* ґи́ґнути, да́ти (врі́зати) ду́ба.
ЗДЫХАТА́ *ж. прост.* **1.** *(пошесна загибель худоби)* паді́ж *ч.*, мор *ч.*; **2.** *(труп тварини)* здохля́тина, па́дло *с.*; **3.** *(про кволу людину)* хирля́к *ч.*, ми́ршавець *ч.*; дохля́тина.
ЗДЫХА́ЦЦА *док. (після бігу і т. ін.)* віддиха́тися, відса́патися, відсапну́тися, перевести́ дух; *(розм.)* відхакну́тися.
ЗДЫХЛІ́НА *і* **ЗДЫХЛЯ́ЦІНА** *ж.* дохля́тина, здохля́тина.
ЗДЫ́ХЛЯ *ж. прост. (про чоловіка)* до́хлий; здохля́тина; *(про жінку)* до́хла, здохля́тина.
ЗДЫХЛЯ́К, -ка́ *ч. прост.* здихля́ *с.*; замі́рок *ч.*, здохля́тина *ж.*; хи́рля, хирля́к.
З'Е́ДКІ *тільки мн.* недо́їдки, *(рідше)* об'ї́дки, пере́їди; *(с.-г.)* з'ї́ди, пере́їди.
З'Е́ДЛІВА *прислівн.* в'ї́дливо, ї́дко, дошку́льно, ущи́пливо.
З'Е́ДЛІВАСЦЬ *ж.* в'ї́дливість, ї́дкість, дошку́льність, ущи́пливість.
З'Е́ДЛІВЫ в'ї́дливий, їдки́й, дошку́льний, ущи́пливий; **~выя сло́вы** в'ї́дливі (дошку́льні) слова́; **з. тон** в'ї́дливий (ущи́пливий) тон.
ЗЕ́КРЫ *тільки мн. прост.* баньки́, ба́лухи, сліпаки́.
ЗЕЛЯНІ́НА *ж. у різн. знач.* зе́лень; **з. па́ркаў** зе́лень па́рків; **лато́к з ~най** лото́к із зе́ленню.
ЗЕЛЯНКА́ВЫ зеленкува́тий.
ЗЕЛЯНКО́ВЫ: з. ко́лер захисни́й ко́лір.
ЗЕЛЯНУ́ШКА *ж.* **1.** *(орн.)* зеленя́к *ч.*; **2.** *(іхт.)* зелену́шка; **3.** *(ент.)* зелену́ха.
ЗЕЛЯНЮ́ТКІ зелені́сінький.
ЗЕЛЯНЯ́ВЫ *розм.* зелена́вий, зелена́стий.
ЗЕМАДДЗЕ́Л *ч.* **(зяме́льны аддзе́л)** земві́дділ (земе́льний ві́дділ).
ЗЕМЛЕАПІСА́ННЕ *с. заст.* земле́пис, [описо́ва] геогра́фія.
ЗЕМЛЕКАРЫСТА́ЛЬНІК *ч.* землекори́стува́ч.
ЗЕМЛЕКАРЫСТА́ННЕ *с.* землекористува́ння.
ЗЕМЛЕТРАСЕ́ННЕ *с.* землетру́с *ч.*
ЗЕМЛЕЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* землевла́сник.
ЗЕМЛЕЎЛАДА́ЛЬНІЦА *ж.* землевла́сниця.
ЗЕМЛЕЎЛАДА́ЛЬНІЦКІ землевла́сницький.
ЗЕМЛЕЎПАРАДКАВА́ЛЬНЫ *екон.* землевпоря́дний, землевпоря́джувальний, землевпорядкува́льний.
ЗЕМЛЕЎПАРАДКАВА́ННЕ *с.* землеу́стрій *ч.*; землевпоря́дження, землевпорядкува́ння.
ЗЕМЛЕЎПАРА́ДЧЫК *ч.* землевпоря́дник.
ЗЕ́НКА *ж. обл.* зіни́ця; *(розм. — ще)* чолові́чок.
ЗЕ́НКІ, *род.* **зе́нак,** *одн.* **зе́нка** *ж. прост. груб.* баньки́, ба́лухи, сліпи, сліпаки́; ви́рла.
ЗЕ́РНЕ, *род.* **зярня́ці,** *мн.* **зярня́ты, -ня́т** *с. у різн. знач.* зерни́на *ж.*, зе́рно́; **ячме́ннае з.** ямі́нне зе́рно́; **кака́вавыя зярня́ты** кака́ове зе́рно́; **з. по́раху** зерни́на по́роху; **з. пра́ўды** зе́рно́ пра́вди (і́стини); **здаро́вае з.** здоро́ве зе́рно́.
ЗЕРНЕДРАБІ́ЛКА *ж. с.-г.* зернодроба́рка.
ЗЕРНЕПАГРУ́ЗЧЫК *ч. с.-г.* зернонаванта́жувач.
ЗЕ́РНЕТКА *с.* зерня́тко, зерни́нка *ж.*
ЗЕРНЕЎБО́РАЧНЫ зернозбира́льний.
ЗЕРНЕЎВІЛЬГАТНЯ́ЛЬНІК *ч. с.-г.* зернозволо́жувач.
ЗЕРНЕЎЛО́ЎНІК *ч.* зерновло́влювач.
ЗЕРНЯВА́ТЫ *с.-г.* зерноподі́бний.
ЗЕ́ЎРА *ж. обл.* безо́дня, пррва; прова́лля *с.*
ЗЕ́ЎРАННЕ *с.* зяяння, зія́ння.
ЗЕ́ЎРАЦЬ *недок.* зя́яти, зія́ти; **~рала бе́здань** зя́яла (глибочі́ла) безо́дня.
З'Е́ХАЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* з'ї́хати; **з. з гары́** з'ї́хати з гори́; **з. з даро́гі** з'ї́хати (збо́чити) з доро́ги; **2.** ви́їхати, ви́братися; **з. з кватэ́ры** ви́їхати (ви́братися) з кварти́ри; **3.** зсу́нутися, сповзти́; **ша́пка з'е́хала на паты́ліцу** ша́пка зсу́нулася (сповзла́) на поти́лицю; ◊ **з. на нішто́** зійти́ (перевести́ся) наніве́ць ([на] ніна́що, на нішо́); **з. з глу́зду** з'ї́хати (зсу́нутися, спа́сти) з глу́зду, відби́тися глу́зду, обезглу́здіти, зайти́ за ро́зум, здурі́ти.
ЗЁЛКІ, -лак *(трави)* зі́лля *с.*, лі́карські тра́ви.
ЗЖАХНУ́ЦЦА *док. розм.* ду́же злякáтися, переляка́тися.
ЗЖУ́ЛЬНІЧАЦЬ *док. розм.* зашахрува́ти, зашахрайова́ти.
З-ЗА *прийм. з род.* **1.** *(для вказівки напряму або руху із зворотного чи протилежного боку чогонебудь, рух від якогось предмета)* з-за, із-за; *(рідко — ще)* з-по́за; **со́нца ўзняло́ся з-за ле́су** со́нце підняло́ся з-за лі́су; **яго́ не відаць з-за стала́** його́ не ви́дно з-за сто́лу; **2.** *(з причини, з вини кого-чого-небудь)* че́рез *(ко́го, що)*; **спрача́цца з-за дро́бязей** сперечáтися че́рез дрібни́ці; **з-за яго́ сто́лькі непрые́мнасцей** че́рез нього сті́льки при́крощів; **з-за цябе́ я закі́нуў вучо́бу** че́рез те́бе я занедба́в навча́ння.
ЗЗЕЛЯНЕ́ЛЫ позелені́лий.
ЗЗЕЛЯНЕ́ЦЬ *док.* позелені́ти.
ЗЗЯ́ННЕ *с.* **1.** ся́яння, сія́ння; *(поет.)* зорі́ння, промені́ння; бли́скання, блискоті́ння; **со́нечнае з.** со́нячне ся́яння; **з. агнёў** ся́яння (бли́скання) вогні́в; **2.** ся́йво; бли́ск *ч.*, бли́скіт *ч.*, блиско-

ті́ння; **у ~нні сла́вы** у ся́йві сла́ви; **паўно́чнае (паля́рнае) з.** півні́чне (поля́рне) ся́йво.

ЗЗЯЦЬ *недок.* **1.** ся́яти, сія́ти; *(поет. — ще)* зорі́ти, промені́ти; бли́скати, блискоті́ти, вибли́скувати; **со́нца ззяе** со́нце сяє; **ззяюць агні́ го́рада** блискотя́ть вогні́ мі́ста; **2.** *перен.* ся́яти; **во́чы ззя́лі** о́чі ся́яли; **ён уве́сь ззяў ра́дасцю** він уве́сь ся́яв ра́дістю; **з. ад ра́дасці** ся́яти з ра́дощів.

ЗІМА́ *ж.* зима́; ◊ **сіро́цкая з.** *(розм.)* ла́гідна (те́пла) зима́; **з. і ле́та** ці́лий (уве́сь) рік; **ко́лькі ле́т, ко́лькі зім!** *розм.* скі́льки літ, скі́льки зим!

ЗІМАВА́ЛЫ *прост.* перезимо́ваний.

ЗІМАВА́ЛЬНЫ *риб.* зимува́льний; **~ная са́жалка** зимува́льний ставо́к.

ЗІМАВА́ЦЬ *недок.* зимува́ти; ◊ **зі́му з.** зи́му зимува́ти; **ве́даць, дзе ра́кі зіму́юць** зна́ти, де ра́ки зиму́ють (де ко́зам ро́ги пра́влять).

ЗІМАЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* зимості́йкість.

ЗІМАЎСТО́ЙЛІВЫ зимості́йки́й.

ЗІМІ́ЦА *ж. пестл. розм.* зи́монька.

ЗІ́МКА[1] *ж. зменш.-пестл. розм.* зи́монька.

ЗІ́МКА[2] *ж.* ози́ма пшени́ця.

ЗІ́МНІК *ч. розм.* зимо́ва (са́нна) доро́га.

ЗІ́РК[1] *виг. у знач. прис.* зирк, глядь, луп [очи́ма], гу́льк.

ЗІ́РК[2] *ч. обл.* по́гляд, по́зирк.

ЗІРКА́СТЫ *розм.* зірки́й.

ЗІРКА́ТАСЦЬ *ж. розм.* витрі́шкува́тість.

ЗІРКА́ТЫ *розм.* витрі́шкува́тий, виря́чкува́тий; *(розм.)* вирло́окий, банька́тий, булька́тий, балуха́тий, лупа́тий.

ЗІРКАЧЫ́, -чо́ў *тільки мн. прост.* баньки́, ба́лухи, сліпаки́.

ЗІХАТЛІ́ВЫ *і* **ЗІХО́ТКІ, ЗІХО́ТНЫ** бли́скаючий, вибли́скуючий, блискотли́вий; ся́ючий; *(поет.)* осяйни́й.

ЗІХАЦЕ́ННЕ *і* **ЗІХЦЕ́ННЕ** *с.* **1.** ся́яння, сія́ння, *(поет.)* зорі́ння, промені́ння, мерехті́ння; **з. зо́рак** мерехті́ння зіро́к; **2.** *(миготіння барв)* гра.

ЗІХАЦЕ́ЦЬ *і* **ЗІХЦЕ́ЦЬ** *(розм.) недок.* **1.** ся́яти, сія́ти, *(поет. — ще)* зорі́ти, промені́ти; мерехті́ти; бли́скати, блискоті́ти, вибли́скувати; **~це́лі зо́ркі** мерехті́ли зо́рі; **асляпля́льна ~це́ў снег** сліпу́че вибли́скував сніг; **2.** *(про зміну відтінків, тонів, кольорів)* гра́ти, вигрaва́ти, міни́тися, перелива́тися; **з. усі́мі ко́лерамі вясёлкі** гра́ти (вигрaва́ти, міни́тися, перелива́тися) всіма́ ба́рвами весе́лки.

ЗІХО́ТКІ *див.* **зіхатлі́вы**.

ЗІХО́ТНЫ *див.* **зіхатлі́вы**.

ЗІХЦЕ́ННЕ *див.* **зіхаце́нне**.

ЗІХЦЕ́ЦЬ *див.* **зіхаце́ць**.

ЗЛАВА́ННЕ *с.* злостува́ння, злобува́ння.

ЗЛАВА́ЦЦА *недок.* се́рдитися, гні́ватися, зли́тися, лютува́ти; **бабу́ля злуе́цца сама́ на сябе́** бабу́ся се́рдиться сама́ на се́бе; **пя́ты дзень злуе́цца пурга́** п'я́тий день люту́є завірю́ха.

ЗЛАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *(викликати гнів, злість у кого-небудь)* се́рдити, гніви́ти, зли́ти, люти́ти; **2.** *(почувати гнів, лють)* се́рдитися, гні́ватися, зли́тися, лютува́ти.

ЗЛАД: зла́ду няма́ неможли́во да́ти ра́ду (впо́ратися) *(з ким-чим)*; **у мяне́ з ім зла́ду няма́** не дам собі ра́ди з ним; ніч́ого не мо́жу зроби́ти (вдія́ти) з ним.

ЗЛА́ДЖАНА *прислівн.* зла́годжено, односта́йно, дру́жно.

ЗЛА́ДЖАНАСЦЬ *ж.* зла́годженість, пого́дженість; односта́йність; **з. ру́хаў** зла́годженість ру́хів; **з. у рабо́це** зла́годженість у робо́ті.

ЗЛА́ДЖАНЫ 1. *дієприкм. розм.* зла́годжений (зро́блений, змайстро́ваний); **2.** *дієприкм. перен. розм.* нала́годжений; **3.** *прикм.* зла́годжений, дру́жний; **~джаная рабо́та** зла́годжена робо́та; **4.** *(гармонійний)* зла́годжений, су́голосний, стрі́йний.

ЗЛА́ДЖВАЦЬ *недок. розм.* **1.** зла́годжувати, роби́ти, спору́джувати, будува́ти; майструва́ти; **2.** *перен. (робити погодженим, стрійним)* нала́годжувати. — *Див. ще* **зла́дзіць**.

ЗЛАДЗЕ́ЙКА *ж.* зло́дійка, краді́йка.

ЗЛА́ДЗІЦЦА *док.* **1.** *(зробити щось злагоджено)* зла́годитися; **з. пець** зла́годитися співа́ти; **2.** *(знайти спільну мову)* порозумі́тися, домо́витися; **не́шта ў іх не ~дзілася** щось у них не ви́йшло, воні́ не порозумі́лися.

ЗЛА́ДЗІЦЬ *док.* **1.** зла́годити, зроби́ти, змайструва́ти; **з. зямля́нку** зла́годити (зроби́ти) земля́нку; **2.** *(організувати)* улаштува́ти; **з. вясе́лле** влаштува́ти весі́лля; **3.** *(прийти до згоди)* порозумі́тися, поладна́ти; **мы з ім ~дзім** ми з ним порозумі́ємося (поладна́ємо); **4.** спра́витися, упо́ратися, да́ти ра́ду; **не з. з сэ́рцам** не спра́витися з се́рцем. **5.** *(зробити узгодженим, гармонійним)* зла́годити; **з. галасы́ спевако́ў хо́ру** зла́годити голоси́ співакі́в хо́ру. — *Пор.* **зла́джваць**.

ЗЛАЖЫ́ЦЦА *док.* **1.** *(зібрати речі в одне місце перед від'їздом)* скла́стися; **2.** *(зробити складчину)* скла́стися; **мы ~жылі́ся і купі́лі падару́нак** ми скла́лися й купи́ли пода́ру́нок; **3.** *(приготуватися до стрільби)* наці́литися; **я ~жыу́ся і стрэ́ліў** я наці́лився і ви́стрілив; **4.** *(організуватися, створитися)* скла́стися, сформува́тися; **калекты́ў наш ужо́ ~жыу́ся** колекти́в наш уже́ скла́вся (сформува́вся); **5.** *розм. (набути навичок у праці)* призвича́їтися, примудри́тися; наби́ти руку, *(рідше)* наловчи́тися.

ЗЛАЖЫ́ЦЬ *док.* **1.** *(в одне місце)* скла́сти; *(упакувати — ще)* укла́сти; **з. рэ́чы ў чамада́н** укла́сти ре́чі у валі́зу; **2.** *(надати нову форму, скрутити)* скла́сти, згорну́ти; **з. ску́ру** скла́сти шкі́ру; **з. газе́ту** згорну́ти газе́ту; **3.** *перен.* скла́сти, створи́ти, написа́ти; **з. пе́сню** скла́сти (створи́ти, написа́ти) пі́сню; **4.** *перен. (провину з себе на когось)* скла́сти, звали́ти, зверну́ти; **з. віну́ на інжыне́ра** звали́ти вину́ на інжене́ра; **5.** *(у сутичці, битві)* убити, заби́ти; покла́сти; **6.** повали́ти; **ві́хор злажы́ў дрэ́вы** ви́хор повали́в дере́ва; ◊ **з. галаву́ (ко́сці)** накла́сти голово́ю; лягти́ (полягти́) кістьми́; **з. ру́кі** скла́сти (опусти́ти) ру́ки.

ЗЛАМЫ́СНА *прислівн.* зловми́сно.

ЗЛАМЫ́СНАСЦЬ *ж.* зловми́сність.

ЗЛАМЫ́СНІК *ч. заст.* злочи́нець; зловми́сник.

ЗЛАМЫ́СНІЦА *ж. заст.* злочи́нниця, *(рідко)* злочи́нка; зловми́сниця.

ЗЛАМЫ́СНЫ злочи́нний, зловми́сний.

ЗЛА́ПІЦЬ *див.* **зла́таць**.

ЗЛА́ПЛЕНЫ *див.* **зла́таны**.

ЗЛАСЛО́ВІЦЬ *недок.* лихосло́вити.

ЗЛАСЛО́ЎЕ *с.* лихослі́в'я.

ЗЛА́ТАНЫ *і* **ЗЛА́ПЛЕНЫ** *(розм.)* пола́таний, обла́таний, ви́латаний. — *Див. ще* **зла́таць.**

ЗЛА́ТАЦЬ *і* **ЗЛА́ПІЦЬ** *(розм.) док.* полата́ти, облата́ти, ви́латати; **з. рукавы́** полата́ти рукава́ (рукави́).

ЗЛАТАШЫ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(жадібно обірвати, псуючи)* обнести́; обірва́ти; **з. сусе́дскія я́блыкі** обнести́ сусі́дські я́блука; **2.** пони́щити, зни́щити, зні́вечити, спусто́шити; **сві́нні ~шы́лі ўсё ў агаро́дзе** сви́ні зні́вечили (пони́щили) все на горо́ді; **3.** *прост.* переби́ти, перетрощи́ти, перетовкти́; **з. гаршкі́** переби́ти (перетовкти́) горшки́.

ЗЛАЧЫ́НСТВА *с.* зло́чин *ч.*; **зрабі́ць з.** зроби́ти зло́чин; **вае́ннае з.** військо́вий зло́чин; **з. па слу́жбе** *юр.* службо́вий зло́чин; ◊ **на ме́сцы з.** на мі́сці зло́чину; *(розм. — ще)* на гаря́чому.

ЗЛАШЧА́СНАСЦЬ *ж. заст.* неща́стя, недо́ля, лиха́ до́ля.

ЗЛАШЧА́СНЫ *заст.* нещасли́вий, неща́сний, бідола́шний.

ЗЛЕ́ГЧЫ *док.* **1.** *(захворівши, лягти в постіль)* злягти́; **2.** *(про рослин і т. ін.)* ви́лягти, полягти́; **пшані́ца ~гла** пшени́ця ви́лягла (полягла́).

ЗЛЕ́ГЧЫСЯ *док.* зле́жатися; **снег так злёгся, што рыдлёўка ягó не бярэ́** сніг так зле́жався, що лопа́та його́ не бере́.

ЗЛЕ́ЖАЦЬ *док. розм.* уле́жати; **хі́ба ~жыш цэ́лую ноч на адны́м баку́** хі́ба вле́жиш ці́лу ніч на одно́му бо́ці.

ЗЛЁТАЦЦА *док. розм.* набі́гатися, знемогти́ся.

ЗЛЁТАЦЬ *док. розм.* **1.** *(кудись і назад)* злі́тати; **з. на самалёце ў Маскву́** злі́тати літако́м у Москву́; **2.** *(швидко сходити, з'їздити)* злі́тати, змота́тися.

ЗЛІТАВА́НАСЦЬ *ж.* спа́яність; злюто́ваність.

ЗЛІТАВА́НЫ спа́яний; злюто́ваний.

ЗЛІ́ТАВАЦЦА *і* **ЗЛІТАСЦІ́ВІЦЦА** *(розм.) (над кім-чым) док.* зглянутися *(на кого-що)*, зми́луватися, змилости́витися, змилости́тися *(над ким, чим)*; ◊ **злі́туй(це)ся!** го́ді! го́ді-бо! ви́бачте (дару́йте)! схамені́ться!

ЗЛІТАВА́ЦЦА *див.* **злітóўвацца**.

ЗЛІТАВА́ЦЬ *див.* **злітóўваць**.

ЗЛІ́ТАСЦІВІЦЦА *див.* **злі́тавацца**.

ЗЛІТО́ЎВАННЕ *с.* спа́ювання, злюто́вування.

ЗЛІТО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗЛІТАВА́ЦЦА** *док.* спа́юватися, спа́ятися, злюто́вуватися, злютува́тися.

ЗЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗЛІТАВА́ЦЬ** *док.* спа́ювати, спа́яти, злюто́вувати, злютува́ти.

ЗЛІТО́ЎКА *ж.* спа́йка; *(незак. д. — звичайно)* спа́ювання, злюто́вування.

ЗЛІЦЦЁ *с.* **1.** *у різн. знач.* злиття́; **з. рэк** злиття́ річо́к; **з. гу́каў** злиття́ зву́ків; **з. з навко́льнымі абста́вінамі** злиття́ з ото́ченням; **2.** *(дія)* злив *ч.*; *(незак. д. — звичайно)* злива́ння *с.*

ЗЛІ́ЧАНЫ полі́чений, пораxо́ваний; злі́чений, перелі́чений; ◊ **дні ягó з.** йому́ вже недо́вго жи́ти; *(розм.)* йому́ недо́вго ряст топта́ти; йому́ три чи́сниці до сме́рті.

ЗЛІ́ЧВАЦЬ *і* **ЗЛІЧА́ЦЬ** *недок.*, **ЗЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* лічи́ти, полічи́ти, злічи́ти; рахува́ти, порахува́ти; облі́чувати, облічи́ти, перелічи́ти, перерахува́ти.

ЗЛІЧЭ́ННЕ *с.* чи́слення; **дзесятко́вая сістэ́ма ~ння** десятко́ва систе́ма чи́слення.

ЗЛОЗЫЧЛІ́ВАСЦЬ *ж. заст.* зловоро́жість, злоби́тельство *с.*, злозичли́вість.

ЗЛОЗЫЧЛІ́ВЕЦ, -лі́ўца *ч. заст.* злоби́тель, злозичли́вець; во́рог.

ЗЛОЗЫЧЛІ́ВЫ злобли́вий, зловоро́жий, злозичли́вий.

ЗЛОЯЗЫ́ЧНАСЦЬ *ж. заст.* лихомо́вство.

ЗЛОЯЗЫ́ЧНІК *ч. заст.* злорі́ка; *(пліткар)* обмо́вник.

ЗЛОЯЗЫ́ЧНІЦА *ж. заст.* злорі́ка; *(пліткарка)* обмо́вниця.

ЗЛОЯЗЫ́ЧНЫ *заст.* зломо́вний.

ЗЛУБЯНЕ́ЛЫ *розм.* задерев'яні́лий. — *Див. ще* **злубяне́ць**.

ЗЛУБЯНЕ́ЦЬ *док. розм.* задерев'яні́ти.

ЗЛУЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* з'є́днуваність.

ЗЛУЧА́ЛЬНІК *ч. техн.* з'є́днувач.

ЗЛУЧА́ЛЬНЫ 1. *техн., біол., грам.* з'є́днувальний; сполу́чний; (*грам.)* єдна́льний; **~ная тка́нка** *анат.* сполу́чна ткани́на; **~ная галóсная** сполу́чний звук; **~ныя злу́чнікі** єдна́льні сполу́чники; **2.** *грам.* суря́дний; **~ная су́вязь** суря́дний зв'язо́к.

ЗЛУЧАЛЬНАПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* зрослопелюстко́вий.

ЗЛУЧАЛЬНАПЯЛЁСТКАВЫЯ *бот.* зрослопелюстко́ві.

ЗЛУ́ЧАНЫ 1. *у різн. знач.* сполу́чений, з'є́днаний, зро́щений; **2.** *с.-г.* злу́чений, спаро́ваний; **3.** *грам.* суря́дний.

ЗЛУЧА́ЦЦА *недок.*, **ЗЛУЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* з'є́днуватися, з'єдна́тися; сполуча́тися, сполучи́тися; *(про річки, струмки — ще)* злива́тися, зли́тися; **кісларо́д ~чы́ўся з вадаро́дам** ки́сень сполучи́вся з во́днем; **во́йскі ~чы́ліся для наступле́ння** війська́ з'єдна́лися для на́ступу; **2.** *с.-г.* злуча́тися, злучи́тися; спаро́вуватися, спарува́тися; парува́тися, попарува́тися.

ЗЛУЧА́ЦЬ *недок.*, **ЗЛУЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* з'є́днувати, з'єдна́ти; сполуча́ти, сполучи́ти; **~чы́ць канцы́ правадо́ў** з'єдна́ти кі́нці дро́тів; **~чы́ць но́выя гарады́ чыгу́нкай** сполучи́ти нові́ міста́ залізни́цею; **2.** *с.-г.* злуча́ти, злучи́ти; спаро́вувати, спарува́ти; парува́ти, попарува́ти.

ЗЛУ́ЧНАСЦЬ *ж.* єдна́ння *с.*; є́дність.

ЗЛУ́ЧНІК *ч. грам.* сполу́чник; **злуча́льныя ~кі** сполу́чники суря́дності; **падпарадкава́льныя ~кі** сполу́чники підря́дності.

ЗЛУ́ЧНЫ *грам.* стя́гнений; *(укупі)* ра́зом; **~нае напіса́нне слóў** написа́ння слів ра́зом.

ЗЛУЧНЫ́ *с.-г.* паруваль́ний, злучни́й; **з. перы́яд** парува́льний (злучни́й) періо́д; **з. пункт** парува́льний (злучни́й) пункт.

ЗЛУЧО́К, -чка́ *ч. грам.* ри́ска *ж.*, дефі́с.

ЗЛУЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *у різн. знач.* з'є́днання, сполу́чення; *(незак. д. — ще)* з'є́днування, спо-

лучáння, сполýчування; об'єднáння; **з. канцóў прóвада** з'єднáння кінців дрóту (прóводу); **з. дарóг** сполýчення (з'єднáння) доріг; **тáнкавае вайскóвае з.** тáнкове військóве з'єднáння; **2.** *хім.* сполýка *ж.*; **кісларóднае з.** киснéва сполýка; **3.** *грам.* сурядність *ж.*; **з. і падпарадкавáнне скáзаў** сурядність і підрядність рéчень.

ЗЛЫ́БЕДА *ж.* **1.** *фолькл.* лúхо *с.*, бідá, гóре *с.*; **2.** *розм.* злúдні, убóзтво *с.*

ЗЛЫГА́ЦЦА *див.* **злы́гвацца**.

ЗЛЫГА́ЦЬ *див.* **злы́гваць**.

ЗЛЫ́ГВАННЕ *с.* **1.** нанúзування; **2.** *(вірьовкою, шворкою)* зв'язування.

ЗЛЫ́ГВАЦЦА *недок.*, **ЗЛЫГА́ЦЦА** *док.* **1.** зв'язуватися, зв'язáтися; *(про плоти — ще)* зчáлюватися, зчáлитися; **мóцна ~гáцца** міцно (дýже тýго) зв'язáтися; **2.** *перен. розм.* злúгуватися, злигáтися; **~гáцца з дрэ́ннай кампáніяй** злигáтися з поганою компáнією.

ЗЛЫ́ГВАЦЬ *недок.*, **ЗЛЫГА́ЦЬ** *док.* **1.** низáти, нанúзувати, нанизáти, понизáти; *(мотузком, шворкою — ще)* зв'язувати, зв'язáти; *(про плоти — ще)* зчáлювати, зчáлити; **2.** *перен. несхв.* злúгувати, злигáти; **нібы чóрт іх ~гáў** ніби дідько їх злигáв.

ЗЛЭ́ПАЦЬ *док. прост.* злáпати, схопúти, спіймáти.

ЗЛЯКНУ́ЦЦА *док. розм.* переляка́тися.

ЗЛЯКНУ́ЦЬ *док. розм.* переляка́ти.

ЗЛЯМЦАВА́ЦЦА *див.* **злямцóўвацца**.

ЗЛЯМЦО́ЎВАННЕ *с. текст.* звáлювання.

ЗЛЯМЦО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ЗЛЯМЦАВА́ЦЦА** *док. текст.* звáлюватися, звалúтися.

ЗЛЯ́МЧАНЫ звáляний; збúтий. — *Див. ще* **злямцóўвацца**.

ЗЛЯ́МЧЫЦЦА *док. (про волосся, вовну)* звалятися.; збúтися; **валасы́ зусім ~чыліся** волóсся зóвсім збúлося.

ЗЛЯ́МЧЫЦЬ *док.* звалáти, збúти.

ЗМАГА́НЕЦ *див.* **змагáр**.

ЗМАГА́Р, -рá *і* **ЗМАГА́НЕЦ, -нца** *ч. (за што)* борéць, побóрник *(чого)*; **з. за справядлíвасць** борéць за справедлúвість; **з. за мір** борéць за мир.

ЗМАГА́РКА *ж. (за што)* борéць *ч.*, побóрниця *(чого)*.

ЗМАГА́ЦЦА *недок.* **1.** *у різн. знач.* борóтися; **жыць і з.** жúти й борóтися; **з. за мір** борóтися за мир; **з. сýпраць вайны́** борóтися прóти війнú; **з. за першынствó** борóтися за пéршість; **у ім ~гáліся процілéглыя пачýцці** у ньóму борóлися протилéжні почуттá; **з. з недахóпамі** борóтися з недóліками; **2.** *(зі зброєю в руках)* бúтися, змагáтися; **3.** *перен. (грати у що-небудь)* гулáти; змагáтися; ◊ **з. да апóшняга** борóтися до остáннього (до остáнку).

ЗМАГА́ЦЬ *недок. розм.*, **ЗМАГЧЫ́** *док.* **1.** *розм.* перемагáти, перемогтú, змагáти, змогтú; пересúлювати, пересúлити; **2.** *док.* змогтú; **не ~глí нічóга зрабíць** не змоглú нічóго зробúти.

ЗМАГЧЫ́СЯ *док.* знемогтú, знемогтúся, знесúліти, знесúлитися, ослáбнути.

ЗМА́ЗАЧНАЕ *імен.* мастúло *с.*; **эканóміць з.** економити мастúло.

ЗМА́ЗАЧНА-АХАЛАДЖА́ЛЬНЫ *техн.* мастúльно-охолоднúй.

ЗМА́ЗАЧНЫ мастúльний; **~нае мáсла** мастúло.

ЗМА́ЗЧЫК *ч.* мастúльник.

ЗМА́ЗЧЫЦА *ж.* мастúльниця.

ЗМАН, *род.* **змáну** *ч.* обмáн, обмáнювання *с.*, обдýрювання *с.*; ошýка *ж.*, ошукáнство *с.*; омáна *ж.*

ЗМА́НЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** примáрність, омáнливість, облýдність; обмáнливість, обмáнність; **2.** замáнливість; принáдність, привáбливість.

ЗМА́НЛІВЫ 1. примáрний, омáнливий, облýдний; обмáнливий, обмáнний; **2.** замáнливий; принáдний, привáбливий; **~вая дáлеч** замáнлива (принáдна) далечíнь (далечинá).

ЗМА́НЬВАЦЬ *недок.*, **ЗМАНІ́ЦЬ** *і* **ЗМАНУ́ЦЬ** *док.* **1.** брехáти, збрехáти, казáти (сказáти) непрáвду; **2.** спокýшувати, спокусúти.

ЗМАРКАТНЕ́ЛЫ сумнúй, смутнúй; журлúвий, журнúй, похмýрий, зажýрений. — *Див. ще* **змаркатнéць**.

ЗМАРКАТНЕ́ЦЬ *док.* стати сумнúм, смутнúм, зажýреним.

ЗМАРКО́ЦІЦЦА *док.* знудúтися.

ЗМАРШЧА́К, -кá *ч. розм.* змóршка *ж.*

ЗМАТА́ЦЦА *док.* **1.** *(про пряжу і т. ін.)* змотáтися; **2.** *перен.* вúснажитися, вúмотатися; **3.** *перен. прост. (зникнути)* забрáтися, *(рідше)* змотáтися; **трэ́ба хутчэ́й з. адгэ́туль** трéба швúдше забрáтися звíдси; **4.** *прост. (швидко сходити, з'їздити куди-небудь)* змотáтися; збíгати, злíтати; **з. ў гóрад** змотáтися в місто.

ЗМАТА́ЦЬ *док.* **1.** змотáти; **з. прáжу** змотáти пря́жу; **2.** *(відділити)* відмотáти, змотáти; **з. паўклубкá** відмотáти (змотáти) півклубкá; **3.** *перен.* вúснажити, вúмотати; знесúлити; **хварóба ягó зусім ~тáла** хворóба йогó зóвсім вúснажила (знесúлила); ◊ **з. вýды** змотáти вýдки; **з. нéрвы** пошáрпати (потріпáти, вúмотати) нéрви.

ЗМАТЛАШЫ́ЦЬ *док. розм.* **1.** пошáрпати, обшáрпати, розшáрпати, пошматувáти; **2.** розкуйóвдити, розкóшлати, потріпáти, обтріпáти; **3.** *прост. (набити)* відлупцювáти, налупцювáти, віддухопéлити, помотлошúти.

ЗМАХЛЯВА́ЦЬ *док. розм.* зшахрувáти, зшахраювáти.

ЗМАЦАВА́ЛЬНЫ скріплювальний; **з. срóдак** скріплювальний зáсіб.

ЗМАЦАВА́ННЕ *с. прям., перен.* скріплення, *(незак. д. — ще)* скріплювання; зміцнення, *(незак. д. — ще)* зміцнювання.

ЗМАЦАВА́НЫ *прям., перен.* скріплений, зміцнений. — *Див. ще* **змацавáць**.

ЗМАЦАВА́ЦЦА *див.* **змацóўвацца**.

ЗМАЦАВА́ЦЬ *див.* **змацóўваць**.

ЗМАЦО́ЎВАННЕ *с. прям., перен.* скріплювання.

ЗМАЦО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗМАЦАВА́ЦЦА** *док. (міцно з'єднуватися)* скріплюватися *і* скріплятися, скріпúтися.

ЗМАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗМАЦАВА́ЦЬ** *док. прям., перен.* скріплювати, скріпúти, зміцнювати, зміцнúти; **~вáць рэ́йкі гáйкамі** скріпúти рéйки гáйками; **~вáць дагавóр пóдпісамі** скріпúти дóговір підписами.

ЗМЕ́НЛІВА *прыслівн.* мінли́во, непостійно.

ЗМЕ́НЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** мінли́вість, нестійкість; **з. лёсу** мінли́вість до́лі; **з. надво́р'я** мінли́вість пого́ди; **з. настро́ю** мінли́вість на́строю; **2.** *біол.* змінність, змінюваність.

ЗМЕ́НЛІВЫ мінли́вий, нестійки́й; зрадли́вий; **~лівае надво́р'е** мінли́ва пого́да; **~лівае шча́сце** зрадли́ве ща́стя.

ЗМЕ́РЦІ *док. розм.* ви́мерти, переме́рти.

ЗМЕ́СЦІ *док. прям., перен.* змести́; **з. пыл** змести́ пил (по́рох); **з. сме́цце ў ку́чу** змести́ сміття в ку́пу; **з. усё на сваім шляху́** змести́ все на своє́му шляху́; ◊ **як ве́трам змяло́** як (ніби, на́че) вітром зду́ло (змело́); **з. з тва́ру зямлі́** змести́ з лиця́ землі.

ЗМЕ́СЦІВА *с.* вміст *ч.*; **з. клёткі** вміст клітки.

ЗМІЗАРНЕ́ЛЫ змізернілий, змарнілий, зми́ршавілий. — *Див. ще* **змізарне́ць**.

ЗМІЗАРНЕ́ЦЬ *док.* **1.** змізерніти, змарніти, зми́ршавіти; **2.** *(втратити колишню славу)* зубожі́ти, збідніти; підупа́сти, занепа́сти; **дваря́нскі род ~не́ў** дворя́нський рід занепа́в; **гаспада́рка ~не́ла** господа́рство зубожі́ло (занепа́ло).

ЗМО́ВІНЫ, -він *тільки мн. обл.* зару́чини.

ЗМРАЧНЕ́ЦЬ *недок. розм. у різн. знач.* хмурні́ти, хмурні́шати; хмарні́ти, хмарні́шати; **~не́е не́ба** хмурніє (хмарніє) не́бо; **твар ~не́е** обли́ччя хмурніє (хмарніє).

ЗМРОК, *род.* **змро́ку** *ч.* мо́рок, су́тінок, су́тінь *ж.*, су́тінки, при́смерк; напівте́мрява *ж.*; **у гэ́тым ле́се заўсёды стая́ў з.** у цьо́му лісі завжди́ був мо́рок; **2.** *(напівтемрява перед вечором або ранком)* су́тінки, при́смерк, при́смерки; **з. ху́тка гусце́ў** су́тінки шви́дко згуща́лися.

ЗМРО́КАВЫЯ *імен. мн. зоол.* присмерко́ві.

ЗМРО́КАМ *прыслівн.* смерко́м, при́смерком, на смерку́.

ЗМРО́ЧНА *безос. у знач. прис. прям., перен.* похму́ро, хму́рно, хму́ро; **з. было́ ў яго́ на душы́** похму́ро було́ в ньо́го на душі.

ЗМРО́ЧНАСЦЬ *ж. прям., перен.* похму́рість, хму́рість, хму́рність.

ЗМРО́ЧНЫ **1.** *(темний)* похму́рий; **~нае пamяшка́нне** похму́ре приміщення; **2.** *(про передвечірній час)* присмерко́вий, смеркови́й; **3.** *перен.* похму́рий, хму́рий, хмурни́й; **з. настро́й** похму́рий на́стрій; **з. стан** *мед.* па́морочний стан.

ЗМЫ́СЛА *прыслівн. обл.* кмітли́во, тямови́то; винахі́дливо.

ЗМЫ́СЛЫ *обл.* кмітли́вий, метикува́тий, тяму́щий, тямови́тий; винахі́дливий.

ЗМЯКЧА́ЦЬ *недок.*, **ЗМЯКЧЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* пом'я́кшувати, пом'я́кшити; **~чы́ць ску́ру** пом'я́кшити шкі́ру; **~чы́ць святло́** пом'я́кшити світло; **~чы́ць прыгаво́р суда́** пом'я́кшити ви́рок су́ду; **~чы́ць зы́чны гук** пом'я́кшити при́голосний зву́к.

ЗМЯКЧА́ЮЧЫ **1.** *дієприкм.* зм'я́кшувальний; пом'я́кшувальний; **~чыя віну́ акалі́чнасці** пом'я́кшувальні прови́ну обста́вини; **2.** *дієприсл.* зм'я́кшуючи, пом'я́кшуючи. — *Див. ще* **змякча́ць.**

ЗМЯКЧЫ́ЦЦА *у різн. знач.* пом'я́кшати, зм'якши́тися; *(стати менш суворим — ще)* полагідні́ти, полагідні́шати; **ску́ра ~чы́лася** шкіра пом'я́кшала; **гне́ў ~чы́ўся** гнів пом'я́кшав; **яго́ твар ад нечака́най ра́дасці ~чы́ўся і прасвятле́ў** його́ обли́ччя від несподі́ваної ра́дості полагідні́шало і посвітлі́шало; **гук ~чы́ўся** звук пом'я́кшився.

ЗМЯКЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* зм'я́кшення, *(незак. д. — ще)* зм'я́кшування; пом'я́кшення, *(незак. д. — ще)* пом'я́кшування; **сро́дак для ~чэ́ння ску́ры** за́сіб для зм'я́кшення шкі́ри; **~чэ́нне зы́чных** пом'я́кшення при́голосних.

ЗМЯКЧЭ́ЦЬ *док. у різн. знач.* зм'якши́тися, пом'я́кшати; *(перен. — ще)* полагідні́ти, полагідні́шати; **надво́р'е ~чэ́ла** пого́да пом'я́кшала; **ён адра́зу ~чэ́ў** він відра́зу полагідні́шав; **зы́чны гук ~чэ́ў** при́голосний зву́к пом'якши́вся.

ЗМЯЛЬЧЭ́ЦЬ *док. розм.* обміліти.

ЗМЯНЕ́ННЕ *с. у різн. знач.* змі́на *ж.*; **з. спадчы́ннасці** змі́на спадко́вості; **уне́сці ~нні ў праект пастано́вы** внести́ змі́ни в прое́кт ухва́ли; **з. па скло́нах** *грам.* відмі́нювання.

ЗМЯНША́ЛЬНЫ зме́ншувальний.

ЗМЯНША́ЦЦА *недок.* зме́ншуватися; *(ставати меншим — ще)* ме́ншати.

ЗМЯНША́ЦЬ *недок.* зме́ншувати, поме́ншувати.

ЗМЯНШЭ́ННЕ *с.* зме́ншення, *(незак. д. — ще)* зме́ншування; ме́ншання; **з. ху́ткасці** зме́ншення (зме́ншування) шви́дкості.

ЗМЯНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* змінюваність, змінність.

ЗМЯНЯ́ЛЬНЫ змінюваний.

ЗМЯНЯ́ЦЬ[1] *недок.* змінювати.

ЗМЯНЯ́ЦЬ[2] *док.* обміня́ти, проміня́ти, поміня́ти; ◊ **з. быка́ на індыка́; з. гаршкі́ на глі́ну** *прик.* поміня́ти ши́ло на ми́ло; проміня́ти ши́ло на шва́йку (на мотови́ло).

ЗМЯРКА́ННЕ *с.* смерка́ння; су́тінки, при́смерки.

ЗМЯРКА́ЦЦА *і* **ЗМЯРКА́ЦЬ** *недок. безос.* смерка́ти, смерка́тися, сутені́ти.

ЗМЯСЦІ́ЦЦА *див.* **змяшча́цца**.

ЗМЯСЦІ́ЦЬ *див.* **змяшча́ць**.

ЗМЯТУ́ШАНЫ *обл.* зім'я́тий, пом'я́тий; зжу́жмлений, зіжма́каний. — *Див. ще* **змятушы́ць**.

ЗМЯТУШЫ́ЦЬ *док. обл.* зім'я́ти, пом'я́ти; зжу́жмити, зіжма́кати.

ЗМЯШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* місткість.

ЗМЯШЧА́ЛЬНЫ містки́й; **~нае памяшка́нне** містке́ приміщення.

ЗМЯШЧА́ЦЦА *недок.*, **ЗМЯСЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(поселятися)* оселя́тися, осели́тися, поміща́тися, помісти́тися; **~ці́цца ў мезані́не** помісти́тися в мезоніні; **2.** *(знаходити, мати собі досить місця)* уміща́тися, умісти́тися; розташо́вуватися, розташува́тися; **усе́ рэ́чы ~сці́ліся ў адно́й ша́фе** усі ре́чі вмісти́лися в одній шафі; **3.** *недок. (займати якесь місце; бути в якомусь місці)* місти́тися; **майстэ́рня ~ча́лася ў вялі́зным до́ме** майсте́рня місти́лася у величе́зному буди́нку; **у кні́зе ~ча́ецца шэ́раг карысных звё́стак** у книзі є ни́зка ко́рисних відо́мостей.

ЗМЯШЧА́ЦЬ *недок.*, **ЗМЯСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(надавати місце)* приміща́ти, примісти́ти, поміща́ти, помісти́ти; розміща́ти, розмісти́ти, розташо́вувати, розташува́ти; поселя́ти, посели́-

ти; **2.** *(включати до свого складу)* уміща́ти, умісти́ти, поміща́ти, помісти́ти; **3.** *(на службу, навчання і т. ін.)* віддава́ти, відда́ти, улашто́вувати, улаштува́ти; **~сціць ва ўніверсітэт** улаштува́ти в університе́т; **4.** *(друкувати в газеті, журналі)* уміща́ти, умі́щувати, умісти́ти; **~сціць арты́кул у часо́пісе** вмісти́ти статтю́ в часо́писі (журна́лі); **5.** *розм.* *(з посади)* усува́ти, усу́нути, скида́ти, ски́нути.

ЗМЯШЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(надавання місця)* приміщення, помі́щення; *(незак. д. — ще)* приміща́ння, поміща́ння, умі́щення, умі́щування; **2.** *(на службу, навчання і т. ін.)* віддава́ння, улаштува́ння; **3.** *(в газеті, журналі)* умі́щення.

ЗМЯШЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* змі́шування; перемі́шування; сплу́тування; плу́тання; **2.** *(стан)* зміша́ння, переміша́ння; сплу́тання, поплу́тання.

ЗНАДВО́РКУ *прислівн.* зо́вні, ззо́вні; *(іноді — ще)* знадво́ру, зо́кола.

ЗНАДВО́РНЫ зо́внішній, надвірний.

ЗНАЁМЕЦ, -мца *ч.* *розм.* знайо́мий; *(розм.)* знайо́мець.

ЗНАЁМКА *ж.* знайо́ма.

ЗНА́ЙДА *ж.* *розм.* **1.** *(про собаку)* шука́ч *ч.*; **2.** *перен.* пройди́світ *ч.* пройди́світка *ж.*, про́йда *ч. і ж.*; проля́за, ни́шпірка.

ЗНАЙДЗЁН *див.* **зна́йдыш**.

ЗНА́ЙДЫШ *і* **ЗНАЙДЗЁН** *ч.* *розм.* зна́йда, на́йда.

ЗНАКАМІ́ТАСЦЬ *ж.* вельмо́жність, імени́тість; знамени́тість; **з. ро́ду** вельмо́жність (імени́тість) ро́ду.

ЗНАКАМІ́ТЫ **1.** вельмо́жний, імени́тий, мости́вий; **2.** знамени́тий, сла́ве́тний, славнозвісний; *(розм.)* імени́тий.

ЗНАМЯНА́ЛЬНА *прислівн.* знаме́нно, знамени́то.

ЗНАМЯНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* знаме́нність.

ЗНАМЯНА́ЛЬНЫ **1.** знаме́нний; **~ная падзе́я** знаме́нна поді́я; **~ная з'я́ва** знаме́нне я́вище; **2.** *грам.* повнозна́чний; **~ныя сло́вы** повнозна́чні слова́; **~ныя часці́ны мо́вы** повнозна́чні части́ни мо́ви.

ЗНА́ННЕ *с.* знання́; **настаўні́к з задавальне́ннем назіра́ў, як дзе́ці набіра́ліся ~ння** учи́тель із задово́ленням спостеріга́в, як ді́ти набира́лися знань.

ЗНАРО́К *прислівн.* навми́сно, навми́сне, уми́сно, уми́сне; на зло.

ЗНАРО́ЧЫСТАСЦЬ *ж.* *розм.* навми́сність, уми́сність; нарочи́тість.

ЗНАРО́ЧЫСТЫ *розм.* навми́сний, уми́сний; нарочи́тий.

ЗНАЎЦА́, -цы *ч.* знаве́ць.

ЗНАХО́ДЖАННЕ *с.* **1.** *(дія)* знахо́дження, нахо́дження; відшу́кування, відкрива́ння, віднахо́дження, винахо́дження; **з. агу́льнага найбо́льшага дзе́льніка** знахо́дження (нахо́дження, віднахо́дження) найбі́льшого спі́льного дільника́; **з. но́вых спо́сабаў вытво́рчасці** відкрива́ння (винахо́дження) нови́х спо́собів виробни́цтва; **2.** *(стан)* перебува́ння; поло́ження, знахо́дження; **з. ў камандзіро́ўцы** перебува́ння у відря́дженні.

ЗНАХО́ДЗІЦЦА *недок.* **1.** знахо́дитися; *(виявлятися, попадатися)* трапля́тися; **2.** бу́ти, перебува́ти; мі́сти́тися, лежа́ти; **дэлега́цыя з. за грані́цай** делега́ція перебува́є за кордо́ном; **кватэ́ра з. уні́зе** кварти́ра мі́ститься внизу́; **Кане́ў з. на пра́вым бе́разе Дняпра́** Канів лежи́ть (стої́ть) на пра́вому бе́резі Дніпра́; **з. ў цяжкі́м ста́не** бу́ти у важко́му ста́ні; **з. пад нагля́дам** бу́ти (перебува́ти) під на́глядом.

ЗНАХО́ДКА *ж.* *прям., перен.* зна́хідка, *(рідше)* на́хідка; **раско́пкі даю́ць шмат каштоу́ных ~дак для гісто́рыі і археало́гіі** розко́пки даю́ть бага́то ці́нних зна́хідок для істо́рії та археоло́гії; **гэ́ты арты́ст быў ~кай для тэа́тра** цей арти́ст був зна́хідкою (як на́хідка) для теа́тру; **стол ~дак** стіл зна́хідок.

ЗНА́ЧАНЫ **1.** *дієприкм.* позна́чений, помі́чений; **2.** *прикм.* зна́чений, мі́чений, позна́чений, помі́чений, намі́чений; **~нае дрэ́ва** зна́чене (мі́чене, помі́чене) де́рево; **~ныя а́тамы** мі́чені а́томи. — *Див. ще* **зна́чыць**[1].

ЗНА́ЧНЫ **1.** *(великий за розміром)* значни́й, вели́кий, чима́лий; **~ная ча́стка** значна́ (чима́ла) части́на; **2.** *(важливий)* значни́й, визначни́й; видатни́й; важли́вий; *(про людину — ще)* пова́жний; **~ная ро́ля** значна́ (вели́ка) роль; **адбы́ўся з. сход** відбули́ся важли́ві збо́ри; **3.** *розм.* помі́тний; **ледзь ~ная ўсме́шка** ле́две помі́тна у́смішка; ◊ **трыма́цца на ~най адле́гласці** трима́тися на доста́тній (на пе́вній) віддстані; **у ~най ме́ры** вели́кою (значно́ю) мі́рою.

ЗНА́ЧЫЦЦА[1] **1.** *недок.* бу́ти, зна́читися, вважа́тися, чи́слитися, називáтися; **ён з. інстру́ктарам** він є (зна́читься, чи́слиться) інстру́ктором; **2.** *недок. пас.* познача́тися, помі́чатися, мі́титися.

ЗНА́ЧЫЦЦА[2] *недок.* *вст. сл. розм.* о́тже; вихо́дить, зна́чить; **з., гэ́та спра́ва ва́шых рук** о́тже (зна́чить), це спра́ва ва́ших рук.

ЗНА́ЧЫЦЬ[1] *недок.* **1.** *(робити позначки)* познача́ти; **з. старо́нкі** познача́ти сторінки́; **2.** *(ставити розрізнювальний знак)* зна́чи́ти, мі́тити, познача́ти; **з. бялі́зну** значи́ти (мі́тити) білизну.

ЗНА́ЧЫЦЬ[2] **1.** *недок.* *(мати сенс, значення)* зна́чити, означа́ти; **што гэ́та з.?** що це означа́є (зна́чить)?; **2.** *вст. сл. розм.* о́тже; вихо́дить, зна́чить; **3.** *у знач. спол.* о́тже; ◊ **нічо́га не з.** не ма́є ніякого зна́чення; нічо́го не ва́жить (не зна́чить).

ЗНАЧЫ́ЦЬ: каро́ва з. *недок.* *обл.* коро́ва ті́льна.

ЗНАЧЭ́ННЕ *с.* *у різн. знач.* зна́чення; вага́ *ж.*; **мець вялі́кае з.** ма́ти вели́ке зна́чення; **гэ́таму працэ́су надае́цца вялі́кае паліты́чнае з.** цьому́ проце́сові надає́ться вели́ке політи́чне зна́чення (вели́ка політи́чна вага́); **пры́мэтнік у ~нні назо́ўніка** прикме́тник у зна́ченні і́менника.

ЗНЕБЫВА́ЦЦА *недок.*, **ЗНЯБЫ́ЦЦА** *док.* сто́млюватися, стоми́тися, висна́жуватися, ви́снажитися, знеси́люватися, знеси́литися.

ЗНЕВАЖА́ЛЬНА *прислівн.* знева́жливо.

ЗНЕВАЖА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* знева́га.

ЗНЕВАЖА́ЛЬНІК *ч.* знева́жник, обра́зник.

ЗНЕВАЖА́ЛЬНІЦА *ж.* знева́жниця, обра́зниця.

ЗНЕ́ВІДЗЬ *ч.* *обл.* нена́висник.

ЗНЕ́КУЛЬ *див.* **адне́куль**.

ЗНЕЛЮБЕ́ЛЫ *розм.* осору́жний; огі́дний; остоги́длий. — *Див. ще* **знелюбе́ць**.

ЗНЕЛЮБЕ́ЦЬ *док. розм.* обри́днути, остоги́днути, остоги́діти; **~бе́ў ён мне** обри́д (остоги́д) він мені́.

ЗНЕЛЮБІ́ЦЬ *док. розм.* не злюби́ти.

ЗНЕМАГЧЫ́ *док.* знемогти́; **з. ад сма́гі** знемогти́ від спра́ги.

ЗНЕМАЖЭ́ННЕ *с.* знемо́га *ж.*, знеси́лля, знеси́лення.

ЗНЕ́ШНЕ *прислівн.* зо́вні, зо́внішньо; на ви́гляд.

ЗНЕШНЕГАНДЛЁВЫ зовнішньоторгове́льний.

ЗНЕ́ШНІ *у різн. знач.* зо́внішній; **~няе асяро́ддзе** зо́внішнє середо́вище (ото́чення); **з. га́ндаль** зо́внішня торгі́вля; **з. спако́й** зо́внішній спо́кій; **~няя палі́тыка** зо́внішня полі́тика; **з. ву́гал** *мат.* зо́внішній кут.

ЗНІЖА́ЛЬНЫ *техн.* зни́жувальний; **~ная падста́нцыя** зни́жувальна підста́нція.

ЗНІЖА́ЦЬ *недок.*, **ЗНІ́ЗІЦЬ** *док.* **1.** *(спускати нижче)* зни́жувати, зни́зити; **2.** *(робити меншим)* зни́жувати, зни́зити; зме́ншувати, зме́ншити; пони́жувати, пони́зити; скоро́чувати, скороти́ти; **~жа́ць ціск** пони́жувати (зме́ншувати) тиск; **~жа́ць цану́** зни́жувати (зме́ншувати, спуска́ти) ціну́; **3.** *(зменшувати, ослабляти рівень і т. ін.)* зни́жувати, зни́зити; **~жа́ць я́касць** зни́жувати я́кість; **~зіць патрабава́нні** зни́зити вимо́ги; **4.** приме́ншувати, приме́ншити, зме́ншувати, зме́ншити; прини́жувати, прини́зити; **~зіць значэ́нне** приме́ншити зна́чення; **~зіць во́браз** прини́зити о́браз; ◊ **~зіць тон** зни́зити тон.

ЗНІЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(спускання нижче)* зни́ження; **2.** *(зменшування в розмірах, обсягах)* зни́ження, зни́жування, зме́ншення, зме́ншування; пони́ження, пони́жування; скоро́чення, скоро́чування; **3.** *(послаблення рівня)* зни́ження, зни́жування; **4.** приме́ншування, зме́ншування, прини́жування.

ЗНІТАВА́НАСЦЬ *ж.* **1.** скрі́плення *с.*, скрі́па; збо́лчення *с.*; **2.** *перен.* спа́яність, згуртова́ність; **сюжэ́тная з. усі́х ча́стак тво́ра** сюже́тна спа́яність усі́х части́н тво́ру.

ЗНІТАВА́НЫ 1. скрі́плений (болта́ми), збо́лчений; **2.** спа́яний, згурто́ваний; **з. калекты́ў** згурто́ваний колекти́в. — *Див. ще* **зніто́ўваць**.

ЗНІТО́ЎВАННЕ *с.* **1.** скрі́плювання (болта́ми), збо́лчування; **2.** спа́ювання, згурто́вування.

ЗНІТО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗНІТАВА́ЦЦА** *док.* **1.** *(болтами)* скрі́плюватися, скріпля́тися, скріпи́тися; збо́лчуватися, зболти́тися; **2.** *перен.* спа́юватися, спая́тися; згурто́вуватися, згуртува́тися.

ЗНІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ЗНІТАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(болтами)* скрі́плювати, скріпля́ти, скріпи́ти; збо́лчувати, зболти́ти; **2.** *перен.* спа́ювати, спая́ти; згурто́вувати, згуртува́ти.

ЗНІЦЕ́ЦЬ *док. (про бадилля, стебла деяких рослин)* пото́ншати, стонши́тися.

ЗНІЧ, -чу *ч.* свяще́нний вого́нь *(у язичників)*.

ЗНІ́ЧКА *ж.* паду́ча (летю́ча) зі́рка.

ЗНІШТАЖА́ЦЦА *недок. пас. розм.* зни́щуватися, вини́щуватися.

ЗНІШТАЖА́ЦЬ *недок.*, **ЗНІШТО́ЖЫЦЬ** *док. розм.* зни́щувати, зни́щити; ни́щити, вини́щувати, ви́нищити.

ЗНІШТАЖЭ́ННЕ *с. розм.* зни́щення; *(незак. д. — ще)* ни́щення, зни́щування, вини́щування.

ЗНІШТО́ЖАНЫ *розм.* зни́щений, ви́нищений. — *Див. ще* **зніштажа́ць**.

ЗНІШЧА́ЛЬНА *прислівн.* **1.** нищі́вно, зни́щувально; **2.** *перен.* нищі́вно, уби́вчо.

ЗНІШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** нищі́вність; **з. уда́ру** нищі́вність уда́ру; **2.** *перен.* нищі́вність, уби́вчість; **з. по́гляду** нищі́вність (уби́вчість) по́гляду.

ЗНІШЧА́ЛЬНІК *ч.* **1.** *(той, хто знищує, винищує когось, щось)* вини́щувач, зни́щувач; **з. та́нкаў** вини́щувач (зни́щувач) та́нків; **2.** *(літак або швидкісне судно)* вини́щувач; **~кі ўзнялі́ся ў паве́тра** вини́щувачі злеті́ли в пові́тря.

ЗНІШЧА́ЛЬНІЦА *ж.* вини́щувачка, зни́щувачка.

ЗНІШЧА́ЛЬНЫ 1. вини́щувальний, нищівни́й; розтро́щувальний; **з. ўдар** нищівни́й (розтро́щувальний) уда́р; **2.** *(призначений для знищення)* вини́щувальний; **~ная авія́цыя** вини́щувальна авія́ція; **з. батальён** вини́щувальний батальйо́н; **3.** *перен.* нищівни́й, уби́вчий; **з. по́зірк** нищівни́й (уби́вчий) по́гляд.

ЗНО́СІНЫ, -сін *тільки мн.* **1.** *у різн. знач.* зно́сини, стосу́нки; **дыпламаты́чныя з.** диплома-ти́чні зно́сини; **палавы́я з.** стате́ві стосу́нки (зно́сини); **гандлёвыя з.** торгове́льні зно́сини; **2.** спілкува́ння; **це́сныя з.** близькé спілкува́ння; **ён меў шыро́кія магчы́масці для ~сін з рабо́чымі** він мав широ́кі можли́вості для спілкува́ння з робітника́ми; **3.** сполу́чення; **паве́траныя з.** пові́тряне сполу́чення; **чыгу́начныя з.** залізни́чне сполу́чення; **паязды́ прыгарадных ~сін** поїзди́ (по́тяги) примі́ського сполу́чення; **шляхі́ ~сін** шляхи́ сполу́чення.

ЗНО́Ў *і* **ЗНО́ЎКУ** *(розм.)* **1.** *прислівн.* знов, зно́ву, *(рідше)* ізнов, ізно́ву; **2.** *част.* тако́ж, теж; ◊ **вако́л крам ды зноў к нам** *прик.* спійма́ти облизня, поверну́тися ні з чим.

ЗНО́ЎКУ *див.* **зноў 1.**

ЗНУТРЫ́ *прислівн.* зсере́дини.

ЗНЯБЫ́ТЫ *розм.* уто́млений, сто́млений.

ЗНЯБЫ́ЦЦА *див.* **знебыва́цца**.

ЗНЯВЕ́ЧАНАСЦЬ *ж.* зні́веченість; **душэ́ўная з.** душе́вна зла́маність.

ЗНЯВЕ́ЧАННЕ *с.* ні́вечення; спотво́рення; калі́чення.

ЗНЯВЕ́ЧАНЫ 1. *дієприкм.* зні́вечений, поні́вечений; скалі́чений, покалі́чений; спотво́рений; **2.** *прикм.* покалі́чений, калі́чений, калі́чний; **з. чалаве́к** калі́чена люди́на; **3.** *у знач. імен.* калі́ка. — *Див. ще* **знява́чваць**.

ЗНЯВЕ́ЧВАННЕ *с.* ні́вечення; спотво́рювання; калі́чення.

ЗНЯВЕ́ЧВАЦЦА *недок.*, **ЗНЯВЕ́ЧЫЦЦА** *док.* ні́вечитися, поні́вечитися; калі́читися, покалі́читися; скалі́чуватися, скалі́читися; спотво́рюватися, спотво́ритися; **~чыцца на вайне́** покалі́читися (скалі́читися) на війні́.

ЗНЯВЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ЗНЯВЕ́ЧЫЦЬ** *док.* ні́вечити, зні́вечити; калі́чити, покалі́чити; скалі́чувати, скалі́чити; спотво́рювати, спотво-

рити; **~чыць у бóйцы** скалíчити в бíйці; **цяжкае ранéнне ~чыла чалавéка** важкé порáнення скалíчило людúну.

ЗНЯВІДНЫ *обл.* ненáвисний; огúдний, осорýжний.

ЗНЯДУЖАЦЬ *док. розм. (втратити сили)* знемогтú, знемогтúся, знесúлитися; ослáбнути.

ЗНЯДУЖЫЦЦА *док. розм.* знемогтúся, знесúлитися.

ЗНЯМЕЛАСЦЬ *ж.* **1.** занімíлість, онімíлість; **2.** затéрплість, стéрплість.

ЗНЯМЕЛЫ 1. онімíлий; **2.** затéрплий, отéрплий, занімíлий. — *Див. ще* **знямéць**.

ЗНЯМЕННЕ *с.* **1.** занімíння, онімíння; **2.** отéрплість *ж.*

ЗНЯМЕЦЬ *док.* **1.** *(втратити здатність говорити від страху, здивування і т. ін.)* онімíти; **з. ад стрáху** онімíти від стрáху; **2.** *(втратити чутливість)* затéрпнути, отéрпнути, занімíти; **рýкі (нóгі) ~мéлі** рýки (нóги) затéрпли (отéрпли, занімíли); **3.** *(стихнути, змовкнути)* занімíти; **і зноў усё сцíхла, змóўкла, ~мéла** і знóву все стúхло, змóвкло, занімíло.

ЗНЯНАЦКУ *прислівн.* зненáцька.

ЗНЯПРАЎДЗІЦЬ *док.* спростувáти; **з. гэтыя чýткі** спростувáти ці чуткú (пóголоси).

ЗНЯЎЦЕРПУ *прислівн. розм.* від нетерплячки, з нетерплячкою.

ЗНЯЧЭЎКУ *прислівн.* знічéв'я; зненáцька, несподíвано.

ЗОЛАК, -лку *ч.* світáнок, зорá *ж.*; **устáць на зóлку** устáти на світáнку; **зáраз з. зайгрáе над зямлёю** зараз зорá запалáє над землéю.

ЗОЛАЧАК, -чку *ч. пестл.* зóренька *ж.*; світáночок.

ЗОЛКА *прислівн.* вóгко; пронúзливо, хóлодно.

ЗОЛКАСЦЬ *ж.* вóгкість, пронúзливий хóлод *ч.*

ЗОЛКІ вóгкий, пронúзливо холóдний *(про дощ, вітер)*; **з. вéцер** пронúзливий вíтер; **халóдная, ~кая імжá** холóдна, пронúзлива мжúчка (мрáка).

ЗОЛЬ[1] *ж.* сúрість, сльотá, мокротéча.

ЗОЛЬ[2], *род.* **зóлю** *ч. хім.* золь.

ЗОЛЬНАСЦЬ *ж. техн., с.-г.* пóпільність, зóльність.

ЗОЛЬНЫ[1] сирúй, сльотáвий, сльотлúвий.

ЗОЛЬНЫ[2] пóпільний, зóльний.

ЗОРКА[1] *імен. ж. у різн. знач.* зорá, зíрка; **блукáючыя ~кі** *астр.* мандрíвні зóрі (зіркú); **пераменныя ~кі** *астр.* перемíнні зóрі (зіркú); ◊ **пуцявóдная з.** провіднá (шляховá) зíрка; **зóрак з нéба не хапáе** зірóк з нéба не знімáє (здіймáє, хапáє); **узыхóдзячая з.** *прям.* висхіднá зíрка, *(перен.)* новá (східнá) зíрка.

ЗОРКА[2] *прислівн.* зíрко, пронúкливо, пúльно.

ЗОРКАВЫ *(який стосується зірки)* зірковúй.

ЗОРКАЎКА *ж. бот.* зíрочник *ч.*

ЗОРНА *прислівн.* зóряно.

ЗОРНЫ 1. *у різн. знач.* зóряний; *(усипаний зорями — ще) поез.* зорúстий, яснозóрий, ряснозóряний; **~ная астранóмія** зóряна астронóмія; **~ная ноч** зóряна ніч; **з. год** *астр.* зóряний рік; **з. дождж** *астр.* зóряний дощ, зорепáд; **2.** *спорт.* зірковúй; **з. прабéг** зірковúй пробíг; ◊ **~ная часíна** зóряний час.

ЗОРЫЦЬ *недок.* дивúтися, вдивлятися, придивлятися; стéжити.

З-ПА-НАД *прийм. з род.* з-пóнад; **з-па-над Нёмана данóсіліся галасы** з-пóнад Нíману долинáли голосú.

ЗРАДЗЕЛЫ *розм.* порíділий, зрíділий, якúй (що) порíдшав; зрíджений. — *Див. ще* **зрадзéць**.

ЗРАДЗЕЦЬ *док. розм. (стати рідким)* порíдшати, порíдíти, зрíдíти.

ЗРАСХОДАВАННЕ *с.* вúтрата *ж.*, вúтрачення.

ЗРАСХОДАВАНЫ вúтрачений, потрáчений, зужúтий. — *Див. ще* **зрасхóдаваць**.

ЗРАСХОДАВАЦЦА *док.* вúтратитися, потрáтитися.

ЗРАСХОДАВАЦЬ *док.* вúтратити, потрáтити.

ЗРАЎНАВАНЫ зрíвняний. — *Див. ще* **зраўнóўваць**.

ЗРАЎНАВАЦЦА *див.* **зраўнóўвацца**.

ЗРАЎНАВАЦЬ *див.* **зраўнóўваць**.

ЗРАЎНОЎВАННЕ *с.* зрíвнювання, рівняння, вирíвнювання.

ЗРАЎНОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗРАЎНАВАЦЦА** *док.* **1.** *(ставати рівним)* зрíвнюватися, зрівнятися, вирíвнюватися, вúрівнятися; **2.** *док. (з ким, чим)* порівнятися, зрівнятися.

ЗРАЎНОЎВАЦЬ *недок.*, **ЗРАЎНАВАЦЬ** *док.* **1.** *(робити щось рівним)* рівняти, зрíвнювати, зрівняти, вúрівняти; **~вáць зямлю** зрівняти (вúрівняти) зéмлю; **2.** *(кого з ким, що з чим)* порíвнювати, порівняти, зрíвнювати, зрівняти; **~вáць аднó з другíм** порівняти однé з íншим.

ЗРАШЧЭННЕ *с.* зрóщення; **фразеалагíчнае з.** *лінгв.* фразеологíчне зрóщення.

ЗРОК, *род.* **зрóку** *ч.* **1.** зір; **падмáн зрóку** обмáн зóру; **пóле зрóку** пóле зóру; **сапсавáць з.** зіпсувáти зір; **2.** *розм.* пóгляд, пóзирк.

ЗРОКАВЫ зоровúй; **~вая пáмяць** зоровá пáм'ять; **з. нерв** *анат.* зоровúй нерв.

ЗРУХ, *род.* **зрýху** *ч.* **1.** зрýшення *с.*; **з. у рабóце** зрýшення в робóті; **2.** *(горизонтальне зміщення гірських порід)* зсув; **з. зямнóй кары** зсув земнóї корú.

ЗРУЧНЫ 1. зручнúй; **~нае крэсла** зручнé крíсло; **~ная рыдлёўка** зручнá лопáта; **2.** практúчний; вúгідний; **мне патрэбен з. чалавéк** менí потрíбна практúчна людúна.

ЗРЫНАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ЗРЫНУЦЦА** *док.* скидáтися, валúтися, звáлюватися, звалúтися; пáдати (вниз), упáсти, спáсти (вниз).

ЗРЫНАЦЬ *недок.*, **ЗРЫНУЦЬ** *док.* **1.** скидáти, скúнути; валúти, повалúти; знóсити, знестú; **~нуць кумíра** скúнути (повалúти) кумúра; **2.** скидáти (вниз), скúнути; валúти, повалúти; **вéцер ~нуў гняздó птýшкі** вíтер звалúв гніздó птáшки.

ЗРЫНУТЫ скúнутий, скúнений; повáлений. — *Див. ще* **зрынáць**.

ЗРЭБ'Е *с. тільки мн.* плóскінь *ж.*; *(тканина)* ряднúна *ж.*

ЗРЭБНІНА *ж. розм. (полотно)* ряднúна.

ЗРЭБНІКІ *тільки мн. обл.* рядняні штанú.

ЗРЭ́БНІЦА *ж.* рядня́ний о́дяг.
ЗРЭ́БНЫ плоскі́нний; полотня́ний, рядня́ний.
ЗРЭ́ДКУ *прислівн.* зрі́дка; коли-не-коли́; поде́куди, де-не-де́.
ЗРЭ́ДЧАС *прислівн. обл.* ча́сом, час від ча́су, коли́-не-коли́.
ЗРЭ́НКА *ж. анат.* зіни́ця; ◊ **берагчы́ як зрэ́нку во́ка** берегти́ як зіни́цю о́ка.
ЗРЭ́НКАВЫ *анат.* зіни́чний.
ЗРЭ́НКІ, -нак *тільки мн. прост.* баньки́, ба́лухи, ви́рла, сліпаки́; **вы́лупіць з.** ви́тріщити (ви́рячити) баньки́ (ба́лухи); ви́рячитися, ви́тріщитися.
ЗУБНІ́К[1] *ч. розм.* зубни́й лікар.
ЗУБНІ́К[2], **-ку** *ч. бот.* скереда́ *ж.*
ЗУБНЫ́ *у різн. знач.* зубни́й; **з. боль** зубни́й біль; **з. парашо́к** зубни́й порошо́к; **~на́я шчо́тка** зубна́ щі́тка; *(лінгв.)* **з. зы́чны** зубни́й при́голосний.
ЗУЁК, *род.* **зуйка́** *ч. орн.* пісо́чник.
ЗУЙ, *род.* **зу́ю** *ч. зб.* жмут (во́вни).
ЗУСІ́М *прислівн.* **1.** зо́всім, абсолю́тно; **з. цёмна** зо́всім те́мно (по́ночі); **з. нічо́га не ве́дае** зо́всім (абсолю́тно) нічо́го не зна́є; **2.** *(повною мірою)* цілко́м, зо́всім; **з. даро́слы чалаве́к** цілко́м доро́сла люди́на; **не з. здаро́вы** не зо́всім здоро́вий; **3.** *(остаточно, назавжди)* назо́всім; **ён з. вы́ехаў з го́рада** він назо́всім ви́їхав з міста.
ЗУСЮ́ЛЬ *прислівн.* звідусі́ль, звідусю́ди.
ЗЫБ, *род.* **зы́бу** *ч.* брижі́; **на во́зеры з.** на о́зері брижі́; ◊ **мёртвы з.** ме́ртва хви́ля.
ЗЫ́БАВІЦА *ж. розм.* брижі́.
ЗЫ́БАННЕ *с. розм.* гойда́ння, колиха́ння, колива́ння, хита́ння.
ЗЫБАНУ́ЦЦА *і* **ЗЫБНУ́ЦЦА** *док. однокр. розм.* гойдну́тися, колихну́тися, хитну́тися.
ЗЫБАНУ́ЦЬ *і* **ЗЫБНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* гойдну́ти, колихну́ти, хитну́ти.
ЗЫ́БАЦЦА *недок. розм.* гойда́тися, колиха́тися, хита́тися.
ЗЫ́БАЦЬ *недок. розм.* гойда́ти, колиха́ти, хита́ти.
ЗЫ́БІСТЫ брижува́тий.
ЗЫ́БКА[1] *прислівн.* хи́тко, хи́стко, хитли́во.
ЗЫ́БКА[2] *ж.* коли́ска.
ЗЫ́БКАСЦЬ *ж.* хи́ткість, хи́стськість, хи́бкість.
ЗЫ́БКІ хитки́й, хистки́й; **~кая кла́дка праз рэ́чку** хитка́ (хистка́) кла́дка че́рез рі́чку.
ЗЫБНУ́ЦЦА *див.* **зыбану́цца**.
ЗЫБНУ́ЦЬ *див.* **зыбану́ць**.
ЗЫБУ́Н, -на́ *ч. розм. (хисткий ґрунт)* трясовина́ *ж.*
ЗЫБУ́ЧЫ хитки́й, хистки́й, хитли́вий, хитля́вий.
ЗЫ́ЗНУЦЬ *недок. розм.* набряка́ти.
ЗЫК, *род.* **зы́ку** *ч.* зик, гук.
ЗЫ́КАННЕ *с.* гук *ч.,* зик *ч.*; гудіння; **з. пчол** гудіння бджіл.
ЗЫ́КАЎКА *ж.* (лі́тня) му́ха.
ЗЫ́КАЦЬ *недок.,* **ЗЫ́КНУЦЬ** *док. однокр.* зи́кати, зи́кнути; *(голосно кричати)* гука́ти, гукну́ти, *(розм.)* зіпа́ти, зіпну́ти.
ЗЫР, *род.* **зы́ру** *ч. тільки одн.* **1.: на зыры́** *(на відкритому підвищеному місці)* на бе́лебні; **2.** *(на швидкій течії річки)* на бистрині́.
ЗЫ́РКА *прислівн.* **1.** яскра́во; **2.** стрі́мко, стрімли́во; шви́дко, ху́тко; бурхли́во.
ЗЫ́РКАСЦЬ *ж.* **1.** яскра́вість, сліпу́чість; **з. со́нца** яскра́вість со́нця.
ЗЫ́РКІ 1. *(про вогонь)* яскра́вий; **2.** *(про рух)* стрімки́й, стрімли́вий; швидки́й, бурхли́вий.
ЗЫРНУ́ЦЬ *док. однокр. прост.* попе́рти, потурли́ти; *(про вітер)* дуну́ти.
ЗЫРЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* **1.** яскра́віше; **2.** стрімкі́ше, стрімли́віше; шви́дше, бурхли́віше.
ЗЫРЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* **1.** яскра́віший; **2.** стрімкі́ший, стрімли́віший; шви́дший, бурхли́віший.
ЗЫ́РЫЦЬ[1] *недок. розм.* **1.** *у різн. знач.* гна́ти; *(про вітер, течію — ще)* нести́; **2.** *безос.* нести́; **на сярэ́дзіне ракі́ так з.** на сере́дині рі́чки так несе́.
ЗЫ́РЫЦЬ[2] *недок. обл.* витріща́тися, видивля́тися, визира́тися.
ЗЫХО́Д, -ду *ч. у різн. знач.* кіне́ць; на́слідок, результа́т; **з. паяды́нку** кіне́ць (результа́т) поєди́нку (двобо́ю); **ноч была́ на ~дзе** ніч мина́ла (кінча́лася); ◊ **на ~дзе жыцця́** на схи́лі ві́ку, на за́ході життя́.
ЗЫХО́ДЗІЦЬ *недок. (брати за основу щось)* вихо́дити; **з. з меркава́ння** вихо́дити з припу́щення; **з. з жыццёвых з'я́ў рэчаі́снасці** вихо́дити з життє́вих я́вищ ді́йсності.
ЗЫХО́ДЗЯЧЫ 1. *прикм.* низхідни́й, спадни́й; **расстаўі́ць лі́чбы ў ~чым пара́дку** розста́вити чи́сла в низхідно́му поря́дку; **2.** *дієприсл.* вихо́дячи; **з. з вы́казаных меркава́нняў...** вихо́дячи з ви́словлених міркува́нь...
ЗЫХО́ДНЫ вихідни́й, початко́вий; **з. пункт гле́джання** вихідна́ то́чка зо́ру; **~дныя пазі́цыі** вихідні́ пози́ції.
ЗЫ́ЧНА *прислівн. розм.* гу́чно, го́лосно.
ЗЫ́ЧНАСЦЬ *ж.* гу́чність, го́лосність.
ЗЫ́ЧНЫ 1. гучни́й, голосни́й; проні́зливий; **з. го́лас** гучни́й го́лос; **2.** *грам.* при́голосний; **з. гук** при́голосний звук; **мя́ккія ~ныя** м'які́ при́голосні; **цвёрдыя ~ныя** тверді́ при́голосні.
ЗЭ́ДАЛЬ *ч.* ослі́н.
ЗЭ́ДЛІК *ч.* ослі́нчик, ослі́нець.
ЗЮЗЮ́КАЦЬ *недок. прост.* бала́кати, гомоні́ти, терев́енити.
ЗЯ́БЕР, -бру *ч. бот.* жабрі́й.
ЗЯ́БІЦЬ[1] *недок. безос.* моро́зити, знобу́ти.
ЗЯ́БІЦЬ[2] *див.* **зя́бліць**.
ЗЯ́БКА *прислівн.* мерзлякува́то, хо́лодно, холоднува́то.
ЗЯ́БКАСЦЬ *ж.* мерзлякува́тість; студе́ність.
ЗЯ́БКІ мерзлякува́тий; холо́дний, студе́ний; **з. ве́цер** студе́ний (холо́дний) ві́тер.
ЗЯ́БЛЕВЫ *с.-г* зябльови́й, зябле́вий; **~вае во́рыва** зябльова́ (зябле́ва) о́ранка, о́ранка на зяб, зяблюва́ння *с.*
ЗЯ́БЛІВА *с. с.-г.* **1.** *(зоране поле)* зяб *ч.*; **2.** зяблюва́ння, о́ранка на зяб.
ЗЯ́БЛІЦЬ *і* **ЗЯ́БІЦЬ** *недок. с.-г.* зяблюва́ти, ора́ти на зяб.

ЗЯ́БНУЦЬ *недок.* ме́рзнути, замерза́ти.

З'Я́ВА *ж.* **1.** *у різн. знач.* я́вище *с.*; **з'я́вы прыро́ды** я́вища приро́ди; **з'я́вы грама́дскага жыцця́** я́вища суспі́льного життя́; **часо́вая з.** тимчасо́ве я́вище; **2.** поді́я, факт *ч.*, ви́падок *ч.*; о́браз *ч.*, карти́на; **у па́мяці як жывы́я ўста́лі з'я́вы ня-да́ўняга мі́нулага** у па́м'яті як живі́ поста́ли о́брази (карти́ни) неда́внього мину́лого; **3.** *(частина дії драматичного твору)* я́ва; **дзе́я друга́я, з. пе́ршая** ді́я дру́га, я́ва пе́рша.

ЗЯВА́ЦЬ[1] *недок. розм.*, **ЗЯЎНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* ґа́вити, ґа́ви лови́ти; проґа́вити; *(рідше)* зіва́ти, зівну́ти.

ЗЯВА́ЦЬ[2] *недок.* позіха́ти.

ЗЯВА́ЦЬ[3] *недок. обл. (голосно кричати)* зіпа́ти, горла́ти; **з. на ўсё го́рла** зіпа́ти на все го́рло.

З'Я́ВІШЧА *с.* я́вище.

З'ЯДЗЕ́ННЕ: аддáць на з. відда́ти на пота́лу.

З'ЯДНА́НАСЦЬ *ж.* згурто́ваність, об'є́днаність.

З'ЯДНА́ННЕ *с.* згуртува́ння, *(незак. д. — ще)* згурто́вування; об'є́днання, *(незак. д. — ще)* об'є́днування.

З'ЯДНА́НЫ згурто́ваний; щі́льний; зі́мкнений; **з. калекты́ў** згурто́ваний колекти́в. — *Див. ще* **з'ядно́ўваць.**

З'ЯДНО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **З'ЯДНА́ЦЦА** *док.* згурто́вуватися, згуртува́тися; об'є́днуватися, є́дна́тися, об'є́дна́тися.

З'ЯДНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **З'ЯДНА́ЦЬ** *док.* згурто́вувати, згуртува́ти; об'є́днувати, об'є́дна́ти.

З'ЯДНО́ЎВАННЕ *с.* згурто́вування, об'є́днування.

ЗЯЗЮ́ЛІН *і* **ЗЯЗЮ́ЛЬЧЫН 1.** *(який належить зозулі)* зозу́лин; **2. : ~ны слёзкі** *бот.* зозули́нець [плями́стий] *ч.*, орхіде́я [плями́ста] *ж.*

ЗЯЗЮ́ЛЬКА *ж.* **1.** *зменш. пестл.* зозу́лька; **2.** *(при звертанні)* голу́бонька, ри́бонька, я́сочка.

ЗЯЗЮ́ЛЬЧЫН *див.* **зязю́лін.**

ЗЯЗЮ́ЛЯ *ж.* зозу́ля; **пачала́ кукава́ць з.** почала́ кува́ти зозу́ля.

ЗЯЛЕ́НІВА *с. у різн. знач.* зе́лень *ж.*, *(діал.)* зелени́на *ж.*

ЗЯЛЕ́НІЎНЫ овоче́вий; **з. ры́нак** овоче́вий (горо́динний) ри́нок.

ЗЯЛЕ́НІЎШЧЫК *ч.* продаве́ць [о́вочів].

ЗЯЛЕ́НІЎШЧЫЦА *ж.* продавщи́ця [о́вочів].

ЗЯЛЕ́ПУХА *ж. розм. знев. (недостиглий плід)* зелене́ць *ч.*

ЗЯЛО́[1] *с. (літера) заст.* зело́.

ЗЯЛО́[2] *с. тільки одн. (відходи зерна у вигляді насіння бур'янів)* пле́вели.

З'ЯЛЧА́ЛЫ згі́ркли́й. — *Див. ще* **з'ялча́ць.**

З'ЯЛЧА́ЦЬ *док.* згі́ркнути; **ма́сла ~ча́ла** ма́сло згі́ркло.

ЗЯНО́ВЕЦ, -но́ўцу *ч. бот. обл.* зіно́вать *ж.*, роки́тник.

ЗЯРНЯ́ЎКА *ж. бот.* зерні́вка.

З'ЯЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *у різн. знач.* поя́ва *ж.*, з'я́ва *ж.*, з'я́влення; **2.** *церк.* з'я́влення, я́влення.

ЗЯ́ЦЕЙКА *ч. розм. пестл.* зя́тенько, зятьо́к.

ЗЯЦЬ *ч.* зять.

І

ІАРКШЫР *ч. с.-г.* йоркши́р.

ІАРКШЫРСКІ. *с.-г.* йоркши́рський.

І Г. Д. (і гэ́так далéй) і т. д. (і так да́лі).

ІГЛАСКУ́РЫЯ *імен. мн. зоол.* голкошкі́рі.

ІГЛІ́ЦА *ж.* **1.** *зб.* хво́я; **2.** *(листок хвойного дерева)* гли́ця, шпи́лька; **3.** *обл. (велика голка)* цига́нська го́лка, цига́нка.

ІГЛІ́ЧНЫ хво́йний, шпилько́ви́й.

ІГО́ЛАЧКА *ж. зменш.-пестл.* го́лочка; ◊ **з ~кі** нові́сінький; **апрану́ты з ~кі** у нове́сенькому вбранні́, убра́ний, як ля́лечка; убра́ний, як на весі́лля.

ІГО́ЛКА *ж. у різн. знач.* го́лка; **шыць ~кай** ши́ти го́лкою; **~кі хво́і** хвоі́ни; **~кі лёду** ска́лки льоду́; ◊ **як на ~ках (сядзе́ць)** як на голка́х (на жару́) (сиді́ти); **як і. ў сто́зе се́на (зні́кнуць, згубі́цца)** як го́лка в сі́ні (в скирті́ сі́на) (зни́кнути, загуби́тися).

ІГО́ЛКАВЫ голкови́й; **і. цэх** голкови́й цех.

ІГОЛКАПАДО́БНЫ голкоподі́бний, голкува́тий.

ІГОЛКАТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* голкотрима́ч.

ІГОЛКАТЭРАПЕ́ЎТ *ч. мед.* голкотерапе́вт.

ІГОЛКАЎКО́ЛВАННЕ *с. мед.* голковко́лювання.

ІГО́ЛЬЧАСТЫ голча́стий, голча́тий; *(у вигляді голки — ще)* голкува́тий.

ІГРО́К, -рака́ *ч.* грач, граве́ць; *(у карти)* картя́р.

ІГРО́ЦКІ *розм. заст. (властивий гравцеві)* граве́цький; картя́рський.

ІГРУ́ША *ж.* гру́ша.

ІГРУ́ШАВЫ груше́вий.

ІГРУШАПАДО́БНЫ грушоподі́бний.

І ДА Т. П. (і да таго́ падо́бнае) і т. ін. (і таке́ і́нше).

ІДЫЁМА *ж. лінгв.* ідіо́ма, ідіо́м *ч.*

ІДЫЁТ *ч. прям., перен.* ідіо́т.

ІДЫЁТКА *ж. прям., перен.* ідіо́тка.

ІДЫЁЦКІ *і* **ІДЫЯТЫ́ЧНЫ 1.** *(властивий ідіотові)* ідіо́тський; **і. выраз тва́ру** ідіо́тський ви́раз обли́ччя; **2.** *розм. (нерозумний, безглуздий)* ідіо́тський, ідіоти́чний; **тра́піць у ідыётскае стано́вішча** потра́пити в ідіо́тське стано́вище.

ІДЫЁЦТВА *с. розм.* ідіо́тство.

ІДЫЯМАРФІ́ЗМ, -му *ч. мін.* ідіоморфі́зм.

ІДЫЯМАТЫЗМ *ч. лінгв.* ідіомати́зм.

ІДЫЯМА́ТЫКА *ж. лінгв.* ідіома́тика.

ІДЫЯМАТЫ́ЧНЫ *лінгв.* ідіомати́чний.

ІДЫЯМО́РФНЫ *мін.* ідіомо́рфний.

ІДЫЯТЫ́ЗМ, -му *ч.* **1.** *мед. (психічна хвороба)* ідіоти́зм, ідіоті́я *ж.*; **2.** *розм. (нерозумність, безглуздість)* ідіоти́зм.

ІДЫЯТЫ́ЧНЫ *див.* **ідыёцкі**.

ІДЫЯТЫ́Я *ж. мед.* ідіоті́я, ідіоти́зм *ч.*

ІЗАЛЯВА́НА *прислівн.* ізольо́вано.

ІЗАЛЯВА́НАСЦЬ *ж. у різн. знач.* ізольо́ваність.

ІЗАЛЯВА́НЫ 1. *дієприкм.* ізольо́ваний; відокре́млений; **2.** *у знач. прикм.* ізольо́ваний; окре́мий. — *Див. ще* **ізалява́ць**.

ІЗАЛЯВА́ЦЬ *док. і недок. у різн. знач.* ізолюва́ти; відокре́млювати, відокре́мити.

І́КАЎКА *ж. розм.* ги́кавка, і́кавка.

ІКА́ЦЦА *недок. безос.* гика́тися, іка́тися.

І́КАЦЬ[1] *недок.* гика́ти, іка́ти.

І́КАЦЬ[2] *недок. лінгв.* і́кати.

ІКО́Л, *род.* **ікла́** *ч.* і́кло *с.*

ІЛ, *род.* **і́лу** *ч.* мул, наму́л; *(глинястий — ще)* глей.

ІЛГА́ННЕ *і* **ІЛГАННЁ** *с.* бреха́ння.

ІЛГА́ЦЬ *недок.*, **САЛГА́ЦЬ** *док.* бреха́ти, збреха́ти.

ІЛГУ́Н *ч.* брехý н, *(знев.)* бреха́ч.

ІЛГУ́ННЯ *ж.* брехýха, брехýнка.

ІЛЖА́ *ж.* брехня́.

ІЛЖЫ́ВА *прислівн.* **1.** брехли́во, неправди́во; облýдно; **2.** непра́вильно; помилко́во, хи́бно; **3.** неправди́во, фальши́во; удáвано.

ІЛЖЫ́ВАСЦЬ *ж.* **1.** брехли́вість, неправди́вість; облýдність; **2.** непра́вильність; помилко́вість, хи́бність; **3.** неправди́вість, фальши́вість; удáваність.

ІЛЖЫ́ВЫ 1. *(схильний до брехні)* брехли́вий, неправди́вий; облýдний; **і. чалаве́к** брехли́ва люди́на; **2.** *(який містить брехню, обман)* непра́вильний, неправди́вий, фальши́вий; **~вые зве́сткі** неправди́ві (фальши́ві) відо́мості; **~вае вучэ́нне** псевдовче́ння; **3.** *(навмисне спотворений)* удáваний, нещи́рий, фальши́вий; **~вая сці́пласць** удáвана (фальши́ва) скро́мність.

ІЛЖЭВУЧО́НЫ *ч.* псевдовче́ний.

ІЛЖЭВУЧЭ́ННЕ *с.* псевдовче́ння, облýдне вче́ння.

ІЛЖЭКЛАСІЦЫ́ЗМ, -му *ч.* псевдокласици́зм.

ІЛЖЭКЛАСІ́ЧНЫ псевдокласи́чний.

ІЛЖЭМАСТА́ЦТВА *с.* псевдомисте́цтво.

ІЛЖЭНАВУ́КА *ж.* псевдонаýка.

ІЛЖЭНАВУКО́ВЫ псевдонауко́вий.

ІЛЖЭПРАРО́К *ч.* псевдопроро́к, лжепроро́к, неправди́вий (фальши́вий) проро́к.

ІЛЖЭПРЫСЯ́ГА *ж. юр.* лжеприся́га, кривоприся́га.

ІЛЖЭСВЕ́ДКА *ч. і ж. юр.* лжесві́док, неправди́вий (фальши́вий) сві́док *ч. і ж.*, кривоприся́жник *ч.*; кривоприся́жниця *ж.*

ІЛЖЭСВЕ́ДЧАННЕ *с. юр.* лжесві́дчення, неправди́ве (фальши́ве) сві́дчення.

ІЛЖЭСВЕ́ДЧЫ *юр. прикм.* лжесві́дчий, кривоприся́жний; *(неправдиво посвідчений)* лжесві́дчений.

І́ЛІСТЫ мýлистий, мулки́й, намýлистий.

ІЛЬВІ́НЫ *і* **ЛЬВІ́НЫ** ле́в'ячий, ле́вовий, леви́ний; **~ная гры́ва** ле́в'яча (ле́вова) гри́ва; **і. зеў** *бот.* ро́тики [садо́ві], антири́нум; ◊ **~ная до́ля** ле́вова пáйка.

ІЛЬВІ́ЦА *і* **ЛЬВІ́ЦА** *ж.* леви́ця.

ІЛЬВЯНЁ *і* **ІЛЬВЯНЯ́, ЛЬВЯНЁ, ЛЬВЯНЯ́** *с.* левеня́, *(пестл.)* левеня́тко.

ІЛЬВЯ́ТНІК *і* **ЛЬВЯ́ТНІК** *ч.* лев'я́тник.

ІЛЬГА́ *і* **ЛЬГА́** *у знач. прис.* мо́жна; **калі́ б і. было́** якби́ мо́жна було́.

ІЛЬГО́ТА *і* **ЛЬГО́ТА** *ж.* пі́льга; привіле́й *ч.*

ІЛЬГО́ТНАСЦЬ *і* **ЛЬГО́ТНАСЦЬ** *ж.* пільго́вість.

ІЛЬГО́ТНЫ *і* **ЛЬГО́ТНЫ** пільгови́й; **і. прае́зд** пільгови́й проі́зд; **~ная пуцёўка** пільгова́ путі́вка.

ІЛЬДЗІ́НА *і* **ЛЬДЗІ́НА** *ж.* крижи́на, льоди́на.

ІЛЬДЗІ́НКА *і* **ЛЬДЗІ́НКА** *ж. зменш.* крижи́нка, льоди́нка.

ІЛЬМА́ *ж. бот.* (*Ulmus L.*) в'яз *ч.*; (*Ulmus montana With.*) ільм *ч.*, і́льма; (*Ulmus campestris L.*) бе́рест *ч.*

ІЛЬМО́ВЫ в'язо́вий; і́льмовий, бересто́вий.

ІЛЬМО́ВЫЯ *імен. мн. бот.* в'я́зові.

ІЛЬМО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* зá рості в'я́за, і́льма, бе́реста.

ІЛЬНАВО́Д *і* **ЛЁНАВО́Д, ЛЬНАВО́Д** *ч. с.-г.* льона́р.

ІЛЬНАВО́ДКА *і* **ЛЬНАВО́ДКА** *ж. с.-г.* льона́рка.

ІЛЬНАВО́ДНЫ *і* **ЛЁНАВО́ДНЫ, ЛЬНАВО́ДНЫ** *с.-г.* льона́рський.

ІЛЬНАВО́ДСТВА *і* **ЛЬНАВО́ДСТВА** *с. с.-г.* льона́рство.

ІЛЬНАВО́ДЧЫ *і* **ЛЬНАВО́ДЧЫ** *с.-г.* льона́рський.

ІЛЬНАМЯ́ЛКА *і* **ЛЁНАМЯ́ЛКА, ЛЬНАМЯ́ЛКА** *с.-г.* льоном'я́лка.

ІЛЬНАМЯ́ЛЬНЫ *і* **ЛЁНАМЯ́ЛЬНЫ, ЛЬНАМЯ́ЛЬНЫ** *с.-г.* льоном'я́льний.

ІЛЬНАСЕ́МЯ *і* **ЛЁНАСЕ́МЯ, ЛЬНАСЕ́МЯ** насі́ння льóну.

ІЛЬНАСЕ́ЮЧЫ *і* **ЛЬНАСЕ́ЮЧЫ** *прикм. с.-г.* льоносі́ючий.

ІЛЬНАСЕ́ЯЛКА *і* **ЛЁНАСЕ́ЯЛКА, ЛЬНАСЕ́ЯЛКА** *ж.* льоносі́валка.

ІЛЬНАСЕ́ЯЛЬНЫ *і* **ЛЁНАСЕ́ЯЛЬНЫ, ЛЬНАСЕ́ЯЛЬНЫ** льонопосівни́й.

ІЛЬНАТКА́ЦКІ *і* **ЛЁНАТКА́ЦКІ, ЛЬНАТКА́ЦКІ** *текст.* льоноткá цький.

ІЛЬНАТРЫ́ЕР *і* **ЛЁНАТРЫ́ЕР, ЛЬНАТРЫ́ЕР** *ч. с.-г.* льонотріє́р.

ІЛЬНАЦЁРКА *і* **ЛЁНАЦЁРКА, ЛЬНАЦЁРКА** *ж. с.-г.* льоното́рка.

ІЛЬНОАПРАЦО́ЎКА *і* **ЛЁНААПРАЦО́ЎКА, ЛЬНОАПРАЦО́ЎКА** *ж. с.-г.* льонообро́бка.

ІЛЬНОАПРАЦО́ЎЧЫ *і* **ЛЁНААПРАЦО́ЎЧЫ, ЛЬНОАПРАЦО́ЎЧЫ** *с.-г.* льонообро́бний.

ІЛЬНОАЧЫШЧА́ЛЬНІК *і* **ЛЁНААЧЫШЧА́ЛЬНІК, ЛЬНОАЧЫШЧА́ЛЬНІК** *ч. с.-г.* льоноочи́сник.

ІЛЬНОАЧЫШЧА́ЛЬНЫ *і* **ЛЁНААЧЫШЧА́ЛЬНЫ, ЛЬНОАЧЫШЧА́ЛЬНЫ** *с.-г.* льоноочисни́й.

ІЛЬНОВАЛАКНО́ *і* **ЛЁНАВАЛАКНО́, ЛЬНОВАЛАКНО́** *с.* льоноволокно́.

ІЛЬНОЗАВО́Д *ч.* льонозаво́д.

ІЛЬНОКАМБА́ЙН *і* **ЛЁНАКАМБА́ЙН, ЛЬНОКАМБА́ЙН** *ч.* льонокомба́йн.

ІЛЬНОКАМБІНА́Т *і* **ЛЁНАКАМБІНА́Т, ЛЬНОКАМБІНА́Т** *ч.* льонокомбіна́т.

ІЛЬНОЛАЎСА́Н, -ну *і* **ЛЁНАЛАЎСА́Н, ЛЬНОЛАЎСА́Н** *ч.* льонолавса́н.

ІЛЬНОЛАЎСА́НАВЫ льонолавса́новий.

ІЛЬНОМАЛАТА́РНЯ *і* **ЛЁНАМАЛАТА́РНЯ, ЛЬНОМАЛАТА́РНЯ** *ж.* льономолота́рка.

ІЛЬНОМАЛАЦІ́ЛКА *і* **ЛЁНАМАЛАЦІ́ЛКА, ЛЬНОМАЛАЦІ́ЛКА** *ж.* льономолота́рка.

ІЛЬНОНАРЫХТО́ЎКІ, -то́вак, *одн.* **ільнонарыхто́ўка,** *і* **ЛЁНАНАРЫХТО́ЎКІ, ЛЬНОНАРЫХТО́ЎКІ** *ж.* льонозаготі́вля, заготі́вля льо́ну.

ІЛЬНОНАРЫХТО́ЎЧЫ *і* **ЛЁНАНАРЫХТО́ЎЧЫ, ЛЬНОНАРЫХТО́ЎЧЫ** льонозаготіве́льний.

ІЛЬНОНАСЕННЯВО́ДСТВА *і* **ЛЁНАНАСЕННЯВО́ДСТВА, ЛЬНОНАСЕННЯВО́ДСТВА** *с. с.-г.* льононасі́нництво.

ІЛЬНОПАДБО́РШЧЫК *і* **ЛЁНАПАДБО́РШЧЫК, ЛЬНОПАДБО́РШЧЫК** *ч.* льонопідбира́ч, підбира́ч льо́ну.

ІЛЬНОПАСТА́ЎКІ, -та́вак, *одн.* **ільнопаста́ўка** *і* **ЛЁНАПАСТА́ЎКІ, ЛЬНОПАСТА́ЎКІ** *ж.* льонопоста́вки, поста́вки льо́ну.

ІЛЬНОПЕРАПРАЦО́ЎЧЫ *і* **ЛЁНАПЕРАПРАЦО́ЎЧЫ, ЛЬНОПЕРАПРАЦО́ЎЧЫ** льонопереро́бний.

ІЛЬНОПРАДЗЕ́ННЕ *і* **ЛЁНАПРАДЗЕ́ННЕ, ЛЬНОПРАДЗЕ́ННЕ** *с.* льонопряді́ння.

ІЛЬНОПРАДЗІ́ЛЬНЫ *і* **ЛЁНАПРАДЗІ́ЛЬНЫ, ЛЬНОПРАДЗІ́ЛЬНЫ** льонопряди́льний.

ІЛЬНОПРАДЗІ́ЛЬНЯ *і* **ЛЁНАПРАДЗІ́ЛЬНЯ, ЛЬНОПРАДЗІ́ЛЬНЯ** *ж.* льонопряди́льня.

ІЛЬНОПРАДУ́КЦЫЯ *і* **ЛЁНАПРАДУ́КЦЫЯ, ЛЬНОПРАДУ́КЦЫЯ** *ж.* льонопроду́кція.

ІЛЬНОПРАМЫСЛО́ВАСЦЬ *і* **ЛЁНАПРАМЫСЛО́ВАСЦЬ, ЛЬНОПРАМЫСЛО́ВАСЦЬ** *ж.* льонопромисло́вість.

ІЛЬНОРАССЦІ́ЛАЧНЫ *і* **ЛЁНАРАССЦІ́ЛАЧНЫ, ЛЬНОРАССЦІ́ЛАЧНЫ** льонорозсте́льний.

ІЛЬНОСАЛО́МКА *і* **ЛЬНОСАЛО́МКА** *ж.* льоносоло́мка.

ІЛЬНОСУШЫ́ЛКА *і* **ЛЁНАСУШЫ́ЛКА, ЛЬНОСУШЫ́ЛКА** *ж.* льоносуша́рка.

ІЛЬНОТРАПА́ЛКА *і* **ЛЁНАТРАПА́ЛКА, ЛЬНОТРАПА́ЛКА** *ж.* льонотіпа́лка.

ІЛЬНОТРАПА́ЛЬНЫ *і* **ЛЁНАТРАПА́ЛЬНЫ, ЛЬНОТРАПА́ЛЬНЫ** льонотіпа́льний.

ІЛЬНОТРАСТА́ *і* **ЛЁНАТРАСТА́, ЛЬНОТРАСТА́** *ж.* [ви́мочена] льняна́ соло́мка, льняна́ треста́.

ІЛЬНОЎБО́РАЧНЫ *і* **ЛЁНАЎБО́РАЧНЫ, ЛЬНОЎБО́РАЧНЫ** *с.-г.* льонозбира́льний.

ІЛЬНОЎБО́РКА *і* **ЛЁНАЎБО́РКА, ЛЬНОЎБО́РКА** *ж. с.-г.* льонозбира́ння *с.*, збира́ння льо́ну.

ІЛЬНОЦЕРАБІ́ЛКА *і* **ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛКА, ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛКА** *ж. с.-г.* льонобра́лка.

ІЛЬНОЦЕРАБІ́ЛЬНЫ *і* **ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛЬНЫ, ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛЬНЫ** *с.-г.* льонобра́льний.

ІЛЬНОЦЕРАБІ́ЛШЧЫК *і* **ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛШЧЫК, ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛШЧЫК** *ч. с.-г.* льонобра́льник.

ІЛЬНОЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫЦА *і* **ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫЦА, ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫЦА** *ж. с.-г.* льонобра́льниця.

ІЛЬНОЧАСА́ЛКА *і* **ЛЁНАЧАСА́ЛКА, ЛЬНОЧАСА́ЛКА** *ж.* льоночеса́лка.

ІЛЬНОЧАСА́ЛЬНЫ *і* **ЛЁНАЧАСА́ЛЬНЫ, ЛЬНОЧАСА́ЛЬНЫ** льоночеса́льний.

ІЛЬНОЧАСА́ННЕ *і* **ЛЁНАЧАСА́ННЕ, ЛЬНОЧАСА́ННЕ** *с.* льоночеса́ння.

ІЛЬНЯ́НІШЧА *і* **ЛЬНЯ́НІШЧА** *с.* льони́ще, льонови́ще.

ІЛЬНЯНЫ́ *і* **ЛЬНЯНЫ́** *у різн. знач.* лляни́й, льняни́й; **~но́е по́ле** лляне́ (льняне́) по́ле; **і. але́й** лляна́ (льняна́) олі́я; **~ны́я валасы́** лляне́ (льняне́) воло́сся.

ІЛЬСНІ́ЦЦА *і* **ЛЬСНІ́ЦЦА** *недок.* лисні́ти, лисні́тися, вили́скувати, полі́скувати.

ІМ *займ. особ.* **1.** *в ор., місц. відм. одн. ч. і с.* ним; (про) нього; **2.** *у дав. відм. мн.* їм.

І́МАСЦЬ *ч. і ж. заст. розм. (про чоловіка)* пан, добро́дій; *(про жінку)* па́ні, добро́дійка.

ІМГА́ *і* **ІМГЛА́** *ж.* **1.** *(дрібний дощ)* мря́ка, мжи́чка; **во́сеньская і.** осі́ння мря́ка; **2.** *(теплі випари від землі)* туман *ч.*, імла́, мла, ма́рево *с.*, серпа́нок *ч.*

ІМГЛІ́ЦЬ *недок.* мрячи́ти, мжи́чити, (і)мжи́чити.

ІМГНЕ́ННА *прислівн.* ми́ттю, уми́ть; момента́льно; ура́з, рапто́во, ра́птом; блискави́чно.

ІМГНЕ́ННЕ *с.* мить *ж.*, моме́нт *ч.*, мент *ч.*; ◊ **у адно́ і.** за одну́ мить, ми́ттю, уми́ть; **у і. во́ка** як о́ком змигну́ти.

ІМГНЕ́ННЫ митте́вий, миттьови́й; момента́льний; рапто́вий; блискави́чний.

І́МЕННА *част.* са́ме; якра́з; вла́сне; ◊ **а і.** *(у знач. спол.)* а са́ме; **(вось) і.** са́ме так; *(розм. — ще)* ато́ж.

ІМЖА́ *і* **ІМЖА́КА** *ж.* мря́ка, мжи́чка.

ІМЖЫ́СТЫ імли́стий, мли́стий; тума́нний.

ІМЖЭ́ЦЬ *і* **ІМЖЫ́ЦЬ** *недок.* мрячи́ти, імжи́ти, мжи́чити, мжи́ти.

ІМКЛІ́ВА *прислівн.* стрі́мко, стрімли́во, нава́льно, бурхли́во, невтри́мно.

ІМКЛІ́ВАСЦЬ *ж.* стрі́мкість, стрімли́вість, нава́льність; бурхли́вість; швидкість.

ІМКЛІ́ВЫ стрімки́й, стрімли́вий; нава́льний; бурхли́вий, швидки́й.

ІМКНЕ́ННЕ *с.* **1.** пра́гнення, намага́ння; **2.** по́тяг *ч.*, порива́ння.

ІМКНУ́ЦЦА *недок.* **1.** *(швидко рухатися)* мча́ти, ли́нути, ри́нути; **2.** *(іти до певної мети, домагатися чого-небудь)* пра́гнути, намага́тися, наці́лятися; пну́тися, силкува́тися; **і. ў нача́льнікі** пну́тися (наці́лятися) в нача́льники; **і. на сцэ́ну** пра́гнути (пну́тися) на сце́ну.

ІМКНУ́ЦЬ *недок.* **1.** мча́ти, ли́нути, ри́нути; **2.** тягти́ся, тягну́тися, простяга́тися; **ад пло́шчы, праз мо́ст, угару́ імкну́ў праспе́кт** від пло́щі, че́рез міст, уго́ру простяга́вся проспект.

І́МПАТ *ч. обл.* за́пах *(переважно поганий).*

ІМПЭ́Т, -ту *ч.* **1.** пори́в; **стры́мліваць і. ве́тру** стри́мувати пори́в ві́тру; **2.** пори́вчастість *ж.*, пори́вчатість *ж.*, стрі́мкість *ж.*, стрімли́вість *ж.*, бурхли́вість *ж.*; **3.** *перен.* за́пал, пори́в; **працо́ўны і.** трудови́й за́пал; **4.** *обл.* за́пах; **уду́шлівы і. ацэто́ну** заду́шливий (яду́чий) за́пах ацето́ну.

ІМПЭ́ТНА *прислівн.* **1.** пори́вчасто, пори́вно, рву́чко; стрі́мко, стрімли́во, нава́льно, бурхли́во; **2.** *перен.* пори́вчасто, па́лко, запа́льно, завзя́то.

ІМПЭ́ТНЫ 1. пори́вчастий, рвучки́й; стрімки́й, стрімли́вий, нава́льний, бурхли́вий; **2.** *перен.* пори́вчастий, палки́й, запа́льний, завзя́тий; **~ная маладо́сць** завзя́та мо́лодість.

ІМХО́ВЫ мохови́й.

ІМЧА́ННЕ *с.* стрімки́й, швидки́й рух *ч.*

ІМЧА́ЦЦА *недок.* **1.** *(рухатися з великою швидкістю)* мча́тися; **цягні́к ~чы́цца** по́тяг мчи́ться; **2.** *перен. (про час)* летіти.

ІМЧА́ЦЬ *недок.* **1.** *(стрімко рухатися)* мча́ти, мча́тися; летіти, нести́ся; **2.** *(швидко везти, нести, переміщати когось, щось)* мча́ти; **по́езд імчы́ць пасажы́раў** по́тяг мчить пасажи́рів; **рака́ імчы́ць хва́лі** рі́чка мчить хви́лі.

ІМША́ *ж. церк.* ме́са.

ІМША́НІК *і* **АМША́НІК** *ч. бджільн.* омша́ни́к.

ІМША́НКА *ж. зоол.* мохова́тка.

ІМША́НЫ мохови́й; **~ная по́крыва** мохови́й по́крив; **~нае бало́та** мохове́ боло́то.

ІМША́РА *і* **АМША́РА, ІМША́РЫНА, АМША́РЫНА** *ж.*, **ІМША́РНІК** *ч.* мохове́ боло́то.

ІМША́РНІЦА *ж. бот.* кремена́.

ІМША́РЫНА *див.* **імша́ра**.

ІМШЫ́СТАСЦЬ *ж.* мохови́тість.

ІМШЫ́СТЫ мохови́тий.

ІМШЫ́ЦЬ *недок.* конопа́тити мо́хом.

ІМЯ́, *род.* **імя́** *і* **і́мені,** *дав.* **імю́** *і* **і́мені,** *знах.* **імя́,** *ор.* **і́мем** *і* **і́менем,** *місц.* **(аб) і́мі** *і* **(аб) і́мені** *с. у різн. знач.* ім'я́; **і. і про́звішча** ім'я́ і прі́звище; **вучо́ны з і́мем** уче́ний з ім'я́м (і́менем); **ула́снае і.** вла́сне ім'я́; **агу́льнае і.** зага́льне ім'я́; **на і. і па ба́цьку** на ім'я́ (на йме́ння) і по ба́тькові; ◊ **ад і.** ***каго*** від і́мені *кого*; **і́мем** ***каго-чаго*** і́менем *кого-чого;* **набы́ць сабе́ і.** здобу́ти собі ім'я́; **называ́ць рэ́чы сваі́мі (ула́снымі, сапра́ўднымі) імёнамі** назива́ти ре́чі свої́ми імена́ми.

ІНА́ЧАЙ 1. *прислівн.* іна́кше, по-і́ншому; **зрабі́ць і.** зроби́ти іна́кше (по-і́ншому); **2.** *спол. протист.* а то, іна́кше; **бяжы́, і. спо́знішся** біжи́, а то спі́знишся; ◊ **так ці і. (іна́кш)** так чи іна́кше; **і. (іна́кш) ка́жучы** іна́кше ка́жучи.

ІНА́ЧЫЦЦА *недок. обл.* става́ти іна́кшим (і́ншим); змі́нюватися.

ІНА́ЧЫЦЬ ***каго-што*** *недок. обл.* роби́ти іна́кшим (і́ншим), змі́нювати.

ІНТАНА́ЦЫЯ *ж. у різн. знач.* інтона́ція; **узыхо́дная і.** висхідна́ інтона́ція; **сыхо́дная і.** низхідна́ (спадна́) інтона́ція.

ІНТЭ́РАС, -су *ч. розм. (ділова потреба)* ді́ло *с.*, спра́ва *ж.*; **у мяне́ да вас ёсць і.** у ме́не до вас є ді́ло; ◊ **до́бры і.!** га́рне ді́ло!

ІНФІЦЫ́РАВАННЕ *с. мед.* інфікува́ння.

ІНФІЦЫ́РАВАНЫ інфіко́ваний.

ІІНФІЦЫ́РАВАЦЦА *недок. пас.* інфікува́тися.

ІНФІЦЫ́РАВАЦЬ *недок. і док. мед.* інфікува́ти.

ІНШАМЫ́СНЫ інакоду́мець.

ІНШАРО́ДНЫ сторо́нній, чужорі́дний; **~нае це́ла** *мед. перен.* сторо́нній предме́т.

ІНШАСКА́З *див.* **іншасказа́нне**.

ІНШАСКАЗА́ЛЬНА *прислівн.* алегори́чно; *(рідше)* інакомо́вно.

ІНШАСКАЗА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* алегори́чність; *(рідше)* інакомо́вність.

ІНШАСКАЗА́ЛЬНЫ алегори́чний; *(рідше)* інакомо́вний.

ІНШАСКАЗА́ННЕ *с. і* **ІНШАСКА́З** *ч.* інакомо́влення *с.*, алего́рія *ж.*

ІОГ *див.* **ёг**.

ІО́ГА *див.* **ёга**.

ІО́ГАЎСКІ *див.* **ёгаўскі.**

ІРДЗЕ́ННЕ *і* **РДЗЕ́ННЕ** *с.* че́рвінь *ж.*; червоні́ння; шарі́ння; же́вріння.

ІРДЗЕ́СТ, *род.* **ірдзе́сту,** *і* **РДЗЕСТ,** *род.* **рдзе́сту** *ч. бот.* рде́сник.

ІРДЗЕ́СТАВЫЯ *і* **РДЗЕ́СТАВЫЯ** *імен. мн. бот.* рде́сникові.

ІРДЗЕ́ЦЦА *і* **РДЗЕ́ЦЦА** *недок.* червоні́ти; шарі́тися; рум'я́нитися.

ІДЗЕ́ЦЬ *і* **РДЗЕЦЬ** *недок.* червоні́ти; шарі́ти; рум'яні́ти.

ІРДЗЯ́НЫ *і* **РДЗЯ́НЫ** черво́ний.

ІРЖАНЫ́ *див.* **аржаны́**.

ІРЖА́ЎНІК *і* **РЖА́ЎНІК, -ку** *ч. бот.* іржа́стий грибо́к.

ІРЖА́ЎНЫЯ *і* **РЖА́ЎНЫЯ** *імен. мн. бот.* іржа́сті.

ІРЖЫ́ШЧА *с. і* **РЖЫ́ШЧА, ІРЖЭ́ЎНІК, РЖЭ́ЎНІК, -ку** *ч.*, **АРЖА́НІШЧА** *с.* стерня́ *ж.*

ІРЖЭ́ЎНІК *див.* **іржы́шча**.

ІРЖЭ́ЎНІКАВЫ *і* **РЖЭ́ЎНІКАВЫ** *с.-г.* стерньови́й.

ІСК, *род.* **і́ску** *ч. юр.* по́зов; **прад'яві́ць і.** справля́ти (учиня́ти) по́зов; **сустрэ́чны і.** зустрі́чний по́зов.

І́СКАВЫ *юр.* позо́вний; **~вая зая́ва** позо́вна зая́ва.

І́СНАСЦЬ *ж.* су́ть, *(рідше)* су́тність.

І́СНЫ *(існуючий)* су́щий, живи́й, чи́нний.

ІСТО́ПКА *ж. обл.* ви́степка.

ІСТУ́ЖАЧНЫ *і* **СТУ́ЖАЧНЫ** стрічкови́й, стьожкови́й.

ІСТУ́ЖКА *ж.* **1.** стрі́чка, стьо́жка; *(для кіс)* кісни́к *ч.*; **шаўко́вая і.** шовко́ва стрі́чка (стьо́жка); **2.** *техн.* стрі́чка; **ізаляцы́йная і.** ізоляці́йна стрі́чка; **куляме́тная і.** кулеме́тна стрі́чка.

ІСТУЖКАПАДО́БНЫ стрічкоподі́бний, стьожкува́тий.

ІСЦЕ́Ц, *род.* **істца́** *ч. юр.* позива́ч, позо́вник, позива́льник.

ІСЦІ́ *недок.* **1.** *у різн. знач.* іти́; **і. пехато́й** іти́ пішки; **ён су́праць усі́х ідзе́** він про́ти всіх іде́; **пасы́лка адту́ль ідзе́ пяць дзён** пос́илка звідти йде п'ять днів; **папе́ра ідзе́ на по́дпіс нача́льніку** папір іде́ на підпис нача́льникові; **гадзі́ннік ідзе́ дакла́дна** годи́нник іде́ то́чно; **гаспада́рка ідзе́ на ўзды́м** господа́рство йде на підне́сення; **цвік ідзе́ ў дрэ́ва** цвях іде́ в де́рево; **ён на ўсё ідзе́** він на все йде (на все гото́вий); **спра́ва ідзе́ к канцу́** спра́ва йде до кінця́; **2.** *(проходити)* іти́, текти́, мина́ти, сплива́ти, збіга́ти; **ішлі́ гады́** мина́ли (сплива́ли) ро́ки́; **3.** *(наближатися до якогось моменту)* іти́, хили́тися, схиля́тися; **дзе́нь ішо́ў к канцу́** день наближа́вся (хили́вся) до кінця́; ◊ **і. ўгару́** іти́ вго́ру; **і. на кары́сць** іти́ на ко́рисť; **не ідзе́ ў галаву́** не йде в го́лову; **да́лей і. не́куды** да́лі йти нікуди; **і. су́праць цячэ́ння** іти́ про́ти те́чії; **галава́ ідзе́ кру́гам** голова́ йде о́бертом; **і. па лі́ніі найме́ншага супраціўле́ння** іти́ шля́хом найме́ншого о́пору; **і. ў адкры́тую** роби́ти відкри́то; **бяда́ па бядзе́ як па ні́тачцы ідзе́** *присл.* біда́ біду́ тя́гне; до ли́ха та ще ли́хо; біда́ біду́ перебу́де: одна́ мине́ — де́сять бу́де; біда́ біду́ зна́йде, коли́ й со́нце за́йде.

ІСЦІ́СЯ *недок. розм.* іти́ся; **лёгка ідзе́цца** ле́гко йде́ться.

ІСЦІ́ЦА *ж. юр.* позива́чка, позо́вниця, позива́льниця.

І́ХНІ, і́хняя, і́хняе; *мн.* **і́хнія** *займ. присв.* ї́хній.

І́ХНЫ *займ. присв. обл.* ї́хній.

ІХТЫЁЛ, -лу *ч. фарм.* іхті́ол.

ІХТЫЁЛАВЫ *фарм.* іхті́оловий.

ІХТЫЁЛАГ *ч.* іхті́олог.

ІХТЫЯЗА́ЎР *ч. палеонт.* іхтіоза́вр.

ІХТЫЯЛАГІ́ЧНЫ іхтіологі́чний.

ІХТЫЯЛО́ГІЯ *ж.* іхтіоло́гія.

ІХТІЯФА́УНА *ж.* іхтіофа́уна.

К

К *(перед деякими сполученнями приголосних — **ка**) прийм. з дав. у різн. знач.* до; на; **дзень хілі́ўся к ве́чару** день схиля́вся до ве́чора; **падары́ць к Но́ваму го́ду** подарува́ти до Но́вого ро́ку; **падысці́ к сталу́** піді́йти до сто́лу; **спячы́ піро́г к свя́ту** спекти́ пиріг до свя́та; **прыгатава́ць заку́ску к абе́ду** підготува́ти заку́ску на обі́д; **паспе́ць к по́езду** встигнути на по́їзд (по́тяг); **ка мне прыйшлі́ сябры́** до ме́не прийшли́ дру́зі.

КАБ 1. *спол. мети* щоб; **зро́блена ўсе, каб выратава́ць яго́** зро́блено все, щоб урятува́ти його́; **2.** *спол. умовний* якби́, коли́ б; **каб ён мог, то зрабі́ў бы сам** якби́ (коли́ б) він зміг, то зроби́в би сам; **3.** *част.* щоб; **каб гэ́тага больш не было́!** щоб цього́ бі́льше не було́!; **каб ты ло́пнуў!** *лайл.* щоб ти лу́снув!; **4.** *част. (при вираженні нездійсненного бажання)* якби́, якби́ то; *(у сполученні з част.* **то́лькі** *при вираженні бажання — ще)* аби́, ті́льки б; **эх, каб ён быў жы́вы!** ех (ох), якби́ він був живи́й!; **каб то́лькі ён быў здаро́вы!** ті́льки б він був здоро́вий!; **каб ды калі́ б** *жарт.* якби́ та якби́; **каб ён спрах** хай йому́ грець; будь він нела́дний; **каб жа ве́даў** якби́ ж знав; якби́ ж знаття́; **каб ды калі́ б вы́рас у ро́це грыб** якби́ та якби́ та ви́росли в ро́ті гриби́.

КАБА́Т *(заст.) ч. і* **КАБАЦІ́НА** *(обл. розм.) ж. заст.* камізе́лька *ж.*, безрука́вка *ж.*, тілогрі́йка *ж.*

КАБАЦІ́НА *див.* **каба́т**.

КАБЕ́РАЦ, -рца *ч. обл.* килимо́к, килиме́ць, кили́мчик *(під ноги)*.

КАБЕ́ТА, КАБЕ́ЦІНА *ж. розм.* (замі́жня) жі́нка.

КАБЕ́ЧЫ *ж. розм.* жіно́чий.

КА́ВАЛ *ч. розм.* вели́кий шмато́к, кусо́к; скиба *ж.*

КАВА́ЛАК *ч.* шмато́к, кусо́к; *(хліба — ще)* ски́бка *ж.*; *(крейди, цукру та ін. — ще)* гру́дка *ж.*; *(паперу, тканини — ще)* кла́поть; **падра́ць газе́ту на ~лкі** порва́ти газе́ту на кла́пті, пошматува́ти газе́ту; ◊ **адрэ́заны к.** *(про людину, яка відділилася від родини, живе незалежно)* відрі́зана ски́ба (ски́бка) [від хлі́ба]; **зарабля́ць к. хле́ба** заробля́ти шмато́к хлі́ба; **до́бры к.** ла́сий шмато́к.

КАВА́ЛАЧАК, -чка *ч. зменш.* шмато́чок, кусо́чок.

КАВА́РНА *прислівн.* підсту́пно, лука́во.

КАВА́РНАСЦЬ *ж.* підсту́пність, лука́вість.

КАВА́РНЫ підсту́пний, лука́вий; **к. план** підсту́пний план; **~ная ўсме́шка** лука́ва по́смішка; **к. чалаве́к** підсту́пна (лука́ва) люди́на.

КАВА́РСТВА *с.* підсту́пність *ж.*, лука́вство; пі́дступи.

КАВЕ́РКАЦЬ *недок. у різн. знач.* перекру́чувати, калі́чити, спотво́рювати; **к. сло́вы** перекру́чувати (спотво́рювати) слова́; **к. мо́ву** калі́чити мо́ву.

КАВЫ́ЛЬ, -лю́ *ч.* ковила́ *ж.*, ти́рса *ж.*

КАВЫ́ЛЬНЫ ковило́вий, кови́льний; ти́рсовий; **к. стэп** ковило́вий (ти́рсовий) степ.

КАВЯЛА́, *мн.* **каве́лы** *ж. розм. (штучна дерев'яна нога)* дерев'я́нка.

КАВЯНЯ́ *ж. обл.* ковíнька, клю́чка, ко́стур *ч.*, ціпо́к *ч.*, кий *ч.*

КАВЯРЗНІ́, *одн.* **кавярзе́нь, -зня́** *ч. обл. заст. (плетене взуття з лика)* личаки́.

КАГАДЗЕ́ *прислівн. обл.* **1.** коли́сь; **к. ён быў пі́сарам** коли́сь він був пи́сарем; **2.** що́йно, неда́вно; ті́льки що; **я ду́маў пра спатка́ную к. дзяўчы́ну** я ду́мав про зустрі́нуту що́йно (неда́вно) ді́вчину.

КА́ДАЎБ *ч. (видовбана посудина)* до́вбанка *ж.*; ка́діб.
КАДАЎБЕ́Ц, -бца *і* **КАДО́ЎБЧЫК** *ч. змени.* до́вбаночка *ж.*; кадібе́ць, кадібо́к.
КАДЗЬ *ж.* ді́жка, бо́чка; *(велика — ще)* ка́діб *ч.*
КАДО́ЎБЧЫК *див.* **кадаўбе́ц**.
КАДУ́К: к. яго́ ве́дае ді́дько його́ зна́є; **к. з ім** хай (неха́й) йому́ ді́дько.
КАДУ́ШАЧНІК *ч.* бо́ндар.
КАДУ́ШАЧНЫ діжкови́й.
КАДУ́ШКА *ж.* ді́жка, ді́жечка; кадібе́ць *ч.*; шапличо́к *ч.*
КАДЭ́ЦКІ[1] *військ. заст.* каде́тський; **к. ко́рпус** каде́тський ко́рпус.
КАДЭ́ЦКІ[2] *політ. істор.* каде́тський; **~кая па́ртыя** каде́тська па́ртія.
КАЖУРЫ́НА *ж. розм.* **1.** ху́тро *(овече) с.*; **~наю наве́рх** ху́тром назо́вні (наве́рх); **2.** кла́поть ху́тра; **3.** шкі́рка *(на яблуку, картоплі і т. ін.).*
КАЗАДО́Й *ч. орн.* дрімлю́га *ж.*, сплю́шка *ж.*, сплю́ха *ж.*
КАЗА́К[1], **-ка́** *ч.* коза́к; ◊ **во́льны к.** ві́льний коза́к; **цярпі́ к. — атама́нам бу́дзеш** *прик.* терпи́, коза́че, отама́ном бу́деш.
КАЗА́К[2], **-ка́** *ч. (танець)* козачо́к.
КАЗА́К[3], **-ку́** *ч. обл.* льон-довгуне́ць.
КАЗА́ЛЫ *тільки мн. прост.* пере́су́ди, погові́р *ч.*; плітки́.
КА́ЗАНЬ *ж. рел.* про́повідь.
КАЗЁЛ, -зла́ *ч.* **1.** цап, козе́л; **2.** *техн., спорт. та ін.* козе́л; **3.** *бот. (гриб) розм.* маслю́к; ◊ **ахвя́рны к.** цап-відбува́йло; **пусці́ць казла́ ў агаро́д** *прик.* поста́вити козла́ горо́д стерегти́; **як з казла́ малака́** *прик.* як з ца́па (з козла́) молока́ (во́вни).
КАЗІ́НЕЦ, -нцу *ч. розм.* пода́гра *ж.*
КАЗІ́НЫ ко́зячий, кози́ний; **~ная но́жка** *мед. розм.* ко́зяча ні́жка; ◊ **загна́ць у к. рог** загна́ти в тісни́й кут; припе́рти до стіни́.
КАЗЛАБАРО́Д, -ду *ч. бот.* козе́лець, козельці́ *мн.*, *(рідше)* козе́льки *мн.*
КАЗЛЯ́К, -ка́ *ч. бот. (гриб)* маслю́к.
КАЗЫРЫ́ЦЦА *недок. розм.* при́ндитися, задава́тися, гороїжитися, козири́тися, костри́читися.
КАЗЫТА́ННЕ *с.* лоскота́ння.
КАЗЫТА́ЦЦА *док.* **1.** лоскота́ти; **валасы́ казы́чуцца** воло́сся лоско́че; **2.** *безос.* лоскоті́ти; **у но́се (го́рле** *і* **пад.) казы́чацца** у но́сі (го́рлі *і т. ін.*) лоско́че (лоскоти́ть).
КАЗЫТА́ЦЬ *недок. прям., перен.* лоскота́ти; **к. самалю́бства** лоскота́ти (ті́шити) самолю́бство.
КАЗЫТЛІ́ВА *прислівн.* лоскітли́во; *(перен.)* дражли́во; *(незручно)* ні́яково.
КАЗЫТЛІ́ВЫ лоскітли́вий, лоскотли́вий; ло́скітний, ло́скотний.
КАЗЮ́ЛЬКА *і* **КАЗЮ́ЛЯ** *див.* **казя́ўка**.
КАЗЮ́РКА *ж. обл.* ку́зька, кома́шка.
КАЗЯЛЕ́Ц *і* **КАЗЕ́ЛЕЦ, -льцу́** *і* **-льцу** *ч. бот.* змія́чка *ж.*, скорзоне́ра *ж.*, соло́дкий ко́рінь; жовте́ць.
КАЗЯЛЬЦО́ВЫ *бот.* жовтеце́вий.
КАЗЯЛЬЦО́ВЫЯ *імен. мн. бот.* жовтеце́ві.
КАЗЯ́ЎКА *і* **КАЗЮ́ЛЬКА, КАЗЮ́ЛЯ** *ж. прям., перен.* ку́зька, кома́шка.
КАЙЛІ́ЦЬ *недок. гірн.* кайлува́ти.
КАЙЛО́ *с. гірн.* ка́йло.
КАЙЛО́ВЫ кайлови́й.
КАЙЛО́ЎШЧЫК *ч. гірн.* кайлівни́к.
КАКА́ВА *невідм. ж.* кака́о *с.*
КАКА́ВАВЫ кака́овий.
КАЛАКАЛУ́ША *ж. обл. бот.* чере́мха.
КАЛАМА́ЖКА *ж.* бри́чка, коля́ска; таранта́с *ч.*
КАЛАМА́ЗЬ *ж. спец.* коло́мазь.
КАЛАМЕ́СА *ж. розм.* мі́сиво *с.*
КАЛАМУ́ТА *ж.* каламу́ть.
КАЛАМЯ́НКА *ж. текст.* калама́йка.
КАЛАМЯ́НКАВЫ калама́йковий.
КАЛАНІ́ЦА *ж. розм.* коло́мазь *(найчастіше — спрацьована).*
КАЛАСАВА́ННЕ *і* **КАЛАШЭ́ННЕ** *с.* **1.** колосі́ння; **2.** *(повторна молотьба колосся, яке залишилося цілим після першої молотьби)* обмоло́т коло́сся.
КАЛАСАВА́ЦЬ *недок.* **1.** колоси́тися; **2.** обмоло́чувати коло́сся.
КАЛАСАВІ́К, -ка́ *ч. розм.* ра́нній борови́к, бі́лий гриб.
КАЛАСО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* сто́колос.
КАЛАТНЯ́ *і* **КАЛАТНЕ́ЧА, КАЛАТНІ́НА, КАЛАТЭ́ЧА** *ж. розм.* **1.** колотне́ча, сва́рка, чва́ри; **2.** бі́йка; війна́.
КАЛАТО́ЎКА *ж.* **1.** колоті́вка, збива́чка; **2.** *обл. бот.* хвощ *ч.*
КАЛАТУ́ША *ж.* **1.** *(в'язка грязь)* мі́сиво; **2.** *(густа борошняна юшка)* бо́втанка; **3.** бі́йня (бо́йня, різня́), колотне́ча, війна́.
КАЛАТЭ́ЧА *див.* **калатня́**.
КАЛАЎРО́Т *ч.* **1.** пря́дка *ж.*; **2.** *(інструмент, техн.)* ко́ло́ворот.
КАЛАЎРО́ТАК, -тка *ч.* пря́дка *ж.*
КАЛАЦІ́ЦЦА *недок.* **1.** тремті́ти, дрижа́ти, трясти́ся, труси́тися; здрига́тися; двигті́ти; тріпоті́ти; **сце́ны кало́цяцца ад выбухаў** сті́ни трясу́ться (двигтя́ть) від ви́бухів; **к. ад стра́ху (ра́дасці)** тремті́ти зі стра́ху (ра́дощів); **лі́сце кало́ціцца** ли́стя тріпоти́ть (тріпо́че) **2.** *(за што) перен.* труси́тися *(над чим)*; **к. за ко́жную капе́йку** труси́тися (тремті́ти) над ко́жною копі́йкою; **3.** *(про серце)* би́тися, калата́ти, колоти́тися; **4.** свари́тися, сперечáтися, колоти́тися; **5.** *пас.* трясти́ся, труси́тися, обби́ва́тися, молоти́тися.
КАЛАЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** трясти́, труси́ти, хита́ти; **к. дрэ́ва** хита́ти де́рево; **2.** *(розмішувати)* колоти́ти; **3.** *розм.* труси́ти; **к. я́блыкі** труси́ти я́блука; **4.** *безос.* трясти́, труси́ти, ті́пати; лихома́нити; **мяне́ кало́ціць** мене́ лихома́нить; **5.** *перен. (викликати неприємні почуття)* коро́бити; **гэ́та несправядлі́васць ~ціла яго́** ця несправедли́вість коро́била його́; **6.** *(снопи)* молоти́ти, оббива́ти, вибива́ти.
КАЛАЦЦЁ *с. розм.* ко́лька *ж.*, ко́льки *мн.*
КАЛА́Ч[1], **-ча́** *ч. (пшеничний хліб)* кала́ч; ◊ **цёрты к.** би́тий жак, би́та голова́; бува́лий у бува́льцях
КАЛА́Ч[2], **ча́** *ч.* петля́ *ж. (з мотузки або лози).*

КАЛАШМА́Н *ч. розм.* **1.** *(птах з волохатими ногами)* волоха́ч; **2.** люди́на в широ́ких шта́нях.
КАЛАШМА́ТЫ *розм.* **1.** *(про птахів)* мохнола́пий, штана́тий; **2.** *(про людину)* в широ́ких шта́нях.
КАЛАШМА́ЦІЦЬ *недок. розм.* кошла́тити, ко́шлати; куйо́вдити; лупцюва́ти, мотлоши́ти, колошма́тити.
КАЛАШЫНА́ *ж. розм.* холо́ша, коло́ша; штани́на.
КАЛАШЭ́ННЕ *див.* **каласава́нне**.
КАЛГА́С *ч.* колго́сп.
КАЛГА́СНА-САЎГА́СНЫ колго́спно-радго́спний.
КАЛГА́СНІК *ч.* колго́спник.
КАЛГА́СНІЦА *ж.* колго́спниця.
КАЛДАБА́Н *див.* **калдо́біна**.
КАЛДАГАВО́Р *ч.* **(калекты́ўны дагаво́р)** колдо́говір (колекти́вний до́говір).
КАЛДАГАВО́РНЫ колдоговірний.
КАЛДО́БА *див.* **калдо́біна**.
КАЛДО́БІНА *ж. і* **КАЛДАБА́Н** *(обл.) ч.*, **КАЛДО́БА** *ж.* вибо́їна, ви́бій *ч.*
КАЛДО́БІСТЫ вибо́їстий.
КАЛДУ́Н, -на́ *ч. розм.* **1.** *(про волосся)* ко́втун; *(про людину)* кудла́й, кудла́нь, кудла́ч; патла́ч, патла́нь; куйо́вда.
КАЛДУНАВА́ТЫ *розм.* ковтунува́тий; патла́тий, кошла́тий, кудла́тий, пелеха́тий.
КАЛДУ́НІЦЦА *недок. розм. (про волосся, шерсть)* кошла́титися, ко́шлатися, ку́длатися, куйо́вдитися.
КАЛДУ́НІЦЬ *недок.* кошла́тити, ко́шлати, ку́длати, куйо́вдити.
КАЛДУНЫ́[1] *мн. кул. розм.* колдуни́.
КАЛДУНЫ́[2] *мн.* ковтуни́; па́тли, ку́дли, космаки́, пе́лехи; *(обл.)* ку́стрі.
КАЛДЫБА́ЦЬ *див.* **кандыба́ць**.
КАЛЕГАВА́ННЕ *с.* компанíйство.
КАЛЕГАВА́ЦЬ *недок.* води́ти компа́нію.
КАЛЕ́ЦЬ *недок.* дубі́ти, кля́кнути, ме́рзнути.
КАЛЁКВІУМ, -му *ч.* коло́квіум.
КАЛЁСЫ *род.* **калёс** *тільки мн.* віз *ч.*
КА́ЛІВА *с. (окреме зерня, рослина)* стебли́на *ж.*, соломи́на *ж.*, росли́на *ж.*; зерни́на *ж.*; **2.** пу́чка *ж.*, щі́пка *ж.*; **узя́ць к. со́лі** взяти щі́пку со́лі; **3.** *(про найменшу кількість)* кри́хта *ж.*, кра́пля *ж.*; **4.** *у знач. прислівн. розм.* тро́хи, тро́шки (трі́шки); ◊ **да (апо́шняга) к.** до оста́нньої кра́плі (кри́хти); **ні к.** ні кра́плі, ні кри́хти.
КАЛІДО́Р *ч.* коридо́р.
КАЛІДО́РНАЯ *імен.* коридо́рна.
КАЛІДО́РНЫ **1.** *прикм.* коридо́рний; **~ная сістэ́ма** коридо́рна систе́ма; **2.** *у знач. імен.* коридо́рний.
КАЛІ-НІКАЛІ́ *прислівн.* коли́-не-коли́, і́нколи, і́ноді.
КАЛІ́СЬЦІ *і* **КАЛІ́СЬ** *прислівн.* коли́сь.
КАЛІ́ЎЕ *с. зб.* сте́бла *(трав, злаків).*
КА́ЛІЎЦА *с. зменш.-пестл.* **1.** *(окреме зерня, рослина)* стебли́нка *ж.*, стебели́нка *ж.*, соломи́нка *ж.*, росли́нка *ж.*, зерни́нка *ж.*, зерня́тко; **2.** пу́чечка *ж.*, щі́почка *ж.*; **3.** *(про найменшу кількість)* кри́хітка *ж.*, кра́пелька *ж.*; **4.** *у знач. прислівн. розм.* тро́шечки, (трі́шечки).
КАЛМА́ТАСЦЬ *ж.* волоха́тість, кошла́тість, кудла́тість, патла́тість, пелеха́тість.
КАЛМА́ТКА *ж. бот.* жабни́к *ч.*, грудна́ трава́, горля́нка.
КАЛМА́ТЫ волоха́тий, кошла́тий, кудла́тий, патла́тий, пелеха́тий.
КАЛМА́ЦІЦЦА *недок. звор., пас.* ко́шлатися, кошла́титися, ку́длатися, куйо́вдитися.
КАЛМА́ЦІЦЬ *недок.* ко́шлати, кошла́тити, куйо́вдити, ку́длати, па́тлати, пелеха́тити.
КАЛО́ДЗЕЖ *і* **КАЛО́ДЗЕЗЬ** *ч.* **1.** *(захищена зрубом глибока яма для добування води)* кирни́ця *ж.*, коло́дязь; **2.** *техн.* коло́дязь; **артэзія́нскі к.** артезіа́нський коло́дязь; **каналізацы́йны к.** каналізаці́йний коло́дязь; ◊ **не плюй у к. — давядзе́цца ваду́ напі́цца** *присл.* не брудни́ кирни́ці, бо схо́чеш води́ці; не плюй у кирни́цю — згоди́ться води́ напи́тись; прийде коза́ до во́за.
КАЛО́ДЗЕЖНЫ кирни́чний, коло́дязний.
КАЛО́ДЗЕЗЬ *див.* **кало́дзеж**.
КАЛО́МЕНСКІ: ~ая вярста́ (як) чугу́ївська (пиря́тинська, мальо́вана) верст[в]а́; здорова́нь, здорови́ло.
КАЛОНАВАЖА́ТЫ *імен. військ., істор. та ін.* колоново́д.
КАЛОНЛІ́ЧБА *ж. поліг.* колонци́фра.
КАЛО́ШНЯ *ж. обл.* прибудо́ва до стодо́ли (клу́ні).
КАЛУ́ЖНІЦА *ж. обл. бот.* калю́жниця.
КАЛЫ́СКА *ж.* **1.** коли́ска, *(розм.)* лю́ля, лю́лька; **2.** *перен.* коли́ска; ◊ **ад (з) ~кі** з коли́ски, з (від) мале́нства, від спови́тку (спови́то́чку).
КАЛЫ́СКАВЫ колиско́вий.
КАЛЫЎНУ́ЦЦА *док. однокр.* коливну́тися, колихну́тися, хитну́тися.
КАЛЫЎНУ́ЦЬ *док. однокр.* коливну́ти, колихну́ти, хитну́ти.
КАЛЫХА́ЛЬНЫ колива́льний.
КАЛЫХА́НКА[1] *ж.* колиско́ва, колиса́нка *(пісня).*
КАЛЫХА́НКА[2] *ж. розм.* го́йдалка.
КАЛЬЧА́К, -ка *ч. бот.* кільце́.
КАЛЮ́ГА *і* **КАЛЮ́ЖЫНА** *ж. обл.* ви́бій *ч.*, вибо́їна, калю́жа.
КАЛЮ́ЖЫНА *див.* **калю́га**.
КАЛЯ́ *прийм. з род.* **1.** *(поряд, поруч)* бі́ля; **дрэ́ва расце́ к. пло́ту** де́рево росте́ бі́ля ти́ну; **ха́та стаі́ць к. ракі́** ха́та стої́ть бі́ля рі́чки; **стань к. варо́т** стань бі́ля воріт; **2.** *(приблизно)* бли́зько, ко́ло, *(розм. — ще)* ма́ло не, тро́хи не, щось із, ма́йже; **да вёскі к. двух кіламе́траў** до села́ бли́зько (ко́ло) двох кіломе́трів, ма́ло не (тро́хи не, щось із, ма́йже) два кіломе́три; **яму́ к. двух год** йому́ бли́зько двох ро́ків (ма́йже два ро́ки); **к. по́ўначы** бли́зько (ко́ло) пі́вночі.
КАЛЯВУ́ШНЫ *анат.* привушни́й; **~ная зало́за** привушна́ за́лоза.
КАЛЯГЛО́ТКАВЫ *анат.* навкологло́тковий.
КАЛЯГУКАВЫ́ *спец.* навколозвукови́й.

КАЛЯДА́ *ж.* 1. *етногр. (обряд, пісні)* коляда́; 2. *рел.* Різдво́ *с.*
КАЛЯ́ДНЫ різдвя́ний; хреще́нський; **~ная ноч** Різдвя́на ніч; **~ныя маразы́** хреще́нські моро́зи.
КАЛЯДЫ́ *див* **ко́ляды**.
КАЛЯЗО́РКАВЫ навколозо́ряний.
КАЛЯЗЯМНЫ́ навколозе́мний.
КАЛЯІ́НА *ж.* ко́лія; ◊ **вы́біцца з ~ны** ви́битися (ви́йти) з ко́лії; **вы́біць з ~ны** ви́бити з ко́лії; **увайсці́ ў ~ну** увійти́ в ко́лію.
КАЛЯІ́НІСТЫ коліїстий.
КАЛЯКВЕ́ТНІК *ч. бот.* оцвітина *ж.*
КАЛЯЛІТАРАТУ́РНЫ *розм.* кололітерату́рний.
КАЛЯ́НАСЦЬ *ж.* тве́рдість; цу́пкість, жо́рсткість.
КАЛЯ́НДРА *ж. бот.* коріа́ндр *ч.*
КАЛЯ́НДРАВЫ коріа́ндровий.
КАЛЯНЫ́ тверди́й; цупки́й, жорстки́й; **~ная матэ́рыя** цупка́ (жорстка́) ткани́на.
КАЛЯПЛАНЕ́ТНЫ навколоплане́тний.
КАЛЯПЛО́ДНІК *ч. бот.* о́плодень.
КАЛЯПЛО́ДНЫ *фізіол., анат.* навколоплі́дний.
КАЛЯСАРДЭ́ЧНЫ *анат.* навколосерце́вий.
КАЛЯ́САЧНІК *ч.* та́чечник; *(розм.)* тачка́р.
КАЛЯСНІ́К, -лесніка́ *ч.* колісни́к, сте́льмах.
КАЛЯСНІ́ЦА *ж. істор. заст.* колісни́ця; ◊ **апо́шняя спі́ца у ~цы** *прик.* п'я́те ко́лесо до во́за, оста́ння спи́ця (шпи́ця) в ко́лесі.
КАЛЯСО́НЕЧНЫ навколосо́нячний.
КАМАНДЗІРАВА́ННЕ *с.* відряджа́ння, *(рідше) розм.* командирува́ння.
КАМАНДЗІРАВА́НЫ *і* **КАМАНДЗІРО́ВАНЫ** 1. *дієприкм., прикм.* відря́джений; 2. *імен.* відря́джений.
КАМАНДЗІРО́ВАЧНЫ 1. відря́дний; **~нае пасве́дчанне** відря́дна по́свідка; по́свідка про відря́дження; 2. *у знач. імен.* відря́джений.
КАМАНДЗІРО́ВАЧНЫЯ *імен.* відря́дні; **атрыма́ць к.** оде́ржати відря́дні.
КАМАНДЗІРО́ЎКА *ж. у різн. знач.* відря́дження *с.*; **пае́хаць у ~ку** поїхати у відря́дження; **вы́пісаць ~ку** ви́писати відря́дження.
КАМАРЫ́НЫ комари́ний; ◊ **з ~ную дзю́бу** як кіт напла́кав.
КАМА́ШЫ, -аў, *одн.* **кама́ш** *ч. (чоловічі черевики без шнурування)* череви́ки.
КАМБЕ́Д *ч. істор.* **(камітэ́т беднаты́)** комнеза́м (комі́тет незамо́жників), комбі́д (комі́тет бідноти́).
КАМБІТЛУ́ШЧ, -шчу *ч.* комбіжи́р.
КАМЕ́ЛЬ, -мля́ *ч.* 1. *(нижня частина, товстий кінець дерева)* окоре́нок; *(товстий обрубок — ще)* коло́да *ж.*, оцу́пок; 2. *(перев'язаний кінець снопа, віника і под.)* гузи́р.
КАМЕНЕАПРАЦО́ЎКА *ж.* каменеобро́бка.
КАМЕНЕСЯЧЭ́ННЕ *с. мед.* ро́зтин на ка́мінь, розсіка́ння ка́меня.
КАМЕНЕЎБО́РАЧНЫ *техн.* каменезбира́льний.
КАМЕ́ННЫ *у різн. знач.* кам'я́ний, камі́нний; **~нная соль** кам'яна́ сіль; **к. ву́галь** кам'яне́ ву́гілля; **к. век** *археол.* кам'яни́й вік; **к. твар** *перен.* кам'яне́ обли́ччя (лице́); **к. дом** кам'яни́й (муро́ваний) буди́нок; ◊ **к. мяшо́к** кам'яни́й мішо́к; **як на ~нную гару́ (апіра́цца)** як на кам'яну́ го́ру (спира́тися); **~ннае сэ́рца** *перен.* кам'яне́ (нечу́ле) се́рце.
КАМЕНТА́РЫЙ, -рыю *ч. у різн. знач.* комента́р; ◊ **~рыі непатрэ́бны** коментарі́ за́йві.
КАМЕНЦІ́РАВАННЕ *с.* коментува́ння.
КАМЕНЦІ́РАВАНЫ комента́ваний.
КАМЕНЦІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* коментува́тися.
КАМЕНЦІ́РАВАЦЬ *док. і недок.* коментува́ти.
КА́МЕНЬ *ч. у різн. знач.* ка́мінь; *зб. (про масу, матеріал)* камі́ння *с.*; **ля даро́гі ляжа́ў вялі́кі к.** бі́ля доро́ги лежа́в вели́кий ка́мінь; **камяні́ ў пе́чані** ка́мені в печі́нці; **ві́нны к.** ви́нний ка́мінь; ◊ **к. на душы́ (на сэ́рцы)** ка́мінь на душі́ (на се́рці); **~нем ле́гчы** ка́менем лягти́; **трыма́ць к. за па́зухай** трима́ти (держа́ти, носи́ти) ка́мінь за па́зухою; **~ня на ~ні не пакі́нуць** ка́меня на ка́мені не лиши́ти (не залиши́ти); **краевуго́льны к.** на́ріжний ка́мінь; **к. спатыкне́ння** ка́мінь спотика́ння; **пад ляжа́чы к. вада́ не цячэ́** *присл.* під лежа́чий ка́мінь вода́ не біжи́ть (не тече́); **найшла́ каса́ на к.** *прик.* наско́чила (найшла́, тра́пила) коса́ на ка́мінь.
КАМЕ́НЬЧЫК *ч. зменш.-пестл.* камі́не́ць, камі́нчик; ◊ **кі́даць ~кі ў агаро́д** *(чый)* шпурля́ти (ки́дати) камінці́ в горо́д *(чий)*.
КАМЕНЯЛО́МНІК, -ку *ч. бот.* ломи́камінь.
КАМЕНЯЛО́МНЫ каменя́рський, каменоло́мний.
КАМЕНЯЛО́МНЯ *ж.* каменя́рня, каменоло́мня.
КАМЕНЯЧО́С *ч.* каменя́р, каменоте́с, камено́руб.
КАМЕНЯЧО́СНЫ *техн.* каменя́рський, каменоте́сний.
КА́МЕРА *ж. у різн. знач.* ка́мера; **к. хава́ння** ка́мера схо́ву (зберіга́ння); **скры́тая к.** прихо́вана ка́мера.
КАМЕ́ЧАНЫ *розм.* пом'я́тий, зі́бганий, зжу́жмлений.
КАМЕ́ЧЫЦЦА *див.* **камячы́цца**.
КАМЕ́ЧЫЦ *див.* **камячы́ць**.
КАМІЗЭ́ЛЕЧНЫ жиле́тний.
КАМІЗЭ́ЛЬКА *ж.* безрука́вка; жиле́т *ч.*, жиле́тка.
КАМІ́НАК, -нка *і* **КО́МІНАК, -нка** *ч.* комино́к.
КАМІНА́Р *ч.* сажотру́с.
КАМЛЁВЫ 1. окоре́нковий; 2. гузире́вий.
КАМЛЫ́ГА *і* **КАМЛЫ́ЖЫНА** *(розм.) ж.* бри́ла.
КАМЛЫ́ЖЫНА *див.* **камлыга**.
КАМЛЮ́К *ч. розм.* (тонки́й) окоре́нок.
КАМЛЮКАВА́ТЫ 1. *(про дерево)* окоре́нкуватий; 2. *перен. розм. (про людину)* креме́зни́й, крижа́стий, кряжи́стий, *(розм.)* оцу́пкуватий.
КАМО́ДА *ж.* комо́д *ч.*
КАМО́РНІК *ч.* землемі́р, межови́к, межува́льник.
КАМО́РНІЦКІ землемі́рний, межува́льний.
КАМО́РНІЦТВА *с.* землемі́рна спра́ва.
КАМПАЛКА́ *ч.* **(камандзі́р палка́)** компо́лку (команди́р по́лку).
КАМЫ́, -мо́ў *тільки мн. обл.* карто́пляне пюре́.
КАМЯ́К, -ка́ *ч.* 1. *розм.* гру́дка *ж.*; *(вовни, ниток, вати і т. ін. — ще)* жмут, клубо́к; **к.**

сне́гу гру́дка сні́гу; *(про спазми в горлі)* клубо́к; **к. падступі́ў да го́рла** клубо́к підступи́в до го́рла; ◊ **пе́ршы блін ~ко́м** *прик.* пе́рша ча́рка ко́лом; пе́рший бу́блик глевки́й.

КАМЯКАВА́ТАСЦЬ *ж. розм.* грудкува́тість.

КАМЯКАВА́ТЫ *розм.* грудкува́тий.

КАМЯЧЫ́ЦЦА *і* **КАМЕ́ЧЫЦЦА** *недок.* **1.** м'я́тися, бга́тися, жу́жмитися; **2.** *пас. розм.* бга́тися, жу́жмитися, м'я́тися.

КАМЯЧЫ́ЦЬ *і* **КАМЕ́ЧЫЦЬ** *недок. розм.* **1.** м'я́ти, бга́ти, жу́жмити; **2.** *(кулак)* сти́скувати, стиска́ти.

КАНА́ВА *ж.* рів *ч.*, кана́ва.

КАНАВААЧЫШЧА́ЛЬНІК *ч. техн.* канавоочи́сник.

КАНАВАКАПА́ЛЬНІК *ч. техн.* канавокопа́ч.

КАНАВО́Д *ч.* **1.** *(при конях)* коново́д; **2.** *перен. прост.* ватажо́к, проводи́р, заводі́й, заводі́яка.

КАНАВО́ДЗІЦЬ *недок. прост.* **1.** коново́дити; **2.** ватажкува́ти.

КАНАВЯ́ЗЬ *і* **КО́НАВЯЗЬ** *ж.* коно́в'язь.

КАНА́Л *ч. у різн. знач.* кана́л; **арашА́льны к.** зро́шувальний кана́л; **страваВА́льны к.** *анат.* травни́й кана́л; **~лы абарачэ́ння** *екон.* кана́ли о́бігу.

КАНАЛААЧЫШЧА́ЛЬНІК *ч. техн.* каналоочи́сник.

КАНАЛАКАПА́ЛЬНІК *ч.* каналокопа́ч.

КАНАЛУ́П *ч. розм.* ги́цель, шкуроде́р; *(перен. — ще)* шкуролу́п.

КАНА́ПА-ЛО́ЖАК, *род.* **кана́пы-ло́жка** *ж.* дива́н-лі́жко *ч.*, кана́па-лі́жко.

КАНАПЕ́ЛЬКА *ж. бот. обл.* трясу́чка.

КАНАПЛЯВО́Д *ч.* конопля́р.

КАНАПЛЯВО́ДНЫ конопля́рський.

КАНАПЛЯВО́ДСТВА *с.* конопля́рство.

КАНАПЛЯВО́ДЧЫ конопля́рський.

КАНАПЛЯ́НІК, -ку *ч. зб.* **1.** *(ділянка землі, засіяна коноплями)* коно́плі; **2.** *обл.* горобе́ць.

КАНАПЛЯ́НІШЧА *с. (ділянка, на якій росли коноплі)* коно́плище.

КАНАПЛЯ́НКА *ж.* **1.** *орн.* коноплянка; **2.** *обл.* полотня́на ху́стка.

КАНА́ПНЫ дива́нний, кана́повий.

КАНАРЭ́ЕЧНІК, -ку *ч. бот.* кана́ркова трава́.

КАНАРЭ́ЕЧНЫ *у різн. знач.* кана́рковий.

КАНАРЭ́ЙКА *ж. орн.* кана́рка, канаре́йка; *(про самця — ще)* кана́рок *ч.*

КАНВЕРСАВА́ННЕ *с. екон.* конвертува́ння.

КАНВЕРСАВА́НЫ *дієприкм., прикм. екон.* конверто́ваний. — *Див. ще* **канверсава́ць**.

КАНВЕРСАВА́ЦЦА *недок. пас. екон.* конвертува́тися.

КАНВЕРСАВА́ЦЬ *недок. і док. екон.* конвертува́ти.

КАНДЫ́БА *ч. розм.* кульга́вий, криви́й; криву́ля.

КАНДЫБА́ЦЬ *і* **КАЛДЫБА́ЦЬ** *недок. обл.* шкандиба́ти, шкутильга́ти, кульга́ти, наку́льгувати.

КАНЕ́ЧНАСЦІ, *одн.* **кане́чнасць** *ж. анат.* кінці́вки *мн.*; **ве́рхнія ~ці** ве́рхні кінці́вки; **ні́жнія ~ці** ни́жні кінці́вки.

КАНЕ́ЧНЕ *див.* **кане́шне**.

КАНЕ́ЧНЫ 1. *(який має межу, кінець)* коне́чний; **жыццё чалаве́ка ~нае** життя́ люди́ни коне́чне; **2.** *(який міститься в кінці або є кінцем чого-небудь)* кінце́вий; **к. пункт** кінце́вий пункт; **~ная ста́нцыя** кінце́ва ста́нція; **3.** *мат.* скінче́нний; **~ная велічыня́** скінче́нна величина́.

КАНЕ́ШНЕ *і* **КАНЕ́ЧНЕ** *прислівн.* **1.** ко́нче, доко́нче; **2.** *вст. сл.* звича́йно, пе́вна річ; **3.** *част. стверадж.* звича́йно, пе́вна річ, авже́ж, аякже.

КАНЁК, -ньку́ *ч.* **1.** *зменш.-пестл.* ко́ник; **2.** *(дерев'яна прикраса на даху будинку)* гре́бінь, ко́ник; **3.** *(для катання на льоду)* ковза́н; **4.** *перен. (улюблена тема розмови, улюблене заняття)* при́страсть; ◊ **се́сці на свайго́ канька́** сі́сти на свого́ ко́ника, осідла́ти свого́ ко́ника; **гэ́та ягó к.** це його́ при́страсть (ко́ник).

КАНКУРЫ́РАВАННЕ *с.* конкурува́ння.

КАНКУРЫ́РАВАЦЬ *недок.* конкурува́ти.

КАНКУРЭНТАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* конкурентоспромо́жність.

КАНКУРЭНТАЗДО́ЛЬНЫ конкурентоспромо́жний.

КАНКУРЭ́НЦЫЯ *ж.* конкуре́нція; ◊ **па-за ~цыяй** по́за конкуре́нцією.

КАНОПЛЕАПРАЦО́ЎЧЫ коноплеобро́бний.

КАНОПЛЕЎБО́РАЧНЫ *с.-г.* коноплезбира́льний.

КАНОПЛЕЦЕРАБІ́ЛКА *ж. с.-г.* коноплебра́лка.

КАНО́ПЛІ, *род.* **канапе́ль** *тільки мн.* коно́плі.

КАНСТРУКТЫ́ЎНЫ *у різн. знач.* конструкти́вний; **~ная прапано́ва** конструкти́вна пропози́ція.

КАНСТРУКЦЫ́ЙНЫ конструкці́йний; **~ная сталь** конструкці́йна сталь.

КА́НТАР[1] *ч. обл. (вид ваг)* бе́змін, ка́нтар.

КА́НТАР[2] *ч. (вуздечка)* обро́ть *ж.*, обро́тька *ж.*, недо́уздок, *(обл.)* ка́нтар, ка́нтарка *ж.*

КАНТРО́ЛЬ, -лю *ч. у різн. знач.* контро́ль; **улі́к і к.** о́блік і контро́ль; **к. правяра́е білЕ́ты** контро́ль перевіря́є квитки́; **к. рублём** контро́ль карбо́ванцем (рубле́м).

КАНТРО́ЛЬНА-ВЫМЯРА́ЛЬНЫ контро́льновимі́рювальний.

КАНТРО́ЛЬНА-ПРАВЕ́РАЧНЫ контро́льноперевірни́й.

КАНТРО́ЛЬНА-РЭГУЛІРО́ВАЧНЫ контро́льно-регулюва́льний.

КАНТЫ́ЧКА *ж. (католицький молитовник)* (церко́вний) співаник *ч.*

КАНУ́ФЕР, -ру *ч. бот.* кану́пер.

КА́НУЦЬ *док.* ка́нути, зни́кнути; ◊ **к. у ве́чнасць** ка́нути (піти́) у ві́чність; **к. у Ле́ту** ка́нути в забуття́ (в Ле́ту); **як у ваду́ ка́нуў** як (мов) у во́ду впав (пірну́в, пішо́в), як у воді́ пропа́в (зник); як (мов, немо́в, нена́че) коро́ва язико́м злиза́ла.

КАНЦАВЫ́ кінце́вий; **к. прыпы́нак аўто́буса** кінце́ва зупи́нка авто́буса.

КАНЦЛА́ГЕР *ч.* **(канцэнтрацы́йны ла́гер)** концта́бір (концентраці́йний та́бір).

КАНЦЛА́ГЕРНЫ концта́бірний.

КАНЦО́ЎКА *ж. у різн. знач.* кінці́вка.

КАНЦЫЛЯ́РСКІ канцеля́рський; **к. по́чырк** канцеля́рський по́черк.
КАНЦЫЛЯ́РШЧЫНА *ж. несхв. розм.* канцеля́рщина.
КАНЦЫЛЯРЫ́ЗМ *ч. лінгв.* канцеляри́зм.
КАНЦЫЛЯРЫ́СТ *ч. прям., перен.* канцеляри́ст.
КАНЦЫЛЯРЫ́СТКА *ж.* канцеляри́стка.
КАНЦЫЛЯРЫ́СЦКІ канцеляри́стський.
КАНЦЫЛЯ́РЫЯ *ж.* канцеля́рія.
КАНЧА́ТАК, -тка *ч. грам.* закі́нчення *с.*
КАНЧАТКО́ВА *прислівн.* остато́чно.
КАНЧАТКО́ВЫ 1. остато́чний; **к. вывад** остато́чний ви́сновок; **2.** кінце́вий; **~ная мэ́та** кінце́ва мета́; ◊ **у ~вым вы́ніку** у кінце́вому (остато́чному) пі́дсумку; кіне́ць-кінце́м, вре́шті-решт, зре́штою.
КАНЧУ́Р *і* **КАНЧА́Р** *ч. обл.* обри́вок, ури́вок, шмато́к, кла́поть; кіне́ць, край.
КАНЬЁН *ч. геогр.* каньйо́н.
КАНЬКАБЕ́ЖАЦ, -жца *ч. спорт.* ковзаня́р.
КАНЬКАБЕ́ЖКА *ж.* ковзаня́рка.
КАНЬКАБЕ́ЖНЫ ковзаня́рський.
КА́НЬКАЛА *ч. і ж. розм. (жебрак)* каню́ка.
КА́НЬКАННЕ *с. розм.* каню́чення.
КА́НЬКАЦЬ *недок. розм. (настирливо просити)* каню́чити.
КАНЬКІ́, -ко́ў, *одн.* **канёк** *ч.* ковзани́.
КАНЮ́К, -ка́ *ч. орн.* ка́ня *ж.*, каню́к.
КАНЮ́Х, -ха́ *ч.* ко́нюх.
КАНЮ́ШНЕВЫ ста́єнний, коню́шенний.
КАНЮ́ШНЯ *ж.* ста́йня, *(рідше)* коню́шня.
КАНЮ́ШЫ *істор.* коню́ший, ста́єнний, ста́йничий.
КАНЯВО́Д *ч. с.-г.* коня́р.
КАНЯЖЫ́НА *ж. прост.* коня́чи́на, коня́чи́нка, коня́чка.
КАНЯНЯ́ *і* **КАНЯНЁ, -няці** *с. розм. знев.* коняч́ина *ж.*, коня́.
КАПАНІ́ЦА *ж. обл.* **1.** копани́ця, за́ступ *ч.*, лопа́та; **2.** *(невеликий ставок)* ко́панка.
КАПАНІ́ЧЫЦЬ *недок. обл.* розпу́шувати, сапа́ти, сапува́ти, шарува́ти.
КА́ПАР[1] *ч. техн.* копе́р.
КА́ПАР[2] *ч. (головний убір)* ка́пор, *(зменш.)* капоре́ць.
КА́ПАРАВЫ *техн.* копро́вий.
КАПЕ́Ж *ч.* **1.** *род.* **капяжу́** *(падіння крапель з даху)* капі́ж, ка́пання (па́дання) кра́пель (ка́пель); **2.** *род.* **капяжа́** *(нижній край покрівлі)* пі́ддашшя *с.*; *(нижній край солом'яної покрівлі)* стрі́ха *ж.*, острі́шок.
КАПЕ́ЖНЫ ка́пельний, капі́жний; **~ная вада́** дощова́ вода́.
КАПЕ́ЙШЧЫК *і* **КАП'Ё́ЎШЧЫК** *ч. заст. військ. істор. (вояк)* спи́сник, списоно́сець.
КАПЕ́Ц, -пца́ *ч.* **1.** *с.-г. (місце для зберігання овочів)* бурт; **2.** *(межовий знак)* копе́ць; **3.** *розм.* на́сип, го́рбик, курга́н (надмоги́льний); **4.** *прост. (загибель, кінець)* капу́т, каю́к; **тут яму́ і к.** тут йому́ й капу́т (амі́нь, гак, каю́к).
КАПЬЁ *с.* спис *ч.*; ◊ **лама́ць ко́п'і** лама́ти списи́.
КАП'ЁЎШЧЫК *див.* **капе́йшчык**.
КАПІРАВА́ЛЬНА-МНО́ЖЫЛЬНЫ копіюва́льно-розмно́жувальний.
КАПІРАВА́ЛЬНЫ копіюва́льний.
КАПІРАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* копіюва́льник.
КАПІРАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* копіюва́льниця.
КАПІРАВА́ННЕ *с.* копіюва́ння.
КАПІ́РАВА́НЫ *у різн. знач.* копійо́ваний. — *Див. ще* **капі́рава́ць**.
КАПІ́РАВА́ЦЦА *недок. пас.* копіюва́тися.
КАПІ́РАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* копіюва́ти; **к. чарцяжы́** копіюва́ти кре́слення; **к. жэ́сты** копіюва́ти же́сти.
КАПІРО́ВАЧНЫ копіюва́льний.
КАПІРО́ЎКА *ж. розм.* копіюва́ння.
КАПІРО́ЎШЧЫК *ч.* копіюва́льник.
КАПІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* копіюва́льниця.
КАПІТА́Л, -лу *ч. у різн. знач.* капіта́л; **манапалісты́чны к.** монополісти́чний капіта́л; **асно́ўны к.** основни́й капіта́л; **перамéнны к.** змі́нний капіта́л; **пастая́нны к.** постійний капіта́л; ◊ **мёртвы к.** ме́ртвий капіта́л.
КАПІТАЛАЁМКАСЦЬ *ж.* капіталомі́сткість.
КАПІТАЛАЁМКІ капіталомі́стки́й.
КАПІТАЛАЎКЛАДА́ННІ, *одн.* **капіталаўклада́нне** *с. екон.* капіталовкла́дення.
КАПО́ТА *ж. розм. жарт. (жіночий халат)* бу́нда, халами́да.
КАПУ́СНЫ *у різн. знач.* капу́стяний; **к. ліст** капу́стяне ли́стя; **~ная моль** *ентом.* капу́стяна мі́ль; **~ная тля** *ентом.* попели́ця, попільни́ця; **к. матылёк** капу́стяний мете́лик.
КАПУ́СТА *ж.* **1.** капу́ста; **2.** *кул.* капусня́к *ч.*; **за́ечая к.** *бот.* за́яча капу́ста, очи́ток *ч.*; **марска́я к.** морська́ капу́ста; **цвятна́я к.** цвітна́ капу́ста.
КАПЫ́РСЦІЦЦА *недок. обл.* упира́тися, вередува́ти, коверзува́ти, капризува́ти.
КАПЫ́ТНІК, -ку *ч. бот.* образки́, фіа́лковий ко́рінь.
КАПЫ́ЦІЦЦА *недок. (про коня)* спотика́тися.
КАПЫ́ЦІЦЬ *недок.* би́ти, топта́ти копи́тами.
КАП'ЯКІДА́ЛЬНІК *ч.* ки́дальник спи́са, списомета́льник.
КАП'ЯКІДА́ЛЬНІЦА *ж.* ки́дальниця спи́са, списомета́льниця.
КАПЯЛЮ́Ш, -пелюша́ *ч.* капелю́х.
КАП'ЯНО́СЕЦ, -сца *ч. військ. істор.* спи́сник, списоно́сець.
КАПЯНУ́ЦЬ *док.* копну́ти.
КА́РА *ж.* ка́ра; **смяро́тная к.** сме́ртна ка́ра; ◊ **к. Бо́ская** ка́ра Бо́жа (Госпо́дня); **егі́пецкая к.** єгипетська ка́ра.
КАРА́ *у різн. знач.* кора́; *(верхній затверділий шар — ще)* кі́рка, шкі́рка; **бяро́завая к.** бере́зова кора́; **ледзяна́я к.** крижана́ кі́рка; **зямна́я к.** земна́ кора́; **к. вялі́кіх паўша́р'яў галаўно́га мо́зга** кора́ вели́ких півку́ль головно́го мо́зку; ◊ **абрасці́ каро́ю (гразёю)** обрости́ бру́дом.
КАРААБДЗІРА́ЛЬНЫ *спец.* корообдира́льний.
КАРААБДЗІРА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* корообдира́ч.
КАРААБДЗІРА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* корообдира́чка.

КАРААБДЗІ́РКА *ж. спец* корообдира́льна маши́на.

КАРААЧЫШЧА́ЛЬНЫ *спец.* короочи́сни́й, короочи́щувальний.

КАРАБА́ТЫ пожоло́блений, покоро́блений.

КАРАБА́ЦІСТЫ нері́вний, пожоло́блений.

КАРАБА́ЦІЦЦА *недок.* жоло́битися, коро́битися.

КАРАБА́ЦІЦЬ *недок. прям., перн.* жоло́бити, коро́бити, вигина́ти; обу́рювати.

КАРАБА́ЧАННЕ *с.* жоло́блення, коро́блення.

КАРАБЕ́ЛЬ, -бля́ *ч.* корабе́ль; **ва́енны к.** військо́вий корабе́ль; **акія́нскі к.** океа́нський корабе́ль; ◊ **спалі́ць сваé ~блі́** спали́ти свої́ кораблі́; **вялі́каму ~блю́ вялі́кае пла́ванне** *прик.* вели́кому кораблéві вели́ка й доро́га.

КАРАБЕ́ЛЬШЧЫК *ч. розм. заст.* корабе́льник, суднобудівни́к.

КАРА́БКАННЕ *с.* видира́ння.

КАРА́БКАЦЦА *недок.* де́ртися, видира́тися, дря́патися, бра́тися (на го́ру).

КАРАБЛЕВАДЖЭ́ННЕ *с. мор.* кораблеводі́ння.

КАРАБЛЕКРУШЭ́ННЕ *с.* корабе́льна ава́рія, ава́рія корабля́.

КАРАБО́К, -бка́ *ч. розм. (сірникова)* коро́бка *ж.*; коро́бочка *ж.*; **к. запа́лак** коро́бка (коро́бочка) сірникі́в.

КАРА́ВА *прислівн.* коструба́то; незуга́рно, неокови́рно.

КАРА́ВАСЦЬ *ж.* коструба́тість, зашкару́блість, коря́вість; незуга́рність, неокови́рність.

КАРА́ВАЧНІК *ч. обл.* ганчі́рник, лахмі́тник; *(обл.)* шматя́р, ону́чник, онучка́р.

КАРА́ВЕЦЬ *і* **КАРА́ВІЦЦА** *недок.* брудни́тися; шкару́бнути.

КАРАВУ́Л *ч.* **1.** *у різн. знач.* ва́рта *ж.*, сторо́жа *ж.*, карау́л; **змяні́ць к.** зміни́ти ва́рту (сторо́жу, карау́л); **не́сці к.** бу́ти (стоя́ти) на ва́рті; **узя́ць пад к.** узя́ти під ва́рту; **браць на к.** *військ.* узя́ти на карау́л; **2.** *у знач. виг. розм.* ґвалт, карау́л; ◊ **хоць к. крычы́** хоч ґвалт кричи́, хоч ляж та й плач.

КАРАВУ́ЛКА *див.* **караву́льная**.

КАРАВУ́ЛЬНАЯ *і* **КАРАВУ́ЛКА** *(розм.) імен.* карау́льня, варті́вня.

КАРАВУ́ЛЬНЫ 1. *прикм.* вартови́й, сторожови́й, карау́льний; **~нае памяшка́нне** вартовé (сторожовé, карау́льне) примі́щення; **2.** *у знач. імен.* вартови́й, карау́льний.

КАРА́ВЫ 1. брудни́й, шкарубки́й, зашкару́блий *(від бруду)*; **~вая ану́ча** брудна́ (зашкару́бла) ганчі́рка; **2.** *(вузлуватий, шорсткий)* коструба́тий, коря́вий, корячкува́тий; **к. ствол дрэ́ва** коря́вий сто́вбур де́рева; **3.** *перен. (невмілий, невправний)* коструба́тий, неокови́рний; незуга́рний; **~выя фра́зы** коструба́ті (недола́дні, неокови́рні) фра́зи; **к. по́чырк** незуга́рний по́черк.

КАРАВЯ́К, -ку *ч.* коро́в'ячий кізя́к (кизя́к).

КАРАВЯ́ЧЫ коро́в'ячий.

КАРАГО́Д *ч.* тано́к; *(рідше)* хорово́д.

КАРАГО́ДЗІЦЬ *недок.* води́ти тано́к (ко́ло, *рідше* хорово́д); *(рідко)* хорово́дити.

КАРАГО́ДНІЦА *ж. розм.* танцівни́ця, танцюри́стка.

КАРАГО́ДНЫ танко́вий; *(рідко)* хорово́дний.

КАРАДРАБІ́ЛКА *ж. техн.* кородроба́рка.

КА́РАК, -рка́ *ч.* **1.** *анат.* карк, ши́я *ж.*, поти́лиця *ж.*; **к. як у быка́** ши́я як у бика́; **2.** *(у тварин)* ши́я *ж.*, хо́лка *ж.*, заши́йок; **конь наму́ляў к.** кінь наму́ляв хо́лку; ◊ **гнуць к.** гну́ти ши́ю; **гнаць у к.** гна́ти в ши́ю (у три ши́ї); **даць па ка́рку** да́ти по ши́ї; **сядзе́ць на ка́рку** *(ў каго)* сиді́ти на ши́ї *(в кого)*; **стая́ць над ка́ркам** стоя́ти над душе́ю; **мець галаву́ (на ка́рку)** ма́ти го́лову (на плеча́х, на в'я́зах); **зарабі́ць (дацта́ць) па ка́рку** діста́ти по ши́ї (по поти́лиці).

КАРА́КУЛІ, *одн.* **кара́куля** *ж. (невміло або недбало написані літери)* криву́лі, карлючки́.

КАРА́КУЛЬ, -лю *ч.* кара́куль.

КАРАКУЛЯВО́Д *ч. с.-г.* каракулівни́к.

КАРАКУЛЯВО́ДСТВА *с. с.-г.* каракулівни́цтво.

КАРАКУЛЯВО́ДЧЫ *с.-г.* каракулівни́цький.

КАРАНДА́Ш, -ша́ *ч.* олівéць; ◊ **браць на к.** бра́ти на замі́тку.

КАРАНДА́ШНЫ олівцéвий.

КАРАНДА́ШЫК *ч. зменш.* олі́вчик.

КАРАНЁВЫ коренéвий.

КАРАННІ́К[1], -ка́ *ч. (про коня)* корінни́й (голобе́льний) кінь.

КАРАННІ́К[2], -ка́ *ч. обл.* ву́лик, дупля́нка *ж.*, коло́да *ж.*

КАРАНТЫ́Ш, -ша́ *ч. прост.* короту́н, корота́й, куця́к, курду́пель.

КАРАСІ́НА *ж. обл.* гас *ч.*

КАРАСІ́НАВЫ *обл.* га́совий.

КАРАСІ́НЫ кара́сячий.

КАРА́СКАННЕ *с.* видира́ння.

КАРА́СКАЦЦА *недок.* де́ртися, видира́тися, дря́патися, видря́пуватися, бра́тися.

КАРА́СЬ[1], -ся́ *ч. іхт.* кара́сь; ◊ **на то́е і шчупа́к у мо́ры, каб к. не драма́ў** *присл.* на те й щу́ка в мо́рі, щоб кара́сь не дрімá́в; для то́го й му́ха на сві́ті, щоб ліни́ві уде́нь не спа́ли.

КАРА́СЬ[2], -ся́ *ч. спец. (залізна пластинка, яку підбивають до нижньої частини дерев'яної осі)* підí́сок, підві́сок.

КАРАТКАНО́ЖКА *ж.* **1.** *ч. і ж. розм.* коротконі́жка, куцоні́жка; **2.** *бот.* куцоні́жка *ж.*, брахіпо́дій *ч.*

КАРАТКАНО́СІК *ч. ент.* плосконі́с.

КАРАТКАПА́ЛЬЦЫ короткопа́лий, куцопа́лий.

КАРАТКАХВАЛЁВЫ короткохвильови́й.

КАРАЎКА *ж. розм.* брудна́, зашкару́бла ганчі́рка.

КАРАЦЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* коро́тше.

КАРАЦЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* коро́тший.

КАРАЦЕ́ЛЬКА *ж. (сорт моркви)* каротéль.

КАРА́ЧКІ: на ~ках, на к. *розм.* ра́чки.

КАРДАНА́Ж, -жу́ *зб.* картона́ж.

КАРДАНА́ЖНІК *ч. спец.* картона́жник.

КАРДАНА́ЖНІЦА *ж. спец.* картона́жниця.

КАРДАНА́ЖНЫ картона́жний.

КАРДО́Н[1], -ну *ч. у різн. знач.* карто́н; **абутко́вы к.** взуттéвий карто́н; **ізаляцы́йны к.** ізоляці́йний карто́н.

КАРДО́Н[2], *ч. у різн. знач.* кордо́н; **вы́ехаць за к.** ви́їхати за кордо́н; **лясны́ к.** лісови́й кордон; **тамо́жаны к.** ми́тний кордо́н.

КАРДО́НАВЫ *і* **КАРДО́ННЫ** карто́нний.

КАРДО́НКА *ж. розм. у різн. знач.* карто́нка.
КАРДО́ННЫ[1] *див.* **кардо́навы**.
КАРДО́ННЫ[2] *(від* **кардо́н**[2]*)* кордо́нний.
КАРДО́НШЧЫК *ч.* карто́нник.
КАРДО́НШЧЫЦА *ж.* карто́нниця.
КАРЖА́К, -ка́ *ч. розм.* корч.
КАРЖАКАВА́ТАСЦЬ *ж.* креме́зність, *(розм.)* оцу́пкуватість.
КАРЖАКАВА́ТЫ 1. *(низький, з товстим сучкуватим стовбуром — про дерево)* корчува́тий; **2.** *(міцної будови тіла)* креме́зний, окоре́нкуватий, оса́дкуватий, оцу́пкуватий, крижа́стий.
КАРКАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* закупо́рювач.
КАРКАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* закупо́рювачка.
КАРКАВІ́НА *ж.* ошийок *ч.*
КА́РКІ, -рак *тільки мн.* підса́нки.
КАРМІ́ЛЕЦ *див.* **карміцель**.
КАРМІ́ЛІЦА *див.* **карміцелька**.
КАРМІ́ЦЕЛЬ *і* **КАРМІ́ЛЕЦ** *ч.* годува́льник.
КАРМІ́ЦЕЛЬКА *і* **КАРМІ́ЛІЦА** *ж.* годува́льниця.
КАРМІ́ЦЦА *недок.* **1.** *(їсти)* годува́тися; **2.** *(утримувати себе)* годува́тися, харчува́тися; **3.** *(постачатися їжею)* живи́тися; **4.** *пас.* годува́тися.
КАРМІ́ЦЬ *недок.* годува́ти, *(тварин — рідко)* корми́ти; харчува́ти; *(постачати їжу)* живи́ти; ◊ **к. абяца́нкамі** годува́ти обіця́нками; **во́шай к.** во́шей годува́ти; **хле́бам не кармі́** хлі́бом не году́й; **к. як на зарэ́з (забо́й)** годува́ти як на заріз; **паі́ць і к.** поїти і годува́ти; **во́ўка но́гі ко́рмяць** *присл.* за́йця но́ги но́сять, вовка зу́би году́ють; якби́ все вовк лежа́в, то вже б до́сі здох; **салаўя́ ба́йкамі не ко́рмяць** *присл.* солове́й пісня́ми не си́тий; слів гу́сто, а в животі́ пу́сто; **як во́ўка ні кармі́, ён усё ў лес глядзі́ць** скільки во́вка не году́й, а він усе́ в ліс ди́виться; во́вча нату́ра в ліс тя́гне; не сподіва́йся дя́ки від приблу́дної псяки.
КАРМЛЕ́ННЕ *с.* **1.** годува́ння, годівля *ж.*; харчува́ння; жи́влення; **2.** *істор.* кормлі́ння.
КАРМУ́ШКА *ж. с.-г. перен. розм.* годівни́ця.
КАРО́МЫСЕЛ, -сла *ч.* **1.** коро́мисло *с.*; **2.** *(у запрягу)* о́рчик, ба́рок; ◊ **дым каро́мыслам** гарми́дер, бу́ча *ж.*, веремі́я *ж.*, ша́рварок; дим коро́мислом.
КАРО́НА *ж.* **1.** *у різн. знач.* коро́на; **ца́рская к.** ца́рська коро́на; **со́нечная к.** со́нячна коро́на; **2.** кро́на; **густа́я к. дрэ́ва** густа́ кро́на де́рева; ◊ **к. з галавы́ не зва́ліцца (не спадзе́)** коро́на з голови́ не впаде́.
КАРО́НІСТЫ кро́нистий.
КАРО́СЛІВЫ 1. *прикм.* коро́стяний; **к. сверб** коро́стяний свербі́ж, коро́стяна свербля́чка; **2.** *у знач. імен.* коро́стяний.
КАРО́СТА *ж. мед.* коро́ста.
КАРО́СТАВЫ коро́стяний; **к. клешч** *ентом.* коро́стяний кліщ.
КАРО́ТКА *прислівн.* ко́ротко.
КАРП *іхт.* ко́роп; **люстраны́ к.** дзерка́льний ко́роп.
КА́РПАВЫ ко́ропо́вий.
КА́РПАВЫЯ *у знач. імен. мн. іхт.* ко́ропо́ві.
КАРПАНІ́НА *ж. розм.* по́рпання *с.*, вовту́ження *с.*, тягани́на.
КАРПА́ННЕ *див.* **ко́рпанне**.
КАРПАНУ́ЦЬ *док. однокр. розм.* **1.** колупну́ти, копирсну́ти; **2.** *перен.* колупну́ти.
КАРПАТЛІ́ВА *прислівн.* кро́пітко, мару́дно, кло́пітно, турбо́тливо, стара́нно, дбайли́во, клопітли́во.
КАРПАТЛІ́ВАСЦЬ *ж.* ко́піткість; заба́рність, зага́йність, мару́дність; турбо́тливість, стара́нність, дбайли́вість.
КАРПАТЛІ́ВЫ кропітки́й, копітки́й; забарни́й, мару́дний; турбо́тливий, стара́нний, дбайли́вий; **к. чалаве́к** копітка́ люди́на; **~лі́вая рабо́та** копітка́ (забарна́, мару́дна) робо́та.
КАРПА́ЦЦА *див.* **ко́рпацца**.
КАРПА́ЦЬ *див.* **ко́рпаць**.
КАРПА́Ч, -ча́ *ч. розм. знев.* копу́н.
КАРПЕ́ЦЬ *недок. розм.* **1.** ко́рпатися *(над чим)*, пріти, гну́ти спи́ну *(над чим)*; *(напружуючи зір — ще)* сліпати; **2.** животі́ти, ни́діти, скні́ти.
КАРТА́ВА *прислівн.* гарка́во.
КАРТАВА́ННЕ *с. розм.* тасува́ння.
КАРТАВА́НЫ *розм.* тасо́ваний. — *Див. ще* картава́ць.
КАРТА́ВАСЦЬ *ж.* гарка́вість.
КАРТАВА́ЦЦА *недок. пас. розм.* тасува́тися.
КАРТАВА́ЦЬ *недок. розм. (гральні карти)* тасува́ти.
КАРТА́ВІНКА *ж. (трохи гаркава вимова)* гарка́влення *с.*
КАРТА́ВІЦЬ *недок.* гарка́вити.
КАРТА́ВЫ гарка́вий.
КАРТАЛЮ́ШКА *ж. прост. (невеликий аркуш паперу з яким-небудь записом на ньому)* пису́лька; папіре́ць *ч.*
КАРТО́ВЫ бавовняний. — *Пор.* **корт**[1].
КАРТУ́НА *ж. текст. заст.* (баво́вняна) ткани́на; мануфакту́ра.
КАРТУНО́ВЫ *заст.* мануфакту́рний.
КАРТУ́НШЧЫК *ч. заст.* мануфакту́рник.
КАРУ́НАЧНІЦА *ж.* мере́живниця, мере́жниця.
КАРУ́НКАВЫ мере́живний; мере́жаний; **~вая вытво́рчасць** мере́живне виробни́цтво; **~выя у́зоры** мере́жані візеру́нки.
КАРУ́НКІ, -нак *тільки мн.* мере́живо *с.*; мере́жка *ж.*
КАРЦЁЖ, -цяжу́ *ч. розм.* картя́рство *с.*
КАРЦЁЖНІК *ч. розм.* картя́р.
КАРЦЁЖНІЦА *ж. розм.* картя́рка.
КАРЦЁЖНЫ *розм.* картя́рський.
КАРЧА́ЖЫНА *ж. розм.* корч.
КАРЧА́К, -ка́ *ч. розм.* корч, пень.
КАРЧАКАВА́ТЫ корча́стий; *(перен.)* креме́зни́й, крижа́стий, *(рідко)* кряжи́стий.
КАРЧАНЕ́ЦЬ *недок.*, **УКАРЧАНЕ́ЦЬ** *розм.* кля́кнути, закля́кнути, дубі́ти, задубі́ти; холо́нути, захоло́нути, ме́рзнути, заме́рзнути.
КАРЧЭ́ЎЕ *с.* **1.** *(ділянка зрубаного лісу)* по́руб; **2.** *зб.* корчі́, пеньки́.
КАРШУ́Н, -на́ *ч. зоол.* шулі́ка, коршу́к; ка́ня

ж.; ◊ **~ном наляцець** шулікою (як шуліка, мов шуліка) налетіти (кинутися).

КАРШУНІХА *ж. розм. (самиця шуліки)* шуліка.

КАРШУНОВЫ шуліки *(род. в.)*, коршака *(род. в.)*; шулічий; **~вая дзюба** дзьоб шуліки (коршака).

КАРШУНОЎ шулічин, коршаків; **~нова гняздо** шулічине (коршакове) гніздо.

КАРШЭНЬ, -шня *ч. розм.* **1.** карк, шия *ж.*, потилиця *ж.*; **2.** стусан, штурхан, штовхан; **надаваць ~нёў** надавати стусанів (штурханів); ◊ **гнаць у каршэнь** гнати в шию.

КАРЫ[1] карий.

КАРЫ[2] *тільки мн. (довгий віз для перевезення вантажів)* дроги, биндюги.

КАРЫГІРАВАННЕ *с.* коригування.

КАРЫГІРАВАЦЦА *недок. пас.* коригуватися.

КАРЫГІРАВАЦЬ *недок. техн.* коригувати.

КАРЫНА *ж. (уламок деревної кори)* корина.

КАРЫСТАЛЬНІК *ч. юр.* користувач.

КАРЫСТАННЕ *с. у різн. знач.* користування; **месцы грамадскага ~ння** місця громадського користування; **у агульным ~нні** у загальному (спільному) користуванні.

КАРЫСТАЦЦА *недок. у різн. знач.* користуватися, користатися; **к. электрычнасцю** користуватися електрикою; **к. выпадкам** користуватися (користатися) з нагоди, використовувати нагоду; **к. добрай (дрэннай) славай** мати добру (погану) славу.

КАРЫСЦЬ *ж. у різн. знач.* користь, вигода; **прынесці к. радзіме** принести користь вітчизні (батьківщині); **займець к.** мати зиск; **што яму за к. ад гэтага?** що йому за вигода від цього? **гаварыць на к.** *(каго-чаго)* промовляти на користь *(кого-чого)*.

КАРЫТА *с.* корито *(для годування худоби)*; ◊ **застацца ля разбітага к.** зостатися (опинитися, залишитися) ні з чим, коло розбитого корита; **лезці не ў сваё к.** совати (сунути, тикати, пхати) носа не в свої справи.

КАРЫЦЬ[1] *(што) недок.* знімати кору *(з чого)*, очищати від кори.

КАРЫЦЬ[2] *недок. розм.* картати; дорікати, докоряти.

КАРЭКЦІРАВАННЕ *с.* коректування.

КАРЭКЦІРАВАЦЦА *недок. пас.* коректуватися.

КАРЭКЦІРАВАЦЬ *недок. у різн. знач.* коректувати.

КАРЭКЦІРОВАЧНЫ коректувальний; **к. самалёт** коректувальний літак; **к. артылерыйскі агонь** коректувальний артилерійський вогонь.

КАРЭКЦІРОЎКА *ж.* коректування.

КАРЭКЦІРОЎШЧЫК *ч.* коректувальник.

КАРЭКЦІРОЎШЧЫЦА *ж.* коректувальниця.

КАРЭННЫ *у різн. знач.* корінний; **к. жыхар** корінний житель (мешканець); **~нныя змены** докорінні (корінні) зміни; **к. зуб.** кутній зуб; ◊ **~нным чынам** докорінно, ґрунтовно; зовсім, цілком.

КАРЭЦЬ *недок.* бруднитися, шкарубнути *(від бруду)*.

КАСАВАННЕ *с.* **1.** закреслювання, викреслювання, черкання; **2.** *перен.* касування, скасовання, *(незак. д. — ще)* скасовування; **3.** *перен.* розривання, розірвання.

КАСАВАЦЦА *недок. пас.* закреслюватися, викреслюватися, черкатися; касуватися, скасовуватися; розриватися.

КАСАВАЦЬ *недок.* **1.** закреслювати, викреслювати, черкати; **2.** *перен. (про закон і т. ін.)* касувати, скасовувати; **3.** *перен. (про договір, шлюб)* розривати; **4.** *юр.* касувати; **к. рашэнне суда** касувати ухвалу суду.

КАСАВІЛЬНА *див.* **кассё**.

КАСАВОКАСЦЬ *с.* косоокість; *(обл.)* зизоокість.

КАСАВОКІ косоокий; *(обл.)* зизоокий.

КАСАВУРЫЦЦА *і* **КАСУРЫЦЦА** *недок. розм.* дивитися скоса (криво) коситися.

КАСАВУРЫЦЬ *недок. розм. (про очі)* дивитися скоса (криво); **к. вочы** косити очі (очима).

КАСАЛАПА *прислівн. розм.* клишаво.

КАСАЛАПАСЦЬ *ж.* клишоногість, клишавість.

КАСАЛАПЫ клишоногий, клишавий.

КАСАТКА[1] *ж. (ластівка)* ластівка (сільська).

КАСАТКА[2] *ж. зоол. (морська тварина)* косатка.

КАСАЎЁ *див.* **кассё**.

КАСАЧ[1], **-ча** *ч. бот.* півники.

КАСАЧ[2], **-ча** *ч. зоол. обл.* тетерук, тетерюк, тетеря, тетервак.

КАСАЧОВЫЯ *імен. мн. бот.* півникові.

КАСЕЦ, *род.* **касца** *ч.* косар.

КАСІЗНА *ж. розм.* перекіс.

КАСІЛКА *ж. с.-г.* косарка.

КАСІЛЬНА *с.* кісся.

КАСЛАЎКА *ж. обл. (пасмо волосся) с.* пасмо *с.*, жмут *ч. прост.* патла, кудла, космак *ч.*, пелех *ч.*

КАСМАТАСЦЬ *ж. розм.* мохнатість, волохатість, кошлатість.

КАСМАТЫ *розм.* мохнатий, волохатий, кошлатий, кудлатий, патлатий, пелехатий.

КАСМАЦЕННЕ *див.* **касмаццё**.

КАСМАЦЕЦЬ *недок.* кошлатіти, кудлатіти.

КАСМАЦІЦЦА *недок. звор., пас. розм.* кошлатися, кошлатитися; кудлатися, куйовдитися.

КАСМАЦІЦЬ *недок. розм.* кошлати, кошлатити, кудлати, куйовдити.

КАСМАЦЦЁ *і* **КАСМАЦЕННЕ** *(розм.) с. зб.* патли, кудли, космаки, *(обл.)* кустрі.

КАСМАЧ, -ча *ч. розм.* кудлай, кудлань, кудлач, кудла, патлач, патлань; *(обл.)* куйовда.

КАСМАЧЫ *тільки мн. прост.* патли, кудли, космаки, пелехи.

КАСМЫК *див.* **касмыль**.

КАСМЫКАВАТЫ *розм.* клочкуватий, клоччастий.

КАСМЫЛЁК, -лька *і* **КАСМЫЧОК, -чка** *ч. розм. зменш.* жмутик, жмуток; віхтик; **к. воўны** жмутик вовни.

КАСМЫЛІНА *ж (вовни, волосся)* жмут *ч.*, пасмо *с.*

КАСМЫЛЬ, -ля *і* **КАСМЫК** *ч. розм. (вовни і т. ін.)* жмут; *(волосся — ще)* пасмо; *(соломи, сіна — звичайно)* віхоть; клапоть; **~мылі тумана** клапті туману.

КАСМЫЧОК, -чка *див.* **касмылёк**.

КАССЁ, -сся *і* **КАСАВІ́ЛЬНА** *обл.*, **КАСАЎЁ** *обл. с.* кісся́.

КАСТАЛО́М, -му *ч. бот.* чорноко́рінь.

КАСТРО́ВЫ вогнище́вий, огнище́вий.

КАСТРЫ́ВЫ з костри́цею.

КАСТРЫ́ЦА *ж.* костри́ця, термі́ття *с.*

КАСТЫ́ЧНІК *ч.* жо́втень.

КАСТЫ́ЧНІЦКІ жовтне́вий; **к. пераваро́т** жовтне́вий переворо́т; **~кія дажджы́** жовтне́ві дощі́.

КАСТРЫ́ЧНЫ костри́чний; *(зроблений з костриці — ще)* кострича́ний.

КАСТРЫ́ШЧА *с. обл.* во́гнище.

КАСТЫ́ЛЬ, -ля́ *ч.* **1.** *(палиця для опори кривих або осіб з хворими ногами)* ми́лиця *ж.*; ко́стур; **2.** *техн. (товстий цвях)* кости́ль.

КАСУ́РЫЦЦА *див.* **касаву́рыцца**.

КАСЦЕ́ЛЬНЫ костьо́льний; косте́льний; ◊ **і пасце́льнае і касце́льнае** *(про одяг)* і буде́нний, і святко́вий.

КАСЦЁВАМАЗГАВЫ́ кістко́во-мозкови́й.

КАСЦЁР[1], -стра́ *ч.* **1.** *(дров)* стіс; **2.** *(млинців і т. ін.)* ку́пка *ж.*

КАСЦЁР[2], -стра́ *ч.* бага́ття *с.*, во́гнище *с.*, *(обл.)* ва́тра *ж.*

КАСЦЁР[3], -стра́ *ч. гірн.* косте́р.

КАСЦЯВЫ́ *і* **КО́СНЫ** кістко́вий; **к. туберкулёз** кістко́вий туберкульо́з; **к. мозг** *анат.* кістко́вий мо́зок.

КАСЦЯНІ́ЦА *ж. (одна ягода костяниці)* костяни́ця, кам'яни́ця.

КАСЦЯНІ́ЦЫ, -ніц 1. *тільки мн. бот. (про рослину)* костяни́ця, кам'яни́ця; **збіра́ць к.** збира́ти костяни́цю (кам'яни́цю).

КАСЦЯНІ́ЧНЫ костяни́чний, костянице́вий.

КАСЦЯ́НКА *ж. бот.* **1.** костяни́ця, кам'яни́ця; **2.** *(сорт груш)* кістя́нка.

КАСЯ́К[1], -ка́ *ч. розм. (розташований косо предмет)* кося́к; *(боковий брус рами дверей)* одві́рок.

КАСЯ́К[2], -ка́ *ч. (гурт коней, риб, птахів)* табу́н, згра́я *ж.*, кося́к.

КАТАЛІ́К, -ка́ *і* **КАТО́ЛІК, -ка** *ч.* като́лик.

КА́ТАР, -ру *ч. мед.* ката́р.

КАТА́Х, -ха́ *ч.* **1.** *(кукурудзи)* кача́н; *(обл.)* кия́х; **2.** *(верби, берези)* сере́жка *ж.*, ко́тик.

КАТАХАКВЕ́ТНЫЯ *імен. мн. бот.* сережкоцві́тні.

КАТА́ЦЦА *недок.* ката́тися; **к. вярхо́м** ката́тися ве́рхи, *(рідше)* верхо́м; *(без сідла — ще)* о́хляп; **к. на ло́дцы** ката́тися на човні́; **к. на канька́х** ката́тися на ковзана́х; ◊ **лю́біш к., любі́ і са́начкі вазі́ць** *присл.* лю́биш поганя́ти, любі́ й коня́ годува́ти; лю́биш смoро́дину — любі́ й оско́мину; лю́биш ката́тись — любі́ й саночкі́ вози́ти.

КАТА́ЦЬ *недок.* **1.** ката́ти; **к. на са́нках** ката́ти на санка́х; **2.** *техн.* ката́ти; **к. ліставо́е жале́за** ката́ти листове́ залі́зо.

КАТАШО́К, -шка́ *ч. зменш. пестл.* **1.** *(верби, берези)* сере́жка *ж.*, ко́тик; **2.** *(кукурудзи)* кача́нчик; **3.** *(подорожника)* колосо́к.

КАТО́К[1], -тка́ *ч. (майданчик для катання на ковзанах)* ко́взанка *ж.*, ко́взалка *ж.*

КАТО́К[2], -тка́ *ч. техн.* кото́к.

КАТО́К[3], -тка́ *ч. зменш.-пестл.* ко́тик.

КАТО́К[4], -тка́ *ч. бот. (верби)* сере́жка *ж.*, ко́тик.

КАТО́РЫ *займ.* **1.** *пит. і відн.* ко́трий, яки́й; **к. табе́ год?** ко́трий тобі рік?; **~рая гадзі́на?** ко́тра годи́на?; **к. раз вы гэ́та ро́біце?** ко́трий раз ви це ро́бите?; **2.** *неозн. (не перший)* ко́трий, яки́й; **к. дзень яго́ ўжо́ чака́ем** ко́трий день його́ вже чека́ємо; **к. раз табе́ гавару́** ко́трий раз тобі кажу́; **3.** *неозн. розм.* ко́трі; де́котрі, де́які; **~рыя ўжо прые́халі, а ~рыя яшчэ́ ў даро́зе** де́котрі вже приї́хали, а де́які ще в доро́зі; ◊ **~рая пара́** ду́же пі́зно; **куды́ к.** хто куди́.

КАТО́РЫ-НЕ́БУДЗЬ, *род.* **като́рага-не́будзь** *займ. неозн.* ко́трий-не́будь, яки́й-не́будь, яки́йсь.

КАТРЫ́НКА *ж. прям., перен.* катери́нка; **гра́ць на ~нцы** гра́ти на катери́нці; ◊ **заве́сці ~нку** накрути́ти катери́нку.

КАТРЫ́НШЧЫК *ч.* катери́нщик.

КАТРЫ́НШЧЫЦА *ж.* катери́нщиця.

КАТУ́РХАЦЬ *недок.* термо́сити, то́рсати, штовха́ти; *(перен. розм.)* буди́ти, пробу́джувати.

КАТУ́Х, -ха́ *ч.* **1.** хліве́ць, хи́жка *ж.*, комі́рка *ж.*, комі́рчи́на *ж.*; **2.** *перен. розм. (про житло)* хи́жка *ж.*, кону́ра *ж.*; **3.** *обл.* за́сік.

КАЎБУ́Х, -ха́ *ч. обл. (шлунок)* ке́ндюх.

КАЎЗО́ТА *ж. розм.* слизо́та.

КА́ЎКА *ж. обл. орн.* га́лка.

КА́ЎКАЦЬ *недок. обл.* ня́вкати; **ко́шка ~кае** кі́шка ня́вкає.

КАЎНЕ́Р, -няра́ *ч.* ко́мір; ◊ **браць (узя́ць) за к.** бра́ти (узя́ти) за ба́рки (за ко́мір); **за к. не ка́пае** за ко́мір не ка́пає; **залажы́ць за к.** бу́ти напідпи́тку (під му́хою).

КАЎНЕ́РЫК *ч. зменш.* комі́ре́ць, комі́рчик.

КАЦЁЛКА *і* **КАЧО́ЛКА, КАЧУ́ЛКА** *ж.* **1.** кружо́к *ч. (дерев'яний)*; **2.** *перен. розм. (товста, низька жінка)* товсту́ха, товсту́ля, гладу́ха.

КАЦІ́НЫ котя́чий.

КАЦІ́НЫЯ *імен. мн. зоол.* коти́.

КАЦЯЛО́К, -лка́ *ч.* **1.** *(посуд)* казано́к; **салда́цкі к.** солда́тський казано́к; **2.** *(чоловічий капелюх)* котело́к; **фе́травы к.** фе́тровий котело́к; ◊ **к. ва́рыць** *у каго* макі́тра ва́рить *у кого.*

КА́ЧАР *ч.* ка́чур, се́лезень; *(обл.)* се́лех.

КАЧО́ЛКА *див.* **кацёлка**.

КАЧУ́ЛКА *див.* **кацёлка**.

КАЧЭ́ЛІ, -ляў *тільки мн.* го́йдалка, *(діал.)* го́йданка, *(заст.)* оре́лі.

КАЧЭ́ЎЕ *с.* **1.** *(стоянка кочівників, місце кочування)* кочови́ще; **2.** *(дія)* кочува́ння, кочі́вля *ж.*

КАЧЭ́ЎНІК *ч.* кочівни́к, кочови́к.

КАЧЭ́ЎНІЦА *ж.* кочівни́ця.

КАЧЭ́ЎНІЦКІ кочівни́цький.

КАЧЭ́ЎНІЦТВА *с.* кочівни́цтво.

КАШАЛЁК, -лька́ *ч.* гамане́ць, гама́н, кали́тка *ж.*, капшу́к; ◊ **то́ўсты к.** наби́тий (по́вний, *розм.* повні́сінький) гамане́ць (гама́н); **пусты́ к.** поро́жній (пусти́й) гамане́ць.

КАШМА́ *ж. (вид повсті)* повсти́на, кошма́.

КАШМІРО́ЎКА *ж. розм.* кашемі́рова ху́стка.

КАШО́ЛКА *ж. обл.* ко́шик *ч.*, ко́шіль *ч.*

КАШТАВА́ЦЬ[1] *недок. у різн. знач.* ко́штувати; **кні́га ~ту́е тры гры́ўні** кни́га ко́штує три гри́в-

ні; **ко́лькі ~ту́е?** скільки ко́штує?; **стол мне ~ту́е ў ме́сяц сто рублёў** стіл мені ко́штує на місяць сто рублів; **гэ́та ~тава́ла мне шмат здаро́ўя** це ко́штувало мені бага́то здоро́в'я; ◊ **до́рага к.** влетіти в копійку.

КАШТАВА́ЦЬ[2] *недок. розм.* про́бувати, куштува́ти; **к. я́блык** про́бувати (куштува́ти) я́блуко.

КАШТА́Н[1], **-на,** *(про деревину і зб.)* **-ну** *ч.* кашта́н; **ко́нскі к.** кінський кашта́н; ◊ **дастава́ць ~ны з агню́** тяга́ти кашта́ни з вогню́; загріба́ти жар чужи́ми рука́ми; загріба́ти жар *(для кого).*

КАШТА́Н[2] *ч. у знач. імен. (про масть коня)* була́ний.

КАШТА́НАВЫ[1] кашта́новий; **~вае дрэ́ва** кашта́нове де́рево.

КАШТА́НАВЫ[2] *(про масть коня)* була́ний.

КАШТАРЫ́С *ч.* кошто́рис; **скла́сці к.** скла́сти кошто́рис.

КАШТАРЫ́СНА-ФІНА́НСАВЫ кошто́рисно-фіна́нсовий.

КАШТАРЫ́СНЫ кошто́рисний.

КАШТО́ЎНАСЦЬ *ж.* цінність; кошто́вність; **матэ́рыя́льныя і духо́ўныя ~ці** матеріальні й духо́вні цінності; **захава́нне ~цей** зберіга́ння кошто́вностей; **яго́ рабо́та ма́е вялі́кую к. для наву́кі** його́ пра́ця стано́вить вели́ку цінність для нау́ки.

КАШТО́ЎНЫ цінний; кошто́вний; дорогоцінний; **к. падару́нак** цінний (кошто́вний) подару́нок (дару́нок); **к. ка́мень** кошто́вний (дорогоцінний) ка́мінь; **~ныя выкапні** кошто́вні копа́лини; **~ныя папе́ры** цінні папе́ри; **~ныя мета́лы** благоро́дні мета́ли; **~ная прапано́ва** цінна пропози́ція.

КАШУ́ЛЬНЫ сорочко́вий.

КАШУ́ЛЯ *ж.* соро́чка; *(обл.)* кошу́ля; ◊ **нарадзі́цца ў ~лі** народи́тися в соро́чці; **аста́цца (пакі́нуць) у адно́й ~лі** зали́шитися (зали́шити) в самій соро́чці; **свая́ к. бліжэ́й да це́ла** всяк чоловік собі не во́рог; своя́ па́зуха бли́жче; де ви ба́чили граблі, щоб від се́бе гребли́?; уся́кому своя́ соро́чка бли́жче до тіла; уся́кому своє́ ри́ло ми́ле.

КАШЧУ́НСКІ блюзнірський.

КАШЧУ́НСТВА *с.* блюзнірство.

КАШЧУ́НСТВАВАЦЬ *недок.* блюзни́ти, блюзнува́ти, зневажа́ти Бо́га.

КАШЭ́ЛЬ, *род.* **кашаля́** *ч.* ко́шіль, кіш; корзи́на *ж.*; ◊ **плéсці кашалі́ з ла́пцямі** верзти́ (плести́) нісенітницю (нісенітниці); плести́ (пра́вити) сма́леного ду́ба; розка́зувати сон рябо́ї кобили; верзти́ дурни́ці; теревéні пра́вити.

КАШЭ́ННЕ *с.* косіння; косови́ця *ж.*

КАШЭ́ЧЫ котя́чий; ◊ **к. канцэ́рт** котя́чий конце́рт.

КАШЭ́ЧЫЯ *імен. мн. зоол.* коти́.

КАЭФІЦЫЕ́НТ *ч. мат., фіз.* коефіціє́нт; **к. карыснага дзея́ння** коефіціє́нт кори́сної дії.

КАЭФІЦЫЕ́НТНЫ *мат., фіз.* коефіціє́нтний.

КВА́КША *ж. зоол.* ра́йка, кря́кавка; *(обл.)* ра́хкавка.

КВА́ПІЦЦА *і* **КВА́ПІЦЬ** *недок.* зазіха́ти, ла́ситися, ква́питися; **к. на чужо́е** зазіха́ти на чуже́.

КВА́ПІЦЬ *див.* **ква́піцца**.

КВА́ПНА *прислівн.* жа́дібно, жа́дно, жадли́во; ненаже́рливо.

КВА́ПНАСЦЬ *див.* **сква́пнасць**.

КВА́ПНЫ *див.* **сква́пны**.

КВАТАРАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач. розм.* квартирува́ти, ме́шкати.

КВАТАРА́НТ *ч.* квартира́нт; ме́шканець.

КВАТАРА́НТКА *ж.* квартира́нтка; ме́шканка.

КВАТАРА́НЦКІ квартира́нтський.

КВАТАР'Е́Р *ч. військ.* кватир'є́р.

КВАТАР'Е́РСКІ кватир'є́рський.

КВАТЭ́РА *ж.* кварти́ра; **галоўная к.** *(заст.)* головна́ кварти́ра.

КВАТЭРАНАЙМА́ЛЬНІК *ч.* квартиронайма́ч.

КВАТЭРАНАЙМА́ЛЬНІЦА *ж.* квартиронайма́чка.

КВАТЭ́РКА[1] *ж. зменш. (маленька квартира)* кварти́рка.

КВАТЭ́РКА[2] *ж. заст.* чверть ква́рти.

КВАТЭ́РНЫ кварти́рний.

КВАШАНІ́НА *ж.* холоде́ць *ч.*, драглі *мн.*

КВЕ́ТАЧНІЦА[1] *ж.* квітка́рка.

КВЕ́ТАЧНІЦА[2] *ж. ент. (муха)* сновиги́.

КВЕ́ТАЧНЫ *(виготовлений з квітів)* квіткови́й; **к. адэкало́н** квіткови́й одеколо́н.

КВЕ́ТКА *ж. у різн. знач.* квітка; **збіра́ць ~кі** збира́ти квіти; **шту́чныя к.** шту́чні квіти; **жывы́я ~кі** живі квіти; **~кі красамо́ўства** квіти красномо́вства.

КВЕТКАВО́Д *ч.* квітника́р, квітка́р.

КВЕТКАВО́ДСТВА *с.* квітни́цтво, квітника́рство.

КВЕТКАВО́ДЧЫ квітни́цький, квітника́рський.

КВЕ́ТКАВЫ *у різн. знач.* квіткови́й; **~вая пупы́шка** пу́п'янок, квіткова́ бру́нька; **к. кіёск** квіткови́й кіо́ск; **к. дыва́н** квіткови́й ки́лим.

КВЕ́ТНІК *ч.* 1. *прям., перен.* квітни́к; 2. паліса́дник.

КВЕ́ТНІКАВЫ квітнико́вий.

КВЕ́ЦЕНЬ *ж. зб.* цвіт *ч.*, квіт *ч.*; *(поез.)* цвітінь, цвітіння *с.*, квітіння *с.*

КВІТ *ч. розм.* квита́нція *ж.*

КВІ́ТА *у знач. прис. розм.* квит, кви́ти; ◊ **і к. дзя́дзька Мікі́та!** і квит!; та й квит!; та й край!; та й го́ді!

КВІТНЕ́ННЕ *с.* **1.** цвітіння, квітува́ння; **2.** цвіт *ч.*, квіт *ч.*; *(поез.)* цвітінь *ж.*; **3.** процвіта́ння, ро́зквіт *ч.*; буя́ння.

КВІТНЕ́ЦЬ *недок. перен.* **1.** *(успішно розвиватися)* квітнути; процвіта́ти; **~нее прамысло́васць** процвіта́є промисло́вість; **~нее наву́ка і маста́цтва** процвіта́є (квітне) нау́ка і мисте́цтво; **2.** *(перебувати в стані розквіту)* ма́ти квіту́чий ви́гляд (квіту́че здоро́в'я), відзнача́тися квіту́чим здоро́в'ям (квіту́чою красо́ю *і т. ін.).*

КВІТНЕ́ЮЧЫ квіту́чий, процвіта́ючий.

КВІТО́К, -тка́ квита́нція *ж.*

КВО́ЛІЦЦА *недок. розм.* ска́ржитися (на біль, сла́бість); **к. на но́гі** ска́ржитися на біль у нога́х.

КВЭ́ЦАЦЬ *недок. розм.* квáцати, квáцяти, мáзати; брудни́ти; мазю́кати.
КВЯЛІ́ЦЬ *недок. розм.* квили́ти.
КВЯЦІ́СТА *прислівн.* **1.** квітчáсто, кольори́сто, барви́сто; **2.** *перен.* кучеря́во, квітчáсто.
КВЯЦІ́СТАСЦЬ *ж.* **1.** квітчáстість, кольори́стість, барви́стість; **к. лугóў** барви́стість лу́ків; **к. дзявóчага адзе́ння** квітчáстість (барви́стість) дівóчого вбрання́; **2.** *перен.* кучеря́вість; **к. сты́лю** кучеря́вість сти́лю.
КВЯЦІ́СТЫ квітчáстий, кольори́стий, барви́стий; **к. дывáн** квітчáстий (барви́стий) ки́лим; **к. луг** квітчáста лу́ка; **2.** *перен.* кучеря́вий; **~тыя слóвы** кучеря́ві словá; **к. стыль** кучеря́вий стиль.
КЕДРА́Ч **1.** *род.* **-чá** *ч.* ке́др; **2.** *род.* **-чу́** *ч. зб.* кедрівни́к, кедри́на *ж.*
КЕДРÓЎНІК, -ку *ч. зб. (кедровий ліс)* кедрівни́к, кедри́на *ж.*
КЕ́ЛБА *ж. іхт. обл.* пічку́р *ч.*, піскáр *ч.*, кóблик *ч.*
КЕ́ЛЛЯ *ж. прям., перен.* ке́лія.
КЕ́МІЦЬ *недок. розм.* метикувáти, кме́тити, тя́мити, куме́кати.
КЕ́МКАСЦЬ *див.* **ке́млівасць**.
КЕ́МКІ *див.* **ке́млівы**.
КЕ́МЛІВА *і* **КЕ́МНА** *(розм.) прислівн.* розумі́юче.
КЕ́МЛІВАСЦЬ *і* **КЁМКАСЦЬ, КЕ́МНАСЦЬ** *(розм.) ж.* кмітли́вість, тяму́щість, тямови́тість, тя́мкість.
КЕ́МЛІВЫ *і* **КЕ́МКІ** *(розм.),* **КЕ́МНЫ** *(розм.)* кмітли́вий, тяму́щий, тямови́тий, догáдливий, спри́тний.
КЕ́МНА *див.* **ке́мліва**.
КЕ́МНАСЦЬ *див.* **ке́млівасць**.
КЕ́МНЫ *див.* **ке́млівы**.
КЕ́ПІКІ *тільки мн.* кпи́ни; кепкувáння *с.*; ◊ **к. стрóіць** брáти на кпи́ни.
КЕ́РПАЦЦА *недок. перен.* довбáтися, колупáтися, кóрпатися, пóрпатися, *(розм.)* бáбратися.
КЕ́РПАЦЬ *недок.* колупáти, копирсáти, длу́бати.
КЕ́РХАЦЬ *недок. розм. (кашляти)* бухи́кати.
КЕ́ЎЗАЦЬ *недок. прост.* мáзати, брудни́ти.
КЕ́ШКАННЕ *с. розм.* пóрпання, бáбрання, копирсáння.
КЕ́ШКАЦЦА *недок. розм.* пóрпатися, бáбратися, копирсáтися.
КІДА́ЛЬНІК *ч.* метáльник, ки́дальник; **к. кап'я́** *спорт.* метáльник спи́са.
КІДА́ЛЬНІЦА *ж.* метáльниця.
КІЁЎКА *ж. обл.* качáн *ч. (кукурудзяний).*
КІЖЛА́Й, -лая́ *ч. прост.* вайлó, тюхті́й, те́лепень, маку́ха *ж.*
КІЛБАСА́ *ж.* ковбасá.
КІЛБА́СНІК *ч.* ковбáсник.
КІЛБА́СНІЦА *ж.* ковбáсниця.
КІЛБА́СНЫ ковбáсний.
КІЛЗА́ЦЦА *недок. пас.* гнуздáтися, загну́здуватися.
КІЛЗА́ЦЬ *недок. прям., перен.* гнуздáти, загну́здувати.
КІЛІ́М *ч. обл.* ки́лим.
КІЛІ́МАВЫ *обл.* килимóвий.
КІЛІ́МШЧЫК *ч. обл.* кили́мник, килимáр.
КІЛІ́МШЧЫЦА *ж. обл.* кили́мниця, килимáрка.
КІЛІ́ШАК, -шка *ч.* ке́лишóк, чáрка *ж.*
КІМ *займ. пит. і відн. в ор., місц. в.* ким.
КІНААГЛЯ́Д, -ду кінóгляд.
КІНААПÓВЕСЦЬ *ж.* кінопóвість.
КІНАВЫТВÓРЧАСЦЬ *ж.* кіновиробни́цтво *с.*
КІНАЗДЫМА́ЛЬНЫ *див.* **кіназды́мачны**.
КІНАЗДЫ́МАЧНЫ *і* **КІНАЗДЫМА́ЛЬНЫ** кінознімáльний.
КІНАЗДЫ́МКА *ж.* кінознімáння *с.*
КІНАЗНАЎ́ЦА, -наўцы *ч. і ж.* кінознáвець.
КІНАМАСТА́ЦТВА *с.* кіномисте́цтво.
КІНАПЛЁНАЧНЫ кіноплі́вковий.
КІНАПЛЁНКА *ж.* кіноплі́вка.
КІНАРАБÓТНІК *ч.* кінопрацівни́к.
КІНАСЕ́ТКА *ж.* кіномере́жа.
КІНАСТУ́ЖКА *ж.* кінострі́чка.
КІНАЧАСÓПІС *ч.* кіножурнáл.
КІНДЗЮ́К, -ка *ч. розм.* **1.** *(шлунок жуйних тварин)* ке́ндюх, рубе́ць; **2.** *кул.* ке́ндюх, рубе́ць, фля́ки.
КІ́ПЕНЬ, -ню *і* **КІ́ПЕЦЕНЬ, -петню** *(обл.) ч.* окріп, кип'ятóк.
КІ́ПЕЦЕНЬ *див.* **кіпень**.
КІ́ПЦІК *ч. зменш.-пестл.* **1.** кі́гтик; **2.** ні́гтик.
КІПЦЮ́Р, -рá *ч.* **1.** кі́готь; пáзур; **2.** *прост.* ні́готь; ◊ **паказáць кіпцюры́** показáти кі́гті (пáзурі); **трымáць у кіпцюрáх** тримáти (держáти) в кі́гтях (у пáзурах).
КІПЦЮРА́СТЫ кігти́стий, пазури́стий.
КІРАЎНІ́К, -кá *ч.* **1.** керівни́к; **2.** керу́ючий, керівни́к; **к. спраў** керу́ючий спрáвами, керівни́к спрáв.
КІРАЎНІ́ЦА *ж.* керівни́ця.
КІРАЎНІ́ЦКІ **1.** управлі́нський; **2.** керівни́цький.
КІРАЎНІ́ЦТВА *с.* **1.** *(дія)* керівни́цтво; **2.** *(установа)* управлі́ння, упрáва *ж.*; **к. спрáвамі** управлі́ння спрáвами; **3.** *зб. (керівники)* керівни́цтво; **змяні́ць к.** зміни́ти керівни́цтво.
КІРАЎНІ́ЧЫ управлі́нський; **к. апарáт** управлі́нський апарáт.
КІРМА́Ш *ч.* **1.** я́рмарок, базáр; **2.** *перен. (галас, гамір)* гарми́дер, базáр; ◊ **птушы́ны к.** пташи́ний базáр.
КІРМАШАВА́ЦЬ *недок. розм.* ярмаркувáти, базарювáти (базарувáти).
КІРМАШÓВЫ ярмаркóвий; базáрний; **к. тэáтр** ярмаркóвий теáтр.
КІРУ́ЕМЫ *прикм. спец.* керóваний; **к. снарáд** керóваний снаря́д.
КІРУ́НАК, -нку *ч.* **1.** нáпрямок; **брáць к.** брáти нáпрямок; **самалёт узя́ў к. на пóўнач** літáк узя́в нáпрямок на пі́вніч; **2.** *(шлях розвитку)* нáпрям; **к. вярчэ́ння** *мат.* нáпрям обертáння; **3.** *(суспільна наукова течія, угруповання)* нáпрям, нáпрямок; **літарату́рныя ~нкі** літерату́рні нáпрями (нáпрямки), літерату́рна те́чія (те́чії); **4.** *(поворот у становищі, обставинах — рідко)* оборóт; **спрáва прынялá другí к.** спрáва поверну́ла на і́нше.
КІРУ́ЮЧЫ **1.** *дієприкм. (рідко)* керу́ючий; **2.** *у*

знач. прикм. керівни́й; провідни́й; ~**чая ро́ля** керівна́ роль; ~**чыя ўказа́нні** провідні́ вказівки́, вказівки́ для керівни́цтва; **3.** *дієприсл.* керу́ючи.

КІСЕ́ЙНЫ *прям., перен.* серпа́нко́вий; ~**ныя фіра́нкі** серпа́нко́ві занаві́ски (заві́ски, фі́ранки); **к. тума́н** серпа́нко́вий тума́н; ◊ ~**ная пане́нка** *заст. ірон.* тенді́тна па́нночка.

КІСЕ́ЛЬ, -сялю́ *ч. прям., перен.* кисі́ль; ◊ **сёмая (дзяся́тая) вада́ на кісялі́** *прик.* ро́дич деся́того колі́на; ро́дичі: на одні́м со́нці ону́чі суши́ли; роди́на — ку́мового на́ймита дити́на; [ро́дичі] че́рез ву́лицю (доро́гу) навпри́сядки; сьо́ма (деся́та) вода́ на киселі́.

КІСЕ́ЛЬНЫ киселе́вий; ◊ **малочныя рэ́кі з ~ны́мі берага́мі** моло́чні рі́ки й ма́сляні береги́.

КІ́СКА *ж. розм.* ки́ця, кицю́ня.

КІСЛАВА́ЛЬНІК *ч. текст.* кислотува́льник.

КІСЛАВА́ЛЬНІЦА *ж. текст.* кислотува́льниця.

КІСЛАВА́ННЕ *с. текст.* кислотува́ння.

КІСЛАВА́ЦЬ *недок. текст.* кислотува́ти.

КІСЛАГУ́БЫ *розм.* товстогу́бий.

КІСЛАРО́Д, -ду *ч. хім.* ки́сень.

КІСЛАРО́ДНЫ *хім.* кисне́вий; ~**ная паду́шка** кисне́ва поду́шка.

КІСЛАТА́ *ж.* кислота́; кисля́тина; **се́рная к.** сірча́на кислота́; **я́блачная к.** я́блучна кислота́.

КІСЛЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* кислі́ший.

КІСЛЕ́ЧА *ж. обл.* кисля́тина.

КІСЛОТАТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж. спец.* кислототри́вкість.

КІСЛОТАТРЫВА́ЛЫ *спец.* кислототривки́й.

КІСЛОТАЎСТО́ЙЛІВЫ *спец.* кислотостійки́й.

КІСЛОТАЎТВАРА́ЛЬНЫ *прикм. техн.* кислотоутво́рювальний.

КІСЛЯ́ВАСЦЬ *ж. розм.* кислува́тість.

КІСЛЯ́ *ж.* кислота́; кисля́тина.

КІСЛЯ́ВЫ *розм.* кислува́тий, кисле́нький.

КІСЯЯ́ *ж.* серпа́нок *ч.*

КІТ[1], *род.* **кіта́** *ч. зоол., перен.* кит; **ло́ўля кіто́ў** ло́вля киті́в; **ён — галоўны кіт** він — головни́й кит.

КІТ[2], *род.* **кі́ту** *ч. (для замазування щілин у вікнах)* зама́зка *ж.*; *(розм.)* кит.

КІТАВА́ННЕ *с. і* **КІТО́ЎКА** *(дія) ж.* зама́зування, шпарува́ння, китува́ння.

КІТАВА́ЦЦА *недок. пас.* зама́зуватися, шпарува́тися, китува́тися.

КІТАВА́ЦЬ *недок.* зама́зувати, шпарува́ти; *(вікна)* китува́ти.

КІТО́ЎКА *див.* **кітава́нне**.

КІЎ, *род.* **кі́ва** *ч.* киво́к, кив.

КІШАНЁВЫ *див.* **кішэ́нны**.

КІШАЧНАДЫ́ХАЛЬНЫЯ *імен. мн. зоол.* кишководи́шні.

КІШАЧНАЖА́БРАВЫЯ *імен. мн. зоол.* кишковозя́брові.

КІШАЧНАПО́ЛАСЦЕВЫЯ *імен. мн. зоол.* кишковопорожни́нні.

КІ́ШАЧНЫ кишкови́й.

КІ́ШКА *ж.* **1.** *анат.* ки́шка; **то́нкая к.** тонка́ ки́шка; **прама́я к.** пряма́ ки́шка; **абадо́чная к.** ободо́ва ки́шка; **дванаццаціпе́рсная к.** дванадцятипа́ла ки́шка; **заваро́т кі́шак** за́воро́т кишо́к; **сляпа́я к.** сліпа́ ки́шка; **2.** *розм.* рука́в *ч.*, ки́шка, шланг *ч.*; ◊ **к. то́нкая (ў каго)** ки́шка тонка́ *в кого;* **вы́матаць (усе́) ~кі** ви́мотати (всі) кишки́; **вы́пусціць ~кі** ви́пустити кишки́; **парва́ць ~кі са сме́ху** порва́ти кишки́ (животи́) зо́ сміху (від сміху), надірва́ти пу́па зо́ сміху (від сміху).

КІ́ШМА: к. кішэ́ць *розм.* аж кишіти, ро́єм роїтися.

КІШЭ́ННІК *ч. розм.* [кишенько́вий] злоді́й.

КІШЭ́ННЫ *і* **КІШАНЁВЫ 1.** кишенько́вий; **к. гадзі́ннік** кишенько́вий годи́нник; **2.** *техн.* карма́нний; ◊ ~**нныя гро́шы** кишенько́ві гро́ші; ~**нныя расхо́ды** кишенько́ві ви́трати (гро́ші).

КІШЭ́НЬ *ж.* **1.** кише́ня; **бакава́я к.** бокова́ кише́ня; **2.** *техн.* карма́н; **к. элева́тара** карма́н еліва́тора; ◊ **не па ~ні** *(каму)* купи́ла немає *(в кого),* не для кише́ні *(чиєї)*; не по зуба́х *(чиїх)*; [купи́в би, та] купи́ло притупи́ло; **палажы́ць у к.** покла́сти в кише́ню; **па сло́ва ў к. не ла́зіць** по сло́во (за сло́вом) у кише́ню не лі́зе (не полі́зе); **трэ́сі к.** труси́ти кише́ню; **падстаўля́й к.** наставля́й кише́ню; **ве́цер сві́шча (гуля́е) ў ~нях** ві́тер сви́ще (гуде́) в кише́нях; **біць па ~ні** би́ти по кише́ні (гаманце́ві).

КІЯСКЁР *ч.* кіоске́р.

КІЯСКЁРКА *ж.* кіоске́рка.

КІЯ́Х, -ха́ *ч. обл.* кача́н; **кіяхі́ кукуру́зы** качани́ кукуру́дзи.

КІЯ́ШНІК *зб. обл.* кукурудзи́ння *с.*

КЛАДАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч.* комірни́к, комірни́й.

КЛАДАЎШЧЫ́ЦА *ж.* комірни́ця.

КЛАДО́ЎКА *ж.* комо́ра; *(обл.)* спіжа́рня.

КЛА́ДЧЫК *ч. буд.* кладі́льник; *(каменяр — звичайно)* му́ляр.

КЛАДЫ́ *тільки мн.* кла́дови́ще; *(обл.)* могилки́, гробки́; *(біля церкви)* цви́нтар.

КЛАК *род.* **клака́** *ч. мисл.* кле́йтух; *(рідше)* пиж.

КЛАПАЦІ́ЦЦА *недок.* **1.** піклува́тися, дба́ти; **к. аб спра́ве** піклува́тися (дба́ти) про спра́ву; **2.** клопота́тися, по́ратися; **к. каля́ стайні́** клопота́тися (по́ратися) біля ста́йні; **3.** турбува́тися, непоко́їтися; **ты пра яго́ не клапаці́ся** ти про ньо́го не турбу́йся.

КЛАПО́ТНА *прислівн.* дбайли́во, турбо́тливо; кло́пітно, клопітли́во; заклопо́тано.

КЛАПО́ТНАСЦЬ *ж.* дбайли́вість, турбо́тливість; кло́пітність, моро́чливість; заклопо́таність.

КЛАПО́ТНЫ дбайли́вий, турбо́тливий; моро́чливий, заморо́чливий, клопітли́вий, клопіткий, клопітни́й; заклопо́таний.

КЛАПО́ЎНІК *ч.* **1.** *род.* ~**ніку** *бот.* хрі́нниця *ж.*; **2.** *род.* ~**ніка** *прост. (приміщення або меблі, в яких розвелися блощиці)* блощи́чник.

КЛЕ́НІЧЫ *тільки мн. розм.* прокльо́ни, прокляття.

КЛЕ́НЧАННЕ *с.* **1.** стоя́ння (става́ння) навко́лішки; **2.** каню́чення, жебра́ння, жебракува́ння.

КЛЕ́НЧЫЦЬ *недок.* **1.** става́ти на колі́на; **2.** *перен.* канючи́ти, же́брати, жебракува́ти.

КЛЕЦ *ч. обл. (у бороні)* зуб.

КЛЕ́ЦІСТЫ *розм.* клітча́стий.

КЛЁК, *род.* **клёку** *ч. розм.* **1.** глузд, ро́зум; здоро́вий глузд; **2.** со́ки *мн.*, си́ли *мн.*; **выця́гваць**

апо́шні к. висмо́ктувати (тягну́ти, витяга́ти) оста́нні со́ки (си́ли); ◊ **не мець ~ку ў галаве́** без кле́ю в голові; не ма́ти (не вистача́ти, бракува́ти) одніє́ї (тре́тьої, деся́тої *і т. ін.*) кле́пки (в голові).

КЛЁКАТ, -ту *ч.* **1.** *(птахів)* кле́кіт; **2.** *(при кипінні)* клекота́ння *с.*, клекоті́ння *с.*, вирува́ння *с.*

КЛЁЎ, *род.* **клёву** *ч. обл. риб.* клюва́ння *с.*

КЛЁЦКІ, *одн.* **клёцка** *ж. кул.* галушки́.

КЛІКУ́ША *ж. мед. перен.* крикли́виця, причи́нна, біснува́та, навіже́на.

КЛІКУ́ШНІЧАЦЬ *недок. мед. перен.* крича́ти; *(розм.)* галасува́ти; скажені́ти, шалені́ти; *(розм.)* сатані́ти, мордува́тися.

КЛІ́НАПІС, -су *ч.* клино́пис.

КЛІ́ЧНІК *ч. грам.* знак о́клику.

КЛІ́ЧНЫ *грам.* кли́чний; **к. склон** кли́чний відмінок.

КЛОП, *род.* **клапа́** *ч. ент.* блощи́ця *ж.*

КЛУ́БЕНЬ, -бня *ч. бот.* бу́льба *ж.*

КЛУБЕ́НЬЧЫК *ч. бот.* бу́льбочка *ж.*

КЛУБЕ́НЬЧЫКАВЫ *бот.* бульбочко́вий.

КЛУБІ́ЦЦА *недок.* клубота́тися, клуботі́тися, клубочи́тися, клубочі́ти; **дым к.** дим клубо́четься (клубочи́ться, клубочи́ть).

КЛУБНЁВЫ *бот.* бу́льбовий.

КЛУБНІ́ЦА *ж. (ягода)* полуни́ця.

КЛУБНІ́ЦЫ, -ніц, *одн.* **клубніца** *ж. (ягоди)* полуни́ці.

КЛУБНІ́ЧНІК, -ку *ч.* полуни́чник.

КЛУБНІ́ЧНЫ полуни́чний.

КЛУБНІ́ЧЫНА *ж. (одна ягода полуниці)* полуни́чка.

КЛУБНЯПЛО́ДЫ, -даў, *одн.* **клубняпло́д** *ч. бот., с.-г.* бульбопло́ди.

КЛЫ́ГАЦЬ *недок. розм.* шкандиба́ти, шкутильга́ти, кульга́ти.

КЛЫК *обл.* ікло́.

КЛЫКА́СТЫ ікла́стий.

КЛЫ́ПАЦЬ *недок. розм.* шкандиба́ти, шкутильга́ти, кульга́ти.

КЛЫ́ЧЫЦЦА *недок. розм.* м'я́тися, бга́тися, жу́жмитися.

КЛЫ́ЧЫЦЬ *недок. розм.* м'я́ти, бга́ти, жу́жмити.

КЛЮ́ЧЫКІ *тільки мн. бот.* первоцві́т *ч.*; ба́рвінчики; *(обл.)* не́бовий ключ.

КЛЮ́ШНЯ *ж. (у рака)* клішня́, кле́шня.

КЛЯВЕ́Ц, *род.* **кляўца́** *ч.* молото́к; *(обл.)* клеве́ць.

КЛЯ́МАР *ч.* **1.** *техн.* скоба́ *ж.*, скрі́па *ж.*; **2.** *обл.* пря́жка *ж.*

КЛЯ́МАРНЫ скобови́й, скобкови́й.

КЛЯНО́ВІК *ч.* клено́вий сік.

КЛЯ́ТВА *ж.* **1.** кля́тва; **2.** *заст.* проклі́н *ч.*

КЛЯТВАПАРУША́ЛЬНІК *ч.* клятвопору́шник.

КЛЯТВАПАРУША́ЛЬНІЦА *ж.* клятвопору́шниця.

КЛЯТВАПАРУША́ЛЬНЫ клятвопору́шний.

КЛЯТВАПАРУШЭ́ННЕ *с.* клятвопору́шення.

КЛЯЦЬБА́ *ж.* **1.** *(дія)* проклина́ння *с.*, прокля́ття *с.*; **2.** проклі́н *ч.*

КЛЯ́ЧА *ж.* шка́па.

КЛЯШЧО́ТКІ *див.* **ляшчо́ткі.**

КМЕН, *род.* **кме́ну** *ч. бот.* кмин.

КМЕ́НАВЫ *і* **КМЕ́ННЫ** кми́новий, кми́нний.

КНІ́ГА[1] *ж. у різн. знач.* кни́га; **пераплёт ~гі** опра́ва книги; **к. ўліку** книга о́бліку; **к. ска́ргаў і прапано́ў** книга скарг і пропози́цій; **к. — крыні́ца ве́даў** книга — джерело́ знань; ◊ **к. за сямю́ пяча́цямі** книга за сімома́ замка́ми; **глядзі́ць у ~гу, а ба́чыць фі́гу** *прик.* ди́виться в книжку, а ду́має про Ори́шку.

КНІ́ГА[2] *див.* **кні́жка**[2].

КНІ́ГА[3] *див.* **кні́гаўка.**

КНІГААБМЕ́Н, -ну *ч.* книгоо́бмін.

КНІГАВЫДАВЕ́ЦКІ книговидавни́чий.

КНІГАВЫДАВЕ́ЦТВА *с.* книговидавни́цтво.

КНІГАВЯДЗЕ́ННЕ *с. бухг.* книгове́дення.

КНІГАГА́НДАЛЬ, -длю *ч.* книготоргі́вля.

КНІГАГАНДЛЁВЕЦ, -лёўца *ч.* книготоргіве́ць.

КНІГАГАНДЛЁВЫ книготоргове́льний.

КНІ́ГАЎКА *і* **КНІ́ГА** *(обл.) ж. орн.* ча́йка.

КНІ́ЖКА[1] *ж. у різн. знач.* кни́жка; **працо́ўная к.** трудова́ кни́жка; **ашча́дная к.** оща́дна кни́жка; **заліко́вая к.** заліко́ва книжка.

КНІ́ЖКА[2] *і* **КНІ́ГА** *ж. анат.* кни́жка.

КНІ́ЖНЫ 1. *(який стосується книги, призначений для книг)* книжко́вий; **к. фонд** книжко́вий фонд; **к. магазі́н** книга́рня; **к. га́ндаль** книжко́ва торгі́вля; **~ная во́кладка** книжко́ва обкла́динка; **к. кіёск** книжко́вий кі́оск; **~ная пала́та** книжко́ва пала́та; **2.** *перен.* кни́жний; **~ныя ве́ды** кни́жні зна́ння; **к. стыль** кни́жний стиль.

КНО́РАЗ *ч.* кнур, каба́н.

КНОТ *ч.* гніт.

КНО́ТАВЫ гно́товий.

КНЫР, *род.* **кныра́** *ч.* кнур.

КНЯ́ЖАННЕ *с.* князюва́ння.

КНЯ́ЖАЦКІ князі́вський.

КНЯ́ЖЫЦЬ *недок.* князюва́ти.

КНЯЗЬ *ч.* князь; **вялі́кі к.** вели́кий князь.

КНЯ́СТВА *с.* князі́вство.

КО́ЖЫН *займ. означ. обл.* ко́жний, ко́жен.

КАЗАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *ч. с.-г.* козівни́к.

КАЗАГАДО́ЎЛЯ *ж. с.-г.* козівни́цтво.

КАЗАГАДО́ЎЧЫ *с.-г.* козівни́цький.

КО́ЗЫТ, -ту *ч.* ло́скіт; **баяцца ~ту** боя́тися ло́скоту.

КО́ЗЫТНА *прислівн.* ло́скітно, ло́скотно.

КО́ЛА *с.* **1.** ко́лесо; **махаво́е к.** махове́ ко́лесо; **2.** ко́ло; **3.** кільце́; **к. каўбасы́** кільце́ ковбаси́; ◊ **зачарава́нае к.** зачаро́ване ко́ло; **к. фарту́ны** ко́лесо щастя (форту́ни); **пя́тае к. ў во́зе** п'я́те ко́лесо у во́зі; **ні ў ко́ла ні ў мя́ла** ні Бо́гові сві́чка, ні чо́ртові шпи́чка; ні грач, ні пома́гач; ні па́ва, ні га́ва; а́ні до ра́ди, а́ні до зва́ди; **устаўля́ць па́лкі ў ко́лы** уставля́ти па́лиці в коле́са; **павярну́ць к. гісто́рыі наза́д** поверну́ти ко́лесо істо́рії наза́д.

КО́ЛАВЫ колі́сний.

КО́ЛЕЧКІ *прислівн. розм.* скі́лечки.

КО́ЛІК *ч. розм. зменш.* кіло́к, кіло́чок.

КО́ЛІКІ, -каў, *одн.* **ко́ліка** *ж.* ко́льки, ко́лька.

КО́ЛІСЬ *прислівн. розм.* коли́сь.

КО́ЛІШНІ коли́шній.

КО́ЛКА[1] *імен. ж. (дія)* ко́лення *с.*, колі́ння *с.*; **к. дро́ў** ко́лення (колі́ння) дров.

КО́ЛКА[2] *прислівн.* **1.** колю́че; **2.** *перен.* ущи́пливо, уї́дливо; дошку́льно.

КО́ЛКАСЦЬ *ж.* **1.** колю́чість; **2.** *перен.* ущи́пливість, уї́дливість.

КО́ЛКІ[1] **1.** *(який легко розколюється)* кілки́й; **~кія дро́вы** кілкі́ дро́ва; **2.** колю́чий, кольки́й; **~кае іржы́шча** колю́ча (колька́) стерня́.

КО́ЛКІ[2] *перен.* колю́чий, ущи́пливий, уї́дливий.

КО́ЛЛЕ *с. зб.* кі́лля *мн. с.*

КО́ЛЦА *с. змен.* кільце́.

КО́ЛЬКІ **1.** *займ. пит.* скі́льки; **к. ча́су?** скі́льки ча́су? **к. табе́ гадо́ў?** скі́льки тобі́ ро́ків?; **к. кашту́е гэ́та кні́га?** скі́льки ко́штує ця кни́га?; **2.** *займ. відн.* кі́лька, де́кілька; **праз к. хвілі́н мы былі́ до́ма** че́рез кі́лька (де́кілька) хвили́н ми булі́ вдо́ма; **3.** *прислівн.* **к. е́ду, а канца́ ўсё няма́** скі́льки ї́ду, а кінця́ все нема́є; **к. ра́дасці!** скі́льки ра́дощів!; ◊ **к. лет, к. зім!** скі́льки літ, скі́льки зим!; **к. ёсць ду́ху (сі́лы)** щоси́ли, щоду́ху; **к. ўле́зе** досхочу́, скі́льки влі́зе.

КО́ЛЬКІ-НЕ́БУДЗЬ скі́льки-не́будь.

КО́ЛЬЦА *с. змен.* **1.** колі́ща, колі́щатко; **2.** кільце́.

КО́ЛЬЧАТЫ *у різн. знач.* кільча́стий, кільча́тий; **к. ланцу́г** кільча́стий (кільча́тий) ланцю́г; **к. шаўкапра́д** кільча́стий (кільча́тий) шовкопря́д.

КО́ЛЮШКА *ж. іхт.* колю́чка.

КО́ЛЯДЫ *і* **КАЛЯ́ДЫ** *тільки мн. рел.* Рі́здво *с.*

КО́МЕЛЬГАМ *прислівн. обл. (швидко)* прожо́гом, ми́ттю, стрімголо́в.

КО́МІНАК *див.* **камі́нак**.

КО́МКАЦЬ *недок. (похапцем докінчувати)* жу́жмити, виклада́ти (подава́ти) жу́жмом; **к. закла́д** жу́жмити до́повідь, жу́жмити (виклада́ти жу́жмом, подава́ти жу́жмом) ле́кцію.

КО́МЧЫЦЬ *недок. розм.* жува́ти *(беззубим ротом).*

КО́НАВАЧНЫ ку́хлевий, ква́ртовий.

КО́НАВЯЗЬ *див.* **канавя́зь**.

КО́НАЎКА *ж.* ку́холь *ч.*; ква́рта.

КОНТРНАСТУПЛЕ́ННЕ *с.* контрна́ступ *ч.*

КОНТРПАДРЫХТО́ЎКА *ж. військ.* контрпідгото́вка.

КОНТРПРАПАНО́ВА *ж.* контрпропози́ція.

КО́ПАНІК *ч. розм.* по́лоз *(із дерева, викопаного з корінням).*

КОП'ЕПАДО́БНЫ списоподі́бний.

КО́ПТУР: з ~рам *розм.* з верхо́м; з ли́шком.

КО́ПША *ч. міф.* моги́льний дух.

КО́ПЫСТКА *ж.* копи́стка, міша́лка.

КОРМ, *род.* **ко́рму** *ч. (для тварин)* корм; **гру́быя кармы́** гру́бі корми́; **зялёны к.** зеле́ний корм; **падно́жны к.** па́ша; ◊ **на падно́жны к. (ісці́)** на дармові́ харчі́ (йти); **не па камі́ к.** не для на́шого коня́ ця па́ша.

КОРМААПРАЦО́ЎКА *ж.* кормообро́бка.

КОРМААПРАЦО́ЎЧЫ кормообро́бний.

КОРМАВЫТВО́РЧАСЦЬ *ж.* кормовиробни́цтво *с.*

КОРМАЗАГРУ́ЗЧЫК *ч.* кормозаванта́жувач.

КОРМАЗДАБЫВА́ННЕ *с.* кормодобува́ння.

КОРМАЗДАБЫВА́ЮЧЫ *прикм.* кормодобувни́й.

КОРМАЗДРАБЛЯ́ЛЬНІК *ч.* кормодроба́рка *ж.*, кормоподрі́бнювач.

КОРМАНАРЫХТО́ЎКА *ж.* заготі́вля кормі́в, кормозаготі́вля.

КОРМАНАРЫХТО́ЎЧЫ кормозаготіве́льний.

КОРМАРАЗДА́ТЧЫК *ч.* кормороздава́ч.

КО́РМНІК *ч. розм.* годо́ваний каба́н.

КО́РМНЫ годо́ваний, відгодо́ваний.

КО́РПАННЕ *і* **КАРПА́ННЕ** *с.* по́рпання.

КО́РПАЦЦА *і* **КАРПА́ЦЦА** *недок.* по́рпатися.

КО́РПАЦЬ *і* **КАРПА́ЦЬ** *недок. розм.* по́рпати.

КОРТ[1], *род.* **ко́рту** *ч. текст.* бавовняна тка́нина.

КОРТ[2] *ч. спорт.* корт.

КО́РШАК *ч. орн.* корша́к, шулі́ка.

КОСАВУГО́ЛЬНІК *ч. мат.* косоку́тник.

КОСАВУГО́ЛЬНЫ косоку́тний.

КОСАПРЫЦЭ́ЛЬНЫ: к. аго́нь *військ.* косоприці́льний во́гонь.

КО́СКА[1] *ж.* кі́ска; коси́чка.

КО́СКА[2] *ж. грам.* ко́ма; **кро́пка з ~кай** кра́пка з ко́мою.

КО́СНА *прислівн.* відста́ло, зашкару́бло, закля́кло.

КО́СНАСЦЬ *ж.* відста́лість, заскні́ння *с.*, шкару́блість, закля́клість, задубі́лість; мля́вість, нерухо́мість.

КОСНАЯЗЫ́КАСЦЬ *ж.* недорі́куватість, недомо́вність.

КОСНАЯЗЫ́КІ недорі́куватий, недомо́вний, гугня́вий.

КО́СНЫ[1] *(несприйнятливий нового)* відста́лий, зашкару́блий, закля́клий, задубі́лий; нерухо́мий, мля́вий; **к. чалаве́к** відста́ла (мля́ва ро́зумом) люди́на; **~ныя по́гляды** відста́лі (консервати́вні, зашкару́блі, задубі́лі) по́гляди; **к. ро́зум** ледачий (мля́вий) ро́зум.

КО́СНЫ[2] *див.* **касцявы́**.

КО́ТКА *ж. обл.* кі́шка, *(розм.)* ки́цька, кі́тка.

КО́ТЛІШЧА *с. розм.* **1.** сади́ба *ж.*; **2.** рід *ч.*, роди́на *ж.*

КО́ХЛІК, -ку *ч. розм.* кашлю́к; ко́клюш.

КО́ШАНКА *ж. (скошене зелене збіжжя на корм худобі)* кошени́ця, кошани́ця.

КОШТ, *род.* **ко́шту** *ч.* **1.** ва́ртість *ж.*; **к. вытво́рчасці** ва́ртість виробни́цтва; **2.** ко́шт; раху́нок; **пабудава́ць кватэ́ру за свой к.** побудува́ти кварти́ру на свої́ ко́шти; **набы́ць пуцёўку за свой к.** придба́ти путі́вку за сві́й ко́шт (за сві́й раху́нок); ◊ **на чый к.** на *чий* раху́нок; **на чужы́ к.** на чужи́й кошт (раху́нок).

КРА́ДКАМ *див.* **крадко́м**.

КРАДКО́М *і* **КРА́ДКАМ** *прислівн.* крадькома́.

КРАЕВУГО́ЛЬНЫ нарі́жний; **к. ка́мень** нарі́жний ка́мінь.

КРАЁВЫ *заст.* **1.** крайови́й; **2.** *(діалектний)* обласни́й; **к. слоўні́к** обласни́й словни́к.

КРАЖ *ч.* **1.** *(гірське пасмо)* кряж; **2.** коло́да *ж.*, кругля́к, оцу́пок; кряж.

КРА́ЖЫСТЫ товсти́й, корчува́тий *(про дерево, поліно)*.

КРА́ЙНЕ *прислівн.* ко́нче, на́дто, ду́же, грани́чно.

КРАКІ́РАВАННЕ *с. спец.* крокіюва́ння.

КРАКІРАВА́ННЕ *с. спорт.* крокетува́ння.

КРАКІ́РАВАНЫ *спец.* крокійо́ваний. — *Див. ще* **кракі́раваць.**

КРАКІРАВА́НЫ *спорт.* крокето́ваний. — *Див. ще* **кракірава́ць.**

КРАКІ́РАВАЦЬ *недок. спец.* крокіюва́ти.

КРАКІРАВА́ЦЬ *док. і недок. спорт.* крокетува́ти.

КРАКІРО́ЎКА *ж. спорт.* крокетува́ння *с.*

КРАКО́С, -су *бот. обл.* нагідки́.

КРА́МА *ж.* крамни́ця; *(обл.)* ла́вка; ◊ **вако́л крам ды зноў к нам** *прик.* поверну́тися ні з чим.

КРАМЕ́НЬЧЫК *ч. зменш. пестл.* кремі́нчик.

КРАМЗАНУ́ЦЬ *док. однокр. розм.* чи́ркнути, черкну́ти; дряпну́ти.

КРАМЗЕ́ЛЬ *виг. розм.* чирк, черк.

КРАМЗО́ЛІЦЬ *недок. розм. (недбало, невміло писати)* дря́пати.

КРАМЗО́ЛЯ *ж. розм.* криву́ля, карлю́чка.

КРА́МКА *ж. зменш.* крамни́чка; *(обл.)* ла́вочка.

КРА́МНІК *ч.* кра́мар.

КРАМНІ́НА *ж. розм.* матерія, ткани́на.

КРА́МНІЧЫХА *ж. прост. (дружина крамаря)* крамари́ха.

КРА́МНЫ *розм.* **1.** крамни́чний, магази́нний; **2.** *(про матеріал)* крамни́й.

КРАМЯ́НАСЦЬ *ж.* **1.** пру́жність, пружи́стість, ту́гість; **2.** свіжість, сокови́тість; **к. я́блыка** сокови́тість я́блука.

КРАМЯНЕ́ЦЬ *недок.* тве́рднути, налива́тися; **~не́юць ра́ннія я́блыкі** налива́ються ра́нні я́блука.

КРАМЯНЁВЫ кремі́нний, крем'яни́й; **~выя прыла́ды першабы́тнага чалаве́ка** кремі́нні зна́ряддя пе́рвісної люди́ни; **~вая стрэ́льба** кремі́нна рушни́ця, кременівка; **~вая гара́** крем'яна́ гора́.

КРАМЯ́НЫ **1.** міцни́й, туги́й, пружни́й, пружи́стий; **2.** *перен. (про людину)* квіту́чий, здоро́вий; **3.** сві́жий, сокови́тий.

КРАНА́ЛЬНЫ звору́шливий.

КРАНА́ЦЦА *недок.*, **КРАНУ́ЦЦА** *док.* **1.** *(з місця)* руша́ти, зру́шити, вируша́ти, ви́рушити; **2.** *(чаго)* торка́тися, торкну́тися, доторка́тися, дото́ркуватися, доторкну́тися, приторка́тися, прито́ркуватися, приторкну́тися *(до кого, чого)*; **3.** *док. розм. (стати психічно ненормальним)* збожево́літи, здурі́ти, з'ї́хати з глу́зду; **4.** *док.* розчу́литися; ◊ **лёд ~ну́ўся** кри́га скре́сла.

КРАНА́ЦЬ *недок.*, **КРАНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(доторкатися)* торка́ти, торкну́ти, чіпа́ти, зачіпа́ти, зачепи́ти, займа́ти, зайня́ти; **~ну́ць каго́-не́будзь за плячо́** торкну́ти кого́-не́будь за плече́; **2.** *(з місця)* руша́ти, ру́шити; **3.** *перен. (викликати глибоке почуття)* звору́шувати, звору́шити; **яго́ апавяда́нне ~ну́ла нас** його́ оповіда́ння звору́шило нас; **4.** *док. (попсувати)* прибити; **маро́з ~ну́ў кве́ткі** моро́з прибив квіти; ◊ **па́льцам не ~ну́ць** *(каго)* па́льцем не зачепи́ти *(кого)*; **~ну́ць за жыво́е** зачепи́ти за живе́; **не ~ну́ць валаска́** не зачепи́ти волоска́.

КРАНУ́ТЫ **1.** то́ркнутий, заче́плений; **2.** *перен.* причи́нний, божеві́льний, не спо́вна ро́зуму; *(розм.)* здурі́лий; **3.** зворушений. — *Див. ще* **крана́ць.**

КРАНУ́ЦЦА *див.* **крана́цца.**

КРАНУ́ЦЬ *див.* **крана́ць.**

КРАПА́К *ч.* креме́зна люди́на; здоров'я́к; ве́лет.

КРАПЁЖ, -пяжу́ *ч. техн. гірн.* **1.** крі́плення; **2.** кріпи́льний матеріа́л; кріпи́льні дета́лі.

КРАПЁЖНЫ *техн., гірн.* кріпи́льний.

КРАПІВА́ *ж.* кропи́ва.

КРАПІ́НЕЦ, -нцу *ч. бот.* китя́тки *мн.*

КРА́ПІНКА *ж.* кра́почка, ця́точка, цяти́нка.

КРАПІНЦО́ВЫЯ *імен. мн. бот.* китя́ткові.

КРАПІ́ЎНІК *ч.* **1.** *род.* **~ніку** *(зарості кропиви)* кропи́в'яник; **2.** *род.* **~ніка** *ент.* кропи́в'янка *ж.*; кропи́в'яна ване́са.

КРАПІ́ЎНІЦА *ж. мед.* кропи́в'янка, кропи́вниця.

КРАПІ́ЎНЫ кропи́в'яний; **~ная ліхама́нка** кропи́в'яна пропа́сниця, кропи́в'янка, кропи́вниця.

КРАПІ́ЎНЫЯ *імен. мн. бот.* кропиво́ві.

КРАСАВІ́К, -ка́ *ч.* квітень.

КРАСАВІКО́ВЫ *див.* **красаві́цкі.**

КРАСАВІ́ЦКІ *і* **КРАСАВІКО́ВЫ** квітне́вий.

КРАСАМО́ЎНА *прислівн.* красномо́вно; промо́висто; *(рідко)* проре́чисто.

КРАСАМО́ЎНАСЦЬ *ж.* красномо́вність; промо́вистість; *(рідко)* проре́чивість.

КРАСАМО́ЎНІЦКІ ора́торський.

КРАСАМО́ЎНЫ красномо́вний, *(рідко)* проре́чистий; промо́вистий; **к. по́зірк** промо́вистий (красномо́вний) по́гляд; **~ныя лі́чбы** промо́висті (красномо́вні) ци́фри.

КРАСАМО́ЎСТВА *с.* красномо́вство, красномо́вність *ж.*

КРА́САЧКА *ж. зменш.-пестл. розм.* кві́точка.

КРАСЁНЦЫ *тільки мн. зменш.-пестл.* кро́сенці.

КРА́СІЦЬ *недок. розм.* прикраша́ти, прикра́шувати, кра́сити; **не ме́сца к. чалаве́ка, а чалаве́к ме́сца** не місце кра́сить люди́ну, а люди́на місце.

КРАСІ́ЦЬ *і* **КРАСА́ЦЬ** *недок.* креса́ти.

КРА́СКА *ж. розм.* квітка.

КРА́СКАВЫ квіткови́й; **к. во́дар** квіткові па́хощі.

КРА́СНЫ *(рідко)* кра́сний, га́рний, вродли́вий, краси́вий; ◊ **не радзі́ся к., а радзі́ся шча́сны** не роди́ся кра́сний, а роди́сяща́сний; як бу́де до́ля, то бу́де й льо́ля; не роди́ся в пла́ттячку, а роди́ся в ща́стячку.

КРАСУ́Н, -на́ *ч. розм.* кра́сень, красу́нь; **го́радк.** мі́сто-кра́сень.

КРА́ТАЦЦА *недок.* **1.** *(зрушуватися з місця)* руша́ти, вируша́ти; **2.** воруши́тися; **ледзь-ледзь ~лася бляша́нае лі́сце асі́н** ледь-ледь ворушилося бляша́не ли́стя оси́к.

КРА́ТАЦЬ *недок.* **1.** *(доторкатися)* торка́ти; **2.** *(переміщати)* чіпа́ти; пору́шувати, зру́шувати; **3.** ворушúти; **4.** *перен. (викликати глибоке почуття)* зворýшувати.

КРА́ТЫ, -таў *тільки мн.* **1.** ґра́ти; **2.** *техн.* плетíння *с.*; сплéтення *с.*, сплетíння *с.*; *(у віконній рамі розм. — ще)* хрестовúна *ж.*; **3.** *розм. (малюнок на тканині)* ка́рти; ◊ **сядзе́ць за кра́тамі** сидíти за ґра́тами.

КРАЎЦО́ЎСКІ кравéцький.

КРАЎЦО́ЎСТВА *с.* кравéцтво.

КРАХТА́ННЕ *с.* кректа́ння.

КРАХТАНУ́ЦЬ *док. однокр.* крéкнути.

КРАХТА́ЦЬ *недок.* кректа́ти.

КРАХТУ́Н, -на́ *ч. розм.* кректýн.

КРАХТУ́ХА *ж. розм.* кректýха.

КРА́ЦІСТЫ ґратча́стий, заґратóваний.

КРА́ЧКА *ж. орн.* крячóк *ч.*

КРОВААЧЫШЧА́ЛЬНЫ кровоочиснúй, кровоочúщувальний.

КРОВААЧЫШЧЭ́ННЕ *ч.* кровоочúщення.

КРОВАЗАМЯНЯ́ЛЬНІК *ч. фізіол.* кровозамíнник.

КРОВАЗВАРО́Т, -ту *ч. фізіол.* кровоóбіг, крово́біг; **круг ~ро́ту** кóло кровоóбігу.

КРОВАЗЛІЦЦЁ *с. мед.* крововúлив *ч.*

КРОВАЗМЯША́ЛЬНЫ кровозмíшний.

КРОВАЗМЯШЭ́ННЕ *с.* кровозмíшення.

КРОВАНАПАЎНЕ́ННЕ *с. фізіол.* кровонапóвнення.

КРОВАПАДЦЁК, -ку́ *ч.* синя́к, синéць.

КРОВАПАДЦЁЧНЫ синякóвий.

КРОВАСПЫНЯ́ЛЬНЫ кровоспúнний, кровотамíвнúй, кровотамува́льний.

КРОВАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* кровотвóрення.

КРОВАЦЯЧЭ́ННЕ *с. мед.* кровотéча *ж.*

КРО́ЗА, *мн.* **кро́зы** *ж.* мрíя, мрíї.

КРО́ПАЧКА *ж. змениш. розм.* кра́почка.

КРО́ПЕЛЬКА *ж. зменш.-пестл.* кра́пелька; *(мала кількість) розм.* капелúнка; крúхта, крúхітка; трíшки, трíшечки; **~кі расы́** кра́пельки росú; ◊ **ні ~кі** ні кра́пельки (краплúни, крúхти), анітрóхи, анітрíшки (анітрóшки), анітрíшечки (анітрóшечки).

КРОПЕЛЬНАВА́ДКІ *фіз.* краплинорíдкúй.

КРО́ПЕЛЬНІЦА *ж. мед.* кра́пельниця.

КРО́ПЕЛЬНЫ краплúнний.

КРО́ПКА *ж.* **1.** кра́пка; цятка; **на бе́лым фо́не чо́рная к.** на білому тлі чóрна кра́пка; **паста́віць ~ку ў канцы́ сказа** постáвити кра́пку наприкінці рéчення; **к. з ко́скай** *грам.* кра́пка з кóмою; **2.** тóчка; **агнява́я к.** вогнéва (вогньова́) тóчка; **гандлёвая к.** торговéльна тóчка; ◊ **к. ў ~ку** точнíсінько; достóту, достóтно, достемéнно; слóво в слóво; **бі́ць у адну́ ~ку** бúти в однý тóчку; **папа́сці ў са́мую ~ку** попáсти в (сáму) ціль; **ста́віць (паста́віць) ~кі над «і»** стáвити (постáвити) крапкú над «і».

КРО́ПКАВЫ **1.** крапкóвúй; **2.** *мат. та ін.* точкóвúй.

КРОПЛЕПАДО́БНЫ краплеподíбний.

КРО́ПЛЯ *ж.* кра́пля, краплúна; ◊ **ні ~лі** ні кра́плі, ні крúхти, ні трóхи, ані трóхи; **да ~лі** до кра́плі (краплúни); **як дзве ~лі вады́** як дві кра́плі водú; **к. ў ~лю** кра́пля в кра́плю; **да апо́шняй ~лі** до остáнньої кра́плі (краплúни) **ні ~лі ў рот не браць** ні кра́плі (росúнки, рíски, рíсочки) в рот (до рóта) не бра́ти.

КРОЎ, *род.* **крыві́** *ж. у різн. знач.* кров; **сумяшча́льнасць крыві́** сумíсність крóві; ◊ **свая́ к.** своя́ кров; **к. з малако́м** кров з молокóм; **сапсава́ць мно́га крыві́** зіпсува́ти бага́то крóві; **к. кі́нулася ў галаву́** кров удáрила (кúнулася) в гóлову (до головú); **гара́чая к.** гаря́ча кров; **умы́цца кро́ўю** умúтися крóв'ю (юшкою); **патапі́ць у крыві́** втопúти в крóві; **сысці́ кро́ў'ю** зійтú (стектú) крóв'ю; **плоць ад пло́ці, кроў ад крыві́** плоть від плóті, кров від крóві; **мо́ра крыві́** мóре крóві; **к. ледзяне́е (сты́не) ў жы́лах** кров холóне в жúлах; **по́там і кро́ўю** пóтом і крóв'ю; **сэ́рца крывёю аблíва́ецца** сéрце крóв'ю обливáється, сéрце кривáвиться; **здабы́ць кро́ўю** здобýти (добýти) крóв'ю; **запля́міць ру́кі крывёй** закривáвити (покривáвити) рýки, умочúти рýки в крові; **к. іграе (кіпі́ць)** кров грáє (кипúть).

КРО́ХКІ крихкúй, ламкúй.

КРО́ЧЫЦЬ *недок.* крокувáти.

КРО́ШКА *ж.* **1.** *(маленький шматочок чого-небудь)* крúхта, крúшка; **к. хле́ба** крúхта (крúшка) хлíба; **2.** *(про дитину)* крúхітка; **3.** *зб. спец.* крúшиво *с.*, крúшка; **цагля́нае к.** цеглянé крúшиво (цеглянá крúшка); **4.** *у знач. прислівн.* **кро́шку** трóхи, трóшки; ◊ **ні ~кі** анітрóхи, анітрóшки; **да ~кі** до крúхти; **і ~кі падабра́ць (пабра́ць)** бути подíбним (схóжим) як дві кра́плі водú.

КРУГ *ч.* **1.** *род.* **кру́га** круг; **вы́разаць к. з карду́ну** вúрізати круг з картóну; **выратава́льны к.** рятува́льний (рятíвний) круг; **к. каўбасы́** кільцé ковбасú; **2.** *род.* **кругу́** *(кружна, об'їзна дорога)* кóло, гак; **пайшоў не той даро́гай і зрабі́ў вялі́кі к.** пішов не тíєю дорóгою і зробúв велúке кóло (велúкий гак); **к. кровазваро́ту** *фізіол.* коло кровоóбігу; **паля́рны к.** поля́рне кóло; ◊ **на к.** пересíчно, у серéдньому; **зага́нны к.** зачарóване кóло; **даць ~гу** *(пройти чи проїхати зайву відстань обхідною дорогою)* зробúти гак.

КРУГААБАРО́Т, -ту *ч.* кругоóбіг.

КРУГАВАРО́Т, -ту *ч.* круговорóт, колóворот; кругоóбіг.

КРУГАВІ́Д, -ду *заст. ч.* виднокóло *с.*, виднокрýг, небокрáй, крайнéбо *с.*, óбрій.

КРУГАВЯРЧА́ЛЬНЫ кругообертáльний.

КРУГАВЯРЧЭ́ННЕ *с.* кругообертáння.

КРУ́ГАМ *прислівн.* кóлом; **се́сці к.** сíсти кóлом; ◊ **галава́ ідзе́ к.** головá йде óбертом.

КРУГАСВЕ́ТНЫ кругосвíтній, навколосвíтній; **~нае падаро́жжа** кругосвíтня (навколосвíтня) пóдорож (мандрíвка).

КРУГЛАГАДО́ВЫ цілорíчний.

КРУГЛАСУ́ТАЧНА *прислівн.* цілодобóво.

КРУГЛАСУ́ТАЧНЫ цілодобовúй.

КРУГЛАТВА́РЫ кругловúдий, круглолúций.

КРУГЛЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* круглíший.

КРУ́ГЛЕНЬКІ *зменш.-пестл.* кругле́нький; ◊ **~кая су́ма** кругле́нька су́ма.

КРУГЛЕ́Ц *ч. бот.* оситня́к, ситни́к.

КРУГЛІ́НА *ж. розм.* окру́глість.

КРУГЛЯ́К, -ка *ч.* **1.** *(колода)* кругля́к; **2.** *бот.* оситня́к, ситни́к.

КРУГО́М 1. *прислівн.* круго́м, навкруги́, навко́ло, довко́ла, *(рідше)* навкі́л, довкі́л; **павярну́цца к.** поверну́тися круго́м; **аб'е́хаць к.** об'їхати круго́м; **вясна́ к.** весна́ навко́ло (довко́ла); **2.** *прислівн.* цілко́м, геть-чи́сто; **к. віна́ваты** цілко́м (геть-чи́сто) ви́нний; **3.** *прийм. з род. обл.* круго́м, навкру́г, навко́ло, круг, *(рідше)* навкі́л, довкі́л; **к. во́зера расце́ чаро́т** круго́м (навкру́г, навко́ло, круг) о́зера росте́ очере́т; ◊ **к.!** *військ.* круго́м!; **к. ды наво́кала** ко́ло (круго́м) та навко́ло; околя́сом, околя́са; **абвесці́ к. па́льца** обкрути́ти (обвести́) круг па́льця; оберну́ти (обмота́ти) круго́м пу́чки (па́льця); **к. шасна́ццаць** *прик.* круго́м шістна́дцять.

КРУ́ЖНА 1. *прислівн. (у сполученні з доп. дієсл.* **быць** *перекладається конструкцією з імен.* гак*);* **ісці́ па гэ́тай даро́зе бу́дзе к.** якщо́ йти ціє́ю доро́гою, доведе́ться да́ти га́ку (зроби́ти гак); **2.** *прислівн.* круго́м, в об'ї́зд.

КРУЖНЫ́ *розм.* обхідни́й, обізни́й, кругови́й; кружни́й; **~на́й (~но́й) даро́гай** кружно́ю (обхідно́ю, обізно́ю) доро́гою.

КРУЖЫ́ЦЦА *недок. у різн. знач.* крути́тися, кружля́ти; **па́ры ~жылі́ся ў ва́льсе** па́ри крути́лися (кружля́ли) у ва́льсі; **самалёт ~жы́ўся над ле́сам** літа́к кружля́в над лісом; **у паве́тры кру́жацца сняжы́нкі** у пові́трі кружля́ють сніжи́нки; ◊ **галава́ кру́жыцца** у голові́ па́мороочиться; голова́ кру́титься.

КРУЖЫ́ЦЬ *недок.* **1.** крути́ти, кружля́ти; **у не́бе ~жы́ў каршу́н** у не́бі кружля́в шулі́ка; **2.** *(блудити)* крути́ти, колеси́ти, колува́ти; **ён до́ўга ~жы́ў па незнаёмай мясцо́васці** він до́вго крути́в (колува́в) по незнайо́мій місце́вості; ◊ **к. галаву́** крути́ти (баламу́тити) го́лову.

КРУЖЭ́ННЕ *с.* крутіння, кру́чення, кружі́ння, кружля́ння, колува́ння.

КРУК *ч. у різн. знач.* гак, крюк; ◊ **гну́цца ~кам; гну́цца ў кру́к** *(тяжко працювати)* гну́ти спи́ну; *(запобігати, підлещуватися)* гну́ти колі́на (ши́ю); **сагну́ць у к.** зігну́ти в дугу́; **~кам галавы́ (но́са) не даста́ць** стра́шно підступи́тися, не підступи́тися; **сядзе́ць ~кам** сиді́ти ка́менем (кілко́м); **стая́ць к.** стоя́ти над душе́ю.

КРУМКА́Ч, -ча́ *ч.* крук, во́рон.

КРУМКАЧАНЯ́ *і* **КРУМКАЧАНЁ, -ня́ці** *с.* вороня́, вороненя́.

КРУМКАЧО́ВЫЯ *імен. мн. орн.* во́ронові.

КРУМКАЧЫ́НЫ во́ронів, кру́ків.

КРУПАДЗЁРКА *і* **КРУПЭ́РНЯ** *ж. с.-г.* круподе́рня, крупору́шка.

КРУПЕ́НЯ *ж. обл.* круп'яна́ ю́шка.

КРУ́ПНІК, -ку *ч.* круп'яни́й суп (ю́шка).

КРУПЧА́К, -ка́ *ч. розм.* каба́н, хво́рий на трихінельо́з.

КРУ́ПЫ, *род.* **круп** *тільки мн. у різн. знач.* крупи́, *(рідше)* крупа́; **рысавыя к.** ри́сові кру́пи; **ве́цер біў у во́кны ледзяны́мі ~памі** ві́тер торохті́в у ві́кна крижани́ми крупа́ми; ◊ **надзьму́цца як мыш на кру́пы** наду́тися як (мов, на́че) сич (інди́к).

КРУПЭ́РНЯ *див.* **крупадзёрка**.

КРУТАВЕ́РЦЬ *ж. обл.* **1.** завірю́ха, хуртови́на, ху́га, ві́хола, хурде́лиця; сніговій *ч.*; **2.** вир *ч.*; коловоро́т *ч.*

КРУТАДУ́ШНІК *ч. розм.* шахра́й, круті́й, плутя́га.

КРУТАСВЁТ *ч. розм.* пройди́світ *ч.*, пройди́світка *ж.*

КРУТНЯ́ *ж.* **1.** шахра́йство *с.*, круті́йство *с.*, крутня́; **2.** *(клопітна справа)* кло́піт *ч.*, моро́ка, метушня́.

КРУЦЕ́ЛЬ, -цяля́ *ч. розм.* круті́й; шахра́й, ошука́нець, плутя́га; ◊ **Бог не цяля́ — ба́чыць ~цяля́** ши́ла в мішку́ не втаї́ш (не утаї́ш, не схова́єш); ши́ла не схова́є міх; крий, хова́й пога́не, а воно́ ж таки́ гля́не; ви́йде наве́рх, як оли́ва на воді́.

КРУЦЕ́ЛБКА *ж. розм.* круті́йка, шахра́йка, ошука́нка.

КРУЦЕ́ЛЬСКІ *розм.* круті́йський, шахра́йський, ошука́нський.

КРУЦЕ́ЛЬСТВА *с.* круті́йство, шахра́йство, ошука́нство.

КРУЦЁЛКА *ж. розм.* **1.** *техн.* верту́шка; дзи́га; **2.** *(легковажна жінка)* крути́хвістка, шели́хвістка; вітрого́нка.

КРУ́ЧАНЫ 1. *дієприкм.* кру́чений; **2.** *прикм.* кру́чений; **к. абара́нак** кру́чений бу́блик; **~ная ле́свіца** кру́чені схо́ди; **к. мяч** *спорт.* кру́чений м'яч; **к. уда́р** кру́чений уда́р; **3.** *прикм. розм.* скаже́ний; **к. саба́ка** скаже́ний соба́ка; **4.** *прикм. перен.* наві́жений, шале́ний.

КРУЧКАВА́ТЫ гачкува́тий, крючкува́тий; *(розм.)* карлючкува́тий, закарлю́чений; **~тая дзю́ба** гачкува́тий (закарлю́чений) дзьоб.

КРУЧКАТВО́Р *ч. несхв.* круті́й, крючкоде́р.

КРУЧКАТВО́РСТВА *с. несхв.* круті́йство, крючкоде́рство.

КРУ́ШНЯ *ж. обл.* ку́па камі́ння.

КРУШЫ́НА *ж. бот.* жо́стір *ч.*; *(рідше)* круши́на.

КРУШЫ́НАВЫ *бот.* жо́стеровий, круши́новий.

КРУШЫ́НАВЫЯ *імен. мн. бот.* жо́стерові.

КРУШЫ́ННІК, -ку *ч. бот. (зарості крушини)* жостірни́к, жостірня́к, *(рідше)* круши́нник.

КРУШЭ́ННЕ *с.* **1.** *(нещасливий випадок)* ава́рія *ж.*, катастро́фа *ж.*; **~нне цягніка́** ава́рія по́їзда; **чыгу́начнае к.** залізни́чна катастро́фа (ава́рія); **2.** *перен.* заги́бель, крах; **к. ўсіх надзе́й** заги́бель (крах) усі́х наді́й; **к. каланія́льнай сістэ́мы** крах колоніа́льної систе́ми.

КРЫВА́ВАЧНЫ *розм.* дизентері́йний.

КРЫВАЖЭ́РНА *прислівн.* кровоже́рливо, кровоже́рно.

КРЫВАЖЭ́РНАСЦЬ *ж.* кровоже́рливість, кровоже́рність.

КРЫВАЖЭ́РНЫ кровоже́рливий, кровоже́рний.

КРЫВАПІ́ВЕЦ, -пі́ўца *ч.* кровопи́вець, кровоже́р.

КРЫВАСМО́К[1] *ч.* **1.** *зоол.* кровосмо́к, кровосо́с; **2.** *перен. знев.* кровопи́вець, кровоже́р.

КРЫВАСМО́К[2], **-ку** *ч. бот.* родови́к.

КРЫВАТО́ЛКІ *тільки мн.* пере́суди, кривотлума́чення.

КРЫВА́ЎКА *ж. розм.* крива́вий поно́с (проно́с); дизентері́я.

КРЫВА́ЎНІК, -ку *ч. бот.* дереві́й; *(рідко)* крива́вник.

КРЫВАХА́РКАННЕ *с. мед.* кровоха́ркання.

КРЫВАЦЁК, -ку *ч.* кровоте́ча *ж.*; **спыніць к.** зупини́ти кровоте́чу.

КРЫВІ́НКА *ж. розм.* крови́нка; ◊ **ні ~кі ў твары** ні крови́нки на обли́ччі (на виду́, на лиці́).

КРЫВЯНІ́СТАСЦЬ *ж.* кров'яни́стість.

КРЫВЯ́НІЦЬ *(каго-што) недок. обл.* крива́вити, закрива́влювати *(кого-що).*

КРЫВЯНІ́СТЫ кров'яни́стий.

КРЫВЯ́НКА *ж. розм. (кров'яна ковбаса)* кров'я́нка.

КРЫВЯНО́СНЫ *анат.* кровоно́сний.

КРЫВЯНЫ́ кров'яни́й; ◊ **чырво́ныя ~ныя ша́рыкі** червонокрі́вці; **бе́лыя ~ныя ша́рыкі** білокрі́вці.

КРЫВЯТВО́РНЫ *фізіол.* кровотво́рний.

КРЫ́ГА[1] *ж.* крижи́на, кри́га; льоди́на *(на річці, в морі).*

КРЫ́ГА[2] *ж.* во́лок *ч.*; **лаві́ць ры́бу ~гай** лови́ти ри́бу во́локом.

КРЫГАЛО́М, -му *ч.* льодола́м, льодохі́д.

КРЫГАХО́Д, -ду *ч.* кригохі́д, льодохі́д.

КРЫГАХО́ДНЫ кригохі́дний, льодохі́дний.

КРЫЖ *ч.* **1.** *у різн. знач.* хрест; **нацё́льны к.** нати́льний хрест; **2.** *анат.* кри́жі; **3.** *(задня частина тулуба коня)* круп; **4.** *тільки мн. обл. (пристрій для змотування ниток)* мотови́ло *с.*; **5.** *тільки мн.* хрестови́на *ж.*, перехре́стя *с.*, середохре́стя *с.*; **Чырво́ны К.** Черво́ний Хрест; ◊ **цяжкі к.** важки́й хрест; **не́сці свой к.** нести́ свій хрест; **паста́віць к.** поста́вити хрест; **баі́цца як чорт крыжа́** *прик.* бої́ться як чорт ла́дану.

КРЫЖАВА́НКА *ж.* кросво́рд *ч.*

КРЫЖАВА́НЫ *прям., перен.* перехре́сний.

КРЫЖАВА́ЦЦА *недок. розм.* перехре́щуватися, схре́щуватися; перетина́тися.

КРЫЖАВІ́К, -ка́ *ч. ент.* хрестови́к.

КРЫЖАВІ́НА *ж. у різн. знач.* хрестови́на.

КРЫЖАВЫ́ *(розташований навхрест)* перехре́сний, хресто́вий; **~вы́я даро́гі** перехре́сні доро́ги; **2.** *анат.* крижови́й; **~ва́я косць** крижова́ кі́стка.

КРЫЖАДЗЮ́Б *ч. орн.* шишка́р, клест.

КРЫЖА́К, -ка́ *ч. істор. розм.* хрестоно́сець.

КРЫЖАКВЕ́ТНЫЯ *імен. мн. бот.* хрестоцві́ті.

КРЫ́ЖАМ *прислівн.* на́вхрест, *(розм.)* о́хрест; хрестоподі́бно.

КРЫЖА́НКА *ж. орн.* кри́жень *ч.*, кри́жня *ж.*; *(обл.)* крижа́к *ч.*

КРЫЖАНО́СЕЦ *ч.* **1.** *істор.* хрестоно́сець; **2.** *ент.* хрестоно́сець.

КРЫЖАНО́СНЫ хрестоно́сний.

КРЫЖАПАДО́БНА *прислівн.* на́вхрест, хрестоподі́бно.

КРЫЖАПАДО́БНЫ хреста́тий, хреща́тий, хрестоподі́бний.

КРЫЖА́ЦКІ хрестоно́сний.

КРЫЖ-НА́КРЫЖ *прислівн.* на́вхрест, хрестна́вхрест.

КРЫЖО́ВЫ *у різн. знач.* хресто́вий; **~вае скляпе́нне** хресто́ве скле́піння; **к. пахо́д** *істор.* хресто́вий похі́д.

КРЫ́ЖЫК *ч. зменш. у різн. знач.* хре́стик; **залаты́ к.** золоти́й хре́стик; **паста́віць к. заме́ст по́дпісу** поста́вити хре́стик за́мість пі́дпису.

КРЫ́ЗІС, -су *ч. у різн. знач.* кри́за *ж.*; **эканамі́чны к.** економі́чна кри́за; **жыллё́вы к.** житлова́ кри́за; **пасля́ ~су хво́ры стаў папраўля́цца** пі́сля кри́зи хво́рий став оду́жувати; **паліты́чны к.** політи́чна кри́за; **ура́давы к.** урядо́ва кри́за.

КРЫ́ЗІСНЫ кри́зовий, кри́зисний.

КРЫ́ЛЛЕ *зб. с.* кри́ла *мн.*

КРЫ́ЛЬЦА *с. зменш.-пестл.* крильце́.

КРЫМЗО́ЛІ, -ляў *тільки мн. розм.* карлючки́, криву́лі.

КРЫНІ́ЦА *ж.* **1.** джерело́ *с.*, крини́ця; **2.** *перен.* джерело́ *с.*; **к. дабрабы́ту** джерело́ добро́буту; **літарату́рныя ~цы** літерату́рні джере́ла; **гэ́тыя зве́сткі з надзе́йных ~ц** ці відо́мості з наді́йних джере́л; ◊ **жывы́я к.** живе́ джерело́; **бі́ць ~цай** буя́ти, вирува́ти, клекота́ти.

КРЫНІЦАЗНА́ЎСТВА *с.* джерелозна́вство.

КРЫНІЦАЗНА́ЎЧЫ джерелозна́вчий.

КРЫНІ́ЧНІК, -ку *ч. бот.* веро́ніка *ж.*

КРЫНІ́ЧНЫ джере́льний, крини́чний; **~ная вада́** джере́льна (крини́чна) вода́.

КРЫСО́ *с.* пола́ *ж.*; ◊ **з-пад ~са́** з-під поли́.

КРЫ́ССЕ *зб. с.* поли́ *мн.*

КРЫЎДА *ж.* кри́вда, обра́за; ◊ **кро́ўная к.** смерте́льна (тяжка́) обра́за; **быць у ~дзе** ***на каго*** ма́ти кри́вду *на кого*; **не дава́цца ў ~ду** не дава́ти собі́ скри́вдити; **не ў ~ду хай бу́дзе ска́зана** проба́чте на сло́ві; не бажа́ючи обра́зити, скажу́; не обража́йтеся; **у цеснаце́, ды не ў ~дзе** *прик.* хоч ті́сно, зате́ те́пло.

КРЫЎДАВА́ЦЬ *недок.* обража́тися, кри́вдитися.

КРЫЎДЗІ́ЦЕЛЬ *ч.* кри́вдник.

КРЫЎДЗІ́ЦЕЛЬКА *ж.* кри́вдниця.

КРЫ́ЎДЗІЦЦА *недок.* обража́тися, кри́вдитися; **ты на мяне́ не ~дзішся?** ти на ме́не не обража́єшся (не кри́вдишся)?

КРЫ́ЎДЗІЦЬ *недок.* обража́ти, кри́вдити.

КРЫЎДЛІ́ВАСЦЬ *ж.* ура́зливість, обра́зливість.

КРЫЎДЛІ́ВЫ ура́зливий, обра́зливий.

КРЫ́ЎДНА *прислівн.* **1.** обра́зливо, ура́зли́во; **2.** *у знач. безос. прис.* обра́зливо, кри́вдно, при́кро; **ніко́му не было́ к.** ніко́му не було́ при́кро.

КРЫ́ЎДНЫ обра́зливий, кри́вдний; **~нае сло́ва** обра́зливе сло́во.

КРЫХА́ *ж. (мала кількість)* тро́хи; *(маленька частинка — ще)* кри́хта, кри́хітка.

КРЫХАБО́Р *ч. знев. прост.* скна́ра, дріб'язко́ва люди́на.

КРЫХАБО́РНІЧАЦЬ *недок. знев.* скна́рити, скнарува́ти.

КРЫХАБО́РСТВА *с. знев.* скна́рість, дріб'язко́вість.

КРЫХУ́ *прислівн.* **1.** *у різн. знач.* тро́хи, тро́шки; *(злегка — ще)* де́що; **к. галава́ балі́ць** тро́хи голова́ боли́ть; **ён быў к. здзіўлены** він був тро́хи (де́що) здиво́ваний; **2.** *(мало, не дуже багато)* небага́то, тро́хи; **вы́піць к. вады́** ви́пити небага́то (тро́хи) води́.

КРЫША́Н, -на́ *ч.* скиба *ж.*, шмато́чок; **к. са́ла** шмато́чок са́ла.

КРЫ́ШАНКА *ж. обл.* кри́шиво *с.*

КРЫШАНЫ́, -но́ў *мн. обл. кул.* карто́пляна ю́шка.

КРЫ́ШАЧКУ *прислівн.* трі́шечки.

КРЫ́ШКУ *прислівн.* тро́хи, трі́шки.

КРЫШТАЛЕГІДРА́Т, -ту *хім.* кристалогідра́т.

КРЫШТАЛЕГРАФІ́ЧНЫ *мін.* кристалографі́чний.

КРЫШТАЛЕКЕРА́МІКА *ж.* кристалокера́міка.

КРЫШТАЛЕПАДО́БНЫ кристалоподі́бний.

КРЫШТАЛЁВАСЦЬ *див.* **крышта́льнасць.**

КРЫШТАЛЁГРАФ *ч. мін.* кристало́граф.

КРЫШТАЛЁІД, -ду *ч. мін.* кристало́їд.

КРЫШТАЛІЗАВА́НЫ кристалізо́ваний.

КРЫШТАЛІЗАВА́ЦЦА *док. і недок. прям., перен.* кристалізува́тися.

КРЫШТАЛІЗАВА́ЦЬ *док. і недок.* кристалізува́ти.

КРЫШТАЛІЗА́ТАР *ч. спец.* кристаліза́тор.

КРЫШТАЛІЗАЦЫ́ЙНЫ кристалізаці́йний.

КРЫШТАЛІЗА́ЦЫЯ *ж.* кристаліза́ція.

КРЫШТА́ЛІК *ч. зменш.* криста́лик.

КРЫШТАЛІ́Т, -ту *ч. мін.* кристалі́т.

КРЫШТАЛІ́ЧНА *прислівн.* кристалі́чно.

КРЫШТАЛІ́ЧНАСЦЬ *ж.* кристалі́чність.

КРЫШТАЛІ́ЧНЫ кристалі́чний.

КРЫШТА́ЛЬ, -ля́ *ч.* криста́л.

КРЫШТА́ЛЬНА *прислівн. прям., перен.* криста́льно, криштале́во.

КРЫШТА́ЛЬНАСЦЬ *і* **КРЫШТАЛЁВАСЦЬ** *ж.* криста́льність, кришталé́вість.

КРЫШТА́ЛЬНЫ *прям., перен.* криста́льний, кришталé́вий.

КРЫШТАЛЯГРА́ФІЯ *ж. мін.* кристалогра́фія.

КРЫШЫ́ЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* криши́ти; *(тверде)* дрібни́ти, роздрі́бнювати; **к. са́ла** криши́ти са́ло; **к. на падло́гу** криши́ти на підло́гу; **к. ка́мень** дрібни́ти (роздрі́бнювати) камі́ння; **2.** *перен. розм. (знищувати)* трощи́ти, круши́ти; **к. варо́жыя ўмацава́нні** трощи́ти (круши́ти) воро́жі укрі́плення.

КРЭДЫ́Т, -ту *ч. бухг.* креди́т.

КРЭДЫТАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* кредитоспромо́жність.

КРЭДЫТАЗДО́ЛЬНЫ кредитоспромо́жний.

КРЭ́МЗАННЕ *с. розм.* чи́ркання, че́ркання, дря́пання.

КРЭ́МЗАЦЬ *і* **КРЭ́МСАЦЬ** *недок. розм.* **1.** *(недбало писати)* дря́пати, черка́ти; **2.** *(дряпати чим-небудь гострим)* дря́пати, чи́ркати.

КРЭ́МСАЦЬ *див.* **крэ́мзаць.**

КРЭ́ПНУЦЬ *недок.* **1.** *розм.* кля́кнути, закляка́ти; дубі́ти, коцю́бнути, ме́рзнути; **ру́кі к.** ру́ки кля́кнуть (закляка́ють, дубі́ють).

КРЭ́СІВА *с.* креса́ло.

КРЭ́СЛА *с.* **1.** крі́сло; **2.** стіле́ць *ч.*; **3.** *перен.* крі́сло; **міністэ́рскае к.** міністе́рське крі́сло; **4.** *(на осі воза)* оплі́нь *ч.*; **5.** *крав.* ширі́нька *ж.*; **6.** *розм. (у штанях між ногами)* вста́вка *ж.*; ◊ **сядзе́ць памі́ж двух крэ́слаў** сидіти на двох стільця́х (між двох стільців).

КРЭ́СЛА-ЛО́ЖАК, *род.* **крэ́сла-ло́жка** *с.* крі́сло-лі́жко.

КУ́БАК, -бка *ч.* **1.** ча́шка *ж.*, ку́холь; *(металевий — ще)* ква́рта *ж.*; **2.** ку́бок; **пераxо́дны к.** перехі́дний ку́бок.

КУ́БАЧАК *ч.* ча́шечка *ж.*

КУ́БЕЛ, -бла *і* **КУ́БЕЛЕЦ, -льца́** *(зменш.)*, **КУБЁЛАК** *ч. (діжка з кришкою для зберігання продуктів)* бо́дня *ж.*

КУБЕ́ЛЕЦ *див.* **ку́бел.**

КУБЁЛАК *див.* **кубе́лец.**

КУ́БКАВЫ 1. ку́хлевий, ква́ртовий; **2.** ку́бковий; **~вая гульня́** ку́бкова гра.

КУГА́КАЎКА *ж. орн. обл.* сі́ра сова́.

КУДА́СА *ж. обл.* хурде́лиця, завірю́ха, заметі́ль, мете́лиця, хуртови́на.

КУДА́ХТАННЕ *с.* кудкуда́кання.

КУДА́ХТАЦЬ *недок.* кудкуда́кати.

КУДЗЕ́ЛІСТЫ *розм.* кудла́тий, волоха́тий; патла́тий, пелеха́тий; мичкува́тий; **~тыя валасы́** патла́те (кудла́те) воло́сся.

КУДЗЕ́ЛІЦЦА *недок. розм.* куйо́вдитися, ко́шлатися, кошла́титися, ку́длатися.

КУДЗЕ́ЛІЦЬ *недок. розм.* куйо́вдити, ко́шлати, кошла́тити, ку́длати, па́тлати.

КУДЗЕ́ЛЬНЫ ку́жільний.

КУДЗЕ́ЛЯ *ж.* ку́жіль *ч.*, кужі́ль *ж.*, куде́ля; ми́чка.

КУ́ДЗЕР *ч. розм.* ку́чер, ло́кон.

КУ́ДЗЕРКА *ж. зменш.* гайо́к *ч.*, пере́лісок *ч.*

КУ́ДЗЕРКІ *(про волосся)* ку́черики, кучеря́вчики.

КУ́ДЛА *ж. розм.* **1.** *(про собаку)* ша́вка; **2.** *прост.* нечо́са, ку́дла; неті́паха.

КУДЛА́ТАСЦЬ *ж.* кудла́тість, кошла́тість, патла́тість, пелеха́тість.

КУДЛА́ЦІЦЦА *і* **КУДЛА́ЧЫЦЦА** *недок.* **1.** *(ставати кудлатим)* куйо́вдитися, ко́шлатися, кошла́титися, ку́длатися; **2.** *пас. розм.* ко́шлатися, ку́длатися.

КУДЛА́ЦІЦЬ *і* **КУДЛА́ЧЫЦЬ** *недок.* куйо́вдити, ко́шлати, кошла́тити, ку́длати, па́тлати.

КУДЛА́Ч, -ча́ *ч. розм.* кудла́й, кудла́нь, кудла́ч, ку́дла, патла́нь, патла́ч, *(обл.)* куйо́вда.

КУДЛА́ЧАННЕ *с.* куйо́вдження, ко́шлання.

КУДЛА́ЧЫЦЦА *див.* **кудла́цiцца.**

КУДЛА́ЧЫЦЬ *див.* **кудла́ціць.**

КУ́ДЛЫ *тільки мн. прост.* па́тли, ку́дли, косми́, пе́лехи; *(обл.)* ку́стрі.

КУ́ДРА *ж.* гай *ч.*, гайо́к *ч.*

КУДЫ́-КО́ЛЕЧЫ *прислівн. обл.* куди́-не́будь.

КУДЫ́-НІКУДЫ́ *прислівн.* куди́сь, куди́-не́будь.

КУДЫ́СЬЦІ *прислівн.* куди́сь.

КУ́ЖАЛЬ, -лю *ч.* **1.** ку́жіль, ми́чка *ж.*; **2.** полотно *(тонке) с.*

КУЖЭ́ЛЬНЫ 1. полотня́ний; **2.** лляни́й, льняни́й.

КУЗУ́РКА *ж.* ку́зька, кома́шка.

КУ́КА *ж. обл. (великий дерев'яний молоток)* довбе́шка, до́вбня.

КУКАВА́ННЕ *с.* кува́ння, ку́кання.

КУКАВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* кува́ти, ку́кати.

КУКА́РДА *ж.* кока́рда.

КУКАРЭ́КАННЕ *с.* кукурі́кання.

КУКАРЭ́КАЦЬ *недок.* кукурі́кати.

КУКАРЭ́КНУЦЬ *док. однокр.* кукурі́кнути.

КУКАРЭ́КУ *виг.* кукурі́ку́; ◊ **ні бэ, ні мэ, ні к.** ні бе, ні ме, ні кукурі́ку́.

КУ́КІШ *ч.* ду́ля *ж.*; ◊ **к. з'е́сці** ду́лю з'ї́сти; **к. з ма́слам (даць, паказа́ць)** ду́лю з ма́ком (да́ти, показа́ти).

КУКІ́ШКІ; сядзе́ць на ~ках сиді́ти навпо́чіпки (напо́чіпки, *рідше* — по́чіпки), сиді́ти каря́чки (кара́чки, накаря́чки, навкара́чки).

КУКЛЯ́НКА *ж. зоол. прост.* (водяни́й) ра́влик *ч.*, слима́к *ч.*

КУКУ́ЛЯ *ж. розм.* зозу́ля.

КУЛАМЕ́СА *ж. розм.* **1.** *(болото, грязюка на дорозі)* мі́сиво *с;* **2.** *перен.* безла́ддя *с.*, плутани́на.

КУЛА́ЧКІ: ісці́ на к. *розм.* іти́ (вихо́дити, схо́дитися) навкула́чки.

КУЛЕ́ЦЬ *виг. розм.* берки́ць.

КУЛЁМ *прислівн. розм.* **1.** пере́кидом, пере́кидки, пере́вертом, шкере́берть; *(дуже швидко)* прожо́гом; **2.** *(вниз головою)* сторчака́, сторчма́, стрі́мголо́в.

КУЛІ́ДА *і* **КУЛІ́ДКА** *ж. обл.* хліби́на, буха́нка.

КУЛІ́Ч, -ча́ *ч. кул.* па́ска; **пячы́ ~чы** пекти́ паски́.

КУ́ЛЬБА *і* **КУЛЬБА́КА** *ж.* ковінька, ко́стур *ч.*

КУЛЬНУ́ЦЦА *док. однокр.* переки́нутися, переверну́тися.

КУЛЬНУ́ЦЬ *див.* **куля́ць.**

КУ́ЛЬША *ж. розм.* **1.** стегно́ *с.*; *(у возі сіна, соломи)* ріжо́к *ч.*

КУЛЯ́ННЕ *с.* перекида́ння, переверта́ння, пере́верти *(мн.).*

КУЛЯ́ЦЦА *недок.* перекида́тися, переверта́тися; *(док. розм.)* берки́цьнутися.

КУЛЯ́ЦЬ *недок.*, **КУЛЬНУ́ЦЬ** *док.* **1.** перекида́ти, переки́нути, переверта́ти, переверну́ти; **2.** *фам. (випивати)* вихиля́ти, ви́хилити, перехиля́ти, перехили́ти, хильну́ти.

КУМЕ́КАЦЬ *недок. прост.* метикува́ти, куме́кати.

КУМПЯ́К, -ка́ *ч.* **1.** *(частина туші)* о́кіст, *(рідко)* о́корок.

КУМПЯ́ЧНЫ о́кісний, *(рідко)* окороко́вий.

КУПА́ЛКА *ж. бот.* зли́нка.

КУПА́ЛЛЕ *с. етн.* Купа́ла *ч.*

КУПАРВА́С, -су *хім.* купоро́с; *(заст.)* куперва́с; **жале́зны к.** залі́зний купоро́с.

КУПАРВА́СНЫ купоро́сний.

КУПЕ́НА *ж. бот.* купина́.

КУП'Ё *зб. с.* купи́ння, ку́п'я.

КУПІ́РАВАНЫ *залізн.* купе́йний; **к. ваго́н** купе́йний ваго́н.

КУП'І́СТЫ купиня́стий.

КУПЧА́СТЫ *(про дерево, квіти)* кучеря́вий, розкі́шний, бу́йний, густи́й.

КУРАВА́Й, -ва́ю *ч. бот.* астрага́л.

КУРАВО́ДСТВА *с.* курівни́цтво.

КУРА́ВЫ 1. *(який димить)* ди́мний; **2.** *(вкритий кіптявою)* зако́пчений, закопті́лий; зади́млений, заку́рений.

КУРАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *ч. с.-г.* курівни́к.

КУРАГАДО́ЎЛЯ *ж.* с.-г. курівни́цтво.

КУРАГАДО́ЎЧЫ *с.-г.* курівни́цький.

КУРАДЫ́М *див.* **куро́дым.**

КУРАДЫ́МЕЦЬ *див.* **куро́дымець.**

КУРАДЫ́МІЦЬ *див.* **куро́дыміць.**

КУРА́ЖЫЦЦА *недок. розм.* коми́зитися, похваля́тися, чва́нитися; *(рідше)* фанабе́ритися.

КУРАНЯ́ *і* **КУРАНЁ, -ня́ці** *с.* курча́.

КУРАНЯ́ТКА *с. зменш.-пестл.* курча́тко.

КУРАНЯ́ТНІК *ч.* **1.** курча́тник; **2.** *(яструб)* шулі́ка.

КУРАНЯ́ЦІНА *ж.* курча́тина.

КУРАНЯ́ЧЫ курча́чий.

КУРАПА́ТКА *ж.* курі́пка.

КУРАПА́ТКАВЫ курі́пковий.

КУРАСА́ДНЯ *ж. розм.* сі́дало *с.*

КУРАСЛЕ́П, -пу *ч. бот.* жовте́ць; ку́ряча сліпота́ *ж.*

КУРА́ТНІК *ч. (приміщення для курей)* курни́к; *(рідше)* куря́тник.

КУРА́ЦІНА *ж.* ку́рятина.

КУ́РАЦЬ *недок. обл.* курі́ти, димі́ти, тлі́ти; **корч не гары́ць, а то́лькі ку́рае** пень не гори́ть, а ті́льки дими́ть (тліє).

КУРА́Ч, -ча́ *ч. бджільн. обл.* дима́р.

КУ́РНА 1. *прислівн.* ди́мно; **2.** *безос. у знач. прис.* ди́мно; **у пако́і было́ к.** у кімна́ті було́ ди́мно.

КУ́РНЫ 1. курни́й, чо́рний; **~ная ха́та** курна́ (чо́рна) ха́та; **2.** *(який димить)* ди́мний; **~ная галаве́шка** курна́ головешка.

КУРНЯ́ЎКАННЕ *с. обл.* муркоті́ння, муркота́ння.

КУРНЯ́ЎКАЦЬ *недок. обл.* муркоті́ти, муркота́ти.

КУРО́ДЫМ *і* **КУРАДЫ́М, -му** *ч.* кі́птява *ж.*, са́жа *ж.*

КУРО́ДЫМЕЦЬ *і* **КУРАДЫ́МЕЦЬ** *недок. (випускати кіптяву)* курі́ти; *(з чадом — ще)* чади́ти.

КУРО́ДЫМІЦЬ *і* **КУРАДЫ́МІЦЬ** *недок. (вкривати кіптявою)* зади́млювати, заку́рювати.

КУ́РТА *ч. і ж. розм.* ку́ций соба́ка.

КУРТА́ТЫ *розм. прям., перен.* ку́ций; **к. саба́ка** ку́ций соба́ка; **к. пінжачо́к** ку́ций піджачо́к.

КУ́РЦІК[1] *ч. обл.* ку́рточка *ж.*

КУ́РЦІК[2] *ч. (про тварин)* ку́ций, куца́к.

КУРЧ, *род.* **ку́рчу** *і* **СКУРЧ,** *род.* **ску́рчу** *ч.* судо́ма *ж.*, су́дорога *ж.*; корч, ко́рчі *(мн.).*

КУ́РЧЫЦЦА *недок.* **1.** *(від судороги, болю)* ко́р-

читися, судо́митися; **2.** *(від холоду і т. ін.)* щу́литися, коцю́рбитися, карлю́читися; **3.** *(ставати нерівним)* жоло́битися, коро́битися.

КУ́РЧЫЦЬ *і* **КО́РЧЫЦЬ** *недок.* **1.** *(судорогою)* судо́мити, ко́рчити; **яго́ ўсяго́ к.** *безос.* його́ всього́ судо́мить (ко́рчить); **2.** згина́ти, підгина́ти; **3.** *(прикидатися ким-небудь)* ко́рчити, удава́ти; **к. з сябе́ інтэлігэ́нта** ко́рчити (удава́ти, стро́їти) з се́бе інтеліге́нта; ◊ **ло́дара ко́рчыць** ледарюва́ти, байдикува́ти.

КУРЫ́НЫ ку́рячий; **к. булён** ку́рячий бульйо́н; ◊ **~ная слепата́** *ж.* **1.** *мед. розм.* ку́ряча сліпота́; **2.** *бот.* жовте́ць *ч.*, ку́ряча сліпота́; **~ная па́мяць** ку́ряча па́мять; **ха́тка на ~ных но́жках (ла́пках)** ха́тка на ку́рячій ні́жці (ла́пці).

КУРЫ́НЫЯ *імен. мн. орн.* ку́рячі.

КУ́РЫЦА, *мн.* **ку́ры, -рэ́й** *ж.* ку́рка; ◊ **мо́края к.** мо́кра ку́рка; **кура́м на смех** ку́рям на сміх; **я́йцы ~цы не ву́чаць** ку́рку я́йця не вча́ть; ді́ти ба́тька не вча́ть; **гро́шай ку́ры не дзяўбу́ць** *(у каго)* гро́шей (і) ку́ри не клюю́ть *(у кого)*; **як к. з яйцо́м насі́цца** *(з кім-чым)* як ку́рка з яйце́м носи́тися *(з ким-чим)*; **(пісáць) як к. ла́пай** (писа́ти) як ку́рка ла́пою; **спаць і курэ́й ба́чыць** спа́ти й куре́й ба́чити.

КУРЫ́ЦЬ *недок.* кури́ти; *(люльку, цигарку і т. ін. — ще)* пали́ти; ◊ **к. фімія́м** кури́ти фіміа́м; **аж пыл к.** аж ку́рява (по́рох, пил) стовпо́м.

КУРЭ́ЦЬ *недок.* курі́ти; **ля́мпа пачала́ к.** ла́мпа почала́ курі́ти.

КУСКАВЫ́ кускови́й; *(про цукор — ще)* грудкови́й.

КУСО́К, -ска *ч.* шмато́к, кусо́к; ку́сень, кла́поть *(цукру, крейди і т. ін. — ще)* гру́дка *ж.*; ски́ба *ж.*, ски́бка *ж.*; **к. са́ла** шмато́к са́ла; **к. папе́ры** кла́поть папе́ру **к. жыцця́** кусо́к життя́; **зрэ́заць на кускí** пошматува́ти, порі́зати на шматки́; ◊ **кускí збіра́ць** збира́ти шматки́ (куски́); **ме́ць к. хле́ба** ма́ти шмато́к хлі́ба; **сма́чны к.** ла́сий кусо́к; **к. у го́рла не ле́зе (не ідзе́)** кусо́к у го́рло не лі́зе; **урва́ць к.** урва́ти шмато́к (кусо́к).

КУСО́ЧАК, -чка *ч. зменш.* шмато́чок, кусо́чок.

КУСТ[1], *род.* **ку́ста́** *ч.* кущ; **к. агрэ́сту** кущ а́ґрусу; ◊ **хава́цца ў ~ты́** хова́тися в кущі́; **глядзе́ць у кусты́** диви́тися в кущі́; **пу́жаная варо́на і куста́ баі́цца** *присл.* ля́кана воро́на і куща́ боїться; поло́ханий за́єць і пенька́ боїться; би́тому соба́ці ки́я не пока́зуй.

КУСТ[2], *род.* **куста́** *ч.* *(групове об'єднання)* кущ.

КУСТАВЫ́[1] **1.** кущови́й; **~выя раслі́ны** кущові́ росли́ни; **2.** *етногр.* кущови́й; **~выя пе́сні** кущові́ пі́сні.

КУСТАВЫ́[2] кущови́й; **~ва́я нара́да** кущова́ нара́да; **~вы́ сход** кущові́ збо́ри.

КУСТАПАДО́БНЫ кущоподі́бний.

КУСТО́ЎЕ *с. зб.* чага́р *ч.*, чагарни́к *ч.*

КУСТО́ЎКА *ж. с.-г.* кущі́вка.

КУСТО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* насту́рція *ж.*

КУСЦІ́СТАСЦЬ *ж.* кущи́стість; *(про збіжжя, трави — ще)* вруни́стість, руни́стість.

КУСЦІ́СТЫ кущи́стий; *(про збіжжя, трави — ще)* руни́стий.

КУСЦІ́ЦЦА *недок.* кущи́тися; *(про збіжжя, трави — ще)* руни́тися.

КУТ, *род.* **кута́** *ч. у різн. знач.* кут, куто́к; по́куть; **у куце́ пако́я** у кутку́ кі́мна́ти; **мець свой к.** ма́ти свій куто́к; **найма́ць к.** найма́ти куто́к; **глухí к.** глухи́й кут; ◊ **ро́дны к.** свій (рі́дний) куто́к; **загна́ць у к.** загна́ти в кут, припе́рти до стіни́; **сядзе́ць на куце́** сиді́ти на по́куті; **мядзве́жы к.** ведме́жий кут; **калí худ, не лезь на к.** знай, коза́, своє́ сті́йло; не літа́й, воро́но, в чужії́ хоро́ми; знай коби́ло, де брика́ти; коли́ не кова́ль, то й рук не пога́нь.

КУТА́С, -са́ *ч. (прикраса)* ки́тиця *ж.*; *(обл.)* кута́с.

КУТАСО́ВЫ ки́тичний.

КУ́ФАР, -фра *ч.* скри́ня *ж.*, *(рідше)* сунду́к.

КУ́ФЕЛЬ, -фля *і* **КУ́ХАЛЬ, -хля** *ч.* ку́холь; *(розм.)* ква́рта *ж.*

КУ́ФЕЛЬНЫ кухле́вий, ква́ртовий.

КУ́ФРАВЫ скриньови́й.

КУФЭ́РАК, -рка *ч.* **1.** *зменш.* скри́нька *ж.*, *(рідше)* сундучо́к; **2.** шкату́лка *ж.*

КУ́ХАН *ч.* ко́ржик.

КУХЛЯ́НКА *ж.* хутряна́ соро́чка.

КУ́ХТАЛЬ, -ля́ *ч. розм.* стуса́н, штовха́н, штурха́н; **даць ~ля́** да́ти стусана́ (штовхана́, штурхана́).

КУ́ХЦІК *ч. заст.* кухарчу́к; *(обл.)* ку́хта, ку́хтик.

КУЦЦЯ́ *ж.* **1.** кутя́; **2.** *рел.* Святве́чір *ч.*

КУ́ЧА *ж. прям., перен.* ку́па; бе́зліч, си́ла-силе́нна; **к. галля́** ку́па гі́лля́; ◊ **мала́я к.** мала́ ку́па; **валі́ць усё ў адну́ ку́чу** скида́ти все на одну́ ку́пу.

КУЧАВЫ́ купча́стий; **~выя во́блакі** купча́сті хма́ри.

КУ́ЧНА *прислівн.* купча́сто.

КУ́ЧНАСЦЬ *ж.* купча́стість.

КУ́ЧНЫ купча́стий; **~ныя ўсхо́ды буракоў** купча́сті схо́ди буряків; **~нае папада́нне ў мішэ́нь** купча́сте попада́ння в міше́нь.

КШТА́ЛТАМ *прислівн. заст.* на́чебто, нена́че, мо́вби, мо́вбито, немо́вби, нена́че, ні́бито, бу́цімто.

Л

ЛАБА́З *ч. заст.* комо́ра *ж.*; *(заст.)* лаба́з, гамазе́й, гамазе́я *ж.*, гамази́н; *(обл.)* магазе́й, шпихлі́р.

ЛАБА́ЗНЫ *заст.* комі́рний; *(заст.)* лаба́зний.

ЛАБА́Н, -на́ *ч. іхт.* лоба́нь.

ЛАБА́ТЫ *розм.* **1.** лоба́тий, лоба́стий; **2.** безро́гий, шу́тий.

ЛАБА́ЦІНА *див.* **лабэ́ціна 1**.

ЛАБА́Ч, -ча́ *ч. прост. (той, що має великий лоб)* лоба́нь, лоба́тий.

ЛАБІДУ́ДА *ч. прост.* вайло́ *ч. і ж.*, тюхті́й, те́лепень, маму́ла *ч. і ж.*; *(незграбний — ще)* незгра́ба *ч. і ж.*

ЛАБЭ́ЦІНА *ж.* **1.** *прост. фам.* лоб *ч.*, лоби́ще *ч.*; **2.** *розм. (підвищене місце)* горб *ч.*; па́горок *ч.*, па́горб *ч.*, па́горбок *ч.*, при́гірок *ч.*, при́гір *ч.*, при́горбок *ч.*

ЛА́ВА[1] *ж. (меблі)* ла́ва, ла́вка; **л. падсу́дных** ла́ва підсу́дних; ◊ **выпрастацца ўздоўж ла́вы** уме́рти, простягти́ (ви́простати) но́ги, ви́тягнутися, ви́простатися, простягти́ся, ґи́ґнути, ду́ба да́ти, урі́зати ду́ба.

ЛА́ВА[2] *ж. (вулканічна)* ла́ва.

ЛА́ВА[3] *ж. військ., істор.* ла́ва; **казакі́ мча́ліся ла́вай** козаки́ мча́лися (леті́ли) ла́вою.

ЛА́ВА[4] *ж. розм.* сму́га *(широка)*; **л. жы́та** сму́га жи́та.

ЛА́ВА[5] *ж. гірн. (вибій у шахті)* ла́ва.

ЛА́ГА *ж.* **1.** *(пристрій для перекочування вантажів)* кото́к *ч.*; **2.** *(брус, на якому настилають підлогу)* ла́га.

ЛАГАНЕ́Ц, -нцу́ *ч. бот.* лю́бочки.

ЛА́ГЕР *ч. прям., перен.* та́бір; **вучэ́бны л.** навча́льний та́бір; **стая́ць (размяшча́цца) ~рам** стоя́ти та́бором, ота́борюватися; **канцэнтрацы́йны л.** концентраці́йний та́бір.

ЛА́ГЕРНІК *ч. розм.* та́бірник, табо́ря́нин.

ЛА́ГЕРНІЦА *ж. розм.* та́бірниця, таборя́нка.

ЛА́ГЕРНЫ та́бірний, табо́ро́вий; **л. рэжы́м** та́бірний режи́м; **л. збор** та́бірний збір.

ЛАГІ́ЗА *ч. обл.* вайло́ *ч. і ж.*, тюхті́й, те́лепень, маму́ла *ч. і ж.*; незгра́ба *ч. і ж.*

ЛАГІЗО́Н *ч. обл. лайл.* неро́ба *ч. і ж.*, ле́дар; *(розм.)* леда́що *ч. і с.*; ледацю́га *ч. і ж.*; гульт́я́й, гульві́са; *(розм.)* гольтіпа́ка, гультіпа́ка; *(обл.)* лайда́к, лотр; *(прост.)* ло́бур, лобуря́ка.

ЛАГО́ДА *ж. розм.* **1.** лад *ч.*; зла́года, зго́да; **жыць у ~дзе з кім-чым** жи́ти в зла́годі (у зго́ді, в ладу́) *(з ким-чим)*; зла́гідно *(з ким-чим)* жи́ти, ладна́ти (ла́дити) *(з ким-чим)*; **2.** благода́ть; **у по́лі така́я л.** у по́лі така́ благода́ть (так чудо́во).

ЛАГО́ДЗІЦЬ *недок. розм.* догоджа́ти, годи́ти *(кому чому)*; *(розм.)* ублажа́ти *(кого-що)*; *(задобрювати лестощами)* уле́щувати, улеща́ти *(кого-що)*.

ЛАГО́ДНА *прислівн.* ла́гідно, зла́гідно, ти́хо.

ЛАГО́ДНАСЦЬ *ж.* ла́гідність, зла́гідність, ти́хість.

ЛАГО́ЖЫ *тільки мн. обл. (сани)* гринджо́ли.

ЛАГЧЫ́НА *ж.* **1.** уло́го́вина, ба́лка, ви́балок *ч.*; *(долина)* діл *ч.*; доли́на, ви́долинок *ч.*; лощи́на, лощо́вина; **2.** низина́, низькоді́л *ч.*, низовина́.

ЛАГЧЫ́НКА *ж. змениш.* **1.** уло́го́винка, ба́лочка, ви́балок *ч.*; доли́нка, ви́долиночок *ч.*; ло́щи́нка, лощо́ви́нка; **2.** низи́нка, низови́нка.

ЛАГЧЫ́ННЫ уло́го́винний.

ЛАД[1], *род.* **ла́ду** *ч.* **1.** *(суспільний лад)* лад, *род.* ладу́; *(установлений порядок)* у́стрій; **дзяржа́ўны л.** держа́вний лад (у́стрій); **грама́дскі л.** суспі́льний лад (у́стрій); **2.** *(мир, порядок)* зла́года *ж.*, зго́да *ж.*, *(розм.)* лад; **3.** *(зразок, манера)* спо́сіб, лад, кшталт; *(розм.)* мані́р, штиб; **на свой л.** на свій лад (кшталт, мані́р, штиб); **4.** по́бут, звича́й; **штодзённы л.** щоде́нний (повсякде́нний) по́бут; **5.** на́стрій; **лíры́чны л.** ліри́чний на́стрій; **6.** *муз. (взаємозв'язок музичних звуків)* лад; **7.** *частіше мн. (гітари, гармонії)* лади́; **8.** *(мови)* будо́ва *ж.*; **граматы́чны л.** грамати́чна будо́ва; ◊ **дайсці́ да ла́ду** дійти́ путтяя́, *(розм.)* доби́тися то́лку; **прыйсці́ да ла́ду** дійти́ зго́ди, прийти́ до зго́ди; **прыве́сці (даве́сці) да ла́ду** упорядкува́ти *(що)*, да́ти лад *(чому)*, довести́ до ладу́ *(що)*; прибра́ти *(що)*; **ісці́ на л.** *(розм.)* іти́ на лад, *(недок.)* ла́дитися; **перарабі́ць на свой л.** переробити на свій лад (кшталт, мані́р, штиб); **(калі́) на до́бры** л. (якщо́) по-спра́вжньому, як годи́ться, як нале́жить; **быць не ў лада́х** *розм.* бу́ти не в лада́х (не в ладу́) не ладна́ти (не ла́дити); **на ўсе (на ро́зныя) лады́** на всі (рі́зні) спо́соби (лади́); і так, і сяк; як ті́льки мо́жна; **ла́ду не дабра́ць** не дійти́ путтяя́, *(розм.)* не доби́тися то́лку; **наве́сці л.** навести́ поря́док (лад); зроби́ти поря́док (лад); да́ти лад (поря́док); **даць л.** упорядкува́ти *(що)*, да́ти лад *(чому)*, довести́ до ла́ду *(що)*; **не ў л.** не в лад; **не ў ладу́; не ў лада́х** не в лада́х, не ладна́ти (не ла́дити) *(з ким-чим)*; **ні скла́ду, ні ла́ду** ні скла́ду, ні ладу́; **скланя́ць на ўсе лады́** повто́рювати на всі лади́; **у лад** у лад; **у ладу́, у лада́х** у зла́годі (у зго́ді) *(з ким-чим)*, зла́гідно *(жити тощо з ким-чим)*, ладна́ти (ла́дити) *(з ким-чим)*; **любо́ў ды л.** зго́да та любо́в; **спява́ць на но́вы л.** співа́ти на нови́й лад (в і́нший тон, іна́кше, і́нше); **настро́іцца на і́ншы л.** настро́їтися на і́нший лад; **на адзі́н л.** на *(рідко* в*)* оди́н лад; **адкла́д не ідзе́ на л.** *прик.* не відклада́й на бе́зрік (у глибо́ку шухля́ду, у до́вгу шухля́ду).

ЛАД[2], *род.* **ла́ду** *ч. грам.* спо́сіб; **абве́сны л.** ді́йсний спо́сіб; **зага́дны л.** наказо́вий спо́сіб; **умо́ўны л.** умо́вний спо́сіб.

ЛА́ДАМ *прислівн.* добропристо́йно; стате́чно; дру́жно; ми́рно, спокі́йно.

ЛА́ДАННІК, -ку *ч. бот.* чист.

ЛА́ДАННІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* чи́стикові.

ЛА́ДАННЫ *і* **ЛА́ДАНАВЫ** ла́дановий, ла́данний; **л. кедр** *бот.* ла́данний кедр.

ЛА́ДАЧКІ, -каў *тільки мн. дит.* ла́дки, ладу́сі, ла́доньки, то́сі, то́сіньки.

ЛАДДЗЯ́ *ж. шах.* тура́.

ЛА́ДЖАНЫ 1. *дієприкм.* ла́годжений, ла́днаний, ла́джений; ла́таний, підла́таний; **2.** *прикм.* ла́таний. — *Див. ще* **ла́дзіць 2.**

ЛАДЗЕ́ЙНЫ *шах.* туро́вий.

ЛА́ДЗІЦЦА *недок.* **1.** *(іти на лад)* ла́дитися, іти́ на лад; **спра́ва ў яго́ зусі́м не л.** спра́ва (ді́ло) в нього зо́всім не ла́диться (не йде на лад); **2.** *(звичайно в поєднанні з інфінітивом* **лёгчы, се́сці** *тощо)* збира́тися, ла́годитися, намага́тися, силкува́тися, ла́дитися, ма́ти на ду́мці; **3.** *пас.* виправля́тися, поправля́тися, *(розм.)* справля́тися, ла́годитися, ла́дитися, ладна́тися, настро́юватися; *(розм.)* затіва́тися; **4.** *пас. розм.* організо́вуватися; роби́тися, ство́рюватися; будува́тися.

ЛА́ДЗІЦЬ *недок.* **1.** *(жити в згоді)* ладна́ти, ла́дити, бу́ти в зла́годі (в зго́ді), жи́ти в зла́годі (в зго́ді); **2.** *(робити справним що-небудь)* ла́годити, ладна́ти, ла́дити, *(розм.)* справля́ти; **3.** *(музичний інструмент)* стро́їти, настро́ювати, ладна́ти, наладно́вувати, нала́годжувати; *(розм.)* направля́ти, настру́нчувати; **4.** *розм.* *(робити що-небудь, улаштовувати)* затіва́ти, заду́мувати, приду́мувати; почина́ти; **5.** *розм.* організо́вувати, роби́ти, ство́рювати; будува́ти.

ЛАДКАВА́ЦЦА *недок. розм.* ула́годжуватися, ула́днуватися, зала́годжуватися; улашто́вуватися.

ЛАДКАВА́ЦЬ *недок. розм.* **1.** нала́годжувати; **2.** упорядко́вувати, упоряджа́ти, дава́ти лад *(чому)*, дово́дити до ладу́ *(що)*; опоряджа́ти *(що)*.

ЛА́ДКІ, -каў *тільки мн. дит.* ла́дки, ладу́сі, ла́доньки, то́сі, то́сіньки; ◊ **біць (пля́скаць) у л.** би́ти (плеска́ти) в доло́ні.

ЛА́ДНА 1. *прислівн.* присто́йно; поря́дно; (цілко́м) задові́льно; неаби́як, до́бре, непога́но; **2.** *у знач. част.* гара́зд, до́бре, зго́да; **ну, л.** ну, гара́зд (до́бре).

ЛАДНАВА́ТЫ *розм.* *(досить великий)* чима́ли́й, поря́дний, до́брий; *(розм.)* добря́чий.

ЛА́ДНЫ *розм.* **1.** *(великий за розміром, вагою, кількістю)* присто́йний; неаби́який, чима́ли́й; *(розм.)* чимале́нький, добря́чий; **л. кусо́к** присто́йний (чима́ли́й) шмато́к (кусо́к); *(розм.)* шмат, ку́сень, ку́сник, кава́лок; **2.** *(про статуру)* струнки́й, ставни́й, стату́рний; га́рно (до́бре) збудо́ваний, га́рної (до́брої) будо́ви (стату́ри); **3.** задові́льний, до́брий; спра́вний; **~ная ха́та** до́бра ха́та; **4.** дру́жний, зла́годжений.

ЛАДУ́НКА *ж. військ. істор.* ладівни́ця, ладу́нка.

ЛА́ЖАННЕ *с.* ла́зіння.

ЛАЖЫ́ЦЦА *недок. у різн. знач.* ляга́ти; кла́стися.

ЛАЖЭ́ЧНІК *ч. обл.* пла́нка з о́творами, в які́ вставля́ють ло́жки́ й виде́лки.

ЛАЗ[1] *ч.* *(представник народності)* лаз.

ЛАЗ[2] *ч.* **1.** *(пролазка, отвір)* лаз; **2.** *(у яму, погріб)* ля́да *ж.*; лаз; **3.** *техн.* лаз.

ЛАЗАВІ́К, -ка́ *ч. обл.* лича́к *(лозовий)*.

ЛАЗАВІКІ́, *одн.* **лазаві́к** *ч. обл.* личаки́ *(лозові)*.

ЛАЗАНІ́ЦА *ж. бот.* вербозі́лля *с.*

ЛА́ЗАР: пець ла́зара співа́ти (заво́дити) ла́заря; бі́дкатися.

ЛАЗА́ТЫ: чорт л. чорт (ді́дько) ли́сий (рога́тий); бі́сова дити́на.

ЛА́ЗЕННЫ *див.* **ла́зневы**.

ЛА́ЗЕНШЧЫК *ч.* ла́зник, лазе́бник, ба́нщик.

ЛА́ЗЕНШЧЫЦА *ж.* ла́зниця, лазе́бниця, ба́нщиця.

ЛА́ЗНЕВЫ *і* **ЛА́ЗЕННЫ** лазне́вий, ба́нний.

ЛА́ЗНЯ *ж.* **1.** ла́зня, ба́ня; **2.** *перен. розм.* прочуха́н *ч.*, прочуха́нка, нагі́нка, на́труска; ◊ **даць ла́зні** нагрі́ти (нами́лити) чу́ба (чупри́ну), уте́рти ма́ку, да́ти (зада́ти, уси́пати) пе́рцю, уси́пати бо́бу, да́ти прочуха́на (прочуха́нки).

ЛАЗО́ЎКА *ж. бот.* пристрі́тник *ч.*

ЛАЗУНЫ́, -но́ў *і* **ЛА́ЗЯЧЫЯ** *мн.* **1.** *зоол.* лазуни́, ла́зячі; **2.** *бот.* ла́зячі.

ЛАЗУ́Р *див.* **лазу́рак**.

ЛАЗУ́РАК, -рку *ч. і* **ЛАЗУ́Р** *ж.* *(фарба)* лазу́р *ж.*; си́нька *ж.* *(для білизни)*; **берлі́нскі л.** *хім.* берлі́нська лазу́р.

ЛАЗУРКО́ВЫ лазу́ро́вий, лазу́рний; я́сно-си́ній, світло-си́ній.

ЛАЗУ́ТЧЫК *ч. заст.* виві́дач, виві́дувач; розві́дник.

ЛА́ЗЯЧЫЯ *див.* **лазуны́**.

ЛАЙДА́К, -ка́ *ч. розм. несхв.* **1.** гультя́й, неро́ба *ч. і ж.*, непутя́щий, леда́що *ч. і с.*, ледащи́ця *ж.*, ледацю́га *ч. і ж.*, гульві́са, гольтіпа́ка, гультіпа́ка; *(обл.)* лайда́к, лотр; **2.** п'яни́ця *ч. і ж.*, пия́к, пия́ка, пите́ць.

ЛАЙДА́ЦТВА *с. розм. несхв.* ледарюва́ння, байдикува́ння, гультяюва́ння.

ЛАЙДА́ЧКА *ж. розм. несхв.* **1.** гультя́йка, безпу́тниця, безпу́тня, непутя́ща, леда́що *с.*, ледащи́ця, неро́ба, гольтіпа́ка, гультіпа́ка; *(обл.)* лайда́чка; **2.** п'яни́ця.

ЛАЙДА́ЧЫЦЬ *недок. розм. несхв.* **1.** ледарюва́ти, байдикува́ти, би́ти ба́йдики, дармува́ти, гультяюва́ти; **2.** пия́чити.

ЛАКЕ́Й *ч.* лаке́й; *(знев.)* лаки́за *ч. і ж.*, лаку́за *ч. і ж.*

ЛАКЕ́ЙНІЧАЦЬ *і* **ЛЁКАЙНІЧАЦЬ** *(заст.) недок.* **1.** бу́ти лаке́єм, служи́ти лаке́єм; **2.** *перен.* плазува́ти, стели́тися *(перед ким)*, підлабу́знюватися *(до кого)*.

ЛАКІРАВА́НЫ *і* **ЛАКІРО́ВАНЫ** лако́ваний. — *Див. ще* **лакірава́ць.**

ЛАКІРАВА́ЦЦА *недок., звор., пас.* лакува́тися.

ЛАКІРАВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* лакува́ти, **л. мэ́блю** лакува́ти ме́блі; **л. рэчаі́снасць** лакува́ти ді́йсність.

ЛАКІ́РАК, -рка *ч. і* **ЛАКІ́РКА, -ркі** *ж. розм.* лако́ваний череви́к.

ЛАКІ́РКІ, *одн.* **лакі́рка** *ж. розм.* лако́вані череви́ки.

ЛАКІРО́ВАЧНЫ лакува́льний.

ЛАКІРО́ЎКА *ж. у різн. знач.* лакува́ння *с.*

ЛАКІРО́ЎШЧЫК *ч. прям., перен.* лакува́льник.

ЛАКІРО́ЎШЧЫЦА *ж. прям., перен.* лакува́льниця.

ЛАКРЫ́ЦА *ж. і* **ЛАКРЫ́ЧНІК, -ку** *ч. бот. фарм.* локри́ця *ж.*, соло́дкий ко́рінь *ч.*, солоде́ць *ч.*, соло́дка *ж.*

ЛАКРЫ́ЧНЫ *фарм.* локри́чний, соло́дковий.

ЛАКФІЁЛЬ *ж. бот.* лакфіо́ль, жовтофіо́ль.

ЛАКЦЯВЫ́ ліктьови́й; **~ва́я косць** ліктьова́ кі́стка.
ЛАЛ, *род.* **ла́лу** *ч. заст.* рубі́н; самоцві́т.
ЛА́ЛАВЫ *заст.* рубі́новий.
ЛАМАВІ́К *ч.* **1.** *(візник)* ломови́к, ванта́жний візни́к; *(розм.)* биндю́жник; **2.** *(кінь)* ломови́к, ванта́жний кінь, ваговóз, возови́к.
ЛАМА́КА *розм.* **1.** *ж. див.* **ламачы́на 1**; **2.** *ч.* незда́ра *ч. і ж.*; незда́рисько *ч. і с.*; **3.** кривля́ка *ч. і ж.*, вітрогі́н *ч.*, мартопля́с *ч.*
ЛАМА́НАСЦЬ *ж.* ла́маність.
ЛАМА́НЕЦ, -нца *ч.* **1.** відла́маний шматóк хлі́ба; **2.** *обл.* корж, кóржик; млине́ць *(з кислого тіста)*, пере́пічка *ж.*
ЛАМАНІ́НА *ж. розм.* **1.** ломóта; *(розм.)* госте́ць *ч.*; *(обл.)* гризь; **2.** *перен.* лóмка, *(незак. д. — звичайно)* лама́ння *с.*
ЛАМА́ЧЧА *і* **ЛАМ'Ё** *зб. с.* **1.** *(ламані предмети)* лом *ч.*, ла́мань *ж.*; *(з металу звичайно)* брухт *ч.*; **2.** вітролóм *ч.*, лома́ччя, сушня́к *ч.*, суши́к *ч.*, суш *ж.*; хмиз *ч.*, ла́мань *ж.*
ЛАМА́ЧЫНА *ж.* **1.** *розм.* ла́мана річ; **2.** *прост.* нікче́мна люди́на.
ЛАМ'Ё *див.* **лама́чча**.
ЛАМО́ТА *ж. мед.* ломóта; *(розм.)* госте́ць *ч.*; *(обл.)* гризь.
ЛА́НДЫШ, -ша *і зб.* **-шу** *ч. бот.* конва́лія *ж.*
ЛА́НДЫШАВЫ конва́лієвий, конвалі́йний.
ЛАНЦУ́Г, -га́ *ч.* **1.** ланцю́г, *(рідко)* цеп; *(розм.)* цепóк; *(заст.)* ре́тязь; *(обл.)* ланц; **л. я́кара** я́кірний ланцю́г; **узя́ць саба́ку на л.** прив'яза́ти соба́ку, посади́ти соба́ку на ланцю́г (на цеп); **2. ланцугі́, -го́ў** *тільки мн. прям., перен.* кайда́ни; **закава́ць у ~гі́** закува́ти в кайда́ни; **~гі́ ра́бства** кайда́ни ра́бства; **3.** *(ряд)* ланцю́г; *(гір — звичайно)* па́смо *с.*; ни́зка *ж.*; сплéтення *с.*; сплеті́ння *с.*; **л. падзе́й** сплéтення (сплеті́ння, ни́зка, ланцю́г) поді́й; **л. асацыя́цый** ни́зка (ланцю́г) асоціа́цій; **4.** *ел., техн. та ін.* ланцю́г; **электры́чны л.** електри́чний ланцю́г; ◊ **як з ~га́ сарва́ўся** як (на́че, нена́че) з при́в'язі (з ланцюга́) зірва́вся; **і на ~гу́ (~го́м) не зацягне́ш** і на нали́гачі (вóлоком, волóм, силомі́ць) не затя́гнеш; **на ~гу́ не ўтрыма́ць** на при́в'язі (на ланцюгу́, на цепу́) не втри́мати (не вде́ржати).
ЛАНЦУГО́ВЫ *(пов'язаний з ланцюгом)* ланцюгóвий; **~вая перада́ча** ланцюгóва переда́ча; **л. мост** ланцюгóвий міст; **~вая рэа́кцыя** ланцюгóва реа́кція.
ЛАНЦУ́ЖНЫ *(прив'язаний на ланцюг)* цепни́й; *(розм.)* цепови́й; **л. саба́ка** цепни́й (цепови́й) соба́ка (пес).
ЛАПАВУ́ХІ *розм.* капловýхий, клаповýхий.
ЛАПАТА́ННЕ *с.* **1.** ля́скання, ля́пання, хля́пання, лопоті́ння; *(про механізми — ще)* ба́хкання, грю́кання; *(підсил. розм.)* грюкани́на *ж.*, гу́пання; **2.** *розм.* базі́кання, балакани́на *ж.*, бала́кання, бала́чка *ж.*, балачки́ *мн.*; *(прост.)* верзя́кання, верзі́ння, патя́кання.
ЛАПАТА́ЦЬ *недок.* **1.** ля́скати, ля́пати, хля́пати; *(крильми — звичайно)* лопоті́ти, лопота́ти; *(про механізми — ще)* ба́хкати, грю́кати, торохті́ти, торохкота́ти, торохкоті́ти; **2.** *розм.* *(говорити швидко, голосно)* торохті́ти, ляща́ти, тріща́ти; базі́кати, молóти, тереве́нити, цве́нькати, ля́пати [язикóм], патя́кати, пащекува́ти; **3.** *розм. (незрозуміло говорити)* лопота́ти, лопоті́ти; *(прост.)* верзя́кати.
ЛАПАТКІ́ *і* **ЛАПАТЛІ́ВЫ** *розм.* **1.** яки́й (що) ля́скає (ля́пає, хля́пає, лопóче); лопотли́вий; *(у знач. прикм.)* торохтли́вий, торохтю́чий; *(про струмок)* шумли́вий, шумки́й, шумови́тий, гомінки́й, гомінли́вий; **2.** балаку́чий, балакли́вий, *(розм.)* лопотли́вий, язика́тий.
ЛА́ПАТНІК *і* **ЛАПЦЮ́ЖНІК** *ч.* **1.** личка́р, постоля́р; **2.** *перен. знев. (про неосвічену, відсталу людину)* лича́к, личакі́вець, лапацóн, сіря́к.
ЛАПАТУ́Н, -на́ *ч. розм.* балаку́н, базі́ка, базі́кало, щебету́н, бóвкало, лепету́н, ле́петень, торохті́й, талала́й.
ЛАПАТУ́ХА *ж. розм.* балаку́ха, базі́ка, базі́кало, щебету́ха, цокоту́ха, лепету́ха, торохті́йка, талала́йка, ляскоту́ха, ляску́ха, пащеку́ха.
ЛАПАТУ́ШКА *ж. розм. змен.* балаку́шка, цокоту́шка.
ЛАПАЦЕ́ННЕ *с. розм.* ля́скання, ля́пання, хля́пання, лопоті́ння, *(про механізми — ще)* ба́хкання, грю́кання; *(підсил. розм.)* грюкани́на *ж.*; гу́пання.
ЛАПАЦЕ́ЦЬ *недок. розм.* ля́скати, ля́пати, хля́пати; *(крильми — звичайно)* лопоті́ти, лопота́ти; *(про механізми — ще)* ба́хкати, грю́кати, торохті́ти, торохкота́ти, торохкоті́ти.
ЛАПА́ЦІЦЬ *недок. розм.* лопа́тити.
ЛА́ПАЦЬ[1], -пця *ч.* лича́к *(з лика)*; *(здебільшого шкіряний)* пості́л, *(обл.)* ходáк; ◊ **плёсці кашалі́ з ла́пцямі** верзти́ (плести́) нісені́тницю (нісені́тниці), верзти́ дурни́ці, тереве́ні пра́вити, плеска́ти язикóм, точи́ти бре́хні, точи́ти ля́си; **вы́думаць чо́рта з ла́пцямі** ви́гадати (ви́думати, *рідше* ви́мудрувати) чорт зна́є що (ка́зна-що).
ЛА́ПАЦЬ[2] *недок. прост.* ла́пати, ма́цати; ◊ **не ла́пай, не ку́піш** *прик.* поди́вишся — не пожи́вишся.
ЛА́ПІК *ч. розм.* **1.** *(частина поверхні землі)* кла́птик, ла́тка *ж.*; **2.** *(на одязі)* ла́тка *ж.*
ЛА́ПІКАВЫ кла́птевий, кла́птиковий.
ЛА́ПІКЛА *с. обл.* **1.** *(на одязі)* ла́тка *ж.*; **2.** *(одяг)* ру́б'я, ра́м'я, дра́нтя, лахмі́ття, *(розм.)* ла́хи, ла́хмани, ла́ти.
ЛА́ПІНА *ж.* **1.** *(голе місце серед трави, посівів тощо)* ли́сина; *(у лісі — ще)* галя́ва, галя́вина; *(серед снігу — ще)* taлoви́на, тал *ч.*, прота́лина, *(розм.)* ли́сина, прóтавка; **2.** *(місце іншого кольору)* пля́ма; *(у тварин — ще)* відмі́тина; **3.** *(частина поверхні землі)* кла́поть *ч.*, ла́тка.
ЛА́ПІСТЫ лапа́тий.
ЛА́ПІЦЦА *недок. пас. розм.* ла́годитися, ладна́тися, ла́дитися, лата́тися.
ЛА́ПІЦЬ *недок. розм.* ла́годити, ладна́ти, ла́дити, лата́ти, підла́тувати.
ЛА́ПКІ *мн., одн.* **ла́пка** *зб.* яли́нове (соснóве *і т. ін.*) гілля́.
ЛА́ПЛЕННЕ *с. розм.* ла́годження, ладна́ння; лата́ння, підла́тування.
ЛА́ПЛЕНЫ *розм.* **1.** *дієприкм.* ла́годжегний, ла́днаний, ла́джений; ла́таний, підла́туваний; **2.** *прикм.* ла́таний. — *Див. ще* **ла́піць.**

ЛА́ПНІК, -ку́ *ч. зб.* яли́нове (сосно́ве *і т. ін.)* гілля́.
ЛАПТА́ *ж. (гра)* ги́лка.
ЛАПУ́Х, -ху́ *і* **ЛО́ПУХ, -ху** *ч. бот.* лопу́х.
ЛАПУХО́ВЫ лопухо́вий, лопуша́ний.
ЛАПУ́ШНІК, ку *ч. зб.* лопуши́ння *с.*, лопу́шшя *с.*
ЛАПУШНЫ́ *і* **ЛАПУШЫ́СТЫ** лопухува́тий, лопуши́стий.
ЛА́ПЦЕВЫ личако́вий; постоло́вий. — *Див. ще* **ла́пць**[1].
ЛА́ПЦІК *ч. змен.* посто́лик; постіле́ць.
ЛАПЦЮ́ЖНІК *див.* **ла́патнік**.
ЛАПЦЮ́ЖНІЦКІ *і* **ЛАПЦЮ́ЖНЫ** личако́вий, постоло́вий.
ЛАПЦЯВА́ТЫ *розм.* нескла́дний, недола́дний, незгра́бний.
ЛАПЧА́СТЫ *і* **ЛА́ПЧАТЫ** лапча́стий, лапа́тий, лапа́стий; **~тыя лісты́** лапча́сте (лапа́те) ли́стя.
ЛАРО́К, -рка́ *ч.* рунду́к, я́тка *ж.*, ларьо́к.
ЛАРО́ЧНІК *ч. розм.* рунду́чник.
ЛАРО́ЧНІЦА *ж. розм.* рунду́чниця.
ЛАРО́ЧНЫ рундуко́вий, рунду́чний.
ЛА́САВАЦЦА *недок.* ла́сувати.
ЛА́САВАЦЬ *недок. розм.* годува́ти ла́сощами, частува́ти ла́сощами.
ЛАСАСЁВЫ лососе́вий, лосо́сячий.
ЛАСАСЁВЫЯ *імен. мн. іхт.* лососе́ві.
ЛАСАСІ́НАВЫ лососи́нний, лососи́новий.
ЛАСЁВЫ лоси́ний, ло́сячий, ло́севий.
ЛАСІ́НАВЫ *(зроблений з лосини)* лоси́новий, лоси́нний.
ЛАСІ́НЫ[1] *прикм.* лоси́ний, ло́сячий, ло́севий.
ЛАСІ́НЫ[2], **-сін** *імен. тільки мн. військ. істор.* лоси́ни.
ЛАСІ́ХА *ж.* лоси́ця.
ЛА́СІЦА *див.* **ла́ска**[2].
ЛА́СКА[1] *ж.* **1.** ла́ска; ні́жність; **мацяры́нская л.** матери́нська ла́ска; **2.** люб'я́зність, ласка́вість, ми́лість, ла́ска; ◊ **ва́ша л.** ва́ша ми́лість; **зрабі́(це) ~ку** зроби́ (зробі́ть) ла́ску (по́слугу), будь ла́ска, бу́дьте ласка́ві; **зрабі́ць ~ку** зроби́ти ла́ску; **калі́ л.** будь ла́ска, бу́дьте ласка́ві, зробі́ть ла́ску, коли́ ва́ша (твоя́) ла́ска, про́шу; ласка́во про́симо, про́симо завіта́ти, гости́нно запро́шуємо (про́симо), запро́шуємо; **~ку стра́ціць** упа́сти в неми́лість, утра́тити прихи́льність (ла́ску) *(чию)*; **з ~кі (чыёй)** че́рез *(кого)*, з ла́ски *(чиєї)*; **з ~кі на пацёху** ні з то́го ні з сьо́го (з цьо́го), ні сі́ло ні (ані́) впа́ло, з до́брого ди́ва; **быць у ~цы** ма́ти прихи́льність (ла́ску, дові́ру); **ці не ма́еце (не бу́дзеце ме́ць) ~ку** чи не бу́дете ласка́ві; **праз ~ку (каго, чыю)** че́рез *(ко́го)*, з ла́ски *(чиєї)*; **~каю Бо́жай** ми́лістю Бо́жою; **з які́й ~кі?** з які́ї ре́чі?, з яко́го по́биту?; **увайсці́ (убі́цца) ў ~ку** здобу́ти прихи́льність, запобі́гти ла́ски; **без чужо́й ~кі** без чужо́ї допомо́ги; **дзя́куй за ~ку** уклі́нно (кра́сно) дя́кую; **до́брая л. (чыя)** до́бра во́ля *(чия)*; **не ў ~цы** не в ла́сці; **прасі́ць ~кі** проси́ти ла́ски (ми́лості); **як ва́ша (твая́, яго́) л.** бу́дь ла́ска, про́шу, зроби́ ла́ску; *(мн.)* бу́дьте ласка́ві, зробі́ть ла́ску, коли́ [бу́де] ва́ша (твоя́, його́) ла́ска; **змяні́ць гнеў на ~ку** зміни́ти (переміни́ти, поверну́ти) гнів на ла́ску (на ми́лість); **Бо́жая л. (во́ля)** Бо́жа ла́ска (во́ля); **выбача́йце, калі́ л.!** вибача́йте (ви́бачте, проба́чте, дару́йте), будь ла́ска; **з вялі́кай ~кі (чыёй)** через *(кого)*, з ла́ски *(чиєї)*.
ЛА́СКА[2] *і* **ЛА́СІЦА** *ж. зоол.* ла́сиця, ла́ска.
ЛА́СКАВА *прислівн.* **1.** ласка́во; ні́жно; **2.** ласка́во, люб'я́зно, запобі́гливо. — *Див. ще* **ла́скавы**.
ЛАСКА́ВА *прислівн.* ласка́во, ми́лости́во.
ЛА́СКАВАСЦЬ *ж.* **1.** ласка́вість; ні́жність; **2.** люб'я́зність, ласка́вість.
ЛАСКА́ВАСЦЬ *ж.* ла́ска, ми́лість.
ЛАСКАВЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* ласкаві́ше.
ЛАСКАВЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* ласкаві́ший.
ЛАСКАВЕ́ЦЬ *недок. розм.* **1.** става́ти ласкаві́шим (ні́жні́шим); **2.** става́ти ласкаві́шим (ми́лости́вішим).
ЛА́СКАВЫ 1. ласка́вий; ні́жний; **~вая дзяўчы́нка** ласка́ва ді́вчинка; **~вае сло́ва** ласка́ве (прихи́льне, при́язне) сло́во; **2.** ласка́вий, люб'я́зний; ◊ **бу́дзь(це) л.** будь ласка́вий, бу́дьте ласка́ві, будь ла́ска, зроби́ ла́ску, зробі́ть ла́ску; **~вае цяля́тка дзве ма́ткі ссе** ласка́ве (покі́рне) теля́тко (теля́) дві ма́тки ссе.
ЛАСКА́ВЫ ми́лости́вий, ласка́вий; ◊ **на ласка́вым хлебе** *заст.* бу́ти (жи́ти) утри́манцем, бу́ти на ласка́вому хлі́бі.
ЛАСКА́ЛЬНЫ 1. *(ніжний)* пестли́вий, ласка́вий, голу́бливий, голу́блячий, приголу́бливий; **2.** *грам.* пестли́вий.
ЛАСУ́НАК, -нку *ч.* ла́сощі, *(рідк.)* лагоми́на *ж.*, *(змен.)* лагоми́нка *ж.*
ЛАСУ́НКІ ла́сощі.
ЛАСЯНЁ *і* **ЛАСЯНЯ́, -ня́ці** *с.* лосеня́; *(пестл.)* лосеня́тко.
ЛА́ТА[1] *ж.* ла́тка; *(рідко)* ла́та; ◊ **ла́тамі трэ́сці** світи́ти латка́ми; **л. на ла́це** ла́тка на ла́тці, руб ру́ба позива́є.
ЛА́ТА[2] *ж. буд.* ла́та.
ЛАТА́К, -ка́ *ч. (жолоб, ківш, корито)* лоті́к; **млынавы́ л.** лотоки́.
ЛАТАКО́ВЫ лотоко́вий.
ЛАТАТЫ́: даць (зада́ць) лататы́ *прост.* да́ти (зада́ти) дра́ла (драпака́, дьо́ру), дремену́ти, накива́ти п'я́тами, ки́нутися навті́ки (навтіка́ча́, навтьо́ки).
ЛАТАШЫ́ЦЬ *недок. розм.* **1.** *(рвати все підряд, псуючи)* обно́сити; рва́ти, де́рти; **л. гаро́х** обно́сити (рва́ти) горо́х; **2.** ни́щити, зни́щувати *(поїдаючи, витоптуючи)*; **3.** би́ти, *(розм.)* гамсе́лити, гати́ти, товкти́, лупцюва́ти, лупи́ти.
ЛАТКО́ВЫ лотко́вий; **л. га́ндаль** лотко́ва торгі́вля.
ЛА́ТНІК *ч. істор.* па́нцерник, па́нцирник, ла́тник.
ЛА́ТНЫ[1]**: л. цвік** цвях, яки́м прибива́ють ла́ту; *(дерев'яний цвях, діал.)* лато́вець.
ЛА́ТНЫ[2] *військ. істор.* па́нцерний, па́нцирний, ла́тний.
ЛАТО́ЧЫНА *ж. (заболочене місце)* уло́говина, ба́лка, ви́балок *ч.*, ви́долинок *ч.*, ви́ярок *ч.*, лощо́ви́на, лощи́на.
ЛАТРУ́ГА *ч. і ж. прост.* **1.** ле́дар *ч.*, леда́що *ч. і с.*; ледацю́га *ч. і ж.*, неро́ба *ч. і ж.*, вайло́ *ч.*

і ж., тюхтíй *ч.*; **2.** п'яни́ця *ч. і ж.*; пия́к *ч.*, пия́ка *ч. і ж.*

ЛА́ТЫ[1], *адн.* **ла́та** *ж. буд.* ла́ти.

ЛА́ТЫ[2], -таў *тільки мн. військ. істор.* па́нцер *ч.*, па́нцир *ч.*, ла́ти *(тільки мн.)*

ЛАЎКА́Ч, -ча́ *ч. розм.* спри́тна люди́на; *(розм.)* спри́тник, до́ка *ч. і ж.*, до́йда *ж.*

ЛАЎКА́ЧКА *ж. розм.* спри́тна жінка; *(розм.)* спри́тниця, до́ка, до́йда.

ЛАЎЛЕ́ННЕ *с.* пійма́ння, спійма́ння, лови́тва *ж.*, *(незак. д.)* ловíння, ло́влення.

ЛАЎЧЫ́ЦЦА *недок. розм.* приловча́тися, примудря́тися, умудря́тися.

ЛАЎЧЫ́ЦЬ *недок. розм.* викру́чуватися, хитрува́ти.

ЛАХА́НКА *ж. анат.* ми́ска; **нырачная л.** ниркова́ ми́ска.

ЛА́ХІ: л. пад па́хі зібра́вши свої ре́чі, іти́ геть.

ЛАХМАНЫ́, *адн.* **лахма́н, -на́** *ч. розм.* лахміття, дра́нтя, шма́ття, ра́м'я; *(розм.)* ла́хи, ла́хмані́.

ЛАХМА́ТЫ кошла́тий, кудла́тий, кудла́стий.

ЛАХМА́ЦІЦЬ *недок. розм.* куйо́вдити, ко́шлати, кошла́тити, ку́длати, па́тлати.

ЛАХМА́Ч, -ча́ *ч. розм.* кудла́й, кудла́нь, кудла́ч, ку́дла, патла́ч, патла́нь, пе́лех, *(обл.)* куйо́вда.

ЛАХМО́ЦЦЕ *зб. с.* лахміття, дра́нтя, шма́ття, ра́м'я; *(розм.)* ла́хи, ла́хмані́.

ЛАХУ́ДРА *ж. прост.* неоха́йна; *(розм.)* нечепу́ра, нечепуру́ха, нехлю́я, нечупа́ра, нетíпанка, нетíпаха; задри́панка, хво́йда.

ЛА́ЦІНА *ж. буд. розм.* ла́та.

ЛА́ЦІЦЦА *недок. пас. буд.* латува́тися, лата́тися.

ЛА́ЦІЦЬ *недок. буд.* латува́ти; *(обл.)* лата́ти.

ЛА́ЧАННЕ *с. буд. (дія)* латува́ння.

ЛАША́К, -ка́ *ч.* ослю́к, віслю́к, мул.

ЛАШАЧАНЯ́ *і* **ЛАШАЧАНЁ, -ня́ці** *с.* лоша́, *(пестл.)* лоша́тко.

ЛАША́ЧЫ ослю́чий, віслю́чий, му́лячий.

ЛА́ЯЛЬНІК *ч. розм.* лайли́вець.

ЛА́ЯЛЬНЫ лайли́вий.

ЛА́ЯНКА *ж.* **1.** ла́йка; **2.** сва́рка.

ЛА́ЯНКАВЫ лайли́вий; **~вае сло́ва** лайли́ве сло́во, лайли́вий ви́слів, ла́йка *ж.*

ЛГА́ННЕ *і* **ЛГАННЁ** *с.* брехня́ *ж.*, *(рідко)* лжа *ж.*, *(дія розм. — ще)* бреха́ння.

ЛГА́НСТВА *с. розм.* брехня́ *ж.*, *(дія розм. — ще)* бреха́ння, бре́хні, побрехе́ньки.

ЛГАЦЬ *недок.* бреха́ти.

ЛГУН, *род.* **лгуна́** *ч.* брехýн; *(знев.)* бреха́ч, бреха́чка.

ЛГУ́ХА *ж. розм.* брехýха, брехýнка.

ЛЕ́БЕДЗЬ *ч.* ле́бідь.

ЛЕБЕДЗЯНЁ *і* **ЛЕБЕДЗЯНЯ́, -ня́ці** *с.* лебедя́.

ЛЕБЕДЗЯНЯ́ТКА *с. пестл.* лебедя́тко.

ЛЕБЯДА́ *ж. бот.* лобода́.

ЛЕБЯДЗІ́НЫ 1. лебеди́ний, лебе́дячий; **л. крык** лебеди́ний крик; **л. пух** лебе́дячий пух; **2.** *перен.* лебеди́ний; **~ная хада́** лебеди́на хода́; ◊ **~ная пе́сня** лебеди́на пісня.

ЛЕБЯДО́ВЫ лободо́вий.

ЛЕБЯДО́ВЫЯ *імен. мн. бот.* лободо́ві.

ЛЕВАБАКО́ВЫ лівобíчний, лівосторо́нній.

ЛЕВАРУ́Ч *прислівн. обл.* ліво́руч, злíва.

ЛЕГІРАВА́ЛЬНЫ *мет.* легува́льний, *(рідше)* легу́ючий.

ЛЕГІ́РАВАННЕ *с. мет.* легува́ння.

ЛЕГІ́РАВАНЫ *мет.* лего́ваний; **~ная сталь** лего́вана сталь.

ЛЕГІ́РАВАЦЦА *недок. пас. мет.* легува́тися.

ЛЕГІ́РАВАЦЬ *док. і недок. мет.* легува́ти.

ЛЕГКАВА́ГАВЫ *(з незначною вагою)* легкова́гий, легко́ї (мало́ї) ваги́.

ЛЕГКАВА́ЖНАСЦЬ *ж.* **1.** *(про вагу)* легкова́гість; **2.** *перен.* легкова́жність.

ЛЕГКАВА́ЖНЫ *прям., перен.* **1.** *(про вагу)* легкова́гий, легко́ї (мало́ї) ваги́; **л. груз** легкова́гий вантаж, вантаж легко́ї (мало́ї) ваги́; **2.** *перен.* легкова́жний; **~ныя меркава́нні** легкова́жні міркува́ння (думки́).

ЛЕГКАВУ́ШКА *ж. розм.* легкови́к *ч.*

ЛЕГКАДУ́МНА *прислівн.* легкова́жно, *(рідше)* легкоду́мно.

ЛЕГКАДУ́МНАСЦЬ *ж. і* **ЛЕГКАДУ́МСТВА** *с.* легкова́жність *ж.*, *(рідше)* легкоду́мство *с.*, легкоду́мність *ж.*

ЛЕГКАДУ́МНЫ легкова́жний, *(рідше)* легкоду́мний.

ЛЕГКАТРА́ЎНАСЦЬ *ж.* легкотра́вність, стра́вність.

ЛЕГКАТРА́ЎНЫ легкотра́вний, *(рідше)* стра́вний.

ЛЕ́ГЧЫ *док. у різн. знач.* лягти́; **л. на кана́пу** лягти́ на кана́пу (дива́н); **снег лёг на зямлю́** сніг ліг на зе́млю; **учо́ра я лёг по́зна** учо́ра я ліг пізно; **ён лёг у апо́шнім баі́** він ліг (поліг) в оста́нньому бою́; ◊ **л. касцьмі́** лягти́ кістка́ми (кістьми́, тру́пом); **л. на душу́** лягти́ на ду́шу; **л. на сэ́рца** [ка́менем] лягти́ на се́рце (на се́рці); **л. ў асно́ву** лягти́ в осно́ву; **л. ў зямлю́ (у магі́лу)** лягти́ (піти́) в [сиру́] зе́млю; **ка́менем л.** ка́менем лягти́.

ЛЕДАВІ́К *див.* **ляднік 1**.

ЛЕДАВІКО́ВЫ *див.* **ледніко́вы**.

ЛЕДАКО́Л *ч.* **1.** *(судно)* криголам; **2.** *(робітник)* льодору́б, кригору́б.

ЛЕДАКО́ЛЬНЫ кригола́мний.

ЛЕДАЛО́М *ч.* **1.** *род.* **ледало́му** льодохід; **2.** *род.* **ледало́ма** *(споруда біля мосту)* льодола́м.

ЛЕДАЛО́МНЫ 1. льодохíдний; **2.** льодола́мний.

ЛЕДАРЭ́З *ч.* кригоріз, льодоріз.

ЛЕДАРЭ́ЗНЫ кригорíзний, льодорíзний.

ЛЕДАСЕ́К *ч. спорт.* льодору́б, кригору́б.

ЛЕДАСПА́Д *ч.* льодопа́д.

ЛЕДЗЯНЕ́Ц, -нца́ *ч.* льодяни́к, *(рідше)* ледене́ць.

ЛЕДЗЯНЕ́ЦЬ *недок.* покрива́тися льо́дом (кри́гою), льодяні́ти, крижані́ти; кля́кнути, дубíти; холо́нути; **кроў ~не́е ў жы́лах** кров холо́не (крижаніє, застигáє) в жи́лах.

ЛЕДЗЯНІ́СТЫ ледени́стий, льоди́стий.

ЛЕДЗЯНІ́ЦЬ *недок. прям., перен.* леденíти; моро́зити, заморо́жувати; **ве́цер ~ні́ў твар** вітер моро́зив обли́ччя; **жах ~ні́ў яго́ сэ́рца** від жа́ху в нього холо́ло (те́рпло) се́рце.

ЛЕДЗЯНЦО́ВЫ льодянико́вий, *(рідше)* леденце́вий.

ЛЕДЗЯНЫ́ *прям., перен.* льодяни́й, крижани́й.
ЛЕДНІКО́ВЫ *і* **ЛЕДАВІКО́ВЫ** льодовико́вий; **л. перы́яд** льодовико́вий період.
ЛЕ́ЖБІШЧА *с. мисл.* лігвище, лігво, ле́жбище.
ЛЕ́ЖМА *прислівн. прост. (розм.)* ле́жма, ле́гма, ліжма, лігма, навле́жачки; **л. ляжа́ць** ле́жма (ле́гма, ліжма, лігма) лежа́ти.
ЛЕ́ЖНЯ *ж.* **1.** *мисл. див.* **ляжня́ 1**; **2.** *(дія)* лежа́ння *с., (розм.)* лежня́.
ЛЕ́ЖЫВА *с. розм. (слід звіра, що лежав на траві)* лігвище, лігво, ле́жбище.
ЛЕ́ЖЫЎНЫ ле́жбищний.
ЛЕ́ЙКА[1] *ж.* **1.** *(посудина для наливання, переливання)* лійка; *(для поливання)* полива́льниця, полива́лка; **2.** *мор.* черпа́к *ч.*
ЛЕ́ЙКА[2] *ж. фот.* лійка, ле́йка.
ЛЕ́ЙЦЫ, *одн.* **ляйчы́на** *ж.* віжки; ◊ **узя́ць л. ў ру́кі** узя́ти віжки в ру́ки; **папусці́ць л.** попусти́ти віжки; **трыма́ць л. ў рука́х** трима́ти віжки в рука́х.
ЛЕЙЧЫНА́ *див.* **ляйчы́на**.
ЛЕ́КАВЫ ліка́рський; **~вые расліны** ліка́рські росли́ни.
ЛЕ́КАР *ч. розм.* лікар.
ЛЕ́КАРКА *ж. розм. (жінка-лікар)* лікарка.
ЛЕ́КАРСКІ *розм.* ліка́рський; **л. памо́чнік** помічни́к лікаря, ліка́рський помічни́к.
ЛЕ́КАРЫХА *ж. розм. (дружина лікаря)* лікарша.
ЛЕ́КІ, *род.* **ле́каў** *тільки мн.* **1.** ліки; **л. ад ка́шлю** ліки про́ти ка́шлю; **2.** *розм. (дія)* лікува́ння *с.*; **л. гра́зямі** лікува́ння грязями.
ЛЕМАНТА́Р *ч. заст.* буква́р; *(заст.)* грама́тка *ж.*
ЛЕ́НА *прислівн. розм.* ліни́во; леда́че.
ЛЕНАВА́ТА *прислівн.* лінькува́то; ледаче́нько, ливе́нько.
ЛЕНАВА́ТЫ лінькува́тий; ледаче́нький, ліни́венький.
ЛЕНАВА́ЦЦА *недок.* лінува́тися, ліни́тися.
ЛЕ́НАСЦЬ *ж. обл.* ле́дарство *с.*; лінощі, ліни́вство *с.*, лінува́ння *с.*, *(розм.)* ліньки.
ЛЕ́НЧЫК *ч. спец. (дерев'яна основа кавалерійського сідла)* ле́нчик, лучо́к.
ЛЕ́НЫ *обл.* ліни́вий; леда́чий.
ЛЕ́ПЕЙ *(частіше —* **лепш***)* *і* **ЛЯПЕ́Й** *прислівн. вищ. ст.* кра́ще, лі́пше; ◊ **тым ле́пей** тим кра́ще (лі́пше).
ЛЕ́ПЕТ, -ту *ч.* белькота́ння *с.*, белькотіння *с.*, бе́лькіт, ле́пет, лепета́ння *с.*, бубоніння *с.*; ◊ **дзіця́чы л.** дитя́чий ле́пет.
ЛЕ́ПКА *ж.* ліплення *с.*
ЛЕ́ПЛЕНЫ ліпни́й.
ЛЕПШ *прислівн. вищ. ст.* кра́ще, лі́пше; ◊ **тым л.** тим кра́ще (лі́пше); **як мага́ л.** якнайкра́ще, якнайлі́пше, щонайкра́ще, щонайлі́пше, якомо́га кра́ще (лі́пше); **л. за ўсё** якнайкра́ще, якнайлі́пше, найкра́ще, найлі́пше, кра́ще (лі́пше) за все; **л. не трэ́ба** кра́ще (лі́пше) не тре́ба; **л. по́зна, як ніко́лі** *присл.* кра́ще (лі́пше) пізно, як (ніж) ніко́ли; **у гасця́х до́бра, а до́ма л.** *присл.* у гостя́х до́бре, а вдо́ма (до́ма) кра́ще (лі́пше); **л. благі́ мір, чым до́брая сва́рка** *присл.* кра́ще (лі́пше) пога́ний мир, ніж (як) до́бра сва́рка; **л. сініца ў рука́х, чым жураве́ль у не́бе** *присл.* кра́ще сини́ця в рука́х (у жме́ні), ніж жураве́ль у не́бі; **л. з разу́мным згубі́ць, чым з ду́рнем знайсці́** *присл.* кра́ще (лі́пше) з розу́мним загуби́ти, ніж (як) з ду́рнем знайти́.
ЛЕ́ПШАЦЬ *недок.* полі́пшуватися, лі́пшати.
ЛЕ́ПШЧЫК *ч.* ліпни́к.
ЛЕ́ПШЧЫЦА *ж.* ліпни́ця.
ЛЕ́ПШЫ *прикм.* **1.** *вищ. ст.* кра́щий, лі́пший; **2.** *найвищ. ст.* найкра́щий, якнайкра́щий, щонайкра́щий, найлі́пший, якнайлі́пший, щонайлі́пший; ◊ **у ~шым вы́падку** у лі́пшому (найлі́пшому, кра́щому, найкра́щому) ра́зі; **не ма́ючы ле́пшага** че́рез брак лі́пшого, за бра́ком лі́пшого, не ма́ючи лі́пшого; **палі́чыць за ле́пшае** вважа́ти за кра́ще, ви́знати за кра́ще.
ЛЕПЯТА́ННЕ *с.* **1.** белькота́ння, белькоті́ння; лепета́ння, бубоні́ння; **2.** лепета́ння.
ЛЕПЯТА́ЦЬ *недок.* **1.** белькота́ти, белькоті́ти, *(розм.)* жебоні́ти; *(про дітей — звичайно)* лепета́ти; бубоні́ти; **2.** *перен.* лепета́ти.
ЛЕ́РА *ж. заст.* ліра.
ЛЕ́РНІК *ч. заст.* лірник.
ЛЕ́РНЫ *заст.* лірний.
ЛЕС, *род.* **ле́су** *ч. у різн. знач.* ліс; ◊ **цёмны л.** *(для каго)* те́мний ліс *(для кого)*; **за дрэ́вамі не ба́чыць ле́су** за дере́вами не ба́чити лісу; **далей у л. — бо́лей дроў** що да́лі в ліс, то бі́льше дров; що да́лі в ліс, то кра́ще на дро́ва; **хто ў л. хто па дро́вы** *прик.* хто в луг, а хто в плуг; хто в горо́х, а хто в сочеви́цю; хто в ліс, а хто по дро́ва [поліз]; те к лісу, а те к бі́су; **воўк (мядзве́дзь) у ле́се здох** щось у лісі [велике] здо́хло; **л. сяку́ць — трэ́скі ляця́ць** *присл.* у лісі дро́ва руба́ють, а до села́ тріски́ літа́ють; ліс руба́ють — тріски́ летя́ть; де бо́рошно, там і по́рошно; **ваўко́ў бая́цца — у л. не хадзі́ць** *присл.* вовків боя́тися — у ліс не ходи́ти (не йти); як во́вка боя́тися, так і в ліс не йти; боя́вшися во́вка, у лісі не бува́ти; **як во́ўка не кармі́, а ён усё ў л. глядзі́ць** *присл.* хоч як году́й во́вка, а він [усе́] у ліс ди́виться; во́вча нату́ра до лі́су тя́гне; вовк, то во́вче й ду́має; **браха́ць на л.** ки́дати (пуска́ти) слова́ на ві́тер; **чужа́я душа́ — цёмны л.** *присл.* чужа́ душа́ (голова́) — те́мний ліс; у чужі́й душі́ — мов се́ред но́чі; ні́кому на чолі́ не написано, хто він; у чужу́ ду́шу не влі́зеш.
ЛЕСААДНАЎЛЕ́ННЕ *с.* лісовідно́влення.
ЛЕСААДНАЎЛЕ́НЧЫ лісовідно́вний.
ЛЕСААПРАЦО́ЎЧЫ лісооброб́ний.
ЛЕСААСУША́ЛЬНЫ лісоосу́шувальний, лісоосушни́й.
ЛЕСААХО́ВА *ж.* лісоохоро́на, охоро́на лісу.
ЛЕСААХО́ЎНЫ лісозахисни́й.
ЛЕСАВІ́К, -ка́ *ч.* **1.** *розм. (той, хто живе в лісі)* лісови́к; **2.** *див.* **лясу́н**.
ЛЕСАВО́Д *ч.* лісівни́к.
ЛЕСАВО́ДСТВА *с. і* **ЛЕСАГАДО́ЎЛЯ** *ж.* лісівни́цтво *с.*
ЛЕСАВО́ДЧЫ лісівни́цький.
ЛЕСАВЫ́ *розм.* лісови́й, *(рідко)* лісни́й.
ЛЕСАГАДАВА́ЛЬНІК *ч.* лісорозса́дник.
ЛЕСАГАДО́ЎЛЯ *див.* **лесаво́дства**.
ЛЕСАГА́НДАЛЬ, -длю *ч.* лісоторгі́вля *ж.*

ЛЕСАГАСПАДА́РКА *ж.* лісогоспода́рство *с.*, лісове́ господа́рство *с.*

ЛЕСАГАСПАДА́РЧЫ лісогоспода́рський.

ЛЕСАНАРЫХТО́ЎКІ, *одн.* **лесанарыхто́ўка** *ж.* лісозаготі́влі.

ЛЕСАНАРЫХТО́ЎЧЫ лісозаготіве́льний, лісозагото́вчий.

ЛЕСАНАРЫХТО́ЎШЧЫК *ч.* лісозаготі́вник, лісозаготіве́льник.

ЛЕСАНАСАДЖЭ́ННЕ *с.* наса́дження лісу, лісонаса́дження; *(незак. д. — ще)* наса́джування лісу, лісонаса́джування.

ЛЕСАПАГРУ́ЗАЧНЫ лісованта́жний, лісонаванта́жувальний.

ЛЕСАПАГРУ́ЗЧЫК *ч. спец.* лісонаванта́жувач.

ЛЕСАПАЛАСА́ *ж.* лісосму́га.

ЛЕСАПАСА́ДАЧНЫ лісосадивни́й, лісосади́льний.

ЛЕСАПАСА́ДКА *ж.* **1.** лісопоса́дка; *(дія — ще)* лісосадіння *с.*; **2.** *звичайно мн.* лісопоса́дки.

ЛЕСАПЕРАПРАЦО́ЎКА *ж.* лісоперер́обка.

ЛЕСАПІЛАВА́ННЕ *с.* лісопиля́ння.

ЛЕСАПІ́ЛКА *ж. (машина)* лісопи́лка.

ЛЕСАПІ́ЛЬНЯ *ж. (завод)* лісопи́льня, тарта́к *ч.*

ЛЕСАРАСПРАЦО́ЎКІ, -цо́вак, *одн.* **лесараспрацо́ўка** *ж.* лісорозро́бки, *(одн.)* лісорозро́бка.

ЛЕСАСАДЖА́ЛКА *ж. (машина)* лісосади́льник *ч.*

ЛЕСАСЕ́КА *ж.* лісосіка; *(ділянка лісу — ще)* [лісова́] діля́нка.

ЛЕСАСЕ́ЯЛКА *ж.* лісосіва́лка.

ЛЕСАСУШЫ́ЛКА *ж.* лісосуша́рка, лісосуша́рня.

ЛЕСАЎКЛА́ДЧЫК *ч. техн.* лісоскладальник, лісоуклада́ч.

ЛЕСАЎПАРА́ДКАВАЛЬНЫ лісовпоря́дний, лісовпорядкува́льний.

ЛЕСАЎПАРА́ДКАВАННЕ *с.* лісовпоря́дження, лісовпорядкува́ння.

ЛЕСАЎЧА́СТАК, -тка *ч.* лісова́ діля́нка *ж.*

ЛЕСАЦЯГА́ЛКА *ж. техн.* лісота́ска.

ЛЕ́СВІЦА *ж.* **1.** *(нерухома, звичайно в приміщенні)* схо́ди, *(зменш.)* схі́дці; **пара́дная л.** пара́дні схо́ди; **чо́рная л.** чо́рні схо́ди; **2.** *(рідко)* драби́на; **3.** *перен.* драби́на; **іерархі́чная л.** ієрархі́чна града́ція (ска́ла), *(рідше)* ієрархі́чна драби́на, ієрархі́чні схі́дці.

ЛЕ́СВІЧКА *ж. зменш.* схі́дці.

ЛЕ́СВІЧНЫ сходови́й; **~ная кле́тка** сходова́ клі́тка.

ЛЕСІРАВА́ННЕ *с. жив.* лесува́ння.

ЛЕСІРАВА́НЫ *ж.* лесо́ваний. — *Див. ще* **лесірава́ць**.

ЛЕСІРАВА́ЦЦА *недок. пас. жив.* лесува́тися.

ЛЕСІРАВА́ЦЬ *док. і недок.* лесува́ти.

ЛЕСІРО́ЎКА *ж. жив.* лесува́ння *с.*

ЛЕ́СКІ, -сак *тільки мн. прям.* драби́на *ж.*, драби́нка *ж.*

ЛЕСНІКО́ЎСКІ лісни́цький.

ЛЕСНІКО́ЎСТВА *с.* поса́да лісника́, лісникува́ння.

ЛЕСНІЧО́ЎКА *ж. розм.* буди́нок лісника́.

ЛЕСПРАМГА́С *ч.* **(лесапрамысло́вая гаспада́рка)** ліспромго́сп (лісове́ промисло́ве господа́рство).

ЛЕ́ТА *с.* лі́то; ◊ **ба́біна л.** ба́бине лі́то; **зіма́ і л.** ці́лий (весь) рік; **з ле́та ў ле́та** щолі́та, ко́жного лі́та, ко́жне лі́то; **ко́лькі лет, ко́лькі зім!** скі́льки літ, скі́льки зим!

ЛЕ́ТАВАЦЬ *недок. розм.* літува́ти.

ЛЕТАЗЛІЧЭ́ННЕ *с.* літочи́слення.

ЛЕ́ТАМ *прислівн.* улі́тку, *(рідше)* лі́том, улі́ті.

ЛЕ́ТАСЬ *прислівн.* торі́к.

ЛЕ́ТАШНІ торі́шній, тогорі́чний; *(розм.)* тоголі́тній; ◊ **як ле́ташні снег (патрэ́бен)** як торі́шній сніг (потрі́бний, тре́ба), як ді́рка (дíра́) в мо́сті (потрі́бний, тре́ба).

ЛЕ́ТНЕ-АСЕ́ННІ лі́тньо-осі́нній.

ЛЕ́ТНІК *ч.* **1.** *сад.* лі́тник; *(обл.)* лі́тня садовина́; **2.** *(різновид літнього одягу) розм.* лі́тник; **3.** *(літній шлях) розм. (обл.)* літня́к.

ЛЕТУЦЕ́НІЦЬ *і* **ЛЕТУЦЕ́ЦЬ** *недок.* мрі́яти, ма́рити.

ЛЕТУЦЕ́ННА *прислівн.* мрі́йно, мрі́йли́во.

ЛЕТУЦЕ́ННАСЦЬ *ж.* мрі́йність, мрі́йли́вість, мрі́йництво *с.*

ЛЕТУЦЕ́ННЕ *с.* мрі́яння, ма́рення; мрі́я *ж.*

ЛЕТУЦЕ́ННІК *ч.* мрі́йник.

ЛЕТУЦЕ́ННІЦА *ж.* мрі́йниця.

ЛЕТУЦЕ́ННЫ мрі́йний, мрі́йли́вий.

ЛЕТУЦЕ́ЦЬ *див.* **летуце́ніць**.

ЛЕ́ЦЕЙКА *і* **ЛЕ́ЦЕЧКА** *с. нар.-поет. і пестл.* лі́течко, кра́сне лі́то.

ЛЕ́ЧАНЫ 1. *дієприкм.* лíко́ваний; **2.** *прикм.* лíко́ваний; ◊ **на ~ным кані́ далёка не зае́дзеш** на лíко́ваному коні́ дале́ко не заї́деш.

ЛЕ́ЧАЧЫ *прикм.* яки́й (що) ліку́є; **л. ўра́ч** лі́кар, що ліку́є.

ЛЁГАНЬКА *і* **ЛЁГЕНЬКА** *прислівн.* леге́нько.

ЛЁГАЧНЫ легене́вий.

ЛЁГЕНЕЧКА *прислівн. розм.* леге́сенько.

ЛЁГЕНЬКА *див.* **лёганька**.

ЛЁГЕНЬКІ *у різн. знач.* леге́нький.

ЛЁГКА *прислівн.* ле́гко; ◊ **л. сказа́ць** ле́гко сказа́ти.

ЛЁГКААБЦЯКА́ЛЬНАСЦЬ *ж. техн.* зручнообті́чність.

ЛЁГКААБЦЯКА́ЛЬНЫ *техн.* зручнообті́чни́й.

ЛЁГКАВАГАВІ́К, -ка́ *ч. спорт.* легко́ї ваги́, легковагови́к.

ЛЁГКАВЫКАНА́ЛЬНЫ легки́й (зру́чний) для ви́конання, легкоздійсне́нний.

ЛЁГКАВЫМО́ЎНЫ легковимо́вний, легки́й для вимо́ви.

ЛЁГКАВЫПА́РВАЛЬНЫ *і* **ЛЁГКАВЫПАРНЫ́** *хім.* летки́й.

ЛЁГКАВЫРАШАЛЬНЫ яки́й (що) мо́жна ле́гко розв'яза́ти, яки́й (що) мо́жна ле́гко ви́рішити.

ЛЁГКАДАРО́ЖНЫ *спец.* легкодоро́жній.

ЛЁГКАЕ *імен. с. анат.* леге́ня *ж.*

ЛЁГКАЗАМЯНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж. техн.* зручнозамі́нність.

ЛЁГКАЗАМЯНЯ́ЛЬНЫ *техн.* зручнозамі́нний.

ЛЁГКАЗАСВАЯ́ЛЬНЫ легкозасво́юваний.

ЛЁГКАКІРАВА́ЛЬНЫ *спец.* легкокеро́ваний.

ЛЁГКАПРАНІКА́ЛЬНЫ легкопроникни́й.

ЛЁГКАРАСТВАРА́ЛЬНЫ *хім.* легкорозчи́нний.

ЛЁГКАРУХО́МАСЦЬ *ж. техн.* легкору́шність.
ЛЁГКАРУХО́МЫ *техн.* легкору́шний.
ЛЁГКАСЦЬ *ж. у різн. знач.* ле́гкість.
ЛЁГКАЎЗБРО́ЕНЫ *військ.* легкоозбро́єний.
ЛЁГКАЎЗГАРА́ЛЬНЫ легкозайми́стий.
ЛЁГКАЧЫТЭ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* ле́гкість для чита́ння.
ЛЁГКАЧЫТЭ́ЛЬНЫ легки́й для чита́ння.
ЛЁГКІ *у різн. знач.* легки́й; ◊ **з лёгкай рукі́** з легко́ї руки́; **л. на ўспамі́н** про (за) во́вка помо́вка (промо́вка), а вовк тут [а вовк до ха́ти (у ха́ту), а вовк і в ха́ту, аж ді́дько во́вка й несе́]; про во́вка річ, а він навстріч; **з ~кім сэ́рцам** з легки́м се́рцем; **з ~кім ве́трам** час до́брий!, у до́брий час!; ска́теркою (ска́тертю, полотно́м) доро́га; **з ~кай па́рай** *(побажання доброго здоров'я після відвідання лазні)* до́брого здоро́в'я поми́вшись; **~кая рука́** *(у каго)* легка́ рука́ *(у кого)*; **л. на нó́гі** легконо́гий, легки́й на но́гу (на но́ги); **л. хлеб** легки́й хліб; **л. на пад'ём** поворотки́й, мото́рний.
ЛЁГКІЯ *мн. анат.* леге́ні.
ЛЁД, *род.* **лёду,** *мн.* **ільды́,** *(після голосних)* **льды́,** *род.* **ільдо́ў (льдоў)** *ч.* лід, *(на поверхні річки, моря тощо — ще)* кри́га *ж.*; **ве́чныя льды** ві́чна кри́га; **сухі́ л.** сухи́й лід; **бале́т на лёдзе** бале́т на льоду́; ◊ **л. крану́ўся** кри́га скре́сла (пішла́, ру́шила); **бі́цца як ры́ба аб л.** би́тися, як ри́ба об лід (як ри́ба в я́тері); ки́датися (би́тися) як ри́ба на сухо́му (суходо́лі); **на языку́ мёд, а на сэ́рцы л.** *присл.* на язиці́ медо́к, а під язико́м (а на ду́мці) льодо́к; слова́ ласка́ві, та думки́ лука́ві.
ЛЁДАВЫ *(такий, що складається з льоду)* льодови́й.
ЛЁДАДРАБІ́ЛКА *ж. техн.* льододроба́рка.
ЛЁДАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* льодоутво́рення.
ЛЁДЗІСТЫ льоди́стий.
ЛЁЖКА *ж.* **1.** *(місце, де лежить звір)* лі́гвище *с.*, лі́гво *с.*, ле́жбище *с.*; **2.** *тесл.* ча́шка.
ЛЁК, *род.* **лёку** *ч.* розсі́л, *(рідко)* росі́л *(оселедцевий)*.
ЛЁКАЙ *ч. заст.* лаке́й; *(заст.)* льока́й.
ЛЁКАЙНІЧАЦЬ *див.* **лаке́йнічаць.**
ЛЁКАЙСКІ *заст.* лаке́йський.
ЛЁКАЙСТВА *с. заст.* лаке́йство.
ЛЁН, *род.* **лёну, ільну́,** *(після голосних)* **льну** *ч.* льон; **пра́сці л.** пря́сти льон; **го́рны л.** *мін.* азбе́ст.
ЛЁНААПРАЦО́ЎКА *див.* **ільноапрацо́ўка, льноапрацо́ўка.**
ЛЁНААПРАЦО́ЎЧЫ *див.* **ільноапрацо́ўчы, льноапрацо́ўчы.**
ЛЁНААЧЫШЧА́ЛЬНІК *див.* **ільноачышча́льнік, льноачышча́льнік.**
ЛЁНААЧЫШЧА́ЛЬНЫ *див.* **ільноачышча́льны, льноачышча́льны.**
ЛЁНАВАЛАКНО́ *див.* **ільновалакно́, льновалакно́.**
ЛЁНАВО́Д *див.* **ільнаво́д, льнаво́д.**
ЛЁНАВО́ДНЫ *див.* **ільнаво́дны, льнаво́дны.**
ЛЁНАВЫ *с.-г.* льоно́вий.
ЛЁНАВЫЯ *імен. мн. бот.* льоно́ві.
ЛЁНАМАЛАТА́РНЯ *див.* **ільномалата́рня, льномалата́рня.**
ЛЁНАМАЛАЦІ́ЛКА *див.* **ільномалацілка, льномалацілка.**
ЛЁНАМЯ́ЛКА *див.* **ільнамя́лка, льнамя́лка.**
ЛЁНАМЯ́ЛЬНЫ *див.* **ільнамя́льны, льнамя́льны.**
ЛЁНАНАРЫХТО́ЎКІ, *одн.* **лёнанарыхто́ўка** *див.* **ільнонарыхто́ўкі, льнонарыхто́ўкі.**
ЛЁНАНАРЫХТО́ЎЧЫ *див.* **ільнонарыхто́ўчы, льнонарыхто́ўчы.**
ЛЁНАНАСЕННЯВО́ДСТВА *с. див.* **ільнонасеннявóдства, льнонасеннявóдства.**
ЛЁНАПАДБО́РШЧЫК *див.* **ільнопадбóршчык, льнопадбóршчык.**
ЛЁНАПАСТА́ЎКІ, *одн.* **лёнапаста́ўка** *див.* **ільнопаста́ўкі, льнопаста́ўкі.**
ЛЁНАПЕРАПРАЦО́ЎЧЫ *див.* **ільноперапрацó́ўчы, льноперапрацó́ўчы.**
ЛЁНАПРАДЗЕ́ННЕ *див.* **ільнопрадзе́нне, льнопрадзе́нне.**
ЛЁНАПРАДЗІ́ЛЬНЫ *див.* **ільнопрадзі́льны, льнопрадзі́льны.**
ЛЁНАРАССЦІ́ЛАЧНЫ *див.* **ільнорассці́лачны, льнорассці́лачны.**
ЛЁНАСЕ́МЯ *див.* **ільнасе́мя, льнасе́мя.**
ЛЁНАСЕ́ЯЛКА *див.* **ільнасе́ялка, льнасе́ялка.**
ЛЁНАСЕ́ЯЛЬНЫ *див.* **ільнасе́яльны, льнасе́яльны.**
ЛЁНАСУШЫ́ЛКА *див.* **ільносушы́лка, льносушы́лка.**
ЛЁНАТРАПА́ЛКА *див.* **ільнотрапа́лка, льнотрапа́лка.**
ЛЁНАТРАПА́ЛЬНЫ *див.* **ільнотрапа́льны, льнотрапа́льны.**
ЛЁНАТРАСТА́ *див.* **ільнотраста́, льнотраста́.**
ЛЁНАТРЫ́ЕР *див.* **ільнатры́ер, льнатры́ер.**
ЛЁНАЎБО́РАЧНЫ *див.* **ільноўбо́рачны, льноўбо́рачны.**
ЛЁНАЎБО́РКА *див.* **ільноўбо́рка, льноўбо́рка.**
ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛКА *див.* **ільноцерабі́лка, льноцерабі́лка.**
ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛЬНЫ *див.* **ільноцерабі́льны, льноцерабі́льны.**
ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫК *див.* **ільноцерабі́льшчык, льноцерабі́льшчык.**
ЛЁНАЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫЦА *див.* **ільноцерабі́льшчыца, льноцерабі́льшчыца.**
ЛЁНАЦЁРКА *див.* **ільнацёрка, льнацёрка.**
ЛЁНАЧАСА́ЛКА *див.* **ільночаса́лка, льночаса́лка.**
ЛЁНАЧАСА́ЛЬНЫ *див.* **ільночаса́льны, льночаса́льны.**
ЛЁНАЧАСА́ННЕ *див.* **ільночаса́нне, льночаса́нне.**
ЛЁН-ДАЎГУНЕ́Ц, *род.* **лёну (ільну́, льну́)-даўгунцу́** *ч. с.-г.* льон-довгуне́ць.
ЛЁН-КУДРА́Ш, *род.* **лёну (ільну́, льну́)-кудрашу́** *ч. с.-г.* льон-кучеря́вець.
ЛЁПАЦЬ *недок.*, **ЛЁПНУЦЬ** *док. однокр. розм.* ля́скати, ля́снути, ля́пати, ля́пнути, шльо́пати, шльо́пнути.
ЛЁС[1], *род.* **лёсу** *ч.* **1.** *(збіг обставин)* до́ля *ж.*; фа́тум; **л. звёў іх зноў** до́ля звела́ ї́х зно́ву (знов); **2.** *(умови подальшого існування)* до́ля *ж.*; **л. дзяржа́вы** до́ля держа́ви; *(майбутнє — ще)* майбу́тнє *с.*; **лёс наро́даў** до́ля (майбу́тнє) наро́дів; **3.** *(становище в житті)* до́ля *ж.*; тала́н; приречення *с.*; ◊ **на во́лю лёсу** на-

призволя́ще; **па во́лі лёсу** велі́нням (з велі́ння, за велі́нням) до́лі; **іро́нія лёсу** іро́нія до́лі; **выпрабо́ўваць лёс** спокуша́ти (випро́бувати, випробо́вувати) до́лю; **гаспада́р свайго́ лёсу** господа́р своє́ї до́лі; **вы́рашыць л.** *(чый)* ви́рішити до́лю *(чию)*; **выбра́ннік лёсу** обра́нець (*рідко* вибра́нець) до́лі; **шчаслі́вы л.** щасли́ва до́ля, тала́н.

ЛЁС², *род.* **лёсу** *ч. геол.* лес.

ЛЁСАВАННЕ *с.* жеребкува́ння.

ЛЁСАВЫ *геол.* ле́совий.

ЛЁСАПАДО́БНЫ *геол.* лесоподі́бний.

ЛЁСКА *ж. риб.* волосі́нь, *(рідше)* волосі́ння *с.*, лі́ска.

ЛЁСКАТ *і* **ЛЯ́СКАТ** *ч.* бря́зкіт; кла́цання *с.*, ля́скіт.

ЛЁСТАЧКА *ж. зменш.-пестл.* пла́ночка *(у драбиннику воза).*

ЛЁСТАЧКІ *тільки мн. розм.* ле́стощі; ◊ **~камі дух выма́е** *прик.* ле́стощами ду́шу виймає.

ЛЁСТКА *ж.* пла́нка *(у драбиннику воза).*

ЛЁСТКІ, *одн.* **лёстка** *ж. розм.* ле́стощі.

ЛЁТ, *род.* **лёту**, *місц.* **на лёце** *і* **на лятý** *ч.* літ, *(поез.)* лет; **з лёту** з розго́ну, з розбі́гу; з хо́ду; **на лятý** на льоту́; **лаві́ць (хапа́ць) на лятý** лови́ти (хапа́ти) на льоту́.

ЛЁТАМ: л. ляце́ць (лята́ць, лётаць) *(швидко бігти, бігати)* ві́тром леті́ти, леті́ти як ві́тер.

ЛЁТАННЕ *і* **ЛЯТА́ННЕ** *с.* літа́ння.

ЛЁТАЦЬ *і* **ЛЯТА́ЦЬ** літа́ти.

ЛЁТКА *ж. мет.* о́твір *ч.*, льо́тка.

ЛЁХ *ч.*, *род.* **лёху**, *місц.* **у лёху** *і* **ЛЁХА** *ж.*, *род.* **лёхі**, *місц.* **у лёсе 1.** підзе́мний хід *ч.*, хідни́к *ч.*, потайни́к *ч.*; **2.** склеп *ч.*, льох *ч.*, підва́л *ч.*, підземе́лля *с.*

ЛЖЫВА *прислівн.* **1.** брехли́во, неправди́во; облу́дно; фальши́во; уда́вано; **2.** непра́вильно; помилко́во, хи́бно.

ЛЖЫВАСЦЬ *ж.* **1.** брехли́вість, неправди́вість; облу́дність; фальши́вість; уда́ваність; **2.** непра́вильність; помилко́вість; хи́бність.

ЛЖЫВЫ 1. *(схильний до брехні)* брехли́вий, неправди́вий; облу́дний; *(рідко)* облу́дливий; **л. чалаве́к** брехли́ва (неправди́ва) люди́на; **2.** *(фальшивий)* неправди́вий; фальши́вий; уда́ваний.

ЛЖЭВУЧО́НАСЦЬ *ж.* псевдовче́ність, *(рідше)* лжевче́ність.

ЛЖЭВУЧО́НЫ *ч.* псевдовче́ний, *(рідше)* лжевче́ний.

ЛЖЭВУЧЭ́ННЕ *с.* псевдовче́ння, облу́дне вче́ння, *(рідше)* лжевче́ння.

ЛЖЭКЛАСІЦЫ́ЗМ, -му *ч.* псевдокласици́зм, *(рідше)* лжекласици́зм.

ЛЖЭКЛАСІ́ЧНЫ псевдокласи́чний.

ЛЖЭМАСТА́ЦТВА *с.* псевдомисте́цтво, *(рідше)* лжемисте́цтво.

ЛЖЭНАВУ́КА *ж.* псевдонау́ка, *(рідше)* лженау́ка.

ЛЖЭНАВУКО́ВЫ псевдонауко́вий, *(рідше)* лженауко́вий.

ЛЖЭПРАРО́К *ч.* псевдопроро́к, лжепроро́к, неправди́вий (фальши́вий) проро́к.

ЛЖЭПРЫСЯ́ГА *ж. юр.* лжеприся́га, кривоприся́га.

ЛЖЭСВЕ́ДКА *ч. і ж. юр. (про чоловіка і жінку)* лжесві́док *ч.*, неправди́вий (фальши́вий) сві́док *ч.*; *(про чоловіка — ще)* кривоприся́жник *ч.*; *(про жінку — ще)* кривоприся́жниця *ж.*

ЛЖЭСВЕ́ДЧАННЕ *с. юр.* лжесві́дчення, неправди́ве (фальши́ве) сві́дчення.

ЛЖЭСВЕ́ДЧЫ *юр. прикм.* лжесві́дчий, кривоприся́жний; *(фальшиво засвідчений)* лжесві́дчений.

ЛІ́ВЕНЬ, *род.* **лі́ўня** *ч. прям., перен.* злива *ж.*, хлющ *ч.*

ЛІДЗІ́РАВАННЕ *с.* ліди́рування.

ЛІДЗІ́РАВАЦЬ *недок.* ліди́рувати.

ЛІДЗІ́РУЮЧЫ 1. *дієприкм.* той, що ліди́рує, *(рідко)* ліди́руючий; **2.** *прикм.* ліди́руючий; **л. гру́па** ліди́руюча гру́па; **3.** *дієприсл.* ліди́руючи. — *Див. ще* **лідзі́раваць**.

ЛІЗАБЛЮ́Д *розм. ч.* блюдолиз, лизоблю́д, мисколи́з, *(заст.)* похлі́бець.

ЛІК¹, *род.* **лі́ку** *ч.* **1.** *мат., лінгв.* число́ *с.*, **цэ́лы л.** ці́ле число́; **дро́бавы л.** дробове́ число́; **цо́тны л.** па́рне число́; **найме́нны л.** імено́ване число́; **кра́тны л.** кра́тне число́; **рацыяна́льны л.** раціона́льне число́; **пастая́нны л.** ста́ле (пості́йне) число́; **невядо́мы л.** невідо́ме число́; **про́сты л.** про́сте число́; **тэо́рыя лі́каў** теорія чи́сел; **адзіно́чны л.** однина́; **мно́жны л.** множина́; **па́рны л.** двоїна́; **2.** кі́лькість *ж.*; **з іх лі́ку** (оди́н) з-помі́ж (з) них; **у тым лі́ку** се́ред них (у то́му числі́); **3.** *(результат гри, виражений у числах)* раху́нок; **футбо́льнае спабо́рніцтва ско́нчылася з лі́кам 2 : 3** футбо́льне змага́ння закінчи́лося з раху́нком 2 : 3; **4.** *(дія)* лічба́ *ж.*, лічі́ння *с.*, лі́чення *с.*, лік, рахува́ння *с.*; **без лі́ку** без лі́ку, без числа́; незлічéнно, бе́зліч, си́ла-силе́нна; незліче́нно, незчисле́нно; **лі́ку няма́** нема́ лі́ку (числа́), без лі́ку *(чого)*; **губля́ць л.** загуби́ти (забу́ти) лік *(кому-чому)*, ма́ти бага́то (бе́зліч) *(кого-чого)*; **ро́ўны лік** рі́вний раху́нок; **у лік** *(чаго)* у раху́нок *(чого)*; **размачы́ць л.** *спорт. розм.* розмочи́ти раху́нок.

ЛІК², *род.* **лі́ку** *ч. церк.* **1.** *(зображення, образ)* о́браз, лик; **2.** *(сонм)* лик, сонм.

ЛІ́КАВЫ числови́й; **~вае ўраўне́нне** числове́ рівня́ння.

ЛІКБЕ́З *ч. істор.* **(ліквіда́цыя непісьме́ннасці)**, *род.* **-зу** *(програма масового навчання грамоти дітей і дорослих) і* **-за** *(школа для дорослих)* лікне́п (ліквіда́ція неписьме́нності).

ЛІКЁРА-ГАРЭ́ЛАЧНЫ лі́керо-горілча́ний.

ЛІКЁРНЫ ліке́рний; **~ная начы́нка** ліке́рна на́чинка; **~ныя прадпрые́мствы** ліке́рні підпри́ємства; **~ны кілі́шак** ліке́рна ча́рка (келишо́к).

ЛІЛЕ́ЙНЫ *поез., заст.* ліле́йний, лелі́йний.

ЛІЛЕ́Я *ж. поез., заст.* лелія.

ЛІ́ЛІЯ *ж. бот.* лі́лія, ліле́я; **вадзяна́я л.** *бот.* **а)** *(біла)* [бі́ле] лата́ття, водяна́ (бі́ла) лі́лія (ліле́я); **б)** *(жовта)* [жо́вте] лата́ття, [жо́вті] гле́чики, жо́вта лі́лія (ліле́я).

ЛІМО́Н *ч.* цитри́на *ж.*, лимо́н.

ЛІМО́ННЫ цитри́новий, цитри́нний; лимо́нний, лимо́новий; **~нае дрэ́ва** цитри́нове, цитри́нне (лимо́нне, лимо́нове) де́рево; **л. сок** цитри́новий, цитри́нний (лимо́нний, лимо́новий) сік; **~ная кісла́та** лимо́нна кислота́.

ЛІ́НА *ж. (товстий міцний мотузок або канат з волокна чи дроту)* кодо́ла, ли́нва, моту́з *ч.*, *(зб.)* моту́ззя *с.*

ЛІНЕ́ЕЛЬНЫ ліні́юва́льний.

ЛІНЕ́ЕЛЬШЧЫК *і* **ЛІНЕ́ЙШЧЫК** *ч. спец.* ліні́юва́льник.

ЛІНЕ́ЕЛЬШЧЫЦА *і* **ЛІНЕ́ЙШЧЫЦА** *ж. спец.* ліні́юва́льниця.

ЛІНЕ́ЕННЕ *с.* ліні́юва́ння.

ЛІНЕ́ЕНЫ *дієприкм., прикм.* ліні́йо́ваний, ліні́яний. — *Див. ще* **лінеіць.**

ЛІНЕ́ІЦЦА *недок., пас.* ліні́юва́тися.

ЛІНЕ́ІЦЬ *недок.* ліні́юва́ти.

ЛІНЕ́ЙКА[1] *ж.* **1.** *(пряма лінія)* ліні́йка; **сшытак у адну́ ~ку** зо́шит (зши́ток) на одну́ ліні́йку; **2.** *(планка для креслення прямих ліній)* ліні́йка.

ЛІНЕ́ЙКА[2] *(екіпаж)* ліні́йка.

ЛІНЕ́ЙЧАСТЫ ліні́йчатий.

ЛІНЕ́ЙШЧЫК *див.* **лінеельшчык.**

ЛІНЕ́ЙШЧЫЦА *див.* **лінеельшчыца.**

ЛІНЁК[1], *род.* **лінька́** *ч. іхт. (зменш. до* **лінь**[1]*)* лино́к.

ЛІНЁК[2], *род.* **лінька́** *ч. мор. (тонкий канатик)* лінько́к.

ЛІНЁЎКА *ж.* **1.** *розм. (дія)* ліні́юва́ння *с.*, ліні́яння *с.*; **2.** *(спосіб ліні́ювання)* ліні́яння *с.*

ЛІ́НУЦЦА *док.* ри́нути, лину́ти, хли́нути.

ЛІ́НУЦЬ *док.* **1.** *(бризнути, вилити)* плесну́ти, хлю́пнути, плю́снути; **2.** *(политися з силою)* ри́нути, лину́ти, хли́нути; *(про дощ — ще)* упері́щити.

ЛІНЬ[1], *род.* **ліня́** *ч. (риба)* лин.

ЛІНЬ[2], *род.* **ліня́** *ч. мор. (міцний тонкий канат)* лінь.

ЛІ́НЬКА *ж.* линя́ння *с.*

ЛІНЮ́ЧАСЦЬ *ж.* линю́чість.

ЛІНЮ́ЧЫ яки́й (що) линя́є, линю́чий.

ЛІНЯ́ЛЫ линя́лий; злиня́лий; ви́линялий; *(здебільшого про тварин)* облі́злий.

ЛІНЯ́ЦЬ *недок.* **1.** *(утрачати забарвлення)* линя́ти, вицвіта́ти, ме́рхнути, тьмяні́ти; **2.** *(скидати, міняти шерсть, пір'я — про тварин і птахів)* линя́ти.

ЛІ́ПАЎКА *ж. розм. (діжка, видовбана з липового дерева)* ли́півка.

ЛІ́ПЕНЬ *ч.* ли́пень, *(обл.)* ли́пець.

ЛІ́ПЕНЬСКІ липне́вий.

ЛІ́ПЕЦ, *род.* **лі́пцу** *ч. розм.* ли́повий мед; *(обл.)* ли́пець.

ЛІПЕ́ЦЬ *недок.* **1.** ле́две (ледь, насилу) трима́тися (держа́тися); **карці́на на сцяне́ ледзь лі́пела** карти́на на стіні́ ле́две (ледь, насилу) трима́лася (держа́лася); **2.** *перен. (про слабкий вияв чого-небудь, стан занепаду тощо)* бли́мати, же́вріти; *(про людину)* чала́пати, чала́пкати, чо́вгати, скрипі́ти; **стары́ лі́піць паку́ль што** стари́й чала́пає (чала́пкає, чо́вгає, скрипи́ть) по́ки що; ◊ **л. на валаску́** ви́сіти (трима́тися, держа́тися) на волоску́ (на волоси́нці, на волоси́ні, на ни́точці).

ЛІ́ПІНА *ж. розм. (окреме дерево)* ли́па, ли́пина.

ЛІ́ПКА[1] *ж. зменш.-пестл.* ли́пка; ◊ **абадра́ць як лі́пку** обде́рти (обідра́ти, обібра́ти, облупи́ти) як ли́пку, обде́рти (обідра́ти) як бі́лку (як бара́на), оббілува́ти як бі́лку.

ЛІ́ПКА[2] *прислівн.* ли́пко.

ЛІ́ПКІ **1.** липки́й, клейки́й; **2.** *перен. (настирливий, невідчепний)* липки́й; **л. по́зірк** липки́й по́гляд *(обл.* по́зирк).

ЛІПНЁВЫ *розм.* липне́вий; **~вая ра́ніца** липне́вий ра́нок.

ЛІПО́ВЫ *розм.* ли́повий; **~вы во́дар** ли́повий арома́т.

ЛІС *ч.* **1.** *(лисиця-самець)* лис; **2.** *перен. розм. (хитрий чоловік)* лис; ◊ **з незабі́тага лі́са фу́тра не пашы́еш** *присл.* із живо́ї лиси́ці шу́би не поши́єш.

ЛІСА́ *ж. прям., перен.* лиси́ця; **серабры́стая л.** срібляста лиси́ця; **хі́тры як л.** хи́трий як лиси́ця.

ЛІСІ́НЫ ли́сячий, лиси́чий; **л. каўне́р** ли́сячий ко́мір; **~ная вё́рткасць** ли́сяча (лиси́ча) ви́верткість (спри́тність, ме́ткість).

ЛІСІ́ЦА[1] *ж.* лиси́ця; ◊ **тра́піў як л. ў саладу́ху** *прик.* упа́в (у біду́), як ку́рка в борщ; зав'яз, як соба́ка в тину́; ускочив ви́ще халя́в (по са́мі ву́ха).

ЛІСІ́ЦА[2] *ж. обл.* **1.** *(пристосування у возі для перевезення колод) (обл.)* лиси́ця; **2.** *(пристосування для стискання дощок, лещата) тільки мн. (обл.)* лиси́ці.

ЛІСІ́ЦА[3] *ж. (гриб)* лиси́чка.

ЛІСЛІ́ВА *прислівн.* **1.** підле́сливо, обле́сливо, уле́сливо, лести́во; запобі́гливо; догі́дливо; **2.** скра́дливо, укра́дливо, закра́дливо; **3.** *розм.* ласка́во, пестли́во.

ЛІСЛІ́ВАСЦЬ *ж.* **1.** ле́стощі *(тільки мн.)*, *(обл.)* ле́стка; підле́сливість, обле́сливість, уле́сливість, лести́вість; запобі́гливість; догі́дливість; **2.** скра́дливість, укра́дливість, закра́дливість; **3.** *розм.* ласка́вість, пестли́вість.

ЛІСЛІ́ВЕЦ, -лі́ўца *ч.* підле́сник, обле́сник, лесту́н; підлабу́зник, підлабу́за.

ЛІСЛІ́ВІЦЬ *недок., кому, перед ким і без дод. (лицемірно хвалити кого-небудь)* ле́стити *(кому)*, уле́щувати, обле́щувати, підле́щувати, підлеща́ти *(кого)*; годи́ти, догоджа́ти *(кому)*.

ЛІСЛІ́ВЫ **1.** підле́сливий, обле́сливий, уле́сливий, лести́вий, *(рідко)* підле́сний; догі́дливий; запобі́гливий; **л. чалаве́к** підле́слива (уле́слива) люди́на; **~вая ўсме́шка** підле́слива (обле́слива, уле́слива, лести́ва) по́смішка; **2.** скра́дливий, укра́дливий, закра́дливий; **л. го́лас** скра́дливий (укра́дливий) го́лос; **3.** *розм.* ласка́вий, пестли́вий; **~вае дзіця́** ласка́ве дитя́.

ЛІ́СНІК, -ку *ч. бот. (Solanum L.)* пасль́н; *(S. dulkamara L.)* гли́сник.

ЛІ́СНІКАВЫ *бот.* пасльо́новий.

ЛІ́СНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* пасльо́нові.

ЛІСТ[1] *ч.* **1.** *род.* **ліста́** *бот.* лист; **2.** *род.* **лі́сту** *зб.* ли́стя *с.*, лист; **л. пажаўце́ў** ли́стя пожовті́ло (пожо́вкло), лист пожовті́в (пожо́вк); **лаўро́вы л.** лавро́вий лист; ◊ **лі́стам сла́цца** запобіга́ти *(перед ким)*, ни́зько стели́тися (сла́тися) *(перед ким)*, підсипа́тися *(до кого)*; **дрыжа́ць як асі́навы л.** тремті́ти (дрижа́ти) як оси́кове ли́стя (оси́ковий лист).

ЛІСТ[2], *род.* **ліста́** *ч.* **1.** *(паперу)* а́ркуш; **2.** *(фанери, заліза, скла)* лист; **3.** *(поштове відправ-*

лення) лист; **заказны́ л.** рекомендо́ваний лист; **4.** *(документ)* лист; **узнагаро́дны л.** нагоро́дний лист; **маршру́тны л.** маршру́тний лист; **акладны́ л.** окладни́й лист; **выкана́ўчы л.** викона́вчий лист; **ты́тульны л.** ти́тульний а́ркуш, ти́тульна сторі́нка; **абхо́дны л.** обхідни́й лист; **адкры́ты л.** відкри́тий лист; ◊ **з ліста́ (ігра́ць, спява́ць, чыта́ць)** з листа́ (гра́ти, співа́ти, чита́ти).

ЛІСТАБЛО́ШКА *ж. ент.* листоблі́шка, мідни́ця.

ЛІСТАВЁРТКА *ж. ент.* листові́йка.

ЛІСТАВЫ́ 1. *(той, що стосується листя; той, що складається з листя)* листяни́й, листко́вий; **л. лес** листяни́й ліс; **л. тыту́нь** листяни́й (листко́вий) тютю́н; **2.** *(виготовлений у вигляді листа)* листови́й; *(з паперу — звичайно)* аркуше́вий; **~во́е жале́за** листове́ залі́зо.

ЛІСТАЕ́Д *ч. ент.* листоїд, по́пик.

ЛІСТА́Ж, -жу́ *ч.* аркуша́т.

ЛІСТАНО́СЕЦ, -но́сца *ч. і* **ЛІСТАНО́ША** *ч. і ж.* листоно́ша *ч. і ж.*

ЛІСТАПА́Д *ч.* **1.** *род.* **лістапа́да** *(місяць)* листопа́д; **2.** *род.* **лістапа́ду** листопа́д, падоли́ст.

ЛІСТАПА́ДАЎСКІ листопа́довий.

ЛІСТАРЭ́З *ч.* листорі́з.

ЛІСТАРЭ́ЗАЛЬНЫ листорі́зний.

ЛІСТО́ТА *ж. зб.* ли́стя *с.*, ли́ст *ч.*

ЛІСТО́ЎКА *ж.* листі́вка, мете́лик *ч.*

ЛІСТО́ЎНІЦА *ж. бот.* модри́на.

ЛІСТО́ЎНІЧНЫ модри́новий.

ЛІ́СЦЕ *і* **ЛІСЦЁ** *с. зб.* ли́стя, лист *ч.*

ЛІ́СЦЕВЫ листяни́й; **~вае дрэ́ва** листяне́ де́рево.

ЛІСЦЁ *див.* **лі́сце**.

ЛІСЯНЁ *див.* **лісяня́**.

ЛІСЯНЯ́ *і* **ЛІСЯНЁ, -ня́ці** *с.* лисеня́, *(пестл).* лисеня́тко.

ЛІТАБ'ЯДНА́ННЕ *с.* **(літарату́рнае аб'ядна́нне)** літоб'є́днання (літерату́рне об'є́днання).

ЛІТАВА́ЛЬНІК *ч. заст.* пая́льник, лютува́льник, лютува́ло *с.*

ЛІТАВА́ЛЬНЫ пая́льний, лютува́льний.

ЛІТАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* пая́льник, лютівни́к.

ЛІТАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* пая́льниця, лютівни́ця.

ЛІТАВА́ННЕ *с.* пая́ння, лютува́ння.

ЛІТАВА́НЫ *заст.* па́яний, люто́ваний.

ЛІ́ТАВАЦЦА *(над кім-чым) недок. (берегти, шкодувати)* жалі́ти, берегти́, шкодува́ти, жа́лувати *(кого-що)*; проявля́ти милосе́рдя.

ЛІТАВА́ЦЦА *недок. пас.* пая́тися, лютува́тися.

ЛІ́ТАВАЦЬ *(каго) недок. (берегти, шкодувати)* жалі́ти, берегти́, шкодува́ти, жа́лувати.

ЛІТАВА́ЦЬ *недок.* пая́ти, лютува́ти.

ЛІТА́ННЕ *с. рел., перен.* літа́нія *ж.*

ЛІ́ТАРА *ж.* лі́тера, бу́ква; ◊ **л. ў ~ру** бу́ква в бу́кву, лі́тера в лі́теру; **л. зако́ну** бу́ква зако́ну; **застава́цца мёртвай ~рай** залиша́тися ме́ртвою бу́квою.

ЛІТАРА́ЛЬНА *прислівн.* буква́льно, дослі́вно.

ЛІТАРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* буква́льність, дослі́вність.

ЛІТАРА́ЛЬНЫ буква́льний, дослі́вний; **л. пераклáд** буква́льний (дослі́вний) пере́клад; **л. сэнс** буква́льне зна́чення (розумі́ння).

ЛІТАРА́ТАР *ч.* літера́тор; письме́нник.

ЛІТАРА́ТАРСКІ літера́торський; письме́нницький.

ЛІТАРАТУ́РА *ж.* літерату́ра, *(рідше)* письме́нство *с.*; **старажы́тная л.** да́вня літерату́ра; **л. па да́дзенаму прадме́ту** літерату́ра з цього́ предме́та; **маста́цкая л.** худо́жня літерату́ра, кра́сне письме́нство.

ЛІТАРАТУРАЗНА́ВЕЦ *і* **ЛІТАРАТУРАЗНА́ЎЦА** *ч.* літературознáвець.

ЛІТАРАТУ́РНА-МАСТА́ЦКІ літерату́рно-худо́жній.

ЛІТАРАТУ́РНЫ *у різн. знач.* літерату́рний.

ЛІ́ТАРКА *ж. зменш.-пестл.* бу́квочка.

ЛІ́ТАРНЫ 1. лі́терний, бу́квений, бу́квовий; **~нае абазначэ́нне** лі́терне (бу́квене, бу́квове) позна́чення; **2.** *друк. (позначений друкарським знаком — літерою)* лі́терний; **~ная ло́жа** лі́терна ло́жа.

ЛІ́ТАСЦІ́ВА *прислівн.* ми́лости́во, милосе́рдно, милосе́рдо.

ЛІ́ТАСЦІ́ВАСЦЬ *ж.* милосе́рдя *с.*

ЛІ́ТАСЦІ́ВЫ милосе́рдий, милосе́рдний, ми́лости́вий.

ЛІ́ТАСЦЬ *ж.* **1.** *(великодушність)* милосе́рдя *с.*; **2.** *(вияв співчуття, пробачення, жалості)* поща́да; поми́лування *с.*; **прасі́ць ~сці** проси́ти поща́ди; ◊ **без ~сці** без милосе́рдя; немилосе́рдо, немилосе́рдно, безжа́лісно; **мець л.** бу́ти милосе́рдим (милосе́рдним), жалі́ти, щади́ти; **не мець ~сці** бу́ти немилосе́рдим (немилосе́рдним, безжа́лісним); **зда́цца на л.** *(каго)* зда́тися на ла́ску (на ми́лість) *(кого)*; **не дава́ць ~сці** не дава́ти поща́ди, бу́ти безжа́лісним *(до кого-небудь).*

ЛІ́ТКА *ж. мет.* ви́ливок.

ЛІ́ТНІК *ч. мет.* ливни́к.

ЛІТРАБО́ТНІК *ч.* **(літарату́рны рабо́тнік)** літпрацівни́к (літерату́рний працівни́к).

ЛІ́ТЫ 1. *дієприкм.* ли́тий, вили́ваний; **2.** *прикм.* ли́тий, вили́ваний. — *Див. ще* **ліць**[2].

ЛІЎНЕАДВО́Д *ч.* зливовідві́д.

ЛІЎНЕАДВО́ДНЫ зливовідвідни́й.

ЛІ́ЎНЕВЫ зли́вовий.

ЛІЎНЯМЕ́Р *ч. метеор.* зливомі́р.

ЛІФТАБУДАЎНІ́К, -ка́ *ч.* ліфтобуді́вельник.

ЛІФТАБУДАЎНІ́ЧЫ ліфтобуді́вельний.

ЛІ́ХА *с.* **1.** біда́ *ж.*, ли́хо; на́пасть *ж.*; *(розм.)* ха́лепа *ж.*; зло; **2.** *фолькл. (нечиста сила)* ли́хо; **на л.** на ли́хо, на жа́ль, як (на́че) на зло (злі́сть), *(обл.)* на зби́тки; **на л.** на [яко́го] чо́рта (бі́са, ді́дька); яко́го чо́рта (бі́са, ді́дька); на бі́сового ба́тька; яко́го недо́вірка; на яко́го си́на; **да л.** до ли́ха, до ги́белі, до чо́рта (до бі́са); хоч відбавля́й; до бі́сового ба́тька; **л. ве́дае што (які, куды** *тощо***)** ли́хо (біда́) його́ зна́є; лихи́й зна́є; ді́дько зна́є; дия́вол зна́є; хто його́ зна́є; чорт його́ зна́є; **як на то́е л.** як (мов, ні́би *тощо*) на ли́хо, як на те, як на зло, як на гріх, і тре́ба ж; **каб на цябе́ л.** хай (неха́й) тобі́ вся́чина (тря́сця); **л. яго́ (вас, іх** *тощо***) ве́дае** чорт (ді́дько, біс, поги́бель) його́ (вас, їх *тощо*) зна́є; **л. яго́ разбярэ́** чорт його́ розбере́; **л. яго́ бяры́** чорт з тобо́ю; хай

(неха́й) тобі чорт (біс, моро́ка, мара́); хай (неха́й) тебе́ чорт ві́зьме; **л. на яго́** чорт його́ бери́; хай (неха́й) йому́ чорт (біс, ді́дько); хай (неха́й) його́ чорт ві́зьме; тря́сця його́ ма́тері; ма́тері його́ кові́нька; не взяв його́ кат (чорт, ді́дько); **л. з ім** чорт з ним; хай (неха́й) йому́ чорт (біс, моро́ка, мара́); хай (неха́й) його́ чорт ві́зьме; **не памiна́ць (успамiна́ць) лі́хам** не зга́дувати (не помина́ти) лихи́м сло́вом (ли́хом); **пазна́ць (ве́дацъ), пачы́м фунт л.** дізна́ти (спізна́ти), почі́м ківш ли́ха; **адку́ль усё л. ўзяло́ся** чому́ ка́ша (катава́сія) завари́лася; **на які́е л.** на яко́го чо́рта (бі́са, ді́дька); на бі́сового ба́тька; **няха́й яму́ л.** хай йому́ грець; хай (щоб, бода́й) ли́хо *(кому, на кого)*; хай йому́ цур; хай йому́ чорт; хай йому́ аби́що; хай йому́ мара́; **няма́ л. без дабра́** нема́ добра́ без ли́ха; ли́хо не без добра́; нема́є зло́го, щоб на до́бре не ви́йшло.

ЛІХАДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок.* лиході́яти, злоді́яти.

ЛІХАДУ́М *ч.* злобі́тель, злозичли́вець; во́рог.

ЛІХАДУ́МКА *ж.* злобі́телька, недобрози́чли́виця; во́рог *ч.*

ЛІХАДУ́МНЫ злобли́вий, зловоро́жий, злозичли́вий.

ЛІХАДУ́МСТВА *с.* злобі́тельство, зловоро́жість *ж.*, злозичли́вість *ж.*

ЛІХАМА́НКА *ж.* **1.** *мед.* пропа́сниця; гаря́чка, *(розм.)* лихома́нка, тря́сця, трясу́чка; **жо́ўтая л.** жо́вта пропа́сниця (гаря́чка); **бало́тная л.** боло́тна (боло́тяна) пропа́сниця (гаря́чка); **крапі́ўная л.** кропив'я́на пропа́сниця, кропи́в'янка, кропи́вниця; **сянна́я л.** сінна́ пропа́сниця (гаря́чка); **2.** *перен.* лихома́нка, гаря́чка; **кірмашо́вая л.** ярмарко́ва гаря́чка (лихома́нка).

ЛІХАМА́НКАВА *прислівн.* гарячко́во, *(розм.)* лихома́нково.

ЛІХАМА́НКАВАСЦЬ ж. гарячко́вість.

ЛІХАМА́НКАВЫ 1. *мед.* пропа́сний, гарячко́вий; *(розм.)* лихома́нковий; **л. стан** пропа́сний (гарячко́вий) стан; **2.** *перен.* гарячко́вий, *(розм.)* лихома́нковий; **~ая дзе́йснасць** гарячко́ва ді́яльність.

ЛІ́ХАНЬКА *с.* ли́шенько; **вось л.** ой, ли́шенько!

ЛІХА́ЦКІ 1. молоде́цький, коза́цький; хва́цький; **2.** *(візницький)* лиха́цький.

ЛІХА́Ч, -ча́ *ч.* **1.** *(завзятий хлопець)* молоде́ць, коза́к, *(рідко)* лиха́ч; *(розм.)* зух, хват; **вадзі́цель-л.** воді́й-лиха́ч; **2.** *(машталір) заст.* лиха́ч.

ЛІХВЯ́Р, -ра́ *ч.* лихва́р.

ЛІХВЯ́РСКІ лихва́рський; **л. капіта́л** лихва́рський капіта́л.

ЛІХВЯ́РСТВА *с.* лихва́рство.

ЛІХІ́[1] 1. лихи́й, злий; **л. чалаве́к** лиха́ (зла) люди́на; **лі́хія ду́мкі** лихі́ (злі, недо́брі) думки́; **2.** пога́ний, *(обл.)* благе́нький, благи́й; **л. кажу́х** пога́ний (благе́нький, благи́й) кожу́х; ◊ **лі́хая до́ля** лиха́ [зла, *(розм.)* щерба́та] до́ля; **лі́хая часі́на (гадзі́на)** лиха́ (тяжка́, важка́) годи́на; **гадзі́ць як лiхо́й скуле́** годи́ти як [лихі́й, тій *тощо*] болячці.

ЛІХІ́[2] 1. хоро́брий, відва́жний; молоде́цький, бра́вий, хва́цький; **2.** швидки́й, стрімки́й; нава́льний; жва́вий, мото́рний; *(про коня)* баски́й; **~ая язда́** швидка́ (стрімка́) їзда́; **~ая ата́ка** нава́льна ата́ка; **л. конь** баски́й кінь.

ЛІХТА́Р, -ра́ *ч.* **1.** ліхта́р, *(заст., обл.)* ліхта́рня *ж.*; **2.** *перен., розм. (на обличчі, під очима)* сине́ць, синя́к; **падста́віць л.** підби́ти о́ко, наби́ти синя́к (синяка́, сине́ць, синця́).

ЛІХТА́РНЯ *ж.* ліхта́р *ч.*, *(заст.)* ліхта́рня.

ЛІХТА́РШЧЫК *ч.* ліхта́рник.

ЛІХТА́РШЧЫЦА *ж.* ліхта́рниця.

ЛІХТУ́ГА *ж. обл.* [лиха́] приго́да, ли́хо *с.*, біда́, нещи́стя *с.*, хале́па, *(розм.)* безголі́в'я *с.*, безголо́в'я *с.*

ЛІЦАВА́ННЕ *див.* **ніцава́нне**.

ЛІЦАВА́НЫ *див.* **ніцава́ны**.

ЛІЦАВА́ЦЦА *див.* **ніцава́цца**.

ЛІЦАВА́ЦЬ *див.* **ніцава́ць**.

ЛІЦЕ́ЙНАЯ *див.* **ліце́йня**.

ЛІЦЕ́ЙНЫ *мет.* лива́рний; **л. заво́д** лива́рний заво́д.

ЛІЦЕ́ЙНЯ *і* **ЛІЦЕ́ЙНАЯ** *ж.* лива́рня.

ЛІЦЕ́ЙШЧЫК *ч.* лива́рник, лива́р.

ЛІ́ЦЦА[1] *недок. у різн. знач.* ли́тися; *(рідше)* лля́тися; точи́тися; **вада́ лье́цца** вода́ лле́ться; **слёзы лью́цца** сльо́зи ллю́ться; **кро́ў лье́цца** кров лле́ться; ◊ **л. це́раз край** ли́тися че́рез ві́нця (че́рез край).

ЛІ́ЦЦА[2] *недок. пас.* ли́тися, вилива́тися. — *Пор.* **ліць[2]**.

ЛІЦЦЁ *с. техн.* **1.** *(дія)* литтяя́, вилива́ння; **2.** *(виливті речі) зб.* литво́; **чыгу́ннае л.** чаву́нне литво́.

ЛІЦЬ[1] *недок. у різн. знач.* ли́ти, *(рідко)* лля́ти; *(наливати з крана, бочки і т. ін. — ще)* точи́ти; **л. ваду́ ў бо́чку** ли́ти во́ду в бо́чку; **дождж лье як з вядра́** дощ ллє як (мов, немо́в) з відра́ (з коно́вки); дощ [як] відро́м ллє; ◊ **л. кроў** ли́ти (пролива́ти, точи́ти) кров; **л. ваду́ на млын** *(чый)* ли́ти во́ду на млин (на ка́мінь *(чий)*; на лотоки́ *(чиї)*); **л. слёзы** ли́ти сльо́зи; **лье як з вядра́** ллє як (мов, немо́в) з відра́ (з цебра́, з лу́ба, з рукава́, з коно́вки, з бо́чки); ллє [як] відро́м (цебро́м, дійни́цею); ллє як з-під ри́нви; **л. пот** пролива́ти піт.

ЛІЦЬ[2] *недок. мет. (виготовляти литтям)* ли́ти, вилива́ти; **л. грама́ты** ли́ти (вилива́ти) грама́ти.

ЛІ́ЧАНЫ 1. *дієприкм.* лі́чений, рахо́ваний; **2.** *прикм. (у знач. — кількісно дуже малий)* лі́чений; ◊ **~ныя дні** лі́чені дні. — *Див. ще* **лічы́ць**.

ЛІ́ЧБА *ж.* ци́фра; **ара́бскія ~бы** ара́бські ци́фри; **ры́мскія ~бы** ри́мські ци́фри; **кантро́льныя ~бы** контро́льні ци́фри; ◊ **астранамі́чныя ~бы** астрономі́чні числа (ци́фри); **мо́ва ~баў** мо́ва цифр.

ЛІЧБАВА́ННЕ *с.* цифра́ція *ж.*

ЛІЧБАВА́НЫ цифро́ваний. — *Див. ще* **лічбава́ць.**

ЛІЧБАВА́ЦЦА *недок., пас.* цифрува́тися.

ЛІЧБАВА́ЦЬ *недок.* цифрува́ти.

ЛІ́ЧБАВЫ цифрови́й.

ЛІ́ЧБІНА *ж. розм. (один знак)* ци́фра.

ЛІ́ЧНІК *ч. мат.* чисе́льник.

ЛІЧЫ́ЛЬНА-ВЫЛІЧА́ЛЬНЫ лічи́льно-обчи́слювальний.

ЛІЧЫ́ЛЬНІКІ *тільки мн.* рахівни́ця *ж.*

ЛІЧЫ́ЛЬШЧЫК *ч. (про людину)* обліко́вець; **~кі па пе́рапісу насе́льніцтва** обліко́вці пе́репису насе́лення.

ЛІЧЫ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* обліко́вець *ч.*

ЛІЧЫ́ЦЦА *недок.* **1.** вважатися, *(рідше)* визна́ва́тися; **ён лічыцца ле́пшым брыгадзі́рам** його́ вважа́ють (визнають) найліпшим бригади́ром (за найліпшого бригади́ра); він уважа́ється (визна́ється) найліпшим бригади́ром; **ён лічыцца ў нас музыка́нтам (за музыка́нта)** його́ вважа́ють у нас музика́нтом (за музика́нта, музи́кою, за музи́ку); він ма́є в нас сла́ву музика́нта (музи́ки); він уважа́ється в нас музика́нтом (музи́кою); **2.** *(брати до уваги)* рахува́тися *(з ким, чим)*, зважа́ти *(на кого, що)*; **з ім трэ́ба лічы́цца** з ним тре́ба рахува́тися, на нього тре́ба зважа́ти; **3.** *(перебувати на обліку)* рахува́тися, зна́читися, чи́слитися; **л. ў спіску** зна́читися (чи́слитися, бу́ти) в спи́ску; **4.** *(виражатися в якійсь кількості)* обчи́слюватися, обчисля́тися; **дахо́ды лі́чацца ў мільёнах рублёў** доходи обчи́слюються (обчисля́ються) в мільйо́нах рублів; **5.** *пас.* лічи́тися, рахува́тися.

ЛІЧЫ́ЦЬ *недок.* **1.** лічи́ти, рахува́ти, *(обл.)* чи́слити; **л. да дзесяці́** лічи́ти (рахува́ти) до десяти́; **хло́пчык до́бра л.** хло́пчик до́бре лічить (раху́є); **2.** *(визнавати ким-чим, яким)* вважа́ти *(яким, за кого-що, за якого)*, визнава́ти *(ким-чим, яким, за кого-що)*; **я лічу́ яго́ сваі́м ся́брам** я вважа́ю його́ своїм дру́гом (за свого́ дру́га); **л. сваі́м абавя́зкам** вважа́ти своїм обо́в'язком (за свій обо́в'язок); **л. магчы́мым** вважа́ти (визнава́ти) можли́вим (за можли́ве); **л. гэ́та парушэ́ннем зако́на** вважа́ти (визнава́ти) це пору́шенням (за пору́шення) зако́ну; **за каго́ ты мяне́ лі́чыш?** за ко́го ти мене́ вважа́єш (ма́єш)?; **3.** *(міркувати)* вважа́ти; **ён лі́чыць, што...** він уважа́є, що...; **4.** *у знач. вставн. сл.* вважа́й, вважа́йте; **ён, лічы́, ужо́ даро́слы** він, уважа́й, уже́ доро́слий; ◊ **л. за ні́што́** вважа́ти (ма́ти) за ніщо́ (аби́що); **л. варо́н** га́ви (гав, воро́ни) лови́ти, купува́ти (продава́ти) ви́трішки; **л. мух** *див.* **л. варо́н**; **л. дні** лічи́ти (рахува́ти) дні; **кураня́т увосень лі́чаць** курча́т восени́ раху́ють (лічать).

ЛІЧЭ́БНІК *ч. грам.* числі́вник; **ко́лькасны л.** кількісний числі́вник; **пара́дкавы л.** порядко́вий числі́вник.

ЛІЧЭ́ННЕ *с. (дія)* лічба́ *ж.*, лічі́ння, лі́чення, лік *ч.*, рахува́ння.

ЛІ́ШАК, -шку *ч.* **1.** *(те, що перевищує якусь норму, міру)* надли́шок, на́дмір, зайвина́ *ж.*; **л. хле́ба** надли́шок хліба; **ная́ўнасць лі́шкаў** наявність надли́шків; **2.** *(залишок)* ли́шок; **л. тава́раў** ли́шок това́рів; ◊ **з лі́шкам** з ли́шком, з верхо́м, з горо́ю.

ЛІ́ШКА *ж.* **1.** *(щось зайве)* за́йве *с.*, зайвина́ *ж.*; **2.** *розм* непа́рне число́, *(розм., у грі)* ли́шка; ◊ **цот і л.** чіт і ли́шка.

ЛІ́ШКАВЫ **1.** надли́шковий, надмі́рний; **2.** за́йвий.

ЛІ́ШНЕ *прислівн.* **1.** на́дто, зана́дто, ве́льми; надмі́рно, надмі́ру, понадмі́ру, че́рез мі́ру; **2.** бага́то; **не было́ патрэ́бы л. гавары́ць** не було́ потре́би бага́то говори́ти.

ЛІ́ШНІ за́йвий; *(розм.)* ли́шній, зали́шній; надмі́рний; **л. экземпля́р кнігі** за́йвий примі́рник (екземпля́р) книжки; **ён быў тут л.** він був тут за́йвий; **рабі́ць ~нюю рабо́ту** роби́ти за́йву робо́ту; **~няя стара́ннасць** за́йва (надмі́рна) стара́нність; **~няя капе́йка** за́йва копі́йка; **без ~ніх слоў** без за́йвих слів; **без ~ няй гаво́ркі** без за́йвих слів, *(розм.)* без [уся́ких] розмо́в; **л. рот** за́йвий рот; **~няя дабрата́ — дурата́** *присл.* надмі́рна доброта́ — ду́рість.

ЛІ́ШНІЦА *ж. розм.* **1.** доста́ток *ч.*, надли́шок *ч.*; на́дмір *ч.*, зайвина́; **мець ~цу чаго́-не́будзь** ма́ти надли́шок (на́дмір, зайвину́) чого́-не́будь; **2.** за́йве *с.*; **сказа́ць ~цу** сказа́ти за́йве.

ЛІ́ШНЯЕ *с. імен.* за́йве; ◊ **хапі́ць ~няга** ковтну́ти (хильну́ти) за́йвого.

ЛІ́ШТВА *ж.* **1.** пла́нка; **2.** *(у вікні, дверях)* нали́чник *ч.*, ли́штва; **3.** *(у підлозі)* пли́нтус *ч.*; **4.** *крав.* ли́штва; пла́нка.

ЛІ́ШТВАЧКА *ж. змен.* пла́ночка.

ЛІШТВЯНЫ́ пла́нковий.

ЛІШЭ́НЕЦ, -нца *ч. істор. (позбавлений громадянських прав у СРСР)* позба́вле́нець.

ЛІШЭ́НКА *ж. істор.* позба́вле́нка.

ЛІШЭ́НСКІ *істор.* позбавле́нський.

ЛІЯ́ЛА *с. техн.* лля́ло.

ЛІЯ́НА *ж. бот.* ліа́на.

ЛІЯ́НАВЫ *бот.* ліа́новий.

ЛОБ, *род.* **ілба́,** *(після голосних)* **лба́** *ч.* лоб; чоло́ *с.*; **ата́ка ў лоб** ата́ка в лоб; **талакня́ны л.** мі́дний лоб, пуста́ голова́; **на лбе напі́сана** на ло́бі (на чолі́) напи́сано; **з-пад ілба́** спідло́ба; **сутыкну́ць ілба́мі** зіштовхну́ти лоба́ми; **запіса́ць на лбе** записа́ти на ло́бі; **пусці́ць сабе́ ку́лю ў лоб** пусти́ти собі ку́лю в ло́ба; **ілбо́м сцяну́ не праб'е́ш** *присл.* голово́ю стіни́ не проб'є́ш; голово́ю (ло́бом) му́ру не проб'є́ш; ши́лом мо́ря не нагрі́єш; **застаў дурня Бо́гу малі́цца, дык ён і лоб разаб'е́** *присл.* загада́й ду́рневі (дурно́му) Бо́гу моли́тися, він і го́лову (ло́ба) розі́б'є́; кажи́ ду́рневі поклони би́ти, а він і ло́ба (чоло́) розі́б'є́; дай ду́рневі товкача́ (макого́на), він і вікна поб'є́; пошли́ ду́рня по ра́ки, а він жаб принесе́ (нало́вить).

ЛО́БНЫ лобови́й, ло́бний; **~нае ме́сца** *істор.* ло́бне мі́сце; **~ная косць** лобова́ (ло́бна) кі́стка.

ЛОГ, *род.* **ло́гу** *ч. (широкий і довгий яр з пологими схилами)* ба́лка *ж.*, ви́балок, уло́говина *ж.*; яр, яру́га *ж.*; лощи́на *ж.*; лощо́вина *ж.*

ЛО́ГАВА *с.* **1.** *прям., перен. (заглиблення в землі, де живе тварина; неохайне житло, постіль людини)* лі́гвище, лі́гво, кубло́, ку́блище, ти́рло, барлі́г *ч.*; **2.** *див.* **ло́гавішча 2**.

ЛО́ГАВІШЧА *с.* **1.** *див.* **ло́гава 1**; **2.** *мисл. (місце масового розташування звірини)* лі́гвище, лі́гво, ле́жбище.

ЛО́ДАР *ч. розм. несхв.* ле́дар, леда́що *ч. і с.*; ле́жень, *(знев.)* ледацю́га, неро́ба.

ЛО́ДАРКА *ж. розм. несхв.* ле́дарка, леда́що *с.*, неро́ба.

ЛО́ДАРНІЧАННЕ *с. розм. несхв.* ледарюва́ння, *(розм.)* байдикува́ння; неро́бство.

ЛО́ДАРНІЧАЦЬ *недок. розм. несхв.* ледарюва́ти; *(розм.)* байдикува́ти, би́ти байди́ки, дармува́ти.

ЛО́ДАЧКА *ж.* **1.** *зменш.* чо́вник *ч.*, чо́вничок *ч.*, чове́нце *с.*; **2.** *звичайно мн. (туфлі)* ло́дочки.

ЛО́ДАЧНІК *ч.* човня́р; *(той, хто перевозить — ще)* човнови́й, перевізник.

ЛО́ДАЧНІЦА *ж.* човня́рка; човнова́, перевізниця.

ЛО́ДАЧНЫ човнови́й.

ЛО́ДКА *ж. у різн. знач.* чо́вен *ч.*; **мато́рная л.** мото́рний чо́вен; **падво́дная л.** підво́дний чо́вен.

ЛОДКАПАДО́БНЫ човноподібний.

ЛО́ЕВЫ лойови́й; **~вая све́чка** лойова́ свічка.

ЛО́ЖАК, -жка *ч.* ліжко *с.*

ЛО́ЖАЧАК, -чка *ч. зменш.* ліжечко *с.*

ЛО́ЖКА: адзін з со́шкай, а сямёра з ло́жкай *прик.* оди́н з со́шкою, се́меро з ло́жкою; до гото́вого хліба зна́йдеться губа́; ме́льник до гото́вої муки́; готове́ньке і кішка з'їсть.

ЛО́ЖКАВЫ ліжкови́й.

ЛО́КАН *ч.* ку́чер, ло́кон.

ЛО́КАЦЬ, *род.* **ло́кця** *ч.* **1.** *у різн. знач.* лікоть; **уда́рыць л.** уда́рити (заби́ти) лікоть (ліктя); **падра́ны л.** рва́ний (дра́ний, поде́ртий) лікоть; **2.** *(давня міра довжини)* лікоть; ◊ **пачуццё ло́кця** почуття́ (чуття́) ліктя; **блі́зка л., ды не ўку́сіш** *присл.* бли́зько лікоть, та не вку́сиш; **куса́ць (сабе́) ло́кці** куса́ти (гри́зти) (собі) лікті.

ЛО́КЦЕВЫ ліктьови́й; **л. суста́ў** ліктьови́й сугло́б.

ЛО́КЦІК *ч. зменш.-пестл.* ліктик.

ЛО́КШЫНАВЫ з ло́кшини.

ЛОМ *ч.* **1.** *род.* **ло́ма** *(інструмент)* лом; **2.** *зб.* лом, ла́мань *ж.*; *(металу)* брухт.

ЛО́МКАСЦЬ *ж.* ла́мкість, ло́мкість; хру́сткість.

ЛО́МКІ ламки́й, ломки́й, каму́чий; *(крихкий)* хрусткий.

ЛОП *виг. у знач. прис.* лясь, лоп, ляп; бах; лясь, лусь.

ЛО́ПАННЕ[1] *с.* ляскання, ля́пання; хля́пання, лопотіння, лопотня́ *ж.*; ба́хкання; плеска́ння; ляскіт *ч.*

ЛО́ПАННЕ[2] *с.* ло́пання, лу́скання, трі́скання, ре́пання.

ЛОПАСЦЕВЫ лопате́вий.

ЛО́ПАСЦЬ *ж.* ло́пать.

ЛО́ПАТ, -ту *ч.* **1.** *(крильми)* ляскання *с.*, ля́пання *с.*, хля́пання *с.*, лопотіння *с.*, лопотня́ *ж.*, ба́хкання *с.*, пле́скання *с.*, ляскіт; **2.** *розм. (про незрозумілу розмову)* лопота́ння *с.*, лопотіння *с.*, лепета́ння *с.*, верзя́кання *с.*, шва́ркіт.

ЛО́ПАЦЕНЬ, -тня *ч.* **1.** *розм.* лопоту́н, лепету́н; **2.** *(нерівність у клепаній косі)* ло́патень.

ЛО́ПАЦЬ[1] *недок.*, **ЛО́ПНУЦЬ[1]** *док. (крилами, по плечі тощо)* ляскати, *(підсил.)* ляскотіти, ляснути, ля́пати, ля́пнути, *(розм.)* хля́пати, хля́пнути; *(тільки про крила — недок.)* лопотіти; ба́хкати, ба́хнути; *(тільки по плечу)* плеска́ти, плесну́ти.

ЛО́ПАЦЬ[2] *недок.*, **ЛО́ПНУЦЬ[2]** *док. у різн. знач.* ло́пати, ло́патися, ло́пнути; *(багато, усе)* поло́патися; *(про посуд, струну тощо — ще)* лу́скати, лу́скатися, лу́снути, *(багато, усе)* полу́скати, полу́скатися; трі́скати, трі́скатися; ре́пати, ре́пнути, ре́патися, поре́патися; *(розпадатися на частини розм. — ще)* розска́куватися, розско́читися; *(про бруньки, пуп'янки тощо розм. — ще)* розпу́куватися, розпу́катися, розпука́тися, розпу́кнутися; *(тріскатися, осідаючи — ще)* розсіда́тися, розсістися; *(обриватися)* урива́тися, увірва́тися, урва́тися; **струна́ ~нула** струна́ ло́пнула (лу́снула); **спра́ва ~нула** *розм.* спра́ва ло́пнула (лу́снула); ◊ **цярпе́нне ~нула** *розм.* терпе́ць увірва́вся (урва́вся); **хоць ~ні** хоч лу́сни, хоч ло́пни; **каб ты ~нуў!** *лайл.* щоб (бода́й, бода́й би) ти лу́снув (ло́пнув)!; **~нуць са сме́ху** ло́пнути (лу́снути, трі́снути) від сміху; **~нуць ад зло́сці** ло́пнути (лу́снути, трі́снути) від зло́сті; **~нуць ад за́йздрасці** ло́пнути (лу́снути, трі́снути) від за́здрощів; **~нуць, як мы́льны пузы́р** ло́пнути (лу́снути, трі́снути), як ми́льна бу́льбашка (бу́лька, ба́нька).

ЛО́ПАЦЬ[3] *недок. прост. груб. (їсти)* трі́скати, же́рти, лупи́ти, трощи́ти.

ЛО́ПНУЦЬ[1] *док. (крилами, по плечі тощо)* ля́снути, ля́пнути; *(розм.)* хля́пнути; ба́хнути; *(тільки по плечу)* плесну́ти.

ЛО́ПУХ *див.* **лапу́х**.

ЛО́СКАТ, -ту *ч. обл.* **1.** *(дія)* лоскота́ння *с.*; **2.** *(відчуття)* ло́скіт, ло́скоти *(тільки мн.)*

ЛО́СКАТНА *прислівн. обл.* ло́скотно, ло́скітно.

ЛО́СКАТНЫ *обл.* лоскотли́вий, лоскітли́вий, ло́скотний, ло́скітний.

ЛО́ТАЦЬ *ж. бот.* калю́жниця.

ЛО́ТРА *ч. і ж. прост. лайл. (про чоловіка)* ле́дар *ч.*, *(розм.)* леда́що *ч. і с.*; ле́жень *ч.*, *(знев.)* ледацю́га *ч.*, неро́ба *ч.*; *(діал.)* лотр; *(про жінку)* ле́дарка *ж.*, *(розм.)* леда́що *с.*, *(знев.)* ледацю́га *ж.*, неро́ба *ж.*

ЛОЎЖ, *род.* **лаўжа́** *ч.* ку́па хми́зу (гілля́, вітроло́му, лома́ччя).

ЛО́ЎКАСЦЬ *ж.* спри́тність, згра́бність, ме́ткість, уда́тність; *(розм.)* зуга́рність, промі́тність; впра́вність.

ЛО́ЎКІ спри́тний, згра́бний, метки́й, уда́тний; *(розм.)* зуга́рний, промітни́й; впра́вний.

ЛО́ЎЛЯ *ж. (дія)* ло́ви, ло́вля, лови́тва, ловіння *с.*, ло́влення *с.*

ЛО́ЎЧЫ 1. *прикм.* лове́цький, ло́вчий, уло́вчий; *(про собаку)* го́нчий; **~чы со́кал** ло́вчий (уло́вчий) со́кіл; **~чыя саба́кі** го́нчі соба́ки (пси); *(призначений для ловіння)* лови́льний; **~чыя я́мы** лови́льні ями́; **2.** *у знач. імен. істор.* ло́вчий.

ЛОХ[1], *род.* **ло́ху** *ч. бот.* масли́нка *ж.*, лох.

ЛОХ[2], *род.* **ло́ха** *ч. іхт. (самець лосося в період нересту)* лох.

ЛО́ХАВЫ[1] *бот.* масли́нковий, ло́ховий.

ЛО́ХАВЫ[2] *іхт.* ло́ховий.

ЛО́ХАВЫЯ *імен. мн. бот.* масли́нкові, ло́хові.

ЛУ́БАЧНЫ 1. *(зроблений з лубу, лубка)* луб'яни́й; лубко́вий, лу́бовий; **2.** *літ., мист.* лубо́чний; **~ная літарату́ра** лубо́чна літерату́ра; **~ная карці́на** лубо́чна карти́на.

ЛУ́БІН, -ну *ч. бот.* люпи́н.

ЛУ́БІНАВЫ *бот.* люпи́новий.

ЛУБЯ́НКА *ж. (кошик)* луб'я́нка, луб'яне́ць *ч.*, ко́зуб *ч.*, ко́зубень *ч.*

ЛУГ[1], *род.* **лу́гу** *ч.* лу́ка́ *ж.*, луг; **альпі́йскія лугі́** альпі́йські лу́ки (лу́ги́).

ЛУГ², *род.* **лу́гу** *ч. хім. (водний настій попелу для миття, прання білизни)* луг, *(обл.)* ми́тель.

ЛУГАВА́ННЕ *с. (лугом)* лу́ження.

ЛУГАВА́ЦЦА *недок. пас.* лу́житися.

ЛУГАВА́ЦЬ *недок. (лугом)* лу́жити.

ЛУГАВІ́НА *ж.* лу́чка, лужо́к *ч.*

ЛУГАВО́Д *ч. с.-г.* луківни́к.

ЛУГАВО́ДСТВА *с. с.-г.* луківни́цтво.

ЛУ́ГАВЫ *(від* **луг²***) хім.* лу́жний.

ЛУГАВЫ́ лучни́й, лугови́й; лева́дний; **л. маты́ль** *ент.* лучни́й мете́лик; **~ва́я гаспада́рка** лучне́ (лугове́) господа́рство; **~вы́я гле́бы** лучні́ (лугові́) ґрунти́; **~вы́я кра́скі** лучні́ (лугові́) кві́ти.

ЛУГАЗНА́ЎСТВА *с. бот.* лукозна́вство.

ЛУГАМЕЛІЯРА́ТАР *ч.* лукомеліора́тор.

ЛУГАМЕЛІЯРАЦЫ́ЙНЫ лукомеліорати́вний.

ЛУГАМЕЛІЯРА́ЦЫЯ *ж.* лукомеліора́ція.

ЛУГАПА́ШАВЫ *с.-г.* лукопасови́щний.

ЛУ́ДА *ж. обл.* лу́да; полу́да.

ЛУ́ДЖАНЫ *(покритий полудою)* **1.** *дієприкм.* лу́джений, бі́лений; **2.** *прикм.* лу́джений, ви́луджений, бі́лений, ви́білений; ◊ **~нае го́рла** *прост.* мі́дне (лу́джене) го́рло. — *Див. ще* **лу́дзіць.**

ЛУДЖЭ́ННЕ *с.* луді́ння, лу́дження, білі́ння, бі́лення.

ЛУДЗІ́ЦЬ *недок.* луди́ти, біли́ти.

ЛУЖО́К, -жка́ *ч.* лу́чка *ж.*, лужо́к.

ЛУ́ЖЫНА *ж.* калю́жа; *(обл.)* калаба́ня; *(глибока — ще)* баю́ра; ◊ **сécці ў ~ну** сі́сти в калю́жу, сі́сти ма́ком.

ЛУ́ЖЫНКА *ж. зменш.* калю́жка.

ЛУЗА́Н, -на́ *ч.* **1.** *(горіх, який сам вилущується)* ви́лущений горі́х; *(обл.)* луза́н; **2.** *перен. обл.* опе́цьок, карапу́з.

ЛУЗА́ННЕ *і* **ЛУ́ЗГАННЕ** *(розм.) с.* лу́щення, лущі́ння; луза́ння, лу́скання; дзьо́бання.

ЛУ́ЗАНЫ 1. *дієприкм.* лу́щений; лу́заний, лу́сканий; **2.** *прикм.* лу́щений, лу́заний. — *Див. ще* **луза́ць.**

ЛУЗА́ЦЦА *недок.* **1.** *(лопатися)* лу́скатися, лу́щитися; **2.** *пас.* лу́щитися, луза́тися, лу́скатися; ◊ **са ску́ры л.** із шку́ри лі́зти (вила́зити, рва́тися, вибива́тися, пну́тися).

ЛУЗА́ЦЬ *і* **ЛУ́ЗГАЦЬ** *(розм.) недок.* **1.** *(очищати від шкаралупи, шкірки тощо)* лу́щити; **2.** *(гризти)* луза́ти, лу́скати, *(розм.)* дзьоба́ти; **л. гарбу́зікі** луза́ти (лу́скати, лу́щити) гарбузо́ве насі́ння (*діал.* гарбузці́); **л. сланечнік** луза́ти (лу́скати, лу́щити) [со́няшникове] насі́ння (*розм.* со́нях, со́няшник, зе́рнята).

ЛУЗГА́ *ж. розм.* **1.** *(плодів, овочів)* лушпа́йка, *(зб.)* лушпи́ння *с.*, лушпайки́, лушпи́на; **2.** *(зерна)* лузга́.

ЛУ́ЗГАННЕ *див.* **луза́нне.**

ЛУ́ЗГАЦЬ *див.* **луза́ць.**

ЛУКА́ *ж.* **1.** *геогр. (вигин, згин)* лука́; *(річки — ще)* колі́но *с.*; за́крут *ч.*, за́ворот *ч.*; **2.** *(сідла)* лука́.

ЛУКАВА́ТЫ зви́вистий, покру́чений, кру́чений, зви́вчастий; *(розм.)* кривуля́стий.

ЛУКАВІ́НА *ж. (вигин, згин річки, берега тощо)* лука́; *(річки — ще)* колі́но *с.*; за́крут *ч.*, за́ворот *ч.*

ЛУКАМО́Р'Е *с. заст.* лукомо́р'я; морська́ зато́ка *ж.*

ЛУ́КАТКІ: хадзі́ць у л. ходи́ти зиґза́ґом, зиґза́ґами (зигза́гом, зигза́гами).

ЛУНА́ННЕ *с.* **1.** ширя́ння; **2.** ма́яння; майорі́ння; *(поез.)* ма́йво, *(рідко)* ма́єво.

ЛУНА́ЦІК *ч.* луна́тик, снови́да *ч. і ж.*

ЛУНАЦІ́ЧКА *ж.* лунати́чка, снови́да.

ЛУНА́ЦЬ *недок.* **1.** *(плавно літати, рухатися в повітрі)* ширя́ти; *(поез.)* ли́нути, ри́нути; **у не́бе ~на́лі буслы́** у не́бі ширя́ли (ли́нули) бусли́ (леле́ки); **aрóл ~на́е пад не́бам** оре́л ширя́є під (попі́д) хма́рами; **2.** *(поширюватися, звучати)* луна́ти, розляга́тися; **3.** *(про думки, фантазії — звичайно)* вита́ти, ли́нути, буя́ти; **л. у во́блаках (у надхма́р'і)** зано́ситися за хма́ри, бу́ти (вита́ти, літа́ти) у хма́рах; **л. ду́мкамі** ширя́ти (буя́ти) думка́ми; **пе́сня ~на́ла** пі́сня ли́нула; **4.** *(розвіватися в повітрі)* ма́яти, майорі́ти, *(рідше)* повіва́ти; **над до́мам ~на́ў сцяг** над буди́нком ма́яв (майорі́в) пра́пор.

ЛУ́НАЧКА *ж. зменш.* **1.** я́мочка, лу́ночка; *(обл.)* ду́чечка; **2.** *анат.* я́мочка.

ЛУ́НАЧНЫ 1. ямкови́й, лункови́й; **2.** ямкови́й.

ЛУНА́ЮЧЫ *у знач. прикм.* ширя́ючий. — *Див. ще* **луна́ць.**

ЛУ́НКА *ж.* **1.** *(невелике заглиблення)* я́мка, лу́нка; **л. для пасадкі раса́ды** я́мка (лу́нка) для саді́ння (поса́дки) розса́ди; **2.** *анат.* я́мка; **л. зу́ба** я́мка зу́ба, альвео́ла.

ЛУ́ННІК, -ку *ч. бот.* луна́рія *ж.*, мі́сячник.

ЛУНЬ *ч.* **1.** *зоол.* лунь; ◊ **сівы́ як лунь** си́вий як го́луб (як лунь), бі́лий як молоко́ (як лунь); **2.** *обл.* бі́лий боло́тяний тума́н.

ЛУПА́ТАСЦЬ *ж. мед.* витрі́шкува́тість.

ЛУПА́ТЫ *розм.* витрі́шкува́тий, виря́чкува́тий, вирлоо́кий, банька́тий, булька́тий, балуха́тий, лупа́тий.

ЛУ́ПАЦЬ *див.* **лыпаць.**

ЛУПАЧЫ́, -чо́ў *тільки мн. груб. прост.* баньки́, ба́лухи, слі́пи, сліпаки́.

ЛУПІ́НА *ж.* **1.** *(зовнішня оболонка плоду, насіння)* шкаралу́па; *(розм.)* шкаралу́пина, шкаралу́ща; лушпи́на *(одн. і зб.)*, лушпа́йка, *(зб.)* лушпи́ння *с.*; шкі́рка, шку́рка, шкури́нка; **2.** *тільки мн. (відходи після обчищення плодів, насіння)* лушпи́ння *с.*, лушпи́на; шкаралу́пи.

ЛУПІ́ННЕ *с. зб. (відходи після обчищення плодів, насіння)* лушпи́ння, лушпи́на *ж.*; шкаралу́пи.

ЛУПІ́ЦЦА¹ *недок.* **1.** *(про шкіру тощо)* лупи́тися, облу́плюватися, злу́щуватися, лу́щитися; **2.** *пас.* обдира́тися, облу́плюватися.

ЛУПІ́ЦЦА² *недок. прост.* де́рти (дра́ти) го́рло (горля́нку), горла́ти, горла́нити, репетува́ти.

ЛУПІ́ЦЬ¹ *недок.* **1.** *(знімати шкіру, кору тощо)* обдира́ти, облу́плювати, лупи́ти; *(зерно — ще)* шеретува́ти; **л. за́йца** обдира́ти (облу́плювати, лупи́ти, білува́ти) за́йця; **л. кару́ з дрэ́ва** обдира́ти (облу́плювати, лупи́ти) ко́ру з де́рева; **2.** *розм.* рва́ти, де́рти, шматува́ти; **нашто́ ты кнігу лу́піш?** на́що (наві́що) ти кни́жку рвеш (дере́ш, шмату́єш)?; **3.** *розм. (дуже сильно бити кого-небудь)* лупи́ти, луп-

цювáти, гатúти, гамселúти, товктú, перíщити, репíжити, гилúти; *(бити, стукати по чомусь)* гамселúти, гатúти, гилúти; **4.** *розм. (призначити надмірно високу ціну)* дéрти, дрáти, лупúти; ◊ **л. скýру** *(з каго)* дéрти (дрáти, лупúти) шкýру *(з кого)*; **5.** *розм. (уживається замість деяких дієслів для позначення дії, виконуваної з особливою силою, азартом тощо)* лупúти, гатúти, перíщити; **лýпіць дождж** перíщить (лýпить, пíжить, репíжить) дощ.

ЛУПІ́ЦЬ[2] *недок. розм.:* **л. вóчы** вилýплювати (витріщáти, вирячувати) óчі, витріщáтися.

ЛУ́ПКА *ж. (шкіри, кори)* лýплення *с.*, облýплювання *с.*; здирáння *с.*, здертя́ *с.*

ЛУПНЯ́К, -кý *ч. заст.* слáнець.

ЛУПЦАНУ́ЦЬ *док. розм. однокр. (сильно вдарити)* лупнýти, уперíщити, урепíжити, угатúти, угилúти.

ЛУПЦО́ЎКА *ж. розм.* шмагáння *с.*, биття́ *с.*; *(розм.)* хлóста, хлóст *ч.*; ◊ **даць ~ку** відлупцювáти.

ЛУПЯНУ́ЦЬ *док. однокр. розм. (ударити)* лупнýти, лупонýти, двигнýти.

ЛУСК *виг. у знач. прис.* лусь, лясь, клац; цмок.

ЛУСКАВА́ТЫ лускáтий; **л. лішáй** *мед.* лускáтий лишáй.

ЛУСКАВА́ТЫЯ *імен. мн. зоол.* лускáті.

ЛУСКАВІ́НКА *ж.* лýсочка.

ЛУ́СКАННЕ *с.* **1.** лузáння, лýскання, лýщення, лущíння; **2.** *(про звуки)* лýскання, клáцання, ля́скання, ля́скіт *ч.*, ляскотня́ *ж.*, виля́скування, вúляск *ч.*

ЛУ́СКАНЫ лýщений, лýзаний. — *Див. ще* **лýскаць.**

ЛУ́СКАТ, -ту *ч. розм.* тріск, трíскання *с.*, лýскання *с.*, лýскіт; **пад нагáмі пачýўся л. сухíх галíнак** під ногáми почýвся (почýлося) тріск (трíскання, лýскання, лýскіт) сухúх віт (гíлок).

ЛУ́СКАЦЬ *недок.* **1.** *(горіхи, насіння тощо)* лузáти, лýскати, *(розм.)* дзьóбати; **2.** *(утворювати короткий, сухий звук при ламанні тощо)* тріщáти, *(підсил.)* трìскотíти, трìскотáти; лýскати, *(підсил.)* лускотíти; потрíскувати; хрускотíти.

ЛУ́СНУЦЬ *док.* **1.** *однокр. (розкусити, розгризти з тріском)* трíснути, лýснути; **2.** *(розколотися)* трíснути, лýснути, лóпнути; *(про шкіру, землю, плоди тощо)* рéпнути.

ЛУ́СТА *ж. (відрізаний великий шматок хліба, сала тощо)* скúба; *(менший)* скúбка; шматóк *ч.*, кусóк *ч.*, кýсень *ч.*, кавáлок *ч.*; ◊ **адрэ́заная л.** відкрáяна скúба (скúбка).

ЛУ́СТАЧКА *ж. змен.* скúбочка; шматóчок *ч.*, кусóчок *ч.*; *(розм.)* кýсник *ч.*, кавáлочок *ч.*

ЛУТ, *род.* **лýту** *ч. обл.* лúко *с. (липове).*

ЛУХТА́ *ж. розм.* нісенітниця, дурнúця; *(зб.)* дурнúці, нісенíтниці; кáзна-що, абúщо; ◊ **вярзці́ (плéсці) ~тý** верзтú (плестú) нісенíтницю (нісенíтниці), верзтú дурнúці, теревéні прáвити (розвóдити, розпускáти, городúти, плестú); говорúти (молóти, верзтú) дурнúці (кáзна-що).

ЛУ́ЦЦЕ *зб. с.* **1.** лúко *(молодих лип)*; **2.** *обл.* молоді гінкі лúпи.

ЛУЧА́ЦЬ *недок.,* **ЛУ́ЧЫЦЬ** *док. розм.* влучáти, влýчити, уцілЯ́ти, уцíлити, попадáти, попáсти.

ЛУ́ЧНАСЦЬ *ж.* єднáння *с.*, є́дність.

ЛУ́ЧНІК, -кá *ч. (старовинний пристрій для освітлення хати лучиною)* світéць.

ЛУЧЫ́НА *ж.* скíпа, скíпка, скáлка, лучúна.

ЛУЧЫ́НАЧКА *ж. фолькл.* скíпонька, скáлонька, лучúночка.

ЛУЧЫ́НКА *ж. зменш.* скíпочка, скáлочка, лучúнка.

ЛУЧЫ́ННЫ скіпковúй, скалковúй, лучúнний, лучúновий.

ЛУЧЫ́ЦЦА *недок.* об'є́днуватися, з'є́днуватися, поє́днуватися.

ЛУЧЫ́ЦЬ[1] *недок.* з'є́днувати, об'є́днувати, *(рідше)* злучáти, *(обл.)* лучúти.

ЛУЧЫ́ЦЬ[2] *недок.* бúти рúбу зі смолоскúпом.

ЛУШЧА́К, -кý *ч. заст.* слюдá *ж.*

ЛЫГА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* низáльник, нанúзувач.

ЛЫГА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* низáльниця, нанúзувачка.

ЛЫГА́ННЕ *с.* **1.** низáння, нанúзування; **2.** зв'я́зування; зчáлювання, зчáлення.

ЛЫГА́ЦЦА *недок. пас.* низáтися, нанúзуватися; зв'я́зуватися; зчáлюватися.

ЛЫГА́ЦЬ *недок.* **1.** низáти, нанúзувати; **2.** *(мотузком, канатом)* зв'я́зувати; зчáлювати; *(надівати мотузка на роги корові або волові)* лигáти.

ЛЫ́ЖАЧКА *ж.* **1.** *зменш.* лóжечка; **2.** *анат.* **пад ~кай** під грудьмú.

ЛЫ́ЖАЧНІК *ч.* **1.** ложкáр; **2.** *(полиця з вирізами, куди вставляють ложки та виделки)* лóжечник, *(обл.)* ложéчник, ложéшник.

ЛЫ́ЖАЧНЫ **1.** ложковúй; **2.** ложкáрний.

ЛЫ́ЖКА *ж.* лóжка; ◊ **праз гадзíну па чáйнай лы́жцы** чéрез годúну (щогодúни) по чáйній лóжці; **гатóў у лы́жцы вадЫ́ ўтапíць** *прик.* готóвий (лáден, лáдний) у лóжці водú втопúти; **л. дзёгцю ў бóчцы мёду** *прик.* лóжка дьóгтю в бóчці мéду; **вялíкая л. рот дзярэ́** *присл.* велúка лóжка рот дерé; **дарагáя л. к абéду** *присл.* дорогá лóжка до обíду; дорогé я́єчко до Велúкодня; дорогá пóміч у свій час; пóміч у свій час, як дощ у засýху.

ЛЫ́ЖКАВЫ ложковúй.

ЛЫ́ЖНІК *ч.* лúжник, лижвáр, лижвя́р.

ЛЫ́ЖНІЦА *ж.* лúжниця.

ЛЫ́ЖЫ, *одн.* **лы́жа** *ж.* лúжі, лúжви, *(одн.)* лúжа, лúжва; **бегавы́я л.** бігові лúжі (лúжви); ◊ **навастры́ць л.** дáти дрáла (дьóру, дрáчки, драпакá, тя́ги), накивáти п'я́тами, намастúти п'я́ти [сáлом].

ЛЫ́ЖЫНА *ж.* лúжа, лúжва.

ЛЫ́КА *с.* лúко; ◊ **не лы́кам шы́ты** не лúком (не з лúка) шúтий, не в тíм'я бúтий; **л. не вя́жа** язикóм не повéрне (не вéрне), п'я́ний як хлющ (як ніч, як чіп).

ЛЫ́КАВЫ лúковий, лúчаний.

ЛЫ́КАННЕ *с. обл.* ковтáння, глитáння, лигáння.

ЛЫ́КАЦЬ *недок. обл.* ковтáти, глитáти, лигáти.

ЛЫ́КНУЦЬ *док. однокр. обл.* ковтнýти, глитнýти, лигнýти.

ЛЫ́НДАЦЬ *недок. розм.* ледарювáти; *(розм.)* байдикувáти, байдувáти, дармувáти.

ЛЫНДЫ: біць л. бити байдики (байди, баглаї), ханькй м'яти, байдикувати, байдувати.

ЛЫП *виг. у знач. прис. розм.* морг.

ЛЫПАННЕ *с. розм.* моргання.

ЛЫПАЦЬ *і* **ЛУПАЦЬ** *недок. розм. (очима)* моргати; ◊ **л. вачамі** лупати (кліпати, блимати) очима.

ЛЫПНУЦЬ *док. однокр. розм. (очима)* моргнути.

ЛЫСАСЦЬ *ж.* плішивість.

ЛЫСУН, -на *ч.* **1.** *зоол.* лисун; **2.** *розм. (про тварину)* білолобий; *(про худобу — ще)* лисий.

ЛЫСУХА *ж.* **1.** *зоол.* лиска, лисуха; **2.** *розм. (про тварину)* білолоба; *(про худобу — ще)* лиса.

ЛЫСЫ *у різн. знач.* лисий; *(розм. про людину)* голомозий; *(про худобу — ще)* білолобий; **лысая гара** лиса гора; ◊ **чорт л.** чорт (дідько) лисий; **чорта лысага** дідька (чорта) лисого; чорта пухлого; **а ён і ні лыс** а він хоч би тобі що; **рабіць чорту лысаму** працювати даром (дурно, задарма, задурно); працювати даремно (даремне, марно, марне, дарма); **ні лыс Габрусь** як (мов, немов, наче, неначе) з гуски вода; **трапіў л. на пляшывага** *присл.* обоє рябоє; один одного варт (вартий); який їхав, таку й стрів; зустрівся Яким з таким.

ЛЫЧ *ч.* **1.** рило *с. (свині)*; **2.** *перен. груб.* рило *с.*, пика *ж.*, морда *ж.*, писок, мармиза *ж.*

ЛЫЧКА *с.* **1.** *(луб з корою молодих листяних дерев) зменш.-пестл.* личко; **2.** *частіше мн. (нашивки на погонах)* лички; **3.** *обл. (предмет, що має форму кільця)* круг *ч.*, кільце, кружало; **л. кілбасы** кільце ковбаси; ◊ **выменяць л. за раменьчык** *прик.* виміняти шило на швайку; проміняти шило на мило (на мотовило); проміняти бика на індика; виміняти ремінець на личко; виміняти пасок на поясок.

ЛЫЧЫК *ч. зменш.-пестл.* рильце *с.*; пичка *ж.*, мордочка *ж.*; **л. парасяці** рильце поросяти. — *Пор.* **лыч 1, 2.**

ЛЬВІНЫ лев'ячий, левовий, левиний, левій; **л. зеў** *бот.* (садові) ротики; ◊ **~ная доля** левова пайка. — *Пор.* **ільвіны**.

ЛЬВІЦА *ж.* левиця. — *Пор.* **ільвіца**.

ЛЬВЯНЯ *і* **ЛЬВЯНЁ, -няці** *с.* левеня, *(пестл.)* левенятко. — *Пор.* **ільвянё, ільвяня**.

ЛЬВЯТНІК *ч.* левятник. — *Пор.* **ільвятнік**.

ЛЬГА *у знач. прис.* можна; можливо; **ці л. гэта зрабіць?** чи можна це зробити? — *Пор.* **ільга**.

ЛЬГОТА *ж.* пільга; привілей *ч.* — *Пор.* **ільгота**.

ЛЬГОТНАСЦЬ *ж.* пільговість. — *Пор.* **ільготнасць**.

ЛЬГОТНЫ *прикм.* пільговий; **на ~ных умовах** на пільгових умовах. — *Пор.* **ільготны**.

ЛЬДЗІНА *ж.* крижина, крига, льодина. — *Пор.* **ільдзіна**.

ЛЬДЗІНКА *ж. зменш.* крижинка, льодинка. — *Пор.* **ільдзінка**.

ЛЬНАВОД *ч. с.-г.* льонар. — *Пор.* **ільнавод, лёнавод**.

ЛЬНАВОДКА *ж. с.-г.* льонарка. — *Пор.* **ільнаводка**.

ЛЬНАВОДНЫ *с.-г.* льонарський. — *Пор.* **ільнаводны, лёнаводны**.

ЛЬНАВОДСТВА *с. с.-г.* льонарство. — *Пор.* **ільнаводства**.

ЛЬНАВОДЧЫ *с.-г.* льонарський. — *Пор.* **ільнаводчы**.

ЛЬНАМЯЛКА *ж. с.-г.* льоном'ялка. — *Пор.* **ільнамялка, лёнамялка**.

ЛЬНАМЯЛЬНЫ *с.-г.* льоном'яльний. — *Пор.* **ільнамяльны, лёнамяльны**.

ЛЬНАСЕМЯ *с.* насіння льону. — *Пор.* **ільнасемя, лёнасемя**.

ЛЬНАСЕЮЧЫ *прикм. с.-г.* льоносійний. — *Пор.* **ільнасеючы**.

ЛЬНАСЕЯЛКА *ж. с.-г.* льоносівалка. — *Пор.* **ільнасеялка, лёнасеялка**.

ЛЬНАСЕЯЛЬНЫ льонопосівний. — *Пор.* **ільнасеяльны, лёнасеяльны**.

ЛЬНАТРЫЕР *ч. с.-г.* льонотрієр. — *Пор.* **ільнатрыер, лёнатрыер**.

ЛЬНАЦЁРКА *ж. с.-г.* льонотерка. — *Пор.* **ільнацёрка, лёнацёрка**.

ЛЬНОАПРАЦОЎКА *ж. с.-г.* льонообробка. — *Пор.* **ільноапрацоўка, лёнаапрацоўка**.

ЛЬНОАПРАЦОЎЧЫ *с.-г.* льонообробний. — *Пор.* **ільноапрацоўчы, лёнаапрацоўчы**.

ЛЬНОАЧЫШЧАЛЬНІК *ч. с.-г.* льоноочисник. — *Пор.* **ільноачышчальнік, лёнаачышчальнік**.

ЛЬНОАЧЫШЧАЛЬНЫ *с.-г.* льоноочисний. — *Пор.* **ільноачышчальны, лёнаачышчальны**.

ЛЬНОВАЛАКНО *с.* льоноволокно. — *Пор.* **ільновалакно**.

ЛЬНОМАЛАТАРНЯ *ж. с.-г.* льономолотарка. — *Пор.* **ільномалатарня, лёнамалатарня**.

ЛЬНОМАЛАЦІЛКА *ж. с.-г.* льономолотарка. — *Пор.* **ільномалацілка, лёнамалацілка**.

ЛЬНОНАРЫХТОЎКІ, *адн.* **льнонарыхтоўка** *ж.* льонозаготівля *ж.*, заготівля льону. — *Пор.* **ільнонарыхтоўкі**.

ЛЬНОНАРЫХТОЎЧЫ льонозаготівельний. — *Пор.* **ільнонарыхтоўчы, лёнанарыхтоўчы**.

ЛЬНОНАСЕННЯВОДСТВА *с. с.-г.* льононасінництво. — *Пор.* **ільнонасенняводства, лёнанасенняводства.**

ЛЬНОПАДБОРШЧЫК *ч. с.-г.* льонопідбирач, підбирач льону. — *Пор.* **ільнопадборшчык, лёнападборшчык**.

ЛЬНОПАСТАЎКІ, *адн.* **льнопастаўка** *ж.* льонопоставки, поставки льону. — *Пор.* **ільнопастаўкі, лёнапастаўкі**.

ЛЬНОПЕРАПРАЦОЎЧЫ льонопереробний. — *Пор.* **ільноперапрацоўчы, лёнаперапрацоўчы**.

ЛЬНОРАССЦІЛАЧНЫ льонорозстельний. — *Пор.* **ільнорассцілачны, лёнарассцілачны**.

ЛЬНОСУШЫЛКА *ж.* льоносушарка. — *Пор.* **ільносушылка, лёнасушылка**.

ЛЬНОТРАПАЛКА *ж. с.-г.* льонотіпалка. — *Пор.* **ільнотрапалка, лёнатрапалка**.

ЛЬНОТРАПАЛЬНЫ *с.-г.* льонотіпальний. — *Пор.* **ільнотрапальны, лёнатрапальны**.

ЛЬНОТРАСТА *ж. с.-г.* (вимочене) стебло льону, треста льону. — *Пор.* **ільнотраста, лёнатраста**.

ЛЬНОЎБОРАЧНЫ *с.-г.* льонозбиральний. — *Пор.* **ільноўборачны, лёнаўборачны**.

ЛЬНОЎБО́РКА *ж. с.-г.* льонозбира́ння *с.*, збира́ння льо́ну. — *Пор.* **ільноўбо́рка, лёнаўбо́рка**.

ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛКА *ж. с.-г.* льонобра́лка. — *Пор.* **ільноцерабі́лка, лёнацерабі́лка**.

ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛЬНЫ *с.-г.* льонобра́льний. — *Пор.* **ільноцерабі́льны, лёнацерабі́льны**.

ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* льонобра́льник. — *Пор.* **ільноцерабі́льшчык, лёнацерабі́льшчык**.

ЛЬНОЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* льонобра́льниця. — *Пор.* **ільноцерабі́льшчыца, лёнацерабі́льшчыца**.

ЛЬНОЧАСА́ЛКА *див.* **ільночаса́лка, лёначаса́лка**.

ЛЬНОЧАСА́ЛЬНЫ *див.* **ільночаса́льны, лёначаса́льны**.

ЛЬНОЧАСА́ННЕ *с. див.* **ільночаса́нне, лёначаса́нне**.

ЛЬНЯ́НІШЧА *с. (поле, де ріс льон)* льони́ще, льонови́ще. — *Пор.* **ільня́нішча**.

ЛЬСНІ́ЦЦА *недок.* лисні́ти, лисні́тися, лисни́тися, вили́скувати, вили́скуватися, полі́скувати, полі́скуватися, лощи́ти, лощи́тися. — *Пор.* **ільсні́цца**.

ЛЭ́ПАЦЬ *недок. розм.* ла́пати, ма́цати.

ЛЮ́БА *прислівн. безос. в знач. прис.* лю́бо; прие́мно, втішно.

ЛЮ́БАСЦЬ *ж.* **1.** *(почуття глибокої прихильності до кого-небудь, відданості кому-, чому-небудь)* любо́в; прихи́льність; **л. да сы́на** любо́в до си́на; **л. да сваёй спра́вы** любо́в до своє́ї спра́ви; **2.** *див.* **любата́**.

ЛЮБАТА́ *ж. (найчастіше в знач. прис.)* краса́, чарі́вність, благода́ть, [про́сто] чу́до *с.*; ди́во *с.*; *(обл.)* любо́та; **надво́р'е — про́ста л.** напро́чуд (на ди́во, навдивови́жу) га́рна (чудо́ва) пого́да; **л. глядзе́ць** прие́мно диви́тися; **яка́я л.!** яка́ краса́!; яка́ ро́зкіш!

ЛЮ́БАЧКА *ж.* **1.** *нар.-поет.* лю́бонька, лю́бочка, лю́бка; **2.** *(при звертанні)* зо́лотко *с.*, се́рденько *с.*, ду́шко, ду́шечко, дороге́нька.

ЛЮ́БАЯ *ж.* **1.** *імен.* лю́ба, ми́ла, коха́на; **2.** *(при звертанні)* лю́ба, ми́ла, лю́бонько.

ЛЮ́БЕНЬКІ миле́нький, любе́нький, *(пестл.)* миле́сенький, любе́сенький.

ЛЮБІ́ЗНІК, -ку *ч. етногр.* привoро́тне зі́лля *с.*, приворо́т-зі́лля *с.*, зі́лля-приворо́т *с.*, данóня *с.*, розма́й-зі́лля *с.*

ЛЮБІ́МЕЦ, -мца *ч.* улю́бленець.

ЛЮБІ́МІЦА *ж.* улю́блениця, улю́бленка.

ЛЮБІ́МЫ улю́блений; лю́бий, ми́лий; **л. наста́ўнік** улю́блений учи́тель; ◊ **наступі́ць на л. мазо́ль** наступи́ти на [улю́блений] мозо́ль (на мозоля́, на мозо́лю).

ЛЮБІ́СТА *ж. бот.* люби́сток *ч.*

ЛЮБІ́ЦЕЛЬ *ч.* ама́тор, люби́тель; **садаво́д-л.** садівни́к-ама́тор, садівни́к-люби́тель.

ЛЮБІ́ЦЕЛЬКА *ж. розм.* ама́торка, люби́телька.

ЛЮБІ́ЦЕЛЬНІЦА *ж.* ама́торка, люби́телька.

ЛЮБІ́ЦЕЛЬСКІ ама́торський, люби́тельський.

ЛЮБІ́ЦЕЛЬСТВА *с.* ама́торство, люби́тельство.

ЛЮ́БКА *ж. розм. пестл.* лю́бочка, лю́бка.

ЛЮ́БЫ 1. *прикм.* лю́бий, ми́лий; **2.** *у знач. імен.* лю́бий, ми́лий, коха́ний.

ЛЮБЫ́ 1. *прикм.* будь-яки́й, будь-котри́й; пе́рший-лі́пший; уся́кий, уся́к; ко́жний, ко́жен; **2.** *у знач. імен.* ко́жний, ко́жен, будь-хто́, пе́рший-лі́пший; ◊ **любо́й цано́й** за вся́ку ці́ну́; **у л. мо́мант** у будь-яки́й (вся́кий) моме́нт; **у л. час** у будь-яки́й (вся́кий, всяк) час, повсякча́с, повсякча́сно; **спыта́й у любо́га** спита́й у ко́жного (будь-кого́, пе́ршого-лі́пшого).

ЛЮ́БЯЧЫ 1. *прикм. (сповнений любові)* любля́чий; **~чая ма́ці** любля́ча ма́ти (ма́тір); **2.** *дієприсл.* лю́блячи.

ЛЮДСКА́Я *імен. істор. (приміщення для челяді)* челя́дня, челя́дна, челя́дницька, людська́.

ЛЮ́ДСКІ 1. *(гуманістичний, шанобливий)* лю́дський, лю́дяний; **~кае абыхо́джанне** лю́дське (лю́дяне) пово́дження; **2.** *(такий, як треба; пристойний)* лю́дськи́й; **каб ~кія ўмо́вы!** якби́ (аби́) людські́ умо́ви!; **3.** *(гарний, придатний для чого-небудь)* до́брий, га́рний, харо́ший; **гэ́та ~кая рэч** це га́рна (до́бра) річ.

ЛЮДСКІ́ 1. *(властивий людині, людям)* людськи́й; **л. род** людськи́й рід; **~ка́я прыро́да** людська́ приро́да; **~ка́я гаво́рка** людськи́й по́голос (погові́р); **2.** *(недуховний)* сві́тський, мирськи́й; **~кія спра́вы** сві́тські (мирські́) спра́ви.

ЛЮ́ДЦЫ *тільки мн. розм. пестл.* лю́доньки; **л. до́брыя** лю́доньки до́брі!

ЛЮ́ЛЕНЬКІ *дит.* спа́тки, спа́тоньки, спату́сі, *(рідше)* бай-бай; лю́лі-лю́лі, лю́лі-лю́лечки, лю́лі-лю́леньки, лю́лечки-лю́лі, лю́леньки-лю́лі.

ЛЮ́ЛЕЧНЫ *і* **ЛЮ́ЛЬКАВЫ** *(про тютюн)* люльнови́й.

ЛЮ́ЛЬКА[1] *ж. (для куріння)* лю́лька.

ЛЮ́ЛЬКА[2] *ж. буд., військ.* коли́ска, *(рідше)* лю́лька.

ЛЮ́ЛЬКА[3] *ж. (невелике дитяче ліжечко)* коли́ска; *(дит.)* лю́ля, лю́лечка.

ЛЮ́ЛЬКАВЫ *див.* **лю́лечны**.

ЛЮЛЯ́ННЕ *с.* колиса́ння, колиха́ння; гойда́ння.

ЛЮЛЯ́ЦЦА *недок.* **1.** *(звичайно в колисці)* колиса́тися; **2.** *пас.* гойда́тися, колиха́тися, колива́тися, хита́тися.

ЛЮЛЯ́ЦЬ *недок.* гойда́ти, колиха́ти, *(рідше)* колиса́ти, колива́ти; хита́ти; *(розм.)* лю́ляти.

ЛЮ́СТРА[1] *с.* **1.** дзе́ркало, *(рідше)* лю́стро; *(заст., поез.)* свіча́до; *(заст.)* верца́дло; **насце́ннае л.** насті́нне (сті́нне́) дзе́ркало (лю́стро); **2.** *спец.* дзе́ркало; **л. гарэ́ння** дзе́ркало горі́ння; **3.** *перен.* дзе́ркало; **л. залі́ва** дзе́ркало зато́ки; ◊ **крыво́е л.** криве́ дзе́ркало.

ЛЮ́СТРА[2] *ж. (освітлювальний прилад)* лю́стра.

ЛЮСТРА́НАСЦЬ *ж.* дзерка́льність.

ЛЮСТРА́НЫ *прям., перен.* дзерка́льний; **~нае (~но́е) шкло** дзерка́льне скло; **л. карп** *іхт.* дзерка́льний ко́роп.

ЛЮСТЭ́РАЧКА *с. зменш.* дзе́ркальце, люсте́рко, люсте́речко; *(заст., поез.)* свіча́дко.

ЛЮСТЭ́РКА *див.* **лю́стра[1] 1.**

ЛЮСТЭ́РНІК *ч. спец.* дзерка́льник.

ЛЮ́ТАЎСКІ лютне́вий; **Лю́таўская рэвалю́цыя** Лютне́ва револю́ція (1917 р.).

ЛЮ́ТНЕВЫ *муз. (який стосується лютні)* лю́тневий.

ЛЮ́ХТА *ж. обл. (у грубі)* в'ю́шка, кагля́нка; *(розм.)* за́тулка.

ЛЮЦІК, -ка, *зб.* **-ку** *ч. бот.* жовтéць.

ЛЮЦІКАВЫ жовтецéвий.

ЛЯ[1] *прийм. з род.* кóло, біля; побіля, край; пóряд, пóруч; під, пóпід, при; óбіч, *(розм.)* пóбіч, óбік; **ля дарóгі ляжáў кáмень** кóло (біля, побіля, край) дорóги лежáв кáмінь; **ля дзіцяці мнóга рабóты** кóло (біля) дитини багáто рóботи.

ЛЯ[2] *імен. невідм. с. муз.* ля.

ЛЯБÉДНІК, -ку *ч. обл. бот.* лободá.

ЛЯБЁДАЧНЫ *техн.* лебідковий.

ЛЯБЁДКА[1] *ж.* **1.** *(самиця лебедя)* лебідка, лебедиця; **2.** *фолькл. (звертання)* лебідко, лебідонько, лебідочко, лебéдонько, лебéдочко, ясочко, ясонько, зіронько, серденя, серденятко, сéрденько.

ЛЯБЁДКА[2] *ж. техн.* лебідка; кóрба.

ЛЯБЁДЧЫК *ч. спец.* лебідчик.

ЛЯБЁДЧЫЦА *ж. спец.* лебідчиця.

ЛЯГЎШКА *ж. обл.* жáба; *(обл.)* рóпавка.

ЛЯГЧÁННЕ *с. розм.* оскóплення, *(незак. д. — ще)* оскоплЯння; кастрáція *ж.*, *(незак. д. — ще)* каструвáння; вихолощення, холóщення, *(незак. д. — ще)* вихолóщування, холостіння.

ЛЯГЧÁНЫ *розм.* оскóплений; кастрóваний; вихолощений, холóщений, вичищений, викладений. — *Див. ще* **лягчáць**.

ЛЯГЧÁЦЦА *недок. пас. розм.* оскоплятися; кастувáтися; вихолóщуватися, холоститися, вичищáтися, викладáтися.

ЛЯГЧÁЦЬ *недок. розм.* оскопляти; каструвáти; вихолóщувати, холостити, вичищáти, викладáти, валашáти.

ЛЯГЧЭЙ *прислівн. вищ. ст.* лéгше; ◊ **л. на паварóтах!** тихіше на поворóтах!; **бáба з калёс — каню л.** *присл.* бáба з вóза — кобилі лéгше.

ЛЯГЧЭЙШЫ *прикм. вищ. ст.* лéгший.

ЛЯГЧЭЦЬ *недок.* **1.** *(зменшуватися у вазі)* ставáти лéгшим; **2.** *безос.* лéгшати.

ЛЯДА *с.* **1.** *(місце, де вирубано ліс)* зруб *ч.*, вируб *ч.*, порýбка *ж.*, *(розм.)* пóруб *ч.*; **2.** *(розчищене місце в лісі під ріллю або сіножать)* корчівка *ж.*; **засéяць л.** засіяти корчівку.

ЛЯДÁШ, *род.* **ледашá** *ч.* льодинка *ж.*, крижинка *ж.*

ЛЯДÁШЧЫ *і* **ЛЯДÁШТЫ** *розм.* **1.** *(про людину)* квóлий, хирлявий, хирявий, хирий, хирéнний; нéмічний, недолýгий; миршавий; **2.** *(про предмети, речі)* старéзний, старéнний; який (що) спорохнявів (спорохнів), спорохнявілий, спорохнілий.

ЛЯДЗІНА *ж. розм.* крижина, крига, льодина.

ЛЯДЗЯК, *род.* **ледзякá** *і* **ЛЯДЫШ,** *род.* **ледышá** *(обл.) ч.* **1.** льодинка *ж.*, крижинка *ж.*; бурýлька *ж.*; **2.** *перен. (про людину з холодним темпераментом)* лід; крижина *ж.*, крига *ж.*; *(про людину, що змерзла)* бурýлька *ж.*

ЛЯДЗЯНКА *обл. (дошка або скринька з обледенілим дном для катання взимку з гори)* громáк.

ЛЯДЗЯШ *див.* **лядзяк 1**.

ЛЯДНІК, *род.* **леднікá** *ч.* **1.** *геол.* льодовик; **2.** *(вагон)* льодóвня *ж.*, льодóвник.

ЛЯДНЫ *с.-г.* вирубний; **~ная сістэ́ма земляробства** вирубнá систéма хліборóбства.

ЛЯДЫШ *див.* **лядзяк**.

ЛЯЖÁК, *род.* **лежакá** *ч.* **1.** *(нижня колода)* лéжень; *(обл.)* лежáк; **2.** *(у димарі)* лежáк, лéжник, лéжень.

ЛЯЖÁЛЫ 1. залéжаний; залежáлий; *(рідше)* лежáлий; **2.** витриманий; лéжаний, улéжаний; **~лыя яблыкі** улéжані (лéжані) яблука.

ЛЯЖКА *ж. розм.* стегнó *с.*

ЛЯЖНЯ *ж.* **1.** *мисл.* лігвище *с.*, лігво *с.*, лéжбище *с.*; **2.** *див.* **лéжня 2**.

ЛЯЗÓ *с.* лéзо, *(рідше)* вістря.

ЛЯЙЦÁЦЬ *недок.* запрягáти [віжки].

ЛЯЙЧЫНА *і* **ЛЕЙЧЫНÁ** *ж.* віжка; ◊ **л. пад хвост папáла (трáпіла)** [який] ґедзь укусив *(кого)*, ґедзь напáв *(на кого)*.

ЛЯКÁЛА *с. спец. (фігурна лінійка для викреслювання кривих ліній; вимірювальний прилад)* лекáло.

ЛЯКÁЛЬНЫ *спец.* лекáльний.

ЛЯКÁЛЬШЧЫК *ч. спец.* лекáльник.

ЛЯКÁЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* лекáльниця.

ЛЯКÁРСТВА *с. прям., перен.* ліки *мн.*, *(рідко)* лік *ч.*

ЛЯЛЕЧНІК *ч.* лялькáр.

ЛЯЛЕЧНІЦА *ж.* лялькáрка.

ЛЯЛЕЧНЫ лялькóвий; **л. тэатр** лялькóвий теáтр.

ЛЯЛЬКА *ж. прям., перен.* лялька; ◊ **як л.** *(убраний тощо)* як (нáче, ненáче, мов *тощо*) іграшка (лялечка, цяцечка); **чóртава л.** *лайл.* дíдькова (бісова) личина; **гуляць у ~кі** грáтися (гуляти, гулятися) в ляльки (з лялькáми).

ЛЯЛЯК, *род.* **лелякá** *ч. орн.* дрімлюга, сплюшка, сплюха.

ЛЯМАВÁННЕ *с.* облямóвування.

ЛЯМАВÁНЫ облямóваний. — *Див. ще* **лямавáць**.

ЛЯМАВÁЦЦА *недок. пас.* облямóвуватися.

ЛЯМАВÁЦЬ *недок.* облямóвувати.

ЛЯМАНТ, -ту *ч.* лéмент, зойк, крик.

ЛЯМАНТАВÁЦЬ *недок. розм.* лементувáти, волáти, кричáти; *(розм.)* репетувáти, галасувáти.

ЛЯМЕЦ, -мцу *ч.* **1.** повсть *ж.*, повстина *ж.*; *(великий шматок повсті, підстилка з овечої вовни — ще)* кошмá *ж.*; **2.** *(пасмо сплутаного волосся)* лямець; **3.** *(повстяна підкладка під хомутом)* підхомýтник, кичка *ж.*; **4.** *розм. лайл.* вайлó *ч. і ж.*, тюхтій, вахлáй, вахлáк, мугир, гевáл.

ЛЯМÉШ, *род.* **лемяшá** *ч. с.-г.* леміш.

ЛЯМÉШНЫ *с.-г.* лемішний, лемешéвий.

ЛЯМКА *ж.* лямка; ◊ **цягнýць ~ку** тягти (тягнýти, тéрти) лямку (ярмó).

ЛЯМÓЎКА *ж.* облямівка.

ЛЯМПА *ж.* лáмпа; **гáзавая л.** гáсова (керосинова) лáмпа, гасниця; **засцерагáльная л.** запобіжна лáмпа; **л. напáльвання** лáмпа розжáрювання.

ЛЯМПАЎШЧЫК *ч. спец.* лампівник.

ЛЯМПАЎШЧЫЦА *ж. спец.* лампівниця.

ЛЯМЦАВÁТЫ *(про повсть тощо)* звáляний, скáчаний; збитий.

ЛЯМЦАВЫ *(зроблений з повсті)* повстяний, повстинний.

ЛЯМЦÓЎКА *ж. розм.* повстянá (повстинна) шáпка, повстяний (повстинний) капелюх.

ЛЯ́МЦЯ: цямця-л. ні Бо́гові сві́чка ні чо́ртові шпи́чка (кочерга́); ні грач ні помага́ч; ні па́ва ні га́ва (ні воро́на); ні рак ні ри́ба; ані ри́ба ані́ рак; ні з губи́ мо́ви, ні з но́са ві́тру; ані́ до ра́ди, ані́ до зва́ди.

ЛЯ́МЧЫЦЦА *недок.* **1.** *(перетворюватися на повсть)* зва́люватися; **2.** *(сплутуватися — про волосся)* збива́тися.

ЛЯ́МЧЫЦЬ *недок.* **1.** *(робити повсть)* валя́ти; **2.** *(сплутувати — про волосся)* збива́ти.

ЛЯНДА́Р, -ра́ *ч. заст.* шинка́р.

ЛЯНІ́ВЕЦ, -ні́ўца *ч. зоол.* ліни́вець.

ЛЯНО́К[1], -нку́ *ч. зменш.-пестл.* льоно́к.

ЛЯНО́К[2], -нка́ *ч. іхт. (рід форелі)* лено́к.

ЛЯНО́ТА *ж.* ле́дарство *с.*, ліноші,ліни́вство *с.*, лінува́ння *с.*, *(розм.)* лі́ньки.

ЛЯНЫ́ ліни́вий, ледачий.

ЛЯ́ПА *ж. прям., перен.* па́ща; *(розм., лайл.)* паще́ка.

ЛЯ́ПАННЕ *с. розм.* **1.** стук *ч.*, сту́кіт *ч.*; *(сильний об щось)* грюк *ч.*, грю́кіт *ч.*, *(розм.)* грюкани́на; ля́скання, ля́пання; шльо́пання, ге́пання; **2.** бри́зкання, пи́рскання, ля́пання.

ЛЯ́ПАЦЦА *недок. розм.* **1.** сту́кати, сту́катися; *(сильно об щось)* грю́кати, *(підсил.)* грюкота́ти, грюкоті́ти; **не́хта ля́паецца ў дзве́ры** хтось сту́кає (сту́кається *і т. ін.*) у две́рі; **2.** *(падати)* ге́пати, ге́патися, шльо́патися; **3.** бри́зкатися *(чимось липким)*.

ЛЯ́ПАЦЬ *недок. розм.* **1.** сту́кати, *(підсил.)* стукоті́ти, стукота́ти; *(сильно об щось)* грю́кати, *(підсил.)* грюкота́ти, грюкоті́ти; *(глухо й важко)* гу́пати; ля́скати, ля́пати; шльо́пати, ге́пати; **2.** *(кидати щось густе, липке)* бри́зкати, пи́рскати, ля́пати; **3.** *перен. (казати щось нетактовно)* бо́вкати, бе́вкати, ля́пати [язико́м], хля́пати.

ЛЯПЕ́Й *див.* **ле́пей.**

ЛЯ́ПІС-ЛАЗУ́РАК, -рку *ч. мін.* ля́піс-лазу́р, лазури́т.

ЛЯ́ПНУЦЦА *док. розм. (упасти)* ге́пнути, ге́пнутися, шльо́пнутися, бебе́хнути, бебе́хнутися, бря́знути, бря́знутися.

ЛЯ́ПНУЦЬ *док. однокр. розм.* **1.** сту́кнути, грю́кнути, гу́пнути, ля́снути, ля́пнути, шльо́пнути, ге́пнути; **л. руко́й па плячы́** ля́снути (ля́пнути, плесну́ти) руко́ю по плечі́; **л. дзвяра́мі** сту́кнути (грю́кнути, гу́пнути, ля́снути *і т. ін.*) двери́ма; **2.** *(кинути щось густе, липке)* бри́знути, пи́рснути, ля́пнути; **л. це́ста на патэ́льню** ля́пнути ті́сто на ско́вороду; **3.** *перен. (сказати щось нетактовно)* бо́вкнути, бе́вкнути, ля́пнути [язико́м], хля́пнути.

ЛЯСГА́С *ч.* **(лясна́я гаспада́рка)** лісго́сп (лісове́ господа́рство).

ЛЯСГА́САЎСКІ лісго́спний.

ЛЯ́СКА *ж. обл.* па́лиця, кийо́к *ч.*

ЛЯСКАТА́ННЕ *с.* деренча́ння, деренькота́ння, деренькоті́ння; торохті́ння, торохкоті́ння, *(розм.)* тара́хкання.

ЛЯСКАТА́ЦЬ *і* **ЛЯСКАЦЕ́ЦЬ** *недок. (утворювати дрібний переривчастий стук)* деренча́ти, *(підсил.)* деренькота́ти, деренькоті́ти, деркоті́ти; *(обл.)* ди́ркати, дирча́ти; торохті́ти, *(підсил.)* торохкота́ти, торохкоті́ти, *(розм.)* тара́хкати, *(підсил.)* тарахкоті́ти, тарахкота́ти.

ЛЯ́СКАЦЬ *недок.*, **ЛЯ́СНУЦЬ** *док.* **1.** *(залізом і т. ін.)* бря́зкати, бря́знути, *(підсил.)* брязкоті́ти, *(недок.)* ляща́ти; **2.** *(батогом і т. ін.)* ля́скати, ля́снути; **3.** *(зубами)* кла́цати, кла́цнути; **4.** *(бити)* ля́скати, ля́снути; *(док.)* ушква́рити, лу́снути; **5.** *перен. розм. док. (марно пропасти)* ля́снути; **ля́снулі мае́ гро́шы** ля́снули мої́ гро́ші.

ЛЯСКО́ТКА *ж.* трі́скачка; *(сторожова)* стука́чка, сту́калка, *(рідко)* сту́кало *с.*, калата́лка, калата́ло *с.*, *(рідко)* клепа́чка, калата́йло *с.*, клепа́ло *с.*

ЛЯСНЫ́ лісови́й; *(рідко)* лісни́й; **~ныя насаджэ́нні** лісові́ наса́дження; **~ная сце́жка** лісова́ сте́жка; **л. край** лісови́й край; **л. інстыту́т** лісни́й інститу́т.

ЛЯСУ́Н, *род.* **лесуна́** *і* **ЛЕСАВІ́К, -ка́** *ч. міф.* лісови́к, гайови́к, ще́зник.

ЛЯ́СЫ: тачы́ць л. *розм.* тереве́ні пра́вити (розво́дити, розпуска́ти, городи́ти, гну́ти), баля́си (ля́си) точи́ти, баляндра́си пра́вити (торо́чити), торо́чити, тереве́нити, баляндра́сити.

ЛЯТО́К, -тка́ *ч.* **1.** *техн. (отвір у доменній печі)* льо́тка *ж.*, о́твір; **2.** *бджільн. (отвір у вулику)* ві́чко *с.*, о́чко *с.*, льото́к.

ЛЯТУ́Н, *род.* **летуна́** *ч. у різн. знач.* літу́н.

ЛЯТУ́ХА *ж.* летю́ха, полету́ха.

ЛЯЎША́ *ч. і ж.* лівша́, шульга́.

ЛЯЎШУ́Н, *род.* **леўшуна́** *ч. розм.* лівша́, шульга́ *ч. і ж.*, *(обл.)* ліва́к, лівку́н, лівцу́н, лівца́н.

ЛЯХА́ *ж. обл.* гря́дка.

ЛЯЧЫ́ЦЦА *недок.* лікува́тися.

ЛЯЧЫ́ЦЬ *недок.* лікува́ти; *(рану, вислівку — ще)* го́їти; **л. хво́рага** лікува́ти хво́рого; **л. ра́ны** лікува́ти (го́їти) ра́ни; **л. хваро́бу** лікува́ти хворо́бу.

ЛЯЧЭ́БНА-АЗДАРАЎЛЕ́НЧЫ лікува́льно-оздоро́вчий.

ЛЯЧЭ́БНА-ГІМНАСТЫ́ЧНЫ лікува́льно-гімнасти́чний.

ЛЯЧЭ́БНА-ДЫЯГНАСТЫ́ЧНЫ лікува́льно-діагности́чний.

ЛЯЧЭ́БНА-ПРАФІЛАКТЫ́ЧНЫ лікува́льно-профілакти́чний.

ЛЯЧЭ́БНА-ПРАЦО́ЎНЫ лікува́льно-трудови́й.

ЛЯЧЭ́БНА-САНАТО́РНЫ лікува́льно-санато́рний.

ЛЯЧЭ́БНА-САНІТА́РНЫ лікува́льно-саніта́рний.

ЛЯЧЭ́БНІК *ч. заст.* лі́карський поpа́дник.

ЛЯЧЭ́БНІЦА *ж.* ліка́рня.

ЛЯЧЭ́БНЫ лікува́льний.

ЛЯЧЭ́ННЕ *с.* лікува́ння; го́єння; **знахо́дзіцца на ~нні** перебува́ти на лікува́нні.

ЛЯШЧО́ТКІ *і* **КЛЯШЧО́ТКІ -так** *тільки мн.* затиска́ч *ч. (застосовують при кастрації тварин).*

ЛЯШЧЫ́ННІК *ч. і* **ЛЯШЧЭ́ЎНІК, -ку** *ч. (зарості ліщини)* ліщи́на *ж.*, горі́шина *ж.*

ЛЯШЫ́ЦЬ *недок. обл. (розбивати ділянку землі на смуги)* розміча́ти, розмі́чувати.

М

МА́БЫЦЬ *вст. сл.* ма́бу́ть; мо́же; можли́во; **было́ ўжо́, м., дзеся́тая гадзі́на** була́ вже, ма́бу́ть, деся́та годи́на.

МАГА́: як мага́ *(при вищ. ст.)* якомо́га, якнай.., щонай.., як мо́жна; ◊ **як мага́ хутчэ́й** якомо́га шви́дше, якнайшви́дше, щонайшви́дше, як мо́жна шви́дше; **як мага́ больш** якомо́га бі́льше, якнайбі́льше, щонайбі́льше, як мо́жна бі́льше; **як мага́ лепш** якомо́га лі́пше, якнайлі́пше, щонайлі́пше, як мо́жна лі́пше; **як мага́** щоду́ху, чимду́ж, що є ду́ху *(бігти, летіти тощо)*; **бе́гчы як мага́ хутчэ́й** бі́гти якнайшви́дше (щонайшви́дше, щоду́ху, чимду́ж, що є ду́ху).

МАГАЗІ́Н, -на *ч.* **1.** *торг.* крамни́ця *ж.*, магази́н; **2.** *спец.* магази́н; **м. аўтама́та** магази́н автома́та; **3.** *заст. (склад)* магази́н; **артылеры́йскі м.** артилері́йський магази́н; **4.** *(у гасовій лампі)* резервуа́р.

МАГАЗЫ́Н, -на *ч. заст.* **1.** *(у гасовій лампі)* резервуа́р; **2.** комо́ра *ж. (громадська)*; *(здебільшого хлібний заст. — ще)* гамазе́й.

МАГА́Р, -ру *ч. бот.* миші́й італі́йський, бор, мога́р, чуми́за *ж.*

МАГІ́ЛА *ж.* **1.** *у різних знач.* моги́ла; *(могильна яма — ще)* я́ма; **выкапаць ~лу** ви́копати моги́лу; **2.** *перен. розм. (кінець, смерть)* гроб; ◊ **глядзе́ць у ~лу** три чи́сниці до сме́рті *(кому)*, одніє́ю ного́ю в моги́лі *(хто)*; **звесці́ (увагна́ць) у ~лу** загна́ти (звести́) в моги́лу *(кого)*, увігна́ти в труну́ *(кого)*; **адно́й наго́й у ~ле стая́ць** одніє́ю ного́ю в я́мі (у труні́, в гробу́, в моги́лі) стоя́ти, над гро́бом стоя́ти, три чи́сниці до сме́рті *(кому)*; **сысці́ ў ~лу** піти́ (лягти́) в моги́лу (в зе́млю), зійти́ зі сві́ту (в моги́лу), лягти́ в я́му (в домови́ну), спочи́ти в моги́лі; **капа́ць ~лу** *(каму)* копа́ти я́му *(кому)*.

МАГІ́ЛЬНЫ моги́льний, гробови́й; **м. ўзго́рак** моги́льний па́горб; **м. склеп** усипа́льня, усипа́льниця; ◊ **м. го́лас** замоги́льний го́лос; **~нае маўча́нне** гробове́ мовча́ння, гробова́ мо́вча́нка; **~ная цішыня́** німа́ (ме́ртва, гробова́) ти́ша.

МАГІ́ЛЬНЯ *ж.* усипа́льня, усипа́льниця.

МАГНІ́Т *ч.* **1.** *род.* **магні́та** *фіз.* магні́т; **~ная сту́жка** магні́тна стрі́чка; **2.** *род.* **магні́ту** *перен.* магні́т.

МАГНІТААПТЫ́ЧНЫ *фіз.* магнітоопти́чний.

МАГНІТАБІЯЛО́ГІЯ *ж.* магнітобіоло́гія.

МАГНІТАПРАВО́Д *ч. фіз.* магнітопро́від.

МАГНІТАРАЗВЕ́ДКА *ж. геол., фіз.* магніторо́звідка, *(незак. дія — ще)* магніторозві́дування *с.*

МАГНІТАРУ́ХАЛЬНЫ *фіз.* магніторуші́йний.

МАГНІ́ЦІК *ч.* **1.** *зменш.* магні́тик; **2.** *фіз.* магні́тик.

МАГНІ́ЦІЦЦА *недок. звор., пас.* магні́титися.

МАГНІ́ЦІЦЬ *недок.* магні́тити.

МАГНЭ́С, -су *ч. заст., розм. прям., перен.* магні́т.

МАГУ́ТНА *прислівн.* могу́тньо, поту́жно; си́льно, мі́цно.

МАГУ́ТНАСЦЬ *ж.* **1.** могу́тність, поту́жність; си́ла; міць, *род.* мо́ці; поту́га; **2.** *мех.* поту́жність; **м. электраста́нцыі** поту́жність електроста́нції; **3.** *(товщина шару) геол.* поту́жність, товщина́; **м. ву́гальнага пласта́** поту́жність (товщина́) ву́гільного пласта́.

МАГУ́ТНЫ 1. могу́тній, поту́жний; си́льний, міцни́й; богати́рський; **м. арганí зм** си́льний (міцни́й) органі́зм; **м. асі́лак** *фолькл.* могу́тній богати́р; **~ная по́стаць** могу́тня (поту́жна) по́стать; **м. ўрага́н** поту́жний (си́льний) урага́н (буреві́й); **~ныя вайско́выя ча́сці** могу́тні (поту́жні) військо́ві части́ни; **м. сро́дак** могу́тній (поту́жний) за́сіб; **~нага скла́ду чалаве́к** міцно́ї будо́ви (стату́ри) люди́на; міцно́го скла́ду люди́на, міцна́ скла́дом люди́на, мі́цно збудо́вана люди́на; **2.** *мех.* поту́жний; **м. рухаві́к** поту́жний двигу́н; **3.** *(про шар, пласт)* поту́жний, товсти́й; **м. пласт глі́ны** поту́жний (товсти́й) пласт (шар) гли́ни.

МАГЧЫ́ *недок.* могти́ (мо́жу, мо́жеш); **ён до́ўга не мог засну́ць** він до́вго не міг засну́ти; **не магу́ паска́рдзіцца** не мо́жу поска́ржитися; **што тут магло́ зда́рыцца?** що тут могло́ ста́тися (зроби́тися)?; ◊ **усё мо́жа быць** усе́ мо́же бу́ти; **быць не мо́жа!** не мо́же бу́ти!; **не магу́ пахвалі́цца** не мо́жу похвали́тися; **і гаво́ркі не мо́жа быць** і мо́ви (розмо́ви) не мо́же бу́ти.

МАГЧЫ́МА *і* **МАЖЛІ́ВА 1.** *прислівн.* можли́во; **2.** *у знач. безос. прис.* можли́во; мо́жна; **усё м.** усе́ можли́во; **ці м. з ім пагадзі́цца?** чи мо́жна (можли́во) з ним пого́дитися? **3.** *вст. сл.* можли́во, мо́же; *(імовірно)* ма́бу́ть; **а шо́стай гадзі́не я, м., бу́ду до́ма** о шо́стій годи́ні я, можли́во (мо́же, ма́бу́ть), бу́ду до́ма (вдо́ма).

МАГЧЫ́МАСЦЬ *і* **МАЖЛІ́ВАСЦЬ** *ж. у різн. знач.* можли́вість *(чого та з інфін.)*, змо́га *(з інфін.)*; *(здатність здійснити що-небудь — ще)* спромо́жність, *(розм.)* спромо́га *(з інфін.)*; **м. прадухіле́ння вайны́** можли́вість відве́рнення війни́; **тво́рчыя ~ці** тво́рчі можли́вості, тво́рча спромо́жність (спромо́га); **тэхні́чныя ~ці** техні́чні можли́вості, техні́чна спромо́жність; ◊ **па ме́ры ~ці** у мі́ру можли́вості; **пры пе́ршай ~ці** при пе́ршій (найбли́жчій) можли́вості (наго́ді); **да апо́шняй ~ці** до оста́нньої можли́вості (змо́ги).

МАГЧЫ́МЫ *і* **МАЖЛІ́ВЫ** *у різн. знач.* можли́вий; припусти́мий, допусти́мий; **яму́ ўсё здава́лася магчы́мым** йому́ все здава́лося можли́вим (припусти́мим, допусти́мим).

МАДЗЕ́ННЕ *с. розм.* животі́ння, ни́діння, скні́ння.

МАДЗЕ́ЦЬ *недок. розм.* **1.** *(погано жити)* животі́ти, ни́діти, скні́ти; **2.** *(ставати хворобливим)* ча́хнути, ни́діти, хирі́ти; *(худнути — звичайно)* марні́ти.

МАДЗЬЯ́Р *ч.* угорець, мадя́р.

МАДЗЬЯ́РКА *ж.* угóрка, мадя́рка.

МАДЗЬЯ́РСКІ угóрський, мадя́рський.

МАДЗЬЯ́РЫ, -раў угóрці, мадя́ри.

МАДЫГАВА́ЦЦА *недок. прост.* прилáджуватися, приладнóвуватися, прилáднуватися, прилаштóвуватися, пристосóвуватися.

МАДЭЛІ́РАВАННЕ *с.* моделювáння.

МАДЭЛІ́РАВАНЫ *у різн. знач.* модельóваний. — *Див. ще* **мадэлíраваць.**

МАДЭЛІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* моделювáтися.

МАДЭЛІ́РАВАЦЬ *док. і недок. у різн. знач.* моделювáти.

МАДЭЛІРО́ЎКА *ж.* моделювáння *с.*; **майстэ́рства ~кі** мистéцтво моделювáння.

МАДЭ́ЛЬ *ж. у різн. знач.* модéль; **нóвыя ~лі абу́тку** нові модéлі взуття́.

МАДЭ́ЛЬНЫ *у різн. знач.* модéльний; **м. цэх** модéльний цех; **~ныя ту́флі** модéльні черевúки.

МАДЭ́ЛЬШЧЫК *ч.* модéльник.

МАДЭ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* модéльниця.

МАЕ́ 1. *займ. присв.* мої́; *див.* **мой**; **2.** *у знач. імен. мн. розм. (рідні, близькі)* мої́; **м. ху́тка прыéдуць да мянé** мої́ швúдко (скóро, хýтко) приї́дуть до мéне.

МАЁ 1. *мн.* **мае́** *займ. присв. с.* моє́; *див.* **мой; 2.** *у знач. імен. с. тільки одн.* моє́; **сваё бяры́, а майгó не руш** своє́ берú, а могó не чіпáй (не займáй, не руш, не торкáйся); **на маё вы́йшла** по-мóєму вúйшло.

МАЁВЫ травнéвий, *(заст.)* майовúй.

МАЁМАСНЫ майновúй.

МАЁМАСЦЬ *ж.* майнó *с.*, скарб *ч.*, добрó *с.*; **дзяржа́ўная м.** держáвне майнó; **рухóмая м.** рухóме майнó; **нерухóмая м.** нерухóме майнó.

МАЁМНЫ замóжний, маéтний; **~ныя клáсы** замóжні (маéтні) клáси.

МАЁНТАК, -тка *ч.* маéток, *(заст.)* маéтність *ж.*

МАЁНТКАВЫ *див.* **маянткóвы**.

МАЖА́РА *ж. обл. (віз)* мажáра; *(чумацький віз — звичайно)* мáжа.

МАЖДЖЭ́Р *ч.* товкáч, товкáчка *(металева) ж.*

МАЖДЖЭ́РЫЦЬ *недок. розм.* **1.** товктú, роздрíбнювати, подрíбнювати; **2.** розтрóщувати, роздрóблювати, роздробля́ти.

МАЖЛІ́ВА *див.* **магчы́ма**.

МАЖЛІ́ВАСЦЬ *див.* **магчы́масць**.

МАЖЛІ́ВЫ *див.* **магчы́мы**.

МАЖНЕ́ЦЬ *недок. розм.* повнíти, повнíшати, глáдшати, дебелíти, дебелíшати.

МАЖНЫ́ *розм.* огря́дний, опáсистий, тілúстий, пóвний, гладкúй; **м. мужчы́на** огря́дний (опáсистий, тілúстий, пóвний, гладкúй) чоловíк.

МА́ЗАННЕ *с.* **1.** мáзання, мастíння, мáщення; **2.** мáзання, бруднíння, мастíння. — *Див. ще* **мáзаць 1, 2.**

МА́ЗАНЫ 1. *дієприкм.* мáзаний, мáщений; змáзаний, змáщений; **2.** *прикм.* мáзаний, мáщений; ◊ **адны́м мíрам м.** однúм мúром мáзані (мирóвані). — *Див. ще* **мáзаць**.

МА́ЗАЦЦА *недок.* **1.** мáзатися, мастúтися; *(ліками — ще)* змáзуватися, змáщуватися; *(підфарбовувати собі обличчя, губи — ще)* малювáтися, фарбувáтися; **2.** *розм. (бруднитися)* мáзатися, мастúтися, бруднúтися; **свéтлае адзéнне ху́тка мáжацца** свíтлий óдяг (свíтла одéжа) швúдко (хýтко) мáжеться (мáститься, брудни́ться); *(під час дотику — ще)* брáтися (берéться); *(бруднити фарбою — ще)* фарбувáтися; **4.** *пас.* мáзатися, мастúтися; змáзуватися, змáщуватися; фарбувáтися. — *Див. ще* **мáзаць**[1].

МА́ЗАЦЬ *недок.* **1.** мáзати, мастúти; *(ліками — ще)* змáзувати, змáщувати; *(підфарбовувати обличчя, губи — ще)* фарбувáти, малювáтися; **2.** *розм. (бруднити)* мáзати, мастúти, ялóзити, бруднúти; **3.** *розм. (погано малювати, писати тощо)* мáзати, мазю́кати, ля́пати, бáзграти; **4.** *розм. (помилятися в грі, під час стріляння; не влучати тощо)* мáзати; **5.** *розм. (давати хабара)* підмáзувати, підмáщувати; ◊ **мáслам м.** догоджáти, годúти, лестúти *(кому)*, улéщувати, облéщувати, підлéщувати, підлещáти *(кого)*.

МАЗГАВА́ЦЬ *недок. прост. (думати, міркувати) (розм.)* мізкувáти, метикувáти.

МАЗГАВЫ́ мозковúй; **м. прыдáтак** мозковúй придáток; **~вая абалóнка** мозковá оболóнка; **м. цэнтр** мозковúй центр.

МАЗГАЎНЯ́ *ж. знев. (про голову)* довбéшка, кýмпол *ч.*

МАЗГІ́ *тільки мн. розм.* **1.** мóзок *ч.*; **2.** *(розумові здібності)* мíзки; мóзок *ч.*; **у ягó м. працу́юць** у ньóго дóбре вáрить головá; ◊ **круці́ць (шавялі́ць) мазгáмі** мізкувáти, крутúти мóзком (мíзками), метикувáти, розкидáти рóзумом (думкáми); міркувáти, розмірко́вувати, [як слід, гаразд]; **кáпаць на м.** грúзти *(когось)*; діймáти, доїдáти *(когось)*; **устáвіць м.** *(кому)* устáвити клéпку; **м. не на мéсцы** забрáкло рóзуму (мóзку) *(кому)*; не спóвна рóзуму *(хто)*, клéпки (глýзду, тя́мки) немáє (немá, бракýє) [в головí] *(у кого)*, клéпки (глýзду, тя́ми) бракýє [в головí] *(кому)*; не всі вдóма *(у кого)*; **сушы́ць м.** сушúти мóзок (собі гóлову); **у ~гах закруці́ла** *безос.* дур напáв *(кого, на кого)*, дур найшóв *(на кого)*, дýрощі напáли *(кого)*, дýрощі найшлú *(на кого)*; **затумáніць м.** затýркати (заморóчити, задурúти) гóлову, збúти з пантели́ку, спантели́чити *(кого)*.

МАЗЖАЧО́К, -чкá *ч. анат.* мóзочок.

МАЗІ́ЛА *ч. і ж.* **1.** *(про того, хто забруднюється, маститься)* нехлю́й *ч.*, нечепýра *ч. і ж.*, нечупáра *ч. і ж.*, *знев.* замазýра *ч. і ж.*, замазýха *ж.*; **2.** *(про того, хто невправно малює, пише)* мазíй *ч.*, мазíйка *ж.*; **3.** *(у грі, стрілянні)* мазíй *ч.*, мазíйка *ж.*, мазúло *ч. і ж.*

МА́ЗКА *ж. і спец. (дія)* мáзання *с.*, мастíння *с.*, мáщення *с.*

МА́ЗКАСЦЬ *див.* **мазлíвасць**.

МАЗЛІ́ВАСЦЬ *і* **МА́ЗКАСЦЬ** *ж.* мáзкість.

МАЗЛІ́ВЫ мазкúй; **~вая матэ́рыя** мазкá тканúна (матéрія).

МАЗНЯ́ *ж. розм. у різн. знач.* мазанúна, базгранúна.

МАЗО́ЛІСТАСЦЬ *ж.* мозолúстість, мозоля́стість.

МАЗО́ЛІСТЫ мозолúстий, мозоля́стий, *(розм.)* мозóлений, мозóляний.

МАЗО́ЛІЦЬ *недок. розм.* мозóлити; *(ноги й перен.*

— ще) му́ляти, му́лити; ◊ **м. во́чы** му́ляти (му́лити) о́чі; **м. язы́к** ля́пати (плеска́ти) язико́м.

МАЗО́ЛЬ, -залі́ *ч.* мозо́ля *ж.*, мозо́ль *ч.*; **касцявы́ м.** кісткова́ мозо́ля (кістко́вий мозо́ль); ◊ **зарабі́ць сваі́м мазалём** заробити тяжко́ю пра́цею; **наступі́ць на любі́мы м.** наступи́ти на улю́блений мозо́ль (~ну мозо́лю); **жыць з мазалі́** жи́ти зі своє́ї пра́ці, жи́ти зі своїх пучо́к.

МАЗО́ЛЬНЫ 1. мозоли́стий, мозоля́стий, *(розм.)* мозо́лений, мозо́ляний; **~ныя ру́кі** мозоли́сті (мозоля́сті) ру́ки; **2.** *(той, що стосується мозолі)* мозо́льний пла́стир.

МАЙ *ч.* **1.** *род.* **ма́я** тра́вень, *(заст.)* май; **2.** *род. в.* **ма́ю** *обл. (зелень для прикрашання)* кле́чання *с.*, *(діал.)* май.

МА́ЙНІК, -ку *ч. бот.* весні́вка *ж.*

МА́ЙСКІ травне́вий; **м. жук** *ент.* хрущ.

МА́ЙСТАР, -тра *ч.* **1.** ма́йстер; **2.** *(вправна в чомусь людина)* ма́йстер, мите́ць, *(розм.)* маста́к; *(про жінку — ще)* майсте́рниця *ж.*, ма́йстер, мите́ць; ◊ **м. на ўсе ру́кі** ма́йстер на всі ру́ки (на вся́чину); **спра́ва ~тра баі́цца** *прик.* ді́ло ма́йстра велича́є (хва́лить); в умі́лого й долото́ ри́бу ло́вить; **м. сваёй спра́вы** ма́йстер на своє́ ді́ло (свого́ ді́ла), знаве́ць свого́ ді́ла; **заплёчных спраў м.** *заст.* кат, ма́йстер го́лови стина́ти.

МАЙСТРО́ЎСКІ; ~кія прыла́ды ма́йстрові ре́чі, ма́йстрове прила́ддя.

МАЙСТЭ́РСКІ *(досконало зроблений)* майсте́рний, мите́цький.

МАЙСТЭ́РСТВА *с.* **1.** *(ремесло)* майсте́рство; **2.** *(велике вміння)* майсте́рність; ◊ **па ўсі́х пра́вілах м.** за всіма́ пра́вилами умі́лості (майсте́рності, мисте́цтва).

МА́ЙТКІ, -так *тільки мн. обл.* штани́.

МАК, *род. в.* **ма́ку** *ч.* мак; ◊ **се́сці ма́кам** сі́сти ма́ком, сі́сти на мілину́; **рассыпа́цца дро́бным ма́кам** ни́зько сла́тися (стели́тися) *(перед ким)*; ли́стом стели́тися *(перед ким)*; шо́вком сла́тися під но́ги *(кому)*; **не ўрадзі́ў м. — перабу́дзем і так** *прик.* сім літ мак не роди́в, а го́лоду не зроби́в.

МА́КАВІНА *ж.* **1.** *(плід маку)* ма́ківка; **2.** *обл. (верхівка)* ма́ківка, верх *ч.*, верше́чок *ч.*, верхі́вка.

МА́КАВЫ ма́ковий; ◊ **~вага зярня́тка (ма́кавай расі́нкі) ў ро́це не было́** і ріски (і рі́сочки, і дрі́бки) в ро́ті не було́ *(в кого)* [не мав *(хто)*].

МАКАРО́НА *ж. тільки одн.* макаро́ни *(тільки мн.)*.

МА́КАЎКА[1] *ж.* **1.** *(плід, насіннєва коробочка маку)* ма́ківка; **2.** *(церковна баня)* ма́ківка, ба́ня; **3.** *розм. (верхівка)* ма́ківка, верх *ч.*, верше́чок *ч.*, верхі́вка.

МА́КАЎКА[2] *ж.* осно́ва хвоста́ в коня́.

МАКАЦЁР, -катра́ *ч. (горщок для розтирання маку)* макі́тра *ж.*

МАКО́ЎНІК, -ку *ч. зб. (макові стебла)* макови́ння *с.*

МАКРАБІЁТЫКА *ж. біол.* макробіо́тика.

МАКРАКРЫШТАЛІ́ЧНЫ макрокристалі́чний.

МАКРАФОТАЗДЫ́МКА *ж. спец.* макрофотозніма́ння *с.*

МАКРО́ТА *ж. мед.* мокроти́ння *с.*, харкоти́ння *с.*, мокро́та.

МАКРО́ЦЦЕ *с. і* **МАКРЭ́ДЗЬ** *ж.*, **МАКРЭ́ЧА** *ж. розм.* **1.** *(дощова погода)* мокрота́ *ж.*; *(розм.)* мокре́ча *ж.*, мокрі́нь *ж.*; сльота́ *ж.*; **2.** *(про що-небудь мокре, вогке)* мокрота́ *ж.*; *(зб. розм.)* мокря́ччя *с.*

МАКРУ́СЕНЬКІ *розм.* мокрі́сінький.

МАКРЫ́ЦА *ж.* **1.** *зоол.* стоно́га, мокри́ця; **2.** *бот.* мокре́ць *ч.*

МАКРЭ́ДЗЬ *див.* **макро́цце**.

МАКРЭ́ЦЬ *недок.* мокрі́ти.

МАКРЭ́ЧА *див.* **макро́цце**.

МАКУ́ЛІНКА *ж. розм.* **1.** *(макове зернятко)* мачи́нка; **2.** *перен.* кри́хта, кри́хітка, кри́хточка, кри́шечка; зе́рня́тко *с.*

МА́ЛА 1. *прислівн.* ма́ло, небага́то; **ён м. гаво́рыць** він ма́ло розмовляє (гово́рить); **м. карысці ад гэ́тага** ма́ло (небага́то) ко́ристі від (з) цього́; **2.** *у знач. безос. прис.* ма́ло; **м. гро́шай** ма́ло гро́шей; ◊ **м. што** [то] що з то́го, що!; то й що!; ма́ло що!; **ці м. як** чи (хіба́) ма́ло як; **і клопату (го́ра) м.** *(каму)* і го́ре (го́ренько) покоти́в *(хто)*, і байду́же *(кому)*, і байдужі́сінько *(кому)*, і го́ря ма́ло *(кому)*, і за ву́хом не свербить *(кому)*; **м. таго́, што...** це (то) ще не все, що..., на то́му (на цьо́му) не край, що...; *(іноді)* ма́ло того́, що...; **м. ка́шы еў** *(хто)* не дорі́с *(хто)*, ма́ло ка́ші їв *(хто)*; **ні мно́га ні м.** не бі́льше не ме́нше, са́ме (сті́льки), *(іноді)* не ма́ло не бага́то; **ці мно́га, ці м.** чи до́вго, чи недо́вго; че́рез яку́сь годи́ну; че́рез які́йсь час; по які́йсь годи́ні.

МАЛААБГРУНТАВА́НЫ малообгрунто́ваний.

МАЛААБДУ́МАНЫ малообмірко́ваний, малообду́маний, малопроду́маний.

МАЛААБЖЫ́ТЫ малообжи́тий.

МАЛААБ'ЁМНЫ *техн.* малооб'є́мний.

МАЛААБСЛЕ́ДАВАНЫ малодослі́джений, малови́вчений.

МАЛААДУКАВА́НЫ малоосві́чений.

МАЛААДЧУВА́ЛЬНЫ малочутли́вий.

МАЛААЗІЯ́ЦКІ малоазі́атський, малоазі́йський.

МАЛААЗО́ЦІСТЫ *хім., с.-г.* малоазо́тистий.

МАЛААКРЭ́СЛЕНАСЦЬ *ж. прям., перен.* розтя́жність.

МАЛААКРЭ́СЛЕНЫ *прям., перен.* розтяжни́й; **~нае паня́цце** розтяжне́ поня́ття.

МАЛААСВЕ́ТЛЕНЫ малоосві́тлений.

МАЛАВА́ЖКІ малова́гий; неповнова́гий; **м. мета́л** малова́гий мета́л.

МАЛАВА́ЖНА *у знач. прис.* малова́жно, байду́же.

МАЛАВА́ЖНАСЦЬ *ж.* незна́чність, малова́жність, малозна́чність.

МАЛАВА́ЖНЫ незначни́й, малоісто́тний, малова́жний; малозна́чний, *(рідше)* малозначу́щий.

МАЛАВЕ́Р *ч.* малові́р, недо́вірок, *(розм.)* неві́рний, неві́ра.

МАЛАВЕРАГО́ДНА *у знач. прис.* малоймові́рно, малодостові́рно, маловірогі́дно.

МАЛАВЕРАГО́ДНАСЦЬ *ж.* малоймові́рність, малодостові́рність.

МАЛАВЕРАГО́ДНЫ малоймовірний, малодостовірний, маловірогідний.
МАЛАВЕ́Р'Е *с.* маловір'я.
МАЛАВЕ́РКА *ж. розм.* маловірка, недо́вірок, невірна, невіра.
МАЛАВЕ́РНЫ маловірний; *(розм.)* невірний.
МАЛАВО́БЛАЧНА *прислівн.* малохма́рно.
МАЛАВО́БЛАЧНЫ малохма́рний.
МАЛАВО́ДДЗЕ *с.* маловоддя, маловіддя.
МАЛАВО́ДНАСЦЬ *ж.* маловодість, маловодність.
МАЛАВО́ДНЫ маловодий, маловодний.
МАЛАВО́ПЫТНАСЦЬ *ж.* малодосвідченість.
МАЛАВО́ПЫТНЫ малодосвідчений.
МАЛАВЫ́ВУЧАНЫ малови́вчений.
МАЛАВЯДО́МЫ маловідо́мий, малозна́ний.
МАЛАГАЛЁНАЧНЫ: ~ная косць малогомілко́ва (малоголінко́ва) кістка.
МАЛАГРУ́ЗНЫ малованта́жний.
МАЛАГРУНТО́ЎНЫ малообґрунто́ваний; **~ныя до́казы** малообґрунто́вані до́кази.
МАЛАДАЖО́Н *ч. розм.* молоди́й.
МАЛАДАЖО́НЫ молоді, *(пестл.)* молодя́та.
МАЛАДАСВЕ́ДЧАНЫ малодосвідчений; яки́й (той, що) ма́ло зна́є.
МАЛАДАСЛЕ́ДАВАНЫ малодосліджений.
МАЛАДАСТУ́ПНЫ малопристу́пний, малодосту́пний; малозрозумі́лий, *(розм.)* малодохідливий; **~ная кні́га** малопристу́пна (малодосту́пна, малозрозумі́ла, малодохідлива) книжка.
МАЛАДАХО́ДНАСЦЬ *ж.* малоприбутко́вість, малодохідність.
МАЛАДАХО́ДНЫ малоприбутко́вий, малодохідний.
МАЛАДА́Я *імен.* молода́, нарече́на.
МАЛАДЖА́ВА *прислівн.* моложа́во, молодя́во.
МАЛАДЖА́ВАСЦЬ *ж.* моложа́вість, молодя́вість.
МАЛАДЖА́ВЫ моложа́вий, молодя́вий.
МАЛАДЗЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* моло́дше.
МАЛАДЗЕ́ЙНЫ малодіяльний.
МАЛАДЗЕ́ЙСНЫ малодійови́й.
МАЛАДЗЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* моло́дший.
МАЛАДЗЕ́НЬКІ *пестл.* молоде́нький.
МАЛАДЗЕ́Ц, -лайца́ *ч.* **1.** молоде́ць, хло́пець, коза́к; **2.** *у знач. прис.* молоде́ць; ◊ **м. су́праць аве́ц, а су́праць малайца́ — сам аўца́** *присл.* молоде́ць проти ове́ць, а про́ти молодця́ і сам вівця́ (а про́ти баранця́ й сам як вівця́); завзя́те як пе́рець, по́ки не ви́йде на ге́рець (герць); це та́я Соло́ха, що ку́ри поло́ха; не то молоде́ць, що за водо́ю пливе́, а то молоде́ць, що про́ти води́; як п'ян, то копита́н, а як проспа́вся, то й свині зляка́вся.
МАЛАДЗЕ́ЦКАСЦЬ *ж.* молоде́цтво *с.*
МАЛАДЗЕ́ЦКІ молоде́цький, молоде́чий.
МАЛАДЗЕ́ЦЬ *недок.* молодіти, моло́дшати.
МАЛАДЗЁЖНЫ молодіжний.
МАЛАДЗЁН *обл.* **1.** *прикм. у знач. прис.* молоди́й; **2.** *імен.* молоди́к, парубі́йко, парубчи́сько, парубча́к.
МАЛАДЗІ́К, -ка́ *ч.* молоди́к, нови́й (молоди́й) місяць.
МАЛАДЗІКО́ВЫ: ~вая ква́дра пе́рша чве́рть молодика́ (ново́го, молодо́го місяця).
МАЛАДЗІКО́М *прислівн.* на молодику́, під час ново́го (молодо́го) місяця.
МАЛАДЗІ́ЦА *і* **МАЛАДУ́ХА** *(розм.)*, **МАЛО́ДКА** *(розм.) ж.* молоди́ця, *(зменш.-пестл.)* молоди́чка.
МАЛАДЗІ́ЦЦА *недок.* молоди́тися.
МАЛАДЗІ́ЦЬ *недок.* молоди́ти.
МАЛАДНЯ́К, -ку́ *ч.* **1.** *у різн. знач.* молодня́к; *(про ліс — ще)* молодни́к, па́молодь *ж.*, па́молодок, підріст, **2.** *зб. розм. (нащадки, молоде покоління)* молодня́к, па́рость *ж.*, па́гіння *с.*, па́молодь *ж.*
МАЛАДО́ЙКА *ж. розм. с.-г. (про корову)* малоудійна коро́ва.
МАЛАДО́ЙНЫ *с.-г.* малоудійний, малоудійливий.
МАЛАДО́КАЗНЫ малодоказо́вий.
МАЛАДО́СЦЬ *ж.* мо́лодість; *(розм.)* мо́лодощі *(мн.)*, *(поез.)* юнь; ◊ **друга́я м.** дру́га мо́лодість, дру́гі мо́лодощі; **па ~ці гадо́ў** че́рез молоді літа́, з мо́лодощів; **не пе́ршай ~ці** не пе́ршої мо́лодості, не пе́рших мо́лодощів, не перволіток *(хто)*.
МАЛАДУ́ХА *див.* **маладзіца**.
МАЛАДУ́ШНА *прислівн.* малоду́шно, легкоду́хо, легкоду́шно.
МАЛАДУ́ШНАСЦЬ *ж.* малоду́шність, легкоду́хість, легкоду́шність.
МАЛАДУ́ШНІЧАЦЬ *недок.* виявля́ти малоду́шність (легкоду́хість, легкоду́шність), бу́ти малоду́шним (легкоду́хим, легкоду́шним).
МАЛАДУ́ШНЫ малоду́шний, легкоду́хий, легкоду́шний.
МАЛАДЫ́ 1. *прикм. у різн. знач.* молоди́й; **м. чалаве́к а)** *(про юнака, неодруженого чоловіка)* па́рубок, юна́к, молоди́й чоловік, коза́к; *(розм.)* молоди́к; *(обл.)* ле́гінь; **~дая бу́льба** молода́ карто́пля; **м. запа́л** молоди́й (молоде́чий) за́пал, молоде́ (молоде́че) завзя́ття; **б)** *(звертання до юнака — кл. в.)* па́рубче, юна́че, хло́пче, молоди́й чолові́че, коза́че; **2.** *у знач. імен.* молоди́й, нарече́ний; ◊ **з ~дых, ды ра́нні** мале́ курча́, та вже летю́че, з молоди́х, та ра́нній; здає́ться й мала́ пта́шка, та кігті го́стрі; **мо́лада-зе́лена** молоде́ та зеле́не; молоди́й, зеле́ний; молоди́й та зеле́ний; сама́ [тільки] цвіть, а ягідо́к ждіть.
МАЛАДЫ́Я *імен. мн.* молоді, нарече́ні.
МАЛАЕ́ЗДЖАНЫ малоїжджений; **~ная даро́га** малоїжджена доро́га.
МАЛАЁМІСТЫ маломісткий.
МАЛАЗДО́ЛЬНЫ малоздібний, малозда́тний.
МАЛАЗМЯШЧА́ЛЬНЫ маломісткий.
МАЛАЙЦАВА́ТА *прислівн.* по-молоде́цькому, по-молоде́цьки, по-молоде́чому, молоде́чо; *(бадьористо — розм.)* хва́цько; бра́во.
МАЛАЙЦАВА́ТЫ молоде́цький, молоде́чий; *(розм.)* хва́цький; бра́вий.
МАЛАЙЧЫ́НА *ч. і ж. у знач. прис. розм.* молодчи́на, молоде́ць *ч.*, козачи́на *ч.*, коза́к, коза́чка *ж.*, *(підсил.)* козарлю́га *ч.*
МАЛАКАПЕРАПРАЦО́ЎЧЫ молокоперероб́ний.

МАЛАКАПРЫЁМНЫ *с.-г.* молокоприймáльний.

МАЛАКАШТÓЎНАСЦЬ малоцінність.

МАЛАКАШТÓЎНЫ малоцінний.

МАЛАКЛАПАТЛІ́ВЫ недбайли́вий, нетурбóтливий; нестарáнний.

МАЛАКÓ[1] *с. у різн. знач.* молокó; **грудно́е м.** матери́нське молокó, *(розм. — ще)* пóкорм *ч.*; **адкіпе́лае м.** *(від кип'ятіння)* скипіле молокó; **ва́пнавае м.** вапняне молокó; **кі́слае м.** ки́сле молокó, кисля́к; ◊ **кроў з ~ко́м** [мов (немóв, нáче)] кров з молокóм; білий та рум'я́ний (біла та рум'я́на) з лиця́; як я́года (я́гідка); *(про обличчя — ще)* біле як ки́пень і рум'я́нці грáють (і че́рвінь грáє); **м. на губа́х не абсо́хла** ще молокó на губáх (*іноді* — під нóсом) не обсóхло, ще гу́би в молоці; [**то́лькі**] **птушы́нага ~ка́ не хапа́е** [тільки (хібá, лишé)] пташи́ного молокá немáє (не стає́, бракýє); **апёкшыся на малацэ́, і ваду́ бу́дзеш студзі́ць** *присл.* як спáрився на молоці, тоді́ й на сирóватку дму́хатимеш; обпі́кшись на молоці, дму́хатимеш і на вóду; хто спáрився на окрóпі, той і на холóдну вóду дмухнé; хто на окрóпі спáрився, той і на холóдну вóду дме; опáришся (обпечéшся) на молоці, то й на вóду студи́тимеш; **як з казла́ ~ка́** *прик.* як з цáпа (з козлá) молокá (вóвни); як з козлá — ні вóвни (ні шéрсті), ні молокá; як з бикá — ні лóю, ні молокá; як з чóрта смáльцю; **усмактáць (увассáць) з ~ко́м мáці** усмоктáти з мáтериним молокóм.

МАЛАКÓ[2] *с. тільки одн. (у риб)* молочкó.

МАЛАКÓЛЬКАСНАСЦЬ *ж.* нечислéнність.

МАЛАКÓЛЬКАСНЫ нечислéнний.

МАЛАКРÓЎЕ *с. мед.* недокрі́в'я.

МАЛАКРÓЎНЫ *мед.* недокрі́вний.

МАЛАЛІ́КАСЦЬ *ж.* нечислéнність.

МАЛАЛІ́КІ нечислéнний.

МАЛАМАЁМАСНЫ *і* **МАЛАМАЁМНЫ** незамóжний; небагáтий.

МАЛАМЕ́РАК, -рка *ч. і* **МАЛАМЕ́РКА** *ж.* недóмірок *ч.*

МАЛАМЕ́РНЫ маломі́рний.

МАЛАМÓЦНАСЦЬ *ж. екон.* маломі́цність, малоси́льність, незамóжність.

МАЛАМÓЦНЫ *екон.* маломіцни́й, малоси́льний, незамóжний.

МАЛАНАЕ́ЗДЖАНЫ малонаї́жджений.

МАЛА́НКА *ж. у різн. знач.* бли́скавка; **блі́снула м.** бли́снула бли́скавка; **прамільгну́ць ~кай** промайну́ти бли́скавкою; **тэлегра́ма-м.** телегрáма-бли́скавка; **шарава́я м.** кульовá бли́скавка; **з ху́ткасцю ~кі** як (нáче, мов, немóв, ні́би) бли́скавка; блискави́чно; бли́скавкою; з блискави́чною шви́дкістю, зі шви́дкістю бли́скавки, ми́ттю.

МАЛАНКААДВÓД *ч.* громовідві́д, блискавковідві́д.

МАЛА́НКАВА *прислівн.* блискави́чно.

МАЛА́НКАВЫ 1. блискавкóвий, блискави́чний; **2. : ~вая вайна́** блискави́чна війнá.

МАЛАНКАПАДÓБНЫ блискавкоподі́бний.

МАЛАПАДРЫХТАВА́НЫ малопідготóвлений.

МАЛАПАКАЗА́ЛЬНЫ малопоказóвий, малоперекóнливий.

МАЛАПАСПЯВА́ЮЧЫ *у знач. прикм. пед.* маловстигáючий.

МАЛАПАСПЯХÓВЫ малоуспі́шний.

МАЛАПАТРАБАВА́ЛЬНЫ маловимóгливий.

МАЛАПЕРАКАНА́ЛЬНЫ *див.* **малаперакана́ўчы**.

МАЛАПЕРАКАНА́ЎЧЫ *і* **МАЛАПЕРАКАНА́ЛЬНЫ** малоперекóнливий; малодоказóвий; малообґрунтóваний.

МАЛАПІСЬМЕ́ННА *прислівн.* малогрáмотно.

МАЛАПІСЬМЕ́ННАСЦЬ *ж.* **1.** малогрáмотність; **2.** малописьмéнність. — *Див. ще* **малапісьме́нны**.

МАЛАПІСБМЕ́ННЫ 1. *(не досить компетентний, виконаний з помилками)* малогрáмотний; **м. тэкст** малогрáмотний текст; **2.** *(який погано пише й читає)* малописьмéнний; **м. чалаве́к** малописьмéнна люди́на.

МАЛАПРАЎДЗІ́ВЫ малодостові́рний, маловірогі́дний.

МАЛАПРЫКМЕ́ТНЫ *див.* **малапрыме́тны**.

МАЛАПРЫМЕ́ТНЫ *і* **МАЛАПРЫКМЕ́ТНЫ** малопомі́тний.

МАЛАПЭ́ЎНЫ малодостові́рний, маловірогі́дний.

МАЛАРУХА́ВЫ *(про людину)* малорухли́вий.

МАЛАСІ́ЛЬНЫ *техн.* малопоту́жний; **м. рухаві́к** малопоту́жний двигу́н.

МАЛАСПАЖЫ́ЎНЫ малопожи́вний.

МАЛАСПРАКТЫКАВА́НЫ малодосві́дчений; невпрáвний, невмі́лий.

МАЛАСПРЫЯ́ЛЬНЫ малосприя́тливий.

МАЛАСТÓЙКІ малостійки́й.

МАЛАСУЦЯША́ЛЬНЫ маловті́шний.

МА́ЛАСЦЬ *прислівн. прост.* дéщо, трóхи, трóшки, трі́шки.

МАЛАТА́РНЯ *ж. с.-г.* молотáрка.

МАЛАЎВАЖЛІ́ВЫ малоувáжний.

МАЛАЎГРУНТАВА́НЫ малообґрунтóваний; малоперекóнливий.

МАЛАЎЖЫВА́ЛЬНАСЦЬ *і* **МАЛАЎЖЫТНАСЦЬ** *ж.* маловжи́ваність.

МАЛАЎЖЫВА́ЛЬНЫ *і* **МАЛАЎЖЫТНЫ** маловжи́ваний.

МАЛАЎЖЫВА́НЫ маловжи́ваний, *(про одяг — ще)* малонóшений.

МАЛАЎЖЫТНАСЦЬ *див.* **малаўжыва́льнасць**.

МАЛАЎЖЫТНЫ *див.* **малаўжыва́льны**.

МАЛАЎРАДЖА́ЙНЫ маловрожáйний.

МАЛАЎРАДЛІ́ВЫ малородю́чий, маловрожáйний.

МАЛАЎСТÓЙЛІВАСЦЬ *ж.* малостійкість, *(нестійкість)* нестáлість.

МАЛАЎСТÓЙЛІВЫ малостійки́й; *(нестійкий)* нестáлий.

МАЛАЦІ́ЛЬНЫ *с.-г.* молоти́льний.

МАЛАЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** молоти́ти; **2.** *(стукати, бити)* сту́кати, грю́кати, калатáти; *(розм.)* гамсели́ти, мости́ти; **3.** *розм. (бити когось)* би́ти, *(розм.)* товкти́, лупцювáти, лупи́ти, мотлоши́ти, молоти́ти; духопéлити, гати́ти, гили́ти, пі́жити, репі́жити, мости́ти, дубáсити, дубцювá-

ти, чухра́ти, ту́зати, гнізди́ти; **4.** *розм. (розбивати, роздрібнювати)* би́ти, трощи́ти, товкти́; **5.** *перен. прост. (швидко говорити)* торохті́ти, цокота́ти, цокоті́ти, тріща́ти, тріскоті́ти, ляскоті́ти, ляща́ти.

МАЛАЦЬБІ́Т *ч. с.-г.* моло́тник.

МАЛАЦЯ́МЛІВЫ малотямý щий.

МАЛАШЭ́РСНЫ *с.-г.* малоше́рстий.

МАЛА́Я *імен. ж. (про дівчинку)* кри́хітка, кри́хіточка.

МАЛЕ́ЛЬНЯ *ж. церк.* молито́вня.

МАЛЕ́ЛЬШЧЫК *ч. церк.* молі́льник.

МАЛЕ́ЛЬШЧЫЦА *ж. церк.* молі́льниця.

МАЛЕ́НЕЧКІ *розм.* малю́сінький, маню́сінький, мале́сенький, мане́сенький, маню́ній, малі́сінький, мацюпу́сінький.

МАЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *церк. (дія)* молі́ння; **2.** *перен. (прохання)* молі́ння, блага́ння, мольба́ *ж.*

МАЛЕ́НСТВА *с.* малолі́тство, дити́нство, дитя́чі літа́ (ро́ки́); ◊ **з м.** змалку, зма́лу, відма́лечку, з са́мого ма́лку.

МАЛІ́НЫ, -лін 1. *тільки мн. бот. (про рослину)* мали́на *ж.*; **2.** *зб.* мали́на *ж.*; **збіра́ць м.** збира́ти мали́ну.

МАЛІ́ТВЕННІК *ч. (книга)* молито́вник.

МАЛІ́ТВЕНЫ *і* **МАЛІТО́ЎНЫ** *(заст.)* молито́вний.

МАЛІТО́ЎНЫ *див.* **малі́твены**.

МАЛІ́ЦЦА *недок., рел., перен.* моли́тися; ◊ **застáў дýрня Бо́гу малі́цца, дык ён і лоб разаб'е́** *присл.* загада́й ду́рневі (дурно́му) Бо́гу моли́тися, він і го́лову (ло́ба) розі́б'є; кажи́ ду́рневі покло́ни би́ти, а він і ло́ба (чоло́) розі́б'є; дай ду́рневі товкача́ (макого́на), він і ві́кна поб'є́; пошли́ ду́рня по ра́ки, а він жаб принесе́ (нало́вить); посла́в ду́рня по ма́сло, та й у печі пога́сло.

МАЛО́ДЗІВА *с.* моло́зиво.

МАЛО́ДКА[1] *див.* **маладзі́ца**.

МАЛО́ДКА[2] *ж. обл. (про курку)* молода́ ку́рка.

МАЛО́Е[1] *імен.* мале́; **здавальня́цца малы́м** задовольня́тися мали́м (з мало́го); ◊ **за малы́м спра́ва ста́ла** мало́го (дрібни́ці) не стає́ (бракує́, не вистача́є); за мали́м спра́ва [ста́ла]; за мали́м ді́ло [ста́ло].

МАЛО́Е[2] *імен. с.* дити́на *ж.*, дитя́; немовля́.

МАЛО́ЙЧЫК *ч.* **1.** *заст. і нар. поет.* молоде́ць, хло́пець, коза́к; **2.** *розм. знев.* моло́дчик.

МАЛО́ЦЦА *недок.* **1.** моло́тися (ме́леться); розме́люватися; **2.** *пас.* моло́тися.

МАЛО́ЦЬ *недок.* **1.** *прям.* моло́ти; **м. жы́та** моло́ти жи́то; **2.** *перен. розм. (базікати)* моло́ти, верзти́, верзя́кати, варня́кати, плеска́ти, теліпа́ти; **м. лухту́** тереве́ні (тереве́ні-ве́ні) точи́ти (пра́вити, гну́ти, розпуска́ти); тереве́нити; дурни́ці (дурни́цю, дурне́, ду́рощі) говори́ти (моло́ти, верзти́, верзя́кати, торо́чити, пра́вити, городи́ти, плести́); нісені́тниці (нісені́тницю, ні се ні те, не зна́ти що, хто́зна-що, ка́зна-що, курзю́-верзю́) плести́ (верзти́, моло́ти, пра́вити, торо́чити, городи́ти); нісені́тниці вига́дувати; ка́зна-що патя́кати; клепа́ти язико́м; говори́ти таке́, що ні пришити, ні прилата́ти [ні кому́ ду́рно да́ти]; говори́ти (верзти́) таке́, що й ку́пи не де́ржи́ться (що й на го́лову не налі́зе); сма́леного ду́ба плести́; сон рябо́ї коби́ли розка́зувати; **м. языко́м** моло́ти (плести́, верзти́, варня́кати, ля́пати) язико́м; **мялі́ Апана́с, твой цяпе́р час** *прик.* мели́ Іва́не, до́ки ві́тру ста́не; плети́, плети́, я чув таки́х, як ти; говори́в Миро́н рябо́ї коби́ли сон; говори́, Кли́ме, неха́й твоє́ не ги́не; мели́, Дени́се, пого́да тя́гне; лепечи́, що хоч, аби́ губа́ не гуля́ла; **языко́м мялі́, а рука́м во́лі не дава́й** *присл.* мели́ скі́льки хо́чеш, а рука́м во́лі не дава́й; язико́м що хоч кажи́, а ру́ки при собі держи́.

МАЛО́ЧНАЯ *імен. ж.* моло́чна, молоча́рня.

МАЛО́ЧНІК *ч.* **1.** *(посуд)* моло́чник; **налі́ць малака́ ў м.** нали́ти молока́ в моло́чник; **2.** *(продавець молока)* моло́чник; *(той, хто продає молоко постійно, на професійній основі, пов'язаний з виробництвом молока)* молоча́р; **прыйшо́ў м. і прынёс малако́** прийшо́в моло́чник (молоча́р) і приніс молоко́.

МАЛО́ЧНІЦА *ж.* **1.** *(продавщиця молока)* моло́чниця; молоча́рка; **2.** *мед.* плі́снявка.

МАЛО́ЧНЫ[1] моло́чний; *(пов'язаний з виробництвом молока — ще)* молоча́рський; **~ная ка́ша** моло́чна ка́ша; **~ная гаспада́рка** моло́чне господа́рство; **~ныя зу́бы** моло́чні зу́би; **~ная сястра́** моло́чна сестра́; **м. брат** моло́чний брат; **~ная ку́хня** моло́чна ку́хня; **~ная спе́ласць** *с.-г.* моло́чна сти́глість; **~ная фе́рма** моло́чна (молоча́рська) фе́рма; ◊ **~ныя рэ́кі з кісе́льнымі берага́мі** медо́ві рі́ки з ситови́ми берега́ми; моло́чні рі́ки і ма́сляні береги́.

МАЛО́ЧНЫ[2] *(який містить молочко) іхт.*: **м. селядзе́ц** оселе́дець з молочко́м.

МА́ЛПА *ж. зоол., розм.* ма́впа.

МАЛПАВА́ННЕ *с. розм.* мавпува́ння.

МАЛПАВА́ЦЬ *недок. розм.* мавпува́ти.

МА́ЛПАВЫ *рідко* ма́впячий; **м. запаве́днік** ма́впячий запові́дник.

МАЛПАПАДО́БНЫ мавпоподі́бний.

МА́ЛПАЧКА *ж. зменш.* ма́впочка.

МА́ЛПІН *прикм.* ма́впин, ма́впячий; **м. хвост** ма́впячий хвіст.

МАЛПІ́НЫ ма́впячий; **~нае фу́тра** ма́впяче ху́тро.

МАЛПО́ЎНЯ *ж. (приміщення для мавп)* мавпя́тник *ч.*

МАЛПЯНЁ *див.* **малпяня́**.

МАЛПЯНЯ́ *і* **МАЛПЯНЁ, -ня́ці** *с. (дитинча мавпи)* мавпеня́, *(пестл.)* мавпеня́тко.

МАЛЫ́[1] *прикм.* мали́й; *(меншого розміру, ніж треба — ще)* замали́й; невели́кий; **мала́я ко́лькасць** мала́ (невели́ка) кі́лькість; **са́мы м.** найме́нший; **мала́я магу́тнасць** *техн.* мала́ потужність; **мала́я ско́расць** мала́ шви́дкість; **мала́я лі́тара** мала́ лі́тера (бу́ква); ◊ **мала́я ку́ча** мала́ ку́па [да́йте ще]; **бяда́ мала́я** невели́ка біда́; **з малы́х гадо́ў** змалку, зма́лу, зма́лечку, з дити́нства, з са́мого ма́лку, з мали́х літ; **малы́я жа́рты** це [тобі, вам] не жа́рти; **м. залатні́к, ды дарагі́** *присл.* мала́ шту́чка черві́нчик, а ціна́ вели́ка; мале́ньке, але́ важке́ньке; мале́ щеня́, та завзя́те; хоч мале́, та вузлува́те; **з вялі́кага гро́му м. дождж** *прик.* уроди́ла гора́ ми́шу; з лемеша́ ви́йшла шва́йка (зроби́в з

лемешá швáйку); вели́ка хмáра, та мали́й дощ; з вели́кої хмáри мали́й дощ; грім рáка вбив; стáвився як лев, а заги́нув як мýха.

МАЛЫ́[2] *ч. імен.* дити́на *ж.*, дитя́ *с.*; немовля́ *с.*; **стары́ і м.** [і] старé й малé; [і] малé й вели́ке; геть усі (геть-чи́сто всі); **ад малóга да вялíкага** від малóго до вели́кого (до старóго); малé й вели́ке; малé й старé; малí й вели́кі (старí).

МАЛЫ́Ш, -шá *ч.* маля́ *с.*, малю́к; **~шы́** *мн.* маля́та, малюки́, малéча *ж.*

МАЛЫ́ШКА *ж.* маля́ *с.*, малю́к *ч.*

МАЛЫШÓВЫ *прикм.* малюкíв.

МАЛЫШÓК, -шкá *ч. пестл.* малю́к.

МАЛЮПА́СЕНЬКІ *див.* **малю́сенькі**.

МАЛЮ́СЕНЬКІ *і* **МАЛЮПА́СЕНЬКІ** *розм.* малю́сінький, маню́сінький, маню́ній, малíсінький, мацюпýсінький; кри́хітний.

МАЛЮ́ТКА *ч. і ж.* маля́ *с.*, *(зменш.-пестл.)* маля́тко *с.*, кри́хітка *ж.*, кри́шечка *ж.*

МАЛЯВА́ЛЬШЧЫК *ч.* **1.** малювáльник; *(художник-графік)* рисувáльник; **2.** *розм.* фарбáр.

МАЛЯВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* **1.** малювáльниця; рисувáльниця; **2.** *розм.* фарбáрка.

МАЛЯ́ЎКА *ж.* **1.** *(риба)* маля́вка, малькó *ч.*; **2.** *перен. розм. (про когось маленького)* малю́к *ч.*, маля́ *с.*

МАЛЯ́ЎКІ, -ля́вак *зб. ж. (про тварин)* пáмолодок *ч.*, пáмолодь *ж.*, мóлодь *ж.*

МА́МАЧКА *ж. пестл. (звертання — кл. в.)* мáтінко, мáтіночко, мáмочко.

МА́МАЧКІ: [а] мáмачкі! *у знач. виг. прост.* [ой] мáтінко [моя́]!, [ой] нéне (нéнечко) [моя́]!

МА́МКА *ж.* **1.** *(мати) розм.* мáмка; **2.** *заст. (годувальниця)* мáмка, годувáльниця.

МАМУ́ЛЬКА *ж. розм.* матýся, мамýня, мáтінка, мáмонька, нéнечка, матýсенька, мáтіночка.

МАМУ́ЛЯ *ж. пестл.* матýся, мамýня, мамýля, мамýся.

МАНА́ *ж.* брехня́, непрáвда.

МАНА́СКІ *рел., перен. розм.* чернéчий, чернéцький; *(який належить черниці)* черни́чий; **м. óрдэн** чернéчий (чернéцький) óрден (*рідше* — чин); **~кая вóпратка** чернéчий (чернéцький, черни́чий) óдяг.

МАНА́СТВА *с. зб.* чернéцтво, ченці *(мн.)*, монáхи *(мн.)*.

МАНА́Х *ч. рел., перен.* чернéць, *(род. в.)* ченця́; монáх.

МАНА́ШАК *ч. рел. зменш.-пестл.* чéнчик.

МАНА́ШКА *ж.* **1.** *рел. перен.* черни́ця, монáхиня; **2.** *ент.* монáшка.

МАНЕ́ЖЫЦЦА *недок. розм.* маніжитися, манíритися, ламáтися, кривля́тися.

МАНЕ́ЖЫЦЬ *недок.* **1.** *спец. (об'їжджати коня за правилами манежної їзди)* манéжити; **2.** *перен. розм.* маніжити.

МАНЕКЕ́Н *ч.* манекéн.

МАНЕКЕ́НШЧЫК *ч. спец.* манекéнник.

МАНЕКЕ́НШЧЫЦА *ж. спец.* манекéнниця.

МАНЕ́Р, -ра *ч. ужив. тільки в знах. та ор. в.* манíр, кшталт, штиб, лад, зразóк, спóсіб; ◊ **на м.** *(чаго)* на зразóк (на кшталт, на штиб, на манíр) *(чого)*; **на адзíн м.** на оди́н зразóк (лад, спóсіб, кшталт, штиб, манíр), *(рідко)* на однý стать; **на свой м.** на свій лад; своїм спóсобом; по-своéму; **такíм ~рам** таки́м спóсобом (чи́ном, рóбом, кштáлтом, шти́бом); у таки́й спóсіб; по-такóму; отáк.

МАНІКЮ́Р, -ру *ч.* манікю́р.

МАНІКЮ́РКА *ж. розм. і* **МАНІКЮ́РША** *ж.* манікю́рниця.

МАНІ́СТА *ж.* ни́зка; **м. тытуню́** ни́зка тютюнý.

МАНІ́СТЫ *тільки мн.* нами́сто *с.*; **жамчýжныя м.** перли́нне нами́сто.

МАНІ́ЦЫ *тільки мн. с.-г.* плóскінь *ж.*

МАНІ́ЦЬ *недок.* брехáти; вигáдувати.

МАНІ́ШАЧНЫ мани́шковий, манíшковий, манíжковий.

МАНКІ́РАВАННЕ *с.* манкíрувáння; нéхтування.

МАНКІ́РАВАЦЬ *док. і недок. (кім-чым) книжн. (нехтувати, недбало ставитися до чого-небудь)* нéхтувати, знéхтувати *(кого-що, ким-чим)*.

МАНКІРÓЎКА *ж. заст.* нéхтування *с.*

МА́ННІК, -ку *ч. бот.* лепешня́к.

МАНТА́ЦКІ *розм.* марнотрáтський, марнотрáтницький.

МАНТА́ЦТВА *с. розм.* марнотрáтство, гайнувáння.

МАНТА́Ч, -чá *ч. розм.* марнотрáтник, марнотрáтець, мотя́га.

МАНТА́ЧАННЕ *с. розм.* марнотрáчення, гайнувáння, розтри́нькування.

МАНТА́ЧКА *ж. розм.* марнотрáтка, марнотрáтниця, мотя́га.

МАНТА́ЧЫЦЦА *недок. пас.* марнотрáтитися, гайнувáтися, розтри́нькуватися.

МАНТА́ЧЫЦЬ *недок. розм.* марнотрáтити, гайнувáти, розтри́нькувати.

МАНЮ́КА *ч. і ж. розм. (про чоловіка)* брехýн, *(знев.)* брехáч; *(про жінку)* брехýха, брехýнка, брехáчка.

МА́РА *ж. у різн. знач.* мрія; мáрення *с.*; **дáўняя м.** дáвня мрія; **аддáцца мáрам** поринáти в мрії; **гэ́та тóлькі м.** це тíльки мрія; ◊ **цéшыць сябé мáрамі** тíшитися надíями (мрíями); мани́ти (вáбити) себé надíями.

МАРА́ *ж. обл.* **1.** *(привид)* примáра, марá, манá; *(збільш.)* мáрище; *(розм.)* марю́ка, обмáра, почвáра; при́вид *ч.*, *(рідше)* приви́ддя *с.*; **2.** *(важкий сон)* страхíття *с.*, кошмáр *ч.*

МАРАВЫ́: ~вáя пóшасць морови́ця.

МАРАЗАБÓІНА *ж. сад., ліс.* морозóвина, морозя́вина; *(рідко)* морозобóїна.

МАРАЗАБÓЙНЫ морозóвинний; *(рідко)* морозобíйний.

МАРАКАВА́ЦЬ *недок. розм.* **1.** *(на кого, без дод. і з підрядн. реченням)* ображáтися, кри́вдитися; **2.** *(над ким-чим і без дод.)* морóчитися.

МАРА́Л *ч. зоол.* марáл.

МАРАЛАВÓД *ч.* маралівни́к.

МАРА́ЛАВЫ *зоол.* марáлячий.

МАРАЛАГАДÓВЕЦ, -дóўца *ч.* маралівни́к.

МАРАЛАГАДÓЎЛЯ *ж.* маралівни́цтво *с.*

МАРАЛАГАДÓЎЧЫ маралівни́цький.

МАРА́ЛЬ *ж. у різн. знач.* морáль.

МАРА́ЛЬНА *прислівн. у різн. знач.* морáльно.

МАРА́ЛЬНА-БЫТАВЫ́ морáльно-побутóвий.

МАРАХО́Д *ч.* морепла́вець.

МАРАХО́ДНАСЦЬ *ж.* морепла́вність.

МАРАХО́ДНЫ морепла́вний.

МАРАХО́ДСТВА *с.* морепла́вство.

МА́РАЦ, -рца *ч. обл.* бе́резень, *(заст.)* березі́ль, березо́ль, ма́рець.

МАРАЧЫ́ЦЬ *недок. розм.* моро́чити.

МАРАЧЭ́ННЕ *с. розм.* моро́чення, заду́рювання.

МАРГА́ЛІК *ч. розм. (каганець)* сліпачо́к, сліпу́шка *ж.*, блику́н, бликуне́ць; *(гасовий — ще)* гасни́ця *ж.*, гасни́чка *ж.*, гасни́к, моргуне́ць.

МАРГА́ННЕ *і* **МІРГА́ННЕ, МО́РГАННЕ** *с.* **1.** *(про очі)* клі́пання, морга́ння, мига́ння; лу́пання; **2.** морга́ння, підмо́ргування; **3.** *перен.* мига́ння, блі́мання; лу́пання; мигті́ння, миготі́ння. — *Див. ще* **маргáць**.

МАРГАРЫ́ТКА *ж. бот.* стокро́тка; ~**кі** *мн.* стокро́тки.

МАРГА́ЦЬ *і* **МІРГА́ЦЬ, МО́РГАЦЬ** *недок.*, **МАРГНУ́ЦЬ** *і* **МІРГНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** *(про очі)* клі́пати, клі́пнути, морга́ти, моргну́ти, мига́ти, мигну́ти, блі́мати, блі́мнути; *(розм.)* лу́пати, лу́пнути; **2.** *(подавати знак)* морга́ти, моргну́ти, підмо́ргувати, підморгну́ти; **3.** *перен. (про світло)* мига́ти, мигну́ти, блі́мати, блі́мнути; *(розм.)* лу́пати, лу́пнути; *(недок.)* мигті́ти, миготі́ти; ◊ **во́кам не ~ну́ць** о́ком не моргну́ти (змигну́ти); ми́ттю; уми́ть; в одну́ мить; у три ми́ги.

МАРДАБО́Й, -бо́ю *ч. прост. і* **МАРДАБО́ЙСТВА** *с. розм.* биття́ по мо́рді (по пи́ці), мордобі́й.

МАРДА́СЫ: па ~сах *груб.* по мо́рді (в мо́рду, по пи́ці, у пи́ку, у пи́сок).

МАРЖАНЁ *див.* **маржаня́**.

МАРЖАНЯ́ *і* **МАРЖАНЁ** *с.* моржен́я.

МА́РКАСЦЬ *ж. розм.* ма́зкість.

МАРКА́Ч, -ча́ *ч.* бара́н-плідни́к.

МА́РКІ мазки́й.

МАРКІРАВА́ЦЬ[1] *недок. с.-г. (проводити маркером борозни)* маркірува́ти.

МАРКІРАВА́ЦЬ[2] *недок. спец. (ставити марку на виробах, товарах)* маркува́ти.

МАРКІРО́ЎКА *ж.* маркірува́ння *с.*; **2.** маркува́ння *с.* — *Див. ще* **маркіравáць**[1], **маркіравáць**[2].

МАРКІРО́ЎШЧЫК *ч. (спеціальність)* **1.** *с.-г.* маркірува́льник; **2.** *спец.* маркува́льник.

МАРКІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* **1.** маркірува́льниця; **2.** *спец.* маркува́льниця.

МАРКО́ТА *і* **МАРКО́ТНАСЦЬ** *ж.* сум *ч.*, сму́ток *ч.*, печа́ль; журба́, сму́тність; *(поез.)* зажу́ра; ту́га, нудьга́.

МАРКО́ТНА *прислівн.* **1.** су́мно; сумови́то, сму́тно, журли́во, жу́рно, тужли́во, ту́жно; засму́чено, зажу́рено; **2.** *у знач. безос. прис.* су́мно.

МАРКО́ТНАСЦЬ *див.* **маркóта**.

МАРКО́ТНЫ сумни́й, *(рідко)* печа́льний; сумови́тий, смутни́й, журли́вий, журни́й, тужли́вий, ту́жний, *(поез.)* сумли́вий; **ён глядзíць на ўсíх ~нымі вачыма** він ди́виться на всіх сумни́ми (сумови́тими, смутни́ми) очи́ма; **старóга мýчылі ~ныя дýмкі** старо́го му́чили сумні́ (сумови́ті, смутні́) думки́; **над лéсам стаíць м. шум** над лі́сом стої́ть сумни́й (сумови́тий, журли́вий, тужли́вий, ту́жний) сум.

МАРКО́ЎНІК, -ку *ч.* **1.** *(морквяне бадилля)* моркви́ння *с.*; **2.** *бот.* моркі́вни́к; **3.** *кул.* морквяни́к.

МАРКО́ЎНЫ морквя́ний.

МАРКО́ЦІЦЦА *недок.* сумува́ти, жури́тися; удава́тися в ту́гу, *(розм.)* смуткува́ти, *(рідко)* печа́литися.

МАРКО́ЦІЦЬ *недок.* завдава́ти су́му (жа́лю), засму́чувати, жури́ти, *(рідко)* печа́лити.

МАРМО́ЛЬ, -маля́ *ч. розм.* відлю́док, відлю́дько, *(розм.)* безлю́дько, безлю́дник.

МАРМУРО́ЎШЧЫК *ч. спец.* ма́рмурник.

МАРМЫТА́ННЕ *с.* бурмота́ння, бурмоті́ння, мурмота́ння, мурмоті́ння, бубоні́ння, муркоті́ння, муркота́ння; *(розм.)* ми́мрення.

МАРМЫТА́ЦЬ *недок.*, **МАРМЫТНУ́ЦЬ** *док. однокр. (говорити тихо й невиразно)* бурмота́ти, бурмоті́ти, мурмота́ти, мурмоті́ти, бубоні́ти, муркоті́ти, муркота́ти, мурча́ти, му́ркнути; *(розм.)* ми́мрити, ми́ркати, миркота́ти.

МАРМЫТУ́Н, -на́ *ч. розм.* буркоту́н, burку́н, бурчі́й.

МАРМЫТУ́ХА *ж. розм.* буркоту́ха.

МАРМЫ́ШКА *ж. (штучна металева принада для ловіння риби)* бле́шня́.

МАРНАТРА́ВЕЦ, -ра́ўца *ч.* **1.** марнотра́тник, марнотра́т, марнотра́тець; **2.** неро́ба, ле́дар, *(розм.)* леда́що *ч. і с.*, ледацю́га.

МАРНАТРА́ВІЦЦА *недок. пас.* **1.** марнотра́титися, гайнува́тися, розтри́нькуватися; **2.** марнува́тися.

МАРНАТРА́ВІЦЬ *недок.* **1.** *(неощадливо витрачати гроші)* марнотра́тити, гайнува́ти, розтри́нькувати; **м. набытак** марнотра́тити (гайнува́ти, розтри́нькувати) майно́; **2.** *(марно витрачати що-небудь)* марнува́ти, гайнува́ти; *(розм.)* збавля́ти, га́яти (час); **м. час** марнува́ти (гайнува́ти, ба́вити, [ду́рно, даре́мно, ма́рно, ма́рне] га́яти, тра́тити) час.

МАРНАТРА́ЎКА *ж.* марнотра́тка, марнотра́тниця.

МАРНАТРА́ЎНА *прислівн.* марнотра́тно.

МАРНАТРА́ЎНАСЦЬ *ж.* марнотра́тність, *(розм.)* три́нькання *с.*

МАРНАТРА́ЎНЫ *і* **МАРНАТРА́ЎСКІ** марнотра́тний.

МАРНАТРА́ЎСТВА *с.* марнотра́тство; *(розм.)* три́нькання.

МАРО́ЖАНАЕ *імен. с.* моро́зиво.

МАРО́ЖАНІЦА *ж.* моро́жениця.

МАРО́ЖАНШЧЫК *ч.* моро́зивник.

МАРО́ЖАНШЧЫЦА *ж.* моро́зивниця.

МАРО́ЖАНЫ *дієприкм. і прикм.* моро́жений.

МАРО́З, -зу *ч.* моро́з; ◊ **м. па ску́ры (па спі́не) прабяга́е** моро́з по́за шкі́ру (по́за шкі́рою, по́за шку́рою, по́за спи́ною, по́за плечи́ма, по́за пле́чі) йде, [на́че] моро́зом із-за спи́ни (з-за плече́й) бере́; [на́че] моро́з хо́дить по́за спи́ною; за спи́ною (на́че) моро́зом сипну́ло (сипону́ло); [за шкі́ру] мов сні́гом сипну́ло; аж у (на) душі́ похоло́ло; аж во́лос зів'я́в, аж у п'я́ти заколо́ло.

МАРОЗАТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж. с.-г., сад., біол., хім.* морозості́йкість, морозовитрива́лість.

МАРОЗАТРЫВА́ЛЫ *с.-г., сад., біол., хім.* морозості́йки́й, морозовитрива́лий.

МАРОЗАЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. с.-г., сад., біол., хім.* морозості́йкість, морозовитрива́лість.

МАРОЗАЎСТО́ЙЛІВЫ *с.-г. сад., біол., хім.* морозості́йки́й, морозовитрива́лий.

МАРО́ЗІК, -ку *ч. зменш.-пестл.* моро́зе́ць.

МАРО́ЗНІК, -ку *ч. бот.* че́мерни́к.

МАРО́НА *ж. іхт.* маре́на, уса́ч *ч.*

МАРУ́ДА *ч. і ж. розм. (людина, що дуже повільно все робить) (про чоловіка)* копу́н *ч.*; *(про жінку)* копу́нка *ж.*, копу́ха *ж.*

МАРУ́ДЖАННЕ *с. розм.* копа́ння, по́рпання, шпо́ртання, длу́бання, ба́брання, ба́бляння, куйо́вдження.

МАРУ́ДЗІЦЬ *недок.* **1.** *(робити що-небудь повільно, довго не починати якої-небудь справи)* копа́тися, по́ратися, по́рпатися, *(рідше)* по́рплитися, по́рплятися, *(розм.)* длу́батися, довба́тися, ба́братися, ба́блятися, куйо́вдитися, мару́дитися; **2.** *(виявляти нерішучість, бути нерішучим)* м'я́тися, му́лятися, му́литися, те́ртися; **м. з адка́зам** м'я́тися з відповіддю; **хло́пец ~дзі́ў, пераступа́ючы з нагі́ на нагу́** хло́пець м'я́вся (му́лявся, му́лився, те́рся [та м'я́вся]), переступа́ючи з ноги́ на но́гу.

МАРУ́ДЛІВА *прислівн.* пові́льно; га́йно, зага́йно, заба́рливо, *(розм.)* поволе́ньки; мару́дно.

МАРУ́ДЛІВАСЦЬ *ж.* пові́льність; зага́йність, заба́рність, заба́рливість, *(клопітливість)* мару́дність.

МАРУ́ДЛІВЫ *(який поволі, без поспіху робить що-небудь)* пові́льний; *(неквапливий)* га́йний, зага́йний, забарни́й, заба́рливий; *(клопітливий)* мару́дний.

МАРУ́ДНА *прислівн.* пові́льно; га́йно, зага́йно, заба́рно, заба́рливо, *(розм.)* поволе́ньки; мару́дно.

МАРУ́ДНАСЦЬ *ж.* пові́льність; зага́йність, заба́рність, заба́рливість, *(клопітливість)* мару́дність, *(розм.)* моро́чливість. — *Див. ще* **мару́дны**.

МАРУ́ДНЫ 1. *(нешвидкий)* пові́льний; **~ная хада́** пові́льна хода́; **2.** *(неповороткий)* пові́льний; забарни́й, заба́рливий, *(розм.)* га́йний, зага́йний; **3.** *(клопітливий)* мару́дний, забарни́й, *(розм.)* моро́чливий; **~ная рабо́та** мару́дна (забарна́, моро́члива) робо́та.

МАРУ́НА *ж. бот.* підмаре́нник *ч.* *(Galium L.)*; бурку́н-зі́лля *с.* *(G. verum L.)*; підмаре́нник чіпки́й *(G. aparine L.)*.

МАРЦО́ВЫ: м. кавале́р *прост. жарт.* стари́й джиґу́н (джиґу́нчик, джиґуне́ць).

МАРШЧА́К, -ка́ *ч. розм.* змо́ршка *ж.*

МАРШЧАКАВА́ТЫ *розм.* зморшкува́тий; *(укритий зморшками)* змо́рщений, помо́рщений.

МАРШЧЫНА *ж.* змо́ршка.

МАРШЧЫ́НІСТАСЦЬ *ж.* змо́ршкуватість.

МАРШЧЫ́НІСТЫ зморшкува́тий; *(укритий зморшками)* змо́рщений, помо́рщений.

МАРШЧЫ́НІЦЬ *недок.* змо́рщувати, мо́рщити.

МАРШЧЫ́НКА *ж. зменш.-пестл.* змо́рщечка.

МА́РЫВА *с.* **1.** *(тремтливий шар гарячого повітря)* ма́рево, юга́ *ж.*; імла́ *ж.*, мла *ж.*; **2.** *(міраж)* ма́рево.

МА́РЫЦЦА *недок. безос.* мрі́ятися, ма́ритися; **мне м.** мені́ мрі́ється (ма́риться); **як со́ладка м.** як со́лодко мрі́ється (ма́риться).

МАРЫ́ЦЦА[1] *недок.* **1.** *(стомлюватися)* томи́тися, сто́млюватися; висна́жуватися; **2.** *пас.* мори́тися, висна́жуватися. — *Див. ще* **мары́ць**[1].

МАРЫ́ЦЦА[2] *недок. пас. спец.* мори́тися. — *Див. ще* **мары́ць**[2].

МА́РЫЦЬ *недок. у різн. знач.* мрі́яти, ма́рити; **м. аб сваёй каха́най** ма́рити про свою́ коха́ну; **м. аб падаро́жжы** мрі́яти про мандрі́вку, ма́рити мандрі́вкою.

МАРЫ́ЦЬ[1] *недок.* **1.** *(отруювати, убивати)* мори́ти; **м. прусако́ў** мори́ти таргані́в; **2.** *(мучити)* сто́млювати, висна́жувати, мордува́ти; мори́ти; **м. непасі́льнай рабо́тай** сто́млювати (висна́жувати, мордува́ти) непоси́льною робо́тою; **м. го́ладам** мори́ти го́лодом.

МАРЫ́ЦЬ[2] *недок. спец. (тримати деревину у воді, спеціальному розчині, щоб надати їй темного кольору й міцності)* мори́ти; **м. дуб** мори́ти дуб.

МАР'Я́ННІК, -ку *ч. бот.* **1.** брат-і-сестра́, пере́стріч *(Melampirum L.)*; **2.** *розм.* фіа́лка трико́лірна, братки́ *(Viola trikolor L.)*.

МАСКІРАВА́ННЕ *с. прям., перен.* маскува́ння.

МАСКІРАВА́НЫ *прям., перен.* маско́ваний. — *Див. ще* **маскірава́ць.**

МАСКІРАВА́ЦЦА *недок. звор., пас. прям., перен.* маскува́тися.

МАСКІРАВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* маскува́ти.

МАСКІРО́ВАЧНЫ маскува́льний.

МАСКІРО́ЎКА *ж. прям., перен.* маскува́ння *с.*

МАСКІРО́ЎШЧЫК *ч. військ.* маскува́льник.

МА́СЛА *с.* ма́сло; *(для змащування, техн. — звичайно)* масти́ло; **то́пленае м.** то́плене ма́сло; **мінера́льнае м.** мінера́льне ма́сло; **зма́зачнае м.** масти́ло; ◊ **як па ~ле** як по ма́слу; усе́ йде як пома́щене; **падлі́ць м. ў аго́нь** доли́ти оли́ви до вогню́; підкла́сти дров до бага́ття; підки́нути хми́зу в ого́нь; до гаря́чого ще при́ском сипну́ти; **~лам ма́заць** лести́ти, уле́щувати, обле́щувати, підле́щувати; **кача́ецца як сыр у ма́сле** як сир у ма́слі купа́ється (пла́ває); живе́, як варе́ник у ма́слі пла́ває; пла́ває, як пампу́х в олії́; **як ~лам па душы́** як ма́слом по душі́ (по се́рцю); **м. ма́слянае** соло́ма соло́м'яна; ма́сло ма́сляне; **кукі́ш з ~лам** ду́ля з ма́ком; **~лам ка́шу не сапсуе́ш** ка́ші ма́слом не зіпсуе́ш; ма́сло ка́ші не шко́дить; густа́ ка́ша діте́й не розганя́є (не розго́нить).

МАСЛАБО́ЙКА *ж.* **1.** *(пристрій для збивання вершкового масла)* маслоро́бка; **2.** *розм. (підприємство, що виробляє масло)* маслоро́бня.

МАСЛАБО́ЙНЫ маслоро́бний.

МАСЛАБО́ЙНЯ *ж. (підприємство, що виробляє масло)* маслоро́бня.

МАСЛАБО́ЙШЧЫК *ч.* маслоро́б.

МАСЛАЎЛО́ЎНІК *ч. техн.* масловло́влювач, мастиловло́влювач.

МА́СЛЕНІЦА[1] *ж. (посуд)* масля́нка, масельни́чка, ма́сничка.

МА́СЛЕНІЦА[2] *ж. прям., перен.* Ма́сниця, Ма́сляна, Ма́сляниця; ◊ **не жыццё, а М.** *прик.* [йому́ (у нього)] щодня́ Ма́сниця; **мінулася кату́ М.** минулася котові Ма́сничка; не все (не щодня́) котові Ма́сниця [— бу́де і Вели́кий піст (при́йде ще й Вели́кий піст)]; прийде́ й на пса коли́сь зима́; нема́є тіє́ї ку́рочки, що несла́ золоті я́єчка; мину́лися роки́, що розпира́ло боки́; до ча́су зба́нок во́ду но́сить.

МА́СЛЕНІЧНЫ *(пов'язаний з Масницею)* ма́сничний, ма́сляничний.

МАСЛЁНКА *ж.* **1.** *(рідина, що залишається після збивання масла)* сколо́тини *мн.*, масля́нка; **2.** *техн. (пристрій для мастила)* масля́нка.

МАСЛІ́СТАСЦЬ *див.* **масляні́стасць.**

МАСЛІ́СТЫ *див.* **масляні́сты**.

МА́СЛІЦА *с. зменш.-пестл.* ма́слечко.

МА́СЛІЦЦА *недок.* **1.** *(блищати; про очі)* лисні́ти, лисні́тися; **2.** *пас.* ма́слитися; масти́тися.

МА́СЛІЦЬ *недок.* ма́слити; *(мазати — ще)* масти́ти.

МАСЛЯ́К, -ка́ *ч. (гриб)* маслю́к.

МАСЛЯНІ́СТАСЦЬ *ж. і* **МАСЛІ́СТАСЦЬ** *ж.* масляни́стість.

МАСЛЯНІ́СТЫ *і* **МАСЛІ́СТЫ** масляни́стий.

МА́СЛЯНЫ *прикм.* **1.** *(який стосується масла)* ма́сляний; **2.** *(пов'язаний з мастилом)* масти́льний; **3.** *(про плями тощо — ще)* масни́й; **~ная по́мпа** ма́сляний насо́с; **~ная пля́ма** масна́ пля́ма; ◊ **ма́сла ~нае** соло́м'яна соло́ма, ма́сло ма́сляне.

МАСНІ́ЦА *див.* **масні́чына**.

МАСНІ́ЧЫНА *і* **МАСНІ́ЦА** *ж. (дошка в підлозі; дошка або колода в якомусь дерев'яному настилі)* мости́на, мостови́на.

МАСТАВА́Я *ж. імен.* брук *ч.*, бруківка; *(рідше розм.)* мостова́.

МАСТА́К, -ка́ *ч.* **1.** *(працівник у галузі образотворчого мистецтва — маляр, графік, скульптор)* худо́жник, мите́ць; **2.** *розм. (майстер своєї справи)* маста́к.

МАСТАКО́ЎСКІ худо́жницький, мите́цький.

МАСТАЎШЧЫ́К, -ка *ч.* бруківни́к, брука́р, *(рідше розм.)* мостови́к.

МАСТА́ЦКАСЦЬ *ж.* **1.** худо́жність; **2.** майсте́рність.

МАСТА́ЦКІ 1. *у різн. знач.* худо́жній; *(пов'язаний з мистецтвом — ще)* мисте́цький; **м. кіраўні́к** худо́жній керівни́к; **~кія асаблі́васці** худо́жні особли́вості; **~кая літарату́ра** худо́жня література, кра́сне письме́нство; **2.** майсте́рний.

МАСТА́ЦТВА *с.* **1.** *у різн. знач.* мисте́цтво; **2.** майсте́рність; **выяўле́нчае м.** образотво́рче мисте́цтво; **прыкладно́е м.** ужиткове мисте́цтво; ◊ **з любві́ да маста́цтва** з любо́ві до ді́ла (до спра́ви); безкори́сливо.

МАСТАЦТВАЗНА́ВЕЦ, -на́ўца *і* **МАСТАЦТВАЗНА́ЎЦА** *ч.* мистецтвозна́вець.

МАСТАЦТВАЗНА́ЎСТВА *с.* мистецтвозна́вство.

МАСТАЦТВАЗНА́ЎЦА *див.* **мастацтвазна́вец.**

МАСТАЦТВАЗНА́ЎЧЫ мистецтвозна́вчий.

МАСТА́ЧКА *ж.* **1.** худо́жниця, мите́ць *ч.*; **2.** *розм.* майсте́рниця.

МАТ[1] *ч. шах., перен.* мат.

МАТ[2] *ч. прост. (брутальна лайка)* матюки́ *мн.*

МАТАЛЫ́ГА *ч. і ж.* марнотра́т *ч.*, марнотра́тник *ч.*, марнотра́тець *ч.*; марнотра́тка *ж.*, марнотра́тниця *ж.*

МАТА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* мота́льник.

МАТА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* мота́льниця.

МАТА́ННЕ[1] *с.* **1.** мота́ння; **2.** хита́ння; метля́ння; маха́ння; **3.** мота́ння. — *Див. ще* **мата́ць**[1], **мата́цца**[1] **2.**

МАТА́ННЕ[2] *с. розм.* три́нькання. — *Див. ще* **мата́ць**[2].

МАТАЎСТВО́ *с.* марнотра́тство, гайнува́ння.

МАТА́ЦЦА[1] *недок.* **1.** мота́тися; метля́тися, теліпа́тися, хита́тися; **2.** *розм. (заклопотано, у справах)* мота́тися; **3.** *пас.* мота́тися; хита́тися; метля́тися.

МАТА́ЦЦА[2] *недок. пас. розм.* три́нькатися, розтри́нькуватися.

МАТА́ЦЬ[1] *недок.* **1.** мота́ти; **м. ні́ткі** мота́ти нитки́; **2.** *(рухати з боку в бік, махати чимось)* хита́ти, метля́ти, теліпа́ти, маха́ти; **м. галаво́й** хита́ти голово́ю; **м. нага́мі** хита́ти (метля́ти, теліпа́ти, маха́ти) нога́ми; **м. ху́сткай** маха́ти ху́сткою; ◊ **м. (сабе́) на вус** мота́ти (собі) на вус; бра́ти (кла́сти) [собі] на ро́зум.

МАТА́ЦЬ[2] *недок. розм. (неощадливо витрачати гроші, майно)* три́нькати.

МА́ТАЧКА *ж. розм. пестл.* ма́тінка, мату́ся, мату́сенька, не́ня, не́нька, ма́тіночка; ◊ **а ~кі мае́!** [моя́] ма́тінко!, [мої́] ма́тінки!, [ой] ма́тінко рі́дна!, ой ле́ле!

МА́ТКА *ж.* **1.** ма́ти; **2.** *(самиця у комах, тварин)* ма́тка; **3.** *анат.* ма́тка; **4.** *мор.* ма́тка; ◊ **пра́ўду-~ку ў во́чы рэ́заць** каза́ти (чеса́ти, тя́ти, рі́зати) щи́ру пра́вду; пра́вду каза́ти (*експрес.* бри́зкати) в [живі́] о́чі.

МАТО́ЎКА *ж. розм.* марнотра́тка, марнотра́тниця.

МАТО́ЎСКІ *розм.* марнотра́тський, марнотра́тницький.

МАТУ́З, -за́ *ч. розм.* **1.** мотузо́чок, моту́зочка *ж.*; обри́вок, шмато́к *(мотузка, шворки тощо)*; **2.** *частіше мн.* **~зы́, -зо́ў** *(у фартусі, шапці-вушанці)* за́в'язка *ж.*; поворо́зка *ж.*, по́вороз.

МАТУ́ЛІН *прикм.* ма́мин, мату́син, не́нин, не́ньчин.

МАТУ́ЛЬКА *ж. пестл. розм.* мату́ся, ма́тінка, не́ня, не́нька.

МАТУ́ЛЬЧЫН мату́син, ма́тінчин, не́нин, не́ньчин.

МАТУ́ЛЯ *ж. пестл.* ма́тінка, мату́ся, мату́сенька, не́ня, не́нька, ма́тіночка.

МА́ТУХНА *ж. розм.* ма́тінка; ◊ **~ны мае́!** [моя́] ма́тінко!; [мої́] ма́тінки!; [ой] ма́тінко рі́дна!; ой ле́ле!; ой ли́шенько!

МА́ТЧЫН 1. *(який належить матері)* ма́терин; **м. дом** ма́терин буди́нок; **2.** *(властивий матері)* матери́нський; **~на ла́ска** матери́нська ла́ска.

МАТЫ́КА *ж. с.-г.* **1.** *(прилаштований на палицю кам'яний або дерев'яний клинок, яким у давнину обробляли ґрунт)* моти́ка; **2.** *(ручне знаряддя для розпушування ґрунту)* сапа́, *(рідше)* моти́ка; *(рідко)* ки́рка.

МАТЫЛЁК, -лька́ *ч. ент.* мете́лик; **капу́сны м.** капу́стяний мете́лик; **начны́ м.** нічни́й мете́лик.

МАТЫЛІ́ЦА *ж.* **1.** мете́лик *ч.*; **2.** *вет. розм.* вертя́чка, вертíж *ч.*, *(діал.)* метели́ця.

МАТЫ́ЛЬ, -ля́ *ч.* **1.** мете́лик; **2.** *(личинка комара)* моти́ль.

МАТЫЛЬКО́ВЫ *ент. бот.* мете́ликовий.

МАТЫЛЬКО́ВЫЯ *імен. мн. ент. бот.* мете́ликові.

МАТЫ́ЧАННЕ *с. с.-г.* сапа́ння, шарува́ння, моти́чення. — *Див. ще* **маты́чыць**.

МАТЫ́ЧЫЦЦА *недок. пас.* сапа́тися, шарува́тися, моти́читися.

МАТЫ́ЧЫЦЬ *недок. с.-г. (обробляти сапою)* сапа́ти, шарува́ти, моти́жити.

МАТЭРЫЯЛАЁМІСТАСЦЬ *ж.* матеріаломíсткість.

МАТЭРЫЯЛАЁМІСТЫ матеріаломісткий.

МАТЭРЫЯ́ЛЬНА-БЫТАВЫ́ матеріа́льно-побуто́вий.

МАЎКЛІ́ВА *прислівн.* **1.** мовча́зно, мовчазли́во; безмо́вно, безгомíнно; **2.** мовча́зно, мовчазли́во; мо́вчки, безмо́вно. — *Див. ще* **маўклі́вы 1, 2**.

МАЎКЛІ́ВАСЦЬ *ж.* **1.** мовча́зність, мовчазли́вість, безмо́вність, безгомíння *с.*; **2.** мовча́зність, мовчазли́вість, безмо́вність; **3.** мовча́зність, мовчазли́вість, безмо́вність, небалаку́чість, небалакли́вість. — *Див. ще* **маўклі́вы 1—3**.

МАЎКЛІ́ВЫ *прикм.* **1.** *(сповнений тиші)* мовчазни́й, мовчазли́вий, безмо́вний, безгомíнний; **2.** *(який мовчить, не вступає в розмову, не заперечує проти чогось)* мовчазни́й, мовчазли́вий, безмо́вний; **3.** *(який не любить багато говорити)* мовчазни́й, мовчазли́вий, безмо́вний, неговірки́й, небалаку́чий.

МАЎЛЕ́ННЕ *с.* мо́влення.

МАЎЛЕ́НЧЫ мовленнéвий; мо́вний; **м. апара́т** мо́вний апара́т.

МАЎЧА́НКА *ж. розм.* мо́вча́нка; ◊ **гуля́ць у ~ку** гра́тися в мо́вча́нку, справля́ти мо́вча́нку.

МАЎЧА́ННЕ *с.* **1.** мовча́ння, мо́вча́нка *ж.*; ти́ша *ж.*; **2.** замо́вчування; ◊ **абысці́ ~ннем** замо́вчати, збу́ти (обійти́) мовча́нням, промо́вчати; **пару́шыць м.** пору́шити мовча́ння (мо́вча́нку); **магі́льнае м.** моги́льна ти́ша, гробовé мовча́ння; **м. — знак зго́ды** *прик.* хто мовчи́ть, той не пере́чить; мовча́ння — знак зго́ди.

МАЎЧА́ЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* мовча́ти; **2.** *(навмисно не казати)* замо́вчувати; **аб гэ́тым не́льга м.** про це не мо́жна мовча́ти; **пра гэ́та гісто́рыя маўчы́ць** про це істо́рія мовчи́ть, це істо́рія замо́вчує.

МА́ХАЛА *с. заст.* вели́ке віяло; ◊ **хоць ~лам маха́й** немáє (немá) відго́ну (відбо́ю) *(від кого)*; не віджене́ш *(кого)*.

МАХА́ЦЦА *недок. розм. (рухатися в різні боки)* хита́тися, метля́тися, теліпа́тися, матля́тися, маха́тися.

МАХА́ЦЬ *недок.* **1.** маха́ти; **м. ху́сткай** маха́ти ху́сткою; **2.** *(рухати чимось у різні боки)* хита́ти, метля́ти, теліпа́ти, матля́ти, маха́ти; **м. галаво́й** хита́ти голово́ю; **м. нага́мі** хита́ти (метля́ти, теліпа́ти, матля́ти, маха́ти) нога́ми; ◊ **хоць ма́халам маха́й** немáє (немá) відго́ну (відбо́ю) *(від кого)*; не віджене́ш *(кого)*.

МАХЛЯВА́ННЕ *с.* шахра́йство, шахрува́ння; *(розм.)* крутíйство, крутня́ *ж.*, махля́рство.

МАХЛЯВА́ЦЬ *недок. розм.* шахрува́ти, шахраюва́ти; *(розм.)* махлюва́ти, крути́ти.

МАХЛЯ́Р, -ра́ *ч. розм.* шахра́й; *(розм.)* крутíй, махля́р.

МАХЛЯ́РКА *ж. розм.* шахра́йка; *(розм.)* крутíйка, махля́рка.

МАХЛЯ́РСКІ *розм.* шахра́йський; *(розм.)* крутíйський, махля́рський.

МАХЛЯ́РСТВА *с. розм.* шахра́йство, шахрува́ння, шахраюва́ння; *(розм.)* крутíйство, крутня́ *ж.*, махля́рство.

МАХНАНО́ГІ *розм.* з волоха́тими нога́ми.

МАХНА́ТАСЦЬ *ж.* волоха́тість; кошла́тість.

МАХНА́ЦІЦЦА *недок. розм.* ко́шлатися, кошла́титися.

МАХНА́ЦІЦЬ *недок. розм.* ко́шлати, кошла́тити.

МАХНУ́ЦЦА *док. однокр. розм.* **1.** хитну́тися; *див.* **маха́цца**; **2.** мигну́ти, мелькну́ти, майну́ти, промайну́ти.

МАХНУ́ЦЬ *док. однокр.* **1.** махну́ти; **м. флажко́м** махну́ти прапорце́м; **2.** хитну́ти, махну́ти; *див.* **маха́ць 1, 2**; **3.** *розм. (вирушити, поїхати кудись)* пода́тися; **м. у Мінск** пода́тися до Мінська; ◊ **м. руко́й** *(на кого-що)* махну́ти руко́ю.

МАХО́Р, -хра́ *ч.* **1.** *див.* **махры́**; **2.** *бот.* мі́чка *ж.*

МАХРАВА́ТЫ *див.* **махры́сты 3**.

МАХРА́СТЫ *див.* **махры́сты**.

МАХРЫ́, *одн.* **махо́р, -хра́** *ч.* **1.** *(нитки, шнурки, що вільно звисають по краях тканини)* торочки́ *(мн.)*, тороки́ *(мн.)*, *(розм.)* торо́чка *ж.*; **2.** *(шматки, які звисають по краях чогось)* торочки́, ки́тиці *мн.*; **3.** *(у квітках)* махро́ві пелюстки́; **4.** *(тонкі відгалуження кореня рослини) бот.* мі́чка *ж.*

МАХРЫ́СТЫ *і* **МАХРА́СТЫ 1.** *(про квітку)* по́вний, махро́вий; **2.** *(про коріння)* мичкува́тий; **3.** *(з тороками)* торочкува́тий.

МАЦАВА́ЛЬШЧЫК *ч. гірн.* кріпи́льник.

МАЦАВА́ННЕ *с. у різн. знач.* крíплення.

МАЦАВА́НЫ 1. *дієприкм.* крíплений; зміцню́ваний; **2.** *прикм.* крíплений.

МАЦАВА́ЦЦА *недок. пас.* кріпи́тися; закрíплюватися, закріпля́тися. — *Див. ще* **мацава́ць 1**.

МАЦАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *(укріплювати)* кріпи́ти; закрíплювати, закріпля́ти; **2.** *перен.* зміцню́вати, міцни́ти; **3.** *розм. (випробовувати міцність чого-небудь)* про́бувати, випро́бувати, випробо́вувати, *(розм.)* спи́тувати.

МАЦА́К, -ка́ *ч. розм.* **1.** *(про здорову, міцну людину)* кремéзни́й, кремéзна́ люди́на, *(розм.)* кре́мез, кре́м'язень; здорова́нь, здорове́ць; **2.** *(про тютюн, напій)* крíпа́к.

МАЦЁРЫ 1. *(сповнений сили, міцний — звичайно про тварину)* дебе́лий, *(розм.)* здоро́вий; **м. воўк** здоро́вий (здорове́нний, доро́слий, стари́й) вовк; **2.** *перен. (досвідчений, невиправний)* досвíдчений; заскні́лий, запе́клий, закоренíлий, закля́тий; **м. плыве́ц** досвíдчений плаве́ць; **м. во́раг** запе́клий во́рог.

МА́ЦІ, *род., дав., місц. в.* **ма́ці** *і* **ма́церы**; *знах.* **ма́ці** *і* **ма́церу**; *ор.* **ма́ці** *і* **ма́церай (-раю)** *ж.* ма́ти; ◊ **у чым м. нарадзі́ла** у чо́му (як) ма́ти народи́ла (спороди́ла); голяка́; гольце́м го́лий; [го́лий]-голі́сінький; **увасса́ць з малако́м ма́церы** увісса́ти (усмокта́ти) з ма́териним молоко́м; **гадзі́цца ў м.** годи́тися в матері́.

МАЦІРАВА́ННЕ *с. спец.* матува́ння.

МАЦІРАВА́НЫ *спец.* мато́ваний. — *Див. ще* **мацірава́ць.**

МАЦІРАВА́ЦЦА *недок. пас. спец.* матува́тися.

МАЦІРАВА́ЦЬ *недок. спец.* матува́ти.

МАЦІРО́ЎКА *ж. спец.* матува́ння.

МА́ЦІЦА *ж. заст.* перламу́тр *ч.*

МАЦІЦО́ВЫ *заст.* перламу́тровий.

МАЦНЕ́ЦЬ *недок.* **1.** поси́люватися, міцні́ти, міцні́шати; ду́жчати; *(про мороз — ще)* люті́шати; **ве́цер ~нее** ві́тер поси́люється (міцні́є, ду́жчає); **маро́з ~нее** моро́з міцні́шає (ду́жчає, люті́шає, ці́пить, бере́, *рідко —* кріпшає), бере́ться на моро́з; **2.** *(робитися сильнішим, здоровішим)* міцні́ти, міцні́шати, става́ти сильні́шим, *(рідко)* кріпшати, кріпнути; зміцнюватися; **мы́шцы ~не́юць** м'я́зи міцні́ють (міцні́шають, стаю́ть сильні́шими, зміцнюю́ться); **3.** *перен. (ставати стійким)* міцні́ти, міцні́шати, ду́жчати; зміцнюватися; **м. ду́хам** міцні́ти (міцні́шати, ду́жчати, зміцнюватися) ду́хом; **4.** *(про могутність)* міцні́ти, міцні́шати, става́ти сильні́шим; **дзяржа́ва ~не́е** держа́ва міцні́є (міцні́шає, стає́ сильні́шою); **5.** *тільки 3 ос. (про вино, тютюн, чай і т. ін.)* міцні́ти, міцні́шати, става́ти сильні́шим.

МАЦУ́НАК, -нку *ч. розм.* **1.** мі́цність *ж.*; **м. ча́ю** мі́цність ча́ю; **м. мата́рыі** мі́цність матері́ї; **2.** *(те, чим можна покріпитися; те, що можна з'їсти)* піджи́ва *ж.*

МАЦЯРДУ́ШКА *ж. бот.* матери́нка.

МАЧА́ *ж.* се́ча, *(рідше)* сеч.

МАЧАВІ́НА *ж. хім., с.-г.* сечови́на.

МАЧАВЫ́ сечови́й; **м. пузы́р** сечови́й мі́хур; **~ва́я кісла́та** сечова́ кислота́.

МАЧАГО́ННЫ *фарм.* сечогі́нний.

МАЧАКІ́СЛЫ сечоки́слий; **~лая соль** *хім.* сечоки́сла сіль.

МАЧА́ЛА *ж.* мачу́ла, ли́ко *с.*

МАЧА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* моча́льник.

МАЧА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* моча́льниця.

МАЧА́НКА *ж. кул. (страва з сала, м'яса, ковбаси, заправлена борошном)* мача́нка.

МАЧА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* умоча́ння, моча́ння, умо́чування; **2.** *кул.* мача́нка *ж.*; **3.** *обл. кул. (сир, розтертий з молоком і сметаною, у який умочають млинці)* моча́ння.

МАЧАНУ́ЦЬ *док. однокр.* умочи́ти.

МАЧАТО́ЧНІК *ч. анат.* сечові́д.

МАЧА́ЦЬ *недок.* умоча́ти, умо́чувати.

МА́ЧТА *ж.* що́гла.

МА́ЧТАВЫ *у різн. знач.* щоглови́й; **м. лес** щоглови́й ліс.

МАЧТАВЫ́ *імен. мор.* щоглови́й.

МАЧТО́ЎНІК, -ку *ч.* щоглови́й ліс.

МАЧУ́ЛІШЧА *с. (місце, де мочать льон, коноплі тощо)* мочи́ло, ко́панка [для мочі́ння льо́ну, конопе́ль] *ж.*

МАЧЫ́ЛЬНЫ *спец.* мочи́льний; **м. чоп** мочи́льний чан, *(невисокий — ще)* шапли́к, *(дерев'яний — звичайно)* ка́діб, ка́дівб, ка́дуб.

МАЧЫ́ЛЬШЧЫК *ч.* мочи́льник.

МАЧЫ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* мочи́льниця.

МАЧЫ́ЦЦА *недок.* **1.** *розм. (ставати мокрим)* мо́кнути; **2.** *(випускати сечу)* відпраля́ти малу́ нужду́; **3.** *пас.* мочи́тися.

МАЧЫ́ЦЬ *недок.* **1.** мочи́ти; **м. лён** мочи́ти льон; **дождж мо́чыць зямлю́** дощ мо́чить зе́млю; **2.** кваси́ти; **м. я́блыкі** ква́сити я́блука.

МАШАСТО́ВЫ *текст.* кре́повий.

МАШКАЕ́ДНЫ *зоол., бот.* комахої́дний.

МАШНА́ *ж.* кали́тка, капшу́к *ч.*

МАШО́НАЧНЫ *анат.* кали́тковий, мошо́нковий.

МАШО́НКА[1] *ж. анат.* кали́тка, мошо́нка.

МАШО́НКА[2] *ж. розм.* шкіряна́ кали́точка, шкіряни́й капшучо́к.

МАШЧЭ́ННЕ *с.* мості́ння; брукува́ння; стелі́ння.

МАШЫНАЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* вла́сник маши́ни.

МАЯНТКО́ВЫ *і* **МАЁНТКАВЫ** *(який пов'язаний з помістям; який володіє маєтком)* помі́сний.

МЕДАВУ́ХА *ж. (хмільний напій з меду)* мед *ч.*

МЕДВНУ *невідм.* **(медыцы́нская вышэ́йшая навуча́льная ўстано́ва)** медву́з *ч.* (меди́чний ви́щий учбо́вий за́клад), медви́ш *ч.* (меди́чна ви́ща шко́ла).

МЕДА́ЛЬ, -ля́ *ч.* меда́ль *ж.*; **м. Франці́ска Скары́ны** меда́ль Франци́ска Скори́ни; **м. «За абаро́ну Кіева»** меда́ль «За оборо́ну Киє́ва»; **залаты́ м.** золота́ меда́ль; **па́мятны м.** па́м'ятна меда́ль; ◊ **адваро́тны бок ~ля́** дру́гий (зворо́тний) бік меда́лі, дру́га (зворо́тна) сторона́ меда́лі.

МЕДЗВЕДЗЯВА́ТАСЦЬ *ж. розм. (неповороткість)* незгра́бність, вайлува́тість; **м. ру́хаў** незгра́бність (вайлува́тість) ру́хів.

МЕДЗВЕДЗЯВА́ТЫ *розм. (схожий на ведмедя, неповороткий)* незгра́бний, вайлува́тий; **м. чалаве́к** вайлува́та (незгра́бна) люди́на, незгра́ба.

МЕДЗВЕДЗЯНЁ *див.* **медзведзяня́**.

МЕДЗВЕДЗЯНЯ *і* **МЕДЗВЕДЗЯНЁ, -ня́ці** *с.* ведмежа́, ведмедча́, ведмедя́.

МЕ́ДЗІСТЫ мі́дистий.

МЕДЗЬ, *род.* **ме́дзі** *ж.* мідь.

МЕДЗЯНІ́СТЫ мідяни́стий.

МЕДЗЯНЫ́ *розм.* мі́дний.

МЕДНАЛІЦЕ́ЙНЫ *мет.* мідноливa̍рний.

МЕДНАЛІЦЕ́ЙШЧЫК *мет.* мідноли́ва́рник.

МЕДНАТВА́РЫ міднолиций, *(рідко)* мідноли́кий.

МЕДРАБО́ТНІК *ч.* медпраці́вни́к.

МЕДУНІ́ЦА *ж. бот.* меду́нка.

МЕЖВЕ́ДАМАСНЫ міжві́домчий.

МЕЖЫТО́КА *ж. обл.* мо́кра доро́га *(між двома озерами чи болотами).*

МЕ́ЗЕНЕЦ, -нца *ч.* мізи́нець, *(розм.)* мізи́нок.

МЕ́ЗЕНЧЫК, -ка *ч. зменш.-пестл.* мізи́нчик.

МЕ́ЗЕНЫ: м. па́лец мізи́нець, *(розм.)* мізи́нок.

МЕЛ, *род.* **ме́лу** *ч.* кре́йда *ж.*

МЕЛАВА́НЫ: ~ная папе́ра крейдяни́й (*рідше* — крейдо́ваний) папір.

МЕ́ЛАВЫ крейдяни́й; **м. перы́яд** *геол.* кре́йдовий (крейдяни́й) періо́д.

МЕ́ЛІСТЫ *(який має мілини)* з міли́нами, з мілі́знами.

МЕ́ЛКІ 1. *(неглибокий)* мілки́й; **~кая рака́** мілка́ рі́чка; **2.** *(з низькими краями)* мілки́й; **~кая тале́рка** мілка́ тарі́лка.

МЕЛЬ *ж.* мілина́, мілі́зна, мілке́ *с.*

МЕ́ЛЬКАМ *прислівн.* мигце́м; *(мимохідь)* побі́жно, між і́ншим; **м. зірну́ць** побі́жно (мигце́м) гля́нути.

МЕНАВІ́ТА *част. у різн. знач.* са́ме, **ён сказа́ў м. так** він сказа́в са́ме так; **а м.?** а са́ме?

МЕ́НЕЙ 1. *прислівн. вищ. ст.* ме́нше, менш; **2. : са́ма м.** щонайме́нше; прина́ймні.

МЕНТУЗО́ВЫ *(який пов'язаний з минем)* мине́вий.

МЕ́НШЫЦЦА *недок. розм.* зме́ншуватися, поме́ншуватися; *(розм.)* малі́ти.

МЕ́НШЫЦЬ *недок. розм.* зме́ншувати, поме́ншувати.

МЕ́РА *ж.* **1.** *(одиниця вимірювання)* мі́ра; **м. даўжыні́** мі́ра довжини́; **2.** *(величина, розмір, ступінь чого-небудь)* мі́ра; **3.** *(дія або сукупність дій, засобів для здійснення чого-небудь)* за́хід *ч.*; **прыня́ць ме́ры** ужи́ти за́ходів; **ме́ры спагна́ння** за́ходи стя́гнення (покара́ння); **ме́ры сацыя́льнай засцяро́гі** за́ходи соціа́льного за́хисту; **пачуццё ме́ры** відчуття́ мі́ри; ◊ **без ме́ры** без мі́ри; ду́же (на́дто) бага́то; безмі́рно, без мі́ри, мі́ри нема́є; **праз ме́ру** надмі́ру; на́дто, зана́дто, по́над си́лу; че́рез край; *(рідко)* че́рез лад; **у адно́й ме́ры** одна́ковою мі́рою, в одна́ковій мі́рі, одна́ково; [а] так са́мо; **у зна́чнай ме́ры** значно́ю мі́рою; **па ме́ры магчы́масці** у мі́ру можли́вості, по змо́зі (спромо́зі); **ве́даць ме́ру** зна́ти мі́ру; **не ве́даць ме́ры** не зна́ти мі́ри; **канца́-ме́ры няма́** кінця́-кра́ю нема́є; ні кінця́ ні кра́ю нема́є; **перабра́ць ме́ру** перебра́ти мі́ри (мі́ру); *(жарт. образн.)* переда́ти куті ме́ду; **м. за ме́ру** мі́ра за мі́ру; віть за віть; **ме́раць той жа ме́рай** на свою мі́рку мі́ряти, мі́ряти своїм лі́ктем (на свій лі́коть); **па ме́ры сіл** по змо́зі, по спромо́зі; у мі́ру сил; *(іноді)* як [на́ша, моя́ *і т. ін.*] си́ла; **па ме́ры таго́** у мі́ру то́го [як]; відпові́дно до *(чого)*; **у по́ўнай ме́ры** по́вною мі́рою, на по́вну мі́ру, у по́вній мі́рі; **м. і ве́ра** як в апте́ці; **па кра́йняй ме́ры** прина́ймні; хоч би; бода́й; **па ме́ншай ме́ры** прина́ймні, щонайме́нше; **ні ў яко́й ме́ры** жо́дним спо́собом, жо́дною мі́рою; [аж] ніяк; **у пэ́ўнай ме́ры** пе́вною мі́рою.

МЕРАПРЫЕ́МСТВА *с.* за́хід *ч.*

МЕРКАВА́ЦЦА *недок.* **1.** *(частіше в безос. формі)* ма́тися на ува́зі, припуска́тися; **сход мярку́ецца перане́сці на за́ўтра** передбача́ється (ма́ється на ува́зі, припуска́ється), що збо́ри перенесу́ть на за́втра; **2.** *(жити в злагоді)* мири́тися; **так-сяк мярку́ючца** сяк-так (так-сяк, я́кось) ми́ряться; **3.** ра́дитися, *(розм.)* раї́тися; домовля́тися; **я меркава́ўся з ма́ткаю** я ра́дився з ма́тір'ю.

МЕРКАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *(думати)* міркува́ти; **~ва́лі аб тым, як тра́ба працава́ць** міркува́ли про те, як тре́ба працюва́ти; **ко́жны мярку́е па-сво́йму** ко́жен мірку́є по-своє́му; **мярку́йце са́мі** мірку́йте (ду́майте) самі́; **2.** розрахо́вувати, передбача́ти, припуска́ти; сподіва́тися; ду́мати, гада́ти; **яны́ ~ва́лі дасягну́ць вяршы́ні за́відна** вони́ розрахо́вували (сподіва́лися, ду́мали, гада́ли) досягну́ти верши́ни зави́дна; **3.** *(мати намір; перекладається за допомогою дієслова мати з інфін.)*: **што вы мярку́еце рабі́ць?** що ви ма́єте роби́ти? ◊ **разважа́ць ды м.** суди́ти й ряди́ти, суди́ти-ряди́ти, суди́ти-ра́дити; ду́мати й гада́ти; міркува́ти.

МЕ́РКНУЦЬ *недок. прям., перен.* ме́ркнути, ме́ркти, ме́рхнути, ме́рхти; тьмяні́ти.

МЕ́РНА *прислівн.* **1.** розмі́рено, *(розм.)* мі́рно; **2.** помі́рно. — *Див. ще* **ме́рны 1, 3**.

МЕ́РНАСЦЬ *ж.* **1.** розмі́реність, *(розм.)* мі́рність; **2.** помі́рність. — *Див. ще* **ме́рны 1, 3**.

МЕ́РНЫ 1. *(ритмічний)* розмі́рений, *(розм.)* мі́рний; **м. стук ко́лаў** розмі́рений сту́кіт колі́с; **2.** *(вимірювальний)* мі́рчий, мі́рний; **м. ланцу́г** мі́рний ланцю́г; **3.** *(середній)* помі́рний.

МЕ́РЫЦЦА *недок.* **1.** ма́ти на́мір; **2.** *(для удару, пострілу, кидка)* мі́титися (мі́титься), ці́литися, наці́люватися; **3.** *перен.* *(прагнути стати кимось)* мі́тити, наці́люватися, націля́тися, пну́тися; **м. ў кіра́ўнікі** мі́тити (наці́люватися, націля́тися, пну́тися) в керівники́.

МЕ́СНІЦКІ *істор., перен.* мі́сницький.

МЕ́СНІЦТВА *с. істор., перен.* мі́сництво.

МЕ́СНІЧАЦЬ *недок. істор., перен.* спереча́тися (свари́тися) за мі́сце.

МЕ́СНЫ: м. склон *грам.* місце́вий відмі́нок.

МЕ́СТА *с. заст.* мі́сто; *(заст.)* го́род *ч.*

МЕСТАЧКО́ВЕЦ, -ко́ўца *ч. розм.* ме́шканець (жи́тель) місте́чка.

МЕ́СЦА *с. у різн. знач.* мі́сце; *(містечко розм. — ще)* місци́на *ж.*; **ён пабыва́ў у трох ~цах** він побува́в у трьо́х місця́х; **у ваго́не няма́ месц** у ваго́ні нема́є (нема́) місць; **у кні́зе мно́га ціка́вых месц** у кни́жці бага́то ціка́вих місць; **у бага́ж зда́дзена пяць месц** у бага́ж зда́но п'ять місць; **маляўні́чае м.** мальовни́че мі́сце, мальовни́ча місци́на (місти́на); ◊ **на ~цы злачы́нства** на мі́сці зло́чину; **сла́бае м.** дошку́льне мі́сце; слабина́; **балю́чае м.** болю́че (дошку́льне, живе́, вразли́ве) мі́сце; боля́чка; **ні з м.** ані́ руш!; *(рідше)* ані́ (ні) з мі́сця!; **да м.** до ре́чі, доре́чно; до ді́ла; до ладу́; **мець м.** трапля́тися, тра́питися, става́тися, ста́тися; відбува́тися, відбу́тися; **во́чы на мо́крым ме́сцы** тонкосльо́зий *(хто)*, тонкослі́зка *(хто)*, ки́сне як ква́ша *(хто)*; на мо́крому мі́сці о́чі *(в кого)*; **пусто́е м.** поро́жнє мі́сце; **агу́льнае** м. зага́льник; **няма́ м., не паві́нна быць м.** *(чаму)* нема́є (нема́) мі́сця *(чому)*, не пови́нно бу́ти *(чого)*; **каб я з гэ́тага м. не сышо́ў (не сышла́)** щоб я з цього́ мі́сця не зійшо́в (не зійшла́); **не знахо́дзіць [сабе́] м.** не знахо́дити [собі́] ніде́ мі́сця; не зна́ти, де приткну́тися (де приткну́ти себе́); **мазгі́ не на ~цы** не спо́вна́ ро́зуму *(хто)*, не стає́ (нема́є) клє́пки в [голові́] *(в кого)*.

МЕСЦААХО́ЎНІК *ч. церк.* намі́сник, засту́пник.

МЕСЦАЖЫХА́РСТВА *с.* місце прожива́ння.

МЕСЦАЗНАХО́ДЖАННЕ *с.* місцеперебува́ння, місцепробува́ння.

МЕ́СЦАМІ *і* **МЕ́СЦАМ** *прислівн.* місця́ми; деде, де-не-де, поде́куди; ча́сом, іноді.

МЕСЦАНАРАДЖЭ́ННЕ *с.* місце наро́дження.

МЕСЦАРАСПАЛАЖЭ́ННЕ *с.* розташува́ння, місце розмі́щення.

МЕ́СЦЕЙКА *с. зменш.-пестл.* місте́чко, місци́нка *ж.*; **уту́льнае м.** те́пле (тепле́ньке) місце (місте́чко).

МЕ́СЦІ *недок. у різн. знач.* мести́; *(прибирати — ще)* заміта́ти, підміта́ти; **м. сме́цце** мести́ (заміта́ти) сміття́; **м. падло́гу** заміта́ти (підміта́ти) підло́гу; **ве́цер мяце́ лі́сце** ві́тер мете́ ли́стя; **мяце́** *(безос.: про завірюху)* мете́, кури́ть; ◊ **но́вая мятла́ чы́ста мяце́** *присл.* нова́ мітла́ (нови́й ві́ник) до́бре (га́рно) заміта́є (все чи́сто виміта́є); ко́жна мітла́ спе́ршу до́бре заміта́є.

МЕ́СЦІСЯ *недок. пас.* мести́ся; заміта́тися, підміта́тися.

МЕ́СЦІЦЦА *див.* **мясці́цца**.

МЕ́СЯЧЫК *ч. пестл.* мiсяче́нько.

МЕ́ТА *ж. (знак)* по́значка, знак *ч.*, за́значка, відмі́тка.

МЕТА́Л, -лу *ч.* мета́л; **каштó́ўныя ~лы** кошто́вні мета́ли; **каляро́выя ~лы** кольоро́ві мета́ли; **чо́рныя ~лы** чо́рні мета́ли; **нікчэ́мны м.** *жарт.* нікче́мний мета́л.

МЕТАЛААПРАЦО́ЎКА *ж.* металообро́бка.

МЕТАЛААПРАЦО́ЎЧЫ металообро́бний.

МЕТАЛАДАБА́ЎКА *ч.* металодо́мішка *ж.*

МЕТАЛАЁМІСТАСЦЬ *ж.* металомісткість.

МЕТАЛАЁМІСТЫ металомісткий.

МЕТАЛАЛО́М, -му *ч.* брухт.

МЕТАЛЁВЫ *і* **МЕТАЛІ́ЧНЫ** *прям., перен.* метале́вий.

МЕ́ТКА[1] *ж.* **1.** *(дія)* значі́ння *с.*, мі́чення *с.*; **2.** *(знак)* мі́тка, по́значка, за́значка.

МЕ́ТКА[2] *прислівн.* влу́чно; впра́вно, ці́лко. — *Див. ще* **ме́ткі**.

МЕ́ТКАСЦЬ *ж.* **1.** влу́чність; впра́вність, ці́лкість; **2.** влу́чність.

МЕ́ТКІ 1. влу́чний; *(про стрільця, гравця тощо)* впра́вний, цілки́й; **2.** *перен.* влу́чний; **м. стрэ́л** влу́чний по́стріл; **~кая вінто́ўка** влу́чна (цілка́) гвинті́вка; **м. фельето́н** влу́чний фейлето́н.

МЕ́ТЧЫК *ч.* **1.** *(той, хто мітить; про інструмент)* значи́льник, мі́тчик; **2.** гайкорі́з.

МЕТЭАЗВО́ДКА *ж.* метеозве́дення *с.*

МЕТЭАСПАДАРО́ЖНІК *ч.* метеосупу́тник.

МЕХ[1] *ч.* **1.** мішо́к; *(великий)* ла́нтух, міх; *(невеликий)* клу́нок, клума́к; **2.** *(міра)* мішо́к; **м. мукі́** мішо́к бо́рошна; **зарабі́ць пяць мяхо́ў бу́льбы** зароби́ти п'ять мішків карто́плі; ◊ **м. развяза́ўся** на́че прорва́ло; **нагавары́ць цэ́лы м.** наговори́ти (набала́кати) по́вен (по́вний) мішо́к (міх); наказа́ти (наговори́ти, набала́кати) три мішки́ (сім мішків) [греча́ної во́вни]; **прапа́ў м. — на ба́цьку грэх** *прик.* з хво́рої голови́ на здоро́ву скида́є; з дурно́ї голови́ та на лю́дську; швець заслужи́в, а коваля́ пові́сили; слю́сар прокра́вся, а коваля́ покара́ли; винува́та ді́жа, що не йде на ум ї́жа; хто кисли́ці поїв, а на ко́го оско́ма напа́ла; Ада́м кисли́чку з'ї́в, а в нас оско́ма на зуба́х; на во́вка несла́ва, а ї́сть ове́ць Са́ва; іноді б'ють Хому́ за Яре́мину вину́; на во́вка помо́вка, а за́єць капу́сту з'ї́в; хто б'є́ться, а в ко́го чуб боли́ть; за моє́ жи́то та мене́ ж і би́то; на́шим са́лом та по на́шій шку́рі; **бі́цца за пусты́ м.** би́тися че́рез дрібни́ці.

МЕХ[2] *ч. техн.* міх; **кава́льскі м.** кова́льський міх; **мяхі́ фотаапара́та** міхи́ фотоапара́та.

МЕХАВА́ТА *прислівн.* **1.** мішкува́то, лантухува́то; *(розм.)* бахма́то; **2.** вайлува́то, мішкува́то, лантухува́то. — *Див. ще* **мехава́ты**.

МЕХАВА́ТАСЦЬ *ж.* **1.** мішкува́тість, лантухува́тість; *(розм.)* бахма́тість; **2.** вайлува́тість, мішкува́тість, лантухува́тість. — *Див. ще* **мехава́ты**.

МЕХАВА́ТЫ 1. *(про одяг)* мішкува́тий, лантухува́тий; *(розм.)* бахма́тий; **2.** *перен. (неповороткий)* вайлува́тий, мішкува́тий, лантухува́тий.

МЕХАНАЗБО́РАЧНЫ *техн.* механоскладальний.

МЕХАНАЗБО́РШЧЫК *ч. техн. (спеціальність)* механоскладальник.

МЕХАНІ́ЧНЫ 1. *у різн. знач.* механі́чний; **м. рух** механі́чний рух; **~нае абсталява́нне** механі́чне обла́днання (устаткува́ння, устатко́вання); **м. цэх** механі́чний цех; **~нае запамі́нанне** механі́чне запам'ято́вування; **2.** *філос.* механісти́чний; **м. матэрыялі́зм** механісти́чний матеріалі́зм.

МЕ́ЦЕНЫ 1. *дієприкм.* ме́тений; **2.** *прикм.* ме́тений, заме́тений, підме́тений, ви́метений. — *Див. ще* **ме́сці**.

МЕ́ЦЦА[1] *недок.* **1.** бу́ти; ма́ти; **у мяне́ ма́юцца но́выя зве́сткі** я ма́ю нові відо́мості; **у атра́дзе ме́ліся запа́сы праду́ктаў** у заго́ні були́ запа́си проду́ктів; **м. ў ная́ўнасці** бу́ти [на́явним]; **2.** почува́тися, пожива́ти; **як вы ма́ецеся?** як вам веде́ться (живе́ться)?, як ся ма́єте?, як ви пожива́єте (прожива́єте, пробува́єте)?; **3.** *(для вираження припущення, з відтінком обов'язковості або імовірності; мати намір)* ма́ти; ма́тися; **ху́тка ме́лася пача́цца жніво́** шви́дко (невдо́взі) ма́ли поча́тися (ма́лися поча́ти) жнива́; **ён ме́ўся вярну́цца ўчо́ра** він мав (ма́вся) поверну́тися вчо́ра; ◊ **м. на ўва́зе** *безос.* ма́тися на ува́зі (на ду́мці).

МЕ́ЦЦА[2] *імен. невідм. с. муз. розм.* ме́цо.

МЕЦЬ *недок. у різн. знач.* ма́ти; **м. ула́сны дом** ма́ти вла́сний буди́нок (дім); **м. узнагаро́ды** ма́ти нагоро́ди; **м. сі́лы зрабі́ць што-не́будзь** ма́ти си́лу зроби́ти що-не́будь; **м. за чалаве́ка разу́мнага** ма́ти за розу́мну люди́ну; **я за́ўтра ма́ю е́хаць у го́рад** я за́втра ма́ю ї́хати до мі́ста; ◊ **м. го́нар** ма́ти честь; **не м. ві́ду** не ма́ти ви́гляду; **м. зуб** ***(на каго)*** ма́ти зуб *(на кого, проти кого)*; ма́ти храпа *(на кого)*; **ма́йце ла́ску** бу́дьте ласка́ві, будь ла́ска; **м. лі́тасць** бу́ти милосе́рдним; **м. ра́цыю** ма́ти ра́цію (слу́шність); пра́вда *(чия)*; пра́вда *(за ким)*; **як ма́е быць** як має бу́ти; **не м. ні́чога за душо́й** не ма́ти ні́чого за душе́ю (при душі́); **м. ме́сца** трапля́тися, тра́питися; става́тися, ста́тися; відбува́тися, відбу́тися; бува́ти, бу́ти; **м. дачыне́нне** стосува́тися *(чого-небудь)*; **м. кусо́к хле́ба** ма́ти шмато́к хлі́ба; **м. сумле́нне** ма́ти

со́вість; **м. вагу́** ма́ти вагу́ (зна́чення), ва́жити; **м. на ўва́зе** ма́ти на ува́зі (на ду́мці); **м. на прыме́це** ма́ти на прикме́ті (на знаку́), ма́ти на о́ці; **не м. капе́йкі пры душы́ (за душо́й)** не ма́ти ані́ (ні) шага́ (ше́ляга, копі́йки) за душе́ю (при душі́); **не м. во́ка *(на каго)*** бу́ти незадово́леним *(кимось)*; не люби́ти *(когось)*, ма́ти хра́па *(на когось)*, **м. ву́шы** прислуха́тися; **м. сваé во́чы і ву́шы** ма́ти свої́ о́чі й ву́ха; **м. на во́ку** ма́ти на о́ці; **не м. клёку ў галаве́** не ма́ти клёпки в голові́; **не м. ні шэ́лега** не ма́ти ані́ (ні) шага́ [мі́дного] (ше́ляга [мі́дного, ла́маного]); **м. галаву́ на плячах** ма́ти го́лову на плеча́х; **ці ма́еш ты ро́зум?** чи ти при ро́зумі?; чи [ти] ма́еш ро́зум?; чи є в те́бе ро́зум?, чи ти спо́вна́ розу́му?; *(груб.)* чи ти [ча́сом] не здурі́в?; **м. за го́нар** ма́ти (ува́жа́ти) за честь; **не ме́ла ба́ба кло́пату, [дык] купі́ла парася́** *прик.* не ма́ла ба́ба кло́поту, та купи́ла порося́; не було́ кло́поту, так чорт нада́в; купи́в чо́рта з ро́гами на свою́ ши́ю; не мав ли́ха, та ожени́вся; **і сце́ны ву́шы ма́юць** *прик.* і сті́ни ма́ють ву́ха; **хто дбáе, той і мáе** хто як дбáє, так і мáє; пече́ні голуби́ не летя́ть до губи́; не те́рши, не м'я́вши, не ї́сти калача́; щоб ри́бу ї́сти, тре́ба в во́ду лі́зти; тре́ба нахили́тися, щоб з крини́ці води́ напи́тися; **што ў ха́це ма́ем, тым і прыма́ем** *прик.* чим бага́ті, тим і ра́ді; чим ха́та бага́та, тим [віта́ти] ра́да; що ха́та ма́є, тим і прийма́є; що ма́ємо, тим [ра́до] віта́ємо; на що нас Біг спомі́г, тим і прийма́ємо.

МЕЧ, *род.* **мяча́** *ч.* меч; ◊ **адда́ць агню́ і мячу́** пусти́ти під вого́нь і меч, спусти́ти на вого́нь (*рідко* — на пожа́р) і під меч положи́ти; **дамо́клаў м.** дамо́клів меч; **скрыжава́ць мячы́** схрести́ти мечі́; **падня́ць м.** зня́ти (звести́) меч (меча́), добу́ти (ви́добути, ви́йняти) [з пі́хов] меч (меча́); **перакава́ць мячы́ на ара́лы** переку́вати мечі́ на ора́ла (на плуги́); **агнём і мячо́м** вогне́м і мече́м; **пакая́ннай галавы́ меч не сячэ́** *присл.* покі́рної голови́ [й] меч не йме (не бере́); ви́нного двома́ батога́ми не б'ють; як призна́вся — розквита́вся.

МЕ́ЧАНЫ 1. *дієприкм.* зна́чений, мі́чений; **2.** *прикм.* зна́чений, позна́чений, мі́чений, помі́чений, намі́чений; **~ныя а́тамы** мі́чені а́томи; **3.** *прикм. (про гральні карти)* кра́плений, накра́плений.

МЕ́ЧНІК *ч. істор.* мечоно́сець.

МЕ́ШАЛКА *ж. розм.* міша́лка.

МЕ́ШАНЫ[1] мі́шений. — *Див. ще* **мясі́ць**.

МЕ́ШАНЫ[2] *див.* **мяша́ны**.

МЕ́ШАНЬ[1] *ж.* **1.** су́міш, мішани́на; **2.** *розм.* по́мість, по́круч, -чі *ж. і* -ча *ч.*; **3.** *с.-г.* мі́шанка.

МЕ́ШАНЬ[2] *ж. с.-г.* повто́рна о́ранка.

МЁРТВЫ 1. ме́ртвий, поме́рлий; **м. чалаве́к** ме́ртва (поме́рла) люди́на; **2.** *(такий, як у мерця)* ме́ртвий, неживи́й, мертво́тний, мерто́вний; **м. твар** ме́ртве (неживе́, безжи́вне, позба́влене життя́) обли́ччя (лице́); **3.** *перен.* ме́ртвий; **~вая ву́ліца** ме́ртва (пусте́льна) ву́лиця; **~выя пры́нцыпы** ме́ртві при́нципи; **4.** *(не порушуваний звуками)* ме́ртвий, безмо́вний; німи́й, німо́тний; **~вая ці́шыня** ме́ртва (гробова́) ти́ша; **5.** *у знач. імен.* ме́ртвий, поме́рлий; **~вая мо́ва** *лінгв.* ме́ртва мо́ва; **м. капіта́л** *фін., перен.* ме́ртвий капіта́л; **~вая пятля́** *ав. та ін.* ме́ртва петля́; **~вая вада́** *у різн. знач.* ме́ртва вода́; *(у казках — ще)* мертву́ща вода́; **м. пункт** *фіз., техн., перен.* ме́ртва то́чка; **~вая прасто́ра** *військ., ав.* ме́ртвий про́стір; ◊ **~вая хва́тка** ме́ртва хва́тка; **м. сезо́н** ме́ртвий сезо́н; **ні жывы́ ні м.** ні живи́й ні ме́ртвий; **~вая душа́** ме́ртва душа́; **спаць ~вым сном** спа́ти (засну́ти) ме́ртвим (міцни́м, тверди́м, камі́нним) сном, спа́ти (засну́ти) як ме́ртвий; **ляжа́ць ~вым гру́зам** лежа́ти ме́ртвим вантаже́м (капіта́лом).

МІГ, *род.* **мі́гу** *ч.* мить *ж.*, хвили́нка *ж.*, хвили́на *ж.*, хви́лька *ж.*, мент; **у адзі́н м.** за одну́ мить (хвили́нку, хвили́ну, хви́льку), ми́ттю, уми́ть, в оди́н мент (моме́нт).

МІГА́ЛКА *ж.* **1.** *розм. (гасова лампа без скла)* кагане́ць *ч.*; *(розм.)* сліпачо́к *ч.*, сліпу́шка, блику́н *ч.*, бликуне́ць *ч.*, гасни́ця, гасни́чка, гасни́к *ч.*; **2.** *(ліхтар)* бли́мавка.

МІГА́ЛЬНЫ 1. *анат.* мига́льний; **2.** *біол.* миготли́вий; **м. эпітэ́лій** миготли́вий епіте́лій.

МІ́ГАМ *прислівн.* ми́ттю, уми́ть, за хвили́ну.

МІГА́ННЕ *с.* **1.** *(про очі)* клі́пання, морга́ння; лу́пання; **2.** морга́ння; **3.** бли́мання, мига́ння; лу́пання; мигті́ння, миготі́ння. — *Див. ще* **мі́гаць**.

МІГАТЛІ́ВА *прислівн.* мерехтли́во, миготли́во.

МІГАТЛІ́ВЫ *і* **МІРГАТЛІ́ВЫ** мерехтли́вий, миготли́вий, мигтю́чий; **м. аге́ньчык** мерехтли́вий (миготли́вий) во́гник.

МІГАЦЕ́ННЕ *с.* **1.** мигті́ння, миготі́ння, бли́скання, мига́ння, мелька́ння; **2.** мерехті́ння, бли́мання, мигті́ння, миготі́ння, мига́ння. — *Див. ще* **мі́гаць**.

МІГАЦЕ́ЦЬ *недок.* **1.** *(з'являтися на короткий час і зникати з ока)* мигті́ти, миготі́ти, мига́ти, бли́скати, мелька́ти; **2.** *(світити, блищати нерівним блиском)* бли́скати, мерехті́ти, бли́мати, мигті́ти, миготі́ти; **зо́ркі ~це́лі** зірки́ мерехті́ли (бли́мали).

МІГА́ЦЬ *недок.*, **МІГНУ́ЦЬ** *док., однокр.* **1.** *(швидко піднімати й опускати повіки)* клі́пати, клі́пнути, морга́ти, моргну́ти, мига́ти, мигну́ти, бли́мати, бли́мнути; *(розм.)* лу́пати, лу́пнути; **2.** *(подавати знак за допомогою руху повік)* морга́ти, моргну́ти; **3.** *(світитися слабким, нерівним світлом)* бли́мати, бли́мнути, мига́ти, мигну́ти; *(розм.)* лу́пати, лу́пнути, *(недок.)* мигті́ти, миготі́ти; **4.** *(швидко промайнути перед очима)* майну́ти, промайну́ти, мига́ти, мигну́ти, бли́скати, бли́снути, мелька́ти, мелькну́ти.

МІГНУ́ЦЦА *док.* мигну́ти, бли́снути, мелькну́ти, промайну́ти. — *Див. ще* **мі́гаць**.

МІГЦЕ́ННЕ *с.* **1.** бли́мання, мига́ння, мерехті́ння, мигті́ння; **2.** майорі́ння, мигті́ння, бли́скання, мелька́ння. — *Див. ще* **мігце́ць**.

МІГЦЕ́ЦЬ *недок.* **1.** *(ледве світитися; світитися нерівним світлом)* бли́мати, мига́ти, мерехті́ти, мигті́ти, миготі́ти; **2.** *(швидко проноситися)* мелька́ти, ли́нути; **3.** *(з'являтися на короткий час і знову зникати)* миготі́ти, мерехті́ти.

МІЖАКО́ННЕ *с.* прості́нок *ч.*

МІЖАКО́ННЫ простінковий.
МІЖАКРУГО́ВЫ міжокружни́й.
МІЖБРО́ЎЕ *с.* міжбрів'я.
МІЖВЕ́ДАМАСНЫ міжвідомчий.
МІЖВО́ЛЬНА *прислівн.* мимово́лі, мимохіть, несамохіть, мимові́льно.
МІЖВО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* мимові́льність.
МІЖВО́ЛЬНЫ мимові́льний; випадко́вий, ненавми́сний; **м. све́дка** мимові́льний свідок; **м. памо́чнік** випадко́вий поміч́ник.
МІЖВУЗЕ́ЛЛЕ *с. бот.* міжву́зля.
МІЖГАЛІНО́ВЫ міжгалузе́вий.
МІЖГАРО́ДНІ міжміськи́й.
МІЖГАТУНКО́ВЫ *біол.* міжсортови́й; **~вае апыле́нне** міжсортове́ запи́лення; **~вае скрыжава́нне** міжсортове́ схре́щування.
МІЖЗЕ́МНЫ середзе́мний.
МІЖЗО́РКАВЫ *і* **МІЖЗО́РНЫ** міжзо́ряний.
МІЖКАСЦЯВЫ́ *анат.* міжкісткови́й.
МІЖКЛЕ́ТАЧНЫ *біол.* міжкліти́нний.
МІЖКЛЕ́ТНІК *ч. бот.* міжкліти́нник.
МІЖЛЕДНІКО́ВЫ *геол.* міжльодовико́вий.
МІЖПАЗВАНО́ЧНЫ *анат.* міжхребе́тний.
МІЖПАЛО́СІЦА *ж. с.-г.* переліг *ч.*, обліг *ч.*
МІЖПАЛО́СНЫ *ліс. та ін.* міжсму́жний.
МІЖПАПА́Р'Е *с. с.-г.* міжпарів'я.
МІЖПАПА́РНЫ *с.-г.* міжпарови́й.
МІЖПЛО́ДНІК *ч. бот.* межипло́день, міжо́плодень.
МІЖПУ́ЦЦЕ *с. залізн.* міжколі́йя.
МІЖРА́ДДЗЕ *і* **МІЖРАДКО́ЎЕ** *с. с.-г.* міжря́ддя.
МІЖРЭ́БЕРНЫ *анат.* міжребе́рний, міжребро́вий.
МІЖРЭ́ЧНЫ межи́річний.
МІЖРЭ́ЧЧА *с.* межи́річчя.
МІЖСАСЛО́ЎНЫ міжстанови́й.
МІЖСАСУ́ДНЫ *анат.* міжсуди́нний.
МІЖСАЎГА́СНЫ міжрадго́спний.
МІЖСЕСІЁННЫ міжсесі́йний.
МІЖСКІ́ВІЧНЫ *анат.* міжще́лепний, міжще́леповий.
МІЖСЦЕ́ННЕ *с. анат., перен.* середості́ння.
МІЖСЦЕ́ННЕВЫ *анат.* середості́нний.
МІЖУРА́ДАВЫ міжурядо́вий.
МІКРАЗЕМЛЕТРАСЕ́ННЕ *с.* мікроземлетру́с *ч.*
МІКРАРУХАВІ́К, -ка́ *ч.* мікродвигу́н.
МІКРАЎГНАЕ́ННЕ *с. с.-г.* мікродо́бриво.
МІКРАФОТАЗДЫ́МКА *ж. спец.* мікрофотознiма́ння *с.*
МІКРАЭЛЕКТРАРУХАВІ́К, -ка́ *ч.* мікроелектродвигу́н.
МІКРАЧАСЦІ́ЦА *ж. фіз.* мікроча́стинка.
МІ́ЛА *прислівн.* **1.** *у знач. прис. (приємно)* ми́ло, га́рно; **м. глядзе́ць** ми́ло (га́рно) диви́тися; **2.** *(привітно)* ми́ло, люб'я́зно, ласка́во; **3.** *(ніжно)* звору́шливо; розчу́лено.
МІЛАВА́ННЕ *с.* милува́ння.
МІ́ЛАВАЦЦА *недок. пас.* ми́луватися.
МІЛАВА́ЦЦА *недок.* милува́тися; голу́битися.
МІ́ЛАВЦЬ *недок.* **1.** *(пробачати комусь провину)* ми́лувати; **2.** *(виявляти увагу)* поважа́ти, полюбля́ти.
МІЛАВА́ЦЬ *недок. (пестити)* милува́ти, голу́бити.
МІЛАГУ́ЧНА *прислівн.* милозву́чно.
МІЛАГУ́ЧНАСЦЬ *ж.* милозву́чність.
МІЛАГУ́ЧНЫ милозву́чний.
МІЛАСЭ́РНА *прислівн.* милосе́рдно, милосе́рдо.
МІЛАСЭ́РНАСЦЬ *ж.* милосе́рдя *с.*
МІЛАСЭ́РНЫ милосе́рдий, милосе́рдний; **м. ўчы́нак** милосе́рдий (милосе́рдний) учи́нок; **~ная сястра́** сестра́-жалібни́ця.
МІЛАТА́ *ж. розм.* **1.** чарівли́вість, чарівність, прива́бливість, краса́; **2.** *у знач. прис.* краса́.
МІ́ЛАЧКА *ж. розм. пестл.* **1.** *(гарненька жінка, дівчина)* красу́нька; **2.** *(пестливе звернення до жінки, дівчинки — кл. в.)* лю́бонько.
МІ́ЛКА *ж. прост.* любка.
МІЛЬГА́ННЕ *с.* мигті́ння, миготі́ння, мига́ння, бли́скання, мелька́ння; майорі́ння. — *Див. ще* **мільга́ць 1.**
МІЛЬГАНУ́ЦЦА *док. розм.* промайну́ти, промигну́ти.
МІЛЬГАНУ́ЦЬ *див.* **мільга́ць.**
МІЛЬГАЦЕ́ННЕ *с.* **1.** *(про світло)* мигті́ння, миготі́ння, мига́ння, бли́скання, мелька́ння, мерехті́ння; **2.** мигті́ння, миготі́ння, мига́ння, мелька́ння, бли́мання. — *Див. ще* **мільгаце́ць.**
МІЛЬГАЦЕ́ЦЬ *недок.* **1.** *(світити нерівним світлом)* мигті́ти, миготі́ти, мига́ти, бли́скати, мелька́ти, мерехті́ти, бли́мати; **2.** *(з'являтися й зникати з очей)* мигті́ти, миготі́ти, мига́ти, мелька́ти, бли́мати; **3.** *перен. (швидко проноситися в пам'яті)* мигті́ти, бли́скати, проно́ситися; **~ця́ць у галаве́ здага́дкі** мигтя́ть (бли́скають, проно́сяться) у голові́ здо́гади.
МІЛЬГА́ЦЬ *недок.*, **МІЛЬГАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** *у різн. знач.* мигті́ти, миготі́ти, мига́ти, мигну́ти; бли́скати, бли́снути, мелька́ти, мелькну́ти; *(про предмети, що мерехтять)* мерехті́ти, бли́мати, мигті́ти, миготі́ти; *(з'явитися на мить, пронестися)* майну́ти, промайну́ти; **~га́е аге́ньчык** мерехти́ть (бли́має) во́гник; **цень ~ну́ў на даро́зе** тінь промайну́ла (мигну́ла, мелькну́ла) на доро́зі; **у вакне́ ~ну́ла рука́** у вікні́ мигну́ла (майну́ла) рука́; **~ну́ла ду́мка** майну́ла (бли́снула, сяйну́ла) ду́мка; **2.** *безос. недок.* рябі́ти, ряби́ти, рябо
ті́ти; **~га́е ў вача́х** рябіє (ряби́ть, ряботи́ть) в оча́х.
МІЛЬЯНЕ́РЫХА *ж. (дружина мільйонера)* мільйоне́рка.
МІМАВО́ЛЬНА *прислівн.* мимові́льно, мимово́лі, мимохіть, несамохіть.
МІМАВО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* мимові́льність.
МІМАЛЁТНА *прислівн.* швидкопли́нно; *(поез.)* перебі́жно.
МІМАЛЁТНАСЦЬ *ж.* швидкопли́нність, скороми́нущість; *(поез.)* перебі́жність; коротко-ча́сність.
МІМАЛЁТНЫ **1.** *(який пролітає повз, не затримуючись)* перелі́тний; **~ныя пту́шкі** перелі́тні пташки́; **2.** *(нетривалий)* швидкопли́нний, скороминý́щий, скоромину́чий; *(поез.)* перебі́жний; короткоча́сний; *(про погляд — ще)* побі́жний; **~нае шча́сце** скоромину́ще (скоромину́че) ща́стя; **м. по́зірк** побі́жний по́гляд.

МІМАХО́ДАМ *і* **МІМАХО́ДЗЬ** *розм. прислівн.* мимохідь; *(між іншим, випадково — ще)* між іншим; **сказа́ць м.** сказа́ти мимохідь (між іншим).

МІ́НА¹ *ж. військ.* міна; ◊ **падлажы́ць мі́ну** підкла́сти (підвести́) міну *(кому, під кого).*

МІ́НА² *ж. (вислів обличчя)* міна; ви́раз *ч.*, ви́гляд *ч.*; **рабі́ць (стро́іць) мі́ну** криви́тися, викривля́тися, криви́ти (скриви́ти) облич́чя; роби́ти грима́си; *(рідко)* стро́їти (виробля́ти) міни; **рабі́ць вясё́лую мі́ну пры дрэ́ннай гульні́** *прик.* роби́ти весе́лу (до́бру, га́рну) міну при лихі́й (пога́ній) грі (, коли́ пога́на гра).

МІНАЗАГАРАДЖА́ЛЬНЫ мінозагоро́джувальний.

МІНАМЁ́ТЧЫК *ч. військ.* міноме́тник.

МІНАСКІДА́ЛЬНІК *ч. військ.* міноскида́ч.

МІНАТРЫМА́ЛЬНІК *ч. військ.* мінотрима́ч.

МІНАШУКА́ЛЬНІК *ч. військ.* міношука́ч.

МІНДА́ЛЕВЫ мигдале́вий, мигда́льний.

МІНДА́ЛЕВЫЯ *імен. мн. бот.* мигдале́ві.

МІНДАЛЕПАДО́БНЫ мигдалеподібний; **~ная зало́за** *анат.* мигдалеподібна за́лоза.

МІНДА́ЛІНА *ж.* **1.** *(мигдалевий горіх)* мигда́лина; **2.** *анат.* мигда́лик *ч.*

МІНДА́ЛЬ *ч.* **1.** *род.* **мінда́ля** *(дерево)* мигда́ль; **2.** *род.* **мінда́лю** *(про деревину, плоди та зб.)* мигда́ль.

МІНДА́ЛЬНІЧАННЕ *с. розм.* **1.** па́нькання; **2.** потура́ння.

МІНДА́ЛЬНІЧАЦЬ *недок. розм.* **1.** *(бути сентиментальним, прикро ласкавим)* па́нькатися, *(розм.)* маніжитися; **2.** *(виявляти надмірну м'якість)* потура́ти *(кому-чому)*; бу́ти побла́жливим *(до кого-чого).*

МІНДА́ЛЬНЫ 1. *(який стосується мигдалю; який одержують з мигдалю; приготовлений з мигдалю, з мигдалем)* мигдале́вий, мигда́льний; **2.** *перен. (прикро ласкавий)* солоде́нький, ну́дно-соло́дкий.

МІНІ́СТР *ч.* міні́стр; **Саве́т Міні́страў** Ра́да Міністрів; **Кабіне́т Міні́страў** Кабіне́т Міністрів; **паўнамо́цны м.** повнова́жний міністр.

МІНІ́СТРЫХА *ж. прост. (міністрова дружина)* міністе́рша.

МІНІ-СУКЕ́НКА *ж.* міні-су́кня, міні-пла́ття *с.*

МІНУЛАГО́ДНІ торі́шній, тогорі́чний.

МІНУ́ТА *ж.* **1.** *(одиниця часу)* хвили́на; **гадзі́ннік пака́зваў без дзесяці́ міну́т дзе́сяць** годи́нник пока́зував за де́сять хвили́н (без десяти́ хвили́н) десяту́; *(короткий проміжок часу)* хвили́на, часи́на, *(зменш.-пестл.)* часи́нка; **м. ра́дасці** хвили́на ра́дості (ра́дощів); **прыйсці́ на ~ту** прийти́ на хвили́ну (часи́ну, часи́нку); **2.** *(частина градуса)* міну́та; **во́семдзесят гра́дусаў трыццаць ~т** вісімдеся́т гра́дусів три́дцять міну́т.

МІНУ́ТКА *ж. зменш.-пестл.* хвили́нка.

МІНУ́ТНЫ 1. хвили́нний; **2.** міну́тний.

МІНУ́ЧАСЦЬ *ж.* недовговічність; недовгоча́сність.

МІНУ́ЧЫ *прикм.* недовгові́чний; недовгоча́сний.

МІНУ́ШКІ, -шак *мн. бот.* жовтяни́ця *ж.*

МІРАЕ́Д *ч. розм. знев.* глита́й.

МІРАЕ́ДСКІ *розм. знев.* глита́йський.

МІРАЕ́ДСТВА *с. розм. знев.* глита́йство.

МІРАЛЮБІ́ВА *прислівн.* миролю́бно.

МІРАЛЮБІ́ВАСЦЬ *ж.* миролю́бність.

МІРГ *виг. розм.* морг.

МІРГА́ННЕ *див.* **марга́нне**.

МІРГАТЛІ́ВЫ *див.* **мігатлі́вы**.

МІРГА́ЦЬ *див.* **марга́ць**.

МІРГНУ́ЦЬ *див.* **марга́ць**.

МІРЫ́ЦЦА *недок. у різн. знач.* мири́тися; **прыйшо́ў да вас м.** прийшо́в до вас мири́тися; **м. з недахо́памі** мири́тися з ва́дами (недо́ліками).

МІРЫ́ЦЬ *недок.* мири́ти; **м. ба́цьку з сы́нам** мири́ти ба́тька з си́ном.

МІ́СА *ж. розм.* вели́ка ми́ска.

МІ́САЧНЫ мисковий.

МІТРЭ́НГА *ж. розм.* неспо́кій *ч.*, занепоко́єння *с.*, триво́га, триво́жність, хвилюва́ння *с.*, стурбо́ваність.

МІТРЭ́НЖЫЦЦА *недок. розм.* триво́житися, непоко́їтися, хвилюва́тися, турбува́тися.

МІТРЭ́НЖЫЦЬ *недок. розм.* непоко́їти, триво́жити, турбува́ти, хвилюва́ти.

МІТУЛЬГА́ *ж розм.* метушня́.

МІТУСЕ́ННЕ *с.* **1.** метуші́ння, метушня́ *ж.*; *(розм.)* шарпани́на *ж.*, мотани́на *ж.*, крутани́на *ж.*; **2.** мелька́ння; мигті́ння, мигoті́ння. — *Див. ще* **мітусі́цца**.

МІТУСІ́ЦЦА *недок.* **1.** метуши́тися; мота́тися, комаши́тися, шамота́тися; **2.** *(перед очима)* мигті́ти, мигoті́ти, мига́ти, мелька́ти.

МІТУСЛІ́ВА *прислівн.* метушли́во; хапли́во, по́хапцем, по́хапки.

МІТУСЛІ́ВАСЦЬ *ж.* метушли́вість; хапли́вість, поха́пливість.

МІТУСЛІ́ВЕЦ *ч. розм.* метушли́ва люди́на.

МІТУСЛІ́ВЫ 1. метушли́вий; *(кваплúвий)* хапли́вий, поха́пливий; **2.** миготли́вий, мигтю́чий.

МІТУСНЯ́ *і* **МІТУСЯНІ́НА** *ж. розм.* метушня́, метуші́ння *с.*; *(розм.)* шарпани́на, мотани́на, крутани́на.

МІ́ШКА *ч. розм. (ведмідь)* ведме́дик, ведме́дько.

МІШУРА́ *ж.* **1.** *(позолочені або посріблені металеві нитки)* сухозлі́тка, сухозло́тиця, сухозоло́тиця, *(заст.)* шуми́ха; **2.** *перен. (зовнішня оманлива привабливість)* мішура́; облу́дність.

МІШУ́РНАСЦЬ *ж.* мішу́рність; облу́дливість. — *Див. ще* **мішура́ 2**.

МІШУ́РНЫ 1. сухозлі́тний, сухозло́тний, сухозоло́тний; **2.** мішу́рний; облу́дливий.

МЛЕКАКО́РМЯЧЫЯ *імен. мн. зоол.* ссавці́.

МЛЁН *ч.* ру́чка *ж.*, держа́к, де́ржално *с. (у жорнах, січкарні)*; **ні м. ні таўка́ч** ні Бо́гові сві́чка, ні чо́ртові шпи́чка (ла́дан, кочерга́); молоде́ць як пече́ний горобе́ць; ані́ до ра́ди, ані́ до зва́ди.

МЛЫН, *род.* **млына́** *ч.* млин; **вадзяны́ м.** водяни́й млин; **паравы́ м.** парови́й млин; ◊ **пусты́ м.** пустомоло́т *ч.*, торохті́й *ч.*, торохті́йка *ж.*, тара́хкало *ч. і ж.*; **ліць ваду́ (на чый) м.** ли́ти во́ду *(на чий)* млин [*(на чий)* ка́мінь, *(на чиї)* лото́ки, *(на чиє)* ко́лесо].

МЛЫНА́Р, -ра́ *ч.* міро́шник, ме́льник; *(обл.)* млина́р.

МЛЫНАРО́Ў *розм.* мірóшників, мéльників; *(обл.)* млинарів; **~рóва хáта** мірóшникова (мéльникова) хáта.
МЛЫНАРЫ́ХА *ж. (мірошникова дружина)* мірóшничка, мéльничка; *(обл.)* млинáрка.
МНАГАБО́Р'Е *і* **МНАГАБО́РСТВА** *с. спорт.* багатобóрство.
МНАГАВА́ТА *прислівн.* забагáто, багатéнько; чимáло, *(розм.)* чималéнько.
МНАГАВЁРСТЫ багатоверстови́й, багатовéрстний.
МНАГАВО́ДДЗЕ *с.* багатовóддя, багатовíддя.
МНАГАВО́ДНАСЦЬ *ж.* багатовóдість, багатовóдність.
МНАГАВО́ДНЫ багатовóдий, багатовóдний.
МНАГАВО́ПЫТНАСЦЬ *ж.* великодосвíдченість.
МНАГАВО́ПЫТНЫ дýже (вéльми) досвíдчений, великодосвíдчений.
МНАГАВУ́СТКА *ж. зоол.* багатоýстка.
МНАГАГРА́ННА *прислівн.* багатогрáнно.
МНАГАГРА́ННАСЦЬ *ж.* багатогрáнність.
МНАГАГРА́ННІК *ч. мат.* багатогрáнник, *(рідше)* многогрáнник.
МНАГАГРА́ННЫ 1. *мат.* багатогрáнний, *(рідше)* многогрáнний; **2.** *перен.* багатогрáнний.
МНАГАГРЭ́ШНЫ *жарт.* великогрішний.
МНАГАДЗЕ́ТНАСЦЬ *ж.* багатодíтність.
МНАГАДЗЕ́ТНЫ багатодíтний.
МНАГАДЗЁННЫ багатоде́нний.
МНАГАДО́МНЫ *бот.* багатодóмний.
МНАГАЖА́НРАВАСЦЬ *ж.* багатожáнровість.
МНАГАЖА́НРАВЫ багатожáнровий.
МНАГАЖО́НСТВА *с.* багатожéнство.
МНАГАЖЫ́ЛЬНЫ *техн.* багатожи́льний.
МНАГАЖЭ́НЕЦ, -нца *ж.* багатожéнець.
МНАГАЗМЕ́ННЫ багатозмíнний.
МНАГАЗНА́ЙКА *ч. і ж. розм. іров.* багатознáйко *ч.*, багатознáйка *ж.*, всезнáйко *ч.*, всезнáйка *ж.*
МНАГАЗНА́ЙСТВА *с. ірон.* багатознáйство, всезнáйство.
МНАГАЗНА́ЧНАСЦЬ *ж.* **1.** *мат.* багатоцифрóвість, багатознáчність, *(рідше)* многознáчність; **2.** *лінгв.* багатознáчність; **3.** *(про усмішку, погляд тощо; важливість, вислівність)* багатознáчність, значýщість, промóвистість. — *Див. ще* **мнагазнáчны.** — *Пор.* **многазнамянáльнасць.**
МНАГАЗНА́ЧНЫ 1. *мат. (який має багато цифр)* багатоцифрови́й; *(який має багато значень)* багатознáчний, *(рідше)* многознáчний; **2.** *лінгв.* багатознáчний; **3.** *(про усмішку, погляд тощо; важливий, вислівний)* багатознáчний, значýщий; промóвистий. — *Пор.* **многазнамянáльны.**
МНАГАЗУ́Б *ч. іхт.* багатозýб.
МНАГАЗУ́БЧАТЫ багатозубчáстий, багатозубчáтий.
МНАГАКВЕ́ТКАВЫ *і* **МНАГАКВЕ́ТНЫ** *бот.* багатоквíткови́й.
МНАГАКЛЕ́ТАЧНЫ *біол.* багатоклíти́нний.
МНАГАКО́РПУСНЫ *спец.* багатокóрпусний.
МНАГАКРА́ТНА *прислівн.* багáто (кíлька) разів, багаторазóво.
МНАГАКРА́ТНАСЦЬ *ж.* **1.** багаторазóвість, кількаразóвість; **2.** *мат., лінгв.* багаторазóвість, багатокрáтність.
МНАГАКРА́ТНЫ 1. багаторазóвий, кількаразóвий; **2.** *мат., лінгв.* багаторазóвий, багатокрáтний.
МНАГАКУ́ТНІК *ч. див.* **многавугóльнік.**
МНАГАКУ́ТНЫ *див.* **многавугóльны.**
МНАГАЛЕ́ТНІ *бот.* багаторíчний; **~нія трáвы** багаторíчні трáви.
МНАГАЛЕ́ТНІК, -ку *ч. бот.* багаторíчник.
МНАГАЛЕ́ЦЦЕ *с.* **1.** довголíття, багатолíття; **2.** *церк.* многолíття.
МНАГАЛІ́КІ числéнний; багатоли́кий.
МНАГАЛЮ́ДНА *прислівн.* багатолю́дно, велелю́дно.
МНАГАЛЮ́ДНАСЦЬ *ж.* багатолю́дність, велелю́дність.
МНАГАЛЮ́ДНЫ багатолю́дний, велелю́дний.
МНАГАЛЯ́МПАВЫ *радіо* багатолáмповий.
МНАГАМЕ́СНЫ багатомíсний, на багáто місць.
МНАГАМЕ́СЯЧНЫ багатомíсячний.
МНАГАМО́ЎНЫ багатомóвний.
МНАГАМУ́ЖЖА *с.* багатомýжжя.
МНАГАМЭ́ТАВЫ багатоцільови́й.
МНАГАНО́ГІ багатонóгий.
МНАГАНО́ЖКА *ж.* **1.** *бот.* багатонíжка; **2.** *зоол.* багатонíжка.
МНАГАПА́ЛУБНЫ багатопáлубний.
МНАГАПЛА́НАВАСЦЬ *ж.* багатоплáновість.
МНАГАПЛА́НАВЫ багатоплáновий.
МНАГАПЛО́ДНЫ *бот.* багатоплíдний, плодю́чий; *(про рослину — ще)* родю́чий.
МНАГАПО́ЛЛЕ *с. с.-г.* багатопíлля.
МНАГАПО́ЛЬНЫ *с.-г.* багатопíльний.
МНАГАПО́ЛЮСНІК *ч.* багатопóлюсник.
МНАГАПО́ЛЮСНЫ багатопóлюсний.
МНАГАПРО́ФІЛЬНЫ багатопрóфільний.
МНАГАРА́ДНЫ багаторя́дний.
МНАГАСІ́ЛЬНЫ *техн.* багатоси́льний; **м. матóр** багатоси́льний двигýн.
МНАГАСЛО́ЙНАСЦЬ *ж.* багатошарóвість.
МНАГАСЛО́ЙНЫ багатошарóвий.
МНАГАСЛО́ЎЕ *с.* багатослíвність *ж.*, багатослíв'я, *(розм.)* просторíкування, просторíкання.
МНАГАСЛО́ЎНА *прислівн.* багатослíвно.
МНАГАСЛО́ЎНАСЦЬ *ж.* багатослíвність, *(розм.)* просторíкуватість.
МНАГАСЛО́ЎНЫ багатослíвний, *(розм.)* просторíкуватий.
МНАГАСНЕ́ЖНЫ багатоснíжний, багáтий на снíг.
МНАГАСТВО́ЛЬНЫ 1. *(про дерева)* багатостóвбурний; *(про трави)* багатостéблий; **2.** *військ.* багатоствóльний.
МНАГАСТО́ПНЫ *поет.* багатостóпний.
МНАГАСТРУ́ННЫ багатострýнний.
МНАГАТО́МНЫ багатотóмний.
МНАГАТО́ННЫ багатотóнний.
МНАГАТЫ́СЯЧНЫ багатоти́сячний.
МНАГАТЭ́МНАСЦЬ *ж.* багатотéмність.
МНАГАТЭ́МНЫ багатотéмний.

МНАГАФА́ЗНЫ *техн.* багатофа́зний, багатофа́зовий.
МНАГАХЛЕ́БНЫ багатохлі́бний; урожа́йний.
МНАГАЦВЕ́ТНАСЦЬ *ж. біол.* багатоко́лірність.
МНАГАЦВЕ́ТНЫ *біол.* багатоко́лірний.
МНАГАЧЛЕ́Н *ч. мат.* багаточле́н, *(рідше)* многочле́н.
МНАГАЧЛЕ́ННЫ *мат.* багаточле́нний, *(рідше)* многочле́нний.
МНАГАШЛЮ́БНАСЦЬ *ж.* **1.** *етногр.* багатошлю́бність, полігáмія; **2.** *зоол.* полігáмія; **3.** *бот.* багатодо́мність.
МНАГАШЛЮ́БНЫ 1. *етногр.* багатошлю́бний, полігáмний; **2.** *зоол.* полігáмний; **3.** *бот.* багатодо́мний.
МНАГАШПІ́НДЭЛЬНЫ *спец.* багатошпи́ндельний.
МНАГАЯ́ДЗЕРНЫ *спец.* багатоя́дерний.
МНАГАЯ́РУСНАСЦЬ *ж.* багатоя́русність.
МНАГАЯ́РУСНЫ багатоя́русний.
МНЕ *займ. особ. у дав., місц. в.* мені́. — *Див. ще* **я 1**.
МНІХ *ч. заст.* черне́ць, мона́х.
МНІ́ЦЕЛЬНАСЦЬ *ж.* поми́сливість, недові́рливість, підозрі́ливість.
МНІ́ЦЕЛЬНЫ поми́сливий, недові́рливий, підозрі́ливий.
МНІ́ШКА *ж. заст.* черни́ця, мона́шка.
МНО́ГА *прислівн.* **1.** *у різн. знач.* бага́то, *(розм.)* бага́цько; **м. ве́даць** бага́то зна́ти; **м. прасі́ць** бага́то проси́ти; **2.** *у знач. прис.* бага́то; **гэ́тага мне м.** цього́ мені бага́то; **ні м. ні ма́ла** не ма́ло не бага́то, не бі́льше не ме́нше; **м. ду́маць пра сябе́** на́дто (бага́то) ду́мати про се́бе, бу́ти на́дто висо́кої ду́мки про се́бе, на́дто зано́ситися; **ці м., ці ма́ла** *фолькл.* через які́йсь (де́який) час, по які́йсь годи́ні, по яко́мусь ча́сі; **м. шу́му з нічо́га** *прик.* бага́то га́ласу даре́мно (зніче́в'я).
МНОГААБЛІ́ЧНЫ багатоли́ций, багатоли́кий.
МНОГААБЯЦА́ЮЧЫ багатонаді́йний, великонаді́йний, багатообіця́льний.
МНОГААКО́ННЫ багатовіко́нний.
МНОГААКТО́ВЫ *театр.* багатоа́ктний.
МНОГААПЕРАЦЫ́ЙНЫ *спец.* багатоопераці́йний.
МНОГАБАКО́ВАСЦЬ *ж.* **1.** *мат.* багатосторо́нність; **2.** багатосторо́нність, багатобі́чність; **3.** різнобі́чність, багатобі́чність, різносторо́нність, багатосторо́нність. — *Див. ще* **многабако́вы**.
МНОГАБАКО́ВЫ 1. *мат.* багатосторо́нній; **2.** *(обов'язковий для кількох зацікавлених сторін)* багатосторо́нній, багатобі́чний; **~вае пагадне́нне** багатосторо́ння (багатобі́чна) уго́да; **3.** *перен.* різнобі́чний, багатобі́чний, різносторо́нній, багатосторо́нній.
МНОГАВАЛЕ́НТНЫ *фіз.* багатовале́нтний.
МНОГАВУГО́ЛЬНІК *і* **МНАГАКУ́ТНІК** *ч. мат.* багатоку́тник, *(рідше)* многоку́тник.
МНОГАВУГО́ЛЬНЫ *і* **МНАГАКУ́ТНЫ** *мат.* багатоку́тний, *(рідше)* многоку́тний.
МНОГАВЯКО́ВЫ багатовіковий.
МНОГАГАДЗІ́ННЫ багатогоди́нний.
МНОГАГАЛІНО́ВЫ багатогалузе́вий.
МНОГАГАЛО́ВЫ багатоголо́вий.
МНОГАГАЛО́СНАСЦЬ *і* **МНОГАГАЛО́ССЕ** *с.* багатоголо́сся *с.*
МНОГАГАЛО́СЫ багатоголо́сий, багатоголо́сний.
МНО́ГАЕ *імен.* бага́то що, бага́то де́що, бага́то.
МНОГАЗАРА́ДНЫ багатозаря́дний.
МНОГАЗНАМЯНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* багатозна́чність. — *Пор.* **мнагазна́чнасць**.
МНОГАЗНАМЯНА́ЛЬНЫ багатозна́чний. — *Пор.* **мнагазна́чны**.
МНОГАЗЯМЕ́ЛЛЕ *с.* багатоземе́лля.
МНОГАЗЯМЕ́ЛЬНЫ багатоземе́льний.
МНОГАКАЛЕ́ЙНЫ *залізн.* багатоколі́йний.
МНОГАКАЛЕ́НЧАТЫ багатоколі́нчастий, багатоколі́нчатий.
МНОГАКАЛЯРО́ВАСЦЬ *ж.* багатоба́рвність.
МНОГАКАЛЯРО́ВЫ 1. *(строкатий)* багатоба́рвний, багатоко́лірний; **2.** *полігр.* багатоко́лірний.
МНОГАКАНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* багатокана́льність.
МНОГАКАНА́ЛЬНЫ багатокана́льний.
МНОГАКАЎШО́ВЫ *спец.* багатокіvше́вий.
МНОГАКВАТЭ́РНЫ багатокварти́рний.
МНОГАКІЛАМЕТРО́ВЫ багатокілометро́вий.
МНОГАЛЯМЕ́ШНЫ *с.-г.* багатолемі́шний, багатолемеше́вий.
МНОГАМАТО́РНЫ *техн.* багатомото́рний.
МНОГАМЕТРО́ВЫ багатометро́вий.
МНОГАМІЛЬЁННЫ багатомільйо́нний.
МНО́ГА-МНО́ГА *прислівн.* щонайбі́льше, не бі́льше як.
МНОГАНАСЕ́ЛЕНЫ густозасе́лений.
МНОГАНАСЕ́ННЫ *бот.* багатонасі́нний.
МНОГАНАЦЫЯНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* багатонаціона́льність.
МНОГАНАЦЫЯНА́ЛЬНЫ багатонаціона́льний.
МНОГАНАЧА́ЛЛЕ *с.* багатонача́льність *ж.*
МНОГАПАВЯРХО́ВЫ багатоповерхо́вий.
МНОГАПАКАЁВЫ багатокімна́тний.
МНОГАПАКУ́ТНЫ багатострражда́льний, багатостра́дний, великостра́дний.
МНОГАПЛЯМЁННЫ багатоплемі́нний.
МНОГАПРАГРА́МНЫ багатопрогра́мний.
МНОГАПРАДМЕ́ТНАСЦЬ *ж.* багатопредме́тність.
МНОГАПРАДМЕ́ТНЫ багатопредме́тний.
МНОГАПУДО́ВЫ багатопудо́вий.
МНОГАПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* багатопелюстко́вий.
МНОГАПЯЛЁСТКАВЫЯ *імен. мн. бот.* багатопелюстко́ві.
МНОГАРАДКО́ВЫ багаторя́дний.
МНОГАРАЗО́ВА *прислівн.* бага́то (кі́лька) разі́в, багаторазо́во.
МНОГАРАЗО́ВАСЦЬ *ж.* **1.** багаторазо́вість, кількаразо́вість; **2.** *мат., грам.* багатокра́тність.
МНОГАРАЗО́ВЫ 1. багаторазо́вий, кількаразо́вий; **2.** *мат., грам.* багатокра́тний.
МНОГАРАЗЦО́ВЫ багаторізце́вий.
МНОГАСАСТА́ЎНЫ багатоскла́дний.

МНОГАСЕРЫЙНЫ багатосері́йний.
МНОГАСЛАЁВАСЦЬ *ж.* багатошаро́вість.
МНОГАСЛАЁВЫ багатошаро́вий.
МНОГАСТАДЫЙНЫ багатостаді́йний.
МНОГАСТАНО́ЧНІК *ч.* багатоверста́тник.
МНОГАСТАНО́ЧНІЦА *ж.* багатоверста́тниця.
МНОГАСТАНО́ЧНЫ багатоверста́тний.
МНОГАСТАРО́ННАСЦЬ *ж. мат.* багатосторо́нність.
МНОГАСТАРО́ННІ *мат.* багатосторо́нній.
МНОГАСТУПЕ́ННАСЦЬ *ж.* багатоступене́вість, *(рідше)* багатоступі́нність.
МНОГАСТУПЕ́ННЫ багатоступене́вий, *(рідше)* багатоступі́нний.
МНОГАСТУПЕ́НЬЧАТАСЦЬ *ж. техн.* багатоступене́вість.
МНОГАСТУПЕ́НЬЧАТЫ багатоступене́вий.
МНОГАСЯМЕ́ЙНАСЦЬ *ж.* багатосіме́йність, великосіме́йність.
МНОГАСЯМЕ́ЙНЫ великороди́нний, великосіме́йний.
МНОГАТАНА́ЖНЫ *спец.* багатотона́жний.
МНОГАТАНА́ЛЬНЫ багатотона́льний.
МНОГАТЫДНЁВЫ багатотижне́вий.
МНОГАЎКЛА́ДНЫ багатоукла́дний.
МНОГАЎЛА́ДДЗЕ *і* **МНОГАЎЛА́ДСТВА** *с.* багатовла́ддя.
МНОГАФІГУ́РНЫ багатофігу́рний.
МНОГАЦЫЛІ́НДРАВЫ багатоциліндро́вий.
МНОГАЧАЎНО́ЧНЫ *текст.* багаточовнико́вий.
МНО́ГІЯ *тільки мн.* **1.** *прикм.* бага́то, бага́то хто, бага́то які́; **м. го́ды** бага́то ро́ків; **м. лю́дзі** бага́то хто з люде́й, бага́то які́ лю́ди; **2.** *у знач. імен.* бага́то хто, бага́то; **м. так ду́маюць** бага́то хто так ду́має.
МНОЖНАЛІ́КАВЫ *грам.* ужи́ваний (яки́й, що вжива́ється) ті́льки у фо́рмі множини́.
МНО́ЖНАСЦЬ *ж.* множи́нність.
МНО́ЖНЫ *грам.* множи́нний; **м. лік** множина́.
МНО́ЖЫЛЬНЫ *спец.* **1.** *кіб.* мно́жильний; **2.** *техн.* розмно́жувальний, мно́жний.
МНО́ЖЫМАЕ *імен. мат. с.* мно́жене.
МНО́ЖЫМЫ *мат.* мно́жений; **м. лік** мно́жене число́.
МНО́ЖЫЦЦА *недок.* **1.** *мат.* мно́житися; **2.** збі́льшуватися, мно́житися.
МНО́ЖЫЦЬ 1. *мат.* мно́жити; **м. двухзна́чныя лі́кі** мно́жити двозна́чні чи́сла; **2.** збі́льшувати, мно́жити.
МНО́СТВА *с.* **1.** *(велика кількість)* си́ла *ж.*, бе́зліч *ж.*; чисе́льність *ж.*; **2.** множина́ *ж.*
МО *вст. сл. розм.* можли́во, мо́же; *(розм.)* мо.
МО́ВА *ж. у різн. знач.* мо́ва; **заме́жныя мо́вы** інозе́мні (чужі́) мо́ви; **літарату́рная м.** літерату́рна мо́ва; **індаеўрапе́йскія мо́вы** індоєвропе́йські мо́ви; **жыва́я м.** жива́ мо́ва; **мёртвая м.** ме́ртва мо́ва; **про́стая м.** пряма́ мо́ва; **уско́сная м.** непряма́ мо́ва; **часці́ны мо́вы** части́ни мо́ви; **м. лі́чбаў** мо́ва цифр; **эзо́пава м.** езо́пова мо́ва; ◊ **знайсці́ агу́льную мо́ву** знайти́ спі́льну мо́ву; **гавары́ць на ро́зных мо́вах** розмовля́ти рі́зними мо́вами; **адня́ць мо́ву** відібра́ти мо́ву; **мо́ву заняло́** відібра́ло мо́ву.
МОВАВЕ́Д *ч.* мовозна́вець.
МОВА-ПАСРЭ́ДНІК *ч.* мо́ва-посере́дник.
МО́ГІЛКАВЫ кладови́щенський, цви́нтарний.
МО́ГІЛКІ *тільки мн.* кла́довище *с.*, кладови́сько *с.*, цви́нтар *ч.*, *(обл.)* могилки́, гробки́, гробови́ще *с.*
МО́ГІЛЬНІК *ч.* **1.** кла́дови́ще *с.*, кладови́сько *с.*, цви́нтар; **2.** *археол.* моги́льник.
МО́ГІЛЬНІКАВЫ 1. кладови́щенський, цви́нтарний; **2.** моги́льний.
МО́ДЛЫ *тільки мн. заст.* **1.** моли́тва *ж.*; **2.** блага́ння *с.*, молі́ння *с.*
МО́ЕЎКА *ж. орн.* трипа́лий марти́н.
МО́ЖА *вст. сл.* мо́же, можли́во.
МОЗГ, *род.* **мо́зга** *ч.* **1.** *анат.* мо́зок; **галаўны́ м.** головни́й мо́зок; **касцявы́ м.** кістко́вий мо́зок; **спінны́ м.** спинни́й мо́зок; **2.** *(розумові здібності)* ро́зум; *(розм.)* глузд, тя́мка *ж.*; ◊ **да мо́зга касце́й** до нутра́ кісто́к ([аж] до сами́х кісто́к, [аж] до само́ї ко́сті).
МОЙ 1. *займ. ж.* **мая́**, *с.* **маё**, *мн.* **мае́** мій; **2.** *у знач. імен. прост. (чоловік, коханий)* мій; ◊ **на маёй па́мяці, за маю́ па́мяць** за моє́ї па́м'яті; **Бо́жа м., Бо́жухна м.** Бо́же мій, сві́те [мій]; Бо́же-сві́те; **на маё вы́йшла** ви́йшло по-мо́єму; **я не я, і кабы́ла не мая́** я не я [і ха́та не моя́].
МО́КА *невідм. с. (кава)* мо́кко.
МО́КНУЧЫ *дієприсл.* яки́й (що) мо́кне; *(у складі терміносполук — ще)* мо́крий, *(рідше)* мо́кнучий; **~чы ліша́й** мо́крий (мо́кнучий) лиша́й; **~чая экзе́ма** мо́кра (мо́кнуча) екзе́ма.
МО́ЛАТЫ ме́лений; **~тая ка́ва** ме́лена ка́ва.
МОЛЬ[1] *імен. ж.* **1.** *ентом.* міль, *(род. в.)* мо́лі; **2.** *(про щось дуже маленьке)* дрібно́та, дріб'язок *ч.*
МОЛЬ[2] *імен. ч. спец. (сплавний ліс)* де́рево *с.*, деревина́ *ж.*
МОЛЬ[3] *імен. ч. фіз., хім.* моль.
МОЛЬ[4] *прикм. невідм. муз.* моль; **сана́та а-м.** сона́та а-моль.
МО́МАНТ, -ту *ч.* **1.** моме́нт, мент; *(короткий проміжок часу — ще)* мить *ж.*; **зру́чны м.** зру́чний моме́нт; **наста́ў м. заці́шша** наста́в моме́нт зати́шшя, наста́ла мить зати́шшя; **урачы́сты м.** урочи́стий моме́нт; **бягу́чы м.** тепе́рішній (пото́чний) моме́нт; **2.** *фіз.* моме́нт; ◊ **у адзі́н м.** ми́ттю, в оди́н мент (моме́нт); в (за) одну́ мить (хвили́нку, хвили́ну, хви́льку); **на м.** на мить, на хвили́ну, на хвили́нку, на хви́льку; **у любы́ м.** у будь-яку́ мить (хвили́ну), пе́ршої-лі́пшої ми́ті (хвили́ни); **ні на м.** ні на мить.
МО́РГАННЕ *див.* **марга́нне**.
МО́РГАЦЬ *див.* **марга́ць**.
МО́РКАЎКА *ж.* моркви́нка.
МО́РКВІНА *ж. розм.* морквина.
МО́СЕНЖ, -жу *ч. заст.* лату́нь *ж.*; *(зах.)* мося́ж.
МОСТ *ч.* **1.** *у різн. знач.* міст; **чыгу́начны м.** залізни́чний міст; **за́дні м.** за́дній міст; **наплаўны́ м.** наплавни́й міст; **пад'ёмны м.** звідни́й міст; **паве́траны м.** пові́тряний міст; **2.** *обл.* підло́га *ж.*; **3.** *(зубний протез)* міст; ◊ **[патрэ́бны] як у мо́сце дзі́рка** потрі́бен (потрі́бний) як діра́

(дірка) в мо́сті (як ли́сому гребіне́ць, як сліпо́му дзе́ркало, а глухо́му му́зика); потрі́бен (потрі́бний) як торі́шній сніг [як п'я́те ко́лесо до во́за, як соба́ці (псо́ві) п'я́та нога́]; **масты́ спалі́ць** мості́ спали́ти (попали́ти); **про́ста з мо́ста** ні з сього́ (цьо́го) ні з то́го, ні сі́ло ні (ані́) впа́ло, з до́брого ди́ва.

МОСТААТРА́Д *ч.* мостозагі́н.

МОСТАБУДАВА́ННЕ *с.* мостобудува́ння.

МОСТАБУДАЎНІ́К *ч.* мостобудівни́к.

МОСТАБУДАЎНІ́ЧЫ мостобудівни́й.

МО́СЦІК *ч.* **1.** *зменш.-пестл.* місто́к; **2.** *(зубний протез)* міст, місто́к.

МОТ *ч.* марнотра́т, марнотра́тник, марнотра́тець, мотя́га.

МОТАГО́НКІ *мн. спорт.* мотоперего́ни.

МОТАЛО́ДКА *ж.* моточо́вен *ч.*

МОТАПІЛА́ *ж.* мотопи́лка.

МОТАЧА́СЦЬ *ж. військ.* **(мотамеханізава́ная часць)** моточасти́на (мотомеханізо́вана части́на).

МОТАШЛЕ́М *ч.* мотошоло́м.

МО́ТАШНА *прислівн. у знач. безос. прис. розм.* ну́дно; мло́сно; ги́дко, оги́дно; ◊ **аж чарця́м м.** аж пе́кло сміє́ться.

МО́ТАШНЫ *у різн. знач. розм.* нудни́й; мло́сний; гидки́й, оги́дний.

МО́ЎКНУЦЬ *недок.* замовка́ти, ни́шкнути, змовка́ти; угава́ти, затиха́ти.

МОЦ *ж.* **1.** міцність; **м. тканíны** міцність ткани́ни; **2.** си́ла, міць, (*род. в.* мо́ці); поту́жність, поту́га; **матo̅ры зараўлі́ на ўсю м.** мото́ри заревли́ на всю си́лу (поту́жність); **зіма́ пака́звае сваю́ м.** зима́ пока́зує свою́ си́лу (міць); **м. дзяржа́вы** си́ла (міць, поту́га) держа́ви; **м. уда́ра** си́ла (поту́жність) уда́ру; **м. пачу́цця** си́ла почуття́; **набы́ць м.** *(про закон)* набу́ти (набра́ти) чи́нності (си́ли), ста́ти чи́нним. — *Пор.* **мацу́нак**.

МОЦНАНАПРУ́ЖАНЫ сильнонапру́жений.

МОЦНАПЕРАСЕ́ЧАНЫ ду́же пересі́чений.

МОЦНАСАЛЁНЫ ду́же соло́ний.

МОЦНАТО́КАВЫ *техн.* потужностру́мовий, великостру́мовий.

МО́ЦНЫ 1. міцни́й; **~ная тканíна** міцна́ ткани́на; **м. буды́нак** міцна́ буді́вля; **2.** *(витривалий)* си́льний, ду́жий, цупки́й; **м. арганíзм** си́льний (ду́жий) органі́зм; **3.** *(могутній)* си́льний; **~ная ўла́да** си́льна вла́да; **4.** *(значний за виявом, силою тощо)* си́льний, поту́жний; **м. аго́нь** си́льний (поту́жний) вого́нь; **м. уда́р** си́льний (поту́жний) уда́р; **м. го́лас** си́льний (поту́жний) го́лос; **м. маро́з** си́льний (міцни́й, лю́тий, цупки́й) моро́з; **5.** *(високої концентрації)* міцни́й; **м. раство́р** міцни́й ро́зчин; **~ныя напíткі** міцні́ напо́ї; **6.** *(про почуття)* си́льний, міцни́й; **~нае каха́нне** си́льне (міцне́) коха́ння; **7.** *(досвідчений, обізнаний)* си́льний; **м. спецыялíст** си́льний спеціалі́ст; ◊ **~ная рука́** си́льна рука́; **м. за́днім ро́зумам** му́дрий по шко́ді *(хто)*; пі́зно до ро́зуму ді́йшо́в *(хто)*; якби́ той ро́зум спе́реду, що тепе́р ізза́ду; якби́ знаття́, що в ку́ма пиття́, то б сам пішо́в і діте́й забра́в.

МОЧААДДЗЯЛЕ́ННЕ *с. фізіол.* сечови́ділення, *(незак. д. — ще)* сечовиділя́ння.

МОЧААДДЗЯЛЯ́ЛЬНЫ *фізіол.* сечовидільни́й.

МОЧАВЫДЗЯЛЕ́ННЕ *с. фізіол.* сечови́ділення, *(незак. д. — ще)* сечовиділя́ння.

МОЧАВЫДЗЯЛЯ́ЛЬНЫ *фізіол.* сечовидільни́й.

МОЧАЗНЯСІ́ЛЕННЕ *с. мед.* сечове́ ви́снаження.

МО́ЧАНЫ 1. *дієприкм.* мо́чений, ква́шений; **2.** *прикм.* мо́чений, ква́шений. — *Див. ще* **мачы́ць.**

МОЧАПАЛАВЫ́ *анат.* сечостате́вий.

МОЧАСПУСКА́ЛЬНЫ сечовипуска́льний; **м. кана́л** сечівни́к.

МОЧАСПУСКА́ННЕ *с. фізіол.* сечовипуска́ння.

МО́ШАСТ, -ту *ч. заст. текст.* креп; оксами́т.

МРО́І, *одн.* **мро́я** *ж.* мрії, ма́рення.

МРО́ІЦЦА *недок. безос.* мрі́ятися, ма́ритися.

МРО́ІЦЬ *недок.* мрі́яти, ма́рити.

МРО́Я *ж.* мрі́я.

МУДРАГЕ́ЛІСТА *прислівн. розм.* **1.** му́дро, мудро́вано; **2.** химе́рно, хитрому́дро, вига́дливо. — *Див. ще* **мудраге́лісты**.

МУДРАГЕ́ЛІСТАСЦЬ *ж. розм.* **1.** му́дрість, хи́трість; ва́жкість; **2.** химе́рність, хитрому́дрість, вига́дливість. — *Див. ще* **мудраге́лісты**.

МУДРАГЕ́ЛІСТЫ *розм.* **1.** *(важкий для розуміння, виконання; складний)* му́дрий, мудро́ваний; хи́трий; важки́й; **мы не разуме́лі яго́ ~тай мо́вы** ми не розумі́ли його́ му́дрої (мудро́ваної, хитрому́дрої) мо́ви; **~тая зада́ча** важка́ зада́ча; **2.** *(дивний, незвичний)* химе́рний, хитрому́дрий, чудни́й; вига́дливий; **м. ўзор** химе́рний (вига́дливий) узо́р (візеру́нок).

МУДРАГЕ́ЛІЦЬ *недок. розм.* **1.** мудрува́ти, розумува́ти; **2.** хитрува́ти.

МУДРАГЕ́ЛЬ *ч.* мудрі́й, розума́ка, розума́ха, мудраге́ль.

МУДРАГЕ́ЛЬНЫ химе́рний, мудро́ваний, хитрому́дрий.

МУДРАГЕ́ЛЬСКІ *розм.* незрозумі́лий, безглу́здий, нісені́тний.

МУДРАГЕ́ЛЬСТВА *с.* мудрува́ння, розумува́ння.

МУДРА́НКА *ж. бот.* воро́няче о́ко.

МУДРО́НЫ *розм.* му́дрий, мудро́ваний.

МУЖ *ч.* **1.** чолові́к; *(рідше)* дружи́на, подру́жжя; *(заст.)* муж; **2.** *заст. (діяч в якійсь галузі)* муж; **вучо́ны м.** уче́ний муж.

МУЖАЗАБО́ЙСТВА *с.* чоловіковби́вство, мужовби́вство.

МУЖАЗАБО́ЙЦА *ж.* мужовби́вця, мужовбі́йниця.

МУ́ЖАЎ чолові́ків.

МУЖА́ЦЦА *недок.* кріпи́тися.

МУ́ЖНА *прислівн.* му́жньо.

МУ́ЖНАСЦЬ *ж.* му́жність; **не хапі́ла ~сці** не ви́стачило му́жності.

МУ́ЖНЫ му́жній.

МУЖЧЫ́НА *ч.* чолові́к, *(заст.)* мужчи́на.

МУЖЧЫНАПАДО́БНЫ чоловікоподі́бний, мужоподі́бний.

МУЖЧЫ́НСКІ чолові́чий; **м. го́лас** чолові́чий го́лос; **~кая рабо́та** чолові́ча робо́та; *(лінгв.)* **м. род** чолові́чий рід; *(літ.)* **~кая ры́фма** чолові́ча ри́ма.

МУЖЫ́К 1. *(селянин) заст.* мужи́к; **2.** *(незгра-*

ба) заст. лайл. мужи́к, селю́к; **3.** *(дружина)* чоловíк, *(розм.)* мужи́к.

МУЖЫЧО́К, -чка́ *ч. зменш.-пестл.* **1.** мужичо́к; **2.** чоловíчок. — *Див. ще* **мужык**.

МУЖЫЧЧО́, -чча́ *зб. с. заст. лайл.* мужва́ *ж.*, мужичня́ *ж.*

МУЖЫЧЫ́НА *ч. заст. розм. лайл.* мужла́й.

МУКА́ *ж.* бо́рошно *с.*, *(розм.)* мука́; **мармуро́вая м.** мармуро́ве бо́рошно; **пытлява́ная м.** питльо́ване бо́рошно; ◊ **сце́рці на муку́** сте́рти (розте́рти) на по́рох; сте́рти (зім'я́ти) на таба́ку; **пераме́леща — м. бу́дзе** *прик.* переме́леться — мука́ бу́де; переме́леться ли́хо — добро́ бу́де; бу́де до́бре, як мине́ зле; **кармí муко́ю, дык по́йдзе руко́ю** сип коне́ві мíшко́м, не ходи́тимеш пíшко́м.

МУКАЁД *ч. ентом.* борошноїд.

МУКАМО́Л *ч.* міро́шник, ме́льник.

МУКАМО́ЛЬНА-КРУПЯНЫ́ борошноме́льно-круп'яни́й.

МУКАМО́ЛЬНЫ борошноме́льний.

МУКАМО́ЛЬНЯ *ж.* млин *ч.*, борошноме́льня.

МУЛАВА́ТАСЦЬ *ж. розм.* му́лкість.

МУЛАВА́ТЫ *розм.* му́листий, мулки́й, наму́листий.

МУ́ЛКА *прислівн.* му́лько, тве́рдо; ◊ **мякка сце́ле, ды м. спаць** м'я́ко сте́ле, та тве́рдо спа́ти; на язиці медо́к, а під язико́м льодо́к; у ві́чі як лис, а за о́чі як біс; слова́ масні́, а пирогі́ пісні́; слова́ ласка́ві, та думки́ лука́ві; тíло обійма́є, а ду́шу вийма́є.

МУЛКАВА́ТЫ твердува́тий.

МУ́ЛКАСЦЬ *ж.* тве́рдість.

МУ́ЛКІ мулький, тверди́й.

МУЛЬТА́Н[1], -ну *ч. текст.* бумазе́я *ж.*

МУЛЬТА́Н[2], -ну *ч.* туре́цький тютю́н.

МУЛЬТАНО́ВЫ *текст.* бумазе́йний.

МУЛЬЧЫ́РАВАЦЬ *док. і недок. с.-г.* мульчува́ти.

МУ́ЛЯР *ч.* **1.** *(будівельник, який будує що-небудь з каменю або цегли)* му́ляр; **2.** пічни́к.

МУЛЯ́РКА *ж. розм.* **1.** *(ремесло муляра)* муля́рство *с.*; **2.** *(мулярні роботи)* мурува́ння *с.*

МУ́ЛЯЦЦА *недок. розм.* **1.** *(терти)* му́ляти, ти́снути; **2.** *перен. (бути нерішучим, вагатися)* м'я́тися, му́лятися, му́литися.

МУ́ЛЯЦЬ *недок.* **1.** *(терти, тиснути)* му́ляти, ти́снути, души́ти; **бот му́ляе** чо́біт му́ляє (ти́сне, ду́шить); **2.** *перен.* турбува́ти, непоко́їти, триво́жити, му́ляти; **яму́ му́ляла яшчэ́ не́йкая рабо́та** його́ турбува́ла (непоко́їла, триво́жила) ще яка́сь робо́та; йому́ му́ляла ще яка́сь робо́та.

МУР *ч.* **1.** *род.* **му́ру** *(кам'яна, цегляна стіна, загорожа тощо)* мур; **2.** *род.* **му́ра** кам'яни́ця *ж.*, кам'яна́ (камíнна, цегляна́, муро́вана) будíвля.

МУРАВА́ *ж. (трава)* морíг *ч.*, мура́ва, *(рідше)* мурíг *ч.*

МУРАВА́НКА *ж. розм. (мурована будівля)* кам'яни́ця.

МУРАВА́НЫ муро́ваний; цегляни́й; ◊ **як за ~най сцяно́й** як за му́ром (як за кам'яно́ю стіно́ю), як за кам'яно́ю горо́ю; як у Бо́га за двери́ма; як у ба́тька за плечи́ма.

МУРАВЕ́ЙНІК *і* **МУРА́ШНІК** *ч.* мура́шник.

МУРАВІ́СТЫ *фольк.* морíжча́стий.

МУРАЖО́К, -жку́ *ч. пестл.* **1.** *(про траву)* моріжо́к, мура́вонька *ж.*, мура́вочка *ж.*; **2.** сінце́ *с. (суходільне)*.

МУРА́ЎКА *ж. зменш.-пестл.* морíжо́к *ч.*, мура́вонька, мура́вка.

МУ́РЗА **1.** *ч. і ж. розм.* му́рза, замазу́ра, брудну́ля; **2.** те́мно-сíрий соба́ка; те́мно-бу́рий соба́ка.

МУРЗА́ТЫ **1.** заму́рзаний, брудни́й; **2.** *(про масть собак)* те́мно-сíрий; те́мно-бу́рий.

МУ́РЗАЦЦА *недок. розм.* **1.** *(покривати себе брудом)* брудни́тися, забру́днюватися, ма́затися, мasти́тися; *(про обличчя)* заму́рзуватися, му́рзатися; **2.** затя́гуватися тума́ном (імло́ю, мло́ю); затума́нюватися, сірíти.

МУ́РЗАЦЬ *недок. розм. (покривати брудом)* брудни́ти, забру́днювати, ма́зати, масти́ти; *(обличчя)* заму́рзувати.

МУРЗІ́ЛА *ч. і ж.* замазу́ра, замазу́ха, му́рза, заму́рза.

МУРЛА́ТЫ *прост.* морда́тий.

МУРЛО́ *с. прос. груб.* мурло́, мо́рда *ж.*, марми́за *ж.*

МУР-МУР: ні мур-мур *розм. у знач. прис.* нíчичи́рк, анíчичи́рк, ні па́ри з уст, нітеле́нь, анітеле́нь, ні (ані́) мур-мур.

МУРО́Г, -рагу́ *ч.* **1.** *(про траву)* морíг, мура́ва *ж.*; **2.** сíно *с. (суходільне)*.

МУРО́ЖНЫ суходíльний; **~нае се́на** суходíльне сíно.

МУРЦО́ЎКА *ж. розм. (про невпевнену м'яку людину)* маку́ха, лемíшка.

МУ́СІБЫЦЬ *у знач. вст. сл.* пе́вно, пе́вне, ма́бу́ть, либо́нь; очеви́дно, *(розм.)* очеви́дячки, очеви́дьки; напе́вно, напе́вне, *(розм.)* десь.

МУ́СІЦЬ *недок.* **1.** му́сити; **я му́шу прызна́цца** я му́шу призна́тися; **2.** *у знач. вст. сл.* пе́вно, пе́вне, ма́бу́ть, либо́нь; очеви́дно, *(розм.)* очеви́дячки, очеви́дьки; напе́вно, напе́вне.

МУТНАВА́ТЫ каламутнува́тий; мутнува́тий.

МУ́ТНАСЦЬ *ж.* каламу́тність; му́тність.

МУ́ТНЫ **1.** *(про непрозору рідину)* каламу́тний; **2.** *(потемнілий — про блискучі предмети)* му́тни́й; **~ная вада́** каламу́тна вода́; **~ныя во́чы** му́тні (каламу́тні) о́чі; ◊ **лавíць рыбу ў ~най вадзе́** *прик.* у каламу́тній воді ри́бу (ри́бку) лови́ти.

МУЦІ́ЦЦА **1.** *недок. (про рідину)* каламу́титися; **2.** *недок. пас.* мути́тися.

МУЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** *(рідину)* каламу́тити, колоти́ти; **2.** мути́ти; **3.** *перен. (непокоїти, тривожити)* баламу́тити, збу́рювати, каламу́тити, колоти́ти; **4.** *(безос.: нудити)* нуди́ти; **яго́ муці́ла ад куры́ння** його́ ну́дило від курíння.

МУЦЬ, *род.* **му́ці** *ж. прям., перен.* каламу́ть.

МУЧА́Н, -ну́ *і* **МУЧА́НІК** *ч. бот.* мучни́ця *ж.*

МУЧНІ́К, -ка́ *ч. заст. (продавець борошна)* борошéнник, мучни́к.

МУЧНІ́СТАСЦЬ *ж.* борошни́стість.

МУЧНІ́СТЫ борошни́стий.

МУЧНО́Е *імен. с.* борошня́не, борошéнне.

МУЧНЫ *у різн. знач.* борошняний, борошенний, *(розм.)* мучний.
МУШТРОЎКА *ж.* **1.** муштрування *с.*, муштра; **2.** *мисл.* муштра, муштрування *с.*, натаскування *с.*
МУШТРЫ *тільки мн. розм. (необґрунтовані, зайві вимоги)* причіпка *ж.*, зачіпка *ж.*, чіпляння *с.*
МУШТУК, -ка *ч. у різн. знач.* мундштук.
МУШТУКОВЫ *і* **МУШТУЧНЫ** мундштучний.
МЫЗА[1] *ж. (хутір)* двір *ч.*, маєток *ч.*; миза.
МЫЗА[2] *див.* **мыса**.
МЫЗНІК *ч. (власник або орендар двора, маєтку)* мизник.
МЫКАННЕ *с.* **1.** мукання; ревіння; мекання; **2.** мугикання.
МЫКАЦЬ *недок.*, **МЫКНУЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** мукати, мукнути; ревіти, ревти, ревнути; *(про телят — ще)* мекати, мекнути; **2.** *перен. (нерозбірливо говорити що-небудь)* мимрити.
МЫЛЕЦ, -льцу *ч. (намулистий шар піску)* пливун.
МЫЛЬНІК, -ку *ч. бот.* собаче мило *с.*, мильниця *ж.*, мильнянка *ж.*
МЫЛЯЦЦА *недок. прост.* помилятися.
МЫЛЯЦЬ *недок. розм. (губами)* ворушити.
МЫМРА *ж. прост. лайл.* понура *ч. і ж.*
МЫСА *і* **МЫЗА** *ж.* **1.** *(у тварин)* морда; *(розм.)* писок *ч.*; **2.** *(у людини) прост. лайл.* морда, пика, писок *ч.*
МЫСКА *ж. змен. пестл.* мордочка.
МЫСЛЕННА *прислівн.* думкою, думками, у думках, у думці, подумки.
МЫСЛІВЫ *імен. обл. (мисливець)* єгер *ч.*
МЫСЛІК *ч. техн.* пробивач.
МЫСЛІЦЕЛЬНЫ розумовий; **~ная здольнасць** розумова здібність, здатність мислити (думати).
МЫСЛЬ *ж.* думка, *(рідше)* мисль.
МЫТ[1], *род.* **мыту** *ч. істор.* мито *с.*
МЫТ[2], *род.* **мыту** *ч. вет.* мит *ч.*, залози *мн.*
МЫТНІК[1] *ч. заст.* митник.
МЫТНІК[2]**,-ку** *ч. бот.* шолудивник.
МЫТНІЦА *і* **МЫТНЯ** *ж. заст.* митниця.
МЫЦЕЛЬНІК *ч. обл. (куток у хаті, де миють посуд)* посудомийня.
МЫШ *ж.* миша; **лятучая м.** кажан *ч.*, летюча миша; ◊ **сядзець як м. пад венікам** сидіти, затамувавши дух; **загінуць як рудая м.** пропасти ні за цапову душу; пропасти ні за понюх тютюну; **надзьмуцца як м. на крупы** надутися, як сич [на вітер, на віхолу]; надутися, як (мов) сич на сову; надутися, як (наче) квочка на дощ; надутися, як воша на морозі; надутися, як ковальський (циганський) міх; **гара нарадзіла м.** *прик.* зайшла гора в тяж, а привела мишу; могила мишу породила; з великої хмари [та] малий дощ; грім рака вбив; ставився як лев, а загинув як муха.
МЫШАЛОЎ, -лова *ч.* **1.** *(той, хто ловить мишей)* мишолов; **2.** *орн.* лунь.
МЫШАЛОЎКА *ж.* пастка [на мишей].
МЫШАНЁ *і* **МЫШАНЯ** *с.* мишеня.
МЫШАТКА *ж. бот. (сорт моркви)* каротель.
МЫШАХВОСНІК, -ку *ч. бот.* мишачий хвіст.
МЫШАЧНЫ *анат.* м'язовий.
МЫШКАВАННЕ *с.* ловіння (ловитва) мишей.
МЫШКАВАЦЬ *недок.* ловити мишей *(здебільшого про лисицю).*
МЫШЦА *ж. анат.* м'яз *ч.*
МЫШЧАЛКА *ж. анат.* виросток *ч.*
МЫШЧАЛКАВЫ *анат.* виростковий.
МЫШЫНЫ *у різн. знач.* мишачий.
МЫШ'ЯК, -ку *ч.* арсен.
МЫШ'ЯКОВІСТАКІСЛЫ *хім.* арсенокислий.
МЭБЛІРОЎКА *ж.* **1.** *(дія)* меблювання *с.*, *(закінч. д.)* умеблювання *с.*; **2.** *(меблі)* умеблювання *с.*
МЭБЛІРОЎШЧЫК *ч.* меблювальник.
МЭБЛІРОЎШЧЫЦА *ж.* меблювальниця.
МЭБЛЯ *ж.* меблі *(тільки мн.)*; **мяккая м.** м'які меблі.
МЭБЛЯВАНЫ мебльований; **~ныя пакоі** мебльовані (умебльовані) кімнати.
МЭДЗІЦЬ *недок. прост.* майструвати; куховарити.
МЭДЛІК *і* **МЭНДЛІК** *ч. с.-г. (п'ять снопів ячменю, вівса, поставлених у купи для просушування й накритих снопом зверху)* бабка *ж.*, п'ятка *ж.*
МЭТА *ж.* мета; **ставіць сабе за мэту** ставити собі мету (за мету, метою), заповзятися *(зробити щось)*; ◊ **мець на мэце** мати на увазі; з **мэтай** з метою.
МЭТАВЫ *у різн. знач.* цільовий; **~вае прызначэнне** цільове призначення; **~вая аспірантура** цільова аспірантура.
МЭТАЗГОДНА *прислівн.* доцільно.
МЭТАЗГОДНАСЦЬ *ж.* доцільність.
МЭТАЗГОДНЫ доцільний.
МЭТАНАКІРАВАНА *прислівн.* цілеспрямовано.
МЭТАНАКІРАВАНАСЦЬ *ж.* цілеспрямованість.
МЭТАНАКІРАВАНЫ цілеспрямований.
МЭТЛАХІ *тільки мн. прост.* **1.** шматки, клапті; **разарваць на м.** пошматувати; **2.** *знев.* манатки, *(зб.)* манаття *с.*
МЯДЗВЕДЖЫ ведмежий, ведмедячий; ◊ **м. куток** глухий закуток; **~джая паслуга** ведмежа послуга.
МЯДЗВЕДЗЕЎ ведмежий, ведмедячий.
МЯДЗВЕДЗІНА *ж.* ведмежина, ведмедина.
МЯДЗВЕДЗІХА *ж. розм.* ведмедиця, ведмедиха.
МЯДЗВЕДЗІЦА *ж.* ведмедиця; **Вялікая Мядзведзіца** *астр.* Віз, Великий Віз, Велика Ведмедиця; **Малая Мядзведзіца** *астр.* Малий Віз, Мала Ведмедиця.
МЯДЗВЕДЗЬ *ч. прям., перен.* ведмідь.
МЯДЗВЕДЗЬ-БАДЗЯГА, *род.* **мядзведзя-бадзягі** *ч. мисл.* шатун.
МЯДЗВЕДКА[1] *ж. ент.* вовчок *ч.*, капустянка.
МЯДЗВЕДКА[2] *ж. техн.* струг *ч.*
МЯДЗВЕДНІК *ч.* **1.** *(мисливець, дресирувальник)* ведмежатник, ведмедник; **2.** *(приміщення для ведмедів)* ведмежатник.
МЯДЗЯК, *род.* **медзяка** *ч. розм.* мідяк.
МЯДЗЯНКА[1] *ж. (фарба)* мідянка.
МЯДЗЯНКА[2] *ж. зоол.* мідянка.
МЯДНІЦА *ж. розм. (мідна миска)* мідниця.

МЯДО́ВІК *ч. (медове печиво)* медяни́к, медівни́к.

МЯДО́ВЫ 1. медо́вий, ме́дяни́й; **м. пах** медо́ві (ме́дяні) па́хощі, медо́вий (ме́дяни́й) за́пах; **м. пе́рнік** медяни́к, медівни́к; **2.** *перен.* медо́вий; **м. го́лас** медо́вий го́лос; **м. ме́сяц** медо́вий мі́сяць.

МЯДО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* медоцвіт.

МЯЖА́ *ж.* **1.** *(між земельними ділянками)* межа́, обні́жок *ч.*, обмі́жок *ч.*; **2.** *(між державами)* кордо́н *ч.*; **3.** *техн., мат. (рубіж)* грани́ця; *(грань)* межа́; **м. пру́ткасці** грани́ця пру́жності; **м. трыва́ласці** грани́ця міцності; **м. хібнасці** межа́ по́хибки; **4.** *перен.* межа́; **пераступі́ць мяжу́** переступи́ти межу́ (ме́жі).

МЯЗДРА́ *ж. у різн. знач.* міздря́.

МЯ́КАЦЬ *ж. у різн. знач.* м'яку́ш *ч.*

МЯКІ́НА *ж. с.-г.* поло́ва; ◊ **м. ў галаве́** поло́ва (соло́ма) в голові; **старо́га вераб'я́ на мякі́не не падмане́ш** *присл.* старо́го (стріляного) горобця́ на поло́ві не обду́риш (не зло́виш); стари́й вовк не лі́зе до я́ми; старо́го ли́са тя́жко злови́ти.

МЯКІ́ННІК *ч. (повітка на полову)* поло́вник, поло́вня *ж.*, полов'я́ник.

МЯКІ́ННЫ *с.-г.* поло́в'яний.

МЯКІ́Ш *ч.* **1.** *(м'яка частина печеного хліба)* м'яку́шка *ж.*; **2.** *(м'яка частина чого-небудь)* м'яку́ш.

МЯ́ККА *прислівн.* м'я́ко; **м. сцэ́ле, ды му́лка спаць** *прик.* м'я́ко сте́ле, та тве́рдо спа́ти; у ві́чі як лис, а за о́чі як біс; слова́ ласка́ві, та думки́ лука́ві; ті́ло обійма́є, а ду́шу виййма́є; на язиці́ мід, під язико́м лід; слова́ масні́, а пироги́ пісні́; у но́ги кла́няється, а за п'я́ти куса́є.

МЯККАВАЛО́СНІК, -ку *ч. бот.* слабни́к.

МЯККАСАРДЭ́ЧНАСЦЬ *ж.* м'якосе́рдя *с.*

МЯККАСАРДЭ́ЧНЫ м'якосе́рдий.

МЯККАЦЕ́ЛАСЦЬ *ж.* м'якоті́лість.

МЯККАЦЕ́ЛЫ *прям., перен.* м'якоті́лий.

МЯККАЦЕ́ЛЫЯ *імен. мн. зоол.* м'якоті́лі, м'якуни́.

МЯККАШЭ́РСНЫ м'якоше́рстий; *(про овець)* м'якові́вний.

МЯ́ККІ *у різн. знач.* м'яки́й.

МЯКЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* м'я́кше.

МЯКЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* м'я́кший.

МЯКЧЭ́ННЕ *с.* м'я́кшення.

МЯКЧЭ́ЦЬ *недок. прям., перен. (ставати м'якшим)* м'я́кшати.

МЯ́ЛА *с.* **1.** *(для розтирання харчових продуктів)* товка́ч *ч.*, товка́чка *ж.*; макогі́н *ч.*, м'я́ло; **2.** *перен. прост. (про неповоротку людину)* вайло́ *ч. і ж.*, тюхті́й *ч.*, незгра́ба *ч. і ж.*; ◊ **ду́рань і м. зло́міць** *присл.* загада́й ду́рневі (дурно́му) Бо́гу моли́тися, він і го́лову (ло́ба) розі́б'є; кажи́ ду́рневі покло́ни би́ти, а він і ло́ба (чоло́) розі́б'є; дай ду́рневі товкача́ (макого́на), він і ві́кна поб'є́; пошли́ ду́рня по ра́ки, а він жаб принесе́ (нало́вить); посла́в ду́рня по ма́сло, та й у печі пога́сло; **ні ў ко́ла, ні ў м.** *прик.* ні Бо́гові сві́чка, ні чо́ртові шпи́чка (ла́дан, кочерга́); молоде́ць як пече́ний горобе́ць; ані́ до ра́ди, ані́ до зва́ди.

МЯЛАВА́ТЫ *прост.* незгра́бний, неповоротки́й, вайлува́тий.

МЯЛЕ́ЦЬ *див.* **мяльчэ́ць**.

МЯЛІ́ЦЬ *недок.* натира́ти кре́йдою, ма́зати кре́йдою, крейдува́ти.

МЯ́ЛЬЦА *с. зменш.* товка́чик *ч.*, товка́чечка *ж.*, макогі́нчик *ч.*

МЯЛЬЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* мілкі́ше.

МЯЛЬЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* мілкі́ший.

МЯЛЬЧЭ́ЦЬ і МЯЛЕ́ЦЬ *недок. (про річку, озеро тощо)* мілі́ти; *(ставати мілкішим — звичайно)* мілі́шати.

МЯ́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* м'я́льник.

МЯ́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* м'я́льниця.

МЯ́МЛІЦЬ *недок. розм. (незрозуміло говорити)* ми́мрити.

МЯ́МЛЯ *ч. і ж. розм. (той, хто незрозуміло говорить; нерішуча людина)* м'я́ло *с.*, мару́да *ч. і ж.*, мару́дник *ч.*, мару́дниця *ж.*

МЯНЁК *див.* **мянту́з**.

МЯНТА́ШКА *ж.* **1.** *(лопатка, якою гострять коси)* манта́чка; **2.** *перен. розм. (про людину, що багато говорить)* бази́ка *ч. і ж.*, бази́кало *ч. і с.*

МЯНТУ́З, *род.* **ментуза́** *і* **МЯНЁК, -нька́** *ч. іхт.* минь, миньо́к.

МЯНУ́ШКА *ж.* **1.** прі́звисько *с.*; **2.** *(у тварин)* кли́чка.

МЯНЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** *(косу)* манта́чити; **2.** *перен. розм. (язиком)* бази́кати, ля́пати, патя́кати, верзти́, верзя́кати; ◊ **м. языко́м** плеска́ти (моло́ти) язико́м.

МЯРЦВЕ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* мертві́ти.

МЯРЦВІ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* мертви́ти.

МЯРЦВЯ́ЧЫНА *ж. прям., перен. розм.* мертвечи́на, мертве́ччина, мертво́та; *(про тварин — ще)* па́дло *с.*, сте́рво *с.*

МЯРЭ́ЖА *ж. (пристосування для ловіння риби)* я́тір *ч.*

МЯРЭ́ЖКА *ж. (вишивка)* мере́жка.

МЯРЭ́ЖНЫ *риб.* я́тірний.

МЯ́СА *с. у різн. знач.* м'я́со.

МЯСАГА́НДАЛЬ *ч.* м'ясоторгі́вля *ж.*

МЯ́СА-КАСЦЯВЫ м'я́со-кістко́вий.

МЯСАНАРЫХТО́ЎКІ, -то́вак, *одн.* **мясанарыхто́ўка** *ж.* м'ясозаготі́вля.

МЯСАНАРЫХТО́ЎЧЫ м'ясозаготіве́льний.

МЯСІ́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* міси́льник.

МЯСІ́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* міси́льниця.

МЯСІ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* міси́ти.

МЯ́СКА *с.* м'ясце́.

МЯСЦІ́ЦЦА *і* **МЕ́СЦІЦЦА** *недок.* **1.** бу́ти; розмі́щуватися, мі́сти́тися, розташо́вуватися; *(у тісноті)* тули́тися; **уся́ сям'я́ ~ці́лася ў адны́м пако́і** уся роди́на тули́лася в одні́й кімна́ті; **на вы́гане ~ці́ўся буды́нак шко́лы** на ви́гоні був буди́нок шко́ли; **пако́й, у які́м ~ці́ўся аддзел рэда́кцыі, быў не вялі́кі** кімна́та, у які́й мі́сти́вся (розмі́щувався, розташо́вувався) ві́дділ реда́кції, була не вели́ка; **2.** юрби́тися, юрми́тися; розмі́щуватися, влашто́вуватися, ти́снутися; **хло́пцы ~ці́ліся каля́ кастра́** хло́пці ти́снулися (юрби́лися,

юрмилися) коло (біля) вогню (вогнища); 3. уміщатися; **усе рэчы месцяцца ў чамадане** усі речі вміщаються у валізі; 4. умощуватися, усідатися.

МЯСЦІЦЬ *недок.* 1. розміщати, розміщувати; 2. уміщати.

МЯСЦКОМ *ч. заст.* **(мясцовы камітэт)** місцевком (місцевий комітет).

МЯСЦОВАСЦЬ *ж.* місцевість.

МЯСЦОВЫ місцевий.

МЯТЛІК *ч.* 1. *бот.* тонконіг; 2. *обл.* метелик.

МЯТЛІСТЫ *бот.* волотистий.

МЯТЛІЦА *ж. бот.* метлюг.

МЯТУШЫЦЬ *недок. розм.* м'яти.

МЯЎ *виг.* няв.

МЯЎКАННЕ *с.* нявкання, нявчання.

МЯЎКАЦЬ *недок.* і **МЯЎКНУЦЬ** *док. однокр.* нявкати, нявчати; нявкнути.

МЯЦЕЖ, *род.* **мяцяжу** *ч.* заколот.

МЯЦЕЖНІК *ч.* заколотник.

МЯЦЕЖНІЦА *ж.* заколотниця.

МЯЦЕЖНІЦКІ заколотницький.

МЯЦЕЖНЫ 1. *(причетний до заколоту)* заколотний, бунтівний; **~ныя войскі** заколотні (бунтівні) війська; 2. *(неспокійний)* бентежний, бунтівливий; неспокійний; **м. характар** бентежна (неспокійна) вдача.

МЯЦЕЛІСТЫ *розм.* завірюшний, заметільний; сніговійний, хуртовинний. — *Див. ще* **мяцеліца**.

МЯЦЕЛІЦА *ж.* 1. завірюха, заметіль, метелиця; сніговій *ч.*, сніговиця, віхола, хуртовина, хуга, хуговій *ч.*, завія; *(розм.)* хурделиця, хурдига, хуртеча, метіль; 2. *(назва танцю)* метелиця.

МЯЦЕЛІЧНЫ завірюшний, заметільний; сніговійний, хуртовинний. — *Див. ще* **мяцеліца**.

МЯЦЁЛАЧНЫ 1. мітелковий; 2. *бот.* волотевий, волотковий.

МЯЦЁЛКА *ж.* 1. мітелка, віничок *ч.*; 2. *бот.* волоть, волоток *ч.*

МЯЦЁЛЧАТЫ *бот.* волотистий.

МЯЧЭЎНІК, -ку *ч. обл.* рогіз, рогоза *ж.*

МЯШАЛЬШЧЫК *ч. спец.* мішальник.

МЯШАЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* мішальниця.

МЯШАНАСЦЬ *ж.* змішаність.

МЯШАНЕЦ, -нца *ч. розм. с.-г.* напівкровка *ж.*; *(розм.)* покруч *ж.* і *ч.*

МЯШАНЫ *і* **МЕШАНЫ** 1. *дієприкм.* мішаний; 2. *прикм.* мішаний; 3. *прикм. (різнорідний)* змішаний; мішаний; **м. лес** мішаний ліс; 4. *прикм. розм.* зораний *(повторно).*

МЯШАЦЬ *недок.* 1. мішати; **м. кашу** мішати кашу; 2. *(з'єднувати, перемішуючи)* змішувати, мішати, перемішувати; **м. гліну з пяском** змішувати (мішати) глину з піском; 3. *перен. розм. (утягувати в щось ганебне)* уплутувати *(в що)*; 4. *розм. (землю)* повторно орати, переорювати.

МЯШЭЙ, -шэю *ч. бот.* мишій.

Н

НААБАПАЛ *див.* **абапал**.

НААБВОРВАЦЬ *док.* наоборювати; наобгортати *(плугом).*

НААБГАБЛЁЎВАЦЬ *док.* понастругувати.

НААБГАНЯЦЬ *док.* напроорювати; напідгортати *(плугом).*

НААБГОН *прислівн. розм.* наввипередки; **пабегчы н.** побігти наввипередки.

НААБДЗІРАЦЬ *док.* понадирати; наобдирати.

НААБІВАЦЬ *док.* наоббивати.

НААБІРАЦЬ *док.* 1. наоббирати, пооббирати; *(плоди — ще)* наобривати, понаривати; **н. кош яблык** понаривати кошик яблук; 2. начистити; поначищати; **маці ўжо ~ла бульбы** мати вже начистила картоплі.

НААБКАЛОЧВАЦЬ *док.* понатрушувати, натрусити; **н. груш з дрэва** натрусити груш з дерева. — *Див. ще* **абкалочваць**.

НААБКОПВАЦЬ *док.* 1. наобкопувати; 2. *с.-г.* попідгортати, пообгортати, попідсипати, *(сапою — ще)* попідсапувати.

НААБЛОМВАЦЬ *і* **НААБЛОМЛІВАЦЬ** *док.* наламати, поналамувати, поналомлювати; **н. галін** поналамувати (наламати) гілок (гілля).

НААБЛУЗВАЦЬ *док.* поналузувати, поналущувати; **н. гарбузікаў** поналузувати (поналущувати) гарбузового насіння.

НААБЛУШЧВАЦЬ *док.* поналузувати, поналущувати.

НААБМЕНЬВАЦЬ *док.* наобмінювати, понамінювати; **н. марак** понамінювати марок.

НААБРАЗАЦЬ *і* **НААБРЭЗВАЦЬ** *док.* наобрізати, наобтинати; понарізати, понарізувати; **н. галін** понарізати (нарізати) гілок; **н. мяса** нарізати (понарізати, понарізувати) м'яса.

НААБСЯКАЦЬ *док.* наобсікати, наобтинати; **н. сукоў** наобсікати (наобтинати) сучків.

НААБТРАСАЦЦА *див.* **наатрасацца**.

НААБТРАСАЦЬ *док.* натрусити, понатрушувати; **н. яблыкаў** натрусити яблук.

НААБЦЯРЭБЛІВАЦЬ *і* **НААЦЯРЭБЛІВАЦЬ** *док.* наобрубувати, наобрізувати, наобрізати; **н. вецця** наобрубувати гілля; **н. буракоў** наобчищати буряків. — *Див. ще* **абцярэблівацъ**.

НААБЧЭСВАЦЬ[1] *док.* наобчісувати.

НААБЧЭ́СВАЦЬ² *док.* наобті́сувати; **н. бярвéнняў** наобті́сувати коло́д.

НААБШМО́РГВАЦЬ *док. розм.* понарива́ти, понашмо́ргувати. **н. я́гад** понарива́ти я́гід.

НААДБІРА́ЦЬ *док.* **1.** *(захопити силою багато чого-небудь)* навідбира́ти; **2.** *(вибрати з низки однорідних предметів велику кількість чого-небудь)* навідбира́ти; **н. спéлых я́блык** навідбира́ти спі́лих я́блук (спі́лі я́блука).

НААДВА́ЛЬВАЦЦА *док.* навідпада́ти, повідпада́ти, повідстава́ти; **~ва́львалася шмат ты́нку** повідпада́ло (повідстава́ло) бага́то ти́ньку.

НААДВАРО́Т *прислівн.* **1.** *у різних знач.* навпаки́, *(розм.)* нави́ворiт; **прачыта́ць сло́ва н.** прочита́ти сло́во з кінця́ [напере́д]; **ён ро́біць усё н.** він ро́бить усе́ навпаки́ (нави́ворiт); **2.** *у знач. вст. сл.* навпаки́; **ён не спыні́ўся, а, н., пайшо́ў яшчэ́ хутчэ́й** він не зупини́вся, а навпаки́, пішо́в ще (іще́) шви́дше (хутчі́ш, хутчі́ше); **3.** *у знач. зап.* навпаки́; **Я вам не перашко́джу? — Н., я вéльмі рад вас ба́чыць** Я вам не перешко́джу? — Навпаки́ (аж нія́к, анітро́хи, нітро́хи), я ду́же ра́дий вас ба́чити.

НААДГРАБА́ЦЬ *док.* навідгріба́ти, *(лопатою та ін. — звичайно)* відгорта́ти; **н. снéгу** навідгорта́ти снігу.

НААДДЗІРА́ЦЬ *док.* навідрива́ти, понарива́ти; **н. до́шак** навідрива́ти дошо́к.

НААДКЛАДА́ЦЬ *і* **НААДКЛА́ДВАЦЬ** *док.* **1.** *(відкласти окремо певну частину чого-небудь)* навідклада́ти; **н. сухі́х дроў** навідклада́ти сухи́х дров; **2.** *тільки в 3 ос. (про птахів — відкласти яйця для виведення пташенят)* понано́сити, навідклада́ти.

НААДКО́ЛВАЦЬ *док.* навідко́лювати; **н. шчэ́пак** навідко́лювати тріс́ок.

НААДЛІВА́ЦЬ *док.* **1.** *(про рідину — налити певну кількість, відливаючи з різного посуду)* навідлива́ти, понадлива́ти, повідлива́ти; **2.** *(виготовити литтям велику кількість чого-небудь)* повилива́ти; **н. статуэ́так** повилива́ти статуе́тки.

НААДМЕ́РВАЦЬ *док.* навідміря́ти.

НААДПІЛО́ЎВАЦЬ *док.* навідпи́лювати.

НААДПО́РВАЦЬ *док.* навідпо́рювати.

НААДРЭ́З *прислівн.* навідрі́з; рішу́че, категори́чно.

НААКО́ННЫ навіко́нний; **~ная разьба́** навіко́нне різьблення.

НААКО́РВАЦЬ *док. (багато)* наочища́ти від кори́.

НААПА́ШКІ *і* **АПА́ШКІ** *прислівн.* нао́пашки, о́пашки; *(розм.)* нао́паш, нао́пашку.

НААПІЛО́ЎВАЦЬ *док.* понарізáти, понарі́зувати; **н. дзéрава на ха́ту** понарі́за́ти (понарі́зувати) де́рева на ха́ту.

НААРФАВА́НЫ *дієприкм. (очищений за допомогою віялки)* наві́яний. — *Див. ще* **наарфо́ўваць.**

НААРФАВА́ЦЬ *див.* **наарфо́ўваць.**

НААРФО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* наві́юватися.

НААРФО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НААРФАВА́ЦЬ** *док. с.-г. (очистити віялкою певну кількість збіжжя)* навіва́ти, наві́ювати, наві́яти, *(багато)* понавіва́ти, понаві́ювати.

НААСКРАБА́ЦЬ *док.* наобшкря́бувати, наобскріба́ти.

НААСКУБА́ЦЬ *і* **НААСКУ́БВАЦЬ** *док. (багато общипати)* наобщи́пувати; *(волосся, пір'я, траву тощо — звичайно)* наобску́бувати, наобскуба́ти, напа́трати.

НААСО́ЎВАЦЦА *док. (зсунутися у великій кількості)*назсо́вуватися, назсува́тися; **~ва́лася пяску́ з бéрага** назсува́лося піску́ з бе́рега.

НААТРАСА́ЦЦА *і* **НААБТРАСА́ЦЦА** *док. (опасти у великій кількості)* напа́дати; **~лася слі́ў** напа́дало слив; **~лася лі́сця** напа́дало ли́стя.

НААТРАСА́ЦЬ *док. (обтрусити велику кількість чого-небудь)* понатру́шувати, натруси́ти; **н. ігру́ш** понатру́шувати (натруси́ти) груш.

НААЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *див.* **наабцярэ́бліваць.**

НАБАДЗЯ́ЦЦА *док. розм.* **1.** наблука́тися, *(довго)* поноблука́ти; напоневіря́тися; **хо́піць, ~ўся па свéце** до́сить (го́ді [вже]) наблука́вся (поноблука́в, напоневіря́вся) сві́том (по сві́ту); **2.** *(марно)* натиня́тися, наве́штатися, насновига́тися, нашве́ндятися.

НА́БАДРЫ *і* **НАБЕ́ДРЫКІ, НАБЭ́ДРЫКІ** *тільки мн. обл.* **1.** шо́ри; **2.** шлея́ *ж.*

НАБАЖЭ́НСКІ богослужбо́вий, богослуже́бний.

НАБАЖЭ́НСТВА *с.* слу́жба [Бо́жа] *ж.*, відпра́ва *ж.*, богослужі́ння, богослу́жба *ж.*

НА́БАК *прислівн.* на́бік; убі́к; *(про головний убір — ще)* набаки́р; **капялю́ш збі́ўся н.** капелю́х ізсу́нувся на́бік (набаки́р); **2.** *розм.* на бокове́ньку; **пад'éў і н.** наї́вся — і на бокове́ньку.

НАБАЛБАТА́ЦЦА *док. розм.* наговори́тися, набала́катися, наторохкоті́тися, нацокота́тися, нацокоті́тися, наляща́тися, наляскоті́тися, намоло́тися, наля́патися [язико́м].

НАБАЛБАТА́ЦЬ *док. розм. (наговорити зайвого)* набала́кати, наторохті́ти, наторохкоті́ти, нацокота́ти, нацокоті́ти; наляща́ти, наляскоті́ти, намоло́ти, наля́пати [язико́м]; **н. ро́знага глу́пства** набала́кати (наторохті́ти, наторохкоті́ти, намоло́ти, наля́пати [язико́м]) рі́зних (уся́ких) дурни́ць.

НАБАЛЯВА́ЦЦА *док. розм.* набенкетува́тися; нагуля́тися.

НАБАРАНАВА́ЦЬ *док. с.-г.* наволочи́ти, наскоро́дити.

НАБАСАНО́Ж *прислівн.* [на] босо́ніж, на бо́су но́гу.

НАБА́ЯЦЬ *док. розм.* **1.** звести́ на́клеп, наклепа́ти *(на кого-що)*; обмо́вити, *(багатьох, усіх)* пообмовля́ти *(кого)*; **2.** *(розповісти казку, байку або багато казок, байок)* нарозповіда́ти, наказа́ти, нарозка́зувати.

НАБГО́М *див.* **нагбо́м.**

НАБЕ́ГЧЫ *док.* **1.** *у різн. знач.* набі́гти; **~гла шмат людзéй** набі́гло (понабіга́ло) бага́то люде́й; **хва́ля ~гла на бéраг** хви́ля набі́гла (накоти́лася) на бе́рег; **~гла пéня** набі́гла пеня́; **2.** нали́тися *(рідше)* налля́тися, *(багато)* понаплива́тися; **во́чы ~глі кро́ўю** о́чі нали́лися кро́в'ю; ◊ **жыць як набяжы́ць** *прик.* жи́ти як живе́ться (як тра́питься, як набі́жить).

НАБЕ́ДРЫКІ *див.* **на́бадры.**

НАБІВА́ЛЬНЫ *текст. (пов'язаний з вибійкою; який призначений для вибійки)* вибійча́ний.

НАБІВА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* **1.** набива́ч, набива́льник; **2.** *текст.* вибі́йник.

НАБІВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* **1.** набива́льниця; **2.** *текст.* вибі́йниця.

НАБІВА́НКА *ж. текст.* ви́бійка, вибú́ванка.

НАБІВА́НЫ *текст.* вибивни́й.

НАБІ́ВАЧНЫ 1. набива́льний; **~ная машы́на** набива́льна маши́на; **~ны матэрыя́л** набива́льний матеріа́л; **2.** *текст.* вибивни́й.

НАБІ́ЛІЦЫ, -ліц *тільки мн. (частина ткацького верстата)* ля́да *ж.*, лядобі́йці, на́білки.

НАБЛЫ́ТАНЫ *у різн. знач.* наплу́таний. — *Див. ще* **наблы́тацъ.**

НАБЛЫ́ТАЦЦА *док. (про нитки, пряжу тощо)* наплу́татися.

НАБЛЫ́ТАЦЬ *док. у різн. знач.* наплу́тати, *(багато)* понаплу́тувати; **н. ні́так** наплу́тати ниткі́в; **н. у вылі́чэннях** наплу́тати в обчи́сленнях.

НАБО́ЙШЧЫК *ч.* **1.** *спец.* набива́ч, набива́льник; **2.** *текст.* вибі́йник.

НАБО́ЙШЧЫЦА *ж.* **1.** *спец.* набива́чка; **2.** *текст.* вибі́йниця.

НАБО́К *прислівн.* **1.** на́бік, убі́к; **2.** набаки́р; **3.** *у знач. виг.* геть, *(до багатьох — ще)* ге́тьте; геть (ге́тьте) з доро́ги!

НАБО́Р, -ру *ч. у різн. знач.* набі́р; *(незак. д. — ще)* набира́ння *с.*, склада́ння *с.*; **склада́ны н.** складни́й набі́р; **адда́ць ру́капіс у н.** відда́ти руко́пис у набі́р.

НАБО́РНАЯ *ж. імен. друк. (заст.)* склада́льня.

НАБО́РНЫ *друк. (заст.)* склада́льний; **н. цэх** склада́льний цех.

НАБО́РШЧЫК *ч. друк.* набира́льник; *(заст.)* склада́ч.

НАБО́РШЧЫЦА *ж. друк.* набира́льниця; *(заст.)* склада́чка.

НАБРАХА́ЦЦА *док.* **1.** *(вдосталь погавкати)* нага́вкатися, набреха́тися; **2.** *перен. груб.* наговори́тися, набала́катися.

НАБРУ́ДЖАНА *в знач. прис.* забру́днено, набру́днено; насмі́чено.

НАБРУ́ДЖАНЫ набру́днений.

НАБРУ́ДЗІЦЬ *док.* набрудни́ти; нанести́, *(багато)* понано́сити бру́ду *(розм.* гря́зі, грязю́ки).

НАБРУ́ШНІК *ч.* начере́вник.

НАБРУ́ШНЫ начере́вний.

НА́БРЫДЗЬ *ж. розм. знев.* на́брід *ч.*, *(лайл.)* по́толоч.

НАБРЫ́НЬВАЦЬ *недок.*, **НАБРЫНЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *(увібравши вологу, збільшитися в об'ємі)* набуха́ти, набу́хнути, набряка́ти, набря́кнути, *(багато)* понабряка́ти; *(про насіння, бруньки — ще)* бубня́віти, набубня́віти, *(багато)* понабубня́віти; **2.** *(напухати)* набряка́ти, набря́кнути, *(багато)* понабряка́ти; **ру́кі набрыня́лі** ру́ки набря́кли.

НАБРЫНЯ́ЛЫ яки́й (що) набу́х (набу́хнув, набря́к, набря́кнув), набу́хлий, набря́клий; яки́й (що) набубня́вів, набубня́вілий. — *Див. ще* **набры́ньваць.**

НАБРЫНЯ́ЦЬ *див.* **набры́ньваць.**

НАБРЫСЦІ́ *док.* набрести́; нади́бати; натра́пити.

НАБУЗІ́ЦЬ *док. розм.* набешкетува́ти.

НАБУРЫ́ЦЬ *док. техн.* набури́ти, насверди́ти.

НАБЫВА́ННЕ *с. (дія)* **1.** придба́ння, набуття́, *(незак. д. — ще)* набува́ння; купі́вля *ж.*, купува́ння; **2.** здобуття́, *(незак. д. — ще)* здобува́ння; засво́єння, *(незак. д. — ще)* засво́ювання; набуття́, *(незак. д. — ще)* набува́ння; набира́ння; **3.** набуття́, *(незак. д. — ще)* набува́ння; **4.** набуття́, *(незак. д. — ще)* набува́ння; **5.** нажива́ння, діства́ння, добува́ння. — *Див. ще* **набыва́ць.**

НАБЫВА́ЦЦА *недок. пас.* **1.** набува́тися; купува́тися; **2.** здобува́тися; дістава́тися, засво́юватися; **3.** набува́тися; **4.** набува́тися; **5.** нажива́тися, дістава́тися, добува́тися. — *Див. ще* **набыва́ць.**

НАБЫВА́ЦЬ *недок.*, **НАБЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(стати власником чого-небудь)* набува́ти, набу́ти *і (багато)* понабува́ти; *(док.)* придба́ти, надба́ти, *(багато)* понадба́ти; купува́ти *і (розм.)* купля́ти, купи́ти, *(багато)* покупува́ти, покупля́ти; **~бы́ць машы́ну** придба́ти (набу́ти, купи́ти) маши́ну; **~бы́ць паліто́** придба́ти (набу́ти, купи́ти) пальто́; **~бы́ць каня́** придба́ти (набу́ти, купи́ти) коня́; **2.** *(здобути, засвоїти)* здобува́ти, здобу́ти; дістава́ти, діста́ти, засво́ювати, засво́їти; **~бы́ць ве́ды** здобу́ти (діста́ти, засво́їти) знання́; **~бы́ць спецыя́льнасць** здобу́ти спеціа́льність; **~бы́ць пра́ва** набу́ти (здобу́ти) пра́во; **3.** *(стати, зробитися яким-небудь)* набува́ти, набу́ти; **пако́й ~бы́ў ране́йшы вы́гляд** кімна́та набула́ коли́шнього (попере́днього) ви́гляду, кімна́та набра́ла (прибра́ла) коли́шній (попере́дній) ви́гляд; **размо́ва ~была́ во́стры хара́ктар** розмо́ва набула́ го́строго хара́ктеру, розмо́ва прибра́ла (набра́ла) го́строго хара́ктеру; **4.** *(заслужити, здобути, отримати)* здобува́ти, здобу́ти, зажива́ти, зажи́ти; набува́ти, набу́ти, набира́ти, набра́ти; **~бы́ць сла́ву** здобу́ти сла́ву, зажи́ти сла́ви; **~бы́ць вялі́кае значэ́нне** набу́ти (набра́ти) вели́кого зна́чення; **~бы́ць актуа́льнасць** набу́ти (набра́ти) актуа́льності; **5.** *розм. (захворіти на щось)* нажива́ти, нажи́ти, дістава́ти, діста́ти, добува́ти, добу́ти; **~бы́ць туберкулёз** нажи́ти (діста́ти, добу́ти) туберкульо́з; **~бы́ць я́зву** нажи́ти (діста́ти, добу́ти) ви́разку.

НАБЫ́ТАК, -тку *ч.* **1.** *(майно, власність)* надба́ння *с.*, здобу́ток, набу́ток, вла́сність *ж.*, майно́ *с.*, скарб, добро́ *с.*; **наро́дны н.** наро́дне надба́ння (добро́), наро́дна вла́сність; **2.** *(придбана річ)* придба́ння *с.*, поку́пка *ж.*; **3.** *перен.* набу́ток, здобу́ток, надба́ння *с.*; **перадава́ць ~кі сваёй пра́ктыкі** передава́ти здобу́тки своє́ї пра́ктики; **маста́цкія ~кі ву́снай наро́днай тво́рчасці** худо́жні здобу́тки (надба́ння) у́сної наро́дної тво́рчості, худо́жній набу́ток у́сної наро́дної тво́рчості.

НАБЫ́ТЧЫК *ч. (особа, яка купує, здобуває що-небудь)* набува́ч, набува́льник.

НАБЫ́ТЫ *дієприкм.* **1.** при́дбаний, набу́тий; ку́плений; **2.** здобу́тий; ді́станий; засво́єний; **3.** набу́тий; на́браний; **4.** здобу́тий, набу́тий; **5.** нажи́тий, ді́станий, здобу́тий. — *Див. ще* **набыва́ць.**

НАБЫ́ЦЦА *док. розм. (удосталь побути)* набу-

тися, пробу́ти; **н. у лёсе** пробу́ти в лісі; **н. до́ма** набу́тися вдо́ма.

НАБЫЦЦЁ *с.* **1.** придба́ння, набуття́, *(незак. д. — ще)* набува́ння; купі́вля *ж.*, купува́ння; **2.** здобуття́, *(незак. д. — ще)* здобува́ння; дістава́ння; засвоє́ння; **3.** набуття́ *(незак. д. — ще)* набува́ння, набира́ння; **4.** здобуття́, здобува́ння; набуття́, набува́ння; **5.** нажиття́, *(незак. д. — ще)* нажива́ння; дістава́ння, здобуття́, здобува́ння. — *Див. ще* **набыва́ць**.

НАБЫ́ЦЬ[1] *див.* **набыва́ць**.

НАБЫ́ЦЬ[2] *док. розм. (звичайно вживане із запереченням не)* пробути; **до́ма я до́ўга не ~быў** удо́ма я до́вго не пробу́в.

НАБЫ́ЧВАЦЦА *недок.*, **НАБЫ́ЧЫЦЦА** *док. розм. груб. (набурмосившись, дивитися спідлоба)* бі́сом (чо́ртом) диви́тися, подиви́тися; як вовк (во́вком, як звір, звіро́м) диви́тися, подиви́тися (гля́нути, погля́нути); вовкува́то диви́тися, подиви́тися (гля́нути, погля́нути); дзи́зом (зи́зом, зи́зим о́ком) диви́тися, подиви́тися.

НАБЭ́ДРЫКІ *див.* **на́бадры**.

НАБЭ́РСАЦЬ *док. розм.* наплу́тати; **н. ні́так** наплу́тати ниток.

НАВАВО́РНЫ *с.-г.* новоо́рний.

НАВАГО́ДНІ новорі́чний.

НАВАДЗІ́ЦЬ *док.* **1.** *(багато, у різний час привести когось куди-небудь)* навести́, *(багато)* понаво́дити; **2.** *(поводити кого-небудь протягом тривалого часу)* поповоди́ти; **н. па го́радзе** поповоди́ти містом (по мі́сту).

НАВАДНЕ́ННЕ *с. прям., перен.* **1.** по́відь *ж.*, по́вінь *ж.*; **2.** *(дія)* зато́плення, *(незак. д. — ще)* зато́плювання, залиття́, *(незак. д. — звичайно)* залива́ння; напо́внення, наво́днення, *(незак. д. — ще)* напо́внювання.

НАВАДНІ́ЦЦА *див.* **навадня́цца**.

НАВАДНІ́ЦЬ *див.* **навадня́ць**.

НАВАДНЫ́ **1.** *у різн. знач.* наве́дений, навідни́й; **н. мост** наве́дений (навідни́й) міст; **2.** *(який наштовхує на правильну відповідь, допомагає знайти її)* навідни́й; **~но́е пыта́нне** наві́дне пита́ння (запита́ння).

НАВАДНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАВАДНІ́ЦЦА** *док.* **1.** *пас. (недок.)* затопля́тися, зато́плюватися, затопи́тися; залива́тися, зали́тися; наповня́тися, напо́внюватися, напо́внитися; наводня́тися, наводни́тися; **2.** *перен. (наповнюватися)* наповня́тися, напо́внюватися, напо́внитися, наводня́тися, наводни́тися.

НАВАДНЯ́ЦЬ *недок.*, **НАВАДНІ́ЦЬ** *док.* **1.** затопля́ти, зато́плювати, затопи́ти, позато́плювати, позатопля́ти; залива́ти, зали́ти, *(рідше)* залля́ти, *(багато)* позалива́ти; **2.** *перен.* наповня́ти, напо́внювати, напо́внити; наводня́ти, наводни́ти; **~ні́ць ры́нак тава́рамі** напо́внити (наводни́ти) ри́нок товарами.

НАВА́ЖАНЫ нава́жений. — *Див. ще* **нава́жваць**[1].

НАВА́ЖВАЦЦА[1] *недок. пас.* нава́жуватися. — *Див. ще* **нава́жваць**[1].

НАВА́ЖВАЦЦА[2] *недок.*, **НАВА́ЖЫЦЦА** *док. (книжн.)* намі́ря́тися, намі́ритися, замі́ря́тися, замі́ритися; нава́жуватися, нава́житися.

НАВА́ЖВАЦЬ[1] *недок.*, **НАВА́ЖЫЦЬ**[1] *док. (зважуючи на вагах, підготувати що-небудь у певній кількості)* нава́жувати, нава́жити *(багато)* понава́жувати; **~жыць дзе́сяць тон бу́льбы** нава́жити де́сять тонн карто́плі.

НАВА́ЖВАЦЬ[2] *недок.*, **НАВА́ЖЫЦЬ**[2] *док. (мати намір)* нава́жуватися, нава́житися; *(книжн.)* намі́ря́тися, намі́ритися, замі́ря́тися, замі́ритися; **ён ~жыў прасі́ць дапамо́гі** він нава́жився проси́ти допомо́ги.

НАВАЖДА́ЦЦА *док. розм. (намучитися з чимось, коло чогось)* навози́тися, повози́тися *(з ким-чим, коло кого-чого)*; напо́ратися *(коло кого-чого)*; наморо́читися, поморо́читися *(з ким-чим)*.

НАВА́ЖЫЦЦА *див.* **нава́жвацца**[2].

НАВА́ЖЫЦЬ[1] *див.* **нава́жваць**[1].

НАВА́ЖЫЦЬ[2] *див.* **нава́жваць**[2].

НАВАКО́ЛА *див.* **наво́кал**.

НАВАКО́ЛЛЕ *і* **ВАКО́ЛЛЕ** *с.* **1.** *(місцевість, яка прилягає до чого-небудь)* око́лиця *ж.*, мі́сцевість *ж.*; **2.** *перен.* довкі́лля.

НАВАКО́ЛЬНЫ *і* **АКАЛІ́ЧНЫ** **1.** навко́лишній, довко́лишній; **2.** зо́внішній, навко́лишній; **~нае асяро́ддзе** довкі́лля *с.*, навко́лишнє середо́вище.

НАВАЛАКА́ЦЦА *недок.*, **НАВАЛАЧЫ́СЯ** *док. 1 і 2 ос. не вжив. розм.* **1.** *несхв. (приходити куди-небудь у великій кількості)* нахо́дити, найти́, *(багато)* понахо́дити; насхо́дитися, *(багато)* понасхо́дитися; *(док.)* набрести́; **~ло́ся наро́ду ў ха́ту** понахо́дило (понасхо́дилося, насхо́дилося) людей у ха́ту; **2.** *(насунувшись, затулити собою)* натяга́ти, натягти́ *і* натягну́ти, затя́гувати, затягти́, затягну́ти; *(безос.: про хмари — звичайно)* нахма́рювати, нахма́рити, нахма́рюватися, захма́рювати, захма́рити, захма́рюватися, захма́ритися, насу́плювати, насу́пити; **~лі́ся чо́рныя хма́ры** натягли́ся (натягну́лися, натягло́) чо́рні хма́ри, затягло́ чо́рними хмарами; нахма́рило, нахма́рилося, захма́рило, захма́рилося; насу́пило, не́бо насу́пилося.

НАВАЛАКА́ЦЬ *недок.*, **НАВАЛАЧЫ́** *док. розм.* **1.** *(приносити за кілька прийомів у великій кількості)* нано́сити, нане́сти *і* наноси́ти, *(багато)* понано́сити; *(розм.)* натя́гувати, натяга́ти, *(багато)* понатяга́ти *і* понатя́гувати; *(док.)* настяга́ти; **2.** *несхв. (привести, навести у великій кількості куди-небудь)* наво́дити, навести́, *(багатьох)* понаво́дити; **3.** *безос. (затягнути)* натяга́ти, натягти́ *і* натягну́ти; *(про хмари — звичайно)* нахма́рювати, нахма́рити, нахма́рюватися, нахма́ритися, захма́рювати, захма́рити, захма́рюватися, захма́ритися; насу́плювати, насу́пити; **на не́бе хмар ~лакло́** нахма́рило, нахма́рилося, захма́рило, захма́рилося, насу́пило, не́бо насу́пилося.

НАВАЛАПАГРУ́ЗАЧНЫ наваловантáжний.

НА́ВАЛАЧКА *і* **НАВАЛО́ЧКА** *ж.* на́волочка, на́волока, по́шивка, поши́ванка; *(нижня — звичайно)* напі́рник *ч.*, на́сипка.

НАВАЛАЧЫ́ *див.* **навалака́ць**.

НАВАЛАЧЫ́СЯ *див.* **навалака́цца**.

НАВАЛО́ЧКА *див.* **на́валачка**.

НАВАЛТЎЗІЦЦА *док. розм.* навовтýзитися, натовкти́ся; навози́тися, поповози́тися.

НААРА́НЫ *див.* **навóраны**.

НАВА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАВАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(накладати що-небудь на когось, щось)* нава́лювати, навали́ти, *(багато)* понава́лювати; накида́ти, наки́дати, *(багато, скрізь)* понакида́ти; *(розм.)* наверта́ти, наверну́ти, *(багато)* понаверта́ти; *(чимось важким зверху — ще)* приверта́ти, приверну́ти; **~лі́ць ка́мень на што-не́будзь** навали́ти (приверну́ти) ка́мінь на що-не́будь; **2.** *(навантажувати, накладати багато чого-небудь)* накида́ти, наки́дати, понакида́ти; **~лі́ць ку́чу дроў** наки́дати ку́пу дров; **3.** *безос. (нападати у великій кількості (про листя, сніг, тощо)* нава́лювати, навали́ти, *(багато)* понава́лювати; накида́ти, наки́дати, *(багато)* понакида́ти; наверта́ти, наверну́ти, *(багато)* понаверта́ти; **~лі́ла мно́га сне́гу** наси́пало (наки́дало, навали́ло, наверну́ло) бага́то сні́гу; **4.** *безос. (прийти, зібратися у великій кількості)* насува́ти, насу́нути, нава́лювати, навали́ти, нати́снутися; **з усі́х бако́ў ~лі́ла наро́ду** звідусю́ди (звідусі́ль) насу́нуло (нати́снулося, навали́ло) люде́й (наро́ду).

НАВАЛЬНІ́ЦА *ж. прям., перен.* гроза́; *(прям. — ще)* громови́ця.

НАВАЛЬНІЦААДЗНА́ЧНІК *ч. метеор.* грозовідмі́тник.

НАВАЛЬНІ́ЧНЫ грозови́й, *(поез.)* грозяни́й.

НАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* нава́льник, нава́лювач, накида́льник, наклада́ч, наванта́жувач, наванта́жник.

НАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* нава́льниця, нава́лювачка, наклада́льниця, накладачка, наванта́жувачка.

НАВАЛЭ́НДАЦЦА *док. розм.* **1.** *(довго робити щось, докладаючи великих зусиль)* намару́дитися, наморо́читися; **2.** *(протинятися без мети)* наве́штатися, нашве́ндятися, нашве́ндяти.

НАВАНДРАВА́ЦЦА намандрува́тися, попомандрува́ти; наброди́тися.

НАВАНІТАВА́ЦЬ *док. розм.* наблюва́ти, *(багато)* понабльо́вувати.

НА́ВАРАТ: **други́м ~там** удру́ге, дру́гий раз.

НАВАРО́ЧАНЫ *розм.* наве́рнений, наве́рнутий; наго́рнений, наго́рнутий; нава́лений, наки́даний. — *Див. ще* **наваро́чаць.**

НАВАРО́ЧАЦЬ *док.* **1.** *(перевертаючи, накласти, накидати)* навали́ти, *(багато)* понава́лювати; наки́дати, *(багато)* понакида́ти; **н. ку́чу ка́мення** навали́ти (наки́дати) ку́пу камі́ння; **2.** *(повалити набік, перекинути велику кількість чого-небудь)* переки́нути, *(багато)* поперекида́ти; переверну́ти, *(багато)* поперевертáти; повали́ти, поваля́ти, звали́ти, *(багато)* позва́лювати; *(про вміст чого-небудь, дерева — звичайно)* ви́вернути, *(багато)* повиверта́ти; **бура́н ~ро́чаў мно́га дрэў** бурevі́й (бура́н) повиверта́в бага́то дере́в; **3.** *розм. (накидати у великій кількості)* навали́ти, *(багато)* понава́лювати; накида́ти, *(багато)* понакида́ти; наверну́ти, *(багато)* понаверта́ти; *(чимось важким згори розм. — ще)* приверну́ти; **н. го́ры зямлі́** навали́ти (наки́дати, наверну́ти) го́ри землі́. — *Пор.* **наваро́чваць**.

НАВАРО́ЧВАЦЦА *недок.* **1.** *(про сльози)* наверта́тися, набіга́ти; **2.** *пас.* нава́люватися; прикрива́тися, затуля́тися; нахиля́тися, схиля́тися, нагина́тися, прихиля́тися.

НАВАРО́ЧВАЦЬ *недок.* **1.** *(безладно накидати)* нава́лювати, накида́ти, *(розм.)* наверта́ти; **2.** *(чым што)* нава́лювати; *(накривати, захищаючи що-небудь)* прикрива́ти, затуля́ти; **3.** нахиля́ти, схиля́ти, нагина́ти, прихиля́ти; **4.** *перен. (заохочувати)* прихиля́ти; **н. на чыта́нне** прихиля́ти до чита́ння. — *Пор.* **наваро́чаць**.

НАВАРСАВА́НЫ *текст.* наворсо́ваний. — *Див. ще* **наварсава́ць.**

НАВАРСАВА́ЦЬ *док. текст.* наворсува́ти, наворси́ти.

НАВАСЕ́ЛЛЕ *с.* новосі́лля, вхо́дини, вхі́дчини.

НАВАСТЫ́ЦЦА *див.* **наво́стрываца**.

НАВАСТРЫ́ЦЬ *див.* **наво́стрываць**.

НА́ВАТ *част.* **1.** на́віть; аж; **н. уяві́ць цяжка** на́віть (аж) уяви́ти ва́жко; **ён н. і не быў там** він на́віть і не був там; **2.** *у знач. спол.* на́віть; **прыйшлі́ ўсе, н. дзе́ці** прийшли́ всі, на́віть ді́ти.

НАВЕ́ДАЦЬ *див.* **наве́дваць**.

НАВЕ́ДВАЛЬНАСЦЬ *ж.* відві́дування *с.*, *(рідше)* відві́дуваність *ж.*

НАВЕ́ДВАЛЬНІК *ч.* відві́дувач.

НАВЕ́ДВАЛЬНІЦА *ж.* відві́дувачка.

НАВЕ́ДВАННЕ *с.* **1.** *(дія)* відві́дування, *(зак. д. — ще)* відві́дання; *(візит до когось)* відві́дини, завіта́ння; **2.** *(кількість приходів куди-небудь)* відві́дування; **до́брае н. заня́ткаў** до́бре відві́дування заня́ть.

НАВЕ́ДВАЦЦА *недок.*, **НАВЕ́ДАЦЦА** *док.* **1.** *(да каго)* наві́дуватися, наві́датися *(до кого)*, наві́дувати, наві́дати, прові́дувати, прові́дати *(кого)*, відві́дувати, відві́дати *(кого)*; **2.** *тільки недок., пас.* відві́дуватися, прові́дуватися.

НАВЕ́ДВАЦЬ *недок.*, **НАВЕ́ДАЦЬ** *док.* відві́дувати, відві́дати, наві́дувати, наві́дати, прові́дувати, прові́дати *(кого)*, наві́дуватися, наві́датися *(до кого)*.

НАВЕ́ЙШЫ **1.** *прикм. вищ. ст.* нові́ший; **гэ́тыя бо́ты ~ве́йшыя** ці чо́боти нові́ші; **2.** *(який стосується сучасності, найновішої історичної доби)* нові́тній, найнові́тніший; **~шая літарату́ра** нові́тня літерату́ра.

НАВЕРАДЗІ́ЦЦА *док. (стомитися, натрудитися до втоми)* натруди́тися; **рука́ ~дзі́лася** рука́ натруди́лася.

НАВЕРАДЗІ́ЦЬ *див.* **навярэ́джваць**.

НАВЕ́РНЕНЫ *і* **НАВЕ́РНУТЫ** **1.** нава́лений, наки́даний, наве́рнутий, наве́рнений; **2.** *(чым)* нава́лений; прикри́тий; **3.** нахи́лений, схи́лений, на́гнутий, прихи́лений. — *Див. ще* **навярну́ць 1, 2, 5.**

НАВЁРСЕ *прислівн.* нагорі́, угорі́, зве́рху; **сядзе́ць н.** сиді́ти нагорі́ (вгорі́); **сядзе́ць н. во́за** сиді́ти зве́рху во́за; *(перен.)* **н. рашы́лі** нагорі́ (угорі́, зве́рху) ви́рішили.

НАВЁРСТВАЦЦА[1] *недок.* надолу́жуватися.

НАВЁРСТВАЦЦА[2] *недок. пас. друк.* наве́рстуватися.

НАВЁРСТВАЦЬ[1] *недок.*, **НАВЯРСТА́ЦЬ**[1] *док.* надолу́жувати, надолу́жити.

НАВЁРСТВАЦЬ[2] *недок.*, **НАВЯРСТА́ЦЬ**[2] *док. друк.* наве́рстувати, наверста́ти.

НАВЕ́СЦІ *див.* **наво́дзіць**.

НАВІВА́ЛЬНЫ *спец.* навива́льний; накру́чувальний; намо́тувальний.

НАВІВА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* навива́льник; накру́чувальник; намо́тувальник.

НАВІВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* навива́льниця; намо́тувальниця.

НАВІВА́ННЕ *с.* **1.** навива́ння, накру́чування, намо́тування; **2.** *(сплітання)* навива́ння.

НАВІВА́ЦЦА *док. звор., пас.* **1.** навива́тися, накру́чуватися, намо́туватися; **2.** *(сплітатися)* навива́тися.

НАВІВА́ЦЬ *недок.*, **НАВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(намотувати, накручувати на щось)* навива́ти, нави́ти, накру́чувати, накрути́ти, *(багато)* понакру́чувати; намо́тувати, намота́ти, *(багато)* понамо́тувати; **наві́ць ніткі на шпу́льку** нави́ти (накрути́ти, намота́ти) нитки́ на шпу́льку; **2.** *(за допомогою сплітання підготувати плетені вироби)* навива́ти, нави́ти, *(мотузок)* сука́ти, насука́ти; **наві́ць вяро́вак** насука́ти мотузкі́в (моту́зок).

НАВІДАВО́КУ *прислівн. розм.* на видноті́; на оча́х (пе́ред очи́ма) у всіх, *(публічно)* прилю́дно, привселю́дно; **усё гэ́та адбыва́лася н.** усе́ це відбува́лося на оча́х (пе́ред очи́ма) у всіх; **сядзе́ць н.** сиді́ти на видноті́.

НА́ВІСЬ *ж. (те, що нависає)* на́вис *ч.*, наві́с *ч.*

НАВІ́ТЫ 1. нави́тий, накру́чений, намо́таний; **2.** нави́тий, насу́каний. — *Див. ще* **навіва́ць**.

НАВІХНУ́ЦЬ *(трохи ушкодити)* підви́вихнути.

НАВІ́ЦЦА *док.* нави́тися, накрути́тися, намота́тися.

НАВІ́ЦЬ *див.* **навіва́ць**.

НАВО́БМАЦАК *прислівн.* навпо́мацки, напо́мацки, по́мацки; **шука́ць н.** шука́ти навпо́мацки (напо́мацки, по́мацки).

НАВО́ДДАЛЕК *і* **НАВО́ДДАЛЬ** *прислівн.* **1.** недале́ко; **н. стая́ла каплі́чка** недале́ко стоя́ла капли́чка; **2.** відда́лік, о́сторонь; **млын стая́ў н. вёскі** млин стоя́в о́сторонь (відда́лік) від села́.

НАВО́ДЗІЦЬ *недок.*, **НАВЕ́СЦІ** *док.* **1.** *(привести кого-небудь)* наво́дити, навести́, *(багато)* понаво́дити; **наве́сці дзяце́й по́ўную ха́ту** навести́ діте́й по́вну ха́ту; **2.** *перен. (спрямувати на думку, розмову, підштовхнути до думки, до розмови)* наво́дити, навести́, нашто́вхувати, наштовхну́ти; **наве́сці на размо́ву** навести́ на розмо́ву, підштовхну́ти до розмо́ви; **3.** *(спрямувати що-небудь у бік чогось)* наво́дити, навести́; *(націлювати — ще)* рихтува́ти, нарихтува́ти; **наве́сці гарма́ту** навести́ (нарихтува́ти) гарма́ту; **4.** *(побудувати міст, переправу)* наво́дити, навести́; **5.** *(виказувати когось)* доно́сити, донести́; *(розм.)* уно́сити (уклада́ти) у ву́ха, унести́ (укла́сти) у ву́ха; **6.** *(надати відповідного вигляду)* наво́дити, навести́; **наве́сці пара́дак** навести́ поря́док (лад), зроби́ти (да́ти) лад, *(недок.)* порядкува́ти; **7.** *(лезо)* напрявля́ти, пра́вити, напра́вити, *(багато)* понаправля́ти; **8.** *(годинника)* наво́дити, навести́; **9.** *(музичні інструменти)* нала́годжувати, нала́годити, настро́ювати, настро́їти; **10.** *(страх, нудьгу)* наганя́ти, наго́нити, нагна́ти; **наве́сці сум** навести́ (нагна́ти) сум (сму́ток); **наве́сці жах** нагна́ти (навести́) жах, завда́ти жа́ху; **11.** *розм. (народити)* наво́дити, навести́; ◊ **наве́сці на ро́зум** навести́ на ро́зум; **наве́сці [сваё] пара́дкі** порядкува́ти по-сво́єму; **наве́сці цень на я́сны дзе́нь** напусти́ти тума́ну (тума́н), навести́ тінь.

НАВО́ДЗІЦЦА *недок. пас.* наво́дитися; нашто́вхуватися; доно́ситися; порядкува́тися; направля́тися; нала́годжуватися, настро́юватися; наганя́тися, наго́нитися, наво́дитися. — *Див. ще* **наво́дзіць**.

НАВО́ДКА *ж.* **1.** *(дія)* наве́дення *с.*, *(незак. д. — ще)* наво́дження *с.*; **н. мо́ста** наве́дення моста́ (мо́сту); **2.** *військ.* наво́дка; **прамо́й ~кай** прямо́ю наво́дкою; **3.** *(леза)* пра́влення *с.*, гострі́ння *с.*; **4.** *(музичних інструментів)* настро́йка; *(незак. д. — ще)* настро́ювання *с.*, ладна́ння *с.*

НАВО́ДЛІЎ *прислівн.* наві́длиг.

НАВО́ДМАШ *прислівн.* наві́длиг; з ро́змаху, розмахну́вшись; *(рідко)* наві́дмаш.

НАВО́ДНЫ *розм. (найчастіше про тварин)* заве́зений.

НАВО́ДЧЫК *ч. у різн. знач.* навідни́к.

НАВО́ДЧЫЦА *ж.* навідни́ця.

НАВО́ДШЫБЕ *прислівн. (розм.)* на відлю́дді.

НАВО́ЖВАЦЬ *недок.* наво́зити, наво́джувати.

НАВО́КАЛ *і* **НАВАКО́Л, НАВАКО́ЛА, НАВО́КАЛА 1.** *прислівн.* навко́ло, довко́ла, навкруги́, навкру́г; кругом́; **паглядзе́ць н.** подиви́тися навко́ло (довко́ла, навкруги́, навкру́г, круго́м); **2.** *прийм. з род. в.* навкру́г, навкруги́, навко́ло, довко́ла; **н. агню́ сядзе́лі лю́дзі** навкру́г (навкруги́, навко́ло, довко́ла) вогню́ (огню́) сиді́ли лю́ди.

НАВО́РАНЫ *і* **НААРА́НЫ** на́браний.

НАВО́РВАЦЬ *недок.* нао́рювати.

НАВО́СТРАНАСЦЬ *ж.* відто́ченість; ви́гостреність.

НАВО́СТРАНЫ нато́чений, пото́чений; наго́стрений, ви́гострений; наманта́чений, ви́мантачений; напра́влений. — *Див. ще* **наво́стрываць**.

НАВО́СТРЫВАННЕ *с.* нато́чування; наго́стрювання; виго́стрювання; направля́ння.

НАВО́СТРЫВАЦЦА *недок.*, **НАВАСТРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** нато́чуватися, наточи́тися; наго́стрюватися, нагостри́тися; **нож ~рыўся** ніж наточи́вся (нагостри́вся); **2.** заго́стрюватися, загостри́тися; **яго́ слых ~рыўся** його́ слух загостри́вся; **3.** *недок. пас.* нато́чуватися, наго́стрюватися, направля́тися.

НАВО́СТРЫВАЦЬ *недок.*, **НАВАСТРЫ́ЦЬ** *док.* нато́чувати, наточи́ти, *(багато)* понато́чувати, *(док.)* поточи́ти; наго́стрювати, нагостри́ти, *(багато)* понаго́стрювати; *(док.)* ви́гострити, *(багато)* повиго́стрювати; *(косу — ще)* манта́чити, наманта́чити, ви́мантачити; *(бритву — ще)* направля́ти, пра́вити, напра́вити, *(багато)* понаправля́ти; ◊ **навастры́ць лы́жы** да́ти дра́чки (дропака́, тя́ги); накива́ти п'ята-

ми; намасти́ти п'я́ти [са́лом]; ки́нутися навті́ки (навтіка́ча́).

НАВО́ЧНА *прислівн. розм.* нао́чно, на́віч; *(розм.)* вочеви́дячки; свої́ми очи́ма.

НАВО́ЧНІК *ч.* **1.** *(щиток або пов'язка для захисту очей від чого-небудь)* нао́чник; **2.** *(щиток у вуздечці, який не дає лякливому коневі дивитися по боках)* шо́ри *мн.*

НАВО́ЧНЫ[1] *(який одягають на очі для захисту від чого-небудь)* о́чний, нао́чний.

НАВО́ЧНЫ[2] *розм. (призначений для показу; переконливий)* нао́чний; **~ная агіта́цыя** нао́чна агіта́ція.

НАВО́ШТА *прислівн.* на́що, наві́що.

НАВУГО́ЛЬНІК *ч.* **1.** *(лінійка, що має вигляд трикутника)* коси́нець; **2.** *(накладка для укріплення або оздоблення кутів рами, скрині тощо)* коси́нець; трику́тник.

НАВУГО́ЛЬНЫ кутови́й.

НАВУ́КА *ж. у різн. знач.* нау́ка; **даклáдныя наву́кі** то́чні нау́ки.

НАВУКО́ВА-АСВЕ́ТНІЦКІ науко́во-просві́тницький, науко́во-просві́тній.

НАВУКО́ВА-АСВЕ́ТНЫ науко́во-освíтній.

НАВУКО́ВА-ДАСЛЕ́ДЧЫ науко́во-до́слідний.

НАВУКО́ВА-ЛІТАРАТУ́РНЫ науко́во-літерату́рний.

НАВУКО́ВА-МАСТА́ЦКІ науко́во-худо́жній.

НАВУКО́ВЫ науко́вий; **н. супрацо́ўнік** науко́вий співробі́тник; **~вая тэо́рыя** науко́ва теорі́я; **~вая дзе́йнасць** науко́ва дія́льність; **~вая ступе́нь** науко́вий сту́пінь.

НАВУЧА́ЛЬНА *прислівн.* повча́льно.

НАВУЧА́ЛЬНА-ВЫХАВА́ЎЧЫ навча́льно-вихо́вни́й.

НАВУЧА́ЛЬНА-ПАКАЗА́ЛЬНЫ навча́льно-показо́вий.

НАВУЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* повча́льність.

НАВУЧА́ЛЬНІК *ч.* яки́й (що) у́чить (навча́є); *(заст.)* навчи́тель.

НАВУЧА́ЛЬНЫ 1. *(пов'язаний з навчанням)* навча́льний; **н. год** навча́льний рік; **~ная ўстано́ва** навча́льний за́клад; **н. дапамо́жнік** навча́льний посі́бник; **2.** *(який містить повчання)* повча́льний; **н. вы́падак** повча́льний ви́падок.

НАВУЧА́ННЕ *с.* **1.** навча́ння; **ско́нчыць н.** заве́ршити (закінчи́ти) навча́ння; **2.** повча́ння.

НАВУЧА́ЦЦА *недок.*, **НАВУЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** навча́тися, учи́тися, навчи́тися, *(про багатьох)* понавча́тися; *(рідше)* науча́тися, научи́тися, *(про багатьох)* понау́чуватися *(чого)*; **2.** *тільки недок. пас.* навча́тися; напоумля́тися, напу́чуватися, на [до́брий] ро́зум наставля́тися.

НАВУЧА́ЦЬ *недок.*, **НАВУЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** навча́ти, учи́ти, навчи́ти, *(багатьох)* понавча́ти; *(рідше)* науча́ти, научи́ти, *(багатьох)* понау́чувати *(чого)*; **навучы́ць гуля́ць у ша́хматы** навчи́ти гра́ти в ша́хи; **навучы́ць рамяству́** навчи́ти ремесла́; **2.** *(підмовляти зробити що-небудь)* підмовля́ти, підмо́вити, намовля́ти, намо́вити; **3.** *(порадити)* напоумля́ти, напоу́мити, напу́чувати, напуча́ти, напу́тити, на [до́брий] ро́зум наста́вити; навча́ти, навчи́ти; **4.** *(збагачуватися досвідом, знаннями тощо)* навча́ти, навчи́ти; **жыццё ягó мно́гаму ~чы́ла** життя́ бага́то чого́ його́ навчи́ло.

НАВУЧЫ́ЦЦА *див.* **навуча́цца**.

НАВУЧЫ́ЦЬ *див.* **навуча́ць**.

НАВУЧЭ́НЕЦ, -нца *ч. (той, хто навчається в середньому спеціальному навчальному закладі)* у́чень, студе́нт.

НАВУЧЭ́НКА *ж.* учени́ця, студе́нтка.

НАВУЧЭ́НСКІ *(який стосується учнів (студентів) середніх спеціальних навчальних закладів)* яки́й (що) навча́ється (у́читься); **~кая мо́ладзь** мо́лодь, яка́ (що) навча́ється (вчи́ться), учні́вська (шкільна́) мо́лодь, студе́нти.

НАВЫВАЛАКА́ЦЬ *док. розм. (багато)* повитяга́ти, повитя́гувати.

НАВЫ́ВАРАТ *прислівн.* **1.** нави́ворі́т; **2.** *перен.* навпаки́, *(розм.)* нави́ворі́т; ◊ **шы́варат-н.** навпаки́; перекру́чено; *(догори дригом)* шкере́берть.

НАВЫВАРО́ЧВАЦЬ *док. (багато, усе)* навиверта́ти.

НАВЫВО́РВАЦЬ *док. (багато, усе)* повио́рювати.

НАВЫГО́РТВАЦЬ *док. (багато)* навигріба́ти, навигорта́ти.

НАВЫДЗЕ́ЎБВАЦЬ *док. (багато)* навикльо́вувати, навидзьо́бувати; навидо́вбувати.

НАВЫДЗІМА́ЦЬ *док. (багато)* навидува́ти, *(розм.)* навидму́хувати.

НАВЫДЗІРА́ЦЬ *док. (багато)* **1.** навитя́гувати, навирива́ти, нависми́кувати; **2.** *(навідокремлювати, вириваючи з чого-небудь)* навидира́ти, навирива́ти.

НАВЫДУ́МВАЦЬ *і* **НАВЫДУМЛЯ́ЦЬ** *док. розм.* навига́дувати, *(багато)* понавига́дувати; навиду́мувати, *(багато)* понавиду́мувати.

НАВЫЙГРАВА́ЦЬ *док. розм. (багато)* навигрва́ти.

НАВЫКА́ЦЬ *недок.*, **НАВЫ́КНУЦЬ** *док. розм.* звика́ти, зви́кнути, призвича́юватися, призвича́їтися, *(про багатьох)* попризвича́юватися; *(розм.)* навика́ти, нави́кнути, *(про багатьох)* понавика́ти.

НАВЫКО́РМЛІВАЦЬ *док. розм.* навідгодо́вувати.

НАВЫКРУ́ЧВАЦЬ *док. розм. (багато)* **1.** навикру́чувати; навигви́нчувати; **2.** нависве́рдлювати; **3.** *(викрутити за допомогою крутіння)* повикру́чувати, ви́вертіти.

НАВЫЛА́ЗІЦЬ *док. розм. (багато)* навила́зити; нависува́тися; навипада́ти.

НАВЫ́ЛЕТ *і* **НАВЫЛЁТ** *прислівн.* **1.** на́скрізь; *(прострелити — ще)* нави́літ; **свіце́цца н.** світи́тися на́скрізь; **снара́д прабі́ў сцяну́ н.** снаря́д проби́в стіну́ на́скрізь (нави́літ); **2.** безупи́нно, безпере́рвно, весь час; **усю́ ноч н.** ці́лу (цілі́сіньку) ніч; ◊ **ба́чыць н.** ба́чити на́скрізь.

НАВЫЛЁТНЫ *(про отвори)* крізни́й, на́скрізний; **~ная ра́на** на́скрізна ра́на; **~ная дзі́рка** на́скрізна ді́рка.

НАВЫЛУ́ЗВАЦЬ *док. (багато)* навилу́щувати.

НАВЫМА́ЦЬ *док. (багато)* навийма́ти, нави-тя́гувати.

НАВЫПІЛО́ЎВАЦЬ *док. (багато) розм.* нави-пі́лювати.

НАВЫ́РАСТ *див.* **нападро́ст.**

НАВЫСВІДРО́ЎВАЦЬ *док. (багато)* навис-ве́рдлювати.

НАВЫСКУБА́ЦЬ *док. (багато)* нависку́бувати, навищи́пувати.

НАВЫ́СЦІЖКІ *прислівн. обл.* навви́передки, нави́передки, наперего́ни.

НАВЫТВАРА́ЦЬ *док. розм. багато (зробити щось недоречне)* натвори́ти, нако́їти, ско́їти, *(розм.)* навитворя́ти; **н. глу́пства** нако́їти дурни́ць, ско́їти дурни́цю.

НАВЫТО́ЧВАЦЬ[1] *док. (багато, на верстаті)* навито́чувати.

НАВЫТО́ЧВАЦЬ[2] *док. (нори тощо — багато)* навирива́ти.

НАВЫТРАСА́ЦЬ *і* **НАВЫТРЭ́СВАЦЬ** *док. (багато)* навитру́шувати.

НАВЫЦІСКА́ЦЬ *док. (багато)* навида́влювати, навиду́шувати; **н. со́ку з я́гад** навида́влювати (навиду́шувати, надави́ти) со́ку з я́гід.

НАВЫ́ЦЯЖКУ *прислівн.* стру́нко, ви́струнчившись; **стая́ць н.** стоя́ти стру́нко (ви́струнчившись).

НАВЫЦЯРУ́ШВАЦЦА *док. (багато)* навитру́шуватися, нависипа́тися.

НАВЫЦЯРУ́ШВАЦЬ *док. розм. (багато)* навитру́шувати, натруси́ти; **н. махо́ркі з кісе́та** натруси́ти (навитру́шувати) махо́рки з кисе́та (гамана́, капшука́).

НАВЫЧВАРА́ЦЬ *док. прост.* напустува́ти, *(розм.)* навитворя́ти; *(розм.)* набро́їти.

НАВЫЧЭ́РЧВАЦЬ *док. багатор.* понакре́слювати.

НАВЫЧЭ́СВАЦЬ[1] *док. (багато)* навичі́сувати.

НАВЫЧЭ́СВАЦЬ[2] *док. (багато)* навиті́сувати.

НАВЭ́НДЖАНЫ нако́пчений, наву́джений. — *Див.* ще **навэ́нджваць.**

НАВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.,* **НАВЭ́НДЗІЦЬ** *док. (приготувати за допомогою коптіння м'ясо, рибу тощо)* нако́пчувати, накопти́ти, наву́джувати, наву́дити.

НАВЯВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* наві́ва́ти, наві́ювати.

НАВЯ́ЗНУЦЬ: ~зла ў зуба́х набри́дло *(кому)*; у зуба́х (у зу́би) нав'я́зло *(кому, в кого)*; по са́му зав'я́зку (по ши́ю) *(має хтось що-небудь).*

НАВЯРЗЦІ́СЯ *док. розм. (прийти в голову)* приверзти́ся.

НАВЯРНУ́ЦЦА *док.* **1.** *(про сльози)* наверну́тися, набі́гти; **2.** нахили́тися, схили́тися; прихили́тися, перехили́тися.

НАВЯРНУ́ЦЬ *док.* **1.** *(накласти, накидати багато чого-небудь)* навали́ти, *(багато)* понава́лювати; наки́дати, *(багато)* понакида́ти; *(розм.)* наверну́ти; **н. го́ры зямлі́** навали́ти (наки́дати, наверну́ти) го́ри землі́; **2.** *(чым што)* навали́ти, *(важким згори розм. — ще)* приверну́ти; *(накрити, захистивши щось)* прикри́ти, затули́ти; **н. тале́рку кастру́ляй** прикри́ти (затули́ти) тарі́лку кастру́лею; **3.** *перен. розм. (обтяжити роботою)* навали́ти; **4.** *безос. (нападати у великій кількості)* навали́ти, наки́дати, наверну́ти; **~ну́ла мно́га сне́гу** навали́ло (наки́дало, наверну́ло) бага́то сні́гу; **5.** нахили́ти, *(багато, усе)* понахиля́ти; схили́ти, *(багато, усе)* посхиля́ти; нагну́ти, *(багато, усе)* понагина́ти; **6.** ***(на што)*** *перен.* схили́ти *(до чого)*, напра́вити, спрямува́ти *(на що)*; **н. на рыбало́ўства** схили́ти до рибальства, напра́вити (спрямува́ти) на риба́льство; **7.** *розм. (наговорити неправду на кого-небудь)* наговори́ти, *(на багатьох, усіх)* понагово́рювати; обмо́вити, *(багатьох, усіх)* пообмовля́ти; набреха́ти, *(на багатьох, усіх)* понабрі́хувати.

НАВЯРСТА́ЦЬ[1] *див.* **наве́рстваць**[1].

НАВЯРСТА́ЦЬ[2] *див.* **наве́рстваць**[2].

НАВЯРЭ́ДЖАНЫ натру́джений, стру́джений. — *Див. ще* **навярэ́джваць.**

НАВЯРЭ́ДЖВАЦЦА *недок.* натру́джуватися.

НАВЯРЭ́ДЖВАЦЬ *недок.,* **НАВЯРЭ́ДЗІЦЬ** *і* **НАВЕРАДЗІ́ЦЬ** *док. (тривалою працею натомити до болю якусь частину тіла)* натру́джувати, натруди́ти, *(багато)* понатру́джувати; стру́джувати, струди́ти; **~вярэ́дзіць (~верадзі́ць) ру́кі** натруди́ти ру́ки.

НАГАБЛЁВАНЫ *див.* **нагабляв́аны.**

НАГАБЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* настру́гуватися.

НАГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.,* **НАГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* настру́гувати, настру́га́ти, *(багато)* понастру́гувати.

НАГАБЛЯВА́НЫ *і* **НАГАБЛЁВАНЫ** настру́ганий.

НАГАБЛЯВА́ЦЦА *док. розм.* настру́га́тися.

НАГАБЛЯВА́ЦЬ *див.* **нагаблёўваць.**

НАГАВАРЫ́ЦЬ *див.* **нагаво́рваць.**

НАГАВІ́ЦЫ *тільки мн. обл.* штани́.

НАГАВО́Р, -ру *ч.* **1.** *частіше мн.* обмо́ва *ж.*, *(дія — ще)* обмовля́ння *с.*, обмо́влення *с.*; на́клеп; на́шепти *мн.*; **2.** *етногр.* нагові́р, на́шепти, примо́ва *ж.*

НАГАВО́РАНЫ **1.** нагово́рений, нака́заний, набала́каний; **2.** нагово́рений; набре́ханий; обмо́влений; нату́рканий, накле́паний; **3.** нагово́рений, наше́птаний, замо́влений. — *Див. ще* **нагаво́рваць.**

НАГАВО́РВАЦЦА *недок. звор., пас.* нагово́рюватися, набала́куватися; обмовля́тися; наші́птуватися; замовля́тися.

НАГАВО́РВАЦЬ *недок.,* **НАГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(багато говорити)* нагово́рювати, наговори́ти, *(багато)* понагово́рювати; *(док.)* наказа́ти; набала́кувати, набала́кати; **2.** ***(на каго)*** нагово́рювати, наговори́ти, *(багато)* понагово́рювати; набрі́хувати, набреха́ти, *(багато)* понабрі́хувати; обмовля́ти, обмо́вити; наші́птувати, нату́ркати; *(розм.)* клепа́ти, наклепа́ти; **3.** *етногр.* нагово́рювати, наговори́ти, наші́птувати, нашепта́ти, замовля́ти, замо́вити.

НАГАВО́РНЫ *етногр.* приворо́тний; **~нае зе́лле** приворо́тне зі́лля, приворо́т-зі́лля *с.*, зі́лля-приворо́т *с.*, данння́ *с.*, розма́й-зі́лля.

НАГАВО́РШЧЫК *ч.* накле́пник, обмо́вник.

НАГАВО́РШЧЫЦА *ж.* накле́пниця, обмо́вниця.

НАГАДАВА́НЫ 1. ви́рощений, зро́щений; **2.** розве́дений. — *Див. ще* **нагадо́ўваць**.

НАГАДАВА́ЦЬ *див.* **нагадо́ўваць**.

НАГАДА́ЦЦА *док.* пригада́тися.

НАГАДА́ЦЬ *див.* **нага́дваць**.

НАГА́ДВАЦЦА *недок.* **1.** пригаду́ватися; **2.** нагадуватися.

НАГА́ДВАЦЬ *недок.*, **НАГАДА́ЦЬ** *док.* **1.** прига́дувати, пригада́ти; **2.** нага́дувати, нагада́ти.

НАГА́ДЖАНЫ *розм.* **1.** напаску́джений, наги́джений; **2.** напсо́ваний, напаску́джений. — *Див. ще* **нага́дзіць**.

НАГАДЖА́ЦЦА *недок.*, **НАГАДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(несподівано з'явитися перед кимось, чимось) (док.)* нагоди́тися; наверта́тися, наверну́тися; **ма́ці ~дзілася з по́ля** ма́ти нагоди́лася з по́ля; **2.** ста́тися; **~дзілася но́вае няшча́сце** ста́лося нове́ неща́стя (ли́хо).

НАГА́ДЗІЦЬ *док. розм.* **1.** *(забруднити випорожненнями)* напаску́дити, *(багато)* понапаску́джувати; наги́дити, *(багато)* понаги́джувати; **2.** *(зробити (звичайно таємно) підлість тощо)* нашко́дити, напаску́дити; нака́постити.

НАГАДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАГАДАВА́ЦЬ** *док.* **1.** виро́щувати, ви́ростити, *(багато)* повиро́щувати; зро́щувати, зрости́ти; **~ва́ць мно́га пладо́вых дрэ́ў** ви́ростити (зрости́ти) бага́то плодо́ви́х дере́в; **2.** *(про тварин)* розво́дити, розвести́; **~ва́ць гусе́й** розвести́ гусе́й.

НА́ГАЛА *прислівн.* **1.** на́голо́, до́гола́; **астры́гчы н.** обстри́гти на́голо́ (до́гола́); **2.** на́голо́; **трыма́ць ша́шкі н.** трима́ти (держа́ти) ша́шки на́голо́.

НАГАЛЁКАЦЦА *док. розм.* *(багато, довго покричати)* накрича́тися, нагука́тися.

НАГАЛЁНАЧНЫ нагомі́лко́вий, наголі́нко́вий.

НАГАНДЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **НАГАНДЛЯВА́ЦЬ** *док.* наторго́вувати, наторгува́ти; уторго́вувати, уторгува́ти.

НАГАНДЛЯВА́НЫ наторго́ваний, уторго́ваний. — *Див. ще* **нагандлёўваць**.

НАГАНДЛЯВА́ЦЦА *недок.* наторгува́тися.

НАГАНДЛЯВА́ЦЬ *див.* **нагандлёўваць**.

НАГАНЯ́Й, -ня́ю *ч. розм.* на́гінка *ж.*, на́труска *ж.*, прочуха́н, прочуха́нка *ж.*; ◊ **даць н.** да́ти на́гінки (прочуха́нки, прочуха́на).

НАГАНЯ́ННЕ *с.* **1.** наганя́ння; **2.** надолу́жування; **3.** набива́ння; **4.** наса́джування, наса́дження, настро́млювання, настро́млення, натика́ння, наштри́кування; **5.** наму́лювання, натира́ння.

НАГАНЯ́ЦЦА[1] *недок. пас.* **1.** наганя́тися; **2.** надолу́жуватися; **3.** набива́тися, **4.** наса́джуватися, настро́млюватися, натика́тися, наштри́куватися; **5.** наму́люватися, натира́тися.

НАГАНЯ́ЦЦА[2] *док. розм.* *(удосталь поганяти)* наганя́тися, набі́гатися.

НАГАНЯ́ЦЬ[1] *недок.*, **НАГНА́ЦЬ** *док.* **1.** наганя́ти, наго́нити, нагна́ти, *(багато)* понаганя́ти, понаго́нити; наздоганя́ти, наздогна́ти, *(багатьох, усіх)* поназдоганя́ти; здоганя́ти, здогна́ти; **нагна́ць ся́бра ў даро́зе** нагна́ти (наздогна́ти, здогна́ти) дру́га в доро́зі; **2.** надолу́жувати, надолу́жити; **3.** *(концентрувати в одному місці)* наганя́ти, наго́нити, нагна́ти; **ве́цер нагна́ў хмар** ві́тер нагна́в хмар; **4.** *(виготовити за допомогою переганяння)* наганя́ти, нагна́ти, *(багато)* понаганя́ти, понаго́нити; наку́рювати, накури́ти, *(багато)* понаку́рювати; **5.** *(ціну)* наганя́ти, нагна́ти; **6.** *перен.* *(спричинити якесь відчуття, стан тощо)* наганя́ти, нагна́ти; **нагна́ць стра́ху** нагна́ти стра́ху́ (по́страху); **нагна́ць сум** нагна́ти нудьгу́ (нудо́ту) *(на кого)*, зану́ди́ти, *(багатор.)* попону́дити *(кого)*; **7.** *(цвяхів і т. ін.)* набива́ти, наби́ти, *(багато)* понабива́ти; **8.** *(надівати, б'ючи)* наганя́ти, наго́нити, нагна́ти, *(багато)* понаганя́ти, понаго́нити; набива́ти, наби́ти, *(багато)* понабива́ти; **нагна́ць абру́ч на бо́чку** наби́ти обру́ч на бо́чку; **9.** *(мозоль)* наму́лювати, наму́ляти, наму́лити, *(багато)* пому́ляти, пому́лити, понаму́лювати; натира́ти, наті́рти, *(багато)* понатира́ти; ◊ **нагна́ць аско́му** наби́ти оско́му, набри́днути (обри́днути) *(кому)*; **нагна́ць (набі́ць) сабе́ цану́** наби́ти собі ціну́.

НАГАНЯ́ЦЬ[2] *док.* *(удосталь побігати)* наганя́ти, *(багато)* попоганя́ти.

НАГА́Р, -ру *ч.* нага́р; *(шлак, окалина — ще)* жу́желиця *ж.*, жу́жіль.

НАГАРАДЗІ́ЦЬ *див.* **нагаро́джваць**.

НАГА́РВАЦЬ *і* **НАГАРА́ЦЬ** *недок.*, **НАГАРЭ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* нагоря́ти, нагора́ти, нагорі́ти; **2.** *перен. безос. (дістатися, бути покараним)* нагоря́ти, нагора́ти, нагорі́ти; влі́та́ти, влеті́ти; перепада́ти, перепа́сти; дістава́тися, діста́тися, *(розм.)* попада́ти, попа́сти.

НАГАРЛАПА́НІЦЦА *док. розм.* нарепетува́тися, нагорла́тися, наверещатися.

НАГАРО́ДЖАНЫ 1. нагоро́джений; **2.** нагрома́джений; нагоро́джений; **3.** напле́тений, наторо́чений, наме́лений. — *Див. ще* **нагаро́джваць**.

НАГАРО́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* **1.** нагоро́джуватися; **2.** нагрома́джуватися.

НАГАРО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **НАГАРАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(наробити багато тинів, парканів, перегородок)* нагоро́джувати, нагороди́ти, *(багато)* понагоро́джувати; **2.** *розм.* *(безладно понакидати багато чого-небудь)* нагрома́джувати, нагрома́дити; *(розм.)* нагоро́джувати, нагороди́ти, *(багато)* понагоро́джувати; **3.** *перен. розм.* *(наговорити, написати багато зайвого)* наплі́та́ти, наплести́, *(док.)* наплеска́ти, наверзти́, наторочи́ти, намоло́ти [дурни́ць, ні-сені́тниць *тощо*].

НАГАРЭ́ЗАВАЦЬ *і* **НАГАРЭ́ЗІЦЬ, НАГАРЭ́ЗНІЧАЦЬ** *док.* напустува́ти; *(розм.)* навитворя́ти, *(розм.)* набро́їти, пробро́їти, нако́їти.

НАГАРЭ́ЦЬ *див.* **нага́рваць**.

НАГАСПАДА́РЫЦЦА *док. розм.* нагосподарюва́тися, нахазяйнува́тися, нахазяюва́тися; напорядкува́тися. — *Див. ще* **нагаспада́рыць**.

НАГАСПАДА́РЫЦЬ *док. розм.* нагосподарюва́ти, нахазяйнува́ти, нахазяюва́ти; *(розпоряджаючись розм. — ще)* напорядкува́ти.

НАГАСЦІ́ЦЦА *і* **НАГАСЦЯВА́ЦЦА** *док. розм.* нагостюва́тися.

НАГАСЦІ́ЦЬ *док. розм.* погостюва́ти; **не ве́льмі**

там нагóсціш не дýже (не вéльми) там погостю́єш.

НАГАСЦЯВА́ЦЦА *див.* **нагасці́цца**.

НАГАТАВА́НЫ наготóвлений; навáрений. — *Див. ще* **нагатóўваць**.

НАГАТАВА́ЦЬ *див.* **нагатóўваць**.

НАГАТО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* наготóвлюватися, наготовля́тися; навáрюватися.

НАГАТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАГАТАВА́ЦЬ** *док.* 1. *(запасати)* наготóвлювати, наготовля́ти, наготувáти, наготóвити, *(багато)* понаготóвлювати, понаготовля́ти; *(припасати в необхідній кількості)* настачáти, настáчити; 2. *(про їжу)* наготóвлювати, наготовля́ти, наготувáти, наготóвити, *(багато)* понаготóвлювати, понаготовля́ти; навáрювати, навари́ти, *(багато)* понавáрювати; 3. *док. (води тощо)* накип'яти́ти; **нагатавáць вáру** нагрíти окрóпу, накип'яти́ти води́.

НАГБО́М *і* **НАБГО́М: піць н.** пи́ти нáхилки (нáхильці) *(нахиляючи велику посудину)*.

НА́ГЛА *прислівн. обл.* раптóво, нáгло, несподíвано.

НАГЛА́ДЖАНЫ напрасóваний, наглáджений. — *Див. ще* **наглáджваць**.

НАГЛА́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* напрасóвуватися, наглáджуватися.

НАГЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **НАГЛА́ДЗІЦЬ** *док.* напрасóвувати, напрасувáти, *(багато)* понапрасóвувати; *(рідше)* наглáджувати, наглáдити, *(багато)* понаглáджувати.

НАГЛЕ́БАВЫ надґрунтови́й.

НАГЛЕ́ДЖАНЫ наглéджений, помíчений. — *Див. ще* **наглéджваць**.

НАГЛЕ́ДЖВАЦЬ *і* **НАГЛЯ́ДВАЦЬ** *недок.*, **НАГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *док. (уважно видивлятися, зауважуючи що-небудь, знайти)* виглядáти, ви́глядіти, видивля́тися, ви́дивитися, наглядáти, нагля́нути, наглядíти, наглéдіти; **наглéджваць (нагля́дваць) дзяля́нку** виглядáти (видивля́тися, наглядáти) ділянку.

НАГЛЕ́ДЗЕЦЦА *і* **НАГЛЯДЗЕ́ЦЦА** *док.* надиви́тися, *(рідко)* наглядíтися.

НАГЛЕ́ДЗЕЦЬ *див.* **наглéджваць**.

НАГЛУМІ́ЦЬ *док. розм. (зробити непридатним)* напсувáти, *(знищивши, спотворивши)* нанíвечити.

НА́ГЛЫ *обл.* раптóвий, нáглий, несподíваний.

НАГЛЯ́Д, -ду *ч.* 1. спостерéження *с.*, *(незак. д. — ще)* спостерігáння *с.*; стéження *с.*; наглядáння *с.*, нáгляд; дóгляд, доглядáння *с.*; пильнувáння *с.*; 2. нáгляд; дóгляд; **быць пад ~дам** бýти (перебувáти) під нáглядом (під дóглядом); **пакíнуць пад чы́ім-нéбудзь ~дам** зали́шити під чиї́м-нéбудь нáглядом; 3. *(контрольний орган)* нáгляд; **тэхні́чны н.** техні́чний нáгляд. — *Див. ще* **нагля́дваць**.

НАГЛЯДА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* спостерéжливість, кмітли́вість.

НАГЛЯДА́ЛЬНІК *ч.* спостерігáч, спостерéжник.

НАГЛЯДА́ЛЬНІЦА *ж.* спостерігáчка, спостерéжниця.

НАГЛЯДА́ЛЬНІЦКІ спостерéжницький.

НАГЛЯДА́ЛЬНЫ 1. *(той, хто вміє спостерігати)* спостерéжливий, кмітли́вий; **н. чалавéк** спостерéжлива (кмітли́ва) люди́на; 2. *(який слугує для спостереження за ким-, чим-небудь)* спостерéжний; **н. пункт** спостерéжний пункт.

НАГЛЯДА́ННЕ *с.* 1. *(дія)* спостерéження, *(незак. д. — ще)* спостерігáння; стéження; наглядáння, нáгляд *ч.*; дóгляд *ч.*, доглядáння, пильнувáння; 2. *(результат вивчення, обмірковування)* спостерéження; **рабíць вы́вады з ~нняў** роби́ти ви́сновки зі спостерéжень.

НАГЛЯДА́ЦЦА *недок.* 1. спостерігáтися, бувáти; 2. *пас.* спостерігáтися.

НАГЛЯДА́ЦЬ *недок.* 1. *(уважно стежити за ким-, чим-небудь)* спостерігáти, стéжити; **н. зацьмéнне сóнца** спостерігáти затéмнення сóнця; **н. за рабóтай экскавáтара** спостерігáти (стéжити) за робóтою екскавáтора; 2. наглядáти, доглядáти, пильнувáти; **н. за дзéцьмі** наглядáти за дíтьми (дітéй), доглядáти дітéй (за дíтьми), пильнувáти дітéй, стéжити за дíтьми.

НАГЛЯ́ДВАЦЬ *недок.* 1. *див.* **наглéджваць**; 2. *(дбати, щоб з кимось не сталося чого-небудь неприємного)* наглядáти, доглядáти, пильнувáти; **н. за хлóпчыкам** наглядáти за хлóпчиком (хлóпчика), доглядáти хлóпчика (за хлóпчиком), пильнувáти хлóпчика, стéжити за хлóпчиком.

НАГЛЯДЗЕ́ЦЦА *див.* **наглéдзецца**.

НАГЛЯ́ДНА *прислівн.* наóчно.

НАГЛЯ́ДНАСЦЬ *ж.* наóчність, унаóчнення *с.*

НАГЛЯ́ДНЫ наóчний; **~ныя дапамóжнікі** наóчне прилáддя.

НАГЛЯ́ДЧЫК *ч. (людина, яка за ким-, чим-небудь наглядає)* догля́дáч; *(у в'язниці)* нагля́дáч; *(за полем, польовими роботами) заст.* ланкови́й.

НАГЛЯ́ДЧЫЦА *ж.* догля́дáчка; *(у в'язниці)* нагля́дáчка.

НАГЛЯ́ДЧЫЦКІ 1. *(який стосується доглядача)* доглядáцький; 2. *(який стосується наглядача)* наглядáцький.

НАГЛЯНЦАВА́НЫ *і* **НАГЛЯНЦО́ВАНЫ** 1. наглянсóваний; 2. налóщений. — *Див. ще* **наглянцóўваць**.

НАГЛЯНЦАВА́ЦЬ *див.* **наглянцóўваць**.

НАГЛЯНЦО́ВАНЫ *див.* **наглянцавáны**.

НАГЛЯНЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАГЛЯНЦАВА́ЦЬ** *док.* 1. *(наполірувати)* наглянсóвувати, наглянсувáти; 2. *док. (навести блиск)* налощи́ти.

НАГО́ЙСАЦЦА *док. розм. (удосталь)* набíгатися, ви́ганятися.

НАГО́Н, -ну *ч.* 1. *у різн. знач.* нагíн, *(незак. д. — звичайно)* наганя́ння *с.*; 2. *(пов'язаний з переганянням)* наганя́ння *с.*, накýрювання *с.* — *Див. ще* **наганя́ць** 1, 2, 3, 4, 8.

НАГО́НКА *ж.* 1. наганя́ння *с.*, набивáння *с.*, набиття́ *с.*; **н. абручóў** набивáння (набиття́) обручíв; **н. цаны́** наганя́ння ціни́; 2. *розм. (догана)* нáгінка, нáтруска, прочухáн *ч.*, прочухáнка.

НАГО́Р'Е *с.* нагíр'я, верхови́на *ж.*; *(гірська долина — ще)* полони́на *ж.*

НАГО́РТВАЦЦА *недок.* 1. *(про сльози)* навертáтися, набігáти; 2. *пас.* нагрібáтися, нагортáтися.

НАГО́РТВАЦЬ *недок.* нагріба́ти, нагорта́ти.
НАГО́ТКА *ж. бот. (квітка)* нагі́дка.
НАГО́ТКІ, -так, *одн.* **наго́тка** *ж. бот.* нагідки́ *(частіше мн.).*
НАГРАБА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* нагріба́льник.
НАГРАБА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* нагріба́льниця.
НАГРАБА́ННЕ *с.* нагріба́ння; нагрома́дження; нагорта́ння.
НАГРАБА́ЦЦА *недок. пас.* нагріба́тися; нагрома́джуватися; нагорта́тися.
НАГРАБА́ЦЬ *недок.*, **НАГРЭ́БЦІ** *док. прям., перен.* нагріба́ти, нагребти́, *(багато)* понагріба́ти; *(сіно й т. ін. — ще)* нагрома́джувати, нагрома́дити; *(лопатою й т. ін. — звичайно)* нагорта́ти, нагорну́ти, *(багато)* понагорта́ти; **нагрэ́бці лі́сця** нагребти́ ли́стя; **нагрэ́бці гро́шай** нагребти́ гро́шей.
НАГРА́БІЦЬ *док. (привласнити чуже)* награбува́ти, *(розм.)* нага́рбати, *(багато)* понага́рбувати.
НАГРА́БЛЕНЫ награбо́ваний; *(розм.)* нага́рбаний.
НАГРАВА́ЛЬНІК *ч. техн.* нагріва́ч, нагрівни́к.
НАГРАВА́ЛЬНЫ нагріва́льний, нагрівни́й.
НАГРАВА́ННЕ *с.* **1.** нагріва́ння; розжа́рювання, розпіка́ння; зігріва́ння; **2.** нато́плювання, напа́лювання.
НАГРАВА́ЦЦА *недок.*, **НАГРЭ́ЦЦА** *док.* **1.** нагріва́тися, нагрі́тися; *(до високої температури — ще)* розжа́рюватися, розжа́ритися, розпіка́тися, розпекти́ся; *(нагрівати себе — ще)* зігріва́тися, зігрі́тися; **2.** *недок. пас.* нагріва́тися; розжа́рюватися, розпіка́тися; зігріва́тися; нато́плюватися, напа́люватися. — *Див. ще* **награва́ць**.
НАГРАВА́ЦЬ *недок.*, **НАГРЭ́ЦЬ** *док.* **1.** *(робити гарячим або теплим)* нагріва́ти, нагрі́ти; *(до високої температури — ще)* розжа́рювати, розжа́рити, розпіка́ти, розпекти́; *(воду тощо — ще)* зігріва́ти, зігрі́ти; **2.** *(приміщення)* нато́плювати, натопи́ти, напа́лювати, напали́ти; **3.** *перен. розм. (обдурити)* нагріва́ти, нагрі́ти; **нагрэ́ць на сто рублёў** нагрі́ти на сто рублі́в; ◊ **нагрэ́ць ру́кі** нагрі́ти ру́ки.
НАГРУВА́СЦІЦЦА *док. (зібратися купою)* нагрома́дитися.
НАГРУВА́СЦІЦЬ *див.* **нагрува́шчваць**.
НАГРУВА́ШЧАННЕ *с. (дія і те, що нагромаджене)* нагрома́дження.
НАГРУВА́ШЧАНЫ *прям., перен.* нагрома́джений.
НАГРУВА́ШЧВАННЕ *с. (дія)* нагрома́дження.
НАГРУВА́ШЧВАЦЦА *недок.*, **НАГРУВА́СЦІЦЦА** *док. звор.* **1.** *(зібратися купою)* нагрома́джуватися, нагрома́дитися; **2.** *недок. пас.* нагрома́джуватися.
НАГРУВА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **НАГРУВА́СЦІЦЬ** *док. прям., перен. (безладно розмістити щонебудь)* нагрома́джувати, нагрома́дити.
НАГРУ́ЖАНЫ *у різн. знач.* навантá́жений. — *Див. ще* **нагружа́ць**.
НАГРУЖА́ЦЦА *недок.*, **НАГРУЗІ́ЦЦА** *док. звор.* **1.** навантá́жуватися, навантá́житися; **2.** *недок. пас.* навантá́жуватися.
НАГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **НАГРУЗІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* ванта́жити, навантá́жувати, навантá́жити.
НАГРУ́ЗАЧНЫ навантá́жувальний.
НАГРУЗІ́ЦЦА *див.* **нагружа́цца**.
НАГРУЗІ́ЦЬ *див.* **нагружа́ць**.
НАГРУ́ЗКА *ж. у різн. знач.* навантá́ження *с.*, *(незак. д. — ще)* навантá́жування *с.*; **н. бярве́ння** навантá́ження коло́д; **грама́дская н.** грома́дське навантá́ження.
НАГРУ́ЗЧЫК *ч.* **1.** *техн.* навантá́жник, навантá́жувач; **2.** *(людина)* вантá́жник.
НАГРУ́ЗЧЫЦА *ж.* вантá́жниця.
НАГРЭ́БЦІ *див.* **награба́ць**.
НАГРЭ́БЦІСЯ *док.* **1.** *(удосталь погребти)* нагребти́ся, *(багатор.)* понагріба́тися; **2.** *перен.* нахапа́тися.
НАГРЭ́Ў, -рэ́ву *ч. у різн. знач.* нагрі́в, *(дія — ще)* нагріва́ння *с.*
НАГРЭ́ЦЦА *див.* **награва́цца**.
НАГРЭ́ЦЬ *див.* **награва́ць**.
НАГУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **НАГУЛЯ́ЦЦА** *док.* **1.** *(довго гуляти де-небудь; веселитися)* нагу́люватися, нагуля́тися; **2.** *(удосталь пограти в якусь гру)* награ́тися, *(розм.)* нагуля́тися.
НАГУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАГУЛЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* нагу́лювати, нагуля́ти, *(про багатьох)* понагу́лювати; **жыве́ла ~ля́ла тлу́шчу** худо́ба нагуля́ла жир; **не ве́льмі тут ~ля́еш** не ду́же тут погуля́єш; **~ля́ць прасту́ду** нагуля́ти засту́ду; **~ля́ць дзіця́** нагуля́ти дити́ну; **2.** *(здобути за допомогою гри)* награва́ти, награ́ти; **~ля́ць зна́чную су́му гро́шай** награ́ти значну́ су́му гро́шей.
НАГУ́ЛЯНЫ **1.** *у різн. знач.* нагу́ляний; **2.** на́граний. — *Див. ще* **нагу́льваць**.
НАГУЛЯ́ЦЦА *див.* **нагу́львацца**.
НАГУЛЯ́ЦЬ *див.* **нагу́льваць**.
НАГУ́ШКАЦЦА *док. розм.* нагойда́тися *(на гойдалках тощо).*
НАГЦЯЕ́ДА *ж. мед. розм.* нігтьої́да.
НАДАБАЛО́ННЫ надзапла́вний.
НАДАДРА́НЫ і **НАДДЗЁРТЫ** *розм.* наді́рваний. — *Див. ще* **наддзіра́ць**.
НАДАДРА́ЦЦА *док. розм. (не до кінця розірватися)* надірва́тися; **~лася папе́ра** надірва́вся папі́р.
НАДАДРА́ЦЬ *див.* **наддзіра́ць**.
НАДАЕ́ДЛІВЫ набри́дливий, обри́дливий.
НАДАЕ́СЦІ *див.* **надаяда́ць**.
НАДАКЛЯРО́ЎВАЦЬ *док. розм.* наобіця́ти.
НАДАКО́ННІК *ч.* надвіко́нник.
НАДАКО́ННЫ надвіко́нний.
НАДАЛЕ́Й *прислівн. розм.* **1.** нада́лі, да́лі; у майбу́тньому; **каб н. ве́далі** щоб нада́лі (да́лі, у майбу́тньому) зна́ли; **2.** нада́лі, да́лі, на пізні́ше; **адкла́сці н.** відкла́сти нада́лі (да́лі, на пізні́ше).
НАДАРА́ЦЦА *недок.*, **НАДА́РЫЦЦА** *док.* става́тися, ста́тися, видава́тися, ви́датися; випада́ти, ви́пасти; трапля́тися, тра́питися; **і трэ́ба ж тако́му ~рыцца!** і тре́ба ж тако́му ста́тися!; **~рылася быць недалёка ад Мінска** тра́пилося (ви́пало) бу́ти недале́ко від Мі́нська; **ноч ~рылася цёмная** ніч ви́далася (ви́пала)

тёмна; ~**рылася во́льная хвілі́на** ви́пала (тра́пилася) ві́льна хвили́на.

НАДАРА́ЦЬ[1] *док. розм.* зора́ти, ви́орати *(частину).*

НАДАРА́ЦЬ[2] *див.* **надо́рваць**.

НАДА́РЫЦЦА *див.* **надара́цца**.

НАДАРЫ́ЦЬ *див.* **надо́рваць**.

НА́ДАЎБЕНЬ, -бня *ч.* **1.** *військ. тощо* на́довба *ж.*, на́довбень, надоло́бень; **2.** *лайл. (про обмежену людину)* бо́вдур, ло́бур, дуб.

НАДАЎГА́Д *прислівн. обл.* наздога́д, навмання́.

НАДАЎЖЭ́Й *прислівн.* на до́вший час.

НАДАЯДА́ЦЬ *недок.*, **НАДАЕ́СЦІ** *док.* набрида́ти, набри́днути, обрида́ти, обри́днути, обри́дити.

НАДБРУ́ШНЫ *анат.* надчеревни́й.

НА́ДВАЕ *прислівн.* на́двоє; на́впіл; ◊ **ба́бка н. варажы́ла** на́двоє ба́ба ворожи́ла [або́ вмре, або́ бу́де жи́ва]; ба́ба ворожи́ла і на́двоє положи́ла: або́ до́щ, або́ сніг, або́ бу́де, або́ ні; це ще по воді ви́лами пи́сано; каза́ла На́стя, як уда́сться.

НАДВАЧНІ́ЧНЫ *анат.* надочноя́мкови́й.

НАДВІВА́ЦЦА *недок. пас.* досу́куватися; допліта́тися; прису́куватися, припліта́тися, підпліта́тися; відпліта́тися, відсу́куватися.

НАДВІВА́ЦЬ *недок.*, **НАДВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(подовжити за допомогою доплітання тощо)* досу́кувати, досука́ти, *(багато)* подосу́кувати; допліта́ти, доплести́, *(багато)* подопліта́ти; *(що до чогось — ще)* прису́кувати, присука́ти, припліта́ти, приплести́, підпліта́ти, підплести́; **2.** *(відмотуючи, відокремити частину чого-небудь)* відпліта́ти, відплести́, відсу́кувати, відсука́ти.

НАДВІ́ТЫ 1. досу́каний, допле́тений; прису́каний, припле́тений, підпле́тений; **2.** відпле́тений, відсу́каний, відсу́чений. — *Див. ще* **надвіва́ць**.

НАДВІ́ЦЬ *див.* **надвіва́ць**.

НАДВО́БЛАЧНЫ надхма́рний, понадхма́рний.

НАДВО́Р *прислівн.* **1.** *(з приміщення)* надві́р, назо́вні; **вы́йсці н.** ви́йти надві́р; **2.** *(чим-небудь догори)* назо́вні; наве́рх; **шэ́рсцю н.** ше́рстю назо́вні (наве́рх).

НАДВО́РАК, -рка *ч.* двір, подві́р'я *с. (біля будинку).*

НАДВО́Р'Е *с.* пого́да *ж.*

НАДВО́РНЫ 1. надві́рний; ~**ныя буды́нкі** надві́рні буді́влі; **2.** зо́внішній; ~**ная сцяна́** зо́внішня (надві́рна) стіна́; **3.** *(про свиней)* невідгодо́ваний; **н. саве́тнік** *заст.* надві́рний ра́дник; **н. суд** *заст.* надві́рний суд.

НАДВО́ЧНЫ надо́чний.

НАДВЯЧО́РАК, -рка *ч. (пора перед самим вечором)* надвечі́р'я *с.*

НАДВЯЧО́РКАМ *прислівн.* під ве́чір.

НАДВЯЧЭ́РНІ надвечі́рній.

НАДГАБЛЁВАНЫ *і* **НАДГАБЛЯВА́НЫ** надстру́ганий.

НАДГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **НАДГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* надстру́гувати, надструга́ти.

НАДГАБЛЯВА́НЫ *див.* **надгаблёваны**.

НАДГАБЛЯВА́ЦЬ *див.* **надгаблёўваць**.

НА́ДГАЛАДЗЬ *прислівн. розм.* на́дголодь, упро́голодь.

НАДГЛЕ́БАВЫ надґрунтови́й, приґрунтови́й.

НАДГЛЕ́ДЗЕЦЬ *див.* **надгляда́ць**.

НАДГЛО́ТАЧНЫ *анат.* надгло́ткови́й.

НАДГЛЯ́Д, -ду *ч. (перевірка на митниці)* о́гляд.

НАДГЛЯДА́ЦЦА *недок. пас.* огляда́тися.

НАДГЛЯДА́ЦЬ *недок.*, **НАДГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *док. (перевіряти на митниці)* огляда́ти, огля́нути.

НАДГЛЯ́ДЧЫК *ч.* догляда́ч.

НАДГЛЯ́ДЧЫЦА *ж.* догляда́чка.

НАДДАВА́ЦЬ *недок.*, **НАДДА́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(додавати до того, що вже було раніше)* додава́ти, дода́ти, *(багато)* пододава́ти; збі́льшити; *(розм.)* наддава́ти, надда́ти; **надда́ць па́ры** дода́ти па́ри; **надда́ць кро́ку** приско́рити (пришви́дшити) крок; **надда́ць скбрасці** збі́льшити шви́дкість; **2.** *(ударити, штовхнути)* штовха́ти, штовхну́ти, *(підсил.)* штовхону́ти; *(кулаком, палицею)* штурха́ти, штурхну́ти, *(підсил.)* штурхону́ти; пха́ти, пхну́ти, штурля́ти, штурну́ти.

НАДДЗВЯРНЫ́ наддве́рний.

НАДДЗЕ́РЦІ *див.* **наддзіра́ць**.

НАДДЗЁРТЫ *див.* **нададра́ны**.

НАДДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **НАДДЗЯЎБА́ЦЬ** *і* **НАДДЗЯЎБЦІ** *док.* **1.** надкльо́вувати, надклюва́ти, наддзьо́бувати, наддзьоба́ти; **2.** наддо́вбувати, наддовба́ти.

НАДДЗІРА́ННЕ *с. (дія)* наддира́ння, надрива́ння.

НАДДЗІРА́ЦЦА *недок. пас. розм.* наддира́тися, надрива́тися.

НАДДЗІРА́ЦЬ *недок.*, **НАДАДРА́ЦЬ** *док. розм. і* **НАДДЗЕ́РЦІ** *док. розм. (не до кінця розірвати)* наді́рва́ти; **н. ліст папе́ры** наді́рва́ти а́ркуш папе́ру.

НАДДЗЯЎБА́НЫ 1. надкльо́ваний, наддзьо́баний; **2.** наддо́вбаний. — *Див. ще* **наддзёўбваць**.

НАДДЗЯЎБА́ЦЬ *див.* **наддзёўбваць**.

НАДДЗЯЎБЦІ́ *див.* **наддзёўбваць**.

НАДЖА́ЛІЦЬ *док. розм. (про бджіл, джмелів, ос)* покуса́ти, пожали́ти; ~**лілі пчо́лы** покуса́ли (пожали́ли) бджо́ли.

НАДЖГА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(обпекти пекучою рослиною)* пожали́ти; **н. но́гі крапіво́ю** пожали́ти но́ги кропиво́ю; **2.** *(про комах)* покуса́ти; *(про бджіл, джмелів, ос — ще)* ужали́ти, пожали́ти.

НАДЗВЫ́ЧАЙ *і* **НАДЗВЫЧА́ЙНА** *прислівн. у різн. знач.* надзвича́йно, *(обл.)* надзви́ча́й.

НАДЗЕ́РЦІ *див.* **надзіра́ць**.

НАДЗЕ́ЦЬ *див.* **надзява́ць**.

НАДЗЁННАСЦЬ *ж.* **1.** *(книжн.)* насу́щність; нага́льність, коне́чна (доконе́чна) потре́ба; **2.** злободе́нність.

НАДЗЁННЫ 1. *(книжн.)* насу́щний; щоде́нний; **2.** нага́льний, коне́чний, доконе́чний, пеку́чий; ~**нныя кло́паты** щоде́нний кло́піт; ~**ннае пыта́нне** пеку́че пита́ння; ~**нная патрэ́ба** нага́льна (пеку́ча, коне́чна, доконе́чна) потре́ба; ◊ **н. хлеб** насу́щний (щоде́нний) хліб, *(розм.)* насу́щник *ч.*

НАДЗЁРТЫ *див.* **надра́ны**.

НАДЗЁЎБАНЫ *див.* **надзяўбáны**.

НАДЗЁЎБВАЦЦА *недок. пас.* наклькóвуватися, надзьóбуватися, надзюбуватися, надóвбуватися.

НАДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **НАДЗЯЎБЦІ** *і* **НАДЗЯЎБАЦЬ** *док.* **1.** *(клюючи, пошкоджувати)* наклькóвувати, наклювáти, надзьóбувати, надзьобáти, надзюбувати, надзюбати; **~ці агурóк** наклювáти (надзьобáти, надзюбати) огірóк (огіркá); **2.** надóвбувати, надовбáти, *(багато)* понадóвбувати; **~ці лёду** надовбáти льóду; **3.** *(почати продовбати дзьобом — про пташенят)* наклькóвувати, наклюнути, надзьóбувати, надзьобáти, надзюбувати, надзюбати; **~ці яйцó** наклюнути (надзьобáти, надзюбати) яйцé.

НАДЗІВÁЧЫЦЬ *док. розм.* нахимерувáти, начудувáти, навитівáти; напустувáти.

НАДЗІВÍЦЦА *док. розм. (з каго-чаго й без дод.)* надивувáтися *(кому-чому, з кого-чого, ким-чим)*.

НАДЗІВÍЦЬ *док. розм. (багатьох)* здивувáти, *(розм.)* зчудувáти.

НАДЗІМÁЛЬНЫ *спец.* надувáльний; **~ная прылáда** надувáльний прилад.

НАДЗІМÁЛЬШЧЫК *ч. спец.* надувáльник.

НАДЗІМÁЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* надувáльниця.

НАДЗІМÁННЕ *с. (дія)* надувáння, надимáння.

НАДЗІМÁЦЦА *недок.*, **НАДЗЬМУЦЦА** *док.* **1.** *(наповнюватися повітрям)* надувáтися, надимáтися, надутися, *(про багатьох)* понадувáтися, понадимáтися; **2.** *(зіщулюватися, настовбурчивши пір'я — про птахів)* настовбурчувати пір'я, настовбурчити пір'я, *(про багатьох)* понастовбурчувати пір'я; настовбурчуватися, настовбурчитися, *(про багатьох)* понастовбурчуватися; надувáтися, надимáтися, надутися, *(про багатьох)* понадувáтися, понадимáтися; **3.** *перен. розм. (ображатися)* надувáтися, надутися, *(про багатьох)* подутися, понадувáтися, понадимáтися; закопилювати губу (губи), закопилити губу (губи), наприндитися; **4.** *(величатися)* надувáтися, надимáтися, надутися, *(про багатьох)* понадувáтися, понадимáтися; бундючитися, набундючитися, пиндючитися; пишáтися; **5.** *недок. пас.* надувáтися, надимáтися.

НАДЗІМÁЦЬ *недок.*, **НАДЗЬМУЦЬ** *док.* **1.** *(наповнювати повітрям або газом)* надувáти, надимáти, надути, *(багато)* понадувáти, понадимáти; **~муць павéтраны шар** надути повітряну кулю; *(вітрила тощо — ще)* напинáти, напнути, нап'ясти, *(багато)* понапинáти; **~муць пáрус** напнути вітрило; *(навіювати)* надувáти, надимáти, надути, *(багато)* понадувáти, понадимáти; **вéтрам ~мула мнóга снéгу** *безос.* вітром надулó (понадимáло, понадувáло) багáто снігу; **~мула ў вуха** надулó у вуха; **2.** *(підняти пір'я — про птахів)* настовбурчувати пір'я, настовбурчити пір'я, *(багато)* понастовбурчувати пір'я; ◊ **~муць губы** надути губи (губу), закопилити (набундючити) губу (губи); **як дуду надзьмуць, так дудá і ігрáе** *присл.* куди вітер віє (дме).

НАДЗІРÁЦЦА *недок. пас.* надирáтися; наривáтися; обдирáтися, надирáтися; натирáтися; надирáтися.

НАДЗІРÁЦЬ *недок.*, **НАДЗÉРЦІ** *і* **НАДРÁЦЬ** *док.* **1.** *(віддираючи, підготувати певну кількість чого-небудь; нарвати)* надирáти, надéрти, надрáти; **надрáць вязку лыка** надéрти в'язку лика, **надрáць мóху** надéрти мóху; **2.** *(порвати)* надирáти, надéрти, наривáти, нарвáти; *(багато)* понаривáти; **надрáць папéры** надéрти (нарвáти) папéру; **3.** *(обдерти зерно, перетворивши на крупи)* обдирáти, обдéрти, надирáти, надéрти; **надрáць мяшóк круп** надéрти мішóк крупів; **4.** *(натирати на терці)* натирáти, натéрти, *(багато)* понатирáти; **надрáць міску бульбы** натéрти миску картóплі; **5.** *розм. (розчухати шкіру)* надирáти, надéрти; **надрáць руку да бóлю** надéрти руку до бóлю.

НÁДЗІЦЬ *недок. риб.* принáблювати, принáджувати.

НАДЗЬМУТАСЦЬ *ж.* надутість, бундючність, пихáтість, пиха.

НАДЗЬМУТЫ **1.** надутий, нáпнутий, нáп'ятий; **2.** настовбурчений; **3.** *перен. розм. (ображений)* надутий, напринджений; **4.** *перен. розм. (зарозумілий)* надутий, бундючний, пихáтий. — *Див. ще* **надзімáць**.

НАДЗЬМУЦЦА *див.* **надзімáцца**.

НАДЗЬМУЦЬ *див.* **надзімáць**.

НАДЗЮБАЦЦА *док. розм.* **1.** *(наїстися, дзьобаючи)* наклювáтися, надзьобáтися, надзюбатися; **птушкі ~ліся зярнят** пташки наклювáлися (надзьобáлися, надзюбалися) зéрнят; **2.** *(напитися алкогольних напоїв)* надудлитися, налигáтися.

НАДЗЮБАЦЬ *док. розм.* **1.** *(їсти, клюючи)* наклювáти, надзьобáти; **2.** надовбáти.

НАДЗЯВÁННЕ *с.* **1.** *(про одяг)* надягáння, удягáння, надівáння; **2.** надівáння. — *Див. ще* **надзявáць**.

НАДЗЯВÁНЫ **1.** *(про одяг) розм.* надіваний; **2.** *кул. обл.* начинений, *(обл.)* надіваний.

НАДЗЯВÁЦЦА *недок.*, **НАДЗÉЦЦА** *док.* **1.** *(про одяг)* надівáтися, надітися; **2.** *кул. обл.* начинятися, *(обл.)* надівáтися; **3.** *недок. пас.* надягáтися, удягáтися, надівáтися; убирáтися; напинáтися; надівáтися.

НАДЗЯВÁЦЬ *недок.*, **НАДЗÉЦЬ** *док.* **1.** *(про одяг)* надягáти, надягнути, надягти, удягáти, удягнути, удягти, надівáти, надіти *(що)*; *(одягатися — ще)* убирáтися, убрáтися, *(про багатьох)* повбирáтися *(в що)*; *(натягувати)* напинáти, напнути, нап'ясти, *(про багато)* понапинáти *(що)*, понапинáтися *(чим)*; *(фартух)* обпинáти, обп'ясти, обіп'ясти, обіпнути *(що)*; **~дзéць палітó** надягти (удягти, надіти) пальтó; **2.** *(закріплювати що-небудь на чомусь)* надівáти, надіти, *(багато)* понадівáти; **~дзéць пярсцёнак** надіти каблучку; **~дзéць вянóк** надіти вінóк; **3.** *кул. обл.* начиняти, начинювати, начинити, *(багато)* поначинювати, поначиняти; ◊ **~дзéць (на сябé) мáску** надіти (на себе) мáску.

НАДЗЯЎБÁНЫ *і* **НАДЗЁЎБАНЫ** **1.** наклькóваний, надзьóбаний, надзюбаний; **2.** надóвбаний; **3.** наклюнутий. — *Див. ще* **надзёўбваць**.

НАДЗЯЎБÁЦЬ *див.* **надзёўбваць**.

НАДЗЯЎБЦІ *див.* **надзёўбваць**.

НАДЗЯЎБЦІ́СЯ *док.* наклюва́тися, надзьо́батися, надзю́батися.
НАДКАЛЕ́ННІК *ч. анат.* надколі́нок.
НАДКАЛЕ́ННЫ *анат.* надколі́нний; **~ная рэ́пка** надколі́нна ча́шечка.
НАДКАСЦЯВЫ́ *анат.* надкістковий.
НАДКО́СНІЦА *ж. анат.* окі́стя. *с.*, надкі́сниця.
НАДКО́СНІЧНЫ *анат.* окі́сний, надкі́сничний.
НАДКРЫ́ЛЫ, *одн.* **надкрыло́** *с. ент.* надкри́лля.
НАДЛО́КЦЕВЫ надлі́ктьовий.
НАДЛУ́БАЦЬ *док. обл.* наколупа́ти, *(розм.)* надлу́бати.
НАДМАГІ́ЛЛЕ *с. (надмогильний пам'ятник)* надгро́бок, надгро́бник.
НАДМАГІ́ЛЬНЫ надгро́бний, надмоги́льний.
НАДМУРО́ЎКА *ж.* надбудо́ва *(у кам'яній будівлі).*
НАДНЫ́РАЧНІК *ч. анат.* надниркова́ за́лоза.
НАДНЫ́РАЧНЫ *анат.* надни́рковий.
НАДО́БА *ж. обл. (різні речі щоденного вжитку)* начи́ння *с.*; по́суд *ч.*
НАДО́ЕЧЫ *прислівн. розм.* неда́вно, нещода́вно; допі́ру.
НАДО́РАНЫ 1. надаро́ваний; **2.** *перен.* обдаро́ваний. — *Див. ще* **надо́рваць**.
НАДО́РВАЦЦА *недок. пас.* надаро́вуватися; обдаро́вуватися.
НАДО́РВАЦЬ *і* **НАДАРА́ЦЬ** *недок.*, **НАДАРЫЦЬ** *док.* **1.** надаро́вувати, надарува́ти, *(багато)* понадаро́вувати; **2.** обдаро́вувати, обдарува́ти, *(багатьох)* пообдаро́вувати.
НАДПІЛАВА́НЫ надпи́ляний. — *Див. ще* **надпіло́ўваць.**
НАДПІЛАВА́ЦЬ *див.* **надпіло́ўваць.**
НАДПІЛО́ЎВАННЕ *с. і* **НАДПІЛО́ЎКА** *ж. спец.* надпи́л *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* надпи́лювання *с.*
НАДПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* надпи́люватися.
НАДПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАДПІЛАВА́ЦЬ** *док.* надпи́лювати, надпиля́ти, *(багато)* понадпи́лювати.
НАДПІЛО́ЎКА *див.* **надпіло́ўванне.**
НАДПЯ́ТАЧНЫ *анат.* надп'ятко́вий.
НАДРАБІ́ЦЬ[1] *див.* **надрабля́ць**.
НАДРАБІ́ЦЬ[2] *док. (розбивши на дрібні шматки, приготувати певну кількість чого-небудь)* надроби́ти, надрібни́ти.
НАДРАБЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* надплі́татися; дороблятися.
НАДРАБЛЯ́ЦЬ *і* **НАДРО́БЛІВАЦЬ** *недок.*, **НАДРАБІ́ЦЬ** *док.* **1.** *збільшувати за допомогою плетіння)* надплі́тати, надплести́; **~біць панчо́хі** надплести́ панчо́хи; **2.** *(збільшувати, приробляючи)* приробля́ти, приробити, доробля́ти, доробити, *(про одяг)* дото́чувати, доточи́ти.
НАДРАБНЁНЫ надро́блений, надрі́бнений. — *Див. ще* **надрабні́ць.**
НАДРАБНІ́ЦЬ *док.* надроби́ти, надрібни́ти.
НАДРО́БКА *ж.* **1.** *(дія)* надплéтення *с.*, надплі́тання *с.*; **2.** *(приороблена до чого-небудь частина)* приро́блене, надплéтене, дото́чене; дото́чка.
НАДРО́БЛЕНЫ[1] **1.** надплéтений; **2.** надро́блений, приро́блений. — *Див. ще* **надрабля́ць**.
НАДРО́БЛЕНЫ[2] надро́блений, надрі́бнений. — *Див. ще* **надрабі́ць**[2].
НАДРО́БЛІВАННЕ *с. дія* **1.** надплі́тання, надплéтення; **2.** приро́блення; *(незак. д. — ще)* приробля́ння; доро́блення, *(незак. д. — ще)* доробля́ння; дото́чування.
НАДРО́БЛІВАЦЬ *див.* **надрабля́ць**.
НАДСЕЧ *див.* **надсяка́ць**.
НАДСЕ́ЧАНЫ надру́баний, надтя́тий, надсі́чений. — *Див. ще* **надсяка́ць.**
НАДСЕ́ЧКА *ж.* **1.** *(дія)* надру́бка; *(незак. д. — звичайно)* надру́бування *с.*; надсі́чка, *(незак. д. — звичайно)* надсіка́ння *с.*; **2.** *(надсічене місце)* на́дсі́чка, на́сі́чка, карб *ч.*
НАДСКІ́ВІЧНЫ *анат.* надщéлепний, надщéлеповий.
НАДСКУ́РКА *ж.* **1.** *анат.* надшкі́р'я *с.*; **2.** *бот.* кути́кула.
НАДСО́ХНУЦЬ *док. розм.* підсо́хнути, *(багато)* попідсиха́ти, *(рідше)* надсо́хнути, *(багато)* понадсиха́ти; *(про мокру землю, грязь тощо — ще)* підтря́хнути, *(багато)* попідтряха́ти.
НАДСТА́ВІЦЬ *див.* **надстаўля́ць**.
НАДСТА́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* надста́влення *с.*, *(незак. д. — ще)* надставля́ння *с.*, приро́блення *с.*, *(незак. д. — ще)* приробля́ння *с.*, доро́блення *с. (незак. д. — ще)* доробля́ння *с.*; дото́чування *с.*; **2.** *(приороблена частина)* надста́вка; дото́чка.
НАДСТА́ЎЛЕНЫ надста́влений; приро́блений; доро́блений; дото́чений. — *Див. ще* **надстаўля́ць**.
НАДСТАЎЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* надставля́тися; приробля́тися, доробля́тися, дото́чуватися.
НАДСТАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **НАДСТА́ВІЦЬ** *док. (додаючи, зробити що-небудь довшим, вищим і т. ін.)* надставля́ти, надста́вити, *(багато)* понадставля́ти; приро́блювати, приробля́ти, приробити, *(багато)* поприро́блювати, поприробля́ти; доро́блювати, доробля́ти, доробити, *(багато)* подоро́блювати, подоробля́ти; *(про одяг)* дото́чувати, доточи́ти, *(багато)* подото́чувати.
НАДСТАЎНЫ́ 1. *(надставлена частина)* надставни́й; **~на́я ча́стка ко́міна** надставна́ части́на ко́мина; **2.** *(про одяг)* дото́чений; **н. рука́ў** дото́чений рука́в.
НАДСТРЫГА́ЦЬ *недок.*, **НАДСТРЫ́ГЧЫ** *док.* тро́хи підстрига́ти, тро́хи підстри́гти.
НАДСТРЫ́ЖАНЫ тро́хи підстри́жений. — *Див. ще* **надстрыга́ць.**
НАДСЯКА́ННЕ *с. (дія)* надру́бка *ж.*, *(незак. д. — звичайно)* надру́бування; надсі́чка *ж.*, *(незак. д. — звичайно)* надсіка́ння.
НАДСЯКА́ЦЦА *недок. пас.* надру́буватися, надтина́тися, надсіка́тися.
НАДСЯКА́ЦЬ *недок.*, **НАДСЯЧЫ́** *і* **НАДСЕ́КЧЫ, НАДСЕ́Ч** *док.* надру́бувати, надруба́ти, *(багато)* понадру́бувати; надтина́ти, надтя́ти, *(багато)* понадтина́ти; надсіка́ти, надсікти́ *(багато)* понадсіка́ти.
НА́ДТА 1. *прислівн. (понад міру)* зана́дто, на́дто; **н. стамі́цца** зана́дто (на́дто) стоми́тися; **н. ха-**

це́лася е́сці на́дто хоті́лося ї́сти; **2.** *у знач. прис.* зана́дто; **гэ́та ўжо н.** це вже зана́дто; ◊ **не н.** *(што) розм.* так собі, не ду́же.

НАДУБЕ́ЦЦА *док. розм.* наме́рзнутися, наме́рзтися, *(багатор.)* понамерза́тися.

НАДУ́М, -му *ч. розм.* на́мір.

НАДУ́МВАЦЬ *недок.*, **НАДУ́МАЦЬ** *док.* наду́мувати, наду́мати, *(розм.)* бра́ти собі в го́лову, узя́ти собі в го́лову.

НАДУ́МЛІВЫ помисливий.

НАДУРЫ́ЦЬ *док. (що):* **н. галаву́** *(каму)* замо́рочити (задури́ти, зату́ркати) го́лову *(кому)*, спантели́чити (зби́ти з пантели́ку) *(кого)*.

НАДУРЭ́ЦЦА *док. розм. (напустуватися)* надурі́ти.

НАДУ́ШАНЫ[1] наду́шений, нада́влений, нача́влений. — *Див. ще* **надушы́ць**[1].

НАДУ́ШАНЫ[2] напа́ханий. — *Див. ще* **надушы́ць**[2].

НАДУШЫ́ЦЦА *док. (парфумами)* напаха́тися.

НАДУШЫ́ЦЬ[1] *док. розм.* **1.** *(натовкти, нам'яти)* надуши́ти, надави́ти, начави́ти; **н. я́гад** надуши́ти (надави́ти, начави́ти) я́гід; **2.** *(знищити, роздушити багато кого-небудь)* надуши́ти; **н. мух** надуши́ти мух.

НАДУШЫ́ЦЬ[2] *док. (парфумами)* напаха́ти.

НАДХВО́СЦЕ *с. орн.* надхві́стя.

НАДХМА́Р'Е *с.* захма́р'я, надхма́рний (захма́рний, позахма́рний, понадхма́рний) про́стір; ◊ **луна́ць у ~р'і** вита́ти (літа́ти) в хма́рах, захо́дити в хма́ру, зано́ситися в хма́ри.

НАДХРАСТО́ЧНІЦА *ж. анат.* охрястя *с.*

НАДЧАЛАВЕ́К *ч.* надлюди́на *ж.*

НАДЧАЛАВЕ́ЧЫ надлю́дський.

НАДЧАРЭ́ЎНЫ *анат.* надчеревни́й.

НАДЧАСА́НЫ *і* **НАДЧЭ́САНЫ** *тесл.* надте́саний.

НАДЧАСА́ЦЬ *див.* **надчэ́сваць.**

НАДЧЭ́САНЫ *див.* **надчаса́ны.**

НАДЧЭ́СВАННЕ *с. тесл.* надті́сування.

НАДЧЭ́СВАЦЦА *недок. пас. тесл.* надті́суватися.

НАДЧЭ́СВАЦЬ *недок.*, **НАДЧАСА́ЦЬ** *док. тесл.* надті́сувати, надтеса́ти, *(багато)* понадті́сувати.

НАДЫМІ́ЦЬ *і* **НАДЫМЕ́ЦЬ** *док.* надими́ти; *(цигаркою тощо)* накури́ти, *(підсил.)* начади́ти; **гру́бка ~мі́ла** гру́ба надимі́ла; **мужчы́ны ~мі́лі лю́лькамі** чолові́ки́ надимі́ли (накури́ли, начади́ли) лю́лька́ми.

НАДЫСЦІ́ *див.* **надыхо́дзіць.**

НАДЫХО́Д, -ду *ч.* настава́ння *с.*, наста́ння *с.*; **н. зімы́** настава́ння (наста́ння) зими́.

НАДЫХО́ДЗІЦЬ *недок.*, **НАДЫСЦІ́** *док.* **1.** *(про час)* настава́ти, наста́ти, надхо́дити, надійти́; *(про пори року, пору тощо: наближатися)* іти́, прийти́; *(спускатися — про вечір, ніч і т. ін.)* запада́ти, запа́сти; *(установлюватися — про ніч, тишу тощо)* заляга́ти, залягти́; **~шоў ве́чар** наста́в (надійшо́в, поста́в, зайшо́в, прийшо́в, упа́в, запа́в, залі́г) ве́чір; **~шла́ зіма́** наста́ла (наді́йшла́, зайшла́, прийшла́) зима́; *(сніжна — ще)* упа́ла (залягла́) зима́; **~шла́ во́сень** наста́ла (надійшла́, зайшла́, прийшла́) о́сінь; **~шло́ свя́та** наста́ло (надійшло́, прийшло́) свя́то; **2.** *(про почуття) ужив. тільки в 3 ос.* охо́плювати, охопи́ти, пойма́ти, пойня́ти, обійня́ти, обніма́ти, обня́ти, огорта́ти, огорну́ти, обгорта́ти, обгорну́ти, сповива́ти, спови́ти, бра́ти, узя́ти; **~шоў страх** охопи́в (пойня́в, обійня́в, обня́в, огорну́в, спови́в, узя́в) страх; **3.** *розм. (прийти, з'явитися)* надхо́дити, надійти́; **неўзаба́ве ~шлі аста́тнія** невдо́взі надійшли́ інші; невдо́взі надійшла́ ре́шта; **по́езд ~шоў у час** по́їзд (по́тяг) прибу́в (прийшо́в) вчасно; **~шлі ве́сткі** прийшли́ ві́сті (звістки); **~шлі хма́ры** насу́нулися (налеті́ли) хма́ри; **4.** *розм. (про думки, спогади)* виника́ти, ви́никнути, постава́ти, поста́ти, зрина́ти, зри́нути; **~шло́ рашэ́нне** ви́никло (ви́зріло) рі́шення; **~шоў успамі́н** ви́ник (зри́нув) спо́гад.

НАДЫХО́ДЗЯЧЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) настає́ (надхо́дить *і т. ін.*) *див.* **надыхо́дзіць**; **2.** *у знач. прикм.* насту́пний, майбу́тній; **~чае свя́та** насту́пне (майбу́тнє) свя́то; свя́то, яке́ (що) наближа́ється (надхо́дить).

НАДЭБАШЫ́РЫЦЬ *док. розм.* набешкетува́ти.

НАД'ЯЗЫ́ЧНЫ *анат.* над'язико́вий, над'язи́чний.

НАЕ́ЗДЖАНЫ наї́жджений; уторо́ваний, торо́ваний, уте́ртий, наї́жджений; уї́жджений; нако́чений. — *Див. ще* **нае́зджваць.**

НАЕ́ЗДЖВАЦЦА *недок. пас.* наї́жджуватися; уторо́вуватися, утира́тися, наї́жджуватися; нако́чуватися. — *Див. ще* **нае́зджваць.**

НАЕ́ЗДЖВАЦЬ *недок.*, **НАЕ́ЗДЗІЦЬ** *док.* **1.** наї́жджувати, наї́здити; **на гэ́тай машы́не до́ўга не нае́здзіш** на цій маши́ні до́вго не наї́здиш (попоїздиш); **нае́здзіць ты́сячу кіламе́траў** наї́здити ти́сячу кіломе́трів; **2.** *(дорогу)* уторо́вувати, торува́ти, уторува́ти, утира́ти, уте́рти; наї́жджувати, наї́здити; нако́чувати, накоти́ти, *(багатор.)* понако́чувати; **~дзіць шлях** уторува́ти (уте́рти, наї́здити) шлях.

НАЕ́ЗДЖЫ *і* **НАЕ́ЗНЫ** *розм.* прие́жджий, *(розм.)* наї́жджий; **н. люд** приї́жджий (наї́жджий) люд.

НАЕ́СЦІСЯ *див.* **наяда́цца.**

НАЁМ, *род. в.* **на́йму** *і* **НАЙМ** *ч.* найма́ння *с.*, найняття́ *с.*; *(робота за найманням у когось — звичайно)* на́йми *мн.*

НАЁМНІК *ч.* **1.** *(найманий робітник)* на́ймит; **2.** *(солдат або офіцер, які служать у найманій армії)* на́йманець.

НАЁМНІЦА *ж.* **1.** на́ймичка; **2.** на́йманка.

НАЁМНІЦКІ 1. на́ймитський; **2.** на́йманський.

НАЁМНІЦТВА *с.* на́йманство.

НАЁМНЫ на́йманий; **~ная пра́ца** на́ймана пра́ця.

НАЖАБРАВА́НЫ наже́браний, настарцьо́ваний.

НАЖАБРАВА́ЦЦА *док. розм.* наже́братися, настарцюва́тися.

НАЖАВА́НЫ *і* **НАЖО́ВАНЫ** нажо́ваний. — *Див. ще* **нажава́ць.**

НАЖАВА́ЦЦА *док.* нажува́тися.

НАЖАВА́ЦЬ *док.* нажува́ти; **~ва́ць хле́ба** нажува́ти хлі́ба.

НАЖАДЗЮ́Б *ч. орн.* ножедзьо́б.

НАЖА́ЛІЦЦА *док.* наска́ржитися, нажалі́тися.

НАЖАЎЦІ́ЦЬ *розм.* нажовти́ти, ви́жовтити.

НАЖДА́ЦЦА *док.* начека́тися, нажда́тися.

НАЖЛУ́КЦІЦЦА *док. розм. (напитися понад міру)* нахлебта́тися, наду́длитися; *(напитися до сп'яніння; випити багато горілки тощо)* насмокта́тися, нахлебта́тися, наду́длитися, налига́тися, *(про багатьох)* поналига́тися.

НАЖЛУ́КЦІЦЬ *див.* **нажлу́кчваць**.

НАЖЛУ́КЧАНЫ назо́лений, налу́жений. — *Див. ще* **нажлу́кчваць.**

НАЖЛУ́КЧВАЦЬ *недок.*, **НАЖЛУ́КЦІЦЬ** *док. (білизну)* назо́лювати, назоли́ти, налу́жувати, налу́жити.

НАЖНІ́ЦЫ *тільки мн.* но́жиці.

НАЖО́ВАЧНЫ ножі́вковий.

НАЖО́ЎКА *ж. (пилка)* ножі́вка.

НАЖЫРА́ЦЦА *недок.*, **НАЖРА́ЦЦА** *док. прост. груб.* нажира́тися, наже́ртися, *(про багатьох)* понажира́тися; *(док.)* налупи́тися.

НАЖЫ́ТАК, -тку *ч. розм. (те, що нажите, придбане, куплене)* придба́ння *с.*; *(куплене)* поку́пка *ж.*

НАЗАВО́СТРЫВАЦЬ *док. (багато)* позаго́стрювати, позато́чувати.

НАЗАВУ́ЧВАЦЬ *док. (багато)* позавча́ти, позау́чувати.

НАЗАГАНЯ́ЦЬ *док. (багато)* **1.** позаганя́ти, позаго́нити; *(забрати додому свійських тварин — ще)* позалуча́ти; *(забирати тварин зі шкоди)* позайма́ти; **2.** *(про цвяхи тощо)* понабива́ти.

НАЗАГО́РТВАЦЬ *док. (багато)* понагріба́ти, нагребти́; **~ць по́пелу ў я́мку** нагребти́ по́пелу в я́мку; **2.** *(обгорнути з усіх боків)* позагорта́ти.

НАЗАЙМА́ЦЬ *док. (багато — про тварин: зайнявши, погнати куди-небудь)* позайма́ти; **~ма́ць каро́ў у ста́так** позайма́ти коро́ви (корі́в) у че́реду.

НАЗАКА́ЗВАЦЬ *док. (багато)* назамовля́ти; позамовля́ти; **~ваць касцю́маў для гуртка́** назамовля́ти костю́мів для гуртка́; позамовля́ти костю́ми для гуртка́.

НАЗАКАНТРАКТО́ЎВАЦЬ *док. (багато)* поконтрактува́ти.

НАЗАКЛЮЧА́ЦЬ *док. багато (про угоди, договори тощо)* наукла́дати, поуклада́ти, поскла́дати.

НАЗАЛІЧА́ЦЬ *і* **НАЗАЛІ́ЧВАЦЬ** *док. (багато, багатьох)* позарахо́вувати.

НАЗАЛЯ́ННЕ *с.* набрида́ння, обрида́ння, докуча́ння, надокуча́ння.

НАЗАЛЯТА́ЦЬ *док. (багато)* назаліта́ти, позаліта́ти.

НАЗАЛЯ́ЦЬ *недок.* набрида́ти, обрида́ти, докуча́ти, надокуча́ти.

НАЗАПА́СІЦЦА *див.* **назапа́шваццa**.

НАЗАПА́СІЦЬ *див.* **назапа́шваць.**

НАЗАПА́ШАНЫ запа́сений.

НАЗАПА́ШВАЦЦА *недок.*, **НАЗАПА́СІЦЦА** *док.* запаса́тися, запасти́ся, припаса́тися, припасти́ся.

НАЗАПА́ШВАЦЬ *недок.*, **НАЗАПА́СІЦЬ** *док.* запаса́ти, запасти́, *(док. розм.)* призапаса́ти, призапа́сити; **~па́сіць се́на** запасти́ сі́на.

НАЗАПРАША́ЦЬ *і* **НАЗАПРО́ШВАЦЬ** *док. (багатьох)* назапро́шувати, *(насклuкати — ще)* понапро́шувати, понапро́хувати.

НАЗАРЫСО́ЎВАЦЬ *док. (багато)* понамальо́вувати.

НАЗАСО́ЛЬВАЦЬ *док. (багато)* понасо́лювати; **н. грыбо́ў** понасо́лювати грибі́в.

НАЗАСЯВА́ЦЬ *док. (багато)* назасіва́ти, назасі́ювати; **н. палёткаў** назасіва́ти (назасі́ювати) лані́в.

НАЗАЎСЁДЫ *і* **НАЗАЎЖДЫ́** *прислівн.* наза́вжди́; ◊ **раз (і) н.** раз (і) наза́вжди́.

НАЗАЦЯ́ГВАЦЬ *док. (багато)* назатя́гувати, натя́гувати; **н. мяшко́ў у се́нцы** назатяга́ти (натя́гувати) мішкі́в у сі́ни; **н. ні́так** назатяга́ти, навтя́гувати нито́к.

НАЗАЧЭ́СВАЦЬ *док. (багато)* назаті́сувати.

НАЗВАЛАКА́ЦЬ *і* **НАЗВАЛА́КВАЦЬ** *док. (багато)* настяга́ти, настя́гувати; **н. мяшко́ў з во́за** настяга́ти (настя́гувати) мішкі́в з во́за; **н. ку́чу галля́** настяга́ти (настя́гувати) ку́пу гілля́.

НАЗВА́ЛЬВАЦЬ *док. (неакуратно поскидати в одне місце велику кількість чого-небудь)* назва́лювати, наскида́ти; **н. дроў** наскида́ти дров.

НАЗВА́НЫ 1. *дієприкм.* на́званий; нарече́ний; **2.** *у знач. прикм.* на́званий; наре́чений; **н. сын** на́званий (наре́чений) син. — *Див. ще* **называ́ць.**

НАЗВА́РВАЦЬ *док. техн. (багато)* назва́рювати.

НАЗГО́РТВАЦЬ *док. (багато)* **1.** назгріба́ти, назгорта́ти; *(про сіно — ще)* нагрома́дити; **н. збо́жжа** назгріба́ти (назгорта́ти) збі́жжя; **н. се́на** назгріба́ти (нагрома́дити) сі́на; **2.** назгорта́ти, наскла́дати; **н. ху́стак** назгорта́ти (наскла́дати) хусто́к.

НАЗГРАБА́ЦЬ *док. (багато)* назгріба́ти; *(граблями — ще)* нагрома́дити; *(лопатою)* нагорну́ти.

НАЗДАРО́ЎКАЦЦА: з ко́жным не наздаро́ўкаешся ко́жному не дого́диш.

НАЗДЗЕ́КАВАЦЦА *(з каго-чаго) док.* назнуща́тися, наглузува́тися *(з кого-чого)*; **хо́піць, ~валіся з яго́** го́ді [вже] (до́сить, ви́стачить), назнуща́лися (наглузува́лися) з ньо́го.

НАЗДРАВІ́НА *ж. техн.* ніздри́на.

НАЗДРА́ТЫ *розм.* ніздря́стий.

НАЗДРЫ́ЦЦА *недок. розм. (мати пори)* бу́ти ніздрюва́тим (ніздря́стим).

НАЗДЫМА́ЦЬ *док.* назніма́ти.

НАЗЗЫВА́ЦЬ *док. (багато)* наскликáти; **н. гасце́й** наскликáти госте́й.

НАЗІРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* спостере́жливість, кмітли́вість.

НАЗІРА́ЛЬНІК *ч.* спостеріга́ч, спостере́жник.

НАЗІРА́ЛЬНІЦА *ж.* спостеріга́чка, спостере́жниця.

НАЗІРА́ЛЬНІЦКІ спостере́жницький.

НАЗІРА́ЛЬНЫ 1. *(якому притаманна спостережливість)* спостере́жливий, кмітли́вий; **н. чалаве́к** спостере́жлива (кмітли́ва) люди́на; **н. маста́к** спостере́жливий мите́ць (худо́жник); **2.** *(призначений для спостереження)* спостере́жний; **н. пункт** спостере́жний (дозо́рний, дозо́рчий) пункт.

НАЗІРА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* спостере́ження, *(незак. д. — ще)* спостеріга́ння; сте́ження; нагляда́ння, на́гляд *ч.*, догляда́ння, до́гляд *ч.*, пильнува́ння; **2.** на́гляд *ч.*, до́гляд *ч.*; **3.** *(результати спостереження)* спостере́ження; **навуко́выя ~нні** науко́ві спостере́ження.

НАЗІРА́ЦЦА *недок.* **1.** трапля́тися, бува́ти; бува́ти власти́вим (притама́нним) *(кому-чому)*, бува́ти характе́рним *(для кого-чого)*; **падо́бныя здарэ́нні ~юцца рэ́дка** такі́ приго́ди бува́ють (трапля́ються) рі́дко; **за ім ча́ста тако́е ~ра́ецца** з ним ча́сто таке́ трапля́ється (бува́є); йому́ це власти́ве (притама́нне), для ньо́го це характе́рне; **2.** *пас.* спостеріга́тися.

НАЗІРА́ЦЬ *недок.* **1.** *(кого-що, за ким-чим)* спостеріга́ти, сте́жити; **н. за сустрэ́чай** спостеріга́ти (сте́жити) за зу́стріччю; **н. зацьме́нне Со́нца** спостеріга́ти зате́мнення Со́нця; **2.** нагляда́ти *(за ким-чим, кого-що)*; *(дбати — ще)* догляда́ти, пильнува́ти; **н. за дзе́цьмі** нагляда́ти за ді́тьми (діте́й), догляда́ти діте́й (за ді́тьми), пильнува́ти діте́й, сте́жити за ді́тьми.

НА́ЗІРКАМ *прислівн.* на́зирці, на́зирцем, *(обл.)* на́зирком, на́слідці.

НАЗЛАВА́ЦЦА *док. розм.* насе́рдитися *(удосталь, багато)*.

НАЗЛУ́ПЛІВАЦЬ *док. багато* наздира́ти.

НАЗМАГА́ЦЦА *док. розм.* наборо́тися.

НАЗНАРО́К *прислівн. розм.* навми́сно, навми́сне, уми́сно, уми́сне; **як н.** як (ні́би, на́че, нена́че) навми́сно (навми́сне, на зло).

НАЗНА́ЧАНЫ **1.** призна́чений, ви́значений; **2.** позна́чений, назна́чений, намі́чений. — *Див. ще* **назнача́ць.**

НАЗНАЧА́ЦЦА *недок.*, **НАЗНА́ЧЫЦЦА** *док.* **1.** познача́тися, позначи́тися, позна́читися; визнача́тися, ви́значитися; намі́ча́тися, намі́титися; **на лбе ~чыліся маршчы́ны** на ло́бі позна́чилися (намі́тилися) змо́ршки; **2.** *недок. пас.* познача́тися, значи́тися; відзнача́тися; пока́зуватися; намі́ча́тися; назнача́тися.

НАЗНАЧА́ЦЬ *недок.*, **НАЗНА́ЧЫЦЬ** *док.* **1.** признача́ти, призна́чувати, призна́чи́ти, *(багатьох)* попризнача́ти; визнача́ти, ви́значити; **~чыць дырэ́ктарам** призна́чи́ти дире́ктором; **~чыць спатка́нне** призна́чи́ти поба́чення; **~чыць рабо́ту на насту́пны дзень** ви́значити робо́ту на насту́пний день; **~чыць сход** призна́чи́ти збо́ри; **~чыць цану́** призна́чи́ти (ви́значити) ціну́; **~чыць ляка́рства** призна́чи́ти лі́ки; **~чыць штрафны́ ўдар** призна́чи́ти штрафни́й уда́р; **2.** познача́ти, значи́ти, позначи́ти; відзнача́ти, відзна́чити, відзначи́ти; *(рідко)* намі́ча́ти, намі́тити; назнача́ти, назна́чувати, назначи́ти; **~чыць ме́ткай качаня́т** позначи́ти (назначи́ти) мі́ткою каченя́т; **~чыць дрэ́вы на высе́чку** позначи́ти (назначи́ти) дере́ва на ви́руб.

НАЗНАЧЭ́НЕЦ, -нца *ч. розм.* призначе́нець.

НАЗНАЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* призна́чення, *(незак. д. — ще)* признача́ння; **н. на паса́ду** призна́чення на поса́ду; **атра́д асо́бага ~ння** загі́н особли́вого призна́чення; **выкарыстаць па ~нню** ви́користати за призна́ченням.

НАЗО́ЙЛІВА *прислівн.* насти́рливо, насти́рно, надоку́чливо, доку́чливо, доку́чно.

НАЗО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* насти́рливість, насти́рність, надоку́чливість, доку́чливість, доку́чність.

НАЗО́ЙЛІВЫ насти́рливий, насти́рний, надоку́чливий, доку́чливий, доку́чний.

НАЗО́ЛА *розм.* **1.** *ж. тільки одн.* докуча́ння *с.*, надокуча́ння *с.*, набрида́ння *с.*; **2.** *ч. і ж. (про набридливу людину)* приче́па, насти́ра, надоі́да.

НАЗО́ЎНІК *ч.* **1.** *грам.* імéнник; **2.** *мат.* знаме́нник; ◊ **прыве́сці да аднаго́ (агу́льнага) ~ка** звести́ до спі́льного знаме́нника.

НАЗО́ЎНЫ: н. склон *грам.* називни́й відмі́нок.

НАЗРАЗА́ЦЬ *і* **НАЗРЭ́ЗВАЦЬ** *док. (багато)* **1.** назріза́ти, позріза́ти, позрі́зувати; постина́ти; **2.** *перен. розм.* позріза́ти, позрі́зувати; **выкла́дчык назраза́ў (назрэ́зваў) адзна́кі ўсёй гру́пе** виклада́ч позріза́в (позрі́зував) оці́нки всі́й гру́пі.

НАЗУСІ́М *прислівн.* назо́всім.

НАЗЫВА́ЛЬНЫ *спец.* номінати́вний.

НАЗЫВА́ЦЬ *недок.*, **НАЗВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* назива́ти, назва́ти, *(багатьох)* поназива́ти; наймено́вувати, найменува́ти; **ён ~зва́ў невераго́дную лі́чбу** він назва́в неймові́рну ци́фру; ◊ **~зыва́ць рэ́чы сваі́мі іме́намі** назива́ти чо́рне чо́рним.

НАЗЮЗЮ́КАЦЦА[1] *док. прост.* наговори́тися, набала́катися, нагомоні́тися, набазі́катися.

НАЗЮЗЮ́КАЦЦА[2] *док. прост. (напитися)* наду́длитися, налига́тися, *(про багатьох)* понали́гуватися.

НАЗЯ́БНУЦЦА *док. розм.* наме́рзнутися, наме́рзтися.

НАЗЯВА́ЦЦА *док. обл.* напозіха́тися.

НАЙБАГАЦЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найбага́тший.

НАЙБЛІЖЭ́Й *прислівн. найвищ. ст.* найбли́жче.

НАЙБЛІЖЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найбли́жчий.

НАЙБО́ЛЕЙ *і* **НАЙБО́ЛЬШ** *прислівн. найвищ. ст.* найбі́льше, найбі́льш; **н. падыхо́дзіць** найбі́льше (найбі́льш) підхо́дить; **н. стара́нны ву́чань** найстара́нніший у́чень.

НАЙБО́ЛЬШЫ *прикм. найвищ. ст.* найбі́льший; **агу́льны н. дзе́льнік** *мат.* найбі́льший спі́льний ді́льни́к; **н. по́спех** найбі́льший у́спіх.

НАЙБУЙНЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найбі́льший; **н. го́рад краі́ны** найбі́льше мі́сто краї́ни.

НАЙВАЖНЕ́Й *прислівн. найвищ. ст.* найважливі́ше.

НАЙВАЖНЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найважливі́ший.

НАЙВЫШЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найви́щий; **~шая ступе́нь параўна́ння** *грам.* найви́щий сту́пінь порівня́ння; ◊ **~шай ма́ркі** висо́кої (ви́щої, пе́ршої) ма́рки.

НАЙГЛЫБЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найгли́бший.

НАЙГРАВА́ЦЦА *недок. пас.*, **НАЙГРА́ЦЦА** *док. (про музичні інструменти)* награвá́тися, навгра́тися.

НАЙГРАВА́ЦЬ *недок.*, **НАЙГРА́ЦЬ** *док. (про музичні інструменти, звукозапис тощо)* на-

грава́ти, награ́ти; **найгра́ць пласці́нку** награ́ти платі́вку; **найгра́ць скры́пку** награ́ти скри́пку.

НАЙГРА́НЫ *(про музику, звукозапис)* на́граний. — *Див. ще* **найграва́ць.**

НАЙГРА́ЦЦА *див.* **найграва́цца**.

НАЙГРА́ЦЬ *див.* **найграва́ць**.

НА́ЙГРЫШ, -шу *ч.* **1.** *(мелодія)* на́спів; мело́дія *ж.*; моти́в; **2.** *(ненатуральність акторської гри)* на́граш.

НАЙДАБРЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найдобріший.

НАЙДРАБНЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найдрібніший.

НАЙДУЖЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найду́жчий.

НАЙКАРАЦЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найкоро́тший.

НАЙКАШТО́ЎНЕЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найцінніший, найкошто́вніший.

НАЙЛЕ́ПЕЙ *і* **НАЙЛЕ́ПШ** *прислівн. найвищ. ст.* найкра́ще, найлі́пше.

НАЙЛЕ́ПШЫ *прикм. найвищ. ст.* найкра́щий, найлі́пший; ◊ **усяго́ ~шага** усього́ найкра́щого.

НАЙЛЯГЧЭ́Й *прислівн. найвищ. ст.* найле́гше.

НАЙЛЯГЧЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найле́гший; **~шая вага́** *спорт.* найле́гша вага́.

НАЙМ *див.* **наём**.

НАЙМА́ЛЬНІК *ч.* найма́ч.

НАЙМА́ЛЬНІЦА *ж.* найма́чка.

НАЙМА́ЛЬНІЦКІ найма́цький.

НАЙМА́ЦЦА *недок.*, **НАНЯ́ЦЦА** *док.* **1.** *(про людей)* найма́тися, найня́тися, *(про багатьох)* понайма́тися; **2.** *(про приміщення)* найма́тися, найня́тися, *(багато)* понайма́тися; ви́найнятися; **3.** *недок. пас.* найма́тися.

НАЙМА́ЦЬ *недок.*, **НАНЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *(робітників тощо)* найма́ти, найня́ти, *(багатьох)* понайма́ти; **2.** *(приміщення)* найма́ти, найня́ти, *(багато)* понайма́ти; винайма́ти, ви́найняти, ви́наймити.

НАЙМЕ́НЕЙ *і* **НАЙМЕ́НШ** *прислівн. найвищ. ст.* найме́нше, *(рідше)* найме́нш.

НАЙМЕ́ННЕ *с.* найменува́ння; на́зва *ж.*

НАЙМЕ́ННЫ імено́ваний; **н. лік** *мат.* імено́ване число́.

НАЙМУДРЭ́Й *прислівн. найвищ. ст.* наймудріше.

НАЙМУДРЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* наймудріший.

НАЙПАКО́РЛІВЕЙШЫ найпокі́рніший.

НАЙПРАСЦЕ́Й *прислівн. найвищ. ст.* найпростіше.

НАЙПРАСЦЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найпростіший.

НАЙПРЫГАЖЭ́Й *прислівн. найвищ. ст.* найкрасивіше, найгарні́ше.

НАЙПРЫГАЖЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найкрасивіший, найгарні́ший.

НАЙРАДЗЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найрідкісніший.

НАЙСАЛАДЗЕ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найсоло́дший.

НАЙСВЯТЛЕ́ЙШЫ **1.** *прикм. найвищ. ст.* найсвітліший; **2.** *(про титул)* найсвітліший, ясновельмо́жний; **н. князь** найсвітліший (ясновельмо́жний) князь; **3.** *у знач. імен.* найсвітліший, ясновельмо́жний.

НАЙСВЯЦЕ́ЙШЫ *(у титулах)* святі́йший.

НАЙСТАРАЖЫ́ТНЕЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найстарода́вніший, найдавні́ший.

НАЙСТРАЖЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найсуво́ріший.

НАЙХРАБРЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найхоро́бріший.

НАЙСЦІ́ *див.* **нахо́дзіць**.

НАЙХУТЧЭ́Й *прислівн. найвищ. ст.* найшви́дше, найскорі́ше; **зрабі́це як найхутчэ́й** зробі́ть якнайшви́дше (щонайшви́дше, якнайскоріше, щонайскорі́ше).

НАЙХУТЧЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найшви́дший, найскорі́ший, найбистрі́ший, найпрудкі́ший, найхуткі́ший.

НАЙЦЯЖЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* **1.** *(про вагу)* найва́жчий, найтя́жчий; **2.** *(про складність і т. ін.)* найтя́жчий, найва́жчий.

НАЙШЫРЭ́ЙШЫ *прикм. найвищ. ст.* найши́рший.

НАЙЯСНЕ́ЙШЫ **1.** *прикм. найвищ. ст.* найясні́ший; **2.** *(про титул)* найясні́ший, ясновельмо́жний.

НАКА́З, -зу *ч.* **1.** нау́ка *ж.*, повча́ння *с.*; **бацько́ўскі н.** ба́тьківська нау́ка, ба́тьківське повча́ння; **2.** *(офіційний документ)* нака́з; **3.** *розм.*: **даць н.** переда́ти, повідо́мити.

НАКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **НАКАЗА́ЦЬ** *док.* **1.** *(доручати сказати)* перека́зувати, переказа́ти, *(багатор.)* поперека́зувати; передава́ти, переда́ти, *(багатор.)* попередава́ти; **брат наказа́ў, што за́ўтра прые́дзе** брат переказа́в (переда́в), що за́втра прии́де; **2.** *(давати наказ)* нака́зув ати, наказа́ти; **3.** *розм.* наговóрювати, нагово́ри́ти, *(багатор.)* понаговóрювати, *(док.)* наказа́ти, набала́кувати, набала́кати; **прабача́це, наказа́ў вам немаве́дама ко́лькі наві́н** пробачте (ви́бачте, дару́йте), наговори́в (наказа́в, набала́кав) вам хто́зна-скільки нови́н.

НАКАЛАЦІ́ЦЦА *док. розм.* натремті́тися, надрижа́тися, натруси́тися.

НАКАЛАЦІ́ЦЬ *див.* **накало́чваць**.

НАКАЛЕ́ЦЦА *док. розм.* наме́рзтися, наме́рзнутися.

НАКАЛО́ЦЦА *див.* **нако́лвацца**.

НАКАЛО́ЦЬ *див.* **нако́лваць**.

НАКАЛО́ЧАНЫ **1.** натру́шений; **2.** намоло́чений; **3.** набо́втаний, наколо́чений. — *Див. ще* **накало́чваць**.

НАКАЛО́ЧВАЦЬ *недок.*, **НАКАЛАЦІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(оббивати плоди)* натру́шувати, натруси́ти; **~ці́ць груш** натруси́ти груш; **2.** намоло́чувати, намолоти́ти, *(багато)* понамоло́чувати; **~ці́ць жы́та** намолоти́ти жи́та; **3.** *(готувати якусь страву, бовтаючи)* набо́втувати, набо́втати; *(багато)* понабо́втувати; наколо́чувати, наколоти́ти, *(багато)* понаколо́чувати; **~ці́ць за́цірκі** набо́втати (наколоти́ти) за́тирки.

НАКАЛУПА́НЫ наколу́паний, надлу́баний. — *Див. ще* **накалу́пваць.**

НАКАЛУ́ПВАЦЬ *і* **НАКАЛУ́ПЛІВАЦЬ** *недок.*, **НАКАЛУПА́ЦЬ** *док. розм.* наколу́пувати, наколупа́ти, *(док.)* накопирса́ти, *(док. розм.)* надлу́бати.

НАКАЛЫХА́ЦЦА *док. (удосталь погойдатися)* нагойда́тися.

НАКАМЕ́ЧАНЫ *розм.* нам'я́тий. — *Див. ще* **накаме́чваць.**

НАКАМЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **НАКАМЯЧЫЦЬ** *док. розм.* м'я́ти, нам'я́ти, бга́ти, набга́ти, жу́жмити, нажу́жмити; **~мячыць папе́ры** нам'я́ти (набга́ти, нажу́жмити) папе́ру.

НАКАНАВА́НА *розм. у знач. прис.* до́ля суди́ла *(що)*, суди́лося *(що)*.

НАКАНАВА́НАСЦЬ *ж. розм.* ви́значеність [напере́д], прире́ченість.

НАКАНАВА́ННЕ *с. розм.* до́ля *ж.*, фа́тум *ч.*, ви́значеність [напере́д].

НАКАНАВА́НЫ *розм.* ви́значений [напере́д]; фата́льний; прире́чений. — *Див. ще* **накано́ўваць.**

НАКАНАВА́ЦЬ *див.* **накано́ўваць.**

НАКАНО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас. розм. (про долю)* визнача́тися [напере́д]; прирiка́тися.

НАКАНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАКАНАВА́ЦЬ** *док. розм. (про долю)* суди́ти, визнача́ти [напере́д], ви́значити [напере́д].

НАКА́ПАНЫ нака́паний; наля́паний. — *Див. ще* **нака́пваць.**

НАКАПА́НЫ *і* **НАКО́ПАНЫ** нако́паний. — *Див. ще* **нако́пваць.**

НАКАПА́ЦЦА *див.* **нако́пвацца.**

НАКА́ПАЦЬ *див.* **нака́пваць.**

НАКАПА́ЦЬ *див.* **нако́пваць.**

НАКА́ПВАЦЬ *недок.*, **НАКА́ПАЦЬ** *док.* **1.** нака́пувати, нака́пати; *(розбризкуючи краплі на що-небудь)* наля́пувати, наля́пати; **~паць ка́пель** нака́пати кра́пель; **~паць на абру́с** нака́пати на скатерти́ну; **2.** *перен. розм. (доносити, таємно повідомляти про кого-небудь щось)* ка́пати, нака́пати.

НАКАПІ́ЦЦА *див.* **нако́плівацца.**

НАКАПІ́ЦЬ *див.* **накапля́ць.**

НАКАПЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* нагрома́дження, накопи́чення, *(незак. д. — ще)* нагрома́джування, накопи́чування; **н. капіта́лу** *екон.* нагрома́дження капіта́лу; **2.** *тільки мн.* нагрома́дження; **першапачатко́выя ~нні** *екон.* пе́рвісне нагрома́дження.

НАКАПЛЯ́ЛЬНІК *ч. спец.* нагрома́джувач.

НАКАПЛЯ́ЦЬ *і* **НАКО́ПЛІВАЦЬ** *недок.*, **НАКАПІ́ЦЬ** *док.* нагрома́джувати, нагрома́дити, *(рідше)* накопи́чувати, накопи́чити; *(здобувати — ще)* набува́ти, набу́ти, ску́пчувати, ску́пчити; *(ощаджуючи, збирати)* збира́ти, зібра́ти, назби́рувати, назбира́ти, *(багато)* поназби́рувати, поназбира́ти; призби́рувати, призбира́ти, *(багато)* попризби́рувати; *(гроші — ще)* склада́ти, скла́сти, *(багато)* наскла́дати; відклада́ти, відкла́сти; **~пі́ць гро́шай** зібра́ти (назбира́ти, скла́сти, наскла́дати, відкла́сти) гро́шей; **~пі́ць во́пыт** набу́ти до́свіду; **~пля́ць капіта́л** нагрома́джувати капіта́л.

НАКАРМІ́ЦЬ *див.* **нако́рмліваць.**

НАКАРЭ́ЛЫ *розм.* яки́й (що) насо́х, насо́хлий; **~лая гразь** насо́хла грязь, насо́хлий бруд. — *Див. ще* **накарэ́ць.**

НАКАРЭ́ЦЬ *док. розм. (засохнувши, утворити кірку)* насо́хнути, *(багато)* понасиха́ти; **на ра́не ~рэ́ў струп** на ра́ні насо́хнув струп.

НАКАСАВА́НЫ *розм.* наче́рканий. — *Див. ще* **накасава́ць.**

НАКАСАВА́ЦЬ *розм. (позакреслювати багато чого-небудь)* начерка́ти. — *Див. ще* **касава́ць 1.**

НАКАСЯ́К *прислівн.* навскоси́, на́вскіс, навкоси́, ко́со, скі́сно; ◊ **так-сяк, н., абы не па-людску** *присл.* стук-грюк, аби́ з рук.

НАКА́Т *ч.* **1.** *род.* **нака́ту** *(дія)* нака́т; *(незак. д. — звичайно)* нако́чування *с.*, нака́чування *с.*; *(на санній дорозі — ще)* набі́й; **2.** *род.* **нака́та** *(настил)* нака́т, насти́л.

НАКА́ТАМ *прислівн. спец.* на́котом.

НАКАТА́ЦЦА *док. розм. (удосталь попоїздити)* наката́тися; *(на ковзанах — звичайно)* нако́взатися.

НАКАЦІ́ЦЦА *див.* **нако́чвацца.**

НАКАЦІ́ЦЬ *див.* **нако́чваць.**

НАКАЧА́НЫ *у різн. знач.* нака́чаний; напо́єний. — *Див. ще* **нака́чваць.**

НАКАЧА́ЦЦА *док.* накача́тися; *(у ліжку тощо)* навваля́тися, належа́тися.

НАКА́ЧВАЦЬ *недок.*, **НАКАЧА́ЦЬ** *док.* **1.** *(качаючи, зробити, приготувати якусь кількість)* нака́чувати, накача́ти; **~ча́ць галу́шак** наліпи́ти галушо́к; **2.** *(про білизну: випрасувати за допомогою качалок)* нака́чувати, накача́ти; **3.** *перен. (дуже напоїти когось)* напува́ти, напо́ювати, напої́ти.

НА́КВЕЦЬ *ж. обл.* квітки́, що ма́ють (почина́ють) розквіта́ти; цвіті́ння *с.*, квітува́ння *с.* *(рослин)*.

НАКВЭ́ЦАЦЬ *док. розм. (забруднити)* нама́зати, наяло́зити, набрудни́ти.

НАКІВА́ЦЬ *док. розм.* **1.** посвари́тися (насвари́тися, насвари́ти, покива́ти, накива́ти, погрози́ти) па́льцем; **2.** *перен. (вилаяти)* ви́читати, пробра́ти, пошпе́тити *(кого)*.

НА́КІД *ч.* **1.** *(дія)* накида́ння *с.*; **2.** *(початковий план)* намі́тка *ж.*, накре́слення *с.*; **3.** *(початковий малюнок)* на́черк, на́рис, ескі́з.

НАКІ́ДАЦЦА *док.* **1.** *(удосталь)* наки́датися; **2.** напа́дати; **на даро́жку ~далася лі́сця** на growі́жку напа́дало ли́стя.

НАКІ́ДАЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* наки́дати; **н. каме́ння** наки́дати камі́ння; **н. ко́шык бу́льбы** наки́дати ко́шик (коші́ль) карто́плі; **2.** *(скласти в загальних рисах)* наки́дати, накре́слити; **н. план рама́на** наки́дати (накре́слити) план рома́ну.

НАКІ́ДАЦЦА *і* **НАКІ́ДВАЦЦА** *недок.* **1.** *у різн. знач.* накида́тися, наки́нутися; *(перен. — ще)* обпада́ти, обпа́сти, *(про велику кількість)* пообпада́ти; опада́ти, опа́сти; **2.** *(падаючи, нагромаджуватися)* напада́ти; **3.** *пас.* накида́тися, накре́слюватися.

НАКІДА́ЦЬ *і* **НАКІ́ДВАЦЬ** *недок.*, **НАКІ́НУЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* накида́ти, наки́нути, *(багато)* понакида́ти, *(про одяг — ще)* напина́ти, напну́ти, нап'ясти́, *(багато)* понапина́ти; **~нуць**

хустку на плечы накинути (напнути, нап'ясти) хустку на плечі; 2. *(робити що-небудь у загальних рисах)* накидати, накинути, накреслювати, накреслити; 3. *(додати)* накидати, накинути; **н. два рублі** накинути два рублі.

НАКІДВАННЕ *с. у різн. знач.* накидання; накреслювання.

НАКІДВАЦЦА *див.* **накідацца**.

НАКІДВАЦЬ *див.* **накідаць**.

НАКІНУЦЬ *див.* **накідаць**.

НАКІРАВАНАСЦЬ *ж.* спрямованість, скерованість; **сацыяльная н.** соціальна спрямованість; **н. у будучае** спрямованість у майбутнє.

НАКІРАВАННЕ *с.* 1. *(дія)* направлення, *(незак. д. — ще)* направляння; спрямування, скерування, *(незак. д. — ще)* спрямовування, скеровування; 2. *(шлях розвитку тощо)* напрям *ч.*, напрямок *ч.*; 3. *(документ)* направлення.

НАКІРАВАНЫ направлений, напрямлений; спрямований, скерований. — *Див. ще* **накіроўваць**.

НАКІРАВАЦЦА *див.* **накіроўвацца**.

НАКІРАВАЦЬ *див.* **накіроўваць**.

НАКІРОЎВАННЕ *с. (дія)* направлення, *(незак. д. — ще)* направляння; спрямування, скерування, *(незак. д. — ще)* спрямовування, скеровування.

НАКІРОЎВАЦЦА *недок.*, **НАКІРАВАЦЦА** *док.* 1. *(рухатися в якомусь напрямку)* прямувати, попрямувати, простувати, попростувати; іти, піти; вирушати, вирушити, **~равацца на курорт** вирушити на курорт; **~равацца на сход** піти на збори; **я ~раваўся за ім** я попрямував (пішов) за ним; 2. спрямовуватися, спрямуватися, скеровуватися, скеруватися; **конніца ~равалася на ворага** кіннота спрямувалася (скерувалася) на ворога; **усе позіркі ~равáліся на яго** усі погляди спрямувалися на нього; 3. іти, піти; **н. ў свой пакой** піти до своєї кімнати.

НАКІРОЎВАЦЬ *недок.*, **НАКІРАВАЦЬ** *док.* 1. *(визначити напрям руху кого-, чого-небудь)* спрямовувати, спрямувати, скеровувати, скерувати; **~раваць машыну ў горад** спрямувати (скерувати) машину до міста; **~раваць увагу** спрямувати (скерувати) увагу; 2. *(посилати, надсилати)* спрямовувати, спрямувати, скеровувати, скерувати, направляти, направити; **~раваць хворага да ўрача** спрямувати (скерувати, направити) хворого до лікаря; **~раваць на працу ў школу** направити на роботу в школу; **~раваць паперу ў міністэрства** надіслати папір до міністерства; 3. *(даючи поради, навчати чого-небудь доброго)* навертати, навернути, направляти, направити; **~раваць на ісцінны шлях** навернути (направити, наставити, настановити) на добру путь (путь істини).

НАКІРОЎВАЮЧАЯ *імен. мат. ж.* напрямна.

НАКІРОЎВАЮЧЫ 1. *дієприкм.* який (що) направляє; який (що) спрямовує (скеровує); *(рідко)* спрямовуючий; який (що) надсилає; який (що) навертає (направляє, наставляє, настановлює); 2. *у знач. прикм.* напрямний; спрямовувальний, скеровувальний; **н. ролік** напрямний ролик.

НАКЛАДАННЕ *і* **НАКЛАДВАННЕ** *с. (дія) у різн. знач.* накладання, покладання.

НАКЛАДАЦЦА *і* **НАКЛАДВАЦЦА** *недок. пас.* 1. *у різн. знач.* накладатися, покладатися; 2. *пас.* накладатися; покладатися.

НАКЛАДАЦЬ *і* **НАКЛАДВАЦЬ** *недок.*, **НАКЛАСЦІ** *док.* 1. накладати, накласти; *(багато)* понакладати; покласти; **~сці мяшкі на машыну** накласти (покласти) мішки на машину; **~сці міску кашы** накласти (насипати) миску каші; 2. *(що на кого)* накладати, накласти; **~сці спагнанне** накласти стягнення (кару), покарати *(кого)*; 3. *розм. груб. (побити кого-небудь)* накладати, накласти, *(док.)* дати кладу.

НАКЛАДВАННЕ *див.* **накладанне**.

НАКЛАДВАЦЦА *див.* **накладацца**.

НАКЛАДВАЦЬ *див.* **накладаць**.

НАКЛАДЗЕНЫ *дієприкм.* накладений; покладений. — *Див. ще* **накладаць**.

НАКЛАДКА *ж. (предмет)* накладка; **ствольная н.** ствольна накладка.

НАКЛАДЧЫК *ч. спец.* накладальник.

НАКЛАДЧЫЦА *ж. спец.* накладальниця.

НАКЛЁПАНЫ *див.* **накляпаны**.

НАКЛЁПВАННЕ *с. (дія)* 1. *техн.* наклепка *ж.*; *(незак. д. — звичайно)* наклепування; 2. клепання.

НАКЛЁПВАЦЦА *недок. пас.* наклепуватися; клепатися.

НАКЛЁПВАЦЬ *недок.*, **НАКЛЯПАЦЬ** *док.* 1. *техн.* наклепувати, наклепати; 2. *(косу)* клепати, виклепати.

НАКЛЁПКА *ж.* 1. *(дія)* наклепка, *(незак. д. — звичайно)* наклепування *с.*; 2. *(предмет)* наклепка.

НАКЛЁЎВАННЕ *с.* накльовування.

НАКЛЁЎВАЦЦА *недок.*, **НАКЛЮНУЦЦА** *док.* 1. *прям.* накльовуватися, наклюнутися; **птушаня ~нулася** пташеня наклюнулося; 2. *(проростати, розпускатися — про зерно, бруньки)* накльовуватися, наклюнутися; 3. *перен. розм. (намітитися, виникати, з'являтися)* траплятися, трапитися, *(розм.)* підвертатися, підвернутися; накльовуватися, наклюнутися; попадатися, попастися; **~люнулася добрая работа** трапилася (підвернулася, наклюнулася, попалася) добра робота.

НАКЛЯПАНЫ *і* **НАКЛЁПАНЫ** 1. *техн.* наклепаний; 2. виклепаний. — *Див. ще* **наклёпваць**.

НАКЛЯПАЦЬ[1] *див.* **наклёпваць**.

НАКЛЯПАЦЬ[2] *док. розм. (обмовити кого-небудь)* наклепати, *(багатор., на багатьох)* понаклепувати; набрехати, *(багатор., на багатьох)* понабріхувати.

НАКОНТ *прийм. з род. в.* щодо *(кого-чого)*, про *(кого-що)*, відносно *(кого-чого)*; **пагаварыць н. грошай** поговорити щодо (відносно) грошей, поговорити про гроші.

НАКОПВАЦЦА *недок.*, **НАКАПАЦЦА** *док.* накопуватися, накопатися.

НАКОПВАЦЬ *недок.*, **НАКАПАЦЬ** *док. у різн. знач.* накопувати, накопати; **~паць мех буль-**

бы накопа́ти мішо́к карто́плі; **~па́ць ям** накопа́ти ям.

НАКО́ПЛЕНЫ нагрома́джений, накопи́чений; набу́тий; ску́пчений; зі́браний, назби́раний, призби́раний; скла́дений, відкла́дений. — *Див. ще* **накапля́ць**.

НАКО́ПЛІВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАКАПІ́ЦЦА** *док.* **1.** нагрома́джуватися, нагрома́дитися, накопи́чуватися, накопи́читися; ску́пчуватися, ску́пчитися; *(поступово збиратися)* набира́тися, набра́тися, *(багато)* понабира́тися; збира́тися, зібра́тися, назби́руватися, призби́руватися, призбира́тися; **2.** *недок. пас.* нагрома́джуватися, накопи́чуватися; набува́тися; ску́пчуватися; збира́тися, назби́руватися, призби́руватися; склада́тися, відклада́тися.

НАКО́ПЛІВАЦЬ *див.* **накапля́ць**.

НАКО́РМЛЕНЫ нагодо́ваний.

НАКО́РМЛІВАЦЬ *недок.*, **НАКАРМІ́ЦЬ** *док.* нагодо́вувати, нагодува́ти, *(багатьох)* понагодо́вувати.

НАКО́РПАЦЦА *док. розм.* наколупа́тися, накопирса́тися, надлу́батися.

НАКО́РПАЦЬ *док. розм.* **1.** наколу́пувати, наколупа́ти, *(док.)* накопирса́ти, *(док. розм.)* надлу́бати; **2.** *перен. (погано, недбало що-небудь зробити)* надлу́бати; *(про лист і т. ін. — звичайно)* нашкря́бати, надря́пати; **н. запіску** нашкря́бати (надря́пати) запи́ску.

НАКО́С, -су *ч. с.-г.* укі́с.

НАКО́СНІЦА *ж. вет.* на́кістень *ч.*

НАКО́СНЫ накістко́вий.

НАКО́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАКАЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(котячись, наскакувати на що-небудь і т. ін.)* нако́чуватися, накоти́тися; *(наближатися)* насува́тися, насу́нутися, насува́ти, насу́нути; **бо́чка ~ці́лася на нагу́** бо́чка накоти́лася на но́гу; **хва́ля ~ці́лася на бе́раг** хви́ля накоти́лася на бе́рег; **2.** *(про сльози)* набіга́ти, набі́гти; **~ці́ліся слёзы на во́чы** набі́гли сльо́зи на о́чі; **3.** *перен. (раптово виникати)* насува́тися, насу́нутися, насува́ти, насу́нути; **бяда́ рапто́ўна ~ці́лася на вёску** біда́ рапто́во насу́нула (насу́нулася) на село́; ли́хо рапто́во насу́нуло (насу́нулося) на село́.

НАКО́ЧВАЦЬ *недок.*, **НАКАЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(прикотити певну кількість чого-небудь)* нако́чувати, накоти́ти; **~ці́ць бярве́ння** накоти́ти коло́д; **2.** *(викотити що-небудь на якусь поверхню)* нако́чувати, накоти́ти; **~ці́ць ка́мень на до́шку** накоти́ти ка́мінь на до́шку; **3.** *перен. (раптово виникати)* насува́ти, насу́нути, насува́тися, насу́нутися.

НАКРАМЗО́ЛІЦЬ *док. розм. (недбало написати)* нашкря́бати, надря́пати.

НАКРА́ПАНЫ *спец.* накра́плений, цятко́ваний. — *Див. ще* **накра́пваць**.

НАКРА́ПВАННЕ *с.* **1.** накра́пування; **2.** *спец.* накрапля́ння, накра́плювання, накра́плення, цяткува́ння.

НАКРА́ПВАЦЬ *недок.*, **НАКРА́ПАЦЬ** *док.* **1.** *тільки недок., 1 і 2 ос. не вжив. (про дощ)* накрапа́ти; **з са́мага ра́ння пачало́ ~ра́пваць** з са́мого ра́нку почало́ накрапа́ти; **2.** *недок. і док. спец. (вкривати крапом)* накрапля́ти, накра́плювати, накрапи́ти, *(недок.)* цяткува́ти.

НАКРО́ЙВАЦЦА *недок. пас.* накро́юватися; нарізáтися; пластува́тися.

НАКРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **НАКРО́ІЦЬ** *док.* **1.** накро́ювати, накрої́ти; **~ро́іць саро́чак** накро́їти сорочо́к; **2.** *(нарізати скибками)* нарі́зувати, нарізáти, нарі́зати, *(багато)* понарі́зувати, понарізáти; накра́ювати, накра́яти; **~ро́іць хле́ба** нарі́зати (накра́яти) хлі́ба; **3.** *(нарізати шарами)* нашаро́вувати, нашарува́ти.

НАКРУЖЫ́ЦЦА *док. (попокрутитися)* накрути́тися.

НА́КРЫЖ *прислівн.* на́вхрест.

НАКРЭ́МЗАНЫ *розм.* **1.** надря́паний; **2.** *(недбало написаний)* надря́паний, нашкря́баний. — *Див. ще* **накрэ́мзаць**.

НАКРЭ́МЗАЦЬ *док. розм.* **1.** *(зробити подряпини чим-небудь гострим)* надря́пати; **2.** *(недбало написати, намалювати)* нашкря́бати, надря́пати.

НАКУКАВА́ЦЬ *док. розм.* накува́ти, наку́кати, накуку́кати, ви́кувати.

НАКУЛЯ́ЦЦА *док. розм.* наперекида́тися, наперевerта́тися.

НАКУ́ПЛЕНЫ *і* **НАКУПЛЯ́НЫ** наку́плений. — *Див. ще* наку́пліваць.

НАКУ́ПЛІВАЦЬ *і* **НАКУПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **НАКУПІ́ЦЬ** *розм. і* **НАКУПЛЯ́ЦЬ** *док.* накупо́вувати, накупи́ти, *(розм.)* накупля́ти, *(багато — розм.)* покупува́ти, покупля́ти, понакупо́вувати, понакупля́ти.

НАКУПЛЯ́НЫ *див.* **наку́плены**.

НАКУ́РАНЫ наку́рений.

НАКУ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАКУРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** наку́рюватися, накури́тися; **2.** *недок. пас.* наку́рюватися.

НАКУ́РВАЦЬ *недок.*, **НАКУРЫ́ЦЬ** *док. (наповнювати тютюновим димом)* наку́рювати, накури́ти, *(скрізь)* понаку́рювати.

НАКУРО́ДЫМЕЦЬ *док. (випустити із себе багато кіптяви)* накопти́ти; *(з чадом)* начади́ти.

НАКУРО́ДЫМІЦЬ *док. (напустити кіптяви)* накопти́ти; *(з чадом)* начади́ти.

НАКУРЫ́ЦЬ *див.* **наку́рваць**.

НАКУРЭ́ЦЬ *док. (напустити кіптяви)* накопті́ти; *(з чадом)* начади́ти; **галаве́шка ~рэ́ла** голове́шка начаді́ла.

НАКУ́САНЫ надку́шений. — *Див. ще* **наку́сваць**[2].

НАКУСА́НЫ *у різн. знач.* наку́саний. — *Див. ще* **наку́сваць**[1].

НАКУСА́ЦЬ *див.* **наку́сваць**[1].

НАКУ́СВАННЕ *с.* надку́шування.

НАКУ́СВАЦЦА *недок. пас.* надку́шуватися. — *Див. ще* **наку́сваць**[2].

НАКУ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **НАКУСА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* наку́шувати, накуса́ти, *(док.)* покуса́ти; **машкара́ ~са́ла ру́кі** мо́шка накуса́ла (покуса́ла) ру́ки.

НАКУ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **НАКУСІ́ЦЬ** *док.* надку́шувати, надкуси́ти; **~сі́ць я́блык** надкуси́ти я́блуко.

НАКУХА́РЫЦЬ *док. розм. (приготувати їжу)* навари́ти [ї́сти].

НАКШТА́ЛТ *прийм. з род. в.* на зразо́к *(кого-чого)*, поді́бний *(до кого-чого)*, на́че, на́чебто, нена́че, ні́би, ні́бито, на́чеб, немо́в, немо́вби, немо́вбито; **не́шта н. дрэ́ва** щось на зразо́к де́рева; щось поді́бне до де́рева; щось на́че де́рево.

НАЛА́ДАЧНЫ *техн.* нала́годжувальний.

НАЛА́ДЖАНЫ 1. *(створений)* нала́годжений; **2.** *(відремонтований)* нала́годжений; **3.** *(муз., радіо)* настро́єний, нала́годжений; **4.** *(вечір, концерт тощо)* улашто́ваний, організо́ваний. — *Див. ще* **нала́джваць**.

НАЛА́ДЖВАЛЬНІК *ч.* улашто́вувач; упоря́дник; організа́тор.

НАЛА́ДЖВАЛЬНІЦА *ж.* улашто́вувачка; упоря́дниця; організа́торка.

НАЛА́ДЖВАННЕ *с.* **1.** нала́годжування, нала́годження; упорядко́вування, упорядкува́ння; **2.** ла́годження, пола́годжування; **3.** настро́ювання, налашто́вування, нала́годжування, нала́годження; **4.** улашто́вування, улаштува́ння, організа́ція *ж.*— *Див. ще* **нала́джваць**.

НАЛА́ДЖВАЦЦА *недок.*, **НАЛА́ДЗІЦЦА** *док.* **1.** *(улаштовуватися)* нала́годжуватися, нала́годитися; упорядко́вуватися, упорядкува́тися; **2.** *(іти на лад)* нала́годжуватися, нала́годитися, *(недок.)* ла́дитися; **рабо́та клу́ба ~дзілася** робо́та клу́бу нала́годилася; **3.** *док. (надумати що-небудь зробити)* настро́їтися, налаштува́тися; **4.** *недок. пас.* нала́годжуватися; упорядко́вуватися; організо́вуватися; настро́юватися, налашто́вуватися; улашто́вуватися.

НАЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **НАЛА́ДЗІЦЬ** *док.* **1.** *(створювати)* нала́годжувати, нала́годити, *(багато, усе)* понала́годжувати; наладна́ти; упорядко́вувати, упорядкува́ти; **~дзіць улі́к** упорядкува́ти о́блік; **~дзіць вытво́рчасць аўтамабі́ляў** нала́годити (наладна́ти) виробни́цтво автомобі́лів; **~дзіць су́вязь з партнёрамі** нала́годити зв'язо́к з партне́рами; **~дзіць гаспада́рку** нала́годити господа́рство; **2.** *(відремонтувати)* ла́годити, пола́годити, ла́дити, пола́дити, ладна́ти, поладна́ти; **~дзіць гадзі́ннік** пола́годити годи́нник; **3.** *муз., радіо* настро́ювати, настро́їти; налашто́вувати, налаштува́ти; нала́годжувати, нала́годити, наладна́ти; **~дзіць прыёмнік** настро́їти (налаштува́ти, нала́годити, наладна́ти) прийма́ч; **4.** *(вечір, концерт тощо)* улашто́вувати, улаштува́ти, організо́вувати, організува́ти.

НАЛА́ДКА *ж.* **1.** *(підготовка до роботи)* нала́годження *с.*, *(незак. д. — ще)* нала́годжування *с.*; **2.** *(ремонт)* ла́годження *с.*, пола́годження *с.*, ладна́ння *с.*

НАЛАЖЫ́ЦЦА *док. розм.* призвича́їтися, зви́кнути, нави́кнути; **ён ~жыу́ся кірава́ць тра́ктарам** він призвича́ївся керува́ти тра́ктором.

НАЛАЖЫ́ЦЬ[1] *док.* **1.** *у різн. знач.* накла́сти; **н. звéрху плітý** накла́сти зве́рху плиту́; **н. ка́льку на чарцёж** накла́сти ка́льку на кре́слення; **н. гіпс** накла́сти гіпс; **2.** *(що на кого)* накла́сти; **н. спагна́нне** накла́сти стя́гнення (ка́ру), покара́ти *(кого)*; ◊ **галаво́й н.** накла́сти (наложи́ти, лягти́) голово́ю, зложи́ти го́лову, наложи́ти душе́ю, тру́пом лягти́; **н. на сябе́ ру́кі** накла́сти (підня́ти, зня́ти) на се́бе ру́ки; заподі́яти (зроби́ти) собі смерть; укороти́ти собі ві́ку; **н. [свой] адбі́так** накла́сти (покла́сти) [свій] знак, [свою́] печа́ть (озна́ку); відби́тися (позна́читися) *(на кому, на чому)*; **н. руку́ (ла́пу)** накла́сти ру́ку (ла́пу) *(на що)*, прибра́ти до рук *(що)*; привла́снити (зага́рбати) *(що)*.

НАЛАЖЫ́ЦЬ[2] *(кого) док. розм.* спрямува́ти, скерува́ти *(кого-небудь на щось)* навчи́ти *(чогось)*; **н. на до́брае** спрямува́ти на добро́.

НАЛАКІРАВА́НЫ *і* **НАЛАКІРО́ВАНЫ** налако́ваний. — *Див. ще* **налакіро́ўваць**.

НАЛАКІРАВА́ЦЬ. *див.* **налакіро́ўваць**.

НАЛАКІРО́ВАНЫ *див.* **налакірава́ны**.

НАЛАКІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАЛАКІРАВА́ЦЬ** *док.* налако́вувати, налакува́ти.

НАЛАМА́НЫ *і* **НАЛО́МАНЫ 1.** нала́маний, нало́млений; натро́щений; **2.** надла́маний. — *Див. ще* **надло́мліваць**.

НАЛАМА́ЦЦА *док.* **1.** *розм. (навчитися робити що-небудь)* призвича́їтися, наби́ти ру́ку, набу́ти впра́вності; налама́тися; **н. кірава́ць тра́ктарам** призвича́їтися керува́ти тра́ктором, наби́ти ру́ку в керува́нні тра́ктором; **2.** надлама́тися, надломи́тися; **галі́нка ~ма́лася** гі́лка надлама́лася (надломи́лася); **3.** *(багато)* налама́тися.

НАЛАМА́ЦЬ *див.* **нало́мліваць**.

НА́ЛАПАМ *прислівн. обл. (несподівано)* ра́птом, знена́цька, ура́з, нара́з, рапто́во, на́гло.

НАЛАПАТА́ЦЦА *док. розм. (поговорити досхочу)* наговори́тися, набала́катися.

НАЛАПАТА́ЦЬ *док. розм. (наговорити без пуття)* набала́кати, набазі́кати, намоло́ти.

НАЛАСАВА́ЦЦА *док.* нала́сува́тися.

НАЛАТО́ШВАЦЬ *недок.*, **НАЛАТАШЫ́ЦЬ** *док. розм. (наривати все підряд, псуючи й спустошуючи)* нарива́ти, нарва́ти, надира́ти, наде́рти; **~шыць агурко́ў** нарва́ти огіркі́в; **~шыць гаро́ху** нарва́ти горо́ху.

НАЛГА́НЫ ви́брехаyий, понабрі́хуваний. — *Див. ще* **налга́ць**.

НАЛГА́ЦЦА *док.* набреха́тися.

НАЛГА́ЦЬ *док.* набреха́ти, *(багато)* понабрі́хувати.

НАЛЕ́ВА *прислівн.* ліво́руч; налі́во.

НАЛЕ́ГЧЫ *див.* **налята́ць**.

НА́ЛЕДЗЬ *ж. (льодяна кірка)* полі́й *ч.*; *(лід)* наме́рзлий лід, наме́рзла кри́га.

НАЛЕ́ЖАЦЬ *недок. у різн. знач.* нале́жати; **кні́га ~жыць бібліятэ́цы** кни́жка нале́жить бібліоте́ці; **н. да лі́ку тых, хто...** нале́жати до тих, хто...; **н. да ве́дання** нале́жати до ві́дання; **з вас сёння ~жыць** з вас сього́дні нале́жить; ◊ **як і н.** як і нале́жить, як і тре́ба.

НАЛЕ́ЖВАЦЬ *недок.*, **НАЛЯЖА́ЦЬ** *док.* нале́жувати, нале́жати; **~жа́ць про́лежні** нале́жати про́лежні.

НАЛЕ́ПЛІВАЦЦА *див.* **наляпля́цца**.

НАЛЕ́ТА *прислівн. розм.* на той рік; у майбу́тньому (насту́пному) році.

НАЛЕ́ЦЦЕ *с. обл.* насту́пний рік, насту́пне лі́то.

НАЛЁЖКА *ж. текст.* на́ліж.

НАЛЁТАЦЦА *док. розм.* **1.** *(політати досхочу)* наліта́тися; **2.** *(багато побігати)* набі́гатися, *(розм.)* наганя́тися.

НАЛЁТВАЦЬ *недок.*, **НАЛЯТА́ЦЬ** *док. ав.* налі́тувати, наліта́ти.

НАЛІ́К, -ку *ч. бухг.* нарахува́ння.

НАЛІНЕ́ЕНЫ налінійо́ваний, наліні́яний. — *Див. ще* **налінéйваць.**

НАЛІНЕ́ІЦЬ *див.* **налінéйваць.**

НАЛІНЕ́ЙВАЦЦА *недок. пас.* налінійо́вуватися, наліні́юватися.

НАЛІНЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **НАЛІНЕ́ІЦЬ** *док.* налінійо́вувати, наліні́юва́ти, наліні́ювати, наліні́яти.

НАЛІТАВА́НЫ *заст.* напа́яний. — *Див. ще* **налітóўваць.**

НАЛІТАВА́ЦЬ *див.* **налітóўваць.**

НАЛІТО́ЎВАННЕ *с. заст.* напа́ювання.

НАЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАЛІТАВА́ЦЬ** *док. заст.* напа́ювати, напая́ти.

НАЛІТО́ЎКА *ж. заст.* **1.** *(дія)* напа́ювання *с.*; **2.** *(напаяна частина)* напа́йка.

НА́ЛІХА *прислівн. розм.* на нещА́стя, на зло (на злість); **н. дождж пайшóў** як на зло (як на злість), дощ піш́ов.

НАЛІ́ХА *прислівн. розм.* наві́що, на́що, для чо́го, яко́го чо́рта (бі́са), на кий чорт (біс); **н. ён мне патрэ́бен!** на́що [наві́що, яко́го чо́рта (бі́са)] він мені́ тре́ба (потрі́бен)!

НАЛІ́ЧАНЫ 1. налі́чений, нарахо́ваний; **2.** *бухг.* нарахо́ваний, налі́чений. — *Див. ще* **налі́чваць.**

НАЛІЧА́ЦЦА *недок. пас. бухг.* нарахо́вуватися, налі́чуватися.

НАЛІЧА́ЦЬ *недок. пас. бухг.* нарахо́вувати, налі́чувати.

НАЛІ́ЧВАЦЦА *недок.*, **НАЛІЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** нарахо́вуватися, нарахува́тися, налі́чуватися, налічи́тися; **2.** *пас.* нарахо́вуватися, налі́чуватися.

НАЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **НАЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** налі́чувати, налічи́ти, *(багато)* поналі́чувати; нарахо́вувати, нарахува́ти, *(багато)* понарахо́вувати; **2.** *бухг.* нарахо́вувати, нарахува́ти, *(багатьом)* понарахо́вувати; налі́чувати, налічи́ти, *(багатьом)* поналі́чувати.

НАЛІЧЫ́ЦЦА *див.* **налі́чвацца.**

НАЛІЧЫ́ЦЬ *див.* **налі́чваць.**

НАЛІЧЭ́ННЕ *с. бухг.* **1.** *(дія)* нарахува́ння, налі́чення, *(незак. д. — ще)* нарахо́вування, налі́чування; **2.** *(нарахована сума)* нарахува́ння.

НАЛО́М, -му *ч. (надламане місце)* надло́м, надла́м.

НАЛО́МАНЫ *див.* **наламáны.**

НАЛО́МВАЦЬ *див.* **налóмліваць.**

НАЛО́МЛІВАЦЦА *і* **НАЛО́МВАЦЦА** *недок.* **1.** нала́муватися, нало́млюватися; **2.** надла́муватися, надло́млюватися; **3.** *пас.* нала́муватися, нало́млюватися, надла́муватися, надло́млюватися.

НАЛО́МЛІВАЦЬ *і* **НАЛО́МВАЦЬ** *недок.*, **НАЛАМА́ЦЬ** *док.* **1.** *(зламати певну кількість чого-небудь, поламати)* нала́мувати, налама́ти, *(багато)* понала́мувати; нало́млювати, наломи́ти; *(перетворювати на тріски — ще)* трощи́ти, натрощи́ти, *(багато)* понатро́щувати; **~ма́ць галля́** налама́ти (наломи́ти) гілля́; **2.** *(не до кінця зламати)* надла́мувати, надлама́ти; **3.** *перен. (кого, 1 і 2 ос. не вжив.)* призвичА́їти, привча́ти, привчи́ти; **~ма́ць уну́ка да сталя́рства** призвичА́їти вну́ка (ону́ка) до столя́рства; ◊ **~ма́ць руку́** наби́ти ру́ку; **~ма́ць дроў** налама́ти дров.

НАЛО́ПАЦЦА *док. прост. груб.* нaже́ртися, *(про багатьох)* понажира́тися; напха́тися, *(про багатьох)* понапиха́тися.

НАЛУ́ЗАНЫ *і* **НАЛУЗА́НЫ** налу́щений, налу́заний. — *Див. ще* **налу́зваць.**

НАЛУ́ЗВАЦЬ *недок.*, **НАЛУЗА́ЦЬ** *док.* налу́щувати, налу́щити, налу́зувати, налуза́ти.

НАЛУПІ́ЦЬ¹ *див.* **налу́пліваць.**

НАЛУПІ́ЦЬ² *док. розм. (побити)* налупи́ти, налупцюва́ти.

НАЛУ́ПЛЕНЫ¹ 1. наде́ртий; **2.** *розм.* на́рваний. — *Див. ще* **налу́пліваць.**

НАЛУ́ПЛЕНЫ² *розм. (побитий)* налу́плений, налупцьо́ваний. — *Див. ще* **налупíць².**

НАЛУ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **НАЛУПІ́ЦЬ** *док.* **1.** надира́ти, наде́рти, надра́ти; **піць кары́** наде́рти (надра́ти) кори́; **2.** *розм.* нарива́ти, нарва́ти; **дзе́ці ~пілі мо́рквы** ді́ти нарва́ли мо́ркви.

НАЛУ́СКВАЦЬ *недок.*, **НАЛУ́СКАЦЬ** *док. (горіхів і т. ін.)* налу́зувати, налуза́ти, *(багато)* поналу́зувати; налу́скувати, налу́скати, *(багато)* поналу́скувати.

НАЛУЧА́ЦЦА *недок.*, **НАЛУЧЫ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** зустріча́тися, зустрі́тися, зустрі́нутися, *(рідше)* стріча́тися, стрі́нутися, стрі́тися; **у ле́се нам ~чы́ўся воўк** у лі́сі нам зустрі́вся (стрі́вся) вовк; **2.** *(кому-чому, з ким-чим і без дод.)* трапля́тися, тра́питися; ◊ **хто баíцца, таму́ ўсё мо́жа ~чы́цца** *прик.* хто бої́ться, з тим усе́ мо́же ста́тися; **3.** прийти́ *(переважно несподівано)*; **~чы́ўся госць пад по́ўнач** прийшо́в гість ма́йже опі́вночі.

НАЛУЧА́ЦЬ *недок.*, **НАЛУЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** натрапля́ти, натра́пити; **~чы́ць на во́ўчую я́му** натра́пити на во́вчу я́му; **2.** *(каго; 1 і 2 ос. не вжив.)* застава́ти, заста́ти, захо́плювати, захопи́ти; **запыта́нне ~чы́ла зняна́цку** запита́ння заста́ло зненА́цька; **3.** *(каго-што; 1 і 2 ос. не вжив.)* става́тися, ста́тися *(з ким-чим)*; **яго́ ~чы́ла бяда́** з ним ста́лася (скоíлася) біда́, з ним ста́лося (скоíлося) ли́хо.

НАЛУ́ШЧВАЦЦА *недок.*, **НАЛУ́ШЧЫЦЦА** *док.* налу́щуватися, налу́щитися, *(багато)* поналу́щуватися; налу́зуватися, налуза́тися, *(багато)* поналу́зуватися.

НАЛУ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **НАЛУ́ШЧЫЦЬ** *док. у різн. знач.* налу́щувати, налу́щити, *(багато)* поналу́щувати; налу́зувати, налуза́ти, *(багато)* поналу́зувати.

НАЛУ́ШЧЫЦЦА *див.* **налу́шчвацца.**

НАЛУ́ШЧЫЦЬ *див.* **налу́шчваць.**

НАЛЫГА́НЫ 1. нани́заний; **2.** прив'я́заний, налі́ганий; зв'я́заний ра́зом; **3.** нало́влений, заарка́нений. — *Див. ще* **налы́гваць.**

НАЛЫГА́ЦЦА *див.* **налы́гвацца.**

НАЛЫГА́ЦЬ *див.* **налы́гваць**.

НАЛЫГА́Ч, -ча́ *ч.* **1.** *(ремінь, мотузок, на якому водять тварин)* нали́гач; **2.** *(ремінь, мотузок, на якому водять мисливських собак)* шво́ра *ж.*, шво́рка *ж.*, смик.

НАЛЫ́ГВАННЕ *с.* **1.** нани́зування; **2.** прив'я́зування, нали́гування; зв'я́зування ра́зом; **3.** ло́віння.

НАЛЫ́ГВАЦЦА *недок.*, **НАЛЫГА́ЦЦА** *док.* **1.** нани́зуватися, наниза́тися; **2.** прив'я́зуватися, прив'яза́тися, нали́гуватися, налига́тися, зв'я́зуватися (зв'яза́тися) ра́зом.

НАЛЫ́ГВАЦЬ *недок.*, **НАЛЫГА́ЦЬ** *док.* **1.** нани́зувати, наниза́ти, *(багато)* понани́зувати; **~га́ць мані́сту тытуню́** наниза́ти ни́зку тютюну́; **~га́ць абара́нкаў на ні́тку** наниза́ти бу́бликів на ни́тку; **2.** *(мотузком, шворкою)* прив'я́зувати, прив'яза́ти; *(прив'язувати мотузок на роги корови, вола)* нали́гувати, налига́ти; *(одне до одного — багатьох)* зв'я́зувати ра́зом, зв'яза́ти ра́зом; **~га́ць ко́ней** зв'яза́ти ра́зом ко́ней; **3.** *(за допомогою петлі)* нало́влювати, налови́ти; заарка́нювати, заарка́нити.

НАЛЯГА́ННЕ *с.* наляга́ння.

НАЛЯГА́ЦЬ *недок.*, **НАЛЕ́ГЧЫ** *док.* *у різн. знач.* наляга́ти, налягти́, *(про багатьох)* поналяга́ти; **~гчы грудзьмі́ на стол** налягти́ грудьми́ на стіл; **~гчы на вёслы** налягти́ на ве́сла; **~гчы на рабо́ту** налягти́ на робо́ту.

НАЛЯЖА́НЫ нале́жаний. — *Див. ще* **нале́жваць.**

НАЛЯЖА́ЦЦА *док.* нале́жатися.

НАЛЯЖА́ЦЬ *див.* **нале́жваць**.

НАЛЯПІ́ЦЦА *док.* *у різн. знач.* *(1 і 2 ос. не вжив.)* наліпи́тися; **~пі́лася сне́гу на бо́ты** наліпи́лося снігу на чо́боти.

НАЛЯПІ́ЦЬ *док.* *у різн. знач.* наліпи́ти; **н. з глі́ны ца́цак** наліпи́ти з гли́ни і́грашок; **клёун ~пі́ў сабе́ нос** кло́ун наліпи́в собі́ но́са (ніс).

НАЛЯПЛЯ́ЦЦА *і* **НАЛЕ́ПЛІВАЦЦА** *недок.* *звор., пас.* налі́плювати.

НАЛЯТА́НЫ *ав.* налі́таний. — *Див. ще* **налёт-ваць.**

НАЛЯТА́ЦЬ¹ *недок.*, **НАЛЯЦЕ́ЦЬ** *док.* *у різн. знач.* наліта́ти, налеті́ти, *(багато)* поналіта́ти; *(наштовхуватися — ще)* наска́кувати, наско́чити; наганя́тися, нагна́тися; **~це́ў урага́н** налеті́в буреві́й (урага́н); **~це́ла шмат авадне́ў і сляпне́ў** налеті́ло бага́то ґедзів та сліпнів; **~це́ць з кулака́мі** налеті́ти з кулака́ми; **~це́ў пыл** налеті́в пил (по́рох); **~це́ць на слуп** налеті́ти (наско́чити, нагна́тися) на стовп.

НАЛЯТА́ЦЬ² *див.* **налётваць**.

НАМАЗО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАМАЗО́ЛІЦЬ** *док.* намозо́лювати, намозо́лити; *(здебільшого ноги, перен. — ще)* наму́лювати, наму́ляти, наму́лити, *(багато)* понаму́лювати; ◊ **~зо́ліць во́чы** намозо́лити (наму́ляти, наму́лити) о́чі.

НАМАЛО́ЦЦА *док.* намоло́тися.

НАМАРДАВА́ЦЦА *док.* *розм.* *(знесилитися від чого-небудь, переважно від праці, мандрівки, занять і т. ін.)* наму́читися, *(розм.)* намори́тися, попому́читися.

НАМАРДАВА́ЦЬ *док.* *розм.* *(знесилити, виснажити від чого-небудь)* наму́чити, змори́ти, намори́ти.

НА́МАРЗЕНЬ, -зня *ч.* *(у санях)* накопи́льник.

НАМА́РЫЦЦА *док.* намрі́ятися, *(розм.)* нама́ритися.

НАМАРЫ́ЦЦА *док.* *розм.* *(стомитися)* натоми́тися, змори́тися, *(розм.)* намори́тися.

НАМАРЫ́ЦЬ¹ *док.* *у різн. знач.* намори́ти; **н. го́ладам** намори́ти го́лодом; **н. прусако́ў** намори́ти тарганів.

НАМАРЫ́ЦЬ² *док.* *(стомити до краю)* змори́ти, помори́ти, стоми́ти.

НАМАРЫ́ЦЬ³ *док.* *спец.* *(обробити деревину спеціальним розчином або пофарбувати морилкою)* намори́ти; **н. ду́бу** намори́ти ду́ба.

НАМАЎЛЕ́ННЕ *с.* *обл.* *і* **НАМО́ВА** *ж.* *обл.* обмо́ва *ж.*, на́клеп *ч.*

НАМЕЖАВА́НЫ намежо́ваний. — *Див. ще* **намяжо́ўваць.**

НАМЕЖАВА́ЦЬ *див.* **намяжо́ўваць**.

НАМЕ́НЧАНЫ наманта́чений.

НАМЕ́Р, -ру *ч.* на́мір; *(задум — ще)* за́мір; **до́брыя ~ры** до́брі на́міри; **цвёрды н.** тверди́й на́мір; ◊ **без ~ру** без на́міру (за́міру), ненавми́сне, ненавми́сно; **з ~рам** з на́міром (за́міром), навми́сне, навми́сно, уми́сно, уми́сне; **мець н.** ма́ти на́мір; намі́ря́тися, намі́ритися, замі́ря́тися, замі́ритися.

НАМЕ́РАНЫ намі́ряний. — *Див. ще* **наме́рваць.**

НАМЕРА́ЦЬ *див.* **наме́рваць**.

НАМЕ́РВАЦЦА¹ *недок.*, **НАМЕ́РЫЦЦА** *і* **НАМЕ́РЫЦЬ** *(розм.)* *док.* **1.** намі́ря́тися, намі́ритися, замі́ря́тися, замі́ритися; **2.** *(чим)* наці́люватися, націля́тися, наці́литися; *(розм.)* примі́ря́тися, примі́рюватися, примі́ря́тися, примі́ритися; зама́хуватися, замахну́тися; **~рыцца сяке́рай для ўда́ру** замахну́тися соки́рою для уда́ру.

НАМЕ́РВАЦЦА² *недок.* *пас.* намі́рюватися.

НАМЕ́РВАЦЬ *і* **НАМЯРА́ЦЬ** *недок.*, **НАМЕ́РАЦЬ** *док.* намі́рювати, намі́ряти.

НАМЕ́РЫЦЦА *див.* **наме́рвацца¹**.

НАМЕ́СНІК *ч.* **1.** засту́пник; **н. мі́ністра** засту́пник мі́ністра; **2.** *істор., церк.* намі́сник.

НАМЕ́СНІЦА *ж.* **1.** засту́пниця; **2.** *істор., церк.* намі́сниця.

НАМЕ́СНІЦКІ *істор., церк.* намі́сницький.

НАМЕ́СНІЦТВА *с.* **1.** *(перебування на посаді заступника)* засту́пництво; **2.** *істор., церк.* намі́сництво.

НАМЕ́СЦІ *див.* **намята́ць**.

НАМЕ́ТКА *ж.* *(попередній план)* намі́тка, накре́слення *с.* — *Див. ще* **намётка¹**.

НАМЕ́ЦЕНЫ наме́тений. — *Див. ще* **намята́ць.**

НАМЕ́ЦІЦЦА¹ *див.* **намяча́цца**.

НАМЕ́ЦІЦЦА² *док.* наці́литися, приці́литися; **~ці́ўся пра́ма ў цэ́ль** наці́лився пря́мо в ціль.

НАМЕ́ЦІЦЬ *див.* **намяча́ць**.

НА́МЕЦЬ *ж.* *(те, що намітає вітер; купа снігу, піску тощо)* наме́т *ч.*, *(снігу)* заме́т *ч.*

НАМЕ́ЧАНЫ 1. намі́чений, накре́слений; **2.** позна́чений, назна́чений, намі́чений. — *Див. ще* **намяча́ць.**

НАМЕ́ШАНЫ[1] намішений. — *Див. ще* **наме́шваць**[1].

НАМЕ́ШАНЫ[2] *і* **НАМЯШАНЫ** намішаний. — *Див. ще* **наме́шваць**[2].

НАМЕ́ШВАЦЦА[1] *недок. пас.* намішуватися. — *Див. ще* **наме́шваць**[1].

НАМЕ́ШВАЦЦА[2] *недок. пас.* намішуватися. — *Див. ще* **наме́шваць**[2].

НАМЕ́ШВАЦЬ[1] *недок.*, **НАМЯСІ́ЦЬ** *док.* намішувати, намісити; **~сіць глі́ны** намісити глини; **~сіць це́ста** намісити тіста.

НАМЕ́ШВАЦЬ[2] *недок.*, **НАМЯША́ЦЬ** *док.* намішувати, намішати; **~шаць сві́нням мяша́нкі** намішати свиням мішанки.

НАМЁК, -ку *ч.* натяк; **то́нкі н.** тонкий натяк.

НАМЁКАМ *прислівн.* натяком.

НАМЁРТВА *прислівн.* намертво.

НАМЁТКА *ж.* **1.** *(попередній план)* намітка, накреслення *с.*; **2.** *(стародавній головний убір заміжніх жінок)* намітка.

НАМІНА́ЦЬ *недок.*, **НАМЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* наминати, нам'яти, *(багато)* понаминати; м'яти, пом'яти; **намя́ць травы́ ў са́дзе** пом'яти траву в садку; **2.** *(розминаючи, приготувати певну кількість чого-небудь)* місити, намісити, понамішувати; **намя́ць глі́ны** намісити глини; **3.** *розм. (про льон, коноплі)* натирати, натерти, *(багато)* понатирати.

НА́МІТКА *ж. (стародавній головний убір заміжніх жінок)* намітка.

НАМІТУСІ́ЦЦА *док. розм.* наметушитися.

НАМНАЖА́ЦЬ *недок.*, **НАМНО́ЖЫЦЬ** *док.* *(кількісно збільшити)* збільшувати, збільшити, множити, помножувати; **намно́жыць бага́цця** збільшити (помножити) багатства.

НАМНО́ГА *прислівн.* набагато; значно; **н. лепш** набагато (значно) ліпше (краще).

НАМНО́ЖЫЦЬ *див.* **намнажа́ць**.

НАМО́ВА *див.* **намаўле́нне**.

НАМО́Л, -лу *ч. с.-г. (кількість намеленого зерна)* намел.

НАМО́ЛАТЫ намелений. — *Див. ще* **намо́лваць.**

НАМО́ЛВАЦЦА *недок. пас.* намелюватися.

НАМО́ЛВАЦЬ *недок.*, **НАМАЛО́ЦЬ** *док.* *(розмелювати певну кількість чого-небудь)* намелювати, намолоти; **~ло́ць мукі́** намолоти борошна.

НАМО́РАНЫ наморений. — *Див. ще* **намары́ць**[1].

НАМО́ШЧАНЫ 1. намощений, вимощений; вибрукуваний; настелений, насланий; **2.** накладений, навалений, намощений. — *Див. ще* **намо́шчваць, намасці́ць.**

НАМО́ШЧВАННЕ *с.* **1.** намощення, вимощення; настилання, настеляння, настелення; **2.** накладання, навалювання, намощення. — *Див. ще* **намо́шчваць.**

НАМО́ШЧВАЦЦА *недок. пас.* **1.** намощуватися, вимощуватися; вибруковуватися; настилатися, настелятися; **2.** накладатися, навалюватися, намощуватися.

НАМО́ШЧВАЦЬ *недок.*, **НАМАСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** намощувати, намостити, *(багато)* понамощувати; вимощувати, вимостити, *(багато)* повимощувати; *(камінням — ще)* вибруковувати, вибрукувати; *(док.: вимостити — ще)* помостити; *(підлогу тощо)* настилати, наслати, *(багато)* понастилати; настеляти, настелити; **~сці́ць тратуа́р** намостити (вимостити; вибрукувати) тротуар; **~сці́ць падло́гу** наслати (настелити) підлогу; **2.** *розм.* накладати, накласти, *(багато)* понакладати; навалювати, навалити, *(багато)* понавалювати; намощувати, намостити, *(багато)* понамощувати; **~сці́ць скры́нак аж пад столь** накласти (навалити, намостити) ящиків аж під стелю.

НАМУДРАГЕ́ЛІЦЬ *док. розм.* намудрувати.

НАМУ́Л, -лу *ч. вет. (хворе від натирання місце)* нагніт, *(у знач. імен.)* намуляне, намулене; **н. на спі́не каня́** нагніт (намуляне, намулене) на спині коня.

НАМУ́ЛКА *ж. вет. (захворювання підошви копит у коней, волів)* намуляне, намулене.

НАМУ́ЛЬВАННЕ *с.* намулювання, натирання.

НАМУ́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.* намулюватися, натиратися.

НАМУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАМУ́ЛЯЦЬ** *док.* *(спричинювати біль, ушкоджувати натиранням)* намулювати, намуляти, намулити, *(багато)* помуляти, помулити, понамулювати; натирати, натерти, *(багато)* понатирати; **~ляць нагу́** намуляти (натерти) ногу; **конь ~ляў ка́рак** кінь намуляв (натер) чубок (холку).

НАМУ́ЛЯНЫ намуляний, намулений, натертий. — *Див. ще* **наму́льваць.**

НАМЫВА́ЦЬ *недок.*, **НАМЫ́ЦЬ** *док.* **1.** намивати, намити; *(наносити мул — звичайно)* намулювати, намулити, *(багато)* понамулювати; **~мыць мно́га пасу́ды** намити багато посуду; **~мыць зо́лата** намити золота; **рака́ ~мы́ла во́дмель** річка намила мілину (мілизну); **2.** *(білизну)* напирати, напрати; **~мы́ла цэ́лую ку́чу бялі́зны** напрала цілу купу білизни.

НАМЫ́ЛЬВАННЕ *с.* намилювання.

НАМЫ́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАМЫ́ЛІЦЦА** *док.* намилюватися, намилитися.

НАМЫ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАМЫ́ЛІЦЬ** *док.* намилювати, намилити; ◊ **намы́ліць галаву́ (шы́ю)** *(каму)* намилити голову (шию), намилити (нагріти) чуба (чуприну), дати прочуханки (прочухана) *(кому)*.

НАМЫ́ТЫ намитий, намулений; напраний. — *Див. ще* **намыва́ць.**

НАМЫ́ЎКА *ж.* намивання *с.*

НАМЫ́ЦЬ *див.* **намыва́ць.**

НАМЯЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАМЕЖАВА́ЦЬ** *док.* намежовувати, намежувати.

НАМЯКА́ЦЬ[1] *недок.*, **НАМЯ́КНУЦЬ** *док.* *(розмокнути від вологи)* нам'якати, нам'якнути, розмокати, розмокнути.

НАМЯКА́ЦЬ[2] *недок.*, **НАМЯКНУ́ЦЬ** *док.* *(говорити натяками)* натякати, натякнути.

НАМЯНЦІ́ЦЬ *док. (косу)* намантачити.

НАМЯРА́ЦЦА *недок. пас.* намірюватися.

НАМЯРА́ЦЬ *див.* **наме́рваць.**

НАМЯСІ́ЦЬ *див.* **наме́шваць**[1].

НАМЯТА́ЦЬ *недок.*, **НАМЕ́СЦІ** *док.* намітати, намести, *(багато)* понамітати; *(док.: замітаючи, зібрати)* назмітати *(чого)*; **~ме́сці ку́чу**

сме́цця намести́ ку́пу сміття́; **~мяло́ мно́га сне́гу** *безос.* намело́ бага́то снігу.

НАМЯ́ЦЬ *див.* **наміна́ць**.

НАМЯЧА́ЦЦА *недок.*, **НАМЕ́ЦІЦЦА** *док.* **1.** намiча́тися, намі́титися; **на тва́ры ~ме́ціліся маршчы́нкі** на обли́ччі намі́тилися змо́ршки; **памі́ж і́мі ~ці́ўся разла́д** між ни́ми намі́тився ро́злад; **2.** *розм.* намiря́тися, намі́ритися; **~ці́ўся пайсці́** намі́рився піти́.

НАМЯЧА́ЦЬ *недок.*, **НАМЕ́ЦІЦЬ** *док.* **1.** намiча́ти, намі́тити, *(план і т. ін. — ще)* накре́слювати, накре́слити; **2.** *(ставити позначку)* значи́ти, познача́ти, позна́чувати, позначи́ти, назнача́ти, назна́чувати, назначи́ти, *(багато — розм.)* познача́ти, поназна́чувати.

НАМЯША́НЫ *див.* **наме́шаны**[2].

НАМЯША́ЦЬ *див.* **наме́шваць**[2].

НАНЕ́СЦІ[1] *див.* **нано́сіць**.

НАНЕ́СЦІ[2] *док.* *(про пташок)* нанести́; **н. кош я́ек** нанести́ ко́шик яє́ць.

НАНО́СІЦЦА *недок. пас.* **1.** наноси́тися; намiта́тися, навію́ватися; наму́люватися; **2.** завдава́тися, заподі́юватися.

НАНО́СІЦЬ *недок.*, **НАНЕ́СЦІ** *док.* **1.** нано́сити, нанести́, *(багато)* понано́сити, назно́сити, поназно́сити; *(про сніг, пісок і т. ін.)* намiта́ти, намести́, *(багато)* понамiта́ти; навiва́ти, навію́вати; *(про мул — ще)* наму́лювати, наму́лити; **~сці кні́г** нанести́ книжо́к; **~сці сне́гу ў ха́ту** нанести́ снігу в ха́ту; **~сла сне́гу** наві́яло (намело́) снігу; **~сці на ка́рту но́вую даро́гу** нанести́ на ка́рту нову́ доро́гу; **ло́дку ~сла на мель** чо́вен нанесло́ на мiлину́ (мiлизну́); **2.** *перев. безос., розм.* *(несподівано з'явитися, зустрітися з ким-, чим-небудь)* принести́; **у гэ́ты час ~сла хло́пца ў ха́ту** у цей час (на ту по́ру) принесло́ хло́пця в ха́ту; **3.** *(спричинювати що-небудь, зробити)* завдава́ти, завда́ти, заподі́ювати, заподія́ти; чини́ти, учиня́ти, учини́ти; **~сці ўдар** завда́ти уда́ру; **~сці паражэ́нне** завда́ти пора́зки; **~сці візі́т** зроби́ти візи́т.

НАНО́СНЫ наносни́й; нане́сений; *(вітром — ще)* наме́тений, наві́яний; *(водою — ще)* намивни́й, наму́лений. — *Див. ще* **нано́сіць.**

НАНО́ШВАЦЦА *недок. пас.* нано́шуватися.

НАНО́ШВАЦЬ *недок.*, **НАНАСІ́ЦЬ** *док.* нано́шувати, наноси́ти, нано́сити, нанести́, *(багато)* понано́сити; **~сі́ць вады́ ў бо́чку** наноси́ти (нанести́) води́ в бо́чку.

НАНЯСЕ́ННЕ *с.* **1.** нане́сення, *(незак. д. — ще)* нано́шення; намiта́ння, навiва́ння, наму́лювання; **2.** завда́ння, заподія́ння, *(незак. д. — ще)* завдава́ння, заподі́ювання; чи́нення, учи́нення. — *Див. ще* **нано́сіць.**

НАНЯ́ТЫ 1. *дієприкм.* на́йнятий; *(який працює за наймом)* на́йманий; *(про приміщення)* на́йнятий, ви́найнятий; **2.** *у знач. прикм.* на́йнятий; на́йманий; ◊ **хлу́сіць (брэ́ша) як н.** бре́ше й о́ком не змигне́ (не моргне́); бре́ше та й ди́виться; бре́ше, як хліб з ма́слом ї́сть; *(груб.)* бре́ше як рябий (руди́й) соба́ка, бре́ше як соба́ка (пес, рябко́); бре́ше як соба́ка на ви́сівки. — *Див. ще* **найма́ць.**

НАНЯ́ЦЦА *див.* **найма́цца**.

НАНЯ́ЦЬ *див.* **найма́ць**.

НАО́ГУЛ *прислівн.* узагалі́.

НАПАВЕ́Р *прислівн. розм.* *(у борг, у кредит)* на ві́ру.

НАПАВЕ́РХ *прислівн. розм.* **1.** наго́ру, на пове́рхню; **усплы́ць з дна н.** сплисти́ з дна наго́ру (на пове́рхню); **2.** *перен.* надві́р, назо́вні, наве́рх; **вы́йсці н.** ви́йти назо́вні.

НАПАГАТО́Ў: узя́ць н. *військ.* приготува́ти [до бо́ю], узя́ти напоготі́в.

НАПА́Д, -ду *ч.* на́пад.

НАПА́ДАЦЦА *док. розм.* **1.** *(упасти багато разів)* напа́датися; **2.** *(стомитися від чого-небудь виснажливого, клопітного)* набі́гатися, наклопота́тися.

НАПАДА́ЦЬ *недок.*, **НАПА́СЦІ** *док.* **1.** нападáти, напа́сти *(на кого-що)*; учиня́ти на́пад, учини́ти на́пад; *(перемагати розм. — ще)* обсіда́ти, обсі́сти, *(багато)* пообсіда́ти; *(з усіх боків — ще)* обпада́ти, обпа́сти, *(багато)* пообпада́ти; опада́ти, опа́сти, *(багато)* поопада́ти *(кого-що)*; **~сці на во́рага** напа́сти на во́рога; **~сці на сусе́днюю краі́ну** напа́сти на сусі́дню краї́ну, учини́ти на́пад на сусі́дню краї́ну; **звер ~па́ў на чалаве́ка** звір напа́в на люди́ну; **~сці на е́жу** наки́нутися на ї́жу; **на капу́сту ~па́ў ву́сень** на капу́сту напа́ла гу́сінь; **~сці на я́гаднае ме́сца** напа́сти (натра́пити) на я́гідне мі́сце; **~сці на во́ўчы след** напа́сти (натра́пили) на во́вчий слід; **~па́ў ка́шаль** напа́в ка́шель; **на мяне́ ~па́ла ро́спач** мене́ охопи́в (огорну́в, узя́в) ро́зпач; **2.** *(різко виступати проти кого-небудь)* напада́ти, напа́сти; *(розм.)* напосіда́тися, напосі́стися; **~сці на а́ўтара кні́гі** напа́сти на а́втора кни́жки; ◊ **не на таго́ ~па́ў** не на то́го натра́пив (напа́в).

НАПАДА́ЮЧЫ *імен. спорт.* напа́дник *ч.*

НАПАДЗЕ́ННЕ *с.* на́пад *ч.*

НАПАДРО́СТ *і* **НАВЫ́РАСТ: шы́ць н.** шити на ви́ріст.

НАПАДСО́ЎВАЦЬ *док.* *(багато)* напідсо́вувати, напідсува́ти.

НАПАЗЯХА́ЦЦА *док.* напозіха́тися.

НАПАКЛЁПНІЧАЦЬ *док.* звести́ на́клеп, наклепа́ти *(на кого)*; обмо́вити *(кого)*.

НАПАКУ́ТАВАЦЦА *док.* настражда́тися, наму́читися, *(багато, довго — розм.)* попому́читися.

НА́ПАЛ *див.* **напала́м**.

НАПА́Л, -лу *ч.* **1.** *(дія)* розжа́рення *с.*, розпе́чення *с.*, *(незак. д. — ще)* розжа́рювання *с.*, розпіка́ння *с.*; **2.** *(ступінь світіння)* розжа́рення *с.*, жар; *(техн.)* **бе́лы н.** бі́лий жар; **чырво́ны н.** черво́ний жар; **3.** *перен.* напру́ження *с.*, напру́га *ж.*

НАПАЛАВІ́НУ *прислівн. і* **НАПАЛО́ВУ** *(розм.)* *прислівн.* наполови́ну.

НАПАЛА́М *(обл.) і* **НА́ПАЛ** *(розм.)* *прислівн.* на́впіл, наполови́ну.

НАПАЛАСАВА́НЫ *розм.* порі́заний (покра́яний) на сму́ги; поде́ртий (по́драний) на сму́ги; пошмато́ваний. — *Див. ще* **напаласава́ць**.

НАПАЛАСАВА́ЦЬ *док. розм.* порі́зати на сму́ги, нарі́зати сму́гами, покра́яти на сму́ги, накра́яти сму́гами; поде́рти на сму́ги, наде́рти сму́гами; *(тканину й т. ін. — ще розм.)* по-

шматува́ти; *(великими шматками — ще)* набатува́ти.

НАПА́ЛЕНАСЦЬ *ж. техн., фіз.* розжа́реність, розпе́ченість; **н. жале́за** розжа́реність (розпе́ченість) заліза.

НАПА́ЛЕНЫ 1. нато́плений, напа́лений; **2.** розжа́рений, розпе́чений; **3.** *(на сонці)* напа́лений; **4.** *розм.* напа́лений. — *Див. ще* **напа́льваць**.

НАПАЛЕ́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАПАЛЯВА́ЦЬ** *док. мисл.* настрі́лювати, настріля́ти, набива́ти, наби́ти, нацько́вувати, нацькува́ти, *(док.)* уполюва́ти.

НАПАЛО́ВУ *див.* **напалаві́ну**.

НАПА́ЛЬВАННЕ *с.* **1.** нато́плювання, напа́лювання; **2.** розжа́рення, розпе́чення; **3.** *(на сонці)* напа́лення; **4.** *(спалювання певної кількості)* напа́лення.

НАПА́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **НАПАЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(про піч тощо)* нато́плюватися, натопи́тися, напа́люватися, напали́тися; **2.** розжа́рюватися, розжа́ритися, розпіка́тися, розпекти́ся; **скавара́да ~лі́лася** сковорода́ розжа́рилася; **3.** *розм. (на сонці тощо)* напіка́тися, напекти́ся, нажа́рюватися, нажа́ритися; **4.** *недок. пас.* нато́плюватися, напа́люватися; розжа́рюватися, розпіка́тися; напіка́тися, нажа́рюватися.

НАПА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАПАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(піч і т. ін.)* нато́плювати, натопи́ти, *(багато)* понато́плювати; напа́лювати, напали́ти, *(багато)* понапа́лювати; **2.** розжа́рювати, розжа́рити, розпіка́ти, розпекти́; **~лі́ць цвік** розжа́рити цвях; **3.** *(виготовляти перепалюванням)* напа́лювати, напали́ти, *(багато)* понапа́лювати; **~лі́ць ву́галю** напали́ти ву́гілля; **4.** *розм. (спалити в певній кількості)* напа́лювати, напали́ти; **~лі́ць электры́чнасці на пяць ты́сяч рублё́ў** напали́ти еле́ктрики на п'ять ти́сяч рублів.

НАПА́ЛЬНАСЦЬ *ж. техн.* розжа́рюваність.

НАПА́ЛЬНЫ *техн.* **1.** *(для загартовування металів)* гартівни́й; **2.** *(для витоплювання металів)* жарови́й; **~ная ля́мпа** жарова́ ла́мпа.

НАПАЛЯВА́НЫ *мисл. (здобутий на полюванні)* упольо́ваний, настрі́ляний, наби́тий, нацько́ваний.

НАПАЛЯВА́ЦЦА *док. мисл.* наполюва́тися, находи́тися на ло́ви.

НАПАЛЯВА́ЦЬ *див.* **напалё́ўваць**.

НАПАМІ́Н, -ну *ч. і* **НАПАМІ́НАК** *ч.*, **НАПАМІНА́ННЕ** *с.* нага́дування *с.*, на́гад.

НАПАМІНА́ЦЦА *недок. пас.* нага́дуватися.

НАПАМІНА́ЦЬ *недок.*, **НАПО́МНІЦЬ** *і* **НАПАМЯНУ́ЦЬ** *док.* нага́дувати, нагада́ти; *(розм.)* пригаду́вати, пригада́ти, *(багато)* поприга́дувати.

НАПАМПАВА́НЫ нака́чаний. — *Див. ще* **напампо́ўваць**.

НАПАМПАВА́ЦЬ *див.* **напампо́ўваць**.

НАПАМПО́ЎВАННЕ *с.* нака́чування.

НАПАМПО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* нака́чуватися.

НАПАМПО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАПАМПАВА́ЦЬ** *док. (насосом)* нака́чувати, накача́ти.

НАПАМЯНУ́ЦЬ *див.* **напаміна́ць**.

НАПАПАЛА́М *прислівн. розм.* на́впіл.

НАПА́РАНЫ 1. напа́рений; **2.** накип'яче́ний. — *Див. ще* **напа́рваць**.

НАПА́РВАЦЦА *недок. пас.*, **НАПА́РЫЦЦА** *док. розм.* напа́рюватися, напа́ритися.

НАПА́РВАЦЬ *недок.*, **НАПА́РЫЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* напа́рювати, напа́рити; **~рыць но́гі** напа́рити но́ги; **2.** *(молока, док.)* накип'яти́ти, напа́рити.

НАПА́РСТАК, -тка *ч.* напе́рсток.

НАПА́С, -су *ч. с.-г.* нагу́л, ви́пас.

НАПА́СВАЦЬ *недок.*, **НАПА́СВІЦЬ** *док.* напаса́ти, напа́сти, *(багатьох)* понапаса́ти.

НАПА́СВІЦЦА *док.* напа́стися.

НАПАСКУ́ДЗІЦЬ *док.* **1.** *(про пташок, тварин)* напаску́дити, *(багато, скрізь)* понапаску́джувати; наги́дити, *(багато, скрізь))* понаги́джувати; **2.** *(робити що-небудь підступне, огидне, шкодити)* нашко́дити, нака́постити.

НАПАСЛЕ́ДАК *прислівн.* напри́кінці, наоста́нку, наоста́нці.

НАПАТКА́НЫ зустрі́нутий, стрі́нутий. — *Див. ще* **напатка́ць**.

НАПАТКА́ЦЦА *док.* **1.** зустрі́нутися, зустрі́тися, стрі́нутися, стрі́тися; *(несподівано — ще док.)* спітка́тися; **па даро́зе яму́ ~ка́лася дзяўчы́на** доро́гою йому́ зустрі́лася (стрі́лася, стрі́нулася) дівчина; **2.** *1 і 2 ос. не вжив.* тра́питися; **у кні́зе нечака́на ~ка́ліся ціка́выя звéсткі** у книжці несподівано тра́пилися ціка́ві відо́мості.

НАПАТКА́ЦЬ *док.* **1.** зустрі́ти, стрі́нути, стрі́ти; *(несподівано — ще)* спітка́ти; **н. во́ўка** зустрі́ти во́вка; **2.** *перен. (про горе, нещастя)* тра́питися *(з ким-чим)*, спітка́ти *(кого-що)*; **пад ста́расць яго́ ~ка́ла го́ра** під ста́рість його́ спітка́ло го́ре.

НАПАЎАВА́ЛЬНЫ півова́льний.

НАПАЎАГО́ЛЕНЫ напівго́лий.

НАПАЎАДЗЕ́ТЫ напіводя́гнений.

НАПАЎАДКРЫ́ТЫ напіввідкри́тий.

НАПАЎАДЧЫ́НЕНЫ напіввідчи́нений, [тро́хи] прочи́нений.

НАПАЎАПРА́НУТЫ напіводя́гнутий.

НАПАЎАФІЦЫЯ́ЛЬНЫ напівофіці́йний.

НАПАЎБАЛО́ТНЫ *с.-г.* напівболо́тний, напівболо́тяний.

НАПАЎВА́ДКІ напівріди́й.

НАПАЎВАЕ́ННЫ напіввійсько́вий.

НАПАЎГО́ЛАСУ *прислівн.* напівго́лосно, півго́лосом, напівго́лоса, упівго́лоса.

НАПАЎДАРО́ЗЕ *прислівн.* на півдоро́зі.

НАПАЎДЗІ́КІ напівди́кий.

НАПАЎДЗІКУ́Н, -на́ *ч.* напівдику́н.

НАПАЎЗАБЫ́ТЫ напівзабу́тий.

НАПАЎЗАБЫЦЦЁ *с.* напівзвабуття́.

НАПАЎЗА́ЦЬ *і* **НАПО́ЎЗВАЦЬ** *недок.*, **НАПАЎЗЦІ́** *док.* наповза́ти, наповзти́; нала́зити, налі́за́ти, налі́зти, *(багато)* понала́зити, поналіза́ти; **адне́куль ~злі́ мура́шкі** звідкись налізли мура́хи; **~зці́ на дрот** налізти на дріт; **ша́пка ~зла́ на во́чы** ша́пка налізла на о́чі; **~злі́ хма́ры з по́ўначы** налізли (наповзлі) хма́ри з півно́чі.

НАПАЎЗАЧЫНЕНЫ напівзачи́нений, [тро́хи] причи́нений.
НАПАЎКАЛАНІЯ́ЛЬНЫ напівколонія́льний.
НАПАЎКАЛО́НІЯ *ж.* напівколо́нія.
НАПАЎКАЧАВЫ́ напівкочови́й.
НАПАЎКАЧЭ́ЎНІК *ч.* напівкочівни́к, напівкочови́к.
НАПАЎЛЯЖА́ЦЬ *недок.* напівлежа́ти.
НАПАЎЛЁГКІ *спорт.* напівлегки́й.
НАПАЎМЕХАНІЗАВА́НЫ напівмеханізо́ваний.
НАПАЎМЯ́ККІ напівм'яки́й.
НАПАЎНЕ́ННЕ *с.* напо́внення.
НАПАЎНЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* напо́внювач.
НАПАЎНЯ́ЛЬНЫ *техн.* напо́внювальний.
НАПАЎНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАПО́ЎНІЦЦА** *док.* напо́внюватися, напо́внитися; випо́внюватися, ви́повнитися; спо́внюватися, сповня́тися, спо́внитися.
НАПАЎНЯ́ЦЬ *недок.*, **НАПО́ЎНІЦЬ** *док.* напо́внювати, напо́внити, *(багато, усе)* понапо́внювати; *(заповнювати до краю)* випо́внювати, ви́повнити; *(перен.)* спо́внювати, сповня́ти, спо́внити, *(недок.)* по́внити; **~ніць мяшо́к муко́й** напо́внити мішо́к бо́рошном; **во́дар кве́так ~ніў пакóй** па́хощі кві́тів напо́внили кімна́ту; **птушы́ныя галасы́ ~нілі лес** пташи́ні голоси́ спо́внили ліс; **~ніць сэ́рца жа́лем** спо́внити се́рце жале́м.
НАПАЎПАВАРО́ТА *прислівн.* упівобе́рта.
НАПАЎПІСЬМЕ́ННЫ напівгра́мотний, напівписьме́нний.
НАПАЎПРАЗРЫ́СТАСЦЬ *ж.* напівпрозо́рість.
НАПАЎПРАЗРЫ́СТЫ напівпрозо́рий.
НАПАЎПРАНІКА́ЛЬНЫ напівпроникни́й.
НАПАЎПРЫГО́ННІЦКІ напівкріпосни́цький.
НАПАЎПРЫТО́МНЫ напівприто́мний, напівсвідо́мий.
НАПАЎПУСТЫ́ напівпоро́жній, напівпусти́й.
НАПАЎРАЗБУ́РАНЫ напівзруйно́ваний.
НАПАЎРАЗДЗЕ́ТЫ напівроздя́гнений.
НАПАЎРАСПРА́НЕНЫ напівроздя́гнений.
НАПАЎРАСЧЫ́НЕНЫ *(про двері, вікна тощо)* напіврозчи́нений, напіввідчи́нений.
НАПАЎРЭ́ДКІ напіврідки́й.
НАПАЎСАБРА́НЫ напівзі́браний.
НАПАЎСАГНУ́ТЫ напівзі́гнутий.
НАПАЎСАМАТУ́ЖНЫ напівкуста́рний.
НАПАЎСЛЯПЫ́ напівсліпи́й.
НАПАЎСПУ́ШЧАНЫ приспу́щений, напівспу́щений.
НАПАЎСТО́ЙКІ напівстійки́й.
НАПАЎСУР'ЁЗНА *прислівн.* напівсерйо́зно.
НАПАЎСУР'ЁЗНЫ напівсерйо́зний.
НАПАЎСУХІ́ напівсухи́й.
НАПАЎСЯДЗЕ́ЦЬ напівсиді́ти.
НАПАЎУСТО́ЙЛІВЫ напівстійки́й.
НАПАЎХМЫЗНЯ́К, -ку́ *ч.* напівку́щ.
НАПАЎЦВЁРДЫ напівтверди́й.
НАПАЎЦЁМНЫ напівте́мний.
НАПАЦЕ́ЛЫ *розм.* запітні́лий.
НАПАЦЕ́ЦЬ *док. розм.* запітні́ти.
НАПЕ́НЬВАЦЬ *недок.*, **НАПЕ́НІЦЬ** *док.* напінювати, напі́нити; збива́ти пі́ну (шум), зби́ти пі́ну (шум).
НАПЕРАВАЛАКА́ЦЬ *і* **НАПЕРАВАЛА́КВАЦЬ** *док. (багато)* наперетя́гувати.
НАПЕРАВАРО́ЧВАЦЬ *док. (багато)* наперева́рювати...

НАПЕРАВАРО́ЧВАЦЬ *док. (багато)* наперевертáти.
НАПЕРАВЕ́С *прислівн. військ.* навпере́ваги, напере́ваги, наперевíс.
НАПЕРАГО́НКІ *прислівн.* наввúпередки.
НАПЕ́РАД *прислівн.* **1.** напере́д, упере́д; **забяга́ць н.** забіга́ти напере́д; **зрабі́ць крок н.** зроби́ти крок упере́д; **2.** *розм. (спочатку)* напере́д; **пахвалі́цца н.** похвали́тися напере́д; **3.** *розм. (заздалегідь)* напере́д, упере́д; **узя́ць пла́ту н.** узя́ти пла́ту напере́д (впере́д); **4.** *у знач. виг.* упере́д!; ◊ **глядзе́ць н.** диви́тися впере́д.
НАПЕ́РАДЗЕ 1. *прислівн. (перед ким-небудь)* спе́реду, попе́реду, попере́д; напе́реді; **н. быў лес** спе́реду (попе́реду, попере́д) був ліс; **2.** *прислівн. (у майбутньому)* нада́лі, да́лі, у майбу́тньому; **аб гэ́тым гаво́рка н.** про це мо́ва да́лі; **3.** *прийм. з род. в.* попере́д, попе́реду *(кого-чого)*, пе́ред *(ким-чим)*; *(здебільшого перед займенником «мною»)* пе́реді, *(рідше)* пе́редо; **се́сці н. каго́-не́будзь** сі́сти попере́д (попе́реду, спе́реду) кого́-не́будь, сі́сти пе́ред ким-не́будь.
НАПЕРАЗДЫМА́ЦЬ *і* **НАПЕРАЗНІМА́ЦЬ** *док. розм.* наперезніма́ти.
НАПЕРАЛІ́К *прислівн. (цілком, без винятків)* без ви́нятку; **знаць усі́х н.** зна́ти геть (чи́сто) всіх; зна́ти всіх до о́дного (без ви́нятку).
НАПЕРАМЕ́НКУ *прислівн.* навпереміннó, навпере́мін, навпере́мінки.
НАПЕРАПІ́СВАЦЬ *док. (багато)* наперепи́сувати.
НАПЕРАРАЗА́ЦЬ *і* **НАПЕРАРЭ́ЗВАЦЬ** *док. (багато)* наперері́зувати, наперерізáти.
НАПЕРАХВА́Т *прислівн.* навпере́йми, напереріз.
НАПЕ́РСНІК[1] *ч. (частина упряжі)* напе́рсник, нагру́дник.
НАПЕ́РСНІК[2] *ч. заст., літ.* пові́рник, пові́рений, *(рідше)* напе́рсник, ві́рник.
НАПЕ́РСНІЦА *ж.* **1** *заст., літ.* пові́рниця, пові́рена, *(рідше)* напе́рсниця; **2.** *заст. (коханка)* напе́рсниця; *(наложниця)* нало́жниця.
НАПЕ́РСТАЎКА *ж. бот.* наперстя́нка, напе́рсник *ч.*
НАПЕ́ТЫ *у різн. знач.* наспі́ваний. — *Див. ще* **напява́ць.**
НАПЕ́Ў, -пе́ву *ч.* спів, на́спів; го́лос; мело́дія *ж.*; моти́в.
НАПЕ́ЎНА *прислівн.* співу́чо, співу́че.
НАПЕ́ЎНАСЦЬ *ж.* наспі́вність; співу́чість.
НАПЕ́ЎНЫ наспівни́й; співу́чий.
НАПЕ́ЦЦА *док. (досхочу)* наспіва́тися.
НАПЕ́ЦЬ *див.* **напява́ць.**
НАПЕ́ЧАНЫ напе́чений, насма́жений, нажа́рений; розпе́чений, розжа́рений. — *Див. ще* **напяка́ць.**
НАПІЛАВА́НЫ *і* **НАПІЛО́ВАНЫ** напи́ляний; нарі́заний. — *Див. ще* **напіло́ўваць.**

НАПІЛАВА́ЦЦА *див.* **напіло́ўвацца**.

НАПІЛО́ВАНЫ *див.* **напілава́ны**.

НАПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.*, **НАПІЛАВА́ЦЦА** *док.* напи́люватися, напиля́тися; нарізуватися, нарізáтися, нарі́затися.

НАПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАПІЛАВА́ЦЬ** *док.* напи́лювати, напиля́ти; *(дров, дерева — звичайно)* нарі́зувати, нарізáти, нарі́зати, *(багато)* понарі́зувати, понарізáти.

НАПІ́ЛЬНІК *ч.* напи́лок, терпу́г.

НАПІ́ЛЬНІКАВЫ напи́лковий, терпуго́вий.

НАПІНА́ННЕ *с.* натя́гування, напинáння.

НАПІНА́ЦЦА *недок.*, **НАПЯ́ЦЦА** *і* **НАПНУ́ЦЦА** *док.* **1.** натягáтися, натя́гуватися, натягти́ся, натягну́тися, напинáтися, нап'ясти́ся; **2.** *недок. пас.* натягáтися, натя́гуватися, напинáтися.

НАПІНА́ЦЬ *недок.*, **НАПЯ́ЦЬ** *і* **НАПНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(натягнувши, зробити тугим)* натягáти, натя́гувати, натягти́, натягну́ти, *(багато)* понатягáти, понатя́гувати; напинáти, напну́ти, нап'ясти́, *(багато)* понапинáти; **напя́ць вяро́ўку** натягти́ (натягну́ти, нап'ясти́) мотузку́ (мотузо́к); **напя́ць ле́йцы** натягну́ти (натягти́) ві́жки; **напя́ць стру́ны на скры́пцы** натягну́ти (натягти́) стру́ни на скри́пці; **2.** *розм. (надягнути що-небудь, натягти)* натягáти, натя́гувати, натягти́, натягну́ти, *(багато)* понатягáти, понатя́гувати; **напя́ць ша́пку** натягти́ (натягну́ти) ша́пку.

НАПІ́ТАК, -тку *ч.* напі́й, *(хмільний — ще поез.)* тру́нок; **прахаладжа́льныя ~ткі** прохолодні́ напо́ї; **спіртны́я ~ткі** спиртні́ напо́ї.

НАПІХА́ННЕ *і* **НАПІ́ХВАННЕ** *с.* напихáння.

НАПІХА́ЦЦА *і* **НАПІ́ХВАЦЦА** *недок.*, **НАПХА́ЦЦА** *док. прост.* **1.** *груб. (досхочу наїдатися)* нажирáтися, нажéртися, *(док.)* напéртися; **2.** *(збиратися в середині чого-небудь)* напихáтися, напхáтися, натóвплюватися, натóвпи́тися; **у ваго́н ~ха́лася мно́га наро́ду** у вагóн (до вагóну) напхáлося (натóвпи́лося) бaгáто людéй.

НАПІХА́ЦЬ *і* **НАПІ́ХВАЦЬ** *недок.*, **НАПХА́ЦЬ** *і* **НАПХНУ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* напихáти, напхáти; **~ха́ць сянні́к сало́май** напхáти сінни́к соло́мою; **~ха́ць кілба́сы** начини́ти (напхáти) ковбáси.

НАПІ́ХВАННЕ *див.* **напіха́нне**.

НАПІ́ХВАЦЦА *див.* **напіха́цца**.

НАПІ́ХВАЦЬ *див.* **напіха́ць**.

НАПЛАСТАВА́ННЕ *с. у різн. знач.* нашарувáння; **пясча́нае н.** піщáне нашарувáння; **пазне́йшыя ~нні** пізні́ші нашарувáння.

НАПЛАСТАВА́НЫ *і* **НАПЛАСТО́ВАНЫ** нашарóваний.

НАПЛАСТАВА́ЦЦА *див.* **напласто́ўвацца**.

НАПЛАСТАВА́ЦЬ *див.* **напласто́ўваць**.

НАПЛАСТО́ВАНЫ *див.* **напластава́ны**.

НАПЛАСТО́ЎВАННЕ *с.* нашарувáння, *(незак. д. — ще)* нашарóвування.

НАПЛАСТО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАПЛАСТАВА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* нашарóвуватися, нашарувáтися.

НАПЛАСТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАПЛАСТАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* нашарóвувати, нашарувáти.

НАПЛЕ́СЦІ *див.* **наплята́ць**.

НАПЛЫВА́ЦЬ *недок.*, **НАПЛЫ́СЦІ** *і* **НАПЛЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* напливáти, напливти́, наплисти́; набігáти, набі́гти; **~лы́сці на ка́мень** напливти́ (наплисти́) на кáмінь; **у раку́ ~лыло́ мно́га сме́ццяя** у рі́чку напливлó (наплилó) бaгáто смі́ття; **~лылі́ хма́ры на со́нца** напливли́ (наплили́) хмáри на сóнце; **~лылі́ слёзы** набі́гли сльóзи; **2.** *розм.* нари́нути, нали́нути; насу́нути, нати́снутися; **~лыло́ мно́га наро́ду** насу́нуло (нати́снулося) бaгáто людéй; **~лылі́ ўспамі́ны** нари́нули (нали́нули) спóгади.

НАПЛЫ́Ў, -лы́ву *ч.* **1.** наплúв; **2.** *бот.* напли́в, нáростень, ґу́ля *ж.*; **н. на бяро́зе** напли́в (нáростень, ґу́ля) на берéзі; **3.** *кін.* напли́в.

НАПЛЮ́ХАЦЦА *див.* **наплю́хвацца**.

НАПЛЮ́ХАЦЬ *див.* **наплю́хваць**.

НАПЛЮ́ХВАЦЦА *недок. пас.*, **НАПЛЮ́ХАЦЦА** *док.* наплі́скуватися, наплескáтися, нахлю́пуватися, нахлю́патися, наплю́скуватися, наплю́скатися.

НАПЛЮ́ХВАЦЬ *недок.*, **НАПЛЮ́ХАЦЬ** *док.* наплі́скувати, наплескáти, *(багато)* понаплі́скувати; нахлю́пувати, нахлю́пати, наплю́скувати, наплю́скати.

НАПЛЯВА́ЦЕЛЬСКІ: ~кія адно́сіны да спра́вы байду́же стáвлення до спрáви.

НАПЛЯВА́ЦЬ *док. прям., перен.* наплювáти, *(багато)* понапльóвувати; ◊ **н. у душу́** наплювáти в ду́шу.

НАПЛЯВУ́ЗГАЦЦА *док. прост.* набалáкатися, наплескáтися, наторохті́тися, набазі́катися, намолóтися.

НАПЛЯВУ́ЗГАЦЬ *док. прост.* набалáкати, наплескáти, наторохті́ти, намолóти дурни́ць.

НАПЛЯ́ЖЫЦЬ *док. розм.* нарубáти *(у великій кількості й усе підряд).*

НАПЛЯ́МІЦЬ *док. (укрити плямами)* заплямувáти, заплями́ти, *(багато)* позаплямлювати; сплямувáти, сплями́ти.

НАПЛЯ́СКАЦЬ *док. розм. (набити)* наплескáти, нaля́скати, наля́пати; **н. па тва́ры** наплескáти (наля́скати, наля́пати) по обли́ччю.

НАПЛЯТА́ЦЬ *недок.*, **НАПЛЕ́СЦІ** *док.* **1.** *(сплітати певну кількість чого-небудь)* наплітáти, наплести́, *(багато)* понаплітáти; виплітáти, ви́плести; **~пле́сці ко́шыкаў** наплести́ кóшиків (кошелі́в); **~пле́сці вянко́ў** наплести́ вінкі́в; **2.** *перен. (казати дурниці, пліткувати)* наплітáти, наплести́; **ён нам ~плёў немаве́дама чаго́** він нам наплі́в кáзна-що (хтóзна-що); **3.** *перен. розм. (наговорювати, пліткувати; док.)* намолóти, наплескáти, наля́пати; набрехáти, *(багато)* понабрі́хувати.

НАПЛЯТКА́РЫЦЬ *док. розм.* наплести́, наплескáти [язикóм]; набрехáти, *(багато)* понабрі́хувати.

НАПНУ́ТЫ *див.* **напя́ты**.

НАПНУ́ЦЦА *див.* **напіна́цца**.

НАПНУ́ЦЬ *див.* **напіна́ць**.

НАПО́МНІЦЬ *док. див.* **напаміна́ць**.

НАПО́ПЕРАК *розм.* **1.** *прислівн.* упóперек, по-

пере́к; **разрэ́заць бато́н н.** розрі́зати бато́н упо́перек (попере́к); **2.** *прислівн.* наперекі́р, попере́к; **гавары́ць н.** говори́ти наперекі́р (попере́к); **3.** *прийм. з дав. в.* наперекі́р, усу́переч; **н. во́лі ба́цькі** наперекі́р (усу́переч) во́лі ба́тька.

НАПО́РВАЦЬ *недок.*, **НАПАРО́ЦЬ** *док.* **1.** *(розпорювати)* напо́рювати, напоро́ти, *(багато)* понапо́рювати; **2.** *(ушкодити чим-небудь гострим)* напо́рювати, напоро́ти, нако́лювати, наколо́ти, *(багато)* понако́лювати; **~ро́ць руку́** напоро́ти (наколо́ти, роздéрти) ру́ку; **3.** *(чого) розм. (шукаючи що-небудь)* знахо́дити, знайти́, *(багато)* познахо́дити *(що)*; збира́ти, назбира́ти; **н. мно́га баравічко́ў** знайти́ (назбира́ти) бага́то боровикі́в.

НАПО́РНА *і* **НАПО́РЫСТА** *прислівн.* напо́ристо; наполе́гливо.

НАПО́РНАСЦЬ *і* **НАПО́РЫСТАСЦЬ** *ж.* напо́ристість, нати́скувальність; наполе́гливість.

НАПО́РНЫ[1] *і* **НАПО́РЫСТЫ** напо́ристий, нати́скувальний; наполе́гливий; **н. хара́ктар** напо́ристий (наполе́гливий) хара́ктер.

НАПО́РНЫ[2] *техн.* напі́рни́й; **н. бак** напі́рни́й бак.

НАПО́РЫСТА *див.* **напо́рна**.

НАПО́РЫСТАСЦЬ *див.* **напо́рнасць**.

НАПО́РЫСТЫ *див.* **напо́рны**.

НАПО́ЎЗВАЦЬ *див.* **напаўза́ць**.

НАПО́ЎНІЦУ *прислівн. розм. (їсти)* жа́дібно, на весь рот.

НАПРА́ВА[1] *ж. розм.* **1.** *(бритви, леза)* напра́ва, *(дія — ще)* направля́ння *с.*, напра́влення *с.*; наго́стрювання *с.*, наго́стрення *с.*; **2.** ла́годження *с.*, пола́годження *с.*, ладна́ння *с.*

НАПРА́ВА[2] *прислівн.* право́руч, напра́во; ◊ **напра́ва і нале́ва** напра́во-налі́во, напра́во і налі́во, не розбира́ючи.

НАПРАДВЕ́СНІ *прислівн.* напро́весні.

НАПРА́ЖАНЫ насма́жений, нажа́рений. — *Див. ще* **напра́жваць.**

НАПРА́ЖВАЦЦА *недок. пас.* насма́жуватися, нажа́рюватися.

НАПРА́ЖВАЦЬ *недок.*, **НАПРА́ЖЫЦЬ** *док. (гороху, насіння тощо)* насма́жувати, насма́жити, *(багато)* понасма́жувати; нажа́рювати, нажа́рити, *(багато)* понажа́рювати; *(док.)* напрягти́, напря́жити.

НАПРАКТЫКАВА́НЫ натрено́ваний, досві́дчений; призвича́єний. — *Див. ще* **напрактыко́ўваць.**

НАПРАКТЫКАВА́ЦЦА *док.* напрактикува́тися, натренува́тися; призвича́їтися.

НАПРАКТЫКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАПРАКТЫКАВА́ЦЬ** *док.* натрено́вувати, натренува́ти; *(око тощо — ще)* призвича́ювати, призвича́їти.

НАПРАКУ́ДЗІЦЬ *док. розм.* напустува́ти, навитворя́ти, набро́їти, напроку́дити.

НАПРАЛЁТ *прислівн.* увéсь час, безпере́рвно.

НАПРА́МАК, -мку *ч. у різн. знач.* на́прямок, на́прям.

НАПРАМІ́ЛЫ: н. Бог Бо́га ра́ди; на Бо́га; на Бо́га зглянься.

НАПРАНА́ЦЦА *недок. пас. розм.* наді́ва́тися, натяга́тися, натя́гуватися, надяга́тися.

НАПРАНА́ЦЬ *недок.*, **НАПРАНУ́ЦЬ** *док. розм.* наді́ва́ти, наді́ти, *(багато)* понаді́ва́ти; натяга́ти, натя́гувати, натягти́, натягну́ти, *(багато)* понатя́гувати, понатяга́ти; *(з труднощами)* нацу́плювати, нацу́пити, *(багато)* понацу́плювати; *(одяг — звичайно)* надяга́ти, надягну́ти, надягти́.

НАПРА́НУТЫ *розм.* наді́тий, натя́гнутий, натя́гнений, нацу́плений; надя́гнутий. — *Див. ще* **напрана́ць.**

НАПРАСАВА́НЫ[1] напрасо́ваний. — *Див. ще* **напрасо́ўваць**[2]**.**

НАПРАСАВА́НЫ[2] напресо́ваний. — *Див. ще* **напрасо́ўваць**[3]**.**

НАПРАСАВА́ЦЬ[1] *див.* **напрасо́ўваць**[2].

НАПРАСАВА́ЦЬ[2] *див.* **напрасо́ўваць**[3].

НАПРАСВІДРО́ЎВАЦЬ *док. (багато)* напросвéрдлювати.

НАПРАСО́ЎВАЦЬ[1] *док. (багато)* напросо́вувати, напросува́ти.

НАПРАСО́ЎВАЦЬ[2] *недок.*, **НАПРАСАВА́ЦЬ**[1] *док. (праскою)* напрасо́вувати, напрасува́ти.

НАПРАСО́ЎВАЦЬ[3] *недок.*, **НАПРАСАВА́ЦЬ**[2] *док. (пресом)* напресо́вувати, напресува́ти.

НАПРАСТКІ́ *і* **НАПРАСЦЯ́К** *прислівн.* навпросте́ць, напрямки́.

НАПРАСЦЯ́К *див.* **напрасткі́**.

НАПРАТО́ПВАЦЬ *док. (багато)* напрото́птувати.

НАПРА́ЎДУ *прислівн. розм.* спра́вді, навспра́вжки́, наспра́вжки.

НАПРА́ЎКА *ж. (леза й т. ін.)* напра́ва, направля́ння *с.*, напра́влення *с.*; наго́стрювання *с.*, наго́стрення *с.*

НАПРА́ЎЛЕНЫ **1.** напра́влений, наго́стрений; **2.** нала́годжений; **3.** ви́правлений. — *Див. ще* **напраўля́ць.**

НАПРАЎЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* направля́тися, наго́стрюватися; нала́годжуватися, виправля́тися.

НАПРАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **НАПРА́ВІЦЬ** *док.* **1.** *(лезо)* направля́ти, напра́вити, наго́стрювати, нагостри́ти, *(багато)* понаго́стрювати; **2.** нала́годжувати, нала́годити; **3.** виправля́ти, ви́правити, *(багато)* повиправля́ти; **~пра́віць памы́лак у карэкту́ры** ви́правити помилки́ в коректу́рі (коре́кті).

НАПРА́ЎШЧЫК *ч. спец.* напра́вник.

НАПРА́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* напра́вниця.

НАПРО́СТ *прислівн.* **1.** *обл.* навпросте́ць, напрямки́; **2.** *(про жнива)* не зв'я́зуючи в снопи́; **3.** *перен.* ві́льно, ле́гко.

НАПРО́ЦІЎ *і* **НАПРО́ЦІ** **1.** *прийм. з род. в. (у просторовому знач.)* напро́ти, навпро́ти, про́ти; **ён сядзе́ў н. старшыні́** він сиді́в напро́ти (навпро́ти, про́ти) голови́; **2.** *прийм. з род. в. (у часовому знач.) перекладають описовими конструкціями* **ён стаі́ць н. ве́ку** у нього все життя́ попе́реду; **3.** *прислівн.* напро́ти, навпро́ти; **н. сядзе́ў дырэ́ктар** напро́ти (навпро́ти) сиді́в дире́ктор; **4.** *прислівн.* наперекі́р, усу́переч; **сказа́ць н.** сказа́ти наперекі́р (усу́переч).

НАПРЫБАЎЛЯЦЬ *док. (багато)* надодавáти.
НАПРЫКРАЦЬ *док. розм.* набри́днути, обри́днути.
НАПРЫМАЦЬ *док. (багато)* наприймáти.
НАПРЭГЧЫ *док. (гороху, насіння тощо)* насмáжити, нажáрити, напрягти́, напря́жити.
НАПСТРЫКАЦЬ *док.* надавáти щи́глів (щи́гликів).
НАПУДЖАНЫ *див.* **напужáны**.
НАПУДЗІЦЦА *див.* **напужáцца**.
НАПУДЗІЦЬ *див.* **напужáць**.
НАПУЖАНЫ *і* **НАПУДЖАНЫ** наля́каний, наполóханий. — *Див. ще* **напужáць.**
НАПУЖАЦЦА *і* **НАПУДЗІЦЦА** *док.* налякáтися, наполóхатися.
НАПУЖАЦЬ *і* **НАПУДЗІЦЬ** *док.* налякáти, наполóхати.
НАПХАНЫ *і* **НАПХНУТЫ** нáпханий. — *Див. ще* **напіхáць.**
НАПХАЦЦА *див.* **напіхáцца**.
НАПХАЦЬ *див.* **напіхáць**.
НАПХНУТЫ *див.* **напхáны**.
НАПХНУЦЬ *див.* **напіхáць**.
НАПЫРСКАНЫ набри́зканий, напри́сканий. — *Див. ще* **напырскваць.**
НАПЫРСКВАЦЦА *недок. пас.* набри́зкуватися.
НАПЫРСКВАЦЬ *недок.*, **НАПЫРСКАЦЬ** *док.* набри́зкувати, набри́зкати, *(багато)* понабри́зкувати; напри́скувати, напри́скати, напи́рскувати, напи́рскати.
НАПЫШЛІВА *прислівн.* **1.** пишномóвно, високомóвно; **2.** пихáто, бундю́чно.
НАПЫШЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** пишномóвність, високомóвність; **2.** пихáтість, бундю́чність.
НАПЫШЛІВЫ 1. пишномóвний, високомóвний; **н. стыль** пишномóвний (високомóвний) стиль; **2.** пихáтий, бундю́чний; **н. выгляд** пихáтий (бундю́чний) ви́гляд.
НАПЭЎНА 1. *прислівн. (без сумніву, непомильно)* напéвно, напéвне; **дзéйнічаць н.** діяти напéвно (напéвне); **2.** *у знач. вст. сл.* напéвно, напéвне, пéвно, пéвне, пéвна річ, мáбуть; **н., тут адпачывáлі турысты** напéвно (напéвне, пéвно, пéвне, пéвна річ, мáбуть), тут відпочивáли тури́сти.
НАПЭЎНЕ *прислівн. (без сумніву, непомильно)* напéвно, напéвне.
НАПЭЎНЫ безперéчний.
НАПЭЦКАНЫ *розм.* **1.** набру́днений, намáзаний; **2.** *перен.* намáзаний, наля́паний; набáзграний, намазю́каний. — *Див. ще* **напэцкваць**.
НАПЭЦКАЦЦА *док.* набрудни́тися, накаля́тися, намáзатися.
НАПЭЦКВАЦЬ *недок.*, **НАПЭЦКАЦЬ** *док. розм.* **1.** набрудни́ти; *(розм.)* накаля́ти, намáзати; **2.** *перен. (погано намалювати)* намáзати, наля́пати; нашкря́бати, надря́пати; *(знев.)* набáзграти, намазю́кати.
НАПЯВАННЕ *с.* наспíвування.
НАПЯВАЦЦА *недок. пас.* наспíвуватися.
НАПЯВАЦЬ *недок.*, **НАПЕЦЬ** *док.* **1.** наспíвувати, наспівáти; **2.** *(тихо співати)* муги́кати, ти́хо наспíвувати.
НАПЯКАЦЦА *недок.*, **НАПЯЧЫСЯ** *док.* **1.** *розм. (дуже прогріватися)* розжáрюватися, розжáритися, розпікáтися, розпекти́ся; *(на сонці тощо)* напікáтися, напекти́ся, нажáрюватися, нажáритися; **2.** *недок. пас.* напікáтися, насмáжуватися, нажáрюватися, розжáрюватися, розпікáтися.
НАПЯКАЦЬ *недок.*, **НАПЯЧЫ** *док.* **1.** *у різн. знач.* напікáти, напекти́, *(багато)* понапікáти; **~пячы пірагоў** напекти́ пирогíв; *(безос.)* **~пякло галаву** напеклó гóлову; **2.** насмáжувати, насмáжити, *(багато)* понасмáжувати; нажáрювати, нажáрити, *(багато)* понажáрювати; *(здебільшого в салі, сало)* нашквáрювати, нашквáрити; **~пячы сквáрак** насмáжити шкварóк; **3.** розжáрювати, розжáрити, розпікáти, розпекти́; **~пячы жалéзны прут** розжáрити (розпекти́) залíзний прут.
НАПЯРЭДАДНІ 1. *прислівн.* напередóдні; **2.** *прийм. з род. в.* напередóдні; *(безпосередньо перед святом — ще)* під *(що)*; **сустрэцца н. Нóвага гóда** зустрíтися напередóдні Новóго рóку (під Нови́й рік).
НАПЯРЭЙМЫ *прислівн. розм.* навперéйми, наперерíз.
НАПЯРЭСЦІГІ *прислівн. обл.* навперéйми, наперерíз.
НАПЯРЭХВАТКІ *прислівн. розм.* навперéйми, наперерíз.
НАПЯТАСЦЬ *ж. (стан)* нáтяг *ч.*; **н. струны** нáтяг струни́.
НАПЯТЫ *і* **НАПНУТЫ** напру́жений; натя́гнутий. — *Див. ще* **напінáць**.
НАПЯЦЦА *див.* **напінáцца**.
НАПЯЦЬ *див.* **напінáць**.
НАПЯЧАТАНЫ *фот.* надрукóваний. — *Див. ще* **напячáтаць.**
НАПЯЧАТАЦЬ *док. фот.* надрукувáти.
НАПЯЧЫ *див.* **напякáць**.
НАПЯЧЫСЯ *див.* **напякáцца**.
НАРАБАВАНЫ награбóваний. — *Див. ще* **нарабавáць.**
НАРАБАВАЦЬ *док.* награбувáти.
НАРАБІЦЦА *недок.* **1.** наробúтися, напрацювáтися; **н. за сваё жыццё** наробúтися (напрацювáтися) за своє життя́; **ён як ~рóбіцца, дык і гаварыць ні з кім не хóча** він як нарóбиться (напрацю́ється), то й говори́ти ні з ким не хóче; **2.** *розм. (тільки в 3 ос.)* зробúтися, стáтися; **у вёсцы ~білася шмат бяды** у селí зробúлося (стáлося, скóїлося) багáто біди́.
НАРАБЛЯЦЬ *недок.*, **НАРАБІЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* наробúти, *(багато)* понарóблювати, понаробля́ти; **~біць скрыначак** наробúти корóбочок; **~біць памылак** наробúти помилóк; **2.** *(що-небудь погане, неприємне)* наробúти, *(багато)* понарóблювати, понаробля́ти; *(натворити — ще)* накóїти, *(розм.)* поробúти; **~біць клóпату** завдáти клóпоту; **~біць глупства** наробúти (накóїти) дурни́ць; **3.** *(бруднити)* насмíчувати; насмітúти, *(багато, скрізь)* понасмíчувати; брудни́ти, забру́днювати; **дзéці ~білі смéцця ў пакóі** діти насмітúли в кімнáті.
НАРАВІЦЦА *недок.* **1.** вередувáти, норовúти-

ся, ге́дзатися, ге́дзкатися; **2.** пристосо́вуватися, стара́тися; **н., каб не нарабі́ць шу́му** стара́тися, щоб не наробити шу́му.

НАРАВІ́ЦЬ *недок.* **1.** *кому й дез дод.* годи́ти, догоджа́ти *(кому)*; **н. як ліхо́й ску́ле** годи́ти як болячці (як хи́рі); **2.** *з інфін. та спол.* **каб** *(прагнути зробити що-небудь)* намага́тися, силкува́тися; **конь усё ~ві́ў сарва́цца з пры́вязі** кінь усе́ намага́вся (силкува́вся) зірва́тися з при́в'язі.

НАРАВЫ́ *тільки мн.* при́мхи; химе́ри; вередува́ння *с.*, *(розм.)* витребе́ньки.

НАРАДЖА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* наро́джуваність.

НАРАДЖА́ЦЦА *і* **РАДЖА́ЦЦА** *недок.*, **НАРАДЗІ́ЦЦА** *і* **РАДЗІ́ЦЦА** *док. прям.* наро́джуватися, народи́тися, *(багато — розм.)* понаро́джуватися; *(недок. і док.)* роди́тися, *(док.)* уроди́тися, зроди́тися; **~дзі́ўся ў бе́днай сям'і́** народи́вся в бідній роди́ні; **2.** *перен.* виника́ти, ви́никнути, постава́ти, поста́ти, наро́джуватися, народи́тися; заро́джуватися, зароди́тися; **у маёй галаве́ ~дзі́лася ду́мка** у моїй голові зароди́лася (ви́никла, народи́лася) ду́мка; **3.** *недок. звор. пас.* наро́джуватися, роди́тися; ◊ **~дзі́цца пад шчаслі́вай зо́ркай** народи́тися (зроди́тися, уроди́тися, роди́тися) під щасли́вою зіркою (зоре́ю); **~дзі́цца ў саро́чцы** народи́тися (уроди́тися) в соро́чці.

НАРАДЖА́ЦЬ[1] *недок.*, **НАРАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(дати життя кому-небудь)* наро́джувати, народи́ти, *(багато — розм.)* понаро́джувати; *(недок. і док.)* роди́ти, *(док.)* породи́ти, спороди́ти, зроди́ти, уроди́ти; *(про людей розм. — ще)* прино́сити, принести́; *(док.: з дод. «дитя», «дитину» тощо розм. — ще)* знайти́; **яна́ ~дзі́ла дачку́** вона́ народи́ла (роди́ла, породи́ла, спороди́ла, зроди́ла, уроди́ла, привела́, принесла́, знайшла́) дочку́; **2.** *недок. перен. (давати початок чому-небудь, створювати що-небудь)* поро́джувати, роди́ти, наро́джувати; **кры́ўда ~дзі́ла злосць** кри́вда (обра́за) породи́ла (роди́ла, зроди́ла, народи́ла) злість; ◊ **у чым ма́ці ~дзі́ла** у чо́му (як) ма́ти народи́ла (спороди́ла); **гара́ ~дзі́ла мыш** *прик.* уроди́ла гора́ ми́шу; моги́ла ми́шу породи́ла; з лемеша́ ви́йшла шва́йка; зроби́в з лемеша́ шва́йку; вели́ка хма́ра, та мали́й дощ; з вели́кої хма́ри мали́й дощ; грім ра́ка вбив; ста́вився як лев, а заги́нув як му́ха.

НАРАДЖА́ЦЬ[2] *док. розм. (багато народжувати)* понаро́джувати.

НАРАДЖЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* наро́дження, *(незак. д. — ще)* наро́джування; **год і ме́сяц ~ння** рік і місяць наро́дження; **сляпы́ ад ~ння** сліпи́й від наро́дження (зро́ду); **дзень ~ння** день наро́дження, уро́дини, день уро́дин.

НАРАДЗІ́ЦЦА *див.* **нараджа́цца**.

НАРАДЗІ́ЦЬ *див.* **нараджа́ць**[1].

НАРАЗА́НЫ *мед. (про банки)* кровосо́сний.

НАРАЗА́ЦЦА *і* **НАРЭ́ЗВАЦЦА** *недок.*, **НАРЭ́ЗАЦЦА** *док.* **1.** *(про зуби)* прорі́зуватися, прорізáтися, *(багато)* попрорі́зуватися; **2.** *недок. пас.* нарі́зуватися, нарізáтися; накра́юватися; урі́зуватися; карбува́тися; надрі́зуватися; назу́блюватися; **3.** *перен. прост. док. (напитися)* насмокта́тися, налига́тися, напи́тися, *(про багатьох)* понапива́тися.

НАРАЗА́ЦЬ *і* **НАРЭ́ЗВАЦЬ** *недок.*, **НАРЭ́ЗАЦЬ** *док.* **1.** нарі́зувати, нарізáти, *(багато)* понарі́зувати, понарізáти; натина́ти, натя́ти; порі́зати; *(про тканину, продукти й т. ін. — ще)* накра́ювати, накра́яти; *(великими шматками, неакуратно — ще)* батува́ти, набатува́ти; *(певну кількість розм. — ще)* урі́зувати, урі́зати; *(пилкою — ще)* напи́лювати, напиля́ти; **~рэ́заць хле́ба** нарі́зати (накра́яти) хлі́ба; **~рэ́заць дроў** напиля́ти дров; **~рэ́заць се́чкі** нарі́зати січки; **~рэ́заць зямлі́** нарі́зати землі; **~рэ́заць буке́т ру́жаў** нарі́зати буке́т троя́нд; **~рэ́заць гравю́ру** нарі́зати гравю́ру; **2.** *(робити нарізи)* нарі́зувати, нарізáти, *(багато)* понарі́зувати, понарізáти; карбува́ти, накарбува́ти; **~рэ́заць га́йку** нарі́зати га́йку; **3.** *(тварин)* нарі́зувати, нарізáти, нарі́зати, *(багато)* понарі́зувати, понарізáти, *(док.)* порі́зати; **~рэ́заць гусе́й** нарі́зати (понарі́зувати, понарізáти) гусе́й; **4.** надрі́зувати, надрізáти, надрі́зувати, *(багато)* понадрі́зувати, понадрізáти; надтина́ти, надтя́ти, *(багато)* понадтина́ти; **5.** *(пилку)* назу́блювати, назуби́ти, *(багато)* позуби́ти.

НАРАЗВАРО́ЧВАЦЬ *док. (багато)* **1.** нарозкида́ти, нарозверта́ти; **н. стагóў** нарозкида́ти (нарозверта́ти) стогі́в; **2.** нарозрива́ти, нарозко́пувати.

НАРАЗВО́РВАЦЬ *док. (багато)* нарозо́рювати; навиóрювати; **н. бу́льбы** навио́рювати карто́плі.

НАРА́ІЦЬ *док.* **1.** *(порекомендувати кого-, що-небудь для чогось) (розм.)* нара́дити *(кому)*, нара́яти *(кого)*; **н. до́брага печніка́** нара́дити (нара́яти) до́брого (га́рного) пічника́; **2.** *з інф., кому й без дод. (дати пораду, зробити що-небудь)* пора́дити, *(розм.)* пора́яти *(кому, рідше кого)*.

НАРАКА́ННЕ *с.* нарі́кання, ре́мствування.

НАРАКА́ЦЬ *недок.* нарі́кати, ре́мствувати.

НАРАСКО́ЛВАЦЬ *док. (багато)* нарозко́лювати; *(розщепити згори донизу — ще)* нарозча́хувати; **н. кало́д** нарозко́лювати коло́д.

НАРАСПА́ШКУ *див.* **наро́схрыст**.

НАРАСПЕ́Ў *прислівн.* співу́че, співу́чо, співу́чим го́лосом; **гавары́ць н.** говори́ти (розмовля́ти) співу́че (співу́чо, співу́чим го́лосом).

НАРАСПЛО́ДЖВАЦЦА *док. розм.* понапло́джуватися; **~валася ваўко́ў** понапло́джувалося вовкі́в.

НАРАСПЛО́ДЖВАЦЬ *док. розм.* понапло́джувати; **н. свіне́й** понапло́джувати свине́й.

НА́РАСТ *див.* **на́расць**.

НАРАСТРАСА́ЦЬ *і* **НАРАСТРЭ́СВАЦЬ** *док. (багато)* **1.** нарозтру́шувати; **н. гно́ю** нарозтру́шувати гно́ю; **н. се́на па даро́зе** нарозтру́шувати сі́на по доро́зі (доро́гою); **2.** *(зруйнувати)* нарозва́лювати, нарозла́мувати, нарозбива́ти; **урага́н нарастрасá́ў будынка́ў** буреві́й (ураган) нарозва́лював (нарозла́мував, нарозбива́в) буди́нків.

НАРАСХВА́Т *прислівн.* наро́зхват, наза́хват.

НА́РАСЦЬ *ж.* *і* **НА́РАСТ** *ч.* на́ріст, *(розм.)* на́ростень.

НАРАСЦЯРУ́ШВАЦЦА *док.* *(багато)* нарозтру́шуватися.

НАРАСЦЯРУ́ШВАЦЬ *док.* *(багато)* нарозтру́шувати; **н. саломы** нарозтру́шувати соло́ми.

НА́РАЧНЫ *імен.* *(людина, яку спеціально посилають з яким-небудь повідомленням)* посла́нець, на́рочний.

НАРАЧО́НАЯ *імен.* *заст.* наречена.

НАРАЧО́НЫ *імен.* *заст.* нарече́ний.

НАРАШЧЭ́ННЕ *с.* наро́щування; дото́чування.

НАРМІРАВА́ННЕ *с.* нормува́ння, унормо́вування.

НАРМІРАВА́НЫ нормо́ваний, унормо́ваний.

НАРМІРАВА́ЦЦА *недок.* *пас.* нормува́тися.

НАРМІРАВА́ЦЬ *недок.* *і* *док.* нормува́ти, унормо́вувати.

НАРМІРО́ВАЧНЫ нормува́льний.

НАРМІРО́ЎКА *ж.* нормува́ння, унормо́вування.

НАРМІРО́ЎШЧЫК *ч.* нормува́льник.

НАРМІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* нормува́льниця.

НАРО́Г *ч.* *с.-г.* лемі́ш; *(у рядковій сівалці)* сошни́к.

НАРО́Д *ч.* **1.** *род. в.* **-да** наро́д; **н. Белару́сі** наро́д Білору́сі; **працо́ўны н.** трудови́й наро́д; **выхадцы з ~да** ви́хідці з наро́ду; **белару́скі н.** білору́ський наро́д; **2.** *род. в.* **-ду** *тільки одн.* *(велика група людей)* лю́ди *мн.*, наро́д; **на мі́тынг прыйшло́ мно́га ~ду** на мі́тинг прийшло́ бага́то люде́й (наро́ду); ◊ **хаджэ́нне ў н.** ході́ння в наро́д.

НАРОДАНАСЕ́ЛЬНІЦТВА *с.* народонасе́лення.

НАРОДАЎЛА́ДДЗЕ *і* **НАРОДАЎЛА́ДСТВА** *с.* народовла́ддя, народопра́вство.

НАРО́ДЖАНАЯ *(про дівоче прізвище заміжньої жінки)* уро́джена.

НАРО́ДЖАНЫ наро́джений, уро́джений. — *Див. ще* **нараджа́ць.**

НАРО́ДНА-ВЫЗВАЛЕ́НЧЫ наро́дно-визво́льний.

НАРОДНАГАСПАДА́РЧЫ *екон.* народногоспода́рський.

НАРОДНАПЕ́СЕННЫ народнопісе́нний.

НАРО́КАМ *прислівн.* *розм.* **1.** жартома́, жа́ртом, жарту́ючи; **я н. так сказа́ў** я жартома́ (жа́ртом, жарту́ючи) так сказа́в; **2.** навми́сне, навми́сно, уми́сне, уми́сно, *(розм.)* наро́ком; **яна́ сту́кае н.** вона́ сту́кає навми́сне (навми́сно, уми́сне, уми́сно).

НАРО́СХРЫСТ *і* **НАРАСПА́ШКУ** *прислівн.* розхри́ставшись, наро́зхрист; ◊ **душа́ н.** щи́ра (відкри́та) душа́.

НАРУБІ́ЦЬ *док.* *гірн.* наруба́ти; **н. ву́галю** нарубати ву́гілля.

НАРУ́БЛЕНЫ *гірн.* нару́баний. — *Див. ще* **нарубі́ць.**

НА́РУКУ *прислівн.* *розм.* на ру́ку; **гэ́та яму́ н.** це йому́ на ру́ку.

НАРЫСАВА́НЫ *і* **НАРЫСО́ВАНЫ** **1.** намальо́ваний, мальо́ваний, понамальо́вуваний; помальо́ваний; змальо́ваний; спи́саний; **2.** *(перен.)* намальо́ваний, змальо́ваний. — *Див. ще* **нарысава́ць**.

НАРЫСАВА́ЦЦА *док.* *розм.* *(досхочу помалювати)* намалюва́тися.

НАРЫСАВА́ЦЬ *док.* **1.** намалюва́ти, *(багато)* понамальо́вувати; *(пофарбувати, розфарбувати)* помалюва́ти; *(зробити копію)* змалюва́ти, *(багато)* позмальо́вувати; *(розм.)* списа́ти, *(багато)* поспи́сувати; **н. фігу́ры людзе́й** намалюва́ти фігу́ри (по́статі) люде́й; **н. на до́шцы дыягра́му** намалюва́ти на до́шці діагра́му; **2.** *перен.* намалюва́ти, змалюва́ти; **уяўле́нне ~ва́ла во́браз дзяўчы́ны** в уя́ві намалюва́вся (ви́ник, поста́в) о́браз ді́вчини; **пісьме́ннік ~ва́ў у тво́ры тыпо́выя хара́ктары на́шага ча́су** письме́нник намалюва́в (змалюва́в, зобрази́в) у тво́рі типо́ві хара́ктери на́шого ча́су.

НА́РЫСАВЫ на́рисо́вий.

НАРЫСІ́СТ *ч.* нарисо́вець.

НАРЫСІ́СТКА *ж.* нарисо́вець *ч.*

НАРЫСІ́СЦКІ нарисо́вський.

НАРЫХТАВА́НЫ **1.** загото́влений, запа́сений; **2.** підгото́влений; **3.** споря́джений; ви́ряджений. — *Див. ще* **нарыхто́ўваць.**

НАРЫХТО́ЎВАЦЦА *недок.* *пас.*, **НАРЫХТАВА́ЦЦА** *док.* **1.** заготовля́тися, загото́влюватися, запаса́тися, запасти́ся; **2.** готува́тися, підготува́тися, підготовля́тися, підготува́тися; **3.** споряджа́тися, споряди́тися; збира́тися, зібра́тися.

НАРЫХТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАРЫХТАВА́ЦЬ** *док.* **1.** заготовля́ти, загото́влювати, загото́вити, запаса́ти, запасти́; **~тава́ць дроў** загото́вити дров; **~тава́ць ко́рму на зі́му** загото́вити (запасти́) корм на зи́му; **2.** готува́ти, підготува́ти; **~тава́ць машы́ну** підготува́ти маши́ну; **3.** *(приготувати все необхідне, зібрати)* споряджа́ти, споряди́ти; *(у дорогу — ще)* виряджа́ти, ви́рядити, *(багатьох)* повиряджа́ти; збира́ти, зібра́ти; **~тава́ць гаспадара́ ў даро́гу** споряди́ти (зібра́ти, ви́рядити) господа́ря в доро́гу; **~тава́ць экспеды́цыю** споряди́ти експеди́цію.

НАРЫХТО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* загото́вля, *(незак. д. — ще)* заготовля́ння *с.*, загото́влювання *с.*, загото́влення *с.*; **н. хле́ба** загото́вля хлі́ба; **2.** *розм.* *заст.* хлібопоста́вки *мн.*

НАРЫХТО́ЎЧЫ заготіве́льний, загото́вчий.

НАРЫХТО́ЎШЧЫК *ч.* заготіве́льник, загото́влювач, загото́вник.

НАРЫХТО́ЎШЧЫЦА *ж.* загото́влювачка, загото́вниця.

НАРЭ́БЕРНЫ нареброви́й, наребе́рний.

НАРЭ́З *ч.* **1.** **-зу** *(заглиблення у вигляді канавки)* нарі́з; **2.** **-за** *істор.* *(ділянка землі)* наді́л, *(заст.)* ґрунт.

НАРЭ́ЗАЦЬ *див.* **нараза́ць**.

НАРЭ́ЗВАЦЦА *див.* **нараза́цца**.

НАРЭ́ЗВАЦЬ *див.* **нараза́ць**.

НАСА́ЛІЦЬ *див.* **наса́льваць**.

НАСАЛІ́ЦЬ *див.* **насо́льваць**.

НАСА́ЛЬВАЦЦА *недок.* *пас.* наса́люватися, насмальцо́вуватися, *(розм.)* наяло́жуватися.

НАСА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАСА́ЛІЦЬ** *док.* наса́лювати, наса́лити, насмальцо́вувати, насмальцюва́ти, *(розм.)* наяло́жувати, наяло́зити.

НАСА́ТКА *ж. розм.* [носова́] ху́сточка, ху́сточка до но́са, носови́к *ч.*

НАСВАВО́ЛІЦЦА *док.* напустува́тися, набешкетува́тися, наба́луватися.

НАСВАВО́ЛІЦЬ *і* **НАСВАВО́ЛЬНІЧАЦЬ** *див.* **свава́ліць**.

НАСВІДРАВА́НЫ насве́рдлений.

НАСВІДРАВА́ЦЬ *див.* **насвідро́ўваць**.

НАСВІДРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* насве́рдлюватися.

НАСВІДРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАСВІДРАВА́ЦЬ** *док.* насве́рдлювати, насвердли́ти.

НАСЕ́ДЖАНЫ 1. наси́джений; ви́сиджений. — *Див. ще* **насе́джваць**.

НАСЕ́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* наси́джуватися, виси́джуватися.

НАСЕ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **НАСЕ́ДЗЕЦЬ** *і* **НАСЯДЗЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *(про пташок)* наси́джувати, наси́діти *(яйця)*; виси́джувати, ви́сидіти *(пташенят)*; **2.** *розм. (нажити якусь хворобу від сидячого способу життя)* наси́джувати, наси́діти; **~се́дзець (~сядзе́ць) гемаро́й** наси́діти гемоpо́й.

НАСЕ́ДЗЕЦЦА *док. розм.* наси́дітися.

НАСЕ́ЙВАЦЦА *див.* **насява́цца**.

НАСЕ́ЙВАЦЬ *див.* **насява́ць**.

НАСЕ́ЛЬНІК *ч.* жи́тель, ме́шканець; **~кі гарадо́ў** жи́телі (ме́шканці) міст; *біол., екол.* **~кі вады́** ме́шканці води́.

НАСЕ́ЛЬНІЦА *ж.* жи́телька, ме́шканка.

НАСЕ́ЛЬНІЦТВА *с.* насе́лення, лю́дність *ж.*

НАСЕ́НІСТЫ сім'яни́стий.

НАСЕ́НКА *ж. розм.* насі́нка (насінне́ва) карто́пля (конюши́на *тощо*).

НАСЕ́ННЕ *с. у різн. знач.* насі́ння; **н. развіва́ецца з семяза́вязі** насі́ння розвива́ється з насі́нного зача́тка; **сабра́ць н. мо́рквы** зібра́ти насі́ння мо́ркви; ◊ **чо́ртава н.** чо́ртове ко́дло.

НАСЕННЕАЧЫШЧА́ЛЬНЫ насіннєочисни́й.

НАСЕННЕСУШЫ́ЛКА *ж. с.-г.* зерносуша́рка.

НАСЕ́ННІКАВЫ *бот., с.-г.* насінникóвий.

НАСЕ́ННІЦА *ж.* **1.** *бот.* насіннєвмі́стище *с.*, насіннєвмісти́лище *с.*; **2.** *бот.* насі́нник *ч.*

НАСЕ́ННЫ *бот., с.-г.* насі́нний, насінне́вий; **н. фонд** насі́нний (насінне́вий) фонд; **~ная бу́льба** насі́нна (насінне́ва) карто́пля.

НАСЕННЯВО́Д *ч. с.-г. (фахівець з насінництва)* насі́нник.

НАСЕННЯВО́ДСТВА *с. с.-г.* насі́нництво.

НАСЕННЯВО́ДЧЫ *с.-г.* насі́нницький.

НАСЕ́Ч *див.* **насяка́ць**.

НАСЕ́ЧАНЫ 1. *(із насічками)* насі́чений, нару́баний; **2.** *(сокирою)* нару́баний; **3.** *(подрібнений)* насі́чений. — *Див. ще* **насяка́ць**.

НАСЕ́ЧКА *ж.* **1.** *(дія)* насі́чення *с.*, *(незак. д. — ще)* насіка́ння *с.*; нару́бування *с.*; зару́бування *с.*; **2.** *(насічене місце, узор)* на́січка; за́рубка, карб *ч.*

НАСІ́ЛЫ, -сіл, *одн.* **насі́ла** *ж. (дві жердини для перенесення сіна)* носи́лки, *(обл.)* носи́ла, носи́ли.

НАСІ́ЛЬНЫ[1] *(про одяг)* носи́льний; **~ная бялі́зна** спі́дня білизна, біли́зна.

НАСІ́ЛЬНЫ[2] *(здійснений за допомогою насильства)* наси́льний; **~ная смерць** наси́льна (не своя́) смерть.

НАСІ́ЛЬШЧЫК *ч.* носі́й, носи́льник.

НАСІ́ЦЦА *недок.* **1.** носи́тися; *(бігати — ще)* ганя́ти, *(розм.)* гаса́ти; *(занадто дбати про кого-небудь)* па́нькатися; **ла́стаўкі ~сі́ліся над са́жалкай** ластівки́ носи́лися над ставко́м; **палі́то но́сіцца пяць гадо́ў** пальто́ но́ситься п'ять ро́ків; **н. са сваёй прапано́вай** носи́тися зі своє́ю пропози́цією; **над по́плавам ~сі́ўся пах све́жага се́на** над запла́вою (лу́кою, лу́гом) носи́вся за́пах сві́жого сі́на; **н. па ха́це** ганя́ти по ха́ті; **но́сяцца чу́ткі** іду́ть (хо́дять) чутки́, чу́тка (по́голос, поголо́ска, поголо́сок) йде (іде́); **2.** *пас.* носи́тися; ◊ **но́сіцца як ду́рань з пі́санай то́рбай** *прик.* но́ситься як ду́рень з пи́саною то́рбою (як ду́рень із сту́пою); **н. як кот з селядцо́м** *прик.* носи́тися як ку́рка з яйце́м (як кіт з оселе́дцем); **н. ў паве́тры** носи́тися в пові́трі.

НАСІ́ЦЬ *недок.* **1.** носи́ти; **н. цэ́глу** носи́ти це́глу; **н. касцю́м** носи́ти костю́м; **н. бараду́** носи́ти бо́роду; **н. збро́ю** носи́ти збро́ю; **н. дзіця́** *(про вагітну жінку)* носи́ти дити́ну; **2.** ма́ти, носи́ти; **н. про́звішча му́жа** носи́ти пр́ізвище чолові́ка; **н. зва́нне** ма́ти зва́ння; **н. хара́ктар** *(чаго)* ма́ти (носи́ти) хара́ктер *(чого)*; ◊ **н. на рука́х** носи́ти на рука́х; **за плячы́ма не н.** за плечи́ма не носи́ти; **чэ́рці но́сяць** чорт (ді́дько) но́сить, чорти́ но́сять *(кого)*, чорт зані́с (забра́в) *(кого)*, чорти́ занесли́ (забра́ли) *(кого)*, [десь] ві́ється (пові́явся) *(хто)*; **н. у рэ́шаце ваду́** решето́м во́ду носи́ти; **чуць (ледзь) но́гі но́сяць** ле́две (наси́лу) но́ги но́сять; **паку́ль но́гі но́сяць** по́ки но́ги но́сять (хо́дять); **да пары́ збан ваду́ но́сіць** *прик.* до ча́су глек (дзбан) во́ду но́сить; уна́дився (зана́дився) ку́холь по во́ду ходи́ти, по́ки йому́ ву́хо не відірва́ли; пішо́в гле́чик по во́ду та й голо́вку там положи́в; по́ти дзбан (глек) во́ду но́сить, по́ки ву́хо увірве́ться; зана́дився звір до ското́ни — попро́бує рога́тини.

НАСКАВЫТА́ЦЦА *розм.* навища́тися, наверещ́атися.

НАСКА́КВАЦЬ *і* **НАСКО́КВАЦЬ** *недок.*, **НАСКО́ЧЫЦЬ** *док.* **1.** *(наштовхуватися)* наска́кувати, наско́чити; *(натикатися розм. — ще)* нахопля́тися, нахопи́тися; **~чыць на плот** наско́чити на тин (пліт); **~чыць на непрые́мную сцэ́ну** наско́чити на непри́ємну сце́ну; **2.** *(нападати)* наска́кувати, наско́чити, напада́ти, напа́сти; **мядзве́дзь ~чыў на чалаве́ка** ведмі́дь напа́в на люди́ну; **3.** *(несподівано прийти)* наска́кувати, наско́чити, налі́тати, налеті́ти; **~чылі партыза́ны з ле́су** наско́чили (налеті́ли) партиза́ни з лі́су; *(перен.)* **~чыў маро́з** уда́рив (підско́чив) моро́з; *(перен.)* **а тут і жніво́ ~чыла** а тут і жнива́ насти́гнули (насти́гли, підоспі́ли, приспі́ли, підско́чили); ◊ **не на таго́ наско́чыў** не на то́го напа́в (нарва́вся).

НАСКА́РДЗІЦЦА *док. розм.* наска́ржитися, нажалі́тися.

НАСКВА́РАНЫ насма́жений, нажа́рений, нашква́рений. — *Див. ще* **насква́рваць**.

НАСКВА́РВАЦЦА *недок. пас.* насма́жуватися, нажа́рюватися.

НАСКВА́РВАЦЬ *недок.*, **НАСКВА́РЫЦЬ** *док.* *(про сало)* насма́жувати, насма́жити, нажа́рювати, нажа́рити, нашква́рювати, нашква́рити.

НА́СКІ *розм.* наш, *(розм.)* на́ський.

НАСКО́К, -ку *ч.* на́скок; на́пад; **н. звя́ра** на́пад звіра; **рабаўнікі рабілі ~кі на вёскі** грабіжники робили на́скоки на се́ла; грабіжники напада́ли на се́ла; *(перен.)* **адміністрацыйны н.** на́скок (на́пад) адміністра́ції.

НАСКО́КАМ *прислівн.* на́скоком; **быва́ць на ўча́стку н.** бува́ти на дільни́ці на́скоком.

НАСКО́КВАЦЬ *див.* **наска́кваць**.

НАСКО́ЛВАЦЬ *док.* *(багато)* наско́лювати; **н. кускоў матэ́рыі** наско́лювати шматків мате́рії (ткани́ни, кра́му).

НАСКРАБА́ЦЦА *і* **НАСКРЭ́БВАЦЦА** *недок. пас.* наскріба́тися, нашкря́буватися.

НАСКРАБА́ЦЬ *і* **НАСКРЭ́БВАЦЬ** *недок.*, **НАСКРЭ́БЦІ** *док. прям., перен. у різн. знач.* наскріба́ти, наскребти́, нашкря́бувати, нашкря́бати; **ён ~скроб у траве́ жме́ню пяску́** він наскріб (нашкря́бав) у траві жме́ню піску́; **дзяўчына ~скрэ́бла мо́рквы** дівчина наскребла́ (нашкря́бала) мо́ркви; **~скрэ́бці гро́шай на пае́здку** наскребти́ (нашкря́бати) гро́шей на мандрі́вку.

НАСКРО́ЗЬ *прислівн. прям., перен.* на́скрізь; **прарэ́заць н.** прорі́зати на́скрізь; **прайсці́ лес н.** пройти́ ліс на́скрізь; **ба́чыць н. (навы́лет)** *(каго)* ба́чити на́скрізь *(кого)*; **прамо́кнуць н.** промо́кнути (змо́кнути) до рубця́ (до ру́бчика, до ни́тки).

НАСКРЫЛЯ́ЦЬ *док. обл.* нарі́зати (шмато́чками).

НАСКРЭ́БВАЦЦА *див.* **наскраба́цца**.

НАСКРЭ́БВАЦЬ *див.* **наскраба́ць**.

НАСКРЭ́БЕНЫ наскре́бений, нашкря́баний.

НАСКРЭ́БЦІ *див.* **наскраба́ць**.

НАСКУБА́ЦЦА *і* **НАСКУ́БВАЦЦА** *недок. пас.* наску́буватися.

НАСКУБА́ЦЬ *і* **НАСКУ́БВАЦЬ** *недок.*, **НАСКУ́БЦІ** *док.* наску́бувати, наску́бти; **~ску́бці пе́р'я** наску́бти пі́р'я; *(перен.)* **~ску́бці за валасы́** наску́бти за воло́сся.

НАСКУ́БЕНЫ наску́баний. — *Див. ще* **наскуба́ць**.

НАСКУ́РНІК *ч. ент.* нашкі́рник.

НАСКУ́РНЫ *мед.* нашкі́рний; *(який уражає шкіру — ще)* шкіряни́й.

НАСЛАЕ́ННЕ *с. геол., перен.* нашарува́ння, *(незак. д. — ще)* нашаро́вування.

НАСЛАІ́ЦЦА *див.* **насло́йвацца**.

НАСЛАІ́ЦЬ *див.* **насло́йваць**.

НАСЛАННЁ *і* **НАСЛА́ННЕ** *с.* **1.** *(нещастя)* напа́сть *ж.*, біда́ *ж.*, го́ре, ли́хо; безголо́в'я, безголі́в'я *(переважно із займ. моє, наше й т. ін. або мені, нам тощо)*; **за што на яе́ тако́е н.?** за що на не́ї така́ напа́сть (біда́, го́ре, ли́хо)?; за що їй таке́ безголо́в'я (безголі́в'я)?; **2.** *(за уявленнями традиційної культури, те, що роблять злі сили, щоб спокусити кого-небудь, заподіяти якесь нещастя й т. ін.)* насла́ння, на́пуск *ч.*, на́пуст *ч.*, мана́ *ж.*

НАСЛА́НЫ[1] **1.** надісланий, по́сланий; **2.** на́сланий. — *Див. ще* **насыла́ць**.

НАСЛА́НЫ[2] насте́лений, на́сланий; намо́щений. — *Див. ще* **насціла́ць**.

НАСЛАНЯ́ЦЦА *док. розм.* натиня́тися, наве́штатися, насновига́тися, насновига́тися.

НАСЛА́ЦЬ[1] *див.* **насыла́ць**.

НАСЛА́ЦЬ[2] *див.* **насціла́ць**.

НАСЛЕ́ДАВАЛЬНІК *ч.* наслі́дувач.

НАСЛЕ́ДАВАЛБНІЦА *ж.* наслі́дувачка.

НАСЛЕ́ДАВАННЕ[1] *с. біол.* успадко́вування.

НАСЛЕ́ДАВАННЕ[2] *(каму)* *с.* наслі́дування *(кого)*; **н. Шэкспі́ру** наслі́дування Шекспіра; **н. матывам А. Міцке́віча** наслі́дування моти́вів А. Міцке́вича.

НАСЛЕ́ДАВАНЫ *біол.* успадко́ваний.

НАСЛЕ́ДАВАЦЦА[1] *недок. пас. біол.* успадко́вуватися.

НАСЛЕ́ДАВАЦЦА[2] *недок. пас.* наслі́дуватися.

НАСЛЕ́ДАВАЦЬ[1] *недок. біол.* успадко́вувати.

НАСЛЕ́ДАВАЦЬ[2] *(што, каму-чаму)* *недок.* наслі́дувати *(кого-що)*; **н. ле́пшыя традыцыі** наслі́дувати найлі́пші (найкра́щі) тради́ції; **н. вялі́каму паэ́ту** наслі́дувати вели́кого поета.

НАСЛЕ́ДНІК *ч.* **1.** спадкое́мець; *(продовжувач якої-небудь справи)* насту́пник; **2.** *(трону)* насту́пник.

НАСЛЕ́ДНІЦА *ж.* **1.** спадкое́миця; насту́пниця; **2.** *(трону)* насту́пниця.

НАСЛЕ́ДНЫ наслі́дний; **н. прынц** принц-насту́пник, наслі́дний принц.

НАСЛІ́НЬВАЦЦА *недок. пас. розм.* насли́нюватися.

НАСЛІ́НЬВАЦЬ *недок.*, **НАСЛІ́НІЦЬ** *док. розм.* насли́нювати, насли́нити.

НАСЛО́ЕНЫ нашаро́ваний. — *Див. ще* **насло́йваць**.

НАСЛО́ЙВАННЕ *с.* нашарува́ння.

НАСЛО́ЙВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАСЛАІ́ЦЦА** *док.* нашаро́вуватися, нашарува́тися.

НАСЛО́ЙВАЦЬ *недок.*, **НАСЛАІ́ЦЬ** *док.* нашаро́вувати, нашарува́ти.

НАСМА́ЛЕНЫ обсма́лений. — *Див. ще* **насма́льваць**.

НАСМАЛІ́ЦЬ[1] *див.* **насмо́льваць**.

НАСМАЛІ́ЦЬ[2] *див.* **насма́льваць**.

НАСМА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАСМАЛІ́ЦЬ** *док.* *(багато)* **1.** *(обпалюючи, очистити від вовни, щетини тощо)* насма́лювати, насмали́ти, *(багато)* понасма́лювати, посмали́ти; **2.** *розм.* *(багато курити)* насма́лювати, насмали́ти, *(док.)* начади́ти, накади́ти.

НА́СМАРК, -ку *ч.* не́жить.

НАСМЕ́ЛУЮ *прислівн.* смі́ли́во, смі́ло.

НАСМЕ́РЦЬ *прислівн.* на смерть; до сме́рті; ◊ **стая́ць н.** стоя́ти на смерть; **напало́ханы н.** наля́каний до сме́рті (у смерть).

НАСМЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **НАСМЕ́ЦІЦЬ** *док.* насмі́чувати, насміти́ти, *(багато, скрізь)* понасмі́чувати.

НАСМЕ́ШКА *ж.* насмі́шка, на́сміх *ч.*, по́сміх *ч.*, глузува́ння *с.*, *(розм. мн.)* глу́зи, кепкува́ння *с.*, кпи́ни; *(зла, в'ї́длива)* глум *ч.*

НАСМЕ́ШЛІВА *прислівн.* насмішкувато, глузли́во.

НАСМЕ́ШЛІВАСЦЬ *ж.* насмі́шкуватість, глузли́вість; *(зла, в'їдлива)* глумли́вість.

НАСМЕ́ШЛІВЫ насмі́шкуватий, глузли́вий; *(який глумиться)* глумли́вий.

НАСМО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАСМАЛІ́ЦЬ** *док. (натерти або вкрити смолою)* насмо́лювати, насмоли́ти, *(багато)* понасмо́лювати.

НАСМУРО́ДЗІЦЬ *док. розм.* насмердіти.

НАСМЯЯ́ННЕ *с.* глум *ч.*, нару́га *ж.*

НАСМЯЯ́ЦЦА *док.* **1.** *(досхочу посміятися)* насмія́тися, попосмія́тися; **н. у́ час спекта́кля** насмія́тися (попосмія́тися) під час виста́ви; **2.** *з кого-чого, над ким-чим і без дод. (поставитися до кого-, чого-небудь з насміханням; образити)* насмія́тися, поглузува́ти *(з кого-чого)*; *(розм.)* покепкува́ти *(з кого-чого, над ким-чим)*; *(зло, в'їдливо)* поглуми́тися *(з кого-чого)*.

НАСО́ВАНЫ на́пханий. — *Див. ще* **насо́ўваць.**

НАСО́ВАЦЬ *док. (засовуючи всередину чого-небудь, наповнити чим-небудь)* напха́ти, *(багато)* понапиха́ти; **~валі ро́зных рэ́чаў у чамада́н** напха́ли (понапиха́ли) різних рече́й у валі́зу.

НАСО́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.* насо́люватися.

НАСО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАСАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(за допомогою соління; пересолювати)* насо́лювати, насоли́ти, *(багато)* понасо́лювати; **~лі́ць грыбо́ў на зі́му** насоли́ти грибів на зи́му; **2.** *перен. кому і без дод.* насо́лювати, насоли́ти, *(багато)* понасо́лювати; допіка́ти, допекти́; **~лі́ць сусе́ду** насоли́ти сусі́дові (сусі́ді), допекти́ сусі́дові (сусі́ді, сусі́да, сусі́ду).

НАСО́Ў, *род.* **насо́ва** *ч. розм.* оде́жи́нка *ж.*

НАСО́ЎВАЦЦА *недок.*, **НАСУ́НУЦЦА** *док.* **1.** *прям., перен. (рухаючись, наближатися до кого-, чого-небудь)* насува́тися, насо́вуватися, насу́нутися, *(багато)* понасува́тися, понасо́вуватися; насува́ти, насо́вувати, насу́нути, *(багато)* понасува́ти; *(про військо, хмари, ніч і т. ін. — ще)* наступа́ти, наступи́ти; *(про туман — ще)* наляга́ти, налягти́; **~нулі́ся хма́ры** насу́нули хма́ри, нахма́рило, нахма́рилося, похма́рило, похма́рилося, наступи́ли хма́ри; **~нулася ноч** насу́нулася (насу́нула, наступи́ла) ніч; **2.** *(ізсунувшись, затуляти собою що-небудь)* насува́тися, насо́вуватися, насу́нути, *(багато)* понасува́тися, понасо́вуватися; **ху́стка ~нулася на твар** ху́стка насу́нулася на обли́ччя; **~нуўся ляднік** насу́нувся льодови́к; **3.** *розм. (несподівано опинятися перед ким-, чим-небудь, наштовхуватися, наскакувати на кого-, що-небудь)* натика́тися, наткну́тися, наштóвхуватися, наштовхну́тися, натрапля́ти, натра́пити; **тры аўтамашы́ны ~нулі́ся адна́ на адну́** три автомаши́ни наштовхну́лися одна́ на о́дну; **~нуцца на во́ўка** натра́пити (наткну́тися) на во́вка; **4.** *недок. пас.* нагріба́тися, нагрома́джуватися, нагорта́тися, насува́тися, насо́вуватися.

НАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАСУ́НУЦЬ** *док.* **1.** *(насовувати в одне місце певну кількість чого-небудь)* нагріба́ти, нагребти́, *(багато)* понагріба́ти; *(сіно й т. ін. — ще)* нагрома́джувати, нагрома́дити; *(лопатою тощо — звичайно)* нагорта́ти, нагорну́ти, *(багато)* понагорта́ти; **~нуць ку́чу лі́сця** нагребти́ (нагорну́ти) ку́пу ли́стя; **2.** *(закривати, заслоняти чим-небудь кого-, що-небудь)* насо́вувати, насува́ти, насу́нути *(багато)* понасува́ти; **~нуць ша́пку на во́чы** насу́нути ша́пку на о́чі; **3.** *розм. (надівати, натягувати на що-небудь)* натяга́ти, натягти́, натя́гувати, натягну́ти, *(багато)* понатяга́ти, понатя́гувати; **ён ~нуў шлем і пайшо́ў** він натя́г (натягну́в) шо́лома й пішо́в; **4.** *безос. док.* нахма́ритися; **было́ я́сна, а по́тым ~нула** було́ я́сно, а по́тім (пізні́ше, згóдом) ста́ло хма́рно (нахма́рило, нахма́рилося).

НАСО́ЎКА *ж. розм.* [носова́] ху́сточка, ху́сточка до но́са, носови́к *ч.*

НАСО́ЎНЫ насувни́й.

НАСПЕ́ЛЫ **1.** яки́й (що) назрі́в (наспів, насти́г, насти́гнув; ви́спів), назрі́лий, наспі́лий, насти́глий; ви́спілий; **~лае жы́та** наспі́ле (насти́гле) жи́то; **2.** *перен.* яки́й (що) назрів, назрі́лий; **~лае рашэ́нне** назрі́ле рі́шення. — *Див. ще* **наспява́ць**[2].

НАСПЕ́Х *прислівн.* по́спіхом, по́хапки, по́хапцем.

НАСПЕ́ЦЬ[1] *див.* **наспява́ць**[2].

НАСПЕ́ЦЬ[2] *док. обл. (наздогнати втікача)* наздогна́ти.

НАСПІЛО́ЎВАЦЬ *док. (багато)* наспи́лювати, назріза́ти; **н. дрэ́ў** наспи́лювати (назріза́ти) дере́в.

НАСПО́РВАЦЬ *док. (багато)* **1.** *(відпороти велику кількість чого-небудь)* наві́дпорювати; **н. гу́зікаў** наві́дпорювати ґу́дзиків; **2.** *(штовхаючи чим-небудь, багато скинути чого-небудь)* наскида́ти, назбива́ти; **н. я́блыкаў** назбива́ти я́блук.

НАСПРАЧА́ЦЦА *док.* насперечá́тися.

НАСПЯВА́ННЕ *с.* назріва́ння; наспіва́ння, настига́ння; виспіва́ння; набира́ння. — *Див. ще* **наспява́ць**[2].

НАСПЯВА́ЦЦА *док. (досхочу)* наспіва́тися, поспіва́ти.

НАСПЯВА́ЦЬ[1] *док.* **1.** *(проспівати багато чого-небудь)* наспіва́ти; **н. часту́шак** наспіва́ти части́вок; **2.** *перен. (наговорити багато чого-небудь)* наспіва́ти [у ву́ха], нату́ркати, натурча́ти; **ён тако́га мне ~ва́ў, што ву́шы вя́нуць** він тако́го мені́ наспіва́в (нату́ркав, натурча́в), що ву́ха в'я́нуть.

НАСПЯВА́ЦЬ[2] *недок.*, **НАСПЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *прям.* назріва́ти, назрі́ти; *(про плоди, хліб — звичайно)* наспіва́ти, наспі́ти, настига́ти, насти́гнути, насти́гти; *(про нарив — звичайно)* виспіва́ти, ви́спіти; **2.** *перен. (ставати потрібним, неминучим і т. ін.)* назріва́ти, назрі́ти; **наспе́ла ідэ́я ахо́вы прыро́ды** назрі́ла іде́я за́хисту (охоро́ни) приро́ди.

НАСТАВА́ЦЬ *недок.*, **НАСТА́ЦЬ** *док.* **1.** *(про час, стан: починатися; 1 і 2 ос. не вжив.)* настава́ти, наста́ти, надхо́дити, надійти́; іти́, прийти́; **~та́ў час касьбы́** наста́ла (надійшла́, прийшла́) косови́ця; **2.** *розм. (чіплятися до кого-небудь з проханням, вимогою тощо)* пристава́ти, приста́ти; чіпля́тися, причепи́тися;

(прискіпуватися — ще) присікуватися, сікатися, присіка́тися; **так ~ та́ў, што я адмо́віць не мог** так причепи́вся, що я відмо́вити не міг.

НАСТА́ВІЦЦА *док. розм. (очима, поглядом)* уп'ясти́ся, уту́питися, устроми́ти о́чі (по́гляд).

НАСТАЛІ́ЦЬ *і* **НАСТО́ЛІЦЬ** *док.* настели́ти (насла́ти) сте́лю.

НАСТА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАСТАЛІ́ЦЬ** *док. техн.* стали́ти, наста́лювати, насталити.

НАСТАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(порада)* нау́ка *ж.*, повча́ння; *(указівка)* напу́чення; **бацько́ўскае н.** ба́тьківська нау́ка, ба́тьківське повча́ння; **2.** *(інструкція)* пора́дник *ч.*; **н. па вайско́вай спра́ве** пора́дник з військо́вої спра́ви.

НАСТА́ЎНІК *ч.* **1.** *(викладач)* учи́тель; **2.** *(керівник)* наста́вник.

НАСТА́ЎНІЦА *ж.* **1.** *(викладачка)* учи́телька; **2.** *(керівниця)* наста́вниця.

НАСТА́ЎНІЦКАЯ *імен. ж.* учи́тельська.

НАСТА́ЎНІЦКІ **1.** учи́тельський; **н. калекты́ў** учи́тельський колекти́в; **2.** повча́льний; **н. тон** повча́льний тон.

НАСТА́ЎНІЦТВА *с.* **1.** учи́тельство; **2.** наста́вництво.

НАСТА́ЎНІЧАННЕ *с.* учителюва́ння.

НАСТА́ЎНІЧАЦЬ *недок.* учителюва́ти.

НАСТА́ЎНІЧЫХА *ж. розм.* дружи́на вчи́теля.

НАСТА́ЦЬ *див.* **настава́ць**.

НАСТО́Й, -то́ю *ч.* **1.** *(витяжка з рослинної або тваринної речовини)* насто́янка *ж.*; **2.** *перен. (густий запах якоїсь речовини)* насті́й.

НАСТО́ЙВАЦЬ[1] *недок.*, **НАСТО́ЯЦЬ** *док. (робити настій, настоянку)* насто́ювати, насто́яти; **насто́яць чай** насто́яти чай.

НАСТО́ЙВАЦЬ[2] *недок.*, **НАСТАЯ́ЦЬ** *і* **НАСТО́ЯЦЬ** *док. (на чому й без дод.)* насто́ювати, настоя́ти *(на чому)*; *(відстоювати)* обсто́ювати, обстоя́ти *(що)*; *(вимагати)* наполяга́ти, наполягти́ *(на чому)*.

НАСТО́ЙВАЦЬ[3] *недок.*, **НАСТАЯ́ЦЬ** *і* **НАСТО́ЯЦЬ** *док. розм. (перетворювати підстілку на гній)* насто́ювати, насто́яти; **жывёла настаі́ць гно́ю** худо́ба насто́їть гно́ю.

НАСТО́ЙЛІВА *прислівн.* наполе́гливо, насті́йно, насті́йливо.

НАСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* наполе́гливість, насті́йність, насті́йливість.

НАСТО́ЙЛІВЫ наполе́гливий, насті́йний, насті́йливий.

НАСТО́ЛІЦЬ *див.* **насталі́ць**.

НАСТО́ЛЬКІ *прислівн.* насті́льки.

НАСТО́ЛЬНІК *ч. і* **НАСТО́ЛЬНІЦА** *ж.* ска́терка *ж.*, скатерти́на *ж.*, ска́терть *ж.*, *(обл.)* о́бру́с *ч.*, сті́льник *ч.*, *(розм.)* насті́льник *ч.*

НАСТО́РЧ *прислівн.* сторчма́, сторч, сто́рчки.

НАСТРА́МАК, -мка *ч. обл.* **1.** невели́кий віз соло́ми (сі́на *тощо*); **2.** шар соло́ми (сі́на *тощо*).

НАСТРАМІ́ЦЬ *док. розм. (накласти високо й абияк)* навали́ти, накла́сти.

НАСТРАСА́ЦЬ *і* **НАСТРЭ́СВАЦЬ** *док. (багато)* натру́шувати.

НАСТРО́Й, -ро́ю *ч.* на́стрій; **бы́ць не ў ~ро́і** бу́ти не в [до́брому] на́строї (не в гу́морі).

НАСТРУ́ГВАЦЬ *недок.*, **НАСТРУГА́ЦЬ** *док.* **1.** *(виготовляти за допомогою стругання)* настру́гувати, наструга́ти, *(багато)* понастру́гувати; **~га́ць до́шак** наструга́ти до́щок; **2.** *розм.* начища́ти, начи́стити; **~га́ць бу́льбы** начи́стити карто́плі; **3.** *розм. (стругаючи, смітити)* настру́гувати, наструга́ти.

НАСТРЭ́СВАЦЬ *див.* **настраса́ць**.

НАСТУ́ДЖАНЫ *у різн. знач. розм.* охоло́джений, насту́джений. — *Див. ще* **насту́джваць.**

НАСТУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **НАСТУ́ДЗІЦЬ** *док. у різн. знач. розм. (давати холонути кому-, чому-небудь)* нахоло́джувати, нахолоди́ти, насту́джувати, настуди́ти; **~дзі́ць пако́й** нахолоди́ти (настуди́ти) кімна́ту.

НАСТУПА́ЦЬ[1] *недок.*, **НАСТУПІ́ЦЬ**[1] *док.* **1.** *(ступати на кого-небудь)* наступа́ти, наступи́ти; **2.** *прям., перен. (наближатися для нападу)* наступа́ти, наступи́ти.

НАСТУПА́ЦЬ[2] *недок.*, **НАСТУПІ́ЦЬ**[2] *док. (про час, стан: надходити, наставати)* настава́ти, наста́ти, надхо́дити, надійти́; *(підходити, наближатися, починатися — ще)* постава́ти, поста́ти, захо́дити, зайти́; *(про пори року тощо; наближатися)* іти́, прийти́; *(док.: про явища природи; про вік)* упа́сти; *(про вечір, ніч тощо)* запада́ти, запа́сти; *(про ніч, тишу й т. ін.)* заляга́ти, залягти́; **~пі́ла зіма́** наста́ла (надійшла́, зайшла́, прийшла́) зима́; *(сніжна — ще)* упа́ла (залягла́) зима́; **~пі́ла ноч** наста́ла (надійшла́, поста́ла, зайшла́, прийшла́, упа́ла, запа́ла, залягла́) ніч; **~пі́ла цішыня́** наста́ла (поста́ла, запа́ла, залягла́) ти́ша.

НАСТУПА́ЮЧЫ **1.** *дієприкм.* яки́й (що) настає (надхо́дить *тощо*); **2.** *у знач. прикм.* яки́й (що) наступа́є (насо́вується *тощо*); **3.** *дієприслівн.* наступа́ючи. — *Див. ще* **наступа́ць**[1-2].

НАСТУПЛЕ́ННЕ *с.* на́ступ *ч.*

НАСТУ́ПНАЕ *с. (те, про що йдеться далі)* таке́, *(розм.)* отаке́; **ён прапанава́ў н.** він пропонува́в таке́.

НАСТУ́ПНЫ **1.** *прикм.* насту́пний; да́льший; *(найближчий)* дру́гий; **н. ну́мар газе́ты** насту́пний но́мер (насту́пне число́) газе́ти; **хто н.?** хто насту́пний?; **н. дзень** дру́гий (насту́пний) день; **аб гэ́тым гавары́лі ва у́сіх ~ных выступле́ннях** про це говори́ли в усі́х насту́пних промо́вах (ви́ступах); **2.** *у знач. займ. (перед поясненням або переліком)* таки́й, от (ось) таки́й, *(розм.)* отаки́й; **я прапану́ю н. план** я пропону́ю таки́й план.

НАСТУ́РКА *і* **НАСТУ́РЦЫЯ** *ж. бот.* красо́ля, *(рідко)* насту́рція.

НАСТУ́РКАВЫЯ *імен. мн. бот.* красо́леві.

НАСТЫВА́ЦЬ *недок.*, **НАСТЫ́ЦЬ** *док.* **1.** холо́нути, нахоло́нути; вихоло́джуватися, ви́холодитися, *(багато)* повихоло́джуватися; **печ ~тыла** піч нахоло́нула (ви́холонула, ви́холодилася); **сцэ́ны до́ма ~тылі** сті́ни буди́нку нахоло́нули (ви́холонули, ви́холодилися); **2.** *(замерзати, промерзати)* ме́рзнути, зме́рзнути, поме́рзнути; ме́рзти, зме́рзти, поме́рзти; замерза́ти, заме́рзнути, заме́рзти; *(док.)* захоло́нути, захоло́ти; *(простигнути)* захолоди́тися; **лю́дзі ~тылі за ра́нак** люди зме́рзнули (поме́рзнули, зме́рзли, поме́рзли, заме́рзну-

ли, замерзли) за ранок; **ногі ~тылі** ноги змерзнули (померзнули, змерзли, померзли, замерзнули, замерзли).

НАСТЫЛЫ 1. який (що) нахолов (нахолонув), нахололий; який (що) вихолодився (вихолов), вихололий; **2.** який (що) змерз (померз), змерзлий, померзлий; який (що) захолов (захолодився), захололий. — *Див. ще* **настываць**.

НАСТЫРАЦЦА *недок. розм.* сваритися, сперечатися.

НАСТЫРНА *прислівн. розм.* настирливо.

НАСТЫРНАСЦЬ *ж.* настирливість.

НАСТЫРНЫ *розм.* настирливий.

НАСТЫЦЬ *див.* **настываць**.

НАСУНУЦЦА *див.* **насоўвацца**.

НАСУНУЦЬ *див.* **насоўваць**.

НАСУПА *ч. і ж. розм. (похмура людина)* понура (похмура, насуплена, нахнюплена, набурмосена) людина; відлюдько *ч.*, відлюдок *ч.*, відлюдник *ч.*

НАСУПЕРАК I. *прислівн. розм.* наперекір, поперек; **рабіць н.** робити наперекір (навиворіт); **2.** *прийм. з дав. в.* наперекір, усупереч *(чому)*; **н. звычаям** наперекір (усупереч) звичаям.

НАСУПІЦЦА *див.* **насупліваццa**.

НАСУПІЦЬ *див.* **насупліваць**.

НАСУПЛІВАЦЦА *недок.*, **НАСУПІЦЦА** *док.* **1.** *(про людину)* насуплюватися, насупитися, *(про багатьох)* понасуплюватися; **2.** *(перен.)* хмаритися, захмарюватися, захмаритися, нахмарюватися, нахмаритися; **неба ~пілася** [небо] захмарилося (нахмарилося).

НАСУПЛІВАЦЬ *недок.*, **НАСУПІЦЬ** *док.* насуплювати, насупити, *(про багатьох)* понасуплювати; *(док.)* посупити; **~піць бровы** насупити (посупити) брови.

НАСУПРАЦЬ *і* **НАСУПРОЦЬ 1.** *прислівн.* напроти, навпроти; **падысці да дома н.** підійти до будинку напроти (навпроти); **2.** *прийм. з род. в.* напроти, навпроти, проти; **сядзець н. акна** сидіти напроти (навпроти, проти) вікна; **3.** *прийм. з род. в.* проти; **ісці н. ветру** іти проти вітру.

НАСУР'ЁЗ *прислівн. розм.* серйозно, усерйоз.

НАСУРМІЦЦА *док.* начорнитися, *(рідше)* насурмитися.

НАСУРМІЦЬ *док.* начорнити, *(рідше)* насурмити; **н. бровы** начорнити брови.

НАСУРМЛЕНЫ начорнений, *(рідше)* насурмлений. — *Див. ще* **насурміць**.

НАСУСЛІВАЦЬ *недок.*, **НАСУСЛІЦЬ** *док. розм. (змочувати слиною)* наслинювати, наслинити.

НАСУСТРАЧ *і* **НАСУСТРЭЧУ 1.** *прислівн.* назустріч; **выйсці н.** вийти назустріч; **2.** *прийм. з дав. в.* назустріч; **ісці н. госцю** іти назустріч гостю.

НАСУХА *прислівн.* насухо, досуха.

НАСУХА *ж. зоол.* носуха.

НАСЦЕРАЖЫЦЦА *див.* **насцярожвацца**.

НАСЦЕРАЖЫЦЬ *див.* **насцярожваць**.

НАСЦЁБАНЫ *і* **НАСЦЯБАНЫ** *розм.* нахльостаний, *(розм.)* настьобаний, нашмаганий. — *Див. ще* **насцёбваць**.

НАСЦЁБАЦЦА *див.* **насцёбвацца**.

НАСЦЁБАЦЬ *див.* **насцёбваць**.

НАСЦЁБВАЦЦА *недок.*, **НАСЦЁБАЦЦА** *і* **НАСЦЯБАЦЦА** *док.* **1.** *розм. (досхочу нашмагати себе чим-небудь)* нахльостуватися, нахльостатися; **~сцёбацца венікам у лазні** нахльостатися віником у лазні; **2.** *док. груб. (напитися)* нахлистатися, насмоктатися, нахлебтатися, надудлитися, налигатися, *(про багатьох)* поналигуватися.

НАСЦЁБВАЦЬ *недок.*, **НАСЦЁБАЦЬ** *і* **НАСЦЯБАЦЬ** *док. розм. (бити)* нахльостувати, нахльостати; *(розм.)* настьобувати, настьобати, *(док.)* нашмагати; **~сцябаць дубцом па нагах** нахльостати (настьобати, нашмагати) різкою (прутом, дубцем) по ногах.

НАСЦІЛ, -лу *ч.* **1.** *(дія)* настил, настилання *с.*, настеляння *с.*, настелення *с.*; **2.** *(настелене)* настил, настилка *ж.*, настілка *ж.*; поміст.

НАСЦІЛАННЕ *с. (дія)* настилання, настеляння, настелення.

НАСЦІЛАЦЦА *недок. пас.* настилатися, намощуватися.

НАСЦІЛАЦЬ *недок.*, **НАСЛАЦЬ** *док. (робити настил)* настилати, наслати, *(багато)* понастилати; настеляти, настелити, *(багато)* понастеляти; намощувати, намостити, *(багато)* понамощувати; **~слаць саломы** наслати (настелити) соломи; **~слаць дошак** наслати (настелити) дощок.

НАСЦІЛАЧНЫ *спец.* настильний.

НАСЦІЛЬНАСЦЬ *ж. спорт., військ.* настильність.

НАСЦІЛЬНЫ 1. *спорт., військ.* настильний; вистелений, стелений; **~ная дарога** вистелена (стелена; вимощена) дорога; **н. агонь** *військ.* настильний вогонь; **н. скачок** *спорт.* настильний стрибок; **2.** *обл. (про дощ)* рясний; **н. дождж** рясний дощ.

НАСЦЭДЖВАЦЬ *док. (багато)* насціджувати.

НАСЦЯБАНЫ *див.* **насцёбаны**.

НАСЦЯБАЦЦА *див.* **насцёбвацца**.

НАСЦЯБАЦЬ *див.* **насцёбваць**.

НАСЦЯКАЦЬ *док. (багато)* настікати.

НАСЦЯРОЖАНА *прислівн.* насторожено, нашорошено.

НАСЦЯРОЖАНАСЦЬ *і* **НАСЦЯРОГА** *ж.* настороженість, нашорошеність, насторога, сторожкість.

НАСЦЯРОЖАНЫ 1. *дієприкм.* насторожений; **2.** *у знач. прикм. (який виявляє напружену увагу, занепокоєння, тривогу)* насторожений, нашорошений; сторожкий. — *Див. ще* **насцярожваць**.

НАСЦЯРОЖВАЦЦА *недок.*, **НАСЦЕРАЖЫЦЦА** *і* **НАСЦЯРОЖЫЦЦА** *док.* насторожуватися, насторожитися, нашорошуватися, нашорошитися.

НАСЦЯРОЖВАЦЬ *недок.*, **НАСЦЕРАЖЫЦЬ** *і* **НАСЦЯРОЖЫЦЬ** *док. кого-що (викликати напружену увагу, зосередженість, занепокоєння, тривогу)* насторожувати, насторожити, **позірк ягоных вачэй ~ражыў хлопца** його погляд насторожив хлопця.

НАСЦЯРОЖЛІВЫ *прикм. (який виявляє на-*

пружену увагу, занепокоєння, тривогу) насторо́жений, нашоро́шений; сторожки́й.

НАСЧЭ́СВАЦЬ[1] *док. (вичесати певну або велику кількість чого-небудь)* поначі́сувати; **н. шэ́рсці** поначі́сувати во́вни.

НАСЧЭ́СВАЦЬ[2] *док. (стесати сокирою й т. ін. багато чого-небудь)* понаті́сувати; **н. кары́** понаті́сувати корі́.

НАСЫЛА́ЦЬ *недок.*, **НАСЛА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* насила́ти, насла́ти; **~сла́ць падару́нкаў** насла́ти подару́нків; **~сла́ць хвор *(каму)*** насла́ти хворо́бу *(кому).*

НА́СЫПКА *ж. (мішок із щільної тканини, куди насипають пір'я, пух і т. ін. для подушки, перини)* напі́рник *ч.*, напі́рнач *ч., (обл.)* на́сипка.

НАСЫ́ПКА *ж. (дія)* насипа́ння *с.*; усипа́ння *с.*; посипа́ння *с.*; висипа́ння *с.*

НАСЫХО́ДЗІЦЦА *док. (про багато)* насхо́дитися.

НАСЫ́ЦІЦЦА *див.* **насыча́цца**.

НАСЫ́ЦІЦЬ *див.* **насыча́ць**.

НАСЫЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* наси́чуваність.

НАСЫЧА́ЛЬНЫ *спец.* просо́чувальний.

НАСЫ́ЧАНАСЦЬ *ж.* наси́ченість.

НАСЫ́ЧАНЫ **1.** *дієприкм.* нагодо́ваний, наси́чений; **2.** *перен. дієприкм.* наси́чений; **3.** *у знач. прикм. хім.* наси́чений; **н. раство́р** наси́чений ро́зчин. — *Див. ще* **насыча́ць.**

НАСЫЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАСЫ́ЦІЦЦА** *док.* **1.** наїда́тися, наї́стися, *(про багатьох, усіх)* понаїда́тися; наси́чуватися, *(заст.)* насища́тися; насити́тися; **2.** *перен. хім.* наси́чуватися, наси́титися; **~ціцца ра́дасцю** наси́титися ра́дістю; **глеба ~цілася вадо́й** ґрунт наси́тився (прося́кнув, прося́к) водо́ю.

НАСЫЧА́ЦЬ *недок.*, **НАСЫ́ЦІЦЬ** *док.* **1.** *(досхочу годувати)* нагодо́вувати, нагодува́ти, *(багатьох, усіх)* понагодо́вувати; наси́чувати, *(заст.)* насища́ти, наси́тити; **2.** *перен.* наси́чувати, насити́ти; задовольня́ти, задовольни́ти; **~ціць уро́к но́вым матэрыя́лам** насити́ти уро́к нови́м матеріа́лом; **~ціць ры́нак тава́рамі** напо́внити (насити́ти) ри́нок това́рами; **~ціць сваю́ ціка́ўнасць** задовольни́ти свою́ ціка́вість; **3.** *хім.* наси́чувати, насити́ти; **~ціць раство́р со́лямі** насити́ти ро́зчин со́лями; **4.** *(наповнити що-небудь якоюсь речовиною у великій кількості)* наси́чувати, насити́ти, просо́чувати, просочи́ти; *(ароматом)* напа́хувати, напаха́ти; **~ціць зямлю́ вадо́й** насити́ти (просочи́ти) зе́млю водо́ю; **во́дар квітне́ючых ліп ~ціў паве́тра** па́хощі квіту́чих лип насити́ли (просочи́ли) пові́тря; арома́т квіту́чих лип напаха́в пові́тря.

НАСЫЧЭ́ННЕ *с.* **1.** нагодо́вування; **2.** наси́чення, задово́лення; напо́внення; **3.** *хім.* наси́чення; **4.** *(наповнення великою кількістю)* наси́чення, просо́чення, *(незак. д. — ще)* просо́чування.

НАСЯВА́ЦЦА *і* **НАСЕ́ЙВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **НАСЕ́ЯЦЦА** *док.* насіва́тися, насі́ятися; **мак сам ~се́яўся** мак сам насі́явся; **я сёння ~се́яўся, змары́ўся** я сього́дні насі́явся, втомився (стоми́вся, змори́вся).

НАСЯВА́ЦЬ *і* **НАСЕ́ЙВАЦЬ** *недок.*, **НАСЕ́ЯЦЬ** *док.* **1.** *(на полі)* насіва́ти, насі́яти, *(багато)* понасіва́ти *і* понасі́ювати; **2.** *(за допомогою сита і т. ін.)* насіва́ти, насі́яти, *(розм.)* точи́ти *і* нато́чувати, наточи́ти; **~се́яць мукі́** насі́яти (наточи́ти) бо́рошна.

НАСЯКА́ЛЬШЧЫК *ч.* насіка́льник.

НАСЯКА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* насіка́льниця.

НАСЯКА́ННЕ *с. (дія)* насі́чення, *(незак. д. — ще)* насіка́ння; нару́бування.

НАСЯКА́ЦЦА *недок. пас.* насіка́тися; нару́буватися, зару́буватися.

НАСЯКА́ЦЬ *недок.*, **НАСЕ́Ч** *і* **НАСЯЧЫ́** *док.* **1.** *(робити насічки)* насіка́ти, насі́кти, *(багато)* понасіка́ти; зару́бувати, заруба́ти, *(багато)* позару́бувати; **~се́ч (~сячы́) ме́тку на дрэ́ве** насі́кти (заруба́ти) мі́тку на де́реві; **2.** нару́бувати, наруба́ти; **~се́ч (~сячы́) жэ́рдак** наруба́ти тичо́к (тичи́н); **3.** *(подрібнити)* насіка́ти, насі́кти; **~се́ч (~сячы́) мя́са** насі́кти м'я́са.

НАСЯКО́МАЕ *с.* кома́ха *ж.*

НАСЯКОМАЕ́ДНЫ *зоол. бот.* комахої́дний.

НАСЯКОМАЎЛО́ЎНІК *ч.* комаховло́влювач.

НАСЯЛЕ́ННЕ *с. (дія)* насе́лення, *(незак. д. — ще)* населя́ння; засе́лення, *(незак. д. — ще)* заселя́ння.

НАСЯЧЫ́ *див.* **насяка́ць**.

НАТАЛЯ́ЦЦА *недок. пас.*, **НАТАЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(про спрагу, голод і т. ін.)* заспоко́юватися, заспоко́їтися, угамо́вуватися, угамува́тися; **2.** *(про біль, смуток і т. ін.)* угамо́вуватися, угамува́тися, утамо́вуватися, утамува́тися.

НАТАЛЯ́ЦЬ *недок.*, **НАТАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(спрагу, голод і т. ін.)* заспоко́ювати, заспоко́їти, ути́шувати, ути́шити, угамо́вувати, угамува́ти; **2.** *(біль, смуток і т. ін.)* гамува́ти, угамо́вувати, угамува́ти; утамо́вувати, утамува́ти.

НАТАПЫ́РАНЫ настовбу́рчений; наї́жений, наїжа́чений. — *Див. ще* **натапы́рваць**.

НАТАПЫ́РВАЦЦА *недок.*, **НАТАПЫ́РЫЦЦА** *док.* **1.** *ужив. тільки в 3 ос. (про шерсть, щетину, пір'я тощо)* настовбу́рчуватися, настовбу́рчитися, *(багато)* понастовбу́рчуватися; наї́жуватися, наї́житися, наїжа́чуватися, наїжа́читися, *(багато)* понаїжа́чуватися; *(рідше)* ощиря́тися, ощи́ритися; **по́усць на хі́бе аўча́ркі ~пырылася** шерсть на хребті́ вівча́рки настовбу́рчилася (наї́жилася, наїжа́чилася); **кацяне́ ~пырылася** котеня́ (кошеня́) настовбу́рчилося (наї́жилося, наїжа́чилося); **2.** *розм. (підніматися, надиматися)* настовбу́рчуватися, настовбу́рчитися; **плашч ~пыры́ўся** плащ настовбу́рчився; **3.** *перен. (надиматися, набирати войовничого вигляду; спалахнути, розсердитися)* настовбу́рчуватися, настовбу́рчитися, наї́жуватися, наї́житися, наїжа́чуватися, наїжа́читися.

НАТАПЫ́РВАЦЬ *недок.*, **НАТАПЫ́РЫЦЬ** *док. (піднімати сторч шерсть, щетину, пір'я тощо)* настовбу́рчувати, настовбу́рчити, наї́жувати, наї́жити, наїжа́чувати, наїжа́чити; ◊ **~пырыць ву́шы** наста́вити (нашоро́шити, насторожи́ти) ву́ха.

НАТАЎЧЫ́ *док.* **1.** натовкти́; *(про картоплю — ще)* потовкти́, нам'я́ти, пом'я́ти; **2.** *розм. (розбити)* натовкти́; **н. бутэ́лек** натовкти́ пля-

шок; **3.** *розм. (побити кого-небудь)* натовкти; **ён не спадзяваўся, што там ~таўкуць морду** він не думав (не сподівався), що там натовчуть пику (морду); ◊ **носам н.** носом ткнути.

НАТАЧЫЦЦА *див.* **наточвацца**.

НАТАЧЫЦЬ[1] *див.* **наточваць**[1].

НАТАЧЫЦЬ[2] *див.* **наточваць**[2].

НАТЛУМІЦЬ *док. розм.* наморочити; **н. галаву** наморочити голову.

НАТОРКАНЫ натиканий. — *Див. ще* **наторкаць.**

НАТОРКАЦЬ *док.* натикати, *(багато)* понатикати; настромити, *(багато)* понастромляти, понастромлювати; *(розм.)* наштрикнути; **н. іголак** натикати голок, настромити голки.

НАТОРКВАЦЦА *недок. пас.* натикатися, настромлюватися; *(розм.)* наштрикуватися, нахромлюватися.

НАТОЎП, -пу *ч.* **1.** *прям.* натовп, юрба *ж.*, юрма *ж.*; **н. людзей** юрба (юрма) людей, натовп; **2.** *перен.* юрба *ж.*

НАТОЎПАМ *прислівн.* натовпом, юрбою, юрмою.

НАТОЧАНЫ[1] наточений, поточений; нагострений, вигострений. — *Див. ще* **наточваць**[1].

НАТОЧАНЫ[2] нагризений, наточений. — *Див. ще* **наточваць**[2].

НАТОЧВАЦЦА *недок.*, **НАТАЧЫЦЦА** *док.* **1.** наточуватися, наточитися; нагострюватися, нагостритися; **2.** *недок. пас.* наточуватися, нагострюватися.

НАТОЧВАЦЬ[1] *недок.*, **НАТАЧЫЦЬ**[1] *док.* **1.** *(на точилі)* наточувати, наточити, *(багато)* понаточувати, *(док.)* поточити; *(гострити — звичайно)* нагострювати, нагострити, *(багато)* понагострювати; *(док.)* вигострити, *(багато)* повигострювати; **2.** *(на токарному верстаті)* наточувати, наточити.

НАТОЧВАЦЬ[2] *недок.*, **НАТАЧЫЦЬ**[2] *док.* *(про мишей, комах)* нагризати, нагризти, *(багато, усе)* понагризати; наточувати, наточити, *(багато, усе)* понаточувати; *(про крота)* наривати, нарити, *(багато)* понаривати; наточувати, наточити, *(багато)* понаточувати; **мышы ~чылі саломы** миші нагризли (наточили) соломи.

НАТРАВАЧНЫ *спец.* витравний.

НАТРАВІЦЬ *див.* **натраўліваць**.

НАТРАПАНЫ **1.** натіпаний; **2.** наговорений; наплесканий. — *Див. ще* **натрапаць**.

НАТРАПАЦЦА *док. прост.* **1.** *с.-г.* натіпатися; **2.** *перен. (наговоритися досхочу)* наговоритися, наплескатися, наторохтітися, намолотися.

НАТРАПАЦЬ *док.* **1.** *с.-г.* натіпати; **н. канапель** натіпати конопель; **2.** *(наговорити неправди)* наговорити, *(розм.)* набалакати, наплескати, намолоти.

НАТРАПІЦЦА *док.* трапитися; **~піўся знаёмы чалавек** трапилася (нагодилася) знайома людина; **~піўся выпадак** трапилася (підскочила) нагода, набіг щасливий випадок.

НАТРАПЛЯЦЬ *недок.*, **НАТРАПІЦЬ** *док.* натрапляти, натрапити; **~піць на след** натрапити на слід; ◊ **не на таго ~піў** не на того натрапив (напав).

НАТРАСАЦЦА *і* **НАТРЭСВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **НАТРЭСЦІСЯ** *док.* натрушуватися, натруситися.

НАТРАСАЦЬ *і* **НАТРЭСВАЦЬ** *недок.*, **НАТРЭСЦІ** *док.* натрушувати, натрусити, *(багато)* понатрушувати; натрясати, натрясти; **~сці яблыкаў** натрусити (натрясти) яблук; **~сці крошак** натрусити (натрясти) крихт; **за дарогу мяне моцна ~сла** за дорогу мене сильно (дуже) натрусило (натрясло).

НАТРАЎКА *ж. спец.* витравлювання *с.*

НАТРАЎЛЕНЫ *спец.* витравлений. — *Див. ще* **натраўліваць.**

НАТРАЎЛІВАЦЬ *недок.*, **НАТРАВІЦЬ** *док. спец.* *(робити малюнок на поверхні чого-небудь за допомогою їдкої речовини)* витравлювати, витравляти, витравити; **~віць малюнак** витравити малюнок.

НАТРАЎШЧЫК *ч. спец.* витравник.

НАТРАЎШЧЫЦА *ж. спец.* витравниця.

НАТРАШЧАЦЦА *док.* наторохтітися, нацокотітися, нацокотатися.

НАТРАШЧАЦЬ *док. розм.* **1.** *(наробити тріскотнечі)* натріщати, *(підсил.)* натріскотіти, натріскотати; **2.** *перен. (швидко й багато наговорити чого-небудь, як правило, зайвого)* наторохтіти, нацокотіти, нацокотати.

НАТРУЦІЦЬ *див.* **натручваць**.

НАТРУЧВАЦЦА *недок. пас.* натруюватися.

НАТРУЧВАЦЬ *недок.*, **НАТРУЦІЦЬ** *док.* *(знищувати, винищувати за допомогою отрути)* натруювати, натруїти; **~ціць грызуноў** натруїти гризунів.

НАТРЭНІРАВАНАСЦЬ *ж.* натренованість.

НАТРЭНІРАВАНЫ *і* **НАТРЭНІРОВАНЫ** натренований. — *Див. ще* **натрэніравацць.**

НАТРЭНІРАВАЦЦА *док.* натренуватися.

НАТРЭНІРАВАЦЬ натренувати.

НАТРЭСВАЦЦА *див.* **натрасацца**.

НАТРЭСВАЦЬ *див.* **натрасаць**.

НАТРЭСЕНЫ натрушений. — *Див. ще* **натрасаць.**

НАТРЭСКАЦЦА *док. прост.* напертися, нажертися.

НАТРЭСЦІ *див.* **натрасаць**.

НАТРЭСЦІСЯ *див.* **натрасацца**.

НАТУЖЛІВА *і* **НАТУЖНА** *прислівн. розм.* натужно; сутужно; надсадно. — *Див. ще* **натужлівы**.

НАТУЖЛІВЫ *і* **НАТУЖНЫ** *розм.* натужний, *(рідше)* натужливий; *(важкий)* сутужний; надсадний; **н. голас** натужний (натужливий, надсадний) голос; **н. кашаль** надсадний кашель.

НАТУЗАНЫ **1.** нам'ятий, накручений, надертий, наскубаний; **2.** насмиканий, нашарпаний. — *Див. ще* **натузаць**.

НАТУЗАЦЦА *док.* *(стомитися від важкої праці, пов'язаної з різкими рухами)* навозитися, навовтузитися, натовктися.

НАТУЗАЦЬ *док.* **1.** *(за волосся, вуха)* нам'яти, накрутити, надерти, наскубти; **н. хлапчука за валасы** наскубти хлопчика за волосся; **2.** *розм.*

(натрудити важкою працею, пов'язаною з різкими рухами) насми́кати, наша́рпати; **н. ру́кі** насми́кати (наша́рпати) ру́ки.

НАТУРА́ЛЬНА 1. *прислівн.* натура́льно; приро́дно; **2.** *у знач. вст. сл.* приро́дно, приро́дна річ.

НАТУРАЛЬНАГІСТАРЫ́ЧНЫ природничо-істори́чний.

НАТУРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* натура́льність, приро́дність.

НАТУРА́ЛЬНЫ натура́льний; приро́дний; **у ~ную велічыню́** у натура́льну величину́; **~нае віно́** натура́льне вино́; **н. румя́нец** приро́дний рум'я́нець; **н. смех** приро́дний (неви́мушений) сміх; **~ная ігра́ акцёра** приро́дна (неви́мушена) гра акто́ра; **~ная гаспада́рка** натура́льне господа́рство; **~ная шко́ла** *літ., мист.* натура́льна шко́ла; **н. адбо́р** приро́дний до́бір; **н. рад лі́чбаў** *мат.* натура́льний ряд чи́сел.

НАТУ́РЛІВЫ *і* **НАТУ́РЫСТЫ** нрови́стий, норовли́вий; примхли́вий; **н. конь** нрови́стий (норовли́вий) кінь.

НАТУ́РЫСТАСЦЬ *ж.* норовли́вість; примхли́вість.

НАТУ́РЫСТЫ *див.* **нату́рлівы.**

НАТУ́РЫЦЦА *недок.* упира́тися, пруча́тися; **конь н.** кінь упира́ється (пруча́ється).

НАТУ́ШАНЫ *кул.* натушко́ваний. — *Див. ще* **натушы́ць.**

НАТУШЫ́ЦЬ *док. кул.* натушкува́ти.

НАТХНЁНА *прислівн.* **1.** натхне́нно, з натхне́нням; **2.** із за́палом, із за́хватом; з підне́сенням, підне́сено.

НАТХНЁНАСЦЬ *ж.* натхне́ння *с.*

НАТХНЁНЫ 1. *дієприкм.* на́тхне́ний, запа́лений, нади́ханий; **2.** *у знач. прикм.* запальни́й; натхне́нний, підне́сений; **~нае сло́ва** на́тхне́не (запа́лене, нади́хане) сло́во; **н. по́гляд** запальни́й (натхне́нний) по́гляд. — *Див. ще* **натхня́ць.**

НАТХНІ́ЦЕЛЬ *і* **НАТХНЯ́ЛЬНІК** *ч.* натхне́нник.

НАТХНІ́ЦЕЛЬКА *і* **НАТХНЯ́ЛЬНІЦА** *ж.* натхне́нниця.

НАТХНЯ́ЛЬНЫ яки́й (що) надиха́є (запа́лює).

НАТХНЯ́ЦЦА *недок.*, **НАТХНІ́ЦЦА** *док.* **1.** надиха́тися, натхну́тися, надихну́тися; запа́люватися, запали́тися; **~ні́цца на по́дзвіг** надихну́тися (запали́тися, натхну́тися) на по́двиг; **2.** *недок. пас.* надиха́тися, запа́люватися.

НАТХНЯ́ЦЬ *недок.*, **НАТХНІ́ЦЬ** *док.* надиха́ти, натхну́ти, надихну́ти, запа́лювати, запали́ти; **ві́ды мо́ра ~ні́лі мяне́** морські краєви́ди надихну́ли (натхну́ли) мене́; **гераі́зм камандзі́ра ~ні́ў салда́т** геро́їзм команди́ра надихну́в (запали́в) солда́тів.

НАТХНЯ́ЮЧЫ *прикм.* яки́й (що) надиха́є (запа́лює).

НАТЫКА́ЦЦА[1] *недок.*, **НАТКНУ́ЦЦА** *док.* **1.** *(на що-небудь гостре)* натика́тися, наткну́тися, настро́млюватися, настроми́тися; *(розм.)* наштри́куватися, наштрикну́тися, нахро́млюватися, нахроми́тися; **2.** *(стикатися, зустрічатися)* натика́тися, наткну́тися; наштовхуватися, наштовхну́тися, натрапля́ти, натра́пити; *(на що-небудь неприємне, гостре — звичайно)* наража́тися, наразитися; **~ну́цца на цвік** настроми́тися (наштрикну́тися, нахромитися) на цвях; **~ну́цца на плот** наткну́тися (наштовхну́тися, натра́пити) на парка́н (тин); **~ну́цца на перашко́ду** наштовхну́тися (натра́пити) на перешко́ду; **~ну́цца на след** натра́пити на слід.

НАТЫКА́ЦЦА[2] *недок. пас.*, **НАТКА́ЦЦА** *док.* *(виготовлятися за допомогою ткання, виготовитися за допомогою ткання)* натика́тися, натка́тися.

НАТЫКА́ЦЬ[1] *недок.*, **НАТЫ́КАЦЬ** *док.* *(запихати)* натика́ти, нати́кати, *(багато)* понатика́ти; **~каць ігóлак у паду́шачку** нати́кати голо́к у поду́шечку.

НАТЫКА́ЦЬ[2] *недок.*, **НАТКНУ́ЦЬ** *док.* *(проткнувши, насаджувати на що-небудь)* натика́ти, наткну́ти, *(багато)* понатика́ти; настро́млювати, настроми́ти, *(багато)* понастро́млювати; *(розм.)* наштри́кувати, наштрикну́ти; **~ну́ць матыля́ на шпі́льку** наткну́ти (настроми́ти) мете́лика на шпи́льку.

НАТЫКА́ЦЬ[3] *недок.*, **НАТКА́ЦЬ** *док.* *(виготовляти за допомогою ткання)* натика́ти, натка́ти.

НАЎГА́Д *прислівн.* наздога́д, навмання́; **пайсці́ н.** піти́ навмання́; **сказа́ць н.** сказа́ти навмання́ (наздога́д).

НАЎГАЛО́П *прост. прислівн.* учва́л, гало́пом.

НАЎГРУ́НЬ *прислівн. обл.* біго́м, бігце́м; *(розм.)* біжко́м.

НАЎДАЛУ́Ю *прислівн.* навмання́; нао́сліп, сліпма́.

НАЎЗА́ХАПКІ *і* **НАЎЗА́ХВАТКІ** *прислівн. розм.* **1.** навви́передки, нави́передки, наперего́ни; **2.** навпербі́й, перебива́ючи оди́н о́дного, навви́передки.

НАЎЗБО́Ч *прислівн. розм.* збо́ку, о́сторонь, по́одаль, узбі́ч; **н. стая́ў дом** збо́ку (о́сторонь, по́одаль, узбі́ч) стоя́в буди́нок.

НАЎЗВАЛАКА́ЦЬ *і* **НАЎЗВАЛА́КВАЦЬ** *док.* *(багато)* навтя́гувати, навитя́гувати; **н. се́на на вы́шкі** навитя́гувати сі́на на сінни́к.

НАЎЗДЗІ́Ў *прислівн.* на ди́во, напро́чуд, навдивови́жу.

НАЎЗДО́ЎЖ *приййм. обл.* уздо́вж, удо́вж, упо́довж, повздо́вж *(чого).*

НАЎЗРЫ́Д: пла́каць н. ри́дма рида́ти.

НАЎКО́С *прислівн., прийм. обл.* на́вскіс, навскоси́, на́вкіс, навкоси́.

НАЎКРУ́Г *і* **НАЎКРУГА́** *розм.* **1.** *прислівн.* навко́ло, довко́ла, навкруги́, навкру́г; **се́сці н.** сі́сти навко́ло (довко́ла, навкруги́, навкру́г); **2.** *прийм. з род. в.* навкру́г, навкруги́, навко́ло, довко́ла; **н. во́зера** навкру́г (навкруги́, навко́ло, довко́ла) о́зера.

НАЎМЕ́ *прислівн.* **1.** на ду́мці, у па́м'яті, у голові́; *(рідко)* на умі́; **гэ́та не было́ ў яго́ н.** цього не було́ в нього на ду́мці (у голові́); **2.** *(із зап.)* не до *(чого-небудь)*; **цяпе́р гэ́та яму́ не н.** тепе́р йому́ не до цьо́го; тепе́р йому́ це не в голові́; ◊ **трыма́ць сваё н.** ма́ти прихо́вану (тає́мну) ду́мку; **гало́днай куме́ хлеб н.** *присл.* голо́дній кумі́ хліб на умі́; голо́дному хліб на ду́мці (на га́дці); на́шій кумі́ все про́со на умі́; голо́дній кумі́ і хліб на умі́, а неголо́дна

й про книші забула; голодній курці просо на думці; голодній курці все зерно сниться; **што ў каго н., той пра тое й дзяўбе** *присл.* що в кого болить, той про те й гомонить; де свербить, там і почухаєш, де болить, там і торкнеш; **жывому жывое н.** *присл.* живий про живе й думає; живий живе й гадає.

НАЎМЫСНА *і* **НАЎМЫСЛЯ** *прислівн.* навмисно, навмисне, умисно, умисне; *(обл.)* зумисне, зумисно.

НАЎПЁРАД *прислівн. обл.* спочатку, перш, насамперед, передусім, найперше, щонайперше; **яна н. зірнула ў акенца** вона спочатку (насамперед, передусім) поглянула (глянула) у віконце.

НАЎПРОСТ *прислівн. розм.* прямо, навпростець, напрямки; *(розм.)* прямцем, навпрост, навпрямки, напрямець, напрямці; *(найкоротшим шляхом)* навпрошки.

НАЎСКАПЫТА *прислівн. розм.* навскач, ускач, скоком.

НАЎСКАСЫ *і* **НАЎСКАСЯК, НАЎСКОС 1.** *прислівн.* навскіс, навскоси, навкіс, навкоси; **перасячы н. поле** перетнути навскіс (навскоси, навкіс, навкоси) поле; **прыбіць н.** прибити навскіс (навскоси, навкіс, навкоси); **2.** *прийм. з род. в.* **н. стала лягла квяцістая дарожка** навскіс (навкоси) столу лягла барвиста доріжка.

НАЎСКОС *див.* **наўскасы.**

НАЎСТОРЧ *прислівн. обл.* сторч, сторчки, сторчма, сторчака; **паставіць н.** поставити сторчма (сторч, сторчки).

НАЎСЦЯЖ 1. *прислівн. обл. (про запряг)* один за одним, один по одному, цугом; **2.** *прислівн.* уздовж; **3.** *прийм. з род. в.* уздовж; **н. дарогі** уздовж дороги.

НАЎСЯГДЫ *прислівн. заст.* назавжди.

НАЎЦЕКАЧА *прислівн. прост.* навтіки, навтікача.

НАЎЦЁК *і* **НАЎЦЁКІ** *прислівн.* навтіки, навтікача, *(розм.)* навтьоки; **кінуцца н.** кинутися навтіки (навтікача), дременути.

НАФТА *ж.* нафта.

НАФТААПРАЦОЎЧЫ нафтопереробний.

НАФТААЧЫШЧАЛЬНЫ нафтоочисний, нафтоочищувальний.

НАФТАВЫ нафтовий.

НАФТАГАЗАЗДАБЫВАЮЧЫ *прикм.* нафтогазодобувний, нафтогазовидобувний.

НАФТАГАЗАЗДАБЫЧА *ж.* нафтогазовидобуток *ч.*

НАФТАЗДАБЫВАННЕ *с.* нафтодобування, нафтовидобування.

НАФТАЗДАБЫВАЮЧЫ *прикм.* нафтодобувний, нафтовидобувний.

НАФТАЗДАБЫЧА *ж.* нафтовидобуток *ч.*

НАФТАПЕРАПРАЦОЎКА *ж.* нафтопереробка.

НАФТАПЕРАПРАЦОЎЧЫ нафтопереробний.

НАФТАПОМПА *ж.* нафтонасос *ч.*

НАФТАРАЗВЕДВАЛЬНЫ нафторозвідувальний.

НАФТАРАСПРАЦОЎКА *ж.* нафтопереробка.

НАХАБНІЧАЦЬ *недок. розм.* поводитися нахабно.

НАХАМІЦЬ *док. прост.* повестися нахабно, *(розм.)* по-хамському, по-хамськи; нагрубіянити, нагрубити.

НАХАПКАМ *прислівн. розм.* похапки, похапцем.

НАХАПЛЯЦЦА *недок.*, **НАХАПІЦЦА** *док.* **1.** *(несподівано наставати)* наставати, настати, надходити, надійти; *(підходити, наближатися, починатися — ще)* поставати, постати, заходити, зайти; *(про пори року, про пору тощо: наближатися)* іти, прийти; *(про явища природи; про вік — док.)* упасти; *(спускатися — про вечір, ніч тощо)* западати, запасти; *(установлюватися — про ніч, тишу тощо)* залягати, залягти; **дзень ~піўся неўзаметку** день настав (надійшов, постав, зайшов, прийшов) непомітно; **2.** *перен. розм. (з'являтися на шкірі; наривати)* вискакувати, вискочити; *(розм.)* набігати, набігти; **~піўся мазоль** вискочив (набіг) мозоль, вискочила (набігла) мозоля; **на лбе ~піўся гуз** на лобі вискочила (набігла) ґуля; **3.** *прям., перен. (несподівано з'являтися, приходити тощо)* з'являтися, з'явитися; **~пілася туга** з'явився сум (смуток, туга).

НАХВАЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАХВАЛІЦЬ** *док.* нахвалювати, нахвалити; вихваляти, вихвалювати, вихвалити, розхвалювати, розхвалити.

НАХВАЛЯВАЦЦА *док.* перехвилюватися; перенервуватися.

НАХВАСТАНЫ нахльостаний, настьобаний, нашмаганий. — *Див. ще* **нахвостваць.**

НАХВАСТАЦЦА *док.* нахльостатися.

НАХВАСТАЦЬ *див.* **нахвостваць.**

НАХВАТАНЫ нахапаний. — *Див. ще* **нахватаць.**

НАХВАТАЦЦА *док.* нахапатися.

НАХВАТАЦЬ *див.* **нахопліваць.**

НАХВАТВАЦЬ *див.* **нахопліваць.**

НАХВОСТВАННЕ *с.* нахльостування, настьобування.

НАХВОСТВАЦЬ *недок.*, **НАХВАСТАЦЬ** *док.* нахльостувати, нахльостати, настьобувати, настьобати, *(док.)* нашмагати; **~стаць спіну** нахльостати (настьобати, нашмагати) спину.

НАХІЛ, -лу *ч.* **1.** *(дія)* нахил, нахилення *с.*, похилення *с.*, *(незак. д. — ще)* нахиляння *с.*, похиляння *с.*; нагинання *с.*; **2.** *(похиле положення)* нахил, похил; **3.** *(схил)* нахил, схил; **4.** *перен.* нахил, схильність *ж.*; **н. да разумовай працы** нахил (схильність) до розумової праці; **н. да музыкі** нахил до музики; **н. да летуценнасці** нахил (схильність) до мрійливості (мрійності).

НАХІЛЕНА *прислівн.* похило; *(косо)* скісно.

НАХІЛЕНАСЦЬ *ж.* нахил *ч.*, нахилення *с.*, похилення *с.*; **н. дрэў** нахил (нахилення) дерев; **крутая н.** крутий нахил (схил).

НАХІЛЕННЕ *с.* **1.** *(дія)* нахил *ч.*, нахилення, похилення, *(незак. д. — ще)* нахиляння, похиляння; нагинання; **2.** *(природжений потяг до якої-небудь діяльності, хист до чого-небудь; наявність фізичних властивостей, що зумовлюють розвиток чого-небудь)* нахил *ч.*, схильність *ж.*; **н. да творчай працы** нахил (схильність) до творчої праці; **н. да прастудных захворванняў** схильність до застудних захворювань.

НАХІ́ЛЬНА *прислівн.* похи́ло; *(косо)* скі́сно.

НАХІ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* на́хил *ч.*, по́хил *ч.*

НАХІ́ЛЬНЫ похи́лий, *(рідше)* похи́листий; *(косий)* скісни́й; **~ная прызма** *мат.* похи́ла при́зма; **н. пласт** *гірн.* похи́лий шар; ◊ **каціцца па ~най (пло́скасці)** коти́тися по похи́лій площині́ (по похи́лості, по́хилом); *(образно)* як з гори́ коти́тися (покоти́тися).

НАХІНА́ЦЬ *недок.*, **НАХІНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(поспіхом накидати на себе одяг)* накида́ти, наки́нути, *(багато)* понакида́ти; **~ну́ць ку́ртку на плёчы** наки́нути ку́ртку на пле́чі; **2.** *розм.* *(нахиляти до землі)* нахиля́ти, нахили́ти, *(багато)* понахиля́ти; нагина́ти, нагну́ти, *(багато)* понагина́ти; **~ну́ць галі́нку да зямлі́** нахили́ти (нагну́ти) гі́лочку до землі́.

НАХІНУ́ТЫ 1. наки́нутий, наки́нений; **2.** *розм.* нахи́лений, на́гнутий. — *Див. ще* **нахіна́ць**.

НАХЛЁБАЦЦА *док. розм.* нахлебта́тися, насьо́рбатися; *(вульг.)* налига́тися; *(про багатьох)* поналигуватися.

НАХЛЁСТАМ *прислівн. риб.* на́хлистом.

НАХЛУСІ́ЦЦА *док. розм.* набреха́тися.

НАХЛУСІ́ЦЬ *док.* набреха́ти, *(багато)* понабрі́хувати.

НАХЛУ́ШАНЫ понабрі́хуваний, ви́брехаений.

НАХМЫ́ЛІЦЦА *док. (про коня)* прити́снути ву́ха.

НАХО́ДЗІЦЬ[1] *недок.*, **НАЙСЦІ́** *док.* **1.** *(наштовхуватися на кого-, що-небудь)* натрапля́ти, натра́пити, нахо́дити, найти́, *(розм.)* надибува́ти, наді́бати; **ён ~шо́ў на Мі́колу** він натра́пив на Мико́лу; **хло́пец ~шо́ў на пень** хло́пець натра́пив (найшо́в) на пень; **2.** *тільки в 3 ос. (насовуючись, затуляти собою)* насува́тися, насо́вуватися, насу́нутися, найти́; *(наближатися)* надхо́дити, наді́йти́; **хма́ра ~шла́ на со́нца** хма́ра насу́нулася (насу́нула, найшла́) на со́нце; **3.** *тільки в 3 ос. (приходити, потрапляти у великій кількості)* нахо́дити, найти́, *(багато)* понахо́дити; *(док: здебільшого про людей, тварин розм. — ще)* насхо́дитися, *(багато)* понасхо́дитися; **сёння абавязко́ва но́йдзе по́ўная ха́та людзе́й** сього́дні обов'язко́во насхо́диться по́вна ха́та люде́й; **~шло́ по́ўна дыму** найшло́ по́вно ди́му; **4.** *перен. на кого (охоплювати, нападати)* нахо́дити, найти́ *(на кого)* напада́ти, напа́сти *(на кого)*, *(рідше)* опада́ти, опа́сти *(кого)*; **~шла́ трыво́га** найшла́ (напа́ла, опа́ла) триво́га; **5.** *тільки в 3 ос. (раптово з'являтися)* прихо́дити, прийти́; **~шла́ бяда́** прийшла́ біда́, скої́лося (спітка́ло) ли́хо; ◊ **~шла́ каса́ на ка́мень** наско́чила (тра́пила, найшла́, наткну́лася) коса́ на ка́мінь, [та ка́мінь не подає́ться]; наско́чив чорт на бі́са.

НАХО́ДЗІЦЬ[2] *недок. (наставати, насуватися)* надхо́дити; наближа́тися; **н. свя́та** надхо́дить (наближа́ється) свя́то.

НАХО́ПЛІВАЦЬ *і* **НАХВА́ТВАЦЬ** *недок.*, **НАХАПА́ЦЬ** *і* **НАХВАТА́ЦЬ** *док.* наха́пувати, нахапа́ти, *(багато)* понаха́пувати; *(док. — рідше)* нахвата́ти.

НАХО́ХЛЕНЫ настовбу́рчений. — *Див. ще* **нахо́хліваць**.

НАХО́ХЛІВАЦЦА *недок.*, **НАХО́ХЛІЦЦА** *док.* *(про птахів)* настовбу́рчувати пі́р'я, настовбу́рчити пі́р'я, *(про багатьох)* понастовбу́рчувати пі́р'я; настовбу́рчуватися, настовбу́рчитися, *(про багатьох)* понастовбу́рчуватися.

НАХО́ХЛІВАЦЬ *недок.*, **НАХО́ХЛІЦЬ** *док. (про пташок: піднімати пір'я)* настовбу́рчувати, настовбу́рчити, *(про багатьох)* понастовбу́рчувати.

НАХРА́ПАМ *прислівн. розм.* на́храпом.

НАЦАДЗІ́ЦЦА *див.* **нацэ́джвацца**.

НАЦАДЗІ́ЦЬ *див.* **нацэ́джваць**.

НА́ЦЕ *част. розм.* на́те.

НАЦЕ́ПЛЕНЫ *(про приміщення)* нато́плений, напа́лений. — *Див. ще* **наце́пліваць**.

НАЦЕ́ПЛІВАЦЦА *і* **НАЦЯПЛЯ́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **НАЦЯПЛІ́ЦЦА** *док.* нато́плюватися, натопи́тися, напа́люватися, напали́тися.

НАЦЕ́ПЛІВАЦЬ *і* **НАЦЯПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **НАЦЯПЛІ́ЦЬ** *док. (нагрівати приміщення)* нато́плювати, натопи́ти, *(багато)* понато́плювати; напа́лювати, напали́ти, *(багато)* понапа́лювати.

НАЦЕРАБІ́ЦЬ *див.* **нацярэ́бліваць**.

НАЦЕРУШЫ́ЦЦА *див.* **нацяру́швацца**.

НАЦЕРУШЫ́ЦЬ *див.* **нацяру́шваць**.

НАЦЁК, -ку *ч.* **1.** на́тік; *(незак. д. — звичайно)* натіка́ння *с.*, напливання *с.*; **2.** *мед.* на́тік, напли́в.

НАЦЁРТЫ 1. нате́ртий; уте́ртий; **2.** наму́ляний, наму́лений, нате́ртий. — *Див. ще* **націра́ць**.

НАЦЁЧНЫ 1. *геол.* натічни́й; **2.** *мед.* натічни́й, напливни́й.

НАЦІ́НА *ж.* **1.** бади́лля *с.*; *(здебільшого бурякова — ще)* ги́чка; *(бурякова)* буряч́иння *с.*; *(картопляна)* картопли́ння *с.*; *(гарбузова)* гарбузи́ння *с.*; *(морквяна)* моркви́ння *с.*; **2.** *(стебло трави)* бадили́на, бадили́нка, зіли́на, зіли́нка.

НАЦІ́НКА *ж.* бадили́на, бадили́нка, зіли́нка.

НАЦІ́ННЕ *зб. с.* бади́лля. — *Див. ще* **наці́на 1**.

НАЦІРА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* натира́ч, натира́льник.

НАЦІРА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* натира́чка, натира́льниця.

НАЦІРА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* натира́ння; утира́ння; наму́лювання, намина́ння; **2.** *мед. (ліки)* натира́ння.

НАЦІРА́ЦЦА *недок.*, **НАЦЕ́РЦІСЯ** *док.* **1.** натира́тися, нате́ртися; **наце́рціся ма́ззю** нате́ртися ма́ззю; **парке́т до́бра нацёрся** парке́т до́бре нате́рся; **2.** *недок. пас.* натира́тися; утира́тися; наму́люватися, натира́тися; намина́тися. — *Див. ще* **націра́ць**.

НАЦІРА́ЦЬ *недок.*, **НАЦЕ́РЦІ** *док.* натира́ти, нате́рти, *(багато)* понатира́ти; *(подрібнити якусь кількість — ще)* утира́ти, уте́рти; **~це́рці ску́ру вазелі́нам** нате́рти шкі́ру вазелі́ном; **~це́рці ма́ку** нате́рти (уте́рти) ма́ку; **~це́рці парке́т** нате́рти парке́т; **2.** *(завдавати болю, ушкоджувати тертям)* наму́лювати, наму́ляти, наму́лити, *(багато)* пому́ляти, пому́лити, понаму́лювати; натира́ти, нате́рти, *(багато)* понатира́ти; намина́ти, нам'я́ти, *(багато)* понамина́ти; **~це́рці нагу́ да крыві́** наму́ляти

(наму́лити, нате́рти) но́гу до кро́ві; **3.** *(льон, коноплі)* намина́ти, нам'я́ти.

НАЦІ́РКА *ж. розм.* натира́ння *с.*, натертя́ *с.*

НА́ЦІСК, -ку *ч.* **1.** на́тиск, *(незак. д. — ще)* натиска́ння *с.*, нати́скування *с.*; **2.** *перен.* тиск, ти́снення *с.*; **зрабі́ць н. на каго́-не́будзь** нати́снути на ко́го-не́будь; **пад ~кам абста́він** під ти́ском обста́вин; **3.** *(рух, спрямований на кого-небудь)* на́тиск; **стрымлі́ваць н. нато́ўпу** стри́мувати на́тиск на́товпу; **4.** *(потовщення штриха при писанні пером)* на́тиск; **піса́ць з ~кам** писа́ти з на́тиском; **5.** при́тиск; **сказа́ць з ~кам** сказа́ти з при́тиском; **6.** *перен.* на́голос; **зрабі́ць н. на чым-не́будзь** зроби́ти на́голос (наголоси́ти) на чо́му-не́будь, підкре́слити що-не́будь; **7.** *лінгв.* на́голос; *(дія)* наголо́шення, *(незак. д. — ще)* наголо́шування; **узыхо́дны н.** висхідни́й на́голос; **сыхо́дны н.** спадни́й (низхідни́й) на́голос.

НАЦІСКА́ЛЬНАСЦЬ *і* **НА́ЦІСКНАСЦЬ** *ж. лінгв.* наголо́шеність.

НАЦІСКА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* на́тиск *ч.*, *(незак. д. — ще)* натиска́ння *с.*, нати́скування *с.*; **2.** на́тиск *ч.*; **н. вятро́ў** на́тиск вітрі́в; **3.** *перен.* на́голос, наголо́шення *с.*, *(незак. д. — ще)* наголо́шування *с.*; **зрабі́ць н. на чым-не́будзь** зроби́ти на́голос (наголоси́ти) на чо́му-не́будь.

НАЦІСКА́ЦЦА *недок.*, **НАЦІ́СНУЦЦА** *док.* **1.** набива́тися, наби́тися, нато́вплюватися, нато́впитися; **у ха́ту ~нулася мно́га людзе́й** у ха́ту наби́лося (нато́впилося) бага́то люде́й.

НАЦІСКА́ЦЬ *недок.*, **НАЦІ́СНУЦЬ** *док.* **1.** натиска́ти, нати́скувати, натисну́ти, *(недок.)* ти́снути; *(трохи)* поти́скувати, поти́снути; надушувати, надуши́ти, нада́влювати, надави́ти, налята́ти, налягти́; **~нуць на дзве́ры** нати́снути (надуши́ти) на две́рі; **~нуць на кно́пку** нати́снути (надуши́ти) на кно́пку; **~нуць на каго́-не́будзь** нати́снути на ко́го-не́будь; **~нуць на навуча́нне** нати́снути (налягти́) на навча́ння; **2.** *(витискувати в певній кількості)* нача́влювати, начави́ти, *(розм.)* нада́влювати, надави́ти, наду́шувати, надуши́ти; **~нуць со́ку** начави́ти со́ку **3.** *(мозоль)* наму́лювати, наму́ляти, наму́лити, *(багато)* пому́ляти, пому́лити, понаму́лювати; натира́ти, нате́рти, *(багато)* понатира́ти; **4.** *перен.* наголо́шувати, наголоси́ти, роби́ти на́голос, зроби́ти на́голос; **~нуць на сло́ва «я»** наголоси́ти сло́во «я», зроби́ти на́голос на сло́ві «я».

НА́ЦІСКНАСЦЬ *див.* **націска́льнасць**.

НАЦІСКНЫ́ **1.** *техн.* натискни́й; **н. болт** натискни́й болт (прого́нич); **2.** *лінгв.* наголо́шений; **н. гало́сны** наголо́шений голосни́й.

НАЦЫРАВА́НЫ нашто́паний.

НАЦЫ́РКАЦЬ *док. розм. (тоненькими цівками)* нали́ти; надої́ти.

НАЦЫРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАЦЫРАВА́ЦЬ** *док.* нашто́пувати, нашто́пати.

НА́ЦЫЯ *ж.* на́ція.

НАЦЫЯНА́Л-УХІЛІ́СТ *ч.* націона́л-ухи́льник.

НАЦЫЯНА́Л-УХІЛІ́СЦКІ націона́л-ухи́льницький.

НАЦЫЯНА́ЛЬНА-ВЫЗВАЛЕ́НЧЫ націона́льно-визво́льний.

НАЦЭ́ДЖАНЫ наці́джений; уці́джений; нато́чений; уто́чений. — *Див. ще* **нацэ́джваць**.

НАЦЭ́ДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАЦАДЗІ́ЦЦА** *док.* наці́джуватися, націди́тися; нато́чуватися, наточи́тися.

НАЦЭ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **НАЦАДЗІ́ЦЬ** *док.* наці́джувати, націди́ти, *(багато)* понаці́джувати; *(док.: певну кількість — ще)* уціди́ти; *(з крана й т. ін. — ще)* нато́чувати, наточи́ти, *(багато)* понато́чувати; *(певну кількість — ще)* уто́чувати, уточи́ти.

НАЦЭ́ЛЕНАСЦЬ *ж.* спрямо́ваність; **публіцысты́чная н. ба́йкі** публіцисти́чна спрямо́ваність ба́йки.

НАЦЭ́ЛЕНЫ **1.** наці́лений, наве́дений; **2.** *перен.* спрямо́ваний.

НАЦЭ́ЛЬВАННЕ *с.* **1.** наці́лювання, націля́ння; **2.** *перен.* спрямо́вування.

НАЦЭ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **НАЦЭ́ЛІЦЦА** *док.* **1.** наці́люватися, націля́тися, наці́литися, *(розм.)* примiря́тися, примі́рюватися, примі́рятися, примі́ритися; **2.** *перен.* спрямо́вуватися, спрямува́тися.

НАЦЭ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НАЦЭ́ЛІЦЬ** *док.* **1.** *(навести на ціль)* наці́лювати, націля́ти, наці́лити; **2.** *перен.* спрямо́вувати, спрямува́ти; **~ліць калекты́ў на выкана́нне пла́на** спрямува́ти колекти́в на викона́ння пла́ну.

НАЦЮРМО́РТ *ч. жив.* натюрмо́рт.

НАЦЮРМО́РТАВЫ *жив.* натюрмо́ртний.

НАЦЯ́ЖКА *ж.* **1.** *(дія)* натяга́ння *с.*, натя́гування *с.*, натя́гнення *с.*; **2.** *(неправомірне допущення)* натя́жка, перебі́льшення *с.*, прибі́льшення *с.*; **н. ў до́вадах** натя́жка в до́казах.

НАЦЯЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* натяга́ння, натя́гування, натя́гнення; **2.** *(стан)* на́тяг *ч.*; **н. струны́** на́тяг струни́; **3.** *фіз., мед.* на́тяг *ч.*; **паве́рхневае н.** поверхне́вий на́тяг; **пе́ршаснае н.** початко́вий на́тяг.

НАЦЯКА́ЦЬ *недок.*, **НАЦЯЧЫ́** *док.* натіка́ти, натекти́, наплива́ти, напливти́, наплисти́; набіга́ти, набі́гти, *(багато)* понабіга́ти.

НАЦЯМКУ́ *і* **НАЦЯМО́ЧКУ** *прислівн. розм.* удо́світа, на світа́нку, на світа́нні, з до́світу.

НАЦЯНЬКІ́ *прислівн.* навпросте́ць, напрямки́; *(розм.)* навпрошки́, навпрямки́, напряме́ць, на́впрост; пря́мо, про́сто.

НАЦЯПЛІ́ЦЦА *див.* **наце́пліваццa**.

НАЦЯПЛІ́ЦЬ *див.* **наце́пліваць**.

НАЦЯПЛЯ́ЦЦА *див.* **наце́пліваццa**.

НАЦЯПЛЯ́ЦЬ *див.* **наце́пліваць**.

НАЦЯРУ́ШАНЫ натру́шений. — *Див. ще* **нацяру́шваць.**

НАЦЯРУ́ШВАННЕ *с. (дія)* натру́шування, натру́шення.

НАЦЯРУ́ШВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАЦЕРУШЫ́ЦЦА** *док.* натру́шуватися, натруси́тися, *(багато)* понатру́шуватися.

НАЦЯРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **НАЦЕРУШЫ́ЦЬ** *док.* натру́шувати, натруси́ти, *(багато, скрізь)* понатру́шувати.

НАЦЯРЭ́БЛЕНЫ **1.** нару́баний; **2.** начи́щений; **3.** ви́браний, на́рваний. — *Див. ще* **нацярэ́бліваць**.

НАЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *недок.*, **НАЦЕРАБІ́ЦЬ** *док.* 1. нару́бувати, наруба́ти; *(відрубувати в певній кількості — розм.)* натина́ти, натя́ти; *(док.: трохи — ще)* уруба́ти, *(розм.)* утя́ти, утну́ти; 2. *(здебільшого про городину)* начища́ти, начи́стити; *(док.)* почи́стити; 3. *с.-г. (про льон)* бра́ти, вибира́ти, набра́ти, ви́брати.

НАЦЯЧЫ́ *див.* **нацяка́ць**.

НАЧАКА́НЕНЫ накарбо́ваний. — *Див. ще* **начака́ньваць**.

НАЧАКА́НЬВАЦЦА *недок. пас.* накарбо́вуватися.

НАЧАКА́НЬВАЦЬ *недок.*, **НАЧАКА́НІЦЬ** *док.* накарбо́вувати, накарбува́ти.

НАЧАПУРЫ́ЦЦА *док. розм. (гарно вбратися)* причепури́тися.

НА́ЧАРНА *і* **НАЧО́РНА** *прислівн.* начо́рно.

НАЧАРНЯ́ЦЦА *недок. пас.* начо́рнюватися.

НАЧАРНЯ́ЦЬ *недок.*, **НАЧАРНІ́ЦЬ** *док.* начо́рнювати, начорни́ти.

НАЧАРТА́ЛЬНЫ: ~ная геаме́трыя *мат.* нарисна́ геоме́трія.

НАЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **начэ́рчваць**.

НАЧАСА́НЫ[1] *і* **НАЧЭ́САНЫ**[1] наче́саний. — *Див. ще* **начэ́сваць**[1].

НАЧАСА́НЫ[2] *і* **НАЧЭ́САНЫ**[2] *тесл.* нате́саний. — *Див. ще* **начэ́сваць**[2].

НАЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **начэ́сваць**[1].

НАЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **начэ́сваць**[2].

НАЧА́ТКІ *тільки мн.* поча́тки; **н. матэма́тыкі** поча́тки (осно́ви) матема́тики.

НАЧАЎПЦІ́ *док. розм. (наговорити дурниць)* намоло́ти, наплеска́ти, наторо́чити, наля́пати.

НАЧЛЕ́Г, -гу *ч.* нічлі́г; *(ночування)* ночі́вля *ж.*; **спыні́цца на н.** зупини́тися (ста́ти) на ніч (на ночі́влю).

НАЧЛЕ́ЖНІЧАЦЬ *недок. розм.* нічлі́жити, нічлігува́ти; ночува́ти, *(розм.)* підночо́вувати.

НАЧМУЦІ́ЦЬ *док. розм.* набаламу́тити, накаламу́тити.

НАЧНІ́К, -ка́ *ч.* 1. *(лампочка)* нічна́ ла́мпочка; 2. *розм. (людина, що працює вночі або довго не лягає спати)* опівні́чник.

НАЧНІ́ЦА 1. *ж. зоол.* нічни́ця; 2. *ч. і ж. (той хто пізно лягає спати — про чоловіка)* опівні́чник *ч.*; *(про жінку)* опівні́чниця *ж.*; 3. *ж.* кажа́н *ч.*; 4. *ж. обл.* нічна́ зірка.

НАЧНЫ́ *у різн. знач.* нічни́й.

НАЧО́РНА *див.* **на́чарна**.

НАЧО́С, -су *ч. (у зачісці; на тканині)* на́чіс.

НАЧО́СНЫ *текст.* начісни́й.

НАЧО́ЎКА *ж.* ночі́вля.

НАЧО́ЎКІ, -чо́вак *тільки мн.* но́чви.

НАЧУ́БІЦЬ *док. розм.* натяга́ти за чу́ба *(кого-небудь)*.

НАЧЫ́НАЧНЫ 1. на́чинко́вий; 2. *(який служить для начиняння)* начиня́льний.

НАЧЫ́НКА *ж.* 1. *(дія)* начи́нювання *с.*, начи́нення *с.*; 2. *(про вміст)* на́чинка.

НАЧЫ́РКАНЫ *розм.* наче́рканий. — *Див. ще* **начы́ркаць**.

НАЧЫ́РКАЦЬ *док. (написати швидко або недбало)* начерка́ти.

НА́ЧЫСТА *прислівн.* 1. *(без виправлень, остаточно)* на́чисто; **перапіса́ць сачыне́нне н.** переписа́ти твір на́чисто; 2. *(повністю)* цілко́м; *(остаточно)* рішу́че; 3. *(усе без винятку)* геть-чи́сто, усе́ чи́сто; до ре́шти, доще́нту, ущент; **спалі́ць усё н.** спали́ти все чи́сто (геть-чисто все, до ре́шти, доще́нту, уще́нт).

НАЧЫСТАТУ́ *і* **НАЧЫСТУ́Ю** *прислівн. розм.* 1. *(повністю, цілком)* геть-чи́сто, усе́ чи́сто; *(усе без винятку)* до ре́шти, доще́нту, уще́нт; 2. *(без приховування, без хитрощів)* відве́рто, щи́ро.

НАЧЭ́РНЕНЫ начо́рнений. — *Див. ще* **начарня́ць**.

НАЧЭ́РЧАНЫ накре́слений. — *Див. ще* **начэ́рчваць**.

НАЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* накре́слюватися.

НАЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **НАЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* накре́слювати, накре́слити; **~ці́ць план** накре́слити план.

НАЧЭ́САНЫ[1] *див.* **начаса́ны**[1].

НАЧЭ́САНЫ[2] *див.* **начаса́ны**[2].

НАЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. пас.* начі́суватися.

НАЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. пас. тесл.* наті́суватися.

НАЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **НАЧАСА́ЦЬ**[1] *док. (про льон, коноплі)* начі́сувати, начеса́ти.

НАЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **НАЧАСА́ЦЬ**[2] *док. тесл.* наті́сувати, натеса́ти, *(багато)* понаті́сувати.

НАШАРАВА́НЫ начи́щений, нате́ртий. — *Див. ще* **нашаро́ўваць**.

НАШАРМАКА́ *прислівн. прост.* на дурни́чку.

НАШАРО́ЎВАННЕ *с.* натира́ння.

НАШАРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАШАРАВА́ЦЦА** *док.* натира́тися, нате́ртися, начища́тися, начи́ститися.

НАШАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАШАРАВА́ЦЬ** *док. (натирати, начищати до блиску)* натира́ти, нате́рти, *(багато)* понатира́ти; начища́ти, начи́стити; **~ва́ць самава́р** нате́рти (начи́стити) самова́р.

НАШАРО́ХАЦЬ *док. обл. (кого)* наляка́ти, поляка́ти, *(багатьох)* поналя́кувати.

НАША́СТАЦЬ *док. розм.* нарі́зати, начикри́жити; *(великими шматками розм. — ще)* набатува́ти.

НАШАТРАВА́ЦЬ *док. (очистити зерно від оболонок, полови)* обде́рти, обідра́ти, *(багато)* пообдира́ти; обшеретува́ти, ви́шеретувати, пошеретува́ти.

НАШКЛЁНЫ за́склений. — *Див. ще* **нашклі́ць**.

НАШКЛІ́ЦЬ *док.* засклити, посклити.

НАШЛЁМНІК *ч.* нашоло́мок, нашоло́мник.

НАШЛЁПАЦЬ *док. розм. (набити)* наля́скати *(кого)*, надава́ти ля́панців *(кому)*.

НАШЛЁПКА *ж. розм. (наліплене)* на́ліпка.

НАШЛЫ́НДАЦЦА *док. прост.* нашве́ндяти, нашве́ндятися, наве́штатися.

НАШМАРАВА́НЫ *прост.* нама́заний, нама́щений, нате́ртий, помазаний; *(розм.)* нашмаро́ваний. — *Див. ще* **шмарава́цца**.

НАШМАРАВА́ЦЦА *див.* **шмарава́цца**.

НАШМАРАВА́ЦЬ *див.* **шмарава́ць**.

НАШМА́Т *прислівн.* набага́то; зна́чно.

НАШМО́РГАНЫ насми́каний; на́рваний. — *Див. ще* **нашмо́ргваць.**

НАШМО́РГВАЦЬ *недок.*, **НАШМО́РГАЦЬ** *док.* насми́кувати, насми́кати; наривати, нарва́ти; **~гаць ні́так з тканíны** насми́кати ниток із тканини; **~гаць ко́шык я́гад** нарва́ти ко́шик я́гід.

НАШПА́РАНЫ *розм.* нака́таний. — *Див. ще* **нашпа́рыць.**

НАШПА́РЫЦЬ *док. розм. (швидко написати)* наката́ти.

НАШПУРЛЯ́НЫ *розм.* наки́даний. — *Див. ще* **нашпурля́ць.**

НАШПУРЛЯ́ЦЬ *док. розм.* наки́дати, *(багато, скрізь)* понакида́ти; *(док. розм.)* нашпурля́ти, нажбурля́ти; **н. камéння** накида́ти (нашпурля́ти, нажбурля́ти) камі́ння.

НАШРУБАВА́НЫ нагви́нчений, накру́чений. — *Див. ще* **нашрубо́ўваць.**

НАШРУБО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАШРУБАВА́ЦЦА** *док.* нагви́нчуватися, нагвинти́тися, накру́чуватися, накрути́тися.

НАШРУБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НАШРУБАВА́ЦЬ** *док.* нагви́нчувати, нагвинти́ти, накру́чувати, накрути́ти.

НАШТАБНАВА́НЫ *шевс., крав.* настро́чений, проши́тий. — *Див. ще* **наштабнава́ць.**

НАШТАБНАВА́ЦЬ *док. шевс., крав.* настрочи́ти, проши́ти.

НАШТАПАВА́НЫ *обл. шевс., крав.* настро́чений, проши́тий. — *Див. ще* **наштапава́ць.**

НАШТАПАВА́ЦЬ *док. обл. шевс., крав.* настрочи́ти, проши́ти.

НАШТУ́РХАЦЬ *док. розм. (набити)* наштовха́ти, наштурха́ти, натовкти́.

НАШТУ́РХВАЦЬ *і* **НАШТУРХО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **НАШТУРХНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(підштовхуючи, змусити наткнутися на кого-, що-небудь)* наштовхувати, наштовхну́ти; **~ну́ць чалавéка на плот** наштовхну́ти люди́ну на парка́н (тин); **2.** *(впливаючи, спрямувати)* наштовхувати, наштовхну́ти; ◊ **~ну́ць на ду́мку** наштовхну́ти (навести́, наверну́ти) на ду́мку.

НА́ШЧА *прислівн.* на́тще, натщéсерце.

НАШЧАПА́НЫ наскі́паний, нако́лотий, нако́лений. — *Див. ще* **нашчапа́ць.**

НАШЧАПА́ЦЬ *док.* наскі́пати, *(багато)* понаскі́пувати; наколо́ти, *(багато)* понако́лювати; **н. трэ́сак** наскі́пати (наколо́ти) трісо́к.

НАШЧАПІ́ЦЬ *див.* **нашчэ́пліваць.**

НАШЧУ́ПВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НАШЧУ́ПАЦЦА** *док.* нама́цуватися, нама́цатися.

НАШЧУ́ПВАЦЬ *недок.*, **НАШЧУ́ПАЦЬ** *док.* нама́цувати, нама́цати, *(багато)* понама́цувати.

НАШЧЭ́НТ *прислівн. (зовсім, повністю, остаточно)* уще́нт, доще́нту, дотла́, уніве́ць, зо́всім, цілко́м, геть-чи́сто.

НАШЧЭ́ПЛІВАЦЦА *недок. пас. розм.* надко́люватися.

НАШЧЭ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **НАШЧАПІ́ЦЬ** *док. розм. (трохи розщепити)* надко́лювати, надколо́ти, *(багато)* понадко́лювати.

НАШЫ́ЦЦА[1] *док. розм. (досхочу, удосталь)* нашити́ся; **н. за свой век** наши́тися за свій вік.

НАШЫ́ЦЦА[2] *док. розм. (збиратися де-небудь у великій кількості)* набива́тися, наби́тися, *(багато)* понабива́тися; нато́впнюватися, нато́впитися; **~шылася по́ўная ку́хня дзяце́й** наби́лася (нато́впилася) по́вна ку́хня діте́й.

НАШЭ́ННЕ *с.* носі́ння, но́шення.

НАШЭ́СЦЕ *с.* нава́ла *ж.*, наше́стя.

НАЯ́ВЕ *і* **НАЯВУ́** *прислівн.* наяву́, уві́ч; *(поез.)* уя́в; *(розм.)* очеви́дячки.

НАЯ́ДА[1] *ж. міф. (русалка) перен.* ная́да.

НАЯ́ДА[2] *ж. зоол.* ная́да.

НАЯ́ДА[3] *ж. бот.* різу́ха.

НАЯ́ДАВЫЯ *імен. мн. бот.* різу́хові.

НАЯДА́ЦЦА *недок.*, **НАЕ́СЦІСЯ** *док.* наїда́тися, наї́стися, *(про багатьох)* понаїда́тися; *(док. розм.)* попої́сти, заживи́тися; **~цíся хлéба** наї́стися хлі́ба; **до́бра ~ціся** до́бре (га́рно) наї́стися; ◊ **нае́сціся жалéзнага бо́бу** запасти́ся терпі́нням; **блёкату нае́ўся** блекоти́ (дурма́ну) наї́вся (об'ї́вся); **нае́лася жа́ба гразí** *прик.* ве́рне (відверта́є) ніс (но́са).

НАЯ́РВАЦЬ *недок. прост.* шква́рити, нашква́рювати; *(про музику, танці — ще)* рі́зати, вити́нати, затина́ти, тя́ти, тну́ти, утина́ти.

НАЯ́ЎНАСЦЬ *ж.* **1.** ная́вність; прису́тність; **быць у ~сці** бу́ти ная́вним; бу́ти в ная́вності; ви́явитися прису́тнім; **2.** *(про фактичну кількість — про гроші тощо)* готі́вка *ж.*, гото́ві гро́ші; **н. тава́раў** ная́вність това́рів.

НАЯ́ЎНЫ ная́вний, прису́тній; **н. разлíк** розраху́нок готі́вкою [гото́вими грі́шми (гроши́ма)]; **аперы́раваць ~нымі фа́ктамі** оперува́ти ная́вними фа́ктами; **~ныя гро́шы** готі́вка *ж.*, гото́ві гро́ші.

НЕАБАБІ́ТЫ необби́тий.

НЕАБАБРА́НЫ 1. *(з верхньою частиною, з оболонкою тощо)* неочи́щений; **2.** незі́браний; **~ныя я́блыкі** незі́брані я́блука.

НЕАБАЗНА́ЧАНЫ непозна́чений.

НЕАБАРАЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж. наук.* необоро́тність; **н. рэа́кцыі** необоро́тність реа́кції.

НЕАБАРАЧА́ЛЬНЫ *наук.* незворо́тний, необоро́тний; **~ныя працэ́сы** незворо́тні (необоро́тні) проце́си.

НЕАБАРО́НЕНАСЦЬ *ж.* незахи́щеність.

НЕАБАРО́НЕНЫ незахи́щений.

НЕАБА́ЧЛІВА *прислівн. розм.* **1.** необа́чно, необа́чливо; необере́жно; **2.** нечу́ло, нечутли́во; неува́жно.

НЕАБА́ЧЛІВАСЦЬ *ж. розм* **1.** необа́чність, необа́чливість; необере́жність; **2.** нечу́лість, нечу́йність, нечутли́вість; неува́жність.

НЕАБА́ЧЛІВЫ *розм.* **1.** необа́чний, необа́чливий; необере́жний; **н. ўчы́нак** необа́чний (необа́чливий, необере́жний) учи́нок; **2.** *(байдужий, неспівчутливий)* нечу́лий, нечу́йний, нечутли́вий; неува́жний; **~вы́я адно́сіны** нечу́ле (нечу́йне, нечутли́ве) ста́влення.

НЕАБВЕ́РЖНА *і* **НЕАБВЯРГА́ЛЬНА** *прислівн.* неспросто́вно; незапере́чно; невідпо́рно.

НЕАБВЕ́РЖНАСЦЬ *і* **НЕАБВЯРГА́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* неспросто́вність; незапере́чність; невідпо́рність.

НЕАБВЕ́РЖНЫ *і* **НЕАБВЯРГА́ЛЬНЫ** неспрос-

то́вний; незапере́чний; невідпо́рний; **н. факт** неспросто́вний (незапере́чний) факт; **н. до́вад** незапере́чний (невідпо́рний) до́каз; **~ная ісціна** незапере́чна істина.

НЕАБГРУНТАВА́НА *прислівн.* необґрунто́вано.

НЕАБГРУНТАВА́НАСЦЬ *ж.* необґрунто́ваність.

НЕАБГРУНТАВА́НЫ необґрунто́ваний.

НЕАБДЫ́МНА *прислівн.* неося́жно; безме́жно; неогля́дно, неозо́ро.

НЕАБДЫ́МНАСЦЬ *ж.* неося́жність; безме́жність; неогля́дність, неозо́рість; безкра́їсть, безкра́йність.

НЕАБДЫ́МНЫ неося́жний; безме́жний; неогля́дний, неозо́рий; безкра́їй, безкра́йній, *(поез.)* неокра́їй; *(про ниву, степ — ще)* широко-по́лий; **н. сусве́т** неося́жний (безме́жний, неозо́рий, безкра́їй, безкра́йній) усе́світ.

НЕАБ'Е́ЗДЖАНЫ 1. *(про коня)* необ'ї́жджений, невиї́жджений; **2.** *(про шлях)* неї́жджений; *(яким не їздили — ще)* нев'ї́жджений, ненаї́жджений.

НЕАБКЛАДНЫ́ *фін.* неоподатко́вуваний; **~ныя дахо́ды** неоподатко́вувані дохо́ди.

НЕАБМЕЖАВА́НА *прислівн.* необме́жено; безме́жно.

НЕАБМЕЖАВА́НАСЦЬ *ж.* необме́женість; безме́жність.

НЕАБМЕЖАВА́НЫ *і* **НЕАБМЯЖО́ВАНЫ** необме́жений; безме́жний; **~ная ко́лькасць** необме́жена кі́лькість; **~ная ўла́да** необме́жена (безме́жна) вла́да.

НЕАБПА́ЛЕНЫ *техн.* неви́палений; **~ная цэ́гла** неви́палена це́гла.

НЕАБРУ́БЛЕНЫ *крав.* непідру́блений.

НЕАБСКА́РДЖАНЫ *юр.* неоска́ржений.

НЕАБСКРЭ́БЛЕНЫ *див.* **неаскрэ́бены.**

НЕАБСТАЛЯВА́НЫ 1. *(який не має потрібного устаткування)* неустатко́ваний, необла́днаний; **2.** необста́влений, немебльо́ваний, невмебльо́ваний.

НЕАБСТРАЛЯ́НЫ *і* **НЕАБСТРЭ́ЛЕНЫ** необстрі́ляний.

НЕАБСТУ́ГАНЫ *і* **НЕАБСТРУГА́НЫ** необстру́ганий, необстру́жений.

НЕАБСЯ́ЖНА *прислівн.* неося́жно.

НЕАБСЯ́ЖНАСЦЬ *ж.* неося́жність.

НЕАБСЯ́ЖНЫ неося́жний.

НЕАБУ́ДНЫ *(про сон)* непробу́дний, безпробу́дний, безпроси́пний, непроси́пний, непросипу́щий.

НЕАБУ́ТЫ невзу́тий.

НЕАБУ́ЧАНАСЦЬ *ж.* нена́вченість.

НЕАБУ́ЧАНЫ нена́вчений.

НЕАБЧАСА́НЫ[1] *і* **НЕАБЧЭ́САНЫ**[1] *тесл.* *(необроблений за допомогою тесання)* необте́саний, неоте́саний; **~часа́нае (~чэ́санае) бярвенó** необте́сана (неоте́сана) коло́да.

НЕАБЧАСА́НЫ[2] *і* **НЕАБЧЭ́САНЫ**[2] *(неосвічений, грубий, некультурний)* неоте́саний, нете́саний, хаму́луватий, ре́паний; незгра́бний.

НЕАБЫЯ́КАВА *прислівн.* небайду́же, небайду́жно.

НЕАББІЯ́КАВЫ небайду́жий, небайду́жний.

НЕАДАБРЭ́ННЕ *с.* несхва́лення; *(засудження)* о́суд *ч.*, осу́дження; незадово́лення, невдово́лення; **выказаць сваё н.** ви́словити свій о́суд (осу́дження).

НЕАДВО́ЛЬНА *прислівн.* мимові́льно, мимово́лі, мимохі́ть.

НЕАДВО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* мимові́льність.

НЕАДВО́ЛЬНЫ мимові́льний; **~ныя ру́хі** мимові́льні ру́хи.

НЕАДДЗЕ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* неві́ддільність.

НЕАДДЗЕ́ЛЬНЫ неві́ддільний.

НЕАД'Е́МНА *прислівн.* невід'є́мно.

НЕАД'Е́МНАСЦЬ *ж.* невід'є́мність.

НЕАД'Е́МНЫ невід'є́мний.

НЕАДЗНА́ЧАНЫ невідзна́чений, непозна́чений.

НЕАДКЛА́ДНА *прислівн.* невідкла́дно; нега́йно, пи́льно; *(розм.)* при́тьмо́м, при́тьма́.

НЕАДКЛА́ДНАСЦЬ *ж.* невідкла́дність; нега́йність, пи́льність, нага́льність.

НЕАДКЛА́ДНЫ невідкла́дний; *(терміновий)* нега́йний, пи́льний, нага́льний; **~ная дапамо́га** невідкла́дна допомо́га; **~ная зада́ча** нага́льне завда́ння; **~нае выкана́нне** нега́йне викона́ння.

НЕ́АДКУЛЬ *прислівн.* нізвідки, нема́є (нема́) звідки, *(рідше)* нізвідкіля, нізвідкіль, нівідкіля, нівідкіль, нема́є (нема́) звідкіля́ (звідкі́ль).

НЕАДЛУ́ЧНА *прислівн.* невідсту́пно.

НЕАДЛУ́ЧНЫ невідсту́пний; пості́йний.

НЕАДНАКРА́ТНА *і* **НЕАДНАРАЗО́ВА** *прислівн.* не раз, неодноразо́во, кі́лька разі́в.

НЕАДНАКРА́ТНЫ *і* **НЕАДНАРАЗО́ВЫ** неодноразо́вий, кількаразо́вий.

НЕАДНАСТА́ЙНАСЦЬ *ж.* неоднорі́дність, різномані́тність, різномані́ття *с.*

НЕАДНАСТА́ЙНЫ неоднорі́дний, різномані́тний, строка́тий.

НЕАДНО́ЛЬКАВА *прислівн.* неодна́ково.

НЕАДНО́ЛЬКАВАСЦЬ *ж.* неодна́ковість.

НЕАДНО́ЛЬКАВЫ неодна́ковий.

НЕАДО́ЛЬНА *прислівн.* нездола́нно; незбори́мо, непербо́рно; непобо́рно, нескори́мо.

НЕАДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нездола́нність, неподола́нність; незбори́мість, непербо́рність; непобо́рність, нескори́мість.

НЕАДО́ЛЬНЫ нездола́нний, неподола́нний; незбори́мий, незбо́рний, непербо́рний; *(непереможний)* непобо́рний, нескори́мий; **н. сон** непербо́рний сон; **~ная сі́ла** нездола́нна (неподола́нна, незбори́ма, непербо́рна, непобо́рна) си́ла.

НЕАДУКАВА́НАСЦЬ *ж.* неосві́ченість.

НЕАДУКАВА́НЫ неосві́чений.

НЕАДУШАЎЛЁНАСЦЬ *ж. лінгв.*: **катэго́рыя ~сці** катего́рія неісто́т (предме́тів).

НЕАДУШАЎЛЁНЫ неживи́й; **~ная матэ́рыя** нежива́ матері́я; **н. прадме́т** неісто́та.

НЕАДХІ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** непербо́рність, немину́чість; **2.** невідпо́рність, невідхи́льність; невідсту́пність.

НЕАДХІ́ЛЬНЫ 1. непербо́рний; немину́чий; **~ная перашко́да** непербо́рна перешко́да; **чака́нне чаго́сьці ~нага** очі́кування чогось немину́чого; **2.** невідпо́рний, невідхи́льний; не-

відсту́пний; **н. до́каз** невідпо́рний (незапере́чний) до́каз; **н. кло́пат** невідсту́пний кло́піт.

НЕАДЧУВА́ЛЬНА *прислівн.* невідчу́тно; непомі́тно.

НЕАДЧУВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** нечутли́вість, нечу́лість; невразли́вість; **2.** невідчу́тність; непомі́тність.

НЕАДЧУВА́ЛЬНЫ 1. *(який позбавлений чутливості, слабо сприймає фізичні подразнення; байдужий)* нечутли́вий; *(бездушний — ще)* нечу́лий; *(до болю, подразнення)* невразли́вий; **н. да хо́ладу** нечутли́вий до хо́лоду; **н. да прыгажо́сці** нечутли́вий до краси́; **2.** *(незначний, який не відчувається)* невідчу́тний; непомі́тний; **~ныя расхо́ды** невідчу́тні (непомі́тні) витра́ти; **н. перахо́д** невідчу́тний (непомі́тний) перехі́д.

НЕАДЧУЖА́ЛЬНАСЦЬ *ж. юр.* невідчу́жуваність.

НЕАДЧУЖА́ЛЬНЫ *юр.* невідчу́жуваний.

НЕАДШЛІФАВА́НЫ невідшліфо́ваний.

НЕАЖЫЦЦЯВІ́МАСЦЬ *ж.* нездійсне́нність, нездійсни́мість.

НЕАЖЫЦЦЯВІ́МЫ нездійсне́нний, нездійсни́мий.

НЕАЗНАЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** *лінгв.* неозна́чуваність; **2.** *мат.* неви́значеність.

НЕАЗНАЧА́ЛЬНЫ 1. *лінгв.* неозна́чений; **н. фо́рма дзеясло́ва** неозна́чена фо́рма дієсло́ва; **~ныя займе́ннікі** неозна́чені займе́нники; **2.** *мат.* неви́значений; **~нае ўраўне́нне** неви́значене рівня́ння.

НЕАКЛЕ́ЕНЫ необклеє́ний.

НЕАКО́РАНЫ неочи́щений від кори́.

НЕАКРЭ́ПЛЫ яки́й (що) не зміцні́в, незміцні́лий; **н. арганí́зм** незміцні́лий органі́зм.

НЕАКРЭ́СЛЕНА *прислівн.* **1.** неви́значено; **2.** невира́зно, нея́сно; нето́чно; непе́вно.

НЕАКРЭ́СЛЕНАСЦЬ *ж.* неви́значеність; невира́зність, нея́сність; нето́чність; непе́вність.

НЕАКРЭ́СЛЕНЫ 1. неви́значений; **н. час выступле́ння** неви́значений час ви́ступу; **2.** *(який нічого не виражає; нечіткий)* невира́зний, нея́сни́й; нето́чний; *(ухильний, туманний — ще)* непе́вний; **~ныя вяршы́ні гор** невира́зні (нея́сні) верши́ни гір; **н. жэст** невира́зний жест.

НЕАПАЗНА́НЫ непі́знаний, невпі́знаний.

НЕАПІСА́ЛЬНЫ 1. яки́й (що) ва́жко (неможли́во)описа́ти (переда́ти слова́ми); **2.** *(надзвичайний, неймовірний)* невимо́вний, несказа́нний, неописа́нний.

НЕАПІ́САНЫ неописа́нний.

НЕАПРАНА́НЫ *розм. (про верхній одяг)* ненаді́ваний.

НЕАПРАЎ́ДАНА *прислівн.* неви́правдано.

НЕАПРАЎ́ДАНАСЦЬ *ж.* неви́правданість.

НЕАПРАЎ́ДАНЫ неви́правданий; *(про сподівання тощо — звичайно)* несправ́джений, нездí́йснений.

НЕАПРАЦАВА́НАСЦЬ *ж.* необро́бленість; непрацьо́ваність.

НЕАПРАЦАВА́НЫ *і* **НЕАПРАЦО́ВАНЫ** необро́блений; *(про статтю, текст і т. ін. — звичайно)* неопрацьо́ваний; **н. арты́кул** неопрацьо́вана статтяʹ.

НЕАРА́НЫ *і* **НЯВО́РАНЫ** нео́раний, незо́раний.

НЕАРГАНІЗАВА́НА *прислівн.* неорганізо́вано.

НЕАРГАНІЗАВА́НАСЦЬ *ж.* неорганізо́ваність.

НЕАРГАНІЗАВА́НЫ неорганізо́ваний.

НЕАРФАВА́НЫ *с.-г. (машиною)* неві́яний.

НЕАСЕ́ДЛЫ неосі́лий.

НЕАСКРЭ́БЕНЫ *і* **НЕАБСКРЭ́БЛЕНЫ** *(з верхньою частиною, з оболонкою тощо)* неочи́щений.

НЕАСПРЭ́ЧНА *прислівн.* незапере́чно; безпере́чно.

НЕАСПРЭ́ЧНАСЦЬ *ж.* незапере́чність; безпере́чність.

НЕАСПРЭ́ЧНЫ незапере́чний; безпере́чний; **н. факт** незапере́чний (неспросто́вний) факт.

НЕАСЦЯРО́ГА *ж. розм.* необере́жність.

НЕАСЦЯРО́ЖНА *прислівн.* необере́жно.

НЕАСЦЯРО́ЖНАСЦЬ *ж.* необере́жність.

НЕАСЦЯРО́ЖНЫ необере́жний.

НЕАСЭНСАВА́НАСЦЬ *ж.* неосми́сленість; неусвідо́мленість.

НЕАСЭНСАВА́НЫ неосми́слений; неусвідо́млений; **н. пары́ў** неусвідо́млений пори́в; **н. матэрыя́л** неосми́слений матеріа́л.

НЕАТРУ́ТНЫ неотру́йний.

НЕАТРЫМА́ННЕ *с.* неотри́мання.

НЕАХАВА́НЫ 1. яки́й (що) не охороня́ється; **2.** незахи́щений.

НЕАХА́ЙНА *прислівн.* неоха́йно, нече́пурно.

НЕАХА́ЙНАСЦЬ *ж.* неоха́йність, нече́пурність.

НЕАХА́ЙНІК *ч. розм.* неоха́йний чолові́к, нечепу́ра, нечупа́ра.

НЕАХА́ЙНІЦА *ж. розм.* неоха́йна жі́нка, нечепу́ра, нечупа́ра.

НЕАХВО́ТА *ж.* **1.** *імен.* небажа́ння *с.*, не́хіть, *(розм.)* неохо́та, знеохо́та; **працава́ць з ~тай** неохо́че (не́хотя, нехотячи́) працюва́ти; **2.** *безос. у знач. прис.* не хо́четься, нема́є (нема́) бажа́ння (*розм.* охо́ти); **мне н. е́хаць** мені́ не хо́четься ї́хати, я не ма́ю бажа́ння ї́хати, у ме́не нема́є (нема́) бажа́ння ї́хати.

НЕАХВО́ТНА *прислівн.* неохо́че, зне́хотя.

НЕАХВО́ТНЫ *і* **НЕАХВО́ЧЫ** неохо́чий.

НЕАХО́ПНЫ *у різн. знач.* неося́жний; безме́жний; **з по́ўначы су́нулася ~ная хма́ра** з пі́вночі су́нула (су́нулася) безме́жна хма́ра; **ён адчува́ў у сабе́ ~ную сі́лу** він відчува́в у собі́ неося́жну (безме́жну) си́лу; **на фо́не ~нага по́ля** на тлі неося́жного (безме́жного) по́ля.

НЕАЦЕ́ПЛЕНЫ *(про приміщення)* нето́плений, непа́лений.

НЕАЧАСА́НЫ[1] *і* **НЕАЧЭ́САНЫ**[1] *спец.* необче́саний, неоче́саний.

НЕАЧАСА́НЫ[2] *і* **НЕАЧЭ́САНЫ**[2] *тесл.* неоте́саний, необте́саний.

НЕАШЧА́ДНА *прислівн.* неоща́дливо.

НЕАШЧА́ДНАСЦЬ *ж.* неоща́дливість.

НЕАШЧА́ДНЫ неоща́дливий, неоща́дний.

НЕ́БА, *мн.* **нябё́сы** *с.* не́бо; *(мн.: у тому самому значенні)* небеса́, не́бо; **ку́пал не́ба** склепі́ння

небе́с, небе́сне склепі́ння, небе́сна ба́ня; ◊ **пад адкры́тым не́бам** про́сто (про́ти) не́ба, під го́лим не́бом; **быць на сёмым не́бе** бу́ти на сьо́мому не́бі; **памі́ж (між) не́бам і зямлёй** між не́бом і (та) землею; **тра́піць па́льцам у н.** попа́сти па́льцем у не́бо; **як з н. звалі́ўся** як (на́че, ніби *тощо*) з не́ба впав; **як гром з я́снага не́ба** як грім з (се́ред) я́сного (чи́стого, безхма́рного) не́ба; **(як) не́ба і зямля́** (як) не́бо і земля́, земля́ і не́бо, як не́бо від землі, як від землі до не́ба (до зір небе́сних); **зо́рак з н. не хапа́е** зіро́к (зір) з не́ба не зніма́є (не здійма́є, не хапа́є); **н. з аўчы́нку здало́ся** [аж] не́бо за ма́кове зе́рнятко здало́ся; **не́бу го́рача бу́дзе (ста́не)** аж не́бу жа́рко [бу́де, ста́не *тощо*]; **лепш сіні́ца ў рука́х, чым жураве́ль у не́бе** *присл.* лі́пше (кра́ще) сини́ця в жме́ні, ніж журавель у не́бі (як журавель під не́бом, ніж го́луб на стрі́сі); близе́нька соло́мка (солі́мка) кра́ща від дале́кого сі́нця; лі́пше (кра́ще) ни́ні горобе́ць, як за́втра голубе́ць.

НЕБАЖА́ТЫ *тільки мн. пестл. обл.* небожа́тка, племі́ннички, ону́чки (*як правило, в дитячому віці).*

НЕБАСКРО́Б *ч.* хмарочо́с, хмародря́п, небося́г.

НЕБАЯЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* небоєзда́тність, небоєспромо́жність.

НЕБАЯЗДО́ЛЬНЫ небоєзда́тний, небоєспромо́жний.

НЕБЕЗАБАРО́ННЫ небеззахи́сний, небезборо́нний.

НЕБЕЗВЫНІКО́ВА *прислівн.* небезрезульта́тно.

НЕБЕЗВЫНІКО́ВЫ небезрезульта́тний.

НЕБЕЗДАКО́РНА *прислівн.* небездога́нно.

НЕБЕЗДАКО́РНЫ небездога́нний.

НЕБЕЗЗАГА́ННА небездога́нно.

НЕБЕЗЗАГА́ННЫ небездога́нний

НЕБЕЗНАДЗЕ́ЙНЫ небезнаді́йний.

НЕБЕЗУВА́ЖНЫ небайду́жий, небайду́жний.

НЕБЕСПАСПЯХО́ВА *прислівн.* не без у́спіху, небезуспі́шно; небезплі́дно; нема́рно, недаре́мно.

НЕБЕСПАСПЯХО́ВЫ небезуспі́шний; небезплі́дний; нема́рний, недаре́мний.

НЕБЕССТАРО́ННА *прислівн.* небезсторо́нньо.

НЕБЕССТАРО́ННАСЦБ *ж.* небезсторо́нність.

НЕБЕССТАРО́ННІ небезсторо́нній.

НЕБЛАГІ́ непога́ний; присто́йний; **н. чалаве́к** непога́на люди́на; **н. зарабо́так** непога́ний (присто́йний) заробі́ток.

НЕБРУКАВА́НЫ небруко́ваний.

НЕБУЙНЫ́ невели́кий.

НЕБЫВА́ЛА *прислівн.* небува́ло; незвича́йно, надзвича́йно; нечу́вано; неба́чено, неви́дано.

НЕБЫВА́ЛАСЦЬ *ж.* небува́лість.

НЕБЫВА́ЛЫ небува́лий; незвича́йний, надзвича́йний; нечу́ваний; неба́чений, неви́даний; **~лае здарэ́нне** нечу́вана (ди́вна) приго́да.

НЕБЫЦЦЁ *с. філос.* небуття́.

НЕ́БЫТ *ч. розм.* тяга́р, кло́піт, моро́ка *ж.*

НЕБЯСКРЫЎДНЫ [до́сить] обра́зливий; кри́вдни́й, небезкри́вдний.

НЕБЯССПРЭ́ЧНЫ небезпере́чний.

НЕБЯСТА́ЛЕНТНЫ не безда́рний, не без тала́нту (хи́сту).

НЕБЯСШКО́ДНЫ не [зо́всім] нешкідли́вий; до́сить шкідли́вий.

НЕ́ВАДНІК *ч. розм.* не́відни́к, забро́дчик.

НЕВАЕННААБАВЯ́ЗАНЫ *імен.* невійськовозобов'я́заний.

НЕВЕРАГО́ДНА *прислівн.* **1.** *(не схоже на правду)* неймові́рно; неправдоподі́бно; неможли́во; надзвича́йно; **2.** *(сумнівно)* невіроггі́дно, недостові́рно, непе́вно.

НЕВЕРАГО́ДНАСЦЬ *ж.* **1.** неймові́рність; неправдоподі́бність; неможли́вість; надзвича́йність; **2.** невіроггі́дність, недостові́рніість, непе́вність.

НЕВЕРАГО́ДНЫ 1. *(не схожий на правду, фантастичний, дивний)* неймові́рний; неправдоподі́бний; неможли́вий; надзвича́йний; **н. вы́падак** неймові́рний (надзвича́йний) ви́падок; **2.** *(який викликає сумніви у своїй правильності)* невіроггі́дний, недостові́рний, непе́вний; **~ныя паведамле́нні** невіроггі́дні (недостові́рні) повідо́млення.

НЕВІДО́ЧНЫ *заст.* неви́ди́мий, незри́мий, неви́дний.

НЕВІДУ́ШЧЫ *ж.* незря́чий, невидю́чий, невидю́щий.

НЕВІНАВА́ТА *прислівн.* неви́нно; безви́нно, безневи́нно.

НЕВІНАВА́ТАСЦЬ *ж.* неви́нність, невинува́тість.

НЕВІНАВА́ТЫ неви́нний, невинува́тий; безви́нний, безневи́нний.

НЕ́ВУК *ч.* не́ук.

НЕ́ВУЦКІ не́уцький.

НЕ́ВУЦТВА *с.* не́уцтво; **це́мра н.** мо́рок (те́мрява) не́уцтва.

НЕВЫДАТКАВА́НЫ неви́трачений; **~ныя гро́шы** неви́трачені гро́ші.

НЕВЫДА́ТНЫ *(який нічим не вирізняється серед інших)* непомі́тний, неприми́тний, малопомі́тний; непоказни́й; **н. чалаве́к** непомі́тна (неприми́тна, малопомі́тна) люди́на.

НЕВЫКА́ЗНА *прислівн.* несказа́нно, невимо́вно.

НЕВЫКА́ЗНЫ несказа́нний, невимо́вний.

НЕВЫКАНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нездійсне́нність, нездійсни́мість.

НЕВЫКАНА́ЛЬНЫ нездійсне́нний, нездійсни́мий.

НЕВЫКАРАНЯ́ЛЬНА *прислівн.* невикорі́нно, невикорени́мо.

НЕВЫКАРАНЯ́ЛБНЫ невикорі́нний, невикорени́мий.

НЕВЫКУ́ПНЫ неспоку́туваний, яко́го (що) не мо́жна споку́тувати.

НЕВЫЛЕ́ЧНА *прислівн.* невиго́йно, незціле́нно, незцілі́мо.

НЕВЫЛЕ́ЧНАСЦЬ *ж.* невиліко́вність; невиду́жність; невиго́йність; незціле́нність, незцілі́мість.

НЕВЫЛЕ́ЧНЫ невиліко́вний; *(про хворого — ще)* невиду́жний; *(про рану, виразку тощо)*

невиго́йний; незціле́нний, незцілі́мий, незаго́йний.

НЕВЫМО́ЎНА *прислівн.* невимо́вно, несказа́нно.

НЕВЫМО́ЎНАСЦЬ *ж.* **1.** невимо́вність; **2.** ва́жкість для вимо́ви.

НЕВЫМО́ЎНЫ 1. *(якого не можна виразити в словах, передати словами)* невимо́вний, несказа́нний, непереда́ваний; **2.** *лінгв.* важки́й для вимо́ви, яки́й (що) ва́жко (неможли́во) ви́мовити; **н. гук** важки́й для вимо́ви звук; звук, яки́й ва́жко (неможли́во) ви́мовити.

НЕВЫНІШЧА́ЛЬНЫ невигу́бний, *(книжн.)* незнище́нний.

НЕВЫНО́СНЫ несте́рпний, нестерпи́мий.

НЕВЫРАША́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нерозв'я́зність.

НЕВЫРАША́ЛЬНЫ нерозв'я́зний.

НЕВЫСАКАРО́ДНА *прислівн. у знач. прис.* неблагоро́дно, нешляхе́тно.

НЕВЫСАКАРО́ДНАСЦЬ *ж.* неблагоро́дство *с.*; нешляхе́тність.

НЕВЫСАКАРО́ДНЫ неблагоро́дний; *(про людину, учинок і т. ін. — ще)* нешляхе́тний; **н. ўчы́нак** нешляхе́тний учи́нок; **~ныя мета́лы** неблагоро́дні мета́ли.

НЕВЫТВО́РНЫ *лінгв.* непохідни́й; **~ная асно́ва сло́ва** непохідна́ осно́ва сло́ва.

НЕВЫТВО́РЧЫ невиробни́чий; **~чая сфе́ра** невиробни́ча сфе́ра.

НЕВЫТЛУМАЧА́ЛЬНА *прислівн.* нез'ясо́вно; [зо́всім] незрозумі́ло.

НЕВЫТЛУМАЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж. книжн.* непояснéнність, непояснúмість; нез'ясо́вність; незрозумі́лість; **н. з'я́вы** непоясне́нність (непоясни́мість, незрозумі́лість) я́вища.

НЕВЫТЛУМАЧА́ЛЬНЫ *книжн. (який не можна пояснити; незрозумілий)* непоясне́нний; непоясни́мий; *(якого не можна з'ясувати)* нез'ясо́вний; [зо́всім] незрозумі́лий; **н. факт** непоясне́нний (непоясни́мий, незрозумі́лий) факт.

НЕВЫЧАРПА́ЛЬНАСЦЬ *і* **НЕВЫЧЭ́РПНАСЦЬ** *ж.* невиче́рпність.

НЕВЫЧАРПА́ЛЬНЫ *і* **НЕВЫЧЭ́РПНЫ** невиче́рпний, незглиби́мий; **~ныя бага́цці** невиче́рпні (незглиби́мі) бага́тства.

НЕГАВАРКІ́ 1. неговірки́й, небалаку́чий, небалакли́вий, маломо́вний; **~кія лю́дзі** неговіркі́ (небалаку́чі, небалакли́ві) лю́ди; **2.** відлю́дний, відлю́дкуватий; **па скла́ду хара́ктару ён лічы́ўся ~кім** за скла́дом вдáчі його́ вважа́ли відлю́дним (відлю́дкуватим).

НЕГАВАРЛІ́ВАСЦЬ *ж.* неговíркість, небалаку́чість, небалакли́вість.

НЕГАВАРЛІ́ВЫ неговірки́й, небалаку́чий, небалакли́вий, маломо́вний.

НЕГАДА́НА *прислівн.* нега́дано; **нечака́на-негада́на** нежда́но-нега́дано, нежда́но й нега́дано, нежда́но-несподі́вано, несподі́вано-нега́дано.

НЕГАДА́НЫ нега́даний; **н. госць** нега́даний гість.

НЕ́ГАДЗЬ *ж. обл.* него́да.

НЕГАНАРЛІ́ВЫ него́рдий.

НЕГАСПАДА́РЛІВАСЦЬ *ж.* безгоспода́рність.

НЕГАСПАДА́РЛІВЫ безгоспода́рний.

НЕГАСІ́МЫ *уроч.* невгаси́мий, незга́сний, незгаси́мий, невга́сний, непога́сний.

НЕГАТУНКО́ВЫ *спец.* несортови́й.

НЕГРАЦЫЁЗНА *прислівн.* неграці́йно.

НЕГРАЦЫЁЗНЫ неграці́йний.

НЕДААРА́НЫ *і* **НЕДАВО́РАНЫ** недо́браний.

НЕДААТРЫМА́ННЕ *с.* недоодéржання, *(незак. д. — ще)* недоодéржування.

НЕДААТРЫМА́НЫ недоотри́маний.

НЕДААТРЫ́МЛІВАЦЦА *недок. пас.* недоодéржуватися.

НЕДААТРЫ́МЛІВАЦЬ *недок.*, **НЕДААТРЫМА́ЦЬ** *док.* недоодéржувати, недоодéржати, недоотри́мувати, недоотри́мати.

НЕДАБА́ЧВАЦЬ *і* **НЕДАБА́ЧЫЦЬ** *док.* недобача́ти, недоба́чити.

НЕДАБІ́ТКІ 1. *тільки мн.* оско́лки, ска́лки, відла́мки, ула́мки, дру́зки; **2.** *одн.* **недабі́так** *ч. розм. (залишки недобитої армії, банди)* недо́биток, *(мн.)* недо́битки.

НЕДАБРА́НЫ недíбраний, недо́браний.

НЕДАБРАТВО́РНА *прислівн.* неблаготво́рно.

НЕДАБРАТВО́РНЫ неблаготво́рний.

НЕДАВЕ́Р *див.* **недаве́р'е**.

НЕДАВЕ́РАК, -рка *ч.* **1.** *рел. (людина, яка не вірить у Бога)* недо́вірок; **2.** недові́рлива (*заст.* неймові́рна) люди́на.

НЕДАВЕ́Р'Е *с. і* **НЕДАВЕ́Р, -ру** *ч.* недові́ра *ж.*, недові́р'я *с.*; **во́тум недаве́р'я** во́тум недові́ри.

НЕДАВО́РАНЫ *див.* **недаара́ны**.

НЕДАВУ́К *ч.* недо́ук.

НЕДАВУ́ЧАНЫ недоу́чений, недовче́ний.

НЕДАВУ́ЧКА *ч. і ж.* недоу́чка, недо́ук *ч.*

НЕДАВЫПРАЦАВАНЫ недови́роблений.

НЕДАВЫПРАЦО́ЎКА *ж. і* **НЕДАВЫ́РАБ, -бу** *ч.*, **НЕДАВЫ́РАБКА** *ж.* недови́робіток *ч.*, недови́роблення *с.*, *(незак. д. — ще)* недовироблю́ння *с.*, недовиро́блювання *с.*

НЕДАВЫ́РУЧКА *ж.* недови́ручка, *(від торгівлі — звичайно)* недови́торг *ч.*

НЕДАВЫ́РУЧЫЦЬ *док.* недови́ручити.

НЕДАВЯ́РАК, -рка *ч.* **1.** *рел. (людина, яка не вірить у Бога)* недо́вірок; **2.** *(жорстока людина)* недо́людок, недо́люд, не́люд; **3.** недові́рлива (*заст.* неймові́рна) люди́на.

НЕДАГАВА́РВАННЕ *с. див.* **недагаво́рванне**.

НЕДАГАВА́РВАЦЬ *див.* **недагаво́рваць**.

НЕДАГАВО́РАНАСЦЬ *ж.* недомо́вленість, недогово́реність.

НЕДАГАВО́РВАННЕ *і* **НЕДАГАВА́РВАННЕ** *с.* недомо́вленість *ж.*, недогово́реність *ж.*

НЕДАГАВО́РВАЦЦА *недок. пас.* недогово́рюватися, недомовля́тися; недока́зуватися.

НЕДАГАВО́РВАЦЬ *і* **НЕДАГАВА́РВАЦЬ** *недок.*, **НЕДАГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* недогово́рювати, недоговори́ти, недомовля́ти, недомо́вити; недока́зувати, недоказа́ти.

НЕДАГАВО́РКА *ж.* недомо́вка.

НЕДАГА́РАК, -рка *ч. (рештки чого-небудь недогорілого)* недо́гарок; **н. све́чкі** недо́гарок сві́чки.

НЕДАГЛЕ́ДЗЕЦЬ *і* **НЕДАГЛЯДЗЕ́ЦЬ** *док.* недогля́нути, недогля́діти *(кого-що, чого, за ким-*

небудь), недодиви́тися *(за ким-чим)*, недопильнува́ти *(кого-що)*; **карэ́ктар ~глéдзеў памы́лку** корéктор недогля́нув (недогля́дів, недодиви́вся, пропусти́в) по́ми́лку; **жанчы́на ~глéдзела, куды́ пайшóў яé сын** жі́нка недогля́діла (недодиви́лася), куди́ пішо́в її син.

НЕДАГЛЯ́Д, -ду *ч.* недо́гляд.

НЕДАГРУ́ЖАНЫ недовантáжений.

НЕДАГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **НЕДАГРУЗІ́ЦЬ** *док.* недовантáжувати, недовантáжити.

НЕДАГРУ́ЗКА *ж.* недовантáження *с.*, *(незак. д. — ще)* недовантáжування *с.*

НЕДАГРЫ́ЗАК, -зка *ч.* недо́гризок, ви́гризок; **н. я́блыка** недо́гризок я́блука.

НЕДАЕ́ДЗЕНЫ недоїдений. — *Див. ще* **недаяда́ць.**

НЕДАЕ́ДКІ, *одн.* **недаéдак, -дка** *ч.* **1.** *(рештки недоїдженої страви тощо)* недо́їдки, *(одн.)* недо́їдок; **2.** *с.-г. (рештки корму)* з'їди, перéїди.

НЕДАЕ́СЦІ *див.* **недаяда́ць.**

НЕДАЗВО́ЛЬНА *прислівн.* недозволéнно.

НЕДАЗВО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* недозволéнність.

НЕДАЗВО́ЛЬНЫ недозволéнний.

НЕДАКАЗА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* недовідність, недоказо́вість.

НЕДАКАЗА́ЛЬНЫ недовідни́й, недоказо́вий; **~ныя палажэ́нні** недовідні (недоказо́ві) поло́ження.

НЕДАКА́ЗАНАСЦЬ *ж.* **1.** недоговоро́реність; **2.** недовéденість.

НЕДАКА́ЗАНЫ 1. *дієприкм.* недоговоро́рений, недока́заний; **2.** *дієприкм.* недовéдений; **3.** *у знач. прикм.* недоговоро́рений, недока́заний; **~ныя сло́вы** недоговоро́рені слова́. — *Див. ще* **недака́зваць.**

НЕДАКА́ЗВАННЕ *с.* недоговоро́рювання.

НЕДАКА́ЗВАЦЦА *недок. звор., пас.* недока́зуватися.

НЕДАКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **НЕДАКАЗА́ЦЬ** *док. (не до кінця сказати)* недока́зувати, недоказа́ти.

НЕДАКАРМІ́ЦЬ *див.* **недако́рмліваць.**

НЕ́ДАКІС, -су *ч. хім.* недо́кис.

НЕДАКЛА́ДНА *прислівн.* **1.** нето́чно; **2.** нечі́тко.

НЕДАКЛА́ДНАСЦЬ *ж.* **1.** нето́чність; **2.** нето́чність, невірогі́дність, недостові́рність; **3.** нечі́ткість.

НЕДАКЛА́ДНЫ 1. *(не зовсім правильний)* нето́чний; **н. разлі́к** нето́чний розраху́нок; **н. перакла́д** нето́чний перéклад; **2.** *(сумнівний)* нето́чний, невірогі́дний, недостові́рний; **~ныя звéсткі** нето́чні (невірогі́дні, недостові́рні) ві́до́мості; **3.** нечітки́й; **~ная ду́мка** нечітка́ ду́мка; **~нае выка́званне** нечітки́й ви́слів.

НЕДАКО́РМ, -му *ч. с.-г.* недогоді́вля *ж.*, недогодува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* недогодо́вування *с.*

НЕДАКО́РМЛЕНЫ недогодо́ваний. — *Див. ще* **недако́рмліваць.**

НЕДАКО́РМЛІВАННЕ *с.* недогодо́вування.

НЕДАКО́РМЛІВАЦЬ *недок.*, **НЕДАКАРМІ́ЦЬ** *док.* недогодо́вувати, недогодува́ти.

НЕДАКРАНА́ЛЬНЫ недоторка́нний.

НЕДАКРУ́ЧАНЫ недокру́чений, недогви́нчений.

НЕДАКРУ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НЕДАКРУЦІ́ЦЦА** *док.* недокру́чуватися, недокрути́тися, *(про гайку й т. ін. — ще)* недогви́нчуватися, недогвинти́тися.

НЕДАКРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **НЕДАКРУЦІ́ЦЬ** *док.* недокру́чувати, недокрути́ти; *(про гайку й т. ін. — ще)* недогви́нчувати, недогвинти́ти.

НЕДАКУ́РАК, -рка *ч.* недо́курок, недо́палок.

НЕДАЛЕ́ТАК, -тка *ч. розм. (молода людина, що не досягла повноліття)* недо́літок.

НЕДАЛЕ́ЧАНЫ недоліко́ваний; недогоо́єний. — *Див. ще* **недале́чваць.**

НЕДАЛЕ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НЕДАЛЯЧЫ́ЦЦА** *док.* недоліко́вуватися, недолікува́тися; недогоо́юватися, недогоо́їтися.

НЕДАЛЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **НЕДАЛЯЧЫ́ЦЬ** *док.* недоліко́вувати, недолікува́ти; *(рани й т. ін. — ще)* недогоо́ювати, недогоо́їти.

НЕДАЛЁКА 1. *прислівн.* недалéко; **2.** *у знач. прис.* недалéко; ◊ **недалёка адысці́ (адско́чыць)** недалéко втекти́ (піти́, відбі́гти) *(від кого-чого)*; **я́блык ад я́блыні недалёка адко́чваецца (па́дае)** *прик.* я́блуко від я́блуні не відко́титься (недалéко відко́титься); якé корі́ння, такé й насі́ння; яки́й ко́рінь, таки́й і па́росток (па́гінець); яка́ пшени́ця, така́ й паляни́ця; яка́ ха́та — таки́й тин, яки́й ба́тько — таки́й син; якé дéрево — таки́й клин, яки́й ба́тько — таки́й син; від до́брого ко́реня — до́брі й окорéнки.

НЕДАЛЁКАСЦЬ *ж. (розумова обмеженість)* недалéкість, обмéженість.

НЕДАЛЁКІ 1. *(близький)* недалéкий; **н. лес** недалéкий ліс; **2.** *(який відбувався недавно)* недалéкий, недáвній; *(який невдовзі відбудеться)* недалéкий; **~кае міну́лае** недалéке (недáвнє) мину́ле; **~кае свя́та** недалéке свя́то; **3.** *перен. (розумово обмежений)* недалéкий, обмéжений; **ён чалавéк н.** він люди́на недалéка (обмéжена).

НЕДАЛЁЧКА *прислівн. розм.* недалéчко.

НЕДАЛІ́ЧАНЫ недолі́чений, недорахо́ваний.

НЕДАЛІ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **НЕДАЛІЧЫ́ЦЦА** *док.* недолі́чуватися, недоліч́итися, недорахо́вуватися, недорахува́тися.

НЕДАЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **НЕДАЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* недолі́чувати, недоліч́ити, недорахо́вувати, недорахува́ти.

НЕДАЛУ́ГА *ч. і ж. розм.* **1.** *(слабка, хвороблива людина)* слаба́к *ч.*, хиря́к *ч.*, хирля́к *ч.*, *(знев.)* здохля́к *ч.*; **2.** *(незграбна, неспритна людина)* вайло́ *ч. і ж.*, тюхті́й *ч.*, незгра́ба *ч. і ж.*, одоро́бло *с.*, тю́тя *ж.*

НЕДАЛУ́ЖНАСЦЬ *ж. розм.* **1.** кво́лість; хи́рність, хирля́вість, хи́рявість, хирéнність, занепа́лість, недолу́гість, недолу́жність; **2.** незгра́бність, вайлува́тість; неокови́рність, *(рідко)* тюхті́йство *с.*

НЕДАЛУ́ЖНЫ *розм.* **1.** кво́лий; *(розм.)* хи́рний, хирля́вий, хи́рявий, хи́рий, хирéнний; *(рідше)* занепа́лий, недолу́гий, недолу́жний; **2.** незгра́бний; *(розм.)* неокови́рний; *(неповороткий)* вайлува́тий.

НЕДАЛУ́ЧАНЫ неприє́днаний.

НЕДАЛУЧЭ́ННЕ *с.* неприє́днання, *(незак. д. — ще)* неприє́днування.

НЕДАЛЬНАБА́ЧНА *прислівн.* недалекогля́дно, недалекозо́ро; короткозо́ро; непрозорли́во; непередба́чливо; недалекося́жно.

НЕДАЛЬНАБА́ЧНАСЦЬ *ж.* недалекогля́дність, недалекозо́рість; короткозо́рість; непрозорли́вість; непередба́чливість; недалекося́жність.

НЕДАЛЬНАБА́ЧНЫ недалекогля́дний, недалекозо́рий; короткозо́рий; *(який не бачить майбутнього)* непрозорли́вий; непередба́чливий; *(який не зазирає далеко)* недалекося́жний.

НЕДАЛЯЧЫ́ЦЦА *див.* **недале́чвацца**.

НЕДАЛЯЧЫ́ЦЬ *див.* **недале́чваць**.

НЕДАМАГА́ННЕ *с.* нездужа́ння, слабува́ння; *(нездоров'я, хвороба)* недуга *ж.*

НЕДАМАГА́ЦЬ *недок.* нездужа́ти, слабува́ти.

НЕДАМАЛЁВАНЫ *і* **НЕДАМАЛЯВА́НЫ** 1. *прям., перен.* недомальо́ваний; 2. недофарбо́ваний.

НЕДАМЫ́СЛЕНАСЦЬ *ж.* недоу́мство *с.*, недо́мисел *ч.*, недомисле́ння *с.*, недоро́зум *ч.*

НЕДАНЯСЕ́ННЕ *с. юр.* недоне́сення.

НЕДАПАСАВА́НАСЦЬ *ж. грам.* неузго́дженість.

НЕДАПАСАВА́ННЕ *с. грам.* неузго́дження.

НЕДАПАСАВА́НЫ *грам.* неузго́джений.

НЕДАПЕ́ТЫ *і* **НЕДАСПЯВА́НЫ** недоспі́ваний.

НЕДАПЕ́ЧАНЫ 1. недопе́чений; *(про хліб — сируватий — ще)* глевки́й; **н. хлеб** недопе́чений (глевки́й) хліб, *(розм.)* глевтя́к; **2.** недосма́жений, *(розм.)* недожа́рений; **3.** *перен. розм. (малодосвідчений)* незрі́лий, зеле́ний; **н. трактары́ст** незрі́лий (зеле́ний) трактори́ст; **4.** *перен. розм. (безвільний)* в'я́лий, мля́вий, кво́лий; *(ненормальний)* недо́умок, недо́ум, нетя́ма.

НЕДАПЁК, -ку *ч.* **1.** недо́пік; *(дія — звичайно)* недопіка́ння *с.*, недопе́чення *с.*; **2.** *(недовипуск печеної продукції)* недо́пічка *ж.*

НЕДАПІ́СВАННЕ *с.* недопи́сування.

НЕДАПІ́СВАЦЬ *недок.*, **НЕДАПІСА́ЦЬ** *док.* недопи́сувати, недописа́ти.

НЕДАПІ́ТКІ, -каў *тільки мн. розм.* недо́питки.

НЕДАПРА́ЖАНЫ *(про боби, насіння тощо)* недосма́жений, *(розм.)* недожа́рений.

НЕДАПРА́ЖВАЦЦА *недок.*, **НЕДАПРА́ЖЫЦЦА** *док.* недосма́жуватися, недосма́житися, *(розм.)* недожа́рюватися, недожа́ритися.

НЕДАПРА́ЖВАЦЬ *недок.*, **НЕДАПРА́ЖЫЦЬ** *док. (про боби, насіння тощо)* недосма́жувати, недосма́жити, *(розм.)* недожа́рювати, недожа́рити.

НЕДАПРАЦАВА́НАСЦЬ *ж.* недоро́бленість, недоопрацьо́ваність.

НЕДАПРАЦАВА́НЫ *і* **НЕДАПРАЦО́ВАНЫ** недоро́блений, недоопрацьо́ваний. — *Див. ще* **недапрацо́ўваць.**

НЕДАПРАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **НЕДАПРАЦАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(працювати менше, ніж належить)* недопрацьо́вувати, недопрацюва́ти; **2.** *(недостатньо обробляти, не закінчувати повністю)* недоробля́ти, недоро́блювати, недоробі́ти, недоопрацьо́вувати, недоопрацюва́ти.

НЕДАПРАЦО́ЎКА *ж.* недоро́бка, недоро́блення *с.*; *(незак. д. — ще)* недоробля́ння *с.*, недоро́блювання *с.*; недоопрацюва́ння *с.*

НЕДАПУШЧА́ЛЬНА *прислівн.* **1.** неприпусти́мо, недопусти́мо, неприпу́щенно, недопу́щенно; **2.** нетерпи́мо, неприпусти́мо, неприпу́щенно, недопусти́мо, недопу́щенно.

НЕДАПУШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** неприпусти́мість, недопусти́мість, неприпу́щенність, недопу́щенність; **2.** нетерпи́мість, неприпусти́мість, неприпу́щенність, недопусти́мість, недопу́щенність.

НЕДАПУШЧА́ЛЬНЫ 1. *(недозволений)* неприпусти́мий, недопусти́мий, неприпу́щенний, недопу́щенний; **~ная дзёрзкасць** неприпусти́ме зуха́льство; **2.** *(з яким не можна миритися)* нетерпи́мий, неприпусти́мий, неприпу́щенний, недопусти́мий, недопу́щенний; несте́рпний; **~нае стано́вішча** несте́рпне стано́вище; **~ныя з'я́вы** нетерпи́мі (неприпусти́мі) я́вища.

НЕДАПУШЧЭ́ННЕ *с.* недопу́щення, *(незак. д. — ще)* недопуска́ння.

НЕДАПЯКА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **НЕДАПЯЧЫ́СЯ** *док.* **1.** недопіка́тися, недопекти́ся; **2.** недосма́жуватися, недосма́житися, *(розм.)* недожа́рюватися, недожа́ритися.

НЕДАПЯКА́ЦЬ *недок.*, **НЕДАПЯЧЫ́** *док.* **1.** недопіка́ти, недопекти́; **недапячы́ хлеб** недопекти́ хліб; **2.** недосма́жувати, недосма́жити, *(розм.)* недожа́рювати, недожа́рити; **недапячы́ рыбу** недосма́жити ри́бу; **недапячы́ я́ечню** недосма́жити я́єчню (смаже́ню, смажени́цю); **3.** *(випекти менш, ніж треба)* недопіка́ти, недопекти́.

НЕДАРАВА́ЛЬНА *прислівн.* непро́щенно, непроба́чно, непрости́мо.

НЕДАРАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* непро́щенність, непроба́чність, непрости́мість.

НЕДАРАВА́ЛЬНЫ непро́щенний, непроба́чний, непрости́мий.

НЕДАРАЗВІ́ТАСЦЬ *ж.* недорозви́неність.

НЕДАРАЗВІ́ТЫ недорозви́нений, недорозви́нутий.

НЕДАРАЗВІ́ЦЦА *док.* недорозви́нутися.

НЕДАРАЗВІЦЦЁ *с.* недорозви́нення, недоро́звиток *ч.*; **н. кры́лаў** недорозви́нення (недоро́звиток) крил.

НЕДАРАСХО́Д, -ду *ч.* недови́трата *ж.*

НЕДАРО́Д, -ду *ч.* недорі́д.

НЕДАРО́СТАК, -тка *ч. розм.* **1.** *(підліток)* недо́росток, недо́літок; **2.** *(людина, тварина або рослина низька на зріст)* недо́росток; **3.** *перен. (той, хто не досягнув інтелектуальної зрілості)* недо́росток; **літарату́рныя недаро́сткі** літерату́рні недо́ростки.

НЕДАРЫСАВА́НЫ *і* **НЕДАРЫСО́ВАНЫ** *прям., перен.* недомальо́ваний.

НЕДАРЭ́КА *ч. і ж.* **1.** *(невміла, неспритна людина)* вайло́ *ч. і ж.*, незгра́ба *ч. і ж.*, тюхті́й *ч.*, одоро́бло *с.*, тю́тя *ж.*; **2.** *(неповоротка, нехайна людина)* вайло́ *ч. і ж.*, незгра́ба *ч. і ж.*, нечепу́ра *ч. і ж.*, нечупа́ра *ч. і ж.*, замазу́ра *ч. і ж.*; **3.** *(слабка, хвороблива людина)* слаба́к *ч.*, хиря́к *ч.*, хирля́к *ч.*, *(знев.)* здохля́к *ч.*

НЕДАРЭ́ЧНА *прислівн.* **1.** недоре́чно, не до ре́чі, не до ді́ла, не до ладу́; недола́дно; **му́зыка гуча́ла н.** му́зика звуча́ла недоре́чно (не до ре́чі); **дом пабудава́ны нея́к н.** буди́нок побу-

до́ваний якось недоре́чно (не до ре́чі, не до ладу́, недола́дно); **2.** безглу́здо; нісені́тно; **у гэ́тай сітуа́цыі пярэ́чыць было́ н.** у цій ситуа́ції запере́чувати було́ безглу́здо.

НЕДАРЭ́ЧНАСЦЬ *ж.* **1.** недоре́чність, недола́дність; **2.** *(властивість)* безглу́здість; нісені́тність, недола́дність; **3.** *(нерозумний учинок, слово тощо)* безглу́здя *с.*; дурни́ця, нісені́тниця.

НЕДАРЭ́ЧНЫ 1. недоре́чний, не до ре́чі, не до ді́ла, не до ладу́; *(невдалий)* недола́дний; **н. жарт** недоре́чний (недола́дний) жарт; **2.** *(нерозумний)* безглу́здий; *(позбавлений смислу)* нісені́тний; **~ныя ду́мкі** безглу́зді думки́; **~ная балбатня́** безглу́зда (нісені́тна) балакани́на; **~нае пыта́нне** безглу́зде (нісені́тне) пита́ння; **3.** *(зовні незграбний)* недола́дний, неподо́бний; **н. вы́гляд** недола́дний (неподо́бний) ви́гляд; **~ная фігу́ра** недола́дна (неподо́бна) по́стать (фігу́ра).

НЕДАРЭ́ЧЫ *прислівн.* **1.** недоре́чно, не до ре́чі; не до ді́ла, не до ладу́; недола́дно; **выступле́нне н.** ви́ступ не до ре́чі (не до ді́ла, не до ладу́, недоре́чний ви́ступ); **2.** *у знач. прис.* *(не відповідає обставинам)* не до ре́чі, не до ді́ла, не до ладу́; **гэ́та пае́здка была́ н.** ця мандрі́вка була́ недоре́чна (не до ре́чі); **за́раз жа́рты н.** ни́ні жа́рти не до ре́чі (недоре́чні).

НЕДАСАЛІ́ЦЬ *див.* **недасо́льваць.**

НЕДАСВЕ́ДЧАНАСЦЬ *ж.* **1.** *(брак знань, відомостей про кого-, що-небудь)* необі́знаність; незнання́ *с.*; **н. у пыта́ннях маста́цтва** необі́знаність у пита́ннях мисте́цтва; **2.** *(брак життєвого досвіду)* недосві́дченість.

НЕДАСВЕ́ДЧАНЫ 1. *(який не має належних знань про що-небудь)* необі́знаний; **н. юна́к** необі́знаний юна́к; **2.** *(який не має належного життєвого досвіду)* недосві́дчений.

НЕДАСЕ́ЙВАЦЬ *і* **НЕДАСЯВА́ЦЬ** *недок.*, **НЕДАСЕ́ЯЦЬ** *док.* недосі́ювати *і* недосіва́ти, недосі́яти.

НЕДАСЕ́ЧАНЫ недору́баний. — *Див. ще* **недасячы́.**

НЕДАСЛЕ́ДАВАНАСЦЬ *ж.* недослі́дженість.

НЕДАСЛЕ́ДАВАНЫ недослі́джений; **~ная галіна́** недослі́джена га́лузь.

НЕДАСО́Л, -лу *ч.* недосі́л; ◊ **н. на сталé, перасо́л на спіне́** *присл.* недосі́л на столі́, [а] пересі́л на голові́ (на чолі́).

НЕДАСО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **НЕДАСАЛІ́ЦЬ** *док.* недосо́лювати недосоли́ти.

НЕДАСТАТКО́ВА 1. *прислівн.* не до́сить, недоста́тньо; **2.** *у знач. прис.* не до́сить.

НЕДАСТАТКО́ВАСЦЬ *ж.* недоста́тність; **н. абвінава́ўчых матэрыя́лаў** недоста́тність обвинува́льних матеріа́лів; **сардэ́чная н.** *мед.* серце́ва недоста́тність.

НЕДАСТАТКО́ВЫ недоста́тній; **н. дзеясло́ў** *грам.* недоста́тнє дієсло́во.

НЕДАСЦІ́ПНЫ недоте́пний, не го́стрий на язи́к.

НЕДАСЯВА́ЦЬ *див.* **недасе́йваць.**

НЕДАСЯГА́ЛЬНА *прислівн.* недося́жно.

НЕДАСЯГА́ЛЬНАСЦЬ *і* **НЕДАСЯ́ЖНАСЦЬ** *ж.* недося́жність; **н. мэ́ты** недося́жність мети́.

НЕДАСЯГА́ЛЬНЫ *і* **НЕДАСЯ́ЖНЫ** недося́жний.

НЕДАСЯЧЫ́ *док.* недоруба́ти.

НЕДАТО́ПАК, -пка *ч.* *обл.* *(старий, поношений черевик, чобіт, постіл)* *(розм.)* шкараба́н, шкарбу́н, *(зменш.)* шкарбане́ць.

НЕДАТЫКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* недоторка́нність; **н. асо́бы** недоторка́нність осо́би; **дыпламаты́чная н.** дипломати́чна недоторка́нність.

НЕДАТЫКА́ЛЬНЫ недоторка́нний.

НЕДАТЫ́ЧНАСЦЬ ***(да каго-чаго)*** непричéтність *(до кого-чого).*

НЕДАТЫ́ЧНЫ ***(да каго-чаго)*** непричéтний *(до кого-чого).*

НЕДАЎЛІ́К, -ку *ч.* **1.** *(неповний облік)* недоо́блік; **2.** *(невзяття до уваги)* недовраховування *с.*

НЕДАЎЛІ́ЧАНЫ 1. недооблі́кований; **2.** недовраховáний. — *Див. ще* **недаўлі́чваць.**

НЕДАЎЛІ́ЧВАЦЦА *недок. пас.* **1.** недооблі́ковуватися; **2.** недовраховуватися.

НЕДАЎЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **НЕДАЎЛІЧЫЦЬ** *док.* **1.** *бухг. та ін.* *(не повністю обліковувати)* недооблі́ковувати, недообліку́вати; **2.** *(не все взяти до уваги)* недовраховувати, недоврахува́ти.

НЕДАЎМЕ́ННЕ *с.* *(здивування, сумнів, стан нерішучості, спричинені нерозумінням чого-небудь, незрозумілістю в чому-небудь)* нерозумі́ння; вага́ння; по́див *ч.*; здивува́ння, *(рідше)* здиво́вання; зачудува́ння, зачудо́вання, зчудува́ння; **быць у ~нні** зчудува́тися, бу́ти в по́диві; **я ўлаві́ў н. хло́пца** я помі́тив по́див (здивува́ння, здиво́вання; зачудува́ння, вага́ння) хло́пця.

НЕДАЎМЕ́ННЫ яки́й [що] не розуміє; здиво́ваний, по́вний по́диву [здивува́ння, *(рідше)* здиво́вання], зачудо́ваний, зчудо́ваний; нері́шу́чий; спантели́чений, розгу́блений.

НЕДАЎМЯВА́ЦЬ *недок.* не розумі́ти, не могти́ зрозумі́ти; вага́тися, не зна́ти, що роби́ти; дивува́тися, ди́вом дивува́ти (дивува́тися), чудува́тися.

НЕДАХВА́Т, -ту *ч.* неста́ча *ж.*, недоста́ча *ж.*, брак.

НЕДАХО́П, -пу *ч.* **1.** *(помилка; недосконалість чого-небудь; фізична вада; негативна риса в кого-небудь)* ва́да *ж.*, ґандж *ч. і ж.*; хи́ба *ж.*; недо́лік, дефе́кт; **вы́явіць ~пы ў рабо́це** ви́явити ва́ди (недо́ліки) в робо́ті; **дырэ́ктар меў мно́га ~паў** дире́ктор мав бага́то вад (недо́ліків); **2.** *(відсутність потрібної кількості)* недоста́ча *ж.*, неста́ча *ж.*; брак, відсу́тність *ж.*; **н. ча́су** брак ча́су; **н. ві́льгаці ў гле́бе** неста́ча воло́ги в ґру́нті.

НЕДАЦІСКА́ЦЬ *недок.*, **НЕДАЦІ́СНУЦЬ** *док.* недотиска́ти, недоти́скувати, недоти́снути.

НЕДАЦІ́СНУТЫ недоти́снутий. — *Див. ще* **недаціска́ць.**

НЕДАЯДА́ННЕ *с.* недоїда́ння.

НЕДАЯДА́ЦЬ *недок.*, **НЕДАЕ́СЦІ** *док.* недоїда́ти, недої́сти.

НЕДВУХСЭ́НСАВА *прислівн.* недвозна́чно.

НЕДВУХСЭ́НСАВАСЦЬ *і* **НЕДВУХСЭНСО́ЎНАСЦЬ** *ж.* недвозна́чність.

НЕДВУХСЭ́НСАВЫ *і* **НЕДВУХСЭНСО́ЎНЫ** недвозна́чний.

НЕ́ДЗЕ *прислівн.* **1.** ні́де, нема́є (нема́) де; **н.**

усім се́сці ніде (нема́є, нема́ де) всім сісти; **2.** десь; **н. пачу́ўся стрэ́л** десь пролуна́в по́стріл; **сысці́ н. з до́му** піти́ десь із до́му (з ха́ти); **прые́халі н. к ве́чару** приї́хали десь під ве́чір (на́двечір).

НЕДЗЕЛАВЫ́ неділови́й.

НЕДЗЕЯЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* недієзда́тність.

НЕДЗЕЯЗДО́ЛЬНЫ недієзда́тний.

НЕДЗЯЛІ́МАСЦЬ *ж.* неподі́льність.

НЕДЗЯЛІ́МЫ неподі́льний; **н. фонд** неподі́льний фонд; **н. лік** *мат.* неподі́льне число́.

НЕДЫСЦЫПЛІНАВА́НА *прислівн.* недисциплі́новано.

НЕДЫСЦЫПЛІНАВА́НАСЦЬ *ж.* недисциплі́нованість.

НЕДЫСЦЫПЛІНАВА́НЫ недисципліно́ваний.

НЕДЫФЕРЭНЦЫ́РАВАНЫ недиференційо́ваний.

НЕЖАДА́ННЕ *с.* небажа́ння.

НЕЖАДА́НЫ *і* **НЕПАЖАДА́НЫ** неба́жаний.

НЕЖАНО́ЦКІ нежіно́чий, нежіно́чний.

НЕЖЫВАТВО́РНА *прислівн.* неблаготво́рно.

НЕЖЫВАТВО́РНЫ неблаготво́рний.

НЕЖЫВЫ́ неживи́й; ме́ртвий; *(в'ялий)* мля́вий; **~ва́я прыро́да** нежива́ приро́да; **ідзе́, як н.** іде́, як неживи́й.

НЕЖЫЛЫ́ 1. *(такий, у якому не живуть)* населе́ний, незасе́лений; **2.** *(не призначений для житла)* нежитлови́й, неприда́тний для прожива́ння.

НЕЖЫЦЦЁВА *прислівн.* нежитте́во.

НЕЖЫЦЦЁВАСЦЬ *ж.* нежитте́вість.

НЕЖЫЦЦЁВЫ нежитте́вий, нежиттьови́й.

НЕЖЫЦЦЯЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нежиттєзда́тність.

НЕЖЫЦЦЯЗДО́ЛЬНЫ нежиттєзда́тний.

НЕЗАБІ́ТЫ невби́тий, незаби́тий; ◊ **дзялі́ць шку́ру ~тага мядзве́дзя** діли́ти шку́ру невби́того ведме́дя (зві́ра), з живо́го ведме́дя шку́ру діли́ти (пропива́ти); *(прик.)* вовк ще в лі́сі, а воні́ вже шку́ру ді́лять; **з ~тага лі́са фу́тра не пашы́еш** *присл.* із живо́го ли́са кожу́ха (шу́би) не поши́єш.

НЕЗАБУДАВА́НЫ незабудо́ваний.

НЕЗАБУ́ДКА *ж. бот.* незабу́дка; *(ж. невідм. розм.)* люби́-мене́, не́забудь.

НЕЗАБЫЎНАСЦЬ *ж.* вікопо́мність, достопа́м'ятність.

НЕЗАБЫЎНЫ незабу́тній, яки́й (що) ва́жко забу́ти, яки́й (що) не забува́ється; вікопо́мний, достопа́м'ятний, пропа́м'ятний.

НЕЗАВЕ́РАНЫ незасві́дчений, непосві́дчений; **н. дакуме́нт** незасві́дчений (непосві́дчений) докуме́нт.

НЕЗАДАВАЛЬНЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* незадово́лення; **н. про́сьбы** незадово́лення проха́ння; **2.** *(почуття)* незадово́лення, невдово́лення; **адчува́ць н.** відчува́ти незадово́лення (невдово́лення).

НЕЗАДА́ЧЛІВЫ *розм.* **1.** *(такий, якого переслідують невдачі)* невда́чливий; безтала́нний; **н. хло́пец** безтала́нний (невда́чливий) хло́пець; **2.** нещасли́вий; невда́лий; **н. дзень** нещасли́вий день.

НЕЗАЙЗДРО́СЛІВЫ неза́здрісний, неза́здрий.

НЕЗАЙЗДРО́СНА *прислівн.* незави́дно; неприна́дно.

НЕЗАЙЗДРО́СНАСЦЬ *ж.* незави́дність; неприна́дність.

НЕЗАЙЗДРО́СНЫ 1. *(про людину)* неза́здрісний, неза́здрий; **2.** *(непривабний)* незави́дний; неприна́дний; **н. лёс** незави́дна до́ля; **~нае стано́вішча** незави́дне (неприна́дне) стано́вище.

НЕЗАКІЛЗА́НЫ незагну́зданий.

НЕЗАКО́НЧАНАСЦЬ *ж.* незакі́нченість; неви́кінченість; недове́ршеність.

НЕЗАКО́НЧАНЫ 1. незакі́нчений, нескі́нчений; *(не доведений до кінця)* неви́кінчений; недове́ршений; **~нае пісьмо́** незакі́нчений (нескі́нчений) лист; **~ная адука́цыя** незакінчена (незаве́ршена) осві́та; **н. будь́нак** незакі́нчений (нескі́нчений, неви́кінчений, недове́ршений) буди́нок; **2.: ~нае трыва́нне** *грам.* недоко́наний вид.

НЕЗАКРАНУ́ТЫ незаче́плений, неза́йманий, неза́йнятий, непору́шений.

НЕЗАЛЕ́ЖНЫ незале́жний; **~ная дзяржа́ва** незале́жна держа́ва; **па незале́жных ад мяне́ прычы́нах** че́рез причи́ни, що (які́) не зале́жать від ме́не, че́рез незале́жні від ме́не причи́ни; **н. стан** *грам.* ді́йсний стан.

НЕЗАЛЮБІ́ЦЬ *док. (висловити незадоволення) перекл. безос. формою* не спodо́батися; **ён ве́льмі ~бі́ў, калі́ напо́мнілі пра мі́нулы ўчы́нак** йому́ ду́же не сподо́балося, коли́ нагада́ли про мину́лий учи́нок.

НЕЗАМАСКІРАВА́НЫ незамаско́ваний.

НЕЗАМКНЁНЫ *і* **НЕЗАМКНУ́ТЫ 1.** *(на ключ)* неза́мкнутий, неза́мкнений; **2.** *техн. фіз.* неза́мкнений, неза́мкнутий.

НЕЗАМУ́ЖКА *ж. розм.* незамі́жня жі́нка.

НЕЗАМУ́ЖНЯЯ незамі́жня.

НЕЗАМЯРЗА́ЮЧЫ *прикм.* незамерза́ючий, незамерзу́щий.

НЕЗАНЯ́ТАСЦЬ *ж.* неза́йнятість.

НЕЗАНЯ́ТЫ 1. *(про вільне приміщення, місце)* неза́йнятий, ві́льний; **2.** *(який нічого не робить)* неза́йнятий, ві́льний.

НЕЗАПАТРАБАВА́НЫ незатре́буваний; *(про кореспонденцію, вантаж)* незапи́таний.

НЕЗАПЛАНАВА́НЫ незаплано́ваний.

НЕЗАПРЫХО́ДАВАНЫ *бухг.* незаприбутко́ваний.

НЕЗАРА́ЗЛІВЫ *розм. (про хворобу)* незара́зний.

НЕЗАРЭГІСТРАВА́НЫ незареєстро́ваний.

НЕЗАСЕ́ЛЕНАСЦЬ *ж.* **1.** незасе́леність; **2.** безлю́дність.

НЕЗАСЕ́ЛЕНЫ 1. незасе́лений; **н. дом** незасе́лений (ненасе́лений) буди́нок; **2.** *(який не має населення)* ненасе́лений, незасе́лений; безлю́дний; **н. во́страў** ненасе́лений (незасе́лений, безлю́дний) о́стрів.

НЕЗАСТРАХАВА́НЫ *і* **НЕЗАСТРАХО́ВАНЫ** незастрахо́ваний.

НЕЗАСЦЯРО́ЖАНЫ 1. неохоро́нений, невбере́жений, незахи́щений; **2.** неостере́жений, неперестере́жений, незастере́жений.

НЕЗАТАПЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* незато́плюваність.

НЕЗАТАПЛЯ́ЛЬНЫ незато́плювальний.
НЕЗАТАРМО́ЖАНЫ незагальмо́ваний.
НЕЗАТУХА́ЛЬНЫ *фіз.* незгаса́ючий.
НЕЗАЎВА́ЖАНЫ непомі́чений, неспостере́жений.
НЕЗАФІКСАВА́НЫ незафіксо́ваний.
НЕЗАХАВА́ННЕ *і* **НЕЗАХО́ЎВАННЕ** *с.* недотри́мання, недоде́ржання, *(незак. д. — ще)* недотри́мування, недоде́ржування; **н. пара́дку** недотри́мання (недоде́ржання) поря́дку.
НЕЗАХАВА́НЫ незбере́жений.
НЕЗАХО́ДЗЯЧЫ яки́й (що) не захо́дить, незахі́дний; **~чае со́нца** со́нце, яке́ (що) не захо́дить, незахі́дне со́нце.
НЕЗАХО́ЎВАННЕ *див.* **незахава́нне.**
НЕЗАЦЕ́МНЕНЫ *і* **НЕЗАЦЯМНЁНЫ** незате́мнений; *(ясний — ще)* незатьма́рений.
НЕЗАЧЭ́ПА *ч. і ж.* недото́рканий *ч.*, недото́ркана *ж.*; *(розм.)* недото́ркливий *ч.*, недото́рклива *ж.*; недото́рка *ч. і ж.*, недоти́ка *ч. і ж.*
НЕЗАЧЭ́ПЛЕНЫ нето́рканий, нето́ркнутий, неза́йманий; непоча́тий; непору́шений, незру́шений.
НЕЗАШКЛЁНЫ неза́склений.
НЕЗАШЫФРАВА́НЫ незашифро́ваний.
НЕЗАШЧЭ́ПЛЕНЫ *(не зачинений на защіпку)* незаще́пнутий, незаще́пнений.
НЕЗБАЛАНСАВА́НАСЦЬ *ж.* незбалансо́ваність.
НЕЗБАЛАНСАВА́НЫ незбалансо́ваний.
НЕЗВАРО́Т, -ту *ч.* непове́рнення *с.*, *(незак. д. — ще)* неверта́ння *с.*; *(розм.)* неповоро́т.
НЕЗВАРО́ТНА *прислівн.* **1.** безповоро́тно, без воротт́я, неповоро́тно; **2.** *наук.* необоро́тно, незворо́тно.
НЕЗВАРО́ТНАСЦЬ *ж.* **1.** безповоро́тність, неповоро́тність; **2.** *наук.* необоро́тність, незворо́тність.
НЕЗВАРО́ТНЫ **1.** безповоро́тний, неповоро́тний; **2.** *наук.* необоро́тний, незворо́тний; **н. працэ́с** необоро́тний (незворо́тний) проце́с.
НЕЗДАВАЛЬНЯ́ЮЧА **1.** *прислівн.* незадові́льно; **выканаць зада́нне н.** ви́конати завда́ння незадові́льно; **2.** *у знач. імен.* незадові́льно; **паста́віць студэ́нту н.** поста́вити студе́нтові незадові́льно.
НЕЗДАВАЛЬНЯ́ЮЧАСЦЬ *ж.* незадові́льність.
НЕЗДАВАЛЬНЯ́ЮЧЫ *прикм.* незадові́льний; **~чыя вы́нікі** незадові́льні результа́ти; **~чыя ве́ды** незадові́льні знання́.
НЕЗГАТАВА́НЫ *(про їжу)* непригото́ваний, непригото́влений.
НЕЗГІНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* непохи́тність, незла́мність, незло́мність.
НЕЗГІНА́ЛЬНЫ незги́нний, негнучки́й.
НЕЗДАВАЛЬНЕ́ННЕ *с.* незадово́лення, невдово́лення.
НЕЗДАВО́ЛЕНА *прислівн.* незадово́лено, невдово́лено.
НЕЗДАВО́ЛЕНАСЦЬ *ж.* **1.** незадово́леність, невдово́леність; **2.** *(почуття)* незадово́лення *с.*, невдово́лення *с.*
НЕЗДАВО́ЛЕНЫ незадово́лений, невдово́лений; **н. по́зірк** незадово́лений (невдово́лений) по́гляд; **н. го́лас** незадово́лений (невдово́лений) го́лос; **н. вы́раз тва́ру** незадово́лений (невдово́лений) ви́раз обли́ччя; **н. вы́гляд** незадово́лений (невдово́лений) ви́гляд.
НЕЗДАЛЯ́ШЧЫ *обл. (слабий, хворобливий)* кво́лий, слабки́й.
НЕЗДАРМА́ *прислівн. (не без підстав)* недаре́мно, недаре́мне, нема́рно, недарма́, *(розм.)* неда́ром, неду́рно.
НЕЗДЗЯЙСНЕ́ННЕ *с.* нездійснення, *(незак. д. — ще)* нездíйснювання; невикона́ння, *(незак. д. — ще)* невико́нування; неспра́вдження, *(незак. д. — ще)* неспра́вджування.
НЕЗДЗЯЙСНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нездійсне́нність, нездійсни́мість.
НЕЗДЗЯЙСНЯ́ЛЬНЫ нездійсне́нний, нездійсни́мий.
НЕЗЕМЛЯРО́БЧЫ нехліборо́бський.
НЕЗЛАСЛІ́ВА *прислівн.* незлоби́во, незлобли́во, незло́бно.
НЕЗЛАСЛІ́ВАСЦЬ *ж.* незлоби́вість, незлобли́вість, незло́бність.
НЕЗЛАСЛІ́ВЫ незлоби́вий, незлобли́вий, незло́бний.
НЕЗЛІЧО́НА *прислівн.* незчисле́нно, незліче́нно, без лі́ку.
НЕЗЛІЧО́НАСЦЬ *ж.* незчисле́нність, незліче́нність, бе́зліч.
НЕЗЛІЧО́НЫ незліче́нний, незлічи́мий, незчисле́нний.
НЕЗМАЎКА́ЛЬНА *прислівн.* безуга́вно, без уга́ву, неуга́вно, невгамо́вно, невгаву́че, не вгава́ючи, не стиха́ючи, не вщуха́ючи.
НЕЗМАЎКА́ЛЬНЫ неуга́вний, безуга́вний, невгамо́вний, невгаву́чий, невгаву́щий, яки́й (що) не вгава́є, яки́й (що) не стиха́є, яки́й (що) не втиха́є, яки́й (що) не вщуха́є; **н. спеў пту́шак** неуга́вний (безуга́вний, невгамо́вний) спів пташо́к; спів пташо́к, яки́й (що) не вгава́є (не стиха́є, не втиха́є, не вщуха́є).
НЕЗНАРО́К *прислівн. розм.* ненаро́ком, ненавми́сне, ненавми́сно, неуми́сно, неуми́сне.
НЕЗНАХО́ДЛІВАСЦЬ *ж.* неме́ткість, неспри́тність, некмітли́вість.
НЕЗНАХО́ДЛІВЫ неметки́й, неспри́тний, некмітли́вий.
НЕЗРАЗУМЕ́ТЫ яко́го не зрозумі́ли, незба́гнений.
НЕЗРАСХО́ДАВАНЫ неви́трачений.
НЕЗЫЧЛІ́ВА недобрози́чли́во, нези́чли́во, неприхи́льно; злобли́во; воро́же.
НЕЗЫЧЛІ́ВАСЦЬ *ж.* недобрози́чли́вість, нези́чли́вість, неприхи́льність; злобли́вість; воро́жість.
НЕЗЫЧЛІ́ВЫ недобрози́чли́вий, нези́чли́вий, неприхи́льний; злобли́вий; воро́жий; **~вая кры́тыка** недобрози́чли́ва (злобли́ва) кри́тика.
НЕІСНУ́ЮЧЫ *прикм.* яки́й (що) не існу́є.
НЕЙК *див.* **не́як.**
НЕ́ЙКІ *неозн. займ. ч.* **1.** яки́йсь, котри́йсь; *(з відтінком зневаги — ще)* яки́йсь там, яки́йсь-то; **жыў там н. ляснік** жив там яки́йсь лісни́к; **н. чалаве́к** яка́сь люди́на; **гэ́та н. звер, а не чалаве́к** це яки́йсь звір, а не люди́на; **2.** *(у поєднанні зі словами, що позначають кіль-*

кість, час, термін) які́йсь; **праз н. дзень-другі́ хво́ры акрыя́ў** че́рез які́йсь день-два хво́рий оду́жав (очу́няв); ◊ **~кім чы́нам** я́кось; які́мось (які́мсь) чи́ном (ро́бом, спо́собом), у які́йсь спо́сіб.

НЕКААПЕРАВА́НЫ некооперо́ваний.

НЕКАВА́НЫ *(який не зазнав кування)* неко́ваний, неку́тий.

НЕ́ЙЧЫ *див.* **не́чы**.

НЕ́КАГА *неозн. займ.* ні́кого, нема́є (нема́) кого́ *(мин. ч.:* не було́ кого́; *майб. ч.:* не бу́де кого́).

НЕ́КАЛІ 1. *(предик.: немає часу)* ні́коли, нема́є (нема́) коли́; *(розм.)* зага́йно; **2.** *займ. (у минулому, у майбутньому)* коли́сь, коли́сь-то; **н. там было́ непрахо́днае бало́та** коли́сь там було́ непрохі́дне боло́то; **н. і гэ́та зро́бім** коли́сь і це зро́бимо.

НЕ́КАЛЬКІ[1] *неознач. займ.* кі́лька, де́кілька, скі́лькись; **н. чалаве́к** кі́лька (де́кілька) осі́б (чолові́к); **у ~кіх сло́вах** кількома́ слова́ми, у кілько́х (у декілько́х, у скілько́х) слова́х.

НЕ́КАЛЬКІ[2] *прислівн.* тро́хи, тро́шки, трі́шки, де́що; **зрабі́ць н. больш** зроби́ти тро́хи (тро́шки, трі́шки) бі́льше.

НЕКАМПЕНСАВА́НЫ некомпенсо́ваний; **н. паро́к сэ́рца** *мед.* некомпенсо́вана ва́да се́рця.

НЕКАНЧАТКО́ВА *прислівн.* неостато́чно.

НЕКАНЧАТКО́ВЫ неостато́чний.

НЕКАРА́ЛЬНАСЦЬ *ж. юр.* нека́раність.

НЕКАРА́ЛЬНЫ *юр.* нека́раний.

НЕКАРАНАВА́НЫ некороно́ваний; **н. праві́цель** некороно́ваний прави́тель.

НЕКАТО́РЫ *неознач. займ. ч.* **1.** які́йсь, де́який, *(рідше)* котри́йсь; *(точно не визначений)* пе́вний; **з ~рага ча́су** з яко́гось (де́якого, пе́вного) ча́су; **на ~рай адле́гласці** на які́йсь (де́якій) ві́дстані; **2.** *тільки мн. (не все, окремі предмети, явища)* які́сь, де́які; **узя́ць ~рыя рэ́чы** узя́ти де́які (які́сь) ре́чі; **~рыя до́шкі пагніл́і** де́які (які́сь) дошки́ погнили́; **~рыя з нас** де́хто (де́які, де́котрі) з нас; **3.** *у знач. імен. тільки мн.* де́які, де́котрі, де́хто; **~рыя гэ́тага не разуме́юць** де́хто цього́ не розумі́є, де́які (де́котрі) цього́ не розумі́ють.

НЕКВАЛІФІКАВА́НА *прислівн.* некваліфіко́вано.

НЕКВАЛІФІКАВА́НАСЦЬ *ж.* некваліфіко́ваність.

НЕКВАЛІФІКАВА́НЫ некваліфіко́ваний.

НЕКІРУ́ЕМАСЦЬ *ж. спец.* некеро́ваність.

НЕКІРУ́ЕМЫ *спец.* некеро́ваний.

НЕКЛЕЙМАВА́НЫ *і* **НЕКЛЯЙМЁНЫ** нетавро́ваний, неклеймо́ваний.

НЕКРАНУ́ТАСЦЬ *ж.* неза́йманість.

НЕКРАНУ́ТЫ 1. *(до якого не торкалися; цілий)* нето́рканий, нето́ркнутий, неза́йманий; непоча́тий; *(не зсунутий з місця)* непору́шений, незру́шений; **н. абе́д** непоча́тий обі́д; **2.** *перен.* неза́йманий; **н. лес** неза́йманий (одві́чний) ліс, пра́ліс; **~тая прыро́да** неза́ймана приро́да.

НЕКРЫВАДУ́ШНЫ нелицемі́рний, необлу́дний.

НЕКРЭДЫТАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж. фін.* некредитоспромо́жність.

НЕКРЭДЫТАЗДО́ЛЬНЫ *фін.* некредитоспромо́жний.

НЕ́КУДЫ *прислівн.* **1.** ні́куди, нема́є (нема́) куди́; **е́хаць н.** ї́хати ні́куди [нема́є (нема́)] куди́; **2.** *(у якесь місце, невідомо куди)* куди́сь; **н. ж ідзе́ гэ́тая лясна́я сцяжы́нка** куди́сь же йде ця лісова́ стежи́нка.

НЕЛАГО́ДНЫ непосту́пливий, нела́гідний.

НЕЛАДЫ́, -до́ў *тільки мн. розм.* **1.** *(погані стосунки, непорозуміння між ким-небудь; сварки)* незго́да *ж.*, незла́года *ж.*, не́лад *ч.*, незла́годи, не́лади; **н. між брата́мі** між брата́ми незго́да (незла́года, нела́д), брати́ між собо́ю не ла́дять (не ладна́ють, не ми́рять); **2.** непола́дки; **н. на прадпрые́мстве** непола́дки на підприє́мстві.

НЕЛАСКА́ВА *див.* **няла́скава**.

НЕЛАСКА́ВЫ *див.* **няла́скавы**.

НЕЛІТАСЦІ́ВА *прислівн.* неми́лости́во, немилосе́рдо, немилосе́рдно.

НЕЛІТАСЦІ́ВЫ *див.* **нялі́тасцівы**.

НЕ́ЛЬГА *прислівн. у знач. прис.* **1.** не мо́жна; **куры́ць — н.** кури́ти — не мо́жна; **2.** не мо́жна, ні́як, нема́є (нема́) як; *(розм.)* го́ді; **сло́ў разабра́ць было́ н.** не мо́жна було́ розібра́ти слова́; ні́як [нема́є (нема́) як] розібра́ти слова́; було́ го́ді розібра́ти слова́; ◊ **н. не згадзі́цца (не прызна́ць** *і г. д.***)** не мо́жна, [нема́є (нема́) як] не пого́дитися (не ви́знати *тощо)*; **кро́ку зрабі́ць н.** кро́ку не мо́жна зроби́ти (ступи́ти); **н. і но́са высунуць** не мо́жна й но́са ви́стромити (ви́сунути, ви́ткнути).

НЕ́ЛЮДЗЕНЬ, -дня *ч. розм.* відлю́док, відлю́дник, відлю́дько.

НЕЛЮДЗІ́М *ч.* **1.** відлю́док, відлю́дник, відлю́дько, нелюди́м; **2.** *найчастіше мн.* ви́родки, недо́людки, недо́люди, не́люди.

НЕЛЮДЗІ́МАСЦЬ *ж.* відлю́дність, нелюди́мість; *(розм.)* відлю́дкуватість.

НЕЛЮДЗІ́МКА *ж.* відлю́дниця, відлю́дько *ч.*, нелюди́мка.

НЕЛЮДЗІ́МЫ 1. *(про людину: дикуватий, який уникає людей)* відлю́дний, нелюди́мий; *(розм.)* відлю́дкуватий, вовкува́тий; **2.** *(пустельний, безлюдний)* безлю́дний, нелю́дний; **н. лес** безлю́дний ліс.

НЕ́ЛЮДЗЬ *ч.* **1.** *(відлюдна людина)* відлю́док, відлю́дник, відлю́дько, нелюди́м; **2.** *найчастіше мн.* ви́родки, недо́людки, недо́люди, не́люди.

НЕ́МА *прислівн. розм.* **1.** *(про плач, крик і т. ін.)* нестя́мно, несамови́то, ди́ко, розпа́чливо; **жанчы́ны н. галасі́лі** жінки́ нестя́мно (несамови́то, розпа́чливо) голоси́ли; **2.** *(тихо, без слів)* безмо́вно, мовча́зно, мо́вчки; **цётка н. е́нчыла** ті́тка мо́вчки стогна́ла; ◊ **н. крыча́ць** несамови́то (кри́ком) крича́ти, репетува́ти, крича́ти [як] на живі́т (на пуп), лементува́ти [на все (на ці́ле) го́рло].

НЕМАВЕ́ДАМА *прислівн.* не зна́ти, невідо́мо; **н. што (як, куды́)** невідо́мо (не зна́ти) що (як, куди́); **нагавары́ў н. чаго́** наговори́в невідо́мо (не зна́ти) чого́, ка́зна-чого́, хто́зна-чого́.

НЕМАГУ́ШЧЫ *обл.* слаби́й, хво́рий, неду́жий.

НЕМАГЧЫ́МА *і* **НЕМАЖЛІ́ВА** *у знач. прис.* неможли́во, не мо́жна, ніяк, нема́ як, го́ді.

НЕМАГЧЫ́МАЕ *і* **НЕМАЖЛІ́ВАЕ** *імен.* неможли́ве.

НЕМАГЧЫ́МАСЦЬ *і* **НЕМАЖЛІ́ВАСЦЬ** *ж.* **1.** неможли́вість; *(нездатність здійснити що-небудь — ще)* неспромо́жність, *(розм.)* неспромо́га; **2.** неприпусти́мість, недопусти́мість, неприпуще́нність, недопуще́нність; ◊ **да немагчы́масці** до неможли́вості, до незмо́ги.

НЕМАГЧЫ́МЫ *і* **НЕМАЖЛІ́ВЫ** **1.** неможли́вий, нездійсне́нний, нездійсни́мий; **~мая (~вая) спра́ва** неможли́ва (нездійсне́нна, нездійсни́ма) спра́ва (річ); **2.** неприпусти́мий, недопусти́мий, неприпуще́нний, недопуще́нний; неми́слимий; **такі́ ўчы́нак ён лічы́ў ~мым** таки́й учи́нок він уважа́в неприпусти́мим (неми́слимим); **3.** *перен.* нестéрпний, неможли́вий; неймовірний; **~мая (~вая) гарачыня́** нестéрпна (неможли́ва) спéка; **~мы (~вы) боль** нестéрпний (неможли́вий, неймовірний) біль.

НЕМАЁМНЫ незамо́жний.

НЕМАЗЛІ́ВЫ немазки́й; **н. касцю́м** немазки́й костю́м.

НЕМАЙСТЭ́РСКІ невмілий, невпра́вний; *(не майстерно зроблений)* немайстéрний.

НЕ́МАРАЧ *ж. обл.* **1.** ха́ща, ха́щі; гуща́вина, гущина́, гу́ща; не́трі, не́трища; **2.** те́мрява, темно́та́, пітьма́.

НЕ́МАСЦЬ *розм. і* **НЕМАТА́** *ж.* німота́.

НЕМАТЫВАВА́НАСЦЬ *ж.* немотиво́ваність.

НЕМАТЫВАВА́НЫ немотиво́ваний.

НЕ́МАЧ *ж. розм.* **1.** *(нездужання, хвороба)* не́міч, не́мощі, неду́га, хворо́ба; **2.** неща́стя *с.*, недо́ля, біда́, ли́хо *с.*; ◊ **каб (хай) на яго́ (яé, цябé, іх, вас) не́мач; няха́й яго́ (яé, іх, цябé, вас) не́мач** чорт його́ (її́, тебé, їх, вас) бери́; хай (неха́й) його́ (її́, тебé, їх, вас) чорт (лихи́й, ді́дько) ві́зьме; щоб його́ (її́, тебé, їх, вас) чорт узя́в (забра́в); чорт би його́ (її́, тебé, їх, вас) узя́в (забра́в).

НЕ́МЕЦ[1], -мца *ч.* ні́мець.

НЕ́МЕЦ[2], -мца *ч. розм.* німи́й.

НЕМІГА́ЮЧЫ *прикм.* немиготли́вий, немиготю́чий; **н. по́гляд** немиготли́вий по́гляд.

НЕМІЛАГУ́ЧНА *прислівн.* немилозву́чно.

НЕМІЛАГУ́ЧНАСЦЬ *ж.* немилозву́чність.

НЕМІЛАГУ́ЧНЫ немилозву́чний; **~нае сло́ва** немилозву́чне сло́во.

НЕМІЛАСЭ́РНА *прислівн.* немилосéрдо, немилосéрдно.

НЕМІЛАСЭ́РНАСЦЬ *ж.* немилосéрдя *с.*

НЕМІЛАСЭ́РНЫ немилосéрдий, немилосéрдний.

НЕМІТУСЛІ́ВЫ неметушли́вий.

НЕ́МКА[1] *ж.* німке́ня.

НЕ́МКА[2] *ж. розм.* німа́.

НЕМНАГАВО́ДНЫ небагатово́дий, небагатово́дний.

НЕМНАГАЛЮ́ДНА *прислівн.* небагатолю́дно, *(уроч. заст.)* невелелю́дно.

НЕМНАГАЛЮ́ДНАСЦЬ *ж.* небагатолю́дність, *(уроч. заст.)* невелелю́дність.

НЕМНАГАЛЮ́ДНЫ небагатолю́дний, *(уроч. заст.)* невелелю́дний.

НЕМНАГАСЛО́ЎНА *прислівн.* небагатослі́вно.

НЕМНАГАСЛО́ЎНАСЦЬ *ж.* небагатослі́вність.

НЕМНАГАСЛО́ЎНЫ небагатослі́вний; **н. адка́з** небагатослі́вна відповідь; **н. чалаве́к** небагатослі́вна люди́на.

НЕМУДРАГЕ́ЛІСТА *прислівн.* нехи́тро; про́сто, невига́дливо.

НЕМУДРАГЕ́ЛІСТЫ *(звичайний, простий; непримітивний, нескладний)* нему́дрий, нехи́трий; про́сти́й, нехитрому́дрий, невига́дливий.

НЕМУДРА́ШЧЫ *розм. (звичайний, простий; примітивний, нескладний)* нему́дрий, нехи́трий; прости́й, нехитрому́дрий, невига́дливий.

НЕ́МЫ *розм. (про плач, крик тощо)* нестя́мний, несамови́тий, ди́кий; нелю́дський, жахли́вий, страше́нний; ◊ **крыча́ць (раўці́) не́мым го́ласам** несамови́то крича́ти (горла́ти); кри́ком крича́ти; щоду́ху (щоси́ли) крича́ти; репету-ва́ти (лементува́ти) [на все (на ці́ле)] го́рло; крича́ти як на живі́т, [як] на пуп крича́ти; ре́петом репетува́ти.

НЕМЭТАЗГО́ДНА *прислівн.* недоці́льно.

НЕМЭТАЗГО́ДНАСЦЬ *ж.* недоці́льність.

НЕМЭТАЗГО́ДНЫ недоці́льний.

НЕНАВЕ́ДВАННЕ *с.* невідві́дування.

НЕНАВІ́ДЗЕЦЬ *недок.* нена́видіти.

НЕНАВІ́СНІК *ч.* нена́висник.

НЕНАВІ́СНІЦА *ж.* нена́висниця.

НЕНАВІ́СНІЦКІ ненави́сницький.

НЕНАВІ́СНІЦТВА *с.* ненави́сництво.

НЕНАВІ́СНЫ нена́висний; зненá́висний; зненави́джений, *(підсил. розм.)* осору́жний, огі́дний.

НЕНАВУКО́ВА *прислівн.* ненауко́во.

НЕНАВУКО́ВАСЦЬ *ж.* ненауко́вість.

НЕНАВУКО́ВЫ ненауко́вий.

НЕНАВУ́ЧАНЫ *розм.* нена́вчений.

НЕНАДЗЯВА́НЫ ненаді́ваний.

НЕНАЁДНАСЦЬ *ж.* **1.** нена́си́тність, неси́тість; *(поез.)* нена́си́ть; **2.** *перен.* невсити́мість; ненажéрливість, ненажéрність; зажéрливість.

НЕНАЁДНЫ **1.** ненаси́тний; ненажéрливий, ненажéрний; **~ныя пту́шкі** ненаси́тні (ненажéрливі, ненажéрні) пташки́; **2.** *перен.* ненаси́тний; *(який не вдовольняється тим, що має — ще)* невсити́мий; ненажéрливий, ненажéрний; *(скупий, користливий — ще)* зажéрливий; **~ная нату́ра** ненаси́тна́ (невсити́ма) нату́ра.

НЕНАЗІРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* неспостерéжливість.

НЕНАЗІРА́ЛЬНЫ неспостерéжливий.

НЕНАЗНАРО́К *прислівн. розм.* ненавми́сне, нена́ро́ком.

НЕНАМНО́ГА *прислівн. розм.* не набага́то.

НЕНАПАДЗЕ́ННЕ *с.* нена́пад *ч.*; **пакт аб ~нні** пакт про нена́пад.

НЕНАРМІРАВА́НЫ ненормо́ваний.

НЕНАСЕ́ЛЕНАСЦЬ *ж.* **1.** незасе́леність; **2.** безлю́дність.

НЕНАСЕ́ЛЕНЫ **1.** незасе́лений; **~ная трохпакаёвая кватэ́ра** незасе́лена трикімна́тна квар-

ти́ра; **2.** безлю́дний; **н. во́страў** безлю́дний о́стрів.

НЕНАТО́ЛЬНЫ невто́лений, невтоли́мий, невсити́мий; **~ная пра́га** невтоле́нна (невтоли́ма) спра́га.

НЕНАЎМЫ́СЛЯ *і* **НЕНАЎМЫ́СНА** *прислівн.* ненавми́сно, ненавми́сне, невми́сно, невми́сне.

НЕНАЎМЫ́СНЫ ненавми́сний, невми́сний.

НЕНАЦІСКНЫ́ *лінгв.* ненаголо́шений.

НЕНУМАРАВА́НЫ ненумеро́ваний.

НЕ́ПАГАДЗЬ *ж. розм.* него́да, непого́да.

НЕПАГО́ДА *ж.* него́да, непого́да.

НЕПАГО́ДЛІВЫ *і* **НЕПАГО́ДНЫ** непогі́дний, непого́жий; **~вая во́сень** непогі́дна (непого́жа) о́сінь.

НЕПАДАБЕ́НСТВА *с.* несхо́жість, неподі́бність.

НЕПАДАЛЁК *і* **НЕПАДАЛЁКУ** *прислівн.* недале́ко, неподалі́к, неподале́ку, *(розм.)* недале́чко; поблизу́.

НЕПАДАТКО́ВЫ 1. *спец.* неподатко́вий; **н. дахо́д** неподатко́вий дохі́д (прибу́ток); **2.** *істор.* неподатни́й; **~вае саслоўе** неподатни́й стан.

НЕПАДВЕ́ДАМНЫ непідві́домчий; *(який не підлягає кому-, чому-небудь)* непідле́глий.

НЕПАД'Е́ЎШЫ *прикм.* неси́тий.

НЕПАДКАВА́НЫ *і* **НЕПАДКО́ВАНЫ** *прям., перен.* непідко́ваний, непідку́тий.

НЕПАДНАЧА́ЛЕНАСЦЬ *ж.* непідле́глість; непідвла́дність.

НЕПАДНАЧА́ЛЕННЕ *с.* непідле́глість *ж.*

НЕПАДНАЧА́ЛЕНЫ непідле́глий; непідвла́дний.

НЕПАДО́БНА *прислівн.* несхо́же.

НЕПАДО́БНАСЦЬ *ж.* несхо́жість, *(рідше)* неподі́бність; відмі́нність; неодна́ковість.

НЕПАДО́БНЫ *(до кого-чого, на кого-що й без дод.)* несхо́жий *(з ким-чим, на кого-що)*, *(рідше)* неподі́бний *(до кого-чого)*; відмі́нний *(від кого-чого)*; неодна́ковий.

НЕПАДПАРА́ДКАВАННЕ *с.* непоко́ра *ж.* *(кому-чому, перед ким-чим)*; непокі́рність *ж.* *(кому-чому)*; непідко́рення *(кому-чому)*; непо́слух *ч.* *(перед ким-чим)*; **абвінава́ціць у ~нні дырэкты́вам** звинува́тити у непідко́ренні директи́вам.

НЕПАДРО́БЛЕНАСЦЬ *ж.* непідро́бленість. — *Див. ще* **непадро́блены 1**.

НЕПАДРО́БЛЕНЫ 1. *(справжній)* непідро́блений; **н. дакуме́нт** непідро́блений докуме́нт; **2.** *перен.* *(невдаваний)* непідро́бний, невда́ваний, неуда́ваний, непідро́блений, нефальшо́ваний; щи́рий; **~ная ра́дасць** непідро́бна (невда́вана, неуда́вана, непідро́блена, щи́ра) ра́дість.

НЕПАДРО́БНЫ *розм.* *(невдаваний, натуральний)* непідро́бний, невда́ваний, неуда́ваний, непідро́блений, нефальшо́ваний, щи́рий.

НЕПАДРЫХТАВА́НАСЦЬ *ж.* непідгото́вленість, непідгото́ваність.

НЕПАДРЫХТАВА́НЫ непідгото́влений, непідгото́ваний.

НЕПАДСЯВА́НЫ 1. непросі́яний, непересі́яний; **2.** непідсі́яний.

НЕПАДУЛА́ДНАСЦЬ *ж.* непідвла́дність.

НЕПАДУЛА́ДНЫ непідвла́дний.

НЕПАДЫХО́ДЗЯЧЫ *прикм.* непідходя́щий, непідхо́жий; неприда́тний; невідпові́дний; **~чыя умо́вы** невідпові́дні умо́ви.

НЕПАЖАДА́НА *прислівн. у знач. прис.* неба́жано.

НЕПАЖАДА́НАСЦЬ *ж.* неба́жаність.

НЕПАЖАДА́НЫ *див.* **нежада́ны**.

НЕПАЗБЕ́ЖНА *прислівн.* немину́че.

НЕПАЗБЕ́ЖНАСЦЬ *ж.* немину́чість.

НЕПАЗБЕ́ЖНЫ немину́чий; **н. кане́ц** немину́чий кіне́ць.

НЕПАЗБЫ́ЎНЫ *книжн.* невідбутни́й; *(заст.)* неперебутни́й, непозбутни́й; **~ная туга́** непозбутна́ журба́ (ту́га), непозбутни́й сум (сму́ток).

НЕПАЗНАВА́ЛЬНА *прислівн.* невпізна́нно, непізна́нно.

НЕПАЗНАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж. філос.* непізна́ваність, непізнава́нність, недосту́пність для пізна́ння.

НЕПАЗНАВА́ЛЬНЫ 1. невпізна́нний, непізна́нний; **2.** *філос.* непізна́ваний, непізнава́нний, недосту́пний для пізна́ння.

НЕПАЗНА́НАСЦЬ *ж.* **1.** непі́знаність; **2.** невпі́знаність.

НЕПАЗНА́НЫ 1. непі́знаний; **2.** невпі́знаний.

НЕПАІНФАРМАВА́НЫ ***(аб чым)*** непоінформо́ваний *(про що)*.

НЕПАКАРА́НАСЦЬ *ж.* непока́раність.

НЕПАКАРА́НЫ непока́раний.

НЕПАКО́Й, -ко́ю *ч.* неспо́кій, занепоко́єння *с.*, непокі́й, триво́жність *ж.*; стриво́женість *ж.*, збенте́ження *с.*; хвилюва́ння *с.*

НЕПАКО́РАНЫ нескорений, непідко́рений, *(рідше)* невпоко́рений.

НЕПАЛАВАСПЕ́ЛЫ статевонезрі́лий.

НЕПАЛЯГА́ЮЧЫ *прикм. с.-г.* невиляга́ючий.

НЕПАМЫ́СНА *прислівн. у знач. прис.* неприє́мно, при́кро, доса́дно, гі́рко; **яму́ зрабі́лася ве́льмі н.** йому́ ста́ло ду́же неприє́мно (при́кро, доса́дно, гі́рко).

НЕПАМЫ́СНАСЦЬ *ж.* неприє́мність, при́крість, доса́да.

НЕПАМЫ́СНЫ неприє́мний, при́крий, доса́дний, гірки́й; **~ныя ду́мкі** неприє́мні (при́крі, доса́дні, гі́ркі думки́).

НЕПАМЯРКО́ЎНАСЦЬ *ж.* незгові́рливість, незгі́дливість; упе́ртість.

НЕПАМЯРКО́ЎНЫ незгові́рливий, незгі́дливий; упе́ртий.

НЕПАНА́ДНА *предик.* неприна́дно, **каб н. было́** щоб не корті́ло.

НЕПАПСАВА́НЫ непопсо́ваний, незіпсо́ваний.

НЕПАРАЎНА́ЛЬНА *і* **НЕПАРАЎНА́НА** *прислівн.* незрівня́нно; над усяке порівня́ння; *(значно)* набага́то.

НЕПАРАЎНА́ЛЬНАСЦЬ *і* **НЕПАРАЎНА́НАСЦЬ** *ж.* **1.** незрівня́нність; **2.** непорівня́нність.

НЕПАРАЎНА́ЛЬНЫ *і* **НЕПАРАЎНА́НЫ 1.** *(такий, що важко порівняти з ким-, чим-небудь іншим; надзвичайний)* незрівня́нний; **~ная прыгажо́сць** незрівня́нна краса́; **2.** *(який так відрізняється від чого-небудь, що не можна порівнювати)* непорівня́нний; **~ныя велічы́ні** непорівня́нні величи́ни.

НЕПАРЫЎНА *прислівн.* нерозри́вно.

НЕПАРЫЎНАСЦЬ *ж.* нерозри́вність; **н. гістарычных сувязей** нерозри́вність істори́чних зв'язків.

НЕПАРЫЎНЫ нерозри́вний; **~ныя часткі якой-небудзь сістэмы** нерозри́вні части́ни якої-не́будь систе́ми.

НЕПАСЕДА *ч. і ж. розм.* непоси́да, непоси́дько *ч.*, побіга́йка *ж.*, пострибу́н *ч.*, верту́н *ч.*, верту́ха *ж.*, дзи́га *ж.*

НЕПАСЕДЛІВАСЦЬ *ж.* непосидю́чість, непосидю́щість, непосидя́чість, непоси́дливість.

НЕПАСЕДЛІВЫ непосидю́чий, непосидю́щий, непосидя́чий, непоси́дливий.

НЕПАСЛУХМЯНА *прислівн.* неслухня́но.

НЕПАСЛУХМЯНАСЦЬ *ж.* неслухня́ність, неслу́хання *с.*, непо́слух *ч.*

НЕПАСЛУХМЯНЫ *і* **НЕСЛУХМЯНЫ** неслухня́ний.

НЕПАСЛУШЭНСТВА *с.* неслухня́ність *ж.*, неслу́хання *с.*, непо́слух *ч.*; **н. дзяцей** неслухня́ність (неслу́хання, непо́слух) діте́й.

НЕПАСПРАБАВАНЫ неви́пробуваний.

НЕПАСПЯВАЮЧЫ **1.** *прикм.* неуспі́шний; **2.** *у знач. імен.* яки́й (що) не встига́є, невстига́ючий.

НЕПАСПЯХОВА *прислівн.* неуспі́шно.

НЕПАСПЯХОВАСЦЬ *ж.* **1.** невда́лість; даре́мність, ма́рність; **2.** *пед.* неуспі́шність.

НЕПАСПЯХОВЫ **1.** невда́лий, даре́мний, ма́рний; **~вия пошукі** невда́лі (даре́мні, ма́рні) по́шуки; **2.** неуспі́шний.

НЕПАСРЭДНА *прислівн. у різн. знач.* безпосере́дньо.

НЕПАСРЭДНАСЦЬ *ж.* безпосере́дність.

НЕПАСРЭДНЫ *у різн. знач.* безпосере́дній; **н. начальнік** безпосере́дній нача́льник; **гэта яго н. абавязак** це його́ безпосере́дній обо́в'язок; **н. чалавек** безпосере́дня люди́на.

НЕПАСТАЯННЫ непості́йний; неста́лий, нестійки́й; **~нае надвор'е** нестійка́ пого́да; **н. заробак** непості́йний заробі́ток; **н. чалавек** непостійна люди́на.

НЕПАСТАЯНСТВА *с.* непості́йність, неста́лість, нестійкість.

НЕПАТАПЛЯЛЬНАСЦЬ *ж.* непото́плюваність, незато́плюваність.

НЕПАТАПЛЯЛЬНЫ непото́плюваний, незато́плюваний.

НЕПАТРАБАВАЛЬНА *прислівн.* невимо́гливо; невиба́гливо.

НЕПАТРАБАВАЛЬНАСЦЬ *ж.* невимо́гливість; невиба́гливість.

НЕПАТРАБАВАЛЬНЫ невимо́гливий; **н. камандзір** невимо́гливий команди́р; *(який задовольняється чимось незначним — ще)* невиба́гливий; **н. густ** невиба́гливий смак.

НЕПАТРЭБНА *прислівн. у знач. прис.* не потрі́бно, не тре́ба.

НЕПАТРЭБНАСЦЬ *ж.* непотрі́бність.

НЕПАТРЭБНЫ непотрі́бний.

НЕПАТРЭБШЧЫНА *ж. розм.* непотрі́бність.

НЕПАЎНАВАЖКІ неповнова́гий, не по́вної ваги́.

НЕПАЎНАПРАЎЕ *с.* неповнопра́вність *ж.*

НЕПАЎНАПРАЎНА *прислівн.* неповнопра́вно.

НЕПАЎНАПРАЎНАСЦЬ *ж.* неповнопра́вність.

НЕПАЎНАПРАЎНЫ неповнопра́вний.

НЕПАФАРБАВАНЫ непофарбо́ваний.

НЕПАХАВАНЫ непохо́ваний, непохоро́нений.

НЕПАХІСНА *прислівн.* непохи́тно, несхи́тно; стійко, тве́рдо.

НЕПАХІСНАСЦЬ *ж.* непохи́тність, несхи́тність; стійкість, тве́рдість.

НЕПАХІСНЫ непохи́тний, несхи́тний; стійки́й, тверди́й; **~ная воля** непохи́тна (несхи́тна, тверда́) во́ля; **~нае рашэнне** непохи́тне (тверде́) рі́шення.

НЕПАЧЦІВА *прислівн.* нешанобли́во, непова́жливо; знева́жливо; неввічливо; нече́мно, негре́чно.

НЕПАЧЦІВАСЦЬ *ж.* нешанобли́вість, непова́жливість; знева́жливість; неввічливість; непова́га, непоша́на; знева́га.

НЕПАЧЦІВЫ нешанобли́вий, непова́жливий; знева́жливий; неввічливий; нече́мний, негре́чний.

НЕПЕРААДОЛЬНАСЦЬ *ж.* непербо́рність, непербо́рення, непобо́рність, незбори́мість; нездола́нність, непермо́жність.

НЕПЕРААДОЛЬНЫ непербо́рний; непобо́рний, *(рідше)* непобори́мий, незбори́мий, незбо́рний; нездола́нний, непермо́жний.

НЕПЕРАБРАНЫ непере́браний.

НЕПЕРАВЫШАНАСЦЬ *ж.* неперевéршеність.

НЕПЕРАВЫШАНЫ неперевéршений; **н. ўзор мастацтва** неперевéршений зразо́к мисте́цтва.

НЕПЕРАДАВАЛЬНЫ непереда́ваний; невимо́вний.

НЕПЕРАКАНАЛЬНА *див.* **неперакана́ўча**.

НЕПЕРАКАНАЛЬНАСЦЬ *див.* **неперакана́ўчасць**.

НЕПЕРАКАНАЛЬНЫ *див.* **неперакана́ўчы**.

НЕПЕРАКАНАЎЧА *і* **НЕПЕРАКАНАЛЬНА** *прислівн.* непереко́нливо.

НЕПЕРАКАНАЎЧАСЦЬ *і* **НЕПЕРАКАНАЛЬНАСЦЬ** *ж.* непереко́нливість.

НЕПЕРАКАНАЎЧЫ *і* **НЕПЕРАКАНАЛЬНЫ** непереко́нливий.

НЕПЕРАКЛАДАЛЬНАСЦЬ *ж.* неперекла́дність.

НЕПЕРАКЛАДАЛЬНЫ неперекладни́й; **н. выраз** неперекладни́й ви́слів.

НЕПЕРАЛІЎКІ *див.* **непярэліўкі**.

НЕПЕРАЎЗЫДЗЕНЫ неперевéршений.

НЕПЕРАХОДНАСЦЬ *ж. грам.* неперехі́дність.

НЕПЕРАХОДНЫ *грам.* неперехідни́й; **н. дзеяслоў** неперехідне́ дієсло́во.

НЕПЕРЫЯДЫЧНЫ неперіоди́чний.

НЕПІСЬМЕННА *прислівн.* негра́мотно.

НЕПІСЬМЕННАСЦЬ *ж.* **1.** неписьме́нність; **2.** безгра́мотність, негра́мотність.

НЕПІСЬМЕННАЯ *ж. імен. (та, що не вміє писати й читати)* неписьме́нна, негра́мотна.

НЕПІСЬМЕННЫ **1.** *прикм.* нера́мотний; *(який не вміє читати й писати — звичайно)* неписьме́нний; **2.** *у знач. імен.* неписьме́нний, негра́мотний.

НЕПЛАЦЁЖ, -цяжу *ч.* неплатіж.

НЕПЛАЦЕЖАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* неплатоспромо́жність.

НЕПЛАЦЕЖАЗДО́ЛЬНЫ неплатоспромо́жний.

НЕПЛАЦЕ́ЛЬШЧЫК *ч.* непла́тник.

НЕПЛАЦЕ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* непла́тниця.

НЕПРАБІВА́ЛЬНЫ яко́го (що) не мо́жна пробі́ти, непробивни́й.

НЕПРАБІЎНЫ́ *прям., перен.* яко́го (що) не мо́жна пробити, непробивни́й.

НЕПРАВАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж. юр.* неправозда́тність.

НЕПРАВАЗДО́ЛЬНЫ *юр.* неправозда́тний.

НЕПРАВАМО́ЦНАСЦЬ *ж. юр.* неправоси́льність, неправомо́чність.

НЕПРАВАМО́ЦНЫ *юр.* неправоси́льний, неправомо́чний.

НЕПРАВЕ́РАНЫ неперевірений.

НЕПРАДБА́ЧАНА *прислівн.* непередба́чено.

НЕПРАДБА́ЧАНАСЦЬ *ж.* непередба́ченість; **н. выда́ткаў** непередба́ченість витра́т.

НЕПРАДБА́ЧАНЫ непередба́чений; **~ныя ака-лі́чнасці** непередба́чені обста́вини.

НЕПРАДБА́ЧЛІВА *прислівн.* непередба́чливо.

НЕПРАДБА́ЧЛІВАСЦЬ *ж.* непередба́чливість.

НЕПРАДБА́ЧЛІВЫ непередба́чливий; **н. чалаве́к** непередба́члива люди́на.

НЕПРАДКАЗА́ЛЬНЫ непередба́чуваний, непрогнозо́ваний.

НЕПРАДУГЛЕ́ДЖАНЫ непередба́чений; **~ныя ця́жкасці** непередба́чені тру́днощі; **н. зако́нам** непередба́чений зако́ном.

НЕПРАДУЗЯ́ТАСЦЬ *ж.* неупере́дженість; **н. ду́мкі** неупере́дженість ду́мки.

НЕПРАДУЗЯ́ТЫ неупере́джений; **н. кры́тык** неупере́джений кри́тик.

НЕПРАДУКТЫ́ЎНАСЦЬ *ж. грам.* непродукти́вність; **н. каро́ткіх форм прыме́тнікаў** непродукти́вність коро́тких форм прикме́тників.

НЕПРАДУКТЫ́ЎНЫ *грам.* непродукти́вний; **н. су́фікс** непродукти́вний су́фікс.

НЕПРАДУКЦЫ́ЙНА *прислівн.* непродукти́вно.

НЕПРАДУКЦЫ́ЙНАСЦЬ *ж.* непродукти́вність.

НЕПРАДУКЦЫ́ЙНЫ непродукти́вний; **~ная пра́ца** непродукти́вна пра́ця; **~ная гаспада́рка** непродукти́вне господа́рство.

НЕПРАЕ́ЗДЖЫ *і* **НЕПРАЕ́ЗНЫ** непроїжджий, непроїзни́й.

НЕПРАЖАВА́НЫ непрожо́ваний.

НЕПРАЗО́РЛІВА *прислівн.* недалекогля́дно, недалекозо́ро; короткозо́ро; непрозорли́во; непередба́чливо.

НЕПРАЗО́РЛІВАСЦЬ *ж.* недалекогля́дність, недалекозо́рість; короткозо́рість; непрозорли́вість; непередба́чливість.

НЕПРАЗО́РЛІВЫ недалекогля́дний, недалекозо́рий; короткозо́рий; непрозорли́вий; непередба́чливий; **н. чалаве́к** недалекогля́дна (недалекозо́ра) люди́на.

НЕПРАЗРЫ́СТЫ непрозо́рий.

НЕПРАНІКА́ЛЬНА *прислівн.* непрони́кно, непрони́кливо; непрогля́дно.

НЕПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* непрони́кність, непрони́кливість; непрозірність, непрозо́рість; непрогля́дність.

НЕПРАНІКА́ЛЬНЫ непрони́кни́й, непрони́кливий; *(для погляду — ще)* непрозі́рни́й, непрозо́рий; непрогля́дний; **н. гушча́р** непрогля́дні ха́щі; **~ная перагаро́дка** непрони́кна (непрони́клива) перегоро́дка.

НЕПРАНІКНЁНЫ *(який приховує від інших свої наміри, думки, почуття; потайливий)* непрони́кни́й, непрони́кливий.

НЕПРАТРУ́ЧАНЫ непротру́єний.

НЕПРАЦАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* непрацезда́тність.

НЕПРАЦАЗДО́ЛЬНЫ непрацезда́тний.

НЕПРАЦО́ЎНЫ нетрудови́й; **~ныя дахо́ды** нетрудові дохо́ди.

НЕПРАЦУ́ЮЧЫ *прикм.* яки́й (що) не працює.

НЕПРАЦЯ́ГЛАСЦЬ *ж.* нетрива́лість, недовгоча́сність.

НЕПРАЦЯ́ГЛЫ нетрива́лий, недовгоча́сний; недо́вгий, коро́ткий; **ра́дасць была́ ~лай** ра́дість була́ недо́вгою (коро́ткою).

НЕПРЫБРА́НЫ непри́браний.

НЕПРЫБЫТКО́ВАСЦЬ *ж.* неприбутко́вість.

НЕПРЫБЫТКО́ВЫ неприбутко́вий.

НЕПРЫБЫЦЦЁ *с.* неприбуття́.

НЕПРЫВЕ́ТЛІВА *і* **НЕПРЫВЕ́ТНА** *прислівн.* непривітно.

НЕПРЫВЕ́ТЛІВАСЦЬ *і* **НЕПРЫВЕ́ТНАСЦЬ** *ж.* непривітність.

НЕПРЫВЕ́ТЛІВЫ *і* **НЕПРЫВЕ́ТНЫ** непривітний.

НЕПРЫВЫ́КШЫ *прикм.* яки́й (що) не звик, незви́клий, *(рідше)* яки́й (що) не приви́к, неприви́клий; яки́й (що) не призвича́ївся, непризвича́єний.

НЕПРЫВЫ́ЧКА *ж.* незви́чка.

НЕПРЫВЫ́ЧНА *прислівн.* незви́чно; незвича́йно.

НЕПРЫВЫ́ЧНЫ 1. *(такий, до якого не звикли; новий для кого-небудь)* незви́чний; незвича́йний; **2.** *(який не має звички до чого-небудь)* незви́клий, незви́чний, непризвича́єний.

НЕПРЫГЛЯ́ДНА *прислівн.* неприва́бливо, непринáдно.

НЕПРЫГЛЯ́ДНАСЦЬ *ж.* неприва́бливість, непринáдність, неприва́бність; непока́зність.

НЕПРЫГЛЯ́ДНЫ неприва́бливий, непринáдний, неприва́бний; непоказни́й; **н. чалаве́к** неприва́блива люди́на; **н. малю́нак** неприва́бливий малю́нок.

НЕПРЫГО́ДНАСЦЬ *ж.* неприда́тність *(до чого, для чого, на що).*

НЕПРЫГО́ДНЫ неприда́тний *(до чого, для чого, на що).*

НЕПРЫГО́ЖА *прислівн. у різн. знач.* нега́рно, некраси́во.

НЕПРЫГО́ЖЫ *у різн. знач.* нега́рний, некраси́вий; *(про зовнішність людини — ще)* невродли́вий, нега́рний на вро́ду, пога́ний, поганкува́тий, погане́нький; **н. по́чырк** нега́рний (некраси́вий) по́черк; **н. вы́гляд** нега́рний (некраси́вий) ви́гляд; **н. учы́нак** нега́рний (некраси́вий) учи́нок.

НЕПРЫЗНА́НАСЦЬ *ж.* неви́знаність.

НЕПРЫЗНА́ННЕ *с.* невизна́ння.
НЕПРЫЗНА́НЫ неви́знаний; **н. паэ́т** неви́знаний пое́т.
НЕПРЫКМЕ́ТНА *див.* **непрыме́тна**.
НЕПРЫКМЕ́ТНАСЦЬ *див.* **непрыме́тнасць**.
НЕПРЫКМЕ́ТНЫ *див.* **непрыме́тны**.
НЕПРЫМА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* неприйня́тність.
НЕПРЫМА́ЛЬНЫ неприйня́тний.
НЕПРЫМА́ННЕ *с.* неприйняття́, *(незак. д. — ще)* неприйма́ння.
НЕПРЫМЕ́ТНА *і* **НЕПРЫКМЕ́ТНА** непомі́тно, неприм́ітно.
НЕПРЫМЕ́ТНАСЦЬ *і* **НЕПРЫКМЕ́ТНАСЦЬ** *ж.* непомі́тність, неприм́ітність.
НЕПРЫМЕ́ТНЫ *і* **НЕПРЫКМЕ́ТНЫ** непомі́тний, непримі́тний.
НЕПРЫНЯ́ТЫ непри́йнятий.
НЕПРЫНЯ́ЦЦЕ *с.* неприйняття́, *(незак. д. — ще)* неприйма́ння; *(заходів тощо)* невжиття́, *(незак. д. — ще)* невжива́ння; **н. нале́жных мер** невжиття́ нале́жних за́ходів.
НЕПРЫСТАСАВА́НАСЦЬ *ж.* непристосо́ваність.
НЕПРЫСТАСАВА́НЫ *і* **НЕПРЫСТАСО́ВАНЫ** непристосо́ваний.
НЕПРЫТВО́РНА *прислівн.* невда́вано, неуда́вано, щи́ро.
НЕПРЫТВО́РНАСЦЬ *ж.* щи́рість.
НЕПРЫТВО́РНЫ невда́ваний, неуда́ваний; щи́рий; **~ная ўсме́шка** щи́ра у́смішка.
НЕПРЫТУ́ЛЬНА *див.* **няўту́льна**.
НЕПРЫТУ́ЛЬНАСЦЬ *див.* **няўту́льнасць**.
НЕПРЫТУ́ЛЬНЫ *див.* **няўту́льны**.
НЕПРЫХАВА́НЫ неприхо́ваний; **~нае жу́льніцтва** неприхо́ване шахра́йство (шахрува́ння, шахраюва́ння); **~ная няна́вісць** неприхо́вана нена́висть.
НЕПРЫЧАСА́НЫ *і* **НЕПРЫЧЭ́САНЫ** незаче́саний, непричéсаний.
НЕПРЫЧЫ́ННАСЦЬ *ж.* непричéтність; **н. да злачы́нства** непричéтність до зло́чину.
НЕПРЫЧЫ́ННЫ непричéтний; **ён да гэ́тай спра́вы н.** він до ціє́ї спра́ви непричéтний.
НЕПРЫЯ́ЗНА *прислівн.* непри́язно.
НЕПРЫЯ́ЗНАСЦЬ *ж.* непри́язність, непри́язнь.
НЕПРЫЯ́ЗНЫ непри́язний.
НЕПРЫЯ́ЗЬ *ж.* *(недоброзичливе ставлення до кого-, чого-небудь)* непри́язнь.
НЕ́ПРЫЯЦЕЛЬ *ч.* недобрози́чливець, неприхи́льник.
НЕПРЫЯ́ЦЕЛЬ *ч.* *військ.* во́рог; проти́вник, супроти́вник.
НЕПРЫЯ́ЦЕЛЬКА *ж.* недобрози́чли́виця, неприхи́льниця.
НЕПРЫЯ́ЦЕЛЬСКІ *військ.* воро́жий.
НЕПРЭТЭНЦЫЁЗНЫ непретензі́йний.
НЕПЯРЭ́ЛІЎКІ, -лівак *і* **НЕПЕРАЛІ́ЎКІ, -лівак** *розм.* непере́ливки, ке́пські спра́ви; **ба́чыць, што н.** ба́чить, що непере́ливки.
НЕРАЗАБРА́НЫ *спец.* необро́блений.
НЕРАЗБУРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* незруйно́вність; нерозри́вність.
НЕРАЗБУРА́ЛЬНЫ незруйно́вний; *(дуже міцний)* нерозри́вний.
НЕРАЗБЯРЫ́ХА *ж.* *розм.* плутани́на; *(брак зрозумілості й порядку — ще)* безла́ддя *с.*, бе́злад *ч.*, не́лад *ч.*
НЕРАЗВІ́ТЫ *(про мотузок і т. ін.)* нерозкру́чений; нерозсу́каний.
НЕРАЗВІТЫ́ *у різн. знач.* нерозви́нений, нерозви́нутий; **~то́е дзіця́** нерозви́нена (нерозви́нута) дити́на; **~та́я прамысло́васць** нерозви́нена (нерозви́нута) промисло́вість; **н. сказ** *грам.* непоши́рене ре́чення.
НЕРАСКЛАДА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нерозкла́дність.
НЕРАСКЛАДА́ЛЬНЫ нерозкла́дний.
НЕРАСПАЗНАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** нерозрізне́ність, нерозрізни́мість; невира́зність; **2.** неви́ди́мість.
НЕРАСПАЗНАВА́ЛЬНЫ **1.** *(такий, що важко відрізнити від іншого)* нерозрізне́нний, нерозрізни́мий; *(нечіткий)* невира́зний; **2.** *(майже невидимий)* неви́дний, неви́ди́мий, непомі́тний.
НЕРАСПАЗНА́НЫ нерозпі́знаний.
НЕРАСПАКАВА́НЫ нерозпако́ваний.
НЕРАСПРАЦАВА́НАСЦЬ *ж.* нерозро́бленість.
НЕРАСПРАЦАВА́НЫ нерозро́блений.
НЕРАСПРЭ́ЖАНЫ нерозпря́жений.
НЕРАССЯДЛА́НЫ нерозсі́дланий.
НЕ́РАСТ, -ту *ч.* *біол.* не́рест.
НЕРАСТАВА́ЦЬ *недок.* *біол.* нерести́тися.
НЕ́РАСТАВЫ *біол.* не́рестовий.
НЕРАСТАРО́ПНАСЦЬ *ж.* неме́ткість, немото́рність.
НЕРАСТАРО́ПНЫ *(неповороткий)* неметки́й, немото́рний.
НЕРАСТВАРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нерозчи́нність.
НЕРАСТВАРА́ЛЬНЫ нерозчи́нний.
НЕРАСЦІ́ЛІШЧА *с.* нересто́вище, нерести́ще, ти́рло, терло́.
НЕРАСЧАСА́НЫ *і* **НЕРАСЧЭ́САНЫ** незаче́саний, нерозче́саний.
НЕ́РАТ *ч.* *риб.* я́тір; ве́рша *ж.*; ◊ **папа́ўся (тра́піў) у н. — ні ўзад ні ўпе́рад** *присл.* ні туди́ ні сюди́.
НЕРАЎНАДУ́ШНЫ небайду́жий, небайду́жний.
НЕРАЎНУ́ЮЧЫ *вст. сл.* проба́чте (ви́бачте, дару́йте) за порівня́ння.
НЕРАЎНЯ́ *ч. і ж.* нері́вня; **ён ёй н.** він їй нері́вня.
НЕРВ *ч.* *у різн. знач.* нерв; **зро́кавы н.** зорови́й нерв; **трайні́чны н.** трійча́стий нерв; **н. го́рада** нерв мі́ста; ◊ **жале́зныя не́рвы** залі́зні не́рви; **дзе́йнічаць на не́рвы** нервува́ти *(кого)*, ді́яти на не́рви *(кому)*; **ігра́ць на не́рвах** гра́ти на не́рвах; **псава́ць не́рвы** псува́ти не́рви; **трапа́ць не́рвы** ша́рпати не́рви *(кому)*, сота́ти не́рви *(з кого)*.
НЕРВО́ВА-МЫ́ШАЧНЫ *мед.* нерво́во-м'язови́й.
НЕРВО́ВА-САСУ́ДЗІСТЫ *мед.* нерво́во-суди́нний.
НЕРУПЛІ́ВА недбайли́во, нерете́льно.
НЕРУПЛІ́ВАСЦЬ *ж.* недбайли́вість, нерете́льність.
НЕРУПЛІ́ВЫ недбайли́вий, нерете́льний; **н.**

гаспада́р недбайли́вий (нерете́льний) госпо́дар; ~**вая адно́сіны** недбайли́ве (нерете́льне) ста́влення.

НЕРУХА́ВА *прислівн.* нерухли́во.

НЕРУХА́ВАСЦЬ *ж.* нерухли́вість.

НЕРУХА́ВЫ *розм. (неповороткий, повільний)* нерухли́вий; ~**вая жанчы́на** нерухли́ва жінка.

НЕ́РУШ *ж. розм. (що-небудь незаймане, первісне, дике)* цілик *ч.*; *(про землю — ще)* цілина́, новина́; *(про ліс)* неза́йманий (одві́чний) ліс, пра́ліс.

НЕРЭАЛІЗАВА́НЫ нереалізо́ваний.

НЕСАБРА́НЫ *с.-г.* незі́браний.

НЕСАКРУША́ЛЬНА *прислівн.* незла́мно; непохи́тно.

НЕСАКРУША́ЛЬНАСЦЬ *ж.* незла́мність; непохи́тність.

НЕСАКРУША́ЛЬНЫ незла́мний; непохи́тний; ~**ная во́ля наро́да** незла́мна (непохи́тна) во́ля наро́ду.

НЕСАЛЁНЫ несоло́ний.

НЕСАМАВІ́ТА *прислівн.* **1.** неприва́бливо, неприна́дно, неприва́бно; непока́зно, незуга́рно, ми́ршаво; **2.** него́же, пога́но, непоря́дно; **3.** *у знач. прис.* пога́но, *(розм.)* погане́нько.

НЕСАМАВІ́ТАСЦЬ *ж.* **1.** неприва́бливість, неприна́дність, неприва́бність; непока́зність, незуга́рність, ми́ршавість; **2.** него́жість, непоря́дність.

НЕСАМАВІ́ТЫ 1. неприва́бливий, неприна́дний, неприва́бний; непоказни́й; *(про зовнішність людини розм. — ще)* незуга́рний; *(здебільшого про людину й тварин — ще)* ми́ршавий; **н. на вы́гляд** непоказни́й (незуга́рний, ми́ршавий) на ви́гляд (з ви́гляду, на по́гляд, з по́гляду, на о́ко); **2.** него́жий, пога́ний, непоря́дний, ва́ртий о́суду; **н. ву́чынак** пога́ний (непоря́дний, ва́ртий о́суду) учи́нок; **3.** пога́ний, ке́пський; **н. настро́й** пога́ний (ке́пський) на́стрій.

НЕСАПРА́ЎДНАСЦЬ *ж.* недійсність. — *Див. ще* **несапра́ўдны 1**.

НЕСАПРА́ЎДНЫ 1. *(який не має законної сили)* недійсний; **дакуме́нты прызна́ны ~нымі** докуме́нти ви́знані недійсними; **2.** *(підробний)* несправжній; ~**нае срэ́бра** непра́вжнє срі́бло; **3.** *(у назвах рослин, тварин, хвороб тощо)* неспра́вжній; ~**ныя крышта́лі** *мін.* неспра́вжні криста́ли; **4.** *(зовні схожий з чим-небудь)* неспра́вжній; ~**нае со́нца** *метеор.* неспра́вжнє со́нце.

НЕСАПСАВА́НАСЦЬ *ж.* незіпсо́ваність.

НЕСАПСАВА́НЫ незіпсо́ваний.

НЕСАРДЭ́ЧНА *прислівн.* непривітно, непривітливо; негости́нно.

НЕСАРДЭ́ЧНАСЦЬ *ж.* непривітність, непривітливість; негости́нність.

НЕСАРДЭ́ЧНЫ непривітний, непривітливий; негости́нний.

НЕСКАНЧО́НА *прислівн.* нескінче́нно, безкіне́чно, без кінця́, без кра́ю, без кінця́-кра́ю.

НЕСКАНЧО́НАСЦЬ *ж.* нескінче́нність, безкіне́чність, безкраї́сть; **н. даро́гі** нескінче́нність (безкіне́чність, безкраї́сть) доро́ги.

НЕСКАНЧО́НЫ нескінче́нний, *(рідше)* безкіне́чний, безконе́чний, безкраї́й; ~**ныя спрэ́чкі** нескінче́нні (безкіне́чні, безконе́чні) супере́чки.

НЕСКАРАЧА́ЛЬНЫ *мат.* нескоро́тний.

НЕСКАРЫСТА́ННЕ *с.* неви́користання, *(незак. д. — ще)* невикористо́вування.

НЕСКАРЫСТА́НЫ неви́користаний.

НЕСКЛАДА́НА *прислівн.* нескла́дно.

НЕСКЛАДА́НЫ нескладни́й; **н. механі́зм** нескладни́й механізм; ~**нае пыта́нне** нескладне́ пита́ння.

НЕСКЛАДО́ВЫ *лінгв.* нескладови́й; ~**выя гу́кі** нескладові́ зву́ки.

НЕСКЛАНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж. грам.* невідмі́нюваність.

НЕСКЛАНЯ́ЛЬНЫ *грам.* невідмі́нюваний; **н. назо́ўнік** невідмі́нюваний іме́нник.

НЕСЛУХМЯ́НЫ *див.* **непаслухмя́ны**.

НЕСМЯРО́ТНАСЦЬ *ж.* безсме́ртність, невмиру́щість.

НЕСМЯРО́ТНЫ безсме́ртний, невмиру́щий; **н. по́дзвіг** безсме́ртний (невмиру́щий) по́двиг.

НЕСПАГА́ДЛІВА *і* **НЕСПАГА́ДНА** *прислівн.* нечу́йно, нечу́ло, нечутли́во.

НЕСПАГА́ДЛІВАСЦЬ *і* **НЕСПАГА́ДНАСЦЬ** *ж.* нечу́йність, нечутли́вість; **вы́явіць н.** ви́явити нечу́йність (нечутли́вість).

НЕСПАГА́ДЛІВЫ *і* **НЕСПАГА́ДНЫ** нечу́йний, нечутли́вий.

НЕСПАДЗЕ́ЎКА *ж. розм. (неочікуваний, непередбачений випадок, пригода тощо)* несподі́ванка; **ад ~кі** з (від) несподі́ванки.

НЕСПАДЗЕ́ЎКІ *і* **НЕЎСПАДЗЕ́ЎКІ** *прислівн. розм.* несподі́вано, раптово.

НЕСПАДЗЯВА́НА *прислівн.* несподі́вано, рапто́во.

НЕСПАДЗЯВА́НАСЦЬ *ж.* **1.** *(якість, властивість)* несподі́ваність; рапто́вість; **н. сустрэ́чы** несподі́ваність зу́стрічі; **2.** *(неочікувана подія, випадок тощо)* несподі́ванка; **прые́мная н.** прие́мна несподі́ванка.

НЕСПАДЗЯВА́НКА *ж. розм. (неочікувана подія, випадок тощо)* несподі́ванка.

НЕСПАДЗЯВА́НЫ несподі́ваний; рапто́вий; **н. госць** несподі́ваний гість; ~**ня ве́стка** несподі́вана звістка; ~**ная здага́дка** рапто́вий здо́гад; **н. напа́д** несподі́ваний (рапто́вий) на́пад; **зда́рылася ~нае** ста́лося несподі́ване.

НЕСПАЗНА́НЫ незві́даний, неза́знаний; *(про переживання)* непережи́тий.

НЕСПАКО́ЙЛІВЫ *розм.* неспокі́йний.

НЕСПАКО́Й, -ко́ю *ч. у різн. знач.* неспо́кій; **яго́ ахапі́ў н.** його́ охопи́в (огорну́в, пройня́в) неспо́кій; **н. сяро́д вайско́ўцаў** неспо́кій се́ред військо́вих; ◊ **за дурно́й галаво́й нага́м н.** *присл.* за дурно́ю голово́ю і нога́м нема́ споко́ю (лихо, біда́ діста́ється); че́рез дурни́й ро́зум нога́м ли́хо.

НЕСПАКО́ЙНЫ *у різн. знач.* неспокі́йний; **н. хара́ктар** неспокі́йна вда́ча, неспокі́йний хара́ктер; **н. хло́пец** неспокі́йний хло́пець; **н. час** неспокі́йний час.

НЕСПРАБАВА́НЫ неви́пробуваний, неперевірений.

НЕСПРАГА́ЛЬНАСЦЬ *ж. грам.* недієвідмінюваність, *(рідше)* невідмінюваність.

НЕСПРАГА́ЛЬНЫ *грам. (про дієслово)* недієвідмінюваний, *(рідше)* невідмінюваний; **~ныя дзеясло́вы** недієвідмінювані дієслова́.

НЕСПРАКТЫКАВА́НАСЦЬ *ж.* недосвідченість.

НЕСПРАКТЫКАВА́НЫ *ж.* недосві́дчений.

НЕСПРЫЯ́ЛЬНА *прислівн.* **1.** несприя́тливо; **абста́віны склаліся н.** обста́вини скла́лися несприя́тливо; **2.** недобрози́чливо; **да яго́ аднёсліся н.** до нього поста́вилися недобрози́чливо.

НЕСПРЫЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** несприя́тливість; **2.** недобрози́чливість.

НЕСПРЫЯ́ЛЬНЫ **1.** несприя́тливий; **~ныя ўмо́вы** несприя́тливі умо́ви; **2.** недобрози́чливий; **н. адка́з** недобрози́члива ві́дповідь.

НЕСТАВА́ЦЬ *недок. безос.* не вистача́ти, бракува́ти, *(рідко)* не става́ти; **ча́су нестае́** ча́су не вистача́є (браку́є); **сіл нестае́** си́ли не вистача́є (браку́є).

НЕСУВЫМЕ́РНАСЦЬ *ж.* несумі́рність, неспільномі́рність; непорівня́нність.

НЕСУВЫМЕ́РНЫ несумі́рний, неспільномі́рний; *(який не можна порівнювати)* непорівня́нний; **~ныя велічы́ні** непорівня́нні вели́чи́ни.

НЕСУГУ́ЧНЫ неспівзву́чний; **~ныя сло́вы** неспівзву́чні слова́.

НЕСУЛА́ДДЗЕ *с. (брак ладу)* безла́ддя, бе́злад *ч.*, хао́с *ч.*, не́лад *ч.*, сумбу́р *ч.*; **н. ў душы́** хао́с (не́лад, сумбу́р) у душі́.

НЕСУЛА́ДНА *прислівн.* неузго́джено, негармоні́йно.

НЕСУЛА́ДНАСЦЬ *ж.* неузго́дженість, негармоні́йність; **н. дзе́янняў** неузго́дженість дій.

НЕСУЛА́ДНЫ неузго́джений, негармоні́йний; **~ная рабо́та** неузго́джена робо́та.

НЕСУМЛЕ́ННА *прислівн.* нече́сно, несумлі́нно, несо́вісно, безсо́вісно.

НЕСУМЛЕ́ННАСЦЬ *ж.* нече́сність, несумлі́нність, несо́вісність, безсо́вісність.

НЕСУМЛЕ́ННЫ нече́сний, несумлі́нний, несо́вісний, безсо́вісний.

НЕСУМНЕ́ННА **1.** *прислівн.* безсумні́вно, безпере́чно; **2.** *у знач. прис.* безпере́чно, безсумні́вно, нема́є су́мніву; **3.** *у знач. вст. сл.* безпере́чно, безсумні́вно, нема́є су́мніву, пе́вна річ, звича́йно.

НЕСУМНЕ́ННАСЦЬ *ж.* безсумні́вність, безпере́чність; [цілкови́та] пе́вність; очеви́дність; **н. до́казаў** безсумні́вність (безпере́чність, очеви́дність) до́казів.

НЕСУМНЕ́ННЫ безсумні́вний, безпере́чний; *(визначений, окреслений)* [цілко́м] пе́вний, очеви́дний; **н. по́спех** безсумні́вний (безпере́чний, цілко́м пе́вний, очеви́дний) у́спіх.

НЕСУМЯШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* несумі́сність; несполу́чність.

НЕСУМЯШЧА́ЛЬНЫ несумі́сний; *(про посаду, поняття — ще)* несполу́чний; **~ныя пу́нкты по́гляду** несумі́сні (несполу́чні) по́гляди; **~ныя паня́цці** несумі́сні (несполу́чні) поня́ття.

НЕСУПАДА́ЮЧЫ *прикм.* незбі́жний; розбі́жний.

НЕСУПАДЗЕ́ННЕ *с.* незбі́г *ч.*, *(рідше)* незбі́жність *ж.*; розбі́жність *ж.*

НЕСУПАСТАЎЛЯ́ЛЬНЫ непорівня́нний; **~ныя во́бразы** непорівня́нні о́брази.

НЕСУПЫ́ННА *див.* **няспы́нна**.

НЕСУПЫ́ННАСЦЬ *див.* **няспы́ннасць**.

НЕСУПЫ́ННЫ *див.* **няспы́нны**.

НЕСУРАЗМЕ́РНА *прислівн.* диспропорці́йно, непропорці́йно, невідповідно.

НЕСУРАЗМЕ́РНАСЦЬ *ж.* диспропорці́йність, непропорці́йність, невідповідність.

НЕСУРАЗМЕ́РНЫ диспропорці́йний, непропорці́йний, невідпові́дний *(чому, до чого)*; **галава́ ~ная ро́сту** голова́ непропорці́йна до зро́сту, голова́ невідпові́дна зро́стові (до зро́сту).

НЕСУР'Ё́ЗНА *прислівн.* несерйо́зно.

НЕСУР'Ё́ЗНАСЦЬ *ж.* несерйо́зність.

НЕСУР'Ё́ЗНЫ *у різн. знач.* несерйо́зний; **н. чалаве́к** несерйо́зна люди́на; **~ная ра́на** несерйо́зна ра́на.

НЕСУСВЕ́ТНЫ *розм.* **1.** *(безглуздий)* несосвіте́нний, несусві́тній, несві́тський; **~нае глу́пства** несосвіте́нне (несусві́тне) безглу́здя, несосвіте́нна (несусві́тня) дурни́ця; **2.** *(незвичайний)* несві́тський; **~ная гарачыня́** несві́тська спе́ка.

НЕСУСВЕ́ЦІЦА *ж. розм.* **1.** безглу́здя *с.*, нісені́тниця, нісені́тниці, недола́дність, дурни́ця, дурни́ці; **нагавары́ць ~цы** наговори́ти нісені́тниць (дурни́ць); **2.** *(щось неймовірне, надзвичайне у своєму вияві)* щось страшне́; **на шашы́ рабілася н.** на соші́ роби́лося щось страшне́.

НЕСУЦЕ́ШНА *прислівн.* безуті́шно, невті́шно, нерозва́жно.

НЕСУЦЕ́ШНАСЦЬ *ж.* безуті́шність, невті́шність, нерозва́жність.

НЕСУЦЕ́ШНЫ безуті́шний, невті́шний, нерозва́жний.

НЕСУЦІ́ШНЫ **1.** безуга́вний, неуга́вний, невгамо́вний, невгаву́чий, невгаву́щий; яки́й (що) не втиха́є (не стиха́є, не вщуха́є); **н. ро́кат мо́ра** буркоті́ння мо́ря, яке́ (що) не втиха́є (не стиха́є, не вщуха́є); **2.** *(про біль)* невгамо́вний, невтиши́мий, невти́шний.

НЕСУЦЯШЧА́ЛЬНЫ невті́шний, невті́шливий.

НЕ́СЦІ[1] *недок. у різн. знач.* нести́; **н. дзіця́ на рука́х** нести́ дити́ну на рука́х; **н. адка́знасць** відповіда́ти; **н. пакара́нне** зазнава́ти ка́ри, відбува́ти (нести́) ка́ру; **н. лухту́** верзти́ (плести́) нісені́тниці, верзти́ дурни́ці, терев́ені пра́вити; **ве́цер нясе́ пыл** ві́тер несе́ пил; **высо́ка сябе́ н.** трима́ти себе́ бундю́чно, пово́дитися бундю́чно; ◊ **н. свой крыж** нести́ свій хрест; **куды́ но́гі нясу́ць** куди́ но́ги несу́ть, навмання́.

НЕ́СЦІ[2] *недок. (про птахів)* нести́.

НЕСЦІСКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нести́сливість.

НЕСЦІСКА́ЛЬНЫ нести́сливий.

НЕ́СЦІСЯ[1] *недок.* **1.** *(швидко рухатися)* мча́ти, нести́ся, гна́тися; **2.** *пас.* нести́ся.

НЕ́СЦІСЯ[2] *недок. (про птахів)* нести́ся.

НЕСЦІХА́НА *прислівн.* безуга́вно, без уга́ву, неуга́вно, невгамо́вно, не вгава́ючи.

НЕСЦІХА́НАСЦЬ *ж.* безуга́вність, неуга́вність, невгамо́вність, невгаву́чість, невгаву́щість.

НЕСЦІХА́НЫ безуга́вний, неуга́вний, невгамо́вний, невгаву́чий, невгаву́щий; яки́й (що) не втиха́є (не стиха́є, не вщуха́є); **н. крык** крик, яки́й (що) не втиха́є (не стиха́є, не вщуха́є).

НЕСЯБРО́ЎСКІ недру́жній, нетовари́ський.

НЕ́ТА *торг. невідм.* не́тто.

НЕ́ТА-БАЛА́НС *ч. спец.* не́тто-бала́нс.

НЕ́ТА-ВАГА́ *ж. спец.* не́тто-вага́.

НЕТАКТО́ЎНА *і* **НЕТАКТЫ́ЧНА** *прислівн.* нетакто́вно.

НЕТАКТО́ЎНАСЦЬ *і* **НЕТАКТЫ́ЧНАСЦЬ** *ж.* нетакто́вність.

НЕТАКТО́ЎНЫ *і* **НЕТАКТЫ́ЧНЫ** нетакто́вний; **н. чалаве́к** нетакто́вна люди́на.

НЕТАЛЕНАВІ́ТЫ неталанови́тий; **н. чалаве́к** неталанови́та люди́на; **~тая кні́га** неталанови́та кни́жка.

НЕ́ТА-МА́СА *ж. спец.* не́тто-ма́са.

НЕ́ТРЫ, -раў *тільки мн.* **1.** на́дра; **распрацо́ўка ~раў** розро́бка надр; **зямны́я н.** земні́ на́дра; **2.** *(важкопрохідне місце)* не́трі, не́трища, ха́ща *ж.*; **3.** *перен.* не́трі, не́трища; **н. па́мяці** не́трі (не́трища) па́м'яті; **н. душы́** не́трі (не́трища) душі́; **у ~рах Пале́сся** у не́трях Полі́сся.

НЕТРЫВА́ЛА *прислівн.*émі́цно; нетри́вко; нетрива́ло.

НЕТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж.* немі́цність; нетри́вкість; нетрива́лість.

НЕТРЫВА́ЛЫ **1.** немі́цни́й; *(ненадійний, нестійкий)* нетривки́й; *(нестійкий, короткочасний)* нетрива́лий; **н. падму́рак** немі́цни́й підму́рок (підмурі́вок); **2.** *(про продукт)* яки́й (що) шви́дко псу́ється, швидкопсувни́й; **3.** невитрива́лий, нестійки́й; **н. чалаве́к** невитрива́ла (нестійка́) люди́на; **4.** *(про малокалорійну їжу)* непожи́вний, нетри́вни́й.

НЕТУТЭ́ЙШЫ нетуте́шній, чужи́й, сторо́нський.

НЕЎВАРО́ТКІ *обл.* неповоротки́й, немото́рний, непрово́рний.

НЕЎВЯДА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** нев'я́нучість; **2.** нев'я́нучість, нев'я́нущість, невмиру́щість.

НЕЎВЯДА́ЛЬНЫ **1.** яки́й (що) не в'я́не; **~ная зе́лень** зе́лень, яка́ (що) не в'я́не; **2.** *перен. (який не втрачає свого значення, сили тощо)* нев'я́нучий, нев'яну́щий, невмиру́щий; **~ная краса́** нев'я́нуча (невмиру́ща) краса́.

НЕЎГАМО́ННА *прислівн.* невгамо́вно, невгомо́нно, непогамо́вно.

НЕЎГАМО́ННАСЦЬ *ж.* невгамо́вність, невгомо́нність, непогамо́вність.

НЕЎГАМО́ННЫ невгамо́вний, невгомо́нний, неуга́вний, непогамо́вний, невгаву́щий.

НЕЎГРУНТАВА́НАСЦЬ *ж.* необґрунто́ваність.

НЕЎГРУНТАВА́НЫ необґрунто́ваний.

НЕЎЖЫВА́ЛЬНАСЦЬ *і* **НЯЎЖЫ́ТНАСЦЬ** *ж.* невжи́ваність.

НЕЎЖАВА́ЛЬНЫ *і* **НЯЎЖЫ́ТНЫ** *(який не вживається, не використовується)* невжи́ваний; **~нае сло́ва** невжи́ване сло́во.

НЕЎЖЫВА́ННЕ *с.* невжива́ння, невжиття́.

НЕЎЖЫВА́НЫ *(яким не користувалися)* невжи́ваний; невикористо́вуваний; **~нае адзе́нне** нено́шений о́дяг.

НЕЎЗАБА́ВЕ *прислівн.* незаба́ром, невдо́взі.

НЕЎЗАМЕ́ТКІ *і* **НЕЎЗАМЕ́ТКУ** *прислівн. розм.* непомі́тно, неприм́ітно.

НЕЎЗАРА́НЫ незо́раний, неви́ораний.

НЕЎЗАГАРА́ЛЬНАСЦЬ *ж. спец.* незайми́стість.

НЕЎЗАГАРА́ЛЬНЫ *спец.* незайми́стий.

НЕЎЗДАГА́Д *прислівн. у знач. прис. розм.* невтямки́, невдога́д.

НЕЎЗЛЮБІ́ЦЬ *док.* не злюби́ти.

НЕЎЗНАКІ́ *прислівн. обл.* непомі́тно, неприм́ітно.

НЕЎКАМПЛЕКТАВА́НАСЦЬ *ж.* невкомплекто́ваність.

НЕЎКАМПЛЕКТАВА́НЫ невкомплекто́ваний.

НЕЎКЛЮЧЭ́ННЕ *с.* невклю́чення.

НЕЎЛАДКАВА́НАСЦЬ *ж.* **1.** невпорядко́ваність; **н. архі́ва** невпорядко́ваність архі́ву; **2.** невлашто́ваність; **н. бы́ту** невлашто́ваність по́буту.

НЕЎЛАДКАВА́НЫ **1.** невпорядко́ваний; **~ная гаспада́рка** невпорядко́ване господа́рство; **2.** *(не забезпечений усім потрібним)* невлашто́ваний; **~нае жыццё** невлашто́ване життя́.

НЕЎМАЦАВА́НЫ *і* **НЕЎМАЦО́ВАНЫ** неукрі́плений, незакрі́плений.

НЕЎМІРУ́ЧАСЦЬ *ж.* безсме́ртя *с.*, безсме́ртність, невмиру́щість.

НЕЎМІРУ́ЧЫ безсме́ртний, невмиру́щий.

НЕЎМЯШа́ННЕ *с.* невтруча́ння; **палі́тыка ~ння** полі́тика невтруча́ння.

НЕЎНІКНЁНАСЦЬ *ж.* немину́чість; **н. кра́ху** немину́чість кра́ху.

НЕЎНІКНЁНЫ немину́чий; **н. лёс** немину́ча до́ля.

НЕЎНЯСЕ́ННЕ *с.* невне́сення.

НЕЎПАПА́Д *прислівн.* невла́д, невгара́зд; не до ре́чі, не до ладу́, *(розм.)* не до шми́ги; невлу́чно, невча́сно, **гавары́ць н.** говори́ти (каза́ти) не до ре́чі (не до ладу́).

НЕЎПАРАДКАВА́НАСЦЬ *ж.* **1.** невпорядко́ваність; **2.** невлашто́ваність; **3.** *(без вигод)* невпорядко́ваність, невпоря́дженість.

НЕЎПАРАДКАВА́НЫ **1.** невпорядко́ваний; **~ная гаспада́рка** невпорядко́ване господа́рство; **2.** невлашто́ваний; **~ныя спра́вы** невлашто́вані спра́ви; **3.** *(без вигод)* невпорядко́ваний, невпоря́джений.

НЕЎПРЫЦЯ́М *прислівн. розм.* **1.** непомі́тно, неприм́ітно; **н. засну́ў** непомі́тно засну́в; **2.** *у знач. прис. розм.* невтямки́, невдога́д; **а яму́ і н.** а йому́ й невтямки́.

НЕЎРАДЖА́Й, -джа́ю *ч.* неврожа́й.

НЕЎРАДЖА́ЙНАСЦЬ *ж.* неврожа́йність.

НЕЎРАДЖА́ЙНЫ неврожа́йний.

НЕЎРАДЛІ́ВАСЦЬ *ж.* **1.** неродю́чість; **н. гле́бы** неродю́чість ґру́нту; **2.** неврожа́йність.

НЕЎРАДЛІ́ВЫ **1.** неродю́чий; **~вая гле́ба** неродю́чий ґрунт; **2.** неврожа́йний; **н. год** неврожа́йний рік.

НЕЎРАЗУМЕ́ЛА *прислівн.* не розумі́ючи; здиво́вано, зачудо́вано, зчудо́вано; спантели́чено; розгу́блено.

НЕЎРАЗУМЕ́ЛЫ *і* **НЕЎРАЗУМЕ́ННЫ** яки́й (що) не розуміє; здиво́ваний, по́вний по́диву (здивува́ння, здиво́вання), зачудо́ваний, зчудо́ваний; спантели́чений; розгу́блений; **н. по́зірк** здиво́ваний, по́вний по́диву (здивува́ння, здиво́вання) по́гляд.

НЕЎСВЯДО́МЛЕНА *прислівн.* неусвідо́млено.

НЕЎСВЯДО́МЛЕНАСЦЬ *ж.* неусвідо́мленість; **н. пачу́ццяў** неусвідо́мленість почуття́.

НЕЎСВЯДО́МЛЕНЫ 1. неусвідо́млений, несвідо́мий; **н. страх** неусвідо́млений страх; **~ная трыво́га** неусвідо́млена (несвідо́ма) триво́га; **2.** *(незрозумілий)* неусвідо́млений.

НЕЎСПАДЗЕ́ЎКІ *див.* **неспадзе́ўкі**.

НЕЎСПРЫІ́МЛІВАСЦЬ *ж.* несприйня́тливість; несхи́льність. — *Див. ще* **неўспрыі́млівы.**

НЕЎСПРЫІ́МЛІВЫ *(який погано сприймає, розуміє що-небудь)* несприйня́тливий; **н. ву́чань** несприйня́тливий у́чень.

НЕЎСПРЫМА́ЛЬНАСЦЬ *ж. мед., біол. (імунітет організму)* несприйня́тливість, несхи́льність. — *Див. ще* **неўспрыма́льнасць.**

НЕЎСПРЫМА́ЛЬНЫ *мед., біол. (який має імунітет до певного захворювання)* несприйня́тливий, несхи́льний; **н. арганíзм** несприйня́тливий органі́зм; **н. да захво́рванняў** несприйня́тливий (несхи́льний) до захво́рювань.

НЕЎСТАЛЯВА́НЫ 1. *(який не зовсім сформувався, склався)* неста́лий; *(який не має усталеності)* неуста́лений; хитки́й, хистки́й; мінли́вий; **н. хара́ктар** неста́ла (хитка́, хистка́) вда́ча, неста́лий (хитки́й, хистки́й) хара́ктер; **2.** неналá годжений; невлашто́ваний; **~нае жыццё** неналá годжене життя́.

НЕЎСТРЫМА́ННЕ *с.* непомі́рність *ж.*, надмі́рність *ж.*; непоміркóваність *ж.*; *(зловживання)* надужива́ння.

НЕЎТАЙМАВА́НА *і* **НЕЎТАЙМО́ЎНА** *прислівн.* неприбо́ркано; непогамо́вно.

НЕЎТАЙМАВА́НАСЦЬ *і* **НЕЎТАЙМО́ЎНАСЦЬ** *ж.* неприбо́рканість; невгамо́вність, непогамо́вність; невтри́мність, нестри́мність; **н. фанта́зіі** неприбо́рканість (невтри́мність, нестри́мність) фанта́зії.

НЕЎТАЙМАВА́НЫ *і* **НЕЎТАЙМО́ЎНЫ** неприбо́рканий; невгамо́вний, непогамо́вний; невтихоми́рний; невтри́мний, нестри́мний; **н. нату́ра** негамо́вна (непогамо́вна, невтри́мна, нестри́мна) нату́ра.

НЕФ *ч. архіт.* на́ва *ж.*, неф.

НЕФАРБАВА́НЫ нефарбо́ваний.

НЕХАЦЕ́ННЕ *с.* небажа́ння *(рідко)* нехоті́ння.

НЕ́ХАЦЬ *прислівн. розм.* **1.** *(без бажання)* не́хотя, зне́хотя, зне́хочу, нехотячи́; неохо́че; **2.** *безос. у знач. прис. (немає бажання)* небажа́ння *с.*, *(розм.)* неохо́та *ж.*, не́хіть *ж.*, знеохо́та *ж.*; **чыта́ць — н.** чита́ти — не́хіть (неохо́та, знеохо́та).

НЕХЛЯМЯ́ЖА *прислівн.* незгра́бно; неокови́рно; вайлува́то.

НЕХЛЯМЯ́ЖАСЦЬ *ж.* незгра́бність, неокови́рність; вайлува́тість.

НЕХЛЯМЯ́ЖЫ незгра́бний; *(розм.)* неокови́рний; *(неповороткий — про людину — ще)* вайлува́тий; *(непоказний)* ми́ршавий; **н. чалаве́к** незгра́бна (неокови́рна, вайлува́та) люди́на, незгра́ба *ч. і ж.*, вайло́ *ч. і ж.*; **~жае самаро́бнае сядло́** незгра́бне (неокови́рне) саморо́бне сідло́.

НЕЦВЯРО́ЗА *прислівн. прям., перен.* нетвере́зо.

НЕЦВЯРО́ЗАСЦЬ *ж. прям., перен.* нетвере́зість.

НЕЦВЯРО́ЗЫ *прям., перен.* нетвере́зий; **~зыя адно́сіны да падзе́й** нетвере́зе ста́влення до поді́й.

НЕ́ЦЕЛЬ *ж. с.-г. (про корову)* я́лівка.

НЕ́ХРЫСЦЬ *ч. розм.* не́христ.

НЕХРЫШЧО́НЫ *імен.* нехре́щений.

НЕ́ХТА *род., знах.* **не́кага**, *дав.* **не́каму**, *ор., місц.* **не́кім** *неознач. займ.* хтось; *(у поєднанні з прізвищем, іменем)* на прі́звище, на ім'я́; *(розм.)* яки́йсь [собі], таки́й собі, оди́н яки́йсь; **н. пасту́каў у акно́** хтось посту́кав у вікно́; **мне здало́ся, что вы гавары́лі з не́кім** мені́ здало́ся, що ви розмовля́ли з ки́мось; **н. Варане́віч** яки́йсь [собі] Вороне́вич, оди́н яки́йсь Вороне́вич; таки́й собі Вороне́вич; на прі́звище Вороне́вич.

НЕЦІКА́ВА *прислівн.* **1.** неціка́во; **2.** *розм.* нега́рно, некраси́во; **3.** *розм.* посере́дньо; пога́но.

НЕЦІКА́ВЫ 1. неціка́вий; **н. субясе́днік** неціка́вий співрозмо́вник; **~вая апо́весць** неціка́ва по́вість; **2.** *розм.* нега́рний, некраси́вий; **н. вы́гляд** нега́рний (некраси́вий) ви́гляд; **3.** *розм. (не дуже добрий)* нева́жний, посере́дній; погане́нький; **н. сёлета ўраджа́й** нева́жний (погане́нький) урожа́й цього ро́ку.

НЕЦІКА́ЎНАСЦЬ *ж.* недопи́тливість, неціка́вість.

НЕЦІКА́ЎНЫ недопи́тливий.

НЕЦЫРЫМО́ННЫ нецеремо́нний, безцеремо́нний.

НЕЦЬМЯНЕ́ЮЧЫ *прикм.* немé ркнучий.

НЕЦЯРПІ́МЫ 1. нетерпи́мий, неприпусти́мий, неприпу́щенний, недопусти́мий, недопу́щенний; *(який не можна витримати)* нестé рпний; **~мае стано́вішча** нетерпи́мий (неприпусти́мий, неприпу́щенний, нестé рпний) стан.

НЕЦЯРПЛІ́ВА *прислівн.* нетерпля́че, нетерпели́во.

НЕЦЯРПЛІ́ВАСЦЬ *ж.* нетерпля́чість, нетерпели́вість.

НЕЦЯРПЛІ́ВЫ нетерпля́чий, нетерпели́вий.

НЕ́ЧАГА[1] 1. *займ. зап. у род. в.* ні́чого, немá є (немá) чого́ (що) *(мин. ч.:* не було́ чого́; *майб. ч.* не бу́де чого́*)*; **н. чыта́ць** ні́чого (немá є чого́) чита́ти; **2.** *займ. неознач. у род. в.* чого́сь; **для н. ж трэ́ба яму́ е́хаць у го́рад?** для чо́гось же трé ба йому́ ї́хати до мі́ста? **3.** *част. розм.* лі́пше вже, кра́ще вже; принаймні; до ре́чі; **узя́ў бы н. ўсё** узя́в би лі́пше (кра́ще) вже все; **забяры́ н. і гэ́та** забери́ вже й це.

НЕ́ЧАГА[2] *у знач. прис. (не треба)* ні́чого, немá є (немá) чого́; дармá; **ды тут і ду́маць н.** та тут і ду́мати ні́чого (немá є, немá чого́); **н. спяша́цца** ні́чого (немá є, немá чого́) поспіша́ти; **н. крыча́ць** ні́чого (немá є, немá чого́) крича́ти; **н. было́ туды́ хадзі́ць** ні́чого було́ (не було́ чого́, не трé ба було́) туди́ ходи́ти.

НЕЧАКА́НА *прислівн.* несподі́вано; зненá цька;

рапто́во; ра́птом; ◊ **нечака́на-негада́на** нежда́но-нега́дано, нежда́но й нега́дано, нежда́но-несподі́вано, несподі́вано-нега́дано.

НЕЧАКА́НЫ несподі́ваний; рапто́вий; **~ная ве́стка** несподі́вана звістка; **н. раска́т гро́му** рапто́вий гу́ркіт (перекі́т) гро́му.

НЕЧАЛАВЕ́ЧНА *прислівн.* нелю́дяно; нелю́дськи.

НЕЧАЛАВЕ́ЧНАСЦЬ *ж.* нелю́дяність, нелю́дськість.

НЕЧАЛАВЕ́ЧНЫ нелю́дяний; *(жорстокий до краю)* нелю́дський.

НЕЧАЛАВЕ́ЧЫ 1. *(не властивий людині)* нелю́дський; *(незвичний)* надзвича́йний; *(про крик, муки й т. ін. — ще)* несвітський; **~чыя намага́нні** нелю́дські зуси́лля; **н. крык** нелю́дський (несвітський) крик; **2.** *(негуманний)* нелю́дський; **н. ўчы́нак** нелю́дський учи́нок.

НЕЧАПА́НЫ *і* **НЯЧЭ́ПАНЫ 1.** *(до якого не доторкалися, якого не зачіпали)* нето́рканий, нето́ркнутий, неза́йманий; непоча́тий; **~ная вячэ́ра** нето́ркана (нето́ркнута, непоча́та) вече́ря; **2.** *перен.* неза́йманий, цнотли́вий.

НЕЧАРГО́ВАСЦЬ *ж.* позачерго́вість.

НЕЧАРГО́ВЫ позачерго́вий; **н. з'езд** позачерго́вий з'ї́зд.

НЕЧАСА́НЫ[1] *і* **НЯЧЭ́САНЫ**[1] нече́саний; незаче́саний, неприче́саний; **н. лён** нече́саний льон; **~ныя валасы́** нече́сане (незаче́сане) воло́сся.

НЕЧАСА́НЫ[2] *і* **НЯЧЭ́САНЫ**[2] нете́саний; **~ныя бярвёны** нете́сані коло́ди.

НЕЧУВА́НА *прислівн.* нечу́вано.

НЕЧУВА́НЫ нечу́ваний; **~ныя цэ́ны** нечу́вані ціни; **ве́цер ~най сі́лы** ві́тер нечу́ваної си́ли.

НЕЧУЛЛІ́ВА *прислівн.* нечутли́во.

НЕЧУЛЛІ́ВАСЦЬ *ж.* нечутли́вість; нечу́лість; невразли́вість.

НЕЧУЛЛІ́ВЫ 1. *(позбавлений чутливості)* нечутли́вий; *(байдужий — ще)* нечу́лий; *(до болю, подразнення)* невразли́вий; **н. да прыгажо́сці** нечутли́вий до краси́; **н. да бо́лю** невразли́вий (нечутли́вий) до бо́лю.

НЕ́ЧЫ, *род.* **не́чага,** *дав.* **не́чаму,** *знах.* **не́чы, не́чага,** *ор., місц.* **не́чым**; *ж.* **не́чая**, *с.* **не́чае;** *мн.* **не́чыя,** *і* **НЕ́ЙЧЫ**, *род.* **не́йчага,** *дав.* **не́йчаму**, *знах.* **не́йчы, не́йчага,** *ор., місц.* **не́йчым**; *ж.* **не́йчая**, *с.* **не́йчае;** *мн.* **не́йчыя** *займ. неознач.* чийсь, *(ж.)* чия́сь, *(с.)* чиє́сь, *(мн.)* чиї́сь; **з не́чае ла́скі** завдяки́ комусь, че́рез ко́гось, *(розм.)* з чиє́їсь ла́ски.

НЕЧЫТЭ́ЛЬНА *прислівн.* нерозбі́рливо, нечі́тко, *(розм.)* нечита́бельно.

НЕЧЫТЭ́ЛЬНАСЦЬ *і* **НЕЧЫТА́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* нерозбі́рливість, нечі́ткість, *(розм.)* нечита́бельність.

НЕЧЫТЭ́ЛЬНЫ *і* **НЕЧЫТА́ЛЬНЫ** нерозбі́рливий, нечітки́й, *(розм.)* нечита́бельний; **н. по́чырк** нерозбі́рливий (нечітки́й, нечита́бельний) по́черк.

НЕШАНЦАВА́ННЕ *с.* невда́ча *ж.*, нетала́н *ч.*

НЕШМАТЛІ́КАСЦЬ *ж.* нечисле́нність.

НЕШМАТЛІ́КІ нечисле́нний.

НЕ́ШТА[1], *род.* **не́чага**, *дав.* **не́чаму**, *знах.* **не́шта**, *ор., місц.* **не́чым** *займ. неознач. с.* щось; **н. ка́зачнае** щось казко́ве; ◊ **н.-не́йкае** щось таке́ (отаке́); **н. накшта́лт** щось на зразо́к, як щось; **н. сярэ́дняе** щось сере́днє; **н. не то́е** щось не те.

НЕ́ШТА[2] *прислівн.* **1.** щось; **н. нездаро́вiцца** щось нездýжаю, нездýжає (хтось); **н. дні праз тры́** щось днів че́рез три; **2.** чого́сь, чому́сь; **н. не спі́цца** чого́сь (чому́сь) не спи́ться; **н. адзі́н раз** одного́ ра́зу, я́кось раз, я́кось, я́кось-то.

НЕ́ШТАЧКА *займ. неознач. розм. (ужив. тільки в наз. і знах. в.)* **1.** *(приблизно)* щось; десь; **2.** щось ціка́ве; **а я н. знайшо́ў** а я щось ціка́ве знайшо́в.

НЕЯДАВІ́ТЫ неотру́йний.

НЕЯДО́МАСЦЬ *ж.* неї́стівність.

НЕЯДО́МЫ неї́стівний; **~мыя грыбы́** неї́стівні гриби́.

НЕ́ЯК *і* **НЕЙК 1.** *(якимось чином; не зовсім зрозуміло, як)* я́кось; **ён н. злаўчы́ўся** він я́кось примудри́вся; **н. трэ́ба разлі́чыцца з ім** я́кось тре́ба розрахува́тися з ним; **2.** *(колись, одного разу)* я́ко́сь, коли́сь; **н. ра́нняй вясно́й** я́ко́сь (коли́сь) ра́нньою весно́ю; **н. бу́дзе** я́кось бу́де; **3.** *безос. у знач. прис., розм.* нія́к, нема́ як.

НІАДКУ́ЛЬ *прислівн.* нізві́дки, нізвідкіля́, нізвідкі́ль, нівідкіля́, нівідкі́ль.

НІБЫ *і* **НІБЫ́ТА** *спол., част.* ні́би, на́че, нена́че, мов, немо́в, ні́бито; *(розм.)* бу́цім, бу́цімто; на́чеб, на́чебто, нена́чебто, мо́вби, мо́вбито, немо́вби, немо́вбито, ні́бито; **гул нараста́ў, н. пры абва́ле ў гара́х** гу́ркіт зроста́в, ні́би (на́че, нена́че, мов *тощо*) під час обва́лу в го́рах; **ён падмі́ргнуў мне, н. змо́ўшчык** він підморгну́в мені́, на́че (ні́би, нена́че, мов *тощо*) змо́вник; **н. хто́сьці кра́дзецца** ні́би (на́че, нена́че, мов *тощо*) хтось кра́деться; **хадзі́лі чу́ткі, што мост н. ўзарва́ны** ходи́ли чутки́, що міст на́чебто (нена́чебто, мо́вбито, немо́в, немо́вбито, ні́би) піді́рваний.

НІВЕЛІ́Р *ч. геод.* нівелі́р.

НІВЕЛІ́РАВАННЕ *с. геод., перен.* нівелюва́ння.

НІВЕЛІ́РАВАНЫ нівельо́ваний.

НІВЕЛІ́РАВАЦЦА *геод. перен.* нівелюва́тися.

НІВЕЛІ́РАВАЦЬ *недок. і док. геод., перен.* нівелюва́ти.

НІВЕЛІРО́ВАЧНЫ нівелюва́льний.

НІВЕЛІРО́ЎКА *ж. геод., перен.* нівелюва́ння.

НІВЕЛІРО́ЎШЧЫК *ч. спец.* нівелюва́льник.

НІВЕЛІРО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* нівелюва́льниця.

НІВО́ДЗІН *і* **НІВО́ДНЫ** *займ. зап.* жо́ден, жо́дний, ніхто́, ні оди́н; ◊ **за двума́ за́йцамі паго́нішся, ~днага не зло́віш** *присл.* за двома́ за́йцями поже́не́шся, жо́дного (і одно́го) не зло́виш; хто два за́йці го́нить, жо́дного не здого́нить; двох за́йців поже́не́ш — жо́дного (і одно́го) не доже́не́ш; як відку́сиш забага́то, ковтне́ш ма́ло.

НІ́ЖАЙ *прислівн. вищ. ст.* ни́жче. — *Див. ще* **ніжэ́й 1**.

НІЖНЯСКІ́ВІЧНЫ *анат.* нижньоще́лепо́вий, нижньоще́лепний.

НІЖЭ́Й 1. *прислівн. вищ. ст.* ни́жче; **на паве́рх н.** на по́верх ни́жче; **2.** *у знач. прийм.* ни́жче *(кого-чого)*; **н. нуля́** ни́жче нуля́; **н. звыча́йнага**

ўзро́ўню ни́жче звича́йного рі́вня; ◊ **цішэ́й ва-ды́, н. травы́** *прик.* ти́хше води́, ни́жче трави́.

НІЖЭЙАДЗНА́ЧАНЫ зазна́чений ни́жче, зга́даний ни́жче, *(рідше)* нижчезазна́чений, нижчезга́даний.

НІЖЭЙЗГАДА́НЫ зга́даний ни́жче, *(рідше)* нижчезга́даний.

НІЖЭЙНАЗВА́НЫ на́званий ни́жче, *(рідше)* нижчена́званий, нижчепойменóваний.

НІЖЭЙПАДА́ДЗЕНЫ пóданий ни́жче, ви́кладений ни́жче, *(рідше)* нижчеви́кладений, нижчепóданий.

НІЖЭЙПАМЯНЁНЫ зга́даний ни́жче, *(рідше)* нижчезга́даний.

НІЖЭЙПЕРАЛІ́ЧАНЫ перерахóваний ни́жче, перелі́чений ни́жче.

НІЖЭЙПРЫВЕ́ДЗЕНЫ наве́дений ни́жче, пóданий ни́жче, *(рідше)* нижченаве́дений, нижчепóданий.

НІЖЭЙСКА́ЗАНЫ ска́заний ни́жче, *(рідше)* нижческа́заний.

НІЖЭЙУКА́ЗАНЫ зазна́чений ни́жче, пóданий ни́жче.

НІЖЭ́ЙШЫ *прикм.* **1.** *вищ. ст.* ни́жчий; **ён н. за бра́та** він ни́жчий від бра́та (за бра́та, ніж брат); **2.** *в інш. знач.* ни́жчий; **~шыя арганізмы** ни́жчі органі́зми; **~шая ста́дыя** ни́жча ста́дія; **~шая шкóла** початкóва шкóла; **~шая паса́да** ни́жча поса́да.

НІЗАВÓШТА *див.* **нізаштó**.

НІЗА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* низа́льник, нани́зувач.

НІЗА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* низа́льниця, нани́зувачка.

НІ́ЗАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість)* ни́зькість, ни́цість; негі́дність; пі́длість; **2.** *(підлий, ниций учинок)* ни́зькість, низьки́й (негі́дний) учи́нок, ни́цість; підлóта.

НІ́ЗАШТÓ *і* **НІЗАВÓШТА** *прислівн.* ніза́що; **н. не згаджу́ся** ніза́що (ні в якому ра́зі, у жóдному ра́зі) не погóджуся.

НІЗВА́ННЯ *прислівн. розм.* ніскі́льки, *(підсил.)* аніскі́льки; нітрóхи, *(підсил.)* анітрóхи, анітрóшки; **спаць не хаце́лася н.** спа́ти не хоті́лося нітрóхи (анітрóхи, анітрóшки).

НІЗЕ́НЕЧКІ *розм.* низе́сенький.

НІ́ЗКА[1] *імен. ж.* ни́зка, разóк *ч.*; **н. абара́нкаў** ни́зка (разóк) бу́бликів; **н. жэ́мчугу** ни́зка (разóк) пе́рлів; **н. ве́ршаў** ни́зка (цикл) ві́ршів.

НІ́ЗКА[2] *прислівн., у знач. прис.* ни́зько.

НІЗКААПЛА́ТНЫ низькоопла́чуваний.

НІЗКАВУГЛЯРÓДЗІСТЫ низьковуглеце́вий.

НІЗКАГАТУНКÓВЫ низькосóртний.

НІЗКАЛЕГІ́РАВАНЫ *мет.* низьколегóваний.

НІЗКАЎДÓЙНАСЦЬ *ж. с.-г.* малоуді́йність.

НІЗКАЎДÓЙНЫ *с.-г.* малоуді́йний.

НІЗКАЎРАДЖА́ЙНЫ маловрожа́йний.

НІ́ЗКІ І. *у різн. знач.* низьки́й; **н. дом** низьки́й буди́нок; **н. лоб** низьки́й лоб, низьке́ чолó; **~кая тэмперату́ра** низька́ температу́ра; **~кая я́касць** низька́ я́кість; **2.** *перен.* низьки́й, ни́ций; негі́дний; пі́длий; **н. ўчы́нак** низьки́й (ни́ций, негі́дний) учи́нок; ◊ **н. паклóн** низьки́й поклі́н (уклі́н); **~кай прóбы** найни́жчої прóби.

НІЗЮ́ТКА *розм.* низе́сенько.

НІЗЮ́ТКІ *розм.* низе́сенький.

НІКАГУ́СЬНЬКІ *займ. зап. розм.* нікогі́сінько, *(підсил.)* анікогі́сінько.

НІ́КАЦЬ *недок. обл. (шукаючи кого-, чого-небудь, зазирати скрізь)* ника́ти, *(розм.)* ни́пати.

НІКЕЛІРАВА́ННЕ *с.* нікелюва́ння.

НІКЕЛІРАВА́НЫ *дієприкм., прикм.* нікельóваний.

НІКЕЛІРАВА́ЦЬ *недок. і док.* нікелюва́ти.

НІКЕЛІРÓВАЧНЫ нікелюва́льний.

НІКЕЛІРÓЎКА *ж.* нікелюва́ння *с.*

НІКЕЛІРÓЎШЧЫК *ч. спец.* нікелюва́льник.

НІКЕЛІРÓЎШЧЫЦА *ж. спец.* нікелюва́льниця.

НІ́КЕЛЬ, -лю *ч.* ні́кель.

НІКÓЛЕЧКІ *прислівн. розм.* ніскі́лечки.

НІКÓЛЬКІ *прислівн.* ніскі́льки, *(підсил.)* аніскі́льки, нітрóхи, анітрóшки.

НІТ[1], *род.* **ні́та** *ч. техн.* болт, прогóнич; **узя́ць на ні́ты** скріпи́ти болта́ми (прогóничами).

НІТ[2] *див.* **ніты́**.

НІТАВА́ННЕ *с.* **1.** збóлчування; **2.** з'є́днання, *(незак. д. — ще)* з'є́днування, сплéтення, сплеті́ння, зв'я́зування.

НІТАВА́ЦЦА *недок.* **1.** збóлчуватися; **2.** *перен.* з'є́днуватися, сплíта́тися; зв'я́зуватися; **3.** *пас.* збóлчуватися.

НІТАВА́ЦЬ *недок.*, **ЗНІТАВА́ЦЬ** *док.* **1.** збóлчувати, зболти́ти; **2.** *перен.* з'є́днувати, з'єдна́ти; сполуча́ти, сполучи́ти; сплíта́ти, сплести́; зв'я́зувати, зв'яза́ти; **ніту́е вясна́ сі́лы** з'є́днує (сплíта́є, зв'я́зує) весна́ си́лу.

НІТАВЫ́ болтови́й.

НІ́ТАЧНІК *ч. спец.* нитка́р.

НІ́ТАЧНІЦА *ж. спец.* нитка́рка.

НІ́ТАЧНЫ ниткови́й.

НІ́ТКА *ж. у різн. знач.* ни́тка; ◊ **да апóшняй ~кі** до [оста́нньої] ни́тки (ни́точки); **вы́цягнуцца ў ~ку а)** *(ставати рівно в ряд)* ви́тягтися (ви́тягнутися) в шнур (у ни́тку); **б)** *(стояти випроставшись)* ви́тягтися (ви́тягнутися) у струну́ (струнóю, у стру́нку); **в)** *(виявити ретельність)* ви́тягтися (ви́тягнутися) в ни́тку; **прамóкнуць да ~кі** змóкнути (промóкнути) до ни́тки (до ни́точки, до рубця́, до ру́бчика); **сухóй ~кі не засталóся** ни́тки сухóї немá (нема́, не зали́шилося); **шы́та бе́лымі ~камі** па́льці зна́ти; бі́лими нитка́ми ши́то; **куды́ íгóлка, туды́ і н.** *присл.* куди́ гóлка, туди́ й ни́тка; куди́ корóва, туди́ й теля́.

НІТКАВА́ТЫ ниткува́тий.

НІТРАГЛІЦЭРЫ́Н *ч. і* **НІТРАГЛІЦЭРЫ́НА** *ж.* нітрогліцери́н.

НІТРАЗЛУЧЭ́ННЕ *с. хім.* нітроспол́ука *ж.*

НІТРАКЛЯТЧА́ТКА *ж. хім.* нітроклітковина.

НІТЫ́, -тóў, *одн.* **ніт**, *род. в.* **ні́та** *ч. текст.* ни́чениці.

НІЦ *прислівн.* ниць, ни́цьма, долі́лиць.

НІЦАВА́ННЕ *і* **ЛІЦАВА́ННЕ** *с.* лицюва́ння, перелицьóвування.

НІЦАВА́НЫ *і* **ЛІЦАВА́НЫ** лицьóваний, перелицьóваний. — *Див. ще* **ніцава́ць**.

НІЦАВА́ЦЦА *і* **ЛІЦАВА́ЦЦА** *недок. пас.* лицюва́тися, перелицьóвуватися.

НІЦАВА́ЦЬ *і* **ЛІЦАВА́ЦЬ** *недок. (одяг)* лицюва́ти, перелицьо́вувати.

НІ́ЦЫ 1. *(про дерева й кущі: з довгими гілками, що звисають)* плаку́чий; **ніцая вярба́** плаку́ча верба́; **ніцая лаза́** шелюга́, ше́люг *ч.*, ше́люги; **2.** *перен. розм. (про людину)* пону́рий, похму́рий, насу́плений.

НІЦЬ *ж. у різн. знач.* ни́тка; *(поез.)* нить; ◊ **пуцяво́дная н.** провідна́ ни́тка.

НІЦЯНЫ́ 1. *(пов'язаний з нитками)* нитко́ви́й; **~ная вытво́рчасць** ниткове́ виробни́цтво; **2.** *(зроблений з ниток)* ни́тяний; **~ныя па́льча́ткі** ни́тяні рукави́чки.

НІЧАГУ́СЕНЬКІ *розм.* **1.** *займ.* нічогі́сінько, анічогі́сінько; **н. не ба́чыў** нічогі́сінько (анічогі́сінько) не ба́чив; **2.** *прислівн.* нічогі́сінько, анічогі́сінько; **ён выкупаецца ў ледзяно́й вадзе́ — і н.** він покупа́ється в крижаній воді — і нічогі́сінько (анічогі́сінько).

НІЧАГУ́ТКІ *займ.* нічогі́сінько, анічогі́сінько.

НІЧУ́ЦЬ *прислівн.* нітро́хи, анітро́хи, *(розм.)* анітро́шки, ні кри́хти, ні капели́нки, ні капели́ночки.

НІШТАВА́ТА *прислівн. розм.* непога́но; *(розм.)* нічоге́нько; чима́ло.

НІШТАВА́ТЫ *розм.* **1.** *(досить добрий)* непога́ний, неаби́який, незли́й, незгі́рший; *(розм.)* нічоге́нький; **~тае памяшка́нне** непога́не приміщення (поме́шкання); **2.** *(значний, немалий величиною, кількісно)* чима́ли́й; **~тая су́ма гро́шай** чима́ла́ су́ма гро́шей.

НІШТО́[1] **1.** *род.* **нічо́га**, *дав.* **нічо́му**, *знах.* **нішто́**, *ор.* **нічы́м**, *місц.* **ні аб чым** *займ.* нішо́; **мне нічо́га не трэ́ба** мені́ нічо́го не тре́ба; **ён ні аб чым не клапаці́ўся** він ні про що не дбав; **2.** *у знач. імен. невідм.* нішо́ *с.*; **н. і́ншае** нішо́ і́нше; **звесці́ на н.** звести́ наніве́ць (ніна́що, на нішо́); **сысці́ на н.** зійти́ наніве́ць (ніна́що, на нішо́); звести́ся (перевести́ся) ніна́що (на нішо́); **лічы́ць за н.** ма́ти (вважа́ти) за нішо́ (ні за що); **нічо́га падо́бнага** нічо́го тако́го [схо́жого, *(рідше)* поді́бного, підхо́жого]; **мно́га шу́ма з нічо́га** *прик.* бага́то га́ласу даре́мно (зніче́в'я); за ону́чу зби́то (зби́ли) бу́чу; з вели́кої хма́ри та мали́й дощ; грім ра́ка вбив; не сті́льки мли́ва, скі́льки ди́ва; **без нічо́га ні́якага** без жо́дної (ні́якої, ви́димої) причи́ни; не зна́ти, з яко́ї причи́ни (з яко́ї ре́чі).

НІШТО́[2] *прислівн.* **1.** *розм.* нічо́го, нічоге́нько, ніврóку; **ко́рмяць там н.** году́ють там нічо́го (нічоге́нько, ніврóку); **2.** *у знач. прис. (звичайно зі словом* **сабе́***)* нічо́го, нічоге́нько, ніврóку; **ураджа́й н.** урожа́й нічо́го (ніврóку); **3.** *безос. у знач. прис. (не шкодить, не вадить)* нічо́го, нічоге́нько, ніврóку; **тра́піў у ава́рыю — і н.** потра́пив в ава́рію — і нічо́го (ніврóку).

НІШЧЫ́МНІЦА *ж. розм.* **1.** пісна́ (нізчи́мна) стра́ва (ї́жа); **2.** го́лод *ч.*, голодне́ча, безхлі́б'я *с.*

НІШЧЫ́МНЫ *розм.* **1.** пісни́й, *(розм.)* нізчи́мний; **~ная капу́ста** пісна́ (нізчи́мна) капу́ста, *(неточно)* пісни́й (нізчи́мний) капусня́к; **2.** поро́жній, пусти́й; **н. збан** поро́жній (пусти́й) збан (жбан, джбан, дзбан); поро́жня пуста́ кі́нва.

НІ́ЯКАВА *і* **НІ́ЯКАВАТА** *прислівн. розм.* **1.** *(соромно)* ні́яково; **адчува́ць сябе́ н.** почува́тися ні́яково; **2.** *(незручно, негарно)* незру́чно; **без дзя́гі хадзі́ць н.** без па́ска (ре́меня) ходи́ти незру́чно.

НІ́ЯКАВАТАСЦЬ *ж. розм. (стан, відчуття незручності, сором'язливості)* ні́яковість.

НІ́ЯКАВАТЫ *розм.* незру́чний; **~тае стано́вішча** незру́чне стано́вище.

НІ́ЯКІ *займ. зап. ж.* **ні́якая**, *с.* **ні́якае**, *мн.* **ні́якія** ні́який, *(підсил.)* ані́який, аніякі́сінький; жо́дний, жо́ден; **н. во́раг нам не стра́шан** ні́який (жо́дний, жо́ден) во́рог нам не страшни́й; **~кіх адзна́к ру́ху** ні́яких (жо́дних) озна́к ру́ху; **н. ён не каманды́р** ні́який він не команди́р; **н. род** *грам.* сере́дній рід; ◊ **~кім чы́нам** ні́яким спо́собом (чи́ном), жо́дним спо́собом; **без нічо́га ні́якага** без жо́дної (ні́якої) причи́ни; без ви́димої причи́ни; не зна́ти, з яко́ї причи́ни (з чо́го).

НОВААДКРЫВА́ЛЬНІК *ч.* нововідкрива́ч.

НОВААДКРЫ́ТЫ нововідкри́тий.

НОВАБУДО́ЎЛЯ *ж.* новобудо́ва.

НОВАНАБЫ́ТЫ *і* **НОВАПРЫДБА́НЫ** новопри́дбаний.

НОВАПАБУДАВА́НЫ *і* **НОВАПАБУДО́ВАНЫ** новозбудо́ваний.

НОВАПРЫБЫ́ЎШЫ новоприбу́лий.

НОВАЎВЕ́ДЗЕНЫ нововве́дений.

НОВАЎВЯДЗЕ́ННЕ *с.* нововве́дення.

НОВАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* **1.** *(процес)* новоутво́рення, *(незак. д. — ще)* новоутво́рювання; **н. мінера́лаў** новоутво́рення мінера́лів; **2.** *(елемент, форма тощо, які нещодавно постали, утворилися)* новоутво́рення, новотві́р *ч.*; **~нні ў лёгкіх** новоутво́рення в леге́нях.

НОВАЎТВО́РАНЫ новоутво́рений, новоповста́лий, неда́вно (нещода́вно, щó́йно) утво́рений.

НО́ВЕНЕЧКІ нові́сінький.

НО́ВЕНЬКІ 1. *прикм.* нове́нький; **2.** *у знач. імен. розм.* нове́нький, нова́к, новачо́к, новичо́к.

НО́ВЫ *у різн. знач.* нови́й; **Н. год** Нови́й рік; **глядзі́ць, як бара́н на ~выя варо́ты** ди́виться (уту́пився, ви́тріщив о́чі), як теля́ (бара́н) на нові́ воро́та (две́рі); ви́тріщив о́чі, як цап на нові воро́та; ди́виться, як чорт на попа́; ви́тріщивсь, як коза́ на різника́; **~вая мятла́ чы́ста мяце́** *присл.* нова́ мітла́ (нови́й ві́ник) до́бре (га́рно) заміта́є (все чи́сто виміта́є); ко́жна мітла́ спе́ршу до́бре заміта́є; **по́мніць да ~вых ве́нікаў** *прик.* пам'ята́ти до нови́х ві́ників.

НО́ГАЦЬ, -гця *ч.* ні́готь; ◊ **ні на н.** [і] на ні́готь, ані́ на йо́ту; **к ~цю (пад н.)** до ні́гтя (під ні́готь).

НО́ГТЕВЫ нігтьови́й.

НО́ГЦІК *ч. зменш.* ні́гтик; ◊ **хло́пчык з н.** хло́пчик-мізи́нчик.

НО́ЖАНКІ, -нак *тільки мн.* но́жички.

НО́ЖНІЦЫ *див.* **нажні́цы**.

НО́ЖНІЧНЫ но́жичний.

НО́ЖНЫ[1], *род.* **но́жан** *тільки мн.* пі́хви; **н. ша́блі** пі́хви ша́блі.

НО́ЖНЫ[2], *род.* **но́жан** *тільки мн. у різн. знач.* но́жиці.

НО́ЗДРА *ж.* ні́здря.

НО́ЗДРАВЫ ні́здряни́й.

НО́РКА[1] *ж. зменш. (від* **нара́***)* нірка.

НО́РКА[2] *ж. зоол.* но́рка.

НО́РМА *ж. у різн. знач.* но́рма; **н. паво́дзін** но́рма поведі́нки; **н. выпрацо́ўкі** но́рма ви́робітку; **звыш ~мы** по́над но́рму; **н. выпадзе́ння апа́дкаў** но́рма випада́ння о́падів.

НОС *ч. у різн. знач.* ніс; **кірпа́ты н.** кирпа́тий ніс; **н. бу́льбінай** ніс як картопли́на (як бу́льба, як барабо́ля), ніс карто́плею; ◊ **на но́се** на но́сі; **зве́сіць (апусці́ць) н.** пові́сити (похню́пити) ніс (но́са); похню́питися; **су́нуць н. не ў сваю спра́ву** стромля́ти (устромля́ти, пха́ти, ти́кати, су́нути) но́са не в свою спра́ву; **заста́цца з но́сам** о́близня пійма́ти (спійма́ти, з'ї́сти, вхопи́ти); **зарубі́ць сабе́ на но́се** закарбува́ти собі на но́сі; заруба́ти собі на пеньку́; [до́бре] затя́мити собі; **аж н. гне́цца** умина́ти за оби́дві щоки́; ї́сть, аж за ву́хами лящи́ть (аж ву́ха хо́дять); **трыма́ць н. па ве́тры** трима́ти но́са за ві́тром; лови́ти но́сом, куди́ ві́тер віє (дме); чу́ти (диви́тися), відкі́ль ві́тер віє; **вярну́ць (адваро́чваць) н.** відверта́ти но́са; **не ў н.** не для но́са *(чийого що)*; ще не вмива́вся *(хто до чого)*; **дзю́баць но́сам** куня́ти, дріма́ти; окуні́ лови́ти; клюва́ти но́сом; **но́сам натаўчы** натовкти́ (ткну́ти) но́сом; **кру́кам но́са не даста́ць** і підступи́тися (підступи́ти, приступи́ти, приступи́тися) не мо́жна *(до кого)*; **пакі́нуць з но́сам** *(каго)* наста́вити (приста́вити) но́са *(кому)*; поши́ти в ду́рні *(кого)*; на сухе́ньке ви́вести *(кого)*; візка́ підвезти́ *(кому)*; **кама́р но́са не падто́чыць** *прик.* кома́р но́са не підто́чить; чи́ста робо́та; і го́лки не підсу́неш; ніхто́ не вче́питься; не присі́каєшся; **у сямі́ ня́нек дзіця́ без но́са** *присл.* де бага́то няньо́к, там дитя́ калі́ка (без о́ка); де сто догляда́чок, там дити́на крива́; де бага́то баб, там дити́на без пу́па (дитя́ безпу́пе, безно́се, беззу́бе); де бага́то господи́нь, там ха́та неме́тена; де вели́ка ра́да, там рідки́й борщ; **не сунь но́са ў чужо́е про́са** *присл.* не сунь (не пхай, не потика́й) но́са до чужо́го про́са.

НО́СКА *ж.* **1.** *(дія)* носі́ння *с.*, но́шення *с.*; **2.** *(у птахів)* несі́ння *с.*, не́сення *с.*

НО́СКАСЦЬ *ж. (про одяг, взуття)* но́скість, мі́цність.

НО́СКІ *(про одяг, взуття й т. ін.)* носки́й; міцни́й.

НО́СЧЫК *ч. спец.* носі́й,носи́льник.

НО́СЬБІТ *ч. у різн. знач.* носі́й; **н. ідэ́й** носі́й іде́й; **н. інфе́кцыі** носі́й інфе́кції.

НО́СЬБІТКА *ж. у різн. знач.* носі́йка.

НОЧ *ж.* ніч; ◊ **аб н.** за одну́ ніч; **до́брай но́чы** на добра́ніч; добра́ніч; **рабі́навая (вераб'і́ная) ноч** горобина ніч; **на н. гле́дзячы** про́ти но́чі.

НО́ЧЧУ *прислівн.* уночі́.

НО́ШКА *ж.* **1.** *(у бджіл)* узя́ток *ч.*; **2.** *(дров, сіна тощо)* обере́мок *ч.*

НУДА́ *ж.* нудьга́, нуда́.

НУДЗЕ́ЦЬ *і* **НУДЗІ́ЦЦА** *недок.* ну́дитися.

НУДЛІ́ВА *прислівн.* ту́жно, тужли́во, то́скно.

НУДЛІ́ВЫ ту́жний, тужли́вий, то́скний.

НУДНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* нудні́ше.

НУДНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* нудні́ший.

НУ́ДНЫ нудни́й.

НУ́МАР *ч. у різн. знач.* но́мер; *(газети, часопису)* число́; **лю́таўскі н. часо́піса** лютне́ве число́ (лютне́вий но́мер) часо́пису; **н. пальча́так** но́мер рукави́чок; **зняць н. у гасці́ніцы** найня́ти но́мер у готе́лі; ◊ **гэ́ты н. не про́йдзе** цей но́мер не про́йде (не ви́йде); це не вда́сться *(кому)*; так не пі́де; ціє́ї не поспіва́єш; **вось дык н.!** оце́ так но́мер!; от так шту́ка!; оце́ так раху́ба!

НУМАРАВА́НЫ нумеро́ваний.

НУМАРАВА́ЦЬ *недок.* нумерува́ти.

НУМАРНЫ́ 1. *прикм. у різн. знач.* номерни́й; **2.** *у знач. імен.* номерни́й.

НУМАРО́К, -рка́ *ч. зменш.* номеро́к.

НУМАРО́ЎКА *ж.* нумерува́ння *с.*

НУМАРО́ЎШЧЫК *ч. спец.* нумерува́льник.

НУМАРО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* нумерува́льниця.

НУТ, *род.* **ну́ту** *ч. бот.* нут, нагу́д.

НУТРАНЫ́ 1. *у різн. знач.* нутряни́й; **~но́е са́ла** нутряне́ са́ло; **2.** *розм.* вну́трішній; **н. замо́к** вну́трішній замо́к.

НУТРЭ́Ц, -раца́ *ч. вет.* **1.** *(хвороба)* нутре́ць; **2.** *(хвора тварина)* нутря́к.

НЫРКО́ВЫ *і* **НЫРЦО́ВЫ** нирко́вий; **~цо́вая ка́чка** нирко́ва ка́чка.

НЫРЭ́Ц, -рца́ *ч.* **1.** *(дія) розм.* ниро́к; **2.** *(про людину)* нире́ць; **3.** *(качка)* ниро́к, нуре́ць; ◊ **даць нырца́** пірну́ти.

НЫЦЬ *недок у різн. знач.* **1.** ни́ти; *(про серце, груди тощо — ще)* скні́ти, скі́млити; **2.** *(набридливо скаржитися) розм.* ски́глити, ни́ти; *(пхикати розм. — ще)* скі́млити.

НЫЮЧЫ 1. яки́й (що) ни́є; **н. боль** терпки́й (тупи́й) біль; біль, яки́й на́че ни́є; **2.** яки́й (що) ски́глить (ни́є); яки́й (що) скі́млить.

НЭ́НДЗА *розм.* **1.** *ж.* нудьга́, нудо́та; **2.** *(бідність)* нужда́, зли́дні; **3.** *ч. і ж. (людина, яка постійно скаржиться, скиглить)* скиглі́й *ч.*, скиглі́йка *ж.*, скигля́чка *ж.*, ни́тик *ч.*

НЮАНСАВА́НЫ нюансо́ваний.

НЮАНСАВА́ЦЬ *недок. і док.* нюансува́ти.

НЮАНСІРО́ЎКА *ж.* нюансува́ння.

НЮ́НІ: распусці́ць н. *прост.* рю́мати, розрю́матися, рю́мсати, розрю́мсатися, розпуска́ти, розпусти́ти рю́ми (рю́мси, ню́ні).

НЮ́НЯ *ч. і ж.* рю́мса.

НЮХ, *род.* **ню́ху** *ч.* **1.** нюх; **у саба́кі до́бры н.** у соба́ки га́рний нюх; **2.** *перен. розм.* чуття́, нюх; ◊ **ні за н. таба́кі (загі́нуць, прапа́сці)** ні за ца́пову ду́шу (заги́нути, пропа́сти); ні за по́нюшку таба́ки (тютю́ну́) (заги́нути, пропа́сти).

НЮ́ХАЛЬНЫ 1. нюхови́й; **~ныя не́рвы** нюхові́ не́рви; **2.** *(призначений для нюхання)* ню́хальний; **н. тыту́нь** ню́хальний тютю́н.

НЮ́ХАЛЬШЧЫК *ч. розм.* ню́хальник.

НЮ́ХАЛЬШЧЫЦА *ж. розм.* ню́хальниця.

НЮ́ХАЦЬ *недок. прям., перен.* ню́хати; *(про тварин — винюхувати — ще)* нюши́ти.

НЯБА́ЧАНЫ неба́чений, неви́даний, небува́лий; **н. по́спех** неба́чений (небува́лий) у́спіх; **н. ураджа́й** неба́чений (небува́лий) урожа́й.

НЯБА́ЧНА *прислівн.* невиди́мо, незри́мо.

НЯБА́ЧНАСЦЬ *ж.* невиди́мість.

НЯБА́ЧНЫ неви́ди́мий; неви́дний; непомітний; **н. самалёт** неви́ди́мий літа́к.

НЯБЁСЫ *імен. мн.* небеса́, не́бо *с.*; ◊ **узвышаць (узносіць) да нябёс** підно́сити до небе́с (до не́ба, під са́ме не́бо, аж під не́бо, [аж] над зо́рі); вихваля́ти над со́нце й мі́сяць.

НЯБЛА́ГА *прислівн. розм.* **1.** непога́но, *(розм.)* незле́; **2.** *у знач. прис.* непога́но.

НЯБО́ГА 1. *ч. і ж. розм. (ласкаве або співчутливе звертання)* голу́бонько, голу́бочко, ри́бонько, ри́бочко, га́лочко, га́лонько, я́сочко, я́сонько; лебі́донько, лебі́дочко; *(співчутливо)* небо́го; **2.** *ж. обл. (братова або сестрина дочка)* небо́га, племі́нниця; **3.** *(розм.) (той (та), хто викликає співчуття) ч. і ж.* бідола́ха, бідола́х *ч.*; бідола́шний *ч.*, бідола́шна *ж.*, біда́ха, біда́ка, біда́га, небора́к *ч.*, небора́ка *ж.*, сіро́ма, сірома́ха, серде́га, серде́шний *ч.*, серде́шна *ж.*

НЯБО́Ж *ч. обл.* не́біж, племі́нник.

НЯБО́ЙКА *прислівн.* мля́во.

НЯБО́ЙКІ мля́вий.

НЯБО́СЬ *вст. сл. розм.* ма́бу́ть, либо́нь; *(розм.)* надісь, наді́йсь; уже́ пе́вно (пе́вне, напе́вне, напе́вно), звича́йно; адже́, адже́ ж, так, таж; **а мае́ ж вы ро́дненькія, змарыліся, н.** [а, ах] мої ж ви рідне́сенькі, стоми́лися, либо́нь (ма́бу́ть, пе́вне, напе́вне, напе́вно).

НЯБРЫ́ДКІ *(про зовнішність)* непога́ний, нічоге́нький; непога́ний з се́бе, непога́ний на вро́ду.

НЯБЫ́Т, -ту *ч.* небуття́ *с.*; ◊ **адысці ў н.** піти́ у ві́чність (у віки́).

НЯВА́ЖКІ *прям., перен.* малова́гий, неповнова́гий; *(незначний)* маловаго́мий.

НЯВА́РТЫ *розм.* не ва́ртий, не гі́дний, непуття́щий.

НЯВЕ́ДАННЕ *с.* неві́дання; незна́ння; необі́знаність *ж.*; ◊ **у шчаслівым ~нні** у блаже́нному (щасли́вому) неві́данні (незна́нні).

НЯВЕ́СТА *ж.* нарече́на, молода́.

НЯВЕ́СЦІН нарече́ної *(род. в.)*, молодо́ї *(род. в.)*; **~ны ўбо́ры** убра́ння нарече́ної (молодо́ї).

НЯВЕ́ТЛА *і* **НЯВЕ́ТЛІВА** *прислівн.* **1.** неприві́тно, нелюб'я́зно, нела́скаво; **2.** нече́мно, неввічливо, негре́чно.

НЯВЕ́ТЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** непривітність, нелюб'язність, неласка́вість; **2.** нече́мність, неввічливість, негре́чність.

НЯВЕ́ТЛІВЫ *і* **НЯВЕ́ТЛЫ 1.** непривітний, нелюб'язний, нелaска́вий; **н. чалаве́к** неприві́тна (нелюб'я́зна) люди́на; **2.** нече́мний, неввічливий, негре́чний; **н. адказ** нече́мна (неввічлива, негре́чна) ві́дповідь.

НЯВЕ́ЧАННЕ *с.* ні́вечення; калі́чення.

НЯВЕ́ЧЫЦЦА *недок. звор., пас.* ні́вечитися; калі́читися.

НЯВЕ́ЧЫЦЬ *недок.* ні́вечити; калі́чити; **н. твар** калі́чити обли́ччя; **н. ду́шы людзе́й** ні́вечити (калі́чити) ду́ші люде́й (лю́дські ду́ші).

НЯВІ́ННІЦА *ж. (та, що не жила статевим життям)* неза́ймана ді́вчина.

НЯВІ́ННЫ 1. неви́нний, невинува́тий; безви́нний; безневи́нний; **~ная ахвя́ра** неви́нна (безви́нна, безневи́нна) же́ртва; **прыкідвацца ~нным ягнём** удава́ти [з се́бе] неви́нне ягня́; **2.** *(який не жив статевим життям)* неви́нний, цнотли́вий, неза́йманий; **н. нявеста** неви́нна (цнотли́ва, неза́ймана) нарече́на; **3.** наї́вний, простоду́шний.

НЯВО́ПЫТНАСЦЬ *ж.* недосві́дченість.

НЯВО́ПЫТНЫ недосві́дчений; **н. студэ́нт** недосві́дчений студе́нт.

НЯВО́РАНЫ *див.* **неара́ны**.

НЯВУ́ЧАНЫ невче́ний.

НЯВЫ́ВУЧАНАСЦЬ *ж.* неви́вченість.

НЯВЫ́ВУЧАНЫ 1. неви́вчений; **2.** невче́ний.

НЯВЫ́ДАТКАВАНЫ неви́трачений.

НЯВЫ́ЙГРЫШНЫ неви́грашний.

НЯВЫ́КАЗАНЫ неви́словлений; невимо́вний; **~нае го́ра** невимо́вне го́ре.

НЯВЫ́КРУТКА *ж. розм. (безвихідне становище)* безви́хідь, безви́хіддя *с.*, глухи́й кут.

НЯВЫ́ПАТРАБАВАНЫ незатре́буваний.

НЯВЫ́ПРАЦАВАНАСЦЬ *ж.* неви́робленість.

НЯВЫ́ПРАЦАВАНЫ неви́роблений.

НЯВЫ́РАБЛЕНЫ 1. *(про шкуру тощо)* неви́чинений, неви́роблений; **2.** *(про землю)* необро́блений.

НЯВЫ́РАШАНЫ нерозв'я́заний; **~ныя зада́чы** нерозв'я́зані завда́ння; **~ныя пыта́нні** нерозв'я́зані пита́ння.

НЯВЫ́САХЛЫ *і* **НЯВЫ́САХШЫ** яки́й (що) не ви́сох, неви́сохлий.

НЯВЫ́ТРАБАВАНЫ незатре́буваний.

НЯГЕ́ГЛЫ *розм.* **1.** непоказни́й; кво́лий; невда́лий; **н. конь** кво́лий (непоказни́й) кі́нь; **2.** *(негарний на вигляд)* незгра́бний, нега́рний; **~лыя лі́тары** незгра́бні (нега́рні) лі́тери; **3.** *(невмілий)* невпра́вний, невмі́лий; **~лая гаспады́ня** невмі́ла (невпра́вна) господи́ня.

НЯГІ́БКА *і* **НЯГНУ́ТКА** *прислівн.* негну́чко.

НЯГІ́БКАСЦЬ *і* **НЯГНУ́ТКАСЦЬ** *ж.* негну́чкість.

НЯГІ́БКІ *і* **НЯГНУ́ТКІ** *прям., перен.* негнучки́й; **н. дрот** негнучки́й дріт; **н. ро́зум** негнучки́й ро́зум; **~кая палі́тыка** негнучка́ полі́тика.

НЯГЛЕ́ДЗЯЧЫ *прийм. із знах. (у поєднанні з «на»):* **нягле́дзячы на** незважа́ючи (неввaжа́ючи) на, по́при (що); **н. ні на што** незважа́ючи (невважа́ючи) ні на що.

НЯГО́ДНАСЦЬ *ж.* неприда́тність.

НЯГО́ДНІК *ч. розм.* негі́дник.

НЯГО́ДНІЦА *ж. розм.* негі́дниця.

НЯГО́ДНІЦКІ *розм.* негі́дницький.

НЯГО́ДНЫ 1. *(якого не можна використати)* неприда́тний, негодя́щий; **н. праект** неприда́тний (негодя́щий) прое́кт; **2.** *(про погану, ницу людину)* негі́дний, пога́ний; нікче́мний; мерзе́нний.

НЯГРЭ́БЛІВЫ невиба́гливий; негидли́вий, небридли́вий; **н. чалаве́к** негидли́ва (небридли́ва) люди́на; **н. густ** невиба́гливий смак.

НЯГУ́ЧНЫ негучни́й; **н. го́лас** негучни́й го́лос; **~ныя радкі** негучні́ рядки́.

НЯДБА́ЙЛА *ч. і ж. розм. (той (та), що байдуже, недбало ставиться до своїх обов'язків)* недба́йло *ч. і с.*

НЯДБА́ЙНА *прыслівн.* недба́ло, недбайли́во.
НЯДБА́ЙНАСЦЬ *ж.* недбайли́вість, недба́лість.
НЯДБА́ЙНЫ *і* **НЯДБА́ЙЛІВЫ** недбайли́вий, недба́лий; **н. гаспада́р** недбайли́вий (недба́лий) госпо́дар.
НЯДБА́ЛЕЦ, -льца *ч. розм. (недбалий чоловік)* недба́лець.
НЯДБА́ЛІЦА *ж. розм.* недба́ла, недбайли́виця.
НЯДЗЕ́ЙНА *прыслівн.* неді́яльно.
НЯДЗЕ́ЙНЫ неді́яльний.
НЯДЗЕ́ЛЯ *ж.* **1.** *(день)* неді́ля; **Право́дная н.** Провідна́ неді́ля; **2.** ти́ждень.
НЯДОБРАЗЫЧЛІ́ВА *прыслівн.* недобрози́чли́во.
НЯДОБРАЗЫЧЛІ́ВАСЦЬ *ж.* недобрози́чли́вість.
НЯДОБРАЗЫЧЛІ́ВЕЦ, -лі́ўца *ч.* недобрози́чли́вець.
НЯДОБРАЗЫЧЛІ́ВІЦА *ж.* недобрози́чли́виця.
НЯДОБРАЗЫЧЛІ́ВЫ недобрози́чли́вий.
НЯДОБРАНАДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж. заст.* неблагонаді́йність.
НЯДОБРАНАДЗЕ́ЙНЫ *заст. (політично)* неблагонаді́йний.
НЯДОБРАСУМЛЕ́ННА *прыслівн.* несумлі́нно, несо́вісно, недобросо́вісно.
НЯДОБРАСУМЛЕ́ННАСЦЬ *ж.* несумлі́нність, несо́вісність, недобросо́вісність.
НЯДОБРАСУМЛЕ́ННЫ несумлі́нний, несо́вісний, недобросо́вісний.
НЯДОБРАЎПАРА́ДКАВАНАСЦЬ *ж.* невпорядко́ваність, невпоря́дженість.
НЯДОБРАЎПАРА́ДКАВАНЫ невпорядко́ваний, невпоря́джений.
НЯДО́БРЫ 1. *(злий)* недо́брий; **~рая ўсме́шка** недо́бра у́сміка (по́смішка); **2.** пога́ний, нега́рний; **н. пах** пога́ний (нега́рний) за́пах; **н. ўчы́нак** пога́ний (нега́рний) учи́нок; **3.** *(невдалий)* несприя́тливий; пога́ний; **н. паваро́т спра́вы** несприя́тливий (пога́ний) поворо́т спра́ви.
НЯДО́ІМКА *ж.* недо́їмка, недопла́та.
НЯДО́ІМКАВЫ недоїмко́вий, недопла́тний.
НЯДО́ІМШЧЫК *ч.* недо́їмник, недопла́тник.
НЯДО́ІМШЧЫЦА *ж.* недоїмниця, недопла́тниця.
НЯДО́КАЗНАСЦЬ *ж.* недоказо́вість, недові́дність.
НЯДО́КАЗНЫ недоказо́вий, недові́дний.
НЯДОЎГАЧАСО́ВЫ недовгоча́сний, нетрива́лий.
НЯДО́ШЛЫ *розм.* кво́лий; *(про людину — ще)* хирля́вий, хи́рявий, хи́рний, хи́рий, хире́нний; *(рідше)* занепа́лий, недолу́гий.
НЯДРЭ́ННА *прыслівн., у знач. прис.* непога́но.
НЯДРЭ́ННЫ непога́ний; *(досить добрий)* неабиякий, незли́й, незгі́рший.
НЯДУ́ЖАСЦЬ *ж.* нездужання.
НЯДУ́ЖАЦЬ *недок.* нездужати, неду́жати.
НЯЁМКА *прыслівн., у знач. прис.* незру́чно; ні́яково; **ён сеў н.** він сів незру́чно; **адчува́ць сябе́ н.** відчува́ти себе́ (почува́тися) незру́чно (ні́яково); **мне ста́ла н.** мені́ ста́ло (зроби́лося) незру́чно (ні́яково).
НЯЁМКАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість)* незру́чність, ні́яковість; **2.** *(невдалий учинок)* незру́чність, незру́чний учи́нок; **3.** *(почуття)* ні́яковість; зніякові́ння *с.*; **адчува́ць н. пе́рад кім-не́будзь** зніякові́ти (зні́титися) пе́ред ким-не́будь.
НЯЁМКІ 1. *(у якому незручно бути; незручний для користування)* незру́чний; неви́гідний; **~кая по́за** незру́чна по́за; **2.** *(неприємний, важкий)* незру́чний; **тра́піць у ~кае стано́вішча** потра́пити (ускочи́ти, попа́сти) в незру́чне стано́вище, опини́тися в незру́чному стано́вищі.
НЯЖВА́ЧНЫЯ *імен. мн. зоол.* нежу́йні.
НЯЗБЫ́ТНАСЦЬ *ж.* незбу́тність; нездійсне́нність.
НЯЗБЫ́ТНЫ 1. незбу́тній; *(який не може здійснитися)* нездійсне́нний; *(фантастичний)* химе́рний; **~ная ма́ра** нездійсне́нна (ма́рна) мрія; **2.** *(про почуття: якого важко або не можна позбутися)* непереборний, неподола́нний; **н. сум** непереборний (неподола́нний) сум.
НЯЗБЫЎНЫ незбу́тній; нездійсне́нний.
НЯЗВЫ́ЧНА *і* **НЯЗВЫ́КЛА** *прыслівн.* незвича́йно, незви́чно.
НЯЗВЫ́ЧНАСЦЬ *і* **НЯЗВЫ́КЛАСЦЬ** *ж.* незвича́йність, незви́чність.
НЯЗВЫ́ЧНЫ *і* **НЯЗВЫ́КЛЫ** незвича́йний, незви́чний.
НЯЗГА́СНА *і* **НЕЗГАСА́ЛЬНА** *прыслівн. прям., перен.* невгаси́мо, незга́сно, незгаси́мо, невга́сно, непога́сно.
НЯЗГА́СНЫ *і* **НЕЗГАСА́ЛЬНЫ** незга́сний, невгаси́мий, незгаси́мий, невга́сний, непогаси́мий, невгаси́мий, непога́сний.
НЯЗГРЭ́БА *ч. і ж. обл.* незгра́ба.
НЯЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нezда́тність; нezді́бність.
НЯЗДО́ЛЬНЫ 1. *(який не має здібностей, таланту)* нezді́бний, нezда́тний; **н. ву́чань** нezді́бний у́чень; **2.** *(який не має схильності, вміння що-небудь робити)* нezда́тний; **н. да му́зыкі** нezда́тний до му́зики; **н. малява́ць** нezда́тний малюва́ти.
НЯЗЛА́ДЖАНА *прыслівн.* незла́годжено.
НЯЗЛА́ДЖАНАСЦЬ *ж.* незла́годженість; **н. у пра́цы** незла́годженість у пра́ці (робо́ті).
НЯЗЛА́ДЖАНЫ незла́годжений; **~ная рабо́та** незла́годжена робо́та; **н. хор** незла́годжений хор.
НЯЗМЕ́НЛІВАСЦЬ *ж.* незмі́нність, незмі́нюваність, пості́йність, ста́лість.
НЯЗМЕ́НЛІВЫ незмі́нний, незмі́нюваний, пості́йний, ста́лий; **~выя адно́сіны** пості́йні (ста́лі) стосу́нки.
НЯЗНА́ЧНЫ *(дуже малий)* незначни́й; **н. шум** незначни́й шум; **~ныя зме́ны** незначні́ зміни.
НЯЙНА́ЧАЙ *і* **НЯЙНА́КШ** *розм.* **1.** *прыслівн.* не іна́кше; **н. сёння павінен прые́хаць сын** не іна́кше як сього́дні ма́є приї́хати син; **2.** *у знач. вст. сл.* ма́бу́ть, пе́вно, пе́вне; *(розм.)* зна́ти; очеви́дно, *(розм.)* очеви́дячки; **н., пастушкі́ спалі́лі стажо́к се́на** ма́бу́ть (пе́вно, пе́вне, очеви́дно), пастушки́ спали́ли стіжо́к сі́на.
НЯКЕ́МЛІВАСЦЬ *ж.* некмітли́вість, нетяму́щість, нетямови́тість; недога́дливість.
НЯКЕ́МЛІВЫ некмітли́вий, нетяму́щий, нетямови́тий; недога́дливий.

НЯКЁПСКА 1. *прыслівн.* непога́но; неаби́як, незле́, незгі́рше; **2.** *у знач. прис.* непога́но.

НЯКЁПСКІ непога́ний; *(досить добрий)* неаби́який, незли́й, незгі́рший.

НЯКІ́ДКІ яки́й (що) не впада́є в о́ко (в о́чі, у ві́чі); непомі́тний, нея́скра́вий.

НЯЛА́ДНА 1. *прыслівн. (не так, як треба)* не до ладу́; недо́бре, нега́рно, негара́зд; **2.** *у знач. прис.* недо́бре, негара́зд.

НЯЛА́ДНЫ *розм.* недо́брий, нега́рний; **~ная пагóда** пога́на пого́да; **у сям'і́ тварылася ~нае** у сім'ї́ роби́лося (ко́їлося) недо́бре.

НЯЛА́СКАВА *і* **НЕЛАСКА́ВА** *прыслівн.* **1.** неласка́во; **2.** неприві́тно, непри́язно.

НЯЛА́СКАВЫ *і* **НЕЛАСКА́ВЫ 1.** *(який не виявляє ласкавості в обходженні з ким-небудь; суворий)* неласка́вий; **~вае дзіця́** неласка́ве дитя́, неласка́ва дити́на; **2.** неприві́тний, непри́язний; **н. прыём** неприві́тне (непри́язне) прийняття́; **н. гаспада́р** неприві́тний (непри́язний) госпо́дар.

НЯЛЁГКА *прыслівн., у знач. прис.* неле́гко.

НЯЛЁГКІ нелегки́й.

НЯЛІ́ТАСЦІВЫ *і* **НЕЛІТАСЦІ́ВЫ** немилосе́рдий, немилосе́рдний, неми́лости́вий.

НЯЛІ́ШНЕ *прыслівн., у знач. прис.* не за́йво.

НЯЛІ́ШНІ неза́йвий; потрі́бний; **перасцяро́га бу́дзе ~ня́й** застере́ження бу́де неза́йвим.

НЯЛЮ́БА *прыслівн., у знач. прис.* неприє́мно, ◊ **н. — не слу́хай, а лгаць не перашкаджа́й** *присл.* ві́риш — не ві́риш, а не кажи́: «Бре́шеш!»

НЯМА́РКІ немазки́й.

НЯМА́ШАКА *у знач. прис. прост.* нема́є, нема́; *(розм.)* катма́, *(заст.)* бігма́ (бігме́).

НЯМІ́ЛАСЛІВА *і* **НЯМІ́ЛАСЦІВА** неми́лости́во, неласка́во.

НЯМІ́ЛАСЛІВЫ *і* **НЯМІ́ЛАСЦІВЫ** неми́лости́вий, неласка́вий.

НЯМКО́ *ч. розм.* німи́й.

НЯМНО́ГА 1. *прыслівн.* небага́то, тро́хи; **адны́мі рука́мі н. зро́біш** сами́ми рука́ми небага́то зро́биш; **2.** *у знач. прис.* небага́то.

НЯМНО́ГАЕ *імен.* небага́то, ма́ло (небага́то) що; де́що.

НЯМНО́ГІЯ *тільки мн.* **1.** *прикм.* де́які, де́котрі; *(кількісно незначні — ще)* нечисле́нні; **н. фа́кты** де́які (де́котрі, нечисле́нні) фа́кти; **2.** *у знач. імен.* небага́то, ма́ло (небага́то) хто; де́які, де́котрі; **н. ве́даюць гэ́та** ма́ло (небага́то) хто зна́є про це.

НЯМО́ГЛАСЦЬ *ж. розм.* кво́лість, хворобли́вість, хворови́тість, сла́бкість.

НЯМО́ГЛЫ *розм.* кво́лий, хворобли́вий, хворови́тий, слабки́й; **ён ішо́ў ~лым кро́кам** він ішо́в кво́лим (слабки́м) кро́ком.

НЯМО́ЖАЦЦА *недок. безос. розм.* нездужа́є *(хто)*, нездужа́ється *(кому)*.

НЯМО́ЖНА *прыслівн. у знач. прис.* **1.** не мо́жна, ні́як, нема́є (нема́) як; *(розм.)* го́ді; **2.** *(не дозволено, заборонено)* не мо́жна; **тут н. куры́ць** тут не мо́жна пали́ти.

НЯНА́ЦІСКНАСЦЬ *ж. лінгв.* ненаголо́шеність.

НЯПА́ЛЕНЫ 1. *(про піч, приміщення)* непа́лений, нето́плений; **2.** *(про цеглу)* неви́палений.

НЯПА́МЯТЛІВАСЦЬ *ж.* непам'ятли́вість; забу́дькуватість.

НЯПА́МЯТЛІВЫ непам'ятли́вий, непам'ятки́й; забу́дькуватий.

НЯПЛА́ТА *ж.* неплаті́ж *ч.*

НЯПЛАЎКІ неплавки́й, нетопки́й.

НЯПЛЁННА *прыслівн.* неплі́дно.

НЯПЛЁННЫ неплі́дний.

НЯПО́СПЕХ, -ху *ч.* неуспі́х, невда́ча *ж.*

НЯРА́НА *прыслівн., у знач. прис.* нера́но, пі́зно; **ён вярну́ўся н.** він поверну́вся нера́но (пі́зно); **было́ ўжо н.** було́ вже нера́но.

НЯРО́ДНЫ нері́дний.

НЯРО́ЎНА нері́вно.

НЯРО́ЎНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* нері́вність; **~сці глёбы** нері́вності ґру́нту; **эканамі́чная н.** економі́чна нері́вність.

НЯРО́ЎНЫ *у різн. знач.* нері́вний; **н. брук** нері́вна бруківна, нері́вний брук; **~ная барацьба́** нері́вна боротьба́.

НЯРЭ́ДКІ нерідки́й; не рі́дкісний.

НЯРЭ́ЧЫЎНАСЦЬ *ж.* нематеріа́льність, духо́вність.

НЯРЭ́ЧЫЎНЫ нематеріа́льний, духо́вний.

НЯРЭ́ШАНЫ *(про математичну задачу)* нерозв'я́заний.

НЯСВОЕЧАСО́ВА *прыслівн.* несвоєча́сно; невча́сно.

НЯСВОЕЧАСО́ВАСЦЬ *ж.* несвоєча́сність; невча́сність.

НЯСВОЕЧАСО́ВЫ несвоєча́сний; *(зроблений невчасно — ще)* невча́сний.

НЯСЕ́ННЕ[1] *с.* не́сення; вико́нування, вико́на́ння.

НЯСЕ́ННЕ[2] *с. (яєць)* несі́ння.

НЯСІ́ЛЕЦЬ *недок. (утрачати силу)* знеси́люватися, *(розм.)* упада́ти на си́лі.

НЯСІ́ЛІЦЬ *недок.* знеси́лювати, висна́жувати.

НЯСКЛА́ДЗІЦА *ж. розм.* плутани́на, недола́дність.

НЯСКЛА́ДНЫ нескла́дний; *(про виклад — ще)* недола́дний; незгра́бний; **~ная фігу́ра** незгра́бна по́стать (фігу́ра); **~ная размо́ва** недола́дна розмо́ва.

НЯСКЛЁПІСТЫ *розм.* **1.** незгра́бний, недола́дний, неокови́рний; **н. хло́пец** незгра́бний (недола́дний, неокови́рний) хло́пець; **2.** *(погано зроблений)* недола́дний, неокови́рний; **н. бар'е́р** недола́дний (неокови́рний) бар'е́р.

НЯСМА́ЧНЫ несмачни́й, недо́брий.

НЯСПЕ́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** неспі́лість, недости́глість, нести́глість; **2.** *перен.* незрі́лість.

НЯСПЕ́ЛЫ 1. *(про плоди, хліб — звичайно)* неспі́лий, недости́глий, нести́глий; **н. я́блык** неспі́ле (недости́гле) я́блуко; **2.** *перен.* незрі́лий; **~лая ду́мка** незрі́ла ду́мка.

НЯСПО́РНА *прыслівн.* **1.** пові́льно, мару́дно; **2.** *(збитково)* неви́гідно.

НЯСПО́РНЫ 1. *(малорезультативний)* пові́льний, заба́рний, мару́дний; **~ная рабо́та** пові́льна (заба́рна, мару́дна) робо́та; **2.** *(збитковий)* неви́гідний; **гэ́та бу́льба для насе́ння**

~ная ця карто́пля на насі́ння неви́гідна; **3.** *(незначний — про дощ, сніг тощо)* рідки́й, мали́й, негусти́й; **н. дождж** рідки́й (мали́й, негусти́й) дощ.

НЯСПЫ́ННА *і* **НЕСУПЫ́ННА** *прислівн.* невпи́нно, неупи́нно, неспи́нно.

НЯСПЫ́ННАСЦЬ *і* **НЕСУПЫ́ННАСЦЬ** *ж.* невпи́нність, неупи́нність, неспи́нність.

НЯСПЫ́ННЫ *і* **НЕСУПЫ́ННЫ** невпи́нний, неупи́нний, неспи́нний.

НЯСТА́ЛА *прислівн.* **1.** несолі́дно, легкова́жно; **2.** непості́йно, несті́йко.

НЯСТА́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** незрі́лість; **2.** несолі́дність, несерйо́зність, легкова́жність; **3.** непості́йність.

НЯСТА́ЛЫ 1. *(про вік)* незрі́лий; **2.** несолі́дний, несерйо́зний, легкова́жний; **3.** *(мінливий)* непості́йний, несті́йки́й.

НЯСТА́ЦЬ *док. безос.* не ста́ти, не ви́стачити.

НЯСТО́ЙКАСЦЬ *ж.* нестійкість.

НЯСТО́ЙКІ *прям., перен.* нестійки́й; **~кія духі́** нестійкі парфу́ми; **н. чалаве́к** нестійка́ люди́на.

НЯСТО́МНА *прислівн.* невто́мно, невсипу́ще.

НЯСТО́МНАСЦЬ *ж.* невто́мність, невсипу́щість.

НЯСТО́МНЫ невто́мний, невсипу́щий; **н. працаўні́к** невто́мний працівни́к; **н. го́ман пту́шак** невто́мний паши́ний го́мін.

НЯСТРО́ЙНА *прислівн.* **1.** нестру́нко; **2.** нестро́йно; незгра́йно; нескла́дно; безла́дно; негармоні́йно; безла́дно.

НЯСТРО́ЙНАСЦЬ *ж.* **1.** нестру́нкість; **2.** нестро́йність; незгра́йність; нескла́дність; безла́дність; негармоні́йність; **3.** безла́дність.

НЯСТРО́ЙНЫ 1. *(який має незграбну постать)* неструнки́й; **2.** *(про звуки, мову)* нестро́йний; *(рідше)* незгра́йний; нескла́дний; безла́дний; негармоні́йний; **3.** безла́дний, хаоти́чний.

НЯСТРО́МКІ нестрімки́й.

НЯСУ́ШКА *ж. розм. с.-г.* несу́чка.

НЯСХО́ДНА *прислівн. розм.* непідхо́же.

НЯСХО́ДНАСЦЬ *ж. розм.* непідхо́жість.

НЯСХО́ДНЫ *розм. (невигідний)* непідхо́жий; **~ная цана́** непідхо́жа ціна́.

НЯСЦІ́ПЛА *прислівн.* нескро́мно.

НЯСЦІ́ПЛАСЦЬ *ж.* нескро́мність.

НЯСЦІ́ПЛЫ нескро́мний.

НЯСЫ́ТНЫ непожи́вний, нетри́вни́й, неси́тний.

НЯСЫ́ТЫ *(про тварин)* нежи́рний; **н. парсю́к** нежи́рний каба́н.

НЯТА́ННА *прислівн.* неде́шево.

НЯТЛУ́СТЫ нежи́рний.

НЯТО́ЕСНЫ нетото́жний.

НЯТО́ПКІ *(про жири й т. ін.)* нетопки́й.

НЯТРА́ПНА *прислівн.* **1.** невда́ло; **2.** невлу́чно. — *Див. ще* **нятра́пны**.

НЯТРА́ПНАСЦЬ *ж.* **1.** невда́лість; **2.** невлу́чність. — *Див. ще* **нятра́пны**.

НЯТРА́ПНЫ 1. невда́лий; **н. выраз** невда́лий ви́раз; **2.** невлу́чний; **н. стрэл** невлу́чний по́стріл.

НЯЎВА́ЖЛІВА *і* **НЯЎВА́ЖНА** *прислівн.* неува́жно.

НЯЎВА́ЖЛІВАСЦЬ *і* **НЯЎВА́ЖНАСЦЬ** *ж.* неува́жність.

НЯЎВА́ЖЛІВЫ *і* **НЯЎВА́ЖНЫ 1.** неува́жний; **н. чалаве́к** неува́жна люди́на; **2.** *(не досить обґрунтований)* непова́жний; **~вая прычы́на** непова́жна причи́на.

НЯЎВЯ́ЗКА *ж.* непого́дження *с.*, непого́дженість; **н. ў рабо́це** непого́дження (непого́дженість) у робо́ті.

НЯЎДА́ЛІЦА *ч. і ж. розм.* **1.** *(невміла, незграбна людина)* незда́ра, незгра́ба; **2.** *(що-небудь погано зроблене)* незгра́ба.

НЯЎДА́ЛЫ *і* **НЯЎДА́ЧНЫ 1.** *у різн. знач.* невда́лий; **н. дзень** невда́лий день; **н. малю́нак** невда́лий малю́нок; **2.** *(невмілий)* невпра́вний; **н. ваяка** невпра́вний вояка; **3.** пога́ний; *(з фізичними вадами — про людину)* негодя́щий; нега́рний; **~лая зямля́** пога́на земля́; **~лая дзяўчы́на** негодя́ща ді́вчина.

НЯЎДА́ЧНА *прислівн.* невда́ло.

НЯЎДА́ЧНІК *ч.* невда́ха.

НЯЎДА́ЧНІЦА *ж.* невда́ха.

НЯЎДА́ЧНЫ *див.* **няўда́лы**.

НЯЎДО́БІЦА *ж. розм. (малопридатна для обробітку земля)* неприда́тна земля́.

НЯЎДО́БНЫ *с.-г. (про землю)* неприда́тний.

НЯЎЖО́ *частка пит.* невже́; **н. гэ́та пра́ўда?** невже́ це пра́вда?

НЯЎЖЫ́ТНАСЦЬ *див.* **неўжыва́льнасць**.

НЯЎЖЫ́ТНЫ *див.* **неўжыва́льны**.

НЯЎЗБРО́ЕНАСЦЬ *ж. прям., перен.* неозбро́єність.

НЯЎЗБРО́ЕНЫ *прям., перен.* неозбро́єний.

НЯЎЗГО́ДНЕНАСЦЬ *ж.* неузго́дженість.

НЯЎЗГО́ДНЕНЫ неузго́джений.

НЯЎЗНА́К *прислівн.* **1.** непомі́тно; **смяя́шча н.** смі́ятися непомі́тно; **2.** ненаро́ком, випадко́во; **сустрэ́ліся н.** зустрі́лися ненаро́ком (випадко́во).

НЯЎЗНО́С, -су *ч.* невне́сення; *(про гроші)* несплата.

НЯЎКЛЮ́ДА *і* **НЯХЛЮ́ДА** *ч. і ж. розм.* **1.** незгра́ба, вайло́; **2.** нечепу́ра, нехлю́й *ч.*, нехлю́я *ж.*, задри́панка *ж.*

НЯЎКЛЮ́ДНЫ незгра́бний; *(розм.)* неокови́рний; *(неповороткий — про людину — ще)* вайлува́тий; **н. мядзве́дзь** незгра́бний ведмі́дь; **н. выраз** незгра́бний (неокови́рний) ви́раз.

НЯЎЛА́ДЖАНАСЦЬ *ж.* невлашто́ваність.

НЯЎЛА́ДЖАНЫ невлашто́ваний.

НЯЎМЕ́КА *ч. і ж. розм.* неумі́йко *ч.*

НЯЎМЕ́ЛЫ невмі́лий.

НЯЎМЕ́ЛЬСТВА *і* **НЯЎМЕ́ННЕ** *с.* невмі́ння.

НЯЎМО́ЛЬНА *прислівн.* невблага́нно, невмоли́мо.

НЯЎМО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* невблага́нність, невмоли́мість.

НЯЎМО́ЛЬНЫ невблага́нний, невмоли́мий.

НЯЎРА́ЗЛІВАСЦЬ *ж.* невразли́вість.

НЯЎРА́ЗЛІВЫ невразли́вий.

НЯЎРО́БЛЕНЫ *(про землю)* необро́блений.

НЯЎРО́Д, -ду *ч. розм.* неврожа́й.

НЯЎРО́КАМ *прислівн.* несподі́вано, ра́птом;

ненавмисне, випадково; **калі я засну н., разбудзі** коли я раптом засну, розбуди; ◊ **н. кажучы** нівроку, щоб не зурочити.

НЯЎРЫМСЛІВА *прислівн.* **1.** нетерпляче, не терпеливо; **2.** невгамовно.

НЯЎРЫМСЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** нетерплячість; **2.** невгамовність.

НЯЎРЫМСЛІВЫ 1. нетерплячий, нетерпеливий; **2.** невгамовний, непосидючий.

НЯЎСЛУЖЛІВЫ непослужливий.

НЯЎСТОЙЛІВА *прислівн.* нестійко.

НЯЎСТОЙЛІВАСЦЬ *ж.* нестійкість; нестáлість, нетривкість; хисткість, хиткість.

НЯЎСТОЙЛІВЫ нестійкий; *(непостійний)* нестáлий, нетривкий; *(який хитається)* хисткий, хиткий, хибкий, хитливий, хитлявий; *(про човен — ще)* перекидистий; **~вая лодка** хисткий (хиткий, перекидистий) човен; **~вае надвор'е** нестійка погода; **~вая раўнавага** *фіз.* нестійка рівновага.

НЯЎСТРЫМАНАСЦЬ *ж.* нестриманість.

НЯЎСТРЫМАНЫ нестриманий.

НЯЎСТУПЧЫВАСЦЬ *ж.* непоступливість.

НЯЎСТУПЧЫВЫ непоступливий.

НЯЎСХОДЖАСЦЬ *ж. с.-г.* несхожість.

НЯЎСХОДЖЫ *с.-г.* несхожий.

НЯЎТОЛЬНА *прислівн.* невситимо, невтолимо.

НЯЎТОЛЬНЫ невтолений, невтолимий, невситимий; *(перен. — ще)* невтишимий, невтішний; **н. голад** невситимий голод; **~ная смага** невтоленна (невтолима) спрага; **~ная прага ведаў** невситима жадоба (жага) [до] знань.

НЯЎТРАТНА *прислівн.* беззбитково, безутратно.

НЯЎТРАТНАСЦЬ *ж.* беззбитковість, безутратність.

НЯЎТУЛЬНА *і* **НЕПРЫТУЛЬНА** *прислівн.* незатишно.

НЯЎТУЛЬНАСЦЬ *і* **НЕПРЫТУЛЬНАСЦЬ** *ж.* незатишність.

НЯЎТУЛЬНЫ *і* **НЕПРЫТУЛЬНЫ** незатишний.

НЯЎЦЕШЛІВА *прислівн.* невтішно.

НЯЎЦЕШЛІВАСЦЬ *ж.* невтішність.

НЯЎЦЕШЛІВЫ невтішний.

НЯЎЦЯМ *прислівн. у знач. прис. розм.* невтямки.

НЯЎЦЯМЛІВАСЦЬ *ж. розм.* нетямущість.

НЯЎЦЯМЛІВЫ *розм.* нетямущий.

НЯЎЦЯМНА *прислівн. розм.* незрозуміло, неясно.

НЯЎЦЯМНАСЦЬ *ж.* незрозумілість, неясність.

НЯЎЦЯМНЫ *розм.* незрозумілий, неясний.

НЯЎЧАС *і* **НЯЎЧАСНА** невчасно.

НЯЎЯЎНА *прислівн.* неймовірно; надзвичайно.

НЯЎЯЎНЫ *(якого важко уявити)* неуявленний, неймовірний; несвітський; надзвичайний.

НЯХВАТКА *ж.* недостача, нестача, брак *ч.*

НЯХЛЮДА *ч. і ж. див.* **няўклюда.**

НЯХОДКІ неходовий; **н. тавар** неходовий товар.

НЯХРЫШЧАНЫ *прикм.* нехрещений.

НЯЦВЁРДЫ *у різн. знач.* нетвердий; **~дая глеба** нетвердий грунт; **~дая хада** нетверда хода; **~дыя веды** нетверді знання.

НЯЦОТНЫ непарний; **н. лік** непарне число.

НЯЦЯЖКІ нетяжкий, неважкий.

НЯЦЯМЛІВАСЦЬ некмітливість, нетямущість, нетямовитість.

НЯЦЯМЛІВЫ *і* **НЯЦЯМКІ** некмітливий, нетямущий, нетямовитий.

НЯЧЫСТЫ[1] *прикм. у різн. знач.* нечистий; **~тая бялізна** нечиста білизна; **~тая парода** нечиста порода; **~тае вымаўленне** нечиста вимова; **~тае сумленне** нечисте сумління; ◊ **н. на руку** нечистий (хапкий) на руку, хапкий.

НЯЧЫСТЫ[2] **1.** *прикм. (пов'язаний з надприродними ворожими людині силами, злим духом і т. ін.)* нечистий, диявольський; **~тая сіла** нечиста сила; **2.** *імен.* нечистий, лихий; **н. падбіў** лихий попутав, сатана опутав, нечистий попутав.

НЯЧЫСЦІК *ч. розм.* лихий, біс, нечистий, диявол.

НЯЧЭПАНЫ *див.* **нечапаны.**

НЯЧЭСАНЫ[1] *див.* **нечасаны**[1].

НЯЧЭСАНЫ[2] *див.* **нечасаны**[2].

НЯШКОДНА *прислівн. у знач. прис.* нешкідливо.

НЯШКОДНАСЦЬ *ж.* нешкідливість.

НЯШКОДНЫ нешкідливий.

НЯШМАТ *прислівн. у знач. прис.* небагато.

НЯЯРКІ *прям., перен.* нояскравий; **~кае святло** нояскраве світло; **~кія фарбы** нояскраві фарби.

НЯЯСЫЦЬ *ж. орн.* сіра сова.

НЯЯЎКА *ж.* нез'явлення *с.*, неприбуття *с.*; **н. на заняткі** нез'явлення на заняття.

О

ОБАК *прислівн., прийм.* обіч; поруч, поряд.

ОБАЛЬ *ж. смт.* Оболь.

ОБАЛЬСКІ обольський.

ОЙЧА *ч.* отче.

ОКАЦЬ *недок. лінгв.* окати.

ОСТУПАМ *прислівн. обл.* навколо; тісно обступивши.

ОПТАМ *прислівн.* гуртом, оптом; ◊ **о. і ў розніцу** гуртом (оптом) і вроздріб.

ОТРАК *ч. істор.* отрок.

П

ПА[1] *прийм.* **1.** *з прийм. у різн. знач. (перекладається формою ор. в.)* **плы́ць па мо́ры** пливти́ мо́рем; **прайсці́ па ву́ліцы** пройти́ ву́лицею; **е́хаць парахо́дам і па чыгу́нцы** ї́хати пароплáвом і залізни́цею; **паве́даміць па тэлегра́фе** повідо́мити телегра́фом; **2.** по *(кому-чому)*; **ла́зіць па гара́х** ла́зити по го́рах; **хадзі́ць па пако́і** ходи́ти по кімна́ті; **страля́ць па ако́пе** стріля́ти по око́пу; **3.** *з дав. і місц. в. одн. і з місц. у мн. (при вказівці на напрямок)* за *(кимчим)*; **плы́ць па цячэ́нню** пливти́ за те́чією; **ісці́ па со́нцу** іти́ за со́нцем; **4.** *з дав. в одн. і з місц. у мн. (при вказівці на галузь чого-небудь, сферу якоїсь діяльності)* з; **прамо́ва па агра́рнаму пыта́нню** промо́ва з агра́рного пита́ння; **спабо́рніцтва па футбо́лу (па ша́хматах)** змага́ння з футбо́лу (із ша́хів); за; **вышэ́йшы па зва́нню** ви́щий за зва́нням; **5.** *з дав. в одн. і з місц. у мн. (згідно з чим; на підставі яких-небудь ознак)* за *(ким-чим)*; **будава́ць па тыпо́ваму пра́екту** будува́ти за типо́вим прое́ктом; **вы́браць па сваймў жада́нню** ви́брати за своі́м бажа́нням; **па марско́му звы́чаю** за морськи́м звича́єм; **сле́сар па прафе́сіі** слюсар за профе́сією; **старэ́йшы па ўзро́сту** ста́рший за ві́ком; по; **атрыма́ць па заслу́гах** діста́ти по заслу́зі; на; **па яго́ ду́мцы** на його́ ду́мку; **6.** *з дав. в одн. і з місц. у мн. (унаслідок чого-небудь)* по *(чому)*; **па знаёмству** по знайомству; че́рез; **не з'яві́цца на рабо́ту па хваро́бе** не з'яви́тися на робо́ту че́рез хворо́бу (хво́рість); **7.** *з дав в одн. і з прийм. у мн. (при вказівці на близькість, спорідненість)* по *(кому-чому)*; **тава́рыш па універсітэ́ту** това́риш по університе́ту; **дваю́радны брат па ба́цьку** двоюрі́дний брат по ба́тькові; **8.** *з дав. в одн. і з прийм. у мн. (при вказівці на послідовність, поступовість)* по *(чому)*; **чыта́ць па склада́х** чита́ти по склада́х, **збіра́ць па капе́йцы** збира́ти по копі́йці; **дзяўбці́ па зе́рнятку** клюва́ти по зе́рнятку; **9.** *з дав. (у різн. знач.)* по; **да́ць дзе́цям па я́блыку** да́ти ді́тям по я́блуку; **па грыўні шту́ка** по гри́вні шту́ка; **10** *із знах. (аж до..., до са́мого)* до; **у вадзе́ па по́яс** у воді до по́яса; **не забыў́ся і па сённяшні дзень** не забу́в і до сього́дні; **11.** *із знах.* по *(кого-що)*; **зайдзі́це па мяне́** зайді́ть по ме́не; **ісці́ па ваду́** іти́ по во́ду; **ісці́ ў лес па грыбы́** іти́ в ліс по гриби́; **12.** *із знах. (для позначення місця дії)* по; **па той бок ракі́ ішлі́ лю́дзі** по той бік рі́чки йшли́ лю́ди; **13.** *з прийм.* пі́сля *(чого)*; **па заканчэ́нні тэ́рміну** пі́сля закі́нчення те́рміну; **на насту́пны дзень па прые́здзе** на насту́пний день пі́сля приї́зду; **па абе́дзе** пі́сля обі́ду; **14.** *із прийм. (при вказівці на підставу, мету)* з, зі; **па любасці да тэа́тра** з любо́ві до теа́тру; **15.** *з прийм. (при вказівці на причину)* через *(що)*; **па сла́басці здаро́ўя** че́рез сла́бість здоро́в'я; **16.** *з прийм. (при вказівці на час) перекладається з ор. безприйменниковим;* **не спаць па нача́х** не спа́ти ноча́ми; **17.** *із прийм. (зі словами* **сумава́ць, бедава́ць** *і т. ін.)* за *(ким-чим)*, по *(кому-чому)*; **сумава́ць па дзе́цях** сумува́ти за ді́тьми; **пла́каць па кім-не́будзь** пла́кати за ким-не́будь (*рідше* — по ко́му-не́будь); **18.** *із знах., за винятком сполучень з* **«адзі́н», «адна́»,** *які вжиаються з місц. (при вказівці на кількість)* по *(чому і що)*; **па два чалаве́кі** по дві осо́би; **па тры рублі́** по три рублі́; **па чаты́ры кіламе́тры ў гадзі́ну** по чоти́ри кіломе́три за годи́ну.

ПА[2] *імен. невідм. с. (у танцях)* па.

ПААБАГУ́ЛЬВАНЫ усуспі́льнений. — *Див. ще* **паабагу́льваць.**

ПААБАГУ́ЛЬВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* поусуспі́льнювати.

ПААБА́ПАЛ 1. *прислівн.* оба́біч; **2.** *прийм. з род. в.* оба́біч *(чого).*

ПААБАРО́ЧВАНЫ переве́рнутий. — *Див. ще* **паабаро́чваць.**

ПААБАРО́ЧВАЦЦА *док. (про багато)* поперевертáтися.

ПААБАРО́ЧВАЦЬ *док. (про багато)* поперевертáти, пооберта́ти; **п. крэ́слы** поперевертáти крі́сла; **п. гало́вы** пооберта́ти го́лови.

ПААБВА́ЛЬВАНЫ пообва́люваний, пова́ляний, позава́люваний. — *Див. ще* **паабва́льваць.**

ПААБВА́ЛЬВАЦЬ *док. (про багато)* пообва́лювати.

ПААБВА́РВАНЫ пообва́рюваний. — *Див. ще* **паабва́рваць.**

ПААБВА́РВАЦЬ *док. (про багато)* пообва́рювати.

ПААБВЕ́РТАЦЬ *док. (про багато)* пообго́ртувати.

ПААБВІНАВА́ЧВАЦЬ *док. (про багатьох)* позвинува́чувати.

ПААБВО́РВАНЫ пообо́рюваний. —*Див. ще* **паабво́рваць.**

ПААБВО́РВАЦЬ *док. (про багато)* пообо́рювати.

ПААБГАБЛЁЎВАНЫ обстру́ганий, обструже́ний, постру́ганий. — *Див. ще* **паабгаблёўваць.**

ПААБГАБЛЁЎВАЦЬ *док. (про багато)* пообстру́гувати, постругáти.

ПААБГАНЯ́НЫ 1. обі́гнаний, ви́переджений; **2.** *с.-г.* попідго́ртаний, підго́рнутий, обго́рнутий, обго́рнений. — *Див. ще* **паабганя́ць.**

ПААБГАНЯ́ЦЬ *док.* **1.** *(про багатьох)* пообганя́ти, повипереджáти, повипере́джувати; **2.** *с.-г.* попідгортáти, пообгортáти; **3.** *(комарів, мух і т. ін.)* пообганя́ти, повідганя́ти.

ПААБГА́РВАЦЬ *док. (про багато)* пообгора́ти і пообгоря́ти.

ПААБГАРО́ДЖВАНЫ пообгоро́джуваний, поогоро́джуваний. — *Див. ще* **паабгаро́джваць.**

ПААБГАРО́ДЖВАЦЬ *док. (про багато)* пообгоро́джувати, поогоро́джувати.

ПААБГО́РТВАНЫ 1. пообго́ртаний; **2.** *с.-г.* пообго́ртаний, попідго́ртаний. — *Див. ще* **паабго́ртваць.**

ПААБГО́РТВАЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* пообгорта́тися.

ПААБГО́РТВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* **1.** пообгорта́ти; **2.** *с.-г.* пообгорта́ти, попідгорта́ти.

ПААБДЗЁЎБВАНЫ 1. пообдзьо́буваний, покльо́ваний; **2.** обдо́вбаний. — *Див. ще* **паабдзёўбваць**.

ПААБДЗЁЎБВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** пообдзьо́бувати, поклюва́ти; **2.** пообдо́вбувати.

ПААБДЗЬМУ́ХВАЦЬ *док. розм. (про багато)* пообдува́ти, пообдима́ти.

ПААБДУ́РВАЦЬ *док. розм. (про багатьох)* пообду́рювати, попідду́рювати.

ПААБДЫМА́ЦЦА *док.* пообніма́тися, пообійма́тися.

ПААБДЫМА́ЦЬ *док.* пообніма́ти, пообійма́ти.

ПААБЕ́ДЗЕНЫ післяобідній, пообідній.

ПААБІРА́НЫ 1. позби́раний, позри́ваний; **2.** обчи́щений, облу́плений. — *Див. ще* **паабіра́ць**.

ПААБІРА́ЦЬ *док. розм. (про багато)* **1.** позбира́ти, позрива́ти, пообрива́ти; **2.** пообчища́ти, пооблу́плювати; **3.** *(деякий час)* позбира́ти, порва́ти, поочища́ти, пооблу́плювати.

ПААБКАЛО́ЧВАНЫ *розм.* обтру́шений. — *Див. ще* **паабкало́чваць**.

ПААБКАЛО́ЧВАЦЬ *док.* пообтру́шувати.

ПААБКО́ПВАНЫ пообко́пуваний. — *Див. ще* **паабко́пваць**.

ПААБКО́ПВАЦЬ *і* **ПААКО́ПВАЦЬ** *док. (про багато)* пообко́пувати.

ПААБКО́ШВАНЫ пообко́шуваний. — *Див. ще* **паабко́шваць**.

ПААБКО́ШВАЦЬ *док. (про багато)* пообко́шувати, поско́шувати.

ПААБКРУ́ЧВАНЫ пообкру́чуваний, пообмо́туваний. — *Див. ще* **паабкру́чваць**.

ПААБКРУ́ЧВАЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* пообкру́чуватися, пообмо́туватися.

ПААБКРУ́ЧВАЦЬ *док. розм. (про багатьох, про багато)* пообкру́чувати, пообмо́тувати, позагорта́ти.

ПААБКУ́СВАНЫ пообку́шуваний. — *Див. ще* **паабку́сваць**.

ПААБКУ́СВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* пообку́шувати.

ПААБЛІ́ЗВАНЫ пообли́зуваний. — *Див. ще* **пааблі́зваць**.

ПААБЛІ́ЗВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* пообли́зувати.

ПААБЛУ́ЗВАНЫ пооблу́щуваний. — *Див. ще* **пааблу́зваць**.

ПААБЛУ́ЗВАЦЬ *док. (про багато)* пооблу́щувати, полу́щити.

ПААБМАКА́ЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* пообмока́ти.

ПААБРАЗА́НЫ *і* **ПААБРЭ́ЗВАНЫ** пообрі́зуваний. — *Див. ще* **паабраза́ць**.

ПААБРАЗА́ЦЬ *і* **ПААБРЭ́ЗВАЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач. (про багато)* пообрі́зувати.

ПААБРУ́БЛІВАНЫ *крав.* пообру́блюваний. — *Див. ще* **паабру́бліваць**.

ПААБРУ́БЛІВАЦЬ *док. крав. (про багато)* пообру́блювати.

ПААБРЫВА́ЦЬ[1] *док. (про багато)* пообрива́ти, позрива́ти.

ПААБРЫВА́ЦЬ[2] *док. розм. (рилом — про багато)* пообрива́ти.

ПААБРЫВА́ЦЬ[3] *док. (нагноїтися — про багато)* понарива́ти.

ПААБРЭ́ЗВАНЫ *див.* **паабраза́ны**.

ПААБРЭ́ЗВАЦЬ *див.* **паабраза́ць**.

ПААБТРАСА́НЫ *див.* **паатраса́ны**.

ПААБТРАСА́ЦЦА *див.* **паатраса́цца**.

ПААБТРАСА́ЦЬ *див.* **паатраса́ць**.

ПААБТРЭ́СВАНЫ *див.* **паатраса́ны**.

ПААБТРЭ́СВАЦЦА *див.* **паатраса́цца**.

ПААБТРЭ́СВАЦЬ *див.* **паатраса́ць**.

ПААБУВА́ЦЬ *док.* **1.** *(про багатьох, про багато)* повзува́ти.

ПААБУ́ДЖВАЦЬ *док.* порозбу́джувати; *(рідко)* порозбуджа́ти.

ПААБХІНА́ЦЦА *див.* **паахіна́цца**.

ПААБХІНА́ЦЬ *див.* **паахіна́ць**.

ПААБЦІРА́НЫ 1. обте́ртий; уте́ртий; **2.** сте́ртий. — *Див. ще* **паабціра́ць**.

ПААБЦІРА́ЦЦА *док.* **1.** *(про багато, про багатьох)* обте́ртися, пообтира́тися; уте́ртися; **2.** *(про багато)* сте́ртися, постира́тися.

ПААБЦІРА́ЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* обте́рти, пообтира́ти.

ПААБЦЯРЭ́БЛІВАНЫ 1. очи́щений; обру́баний, пообру́буваний; обрі́заний, пообрі́зуваний; **2.** *розм.* об'ї́дений. — *Див. ще* **паабцярэ́бліваць**.

ПААБЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** поочища́ти, очи́стити; пообру́бувати, обруба́ти; пообрі́зувати, обрі́зати; **2.** *розм.* пооб'їда́ти, об'ї́сти.

ПААБЧЭ́СВАЦЬ *док. стол. (про багато)* пообті́сувати, обтеса́ти.

ПААДВАЛАКА́ЦЬ *док.* відволокти́.

ПААДВАРО́ЧВАЦЦА *док. (про багатьох)* повідверта́тися.

ПААДВЕ́ШВАНЫ відсло́нений. — *Див. ще* **паадве́шваць**.

ПААДВЕ́ШВАЦЬ *док. (про багато)* повідсло-ня́ти, відслони́ти.

ПААДВУ́ЧВАЦЦА *док. (про багатьох)* повіду́чуватися, відучи́тися.

ПААДВУ́ЧВАЦЬ *док. (про багатьох)* повіду́чувати, відучи́ти.

ПААДГА́РВАЦЬ *док. (про багато)* повідгора́ти, повідгоря́ти.

ПААДГІНА́ТЫ *і* **ПААДГІНА́НЫ** повідги́наний. — *Див. ще* **паадгіна́ць**.

ПААДГІНА́ЦЬ *док.* повідгина́ти; **п. цвікі́** повідгина́ти цвя́хи.

ПААДГЛА́ДЖВАНЫ відпрасо́ваний. — *Див. ще* **паадгла́джваць.**

ПААДГЛА́ДЖВАЦЦА *док. (про багато)* повідпрасо́вуватися.

ПААДГЛА́ДЖВАЦЬ *док. (про багато)* повідпрасо́вувати.

ПААДГРУЖА́ЦЬ *док. (про багато)* повідванта́жувати.

ПААДДЗЕ́ЛЬВАЦЦА *див.* **пааддзяля́цца**.

ПААДДЗЕ́ЛЬВАЦЬ *див.* **пааддзяля́ць**.

ПААДДЗІРА́НЫ повідри́ваний. — *Див. ще* **пааддзіра́ць.**

ПААДДЗІРА́ЦЦА *док. (про багато)* повідрива́тися, повідди́ра́тися.

ПААДДЗІРА́ЦЬ *док. (багато, усе)* повідрива́ти, повідди́ра́ти.

ПААДДЗЯЛЯ́ЦЦА *і* **ПААДДЗЕ́ЛЬВАЦЦА** *док. (про багато)* повідділя́тися.

ПААДДЗЯЛЯ́ЦЬ *і* **ПААДДЗЕ́ЛЬВАЦЬ** *док. (про багатьох, про багато)* повідділя́ти.

ПААДЖЫВА́ЦЬ *док.* **1.** *(прожити свій вік; відслужити свій час)* повіджива́ти; **2.** *перен.* пожива́ти.

ПААДЖЫНА́ЦЦА *док. (про багатьох — закінчити жнива)* віджнивува́тися.

ПААДЖЫНА́ЦЬ *док. (про багато)* **1.** повіджина́ти; **2.** віджнивува́ти.

ПААДЗЫВА́ЦЬ *док. (про багатьох)* відкли́кати, повідкли́кувати.

ПААДЗЯВА́НЫ одя́гнутий. — *Див. ще* **паадзява́ць**.

ПААДЗЯВА́ЦЦА *док. (про багатьох)* поодяга́тися.

ПААДЗЯВА́ЦЬ *док. (про багатьох)* поодяга́ти.

ПААДКА́ЗВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** повідповіда́ти; **2.** позаповіда́ти.

ПААДКА́СВАНЫ повідсу́кований. — *Див. ще* **паадка́сваць**.

ПААДКА́СВАЦЦА *док. (про багато)* повідсу́куватися.

ПААДКА́СВАЦЬ *док. (про багато)* повідсу́кувати *(рукави, штани)*.

ПААДКО́ЛВАЦЦА[1] *док. (про багато)* повідко́люватися, повідшпи́люватися.

ПААДКО́ЛВАЦЦА[2] *док. прям., перен. (про багато)* повідко́люватися.

ПААДКО́ЛВАЦЬ[1] *док. (про багато)* повідко́лювати, повідшпи́лювати.

ПААДКО́ЛВАЦЬ[2] *док. (про багато)* повідко́лювати.

ПААДКО́ПВАНЫ **1.** повідко́пуваний, відко́паний; **2.** *перен. розм.* відко́паний. — *Див. ще* **паадко́пваць**.

ПААДКО́ПВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* **1.** повідко́пувати, відкопа́ти; **2.** *перен. розм.* відкопа́ти.

ПААДКО́РМЛІВАНЫ повідгодо́вуваний. —*Див. ще* **паадо́рмліваць**.

ПААДКО́РМЛІВАЦЦА *док. (про багатьох)* повідгодо́вуватися.

ПААДКО́РМЛІВАЦЬ *док. (про багатьох)* повідгодо́вувати.

ПААДКУ́СВАНЫ повідку́шуваний. — *Див. ще* **паадку́сваць**.

ПААДКУ́СВАЦЬ *док. (про багато)* повідку́шувати.

ПААДЛІ́ЧВАНЫ **1.** повідрахо́вуваний; **2.** повідчи́слюваний, повідрахо́вуваний. — *Див. ще* **паадлі́чваць**.

ПААДЛІ́ЧВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** повідрахо́вувати; **2.** повідчи́слювати, повідрахо́вувати.

ПААДЛО́МВАНЫ *див.* **паадло́мліваны**.

ПААДЛО́МВАЦЦА *див.* **паадло́мліваццa**.

ПААДЛО́МВАЦЬ *див.* **паадло́мліваць**.

ПААДЛО́МЛІВАНЫ *і* **ПААДЛО́МВАНЫ** повідла́муваний. — *Див. ще* **паадло́мліваць**.

ПААДЛО́МЛІВАЦЦА *док. (про багато)* повідла́муватися.

ПААДЛО́МЛІВАЦЬ *док. (про багато)* повідла́мувати.

ПААДЛУЧА́ЦЦА *і* **ПААДЛУ́ЧВАЦЦА** *док. розм. (про багатьох)* **1.** повідлуча́тися; **2.** повідбива́тися, повідокре́млюватися.

ПААДЛУЧА́ЦЬ *і* **ПААДЛУ́ЧВАЦЬ** *док. розм. (про багатьох)* **1.** повідлуча́ти; **2.** *церк.* відлучи́ти, повідлуча́ти.

ПААДЛУ́ЧВАЦЦА *див.* **паадлуча́цца**.

ПААДЛУ́ЧВАЦЬ *див.* **паадлуча́ць**.

ПААДМЕ́НЬВАЦЬ *док. розм. (про багато)* поскасо́вувати, *(засідання, збори, спектаклі)* повідміня́ти.

ПААДМЕ́РВАЦЬ *і* **ПААДМЯРА́ЦЬ** *док. (про багато)* повідмі́рювати.

ПААДПАЎЗА́ЦЬ *і* **ПААДПО́ЎЗВАЦЬ** *док. розм. (про багатьох)* повідповза́ти, відповзти́.

ПААДПІЛО́ЎВАНЫ повідпи́люваний. — *Див. ще* **паадпіло́ўваць**.

ПААДПІЛО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* повідпи́лювати.

ПААДПО́РВАНЫ *розм.* повідпо́рюваний. — *Див. ще* **паадпо́рваць**.

ПААДПО́РВАЦЦА *док. розм. (про багато)* повідпо́рюватися.

ПААДПО́РВАЦЬ *док. розм.* повідпо́рювати.

ПААДПО́ЎЗВАЦЬ *див.* **паадпаўза́ць**.

ПААДРЭ́ЗВАНЫ повідрі́зуваний. — *Див. ще* **паадрэ́зваць**.

ПААДРЭ́ЗВАЦЬ *док.* повідрі́зувати.

ПААДСКА́КВАЦЬ *і* **ПААДСКО́КВАЦЬ** *док.* **1.** *(про багато, про багатьох)* повідска́кувати; **2.** *(відокремитися, відламатися, відірватися)* повідска́кувати, відско́чити; **3.** *розм. (про багато)* повідроста́ти.

ПААДСКРЭ́БВАНЫ повідшкрі́буваний, повідско́блюваний. — *Див. ще* **паадскрэ́бваць**.

ПААДСКРЭ́БВАЦЬ *док.* повідшкрі́бувати, повідско́блювати.

ПААДСО́ЎВАНЫ повідсо́вуваний. — *Див. ще* **паадсо́ўваць**.

ПААДСО́ЎВАЦЦА *док. (про багатьох)* повідсува́тися.

ПААДСО́ЎВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* повідсо́вувати.

ПААДТО́ПТВАНЫ повідто́птуваний. — *Див. ще* **паадто́птваць**.

ПААДТО́ПТВАЦЬ *док. (про багато)* повідто́птувати.

ПААДТО́ЧВАЦЬ *док. (про багато)* повиго́стрювати, повідто́чувати.

ПААДХІНА́ТЫ **1.** віді́гнутий, відго́рнутий; **2.** відхи́лений. — *Див. ще* **паадхіна́ць**.

ПААДХІНА́ЦЦА *док. (про багато загнутого)* повідгина́тися, повідгорта́тися, повідкида́тися; **2.** *(посунутися вбік — про багато)* повід-

хіля́тися; відхитну́тися, відсахну́тися, відвихну́тися.

ПААДХІНА́ЦЬ *док. (про багато)* **1.** повідгина́ти, повідгорта́ти, повідкида́ти; **2.** *(відвести вбік)* повідхиля́ти, повідсо́вувати; відхитну́ти; відсахну́ти, відвихну́ти.

ПААДЦІНА́ЦЬ *док. (про багато)* повідтина́ти, повідсіка́ти.

ПААДЦІСКА́НЫ повідти́скуваний. — *Див. ще* **паадціска́ць**.

ПААДЦІСКА́ЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* повідти́скувати.

ПААДЧЫНЯ́НЫ *і* **ПААДЧЫНЯ́ТЫ** повідчи́нюваний. — *Див. ще* **паадчыня́ць**.

ПААДЧЫНЯ́ЦЦА *док.* повідчиня́тися, повідкрива́тися.

ПААДЧЫНЯ́ЦЬ *док. (про багато)* **1.** *(двері, вікна, скрині та ін.)* повідчиня́ти; **2.** *(наглухо забите)* повідкрива́ти.

ПААДШРУБО́ЎВАНЫ повідгви́нчуваний, повідкру́чуваний. — *Див. ще* **паадшрубо́ўваць**.

ПААДШРУБО́ЎВАЦЦА *док. (про багато)* повідгви́нчуватися, повідкру́чуватися.

ПААДШРУБО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* повідгви́нчувати, повідкру́чувати.

ПААДШТУ́РХВАНЫ повідшто́вхуваний, відшто́вхнутий. — *Див. ще* **паадшту́рхваць**.

ПААДШТУ́РХВАЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* повідшто́вхувати.

ПААДЫХО́ДЗІЦЦА *док. розм. (про багатьох)* повідхо́дити на́бік (убі́к).

ПААДЫХО́ДЗІЦЬ *док. (про багатьох, про багато) у різн. знач.* повідхо́дити, відійти́.

ПА-АЗІЯ́ЦКУ *прислівн.* по-азіа́тському (по-азіа́тськи).

ПААКО́ПВАНЫ пообко́пуваний. — *Див. ще* **пабко́пваць**.

ПААКО́ПВАЦЬ *див.* **паабко́пваць**.

ПААКУ́ЧВАЦЬ *док.* попідгорта́ти, пообгорта́ти.

ПААПІ́СВАНЫ **1.** поопи́суваний; **2.** позаповіда́ний, повідпи́суваний. — *Див. ще* **паапі́сваць**.

ПААПІ́СВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* **1.** поопи́сувати; **2.** позаповіда́ти, повідпи́сувати.

ПААПРАНА́ЦЦА *док. (про багатьох)* **1.** повдяга́тися, поодяга́тися; **2.** понадяга́тися.

ПААПРАНА́ЦЬ *док.* **1.** *(багатьох)* повдяга́ти, поодяга́ти; **2.** *багато)* понадяга́ти.

ПААПЫРСКВАЦЦА *док. (вкритися бризками — про багатьох, про багато)* пообри́зкуватися.

ПААПЫРСКВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* пообри́зкувати.

ПААРТЫКУЛЬНА *прислівн.* постате́йно.

ПААРТЫКУЛЬНЫ постате́йний.

ПААРФАВА́НЫ провіяний. — *Див. ще* **паарфава́ць**.

ПААРФАВА́ЦЬ *док. (віялкою)* **1.** *(усе, багато)* перевіяти, повіяти; **2.** *(деякий час)* повіяти.

ПААСА́ДЖВАНЫ **1.** понаса́джуваний, понастро́млюваний; поприлашто́вуваний; **2.** поопра́влюваний; пообрамо́вуваний, пооблямо́вуваний; **3.** повстано́влюваний. — *Див. ще* **пааса́джваць.**

ПААСА́ДЖВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** понаса́джувати, понастро́млювати; поприлашто́вувати; **2.** поопра́вляти, пообрамо́вувати, пооблямо́вувати; **3.** повстано́влювати.

ПААСО́БКУ *і* **ПААСО́БНА** *прислівн.* **1.** окре́мо, по одному́, пооди́нці; **2.** окре́мо, відокре́млено, на́різно, по́різно, рі́зно.

ПААСО́БНА *див.* **паасо́бку**.

ПААСО́БНАСЦЬ *ж.* **1.** окре́мість; одини́чність; **2.** розді́льність, на́різність, відокре́мленість.

ПААСО́БНЫ **1.** окре́мий, одини́чний; поодино́кий; **у ко́жным ~ным выпадку** в ко́жному окре́мому (поодино́кому) ви́падку; **2.** *(самостійний, ізольований від інших)* розді́льний, на́різний, відокре́млений; **~нае пражыва́нне** окре́ме (на́різне) прожива́ння.

ПААСТАВА́ЦЦА *док. (про багато, про багатьох)* позалиша́тися.

ПААСТУ́ЖВАЦЬ *док. (про багато)* поохоло́джувати, поосту́джувати.

ПААСТЫВА́ЦЬ *док. (про багато)* поостига́ти, прохоло́нути.

ПААТРАСА́НЫ *і* **ПААБТРАСА́НЫ, ПААТРЭ́СВАНЫ, ПААБТРЭ́СВАНЫ** пообтру́шуваний, пообтрі́пуваний; постру́шуваний. — *Див. ще* **паатраса́ць**.

ПААТРАСА́ЦЦА *і* **ПААБТРАСА́ЦЦА, ПААТРЭ́СВАЦЦА, ПААБТРЭ́СВАЦЦА** *док. (про багато)* пообтру́шуватися, постру́шуватися.

ПААТРАСА́ЦЬ *і* **ПААБТРАСА́ЦЬ, ПААТРЭ́СВАЦЬ, ПААБТРЭ́СВАЦЬ** *док. (про багато)* пообтру́шувати, постру́шувати.

ПААТРУ́ЧВАНЫ поотру́юваний. — *Див. ще* **паатру́чваць**.

ПААТРУ́ЧВАЦЦА *док. (про багатьох)* поотру́юватися.

ПААТРУ́ЧВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* поотру́ювати.

ПААТРЭ́ПВАЦЬ *док. (про багато)* пообтрі́пувати.

ПААТРЭ́СВАНЫ *див.* **паатраса́ны**.

ПААТРЭ́СВАЦЦА *див.* **паатраса́цца**.

ПААТРЭ́СВАЦЬ *див.* **паатраса́ць**.

ПААХІНА́ЦЦА *і* **ПААБХІНА́ЦЦА** *док. (про багатьох)* повкрива́тися, понакрива́тися, пообку́туватися, повку́туватися, пообгорта́тися.

ПААХІНА́ЦЬ *і* **ПААБХІНА́ЦЬ** *док. (про багато)* повкрива́ти, понакрива́ти, пообку́тувати, повку́тувати, пообгорта́ти.

ПААЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** *(позвільняти від чого-небудь)* поочища́ти; **2.** *(поусувати)* пообру́бувати, пообрі́за́ти.

ПААЧУ́НЬВАЦЬ *док. (про багатьох)* пооду́жувати, повиду́жувати.

ПА-АШУКА́НСКУ *прислівн.* по-шахра́йському (по-шахрайськи), по-круті́йському (по-круті́йськи).

ПА-БА́БСКУ *прислівн. розм.* по-ба́б'ячому, по-ба́б'ячи, по-ба́бськи.

ПАБАДЗЯ́ЦЦА *док. розм.* **1.** поброди́ти, поброд́жити, поблука́ти, побурлакува́ти, поповневіря́тися, потиня́тися; **2.** *(без діла)* потиня́тися, пове́штатися, посновига́ти, поблука́ти, пошве́ндяти, поника́ти без робо́ти.

ПАБАЛБАТА́ЦЬ *док. розм.* **1.** побазі́кати, потереве́нити, поторо́чити, поторохті́ти; **2.** *(голос-*

но, але нерозбірливо) полопота́ти, полопоті́ти, поварня́кати, поверзя́кати; **3.** *(про воду і т. ін.)* побу́лькати, побулькоті́ти, побулькота́ти, поклекоті́ти, поклекота́ти.

ПАБАЛЯВА́ЦЬ *док.* побенкетува́ти.

ПА-БА́НКУ *прислівн. карт., перен.* ва-банк.

ПАБАРВАВЕ́ЦЬ *док.* побагрові́ти, побагряні́ти; почервоні́ти.

ПАБАРУКА́ЦЦА *док. розм.* поборюка́тися, побо́ротися, позмага́тися, помі́рятися си́лами.

ПА-БАЦЬКО́ЎСКУ *прислівн.* по-ба́тьківському, по-ба́тьківськи.

ПАБАЧЭ́ННЕ: да пабачэ́ння до поба́чення.

ПАБЕ́ГЧЫ *док. у різн. знач.* побі́гти; *(швидко вирушити)* пода́тися; *(розм.)* помаха́ти, махну́ти; *(підтюпцем — розм.)* потю́пати.

ПАБЕ́Л, -лу *ч. у різн. знач.* побі́лка *ж.*, *(рідко)* побі́л.

ПАБЛАЖЭ́ЛЫ сху́длий.

ПАБЛАЖЭ́ЦЬ *док.* сху́днути.

ПА-БЛАЗЕ́НСКУ *прислівн.* по-хлопча́чому, по-хлопча́чи, по-хлоп'я́чому, по-хлоп'я́чи.

ПАБЛАЗНАВА́ЦЬ *док. розм.* поблазнюва́ти.

ПАБЛЫТА́НЫ поплу́таний, переплу́таний, сплу́таний. —*Див. ще* **паблыта́ць**.

ПАБЛЫТА́ЦЦА *док.* поплу́татися, переплу́татися, сплу́татися.

ПАБЛЫТА́ЦЬ *док.* поплу́тати, переплу́тати, сплу́тати.

ПАБЛЯЯ́ЦЬ *док.* побе́кати, поме́кати.

ПА-БО́СКУ *і* **ПА-БО́ЖАСКУ** *прислівн.* по-бо́жому.

ПАБРАЗГАТА́ЦЬ *і* **ПАБРАЗГАЦЕ́ЦЬ** *док.* подеренча́ти, подеренькота́ти, подеренькоті́ти; *(чимось металевим)* побря́зкати, подзе́нькати.

ПАБРА́ЗГАЦЬ *док. розм.* побря́зкати, побряжча́ти; *(чимось металевим)* подзе́нькати, подзеле́нькати; поляскоті́ти.

ПАБРА́ЗГВАННЕ *с. розм.* побря́зкування; попле́скування; подзе́нькування, поля́скування.

ПАБРА́ЗГВАЦЬ *недок. розм.* побря́зкувати, попле́скувати; *(чимось металевим)* подзе́нькувати, подзеле́нькувати, поля́скувати.

ПАБРАЗДЖА́ЦЬ *док. розм.* **1.** подеренча́ти, подеренькоті́ти, подеренькота́ти; **2.** подзе́нькати, подзеле́нькати; **3.** побре́нькати.

ПА-БРА́ЦКУ *прислівн.* по-бра́тньому, по-брате́рському, по-брате́рськи, по-бра́тськи.

ПАБРО́СНЕЦЬ *док. (про все, багато)* заплісня́віти, вкри́тися плі́снявою.

ПАБРЫДЧЭ́ЛЫ спогані́лий, змарні́лий.

ПАБРЫДЧЭ́ЦЬ *док.* спогані́ти, змарні́ти.

ПАБУДЖА́ЛЬНІК *ч.* спону́ка́ч; *(стимул)* побу́дник; *(спонукальна причина)* спону́ка *ж.*

ПАБУДЖА́ЛЬНЫ спонука́льний; **~ныя прычы́ны** спонука́льні причи́ни.

ПАБУЙНЕ́ННЕ *с.* збі́льшення, побі́льшення; укру́пнення.

ПАБУЙНЕ́ЦЬ *док.* побі́льшати, збі́льшитися; укрупни́тися.

ПАБУЙНІ́ЦЬ *док.* збі́льшити, побі́льшити; укрупни́ти.

ПАБУ́РАНЫ *розм.* поруйно́ваний, зруйно́ваний; розва́лений; розки́даний. — *Див. ще* **пабу́рыць**.

ПА-БУРА́ЦКУ *прислівн.* по-буря́тському, по-буря́тськи.

ПАБУРКАВА́ЦЬ *док. прям., перен.* поворкува́ти; *(прям. — ще)* потуркота́ти, потуркоті́ти.

ПАБУ́РЫЦЦА *док. розм.* поруйнува́тися, зруйнува́тися, розвали́тися, розки́датися.

ПАБУ́РЫЦЬ *док. розм.* поруйнува́ти, зруйнува́ти; розвали́ти, розки́дати.

ПАБЯГУ́ШКІ: на ~ках на побіге́ньках.

ПАБЯЛЯ́НЫ *розм.* вкри́тий бі́лою ема́ллю.

ПАВАГА́НЫ похи́тнутий, захи́таний. —*Див. ще* **павага́ць**.

ПАВАГА́ЦЬ *док.* погойда́ти, поколиха́ти, поколива́ти, похита́ти.

ПАВАДЫ́Р, -ра́ *ч.* **1.** *(той, хто вказує дорогу)* поводи́р, повода́р, повода́тор; провідни́к, проводи́р; *(сліпих — ще)* провожа́тий; *(той, хто носить мішок для милостині)* міхоно́ша; **2.** *(керівник, організатор)* ватажо́к; **3.** *(у тварин)* вожа́к, ватажо́к.

ПАВА́ЖАНЫ 1. пова́жений; **2.** перева́жений.

ПАВАЖА́НЫ шано́вний, пова́жний; **п. чалаве́к** шано́вна (пова́жна) люди́на; *(у звертанні в знач. імен.)* шано́вний (чолові́че до́брий, го́лубе).

ПАВАЖДА́ЦЦА *док. розм.* поморо́читися, помару́дитися; *(розм.)* попа́нькатися, поця́цькатися *(з ким)*, пометуши́тися *(біля кого-чого)*.

ПАВАЛТУ́ЗІЦЦА *док. розм.* поповту́зитися.

ПАВАЛТУ́ЗІЦЬ *док.* **1.** потермо́сити, пото́рсати, поша́рпати; **2.** *перен. (потурбувати)* посми́кати, засми́кати, поша́рпати.

ПАВА́ЛЬНА *прислівн.* поголо́вно; *(розм.)* геть (геть чи́сто), усі́ (уве́сь, уся́, усе́); усі́ до о́дного.

ПАВАЛЬНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* повільні́ше.

ПАВАЛЬНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* повільні́ший.

ПАВА́ЛЬНЫ 1. поголо́вний; зага́льний; **~ная з'я́ва** поголо́вне (зага́льне) я́вище; **~ныя во́быскі** поголо́вні о́бшуки; **2.** *(про хвороби)* по́шесний; **~ная хваро́ба** по́шесть.

ПАВАЛЬНЯ́ЦЬ *недок. обл. (послаблювати)* попуска́ти, відпуска́ти.

ПАВАЛЭ́НДАЦЦА *док. розм.* **1.** помару́дитися, поволово́дитися, поморо́чится; **2.** пове́штатися, пошве́ндяти, потиня́тися, посновига́ти.

ПАВАНДРАВА́ЦЬ *док.* **1.** помандрува́ти, поподорожува́ти; **2.** покочува́ти; **3.** побурлакува́ти, поблука́ти, потиня́тися.

ПАВАРО́ТКА *ж. (дороги)* поворо́т *ч.*, *(рідко)* поворо́тка.

ПАВАРО́ТЛІВА *прислівн.* спри́тно, мото́рно, ме́тко.

ПАВАРО́ТЛІВАСЦЬ *ж.* спри́тність, рухли́вість, мото́рність, ме́ткість.

ПАВАРО́ТЛІВЫ 1. *(жвавий)* рухли́вий, спри́тний, мото́рний, метки́й; **2.** *перен. (який уміє добре вести свої справи)* поворотки́й, поворотни́й, спри́тний, метки́й.

ПАВАРО́ЧАНЫ[1] переве́рнутий. — *Див. ще* **паваро́чаць**[1].

ПАВАРÓЧАНЫ[2] повéрнутий, перекúнутий. — *Див. ще* **паварóчаць**[2].

ПАВАРÓЧАЦЦА[1] *док. (про всіх, багатьох)* повернýтися, вернýтися.

ПАВАРÓЧАЦЦА[2] *док. (про все, багато)* **1.** поперевертáтися, поперекидáтися; повалятися; **2.** *(деякий час) розм.* повернýтися кілька разів (кілька раз, не раз).

ПАВАРÓЧАЦЬ[1] *док. (про багатьох, про багато)* повернýти, вернýти.

ПАВАРÓЧАЦЬ[2] *док.* **1.** *(про все, багато)* поперевертáти, поперекидáти, перевернýти, поваляти; **2.** *(деякий час) розм.* повернýти кілька разів (кілька раз, не раз).

ПАВАРÓЧВАЦЦА *недок.* **1.** *у різн. знач.* повертáтися; *(повертати голову, тулуб у якийсь бік — ще)* обертáтися; **2.** *розм. (швидше щось робити)* повертáтися; **хутчэй ~вайся!** швúдше (скоріше) ворушúся (повертáйся)! **3.** *пас.* повертáтися, обертáтися, перевертáтися; **4.** *розм. (перебувати)* бýти, перебувáти, пробувáти; ◊ **язык не ~ваецца сказáць** язúк не повертáється сказáти.

ПАВАРÓЧВАЦЬ *недок.* **1.** повертáти, звертáти, завертáти; **2.** повертáти, обертáти; *(униз — ще)* нахиляти; **3.** *перен. (надавати інший зміст)* повертáти, обертáти; перевóдити на...; **4.** *розм.* використóвувати, повертáти, витрачáти, уживáти; **5.** *(догори дном)* перевертáти.

ПАВАР'ЯВÁЦЦА *док.* показúтися, полютувáти, побожевóліти.

ПАВАР'ЯВÁЦЬ *док.* **1.** показúтися, подуріти, полютувáти; **2.** подратувáти.

ПАВАР'ЯЦÉЦЬ *док.* показúтися, побожевóліти.

ПА-ВАР'ЯЦКУ *прислівн.* шалéно, безýмно, божевільно; нерозýмно; *(розм.)* до нестями.

ПАВЕДАМЛÉННЕ *с.* **1.** повідóмлення, сповіщення; **2.** вість *ж.*; **апóшнія ~нні** останні вісті; **3.** *(документ)* повідóмлення; **плацёжнае п.** платіжне повідóмлення.

ПАВÉДАМЛЕНЫ повідóмлений, сповіщений, оповіщений. — *Див. ще* **паведамляць.**

ПАВЕДАМЛЯЦЬ *недок.*, **ПАВÉДАМІЦЬ** *(каму і без дод.) док.* повідомляти, повідóмити, сповіщáти, сповістúти; **~міць аб здарэнні** повідóмити про пригóду; **~міць па рáдыё** сповістúти по рáдіо.

ПАВÉЗЦІ *док.* **1.** повезтú; **2.** *(узяти з собою, викрасти)* укрáсти, вúкрасти, забрáти; **3.** *безос.* пощастúти; **не павязлó!** не пощастúло!

ПАВЕЛІЧÁЛЬНІК *ч.* збільшувач.

ПАВЕЛІЧÁЛЬНЫ *у різн. знач.* збільшуваний, збільшувальний; **~нае шкло** збільшуване (збільшувальне) скло; **п. сýфікс** *грам.* збільшувальний сýфікс.

ПАВЕЛІЧЭННЕ *с.* збільшення.

ПА-ВЕНГÉРСКУ по-угóрському, по-угóрськи.

ПАВЕРАДЗІЦЬ *док. (про багато)* натрудúти, понатрýджувати, *(працею — ще)* спрацювáти.

ПАВÉРАЧНЫ перевірнúй, *(рідше)* перевірочний; **~ная лінейка** перевірнá лінійка.

ПАВÉРКА *ж. (перекличка)* перéвірка.

ПАВÉРСЕ *прислівн.* звéрху, горóю; вгорі; вéрхом.

ПАВÉРХ[1] *імен. ч.* **1.** пóверх; **2.** *розм. (у театрі)* ярус.

ПАВÉРХ[2] *прийм. з род.* повéрх *(чого)*, *(рідко)* зверх; **2.** *(над)* пóнад, над *(чим).*

ПАВÉРХНЕВЫ **1.** поверхнéвий; **п. слой глéбы** поверхнéвий шар ґрýнту; **~вае нацяжэнне** *фіз.* поверхнéвий нáтяг; **2.** неглибóкий; **~вае дыханне** неглибóке дúхання.

ПА-ВЕСНАВÓМУ *і* **ПА-ВЯСÉННЯМУ, ПАВЯСНÓВАМУ** *прислівн.* по-весняньóму.

ПАВÉСТКА *ж.* **1.** *(офіційне письмове повідомлення)* повістка; **2.** *(перелік питань на зборах, засіданні)* порядок *ч.*; **п. дня** порядок дéнний.

ПАВÉСЦІ *док.* **1.** *у різн. знач.* повестú; **п. дзяцéй у шкóлу** повестú дітéй до шкóли; **п. барацьбý з недахóпамі** повестú боротьбý з недóліками; **п. гаспадáрку** повестú господáрство; **2.** *безос.* хитнýти, колихнýти; **галавá закружылася і мянé павялó ýбок** головá запáморочилася і менé хитнýло вбік.

ПАВÉСЦІСЯ *док.* повестúся; **ужó так павялóся** ужé так повелóся; ◊ **з кім павядзéшся, ад тагó і набярэшся** *присл.* з ким поведéшся, від тóго й наберéшся; якý дрýжбу заведéш, такé й життя поведéш.

ПАВÉТРА *с.* повітря; **на вóльным ~ры** на свіжому повітрі; ◊ **п.!** *військ.* повітря! [повітряна] тривóга!; **павíснуць у ~ры** завúснути (повúснути) в повітрі; **глытáць п.** ковтáти повітря; **пусціць у п.** вúсадити в повітря.

ПАВЕТРААДДЗÉЛЬНІК *ч. хім., техн.* повітровіддільник.

ПАВЕТРААХАЛАДЖÁЛЬНІК *ч. техн.* повітроохолóджувач.

ПАВЕТРААХАЛАДЖÁЛЬНЫ *техн.* повітроохолóджувальний.

ПАВЕТРААЧЫШЧÁЛЬНІК *ч. техн.* повітроочищувач.

ПАВЕТРААЧЫШЧÁЛЬНЫ *техн.* повітроочúсний.

ПАВЕТРАЁМІСТАСЦЬ *ж.* повітроємність, повітромісткість.

ПАВЕТРАЛЯЧЭННЕ *с.* повітролікувáння.

ПАВЕТРАНАГРАВÁЛЬНІК *ч. техн.* повітронагрівáч.

ПАВЕТРАНАГРАВÁЛЬНЫ повітронагрівнúй, повітронагрівáльний.

ПАВЕТРАНА-КІСЛАРÓДНЫ повітряно-киснéвий.

ПАВЕТРАНЕПРАНІКÁЛЬНЫ повітронепронúкнúй.

ПАВЕТРАПРАВÓД *ч. техн.* повітропрóвід.

ПАВЕТРАПРАНІКÁЛЬНАСЦЬ *ж.* повітропронúкність.

ПАВЕТРАПРАНІКÁЛЬНЫ повітропронúкнúй.

ПАВЕТРАЎЛÓЎНІК *ч. ав.* повітровлóвлювач.

ПАВÉЎ, -вéву *ч.* **1.** *(вітру)* пóдув, пóдих, пóвів; **2.** *перен.* віяння *с.*; **нóвыя павéвы ў мастáцтве** нові віяння в мистéцтві.

ПАВÉЦЬ *ж.* повітка; навіс *ч.*, обóріг *ч.*

ПАВІЛЬВАЦЬ *недок.* **1.** *(хвостом і т. ін.)* помáхувати, покрýчувати; (трóхи, злéгка, чáсом, час від часу) виляти; **2.** *перен. (ухилятися від чогонебудь за допомогою хитрощів)* виляти.

ПАВІЛЬГАТНЕ́ЦЬ *док.* зволо́житися, зволожні́ти.

ПАВІЛЯ́СТЫ *обл.* покру́чений, зви́вистий, *(розм.)* кривуля́стий.

ПАВІЛЯ́ЦЬ *док.* **1.** *(хвостом і т. ін.)* помаха́ти, покрути́ти; пометля́ти; **2.** *перен. (похитрувати)* повиля́ти.

ПАВІНШАВА́НЫ поздоро́влений. — *Див. ще* **павіншава́ць.**

ПАВІНШАВА́ЦЬ *док.* поздоро́вити, привіта́ти; *заст. уроч.* повіншува́ти.

ПАВО́ДДАЛЬ *прислівн.* віддалік, віддалеки́; *(збоку)* о́сторонь.

ПАВО́ДЗІНЫ, -дзін *тільки мн.* поведі́нка *ж.*; пово́дження *с.*

ПАВО́ДЗІЦЦА *недок. безос. розм. (бути узвичаєним)* вести́ся; **у нас так п.** у нас так заве́дено.

ПАВО́ДКА *ж.* по́вінь, по́відь; па́водок *ч.*

ПАВО́ДКАВЫ па́водко́вий.

ПАВО́ДЛЕ *прийм. з род.* за *(ким-чим)*, згі́дно з *(ким-чим)*, відпові́дно до *(кого-чого)*; **п. паведамле́нняў газе́т** за (згі́дно з) повідо́мленнями газе́т; **п. апо́шняй мо́ды** за оста́нньою мо́дою.

ПАВО́ЗАЧНЫ 1. *прикм.* візко́вий; возови́й; **2.** *у знач. імен.* возі́й; візни́к; пого́нич; ї́здови́й.

ПАВО́ЗКА *ж.* візо́к *ч.*, віз *ч.*; *заст.* по́віз *ч.*

ПАВО́Й, -во́ю *ч. бот.* бере́зка *ж.*, бері́зка *ж.*, пові́й, пові́йка *ж.*

ПАВО́ЙКАЦЬ *док.* по́охати, поо́хкати; *(поскаржитися)* побі́дкатися.

ПАВО́ЙНІК[1], -ку *ч. бот.* ломи́ніс.

ПАВО́ЙНІК[2] *ч. (старовинний жіночий головний убір)* намі́тка *ж.*

ПАВО́ЙНЫ *(про рослини)* кру́чений; витки́й; кучеря́вий.

ПА-ВО́ЛАТАЎСКУ *прислівн.* по-богати́рському, по-богати́рськи.

ПАВО́ХКАЦЬ *док. розм.* по́охати, поо́хкати.

ПАВУЗЕ́ЦЬ *док.* пову́жчати.

ПАВЫБЛЫ́ТВАЦЦА *док. (про багатьох)* повиплу́туватися, порозплу́туватися; повибо́рсуватися; **п. з даўго́ў** повиплу́туватися з боргі́в.

ПАВЫБЛЫ́ТВАЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* повиплу́тувати, порозплу́тувати; *(перен. розм. — ще)* повибо́рсувати, повимо́тувати.

ПАВЫВА́РВАНЫ повива́рюваний. — *Див. ще* **павыва́рваць.**

ПАВЫВА́РВАЦЦА *док. (про багато)* повива́рюватися.

ПАВЫВА́РВАЦЬ *док. (про багато)* повива́рювати.

ПАВЫВАРО́ЧВАНЫ повиве́ртаний.

ПАВЫВАРО́ЧВАЦЦА *док. (про багато)* повиверта́тися; повива́люватися.

ПАВЫВАРО́ЧВАЦЬ *док. (про багато)* повиверта́ти; повива́лювати.

ПАВЫВО́РВАНЫ повио́рюваний. — *Див. ще* **павыво́рваць.**

ПАВЫВО́РВАЦЦА *док. (про багато)* повио́рюватися.

ПАВЫВО́РВАЦЬ *док. (про багато)* повио́рювати.

ПАВЫГАБЛЁЎВАНЫ повистру́гуваний. — *Див. ще* **павыгаблёўваць.**

ПАВЫГАБЛЁЎВАЦЬ *док. (про багато)* повистру́гувати, постру́гати.

ПАВЫГАДО́ЎВАЦЦА *док. (про багатьох)* повироста́ти; **~до́ўваліся дзе́ці** повироста́ли діти.

ПАВЫГАДО́ЎВАЦЬ *док. (про багатьох)* виро́щувати, повико́хувати, повигодо́вувати; *(дітей — ще)* повихо́вувати; **п. сады́** повиро́щувати сади́; **п. жывёл** повигодо́вувати твари́н; **п. сыно́ў** повихо́вувати синів.

ПАВЫГА́РВАЦЬ *док. (про багато)* повигоря́ти.

ПАВЫГРУЖА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(про багато, про багатьох)* повиванта́жувати, ви́вантажити; **2.** *(деякий час)* повиванта́жувати.

ПАВЫДЗЬМУ́ХВАНЫ *розм.* ви́дутий. — *Див. ще* **павыдзьму́хваць.**

ПАВЫДЗЬМУ́ХВАЦЬ *док. розм. (про багато)* повидува́ти.

ПАВЫДУ́МЛІВАЦЬ *і* **ПАВЫДУМЛЯ́ЦЬ** *док. (про багато)* повига́дувати, повиду́мувати.

ПАВЫДЫГА́ЦЬ *док. розм.* полабу́знитися, пола́ститися, пола́щитися *(до кого).*

ПАВЫЗУ́БЛІВАНЫ позазу́блюваний; повище́рблюваний, поще́рблений. — *Див. ще* **павызу́бліваць.**

ПАВЫЗУ́БЛІВАЦЦА *док. (про багато)* позазу́блюватися; повище́рблюватися, пощерби́тися.

ПАВЫЗУ́БЛІВАЦЬ *док. (наробити зазублин — про багато)* позазу́блювати, позубцюва́ти; повище́рблювати, пощерби́ти.

ПАВЫЗЫВА́ЦЬ *док. (про багатьох)* повиклика́ти.

ПАВЫКА́ЗВАЦЬ *док. (про багато)* повисло́влювати, повиража́ти.

ПАВЫКАРАНЯ́ЦЬ *док. (про багато)* повикорі́нювати.

ПАВЫКАСО́ЎВАНЫ *розм.* повикре́слюваний. — *Див. ще* **павыкасо́ўваць.**

ПАВЫКАСО́ЎВАЦЬ *док. розм. (про багатьох, про багато)* повикре́слювати.

ПАВЫКУ́ЛЬВАНЫ *розм.* повива́люваний, повиве́ртаний. — *Див. ще* **павыку́льваць.**

ПАВЫКУ́ЛЬВАЦЦА *док. розм. (про багатьох, про багато)* повива́люватися, повиверта́тися.

ПАВЫКУ́ЛЬВАЦЬ *док. розм. (про багатьох, про багато)* повива́лювати, повиверта́ти.

ПАВЫКУ́РВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* повику́рювати.

ПАВЫЛЕ́ЧВАЦЦА *док. (про багатьох)* повилі́ко́вуватися.

ПАВЫЛЕ́ЧВАЦЬ *док. (про багатьох)* повилі́ко́вувати.

ПАВЫЛІЧА́НЫ *і* **ПАВЫЛІ́ЧВАНЫ 1.** повирахо́вуваний, пообчи́слюваний, повичи́слюваний, повилі́чуваний; **2.** повідрахо́вуваний, повирахо́вуваний. — *Див. ще* **павылічА́ць.**

ПАВЫЛІЧА́ЦЬ *і* **ПАВЫЛІ́ЧВАЦЬ** *док. (про багато)* **1.** повирахо́вувати, пообчи́слювати, повичи́слювати, повилі́чувати; **2.** *(утримати певні суми)* повідрахо́вувати, повирахо́вувати.

ПАВЫЛУ́ЗВАНЫ повилу́щуваний; повилу́зуваний. — *Див. ще* **павылу́зваць.**

ПАВЫЛУ́ЗВАЦЦА *док.* **1.** *(про багато)* повилу́щуватися; повилу́зуватися; **2.** *перен. розм. (з біди, неприємностей)* повиверта́тися, повикру́чуватися, повиплу́туватися.

ПАВЫЛУ́ЗВАЦЬ *док. (про багато)* повилу́щувати, повилу́зувати.

ПАВЫЛУЧА́ЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* **1.** повисува́ти, повиставля́ти; **2.** повиділя́ти; **п. сло́вы ў ска́зе** повиділя́ти слова́ в ре́ченні.

ПАВЫМАКА́ЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* повимока́ти.

ПАВЫМА́НЫ повийманий, повитя́гуваний. — *Див. ще* **павыма́ць.**

ПАВЫМА́ЦЦА *док. (про багато)* повийма́тися, повитя́гуватися, повисо́вуватися.

ПАВЫМА́ЦЬ *док. (про багато)* повийма́ти, повитяга́ти, повисува́ти; *(щось уставлене — ще)* повиставля́ти; *(те, що позастрявало — ще)* повивільня́ти.

ПАВЫПАМПО́ЎВАЦЬ *док. (про багато — насосом)* повика́чувати.

ПАВЫПІЛО́ЎВАНЫ повипи́люваний. — *Див. ще* **павыпіло́ўваць.**

ПАВЫПІЛО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* повипи́лювати.

ПАВЫПЛЫВА́ЦЬ[1] *док. (про багато, про багатьох)* повиплива́ти.

ПАВЫПЛЫВА́ЦЬ[2] *док. (про багато)* повиколо́шуватися; **жыта ~ва́ла** жита́ повиколо́шувалися.

ПАВЫПЛЮ́ХВАЦЦА *док. розм. (про багато)* повихлю́пуватися, повиплі́скуватися.

ПАВЫПЛЮ́ХВАЦЬ *док. розм. (про багато)* повихлю́пувати.

ПАВЫПРАЎЛЯ́НЫ[1] ви́правлений. — *Див. ще* **павыпраўля́ць**[1].

ПАВЫПРАЎЛЯ́НЫ[2] **1.** *(у дорогу)* відпра́влений; ви́ряджений; ви́проваджений, відпрова́джений; по́сланий; наді́сланий; **2.** *(з дому)* відпра́влений, ви́сланий, ви́проваджений.

ПАВЫПРАЎЛЯ́ЦЬ[1] *док. (про багато)* повиправля́ти.

ПАВЫПРАЎЛЯ́ЦЬ[2] *док. (про багато)* **1.** *(у дорогу)* повідправля́ти; повиряджа́ти; повипрова́джувати, повідпрова́джувати; понадсила́ти; **2.** *(з дому)* повідправля́ти, повисила́ти, повипрова́джувати.

ПАВЫПУ́ЧВАНЫ повитрі́щуваний, повиря́чуваний.

ПАВЫПУ́ЧВАЦЦА *док. (про багато)* повитрі́щатися, повиря́чуватися; повипина́тися.

ПАВЫПУ́ЧВАЦЬ *док. (про багато)* повитрі́щати, повиря́чувати; повипина́ти; повилупля́ти.

ПАВЫПЫ́ЛЬВАНЫ повиби́ваний, повитрі́пуваний. — *Див. ще* **павыпы́льваць.**

ПАВЫПЫ́ЛЬВАЦЬ *док. (про багато)* повибива́ти, повитрі́пувати; **п. дываны́** повибива́ти (повитрі́пувати) килими́.

ПАВЫПЫ́РХВАЦЬ *док. розм. (про багатьох)* повипу́рхувати; **птушкі ~валі з гнёздаў** птахи́ повипу́рхували з гнізд.

ПАВЫПЭ́ЦКВАНЫ позабру́днюваний, побру́днений; позама́щуваний; позаму́рзуваний, пообму́рзуваний; позабрьо́хуваний.

ПАВЫПЭ́ЦКВАЦЦА *док. розм. (про багато, про багатьох)* позабру́днюватися, побрудни́тися; позама́щуватися; позаяло́жуватися; позаму́рзуватися, пообму́рзуватися, позабрьо́хуватися.

ПАВЫПЭ́ЦКВАЦЬ *док. розм. (про багато, про багатьох)* позабру́днювати, побрудни́ти; позама́щувати, позаяло́жувати; позаму́рзувати, пообму́рзувати; позабрьо́хувати.

ПАВЫРАКА́ЦЦА *док. розм. (про багатьох)* позріка́тися *(кого-чого)*, повідріка́тися *(від кого-чого)*.

ПАВЫРАЎНО́ЎВАЦЦА *док. (про багато)* **1.** повирі́внюватися; **2.** порозпрямля́тися (порозпря́млюватися), повипрямля́тися, повипро́стуватися; **3.** повиправля́тися.

ПАВЫРАЎНО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** повирі́внювати; **2.** порозпрямля́ти (порозпря́млювати), повипрямля́ти; повипро́стувати; **3.** повиправля́ти.

ПАВЫСВІДРО́ЎВАНЫ повисве́рдлюваний. — *Див. ще* **павысвідро́ўваць.**

ПАВЫСВІДРО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* повисве́рдлювати.

ПАВЫСЕ́ДЖВАНЫ повиси́джуваний. — *Див. ще* **павысе́джваць.**

ПАВЫСЕ́ДЖВАЦЬ *док. (про багатьох — пташенят)* повиси́джувати.

ПАВЫСЁРБВАЦЬ *док. розм. (про багато)* повисьо́рбувати.

ПАВЫСПЯВА́ЦЬ *док. (про багато)* подостига́ти.

ПАВЫСТУ́ДЖВАНЫ повихоло́джуваний, повисту́джуваний. — *Див. ще* **павысту́джваць.**

ПАВЫСТУ́ДЖВАЦЬ *док. (про багато)* повихоло́джувати, повисту́джувати.

ПАВЫСЯДА́ЦЬ *док. розм. (про вуса, бороду)* пробі́тися; *(розм. рідко)* просі́ятися.

ПАВЫСЯЛЯ́НЫ повисе́люваний. — *Див. ще* **павысяля́ць.**

ПАВЫСЯЛЯ́ЦЦА *док. (про багатьох)* повиселя́тися *і* повисе́люватися.

ПАВЫСЯЛЯ́ЦЬ *док. (про багатьох)* повиселя́ти *і* повисе́лювати.

ПАВЫТАРКА́ЦЬ *і* **ПАВЫТЫРКА́ЦЬ** *док. розм. (про багато)* повиступа́ти, повипина́тися.

ПАВЫТРАСА́НЫ *і* **ПАВЫТРЭ́СВАНЫ** повитру́шуваний. — *Див. ще* **павытраса́ць.**

ПАВЫТРАСА́ЦЦА *і* **ПАВЫТРЭ́СВАЦЦА** *док. (про багато)* повитру́шуватися.

ПАВЫТРАСА́ЦЬ *і* **ПАВЫТРЭ́СВАЦЬ** *док. (про багато)* повитру́шувати.

ПАВЫТРЭ́СВАНЫ *див.* **павытраса́ны.**

ПАВЫТРЭ́СВАЦЦА *див.* **павытраса́цца.**

ПАВЫТРЭ́СВАЦЬ *див.* **павытраса́ць.**

ПАВЫТЫРКА́ЦЬ *див.* **павытарка́ць.**

ПАВЫЦЯРУ́ШВАЦЬ *док. розм. (про багато)* повитру́шувати, повисипа́ти.

ПАВЫЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *док. (про багато)* **1.** повиру́бувати; **2.** *с.-г. (льон)* повибира́ти.

ПАВЫЧЭ́РЧВАНЫ понакре́слюваний. — *Див. ще* **павычэ́рчваць.**

ПАВЫЧЭ́РЧВАЦЬ *док. (про багато)* понакре́слювати.

ПАВЫ́ШАНЫ *у різн. знач.* підви́щений.

ПАВЫША́ЦЦА *недок.*, **ПАВЫ́СІЦЦА** *док. у різн. знач.* **1.** *(ставати вищим)* підви́щуватися, підви́щитися; **узро́вень вады́ ~сі́уся** рівень води́ підви́щився; **~сі́уся культу́рны ўзро́вень** підви́щився культу́рний рівень; **крыяны́ ціск ~сі́уся** кров'яни́й тиск підви́щився; **2.** *(ставати більшим)* зроста́ти, зрости́; **надо́і ~сіліся** надо́ї зросли́; **аўтарытэ́т устано́вы ~сі́уся** авторите́т устано́ви зріс; **3.** *(ставати кращим)* підви́щуватися, підви́щитися; кра́щати, покра́щати; **ве́ды ву́чняў ~сіліся** знання́ у́чнів підви́щилися (покра́щали).

ПАВЫША́ЦЬ *недок.*, **ПАВЫ́СІЦЬ** *док. у різн. знач.* підви́щувати, підви́щити; **~сіць узро́вень вады́** підви́щити рівень води́; **~сіць прадукцы́йнасць пра́цы** підви́щити продукти́вність пра́ці; **~сіць патрабава́нні** підви́щити вимо́ги; **~сіць ураджа́й** підви́щити врожа́й; ◊ **~ша́ць го́лас** підви́щувати (підно́сити) го́лос; **~ша́ць тон** підви́щувати тон.

ПАВЫШТУ́РХВАНЫ повишто́вхуваний. — *Див. ще* **павышту́рхваць.**

ПАВЫШТУ́РХВАЦЬ *док. (про багато)* повишто́вхувати.

ПАВЫШЧЭ́РВАЦЬ *док. розм. (про багато)* повиска́лювати, повищиря́ти.

ПАВЫШЭ́ЛЫ *розм.* яки́й пови́щав.

ПАВЫШЭ́ННЕ *с.* **1.** підви́щення; підне́сення; **п. ўзро́ўню** підви́щення рівня; **2.** підви́щення; **п. па слу́жбе** підви́щення по слу́жбі.

ПАВЫШЭ́ЦЬ *док.* пови́щати.

ПАВЭ́НДЖАНЫ поко́пчений. — *Див. ще* **павэ́ндзіць.**

ПАВЭ́НДЗІЦЬ *док.* **1.** *(усе, багато)* покопти́ти, перекопти́ти; **2.** *(деякий час)* покопти́ти.

ПАВЯДЗЬМА́РЫЦЬ *док.* почаклува́ти, почарува́ти.

ПАВЯЛІ́ЧАНЫ збільшений.

ПАВЯЛІ́ЧВАННЕ *с.* **1.** збільшування; **2.** поси́лювання.

ПАВЯЛІ́ЧВАЦЦА *недок.*, **ПАВЯЛІ́ЧЫЦЦА** *док.* **1.** збільшуватися, збільшитися; **2.** зроста́ти, зрости́; **3.** поси́люватися, поси́литися; **4.** *недок. пас.* збільшуватися, зроста́ти, поси́люватися.

ПАВЯЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПАВЯЛІ́ЧЫЦЬ** *док.* **1.** збільшувати, збільшити; **2.** поси́лювати, поси́лити; **3.** зроста́ти, зрости́; **~чыць ура́жанне** поси́лити вра́ження.

ПАВЯ́ЛЫ *(про рослини)* зів'я́лий; **~лае лі́сце** зів'я́ле ли́стя.

ПАВЯРХО́ЎНА *прислівн.* поверхо́во.

ПАВЯРХО́ЎНАСЦЬ *ж.* поверхо́вість.

ПАВЯРХО́ЎНЫ поверхо́вий.

ПА-ВЯСКО́ВАМУ *прислівн.* по-сільсько́му.

ПА-ВЯСНО́ВАМУ *див.* **па-веснаво́му**.

ПАГАБЛЯВА́НЫ *і* **ПАГАБЛЁВАНЫ** **1.** ви́струганий; **2.** постру́ганий, перестру́ганий. — *Див. ще* **пагаблява́ць**.

ПАГАБЛЯВА́ЦЬ *док.* **1.** ви́стругати; **2.** *(багато, усе)* постру́гати, перестру́гати.

ПАГАДАВА́ЦЦА *док. (про багатьох, про всіх)* ви́рости, повироста́ти; **дзе́ці ~ва́ліся** діти повироста́ли.

ПАГАДАВА́ЦЬ *док.* **1.** ви́ростити, повиро́щувати; **2.** *(деякий час)* порости́ти, повиро́щувати.

ПАГАДЖА́ЛЬНЫ пого́джувальний; **~ная камі́сія** пого́джувальна (єдна́льна) комісія.

ПАГАДЖА́ЦЦА *недок.*, **ПАГАДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** пого́джуватися, пого́дитися; **~дзі́цца з прапано́вай** пого́дитися з пропози́цією; **2.** *(прийти до згоди)* пристава́ти, приста́ти *(на що)*, домовля́тися, домо́витися *(про що)*, зго́джуватися, зго́дитися *(на що)*; **3.** мири́тися, помири́тися; примиря́тися, примири́тися; **~дзі́цца з во́рагам** помири́тися з во́рогом; **~дзі́цца з го́рам** примири́тися з ли́хом; **4.** *док. (піти на роботу на певних умовах)* найня́тися; **~дзі́уся па́свіць каро́ву** найня́вся па́сти коро́ву.

ПАГАДЖА́ЦЬ *недок.*, **ПАГАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(приводити у відповідність з чим-небудь)* пого́джувати, пого́дити; **2.** мири́ти, помири́ти; **3.** *док. (прийняти на роботу на певних умовах)* найня́ти; **4.** *док. (про погоду)* посприя́ти.

ПАГАДНЕ́ННЕ *с.* **1.** уго́да *ж.*; **гандлёвае п.** торгове́льна уго́да; **джэнтльме́нскае п.** джентльме́нська уго́да; **п. аб перамі́р'і** уго́да про переми́р'я; **2.** зго́да *ж.*, порозумі́ння; **шука́ць п.** шука́ти порозумі́ння.

ПАГАДО́ВА *прислівн.* рі́чно, на рік, порі́чно, щоро́ку, щорі́чно.

ПАГАДО́ВЫ річни́й, порі́чний; щорі́чний.

ПАГАЙСА́ЦЬ *див.* **паго́йсаць**.

ПАГАЛЁЦЬ *док. (про всіх, про багатьох)* зубожі́ти, озлидні́ти, змізерні́ти; *(розм.)* зійти́ на зли́дні.

ПАГАЛЁКАЦЬ *док.* погаласува́ти.

ПАГА́ЛІЦЦА *док. розм.* спокуси́тися, пола́сува́тися, пола́ситися, пова́битися, полести́тися, пона́дитися; зазіхну́ти *(на що)*.

ПАГАЛІ́ЦЦА *док.* поголи́тися.

ПАГАНАРЫ́ЦЦА *док.* попиша́тися, погорди́тися; *(розм.)* повелича́тися.

ПАГАНДЛЯВА́ЦЬ *док.* поторгува́ти, *(заст.)* покрамарюва́ти, погендлюва́ти.

ПАГАНЯ́ТЫ *імен.* пого́нич; *(діал.)* пого́нець.

ПА-ГАРАДСКО́МУ *прислівн.* по-місько́му.

ПАГАРАЧЭ́ЦЬ *док.* погарячі́шати.

ПАГАРБА́ЦІЦЦА *док. розм. (про багатьох)* **1.** позго́рблюватися; **2.** покоро́битися, пожоло́битися.

ПАГАРБЕ́ЦЬ *(над чим) док. розм.* покопті́ти, *(сидячи)* попоси́діти, погну́ти спи́ну.

ПАГАРДЖА́ЛЬНА *див.* **пага́рдліва**.

ПАГАРДЖА́ЛЬНАСЦЬ *див.* **пага́рдлівасць**.

ПАГАРДЖА́ЛЬНЫ *див.* **пага́рдлівы**.

ПАГАРДЖА́ННЕ ***(кім-чым)*** *с.* зневажа́ння, знева́ження *(кого-чого)*, знева́га *ж. (до кого-чого)*, гордува́ння *(ким-чим)*, пого́рда *ж. (до кого-чого)* гре́бування *(ким-чим)*, не́хтування *(кого-що)*; гордови́тість *ж.*, пиха́тість *ж.*, зарозумі́лість *ж.*, бундю́чність *ж.*

ПАГАРДЖА́НЫ *дієприкм.* знева́жений, зне́хтуваний. — *Див. ще* **пагарджа́ць**.

ПАГАРДЖА́ЦЦА *недок. пас.* зневажа́тися, не́хтуватися.

ПАГАРДЖА́ЦЬ ***(кім-чым)*** *недок.* зневажа́ти,

гордува́ти, *(рідше)* погорджа́ти, *(діал.)* ганьбува́ти, упослі́джа́ти.

ПАГА́РДЛІВА *і* **ПАГАРДЖА́ЛЬНА** *прислівн.* зневáжливо, зневáжно, погóрдливо, спогóрда, з погóрдою, гордови́то, зарозумі́ло, пихáто, пихли́во.

ПАГА́РДЛІВАСЦЬ *і* **ПАГАРДЖА́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* зневáжливість, погóрдливість; зарозумі́лість, бундю́чність, гордови́тість; звéрхність.

ПАГА́РДЛІВЫ *і* **ПАГАРДЖА́ЛЬНЫ** зневáжливий, погóрдливий; звéрхній.

ПАГАРЧЭ́ЦЬ *док. розм.* погіркі́шати.

ПАГАРША́ЦЦА *недок. звор., пас.,* **ПАГО́РШЫЦЦА** *док.* гі́ршати, погі́ршати; погі́ршуватися, погі́ршитися.

ПАГАРША́ЦЬ *недок.* погі́ршувати.

ПАГАРШЭ́ННЕ *с.* гі́ршання, погі́ршення.

ПАГАРЭ́ЗАВАЦЬ *і* **ПАГАРЭ́ЗНІЧАЦЬ, ПАГАРЭ́ЗІЦЬ** *док.* попустува́ти, побешкетува́ти, *(розм.)* пожирува́ти, поколобро́дити.

ПАГАРЭ́ЗІЦЬ *див.* **пагарэ́заваць.**

ПАГАРЭ́ЗНІЧАЦЬ *див.* **пагарэ́заваць.**

ПАГАРЭ́ЛІШЧА *с. обл.* згáрище, погорі́лище, пожáрище.

ПАГЛАДЧЭ́ЦЬ *док.* поглáдшати, потовсті́ти, поповні́ти.

ПАГЛУМІ́ЦЬ *док. розм. (усе, багато)* зіпсувáти, пони́щити.

ПАГЛУШЭ́ЦЬ *док.* поглухі́шати.

ПАГЛЫНУ́ТЫ *у різн. знач.* погли́нутий, погли́нений. — *Див. ще* **паглыну́ць.**

ПАГЛЫНУ́ЦЦА *док. у різн. знач.* погли́нутися.

ПАГЛЫНУ́ЦЬ *док. у різн. знач.* погли́нути; увібрáти; **пясо́к ~ну́ў ваду́** пісóк увібрáв вóду; **рабо́та ~ну́ла шмат ча́су** робóта погли́нула (забрáла) багáто чáсу.

ПАГЛЯ́Д, -ду *ч.* пóгляд.

ПАГНЮСІ́ЦЦА *док. обл.* **1.** забрудни́тися; **2.** зіпсувáтися.

ПАГНЮСІ́ЦЬ *док. обл.* **1.** забрудни́ти; **2.** зіпсувáти.

ПАГО́ЙСАЦЬ *і* **ПАГАЙСА́ЦЬ** *док. розм.* побі́гати, поганя́ти, погасáти.

ПАГО́РАК, -рка *ч.* пáгорок, підгі́рок, пáгорб, пáгорбок.

ПАГО́РАЧАК, -чка *ч.* гóрбик, горбóк, горбóчок, пáгорбок.

ПАГО́СТ, -а *ч.* цви́нтар.

ПАГО́ЦКАЦЬ *док. розм.* **1.** пострибáти, поплигáти, поскакáти; **2.** почуки́кати.

ПАГРАЖА́ЛЬНА *прислівн.* погрóзливо.

ПАГРАЖА́ЛЬНЫ погрóзливий.

ПАГРАЖА́ЦЬ *недок.,* **ПАГРАЗІ́ЦЬ** *док.* погрóжувати, загрóжувати, пригрóжувати, погрози́ти.

ПАГРА́ЗНУЦЬ *док.* **1.** *(у чому-небудь в'язкому)* загру́знути, угру́знути, зав'я́знути; **2.** *перен.* загру́зти, загру́знути, погру́зти, погру́знути; **п. у даўга́х** загру́знути (погру́знути) у боргáх.

ПАГРАНАТРА́Д *ч.* **(паграні́чны атра́д)** прикордóнний загі́н.

ПАГРАНАХО́ВА *ж.* **(паграні́чная ахо́ва)** прикордóнна охорóна.

ПАГРАНВО́ЙСКІ *мн.* прикордóнні вíйськá.

ПАГРАНЗАСТА́ВА *ж.* **(паграні́чная заста́ва)** прикордóнна застáва.

ПАГРАНІ́ЧНІК *ч.* прикордóнник.

ПАГРАНІ́ЧНЫ прикордóнний; **~ная ва́рта** прикордóнна вáрта; **~ная паласа́** прикордóнна сму́га.

ПАГРАНІ́ЧЧА *с. заст.* узграни́ччя.

ПАГРО́ЗА *ж. у різн. знач.* загрóза, погрóза, грізьбá.

ПАГРО́ЗЛІВА *прислівн.* погрóзливо.

ПАГРО́ЗЛІВЫ погрóзливий, загрóзливий.

ПАГРУ́ЖАНЫ повантáжений, навантáжений, завантáжений. — *Див. ще* **пагружа́ць.**

ПАГРУЖА́ЦЦА *недок.,* **ПАГРУЗІ́ЦЦА** *док.* вантáжитися, навантáжуватися, навантáжитися, повантáжуватися, повантáжитися, завантáжуватися, завантáжитися.

ПАГРУЖА́ЦЬ *недок.,* **ПАГРУЗІ́ЦЬ** *док.* вантáжити, повантáжити, завантáжувати, завантáжити, навантáжувати, навантáжити.

ПАГРУ́ЗАЧНА-РАЗГРУ́ЗАЧНЫ вантáжно-розвантáжувальний, навантáжувально-розвантáжувальний.

ПАГРУ́ЗАЧНЫ вантáжний, завантáжувальний.

ПАГРУ́ЗКА *ж.* навантáження *с.*, завантáження, *(незак. д. — ще)* навантáжування *с.*, завантáжування *с.*

ПАГРУ́ЗНУЦЬ *док. (у щось в'язке)* вгру́знути.

ПАГРУ́ЗЧЫК *ч. (машина)* навантáжувач.

ПАГРЭ́БЦІ *док.* **1.** *(усе, багато)* погребти́, позагрібáти, позгрібáти; **2.** *(деякий час)* погребти́.

ПА-ГРЭ́ЧАСКУ *прислівн.* по-грéцькому, погрéцьки, грéкою.

ПАГУ́ДКА *ж.* **1.** чу́тка, розмóва, ві́стка; **2.** нáспів *ч.*, мелóдія, пі́сня.

ПАГУЛЬТАЯВА́ЦЬ *док.* поледарювáти, побайдикувáти.

ПАГУЧА́ЦЬ *док.* позвучáти, побринí́ти; полунáти; подзвені́ти.

ПАГУ́ШКАЦЦА *док. розм.* погойдáтися, поколихáтися.

ПАГУ́ШКАЦЬ *док. розм.* погойдáти, поколихáти, похилитáти.

ПАГУ́ШКВАННЕ *с.* погóйдування, гойдáння, колихáння, похи́тування.

ПАГУ́ШКВАЦЦА *недок. розм.* погóйдуватися, поколи́хуватися, похи́туватися.

ПАГУ́ШКВАЦЬ *недок. розм.* погóйдувати, похи́тувати, поколи́хувати.

ПАГЭ́ТУЛЬ *прислівн.* дóсі, до цьóго мі́сця.

ПАДАБАРО́ННАЯ *імен. юр.* підзáхисна.

ПАДАБАРО́ННЫ *імен. юр.* підзáхисний.

ПАДАБА́ЦЦА *недок.,* **СПАДАБА́ЦЦА** *док.* подóбатися, сподóбатися.

ПАДАБЕ́НСТВА *с.* **1.** схóжість *ж.*, поді́бність *ж.*; **2.** *(спільність походження)* спорі́дненість *ж.*; **п. моў** спорі́дненість мов; **3.** *(щось, схоже на щось)* подóба *ж.*, *(рідше)* подоби́зна *ж.*; **п. у́смешкі** подóба у́смішки (у́сміху); **4.** *мат.* поді́бність; **п. трохвуго́льнікаў** поді́бність трику́тників; ◊ **па во́бразу і ~ству** за óбразом і подóбою, на взір (óбраз) і подóбу.

ПАДАБРЭ́ЦЬ *док.* подобрі́шати.

ПАДАВІ́ЦЬ *див.* **падаўля́ць**.
ПАДАВО́РВАНЫ подоо́рюваний. — *Див. ще* **падаво́рваць**.
ПАДАВО́РВАЦЬ *док.* *(про багато)* подоо́рювати.
ПАДАГА́РВАЦЬ *док.* *(про багато)* подогора́ти.
ПАДАГУ́ЛЕНЫ *див.* **падагу́льнены**.
ПАДАГУ́ЛІЦЬ *див.* **падагу́льваць**.
ПАДАГУ́ЛЬВАННЕ *див.* **падагульне́нне 1**.
ПАДАГУ́ЛЬВАЦЦА *див.* **падагульня́цца**.
ПАДАГУ́ЛЬВАЦЬ[1] *див.* **падагульня́ць**.
ПАДАГУ́ЛЬВАЦЬ[2] *док.* *розм.* **1.** подогу́лювати; **усе́ ~валі адпачы́нак** усі подогу́лювали відпу́стку; **2.** подограва́ти; **п. па́ртыі ў ша́хматы** подограва́ти па́ртії в ша́хи.
ПАДАГУЛЬНЕ́ННЕ *с.* **1.** підсумо́вування, підбива́ння (підбиття́, підве́дення) підсумків; узага́льнювання; **2.** пі́дсумок *ч.*, ви́сновок *ч.*
ПАДАГУ́ЛЬНЕНЫ *і* **ПАДАГУ́ЛЕНЫ** підсумо́ваний; узага́льнений.
ПАДАГУЛЬНІ́ЦЬ *див.* **падагульня́ць**.
ПАДАГУЛЬНЯ́ЦЦА *і* **ПАДАГУ́ЛЬВАЦЦА** *недок.* *пас.* підсумо́вуватися, узага́льнюватися.
ПАДАГУЛЬНЯ́ЦЬ *і* **ПАДАГУ́ЛЬВАЦЬ** *недок.*, **ПАДАГУ́ЛІЦЬ** *і* **ПАДАГУЛЬНІ́ЦЬ** *док.* підсумо́вувати, підсумува́ти; узага́льнювати, узага́льнити; **~ліць вы́нікі спабо́рніцтва** підсумува́ти результа́ти змага́ння; **~ліць ска́занае** узага́льнити ска́зане.
ПАДАГУЛЬНЯ́ЮЧЫ 1. *(узагальнюючий)* підсумко́вий, сума́рний; **~чыя заня́ткі** підсумко́ве заня́ття; **2.** *дієприсл.* підсумо́вуючи, узага́льнюючи.
ПАДАДДЗЕ́Л *ч.* підвідділ.
ПАДА́ДЗЕНЫ по́даний.
ПАДАДЗЕ́ТЫ *розм.* піддя́гнений. — *Див. ще* **пададзява́ць**.
ПАДАДЗЕ́ЦЦА *док.* *розм.* причепури́тися, приодягну́тися, приодягти́ся.
ПАДАДЗЕ́ЦЬ *див.* **пададзява́ць**.
ПАДАДЗЬМУ́ЦЬ *див.* **паддзіма́ць**.
ПАДАДЗЯВА́ННЕ *с.* *розм.* піддяга́ння.
ПАДАДЗЯВА́ЦЦА *недок.* *пас.* *розм.* піддяга́тися.
ПАДАДЗЯВА́ЦЬ *недок.*, **ПАДАДЗЕ́ЦЬ** *док.* *розм.* піддяга́ти, піддягти́.
ПАДАЗВА́НЫ підкли́каний, прикли́каний, пі́дізваний. — *Див. ще* **падзыва́ць**.
ПАДАЗВА́ЦЬ *див.* **падзыва́ць**.
ПАДАЗРАВА́ЦЦА *недок.* *пас.* підо́зрюватися.
ПАДАЗРАВА́ЦЬ *недок.* підо́зрювати; **п. у крадзяжы́** підо́зрювати у краді́жці.
ПАДАЗРО́НА *прислівн.* підозрі́ло.
ПАДАЗРО́НАСЦЬ *ж.* підозрі́лість; **п. паво́дзін** підозрі́лість поведі́нки.
ПАДАЗРО́НЫ підозрі́лий.
ПАДАЗРЭ́ННЕ *с.* підо́зра *ж.*; підозрі́ння; **п. на захво́рванне** підо́зра на захво́рювання; ◊ **быць пад ~ннем (на ~нні)** бу́ти під підозрі́нням (на підо́зрі).
ПАДАКО́ННІК *ч.* лу́тка *ж.*; підвіко́ння *с.*, підвіко́нник.
ПАДАКО́ННЫ підвіко́нний.
ПАДАКУ́РВАЦЬ *док.* *(про багато)* подоку́рювати.
ПАДАЛЕ́Й *прислівн.* *розм.* пода́лі, (тро́хи) да́лі; ◊ **п. (далей) ад граху́ (бяды́)** пода́лі від гріха́ (ли́ха).
ПАДАЛЕ́ШНІК, -ку *ч.* *бот.* копитня́к, копи́тник, копи́тень.
ПАДАЛУЧА́ЦЦА *(да каго-чаго)* *док.* *(про багатьох)* поприє́днуватися *(до кого-чого)*.
ПАДАЛУЧА́ЦЬ *(да каго-чаго)* *док.* *(про всіх, багатьох або про все, багато)* поприє́днувати, подолуча́ти, поприлуча́ти.
ПА́ДАННЕ *с.* па́дання.
ПАДА́ННЕ *с.* пере́каз *ч.*, леге́нда *ж.*, *(рідше)* опові́стка *ж.*, о́повідь *ж.*; ◊ **п. све́жае, але паве́рыць ця́жка** пере́кази не да́вні, та ві́ри їм не йму́ть.
ПАДАПІЛО́ЎВАЦЬ *док.* *розм.* *(про багато)* подопи́лювати.
ПАДАПЛЁКА *ж.* підґру́нтя *с.*, підосно́ва, підкла́дка, пі́дклад *ч.*
ПАДАПРАНА́ННЕ *с.* *розм.* піддяга́ння.
ПАДАПРАНА́ЦЦА *недок.*, **ПАДАПРАНУ́ЦЦА** *док.* **1.** піддяга́тися, піддягну́тися; **2.** *док.* причепури́тися, приодягну́тися, приодягти́ся; **3.** *недок.* *пас.* піддяга́тися.
ПАДАПРАНА́ЦЬ *недок.*, **ПАДАПРАНУ́ЦЬ** *док.* *розм.* піддяга́ти, піддягну́ти, піддягти́.
ПАДАПРАНУ́ТЫ піддя́гнений. — *Див. ще* **падапрана́ць**.
ПАДАРАЖА́ННЕ *с.* подоро́жчання, здорожі́ння.
ПАДАРАЖА́ЦЦА *недок.* *пас.* здоро́жуватися.
ПАДАРАЖА́ЦЬ *недок.* *і* *док.*, **ПАДАРАЖЫ́ЦЬ** *(робити дорожчим)* здоро́жувати, здорожи́ти; подоро́жчати.
ПАДАРАЖЭ́ННЕ *с.* подоро́жчання.
ПАДАРАЖЭ́ЦЬ *док.* подоро́жчати.
ПАДА́РАК, -рка *ч.* подару́нок.
ПАДАРА́НЫ *і* **ПАДВО́РАНЫ** *розм.* підо́раний. — *Див. ще* **падво́рваць.**
ПАДАРА́ЦЬ *див.* **падво́рваць**.
ПАДА́РАЧНЫ подарунко́вий.
ПАДАРО́ЖЖА *с.* по́дорож *ж.*, мандрі́вка *ж.*; ◊ **шчаслі́вага п.** щасли́вої доро́ги; помага́йбі!
ПАДАРФО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДАРФАВА́ЦЬ** *док.* підвіювати, підві́яти *(віялкою)*.
ПАДАРЫСО́ЎВАНЫ подомальо́вуваний, подорисо́вуваний. — *Див. ще* **падарысо́ўваць**.
ПАДАРЫСО́ЎВАЦЬ *док.* *(про багато)* подомальо́вувати, подорисо́вувати.
ПАДАСІ́НАВІК *ч.* *(гриб)* красноголо́вець, підоси́чник.
ПАДАРЫ́ЦЬ *док.* подарува́ти; **п. на ўспамі́н** подарува́ти на спо́гад; ◊ **як рубе́ль дасць (падо́рыць)** мов ме́дом по душі́ пома́же.
ПАДАСПЕ́ЦЬ *док.* *(прийти вчасно)* насти́гнути, насти́гти, нагоди́тися.
ПАДА́ТАК, -тку *ч.* **1.** пода́ток; *(діал.)* о́плать *ж.*; **ускО́сны п.** непрями́й пода́ток; **2.** *істор.* по́дать *ж.*, пода́ток.
ПАДАТКАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* податкоспромо́жність.
ПАДАТКАЗДО́ЛЬНЫ податкоспромо́жний.
ПАДАТКАПЛАЦЕ́ЛЬШЧЫК *ч.* платни́к пода́тків; оподатко́ваний.

ПАДАТКАПЛАЦЕ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* платни́ця пода́тків; оподатко́вана.
ПАДАТРА́Д *ч. зоол.* підря́д.
ПАДАЎЖА́ЛЬНІК *ч. техн.* подо́вжувач.
ПАДАЎЖА́ЛЬНЫ подо́вжувальний.
ПАДАЎЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДО́ЎЖЫЦЦА** *док.* подо́вжуватися, подо́вжитися; до́вшати, подо́вшати.
ПАДАЎЖА́ЦЬ *недок.*, **ПАДО́ЎЖЫЦЬ** *док.* подо́вжувати, подо́вжити, здо́вжувати, здо́вжити.
ПАДАЎЖЭ́ННЕ *с.* подо́вження, *(незак. д. — ще)* подо́вжування.
ПАДАЎЖЭ́ЦЬ *док.* подо́вшати, ста́ти до́вшим.
ПАДАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** приду́шення; *(незак. д. — ще)* приду́шування; прибо́ркання, *(незак. д. — ще)* прибо́ркування.
ПАДА́ЎЛЕНЫ приду́шений; прибо́рканий. — *Див. ще* **падаўля́ць**.
ПАДАЎЛЯ́ЦЦА *недок.* приду́шуватися.
ПАДАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПАДАВІ́ЦЬ** *док.* **1.** приду́шувати, придуши́ти; прибо́ркувати, прибо́ркати; упоко́рювати, упоко́рити; усмиря́ти, усмири́ти; **~віць мяце́ж** придуши́ти (прибо́ркати) за́колот; **2.** *док. (багатьох, усіх)* подави́ти, передави́ти.
ПАДА́ЎНА *прислівн.* поготі́в; тим бі́льше, *(розм.)* тим па́че.
ПА-ДАЎНЕ́ЙШАМУ *прислівн. розм.* як коли́сь, як і до́сі, як і рані́ше, як і до то́го; по-старо́му, по-да́вньому.
ПАДАХВО́ЦІЦЦА *див.* **падахво́чвацца**.
ПАДАХВО́ЦІЦЬ *див.* **падахво́чваць**.
ПАДАХВО́ЧАНЫ підохо́чений. —*Див. ще* **падахво́чваць**.
ПАДАХВО́ЧВАННЕ *с.* підохо́чування, спонука́ння.
ПАДАХВО́ЧВАЦЦА *недок.*, **ПАДАХВО́ЦІЦЦА** **1.** *(добровільно брати на себе виконання якоїнебудь справи)* зголо́шуватися, зголоси́тися, бра́тися, узя́тися; **~ціцца схадзі́ць у магазі́н** зголоси́тися сходи́ти до крамни́ці; **2.** *недок. пас.* підохо́чуватися, спонука́тися.
ПАДАХВО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПАДАХВО́ЦІЦЬ** *док.* підохо́чувати, підохо́тити, спону́кувати, спонука́ти, підбу́рювати, підбу́рити, намовля́ти, намо́вити, підмовля́ти, підмо́вити.
ПА-ДА́ЦКУ *прислівн.* по-да́нському, по-да́нськи, по-да́тському, по-да́тськи.
ПАДАЧЭ́РЧВАНЫ подокре́слюваний. — *Див. ще* **падачэ́рчваць**.
ПАДАЧЭ́РЧВАЦЬ *док. (про багато)* подокре́слювати; **п. чарця́жы** подокре́слювати кре́слення.
ПАДБАРО́ДАК, -дка *ч.* **1.** підборі́ддя *с.*; **2.** борода́ *ж.*
ПАДБЛІЖА́ЦЦА *недок.*, **ПАДБЛІ́ЗІЦЦА** *док.* наближа́тися, набли́зитися, *(рідше)* підближа́тися, підбли́зитися.
ПАДБЛЫ́ТАНЫ підплу́таний.
ПАДБЛЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ПАДБЛЫ́ТАЦЬ** *док.* підплу́тувати, підплу́тати.
ПАДБО́РШЧЫК *ч. у різн. знач.* підбира́ч.
ПАДБО́РШЧЫЦА *ж.* підбира́чка.
ПАДБРО́СНЕЦЬ *док. (про рідину)* підплі́сня́віти.
ПАДБРУ́ШНІК *ч. (частина шор)* підчере́вник, попру́га *ж.*
ПАДБРУ́ШНЫ підчере́вний.
ПАДБРУ́ШША *с. анат.* підчере́в'я.
ПАДБРУ́ШБІНА *ж. анат.* підчере́вина, *(розм.)* почере́вина.
ПАДБРУШЫ́НЫ підочере́винний.
ПАДБУХТО́РАНЫ підбу́рений, підохо́чений, намо́влений. — *Див. ще* **падбухто́рваць.**
ПАДБУХТО́РВАННЕ *с.* підбу́рювання, нау́щування; під'ю́джування, підохо́чування, підмовля́ння, намовля́ння, підшто́вхування.
ПАДБУХТО́РВАЦЬ *недок.*, **ПАДБУХТО́РЫЦЬ** *док.* підбу́рювати, підбу́рити, підбива́ти, підби́ти, під'ю́джувати, під'ю́дити, підохо́чувати, підохо́тити, підмовля́ти, підмо́вити, намовля́ти, намо́вити, підшто́вхувати, підштовхну́ти.
ПАДБУХТО́РШЧЫК *ч.* підбу́рювач, підбу́рник, підмо́вник, намо́вник.
ПАДБУХТО́РШЧЫЦА *ж.* підбу́рювачка, підбу́рниця, підмо́вниця, намо́вниця.
ПАДБУХТО́РШЧЫЦКІ підбу́рювальний, підохо́чувальний.
ПАДБЯРО́ЗАВІК *ч. бот.* ба́бка те́мна *ж.*, підбере́зник, бере́зни́к.
ПАДВА́БЛЕНЫ підма́нений. — *Див. ще* **падва́бліваць**.
ПАДВА́БЛІВАЦЦА *недок. пас.* підма́нюватися.
ПАДВА́БЛІВАЦЬ *недок.*, **ПАДВА́БІЦЬ** *док.* підма́нювати, підмани́ти; **~біць саба́ку** підмани́ти соба́ку.
ПАДВАЕ́ННЕ *с.* подвоє́ння.
ПАДВА́ЖНІК *ч. розм.* ва́жіль, підо́йма *ж.*
ПАДВАІ́ЦЬ *док. с.-г.* зора́ти вдру́ге; **п. па́пар** зора́ти пар вдру́ге.
ПАДВАЛІ́НА *ж. тесл.* підва́лина.
ПАДВАЧНІ́ЧНЫ *анат.* підорбіта́льний.
ПАДВЕ́ДАМНАСЦЬ *ж.* підві́домчість, підпорядко́ваність, підле́глість.
ПАДВЕ́ДАМНЫ підві́домчий, підпорядко́ваний, підле́глий.
ПАДВЕ́ЗЦІ *док. у різн. знач.* підвезти́; **п. будаўні́чыя матэрыя́лы** підвезти́ будіве́льні матеріа́ли.
ПАДВЕ́Й[1], -ве́ю *ч. бот.* пухі́вка *ж.*
ПАДВЕ́Й[2], -ве́ю *ч.* **1.** *міф. (злий дух, який приносить руйнування і хвороби)* підві́й; **2.** *заст.* пара́ліч, *(розм.)* роди́мець, грець.
ПАДВЕ́РГНУТЫ пі́дданий *(чому)*, ві́дданий *(на що, під що)*. — *Див. ще* **падвярга́ць**.
ПАДВЕ́РГНУЦЦА *див.* **падвярга́цца**.
ПАДВЕ́ГНУЦЬ *див.* **падвярга́ць**.
ПАДВЕ́СНЫ підвісни́й, почіпни́й; **~ная даро́га** підвісна́ доро́га.
ПАДВЕ́СЦІ *док. у різн. знач.* підвести́; **п. фунда́мент** підвести́ фунда́мент; **п. бро́вы** підвести́ бро́ви; **п. вы́нікі** підби́ти (підвести́, зроби́ти) підсумки; ◊ **п. пад манасты́р** підвести́ під монасти́р; **п. ры́су** підвести́ ри́ску; **п. пад адзі́н ранжы́р** підвести́ (підігна́ти, підлаштува́ти) під оди́н ранжи́р.
ПАДВІ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАДВІЛЬНУ́ЦЬ** *док. розм.* [зле́гка] виля́ти, вильну́ти, *(хвостом —*

звичайно) [зле́гка] крути́ти, крутну́ти, [зле́гка] маха́ти, махну́ти.

ПАДВО́БЛАЧНЫ підхма́рний.

ПАДВО́КАННЕ: хадзі́ць па ~нню ходи́ти попідвіконню.

ПАДВО́РАК, -рка *ч. обл.* подві́р'я *с.*

ПАДВО́РАНЫ *див.* **падара́ны**.

ПАДВО́РВАЦЦА *недок. пас. розм.* підо́рюватися.

ПАДВО́РВАЦЬ *недок. розм.*, **ПАДАРА́ЦЬ** *док.* підо́рювати, підора́ти.

ПАДВО́РНЫ *у різн. знач.* подві́рний; **п. абхо́д насе́льніцтва** подві́рний обхі́д насе́лення; **~ная кні́га** дворова́ кни́га.

ПАДВО́РЫЎНЫ підо́рний.

ПАДВО́СТРАНЫ підго́стрений.

ПАДВО́СТРЫВАННЕ *с.* підго́стрювання.

ПАДВО́СТРЫВАЦЦА *недок. пас.* підго́стрюватися.

ПАДВО́СТРЫВАЦЬ *недок.*, **ПАДВАСТРЫ́ЦЬ** *док.* підго́стрювати, підгостри́ти.

ПАДВО́Х, -ху *ч. розм.* ка́верза *ж.*; па́стка *ж.*; пі́дступ *ч.*; підко́п *ч.*

ПАДВО́ЧНЫ *анат.* підо́чний.

ПАДВО́ЧЧА *с. анат.* о́чна я́мка.

ПАДВЫША́ЦЬ *недок.*, **ПАДВЫ́СІЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* підви́щувати, підви́щити; **~сіць флаг** підви́щити пра́пор; **~сіць у зва́нні** підви́щити у званні; **2.** *(про ціни, норми, платню і т. ін.)* збі́льшувати, збі́льшити, підви́щувати, підви́щити, *(розм.)* набавля́ти, наба́вити.

ПАДВЭ́НДЖАНЫ підву́джений, підко́пчений. — *Див. ще* **падвэ́нджваць**.

ПАДВЭ́НДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДВЭ́НДЗІЦЦА** *док.* підву́джуватися, підву́дитися, підко́пчуватися, підкопти́тися.

ПАДВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.*, **ПАДВЭ́НДЗІЦЬ** *док.* підву́джувати, підву́дити, підко́пчувати, підкопти́ти; **~дзіць кaўба́сы** підву́дити (підкопти́ти) ковба́си.

ПАДВЯДЗЕ́ННЕ *с.* підве́дення, підбива́ння, підбиття́.

ПАДВЯРГА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДВЕ́РГНУЦЦА** *док.* зазнава́ти, зазна́ти; *(про небезпеку, ризик — ще)* наража́тися, нарази́тися.

ПАДВЯРГА́ЦЬ *недок.*, **ПАДВЕ́РГНУЦЬ** *док.* **1.** *(кого-небудь чому)* піддава́ти, підда́ти, наража́ти, нарази́ти *(на що)*; **~нуць бамбардзіро́ўцы** бомбардува́ти; **~га́ць дзе́янню святла́** піддава́ти дії світла; **~га́ць кры́тыцы** критикува́ти.

ПАДГАБЛЁВАНЫ *див.* **падгаблява́ны**.

ПАДГАБЛЁЎВАННЕ *с.* підстру́гування.

ПАДГАБЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* підстру́гуватися.

ПАДГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* підстру́гувати, підструга́ти.

ПАДГАБЛЯВА́НЫ *і* **ПАДГАБЛЁВАНЫ** підстру́ганий. — *Див. ще* **падгаблёўваць**.

ПАДГАВА́РВАННЕ *с. див.* **падгаво́рванне**.

ПАДГАВА́РВАЦЦА *див.* **падгаво́рвацца**.

ПАДГАВА́РВАЦЬ *див.* **падгаво́рваць**.

ПАДГАВО́Р, -ру *ч. розм.* підмо́ва *ж.*, підмо́влення *с.*, намо́ва *ж.*, намо́влення *с.*; підбу́рювання *с.*, нау́щування *с.*, під'ю́джування *с.*, підстру́нчування *с.*, підохо́чування *с.*, підшто́вхування *с.*

ПАДГАВО́РАНЫ підмо́влений, підгово́рений; намо́влений; підбу́рений. — *Див ще* **падгаво́рваць**.

ПАДГАВО́РВАННЕ *і* **ПАДГАВА́РВАННЕ** *с.* підмовля́ння, підгово́рювання; намовля́ння; підбу́рювання.

ПАДГАВО́РВАЦЦА *і* **ПАДГАВА́РВАЦЦА** *недок. пас.* підмовля́тися, підгово́рюватися; намовля́тися, підбу́рюватися.

ПАДГАВО́РВАЦЬ *і* **ПАДГАВА́РВАЦЬ** *недок.*, **ПАДГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* підмовля́ти, підмо́вити, *(багатьох)* попідмовля́ти; підгово́рювати, підговори́ти, намовля́ти, намо́вити, *(багатьох)* понамовля́ти; підбива́ти, підби́ти *(на що)*; підбу́рювати, підбу́рити, нающа́ти, наусти́ти, під'ю́джувати, під'ю́дити; підшто́вхувати, підштовхну́ти.

ПАДГАВО́РШЧЫК *ч.* підмо́вник, намо́вник, підбу́рювач, підбу́рник.

ПАДГАВО́РШЧЫЦА *ж.* підмо́вниця, намо́вниця, підбу́рювачка, підбу́рниця.

ПАДГАДАВА́НЫ *і* **ПАДГАДО́ВАНЫ** підро́щений. — *Див. ще* **падгадо́ўваць**.

ПАДГАДАВА́ЦЦА *див.* **падгадо́ўвацца**.

ПАДГА́ДВАЦЬ *недок.*, **ПАДГАДА́ЦЬ** *док. розм.* *(встигати або вміти зробити щось вчасно або доречно)* уга́дувати, угада́ти.

ПАДГА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПАДГА́ДЗІЦЬ** *док. розм.* псува́ти, напсува́ти, зіпсува́ти; шко́дити, нашко́дити, ка́постити, нака́постити; ◊ **як бы ні ра́дзіў, абы́ не ~дзіў** *присл.* людей слу́хай, та свій ро́зум май.

ПАДГАДЗІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** угоди́ти, догоди́ти *(кому-небудь)*; **2.** *(про погоду)* посприя́ти.

ПАДГАДО́ВАНЫ *див.* **падгадава́ны**.

ПАДГАДО́ЎВАННЕ *с.* підро́щування.

ПАДГАДО́ЎВАЦЦА *недок. пас.*, **ПАДГАДАВА́ЦЦА** *док.* підро́щуватися, підрости́.

ПАДГАДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДГАДАВА́ЦЬ** *док.* підро́щувати, підрости́ти; **~ва́ць дзяце́й** підрости́ти дітей; **~ва́ць дрэ́вы ў са́дзе** підрости́ти дере́ва в саду́.

ПАДГАІ́ЦЦА *док.* підго́їтися.

ПАДГАІ́ЦЬ *док.* підго́їти.

ПАДГАЛІНА́ *ж.* підга́лузь.

ПАДГАЛІНО́ВЫ підгалузе́вий.

ПАДГА́ЛІСТЫ 1. довгоно́гий, циба́тий; **2.** *(про дерева, рослини)* гінки́й.

ПАДГЕ́РАЦ, -рца *ч. (частина воза)* підге́йстер, підге́йстра *ж.*

ПАДГІБА́ННЕ *с.* підгина́ння.

ПАДГІБА́ЦЦА *недок. звор., пас.* підгина́тися.

ПАДГІБА́ЦЬ *недок.*, **ПАДАГНУ́ЦЬ** *док.* підгина́ти, підігну́ти, *(багато)* попідгина́ти; *(про ноги, одяг і т. ін. — ще) док.* підібга́ти.

ПАДГЛЕ́БА *ж. прям., перен.* підґру́нтя, *(діал.)* щире́ць.

ПАДГЛЕ́БАВЫ підґрунтови́й; **~выя во́ды** підґрунтові во́ди.

ПАДГЛЕ́ДЖАНЫ підгля́нутий. — *Див. ще* **падглядáць**.

ПАДГЛО́ТАЧНЫ *анат.* підгло́тковий.

ПАДГЛЯ́Д: п. пчол збира́ння ме́ду.
ПАДГЛЯДА́ННЕ *і* **ПАДГЛЯ́ДВАННЕ** *с.* **1.** підгляда́ння, *(розм.)* підгляди, підзира́ння; **2. п. пчол** збира́ння ме́ду.
ПАДГЛЯДА́ЦЬ *і* **ПАДГЛЯ́ДВАЦЬ** *недок.*, **ПАДГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *і* **ПАДГЛЯДЗЕ́ЦЬ** *док.* підгляда́ти, підгля́нути, підгле́діти, піддивля́тися, піддиви́тися, *(діал.)* підзира́ти, підзи́рити.
ПАДГЛЯ́ДВАННЕ *див.* **падгляда́нне**.
ПАДГЛЯ́ДВАЦЬ *див.* **падгляда́ць**.
ПАДГО́ЦКВАЦЬ *док. (угору)* чуки́кати, гу́цати; підкида́ти.
ПАДГРАБА́ЦЬ *недок.*, **ПАДГРЭ́БЦІ** *док.* підгріба́ти, підгребти́.
ПАДГРУ́ЖАНЫ підванта́жений. — *Див. ще* **падгружа́ць**.
ПАДГРУЖА́ЦЦА *недок. пас.* підванта́жуватися.
ПАДГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **ПАДГРУЗІ́ЦЬ** *док.* догванта́жувати, догванта́жити.
ПАДГРУ́ЗКА *ж.* доганта́ження *ж.*
ПАДГРЭ́БЦІ *див.* **падграба́ць**.
ПАДДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **ПАДДЗЯЎБЦІ́** *док.* піддо́вбувати, піддовба́ти.
ПАДДЗЁЎКА *ж. (чоловічий верхній одяг)* чума́рка, чумарчи́на.
ПАДДЗІМА́ННЕ *с.* піддува́ння.
ПАДДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **ПАДАДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* піддува́ти, піддути́.
ПАДДУБО́ВІК *ч. (гриб)* дубови́к, гриб-синя́к.
ПАДДУ́ЖНЫ **1.** піддугови́й; **2.** *(запасний — про коня)* підставни́й.
ПАД'Е́ЗД *ч.* **1.** *род.* **пад'е́зду** під'ї́зд *(дія)*; **2.** *род.* **пад'е́зда** *(дорога, місце)* під'ї́зд; **п. да ракі́** під'ї́зд до річки; **3.** *род.* **пад'е́зда** *(вхід до будинку)* під'ї́зд.
ПАД'Е́ЗНЫ під'ї́зду *(род. в.)*; **~ныя дзве́ры** две́рі під'ї́зду.
ПАД'Е́ЛЬНІК, -ку *ч. бот.* **1.** під'яли́нник, моно́тропа *ж.*; **2.** *обл.* яліве́ць, же́реп.
ПАД'Е́СЦІ *док.* **1.** наї́стися; **2.** *(пошкодити)* під'ї́сти, підточи́ти, підгри́зти *(дерево і т. ін.)*.
ПАД'Ё́М, -му *ч.* **1.** *(дія)* підніма́ння, підійма́ння; *(закінч. д. — ще)* підняття́; **2.** *(верхня частина стопи)* підйо́м; **3.** *(механізм)* підійма́ч, ва́жіль, підо́йма *ж.*; **4.** *(рух на гору)* схо́дження; **5.** *(швидке зростання, натхнення)* підне́сення; **6.** *(ділянка дороги, що йде вгору)* узвіз; **7.** *лінгв.* підняття́, підне́сення; ◊ **лёгкі на п.** поворотки́й, мото́рний, *(розм.)* легки́й на підмо́ву; **цяжкі на п.** неповоротки́й, мля́вий, *(розм.)* важки́й на підмо́ву.
ПАД'Ё́МІСТЫ [висо́кий і] ви́пуклий.
ПАД'Ё́МНА-ТРА́НСПАРТНЫ підніма́льно-тра́нспортний.
ПАДЖА́РЫ *(про масть)* підпа́листий, муру́гий.
ПАДЖА́РЫНА *ж. (рудувато-жовта пляма на шерсті)* підпа́лина, руда́ пля́ма.
ПАДЖГА́ЦЬ *док.* **1.** *розм.* покуса́ти, пожали́ти, *(кропивою — ще розм.)* попекти́; **2.** побі́гти, помча́ти.
ПАДЖЫГА́ЦЬ *недок.*, **ПАДЖЫГНУ́ЦЬ** *док. розм.* підбу́рювати, підбу́рити, нацу́ща́ти, наусти́ти, підбива́ти, підби́ти, під'ю́джувати, під'ю́дити.
ПАДЖЫ́ЛКІ: п. трасу́цца *(у каго)* жи́жки тру́сяться (тремтя́ть, дрижа́ть, трясу́ться *у кого*).
ПАДЖЫ́ЛЫ *див.* **пажылы́**.
ПА-ДЗЕ́ДАЎСКУ *прислівн.* по-діді́вському, по-діді́вськи.
ПАДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *док.* поді́яти; **ляка́рства не ~чала** ліки не поді́яли.
ПАДЗЕ́Л, -лу *ч. у різн. знач.* по́діл.
ПАДЗЁНКА *ж. ент. обл.* одноде́нка, одноднівка, поде́нка.
ПАДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **ПАДЗЯЎБЦІ́** *і* **ПАДЗЯЎБА́ЦЬ** *док.* **1.** покльо́вувати, поклюва́ти, дзьо́бати, подзьо́бати; **2.** довба́ти, подовба́ти.
ПАДЗІВІ́ЦЦА *(з каго-чаго) док.* **1.** здивува́тися, подивува́тися, *(розм.)* почудува́тися; **2.** *обл.* подиви́тися.
ПАДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **ПАДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* подму́хувати, подму́хати; *(про вітер)* повіва́ти, пові́яти, подува́ти, поду́ти, *(однокр.)* повійну́ти, подихну́ти.
ПАДЗІРВАНЕ́ЦЬ *док.* порости́ траво́ю.
ПАДЗІЧЭ́ЦЬ *док.* **1.** ста́ти дикі́шим; **2.** *(про багато, про багатьох)* здича́віти.
ПАДЗЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПАДАЗВА́ЦЬ** *док.* підклика́ти, підкли́кати, приклика́ти, прикли́кати; *(рідше)* підзива́ти, підізва́ти.
ПАДЗЬМУ́ХВАЦЬ *недок.*, **ПАДЗЬМУ́ХАЦЬ** *док.* **1.** *(про вітер)* повіва́ти, пові́яти, подиха́ти, подихну́ти, подму́хувати, подмухну́ти, подува́ти, поду́ти; **2.** *(деякий час)* подува́ти, поду́ти, повіва́ти, пові́яти, подму́хувати, подму́хати.
ПАЗДЮ́БАЦЬ *док. розм.* **1.** поклюва́ти; **2.** подовба́ти.
ПАДЗЯЖУ́РЫЦЬ *док.* почергува́ти.
ПА-ДЗЯЦІ́НАМУ *прислівн. розм.* по-дитя́чому, *(рідше)* по-дитя́чи, по-дити́нячому; як дити́на.
ПАДКАВЕ́ЛЯНЫ підді́гнений. — *Див. ще* **падкаве́льваць**.
ПАДКАВЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАДКАВЯЛІ́ЦЬ** *док. розм.* піддяга́ти, піддягти́ *і* піддягну́ти.
ПАДКАЛО́ДНЫ: змяя ~ная *фолькл., лайл.* гадю́ка (га́дина) потайна́.
ПАДКАРМІ́ЦЦА *див.* **падко́рмліваацца**.
ПАДКАРМІ́ЦЬ *див.* **падко́рмліваць**.
ПАДКАРЭ́ННЫ *мат.* підкоре́невий.
ПАДКАСА́НЫ засу́каний, підсу́каний, зако́чений, підко́чений, зака́саний, підка́саний.
ПАДКА́СВАННЕ *с.* засу́кування, підсу́кування.
ПАДКА́СВАЦЦА *недок.*, **ПАДКАСА́ЦЦА** *док.* **1.** засу́кувати, засука́ти, підсу́кувати, підсука́ти, зако́чувати, закоти́ти, підко́чувати, підкоти́ти, підка́сувати, підкаса́ти (штани́); **2.** *недок. пас.* засу́куватися, засука́тися, підсу́куватися, підсука́тися, зако́чуватися, закоти́тися, підко́чуватися, підкоти́тися.
ПАДКА́СВАЦЬ *недок.*, **ПАДКАСА́ЦЬ** *док.* засу́кувати, засука́ти, *(багато)* позасу́кувати; зака́чувати, закача́ти, *(багато)* позака́чувати; підко́чувати, підкоти́ти, *(багато)* позако́чувати.
ПАДКАЎНЕ́РЫК *ч.* підкомі́ре́ць, підкомі́рчик.
ПАДКІДА́НЫ **1.** підки́нений, підки́нутий; **2.** підро́щений.

ПАДКІ́ДАЦЦА *док. розм.* підрости́; **дзіця́ за зі́му ~далася** дити́на за зи́му підросла́.

ПАДКІ́ДАЦЬ *док.* 1. *(про багато)* підки́дати, попідкида́ти; підки́нути; **п. бліжэ́й дро́вы** підки́нути бли́жче дро́ва; 2. *крав. (підшити)* підмета́ти; **п. падо́л пла́шча** підмета́ти поділ су́кні; 3. *розм.* підрости́ти; **п. дзіця́** підрости́ти дити́ну.

ПАДКІТАВА́НЫ *і* **ПАДКІТО́ВАНЫ** підма́заний, зама́заний (за́мазкою). — *Див. ще* **падкіто́ўваць.**

ПАДКІТО́ЎВАННЕ *с.* підма́зування, зама́зування (за́мазкою).

ПАДКІТО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* підма́зуватися, зама́зуватися (за́мазкою).

ПАДКІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДКІТАВА́ЦЬ** *док.* *(щілини у вікнах і т. ін.)* підма́зувати, підма́зати, зама́зувати, зама́зати (за́мазкою); **~ва́ць ако́нныя шы́бы** зама́зати вікóнні шибки́.

ПАДКІТО́ЎКА *ж. (дія)* підма́зування *с.*, підма́зка.

ПАДКО́РМЛІВАЦЦА *недок.*, **ПАДКАРМІ́ЦЦА** *док.* підгодо́вуватися, підгодува́тися, *(розм.)* підживлюватися, підживи́тися, підхарчо́вуватися, підхарчува́тися.

ПАДКО́РМЛІВАЦЬ *недок.*, **ПАДКАРМІ́ЦЬ** *док.* підгодо́вувати, підгодува́ти, *(розм.)* підживлювати, підживи́ти, підхарчо́вувати, підхарчува́ти.

ПАДКО́ЎДРАНІК *ч.* підко́вдра *ж.*

ПАДКУЗЬМІ́ЦЬ *док. прост.* підвести́ [*розм.* під монасти́р]; обдури́ти, *(розм.)* піддури́ти, поши́ти в ду́рні.

ПАДКУЛА́ЧНІК *ч. істор.* підкурку́льник.

ПАДКУЛА́ЧНІЦА *ж. істор.* підкурку́льниця.

ПАДКУ́РЧАНЫ підко́рчений, підібганий.

ПАДКУ́РЧВАННЕ *с.* підко́рчування, підгорта́ння, підгина́ння.

ПАДКУ́РЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДКУ́РЧЫЦЦА** *док.* підко́рчуватися, підко́рчитися, підгорта́тися, підгорну́тися, підгина́тися, підігну́тися.

ПАДКУ́РЧВАЦЬ *недок.*, **ПАДКУ́РЧЫЦЬ** *док.* підко́рчувати, підко́рчити, підгорта́ти, підгорну́ти, підгина́ти, підігну́ти; **~чыць но́гі** підко́рчити но́ги; **~чыць хвост** попуска́ти хвоста́, підгина́ти хвіст (хвоста́).

ПАДКУ́ХЦІК *ч. розм. заст.* кухарчу́к.

ПАДЛАБУ́НЬВАЦЦА *недок.*, **ПАДЛАБУ́НІЦЦА** *док.* підле́щуватися, підле́ститися, підлабу́знюватися, підлабу́знитися, підла́щуватися, підла́ститися, підма́зуватися, підма́затися.

ПАДЛАГО́ДЖВАЦЬ *(каго) недок.*, **ПАДЛАГО́ДЗІЦЬ** *док. розм.* годи́ти, догоджа́ти, догоди́ти *(кому)*, уле́щувати, улеща́ти, улести́ти *(кого)*.

ПАДЛА́ДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДЛА́ДЗІЦЦА** *док.* підла́джуватися, підла́дитися, пристосо́вуватися, пристосува́тися, *(розм.)* підстро́юватися, підстро́їтися; **~дзіцца ў спява́нні** підла́дитися в співі; **п. да дырэ́ктара** пристосува́тися до дире́ктора.

ПАДЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПАДЛА́ДЗІЦЬ** *док.* 1. *у різн. знач.* нала́годжувати, нала́годити, прила́джувати, прила́дити, приладно́вувати, приладнува́ти, припасо́вувати, припасува́ти; **~дзіць вось да калёс** прила́дити (приладна́ти) вісь до во́за; 2. *розм.* догоджа́ти, догоди́ти *(кому)*, уле́щувати, улеща́ти, улести́ти *(кого)*; 3. *(ремонтувати)* ла́годити, пола́годити, направля́ти, напра́вити, ремонтува́ти, відремонтува́ти, *(багато, усе)* поремонтува́ти; **~дзіць бо́ты** пола́годити чо́боти.

ПАДЛАКО́ТНІК *ч.* по́ручень, пору́ччя *с.*, би́льця *(мн.)*.

ПАДЛА́ПІЦЬ *див.* **падла́пліваць.**

ПАДЛА́ПЛЕНЫ *обл.* підла́таний. — *Див. ще* **падла́пліваць.**

ПАДЛА́ПЛІВАЦЦА *недок. пас. обл.* підла́туватися.

ПАДЛА́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **ПАДЛА́ПІЦЬ** *док. обл.* підла́тувати, підлата́ти.

ПАДЛА́СІНА *ж. (пляма під черевом тварини)* пля́ма.

ПАДЛАЎЧЫЦЦА *док. розм.* приловчи́тися, примудри́тися, умудри́тися.

ПАДЛЕ́ГЧВАЦЬ *недок.* поле́гшувати.

ПАДЛЕ́ГЧЫ *док.* підлягти́.

ПАДЛЕ́ТАК, -тка *ч.* пі́дліток, *(розм.)* ви́росток; *(про дівчину — ще розм.)* пі́ддівок *ж.*, *(про хлопця — ще розм.)* підпа́рубок, підпарубча́к.

ПАДЛЕ́ТКАВЫ пі́длітковий, виростко́вий.

ПАДЛЕ́ЧАНЫ *розм.* підліко́ваний. — *Див. ще* **падле́чваць.**

ПАДЛЕ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДЛЯЧЫ́ЦЦА** *док. розм.* підліко́вуватися, підлікува́тися; *(про рану, виразку — ще)* підго́юватися, підго́їтися.

ПАДЛЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПАДЛЯЧЫ́ЦЬ** *док. розм.* підліко́вувати, підлікува́ти, *(розм.)* підго́ювати, підго́їти.

ПАДЛЕ́ШЧЫК *ч. іхт.* підля́щ.

ПАДЛЁГАЧНЫ *анат.* підлегене́вий.

ПАДЛІ́К, -ку *ч.* підраху́нок, *(рідше)* обраху́нок, *(незак. д. — ще)* підрахо́вування *с.*, обрахо́вування *с.*; *(підсумок дії)* підраху́нки.

ПАДЛІКО́ВА-ВЫЛІЧА́ЛЬНЫ ліч́ильно-обчи́слювальний.

ПАДЛІКО́ВЕЦ *ч.* облікóвець.

ПАДЛІКО́ВЫ 1. лічи́льний; **~вая камі́сія** лічи́льна комісія; 2. облікóвий; **~вая апера́цыя** облікóва операція.

ПАДЛІПА́ЛА *ч. і ж. прост.* підлабу́зник *ч.*, підлабу́зниця *ж.*, підлабу́за *ч. і ж.*, підли́за *ч. і ж.*, підли́зень *ч.*, підли́зниця *ж.*, підлипа́йло *ч. і ж.*, підшива́йло *ч. і ж.*, підчи́хвіст *ч.*

ПАДЛІПА́ЦЬ *недок.*, **ПАДЛІ́ПНУЦЬ** *док. розм.* *(до кого)* підлабу́знюватися, підлабу́знитися, підли́зуватися, підлиза́тися, підшива́тися, підши́тися.

ПАДЛІТАВА́НЫ *заст.* підпа́яний. — *Див. ще* **падліто́ўваць.**

ПАДЛІТАВА́ЦЬ *див.* **падліто́ўваць.**

ПАДЛІТО́ЎВАННЕ *с. заст.* підпа́ювання.

ПАДЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДЛІТАВА́ЦЬ** *док. заст.* підпа́ювати, підпая́ти.

ПАДЛІ́ЧАНЫ підрахо́ваний. — *Див. ще* **падлі́чваць.**

ПАДЛІ́ЧВАННЕ *с.* підрахо́вування.

ПАДЛІ́ЧВАЦЦА *недок. пас.* підрахо́вуватися.

ПАДЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПАДЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* підрахо́вувати, підрахува́ти, обрахо́вувати, обрахува́ти, *(багато, усе)* попідрахо́вувати, пообрахо́вувати.

ПАДЛО́Г, -гу *ч.* підро́бка *ж.*, фальши́вка *ж.*, підміна *ж.*

ПАДЛО́ДКА *ж.* підво́дний чо́вен *ч.*

ПАДЛО́ЖНА *прислівн.* підро́блено.

ПАДЛО́ЖНАСЦЬ *ж.* підро́бленість, фальши́вість.

ПАДЛО́ЖНЫ підро́блений, фальши́вий, (с)фальшо́ваний.

ПАДЛО́ЎЧЫ *імен. заст. (старший мисливець)* є́гер.

ПАДЛУ́БАНЫ *обл.* подо́вбаний, поколу́паний. — *Див. ще* **падлу́баць**.

ПАДЛУ́БАЦЬ *док. обл.* **1.** *(деякий час)* подовба́ти, поколупа́ти; **2.** *(усе)* подовба́ти, поколупа́ти.

ПАДЛЫГА́НЫ підни́заний. — *Див. ще* **падлы́гваць**.

ПАДЛЫ́ГВАЦЦА *недок. пас.* підни́зуватися.

ПАДЛЫ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПАДЛЫГА́ЦЬ** *док.* підни́зувати, піднизати; **~га́ць пацёрак** піднизати нами́сто.

ПАДЛЫ́ЖНІК *ч. розм.* шепту́н, шептій, шепоти́нник; обмо́вник.

ПАДЛЫ́ЖНІЦА *ж. розм.* шепту́ха, шепту́шка, шепту́йка, шепоти́нниця; обмо́вниця.

ПАДЛЫ́ЖНЫ *розм.* шепту́нський; обмо́вницький.

ПАДЛЮ́СТРАВЫ піддзерка́льний.

ПАДЛЮСТЭ́РНІК *ч.* піддзерка́льник.

ПАДЛЯГЧЫ́ЦЬ *док.* поле́гши́ти.

ПАДЛЯМАВА́НЫ *і* **ПАДЛЯМО́ВАНЫ** *крав. (додатково)* облямо́ваний, о(б)торо́чений; обши́тий, пообши́ваний.

ПАДЛЯМАВА́ЦЬ *див.* **падлямо́ўваць**.

ПАДЛЯМО́ЎВАННЕ *с. крав. (додаткова)* облямівка *ж.*, оторо́чка *ж.*, габа́ *ж.*, обши́вка *ж.*; ли́штва *ж.*

ПАДЛЯМО́ЎВАЦЦА *недок. пас. крав. (додатково)* облямо́вуватися, о(б)торо́чуватися; обшива́тися.

ПАДЛЯМО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДЛЯМАВА́ЦЬ** *док. крав. (додатково)* облямо́вувати, облямува́ти, *(багато, усе)* пооблямо́вувати; о(б)торо́чувати, о(б)торо́чити; обшива́ти, обши́ти, *(багато, усе)* пообшива́ти.

ПАДЛЯМО́ЎКА *ж. (додаткова)* облямівка, оторо́чка, габа́; обши́вка; ли́штва.

ПАДЛЯЧЫ́ЦЦА *див.* **падле́чваццa**.

ПАДЛЯЧЫ́ЦЬ *див.* **падле́чваць**.

ПАДМА́Н, -ну *ч.* обма́н, *(розм.)* облу́да *ж.*; о(б)ду́рювання *с.*, о(б)ду́рення *с.*, *(розм.)* дури́світство *с.*, ошука́нство *с.*, ома́на *ж.*; **раскры́ць п.** розкри́ти обма́н; **п. зро́ку** обма́н зо́ру; **п. пачу́ццяў** обма́н почуттів.

ПАДМА́НВАННЕ *с.* обма́нювання, о(б)ду́рювання, ошу́кування.

ПАДМА́НВАЦЦА *недок. звор., пас.* обма́нюватися, о(б)ду́рюватися, ошу́куватися.

ПАДМА́НВАЦЬ *недок.*, **ПАДМАНУ́ЦЬ** *док.* обма́нювати, обману́ти; дури́ти, о(б)ду́рювати, о(б)дури́ти; ошу́кувати, ошука́ти; ◊ **старо́га вераб'я́ на мякі́не не падма́неш** *присл.* старо́го горобця́ на поло́ві не зло́виш (не обду́риш); вовк стари́й не лізе до я́ми; старо́го ли́са нелегко злови́ти.

ПАДМА́НКА *ж. мін.* обма́нка; **смаляна́я п.** смоляна́ обма́нка; **цы́нкавая п.** ци́нкова обма́нка.

ПАДМА́НЛІВАСЦЬ *і* **ПАДМА́ННАСЦЬ** *ж.* обма́нливість, облу́дність, обма́нність.

ПАДМА́НЛІВЫ обма́нливий, ома́нливий, облу́дний.

ПАДМА́ННЫ **1.** *(який містить обман)* обма́нний, облу́дний; **2.** *(здатний увести в оману)* обма́нливий, облу́дливий.

ПАДМА́НУТЫ обма́нутий, о(б)ма́нений, о(б)ду́рений, підду́рений, ошу́каний.

ПАДМА́НШЧЫК *ч.* обма́нщик, ошука́нець, дури́світ.

ПАДМА́НШЧЫЦА *ж.* обма́нщиця, ошука́нка, дури́свтка.

ПАДМАЦАВА́ЛЬНЫ підкріплювальний; **п. сро́дак** підкріплювальний за́сіб.

ПАДМАЦАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* підкріплення; *(незак. д. — ще)* підкріплювання; підси́лення, *(незак. д. — ще)* підси́лювання; підтве́рдження, *(незак. д. — ще)* підтве́рджування; **п. ду́мкі фа́ктамі** підкріплення (підтве́рдження) ду́мки фа́ктами; **2.** *імен.* підмо́га *ж.*, *(розм.)* підживa *ж.*; *(військ.)* підкріплення, підмо́га *ж.*; **адпра́віць п. на фронт** відпра́вити підкріплення (підмо́гу) на фронт.

ПАДМАЦАВА́НЫ *у різн. знач.* підкріплений.

ПАДМАЦАВА́ЦЦА *див.* **падмацо́ўвацца**.

ПАДМАЦАВА́ЦЬ *див.* **падмацо́ўваць**.

ПАДМЦО́ЎВАННЕ *с.* підкріплювання, підси́лювання, підтве́рджування.

ПАДМАЦО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ПАДМАЦАВА́ЦЦА** *док.* підкріплюватися *і* підкріпля́тися, підкріпи́тися; підживлюватися *і* підживля́тися, піджив́итися; підтве́рджуватися; **~ва́цца на даро́гу** підкріпи́тися (піджив́итися) на доро́гу.

ПАДМАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДМАЦАВА́ЦЬ** *док.* підкріплювати *і* підкріпля́ти, підкріпи́ти; підживлювати *і* підживля́ти, підживи́ти; підси́лювати, підси́лити; підтве́рджувати, підтве́рдити.

ПАДМАЦУ́НАК, -нку *ч. розм. (те, що підкріплює)* підмо́га, помо́га; *(їжа — розм.)* піджи́ва.

ПАДМЕ́ТАЦЦА *і* **ПАДМЯТА́ЦЦА** *недок. пас.* підміта́тися, заміта́тися.

ПАДМЕ́ТАЦЬ *і* **ПАДМЯТА́ЦЬ** *недок.*, **ПАДМЕ́СЦІ** *док.* підміта́ти, підмести́, *(багато, усе)* попідміта́ти; заміта́ти, замести́, *(багато, усе)* позаміта́ти.

ПАДМІ́РГВАННЕ *і* **ПАДМО́РГВАННЕ** *с.* підмо́ргування.

ПАДМІ́РГВАЦЬ *і* **ПАДМО́РГВАЦЬ** *недок.*, **ПАДМІРГНУ́ЦЬ** *і* **ПАДМАРГНУ́ЦЬ** *док.* підмо́ргувати, підморгну́ти.

ПАДМЯТА́ЛА *і* **ПАДМЯТА́ЙЛА** *ч. і ж. прост.* підміта́льник, підміта́льниця.

ПАДМЯТА́ЛЬШЧЫК *ч.* підміта́льник.

ПАДМЯТА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* підміта́льниця.

ПАДМЯТА́ЦЬ *див.* **падме́таць.**

ПАДНАГО́ТНАЯ *ж. імен. розм.* підспі́док *ч.*, таємни́ці; **ве́даць усю́ ~ную** зна́ти всі таємни́ці (весь підспі́док).

ПАДНАЁМ, -на́йму *ч. юр.* піднайма́ння *с.*, піднайняття́ *с.*, *(розм.)* підна́йми.

ПАДНАЙМА́ЛЬНІК *ч. юр.* піднайма́ч.

ПАДНАЙМА́ЛЬНІЦА *ж. юр.* піднайма́чка.

ПАДНАЛЕ́ГЧЫ *док. розм. прям., перен.* наполяга́ти, наполягти́, налягти́.

ПАДНАЦІСКА́ЦЬ *недок.*, **ПАДНАЦІ́СНУЦЬ** *док. прям., перен. розм.* натиска́ти, нати́снути як слід.

ПАДНАЧА́ЛЕНАСЦЬ *ж.* підле́глість, підвла́дність.

ПАДНАЧА́ЛЕННЕ *с.* підпорядкува́ння, підляга́ння, упідле́глення.

ПАДНАЧА́ЛЕНЫ 1. *дієприкм.* підпорядко́ваний; упідле́глений; **2.** *прикм.* підпорядко́ваний, підле́глий; підвла́дний; **3.** *у знач. імен.* підле́глий. — *Див. ще* **паднача́льваць**.

ПАДНАЧА́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ПАДНАЧА́ЛІЦЦА** *док.* підляга́ти, підлягти́, підпорядко́вуватися, підпорядкува́тися.

ПАДНАЧА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАДНАЧА́ЛІЦЬ** *док.* підпорядко́вувати, підпорядкува́ти, упідле́глити.

ПАДНАЧО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДНАЧАВА́ЦЬ** *док.* заночо́вувати, заночува́ти.

ПАДНАШЭ́ННЕ *с. (подарунок)* підно́шення; дароприно́сини, дароприно́си.

ПАДНЁБНЫ підхма́рний, піднебе́сний.

ПАДНО́С *ч.* **1.** *род.* **падно́су** *(дія)* підне́сення *с.*, підно́шення *с.*, підно́шування *с.*; **2.** *род.* **падно́са** *(предмет)* та́ця *ж.*, *(розм.)* таре́ля *ж.*

ПАДНО́САК, -ска *ч.* підме́тка *ж.*, *(рідше)* підме́ток; ◊ **~ска не ва́рты** не го́ден у слід ступи́ти *(кому)*, у підме́тки не годи́ться *(кому)*, і нігтя не ва́ртий *(хто чийого)*; **на ходу́ ~скі адарва́ць** на ходу́ (на бігу́) підме́тки зірва́ти.

ПАДНО́СКА *ж. (дія)* підне́сення *с.*, підно́шення *с.*, підно́шування *с.*

ПАДНО́СКАВЫ підме́тко́вий.

ПАДНО́СЧЫК *ч.* підно́сець, підно́шувач.

ПАДНО́СЧЫЦА *ж.* підно́шувачка.

ПАДНЫ́РАЧНЫ *анат.* піднирко́вий.

ПАДНЫ́РВАЦЬ *недок.*, **ПАДНЫРНУ́ЦЬ** *док.* підпірна́ти, підпірну́ти.

ПАДО́ЛЕЦЬ *(каго-што) док.* подола́ти, здола́ти, перемогти́, поду́жати; упо́ратися *(з чим)*.

ПАДО́НКІ, -каў 1. *тільки мн.* гу́ща *ж.*, оде́нки; по́кидьки; **2.** *одн.* **падо́нак, -нка** *ч. перен. знев.* по́ки́дьок *ч.*, по́кидь *ж.*, по́ки́дьки; **п. грама́дства** по́ки́дьки суспі́льства.

ПАДО́РАНЫ подаро́ваний. — *Див. ще* **падары́ць.**

ПАДО́САК, -ска *ч. (в осі дерев'яних коліс)* підві́сок.

ПАДО́ЎГУ *присл.* до́вго, *(розм.)* подо́вгу.

ПАДПА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАДПАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** підпа́лювати, підпали́ти; **2.** *(запалювати в печі, плиті та ін.)* зато́плювати, затопи́ти; розпа́лювати, розпали́ти.

ПАДПА́ЛЬШЧЫК *ч. прям., перен.* палі́й, підпа́лювач; **~кі вайны́** палії ві́йни́.

ПАДПА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* палі́йка, підпа́лювачка.

ПАДПА́ЛЬШЧЫЦКІ палі́йський; палія́, палії́в *(род. в. мн.)*.

ПАДПАРАДКАВА́ЛЬНЫ *грам.* підря́дний; **~ная су́вязь ска́заў** підря́дний зв'язо́к ре́чень; **~ныя злу́чнікі** підря́дні сполу́чники.

ПАДПАРА́ДКАВАНАСЦЬ *ж.* підпорядко́ваність, підле́глість.

ПАДПАРА́ДКАВАННЕ *с.* **1.** підко́рення, підпорядкува́ння; **2.** *грам.* підпорядкува́ння; підря́дність.

ПАДПАРА́ДКАВАНЫ 1. *дієприкм., прикм. у різн. знач.* підпорядко́ваний, упідле́глений; **2.** *імен.* підле́глий, підвла́дний; **3.** *лінгв.* підпорядко́ваний, зале́жний; *(про речення)* підря́дний. — *Див. ще* **падпарадко́ўваць.**

ПАДПАРА́ДКАВАЦЦА *док.* скори́тися, покори́тися, підпорядкува́тися; підлягти́.

ПАДПАРАДКО́ЎВАЦЦА *і* **ПАДПАРА́ДКАВАЦЦА** *недок.* **1.** підкоря́тися, підкори́тися, скоря́тися, скори́тися, підпорядко́вуватися, підпорядкува́тися; **2.** *недок. пас.* підкоря́тися, підпорядко́вуватися; підляга́ти, підлягти́.

ПАДПАРАДКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДПАРА́ДКАВАЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* підкоря́ти, підкори́ти; підпорядко́вувати, підпорядкува́ти; **2.** *лінгв.* підпорядко́вувати, підпорядкува́ти *(що чому)*; **~ваць дада́ны сказ галó́ўнаму** підпорядкува́ти підря́дне ре́чення головно́му.

ПАДПА́СЦІ *док.* **1.** *(пад што)* підпа́сти; **п. пад уплы́ў** потра́пити під вплив, зазна́ти впли́ву; **2.** *розм. (про хворобу)* прики́нутися, підки́нутися, причепи́тися; **3.** з'яви́тися, ви́никнути, поста́ти; **~па́ла ахво́та** ви́никло бажа́ння, з'яви́лася охо́та.

ПАДПЕ́ЦЬ *див.* **падпява́ць**.

ПАДПІЛАВА́НЫ *і* **ПАДПІЛО́ВАНЫ** підпи́ляний. — *Див. ще* **падпіло́ўваць**.

ПАДПІ́ЛАК *ч.* терпу́г, напи́лок, підпи́лок, пильни́к.

ПАДПІЛО́ЎВАННЕ *с.* підпи́лювання.

ПАДПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* підпи́люватися.

ПААДПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДПІЛАВА́ЦЬ** *док.* підпи́лювати, підпиля́ти, *(багато, усе)* попідпи́лювати.

ПАДПІЛО́ЎКА *ж.* підпи́лювання *с.*

ПАДПІЛЬНАВА́НЫ підстере́жений; пристере́жений, ви́стережений; підкарау́лений. — *Див. ще* **падпільно́ўваць**.

ПАДПІЛЬНО́ЎВАННЕ *с.* підстеріга́ння, чатува́ння; чига́ння; пристеріга́ння, вистеріга́ння; підкарау́лювання.

ПАДПІЛЬНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* підстеріга́тися, *(розм.)* пристеріга́тися, вистеріга́тися.

ПАДПІЛЬНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДПІЛЬНАВА́ЦЬ** *док.* підстеріга́ти, підстерегти́, *(недок.)* чатува́ти, чига́ти *(на кого-що)*, *(розм.)* пристеріга́ти, пристерегти́, вистеріга́ти, ви́стерегти.

ПАДПІ́СКА *ж.* **1.** передпла́та; **п. на газе́ты** передпла́та газе́т; **2.** *(письмове зобов'язання)* підпи́ска; **ўзяць ~ску аб нявы́ездзе** узя́ти підпи́ску про невиї́зд.

ПАДПІСНЫ́ передпла́тний; **п. ліст** передпла́тний лист; **~но́е выда́нне** передпла́тне вида́ння.

ПАДПІСЧЫК *ч.* передплатник.
ПАДПІСЧЫЦА *ж.* передплатниця.
ПАДПІХВАННЕ *і* **ПАДПІХАННЕ** *с.* підштовхування, підпихання.
ПАДПІХВАЦЦА *і* **ПАДПІХАЦЦА** *недок. пас.* підштовхуватися, підпихатися.
ПАДПІХВАЦЬ *і* **ПАДПІХАЦЬ** *недок.*, **ПАДПІХНУЦЬ** *і* **ПАДАПХНУЦЬ** *док.* підштовхувати, підштовхнути, підпихати, підіпхати.
ПАДПІХНУТЫ підштовхнутий, підіпхнутий. — *Див. ще* **падпіхваць**.
ПАДПЛЫВАЦЬ *недок.*, **ПАДПЛЫСЦІ** *і* **ПАДПЛЫЦЬ** *док.* підпливати, підпливти *і* підплисти, *(про багато, про багатьох)* попідпливати.
ПАДПЛЯТАЦЬ *і* **ПАДПЛЕТАЦЬ** *недок.*, **ПАДПЛЕСЦІ** *док.* підплітати, підплести, *(багато)* попідплітати.
ПАДПОРАЧНЫ *і* **ПАДПОРКАВЫ** підпірковий.
ПАДПОЎЗВАННЕ *і* **ПАДПАЎЗАННЕ** *с.* підповзання.
ПАДПОЎЗВАЦЬ *і* **ПАДПАЎЗАЦЬ** *недок.*, **ПАДПАЎЗЦІ** *док.* підповзати, підповзти; підлазити *і* підлізати, підлізти.
ПАДПРАГАЦЬ *недок.*, **ПАДПРЭГЧЫ** *док. (коней)* підпрягати, підпрягти, *(багатьох)* попідпрягати.
ПАДПРАЖАНЫ *і* **ПАДПРЭЖАНЫ** *(обл.)* підсмажений, *(рідше)* піджарений. — *Див. ще* **падпражваць**.
ПАДПРАЖВАННЕ *с.* підсмажування, *(рідше)* піджарювання.
ПАДПРАЖВАЦЦА *недок.*, **ПАДПРАЖЫЦЦА** *і* **ПАДПРЭГЧЫСЯ** *(обл.) док.* підсмажуватися, підсмажитися, *(рідше)* піджарюватися, піджаритися.
ПАДПРАЖВАЦЬ *недок.*, **ПАДПРАЖЫЦЬ** *і* **ПАДПРЭГЧЫ** *(обл.) док.* підсмажувати, підсмажити, *(рідше)* піджарювати, піджарити.
ПАДПРАЦАВАНЫ прироблений; опрацьований, оброблений, розроблений. — *Див. ще* **падпрацоўваць**.
ПАДПРАЦОЎВАЦЦА *недок. пас.*, **ПАДПРАЦАВАЦЦА** *док. (про деталі машин і т. ін.)* спрацьовуватися, спрацюватися.
ПАДПРАЦОЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДПРАЦАВАЦЬ** *док.* підробляти *і (рідше)* підроблювати, підробити; приробляти, приробити; обробляти *і (рідше)* оброблювати, обробити, розробляти *і (рідше)* розроблювати, розробити.
ПАДПРАЦОЎКА *ж. розм.* підробіток *ч.*, приробіток *ч.*, опрацювання *с.*, оброблення *с.*, обробка, розроблення *с.*, розробка, *(незак. д. — ще)* опрацьовування *с.*, обробляння *с.*, розробляння *с.*, оброблювання *с.*, розроблювання *с.*
ПАДПРЭГЧЫ[1] *див.* **падпрагаць**.
ПАДПРЭГЧЫ[2] *див.* **падпражваць**.
ПАДПРЭГЧЫСЯ[1] *док. розм.* підпрягтися.
ПАДПРЭГЧЫСЯ[2] *див.* **падпражвацца**.
ПАДПРЭЖАНЫ[1] підпряжений.
ПАДПРЭЖАНЫ[2] *див.* **падпражаны**.
ПАДПСТРЫКВАЦЬ *недок. розм. (утворювати звуки пальцями)* підляскувати.
ПАДПЯВАЛА *ч. і ж. прям., перен.* підспівувач *ч.*, підспівувачка *ж.*
ПАДПЯВАННЕ *с.* підспівування, приспівування.
ПАДПЯВАЦЬ *недок. прям., перен.*, **ПАДПЕЦЬ** *док.* підспівувати, підспівати, *(рідше)* приспівувати, приспівати.
ПАДПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* підпелюстковий.
ПАДПЯРАЗАНЫ *розм.* підперезаний. — *Див. ще* **падпяразваць**.
ПАДПЯРАЗВАННЕ *с. розм.* підперізування, уперізування.
ПАДПЯРАЗВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДПЕРАЗАЦЦА** *док.* підперізуватися, підперезатися, уперізуватися, уперезатися; *(про багатьох)* попідперізуватися.
ПАДПЯРАЗВАЦЬ *недок.*, **ПАДПЕРАЗАЦЬ** *док.* підперізувати, підперезати, уперізувати, уперезати, *(багатьох)* попідперізувати.
ПАДПЯРАЗКА *ж. розм.* підперізок *ч.*; пояс *ч.*, поясок *ч.*
ПАДПЯТЫ туго підв'язаний. — *Див. ще* **падпяць**.
ПАДПЯЦЬ *док.* туго підв'язати.
ПАДПЯЧАТАНЫ додрукований.
ПАДПЯЧАТВАЦЬ *недок.*, **ПАДПЯЧАТАЦЬ** *док. розм. (світлини і т. ін.)* додруковувати, додрукувати.
ПАДРАБНЕЦЬ *док.* здрібніти, подрібнішати, змізерніти, змаліти; *(перен. — ще розм.)* перевестися, знікчемніти.
ПАДРАБРЫННЕ *с. анат.* підребер'я.
ПАДРАБРЫННЫ *див.* **падрэберны**.
ПАДРАБЯЗНА *прислівн.* докладно, детально; усебічно, вичерпно.
ПАДРАБЯЗНАСЦЬ *ж.* **1.** докладність, детальність, усебічність, вичерпність; **2.** подробиця, деталь, дрібниця, *(зменш.)* дрібничка; **звяртаць увагу на ~сці** звертати увагу на подробиці (деталі).
ПАДРАБЯЗНЕЙ *прислівн. вищ. ст.* докладніше, детальніше; усебічніше, вичерпніше.
ПАДРАБЯЗНЫ докладний, детальний; **п. разбор справы** докладний (детальний) розгляд справи.
ПАДРАЗДЗЯЛЕННЕ *с.* **1.** *(дія)* підрозділ *ч.*, *(незак. д. — ще)* підрозділяння; поділ *ч.*, поділення, *(незак. д. — ще)* поділяння; **п. кнігі на раздзелы** поділ (поділення) книги на розділи; **2.** *імен.* підрозділ *ч.*; **вайсковае п.** військовий підрозділ.
ПАДРАЗУМЯВАЦЦА *недок. пас.* матися на увазі (думці), *(під ким-чим)* розумітися; припускатися.
ПАДРАЗУМЯВАЦЬ *недок.* мати на увазі (думці); припускати; *(під ким-чим)* розуміти.
ПАДРАКУШАЧНЫ *геол.* підчерепашковий.
ПАДРАНЦВЕЦЬ *док.* заціпеніти, задубіти; поклякнути, *(про багатьох)* позаклякати, потерпнути, поніміти.
ПА-ДРАПЕЖНІЦКУ *прислівн.* по-хижацькому, по-хижацьки, по-хижому.
ПАДРАЎНАВАНЫ підрівняний. — *Див. ще* **падраўноўваць**.

ПАДРАЎНОЎВАННЕ *с.* підрівнювання.

ПАДРАЎНОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДРАЎНАВАЦЦА** *док.* підрівнюватися, підрівнятися, *(про багатьох)* попідрівнюватися.

ПАДПАЎНОЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДРАЎНАВАЦЬ** *док.* підрівнювати, підрівняти, *(багато, усе)* попідрівнювати.

ПАДРАХЛЕЦЬ *док. розм.* постаріти; *(стати старішим — ще)* постарішати, *(розм.)* постарітися.

ПАДРОСТ, -ту *ч.* памолодь *ж.*, памолодок, підріст.

ПАДРУБА *ж. (нижня колода у зрубі)* підвалина.

ПА-ДРУГОМУ *прислівн.* по-іншому, *(рідше)* по-інакшому; інакше.

ПАДРУЖЫЦЦА *док.* заприятелювати, потоваришувати, заприязнитися, подружити.

ПАДРУЖЫЦЬ *док.* **1.** *(зробити друзями)* здружити, подружити; *(багатьох)* передружити, подружити; **2.** *(стати друзями)* потоваришувати, заприятелювати.

ПАДРУЖЭЙНЫ: п. сабака *мисл.* підрушничний собака.

ПАДРУЧАЦЦА *недок.*, **ПАДРУЧЫЦЦА** *док. (давати згоду зробити що-небудь, братися за якусь роботу)* підряжатися, підрядитися; зголошуватися, зголоситися; братися, взятися; найматися, найнятися.

ПАДРЫНКАЦЬ *док.* подеренчати, подеренькотати, подеренькотіти; побрязкати, побряжчати, побренькати.

ПАДРЫХЛЕНЫ підпушений. — *Див. ще* **падрыхляць**.

ПАДРЫХЛЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДРЫХЛІЦЦА** *док.* підпушуватися, підпушитися.

ПАДРЫХЛЯЦЬ *недок.*, **ПАДРЫХЛІЦЬ** *док.* підпушувати, підпушити; **~ліць зямлю пад прышчэпамі** підпушити землю під щепами.

ПАДРЫХТАВАНАСЦЬ *ж.* підготовленість, *(рідше)* підготованість.

ПАДРЫХТАВАНЫ *у різн. знач.* підготовлений, *(рідше)* підготований; приготовлений, *(рідше)* приготований. — *Див. ще* **падрыхтоўваць.**

ПАДРЫХТОЎВАЦЦА *недок.*, **ПАДРЫХТАВАЦЦА** *док.* готуватися, підготуватися; підготовлятися, підготовитися.

ПАДРЫХТОЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДРЫХТАВАЦЬ** *док. у різн. знач.* готувати, підготувати; підготовляти, підготовити; споряджати, спорядити; *(кадри — ще)* вишколювати, вишколити; **~ваць памяшканне** підготувати приміщення; **~ваць глебу** підготувати ґрунт; **~ваць даклад** підготувати доповідь; **~ваць экспедыцыю** спорядити експедицію; **~туй яго да гэтага паведамлення** підготуй його до цього повідомлення.

ПАДРЫХТОЎКА *ж.* **1.** *(дія)* підготовка, підготування *с.*, підготовлення *с.*, підготівля, лаштування *с.*, рихтування *с.*, *(незак. д. — ще)* готування *с.*, підготовляння *с.*; приготування *с.*, приготовляння *с.*; **2.** *(запас знань)* підготовка; **п. кадраў** підготування (готування, підготовка, вишкіл) кадрів; **вайсковая п.** військова підготовка; **прыйсці ў інстытут з добрай ~кай** прийти в інститут з доброю підготовкою; **3.** спорядження *с.*, спорядження *с.*; виряджання *с.*, вирядження *с.*; лаштування *с.*, налаштовування *с.*, налаштування *с.*; ладнання *с.*, лагодження *с.*

ПАДРЫХТОЎЧЫ *у різн. знач.* підготовчий; **п. клас** підготовчий клас; **~чыя курсы** підготовчі курси.

ПАДРЭБЕРНЫ *і* **ПАДРАБРЫННЫ** *анат.* підреберний.

ПАДРЭМВАЦЬ *недок. розм.*, **ПАДРАМАЦЬ** *док.* дрімати, подрімати, *(розм.)* куняти, покуняти.

ПАДСАД, -ду *ч. ліс.* памолодь *ж. і* памолодок.

ПАДСАДКА *ж.* **1.** *(дія)* підсаджування *с.*, підсадження *с.*; **2.** *ліс.* памолодь, памолодок *ч.*

ПАДСАДНЫ 1. підсадний; **~ныя дрэвы** підсадні дерева; **2.** *мисл.* підсадний; **~ная качка** *перен.* підставна качка.

ПАДСАЧЫЦЬ[1] *див.* **падсочваць**[1].

ПАДСАЧЫЦЬ[2] *див.* **падсочваць**[2].

ПАДСВЕТКА *ж. у різн. знач.* підсвічування *с.*

ПАДСВІНАК, -нка *і* **ПАДСВІНАК** *ч. с.-г.* підсвинок.

ПАДСЕЧАНЫ підрубаний, підтятий. — *Див. ще* **падсякаць.**

ПАДСЕЧКА *ж.* підрубування *с.*, підтинання *с.*, підсікання *с.*, підсічення *с.*

ПАДСІЛКАВАННЕ *с. (дія)* підкріплення, *(незак. д. — ще)* підкріплювання; підсилення, *(незак. д. — ще)* підсилювання.

ПАДСІЛКАВАНЫ *розм.* підкріплений; покріплений; підживлений; підсилений. — *Див. ще* **падсілкоўваць.**

ПАДСІЛКОЎВАННЕ *с. (дія)* підкріплення, *(незак. д. — ще)* підкріплювання; підсилення, *(незак. д. — ще)* підсилювання.

ПАДСІЛКОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАДСІЛКАВАЦЦА** *і* **ПАСІЛКАВАЦЦА** *док. розм.* підкріплюватися *і* підкріплятися, підкріпитися; підживлюватися *і* підживлятися, підживитися.

ПАДСІЛКОЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДСІЛКАВАЦЬ** *док.* підкріплювати *і* підкріпляти, підкріпити, підживлювати *і* підживляти, підживити.

ПАДСКАВЫТВАЦЬ *недок. розм. (про собаку)* [злегка] скавчати (скавучати, скавуліти), підвивати.

ПАДСКВАРАНЫ 1. підсмажений, піджарений; **2.** заправлений, засмачений *(смаженим салом).* — *Див. ще* **падскварваць.**

ПАДСКВАРВАННЕ *с.* **1.** підсмажування, піджарювання; **2.** заправляння, засмачування *(смаженим салом).*

ПАДСКВАРВАЦЦА *недок. пас.*, **ПАДСКВАРЫЦЦА** *док.* підсмажуватися, підсмажитися, заправлятися, засмачуватися *(смаженим салом).*

ПАДСКВАРВАЦЬ *недок.*, **ПАДСКВАРЫЦЬ** *док.* **1.** *(сало)* підсмажувати, підсмажити, піджарювати, піджарити; **2.** заправляти, заправити, засмачувати, засмачити *(смаженим салом).*

ПАДСКІВІЧНЫ *анат.* підщелепний, підщелеповий.

ПАДСКУРНА *прислівн. мед.* підшкірно.

ПАДСКУРНЫ підшкірний; **~ная клятчатка**

підшкі́рна клітковина; **~ны слой тлу́шчу** підшкі́рний шар жи́ру.

ПАДСЛЕ́ДНАЯ *імен. юр.* піддо́питна, підслі́дна.

ПАДСЛЕ́ДНЫ *юр.* **1.** *прикм.* піддо́питний, підслі́дний; **2.** *у знач. імен.* піддо́питний, підслі́дний.

ПАДСЛІ́ЗІСТЫ *анат.* підслизови́й.

ПАДСО́ЧВАННЕ *с. ліс.* підсо́чування; *(хвойні дерева — ще)* виживи́чування.

ПАДСО́ЧВАЦЬ[1] *недок.*, **ПАДСАЧЫ́ЦЬ** *док.* підслі́джувати, підсліди́ти, підстеріга́ти, підстерегти́; *(розм.)* сочи́ти, присочи́ти.

ПАДСО́ЧВАЦЬ[2] *недок.*, **ПАДСАЧЫ́ЦЬ** *док. ліс.* підсо́чувати, підсочи́ти, *(про хвойні дерева — ще)* виживи́чувати, виживи́чити.

ПАДСО́ЧКА *ж. ліс.* підсо́чка; *(незак. д. — звичайно)* підсо́чування, виживи́чування.

ПАДСПРАВАЗДА́ЧНАСЦЬ *ж.* підзві́тність.

ПАДСПРАВАЗДА́ЧНЫ підзві́тний.

ПАДСПУ́ДНА *прислівн. заст.* прихо́вано, захо́вано.

ПАДСПУ́ДНЫ *заст.* прихо́ваний, захо́ваний.

ПАДСТРАЎНІКАВЫ *анат.* підшлунко́вий; **~вая зало́за** підшлунко́ва за́лоза.

ПАДСТРО́ЕНЫ *у різн. знач.* підстро́єний, підшико́ваний; підла́джений; настро́єний. — *Див. ще* **падстро́йваць**.

ПАДСТРО́ЙВАЦЦА *недок. пас.*, **ПАДСТРО́ІЦЦА** *док.* підстро́юватися, підстро́їтися, підшико́вуватися, підшикува́тися; приє́днуватися, приєдна́тися; пристава́ти, приста́ти; прилуча́тися, прилучи́тися, *(розм.)* підпряга́тися, підпрягти́ся.

ПАДСТРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПАДСТРО́ІЦЬ** *док.* **1.** *(музичний інструмент)* настро́ювати, настро́їти, підстро́ювати, підстро́їти; **~стро́іць гіта́ру пад рая́ль** підстро́їти гіта́ру під роя́ль; **2.** *(у шеренгу, ряд і т. ін.)* підстро́ювати, підстро́їти, підшико́вувати, підшикува́ти; **~стро́іць ро́ту да ле́вага фла́нга** підстро́їти (підшикува́ти) ро́ту до лі́вого фла́нгу; **3.** *перен. розм.* підстро́ювати, підстро́їти; **~стро́іць шту́ку** підкла́сти свиню́.

ПАДСТРЭ́ШАК *ч. і* **ПАДСТРЭ́ШША** *с.* підда́шшя *с.*, підда́шок *ч.*

ПАДСТРЭ́ШША *с. і* **ПАДСТРЭ́ШНІК** *ч.* стріха.

ПАДСУ́СЕД *ч.* квартира́нт, ме́шканець, пожиле́ць.

ПАДСУ́СЕДЗІ: жыць у ~дзях бу́ти квартира́нтом.

ПАДСЫ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПАДСЫ́ЦІЦЬ** *док.* підсоло́джувати ме́дом, підсолоди́ти ме́дом.

ПАДСЭ́РЦАВЫ *анат.* підсерце́вий.

ПАДСЯБРАВА́ЦЦА ***(да каго)*** *док. розм.* прима́зуватися, прима́затися *(до кого)*.

ПАДСЯКА́ЦЬ *недок.*, **ПАДСЯЧЫ́** *і* **ПАДСЕ́Ч** *док.* **1.** підру́бувати, підруба́ти, *(багато, усе)* попідру́бувати; підтина́ти, підтя́ти *і* підітну́ти, *(багато, усе)* попідтина́ти; *(сокирою — ще)* підцю́кувати, підцю́кати, *(багато, усе)* попідцю́кувати; **2.** *(рубати додатково)* підру́бувати, підруба́ти; **3.** *риб.* підсіка́ти, підсікти́; **4.** *перен. (різким зауваженням бентежити, ставити в скрутне становище)* підсіка́ти, підсікти́; **~се́кчы даклáдчыка раптóўным пытáннем** підсікти доповідача несподіваним пита́нням.

ПАДТАРМО́ЖАНЫ пригальмо́ваний. — *Див. ще* **падтармо́жваць**.

ПАДТАРМО́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПАДТАРМАЗІ́ЦЬ** *док.* пригальмо́вувати, пригальмува́ти.

ПАДТА́ЦЬ *док.* підта́нути; **на агаро́дах ~та́ў снег** на горо́дах підта́нув сніг.

ПАДТРАСА́ЦЬ *і* **ПАДТРЭ́СВАЦЬ** *недок.*, **ПАДТРЭ́СЦІ** *док.* труси́ти, потруси́ти; стру́шувати, струси́ти *і* струсну́ти.

ПАДТРЫ́МА́НЫ підтри́маний. — *Див. ще* **падтры́млівaць**.

ПАДТРЫ́МЛІВАННЕ *і* **ПАДТРЫМО́ЎВАННЕ** *с.* підтри́мування, підде́ржування.

ПАДТРЫ́МЛІВАЦЦА *і* **ПАДТРЫМО́ЎВАЦЦА** *недок. пас.* підтри́муватися, підде́ржуватися.

ПАДТРЫ́МЛІВАЦЬ *і* **ПАДТРЫМО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **ПАДТРЫМА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* підтри́мувати, підтри́мати, підде́ржувати, підде́ржати; **~ма́ць пад руку́** підтри́мати під ру́ку; **~ма́ць сі́лы хво́рага** підтри́мати (підде́ржати) си́ли хво́рого; **~ма́ць прапано́ву** підтри́мати пропози́цію; **~ма́ць гута́рку** підтри́мати розмо́ву.

ПАДТРЫ́МНЫ *спец.* носі́йний, підтримко́вий.

ПАДТРЭ́СВАЦЬ *див.* **падтраса́ць**.

ПАДТУ́ЛЕНЫ підго́рнутий, підібраний, підігнутий; зати́снений, підти́снений, підти́снутий. — *Див. ще* **падту́львaць**.

ПАДТУ́ЛЬВАННЕ *с.* підго́рнення; сту́лення, сти́снення, зати́снення, підти́снення, прити́снення; підгорта́ння, підбира́ння, підгина́ння; стиска́ння, затиска́ння, підтиска́ння, підти́скування; притиска́ння, прити́скування.

ПАДТУ́ЛЬВАЦЦА *недок.* підгорта́тися, підгина́тися, сту́люватися *і* стуля́тися, сти́скуватися *і* стиска́тися, зати́скуватися *і* затиска́тися, підтиска́тися *і* підти́скуватися, притиска́тися *і* прити́скуватися, затиска́тися *і* зати́скуватися; зіщу́люватися.

ПАДТУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАДТУЛІ́ЦЬ** *док.* підгорта́ти, підгорну́ти, *(багато, усе)* попідгорта́ти; підбира́ти, підібра́ти, *(багато, усе)* попідбира́ти; підгина́ти, підігну́ти, *(багато, усе)* попідгина́ти; сту́лювати *і* стуля́ти, стули́ти, *(багато, усе)* посту́лювати; сти́скувати *і* стиска́ти, сти́снути, *(багато, усе)* пости́скувати *і* постиска́ти; підбира́ти, підібра́ти, *(багато, усе)* попідбира́ти; притиска́ти *і* прити́скувати, прити́снути; затиска́ти *і* зати́скувати, зати́снути; ◊ **падтулі́ць хвост** попусти́ти хвоста́, підігну́ти хвіст (хвоста́).

ПАДТЫ́ННІК, -ку *ч. бот.* чистоті́л, гладу́шник, ластови́нне (сі́ре) зі́лля.

ПАДУБЯНЕ́ЦЬ *док.* **1.** *(стати твердим, жорстким)* задерев'яні́ти, одереві́ти, затве́рднути, затверді́ти; **2.** *(від холоду)* одубі́ти, задубі́ти, закля́кнути, покля́кнути, *(розм.)* закоцю́бнути.

ПАДУ́ЖАЦЦА *док. розм.* поборо́тися, позмага́тися, помі́рятися си́лами.

ПАДУЖЭ́ЛЫ *розм.* який поздорові́шав, поздоро́вшав, *(після хвороби — ще)* поду́жчав, підду́жав.

ПАДУЖЭ́ЦЬ *док. розм.* поду́жчати, підду́жати, поздорові́шати, поздорові́ти, поздоро́вшати; зміцні́ти, набра́тися сил.

ПАДУЗДЫШНЫ *анат.* клу́бовий; **~ная мышца** клу́бовий м'яз.

ПАДУРНЕ́ЦЬ *док. розм.* подурнíшати; ста́ти (зроби́тися) дурнíшим.

ПАДУРЫ́ЦЦА *док. розм.* попустува́ти, пожирува́ти.

ПАДУРЭ́ЦЬ *док. розм.* **1.** попустува́ти, побешкетува́ти, пожирува́ти, подурíти; **2.** *(про багатьох)* одурíти, очманíти, очуманíти; отуманíти.

ПАДФАСТРЫГАВА́НЫ *крав.* підме́таний. — *Див. ще* **падфастрыго́ўваць**.

ПАДФАСТРЫГО́ЎВАННЕ *с. крав.* підме́тування.

ПАДФАСТРЫГО́ЎВАЦЦА *недок. пас. крав.* підме́туватися.

ПАДФАСТРЫГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДФАСТРЫГАВА́ЦЬ** *док. крав.* підме́тувати, підмета́ти.

ПАДХАДЗÍЦЦА *док. прост.* упо́ратися *(з роботою)*, оброби́тися.

ПАДХАЛÍМ *ч. розм.* підлабу́зник, *(розм.)* підлабу́за; підли́за, пíдлизень.

ПАДХАЛІМА́Ж, -жу *ч. розм.* підлабу́зництво.

ПАДХАЛÍМІСТЫ *розм.* підлабу́зливий.

ПАДХАЛÍМКА *ж.* підлабу́зниця, підлабу́за.

ПАДХАЛÍМНІЧАЦЬ *недок. розм.* підлабу́знюватися, підле́щуватися, підли́зуватися *(до кого)*.

ПАДХАЛÍМНЫ підлабу́зливий, підле́сливий, *(рідко)* підле́сний.

ПАДХАЛÍМСКІ *розм.* підлабу́зницький.

ПАДХАЛÍМСТВА *с. розм.* підлабу́зництво, підлабу́знювання.

ПАДХАРО́ШАНЫ **1.** прикра́шений; **2.** причепу́рений, ви́ряджений; при́браний, вбра́ний. — *Див. ще* **прыхаро́шваць**.

ПАДХАРО́ШВАННЕ *с.* прикраша́ння, прикра́шування.

ПАДХАРО́ШВАЦЦА *недок.*, **ПАДХАРАШЫ́ЦЦА** *док.* **1.** чепури́тися *і* причепу́рюватися, причепури́тися; виряджа́тися, ви́рядитися, *(у гарний одяг — ще)* приодяга́тися, приодягти́ся *і* приодягну́тися; убира́тися, убра́тися, прихоро́шуватися, прихороши́тися; **2.** *розм.* *(ставати нарядним)* прикра́шуватися *і* прикраша́тися, прикра́ситися; **3.** *недок. пас.* прикра́шуватися *і* прикраша́тися, причепу́рюватися, виряджа́тися, приодяга́тися, убира́тися.

ПАДХАРО́ШВАЦЬ *недок.*, **ПАДХАРАШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(зображати в кращому вигляді)* прикра́шувати *і* прикраша́ти, прикра́сити, *(багатьох, усе)* поприкра́шувати *і* поприкраша́ти; **2.** чепури́ти, причепу́рювати, причепури́ти; виряджа́ти, ви́рядити, *(у гарний одяг — ще)* приодяга́ти, приодягти́ *і* приодягну́ти; убира́тися, убра́тися; прихоро́шувати, прихороши́ти.

ПАДХВО́СНУТЫ *прям., перен. розм.* підхльо́снутий; підíгнаний; підстьо́бнутий, підбато́жений. — *Див. ще* **падхво́стваць**.

ПАДХВО́СТВАННЕ *с. прям., перен. розм.* підхльо́стування, підганя́ння, підстьо́бування; підбато́жування.

ПАДХВО́СТВАЦЦА *недок. пас. прям., перен. розм.* підхльо́стуватися, підганя́тися, підстьо́буватися.

ПАДХВО́СТВАЦЬ *недок.*, **ПАДХВО́СНУЦЬ** *док.* підхльо́стувати, підхльо́снути, підганя́ти *і* підгóнити, підігна́ти, підстьо́бувати, підстьобну́ти, підбато́жувати, підбато́жити; **~нуць каня́** підхльо́снути (підігна́ти, підстьобну́ти) коня́; **~нуць адстаю́чых** підігна́ти (підстьобну́ти) відстаю́чих.

ПАДХІЛЯ́ЦЦА *і* **ПАДХÍЛЬВАЦЦА, ПАДХІНА́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПАДХІЛÍЦЦА** *і* **ПАДХІНУ́ЦЦА** *док.* підгорта́тися, підгорну́тися, *(про багато)* попідгорта́тися; підгина́тися, підігну́тися, *(про багато)* попідгина́тися; *(про рукава, штани, поли і т. ін. — ще)* підка́чуватися, підкача́тися, зака́чуватися, закача́тися, зака́суватися, закаса́тися, *(про рукава — ще)* засу́куватися, засука́тися.

ПАДХІЛЯ́ЦЬ *і* **ПАДХÍЛЬВАЦЬ, ПАДХІНА́ЦЬ** *недок.*, **ПАДХІЛÍЦЬ** *і* **ПАДХІНУ́ЦЬ** *док.* підгорта́ти, підгорну́ти, *(про багато, про все)* попідгорта́ти; підгина́ти, підігну́ти, *(про багато, про все)* попідгина́ти; *(про рукава, штани, поли і т. ін. — ще)* підка́чувати, підкача́ти, *(про багато, про все)* попідка́чувати; зака́чувати, закача́ти, *(про багато, про все)* позака́чувати; зака́сувати, закаса́ти, *(про багато, про все)* позака́сувати; *(про рукава — ще)* засу́кувати, засука́ти, *(про багато, про все)* позасу́кувати.

ПАДХІНА́ЦЦА *див.* **падхіля́цца**.

ПАДХІНА́ЦЬ *див.* **падхіля́ць**.

ПАДХІНУ́ТЫ підго́рнутий, підго́рнений, підíгнутий, підко́чений, підка́чаний, зако́чений, зака́чаний, підка́саний, зака́саний, підсу́каний, засу́каний. — *Див. ще* **падхіля́ць.**

ПАДХРАБРЫ́ЦЦА *док.* підбадьо́ритися.

ПАДЦЕ́ПЛЕНЫ **1.** підігрíтий; **2.** *обл.* *(у печі)* зато́плений, запа́лений. — *Див. ще* **падцеплíваць.**

ПАДЦЕ́ПЛІВАННЕ *с.* **1.** підігріва́ння, розігріва́ння, нагріва́ння; **2.** *обл.* *(у печі)* розпа́лювання, запа́лювання.

ПАДЦЕ́ПЛІВАЦЦА *недок. пас.* **1.** підігріва́тися, розігріва́тися, нагріва́тися; **2.** *(у печі)* зато́плюватися, розпа́люватися.

ПАДЦЕ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **ПАДЦЯПЛÍЦЬ** *док.* **1.** підігріва́ти, підігрíти, розігріва́ти, розігрíти, нагріва́ти, нагрíти; **2.** *(у печі)* зато́плювати, затопи́ти; розпа́лювати, розпали́ти.

ПАДЦЕРАБÍЦЬ *див.* **падцярэ́бліваць**.

ПАДЦЕРУШЫ́ЦЬ *див.* **падцяру́шваць**.

ПАДЦЁК, -ку *ч.* **1.** *(слід від стікання якої-небудь рідини, фарби і т. ін.)* патьо́к; **2.** *(синя або червона припухлість на тілі від удару)* сине́ць, синя́к; на́бряк.

ПАДЦЁЛАК, -лка *ч. с.-г.* на́зимок, бу́зимок, однорíчне (однолíтнє) теля́.

ПАДЦІКАВА́НЫ підгля́нутий, ви́стежений, ви́слíджений. — *Див. ще* **падціко́ўваць**.

ПАДЦІКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДЦІКАВА́ЦЬ** *док. розм.* підгляда́ти, підгля́нути, висте́жувати, ви́стежити, вислíджувати, ви́слідити; виню́хувати, ви́нюхати.

ПАДЦЫРАВА́НЫ пішто́паний. — *Див. ще* **падцыро́ўваць.**

ПАДЦЫРАВА́ЦЬ *див.* **падцыро́ўваць**.

ПАДЦЫРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* підшто́пуватися.

ПАДЦЫРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДЦЫРАВА́ЦЬ** *док.* підшто́пувати, підшто́пати; **~ва́ць пальча́ткі** підшто́пати рукави́чки.

ПАДЦЯРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **ПАДЦЕРУШЫ́ЦЬ** *док.* підсипа́ти, підси́пати; підтру́шувати, підтруси́ти; *(про сніг)* припоро́шувати, припороши́ти.

ПАДЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *недок.*, **ПАДЦЕРАБІ́ЦЬ** *док.* підчища́ти, підчи́стити, *(нижні сучки — ще)* обру́бувати, обруба́ти, *(багато)* пообру́бувати.

ПА́ДЧАРЫЦА *і* **ПА́ДЧАРКА** *(розм.) ж.* па́сербиця, па́дчерка.

ПАДЧА́С *прислівн.* і́ноді, і́нколи, ча́сом, колине-коли́, де́коли.

ПАДЧАСА́НЫ[1] *і* **ПАДЧЭ́САНЫ** підче́саний.

ПАДЧАСА́НЫ[2] *і* **ПАДЧЭ́САНЫ** підте́саний.

ПАДЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **падчэ́сваць**[1].

ПАДЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **падчэ́сваць**[2].

ПАДЧЫКІЛЬГА́ЦЬ *док. прост.* підшкутильга́ти.

ПАДЧЫСТУ́Ю *прислівн. розм.* до́чи́ста, *(розм.)* під мітлу́.

ПАДЧЭ́РЧАНЫ докре́слений.

ПАДЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* докре́слюватися.

ПАДЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **ПАДЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* докре́слювати, докре́слити.

ПАДЧЭ́САНЫ[1] *див.* **падчаса́ны**[1].

ПАДЧЭ́САНЫ[2] *див.* **падчаса́ны**[2].

ПАДЧЭ́СВАННЕ[1] *с.* підчі́сування.

ПАДЧЭ́СВАННЕ[2] *с.* підті́сування.

ПАДЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. пас.* підчі́суватися.

ПАДЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. пас.* підті́суватися.

ПАДЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **ПАДЧАСА́ЦЬ** *док.* підчі́сувати, підчеса́ти; **~са́ць во́ўны** підчеса́ти во́вни.

ПАДЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **ПАДЧАСА́ЦЬ** *док. (сокирою і т. ін.)* підті́сувати, підтеса́ти; **~са́ць сяке́рай бервяно́** підтеса́ти соки́рою коло́ду.

ПАДШАВЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАДШАВЯЛІ́ЦЬ** *док. розм.* [зле́гка] воруши́ти, поворуши́ти.

ПАДШМО́РГВАЦЬ *недок.*, **ПАДШМАРГНУ́ЦЬ** *док. розм.* підсми́кувати *і* підсми́кати, підсмикну́ти; підтя́гувати *і* підтяга́ти, підтягти́ *і* підтягну́ти.

ПАДШМО́РГНУТЫ підсми́каний, підсми́кнутий, підтя́гнутий, підтя́гнений. — *Див. ще* **падшмо́ргваць.**

ПАДШРУБАВА́НЫ підгви́нчений, підкру́чений. — *Див. ще* **падшрубо́ўваць.**

ПАДШРУБО́ЎВАННЕ *с.* підгви́нчування, підкру́чування.

ПАДШРУБО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* підгви́нчуватися, підкру́чуватися.

ПАДШРУБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАДШРУБАВА́ЦЬ** *док.* підгви́нчувати, підгвинти́ти.

ПАДШТУ́РХВАННЕ *і* **ПАДШТУРХО́ЎВАННЕ** *с. прям., перен.* підшто́вхування, підпиха́ння.

ПАДШТУ́РХВАЦЦА *і* **ПАДШТУРХО́ЎВАЦЦА** *недок. пас.* підшто́вхуватися.

ПАДШТУ́РХВАЦЬ *і* **ПАДШТУРХО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **ПАДШТУРХНУ́ЦЬ** *док. прям., перен.* підшто́вхувати, підштовхну́ти, *(багато)* попідшто́вхувати; *(розм.)* підпиха́ти, підіпхну́ти, *(багато)* попідпиха́ти.

ПАДШТУРХНУ́ТЫ *прям., перен.* підшто́вхнутий, підіпхну́тий.

ПАДШТУРХО́ЎВАННЕ *див.* **падшту́рхванне**.

ПАДШТУРХО́ЎВАЦЦА *див.* **падшту́рхвацца**.

ПАДШТУРХО́ЎВАЦЬ *див.* **падшту́рхваць**.

ПАДШЧАЛО́ЧАНЫ *хім.* підлу́жений. — *Див. ще* **падшчало́чваць.**

ПАДШЧАЛО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПАДШЧАЛАЧЫ́ЦЬ** *док. хім.* підлуго́вувати *і* підлу́жувати, підлу́жити.

ПАДШЧО́ЎКВАННЕ *с.* підкла́цування; цо́кання; підцо́кування; підля́скування; підтьо́хкування.

ПАДШЧО́ЎКВАЦЬ *недок.*, **ПАДШЧО́ЎКНУЦЬ** *док.* підкла́цувати, підкла́цнути, підля́скувати, підля́снути, *(про солов'я — звичайно)* підтьо́хкувати, підтьо́хнути.

ПАДШЧЭ́П *ч. сад.* підще́па *ж.*

ПАДШЫБА́ЦЬ *недок. розм. (про почуття)* охо́плювати, пройма́ти.

ПАДШЫВА́НЕЦ, -нца *і* **ПАДШЫВА́ЛЕЦ** *ч. розм.* ши́беник, бешке́тник, шиба́йголова, урви́голова, пали́вода, шпінгале́т.

ПАДШЫ́ПНІК *ч. техн.* підши́пник, підчі́пник, вальни́ця *ж.*

ПАДШЫ́ПНІКАВЫ підши́пниковий, підчі́пниковий, вальни́чний.

ПАДШЭ́РСТАК, -тку *ч. спец.* підше́рстя *с.*

ПАДЫРЫЖЫ́РАВАЦЬ *док.* подиригува́ти.

ПАДЫСКУЦІ́РАВАЦЬ *і* **ПАДЫСКУСІ́РАВАЦЬ** *док.* подискутува́ти.

ПАДЫ́СПАД *прислівн.* на спід; **палажы́ць п.** покла́сти на спід; **надзе́ць п.** одягну́ти на спід.

ПАДЫ́СПАДАМ *прислівн.* на спо́ді, під спо́дом.

ПАДЫСПЫ́ТНАЯ *ж. (екзаменована)* іспито́вана; випро́бувана.

ПАДЫСПЫ́ТНЫ *ч. імен. (екзаменований)* іспито́ваний, випро́буваний.

ПАДЭБАШЫ́РЫЦЬ *док. розм.* побешкетува́ти.

ПАДЭ́СЦЬ *ж. розм.* ка́верза, ка́пость, паску́дство *с.*, облу́да, ошука́нство *с.*

ПАДЭ́ШВА *ж. у різн. знач.* підо́шва, *(гори — ще)* підгі́р'я *с.*, підні́жжя *с.*, обні́жжя *с.*; **скура́ная п.** шкіряна́ підо́шва; **п. гары́** підгі́р'я (підні́жжя, обні́жжя) гори́.

ПАДЭ́ШВЕННЫ підошо́вний.

ПАЕКАТА́ЦЬ *док. розм.* полементува́ти, повола́ти, погаласува́ти, порепетува́ти.

ПАЕ́НЧЫЦЬ *док.* **1.** постогна́ти; **2.** *перен.* поканю́чити.

ПАЁРЗАЦЬ *док. обл.* посо́ватися, поповту́зитися.

ПАЖАБРАВА́ЦЬ *і* **ПАЖАБРА́ЧЫЦЬ** *док. (якийсь час)* поже́брати, пожебра́чити.

ПАЖА́ЛІЦЦА *док.* поска́ржитися, пожалі́тися.

ПАЖА́Р, -ру *ч.* поже́жа *ж*; ◊ **(бе́гчы) як на пажа́р** (бігти) як (мов) на поже́жу; **не на п.** не гори́ть.

ПАЖА́РНАЯ *ж. імен.* поже́жня.

ПАЖА́РНІК *ч.* поже́жник.

ПАЖА́РНІЦА *ж. бот.* куни́чник *ч.*, ча́полоть.

ПАЖА́РНЫ 1. *прикм.* пожéжний; **2.** *у знач. імен.* пожéжник.
ПАЖА́РЫШЧА *с. (місце пожежі)* згáрище, погорíлище, пожáрище, пожарúна *ж.*, погáр.
ПАЖВАВЕ́ЦЬ *док. розм.* пожвавíшати.
ПАЖВЯ́КАЦЬ *док. обл. (деякий час)* поплямкати, поцявкати, почáвкати, почвáкати, пожвáкати.
ПАЖНІ́ЎНЫ *с.-г.* стерньовúй, післяжнúвний.
ПАЖО́РТЫ *і* **ПАЖРА́НЫ** пожéртий, поглúнутий, поглúнений.
ПАЖРА́ЦЬ *док.* пожéрти; **саранчá ~рáла пасéвы** саранá пожéрла посíви.
ПАЖУ́ХЛЫ помéрхлий, потьмянíлий; полинялий.
ПАЖУ́ХНУЦЬ *док.* помéрхнути, потьмянíти, полинúти.
ПАЖЫЛЫ́ *і* **ПАДЖЫЛЫ** лíтній, у літáх; підстáркуватий, підтóптаний; **п. чалавéк** лíтня людúна.
ПАЖЫ́ТНІК, -ку *ч. бот.* гуньбá *ж.*
ПАЖЫЦЦЁВА *прислівн.* довíчно, на все життя, до смéрті.
ПАЖЫЦЦЁВАСЦЬ *ж.* довíчність.
ПАЖЫЦЦЁВЫ довíчний, досмéртний; **~вая пéнсія** довíчна пéнсія; **~вае зняво́ленне** довíчне ув'язнення.
ПА-ЗА *прийм. з ор.* пóза; **па-за гóрадам** пóза містом; ◊ **па-за чáсам і прастóрай** пóза чáсом і прóстором.
ПАЗАБЛЫ́ТВАНЫ позаплутуваний. — *Див. ще* **пазаблы́тваць.**
ПАЗАБЛЫ́ТВАЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* позаплутуватися.
ПАЗАБЛЫ́ТВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* позаплутувати; *(утягнути в неприємну справу — ще)* повплутувати.
ПАЗАВЕ́ДАМАСНЫ позавíдомчий, невíдомчий.
ПАЗАВІНАВА́ЧВАЦЦА *док. (про багатьох)* заборгувáти(ся), завинúти.
ПАЗАВІХА́ЦЦА *док. розм. (деякий час)* поклопотáтися, попіклувáтися, подбáти, потурбувáтися, поупадáти, постарáтися.
ПАЗАВО́РВАЦЬ *док. (про багато)* позаóрювати.
ПАЗАВУГО́ЛЛЮ *прислівн.* пóза вуглáми; **шаптáцца п.** шушукатися (шепотíтися) пóза вуглáми.
ПАЗАГА́РВАЦЬ *і* **ПАЗАГАРА́ЦЬ** *док.* позасмагáти, позагорáти, позагорúти.
ПАЗАГРУВА́ШЧВАЦЬ *док. (багато, усе)* позахарáщувати.
ПАЗА́ДДЗЕ *зб. с. і* **ПАЗА́ДКІ** *тільки мн.* **1.** *с.-г. (відходи при віянні)* пóслід *ч.*, відвíйки *(мн.)*; **2.** *перен.* охвíстя, пóкидьки, пóтолоч *ж.*, послíдки, відмéти; *(армії — ще)* недóбитки.
ПАЗАЙЗДРО́СЦІЦЬ *док.* позáздрити.
ПАЗАКА́ЗВАЦЬ *док. (багато)* позамовлúти; **п. дзéцям касцю́мы** позамовлúти дíтям костюми.
ПАЗАКА́РВАЦЬ *док.* пошкарубнути, *(рідко)* пошкарубíти; **бóты ~валі** чóботи пошкарубнули.
ПАЗАКА́СВАНЫ позасукуваний, позакáчуваний, позакóчуваний. — *Див. ще* **пазакáсваць.**
ПАЗАКА́СВАЦЦА *док. (про багато)* позасукуватися, позагóртуватися, позакáчуватися, позакóчуватися.
ПАЗАКА́СВАЦЬ *док. (багато, усе)* позасукувати, позагортáти, позакáчувати, позакóчувати.
ПАЗАКАСО́ЎВАНЫ позакрéслюваний. — *Див. ще* **пазакасóўваць.**
ПАЗАКАСО́ЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* позакрéслювати; **п. напíсанае** позакрéслювати напúсане.
ПАЗАКАШТАРЫ́СНЫ *фін.* позакошторисний.
ПАЗАКІ́ЛЗВАНЫ позагнуздуваний; **~ныя кóні** позагнуздувані кóні. — *Див. ще* **пазакíлзваць.**
ПАЗАКІ́ЛЗВАЦЬ *док.* позагнуздувати *і* погнуздáти.
ПАЗАКІТО́ЎВАНЫ позамáзуваний. — *Див. ще* **пазакітóўваць.**
ПАЗАКІТО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* позамáзувати; **п. вóкны** позамáзувати вíкна.
ПАЗАКО́ЎЗВАНЫ позамáзуваний, позабруднюваний, позамурзуваний. — *Див. ще* **пазакóўзваць.**
ПАЗАКО́ЎЗВАЦЬ *док. розм. (про багато)* позамáзувати, позабруднювати, позамурзувати; позасмальцьóвувати; позапаскуджувати.
ПАЗАКУ́РВАНЫ позакурюваний, позакóпчуваний, позадúмлюваний. — *Див. ще* **пазакýрваць.**
ПАЗАКУ́РВАЦЦА *док. (про багато)* позакурюватися, позакóпчуватися, позадúмлюватися.
ПАЗАКУ́РВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* **1.** *(почати курити)* позапáлювати, позакурювати; **2.** *(вкрити пилом, сажею)* позакурювати, позакóпчувати, позадúмлювати.
ПАЗАЛЕ́ТАСЬ *прислівн.* позáторік.
ПАЗАЛЕ́ТАШНІ позáторíшній.
ПА-ЗАЛІХВА́ЦКУ *прислівн. розм.* хвáцьки, відчайдушно, по-молодéцькому, по-молодéцьки, по-молодéчому; задьóристо, загóнисто.
ПА́ЗАЛКІ *тільки мн. розм.* змúлки.
ПАЗАМАЦО́ЎВАНЫ позакрíплюваний.
ПАЗАМАЦО́ЎВАЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* позакрíплювати; **п. дэтáлі** позакрíплювати детáлі; **п. інструмéнт за рабóчымі** позакрíплювати інструмéнт за робітникáми.
ПА-ЗАМЕ́ЖНАМУ *прислівн.* по-чужомóвному, по-іншомóвному.
ПАЗАПАРУ́ШВАНЫ 1. позапорóшуваний; **2.** *(снігом і т. ін.)* позапорóшуваний, попритрушуваний.
ПАЗАПАРУ́ШВАЦЬ *док. (про багато)* позапорóшувати; **п. вóчы** позапорóшувати óчі; **2.** *(повкривати порошею)* позапорóшувати, пообсипáти порóшею.
ПАЗАПАЎНЯ́НЫ позапóвнюваний. — *Див. ще* **пазапаўнíць.**
ПАЗАПАЎНЯ́ЦЬ *док. (багато, усе)* позапóвнювати *і* позаповнúти.
ПАЗАПІРА́НЫ позамúканий, позачúняний, позащíпуваний.
ПАЗАПІРА́ЦЦА *док. (про багатьох)* позамикáтися, позачинúтися; *(на гачок — ще)* позащіпáтися *і* позащíпуватися; *(на засув — ще)* позасувáтися *і* позасóвуватися.
ПАЗАПІРА́ЦЬ *док. (багатьох, багато)* позамикáти, позачинúти, *(на гачок — ще)* позащі-

па́ти *і* позащі́пувати; *(на засув — ще)* позасува́ти *і* позасо́вувати.

ПАЗАПЛІКА́НЫ *обл.* засте́бнутий, засте́бнений, заще́бнутий; за́пнений, за́пнутий; позапи́наний. — *Див. ще* **пазаплікáць.**

ПАЗАПЛІКА́ЦЦА *док. обл. (про багато)* позасті́батися; позапина́тися.

ПАЗАПЛІКА́ЦЬ *док. обл. (багато, усе)* позасті́бати, позапина́ти.

ПАЗАПЫ́РСКВАНЫ позабри́зкуваний; позаля́пуваний, пообля́пуваний, пообпри́скуваний, позаболо́чуваний, позабо́втуваний, позадри́пуваний, позабрьо́хуваний. — *Див. ще* **пазапы́рскваць.**

ПАЗАПЫ́РСКВАЦЬ *док. (багато, усе)* позабри́зкувати, позаля́пувати, пообля́пувати, позахлю́пувати, позаболо́чувати, позабо́втувати, позадри́пувати, позабрьо́хувати.

ПАЗАПЭ́ЦКВАНЫ забру́днений, позама́зуваний, зака́ляний, пока́ляний, зашмаро́ваний. — *Див. ще* **пазапэ́цкваць.**

ПАЗАПЭ́ЦКВАЦЦА *док. розм. (про багатьох, про багато)* позабру́днюватися *і* побрудни́тися, позама́зуватися, позадри́пуватися, позабо́втуватися, позабро́джуватися.

ПАЗАПЭ́ЦКВАЦЬ *док. розм. (багато, усе)* позабру́днювати, позама́зувати, позадри́пувати, позабо́втувати, позабро́джувати.

ПАЗАРА́НАК, -нку *ч. обл.* світа́нок, світа́ння *с.*, до́світ, до́світок, ро́зсвіт, розсвіта́нок.

ПАЗАРАЎНО́ЎВАНЫ позарі́внюваний.

ПАЗАРАЎНО́ЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* позарі́внювати.

ПАЗАРЭ́З *прислівн. прост.* до зарі́зу, ко́нче, укра́й.

ПАЗАСТАВА́ЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* позалиша́тися.

ПАЗА́ЎТРА *прислівн. обл.* післяза́втра, поза́втра, *(розм.)* поза́втрому, *(діал.)* поза́втрьому *і* поза́втру.

ПАЗА́ЎТРАШНІ *обл.* післяза́втрашній, поза́втрашній, *(діал.)* поза́втрий.

ПАЗАХІНА́НЫ *і* **ПАЗАХІНА́ТЫ 1.** позаго́ртаний; **2.** позапи́наний, позаві́шуваний; **3.** позаку́туваний; **4.** позаги́наний; **5.** похо́ваний. — *Див. ще* **пазахінáць.**

ПАЗАХІНА́ЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* **1.** позагорта́тися; **2.** позапина́тися, позаві́шуватися; **3.** позаку́туватися *(у що)*; **4.** позагина́тися, позагорта́тися; **5.** похова́тися; **6.** *перен. (туманом, димом і т. ін.)* позатя́гуватися *і* позатяга́тися, позаволіка́тися, повкрива́тися.

ПАЗАХІНА́ЦЬ *док.* **1.** позагорта́ти, поприкрива́ти; **2.** позапина́ти, позаві́шувати; **3.** позаку́тувати, позагорта́ти; **4.** позагина́ти, позагорта́ти; **5.** похова́ти; **6.** *перен. (про туман, дим і т. ін.)* позатя́гувати, позаволіка́ти, позакрива́ти.

ПАЗАХЛЕ́ЎЮ *прислівн. обл.* по́за хліва́ми.

ПАЗАХУ́ТВАНЫ позаку́туваний. — *Див. ще* **пазаху́тваць.**

ПАЗАХУ́ТВАЦЦА *док. (про багатьох)* позаку́туватися.

ПАЗАХУ́ТВАЦЬ *док. (багатьох, багато)* позаку́тувати.

ПАЗАЦУХМО́ЛЬВАНЫ *розм.* позасли́нюваний, позабру́днюваний, позаяло́жуваний; *(рідко)* позаяло́зуваний, позамусо́люваний. — *Див. ще* **пазацухмо́льваць.**

ПАЗАЦУХМО́ЛЬВАЦЦА *док. розм. (про багатьох, про багато)* позасли́нюватися, позабру́днюватися, позаяло́жуватися, *(рідко)* позаяло́зуватися, позамусо́люватися.

ПАЗАЦУХМО́ЛЬВАЦЬ *док. розм. (багато, усе)* позасли́нювати, позабру́днювати, позаяло́жувати, *(рідко)* позаяло́зувати, позамусо́лювати.

ПАЗАЦЫРО́ЎВАНЫ позашто́пуваний. — *Див. ще* **пазацыро́ўваць.**

ПАЗАЦЫРО́ЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* позашто́пувати, поцерува́ти.

ПАЗАЦЯРУ́ШВАНЫ позапоро́шуваний; попритру́шуваний. — *Див. ще* **пазацяру́шваць.**

ПАЗАЦЯРУ́ШВАЦЬ *док. (багато, усе)* позапоро́шувати; *(снігом і т. ін.)* попритру́шувати.

ПАЗАЧЭ́СВАНЫ[1] позачі́суваний. — *Див. ще* **пазачэ́сваць**[1].

ПАЗАЧЭ́СВАНЫ[2] позаті́суваний. — *Див. ще* **пазачэ́сваць**[2].

ПАЗАЧЭ́СВАЦЦА *док. (про багато)* позачі́суватися.

ПАЗАЧЭ́СВАЦЬ[1] *док. (про багато)* позачі́сувати.

ПАЗАЧЭ́СВАЦЬ[2] *док. (про багато)* позаті́сувати.

ПАЗАШКО́ЛЬНЫ позашкі́льний.

ПАЗАШРУБО́ЎВАНЫ позагви́нчуваний, позакру́чуваний. — *Див. ще* **пазашрубо́ўваць.**

ПАЗАШРУБО́ЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* позагви́нчувати, позакру́чувати.

ПАЗБЯГА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПАЗБЕ́ГНУЦЬ** *(каго-чаго) док.* уника́ти, уни́кнути; ухиля́тися, ухили́тися; **~га́ць знаёмых** уника́ти знайо́мих; **~гнуць пакара́ння** уни́кнути ка́ри, утекти́ від ка́ри, ви́йти сухи́м із води́, ви́скочити на сухе́.

ПАЗБЯГА́ЦЬ[2] *док.* **1.** *(про багатьох)* позбіга́ти; **хлапчукí ~га́лі з ле́свіцы** хлопчаки́ позбіга́ли зі схі́дців; **2.** постіка́ти; **~га́ла з пале́ткаў вада́** постіка́ла з нив вода́; **3.** повтіка́ти.

ПАЗВАЛАКА́НЫ *і* **ПАЗВАЛА́КВАНЫ** постя́гуваний. — *Див. ще* **пазвала́кваць.**

ПАЗВАЛАКА́ЦЦА *і* **ПАЗВАЛА́КВАЦЦА** *док. розм. (про багатьох)* **1.** *(покидати якесь місце)* зійти́, посхо́дити; **~ка́лася з двара́ жывёла** зійшла́ (посхо́дила) з дво́ру худо́ба; **2.** *(зібратися в одному місці)* посхо́дитися, постя́гуватися.

ПАЗВАЛАКА́ЦЬ *і* **ПАЗВАЛА́КВАЦЬ** *док. розм. (багато, усе)* **1.** постя́гувати; **~ка́ць бо́ты з ног** постя́гувати чо́боти з ніг; **2.** *(зібрати в одне місце)* постя́гувати *і* постяга́ти, позволіка́ти.

ПАЗВАНКО́ВЫ *анат.* хребце́вий.

ПАЗВАНО́К, -нка́ *ч. анат.* хребе́ць.

ПАЗВАНО́ЧНІК *ч. анат.* хребе́т.

ПАЗВАНО́ЧНЫ хребе́тний.

ПАЗВАНО́ЧНЫЯ *імен. мн. зоол.* хребе́тні.

ПАЗВАНЧЭ́ЦЬ *док.* подзвінкі́шати.

ПАЗВАРО́ЧВАНЫ пове́рнені, скру́чені, пови́вертані. — *Див. ще* **пазваро́чваць.**

ПАЗВАРО́ЧВАЦЬ *док. (багато, усе)* **1.** позвер-

та́ти; позсо́вувати; *(докупи)* постя́гувати, позва́лювати; **2.** поваля́ти, позвертати.

ПА-ЗВЕ́РСКУ *прислівн.* по-звіря́чому, по-звірському, по-звірськи, звіря́че.

ПАЗВЕ́ШВАНЫ позві́шуваний, поспу́щуваний, посхи́люваний. — *Див. ще* **пазве́шваць**.

ПАЗВЕ́ШВАЦЦА *док. (про багато)* позві́шуватися, поспуска́тися, позвиса́ти.

ПАЗВЕ́ШВАЦЬ *док. (багато, усе)* позві́шувати, поспуска́ти.

ПАЗГАБЛЁЎВАНЫ позістру́гуваний. — *Див. ще* **пазгаблёўваць**.

ПАЗГАБЛЁЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* позістру́гувати.

ПАЗГРАБНЕ́ЦЬ *док.* позграбнішати.

ПАЗГРУЖА́ЦЬ *док. (багато, усе)* повиванта́жувати, поскида́ти.

ПАЗДАРО́ВІЦЦА: не п. *(каму)* *безос.* так не мине́ться *(кому)*.

ПАЗДЗЕ́КАВАЦЦА *(з каго-чаго)* *док.* познуща́тися, поглузува́ти, покепкува́ти *(з кого-чого)*, позбиткува́тися *(над ким-чим, з кого-чого)*.

ПАЗДЗІМА́НЫ позду́ваний, позвіюваний. — *Див. ще* **паздзіма́ць**.

ПАЗДЗІМА́ЦЬ *і* **ПАЗДЗЬМУ́ХВАЦЬ** *док.* поздува́ти, поздму́хувати, позвіювати.

ПАЗДЫМА́ЦЬ *док. (фото, кіно і т. ін. — про багатьох, про багато і деякий час)* позніма́ти.

ПАЗЁЎВАЦЬ *недок.* [час від ча́су] позіха́ти.

ПАЗЗЫВА́ЦЬ *док. (багатьох, усіх)* поскли́кати, *(рідше)* поззива́ти, понапро́шувати, понапро́хувати.

ПАЗЗЯ́ЦЬ *і* **ПАЗІХАЦЕ́ЦЬ** *док.* пося́яти, побли́скати, поблища́ти.

ПАЗІ́РАВАННЕ *с. прям., перен.* позува́ння.

ПАЗІ́РАВАЦЬ *недок. прям., перен.* позува́ти.

ПАЗІХАЦЕ́ЦЬ *див.* **паззя́ць**.

ПАЗЛАВА́ЦЦА *док.* посе́рдитися, позли́тися, *(дуже)* полютува́ти, *(розм.)* поду́тися.

ПАЗЛАВА́ЦЬ *док.* **1.** посе́рдити, позли́ти; **2.** посе́рдитися, позли́тися, *(розм.)* поду́тися; **3.** посвари́тися, посе́рдитися, *(розм.)* розсвари́тися.

ПА-ЗЛАДЗЕ́ЙСКУ *прислівн.* по-злодійському, як зло́дій, злодійкува́то.

ПАЗЛАРА́ДНІЧАЦЬ *док.* позловтіша́тися.

ПАЗЛАСЛО́ВІЦЬ *док.* полихосло́вити, позлосло́вити, *(прост.)* попащекува́ти.

ПАЗЛО́СНІЧАЦЬ *док.* позлобува́ти, позлости́тися, позлостува́ти.

ПАЗЛУ́ЗВАНЫ позди́раний, позчи́щуваний, позні́маний. — *Див. ще* **пазлу́зваць**.

ПАЗЛУ́ЗВАЦЬ *док. (кору, шкаралупу і т. ін.)* поздира́ти, позчища́ти, позніма́ти.

ПАЗЛЫ́ГВАНЫ позни́зуваний, понани́зуваний, позлі́гуваний, пов'я́заний, позв'я́зуваний; позча́люваний. — *Див. ще* **пазлы́гваць**.

ПАЗЛЫ́ГВАЦЬ *док. (багато, усе)* **1.** пониза́ти, позни́зувати, понани́зувати; **2.** позлі́гувати, пов'яза́ти, позча́лювати.

ПАЗМАЦО́ЎВАНЫ поскрі́плюваний, позміцнюваний. — *Див. ще* **пазмацо́ўваць**.

ПАЗМАЦО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* поскрі́плювати, позміцнювати.

ПАЗМРАЧНЕ́ЦЬ *док.* похмурніти, похмурні́шати.

ПАЗНІ́ЦЦА *недок.* **1.** запізнюватися, спізнюватися; **п. на по́езд** запізнюватися на по́тяг (по́їзд); **п. на заня́ткі** запізнюватися на заня́ття; **п. з сяўбо́й** запізнюватися з сівбо́ю.

ПАЗНЮ́СЕНЬКА *і* **ПАЗНЮ́ТКА** *прислівн.* [пізно-] пізні́сінько.

ПАЗУ́Р, -ра́ *ч. обл.* **1.** кі́готь; **2.** ні́готь.

ПАЗЫ́БВАННЕ *с. розм.* трясі́ння.

ПАЗЫ́БВАЦЦА *недок. розм. (похитуватися у вертикальному напрямку)* [потро́ху, час від ча́су] трясти́ся.

ПАЗЫ́БВАЦЬ *недок.*, **ПАЗЫ́БАЦЬ** *док. розм. (поколихувати у вертикальному напрямку)* [іноді, час від ча́су] потряса́ти, потрясти́.

ПАЗЫ́КА *ж.* по́зика, по́зичка; **аблiга́цыі ~кі** облі́гації по́зики; **узя́ць ~ку** узяти по́зичку.

ПАЗЫКААТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* позикооде́ржувач.

ПАЗЫ́КА-АШЧА́ДНЫ *фін.* по́зико-оща́дний.

ПАЗЫ́КАДАВА́ЛЬНІК *ч.* позикода́вець.

ПАЗЫКАПРЫМА́ЛЬНІК *ч. юр.* позикоє́мець.

ПАЗЫКАТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* пози[ч]коде́ржець.

ПАЗЫ́ЧКА *ж. прост.* по́зичка.

ПАЗЮЗЮ́КАЦЬ *док. прост.* побазі́кати, потереве́нити.

ПАЗЯ́БЛЕНЫ по́ораний на зяб. — *Див. ще* **пазя́бліць**.

ПАЗЯ́БЛІЦЬ *і* **ПАЗЯ́БІЦЬ** *док. с.-г.* поора́ти на зяб.

ПАЗЯ́БЛЫ поме́рзлий, похоло́лий.

ПАЗЯ́БНУЦЬ *док.* **1.** *(деякий час)* поме́рзнути; **2.** *(про багатьох, усіх)* поме́рзнути, похоло́нути; зме́рзнути, заме́рзнути.

ПАІ́ГРЫВАЦЬ *недок.* [іноді, ча́сом, потро́ху] гра́ти.

ПА-ІДЫЁЦКУ *прислівн. розм.* по-ідіо́тському, як ідіо́т.

ПАІКА́ЦЬ *док. розм.* погі́кати, поіка́ти.

ПАІМЖЭ́ЦЬ *док.* помрячи́ти, поімжи́ти.

ПАІМШЫ́ЦЬ *док. (усе, багато і деякий час)* поконопа́тити мо́хом.

ПАІНФАРМАВА́НАСЦЬ *ж. (про що)* утаємни́ченість, обі́знаність, поінформо́ваність.

ПАІНФАРМАВА́НЫ *(аб чым)* утаємни́чений, обі́знаний, поінформо́ваний.

ПАІНФАРМАВА́ЦЬ *(аб чым)* *док.* утаємни́чити, поінформува́ти.

ПАІ́ЦЕЛЬ-КАРМІ́ЦЕЛЬ *ч. нар.-поет.* по́їльник-годува́льник.

ПАІ́ЦЕЛЬКА-КАРМІ́ЦЕЛЬКА *ж. нар.-поет.* по́їльниця-годува́льниця.

ПАІ́ЦЬ *недок.* по́їти; *(про тварин — звичайно)* напува́ти, *(рідше)* напо́ювати; *(вигодовувати молоком — про домашніх тварин)* випо́ювати; ◊ **п. і карміць** по́їти й годува́ти.

ПАЙГРА́ЦЬ *док. у різн. знач.* погра́ти.

ПА́ЙШЧЫК *ч.* пайови́к.

ПА́ЙШЧЫЦА *ж. розм.* пайови́чка.

ПАКАЁВЫ кімна́тний; **~вы́я кве́ткі** кімна́тні кві́ти; **~вая тэмперату́ра** кімна́тна температу́ра.

ПАКА́З, -зу *ч.* **1.** *(дія)* по́каз; **2.** *(графічний цифровий і т. ін.)* зобра́ження *с.*; **3.** *(у художньому творі)* зобра́ження *с.*, відобра́ження *с.*; по́каз; **4.** *театр.* виста́ва *ж.*

ПАКАЗА́ЛЬНА *прислівн.* показо́во.

ПАКАЗА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* показо́вість.

ПАКАЗА́ЛЬНІК *ч. у різн. знач.* пока́жчик; **п. імён** пока́жчик іме́н; **п. даро́г** пока́жчик доріг; **даро́жны п.** дороговка́з; *(лінгв.)* і́ндекс, пока́жчик.

ПАКАЗА́ЛЬНЫ *у різн. знач.* показо́вий; **~ная гаспада́рка** показо́ве господа́рство; **~ны суд** показо́вий суд.

ПАКАЗА́ННЕ *с.* **1.** *(дані вимірювальних приладів)* показа́ння; **п. прыбо́раў** показа́ння при́ладів; **2.** *юр.* сві́дчення; *(піддопитного, підсудного)* зізна́ння.

ПАКА́ЗВАЦЦА *недок.*, **ПАКАЗА́ЦЦА** *док.* **1.** пока́зуватися, показа́тися, з'явля́тися, з'яви́тися; **2.** здава́тися, зда́тися, приви́джуватися, приви́дітися, учува́тися, учу́тися; **3.** виявля́тися, ви́явитися; ◊ **на во́чы не ~вацца** на о́чі не наверта́тися; **~за́цца на гарызо́нце** з'яви́тися на о́брії.

ПАКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПАКАЗА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* пока́зувати, показа́ти; **~за́ць язы́к** показа́ти язика́ (язи́к); *(розм.)* ви́солопити язика́; **~за́ць сябе́ гаспадара́мі** показа́ти себе́ госпо́дарями; **2.** *(рухом, жестом)* пока́зувати, показа́ти, ука́зувати, указа́ти; **~за́ць па́льцам** указа́ти (ти́цьнути) па́льцем; **3.** виявля́ти, ви́явити; **~за́ць здо́льнасці** ви́явити здібності; **4.** *(втілювати в художньому творі)* пока́зувати, показа́ти; зобража́ти *і* зобра́жувати, зобрази́ти, відтво́рювати, відтвори́ти; виво́дити, ви́вести; *(фарбами, словами і т. ін. — ще)* змальо́вувати, змалюва́ти; **5.** *(документи і т. ін.)* подава́ти, пода́ти, пока́зувати, показа́ти; *(про свідка — ще)* сві́дчити, посві́дчити, дава́ти (да́ти) сві́дчення; ◊ **~за́ць пры́клад** показа́ти (да́ти) при́клад; **~за́ць нос** поткну́ти (показа́ти) но́са; **~за́ць сябе́** показа́ти (ви́явити) себе́; **~за́ць пя́ткі** накива́тии п'я́тами; **~за́ць ду́лю** да́ти (зібга́ти) ду́лю; **~за́ць на дзве́ры** *каму* вказа́ти на две́рі *кому*; **~за́ць, дзе ра́кі зіму́юць** показа́ти, де ко́зам ро́ги пра́влять (де ра́ки зиму́ють); **~за́ць сваё (сапра́ўднае) аблі́чча** показа́ти своє́ (спра́вжнє) обли́ччя; **~за́ць кіпцюры́ (кі́пці)** показа́ти (ви́пустити) кі́гті (па́зури); **~за́ць зу́бы** ви́шкірити зу́би; **не ~за́ць вы́гляду** о́ком (ву́сом, брово́ю) не зморгну́ти (не пове́сти́); во́лосом не двигну́ти, зна́ку (ви́ду) не пода́ти.

ПАКА́ЗЧЫК *ч. у різн. знач.* пока́зник; **п. сту́пені** *мат.* пока́зник сту́пеня.

ПАКАЗЫТА́ЦЬ *док. прям., перен.* полоскота́ти; **п. пад па́хай** полоскота́ти під пахво́ю; **п. чыё-не́будзь самалю́бства** полоскота́ти (поті́шити) чиє́-не́будь самолю́бство.

ПАКАКЕ́ТНІЧАЦЬ *док. прям., перен.* пококетува́ти.

ПАКАЛАЦІ́ЦЬ *док.* **1.** *(усе, багато і деякий час)* потрясти́, потруси́ти; **2.** *(снопи — обмолотити, не розв'язуючи їх)* околоти́ти *і* околотува́ти; **3.** *безос.* потруси́ти, поморо́зити.

ПАКАЛМА́ЦІЦЦА *док.* скуйо́вдитися, покуйо́вдитися, ско́шлатися, поко́шлатися, поку́длатися, заку́длатися, розпа́тлатися, розко́шлатися, розку́длатися.

ПАКАЛМА́ЦІЦЬ *док.* скуйо́вдити, покуйо́вдити, ско́шлати, поко́шлати, поку́длати, заку́длати, розпа́тлати, розко́шлати, розку́длати.

ПАКАМЕ́ЧАНЫ **1.** *дієприкм.* зім'я́тий, зі́бганий, зжу́жмлений, пом'я́тий, перем'я́тий; зіжма́каний; **2.** *дієприкм.* сти́снутий, сти́снений; **3.** *у знач. прикм.* м'я́тий, зім'я́тий, пом'я́тий, зі́бганий, зжу́жмлений. — *Див. ще* **пакамячы́ць**.

ПАКАМЯЧЫ́ЦЦА *док.* зім'я́тися, пом'я́тися, зібга́тися, зжу́жмитися, *(розм.)* зіжма́катися.

ПАКАМЯЧЫ́ЦЬ *док.* **1.** зім'я́ти, пом'я́ти, зібга́ти, побга́ти, пожу́жмити, зжу́жмити, *(розм.)* зіжма́кати, пожма́кати; **2.** *(деякий час)* пом'я́ти, побга́ти, пожу́жмити, *(розм.)* пожма́кати; **3.** *(кулаки)* сти́снути.

ПАКА́НЬКАЦЬ *док. розм.* поканю́чити.

ПАКА́ПАЦЬ *док. розм.* пока́пати; *(про дощ)* покра́пати.

ПАКАПА́ЦЬ *док.* покопа́ти.

ПАКА́ПВАЦЬ *недок. розм.* кра́пати [потро́ху, час від ча́су], *(про дощ — ще)* накрапа́ти.

ПАКАРАБА́ЦІЦЦА *док.* пожоло́битися, поко́робитися.

ПАКАРАБА́ЦІЦЬ *док.* пожоло́бити, покоро́бити.

ПАКАРАБА́ЧАНЫ пожоло́блений, покоро́блений. — *Див. ще* **пакараба́ціць.**

ПАКАРА́ЦЬ[1] *док.* покара́ти, *(рідше)* скара́ти.

ПАКАРА́ЦЬ[2] *недок.* **1.** підкоря́ти, скоря́ти; **2.** *(викликати симпатію)* покоря́ти, полони́ти, зачаро́вувати.

ПАКАРАЧЭ́ННЕ *с.* укоро́чування, підкоро́чування, скоро́чування.

ПАКАРО́ЧАНЫ укоро́чений, скоро́чений; підкоро́чений. — *Див. ще* **пакаро́чваць.**

ПАКАРО́ЧВАННЕ *с.* укоро́чування, скоро́чування; підкоро́чування.

ПАКАРО́ЧВАЦЦА *недок.* **1.** укоро́чуватися, скоро́чуватися; підкоро́чуватися; **2.** *пас.* укоро́чуватися, підкоро́чуватися.

ПАКАРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПАКАРАЦІ́ЦЬ** *док.* укоро́чувати, укороти́ти, скоро́чувати, скороти́ти, підкоро́чувати, підкороти́ти; роби́ти коро́тшим, зроби́ти коро́тшим.

ПАКАРПА́ЦЦА *див.* **пако́рпацца**.

ПАКАРПА́ЦЬ *див.* **пако́рпаць**.

ПАКАРПЕ́ЦЬ *док. розм.* покопті́ти, *(сидячи)* попоси́діти, погну́ти спи́ну; *(напружуючи зір — ще)* послі́пати *(над чим)*.

ПАКАРЧАНЕ́ЦЬ *док. розм. (про багатьох, про багато)* покля́кнути, позакляка́ти, поокляка́ти, подубі́ти *і* поду́бнути, позамерза́ти.

ПАКАРЫ́ЦЕЛЬ *ч.* підко́рювач, *(рідко)* покори́тель; ◊ **п. сэ́рцаў** серцеї́д(а).

ПАКАРЫ́ЦЕЛЬКА *ж.* покори́телька; ◊ **п. сэ́рцаў** серцеї́дка.

ПАКАРЭ́ННЕ *с.* підко́рення, поко́рення, ско́рення; *(незак. д. — ще)* підкоря́ння.

ПАКАСАВА́НЫ поче́рканий, покре́слений. — *Див. ще* **пакасава́ць.**

ПАКАСАВА́ЦЬ *док. розм.* почеркáти, покрéслити.

ПАКА́Т *ч.* схил, спад, пóхил.

ПАКА́ТА *прислівн.* спáдисто, похи́ло; полóго, полóжисто.

ПАКА́ТАСЦЬ *ж.* спáдистість, похи́лість; полóгість, полóжистість.

ПАКА́ТНЫ *спец.* уклóнний; **~ныя знáкі на чыгу́начных пуця́х** уклóнні знáки на залізни́чних кóліях.

ПАКА́ТЫ *і* **ПАКА́ЦІСТЫ** спáдистий, похи́лий; полóгий, полóжистий; розкóтистий; *(про рельєф — ще)* схóдистий, скóтистий, розлóгий, розлóжистий, згóристий.

ПАКАЎЗНУ́ЦЦА *док.* посковзну́тися, підсковзну́тися, послизну́тися.

ПАКАЎНЫ *див.* **пакóўны**.

ПА-КАША́ЧАМУ *прислівн.* по-котя́чому, *(рідше)* по-кошáчому; як кішка.

ПАКВАТЭ́РНЫ поквартúрний.

ПАКЕ́ПЛІВАННЕ *с. (з каго-чаго) недок. розм.* жартувáння; глузувáння; кепкувáння; підсмíювання, збиткувáння.

ПАКЕ́ПЛІВАЦЬ *(з каго-чаго) недок. розм.* жартувáти, глузувáти, кепкувáти, кпи́ти, смішки строїти *(з кого-чого)*, підсмíювати *(кого-що)*, збиткувáтися *(над ким-чим)*.

ПАКЕ́ШКАЦЦА *док. розм.* поповтýзитися, попóрпатися, поморóчитися, помарýдитися *(з ким-чим)*.

ПАКІ́ДЗІШЧА *с. обл. знев.* пóкидьок *ч.*, пóкидьки, нéгідь *ж.*; *(перен.)* пóкидьки, пóтолоч *ж.*, нéгідь *ж.*, непóтріб *ч.*

ПАКІРМАШАВА́ЦЬ *док.* поярмаркувáти.

ПАКІТАВА́НЫ *і* **ПАКІТО́ВАНЫ** замáзаний, позамáзуваний; закитóваний, покитóваний. — *Див. ще* **пакітавáць.**

ПАКІТАВА́ЦЬ *док. (вікна замазкою)* позамáзувати, покитувáти.

ПАКЛА́ДЫ *одн.* **паклáд** *ч. геол.* пóклади, пóклад; **~ды карысных выкапняў** пóклади кори́сних копáлин.

ПАКЛАПАЦІ́ЦЦА *(аб кім-чым)* **1.** *док.* потурбувáтися, поклопотáтися, попіклувáтися, подбáти (про кого-що).

ПАКЛЕ́НЧЫЦЬ *док. (про всіх, багатьох)* поставáти навкóлішки, *(діал.)* навколíнки, навколíнці.

ПАКЛЁП, -пу *ч.* нáклеп, обмóва *ж.*, нáговір, інсинуáція *ж.*

ПАКЛЁПНІК *ч.* наклéпник, обмóвник; *(розм.)* набрéха.

ПАКЛЁПНІЦА *ж.* наклéпниця, обмóвниця.

ПАКЛЁПНІЦКІ наклéпницький, обмóвницький.

ПАКЛЁПНІЦТВА *с.* наклéпництво.

ПАКЛЁПНІЧАЦЬ *недок.* звóдити нáклеп, клепáти, обмовля́ти, оббрíхувати; наговóрювати, наклéпувати *(на кого)*.

ПАКЛЫ́ПАЦЬ *док. прост.* пошкандибáти, поди́бати, пошкутильгáти, покульгáти.

ПАКЛЫ́ЧАНЫ *розм.* **1.** пóм'ятий, зíм'ятий, пожмáканий, пожмакóваний, пожýжмлений; **2.** скуйóвджений, покуйóвджений, покóшланий, скóшланий, перекóшланий, покýдланий, закýдланий, розкуйóвджений, розкóшланий, розкошлáчений, розкýдланий. — *Див. ще* **паклы́чыць**.

ПАКЛЫ́ЧЫЦЬ *док. розм.* **1.** пом'я́ти, зім'я́ти, пожмáкати, пожýжмити; **2.** *(про волосся на голові і т. ін.)* скуйóвдити, покуйóвдити, покóшлати, скóшлати, перекóшлати, покýдлати, закýдлати, розкуйóвдити, розкóшлати, розкошлáчити, розкýдлати.

ПАКЛЯВА́НЫ[1] *розм.* покльóваний. — *Див. ще* **паклявáць**[1].

ПАКЛЯВА́НЫ[2] *(про дірки, щілини)* позати́каний клóччям (мóхом).

ПАКЛЯВА́ЦЬ[1] *док. розм.* **1.** *(усе, багато)* поклювáти, склювáти; **2.** *(якийсь час)* поклювáти.

ПАКЛЯВА́ЦЬ[2] *недок.* забивáти (конопáтити) клóччям.

ПАКО́Й *ч.* кімнáта *ж.*; **кватэ́ра з двух пакóяў** квартúра з двох кімнáт, двокімнáтна квартúра; **прыёмны п.** *(у лікарні)* приймáльня.

ПАКО́ЙЧЫК *ч. зменш.-пестл.* кімнáтка *ж.*

ПАКО́ЛЬКІ *прислівн.* оскíльки, *(рідше)* позаяк; бо, через тé що, томý що, зати́м що.

ПАКО́НЧЫЦЬ *док.* покінчи́ти, скінчи́ти, закінчи́ти.

ПАКО́РПАЦЦА *і* **ПАКАРПА́ЦЦА** *док. розм.* попóрпатися.

ПАКО́РПАЦЬ *і* **ПАКАРПА́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(багато, усе)* пори́ти, поколупáти, покопирсáти, подовбáти, подлýбати; **свінні ~пáлі навóкал зямлю** сви́ні пори́ли навкóло зéмлю; **2.** *(деякий час)* пори́ти, поколупáти, покопирсáти, подовбáти, подлýбати.

ПАКО́СТ, -ту *ч.* олíфа *ж.*

ПАКО́ЎКА[1] *ж.* **1.** *(дія)* пакувáння *с.*, тюкувáння *с.*; **2.** *(предмет)* обгóртка, загóртка.

ПАКО́ЎКА[2] *ж. техн.* **1.** *(дія)* кувáння *с.*; **2.** *(виріб)* підкíвка.

ПАКО́ЎНАСЦЬ *ж.* є́мкість, місткість.

ПАКО́ЎНЫ *і* **ПАКАЎНЫ** є́мний, є́мкий, містки́й, уклáдистий.

ПАКО́ЎШЧЫК *ч.* пакувáльник.

ПАКО́ЎШЧЫЦА *ж.* пакувáльниця.

ПАКО́ША *ж.* скóшена левáда (сіножáть).

ПАКРА́ТАЦЦА *док.* поворуши́тися, поворухнýтися, порýхатися.

ПАКРА́ТАЦЬ *док.* **1.** поторкáти; **2.** порýхати, посóвати; *(розм.)* подви́гати.

ПАКРО́ВЫ *тільки мн. церк.* Покрóва *ж.*

ПАКРО́ЧЫЦЬ *док.* покрокувáти.

ПАКРУЖЫ́ЦЦА *док.* покрути́тися, покружи́тися.

ПАКРУЖЫ́ЦЬ *док. у різн. знач.* покрути́ти, покружи́ти.

ПА-КРУЦЕ́ЛЬСКУ *прислівн. розм.* шахраювáто, по-шахрáйському, по-крутíйському.

ПАКРУЧА́СТЫ **1.** витки́й, яки́й (що) в'є́ться (плетéться, звивáється); в'юнки́й, в'юни́стий; *(про рослини — ще)* крýчений; **п. плюшч** витки́й плющ; **2.** звúвистий, покрýчений, викрýтистий, *(розм.)* кривуля́стий; **~тая сцéжка** звúвиста стéжка.

ПАКРЫВЕ́Ц, -рыўцу́ *ч. бот.* волови́к.

ПАКРЫСЕ́ *прыслівн.* **1.** потро́ху; **2.** поступо́во, пово́лі.

ПАКРЫЎДАВА́ЦЬ *і* **ПАКРЫ́ЎДЗІЦЦА** *док.* покри́вдитися.

ПАКРЫ́ХУ *прыслівн. обл.* потро́хи, потро́шки.

ПАКРЫ́ШАЧНЫ покри́шковий, покритте́вий.

ПАКРЫ́ШКА *ж. (в колесках автомобіля, мотоцикла, велосипеда)* покри́шка, покриття́ [ши́ни] *с.*, опо́на.

ПАКРЫ́ШКУ *прыслівн.* потро́шку, потро́шки.

ПАКУКАВА́ЦЬ *док. (про зозулю)* покува́ти, поку́кати.

ПАКУ́ЛЬ 1. *спол.* по́ки, до́ки; **п. жыву́, я бу́ду служы́ць радзі́ме** по́ки (до́ки) живу́, я бу́ду служи́ти вітчи́зні; **не пайду́ да той пары́, п. не ско́нчу рабо́ты** не піду́ до́ти, [аж] по́ки не скінчу́ робо́ти; **2.** *прыслівн. (у сполученні зі словом* **што***)* по́ки що; **пажыві́це п. што тут** поживі́ть по́ки що тут; **ён п. што задаво́лены** він по́ки що задово́лений; **3.** *прыслівн. розм. (до якого місця)* до яко́го мі́сця, аж по́ки; **п. нам задалі́ ўрок?** аж по́ки задали́ нам уро́к?; ◊ **п.!** *розм.* бува́й!, бува́йте!; **п. жані́цца — загаі́цца** *жарт.* загої́ться, по́ки весі́лля скої́ться; до весі́лля загої́ться (заживе́); **п. со́нца ўзы́дзе, раса́ во́чы выесць** *присл.* по́ки со́нце зі́йде, роса́ о́чі ви́їсть; по́ки на́йде, то й со́нце за́йде; **куй жале́за, п. гара́чае** *присл.* куй залі́зо, по́ки не зага́сло; коси́, ко́со, по́ки ро́си.

ПАКУЛЯ́ЦЦА *док.* **1.** *(деякий час)* поперекида́тися, поперевerта́тися; **2.** покоти́тися клубко́м.

ПАКУПНІ́К, -ка́ *ч.* покупе́ць, купува́льник, *(заст.)* купе́ць.

ПАКУПНІ́ЦА *ж.* поку́пни́ця, купува́льниця.

ПАКУПНІ́ЦКІ купіве́льний, покупці́в *(род. в.)*.

ПАКУПНЫ́ купіве́льний, купува́льний; **~на́я здо́льнасць** купіве́льна спромо́жність.

ПАКУРА́ЖЫЦЦА *док. розм.* покомизи́тися; побешкетува́ти; позадава́тися.

ПАКУ́РВАЦЬ *недок.* поку́рювати.

ПАКУРО́ДЫМЕЦЬ *док. (деякий час)* покопті́ти, почади́ти.

ПАКУРО́ДЫМІЦЬ *док. (багато, усе)* покопти́ти.

ПАКУ́РЧАНЫ пожоло́блений, покоро́блений. — *Див. ще* **паку́рчыць**.

ПАКУ́РЧВАЦЦА *недок.*, **ПАКУ́РЧЫЦЦА** *док.* **1.** *(від болю)* ко́рчитися, ско́рчитися, *(розм.)* коцю́рбитися, скоцю́рбитися; **2.** *(від холоду)* щу́литися, зіщу́литися; **3.** *док. (стати нерівним)* пожоло́битися, покриви́тися, покоро́битися.

ПАКУ́РЧЫЦЬ *док.* **1.** *(про багатьох)* попідко́рчувати, попідгина́ти; **2.** пожоло́бити, покоро́бити, покриви́ти.

ПАЛАВІ́К, -ка́ *ч.* пості́лка *ж.*, пі́лка *ж.*; до́ріжка *ж.*

ПАЛАВІЧО́К, -чка́ *ч. зменш.-пестл.* пості́лочка *ж.*, дорі́жечка *ж.*

ПАЛАВЫ́[1] *біол.* стате́вий; **~вы́я о́рганы** стате́ві о́ргани.

ПАЛАВЫ́[2] *(про масть)* полови́й.

ПАЛАГАДНЕ́ЦЬ *док.* подобрі́шати, полагідні́ти, полагідні́шати.

ПАЛАЖЫ́ЦЦА *док. (довіритися кому-небудь)* покла́стися *(на кого)*.

ПАЛАЖЫ́ЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* покла́сти; **п. кні́гу ў партфе́ль** покла́сти кни́жку в портфе́ль; **п. дзіця́ ў бальні́цу** покла́сти дити́ну в ліка́рню; **2.** насла́ти; **п. падло́гу** насла́ти підло́гу; **3.** укла́сти; **п. дзіця́ ў ло́жак** укла́сти дити́ну в лі́жко; **4.** *(покласти ударом)* повали́ти; ◊ **п. жыццё** відда́ти життя́ *(чому)*, накла́сти життя́м; **п. пача́так** покла́сти (да́ти) поча́ток *(чому)*, започаткува́ти; **п. кане́ц** покла́сти край *(чому)*, припини́ти *(що)*, сказа́ти го́ді *(чому)*; **вы́мі ды палажы́** хоч із ні́гтя ви́колупай, та дай; щоб за́раз [мені́] було́; тели́сь, я́лова [і дай молока́]; **п. зу́бы на палі́цу** *перен.* покла́сти зу́би на ми́сник (на поли́цю); на зуб ні́чого покла́сти; **п. (сабе́) ў кішэ́нь** прибра́ти до кише́ні, покла́сти [собі] в кише́ню (до кише́ні); привла́снити (присво́їти) чуже́; **палажы́ўшы руку́ на сэ́рца [сказа́ць]** покла́вши ру́ку на се́рце (з душі́, по щи́рості, щиросе́рдно, від щи́рого се́рця) [сказа́ти].

ПАЛАЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(звід правил, законів)* поло́ження; **п. аб вы́барах** поло́ження про ви́бори; **2.** *(основна думка, твердження доповіді, твору і т. ін.)* те́за *ж.*, поло́ження; **асно́ўныя ~нні кні́гі** основні́ поло́ження кни́ги; **~нні дакла́да** те́зи до́повіді.

ПАЛАКІРАВА́НЫ полако́ваний. — *Див. ще* **палакірава́ць**.

ПАЛАКІРАВА́ЦЬ *(покрити лаком)* полакува́ти.

ПАЛА́ПІЦЬ *док. розм.* полата́ти.

ПАЛА́ПЛЕНЫ *розм.* пола́таний. — *Див. ще* **пала́піць**.

ПАЛАСА́ *і* **ПАЛО́СА** *ж. у різн. знач.* сму́га; **чарназёмная п.** чорнозе́мна сму́га; **п. до́брага надво́р'я** сму́га до́брої пого́ди; **п. адчужэ́ння** *залізн.* сму́га відчу́ження; **узлётна-паса́дачная п.** злітно-посадко́ва сму́га.

ПАЛАСАВА́ЛЬНЫ *спец.* рі́зальний.

ПАЛАСАВА́ННЕ *с. техн.* рі́зання, розрі́зування (на шта́би).

ПАЛА́САВАЦЦА *док.* пола́суватися, посмакува́ти.

ПАЛА́САВАЦЬ *док. розм.* почастува́ти ла́сощами.

ПАЛАСАВА́ЦЬ *недок. техн.* рі́зати (розрі́зувати, розрі́зати) на шта́би.

ПАЛАСАВЫ́ *техн.* штабови́й; смугови́й; **~во́е жале́за** штабове́ залі́зо.

ПАЛАСА́ТАСЦЬ *ж.* смуга́стість, смугна́стість, смужкува́тість.

ПАЛАСА́ТЫ смуга́стий, смугна́стий, *(розм.)* смуга́нистий; смужкува́тий; ◊ **чэ́рці ~тыя** бі́сові ді́ти.

ПАЛАСА́ЦІК *ч. зоол.* смуга́ч.

ПАЛА́ТАЧНЫ *і* **ПАЛА́ТКАВЫ** наме́товий, наме́тний, я́тковий; **п. ла́гер** наме́товий та́бір; **п. га́ндаль** я́ткова торгі́вля.

ПАЛА́ТКА *ж.* наме́т *ч.*; *(рідше)* пала́тка; *(для дрібної торгівлі)* я́тка; пала́тка; **раскі́нуць ~ку** розки́нути (розі́пну́ти, розп'ясти́) наме́т (наме́та).

ПАЛА́ТКІ *тільки мн. (настил із дощок між піччю і протилежною стіною)* піл *ч.*
ПАЛА́ЦІ *тільки мн. обл.* піл *ч.*, на́ри.
ПАЛГА́ЦЬ *док.* побреха́ти.
ПА́ЛЕВЫ¹ *(про колір)* па́левий.
ПА́ЛЕВЫ² *(який складається з паль)* пальови́й.
ПАЛЕ́ГЧЫ *док.* **1.** поляга́ти; **усе́ палеглі́ спаць** усі поляга́ли спа́ти; *(на полі битви)* полягти́; **п. ў бая́х** полягти́ в боя́х; **2.** *с.-г.* ви́лягти, полягти́; **жы́та палягло́** жи́то ви́лягло (полягло́).
ПАЛЕНАВА́ЦЦА *док.* полінува́тися, поліни́тися.
ПАЛЕ́ННЕ¹ *с. (дія)* палі́ння.
ПАЛЕ́ННЕ² *зб. с.* полі́ння, поліня́чча; дро́ва.
ПАЛЯПЯТА́ЦЬ *док.* побелькота́ти, побелькоті́ти; полепета́ти, полепеті́ти.
ПАЛЕ́ТАК, -тка, *ч. с.-г.* клин; **яравы́ п.** я́рий (ярови́й) клин; клин ярини́ (яровини́).
ПАЛЕТУЦЕ́ЦЬ *і* **ПАЛЕТУЦЕ́НІЦЬ** *док.* помрі́яти, пома́рити.
ПАЛЕ́ЧАНЫ полі́кований. — *Див. ще* **палячы́ць.**
ПАЛЕ́ЧВАЦЦА *недок. розм.* лікува́тися [потро́ху, іноді́, час від ча́су].
ПАЛЕ́ЧВАЦЬ *недок. розм.* лікува́ти [потро́ху, іноді́, час від ча́су].
ПАЛЕ́Я *ж. обл.* поло́льниця; сапа́льниця, сапува́льниця.
ПАЛЁГКА *ж.* **1.** поле́гшення *с.*; **2.** *(привілей)* пі́льга.
ПАЛЁТ, -ту *ч. прям., перен.* полі́т, лі́т; ◊ **з птушы́нага ~ту** з пташи́ного польо́ту (льо́ту); **пту́шка высо́кага ~ту** вели́ке цабе́, вели́ка ця́ця.
ПАЛЁТАЦЬ *і* **ПАЛЯТА́ЦЬ** *док.* **1.** поліота́ти; **2.** *розм.* побі́гати, помета́тися.
ПА́ЛІВА *с.* па́ливо; **цвёрдае п.** тверде́ па́ливо; **ва́дкае п.** рідке́ па́ливо.
ПАЛІ́ВА *ж. спец.* поли́ва, глазу́р *ч.*
ПАЛІВАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* паливопостача́ння, паливозабезпе́чення.
ПАЛІВАЗДАБЫЎНЫ паливодобувни́й.
ПАЛІРО́ВАЧНЫ полірува́льний.
ПАЛІРО́ЎКА *ж. у різн. знач.* полірува́ння *с.*
ПАЛІРО́ЎШЧЫК *ч.* полірува́льник.
ПАЛІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* полірува́льниця.
ПАЛІТАГЛЯ́Д *ч.* політо́гляд.
ПАЛІТАДДЗЕ́Л *ч.* політві́дділ.
ПАЛІТГУ́ТАРКА *ж.* політбе́сіда.
ПАЛІТЗАНЯ́ТКІ, -каў *тільки мн.* політзаня́ття *с.*
ПАЛІТЗНЯВО́ЛЕНЫ *ч.* політв'язень, політув'я́знений.
ПАЛІТО́ *с.* пальто́.
ПАЛІТО́Н *ч.* пальто́ *с.*; *(обл.)* ку́ртка *ж.*
ПАЛІТРАБО́ТНІК *ч.* політпрацівни́к.
ПАЛІТРУ́К, -ка́ *ч.* політкерівни́к.
ПАЛІТСАСТА́Ў, -та́ву *ч.* політскла́д.
ПАЛІТУРАВА́НЫ *розм.* **1.** *дієприкм.* поліро́ваний; **2.** *прикм.* поліро́ваний; **~ная ша́фа** полі́рована ша́фа. — *Див. ще* **палітурава́ць.**
ПАЛІТУРАВА́ЦЬ *недок. розм. (покривати політурою)* полірува́ти.
ПАЛІТЧА́СЦЬ *ж.* політчасти́на.
ПАЛІ́ТЫКА-АДМІНІСТРАЦЫ́ЙНЫ політико-адміністрати́вний.
ПАЛІ́ТЫКА-ВЫХАВА́ЎЧЫ політико-вихо́вни́й.
ПАЛІЧЫ́ЦЦА *док.* **1.** *(зробити взаємні розрахунки)* розрахува́тися; **2.** поквита́тися; **я з табо́й яшчэ́ ~чу́ся** я з тобо́ю ще поквита́юся (зведу́ раху́нки); **3.** *(узяти до уваги — звичайно із запереченням)* порахува́тися *(з ким-чим)*, зва́жити *(на кого-що)*.
ПАЛІЧЫ́ЦЬ *док.* **1.** *(зробити підрахунок)* порахува́ти, підрахува́ти, перерахува́ти; **2.** *(скласти думку про кого-що)* вважа́ти, ви́знати, ви́рішити; **я ~чы́ў неабхо́дным паве́даміць аб гэ́тым нача́льству** я вважа́в за необхі́дне повідо́мити про це нача́льству; **3.** *(деякий час)* полічи́ти, порахува́ти; **~чы́ў паўгадзі́ны і стамі́ўся** порахува́в півгоди́ни і стоми́вся; ◊ **п. за ле́пшае** вважа́ти за кра́ще, відда́ти перева́гу; **п. рэ́бры** *(каму)* переліч́ити (порахува́ти) ре́бра *(кому)*.
ПА́ЛКА¹ *імен.* па́лиця; ◊ **устаўля́ць ~кі ў ко́лы** става́ти на перешко́ді, *(розм.)* ки́дати коло́ди під но́ги; со́вати дрю́чки в коле́са; **з-пад па́лкі** з при́мусу, з прину́ки, за бою́сь; **п. з двума́ канца́мі** па́лиця на два кі́нці; у па́лиці два кі́нці [оди́н по мені́, а дру́гий — по тобі]; **перагну́ць ~ку** перегну́ти па́лицю, перетягну́ти струну́.
ПА́ЛКА² *прислівн.* при́страсно, жагу́че, па́лко, га́ряче́; **п. гавары́ў прамо́ўца** при́страсно говори́в промо́вець.
ПА́ЛКАСЦЬ *ж.* при́страсність; жагу́чість; па́лкість; запа́льність; завзя́тість.
ПА́ЛКІ при́страсний; жагу́чий; палки́й; запальни́й; завзя́тий; гаря́чий.
ПАЛО́ВА¹ *ж. у різн. знач.* полови́на; **у друго́й ~ве го́да** у дру́гій полови́ні ро́ку; **п. до́ма** полови́на буди́нку.
ПАЛО́ВА² *ж. (решітки при обмолоті збіжжя та очищенні зерна)* поло́ва.
ПАЛО́К, -лка́ *ч.* **1.** *(у лазні)* при́полок; **2.** *(у селянській хаті)* піл, по́лик.
ПАЛО́ННАЯ *і* **ПАЛО́ННІЦА** *(розм.) імен. ж.* полоне́на; бра́нка; *(заст.)* полоня́нка.
ПАЛО́ННЫ *і* **ПАЛО́ННІК** *(розм.)* полоне́ний.
ПАЛО́СА *ж. у різн. знач.* сму́га, *(металу)* шта́ба; **шыро́кая п. зямлі́** широ́ка сму́га землі́; **п. жале́за** шта́ба залі́за; **цёмная п. ле́су на гары́зонце** те́мна сму́га лі́су на о́брії; **дождж прайшо́ў ~сай** дощ пройшо́в сму́гою (сму́гами).
ПАЛО́СКА *ж. зменш.* сму́жка.
ПАЛО́СНЫ *спец.* **1.** смугови́й, сму́жний; *(про метал)* штабови́й; **~нае жале́за** штабове́ залі́зо.
ПАЛО́ХАНЫ ля́каний, поло́ханий. — *Див. ще* **пало́хаць.**
ПАЛО́ХАЦЦА **1.** ляка́тися, поло́хатися, полоши́тися, страши́тися, страха́тися; **2.** *пас.* ляка́тися, заля́куватися, страши́тися.
ПАЛО́ХАЦЬ *недок.* ляка́ти, поло́хати, споло́хувати, полоши́ти, страха́ти, страши́ти.
ПАЛУ́ДНАВАЦЬ *недок.* **1.** обі́дати; **2.** *(їсти в проміжок часу між обідом і вечерею)* полу́днати, полу́днувати.
ПАЛУ́КАШАК, -шка *ч. (плетена корзина у возі)* ко́роб.
ПАЛУНА́ЦЬ *док.* пошир́яти.

ПАЛУ́ЧКА *ж. розм. (заробітна плата)* платня́, ви́плата, *(рідше)* полу́чка.

ПАЛЫГА́НЫ понизаний, пов'язаний; зча́лений. — *Див. ще* **палыга́ць 2.**

ПАЛЫГА́ЦЬ *док.* **1.** *(деякий час)* понизáти; **2.** *(багато, усе)* понизáти; *(вірьовкою, мотузком)* полигáти; зча́лити.

ПАЛЫМНЕ́ЦЬ *недок. прям., перен.* палáти, полум'яніти, полуменіти, пломеніти.

ПАЛЫМНЕ́ЮЧЫ *прикм.* пломінки́й, пломени́стий; вогни́стий.

ПАЛЫ́НДАЦЬ *док. розм.* поледарювáти, побайдикувáти.

ПАКЛЫ́ПАЦЬ *док. розм. (очима)* покліпати, полу́пати.

ПАЛЬБА́ *ж. розм.* стріляни́на, стрільба́; пальба́.

ПАЛЬЧА́ТКА *ж.* рукави́чка; ◊ **кінуць ~ку** ки́нути рукави́цю (рукави́чку).

ПАЛЬЧА́ТКАВЫ рукави́чний.

ПАЛЮЛЯ́ЦЬ *док. (заколихуючи)* поколисáти, поколихáти, погойдáти.

ПАЛЯВО́Д *ч. с.-г.* рільни́к.

ПАЛЯВО́ДСТВА *с. с.-г.* рільни́цтво.

ПАЛЯВО́ДЧЫ рільни́чий, рільни́цький.

ПАЛЯГЧА́ЛЬНЫ полéгшувальний.

ПАЛЯГЧА́ЦЦА *недок. пас.* полéгшуватися, *(рідше)* облéгшуватися.

ПАЛЯГЧА́ЦЬ[1] *недок. у різн. знач.* полéгшувати, *(рідше)* облéгшувати.

ПАЛЯГЧА́ЦЬ[2] *док. (багатьох, усіх)* покаструвáти, повихоло́щувати, повичищáти.

ПАЛЯГЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* полéгшення.

ПАЛЯГЧЭ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(зменшуватися у вазі)* полéгшати; **рукза́к ~чэ́ў** рюкзáк полéгшав; **2.** *безос.* полéгшати; **яму́ ~чэ́ла** йому́ полéгшало.

ПАЛЯЖА́ЦЬ *док.* полéжати.

ПАЛЯНДВІ́ЦА *ж.* поля́двиця, філé *с.*

ПАЛЯНДВІ́ЧНЫ *(про м'ясо)* поля́двичний, філéйний.

ПАЛЯНІ́КА *ж. бот.* маму́ра, швéдська мали́на.

ПАЛЯПША́ЦЦА *недок. звор., пас.* ліпшати, поліпшуватися.

ПАЛЯПША́ЦЬ *недок.* поліпшувати, покрáщувати.

ПАЛЯПШЭ́ННЕ *с.* поліпшення, покрáщення.

ПАЛЯСО́ЎШЧЫК *ч.* лісни́к; *(заст.)* поберéжник, карбівни́чий.

ПАЛЯТЫ́НКА *ж. обл.* підхому́тник *ч.*

ПАЛЯЎНІ́ЦТВА *с.* мисли́вство.

ПАЛЯЎНІЦТВАЗНА́ВЕЦ *ч.* мисливствознáвець.

ПАЛЯЎНІЦТВАЗНА́ЎСТВА *с.* мисливствознáвство.

ПАЛЯЎНІЦТВАЗНА́ЎЧЫ мисливствознáвчий.

ПАЛЯЎНІ́ЧЫ 1. *прикм.* мисли́вський; **~чая стрэ́льба** мисли́вська рушни́ця; **2.** *у знач. імен.* мисли́вець.

ПАЛЯЧЫ́ЦЦА *док.* полікувáтися.

ПАЛЯЧЫ́ЦЬ *док.* полікувáти.

ПАЛЯШУ́К, *род. в.* **палешука́** *ч. (мешканець Полісся)* поліщу́к.

ПАЛЯШУ́ЦКІ поліщу́цький.

ПАЛЯШУ́ЧКА *ж. (мешканка Полісся)* поліщу́чка.

ПАМАГА́ТАЯ *ж. імен.* **1.** помічни́ця; **2.** поплі́чниця, посіпáка, поли́гачка; прибі́чниця.

ПАМАГА́ТЫ *ч. імен.* **1.** помічни́к; **2.** поплі́чник, посіпáка, поли́гач, *(розм.)* підпомáгач і підли́гач; прибі́чник.

ПАМАГА́ЦЬ *недок.*, **ПАМАГЧЫ́** *док.* допомагáти, допомогти́, *(розм.)* запомагáти, запомогти́; пособля́ти, пособи́ти, зарято́вувати, зарятувáти; ◊ **до́ма і сцэ́ны ~га́юць** *присл.* у своїй хáті й вуглú помагáють; у своїй хáті й кочéрги помагáють; до́ма й стіни помагáють; чужá хáта гірша кáта; у чужій хáті й тріска б'ється.

ПАМАГЛЯВА́НЫ *обл.* покáчаний. — *Див. ще* **памаглява́ць.**

ПАМАГЛЯВА́ЦЬ *док. обл. (полотняну білизну рублем і качалкою)* покачáти.

ПАМАГЧЫ́ *див.* **памага́ць.**

ПАМАЁМАСНЫ майнови́й; **п. пада́так** майнови́й подáток.

ПАМАЖДЖЭ́РАНЫ *розм.* роздро́блений; роздрібнений; розби́тий; розтро́щений, потро́щений, розто́вчений, пото́вчений. — *Див. ще* **памажджэ́рыць.**

ПАМАЖДЖЭ́РЫЦЬ *док. розм. (багато, усе)* роздроби́ти, роздрібни́ти; порозбивáти, потрощи́ти; розтовкти́, потовкти́.

ПАМАЖНЕ́ЦЬ *док.* поповніти, поповнішати, поглáдшати, стáти кремéзнішим.

ПАМАЗГАВА́ЦЬ *док. розм.* помізкувáти.

ПА-МАЙСТЭ́РСКУ *прислівн.* майстéрно, помистéцькому, мистéцьки.

ПА-МАЛАДЗЕ́ЦКУ *прислівн.* по-молодéцькому, по-молодéчому; по-парубо́чому, по-парубо́цькому, по-парубо́цьки, хвáцько.

ПАМАНІ́ЦЬ *док.* побрехáти.

ПАМАРАКАВА́ЦЬ *док. обл.* **1.** поображáтися, посéрдитися; **2.** *(над кім, чым)* розібрáтися *(в якійсь складній справі)*, обду́мати *(що)*.

ПАМАРКО́ЦІЦЦА *док. розм.* посумувáти, пожури́тися, посмуткувáти.

ПАМА́РЫЦЬ *док.* помріяти, помáрити.

ПАМАРЫ́ЦЬ[1] *док.* **1.** *(багато, усіх)* помори́ти, ви́морити, повимо́рювати; **2.** *(деякий час)* помори́ти.

ПАМАРЫ́ЦЬ[2] *док. спец. (усе і деякий час)* помори́ти; **п. дуб** помори́ти дуб.

ПАМАСІ́РАВАЦЬ *док. (зробити масаж)* помасажувáти.

ПАМАЎЗА́ *ч. і ж. розм. (про чоловіка)* пусту́н, штукáр, свавільник, шибáйголова, ши́беник; злодю́жка; *(про жінку)* пусту́ха, штукáрка; шахрáйка, крутійка, плутя́га.

ПАМАЎЗЛІ́ВЫ *розм.* шкодли́вий, пустотли́вий, злодійкувáтий, крадю́чий, хапки́й на ру́ку, з до́вгими рукáми.

ПАМАЎЧА́ЦЬ *док.* помо́вчати.

ПАМАЦАВА́ЦЬ *док. розм. (перевірити на міцність)* попро́бувати.

ПАМАЦНЕ́ЦЬ *док.* зміцніти; посúлитися; *(поздоровішати)* поду́жчати, *(після хвороби)* поздоровішати, поздоро́вшати.

ПАМАЦНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПАМАЦНІ́ЦЬ** *док.* укріплювати *і* укріпляти, укріпити; зміцнювати *і* зміцняти, зміцнити; употужнювати, употужнити.

ПАМЕ́ЖАК *ч.* обніжок; межа *ж.*

ПАМЕ́Н, -ну *ч.* обмін.

ПАМЕ́НЧАНЫ *(мантачкою)* помантачений. — *Див. ще* **памянці́ць 1.**

ПАМЕ́Р, -ру *в різн. знач.* розмір; **у дзесяцікра́тным ~ре** в десятиразовому (десятикратному) розмірі; **набы́ць шыро́кія ~ры** набути широких розмірів.

ПАМЕРКАВА́ЦЦА *док.* домовитися, порозумітися; **мы як-не́будзь з ім памярку́емся** ми якось із ним домовимося (порозуміємося); ◊ **свае́ лю́дзі — памярку́емся** *прик.* свої люди — помиримось.

ПАМЕ́СЦІ *док.* помести.

ПАМЕ́ТА *і* **ПАМЕ́ТКА** *ж.* позначка, помітка; ремарка.

ПАМЕ́Т, -ту *ч.* кал; *(пташиний)* послід, *(худоби)* кізяк, лайно *с.*

ПАМІГАЦЕ́ЦЬ *і* **ПАМІГЦЕ́ЦЬ** *док.* помигтіти, помиготіти, помигати; поблискати; померехтіти; поблимати.

ПАМІ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПАМІГА́ЦЬ** *док.* **1.** *(очима)* поблимувати, поблимати, покліпувати, покліпати, поморгувати, поморгати; **2.** помигувати, помигати, поблискувати, поблискати, мерехтіти, померехтіти.

ПАМІЛЬГА́ЦЬ *і* **ПАМІЛЬГАЦЕ́ЦЬ** *док.* **1.** помигтіти, помиготіти, помигати; **2.** *(про світло)* поблискати, померехтіти, поблимати.

ПАМІ́Н, -ну *ч.* спомин, згадка *ж.*; ◊ **і ў памі́не няма́** і спомину (згадки) немає.

ПАМІ́НКІ *тільки мн.* поминки.

ПАМІНУ́ТНА *прислівн.* щохвилини.

ПАМІНУ́ТНЫ щохвилинний.

ПАМІ́РГВАЦЬ *і* **ПАМО́РГВАЦЬ** *недок.*, **ПАМІРГА́ЦЬ** *і* **ПАМАРГА́ЦЬ** *док.* поморгувати, поморгати.

ПАМІТУСІ́ЦЦА *док.* **1.** пометушитися; **2.** пометатися; **3.** помиготіти, помигтіти.

ПАМНАЖА́ЦЦА *недок.*, **ПАМНО́ЖЫЦЦА** *док.* збільшуватися, збільшитися, посилюватися, посилитися, зростати, зрости; частішати, почастішати; **~жа́ецца лік наве́двальнікаў** збільшується число відвідувачів.

ПАМНАЖА́ЦЬ *недок.*, **ПАМНО́ЖЫЦЬ** *док.* **1.** *мат.* множити *і* помножувати, помножати, помножити; **2.** збільшувати, збільшити, посилювати, посилити; *(рідше)* множити, помножити.

ПАМНАЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *мат.* множення; **2.** збільшення, *(незак. д. — ще)* збільшування, *(рідше)* множення, помноження, умноження; *(незак. д. — ще)* помножування.

ПАМНО́ГУ *прислівн. розм.* багато, *(розм.)* побагато.

ПАМО́Л, -лу *ч.* **1.** *(дія)* мелення *с.*; помел, молоття *с.*; **2.** *(змелене зерно)* мливо *с.*, меливо *с.*

ПАМО́ЛЬШЧЫК *ч.* **1.** *(той, хто привіз молоти зерно)* помолець; **2.** *(робітник, який меле)* мірошник, мельник.

ПАМО́РАК, -рку *ч. заст.* мор.

ПАМО́РКАВЫ моровий.

ПАМО́ЦНЕНЫ укріплений, зміцнений; збільшений; посилений, підсилений.

ПАМО́ЧНІК *ч.* помічник, помагач.

ПАМО́ЧНІЦА *ж.* помічниця.

ПАМРО́ІЦЦА *док.* примаритися, привидітися, приверзтися.

ПАМРО́ІЦЬ *док.* помріяти, помарити.

ПАМУДРАГЕ́ЛІЦЬ *док. розм.* помудрувати.

ПА-МУЖЧЫ́НСКУ *прислівн.* по-чоловічому.

ПАМУЗІЦЫ́РАВАЦЬ *док. розм.* помузичити.

ПАМУ́РКАЦЬ *док. (про кішку)* помуркотати, помуркотіти, помурликати, поворкотати, поворкотіти.

ПАМУРЛЫ́КАЦЬ *док.* **1.** помугикати, помурликати, покугикати; **2.** *див.* **паму́ркаць.**

ПАМЫКА́ЦЦА *недок.*, **ПАМКНУ́ЦЦА** *док.* **1.** намірятися, наміритися; наважуватися, наважитися; збиратися, зібратися; **2.** *(швидко побігти)* кидатися, кинутися, метатися, метнутися.

ПАМЫ́КАЦЬ *док. розм.* помекати.

ПАМЫ́ЛЯЦЬ *док. (губами)* поплямкати.

ПАМЫ́СНАСЦЬ *ж.* **1.** гаразд *ч.*, добробут *ч.*, щастя *с.*; **2.** сприятливість; **3.** бажаність.

ПАМЫ́СНЫ 1. благополучний, безперешкодний, щасливий; **2.** сприятливий; **3.** бажаний, жаданий.

ПА-МЯДЗВЕ́ДЖАМУ *і* **ПА-МЯДЗВЕ́ДЖЫ** *прислівн.* по-ведмежому, як ведмідь.

ПАМЯКЧА́ЛЬНЫ пом'якшувальний; **~ныя акалі́чнасці** пом'якшувальні обставини.

ПАМЯКЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАМЯКЧЫ́ЦЦА** *док. прям., перен.* зм'якшуватися, зм'якшитися, помякшуватися, пом'якшитися; м'якшати, пом'якшати.

ПАМЯКЧА́ЦЬ *недок.*, **ПАМЯКЧЫ́ЦЬ** *док. прям., перен.* зм'якшувати, зм'якшити, пом'якшувати, пом'якшити.

ПАМЯКЧЭ́ЛЫ *прикм.* зм'яклий, розм'яклий.

ПАМЯКЧЭ́ННЕ *с. прям., перен.* **1.** *(дія)* зм'якшення, *(незак. д. — ще)* зм'якшування; пом'якшення, *(незак. д. — ще)* пом'якшування; **2.** *(стан)* зм'якшення; **3.** *лінгв.* пом'якшення.

ПАМЯКЧЭ́ЦЬ *док. прям., перен.* пом'якшати; полагідніти, полагіднішати, злагідніти.

ПАМЯЛЕ́ННЕ *і* **ПАМЯЛЬЧЭ́ННЕ** *с.* обміління; здрібнення, змізерніння.

ПАМЯЛЕ́ЦЬ *і* **ПАМЯЛЬЧЭ́ЦЬ** *док.* обміліти, поміліти, помілішати, *(рідше)* зміліти; здрібніти, змізерніти, змаліти; знікчемніти.

ПАМЯНЁНЫ згаданий, названий.

ПАМЯНЦІ́ЦЬ *і* **ПАМЯНТА́ШЫЦЬ** *док.* **1.** *(косу)* помантачити; **2.** *перен. прост.* поплескати, помолоти, потріпати, потеліпати, поляпати *(язиком).*

ПАМЯНША́ЕМАЕ *імен. мат.* зменшуване.

ПАМЯНША́ЛЬНАСЦЬ *ж. лінгв.* зменшеність.

ПАМЯНША́ЛЬНІК *ч. техн.* зменшувач.

ПАМЯНША́ЛЬНЫ *у різн. знач.* зменшуваль-

ний; *(лінгв.)* зме́ншений, зме́ншувальний, демінути́вний, здрібні́лий.

ПАМЯНШАЦЦА *недок.*, **ПАМЕ́НШЫЦЦА** *док.* 1. ме́ншати, зме́ншуватися, зме́ншитися; убува́ти, убу́ти; спада́ти, спа́сти; 2. *пас.* зме́ншуватися.

ПАМЯНША́ЦЬ *недок.*, **ПАМЕ́НШЫЦЬ** *док.* зме́ншувати, зме́ншити, збавля́ти, зба́вити, укоро́чувати, укороти́ти, зни́жувати, зни́зити.

ПАМЯНШЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* зме́ншення, уба́влення, *(незак. д. — ще)* зме́ншування, убавля́ння; укоро́чення, *(незак. д. — ще)* укоро́чування; зни́ження, *(незак. д. — ще)* зни́жування; **2.** *(стан)* зме́ншення, поме́ншання, убува́ння, спада́ння.

ПА́МЯТАВАЦЬ *і* **ПА́МЯТА́ЦЬ** *недок.* пам'ята́ти.

ПА́МЯТА́ЦЦА *недок.* пам'ята́тися.

ПА́МЯТЛІВАСЦЬ *ж.* пам'ятли́вість, *(рідше)* тя́мкість.

ПА́МЯТЛІВЫ пам'ятли́вий, пам'ятки́й, пам'яту́щий, тямки́й.

ПА́МЯЦЬ *ж. у різн. знач.* па́м'ять; **зро́кавая п.** зорова́ па́м'ять; **адбі́цца ў ~ці** закарбува́тися в па́м'яті, зафіксува́тися (зберегти́ся) в па́м'яті; **падары́ць на п.** подарува́ти на па́м'ять; **захо́ўваць п. аб геро́ях** зберіга́ти па́м'ять про геро́їв; **пакі́нуць аб сабе́ до́брую п.** залиши́ти про се́бе до́бру па́м 'ять; ◊ **куры́ная п.** коро́тка (леда́ча, ку́ряча) па́м'ять; **прыйсці́ на п.** спа́сти на па́м'ять; **па старо́й ~ці** за зви́чкою; **дзіра́вая п.** голова́ як решето́, дір́ява (непам'яту́ща) голова́; **на п.** на зга́дку (па́м'ять, спо́мин, спо́гад, *заст.* незабу́дь).

ПАМЯ́ЦЬ *док. (усе, багато чого і деякий час)* пом'я́ти.

ПАМЯ́ЎКАЦЬ *док.* поня́вкати, понявча́ти.

ПАМЯШКА́ННЕ *с.* поме́шкання; примі́щення.

ПАНАВА́РВАНЫ *док.* **1.** понава́рюваний, наготовлений; **2.** *техн.* нава́рений. — *Див ще* **панава́рваць**.

ПАНАВА́РВАЦЬ *док.* **1.** *(про багато, у великій кількості)* понава́рювати, понаготовлювати *і* понаготовля́ти; **2.** *техн.* навари́ти.

ПАНАВО́РВАЦЬ *док. (у великій кількості)* понао́рювати.

ПАНАГАБЛЁЎВАЦЬ *док. (про багато)* понастру́гувати.

ПАНАГРУВА́ШЧВАЦЬ *док. (про багато)* понагрома́джувати, понакопи́чувати, понава́лювати, понаклада́ти.

ПАНАГРУЖА́ЦЬ *док. (про багато, багатьох)* понаванта́жувати.

ПАНАДВО́РАК, -рка *ч. обл.* подві́р'я *с.*

ПАНАДЗІМА́НЫ 1. понаду́ваний; **2.** понастовбу́рчуваний, понаї́жа́чуваний, понапиндю́чуваний. — *Див. ще* **панадзіма́ць**.

ПАНАДЗІМА́ЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* **1.** понадува́тися; **2.** понастовбу́рчуватися, понаї́жа́чуватися, понапиндю́чуватися, понабундю́чуватися; **3.** *перен. розм.* понадува́тися *і* понадима́тися, позакопи́лювати гу́би, понапри́нджуватися.

ПАНАДЗІМА́ЦЬ *док. (у великій кількості)* **1.** понадува́ти; **2.** понастовбу́рчувавати, понаї́жа́чувати.

ПАНА́ДЗІЦЦА *док.* уна́дитися, зана́дитися.

ПАНА́ДНА *прислівн.* прина́дливо, прина́дно, прива́бливо, прива́бно, звабли́во, зва́бно.

ПАНА́ДНАСЦЬ *ж.* прина́дливість, прина́дність, прива́бливість, прива́бність, звабли́вість, зва́бність.

ПАНА́ДНЫ прина́дливий, прина́дний, прива́бливий, прива́бний, звабли́вий, зва́бний.

ПАНАДО́РВАЦЬ *док.* понадаро́вувати, надарува́ти.

ПАНАЗІРА́ЦЬ *док. (деякий час)* **1.** посте́жити *(за ким-чим)*; **2.** попильнува́ти *(кого-що, за ким-чим)*; догля́нути *(кого-що)*; **~ра́ць за дзе́цьмі** догля́нути діте́й; **3.** просте́жити, прослідкува́ти.

ПАНАКУ́РВАЦЬ *док. (дуже, скрізь)* понаку́рювати.

ПАНАЛАТО́ШВАЦЬ *док. (багато)* нахапа́ти, нахвата́ти.

ПАНАПІЛО́ЎВАЦЬ *док. (багато)* напиля́ти, понапи́лювати, понарізувати.

ПАНАПІ́СВАЦЬ *док. (багато)* понапи́сувати.

ПА-НАПЛЯВА́ЦЕЛЬСКУ *прислівн. розм.* поплюва́цькому.

ПАНАПЫРСКВАНЫ понабри́зкуваний, понапри́скуваний; поналя́пуваний. — *Див. ще* **панапы́рскваць**.

ПАНАПЫ́РСКВАЦЬ *док. (скрізь)* понабри́зкувати, понапри́скувати; поналя́пувати.

ПАНАПЭ́ЦКВАЦЬ *док. (багато, скрізь)* понабру́днювати, понама́зувати, поналя́пувати, понапаску́джувати.

ПАНАРА́Д *ч.* **1.** *(про віз)* бендюги́, биндюги́; дро́ги; **2.** *(комплект коліс)* скат, стан.

ПАНАРАМІ́РАВАЦЬ *недок. і док. кін.* панорамува́ти.

ПАНАСВІДРО́ЎВАЦЬ *док. (багато)* понасве́рдлювати.

ПАНАСКРАБА́НЫ *і* **ПАНАСКРЭ́БВАНЫ** **1.** понашкря́буваний; **2.** поначи́щуваний. — *Див. ще* **панаскраба́ць**.

ПАНАСКРАБА́ЦЬ *і* **ПАНАСКРЭ́БВАЦЬ** *док. (багато)* **1.** понашкря́бувати; **2.** поначи́щувати, начи́стити.

ПАНАТАПЫРВАНЫ **1.** понасто(в)бу́рчуваний, понаї́жа́чуваний, понапиндю́чуваний; **2.** понашоро́шуваний, понасторо́жуваний.

ПАНАТАПЫ́РВАЦЦА *док. (про багато)* **1.** понасто(в)бу́рчуватися, понаї́жа́чуватися, понапиндю́чуватися; **2.** понашоро́шуватися, понасторо́жуватися.

ПАНАТАПЫ́РВАЦЬ *док. (про багатьох)* **1.** понасто(в)бу́рчувати, понаї́жа́чувати, понапиндю́чувати; **2.** понашоро́шувати, понасторо́жувати [ву́ха].

ПАНАТРАСА́НЫ і ПАНАТРЭ́СВАНЫ понатру́шуваний. — *Див. ще* **панатраса́ць**.

ПАНАТРАСА́ЦЬ *і* **ПАНАТРЭ́СВАЦЬ** *док. (багато)* понатру́шувати.

ПАНАЎЮ́ЧВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* понав'ю́чувати.

ПАНАЦЯРУ́ШВАНЫ *розм.* **1.** понатру́шуваний, поси́паний; **2.** понапоро́шуваний. — *Див. ще* **панацяру́шваць**.

ПАНАЦЯРУ́ШВАЦЦА *док. розм. (багато)* **1.** понатрушуватися, понасипатися; **2.** понапорошуватися.

ПАНАЦЯРУ́ШВАЦЬ *док. (багато)* понатрушувати, понасипати; **2.** *(про сніг)* понапорошувати.

ПАНАЦЯРЭ́БЛІВАНЫ **1.** понабираний; понасмикуваний, понаскубуваний; **2.** понарубуваний; **3.** поначищуваний. — *Див. ще* **панацярэ́бліваць**.

ПАНАЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *док. (багато)* **1.** понабирати; понасмикувати, понаскубувати; **2.** понарубувати; **3.** поначищувати.

ПАНАЧЭ́РЧВАНЫ понакреслюваний. — *Див. ще* **аначэ́рчваць**.

ПАНАЧЭ́РЧВАЦЬ *док.* понакреслювати.

ПАНАЧЭ́СВАНЫ[1] поначісуваний. — *Див. ще* **аначэ́сваць**[1].

ПАНАЧЭ́СВАНЫ[2] *стол.* понатісуваний. — *Див. ще* **аначэ́сваць**[2].

ПАНАЧЭ́СВАЦЬ[1] *док. (багато)* поначісувати.

ПАНАЧЭ́СВАЦЬ[2] *док. стол. (багато)* понатісувати.

ПАНЕ́СЦІ *док.* **1.** *у різн. знач.* понести; **маці ~сла дзіця дадому** мати понесла дитину додому; **спачатку я ~нясу, а потым ты** спочатку я понесу, а потім ти; **2.** *(про покарання, збитки, втрати)* зазнати; **п. цяжкую страту** зазнати тяжкої втрати; **3.** *безос.* потягнути *і* потягти *(про запах — ще)* понести; **~нясло удушлівым смурóдам** потягло задушливим смородом; **4.** *безос. розм.* понести; **куды цябе ~несла?** куди тебе понесло?

ПАНЕ́СЦІСЯ[1] *док.* помчати, полинути, понестися; *(розм.)* майнути; *(діал.)* помайнути; **заяц панёсся ў лес** заєць помчав до лісу.

ПАНЕ́СЦІСЯ[2] *док. розм. (про птахів — багатьох, усіх)* понестися.

ПАНІЖА́ЛЬНЫ *техн.* знижувальний, понижувальний.

ПАНІЖА́ЦЦА *недок.*, **ПАНІ́ЗІЦЦА** *док.* **1.** *(ставати нижчим)* нижчати, понижчати, знижуватися, знизитися, понижуватися, понизитися; **узровень вады ~зіўся** рівень води знизився (понижчав); **2.** зменшуватися, зменшитися; **сабекошт ~зіўся** собівартість зменшилася; **3.** *недок. пас.* знижуватися, знизитися, понижуватися, понизитися.

ПАНІЖА́ЦЬ *недок.*, **ПАНІ́ЗІЦЬ** *док.* **1.** знижувати, знизити, понижувати, понизити; зменшувати, зменшити; *(про голос)* притишувати, притишити, стишувати, стишити; **2.** зменшувати, зменшити, знижувати, знизити; **~зіць цану** знизити ціну.

ПАНІЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* пониження, зниження, *(незак. д. — ще)* понижування, знижування; притишення; **2.** зменшення, зниження, знижка *ж.*; **3.** низовина *ж.*, низина *ж.*

ПАНІЖЭ́ЦЬ *док.* **1.** понижчати; **2.** зменшитися, знизитися, понизитися.

ПАНІ́ЗЕ *прислівн.* низом, низько, понизу, *(розм.)* низенько.

ПАНІЗО́ЎЕ *с.* пониззя.

ПАНО́ *невідм. с.* панно.

ПАНЦА́К, -ку́ *ч. обл.* **1.** *(крупи)* перловка *ж.*; **2.** перлова юшка.

ПАНЯВЕ́РКА *ж.* сумнів *ч.*, нерішучість; зневіра, зневіреність.

ПАНЯВО́ЛІ *прислівн.* мимоволі, мимохіть, несамохіть.

ПАНЯ́ЦЬ *док.* зрозуміти; **п. мóду** засвоїти звичку; узяти (вигадати, завести) моду; **панянў мóду хадзіць да іх** узяв моду ходити до них.

ПАПААРА́ЦЬ *і* **ПАПАВО́РВАЦЬ** *док. (довго, не раз)* попоорати.

ПАПАБЕ́ГАЦЬ *і* **ПАПАБЕ́ГВАЦЬ** *док. (довго, не раз)* попобігати, попометатися.

ПАПАГАВАРЫ́ЦЬ *і* **ПАПАГАВО́РВАЦЬ** *док. (довго, не раз)* попоговорити.

ПАПАДАРО́ЖНІЧАЦЬ *док.* помандрувати.

ПАПАДЗІВІ́ЦЦА *док. розм. (довго)* поподивуватися.

ПАПАДЗІМА́ЦЬ *і* **ПАПАДЗЬМУ́ЦЬ** *док. (довго, не раз)* поподути.

ПАПАДЗЬМУ́ХАЦЬ *і* **ПАПАДЗЬМУ́ХВАЦЬ** *док. (довго, не раз)* поподмухати.

ПАПАДКА́СВАНЫ позасукуваний, попідкачуваний. — *Див. ще* **пападка́сваць**.

ПАПАДКА́СВАЦЦА *док. (про багато, про багатьох)* позакачуватися, попідкачуватися, позакочуватися, попідкочуватися.

ПАПАДКА́СВАЦЬ *док. (про багато)* позакачувати, попідкачувати, позакочувати, попідкочувати; позасукувати, попідсукувати.

ПАПАДКУ́РЧВАЦЬ *док. (про багатьох)* попідкорчувати.

ПАПАДПЯРА́ЗВАНЫ *док.* попідперізуваний. — *Див. ще* **пападпяра́зваць**.

ПАПАДПЯРА́ЗВАЦЦА *док. розм. (про багатьох)* попідперізуватися.

ПАПАДПЯРА́ЗВАЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* попідперізувати.

ПАПАДТУ́ЛЬВАЦЬ *док. розм. (про багато)* попідгортати, попідгинати, постулювати, постискувати.

ПАПАДЦІСКА́ЦЬ *док. розм. (про багато)* постискувати *і* постискати, позатискувати *і* позатискати, попритискувати *і* попритискати.

ПАПАЕ́НЧВАЦЬ *і* **ПАПАЕ́НЧЫЦЬ** *док. (довго, не раз)* попоскиглити, попостогнати.

ПАПАЁРЗАЦЬ *док. (довго)* попосоватися, попововтузитися, поповертітися, попокрутитися.

ПАПАЗВЯГА́ЦЬ *і* **ПАПАЗВЯ́ГВАЦЬ** *док. розм. (довго, не раз)* попогавкати, поподзявкати.

ПАПАЗДЗЕ́КАВАЦЦА *(з каго-чаго)* *док. розм. (довго, не раз)* попознущатися *(з кого)*, попознущатися *(з кого)*, попозбиткуватися *(над ким)*, попоглузувати *(з кого-чого)*.

ПАПАЗЛАВА́ЦЬ *док. розм. (довго)* попосердитися, попозлитися, пополютувати.

ПАПАЗНІ́ЦЦА *док. розм. (про багатьох, про всіх)* позапізнюватися, поспізнюватися.

ПАПАКАЛЕ́ЦЬ *док. розм. (довго, не раз)* попомерзнути.

ПАПАКАПА́ЦЬ *і* **ПАПАКО́ПВАЦЬ** *док. розм. (довго, не раз)* попокопати.

ПАПАКА́ПАЦЬ *док. розм. (довго)* попокапати.

ПАПАКЕ́ПЛІВАЦЬ *(з каго-чаго) док.* попокепкувáти *(з кого-чого).*

ПАПАЛЁТВАЦЬ *і* **ПАПАЛЯТА́ЦЬ** *док. (довго, не раз)* пополітáти.

ПАПАЛІ́ЦЬ[1] *док.* **1.** *(усе, багато)* попали́ти, поспáлювати; **2.** *(деякий час)* попали́ти, постріля́ти.

ПАПАЛІ́ЦЬ[2] *док. розм. (довго, не раз)* пополи́ти.

ПАПАЛЯЧЫ́ЦЦА *і* **ПАПАЛЕ́ЧВАЦЦА** *док. (довго, не раз)* пополікувáтися.

ПАПАЛЯЧЫ́ЦЬ *і* **ПАПАЛЕ́ЧВАЦЬ** *док. (довго, не раз)* пополікувáти.

ПАПАПА́СВАЦЬ *і* **ПАПАПА́СВІЦЬ** *док. (довго, не раз)* попопáсти *(худобу).*

ПАПАПЕ́ЦЬ *і* **ПАПАПЯВА́ЦЬ** *док. (багато, не раз)* попоспівáти.

ПАПАПІВА́ЦЬ *і* **ПАПАПІ́ЦЬ** *док. (багато, не раз)* попопи́ти.

ПАПАПІСА́ЦЬ *і* **ПАПАПІ́СВАЦЬ** *док. (багато, не раз)* попописáти.

ПАПА́Р, -ру *ч. с.-г.* пар.; **зямля́ ў ~ры** земля́ під пáром (толокýє, лежи́ть перелóгом).

ПАПАРА́ДКАВАНЫ упорядкóваний. — *Див. ще* **папара́дкаваць**.

ПАПАРА́ДКАВАЦЬ *док. (багато, усе)* упорядкувáти.

ПА́ПАРАТНІК, -ку *ч. бот.* пáпороть *ж.*

ПАПА́РНІЦА *ж. розм. (незасіяна ділянка землі між посівами)* міжсмýжжя *с.*; смýга пáру.

ПАПА́РНЫ парови́й; **п. пале́так** паровé пóле.

ПАПАРЫВА́НЫ *(про мотузок, нитки і т. ін.)* пóрваний. — *Див. ще* **папарыва́ць**.

ПАПАРЫВА́ЦЦА *док. (про багато)* порвáтися.

ПАПАРЫВА́ЦЬ *док.* **1.** *(на частини)* подéрти, подрáти, порвáти, пошматувáти; **2.** *(багато, неодноразово)* попорвáти *(льон, коноплі — ще)* попобрáти.

ПАПА́РЫЦЬ *док.* **1.** *(облити окропом)* ошпáрити, обвари́ти; **2.** *(пошкодити парою, окропом)* обпекти́, обвари́ти, обпáрити, обшпáрити; **п. ру́кі** обпекти́ (обвари́ти, ошпáрити) рýки; **3.** *(деякий час)* попáрити; **п. бялі́зну** попáрити білизну.

ПАПАРЫ́ЦЬ *док. (довго, неодноразово)* попори́ти.

ПАПАРЭ́ЗВАЦЬ *і* **ПАПАРЭ́ЗАЦЬ, ПАПАРАЗА́ЦЬ** *док. розм. (довго, багато, неодноразово)* **1.** попорíзати; **2.** порíзати, поперерíзувати; попиля́ти.

ПАПА́С, -су *ч.* **1.** пасíння *с.*, ви́пас, випасáння *с.*; **2.** *(у дорозі)* годíвля *ж.*, *(людей)* харчувáння *с.*; *(дія)* підкріплення *с.*, *(незак. д. — ще)* підкріплювання *с.*; підси́лення *с.*, *(незак. д. — ще)* підси́лювання.

ПАПА́СВІЦЬ *і* **ПАПА́СЦІЦЬ** *док.* попáсти.

ПАПАСЕ́ДЖВАЦЬ *і* **ПАПАСЯДЗЕ́ЦЬ** *док. розм. (довго, неодноразово)* попоси́діти.

ПАПАСКАКА́ЦЬ *і* **ПАПАСКА́КВАЦЬ** *док. (довго, неодноразово)* **1.** попострибáти, пополигáти, попоскакáти; **2.** попотанцювáти.

ПАПАСКРАБА́ЦЬ *і* **ПАПАСКРЭ́БВАЦЬ, ПАПАСКРЭ́БЦІ** *док. (довго, неодноразово)* попошкря́бати, попоскребти́; **2.** *(моркву і т. ін.)* попочи́стити, попошкря́бати.

ПАПАСТАЯ́ЦЬ *і* **ПАПАСТО́ЙВАЦЬ** *док. (довго, неодноразово)* попостóяти.

ПАПА́СЦІЦЬ *див.* **папа́свіць**.

ПАПАСЦІ́ЦЬ *док. рел. (довго, неодноразово)* попóсти́ти.

ПАПАСЫПА́ЦЬ[1] *док.* попоспáти.

ПАПАСЫПА́ЦЬ[2] *док. (багато, усе)* попосипáти; **п. я́гады цу́крам** попосипáти я́годи цýкром; **п. даро́жкі пяско́м** попосипáти дорíжки піскóм.

ПАПАТРАПА́ЦЬ *і* **ПАПАТРЭ́ПЛІВАЦЬ** *док. (довго, неодноразово)* попотріпáти.

ПАПАТРАСА́ЦЬ *і* **ПАПАТРЭ́СВАЦЬ, ПАПАТРЭ́СЦІ** *док. (довго)* попотрясти́, *(від холоду — ще)* попоморóзити, попотруси́ти.

ПАПАТРЭ́СЦІСЯ *док. (довго)* попотруси́тися, поподрижáти.

ПАПАЎДНІ́ *прислівн.* попóлудні, після пóлудня.

ПАПАЎНЕ́ННЕ *с.* **1.** попóвнення; **2.** запóвнення.

ПАПАХАДЗІ́ЦЬ *і* **ПАПАХО́ДЖВАЦЬ** *док.* попоходи́ти.

ПАПАХВАРЭ́ЦЬ *і* **ПАПАХВО́РВАЦЬ** *док.* попохворíти.

ПАПА́ХВАЦЬ *недок.* [трóхи] пáхнути, *(неприємно)* [трóхи] тхнýти (смердíти).

ПАПАЦЕ́МКУ *і* **ПАПО́ЦЕМКУ** *прислівн.* пóночі, пóтемки, у пóтемках, *(розм.)* пóтемну *і* при́темком.

ПАПАЧАСА́ЦЬ[1] *і* **ПАПАЧЭ́СВАЦЬ**[1] *док. (багато, неодноразово)* попочесáти.

ПАПАЧАСА́ЦЬ[2] *і* **ПАПАЧЭ́СВАЦЬ**[2] *док. (багато, неодноразово)* попотесáти.

ПАПАШУКА́ЦЬ *і* **ПАПАШУ́КВАЦЬ** *док.* попошукáти.

ПАПЕ́РА *ж. у різн. знач.* папíр *ч.*; **гатунко́вая п.** високосóртний (високоя́кісний) папíр; **папяро́сная п.** цигаркóвий папíр; **каштóўныя ~ры** цíнні папéри; ◊ **застáцца на ~ры** залиши́тися на папéрі; **дрэ́нныя ~ры** погáні (кéпські) спрáви.

ПАПЕРААПРАНА́ЦЦА *док. (про багатьох)* попереодягáтися.

ПАПЕРААПРАНА́ЦЬ *док. (багатьох)* попереодягáти.

ПАПЕРАВАРО́ЧВАНЫ попеpевéртаний. — *Див. ще* **папераваро́чваць**.

ПАПЕРАВАРО́ЧВАЦЦА *док. (про багато, про багатьох)* **1.** *(догори дном)* попеpевертáтися, поперекидáтися; **2.** *(на інший бік)* попеpевертáтися.

ПАПЕРАВАРО́ЧВАЦЬ *док. (у різн. знач. — про багато)* попеpевертáти.

ПАПЕРАВО́РВАЦЬ *док. (багато)* попереóрювати.

ПАПЕРАГА́РВАЦЬ *і* **ПАПЕРАГАРА́ЦЬ** *док.* попереторя́ти *і* поперегорáти.

ПАПЕ́РАД *розм.* **1.** *прислівн.* спочáтку, спéршу, пéрш(е); уперéд, наперéд; **п. умы́йся, а пóтым садзíся éсці** спочáтку (спéршу) вми́йся, а пóтім сідáй ї́сти; **ты ідзí п., а мы за табóй** ти йди вперéд, а ми за тобóю; **2.** *прийм. з род. в.* поперéд, попéреду *(кого-чого)*, пéред *(ким-чим)*; рaнíше; **ён з'явíўся п. усíх** він з'явився

раніше від усіх; **ён ішо́ў п. усі́х** він ішо́в попе́реду всіх.

ПАПЕРАДЖА́ЛЬНЫ 1. попере́дній; **п. рамо́нт** попере́дній ремо́нт; **2.** попере́джувальний; **п. дыкта́нт** попере́джувальний дикта́нт.

ПАПЕРАДЖА́ЦЬ *і* **ПАПЯРЭ́ДЖВАЦЬ** *недок.* попере́джувати.

ПАПЕ́РАДЗЕ 1. *прислівн.* попе́реду; **ён ішо́ў п.** він ішо́в попе́реду; **2.** *прийм. з род. в.* спе́реду, попере́д, попе́реду; **ісці́ п. кало́ны** іти́ спе́реду (попере́д, попе́реду) коло́ни.

ПАПЕРАКУ́ЛЬВАЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* поперевертáти, поперекидáти; *(про питво)* поперехиля́ти.

ПАПЕРАКУ́СВАНЫ поперекýшуваний. — *Див. ще* **паперакýсваць**.

ПАПЕРАКУ́СВАЦЬ *док. (багато, усе)* поперекýшувати.

ПАПЕРАНІЦО́ЎВАНЫ поперелицьо́вуваний. — *Див. ще* **папераніцо́ўваць**.

ПАПЕРАНІЦО́ЎВАЦЬ *док.* поперелицьо́вувати.

ПАПЁРКА *ж. у різн. знач.* папіре́ць *ч.*; **ла́кмусавая п.** ла́кмусовий папіре́ць.

ПАПЕ́ЦЬ *док.* **1.** поспівáти; **2.** *(усе)* переспівáти.

ПАПІКА́ННЕ *с.* до́кір *ч.*, зáкид *ч.*, дорікáння, *(мн.)* докóри, зáкиди.

ПАПІКА́ЦЬ *і* **ПАПРАКА́ЦЬ** *недок.*, **ПАПІКНУ́ЦЬ** *і* **ПАПРАКНУ́ЦЬ** *док.* докоря́ти, докори́ти; дорікáти, доректи́ *і* дорікну́ти; закидáти, заки́нути *(кому що)*; роби́ти (зроби́ти) до́кір *(кому)*.

ПАПІЛАВА́НЫ попи́ляний. — *Див. ще* **папілавáць**.

ПАПІЛАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(усе, багато)* попиля́ти, перепиля́ти; **2.** *(деякий час)* попиля́ти.

ПАПІ́ХІЧ *і* **ПАПІХА́Ч, -чá** *ч. розм.* попи́хач.

ПАПЛАВЕ́Ц, -лаўцá *і* **ПАПЛАВО́К, -лаўкá** *ч.* заплáва *ж.*, заливнá лукá *ж.*; луг.

ПАПЛАВО́К[1], -лаўкá *ч. у різн. знач.* поплаво́к.

ПАПЛАВО́К[2] *див.* **паплаве́ц**.

ПАПЛЕ́СЦІ *док.* **1.** *(усе, багато; деякий час)* поплести́.

ПАПЛЕ́СЦІСЯ *док.* **1.** поплéнтатися, почвалáти, потю́пати, почалáпати; **2.** *(про рослини)* поплести́ся.

ПАПЛЕ́ЦІНА *ж. стол. (тонка жердина, на якій закріплюється солома на даху)* лáта.

ПАПЛЕ́ЧНІК *ч.* сподви́жник, спобóрник; побрати́м; сорáтник.

ПАПЛЕ́ЧНІЦА *ж.* сподви́жниця, спобóрниця; пóсестра; сорáтниця.

ПАПЛЁСКАЦЦА *див.* **паплю́хацца**.

ПАПЛЁСКАЦЬ *див.* **паплю́хаць**.

ПАПЛЁСКВАЦЬ *див.* **паплю́хваць**.

ПАПЛЁТ, -ту *зб. ч. (матеріал для решетування дахів)* лáти.

ПАПЛЫ́СЦІ *і* **ПАПЛЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* попливти́, поплисти́, *(рідше)* попли́нути; **ло́дка ~лылá ўні́з па рацэ́** чо́вен попли́в униз по річці; **высо́ка ў не́бе ~лылí паве́траныя шары́** ви́соко в небі попливли́ повітряні кýлі; **у ці́шыні ~лылí гу́кі ва́льса** у ти́ші попливли́ звýки ва́льсу; **~лылí гады́ за гада́мі** попливли́ ро́ки за рокáми.

ПАПЛЮ́ХАЦЦА *і* **ПАПЛЁСКАЦЦА** *(розм.) док.* похлю́патися, похлюпотáтися, похлюпотíтися, поплескáтися; *(розм.)* похлюпостáтися *і* побóвтатися.

ПАПЛЮ́ХАЦЬ *і* **ПАПЛЁСКАЦЬ** *(розм.) док.* похлю́пати, поплескáти.

ПАПЛЮ́ХВАЦЬ *і* **ПАПЛЁСКВАЦЬ** *(розм.) недок.* поплéскувати, *(рідше)* поплíскувати.

ПАПЛЯВУ́ЗГАЦЬ *док. прост.* побазíкати, потеревéнити, поварня́кати, помолóти [язикóм].

ПАПЛЯТКА́РЫЦЬ *док.* поплíткувáти, поплескáти [язикóм], поклепáти [язикóм], попащекувáти.

ПАПО́ЙКА *ж. розм.* пиятика; гýлянка, гульня.

ПАПО́МНІЦЬ *док.* згадáти; ◊ **папо́мні маё сло́ва!** згадáєш [тоді] моє слóво (мої словá)!; згадáєш, що я тобі казáв; спом'янéш моє слóво.

ПАПО́МСЦІЦЦА *док. розм.* помсти́тися, відімсти́ти *і* відомсти́ти.

ПАПО́РКАЦЦА *док.* попóрпатися, покопирсáтися.

ПАПО́РКАЦЬ *док.* покопирсáти, подовбáти, поколупáти, подлýбати, поштиркати, поштри́кати.

ПАПО́ЎНІЦЫ *прислівн. розм. (їсти)* жáдібно, захлáнно.

ПАПРАБАВА́НЫ *і* **ПАСПРАБАВА́НЫ 1.** спрóбуваний, ви́пробуваний; **2.** зáзнаний, звíданий; **3.** спрóбуваний, попрóбуваний, покуштóваний, скуштóваний. — *Див. ще* **папрабавáць**.

ПАПРАБАВА́ЦЬ *док.* **1.** спробувати, ви́пробувати; **с. усто́йлівасць чаго́-не́будзь** ви́пробувати стíйкість чогó-нéбудь; **2.** зазнáти, спізнáти; звíдати; **мно́га ён ~ва́ў на сваі́м вяку́** багáто чогó він зазнáв на своєму вікý; **3.** *(з'їсти для проби)* попрóбувати, покуштувáти, скуштувáти; **4.** *з інф. (зробити спробу)* спрóбувати *(щось зробити)*; **п. пераплы́сці рэ́чку** спрóбувати перепливти́ рíчку.

ПА-ПРАДА́ЖНІЦКУ *прислівн.* по-зрáдницькому, по-зрáдницьки.

ПАПРАДУ́ХА *ж. заст.* пря́ля.

ПАПРАКА́ЦЬ *див.* **папікáць**.

ПАПРАКУ́ДЗІЦЬ *док. розм.* попустувáти, побешкетувáти, поколобрóдити.

ПАПРАСВІДРО́ЎВАНЫ попросвéрдлюваний. — *Див. ще* **папрасвідро́ўваць**.

ПАПРАСВІДРО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* попросвéрдлювати, попровíрчувати.

ПАПРАСТАРНЕ́ЦЬ *док.* попросторíшати.

ПАПРА́ЎНЫ попрáвний; *(про людину)* виправний.

ПАПРА́ЎЧА-ПРАЦО́ЎНЫ випрáвно-трудови́й.

ПАПРА́ЎЧЫ випрáвний, попрáвний.

ПАПРАЦІ́ВІЦЦА *док. розм.* поопирáтися, поупирáтися; побрикáтися; попручáтися.

ПАПРАЧЫНА́ЦЦА *док. (про багатьох)* попрокидáтися, попробýджуватися, попробýркуватися.

ПАПРАША́ЙКА *ч. і ж.* жебрáк *ч.*, жебрáчка *ж.*, прошáк *ч.*, прохáч *ч.*, прохáчка *ж.*

ПАПРАША́ЙНІЦТВА *с.* жебрáцтво, жéбрання, жебрувáння, жéбри *(мн.)*; каню́чення.

ПАПРАШАЙНІЧАННЕ *с.* же́брання, жебрува́ння; каню́чення.

ПАПРАШАЙНІЧАЦЬ *недок.* же́брати, жебрува́ти, жебра́чити; каню́чити; цига́нити.

ПАПРО́К, -ку *ч.* до́кір, за́кид.

ПА-ПРАСТО́МУ *прислівн.* по-просто́му, по́просту; про́сто.

ПА-ПРО́СТУ *прислівн.* за́просто, по-просто́му, по́просту.

ПАПРУЦЯНЕ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(про все, про багато що)* подерев'яні́ти, покля́кнути, позаклякáти; подубі́ти, позамерзáти; **2.** *(про багатьох, про всіх)* поздихáти, попропадáти.

ПАПРЫВО́РВАНЫ поприбрю́ваний. — *Див. ще* **папрыво́рваць.**

ПАПРЫВО́РВАЦЬ *док. (про багато)* поприбрю́вати.

ПАПРЫВЫКА́ЦЬ *док.* позвикáти, пообвикáти, понавикáти.

ПАПРЫГАЖЭ́ЦЬ *док.* покрáщати, погарні́шати, *(рідше)* покрасиві́шати, похороші́ти.

ПАПРЫМАЦО́ЎВАНЫ поприкрі́плюваний. — *Див. ще* **папрымацо́ўваць.**

ПАПРЫМАЦО́ЎВАЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* поприкрі́плюватися *і* поприкріпля́тися.

ПАПРЫМАЦО́ЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* поприкрі́плювати *і* поприкріпля́ти.

ПАПРЫСУ́ТНІЧАЦЬ *док.* побу́ти [прису́тнім].

ПАПРЫЦЯРУ́ШВАНЫ 1. попритру́шуваний; присú́паний; **2.** поприпоро́шуваний. — *Див. ще* **папрыцяру́шваць.**

ПАПРЫЦЯРУ́ШВАЦЬ *док. (багато, усе)* **1.** попритру́шувати, поприсипáти; **2.** *(про сніг)* поприпоро́шувати.

ПАПРЭ́ГЧЫ *і* **ПАПРА́ЖЫЦЬ** *док. (каву, насіння)* посмáжити; *(горіхи і т. ін. — ще)* попря́жити; **2.** *(усе, багато)* пересмáжити.

ПАПРЭ́ГЧЫСЯ *док.* **1.** *(деякий час)* посмáжитися; **2.** *(смажачись, стати готовим)* підсмáжитися.

ПАПСТРЫ́КВАЦЬ *недок.*, **ПАПСТРЫ́КАЦЬ** *док. розм.* давáти щи́глів, надавáти щи́глів; поля́скувати, поля́скати.

ПАПУГА́Й *ч. прям., перен.* папу́га.

ПАПУГА́ЙНІЧАЦЬ *недок. розм.* повто́рювати (повторя́ти) як папу́га.

ПАПУГА́ЙСТВА *с. розм.* мавпувáння.

ПАПУ́ДЖАНЫ споло́ханий, розполо́ханий, споло́шений. — *Див. ще* **папу́дзіць.**

ПАПУ́ДЗІЦЦА *і* **ПАПУЖА́ЦЦА** *док. (про багатьох)* полякáтися, попереля́куватися, поналя́куватися; пополо́хатися.

ПАПУ́ДЗІЦЬ *док. (багатьох, усіх)* полякáти, попереля́кувати, поналя́кувати; пополо́хати.

ПАПУ́ЖАНЫ 1. наля́каний, настрáханий; **2.** переля́каний. — *Див ще* **папужа́ць.**

ПАПУЖА́ЦЦА *див.* **папу́дзіцца.**

ПАПУЖА́ЦЬ *док.* **1.** полякáти, налякáти, пострахáти, построши́ти, пожахáти; пополо́хати, пополоши́ти; **2.** *(багатьох, усіх)* полякáти, поналя́кувати, попереля́кувати.

ПАПУ́КАЦЦА *док. розм.* поло́патися, порозривáтися.

ПАПУНСАВЕ́ЦЬ *док.* почервоні́ти, почервоні́шати.

ПАПЫ́РСКАНЫ побри́зканий, попри́сканий; покро́плений; збри́зканий; збри́знутий; спри́сканий, спри́снутий; скро́плений. — *Див. ще* **папы́рскаць.**

ПАПЫ́РСКАЦЦА 1. *(оббризкати себе чим-небудь)* побри́зкатися, попри́скатися; покропи́тися; **2.** *(деякий час)* побри́зкатися.

ПАПЫ́РСКВАЦЬ *недок.*, **ПАПЫ́РСКАЦЬ** *док.* побри́зкувати, побри́зкати, попри́скувати, попри́скати; *(док.: трохи зволожити)* збри́зкати *і* збри́знути, спри́скати *і* спри́снути.

ПАПЫ́РХАЦЬ *док.* попу́рхати.

ПАПЫ́РХВАЦЬ *недок.*, **ПАПЫ́РХАЦЬ** *док.* попи́рхувати, попи́рхати; попи́рскувати, попи́рскати; попри́скувати, попри́скати.

ПАПЫТА́ННЕ *с.* до́звіл *ч.*; **без ~ння** не спитáвшись, без до́зволу.

ПАПЫТА́ЦЦА *(у каго) док.* **1.** спитáти, запитáти *(кого-що, у кого-чого, про що)*; **2.** *(попросити дозволу)* спитáтися.

ПАПЫТА́ЦЬ *док.* спитáти, запитáти, попитáти.

ПАПЭ́ЦКАНЫ 1. забру́днений, замáзаний, позамá́зуваний, закá́ляний, заму́рзаний, замазу́рений, забрьо́ханий; зашмаро́ваний; обги́джений; **2.** позабру́днюваний, позамá́зуваний, позаму́рзуваний, позабрьо́хуваний. — *Див. ще* **папэ́цкаць.**

ПАПЭ́ЦКАЦЦА *док.* **1.** *(стати брудним)* забрудни́тися, замá́затися, заму́рзатися, замазу́ритися, забрьо́хатися, зашмаруватися; обги́дитися; **2.** *(стати брудними — про багато, про багатьох; про все, про всіх)* позабру́днюватися, позамá́зуватися, позаму́рзуватися, позабрьо́хуватися, пошмарувáтися.

ПАПЭ́ЦКАЦЬ *док.* **1.** *(зробити брудним)* забрудни́ти, замá́зати, замасти́ти, оброби́ти, заму́рзати, замазу́рити, забрьо́хати, зашмарувáти, обги́дити, заги́дити, попаску́дити.

ПАПЯЛЕ́ЦЬ *недок. розм. (перетворюватися на попіл; набувати попелястого кольору)* попелі́ти.

ПАПЯЛІ́ЦЬ *недок. (перетворювати на попіл, спалювати)* попели́ти.

ПАПЯЛІ́ШЧА *с.* попели́ще, згáрище, пожари́на *ж.*, пожари́ще.

ПАПЯЛЬНІ́К, *род.* **папельніка́** *ч. техн.* зольни́к, піддувáло *с.*

ПАПЯЛЯ́СТА-ШЭ́РЫ попеля́сто-сі́рий.

ПАПЯЛЯ́СТЫ *(про колір)* попеля́стий, попельнáстий.

ПАП'Я́НСТВАВАЦЬ *док. розм.* попия́чити.

ПАПЯРО́К 1. *прийм. з род. в.* попере́к *(кого-чого)*; **2.** *прислівн.* упо́перек, попере́к; ◊ **стаць (стая́ць) п. даро́гі** стáти (стоя́ти) попере́к доро́ги; **ста́ць п. го́рла** стáти кі́сткою в го́рлі (попере́к го́рла).

ПАПЯРО́ЧКА *і* **ПЯРЭ́ЧКА** *ж.* **1.** *(поперечний брус)* попере́чка, *(рідше)* попере́чина *і* пере́чка; бáнтина; **2.** *спец. (поперечна кладка цегли)* попере́чик *ч.*

ПАПЯРО́ЧКАВЫ *спец. (про цеглу)* попере́чиковий.

ПАПЯРО́ЧНІК *ч.* попере́чник.

ПАПЯРО́ЧНЫ поперéчний.

ПАПЯРХНУ́ЦЦА *док.* поперхну́тися; *(рідиною — ще)* похлину́тися.

ПАПЯЧЫ́ЦЕЛЬ *ч.* піклува́льник; опіку́н; *(навчального закладу — істор.)* попечи́тель, кура́тор.

ПАПЯЧЫ́ЦЕЛЬНІЦА *ж.* піклува́льниця; опіку́нка; попечи́телька, кура́торка.

ПАПЯЧЫ́ЦЕЛЬНЫ *і* **ПАПЯЧЫ́ЦЕЛЬСКІ** піклува́льний; опіку́нський; дбайли́вий; стара́нний; *(діал.)* упа́дливий.

ПАПЯЧЫ́ЦЕЛЬСТВА *с.* піклува́ння; опікува́ння; *(істор.)* кура́торство.

ПА́РА[1] *ж. у різн знач.* па́ра; **п. бо́таў** па́ра чобіт; **~ры кружы́ліся ў ва́льсы** па́ри кружля́ли у ва́льсі; **ён табе́ не п.** він тобі не па́ра (не до па́ри, не рі́вня); **у ~ры з кім-не́будзь** удво́х (у па́рі) з ким-не́будь; ◊ **два бо́ты пара** *прик.* обо́є рябо́є, оди́н о́дного ва́ртий; яке́ ї́хало, таке́ й зди́бало.

ПА́РА[2] *ж.* па́ра, *мн.* па́ра, пари́; **ператварэ́нне ва́дкасці ў ~ру** перетво́рення ріди́ни на па́ру; **насы́чаная п.** наси́чена па́ра; ◊ **з лёгкай па́рай** до́брого здоро́в'я поми́вшись (попа́рившись); **п. касце́й не ло́міць** *присл.* па́ра кісто́к не кру́тить (не ло́мить); па́ра па́рить, а кісто́к не ва́рить.

ПАРА́ *ж.* **1.** *(період)* пора́, доба́; **ле́тняя п.** лі́тня пора́ (доба́); **2.** час, годи́на; **хто ў таку́ю пару́ вячэ́рае?** хто в таку́ по́ру (в таки́й час) вече́ряє?; **3.** *у знач. прис.* пора́; **п. дадо́му** пора́ додо́му; ◊ **да пары́ да ча́су** до ча́су; **з тае́ пары́** від то́го ча́су, з тих пір, відто́ді; **да гэ́тай пары́** до цьо́го ча́су, до́сі, дотепе́р; **са́мая п.** са́ме час, якра́з на ча́сі; **ад пары́ да пары́** від ча́су до ча́су, час від ча́су; ча́сом; **да пары́ збан ваду́ но́сіць** *присл.* до ча́су дзбан во́ду но́сить; зана́дився ку́холь по во́ду ходи́ти, по́ки йому́ ву́хо не відлама́ли; зана́дився звір до скоти́ни — попро́бує рогати́ни.

ПАРААХАЛАДЖА́ЛЬНІК *ч. техн.* пароохоло́джувач.

ПАРАБАВА́НЫ пограбо́ваний. — *Див. ще* **парабава́ць.**

ПАРАБАВА́ЦЬ *док.* пограбува́ти.

ПА́РАБАК, -бка *ч.* на́ймит.

ПАРАБІ́ЦЦА *док.* **1.** поробúтися, зроби́тися; ста́ти; **ад до́ўгай хады́ но́гі ~біліся цяжкімі** від до́вгої ходьби́ но́ги поробúлися (ста́ли) важки́ми; **2.** *розм.* ста́тися, скої́тися, зчини́тися; **што гэ́та ў вас ~білася?** що це у вас ста́лося (ско́їлося)?

ПАРАБІ́ЦЬ *док.* **1.** *(багато, усе; деякий час)* поробúти; **2.** *(у што) розм.* побрудни́ти, пома́зати, позама́зувати, замасти́ти, покаля́ти, обробúти; ◊ **нічо́га не паро́біш** нічо́го не вдієш (не зро́биш, не поро́биш), нічого роби́ти; нема́[є] ра́ди.

ПАРАБКАВА́ЦЬ *недок. розм.* наймитува́ти, ходи́ти по на́ймах.

ПАРАБКО́ЎСКІ на́ймитський.

ПАРАБКО́ЎСТВА *с.* на́йми *(мн.)*, наймитува́ння.

ПАРАБЧА́НКА *ж.* на́ймичка.

ПАРАБЧУ́К, -ка́ *ч.* *(наймит-підліток)* наймитчу́к, наймитча́.

ПАРАВЫ́ *у різн. знач.* парови́й; **~во́е ацяпле́нне** паро́ве опа́лення; **п. рухаві́к** парови́й двигу́н; **~ва́я катле́та** парова́ котле́та.

ПАРАВЫМЕ́РНІК *і* **ПАРАВБІМЯРА́ЛЬНІК** *ч. техн.* паровимі́рник.

ПАРАВЫМЕ́РНЫ *і* **ПАРАВБІМЯРА́ЛЬНЫ** паровимі́рювальний.

ПАРАДЗІ́ХА *ж.* породі́лля, *(рідше)* полі́жниця.

ПАРАДНЕ́ННЕ *с.* порі́днення.

ПАРАДНЁНЫ *і* **ПАРО́ДНЕНЫ** **1.** порі́днений; **~ныя гарады́** порі́днені міста́; міста́-побрати́ми; **2.** зрі́днений; порі́днений; спорі́днений; набли́жений.

ПАРАДНІ́ЦЬ *док.* **1.** порідни́ти; **2.** зрідни́ти, породича́ти.

ПАРАДЧЭ́ЛЫ *і* **ПАРАДЗЕ́ЛЫ** порідíлий.

ПАРАДЧЭ́ЦЬ *і* **ПАРАДЗЕ́ЦЬ** *док.* порі́дшати, порі́діти, зрі́діти.

ПАРА́ЕНЫ порекомендо́ваний.

ПАРАЖА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* ура́жуваність.

ПАРАЖА́ЛЬНЫ ура́жуваний; **~ная тэрыто́рыя** ура́жувальна терито́рія.

ПАРАЖА́ЦЦА *недок. пас.* уража́тися *і (рідше)* ура́жуватися; поража́тися; розбива́тися.

ПАРАЖА́ЦЬ *недок.*, **ПАРАЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** ура́жувати, урази́ти; поража́ти, порази́ти; ударя́ти, уда́рити; влуча́ти, влучи́ти; попада́ти, попа́сти; розбива́ти, розби́ти; **2.** *(умертвити)* убива́ти, уби́ти, повбива́ти.

ПАРАЖЭ́ННЕ *с.* пора́зка *ж.*; ура́ження; **нане́сці п. праці́ўніку** завда́ти пора́зки во́рогові, розби́ти во́рога; **п. цэ́лі** ура́ження ці́лі.

ПАРАЗБЛЫ́ТВАНЫ порозплу́туваний. — *Див. ще* **паразблы́тваць.**

ПАРАЗБЛЫ́ТВАЦЬ *док.* порозплу́тувати.

ПАРАЗБУ́РВАНЫ *і* **ПАРАЗБУРА́НЫ** поруйно́ваний, порозва́люваний, поплюндро́ваний, пони́щений. — *Див ще* **паразбу́рваць.**

ПАРАЗБУ́РВАЦЦА *і* **ПАРАЗБУРА́ЦЦА** *док.* *(про багато, про все)* поруйнува́тися, позруйно́вуватися; порозва́люватися, пони́щитися.

ПАРАЗБУ́РВАЦЬ *і* **ПАРАЗБУРА́ЦЬ** *(багато, усе)* поруйнува́ти, позруйно́вувати, порозва́лювати, пони́щити.

ПАРАЗБЭ́РСВАНЫ *розм.* порозв'я́зуваний, порозплу́туваний. — *Див. ще* **паразбэ́рсваць.**

ПАРАЗБЭ́РСВАЦЦА *док. розм. (про багато, про все)* порозв'я́зуватися.

ПАРАЗБЭ́РСВАЦЬ *док. розм. (багато, усе)* порозв'я́зувати, порозплу́тувати.

ПАРАЗВАЖА́ЦЬ *док.* поміркува́ти, поду́мати, поми́слити, *(розм.)* помізкува́ти, покуме́кати.

ПАРАЗВА́РВАНЫ порозва́рюваний. — *Див. ще* **паразва́рваць.**

ПАРАЗВА́РВАЦЦА *док. (про багато, про все)* порозва́рюватися.

ПАРАЗВА́РВАЦЬ *док. (багато, усе)* порозва́рювати.

ПАРАЗВО́РВАЦЬ *док. (багато, усе)* порозо́рювати.

ПАРАЗГРУЖА́ЦЦА *док. (про багато, про багатьох)* порозванта́жуватися.

ПАРАЗГРУЖА́ЦЬ *док. (багато, усе)* порозванта́жувати.

ПАРАЗДЗІМА́НЫ роздутий. — *Див. ще* **параздзіма́ць**.

ПАРАЗДЗІМА́ЦЬ *і* **ПАРАЗДЗЬМУ́ХВАЦЬ** *док. (про багато)* порозду́вати, порозмухувати; порозвіювати.

ПАРАЗДЗЯВА́ЦЦА *док. (про багатьох, про всіх)* порозздягатися; *(розм.)* порозбиратися.

ПАРАЗДЗЯВА́ЦЬ *док. (багатьох, усіх)* порозздягати; *(розм.)* порозбирати.

ПАРАЗДУ́РВАНЫ порозбещуваний, порозпещуваний, порозбалуваний. — *Див. ще* **параздурваць**.

ПАРАЗДУ́РВАЦЦА *док. (про багатьох)* порозбещуватися, порозпещуватися; розбалуватися.

ПАРАЗДУ́РВАЦЬ *док. (про багатьох, про всіх)* порозпещувати, порозбещувати; розбалувати.

ПАРАЗРАЎНО́ЎВАЦЦА *док. (про багато)* порозрівнюватися.

ПАРАЗРАЎНО́ЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* **1.** порозрівнювати; **2.** повирівнювати; **3.** порозгладжувати.

ПАРАЗУВА́НЫ порозззуваний. — *Див. ще* **паразува́ць**.

ПАРАЗУВА́ЦЦА *док. (про багатьох)* порозззуватися; *(рідше розм.)* порозбуватися.

ПАРАЗУВА́ЦЬ *док. (багатьох, усіх)* порозззувати, *(рідше розм.)* порозбувати.

ПАРА́ІЦЦА *док.* порадитися, *(розм.)* пораятися.

ПАРА́ІЦЦА *док. (про бджіл)* вироїтися.

ПАРА́ІЦЬ *док.* порадити, *(розм.)* пораїти.

ПА-РАНЕ́ЙШАМУ *прислівн.* як і раніше, як і досі, як колись; як і до того; по-старому, по-давньому.

ПАРАНЕПРАНІКА́ЛЬНЫ *техн.* паронепроникний, паростійкий.

ПАРА́НІЦЦА[1] *док.* поранитися.

ПАРА́НІЦЦА[2] *док.* поквапитися *(з чим-небудь)*; [настати, надійти, зробити] завчасно, завчасу, передчасно; **асе́ннія халады́ ў гэ́там го́дзе ~ніліся** осінні холоди в цьому році настали передчасно.

ПА́РАНКА *ж. прост. (запарений корм)* запарка.

ПАРАПАРАВА́НЫ полагоджений, поремонтований. — *Див. ще* **парапарава́ць**.

ПАРАПАРАВА́ЦЬ *док.* полагодити, поремонтувати.

ПАРАПЕРАГРАВА́ЛЬНІК *ч. техн.* пароперегрівник.

ПАРАПЕРАЎТВАРА́ЛЬНІК *ч. техн.* пароперетворювач.

ПАРАПРАДУКЦЫ́ЙНАСЦЬ *ж. спец.* паропродуктивність.

ПАРАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНІК *ч. техн.* паророзподільник.

ПАРАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНЫ паророзподільний.

ПАРАРАЗМЕРКАВА́ННЕ *с. техн.* паророзподіл *ч.*, паророзподілення.

ПАРАСКО́РПВАНЫ *розм.* порозкопуваний; поритий.

ПАРАСКО́РПВАЦЬ *док. розм. (про багато)* порозкопувати; поколупати, порозколупувати, *(діал.)* порозкорпувати.

ПА́РАСНІК, -ку *ч.* поріст, поріст *ж.*, пoрость *ж.*; пагони, паростки; чагарник.

ПАРАСО́Н *ч.* **1.** парасоля *ж.*; **2.** зонт.

ПАРАСО́НАВЫ зонтовий.

ПАРАСО́НАВЫЯ *імен. мн. бот.* зонтичні.

ПАРАСОНАПАДО́БНЫ *бот.* зонтоподібний, зонтикоподібний.

ПАРАСО́НІК *ч. у різн. знач.* парасолька *ж.*, парасолик; зонтик.

ПАРАСО́НІСТЫ зонтичний.

ПАРАСПІЛО́ЎВАНЫ порозпилюваний.

ПАРАСПІЛО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* порозпилювати *(пилкою)*.

ПАРАСПРАДАВА́НЫ спроданий, розпроданий, випроданий.

ПАРАСПРАДАВА́ЦЬ *док. (усе)* порозпродувати, попродавати, попродати.

ПАРАСПРАНА́ЦЦА *док. (про багатьох, про всіх)* порозздягатися, порозбиратися.

ПАРАСПРАНА́ЦЬ *док. (усіх; усе)* порозздягати, порозбирати; познімати.

ПАРАСПУ́ДЖВАНЫ порозлякуваний, порозполохуваний. — *Див. ще* **параспу́джваць.**

ПАРАСПУ́ДЖВАЦЬ *док. (багатьох, усіх)* порозлякувати, порозполохувати.

ПАРАСПУШЧА́ЦЦА *док. у різн. знач.* порозпускатися.

ПАРАСПУШЧА́ЦЬ *док. у різн. знач.* порозпускати.

ПАРАСПЫ́РСКВАНЫ порозбризкуваний, порозприскуваний, порозпирскуваний. — *Див. ще* **параспы́рскваць**.

ПАРАСПЫ́РСКВАЦЦА *док. (про багато, про все)* порозбризкуватися, порозприскуватися, порозпирскуватися; порозляпуватися.

ПАРАСПЫ́РСКВАЦЬ *док. (багато, усе)* порозбризкувати, порозприскувати, порозпирскувати; порозляпувати.

ПАРАСПЯРА́ЗВАНЫ порозперізуваний. — *Див. ще* **параспяра́зваць**.

ПАРАСПЯРА́ЗВАЦЦА *док. (про багатьох, про всіх)* порозперізуватися.

ПАРАСПЯРА́ЗВАЦЬ *док. (багатьох, усіх)* порозперізувати.

ПАРАСТРУ́ШЧВАНЫ потрощений, порозтрощуваний; потовчений, порозздроблюваний, порозчереплюваний. — *Див. ще* **параструшчваць**.

ПАРАСТРУ́ШЧВАЦЦА *док. (про багато, про все)* потрощитися, порозтрощуватися, порозздроблюватися *і* порозздроблятися, порозтовкуватися, порозчереплюватися.

ПАРАСТРУ́ШЧВАЦЬ *док. (багато, усе)* потрощити, порозтрощувати, порозбивати, порозздроблювати *і* порозздробляти, порозтовкувати, порозчереплювати.

ПАРАСТРЭ́СВАНЫ *і* **ПАРАСТРАСА́НЫ** порозтрушуваний. — *Див. ще* **парастрэ́сваць**.

ПАРАСТРЭ́СВАЦЦА *і* **ПАРАСТРАСА́ЦЦА** *док. (про багато, про все)* порозтрушуватися; порозтрясатися.

ПАРАСТРЭ́СВАЦЬ *і* **ПАРАСТРАСА́ЦЬ** *док. (розкидати — про багато, про все)* порозтрушувати; порозкидати.

ПАРАСХІНА́НЫ *і* **ПАРАСХІНА́ТЫ** порозго́ртаний; порозпи́наний; порозхри́стуваний; порозчи́няний; порозкри́ваний. — *Див. ще* **парасхіна́ць**.

ПАРАСХІНА́ЦЦА *док. (про багато; про багатьох)* порозгорта́тися, порозпина́тися, порозхри́стуватися, порозчиня́тися, порозкрива́тися.

ПАРАСХІНА́ЦЬ *док. (багато, усе)* порозгорта́ти, порозпина́ти; порозхри́стувати; порозчиня́ти; порозкрива́ти.

ПАРАСЦЯРУ́ШВАНЫ порозтру́шуваний; розси́паний. — *Див. ще* **парасцяру́шваць**.

ПАРАСЦЯРУ́ШВАЦЦА *док. (про багато, про все)* порозтру́шуватися, порозсипа́тися.

ПАРАСЦЯРУ́ШВАЦЬ *док. (багато, усе)* порозтру́шувати; порозсипа́ти.

ПАРАСЦЯРЭ́БЛІВАНЫ порозчи́щуваний *(вирубуванням)*. — *Див. ще* **парасцярэ́бліваць**.

ПАРАСЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *док. (багато, усе)* порозчища́ти *(від дерев, кущів — вирубуванням)*.

ПАРАЎНАВА́ЦЦА *див.* **параўно́ўвацца**.

ПАРАЎНАВА́ЦЬ[1] *див.* **параўно́ўваць**.

ПАРАЎНАВА́ЦЬ[2] *док. (виявити ревнощі)* поревнува́ти.

ПАРАЎНА́ЛЬНА *і* **ПАРАЎНА́ЎЧА** *прислівн.* порівнюючи, як порівня́ти *(з ким-чим, до кого-чого)*, порівняно; про́ти, супро́ти.

ПАРАЎНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* порівня́нність.

ПАРАЎНА́ЎЧА *див.* **параўна́льна**.

ПАРАЎНО́ЎВАННЕ *с.* рівня́ння, порівнювання.

ПАРАЎНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.*, **ПАРАЎНАВА́ЦЦА** *док.* порівнюватися, порівня́тися, прирівнюватися, прирівня́тися.

ПАРАЎНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПАРАЎНАВА́ЦЬ** *і* **ПАРАЎНА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* порівнювати, порівня́ти; прирівнювати, прирівня́ти; **~на́ць дзве велічыні** порівня́ти дві величи́ни.

ПАРАХМАНЕ́ЦЬ *док.* **1.** *(про людину)* полагіднішати, подобрішати; **2.** *(про тварину)* посмирнішати, *(розм.)* поплохішати.

ПАРЖЫ́ШЧАВЫ *с.-г.* стерньови́й, післяжни́вний, пожни́вний.

ПАРКАЛЕДРУКАВА́ННЕ *с. текст.* ситцевибива́ння.

ПАРКАЛЕДРУКА́РСКІ *текст.* ситцевибивни́й.

ПАРКАЛЕНАБІЎНЫ́ *текст.* ситценабивни́й.

ПАРКАЛЕФАРБАВА́ЛЬНЫ *текст.* ситцефарбува́льний.

ПАРКАЛЁВЫ **1.** перкале́вий; **2.** си́тцевий.

ПАРКА́ЛЬ, -лю *ч. текст.* **1.** перка́ль *ч. і ж.*; **2.** си́тець.

ПА́РНА[1] *прислівн. (парами)* па́рно, **п. разме́шчаныя лісты́** па́рно розміщене ли́стя.

ПА́РНА[2] *у знач. безос. прис.* па́рно, па́рко, ва́рко, ду́шно, заду́шливо.

ПА́РНЫ[1] **1.** *у різн. знач.* па́рний; пари́стий; **~ныя лісты́** па́рне ли́стя; **п. экіпа́ж** пари́стий екіпа́ж; **2.** *грам.* **па́рны лік** двоїна́.

ПА́РНЫ[2] ду́шни́й, парки́й, мло́сний.

ПАРО́ДНЕНЫ *див.* **параднёны**.

ПАРО́НІКА *ж. обл. (парена ріпа, морква)* парени́на.

ПАРО́ЎНУ *прислівн.* на́рівно, по́рівну; **дзялі́ць п.** діли́ти на́рівно.

ПАРО́Ю *прислівн.* **1.** ча́сом, і́нколи, де́коли, і́ноді, поро́ю; **2.** вча́сно, впо́ру; **п. пасе́яць лён** вча́сно (впо́ру) посі́яти льон.

ПАРСЮ́К, -ка́ *ч. прям., перен.* каба́н.

ПАРСЮЧЫ́НЫ каба́нячий.

ПАРТСПАГНА́ННЕ *с.* **(партыйнае спагна́нне)** партстя́гнення (партійне стя́гнення).

ПАРТСХО́Д, -ду *ч.* **(партыйны сход)** партзбо́ри (партійні збо́ри).

ПАРТУЗНО́С, -су *ч.* партвне́сок.

ПА́РТЫЯ *ж. у різн. знач.* па́ртія; **палі́тычная п.** політи́чна па́ртія; **геалагі́чная разве́дачная п.** геологічна розвідувальна па́ртія; **но́вая п. тава́ру** нова́ па́ртія (компле́кт) това́ру.

ПАРУБЕ́НЬ, -бня́ *ч обл. (жердина)* рубе́ль.

ПАРУЖАВЕ́ЦЬ *док.* порожевіти, порожевішати.

ПАРУЖО́ВІЦЬ *док. (зробити рожевим)* порожéвити.

ПАРУКА́ЦЦА *док. обл. (привітатися потиском рук)* пору́чкатися.

ПАРУ́МЗАЦЬ *док. розм. (поплакати)* порю́мати, порю́мсати.

ПАРУПІ́ЦЦА *(аб кім-чым) док.* подба́ти, поклопота́тися, попіклува́тися *(про кого-що)*.

ПАРУША́ЛЬНІК *ч.* пору́шник.

ПАРУША́ЛЬНІЦА *ж.* пору́шниця.

ПАРУША́ЦЦА *недок. пас.* пору́шуватися.

ПАРУША́ЦЬ *недок.*, **ПАРУ́ШЫЦЬ** *док.* пору́шувати, пору́шити; не́хтувати, зне́хтувати; зневажа́ти, знева́жити; топта́ти, потопта́ти; переступа́ти, переступи́ти; **~шыць зако́н** пору́шити (переступи́ти) зако́н; **~шыць спако́й** пору́шити спо́кій.

ПАРУШЫ́НКА *і* **ПАРУШЫ́НА** *ж.* пороши́нка.

ПАРУ́ШЫЦЦА *док.* **1.** пору́шитися; **2.** зру́шитися, зворухну́тися.

ПАРУШЫ́ЦЦА *недок. пас.* пороши́тися.

ПАРУШЫ́ЦЬ *недок.* пороши́ти.

ПАРУШЭ́НЕЦ, -нцу *ч. бот.* зимолю́бка *ж.*

ПАРУШЭ́ННЕ *с.* пору́шення, *(незак. д. — ще)* пору́шування.

ПАРЦЯНЫ́ *(про тканину)* баво́вняний.

ПАРЫБА́ЧЫЦЬ *док.* пориба́лити.

ПА-РЫБІ́НАМУ *прислівн.* по-ри́б'ячому.

ПАРЫ́ВІСТА *прислівн.* пори́вчасто, пори́вно, *(рідше)* пори́вчато; рву́чко.

ПАРЫ́ВІСТАСЦЬ *ж.* пори́вчастість, пори́вчатість; рву́чкість.

ПАРЫ́ВІСТЫ пори́вчастий, пори́вний, *(рідше)* пори́вчатий; рвучки́й, *(розм.)* рвачки́й; *(діал.)* рву́чий; **п. ве́цер** пори́вчастий (рвучки́й) ві́тер.

ПАРЫ́Ў, -рыву *ч. прям., перен.* пори́в, *(вітру)* по́дув, *(гніву)* на́пад, *(до чого-небудь)* по́тяг, *(прагнення)* порива́ння, *(захоплення)* за́пал.

ПАРЫХЛЕ́ЦЬ *док.* ста́ти (зроби́тися) пухки́м (сипки́м, крихки́м, трухля́вим).

ПАРЫХЛІ́ЦЬ *док. (багато, усе)* підпуши́ти, розпуши́ти, порозпу́шувати, перепуши́ти.

ПАРЭ́ЗНІК, -ку *ч. бот.* гірська́ жа́бриця *ж.*, порі́зник.

ПАРЭ́НЧАВЫ поручне́вий, пери́льний, парапе́тний.

ПАРЭ́НЧЫ, -чаў, *одн.* **парэ́нча** *ж.* пору́ччя, по́ручні; *(у крэслі)* би́льця, би́ла, пери́ла; *(на мосту)* парапе́т *ч.*

ПАРЭ́ПІНА *ж. прост.* трі́щина, шпари́на.

ПАСА́Г, -гу *ч.* по́саг, *(заст.)* ві́но *с.*

ПАСАДЖО́НЫ: п. ба́цька *етногр.* весі́льний (поса́джений, вінча́льний, поса́дний, голова́тий, сто́льний, про́ханий) ба́тько; **~ная ма́ці** *етногр.* весі́льна (поса́джена *і т. ін.*) ма́ти.

ПАСАДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *док.* посприя́ти *(кому-чому)*; ста́ти в приго́ді.

ПАСАКАТА́ЦЬ *док.* **1.** покудкуда́кати; **2.** *перен.* побазі́кати, потереве́нити, поцве́нькати, поварня́кати; поцокоті́ти, поцокота́ти; **3.** *(швидко поїхати возом)* поторохті́ти.

ПА-САПРАЎДНАМУ *прислівн.* по-спра́вжньому.

ПАСАРАМАЦІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** присоро́мити, пристиди́ти; **п. гультая́** присоро́мити ле́даря (неро́бу); **2.** *(завдати сорому багатьом)* осоро́мити, зганьби́ти.

ПАСАСКА́КВАЦЬ *і* **ПАСАСКО́КВАЦЬ** *док. (про багатьох і про багато що)* позіска́кувати.

ПАСАСКРАБА́НЫ *і* **ПАСАСКРЭ́БВАНЫ** *док.* позішкря́буваний. — *Див. ще* **пасаскраба́ць**.

ПАСАСКРАБА́ЦЬ *і* **ПАСАСКРЭ́БВАЦЬ** *док.* позішкря́бувати.

ПАСАСЛО́ЎНЫ *істор.* ста́новий.

ПАСАСТАЎЛЯ́НЫ скла́дений, укла́дений; повпорядко́вуваний; потво́рюваний. — *Див. ще* **пасастаўля́ць**.

ПАСАСТАЎЛЯ́ЦЬ *док. (про багато) у різн. знач.* посклада́ти; *(словники)* поуклада́ти; *(збірники)* поупорядко́вувати; потво́рювати, поутво́рювати.

ПАСАЧЫ́ЦЬ *док.* посте́жити *(за ким-чим)*, попильнува́ти *(кого-чого)*.

ПАСАШЧЫ́КВАНЫ *і* **ПАСАШЧЫ́ПВАНЫ** позіщи́пуваний; позіску́буваний. — *Див. ще* **пасашчы́кваць**.

ПАСАШЧЫ́КВАЦЬ *і* **ПАСАШЧЫ́ПВАЦЬ** *док.* позіщи́пувати, позіску́бувати.

ПА-СВАЯ́ЦКУ *прислівн.* по-роди́нному.

ПАСВЕ́ДЧАННЕ *с.* **1.** *(дія)* засві́дчення, посві́дчення, *(незак. д. — ще)* засві́дчування, посві́дчування; **2.** *(документ)* по́свідка *ж.*, посві́дчення; свідо́цтво; **п. асо́бы** по́свідка про осо́бу; **п. аб нараджэ́нні** свідо́цтво про наро́дження.

ПА-СВЕ́ЦКУ *прислівн.* по-сві́тському, по-сві́тськи.

ПАСВІДРАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(деякий час)* посвердли́ти, повертіти; **2.** *(багато, усе)* пересвердли́ти, перевертіти.

ПА-СВІ́НСКУ *прислівн. розм.* по-свиня́чому, по-сви́нському, по-сви́нськи.

ПА́СВІЦЦА *недок.* па́стися.

ПА́СВІЦЬ *недок.* па́сти; *(овець — ще)* чабанува́ти, вівчарюва́ти.

ПА-СВО́ЙСКУ *прислівн. розм.* по-сві́йському, по-сві́йськи, по-своє́му, як сам зна́ю.

ПА-СВЯТО́ЧНАМУ *прислівн.* по-святко́вому, *(рідше)* по-свято́чному; святко́во.

ПАСВЯЦІ́ЦЬ[1] *док.* **1.** посвіти́ти; **п. ліхта́рыкам** посві́тити ліхта́риком; **2.** посвіти́ти, пося́яти.

ПАСВЯЦІ́ЦЬ[2] *док.* **1.** освяти́ти, посвяти́ти; **п. ваду́** посвяти́ти во́ду; **2.** посвяти́ти, ви́святити; **п. у ры́цары** посвяти́ти в ли́царі; **п. у архімандры́ты** ви́святити в архімандри́ти; **3.** *(ознайомити з чимось потаємним, не всім відомим)* посвяти́ти, відкри́ти, ознайо́мити *(з чим)*.

ПАСВЯЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАСВЯЦІ́ЦЦА** *док.* висвя́чуватися, ви́святитися.

ПАСВЯЧА́ЦЬ *недок.* освя́чувати; висвя́чувати. — *Пор.* **пасвяці́ць**[2] **2, 3**.

ПАСВЯЧО́НЫ 1. посвя́чений; **2.** ви́свячений. — *Див. ще* **пасвяча́ць**.

ПАСВЯЧЭ́ННЕ *с.* посвя́чення; ви́свячення.

ПАСЕ́ЛІШЧА *с.* **1.** *археол.* посе́лення; **2.** село́, се́лище.

ПАСЕРДАВА́ЦЬ *док. розм.* посе́рдитися, погні́ватися.

ПАСЁЛАК, -лка *ч.* се́лище *с.*, ви́селок.

ПА-СЁМАЕ *вст. сл.* по-сьо́ме.

ПАСІ́ВЕРАНЫ обві́трений; **п. твар** обві́трене обли́ччя.

ПАСІ́ВЕРАЦЬ *док. (про шкіру)* обві́тритися; потрі́скатися *(від вітру)*.

ПАСІЛКАВА́ЦЦА *див.* **падсілко́ўвацца**.

ПА-СІРО́ЦКУ *прислівн.* по-сирі́тському, по-сирі́тськи.

ПА́СКА *ж. розм.* сму́га.

ПАСКАВЫ́ТВАННЕ *с.* пови́скування, вища́ння, вереща́ння; скавуча́ння, ски́глення, ски́гління, скі́млення, скавулі́ння; кубі́кання.

ПАСКАВЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ПАСКАВЫТА́ЦЬ** *док. прям., перен.* пови́скувати, повища́ти; вища́ти (вереща́ти), повереща́ти; *(про собаку)* скавча́ти (скавуча́ти, ски́глити, скі́млити, скавулі́ти), поскавча́ти (поскавуча́ти, поски́глити, поскі́млити, поскавулі́ти); *(про свиню)* кубі́кати, покубі́кати.

ПАСКАКА́ЦЬ *док.* **1.** пострибати, поплига́ти, поскака́ти; **2.** потанцюва́ти; **3.** шви́дко поїхати, поскака́ти; майну́ти.

ПАСКАРА́ЛЬНІК *ч. техн.* приско́рювач, пришви́дчувач.

ПАСКАРА́ЛЬНЫ *техн.* приско́рювальний, пришви́дшувальний.

ПАСКАРА́ЦЦА *і* **ПАСКО́РВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПАСКО́РЫЦЦА** *док. у різн. знач.* приско́рюватися, приско́ритися, пришви́дшуватися, пришви́дшитися; **рух по́езда ~ры́ўся** рух по́тяга пришви́дшився (приско́рився); **зваро́т мой ~ры́ўся** пове́рнення моє́ пришви́дшилося.

ПАСКАРА́ЦЬ *і* **ПАСКО́РВАЦЬ** *недок.*, **ПАСКО́РЫЦЬ** *док. у різн. знач.* приско́рювати, приско́рити; пришви́дшувати, пришви́дшити; **~рыць вы́хад кні́гі** приско́рити ви́хід кни́жки.

ПАСКАРАЧА́ЦЦА *док. (про багато)* поскоро́чуватися.

ПАСКАРАЧА́ЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* поскоро́чувати.

ПАСКА́РДЗІЦЦА *док.* поска́ржитися, пожалі́тися; побі́дкатися.

ПАСКАРЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* приско́рення,

пришви́дшення, *(незак. д. — ще)* прискóрювання, пришви́дшування.

ПАСКВА́РЫЦЦА *док. (про сало)* пошквáритися, посмáжитися.

ПАСКВА́РЫЦЬ *док. (сало)* **1.** *(деякий час)* пошквáрити, посмáжити; **2.** *(усе)* пошквáрити; попересмáжувати.

ПАСКЛЮДАВА́НЫ *тесл.* обтéсаний. — *Див. ще* **пасклюдавáць**.

ПАСКЛЮДАВА́ЦЬ *док. тесл. (багато, усе)* обтесáти, пообтíсувати.

ПАСКНА́РНІЧАЦЬ *док. розм.* поскупи́тися; пошкодувáти.

ПАСКО́РВАЦЬ *див.* **паскарáць**.

ПАСКРЫ́ПАЦЬ *і* **ПАСКРЫПЕ́ЦЬ** *док.* поскрипíти, порипíти.

ПАСКРЭ́БАК -бка *ч. (невелика хлібина із залишків тіста; жарт.: остання дитина в родині)* ви́шкребок.

ПАСКРЭ́БЕНЫ пошкря́баний. — *Див. ще* **паскрэ́бці**.

ПАСКРЭ́БКІ, -каў *мн. розм. (вишкрябані залишки чого-небудь)* ви́шкребки, ви́скребки, ви́скрібки.

ПАСКРЭ́БЦІ *док.* **1.** пошкря́бати, поскребти́; **2.** *(багато, усе)* пошкря́бати, поскребти́, перечи́стити.

ПАСКУГО́ЛІЦЬ *док.* **1.** пови́ти, поскíмлити; *(про собаку — ще)* поскавучáти; **2.** *перен. розм.* поски́глити.

ПАСКУ́ЛЬВАНЫ *розм.* поски́даний; позвáлюваний, поперекиданий, поперевéртаний. — *Див. ще* **паску́льваць**.

ПАСКУ́ЛЬВАЦЦА *док. розм. (про багато, про багатьох)* поскидáтися, позвáлюватися, поперекидáтися, поперевертáтися.

ПАСКУ́ЛЬВАЦЬ *док. розм. (багато, усе; багатьох, усіх)* поскидáти, поспихáти, позвáлювати, поперекидáти, поперевертáти.

ПАСКУ́РЧВАНЫ поскру́чуваний, зíгнутий. — *Див. ще* **паску́рчваць**.

ПАСКУ́РЧВАЦЦА *док. (про багатьох, про багато)* **1.** покóрчитися, поскóрчуватися, поскру́чуватися; **2.** поскру́чуватися, пости́скуватися.

ПАСКУ́РЧВАЦЬ *док. (багато, усе)* поскру́чувати, позгинáти.

ПАСЛА́НЫ[1] пóсланий, надíсланий. — *Див. ще* **пасылáць**.

ПАСЛА́НЫ[2] постéлений. — *Див. ще* **слáць**[2].

ПАСЛАНЯ́ЦЦА *док.* потиня́тися, повéштатися, посновигáти, пошвéндяти, поникáти, *(підсил.)* попотиня́тися, поповéштатися, попошвéндяти.

ПАСЛА́ЦЦА *док.* **1.** простягти́ся, простягну́тися, *(про багатьох)* попростягáтися; **2.** *розм. (приготувати собі постіль)* постели́тися, *(рідше)* послáтися.

ПАСЛА́ЦЬ *див.* **пасылáць**.

ПАСЛЕ́ДАК, -дка *ч. розм. (найменший у родині)* мізи́нець, мізи́нок, ви́шкребок.

ПАСЛЕ́ДЫШ *ч. розм. знев.* недóбиток, послíдок.

ПАСЛІБІЗАВА́ЦЬ *док. розм.* почитáти по складáх.

ПАСЛІ́ЗГАЦЦА *док. розм.* покатáтися, посковзáтися; **п. на лёдзе** покатáтися (посковзáтися) на льоду́.

ПАСЛО́ЙНА *прислівн.* шарáми, пошарóво.

ПАСЛО́ЙНЫ шарови́й, пошарóвий.

ПАСЛУ́ГА *ж.* **1.** пóслуга; **зрабíць ~гу каму-нéбудзь** зроби́ти (учини́ти) лáску кому-нéбудь; **2.** *тільки мн. заст.* служíння *с.*, слугувáння *с.*; **быць на ~гах у кагó-нéбудзь** наймитувáти, слугувáти, служи́ти, бу́ти слугóю; *(про чоловіка — ще)* бу́ти служникóм; *(про жінку — ще)* наймичкувáти, бу́ти служни́цею; ◊ **мядзвéжая п.** ведмéжа пóслуга, пóслуга на шкóду; **да вáшых паслу́г** до вáших пóслуг, до пóслуг вам.

ПАСЛУГА́Ч, -чá *ч. знев.* поплíчник, посíпака, полі́гач; прислу́жник.

ПАСЛУГА́ЧКА *ж. знев.* поплíчниця, посíпака, полі́гачка; прислу́жниця.

ПАСЛУГО́ЎВАЦЬ *недок. розм.* прислугóвувати, прислу́жувати, служи́ти, *(заст.)* послугóвувати.

ПАСЛУ́ХАЦЬ *док. у різн. знач.* послу́хати; **п. лéкцыю** послу́хати лéкцію; **п. му́зыку** послу́хати му́зику; **~хайце, што я вам скажу́** послу́хайте, що я вам скажу́.

ПАСЛУХМЯ́НА *прислівн.* слухня́но, *(рідше)* послу́шно.

ПАСЛУХМЯ́НАСЦЬ *ж.* слухня́ність, пóслух *ч.*; *(рідше)* послу́шність, послухня́ність; *(заст.)* послухня́нство *с.*, послухáння *с.*, послушéнство *с.*

ПАСЛУХМЯ́НСТВА *с.* слухня́ність *ж.*, пóслух *ч.*; *(рідше)* послу́шність *ж.*, послухня́ність *ж.*; *(заст.)* послухня́нство *с.*, послухáння *с.*, послушéнство *с.*; покíрність *ж.*

ПАСЛУХМЯ́НЫ слухня́ний, *(рідше)* послу́шний, послухня́ний; покíрний; **~нае дзіця́** слухня́на дити́на, слухня́не дитя́.

ПАСЛУШЭ́НСТВА *с.* слухня́ність *ж.*, пóслух *ч.*; *(рідше)* послу́шність *ж.*, послухня́ність *ж.*, *(заст.)* послухня́нство, послухáння, послушéнство.

ПАСЛЯ́ **1.** *прислівн.* пíсля, *(рідше)* опíсля́; пóтім, потóму; відтáк; **гэ́та мóжна зрабíць п.** це мóжна зроби́ти пíсля (опíсля́, пóтім, потóму); **2.** *прийм. з род.* пíсля, *(рідше)* опíсля́; по *(з місц. в.)*; **п. Нóвага гóда** пíсля Нóвого рóку; **п. нéкалькіх дзён** пíсля кількóх днів, по кількóх днях; ◊ **п. дóжджыка ў чацвéр** *прик.* на Микóли та й нікóли.

ПАСЛЯАБЕ́ДЗЕННЫ пíсляобíдній, пообíдній.

ПАСЛЯДЗЕ́ЯННЕ *с. спец.* пíслядíя *ж.*; *(рідко)* пíслядíяння; **магнíтнае п.** магнíтна пíслядíя; **тэ́рмін ~ння ўгнаéнняў** тéрмін (строк) пíслядії дóбрив.

ПАСЛЯЗАРО́ДКАВЫ *біол.* пíслязародкóвий.

ПАСЛЯКАСТРЫ́ЧНІЦКІ пíсляжовтнéвий.

ПАСЛЯЛЕДАВІКО́ВЫ *і* **ПАСЛЯЛЕДНІКО́ВЫ** *геол.* пíсляльодовикóвий.

ПАСЛЯЛО́Г *ч. лінгв.* пíсляймéнник.

ПАСЛЯНАВАЛЬНІ́ЧНЫ пíсляграозови́й.

ПАСЛЯНАЦІСКНЫ́ пíслянаголóшений.

ПАСЛЯСВЯТО́ЧНЫ пíслясвяткóвий.

ПАСЛЯСЛО́ЎЕ *с.* пíслямóва *ж.*, пíсляслóво.

ПАСЛЯЎБО́РАЧНЫ *с.-г.* післязбира́льний.

ПАСМА́ГЛЫ *і* **ПАСМЯ́ГЛЫ** *(про губи)* заше́рхлий, поше́рхлий, яки́й (що) заше́рх (поше́рх), посма́глий, засма́глий, яки́й (що) посма́г (засма́г).

ПАСМА́ГНУЦЬ *і* **ПАСМЯ́ГНУЦЬ** *док. (про губи)* заше́рхнути, заше́рхти, поше́рхнути; посма́гнути, засма́гнути.

ПАСМАКАВА́ЦЬ *док.* **1.** посмакува́ти; **2.** покуштува́ти, скуштува́ти, попро́бувати.

ПАСМАЛІ́ЦЬ[1] *док. (смолою)* посмоли́ти.

ПАСМАЛІ́ЦЬ[2] *док. (вогнем)* посмали́ти.

ПАСМЕ́ЙВАЦЦА *і* **ПАСМІХА́ЦЦА** *недок.* **1.** *(від часу до часу)* посмі́юватися, підсмі́юватися; смія́тися; **2.** ***(з каго-чаго)*** посмі́юватися, підсмі́юватися, підсміха́тися *(з кого-чого)*; смія́тися *(з кого-чого).*

ПАСМЕ́ШЫШЧА *с.* **1.** *(предмет глузування)* посміхо́вище, сміхо́вище, посміхо́висько, сміхо́висько, по́сміх *ч.*; **2.** *(знущання)* по́сміх *ч.*, глум *ч.*, нару́га *ж.*

ПАСМІХА́ЦЦА *див.* **пасме́йвацца**.

ПАСМУЦІ́ЦЦА *док.* посумува́ти, пожури́тися; *(розм.)* посмуткува́ти.

ПАСМЯ́ГЛЫ *див.* **пасма́глы**.

ПАСМЯ́ГНУЦЬ *див.* **пасма́гнуць**.

ПАСМЯРО́ТНА *прислівн.* посме́ртно.

ПАСМЯРО́ТНЫ посме́ртний.

ПАСНО́ЎДАЦЦА *док. розм. (без мети)* потиня́тися, пове́штатися, посновига́ти, пошве́ндяти, поника́ти, *(підсил.)* попотиня́тися, попове́штатися; поблука́ти, *(підсил.)* попоблука́ти.

ПАСО́Л[1], **-сла́** *ч. дипл.* посо́л.

ПАСО́Л[2], **-лу** *ч. (спосіб соління)* засі́л, *(рідко)* посі́л; *(дія — звичайно)* засо́лення *с.*, солі́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* засо́лювання *с.*

ПАСО́ЎВАННЕ *с.* **1.** *(туди й сюди)* ру́хання, со́вання; **2.** *(уперед)* рух *ч.*; **3.** *(про кригу)* рух *ч.*, посува́ння.

ПАСО́ЎВАЦЬ *недок.* **1.** *прям., перен.* посува́ти, ру́хати; **2.** *(туди й сюди)* со́вати, су́нути, посува́ти, *(рідко)* посо́вувати, ру́хати.

ПАСО́ЎКА *ж. спорт.* пасува́ння *с.*

ПАСПАБО́РНІЧАЦЬ *док.* позмага́тися.

ПАСПАГАДА́ЦЬ ***(каму-чаму)*** *док.* поспівчува́ти, ви́словити співчуття́, поста́витися зі співчуття́м, спочу́ти *(кому).*

ПАСПАРНЕ́ЦЬ *док.* ста́ти спірні́шим (шви́дшим).

ПАСПАЎЗА́ЦЬ *і* **ПАСПО́ЎЗВАЦЬ** *док. (про багатьох, про багато що)* **1.** *прям., перен.* посповза́ти, *(розм.)* позла́зити; *(зрушити з місця — ще)* позсо́вуватися; **2.** *(покинути)* поповзти́ [геть].

ПАСПАЧУВА́ЦЬ *док.* поспівчува́ти, ви́словити співчуття́, поста́витися зі співчуття́м, спочу́ти *(кому).*

ПАСПЕ́ЛЫ дозрі́лий; дости́глий, доспі́лий, поспі́лий, присти́глий.

ПАСПЕ́Х, -ху *ч.* по́спіх; ◊ **п. — лю́дзям на смех** *присл.* ско́рий по́спіх — лю́дям по́сміх; хто спіши́ть, той люде́й сміши́ть.

ПАСПЕ́ЦЬ[1] *див.* **паспява́ць**[2].

ПАСПЕ́ЦЬ[2] *див.* **паспява́ць**[3].

ПАСПІЛО́ЎВАНЫ поспи́люваний, позрі́зуваний. — *Див. ще* **паспіло́ўваць**.

ПАСПІЛО́ЎВАЦЬ *док. (багато, усе)* поспи́лювати, позрі́за́ти, позрі́зувати.

ПАСПІХА́НЫ *і* **ПАСПІ́ХВАНЫ** *розм.* **1.** поспи́ханий, позіштовхуваний; **2.** поски́даний, позаштовхуваний. — *Див. ще* **паспіха́ць**.

ПАСПІХА́ЦЬ *і* **ПАСПІ́ХВАЦЬ** *док. розм. (багато, багатьох)* **1.** поспиха́ти, позішто́вхувати; **2.** *(усе в одне місце)* поскида́ти, поспиха́ти, позашто́вхувати.

ПАСПЛАЎЛЯ́ЦЬ *док.* **1.** *(по воді — багато)* посплавля́ти; **2.** *(позбутися багатьох, багато чого)* позбува́ти *(кого-що)*, збу́тися, позбу́тися, *(розм.)* зди́хатися *(кого-чого).*

ПАСПО́РВАНЫ **1.** поспо́рюваний; **2.** позби́ваний. — *Див. ще* **паспо́рваць**.

ПАСПО́РВАЦЬ *док.* **1.** поспо́рювати; **п. нашы́ўкі** поспо́рювати на́шивки; **2.** позбива́ти *(палицею, тичкою)*; **п. гнёзды** позбива́ти гнізда.

ПАСПО́ЎЗВАЦЬ *див.* **паспаўза́ць**.

ПАСПРАБАВА́НЫ *див.* **папрабава́ны**.

ПАСПРАБАВА́ЦЬ *див.* **папрабава́ць**.

ПАСПРАГА́ЦЬ[1] *док. розм. (про багатьох)* посприга́ти.

ПАСПРАГА́ЦЬ[2] *док. грам.* провідмі́нювати [дієсло́во], провідміня́ти [дієсло́во], продієвідмі́нювати.

ПАСПРАЧА́ЦЦА *док.* **1.** *у різн. знач.* посперечатися, *(розм.)* поспо́рити; **2.** *перен.* поспо́рити, позмага́тися.

ПАСПУСКА́НЫ **1.** спу́щений; **2.** *розм.* пова́лений, зва́лений. — *Див. ще* **паспуска́ць**.

ПАСПУСКА́ЦЬ *док.* **1.** поспуска́ти; **п. саба́к** поспуска́ти соба́к; **п. ваду́ з са́жалак** поспуска́ти во́ду зі ставкі́в; **п. флагі** поспуска́ти прапори́; **п. вяро́ўкі** поспуска́ти мотузки́; **п. но́гі** поспуска́ти (спусти́ти) но́ги; **2.** *розм. (дерева)* поваля́ти, позва́лювати.

ПАСПЫТА́НЫ **1.** покушто́ваний, скушто́ваний; **2.** *перен. розм.* за́знаний, зві́даний. — *Див. ще* **паспыта́ць**.

ПАСПЫТА́ЦЬ ***(што, чаго)*** *док.* **1.** *(з'їсти, випити для проби)* покуштува́ти, скуштува́ти; **п. пірага́** покуштува́ти (скуштува́ти) пирога́ (пирі́г); **п., ці сало́дкі чай** покуштува́ти (скуштува́ти), чи соло́дкий чай; **2.** *перен. розм.* зазна́ти, зві́дати, дізна́ти *(чого, що)*; скуштува́ти, спізна́ти *(чого, що).*

ПАСПЯВА́ННЕ *с.* дозріва́ння; достига́ння, доспіва́ння; визріва́ння. — *Пор.* **паспява́ць**.

ПАСПЯВА́ЦЬ[1] *док. (пісень)* поспіва́ти; *(довго, багато — розм.)* попоспіва́ти.

ПАСПЯВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПАСПЕ́ЦЬ**[1] *док.* **1.** дозріва́ти, зрі́ти, дозрі́ти; *(про плоди, хліб — звичайно)* достига́ти, дости́гнути, дости́гти, *(про багато)* подостига́ти; доспіва́ти, доспі́ти, поспіва́ти, поспі́ти, дохо́дити, дійти́, *(про багато)* подохо́дити; *(розм.)* приспіва́ти, приспі́ти, приспі́нути, пристига́ти, прости́гнути, присти́гти; **2.** *розм. (ставати готовим — про страву)* поспіва́ти, поспі́ти; **бліны́ паспе́лі** млинці поспі́ли.

ПАСПЯВА́ЦЬ[3] *недок.*, **ПАСПЕ́ЦЬ**[2] *док.* **1.** *(ро-*

бити що-небудь вчасно) устига́ти, усти́гнути, *(розм.)* успіва́ти, успі́ти; поспіва́ти, поспі́ти, *(розм.)* постига́ти, пости́гнути, пости́гти; **паспе́ць на по́езд** усти́гнути на по́тяг (по́їзд); **2.** *(не відставати)* устига́ти, усти́гнути; *(розм.)* управля́тися, упра́витися; **я не магу́ паспе́ць за ва́мі** я не мо́жу встигнути за ва́ми; **3.** *недок. (добре вчитися)* устига́ти.

ПАСПЯВА́ЮЧЫ **1.** *прикм. пед.* успі́шний; **2.** *у знач. імен. пед.* успі́шник; *(рідше)* устига́ючий; **2.** *дієприсл.* устига́ючи.

ПАСПЯХО́ВА *прислівн.* успішно; з у́спіхом.

ПАСПЯХО́ВАСЦЬ *ж.* успі́шність.

ПАСПЯХО́ВЫ успі́шний.

ПАСПЯША́ЦЦА *док.* поспіши́ти, поква́питися.

ПАСРЭ́ДНА **1.** *прислівн.* сере́дньо, посере́дньо; **адказа́ць уро́к п.** відповісти́ уро́к посере́дньо; **2.** *у знач. імен. невідм. (оцінка)* посере́дньо; **атрыма́ць па матэма́тыцы п.** оде́ржати з матема́тики посере́дньо.

ПАСРЭ́ДНАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість)* пересі́чність, посере́дність; **2.** *(про людину)* посере́дність.

ПАСРЭ́ДНЫ *(середній за якістю, звичайний)* сере́дній, посере́дній; помі́рний; абия́кий; **п. спецыялі́ст** сере́дній (посере́дній) спеціалі́ст; **п. адка́з на экза́мене** посере́дня відповідь на і́спиті (на екза́мені).

ПАССЯКА́НЫ позру́буваний, пости́наний. — *Див. ще* **пассяка́ць**.

ПАССЯКА́ЦЬ *док.* позру́бувати, повиру́бувати, позсіка́ти, постина́ти.

ПА́СТА[1] *ж.* па́ста; **зубна́я п.** зубна́ па́ста; **тама́тная п.** тома́тна па́ста.

ПА́СТА[2] *ж. обл.* пасі́ння *с.*, *(обл.)* па́ства.

ПАСТА́ВА *ж.* **1.** поста́ва, стату́ра; **выда́тная п.** чудо́ва поста́ва; **2.** по́за; *(положення тіла — ще)* поста́ва; **здыма́цца ў ро́зных ~вах** зніма́тися в рі́зних по́зах (поста́вах); **п. ко́рпуса** поста́ва (поло́ження) ко́рпусу; **п. ног** поста́ва ніг.

ПАСТА́ВІЦЬ[1] *див.* **ста́віць**.

ПАСТА́ВІЦЬ[2] *див.* **пастаўля́ць**[2].

ПАСТАЛЕ́ЛЫ змужні́лий.

ПАСТАЛЕ́ЦЬ *док.* **1.** подоро́слішати, змужні́ти, помужні́ти; **2.** споважні́ти, постате́чніти, дійти́ [до] ро́зуму, ста́ти розсу́дливим (стате́чним, урі́внова́женим), зробитися розсу́дливим *тощо*; *(розм.)* огóвтатися, обго́втатися; порозумні́ти, порозумні́шати; **калі́ ты ~ле́еш?** колі́ ти ді́йдеш [до] ро́зуму (зро́бишся розсу́дливим, порозумні́шаєш)?

ПАСТАНАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПАСТАНАВІ́ЦЬ** *док.* постановля́ти, постанови́ти; *(вирішувати на зборах, засіданні тощо — звичайно)* ухва́лювати, ухвали́ти; **сход ~ві́ў** збо́ри ухвали́ли; **суд ~ві́ў** суд ухвали́в; **парла́мент ~ві́ў** парла́мент ухвали́в (постанови́в).

ПАСТАНО́ЎШЧЫК *ч. театр.* постано́вник.

ПАСТАНО́ЎШЧЫЦА *ж. театр.* постано́вниця.

ПАСТАРО́НКАВЫ посторі́нко́вий.

ПАСТАРШЫНСТВАВА́ЦЬ *док. (деякий час побути головою чого-небудь)* поголовува́ти.

ПАСТА́Ў[1], **-та́ва** *ч. (у млині)* поса́д; **млын на два ~та́вы** млин на два поса́ди.

ПАСТА́Ў[2], **-та́ва** *ч.* суві́й *(полотна)*.

ПАСТАЎЛЯ́ЦЬ[1] *док. (про багато)* поста́вляти; розста́вити; **п. межавы́я зна́кі** поста́вляти (розста́вити) межові́ зна́ки.

ПАСТАЎЛЯ́ЦЬ[2] *недок.*, **ПАСТА́ВІЦЬ**[2] *(што) док.* поставля́ти, поста́вити; доставля́ти, доста́вити; постача́ти, поста́чити; **~віць тава́ры** поста́вити това́ри.

ПАСТАЎНІ́К, -ка́ *ч. (для худоби)* загі́н, за́города *ж.*, обо́ра *ж.*; *(для овець — ще)* коша́ра *ж.*; *(для волів заст. — ще)* бичня́ *ж.*

ПАСТАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч.* постача́льник.

ПАСТАЎШЧЫ́ЦА *ж.* постача́льниця.

ПАСТАЯ́ННЫ пості́йний; повсякча́сний; ста́лий, сті́йки́й, тривки́й, незмі́нний; **п. кло́пат** пості́йний (повсякча́сний) кло́піт; **~нная велічыня́** *мат.* ста́ла (пості́йна) величина́; **п. ток** *ел.* пості́йний струм; **п. капіта́л** *екон.* пості́йний (ста́лий) капіта́л.

ПАСТАЯ́НСТВА *с.* ста́лість *ж.*, пості́йність *ж.*; **зако́н п.** зако́н ста́лості́.

ПАСТАЯ́ЦЬ *док.* **1.** *(якийсь час)* посто́яти; **2.** *(захистити)* оборони́ти, захисти́ти; *(розм.)* посто́яти; **п. за сябе́** посто́яти за се́бе; **3.** *(тільки в 2 ос. одн. і мн. наказ. сп.)* стій!, стрива́й!; сті́йте!, стрива́йте!

ПАСТО́ЛЬКІ *спол.* ості́льки; ◊ **п., паско́лькі** ості́льки, оскі́льки.

ПАСТО́ЧВАЦЬ[1] *док. (зробити тоншим за допомогою точіння — усе, багато що)* посто́чувати.

ПАСТО́ЧВАЦЬ[2] *док. (усе, багато що)* **1.** позшива́ти, посто́чувати; **2.** *(мотузок і т. ін.)* позв'я́зувати, подото́чувати; **3.** *техн.* зрости́ти.

ПАСТО́ЯЛКА *ж. обл. (про молоко)* вершки́, смета́нка, *(обл.)* осу́жка.

ПАСТРАЕ́ННЕ *с. військ.* шикува́ння.

ПАСТРАЙНЕ́ЦЬ *док.* ста́ти стрункі́шим.

ПАСТРАКАТА́ЦЬ *док.* поскрекота́ти, поскрегота́ти, поджеркота́ти, поджеркоті́ти.

ПАСТРАСА́НЫ *і* **ПАСТРЭ́СВАНЫ** постру́шуваний. — *Див. ще* **пастраса́ць**.

ПАСТРАСА́ЦЬ *і* **ПАСТРЭ́СВАЦЬ** *док.* постру́шувати.

ПАСТРА́ШВАЦЬ *недок. розм.* [ча́сом, і́ноді, тро́хи] ляка́ти; [ча́сом, і́ноді, тро́хи] страха́ти (страши́ти, жаха́ти).

ПАСТРО́ЕНЫ *військ.* ви́шикуваний. — *Див. ще* **пастро́іць**.

ПАСТРО́ІЦЬ *док. (рядами)* ви́шикувати; **п. у дзве шарэ́нгі** ви́шикувати у дві шере́нги (у два ше́реги, у дві шере́ги).

ПАСТРУГА́НЫ постру́ганий. — *Див. ще* **паструга́ць**.

ПАСТРУГА́ЦЬ *док.* **1.** *(якийсь час; усе, багато що)* постру́га́ти; **2.** *обл. (картоплю й т. ін.)* почи́стити.

ПАСТРЫГА́ЦЦА *недок.*, **ПАСТРЫ́ГЧЫСЯ** *док.* **1.** стри́гтися, постри́гтися; **2.** *церк.* пострига́тися, постри́гтися; **3.** *недок. пас.* стри́гтися; пострига́тися.

ПАСТРЫГА́ЦЬ *недок.*, **ПАСТРЫ́ГЧЫ** *док.* **1.** стри́гти, постри́гти; **~гчы валасы́** постри́гти воло́сся; **~гчы ўсі́х аве́чак** постри́гти всіх

ове́ць; **2.** *церк.* постригáти, пострúгти; **~гчы ў манáхі** пострúгти в ченці́ (в монáхи).

ПАСТРЭ́СВАНЫ *див.* **пастрасáны**.

ПАСТРЭ́СВАЦЬ *див.* **пастрасáць**.

ПАСТУЛА́Т *ч.* постулáт.

ПАСТУЛІ́РАВАНЫ постульóваний.

ПАСТУЛІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* постулювáти.

ПАСТУПА́ЦЬ *недок.*, **ПАСТУПІ́ЦЬ** *док.* **1.** робúти, зробúти; чинúти, учинúти; дíяти; повóдитися, повестúся; **як ямý ~піць?** як (що) йомý зробúти?, що йомý робúти?, як йомý вчинúти (повестúся)?; **2.** *(улаштуватися куди-небудь)* вступáти, вступúти; **~піць ва універсітэ́т** вступúти до університéту; **3.** надхóдити, надійтú; **~пілі звесткі з прадпрыéмства** надійшлú відóмості з підприéмства; **грóшы ~пілі ў банк** грóші надійшлú до бáнку.

ПАСТУПЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* вступ *ч.*, *(незак. д. — ще)* вступáння; надхóдження; **2.** *(доходи тощо)* надхóдження; *(закінч.)* прибýтки (збóри *й т. ін.)*, що надійшлú; **грашóвыя ~нні** грóші, що надійшлú.

ПАСТУ́Х, -хá пастýх; *(овець — ще)* чабáн, вівчáр, *(обл.)* гайдáр; *(великої рогатої худоби — ще)* череднúк, скотáр; *(дрібної худоби заст. — ще)* ватáжник; *(кіз обл. — ще)* козáр; *(гусей — ще)* гусíй, гусятник.

ПАСТУХО́ЎСКІ пастýшачий, пастýший; чабáнський, вівчáрський. — *Пор.* **пастýх.**

ПАСТУХО́ЎСТВА *с.* пастухувáння; чабанувáння, вівчарювáння. — *Пор.* **пастýх**.

ПАСТЫ́ЦЬ *док.* *(якийсь час; про багато що)* похолóнути.

ПАСУ́ДА *ж.* пóсуд *ч.*, начúння *с.*

ПАСУ́ДАК, -дку *ч. розм.* пóсуд, начúння *с.*

ПАСУ́ДНІК *ч.* **1.** *(полиця, шафа на посуд)* мúсник, *(обл.)* суднúк; **2.** *(робітник, що миє посуд)* посýдник.

ПАСУРАВЕ́ЦЬ *док.* посувóрішати.

ПА-СУР'Ё́ЗНАМУ *прислівн.* серйóзно; повáжно.

ПАСУР'Ё́ЗНЕЦЬ *док.* посерйóзнішати, стáти серйóзнішим.

ПАСУ́ТАЧНА *прислівн.* від добú; подéнно.

ПАСУ́ТАЧНЫ добовúй, від добú; **п. грáфік** добовúй грáфік.

ПАСУ́ХУ *прислівн.* по сухóму, суходóлом.

ПАСХІЛЯ́НЫ посхúляний, схúлений, похúлений. — *Див. ще* **пасхіля́ць**.

ПАСХІЛЯ́ЦЬ *док.* *(багато, усе)* посхилáти, схилúти, похилúти.

ПАСЦЕ́ЛЬНІК *ч. істор.* постíльник.

ПАСЦЕ́ЛЬНІЧНЫ *імен. істор.* постíльний.

ПАСЦЕРАГЧЫ́ *док.* постерегтú, посторожúти, початувáти, попильнувáти; *(розм.)* попантрувáти.

ПАСЦЕРАГЧЫ́СЯ *док.* остерегтúся, *(обл.)* постерегтúся.

ПАСЦЁБВАЦЬ *недок.*, **ПАСЦЁБАЦЬ** *і* **ПАСЦЯБА́ЦЬ** *док.* похльóскувати, похльóскати, похльóстувати, похльóстати, постьóбувати, постьобáти.

ПА́СЦІ *док.* **1.** *у різн. знач.* упáсти; **нíзка п. ў чыíх-нéбудзь вачáх** нúзько впáсти в чиíх-небудь очáх; **крэ́пасць пáла** фортéця впáла; **2.** *(у бою)* загúнути, полягтú; **п. ў баí** загúнути (полягтú) в бою; ◊ **ні сéла ні пáла** ні з тóго ні з сьóго; знічéв'я; ні сíло ні впáло; з дóброго дúва.

ПАСЦІРА́НЫ постúраний, стéртий. — *Див. ще* **пасцірáць**.

ПАСЦІРА́ЦЬ *док.* *(багато, усе)* постирáти, стéрти; **п. пыл з мэ́блі** постирáти (стéрти) пил (пóрох) з мéблів.

ПАСЦІСКА́НЫ постúскуваний, стúснутий. — *Див. ще* **пасціскáць**.

ПАСЦІСКА́ЦЬ *док.* *(багато, усе)* постúскувати, стúснути; **п. бярвéнне дрóтам** постúскувати (стúснути) колóди дрóтом.

ПА́СЦІЦЬ *недок. обл.* пáсти; *(зазвичай по дорозі розм. — ще)* попасáти, попáсувати; *(трохи розм. — ще)* підпасáти.

ПАСЦЯБА́ЦЬ *див.* **пасцёбваць**.

ПАСЧАПЛЯ́НЫ *і* **ПАСЧЭ́ПЛІВАНЫ** позчíплюваний. — *Див. ще* **пасчапля́ць**.

ПАСЧАПЛЯ́ЦЦА *і* **ПАСЧЭ́ПЛІВАЦЦА** *док.* *(про багато що)* позчíплюватися, зчепúтися.

ПАСЧАПЛЯ́ЦЬ *і* **ПАСЧЭ́ПЛІВАЦЬ** *док.* *(багато, усе)* позчíплювати, зчепúти; **п. вагóны** позчíплювати (зчепúти) вагóни.

ПАСЧЫШЧА́НЫ позчúщуваний. — *Див. ще* **пасчышчáць**.

ПАСЧЫШЧА́ЦЬ *док.* *(багато, усе)* позчищáти, позчúщувати; **п. снег з дáхаў** позчищáти (позчúщувати) сніг з дахів.

ПАСЧЭ́СВАНЫ[1] позчíсуваний. — *Див. ще* **пасчэ́сваць**[1].

ПАСЧЭ́СВАНЫ[2] постíсуваний. — *Див. ще* **пасчэ́сваць**[2].

ПАСЧЭ́СВАЦЦА[1] *док.* *(знятися під час чесання — про багато що)* позчíсуватися.

ПАСЧЭ́СВАЦЦА[2] *док.* *(про багато, про все)* постíсуватися.

ПАСЧЭ́СВАЦЬ[1] *док.* *(багато, усе)* позчíсувати.

ПАСЧЭ́СВАЦЬ[2] *док.* *(багато, усе)* постíсувати; **п. карý з дрэ́ва** постíсувати корý з дéрева.

ПАСШЫВА́НЫ позшúваний. — *Див. ще* **пасшывáць**.

ПАСШЫВА́ЦЬ *док.* *(багато, усе)* позшивáти; зшúти, *(з'єднати шиттям — ще)* постóчувати, сточúти.

ПАСЫ́КАЦЬ *док. прям., перен.* пошипíти; *(про деяких тварин і перен. — звичайно)* посичáти.

ПАСЫ́Л, -лу *ч. спец.* посилáння *с.*

ПАСЫЛА́ЦЬ *недок.*, **ПАСЛА́ЦЬ** *док.* посилáти, послáти; *(відсилати — ще)* надсилáти, надіслáти; **пасылáць на прáцу** посилáти на робóту (на прáцю); **пасылáць пісьмó** надсилáти листá.

ПАСЫ́ЛАЧНЫ 1. посúльний; **2.** посилкóвий, пакункóвий.

ПАСЫ́ЛКА *ж.* **1.** *(дія)* посилáння *с.*; надсилáння *с.*; **2.** *(про предмет)* посúлка, пакýнок *ч.*; **3.** *філос.* посилáння *с.*; **4.** *лог.* зáсновок *ч.*, *(рідше)* посúлка, передпосúлка; ◊ **быць на ~ках** бýти на побігéньках.

ПАСЫ́ЛЬНЫ 1. *прикм.* посúльний; **2.** *у знач. імен.* посúльний; посланéць.

ПАСЫРЭ́ЦЬ *док.* стáти волóгим, відволóжитися, відволóгнути, відвологтú.

ПАСЫХА́ЦЬ *недок.* засиха́ти, со́хнути; **трава́ ад со́нца пасыха́е** трава́ від со́нця засиха́є (со́хне).

ПАСЫХО́ДЗІЦЦА *док. (про багато, про багатьох)* посхо́дитися; **на сход ~дзіліся лю́дзі з ро́зных вёсак** на збо́ри посхо́дилися лю́ди з рі́зних сіл.

ПАСЫХО́ДЗІЦЬ *док. (піти, вийти — про багатьох, про всіх))* зійти́; **усе́ пае́лі ды з ха́ты ~дзілі** усі́ пої́ли і з ха́ти зійшли́ (повихо́дили).

ПАСЫЦЕ́ЦЬ *док.* пожирі́ти, погла́дшати; потовсті́ти; пото́вщати.

ПАСЬБА́ *ж.* пасі́ння *с.*; *(обл.)* па́ства.

ПАСЯБРАВА́ЦЦА *док.* подружи́тися, здружи́тися, подружи́ти.

ПАСЯБРАВА́ЦЬ *док.* подружи́тися, здружи́тися, подружи́ти; *(починати дружбу)* заприятелюва́ти, поприятелюва́ти, затоваришува́ти, потоваришува́ти, заприязни́тися, стоваришува́тися.

ПА-СЯБРО́ЎСКУ *прислівн.* по-дру́жньому, дру́жньо; по-при́ятельському, по-при́ятельськи; при́язно.

ПАСЯДЖЭ́ННЕ *с.* засі́дання; **п. вучо́нага саве́та** засі́дання вче́ної ра́ди.

ПАСЯДЗЕ́ЦЬ *док. у різн. знач.* поси́діти; *(довго — розм.)* попоси́діти; **п. у знаёмых** поси́діти в знайо́мих; **п. за кні́гай** поси́діти за кни́жкою; **п. пад а́рыштам** поси́діти під аре́штом.

ПАСЯДЛА́НЫ осі́дланий, засі́дланий. — *Див. ще* **пасядла́ць**.

ПАСЯДЛА́ЦЬ *док. (багатьох, усіх)* осідла́ти, засідла́ти, посідла́ти.

ПАСЯЛКО́ВЕЦ, -ко́ўца *ч. розм.* ме́шканець се́лища.

ПАСЯЛКО́ВЫ се́лищний.

ПАСЯРО́Д *і* **ПАСЯРО́ДКУ 1.** *прийм. з род.* се́ред, посе́ре́д, посере́дині; *(розм.)* насере́д, насере́дині; **п. двара́** се́ред (посе́ре́д, посере́дині) дво́ру; **2.** *прислівн. обл.* посере́дині; *(розм.)* насере́дині.

ПАСЯРО́ДКАВЫ посере́дній, промі́жний; **~вае звяно́** посере́дня (промі́жна) ла́нка.

ПАСЯРЭ́БРАНЫ *у різн. знач.* посрі́блений; **~ная ча́рка** посрі́блена ча́рка; **~ныя валасы́** посрі́блене воло́сся.

ПАСЯРЭ́ДНІ *(про розміщення, положення)* сере́ди́нний.

ПАСЯЧЫ́ *док.* **1.** поруба́ти; **пасе́клі малады́ лес** поруба́ли молоди́й ліс; **2.** *(на дрібні шматки, знищити)* поруба́ти, посі́кти; **3.** *(якийсь час)* поруба́ти.

ПАСЯЧЫ́СЯ *док. (про волосся)* посі́ктися.

ПА́ТАКА *ж. тільки одн.* па́тока; *(кормова)* меля́са, маля́с *ч.*

ПАТАКА́ЛЬНІК *ч.* потура́льник.

ПАТАКА́ЛЬНІЦА *ж.* потура́льниця.

ПАТАКА́ННЕ *с.* потура́ння.

ПАТАКА́ЦЬ *недок.* потура́ти.

ПАТАЛО́К, -лка́ *ч. ав. та ін.* сте́ля *ж.*; *(перен. — звичайно)* межа́ *ж.*, [найви́ща] то́чка, [найви́щий] рі́вень.

ПАТА́ЛЬ *ж. спец.* шуми́ха.

ПАТАНА́ЦЬ *недок. розм.* потопа́ти, утопа́ти; **п. у зе́лені** потопа́ти (утопа́ти) в зе́лені.

ПАТАНЕ́ЦЬ *док. обл.* стонши́тися, пото́ншати.

ПАТАННЕ́ННЕ *с.* здеше́влення, *(незак. д. — ще)* здеше́влювання.

ПАТА́ННЕНЫ здеше́влений.

ПАТАННЕ́ЦЬ *док.* подешеві́ти, подеше́вшати.

ПАТАННЯ́ЦЦА *недок. пас.* здеше́влюватися.

ПАТАННЯ́ЦЬ *недок.*, **ПАТАННІ́ЦЬ** *док.* здеше́влювати, здешеви́ти; **~нні́ць капіта́льнае будаўні́цтва** здешеви́ти капіта́льне будівни́цтво; **~нні́ць вытво́рчасць мя́са** здешеви́ти виробни́цтво м'я́са.

ПАТАНЧА́ЦЦА *і* **ПАТО́НЧВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПАТАНЧЫ́ЦЦА** *док.* то́ншати, пото́шати, сто́ншуватися, стонши́тися.

ПАТАНЧА́ЦЬ *і* **ПАТО́НЧВАЦЬ** *недок.*, **ПАТАНЧЫ́ЦЬ** *док.* сто́ншувати, стонши́ти, пото́ншувати, потонши́ти.

ПАТАЧЭ́ННЕ *с. (дія)* сто́ншення, пото́ншення, *(незак. д. — ще)* сто́ншування, пото́ншування.

ПАТАНЧЭ́ЦЬ *док.* пото́ншати, стонши́тися.

ПАТАПЕ́Ц, -пца́ *ч. обл.* грузи́ло *с.*

ПАТАПІ́ЦЬ[1] *див.* **патапля́ць**.

ПАТАПІ́ЦЬ[2] *док.* **1.** *(сало, віск — багато, усе)* потопи́ти, перетопи́ти; **2.** *(якийсь час)* потопи́ти.

ПАТАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПАТАПІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* топи́ти, потопи́ти; **~пі́ць варо́жы крэ́йсер** потопи́ти воро́жий кре́йсер; **~пі́ць жыву́ю спра́ву ў размо́вах** потопи́ти (утопи́ти) живу́ спра́ву в розмо́вах; ◊ **~пі́ць у крыві́** потопи́ти (утопи́ти) в крові́.

ПАТАПТА́НЫ *і* **ПАТО́ПТАНЫ 1.** пото́птаний; потоло́чений; **2.** пото́птаний, зато́птаний; поча́влений; **3.** *(про взуття)* сто́птаний; пото́птаний, підто́птаний, відто́птаний, ви́топтаний; **4.** *перен.* знева́жений, зне́хтуваний; **5.** *розм.* за́пханий. — *Див. ще* **патапта́ць**.

ПАТАПТА́ЦЬ *док.* **1.** потопта́ти; *(витоптати — ще)* потолочи́ти, повибива́ти; **п. траву́** потопта́ти (потолочи́ти) траву́; **2.** потопта́ти, затопта́ти, *(роздушити розм. — ще)* почави́ти; **п. кураня́т** потопта́ти (затопта́ти, почави́ти) курча́т; **3.** *(взуття)* стопта́ти, *(багато)* посто́птувати; *(розм.)* потопта́ти, підтопта́ти, відтопта́ти, ви́топтати; **4.** *перен. (грубо порушити)* знева́жити, зне́хтувати, поне́хтувати; **п. чалаве́чую го́днасць** знева́жити лю́дську гі́дність; **п. зако́н** зне́хтувати зако́н (зако́ном); **5.** *розм. (недбало скласти)* запха́ти, запхну́ти, *(багато, усе)* позапиха́ти.

ПАТА́ПЦЫ *тільки мн. обл. кул.* тетеря *ж.*

ПАТАРЧА́КА *і* **ПАТЫРЧА́КА** *ж. (гострий предмет, який стирчить звідкись)* сторча́к *ч.*; гостря́к *ч.*

ПАТАРЧА́ЦЬ *і* **ПАТЫРЧА́ЦЬ** *док.* постирча́ти.

ПАТАСАВА́НЫ *і* **ПАТАСО́ВАНЫ** потасо́ваний. — *Див. ще* **патасава́ць**.

ПАТАСАВА́ЦЬ *док.* потасува́ти.

ПАТАСО́ЎКА *ж. розм.* **1.** бі́йка; **2.** прочуха́н *ч.*, прочуха́нка.

ПАТАЎХА́ЦЦА *док. розм.* поштовха́тися; *(кулаками й т. ін. розм. — ще)* пошту́рхатися.

ПАТАЎХА́ЦЬ *док. розм.* поштовха́ти; *(кулаком, палицею тощо розм. — ще)* пошту́рхати.

ПАТАЎЧЫ *див.* **таўчы**.

ПАТАЎЧЫСЯ *док.* **1.** *у різн. знач.* потовктися; *(про городину, садовину — ще)* пом'ятися; *(про яйця, посуд — ще)* побитися; **2.** *розм. (походити)* потинятися, пошвендяти.

ПАТАЎШЧАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАТАЎСЦІЦЦА** *док.* стовщуватися, стовститися, *(недок.)* потовщуватися; *(ставати товщим)* товщати, потовщати.

ПАТАЎШЧАЦЬ *недок.*, **ПАТАЎСЦІЦЬ** *док.* стовщувати, стовстити, потовщувати, потовстити.

ПАТАЎШЧЭННЕ *с.* **1.** *(дія)* стовщення, потовщення, *(незак. д. — ще)* стовщування, потовщування; потовщання, *(незак. д. — ще)* товщання; **2.** *(потовщене місце)* стовщення.

ПАТАЧНЫ патоковий; мелясний, малясовий.

ПАТКНУЦЦА *див.* **патыкацца**[1].

ПАТКНУЦЬ *див.* **патыкаць**[1].

ПАТЛУСЦЕЦЬ *док.* потовщати, потовстіти; *(стати гладким)* погладшати.

ПАТОЙБАКОВЫ потойбічний.

ПАТОК, -ку *ч.* **1.** потік; **бурлівы п.** бурхливий потік; **2.** *перен.* потік, злива *ж.*; **п. слоў** потік (злива) слів; **3.** *(тип виробництва; організація праці тощо)* потік; **п. бежанцаў** потік біженців (утікачів); **у вытворчасці выкарыстаны метад бесперапыннага ~ку** у виробництві використаний метод безперервного потоку; **студэнты здавалі экзамены ў два ~кі** студенти складали іспити (екзамени) у два потоки.

ПАТОЛЯ *ж.* **1.** *(доброзичливе ставлення до слабшого)* співчуття *с.*; співчування *с.*, *(рідше)* спочуття *с.*; **2.** потурання *с.*; **3.** заспокоєння *с.*, задоволення *с.*

ПАТОМАК, -мка *ч.* нащадок, потомок.

ПАТОМНЫ[1] **1.** родовий; спадковий; **п. маёнтак** родовий (спадковий) маєток; **2.** *(споконвічний, корінний)* потомственний; **п. чыгуначнік** потомственний (з діда-прадіда) залізничник.

ПАТОМНЫ[2] *(томами)* потомний, томами; **~нае выданне** потомне видання.

ПАТОНЧАНЫ 1. *дієприкм.* стоншений, потоншений; **2.** *у знач. прикм.* витончений; тонкий; **п. густ** витончений (тонкий) смак. — *Див. ще* **патанчаць**.

ПАТОНЧВАННЕ *с. (дія)* стоншення, потоншення, *(незак. д. — ще)* стоншування, потоншування; тоншання.

ПАТОНЧВАЦЦА *див.* **патанчацца**.

ПАТОНЧВАЦЬ *див.* **патанчаць**.

ПАТОПЛЕНЫ[1] потоплений, утоплений. — *Див. ще* **патапляць**.

ПАТОПЛЕНЫ[2] потоплений, перетоплений. — *Див. ще* **патапіць**[2].

ПАТОПТАНЫ *див.* **патаптаны**.

ПАТОРГАЦЦА *док.* посмикатися; *(судорожно — звичайно)* посіпатися, потіпатися.

ПАТОРГВАННЕ *с.* смикання, посмикування, шарпання, пошарпування, сіпання, сіпанина *ж.*, посіпування.

ПАТОРГВАЦЦА *недок. (про судорожні рухи)* сіпатися, посіпуватися, тіпатися, смикатися, посмикуватися; **яго вусы паторгваліся** його вуса сіпалися (посіпувалися).

ПАТОРГВАЦЬ *недок.* [трохи, злегка] смикати, посмикувати, [трохи, злегка] шарпати, пошарпувати, [трохи, злегка] сіпати, посіпувати; *(вікно, двері тощо — ще)* [трохи, злегка] торгати (торсати).

ПАТОЧНА-ГРУПАВЫ потоково-груповий.

ПАТОЧНА-МЕХАНІЗАВАНЫ потоково-механізований.

ПАТОЧНА-ПЕРАВАЛАЧНЫ потоково-перевалочний.

ПАТОЧНА-СКОРАСНЫ потоково-швидкісний.

ПАТОЧНЫ потоковий; конвеєрний; **п. метад вытворчасці** потоковий метод виробництва.

ПАТРАБАВАЛЬНА *прислівн.* вимогливо.

ПАТРАБАВАЛЬНАСЦЬ *ж.* вимогливість.

ПАТРАБАВАЛЬНІК *ч. офіц.* вимагач.

ПАТРАБАВАЛЬНЫ 1. *(про людину)* вимогливий; **2.** *(про документ, який містить вимогу)* вимоговий; **~ная ведамасць** вимогова відомість.

ПАТРАБАВАННЕ *с.* **1.** *(дія)* вимагання; **па ~нню суда** на вимогу суду; **2.** *(в інших значеннях)* вимога *ж.*; **не зніжаць ~нняў** не знижувати вимог; **п. на дровы** вимога на дрова; **прыпынак па ~нню** зупинка на вимогу.

ПАТРАБАВАЦЦА *недок. пас.* бути потрібним; *(безос.)* треба, потрібно; **~буецца рабочая сіла** потрібна робоча сила; **для новай справы ~валася многа ўмення** для нової справи треба було (потрібно було) багато вміння.

ПАТРАБАВАЦЬ *недок.* **1.** вимагати; *(гроші, борг і т. ін.)* правити; ставити вимогу; домагатися; **п. дакладнасці** вимагати точності (докладності); **п. чыіх-небудзь тлумачэнняў** вимагати чиїх-небудь пояснень; **2.** потребувати, мати потребу; **работа патрабуе кваліфікаванага кіраўніка** робота потребує кваліфікованого керівника.

ПАТРАВА *ж.* **1.** *(знищення, псування посівів, трав худобою)* спаш *ч.*, *(рідше)* шкода, потрава; **2.** їжа, страва.

ПАТРАВІЦЬ *док. (учинити спаш)* спасти, потравити; *(потоптати)* потолочити, повибивати.

ПАТРАНЖЫРЫЦЬ *док. розм. (якийсь час)* потринькати, порозтринькувати.

ПАТРАНІРАВАННЕ *с. у різн. знач.* патронування.

ПАТРАНІРАВАЦЬ *недок. у різн. знач.* патронувати.

ПАТРАПАНЫ 1. *дієприкм.* потіпаний; пошарпаний, потріпаний, порваний; зношений; подертий; поплесканий; пошарпаний, потріпаний; **2.** *у знач. прикм.* пошарпаний, потріпаний, порваний. — *Див. ще* **патрапаць 1—4**.

ПАТРАПАЦЬ *док.* **1.** *(льон)* потіпати; **2.** *розм.* пошарпати, потріпати, порвати; *(про одяг — ще)* зносити; подерти, подрати; **п. адзежу** пошарпати (потріпати, порвати) одяг (одежу); **п. кнігу** пошарпати (порвати, подерти) книжку; **3.** *(ласкаво постукати)* поплескати; **настаўніца ~пала хлопца па шчацэ** учителька поплескала хлопця по щоці; **4.** *перен. (завдати великих утрат бойовими діями)* пошарпа-

ти, потріпа́ти; *(розм.)* помотло́шити; **5.** *обл.* піти́, почимчикува́ти.

ПАТРАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПАТРА́ПІЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* потрапля́ти, потра́пити, *(рідше)* попада́ти, попа́сти; **не ~піў руко́й у рука́ў** не потра́пив руко́ю в рука́в; **як ты сёння ~піла аж у го́рад?** як ти сього́дні потра́пила аж до мі́ста?; **2.** догоджа́ти, догоди́ти; **яму́ ця́жка ~піць** йому́ ва́жко догоди́ти; **3.** *з інф.* могти́, змогти́, умі́ти, зуміти; **я не ~піў дакла́дна адказа́ць ім** я не зміг (не зумів) то́чно відповісти́ їм.

ПАТРАПЯТА́ЦЬ *док.* потріпоті́ти, потріпота́ти; потріпатися; **п. кры́ламі** потріпоті́ти (потріпота́ти) крильми́ (крилами).

ПАТРА́ЎКА *ж. обл.* **1.** стра́ва, ї́жа; **2.** *кул.* верещáка.

ПАТРАШЫ́ЦЦА *недок. пас.* па́тратися, потроши́тися.

ПАТРАШЫ́ЦЬ *недок.* па́трати, потроши́ти; *(очищувати від тельбухів — ще)* розчиня́ти, тельбуши́ти.

ПАТРАШЭ́ННЕ *с.* па́трання, потрошіння.

ПАТРО́ШАНЫ па́траний. — *Див. ще* **патрашыць.**

ПАТРУСІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(посипати)* потруси́ти; **2.** *(побігти дрібним кроком)* потрю́хати, потрюхи́кати.

ПАТРУЦІ́ЦЦА *док.* потруї́тися, отруї́тися.

ПАТРУЦІ́ЦЬ *док.* потруї́ти, отруї́ти.

ПАТРУ́ЧАНЫ потру́єний, отру́єний. — *Див. ще* **патруціць.**

ПАТРУ́ШЧАНЫ потро́щений. — *Див. ще* **патру́шчыць.**

ПАТРУ́ШЧЫЦЦА *док. розм.* потрощи́тися; **пасу́да ~шчылася** по́суд потрощи́вся.

ПАТРУ́ШЧЫЦЬ *док. розм.* потрощи́ти; **п. лядо́к на даро́зе** потрощи́ти льодо́к на доро́зі.

ПАТРЫВА́ЦЬ *док. розм.* **1.** потерпі́ти; **~ва́й хвілі́ну** потерпи́ хвили́ну; **2.** протрима́тися; *(розм.)* продéржатися; **пагóда яшчэ́ ~вáе** пого́да ще протри́ма́ється.

ПАТРЫ́ЗНІЦЬ *док.* **1.** пома́рити, помая́чи́ти; **2.** *(ким-чим)* пома́рити.

ПАТРЫМА́НЫ *(який був у вжитку)* дéржаний; ужи́ваний; *(про одяг — звичайно)* но́шений, прино́шений; **~ная кні́га** дéржана кни́жка; **~нае паліто́** но́шене (прино́шене, старé) пальто́; **~ныя рэ́чы** старі́ ре́чі.

ПАТРЫМА́ЦЬ *док. у різн. знач.* потри́ма́ти; *(розм.)* подéржати; **п. на рука́х хло́пчыка** потри́ма́ти на рука́х хло́пчика; **п. кні́гу** потри́ма́ти кни́жку; **п. ко́ней** потри́ма́ти ко́ней; **п. пту́шку ў клéтцы** потри́ма́ти пта́шку в клі́тці; **п. у па́мяці што-нéбудзь** потри́ма́ти в па́м'яті що-нéбудь.

ПАТРЭ́БАВАЦЬ *док.* зажада́ти, поста́вити вимо́гу; *(іноді перекладають формами від дієслова недок. виду)* вимага́ти; **п. выкана́ння зага́ду** зажада́ти (вимага́ти) викона́ння нака́зу.

ПАТРЭ́БНАСЦЬ *ж.* потре́ба; **матэрыя́льныя і культу́рныя ~насці** матеріа́льні й культу́рні потре́би.

ПАТРЭНІРАВА́ЦЦА *док.* потренува́тися.

ПАТРЭНІРАВА́ЦЬ *док.* потренува́ти.

ПАТРЭ́СВАННЕ *с.* стру́шування; *(розм.)* потру́шування, потрі́пування.

ПАТРЭ́СВАЦЬ *недок.* труси́ти, стру́шувати; *(розм.)* потру́шувати, потрі́пувати; трясти́; **калёсы ~свае на калдо́бінах** во́за стру́шує (потру́шує) на вибо́їнах; **п. галаво́й** труси́ти (трясти́) голово́ю.

ПАТРЭ́СЦІ *док.* потрясти́, потруси́ти; **п. я́блыню** потрясти́ (потруси́ти) я́блуню; **у даро́зе нас крыху́ ~сла** у доро́зі нас тро́хи потрясло́ (потруси́ло); **ве́чарам мяне́ крыху́ ~сла** уве́чері мене́ тро́хи потрясло́ (потруси́ло); **яго́ ~слі** *(перен.: обшукали)* його́ потрясли́ (потруси́ли).

ПАТРЭ́СЦІСЯ *док.* потрясти́ся, потруси́тися; стрясти́ся; **п. на калёсах** потрясти́ся (потруси́тися) на во́зі; **п. ад хо́ладу** потрясти́ся (потруси́тися) від (з) хо́лоду.

ПАТУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПАТУЖЫ́ЦЬ** *док.* роби́ти тугі́шим, зроби́ти тугі́шим.

ПАТУ́ЗАЦЦА *док.* **1.** пому́читися; *(довго, розм.)* попому́читися; *(поволоводитися, розм.)* помару́дитися, поморо́читися; **2.** *розм.* потяга́ти оди́н о́дного, *(підсил. розм.)* попотяга́ти оди́н о́дного.

ПАТУ́ЗАЦЬ *док.* посми́кати; пото́рсати, потермоси́ти, поша́рпати; **п. за вяро́ўку** посми́кати за мотузо́к (за мотузка́); **п. за рука́ў** посми́кати (пото́рсати, потермоси́ти, поша́рпати) за рука́в.

ПАТУ́ЗВАННЕ *с.* посми́кування.

ПАТУ́ЗВАЦЬ *недок.* посми́кувати, посі́пувати; **п. ле́йцы** посми́кувати (посі́пувати) ві́жки.

ПАТУ́ЛЬ *прислівн.* до́ти, до то́го ча́су.

ПАТУШЫ́ЦЦА *док. кул.* потушкува́тися.

ПАТУШЫ́ЦЬ[1] *док.* погаси́ти, потуши́ти, загаси́ти, згаси́ти.

ПАТУШЫ́ЦЬ[2] *док. кул.* потушкува́ти; **п. мя́са** потушкува́ти м'я́со.

ПАТЫДНЁВА *прислівн.* потижне́во, тижне́во; щоти́жня.

ПАТЫДНЁВЫ потижне́вий, тижне́вий; щотижне́вий.

ПАТЫКА́ЦЦА[1] *недок.*, **ПАТКНУ́ЦЦА** *док.* **1.** су́нутися, со́ватися, суну́тися; потика́тися, поткну́тися; **паткну́цца ў дзве́ры** суну́тися (поткну́тися) у две́рі; **2.** *перен. (пробувати що-небудь зробити)* потика́тися, поткну́тися; **то́лькі ён ~ну́ўся сказа́ць, як яго́ зноў перабі́лі** ті́льки він поткну́вся сказа́ти, як його́ зно́ву переби́ли.

ПАТЫКА́ЦЦА[2] *недок. пас.* тка́тися по осно́ві пітка́нням *(іншої якості або кольору).*

ПАТЫКА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПАТКНУ́ЦЬ** *док.* **1.** су́нути, со́вати, суну́ти; ти́кати, ткну́ти, ти́кнути, *(багато — розм.)* поти́кати; *(розм.)* ти́цяти, ти́цьнути; **2.** *док. перен. розм. (дати хабара)* ткну́ти, ти́кнути, ти́цьнути.

ПАТЫКА́ЦЬ[2] *недок.* тка́ти по осно́ві пітка́нням *(іншої якості або кольору).*

ПАТЫНКАВА́НЫ *і* **ПАТЫНКО́ВАНЫ** поштукату́рений, потинько́ваний. — *Див. ще* **патынкава́ць.**

ПАТЫНКАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(якийсь час)* поштукату́рити, потинькува́ти; **2.** обштукату́рити, поштукату́рити, потинькува́ти.

ПАТЫРЧА́КА *див.* **патарча́ка**.
ПАТЫРЧА́ЦЬ *див.* **патарча́ць**.
ПАТЫХА́ЦЬ *недок.* *(про неприємний запах)* відго́нити, тхну́ти.
ПАТЭ́ЛЬНЯ *ж.* сковорода́; *(обл.)* пате́льня.
ПАТЭ́НТ *ч. прям., перен.* пате́нт.
ПАТЭ́НТАВЫ пате́нтний; **п. збор** пате́нтний збір.
ПАТЭНТАЗДО́ЛЬНЫ *юр.* патентоспромо́жний.
ПАТЭ́ПАЦЬ *док. розм.* **1.** *(якийсь час)* поту́пати, *(підсил.)* потупоті́ти, потупота́ти, *(розм.)* погу́пати; **2.** *(іти)* поту́пати, погу́пати, потьо́пати, потьо́патися.
ПАЎАБАРО́НА *ж. спотр.* півза́хист *ч.*
ПАЎАБАРО́НЦА *ч. спорт.* півзахисни́к.
ПАЎАБАРО́Т *ч.* піво́берт.
ПАЎАБАРО́ТА *ч.* піво́берта.
ПАЎАДЗЕ́ТЫ напіводя́гнений.
ПАЎАДУКАВА́НЫ напівосвічений.
ПАЎАКРУ́ЖНАСЦЬ *ж. мат.* півко́ло *с.*
ПАЎАПРА́НЕНЫ *і* **ПАЎАПРА́НУТЫ** напіводя́гнений.
ПАЎАСВЕ́ТЛЕНЫ напівосвітлений.
ПАЎАСЬМІ́НА *ж. заст.* четвери́к *ч.*
ПАЎАФІЦЫ́ЙНА *і* **ПАЎАФІЦЫЯ́ЛЬНА** *прислівн.* напівофіційно.
ПАЎАФІЦЫ́ЙНЫ *і* **ПАЎАФІЦЫЯ́ЛЬНЫ** напівофіційний.
ПАЎБЕСПРАЦО́ЎНЫ напівбезробітний.
ПАЎБІВА́НЫ повби́ваний. — *Див. ще* **паўбіва́ць**.
ПАЎБІВА́ЦЦА *док.* **1.** *(про багатьох)* позабива́тися; **2.** *(зіткнутися, застромитися — про багато)* повстро́млюватися, повстромля́тися.
ПАЎБІВА́ЦЬ *док.* *(забити, застромити, утрамбувати) у різн. знач.* повбива́ти; **п. цвікі** повбива́ти цвяхи.
ПАЎБІРА́ЦЬ *док.* **1.** *(урожай)* зібра́ти, *(багато, усе)* позбира́ти; **2.** *(надати нарядного вигляду; одягнути)* прибра́ти, *(усіх, усе)* повбира́ти.
ПАЎБО́ЦІК *ч.* півчобіто́к, *(рідше)* полу́бо́ток.
ПАЎБО́ЦІКІ півчобітки́, *(рідше)* полу́бо́тки.
ПАЎБУТЭ́ЛЬКА *ж.* півпля́шка.
ПАЎБУТЭ́ЛЬКІ півпля́шки.
ПАЎВАР'Я́Т *ч.* напівбожевільний.
ПАЎВАР'Я́ЦКІ напівбожевільний.
ПАЎВЫСПА *ж.* піво́стрів *(піщаний)*.
ПАЎВЯДЗЕ́РНЫ піввідерний, піввідро́вий.
ПАЎВЯДРА́ *с.* піввідра́.
ПАЎВЯ́ЗАНЫ позв'язуваний.
ПАЎВЯ́ЗВАЦЬ *док.* *(багато, усе)* позв'язувати; *(розм.)* ув'яза́ти; **п. рэ́чы** позв'язувати ре́чі.
ПАЎВЯРЭ́ДЖВАЦЦА *док. розм.* потоми́тися, помори́тися.
ПАЎГАДАВЫ́ *док. у різн. знач.* піврічний.
ПАЎГО́ДА *ч.* півро́ку.
ПАЎГО́ДАК, -дка *ч.* піврічний; *(розм.)* піврічня́к.
ПАЎГО́ДДЗЕ *с.* півріччя.
ПАЎГО́ЛЫ напівго́лий.
ПАЎГО́РТВАНЫ **1.** загре́бений, позагре́буваний; **2.** заго́рнутий, заго́рнений, позаго́ртуваний. — *Див. ще* **паўго́ртваць.**
ПАЎГО́РТВАЦЬ *док.* **1.** *(багато, усе)* позагріба́ти; **2.** *(усе — у що)* позагорта́ти.
ПАЎДЗЕ́ЛЬНІЧАЦЬ *док.* узя́ти у́часть.
ПАЎДНЁВЫ півде́нний; **п. за́хад** півде́нний за́хід; **п. у́сход** півде́нний схід; **~вая шырата́** півде́нна широта́.
ПАЎДНЯ́[1] *ч.* півдня́; **папрацава́ць п.** попрацюва́ти півдня́.
ПАЎДНЯ́[2] *с.* пі́вдень *ч.*, по́лудень *ч.*; **пад п.** бли́зько по́лудня, над по́лудень; **пасля́ п.** пі́сля по́лудня, пополу́дні.
ПАЎДРЫМО́ТА *ж.* напівдрімо́та.
ПАЎДРЫМО́ТНЫ напівдрімо́тний.
ПАЎЖАБРА́К, -ка́ *ч.* напівжебра́к, напівзлида́р.
ПАЎЖАБРА́ЦКІ напівзлиде́нний, напівнужде́нний.
ПАЎЖА́РТАМ *прислівн.* напівжа́ртом, напівжартома́, напівжартівли́во.
ПАЎЖАРТАЎЛІ́ВЫ напівжартівли́вий.
ПАЎЗАСЛО́НЕНЫ напівзату́лений, напівзакри́тий.
ПАЎЗБІВА́НЫ **1.** наби́тий; понаби́ваний, понастро́млюваний понати́куваний; **2.** збитий. — *Див. ще* **паўзбіва́ць.**
ПАЎЗБІВА́ЦЦА *док. розм.* *(про багато, про багатьох)* повила́зити, повиліза́ти, повидира́тися, поздира́тися *(з ногами)*.
ПАЎЗБІВА́ЦЬ *док.* *(багато, усе)* **1.** *(ударами)* понабива́ти; *(на гостряк — ще)* понастро́млювати, понатика́ти; **2.** *(зробити крихким, пухнастим)* позбива́ти; **п. паду́шкі** позбива́ти подушки́.
ПАЎЗВАЛАКА́ЦЬ *і* **ПАЎЗВАЛА́КВАЦЬ** *док. розм.* *(тягнучи, підняти нагору — багато, багатьох)* повитя́гувати, повитяга́ти.
ПАЎЗВЕ́РХ *прийм. з род.* пове́рх; по́над, над *(чим)*; **вада́ ішла́ п. лёду** вода́ йшла пове́рх льоду, вода́ йшла по́над (над) льо́дом.
ПАЎЗДЗІРА́ЦЬ *док.* *(багато, усе)* **1.** *(відриваючи підняти)* повіддира́ти; **2.** *(переліг)* попіднíма́ти, попідійма́ти.
ПАЎЗДЫМА́ЦЦА *див.* **паўзніма́цца**.
ПАЎЗДЫМА́ЦЬ *див.* **паўзніма́ць**.
ПАЎЗДЫХА́ЦЬ *док. прям., перен.* позітха́ти.
ПАЎЗІРА́ЦЦА *док.* *(якийсь час)* повдивля́тися, повгляда́тися.
ПАЎЗКО́М *прислівн.* по́повз.
ПАЎЗЛА́ЗІЦЬ *док.* *(нагору — про багатьох)* повила́зити.
ПАЎЗМРО́К, -ку *ч.* при́смерк, при́смерки, су́тінь *ж.*
ПАЎЗМРО́ЧНЫ *(не освітлений)* присмерко́вий.
ПАЎЗНІМА́ЦЦА *і* **ПАЎЗДЫМА́ЦЦА** *док.* *(повиходити, позаймати вищі місця; повставати тощо — про багатьох)* попіднíма́тися, попідійма́тися; позліта́ти; позніма́тися.
ПАЎЗНІМА́ЦЬ *і* **ПАЎЗДЫМА́ЦЬ** *док.* *(багато, усе)* попіднíма́ти, попідійма́ти; *(прапори — ще)* поста́вляти, попідно́сити.
ПАЎЗРАСТА́ЦЬ *док.* *(про багатьох)* повироста́ти.

ПАЎЗРУЙНАВА́НЫ напівзруйно́ваний.

ПАЎЗРЫВА́НЫ повиса́джуваний [у повітря]; попідри́ваний, позри́ваний. — *Див. ще* **паўзрыва́ць²**.

ПАЎЗРЫВА́ЦЬ¹ *док. (усе, багато; рилом — про тварин)* пори́ти.

ПАЎЗРЫВА́ЦЬ² *док. (зруйнувати вибухом — багато, усе)* повиса́джувати [в повітря], попідрива́ти, позрива́ти.

ПАЎЗУНЫ́ *мн. зоол.* плазуни́.

ПАЎЗЦІ́ *недок.* повзти́; лізти; *(пересуватися поповзом)* плазува́ти; *(повільно пересуватися — ще)* су́нути; **жук ~зе́ па зямлі́** жук повзе́ (лізе) по землі; **аўто́бус ~зе́ ад прыпы́нку да прыпы́нку** авто́бус повзе́ (лізе, су́не) від зупи́нки до зупи́нки; **чо́рныя хма́ры ~злі́ па не́бе** чо́рні хма́ри лізли (су́нули) не́бом (по не́бі); **це́ста ~зе́ з дзяжы́** тісто лізе з діжі́; **чу́ткі ~злі́ на ўсе бакі́** чутки́ повзли́ на всі бо́ки.

ПАЎЗЫХО́ДЗІЦЬ *док. (про багато)* посхо́дити; **салда́ты ~дзілі на вышыню** солда́ти посхо́дили на висоту́; **зо́ркі ~дзілі** зірки́ посхо́дили; **жыта ~дзіла** жи́то зійшло́ (посхо́дило).

ПАЎКАЖУ́ШАК, -шка *ч.* кожу́х; *(менший)* кожу́шо́к; *(перев. жіночий — ще)* кожуша́нка *ж.*; *(некритий — ще)* кожуши́на *ж.*

ПАЎКАПЫ́¹ *ж.* півкопи́.

ПАЎКАПЫ́² *ж. заст.* тридцять (штук).

ПАЎКАЧАВЫ́ напівкочови́й.

ПАЎКАЧЭ́ЎНІК *ч.* напівкочівни́к, напівкочови́к.

ПАЎКВА́РТЫ *ж. заст.* чверть што́фа (о́ка).

ПАЎКІДА́ЦЬ *і* **ПАЎКІ́ДВАЦЬ** *док. (про багато, про багатьох)* повкида́ти.

ПАЎКЛАДА́ЦЬ *і* **ПАЎКЛА́ДВАЦЬ** *док. (про багато, про багатьох)* повклада́ти.

ПАЎКО́ЛА *с.* півко́ло.

ПАЎКО́ЛЬЦА *с.* півкільце́.

ПАЎКРО́ВАК, -ро́ўка *ч. спец. розм.* напівкро́вок, мі́шанець.

ПАЎКРО́ЎКА *ж. спец. розм.* напівкро́вка, мі́шанка.

ПАЎКРО́ЎНЫ *спец. розм.* напівкро́вний.

ПАЎКРУ́ГАМ *прислівн.* півко́лом.

ПАЎКРУ́ЖЖА *с.* півко́ло.

ПАЎКРУ́ЖНЫ *анат.* півколови́й.

ПАЎКРЫШТАЛІ́ЧНЫ напівкристалі́чний.

ПАЎЛЕГКАВАГАВІ́К, -ка́ *ч. спорт.* напівлегкоатле́т.

ПАЎЛЁГКІ *спорт.* напівлегки́й.

ПАЎЛІВА́НЫ повли́ваний. — *Див. ще* **паўліва́ць**.

ПАЎЛІВА́ЦЬ *док. (про багато)* повлива́ти.

ПАЎЛІ́Н *ч. орн.* пави́ч.

ПАЎЛІ́НАВЫ пави́ний, *(рідше)* павиче́вий; **~вае во́ка** *ентом.* павли́не о́ко; ◊ **воро́на ў паўлі́навым пёр'і** воро́на в пави́ному пі́р'ї; убрався в жупа́н і ду́має, що він пан; кра́сне пі́р'я на о́дудові, але́ сам смерди́ть.

ПАЎЛЯЖА́ЦЬ *недок.* напівлежа́ти.

ПАЎЛЯЖА́ЧЫ напівлежа́чий.

ПАЎМА́ЛПА *ж. зоол.* напівма́впа.

ПАЎМАЦО́ЎВАНЫ 1. поукрі́плюваний; позакрі́плюваний; поприкрі́плюваний; **2.** позмі́цнюваний, поукрі́плюваний. — *Див. ще* **паўмацо́ўваць.**

ПАЎМАЦО́ЎВАЦЬ *док. (про багато)* поукрі́плювати; позакрі́плювати, поприкрі́плювати; **п. но́жкі стала́** поукрі́плювати (позакрі́плювати) ні́жки стола́ (сто́лу); **п. парты́** поукрі́плювати порти́; **2.** *(зробити сильнішим, здоровішим)* позмі́цнювати, поукрі́плювати.

ПАЎМЕ́РА *ж.* півза́хід *ч.*

ПАЎМЁРТВЫ напівме́ртвий.

ПАЎМІНУ́ТЫ *ж.* півхвили́ни.

ПАЎМІ́САК, -ска *ч.* полу́мисок.

ПАЎМЯ́ККІ напівм'яки́й.

ПАЎНАВА́ГАВАСЦЬ *ж.* повнова́гість, ваговитість.

ПАЎНАВА́ГАВЫ *(який має повну вагу)* повнова́гий, по́вної ваги́, ваговитий; *(про снопи й т. ін. — ще)* ряснистий.

ПАЎНАВА́ЖКАСЦЬ *ж.* повнова́гість, ваговитість.

ПАЎНАВА́ЖКІ *(важкий)* повнова́гий, ваговитий, важки́й.

ПАЎНАГУ́ЧНАСЦЬ *ж.* повнозву́чність.

ПАЎНАГУ́ЧНЫ повнозву́чний, повноголо́сий.

ПАЎНАМЁК, -ку *ч.* напівна́тяк, слаби́й на́тяк.

ПАЎНАМО́ЦНЫ повнова́жний; **п. прадстаўні́к** повнова́жний представни́к.

ПАЎНАМО́ЦТВА *с.* повнова́ження.

ПАЎНАСМЕ́ШЛІВЫ напівнасмі́шкуватий, напівглузли́вий.

ПАЎНАТВА́РЫ повнови́дий, повноли́ций.

ПАЎНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* повні́ше.

ПАЎНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* повні́ший.

ПАЎНЕ́ЦЬ *недок.* **1.** *(ставати повнішим)* напо́внюватися, наповня́тися; випо́внюватися, виповня́тися; спо́внюватися, сповня́тися; по́внитися; **2.** *(ставати товстим)* повні́ти, повні́шати, *(розм.)* гла́дшати.

ПАЎНО́ЧНІК¹ *ч. (мешканець Півночі)* північа́нин, ме́шканець Півночі.

ПАЎНО́ЧНІК² *ч. розм.* опівні́чник.

ПАЎНО́ЧНІК³, -ку *ч. бот.* свербі́жниця *ж.*

ПАЎНО́ЧНІЦА¹ *ж.* ме́шканка Півночі.

ПАЎНО́ЧНІЦА² *ж. розм.* опівні́чниця.

ПАЎНО́ЧНІЧАЦЬ *недок. розм.* сидіти (працюва́ти, гуля́ти *й т. ін.*) до пі́зньої но́чі (допі́зна), не спа́ти до пі́зньої но́чі (допі́зна).

ПАЎНО́ЧНЫ¹ півні́чний; **п. ўсход** півні́чний схід; **п. за́хад** півні́чний за́хід; **~ная шырата́** півні́чна широта́; **~нае ззя́нне** півні́чне (поля́рне) сяйво.

ПАЎНО́ЧНЫ² опівні́чний, півні́чний; **п. час** опівні́чна (півні́чна) доба́ (годи́на).

ПАЎНЮ́СЕНЬКА *і* **ПАЎНЮ́ТКА** *прислівн. розм.* повні́сінько.

ПАЎНЮ́СЕНЬКІ *і* **ПАЎНЮ́ТКІ** *розм.* повні́сінький.

ПАЎПАВАРО́Т, -ту *ч.* **1.** напіво́берт; **2.** *військ., спорт.* піво́берт.

ПАЎПАВАРО́ТА *невідм. ч. військ., спорт.* піво́берта.

ПАЎПАВЕ́РХ *ч.* піво́верх.

ПАЎПАКЛО́Н, -ну *ч.* напівпоклін, напівуклін.
ПАЎПАЛІТО́ *невідм. с.* напівпальто́.
ПАЎПІСЬМЕ́ННЫ напівписьме́нний, напівгра́мотний.
ПАЎПІХА́ЦЬ *і* **ПАЎПІ́ХВАЦЬ** *док. розм. у різн. знач. (багато)* повпиха́ти, позапиха́ти.
ПАЎПЛЫВА́ЦЬ[1] *док. (заплисти всередину — про багатьох)* позапливати.
ПАЎПЛЫВА́ЦЬ[2] *док. (справити вплив)* вплинути; **п. на падзе́і** вплинути на події.
ПАЎПЛЯТА́НЫ повплітаний. — *Див. ще* **паўплята́ць.**
ПАЎПЛЯТА́ЦЬ *док. (багато)* повпліта́ти.
ПАЎПРАГА́НЫ повпря́ганий. — *Див. ще* **паўпрага́ць.**
ПАЎПРАГА́ЦЬ *док. (багатьох, усіх)* повпряга́ти; позапряга́ти.
ПАЎПРАЗРЫ́СТАСЦЬ *ж.* напівпрозо́рість.
ПАЎПРАЗРЫ́СТЫ напівпрозо́рий.
ПАЎПРАНІКА́ЛЬНЫ напівпроникни́й.
ПАЎПРЫГО́ННІЦКІ напівкріпосни́цький.
ПАЎПРЫЗНА́ННЕ *с.* напівпризна́ння.
ПАЎПРЫЧЭ́П *ч.* напівпри́чіп.
ПАЎРАДКО́ЎЕ *с. літ.* піввірш *ч.*
ПАЎРАЗБУ́РАНЫ напівзруйно́ваний.
ПАЎРАЗДЗЕ́ТЫ напівроздя́гнений.
ПАЎРАСПА́Д, -ду *ч. фіз.* півро́зпад.
ПАЎРАСПРА́НЕНЫ напівроздя́гнений.
ПАЎРАСТА́ЦЬ *док. (про багато)* **1.** повроста́ти; **2.** позароста́ти.
ПАЎРО́БЛІВАЦЦА *док. розм.* позабру́днюватися, позама́зуватися, позаму́рзуватися, пообму́рзуватися, позабрьо́хуватися.
ПАЎРО́БЛІВАЦЬ *док. розм. (про багато, про все)* **1.** позабру́днювати, побрудни́ти, ви́бруднити, позама́зувати; *(перев. обличчя розм. — ще)* позаму́рзувати, пообму́рзувати; *(забризкати одяг розм. — ще)* позабрьо́хувати; **2.** *(уставити всередину)* повставля́ти, повправля́ти, *(рідше)* повро́блювати; *(за допомогою мурування)* повмуро́вувати.
ПАЎРУБЕ́ЛЬ, -бля́ *ч. і* **ПАЎРУБЛЕ́ЎКА** *(розм.) ж. (п'ятдесят копійок)* **1.** півкарбо́ванець; *(заст.)* копа́ *ж.*, копови́к *ч. (про грошові одиниці Росії до 1917 р. та СРСР)*; **2.** піврубля́ *(про грошові одиниці Російської Федерації та Республіки Білорусь).*
ПАЎРУБЛЁВЫ *розм.* **1.** яки́й ко́штує півкарбо́ванця *(про грошові одиниці Росії до 1917 р. та СРСР)*; **2.** яки́й ко́штує піврубля́ *(про грошові одиниці Російської Федерації та Республіки Білорусь).*
ПАЎРУБЛЕ́ЎКА *див.* **паўрубе́ль.**
ПАЎРУБЛЯ́ *ч. (п'ятдесят копійок)* **1.** півкарбо́ванця *(про грошові одиниці Росії до 1917 р. та СРСР)*; **2.** піврубля́ *(про грошові одиниці Російської Федерації та Республіки Білорусь)*; ◊ **за мо́рам цяля́ — паўрубля́, ды сто перавóзу** *присл.* за мо́рем тели́чка — копі́єчка, а перевезти́ — карбо́ванець; мо́же, ця річ деі́нде й деше́ва, та ва́жко її діста́ти.
ПАЎСАБРА́НЫ напівскла́дений, напівзі́браний.
ПАЎСАГНУ́ТЫ напівзі́гнутий.
ПАЎСАМАТУ́ЖНЫ напівкуста́рний.
ПАЎСВЯТЛО́ *с. (освітлення)* напівсві́тло, півсві́тло.
ПАЎСКІДА́НЫ *і* **ПАЎСКІ́ДВАНЫ** ски́нутий, поски́даний. — *Див. ще* **паўскіда́ць.**
ПАЎСКІДА́ЦЬ *і* **ПАЎСКІ́ДВАЦЬ** *док. (багато, усе)* скида́ти, поскида́ти; **~да́ць каме́нне на падво́ду** скида́ти (поскида́ти) каміння на підво́ду.
ПАЎСМЕ́РЦЬ: да паўсме́рці *(дуже сильно)* ма́ло не до сме́рті; *(розм.)* до півсме́рті.
ПАЎСПІРА́ЦЦА *док. розм. (про багатьох)* поспира́тися, пообпира́тися; **хло́пцы ~ра́ліся ло́кцямі на стол** хло́пці поспира́лися (пообпира́лися) ліктями на стіл; **2.** *(рано встати)* посхо́плюватися.
ПАЎСПІРА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(що-небудь важке)* позва́лювати, поскида́ти; *(на спину — ще)* побра́ти на пле́чі; **2.** *(одягнути що-небудь тісне, негодяще)* понатяга́ти, понатя́гувати; *(із зусиллям — розм.)* понацу́плювати; **3.** повно́сити; повино́сити.
ПАЎСПО́РВАЦЦА *док. прост. (прокинутися)* повстава́ти, посхо́плюватися.
ПАЎСПО́РВАЦЬ *док. (багато, усе)* **1.** порозпо́рювати; **2.** *розм. (розбудити, штовхаючи)* порозбу́ркувати, порозшто́вхувати; попідніма́ти.
ПАЎСТАГО́ДДЗЯ *с.* півстоліття, півсторі́ччя.
ПАЎСТЫКА́НЫ 1. *розм.* понаса́джуваний, понастро́млюваний, понаштри́куваний; **2.** *(поспішно взутий)* понатя́гуваний. — *Див. ще* **паўстыка́ць.**
ПАЎСТЫКА́ЦЬ *док. (багато)* **1.** *розм. (понадівати, понасовувати)* понаса́джувати; *(на гостряк — звичайно)* понастро́млювати, понатика́ти, *(розм.)* понаштри́кувати; **2.** *прост. (кваплива взути)* понатяга́ти, понатя́гувати.
ПАЎСУ́ТАК *тільки мн.* півдобі́ *ж.*
ПАЎСУ́ТАЧНЫ півдобови́й.
ПАЎСЫРАВІ́НА *ж.* напівсировина́.
ПАЎСЯДЗЁННА *прислівн.* повсякде́нно, *(рідше)* повсякде́нь; щодня́, щоде́нно, щоде́нь, щодни́ни.
ПАЎСЯДЗЁННАСЦЬ *ж.* повсякде́нність, щоде́нність.
ПАЎСЯДЗЁННЫ повсякде́нний, щоде́нний.
ПАЎТАРАГАДО́ВЫ півторарі́чний; **~вы ку́рсы** півторарі́чні ку́рси; **~вае дзіця́** півторарі́чна дити́на, півторарі́чне дитя́.
ПАЎТАРА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАЎТАРЫ́ЦЦА** *док.* повто́рюватися, повторя́тися, повтори́тися.
ПАЎТАРА́ЦЬ *недок.*, **ПАЎТАРЫ́ЦЬ** *док.* повто́рювати, повторя́ти, повтори́ти.
ПАЎТАРА́ЧКА *ж. розм.* **1.** *(автомобіль)* полу́торка, півторато́нка; **2.** *(дошка)* полу́торка; **3.** *(про деякі предмети полуторного розміру)* півтора́к *ч.*; *(обл.)* півтора́чка *ж.*; **4.** півторакімна́тна кварти́ра.
ПАЎТАРА́ЧНЫ *розм.* полу́торний.
ПАЎТАРЭ́ННЕ *с.* **1.** повто́рення, *(незак. д. — ще)* повто́рювання; **п. про́йдзенага матэрыя́лу** повто́рення про́йденого матеріа́лу; **2.** *літ.*

повтор; **у кнізе сустракаюцца ~нні** у книжці трапляються повтори.

ПАЎТЛУСТЫ *поліграф.* напівжирний.

ПАЎТОЙВАЦЬ *док. (про багато)* поприховувати.

ПАЎТРАЦЯ *розм. заст.* два з половиною, *(діал.)* півтретя.

ПАЎТРЫЗНЕННЕ *с.* напівмарення, напівмаячення.

ПАЎТУЗІНА *ж.* півдюжини.

ПАЎТУЛЬВАЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* **1.** поховати; **2.** повпихати, повтягувати; **хлопцы ~валі галовы ў каўняры** хлопці повпихали (повтягували) голови в коміри.

ПАЎТЫКАНЫ повтиканий. — *Див. ще* **паўтыкаць**.

ПАЎТЫКАЦЬ *док. (про багато)* повпихати, повтикати; **п. тычкі ў зямлю** повпихати (повтикати) тички в землю; **~калі галовы ў падушкі** повпихали голови в подушки.

ПАЎХМЫЗНЯК, -ку *ч.* напівчагарник.

ПАЎХМЫЗНЯКОВЫ напівчагарниковий.

ПАЎХУТВАНЫ повкутуваний, повгортаний, позакутуваний, позагортуваний. — *Див. ще* **паўхутваць**.

ПАЎХУТВАЦЬ *док. (про багатьох, про багато)* повкутувати, позакутувати; позагортати.

ПАЎЦАЛЁВЫ *заст.* півдюймовий.

ПАЎЦАЛЁЎКА *ж. заст. (про дошку — розм.)* півдюймівка.

ПАЎЦАЛІ *ж. заст.* півдюйма *ч.*

ПАЎЦВЕРДАКРЫЛЫЯ *імен. мн. ентом.* напівтвердокрилі.

ПАЎЦВЁРДЫ напівжорсткий; напівтвердий.

ПАЎЦЕМРА *ж.* напівтемрява, напівморок *ч.*

ПАЎЦЕНЬ, -ню *ч.* півтінь *ж.*

ПАЎЦЁМНЫ напівтемний.

ПАЎЦІРАНЫ повтираний. — *Див. ще* **паўціраць**.

ПАЎЦІРАЦЬ *док. (про багато)* повтирати.

ПАЎЦЯЖКІ *спорт.* напівважкий.

ПАЎЧВАРТА *розм. заст.* три з половиною, *(діал.)* півчварта, півчверта.

ПАЎЧВЭРТКІ *ж. розм.* півчверті.

ПАЎШАР'Е *с.* півкуля *ж.*; **паўночнае (паўднёвае, усходняе, заходняе) п.** північна (південна, східна, західна) півкуля; **~р'і галаўнога мозга** *анат.* півкулі головного мозку.

ПАЎШОРЫ *тільки мн.* шлея *ж.*; шори.

ПАЎШЧУВАЦЬ *док. (для виховання)* покартати; поляяти, посварити; **бацька ~ваў сына за паводзіны ў школе** батько покартав (поляяв, посварив) сина за поведінку в школі.

ПАЎШЫ 1. *імен. вис. (той, хто загинув у бою)* полеглий, загиблий; **2.** *(про фортецю, місто)* переможений; **3.** *(який утратив повагу)* пропащий.

ПАЎШЭПТ, -ту *ч.* напівшепіт.

ПАФАНАБЭРЫЦЦА *док.* почванитися, повеличатися, попишатися, побундючитися.

ПАФАРСІЦЬ *док.* **1.** похизуватися; **2.** позадаватися, попишатися; похвалитися, похвастатися.

ПАФАСТРЫГАВАНЫ зметаний; сфастригований; обкиданий. — *Див. ще* **пафастрыгаваць**.

ПАФАСТРЫГАВАЦЬ *док. крав.* **1.** зметати; *(обл.)* сфастригувати; *(петельки)* обкидати; **2.** *(багато)* позаметувати; пообкидати.

ПАХ, *род.* **паху** *ч.* запах, *(розм.)* дух; пахощі *мн.*

ПАХА *ж.* пахва, *(обл.)* паха; **пад пахамі (пахай, пахі, паху)** під пахвами (пахвою, пахви, пахву); **трава па пахі** трава попідруки; ◊ **лахі пад пахі** піти [собі] геть.

ПАХАБНА *прислівн. розм.* паскудно; безсоромно.

ПАХАБНАСЦЬ *ж. розм.* паскудність; соромітність.

ПАХАБНЫ *розм.* паскудний; соромітний, соромітницький, сороміцький.

ПАХАБСТВА *с. і* **ПАХАБШЧЫНА** *ж. розм.* паскудство; соромітництво.

ПАХАВАЛЬНАЯ *імен. ж.* похоронна.

ПАХАВАЛЬНЫ похоронний; *(археол., етногр. — звичайно)* поховальний; **п. абрад** поховальний обряд; **п. марш** жалібний (траурний, похоронний) марш.

ПАХАВАННЕ *с.* **1.** похорон *ч.*, *(заст.)* погреб *ч.*; *(дія — ще)* ховання, поховання; **2.** *(могила)* поховання; **палі ~ння** *археол.* поля поховань.

ПАХАВАНЫ[1] *і* **ПАХОВАНЫ** схований, похований. — *Див. ще* **пахаваць**[1].

ПАХАВАНЫ[2] **1.** похований, захований, похоронений; **2.** *перен.* похований, похоронений. — *Див. ще* **пахаваць**[2].

ПАХАВАЦЬ[1] *док. (багато, усе)* сховати, поховати.

ПАХАВАЦЬ[2] *док.* **1.** поховати, заховати, похоронити; **2.** *перен. (забути, занедбати)* поховати, похоронити; **п. свае надзеі** поховати (похоронити) свої надії.

ПАХАДАЙНІЧАЦЬ *док.* поклопотатися; *(звернутися з проханням)* попрохати, попросити.

ПАХАНДРЫЦЬ *док. (якийсь час)* понудитися, понудити світом, понудьгувати.

ПА-ХАНЖАСКУ *прислівн.* по-святенницькому.

ПАХАПАНЫ *і* **ПАХВАТАНЫ** похапаний, похватаний. — *Див. ще* **пахапаць**.

ПАХАПАЦЬ *і* **ПАХВАТАЦЬ** *док.* похапати; *(розм.)* похватати.

ПАХАРЧАВАЦЦА *док.* погодуватися.

ПАХАРЧАВАЦЬ *док.* погодувати; **п. трусоў** погодувати кролів.

ПА-ХАТНЯМУ *прислівн.* по-домашньому, по-хатньому, як удома.

ПАХВАРЭЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* похворіти, *(розм.)* послабувати, послабіти; **п. некалькі дзён** похворіти (послабувати, послабіти) кілька день (днів); **п. на грып** похворіти на грип; **у мяне ўсе дамашнія ~рэлі** у мене всі домашні похворіли (послабіли); **2.** *(за кого, що-небудь) перен. розм.* повболівати; **п. за сяброўку ў час экзамену** повболівати за подружку під час іспиту (екзамену).

ПАХВАСТАНЫ *розм.* побитий, перебитий, поперебиваний; потрощений, перетрощений; потовчений. — *Див. ще* **пахвастаць 2**.

ПАХВАСТАЦЦА *док.* похльоскати себе, по-

хльо́стати себе́; пошмага́ти себе́; **п. ве́нікам у ла́зні** похльо́скати себе́ (похльо́стати себе́, пошмага́ти себе́) ві́ником у ла́зні.

ПАХВАСТА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(якийсь час)* похльо́скати, похльо́стати; постьоба́ти; *(батогом; розм.)* похви́ськати, похво́ськати; пошмага́ти; **2.** *(багато, усе)* поби́ти, переби́ти, поперебива́ти; *(розм.)* потрощи́ти, перетрощи́ти, поперетро́щувати.

ПАХВАТА́НЫ *див.* **пахапа́ны**.

ПАХВАТА́ЦЬ *див.* **пахапа́ць**.

ПАХВІ́НА *ж. анат.* пах *ч.*

ПАХВІ́ННЫ *анат.* пахови́й, пахви́нний.

ПАХВО́СТВАЦЬ *недок. розм.* похльо́скувати, похльо́стувати, вихльо́стувати; постьо́бувати; *(батогом — розм.)* похви́ськувати.

ПАХІ́БА *ж. обл.* хи́ба, по́хибка, ва́да.

ПАХІ́Л, -лу *ч.* на́хил, схил.

ПАХІ́ЛЫ нахи́лений, похи́лений, схи́лений; похи́лий; **п. спуск** похи́лий спуск; **п. чалаве́к** нахи́лена (похи́лена, схи́лена) люди́на.

ПАХІСНУ́ТЫ похи́тнутий, захи́таний; *(підірваний)* пору́шений. — *Див. ще* **пахіста́ць.**

ПАХІСНУ́ЦЦА *док.* **1.** хитну́тися, похитну́тися, схитну́тися; **2.** *перен.* похитну́тися, схитну́тися, стену́тися, стину́тися; *(почати відступати)* пода́тися; **яго́ аўтарытэ́т ~ну́ўся** його́ авторите́т похитну́вся; **во́раг ~ну́ўся** во́рог пода́вся; **спра́вы ~ну́ліся** спра́ви похитну́лися.

ПАХІСНУ́ЦЬ *док.* **1.** похитну́ти, схитну́ти; **2.** *перен.* похита́ти, похитну́ти, захита́ти; **~ну́ць асно́вы** похитну́ти (захита́ти) осно́ви.

ПАХІСТА́ЦЬ *док.* похита́ти.

ПАХІ́СТВАННЕ *с.* пого́йдування, гойда́ння, похи́тування, хита́ння.

ПАХІ́СТВАЦЦА *недок.* хита́тися [тро́хи], похи́туватися, гойда́тися [тро́хи, колі́-не-колі́], пого́йдуватися; **сцяблі́ны чаро́ту ~ю́цца** сте́бла очере́ту [тро́хи] хита́ються (похи́туються, гойда́ються [тро́хи, колі́-не-колі́] *і т. ін.*).

ПАХІ́СТВАЦЬ *недок.* гойда́ти [тро́хи, колі́-не-колі́], пого́йдувати, хита́ти [тро́хи], похи́тувати.

ПА́ХКАЦЬ *недок. розм.* ба́хкати; *(про двері — ще)* грю́кати.

ПА́ХКІ *розм.* паху́чий; запашни́й, запаху́щий, *(розм.)* запаши́стий.

ПА-ХЛАПЕ́ЦКУ *прислівн.* по-хлопча́чому, по-хлоп'я́чому, *(рідше)* по-хлопча́чи.

ПАХЛУСІ́ЦЬ *док. (якийсь час)* побреха́ти.

ПА́ХНУЦЬ[1] *недок. прям., перен.* па́хнути, *(розм.)* пахті́ти; *(неприємно — звичайно)* тхну́ти; *(мати додатковий запах)* відго́нити; **а́стры не п.** а́йстри не па́хнуть; **ты ве́даеш, чым гэ́та ~не?** ти зна́єш, чим це па́хне?; ◊ **па́хне сма́жаным** па́хне сма́леним; **па́хне по́рахам** па́хне по́рохом; **і не па́хне** і не па́хне.

ПА́ХНУЦЬ[2] *док. однор. розм.* ба́хнути, *(дверима й т. ін. — ще)* грю́кнути.

ПАХО́ВАНЫ *див.* **пахава́ны**[1].

ПАХО́ДЖВАЦЬ *недок.* походжа́ти.

ПАХО́ДКА *ж.* хода́, хід *ч.*

ПАХО́ДНЯ *ж. заст.* **1.** смолоски́п *ч.*, фа́кел *ч.*; **2.** ліхта́р *ч.*

ПАХРАБРЭ́ЦЬ *док.* похоробрі́шати.

ПАХРАБУСТА́ЦЬ *і* **ПАХРУ́МСТАЦЬ** *док.* **1.** *(пожувати з хрускотом)* похрусті́ти; **2.** *(з'їсти з хрускотом багато, усе)* схру́мати, схру́пати.

ПАХРУ́СТАЦЬ *док. розм.* похрусті́ти.

ПАХРУ́СТВАЦЬ *недок.* похру́скувати, похру́стувати.

ПАЦАЛАВА́НЫ поцілo̒ваний. — *Див. ще* **пацалава́ць.**

ПАЦАЛАВА́ЦЬ *док.* поцілува́ти.

ПАЦАЛУ́НАК, -нка *ч.* поцілу́нок, *(поез.)* цілу́нок; ◊ **п. Ю́ды** Ю́дин (Іу́дин) поцілу́нок; **паве́траны п.** поцілу́нок здаля́ (руко́ю).

ПАЦАЛУ́НКАВЫ поцілу́нковий.

ПАЦАПА́ЦЦА *док. розм.* посвари́тися, *(розм.)* погі́ркатися.

ПАЦА́РСТВАВАЦЬ *док.* поцарюва́ти.

ПАЦА́ЦКАЦЦА *док. розм.* поня́ньчитися; *(поморочитися — ще)* попа́нькатися, *(розм.)* поця́цькатися.

ПАЦВЕ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ПАЦВЯЛІ́ЦЦА** *(з кім) док. розм.* дражни́ти [час від ча́су, колі́-не-колі́, іноді, зле́гка, потро́ху], подражни́ти; *(розм.)* дрочи́ти [час від ча́су *й т. ін.*], подрочи́ти *(кого).*

ПАЦВЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАЦВЯЛІ́ЦЬ** *док. розм.* дражни́ти [час від ча́су, колі́-не-колі́, іноді, зле́гка, потро́ху], подражни́ти; *(розм.)* дрочи́ти [час від ча́су *й т. ін.*], подрочи́ти *(кого).*

ПАЦВЕ́РДЖАНЫ підтве́рджений; стве́рджений. — *Див. ще* **пацвярджа́ць**.

ПАЦВЕ́РДЗІЦЦА *див.* **пацвярджа́цца**.

ПАЦВЕ́РДЗІЦЬ *див.* **пацвярджа́ць**.

ПАЦВЯЛІ́ЦЦА *док. див.* **пацве́львацца**.

ПАЦВЯЛІ́ЦЬ *див.* **пацве́льваць**.

ПАЦВЯРДЖА́ЛЬНЫ підтве́рдни́й, потве́рдни́й; стве́рджувальний.

ПАЦВЯРДЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАЦВЕ́РДЗІЦЦА** *док.* підтве́рджуватися, підтве́рдитися, потве́рджуватися, потве́рдитися; стве́рджуватися, стве́рдитися.

ПАЦВЯРДЖА́ЦЬ *недок.*, **ПАЦВЕ́РДЗІЦЬ** *док.* підтве́рджувати, підтве́рдити, потве́рджувати, потве́рдити; *(визнававти правильність сказаного тощо — ще)* стве́рджувати, стве́рдити.

ПАЦВЯРДЖЭ́ННЕ *с.* підтве́рдження, потве́рдження, *(незак. д. — ще)* підтве́рджування, потве́рджування; стве́рдження, *(незак. д. — ще)* стве́рджування.

ПАЦВЯРДЗЕ́ЦЬ *док. (стати твердішим)* потверді́шати.

ПАЦЕЛЯПА́ЦЦА *док. розм.* потеліпа́тися.

ПАЦЕЛЯПА́ЦЬ *док. розм.* потеліпа́ти.

ПАЦЕ́ПВАННЕ *с.* зни́зування, здвига́ння, здви́гування, стиска́ння, сти́скування.

ПАЦЕ́ПВАЦЦА *недок.* сі́патися, посі́пуватися, ті́патися, сми́катися, посми́куватися; здрига́тися; **звяро́к ~ва́ўся ад хо́ладу** звіро́к здрига́вся з хо́лоду (від хо́лоду).

ПАЦЕ́ПВАЦЬ *недок. (плечима)* зни́зувати, *(розм.)* низа́ти, здвига́ти, здви́гувати, стиска́ти, стена́ти.

ПАЦЕРАБІ́ЦЬ *док.* **1.** *(багато, усе)* пообру́бувати; почи́стити, пообчища́ти, пообрі́зати; **2.** *(якийсь час)* поруба́ти, пообру́бувати, *(ба-*

гато, усе) пообчищáти; посми́кати; поскýбти, поскубáти; **п. буракі** посми́кати (повиривáти) буряки́; **п. сабачаня за вушы** посми́кати (поскýбти, поскубáти) цуценя́ за вýха.

ПАЦЕРАЧКА *ж. зменш.-пестл.* **1.** намисти́нка, буси́нка; **2.** *(дрібна скляна)* бісери́нка.

ПАЦЕРКА *ж.* **1.** намисти́на, буси́на; **2.** *(дрібна скляна)* бісери́на.

ПАЦЕРКІ, -рак, *одн.* **пацерка** *ж.* **1.** нами́сто *с.*, *(рідко)* бýси; **2.** *(дрібні, скляні)* бісер *ч.*; **3.** чóтки, ве́рвиця.

ПАЦЕРУШЫЦЬ *див.* **пацярушваць**.

ПАЦЕРЫ, -раў *тільки мн.* моли́тва *ж.*

ПАЦІКАВАЦЬ *док.* постéжити, послíдкувáти.

ПАЦІНА *ж. спец. (наліт на предметах з міді і бронзи)* пáти́на.

ПАЦІНІРАВАННЕ *с. спец.* патинувáння.

ПАЦІНІРАВАЦЦА *недок. пас. спец.* патинувáтися.

ПАЦІНІРАВАЦЬ *недок. і док. спец.* патинувáти.

ПАЦІСКАНЫ поти́снутий, сти́снутий; подýшений, подáвлений; почáвлений. — *Див. ще* **паціскаць.**

ПАЦІСКАЦЬ *док. розм.* поти́снути, сти́снути, поти́снути, *(багато, усе)* постискáти, подушити, подави́ти; почави́ти.

ПАЦІСКАЦЬ *недок.*, **ПАЦІСНУЦЬ** *док.* **1.** натискáти, нати́скувати, нати́снути; надýшувати, надуши́ти, надáвлювати, надави́ти; **~снуць кнопку званка** нати́снути (надуши́ти, надави́ти) кнóпку дзвінкá; **2.** *(руку)* поти́скувати, *(рідше)* потискáти, поти́снути, стискáти, сти́скувати, сти́снути; **3.** передáвлювати, передави́ти; подави́ти, ви́давити, передýшувати, передуши́ти; *(видобуваючи сік — про ягоди тощо — ще)* перечáвлювати, перечави́ти, повичáвлювати, почави́ти; ви́чавити; **~снуць вінаград** перечави́ти (почави́ти) виногрáд; **4.** *розм. (відсовуючи, наближати, притуляти до чого-небудь)* присóвувати, присýнути.

ПАЦІСНЕНЫ *і* **ПАЦІСНУТЫ** **1.** нати́снутий, нати́снений; надýшений, надáвлений; **2.** поти́снутий, сти́снутий, сти́снений; **3.** передáвлений, подáвлений, передýшений; перечáвлений, ви́чавлений; **4.** присýнутий, присýнений. — *Див. ще* **паціскаць.**

ПАЦІХЕНЬКУ *прислівн. розм.* потихéньку, потихéсеньку, тихéнько, тихéсенько, тихíсінько, стихéнька.

ПАЦІХНУЦЬ *док. (про багато, про багатьох)* постихáти.

ПАЦІШЭЦЬ *док. у різн. знач.* сти́хнути; *(про вітер, бурю — звичайно)* ущýхнути; *(замовкнути)* прини́шкнути; *(про біль і т. ін.)* угамувáтися; **дзеці ~шэлі** діти сти́хли (прини́шкли, угамувáлися); **вецер ~шэў** вітер ущýх; **боль ~шэў** біль стих (ущýх, угамувáвся).

ПАЦУК, -ка *ч.* щур, пацю́к.

ПАЦУРБАЛАК, -лка *ч. обл. (обрубок палиці)* цурýпалок, цурпáлок, цурпáлка *ж.*

ПАЦУЧАНЯ *і* **ПАЦУЧАНЁ, -няці** *с.* щуреня́, пацюченя́.

ПАЦЫРАВАНЫ поштóпаний. — *Див. ще* **пацыраваць.**

ПАЦЫРАВАЦЬ *док.* **1.** *(якийсь час)* поштóпати; *(обл.)* поцирувáти; **2.** *(багато, усе)* поштóпати; *(обл.)* поцирувáти.

ПАЦЯГАНЫ поцýплений. — *Див. ще* **пацягаць.**

ПАЦЯГАЦЦА[1] *док. розм.* **1.** *(багато походити)* потиня́тися, повéштатися, потягáтися; **2.** *(посперечатися)* позмагáтися, помíрятися си́лами; **п. ў ведах** позмагáтися (помíрятися си́лами) в знаннях.

ПАЦЯГАЦЦА[2] *див.* **пацягвацца**.

ПАЦЯГАЦЬ *док.* **1.** *прям., перен. (якийсь час)* потягáти, *(підсил. розм.)* попотягáти; **п. дровы** потягáти дрóва; **п. па судах** потягáти по судáх; **п. за валасы** потягáти (посми́кувати) за волóсся; **2.** *(багато, усе)* перетягáти, поперетя́гувати; **3.** *(украсти)* поцýпити, потягти́, потягнýти; **п. усе яблыкі** поцýпити всі я́блука.

ПАЦЯГВАННЕ *с.* **1.** потя́гування; **2.** покривáння, укривáння; **3.** попивáння, потя́гування; **4.** покýрювання; посмóктування; потя́гування; **5.** *(палицею, паском)* потя́гування. — *Пор.* **пацягваць.**

ПАЦЯГВАЦЦА *і* **ПАЦЯГАЦЦА** *недок.* **1.** потя́гуватися; тягнýтися; **2.** *пас.* потя́гуватися; покривáтися, укривáтися. — *Пор.* **пацягваць 2, 3.**

ПАЦЯГВАЦЬ *недок.*, **ПАЦЯГНУЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* потя́гувати, потягти́, потягнýти; **~нула дымам** потягнýло ди́мом; **~нула да музыкі** потягнýло до мýзики; **~нуць за рукаў** потягнýти за рукáв; **гэта ~нула за сабой шэраг злачынстваў** це потягло́ (спричини́ло, ви́кликало) ни́зку злóчинів; **2.** покривáти, покри́ти, укривáти, укри́ти; **~нуць кажух сукном** покри́ти (укри́ти) кожýх сукнóм; **~нуць раму лакам** покри́ти рáму лáком; **3.** *(пити)* попивáти; потя́гувати, потягти́, потягнýти; **4.** *(курити)* покýрювати, попи́хкувати; *(про люльку тощо)* посмóктувати; потя́гувати, потягти́, потягнýти; **5.** *док. розм.* (палицею, паском тощо) потягти́, потягнýти.

ПАЦЯГНЕНЫ *і* **ПАЦЯГНУТЫ** **1.** потя́гнутий, потя́гнений; **2.** покри́тий, укри́тий. — *Див. ще* **пацягваць 1, 2.**

ПАЦЯГУШКІ *тільки мн. розм.* потя́гування, потягáння; *(розм.)* потягáчка, пóтяги; *(дит.)* потягýсі.

ПАЦЯЖЭЛЫ обважнíлий, отяжíлий.

ПАЦЯЖЭЦЬ *док.* обважнíти, отяжíти; *(про вагу)* повáжчати.

ПАЦЯРОБКІ, -каў *і* **АЦЯРОБКІ** *тільки мн.* лушпи́ння *с.*, лушпи́на *ж.*; шкаралýпи.

ПАЦЯРУШАНЫ поси́паний; прис́ипаний, притрýшений. — *Див. ще* **пацярушваць.**

ПАЦЯРУШВАЦЬ *недок.*, **ПАЦЕРУШЫЦЬ** *док.* **1.** посипáти, поси́пати; присипáти, приси́пати; притрýшувати, притруси́ти; **2.** *(про дощ)* мрячи́ти, помрячи́ти, імжи́ти, поімжи́ти; **3.** *(про сніг)* пороши́ти, попороши́ти.

ПАЦЯЧЫ *док. у різн. знач.* потекти́; **пацяклі ручаі** потекли́ струмки́; **пацяклі слёзы** потекли́ сльóзи; **жыццё пацякло спакойна** життя́ потекло́ спокíйно.

ПАЧАК, -чка *ч.* **1.** пáчка *ж*; **п. пячэння** пáчка пéчива; **2.** *обл. (сірників)* корóбка *ж.*

ПАЧАКАНКА: смоўж паўзе, пачаканку вязе

прик. жда́ли, жда́ли, та й жда́нки розгуби́ли (пої́ли); наді́явся дід на обі́д, та без вече́рі ліг спа́ти; по́ки со́нце зі́йде, роса́ о́чі ви́їсть; по́ки бабу́ся спече́ кни́ші, у ді́дуся не бу́де душі́; на Мико́ли та й ніко́ли.

ПАЧАКА́ЦЬ *док.* почека́ти, зачека́ти.

ПА-ЧАЛАВЕ́ЧЫ *прислівн.* по-лю́дському, по-лю́дськи; лю́дяно.

ПАЧАПА́НЫ пото́рканий; пома́цаний, пола́паний. — *Див. ще* **пачапа́ць**.

ПАЧАПА́ЦЬ *док.* **1.** поторка́ти; пома́цати, пола́пати; **2.** *розм.* *(доторкнувшись, покинути слід, трохи пошкодити)* зачепи́ти; [тро́хи] попсува́ти, [тро́хи] зіпсува́ти; **мы́шы ~па́лі кні́гу** ми́ші [тро́хи] попсува́ли (зіпсува́ли) кни́жку.

ПАЧАРЦІ́ЦЬ *док.* покре́слити.

ПАЧАСА́НЫ¹ *і* **ПАЧЭ́САНЫ¹** поче́саний. — *Див. ще* **пачаса́ць¹**.

ПАЧАСА́НЫ² *і* **ПАЧЭ́САНЫ²** поте́саний, пере́те́саний. — *Див. ще* **пачаса́ць²**.

ПАЧАСА́ЦЬ¹ *док.* **1.** *(якийсь час)* поче́са́ти; **2.** *(багато, усе)* поче́са́ти, поперечі́сувати; **3.** *розм.* *(швидко піти)* почухра́ти.

ПАЧАСА́ЦЬ² *док.* **1.** *(якийсь час)* потеса́ти; **2.** *(багато, усе)* потеса́ти, поперетí́сувати, перетеса́ти.

ПА́ЧАСКАВЫ *текст.* пачосо́вий.

ПА́ЧАСКІ *тільки мн. і* **ПА́ЧАССЕ** *с. зб. текст.* па́чоси, пачіски́ *мн.*

ПАЧАСО́ВА *прислівн.* почасо́во.

ПАЧАСО́ВЫ *(не відрядний)* почасови́й; **~вая апла́та** почасова́ опла́та.

ПА́ЧАССЕ *див.* **па́часкі**.

ПАЧАСТАВА́НЫ почасто́ваний, приго́щений, *(рідко)* уго́щений.

ПАЧАСТАВА́ЦЬ *док.* почастува́ти, пригости́ти, *(рідко)* угости́ти.

ПАЧАСЦІ́ЦЦА *див.* **пачашча́цца**.

ПАЧАСЦІ́ЦЬ *див.* **пачашча́ць**.

ПАЧА́ТАК¹, -тку *ч.* **1.** *у різн. знач.* поча́ток; **п. шля́ху** поча́ток шляху́; **браць п.** бра́ти поча́ток; **палажы́ць п.** да́ти поча́ток, започаткува́ти; **у ~тку го́да** на поча́тку ро́ку; **2.** *перен.* зача́ток; за́родок; **п. но́вых адно́сін** зача́ток (за́родок) нови́х стосу́нків (взає́мин); **3.** *тільки мн.* поча́тки; елеме́нти; осно́ви, заса́ди; при́нципи; **~ткі матэма́тыкі** поча́тки (елеме́нти; осно́ви *тощо*) матема́тики.

ПАЧА́ТАК², -тка *ч.* кача́н; *(обл.)* кия́х; **кукуру́зны п.** кукуру́дзяний кача́н.

ПАЧАЎРЭ́ЦЬ *док. розм.* посо́хнути, поча́хнути.

ПАЧА́ЦЬ *див.* **пачына́ць**.

ПАЧА́ШЧАНА *прислівн.* приско́рено, пришви́дшено.

ПАЧА́ШЧАНАСЦЬ *ж.* приско́реність, пришви́дшеність.

ПАЧА́ШЧАНЫ приско́рений, пришви́дшений; **п. пульс** приско́рений (пришви́дшений) пульс.

ПАЧАШЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПАЧАСЦІ́ЦЦА** *док.* часті́шати, почасті́шати, роби́тися часті́шим, зроби́тися часті́шим.

ПАЧАШЧА́ЦЬ *недок.*, **ПАЧАСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** роби́ти часті́шим, зроби́ти часті́шим; **2.** *(док.)* зачасти́ти; поча́ти учаща́ти, ста́ти учаща́ти, *(недок.)* учаща́ти; *(док.)* зана́дитися, уна́дитися.

ПАЧАШЧЭ́ННЕ *с.* часті́шання, почасті́шання.

ПАЧВА́РА *ж.* **1.** *фолькл.* мара́, потво́ра; **2.** потво́ра, мара́, страхо́висько *с.*, страхо́вище *с.*; **3.** *перен.* бузуві́р *ч.*, недо́людок *ч.*, недо́люд *ч.*, не́люд *ч.*

ПАЧВА́РНА *прислівн.* **1.** потво́рно, бри́дко, оги́дно, ги́дко; **2.** *перен.* стра́шно, страхітли́во, жахли́во.

ПАЧВА́РНАСЦЬ *ж.* **1.** потво́рність, бри́дкість; **2.** *перен.* бузуві́рство *с.*, страхітли́вість, жахли́вість.

ПАЧВА́РНЫ 1. *(про зовнішність)* потво́рний, бридки́й, оги́дний, гидки́й; **2.** *перен.* *(жорстокий, грубий)* бузуві́рський, страхітли́вий, жахли́вий; **3.** *(надзвичайний — про які-небудь негативні риси)* страхітли́вий, страшни́й.

ПАЧКАВА́ННЕ *с.* **1.** *бот.* брунькува́ння; **2.** *зоол.* пупкува́ння.

ПАЧКАВА́ЦЦА *недок.* **1.** *бот.* розмно́жуватися брунькува́нням; **2.** *зоол.* розмно́жуватися пупкува́нням.

ПА́ЧКАВЫ пачкови́й.

ПАЧО́СТКА *ж. розм.* *(те, чим пригощають)* частува́ння.

ПАЧУ́ЦЦЕ *с.* почуття́; *(псих. — звичайно)* чуття́; відчуття́; **о́рганы ~ццяў** о́ргани чутті́в; **п. сма́ку** відчуття́ сма́ку; **п. до́тыку** відчуття́ до́тику.

ПАЧУ́ЦЦЕВАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість, риса)* почутте́вість, чутте́вість; **2.** *(здатність сприймати)* почутте́вість, чутте́вість.

ПАЧУ́ЦЦЕВЫ *(здійснюваний або сприйманий за допомогою органів чуттів)* чутте́вий, почутте́вий; **~вае ўспрыма́нне** чутте́ве сприйма́ння (сприйняття́).

ПАЧУЦЦЁ *с.* почуття́; відчуття́; **п. го́рдасці** почуття́ го́рдості; **з ~ццём** з почуття́м, з чуття́м; чу́ло, чутли́во; **п. но́вага** почуття́ (відчуття́) ново́го; **п. ме́ры** відчуття́ (почуття́) мі́ри.

ПАЧУЦЦЁВА *прислівн.* почутте́во, чутте́во.

ПАЧУЦЦЁВАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість)* почутте́вість, чутте́вість; пло́тськість; хти́вість; пожа́дливість; **2.** *(схильність до чуттєвих насолод)* хти́вість.

ПАЧУЦЦЁВЫ 1. *(який стосується задоволення статевого почуття)* почутте́вий, чутте́вий; пло́тський; **~вая асало́да** почутте́ва (чутте́ва, пло́тська) насоло́да; **2.** *(схильний до задоволення плотських, фізичних почуттів)* почутте́вий, чутте́вий; хти́вий; пожа́дливий.

ПАЧЫКІЛЬГА́ЦЬ *і* **ПАЧЫКІЛЯ́ЦЬ** *док. розм.* пошкандиба́ти, поди́бати, пошкутильга́ти, покульга́ти.

ПАЧЫНА́ЛЬНІК *ч.* зачина́тель, почина́льник.

ПАЧЫНА́ЛЬНІЦА *ж.* зачина́телька, почина́льниця.

ПАЧЫНА́ЦЬ *недок.*, **ПАЧА́ЦЬ** *док.* **1.** почина́ти, поча́ти, розпочина́ти, розпоча́ти; **пача́ць пра́цу** поча́ти пра́цю (робо́ту); **п. выда́нне кні́гі** поча́ти вида́ння кни́жки; **ён пача́ў старэ́ць** він поча́в старі́ти; **пачало́ змярка́цца** *безос.* почало́ смерка́тися (сутені́ти); **2.** става́ти, ста́-

ти; **пача́ць цэ́ліцца** ста́ти ці́литися; **ён пача́ў спява́ць** він поча́в (став) співа́ти.

ПАЧЫНА́ЮЧЫ 1. яки́й (що) почина́є; **2.** *у знач. імен.* початкі́вець; **п. пісьме́ннік** письме́нник-початкі́вець; **падру́чнік для ~чых** підру́чник для початкі́вців; **3.** *дієприслівн.* почина́ючи.

ПАЧЫ́РКАНЫ поче́рканий. — *Див. ще* **пачы́ркаць.**

ПАЧЫ́РКАЦЬ *док.* **1.** поче́ркати; **2.** *(сірником)* почи́ркати, поте́рти.

ПАЧЫ́СТАЙ: звы́льніць п. *розм.* звільни́ти оста́точно (зо́всім).

ПАЧЫСЦЕ́ЦЬ *док.* почисті́шати.

ПАЧЭ́ЗНУЦЬ *док.* *(про багато, про все)* поча́хнути; похирі́ти, поми́ршавіти, зми́ршавіти, зани́діти, зни́діти, пони́діти.

ПАЧЭ́САНЫ[1] *див.* **пачаса́ны**[1].

ПАЧЭ́САНЫ[2] *див.* **пачаса́ны**[2].

ПА́ША *ж.* *(випас)* па́ша; **жывёла вы́йшла на ~шу** худо́ба ви́йшла на па́шу.

ПАШАВЕ́ЛЕНЫ 1. поворушений; **2.** *(про сіно)* пово́рушений, підвору́шений. — *Див. ще* **пашаве́льваць.**

ПАШАВЕ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ПАШАВЯЛІ́ЦЦА** *док.* *прям., перен.* воруши́тися, поворуши́тися; **лі́сце на дрэ́вах пашаве́львалася** ли́стя на дере́вах воруши́лося.

ПАШАВЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПАШАВЯЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** воруши́ти, поворуши́ти; **2.** *(сіно)* воруши́ти, поворуши́ти, підвору́шувати, підворуши́ти.

ПА́ШАВЫ *с.-г.* пасови́щний; **~выя у́годдзі** пасови́щні угі́ддя.

ПАШАЛЕ́ЦЬ *док.* **1.** *(про багатьох, про всіх)* переказитися, показитися; **2.** *(дуже роздратуватися — про багатьох, про всіх)* показитися, подурі́ти; **3.** *(якийсь час)* показитися, побожево́літи.

ПАШАНЦАВА́ЦЬ *док.* *безос.* пощасти́ти, поталани́ти, *(рідко)* повезти́.

ПАШАРАВА́НЫ *(потертий, почищений)* пошаро́ваний. — *Див. ще* **пашарава́ць.**

ПАШАРАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(очистити тертям)* пошарува́ти; **п. спі́ну мача́лкай** пошарува́ти спи́ну моча́лкою; **п. тале́рку** пошарува́ти тарі́лку; **2.** *(якийсь час)* пошарува́ти.

ПАШАРПА́НЫ 1. поша́рпаний; **2.** подря́паний. — *Див. ще* **паша́рпаць.**

ПАШАРПА́ЦЦА *док.* поша́рпатися.

ПАШАРПА́ЦЬ *док.* **1.** поша́рпати; **2.** *(зробити подряпини через недбале ставлення)* подря́пати.

ПАШАРЭ́ЛЫ посірі́лий.

ПАШАРЭ́ЦЬ *док.* **1.** посірі́ти, посірі́шати; **2.** *безос. розм.* сме́ркнути, сме́ркнутися, посутені́ти; **на дварэ́ ~рэ́ла** надво́рі сме́ркло (сме́ркнулося, сме́рклося, посутені́ло).

ПАША́СТАНЫ *розм.* порі́заний; пошмато́ваний. — *Див. ще* **паша́стаць.**

ПАША́СТАЦЬ *док.* **1.** *(якийсь час)* пошаруді́ти, *(розм.)* пошу́рхати, пошурхоті́ти, пошурхота́ти; **2.** *розм.* *(багато, усе)* порі́зати; пошматува́ти.

ПАШАТРАВА́НЫ обде́ртий, обі́драний; обшерето́ваний, пошерето́ваний. — *Див. ще* **пашатрава́ць**.

ПАШАТРАВА́ЦЬ *док.* *(зерно)* **1.** обде́рти, обідра́ти, *(багато, усе)* пообдира́ти; обшеретува́ти, ви́шеретувати, пошеретува́ти; **2.** *(якийсь час)* пообдира́ти.

ПАШКАДАВА́НЫ пошкодо́ваний.

ПАШКАДАВА́ЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* пошкодува́ти, пожалі́ти; **п. гро́шай** пошкодува́ти (пожалі́ти) гро́шей; **п. міну́лага** пошкодува́ти (пожалі́ти) за мину́лим; **ён ~ва́ў, што не зрабі́ў гэ́тага** він пошкодува́в (пожалкува́в, пожалі́в), що не зроби́в цього́; **я ~ва́ла будзі́ць яго́** я пошкодува́ла (пожалі́ла) буди́ти його́; **2.** приголу́бити; **п. дзіця́** приголу́бити дити́ну (дитя́); ◊ **~ва́ў воўк кабы́лу, пакі́нуў хвост ды гры́ву** *прик.* пошкодува́в (пожалі́в) вовк кобилу [,лиши́в хвіст і гриву]; жалі́в я́струб ку́рку, до́ки всю оску́б.

ПАШКУМАТА́НЫ *розм.* пошмато́ваний. — *Див. ще* **пашкумата́ць.**

ПАШКУМАТА́ЦЦА *док.* *розм.* пошматува́тися.

ПАШКУМАТА́ЦЬ *док.* *розм.* пошматува́ти.

ПАШЛАВА́ТЫ до́сить (тро́хи) вульга́рний.

ПАШЛЕ́ЦЬ *недок.* мерзі́ти.

ПАШЛІХТАВА́НЫ[1] *спец.* перешліхто́ваний. — *Див. ще* **пашліхтава́ць**[1].

ПАШЛІХТАВА́НЫ[2] *спец.* поштабельо́ваний. — *Див. ще* **пашліхтава́ць**[2].

ПАШЛІХТАВА́ЦЬ[1] *док.* *спец.* перешліхтува́ти.

ПАШЛІХТАВА́ЦЬ[2] *док.* *спец.* поштабелюва́ти.

ПАШЛЫ́НДАЦЬ *док.* *розм.* потиня́тися, пове́штатися, пошве́ндяти, *(рідко)* пошля́тися.

ПАШЛЯ́К, -ка́ *ч* *розм.* *знев.* паску́дник.

ПАШЛЯ́ЦІНА *ж.* *розм.* *знев.* вульга́рщина, бана́льщина, паску́дство *с.*

ПАШЛЯ́ЧКА *ж.* *розм.* *знев.* паску́дниця.

ПАШМАРАВА́НЫ *розм.* нама́щений, нама́заний, пома́щений; нашмаро́ваний; наяло́жений. — *Див. ще* **пашмарава́ць.**

ПАШМАРАВА́ЦЬ *док.* *розм.* нама́зати, *(багато, усе)* понама́зувати; намасти́ти, *(багато, усе)* понама́щувати; помасти́ти; *(розм.)* нашмарува́ти; *(жиром розм. — ще)* наяло́зити.

ПАШМАТА́НЫ пошмато́ваний. — *Див. ще* **пашмата́ць.**

ПАШМАТА́ЦЬ *док.* *розм.* пошматува́ти; **п. папе́ру** пошматува́ти папі́р.

ПАШМО́РГАЦЬ *див.* **пашмо́ргваць.**

ПАШМО́РГВАННЕ *с.* **1.** сі́пання, сми́кання, посми́кування, посі́пування; **2.** *(носом)* пошмо́ргування.

ПАШМО́РГВАЦЬ *недок.*, **ПАШМО́РГАЦЬ** *док.* **1.** сі́пати, посі́пати, сми́кати, посми́кати, посі́пувати, посми́кувати; **ён ~га́ў ко́нчыкі вусо́ў** він посі́пав (посми́кав) кі́нчики ву́сів; **2.** *(носом)* пошмо́ргувати, пошмо́ргати.

ПАШМУ́ЛЯНЫ 1. ви́тертий, повити́раний; **2.** сте́ртий, нате́ртий, наму́ляний, понаму́люваний. — *Див. ще* **пашмуля́ць.**

ПАШМУ́ЛЯЦЦА *док.* *розм.* **1.** *(про одяг і т. ін. — багато або в багатьох місцях)* повитира́тися; *(розм.)* повичо́вгуватися; **2.** сте́ртися, *(багато)* постира́тися; нате́ртися, *(багато)* понатира́тися; наму́лятися, *(багато)* понаму́люватися.

ПАШМУ́ЛЯЦЬ *док. розм.* **1.** *(про багато, про все)* постира́ти, понатира́ти, пому́ляти, пому́лити, понаму́лювати; *(до саден — обл.)* пошмугля́ти, пошмо́ргати; **2.** *(про одяг і т. ін. — у багатьох місцях)* повитира́ти; *(розм.)* повичо́вгувати.

ПАШНА́РЫЦЬ *і* **ПАШНЫ́РЫЦЬ** *док. розм.* **1.** пошука́ти, *(підсил.)* попошука́ти; *(розм.)* поша́рити; *(ретельно шукаючи)* пони́шпорити; **2.** поша́стати, пошмигля́ти.

ПАШО́РГВАЦЬ *недок.*, **ПАШО́РГАЦЬ** *док.* ша́ркати [тро́хи, зле́гка, час від ча́су, колі́-неколи́], поша́ркати; *(ногами — звичайно)* чо́вгати [тро́хи, зле́гка], почо́вгати; *(сірником)* чи́ркати, чи́ркнути, *(недок.)* терну́ти.

ПА́ШПАРТ *ч. у різн. знач.* па́спорт.

ПАШПАРТЫЗАВА́НЫ паспортизо́ваний.

ПАШПАРТЫЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* паспортизува́ти.

ПАШПАЦЫРАВА́ЦЬ *док. розм.* погуля́ти, прохо́джуючись.

ПАШПІЁНІЦЬ *док.* пошпигува́ти.

ПАШТАЛЬЁН *ч.* **1.** *(про чоловіка)* листоно́ша, пошта́р; **2.** *(про жінку)* листоно́ша *ж.*, пошта́рка *ж.*

ПАШТАЛЬЁНКА *ж. розм.* листоно́ша, пошта́рка.

ПАШТАЛЬЁНСКІ листоно́ші *(род. в.)*, листоно́ш *(род. в. мн.)*, пошта́рський; **~скае адзе́нне** пошта́рський о́дяг.

ПАШТО́ЎКА *ж.* листі́вка, ка́ртка.

ПАШТУДЗІ́РАВАЦЬ *док.* постудіюва́ти.

ПАШУМЕ́ЦЬ[1] *док.* пошумі́ти; *(про голосну розмову — ще)* погомоні́ти; *(про дуже голосну й емоційну розмову — ще)* погаласува́ти.

ПАШУМЕ́ЦЬ[2] *док. розм.* попі́нитися, пошумува́ти.

ПАШУ́МЛІВАЦЬ *недок., розм.* шумі́ти [тро́хи, зле́гка, час від ча́су].

ПАШУРПА́ЦЕЦЬ *і* **ПАШУРПА́ЦІЦЦА** *док. розм.* зроби́тися шереха́тим (шорстки́м); поше́рхнути.

ПАШУРПА́ЦІЦЦА *див.* **пашурпа́цець**.

ПАШЧАПА́НЫ розще́плений. — *Див. ще* **пашчапа́ць**.

ПАШЧАПА́ЦЦА *док. (у багатьох місцях)* розщепи́тися.

ПАШЧАПА́ЦЬ *док.* розщепи́ти.

ПАШЧАСЛІ́ВІЦЦА *див.* **пашчаслі́віць**.

ПАШЧАСЛІ́ВІЦЬ *і* **ПАШЧАСЛІ́ВІЦЦА, ПАШЧА́СЦІЦЬ** *док. безос.* пощасти́ти, поталани́ти, пофорту́нити.

ПАШЧА́СЦІЦЬ *див.* **пашчаслі́віць**.

ПАШЧО́ЎКВАННЕ *с.* **1.** покла́цування; поцмо́кування; поцо́кування; поля́скування; вилу́скування; **2.** потьо́хкування, витьо́хкування.

ПАШЧО́ЎКВАЦЬ *недок.*, **ПАШЧО́ЎКАЦЬ** *док.* **1.** *(зубами й т. ін.)* покла́цувати, покла́цати; *(язиком)* поцмо́кувати, поцмо́кати; *(каблуками й т. ін.)* поцо́кувати, поцо́кати; *(батогом — ще недок.)* вилу́скувати, *(розм.)* вихльо́стувати; **2.** *(про пташок — недок.)* лящ́ати [тро́хи, зле́гка, колі́-не-колі́, ча́сом]; *(про солов'я, солов'єм)* потьо́хкувати, витьо́хкувати.

ПАШЧУПЛЕ́ЦЬ *док.* помі́ршавіти.

ПАШЧЫЛЬНЕ́ЦЬ *док.* пощільні́ти, пощільні́шати.

ПАЩЭ́НКІ, *адн.* **пашчэ́нка** *ж. обл.* ще́лепи.

ПАШЫБАВА́ЦЬ *док. розм. (швидко піти)* почимчикува́ти, подріботі́ти.

ПАШЫ́ВАЧНАЯ *імен.* краве́цька майсте́рня.

ПАШЫ́ВАЧНЫ краве́цький, пошивни́й.

ПАШЫРА́ЛЬНІК *ч.* **1.** поши́рювач; розповсю́дник, розповсю́джувач; **2.** *техн.* розши́рник, розши́рювач.

ПАШЫРА́ЛЬНІЦА поши́рювачка; розповсю́дниця, розповсю́джувачка.

ПАШЫРА́ЛЬНІЦКІ *(про чоловіка)* поши́рювача *(род. в.)*; розповсю́дника *(род. в.)*, розповсю́джувача *(род. в.)*; *(про жінку)* поши́рювачки *(род. в.)*; розповсю́дниці *(род. в.)*, розповсю́джувачки *(род. в.)*.

ПАШЫРА́ЦЬ *недок.*, **ПАШЫ́РЫЦЬ** *док.* **1.** *(робити широким)* розши́рювати, розширя́ти, розши́рити; *(збільшувати кількісно, в обсязі — ще)* поши́рювати, ши́рити, поши́рити; **~рыць се́тку школ** розши́рити мере́жу шкіл; **2.** *(робити відомим, приступним багатьом)* поши́рювати, поши́рити; *(чутки, ідеї тощо; роздавати; продавати багатьом)* розповсю́джувати, розповсю́дити; *(перев. несхв. — про чутки, ідеї тощо)* розпуска́ти, розпусти́ти, *(багато)* порозпуска́ти; **~рыць во́пыт** поши́рити до́свід; **3.** *спец.* розши́рювати, розширя́ти, розши́рити; **~рыць адту́ліну** розши́рити о́твір.

ПАШЫРАЧЭ́ЦЬ *док. розм.* поши́ршати.

ПАШЫРЭ́ННЕ *с.* **1.** *(у ширину)* розши́рення, *(незак. д. — ще)* розши́рювання; поши́рення, ши́рення, *(незак. д. — ще)* поши́рювання; **2.** *(популяризація)* поши́рення, *(незак. д. — ще)* поши́рювання; розповсю́дження, *(незак. д. — ще)* розповсю́джування; **3.** розши́рення, *(незак. д. — ще)* розши́рювання.

ПАШЫРЭ́ЦЬ *док.* поши́ршати.

ПАШЫ́Ў, -шы́ву, *ч., спец.* шиття́ *с.*, пошиття́ *с.*

ПАШЫ́ЎКА *ж. розм.* шиття́ *с.*, пошиття́ *с.*

ПАШЫ́ЎШЧЫК *ч.* поши́вни́к.

ПАШЫ́ЎШЧЫЦА *ж.* поши́вни́ця.

ПАШЫ́ЦЦА[1] *док. розм.* полі́зти; **п. ў но́рку** полі́зти в ні́рку; ◊ **п. ў ду́рні** *розм.* поши́тися (убра́тися, записа́тися) в ду́рні.

ПАШЫ́ЦЦА[2] *док. (бути пошитим)* поши́тися.

ПАШЫ́ЦЬ *док. у різн. знач.* поши́ти; *(розм. — ще)* спра́вити.

ПАШЭ́НЦІЦЬ *док. безос. розм.* пощасти́ти, поталани́ти, пофорту́нити.

ПАШЭ́ПТВАЦЬ *недок.* шепта́ти [час від ча́су], шепоті́ти [час від ча́су], шепота́ти [час від ча́су].

ПАШЭ́РХНУЦЬ *док. розм. (про пальці)* зате́рпнути, оте́рпнути, оте́рпти, сте́рпнути, сте́рпти, *(про багато, про все)* поте́рпнути; занімі́ти, поні́міти.

ПАЭКЗЕМПЛЯ́РНЫ за примі́рниками.

ПАЯВІ́ЦЦА *див.* **пая́ўляцца**.

ПА-ЯГО́НАМУ *прислівн. розм.* по-його́ (на його́ ду́мку, за його́ слова́ми).

ПАЯДРАНЕ́ЦЬ[1] *док. безос.* похолодні́шати, по-

холодні́ти, *(рідше)* похолода́ти; посвіжі́шати, посвіжі́ти.

ПАЯДРАНЕ́ЦЬ[2] *док. (про плоди, зерно тощо)* нали́тися, *(про багато, про все)* поналива́тися.

ПАЯЛЧА́ЦЬ *і* **ПАЯЛЧЭ́ЦЬ** *док. (про багато, про все)* згі́ркнути, прогі́ркнути, перегі́ркнути, погі́ркнути.

ПАЯМЧЭ́ЦЬ *док. розм.* ста́ти зручні́шим.

ПАЯРЧЭ́ЦЬ *док.* ста́ти яскраві́шим.

ПАЯСНЕ́ННЕ *с.* поя́снення, *(незак. д. — ще)* поя́снювання.

ПАЯСНЕ́ЦЬ *док.* поясні́ти, поясні́шати; *(про погоду розм. — ще)* розгоди́нитися, розпого́дитися, ви́погодитися.

ПАЯСНЁНЫ поя́снений. — *Див. ще* **паясня́ць**.

ПАЯСНІ́ЦЬ *див.* **паясня́ць**.

ПАЯСНІ́ЧНЫ **1.** поперeко́вий; **2.** поясни́й; **~ныя за́сцежкі** поясні́ за́стібки (за́стіжки).

ПАЯСНЫ́ поясни́й; **п. партрэ́т** портре́т до по́яса; **п. час** поясни́й час.

ПАЯСНЯ́ЛЬНЫ поя́снювальний.

ПАЯСНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПАЯСНІ́ЦЬ** *док.* поя́снювати, поясня́ти, поясни́ти.

ПАЯ́ЎКАЦЬ *док. розм.* понявча́ти.

ПАЯЎЛЕ́ННЕ *с.* поя́ва *ж.*, *(рідко)* з'я́влення, поя́влення, *(розм.)* з'я́ва *ж.*

ПАЯЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ПАЯВІ́ЦЦА** *док.* з'явля́тися, з'яви́тися, *(рідше)* появля́тися, появи́тися; *(заст.)* явля́тися, яви́тися, уявля́тися, уяви́тися; виника́ти, ви́никнути, постава́ти, поста́ти; **~ві́цца на даро́зе** з'яви́тися на доро́зі; **~ві́лася но́вая ду́мка** з'яви́лася (ви́никла) нова́ ду́мка; **но́выя лю́дзі ~ві́ліся ў вёсцы** нові́ лю́ди з'яви́лися на селі́ (в селі́).

ПАЯХІ́ДНІЧАЦЬ *док. розм.* поєхи́дствувати.

ПАЯ́ХКАЦЬ *док. (про собаку)* пога́вкати; *(багато розм. — ще)* попога́вкати; *(розм.)* побреха́ти; *(захлинаючись)* полементува́ти; *(сильно — ще)* повалува́ти *(під час гонитви за зайцем).*

ПЕКАНУ́ЦЬ *док. однор. розм.* **1.** обпекти́, опекти́; *(кропивою — ще)* ужали́ти, пожали́ти; **2.** *(батогом)* упері́щити, опері́щити, опереза́ти, упереза́ти, угрі́ти, огрі́ти, опекти́; **3.** *(вистрілити)* пальну́ти; **4.** *перен. (словом)* рубну́ти, *(підсил.)* рубону́ти.

ПЕ́ЛЬКА *ж. обл.* ополо́нка, поло́нка.

ПЕ́ЛЮШЦЫ, -цаў *тільки мн. обл.* закра́їни (закра́йки) ночо́в.

ПЕ́НА *ж. у різн. знач.* пі́на; *(на рідині; перен. — ще)* шум *ч.*, шумови́ння *с.*, пі́нява; ◊ **з пе́най на губа́х** з пі́ною на губа́х (на вуста́х, на уста́х, ко́ло ро́та).

ПЕНАЎТВАРА́ЛЬНІК *ч.* піноутво́рювач.

ПЕ́НАЧКА *ж. орн.* вівча́рик *ч.*

ПЕ́НІСТАСЦЬ *ж.* пі́нявість, піни́стість.

ПЕ́НІСТЫ пі́нявий, піни́стий, пі́нястий; *(який піниться — ще)* пінли́вий, шумли́вий.

ПЕ́НІЦЦА *недок.* пі́нитися; *(укриватися піною — ще)* пі́нити; *(про воду, вино — ще)* шумува́ти.

ПЕ́НКА[1] *ж.* пі́нка; *(під час варіння варення — ще)* шумови́ння *с.*, шумови́на; *(на молоці, сироні)* плі́вка, шку́рка, кожушо́к *ч.*; ◊ **зніма́ць ~кі** знiма́ти пі́нку, збира́ти вершки́.

ПЕ́НКА[2] *ж. мін.* пі́нка.

ПЕНКАЗНІМА́ЛЬНІК *ч. ірон.* пінкознiма́ч.

ПЕНКАЗНІМА́ЛЬНІЦТВА *с. ірон.* знiма́ння пі́нки (вершкі́в).

ПЕНЬКАВАЛАКНО́ *с. текст.* коноплеволокно́. — *Пор.* **пянька́**.

ПЕНЬКАЗАВО́Д *ч.* коноплезаво́д.

ПЕНЬКАПРАДЗЕ́ННЕ *с. текст.* коноплепряді́ння.

ПЕНЬКАПРАДЗІ́ЛЬНЫ *текст.* коноплепряди́льний.

ПЕНЬКАПРАДЗІ́ЛЬШЧЫК *ч. текст.* коноплепряди́льник.

ПЕНЬКАПРАДЗІ́ЛЬШЧЫЦА *ж. текст.* коноплепряди́льниця.

ПЕНЬКАТРАПА́ЛЬНЫ *текст.* коноплетіпа́льний.

ПЕНЬКАТРАПА́ННЕ *с. текст.* коноплетіпа́ння.

ПЕНЬКАЧАСА́ЛЬНЫ *текст.* прядивочеса́льний.

ПЕ́НЯ *ж. (штраф)* пеня́.

ПЕРААБМЕРКАВА́ННЕ *с.* переобговоре́ння.

ПЕРААБМЕРКАВА́ЦЬ *див.* **пераабмяркоўваць**.

ПЕРААБМЯРКО́ЎВАННЕ *с. (незак. д.)* переобговоре́ння.

ПЕРААБМЯРКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* переобгово́рюватися.

ПЕРААБМЯРКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААБМЕРКАВА́ЦЬ** *док.* переобгово́рювати, переобговори́ти.

ПЕРААБСТАЛЁЎВАННЕ *с. (незак. д.)* переустатко́вування, переобла́днування.

ПЕРААБСТАЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* переустатко́вуватися, переобла́днуватися.

ПЕРААБСТАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААБСТАЛЯВА́ЦЬ** *док.* переустатко́вувати, переустаткува́ти, переобла́днувати, переобладна́ти.

ПЕРААБСТАЛЯВА́ННЕ *с.* переустаткува́ння, переобла́днання, *(незак. д. — ще)* переустатко́вування, переобла́днування.

ПЕРААБСТАЛЯВА́НЫ переустатко́ваний, переобла́днаний. — *Див. ще* **пераабсталёўваць.**

ПЕРААБУВА́ННЕ *с.* перевзува́ння, перезува́ння.

ПЕРААБУВА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРААБУ́ЦЦА** *док.* перевзува́тися, перевзу́тися, перезува́тися, перезу́тися.

ПЕРААБУВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРААБУ́ЦЬ** *док.* перевзува́ти, перевзу́ти, перезува́ти, перезу́ти.

ПЕРААБУ́ТЫ перевзу́тий, перезу́тий. — *Див. ще* **пераабува́ць**.

ПЕРААБУ́ЧАНЫ переу́чений; перена́вчений. — *Див. ще* **пераабуча́ць**.

ПЕРААБУЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРААБУЧЫ́ЦЦА** *док.* переу́чуватися, переучи́тися, перевчи́тися, *(про багатьох, про всіх)* попереу́чуватися, поперевча́тися; перенавча́тися, перенавчи́тися *(чого).*

ПЕРААБУЧА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРААБУЧЫ́ЦЬ** *док.* переу́чувати, переучи́ти, перевча́ти, перевчи́ти; *(заново — ще)* перенавча́ти, перенавчи́ти.

ПЕРААБУЧЭ́ННЕ *с.* переу́чування; перенавча́ння *(чого)*.

ПЕРААБЦЯЖА́РАНАСЦЬ *ж.* переобтя́женість.

ПЕРААБЦЯЖА́РАНЫ переобтя́жений.

ПЕРААБЦЯЖА́РВАЦЦА *недок. пас.* переобтя́жуватися.

ПЕРААБЦЯЖА́РВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААБЦЯЖА́РЫЦЬ** *док.* переобтя́жувати, переобтя́жити.

ПЕРААГЛЕ́ДЖАНЫ переогля́нутий. — *Див. ще* **перааглядáць**.

ПЕРААГЛЕ́ДЗЕЦЬ *див.* **перааглядáць**.

ПЕРААГЛЯ́Д, -ду *ч.* повтóрний óгляд, *(рідше)* переóгляд.

ПЕРААГЛЯДА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРААГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *док.* переоглядáти, переогля́нути.

ПЕРААГУ́ЧАНЫ *кіно* переозву́чений. — *Див. ще* **пераагу́чваць**.

ПЕРААГУ́ЧВАННЕ *с.* переозву́чування.

ПЕРААГУ́ЧВАЦЦА *недок. пас. кіно* переозву́чуватися.

ПЕРААГУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААГУ́ЧЫЦЬ** *док. кіно* переозву́чувати, переозву́чити.

ПЕРААДЗЕ́ТЫ переодя́гнений, переодя́гнутий, передя́гнений, передя́гнутий, перевдя́гнений, перевдя́гнутий; *(розм.)* перéбраний. — *Див. ще* **пераадзявáць**.

ПЕРААДЗЯВА́ННЕ *с.* переодягáння, переодя́гнення, передягáння, перевдягáння; *(розм.)* перебирáння.

ПЕРААДЗЯВА́ЦЦА *недок.*, **ПЕРААДЗЕ́ЦЦА** *док.* переодягáтися, переодягти́ся, переодягну́тися, *(про багатьох, про всіх)* попереодягáтися; передягáтися, передягти́ся, передягну́тися, *(про багатьох, про всіх)* попередягáтися; перевдягáтися, перевдягти́ся, *(про багатьох, про всіх)* поперевдягáтися; перебирáтися, перебрáтися, *(про багатьох, про всіх)* поперебирáтися.

ПЕРААДЗЯВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРААДЗЕ́ЦЬ** *док.* переодягáти, переодягти́, переодягну́ти, *(багатьох, усіх)* попереодягáти; передягáти, передягти́, передягну́ти, *(багатьох, усіх)* попередягáти; перевдягáти, перевдягти́, *(багатьох, усіх)* поперевдягáти; *(розм.)* перебирáти, перебрáти, *(багатьох, усіх)* поперебирáти.

ПЕРААДО́ЛЕННЕ *с.* **1.** ***(каго-што)*** подолáння, перемóга *ж. (над кимось-чимось)*; **2.** перебóрення, подолáння.

ПЕРААДО́ЛЕНЫ **1.** подóланий, перемóжений; **2.** переборений, подóланий. — *Див. ще* **пераадóльваць**.

ПЕРААДО́ЛЬВАННЕ *с.* **1.** ***(каго-што)*** подолáння, перемóга *ж. (над кимось-чимось)*; **2.** перебóрювання, подолáння.

ПЕРААДО́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.* перемагáтися; перебóрюватися, долáтися.

ПЕРААДО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААДО́ЛЕЦЬ** *док.* **1.** перемагáти, перемогти́, перебóрювати, переборóти, *(док.)* подолáти, подýжати; **~дóлець вóрага** перемогти́ (переборóти, подолáти, подýжати) вóрога; **2.** перебóрювати, переборóти, *(док.)* подолáти, подýжати; *(пересилювати — ще)* побóрювати, поборóти; **~дóлець цяжкасці** переборóти (подолáти) трýднощі; **~дóлець стóму** переборóти (подолáти) втóму; **пачуццё абавя́зку ~дóлела страх** почуття́ обов'язку перемогло́ (переборóло) страх.

ПЕРААДО́ЛЬНЫ перебóрний.

ПЕРААДРАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААДРАСАВА́ЦЬ** *док.* переадресóвувати, переадресувáти.

ПЕРААДРАСО́ЎКА *ж.* переадресувáння *с.*

ПЕРААПРАМЯНЕ́ННЕ *с.* переопромі́нення, *(незак. д. — ще)* переопромі́нювання.

ПЕРААПРАНА́ННЕ *с.* переодягáння, переодя́гнення, передягáння, перевдягáння; *(розм.)* перебирáння.

ПЕРААПРАНА́ЦЦА *недок.*, **ПЕРААПРАНУ́ЦЦА** *док.* переодягáтися, переодягти́ся, переодягну́тися, *(про багатьох, про всіх)* попереодягáтися; передягáтися, передягти́ся, передягну́тися, *(про багатьох, про всіх)* попередягáтися; перевдягáтися, перевдягти́ся, *(про багатьо, про всіх)* поперевдягáтися; *(розм.)* перебирáтися, перебрáтися, *(про багатьох, про всіх)* поперебирáтися.

ПЕРААПРАНА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРААПРАНУ́ЦЬ** *док.* переодягáти, переодягти́, переодягну́ти, *(багатьох, усіх)* попереодягáти; передягáти, передягти́, передягну́ти, *(багатьох, усіх)* попередягáти; перевдягáти, перевдягти́, *(багатьох, усіх)* поперевдягáти; *(розм.)* перебирáти, перебрáти, *(багатьох, усіх)* поперебирáти.

ПЕРААПРА́НЕНЫ переодя́гнений, переодя́гнутий, передя́гнений, передя́гнутий, перевдя́гнений, перевдя́гнутий; *(розм.)* перéбраний. — *Див. ще* **пераапранáць**.

ПЕРААПЫЛЕ́ННЕ *с. бот.* перезапи́лення; *(незак. д. — ще)* перезапи́лювання.

ПЕРААПЫЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРААПЫЛІ́ЦЬ** *док. бот.* перезапи́лювати, перезапили́ти.

ПЕРААРАНЖЫ́РАВАННЕ *с. муз.* переаранжувáння.

ПЕРААРАНЖЫ́РАВАЦЬ *док. муз.* переаранжувáти.

ПЕРААРА́НЫ *і* **ПЕРАВО́РАНЫ** перéораний. — *Див. ще* **паравóрваць**.

ПЕРААРА́ЦЬ *див.* **паравóрваць**.

ПЕРААРФАВА́НЫ перевіяний.

ПЕРААРФО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААРФАВА́ЦЬ** *док. (віялкою)* перевівáти, перевíювати, перевíяти; *(док.: провіяти зерно — ще)* повíяти.

ПЕРААРЫЕНТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААРЫЕНТАВА́ЦЬ** *док.* переорієнтóвувати, переорієнтувáти.

ПЕРААРЫЕНЦІРО́ЎКА *ж.* переорієнтувáння *с.*

ПЕРААСЭНСАВА́ННЕ *с.* переосми́слення.

ПЕРААСЭНСАВА́НЫ переосми́слений. — *Див. ще* **пераасэнсóўваць**.

ПЕРААСЭНСО́ЎВАННЕ *с.* переосми́слювання.

ПЕРААСЭНСО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* переосми́слюватися.

ПЕРААСЭНСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААСЭНСАВА́ЦЬ** *док.* переосми́слювати, переосми́слити.

ПЕРААХАЛАДЖЭ́ННЕ *с.* переохолóдження.

ПЕРААХАЛО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААХАЛАДЗІ́ЦЬ** *док.* переохолóджувати, переохолоди́ти.

ПЕРАБА́ВІЦЦА[1] *див.* **перабаўля́цца**[1].

ПЕРАБА́ВІЦЦА[2] *див.* **перабаўля́цца**[2].

ПЕРАБА́ВІЦЬ[1] *див.* **перабаўля́ць**[1].

ПЕРАБА́ВІЦЬ[2] *див.* **перабаўля́ць**[2].

ПЕРАБАДА́ЦЦА *док.* перебу́цатися, переколо́тися [між собо́ю рога́ми].

ПЕРАБАДА́ЦЬ *і* **ПЕРАБАСЦІ́** *док.* перебу́цати, переколо́ти [рога́ми].

ПЕРАБАЗІ́РАВАННЕ *с.* перебазува́ння.

ПЕРАБАЗІ́РАВАЦЬ *див.* **перабазіро́ўваць**.

ПЕРАБАЗІРО́ЎВАННЕ *с.* перебазува́ння.

ПЕРАБАЗІРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.*, **ПЕРАБАЗІ́РАВАЦЦА** *док.* перебазо́вуватися, перебазува́тися.

ПЕРАБАЗІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАБАЗІ́РАВАЦЬ** *док.* перебазо́вувати, перебазува́ти.

ПЕРАБАЗІРО́ЎКА *ж.* перебазува́ння *с.*

ПЕРАБАЛАЦІ́РАВАНЫ перебалото́ваний. — *Див. ще* **перабалацыро́ўваць**.

ПЕРАБАЛАЦІРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАБАЛАЦІ́РАВАЦЦА** *док.* перебалото́вуватися, перебалотува́тися.

ПЕРАБАЛАЦІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАБАЛАЦІ́РАВАЦЬ** *док.* перебалото́вувати, перебалотува́ти.

ПЕРАБАЛАЦІРО́ЎКА *ж.* перебалотува́ння *с.*

ПЕРАБАРАНАВА́НЫ *с.-г.* переборонова́ний, переволо́чений. — *Див. ще* **перабарано́ўваць**.

ПЕРАБАРАНО́ЎВАЦЦА *недок. пас. с.-г.* перебо́ронюватися, переволо́чуватися.

ПЕРАБАРАНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАБАРАНАВА́ЦЬ** *док. с.-г.* перебо́рнювати, переборони́ти, переборонува́ти, переволо́чувати, переволочи́ти.

ПЕРАБАСЦІ́ *див.* **перабада́ць**.

ПЕРАБА́ЎЛЕНЫ[1] *розм.* пере́даний. — *Див. ще* **перабаўля́ць**[1].

ПЕРАБА́ЎЛЕНЫ[2] *розм.* **1.** перепра́влений; **2.** перетя́гнутий, пересу́нутий. — *Див. ще* **перабаўля́ць**[2].

ПЕРАБАЎЛЯ́ЦЦА[1] *недок.*, **ПЕРАБА́ВІЦЦА**[1] *док. розм. (терпіти нестатки, обходитися якийсь час малим)* перебива́тися, переби́тися; *(розм.)* перебува́тися, перебу́тися.

ПЕРАБАЎЛЯ́ЦЦА[2] *недок.*, **ПЕРАБА́ВІЦЦА**[2] *док. розм.* переправля́тися, перепра́витися; **ча́сці ~віліся на другі́ бе́раг ракі́** части́ни переправилися на дру́гий бе́рег рі́чки.

ПЕРАБАЎЛЯ́ЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАБА́ВІЦЬ**[1] *док. розм. (зайве)* передава́ти, переда́ти.

ПЕРАБАЎЛЯ́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАБА́ВІЦЬ**[2] *док. розм.* **1.** переправля́ти, перепра́вити; **~ба́віць на другі́ бе́раг** перепра́вити на дру́гий бе́рег; **2.** *(в інше місце)* перетя́гувати, перетягну́ти, пересо́вувати, пересу́нути.

ПЕРАБЕ́ЛКА *ж.* перебі́лення, *(незак. д. — звичайно)* перебі́лювання.

ПЕРАБЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАБЯЛІ́ЦЬ** *док.* перебі́лювати, перебіли́ти; *(переписувати з чорновика начисто — ще)* перепи́сувати на́чисто (на́біло), переписа́ти на́чисто (на́біло).

ПЕРАБІРА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАБРА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* перебира́ти, перебра́ти; *(невелику будівлю; піч розм. — ще)* перекида́ти, переки́дати, пересипа́ти, переси́пати; *(підлогу, піч розм. — ще)* переклада́ти, перекла́сти; **~бра́ць бу́льбу** перебра́ти карто́плю; **~бра́ць усі́х знаёмых у размо́ве** перебра́ти всіх знайо́мих у розмо́ві; **~бра́ць стру́ны** перебра́ти стру́ни; **~бра́ць тава́раў звыш но́рмы** перебра́ти това́рів по́над но́рму; ◊ **~бра́ць ме́ру** перебра́ти [че́рез] мі́ру.

ПЕРАБІ́РЫЧ *ч. обл. (сіна)* шар, верства́ *ж.*, пласт.

ПЕРАБЛЫ́ТАНЫ *у різн. знач.* переплу́таний, сплу́таний, поплу́таний. — *Див. ще* **перабль́тваць.**

ПЕРАБЛЫ́ТВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАБЛЫ́ТАЦЦА** *док.* переплу́туватися, переплу́татися; **~таліся ні́ткі** переплу́талися нитки́; **ду́мкі ~таліся** думки́ переплу́талися.

ПЕРАБЛЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАБЛЫ́ТАЦЬ** *док.* переплу́тувати, переплу́тати, сплу́тувати, сплу́тати, *(док.)* поплу́тати; **~лытаць дрот** переплу́тати (сплу́тати, поплу́тати) дріт; **~лытаць рэ́чы** переплу́тати (сплу́тати) ре́чі; **~лытаць адрасы́** переплу́тати (сплу́тати) адре́си; **~лытаць знаёмых** переплу́тати (сплу́тати) знайо́мих.

ПЕРАБО́РКА *ж. (дія)* перебира́ння; **п. бу́льбы** перебира́ння карто́плі; **п. мато́ра** перебира́ння двигуна́ (мото́ра).

ПЕРАБО́РШЧЫК *ч.* перебира́ч.

ПЕРАБО́РШЧЫЦА *ж.* перебира́чка.

ПЕРАБО́РЫ *тільки мн.* перебі́рливість *ж.*, вередли́вість *ж.*, вередува́ння *с.*, коверзува́ння *с.*

ПЕРАБРА́НЫ пере́браний; переки́даний, переси́паний; перекла́дений. — *Див. ще* **перабіра́ць**.

ПЕРАБРАХА́ЦЬ *див.* **перабрэ́хваць**.

ПЕРАБРА́ЦЬ *див.* **перабіра́ць**.

ПЕРАБРУ́ДЖАНЫ забру́днений, зама́заний, ви́мазаний, зака́ляний, пока́ляний; заму́рзаний.

ПЕРАБРУ́ДЗІЦЦА *док.* забрудни́тися, зама́затися, позама́зуватися, перема́затися; *(розм.)* закаля́тися, покаля́тися, перекаля́тися; *(обличчя розм. — ще)* заму́рзатися, обму́рзатися, позаму́рзуватися.

ПЕРАБРУ́ДЗІЦЬ *док.* забрудни́ти, ви́бруднити, *(розм.)* зама́зати, ви́мазати, закаля́ти, покаля́ти; *(обличчя розм. — ще)* заму́рзати.

ПЕРАБРЭ́ХВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАБРАХА́ЦЬ** *док.* **1.** *розм. прям., перен.* перебрі́хувати, перебреха́ти; **2.** *перен. розм.* передра́жнювати, передражни́ти, *(багатьох, усіх)* попередра́жнювати; перекривля́ти, *(рідше)* перекри́влювати, перекриви́ти, *(багатьох, усіх)* поперекривля́ти; *(розм. недок.)* криви́ти *(кого)*, криви́тися *(з кого)*.

ПЕРАБУДАВА́НЫ *у різн. знач.* перебудо́ваний.

ПЕРАБУДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАБУДАВА́ЦЬ** *док.* перебудо́вувати, перебудува́ти; *(кам'яні, цегляні споруди — ще)* перемуро́вувати, перемурува́ти; *(переробляти будівлю розм. — ще)* перекида́ти, переки́дати, *(багато, усе)* поперекида́ти; пересипа́ти, переси́пати; **~дава́ць дом** перебудува́ти буди́нок; **~дава́ць жыццё** перебудува́ти життя́.

ПЕРАБЫ́ТЫ *(пережитий)* перебу́тий. — *Див. ще* **перабы́ць**.

ПЕРАБЫ́ЦЬ *док. (пережити)* перебу́ти; **каб як зі́му п.** як би зи́му перебу́ти; ◊ **не ўрадзі́ў мак — ~бу́дзем і так** *прик.* сім літ мак не родив,

а го́лоду не зробив (не було́); не роди́в мак — перебу́демо й так.

ПЕРАВА́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВА́ЖЫЦЬ** *док.* переважувати, переважити, *(багато, усе)* поперева́жувати; *(брати гору — звичайно)* переважа́ти, перева́жити; **~жыць усе́ мяшкі з муко́й** перева́жити всі мішки́ з бо́рошном; **~жыць груз пе́рад зда́чай** перева́жити вантаж пе́ред зда́чею; **ягó ду́мка ~жыла** його́ ду́мка перева́жила; **дапы́тлівасць ~жыла нясме́ласць** допи́тливість перева́жила несміли́вість.

ПЕРАВА́ЖКА *ж. розм. (надлишок у вазі)* перева́жок *ч.*

ПЕРАВАЛАКА́ЦЦА *і* **ПЕРАВАЛА́КВАЦЦА** *недок.*, **ПЕРАВАЛАЧЫ́СЯ** *док. розм.* переволіка́тися, переволокти́ся.

ПЕРАВАЛАКА́ЦЬ *і* **ПЕРАВАЛА́КВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАВАЛАЧЫ́** *док. розм.* переволіка́ти, переволокти́.

ПЕРАВАЛО́ЧАНЫ *розм.* переволо́чений. — *Див. ще* **перавалака́ць**.

ПЕРАВАНДРО́ЎВАННЕ *с.* перекочо́вування.

ПЕРАВАНДРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВАНДРАВА́ЦЬ** *док.* перекочо́вувати, перекочува́ти.

ПЕРАВАРО́ЧВАННЕ *с.* переверта́ння.

ПЕРАВАРО́ЧВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАВЯРНУ́ЦЦА** *док.* **1.** переверта́тися, переверну́тися, *(про багато, про багатьох)* попереверта́тися; **ло́дка ~вярну́лася** чо́вен переверну́вся; **хло́пчык ~вярну́ўся ў казляня́** *фольк.* хлопчик переверну́вся на козеня́ (козеня́м); **у ягó жыцці́ ўсё ~вярну́лася** у його́ житті́ все переверну́лося; **2.** *(побувати в різний час — про багатьох)* переверта́тися, переверну́тися, *(багато, усе)* попереверта́тися; бува́ти, побува́ти; **ко́лькі тут наро́ду ~вярну́лася!** скільки тут наро́ду переверну́лося (побува́ло); **3.** *недок. пас.* переверта́тися.

ПЕРАВАРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЯРНУ́ЦЬ** *док.* **1.** переверта́ти, переверну́ти, *(багато, усе)* попереверта́ти; *(повертати другим боком — ще)* перекида́ти, переки́нути, *(багато, усе)* поперекида́ти; **~вярну́ць бо́чку ўверх дном** переверну́ти (переки́нути) бо́чку догори́ дном; **~вярну́ць на другі́ бок** переверну́ти (переки́нути) на дру́гий бік; **ён ~вярну́ў усе́ маі́ меркава́нні** він переверну́в усі мої мірку́вання; **~вярну́ць на свой лад** переверну́ти на свій лад; **~вярну́ць воз се́на** переки́нути віз сіна; **2.** переверта́ти, переверну́ти; наверта́ти, наверну́ти; **~вярну́ць у сваю́ ве́ру** наверну́ти у свою́ віру.

ПЕРАВАР'ЯВА́ЦЦА *док. розм.* переказитися, показитися, передурі́ти, подурі́ти.

ПЕРАВЕ́ЗЦІ *див.* **перавóзіць**.

ПЕРАВЕ́ЗЦІСЯ *див.* **перавóзіцца**.

ПЕРАВЕЛІЧЭ́ННЕ *с.* перебі́льшення, *(незак. д. — ще)* перебі́льшування; прибі́льшення, *(незак. д. — ще)* прибі́льшування.

ПЕРАВЕРАДЗІ́ЦЦА *див.* **перавяро́джвацца**.

ПЕРАВЕРАДЗІ́ЦЬ *див.* **перавяро́джваць**.

ПЕРАВЕСЛАВА́ЦЬ *див.* **перавяслóўваць**.

ПЕРАВЕ́СЦІ *див.* **перавóдзіць**.

ПЕРАВЕ́СЦІСЯ *див.* **перавóдзіцца**.

ПЕРАВЕ́ТРАНЫ просу́шений (пересу́шений) на вітрі; перелопа́чений. — *Див. ще* **переве́трываць**.

ПЕРАВЕ́ТРЫВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЕ́ТРЫЦЬ** *док. (зерно)* просу́шувати, просуши́ти, *(багато, усе)* попросу́шувати на вітрі; пересу́шувати, пересуши́ти, *(багато, усе)* попересу́шувати на вітрі; перелопа́чувати, перелопа́тити.

ПЕРАВІВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАВІ́ЦЬ** *док.* перевива́ти, переви́ти, *(багато, усе)* поперевива́ти.

ПЕРАВІТА́ЦЦА *док. розм.* перездоро́вкатися, *(рідше)* перездоро́ватися; *(за руку розм. — ще)* перерýчкатися.

ПЕРАВІ́ЎКА *ж.* перевива́ння *с.*

ПЕРАВО́Д, -ду, *(про предмет)* **-да** *ч.* **1.** переве́дення *с.*; **п. у другі́ клас** переве́дення до дру́гого кла́су; **2.** *залізн.* перевід; **стрэ́лачны п.** стрілкови́й (стрі́лочний) перевід; **3.** *(грошей)* пере́каз, *(незак. д. — звичайно)* перека́зування *с.*; **4.** *розм.* марнува́ння *с.*; *(розм.)* перевід.

ПЕРАВО́ДЗІЦЦА *недок.*, **ПЕРАВЕ́СЦІСЯ** *док.* **1.** перево́дитися, перевести́ся, *(про багатьох)* поперево́дитися; **~ве́сціся на другу́ю рабо́ту** перевести́ся на і́ншу робо́ту; **2.** *(зникати)* перево́дитися, перевести́ся, *(про багато, про багатьох)* поперево́дитися; *(док.: про звірів, птахів — ще)* повиво́дитися; **3.** *(про малюнок і т. ін.)* перево́дитися, перевести́ся, перебива́тися, переби́тися; **карці́нка ~вя́лася ўда́ла** малю́нок переві́вся (переби́вся) вда́ло.

ПЕРАВО́ДЗІЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЕ́СЦІ** *док.* **1.** перево́дити, перевести́; *(багатьох: про переміщення)* поперево́дити; **~ве́сці дзяце́й це́раз ву́ліцу** перевести́ діте́й че́рез ву́лицю; **~ве́сці хво́рага ў другу́ю пала́ту** перевести́ хво́рого до і́ншої пала́ти; **~ве́сці ву́чня ў насту́пны клас** перевести́ у́чня до насту́пного кла́су; **2.** *(гроші)* перека́зувати, переказа́ти; **3.** марнува́ти, змарнува́ти; *(док.)* промарнува́ти; *(розм.)* перево́дити, перевести́, *(багато, усе)* поперево́дити; **4.** *(знищувати)* вини́щувати, ви́нищити, зни́щувати, ни́щити, зни́щити, *(багато, усе)* пони́щити; **5.** *(переносити зображення)* перево́дити, перевести́, *(багато, усе)* поперево́дити; перебива́ти, переби́ти, *(багато, усе)* поперебива́ти.

ПЕРАВО́ДНЫ 1. переказни́й; **п. бланк** переказни́й бланк; **2.** *(про папір, малюнок і т. ін.)* перебивни́й; **~ныя карці́нкі** перебивні́ карти́нки.

ПЕРАВО́ЗІЦЦА *недок.*, **ПЕРАВЕ́ЗЦІСЯ** *док.* **1.** *розм.* перево́зитися, перевезти́ся; **2.** *розм. (через річку)* переплавля́тися, перепла́витися.

ПЕРАВО́ЗІЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЕ́ЗЦІ** *док.* перево́зити, перевезти́, *(багато, усе, усіх)* поперево́зити; *(через річку й т. ін. — ще)* переплавля́ти, перепла́вити.

ПЕРАВО́ЗКА *ж.* **1.** перевіз *ч.*, переве́зення *с.*; **2.** перепра́ва *ж.*

ПЕРАВО́ЗЧЫК *ч.* **1.** перевізник; **2.** *орн.* перевізник.

ПЕРАВО́ЗЧЫЦА *ж.* перевізниця.

ПЕРАВО́РАНЫ *див.* **пераара́ны**.

ПЕРАВО́РВАЦЬ *недок.*, **ПЕРААРА́ЦЬ** *док.* перео́рювати, переора́ти.

ПЕРАВО́РКА *ж. розм.* перео́рювання *с*, повто́рна (дру́га) о́ранка; *(розм.)* перео́р *ч.*

ПЕРАВО́СТРАНЫ перего́стрений; перето́чений.

ПЕРАВО́СТРЫВАННЕ *с.* перего́стрювання; перето́чування.

ПЕРАВО́СТРЫВАЦЦА *недок. пас.* перего́стрюватися; перето́чуватися.

ПЕРАВО́СТРЫВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВАСТРЫ́ЦЬ** *док.* перего́стрювати, перегостри́ти; *(ніж, інструменти)* перето́чувати, переточи́ти; **~вастры́ць усе́ нажы́** переточи́ти (перегостри́ти) всі ножі́; **дрэ́нна заво́страны каранда́ш трэ́ба ~вастры́ць** пога́но заго́стрений оліве́ць тре́ба перегостри́ти.

ПЕРАВУ́ДЖАНЫ *розм.* переву́джений. — *Див. ще* **праву́дзіць.**

ПЕРАВУ́ДЗІЦЬ *док. розм.* переву́дити.

ПЕРАВУ́ЖАНЫ *розм.* зро́блений зана́дто (на́дто) вузьки́м. — *Див. ще* **праву́жваць.**

ПЕРАВУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВУ́ЗІЦЬ** *док. розм.* роби́ти зана́дто (на́дто) вузьки́м, зроби́ти зана́дто (на́дто) вузьки́м.

ПЕРАВЫДА́ТАК, -тку *ч.* переви́трата *ж.*

ПЕРАВЫДАТКАВА́ННЕ *с. (дія і те, що перевитрачене)* переви́трата *ж.*, *(незак. д. — ще)* перевитрача́ння *с.*

ПЕРАВЫДАТКАВА́НЫ переви́трачений. — *Див. ще* **перавыдатко́ўваць.**

ПЕРАВЫДАТКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* перевитрача́тися.

ПЕРАВЫДАТКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЫДАТКАВА́ЦЬ** *док.* перевитрача́ти, переви́тратити; **~кава́ць сро́дкі** переви́тратити за́соби.

ПЕРАВЫКАНА́ННЕ *с.* перевикона́ння *(незак. д.)*, переви́конання *(зак. д.)*.

ПЕРАВЫКО́НВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЫ́КАНАЦЬ** *док.* перевико́нувати, переви́конати, *(багато, усе)* поперевико́нувати.

ПЕРАВЫ́РАШАНЫ розв'я́заний по-і́ншому (іна́кше).

ПЕРАВЫРАША́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЫ́РАШЫЦЬ** *док.* розв'я́зувати по-і́ншому (іна́кше), розв'яза́ти по-і́ншому (іна́кше); **~вырашыць пыта́нне** розв'яза́ти пита́ння по-і́ншому (іна́кше).

ПЕРАВЫТВО́РЧАСЦЬ *ж.* **1.** *екон.* надвиробни́цтво *с.*, перепроду́кція; **2.** надли́шок *ч.*, на́дмір *ч.*

ПЕРАВЫША́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЫ́СІЦЬ** *док.* **1.** переви́щувати, переви́щити; **~вы́сіць план** переви́щити план; **~вы́сіць сває́ правы́** переви́щити свої́ права́; **2.** переве́ршувати, переве́ршити; **~вы́сіць усі́х спры́там** переве́ршити всіх спри́тністю.

ПЕРАВЫШЭ́ННЕ *с.* **1.** переви́щення, *(незак. д. — ще)* переви́щування; **2.** переве́ршення.

ПЕРАВЭ́НДЖАНЫ перекo̍пчений, поко́пчений. — *Див. ще* **перавэ́нджваць.**

ПЕРАВЭ́НДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАВЭ́НДЗІЦЦА** *док.* перекo̍пчуватися, перекопти́тися.

ПЕРАВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЭ́НДЗІЦЬ** *док.* перекo̍пчувати, перекопти́ти; *(док.: прокоптити або закоптити все, багато — ще)* покопти́ти.

ПЕРАВЯ́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЯЗА́ЦЬ** *док.* у *різн. знач.* перев'я́зувати, перев'яза́ти, *(багато, усіх, усе)* поперев'я́зувати; **~вяза́ць ра́ну** перев'яза́ти ра́ну; **~вяза́ць хво́рага** перев'яза́ти хво́рого; **~вяза́ць стос папе́р** перев'яза́ти стос папе́ру.

ПЕРАВЯ́ЗКА *ж. (дія і матеріал)* перев'я́зування *с.*

ПЕ́РАВЯЗЬ *ж.* пере́в'яз *ч.*

ПЕРАВЯЛІ́ЧАНА *прислівн.* перебі́льшено.

ПЕРАВЯЛІ́ЧАНАСЦЬ *ж.* перебі́льшеність.

ПЕРАВЯЛІ́ЧАНЫ перебі́льшений.

ПЕРАВЯЛІ́ЧВАННЕ *с.* перебі́льшення, *(незак. д. — ще)* перебі́льшування.

ПЕРАВЯЛІ́ЧВАЦЦА *недок. пас.* перебі́льшуватися.

ПЕРАВЯЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЯЛІ́ЧЫЦЬ** *док.* перебі́льшувати, перебі́льшити.

ПЕРАВЯРЭ́ДЖВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАВЕРАДЗІ́ЦЦА** *док. розм. (частіше ірон. — тяжко працюючи, дуже стомлюватися)* надрива́тися, наді́рва́тися, *(про багатьох)* понадрива́тися; підрива́тися, піді́рва́тися; *(розм.)* підвере́джуватися, підвереди́тися, *(про багатьох)* попідвере́джуватися, *(док.)* увереди́тися.

ПЕРАВЯРЭ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЕРАДЗІ́ЦЬ** *док. розм. (частіше ірон. — натруджувати, стомлювати до болю)* надрива́ти, наді́рва́ти, *(багато, усе)* понадрива́ти.

ПЕРАВЯСЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАВЕСЛАВА́ЦЬ** *док. розм. (на веслах)* перевесло́вувати, перевеслува́ти; гребти́, перегребти́.

ПЕРАГАБЛЁВАНЫ *і* **ПЕРАГАБЛЯВА́НЫ** перестру́ганий, постру́ганий. — *Див. ще* **перагаблёўваць.**

ПЕРАГАБЛЁЎВАННЕ *с.* перестру́гування.

ПЕРАГАБЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* перестру́гуватися.

ПЕРАГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* перестру́гувати, перестру́га́ти; *(док.: багато, усе — ще)* поструга́ти.

ПЕРАГАЛАСО́ЎКА[1] *ж. розм. (повторне голосування)* переголосува́ння. *с.*

ПЕРАГАЛАСО́ЎКА[2] *ж. лінгв.* чергува́ння голосни́х [у ко́рені].

ПЕРАГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАГНА́ЦЬ** *док.* **1.** переганя́ти, перегна́ти; **2.** *(по воді)* переплавля́ти, перепла́вити; **~гна́ць лес** перепла́вити ліс.

ПЕРАГА́РВАННЕ *с.* перегора́ння, перегоря́ння.

ПЕРАГА́РВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАГАРЭ́ЦЬ** *док.* перегоря́ти, перегора́ти, перегорі́ти, *(усе)* поперегоря́ти, поперегора́ти.

ПЕРАГАРО́ДАЧНЫ перегоро́дковий; переді́лко́вий.

ПЕРАГАРО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАГАРАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** перегоро́джувати, перегороди́ти, *(багато, усе)* поперегоро́джувати; **2.** *перен.* перепиня́ти, перепини́ти, заступа́ти, заступи́ти, загоро́джувати, загороди́ти.

ПЕРАГАРО́ДКА *ж.* **1.** перегоро́дка; пере́ділка, перебі́рка; **2.** *(на шляху)* перепо́на, перешко́да; **3.** *перен.* перепо́на, перешко́да.

ПЕРАГАРТАВА́ЛЬНЫ *техн.* перегарті́вний.

ПЕРАГАРТАВА́НЫ перегарто́ваний. — *Див. ще* **перагарто́ўваць**.

ПЕРАГАРТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАГАРТАВА́ЦЬ** *док. техн.* перегарто́вувати, перегартува́ти.

ПЕРАГАРТО́ЎКА *ж. техн.* перегартува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* перегарто́вування.

ПЕРАГАТАВА́НЫ перекип'яче́ний. — *Див. ще* **перагатава́ць**.

ПЕРАГАТАВА́ЦЬ *док.* перекип'ятйти.

ПЕРАГІ́Б, -бу *ч.* **1.** переги́н; *(місце згинання)* згин; *(незак. д.)* перегина́ння *с.*; **на ~бе ліста́** на згйні а́ркуша; **2.** *перен.* переги́н; **бараць́ба з ~бамі** боротьба́ з переги́нами.

ПЕРАГІБА́ННЕ *с.* перегина́ння.

ПЕРАГІБА́ЦЦА *і* **ПЕРАГІНА́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПЕРАГНУ́ЦЦА** *док.* перегина́тися, перегну́тися, *(про багато, про все)* поперегина́тися; перехиля́тися, перехили́тися, *(про багато, про все)* поперехиля́тися; **~гну́цца це́раз пара́нчы** перегну́тися (перехили́тися) че́рез пери́ла.

ПЕРАГІБА́ЦЬ[1] *і* **ПЕРАГІНА́ЦЬ** *недок.*, **ПЕРАГНУ́ЦЬ** *док.* перегина́ти, перегну́ти, *(багато, усе)* поперегина́ти; **~гну́ць жале́за папала́м** перегну́ти залізо на́впіл; **~гну́ў, тро́ба крыху́ адагну́ць** перегну́в, тре́ба тро́хи відігну́ти; ◊ **перагну́ць па́лку** перегну́ти па́лицю (па́лку).

ПЕРАГІБА́ЦЬ[2] *док.* погну́ти; **п. усю бля́ху** погну́ти всю бля́ху.

ПЕРАГІ́БШЧЫК *ч. розм.* переги́нник.

ПЕРАГІ́БШЧЫЦА *ж. розм.* переги́нниця.

ПЕРАГІНА́ЦЦА *див.* **перагіба́цца**.

ПЕРАГІНА́ЦЬ *див.* **перагіба́ць**[1].

ПЕРАГЛЕ́ДЖАНЫ *у різн. знач.* перегля́нутий. — *Див. ще* **перагляда́ць**.

ПЕРАГЛУ́ШАНЫ **1.** *розм.* переглу́шений, поглу́шений; **2.** *прост.* переби́тий, потро́щений, перето́вчений. — *Див. ще* **пераглушы́ць**.

ПЕРАГЛУШЫ́ЦЬ *док.* **1.** *розм.* *(глушачи, винищити)* переглуши́ти, поглуши́ти; **2.** *прост.* *(посуд і т. ін.)* переби́ти, поперебива́ти, *(розм.)* перетрощи́ти, перетовкти́.

ПЕРАГЛЫТА́НЫ *розм.* поко́втаний. — *Див. ще* **пераглыта́ць**.

ПЕРАГЛЫТА́ЦЬ *док. розм.* поковта́ти, поглита́ти.

ПЕРАГЛЯ́Д, -ду *ч.* пере́гляд, *(незак. д. — ще)* перегляда́ння *с.*

ПЕРАГЛЯДА́ЦЦА *і* **ПЕРАГЛЯ́ДВАЦЦА** *недок. пас.* перегляда́тися.

ПЕРАГЛЯДА́ЦЬ *і* **ПЕРАГЛЯ́ДВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *і* **ПЕРАГЛЯДЗЕ́ЦЬ** *док.* **1.** перегляда́ти, перегля́нути, *(багато, усе)* попереглядати; **2.** передивля́тися, передиви́тися, *(багато, усе)* попередивля́тися.

ПЕРАГЛЯ́ДВАННЕ *і* **ПЕРАГЛЯДА́ННЕ** *с.* пере́гляд *ч.*, *(незак. д. — ще)* перегляда́ння.

ПЕРАГНЮСІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** забрудни́ти, зама́зати, позабру́днювати; **2.** *(зробити все непридатним)* перепсува́ти, попсува́ти, пері́вечити, поні́вечити.

ПЕРАГО́НКА *ж.* **1.** перего́нка, *(незак. д. — звичайно)* переганя́ння *с.*; **суха́я п.** суха́ перего́нка; **2.** *(худоби)* перегі́н *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* переганя́ння *с.*

ПЕРАГО́НШЧЫК *ч.* перего́нник.

ПЕРАГРАФІ́ЦЬ *док.* перегрфи́ти.

ПЕРАГРАФЛЕ́НЫ перегра́флений. — *Див. ще* **пераграфі́ць**.

ПЕРАГРУЖА́ЛЬНІК *ч. техн.* переванта́жувач.

ПЕРАГРУ́ЖАНАСЦЬ *ж.* переванта́женість, переванта́ження *с.*; переобтя́женість, переобтя́ження *с.*

ПЕРАГРУ́ЖАНЫ переванта́жений; переобтя́жений.

ПЕРАГРУЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАГРУЗІ́ЦЦА** *док.* переванта́жуватися, переванта́житися; переобтя́жуватися, переобтя́житися.

ПЕРАГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАГРУЗІ́ЦЬ** *док.* переванта́жувати, переванта́жити, *(багато, усе)* попереванта́жувати; *(навантажувати понад міру — звичайно)* переобтя́жувати, переобтя́жити.

ПЕРАГРУ́ЗАЧНЫ переванта́жувальний, переванта́жний.

ПЕРАГРУ́ЗКА *ж.* переванта́ження *с.*, *(незак. д. — ще)* переванта́жування *с.*, переобтя́ження *с.*, *(незак. д. — ще)* переобтя́жування *с.*

ПЕРАГРУПАВА́НЫ перегрупо́ваний. — *Див. ще* **перагрупо́ўваць**.

ПЕРАГРУПО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАГРУПАВА́ЦЦА** *док.* перегрупо́вуватися, перегрупува́тися.

ПЕРАГРУПО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАГРУПАВА́ЦЬ** *док.* перегрупо́вувати, перегрупува́ти.

ПЕРАГРУПО́ЎКА *ж.* перегрупува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* перегрупо́вування *с.*

ПЕРАГРЫМІРАВА́НЫ перегримо́ваний. — *Див. ще* **перагрыміро́ўваць**.

ПЕРАГРЫМІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАГРЫМІРАВА́ЦЬ** *док.* перегримо́вувати, перегримува́ти.

ПЕРАГРЫМІРО́ЎКА *ж.* перегримо́вування *с.*, перегримува́ння *с.*

ПЕРАГУ́КВАННЕ *с.* перегу́кування, гука́ння.

ПЕРАГУ́КВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАГУКНУ́ЦЦА** *док.* перегу́куватися *(недок.)*, гука́ти, гукну́ти.

ПЕРАГУ́ЛЬВАННЕ *с.* переграва́ння.

ПЕРАГУ́ЛЬВАЦЦА *недок.* перегрува́тися.

ПЕРАГУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАГУЛЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *(понад міру)* перегу́лювати, перегуля́ти; **2.** *(понад міру)* переграва́ти, перегра́ти; **3.** *(грати повторно)* переграва́ти, перегра́ти; **4.** *розм.* *(перемагати в грі)* переграва́ти, перегра́ти.

ПЕРАГУЛЯ́НЫ пере́граний. — *Див. ще* **перагу́льваць**.

ПЕРАГУ́ШКАЦЦА *док.* *(на гойдалці)* перегойда́тися.

ПЕРАГУ́ШКАЦЬ *док.* *(на гойдалці)* перегойда́ти.

ПЕ́РАД[1] *прийм. з ор.* **1.** *у різн. знач.* пе́ред; *(перед займ. «мною» та в деяких інших сполуках)* пе́редо, пе́реді *(ким-чим)*; попере́д *(ким-чим, кого-чого)*; **п. ле́сам** пе́ред лісом; **не адступа́ць п. цяжкасця́мі** не відступа́ти пе́ред тру́днощами; **2.** *(порівняно з ким-чим)* про́ти *(кого-чого)*; **яны́ нішто́ п. ім** вони́ ні́що про́ти нього; **3.** *(у часовому знач.)* пе́ред *(ким-чим)*; **п. усі́м**

передусі́м, *(рідше)* передовсі́м; **п. за́хадам со́нца** пе́ред за́ходом со́нця.

ПЕ́РАД[2], **-ду** *імен. ч.* **1.** пере́д; *(у возі, санях — ще)* передо́к; **п. суке́нкі** пере́д су́кні; **2.** *шевс.* передо́к.

ПЕРАДАБЕ́ДЗЕННЫ передобі́дній, підобі́дній, дообі́дній.

ПЕРАДАВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАДА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* передава́ти, переда́ти, *(багато, усе)* попередава́ти; **~да́ць запі́ску** переда́ти запи́ску; **~да́ць ве́ды** переда́ти знання́; **~да́ць ду́мку а́ўтара** переда́ти ду́мку а́втора; **тут ён зана́дта ~да́ў** тут він зана́дто переда́в (переборщи́в).

ПЕРАДАД'Е́ЗНЫ пе́ред від'ї́здом; **~ныя спра́вы** спра́ви пе́ред від'ї́здом.

ПЕРАДА́ДЗЕНЫ пере́даний. — *Див. ще* **перадава́ць**.

ПЕРАДАЗІРО́ЎКА *ж.* передозува́ння *с.*

ПЕРАДАІ́ЦЬ *док. див.* **перадо́йваць**.

ПЕРАДАПО́ШНІ передоста́нній.

ПЕРАДАПЫТА́НЫ зно́ву допи́таний, передопи́таний.

ПЕРАДАПЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАДАПЫТА́ЦЬ** *док.* ще раз (знов, зно́ву) допи́тувати, ще раз (знов, зно́ву) допита́ти; передопи́тувати, передопита́ти.

ПЕРАДАРЫ́ЦЬ *див.* **перадо́рваць**.

ПЕРАДА́ТАЧНЫ переда́тний, передавни́й; *(який слугує для передавання, який передає)* передава́льний; **п. вал** *техн.* передава́льний вал; **п. біле́т** *залізн.* переда́тний квито́к; **п. лік** *матем.* переда́тне число́.

ПЕРАДА́ТЧЫК *ч.* передава́ч.

ПЕРАДАЎЖЫ́ЦЬ *див.* **перадо́ўжваць.**

ПЕРАДА́ЦЬ *див.* **перадава́ць**.

ПЕРАДВЕСНАВЫ́ *і* **ПЕРАДВЯСЕ́ННІ** передвесня́ни́й.

ПЕРАДВО́РЫЎНЫ передо́рний.

ПЕРАДВЯСЕ́ННІ *див.* **перадвеснавы́**.

ПЕРАДЗЁРТЫ *див.* **перадра́ны**.

ПЕРАДЗІРА́ЦЦА *недок. пас.*, **ПЕРАДРА́ЦЦА** *док.* **1.** перерива́тися, перерва́тися; переди-ра́тися, переде́ртися; **2.** обдира́тися, обде́ртися; шеретува́тися; **3.** перетира́тися, перете́ртися, натира́тися, нате́ртися.

ПЕРАДЗІРА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАДРА́ЦЬ** *і* **ПЕРАДЗЁРЦІ** *док.* **1.** перерива́ти, перерва́ти, *(багато, усе)* поперерива́ти; *(тканину, папір і т. ін. розм. — ще)* передира́ти, переде́рти, передра́ти, *(док.)* поде́рти, подра́ти; *(док.)* порва́ти; *(на шматки — ще)* пошматува́ти, *(багато, усе — розм.)* перешматува́ти; **~дра́ць папе́ру** поде́рти (пошматува́ти) папі́р; **~дра́ць адзе́нне** поде́рти (подра́ти, порва́ти) о́дяг; **2.** *спец.* обдира́ти, обде́рти, обі́драти, *(багато, усе)* пообдира́ти; *(зерно — ще)* шеретува́ти, обшеретува́ти, *(док.)* ви́шеретувати, пошеретува́ти; **3.** *(на тертці)* перетира́ти, перете́рти, *(багато, усе)* поперетира́ти; натира́ти, нате́рти, *(багато)* понатира́ти; **5.** *(про хижих птахів і тварин — убити багатьох)* розрива́ти, розі́рва́ти, роздира́ти, розде́рти, розі́дра́ти, задира́ти, заде́рти, задра́ти.

ПЕРАДЗЯЎБА́НЫ 1. переклььо́ваний; передзьо́баний; поклььо́ваний; подзьо́баний; подзю́баний; **2.** передо́вбаний, подо́вбаний. — *Див. ще* **перадзяўба́ць**.

ПЕРАДЗЯЎБА́ЦЬ *і* **ПЕРАДЗЯЎБЦІ́** *док.* **1.** переклюва́ти, *(розм.)* передзьоба́ти; *(усе, багато що — ще)* поклюва́ти, подзьоба́ти, подзюба́ти; **2.** передовба́ти, подовба́ти.

ПЕРАДЗЯЎБЦІ́СЯ *док. розм.* переклюва́тися, передзьо́батися.

ПЕРАДКАСТРЫ́ЧНІЦКІ передждовтне́вий.

ПЕРАДКРЫ́ЗІСНЫ передкри́зовий.

ПЕРАДНАВАГО́ДНІ передноворі́чний.

ПЕРАДНАВАЛЬНІ́ЧНЫ передгрозови́й, *(рідше)* передгро́зяний.

ПЕРАДНАЦІСКНЫ́ *лінгв.* передна́голосний, переднаголо́шений.

ПЕРАДНЕПРЫТО́МНАСНЫ *[який (що) буває перед непритомністю]* знеприто́мний, пе́ред неприто́мністю (зомлі́нням).

ПЕРАДО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАДАІ́ЦЬ** *док. розм.* передо́ювати, передої́ти; *(док.)* подої́ти, ви́доїти.

ПЕРАДО́ЙКА *ж. (ялова корова)* я́лівка.

ПЕРАДО́РАНЫ 1. роздаро́ваний; **2.** передаро́ваний. — *Див. ще* **перадо́рваць**.

ПЕРАДО́РВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАДАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** роздаро́вувати, роздарува́ти, *(док.)* порозда́ро́вувати; передарува́ти; **2.** *(дарувати подароване)* передаро́вувати, передарува́ти.

ПЕРАДО́ЎЖАНЫ *розм.* зро́блений задо́вгим. — *Див. ще* **перадо́ўжваць**.

ПЕРАДО́ЎЖВАЦЦА *недок. пас. розм.* роби́тися задо́вгим.

ПЕРАДО́ЎЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАДАЎЖЫ́ЦЬ** *док. розм.* роби́ти задо́вгим, зроби́ти задо́вгим.

ПЕРАДПАЗВАНО́ЧНЫ *анат.* передхребе́тний.

ПЕРАДПАСА́ДАЧНЫ *с.-г.* передпоса́дковий.

ПЕРАДПАЧА́ТАК, -тку *ч.* передде́нь, *(рідко)* передо́день; **п. чаго́** *книжн.* пе́ред двери́ма (ко́ло двере́й) чого́, пе́ред чим; пе́ред поча́тком (напередо́дні) чого́.

ПЕРАДПЛЮСНА́ *ж. анат.* передплє́сно *с.*, запле́сно *с.*

ПЕРАДРАБНІ́ЦЬ *док. розм.* зана́дто подрібни́ти, передрібни́ти.

ПЕРАДРА́НЫ *і* **ПЕРАДЗЁРТЫ 1.** пере́рваний; переде́ртий, поде́ртий, по́драний; по́рваний; пошмато́ваний, перешмато́ваний; **2.** обде́ртий, обі́драний; обшерето́ваний, пошерето́ваний; **3.** перете́ртий, нате́ртий. — *Див. ще* **перадзіра́ць**.

ПЕРАДРА́ЦЦА *див.* **перадзіра́цца**.

ПЕРАДРА́ЦЬ *див.* **перадзіра́ць**.

ПЕРАДРУ́К, -ку *ч.* **1.** *(дія)* пере́друк, передрукува́ння *с.*, *(незак. — ще)* передруко́вування *с.*; **2.** *(передрукований текст)* пере́друк.

ПЕРАДРУКАВА́НЫ *і* **ПЕРАДРУКО́ВАНЫ** передруко́ваний. — *Див. ще* **перадруко́ўваць**.

ПЕРАДРУКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАДРУКАВА́ЦЬ** *док.* передруко́вувати, передрукува́ти.

ПЕРАДСВІТА́ЛЬНЫ досві́тній, передсвіта́нковий, передосві́тній, удо́світній, досвітко́вий, досвітча́ний.

ПЕРАДСМЯРО́ТНЫ передсме́ртний; **п. час**

сме́ртна (оста́ння) годи́на, сме́ртний (оста́нній) час.
ПЕРАДУБО́РАЧНЫ передзбира́льний.
ПЕРАДУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАДУ́ЖАЦЬ** *док. розм.* поду́жувати, поду́жати *(кого-що)*; **перадужаць хваро́бу** поду́жати хворо́бу.
ПЕРАДЫСКАНТАВА́ННЕ *с.* перео́блік *ч.*
ПЕРАДЫСКАНТАВА́НЫ *(про вексель)* переоблі́кований. — *Див. ще* **перадысканто́ўваць**.
ПЕРАДЫСКАНТО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* переоблі́ковуватися.
ПЕРАДЫСКАНТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАДЫСКАНТАВА́ЦЬ** *док. (вексель)* переоблі́ковувати, переоблікува́ти.
ПЕРАДЫСКО́НТНЫ *(який стосується переобліку векселя)* переоблі́ковий.
ПЕРАДЫСЛАЦЫ́РАВАНЫ *військ.* передислоко́ваний. — *Див. ще* **перадыслацы́раваць**.
ПЕРАДЫСЛАЦЫ́РАВАЦЦА *недок. і док. військ.* передислокува́тися.
ПЕРАДЫСЛАЦЫ́РАВАЦЬ *недок. і док. військ.* передислокува́ти.
ПЕРАЕ́МНА *прислівн.* послідо́вно.
ПЕРАЕ́МНАСЦЬ *ж.* послідо́вність.
ПЕРАЕ́МНІК *ч.* **1.** *(продовжувач традицій, справи й т. ін.)* спадкое́мець; **2.** *(на якійсь посаді, місці)* насту́пник.
ПЕРАЕ́МНІЦА *ж.* **1.** спадкое́миця; **2.** насту́пниця.
ПЕРАЕ́МНЫ послідо́вний; **п. рад з'яў** послідо́вна ни́зка я́вищ, послідо́вний ряд я́вищ; **~ная су́вязь развіцця́** послідо́вний зв'язо́к ро́звитку.
ПЕРАЖЛУ́КЧАНЫ **1.** ви́золений, відзо́лений, ви́лужений; **2.** ви́жлукчений. — *Див. ще* **перажлу́кчваць**.
ПЕРАЖЛУ́КЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЖЛУ́КЦІЦЬ** *док. розм.* **1.** *(білизну)* визо́лювати, ви́золити, відзо́лювати, відзоли́ти, вилуго́вувати, ви́лужити; **2.** *(пожадливо пити)* жлу́ктити, ви́жлуктити, ви́жлуктати.
ПЕРАЗАЙМА́ЦЦА *док. розм.* перепрацюва́тися; *(про навчання — ще)* переучи́тися.
ПЕРАЗАКЛА́Д, -ду *ч.* перезаста́ва *ж.*, *(незак. д. — звичайно)* перезаставля́ння *с.*
ПЕРАЗАКЛАДА́ЦЦА *і* **ПЕРАЗАКЛА́ДВАЦЦА** *недок. пас.* перезаставля́тися.
ПЕРАЗАКЛАДА́ЦЬ *і* **ПЕРАЗАКЛА́ДВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАЗАЛАЖЫ́ЦЬ** *док.* перезаставля́ти, перезаста́вити.
ПЕРАЗАКЛЮ́ЧАНЫ переукла́дений. — *Див. ще* **перазаключа́ць**.
ПЕРАЗАКЛЮЧА́ЦЦА *недок. пас.* переуклада́тися, перескладáтися.
ПЕРАЗАКЛЮЧА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЗАКЛЮЧЫ́ЦЬ** *док.* переуклада́ти, переукла́сти, перескладáти, перескла́сти; **~чы́ць гандлёвае пагадне́нне** переукла́сти торгове́льну (торго́ву) уго́ду.
ПЕРАЗАКЛЮЧЭ́ННЕ *с.* переукла́дення, перескла́дення, *(незак. д. — ще)* переуклада́ння, перескладáння.
ПЕРАЗАЛАЖЫ́ЦЬ *див.* **перазаклада́ць**.
ПЕРАЗАЛО́Г, -гу *ч.* перезаста́ва *ж.*, *(незак. д. — звичайно)* перезаставля́ння *с.*
ПЕРАЗАМАЦАВА́ННЕ *с.* перекрі́плювання, перекрі́плення.
ПЕРАЗАМАЦАВА́НЫ перекрі́плений. — *Див. ще* **перазамацо́ўваць**.
ПЕРАЗАМАЦО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* перекрі́плюватися, перекріпля́тися.
ПЕРАЗАМАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЗАМАЦАВА́ЦЬ** *док.* перекрі́плювати, перекріпля́ти, перекріпи́ти.
ПЕРАЗАЦВЕ́РДЖАНЫ перезатве́рджений. — *Див. ще* **перазацвярджа́ць**.
ПЕРАЗАЦВЯРДЖА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЗАЦВЕ́РДЗІЦЬ** *док.* перезатве́рджувати, перезатве́рдити.
ПЕРАЗАЦВЯРДЖЭ́ННЕ *с.* перезатве́рдження.
ПЕРАЗДАВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЗДА́ЦЬ** *док.* **1.** перездава́ти, перезда́ти; **2.** *(іспит)* перескладáти, перескла́сти.
ПЕРАЗДА́ЧА *ж.* **1.** перезда́ча, *(незак. д. — звичайно)* перездава́ння *с.*; **2.** перескладáння.
ПЕРАЗДЫ́МАК, -мка *ч. фото* перезні́мок.
ПЕРАЗДЫМА́ННЕ *і* **ПЕРАЗНІМА́ННЕ** *с.* перезніма́ння.
ПЕРАЗДЫМА́ЦЬ *і* **ПЕРАЗНІМА́ЦЬ** *недок.*, **ПЕРАЗНЯ́ЦЬ** *док.* перезніма́ти, перезня́ти, *(багато, усе)* поперезніма́ти.
ПЕРАЗДЫ́МКА *ж.* перезніма́ння *с.*
ПЕРАЗІМО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЗІМАВА́ЦЬ** *док.* перезимо́вувати, перезимува́ти; *(док.: завершити зимування — ще)* відзимува́ти.
ПЕРАЗІМО́ЎКА *ж.* перезимі́вля, *(незак. д. — ще)* перезимо́вування *с.*
ПЕРАЗЯ́БНУЦЬ *док. розм. (змерзти)* переме́рзнути, *(про багато, про багатьох)* поперемерза́ти.
ПЕРАІ́ГРЫВАЦЦА *недок. пас.* переграва́тися.
ПЕРАІ́ГРЫВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЙГРА́ЦЬ** *док.* переграва́ти, перегра́ти.
ПЕРАЙГРА́НЫ пере́граний.
ПЕРАЙМА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** наслі́дувальність; **2.** наслі́дування *с.*
ПЕРАЙМА́ЛЬНІК *ч.* наслі́дувач.
ПЕРАЙМА́ЛЬНІЦА *ж.* наслі́дувачка.
ПЕРАЙМА́ЛЬНІЦКІ наслі́дувача *(род. в.)*; наслі́дувачки *(род. в.)*.
ПЕРАЙМА́ЛЬНІЦТВА *с.* наслі́дування *(кого-чого)*.
ПЕРАЙМА́ЛЬНЫ наслі́дувальний.
ПЕРАЙМА́ННЕ *(каго-чаго) с.* **1.** *у різн. знач.* перейма́ння; **2.** наслі́дування.
ПЕРАЙМА́ЦЦА *недок. пас.* перейма́тися.
ПЕРАЙМА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАНЯ́ЦЬ** *док.* ***(каго-што)*** **1.** *(зупиняти)* перейма́ти, перейня́ти; **пераня́ць ста́так** перейня́ти че́реду; **2.** запози́чувати, запози́чити; перейма́ти, перейня́ти; **пераня́ць во́пыт** запози́чити (перейня́ти) до́свід; **3.** *(недок.)* наслі́дувати *(кого-що)*; **пераня́ць яго́ пры́клад** наслі́дувати його́ при́клад.
ПЕРАЙМЕНАВА́НЫ перейменó́ваний. — *Див. ще* **пераймяно́ўваць**.
ПЕРАЙМЯНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЙМЕНА-**

ВА́ЦЬ *док.* переймено́вувати, перейменува́ти, *(багато, усе)* поперейменовувати.
ПЕРАЙНА́ЧАНЫ переіна́кшений. — *Див. ще* **перайна́чваць.**
ПЕРАЙНА́ЧВАННЕ *с.* переіна́кшування.
ПЕРАЙНА́ЧВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАЙНА́ЧЫЦЦА** *док.* переіна́кшуватися, переіна́кшитися.
ПЕРАЙНА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЙНА́ЧЫЦЬ** *док.* переіна́кшувати, переіна́кшити, *(багато, усе)* попереіна́кшувати; **~чыць жыццё** переіна́кшити (зміни́ти) життя́; **~чыць сваё меркава́нні** переіна́кшити (зміни́ти) свої́ мірку́вання.
ПЕРАЙСЦІ́ *див.* **перахо́дзіць.**
ПЕРАКАВА́НЫ *і* **ПЕРАКО́ВАНЫ** перекований, переку́тий. — *Див. ще* **перако́ўваць.**
ПЕРАКАВА́ЦЬ *див.* **перако́ўваць.**
ПЕРАКАДЗІ́РАВАННЕ *с.* перекодува́ння.
ПЕРАКАДЗІ́РАВАЦЬ *док.* перекодува́ти.
ПЕРАКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКАЗА́ЦЬ** *док.* перека́зувати, переказа́ти, *(багато, усе)* поперека́зувати; *(викладати своїми словами, рідше — ще)* переповіда́ти, переповісти́; **~жы́це ма́ім, што прые́ду ў выхадны́** перекажі́ть моїм, що приї́ду у вихідни́й; **~за́ць усе́ наві́ны** переказа́ти (переповісти́) всі нови́ни.
ПЕРАКА́ЗЧЫК *ч. розм.* перека́зувач.
ПЕРАКА́ЗЧЫЦА *ж. розм.* перека́зувачка.
ПЕРАКАЛАЦІ́ЦЦА *док. розм.* **1.** *(на холоді)* переме́рзнути; **2.** *(перехвилюватися)* перетруси́тися.
ПЕРАКАЛАЦІ́ЦЬ *док.* **1.** перетруси́ти; **п. усе́ я́блыні ў са́дзе** перетруси́ти всі я́блуні в садку́; **2.** *безос.* перетруси́ти; ки́дати в дрож *(кого)*; **мяне́ ~ці́ла ад стра́ху** мене́ перетруси́ло зі стра́ху; мене́ дрож пройня́в зі стра́ху, мене́ в дрож ки́нуло зі стра́ху; **3.** *(усе, багато або заново)* перемолоти́ти, ви́бити, ви́трусити.
ПЕРАКАЛЕ́ЦЬ *док. розм.* переме́рзнути.
ПЕРАКАЛІБРАВА́ЦЬ *док.* перекалібрува́ти.
ПЕРАКАЛІБРО́ЎКА *ж.* перекалібрува́ння *с.*
ПЕРАКАЛО́ЦЦА *док.* **1.** *(про всіх, багатьох)* переколо́тися, поколо́тися; **2.** *(одне одного)* переколо́ти [рога́ми].
ПЕРАКАЛО́ЦЬ[1] *див.* **перако́лваць**[1].
ПЕРАКАЛО́ЦЬ[2] *див.* **перако́лваць**[2].
ПЕРАКАЛО́ЧАНЫ перетру́шений. — *Див. ще* **перакалаці́ць.**
ПЕРАКАМЕ́ЧАНЫ *розм.* пом'я́тий, перем'я́тий, по́бганий, пожу́жмлений. — *Див. ще* **перакамя́чыць.**
ПЕРАКАМПАСЦІ́РАВАЦЬ *док.* перекомпостува́ти.
ПЕРАКАМЯЧЫ́ЦЦА *док. розм.* пом'я́тися, перем'я́тися, побга́тися.
ПЕРАКАМЯЧЫ́ЦЬ *док. розм.* пом'я́ти, перем'я́ти, побга́ти, пожу́жмити, *(розм.)* пожма́кати.
ПЕРАКАНА́ЛЬНА *див.* **перакана́ўча.**
ПЕРАКАНА́ЛЬНАСЦЬ *див.* **перакана́ўчасць.**
ПЕРАКАНА́ЛЬНЫ *див.* **перакана́ўчы.**
ПЕРАКАНА́НА *прислівн.* переко́нано.
ПЕРАКАНА́НАСЦЬ *ж.* переко́наність.
ПЕРАКАНА́НЫ переко́наний.
ПЕРАКАНА́ЎЧА *і* **ПЕРАКАНА́ЛЬНА** *прислівн.* переко́нливо.
ПЕРАКАНА́ЎЧАСЦЬ *і* **ПЕРАКАНА́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* переко́нливість.
ПЕРАКАНА́ЎЧЫ *і* **ПЕРАКАНА́ЛЬНЫ** переко́нливий.
ПЕРАКА́ПАНЫ перека́паний. — *Див. ще* **перака́пваць.**
ПЕРАКАПА́НЫ **1.** переко́паний; **2.** перери́тий. — *Див. ще* **перако́пваць.**
ПЕРАКАПА́ЦЬ *див.* **перако́пваць.**
ПЕРАКА́ПВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКА́ПАЦЬ** *док.* перека́пувати, перека́пати.
ПЕРАКАРАБА́ЦІЦЦА *док.* пожоло́битися.
ПЕРАКАРАБА́ЦІЦЬ *док. перев. безос. розм. (щось гладке)* пожоло́бити, пережоло́бити.
ПЕРАКАРАБА́ЧАНЫ пожоло́блений, пережоло́блений. — *Див. ще* **перакараба́ціць.**
ПЕРАКАРА́БКАЦЦА *док. розм.* перелі́зти; **п. це́раз плот** перелі́зти че́рез парка́н (тин).
ПЕРАКАРМІ́ЦЬ *див.* **перако́рмліваць.**
ПЕРАКАРТАВА́НЫ *розм.* перетасо́ваний. — *Див. ще* **перакарто́ўваць.**
ПЕРАКАРТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКАРТАВА́ЦЬ** *док.* перетасо́вувати, перетасува́ти.
ПЕРАКАСАВА́НЫ *розм.* **1.** перекре́слений; **2.** поперекре́слюваний, позакре́слюваний. — *Див. ще* **перакасо́ўваць.**
ПЕРАКАСО́ЎВАЦЦА *недок. пас. розм.* перекре́слюватися.
ПЕРАКАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКАСАВА́ЦЬ** *док.* **1.** перекре́слювати, перекре́слити; **~сава́ць staро́нку** перекре́слити сторі́нку; **2.** *док. (багато, усе)* поперекре́слювати, позакре́слювати.
ПЕРАКАТА́ЦЬ *док. розм.* поката́ти; *(розм. рідше)* переката́ти; **п. усі́х дзяце́й на матацы́кле** поката́ти (переката́ти) всіх діте́й на мотоци́клі.
ПЕРАКА́ТНЫ *(про шум і т. ін.)* переко́тистий, розко́тистий; **п. гром** переко́тистий (розко́тистий) грім.
ПЕРАКА́ТЧЫК *ч. спец. (робітник на річковому перекаті)* перека́тник.
ПЕРАКАЦІ́-ПО́ЛЕ *с. тільки одн. бот.* переко́ти́по́ле.
ПЕРАКАЦІ́ЦЬ *див.* **перако́чваць.**
ПЕРАКАШТАВА́НЫ скушто́ваний, перекушто́ваний, перепро́буваний.
ПЕРАКАШТАВА́ЦЬ *док.* перекуштува́ти.
ПЕРАКІ́ДАЦЦА *док. (як-небудь пережити)* переби́тися; **год сяк-так ~да́ліся** рік сяк-так переби́лися.
ПЕРАКІДА́ЦЦА *і* **ПЕРАКІ́ДВАЦЦА** *недок.*, **ПЕРАКІ́НУЦЦА** *док. у різн. знач.* перекида́тися, перки́нутися; **аго́нь ~кі́нуўся це́раз дзве ха́ты** во́гонь переки́нувся че́рез дві ха́ти; **~кі́нуцца ў ла́гер паўста́нцаў** переки́нутися до та́бору повста́нців; **~кі́нуцца мя́чыкам** переки́нутися м'я́чиком; **~кі́нуцца сло́вам** переки́нутися сло́вом; **воз ~кі́нуўся ў кана́ву** віз переки́нувся в кана́ву.
ПЕРАКІДА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАКІ́НУЦЬ** *док. у різн. знач.* перекида́ти, переки́нути; **~нуць мяшо́к**

з аднаго́ пляча́ на друго́е перекинути мішо́к з одно́го плеча́ на дру́ге; **~нуць мяч за ры́су** переки́нути м'яча́ (м'яч) за ри́ску; **~нуць кла́дку це́раз руча́й** переки́нути кла́дку че́рез струмо́к; **~нуць тэ́хніку на но́вы аб'е́кт** переки́нути те́хніку на нови́й об'є́кт.

ПЕРАКІ́ДКА *ж.* перекида́ння *с.*

ПЕРАКІ́НУЦЦА *див.* **перакіда́цца**.

ПЕРАКІ́НУЦЬ *див.* **перакіда́ць**.

ПЕРАКІТАВА́НЫ 1. зама́заний, позама́зуваний, зама́щений; пошпаро́ваний, зашпаро́ваний; покито́ваний, закито́ваний; **2.** перема́заний. — *Див. ще* **перакіто́ўваць**.

ПЕРАКІТО́ЎВАННЕ *с.* перема́зування.

ПЕРАКІТО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* зама́зуватися, зама́щуватися; шпарува́тися, зашпаро́вуватися; китува́тися, закито́вуватися.

ПЕРАКІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКІТАВА́ЦЬ** *док.* *(замазкою)* **1.** *(багато, усе)* позама́зувати; *(тріщини, щілини — звичайно)* пошпарува́ти, *(багато, усе)* позашпаро́вувати; покитува́ти, позакито́вувати; **2.** *(заново)* перема́зувати, перема́зати, перема́щувати, перемасти́ти.

ПЕРАКЛА́Д, -ду *ч.* пере́клад; **п. арты́кула** пере́клад статті́; **во́льны п.** ві́льний пере́клад.

ПЕРАКЛАДА́ЛЬНІК *ч.* перекла́дник.

ПЕРАКЛАДА́ЛЬНІЦА *ж.* перекла́дниця.

ПЕРАКЛАДА́ЦЬ[1] *і* **ПЕРАКЛА́ДВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАКЛА́СЦІ** *і* **ПЕРАЛАЖЫ́ЦЬ** *док.* перекла́дати, перекла́сти, *(багато, усе)* поперекла́дати; *(здійснювати заново мурування — ще)* перемуро́вувати, перемурува́ти; *(ремонтуючи, переробляючи розм. — ще)* перекида́ти, переки́дати, пересипа́ти, пересипати; **~сці печ** перекла́сти (перемурува́ти, переки́дати, пересипати) піч; **~сці кні́гі** перекла́сти книжки́; **~сці адка́знасць** *перен.* перекла́сти відповіда́льність.

ПЕРАКЛАДА́ЦЬ[2] *недок.* **ПЕРАКЛА́СЦІ** *док.* **1.** перекла́дати, перекла́сти; **~сці рама́н на белару́скую мо́ву** перекла́сти рома́н білору́ською мо́вою; **2.** *(викласти в іншій формі)* перекла́дати, перекла́сти; *(док. муз. — ще)* покла́сти; **~сці на но́ты** перекла́сти (покла́сти) на но́ти.

ПЕРАКЛА́ДЗЕНЫ[1] перекла́дений; перемуро́ваний; переки́даний. — *Див. ще* **перакладáць**[1].

ПЕРАКЛА́ДЗЕНЫ[2] **1.** *(на іншу мову)* перекла́дений; **2.** *(викладений в іншій формі)* перекла́дений, покла́дений. — *Див. ще* **перакладáць**[2].

ПЕРАКЛА́ДЗІНА *ж.* **1.** *(поперечна балка)* попере́чка; **2.** *гірн.* пере́клад *ч.*

ПЕРАКЛА́ДКА *ж.* перекладáння *с.*; перемуро́вування *с.*; перекидáння *с.*, пересипáння *с.* — *Пор.* **перакладáць**[1].

ПЕРАКЛА́ДЧЫК *ч.* перекладáч.

ПЕРАКЛА́ДЧЫЦА *ж.* перекладáчка.

ПЕРАКЛЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКЛЕ́ІЦЬ** *док.* переклéювати, переклéїти.

ПЕРАКЛЕ́ЙКА *ж.* **1.** *(дія)* переклéювання *с.*; **2.** *(предмет) спец.* переклéйка.

ПЕРАКЛЕЙМАВА́НЫ переклеймо́ваний, перетавро́ваний. — *Див. ще* **пераклеймавáць**.

ПЕРАКЛЕЙМАВА́ЦЬ *док.* переклейми́ти, переклеймувáти; *(випікаючи тавро — звичайно)* перетаврувáти.

ПЕРАКЛЁПВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКЛЯПА́ЦЬ** *док.* *у різн. знач.* переклéпувати, переклепáти.

ПЕРАКЛІНАВА́НЫ закли́нений, заплі́шений. — *Див. ще* **пераклі́но́ўваць**.

ПЕРАКЛІНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* закли́нюватися, заплі́шуватися.

ПЕРАКЛІНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКЛІНАВА́ЦЬ** *док.* *(усе, заново)* закли́нювати, заклини́ти; *(закріплювати, убиваючи клин — ще)* заплі́шувати, заплішити.

ПЕРАКЛІ́ЧКА *ж.* **1.** пере́клик *ч.*, *(рідше)* перекли́чка, пере́гук *ч*, пере́гуки *(мн.)*; *(поез.)* перего́мін *ч.*; переклика́ння *с.*; перегу́кування *с.*; **2.** *(перевірка)* пере́клик *ч.*, *(рідше)* перекли́чка.

ПЕРАКЛЮЧА́ЛЬНІК *ч.* перемикáч.

ПЕРАКЛЮ́ЧАНЫ 1. пере́мкнутий; **2.** переклю́чений. — *Див. ще* **пераключáць**.

ПЕРАКЛЮЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАКЛЮЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** *ел., техн.* перемикáтися, перемкну́тися; **2.** переключáтися, переключи́тися.

ПЕРАКЛЮЧА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАКЛЮЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *ел., техн.* перемикáти, перемкну́ти; **~чы́ць ток** перемкну́ти струм; **2.** *перен.* переключáти, переключи́ти; **~чы́ць сваé інтарэ́сы** переключи́ти свої́ інтере́си.

ПЕРАКЛЮЧЭ́ННЕ *с.* **1.** перемикáння, пере́мкнення; **2.** переклю́чення, *(незак. д. — ще)* переключáння.

ПЕРАКЛЯПА́НЫ *у різн. знач.* переклéпаний. — *Див. ще* **пераклёпваць**.

ПЕРАКЛЯПА́ЦЬ *див.* **пераклёпваць**.

ПЕРАКО́ВАНЫ *див.* **перакавáны**.

ПЕРАКО́ЛАТЫ[1] переко́лотий. — *Див. ще* **перако́лваць**[1].

ПЕРАКО́ЛАТЫ[2] **1.** переко́лений, переко́лотий; перешпи́лений; поко́лотий, поко́лений; **2.** переко́лений, переко́лотий, поко́лотий, поко́лений. — *Див. ще* **перако́лваць**[2].

ПЕРАКО́ЛВАЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАКАЛО́ЦЬ**[1] *док.* переко́лювати, переколо́ти; **~кало́ць дро́вы** переколо́ти дрова.

ПЕРАКО́ЛВАЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАКАЛО́ЦЬ**[2] *док.* **1.** переко́лювати, переколо́ти; *(приколювати знову, по-іншому — ще)* перешпи́лювати, перешпили́ти; *(док.)* пококо́ти; **2.** *(заколювати всіх, багатьох)* переко́лювати, переколо́ти, *(док.)* поколо́ти.

ПЕРАКО́ПВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКАПА́ЦЬ** *док.* **1.** перекóпувати, перекопáти, *(багато, усе)* поперекóпувати; *(док.)* покопáти; **~капáць агаро́д** перекопáти горо́д; **~капáць усю́ бу́льбу** покопáти (ви́копати) всю картóплю; **2.** перерива́ти, перери́ти, *(багато, усе)* поперерива́ти; **~капа́ў усе́ шуфля́ды ў стале́** пери́в усі шухля́ди в столі́.

ПЕРАКО́ПКА *ж.* перекóпування *с.*

ПЕРАКО́РМ, -му *ч.* перегодо́вування *с.*

ПЕРАКО́РМКА *ж.* перегодо́вування *с.*

ПЕРАКО́РМЛЕНЫ перегодо́ваний. — *Див. ще* **перако́рмліваць**.

ПЕРАКО́РМЛІВАННЕ *с.* перегодо́вування.

ПЕРАКО́РМЛІВАЦЦА *недок. пас.* перегодо́вуватися.

ПЕРАКО́РМЛІВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКАРМІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* перегодо́вувати, перегодува́ти; **~карміць дзіця́** перегодува́ти дитя́ (дити́ну); **~карміць усіх** перегодува́ти (нагодува́ти) всіх.

ПЕРАКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАКАВА́ЦЦА** *док.* переко́вуватися, перекува́тися.

ПЕРАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКАВА́ЦЬ** *док.* переко́вувати, перекува́ти; **~кава́ць каня́** перекува́ти коня́; **~кава́ць усіх ко́ней** перекува́ти всіх ко́ней; **~кава́ць падко́ву** перекува́ти підко́ву; **~кава́ць мячы́ на ара́лы** перекува́ти мечі на ра́ла.

ПЕРАКО́ЎКА *ж.* перекуття́ *с.*, *(незак. д. — звичайно)* переко́вування *с.*

ПЕРАКО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКАЦІ́ЦЬ** *док.* переко́чувати, перекоти́ти, *(багато, усе)* поперекочувати.

ПЕРАКРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКРО́ІЦЬ** *док.* **1.** перекро́ювати, перекро́їти; **2.** *(перерізати)* перекра́ювати, перекра́яти.

ПЕРАКРО́ЙКА *ж.* **1.** перекро́ювання *с.*; **2.** перекра́ювання *с.*, перекра́яння *с.*

ПЕРАКРЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАКРЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* перекрива́ти, перекри́ти; **~кры́ць дах** перекри́ти дах; **~кры́ць ваду́** перекри́ти во́ду; **~кры́ць но́рму** перекри́ти но́рму.

ПЕРАКРЫЖАВА́НА *прислівн.* перехре́сно; *(хрестоподібно)* на́вхрест.

ПЕРАКРЫЖАВА́НААПЫЛЯ́ЛЬНЫ *бот.* перехреснозапи́лювальний.

ПЕРАКРЫЖАВА́ННЕ *с.* перехре́щення.

ПЕРАКРЫЖАВА́НЫ 1. *дієприкм.* перехре́щений; **2.** *дієприкм. перен.* схре́щений; **3.** *прикм.* перехре́сний; **п. до́пыт** перехре́сний до́пит; **п. аго́нь** перехре́сний вого́нь; **~ная ры́фма** *літ.* перехре́сна ри́ма; **~нае апыле́нне** *бот.* перехре́сне запи́лення. — *Див. ще* **перакрыжо́ўваць**.

ПЕРАКРЫЖО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАКРЫЖАВА́ЦЦА** *док.* **1.** перехре́щуватися, перехрести́тися; **2.** схре́щуватися, схрести́тися; **жыццёвыя шляхі́ ~жава́ліся** життє́ві шляхи́ схрести́лися (перетну́лися); **3.** *недок. пас.* перехре́щуватися; схре́щуватися.

ПЕРАКРЫЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКРЫЖАВА́ЦЬ** *док.* **1.** перехре́щувати, перехрести́ти; **~жава́ць рамяня́мі скры́нку** перехрести́ти ре́менями я́щик; **2.** *перен.* схре́щувати, схрести́ти; перекре́слювати, перекре́слити; **вайна́ ~жава́ла на́шы лёсы** війна́ схрести́ла на́ші до́лі; **~жава́ць ране́йшы план** перекре́слити попере́дній (дотепе́рішній) план.

ПЕРАКРЫ́ЦЦЕ *с. (частина споруди)* перекриття́; **жалезабето́ннае п.** залізобето́нне перекриття́.

ПЕРАКРЫЦЦЁ *с. (дія)* перекриття́, *(незак. д. — ще)* перекрива́ння.

ПЕРАКУ́ЛЕНЫ 1. *розм.* переки́нутий, переки́нений, переве́рнутий, переве́рнений; **2.** ви́хилений. — *Див. ще* **перaку́льваць**.

ПЕРАКУ́ЛЬВАННЕ *с. розм.* перекида́ння, перевerта́ння.

ПЕРАКУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАКУЛІ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** перекида́тися, переки́нутися, *(про багато, про все)* поперекида́тися; переверта́тися, перевернутися, *(про багато, про все)* поперевepта́тися; **2.** *недок. пас.* перекида́тися, переверта́тися.

ПЕРАКУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКУЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *розм.* перекида́ти, переки́нути, *(багато, усе)* поперекида́ти; переверта́ти, переверну́ти, *(багато, усе)* поперевerта́ти; **~лі́ць чо́вен** переки́нути (переверну́ти) чо́вен; **~лі́ць це́раз борт** переки́нути че́рез борт; **2.** *прост. (випивати)* вихиля́ти, ви́хилити; перехиля́ти, перехили́ти; **~лі́ць ча́рку** ви́хилити (перехили́ти) ча́рку; хильну́ти.

ПЕРАКУ́ЛЬНІК *ч. техн.* перекида́ч.

ПЕРАКУ́ЛЬНЫ *техн.* перекидни́й.

ПЕРАКУ́П, -пу *ч. (дія)* перекупо́вування *с.*

ПЕРАКУ́ПКА *ж. торг. (дія)* перекупо́вування *с.*

ПЕРАКУ́ПЛІВАЦЬ *і* **ПЕРАКУПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **ПЕРАКУПІ́ЦЬ** *док.* перекупо́вувати; перекупля́ти, перекупи́ти.

ПЕРАКУ́ПШЧЫК *ч.* переку́пник.

ПЕРАКУ́ПШЧЫЦА *ж.* переку́пниця; *(розм.)* пере́купка.

ПЕРАКУ́РЧАНЫ пересми́кнутий. — *Див. ще* **перaку́рчыць**.

ПЕРАКУ́РЧЫЦЬ *док. безос. (про судорожний рух)* пересмикну́ти, сіпну́ти, *(підсил.)* сіпону́ти.

ПЕРАКУ́С, -су *ч. розм. (короткий відпочинок, під час якого перекушують)* пере́куска *ж.*; підобі́д *(у передобідню пору)*; підвечі́рок *(у передвечірню пору)*.

ПЕРАКУ́СВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАКУСІ́ЦЬ** *док.* **1.** переку́шувати, перекуси́ти; **~сі́ць дрот куса́чкамі** перекуси́ти дріт гострозу́бцями (куса́чками); **2.** *(їсти небагато, квапливо)* перехо́плювати, перехопи́ти, переку́шувати, перекуси́ти; *(перед сніданком — ще)* підсні́дувати, підсні́дати; *(перед обідом — ще)* підобі́дувати, підобі́дати; *(перед вечерею — ще)* підвече́рювати, підвече́ряти.

ПЕРАЛАКІРАВА́НЫ перелако́ваний. — *Див. ще* **пералакіро́ўваць**.

ПЕРАЛАКІРО́ЎВАННЕ *с.* перелакува́ння.

ПЕРАЛАКІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛАКІРАВА́ЦЬ** *док.* перелако́вувати, перелакува́ти; *(док.: укрити лаком усе, багато що — звичайно)* полакува́ти.

ПЕРАЛАКІРО́ЎКА *ж.* перелакува́ння *с.*

ПЕРАЛАМА́НЫ *і* **ПЕРАЛО́МАНЫ 1.** перела́маний; потро́щений, ви́трощений; **2.** *(на частини)* перело́млений; перела́маний. — *Див. ще* **перало́мліваць**.

ПЕРАЛАМА́ЦЦА *див.* **перало́мліваацца**.

ПЕРАЛАМА́ЦЬ *див.* **перало́мліваць**.

ПЕРАЛАМЛЕ́ННЕ *с. фіз.* зало́млення.

ПЕРАЛА́ПІЦЬ *док. обл.* перелата́ти.

ПЕРАЛА́ПЛЕНЫ *обл.* перела́таний. — *Див. ще* **перала́піць**.

ПЕРАЛЕ́ГЧЫ *док.* перелягти́.

ПЕРАЛЁЖАЛЫ *розм.* перележа́лий.

ПЕРАЛЁЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛЯЖА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* переле́жувати, переле́жати; **~ля-**

жа́ць бамбёжку ў ако́пе перележати бомбування в око́пі; **~ляжа́ў на со́нцы** переле́жав на со́нці; **~ляжа́ць руку́** переле́жати ру́ку.

ПЕРАЛЕ́САК, -ску *ч.* пере́лісок.

ПЕРАЛЕ́ТАВАЦЬ *док. розм.* перелі́тувати.

ПЕРАЛЕ́ТАК *і* **ПЯРЭ́ЛЕТАК, -тка** *ч.* піврі́чне теля́ (ягня́ *й т. ін.*).

ПЕРАЛЕ́ЧАНЫ *розм.* переліко́ваний. — *Див. ще* **пералечваць**.

ПЕРАЛЕ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАЛЯЧЫ́ЦЦА** *док.* переліко́вуватися, перелікува́тися.

ПЕРАЛЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛЯЧЫ́ЦЬ** *док. розм.* переліко́вувати, перелікува́ти.

ПЕРАЛЁТ[1], **-ту** *ч.* перелі́т, *(незак. д. — ще)* перелі́тання *с.*; **п. пту́шак на по́ўдзень** перелі́т птахів на пі́вдень; **трансаркты́чны п.** трансаркти́чний перелі́т.

ПЕРАЛЁТ[2], **-ту** *ч. бот.* переле́т.

ПЕРАЛЁТВАЦЬ *і* **ПЕРАЛЯТА́ЦЬ** *недок.*, **ПЕРАЛЯЦЕ́ЦЬ** *док.* перелі́тати, перелетіти, *(про багатьох, про всіх)* поперелі́тати; **~ляце́ць акія́н** перелеті́ти океа́н; **пту́шка ~ляце́ла з галі́нкі на галі́нку** пта́шка перелеті́ла з гі́лки на гі́лку; **мяч ~ляце́ў це́раз варо́ты** м'яч перелеті́в че́рез воро́та.

ПЕРАЛІВА́ЦЦА *недок.*, **ПЕРАЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** перелива́тися, перели́тися, *(рідше)* перелля́тися; *(переповнюючи що-небудь — звичайно з прийм. «через» — ще)* перелива́ти, перели́ти; **2.** *недок. (про звуки, колір)* перелива́тися, перелива́ти; *(про колір, світіння — ще)* міни́тися, гра́ти, леліти; **3.** *недок. пас.* перелива́тися.

ПЕРАЛІВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** перелива́ти, перели́ти, *(рідко)* перелля́ти, *(багато, усе)* поперелива́ти; *(виливатися через що-небудь — про рідину — звичайно)* перелива́тися, перели́тися, *(рідко)* перелля́тися; **~лі́ць малако́ з паке́та ў шкля́нку** перели́ти молоко́ з паке́та у скля́нку; **~лі́ць кроў** перели́ти кров; **~лі́ць ста́тую** перели́ти ста́тую; **2.** *недок. (про колір)* перелива́ти, перелива́тися, міни́тися, гра́ти, леліти; ◊ **~ва́ць з пусто́га ў паро́жняе** перелива́ти з пусто́го в поро́жнє.

ПЕРАЛІ́ВІСТА *прислівн.* перели́вчасто, *(рідше)* перели́вно; мінли́во.

ПЕРАЛІ́ВІСТЫ перели́вчастий, перели́вний; *(про колір, світіння — ще)* мінли́вий.

ПЕРАЛІ́К, -ку *ч. тільки одн.* **1.** *(дія)* переліче́ння *с.*, перерахува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* перелі́чування *с.*, перерахо́вування *с.*; **2.** *(список чого-небудь)* пере́лік.

ПЕРАЛІНЕ́ЕНЫ перелінійо́ваний, перелінія́ний. — *Див. ще* **паралінейваць**.

ПЕРАЛІНЕ́ЙВАЦЦА *недок. пас.* переліні́юватися.

ПЕРАЛІНЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛІНЕ́ІЦЬ** *док.* переліні́ювати, перелініюва́ти, перелінія́ти.

ПЕРАЛІТАВА́ННЕ *і* **ПЕРАЛІТО́ЎВАННЕ** *с. заст.* перепа́ювання; *(заст.)* перелюто́вування.

ПЕРАЛІТАВА́НЫ *заст.* перепа́яний; *(заст.)* перелюто́ваний. — *Див. ще* **пералітоўваць**.

ПЕРАЛІТО́ЎВАННЕ *див.* **пералітава́нне**.

ПЕРАЛІТО́ЎВАЦЦА *недок. пас. заст.* перепа́юватися; *(заст.)* перелюто́вуватися.

ПЕРАЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛІТАВА́ЦЬ** *док. заст.* перепа́ювати, перепая́ти; *(заст.)* перелюто́вувати, перелютува́ти.

ПЕРАЛІ́ЎКА[1] *ж.* перелива́ння *с.*; **п. віна́ з бо́чак у бутэ́лькі** перелива́ння вина́ з бо́чок у пляшки́.

ПЕРАЛІ́ЎКА[2] *ж. техн.* перелива́ння *с.*; **п. дэта́лі** перелива́ння деталі.

ПЕРАЛІЧА́ЦЬ *і* **ПЕРАЛІ́ЧВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** перелі́чувати, перелічи́ти, перерахо́вувати, перерахува́ти, *(багато, усе)* поперерахо́вувати; **~чы́ць па на́звах усе́ кні́гі** перелічи́ти (перерахува́ти) за на́звами всі книжки́; **2.** *(перекaзувати на чий-небудь рахунок)* перерахо́вувати, перерахува́ти, *(багато, усе)* поперерахо́вувати; ◊ **на па́льцах ~чы́ць** на па́льцях перелічи́ти (перерахува́ти); **~чы́ць рэ́бры** полічи́ти (порахува́ти) ре́бра (ко́сті).

ПЕРАЛО́МАНЫ *див.* **пераламаны**.

ПЕРАЛО́МВАННЕ *і* **ПЕРАЛО́МЛІВАННЕ** *с.* перела́мування, переломлювання.

ПЕРАЛО́МЛІВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАЛАМА́ЦЦА** *док.* **1.** перела́муватися, перелама́тися, *(про багато, про все)* поперела́муватися; **2.** *(навпіл, на частини)* перела́муватися, перело́млюватися, переломи́тися, *(про багато, про все)* поперела́муватися, поперело́млюватися; **3.** *перен.* перела́муватися, перелама́тися.

ПЕРАЛО́МЛІВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛАМА́ЦЬ** *док.* **1.** перела́мувати, перелама́ти, *(багато, усе)* поперела́мувати; *(док.: зламати все, багато — ще)* потрощи́ти, перетрощи́ти, ви́трощити; **ве́цер ~лама́ў дрэ́вы** ві́тер перелама́в (потрощи́в, перетрощи́в) дере́ва; **2.** *(навпіл, на частини, а також перен.)* перела́мувати, перело́млювати, переломи́ти, *(багато, усе)* поперела́мувати, поперело́млювати; *(док. перен. — ще)* перелама́ти; **~ма́ць па́лку** переломи́ти па́лицю; **~ма́ць сябе́** переломи́ти (переси́лити, перелама́ти) себе́.

ПЕРАЛУПЦАВА́НЫ *і* **ПЕРАЛУПЦО́ВАНЫ** відлупцьо́ваний.

ПЕРАЛУПЦАВА́ЦЬ *док. розм. (багатьох)* відлупцюва́ти.

ПЕРАЛЫГАНЫ *і* **ПЕРАЛЫГА́НЫ** **1.** *(мотузком, шнурком)* пов'я́заний; *(про велику рогату худобу)* зали́ганий; **2.** перени́заний; пони́заний, понани́зуваний.

ПЕРАЛЫГВАЦЦА *недок. пас.* зв'я́зуватися; зали́гуватися; перени́зуватися.

ПЕРАЛЫГВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЛЫГА́ЦЬ** *док.* **1.** *(мотузком, шнурком)* зв'я́зувати, зв'яза́ти; *(про велику рогату худобу)* зали́гувати, залига́ти; **2.** перени́зувати, перениза́ти, *(багато, усе)* поперени́зувати; *(док.: нанизати все, багато — ще)* пониза́ти, понани́зувати.

ПЕРАЛЯЖА́ЛЫ переле́жа́лий.

ПЕРАЛЯТА́ЦЬ *див.* **пералётваць**.

ПЕРАЛЯЦЕ́ЦЬ *див.* **пералётваць**.

ПЕРАЛЯЧЫ́ЦЦА *див.* **пералечвацца**.

ПЕРАЛЯЧЫ́ЦЬ *див.* **пералечваць**.

ПЕРАМАГАНО́СЕЦ, -сца *ч.* перемо́жець, *(заст.)* побідоно́сець.

ПЕРАМАГАНО́СНА *прислівн.* перемо́жно, *(заст.)* побідоно́сно.
ПЕРАМАГАНО́СНЫ перемо́жний; *(заст.)* побідоно́сний.
ПЕРАМАГА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАМАГЧЫ́** *док.* перемага́ти, перемогти́; *(док.)* подола́ти; **~гчы́ во́рага** перемогти́ (подола́ти) во́рога; **на́ша кама́нда ~гла́** на́ша кома́нда перемогла́; **~гчы́ хваро́бу** перемогти́ (подола́ти) хворо́бу.
ПЕРАМА́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАМА́ЗАЦЬ** *док.* **1.** перема́зувати, перема́зати, перема́щувати, перемасти́ти; **2.** *(забруднювати)* перема́зувати, перема́зати, *(док.)* позама́зувати, повима́зувати; пообма́зувати, пообма́щувати.
ПЕРАМА́ЗКА *ж.* перема́зування *с.*, перема́зання *с.*, перема́щування *с.*, перема́щення *с.*
ПЕРАМАКА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАМО́КНУЦЬ** *док.* перемока́ти, перемо́кнути, перемо́кти, *(багато, усе)* поперемока́ти.
ПЕРАМАЛЁВАНЫ *див.* **перамалява́ны**.
ПЕРАМАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАМАЛЯВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* перемальо́вувати, перемалюва́ти, *(багато, усе)* поперемальо́вувати.
ПЕРАМАЛЁЎКА *ж.* перемальо́вування *с.*
ПЕРАМАЛЯВА́НЫ *і* **ПЕРАМАЛЁВАНЫ** перемальо́ваний. — *Див. ще* **перамалёўваць**.
ПЕРАМАНЦІ́РАВАННЕ *с. техн.* перемонтува́ння.
ПЕРАМАНЦІ́РАВАНЫ *техн.* перемонто́ваний. — *Див. ще* **пераманціро́ўваць**.
ПЕРАМАНЦІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАМАНЦІ́РАВАЦЬ** *док. техн.* перемонто́вувати, перемонтува́ти.
ПЕРАМАНЦІРО́ЎКА *ж. техн.* перемонтува́ння *с.*
ПЕРАМАТА́ЦЬ *див.* **перамо́тваць**.
ПЕРАМЕЖАВА́НЫ перемежо́ваний. — *Див. ще* **парамяжо́ўваць**.
ПЕРАМЕЖАВА́ЦЬ *див.* **перамяжо́ўваць**.
ПЕРАМЕ́НА *ж.* змі́на; переміна; **вялі́кія ~ны** вели́кі змі́ни (переміни); **п. дэкара́цый** змі́на (переміна) декора́цій.
ПЕРАМЕ́НЕНЫ переміне́ний; змі́нений. — *Див. ще* **параме́ньваць**.
ПЕРАМЕ́ННАЯ *імен. мат.* змі́нна.
ПЕРАМЕ́ННЫ змі́нний, перемі́нний; *(нестійкий)* мінли́вий; **~ннае надво́р'е** мінли́ва (перемі́нна) пого́да; **п. ток.** *фіз.* змі́нний струм; **п. капіта́л** *екон.* змі́нний капіта́л; **~нная велічыня́** *мат.* змі́нна величина́; **~нныя зо́ркі** *астр.* змі́нні зо́рі (зірки́).
ПЕРАМЕ́НШЫЦЬ *див.* **перамянша́ць**.
ПЕРАМЕ́НЬВАЦЬ *і* **ПЕРАМЯНЯ́ЦЬ** *недок.*, **ПЕРАМЯНІ́ЦЬ** *док.* змі́нювати, зміни́ти, перемі́нювати *і* переміня́ти, перемін́ити.
ПЕРАМЕ́СЦІ *див.* **перамята́ць**.
ПЕРАМЕ́ТВАЦЬ *див.* **перамята́ць**.
ПЕРАМЕ́ШВАЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАМЯША́ЦЬ** *док.* перемі́шувати, переміша́ти, *(багато що, усе)* поперемі́шувати.
ПЕРАМЕ́ШВАЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАМЯСІ́ЦЬ** *док.* *(знову; тісто, глину тощо)* перемі́шувати, перемісити, *(багато, усе)* поперемі́шувати.
ПЕРАМЕ́ШКА *ж. текст.* су́мішка, су́міш.
ПЕРАМІ́ГВАННЕ *див.* **пераміргванне**.
ПЕРАМІ́ГВАЦЦА *див.* **пераміргваццa**.
ПЕРАМІ́РГВАННЕ *і* **ПЕРАМІ́ГВАННЕ** *(розм.) с.* перемо́ргування; *(розм.)* ми́ги.
ПЕРАМІ́РГВАЦЦА *і* **ПЕРАМІ́ГВАЦЦА** *(розм.) недок.*, **ПЕРАМІРГНУ́ЦЦА** *і* **ПЕРАМІГНУ́ЦЦА** *(розм.) док.* перемо́ргуватися, перемоpгну́тися, *(док. розм.)* перемигну́тися.
ПЕРАМНАЖА́ЦЦА *і* **ПЕРАМНО́ЖВАЦЦА** *недок. пас. мат.* перемно́жуватися.
ПЕРАМНАЖА́ЦЬ *і* **ПЕРАМНО́ЖВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАМНО́ЖЫЦЬ** *док. мат.* перемно́жувати, перемно́жити.
ПЕРАМО́ЖЦА *ч.* перемо́жець; *(поез.)* звитя́жець; ◊ **зда́цца на лі́тасць ~жцы** зда́тися на ла́ску (ми́лість) перемо́жця.
ПЕРАМО́ТВАЛЬШЧЫК *ч. текст.* перемо́тувальник.
ПЕРАМО́ТВАЛЬШЧЫЦА *ж. текст.* перемо́тувальниця.
ПЕРАМО́ТВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАМАТА́ЦЬ** *док.* перемо́тувати, перемота́ти, *(багато, усе)* поперемо́тувати; **~та́ць кінасту́жку** перемота́ти кінострі́чку.
ПЕРАМО́ТКА *ж.* перемо́тування *с.*
ПЕРАМО́ТЧЫК *ч.* перемо́тувальник.
ПЕРАМО́ТЧЫЦА *ж.* перемо́тувальниця.
ПЕРАМЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАМЫ́ЦЬ** *док.* перемива́ти, перемити, *(багато, усе)* поперемива́ти; *(прати)* перепира́ти, перепра́ти; **~мы́ць по́суд** переми́ти по́суд; **~мы́ць дзяце́й** переми́ти діте́й; **~мы́ць бялі́зну** перепра́ти біли́зну; ◊ **~мы́ць ко́сці (ко́стачкі)** переми́ти кісточки́, перете́рти на зуба́х *(кого).*
ПЕРАМЧА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(швидко переправити)* перемча́ти; **2.** перемахну́ти; **п. у другі́ го́рад** перемахну́ти в і́нше мі́сто.
ПЕРАМЫ́ТЫ переми́тий; пере́праний. — *Див. ще* **перамыва́ць**.
ПЕРАМЯЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАМЕЖАВА́ЦЬ** *док.* перемежо́вувати, перемежува́ти.
ПЕРАМЯЖО́ЎКА *ж.* перемежува́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* перемежо́вування.
ПЕРАМЯНША́ЦЦА *недок. пас.* [на́дто] зме́ншуватися.
ПЕРАМЯНША́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАМЕ́НШЫЦЬ** *док.* [на́дто] зме́ншувати, [на́дто] зме́ншити; приме́ншувати, приме́ншити.
ПЕРАМЯНШЭ́ННЕ *с.* [надмі́рне] зме́ншення, приме́ншення, *(незак. д. — ще)* [надмі́рне] зме́ншування, приме́ншування.
ПЕРАМЯНЯ́ЦЬ[1] *див.* **параме́ньваць**.
ПЕРАМЯНЯ́ЦЬ[2] *док. (про багато, усе)* переміня́ти; **п. усі́х ко́ней** переміня́ти всіх ко́ней; **п. усе́ рэ́чы** переміня́ти всі ре́чі.
ПЕРАМЯСІ́ЦЬ *див.* **параме́шваць**[2].
ПЕРАМЯТА́ЦЬ *і* **ПЕРАМЕ́ТВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАМЕ́СЦІ** *док. у різн. знач.* переміта́ти, перемести́; **~ме́сці смецце це́раз паро́г** перемести́ смі́ття че́рез порі́г; **~мяло́ даро́гу** *безос.* перемело́ доро́гу.
ПЕРАМЯША́НЫ перемі́шаний. — *Див. ще* **параме́шваць**[1].
ПЕРАМЯША́ЦЬ *див.* **параме́шваць**[1].

ПЕРАМЯШЧА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАМЯСЦІ́ЦЬ** *док.* переміща́ти *і* переміщувати; перемісти́ти.

ПЕРАМЯШЧЭ́ННЕ *с.* перемі́щення, *(незак. д. — ще)* переміща́ння, переміщування.

ПЕРАНАЗНА́ЧАНЫ перепризна́чений. — *Див. ще* **пераназнача́ць**.

ПЕРАНАЗНАЧА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАНАЗНА́ЧЫЦЬ** *док.* перепризначáти, перепризна́чити.

ПЕРАПРЫЗНАЧЭ́ННЕ *с.* перепризна́чення.

ПЕРАНАЛА́ДЖВАННЕ *с. спец.* переналáгодження, *(незак. д. — звичайно)* переналáгоджування.

ПЕРАНАЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАНАЛА́ДЗІЦЬ** *док. спец.* переналáгоджувати, переналáгодити.

ПЕРАНАЛА́ДКА *ж. розм. спец.* переналáгодження *с.*, *(незак. д. — звичайно)* переналáгоджування *с.*

ПЕРАНАПАЎНЕ́ННЕ *с.* перенапо́внення, *(незак. д. — ще)* перенапо́внювання.

ПЕРАНАПАЎНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАНАПО́ЎНІЦЦА** *док.* перенаповня́тися *і* перенапо́внюватися, перенапо́внитися.

ПЕРАНАПАЎНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАНАПО́ЎНІЦЬ** *док.* перенаповня́ти *і* перенапо́внювати; перенапо́внити.

ПЕРАНАСЫЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАНАСЫ́ЦІЦЦА** *док. хім.* перенаси́чуватися, перенаси́титися.

ПЕРАНАСЫЧА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАНАСЫ́ЦІЦЬ** *док. хім.* перенаси́чувати, перенаси́тити.

ПЕРАНАСЫЧЭ́ННЕ *с. хім.* перенаси́чення.

ПЕРАНАСЯЛЕ́ННЕ *с.* перенасе́лення.

ПЕРАНАСЯЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАНАСЯЛІ́ЦЬ** *док.* перенаселя́ти, перенасели́ти.

ПЕРАНЕ́СЦІ *див.* **перано́сіць**.

ПЕРАНЕ́СЦІСЯ *див.* **перано́сіцца**.

ПЕРАНІЦАВА́НЫ *і* **ПЕРАНІЦО́ВАНЫ** перелицьо́ваний. — *Див. ще* **пераніцо́ўваць**.

ПЕРАНІЦО́ЎВАННЕ *с.* перелицьо́вування.

ПЕРАНІЦО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* перелицьо́вуватися.

ПЕРАНІЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАНІЦАВА́ЦЬ** *док.* перелицьо́вувати, перелицюва́ти, *(багато, усе)* поперелицьо́вувати.

ПЕРАНІЦО́ЎКА *ж.* перелицьо́вування *с.*, перелицюва́ння *с.*

ПЕРАНО́С, -су *ч.* перено́с; *(дія — звичайно)* перене́сення *с.*; **п. рэ́чаў** перене́сення рече́й; **пра́вілы ~су слоў** пра́вила перене́сення (перено́су) слів.

ПЕРАНО́СІЦЦА *недок.*, **ПЕРАНЕ́СЦІСЯ** *док.* 1. перено́ситися, перенести́ся; **за гадзі́ну на самалёце ~нёсся з Кі́ева ў Мінск** за годи́ну літако́м пере́нісся з Ки́єва до Мі́нська; **у ду́мках ~не́сціся ў дзіця́чыя гады́** у думка́х перенести́ся в дитя́чі ро́ки́; **ты ўжо ~нёсся?** *розм.* ти вже пере́нісся? (переніс свої ре́чі?); **2.** *недок. пас.* перено́ситися; зно́ситися, вите́рплюватися.

ПЕРАНО́СІЦЬ *недок.*, **ПЕРАНЕ́СЦІ** *док.* **1.** перено́сити, перенести́, *(багато, усе)* поперено́сити; **~не́сці дро́вы** перенести́ дрова́; **~не́сці сталі́цу ў но́вы го́рад** перенести́ столи́цю в нове́ мі́сто; **аднаскладо́вае сло́ва не́льга ~не́сці** односкладо́ве сло́во не мо́жна перенести́; **~не́сці пасяджэ́нне на пяць гадзі́н** перенести́ засі́дання на п'я́ту годи́ну; **2.** *(терпіти)* перено́сити, перенести́, зно́сити, знести́, терпі́ти, перете́рпіти, вите́рплювати, ви́терпіти; **~не́сці ця́жкую хваро́бу** перенести́ тяжку́ (важку́) хворо́бу; **~не́сці мно́га го́ра** перенести́ (знести́, перете́рпіти, ви́терпіти) бага́то го́ря.

ПЕРАНО́СКА *ж. розм.* **1.** *(дія)* перене́сення *с.*; **2.** *(лампа)* переносна́ ла́мпа.

ПЕРАНЯСЕ́ННЕ *с.* перене́сення.

ПЕРАНЯ́ЦЬ *див.* **перайма́ць**.

ПЕРАПАГА́НЕНЫ *розм.* спога́нений, спаску́джений. — *Див. ще* **перапага́ньваць**.

ПЕРАПАГА́НЬВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАПАГА́НІЦЦА** *док. розм.* спога́нюватися, спога́нитися, *(док.)* спаску́дитися.

ПЕРАПАГА́НЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАГА́НІЦЬ** *док. розм.* спога́нювати, спога́нити, *(док.)* спаску́дити.

ПЕРАПАДА́ЦЦА *недок.*, **ПЕРАПА́СЦІСЯ** *док. обл. (худнути)* ослаба́ти, ослабі́ти, осла́бнути, осла́бти, *(док.)* охля́нути, захля́нути.

ПЕРАПАДА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПА́СЦІ** *док.* **1.** перепада́ти, перепа́сти; **мне таксама крыху́ ~па́ла** мені́ та́ко́ж (так са́мо) тро́хи перепа́ло; **2.** *розм. (худнути)* ослаба́ти, ослабі́ти, осла́бнути, осла́бти.

ПЕРАПАДЛІ́К, -ку *ч.* перео́блік.

ПЕРАПАДЛІКО́ВЫ переоблі́ко́вий.

ПЕРАПАДЛІ́ЧАНЫ переоблі́ко́ваний. — *Див. ще* **перападлі́чваць**.

ПЕРАПАДЛІ́ЧВАЦЦА *недок. пас.* переоблі́ко́вуватися.

ПЕРАПАДЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАДЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* переоблі́ко́вувати, переоблі́кува́ти.

ПЕРАПАДРЫХТАВА́НЫ 1. перепідгото́влений; **2.** споря́джений за́ново.

ПЕРАПАДРЫХТО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ПЕРАПАДРЫХТАВА́ЦЦА** *док.* **1.** перепідготовля́тися, перепідготува́тися; **2.** *недок. пас.* перепідготовля́тися; споряджа́тися за́ново.

ПЕРАПАДРЫХТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАДРЫХТАВА́ЦЬ** *док.* **1.** перепідготовля́ти, перепідготува́ти; **~тава́ць настаў́нікаў** перепідготува́ти вчителі́в; **2.** споряджа́ти за́ново (на́ново), споряди́ти за́ново (на́ново).

ПЕРАПАДРЫХТО́ЎКА *ж.* **1.** перепідгото́вка; **2.** споря́дження за́ново (на́ново).

ПЕРАПАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАКАВА́ЦЬ** *док.* перепако́вувати, перепакува́ти, *(багато, усе)* поперепако́вувати.

ПЕРАПАКО́ЎКА *ж.* переупако́вування *с.*

ПЕРАПАКУ́ТАВАЦЬ *док.* перестражда́ти; перему́читися.

ПЕРАПАЛІ́ЦЬ *див.* **перапа́льваць**.

ПЕРАПА́ЛКА *ж.* **1.** перестрі́лка; *(стрільба)* стріляни́на; **2.** *перен.* перепа́лка; сва́рка.

ПЕРАПАЛО́СЫ *(про масть)* смуга́стий.

ПЕРАПА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАЛІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* перепа́лювати, перепали́ти, *(багато, усе)* поперепа́лювати.

ПЕРАПАМПАВА́НЫ перека́чаний. — *Див. ще* **перапампо́ўваць**.

ПЕРАПАМПО́ВАЧНЫ *техн.* перека́чувальний.
ПЕРАПАМПО́ЎВАННЕ *с.* перека́чування.
ПЕРАПАМПО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* перека́чуватися.
ПЕРАПАМПО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАМПАВА́ЦЬ** *док. (насосом і т. ін.)* перека́чувати, перекача́ти.
ПЕРАПАРО́ЦЦА *док. розм.* переколо́тися [рога́ми].
ПЕРАПАРО́ЦЬ *див.* **перапо́рваць**.
ПЕРАПА́СЦІ *див.* **перапада́ць**.
ПЕРАПА́СЦІСЯ *див.* **перапада́цца**.
ПЕРАПАЎНЕ́ННЕ *с.* перепо́внення, *(незак. д. — ще)* перепо́внювання.
ПЕРАПАЎНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПО́ЎНІЦЬ** *док.* переповня́ти *і* перепо́внювати; перепо́внити.
ПЕРАПЕЛЯНЯ́ *і* **ПЕРАПЕЛЯНЁ, -ня́ці** *с.* перепеля́, перепеленя́.
ПЕРАПЕ́ТЫ переспі́ваний. — *Див. ще* **перапява́ць**.
ПЕРАПЁЎ, -пе́ву *ч. прям., перен.* пере́спів; *(незак. д. — ще)* переспі́вування *с.*
ПЕРАПЕ́ЦЬ *див.* **перапява́ць**.
ПЕРАПЕ́ЧКА *ж.* пере́пічка.
ПЕРАПЁЛАЧНІК *ч. зоол., мисл.* перепеля́тник.
ПЕРАПЁЛКА[1] *ж. орн.* пе́репел *ч.*; *(про самицю)* перепі́лка, перепели́ця.
ПЕРАПЁЛКА[2] *ж. бот.* кві́тка ма́ку.
ПЕРАПІЛАВА́НЫ перепи́ляний; попи́ляний. — *Див. ще* **перапіло́ўваць**.
ПЕРАПІЛО́ЎВАННЕ *с.* перепи́лювання.
ПЕРАПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* перепи́люватися.
ПЕРАПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПІЛАВА́ЦЬ** *док.* перепи́лювати, перепиля́ти, *(багато, усе)* поперепи́лювати; *(док.: порізати все, багато що)* попиля́ти.
ПЕРАПІЛО́ЎКА *ж.* перепи́лювання *с.*
ПЕРАПІНА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЯ́ЦЬ** *і* **ПЕРАПНУ́ЦЬ** *док. (розділяти натягнутим мотузком, завісою тощо)* перепина́ти, переп'ясти́, перепну́ти.
ПЕ́РАПІС, -су *ч.* пере́пис.
ПЕРАПІ́СВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПІСА́ЦЬ** *док.* перепи́сувати, переписа́ти, *(багато, усе)* поперепи́сувати; **~са́ць сачыне́нне** переписа́ти твір; **~са́ць прысу́тных** переписа́ти прису́тніх; **~са́ць на свой а́драс** переписа́ти на свою́ адре́су.
ПЕРАПІ́СКА *ж.* **1.** *(дія)* перепи́сування *с.*; пере́друк *ч.*; передрукува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* друкува́ння *с.*, передруко́вування *с.*; **п. на камп'ю́тэры** пере́друк на комп'ю́тері; **2.** *(обмін листами)* листува́ння *с.*; **ве́сці ~ку з сябра́мі** листува́тися з дру́зями.
ПЕРАПІ́ХВАЦЬ *і* **ПЕРАПІХА́ЦЬ** *(розм.) недок.*, **ПЕРАПІХНУ́ЦЬ** *і* **ПЕРАПХНУ́ЦЬ** *(розм.) док.* **1.** *(багато що, усе)* запиха́ти, позапиха́ти; **2.** *(штовхаючи, переміщувати; через що-небудь)* перепиха́ти, перепха́ти, перепхну́ти.
ПЕРАПЛАНІРО́ЎКА *ж.* перепланува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* переплано́вування *с.*
ПЕРАПЛАНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЛАНАВА́ЦЬ** *док.* переплано́вувати, перепланува́ти.
ПЕРАПЛАСТО́ЎВАННЕ *с.* перешаро́вування; перекла́дання.
ПЕРАПЛАСТО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАПЛАСТАВА́ЦЦА** *док.* **1.** перешаро́вуватися, перешарува́тися; **2.** *недок. пас.* перешаро́вуватися; перекла́датися.
ПЕРАПЛАСТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЛАСТАВА́ЦЬ** *док.* перешаро́вувати, перешарува́ти, *(що або з чим)* переклада́ти, перекла́сти, *(про багато що, про все)* поперекла́дати; **~тава́ць торф з гно́ем** перешарува́ти торф з гно́єм.
ПЕРАПЛАСТО́ЎКА *ж. спец.* **1.** *(дія)* перешарува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* перешаро́вування *с.*, перекла́дання *с.*; **2.** *геол.* перешарува́ння *с.*
ПЕРАПЛЕ́СЦІ *див.* **перапля́таць**.
ПЕРАПЛЕ́СЦІСЯ *див.* **перапля́тацца**.
ПЕРАПЛЁТ, -ту *ч.* **1.** *(дія)* опра́влення *с.*, переплете́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* оправля́ння *с.*, переплі́тання *с.*; **адда́ць кні́гу ў п.** відда́ти книжку опра́вити, відда́ти книжку в опра́ву (для переплете́ння); **2.** *(тверді обкладинки в книжці, зошиті й т. ін.)* опра́ва *ж.*, палітýрка *ж.*, обкла́динка *ж.*; **кні́гі ў прыго́жых ~тах** книжки́ в га́рних (краси́вих) опра́вах (палітýрках, обкла́динках); **3.** *(що-небудь переплетене)* переплете́ння *с.*, плеті́ння *с.*; сплете́ння *с.*, сплеті́ння *с.*; **4.** *(у вікні)* ра́ма *ж.*; *(у віконній рамі розм. — ще)* хрестови́на *ж.*; **~ты ако́нных рам** переплете́ння (сплете́ння, хрестови́ни) віко́нних рам; **5.** *(щось заплутане, складне)* ха́лепа *ж.*, кло́піт; **6.** *обл. (пристосування для сушіння снопів)* ві́шало *с.*; ◊ **тра́піць у п.** ускочити (попа́сти) в ха́лепу (у кло́піт, у біду́).
ПЕРАПЛЁТНА-БРАШУРО́ВАЧНЫ палітýрно-брошурува́льний.
ПЕРАПЛЁТНАЯ *імен.* палітýрня.
ПЕРАПЛЁТНЫ палітýрний, опра́вний; **п. цех** палітýрний (опра́вний) цех; **п. кардо́н** палітýрний (опра́вний) карто́н.
ПЕРАПЛЁТЧЫК *ч.* палітýрник.
ПЕРАПЛЁТЧЫЦА *ж.* палітýрниця.
ПЕРАПЛЁТЧЫЦКІ палітýрницький.
ПЕРАПЛО́Т *ч. обл.* **1.** *(пристосування для сушіння снопів)* ві́шало *с.*; **2.** тин, парка́н, пліт.
ПЕРАПЛЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЛЫ́СЦІ** *і* **ПЕРАПЛЫ́ЦЬ** *док.* перепліва́ти, перепливти́ *і* переплисти́, *(про багато що, про все)* поперепліва́ти.
ПЕРАПЛЯТА́ЦЦА *недок.*, **ПЕРАПЛЕ́СЦІСЯ** *док.* **1.** *прям., перен.* переплі́татися, переплести́ся, *(про багато, про все)* попереплі́татися; сплі́татися, сплести́ся, *(про багато, про все)* посплі́татися; **плюшч ~лё́уся з хме́лем** плющ переплі́вся з хме́лем; **ро́зныя ду́мкі ~ляліся ў галаве́** рі́зні думки́ переплели́ся (сплели́ся) в голові́; **жанчы́на ~ляла́ся** *(про косу)* жі́нка переплела́ся; **2.** *док. розм.* переплести́ся, перебрести́, перечвала́ти, перечала́пати; **ле́дзьве ~лё́уся це́раз мост** ле́две (ледь) переплі́вся (перебрі́в, перечвала́в) че́рез мі́ст; **3.** *недок. пас.* переплі́татися; сплі́татися, оправля́тися, переплі́татися.
ПЕРАПЛЯТА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЛЕ́СЦІ** *док.* **1.** переплі́тати, переплести́, *(багато, усе)* по-

переплітáти; сплітáти, сплестú, *(багато, усе)* посплітáти; ~**ле́сці па́льцы рук** переплестú (сплестú) пáльці рук; ~**ле́сці касу́** переплестú кóсу; **2.** *(книжку, зошит і т. ін.)* оправля́ти, опрáвити, *(рідше)* переплітáти, переплестú, *(багато, усе)* попереплітáти.

ПЕРАПЛЯЦЕ́ННЕ *с. прям., перен.* переплéтення, переплетíння; сплéтення, сплетíння; **палатня́нае п.** полотня́не переплéтення; **п. падзе́й** переплéтення (сплéтення, сплетíння) подíй.

ПЕРАПНУ́ЦЬ *див.* **перапіна́ць**.

ПЕРАПО́НАЧНЫ *анат. та ін.* перетинкóвий.

ПЕРАПО́НКА *ж. анат. та ін.* перéтинка.

ПЕРАПО́НЧАТАКРЫ́ЛЫЯ *імен. мн. ентом.* перетинчастокрúлі; плівкокрúлі.

ПЕРАПО́НЧАТЫ перетúнчастий.

ПЕРАПО́РАТЫ 1. перепóротий, перепóрений, порозпóрюваний; **2.** перетúканий, перекóлотий, перекóлений; **3.** *розм.* перешýканий. — *Див. ще* **перапо́рваць**.

ПЕРАПО́РВАЦЦА *недок. пас.* перепóрюватися.

ПЕРАПО́РВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАРО́ЦЬ** *док.* **1.** *(багато, усе)* перепóрювати, перепорóти, *(док.)* порозпóрювати; **2.** *(док. — чимось гострим)* перетúкати, перекóлювати, переколóти; **3.** *тільки 3 ос. розм. док.* переколóти [рогáми], перепорóти [рогáми], попорóти [рогáми]; **4.** *розм. (обшукувати скрізь)* перешýкувати, перешукáти; перетрýшувати, перетрусúти; *(док. ретельно шукаючи розм. — ще)* перенúшпорити, вúнишпорити.

ПЕРАПО́ЎЗВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПАЎЗЦІ́** *док.* переповзáти, переповзтú; перелáзити, перелíзти, *(про багато, про все)* поперелáзити.

ПЕРАПО́ЎНІЦЬ *див.* **перапаўня́ць**.

ПЕРАПРАБАВА́НЫ *і* **ПЕРАПРО́БАВАНЫ** перепрóбуваний. — *Див. ще* **перапрабава́ць**.

ПЕРАПРАБАВА́ЦЬ *і* **ПЕРАПРО́БАВАЦЬ** *док.* перепрóбувати; *(про їжу, напої — ще)* перекуштувáти.

ПЕРАПРАВА́ННЕ *с.* перепрівáння.

ПЕРАПРАВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПРЭ́ЦЬ** *док.* перепрівáти, перепрíти.

ПЕРАПРАВЕ́РКА *ж.* повтóрна перевíрка, переперевíрка.

ПЕРАПРА́ВІЦЬ[1] *див.* **перапраўля́ць[1]**.

ПЕРАПРА́ВІЦЬ[2] *див.* **перапраўля́ць[2]**.

ПЕРАПРАВЯРА́ЦЦА *недок. пас.* перевіря́тися ще раз.

ПЕРАПРАВЯРА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПРАВЕ́РЫЦЬ** *док.* перевіря́ти ще раз, перевíрити ще раз.

ПЕРАПРАГА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПРЭ́ГЧЫ** *док.* перепрягáти, перепрягтú, *(про багатьох, про всіх)* поперепрягáти.

ПЕРАПРАГРАМІ́РАВАЦЦА *док.* перепрограмувáтися.

ПЕРАПРАГРАМІ́РАВАЦЬ *док.* перепрограмувáти.

ПЕРАПРАДАВА́ЦЦА *недок. пас.* перепрóдуватися, перепродавáтися.

ПЕРАПРАДАВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПРАДА́ЦЬ** *док.* перепрóдувати *і* перепродавáти, перепродáти, *(багато, усе)* поперепрóдувати.

ПЕРАПРАДА́ЦЬ[1] *див.* **перапрадава́ць**.

ПЕРАПРАДА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАПРА́СЦІ** *док.* перепрядáти, перепря́сти; *(багато, усе)* попря́сти.

ПЕРАПРА́ЖАНЫ пересмáжений, пережáрений. — *Див. ще* **перапра́жваць**.

ПЕРАПРА́ЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАПРА́ЖЫЦЦА** *док.* пересмáжуватися, пересмáжитися, *(про багато, про все)* попересмáжуватися; пережáрюватися, пережáритися.

ПЕРАПРА́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПРА́ЖЫЦЬ** *док.* *(горох, насіння й т. ін.)* пересмáжувати, пересмáжити, *(багато, усе)* попересмáжувати; пережáрювати, пережáрити.

ПЕРАПРАСІ́ЦЬ ***(каго)*** *док.* перепросúти *(кого)*, попросúти пробáчення *(в кого)*.

ПЕРАПРА́ЎКА[1] *ж. (унесення змін, коригування)* перепрáвлення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* переправля́ння *с.*; вúправлення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* виправля́ння *с.*; перерóблення, *(незак. д. — ще)* переробля́ння *с.*; перерóблювання *с.* — *Пор.* **перапраўля́ць[1]**.

ПЕРАПРА́ЎКА[2] *ж. (переміщення в просторі)* перепрáвлення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* переправля́ння *с.*; перепровáдження *с.*; перевéзення *с.* — *Пор.* **перапраўля́ць[2]**.

ПЕРАПРАЎЛЯ́ЦЦА[1] *недок. пас.* переправля́тися; виправля́тися; переробля́тися.

ПЕРАПРАЎЛЯ́ЦЦА[2] *недок. звор., пас.*, **ПЕРАПРА́ВІЦЦА** *док.* переправля́тися, перепрáвитися; *(швидко — ще)* перехóплюватися, перехопúтися; перевóзитися, перевезтúся; ~**пра́віцца це́раз раку́** перепрáвитися чéрез рíчку.

ПЕРАПРАЎЛЯ́ЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАПРА́ВІЦЬ[1]** *док.* *(вносити зміни, коригувати)* переправля́ти, перепрáвити, *(багато, усе)* попереправля́ти; виправля́ти, вúправити, *(багато, усе)* повиправля́ти; *(переінакшувати)* переробля́ти, перерóблювати, переробúти, *(багато, усе)* попереробля́ти, поперерóблювати; ~**пра́віць «а» на «о»** перепрáвити (вúправити) «а» на «о».

ПЕРАПРАЎЛЯ́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАПРА́ВІЦЬ[2]** *док.* *(переміщати в просторі)* переправля́ти, перепрáвити, *(багато, усе)* попереправля́ти; *(рідше)* перепровáджувати, перепровáдити; перевóзити, перевезтú, *(багато, багатьох, усіх)* поперевóзити; ~**пра́віць на другі́ бе́раг** перепрáвити (перевезтú) на дрýгий бéрег; ~**пра́віць збро́ю партыза́нскаму атра́ду** переправúти збрóю партизáнському загóнові.

ПЕРАПРАЦАВА́НЫ *і* **ПЕРАПРАЦО́ВАНЫ** перерóблений; перепрацьóваний. — *Див. ще* **перапрацо́ўваць**.

ПЕРАПРАЦАВА́ЦЬ *див.* **перапрацо́ўваць**.

ПЕРАПРАЦО́ВАЧНЫ *спец.* перерóбний.

ПЕРАПРАЦО́ЎВАННЕ *с.* переробля́ння, перерóблювання.

ПЕРАПРАЦО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАПРАЦАВА́ЦЦА** *док.* **1.** *(перетворюватися на що-небудь унаслідок якихось процесів, переробляння)* переробля́тися, перерóблюватися, переробúтися; **2.** *розм. (перетомлюватися)* перепрацьóвуватися, перепрацювáтися; *(розм.)* переробля́тися, перерóблюватися, переробú-

тися; **3.** *недок. пас.* переробля́тися, перероб́люватися; перепрацьо́вуватися.

ПЕРАПРАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПРАЦАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(перетворювати на що-небудь у процесі обробки; додатково опрацьовувати, уносити якісь зміни, додатки, а також перен.)* переробля́ти, переро́блювати, переробúти, *(баагто що, усе)* попереробляти, поперероб́лювати; **~цава́ць лён** переробúти льон; **~цава́ць праéкт** переробúти проéкт; **2.** *(працювати довше, ніж визначено)* перепрацьо́вувати, перепрацюва́ти; *(розм.)* переробля́ти, перероб́лювати, переробúти; **~цава́ць тры гадзі́ны** перепрацюва́ти три годúни.

ПЕРАПРАЦО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* переро́блення *с.*, *(незак. д. — ще)* переробля́ння *с.*, перероб́лювання *с.*; **2.** *(результат дії)* переро́бка.

ПЕРАПРАША́ЦЬ *див.* **перапро́шваць**.

ПЕРАПРО́БАВАНЫ *див.* **перапрабава́ны**.

ПЕРАПРО́БАВАЦЬ *див.* **перапрабава́ць**.

ПЕРАПРО́ШВАЦЬ *і* **ПЕРАПРАША́ЦЬ** *недок.*, **ПЕРАПРАСІ́ЦЬ** *док.* ***(каго)*** перепро́шувати, перепросúти *(кого)*, просúти вúбачення (проба́чення), попросúти вúбачення (проба́чення).

ПЕРАПРЫШЧЭ́ПЛІВАННЕ *с. мед., сад.* перещéплення.

ПЕРАПРЫШЧЭ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПРЫШЧАПІ́ЦЬ** *док. мед., сад.* перещéплювати, перещепúти.

ПЕРАПРЭ́ГЧЫ[1] *див.* **перапрага́ць**.

ПЕРАПРЭ́ГЧЫ[2] *док. (горох, насіння тощо)* пересма́жити, *(багато, усе)* попересма́жувати; *(рідше)* пережа́рити.

ПЕРАПРЭ́ГЧЫСЯ *док. (про горох, насіння тощо)* пересма́житися, *(про багато, про все)* попересма́жуватися; *(рідше)* пережа́ритися.

ПЕРАПРЭ́ЖАНЫ[1] перепря́жений. — *Див. ще* **перапрага́ць**.

ПЕРАПРЭ́ЖАНЫ[2] пересма́жений; пережа́рений. — *Див. ще* **перапрэ́гчы**[2].

ПЕРАПРЭ́ЖКА *ж.* перепряга́ння *с.*, перепря́ження *с.*

ПЕРАПСАВА́НЫ *і* **ПЕРАПСУ́ТЫ** *(розм.)* перепсо́ваний, попсо́ваний, перені́вечений, поні́вечений. — *Див. ще* **перапсава́ць**.

ПЕРАПСАВА́ЦЬ *і* **ПЕРАПСУ́ЦЬ** *(розм.) док.* *(багато, усе)* перепсува́ти, попсува́ти, перені́вечити, поні́вечити.

ПЕРАПСУ́ТЫ *див.* **перапсава́ны**.

ПЕРАПСУ́ЦЬ *див.* **перапсава́ць**.

ПЕРАПУ́Д, -ду *ч. розм.* переля́к; *(розм.)* перéстрах; **з ~ду** з (*рідше* — від) переля́ку; з перéстраху.

ПЕРАПУ́ДЖАНЫ *див.* **перапужа́ны**.

ПЕРАПУ́ДЖВАЦЬ *див.* **перапу́жваць**.

ПЕРАПУЖА́НЫ *і* **ПЕРАПУ́ДЖАНЫ** *(розм.)* переля́каний; перестра́шений; переполо́ханий.

ПЕРАПУ́ЖВАЦЬ *і* **ПЕРАПУ́ДЖВАЦЬ** *(розм.) недок.*, **ПЕРАПУЖА́ЦЬ** *і* **ПЕРАПУ́ДЗІЦЬ** *(розм.) док.* ляка́ти, переляка́ти; *(багатьох, усіх)* попереля́кувати; *(розм.)* перестра́шувати, перестрашúти; *(стривоживши)* переполо́хувати, переполоха́ти, *(збентеживши — розм.)* переколо́шкувати, переколо́шкати; *(док. обл.)* перепу́дити.

ПЕРАПУ́ДЗІЦЬ *див.* **перапу́жваць.**

ПЕРАПУСКА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПУСЦІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(поступово перемістити)* пересипа́ти, пересúпати; перелива́ти, перелúти, *(рідко)* перепуска́ти, перепустúти; **~ці́ць віно́ ў другу́ю бо́чку** перелúти (перепустúти) винó в íншу бо́чку; **2.** *(очистити, сиплючи через що-небудь)* перепуска́ти, перепустúти; **~ці́ць насе́нне це́раз а́рфу** перепустúти насіння чéрез віялку; **3.** *(віск, жир)* перето́плювати, перетопúти; **~ці́ць воск** перетопúти віск; **4.** ***(што, чаго)*** поступа́тися, поступúтися *(чим)*, *(розм.)* уступа́ти, уступúти, відступа́ти, відступúти, *(багато, усе)* повідступа́ти *(що)*; попуска́ти, попустúти, поступа́ти, поступúти *(що)*, попуска́тися, попустúтися *(чим)*; **ён свайго́ не перапу́сціць** він своїм не посту́питься; він свого́ не всту́пить (не відсту́пить, не попу́стить).

ПЕРАПУ́ШЧАНЫ *розм.* **1.** пересúпаний; перелúтий; **2.** *(очищений)* перепу́щений; **3.** перето́плений; **4.** відсту́плений; попу́щений. — *Див. ще* **перапуска́ць**.

ПЕРАПХА́ЦЬ *див.* **перапі́хваць**.

ПЕРАПХНУ́ЦЬ *див.* **перапі́хваць**.

ПЕРАПЫ́НАК, -нку *ч.* перéрва *ж.*; **абе́дзенны п.** обідня перéрва; **п. у заня́тках** перéрва в заня́ттях.

ПЕРАПЫ́НЕНЫ **1.** перéрваний; увíрваний, обíрваний; припúнений; **2.** *(про рух)* припúнений; зупúнений, спúнений. — *Див. ще* **перапыня́ць**.

ПЕРАПЫ́НКАМІ *прислівн.* урúвками, урúвцем; *(іноді)* колú-не-колú; *(кваплячись розм. — ще)* прúхапцем, прúхапці, прúхапком.

ПЕРАПЫНЯ́ЦЦА *недок.*, **ПЕРАПЫНІ́ЦЦА** *док.* **1.** перерива́тися, перерва́тися; *(про багато, про все)* поперерива́тися; урива́тися, увірва́тися, урва́тися, обрива́тися, обірва́тися; **2.** *недок. пас.* перерива́тися; урива́тися, обрива́тися; припиня́тися.

ПЕРАПЫНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЫНІ́ЦЬ** *док.* **1.** перерива́ти, перерва́ти, *(багато, усе)* поперерива́ти; урива́ти, увірва́ти, урва́ти, обрива́ти, обірва́ти; *(зупиняти — ще)* перепиня́ти, перепинúти; **~ні́ць апавяда́льніка** перерва́ти (увірва́ти, урва́ти, обірва́ти, перепинúти) оповідача́; **2.** *(припиняти рух)* припиня́ти, припинúти; зупиня́ти, зупинúти, спиня́ти, спинúти; **прахо́жых ~ні́ў патру́ль** перехо́жих зупинúв (спинúв) патру́ль.

ПЕРАПЭ́ЦКАНЫ *розм.* позабру́днюваний, позама́зуваний, побру́днений, помá́заний, перема́заний; закаля́ний, покаля́ний; заму́рзаний, обму́рзаний, позаму́рзуваний. — *Див. ще* **перапэ́цкваць**.

ПЕРАПЭ́ЦКВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАПЭ́ЦКАЦЦА** *док. розм.* позама́зуватися, перема́зуватися, перема́затися; *(док. розм.)* покаля́тися, перекаля́тися; *(перев. про обличчя розм. — ще)* позаму́рзуватися, пообму́рзуватися.

ПЕРАПЭ́ЦКВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЭ́ЦКАЦЬ** *док. розм.* позабру́днювати, позама́зувати, побруднúти, *(док.)* перебруднúти, перема́зати;

(док. розм.) покаля́ти, перекаля́ти; *(перев. обличчя розм. — ще)* пообму́рзувати, позаму́рзувати.

ПЕРАПЯВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЕ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* переспíвувати, переспіва́ти, *(багато, усе)* попереспíвувати; **~пе́ць усе́ пе́сні** переспіва́ти всі пісні; **ён усíх перапяе́** він усіх переспіває; **~ва́ць стары́я тэ́мы** переспівувати старі те́ми.

ПЕРАПЯКА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАПЯЧЫ́** *док.* перепіка́ти, перепекти́, *(багато, усе)* поперепіка́ти; *(сало й т. ін.)* пересма́жувати, пересма́жити, *(багато, усе)* попересма́жувати; *(розм.)* пережа́рювати, пережа́рити.

ПЕРАПЯ́ЦЬ *див.* **перапіна́ць.**

ПЕРАРАБЛЯ́ЦЬ *і* **ПЕРАРО́БЛІВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАРАБІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* перероблЯ́ти, перероблювати, переробити, *(багато що, усе)* попереробля́ти, поперероблювати; **~рабíць суке́нку** переробити сукню; **~рабíць арты́кул** переробити статтю; **~рабíць баво́ўну на пра́жу** переробити баво́вну на пряжу; **чаго́ ён то́лькі не ~рабі́ў за сваё жыццё** чого він тільки не переробив за своє життя; **~рабíць мно́га рабо́ты за дзень** переробити багато роботи за день; **2.** *(попрацювати довше визначеного часу; перевтомитися, працюючи)* перепрацьо́вувати, перепрацюва́ти; **3.** *розм. (панчоху тощо)* переплíтати, переплести́, *(багато, усе)* попереплітати; *(рідше)* перев'я́зувати, перев'яза́ти, *(багато, усе)* поперев'язувати.

ПЕРАРАДЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАРАДЗІ́ЦЦА** *док.* перероджуватися, переродитися; **пшаніца ~дзілася** пшениця переродилася; **ён духо́ўна ~дзíўся** він духо́вно переродився.

ПЕРАРАДЖА́ЦЬ[1] *док. розм. (народжувати багатьох, одного за одним)* понаро́джувати.

ПЕРАРАДЖА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАРАДЗІ́ЦЬ** *док. (докорінно змінювати)* переро́джувати, переродити.

ПЕРАРАДЖЭ́НЕЦ, -нца *ч. знев.* переро́дженець.

ПЕРАРАДЖЭ́НКА *ж. знев.* переро́дженка.

ПЕРАРАДЖЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* переро́дження; **прыме́ты фізíчнага ~ння** ознаки фізичного переро́дження; **духо́ўнае п.** духо́вне переро́дження.

ПЕРАРАДЖЭ́НСКІ *несхв.* переро́дженський.

ПЕРАРАДЖЭ́НСТВА *с. несхв.* переро́дженство.

ПЕРАРАЗЛІ́К, -ку *ч.* перераху́нок.

ПЕРАРАЗМЕРКАВА́ННЕ *с.* перерозпо́діл *ч.*; **п. дахо́даў** перерозпо́діл прибу́тків; **п. па́ры** перерозпо́діл пари.

ПЕРАРАЗМЕРКАВА́НЫ перерозподілений. — *Див. ще* **перараязмяркоўваць.**

ПЕРАРАЗМЯРКО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАРАЗМЕРКАВА́ЦЦА** *док.* перерозподіля́тися, перерозподілитися.

ПЕРАРАЗМЯРКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАРАЗМЕРКАВА́ЦЬ** *док.* перерозподіля́ти, перерозподілити; **~ва́ць зямлю́** перерозподілити зе́млю.

ПЕРАРАСХО́Д, -ду *ч.* перевитрата *ж.*, *(незак. д. — ще)* перевитрача́ння *с.*

ПЕРАРАСХО́ДАВАННЕ *с.* перевитрача́ння.

ПЕРАРАСХО́ДАВАЦЦА *недок. пас.* перевитрача́тися.

ПЕРАРАСХО́ДАВАЦЬ *недок. і док.* перевитрача́ти, переви́тратити.

ПЕРАРАША́НЫ *і* **ПЕРАРЭ́ШАНЫ** порозв'язуваний. — *Див. ще* **перараша́ць**[2].

ПЕРАРАША́ЦЦА *і* **ПЕРАРЭ́ШВАЦЦА** *недок. пас.* розв'я́зуватися по-іншому (іна́кше).

ПЕРАРАША́ЦЬ[1] *і* **ПЕРАРЭ́ШВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАРАШЫ́ЦЬ** *док.* розв'язувати по-іншому (іна́кше), розв'яза́ти по-іншому (іна́кше).

ПЕРАРАША́ЦЬ[2] *док. (багато, усе)* порозв'я́зувати.

ПЕРАРВА́НЫ *у різн. знач.* пере́рваний. — *Див. ще* **перарыва́ць**[1].

ПЕРАРВА́ЦЬ *див.* **перарыва́ць**[1].

ПЕРАРО́БАЧНЫ перео́бний.

ПЕРАРО́БЛІВАЦЬ *див.* **перарабля́ць.**

ПЕРАРО́СТАК, -тка *ч.* пере́росток.

ПЕРАРЫВА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАРВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* перерива́ти, перерва́ти, *(багато, усе)* поперерива́ти; **~рва́ць дрот** перерва́ти дріт (дро́та); **~рва́ць штодзённую рабо́ту** перерва́ти щоде́нну робо́ту; **~рва́ць прамо́ўцу** перерва́ти (урва́ти, перебити) промо́вця; **~рва́ць уве́сь шпага́т** перерва́ти весь шпагат.

ПЕРАРЫВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАРЫ́ЦЬ** *док. (рилом — про тварин, а також перен.)* перерива́ти, перерити, *(багато що, усе)* поперерива́ти; **свíнні ~рылі ўсе гра́ды** свині перерили (поперерива́ли) всі грядки́; **~рыць усе́ рэ́чы ў камо́рцы** *перен.* перерити всі ре́чі в комірчині.

ПЕРАРЫСАВА́НЫ перемальо́ваний; *(рідше)* перерисо́ваний. — *Див. ще* **перарысо́ўваць.**

ПЕРАРЫСО́ЎВАННЕ *с.* перемальо́вування, *(рідше)* перерисо́вування.

ПЕРАРЫСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАРЫСАВА́ЦЬ** *док.* перемальо́вувати, перемалюва́ти, *(рідше)* перерисо́вувати, перерисува́ти.

ПЕРАРЫСО́ЎКА *ж.* перемальо́вування *с.*, *(рідше)* перерисо́вування *с.*

ПЕРАРЫ́ХЛЕНЫ перепу́шений. — *Див. ще* **перарыхлíць.**

ПЕРАРЫХЛІ́ЦЬ *док.* перепушити.

ПЕРАРЫ́ЦЬ *див.* **перарыва́ць**[2].

ПЕРАРЭГІСТРАВА́НЫ перереєстро́ваний. — *Див. ще* **перарэгістро́ўваць.**

ПЕРАРЭГІСТРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАРЭГІСТРАВА́ЦЬ** *док.* перереєстро́вувати, перереєструва́ти.

ПЕРАРЭ́ШАНЫ *див.* **перараша́ны.**

ПЕРАРЭ́ШВАЦЦА *див.* **перараша́цца.**

ПЕРАРЭ́ШВАЦЬ *див.* **перараша́ць**[1].

ПЕРАСА́ДАЧНЫ 1. пересадни́й; **~ныя машы́ны** пересадні машини; **~ныя расль́іны** пересадні рослини; **2.** *залізн. та ін.* переса́дковий; **~ная ста́нцыя** переса́дкова ста́нція.

ПЕРАСА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** переса́джувати, пересадити, *(багато, усе)* попереса́джувати; **~дзíць ву́чня на другу́ю па́рту** пересадити у́чня на іншу парту; **~дзíць я́блыню** пересадити я́блуню; **~дзíць на другí по́езд** пересадити на інший поїзд (по́тяг); **~дзíць це́раз плот** пересадити че́рез тин; **2.** *(надівати на іншого держака, гостряка тощо)* настро́млювати [на інший держа́к *і т. ін.*], настромити [на

інший держак *і т. ін.*], *(багато, усе)* понастромлювати [на інший держак *і т. ін.*]; *(рідше)* понастромляти [на інший держак *і т. ін.*], насаджувати [на інший держак *і т. ін.*], насадити [на інший держак *і т. ін.*]; **3.** *(усе, усіх)* пересаджувати, пересадити, попересаджувати; **~дзіць усё дрэвы** пересадити (попересаджувати) всі дерева; **акупанты перасадзілі ў турмы нямала людзей** окупанти пересадили у в'язниці немало людей.

ПЕРАСВІДРОЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСВІДРАВАЦЬ** *док.* пересвердлювати, пересвердлити.

ПЕРАСЕК, -ку *ч. спец. розм. (місце)* переруб.

ПЕРАСЕКЧЫ *див.* **перасякаць**.

ПЕРАСЕКЧЫСЯ *док.* **перасякацца**.

ПЕРАСЕЧ *див.* **перасякаць**.

ПЕРАСЕЧАНЫ 1. *дієприкм.* пересічений, перетятий; **2.** *дієприкм.* перерубаний; **3.** *дієприкм.* перерубаний, порубаний; **4.** *прикм. (про земну поверхню)* пересічений, перетятий; **~ная мясцовасць** пересічена (перетята) місцевість. — *Див. ще* **перасякаць**.

ПЕРАСЕЧНЫ пересічений; **~ныя лініі** *мат.* пересічні лінії.

ПЕРАСКАРОДЖАНЫ *с.-г.* переборонований, переволочений.

ПЕРАСКАРОДЖВАЦЦА *недок. пас. с.-г.* переборонюватися, переволочуватися.

ПЕРАСКАРОДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСКАРОДЗІЦЬ** *док. с.-г.* переборонювати, переборонити, переборонувати; переволочувати, переволочити.

ПЕРАСКВАРАНЫ *у різн. знач.* пересмажений, *(рідше)* пережарений. — *Див. ще* **перасквараваць**.

ПЕРАСКВАРВАННЕ *с.* пересмажування, *(рідше)* пережарювання.

ПЕРАСКВАРВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАСКВАРЫЦЦА** *док. (про сало)* пересмажуватися, пересмажитися, *(про багато, про все)* попересмажуватися; *(рідше)* пережарюватися, пережаритися.

ПЕРАСКВАРВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСКВАРЫЦЬ** *док.* пересмажувати, пересмажити, *(багато, усе)* попересмажувати; *(рідше)* пережарювати, пережарити; **~рыць сала** пересмажити сало; **~рыць усё сала** пересмажити (попересмажувати) все сало.

ПЕРАСКЛЮДАВАНЫ *тесл.* перетесаний. — *Див. ще* **перасклюдаваць**.

ПЕРАСКЛЮДАВАЦЬ *док. тесл. (теслом)* перетесати; *(обтесати багато, усе — ще)* потесати.

ПЕРАСКРАБАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСКРЭБЦІ** *док. (багато що, усе або заново)* **1.** перескрібати, перескребти; **2.** *(моркву й т. ін.)* перечищати, перечистити, *(багато, усе)* поперечищати, поперескрібати; перескребти.

ПЕРАСКУБЦІ *док. (усе, багато що або заново)* перескубти, перескубати; *(усе, багато що — ще)* поскубти, поскубати; **п. яшчэ раз** перескубти (перескубати) ще раз; **п. усіх гусей** перескубти (перескубати, поскубти, поскубати) всіх гусей.

ПЕРАСЛАЕННЕ *с. (дія)* перешарування, *(незак. д. — ще)* перешаровування; перекладання.

ПЕРАСЛАІЦЦА *див.* **перaслойвацца**.

ПЕРАСЛАІЦЬ *див.* **перaслойваць**.

ПЕРАСЛАНЫ[1] пересланий. — *Див. ще* **перасылаць**.

ПЕРАСЛАНЫ[2] **1.** перестелений, *(рідко)* пересланий; **2.** перекладений. — *Див. ще* **перасціляць**.

ПЕРАСЛАЦЬ[1] *див.* **перасылаць**.

ПЕРАСЛАЦЬ[2] *див.* **перасціляць**.

ПЕРАСЛОЕНЫ перешарований; перекладений. — *Див. ще* **перaслойваць**.

ПЕРАСЛОЙВАННЕ *с.* перешаровування; перекладання.

ПЕРАСЛОЙВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАСЛАІЦЦА** *док.* **1.** перешаровуватися, перешаруватися; **2.** *недок. пас.* перешаровуватися; перекладатися.

ПЕРАСЛОЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЛАІЦЬ** *док.* перешаровувати, перешарувати *(що чим або з чим)*; перекладати, перекласти, *(про багато що, усе)* поперекладати.

ПЕРАСЛОЙКА *ж.* **1.** *геол.* перешарування *с.*; **2.** *бот.* перешарок *ч.*

ПЕРАСМЕЙВАЦЦА *недок. розм.* пересміхатися, *(рідше)* пересміюватися, пересміхуватися; посміюватися.

ПЕРАСМЕЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСМЯЯЦЬ** *док. розм.* висміювати, висміяти; *(розм.)* брати на сміх (на посміх, на глум, на глузи), узяти на сміх (на посміх, на глум, на глузи).

ПЕРАСМЕШКІ, -шак *тільки мн. розм.* пересміхи, пересмішки; *(розм.)* смішки.

ПЕРАСМЕШНІЦТВА *с.* висміювання.

ПЕРАСМЯЯНЫ висміяний, узятий на сміх (на посміх, на глум, *розм.* на глузи); пересміяний. — *Див. ще* **перасмейваць**.

ПЕРАСМЯЯЦЬ *див.* **перасмейваць**.

ПЕРАСНІЦЬ *док. розм.* перебачити багато снів; переснити.

ПЕРАСОВАЦЬ *док.* порозсовувати, порозсувати; *(розм.)* порозпихати.

ПЕРАСОВАЧНЫ *і* **ПЕРАСОЎНЫ** пересувний; **п. столік** пересувний столик; **~ная бібліятэка** пересувна бібліотека.

ПЕРАСОЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСУНУЦЬ** *док.* пересувати, пересовувати, пересунути, *(багато, усе)* попересувати, попересовувати; **~сунуць канапу** пересунути канапу.

ПЕРАСОЎКА *ж. розм.* **1.** *(дія)* пересування *с.*, пересунення *с.*, *(незак. д. — ще)* пересовування *с.*; **2.** *(пересувна установа — розм.)* пересувка; **бібліятэка-п.** пересувна бібліотека.

ПЕРАСОЎНЫ *див.* **перасовачны**.

ПЕРАСПЕЛЕНЫ перезрілий; переспілий, перестиглий.

ПЕРАСПЕЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСПЯЛІЦЬ** *док.* давати перезрівати, дати перезріти, *(про багато, про все)* дати поперезрівати; *(про плоди, хліб зазвичай)* давати переспівати, дати переспіти, давати перестигати, дати перестигнути, *(про багато, про все)* дати поперестигати.

ПЕРАСПЯВАНЫ *у різн. знач.* переспіваний.

ПЕРАСПЯВАЦЬ[1] *док.* переспівати, *(багато, усе)* попереспівувати; **п. прафесіянальнага спе-**

вака́ перэспіва́ти професíйного співака́; **п. шмат прыпе́вак** переспіва́ти бага́то частíвок; **п. пе́сню спача́тку** переспіва́ти пíсню споча́тку.

ПЕРАСПЯВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАСПЕ́ЦЬ** *док.* **1.** перезріва́ти, перезрíти, *(про багато що, про все)* поперезріва́ти; *(про плоди, хліб зазвичай)* переспíва́ти, переспíти, перестига́ти, перести́гнути, *(про багато що, про все)* поперестига́ти; **2.** *перен.* перезріва́ти, перезрíти, *(про багато що, про все)* поперезріва́ти.

ПЕРАСТА́РАК *і* **ПЯРЭ́СТАРАК, -рка** *ч. розм.* пере́ста́рок.

ПЕРАСТА́РКА *ж. розм.* пере́ста́рка.

ПЕРАСТАРЭ́ЛЫ перестарíлий, переста́ркуватий.

ПЕРАСТО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСТАЯ́ЦЬ** *док.* **1.** перестóювати, перестóяти; *(про тісто — ще)* перехóдити, перейти́, *(про багато що, про все)* поперехóдити; **2.** *(стояти, перечікуючи що-небудь)* перестóювати, перестóяти; **п. дождж пад страхо́й** перестóяти дощ під да́хом.

ПЕРАСТРАЛЯ́НЫ перестрíляний; пострíляний.

ПЕРАСТРАЛЯ́ЦЬ *див.* **перастрэ́льваць**.

ПЕРАСТРАХАВА́НЫ *і* **ПЕРАСТРАХО́ВАНЫ** перестрахóваний. — *Див. ще* **перастрахо́ўваць**.

ПЕРАСТРАХО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСТРАХАВА́ЦЬ** *док.* перестрахóвувати, перестрахува́ти.

ПЕРАСТРАХО́ЎШЧЫК *ч. розм. несхв.* перестрахува́льник.

ПЕРАСТРАХО́ЎШЧЫЦА *ж. розм. несхв.* перестрахува́льниця.

ПЕРАСТРО́ЕНЫ[1] перешикóваний. — *Див. ще* **перастро́йваць**[1].

ПЕРАСТРО́ЕНЫ[2] *муз., радіо* перестрóєний, перелаштóваний. — *Див. ще* **перастро́йваць**[2].

ПЕРАСТРО́ЙВАННЕ[1] *с.* перешикóвування. — *Пор.* **перастро́йваць**[1].

ПЕРАСТРО́ЙВАННЕ[2] *с. (муз., радіо)* перестрóювання, перелаштóвування. — *Пор.* **перастро́йваць**[2].

ПЕРАСТРО́ЙВАЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАСТРО́ІЦЬ**[1] *док. (ряди, шеренги, колони тощо)* перешикóвувати, перешикува́ти.

ПЕРАСТРО́ЙВАЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАСТРО́ІЦЬ**[2] *док. муз. радіо* перестрóювати, перестрóїти, перелаштóвувати, перелаштува́ти.

ПЕРАСТРО́ЙКА[1] *ж. (шеренг, колон і т. ін.)* перешикува́ння *с.*, перешикóвування *с.*

ПЕРАСТРО́ЙКА[2] *ж. муз., радіо* перелаштóвування *с.*, перестрóювання *с.*

ПЕРАСТРУГА́НЫ 1. перестру́ганий; постру́ганий; **2.** *обл.* перечи́щений; почи́щений. — *Див. ще* **перастру́гваць**.

ПЕРАСТРУ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСТРУГА́ЦЬ** *док.* **1.** перестру́гувати, перестругáти, *(багато, усе — ще)* постругáти; **2.** *обл. (картоплю й т. ін.)* перечищáти, перечи́стити, *(багато, усе)* поперечищáти; *(вичистити багато що, усе — ще)* повичищáти; *(вичистити від лушпиння, шкаралупи — ще)* почи́стити.

ПЕРАСТРЭ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСТРАЛЯ́ЦЬ** *док.* перестрíлювати, перестрíляти; *(застрелити багатьох, усіх; витратити патрони тощо — ще)* пострíляти.

ПЕРАСТУ́К, -ку *ч.* пере́стук; *(незак. д. — звичайно)* перестýкування *с.*

ПЕРАСТУ́КВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСТУ́КАЦЬ** *док. розм.* перестýкувати, перестýкати.

ПЕРАСТУПА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАСТУПІ́ЦЬ**[1] *док.* **1.** *у різн. знач.* переступáти, переступи́ти; **~піць це́раз паро́г** переступи́ти чéрез пíріг; **~піць з нагі́ на нагу́** переступи́ти з ногí на нóгу; **2.** *перен.* порýшувати, порýшити, зламáти, поламáти; **~піць зако́н** порýшити (зламáти, переступи́ти) закóн; **~піць мяжу́** перейти́ (переступи́ти) межý.

ПЕРАСТУПА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАСТУПІ́ЦЬ**[2] *док.* поступáтися, поступи́тися; **я ~піў яму́ сваю́ чаргу́** я поступи́вся йомý своéю чéргою; **старо́му чалаве́ку трэ́ба ~піць** старíй люди́ні трéба поступи́тися; **я лепш сваё ~плю** я лíпше своїм поступлю́ся.

ПЕРАСТЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСТЫ́ЦЬ** *док. розм.* перестигáти, перести́гнути, *(док.)* перехолóнути.

ПЕРАСУ́Д, -ду *ч.* повтóрний суд.

ПЕРАСУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСУДЗІ́ЦЬ** *док. розм. (заново)* суди́ти, пересýджувати, пересуди́ти.

ПЕРАСУ́КАНЫ *і* **ПЕРАСУКА́НЫ** пересýканий; посýканий. — *Див. ще* **перасу́кваць**.

ПЕРАСУ́КВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСУКА́ЦЬ** *док.* пересýкувати, пересукáти; *(багато, усе — ще)* посукáти.

ПЕРАСЦЕРАГА́ЛЬНА *прислівн.* остерігáюче, перестерéжливо, застерéжливо.

ПЕРАСЦЕРАГА́ЛЬНЫ *прикм.* остерéжний, перестерéжливий, застерéжливий; застерéжний.

ПЕРАСЦЕРАГА́ЦЦА *недок. пас.* остерігáтися, застерігáтися.

ПЕРАСЦЕРАГА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЦЕРАГЧЫ́** *док.* остерігáти, остерегти́, перестерігáти, перестерегти́, застерігáти, застерегти́.

ПЕРАСЦЕРАЖЭ́ННЕ *див.* **перасцяро́га**.

ПЕРАСЦЁБАНЫ *і* **ПЕРАСЦЯБА́НЫ** *(розм.)* перешмáганий, перехльóстаний, перестьóбаний. — *Див. ще* **перасцёбаць**.

ПЕРАСЦЁБАЦЬ *(розм.) і (рідше)* **ПЕРАСЦЯБА́ЦЬ** *док.* перешмагáти, перехльóстати, перестьобáти.

ПЕРАСЦІЛА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЛА́ЦЬ** *док.* **1.** *(заново, по-іншому)* перестилáти, перестеля́ти, перестели́ти, *(багато, усе)* поперестилáти, поперестеля́ти; **2.** *(розміщувати між предметами шар чого-небудь)* перекладáти, переклáсти, *(багато, усе)* поперекладáти.

ПЕРАСЦІ́ЛКА *ж. (дія)* перестилáння *с.*, перестеля́ння *с.*, перестéлення *с.*

ПЕРАСЦІХА́НАК, -нку *ч. розм.* перéрва *ж.*

ПЕРАСЦІХА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЦІ́ХНУЦЬ** *док.* затихáти, зати́хнути, *(про багатьох, про багато що, про всіх, про все)* позатихáти; стихáти, сти́хнути, *(про багатьох, про багато що, про всіх, про все)* постихáти; утихáти, ути́хнути, *(про багатьох, про багато що, про всіх, про все)* повтихáти; сти́шуватися, сти́шитися, *(недок.)* тихíшати, ти́хнути; *(про бурю, вітер і пе-*

рен. — ще) ущуха́ти, ущу́хнути; угамо́вуватися, угамува́тися, *(недок.)* угава́ти; *(заспокоюватися — ще)* уляга́тися, улягти́ся, зляга́ти, злягти́; *(замовкати)* ни́шкнути, зани́шкнути.

ПЕРАСЦЯБА́НЫ *див.* **перасцёбаны**.

ПЕРАСЦЯБА́ЦЬ *див.* **перасцёбаць**.

ПЕРАСЦЯРО́ГА *ж.* *і* **ПЕРАСЦЕРАЖЭ́ННЕ** *с.* *(те, що остерігає)* осторо́га *ж.*, пересторо́га *ж.*, перестере́ження *с.*, застере́ження *с.*

ПЕРАСЦЯРЭ́ЖАНЫ остере́жений, перестере́жений, застере́жений. — *Див. ще* **перасцерага́ць**.

ПЕРАСЫЛА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЛА́ЦЬ** *док.* пересила́ти, пересла́ти, *(багато що, усе)* попересила́ти.

ПЕРАСЫПА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАСЫ́ПАЦЬ** *док.* **1.** пересипа́ти, переси́пати; **~сыпаць збо́жжа ў мяшкі́** переси́пати збіжжя в мішки́; **~сыпаць цу́кру ў чай** переси́пати цу́кру в чай; **~сыпаць гу́тарку жа́ртамі** переси́пати розмо́ву жа́ртами; **2.** *розм. (для ремонту)* перебира́ти, перебра́ти; *(підлогу, піч)* перекла́да́ти, перекла́сти; *(будівлю, піч розм. — ще)* пересипа́ти, переси́пати, перекида́ти, переки́дати, *(багато, усе)* поперекида́ти.

ПЕРАСЫПА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАСПА́ЦЬ** *док.* пересипля́ти, *(рідко)* пересипа́ти; переспа́ти.

ПЕРАСЫ́ПКА *ж.* **1.** пересипа́ння *с.*; **2.** *розм. (ремонт)* перебира́ння *с.*; перекла́да́ння *с.*; пересипа́ння с. — *Пор.* **перасыпа́ць**[1].

ПЕРАСЫ́ПШЧЫК *ч.* переси́пник.

ПЕРАСЫ́ПШЧЫЦА *ж.* переси́пниця.

ПЕ́РАСЫЦЬ *ж.* переси́чення *с.*, *(незак. д. — ще)* переси́чування *с.*

ПЕРАСЯДА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЕ́СЦІ** *док.* **1.** пересіда́ти, пересі́сти, *(про багатьох, про всіх)* попересіда́ти; **~се́сці на другóе крэ́сла** пересі́сти на інший стіле́ць; **~се́сці на парахо́д** пересі́сти на пароплав; **2.** застряга́ти, застря́гти, застря́гнути, *(багато, усе)* позастряга́ти; застрява́ти, застря́ти; **бу́льба ў го́рле ~се́ла** карто́пля в го́рлі застря́гла (застря́ла).

ПЕРАСЯДЛА́НЫ пересі́дланий. — *Див. ще* **перасядло́ўваць**.

ПЕРАСЯДЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* пересі́длуватися.

ПЕРАСЯДЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЯДЛА́ЦЬ** *док.* пересі́длувати, пересідла́ти.

ПЕРАСЯКА́ННЕ *с.* переру́бування.

ПЕРАСЯКА́ЦЦА *недок.*, **ПЕРАСЕ́КЧЫСЯ** *і* **ПЕРАСЯЧЫ́СЯ** *док.* **1.** пересіка́тися, пересі́ктися, перетина́тися, перетя́тися, перетну́тися; *(про дороги й т. ін. — ще)* перехре́щуватися, перехрести́тися; **2.** *мат.* перетина́тися, перетя́тися, перетну́тися; **3.** *недок. пас.* пересіка́тися, перетина́тися; перері́зуватися; перехре́щуватися; перекре́слюватися; переру́буватися.

ПЕРАСЯКА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЕ́КЧЫ** *і* **ПЕРАСЕ́Ч, ПЕРАСЯЧЫ́** *док.* **1.** пересіка́ти, пересі́кти, *(багато, усе)* попересіка́ти; перетина́ти, перетя́ти, перетну́ти, *(багато, усе)* поперетина́ти; перері́зувати, *(рідше)* перерізáти, перері́зати, *(багато, усе)* поперері́зувати, *(рідше)* попереріза́ти; *(про дорогу й т. ін. рідше — ще)* перехре́щувати, перехрести́ти; *(проходити по поверхні від одного краю до другого — ще)* перекре́слювати, перекре́слити; **рака́ ~се́кла го́рад** рі́чка перетну́ла (перетя́ла́, пере́різала) мі́сто; **~се́кчы даро́гу** *(каму)* перетя́ти (пере́різати) доро́гу (шлях) *(кому)*; **2.** *мат.* перетина́ти, перетя́ти, перетну́ти; *(площини, тіла)* перері́за́ти, перері́зати; **3.** *(надвоє)* переру́бувати, перерубáти, *(багато, усе)* попереру́бувати; порубáти.

ПЕРАСЯЛЕ́ННЕ *с.* пересе́лення.

ПЕРАСЯЛЕ́НЧЫ переселе́нський.

ПЕРАСЯЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАСЯЛІ́ЦЬ** *док.* переселя́ти, пересели́ти, *(багатьох, усіх)* попереселя́ти.

ПЕРАСЯЧЭ́ННЕ *с.* *(місце, де перетинаються лінії)* пере́тин *ч.*; *(місце, де перетинаються площини, тіла та в теорії чисел)* пере́різ *ч.*; *(доріг)* схре́щення, перехре́щення; **пункт ~ння лі́ній** *мат.* то́чка пере́тину ліній.

ПЕРАТАРМАСІ́ЦЬ *док.* перето́рсати, перетермо́сити, перетермоши́ти.

ПЕРАТАРМО́ШАНЫ перето́рсаний, перетормо́сений, перетормо́шений. — *Див. ще* **паратармасі́ць**.

ПЕРАТАЎЧЫ́ *док. у різн. знач.* перетовкти́; *(багато що, усе — ще)* потовкти́; *(картоплю — ще)* перем'я́ти; **п. ўвесь пе́рац** перетовкти́ весь пе́рець; **п. яшчэ́ раз** перетовкти́ ще раз; **п. ўсё про́са** перетовкти́ все про́со; **п. ўве́сь по́суд** перетовкти́ (переби́ти) весь по́суд.

ПЕРАТВАРА́ЛЬНІК *ч.* *(прилад)* перетво́рювач; **п. то́ка** перетво́рювач стру́му.

ПЕРАТВАРА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАТВАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* перетво́рювати, перетвори́ти *(на кого-що, в кого-що)*, оберта́ти, оберну́ти, *(багато що, багатьох, усе, усіх)* пооберта́ти *(на кого-що, в кого-що, ким-чим)*; *фольк.* перекида́ти, переки́нути, *(багато що, багатьох, усе, усіх)* поперекида́ти; переверта́ти, переверну́ти, *(багато що, багатьох, усе, усіх)* попереверта́ти; **~рыць краі́ну ў квітне́ючы сад** перетвори́ти краї́ну на квіту́чий сад; **вёску ~ры́лі ў ву́зел абаро́ны** село́ перетвори́ли на ву́зол оборо́ни; **~рыць у жарт** оберну́ти на жарт; **чарау́ніца ~рыла чалаве́ка ў дрэ́ва** чарівни́ця перетвори́ла (оберну́ла, переверну́ла, переки́нула) люди́ну на де́рево; **2.** *(у життя)* запрова́джувати, запрова́дити; здійсню́вати, здійсни́ти; *(недок. і док.)* реалізува́ти; уті́лювати, уті́лити; **~рыць ма́ры ў жыццё** здійсни́ти мрії; **~рыць на сапра́ўднасць** зроби́ти реа́льним (реа́льністю).

ПЕРАТКА́НЫ пере́тканий. — *Див. ще* **паратка́ць**.

ПЕРАТКА́ЦЬ *док. у різн. знач.* переткáти.

ПЕРАТЛУМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАТЛУМА́ЧЫЦЬ** *док. розм.* перетлума́чувати, перетлума́чити; *(спотворено — звичайно)* перекру́чувати, перекрути́ти.

ПЕРАТЛУМАЧЭ́ННЕ *с. розм.* перетлума́чування; перекру́чування.

ПЕРАТНУ́ТЫ *обл.* пересі́чений; переру́баний; пере́різаний, *(про багато що, про все)* поперері́зуваний; перетя́тий; перекра́яний; пере-

чикри́жений; перекушений. — *Див. ще* **пе-ратну́ць**.

ПЕРАТНУ́ЦЬ *док. обл.* пересі́кти; *(багато що, усе)* поперасіка́ти; переруба́ти; *(багато що, усе)* поперерубувати; перерізати, *(багато що, усе)* поперерізувати, поперерізáти; перетя́ти, перетну́ти, *(багато що, усе)* попоперетинáти; *(розм.)* перекра́яти; *(розм.; різким рухом)* перечикри́жити; *(зубами)* перекуси́ти.

ПЕРАТО́РКАНЫ перети́каний. — *Див. ще* **пе-рато́ркаць**.

ПЕРАТО́РКАЦЬ *док.* перети́кати.

ПЕРАТРАПА́НЫ *розм.* перетіпаний; зно́шений; *(про багато що, про все)* позно́шуваний; поде́ртий, по́драний; перетру́шений, перетрі́паний. — *Пор.* **пературапа́ць**.

ПЕРАТРАПА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(льон, коноплі тощо)* перетіпа́ти; **2.** *(одяг, взуття)* зноси́ти, *(багато, усе)* позно́шувати; *(порвати)* поде́рти, подра́ти; **3.** *(ще раз, наново)* перетруси́ти, перетріпа́ти.

ПЕРАТРАСА́ННЕ *і* **ПЕРАТРЭ́СВАННЕ** *с.* перетру́шування, перетряса́ння; перетрі́пування.

ПЕРАТРАСА́ЦЦА *і* **ПЕРАТРЭ́СВАЦЦА** *недок. пас.* перетрі́пуватися, перетріпатися.

ПЕРАТРАСА́ЦЬ *і* **ПЕРАТРЭ́СВАЦЬ** *недок.*, **ПЕ-РАТРЭ́СЦІ** *док.* перетру́шувати, перетруси́ти, *(багато, усе)* поперетру́шувати; перетряса́ти, перетрясти́; *(від пилу тощо — ще)* перетрі́пувати, перетрі́пати; **~рэ́сці сало́му** перетруси́ти (перетрясти́) соло́му; **~рэ́сці пяры́ну** перетруси́ти (перетрясти́) пери́ну; **за даро́гу мяне́ ~сла** за доро́гу мене́ перетруси́ло (перетрясло́); **палі́цыя ~сла ўсіх жыхаро́ў вёскі** поліція перетруси́ла (перетрясла́) всіх ме́шканців села́.

ПЕРАТРА́ЧАНЫ **1.** переви́трачений; **2.** ви́трачений. — *Див. ще* **пература́чваць**.

ПЕРАТРА́ЧВАЦЦА *недок. пас.* **1.** перевитрача́тися; **2.** витрача́тися.

ПЕРАТРА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАТРА́ЦІЦЬ** *док.* **1.** перевитрача́ти, переви́тратити; **~ціў дзе́сяць ты́сяч рублёў** переви́тратив де́сять ти́сяч рублів; **2.** витрача́ти, ви́тратити, *(усе)* повитрача́ти; **усе́ гро́шы ~ціў** усі гро́ші повитрача́в.

ПЕРАТРУХЛЕ́ЦЬ *і* **ПЕРАТРУХЛЯ́ВЕЦЬ** *док.* перетру́хнути, перетрухля́віти.

ПЕРАТРУ́ЧАНЫ перетру́єний, потру́єний. — *Див. ще* **пературу́чваць**.

ПЕРАТРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАТРУЦІ́ЦЬ** *док.* *(знищувати отрутою — усе, усіх)* перетру́ювати, перетруї́ти, *(док.)* потруї́ти.

ПЕРАТРЫВА́ЦЬ *док.* перетерпіти.

ПЕРАТРЫ́МАНЫ *і* **ПЕРАТРЫМА́НЫ** перетри́маний, переде́ржаний. — *Див. ще* **пера-тры́мліваць**.

ПЕРАТРЫ́МЛІВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАТРЫМА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* перетри́мувати, перетри́мати, *(рідше)* переде́ржувати, переде́ржати; **2.** *фото* переде́ржувати, переде́ржати.

ПЕРАТРЭНІРАВА́НЫ *спорт.* перетрено́ваний. — *Див. ще* **пературэніравáць**.

ПЕРАТРЭНІРАВА́ЦЦА *док. спорт.* перетренува́тися.

ПЕРАТРЭНІРАВА́ЦЬ *док. спорт.* перетренува́ти.

ПЕРАТРЭНІРО́ЎКА *ж. спорт.* перетренува́ння *с.*

ПЕРАТРЭ́ПВАЦЬ *недок. (заново)* перетру́шувати, перетрі́пувати.

ПЕРАТРЭ́СВАННЕ *див.* **ператураса́нне**.

ПЕРАТРЭ́СВАЦЦА *див.* **ператураса́цца**.

ПЕРАТРЭ́СВАЦЬ *див.* **ператураса́ць**.

ПЕРАТРЭ́СЕНЫ перетру́шений; перетрі́паний. — *Див. ще* **ператураса́ць**.

ПЕРАТРЭ́СЦІ *див.* **ператураса́ць**.

ПЕРАТРЭ́СЦІСЯ *док.* **1.** трясти́ся [цілий день *і т. ін.*], протрясти́ся; **п. ўсю даро́гу на калёсах** трясти́ся [протрясти́ся] всю доро́гу на во́зі; **2.** *(від холоду)* переме́рзнути; **пасту́х ~ро́сся за дзень на хо́ладзе** пасту́х переме́рзнув за день на хо́лоді; **3.** *(зі страху, з хвилювання)* перетруси́тися, перетрясти́ся.

ПЕРАТУ́ЗАЦЬ *док.* **1.** *(довести до хворобливого, збуджено-нервового стану)* засми́кати; **2.** *розм.* *(багатьох, усіх)* перето́рсати, перетермо́сити, перетормоши́ти.

ПЕРАТУ́ШАНЫ[1] перега́шений. — *Див. ще* **пе-ратушы́ць**[1].

ПЕРАТУ́ШАНЫ[2] *кул.* перетушко́ваний. — *Див. ще* **пературушы́ць**[2].

ПЕРАТУШЫ́ЦЬ[1] *док.* перегаси́ти; **п. усе́ све́чкі** перегаси́ти всі свічки́.

ПЕРАТУШЫ́ЦЬ[2] *док. кул.* перетушкува́ти.

ПЕРАТЫНКАВА́НЫ *і* **ПЕРАТЫНКО́ВАНЫ** перетинько́ваний, перештукату́рений; потинько́ваний, поштукату́рений. — *Див. ще* **пера-тынко́ўваць**.

ПЕРАТЫНКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАТЫНКА-ВА́ЦЬ** *док.* перетинько́вувати, перетинькува́ти, перештукату́рювати, перештукату́рити; *(багато, усе)* потинькува́ти, поштукату́рити.

ПЕРАЎВАСАБЛЕ́ННЕ *с.* перевті́лення; *(незак. д. — звичайно)* перевті́лювання.

ПЕРАЎВАСАБЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* перевті́люваність.

ПЕРАЎВАСАБЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕ-РАЎВАСО́БІЦЦА** *док.* перевті́люватися, перевті́литися.

ПЕРАЎВАСАБЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЎВАСО́БІЦЬ** *док.* перевті́лювати, перевті́лити.

ПЕРАЎВАСО́БЛЕНЫ перевті́лений. — *Див. ще* **пераўвасабля́ць**.

ПЕРАЎВІЛЬГАТНЕ́ННЕ *с.* перезволо́жування, перезволо́ження.

ПЕРАЎВІЛЬГАТНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕ-РАЎВІЛЬГАТНІ́ЦЦА** *док.* перезволо́жуватися, перезволо́житися.

ПЕРАЎВІЛЬГАТНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЎВІЛЬГАТ-НІ́ЦЬ** *док.* перезволо́жувати, перезволо́жити.

ПЕРАЎВІЛЬГО́ТНЕНЫ перезволо́жений. — *Див. ще* **пераўвільгатня́ць**.

ПЕРАЎЗБРАЕ́ННЕ *с.* переозбро́єння, *(незак. д. — ще)* переозбро́ювання.

ПЕРАЎЗБРО́ЕНАСЦЬ *ж. прям., перен.* переозбро́єність.

ПЕРАЎЗБРО́ЕНЫ *прям., перен.* переозбро́єний. — *Див. ще* **пераўзбро́йваць**.

ПЕРАЎЗБРО́ЙВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАЎЗБРО́ІЦЦА** *док. прям., перен.* переозбро́юватися, переозбро́їтися.

ПЕРАЎЗБРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЎЗБРО́ІЦЬ** *док. прям., перен.* переозбро́ювати, переозбро́їти.

ПЕРАЎЗБУДЖЭ́ННЕ *с. мед., ел.* перезбу́дження.

ПЕРАЎЛАДКАВА́ННЕ *с.* перевлаштува́ння, *(незак. д. — ще)* перевлашто́вування.

ПЕРАЎЛАДКАВА́НЫ *і* **ПЕРАЎЛАДКО́ВАНЫ** перевлашто́ваний. — *Див. ще* **пераўладкава́ць**.

ПЕРАЎЛАДКАВА́ЦЬ *док.* перевлаштува́ти.

ПЕРАЎТВАРА́ЛЬНІК *ч.* перетво́рювач; рефорМа́тор; **п. прыро́ды** перетво́рювач приро́ди.

ПЕРАЎТВАРА́ЛЬНІЦА *ж.* перетво́рювачка; реформа́торка.

ПЕРАЎТВАРА́ЛЬНІЦКІ реформа́торський.

ПЕРАЎТВАРА́ЛЬНЫ перетво́рювальний; реформа́торський.

ПЕРАЎТВАРА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАЎТВАРЫ́ЦЦА** *док.* перетво́рюватися, перетвори́тися; перебудо́вуватися, перебудува́тися; реформува́тися, зреформува́тися.

ПЕРАЎТВАРА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЎТВАРЫ́ЦЬ** *док.* перетво́рювати, перетвори́ти; перебудо́вувати, перебудува́ти; *(недок. і док.)* реформува́ти, зреформува́ти; **~рыць жыццё** перетвори́ти (зміни́ти) життя́; **~рыць пераме́нны ток у пастая́нны** перетвори́ти змі́нний струм на пості́йний.

ПЕРАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* перетво́рення, *(незак. д. — ще)* перетво́рювання; перебудо́ва *ж.*, перебудува́ння, *(незак. д. — ще)* перебудо́вування; реформува́ння; **2.** *(докорінна зміна)* перетво́рення; рефо́рма *ж.*

ПЕРАЎТВО́РАНЫ перетво́рений; перебудо́ваний; реформо́ваний, зреформо́ваний. — *Див. ще* **пераўтвара́ць**.

ПЕРАФАРМІРАВА́ННЕ *с.* переформува́ння.

ПЕРАФАРМІРАВА́НЫ переформо́ваний. — *Див. ще* **перафарміро́ўваць**.

ПЕРАФАРМІРО́ЎВАННЕ *с.* переформо́вування, переформува́ння.

ПЕРАФАРМІРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАФАРМІРАВА́ЦЦА** *док.* переформо́вуватися, переформува́тися.

ПЕРАФАРМІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАФАРМІРАВА́ЦЬ** *док.* переформо́вувати, переформува́ти.

ПЕРАФАРМІРО́ЎКА *ж.* переформува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* переформо́вування *с.*

ПЕРАФАСТРЫГАВА́НЫ *крав.* **1.** переме́таний; обки́даний за́ново (на́ново); **2.** *(про багато, про все)* переме́таний; обки́даний. — *Див. ще* **перафастрыго́ўваць**.

ПЕРАФАСТРЫГО́ЎВАННЕ *с. крав.* **1.** переме́тування; обкида́ння за́ново (на́ново); **2.** *(багато чого, усього)* переме́тування; обкида́ння.

ПЕРАФАСТРЫГО́ЎВАЦЦА *недок. пас. крав.* **1.** переме́туватися; обкида́тися за́ново (на́ново); **2.** *(багато чого, усе)* переме́туватися; обкида́тися.

ПЕРАФАСТРЫГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАФАСТРЫГАВА́ЦЬ** *док. крав.* **1.** *(заново)* переме́тувати, переметáти; *(петельки — звичайно)* обкида́ти за́ново (на́ново), обки́дати за́ново (на́ново); **2.** *(усе, багато що)* переме́тувати, переметáти; *(петельки — звичайно)* пообкида́ти.

ПЕРАФРАЗО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАФРАЗАВА́ЦЬ** *док.* перефразо́вувати, перефразува́ти.

ПЕРАФРАЗО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* перефразо́вування *с.*, перефразува́ння *с.*; **2.** *(перефразовані слова)* перефразува́ння *с.*

ПЕРАХАВА́НЫ[1] *і* **ПЕРАХО́ВАНЫ** **1.** перехо́ваний; **2.** позахо́вуваний. — *Див. ще* **перахо́ўваць**[1].

ПЕРАХАВА́НЫ[2] перепохо́ваний; перехоро́нений. — *Див. ще* **перахо́ўваць**[2].

ПЕРАХАВА́ЦЬ[1]. *див.* **перахо́ўваць**[1].

ПЕРАХАВА́ЦЬ[2] *див.* **перахо́ўваць**[2].

ПЕРАХАПА́НЫ *і* **ПЕРАХВАТА́НЫ** переха́паний; поха́паний. — *Див. ще* **перахо́пліваць** 1.

ПЕРАХАПІ́ЦЬ *див.* **перахо́пліваць.**

ПЕРАХВАРЭ́ЦЬ *док.* **1.** *(на што і чым)* перехворі́ти *(на що, чим)*; *(розм.)* перехорува́ти, переслабува́ти *(на що, чим)*; **за зі́му дзе́ці ~рэ́лі мно́гімі хваро́бамі** за зи́му ді́ти перехворі́ли на бага́то хворо́б (багатьма́ хворо́бами); **ён ~рэ́ў на маляры́ю** він перехворі́в на маля́рію; **2.** *перен. (зазнати страждань)* переболі́ти; **п. за сына** переболі́ти за си́на.

ПЕРАХВАСТА́НЫ *і* **ПЕРАХВО́СТАНЫ** *розм.* **1.** перешма́ганий, перехльо́станий, перестьо́баний; **2.** поби́тий, переби́тий, поперебива́ний; потро́щений, перетро́щений; потовче́ний. — *Див. ще* **перахваста́ць**.

ПЕРАХВАСТА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(вибити багатьох, усіх)* перешмага́ти, перехльо́стати, перестьоба́ти; **2.** *(розбити)* поби́ти, переби́ти, поперебива́ти; *(розм.)* потрощи́ти, ви́трощити, перетрощи́ти, поперетро́щувати; *(посуд і т. ін. розм. — ще)* перетовкти́, потовкти́.

ПЕРАХВАТА́НЫ *див.* **перахапа́ны**.

ПЕРАХВА́ТВАННЕ *див.* **перахо́пліванне**.

ПЕРАХВА́ТВАЦЬ *див.* **перахо́пліваць**.

ПЕРАХВА́ТЧЫК *ч. ав., радіо* перехо́плювач.

ПЕРАХВА́ЧАНЫ *див.* **перахо́плены**.

ПЕРАХВАЦІ́ЦЬ *див.* **перахо́пліваць**.

ПЕРАХВО́СТАНЫ *див.* **перахваста́ны**.

ПЕРАХІТРАВА́НЫ *і* **ПЕРАХІ́ТРАНЫ** перехитро́ваний, перехи́трений; *(розм.)* перемудро́ваний.

ПЕРАХІТРАВА́ЦЬ *і* **ПЕРАХІТРЫ́ЦЬ** *док.* перехитрува́ти, перехитри́ти; *(розм.)* перемудрува́ти.

ПЕРАХЛЯ́БІНА *ж. розм. (неглибоке заглиблення між двома стовщеннями)* запа́дина; *(між височинами)* сідлови́на.

ПЕРАХЛЯ́БІСТЫ *розм.* сідлува́тий.

ПЕРАХО́ВАНЫ *див.* **перахава́ны**[1].

ПЕРАХО́ДЗІЦЬ *недок.*, **ПЕРАЙСЦІ́** *док.* перехо́дити, перейти́, *(про багатьох, про всіх)* перехо́дити; ◊ **~хо́дзіць мяжу́** перехо́дити межу́.

ПЕРАХО́ДНЫ *у різн. знач.* перехідни́й; **~ныя гаво́ркі** перехідні́ говірки́; **п. экза́мен** перехідни́й і́спит; **п. дзеясло́ў** *грам.* перехідне́ дієсло́во; **~ныя су́мы** *бухг.* перехідні́ су́ми.

ПЕРАХО́ПЛЕНЫ *і* **ПЕРАХВА́ЧАНЫ** *у різн. знач.*

перехо́плений; пере́йнятий. — *Див. ще* **перахо́пліваць 1**.

ПЕРАХО́ПЛІВАННЕ *і* **ПЕРАХВА́ТВАННЕ** *с.* **1.** перехо́плювання, переймáння; **2.** *(позичання)* перехо́плювання; **3.** *(швидка їжа)* перехо́плювання; **4.** перебо́рщування. — *Пор.* **перахо́пліваць 1 — 4**.

ПЕРАХО́ПЛІВАЦЦА *недок. пас.* перехо́плюватися, переймáтися. — *Пор.* **перахо́пліваць 1**.

ПЕРАХО́ПЛІВАЦЬ *і* **ПЕРАХВА́ТВАЦЬ** *недок.*, **ПЕРАХАПІ́ЦЬ** *і* **ПЕРАХВАЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* перехо́плювати, перехопи́ти, переймáти, перейня́ти; *(дух, голос розм. — ще)* перетя́ти, перетну́ти; **~ці́ць пісьмо́** перехопи́ти листá (лист); **~ці́ць ганцо́ў** перехопи́ти (перейня́ти) гінців; **~ці́ць та́лію по́ясам** перехопи́ти тáлію по́ясом; **~ці́ць камуніка́цыі праціў́ніка** *військ.* перехопи́ти комунікáції во́рога (проти́вника); **2.** *(позичити на короткий час — розм.)* перехо́плювати, перехопи́ти; **3.** *(нашвидкоруч з'їдати)* перехо́плювати, перехопи́ти; перекýшувати, перекуси́ти; **4.** *розм. (виявляти надмірність)* перебирáти міру (мірку, че́рез край); перебрáти міру (мірку, че́рез край); *(розм.)* перебо́рщувати, переборщи́ти; ◊ **дыха́нне ~пі́ла** дух (ди́хання) перехопи́ло (перетну́ло, затамувáло).

ПЕРАХО́ЎВАЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАХАВА́ЦЬ**[1] *док.* **1.** *(заново в інше місце)* перехо́вувати, переховáти, ховáти в іншому місці (деінде), сховáти в іншому місці (деінде); **2.** *(багато що, усе)* ховáти, поховáти, *(док.)* позахо́вувати; **3.** зберігáти, зберегти́; **~ва́ць бу́льбу ў скле́пе** зберегти́ карто́плю в по́гребі.

ПЕРАХО́ЎВАЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАХАВА́ЦЬ**[2] *док.* перехоро́нювати, перехорони́ти; *(багатьох, усіх)* поховáти, похорони́ти.

ПЕРАХУ́ТАНЫ перекýтаний. — *Див. ще* **перахýтваць**.

ПЕРАХУ́ТВАЦЦА *недок. пас.* перекýтуватися.

ПЕРАХУ́ТВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАХУ́ТАЦЬ** *док.* перекýтувати, перекýтати; *(закутати все, усіх — звичайно)* позакýтувати.

ПЕ́РАЦ, -рцу *ч.* пе́рець; **чырво́ны п.** стручкови́й (черво́ний) пе́рець, пáприка *ж.*; *(розм.)* перчи́ця *ж.*, ◊ **усыпаць (даць) пе́рцу** усипати (дáти, завдáти, задáти) пе́рцю.

ПЕРАЦАЛАВА́НЫ перецíло́ваний. — *Див. ще* **перацалава́ць**.

ПЕРАЦАЛАВА́ЦЬ *док.* перецілувáти, поперецíло́вувати.

ПЕРАЦІНА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЦЯ́ЦЬ** *док.* пересікáти, пересікти́, *(багато, усе)* попересікáти; перерýбувати, перерубáти, *(багато, усе)* поперерýбувати; перерíзувати, перерізáти, *(багато, усе)* поперерíзувати, поперерізáти; перетинáти, перетя́ти, перетну́ти, *(багато, усе)* попеpетинáти; *(розм.)* перекрáювати, перекрáяти, *(різким рухом, розм. — ще)* перечикри́жити; *(зубами)* перекýшувати, перекуси́ти.

ПЕРАЦІРА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЦЕ́РЦІ** *док.* **1.** *у різн. знач.* перетирáти, перете́рти, *(багато, усе)* поперетирáти; **2.** *(льон, коноплі)* переминáти, перем'я́ти.

ПЕРАЦІ́РКА *ж.* перетирáння *с.*

ПЕРАЦІХА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЦІ́ХНУЦЬ** *док.* стихáти, сти́хнути, *(про багато що, про все)* постихáти; затихáти, зати́хнути, *(про багато що, про все)* позатихáти; *(про стихійні явища, біль і т. ін. — ще)* ущухáти, ущýхнути; **ве́цер ~ці́х** вітер ущýх (стих, сти́хнув).

ПЕРАЦЫРАВА́НЫ перештóпаний; поштóпаний. — *Див. ще* **перацыро́ўваць**.

ПЕРАЦЫРО́ЎВАННЕ *с.* перештóпування.

ПЕРАЦЫРО́ЎЦЦА *недок пас.* перештóпуватися.

ПЕРАЦЫРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЦЫРАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(наново, інакше)* перештóпувати, перештóпати; **2.** *(багато, усе)* перештопувати, перештóпати; поперештóпувати; поштóпати.

ПЕРАЦЯ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЦЯГНУ́ЦЬ** *док.* *у різн. знач.* перетя́гувати, перетягáти, перетягти́, перетягну́ти, *(багато, усе)* поперетягáти, поперетя́гувати; **~ну́ць струну́** перетягти́ (перетягну́ти) струну́; **адна́ ша́ля ва́гі ~ну́ла** однá шáлька ваги́ перетяглá (перетягну́ла); **~ну́ць на свой бок** перетягти́ (перетягну́ти) на свій бік.

ПЕРАЦЯ́ЖКА *ж.* перетягáння *с.*, перетя́гування *с.*

ПЕРАЦЯКА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЦЯЧЫ́** *док.* перетікáти, перетекти́.

ПЕРАЦЯ́ТЫ пересíчений, перерýбаний; перерíзаний; перетя́тий; перекрáяний; перечикри́жений; перекýшений. — *Див. ще* **перацінáць**.

ПЕРАЦЯ́ЦЬ *див.* **перацінáць**.

ПЕРАЧАКА́НЕНЫ *у різн. знач.* перекарбóваний. — *Див. ще* **перачака́ньваць.**

ПЕРАЧАКА́НКА *ж.* перекарбувáння *с.*, *(незак. д. — ще)* перекарбóвування *с.*

ПЕРАЧАКА́НЬВАННЕ *с.* перекарбóвування.

ПЕРАЧАКА́НЬВАЦЦА *недок. пас.* перекарбóвуватися.

ПЕРАЧАКА́НЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЧАКА́НІЦЬ** *док.* перекарбóвувати, перекарбувáти.

ПЕРАЧАПІ́ЦЬ *див.* **перачэ́пліваць**.

ПЕРАЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **перачэ́рчваць**.

ПЕРАЧАСА́НЫ[1] *і* **ПЕРАЧЭ́САНЫ**[1] перечéсаний. — *Див. ще* **перачэ́сваць**[1].

ПЕРАЧАСА́НЫ[2] *і* **ПЕРАЧЭ́САНЫ**[2] *тесл.* перетéсаний. — *Див. ще* **перачэ́сваць**[2].

ПЕРАЧАСА́ЦЦА *див.* **перачэ́сваца**[1].

ПЕРАЧАСА́ЦЬ[1]. *див.* **перачэ́сваць**[1].

ПЕРАЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **перачэ́сваць**[2].

ПЕ́РАЧНІЦА *ж.* пéречниця; ◊ **чо́ртава п.** *лайл.* кля́та (бíсова) бáба, відьма.

ПЕРАЧУ́ЦЬ *док.* начýтися; наслýхатися, *(про багато що, про все)* понаслýхуватися.

ПЕРАЧЫ́СТКА *ж.* перечи́щення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* перечищáння *с.*

ПЕРАЧЫШЧА́ЦЬ *недок.*, **ПЕРАЧЫ́СЦІЦЬ** *док.* перечищáти, перечи́стити, *(багато, усе)* поперечищáти; *(вичистити багато що, усе — ще)* повичищáти; *(вичистити від лушпиння, шкаралупи — ще)* почи́стити.

ПЕРАЧЫШЧЭ́ННЕ *с.* перечи́щення, *(незак. д. — звичайно)* перечищáння *с.*

ПЕРАЧЭ́ПКА *ж. спец.* перечéплення *с.*, *(незак. д. — ще)* перечíплювання *с.*

ПЕРАЧЭ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЧАПІ́ЦЬ** *док.* перечі́плювати, перечепи́ти, *(багато що, усе)* поперечі́плювати.

ПЕРАЧЭ́РЧАНЫ **1.** перекре́слений; **2.** накре́слений повто́рно (удру́ге, за́ново, на́ново). — *Див. ще* **перачэ́рчваць**.

ПЕРАЧЭ́РЧВАННЕ *с.* **1.** перекре́слювання; **2.** повто́рне кре́слення.

ПЕРАЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* **1.** перекре́слюватися; **2.** кре́слитися повто́рно (вдру́ге, за́ново, на́ново.

ПЕРАЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(робити копію)* перекре́слювати, перекре́слити; **2.** *(креслити знову)* кре́слити повто́рно (вдру́ге, за́ново, на́ново), накре́слити повто́рно (вдру́ге, за́ново, на́ново).

ПЕРАЧЭ́САНЫ[1] *див.* **перачаса́ны**[1].

ПЕРАЧЭ́САНЫ[2] *див.* **перачаса́ны**[2].

ПЕРАЧЭ́СВАННЕ[1] *с.* перечі́сування.

ПЕРАЧЭ́СВАННЕ[2] *с. тесл.* перетісування.

ПЕРАЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. звор., пас.*, **ПЕРАЧАСА́ЦЦА** *док. (зачісуватися заново)* перечі́суватися, перечеса́тися.

ПЕРАЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. пас. тесл.* перетісуватися.

ПЕРАЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **ПЕРАЧАСА́ЦЬ**[1] *док. (заново)* перечі́сувати, перечеса́ти.

ПЕРАЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **ПЕРАЧАСА́ЦЬ**[2] *док. тесл.* **1.** *(заново)* перетí сувати, перетеса́ти; **2.** *(багато, усе)* поперетí сувати, перетеса́ти; потеса́ти.

ПЕРАШАЛЕ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(заспокоїтися після бурхливого, розгульного життя)* переказúтися, передурі́ти; **2.** *(ошаліти — про багатьох, усіх)* переказúтися, показúтися, передурі́ти, подурі́ти.

ПЕРАШАРАВА́НЫ **1.** перете́ртий; повитúраний; перешаро́ваний; **2.** *(поділений на частини тертям)* перете́ртий. — *Див. ще* **перашаро́ўваць**.

ПЕРАШАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШАРАВА́ЦЬ** *док.* **1.** перетира́ти, перете́рти, *(багато, усе)* поперетира́ти; *(витерти все, багато що — ще)* повитира́ти; *(терти мочалкою, піском і т. ін. розм. — ще)* перешаро́вувати, перешарува́ти; **2.** *(тертям розділити на дві частини)* перетира́ти, перете́рти, *(багато, усе)* поперетира́ти.

ПЕРАША́СТАНЫ *розм.* порі́заний; пошмато́ваний; покра́яний; почикри́жений. — *Див. ще* **перашА́стаць**.

ПЕРАША́СТАЦЬ *док. розм.* порі́зати; *(на шматки — ще)* пошматува́ти; *(на частини — ще)* покра́яти; *(різким рухом — ще)* почикри́жити.

ПЕРАШКЛЁНЫ поскле́ний. — *Див. ще* **перашклі́ць**.

ПЕРАШКЛІ́ЦЬ *док.* пересклúти; *(засклити все, багато що — ще)* посклúти.

ПЕРАШКО́ДА *ж.* перешко́да; перепо́на; зава́да; **прыро́дныя ~ды** приро́дні перешко́ди; **пераадо́льваць ~ды** дола́ти перешко́ди (перепо́ни).

ПЕРАШКОДАЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. радіо* перешкодостí йкість.

ПЕРАШКОДАЎСТО́ЙЛІВЫ перешкодостí йкий.

ПЕРАШЛІФАВА́НЫ *і* **ПЕРАШЛІФО́ВАНЫ** перешліфо́ваний. — *Див. ще* **перашліфо́ўваць**.

ПЕРАШЛІФО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШЛІФАВА́ЦЬ** *док.* перешліфо́вувати, перешліфува́ти.

ПЕРАШЛІФО́ЎКА *ж.* перешліфо́вування *с.*

ПЕРАШЛІХТАВА́НЫ *спец. у різн. знач.* перешліхто́ваний. — *Див. ще* **перашліхтава́ць**.

ПЕРАШЛІХТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШЛІХТАВА́ЦЬ** *док. спец. у різн. знач.* перешліхто́вувати, перешліхтува́ти.

ПЕРАШЛІХТО́ЎКА *ж. спец. у різн. знач.* перешліхтува́ння *с.*

ПЕРАШМАРГНУ́ТЫ пересми́кнутий. — *Див. ще* **перашмаргну́ць**.

ПЕРАШМАРГНУ́ЦЬ *док. (про фіранку й т. ін.)* пересмикну́ти.

ПЕРАШМУ́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПЕРАШМУ́ЛЯЦЦА** *док. розм.* перетира́тися, перете́ртися; **вяро́ўка ~му́лялася** мотузо́к перете́рся (моту́зка перете́рлася).

ПЕРАШМУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШМУ́ЛЯЦЬ** *док.* перетира́ти, перете́рти; **~ляць вяро́ўку** перете́рти мотузо́к (моту́зку).

ПЕРАШМУ́ЛЯНЫ *розм.* перете́ртий. — *Див. ще* **перашму́льваць**.

ПЕРАШНА́РАНЫ *розм.* перешу́каний; перетру́шений. — *Див. ще* **перашна́рыць**.

ПЕРАШНА́РЫЦЬ *і* **ПЕРАШНЫ́РЫЦЬ, ПЕРАШНЫ́ПАРЫЦЬ** *док. розм.* перешука́ти; перетруси́ти; *(розм.)* перени́шпорити, ви́нишпорити.

ПЕРАШНУРАВА́НЫ перешнуро́ваний. — *Див. ще* **перашнуро́ўваць.**

ПЕРАШНУРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШНУРАВА́ЦЬ** *док.* перешнуро́вувати, перешнурува́ти; *(зашнурувати багато що, усе — ще)* позашнуро́вувати.

ПЕРАШНУРО́ЎКА *ж.* перешнурува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* перешнуро́вування *с.*

ПЕРАШНЫ́ПАРЫЦЬ *див.* **перашна́рыць**.

ПЕРАШНЫ́РЫЦЬ *див.* **перашна́рыць**.

ПЕРАШПУРЛЯ́НЫ переки́даний. — *Див. ще* **перашпурля́ць**.

ПЕРАШПУРЛЯ́ЦЬ *док. розм.* перешпурля́ти, пережбурля́ти; переки́дати.

ПЕРАШПУРНУ́ТЫ перешпу́рений; переки́нений, переки́нутий. — *Див. ще* **перашпурну́ць**.

ПЕРАШПУРНУ́ЦЬ *док. однор. розм.* перешпурну́ти; переки́нути, *(багато, усе)* поперекида́ти.

ПЕРАШРУБАВА́НЫ перегви́нчений, *(про багато що, про все)* поперегви́нчуваний; перекру́чений, *(про багато що, про все)* поперекру́чуваний. — *Див. ще* **перашрубо́ўваць**.

ПЕРАШРУБО́ЎВАННЕ *с.* перегви́нчування, перекру́чування.

ПЕРАШРУБО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* перегви́нчуватися; перекру́чуватися.

ПЕРАШРУБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШРУБАВА́ЦЬ** *док.* перегви́нчувати, перегвинти́ти, *(багато, усе)* поперегви́нчувати; *(псувати, загвинчуючи)* перекру́чувати, перекрути́ти, *(багато, усе)* поперекру́чувати.

ПЕРАШТУ́РХВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШТУ́РХАЦЬ**

док. розм. (багато, усіх) перештовхувати, перештовхáти, перепихáти, перепхáти, перепхнýти.
ПЕРАШТУРХНУ́ЦЬ ***(каго-што)*** *док. розм.* перештовхáти, перепхáти, перепхнýти.
ПЕРАШУКА́НЫ *розм.* перешýканий. — *Див. ще* **перашýкваць**.
ПЕРАШУ́КВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШУКА́ЦЬ** *док. розм.* перешýкувати, перешукáти, *(багато що, усе)* поперешýкувати.
ПЕРАШУФЛЁВАНЫ *див.* **перашуфляв́аны**.
ПЕРАШУФЛЁЎВАЦЦА *недок. пас. розм.* перелопáчуватися.
ПЕРАШУФЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШУФЛЯВА́ЦЬ** *док. розм.* перелопáчувати, перелопáтити.
ПЕРАШУФЛЯВА́НЫ *і* **ПЕРАШУФЛЁВАНЫ** *розм.* перелопáчений. — *Див. ще* **перашуфлёўваць**.
ПЕРАШЧЫ́КВАЦЬ *недок.*, **ПЕРАШЧЫКНУ́ЦЬ** *док. (розділяти щипком)* перещúпувати, перещипнýти.
ПЕРАЯ́РАК *ч. с.-г. обл. (тварина минулорічного приплоду — переважно про овець, вовків)* однолíтній (однорíчний) барáн, однолíтня (однорíчна) вівця́; я́рка, я́рочка; *(вовк)* перея́рок.
ПЕРАЯ́РКА *ж. с.-г. обл.* перея́рка.
ПЕРЛ, *род.* **пéрла** *ч. прям., перен.* перлúна *ж.*; **~лы** *мн.* пéрли.
ПЕ́РЛАВЫ перлóвий, перлúнний; *(схожий на перли)* перлúстий.
ПЕ́РЛАЎКА *ж. бот.* перлíвка.
ПЕ́РНІК *ч.* пряник, пíрник; *(медовий)* медя́нúк, медівнúк; *(маковий)* маківнúк.
ПЕ́РНІКАВЫ пря́никовий, пря́ничний, пірникóвий.
ПЕ́РСІ *тільки мн. розм.* грýди *(в коня)*.
ПЕРУНО́ВЫ *прям., перен.* громовúй; **п. ўдар** громовúй удáр; **п. выбух** громовúй вúбух.
ПЕРФАРАВА́ЦЬ *і* **ПЕРФАРЫ́РАВАЦЬ** *недок. і док. спец.* перфорувáти.
ПЕРФАРА́ТАР *ч. спец.* перфорáтор.
ПЕРФАРА́ТАРШЧЫК *ч.* перфорáторник.
ПЕРФАРА́ТАРШЧЫЦА *ж.* перфорáторниця.
ПЕРФАРА́ЦЫЯ *ж. спец.* перфорáція.
ПЕРФАСТУ́ЖКА *ж.* перфострíчка.
ПЕ́РХАЦЬ[1] *імен. ж.* лупá.
ПЕ́РХАЦЬ[2] *і* **ПЯРХА́ЦЬ** *недок.*, **ПЕ́РХНУЦЬ** *док. розм.* пúрхати, пúрхнути; кáшляти, кашлянýти.
ПЕ́РЦА *с.* **1.** *зменш.-пестл.* пірцé, пір'їнка, *(рідше)* пірúнка; **2.** *(листок цибулі)* перó.
ПЕ́РЦАВЫ перцéвий.
ПЕ́РЦАВЫЯ *імен. мн. бот.* перцéві.
ПЕ́РЦІ *недок. розм.* **1.** *у різн. знач.* пéрти; **п. па сярэ́дзіне дарóгі** пéрти по серéдині дорóги (шля́ху); **цéста прэ з дзяжы́** тíсто пре з дíжí; **п. бервянó** пéрти колóду; **2.** *перен. вульг.* жéрти.
ПЕРЦЫПІ́РАВАНЫ *психол.* перципóваний. — *Див. ще* **перцыпíраваць**.
ПЕРЦЫПІ́РАВАЦЦА *недок. пас. психол.* перципувáтися.
ПЕРЦЫПІ́РАВАЦЬ *недок. і док. психол.* перципувáти.
ПЕРШААДКРЫВА́ЛЬНІК *ч.* першовідкривáч.
ПЕРШААДКРЫВА́ЛЬНІЦА *ж.* першовідкривáчка.
ПЕРШААДКРЫВА́ЛЬНІЦТВА *с.* першовідкриття́.
ПЕРШАБЫТНААБШЧЫ́ННЫ *істор.* первіснообщúнний, первісногромáдський.
ПЕРШАБЫ́ТНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* пéрвісність, предковíчність; некультýрність, відстáлість, примітúвність.
ПЕРШАБЫ́ТНЫ *у різн. знач.* пéрвісний, доісторúчний; некультýрний, дúкий; відстáлий; примітúвний; **~нае грамáдства** пéрвісне суспíльство; **~ныя нóравы** дúкі звичáї.
ПЕРШАГАТУНКО́ВЫ першосóртний.
ПЕРШАГО́ДАК, -дка, ПЕРШАГО́ДНІК *ч. розм.* **1.** первóліток; *(грудна дитина — звичайно)* немовля́ *с.*; **2.** *(на службі)* першорíчник *ч.*, першорíчниця *ж.*
ПЕРШАДРУКАВА́НЫ першодрукóваний, пéрший друкóваний.
ПЕРШАЖЫХА́Р, рá *ч.* першожúтель.
ПЕРШАЗІ́МАК, -мка *ч.* первопýток, *(рідше)* первопýття *с.*; **па ~мку** по первопýтку, з пéршим снíгом.
ПЕРШАКРЫНІ́ЦА *ж.* першоджерелó *с.*; **даслéдаванне па ~цах** дослíдження за першоджерéлами.
ПЕРШАМА́Й *ч.* Першотрáвень.
ПЕРШАМА́ЙСКІ першотравнéвий.
ПЕРШАНАСТА́ЎНІК *ч.* першовчúтель, пéрший учúтель.
ПЕРШАПАЧАТКО́ВА *прислівн.* **1.** спочáтку, з самóго почáтку, на самóму почáтку; **2.** *(передусім)* насáмперед, спéршу, сперш.
ПЕРШАПАЧАТКО́ВАСЦЬ *ж.* **1.** пéрвісність; **2.** початкóвість.
ПЕРШАПАЧАТКО́ВЫ **1.** *(який передує всьому; найперший)* пéрвісний; *(який був раніше — звичайно про почуття)* колúшній; **~вая фýнкцыя** *мат.* пéрвісна фýнкція; **~выя накаплéнні** *екон.* пéрвісні нагромáдження; **2.** *(елементарний)* початкóвий; **~выя нáвыкі чытáння** початкóві нáвички читáння.
ПЕРШАРО́ДЗЯЧАЯ *мед.* **1.** *прикм.* якá (що) рóдить упéрше; *(книжн. рідко)* первородя́ща; **2.** *у знач. імен.* першородíлля; та, що рóдить упéрше, *(розм.)* пéрвістка.
ПЕ́РШАСНАСЦЬ *ж. філос.* **1.** первúнність; **2.** пéрвісність.
ПЕ́РШАСНЫ **1.** первúнний; **~ная абмóтка трансфармáтара** первúнна обмóтка трансформáтора; **2.** *(найперший)* пéрвісний; **~нае значэ́нне слóва** пéрвісне знáчення слóва.
ПЕРШАСТВАРА́ЛЬНІК *ч.* першотворéць.
ПЕРШАСТУПЕ́ННЫ першоря́дний.
ПЕРШАЎЗО́Р, -ру *ч.* прототúп.
ПЕРШАЦЁЛКА *ж. с.-г. (корова з першим телям)* пéрвістка.
ПЕ́РШЫ **1.** *у різн. знач.* пéрший; **п. том** пéрший том; **ён п. пачýў аб гэ́тым** він пéрший почýв про це; **~шае ўражанне** пéрше врáження; **п. раз у жыццí** упéрше (пéрший раз) у життí; **п. снег** пéрший сніг; **~шая скры́пка** пéрша скрúпка; **палóва на ~шую** пів на пéр-

шу; **2.** первинний; **п. слой** первинний шар; ◊ **~шым чынам** насамперед, передусім, найперше, щонайперше, поперед усього, *(рідше)* передовсім; **не ~шай маладосці** уже не молодий; *(розм.)* підтоптаний; не перволіток; **~шая ластаўка** перша ластівка; **на п. абыходак** на перший час; для початку; **пры ~шай магчымасці** за першої можливості (змоги); **(махляр) ~шай гільдыі** шахрай першої гільдії; **п. блін камяком** *присл.* перша каша грудкою; перший млинець немов камінець; перші коти за плоти; перша чарка колом.

ПЕ́РШЫНЕЦ, -нца *ч.* **1.** *прям.* первісток; *(зменш.-пестл.)* первісточок; *(жіночої статі — ще)* первістка, *(зменш.-пестл.)* первісточка; **2.** *перен.* первісток; *(зменш.-пестл.)* первісточок.

ПЕРШЫНСТВАВА́ЦЬ *і* **ПЯРШЫ́НСТВАВАЦЬ** *недок.* вести перед, бути першим.

ПЕРШЫНСТВО́ і ПЯРШЫ́НСТВА *с.* першість; **заваяваць п.** завойовувати першість; ◊ **пальма ~ва́** пальма першості.

ПЕРШЫНСТВУ́ЮЧЫ *прикм.* провідний, найперший; головний; найголовніший; найважливіший, якнайважливіший.

ПЕРШЫНЯ́ *ж. розм.* першина, первина, первинка; ◊ **яму не п.** йому не першина, йому не вперше.

ПЕ́СЕННАСЦЬ *ж.* пісенність.

ПЕ́СЕННІК *ч.* **1.** *(виконавець пісень)* співак, *(рідко)* пісельник; **2.** *(автор пісень)* пісняр.

ПЕ́СЕННІЦА *ж.* **1.** *(виконавиця пісень)* співачка; **2.** *(жінка-автор пісень)* піснярка.

ПЕ́СЕННЫ пісенний; **~нная творчасць** пісенна творчість; **п. край** пісенний край.

ПЕСКАЖЫ́Л *ч. зоол.* пісковиця *ж.*

ПЕСКАЎМАЦАВА́ЛЬНЫ *спец.* піскозакріплювальний.

ПЕСНАПЕ́ННЕ *с. церк.* спів *ч.*, співи *мн.*; пісня *ж.*; хорал *ч.*

ПЕ́СНЯ *ж.* пісня; ◊ **лебядзіная п.** лебедина пісня; **яго (ягоная) п. спета** він уже своє відспівав, його пісня скінчена; **старая п.** стара пісня, це ми вже чули; **цягнуць (спяваць) адну і тую ж (усё тую ж) ~ню** усе тієї [та своєї] співати; **з ~ні слова не выкінеш** *прик.* із пісні слова не викинеш; **якая п., такія і скокі** *присл.* як ви до нас, так ми й до вас; яке помагайбі, таке й бувай здоров; який здоров, такий і помагайбі; яке частування, таке й дякування.

ПЕСНЯПЕ́ВЕЦ, -пе́ўца *ч. заст.* співець.

ПЕ́СТА *ч. і ж. розм.* **1.** *(про чоловіка)* пестун *ч.*, пестій *ч.*, плеканець *ч.*, мазій *ч.*, мазун *ч.*; **2.** *(про жінку)* пестуха *ж.*, мазуха *ж.*

ПЕ́СТАВАЦЦА *див.* **песціцца**.

ПЕ́СТАВАЦЬ *див.* **песціць**.

ПЕ́СТЫ, -таў *тільки мн.* пестощі, ніжність *ж.*

ПЕ́СЦІК *ж. бот.* маточка.

ПЕ́СЦІКАВЫ *бот.* маточковий.

ПЕ́СЦІЦЦА *і* **ПЕ́СТАВАЦЦА** *недок.* **1.** пеститися, ніжитися, viніжуватися; **2.** *обл. (говорити кривляючись, навмисно гаркавлячи)* мазатися, пеститися; **3.** вередувати, *(розм.)* коверзувати; *(розм.: з примхами)* комизитися, химерувати; **стары ~ціцца** старий вередує; **4.** *пас.* пестуватися; плекатися.

ПЕ́СЦІЦЬ *і* **ПЕ́СТАВАЦЬ** *недок.* **1.** *(дбати)* пестувати, пестити, ніжити, викохувати, плекати; **~ціць дзяцей** пестити (викохувати, плекати) дітей; **2.** *(виявляти ніжність, ласку)* пестити, пестувати, голубити, приголублювати; **~ціць дзіця** пестити (голубити) дитину (дитя); **3.** *перен.* плекати; **~ціць надзею** плекати надію; ◊ **~ціць вочы** тішити (милувати) око.

ПЕ́ТРАЦЬ *док. розм.* **1.** сохнути; *(про мокру землю, грязь — ще)* протряхати, притряхати, тряхнути; *(про рослину — ще)* усихати; **2.** *перен.* сохнути, марніти, худнути, *(розм.)* мізерніти.

ПЕ́ЎНЕВЫ півнячий; *(обл.)* когутячий; **~выя баі** бої півнів, півнячі бої.

ПЕ́ЎНІК *ч.* **1.** *зменш.-пестл.* півник, півничок; *(обл.)* когутик; **2.** *перен.* кволa (немічна, миршава) людина.

ПЕХАТО́Й *і* **ПЕХАТО́Ю** *прислівн.* пішки.

ПЕ́ЦЦА *недок.* **1.** *безос.* співатися; **мне сёння не пяецца** *пас.* мені сьогодні не співається; **2.** *пас.* співатися; виспівуватися.

ПЕЦЬ *недок.* співати *(кого-що, про кого-що)*; виспівувати *(що, про кого-що)*; **п. раманс** співати романс; **п. у оперы** співати в опері; **за акном пяе салавей** за вікном співає (виспівує) соловей; ◊ **п. дыфірамбы** прославляти *(кого)*, співати хвалу (дифірамби) *(кому)*; **п. лазара** співати лазаря; бідкатися; **п. у вушы** доносити (вносити, вкладати, плескати) у вуха.

ПЕ́ЧАНЬ *ж. (орган людини і тварин)* печінка; ◊ **сядзець у печанях** *(у каго)* сидіти в печінках *(у кого, кому)*; у печінки в'їлося *(кому)*.

ПЕ́ШАЧНЫ *шахи* пішаковий.

ПЕ́ШКА *ж. шах., перен.* пішак *ч.*

ПЕ́ШКАМ *прислівн. розм.* пішки.

ПЕ́ШНЯ *ж.* плішня; лом *ч.*

ПЁРКА[1] *с. техн.* перко.

ПЁРКА[2] *с.* **1.** *зменш. у різн. знач.* пірце, пір'їнка *ж.*, *(рідше)* пірина *ж.*; **2.** *(довгий вузький листок якої-небудь рослини)* перо.

ПІ́ГАЛІЦА *ж. розм. (про маленьку миршаву людину, переважно жінку)* миршавка, плюгавка; *(про чоловіка)* миршавець *ч.*, плюгавець *ч.*

ПІ́ЖМА *ж. бот.* пижмо *с.*, райцвіт *ч.*, криворот *ч.*, дика (польова) горобина.

ПІ́КА[1] *ж. (зброя)* спис *ч.*, *(рідше)* піка *ж.*

ПІ́КА[2] *див.* **пікі**.

ПІ́КАВЫ виновий; *(розм.)* піковий; ◊ **~вае становішча** скрутний стан, скрутне становище; тісна діра, тісний кут.

ПІКАПАДО́БНЫ шпилястий.

ПІ́КІ *і* **ПІ́КА** *(одн.) ж. карт.* вино *с.*, *(розм.)* винівка *ж.*, піки.

ПІКІ́РАВАЦЦА *недок. [обмінюватися ущипливими (колючими) словами (зауваженнями)]* шпиняти (шпигати) один одного (одна одну).

ПІКІРАВА́ЦЦА *недок. пас. с.-г.* пікіруватися.

ПІКІ́РАВАЦЬ *недок. і док. ав.* пікірувати.

ПІКІРАВА́ЦЬ *недок. і док. с.-г.* пікірувати.

ПІКІРО́ЎКА[1] *ж. [обмін ущипливими (колючими) словами)]* [взаємне] шпигання *с.*

ПІКІРО́ЎКА[2] *ж. с.-г.* пікірува́ння *с.*

ПІКО́ВЫ *карт.* вино́вий; *(розм.)* пі́ковий; **~ая да́ма** вино́ва (пі́кова) да́ма (кра́ля).

ПІКО́ЎКА *ж. карт. розм.* вині́вка.

ПІ́КША *ж. іхт.* пі́кша, вахня́.

ПІЛА́ *ж.* **1.** пи́лка; *(велика — ще)* пила́; **2.** *перен. розм. (про сварливу людину, звичайно жінку)* гари́кало *с.*

ПІЛАВА́ННЕ *с.* пиля́ння; рі́зання.

ПІЛАВА́НЫ 1. *дієприкм.* пи́ляний; рі́заний; **2.** *прикм.* пи́ляний, попи́ляний; рі́заний, порі́заний. — *Див. ще* **пілава́ць**.

ПІЛАВА́ТЫ пилкоподі́бний.

ПІЛАВА́ЦЦА *недок. пас.* пиля́тися; рі́затися.

ПІЛАВА́ЦЬ *недок.* **1.** пиля́ти; *(дрова, дерево — ще)* рі́зати; **п. дро́вы** рі́зати дро́ва; **2.** *перен. розм.* гри́зти *(кого)*, гри́зти го́лову *(кому)*.

ПІЛАВІ́ННЕ *с. зб.* ти́рса *ж.*; *(металеві)* ошу́рки; **драўня́нае п.** [деревна́] ти́рса; **металі́чнае п.** ошу́рки.

ПІЛАПАДО́БНЫ пилкоподі́бний.

ПІЛАРА́МА *ж.* пилора́ма; *(рідше)* тарта́к *ч.*

ПІЛАРА́МШЧЫК *ч.* пилора́мник.

ПІ́ЛКА *ж.* **1.** *(дія)* пиля́ння *с.*; **2.** *(інструмент)* пи́лка.

ПІЛО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* пиля́ння *с.*; **2.** *зб. розм.* пиломатеріа́ли.

ПІЛЬНАВА́ЦЦА **(каго-чаго)** *недок.* **1.** не відхо́дити; **п. ха́ты** не відхо́дити від ха́ти (від до́му); **2.** *(не спускати з очей)* трима́тися, *(розм.)* держа́тися; іти́; пильнува́ти; **п. даро́гі** трима́тися доро́ги (шля́ху); **п. ба́цькі** іти́ за ба́тьком; **3.** дотри́мувати, дотри́муватися, *(рідше)* доде́ржувати, доде́ржуватися, пильнува́ти *(чого)*; **4.** дба́ти, піклува́тися, пильнува́ти; **п. гаспада́ркі** дба́ти (піклува́тися) про господа́рство, пильнува́ти господа́рство; **5.** *(і без дод.)* берегти́ся, стерегти́ся, пильнува́тися; **каб ~ва́ўся, то не захваро́ў бы** якби́ берíгся (пильнува́вся), то не захворі́в би; **6.** *пас.* пильнува́тися.

ПІЛЬНАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* пильнува́ти; **п. сад** пильнува́ти сад (садо́к); **п. на ву́ліцы каго́-не́будзь** пильнува́ти на ву́лиці кого́-не́будь; ◊ **чужу́ю ха́ту п.** *(витрачати час у сусіда)* по сусі́дах ходи́ти, сусі́дів гляді́ти.

ПІЛЬСЦЬ *ж.* **1.** підше́рстя *с.*; **2.** *обл.* ду́же тонка́ повсть.

ПІЛЬЧА́К, -ка́ *ч. розм.* піджа́к.

ПІ́ЛЬШЧЫК *ч.* **1.** *(робітник)* пиля́р, *(рідше)* пи́льщик; *(обл.)* трач; **2.** *ентом.* пи́льщик, *(рідко)* трач.

ПІНГВІ́Н *ч. орн.* пінгві́н.

ПІНГВІНЯНЁ *і* **ПІНГВІНЯНЯ́** *с.* пінгві́неня.

ПІНЖА́К, -ка́ *ч.* піджа́к.

ПІНЖА́ЧНІК *ч. крав.* піджа́чник.

ПІНЖАЧО́К, -чка́ *ч.* **1.** *зменш.* піджачо́к; **2.** *знев.* піджачи́на *ж.*

ПІ́ПКА *ж. обл. (для куріння)* лю́лька; *(обл.)* фа́йка.

ПІРО́Г, *род.* **пірага́** *ч.* пирі́г.

ПІРО́ЖНАЕ *імен. с.* ті́стечко.

ПІСА́Г *ч. і* **ПІСА́ГА** *ж.* рубе́ць *ч.*, шрам *ч.*, пруг *ч.*, *(рідко)* карб *ч.*

ПІСКЛЯ́ *ч. і ж. розм. (про чоловіка)* писку́н *ч.*; *(про жінку)* писку́ха *ж.*

ПІСКЛЯ́К, -ка́ *ч. розм.* слинько́.

ПІСКЛЯНЯ́ *і* **ПІСКЛЯНЁ** *с. обл.* курча́; *(обл.)* куря́.

ПІ́СНУЦЬ *див.* **пішча́ць**.

ПІСТАНО́ЎКА *ж. розм. (пістонова рушниця)* пісто́нка.

ПІСЬМАВО́Д *ч. заст.* справочи́нець, *(рідше)* письмоводи́тель.

ПІСЬМАВО́ДСТВА *с. заст.* справочи́нство, *(рідше)* письмово́дство.

ПІСЬМАНО́СЕЦ, -но́сца *ч.* листоно́ша.

ПІСЬМАНО́СКА *ж. розм.* листоно́ша.

ПІСЬМО́ *с.* **1.** письмо́; *(зовнішній вигляд написаного)* писа́ння *с.*; **гісто́рыя ~мá** істо́рія письма́; **ара́бскае п.** ара́бське письмо́; **крыво́е п.** криве́ письмо́ (писа́ння); **вузлаво́е п.** вузлове́ письмо́; **іераты́чнае п.** ієрати́чне письмо́; **2.** *(повідомлення на папері, цифрових носіях)* лист *ч.*; **гаранты́йнае п.** гаранті́йний лист; **заказно́е п.** рекомендо́ваний лист; **адкры́тае п.** відкри́тий лист.

ПІСЯМКО́ *с. пестл. розм.* ли́стик.

ПІТКІ́ *(про напій) розм.* яки́й прие́мно пи́ти.

ПІТО́К, -тка́ *ч. розм.* ама́тор ви́пити; п'яни́ця *ч. і ж.*, *(розм.)* пия́к, пия́ка *ж.*

ПІЎНА́Я *імен.* пивни́ця, *(обл.)* пива́рня, *(рідко)* пивна́.

ПІЎНУ́ШКА *ж. розм.* пивни́чка.

ПІ́ХТА *ж. бот.* яли́ця.

ПІ́ХТАВЫ ялице́вий; **п. лес** ялице́вий ліс; **п. але́й** ялице́ва олі́я.

ПІ́ХТАВЫЯ *імен. мн. бот.* ялице́ві.

ПІХТО́ЎНІК, -ку *ч.* ялице́вий ліс.

ПІШЧА́ЦЬ *недок.,* **ПІ́СНУЦЬ** *(однокр.) док.* **1.** пища́ти, пи́снути; *(перев. про пташенят розм. — ще)* ця́пати, ця́пнути, *(недок.)* ціпка́ти; **2.** *перен. док. розм.* пі́кнути, пи́снути; ◊ **і не пі́сне** і не пі́кне (пи́сне); **хто парася́ ўкра́ў, таму́ ў вуша́х ~шчы́ць** *присл.* на зло́дії ша́пка гори́ть; хто поро́ся вкра́в, у то́го у ву́хах пищи́ть.

ПІШЧО́М *прислівн. розм.* насти́рно, насти́рливо; **п. ле́зці** насти́рно (насти́рливо) лі́зти.

ПІШЧУ́ХА *ж.* **1.** *орн.* пищу́ха, підкори́шник *ч.*; **2.** *зоол.* піску́ха.

ПІЯНЕ́Р *ч. у різн. знач.* піоне́р.

ПІЯНЕРАТРА́Д *ч.* **(піяне́рскі атра́д)** піонерзагі́н (піоне́рський загі́н).

ПІЯНЕРЛА́ГЕР *ч.* **(піяне́рскі ла́гер)** піонерта́бір (піоне́рський та́бір).

ПЛАВО́К, *род.* **плаўка́** *ч.* **1.** *риб., техн.* поплаве́ць, поплаво́к, *(обл.)* ґалаґа́н; **2.** *ав.* поплаво́к.

ПЛАДАВО́Д *ч. с.-г.* плодівни́к.

ПЛАДАВО́ДСТВА *с. с.-г.* плодівни́цтво.

ПЛАДАВО́ДЧЫ *с.-г.* плодівни́цький.

ПЛАДАЖЫ́Л *ч. ент.* сви́нка *ж.*, сло́ник.

ПЛАДАЗМЕ́Н, -ну *ч. с.-г.* плодозмі́на *ж.*

ПЛАДО́ВА-АГАРО́ДНІННЫ плодо́во-овоче́вий.

ПЛАДУ́ХА *ж. бот.* родю́ча гі́лка, плоду́шка.

ПЛАЗАВА́ТА *прислівн. розм.* пло́ско, пла́ско, плеска́то.

ПЛАЗАВА́ТАСЦЬ *ж. розм.* пло́скість, пла́скість.

ПЛАЗАВА́ТЫ *розм.* пло́ский, пласки́й; *(про предмети, дах, обличчя, ніс — ще)* плеска́тий, *(рідше)* плиска́тий.

ПЛА́ЗАМ *прислівн.* плиско́м, пла́зом; **уда́рыць п. ша́блі** уда́рити пла́зом ша́блі; **ляжа́ць п.** лежа́ти кри́жем.

ПЛА́КАЛЬШЧЫК *ч. заст.* пла́кальник; **2.** *розм. (той, хто постійно плаче, скаржиться на свою долю)* скиглі́й, пла́кальник.

ПЛА́КАЛЬШЧЫЦА *ж.* **1.** *заст.* пла́кальниця, *(рідко)* пла́чниця; **2.** *(та, що постійно плаче, скаржиться на свою долю)* скигля́чка, пла́кальниця.

ПЛА́КАЦЬ *недок.* пла́кати; *(голосно, протяжно — ще)* заво́дити; *(жалібно стогнучи)* квили́ти, проквиля́ти; *(примовляючи — ще)* голоси́ти; **пла́ча як бабёр** гірко пла́че; **чым бы дзіця́ не це́шылася, абы́ не ~кала** *прик.* неха́й ри́ба бу́де рак; чим би дити́на не ба́вилась, аби́ не пла́кала; неха́й бу́де гре́чка, аби́ не супере́чка.

ПЛАКІРАВА́ЛЬНЯ *ж. спец.* плакува́льня.

ПЛАКІРАВА́ЛЬШЧЫК *і* **ПЛАКІРО́ЎШЧЫК** *ч. спец.* плакува́льник.

ПЛАКІРАВА́ЛЬШЧЫЦА *і* **ПЛАКІРО́ЎШЧЫЦА** *ж. спец.* плакува́льниця.

ПЛАКІРАВА́ННЕ *с. і* **ПЛАКІРО́ЎКА** *ж. спец.* плакува́ння *с.*

ПЛАКІРАВА́НЫ *спец.* плако́ваний, *(док.)* оплако́ваний. — *Див. ще* **плакірава́ць**.

ПЛАКІРАВА́ЦЬ *недок. і док. спец.* плакува́ти, оплакува́ти.

ПЛАКІРО́ВАЧНЫ *спец.* плакува́льний.

ПЛАКІРО́ЎКА *див.* **плакірава́нне**.

ПЛАКІРО́ЎШЧЫК *див.* **плакірава́льшчык**.

ПЛАКІРО́ЎШЧЫЦА *див.* **плакірава́льшчыца**.

ПЛАМБАВА́ЛЬНЫ *і* **ПЛАМБІРАВА́ЛЬНЫ** пломбува́льний.

ПЛАМБАВА́ННЕ *і* **ПЛАМБІРАВА́ННЕ** *с.* пломбува́ння.

ПЛАМБАВА́НЫ *і* **ПЛАМБІРАВА́НЫ, ПЛАМБІРО́ВАНЫ, ПЛАМБО́ВАНЫ** пломбо́ваний, *(док.)* запломбо́ваний.— *Див. ще* **пламбава́ць**.

ПЛАМБАВА́ЦЦА *і* **ПЛАМБІРАВА́ЦЦА** *недок. пас.* пломбува́тися.

ПЛАМБАВА́ЦЬ *і* **ПЛАМБІРАВА́ЦЬ** *недок.* пломбува́ти.

ПЛАМБІРАВА́ЛЬНЫ *див.* **пламбава́льны**.

ПЛАМБІРАВА́ННЕ *див.* **пламбава́нне**.

ПЛАМБІРАВА́НЫ *див.* **пламбава́ны**.

ПЛАМБІРАВА́ЦЦА *див.* **пламбава́цца**.

ПЛАМБІРАВА́ЦЬ *див.* **пламбава́ць**.

ПЛАМБІРО́ВАНЫ *див.* **пламбава́ны**.

ПЛАМБІРО́ЎКА *див.* **пламбо́ўка**.

ПЛАМБІРО́ЎШЧЫК *див.* **пламбо́ўшчык**.

ПЛАМБІРО́ЎШЧЫЦА *див.* **пламбо́ўшчыца**.

ПЛАМБО́ВАНЫ *див.* **пламбава́ны**.

ПЛАМБО́ЎКА *і* **ПЛАМБІРО́ЎКА** *ж.* пломбува́ння *с.*

ПЛАМБО́ЎШЧЫК *і* **ПЛАМБІРО́ЎШЧЫК** *ч.* пломбува́льник.

ПЛАМБО́ЎШЧЫЦА *і* **ПЛАМІРБО́ЎШЧЫЦА** *ж.* пломбува́льниця.

ПЛАН *ч. у різн. знач.* план; **п. го́рада** план міста; **п. уро́ка** план уро́ку; **вытво́рчы п.** виробни́чий план; **на пе́ршым пла́не** на пе́ршому пла́ні; **адысці́ на за́дні п.** віді́йти́ на за́дній план; **буйны́м ~нам (паказа́ць, зрабі́ць і г. д.)** вели́ким пла́ном (показа́ти, зроби́ти *й т. ін.*).

ПЛА́НАВА-ВЫТВО́РЧЫ пла́ново-виробни́чий.

ПЛАНАВА́НЫ *у різн. знач.* плано́ваний. — *Див. ще* **планава́ць**.

ПЛАНАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* планува́ти; **п. го́рад** планува́ти мі́сто; **п. вытво́рчасць** планува́ти виробни́цтво.

ПЛАНІ́РАВАННЕ[1] *с. ав.* планерува́ння. — *Пор.* **планіраваць**[1].

ПЛАНІ́РАВАННЕ[2] *с. (розподіл на місцевості)* планува́ння.

ПЛАНІ́РАВАЦЬ[1] *недок. ав.* планерува́ти.

ПЛАНІ́РАВАЦЬ[2] *недок. (розподіляти, розмічувати на місцевості)* планува́ти; *(геод. — ще)* розбива́ти.

ПЛАНІРО́ВАЧНЫ планува́льний.

ПЛАНІРО́ЎКА *ж.* планува́ння *с.*; розбиття́, *(незак. д. — звичайно)* розбива́ння *с.* — *Пор.* **планіраваць**[2].

ПЛАНІРО́ЎШЧЫК *ч. спец.* планува́льник.

ПЛАНІРО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* планува́льниця.

ПЛАСКАТВА́РЫ плосколи́ций, плаcколи́ций.

ПЛАСТ, -та́ *ч.* шар, верства́ *ж.*, *(рідше)* пласт; *(землі під час оранки)* ски́ба *ж.*; **ве́рхнія ~ты гле́бы** ве́рхні шари́ (ве́рстви, пласти́) ґру́нту; **лексі́чныя ~ты** лекси́чні шари́; ◊ **ляжа́ць як п. (~то́м)** лежа́ти кри́жем.

ПЛАСЦІ́НА *ж. спец.* пласти́на.

ПЛАСЦІНІСТАДЗЮ́БЫ *орн.* пластинчатодзьо́бий.

ПЛАСЦІНІСТАДЗЮ́БЫЯ *імен. мн. орн.* пластинчатодзьо́бі.

ПЛАСЦІНІСТАЖА́БРАВЫ *зоол.* пластинчатозя́бровий.

ПЛАСЦІНІСТАЖА́БРАВЫЯ *імен. мн. зоол.* пластинчатозя́брові.

ПЛАСЦІ́НІСТЫ пласти́нчастий, пласти́нчатий; **~тыя грыбы́** пласти́нчасті (пласти́нчаті) грибі́.

ПЛАЦЁЖ, -цяжу́ *ч.* платі́ж; пла́та *ж.*

ПЛАЦЕЖАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* платоспромо́жність.

ПЛАЦЕЖАЗДО́ЛЬНЫ платоспромо́жний.

ПЛАЦЁЖНЫ платі́жний, виплатни́й; **~ная ве́дамасць** платі́жна (виплатна́) відо́мість.

ПЛА́ЦЕЙКА *с. зменш.-пестл.* суке́нка *ж.*, суке́ночка *ж.*, пла́ттячко.

ПЛАЦЕ́ЛЬШЧЫК *ч.* пла́тни́к.

ПЛАЦЕ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* пла́тни́ця.

ПЛАЦІ́НА *ж.* гре́бля, зага́та, га́тка.

ПЛАЦІ́ЦЬ *недок.* плати́ти; спла́чувати; **п. за кватэ́ру** плати́ти (спла́чувати) за кварти́ру; **п. пада́ткі** спла́чувати пода́тки; ◊ **п. той жа мане́тай** плати́ти ті́єю са́мою моне́тою; відді́чувати тим са́мим; **п. дабро́м за дабро́** плати́ти добро́м за добро́.

ПЛА́ЦЦЕ *с.* **1.** су́кня *ж.*, пла́ття; **шаўко́вае п.**

шовко́ва су́кня, шовко́ве пла́ття; **2.** *зб. розм.* білизна *ж.*

ПЛАЦЦЕВЫ *розм., спец.* платтяни́й.

ПЛАШЧА́К, -ка *ч.* **1.** *(половина розколотої навпіл колоди)* пла́шка *ж.*; **2.** пласки́й бік чого-не́будь.

ПЛЕ́ВАЧНЫ плі́вковий; плівча́стий.

ПЛЕ́СНЕЦЬ *недок.*, **СПЛЕ́СНЕЦЬ** *док.* пліснявіти, запліснявіти; цвісти́, поцвісти́, зацвіта́ти, зацвісти́.

ПЛЕ́СНЯ *ж. прям., перен.* пліснява, пліснявка, плі́сень; цвіль; **пакры́ты ~няю** укри́тий (покри́тий) плі́сенню (пліснявою, пліснявкою, цві́ллю).

ПЛЕСНЯВІ́ЦА *ж. мед.* пліснявка.

ПЛЕ́СЦІ *недок.* **1.** плести́; *(вінок — ще)* звива́ти; **п. се́тку** плести́ сі́тку; **п. вянкі́** плести́ (звива́ти) вінки́; **2.** *перен. (вигадувати, брехати)* плести́, торо́чити; **што ты там пляце́ш?** що ти там плете́ш (торо́чиш)?; ◊ **п. лухту́** верзти́ (плести́) нісені́тницю (нісені́тниці), верзти́ дурни́ці (харки́-макого́ники); **п. з ду́ба ве́шчe; п. смаляно́га ду́ба; п. кашалі́ з ла́пцямі** верзти́ нісені́тниці (нісені́тницю, дурни́ці), плести́ плете́ники, тереве́ні пра́вити (розво́дити, точи́ти *й т. ін.*), гна́ти химе́ри, пра́вити (плести́) сма́леного ду́ба.

ПЛЕ́СЦІСЯ *недок.* **1.** *розм. (повільно йти)* пле́нтатися, пле́нтати, тягти́ся, тягну́тися, *(рідко)* плести́ся, *(повільно рухатися, кволо розм. — ще)* су́нутися, посува́тися; *(розм.)* човпти́, тьо́патися, тараба́нитися, теле́патися; **п. ў хвасце́** пле́нтатися (бу́ти, іти́, плести́ся) у хвості́, па́сти за́дніх; **2.** *пас.* плести́ся; звива́тися.

ПЛЕ́ЎКА *ж.* **1.** *(на рідині)* пі́нка; *(під час варіння варення — ще)* шумови́ння *с.*, шумови́на; *(на молоці, сиропі)* плі́вка, шку́рка, кожу́шок *ч.*; **2.** *(тонка шкірка)* плі́вка.

ПЛЕХ *і* **ПЛЕШ** *ч.* **1.** *(місце на голові, де не виросло або повилазило волосся; місце, де повилазила вовна, хутро)* пліши́на *ж.*, ли́сина *ж.*; **2.** *(голе місце серед поля, лісу)* ли́сина *ж.*, пліши́на *ж.*

ПЛЕЦЬ *ж. (у рослини)* батіг *ч.*; *(зб.: в огірків, гарбузів і т. ін.)* огу́диння *с.*, гу́диння *с.*, огу́дина, гу́дина.

ПЛЕ́ЧКІ, -чак *тільки мн. (вішак)* плі́чка.

ПЛЕ́ЧЫ, *род.* **плячэ́й,** *мн., одн.* **плячо́ 1.** *див.* **плячо́**; **2.** *тільки мн. крав.* спи́нка *ж.*; **3.** *тільки мн.* спи́на *ж.*, пле́чі; **штурхану́ць у п.** штовхну́ти в спи́ну (в пле́чі); **4.** *род.* **плеч** *карт.* соро́чка *ж.*; ◊ **як гара́ з плячэ́й** як гора́ з плече́й (з пліч), як ка́мінь з душі́; **мець за плячы́мі** ма́ти за плечи́ма; **паціска́ць плячамі** зни́зувати плечи́ма; **узвалі́ць на п.** узя́ти на пле́чі; **з плеч далóй** та й край [моро́ці]; **як у Бо́га за плячы́мі** як у Бо́га (у ба́тька) за пазу́хою, як у Бо́га за двери́ма; **вывезці (вынесці) на сваі́х плячах** ви́везти (ви́нести) на свої́х плеча́х; **з чужы́х плячэ́й** *(про одяг)* з чужо́го плеча́; **мець галаву́ на плячах** ма́ти го́лову на пле́чах (на в'я́зах); **ко́сы са́жань у плячах** широкопле́чий (креме́зний, ду́жий) *(хто)*; [з] са́жень [косови́й (до́брий)] у пле́чах.

ПЛЕШ *див.* **плех.**

ПЛЕ́ШАЧНЫ головко́вий. — *Пор.* **пле́шка 1.**

ПЛЕ́ШКА *ж.* **1.** *(цвяха, стрижня тощо)* голо́вка; **2.** ве́рхній кіне́ць коренеплоду.

ПЛЁН, *род.* **плёну** *ч.* **1.** плід; урожа́й; **чака́ць ~ну** чека́ти пло́ду (врожа́ю); *(про фрукти — ще)* о́воч, *(зб.)* садовина́ *ж.*; **2.** *перен.* плід; *(результат — ще)* на́слідок; *(досягнення — ще)* здобу́ток; **п. маёй пра́цы** плоди́ моє́ї пра́ці; **дава́ць п.** прино́сити плоди́, дава́ти плоди́ (на́слідки).

ПЛЁНАЧНЫ плі́вковий.

ПЛЁНКА *ж.* **1.** плі́вка; **2.** *перен. (наліт)* серпа́нок *ч.*; **3.** *фото, кіно* плі́вка.

ПЛЁННА *прислівн.* плі́дно, продукти́вно, плодотво́рно, життєда́йно.

ПЛЁННАСЦЬ *ж.* плі́дність, продукти́вність, плодотво́рність, життєда́йність.

ПЛЁННЫ плі́дний, продукти́вний, плодотво́рний, життєда́йний.

ПЛЁС *ч.* пле́со *с.*

ПЛЁСКАЦЦЦА *недок. (про хвилі)* пле́скатися, хлю́патися, *(підсил.)* плюскоті́тися, хлюпоті́тися, хлюпота́тися.

ПЛЁСКАЦЬ *недок.*, **ПЛЁСНУЦЬ** *док. (про рідину, в рідині)* плеска́ти, плесну́ти, хлю́пати, хлю́пнути, плю́скати, плю́снути, *(недок. підсил.)* плескоті́ти, плескота́ти, хлюпоті́ти, хлюпота́ти, плюскоті́ти, плюскота́ти.

ПЛЁТКА[1] *ж.* батіг *ч.*, канчу́к *ч.*, пу́га.

ПЛЁТКА[2] *ж., мн.* **плёткі** *(неправдива або брехлива чутка)* плі́тка, сплі́тка; *(пересуди)* по́говір *ч.*

ПЛІ́ЦА *ж. спец.* **1.** *(для вичерпування води з човна)* коря́к *ч.*; **2.** *(пароплавного колеса)* ло́пать.

ПЛІ́ШЧЫЦЦА *недок.* пробира́тися, продира́тися, проти́скуватися.

ПЛІ́ШЧЫЦЬ *недок. розм. (нести що-небудь з великим зусиллям)* пе́рти, тягти́, тягну́ти.

ПЛОДААГАРО́ДНІНА *ж.* плодоо́вочі.

ПЛОДААГАРО́ДНІННЫ плодоовоче́вий.

ПЛОДААГАРО́ДНІЦТВА *с.* плодоовочі́вни́цтво.

ПЛОДАВЫГНА́ННЕ *с. мед.* плодозгі́н *ч.*

ПЛОДАГАДАВА́ЛЬНІК *ч. с.-г.* плодорозса́дник.

ПЛОДАЗНІМА́ЛЬНІК *ч. с.-г.* плодознім́ач.

ПЛОДАНАСІ́ЦЬ *недок.* плодоно́сити, прино́сити плоди́, дава́ти плоди́, роди́ти.

ПЛОДАНАШЭ́ННЕ *с.* плодоносі́ння, плодоно́шення.

ПЛОДАПЕРАМЕ́ННЫ *с.-г.* плодозмі́нний.

ПЛОДАПЕРАПРАЦО́ЎКА *ж.* плодоперер́обка.

ПЛОДАПЕРАПРАЦО́ЎЧЫ плодоперер́обний.

ПЛОДАСУШЫ́ЛКА *ж. с.-г.* плодосуша́рка.

ПЛОДАСУШЫ́ЛЬНЯ *ж. с.-г.* плодосуша́рня.

ПЛОДАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* плодотво́рення.

ПЛО́ЙМА *ж. розм. (велика кількість)* бе́зліч, си́ла, си́ла-силе́нна, тьма-тьму́ща, тьма-тьме́нна.

ПЛОСКАСТУПНЁВАСЦЬ *ж. мед.* плоскосто́пість.

ПЛОСКАСТУПНЁВЫ *мед.* плоскосто́пий.

ПЛО́СКІ 1. пло́ский, пласки́й; *(про предмети, дах, обличчя, ніс — ще)* плеска́тий; **~кая паве́рхня** пло́ска (пласка́) пове́рхня; **п. друк** пло́с-

кий друк; **2.** *перен. (неоригінальний)* заяло́жений, уте́ртий; бана́льний; *(книжн.)* тривіа́льний; **~кія жа́рты** бана́льні (заяло́жені) жа́рти.

ПЛОТ *ч.* огоро́жа *ж.*; *(з дощок — звичайно)* парка́н, тин; *(плетений)* пліт, ліса *ж.*; **жывы́ п.** живопліт.

ПЛО́ЦЕВЫ *книжн. заст.* пло́тський, тіле́сний.

ПЛО́ЦІК *ч. зменш.* парка́нчик, тино́к; пло́тик. — *Пор.* **плот**.

ПЛОЦЬ *ж.* плоть; **кра́йняя п.** *анат.* кра́йня плоть; ◊ **п. ад пло́ці** плоть від пло́ті; **п. і кроў** плоть і кров.

ПЛУГ *ч.* плуг.

ПЛУ́ЖНЫ плугови́й; **~нае земларо́бства** плугове́ хліборо́бство (рільни́цтво).

ПЛЫВЕ́Ц, *род.* **плыўца́** *ч.* плаве́ць.

ПЛЫВУНЕ́Ц *ч.* **1.** *род.* **-нцу́** *бот.* пухи́рник *ч.*; **2.** *род.* **-нца́** *ент.* плавуне́ць, пливе́ць.

ПЛЫВУ́ШКА *ж. (тонкий порошок зі спор п'ядича)* лікопо́дій *ч.*, п'ядич *ч.*, плау́н *ч.*

ПЛЫНЬ *ж.* **1.** течія́; поті́к *ч.*; **рачна́я п.** річкова́ течія́; **паве́траная п.** пові́тряна течія́; пові́тряний поті́к; **2.** *перен. (рухлива маса людей)* поті́к *ч.*; **людска́я п.** людськи́й поті́к; **3.** *перен. (напрям у політиці, науці, мистецтві тощо)* течія́; **літарату́рныя плы́ні** літерату́рні те́чії; **палі́тычная п.** політи́чна течія́; ◊ **падво́дныя плы́ні** підво́дні те́чії.

ПЛЫ́СЦІ *і* **ПЛЫЦЬ** *недок.* **1.** плисти́, пливти́, *(перен. — ще)* пли́нути; *(про хмари, думки й т. ін. — ще)* текти́; **п. на ло́дцы** пливти́ човно́м (на човні́); **на не́бе плыву́ць чо́рныя хма́ры** на не́бі пливу́ть (течу́ть) чо́рні хма́ри; **пе́рад вачы́ма плылі́ зялёныя кругі́** пе́ред очи́ма пливли́ зеле́ні ко́ла; **у цішыні́ плылі́ далёкія, глухі́я гу́кі** у ти́ші пливли́ (пли́нули, текли́) дале́кі, глухі́ зву́ки; **у галаве́ плылі́ ро́зныя ду́мкі** у голові́ пливли́ (текли́, роїлися) рі́зні думки́; **параха́д плыве́ ўдалячы́нь** пароплав пливе́ вдалину́ (в далечі́нь); **2.** *перен. (про час)* сплива́ти, збіга́ти, мина́ти, плисти́, пливти́, пли́нути, схо́дити; **дні плылі́ ху́тка** дні сплива́ли (мина́ли, збіга́ли, пливли́, пли́нули, схо́дили) шви́дко; **3.** *перен.* та́нути, розтава́ти; **гро́шы плыву́ць** гро́ші та́нуть (розтаю́ть); ◊ **п. па цячэ́нню** плисти́ (пливти́) за течією (за водо́ю); **п. су́праць цячэ́ння** плисти́ (пливти́) про́ти течії́ (про́ти води́).

ПЛЫТ, *род.* **плыта́** *ч. (для сплаву, переправи)* пліт; *(обл.)* дара́ба *ж.*

ПЛЫТАГО́Н *ч.* плота́р, сплавни́к.

ПЛЫТКА *прислівн.* мі́лко.

ПЛЫТКАСЦЬ *ж.* мілково́дість, мілково́дність.

ПЛЫ́ТКІ мілки́й; *(про річку — ще)* мілково́дий, мілково́дний; **п. ручаёк** мілки́й струмо́к; **~кая талёрка** мілка́ тарі́лка; *(про посуд і т. ін.)* мілкодо́нний; **~кая ло́дка** мілки́й (мілкодо́нний) чо́вен.

ПЛЫ́ТНІК *ч.* плота́р, сплавни́к.

ПЛЫ́ТНІЦКІ плота́рський, спла́вницький.

ПЛЫТО́К, тка́ *ч. зменш.* пло́тик.

ПЛЫ́ЎКАСЦЬ *ж. спец. та ін.* пливу́чість; **п. гру́нту** пливу́чість гру́нту.

ПЛЫ́ЎКІ *спец. та ін.* пливу́чий.

ПЛЫЎ́ЧЫХА *ж.* плавчи́ха.

ПЛЫЦЬ *див.* **плы́сці**.

ПЛЮС[1] *ч. мат., перен.* плюс.

ПЛЮС[2], *род.* **плю́су** *ч. текст.* плюс, кума́ч.

ПЛЮ́СКА *ж. бот.* ми́сочка, гні́зде́чко *с.*, плі́ска.

ПЛЮ́СКАННЕ *с. розм. ірон.* цмо́кання, чмо́кання; цма́кання; цьо́мкання. — *Пор.* **плю́скаць 3**.

ПЛЮСКАНО́СНЫЯ *імен. мн. бот.* мисочконо́сні, плісконо́сні.

ПЛЮ́СКАЦЬ *недок.*, **ПЛЮ́СНУЦЬ** *док. розм.* **1.** *(очима)* клі́пати, клі́пнути; **2.** *(про воду)* хлю́пати, *(підсил.)* хлюпота́ти, хлюпоті́ти, хлю́пну́ти; *(битися з плескотом — ще)* плеска́ти, *(підсил.)* плескота́ти, плескоті́ти; плесну́ти, плю́скати, *(підсил.)* плюскоті́ти, плюскота́ти, плю́снути; **3.** *ірон. (цілувати)* цмо́кати, цмо́кнути, чмо́кати, чмо́кнути; *(розм.)* цма́кати, цма́кнути, цьо́мкати, цьо́мкнути.

ПЛЮСНА́ *ж. анат.* пле́сно *с.*, плю́сно *с.*

ПЛЮСО́ЎКА *ж. текст.* плюсува́ння *с.*

ПЛЮСО́ЎШЧЫК *ч. текст.* плюсува́льник.

ПЛЮСО́ЎШЧЫЦА *ж. текст.* плюсува́льниця.

ПЛЮСЬ *виг. розм.* цмок, чмок; *(розм.)* цьом. — *Пор.* **плю́скаць 3**.

ПЛЮХ *виг. у знач. прис. розм.* **1.** хлюп; **2.** хлюп, бурх; **3.** шубо́всть, шубо́всь, плюсь, бульк, бовть. — *Пор.* **плю́хаць**.

ПЛЮ́ХАЦЬ *недок.*, **ПЛЮ́ХНУЦЬ** *док.* **1.** *(про рідину, у рідині)* плеска́ти, плесну́ти, хлю́пати, хлю́пну́ти, плю́скати, плю́снути, *(недок. підсил.)* плескоті́ти, плескота́ти, хлюпоті́ти, хлюпота́ти, плюскоті́ти, плюскота́ти; **2.** *(лити, наливати)* плеска́ти, плесну́ти, хлю́пати, хлю́пну́ти, плю́скати, плю́снути; *(док.)* лину́ти; *(док.: велику кількість розм. — ще)* бурхну́ти; **3.** ли́тися, поли́тися; *(недок.: про сильний дощ)* пері́щити, сі́кти; **4.** *розм. (падати в болото, у воду тощо)* плю́хати, плю́хнути, ге́пати, ге́пнути, шубо́встати, шубо́вснути; **5.** *(бити)* ля́скати, ля́снути; виля́скувати, ви́ляснути; *(розм.)* ля́пати, ля́пнути, хля́пати, хля́пнути; *(док. обл.)* мо́рснути.

ПЛЮХО́ТА *ж. розм. (погода)* сльота́, *(розм.)* мокроте́ча; мокре́ча; *(обл.)* ляпави́ця, хля́павка.

ПЛЮХЦЕ́ЦЬ *недок. розм.* хлю́пати, плескоті́ти, хлюпоті́ти, хлюпота́ти.

ПЛЮШЧА́Й, -шча́ю *ч. бот.* їжа́ча голі́вка.

ПЛЮШЧА́ЙНЫЯ *імен. мн. бот.* їжачоголі́вкові.

ПЛЮ́ШЧЫЦЦА[1] *недок. (про очі)* заплю́щуватися, *(рідше)* сплю́щуватися.

ПЛЮ́ШЧЫЦЦА[2] *недок. звор., пас. техн. (під тиском)* плю́щитися.

ПЛЮ́ШЧЫЦЬ[1] *недок. (очі)* заплю́щувати, *(рідше)* сплю́щувати, плю́щити.

ПЛЮ́ШЧЫЦЬ[2] *недок. техн. (під тиском)* плю́щити, сплю́щувати.

ПЛЯБА́Н *ч.* **1.** *(у римо-католицькому монастирі)* аба́т; **2.** *(у сільській парафії)* ксьондз, па́рох, *(обл.)* плеба́н.

ПЛЯБА́НІЯ *ж.* **1.** ри́мо-католи́цький монасти́р; **2.** ксьондзі́вський буди́нок, *(обл.)* пле-

ба́нія; **3.** *(громада вірян, якою керує плебан)* пара́фія, *(обл.)* паро́хія.

ПЛЯБА́НСКІ **1.** аба́тський; **2.** ксьондзі́вський.

ПЛЯБА́НСТВА *с.* **1.** аба́тський сан; **2.** пара́фія *ж.*, *(обл.)* паро́хія *(якою керує плебан) ж.*

ПЛЯВУ́ЗГАННЕ *с. і* **ПЛЯВУЗГО́ТА** *ж. розм. (безглузда розмова)* нісені́тниця *ж.*, тереве́ні *мн.*, базі́кання *с.*, балакани́на *ж.*

ПЛЯВУ́ЗГАЦЬ *недок. розм. (говорити нісенітниці)* базі́кати, тереве́нити, верзти́ (плести́) нісені́тницю (нісені́тниці), верзти́ дурни́ці, тереве́ні пра́вити.

ПЛЯ́ГА *ж. розм.* **1.** *(про погоду)* сльота́; *(розм.)* мокроте́ча *ж.*, мокре́ча *ж.*; **2.** біда́, ли́хо *с.*, напа́сть; *(розм.)* ха́лепа.

ПЛЯ́ЖЫЦЬ *недок. розм.* **1.** руба́ти; зни́щувати, ни́щити, вини́щувати; ні́вечити; **п. лес** руба́ти (зни́щувати, ни́щити) ліс; **2.** би́ти, удари́ти; **3.** *перен.* сі́кти; шмага́ти; лупцюва́ти.

ПЛЯ́МА *ж.* пля́ма; *(розм.)* ця́тка, *(заст.)* ця́та; **чарні́льная п.** чорни́льна пля́ма; **ганéбная п.** ганéбна пля́ма; **жо́ўтая п.** *анат.* жо́вта пля́ма; **сляпа́я п.** *анат.* сліпа́ пля́ма; **со́нечныя ~мы** со́нячні пля́ми.

ПЛЯ́МІНА *ж. розм. прям.* пля́ма.

ПЛЯ́МІСТАСЦЬ *ж.* плями́стість.

ПЛЯ́МІСТЫ плями́стий; **п. але́нь** плями́стий о́лень;

ПЛЯ́МІЦЦА *недок.* **1.** брудни́тися, плямува́тися, плями́тися; **2.** *пас.* брудни́тися, плямува́тися, плями́тися.

ПЛЯ́МІЦЬ *недок.*, **СПЛЯ́МІЦЬ** *док. прям., перен.* брудни́ти, забру́днювати, забрудни́ти; плямува́ти, заплямува́ти; плями́ти, запля́мити; **пля́міць до́брае імя́** плямува́ти (плями́ти) до́бре ім'я́ (ймéння).

ПЛЯ́МКАСЦЬ *ж. розм.* ма́зкість.

ПЛЯ́МКІ мазки́й.

ПЛЯ́СКАЦЦА *недок.*, **ПЛЯ́СНУЦЦА** *док. однокр. розм.* **1.** *(падати)* ге́пати, ге́пнути, ге́патися, ге́пнутися, *(док.)* бебе́хнути, бебе́хнутися, бря́знути, брьо́хнути, брьо́хнутися, плю́снути, плю́снутися; **2.** *док.* *(ударитися)* ге́пнутися, бебе́хнутися, га́хнутися.

ПЛЯСКА́ЦЦА *недок. розм. звор., пас.* плю́щитися.

ПЛЯ́СКАЦЬ *недок.*, **ПЛЯ́СНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** *у різн. знач.* плеска́ти, плесну́ти, ля́пати, ля́пнути; **ры́ба ~кае хвасто́м** ри́ба пле́ще хвосто́м; **~нуць у дало́ні** плесну́ти в доло́ні; **~нуць рука́мі** плесну́ти рука́ми; **2.** *док. розм. (упасти)* плю́хнути, ге́пнути; *(перев. у рідке розм. — ще)* шубо́вснути.

ПЛЯСКА́ЦЬ[1] *недок.* плеска́ти; *(про рідину — ще)* хлю́пати, плю́скати, *(підсил.)* плескоті́ти, плескота́ти, хлюпоті́ти, хлюпота́ти, плюскоті́ти; **вада́ пле́шча ў бе́раг** вода́ пле́ще (хлю́пає, плю́скає *й т. ін.*) в бе́рег; **п. пра́нікам** плеска́ти праче́м; ◊ **п. языко́м** плеска́ти [язико́м], моло́ти [язико́м], теліпа́ти [язико́м].

ПЛЯСКА́ЦЬ[2] *недок.* плю́щити, сплю́щувати.

ПЛЯСКА́Ч, *род.* **плескача́** *ч. розм.* **1.** *(сплюснута річ)* плеска́ч, плеска́те; **2.** *(удар)* ля́панець, *(обл.)* плеска́ч.

ПЛЯТКА́Р, **плеткара́** *ч.* пліткá́р, *(розм.)* плету́н.

ПЛЯТКА́РАННЕ *с.* розпуска́ння плітóк, *(розм.)* плеска́ння язико́м.

ПЛЯТКА́РКА *ж.* пліткá́рка, *(розм.)* плету́ха.

ПЛЯТКА́РСТВА *с. (поширення чуток)* плітки́ *мн.*, пере́суди *мн.*

ПЛЯТКА́РЫЦЬ *недок.* розпуска́ти плітки́, *(розм.)* плести́ [язико́м], плеска́ти [язико́м], слебезува́ти, слебізува́ти.

ПЛЯТНЁВЫ плотови́й. — *Пор.* **пляце́нь**.

ПЛЯЦ *ч.* **1.** *(земля під хатою та городом)* сади́ба *ж.*; **2.** *(площа для забудови)* ді́лянка *ж.*, майда́нчик; **3.** *(у місті, селі)* майда́н, пло́ща *ж.*; **4.** *військ.* плац.

ПЛЯЦЕ́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* плеті́льник.

ПЛЯЦЕ́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* плеті́льниця.

ПЛЯЦЕ́НЬ, *род.* **плятня́** *ч. (огорожа з тонких переплетених гілок)* пліт, [пле́тений] тин, лі́са *ж.*; ◊ **наво́дзіць цень на п.** наво́дити (напуска́ти) тума́ну (тума́н).

ПЛЯЦЁНКА *ж.* **1.** *(що-небудь плетене)* плетени́ця, плеті́нка; **2.** ко́шик *ч.*, *(розм.)* сапе́т *ч.*, сапе́тка; *(з лубу)* ко́зуб *ч.*, ко́зубень *ч.*; **3.** *(витий хліб)* плете́ник *ч.*, плеті́нка; **4.** *(виготовлене за допомогою плетіння)* плетени́ця.

ПЛЯЦО́ЎКА *ж.* **1.** *у різн. знач.* майда́нчик *ч.*; **ле́свічная п.** схо́довий майда́нчик; **будаўні́чая п.** буді́вельний майда́нчик; **гарма́тная п.** *військ.* гарма́тний майда́нчик; **2.** *розм.* платфо́рма; **цягні́к вёз тры ~кі** по́тяг віз три платфо́рми.

ПЛЯЧО́ *с.* плече́; *(поез., заст.)* раме́но, ра́м'я; **ля́паць па ~чы́** ля́пати (плеска́ти) по плечу́ (по плечі́); **перало́м ~ча́** перело́м плеча́; ◊ **п. ў п.** пліч-о́-пліч, плече́ в плече́, плече́ до плеча́; плече́м до плеча́, плече́ з плече́м, раме́ном до раме́на *(поез.)*, о́пліч, по́пліч; **сячы́ з-за ~ча́** руба́ти з плеча́.

ПЛЯЧУ́К, *род.* **плечука́** *ч.* **1.** *розм.* плече́ *с.*; **падпе́рці плечуко́м** підпе́рти плече́м; **2.** *(підкладка під плече в одязі)* плі́чко *с.*, пле́чико *с.*

ПНЕ́ВІШЧА *с.* мі́сце, укри́те пня́ми.

ПНЕ́ЎЕ *зб. с.* пні, пеньки́.

ПНІ́СТАСЦЬ *ж.* пенькува́тість.

ПНІ́СТЫ пенькува́тий.

ПО́БАКУ *прислівн. у знач. прис. розм.* геть, на́бік, геть на́бік, *(діал.)* пріч.

ПО́БАЧ **1.** *прислівн.* по́ряд *(кого-чого, з ким-чим)*, по́руч *(кого-чого, з ким-чим)*, *(розм.)* ря́дом *(з ким-чим)*; *(біля)* о́біч, *(розм.)* о́бік, по́біч, по́бік *(з ким-чим кого-чого)*; **мужчы́ны ішлі́ п.** чолові́ки́ йшли по́ряд (по́руч) **стая́ць п.** стоя́ти по́ряд (по́руч); **2.** *прийм. з ор.* по́ряд, по́руч *(кого-чого, з ким-чим)*, ко́ло, бі́ля *(кого-чого)*, побі́ля, край *(кого-чого)*; **ісці́ п. з во́зам** іти́ по́ряд з во́зом [ко́ло (бі́ля) во́за, побі́ля (край) во́за]; **стая́ць п. з ма́ткай** стоя́ти по́ряд з ма́тір'ю (по́руч ма́тері, по́руч з ма́тір'ю, ко́ло ма́тері *й т. ін.*).

ПО́БЛІЗ *і* **ПО́БЛІЗУ** *прислівн., прийм.* поблизу́, бли́зько; *(прислівн. — ще)* недале́ко, неподалі́к, неподале́ку, неподале́чку; **рэ́чка праця-ка́ла п.** рі́чка протіка́ла поблизу́ (бли́зько, недале́ко, неподалі́к *і т. ін.*); **жыць п. го́рада** жи́ти поблизу́ (бли́зько) мі́ста (від мі́ста).

ПО́БЫТ, **-ту** по́бут.

ПО́ВІДНУ *прислівн.* **1.** зави́дна, зави́дка, за́світла; **2.** удéнь.

ПО́ГАЛАСКА *ж.* чу́тка, поголо́ска, по́голос *ч.*

ПОД, *род.* **по́ду** *ч. (горизонтальна поверхня всередині печі, на яку кладуть паливо)* під; *(у варистій печі)* че́рінь *ч. і ж.*; *(обл.)* пе́чище *с.*, ва́тра *ж.*

ПО́ДАВЫ черене́вий; **п. хлеб** спе́чений на чере́ні хліб.

ПО́ДАЎНА *прислівн.* **1.** ду́же (до́сить) давно́, давни́м-давно́; **2.** поготі́в; *(розм., рідше)* і пото́му, і пóтім; тим бі́льше, *(розм.)* тим па́че; **учо́ра ў магазíне было́ шмат людзéй, а сёння і п.** учо́ра в магази́ні було́ бага́то людéй, а сьогóдні й поготі́в (тим бі́льше).

ПО́ДБЕГАМ *прислівн.* підтю́пцем, *(розм.)* тюпце́м, підтю́пки, тю́пки.

ПО́ДБІЎКА *ж. (в одязі)* підкла́дка, підби́вка, підбі́йка, підбі́й *ч.*

ПО́ДКАЛАТКА *ж. (приправа до страви)* запра́ва.

ПО́ДЛЕТАК, -тка *ч. мисл.* підлі́ток.

ПО́ДМАЗКА *ж.* **1.** *(шматочок сала й т. ін. для змащування сковороди)* підма́зка; **2.** *перен. розм.* хаба́р *ч.*, *(заст.)* підно́с *ч.*

ПО́ДМЕШКА *ж.* до́мішка; *(для худоби)* прима́стка.

ПО́ДПЛЕТКА *ж. обл.* спи́ця, дро́тик *ч. (для підплітання личаків).*

ПО́ДСКАКАМ *прислівн. розм.* ви́стрибом, ви́скоком, ви́стрибцем, пі́дстрибом, пі́дстрибцем, при́стрибом, підско́ком, з приско́ком.

ПО́ДСЛУХ, -ху *ч. обл.* підслу́хування *с.*, *(рідко)* пі́дслухи.

ПО́ДСЦІЛ, -лу *ч.* **1.** *(дія)* підстила́ння *с.*, підстеля́ння *с.*, підсте́лення *с.*; **2.** *(те, що підстелене)* підсти́лка *ж.*, підсті́лка *ж.*

ПО́ДУСТ *ч. іхт.* піду́ст.

ПО́ЖАГ *ч. обл.* роже́н.

ПО́ЖНЕВЫ *обл. с.-г.* стерньови́й, післяжни́вний, пожни́вний.

ПО́ЖНЯ *ж. обл. с.-г.* **1.** стерня́ *ж.*, стерни́сько *с.*, стерни́ще *с.*, стерни́на; **2.** сіно́жа́ть, покі́с *ч.*, *(рідко)* сінож́атка, сінож́аття *с.*

ПО́ЗВА *ж.* пові́стка; *(розм.)* опові́стка; **п. ў суд** пові́стка до су́ду.

ПОЗНАСПЕ́ЛАСЦЬ *ж. с.-г.* пізньости́гліcть.

ПОЗНАСПЕ́ЛЫ *с.-г.* пізньости́глий.

ПО́ЗНЕНЬКА *прислівн. розм.* пізне́нько.

ПО́ЗНІ *і* **ПО́ЗНЫ** пі́зній; *(який запізнів — ще)* запі́знений, запізні́лий, спі́знений, спізні́лий; **да ~ня́й но́чы** до пі́зньої но́чі, допі́зна; **~няе раска́янне** пі́знє ка́яття́ (розка́яння).

ПО́ЗЫЎ, -зыву *ч.* пози́в; **п. на рво́ту** пози́в до блюво́ти.

ПО́ЙМА *ж.* запла́ва, запла́вина.

ПО́ЙМЕННЫ запла́вний.

ПО́КАРМ, -му *ч. обл.* корм; ї́жа *ж.*; **для ры́бы тут ні́якага ~му няма́** для ри́би тут ні́якого ко́рму (ні́якої ї́жі) немá́є.

ПО́КАЎКА *ж. бот.* бру́нька, брость, за́брость.

ПО́КАЦЦА *недок.* ло́пати, ло́патися, лу́скати, лу́скатися; *(про бруньки, пуп'янки й т. ін. — ще)* розпу́куватися.

ПО́КАЦЬ *недок.*, **ПО́КНУЦЬ** *док. розм.* **1.** ло́пати, ло́пнути, ло́патися, *(про багато що, про все)* поло́патися; *(про посуд, струну тощо — ще)* лу́скати, лу́снути, *(про багато що, про все)* полу́скати; лу́скатися, *(про багато що, про все)* полу́скатися; *(про бруньки, пуп'янки й т. ін. — ще)* розпу́куватися, розпу́катися, розпу́кнутися; **2.** *(утворювати звук під час падіння)* лу́скати, лу́снути, лу́скатися, ба́хкати, ба́хнути.

ПО́КРЫВА *с. тільки одн.* **1.** по́крив *ч.*; **ску́рнае п.** шкі́рний по́крив; **травяно́е п.** трав'я́ний по́крив; **2.** *(те, що затуляє, огортає що-небудь)* покро́в *ч.*; прикриття́, покриття́; пелена́ *ж.*, за́волока *ж.*; *(поез., перен. — ще)* запина́ло, за́стил *ч.*, по́лог *ч.*; *(те, що покриває поез. — ще)* габа́ *ж.*, ко́вдра *ж.*, покрива́ло; ◊ **пад ~вам но́чы** під покро́вом (прикриття́м, покриття́м) но́чі; **сарва́ць п.** зня́ти (зі́рва́ти) покрива́ло.

ПО́КРЫВАЧНЫ покри́шковий; покритте́вий; **п. матэрыя́л** покритте́вий матеріа́л.

ПО́КРЫЎКА *ж.* **1.** *(тканина)* покрива́ло; **2.** *(автомобіля, велосипеда)* покри́шка, покриття́ [ши́ни]; **3.** на́кривка, по́кришка.

ПО́КРЫЎНЫ покривни́й; накривни́й; **~ная тка́нка** *біол. анат.* покривна́ ткани́на; **~нае шкло мі́краско́па** *спец.* накривне́ скло́ мі́кроско́па.

ПО́КУЛЬ *спол., прислівн. обл.* по́ки; *(нині)* по́ки що.

ПОЛ[1], *род.* **по́лу** *ч. біол.* стать *ж.*; **мужчы́нскі п.** чолові́ча стать; **жано́чы п.** жіно́ча стать; **пры-го́жы п.** *жарт.* прекра́сна стать; жіно́цтво *с.*, жінки́ *мн.*; **ду́жы п.** *жарт.* си́льна стать; чолові́ки́ *мн.*

ПОЛ[2] *ч. (у хаті)* піл, на́ри *мн.*

ПО́ЛАСЦЕВЫ *анат.* порожни́нний; **~вая ва́дкасць** порожни́нна ріди́на.

ПО́ЛАСЦЬ *ж. анат. та ін.* порожни́на; **брушна́я п.** черевна́ порожни́на; **п. сцябла́** порожни́на стебла́.

ПОЛАЎЗРО́СТАВЫ статевові́кови́й.

ПО́ЛЕ *с.* **1.** по́ле; *(велика оброблювана ділянка — ще)* лан *ч.*; **жытняе п.** жи́тнє по́ле, *(більше)* жи́тній лан; **2.** *(простір, у межах якого що-небудь здійснюється; перен.)* по́ле; **спарты́ўнае п.** спорти́вне по́ле; **сілаво́е п.** *фіз.* силове́ по́ле; **п. дзе́яння** *перен.* по́ле ді́яльності; **3.** *(у книжці, у рукопису)* бе́рег *ч.*, по́ле; **4.** *мн.* **палі́** *(у капелюсі)* кри́си, поля́; ◊ **у по́лі зро́ку** у по́лі зо́ру; **п. бо́ю** по́ле бо́ю; **аднаго́ по́ля я́гады** одного́ ті́ста кни́ш, одного́ (на́шого, сво́го́ *й т. ін.*) по́ля я́года; одни́м ми́ром ма́зані; обо́є рябо́є; **благу́ю траву́ з по́ля вон** *присл.* бур'я́н із по́ля [ви́полім] геть.

ПОЛЕАХО́ЎНЫ полезахисни́й; **~ная лясна́я паласа́** полезахисна́ лісова́ смуга́.

ПО́ЛІВА *с. с.-г.* полі́ння, полоття́, *(незак. д. — звичайно)* пропо́лювання, сапува́ння.

ПО́ЛІЎКА *ж.* **1.** *(суп)* ю́шка, *(з риби — ще)* щерба́; **2.** *(рідка частина страви)* ю́шка, *(пестл.)* ю́шечка.

ПО́ЛІЎНЫ *с.-г.* пропо́лювальний, проса́пувальний.

ПО́ЛКА *ж.* **1.** *(шматок тканини)* поло́тнище *с.*;

(в одязі — ще) пілка, *(рідше)* пола́; **2.** *обл.* пелюшка.

ПО́ЛУДЗЕНЬ, -дня *ч.* **1.** південь, полудень; **2.** *(легка їда між обідом і вечерею)* підвечірок; **3.** *обл.* обід.

ПО́ЛЫ порожнистий; **~лае сцябло́** порожнисте стебло́; **~лыя ве́ны** *анат.* порожнисті ве́ни.

ПО́ЛЫМНЫ полум'я́ний; *(перен. — ще)* палкий; *(схожий на вогонь)* огнистий; **~ная печ** *техн.* полуменева піч.

ПО́ЛЫМЯ *с.* полум'я; *(поез.)* пломінь *ч.*, полумінь *ч.*; **з агню́ ды ў п.** *прик.* з дощу́ та під ри́нву; з вогню́ та в по́лум'я (по́лумінь); тіка́в від ди́му, та впав у вого́нь; з калю́жі та в боло́то; утіка́в пе́ред во́вком, та впав на ведме́дя; бері́гся кия́, та діста́в нагая́.

ПО́МАРАКА *ж.* божеві́лля *с.*; запа́морочення *с.*, *(розм.)* очмані́ння *с.*

ПО́МЕЖ 1. *прислівн.* по́ряд *(кого-чого, з кимчим)*, по́руч *(кого-чого, з ким-чим)*; **2.** *(з кімчым) у знач. прийм. з ор.* ко́ло, бі́ля, побі́ля, по́ряд, по́руч *(з ким-чим, кого-чого)*; **п. з ха́тай** ко́ло (бі́ля, побі́ля) ха́ти, по́ряд (по́руч) з ха́тою.

ПО́МНІК *ч.* **1.** па́м'ятник; **п. Купа́лу** па́м'ятник Купа́лі; **2.** *літ., археол.* па́м'ятка; **~кі пісьменнасці** пам'ятки́ писе́мності.

ПО́МНІЦЬ *недок.* пам'ята́ти; ◊ **не п. сябе́** *(ад чаго)* не тя́мити себе́ (не тя́митися) *(від чого)*; **п. сябе́** пам'ята́ти себе́; **п. да но́вых ве́нікаў** *прик.* пам'ята́ти до нови́х (зеле́них, тре́тіх, сьо́мих) ві́ників.

ПО́МНІЦЦА *недок.* **1.** *(зберігатися в пам'яті)* пам'ята́тися; **мне ~нящца гэ́тыя дні** я пам'ята́ю (прига́дую) ці дні, мені прига́дуються ці дні; **2.** *безос. вст. сл.* пам'ята́ю, прига́дую; **вы, п., прыхо́дзілі да мяне́** ви, пам'ята́ю (прига́дую), прихо́дили до ме́не.

ПО́МСЛІВА *прислівн.* мсти́во.

ПО́МСЛІВАСЦЬ *ж.* мсти́вість.

ПО́МСЛІВЫ мсти́вий.

ПО́МСТА *ж.* по́мста, *(поез.)* мста.

ПО́МСЦІЦЦА *і* **ПО́МСЦІЦЬ** *(каму-чаму) недок.* мсти́ти *(кому-чому)* мсти́тися, помща́тися *(на кому-чому, над ким-чим)*.

ПО́НАЖ *ж. (у ткацькому верстаті)* педа́ль, *(заст. мн.)* по́ножі.

ПО́ПАЎЗЕНЬ, -зня *ч. орн.* по́взик.

ПО́ПАЎЗКАМ *прислівн. обл.* по́повзом, по́повза, пла́зом.

ПО́ПЕЛ, -лу *ч.* по́піл; зола́ *ж.*; **п. ад папяро́сы** по́піл від цига́рки; **ператвары́цца ў п.** перетвори́тися на по́піл; **выграба́ць п. з пе́чы** вигріба́ти по́піл з печі́.

ПОПЕЛАЎЛОЎЛІВАННЕ *с. спец.* золоуло́влювання.

ПОПЕЛАЎЛО́ЎНІК *ч. спец.* золоуло́влювач.

ПО́ПЕЛЬНІЦА *ж.* попільни́ця, попільни́чка.

ПО́ПЕЛЬНЫ 1. *(який стосується попелу)* по́пільний; **2.** *(про колір)* попеля́стий, попели́стий, попельна́стий, по́пільний; *(про волосся — ще)* миша́стий.

ПО́ПЛАЎ, -лаву *ч.* запла́ва *ж.*, запла́вина *ж.*; лу́ка *ж.*, луг *(узагалі)*.

ПО́ПЛЕЧ *прислівн. (тільки про людей)* по́ряд *(кого, з ким)*, по́руч *(кого, з ким)*; *(у безпосередній близькості)* о́пліч, по́пліч *(з ким)*; **яны́ сядзе́лі п.** воні́ сиділи по́ряд (по́руч); **стая́ць п. з бра́там** стоя́ти по́ряд (по́руч, о́пліч, по́пліч) з бра́том.

ПО́ПЛІСКА *ж. розм.* ціпо́к *ч.*, кий *ч.*; *(велика — звичайно)* па́лиця; *(невелика)* кийо́к *ч.*; *(гілка, очищена від паростків)* лома́ка, дрючо́к *ч.*, пати́к *ч.*

ПО́ПРАДКІ *тільки мн. розм.* вечорни́ці, до́світки, *(розм.)* посиде́ньки, посиді́нки, по́сідки.

ПО́ПРАЎКА *ж.* ви́дужання *с.*, оду́жання *с.*, *(незак. д. — ще)* виду́жування *с.*, оду́жування *с.*; **хво́ры пайшоў на ~ку** хво́рий став (поча́в) виду́жувати [оду́жувати, *(рідше)* поправля́тися].

ПО́РАЎНІ *прислівн. обл. (у безпосередній близькості)* по́ряд *(кого-чого, з ким-чим)*, по́руч *(кого-чого, з ким-чим)*; поблизу́, бли́зько *(кого-чого)*.

ПО́РКАННЕ *с.* **1.** ти́кання; ти́цяння; штри́кання; шту́рхання; штовха́ння; **2.** риття́; по́рпання. — *Пор.* **по́ркаць, по́ркацца**.

ПО́РКАЦЦА *недок. розм.* **1.** *(у чому-небудь)* ри́тися, по́рпатися, *(рідше)* копа́тися; **п. ў чужы́х рэ́чах** ри́тися (по́рпатися) в чужи́х реча́х; **2.** *(повільно що-небудь робити)* длу́батися, довба́тися, ба́братися, куйо́вдитися.

ПО́РКАЦЬ *недок. розм.* ти́кати; *(розм.)* ти́цяти; *(палицею й т. ін.; чимось гострим — ще)* штрика́ти; *(палицею й т. ін.; пхати розм. — ще)* шту́рхати; штовха́ти; **п. па́льцам у што-не́будзь** ти́кати (ти́цяти) па́льцем у що-не́будь.

ПОРСК, -ку *ч. мисл.* по́рськання *с.*

ПО́РСКАЦЬ *недок. мисл.* по́рськати.

ПО́РСТКА *прислівн. розм.* пру́дко, шви́дко, би́стро, шпа́рко; ба́ско, по́рско.

ПО́РСТКАСЦЬ *ж.* **1.** пру́дкість, шви́дкість, бистрота́; ба́скість; **2.** запа́льність, гаря́чість.

ПО́РСТКІ 1. прудки́й, швидки́й, *(рідше)* би́стрий, шпарки́й; *(про коня — звичайно)* баски́й, порски́й; **2.** запальни́й, гаря́чий.

ПОРТ[1] *ч.* порт; **марскі́ п.** морськи́й порт.

ПОРТ[2], *род.* **по́рту** *ч.* лляна́ або баво́вняна тка́нина.

ПО́РТАЧКІ, -чак *тільки мн. розм. зменш.-пестл.* штанці́, штаненя́та, штанча́та, штаня́та.

ПО́РТКІ, -так *тільки мн. розм.* штани́; *(обл.)* га́чі.

ПО́СКУДЗЬ *ж. розм. знев.* по́гань.

ПО́СНІК *ч. рел.* пі́сник, по́стувальник; *(ірон.)* безскоро́мник.

ПО́СНІЦА *ж.* **1.** *рел.* пі́сниця, по́стувальниця; *(рідше)* по́стниця, по́сниця; *(ірон.)* безскоро́мниця, пісни́ха; **2.** *розм. несхв. (пісна страва)* пісне́, пісни́на; *(усе пісне)* пісно́та.

ПО́СНІЦКІ пісникови́й, по́стувальний, як у пі́сника.

ПО́СНЫ 1. пісни́й; **п. абе́д** пісни́й обі́д; **2.** нежи́рний; **~ная свіні́на** нежи́рна свини́на; **3.** *перен.* пісни́й; похму́рий; [*удаваний, нещирий, як у святенника (святенниці)*] святе́ницький, святе́нський.

ПОСТ[1], *род.* **пастá** *ч.* пост; **баявы́ п.** бойови́й пост; **заня́ць п. дырэ́ктара** обійня́ти (зайня́ти) посáду (пост) дирéктора; ◊ **на пастý** на постý, на стíйці.

ПОСТ[2] *церк., перен.* піст.

ПО́СТРАХ, -ху *ч. розм.* острáшка *ж.*, при́страшка *ж.*

ПО́СТУП, -пу *ч.* **1.** *(манера ступати під час ходіння)* хóда *ж.*, ступá *ж.*, *(рідше)* пóступ; **2.** *перен. (прогрес)* пóступ.

ПО́СУЛ *ч. розм.* обіця́нка *ж.*

ПО́СУХУ *прислівн.* по сухóму, суходóлом.

ПО́СЦІЛКА *ж.* покривáло *с.*; *(те, чим укривають що-небудь, перен. — ще)* запинáло *с.*, *(рідко)* покри́вка.

ПОТ, *род.* **пóту** *ч.* піт; ◊ **пóтам і крывёю (крóўю)** пóтом і кров'ю; **сышлó сем патóў** *(з каго)* нагрíв чýба (чуприну) *(хто)*, сім потíв зійшлó (ви́йшло) *(з кого)*; **увагнáць (кíнуць) у п.** примýсити попріти, увігнáти в піт; **цыгáнсці п.** *жарт.* цигáнський піт.

ПОТААДДЗЯЛÉННЕ *див.* **потавыдзялéнне**.

ПО́ТАВЫ потови́й.

ПОТАВЫДЗЯЛÉННЕ *і* **ПОТААДДЗЯЛÉННЕ** *с. фізіол.* потови́ділення.

ПО́ТАЙКАМ *прислівн.* пóтай, пóтайки, тайкóм, тайкомá, *(рідше)* пóтайці, пóтайно, потайкóм.

ПО́ТАРЧ *і* **ПО́ТЫРЧ** *прислівн.* **1.** *(стояти у вертикальному положенні)* нáвсторч, сторч, стóрчки, сторчмá, сторчакá; **2.** *(падати обличчям униз)* сторчакá, сторч, стóрчки, сторчмá, стовбулá.

ПО́ТНЫ 1. *(укритий потом)* спітні́лий, пітни́й; упрíлий; **2.** *(який запітнів)* запітні́лий.

ПОЎНАЎЛА́ДДЗЕ *с. і* **ПОЎНАЎЛА́ДНАСЦЬ** *ж.*, **ПОЎНАЎЛА́ДСТВА** *с.* повновлáддя.

ПО́ЎНІК *ч. розм.* пóвний мíсяць, пóвня *ж.*, мíсяць у пóвні.

ПО́ЎНІЦЦА *недок.* напóвнюватися, наповня́тися, спóвнюватися, сповня́тися; ◊ **чýткамі зямля́ п.** *присл.* чýтка йде (пóголос íде) по всьóму свíту; вíсті не лежáть на мíсці; на ворóтях слáва не виси́ть.

ПО́ЎНІЦЬ *недок.* напóвнювати, наповня́ти, спóвнювати, сповня́ти.

ПО́ЎНЫ 1. *у різн. знач.* пóвний; *(наповнений до самого верху, рідше — ще)* пóвен; **~нае вядрó** пóвне відрó; **~ная перамóга** пóвна перемóга; **п. збор твóраў** пóвне зібрáння творíв; **ямý нямá ~ных трыццаці год** йомý немáє пóвних (не спóвнилося) тридцяти́ рóків; **~ныя прымéтнікі** пóвні прикмéтники; **у ~най мéры** пóвною мíрою, *(рідше)* у пóвній мíрі; **у ~ным сэ́нсе слóва** у пóвному розумíнні (знáченні) слóва; **у ~ным рóзуме** при пóвному рóзумі; **не у ~ным рóзуме** неспóвна рóзуму, не при пóвному рóзумі; **~ным хóдам** пóвним хóдом, на пóвний хід; **п. мéсяц** пóвний мíсяць, пóвня, мíсяць у пóвні; **2.** *(товстий)* пóвний; *(про людину — ще)* огря́дний; *(про тіло — ще)* тіли́стий; **~ная жанчы́на** пóвна (огря́дна) жíнка; **п. твар** пóвне óбли́ччя (лицé), пóвний вид.

ПО́ЎНЯ *ж.* **1.** *(фаза Місяця)* пóвний мíсяць, пóвня, мíсяць у пóвні; **2.** *(повнота)* рóзквіт *ч.*; **вяснá былá ў ~ні** веснá булá в рóзквіті (в рóзповні).

ПО́ЎХА *ж. розм.* ля́пас *ч.*, *(розм.)* лящ *ч.*, помордáс *ч.*; ◊ **даць пóўху** дáти ля́паса (ля́панця, шльóпанця, помордáса).

ПО́ХВА *ж.* **1.** *анат., бот.* пíхва; **2.** *(для холодної зброї)* пíхви *мн.*; *(заст.)* пíхва.

ПО́ХВАВЫ *і* **ПО́ХВЕННЫ** *анат., бот.* пíхвови́й.

ПО́ЦЕМАК, -мку *ч., мн.* **пóцемкі** пóтемки; *(морок — ще)* пітьмá *ж.*, тéмрява *ж.*; при́смерки, при́смерк.

ПО́ЦЕМКАМ *прислівн.* пóночі, пóтемки, при́смерком, смеркóм, у при́смерках, у при́смерку, у смеркý.

ПО́ЦЯГАМ *прислівн. розм.* вóлоком.

ПО́ЧКА *ж. бот.* брýнька, брость.

ПО́ЧУТ: і ~ту нямá ні слýху ні дýху; ні чýтки ні вíсті.

ПО́ШАПАК, -пку *ч. розм.* шéпіт, *(рідше)* пóшепт.

ПО́ШАПКАМ *прислівн. розм.* пóшепки; *(розм.)* пóшептом.

ПО́ШВЫРАК, -рка *ч.* **1.** *розм.* кидóк; **2.** *спорт.* кидóк.

ПО́ШВЫРКАМ *прислівн. розм.* швиргомá.

ПО́ШЛА *прислівн.* вульгáрно; низькопрóбно; непристóйно.

ПО́ШЛАСЦЬ *ж.* *(властивість)* вульгáрність, паскýдство *с.*; низькопрóбність; непристóйність.

ПО́ШЛІНА *ж. екон.* ми́то *с.*; *(грошовий збір)* збір *ч.*; **гандлёвая п.** торговéльне (торгóве) ми́то.

ПО́ШЛІННЫ ми́тний.

ПО́ШЛЫ *(низький у моральному розумінні)* вульгáрний, паскýдний; низькопрóбний; непристóйний.

ПО́ШУК, -ку *ч.* **1.** пóшук, шукáння *с.*; *(злочинця, зниклої речі тощо)* рóзшук *ч.*; **2.** *гірн. та ін.* розвíдування *с.*

ПО́ШУКАВА-ВЫРАТАВА́ЛЬНЫ пошукóво-рятувáльний.

ПО́ШУКАВА-РАЗВÉДВАЛЬНЫ пошукóво-розвíдувальний.

ПО́ШУКАВЕЦ *ч. спец.* розвíдувач.

ПО́ШУКАВЫ *гірн. та ін.* розвíдувальний, *(рідше)* розшукóвий; **~выя рабóты** розвíдувальні робóти.

ПО́ШЧАК, -ку *ч.* **1.** *(у пташиному співі)* тьóхкання *с.*, щебетáння *с.*, щéбет; **салаўíны п.** солов'ї́не тьóхкання (щебетáння), солов'ї́ний щéбет; **2.** *(часті переривчасті звуки)* дріб, дріботíння *с.*; **барабáнны п.** барабáнний дріб; **3.** вíдзвук, вíдгомін, вíдголос, лунá *ж.*

ПО́ЯС *ч.* **1.** пóяс; *(чоловічий — ще)* пáсок, пас; *(шкіряний з кишенями)* чéрес; *(смуга з тканини, розм.)* окрáйка *ж.*, крáйка *ж.*; **2.** пóяс, тáлія *ж.*; **3.** *геогр.* пóяс; **гарáчы п.** жарки́й пóяс; **гадзíнны п.** часови́й пóяс; ◊ **заткнýць за п.** *(каго)* заткнýти за пóяс, мáти на увáзі, перевéршити *(кого)*, узя́ти гóру *(над ким)*.

ПРААРФАВА́НЫ *с.-г.* провíяний. — *Див. ще* **праарфóўваць**.

ПРААРФО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРААР-**

ФАВАЦЦА *док. с.-г.* провіюватися, провіятися.

ПРААРФОЎВАЦЬ *недок.*, **ПРААРФАВАЦЬ** *док. с.-г. (віялкою)* провіювати, провіяти.

ПРАБАВАННЕ *с.* **1.** пробування, випробовування; **2.** куштування; **3.** намагання, поривання.

ПРАБАВАЦЦА *і* **ПРОБАВАЦЦА** *недок. пас.* **1.** випробуватися, випробовуватися; пробуватися; **2.** куштуватися; **3.** намагатися, пориватися, братися.

ПРАБАВАЦЬ *і* **ПРОБАВАЦЬ** *недок.* **1.** *(перевіряти стан)* випробувати, випробовувати; **2.** *(страву й т. ін.)* пробувати, куштувати; **3.** *(щось робити)* робити спробу, зробити спробу; намагатися, пориватися; братися.

ПРАБАВІЦЦА *див.* **прабаўляцца**.

ПРАБАВІЦЬ *див.* **прабаўляць**.

ПРАБАДАЦЬ *і* **ПРАБАСЦІ** *док. (рогами)* пробити [рогами], проколоти [рогами], простромити [рогами].

ПРАБАДЗЕННЕ *с. мед.* **1.** *(результат)* прорив *ч.*; **2.** *(дія)* проколення, *(незак. д. — ще)* проколювання.

ПРАБАДЗЯЦЦА *док. розм.* пробродити, проблукати, протинятися.

ПРАБАДНЫ *мед.* **1.** *(унаслідок хворобливого процесу)* проривний; **2.** *(унаслідок лікарського втручання)* прокольний.

ПРАБАЛБАТАЦЦА *док. розм. (проговоритися)* пробовкнутися, прохопитися [словом].

ПРАБАЛБАТАЦЬ *док.* **1.** *(говорити впродовж певного часу)* пробазікати, пробалакати; **яна ~тала цэлую гадзіну** вона пробазікала (пробалакала) цілу годину; **2.** *(виказати таємницю)* вибовкати, виказати; **3.** *(незрозуміло сказати)* пробелькотати, пробелькотіти.

ПРАБАЛЯВАЦЬ *док.* пробенкетувати.

ПРАБАСАВАЦЬ *і* **ПРАБАСІЦЬ** *док. розм.* пробасити; сказати басом (*розм.* баса).

ПРАБАСТАВАЦЬ *ж.* простpайкувати.

ПРАБАСЦІ *див.* **прабадаць**.

ПРАБАТРАЧЫЦЬ *док.* пронаймитувати.

ПРАБАЎЛЕНЫ проведений, перебутий. — *Див. ще* **прабаўляць**.

ПРАБАЎЛЯЦЦА *недок.*, **ПРАБАВІЦЦА** *док. розм.* **1.** *(здобувати засоби на прожиття)* перебиватися, перебитися; *(розм.)* перебуватися, перебутися, перемагатися, перемогтися; **2.** *док. (побути десь довго)* пробути, перебути; забаритися, загаятися, затриматися.

ПРАБАЎЛЯЦЬ *недок.*, **ПРАБАВІЦЬ** *док. розм. (час)* проводити, провести, перебувати, перебути; витрачати, витратити.

ПРАБАЧАЛЬНЫ прощений, пробачений, простимий.

ПРАБАЧАЦЬ *недок.*, **ПРАБАЧЫЦЬ** *док. (каму)* вибачати, вибачити, пробачати, пробачити, дарувати, подарувати *(кому)*; **прабачце яму** вибачте (пробачте, даруйте) йому.

ПРАБАЧЭННЕ *с.* вибачення, пробачення, дарування; **прашу ~ння** пробач (пробачте, вибач, вибачте, даруй, даруйте).

ПРАБЕГЛЫ *розм. (досвідчений)* бувалий; *(розм.)* тертий.

ПРАБЕГЧЫ *див.* **прабягаць**.

ПРАБІВАЦЬ *недок.*, **ПРАБІЦЬ** *док.* **1.** пробивати, пробити, *(багато, усе)* попробивати; *(дорогу, стежку й т. ін. — ще)* прокладати, прокласти, торувати, проторувати; *(стіну, мур і т. ін. — ще)* проломлювати, проламувати, проломити; *(важким ударом — ще)* провалювати, провалити; **2.** *(ушкоджувати уколом)* пробивати, пробити, проколювати, проколоти; **~біць нагу** пробити ногу; **3.** *(про биття годинника, док.)* пробити, вибити, ударити; **гадзіннік ~біў палову першай** годинник пробив (вибив) пів на першу; ◊ **ілбом сцяну не ~б'еш** *присл.* головою (лобом) муру (стіни) не проб'єш; проти горй піском не сипати; проти сили піском не зсиплеш.

ПРАБІВАЧНЫ *спец.* пробивальний.

ПРАБІТНЫ *розм. (енергійний)* пробивний.

ПРАБІЎКА *ж.* пробиття *с.*, *(незак. д. — ще)* пробивання. — *Пор.* **прабіваць 1.**

ПРАБЛІСКВАЦЬ *недок.*, **ПРАБЛІСНУЦЬ** *док. прям., перен.* проблискувати, проблиснути; **праз хмары ~нула сонца** крізь хмари проблиснуло сонце; **радасць ~нула ў вачах** радість проблиснула в очах.

ПРАБЛЫТАЦЦА *док. розм.* проблукати; пробродити, *(розм.)* протинятися, провештатися, провіятися.

ПРАБЛЯЯЦЬ *док.* **1.** *(обізватися — про вівцю, козу)* промекати, пробекати; *(розм.)* промекекати; **2.** *(якийсь час)* промекати, пробекати [цілий день *і т. ін.*].

ПРАБОЙКА *ж. (ручний інструмент)* пробивач *ч.*, пробійник *ч.*, *(розм.)* пробоєць *ч.*

ПРАБОР *ч. (на голові)* проділ; *(розм.)* продіть; **прамы п.** прямий проділ.

ПРАБОРКА *ж. розм. (догана)* прочухан *ч.*, прочуханка, нагінка, натруска.

ПРАБРАЗГАТАЦЬ *і* **ПРАБРАЗГАЦЕЦЬ** *док. розм.* пробряжчати, пробрязкати, продзенькати, продзеленчати.

ПРАБРАЗГАЦЬ *док.* пробряжчати, пробрязкати, продзенькати, продзеленчати.

ПРАБРАХАЦЦА *док. розм. (проговоритися)* пробовкнутися.

ПРАБРАХАЦЬ *док.* **1.** *(про собаку)* прогавкати; *(розм.)* пробрехати, провалувати; *(упродовж певного часу)* прогавкати [цілу ніч *і т. ін.*]. **2.** *перен. груб. (говорити впродовж певного часу)* пробазікати, пробалакати.

ПРАБРУКАВАЦЬ *док.* **1.** промостити; **п. вуліцу** промостити вулицю; **2.** *(якийсь час)* мостити [цілий день *і т. ін.*], промостити.

ПРАБУБНІЦЬ *док. розм.* **1.** *(заграти на бубоні)* пробубнити; **2.** *перен.* пробубніти, пробубоніти, промимрити, промурмотати, промурмотіти, пробурмотіти; **3.** *перен. (якийсь час)* пробубоніти [цілий день *і т. ін.*].

ПРАБУДЖАЦЦА *і* **ПРАБУДЖВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРАБУДЗІЦЦА** *док.* **1.** *(припиняти спати)* пробуджуватися, пробудитися, *(про багатьох, про всіх)* попробуджуватися; *(док. рідше)* збудитися; прокидатися, проки-

нутися, *(про багатьох, про всіх)* попрокида́тися; **2.** *перен.* пробу́джуватися, пробуди́тися, *(про багатьох, про багато що, про всіх, про все)* попробу́джуватися; збу́джуватися, збуди́тися; **~дзіліся надзеі** пробуди́лися надії; **3.** *недок. пас.* пробу́джуватися, розбу́джуватися; збу́джуватися.

ПРАБУ́ДЖВАЦЬ *і* **ПРАБУДЖА́ЦЬ** *недок.*, **ПРАБУДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(будити)* буди́ти, збуди́ти, розбу́джувати, розбуди́ти, *(багатьох, усіх)* порозбу́джувати; *(док.)* побуди́ти, пробуди́ти; **2.** *перен.* пробу́джувати, пробуди́ти, *(багатьох, усіх)* попробу́джувати; *(рідше)* розбу́джувати, розбуди́ти; збу́джувати, збуди́ти, *(багатьох, усіх)* позбу́джувати; **~дзіць пачу́ццi** пробуди́ти почуття́.

ПРАБУДЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* пробу́дження; збу́дження; **2.** *(стан)* пробу́дження; прокида́ння, проки́нення. — *Пор.* **прабуджа́цца 1, прабу́джваць 2.**

ПРАБУРКАВА́ЦЬ *док. прям., перен.* проворкува́ти, проворкота́ти, проворкоті́ти, *(прям. — ще)* протуркота́ти, протуркоті́ти.

ПРАБУРЧА́ЦЬ *док.* **1.** *(про собаку)* прогарча́ти; **2.** *перен. розм. (сердито невиразно сказати)* пробурча́ти, пробуркота́ти, пробуркоті́ти, прогарча́ти; **3.** *(упродовж певного часу)* пробурча́ти [цілу годи́ну *й т. ін*].

ПРАБУЦВЕ́ЦЬ *док.* протлі́ти, прогни́ти.

ПРАБЯГА́ЦЬ *недок.*, **ПРАБЕ́ГЧЫ** *док.* **1.** пробіга́ти, пробі́гти; *(через що-небудь — звичайно)* перебіга́ти, перебі́гти; **~бе́гчы сто ме́траў** пробі́гти сто ме́трів; **~бе́гчы це́раз по́ле** перебі́гти по́ле (че́рез по́ле); **2.** *(швидко проходити; швидко, похапцем прочитувати, проглядати)* перебіга́ти, перебі́гти; *(про час — ще)* збіга́ти, збі́гти; **час ху́тка ~бе́г** час шви́дко збіг; **~бе́гчы вача́мі** перебі́гти [очи́ма]; ◊ **чо́рная ко́шка ~бе́гла памі́ж і́мі** чо́рний кіт перебі́г (пробі́г) між ни́ми; **маро́з па спі́не ~бег** моро́з пройня́в, моро́з по спи́ні перебі́г, моро́зом по спи́ні сипону́ло.

ПРА́ВА *с.* пра́во; **~вы́ чалаве́ка** лю́дські права́, *(рідше)* права́ люди́ни; **мець п.** ма́ти пра́во; **усеагу́льнае вы́барчае п.** зага́льне ви́борче пра́во; **а́ўтарскае п.** а́вторське пра́во; **прыго́ннае п.** кріпосне́ пра́во; **ры́мскае п.** ри́мське пра́во; **магдэбу́ргскае пра́ва** магдебу́рзьке пра́во; ◊ **сваё п. пра́віць** гну́ти свою́ лі́нію, роби́ти все по-сво́єму; *(рідко)* виво́дити (пря́сти) свою́ ни́тку; **на птушы́ных ~ва́х** на пташи́них права́х; **пра́віць п.** керува́ти, розпоряджа́тися, *(розм.)* правува́ти.

ПРАВАВЕ́Д *ч.* правозна́вець.

ПРАВАГА́ЦЦА *док.* **1.** прогойда́тися, прохита́тися; **2.** *перен.* вага́тися, *(якусь хвилину й т. ін.)* провага́тися.

ПРАВАДЗЕ́ЙНЫ: п. член *(чаго)* ді́йсний член *(чого)*; **п. член Нацыяна́льнай акадэ́міі наву́к Белару́сі** ді́йсний член Націона́льної акаде́мії нау́к Білору́сі.

ПРАВАДЫ́Р, -ра́ *ч.* **1.** *(керівник суспільного руху, партії)* вождь, проводи́р, керма́нич; **2.** *(керівник групи або племені, війська, загону)* ватажо́к, ва́таг; проводи́р, *(розм.)* приві́дець.

ПРАВАДЫ́РСТВА *с.* керівни́цтво, про́від *ч.*

ПРАВАДЫ́РСТВАВАЦЬ **(у каго)** *недок. (рідко)* бу́ти на чолі́, стоя́ти на чолі́ *(кого)*, вести́ пере́д *(у чому, де)*; *(бути вожаком; керувати)* верхово́дити *(ким)*, ватажкува́ти *(над ким)*.

ПРАВАЖДА́ЦЦА *док. розм.* провози́тися, провоту́зитися, проморо́читися, промару́дитися, проволово́дитися.

ПРАВАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж. юр.* правозда́тність.

ПРАВАЗДО́ЛЬНЫ *юр.* правозда́тний.

ПРАВАЛАКА́ЦЦА *і* **ПРАВАЛА́КВАЦЦА** *недок. пас.*, **ПРАВАЛАЧЫ́СЯ** *док. розм.* **1.** протя́гуватися, протягти́ся, протяга́тися, протягну́тися, проволіка́тися, проволокти́ся, проволочи́тися; **2.** *недок. пас.* протя́гуватися, протяга́тися, просо́вуватися, просува́тися.

ПРАВАЛАКА́ЦЬ *і* **ПРАВАЛА́КВАЦЬ** *недок.*, **ПРАВАЛАЧЫ** *док. розм.* **1.** протя́гувати, протягти́, протяга́ти, протягну́ти, проволіка́ти, проволокти́; **2.** *(крізь що-небудь)* протя́гувати, протягти́, протяга́ти, протягну́ти, просува́ти, просо́вувати, просу́нути.

ПРАВАЛІ́ЦЬ[1] *див.* **права́львацъ.**

ПРАВАЛІ́ЦЬ[2] *док. (упродовж певного часу — вовну, повсть)* проваля́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАВАЛТУ́ЗІЦЦА *док. розм.* провози́тися, провоту́зитися, пропо́ратися, протовкти́ся, продлу́батися, промару́дитися, проволово́дитися.

ПРАВА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПРАВАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* прова́лювати, провали́ти, *(багато, усе)* попрова́лювати; *(рідше)* зава́лювати, завали́ти, *(багато, усе)* позава́лювати; **~лі́ць падло́гу** провали́ти пі́длогу; **~лі́ць экза́мен па матэма́тыцы** провали́ти (завали́ти) і́спит з матема́тики; **~лі́ць прапано́ву** провали́ти пропози́цію; **2.** *док. розм. (пройти, переміститися масою, у великій кількості)* просу́нути, прори́нути.

ПРАВАЛЭ́НДАЦЦА *док. розм.* **1.** промару́дитися, проволово́дитися; *(згаяти час — ще)* промарнува́ти час, проморо́читися; **2.** прове́штатися, протиня́тися, прошве́ндяти, прошве́ндятися.

ПРАВАЛЭ́НДАЦЬ *док. розм.* прове́штатися, протиня́тися, прошве́ндяти, прошве́ндятися.

ПРАВАМО́ЦНАСЦЬ *ж. і* **ПРАВАМО́ЦТВА** *с. юр.* правочи́нність, *(рідко)* правоси́льність.

ПРАВАМО́ЦНЫ *юр.* правочи́нний, правоси́льний, правомо́жний, *(рідко)* правомо́чний.

ПРАВАМО́ЦТВА *див.* **правамо́цнасць.**

ПРАВАНДРАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(упродовж певного часу)* промандрува́ти; **2.** *(провести якийсь час, блукаючи)* проброди́ти, проблука́ти, протиня́тися.

ПРАВАПАРУША́ЛЬНІК *ч. юр.* правопору́шник.

ПРАВАПАРУШЭ́ННЕ *с. юр.* правопору́шення.

ПРА́ВАПІС, -су *ч.* право́пис.

ПРАВАРО́НЕНЫ *розм.* проґа́влений. — *Див. ще* **праваро́ньваць.**

ПРАВАРО́НЬВАЦЬ *недок.*, **ПРАВАРО́НІЦЬ** *док. розм.* ґа́вити, проґа́вити.

ПРАВАРО́ЧАЦЦА *док. розм. (певний час)* провертí́тися, покрути́тися, *(рідко)* проворо́чатися.

ПРАВАРО́ЧВАЦЦА *недок. пас. розм.* прокру́чуватися, провертá́тися.

ПРАВАРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАВАРО́ЧАЦЬ** *док.*

розм. **1.** прокру́чувати, прокрути́ти; поверта́ти, поверну́ти; **2.** *перен. (швидко що-небудь робити)* обла́годжувати, обла́годити, *(про багато що)* пообла́годжувати.

ПРАВАРТАВА́НЫ **1.** провартóваний; **2.** прога́влений. — *Див. ще* **правартава́ць**.

ПРАВАРТАВА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(упродовж певного часу)* провартува́ти; простерегти́; **п. усю ноч** провартува́ти цілу ніч; **2.** *(не встерегти)* прога́вити; **п. злóдзея** прога́вити злóдія.

ПРАВАРЫ́НА *ж. обл.* стíйло *с.*

ПРАВАРЫ́ННЫ *обл.* стійлови́й.

ПРАВАСКАВА́НЫ провóщений, провоскóваний. — *Див. ще* **праваскóўваць**.

ПРАВАСКÓЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАВАСКАВА́ЦЬ** *док.* провóщувати, провощи́ти, навóщувати, навощи́ти, провоскóвувати, провоскува́ти.

ПРАВАСТРЫ́ЦЬ *док. (упродовж певного часу)* проточи́ти, прогостри́ти.

ПРАВАШЧЫ́ЦЦА *див.* **правóшчвацца**.

ПРАВАШЧЫ́ЦЬ *див.* **правóшчваць**.

ПРАВАЯВА́НЫ *розм.* провойóваний. — *Див. ще* **праваява́ць**.

ПРАВАЯВА́ЦЬ *док.* **1.** *(упродовж певного часу)* провоюва́ти; **п. тры гады́** провоюва́ти три рóки; **2.** *розм. (витратити на військові потреби)* провоюва́ти; **п. усé грóшы** провоюва́ти всі грóші.

ПРАВЕ́ЗЦІ *див.* **правóзіць**.

ПРАВЕ́Й *прислівн.* правіше.

ПРАВЕНТЫЛІ́РАВАНЫ провентильóваний. — *Див. ще* **правентылі́раваць**.

ПРАВЕНТЫЛІ́РАВАЦЬ *док.* провентилюва́ти.

ПРАВЕ́РАНЫ перевíрений; звíрений. — *Див. ще* **правяра́ць**.

ПРАВЕ́РАЧНЫ перевірни́й.

ПРАВЕ́РКА *ж.* перéвірка, перевíрення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* перевіря́ння *с.*

ПРАВЕ́РНУТЫ *(швидко зроблений)* обла́годжений. — *Див. ще* **правярну́ць**.

ПРАВЕ́РШЧЫК *ч. розм.* перевíрник.

ПРАВЕ́РШЧЫЦА *ж. розм.* перевíрниця.

ПРАВЕ́РЫЦЬ *див.* **правяра́ць**.

ПРАВЕ́СЦІ *див.* **правóдзіць**[2].

ПРА́ВІЛА *с. у різн. знач.* пра́вило; **граматы́чнае п.** грамати́чне пра́вило; **~лы для ву́чняў** пра́вила для у́чнів; **му́драе п.** му́дре пра́вило; **адступíць ад ~л** відступи́ти (відійти́) від пра́вил; ◊ **па ўсіх ~лах майстэ́рства** за всіма́ пра́вилами майстéрності; **як п.** як пра́вило, зазви́чай; **захóўваць ~лы прыстóйнасці** додéржувати (дотри́мувати) пра́вил пристóйності, додéржувати зви́чаю.

ПРА́ВІЛЬНЕЙ *і* **ПРАВІЛЬНЕ́Й** **1.** *прислівн. вищ. ст.* правильніше; **2.** *вст. сл. розм.* ра́дше, радніш.

ПРАВІЛЬНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* правильніший.

ПРА́ВІЛЬНЫ пра́вильний; *(який має під собою підстави, обгрунтований — ще)* слу́шний; *(який відповідає дійсності — ще)* правди́вий; *(такий, як треба — ще)* справедли́вий; *(який не відступає від норм — ще, рідко)* попра́вний; **~нае вымаўле́нне** пра́вильна вимóва; **п. дзеясло́ў** пра́вильне дієслóво; **п. дроб** *мат.* пра́вильний дріб; **~нае разуме́нне** пра́вильне (слу́шне, правди́ве) розумíння; **~ныя ры́сы тва́ру** пра́вильні ри́си обли́ччя; ◊ **стая́ць на ~ным шляху́ (на ~най дарóзе)** стоя́ти на пра́вильному шляху́; **збíцца з ~най дарóгі** зби́тися на манівці, зби́тися з путтє́.

ПРАВІНАВА́ЧВАЦЦА *недок.*, **ПРАВІНАВА́ЦІЦЦА** *док. (робити якусь провину) (док.)* провини́тися *(перед ким-чим, рідше — проти кого, у чому, чим)*, завини́ти *(перед ким-чим, рідко — проти кого, кому, чим, у чому, що)*; *(розм.)* провини́ти *(кому, проти кого, що, у чому, чим)*.

ПРАВІ́НКА *і* **ПРАВІ́ННАСЦЬ** *ж.* прови́на, прови́нність.

ПРАВО́ДЖВАЦЬ *і* **ПРАВО́ДЗІЦЬ** *недок. (коня)* води́ти [на прохíдку], провóдити, провóджувати.

ПРАВО́ДЗІНЫ, -дзін *тільки мн.* прóводи, *(обл.)* вихíдчини; **п. ў а́рмію** прóводи в а́рмію.

ПРАВО́ДЗІЦЬ[1] *див.* **правóджваць**.

ПРАВО́ДЗІЦЬ[2] *недок.*, **ПРАВЕ́СЦІ** *док.* **1.** провóдити, провести́, *(через що-небудь — ще)* перевóдити, перевести́; *(доправляти — ще)* перепрова́джувати, перепрова́дити; *(недок.: здійснювати — ще)* прова́дити; **~ве́сці ў жыццё** запрова́дити (провести́) в життя́; здíйснювати, здійсни́ти; **~ве́сці сход** провести́ збóри; **~ве́сці зага́дам** провести́ нака́зом; **~ве́сці вялíкую рабóту** здійсни́ти (провести́) вели́ку робóту; **~ве́сці граніцу** провести́ кордóн; **~ве́сці кана́л** провести́ (прокла́сти) кана́л; **~ве́сці рукóй па валаса́х** провести́ рукóю по волóссю; **2.** *(час)* провóдити, провести́, перебува́ти, перебу́ти; **дóбра ~ве́сці ве́чар** дóбре провести́ (перебу́ти) ве́чір; **3.** *(прощатися; відправляти куди-небудь)* проводжа́ти, провóдити, провести́, випроводжа́ти, *(заст.)* випрова́джувати, ви́провадити; **~ве́сці на вакза́л** привести́ на вокза́л; **~ве́сці сына ў а́рмію** провести́ (ви́провадити) си́на до а́рмії; **~ве́сці вóкам (вача́мі)** постéжити (простéжити) очи́ма.

ПРАВО́З, -зу *ч.* провéзення *с.*, прóвіз *ч.*

ПРАВОЗАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж. залізн.* провозоспромóжність.

ПРАВО́ЗІЦЬ *недок.*, **ПРАВЕ́ЗЦІ** *док.* провóзити, провезти́; *(через що-небудь — ще)* перевóзити, перевезти́; **~ве́зці два кіламе́тры** провезти́ два кіломéтри; **~ве́зці пасажы́ра без білéта** провезти́ пасажи́ра без квитка́; **~вязí мяне́ на машы́не!** провези́ (проката́й) менé маши́ною (на маши́ні)!

ПРАВО́ЙКАЦЬ *док.* **1.** прóйкати; **2.** *(упродовж певного часу)* прóйкати [цілу годи́ну *й т. ін.*].

ПРАВО́РВАННЕ *с.* прорóрювання.

ПРАВО́РВАЦЦА *недок. пас.* прорóрюватися.

ПРАВО́РВАЦЬ *недок.*, **ПРААРА́ЦЬ** *док.* **1.** прорóрювати, прoора́ти; *(багато що, усе)* попрорóрювати; **2.** *док. (упродовж певного часу)* прoора́ти [цілий день *і т. ін.*].

ПРАВО́ХКАЦЬ *док.* **1.** прóохати, *(розм.)* прóохкати; **2.** *(упродовж певного часу)* прóохати, *(розм.)* прóохкати [цілу годи́ну *й т. ін.*].

ПРАВО́ШЧВАЦЦА *недок. пас.*, **ПРАВАШ-**

ЧЫ́ЦЦА *док.* прово́щуватися, провощи́тися, провоско́вуватися, провоскува́тися.

ПРАВО́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАВАШЧЫ́ЦЬ** *док.* прово́щувати, провощи́ти, наво́щувати, навощи́ти, провоско́вувати, провоскува́ти.

ПРА́ВЫ[1] **1.** *прикм. у різн. знач.* пра́вий; **~вая нага́** пра́ва нога́; **п. бе́раг** пра́вий бе́рег; **~вая па́ртыя** пра́ва па́ртія; **п. бок матэ́рыі** пра́вий бік ткани́ни; **2.** *у знач. імен. (член правої партії, організації)* пра́вий; ◊ **~вая рука́** *(чыя)* пра́ва рука́ *(чия).*

ПРА́ВЫ[2] пра́вий; справедли́вий; пра́вильний; **ён п.** *(частіше коротк. ф.* **праў***)* він ма́є ра́цію; його́ пра́вда, *(розм. рідко)* він пра́вий; **загі́нуць у ~вым баі́** заги́нути у справедли́вому *(рідше* — пра́вому) бою́; ◊ **і краў і праў** ви́йшов сухи́м з води́; де́шево відбу́вся.

ПРА́ВЫ[3] *спец.* прямошарови́й, прямошарува́тий.

ПРАВЫ́, -во́ў *мн.* права́; **вадзі́цельскія п.** права́ водія́.

ПРАВЭ́НДЖАНЫ прoко́пчений. — *Див. ще* **правэ́нджваць**.

ПРАВЭ́НДЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАВЭ́НДЗІЦЦА** *док.* прoко́пчуватися, прокопти́тися.

ПРАВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАВЭ́НДЗІЦЬ** *док.* **1.** прoко́пчувати, прокопти́ти; **~дзіць мя́са** прокопти́ти м'ясо; **2.** *(упродовж певного часу)* копти́ти [ці́лий день *і т. ін.*], прокопти́ти.

ПРАВЯДЗЕ́ННЕ *с.* прове́дення, *(незак. д. — ще)* прово́дження; прова́дження; здíйснення *(чого)*; **п. пастано́вы ў жыццё** запрова́дження (прове́дення) ухва́ли в життя́; **п. даро́г** прове́дення дорі́г; **п. выбара́ў** прове́дення ви́борів.

ПРАВЯ́НУЦЬ *док. (злегка в'янути)* прив'я́нути.

ПРАВЯРА́ЛЬШЧЫК *ч. розм.* переві́рник.

ПРАВЯРА́ЛЬШЧЫЦА *ж. розм.* переві́рниця.

ПРАВЯРА́ННЕ *с.* пере́вірка *ж.*, переві́рення, *(незак. д. — звичайно)* перевіря́ння.

ПРАВЯРА́ЦЦА *недок.*, **ПРАВЕ́РЫЦЦА** *док.* **1.** перевіря́тися, переві́ритися; **2.** *недок. пас.* перевіря́тися.

ПРАВЯРА́ЦЬ *недок.*, **ПРАВЕ́РЫЦЬ** *док.* перевіря́ти, переві́рити; *(установлювати наявність, придатність, якість і т. ін. — ще)* звіря́ти, звíрювати, звíрити, виві́ряти, ви́вірити; випробо́вувати, ви́пробувати; **~рыць справазда́чу** переві́рити звіт; **п. дэта́ль на трыва́ласць** ви́пробувати дета́ль на мі́цність.

ПРАВЯРНУ́ЦЬ *док. розм. (швидко зробити щонебудь)* обла́годити, *(про багато що, про все)* пообла́годжувати.

ПРА́ГА *ж.* **1.** *(потреба пити)* спра́га, жага́, зга́га; **2.** *перен. (сильне бажання)* жадо́ба, жада́ння *с.*, жага́, спра́га; пра́гнення *с.*; **п. да ве́даў** жадо́ба (жага́) знань.

ПРАГАБЛЁВАНЫ *див.* **прагаблява́ны**.

ПРАГАБЛЁЎВАННЕ *с.* прострýгування.

ПРАГАБЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* прострýгуватися.

ПРАГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* **1.** прострýгувати, пpостругáти; **2.** *док. (упродовж певного часу)* пpостругáти; **~ва́ць цэ́лы дзень** пpостругáти ці́лий день.

ПРАГАБЛЯВА́НЫ *і* **ПРАГАБЛЁВАНЫ** прострýганий. — *Див. ще* **прагаблёўваць**.

ПРАГАВІ́ТА *прислівн. прям., перен.* жа́дібно, пожа́дливо; ненаси́тно; невсити́мо.

ПРАГАВІ́ТАСЦЬ *ж. прям., перен.* жа́дібність, жадо́ба, пожа́дливість, жадли́вість; ненаси́тність, *(поез.)* ненаси́ть; невсити́мість, ненaже́рливість, ненаже́рність; заже́рливість.

ПРАГАВІ́ТЫ *ж. прям., перен.* жа́дібний, пожа́дливий, жадли́вий; ненаси́тний; *(який не задовольняється наявним)* невсити́мий; ненаже́рливий, ненаже́рний; заже́рливий; **п. чалаве́к** жа́дібна (пожа́длива, жадли́ва) люди́на; **~тае жада́нне ве́даў** ненаси́тна (невсити́ма) жадо́ба знань.

ПРАГА́ДВАЦЬ *недок.*, **ПРАГАДА́ЦЬ** *док.* помиля́тися [в розрахýнках], помили́тися [в розрахýнках]; програва́ти, програ́ти; *(розм.)* прога́дувати, прогада́ти; **я ні́чога не ~да́ў, калі́ адмо́віўся ад ва́шай прапано́вы** я ні́чого не програ́в (не втра́тив), колú відмо́вився від ва́шої пропози́ції.

ПРАГАЙСА́ЦЬ *див.* **прагóйсаць**.

ПРАГА́Л, -лу *і* **ПРАГА́ЛАК, -лку** *ч.* **1.** *(незаросле деревами місце в лісі)* галя́ва *ж.*, галя́вина *ж.*; *(розм.)* прога́лина *ж.*, **2.** *(проміжок між чим-небудь)* прога́лина *ж.*

ПРАГАНДЛЯВА́НЫ проторго́ваний. — *Див. ще* **прагандлява́ць**.

ПРАГАНДЛЯВА́ЦЦА *док. (зазнати збитків)* проторгува́тися.

ПРАГАНДЛЯВА́ЦЬ *док.* **1.** *(зазнати втрат, торгуючи)* проторгува́ти; **п. сто рублёў** проторгува́ти сто рублі́в; **2.** *(упродовж певного часу)* проторгува́ти; **п. да са́май во́сені** проторгува́ти (аж) до са́мої о́сені.

ПРАГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАГНА́ЦЬ** *док.* **1.** проганя́ти, прого́нити, прогна́ти, *(багато кого, багато що, усіх, усе)* попроганя́ти, попрого́нити; **~на́ць саба́ку** прогна́ти соба́ку; **~на́ць са слу́жбы** прогна́ти зі слу́жби; **~на́ць па шашы́ два кіламе́тры** прогна́ти по шосе́ *(розм.* сошéю*)* два кіло́метри; **~на́ць праз строй** *істор.* прогна́ти крізь стрій; **2.** *розм.* запива́ти, запи́ти; **~на́ць бу́льбу малако́м** запи́ти карто́плю молоко́м; **3.** *док. (спрагу)* угамува́ти, уті́шити, заспоко́їти.

ПРАГАРБЕ́ЦЬ *док. (певний час — розм.)* прокорпі́ти; **п. цэ́лы дзень** прокорпі́ти ці́лий день.

ПРАГАРЛА́НІЦЬ *і* **ПРАГАРЛАПА́НІЦЬ** *док. розм.* прогорла́ти.

ПРАГАРНУ́ЦЬ *див.* **прагóртваць**.

ПРАГАСЦІ́ЦЬ *і* **ПРАГАСЦЯВА́ЦЬ** *док.* прогостюва́ти.

ПРАГІ́Б, -бу *ч.* проги́н, *(незак. д. — ще)* угина́ння *с.*, прогина́ння *с.*

ПРАГІБА́ННЕ *с.* угина́ння, прогина́ння.

ПРАГІБА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАГНУ́ЦЦА** *док.* угина́тися, угну́тися, увігну́тися, прогина́тися, прогну́тися.

ПРАГІБА́ЦЬ *недок.*, **ПРАГНУ́ЦЬ** *док.* угина́ти, угну́ти, увігна́ти, прогина́ти, прогну́ти.

ПРАГЛЕ́ДЖАНЫ 1. перегля́нутий, прогля́нутий; **2.** недогля́нутий, недоба́чений; пропу́щений. — *Див. ще* **праглядзе́ць, прагле́дзець 1**.

ПРАГЛЕ́ДЗЕЦЬ *док.* **1.** *(не помітити)* недогля́нути, недогля́діти *(чого, що)*, недоба́чити *(чого)*; пропусти́ти, промину́ти *(що)*; **п. памылку** недогля́нути (недогля́діти) по́милки; **2.** *розм.* перегля́нути, прогля́нути, передиви́тися, продиви́тися; *(упродовж певного часу)* диви́тися [ці́лу годи́ну *й т. ін.*], продиви́тися; ◊ **во́чы п.** ви́дивитися о́чі.

ПРАГЛЫНА́ЦЬ *недок.*, **ПРАГЛЫНУ́ЦЬ** *док. прям., перен.* проко́втувати, проковтну́ти, *(розм.)* проглина́ти, проглину́ти; **~ну́ць ко́стачку** проковтну́ти кі́сточку; **~ну́ць кні́гу** проковтну́ти кни́жку; ◊ **~ну́ць язы́к** проковтну́ти язика́ (язи́к); **жыўцо́м бы ~ну́ў** живце́м би з'ї́в (ковтну́в); **ні выплюнуць ні ~ну́ць** і ва́жко нести́, і ки́нути шко́да; і ги́дко з'ї́сти, і шко́да ви́кинути.

ПРАГЛЫНУ́ТЫ проко́втнутий; *(перен.)* прогли́нутий. — *Див. ще* **праглына́ць**.

ПРАГЛЯ́Д, -ду *ч.* **1.** *(дія)* пере́гляд, *(незак. д. — ще)* перегляда́ння *с.*, проглядання *с.*; **п. спекта́кля** пере́гляд виста́ви; **2.** *(помилка)* недо́гляд; **гру́бы п.** гру́бий недо́гляд.

ПРАГЛЯДА́ЛЬНЫ переглядо́вий.

ПРАГЛЯДА́ННЕ *с. і* **ПРАГЛЯ́ДВАННЕ** *с.* перегляда́ння, прогляда́ння. — *Пор.* **прагляда́ць 1**.

ПРАГЛЯДА́ЦЦА *і* **ПРАГЛЯ́ДВАЦЦА** *недок.* **1.** *(бути видним)* прогляда́тися; **2.** *пас.* перегляда́тися, прогляда́тися, передивля́тися.

ПРАГЛЯДА́ЦЬ *і* **ПРАГЛЯ́ДВАЦЬ** *недок.*, **ПРАГЛЯНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *недок.* перегляда́ти, прогляда́ти, передивля́тися, продивля́тися; **п. газе́ты** перегляда́ти (прогляда́ти, передивля́тися, продивля́тися) газе́ти; **2.** *(ставати видним)* прогляда́ти, прогля́нути, прозира́ти, прозирну́ти; **со́нца ~ну́ла праз хма́ры** со́нце прогля́нуло крізь хма́ри.

ПРАГЛЯДЗЕ́ЦЬ *док.* **1.** перегля́нути, *(розм.)* перегля́діти, *(багато що, усе)* попереглядати; прогля́нути, передиви́тися, *(багато що, усе)* попередивля́тися, продиви́тися; **п. ру́капіс** перегля́нути (прогля́нути, передиви́тися, продиви́тися) руко́пис; **2.** *(упродовж певного часу)* продиви́тися [ці́лу годи́ну *й т. ін.*]; **п. усю́ ноч на зо́ры** продиви́тися всю ніч на зо́рі.

ПРА́ГНА *прислівн. прям., перен.* жа́дібно, пожа́дливо; хи́жо.

ПРАГНАЗІ́РАВАННЕ *с.* прогнозува́ння.

ПАРГНАЗІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* прогнозува́тися.

ПРАГНАЗІ́РАВАЦЬ *недок.* прогнозува́ти.

ПРАГНА́НЫ 1. про́гнаний; **2.** заспоко́єний, угамо́ваний, уті́шений. — *Див. ще* **прагання́ць**.

ПРА́ГНАСЦЬ *ж. прям., перен.* жа́дібність, пожа́дливість, жадли́вість; хи́жість; нена́ситність, невсити́мість; заже́рливість, ненаже́рливість, ненаже́рність.

ПРАГНА́ЦЬ *див.* **прагання́ць**.

ПРАГНУ́ЦЦА *див.* **прагіба́цца**.

ПРА́ГНУЦЬ *недок.* **1.** *(дуже хотіти)* жада́ти; пра́гнути; **2.** *розм.* хоті́ти пи́ти, відчува́ти спра́гу (жагу́, зга́гу), *(заст.)* пра́гнути.

ПРАГНУ́ЦЬ *див.* **прагіба́ць**.

ПРА́ГНЫ *прям., перен.* жа́дібний, пожа́дливий, жадли́вий; хи́жий; нена́ситний; невсити́мий; заже́рливий, ненаже́рливий, ненаже́рний.

ПРАГО́ЙДАЦЦА *док.* прогойда́тися.

ПРАГО́ЙДАЦЬ *док.* прогойда́ти.

ПРАГО́ЙСАЦЬ *і* **ПРАГАЙСА́ЦЬ** *док. розм. (протягом певного часу)* прогання́ти, прогаса́ти, прошастати; **~са́ў паўдня́** прогання́в (прогаса́в) півдня́.

ПРАГО́РТВАЦЬ *недок.*, **ПРАГАРНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(сторінки)* перегорта́ти, перегорну́ти, *(багато, усе)* поперегорта́ти; **2.** *(прочищати, розгрібаючи)* прогорта́ти, прогорну́ти, *(багато, усе)* попрогорта́ти.

ПРАГРАБА́ЦЬ *недок.*, **ПРАГРЭ́БЦІ** *док.* **1.** прогріба́ти, прогребти́; *(граблями — ще)* прогрома́джувати, прогрома́дити; *(лопатою й т. ін. — звичайно)* прогорта́ти, прогорну́ти; прокида́ти, проки́нути; **2.** *док. (упродовж певного часу)* прогребти́, прогрома́дити.

ПРАГРА́МА *ж. у різн. знач.* програ́ма; **п. рабо́ты схо́ду** програ́ма робо́ти збо́рів; **п. сярэ́дняй шко́лы** програ́ма сере́дньої шко́ли; **п. канцэ́рта** програ́ма конце́рту.

ПРАГРАМІ́РАВАННЕ *с.* програмува́ння.

ПРАГРАМІ́РАВАЦЬ *недок.* програмува́ти.

ПРАГРА́МНЫ *(який містить у собі програму, визначає основу діяльності)* програ́мний; *(який є в навчальній програмі)* програмо́вий.

ПРАГРЭ́БЦІ *див.* **праграба́ць**.

ПРАГРЭ́С, -су *ч.* прогре́с, по́ступ.

ПРАГРЭСІ́РАВАЦЬ *недок. у різн. знач.* прогресува́ти.

ПРАГРЭСІ́РУЮЧЫ 1. *дієприкм., прикм.* яки́й (що) прогресу́є; *(мед.)* прогресо́ваний; **п. склеро́з** прогресо́ваний склеро́з; **2.** *дієприслівн.* прогресу́ючи.

ПРАГУ́ЛАЧНЫ прогу́лянковий.

ПРАГУ́ЛКА *ж.* прогу́лянка; *(розм.)* прогуля́ння *с.*

ПРАГУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ПРАГУЛЯ́ЦЦА** *док.* **1.** прогу́люватися, прогуля́тися; прохо́джуватися, прохо́дитися, *(розм.)* проходжа́тися, пройти́ся, *(розм.)* проходи́тися, *(недок.)* походжа́ти; **2.** *недок. пас.* прогу́люватися; програва́тися.

ПРАГУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПРАГУЛЯ́ЦЬ** *док.* **1.** прогу́лювати, прогуля́ти; **~ля́ць абе́д** прогуля́ти обі́д; **~ля́ць гро́шы** прогуля́ти гро́ші; **2.** *(зазнавати поразки в грі)* програва́ти, програ́ти, *(багато, усе)* попрограва́ти; **~ля́ць ша́хматную па́ртыю** програ́ти па́ртію в ша́хи; **3.** *(проводити певний час у грі)* програва́ти; **п. дзве гадзі́ны ў валейбо́л** програ́ти дві годи́ни у волейбо́л.

ПРАГУЛЬТА́ЙНІЧАЦЬ *док. розм.* пробайдикува́ти.

ПРАГУ́ЛЬШЧЫК *ч. розм.* прогу́льник.

ПРАГУ́ЛЬШЧЫЦА *ж. розм.* прогу́льниця.

ПРАГУЛЯ́НЫ 1. прогу́ляний; **2.** про́граний. — *Див. ще* **прагу́льваць 1, 2**.

ПРАГУМАВА́НЫ прогумо́ваний. — *Див. ще* **прагумо́ўваць**.

ПРАГУМО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАГУМАВА́ЦЬ** *док.* прогумо́вувати, прогумува́ти.

ПРАГУ́ТАРЫЦЬ *док. розм.* проговори́ти; *(розм.)* пробала́кати, прогомоні́ти.

ПРАГУЧА́ЦЬ *і* **ПРАГУЧЭ́ЦЬ** *док.* **1.** прозвуча́ти; пролуна́ти; *(про звуки струн і т. ін. — звичайно)* пробриніти; **~ча́ў стрэл** прозвуча́в (пролуна́в) по́стріл; **2.** *перен.* прозвуча́ти; **у яго́ сло́вах ~ча́ла нездаво́ленасць** у його́ слова́х прозвуча́ло незадово́лення; **гэ́та гісто́рыя ~ча́ла на ўсю краі́ну** ця істо́рія прозвуча́ла на всю краї́ну.

ПРАГУ́ШКАЦЦА *док. (на гойдалці — упродовж певного часу)* прогойда́тися.

ПРАГУ́ШКАЦЬ *док. (упродовж певного часу)* прогойда́ти; **п. цэ́лую гадзі́ну** прогойда́ти ці́лу годи́ну.

ПРАГЫ́РКАЦЬ *док. (про собаку)* прогарча́ти.

ПРАДАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАДА́ЦЬ** *док.* продава́ти, прода́ти, *(про багато що, про все)* попродава́ти, попро́дати; спро́дувати, спро́дати, спродава́ти, спрода́ти, *(про багато що, про все)* поспро́дувати; *(розм.)* запро́дувати, запро́да́ти, *(про багато що, про все)* позапро́дувати; *(розпродувати)* випро́дувати, ви́продати; ◊ **дры́жыкі ~ва́ць а)** підгина́ти хвоста́, удава́тися в переполо́х; **б)** хапа́ти дрижаки́; **як пшані́цу прада́ўшы (спаць)** (спа́ти) без [за́дніх] ніг.

ПРАДА́ДЗЕНЫ про́даний, спро́даний; *(розм.)* запро́даний. — *Див. ще* **прадава́ць**.

ПРАДА́ЖНІК *ч.* зра́дник, *(рідко)* зрадли́вець; *(продажна людина)* запро́данець.

ПРАДА́ЖНІЦА *ж.* зра́дниця, *(рідко)* зрадли́виця; запро́данка.

ПРАДА́ЖНІЦКІ *прям., перен.* зра́дницький, *(рідко)* зра́дний; *(оманливий, підступний і т. ін. — ще)* зрадли́вий; *(продажний)* запро́данський.

ПРАДА́ЖНІЦТВА *с.* зра́да *ж.*; *(віроломство)* зра́дництво; *(продажність)* запро́данство.

ПРАДА́ЖНЫ *у різн. знач.* прода́жний; **~ная цана́** прода́жна ціна́; **~ная душа́** прода́жна душа́.

ПРАДАЎГАВА́ТАСЦЬ *ж.* довга́стість.

ПРАДАЎГАВА́ТЫ довга́стий; **п. твар** довга́сте облі́ччя (лице́).

ПРАДАЎЖА́ЛЬНІК *ч* продо́вжувач.

ПРАДАЎЖА́ЛЬНІЦА *ж.* продо́вжувачка.

ПРАДАЎЖА́ЦЬ *і* **ПРАДО́ЎЖВАЦЬ** *недок.*, **ПРАДО́ЎЖЫЦЬ** *док.* продо́вжувати, продо́вжити; **~до́ўжыць лі́нію** продо́вжити лі́нію; **~до́ўжыць адпачы́нак** продо́вжити відпочи́нок; **~до́ўжыць размо́ву** продо́вжити розмо́ву; **~даўжа́ць гавары́ць** говори́ти (вести́, прова́дити) да́лі.

ПРАДАЎЖЭ́ННЕ *с.* продо́вження.

ПРАДАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч.* продаве́ць.

ПРАДАЎШЧЫ́ЦА *ж.* продаве́ць *ч.*, продавщи́ця.

ПРАДБА́ЧАННЕ *с.* передба́чення.

ПРАДБА́ЧАНЫ передба́чений, *(рідко)* завба́чений.

ПРАДБА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАДБА́ЧЫЦЬ** *док.* *(угадувати наперед)* передбача́ти, передба́чити, *(рідко)* завбача́ти, завба́чити; **усяго́ не ~чыш** усього́ не передба́чиш.

ПРАДБА́ЧЫЦЦА *недок.* передба́читися; **пераме́ны надво́р'я не п.** змі́ни пого́ди не передбача́ють; **~чацца вялі́кія затра́ты** передбача́ють вели́кі ви́трати.

ПРАДБА́ЧЫЦЬ[1] *недок. (вивчаючи, аналізуючи факти, робити правильні висновки про майбутній розвиток чого-небудь)* передбача́ти; **п. бу́дучыню** передбача́ти майбу́тнє; **я ~чу вялі́кія непрые́мнасці** я передбача́ю вели́кі неприє́мності.

ПРАДБА́ЧЫЦЬ[2] *див.* **прадба́чваць**.

ПРАДВЕ́СНЕ *с. (пора напередодні весни)* про́весна *ж.*, про́весінь *ж.*

ПРАДВЕ́СНІК *ч.* прові́сник, передві́сник, віщу́н.

ПАРДВЕ́СНІЦА *ж.* прові́сниця, передві́сниця, віщу́нка.

ПРАДВЕ́СЦЕ *с.* передві́стя, передві́стка *ж.*, при́звістка *ж.*, *(поет.)* про́вість *ж.*, передчуття́.

ПРАДВЫ́ЗНАЧАНАСЦЬ *ж.* ви́значеність [напере́д]; зумо́вленість; прире́ченість.

ПРАДВЫ́ЗНАЧАНЫ ви́значений [напере́д]; зумо́влений; прире́чений. — *Див. ще* **прадвызнача́ць**.

ПРАДВЫЗНАЧА́ЦЦА *недок.*, **ПРАДВЫ́ЗНАЧЫЦЦА** *док.* визнача́тися, *(рідше)* визна́чуватися [напере́д], ви́значитися [напере́д]; зумо́влюватися, зумо́витися; прирі́катися, приректи́ся.

ПРАДВЫЗНАЧА́ЦЬ *недок.*, **ПРАДВЫ́ЗНАЧЫЦЬ** *док.* визнача́ти, *(рідше)* визна́чувати [напере́д], ви́значити [напере́д]; зумо́влювати, зумо́вити; прирі́кати, приректи́; **~вы́значыць шляхі́ развіцця́** ви́значити [напере́д] (зумо́вити) шляхи́ ро́звитку.

ПРАДВЫЗНАЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* ви́значення [напере́д]; прире́чення; **2.** *(те, що визначене)* до́ля *ж.*; призна́чення; **п. лёсу** при́суд до́лі.

ПРАДВЯШЧА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* пророкува́ння, проро́чення, передріка́ння, передре́чення; *(заст.)* прорі́кання, проре́чення; провіщення, *(незак. д. — ще)* провіща́ння, віщува́ння; **2.** *(те, що напророковане)* проро́цтво, віщува́ння, передре́чення.

ПРАДВЯШЧА́ЦЦА *недок. пас.* передвіща́тися; заповіда́тися.

ПРАДВЯШЧА́ЦЬ *недок.*, **ПРАДВЯСЦІ́ЦЬ** *док.* пророкува́ти, проро́чити, напроро́чити; передріка́ти, передректи́; прорі́кати, проректи́, прирі́кати, приректи́; провіща́ти, провісти́ти, передвіща́ти, передвісти́ти, *(недок.)* віщува́ти, *(обл.)* вістува́ти, заповіда́ти; **~вясці́ць бу́дучыню** напроро́чити (передректи́) майбу́тнє.

ПРАДЖГА́ЦЬ *док. розм. (швидко пройти, проїхати)* промча́ти; *(розм.)* прогна́ти, прогна́тися; пронести́ся; пролеті́ти; *(поет.)* проли́нути, промайну́ти; **п. пяць кіламе́траў** промча́ти (прогна́ти, прогна́тися, пронести́ся, пролеті́ти) п'ять кіломе́трів.

ПРАДЗЁЎБАНЫ *див.* **прадзяў́баны**.

ПРАДЗЁЎБВАЦЦА *недок.*, **ПРАДЗЯЎБЦІ́СЯ** *док.* **1.** *(про пташенят)* прокльо́вуватися, проклю́нутися, викльо́вуватися, ви́клюнутися.

ПРАДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **ПРАДЗЯЎБА́ЦЬ** *і* **ПРАДЗЯЎБЦІ́** *док.* **1.** *(про пташенят)* прокльо́вувати, проклюва́ти, проклю́нути, продзьо́бувати, продзьо́бати; **2.** *(робити дірку,*

стукаючи чим-небудь) продо́вбувати, продовба́ти; **3.** *(док. (упродовж певного часу)* проклюва́ти, продовба́ти.

ПРА́ДЗІВА *с.* **1.** прядіння; **ручно́е п.** ручне́ прядіння; **2.** пря́диво.

ПРАДЗІ́ЛЬНЫ пряди́льний, пряди́вний.

ПРАДЗІ́ЛЬШЧЫК *ч.* пряди́льник.

ПРАДЗІ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* пряди́льниця.

ПРАДЗІМА́ЛЬНЫ *техн.* продува́льний, продувни́й.

ПРАДЗІМА́ННЕ *с.* продува́ння.

ПРАДЗІМА́ЦЦА *недок. пас.* продува́тися; продму́хуватися.

ПРАДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **ПРАДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* продува́ти, продима́ти, проду́ти, *(багато що, усе)* попродува́ти; *(розм.)* продму́хувати, продму́хати, продмухну́ти.

ПРАДЗІМНЫ́ *техн.* продува́льний, продувни́й.

ПРАДЗЬМУ́ТЫ проду́тий; *(розм.)* продму́ханий. — *Див. ще* **прадзіма́ць**.

ПРАДЗІРА́ЦЬ *недок.*, **ПРАДРА́ЦЬ** *док.* продира́ти, проде́рти, продра́ти, *(багато що, усе)* попродира́ти; **~ра́ць во́чы** продерти (продра́ти, *вульг.* пролупи́ти) о́чі.

ПРАДЗЯЎБА́НЫ *і* **ПРАДЗЁЎБАНЫ** **1.** проклюваний, продзьо́баний; **2.** продо́вбаний. — *Див. ще* **прадзёўбваць**.

ПРАДЗЯЎБА́ЦЬ *див.* **прадзёўбваць**.

ПРАДЗЯЎБЦІ́ *див.* **прадзёўбваць**.

ПРАДЗЯЎБЦІ́СЯ *див.* **прадзёўбвацца**.

ПРАДКАЗА́ЛЬНІК *ч.* віщу́н, провісник.

ПРАДКАЗА́ЛЬНІЦА *ж.* віщу́нка, провісниця.

ПРАДКАЗА́ЛЬНЫ передба́чуваний.

ПРАДКАЗА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* пророкува́ння, проро́чення, передріка́ння, передре́чення; *(заст.)* проріка́ння, проре́чення; провіщення, *(незак. д. — ще)* провіща́ння, віщува́ння; **2.** *(те, що напророковане)* проро́цтво, віщува́ння, передре́чення.

ПРАДКА́ЗАНЫ напроро́чений, передре́чений; проре́чений, прире́чений; провіщений, передвіщений. — *Див. ще* **прадка́зваць**.

ПРАДКА́ЗВАЦЦА *недок. пас.* **1.** передвіща́тися; заповіда́тися; **2.** передбача́тися.

ПРАДКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПРАДКАЗА́ЦЬ** *док.* **1.** пророкува́ти, напророкува́ти, проро́чити, напроро́чити, передріка́ти, передректи́; проріка́ти, проректи́, приріка́ти, приректи́; провіща́ти, провісти́ти, передвіща́ти, передвісти́ти, *(недок.)* віщува́ти; *(обл.)* вістува́ти, заповіда́ти; **2.** передбача́ти, передба́чити.

ПРАДО́ННЕ *с.* безо́дня *ж.*, пр́рва *ж.*, прова́лля, прова́лина *ж.*

ПРАДО́ЎЖВАЦЬ *див.* **прадаўжа́ць**.

ПРАДПАСЫ́ЛКА *ж.* передумо́ва.

ПРАДПІСА́ННЕ *с.* **1.** *заст.* нака́з *ч.*; розпоря́дження; **2.** *(пропозиція дотримуватися чого-небудь)* при́пис *ч.*, *(рідше)* приписа́ння, припи́сування; **п. ўрача́** при́пис лікаря, лікарський при́пис.

ПРАДПІ́САНЫ **1.** запропоно́ваний; продикто́ваний; **2.** припи́саний; пропи́саний. — *Див. ще* **прадпі́сваць**.

ПРАДПІ́СВАЦЬ *недок.*, **ПРАДПІСА́ЦЬ** *док.* **1.** нака́зувати, наказа́ти; пропонува́ти, запропонува́ти; *(перен.)* диктува́ти, продиктува́ти; **2.** *(робити обов'язковим відповідно до правил, звичаїв і т. ін.)* припи́сувати, приписа́ти, *(багато що, усе)* поприпи́сувати.

ПРАДПРЫЕ́МЕЦ *і* **ПРАДПРЫЕ́МЦА, ПРАДПРЫМА́ЛЬНІК** *ч.* підприє́мець.

ПРАДПРЫЕ́МНІЦТВА *с.* підприє́мництво.

ПРАДПРЫЕ́МСТВА *с.* підприє́мство.

ПРАДПРЫМА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* заповзя́тливість; підприє́мливість, ділови́тість.

ПРАДПРЫМА́ЛЬНІЦА *ж.* підприє́мниця.

ПРАДПРЫМА́ЛЬНЫ заповзя́тливий; *(книжн.)* підприє́мливий; ділови́тий.

ПРАДРАКА́ЛЬНІК *ч.* віщу́н.

ПРАДРАКА́ЛЬНІЦА *ж.* віщу́нка.

ПРАДРАКА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* проріка́ння; віщува́ння; пророкува́ння; **2.** *(те, що прорікають)* проре́чення; проро́цтво.

ПРАДРАКА́ЦЦА *недок. пас.* проріка́тися; віщува́тися; пророкува́тися.

ПРАДРАКА́ЦЬ *недок.*, **ПРАДРАЧЫ́** *док.* проріка́ти, проректи́; пророкува́ти, напророкува́ти, проро́чити, напроро́чити; віщува́ти, навіщува́ти.

ПРАДРА́НЫ проде́ртий, про́драний. — *Див. ще* **прадзіра́ць**.

ПРАДРА́ЦЬ *див.* **прадзіра́ць**.

ПРАДРАЧО́НЫ напроро́чений, передре́чений; проре́чений, прире́чений; провіщений, передвіщений. — *Див. ще* **прадрака́ць**.

ПРАДРАЧЫ́ *див.* **прадрака́ць**.

ПРАДРАША́ЦЦА *недок. пас.* вирі́шуватися напере́д, *(рідше)* виріша́тися напере́д.

ПРАДРАША́ЦЬ *недок.*, **ПРАДРАШЫ́ЦЬ** *док.* вирі́шувати, *(рідше)* виріша́ти напере́д, ви́рішити напере́д.

ПРАДРАШО́НЫ ви́рішений [напере́д]. — *Див. ще* **прадраша́ць**.

ПРАДРЫЛЯВА́ЦЬ *док.* *(дрилем)* просвердли́ти, *(багато що, усе)* попросве́рдлювати.

ПРАДРЫ́ХНУЦЬ *док. розм. груб.* прохропти́.

ПРАДСТАЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **ПРАДСТА́ВІЦЦА** *док.* **1.** *(під час знайомства)* рекомендува́тися, відрекомендо́вуватися, відрекомендува́тися, *(рідше)* представля́тися, предста́витися; **2.** *недок. пас.* рекомендува́тися, представля́тися. — *Пор.* **прадстаўля́ць 3**.

ПРАДСТАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАДСТА́ВІЦЬ** *док.* **1.** *(до нагороди)* представля́ти, предста́вити; **2.** подава́ти, пода́ти; **~віць дакуме́нты** пода́ти докуме́нти; **3.** *(під час знайомства)* рекомендува́ти, відрекомендо́вувати, відрекомендува́ти; *(рідко)* представля́ти, предста́вити; **4.** *недок.* *(бути представником)* представля́ти, *(книжн.)* репрезентува́ти; **~ляць інтарэ́сы** *(чые)* представля́ти (репрезентува́ти) інтере́си *(чиї)*.

ПРАДСТАЎНІ́ЧЫ *політ., юр.* представни́цький; **~чыя ўстано́вы** представни́цькі устано́ви.

ПРАДУГАДА́НЫ уга́даний [напере́д]; передба́чений. — *Див. ще* **прадуга́дваць**.

ПРАДУГА́ДВАННЕ *с.* уга́дування [напере́д]; передба́чення.

ПРАДУГА́ДВАЦЦА *недок. пас.* уга́дуватися [напере́д]; передбача́тися.

ПРАДУГА́ДВАЦЬ *недок.*, **ПРАДУГАДА́ЦЬ** *док.* уга́дувати [напере́д]; угада́ти [напере́д]; передбача́ти, передба́чити.

ПРАДУГЛЕ́ДЖАНЫ передба́чений, *(рідше)* завба́чений. — *Див. ще* **прадугле́джваць**.

ПРАДУГЛЕ́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* передбача́тися.

ПРАДУГЛЕ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАДУГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *док.* передбача́ти, передба́чити, *(рідше)* завбача́ти, завба́чити.

ПРАДУЗЯ́ТА *прислівн.* упере́джено.

ПРАДУЗЯ́ТАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість)* упере́дженість; **2.** *(почуття)* упере́дження *с.*

ПРАДУЗЯ́ТЫ упере́джений.

ПРАДУ́КТ, -ту *ч. у різн. знач.* проду́кт; **сыры́ п.** сири́й проду́кт; **п. згара́ння** проду́кт згоря́ння; **~ты** *(мн.: харчі)* проду́кти.

ПРАДУКТААБМЕ́Н, -ну *ч. екон.* продуктоо́бмін.

ПРАДУКЦЫ́ЙНА *прислівн.* продукти́вно.

ПРАДУКЦЫ́ЙНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* продукти́вність.

ПРАДУКЦЫ́ЙНЫ *у різн. знач.* продукти́вний.

ПРАДУ́КЦЫЯ *ж.* проду́кція; **валава́я п.** валова́ проду́кція; **прамысло́вая п.** промисло́ва проду́кція.

ПРАДУРЫ́ЦЦА *док. (упродовж певного часу)* пропустува́ти, *(розм.)* прожирува́ти.

ПРАДУ́ХА *ж. розм.* **1.** *(отвір)* души́к *ч.*, відду́шина, про́духа; **2.** *перен.* продухо́вина, відду́шина, *(рідко)* проду́хвина.

ПРАДУХІЛЕ́ННЕ *с.* запобіга́ння, запобі́ження *(чому)*, відверта́ння, відве́рнення *(чого)*.

ПРАДУХІ́ЛЕНЫ відве́рнений, відве́рнутий. — *Див. ще* **прадухіля́ць**.

ПРАДУХІЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* відверта́тися.

ПРАДУХІЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАДУХІЛІ́ЦЬ** *док.* запобіга́ти, запобі́гти *(чому)*, відверта́ти, відверну́ти *(що)*; **~лі́ць няшча́сце** запобі́гти ли́хові (ли́ху), відверну́ти ли́хо.

ПРАДУ́ШАНЫ[1] прода́влений, проду́шений; прола́маний, проло́млений. — *Див. ще* **праду́шваць**.

ПРАДУ́ШАНЫ[2] *розм. (парфумами)* пропа́ханий. — *Див. ще* **прадушы́ць**[2].

ПРАДУ́ШВАЦЦА *недок. пас.*, **ПРАДУШЫ́ЦЦА** *док.* прода́влюватися, продави́тися, *(розм.)* проду́шуватися, продуши́тися; проло́млюватися, прола́муватися, проломи́тися; **чамада́н ~шы́ўся** валіза продави́лася (продуши́лася).

ПРАДУ́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРАДУШЫ́ЦЬ** *док.* прода́влювати, продави́ти; *(розм.)* проду́шувати, продуши́ти; проло́млювати, прола́мувати, проломи́ти; **~шы́ць дно ча́йніка** продави́ти (продуши́ти) дно ча́йника.

ПРАДУШЫ́ЦЦА[1] *див.* **праду́шваццa**.

ПРАДУШЫ́ЦЦА[2] *док. розм. (просякнути парфумами)* пропаха́тися.

ПРАДУШЫ́ЦЬ[1] *див.* **праду́шваць**.

ПРАДУШЫ́ЦЬ[2] *док. розм. (просякнути парфумами)* пропаха́ти.

ПРАДЧУВА́ННЕ *с.* передчуття́.

ПРАДЧУВА́ЦЦА *недок. пас.* передчува́тися.

ПРАДЧУВА́ЦЬ *недок.* передчува́ти.

ПРАДЫРЫЖЫ́РАВАЦЬ *док.* продиригува́ти.

ПРАДЭЗІНФІЦЫ́РАВАНЫ продезинфіко́ваний. — *Див. ще* **прадэзінфіцы́раваць**.

ПРАДЭЗІНФІЦЫ́РАВАЦЬ *док.* продезинфікува́ти.

ПРАД'ЯЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** пода́ння, *(незак. д. — ще)* подава́ння; пред'я́влення, *(незак. д. — ще)* пред'явля́ння; **2.** ви́сунення, *(незак. д. — ще)* висува́ння.

ПРАД'Я́ЎЛЕНЫ 1. пока́заний, по́даний; пред'я́влений; **2.** ви́сунутий, ви́сунений. — *Див. ще* **прад'яўля́ць**.

ПРАД'ЯЎЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* **1.** пока́зуватися; подава́тися; пред'явля́тися; **2.** висува́тися.

ПРАД'ЯЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАД'ЯВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(про документ, квиток і т. ін.)* пока́зувати, показа́ти; подава́ти, пода́ти; *(рідко книжн.)* пред'явля́ти, пред'яви́ти; **ён ~ві́ў дакуме́нты** він показа́в докуме́нти; **2.** *(заявляти про претензії щодо кого-, чого-небудь)* висо́вувати, висува́ти, ви́сунути; **~ві́ць абвінава́чанне** *(каму)* обвинува́тити *(кого)*, ви́сунути звинува́чення *(кому)*; **~ві́ць прэтэ́нзію** *(на што)* заяви́ти (ви́сунути) прете́нзію *(на що)*.

ПРАД'ЯЎНІ́К, -ка́ *ч.* подаве́ць, *(рідко)* пред'явни́к.

ПРАД'ЯЎНІ́ЦА *ж.* подаве́ць *ч.*, *(рідко)* пред'явни́ця.

ПРАД'ЯЎНІ́ЧЫ подавця́ *(род. в.)*, подавців, *(рідко)* пред'явни́цький.

ПРАЕ́КТ *ч. у різн. знач.* прое́кт; **п. дагаво́ра** прое́кт до́говору; **п. электраста́нцыі** прое́кт електроста́нції.

ПРАЕ́КТНА-ПО́ШУКАВЫ проектно-пошуко́вий.

ПРАЕКЦІРО́ВАЧНЫ проектува́льний.

ПРАЕКЦІРО́ЎКА *ж.* проектува́ння *с.*

ПРАЕКЦІРО́ЎШЧЫК *ч.* проектува́льник.

ПРАЕКЦІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* проектува́льниця.

ПРАЕ́НЧЫЦЬ *док. у різн. знач.* простогна́ти; *(жалібно — ще)* проквили́ти.

ПРАЕЦЫ́РАВАННЕ *с. техн.* проектува́ння.

ПРАЖАВА́НЫ прожо́ваний. — *Див. ще* **пражо́ўваць**.

ПРАЖАВА́ЦЬ *див.* **пражо́ўваць**.

ПРАЖАНІ́ЦА *ж. обл.* печеня́, *(розм.)* пече́не *с.*, смажени́на.

ПРАЕЦЫ́РАВАЦЬ *недок.* проектува́ти.

ПРАЁМ *ч. буд.* про́різ; про́йма *ж.*, о́твір; **ако́нны п.** віко́нний о́твір.

ПРАЁМНЫ *буд.* прорізо́вий.

ПРА́ЖАНЫ *у різн. знач.* сма́жений, пря́жений, *(рідше)* жа́рений. — *Див. ще* **пра́жыць**.

ПРАЖО́НКА *ж. обл. кул.* верещ́ака.

ПРАЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАЖАВА́ЦЬ** *док.* прожо́вувати, прожува́ти.

ПРАЖРА́ЦЬ *див.* **пражэ́рці**.

ПРАЖЫВІ́ЦЬ: ду́шу п. *(рідко)* прохарчува́тися, прожи́ти.

ПРАЖЫ́ЛКА *ж.* про́жилок *ч.*, прожи́лка.

ПРА́ЖЫЦЬ *недок.* **1.** сма́жити, пря́жити, *(розм.)*

жа́рити; **2.** *розм. (бити з азартом)* жа́рити, гати́ти.

ПРАЖЭ́РНАСЦЬ *і* **ПРАЖЭ́РЛІВАСЦЬ** *ж.* ненаже́рливість, проже́рливість, ненаже́рність.

ПРАЖЭ́РНЫ *і* **ПРАЖЭ́РЛІВЫ** ненаже́рливий, проже́рливий, ненаже́рний; *(розм.)* па́жерливий.

ПРАЖЭ́РЦІ *і* **ПРАЖРА́ЦЬ** *док. розм.* проже́рти.

ПРАЗ *прийм. зі знах. в.* **1.** крізь; че́рез; *(розм.)* проз; **прайсці́ п. натóўп** пройти́ крізь на́товп; **прання́ць п. кашу́лю** пройня́ти крізь соро́чку; **свіці́цца праз дзі́ркі** світи́тися крізь дірки́; **глядзе́ць п. акуля́ры** диви́тися крізь (че́рез) окуля́ри; **ісці́ п. лес** іти́ че́рез ліс; **выскачыць п. акнó** ви́скочити че́рез (крізь) вікно́; **усміха́цца п. слёзы** усміха́тися крізь сльо́зи; **2.** че́рез; **данясе́нне прыйшло п. дзве́ гадзі́ны** доне́сення прийшло́ че́рез дві годи́ни; **спагна́ць п. суд** стягну́ти че́рез суд; **я п. гэ́тага чалаве́ка мнóгае стра́ціў** я че́рез цю люди́ну бага́то втра́тив; **разышлі́ся п. дрóбязь** розійшли́ся че́рез дрібни́цю; **п. недахóп ча́су** че́рез брак ча́су; **3.** *(протягом чого) перекладають безприйменниковими конструкціями* **ён гаварыў сам з сабóю п. усю́ дарóгу** він говори́в сам із собо́ю всю доро́гу; **4.** *(зі словами* **«мера»**, **«сі́ла»** *та ін.)* над, по́над; **п. ме́ру** по́над мі́ру; **п. сі́лу** над си́лу, че́рез си́лу; ◊ **глядзе́ць п. па́льцы** диви́тися крізь па́льці; **сказа́ць п. зу́бы** сказа́ти крізь зу́би; **глядзе́ць п. ружóвыя акуля́ры** диви́тися крізь роже́ві окуля́ри; **сам (самó) п. сябе́** *(без видимої причини)* саме́ (само́) по собі́; **як п. сон** як крізь сон.

ПРАЗАНДЗІ́РАВАЦЬ *док.* прозондува́ти.

ПРАЗЗЯ́ЦЬ *док. (якийсь час)* прося́яти; проблища́ти; **п. цэ́лы дзень** прося́яти ці́лий день.

ПРАЗІХАЦЕ́ЦЬ *док. (якийсь час)* прося́яти; пробли́скати, проблища́ти.

ПРАЗМЕ́РНА *прислівн.* надмі́рно, надмі́ру, понадмі́ру, че́рез мі́ру, *(рідко)* надмі́р.

ПРАЗМЕ́РНАСЦЬ *ж.* надмі́рність; на́дмір *ч.*; ◊ **ад ~ці пачу́ццяў** че́рез на́дмір почуттів.

ПРАЗМЕ́РНЫ надмі́рний.

ПРАЗО́РЛІВА *прислівн.* прозорли́во, прозі́рливо.

ПРАЗО́РЛІВЕЦ, -ліўца *ч.* прозорли́вець.

ПРАЗО́РЛІВІЦА *ж.* прозорли́виця.

ПРАЗО́РЛІВЫ прозорли́вий, прозі́рливий; *(поез.)* винозо́рий.

ПРАЗО́РЦА *ч. і ж. (про чоловіка)* ясновиде́ць *ч.*, прозорли́вець; *(про жінку)* ясновидиця *ж.*, прозорли́виця *ж.*

ПРАЗРЫ́СТА *прислівн. прям., перен.* прозо́ро, *(рідко)* прозі́рно, прозо́ристо, прозі́рчасто, прозо́рчасто.

ПРАЗРЫ́СТАСЦЬ *ж. прям., перен.* прозо́рість, *(рідше)* прозі́рність.

ПРАЗРЫ́СТЫ 1. *прям., перен.* прозо́рий, *(рідше)* прозі́рний, прозо́ристий, прозі́рчастий, прозо́рчастий, просві́тчастий; **~тае шкло** прозо́ре скло; **п. намёк** прозо́рий на́тяк; **2.** *(про погляд)* прони́кливий, го́стрий.

ПРАЗЯ́БІЦЦА *док. обл.* застуди́тися, *(про багатьох, про всіх)* позасту́джуватися; простуди́тися; *(обл.)* перестуди́тися.

ПРАЗЯ́БІЦЬ *док. обл.* застуди́ти, простуди́ти, *(розм.)* захолоди́ти; *(обл.)* перестуди́ти.

ПРАЗЯ́БЛЫ *який (що)* змерз (заме́рз), зме́рзлий, яки́й (що) проме́рз (переме́рз), проме́рзлий, переме́рзлий.

ПРАЗЯ́БНУЦЬ *док.* зме́рзнути, зме́рзти, переме́рзнути.

ПРАЗЯВА́НЫ *розм.* проґа́влений. — *Див. ще* **празява́ць**.

ПРАЗЯВА́ЦЬ *док. розм. (пропустити що-небудь)* проґа́вити.

ПРАІНТЭРВ'ЮІ́РАВАЦЬ *док.* проінтерв'юва́ти.

ПРАЙГРАВА́ЛЬНІК *ч.* програва́ч.

ПРАЙГРАВА́ННЕ *с.* програва́ння.

ПРАЙГРАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАЙГРА́ЦЬ** *док.* **1.** програва́ти, програ́ти, *(багато, усе)* попрограва́ти; *(зазнаваити збитків — ще)* утрача́ти, утра́тити; **~гра́ць шмат грóшай** програ́ти бага́то гро́шей; **~гра́ць матч** програ́ти матч; **~гра́ць вальс** програ́ти вальс; **~гра́ць пе́ршы акт п'е́сы** програ́ти пе́рший акт п'є́си; **2.** *док. (упродовж певного часу)* програ́ти; **~гра́ць не́калькі год на сцэ́не** програ́ти де́кілька ро́ків на сце́ні.

ПРАЙГРА́НЫ *у різн. знач.* про́граний. — *Див. ще* **прайграва́ць**.

ПРАЙДЗІСВЕ́Т *ч. розм.* пройди́світ, про́йда.

ПРАЙДЗІСВЕ́ТКА *ж. розм.* пройди́світка, про́йда.

ПРАЙДО́ХА *ч. і ж. розм. знев.* пройди́світ *ч.*, пройди́світка *ж.*, про́йда *ч. і ж.*

ПРАКАВЕ́ТНЫ *і* **ПРАКАВЕ́ЧНЫ** віковічний, одві́чний, відві́чний, предкові́чний, викови́й.

ПРАКАЛАЦІ́ЦЦА *док.* протремті́ти, продрижа́ти; протруси́тися.

ПРАКАЛАЦІ́ЦЬ *док. (про лихоманку)* протрясти́, протруси́ти.

ПРАКАЛО́ЦЬ[1] *див.* **пракóлваць**.

ПРАКАЛО́ЦЬ[2] *док.* проколо́ти [ці́лий день *і т. ін.*], прорuба́ти; **уве́сь дзень ~лóў дрóвы** уве́сь день проколо́в (коло́в) дро́ва.

ПРАКАЛУПА́НЫ проколу́паний; *(розм.)* прокопи́рсаний. — *Див. ще* **пракалу́пваць.**

ПРАКАЛУ́ПВАЦЬ *і* **ПРАКАЛУ́ПЛІВАЦЬ** *недок.*, **ПРАКАЛУПА́ЦЬ** *док. і* **ПРАКАЛУПНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** проколу́пувати, проколупа́ти, проколупну́ти; *(док. розм.)* прокопирса́ти, прокопирсну́ти; **2.** *док. (упродовж певного часу)* проколупа́ти, прокопирса́ти [ці́лу годи́ну, ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАКАЛЫВА́ЦЦА *док. (упродовж певного часу)* прогойда́тися, прохита́тися.

ПРАКАЛЫВА́ЦЬ *док. (упродовж певного часу)* прогойда́ти, прохита́ти.

ПРАКАМЕНЦІ́РАВАНЫ прокоменто́ваний. — *Див. ще* **пракаменці́раваць**.

ПРАКАМЕНЦІ́РАВАЦЬ *док.* прокоментува́ти.

ПРАКАМПАСЦІ́РАВАНЫ *залізн. та ін.* прокомпосто́ваний. — *Див. ще* **пракампасці́раваць**.

ПРАКАМПАСЦІ́РАВАЦЬ *док. залізн. та ін.* прокомпостува́ти.

ПРАКАНТРАЛЯВА́НЫ проконтрольо́ваний. — *Див. ще* **пракантралява́ць**.

ПРАКАНТРАЛЯВА́ЦЬ *док.* проконтролювáти.

ПРАКА́НЬКАЦЬ *док. розм.* проканю́чити.

ПРАКАПА́НЫ *і* **ПРАКО́ПАНЫ** прокóпаний. — *Див. ще* **пракóпваць**.

ПРАКАПА́ЦЬ *див.* **пракóпваць**.

ПРАКАРМІ́ЦЦА *див.* **пракóрмліваცца**.

ПРАКАРМІ́ЦЬ *див.* **пракóрмліваць**.

ПРАКАРМЛЕ́ННЕ *с.* годíвля *ж.*, годувáння, прогодувáння, прокóрмлення; харчувáння, прохарчувáння.

ПРАКАРПА́ЦЦА *див.* **пракóрпацца**.

ПРАКАТАВА́НЫ прому́чений; промордóваний; прокатóваний. — *Див. ще* **пракатавáць**.

ПРАКАТАВА́ЦЬ *док.* прому́чити; *(розм.)* промордувáти, прокатувáти.

ПРАКА́ТВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРАКАТА́ЦЬ**[1] *док. техн.* прокáтувати, прокатáти; **~тáць лісты́ жалéза** прокатáти листи́ заліза.

ПРАКА́ТВАЦЬ[2] *недок.*, **ПРАКАТА́ЦЬ**[2] *і* **ПРАКАЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(катати, возити)* прокáтувати, прокатáти; **2.** *недок. перен. розм. (відхиляти, не вибирати куди-небудь)* провáлювати; **~ціць на вы́барах** провали́ти на ви́борах, не обрáти; ◊ **~ціць на вараны́х** забалотувáти, прокоти́ти на ворони́х.

ПРАКА́ТКА *ч. техн.* прокáтування *с.*

ПРАКА́ТЧЫК *ч. техн.* прокáтник.

ПРАКА́ТЧЫЦА *ж. техн.* прокáтниця.

ПРАКЕ́ШКАЦЦА *док. розм. (протягом певного часу)* провози́тися, промару́дитися, продлу́батися, прошпóртатися; **п. цэ́лы дзень** провози́тися (промару́дитися) цíлий день.

ПРАКІ́ДАЦЦА *див.* **пракíдвацца**.

ПРАКІДА́ЦЦА *недок.*, **ПРАКІ́НУЦЦА** *док.* **1.** пробивáтися, проби́тися, *(про багато що, про все)* попробивáтися; **у валасáх ~нулася сівізнá** у волóссі проби́лася (з'яви́лася) сивинá; **2.** *(на короткий час або де-не-де)* з'являтися, з'яви́тися, *(рідше)* появля́тися, появи́тися; **3.** *(про висип)* проступáти, проступи́ти, виступáти, ви́ступити, *(про багато)* повиступáти; **4.** трапля́тися, трáпитися; **памíж суніц ~дáліся чарнíцы** помíж суни́ць трапля́лися чорни́ці; **5.** *перен. розм. (про почуття, переживання)* виявля́тися, ви́явитися, проявля́тися, прояви́тися; **6.** *док. обл. (від сну)* проки́нутися, проснýтися, пробуди́тися; **7.** *недок. пас. у різн. знач.* прокидáтися. — *Пор.* **пракíдваць**[2].

ПРАКІ́ДВАЦЦА *недок.*, **ПРАКІ́ДАЦЦА** *док.* **1.** *(протягом певного часу)* проки́датися, прометáтися, пробóрсатися; **усю́ ноч ~даўся ў лóжку** усю́ ніч проки́дався в ліжку; **2.** *розм. (тяжко, як-небудь проживати)* перебивáтися, переби́тися; *(розм.)* перебувáтися, перебу́тися, перемагáтися, перемогти́ся; **сяк-так ~дацца да вясны́** сяк-так переби́тися (перебу́тися, перемогти́ся) до весни́; **3.** *недок. пас. у різн. знач.* прокидáтися.

ПРАКІ́ДВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРАКІ́ДАЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* прокидáти, проки́дати; **~даць сцéжку ў снéзе** проки́дати стéжку в снігу́; **2.** *(упродовж певного часу)* проки́дати; **3.** *розм. док.* прогодувáти, *(розм.)* згодувáти.

ПРАКІ́ДВАЦЬ[2] *і* **ПРАКІДА́ЦЬ** *недок.*, **ПРАКІ́НУЦЬ** *док.* **1.** *(крізь що-небудь)* прокидáти, проки́дати, проки́нути; **~кíнуць вярóўку памíж сукóў** проки́нути мотузкá (мотузóк, моту́зку) між сучків; **2.** *(на рахівниці, карт. та ін.)* прокидáти, проки́нути; **~кíнуць на лічы́льніках** проки́нути на рахівни́ці; **~кíнуць мяч** *спорт.* проки́нути м'ячá (м'яч); **~кíнуць кáрту** проки́нути кáрту.

ПРАКІДКІ́ *розм.* спри́тний, метки́й; виверткий; пронóзливий, пронóзуватий; пролáзливий.

ПРАКЛАДА́ЦЬ *і* **ПРАКЛА́ДВАЦЬ** *недок.*, **ПРАКЛА́СЦІ** *і* **ПРАЛАЖЫ́ЦЬ** *док.* **1.** прокладáти, проклáсти; *(дорогу — ще)* торувáти, проторувáти; **~клáсці дарóгу праз лес** проклáсти (проторувáти) дорóгу (шлях) чéрез ліс; **~клáсці сцéжку** проторувáти стéжку; **2.** *док. (упродовж певного часу)* проклáсти; **паўдня́ ~клáў дрóвы** півдня́ клав (проклáв) дрóва; **3.** *(чим-небудь)* перекладáти, переклáсти, *(багато, усе)* поперекладáти.

ПРАКЛА́ДАЧНЫ прокладни́й.

ПРАКЛА́ДКА *ж.* **1.** *(дія)* прокладáння *с.*, перекладáння *с.*, переклáдення *с.*; **п. чыгу́нкі** прокладáння залізни́ці; **п. кýрсу** *мор.* прокладáння кýрсу; **2.** *(проміжний шар, предмет)* проклáдка.

ПРАКЛАДНЫ́ прокладни́й.

ПРАКЛА́ДЧЫК *ч.* прокладáч.

ПРАКЛА́ДЧЫЦА *ж.* прокладáчка.

ПРАКЛЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПРАКЛЕ́ІЦЬ** *док.* **1.** проклéювати, проклéїти; **2.** *док. (упродовж певного часу)* проклéїти; **~лéіць цэ́лы дзень канвéрты** проклéїти цілий день конвéрти.

ПРАКЛЕ́ЙКА *ж. (дія)* проклéювання *с.*

ПРАКЛЕ́ЙШЧЫК *ч.* проклéювач.

ПРАКЛЕ́ЙШЧЫЦА *ч.* проклéювачка.

ПРАКО́ЛВАЦЬ *недок.*, **ПРАКАЛО́ЦЬ** *док.* **1.** прокóлювати, проколóти; протикáти, проткну́ти, простромлювати, простроми́ти; *(розм.)* просáджувати, просади́ти, прошпри́кувати, проштрикну́ти; пробивáти, проби́ти; **~калóць іго́лкай папéру** проколóти гóлкою папір; **~калóць штыкóм** проколóти (проткну́ти, простроми́ти) багнéтом; **2.** *розм. док. (рогами)* проби́ти [рогáми], проколóти [рогáми], простроми́ти [рогáми].

ПРАКО́ЛКА *ж. (дія)* прокóлювання. — *Пор.* **пракóлваць 1**.

ПРАКО́ПВАЦЬ *недок.*, **ПРАКАПА́ЦЬ** *док.* **1.** прокóпувати, прокопáти, *(багато, усе)* попрокóпувати; **2.** *док. (упродовж певного часу)* прокопáти; **~пáў увéсь дзень** прокопáв цілий день.

ПРАКО́ПКА *ж.* прокóп *ч.*, прокопáння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* прокóпування *с.*

ПРАКО́РМЛІВАЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАКАРМІ́ЦЦА** *док.* **1.** прогодóвуватися, поргодувáтися, прохарчóвуватися, прохарчувáтися; **2.** *недок. пас.* прогодóвуватися; прохарчóвуватися.

ПРАКО́РМЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРАКАРМІ́ЦЬ** *док.* **1.** прогодóвувати, прогодувáти, *(розм.)* згодувáти; *(надаючи харчі — ще)* прохарчóвувати, прохарчувáти; **2.** *(док.: годувати упродовж певного часу)* прогодувáти, прохарчувáти.

ПРАКО́РПАЦЦА *і* **ПРАКАРПА́ЦЦА** *док. розм. (упродовж певного часу)* прокопа́тися; *(розм.)* промару́дитися, продлу́батися, прошпо́ртатися.

ПРАКРАКТА́ЦЬ *і* **ПРАКРАХТА́ЦЬ** *док.* прокректа́ти.

ПРАКРО́ЧЫЦЬ *док.* **1.** прокрокува́ти; **2.** *(упродовж певного часу)* проходи́ти, прокрокува́ти.

ПРАКРУЖЫ́ЦЦА *док.* **1.** прокружля́ти, прокрути́тися; **пту́шкі ~жы́ліся над ха́тай** пташки́ прокружля́ли (прокрути́лися) над ха́тою; **2.** *(упродовж певного часу)* прокружля́ти, прокрути́тися.

ПРАКРУЖЫ́ЦЬ *док.* **1.** прокружля́ти, прокрути́тися; **над ве́скай ~жы́ў самалёт** над село́м прокружля́в (прокрути́вся) літа́к; **п. усю ноч па ле́се** прокружля́ти (прокрути́тися) цілу ніч по лісу; **2.** *(упродовж певного часу)* прокружля́ти, прокрути́ти.

ПРА́КТЫКА *ж.* пра́ктика; **вывуча́ць што-не́будзь на ~тыцы** вивча́ти що-не́будь на пра́ктиці; **прымяні́ць ве́ды на ~тыцы** застосува́ти знання́ на пра́ктиці; **чалаве́к ма́е ~ку** люди́на ма́є пра́ктику (до́свід).

ПРАКТЫКАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* вправля́ння; **2.** *(заняття; завдання)* впра́ва; **~нні па стральбе́** впра́ви зі стрільби́; **гімнасты́чныя ~нні** гімнасти́чні впра́ви; **~нні па белару́скай мо́ве** впра́ви з білору́ської мо́ви.

ПРАКТЫКАВА́НЫ практико́ваний.

ПРАКТЫКАВА́ЦЦА *недок.* **1.** *(застосовуватися на практиці)* практикува́тися; **2.** *(набувати досвіду)* практикува́тися, вправля́тися; **3.** *пас.* практикува́тися.

ПРАКТЫКАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *(застосовувати на практиці)* практикува́ти; **п. стварэ́нне но́вых аўто́бусных маршру́таў** практикува́ти ство́рення нови́х авто́бусних маршру́тів; **студэ́нты ~ку́юць у клі́ніцы** студе́нти практику́ють у клініці; **2.** *(прищеплювати певні навички)* навча́ти *(чого)*; вправля́ти; **стары́я шпакі́ ~ва́лі малады́х у лята́нні** старі́ шпаки́ навча́ли молоди́х літа́ти; старі́ шпаки́ вправля́ли молоди́х у літа́нні.

ПРАКУ́ДА. *ч. і ж. розм (про чоловіка)* пусту́н *ч.*, бешке́тник *ч.*, *(розм.)* шко́да *ч.*, ши́беник *ч.*; *(про жінку)* пусту́нка *ж.*, *(розм.)* бешке́тниця *ж.*, шко́да *ж.*

ПРАКУ́ДЗІЦЬ *недок. розм.* пустува́ти, бешкетува́ти, *(розм.)* колобро́дити, бро́їти, роби́ти шко́ду.

ПРАКУ́ДЛІВАСЦЬ *ж.* пустотли́вість; шкодли́вість.

ПРАКУ́ДЛІВЫ *розм.* пустотли́вий; *(який завдає збитків, шкоди кому-, чому-небудь)* шкодли́вий.

ПРАКУ́ДНІК *ч. розм.* пусту́н, бешке́тник; *(розм.)* шко́да, ши́беник.

ПРАКУ́ДНІЦА *ж. розм.* пусту́нка, бешке́тниця; *(розм.)* шко́да.

ПРАКУКАВА́ЦЬ *док. у різн. знач.* прокува́ти, проку́кати, прокуку́кати.

ПРАКУ́РАЦЬ *док.* прокопти́тися, продими́тися, прокури́тися, прокоптіти.

ПРАКУ́РВАЦЦА *недок.*, **ПРАКУРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** *(забруднитися кіптявою)* проко́пчуватися, прокопти́тися, проди́млюватися, продими́тися, *(док.)* прокури́тися, прокоптіти; **2.** *недок. пас.* проку́рюватися; проко́пчуватися, проди́млюватися.

ПРАКУ́РВАЦЬ *недок.*, **ПРАКУРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** проку́рювати, прокури́ти; **~ры́ць пако́й тытунём** прокури́ти кімна́ту тютюно́м; **~ры́ць мно́га гро́шай** прокури́ти бага́то гро́шей; **~ры́ць усю́ ноч** прокури́ти всю ніч; **2.** *(забруднити кіптявою)* проко́пчувати, прокопти́ти, проди́млювати, продими́ти, *(док.)* прочади́ти, прокури́ти.

ПРАКУРО́ДЫМЕЦЬ *док. (насититися димом, кіптявою)* прокопти́тися, продими́тися, прокури́тися.

ПРАКУРО́ДЫМІЦЦА *див.* **пракуро́дымліваცца**.

ПРАКУРО́ДЫМІЦЬ *див.* **пракуро́дымліваць**.

ПРАКУРО́ДЫМЛЕНЫ проко́пчений, проди́млений, проку́рений.

ПРАКУРО́ДЫМЛІВАЦЦА *недок.*, **ПРАКУРО́ДЫМІЦЦА** *док.* проко́пчуватися, прокопти́тися; *(насичуючись димом, забруднюючись кіптявою — ще)* проди́млюватися, продими́тися, *(док.)* прокури́тися.

ПРАКУРО́ДЫМЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРАКУРО́ДЫМІЦЬ** *док.* проко́пчувати, прокопти́ти; *(насичуючи димом, забруднюючи кіптявою — ще)* проди́млювати, продими́ти, *(док.)* прочади́ти, прокури́ти.

ПРАКУРЫ́ЦЦА *див.* **праку́рвацца**.

ПРАКУРЫ́ЦЬ *див.* **праку́рваць**.

ПРАКУРЭ́ЛЫ прокоптілий; *(забруднений кіптявою — ще)* зади́млений, заку́рений, проку́рений.

ПРАКУРЭ́ЦЬ *док.* **1.** прокопти́тися, продими́тися, прокури́тися, прокоптіти; **2.** *(якийсь час)* прокопти́ти, прокоптіти, продиміти.

ПРАКУ́СВАЦЦА *недок. пас.* проку́шуватися.

ПРАКУ́СВАЦЬ *недок.*, **ПРАКУСІ́ЦЬ** *док.* проку́шувати, прокуси́ти, *(багато, усе)* попроку́шувати.

ПРАЛАГАРЫФМАВА́ЦЬ *і* **ПРАЛАГАРЫФМІ́РАВАЦЬ** *док.* злогарифмува́ти.

ПРАЛАЖЫ́ЦЬ *див.* **праклада́ць**.

ПРАЛАЙДА́ЧЫЦЬ *док. розм.* **1.** *(провести без пуття час)* проледарюва́ти, пробайдикува́ти; **2.** *(розтратити)* промарнотра́тити, прогайнува́ти, згайнува́ти, розтри́нькати, протри́нькати.

ПРАЛАМА́НЫ *і* **ПРАЛО́МАНЫ** **1.** проло́маний, проло́млений; **2.** *астр., фіз.* зало́млений. — *Див. ще* **праломліваць, праламля́ць.**

ПРАЛАМА́ЦЦА *див.* **пра́ломвацца**.

ПРАЛАМА́ЦЬ[1] *див.* **праломліваць**.

ПРАЛАМА́ЦЬ[2] *див.* **праламля́ць**.

ПРАЛАМЛЕ́ННЕ *с. астр., фіз.* зало́млення, *(незак. д. — ще)* зало́млювання.

ПРАЛАМЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж. фіз.* зало́млюваність.

ПРАЛАМЛЯ́ЛЬНЫ *астр., фіз.* зало́мний, зало́млювальний.

ПРАЛАМЛЯ́ЦЦА *недок. астр., фіз. звор., пас.* зало́млюватися.

ПРАЛАМЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАЛАМА́ЦЬ** *док. астр., фіз.* зало́млювати, заломи́ти.

ПРАЛГА́ЦЦА *док. розм.* пробреха́тися.

ПРАЛЕ́ГЧЫ *док.* пролягти́.

ПРАЛЕ́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАЛЯЖА́ЦЬ** *і* **ПРАЛЕ́ЖАЦЬ** *док.* **1.** *(пробути якийсь час лежачи)* проле́жувати, проле́жати; **~ляжа́ць (~ле́жаць) уве́сь дзень у ло́жку** проле́жати уве́сь (ці́лий) день у лі́жку; **~ляжа́ць (~ле́жаць) до́ўга ў бальні́цы** проле́жати до́вго в ліка́рні; **2.** *тільки в 3 ос. (пробути в тому самому стані, без руху, без використання)* проле́жувати, проле́жати; **ру́капіс ~ляжа́ў (~ле́жаў) паўго́да ў выдаве́цтве** руко́пис проле́жав півро́ку у видавни́цтві; **3.** *розм. (діставати пролежні від довгого лежання)* проле́жувати, проле́жати, відле́жувати, відле́жати; **~ляжа́ць (~ле́жаць) бакі́** переле́жати (відле́жати) боки́.

ПРАЛЕ́СКА *ж. бот.* про́лісок *ч.*, про́ліска.

ПРАЛЁТ[1], *род.* **пралёту** *ч.* проліт; **п. самалёта** проліт літака́.

ПРАЛЁТ[2], *род.* **пралёта** *ч.* **1.** *(відкритий простір між чим-небудь)* про́світ; *(вікна тощо)* про́різ; о́твір; **2.** *(моста, арки й т. ін.)* про́гін; **3.** *(залізничної колії)* перегі́н.

ПРАЛЁТАЦЬ *див.* **пралята́ць**[2].

ПРАЛЁТНЫ[1] перелі́тний; **~ная пту́шка** перелі́тна пта́шка.

ПРАЛЁТНЫ[2] *(який стосується прогону мосту, арки тощо)* прого́новий.

ПРАЛІВА́ЦЦА *недок.*, **ПРАЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** розлива́тися, розли́тися; **2.** *(текти, литися)* пролива́тися, проли́тися; **3.** *недок. пас.* пролива́тися; розлива́тися.

ПРАЛІВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** пролива́ти, проли́ти, *(рідко)* пролля́ти; **~ва́ць слёзы** пролива́ти (ли́ти, вилива́ти) сльо́зи; **~лі́ць святло́** проли́ти (ки́нути) сві́тло; **~ва́ць кроў** пролива́ти кров; **2.** розлива́ти, розли́ти, *(рідко)* розілля́ти, *(багато, усе)* порозлива́ти; **~лі́ць ваду́ на падло́гу** розли́ти во́ду на підло́гу.

ПРАЛІ́К, -ку *ч. (помилка, невдача)* прорахýнок.

ПРАЛІНЕ́ЕНЫ програ́флений. — *Див. ще* **праліне́іць.**

ПРАЛІНЕ́ІЦЬ *док. у різн. знач.* прографи́ти.

ПРАЛІПЕ́ЦЬ *док. розм. (якось)* протри́матися.

ПРАЛІ́Ў, -ліва *ч.* прото́ка *ж.*

ПРАЛІЎНЫ́: п. дождж заливни́й дощ; злива *ж.*

ПРАЛІ́ЦЦА *див.* **праліва́цца.**

ПРАЛІЦЦЁ *с.* пролиття́; **п. крыві́** пролиття́ кро́ві.

ПРАЛІ́ЦЬ *див.* **праліва́ць.**

ПРАЛІ́ЧВАЦЦА *недок.*, **ПРАЛІЧЫ́ЦЦА** *док.* *(помилятися в розрахунках)* прорахо́вуватися, прорахува́тися.

ПРА́ЛЛЯ *ж.* пря́ля, пря́ха.

ПРАЛО́ДЫРНІЧАЦЬ *док.* пробайдикува́ти.

ПРАЛО́ЖАНЫ прокла́дений, проторо́ваний. — *Див. ще* **праклада́ць.**

ПРАЛО́М, -му *ч.* **1.** *(дія)* проло́млювання *с.*, прола́мування *с.*; **2.** *(отвір)* проло́м, прола́м, ви́лом, *(розм.)* проло́мина *ж.*

ПРАЛО́МАНЫ *див.* **праламаны.**

ПРАЛО́МВАЦЦА *і* **ПРАЛО́МЛІВАЦЦА** *недок.*, **ПРАЛАМА́ЦЦА** *док.* проло́млюватися, прола́муватися, пролом́итися, пролама́тися.

ПРАЛО́МВАЦЬ *див.* **праломліваць.**

ПРАЛО́МЛЕНЫ *астр., фіз.* зало́млений. — *Див. ще* **праломліваць.**

ПРАЛО́МЛІВАЦЦА *див.* **праломваццa.**

ПРАЛО́МЛІВАЦЬ *і* **ПРАЛО́МВАЦЬ** *недок.*, **ПРАЛАМА́ЦЬ** *док.* проло́млювати, прола́мувати, пролом́ити, пролама́ти.

ПРАЛО́ПАЦЬ *док. (крильми)* пролопоті́ти.

ПРАЛУНА́ЦЬ *док. (упродовж певного часу)* **1.** проширя́ти; **2.** *(про прапор, вимпел і т. ін.)* промайорі́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАЛУПІ́ЦЦА *див.* **пралу́пліваццa.**

ПРАЛУПІ́ЦЬ *див.* **пралу́пліваць.**

ПРАЛУ́ПЛЕНЫ продéртий, про́рваний.

ПРАЛУ́ПЛІВАЦЦА *недок.*, **ПРАЛУПІ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** прорива́тися, прорва́тися, *(про багатьох, про всіх)* попрорива́тися; продира́тися, проде́ртися, *(про багатьох, про всіх)* попродира́тися; **2.** *(вилазити зі шкаралупи)* проклюо́вуватися, проклю́нутися, виклюо́вуватися, ви́клюнутися, вилу́плюватися, ви́лупитися; **3.** *недок. пас.* прорива́тися, продира́тися, проклюо́вуватися, продзьо́буватися.

ПРАЛУ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРАЛУПІ́ЦЬ** *док.* прорива́ти, прорва́ти, продира́ти, проде́рти; **~пі́ць ло́кці** прорва́ти (проде́рти) лі́кті; ◊ **~пі́ць во́чы** проде́рти (пролупи́ти) о́чі.

ПРАЛЫ́ГАНЫ *і* **ПРАЛЫГА́НЫ** прони́заний; просу́нутий, просу́нений. — *Див. ще* **пралы́гваць.**

ПРАЛЫГА́ЦЬ *див.* **пралы́гваць.**

ПРАЛЫ́ГВАННЕ *с.* прони́зування, просува́ння, просо́вування.

ПРАЛЫ́ГВАЦЦА *недок. пас.* прони́зуватися, просува́тися.

ПРАЛЫ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПРАЛЫГА́ЦЬ** *док.* **1.** *док. (упродовж певного часу)* прониза́ти [ці́лий день *і т. ін.*]; **2.** *(крізь що-небудь)* прони́зувати, прониза́ти, просо́вувати, просува́ти, просу́нути.

ПРАЛЫ́СІНА *ж.* невели́ка ли́сина.

ПРАЛЮЛЯ́ЦЬ *док. (дитину)* проколиса́ти, проколиха́ти, пролю́ляти.

ПРАЛЯЖА́НЫ проле́жаний; переле́жаний, відле́жаний. — *Див. ще* **пралéжваць.**

ПРАЛЯЖА́ЦЬ *див.* **пралéжваць.**

ПРАЛЯ́СКАЦЬ *док.* **1.** проля́скати; **2.** *(зубами)* прокла́цати.

ПРАЛЯТА́ННЕ *с.* проліт *ч.*; **п. шту́чнага спадаро́жніка** проліт шту́чного супу́тника.

ПРАЛЯТА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПРАЛЯЦЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* проліта́ти, пролеті́ти; промайну́ти; **~це́ць у паве́тры** пролеті́ти в пові́трі; **мала́нкай ~це́ла ду́мка** бли́скавкою промайну́ла ду́мка; **~це́ў кур'е́рскі по́езд** пролеті́в кур'є́рський по́їзд; **2.** *(про час)* проліта́ти, пролеті́ти, збіга́ти, збі́гти; **гады́ ~це́лі** роки́ пролеті́ли (збі́гли); ◊ **чува́ць, як му́ха ~ці́ць** ти́хо, що й му́ху чу́ти, як лети́ть; ти́хо, що чу́ти, як і му́ха лети́ть; ти́хо як у ву́сі.

ПРАЛЯТА́ЦЬ[2] *і* **ПРАЛЁТАЦЬ** *(розм.) док. (протягом певного часу)* проліта́ти; **п. дзве гадзі́ны** проліта́ти дві годи́ни.

ПРАЛЯЧЫ́ЦЦА *док. розм. (упродовж певного часу)* пролікува́тися [мі́сяць, рік *і т. ін.*].

ПРАЛЯЧЫЦЬ *док. (певний час)* пролікува́ти [цілий рік *і т. ін.*].

ПРАМАВУГО́ЛЬНІК *ч. мат.* прямоку́тник.

ПРАМАВУГО́ЛЬНЫ прямоку́тний; **п. трохвуго́льнік** прямоку́тний трику́тник.

ПРАМАДЭЛІ́РАВАЦЬ *док.* промоделюва́ти.

ПРАМАЕ́ЗДЖЫ *фольк.* прями́й.

ПРАМА́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПРАМА́ЗАЦЬ** *док.* 1. прома́зувати, прома́зати, прома́щувати, промасти́ти; **~ма́заць усе́ ча́сткі машы́ны** прома́зати (промасти́ти) всі части́ни маши́ни; 2. *розм. (не влучати)* прома́зувати, прома́зати; **~ма́заць па за́йцу** прома́зати по за́йцю.

ПРАМА́ЗВАННЕ *с.* прома́зування, прома́щування.

ПРАМАКА́ТКА *ж. розм.* промока́шка, ви́мочка.

ПРАМАКА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПРАМО́КНУЦЬ** *док.* промока́ти, промо́кнути; *(наскрізь — ще)* змока́ти, змо́кнути.

ПРАМАКА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПРАМАКНУ́ЦЬ** *док. (висушити)* промока́ти, промокну́ти; **~ну́ць напі́санае** промокну́ти напи́сане.

ПРАМАЛЁЎВАННЕ *с. жив.* про́пис *ч.*

ПРАМАЛЁЎВАЦЦА *недок. пас. жив.* прописуватися, промальо́вуватися.

ПРАМАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАМАЛЯВА́ЦЬ** *док. жив.* пропи́сувати, прописа́ти, промальо́вувати, промалюва́ти; 2. *док. (малювати впродовж якогось часу)* промалюва́ти [цілий день *і т. ін.*].

ПРАМАЛЁЎКА *ж. жив.* про́пис *ч.*

ПРАМАЛІНЕ́ЙНА *і* **ПРОСТАЛІНЕ́ЙНА** *прислівн.* прямоліні́йно, простоліні́йно.

ПРАМАЛІНЕ́ЙНАСЦЬ *і* **ПРОСТАЛІНЕ́ЙНАСЦЬ** *ж.* прямоліні́йність, простоліні́йність; **п. вы́вадаў** прямоліні́йність (простоліні́йність) ви́сновків.

ПРАМАЛІНЕ́ЙНЫ *і* **ПРОСТАЛІНЕ́ЙНЫ** прямоліні́йний, простоліні́йний; **п. чалаве́к** прямоліні́йна люди́на; **п. адка́з** прямоліні́йна (простоліні́йна) ві́дповідь.

ПРАМАНТА́ЧАНЫ *розм.* прогайно́ваний, згайно́ваний, розтри́ньканий.

ПРАМАНТА́ЧВАННЕ *с. розм.* гайнува́ння, розтри́нькування.

ПРАМАНТА́ЧВАЦЦА *недок. пас. розм.* гайнува́тися, розтри́нькуватися.

ПРАМАНТА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАМАНТА́ЧЫЦЬ** *док. розм.* гайнува́ти, прогайнува́ти, згайнува́ти, розтри́нькувати, розтри́нькати, *(док.)* промайнува́ти, проманта́чити, проци́ндрити.

ПРАМАРГА́ЦЬ *і* **ПРАМІРГА́ЦЬ** *док. розм.* 1. *(якийсь час)* прокліпати, проморга́ти, промига́ти, проблимати [ці́лу годи́ну *тощо*]; *(розм.)* пролу́пати [ці́лу годи́ну *тощо*]; 2. *перен.* прога́вити.

ПРАМАРКО́ЦІЦЦА *док. розм.* просумува́ти, прожури́тися.

ПРАМАРМЫТА́ЦЬ *док.* проми́мрити, промурмота́ти, промурмоті́ти, пробурмота́ти, пробурмоті́ти, пробубоні́ти.

ПРАМАРНАТРА́ВІЦЬ *док.* промарнотра́тити, *(час — ще)* промарнува́ти, зга́яти; *(гроші — ще)* розтри́нькати, проци́ндрити.

ПРАМАРНАТРА́ЎЛЕНЫ промарнотра́чений.

ПРАМАРУ́ДЖАННЕ *с.* га́яння ча́су, прога́яння, зага́яння; **без ~нняў** не га́ючи ча́су, не га́ючись; не зволіка́ючи; нега́йно.

ПРАМАРУ́ДЖВАННЕ *с. (дія)* га́яння ча́су, прога́яння, зага́яння.

ПРАМАРУ́ДЗІЦЬ *док.* забари́тися, зага́ятися; **п. з адпра́ўкай будаўні́чых матэрыя́лаў** забари́тися (зага́ятися) з відпра́вленням буді́вельних матеріа́лів.

ПРАМА́РЫЦЬ *док.* промрі́яти, прома́рити.

ПРАМАРЫ́ЦЬ *док.* проморити; **п. го́ладам** проморити го́лодом.

ПРАМАСЛО́ЙНАСЦЬ *ж. спец.* прямошаро́вість, прямошарува́тість.

ПРАМАСЛО́ЙНЫ *спец.* прямошарови́й, прямошарува́тий.

ПРАМАСЦІ́ЦЬ *див.* **прамо́шчваць**.

ПРАМАТА́НЫ прогайно́ваний, згайно́ваний, розтри́ньканий.

ПРАМАТА́ЦЦА[1] 1. *(перебуваючи у висячому стані якийсь час)* прогойда́тися, протеліпа́тися; 2. *розм. (заклопотано)* протиня́тися, прове́штатися, провія́тися.

ПРАМАТА́ЦЦА[2] *див.* **прамо́твацца**.

ПРАМАТА́ЦЬ[1] *док. (певний час)* промота́ти; **уве́сь ве́чар ~та́ла ні́ткі** уве́сь ве́чір промота́ла нитки́.

ПРАМАТА́ЦЬ[2] *див.* **прамо́тваць**.

ПРАМАТЫ́ЧАНЫ проса́паний, прошаро́ваний.

ПРАМАТЫ́ЧЫЦЬ *док. с.-г.* просапа́ти, прошарува́ти.

ПРАМАЎЧА́ЦЬ *док.* промо́вчати, перемо́вчати; **дыпламаты́чна п.** дипломати́чно промо́вчати (перемо́вчати); **п. хвілі́ну** мовча́ти хвили́ну, промо́вчати хвили́ну, ви́мовчати хвили́ну.

ПРАМАХА́ЦЦА *док. (перебуваючи у висячому стані якийсь час)* протеліпа́тися.

ПРАМАХА́ЦЬ *док. (провести якийсь час махаючи, теліпаючи чим-небудь)* промаха́ти, протеліпа́ти; *(ногою — ще)* прогойда́ти.

ПРАМА́ХВАЦЦА *недок.*, **ПРАМАХНУ́ЦЦА** *док.* 1. *(не влучати в ціль)* хи́бити, схи́бити, схибну́ти; *(розм.)* прома́хуватися, промахну́тися, дава́ти ма́ху (хука́), да́ти ма́ху (хука́); 2. *перен. (робити промах, помилку)* хи́бити, схи́бити, схибну́ти; помиля́тися, помили́тися, *(розм.)* дава́ти ма́ху (хука́), да́ти ма́ху (хука́).

ПРАМАХНУ́ЦЬ *док. розм. (швидко пройти, проїхати, пролетіти)* промайну́ти.

ПРАМА́ЦВАННЕ *с.* прома́цування.

ПРАМА́ЦВАЦЦА *недок. звор., пас.* прома́цуватися.

ПРАМА́ЦВАЦЬ *недок.*, **ПРАМА́ЦАЦЬ** *док.* 1. *(перевіряти, обстежувати мацанням)* прома́цувати, прома́цати; **~цаць пухлі́ну** прома́цати пухли́ну; 2. *перен. (вивчаючи, складати уявлення, довідуватися про кого-, що-небудь)* прома́цувати, прома́цати; **~цаць но́вага рабо́тніка** прома́цати ново́го працівника́.

ПРАМА́ЦІ *ж. уроч.* прама́ти.

ПРАМАЧЫ́ЦЦА *див.* **прамо́чвацца**.

ПРАМАЧЫ́ЦЬ *див.* **прамо́чваць**.

ПРАМЁЖАК, -жку *ч. у різн. знач.* промі́жок.

ПРАМЕ́ЖКАВЫ *і* **ПРАМЕ́ЖНЫ** *у різн. знач.* проміжний; **~вая адле́гласць** проміжна відстань; **~выя ві́ды** *біол.* проміжні види; **~выя (~ныя) гаво́ркі** проміжні говірки; **~выя (~ныя) звёны** проміжні ланки; **~вая тка́нка** проміжна тканина.

ПРАМЕ́ЖНАСНЫ *анат.* проме́жинний.

ПРАМЕ́ЖНАСЦЬ *ж. анат.* проме́жина.

ПРАМЕ́ЖНЫ *див.* **праме́жкавы**.

ПРАМЕНЕПРАЛАМЛЕ́ННЕ *с. фіз.* променезало́млення, *(незак. д. — ще)* променезало́млювання.

ПРАМЕНЕПРАЛАМЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж. фіз.* променезало́млюваність.

ПРАМЕ́НІСТЫ *див.* **прамяні́сты**.

ПРАМЕ́НІЦЦА *див.* **прамяні́цца**.

ПРАМЕ́НІЦЬ *див.* **прамяні́ць**.

ПРАМЕ́ННАСЦЬ *ж.* промени́стість.

ПРАМЕ́ННЕ *зб. с.* промі́ння *одн.*

ПРАМЕ́ННЫ промени́стий, *(розм.)* променя́стий; **~нная эне́ргія** *фіз.* промени́ста енергія.

ПРАМЕ́НЬ *і* **ПРО́МЕНЬ** *ч. у різн. знач.* про́мінь; **со́нечны п.** со́нячний про́мінь; **рэнтге́наўскія прамяні́** рентге́нівське промі́ння; **п. надзе́і** про́мінь надії; **інфрачырво́ныя ~мяні́** інфрачерво́не промі́ння.

ПРАМЕ́НЬВАННЕ *с.* промі́нювання.

ПРАМЕ́НЬВАЦЦА *недок. пас.* промі́нюватися.

ПРАМЕ́НЬВАЦЬ *недок.*, **ПРАМЯНЯ́ЦЬ** *док.* промі́нювати, проміня́ти, *(багато, усе)* попромі́нювати; **~мяня́ць бы́ка на інды́ка** проміня́ти реміне́ць на ли́чко; проміня́ти шило на шва́йку; ви́міняти пасо́к на пояcо́к; проміня́ти бика́ на інди́ка; ви́міняти ши́ло на ми́ло (мотови́ло).

ПРАМЕ́РВАННЕ *с.* промі́рювання.

ПРАМЕ́РВАЦЦА *і* **ПРАМЯРА́ЦЦА** *недок. пас.* промі́рюватися.

ПРАМЕ́РВАЦЬ *і* **ПРАМЯРА́ЦЬ** *недок.*, **ПРАМЕ́РАЦЬ** *док. у різн. знач.* промі́рювати, проміря́ти, промі́ряти.

ПРАМЕ́СЦІ *див.* **прамята́ць**.

ПРАМЕ́ТАЦЦА *див.* **прамята́цца**.

ПРАМЕ́ТАЦЬ *див.* **прамята́ць**.

ПРАМЕ́ЦЕНЫ проме́тений. — *Див. ще* **прамята́ць.**

ПРАМЕ́ШВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАМЯША́ЦЦА** *док.* розмі́шуватися, розміси́тися, перемі́шуватися, переміси́тися; перегорта́тися, перегорну́тися.

ПРАМЕ́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРАМЯША́ЦЬ** *док.* **1.** розмі́шувати, розміша́ти, *(багато, усе)* порозмі́шувати; перемі́шувати, переміша́ти, *(багато, усе)* поперемі́шувати; *(жар у печі)* перегорта́ти, перегорну́ти, *(багато, усе)* поперегорта́ти; **2.** *док. (мішати впродовж якогось часу)* проміша́ти [ці́лу годи́ну *тощо*].

ПРАМІГА́ЦЬ *док.* **1.** *(очима якийсь час)* проклі́пати, проморга́ти, промига́ти, проблима́ти [ці́лу годи́ну *тощо*]; *(розм.)* пролу́пати [ці́лу годи́ну *тощо*]; **2.** промерехті́ти.

ПРАМІ́Ж *прийм. з род., рідше з ор. розм.* між, по́між, межи́, *(рідше)* помежи́, *(розм.)* про́між, *(заст.)* проме́жи; **знахо́дзіцца п. нас** перебува́ти між (по́між) на́ми.

ПРАМІЛЬГАЦЕ́ЦЬ *док.* **1.** *(перед очима)* промайну́ти, промигну́ти; **2.** *(про предмет, який світиться)* промигті́ти, промиготі́ти.

ПРАМІЛЬГНУ́ЦЬ *док. у різн. знач.* промайну́ти, промигну́ти проми́яти; *(з'явитися й зникнути — ще)* промигті́ти, промиготі́ти; **п. пе́рад вачы́ма** промайну́ти (промигну́ти, промигті́ти, промиготі́ти) пе́ред очи́ма; **у яго́ сло́вах ~ну́ла іро́нія** у його́ слова́х промайну́ла іро́нія; **п. мала́нкай** промайну́ти (промигну́ти, проми́яти, промигті́ти, промиготі́ти) бли́скавкою.

ПРАМІРГА́ЦЬ *див.* **прамарга́ць**.

ПРАМІТУСІ́ЦЦА *док. (якийсь час)* прометуши́тися.

ПРАМО́ТВАННЕ *с.* гайнува́ння, розтри́нькування.

ПРАМО́ТВАЦЦА *недок.*, **ПРАМАТА́ЦЦА** *док.* **1.** *(розорятися — рідко)* промо́туватися, промота́тися; **2.** *недок. пас.* марнотра́титися, гайнува́тися, розтри́нькуватися; промо́туватися.

ПРАМО́ТВАЦЬ *недок.*, **ПРАМАТА́ЦЬ** *док. розм. (неекономно витратити)* марнотра́тити, промарнотра́тити, *(розм.)* гайнува́ти, прогайнува́ти, згайнува́ти, розтри́нькувати, *(багато, усе)* порозтри́нькувати; протри́нькати; проци́ндрювати, проци́ндрити; *(рідко)* промо́тувати, промота́ти.

ПРАМО́ЎЦА *ч.* промо́вець, ора́тор.

ПРАМО́ЧВАННЕ *с.* промо́чування.

ПРАМО́ЧВАЦЦА *недок. пас.*, **ПРАМАЧЫ́ЦЦА** *док.* промо́чуватися, промочи́тися.

ПРАМО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАМАЧЫ́ЦЬ** *док.* промо́чувати, промочи́ти; **~мачы́ць ану́чу ма́слам** промочи́ти ганчі́рку масти́лом (ма́слом); ◊ **~мачы́ць го́рла** промочи́ти горля́нку (го́рло); прополоска́ти го́рло (ду́шу); зволо́жити ду́шу (го́рло).

ПРАМО́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАМАСЦІ́ЦЬ** *док.* промо́щувати, промости́ти.

ПРАМУ́РКАЦЬ *док. (якийсь час)* промуркота́ти, промуркоті́ти [ці́лу годи́ну *тощо*].

ПРАМУРЛЫ́КАЦЬ *док.* **1.** *(тихо вуркотіти, утворюючи звуки «мур-мур»)* промуркота́ти, промуркоті́ти, проворкота́ти, проворкоті́ти; **2.** *(тихо м'яким голосом наспівати)* промугикати, прокурни́кати.

ПРАМЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАМЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* промива́ти, проми́ти, *(багато, усе)* попромива́ти; **~мы́ць зо́лата** проми́ти зо́лото; **~мы́ць во́чы** проми́ти о́чі; **~мы́ць стра́ўнік** проми́ти шлу́нок; **2.** *док. (мити впродовж певного часу)* проми́ти; *(білизну, одяг і т. ін.)* пропра́ти [ці́лий день *тощо*].

ПРАМЫ́ВАЧНЫ *техн.* промива́льний.

ПРАМЫ́КАЦЬ *док.* **1.** *(про худобу)* прому́кати; **каро́ва прамы́кала** коро́ва прому́кала; **2.** *(сказати, вимовити незрозуміло, нерозбірливо)* промугикати, проми́мрити.

ПРАМЫСЛО́ВА-ВЫТВО́РЧЫ промисло́во-виробни́чий.

ПРАМЫСЛО́ВАСЦЬ *ж.* промисло́вість; **машынабудаўні́чая п.** машинобудівна́ промис-

ло́вість; **металаапрацо́ўчая п.** металообро́бна промисло́вість; **лясна́я п.** лісова́ промисло́вість; **харчо́вая п.** харчова́ промисло́вість; **сельскагаспада́рчая п.** сільськогоспода́рська промисло́вість; **асно́ўныя галі́ны ~ці** основні га́лузі промисло́вості; **цяжкая п.** важка́ промисло́вість; **лёгкая п.** легка́ промисло́вість.

ПРАМЫСЛО́ВЕЦ, -ло́ўца *і* **ПРАМЫСЛО́ЎЦА** *ч.* промисло́вець.

ПРАМЫСЛО́ВЫ *у різн. знач.* промисло́вий; **п. ток** *ел.* промисло́вий струм; **п. кры́зіс** промисло́ва кри́за; **~вая каапера́цыя** промисло́ва коопера́ція.

ПРАМЫСЛО́ЎЦА *див.* **прамысло́вец**.

ПРАМЯ́МЛЕНЫ *розм.* проми́мрений.

ПРАМЯ́МЛІЦЬ *док. розм.* проми́мрити.

ПРАМЯНЕ́ЦЬ *недок. (сяяти)* промені́ти, промені́тися, промени́тися; світи́тися; **п. ад ра́дасці** промені́ти (світи́тися) з ра́дості.

ПРАМЯНЁВЫ промене́вий; **~вая косць** *анат.* промене́ва кі́стка; **~вая хваро́ба** промене́ва хворо́ба.

ПРАМЯНІ́СТЫ *і* **ПРАМЕ́НІСТЫ** промени́стий; **~тая эне́ргія** *фіз.* промени́ста ене́ргія.

ПРАМЯНІ́ЦЦА *і* **ПРАМЕ́НІЦЦА** *недок.* промені́ти, промені́тися, промени́тися; світи́тися; **~ме́няцца во́чы** промені́ють (сві́тяться) о́чі.

ПРАМЯНІ́ЦЬ *і* **ПРАМЕ́НІЦЬ** *недок.* випромі́нювати.

ПРАМЯНЯ́НЫ промі́няний.

ПРАМЯНЯ́ЦЬ *див.* **праме́ньваць**.

ПРАМЯРА́ЦЦА *див.* **праме́рвацца**.

ПРАМЯРА́ЦЬ *див.* **праме́рваць**.

ПРАМЯТА́ЦЦА *і* **ПРАМЕ́ТАЦЦА** *недок. пас.* промітáтися.

ПРАМЯТА́ЦЬ *і* **ПРАМЕ́ТАЦЬ** *недок.*, **ПРАМЕ́СЦІ** *док.* промітáти, промести́, *(багато, усе)* попромітáти.

ПРАМЯ́ЎКАЦЬ *док. у різн. знач.* проня́вкати, пронявчáти.

ПРАМЯША́НЫ розмі́шаний, переме́шаний; перего́рнений, перего́рнутий. — *Див. ще* **праме́шваць.**

ПРАМЯША́ЦЦА *див.* **праме́швацца**.

ПРАМЯША́ЦЬ *див.* **праме́шваць**.

ПРАНАСІ́ЦЦА *див.* **прано́швацца**.

ПРАНАСІ́ЦЬ *див.* **прано́шваць**.

ПРАНЕ́СЦІ *див.* **прано́сіць**.

ПРАНЕ́СЦІСЯ *див.* **прано́сіцца**.

ПРАНІВЕЛІ́РАВАНЫ пронівельо́ваний. — *Див. ще* **пранівелі́раваць.**

ПРАНІВЕЛІ́РАВАЦЬ *док. спец.* пронівелювáти.

ПРАНІ́ЗАНЫ *і* **ПРАНІЗА́НЫ** *у різн. знач.* прони́заний.

ПРАНІ́ЗВАННЕ *с.* прони́зування.

ПРАНІ́ЗВАЦЦА *недок. пас.* прони́зуватися.

ПРАНІ́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПРАНІЗА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* прони́зувати, пронизáти; **страх ~за́ў яго́** страх пронизáв його́; **хо́лад ~за́ў усё це́ла** хо́лод пронизáв усе́ ті́ло; **прамяні́ со́нца ~за́лі галі́ны дрэ́ў** про́мені со́нця пронизáли гі́лки́ дере́в; **цэ́лы ве́чар ~за́ла кара́лі** ці́лий ве́чір пронизáла кора́лі.

ПРАНІ́ЗЛІВА *і* **ПРАНО́ЗЛІВА** *прислівн.* прони́зливо.

ПРАНІ́ЗЛІВАСЦЬ *і* **ПРАНО́ЗЛІВАСЦЬ** *ж.* прони́зливість.

ПРАНІ́ЗЛІВЫ *і* **ПРАНО́ЗЛІВЫ** прони́зливий; **п. сві́ст** прони́зливий свист; **п. ве́цер** прони́зливий ві́тер; **п. боль** прони́зливий біль; **п. по́зірк** прони́зливий по́гляд.

ПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* прони́кність; **магні́тная п.** магні́тна прони́кність.

ПРАНІКА́ЛЬНЫ проникни́й; **п. для электры́чнасці** проникни́й для еле́ктрики.

ПРАНІКА́ННЕ *с.* проникáння.

ПРАНІКА́ЦЬ *недок.*, **ПРАНІ́КНУЦЬ** *док. у різн. знач.* проникáти, прони́кнути.

ПРАНІКНЕ́ННЕ *с.* прони́кнення.

ПРАНІКНЁНА *прислівн.* прони́кливо.

ПРАНІКНЁНАСЦЬ *ж.* прони́кливість.

ПРАНІКНЁНЫ прони́кливий.

ПРАНО́ЗЛІВА *див.* **прані́зліва**.

ПРАНО́ЗЛІВАСЦЬ *див.* **прані́злівасць**.

ПРАНО́ЗЛІВЫ *див.* **прані́злівы**.

ПРАНО́СІЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАНЕ́СЦІСЯ** *док.* проно́ситися, пронести́ся; *(швидко пробігати й т. ін. — ще)* пролітáти, пролетíти; **по́езд ~нёсся** по́тяг (по́їзд) пролетíв (промчáв).

ПРАНО́СІЦЬ *недок.*, **ПРАНЕ́СЦІ** *док. у різн. знач.* проно́сити, пронести́; **~сці чамада́н да вакза́ла** пронести́ валі́зу до вокзáлу; **хма́ру ~сла** *безос.* хмáру пронесло́; **ад рэ́веню яго́ ~сла** *безос.* від ре́веню його́ пронесло́; **ура́! ~сла** *безос.* урá! пронесло́.

ПРАНО́ШВАЦЦА *недок.*, **ПРАНАСІ́ЦЦА** *док.* проно́шуватися, проноси́тися; **~сі́ліся бо́ты** проноси́лися чо́боти; **~сі́цца з праéктам цэ́лы ме́сяц** проноси́тися з прое́ктом ці́лий мі́сяць.

ПРАНО́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРАНАСІ́ЦЬ** *док.* **І.** проно́шувати, проноси́ти; **цэ́лы дзень ~сі́ў кні́гу** ці́лий день проноси́в кни́жку; **пяць гадо́ў ~сі́ў паліто́** п'ять ро́ків проноси́в пальто.

ПРАНУМАРАВА́НЫ пронумеро́ваний. — *Див. ще* **пранумаро́ўваць.**

ПРАНУМАРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* пронумеро́вуватися.

ПРАНУМАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАНУМАРАВА́ЦЬ** *док.* пронумеро́вувати, пронумерувáти.

ПРАНЫ́РА *ч. і ж. розм. несхв. (про спритну людину)* проно́за, пролáза.

ПРАНЫ́РЛІВАСЦЬ *ж. несхв.* проно́зливість, пролáзливість.

ПРАНЫ́РЛІВЫ *несхв.* проно́зливий, пролáзливий.

ПРАНЫ́РСТВА *с. несхв.* проно́зливість *ж.*, пролáзливість *ж.*

ПРАНЮ́ХВАЦЬ *недок.*, **ПРАНЮ́ХАЦЬ** *док. розм.* проню́хувати, проню́хати.

ПРАНЯ́ТЫ 1. прони́заний, проби́тий; **2.** про́йнятий. — *Див. ще* **праня́ць**.

ПРАНЯ́ЦЦА *док.* **1.** простя́кнути, просякти́, насити́тися; **сцэ́ны ~ня́ліся ві́льгаццю** сті́ни простя́кнули (просяклú) воло́гою; **2.** пройня́тися; **п. павага́й да каго́-не́будзь** пройня́тися повáгою до ко́го-не́будь.

ПРАНЯ́ЦЬ *док.* **1.** *(пройти наскрізь)* пронизá-

ти, проби́ти; **штык ~ня́ў лёгкія наскро́зь** багне́т пронизав легені на́скрізь; **2.** пройня́ти, пробрати; **ве́цер ~німа́ў наскро́зь** вітер пройма́в (пробира́в) на́скрізь; **3.** *(сильно подіяти)* пройня́ти, дошку́лити; **нічы́м яго́ не про́ймеш** нічи́м його́ не дійме́ш (йому́ не дошку́лиш); ◊ **п. по́зіркам** пронизати (пройня́ти, проши́ти) по́глядом (о́ком).

ПРАПАДО́БНАСЦЬ *ж. церк.* преподо́біє *с.*; *(титул — ще)* веле́бність, превеле́бність.

ПРАПАДО́БНЫ *церк.* преподо́бний; *(титул — ще)* веле́бний, превеле́бний.

ПРАПАКО́СЦІЦЬ *див.* **прапако́шчваць**.

ПРАПАКО́ШЧАНЫ *спец.* прооліфений, проолі́флений.

ПРАПАКО́ШЧВАЦЦА *недок. пас.* прооліфлюватися.

ПРАПАКО́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАПАКО́СЦІЦЬ** *док. спец.* прооліфлювати, прооліфити.

ПРАПАКУ́ТАВАЦЬ *док.* прому́читися, простраждати; **п. ме́сяц ад хваро́бы** прому́читися (простраждати) місяць че́рез хворо́бу.

ПРАПАЛАСКА́НЫ прополо́сканий.

ПРАПАЛО́СКВАННЕ *с.* прополі́скування.

ПРАПАЛО́СКВАЦЦА *недок. пас.*, **ПРАПАЛАСКА́ЦЦА** *док.* прополі́скуватися, прополоска́тися.

ПРАПАЛО́СКВАЦЬ *недок.*, **ПРАПАЛАСКА́ЦЬ** *док.* **1.** прополі́скувати, прополоска́ти; **2.** *док.* *(полоскати впродовж певного часу)* прополоска́ти [цілу годи́ну *тощо*].

ПРАПА́ЛЬВАННЕ *с.* **1.** пропа́лювання, пропіка́ння; **2.** пропа́лювання, прото́плювання.

ПРАПА́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ПРАПАЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** пропа́люватися, пропали́тися, пропіка́тися, пропекти́ся; **2.** пропа́люватися, пропали́тися, прото́плюватися, протопи́тися.

ПРАПА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПРАПАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** пропа́лювати, пропали́ти, пропіка́ти, пропекти́; **п. пінжа́к** пропали́ти піджа́к; **2.** *(нагрівати за допомогою паління якесь приміщення тощо)* пропа́лювати, пропали́ти, прото́плювати, протопи́ти; **~лі́ць у пе́чы** пропали́ти (протопи́ти) в печі; **3.** *(деякий час)* пропа́лювати, пропали́ти; **цэ́лы ме́сяц ~лі́ў ву́галь** цілий місяць пропали́в ву́гілля; **~лі́ў ля́мпу усю́ ноч** пропали́в ла́мпу цілу ніч.

ПРАПА́ЛЬНЫ пропа́лювальний; **~нае шкло** пропа́лювальне скло.

ПРАПАНАВА́ННЕ *с. у різн. знач.* пропонува́ння, пропози́ція *ж.*, **по́пыт і п.** по́пит і пропонува́ння (пропози́ція).

ПРАПАНАВА́НЫ запропоно́ваний.

ПРАПАНО́ВА *ж.* пропози́ція; **рацыяналіза́тарская п.** раціоналіза́торська пропози́ція; **уне́сці ~ву** унести́ пропози́цію.

ПРАПАНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* пропонува́тися.

ПРАПАНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАПАНАВА́ЦЬ** *недок. і док.* пропонува́ти, запропонува́ти; **~нава́ць но́вы прае́кт** пропонува́ти (запропонува́ти) нови́й прое́кт; **~нава́ць но́вую зада́чу** пропонува́ти (запропонува́ти) нові завда́ння (*матем.* зада́чу); **~нава́ць пайсці́ ў адпачы́нак** запропонува́ти піти́ у відпу́стку; **~нава́ць руку́ (і сэ́рца)** освідчитися.

ПРАПА́РАЧНЫ *спец.* пропа́рювальний.

ПРАПА́РВАННЕ *с.* пропа́рювання.

ПРАПА́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАПА́РЫЦЦА** *док.* **1.** пропа́рюватися, пропа́ритися; **2.** *док.* *(паритися впродовж певного часу)* пропа́ритися, попа́ритися [цілий день *і т. ін.*].

ПРАПА́РВАЦЬ *недок.*, **ПРАПА́РЫЦЬ** *док.* **1.** пропа́рювати, пропа́рити; **2.** *док.* *(парити впродовж певного часу)* пропа́рити [цілий день *і т. ін.*].

ПРАПАРО́ЦЦА *див.* **прапо́рвацца**.

ПРАПАРО́ЦЬ *див.* **прапо́рваць**.

ПРАПА́СВІЦЦА *док.* пропа́стися [цілий день *і т. ін.*].

ПРАПА́СВІЦЬ *док.* пропа́сти; **п. каро́ў да ве́чара** пропа́сти корі́в до ве́чора.

ПРАПА́ШНІК *ч. с.-г.* проса́пник.

ПРАПАШНЫ́ *с.-г.* просапни́й; **~ныя культу́ры** просапні́ культу́ри.

ПРАПЕ́РЦІ1 *док. прост.* **1.** *(пронести, протягнути щось важке, велике на значну віддаль)* пропе́рти; **п. мех бу́льбы два кіламе́тры** пропе́рти мішо́к карто́плі два кіломе́три; **2.** *(швидко проїхати, пройти значну відстань)* пропе́рти; **п. пе́шкі дзе́сяць кіламе́траў** пропе́рти пішки де́сять кіломе́трів; **3.** *груб.* *(вигнати)* ви́перти; **п. з рабо́ты** ви́перти з робо́ти.

ПРАПЕ́ТЫ проспі́ваний, ви́співаний.

ПРАПЕ́ЦЬ *док. у різн. знач.* проспіва́ти, ви́співати.

ПРАПЁРТЫ *прост.* **1.** *(пронесений, протягнутий)* пропе́ртий; **2.** *груб.* ви́пертий. — *Див. ще* **прапе́рці**.

ПРАПІЛАВА́НЫ пропи́ляний. — *Див. ще* **прапіло́ўваць.**

ПРАПІЛАВА́ЦЬ *див.* **прапіло́ўваць**.

ПРАПІЛО́ЎВАННЕ *с. спец.* пропи́л *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* пропи́лювання.

ПРАПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* пропи́люватися.

ПРАПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАПІЛАВА́ЦЬ** *док.* **1.** пропи́лювати, пропиля́ти; **~лава́ць дзі́рку** пропиля́ти о́твір; **2.** *док.* *(пиляти впродовж певного часу)* пропиля́ти; **~лава́ць дзве́ гадзі́ны** пропиля́ти дві годи́ни.

ПРАПІЛО́ЎКА *ж. спец.* пропи́лювання *с.*

ПРАПІРА́ЦЬ *недок. прост. груб.* *(вигонити)* випира́ти. — *Пор.* **прапе́рці 3.**

ПРАПІ́СВАННЕ *с.* **1.** пропи́сування; **2.** *(ліків і т. ін.)* припи́сування, пропи́сування.

ПРАПІ́СВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАПІСА́ЦЦА** *док.* **1.** пропи́суватися, прописа́тися; **2.** *недок. пас.* пропи́суватися; припи́суватися.

ПРАПІ́СВАЦЬ *недок.*, **ПРАПІСА́ЦЬ** *док.* **1.** пропи́сувати, прописа́ти, *(багато)* попропи́сувати; **2.** *(ліки і т. ін.)* припи́сувати, приписа́ти; **~са́ць ляка́рства** приписа́ти ліки; **~са́ць пасце́льны рэжы́м хво́раму** приписа́ти постільний режи́м хво́рому; **3.** *док.* *(писати впродовж певного часу)* прописа́ти [цілий день *і т. ін.*]; ◊ **~са́ць і́жыцу** да́ти (завда́ти) хло́сту (хло́сти); прописа́ти і́жицю.

ПРАПІХА́ННЕ *і* **ПРАПІ́ХВАННЕ** *с.* пропиха́ння, проштовхування.

ПРАПІХА́ЦЬ *і* **ПРАПІ́ХВАЦЬ** *недок.*, **ПРА-**

ПІХНУЦЬ *док.* пропихáти, пропхнýти, пропхáти; проштóвхувати, проштовхнýти, проштовхáти.

ПРАПІЦЦЁ *с. розм.* пропиттѝ.

ПРАПЛАСТАВÁНЫ прошарóваний. — *Див. ще* **прапластóўваць.**

ПРАПЛАСТÓЎВАННЕ *с.* прошарóвування.

ПРАПЛАСТÓЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАПЛАСТАВÁЦЦА** *док.* прошарóвуватися, прошарувáтися.

ПРАПЛАСТÓЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАПЛАСТАВÁЦЬ** *док.* прошарóвувати, прошарувáти.

ПРАПЛЁСНЕЦЬ *док.* проплíснявіти.

ПРАПЛІ́ШЧВАЦЦА *недок.*, **ПРАПЛІ́ШЧЫЦЦА** *док.* пробирáтися, пробрáтися; *(з труднощами проходити розм. — звичайно)* продирáтися, продéртися, *(про багатьох)* попродирáтися; *(крізь натовп розм. — ще)* протóвплюватися, протóвпитися, протѝскуватися, протѝснутися.

ПРАПЛЫВÁЦЬ *недок.*, **ПРАПЛЫ́СЦІ** *док.* **1.** пропливáти, проплистѝ, проплившѝ, *(поез.)* проплѝнути; **~сці сто кіламéтраў** проплистѝ (проплившѝ) сто кіломéтрів; **пóбач ~лыла нéйкая пóстаць** пóруч пропливлá (проплилá) якáсь пóстать; **пéрад вачы́ма ~лылі малю́нкі дзяці́нства** пéред очѝма пропливлѝ (проплилѝ) малю́нки (картѝни) [з] дитѝнства; **2.** *док. (пливти впродовж певного часу)* проплистѝ, пропливтѝ [цілий день *і т. ін.*]; **3.** *перен. (минати)* проминáти, проминýти, минáти, минýти, прохóдити, пройтѝ, *(багато, усе)* попрохóдити; схóдити, зіхóдити, зійтѝ; перехóдити, перейтѝ, спливáти, сплистѝ, спливтѝ, збігáти, збігти, тектѝ, протектѝ; **~лылí гады́** минýли (проминýли, спливлѝ, збігли) рокѝ.

ПРАПÓЙЦА *ч. розм.* пия́к, пия́ка, п'янѝця.

ПРАПÓЛАЧНЫ *с.-г.* пропóлювальний.

ПРАПÓЛВАННЕ *с.* полíння, полоттѝ, *(незак. д. — звичайно)* пропóлювання.

ПРАПÓЛВАЦЦА *недок. пас. с.-г.* пропóлюватися.

ПРАПÓЛВАЦЬ *недок.*, **ПРАПАЛÓЦЬ** *док. с.-г.* **1.** пропóлювати, прополóти, *(багато, усе)* попропóлювати; **~палóць грады́** прополóти грядкѝ; **2.** *док. (полоти впродовж певного часу)* прополóти [цілий день *і т. ін.*].

ПРАПÓЛКА *ж.* полíння *с.*, полоттѝ *с.*, *(незак. д. — звичайно)* пропóлювання.

ПРАПÓРВАННЕ *с.* пропóрювання.

ПРАПÓРВАЦЦА *недок.*, **ПРАПАРÓЦЦА** *док.* **1.** прокóлюватися, проколóтися; пропóрюватися, пропорóтися; *(розм.)* простро́млюватися, простромѝтися; **шы́на ~рóлася** шина проколóлася (пропорóлася); **2.** *док. (упродовж певного часу)* прокопирсáтися, продлýбатися; **3.** *недок. пас.* прокóлюватися, простро́млюватися, пропóрюватися.

ПРАПÓРВАЦЬ *недок.*, **ПРАПАРÓЦЬ** *док.* **1.** пропóрювати, пропорóти, прокóлювати, проколóти, *(розм.)* простро́млювати, простромѝти; **2.** *док. (пороти впродовж певного часу)* пропорóти [цілий день *і т. ін.*]; **3.** *док. (рогами)* пробѝти [рогáми], проколóти [рогáми], простромѝти [рогáми].

ПРАПÓРКАЦЦА *док. прост.* пропóрпатися.

ПРАПРÁЖАНЫ прожáрений, просмáжений, пропéчений.

ПРАПРÁЖЫЦЦА *док. тільки в 3 ос.* пропектѝся, прожáритися; *(про їжу — ще)* просмáжитися.

ПРАПРÁЖЫЦЬ *і* **ПРАПРЭ́ГЧЫ** *док.* просмáжити, прожáрити, пропектѝ; **п. боб** просмáжити (прожáрити) біб; **увéсь вéчар ~жыла гарóх** увéсь вéчір просмáжила (прожáрила) горóх.

ПРАПРАСАВÁНЫ пропрасóваний. — *Див. ще* **прапрасóўваць.**

ПРАПРАСАВÁЦЬ *див.* **прапрасóўваць.**

ПРАПРАСÓЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАПРАСАВÁЦЬ** *док.* пропрасóвувати, пропрасувáти.

ПРАПРАЦАВÁНЫ прорóблений. — *Див. ще* **прапрацóўваць.**

ПРАПРАЦÓЎВАННЕ *с.* прорóблення, *(незак. д. — ще)* проробля́ння, *(рідше)* прорóблювання.

ПРАПРАЦÓЎВАЦЦА *недок. пас.* проробля́тися, прорóблюватися.

ПРАПРАЦÓЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАПРАЦАВÁЦЬ** *док.* **1.** проробля́ти, прорóблювати, проробѝти; **~цавáць дэтáлі кампазі́цыі** проробѝти детáлі композѝції; **2.** *док. (працювати впродовж певного часу)* пропрацювáти [цілий день *і т. ін.*]; **~цавáць шмат год на адны́м прадпрые́мстве** пропрацювáти багáто рóків на однóму підприéмстві.

ПРАПРАЦÓЎКА *ж.* прорóблення *с.* прорóбка, *(незак. д. — ще)* проробля́ння *с.*, прорóблювання *с.*

ПРАПРЭ́ГЧЫ *див.* **прапрáжыць.**

ПРАПСТРЫ́КАЦЬ *док. розм.* проклáцати, проля́скати, проляскотíти.

ПРАПУСКÁЦЦА *недок. пас.* пропускáтися, проминáтися.

ПРАПУСКÁЦЬ *недок.*, **ПРАПУСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* пропускáти, пропустѝти, *(багато, усе)* попропускáти; **папéра ~ціла чарні́ла** папір пропустѝв чорнѝло; **~ці́ць стýжку праз кальцó** пропустѝти стрі́чку чéрез кільцé; **~ці́ць дзяцéй упéрад** пропустѝти дітéй уперéд; **~ці́ць урóк** пропустѝти урóк; **~ці́ць падрабя́знасці** пропустѝти подрóбиці; **~ці́ць зрýчны мóмант** пропустѝти зрýчний момéнт; *(залишати без уваги, опускати під час розмови й т. ін. — ще)* минáти, минýти; проминáти, проминýти; **2.** *(пити спиртне) розм.* хилѝти, вѝхилити, перехилѝти; перепускáти, перепустѝти; **~ці́ць чáрку** вѝхилити (перехилѝти, перепустѝти) чáрку; ◊ **~ці́ць мі́ма вушэ́й** пустѝти (пропустѝти) повз вýха, мов недочýти *(чого).*

ПРАПУШЧÁЛЬНАСЦЬ *ж.* пронѝкність.

ПРАПУШЧÁЛЬНЫ проникнѝй; **~ная парóда** проникнá порóда.

ПРАПЫТÁНЫ розпѝтаний. — *Див. ще* **прапытваць.**

ПРАПЫ́ТВАННЕ *с.* рóзпити *мн.*, *(незак. д. — звичайно)* розпѝтування; *(розм.)* рóзпитки *мн.*, рóзпиток *ч.*, вѝпит *ч.*, дóпитки *мн.*

ПРАПЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ПРАПЫТÁЦЬ** *док.* роз-

пи́тувати, розпита́ти, *(багато, усе)* порозпи́тувати.

ПРАПЯКА́ЦЦА *недок.*, **ПРАПЯЧЫ́СЯ** *док.* **1.** пропіка́тися, пропекти́ся; **2.** *недок. пас.* пропіка́тися.

ПРАПЯКА́ЦЬ *недок.*, **ПРАПЯЧЫ́** *док.* пропіка́ти, пропекти́; **~чы́ мя́са** пропекти́ (просма́жити) м'я́со; **~чы́ дзі́рку ў до́шцы** пропекти́ (пропали́ти) о́твір (ді́рку) в до́шці.

ПРАП'Я́НСТВАВАЦЬ *док.* пропия́чити [ці́лий ти́ждень *і т. ін.*].

ПРАПЯСО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАПЯСО́ЧЫЦЬ** *док. розм. (лаяти)* вичи́тувати, ви́читати, шпе́тити, пошпе́тити.

ПРАРА́Б *ч.* виконро́б.

ПРАРАБІ́ЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* пророби́ти; **п. дзі́рку** пророби́ти ді́рку; **п. вялі́кую рабо́ту** пророби́ти вели́ку робо́ту; **2.** пропрацюва́ти; **п. на заво́дзе тры гады́** пропрацюва́ти на заво́ді три ро́ки.

ПРАРА́БСКАЯ *імен.* виконро́бівська.

ПРАРА́БСКІ виконро́бівський.

ПРАРАДЗІ́МА *ж.* прабатьківщи́на.

ПРАРАЗА́ННЕ *і* **ПРАРЭ́ЗВАННЕ** *с.* прорі́зування.

ПРАРАЗА́ЦЦА *і* **ПРАРЭ́ЗВАЦЦА** *недок.*, **ПРАРЭ́ЗАЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* прорі́зуватися, прорі́за́тися, *(про багато, про все)* попрорі́зуватися; **2.** *недок. пас.* прорі́зуватися.

ПРАРАЗА́ЦЬ *і* **ПРАРЭ́ЗВАЦЬ** *недок.*, **ПРАРЭ́ЗАЦЬ** *док.* **1.** прорі́зувати, прорі́за́ти, *(багато, усе)* попрорі́зувати; **маршчы́ны ~залі твар** змо́ршки прорі́зали обли́ччя; **мала́нка ~зала не́ба** бли́скавка прорі́зала не́бо; **2.** *док. (різати впродовж певного часу)* прорі́зати [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАРАКА́ЛЬНІК *ч. книжн.* віщу́н.

ПРАРАКА́ННЕ *с.* проре́чення, проро́цтво.

ПРАРАКА́ЦЬ *док.* пророкува́ти, проро́чити.

ПРАРАСЦІ́ЦЬ *див.* **прарошчваць.**

ПРАРАША́ЦЬ *док. розм. (про задачу)* пророзв'я́зувати [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАРВА́НЫ про́рваний. — *Див. ще* **прарыва́цца.**

ПРАРЖА́ЦЬ *док. (певний час)* проіржа́ти; **конь ~жа́ў** кінь проіржа́в.

ПРАРО́ШЧВАННЕ проро́щування.

ПРАРО́ШЧВАЦЦА *недок. пас.* проро́щуватися.

ПРАРО́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАРАСЦІ́ЦЬ** *док.* проро́щувати, прорости́ти, *(багато, усе)* попроро́щувати.

ПРАРУ́БЛІВАННЕ *с. гірн.* прору́бування.

ПРАРУ́БЛІВАЦЦА *недок. пас. гірн.* прору́буватися.

ПРАРУ́БЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРАРУБІ́ЦЬ** *док. гірн.* прору́бувати, прoруба́ти, *(багато, усе)* попрору́бувати.

ПРАРУ́МЗАЦЬ *док. розм.* пропла́кати, прореві́ти.

ПРАРЫВА́ННЕ *с. с.-г.* прорі́джування.

ПРАРЫВА́ЦЦА[1] *недок.*, **ПРАРВА́ЦЦА** *док.* прорива́тися, прорва́тися, *(про багато, про все, про всіх)* попрорива́тися; *(лускатися; про нарив і т. ін. — ще)* прорива́ти, прорва́ти, *(про багато)* попрорива́ти; **мяшо́к ~ва́ўся** мішо́к прорва́вся; **нары́ў ~ва́ўся** нари́в прорва́в; **~ва́цца з варо́жага акружэ́ння** прорва́тися з воро́жого ото́чення; **2.** *недок. пас.* прорива́тися, прорі́джуватися. — *Див. ще* **прарыва́ць**[1].

ПРАРЫВА́ЦЦА[2] *недок. звор.*, **ПРАРЫ́ЦЦА** *док. (рилом)* **1.** прорива́тися, прори́тися, *(про багато)* попрорива́тися; **2.** *док. (ритися впродовж певного часу)* прори́тися [ці́лу годи́ну *й т. ін.*]; **3.** *недок. пас.* прорива́тися.

ПРАРЫВА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПРАРВА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* прорива́ти, прорва́ти, *(багато, усе)* попрорива́ти; **~рва́ць панчо́ху** прорва́ти панчо́ху; **вада́ ~ва́ла плаці́ну** вода́ прорва́ла гре́блю; **~рва́ць блака́ду** прорва́ти блока́ду; **2.** *с.-г.* прорі́джувати, прорі́ди́ти; **~рва́ць буракі́** прорі́ди́ти буряки́; **3.** *безос. розм.* прорива́ти, прорва́ти; **ён до́ўга маўча́ў, але́ тут і яго́ ~рва́ла** він до́вго мовча́в, але́ тут і його́ прорва́ло; **4.** *док. (рвати впродовж певного часу)* прорва́ти [ці́лу годи́ну *тощо*].

ПРАРЫВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПРАРЫ́ЦЬ** *док. (рилом — про тварин)* прорива́ти, прори́ти.

ПРАРЫЗІ́НЕНЫ прогумо́ваний.

ПРАРЫЗІ́НЬВАЦЦА *недок. звор.*, **ПРАРЫЗІ́НІЦЦА** *док.* **1.** прогумо́вуватися, прогумува́тися; **2.** *недок. пас.* прогумо́вуватися.

ПРАРЫЗІ́НЬВАЦЬ *недок.*, **ПРАРЫЗІ́НІЦЬ** *док.* прогумо́вувати, прогумува́ти.

ПРАРЫКА́ЦЬ *док.* **1.** *(про велику рогату худобу)* прореві́ти, проревти́; *(про звірів)* прори́кати, прорича́ти; **2.** *(ревіти впродовж певного часу)* прореві́ти, проревти́, прори́кати, прорича́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАРЫ́ЎКА *ж. с.-г.* прорива́ння *с.*

ПРАРЫ́ХЛЕНЫ розпу́шений. — *Див. ще* **прарыхля́ць.**

ПРАРЫХЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* розпу́шуватися.

ПРАРЫХЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАРЫХЛІ́ЦЬ** *док.* розпу́шувати, розпуши́ти.

ПРАРЭ́ДЖАНЫ *с.-г.* прорі́джений. — *Див. ще* **прарэ́джваць.**

ПРАРЭ́ДЖВАННЕ *с. с.-г.* прорі́джування.

ПРАРЭ́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* прорі́джуватися.

ПРАРЭ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАРЭ́ДЗІЦЬ** *док. с.-г.* прорі́джувати, прорі́ди́ти; **~рэ́дзіць цукро́выя буракі́** прорі́ди́ти цукро́ві буряки́.

ПРАРЭ́З, -зу *ч.* **1.** *(дія)* прорі́зування *с.*; **2.** *(отвір)* про́різ.

ПРАРЭ́ЗВАННЕ *див.* **праразанне.**

ПРАРЭ́ЗВАЦЦА *див.* **праразацца.**

ПРАРЭ́ЗВАЦЬ *див.* **праразаць.**

ПРАРЭ́ЗЛІВА *прислівн.* прони́зливо; рі́зко, го́стро; прони́кливо; дошку́льно; **п. кры́кнуць** прони́зливо (рі́зко) кри́кнути.

ПРАРЭ́ЗЛІВАСЦЬ *ж.* прони́зливість; рі́зкість, го́стрість; прони́кливість; дошку́льність.

ПРАРЭ́ЗЛІВЫ прони́зливий; рі́зки́й, го́стрий; *(про погляд, звук, вітер і т. ін. — ще)* прони́кливий; дошку́льний; **п. го́лас** прони́зливий (рі́зки́й) го́лос; **п. по́гляд** прони́кливий по́гляд; **п. гук** прони́зливий (рі́зки́й) звук.

ПРАРЭ́Х *ч. і* **ПРАРЭ́ХА** *ж.* **1.** *(діра)* ді́рка *ж.*; **мяшо́к з ~хам** міш́ок з ді́ркою; **2.** *(розріз, зроблений під час кроєння)* ро́зпірка *ж.*; **3.** *пе-*

рен. (вада, недогляд) хи́ба *ж.*, о́гріх *ч.*, прога́лина *ж.*

ПРАРЭ́ШАК, -шка *ч. зменш.* **1.** ді́рочка; **2.** ро́зпірочка; **3.** *(для ґудзика)* пете́лька *ж.*, петля́ *ж.*

ПРАС *ч.* пра́ска *ж.*

ПРАСАВА́ЛЬНЫ[1] прасува́льний; **~ная до́шка** прасува́льна до́шка.

ПРАСАВА́ЛЬНЫ[2] *спец.* пресува́льний; **п. цэх** пресува́льний цех.

ПРАСАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* прасува́льник.

ПРАСАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* прасува́льниця.

ПРАСАВА́ННЕ[1] *с.* прасува́ння.

ПРАСАВА́ННЕ[2] *с.* пресува́ння.

ПРАСАВА́НЫ[1] *і* **ПРАСО́ВАНЫ**[1] прасо́ваний, ви́прасуваний. — *Див. ще* **прасава́ць**[1].

ПРАСАВА́НЫ[2] *і* **ПРАСО́ВАНЫ**[2] **1.** *дієприкм.* пресо́ваний; **2.** *прикм.* пресо́ваний; **п. кардо́н** пресо́ваний карто́н. — *Див. ще* **прасава́ць**[2].

ПРАСАВА́ЦЦА[1] *недок. пас.* прасува́тися.

ПРАСАВА́ЦЦА[2] *недок. пас.* пресува́тися.

ПРАСАВА́ЦЬ[1] *недок. (праскою)* прасува́ти.

ПРАСАВА́ЦЬ[2] *недок. (за допомогою преса)* пресува́ти.

ПРАСА́ДЖАНЫ 1. проса́джений; **2.** протри́ньканий.

ПРАСАДЖА́ЦЬ *див.* **прасадзі́ць**[2].

ПРАСА́ДЖВАЦЦА *недок. пас. прост.* **1.** проса́джуватися; **2.** протри́нькуватися.

ПРАСА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАСАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *прост. (пробивати, проколювати)* проса́джувати, проса́дити; **~дзі́ць нагу́** проби́ти (проколо́ти) но́гу; **2.** *(безтямно витрачати)* протри́нькувати, протри́нькати; **~дзі́ць гро́шы** протри́нькати (програ́ти) гро́ші; **3.** просо́вувати, просу́нути *(що-небудь крізь що-небудь)*; **~дзі́ць руку́ памі́ж до́шкамі** просу́нути ру́ку між дошка́ми.

ПРАСАДЗЁРКА *ж.* просору́шка.

ПРАСАДЗІ́ЦЬ[1] *див.* **праса́джваць**.

ПРАСАДЗІ́ЦЬ[2] *і* **ПРАСАДЖА́ЦЬ** *док. розм. (саджати протягом певного часу)* просаджа́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАСА́ДКА *ж. буд., залізн.* осіда́ння *с.*; **п. чыгу́начнага палатна́** осіда́ння залізни́чного полотна́.

ПРАСАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч.* пресува́льник.

ПРАСАЎШЧЫ́ЦА *ж.* пресува́льниця.

ПРАСАЧЫ́ЦЦА *див.* **прасо́чвацца**[1].

ПРАСАЧЫ́ЦЬ *див.* **прасо́чваць**.

ПРАСВЕ́Т, -ту *ч.* **1.** *(проміжок між предметами; світла смуга; пляма від проміння і т. ін.)* про́світ; **п. памі́ж дрэ́вамі** про́світ між дере́вами; **2.** *перен. (тимчасова відрада, короткочасне або тимчасове полегшення)* про́світок; ◊ **не ба́чыць ~ту** не зна́ти (не ба́чити) про́світку.

ПРАСВЕ́ТЛАСЦЬ *ж.* **1.** *(здатність ясно, правильно мислити; тимчасова чіткість усвідомлення)* просвітлення *с.*, просвітління *с*, проя́снення *с.*; **2.** *(радість)* про́світ *ч.*; про́світок *ч.*

ПРАСВЕ́ТЛЕНЫ 1. *дієприкм.* проя́снений, просві́тлений; **2.** *прикм. (радісний)* сві́тлий. — *Див. ще* **прасвятля́ць.**

ПРАСВЕ́ТЛІНА *ж.* про́світ *ч.*; **спе́раду заблі́скалі ~ны** спе́реду забли́скали про́світи.

ПРАСВЕ́ТЛЫ *розм.* сві́тлий; **~лая часі́на** сві́тла (ра́дісна) мить.

ПРАСВІДРАВА́НЫ 1. просве́рдлений; **2.** *геол.* пробу́рений. — *Див. ще* **прасвідро́ўваць.**

ПРАСВІДРО́ЎВАННЕ *с.* **1.** просве́рдлювання; **2.** *геол.* бурі́ння.

ПРАСВІДРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* просве́рдлюватися; бури́тися.

ПРАСВІДРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАСВІДРАВА́ЦЬ** *док.* **1.** просве́рдлювати, просвердли́ти, *(багато, усе)* попросве́рдлювати; **2.** *геол.* бури́ти, пробури́ти.

ПРАСВІРА́ *і* **ПРО́СВІРА** *ж. церк.* про́скура.

ПРАСВІ́РКА *ж. церк. розм. зменш.-пестл.* про́скурка.

ПРАСВІ́РНЯ *і* **ПРО́СВІРНЯ** *ж. церк.* проску́рниця.

ПРАСВІСТА́НЫ *у різн. знач.* просви́станий. — *Див. ще* **прасві́стваць.**

ПРАСВІ́СТВАЦЦА *недок. пас.* просви́стуватися.

ПРАСВІ́СТВАЦЬ *недок.*, **ПРАСВІСТА́ЦЬ** *док.* **1.** просви́стувати, просвиста́ти, просвисті́ти; **2.** *перен. прост. (марно витрачати)* просви́стувати, просвиста́ти, просвисті́ти.

ПРАСВЯТЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАСВЯТЛІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* просві́тлювати, просвітли́ти.

ПРАСВЯТЫ́ *рел.* пресвяти́й.

ПРАСВЯЦІ́ЦЦА *док. розм. (бути просвіченим)* просвіти́тися; **п. на рэнтге́не** просвіти́тися рентге́ном.

ПРАСВЯЦІ́ЦЬ *док.* **1.** *(пропустити світло крізь що-небудь)* просвіти́ти; **п. лёгкія** просвіти́ти леге́ні; **2.** *(світити деякий час)* просвіти́ти; **ліхта́р ~ціў тры ты́дні** ліхта́р просвіти́в три ти́жні.

ПРАСЕ́ДЖАНЫ проси́джений; заси́джений.

ПРАСЕ́ДЖВАННЕ *с. розм.* проси́джування.

ПРАСЕ́ДЖВАЦЦА *недок. пас. розм.* заси́джуватися.

ПРАСЕ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАСЕ́ДЗЕЦЬ** *док.* проси́джувати, проси́діти; *(протирати, продушувати довгим сидінням розм. — ще)* заси́джувати, заси́діти.

ПРАСЕ́ЙВАННЕ *і* **ПРАСЯВА́ННЕ** *с.* просіва́ння, просі́ювання.

ПРАСЕ́ЙВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАСЕ́ЯЦЦА** *док.* просіва́тися, просі́юватися, просі́ятися.

ПРАСЕ́ЙВАЦЬ *і* **ПРАСЯВА́ЦЬ** *недок.*, **ПРАСЕ́ЯЦЬ** *док. (крізь сито, решето)* просіва́ти, просі́ювати, просі́яти; пересіва́ти, пересі́ювати, пересі́яти.

ПРАСЕ́КЧЫ *див.* **прасяка́ць**[1].

ПРАСЕ́КЧЫСЯ *див.* **прасяка́цца**[1].

ПРАСЕ́СЦІ *див.* **прасяда́ць**.

ПРАСЕ́Ч *див.* **прасяка́ць**[1].

ПРАСЕ́ЧАНЫ просі́чений. — *Див. ще* **прасяка́ць**[1].

ПРАСЕ́ЧКА *ж.* **1.** *(дія)* прору́бування *с.*, просі́чення *с.*; **2.** *(гірн.)* про́сік *ч.*

ПРАСЕ́ЧСЯ *див.* **прасяка́цца**[1].

ПРАСЁЛАК, -лка *ч.* путіве́ць, польова́ (степова́) доро́га *ж.*

ПРАСЁЛАЧНЫ *і* **ПРАСЁЛКАВЫ, ПРАСЯЛ-**

КОВЫ: **~ая дарóга** путíвéць *ч.*, польовá (степовá) дорóга *ж.*

ПРАСІЦЕЛЬ *ч.* прохáч.

ПРАСІЦЕЛЬКА *ж.* прохáчка.

ПРАСІЦЕЛЬНЫ прохáльний.

ПРАСІЦЕЛЬСКІ прохáцький.

ПРАСІЦЬ *недок. у різн. знач.* просúти, прохáти; **п. лíтасці** просúти пощáди; **п. дазвóлу ўвайсцí** просúти дóзволу ввійтú; ◊ **п. прабачэ́ння (выбачэ́ння)** просúти пробáчення (вúбачення); **прóсам п.** слíзно просúти.

ПРАСКАВЫТАЦЬ *док. у різн. знач.* провищáти, проскúглити.

ПРАСКАКАНЫ протанцьóваний. — *Див. ще* **праскáкваць 3.**

ПРАСКАКАЦЬ *див.* **праскáкваць**[1].

ПРАСКАКВАННЕ *с. у різн. знач.* проскáкування.

ПРАСКАКВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРАСКАКАЦЬ** *док.* **1.** проскáкувати, проскакáти; *(док.: просунутися швидкими стрибками)* проплигáти, пространбáти; **~какáлі кóннікі** проскакáли вéршники; **~кáць на аднóй назé** проскакáти (простриба́ти) на однíй нозí; **2.** *(док.: скакати впродовж певного часу)* проскакáти, проплигáти, простриба́ти; **дзéці ~какáлі ўвесь дзень** дíти проскакáли (простриба́ли, проплигáли) увéсь (цíлий) день; **3.** *док.* станцювáти, протанцювáти.

ПРАСКАКВАЦЬ[2] *і* **ПРАСКОКВАЦЬ** *недок.*, **ПРАСКОЧЫЦЬ** *док.* проскáкувати, проскóчити; **каля́ нас ~кóчылі дзéці** кóло нас проскóчили дíти; **~кóчыць у дзвéры** проскóчити у двéрі; **манéта ~кóчыла ў шчы́ліну** монéта проскóчила в щілúну (шпарúну).

ПРАСКАНДЗІРАВАЦЬ *і* **ПРАСКАНДАВАЦЬ** *док.* проскандувáти.

ПРАСКАРОДЖАНЫ проволóчений, пробороно́ваний. — *Див. ще* **праскарóджваць.**

ПРАСКАРОДЖВАЦЦА *недок. пас.* волочúтися, боронувáтися.

ПРАСКАРОДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАСКАРОДЗІЦЬ** *док.* **1.** волочúти, проволочúти, боронувáти, проборонувáти; **2.** *док.* *(волочити впродовж певного часу)* проволочúти, проборонувáти [цíлий день *і т. ін.*].

ПРАСКВАРАНЫ прошквáрений, вúшкварений. — *Див. ще* **прасквáрваць.**

ПРАСКВАРВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАСКВАРЫЦЦА** *док.* прошквáрюватися, прошквáритися, вишквáрюватися, вúшкваритися.

ПРАСКВАРВАЦЬ *недок.*, **ПРАСКВАРЫЦЬ** *док.* прошквáрювати, прошквáрити, вишквáрювати, вúшкварити.

ПРАСКЛАНЯЦЬ *док. грам.* провідмíнювати, провідміня́ти.

ПРАСКОК, -ку *ч. у різн. знач.* проскáкування *с.*

ПРАСКОКВАЦЬ *див.* **праскáкваць**[2].

ПРАСКОЧЫЦЬ *див.* **праскáкваць**[2].

ПРАСКРАБАННЕ *і* **ПРАСКРЭБВАННЕ** *с.* проскрібáння, прошкря́бування.

ПРАСКРАБАЦЦА *і* **ПРАСКРЭБВАЦЦА** *недок.*, **ПРАСКРЭБЦІСЯ** *док.* **1.** проскрібáтися, проскребтúся, прошкря́буватися, прошкря́батися; **2.** *недок. пас.* проскрібáтися, прошкря́буватися.

ПРАСКРАБАЦЬ *і* **ПРАСКРЭБВАЦЬ** *недок.*, **ПРАСКРЭБЦІ** *док.* **1.** проскрібáти, проскребтú, прошкря́бувати, прошкря́бати; **2.** *док.* *(шкрябати впродовж певного часу)* проскребтú [цíлу годúну *тощо*].

ПРАСКРЫГАЦЬ *і* **ПРАСКРЫГАТАЦЬ** *док. у різн. знач.* проскриготáти.

ПРАСКРЫГІТАЦЬ *обл.* проскриготáти.

ПРАСКРЫПАЦЬ *док. (певний час)* проскрипíти, прорипíти.

ПРАСКРЭБВАННЕ *див.* **праскрабáнне.**

ПРАСКРЭБВАЦЦА *див.* **праскрабáцца.**

ПРАСКРЭБВАЦЬ *див.* **праскрабáць.**

ПРАСКРЭБЕНЫ прошкря́баний. — *Див. ще* **праскрабáць.**

ПРАСКРЭБЦІ *див.* **праскрабáць.**

ПРАСКРЭБЦІСЯ *див.* **праскрабáцца.**

ПРАСКУГОЛІЦЬ *док. прям., перен.* проскúглити.

ПРАСЛА *с. розм. (жердини огорожі між стовпами) діал.* планúця *ж.*, пря́сло.

ПРАСЛАБІЦЬ *док. безос.* пронестú; **хвóрага ~біла** хвóрого пронеслó.

ПРАСЛАВУТЫ *ірон.* горезвíсний.

ПРАСЛАІЦЦА *див.* **праслóйвацца.**

ПРАСЛАІЦЬ *див.* **праслóйваць.**

ПРАСЛАНЯЦЦА *док. розм.* тиня́тися [цíлий день *і т. ін.*], протиня́тися.

ПРАСЛАЎЛЕННЕ *с.* прослáвлення.

ПРАСЛАЎЛЕНЫ прослáвлений.

ПРАСЛАЎЛЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАСЛАВІЦЦА** *док.* прославля́тися, прослáвитися.

ПРАСЛАЎЛЯЦЬ *недок.*, **ПРАСЛАВІЦЬ** *док.* прославля́ти, прослáвити; **паэ́т ~віў у вéршах свой нарóд** поéт прослáвив у вíршах свій нарóд.

ПРАСЛЕДАВАННЕ *с.* переслíдування.

ПРАСЛЕДАВАЦЕЛЬ *ч.* переслíдувач; гонúтель; гнобúтель.

ПРАСЛЕДАВАЦЕЛЬНІЦА *ж.* переслíдувачка; гонúтелька; гнобúтелька.

ПРАСЛЕДАВАЦЦА *недок. пас.* переслíдуватися.

ПРАСЛЕДАВАЦЬ *недок. у різн. знач.* переслíдувати.

ПРАСЛІБІЗАВАЦЬ *док. розм.* прочитáти по склáдах; *(розм.)* прослебезувáти.

ПРАСЛІЗГВАННЕ *с.* **1.** прослизáння; **2.** проскáкування.

ПРАСЛІЗГВАЦЬ *недок.*, **ПРАСЛІЗНУЦЬ** *док.* **1.** *прям.* прослизáти, прослизнýти; **2.** *перен.* *(непомітно пройти)* проскáкувати, проскóчити, прослизáти, прослизнýти; **~нуць у дзвéры** проскóчити (прослизнýти) у двéрі.

ПРАСЛОЕК, -лóйка *і* **ПРАСЛОЙ** *ч. геол.* прóшарок.

ПРАСЛОЕНЫ прошарóваний. — *Див. ще* **праслóйваць.**

ПРАСЛОЙВАННЕ *с.* прошарóвування.

ПРАСЛОЙВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАСЛАІЦЦА** *док.* прошарóвуватися, прошарувáтися.

ПРАСЛО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПРАСЛАІ́ЦЬ** *док.* прошаро́вувати, прошарува́ти.

ПРАСЛО́ЙКА *ж.* **1.** *(дія)* прошарува́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* прошаро́вування *с.*; **2.** *прям.*, *перен.* про́шарок *ч.*; **вяндлі́на з ~камі мя́са і са́ла** ши́нка з про́шарками м'я́са й са́ла; **грама́дская п.** суспі́льний про́шарок.

ПРАСМАКТА́НЫ *і* **ПРАСМО́КТАНЫ** просмо́ктаний.

ПРАСМЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПРАСМЯЯ́ЦЬ** *док.* осмі́ювати, осмія́ти, обсмі́ювати, обсмія́ти.

ПРАСМЕ́РДЛЫ *прост.* просмерді́лий, засме́рджений, смо́рідний.

ПРАСМЕ́РДНУЦЬ *док.* *прост.* просмерді́ти, засмерді́ти.

ПРАСМО́КТАНЫ *див.* **прасмакта́ны**.

ПРАСМО́КТВАЦЬ *недок.*, **ПРАСМАКТА́ЦЬ** *док.* просмо́ктувати, просмокта́ти; **п. наскро́зь** просмокта́ти на́скрізь.

ПРАСМУРО́ДЗІЦЬ *док.* *розм.* просмерді́ти, засмерді́ти; **п. ха́ту ды́мам** просмерді́ти (засмерді́ти) ха́ту ди́мом.

ПРАСМУТКАВА́ЦЬ *док.* просумува́ти, пересумува́ти, прожури́тися.

ПРАСМЯЯ́ЦЬ *див.* **прасме́йваць**.

ПРАСНА́К, -ка *ч.* корж, опрі́сно́к, опрі́сник.

ПРА́СНІЦА *ж.* *(пристосування, на яке підвішується мичка для прядіння)* гре́бінь *ч.* і дни́ще *с.*

ПРАСНО́ЎДАЦЦА *док.* *розм.* *несхв.* протиня́тися [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАСО́ВАНЫ[1] *див.* **прасава́ны**[1].

ПРАСО́ВАНЫ[2] *див.* **прасава́ны**[2].

ПРАСО́ЎКА[1] *ж.* прасува́ння *с.*

ПРАСО́ЎКА[2] *ж.* пресува́ння *с.*

ПРАСО́ЧАНЫ *у різн. знач.* простеже́ний.

ПРАСО́ЧВАННЕ[1] *с.* *прям.*, *перен.* просо́чування, проника́ння.

ПРАСО́ЧВАННЕ[2] *с.* просте́жування.

ПРАСО́ЧВАЦЦА[1] *недок.*, **ПРАСАЧЫ́ЦЦА** *док.* *прям.*, *перен.* просо́чуватися, просочи́тися; проника́ти, прони́кнути, **кроў ~чы́лася праз бінт** кров просочи́лася крізь бинт; **разве́дчыкі ~чы́ліся ў тыл во́рага** розві́дники прони́кли в тил во́рога.

ПРАСО́ЧВАЦЦА[2] *недок.* *пас.* просте́жуватися.

ПРАСО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАСАЧЫ́ЦЬ** *док.* просте́жувати, простежи́ти; **п. за паруша́льнікам грані́цы** простежи́ти за пору́шником кордо́ну.

ПРАСПРАГА́ЦЬ *док.* *грам.* провідмі́нювати дієсло́во, провідміня́ти дієсло́во, продієвідмі́нювати.

ПРАСПРАЧА́ЦЦА *док.* *(якийсь час)* просперечáтися; **студэ́нты ~лі́ся да по́ўначы** студе́нти просперечáлися до пі́вночі.

ПРАСПЯВА́НЫ проспі́ваний, ви́співаний. — *Див. ще* **праспява́ць.**

ПРАСПЯВА́ЦЬ *док.* **1.** *у різн. знач.* проспі́вати, ви́співати; **п. калыха́нку** проспі́вати колиско́ву; **не́дзе ў двары́ ~ва́ў пе́вень** десь у дворі́ проспі́ва́в пі́вень; **2.** *(співати протягом певного часу)* проспі́вати; **~ва́ў уве́сь ве́чар** проспі́вав уве́сь (ці́лий) ве́чір.

ПРАСТАВА́ТАСЦЬ *ж.* простá́цтво, простаку́ва́тість; обме́женість.

ПРАСТАВА́ТЫ простá́цький, простакува́тий; обме́жений; недале́кий; наї́вний.

ПРАСТАКВА́ША *і* **СЫРАКВА́ША** *ж.* ки́сле молоко́, кисля́к *ч.*

ПРАСТАКРЫ́ЛЫ прямокри́лий; **~лае насяко́мае** прямокри́ла кома́ха.

ПРАСТАКРЫ́ЛЫЯ *імен.* *мн.* *зоол.* прямокри́лі.

ПРАСТАКУ́ТНІК *ч.* *заст.* прямоку́тник.

ПРАСТАКУ́ТНЫ *заст.* прямоку́тний.

ПРАСТАМО́ЎЕ *с.* *лінгв.* просторі́ччя.

ПРАСТАМО́ЎНЫ *лінгв.* просторі́чний.

ПРАСТАРНЕ́Й *прислівн.* *вищ.* *ст.* просто́ріше, вільні́ше.

ПРАСТАРНЕ́ЙШЫ *прикм.* *вищ.* *ст.* просто́ріший, вільні́ший.

ПРАСТАРНЕ́ЦЬ *недок.* *безос.* просторі́шати.

ПРАСТА́ЦЬ *недок.* *розм.* випрямля́ти, випря́млювати; **п. цвікі́** випрямля́ти (випря́млювати, вирі́внювати) цвя́хи.

ПРАСТАЯ́ЦЬ *док.* *у різн. знач.* просто́яти; **до́браe надво́р'е ~тая́ла два ты́дні** до́бра пого́да просто́яла два ти́жні.

ПРАСТО́Р, -ру *ч.* **1.** *(вільне, велике місце)* про́стір, о́бшир; *(вільний простір)* про́сторінь *ж.*; *(степів, полів і т. ін.)* розло́ги; **стэ́павы п.** степови́й про́стір (о́бшир), степові́ розло́ги; **на ~ры** на просто́рі; **2.** *перен.* *(воля)* про́стір, о́бшир, роздо́лля *с.*; **п. для тво́рчасці** про́стір (о́бшир) для тво́рчості; **дзе́цям тут п.** ді́тям тут роздо́лля (про́стір).

ПРАСТО́РА *ж.* **1.** *(одна з форм існування матерії)* про́стір *ч.*; **час і п.** час і про́стір; **2.** *(протяжність, місце, необмежене помітними розмірами)* про́стір *ч.*, о́бшир *ч.*, про́сторінь; **ня́бесная п.** небе́сний про́стір (о́бшир), небе́сна про́сторінь; **3.** *(вільний проміжок між чим-небудь, місце, де щось розміщується)* про́стір; **свабо́дная п. памі́ж сцяно́й і стало́м** ві́льний про́стір між сті́но́ю й столо́м; **4.** *перен.* *(воля)* про́стір *ч.*, о́бшир *ч.*, роздо́лля *с.*; **п. для мар** про́стір (о́бшир, роздо́лля) для мрій.

ПРАСТО́РАВА *прислівн.* просторо́во.

ПРАСТО́РАВЫ просторо́вий.

ПРАСТО́РНА *прислів.* просто́ро, ві́льно.

ПРАСТО́РНАСЦЬ *ж.* просто́рість.

ПРАСТО́РНЫ просто́рий; *(про одяг — ще)* ві́льний; **~ная ха́та** просто́ра ха́та; **~ная суке́нка** просто́ра (ві́льна) су́кня.

ПРАСТРУГА́НЫ простру́ганий. — *Див. ще* **прастру́гваць.**

ПРАСТРУ́ГВАЦЦА *недок.* *пас.* простру́гуватися.

ПРАСТРУ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПРАСТРУГА́ЦЬ** *док.* **1.** *(інструментом)* простру́гувати, простругá́ти; **2.** *док.* *(стругати впродовж певного часу)* простругá́ти [ці́лий день *і т. ін.*]; **3.** *док.* *обл.* *(якийсь час — картоплю тощо)* прочи́стити.

ПРАСТРЫГА́ЦЬ *недок.*, **ПРАСТРЫ́ГЧЫ** *док.* **1.** простригá́ти, простри́гти; **~чы праб́ор** простри́гти про́діл (про́діль); **2.** *док.* *(стригти впродовж певного часу)* простри́гти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАСТУ́ПАК, -пку *ч.* учи́нок, просту́пок.

ПРАСТЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАСТЫ́ЦЬ** *док.*

1. простига́ти, прости́гнути, прости́гти; вистига́ти, ви́стигнути, ви́стигти, холо́нути, охоло́нути, *(док.)* прохоло́нути, схоло́нути; **чай ~ты́ў** чай прости́г (ви́стиг, охоло́в, охоло́нув); **2.** засту́джуватися, застуди́тися, *(про багатьох, про всіх)* позасту́джуватися; просту́джуватися, простуди́тися; **~тыць на маро́зе** застуди́тися на моро́зі; ◊ **(і) след ~ты́ў** (і) слід загу́в; (і) слі́ду нема́є (нема́, не ста́ло); (і) слі́ду не ки́нув *(хто)*; і слід запа́в; (і) мі́сце холо́дне *(після кого)*.

ПРАСТЫ́ЛЫ 1. яки́й (що) прости́г (ви́стиг), прости́глий, яки́й (що) охоло́в (прохоло́в, схоло́в), охоло́лий, прохоло́лий, схоло́лий; **2.** засту́джений, просту́джений.

ПРАСТЭ́ЧА *ж. розм.* простота́, *(розм.)* проста́цтво *с.*

ПРАСЦЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* прості́ше; **п. про́стага** *(як прикм.)* якнайпрості́ший, щонайпрості́ший; *(як прислівн.)* якнайпрості́ше, щонайпрості́ше.

ПРАСЦЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* прості́ший.

ПРАСЦЕ́ЙШЫЯ *імен. мн. зоол.* найпрості́ші.

ПРАСЦЕРАГЧЫ́ *док.* простерегти́ [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАСЦЕ́ЦКІ *розм.* проста́цький.

ПРАСЦІНА́ *ж. і* **ПРАСЦІРА́ДЛА** *с.* простира́ло *с.*, простира́дло *с.*

ПРАСЦІ́НКА *ж. зменш.* простира́льце *с.*

ПРАСЦЮ́СЕНЬКІ *і* **ПРАСЦЮ́ТКІ** *розм.* прямі́сінький, пряме́сенький.

ПРАСЦЮ́ТКА *прислівн. розм.* прямі́сінько, пряме́сенько.

ПРАСЦЯ́Г, -гу *ч.* широчі́нь *ж.*, широчина́ *ж.*, про́стір.

ПРАСЦЯ́К, -ка́ *ч. розм.* проста́к.

ПРАСЦЯКО́М *прислівн.* навпросте́ць, напрямки́; *(розм.)* навпрошки́, навпрямки́, напряме́ць, на́впрост, навпрямці́; пря́мо, про́сто.

ПРАСЦЯ́ЧКА *ж.* проста́чка.

ПРАСЫ́КАЦЬ *док.* прошипі́ти.

ПРАСЯВА́ННЕ *див.* **прасе́йванне**.

ПРАСЯВА́ЦЬ *див.* **прасе́йваць**.

ПРАСЯДА́ЦЬ *недок.*, **ПРАСЕ́СЦІ** *док. геол., техн.* просіда́ти, просі́сти; прогина́тися, прогну́тися.

ПРАСЯКА́ЦЦА[1] *недок.*, **ПРАСЯЧЫ́СЯ** *і* **ПРАСЕ́КЧЫСЯ, ПРАСЕ́ЧСЯ** *док.* **1.** прору́буватися, проруба́тися; **2.** *недок. пас.* прору́буватися.

ПРАСЯКА́ЦЦА[2] *недок.*, **ПРАСЯ́КНУЦЦА** *док.* *(чим)* перейма́тися, перейня́тися; пройма́тися, пройня́тися; **~нуцца адка́знасцю** перейня́тися (пройня́тися) відповіда́льністю; **~нуцца ўсведамле́ннем абавя́зку** перейня́тися (пройня́тися) усвідо́мленням обов'язку.

ПРАСЯКА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПРАСЯЧЫ́** *і* **ПРАСЕ́КЧЫ, ПРАСЕ́Ч** *док.* **1.** прору́бувати, проруба́ти, *(багато, усе)* попрору́бувати; **~чы́ (~се́ч) сцяну́** прoруба́ти стіну́; **~чы́ (~се́ч) прасе́ку** прoруба́ти про́сіку; **2.** просіка́ти, просі́кти; **~чы́ (~се́ч) пу́гай ску́ру** просі́кти батого́м (пу́гою) шкі́ру.

ПРАСЯКА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПРАСЯ́КНУЦЬ** *док.* **1.** *(чим)* просяка́ти, прося́кнути, прося́кти, наси́чуватися, наси́титися; **2.** *перен. (звичайно, у формі дієприкм.)* пройма́тися, пройня́тися, переййма́тися, перейня́тися, просяка́ти, прося́кнути.

ПРАСЯКНЕ́ННЕ *с.* **1.** просяка́ння; **2.** пройма́ння, охо́плення. — *Див. ще* **прасяка́ць[2]**.

ПРАСЯ́КНУТЫ 1. прося́кнутий, прося́клий; **2.** пере́йнятий, прося́кнутий *(чим)*, спо́внений *(чим, чого)*; **прася́кнуты ідэ́яй** про́йнятий (спо́внений, охо́плений) іде́єю.

ПРАСЯЛКО́ВЫ *див.* **прасё́лачны**.

ПРАСЯ́НІШЧА *с. (місце, на якому росло просо)* проси́ще, прі́сисько, прі́сище, прі́снище.

ПРАСЯЧЭ́ННЕ *с.* прору́бування.

ПРАТАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАТА́ЦЬ** *док.* протава́ти, прота́нути; **снег ~та́ў да зямлі́** сніг прота́нув до землі.

ПРАТАЗО́РКА *ж. астр.* протозоря́, протозі́рка.

ПРАТАЗО́РКАВЫ протозо́ряний.

ПРАТАКАЛІ́РАВАННЕ *с.* протоколюва́ння.

ПРАТАКАЛІ́РАВАНЫ протокольо́ваний, *(док.)* запротокольо́ваний.

ПРАТАКАЛІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* протоколюва́тися.

ПРАТАКАЛІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* протоколюва́ти, *(док.)* запротоколюва́ти.

ПРА́ТАННЕ *с.* чи́щення, чи́стка *ж.*; прибира́ння.

ПРАТАПТА́НЫ *і* **ПРАТО́ПТАНЫ** прото́птаний; уто́птаний, уторо́ваний, торо́ваний; ◊ **па ~най даро́жцы** уторо́ваною (прото́птаною) сте́жкою. — *Див. ще* **прато́птваць.**

ПРАТАПТА́ЦЦА *див.* **прато́птвацца**.

ПРАТАПТА́ЦЬ *див.* **прато́птваць**.

ПРАТАРЧА́ЦЬ *і* **ПРАТЫРЧА́ЦЬ** *док.* простовби́чити.

ПРАТАЎХА́ЦЦА *док. розм.* **1.** проштовхну́тися, проштовха́тися, пропха́тися, пропхну́тися; *(крізь натовп розм. — ще)* прото́впитися; **2.** *(штовхатися впродовж певного часу)* протовкти́ся; **гадзі́ны дзве ~ха́ўся ў чарзе́** годи́ни дві (зо дві годи́ни) то́вкся (прото́вкся) в че́рзі.

ПРАТАЎЧЫ́ *док.* **1.** *(якийсь час)* протовкти́; **2.** *розм.* проби́ти, пролама́ти.

ПРАТАЎЧЫ́СЯ *док. прост. (якийсь час)* протовкти́ся.

ПРА́ТАЦЦА *недок. пас.* чи́ститися; прибира́тися.

ПРА́ТАЦЬ *недок.* чи́стити; прибира́ти.

ПРАТА́ЦЬ *див.* **пратава́ць**.

ПРАТКА́НЫ про́тканий. — *Див. ще* **пратка́ць.**

ПРАТКА́ЦЬ *док. у різн. знач.* **1.** протка́ти; **2.** *(ткати впродовж певного часу)* протка́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАТЛУ́СЦІЦЦА *див.* **пратлу́шчвацца**.

ПРАТЛУ́СЦІЦЬ *див.* **пратлу́шчваць**.

ПРАТЛУ́ШЧАНЫ *спец.* прожи́рений. — *Див. ще* **пратлу́шчваць.**

ПРАТЛУ́ШЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАТЛУ́СЦІЦЦА** *док. спец.* прожи́рюватися, прожи́ритися.

ПРАТЛУ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАТЛУ́СЦІЦЬ** *док.* прожи́рювати, прожи́рити.

ПРАТО́ПТАНЫ *див.* **пратапта́ны**.

ПРАТО́ПТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАТАП-**

ТА́ЦЦА *док.* **1.** прото́птуватися, протопта́тися; *(про стежку — ще)* уто́птуватися, утопта́тися; **падэ́шва ~та́лася** підо́шва протопта́лася; **2.** *док. (топтатися впродовж певного часу)* протопта́тися [цілу годи́ну *тощо.*]; **3.** *недок. пас.* прото́птуватися; уто́птуватися, уторо́вуватися.

ПРАТО́ПТВАЦЬ *недок.*, **ПРАТАПТА́ЦЬ** *док.* прото́птувати, протопта́ти, *(багато, усе)* попрото́птувати; *(стежку й т. ін. — ще)* уто́птувати, утопта́ти, уторо́вувати, уторува́ти, торува́ти, проторува́ти, *(док. розм.)* ви́тупати; **~та́ць падно́скі** протопта́ти підме́тки.

ПРАТРА́ВА *ж. спец.* протра́ва.

ПРАТРА́ВАЧНЫ *спец.* протра́влювальний.

ПРАТРАВІ́ЦЬ *док.* **пратраўля́ць.**

ПРАТРАНЖЫ́РАНЫ *розм.* промарнотра́чений, розтри́ньканий.

ПРАТРАНЖЫ́РЫЦЬ *док. розм.* промарнотра́тити, протри́нькати.

ПРАТРА́ЎЛЕНЫ *спец.* протра́влений. — *Див. ще* **пратраўля́ць.**

ПРАТРА́ЎЛІВАЦЦА *і* **ПРАТРАЎЛЯ́ЦЦА** *недок. пас.* протравля́тися, протра́влюватися.

ПРАТРАЎЛЯ́ЦЬ *і* **ПРАТРА́ЎЛІВАЦЬ** *недок.*, **ПРАТРАВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *спец.* протравля́ти, протра́влювати, протрави́ти; **~ві́ць тканíну** протрави́ти ткани́ну; **2.** *с.-г. (отруйною речовиною)* протру́ювати, протруї́ти; **~ві́ць насе́нне** протруї́ти насі́ння.

ПРАТРА́ЎШЧЫК *ч. спец.* протра́влювач.

ПРАТРА́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* протра́влювачка.

ПРАТРА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАТРА́ЦІЦЬ** *док.* **1.** утрача́ти, утра́тити; *(продавати занадто дешево — ще)* продеше́влювати, продешеви́ти; **2.** витрача́ти, ви́тратити; **~ціць гро́шы** ви́тратити гро́ші.

ПРАТРУ́ТА *ж. с.-г.* протру́ювач *ч.*, протру́йник *ч.*

ПРАТРУ́ТНЫ *с.-г.* протру́ювальний.

ПРАТРУ́ТЧЫК *ч. с.-г.* протру́ювач.

ПРАТРУ́ТЧЫЦА *ж. с.-г.* протру́ювачка.

ПРАТРУЦІ́ЦЬ *див.* **пратру́чваць.**

ПРАТРУЧА́ЛЬНІК *ч. с.-г. (машина)* протру́ювач, протру́йник.

ПРАТРУ́ЧАНЫ протру́єний.

ПРАТРУ́ЧВАННЕ *с.* протру́ювання. — *Див. ще* **пратру́чваць.**

ПРАТРУ́ЧВАЦЦА *недок. пас.* протру́юватися.

ПРАТРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАТРУЦІ́ЦЬ** *док. с.-г.* протру́ювати, протруї́ти; **~ці́ць збо́жжа фармалі́нам** протруї́ти зерно́ (збіжжя) формалі́ном.

ПРАТРЫВА́ЦЬ *док.* **1.** протерпі́ти, перете́рпіти, ви́тримати; **2.** протрива́ти, потрива́ти; **халады́ ~ва́юць да красаві́ка** холоди́ протрива́ють до квітня; **3.** прослужи́ти, протрима́тися; **пад напо́рам тако́й вады́ гэ́ты на́сып до́ўга не ~ва́е** під на́тиском такої води́ цей на́сип до́вго не протри́мається.

ПРАТРЫ́ЗНІЦЬ *док.* прома́рити.

ПРАТРЫМА́НЫ *і* **ПРАТРЫ́МАНЫ** *у різн. знач.* протри́маний, *(розм.)* проде́ржаний.

ПРАТРЫМА́ЦЦА *док.* протри́матися, *(розм.)* проде́ржатися; **п. за по́ручні** протри́матися за по́ручні; **высо́кая цана́ ~ма́лася нядо́ўга** висо́ка ціна́ протри́малася недо́вго; **цёплае надво́р'е ўжо не до́ўга ~ма́ецца** те́пла пого́да вже не до́вго протри́мається.

ПРАТРЫМА́ЦЬ *док. у різн. знач.* протри́мати, *(розм.)* проде́ржати; **п. на рука́х хло́пчыка** протри́мати (проде́ржати) на рука́х хло́пчика; **п. на рабо́це** протри́мати на робо́ті; **маро́з ~ма́ў два тыдні** моро́з протри́мався два ти́жні.

ПРАТРЭ́СЕНЫ *у різн. знач.* протру́шений. — *Див. ще* **пратрэ́сці.**

ПРАТРЭ́СЦІ *док у різн. знач.* протруси́ти, протрясти́; **за даро́гу мяне́ до́бра ~сла** доро́гою (за доро́гу) мене́ до́бре протруси́ло (протрясло́, попотруси́ло).

ПРАТРЭ́СЦІСЯ протрясти́ся, протруси́тися; **усю ноч ~тро́сся ў даро́зе** усю ніч протря́сся (протруси́вся) в доро́зі; **гадзі́ну ~тро́сся на маро́зе** годи́ну протря́сся (протруси́вся) на моро́зі.

ПРАТУ́ЗАЦЬ *док. (якийсь час)* просми́кати, проша́рпати [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАТУРЫ́ЦЬ *док. розм.* ви́турити, проту́рити, потури́ти.

ПРАТУШЫ́ЦЦА *док. кул.* протушкува́тися.

ПРАТУШЫ́ЦЬ *док. кул.* протушкува́ти.

ПРАТЫРЧА́ЦЬ *див.* **пратарча́ць.**

ПРАТЫЧКАВА́НЫ *геол.* ви́вішений, прові́шений, ви́тичкуваний.

ПРАТЫЧКАВА́ЦЬ *див.* **пратычко́ўваць.**

ПРАТЫЧКО́ЎВАННЕ *с.* виві́шування, прові́шування, тичкува́ння.

ПРАТЫЧКО́ЎВАЦЦА *геод.* виві́шуватися, прові́шуватися, тичкува́тися.

ПРАТЫЧКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАТЫЧКАВА́ЦЬ** *док. геод.* виві́шувати, ви́вішити, прові́шувати, провіши́ти, тичкува́ти, ви́тичкувати.

ПРАТЭЖЫ́РАВАННЕ *с. книжн.* протегува́ння.

ПРАТЭЖЫ́РАВАЦЬ *недок. книжн.* протегува́ти.

ПРАТЭЛЕФАНІ́РАВАЦЬ *док.* протелефонува́ти, зателефонува́ти.

ПРАТЭЛЕФО́НІЦЬ *док. розм.* протелефонува́ти, зателефонува́ти.

ПРАТЭРМІНАВА́ННЕ *с.* простро́чення.

ПРАТЭРМІНАВА́НЫ *і* **ПРАТЭРМІНО́ВАНЫ** простро́чений.

ПРАТЭРМІНО́ЎВАННЕ *с.* простро́чування.

ПРАТЭРМІНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* простро́чуватися.

ПРАТЭРМІНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАТЭРМІНАВА́ЦЬ** *док.* простро́чувати, простро́чити.

ПРАТЭРМІНО́ЎКА *ж.* простро́чення *с.*, простро́чування *с.*

ПРАТЭ́СА *ж. церк.* корогва́, *(рідше)* хоругва́.

ПРА́ЎДА *ж. тільки одн.* **1.** *у різн. знач.* пра́вда; **сказа́ць ~ду** сказа́ти пра́вду; **ва́ша п.** ва́ша пра́вда; **гэ́та п.** це пра́вда; **2.** *у знач. прислівн. і вст. сл.* спра́вді, пра́вда; **і п., дождж ідзе́** [і] спра́вді (пра́вда), дощ іде́; **3.** *у знач. допустового спол. «хоч»* щопра́вда, пра́вда; **п., паліто́ гэ́та дарагава́тае, але́ до́брае** щопра́вда (пра́вда), пальто́ це дорогува́те, але́ га́рне (до́бре); ◊ **глядзе́ць ~дзе у во́чы** диви́тися пра́вді в о́чі (у ві́чі); **і то п.** та й спра́вді; **па ~дзе ка́жучы (сказа́ць), ~ду ка́жучы (сказа́ць)** пра́вду (по

пра́вді, по щи́рості, щи́ро) ка́жучи (сказа́вши), сказа́ти пра́вду (щи́ро), як пра́вду сказа́ти (каза́ти); **п. во́чы ко́ле** *присл.* пра́вда о́чі ко́ле, сові́ со́нце о́чі ко́ле; **дайсці́ ~ды** доби́тися пра́вди; **п.-ма́тка** щи́ра пра́вда; **~ду (~ду-ма́тку) рэ́заць [у во́чы]** говори́ти (каза́ти, *розм.* чеса́ти, тя́ти, рі́зати) щи́ру пра́вду; пра́вду каза́ти (*експрес.* бри́зкати) у [живі́] о́чі (у ві́чі); **служы́ць ве́рай і ~дай** ві́ддано служи́ти, служи́ти ві́рою і пра́вдою; **(усі́мі) ~дамі і няпра́ўдамі** [усіма́] пра́вдами й непра́вдами; усіма́ [можли́вими] за́собами (спо́собами); **у нага́х п. няма́** *прик.* у нога́х пра́вди нема́є (нема́); **што п., то не грэх** *присл.* що пра́вда, то не гріх; **хлеб-соль еш, а ~ду рэж** *присл.* хліб (хліб-сіль) їж, а пра́вду ріж; пра́вда кри́вду переважи́ть.

ПРАЎДАПАДАБЕ́НСТВА *с.* правдоподі́бність *ж.*

ПРАЎДАШУКА́ЛЬНІК *ч.* шука́ч пра́вди.

ПРАЎДАШУКА́ЛЬНІЦТВА *с.* шука́ння пра́вди.

ПРАЎДЗІ́ВА *прислівн.* правди́во.

ПРАЎДЗІ́ВАСЦЬ *ж.* правди́вість.

ПРАЎДЗІ́ВЕЙ 1. *прислівн. вищ. ст.* певні́ше, точні́ше, щирі́ше; **2.** *вст. сл.* певні́ше, точні́ше; ◊ **п. ка́жучы** щи́ро (певні́ше) ка́жучи, певні́ше (певні́ш).

ПРАЎДЗІ́ВЫ правди́вий; **п. чалаве́к** правди́ва люди́на; **~вая апо́весць** правди́ва по́вість; **~вае імя́** спра́вжнє (правди́ве) ім'я́.

ПРА́ЎДЗІЦЦА *док. розм.* спра́вджуватися, зді́йснюватися.

ПРА́ЎДЗІЦЬ *недок. розм.* спра́вджувати, зді́йснювати; збува́тися; **мо́жа і сапраўды́ сны ~дзяць?** мо́же й спра́вді сни збува́ються?

ПРАЎЗДЫХА́ЦЬ *док.* прозітха́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАЎЦО́М *прислівн. обл.* сторч, сто́рчки, сторчма́, сторчака́.

ПРА́ЎШЧЫК *ч. спец.* пра́вильник, виправля́ч.

ПРА́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* пра́вильниця, виправля́чка.

ПРАФАНАВА́НЫ *книжн.* профано́ваний, *(док.)* спрофано́ваний.

ПРАФАНАВА́ЦЬ *недок. і док. книжн.* профанува́ти, спрофанува́ти.

ПРАФАСТРЫГАВА́НЫ *крав.* проме́таний; обки́даний. — *Див. ще* **фастрыгава́ць**.

ПРАФАСТРЫГАВА́ЦЬ *див.* **фастрыгава́ць**.

ПРАФЕ́САР *ч.* профе́сор.

ПРАФЕ́САРКА *ж. прост. (жінка-професор)* профе́сорка.

ПРАФЕ́САРСКА-ВЫКЛА́ДЧЫЦКІ профе́сорсько-виклада́цький.

ПРАФЕСАРЫ́ХА *ж. розм. (професорова дружина)* профе́сорка, *(рідко)* профе́сорша.

ПРАФЕ́СІЯ *ж.* профе́сія, фах *ч.*

ПРАФЕСІЯНА́ЛЬНА *і* **ПРАФЕСІ́ЙНА** *прислівн.* **1.** професі́йно; **2.** професіона́льно, фа́хово.

ПРАФЕСІЯНА́ЛЬНАСЦЬ *і* **ПРАФЕСІ́ЙНАСЦЬ** *ж.* професі́йність.

ПРАФЕСІЯНА́ЛЬНА-ТЭХНІ́ЧНЫ *і* **ПРАФЕСІ́ЙНА-ТЭХНІ́ЧНЫ** професі́йно-техні́чний.

ПРАФЕСІЯНА́ЛЬНЫ *і* **ПРАФЕСІ́ЙНЫ 1.** *(пов'язаний з професією)* професі́йний; **~нае захво́рванне** професі́йне захво́рювання; **п. саю́з** професі́йна спі́лка; **2.** *(який стосується професіонала)* професіона́льний, фахови́й; **п. прамо́ўца** професіона́льний промо́вець (ора́тор).

ПРАФІЛЁВАЧНЫ *спец.* профілюва́льний.

ПРАФІЛЁЎКА *ж. спец.* профілюва́ння *с.*

ПРАФІЛЯВА́НЫ *техн.* профільо́ваний.

ПРАФІЛЯВА́ЦЬ *недок. і док. техн.* профілюва́ти.

ПРАФІНЦІ́ЦЬ *док. прост.* проци́ндрити, процви́ндрити.

ПРАФСХО́Д, -ду *ч.* **(прафсаюзны сход)** профзбо́ри (профспілко́ві збо́ри).

ПРАФТЭХАДУКА́ЦЫЯ *ж.* профтехосві́та.

ПРАХАДНЫ́ *і* **ПРАХО́ДНЫ** *у різн. знач.* прохідни́й; **п. пако́й** прохідна́ кімна́та; **п. бал** прохідни́й бал; **~ная пе́шка** прохідни́й піша́к; ◊ **п. двор** прохідни́й (крізни́й) двір, прохідне́ (крізне́) подвір'я.

ПРАХАЛАДЖА́ЛЬНАЕ *імен.* прохолодне́.

ПРАХАЛАДЖА́ЛЬНЫ прохолодни́й; **~ныя напі́ткі** прохоло́дні напо́ї.

ПРАХАЛО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРАХАЛАДЗІ́ЦЬ** *док.* прохоло́джувати, прохолоди́ти.

ПРАХАПЛЯ́ЦЦА *і* **ПРАХВА́ТВАЦЦА, ПРАХО́ПЛІВАЦЦА** *недок.*, **ПРАХАПІ́ЦЦА** *док. (раптово прокинутися)* прохо́плюватися, прохопи́тися, схо́плюватися, схопи́тися.

ПРАХАПЛЯ́ЦЬ *і* **ПРАХВА́ТВАЦЬ, ПРАХО́ПЛІВАЦЬ** *недок.*, **ПРАХАПІ́ЦЬ** *і* **ПРАХВАЦІ́ЦЬ** *док. (про холод, вологу тощо)* пройма́ти, пройня́ти, *(розм.)* прохо́плювати, прохопи́ти.

ПРАХВО́СТ *ч. розм. лайл.* пройди́світ, негі́дник, мерзо́тник.

ПРАХІСТА́ЦЦА *док. розм.* прогойда́тися [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАХНЫ́КАЦЬ *док. (проплакати)* пропхи́кати.

ПРАХО́ДЗІЦЬ *недок.*, **ПРАЙСЦІ́** *док.* **1.** *(у різн. знач.)* прохо́дити, пройти́; *(залишаючи за собою що-небудь — ще)* промина́ти, промину́ти; **по́езд ~йшо́ў па мо́сце** по́їзд (по́тяг) пройшо́в мо́стом (по мосту́); **спекта́кль ~йшо́ў з по́спехам** виста́ва пройшла́ з у́спіхом; **хваро́ба ~йшла́** хворо́ба мину́ла (пройшла́); **2.** *(про час, події)* мина́ти, мину́ти, промина́ти, промину́ти; прохо́дити, пройти́; сплива́ти, сплисти́, спливти́; збіга́ти, збі́гти; **~йшла́ цэ́лая гадзі́на** мину́ла (промину́ла, пройшла́, сплила́, спливла́, збі́гла) ці́ла годи́на; ◊ **гэ́та так (дарма́, дарэ́мна) не про́йдзе** це так да́ром не про́йде (не мине́ться); **прайсці́ аго́нь, ваду́ і ме́дныя тру́бы** пройти́ во́гонь і во́ду; пройти́ Крим і Рим, і мі́дні тру́би; пройти́ крізь си́то й ре́шето; **прайсці́ праз ру́кі** ***(каго, чые)*** пройти́ че́рез ру́ки.

ПРАХО́ДНЫ *див.* **прахадны́**.

ПРАХО́ДЧЫ *гірн.* прохідни́цький.

ПРАХО́ДЧЫК *ч. гірн.* прохідни́к.

ПРАХО́ДЧЫЦА *ж. гірн.* прохідни́ця.

ПРАХО́ЖЫ 1. *прикм.* прохо́жий, перехо́жий; **~жыя лю́дзі** прохо́жі (перехо́жі) лю́ди; **2.** *у знач. імен.* прохо́жий (перехо́жий); **~жыя спыня́ліся каля́ по́мніка** прохо́жі (перехо́жі) зупиня́лися бі́ля па́м'ятника (монуме́нта).

ПРА́ЦА *ж.* **1.** пра́ця; *(здебільшого важка, велика — ще)* труд *ч.*; **фізі́чная п.** фізи́чна пра́ця; **разумо́вая п.** розумо́ва пра́ця; **падзе́л ~цы** по́діл пра́ці; **2.** *(служба)* робо́та; **ме́сца ~цы** мі́сце робо́ти; **звальні́ць з ~цы** звільни́ти з робо́ти; **3.** *(твір)* пра́ця; **надрукава́ць ~цу** надрукува́ти пра́цю; **4.** *тільки мн. (науковий часопис, збірник)* пра́ці; **~цы інстыту́та** пра́ці інститу́ту; ◊ **сізі́фава п.** сізі́фова пра́ця (робо́та).

ПРАЦАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* працюва́ти; ◊ **~цу́е і смаку не чу́е** *прик.* [ро́бить] як че́рез пень коло́ду тя́гне; [роби́ти] аби́ роби́лося; [роби́ти] як не своїми; [роби́ти] на гала́й-бала́й; **п. не разгіна́ючы спі́ны** працюва́ти (роби́ти) не розгина́ючи спи́ни; **п. спусці́ўшы рукавы́** працюва́ти (роби́ти) абия́к (недба́ло, на гала́й-бала́й); **п. не склада́ючы рук** працюва́ти (роби́ти) не склада́ючи (не поклада́ючи, не згорта́ючи) рук.

ПРАЦАВІ́К, -ка́ *ч. розм.* трудівни́к, працівни́к, труда́р.

ПРАЦАВІ́ЧКА *ж. розм.* трудівни́ця, працівни́ця, труда́рка.

ПРАЦАДЗЕ́НЬ, -дня́ *ч.* трудоде́нь.

ПРАЦАЁМКАСЦЬ *ж.* трудомі́сткість.

ПРАЦАЁМКІ трудомістки́й.

ПРАЦАЗДО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* працезда́тність.

ПРАЦАЗДО́ЛЬНЫ працезда́тний.

ПРАЦАЎЛАДКАВА́ННЕ *с.* працевлаштува́ння.

ПРАЦВЕРАЖЭ́ННЕ *с. прям., перен.* протвере́ження.

ПРАЦВЯРЭ́ЖВАННЕ *с. прям., перен.* протвере́жування.

ПРАЦВЯРЭ́ЖВАЦЦА *і* **ПРАЦВЕРАЖА́ЦЦА** *недок.*, **ПРАЦВЕРАЗІ́ЦЦА** *док.* протвере́жуватися, протверези́тися, прохмеля́тися, прохмели́тися.

ПРАЦВЯРЭ́ЖВАЦЬ *і* **ПРАЦВЕРАЖА́ЦЬ** *недок.*, **ПРАЦВЕРАЗІ́ЦЬ** *док.* протвере́жувати, протверези́ти.

ПРАЦЕ́ПЛЕНЫ прото́плений, пропа́лений.

ПРАЦЕ́ПЛІВАННЕ *с.* прото́плювання, пропа́лювання.

ПРАЦЕ́ПЛІВАЦЦА *і* **ПРАЦЯПЛЯ́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРАЦЯПЛІ́ЦЦА** *док.* прото́плюватися, протопи́тися.

ПРАЦЕ́ПЛІВАЦЬ *і* **ПРАЦЯПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **ПРАЦЯПЛІ́ЦЬ** *док. (нагрівати приміщення)* прото́плювати, протопи́ти, пропа́лювати, пропали́ти.

ПРАЦЕРАБІ́ЦЦА *див.* **працярэ́бліваіцца**.

ПРАЦЕРАБІ́ЦЬ *див.* **працярэ́бліваць**.

ПРАЦЕРУШЫ́ЦЦА *док. (крізь що-небудь)* проси́патися, протруси́тися.

ПРАЦЕРУШЫ́ЦЬ *док.* **1.** *(якийсь час — про дощ)* мрячи́ти [ці́лий день *і т. ін.*], мжи́чити [ці́лий день *і т. ін.*], мжи́ти [ці́лий день *і т. ін.*], імжи́ти [ці́лий день *і т. ін.*]; *(про сніг)* пороши́ти [ці́лий день *і т. ін.*]; **2.** *(крізь що-небудь)* проси́пати, протруси́ти.

ПРАЦІ́ВІЦЦА *недок.* опира́тися, чини́ти о́пір *(кому-чому)*, става́ти про́ти *(кого-чого)*, *(заст.)* става́ти о́пір *(проти кого-чого)*.

ПРАЦІРА́ЦЬ *недок.*, **ПРАЦЕ́РЦІ** *док. у різн. знач.* протира́ти, проте́рти.

ПРАЦІ́РШЧЫК *ч. спец.* протира́льник.

ПРАЦІ́РШЧЫЦА *ж. спец.* протира́льниця.

ПРАЦІ́ЎНА *прислівн. розм. у знач. прис.* огидно, ги́дко, оги́дливо; бри́дко, відра́зливо, відворо́тно, осору́жно.

ПРАЦІ́ЎНЫ 1. *розм.* оги́дний, гидки́й, оги́дливий; бридки́й, обри́дливий, обри́длий, відворо́тний, відра́зливий, осору́жний; **2.** *обл.* упе́ртий, норови́стий, непокі́рний.

ПРАЦО́ЎНЫ 1. *прикм. у різн. знач.* трудови́й; **~нае заканада́ўства** трудове́ законода́вство; **~ная дысцыплі́на** трудова́ дисциплі́на; **~ная кні́жка** трудова́ кни́жка; **~нае сяля́нства** трудове́ селя́нство; **2.** *у знач. імен.* трудя́щий.

ПРАЦЫРАВА́ЦЬ *док. (якийсь час)* прошто́пати [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАЦЫТАВА́НЫ процито́ваний. — *Див. ще* **працытава́ць.**

ПРАЦЫТАВА́ЦЬ *док.* процитува́ти.

ПРАЦЬ *недок.* пра́ти пра́ником (праче́м).

ПРА́ЦЬВА *ж. обл. (місце на річці для прання білизни)* пра́ло *с.*

ПРАЦЭ́НТ *ч. у різн. знач.* відсо́ток, проце́нт; **п. прыбы́ткаў** відсо́ток (проце́нт) прибу́тків; ◊ **на ўсе сто ~таў** на [всі] сто відсо́тків (проце́нтів).

ПРАЦЭ́НТНЫ *у різн. знач.* відсотко́вий, проце́нтний. **~ная пазы́ка** відсотко́ва (проце́нтна) по́зика; **~ныя адно́сіны** *мат.* проце́нтне відно́шення.

ПРАЦЭ́НТШЧЫК *ч. розм.* лихва́р.

ПРАЦЭ́НТШЧЫЦА *ж. розм.* лихва́рка.

ПРАЦЯ́Г, -гу *ч.* **1.** *(дія)* продо́вження *с.*; **п. пача́тай рабо́ты** продо́вження поча́тої робо́ти; **п. бу́дзе** да́лі бу́де; **2.** про́тяг; *(прислівн.)* упродо́вж; **на ўсім ~гу праспе́кта** про́тягом (уздо́вж) усього́ проспе́кту; ◊ **на ~гу *(чаго́)*** про́тягом (упродо́вж) *(чого)*.

ПРАЦЯ́ГВАННЕ *с.* **1.** *(переміщування в якому-небудь напрямку)* протяга́ння, протя́гування; простяга́ння; **2.** *(додавання)* продо́вження; **3.** *(критикування)* протяга́ння; **4.** *(примушування схвалити якесь рішення)* протяга́ння, протя́гування.

ПРАЦЯ́ГВАЦЦА *недок.*, **ПРАЦЯГНУ́ЦЦА** *док.* **1.** *(витягатися в якому-небудь напрямку)* протяга́тися, протя́гуватися, протягти́ся, протягну́тися; **да яго́ ~ну́ліся ру́кі** до ньо́го простягли́ся (простягну́лися) ру́ки; **2.** *(розтягатися на велику відстань)* простяга́тися, простягти́ся, простягну́тися, *(про багато)* попростяга́тися; **даро́га ~ну́лася на со́тні кіламе́траў** доро́га простягла́ся (простягну́лася) на со́тні кіломе́трів; **3.** *док. (про час дії)* протягти́ся, протрива́ти; **දакла́д ~ну́ўся дзве гадзі́ны** до́повідь протягла́ся (протрива́ла) дві годи́ни; **4.** *(просуватися крізь вузький отвір)* протяга́тися, протя́гуватися, протягти́ся, протягну́тися; **ні́тка ~ну́лася ў іго́лку** ни́тка протягла́ся (протягну́лася) в го́лку.

ПРАЦЯ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПРАЦЯГНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(тягнучи, перемістити в якому-небудь напрямку або на яку-небудь віддаль)* протяга́ти,

протя́гувати, протягти́, протягну́ти; *(руку, ногу)* простяга́ти, простягти́, простягну́ти, *(багато, усе, усі)* попростяга́ти; **~ну́ць тэлефо́нную лі́нію** протягти́ (протягну́ти) телефо́нну лі́нію; **~ну́ць ру́кі** простягти́ (простягну́ти) ру́ки; **2.** продо́вжувати, продо́вжити; **~ну́ць заня́ткі** продо́вжити заня́ття; **3.** *розм. (піддавати критиці)* протяга́ти, протя́гувати, протягти́, протягну́ти; **4.** *розм. (примушувати схвалити якесь рішення)* протя́гувати, протягти́; **~ну́ць рэзалю́цыю** протягну́ти резолю́цію; ◊ **~ну́ць руку́ дапамо́гі** пода́ти (простягну́ти, простягти́) ру́ку допомо́ги; *(дуже близько)* **як руку́ працягну́ць** руко́ю пода́ти; **5.** *(просувати крізь вузький отвір)* протя́гувати, протягну́ти; **~ну́ць ні́тку** протягну́ти (протягти́) ни́тку; **6.** *док. (прожити, проіснувати)* протягти́; **ён до́ўга не ~ця́гне** він до́вго не протя́гне.

ПРАЦЯ́ГЛА *прислівн.* **1.** трива́ло, довгоча́сно; **2.** протя́жливо, протя́жно, протя́гло.

ПРАЦЯ́ГЛАСЦЬ *ж.* **1.** *(у часі)* трива́лість, трива́ння *с.*, час трива́ння, довготрива́лість, довгоча́сність; довгота́; **п. гу́ку** довгота́ зву́ка; **2.** *(у просторі)* довжина́; ширина́; висота́; **п. газаправо́да** довжина́ газопро́воду; **3.** *(повільність, тягучість)* протя́жність, протя́жливість; **п. гуча́ння** протя́жність (протя́жливість) звуча́ння.

ПРАЦЯ́ЖНІК *ч. (розділовий знак)* тире́ *с.*

ПРАЦЯКА́ЦЬ *недок.*, **ПРАЦЯЧЫ́** *док. у різн. знач.* протіка́ти, протекти́; **каля́ вёскі ~ка́е рака́** ко́ло села́ протіка́є рі́чка; ◊ **мно́га вады́ ~цякло́** бага́то води́ втекло́, мину́в до́вгий час.

ПРАЦЯПЛІ́ЦЦА *див.* **працэ́пліваццa**.

ПРАЦЯПЛЯ́ЦЦА *див.* **працэ́пліваццa**.

ПРАЦЯПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАЦЯПЛІ́ЦЬ** *док.* *(нагріти приміщення)* прото́плювати, протопи́ти, пропа́лювати, пропали́ти.

ПРАЦЯРЭ́БЛЕНЫ **1.** прору́баний; **2.** *перен.* прокла́дений. — *Див. ще* **працярэ́бліваць**.

ПРАЦЯРЭ́БЛІВАННЕ *с.* **1.** прору́бування; **2.** проклада́ння; — *Див. ще* **працярэ́бліваць**.

ПРАЦЯРЭ́БЛІВАЦЦА *недок.*, **ПРАЦЕРАБІ́ЦЦА** *док.* **1.** продира́тися, продéртися; **насі́лу ~бі́ўся праз гушча́р** наси́лу продéрся крізь ха́щі; **2.** *недок. пас.* прору́буватися, проклада́тися.

ПРАЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРАЦЕРАБІ́ЦЬ** *док.* **1.** прору́бувати, проруба́ти; **~бі́ць прасе́ку** прорубáти про́сіку; **2.** *перен.* проклада́ти, прокла́сти, **~бі́ць сабе́ даро́гу ў жыццё** прокла́сти собі доро́гу в життя́; **3.** *док. (упродовж певного часу)* прорубáти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАЦЯ́ЎКАЦЬ *док. (якийсь час)* продзя́вкати [ці́лу годи́ну *тощо*].

ПРАЦЯЧЫ́ *див.* **працяка́ць**.

ПРАЧАКА́НЕНЫ прокарбо́ваний.

ПРАЧАКА́НЫ про́жданий. — *Див. ще* **прачака́ньваць.**

ПРАЧАКА́НЬВАЦЦА *недок. пас.* прокарбо́вуватися.

ПРАЧАКА́НЬВАЦЬ *недок.*, **ПРАЧАКА́НІЦЬ** *док.* **1.** *(оброблювати карбуванням; карбуючи, пробити наскрізь)* прокарбо́вувати, прокарбува́ти; **2.** *док. (карбувати впродовж певного часу)* карбува́ти [ці́лий день *і т. ін.*], прокарбува́ти.

ПРАЧАКА́ЦЦА *док.* прочека́тися, прожда́тися.

ПРАЧАКА́ЦЬ *док.* прочека́ти, прожда́ти.

ПРАЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **прачэ́рчваць**.

ПРАЧАСА́НЫ[1] *і* **ПРАЧЭ́САНЫ**[1] *у різн. знач.* проче́саний. — *Див. ще* **прачэ́сваць**[1].

ПРАЧАСА́НЫ[2] *і* **ПРАЧЭ́САНЫ**[2] *тесл.* проте́саний. — *Див. ще* **прачэ́сваць**[1].

ПРАЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **прачэ́сваць**[1].

ПРАЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **прачэ́сваць**[2].

ПРАЧА́ХНУЦЬ *док. розм.* **1.** *(висохнути на вітрі)* протря́хнути; **2.** *(охолодитися)* прости́гнути, ви́стигнути, охоло́нути, прохоло́нути, схоло́нути.

ПРАЧНУ́ЦЦА *див.* **прачына́цца**.

ПРАЧО́СКА[1] *див.* **прачэ́ска**[1].

ПРАЧО́СКА[2] *див.* **прачэ́ска**[2].

ПРАЧУВА́ННЕ *с. розм.* **1.** прочува́ння; **2.** передчуття́. — *Див. ще* **прачува́ць**.

ПРАЧУВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАЧУ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(дізнаватися)* прочува́ти, прочу́ти, дочува́тися, дочу́тися; **2.** відчува́ти, відчу́ти, передчува́ти, передчу́ти, *(обл.)* прочува́ти, прочу́ти; **яна́ ~ва́ла бяду́** вона́ відчува́ла (передчува́ла) ли́хо.

ПРАЧУ́ЛА *прислівн.* звору́шливо.

ПРАЧУ́ЛЫ звору́шливий; **~лыя сло́вы** звору́шливі слова́.

ПРАЧУ́ТЫ почу́тий.

ПРАЧУХА́НЕЦ, -нца *ч. і* **ПРАЧУХА́НКА** *ж. прост. (настанова, повчання з суворим несхваленням чиєїсь поведінки)* прочуха́н *ч.*, прочуха́нка *ж.*; **даць ~нца (~ку)** да́ти прочуха́на (прочуха́нки).

ПРАЧУ́ХАЦЦА *док. прост. (прийти до пам'яті — розм.)* очу́нятися, очу́матися, очу́няти, очу́ти́тися, прочути́тися.

ПРАЧУ́ЦЬ *див.* **прачува́ць**.

ПРАЧЫКІЛЬГА́ЦЬ *док. розм.* прошкандиба́ти, прошкутильга́ти, прокульга́ти.

ПРАЧЫНА́ЦЦА *недок.*, **ПРАЧНУ́ЦЦА** *док. прям., перен.* прокида́тися, проки́нутися, *(про багатьох, про всіх)* попрокида́тися; пробу́джуватися, пробуди́тися, *(про багатьох, про всіх)* попробу́джуватися; буди́тися, збуди́тися, просипа́тися, просина́тися, просну́тися, *(про багатьох, про всіх)* попросипа́тися, попросина́тися.

ПРАЧЭ́РЧАНЫ прокре́слений. — *Див. ще* **прачэ́рчваць.**

ПРАЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* прокре́слюватися.

ПРАЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **ПРАЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** прокре́слювати, прокре́слити; **2.** *док. (креслити впродовж певного часу)* прокре́слити [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАЧЭ́С[1], **-су** *ч.* прочі́с.

ПРАЧЭ́С[2], **-су** *ч. тесл.* проті́с, протеса́ння *с.*, проті́сування *с.*

ПРАЧЭ́САНЫ[1] *див.* **прачаса́ны**[1].

ПРАЧЭ́САНЫ[2] *див.* **прачаса́ны**[2].

ПРАЧЭ́СВАННЕ[1] *с.* прочі́сування.

ПРАЧЭ́СВАННЕ[2] *с. тесл.* проті́с *ч.*; *(незак. д. — звичайно)* проті́сування.

ПРАЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. пас.* прочі́суватися.

ПРАЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. пас. тесл.* проті́суватися.

ПРАЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРАЧАСА́ЦЬ**[1] *док.* **1.** прочі́сувати, прочеса́ти; **п. лён** прочеса́ти льон; **пяхо́та ~са́ла лес** піхо́та прочеса́ла ліс; **2.** *док. (чесати впродовж певного часу)* чеса́ти [ці́лу годи́ну *тощо*], прочеса́ти.

ПРАЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **ПРАЧАСА́ЦЬ**[2] *док. тесл. у різн. знач.* **1.** проті́сувати, протеса́ти; **~са́ць паласу́** протеса́ти сму́гу; **2.** *док. (тесати впродовж певного часу)* протеса́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАЧЭ́СКА[1] *і* **ПРАЧО́СКА**[1] *ж.* про́чіс *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* прочі́сування *с.*

ПРАЧЭ́СКА[2] *і* **ПРАЧО́СКА**[2] *ж. тесл.* проті́с *ч.*, протеса́ння *с.*, проті́сування *с.*

ПРАШАПТА́НЫ проше́птаний.

ПРАШАПТА́ЦЬ *док.* прошепта́ти, прошепоті́ти, прошепота́ти.

ПРАШАРО́ЎВАННЕ *с.* протира́ння.

ПРАШАРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАШАРАВА́ЦЦА** *док.* протира́тися, проте́ртися.

ПРАШАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАШАРАВА́ЦЬ** *док.* протира́ти, проте́рти; **~ва́ць рука́ў** проте́рти рука́в.

ПРАША́СТАЦЬ *док.* прошаруді́ти, прошурхота́ти, прошурхоті́ти; **ка́чкі ~талі крыла́мі зусі́м ні́зка** качки́ прошурхоті́ли кри́льми́ (крила́ми) зо́всім ни́зько.

ПРАШЛЫ́НДАЦЬ *док. прост.* прошве́ндяти, прошве́ндятися, прове́штатися, прові́ятися.

ПРАШЛЯ́ПІЦЬ *док. розм.* прога́вити; *(припуститися помилки)* сплохува́ти.

ПРАШМАРАВА́ЦЬ *док.* проте́рти; **п. рука́ў** проте́рти рука́в.

ПРАШМАРГНУ́ТЫ просми́кнутий. — *Див. ще* **прашмо́ргваць.**

ПРАШМАРГНУ́ЦЬ *див.* **прашмо́ргваць**.

ПРАШМО́РГВАННЕ *с.* просми́кування.

ПРАШМО́РГВАЦЦА *недок. пас. (крізь що-небудь)* просми́куватися.

ПРАШМО́РГВАЦЬ *недок.*, **ПРАШМАРГНУ́ЦЬ** *док. (крізь що-небудь)* просми́кувати, просмикну́ти.

ПРАШМУ́ЛЯНЫ *розм.* проте́ртий. — *Див. ще* **прашму́ляць.**

ПРАШМУ́ЛЯЦЦА *док. розм. (продірявитися)* проте́ртися.

ПРАШМУ́ЛЯЦЬ *док. розм. (продірявити)* проте́рти; **п. по́рткі** проте́рти штани́.

ПРАШНА́РЫЦЬ *і* **ПРАШНЫ́РЫЦЬ** *док. розм. (якийсь час)* прогання́ти [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАШНЫ́РЫЦЬ *див.* **прашна́рыць**.

ПРАШПАКЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАШПАКЛЯВА́ЦЬ** *док.* **1.** прошпакльо́вувати, прошпаклюва́ти; **2.** *док. (шпаклювати впродовж певного часу)* шпаклюва́ти [ці́лий день *і т. ін.*], прошпаклюва́ти.

ПРАШПАКЛЯВА́НЫ прошпакльо́ваний. — *Див. ще* **прашпаклёўваць.**

ПРАШТАБНО́ЎВАННЕ *с.* простьо́бування, простьоба́ння.

ПРАШТАБНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* простьо́буватися.

ПРАШТАБНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАШТАБНАВА́ЦЬ** *док.* простьо́бувати, простьоба́ти, *(док.)* постьоба́ти.

ПРАШТАБНО́ЎКА *ж.* простьо́бування *с.*, простьоба́ння *с.*

ПРАШТУ́РХВАННЕ *і* **ПРАШТУРХО́ЎВАННЕ** *с. прям., перен.* прошто́вхування.

ПРАШТУ́РХВАЦЦА *і* **ПРАШТУРХО́ЎВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРАШТУРХА́ЦЦА** *док.* **1.** прошто́вхуватися, проштовхну́тися, проштовха́тися; *(розм.)* пропиха́тися, пропха́тися, пропхну́тися; *(крізь натовп розм. — ще)* прото́вплюватися, прото́впитися; **2.** *док. (штовхатися впродовж певного часу)* протовкти́ся [ці́лий день *і т. ін.*].

ПРАШТУ́РХВАЦЬ *і* **ПРАХТУРХО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **ПРАШТУРХНУ́ЦЬ** *док. прям., перен.* прошто́вхувати, проштовхну́ти, проштовха́ти.

ПРАШТУ́РХНУТЫ *і* **ПРАШТУРХНУ́ТЫ** *прям., перен.* прошто́вхнутий, прошто́вханий. — *Див. ще* **прашту́рхваць.**

ПРАШТУРХО́ЎВАННЕ *див.* **прашту́рхванне**.

ПРАШТУРХО́ЎВАЦЦА *див.* **прашту́рхвацца**.

ПРАШТУРХО́ЎВАЦЬ *див.* **прашту́рхваць**.

ПРАШТЭМПЕЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАШТЭМПЕЛЯВА́ЦЬ** *док.* проштемпельо́вувати, проштемпелюва́ти.

ПРАШТЭМПЕЛЯВА́НЫ проштемпельо́ваний. — *Див. ще* **праштэмпелёўваць.**

ПРАШУГА́ЦЬ *док.* пролеті́ти, пронести́ся *(з шумом)*.

ПРАШУКА́ЦЬ *док.* прошука́ти [ці́лу годи́ну *тощо*].

ПРАШЫБАВА́ЦЬ *док. розм. (швидко пройти)* прочимчикува́ти.

ПРАШЫ́КАЦЦА *док. прост. (розоритися)* ви́тратитися, прогайнува́тися.

ПРАШЭ́ННЕ *с.* **1.** *заст. (дія)* проха́ння; **2.** *(письмове клопотання)* проха́ння.

ПРАЭКЗАМЕНАВА́НЫ проекзамено́ваний, проіспито́ваний. — *Див. ще* **праэкзамено́ўваць.**

ПРАЭКЗАМЕНО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАЭКЗАМЕНАВА́ЦЦА** *док.* проекзамено́вуватися, проекзаменува́тися, *(док.)* проіспитува́тися.

ПРАЭКЗАМЕНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРАЭКЗАМЕНАВА́ЦЬ** *док.* проекзамено́вувати, проекзаменува́ти, *(док.)* проіспитува́ти.

ПРАЯ́ВА *ж.* **1.** надзвича́йна приго́да; **2.** я́вище *с.*; **~вы жыцця́** я́вища життя́.

ПРАЯСНЁНАСЦЬ *ж.* просві́тленість; *(стан — ще)* просві́тлення *с.*

ПРАЯ́ЎКАЦЬ *док. (якийсь час)* проня́вкати, пронявча́ти.

ПРАЯЎЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРАЯВІ́ЦЦА** *док.* **1.** виявля́тися, ви́явитися, проявля́тися, прояви́тися; **2.** *(фото)* прояви́тися. — *Див. ще* **праяўля́ць.**

ПРАЯЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРАЯВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(виявити певну властивість, якість)* виявля́ти, ви́явити, *(рідше)* проявля́ти, прояви́ти; **~ві́ць назіра́льнасць** ви́явити спостере́жливість; **2.** *фото* проявля́ти, прояви́ти; ◊ **~ві́ць сябе́** прояви́ти себе́.

ПРО́БАВАЦЦА *див.* **прабава́цца**.

ПРО́БАВАЦЬ *див.* **прабава́ць**.
ПРО́БАШЧ *ч. церк.* парафія́льний священик, па́рох *(римо-католицький)*.
ПРО́ЖАР *ч. прост. вульг.* ненаже́ра *ч. і ж.*, про́жир *ч. і ж.*
ПРО́ЖАЎЦЬ *ж.* про́жовть.
ПРО́ЗВІШЧА *с.* прізвище.
ПРО́ЙГРЫШ, -шу *ч. у різн. знач.* про́граш; **заста́цца ў ~шы** залиши́тися в про́граші.
ПРО́ЙГРЫШНЫ про́грашний.
ПРО́ЙМА[1] *ж.* **1.** *крав. спец.* про́йма; **2.** *обл.* про́різ *ч.*; о́твір *ч.*
ПРО́ЙМА[2] *ж. обл.* про́тяг *ч.*, *(розм.)* про́дув *ч.*, крізни́й ві́тер.
ПРО́ЛАМКА *ж. розм.* ополо́нка, поло́нка.
ПРО́МЕНЬ *див.* **праме́нь**.
ПРО́МЫСЕЛ, -слу *ч. у різн. знач.* про́мисел; **паляўні́чы п.** мисли́вський про́мисел.
ПРО́МЫСЛАВЫ *(пов'язаний з промислами)* промисло́вий.
ПРО́ПАДАМ: прападзі́ ты п. *лайл.* пропади́! щоб (бода́й) ти зслиз! щоб ти пропа́в! щоб ти тя́мився!
ПРО́ПАЛІС, -су *ч. бджільн.* про́поліс.
ПРО́ПІСЬ *ж.* **1.** про́пис *ч.*; **2.** *жив.* про́пис *ч.*; **напіса́ць су́му ~ссю** *(замість цифр)* написа́ти лі́терами (бу́квами).
ПРО́ПУСК *ч.* **1.** *род.* **~ку** *в різн. знач.* про́пуск; **чыта́ць з ~камі** чита́ти з про́пусками; **наве́дваць ле́кцыі без ~каў** відві́дувати ле́кції без про́пусків; **2.** *род.* **~ка** *(документ)* пере́пустка *ж.*, *(рідше)* про́пуск; **прад'яві́ць п.** показа́ти, пода́ти *(рідше)* пред'яви́ти пере́пустку.
ПРО́РВА *ж.* **1.** *прям., перен.* прі́рва; **сарва́цца ў ~ву** зірва́тися в прі́рву; **на краі́ ~вы** на краю́ прі́рви; **пасля́ гэ́тай спрэ́чкі памі́ж і́мі ляглá п.** пі́сля ціє́ї супере́чки по́між (між) ни́ми пролягла́ прі́рва; **2.** *(дуже велика кількість кого-, чого-небудь)* бе́зліч, си́ла-силе́нна; **п. гро́шай** бе́зліч (си́ла-силе́нна) гро́шей; **3.** *несхв.* ненаже́ра *ч. і ж.*, прожéра *ч. і ж.*; про́жир *ч. і ж.*; **4.** *(у греблі)* прори́в *ч.*; ◊ **го́рла як п.** ненаси́тна (ненаже́рлива, заже́рлива) утро́ба, ненаже́ра, нена́тля; **як у ~ву** як у прі́рву (бездо́нню).
ПРО́СА *с.* **1.** *(рослина)* про́со; **2.** *(крупа)* пшоно́; ◊ **не сунь но́са ў чужо́е п.** *присл.* швець знай своє́ ше́вство, а в краве́цтво не міша́йся; коли́ не пирі́г, то й не пирожи́ся [,як не тя́миш, то й не бери́ся]; знай, сви́не, своє́ лі́гво; знай коби́ло, де брика́ти; знай, ко́зо, своє́ сті́йло; не літа́й, воро́но, в чужі́ї хоро́ми; коли́ не кова́ль, то й рук не пога́нь.
ПРО́САМ: п. прасі́ць *(дуже просити)* проси́ти та перепро́шувати, блага́ти.
ПРО́СВА *ж. обл. (болт для зачиняння віконниць)* прого́нич *ч.*
ПРО́СВІРА *див.* **прасвіра́**.
ПРО́СВІРНЯ *див.* **прасві́рня**.
ПРО́СПЛАЧ *прислівн. обл.* крізь сльо́зи; **гавары́ць п.** говори́ти крізь сльо́зи.
ПРОСТАЛІНЕ́ЙНА *див.* **прамаліне́йна**.
ПРОСТАЛІНЕ́ЙНАСЦЬ *див.* **прамаліне́йнасць**.
ПРОСТАЛІНЕ́ЙНЫ *див.* **прамаліне́йны**.
ПРО́СТЫ *прикм.* **1.** *у різн. знач.* про́сти́й; **п. механі́зм** про́сти́й механізм; **~тае рашэ́нне** про́сти́й ро́зв'язок (рі́шення); **п. чалаве́к** про́ста́ люди́на; **~тая бандэро́ль** про́ста́ бандеро́ль; **п. фасо́н** про́сти́й фасо́н; **п. сюжэ́т** про́сти́й сюже́т; **3.** *(без вигинів)* прями́й; **даро́га ~тая, як страла́** доро́га пряма́, як стріла́; **4.** щи́рий, відве́ртий; **п. адка́з** відве́рта ві́дповідь; **5.** *розм. (про коня)* не спу́таний; *грам.* **~тая мо́ва** пряма́ мо́ва; ◊ **~тым во́кам** про́сти́м (го́лим, неозбро́єним) о́ком.
ПРО́СЦЕНЬКІ *розм.* **1.** *(цілком простий, невисокої якості)* просте́нький; **2.** *(зовсім прямий)* прямі́сінький, *(рідше)* пряме́сенький.
ПРО́СЬБІТ *ч. заст.* проха́ч.
ПРО́СЬБІТКА *ж. заст.* проха́чка.
ПРО́СЬБІТНЫ *заст.* проха́льний.
ПРО́СЬКА *ч. і ж. розм. знев. (той, що набридає проханнями)* каню́ка.
ПРО́ТАР *ч. обл.* шмато́к (ула́мок, відла́мок, обло́мок) го́лки, метале́вого стри́жня.
ПРО́ТАРЫ *тільки мн. заст.* ви́трати.
ПРО́ХАЛАДЗЬ *ж. обл.* прохоло́да, охоло́да, холодо́к *ч.*
ПРО́ЦІ *див.* **про́ціў**.
ПРОЦІАБЛЕДЗЯНЯ́ЛЬНІК *ч.* протиоблі́днювач.
ПРОЦІАПО́ЎЗНЕВЫ протизсувни́й.
ПРОЦІБО́ЛЕВЫ *мед.* протибольови́й.
ПРОЦІГЛІ́СТАВЫ *мед.* протигли́сний.
ПРОЦІГНІ́ЛАСНЫ протигни́льний.
ПРОЦІДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *і* **СУПРАЦЬДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ** *недок.* протиді́яти.
ПРОЦІДЗЕ́ЙНЫ *і* **СУПРАЦЬДЗЕ́ЙНЫ** яки́й (що) протиді́є.
ПРОЦІДЗЕ́ЯННЕ *і* **СУПРАЦЬДЗЕ́ЯННЕ** *с.* протиді́я *ж.*; *(про вплив — ще)* протиді́яння.
ПРОЦІЗАПАЛЕ́НЧЫ *мед.* протизапальни́й.
ПРОЦІЗЗЯ́ННЕ *с. астр.* протися́яння, протися́яння.
ПРОЦІКАРО́СТАВЫ *мед.* протикоро́стяниий.
ПРОЦІЛЕ́ГЛА *прислівн.* протиле́жно.
ПРОЦІЛЕ́ГЛАЕ *імен.* протиле́жне; **до́каз ад ~лага** до́каз від протиле́жного.
ПРОЦІЛЕ́ГЛАСЦЬ *ж. у різн. знач.* протиле́жність; **адзі́нства ~цей** *філос.* є́дність протиле́жностей; **п. по́глядаў** протиле́жність по́глядів.
ПРОЦІЛЕ́ГЛЫ 1. *у різн. знач.* протиле́жний; **п. бок ву́ліцы** протиле́жний бік ву́лиці; **2.** *мат.* протиле́жний; **п. ву́гал** протиле́жний кут.
ПРОЦІЛІХАМА́НКАВЫ *мед.* протигарячко́вий.
ПРОЦІПАЖА́РНЫ протипоже́жний.
ПРОЦІПРАМЯНЁВЫ протипромене́вий.
ПРОЦІСАМАЛЁТНЫ *військ.* протилітако́вий.
ПРОЦІСЛІЗГАЦЕ́ННЕ *с.* протико́взання.
ПРОЦІСЛІЗГО́ТНЫ протиковзни́й.
ПРОЦІСЛУПНЯКО́ВЫ *мед.* протиправце́вий.
ПРОЦІСУ́ТАРГАВЫ *мед.* протисудо́мний.
ПРО́ЦІЎ *і* **ПРО́ЦІ** *розм.* **1.** *прийм. з род. в.* про́ти *(кого-чого)*; навпро́ти, напро́ти; **ха́та была́ п. во́зера** ха́та була́ про́ти (навпро́ти, напро́ти) о́зера; **праста́віць адзна́кі п. про́звішчаў** поста́вити оці́нки про́ти (навпро́ти, напро́ти) прі́звищ; **плы́сці п. цячэ́ння** пливти́ (плис-

ти) проти течії; **рост прадукцыі п. мінулага года** зростання продукції проти торішніх показників (минулого року); **лякарства п. кашлю** ліки проти кашлю; **2.** *прийм. з род. в.* проти *(кого-чого)*; усупереч *(кому-чому)*; *(усупереч волі, бажанню — ще)* мимо; **зрабіць п. сумлення** учинити проти сумління (всупереч сумлінню); **3.** *у знач. прислівн.* проти; **хто п.?** хто проти?; **4.** *у знач. імен.* проти; **узважыць усе «за» і «п.»** зважити всі «за» і «проти»; **5.** *у знач. імен.* упертий, уперта людина, *(розм.)* упертюх *ч.*; **гэта такі п.** це така вперта людина, це такий упертюх.

ПРОЦІЎРАДАВЫ протиурядовий.

ПРОЦІЦЯЧЭННЕ *с. спец.* протитечія *ж.*

ПРОЦІЯДДЗЕ *с. мед. перен.* протиотрута *ж.*

ПРОЦЬМА *ж.* **1.** *(велика кількість)* безліч, сила-силенна; **2.** *заст.* прірва, безодня.

ПРОЧКІ *тільки мн. розм.* покидання своєї домівки (родини, сім'ї) *(через незгоду, конфлікти тощо)*; **ісці ў прочкі** кидати домівку (сім'ю, родину), піти з дому (з сім'ї, родини).

ПРОШЛАСЦЬ *ж.* минуле *с.*, минувшина.

ПРОШЛЫ *грам.* минулий; **п. час** минулий час.

ПРУГКА *прислівн.* пружно, пружисто, пружко.

ПРУГКАСЦЬ *ж.* пружність.

ПРУГКІ пружний, пружистий, пружкий.

ПРУГЛО, -ла *с. обл. (пристрій для діставання води з колодязя)* журавель *ч.*, звід *ч.*

ПРУДЗІЦЬ[1] *недок. обл.* пружинити, напружувати.

ПРУДЗІЦЬ[2] *недок. обл.* прожарювати, пропікати; **п. бялізну** прожарювати (пропікати, золити) білизну.

ПРУЖЫЦЬ *недок. обл.* пружити; пружинити.

ПРУСАК[1], **-ка** *і* **ПРУС, -са** *(рудий тарган)* прусак.

ПРУСАК[2], **-ка** *ч. (мешканець Пруссії)* пруссак.

ПРУТ *ч.* **1.** прут; **2.** *техн.* стрижень.

ПРУТКА *прислівн.* пружно, пружисто, пружко.

ПРУТКАСЦЬ *ж.* пружність.

ПРУТКІ пружний, пружистий, пружкий; тугий.

ПРУТОК, -тка *ч.* **1.** *(для плетіння)* спиця *ж.*, дротик; **2.** *(зменш. до* **прут***)* прутик.

ПРУТЧЭЙ *прислівн. вищ. ст.* пружніше, пружистіше, пружкіше.

ПРУТЧЭЙШЫ *прикм. вищ. ст.* пружніший, пружистіший, пружкіший.

ПРУЦЯНЕЦЬ *недок.* дерев'яніти; терпнути, затерпати, дубіти.

ПРЫАДЗЕТЫ одягнений, одягнутий; причепурений.

ПРЫАДЗЕЦЦА *док.* одягтися, одягнутися, *(про багатьох, про всіх)* поодягатися; *(придбати собі одяг розм. — ще)* спорядитися; *(одягнутися по-святковому)* причепуритися.

ПРЫАДЗЕЦЬ *док.* одягти, одягнути, *(багатьох, усіх)* поодягати; *(одягнутися по-святковому)* причепурити.

ПРЫАРАНЫ *с.-г.* приораний.

ПРЫАРАЦЬ *див.* **прывóрваць**.

ПРЫАХВОЧАНЫ *(до чого)* приохочений, заохочений.

ПРЫАХВОЧВАННЕ *с.* приохочування, заохочування.

ПРЫАХВОЧВАЦЦА *недок. звор.*, **ПРЫАХВОЦІЦЦА** *док.* **1.** *(до чого)* приохочуватися, приохотитися; захоплюватися, захопитися; **~ціцца да тэлевізара** приохотитися до телевізора, захопитися телевізором; **2.** *недок. пас.* приохочуватися, заохочуватися.

ПРЫАХВОЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫАХВОЦІЦЬ** *док. (до чого)* приохочувати, приохотити, заохочувати, заохотити; **~ціць да чытання** приохотити (заохотити) до читання.

ПРЫБАВАЧНЫ *екон.* додатковий; **~ная вартасць** додаткова вартість.

ПРЫБАЎКА *ж.* **1.** *(дія)* додавання *с.*, додання *с.*, додача; збільшення *с.*, *(незак. д. — ще)* збільшування *с.*; **2.** *(те, що додане)* додаток *ч.*; додача; *(понад плату, у ціні — ще)* наддаток *ч.*, надбавка; *(зарплати)* надбавка.

ПРЫБАЎЛЕННЕ *с.* **1.** *(дія)* додавання, додання; збільшення, *(незак. д. — ще)* збільшування; **2.** *(те, що додане)* додаток *ч.*; **п. вагі** збільшення ваги.

ПРЫБАЎЛЕНЫ доданий, збільшений.

ПРЫБАЎЛЯЦЦА *недок.*, **ПРЫБАВІЦЦА** *док.* **1.** додаватися, додатися; з'являтися, з'явитися; збільшуватися, збільшитися, більшати, побільшати; прибувати, прибути; **людзей на вуліцах ~вілася** людей на вулицях побільшало; **вады ў рацэ ~вілася** *безос.* води в річці побільшало (збільшилося, прибуло); **дзень ~віўся** день побільшав (збільшився); **2.** *(про вагу)* збільшуватися, збільшитися; *(перен.)* набувати, набути; **~віцца ў вазе** збільшитися у вазі; *(перен.)* набути ваги.

ПРЫБАЎЛЯЦЬ *недок.*, **ПРЫБАВІЦЬ** *док.* **1.** додавати, додати, *(багато)* пододавати; **~віць дзвесце рублёў** додати двісті рублів; **~віць цукру ў ягады** додати цукру в ягоди; **~віць да сказанага** додати до сказаного; **~віць грошай** додати грошей; **2.** збільшувати, збільшити; **~віць зарплату** збільшити зарплату; **~віць кроку** прискорити крок; **3.** *розм. (перебільшувати)* прибільшувати, прибільшити; ◊ **~віць у вазе** збільшитися у вазі, набрати ваги, поважчати.

ПРЫБЕГЧЫ *див.* **прыбягаць**.

ПРЫБЕДНІЦЦА *див.* **прыбядняцца**.

ПРЫБЕЛЕНЫ *розм.* забілений. — *Див. ще* **прыбельваць.**

ПРЫБЕЛЬВАЦЦА *недок. пас. розм.* забілюватися.

ПРЫБЕЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПРЫБЯЛІЦЬ** *док. розм. (трохи заправити страву молоком або сметаною)* забілювати, забілити.

ПРЫБЕРАГАЦЬ *недок.*, **ПРЫБЕРАГЧЫ** *док.* приберігати, приберегти; приховувати, приховати; *(зберігати, економити)* заощаджувати, заощадити.

ПРЫБІРАЛЬНЯ *ж.* убиральня.

ПРЫБІРАЛЬШЧЫК *ч.* прибиральник.

ПРЫБІРАЛЬШЧЫЦА *ж.* прибиральниця.

ПРЫБІРАЦЦА *недок.*, **ПРЫБРАЦЦА** *док.* **1.** убиратися, убратися, прибиратися, прибратися; **2.** прибиратися, прибратися. — *Див. ще* **прыбіраць 1, 2.**

ПРЫБІРА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫБРА́ЦЬ** *док.* **1.** *(одягати)* убира́ти, убра́ти; прибира́ти, прибра́ти; **~бра́ць прыго́жа** убра́ти га́рно; **~бра́ць да шлю́бу** убра́ти (прибра́ти) до вінця́; **2.** *(дати лад)* прибира́ти, прибра́ти; **~бра́ць у пако́і** прибра́ти в кімна́ті; **~бра́ць са стала́** прибра́ти зі сто́лу (зі стола́); **~бра́ць ка́мень з даро́гі** прибра́ти (забра́ти, прийня́ти) ка́мінь з доро́ги; **3.** *(урожай)* збира́ти, зібра́ти; **~бра́ць з по́ля** зібра́ти з по́ля; ◊ **прыбра́ць да ру́к** прибра́ти до рук, узя́ти в ру́ки.

ПРЫБЛІ́ЖАНА *прислівн.* набли́жено.

ПРЫБЛІ́ЖАНАСЦЬ *ж. мат.* набли́женість.

ПРЫБЛІ́ЖАНАЯ *імен.* близька́ осо́ба; близька́; прибі́чниця.

ПРЫБЛІ́ЖАНЫ[1] **1.** *дієприкм.* набли́жений; **2.** *прикм.* близьки́й; **~ныя асо́бы** близькі осо́би; **3.** *у знач. імен.* близька́ осо́ба, близьки́й.

ПРЫБЛІ́ЖАНЫ[2] *мат.* набли́жений.

ПРЫБЛІЖА́ЦЦА *недок.*, **ПРЫБЛІ́ЗІЦЦА** *док.* наближа́тися, набли́зитися; **по́езд ~зіўся** по́їзд (по́тяг) набли́зився; **~зіліся халады́** набли́зилися холоди́.

ПРЫБЛІЖА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫБЛІ́ЗІЦЬ** *док. у різн. знач.* наближа́ти, набли́зити; **~зіць кні́гу да вачэ́й** набли́зити кни́жку до оче́й; **~зіць свой прые́зд** набли́зити свій приї́зд; **~зіць тава́рышаў да сябе́** набли́зити товаришів до се́бе.

ПРЫБЛІЖЭ́ННЕ *с.* **1.** набли́ження, *(незак. д. — ще)* наближа́ння; **2.** *мат.* набли́ження.

ПРЫБЛЫ́ТАНЫ 1. приплу́таний; прив'я́заний; **2.** *перен.* приплу́таний. — *Див. ще* **прыблытваць.**

ПРЫБЛЫ́ТВАЦЦА *недок.*, **ПРЫБЛЫ́ТАЦЦА** *док.* **1.** приплу́туватися, приплу́татися; **2.** *недок. пас.* приплу́туватися; прив'я́зуватися.

ПРЫБЛЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **ПРЫБЛЫ́ТАЦЬ** *док.* **1.** приплу́тувати, приплу́тати, прив'я́зувати, прив'яза́ти, *(багато, усе)* поприв'я́зувати *(якнебудь)*; **2.** *перен.* приплу́тувати, приплу́тати.

ПРЫБЛЮ́ЗНІЦЦА *док. розм.* приви́дітися; *(про що-небудь неприємне розм. — звичайно)* приверзти́ся.

ПРЫБО́Р *ч.* **1.** *спец.* *(пристрій, апарат)* при́лад; **апты́чны п.** опти́чний при́лад; **вымяра́льны п.** вимі́рювальний при́лад; **2.** *(набір предметів)* набір, *(рідше)* прибо́р; *(комплект предметів)* прила́ддя *с.*; **бры́твенны п.** прила́ддя до (для) голі́ння; **пісьмо́вы п.** прила́ддя до (для) письма́; **стало́вы п.** столо́вий прибо́р, *(заст.)* куве́рт.

ПРЫБОРАБУДАВА́ННЕ *с.* приладобудува́ння.

ПРЫБОРАБУДАЎНІ́К *ч.* приладобудівни́к.

ПРЫБОРАБУДАЎНІ́ЧЫ приладобудівни́й.

ПРЫБО́РКА *ж.* прибира́ння *с.*

ПРЫБО́РНЫ *спец.* **1.** при́ладовий; **2.** набі́рний.

ПРЫБО́РЫ *тільки мн. обл.* убра́ння́ *с.*, убо́ри, наря́ди.

ПРЫБРА́НЫ убра́ний, при́браний; зі́браний. — *Див. ще* **прыбіра́ць.**

ПРЫБРУКАВА́НЫ ви́брукуваний. — *Див. ще* **прыбруко́ўваць.**

ПРЫБРУКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* брукува́тися, вибруко́вуватися.

ПРЫБРУКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫБРУКАВА́ЦЬ** *док.* *(додатково)* брукува́ти, вибруко́вувати, ви́брукувати.

ПРЫБУЦВЕ́ЛЫ яки́й (що) підгни́в, підгни́лий; яки́й (що) підтру́х, підтру́хлий; яки́й (що) притру́х, притру́хлий.

ПРЫБУЦВЕ́ЦЬ *док.* підгни́ти; *(про дерево, кістки й т. ін. — ще)* підтру́хнути; *(трохи — ще)* притру́хнути.

ПРЫБЫВА́ННЕ *с.* **1.** *(прихід)* прибуття́, *(незак. д. — ще)* прибува́ння; **2.** *(збільшення)* прибува́ння; підніма́ння, підійма́ння.

ПРЫБЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫБЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(приходити, приїздити)* прибува́ти, прибу́ти; **по́езд ~бы́ў своечасо́ва** по́їзд (по́тяг) прибу́в вча́сно; **2.** *(збільшуватися)* прибува́ти, прибу́ти; *(про воду — ще)* підніма́тися, підійма́тися, підня́тися; *(про вагу)* збільшуватися, збільшитися; *(безос.)* **вады́ ў рацэ́ ~было́** вода́ в річці підняла́ся.

ПРЫБЫ́ЛЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) прибу́в; **2.** *у знач. прикм.* яки́й (що) прибу́в, прибу́лий; **3.** *у знач. імен.* прибу́лий, прибу́лець.

ПРЫБЫ́ЎШЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) прибу́в; **2.** *у знач. прикм.* яки́й (що) прибу́в, прибу́лий; **3.** *у знач. імен.* прибу́лий, прибу́лець; **4.** *дієприслівн.* прибу́вши; підня́вшись; збільшившись.

ПРЫБЯГА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫБЕ́ГЧЫ** *(док.)* прибіга́ти, прибі́гти; *(док.)* примча́ти; **~гчы паглядзе́ць на што-не́будзь** прибі́гти (примча́ти) подиви́тися на що-не́будь.

ПРЫБЯДНЯ́ЦЦА *недок.*, **ПРЫБЕ́ДНІЦЦА** *док. розм.* прибі́днюватися, прибідня́тися, прибідни́тися, збі́днюватися, збі́днитися.

ПРЫБЯЛІ́ЦЬ *див.* **прыбе́львацъ.**

ПРЫБЯНТЭ́ЖЫЦЦА *док. розм.* *(розгубитися)* тро́хи збенте́житися.

ПРЫВА́ГА *ж. с.-г.* при́ріст *ч.*; **сярэднесу́тачная п. свіне́й** середньодобови́й при́ріст свине́й.

ПРЫВАДНЕ́ННЕ *с.* приво́днення.

ПРЫВАДНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫВАДНІ́ЦЦА** *док.* приво́днюватися, приводни́тися.

ПРЫВАДНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРЫВАДНІ́ЦЬ** *док.* приво́днювати, приводни́ти.

ПРЫВА́ЖАНЫ дова́жений. — *Див. ще* **прыва́жваць.**

ПРЫВА́ЖВАННЕ *с.* дова́ження, *(незак. д. — ще)* дова́жування.

ПРЫВА́ЖВАЦЦА *недок. пас.* дова́жуватися.

ПРЫВА́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПРЫВА́ЖЫЦЬ** *док.* дова́жувати, дова́жити.

ПРЫВАЛАКА́ЦЦА *недок.*, **ПРЫВАЛАЧЫ́СЯ** *док. розм.* приволіка́тися, приволокти́ся, *(док.)* притягти́ся, притягну́тися; **2.** *недок. пас.* притяга́тися, притя́гуватися.

ПРЫВАЛАКА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫВАЛАЧЫ́** *док. розм.* притяга́ти, притя́гувати, притягти́, притягну́ти, *(багато, усе)* попритяга́ти; приволіка́ти, приволокти́.

ПРЫВАНДРАВА́ЦЬ *док.* примандрува́ти.

ПРЫВА́РАК, -рку *ч. у різн. знач.* при́ва́рок.

ПРЫВА́РАЧНЫ прива́рковий.

ПРЫВА́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫВА-**

РЫ́ЦЦА *док. техн.* прива́рюватися, привари́тися.

ПРЫВА́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫВАРЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* прива́рювати, привари́ти.

ПРЫВА́РНЫ *техн.* наварни́й.

ПРЫВАРО́ТНІК *ч. анат.* ворота́р, пілóрус.

ПРЫВАРО́ЧВАЦЦА *недок. пас.* прива́люватися; заверта́тися; привoрóжуватися.

ПРЫВАРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫВЯРНУ́ЦЬ** *док.* **1.** прива́лювати, привали́ти; **~ну́ць ка́мень да плóта** привали́ти ка́мінь до парка́ну (паркана́); **2.** *(повернувши, під'їхати)* зверта́ти, заверну́ти; **3.** приворóжувати, приворожи́ти.

ПРЫВА́ТНАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість)* часткóвість; випадкóвість; поодинóкість, окре́мість; **2.** подрóбиця, дета́ль; ◊ **у ~ці** *вст. сл.* зокре́ма́.

ПРЫВЕ́ДЗЕНЫ 1. наве́дений, пóданий; **2.** приве́дений; **3.** дове́дений; уки́нутий. — *Див. ще* **прывóдзіць**.

ПРЫВЕ́ЗЦІ *див.* **прывóзіць**.

ПРЫВЕ́САК, -ска *ч. (доповнення до чого-небудь, звичайно зайве)* дода́ток; **п. да арты́кула** дода́ток до статті́.

ПРЫВЕСЛАВА́ЦЬ *див.* **прывяслóўваць**.

ПРЫВЕ́СЦІ *див.* **прывóдзіць**.

ПРЫВЕ́ЦІЦЬ *док. заст., розм.* ра́до прийма́ти, ра́до прийня́ти, ра́до віта́ти, ра́до привіта́ти.

ПРЫВЁРСТВАЦЬ *недок.*, **ПРЫВЯРСТА́ЦЬ** *док. друк.* приве́рствувати, приверста́ти.

ПРЫВІВА́ННЕ[1] *с.* прище́плювання. — *Див. ще* **прывіва́ць**[1].

ПРЫВІВА́ННЕ[2] *с.* прису́кування, приплíта́ння, припле́тення, прививáння. — *Див. ще* **прывіва́ць**[2].

ПРЫВІВА́ЦЦА[1] *недок. звор., пас.*, **ПРЫВІ́ЦЦА** *док.* прище́плюватися, щепи́тися, прищепи́тися, *(про багато, про все)* поприще́плюватися.

ПРЫВІВА́ЦЦА[2] *недок. пас.* прису́куватися, приплíта́тися, привива́тися.

ПРЫВІВА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫВІ́ЦЬ**[1] *док. (примусити засвоїти, надати властивості тощо)* прище́плювати, прищепи́ти; **~віць любóў да радзíмы** прищепи́ти любóв до батьківщи́ни.

ПРЫВІВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫВІ́ЦЬ**[2] *док. (скручуючи, прикріпити)* прису́кувати, присука́ти; приплíта́ти, приплести́; привива́ти, приви́ти.

ПРЫ́ВІД *ч.* при́вид, *(рідше)* приви́ддя *с.*; прима́ра *ж.*, мара́ *ж.*, мана́ *ж.*; *(міраж)* ма́рево *с.*; **начны́я ~ды** нічні при́види, нічне́ приви́ддя, нічна́ прима́ра (мара́, мана́); **адда́леныя ~ды за́рыва** відда́лене ма́рево загра́ви.

ПРЫ́ВІДНАСЦЬ *ж.* прима́рність, ома́нливість; уя́вність; облу́дність. — *Див. ще* **пры́відны**.

ПРЫ́ВІДНЫ прима́рний, ома́нний, прима́рливий, ома́нливий; уя́вний; облу́дний, облу́дливий; *(міражний)* ма́ревний; **п. во́браз** прима́рний (ома́нний) о́браз; **п. агóнь** прима́рний вогóнь; **~ныя надзе́і** облу́дні (облу́дливі) наді́ї (сподíванки); **~нае шча́сце** прима́рне щáстя.

ПРЫВІЛЕ́ЙНАСЦЬ *і* **ПРЫВІЛЕЯВА́НАСЦЬ** *ж.* привілейóваність.

ПРЫВІЛЕ́ЙНЫ *(який надає привілеї)* привілейóваний.

ПРЫВІЛЕ́Я *ж.* привіле́й *ч.*

ПРЫВІЛЕЯВА́НАСЦЬ *див.* **прывіле́йнасць**.

ПРЫВІЛЕЯВА́НЫ *(який має привілеї)* привілейóваний.

ПРЫВІТА́НЫ якóго (що) привíтали, якóго (що) віта́ли.

ПРЫВІТА́ЦЬ *док.* привіта́ти.

ПРЫВІ́ТЫ[1] прище́плений. — *Див. ще* **прывіва́ць**[1].

ПРЫВІ́ТЫ[2] прису́чений, прису́каний, припле́тений, приви́тий.

ПРЫВІЦЦА *див.* **прывіва́цца**[1].

ПРЫВІЦЦЁ *с.* прище́плювання, прище́плення; **п. на́выкаў** прище́плювання (прище́плення) на́вичок.

ПРЫВІ́ЦЬ[1] *див.* **прывіва́ць**[1].

ПРЫВІ́ЦЬ[2] *див.* **прывіва́ць**[2].

ПРЫВО́Д[1], **-ду** *ч. юр.* при́від, приве́дення *с.*

ПРЫВО́Д[2], *ч. техн.* при́від; **зубча́сты п.** зубча́стий (зубча́тий) при́від.

ПРЫВО́ДЗІЦЬ *недок.*, **ПРЫВЕ́СЦІ** *док.* **1.** привóдити, привести́, *(багатьох, усіх)* попривóдити; **~ве́сці дзяце́й дадóму** привести́ діте́й додóму; **~дзіць да прыся́гі** привóдити до прися́ги; **сцё́жка ~вяла́ да ракí** сте́жка привела́ до річки; **2.** *(дані, приклади, чужі слова тощо)* навóдити, навести́; подава́ти, пода́ти; **~ве́сці цыта́ту** навести́ цита́ту; **3.** *(у що — про рух, рівновагу тощо)* надава́ти, нада́ти *(чого)*; **~ве́сці ў рух** нада́ти ру́ху, пусти́ти в рух; **4.** *розм. (народжувати — перев. про тварин)* привóдити, привести́; **карóва ~вяла́ бычка́** корóва привела́ бичка́; **5.** *(у що — доводити)* довóдити, довести́ *(до чого)*; укида́ти, уки́нути *(у що)*; завдава́ти, завда́ти *(чого)*; **гэ́та ве́стка ~вяла́ мяне́ ў адча́й** ця звíстка довела́ мене́ до ві́дчаю (до рóзпачу), уки́нула у ві́дчай (у рóзпач); **6.** *мат., перен.* звóдити, звести́; **~ве́сці да аднагó назóўніка** звести́ до спíльного знаме́нника; ◊ **~ве́сці прыгавóр (прысу́д) у выкана́нне** ви́конати ви́рок су́ду; **~ве́сці ў выкана́нне свой наме́р** здійсни́ти свій на́мір; **~ве́сці да прытóмнасці** привести́ до па́м'яті (до притóмності), опам'ята́ти; **не ~вядзе́ да дабра́** не доведе́ до добра́; **сава́ не ~вядзе́ сакала́** *прик.* я́блуко від я́блуні не відкóтиться (недале́ко відкóтиться); яке́ корíння, таке́ й насíння; яки́й дід, таки́й йогó й плід; яке́ де́рево — таки́й клин, яки́й ба́тько — таки́й син; яка́ ха́та — таки́й тин, яки́й ба́тько — таки́й син; від дóброго кóреня дóбрі й окоре́нки.

ПРЫВО́ДНАСЦЬ *ж. мат.* звíдність.

ПРЫВО́ДНЫ *мат.* звідни́й.

ПРЫВО́ЗІЦЬ *недок.*, **ПРЫВЕ́ЗЦІ** *док.* привóзити, привезти́.

ПРЫВО́ЗКА *ж. розм.* привіз *ч.*, приве́зення *с.*

ПРЫВО́РВАННЕ *с. с.-г.* priорювання, приора́ння.

ПРЫВО́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫАРА́ЦЬ** *док. с.-г.* приóрювати, приора́ти, *(багато, усе)* поприóрювати.

ПРЫВУ́ЧАНЫ 1. при́вчений, призвича́єний; **2.** *мисл.* ви́муштруваний.

ПРЫВУЧА́ЦЦА *і* **ПРЫВУ́ЧВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРЫВУ́ЧЫЦЦА** *док.* привча́тися, привчи́тися, *(про багатьох, про всіх)* попривча́тися; призвича́юватися, призвича́їтися; *(мисл.)* вимуштро́вуватися, ви́муштруватися.

ПРЫВУЧА́ЦЬ *і* **ПРЫВУ́ЧВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫВУЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** привча́ти, привчи́ти, *(багатьох, усіх)* попривча́ти; призвича́ювати, призвича́їти; **2.** *мисл.* вимуштро́вувати, ви́муштрувати.

ПРЫВУ́ЧВАННЕ *с.* **1.** привча́ння, призвича́ювання; **2.** *мисл.* вимуштро́вування.

ПРЫВЭ́НДЖАНЫ підву́джений, підко́пчений. — *Див ще* **прывэ́ндждваць.**

ПРЫВЭ́НДЖВАЦЦА *недок.*, **ПРЫВЭ́НДЗІЦЦА** *док.* підву́джуватися, підву́дитися, підко́пчуватися, підкопти́тися.

ПРЫВЭ́НДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРЫВЭ́НДЗІЦЬ** *док.* підву́джувати, підву́дити, підко́пчувати, підкопти́ти.

ПРЫВЯДЗЕ́ННЕ *с.* **1.** приве́дення, *(незак. д. — ще)* приво́дження; **2.** наве́дення, *(незак. д. — ще)* наво́дження; подава́ння, пода́ння; **3.** надава́ння, нада́ння; **п. машы́ны ў рух** приве́дення маши́ни в рух; **4.** *мат.* зве́дення; **п. падо́бных чле́наў** зве́дення поді́бних чле́нів. — *Див. ще* **прыво́дзіць 1—3, 6**.

ПРЫВЯ́ЗАНАСЦЬ *ж.* прихи́льність, симпа́тія.

ПРЫВЯ́ЗАНЫ **1.** прив'я́заний, припну́тий, прип'я́тий; **2.** *перен.* прихи́льний; ві́дданий. — *Див. ще* **прывя́зваць**.

ПРЫВЯ́ЗВАЦЦА *недок.*, **ПРЫВЯЗА́ЦЦА** *док.* **1.** прив'я́зуватися, прив'яза́тися, припина́тися, припну́тися, прип'ясти́ся; **~за́цца по́ясам да слупа́** прив'яза́тися (припну́тися) по́ясом до стовпа́; **вяро́ўка до́бра ~за́лася** мотузо́к до́бре прив'яза́вся, моту́зка до́бре прив'яза́лася; **2.** *перен. (відчувати прихильність)* прихиля́тися, прихили́тися, приверта́тися, приверну́тися; **3.** *(невідступно йти, чіплятися)* причі́плюватися, причепи́тися, чіпля́тися, учепи́тися *(до кого-чого)*, начепи́тися *(на кого)*; припина́тися, припну́тися; *(з набридливими питаннями тощо)* прискі́пуватися, прискі́патися *(до кого)*; **да нас ~за́ўся саба́ка** до нас причепи́вся (учепи́вся) соба́ка; **4.** *недок. пас.* прив'я́зуватися, припина́тися.

ПРЫВЯ́ЗВАЦЬ *недок.*, **ПРЫВЯЗА́ЦЬ** *док.* **1.** прив'я́зувати, прив'яза́ти, припина́ти, прип'ясти́; припну́ти, прип'я́ти, *(багатьох, усіх)* поприпина́ти; **~за́ць каня́** прив'яза́ти (прип'ясти́, припну́ти, прип'я́ти) коня́; **~за́ць вяро́ўку** прив'яза́ти (припну́ти) мотузка́ (моту́зку); **2.** *перен. (прихиляти до себе)* прихиля́ти, прихили́ти, приверта́ти, приверну́ти, прив'яза́ти; **~за́ць к до́му** прив'яза́ти до до́му (ха́ти, осе́лі); **~за́ць да сябе́** прихили́ти (прив'яза́ти) до се́бе.

ПРЫВЯРНУ́ЦЬ *див.* **прывaро́чваць.**

ПРЫВЯРСТА́НЫ *друк.* приве́рстаний.

ПРЫВЯРСТА́ЦЬ *див.* **прывёрстваць.**

ПРЫВЯСЛО́ЎВАННЕ *с.* пригрі́бання.

ПРЫВЯСЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫВЕСЛАВА́ЦЬ** *док. (веслами)* привесло́вувати, привеслува́ти, пригрі́бати, пригребти́.

ПРЫГАБЛЁВАНЫ *див.* **прыгаблява́ны.**

ПРЫГАБЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* приструґуватися.

ПРЫГАБЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫГАБЛЯВА́ЦЬ** *док.* приструґувати, приструга́ти.

ПРЫГАБЛЯВА́НЫ *і* **ПРЫГАБЛЁВАНЫ** приструґаний.

ПРЫГАВАРЫ́ЦЬ *див.* **прыгаво́рваць.**

ПРЫГАВО́Р, -ру *ч.* **1.** *(судовий)* ви́рок, при́суд; *(заст.)* рі́шене́ць; **вынесці п.** ухвали́ти ви́рок; **2.** *(заст.)* ухва́ла *ж.*, постано́ва *ж.*; **3.** *(думка)* ви́рок, при́суд; **4.** *здебільшого мн. (слова, що супроводжують дію)* при́мовка *ж.*; **5.** *заст.* чарі́вни́цтво *с.*, чаклу́нство *с.*

ПРЫГАВО́РАНЫ **1.** *дієприкм.* прису́джений; засу́джений, осу́джений; прире́чений; **2.** *у знач. імен.* засу́джений. — *Див. ще* **прыгаво́рваць**.

ПРЫГАВО́РВАЦЦА *недок. пас.* **1.** прису́джуватися; засу́джуватися, осу́джуватися; **2.** примовля́тися; **3.** причаро́вуватися.

ПРЫГАВО́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(ухвалювати вирок)* прису́джувати, присуди́ти, *(багатьом, усім)* попрису́джувати; засу́джувати, засуди́ти, осу́джувати, осуди́ти; **~рыць да зняво́лення** засуди́ти (присуди́ти) до ув'я́знення; **2.** *розм. (вирішувати, ухвалювати)* прирі́кати, приректи́; **3.** *недок. (говорити, супроводжуючи якусь дію)* примовля́ти, прика́зувати, пригово́рювати; **4.** *(навіювати любов, кохання до себе)* приворо́жувати, приворожи́ти, причаро́вувати, причарува́ти.

ПРЫГАВО́РКА *ж.* при́мовка, припові́дка.

ПРЫГАВО́РНЫ *етногр.* чарівни́цький, чаклу́нський; **~нае зе́лле** чаклу́нське зі́лля.

ПРЫГАДА́НЫ зга́даний; приґа́даний. — *Див. ще* **прыга́дваць.**

ПРЫГА́ДВАЦЦА *недок.*, **ПРЫГАДА́ЦЦА** *док.* **1.** зга́дуватися, зга́датися; приґа́дуватися, пригада́тися, *(багато, усе)* поприга́дуватися; **2.** *недок. пас.* зга́дуватися; приґа́дуватися.

ПРЫГА́ДВАЦЬ *недок.*, **ПРЫГАДА́ЦЬ** *док.* зга́дувати, згада́ти, *(розм.)* спога́дувати, спогада́ти, *(док.)* зду́мати, спам'ята́ти; приґа́дувати, пригада́ти, *(багато, усе)* поприга́дувати.

ПРЫГАЖО́СЦЬ *і* **ПРЫГО́ЖАСЦЬ** *ж.* **1.** краса́; *(про зовнішність людини — ще)* вро́да; **2.** **~жо́сці** *тільки мн. (гарні місця)* красо́ти; **3.** *(фальшива зовнішня краса)* краси́вість.

ПРЫГАЖУ́Н, -на́ *ч.* кра́сень, красу́нь, вродли́вець.

ПРЫГАЖУ́НЯ *ж.* красу́ня, вродли́виця; *(розм.)* красу́ха, кра́ля, *(пестл.)* красу́нечка.

ПРЫГАЖЭ́Й **1.** *прикм. вищ. ст.* кра́щий, гарні́ший, вродливі́ший, красиві́ший; **2.** *прислівн. вищ. ст.* кра́ще, гарні́ше, вродливі́ше, красиві́ше.

ПРЫГАЖЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* кра́щий, гарні́ший, вродливі́ший, красиві́ший.

ПРЫГАЖЭ́ЦЬ *недок.* кра́щати, гарні́шати.

ПРЫГАІ́ЦЦА *док. розм. (про рану)* підго́їтися.

ПРЫГА́НА *ж. обл.* недо́лік *ч.*

ПРЫГА́НАК, -нка *ч. обл.* ґа́нкові схо́ди.

ПРЫГАНЯ́ТЫ *імен.* **1.** *заст. (слуга поміщика,*

який наглядав за працею кріпаків) осаву́л, осаву́ла; **2.** *розм.* наглядáч.

ПРЫГА́Р, -ру *ч.* **1.** при́гар *ч. і ж.*; **2.** *спец.* пригáр.

ПРЫ́ГАРАД *ч.* передмíстя *с.*

ПРЫ́ГАРАДНЫ 1. примíський, *(рідше)* передмíський, підмíський; **2.** *(про транспорт)* примíський.

ПРЫГАРА́ЦЬ *і* **ПРЫГА́РВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫГАРЭ́ЦЬ** *док.* пригоря́ти, пригорáти, пригорíти, *(про багато, про все)* попригоря́ти, попригорáти.

ПРЫГА́РКА *ж. розм.* **1.** пригáр *ч.*; **2.** шкíрка; *(хліба, пирога тощо)* скори́на, скори́нка, шкури́нка, шкори́на, шкори́нка.

ПРЫ́ГАРШЧЫ *тільки мн.* при́горща *ж.*, при́горщ *ж.*

ПРЫГАТАВА́НЫ *і* **ПРЫГАТО́ВАНЫ** приготóваний, приготóвлений. — *Див. ще* **прыгатóўваць.**

ПРЫГАТО́ЎВАЦЦА *недок. звор.*, **ПРЫГАТАВА́ЦЦА** *док.* **1.** готувáтися, приготувáтися, приготовля́тися, приготóвитися; **2.** *недок. пас.* готувáтися, приготовля́тися.

ПРЫГАТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫГАТАВА́ЦЬ** *док.* готувáти, приготувáти; приготовля́ти, приготóвити.

ПРЫГВАЗДА́НЫ *прям., перен. розм.* приби́тий цвя́хами (гвіздкáми), прицвяхóваний. — *Див. ще* **прыгвазда́ць.**

ПРЫГВАЗДА́ЦЬ *док.* **1.** *прям.* приби́ти цвя́хами (гвіздкáми), *(рідко)* прицвя́хувати; **2.** *перен.* пришпили́ти.

ПРЫГІБА́ННЕ *с.* пригинáння.

ПРЫГІБА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫГНУ́ЦЦА** *док.* пригинáтися, пригну́тися, *(про багатьох, про всіх)* попригинáтися.

ПРЫГІБА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫГНУ́ЦЬ** *док.* пригинáти, пригну́ти, *(багато, усе)* попригинáти; **~ну́ць цвік** пригну́ти цвях; **~ну́ць галаву́** пригну́ти гóлову; **~ну́ць галі́ну дрэ́ва да зямлі́** пригну́ти гíлку дéрева до землí.

ПРЫГІБНЫ́: п. крок *спорт.* приги́нний крок.

ПРЫГЛЯ́Д, -ду *ч.* дóгляд; *(розм.)* при́гляд; нáгляд; ◊ **на прыгля́дзе** на очáх.

ПРЫГЛЯ́ДВАЦЦА *і* **ПРЫГЛЯДА́ЦЦА** *недок.*, **ПРЫГЛЯДЗЕ́ЦЦА** *і* **ПРЫГЛЕ́ДЗЕЦЦА** *док.* **1.** придивля́тися, придиви́тися; **2.** звикáти, зви́кнути, призвичáюватися, призвичáїтися; **3.** *док. (набриднути)* набри́днути, обри́днути, обри́дити, надоку́чити; **усё мне тут ~дзе́лася** усé мені тут набри́дло (обри́дло, надоку́чило).

ПРЫГЛЯ́ДВАЦЬ *і* **ПРЫГЛЯДА́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫГЛЕ́ДЗЕЦЬ** *і* **ПРЫГЛЯДЗЕ́ЦЬ** *док.* **1.** доглядáти, догля́нути, догля́діти *(кого-що, чого)*; наглядáти, нагля́нути *(за ким-чим, кого-що)*, *(недок.)* гляді́ти, *(розм.)* приглядáти, пригля́нути, пригля́діти, приглéдіти; **2.** *(підшукувати)* наглядáти, нагля́нути, нагля́діти, наглéдіти.

ПРЫГНЕ́СЦІ *див.* **прыгнята́ць.**

ПРЫГНЁТ, -ту *ч. тільки одн.* гніт, гнóблення *с.*; у́тиски, у́тиск; ◊ **пад ~там** під гнíтом (тягарéм).

ПРЫГНЯТА́ЛЬНА *прислівн.* гнітю́че.

ПРЫГНЯТА́ЛЬНІК *ч.* гноби́тель, пригнóблювач.

ПРЫГНЯТА́ЛЬНІЦА *ж.* гноби́телька, пригнóблювачка.

ПРЫГНЯТА́ЛЬНІЦКІ гноби́тельський.

ПРЫГНЯТА́ЛЬНЫ *у знач. прикм.* гнітю́чий.

ПРЫГНЯТА́ННЕ *с. (дія)* гнóблення, пригнóблювання, пригнóблення, пригнíчування, пригнíчення.

ПРЫГНЯТА́ЦЦА *недок. пас.* **1.** гнóбитися, пригнóблюватися, ути́скуватися, утискáтися; **2.** ти́снутися, натискáтися, нати́скуватися.

ПРЫГНЯТА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫГНЕ́СЦІ** *і* **ПРЫГНЯСЦІ́** *док.* **1.** гноби́ти, пригнóблювати, пригноби́ти, ути́скувати; **2.** *(спричинювати гнітючий стан)* гніти́ти, пригнíчувати; *(рідко)* пригнітáти, пригнíти́ти; пригнóблювати, пригноби́ти; **ягó ~нялó гóра** йогó пригнíти́ло ли́хо; **3.** *(діяти за допомогою тиску)* ти́снути, натискáти, нати́скувати, нати́снути; приду́шувати, придуши́ти, придáвлювати, придави́ти.

ПРЫГО́ДНАСЦЬ *ж.* придáтність.

ПРЫГО́ДНЫ придáтний.

ПРЫГО́ЖА *прислівн.* гáрно, краси́во.

ПРЫГО́ЖАЕ *імен.* прекрáсне.

ПРЫГО́ЖАНЬКІ гарнéнький, гарнéсенький.

ПРЫГО́ЖАСЦЬ *див.* **прыгажóсць.**

ПРЫГО́ЖЫ 1. гáрний, краси́вий; *(поез.)* крáсний; *(про зовнішність людини — ще)* вродли́вий, гáрний на врóду; **п. пейзáж** гáрний (краси́вий) пейзáж; **~жыя рýхі** гáрні (краси́ві) ру́хи; **~жая мýзыка** гáрна (краси́ва) му́зика; **п. ўчы́нак** гáрний (краси́вий) учи́нок; **~жая дзяўчы́на** гáрна (краси́ва, вродли́ва, гáрна на врóду) дíвчина; **п. касцю́м** гáрний (краси́вий, ви́шуканий) костю́м; **2.** *(ефектний)* краси́вий; **~жыя слóвы** краси́ві словá; ◊ **~жае пісьмéнства** крáсне письмéнство, худóжня літерату́ра; **п. пол** прекрáсна стать; жінóцтво *с.*, жíнки *мн.*

ПРЫГО́Н[1], -ну *ч.* **1.** пригíн; **п. жывёлы** пригíн худóби; **2.** *обл.* загíн; **нíзкі п.** низьки́й загíн.

ПРЫГО́Н[2], -ну *ч.* **1.** *істор.* кріпáцтво *с.*, кріпосне прáво; **2.** при́мус, *(заст.)* прину́ка *ж.*; *(дія — ще)* приму́шування *с.*; приму́шення *с.*; змýшування *с.*; зму́шення *с.*; си́лування *с.*, присилування *с.*, приневóлювання *с.*, зневóлення *с.*

ПРЫГО́ННАЯ *імен. істор.* кріпáчка.

ПРЫГО́ННІК *ч. істор.* кріпосни́к.

ПРЫГО́ННІЦКІ *істор.* кріпосни́цький.

ПРЫГО́ННІЦТВА *с. істор.* кріпáцтво, кріпосни́цтво.

ПРЫГО́ННЫ[1] *(який приганяють)* пригíнний.

ПРЫГО́ННЫ[2] *істор.* **1.** *прикм.* кріпосни́й; *(той, що стосується закріпаченого селянина — звичайно)* кріпáцький; **п. сяляні́н** кріпáк; **~нае прáва** кріпáцтво, кріпосне прáво; **п. стан** кріпáцтво, кріпосни́й стан; **п. ўклáд** кріпáччина; кріпосни́й уклáд; **~нная прáца** кріпáцька (кріпоснá) прáця; **2.** *у знач. імен.* кріпáк, пáнщинник.

ПРЫГО́РБІЦЦА *док.* згóрбитися, *(про багатьох, про всіх)* позгóрблюватися.

ПРЫГО́РБІЦЬ *док.* згóрбити.

ПРЫГО́РБЛЕНЫ зго́рблений.
ПРЫГО́РКЛЫ гіркува́тий; згі́рклий, згі́рчений, прогі́рклий; *(про масло — ще)* їлки́й.
ПРЫГО́РКНУЦЬ *док. (трохи)* згі́ркнути, прогі́ркнути, перегі́ркнути, *(про багато, про все)* погі́ркнути.
ПРЫГО́СТВА *с.* краса́ *ж.*; *(про людську зовнішність — ще)* вро́да *ж.*
ПРЫГРАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫГРЭ́ЦЬ** *док. прям., перен.* пригріва́ти, пригрі́ти; **пад паўдня́ ~рэ́ла со́нца** бли́зько полу́дня (над по́лудень) пригрі́ло со́нце; ◊ **~грэ́ць змяю́ на (сваі́х) грудзя́х** ви́гріти (нагрі́ти) гадю́ку (га́дину) в па́зусі (за па́зухою).
ПРЫГРАНІ́ЧНЫ прикордо́нний.
ПРЫГРАНІ́ЧЧА *с.* прикордо́ння.
ПРЫГРЭ́БНІК *ч. обл.* по́гріб.
ПРЫГРЭ́БЦІСЯ *док. прост. (прийти з труднощами)* приволокти́ся, притаска́тися, прити́ритися, притараба́нитися, припха́тися, припле́нтатися, притьо́пати, причо́вгати.
ПРЫГРЭ́Ў, -грэ́ву *ч. (місце, яке добре пригріває сонце)* осо́ння *с.*, пригрі́в *ч.*
ПРЫГРЭ́ЦЬ *див.* **прыграва́ць**.
ПРЫ́ГУК *ч. лінгв.* при́звук.
ПРЫГУМЕ́ННЕ *с.* мі́сце бі́ля (ко́ло) то́ку (клу́ні, стодо́ли, гармана́).
ПРЫГУМЕ́ННЫ яки́й (що) розмі́щений (лежи́ть) ко́ло то́ку (клу́ні, стодо́ли, гармана́).
ПРЫГУМЕ́НЬ, -ню *ч. обл.* мі́сце бі́ля (ко́ло) то́ку (клу́ні, стодо́ли, гармана́).
ПРЫДАБЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫДАБЫ́ЦЬ** *док.* **1.** нажива́ти, нажи́ти; набува́ти, набу́ти, *(багато чого)* понабува́ти; *(док.)* надба́ти; **2.** *(дитину)* прижива́ти, прижи́ти; *(народжувати поза шлюбом) груб.* нагу́лювати, нагуля́ти.
ПРЫДАБЫ́ТЫ *розм.* **1.** нажи́тий; набу́тий, на́дбаний; **2.** прижи́тий; нагу́ляний. — *Див. ще* **прыдабыва́ць**.
ПРЫДАБЫ́ЦЬ *див.* **прыдабыва́ць**.
ПРЫДАВА́ЦЦА[1] *недок.*, **ПРЫДА́ЦЦА**[1] *док.* **1.** підхо́дити, піді́йти́, годи́тися, пригоди́тися, здава́тися, зда́тися; придава́тися, прида́тися; **набы́тыя ве́ды ~лі́ся ў гэ́тай спра́ве** здобу́ті знання́ пригоди́лися (придали́ся) в ці́й спра́ві; **2.** випада́ти, ви́пасти, видава́тися, ви́датися; **~ўся пагодлі́вы дзень** ви́пав (ви́дався) погі́дливий (погі́дний, пого́жий) день.
ПРЫДАВА́ЦЦА[2] *недок.*, **ПРЫДА́ЦЦА**[2] *док.* **1.** додава́тися, дода́тися; **да гры́пу ~дало́ся запале́нне лёгкіх** до гри́пу додало́ся запа́лення леге́нь (леге́нів); **~дало́ся но́вых сіл** додало́ся нови́х сил; **2.** здава́тися, зда́тися, видава́тися, ви́датися; **мне спача́тку ~дало́ся, што ён намно́га старэ́йшы** мені́ спочатку здало́ся, що він набага́то ста́рший.
ПРЫДАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫДА́ЦЬ** *док.* **1.** *(додатково давати)* додава́ти, дода́ти; **~да́ць у дапамо́гу брыга́дзе пяць чалаве́к** дода́ти на допомо́гу брига́ді п'я́теро чолові́к (п'ять осі́б); **~да́ць бадзёрасці** дода́ти бадьо́рості; **2.** *(робити яким-небудь на вигляд, характером тощо)* надава́ти, нада́ти; **~да́ць сур'ёзны вы́раз тва́ру** нада́ти серйо́зного ви́разу обли́ччю; **3.** *(ставитися, усвідомлювати)* надава́ти, нада́ти; **~да́ць значэ́нне чы́м-не́будзь сло́вам** нада́ти зна́чення чи́м-не́будь слова́м.
ПРЫДА́ДЗЕНЫ 1. до́даний; **2.** на́даний. — *Див. ще* **прыдава́ць**.
ПРЫДА́ТАК *ч.* **1.** *род.* **прыда́тка** прида́ток; **2.** *род.* **прыда́тку** *(щось несамостійне)* дода́ток; **3.** *род.* **прыда́тку** *(те, що додане)* дода́ча *ж.*, *(розм.)* прида́ча *ж.*; **4.** *род.* **прыда́тка** *грам.* при́кладка *ж.*
ПРЫДА́ТАЧНЫ *і* **ПРЫДА́ТКАВЫ** прида́тковий; **~ныя о́рганы ў раслі́н** прида́ткові о́ргани в росли́н.
ПРЫДА́ЦЦА[1] *див.* **прыдава́цца**[1].
ПРЫДА́ЦЦА[2] *див.* **прыдава́цца**[2].
ПРЫДА́ЧА *ж. (те, що додане)* дода́ча, *(розм.)* прида́ча; ◊ **у ~чу а)** *(додаток)* на (в) дода́чу; **б)** *(більше того)* на (в) дода́ток, до то́го, до то́го ж.
ПРЫДА́ШАК, -шка *ч. (край даху, який нависає над чим-небудь)* підда́шшя *с.*, підда́шок, даша́к.
ПРЫДБА́ЛЫ *і* **ПРЫДБА́НЫ** при́дбаний. — *Див. ще* **прыдба́ць**.
ПРЫДБА́ЦЬ *док.* придба́ти, нажи́ти.
ПРЫДЖГА́ЦЬ *док. розм. (швидко прийти або прибігти куди-небудь)* примча́тися, прилеті́ти, пригна́тися, принести́ся, *(поет.)* прили́нути.
ПРЫДЗЕ́Л *ч. церк.* бокови́й вівта́р (олта́р).
ПРЫДЗЕ́ЛЬНЫ *церк.* бокови́й.
ПРЫДЗІ́РА *ч. і ж.* причі́па.
ПРЫДЗІРА́ЦЦА[1] *недок.*, **ПРЫДРА́ЦЦА** *док.* чіпля́тися, причепи́тися, *(розм.)* присі́куватися, сі́катися, присі́катися; прискі́пуватися, скі́патися, прискі́патися; доскі́пуватися, доскі́патися; **прыдра́цца з-за дро́бязі** причепи́тися (присі́катися, прискі́патися, доскі́патися) че́рез дрібни́цю.
ПРЫДЗІРА́ЦЦА[2] *недок. пас. тесл.* припасо́вуватися, підганя́тися. — *Див. ще* **прыдзіра́ць**.
ПРЫДЗІРА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫДРА́ЦЬ** *док. тесл.* припасо́вувати, припасува́ти, підганя́ти, підго́нити, підігна́ти *(шкребком)*.
ПРЫДЗІ́РКА *ж.* при́чіпка, за́чіпка, чіпля́ння *с.*; **п. к сло́ву** при́чіпка (за́чіпка, чіпля́ння) до сло́ва; ◊ **до́пыт з ~камі** *жарт.* до́пит з торту́рами (з погро́зами); *(перен.)* суво́рий до́пит.
ПРЫДЗІ́РЛІВА *прислівн.* приче́пливо; у́їдливо.
ПРЫДЗІ́РЛІВАСЦЬ *ж.* приче́пливість; у́їдливість.
ПРЫДЗІ́РЛІВЫ приче́пливий, уче́пистий; *(рідко)* ускі́пливий; *(схильний до чіпляння)* у́їдливий.
ПРЫДРАМНУ́ЦЬ *док. розм.* задріма́ти.
ПРЫДРА́ЦЦА *див.* **прыдзіра́цца**.
ПРЫДРА́ЦЬ *див.* **прыдзіра́ць**.
ПРЫДРУКАВА́НЫ *і* **ПРЫДРУКО́ВАНЫ** додруко́ваний.
ПРЫДРУКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* додрукува́тися.
ПРЫДРУКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫДРУКАВА́ЦЬ** *док.* додруко́вувати, додрукува́ти.
ПРЫДРУКО́ЎКА *ж. друк.* додруко́вування *с.*
ПРЫ́ДУМКА *ж. розм.* ви́гадка, ви́думка.
ПРЫДУМЛЯ́ЦЬ *і* **ПРЫДУ́МВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫДУ́МАЦЬ** *док. у різн. знач.* приду́мува-

ти, приду́мати, *(багато)* поприду́мувати; *(фантазувати — звичайно)* вига́дувати, ви́гадати, *(багато)* навига́дувати, повига́дувати; виду́мувати, ви́думати, *(багато)* повиду́мувати; *(док. розм.)* ви́метикувати, зми́слити.

ПРЫДУ́МШЧЫК *ч. розм.* вига́дник, *(розм.)* вига́дько.

ПРЫДУ́МШЧЫЦА *ж. розм.* вига́дниця, *(розм.)* вига́дько.

ПРЫДЫ́БА́ЦЬ *док. розм.* пришкутильга́ти, пришкандиба́ти, придиба́ти.

ПРЫДЫХА́ЛЬНЫ *лінгв.* придихо́вий.

ПРЫЁМ, -му *ч.* **1.** *(дія)* прийма́ння *с.*; прийняття́ *с.*; **п. заяў** прийма́ння (прийняття́) зая́в; **п. тава́раў** прийма́ння това́рів; **п. гасце́й** прийма́ння (прийняття́) госте́й; **п. хво́рых** прийма́ння (прийняття́) хво́рих; **п. е́жы** прийма́ння (прийняття́) ї́жі; **2.** *(окремий момент процесу, роботи, діяльності)* за́хід; **напіса́ць арты́кул у два ~мы** написа́ти статтю́ за два за́ходи (*розм.* на́пади, двома́ на́падами); **прачыта́ць кні́жку ў адзі́н п.** прочита́ти кни́жку за одни́м ра́зом (за́ходом); прочита́ти кни́жку одни́м за́ходом; **3.** *в інших знач.* прийо́м; спо́сіб; **быць на ~ме ў каго́-не́будзь** бу́ти на прийо́мі в ко́го-не́будь; **маста́цкі п.** худо́жній прийо́м; **у час ~му ва ўрача́** під час прийма́ння (прийо́му) в лі́каря; **гадзі́ны ~ма** прийма́льні годи́ни.

ПРЫЁМААДКА́ЗЧЫК *ч. техн.* прийма́ч-відповіда́ч.

ПРЫЁМАЗДА́ТЧЫК *ч. спец.* прийомоздава́льник, прийомоздава́ч.

ПРЫЁМАЗДА́ТЧЫЦА *ж. спец.* прийомоздава́льниця, прийомоздава́чка.

ПРЫЁМАПЕРАДА́ТЧЫК *ч. техн.* прийомопередава́ч.

ПРЫЁМАЧНЫ прийма́льний.

ПРЫЁМНАЯ *імен.* прийма́льня.

ПРЫЁМНІК *ч. у різн. знач.* прийма́ч.

ПРЫЁМШЧЫК *ч. спец.* прийма́льник.

ПРЫЁМШЧЫЦА *ж. спец.* прийма́льниця.

ПРЫЁМЫШ *ч. розм. (названий син або дочка)* годо́ванець *ч.*, годо́ванка *ж.*

ПРЫЖМУ́Р, -ру *ч. розм.*: **хітрава́ты п.** хитрува́то прищу́лені (прищу́рені, примру́жені, прижму́рені) о́чі.

ПРЫЖМУ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫЖМУ́РЫЦЦА** *док.* примру́жуватися, примру́житися, прижму́рюватися, прижму́ритися.

ПРЫЖМУ́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЖМУ́РЫЦЬ** *док.* примру́жувати, примру́жити, прижму́рювати, прижму́рити, приплю́щувати, приплю́щити.

ПРЫЖЫВА́ЛЬНАСЦЬ *ж. сад., ліс.* прижи́влюваність, прижи́ваність.

ПРЫЖЫВА́ННЕ *с. (стан)* прижи́влення.

ПРЫЖЫВА́ЦЦА *недок.*, **ПРЫЖЫ́ЦЦА** *док. у різн. знач.* прижива́тися, прижи́тися; *(закріплюватися — ще)* призвича́юватися, призвича́їтися.

ПРЫЖЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЖЫ́ЦЬ** *док.* **1.** прижива́ти, прижи́ти; **2.** *(про рослину)* прижива́тися, прижи́тися, прийма́тися, прийня́тися; *(приростати)* приживля́тися, приживи́тися.

ПРЫЗАДУ́МАЦЦА *док.* [тро́хи] заду́матися, [тро́хи] зами́слитися.

ПРЫЗАПА́СІЦЬ *див.* **прызапа́шваць.**

ПРЫЗАПА́ШАНЫ припа́сений, запа́сений.

ПРЫЗАПА́ШВАННЕ *с.* припаса́ння, запаса́ння.

ПРЫЗАПА́ШВАЦЦА *недок. пас.* припаса́тися, запаса́тися.

ПРЫЗАПА́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЗАПА́СІЦЬ** *док.* припаса́ти, припасти́, *(багато)* поприпаса́ти; позапаса́ти.

ПРЫЗВА́ННЕ *с.* покли́кання; **маста́к па ~нню** худо́жник за покли́канням.

ПРЫЗВА́НЫ 1. *дієприкм.* прикли́каний; покли́каний; закли́каний; при́званий; **п. на вае́нную слу́жбу** при́званий на військо́ву слу́жбу; **2.** *у знач. прикм.* покли́каний; **ён п. быць вучо́ным** він покли́каний бу́ти вче́ним, його́ покли́кання бу́ти вче́ним. — *Див. ще* **прызыва́ць.**

ПРЫЗНАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЗНА́ЦЬ** *док.* **1.** визнава́ти, ви́знати; **~на́ць чые́-не́будзь правы́** ви́знати чиї́-не́будь права́; **~на́ць свае́ памы́лкі** ви́знати свої́ помилки́; **ура́ч ~на́ў яго́ здаро́вым** лі́кар ви́знав його́ здоро́вим; **~на́ць фа́кты пра́вільнымі** ви́знати фа́кти пра́вильними; **яго́ тво́рчасць спача́тку не ~на́лі** його́ тво́рчість споча́тку не ви́знали; **2.** пізнава́ти, пізна́ти; **~на́ць старо́га знаёмага** пізна́ти да́внього знайо́мого.

ПРЫЗНА́НЫ 1. *дієприкм. у різн. знач.* ви́знаний; пі́знаний; **2.** *у знач. прикм.* ви́знаний; **п. аўтарытэ́т** ви́знаний авторите́т. — *Див ще* **прызнава́ць.**

ПРЫЗНАЧА́ЛЬНЫ призна́чуваний.

ПРЫЗНАЧА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЗНА́ЧЫЦЬ** *док.* **1.** признача́ти, призна́чувати, призна́чи́ти, *(багато)* попризнача́ти; **~чыць сустрэ́чу** призна́чи́ти зу́стріч; **~чыць пе́нсію** призна́чи́ти пе́нсію; **~чыць лека́рства** призна́чи́ти лі́ки; **2.** *(на посаду)* признача́ти, призна́чи́ти; **~чыць зага́дчыкам** призна́чи́ти заві́дувачем; **3.** *(про долю)* визнача́ти [напере́д], ви́значити [напере́д]; **гэ́та яму́ ~чыў лёс** це йому́ суди́ла до́ля; це йому́ суди́лося.

ПРЫЗНАЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* призна́чення.

ПРЫЗЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЗВА́ЦЬ** *док.* **1.** приклика́ти, прикли́кати; кли́кати, покли́кати; **2.** *(звертатися із закликом)* заклика́ти, закли́кати; ◊ **~зва́ць да пара́дку** закли́кати до поря́дку; **3.** *(на військову службу)* призива́ти, призва́ти.

ПРЫЗЫ́Ў, -зыву *ч. у різн. знач.* **1.** *(дія)* кли́кання *с.*; прикли́кання *с.*; **2.** заклика́ння *с.*, за́клик; **3.** призива́ння *с.*, призо́в; **п. на вае́нную слу́жбу** призо́в на військо́ву слу́жбу.

ПРЫЗЫЎНІ́К, -ка́ *ч.* призо́вни́к.

ПРЫЗЫ́ЎНЫ закли́чний.

ПРЫЗЫЎНЫ́ *військ.* призо́вни́й; **п. ўзро́ст** призо́вни́й вік.

ПРЫ́ІСК *ч.* копа́льні, копа́льня *ж.*

ПРЫ́ІСКАВЫ копальне́вий.

ПРЫЙСЦЕ *с. церк.* при́хід *ч.*, прибуття́, прише́стя.

ПРЫЙСЦІ́ *див.* **прыхо́дзіць.**

ПРЫЙСЦІ́СЯ *див.* **прыхо́дзіцца.**

ПРЫКАВА́НЫ *і* **ПРЫКО́ВАНЫ** прико́ваний, прику́тий, прип'я́тий. — *Див. ще* **прыко́ўваць.**

ПРЫКАВА́ЦЬ *див.* **прыко́ўваць.**

ПРЫКАНДЫБА́ЦЬ *док. обл.* пришкандиба́ти, пришкутильга́ти.

ПРЫКАПА́НЫ *і* **ПРЫКО́ПАНЫ** **1.** прико́паний; **2.** підко́паний. — *Див. ще* **прыко́пваць.**

ПРЫКАПА́ЦЬ *див.* **прыко́пваць.**

ПРЫКАРА́СКАЦЦА *док. розм.* причепи́тися.

ПРЫ́КАРАТКІ *обл.* коротку́ватий.

ПРЫКА́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКАРЭ́ЦЬ** *док.* присиха́ти, присо́хнути, *(про багато, про все)* попресиха́ти; **павя́зка ~рэ́ла да ра́ны** пов'я́зка присо́хла до ра́ни; **на бо́тах ~рэ́ла сасно́вае шыллё** на чо́ботах (чобо́тях) присо́хла сосно́ва гли́ця.

ПРЫКАРМІ́ЦЦА *див.* **прыко́рмліваццa.**

ПРЫКАРМІ́ЦЬ *див.* **прыко́рмліваць.**

ПРЫКАРХНУ́ЦЬ *док. розм. (заснути)* здрі́мну́ти, задріма́ти.

ПРЫКАРЭ́ЛЫ присо́хлий.

ПРЫКАЧА́НЫ **1.** нако́чений, уторо́ваний; **2.** закотко́ваний. — *Див. ще* **прыка́чваць.**

ПРЫКА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКАЧА́ЦЬ** *док.* **1.** *(дорогу)* нако́чувати, накоти́ти; уторо́вувати, уторува́ти; **2.** *с.-г.* коткува́ти, закотко́вувати, закоткува́ти, *(багато, усе)* покоткува́ти.

ПРЫКВЕ́ТАК, -тка *ч. бот.* при́квіток.

ПРЫКВЕ́ТКАВЫ *бот.* при́квітковий.

ПРЫ́КЛАДНА *прислівн., у знач. вст. сл.* приблизно.

ПРЫКЛА́ДНА *прислівн. розм.* дола́дно, скла́дно.

ПРЫ́КЛАДНАСЦЬ *ж.* **1.** зразко́вість, взірце́вість; **2.** прибли́зність.

ПРЫ́КЛАДНЫ **1.** зразко́вий, взірце́вий; **~ныя паво́дзіны** зразко́ва (взірце́ва) поведі́нка; **2.** прибли́зний; **п. тэ́рмін** прибли́зний те́рмін (строк).

ПРЫКЛА́ДНЫ *розм. (про мову)* дола́дний, скла́дний.

ПРЫКЛАДНЫ́ *у різн. знач.* прикладни́й; **~ныя наву́кі** прикладні́ нау́ки; **~но́е маста́цтва** ужитко́ве мисте́цтво.

ПРЫКЛЕ́НЧЫЦЬ *док. розм. (стати на коліна)* укля́кнути, укля́кти.

ПРЫ́КЛЕП, -пу *і* **ПРЫКЛЁП** *ч. (те, що не відповідає своїй справжній сутності; зовнішній вигляд, форма)* ви́димість *ж.*; ◊ **для ~пу** для годи́ться, про лю́дське о́ко.

ПРЫКЛЕ́ТАК, -тка *ч. і* **ПРЫКЛЕ́ЦЬ** *ж. обл.* комо́ра *ж.*, комі́рчина *ж.*

ПРЫКЛЁПВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКЛЯПА́ЦЬ** *док. техн.* прикле́пувати, приклепа́ти.

ПРЫКЛЕ́ПШЧЫК *ч. спец.* прикле́пник.

ПРЫКЛЫ́ПАЦЬ *док. розм.* пришкандиба́ти, пришкутильга́ти.

ПРЫКЛЮ́ЧАНЫ **1.** *ел.* при́мкнений; **2.** *техн.* приклю́чений.

ПРЫКЛЮЧА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫКЛЮЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *ел.* примика́ти, примкну́ти; **2.** *(залучати)* підключа́ти, підключи́ти.

ПРЫКЛЯПА́НЫ *техн.* прикле́паний. — *Див. ще* **прыклёпваць.**

ПРЫКМЕ́ТА *див.* **приме́та.**

ПРЫКМЕ́ТНА *див.* **прыме́тна.**

ПРЫКМЕ́ТНАСЦЬ *див.* **прыме́тнасць.**

ПРЫКМЕ́ТНЫ *див.* **прыме́тны.**

ПРЫКМЕ́ЧАНЫ помі́чений, примі́чений.

ПРЫКМЯЧА́ЦЦА *недок. пас.* поміча́тися.

ПРЫКМЯЧА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫКМЕ́ЦІЦЬ** *док.* поміча́ти, помі́тити, приміча́ти, примі́тити.

ПРЫКО́ВАНЫ *див.* **прыкава́ны.**

ПРЫКО́НЧАНЫ **1.** скі́нчений, покі́нчений; **2.** доби́тий. — *Див. ще* **прыко́нчваць.**

ПРЫКО́НЧВАЦЦА *недок. звор.*, **ПРЫКО́НЧЫЦЦА** *док.* **1.** кінча́тися, кінчи́тися, скінчи́тися; **2.** *недок. пас.* кінча́тися; добива́тися.

ПРЫКО́НЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКО́НЧЫЦЬ** *док.* **1.** *(що)* кінча́ти, кінчи́ти, *(док.)* скінчи́ти, покінчи́ти *(що, з чим)*; **2.** *(убивати — прям., перен.)* добива́ти, доби́ти; *(розм.)* прикі́нчувати, прикінчи́ти, *(док. — убити прям.)* рі́ши́ти, порі́ши́ти.

ПРЫКО́ПАНЫ *див.* **прыкапа́ны.**

ПРЫКО́ПВАЦЦА *недок. пас.*, **ПРЫКАПА́ЦЦА** *док.* **1.** *(присипатися землею)* прико́пуватися, прикопа́тися; **2.** *(копаючи, додавати)* підко́пуватися, підкопа́тися.

ПРЫКО́ПВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКАПА́ЦЬ** *док.* **1.** *(присипати землею)* прико́пувати, прикопа́ти; **~па́ць са́джанцы** прикопа́ти са́джанці; **2.** *(копаючи, додавати)* підко́пувати, підкопа́ти; **~па́ць бу́льбы** підкопа́ти карто́плі.

ПРЫКО́ПКА *ж. с.-г. сад.* прико́пування *с.*

ПРЫКО́РМ, -му *ч.* **1.** *(дія)* підгодо́вування *с.*; прина́дження *с.*, прина́джування *с.*; **2.** *(те, чим підгодовують)* прико́рм; *(риб.)* прина́да.

ПРЫКО́РМЛЕНЫ **1.** підгодо́ваний; **2.** прина́джений. — *Див. ще* **прыко́рмліваць.**

ПРЫКО́РМЛІВАЦЦА *недок.*, **ПРЫКАРМІ́ЦЦА** *док.* **1.** підгодо́вуватися, підгодува́тися; **2.** *недок. пас.* підгодо́вуватися; прина́джуватися.

ПРЫКО́РМЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКАРМІ́ЦЬ** *док.* **1.** підгодо́вувати, підгодува́ти, *(багатьох, усіх)* попідгодо́вувати; **2.** прина́джувати, прина́дити.

ПРЫКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКАВА́ЦЬ** *і* **ПРЫКУ́ЦЬ** *док.* прико́вувати, прикува́ти, *(рідше)* прику́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* поприко́вувати; *(док.)* прип'я́ти; **~ва́ць да сабе́ агу́льную ўва́гу** прикува́ти (привернути) до се́бе зага́льну ува́гу; ста́ти в це́нтрі ува́ги.

ПРЫКРАНУ́ЦЦА *(до чого) док.* доторкну́тися, приторкну́тися, торкну́тися, діткну́тися.

ПРЫКРА́СА *ж.* **1.** прикра́са; **2.** *кул.* припра́ва, присма́ка.

ПРЫКРА́СІЦЬ *док.* **1.** прикра́си́ти; **2.** *кул.* припра́вити, присма́чити.

ПРЫКРА́ШАНЫ **1.** прикра́шений; **2.** припра́влений, присма́чений.

ПРЫКРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКРО́ІЦЬ** *док.* прикро́ювати, прикроїти.

ПРЫКРО́ЙКА *ж.* прикро́ювання *с.*

ПРЫКРО́ЧЫЦЬ *док. розм. (прийти)* прито́пати, приту́пати.

ПРЫКРЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫКРЫ́ЦЬ** *док.*

1. *(легко, нещільно накривати, закривати)* прикривáти, прикри́ти, *(багато, усе)* поприкривáти; 2. *(затуляти собою або чим-небудь)* прикривáти, прикри́ти, заступáти, заступи́ти, затуля́ти, затули́ти; 3. *(обороняти за допомогою військових дій)* прикривáти, прикри́ти; 4. *перен. (ховати, не виявляти, не давати розпізнати)* прихóвувати, приховáти; **~рыць свае́ недахóпы** прикри́ти свої недóліки; 5. *перен. розм. (ліквідовувати)* закривáти, закри́ти, *(багато, усе)* позакривáти; ліквідóвувати, ліквідувáти; **~рыць крáму** закри́ти (ліквідувáти) крамни́цю.

ПРЫКРЫ́ЦЦЕ *с.* 1. *(дія)* прикриття́, прихóвання; закриття́; 2. *(охорона)* прикриття́; *(оборона)* зáхист *ч.*; 3. *(будівля, місце, що прикриває від чого-небудь)* прикриття́; *(сховище)* схóванка *ж.*, зáхист *ч.*, зáхисток *ч.*

ПРЫКРЫЦЦЁ *с. (охорона, захист)* прикриття́, зáхист *ч.*; **пад ~цём нóчы** під прикриття́м (зáхистом) нóчі.

ПРЫКУ́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКУРЫ́ЦЬ** *док.* прику́рювати, прикури́ти.

ПРЫКУ́РЧЫЦЦА *док.* трóхи зіщу́литися.

ПРЫКУ́С, -су *ч.* при́кус.

ПРЫКУ́СВАЦЬ *недок.*, **ПРЫКУСІ́ЦЬ** *док.* прику́шувати, прикуси́ти; ◊ **~сіць язы́к** припну́ти (прикуси́ти) язи́к (язикá), удéржати язикá [за зубáми].

ПРЫКУ́ЦЬ *див.* **прыкóўваць.**

ПРЫЛА́ДА *ж.* 1. *(механізм)* при́лад *ч.* **апты́чная п.** опти́чний при́лад; 2. *частіше мн.* прилáддя *с.*; **канцыля́рскія ~ды** канцеля́рське прилáддя; **пісьмóвыя ~ды** прилáддя для (до) письмá; 3. *(інструмент)* знаря́ддя *с.*; **~ды прáцы** знаря́ддя прáці; 4. *спорт.* при́лад *ч.*

ПРЫЛА́ДАК *ч. розм. (набір предметів)* набíр; *(комплект)* прилáддя *с.*; **п. для галéння** прилáддя до (для) гоління.

ПРЫЛА́ДЖВАЦЦА *недок.*, **ПРЫЛА́ДЗІЦЦА** *док.* 1. прилаштóвуватися, прилаштувáтися, *(док.)* притули́тися; **~дзіцца на краí лáўкі** прилаштувáтися (притули́тися) на краю́ лáвки; 2. влаштóвуватися, влаштувáтися, прилаштóвуватися, прилаштувáтися; **~дзіцца на рабóту** влаштувáтися (прилаштувáтися) на робóту; 3. *перен.* прилаштóвуватися, прилаштувáтися; 4. *(виробити навички)* пристосóвуватися, пристосувáтися.

ПРЫЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЛА́ДЗІЦЬ** *док.* 1. приробля́ти *і* прирóблювати, пририби́ти; прилаштóвувати, прилаштувáти; **~дзіць замóк да дзвярэ́й** прироби́ти (прилаштувáти) замóк до двере́й; 2. *(розташовувати що-небудь стосовно до чого-небудь)* приставля́ти, пристáвити; **~дзіць лéсвіцу да чагó-нéбудзь** пристáвити драби́ну до чóго-нéбудь; 3. *(робити відповідним за розміром)* припасóвувати, припасувáти, приганя́ти, пригнáти, *(багато, усе)* поприганя́ти; підганя́ти *і (рідше)* підгóнити, підігнáти, *(багато, усе)* попідгóнити; **~дзіць рáму да акнá** припасувáти (пригнáти) рáму (корóбку) до вікнá.

ПРЫЛАЖЫ́ЦЦА *док. розм.* 1. *у різн. знач.* приклáстися; **п. ву́хам да сцяны́** приклáсти ву́хо (припáсти ву́хом) до стіни́; 2. *(приготуватися до стріляння)* наці́литися.

ПРЫЛАЖЫ́ЦЬ *док. розм.* 1. приклáсти, *(розм.)* приложи́ти; **п. руку́ да сэ́рца** приклáсти ру́ку до сéрця; **п. кампрэ́с** приклáсти компрéс; 2. *(приєднати)* додáти, *(багато, усе)* пододавáти; доклáсти; **п. да зая́вы давéдку** додáти до зая́ви дóвідку; **п. яшчэ́ дзéсяць ты́сяч рублёў** додáти (доклáсти) ще дéсять ти́сяч рублі́в; 3. *(спрямувати на що-небудь)* застосувáти, доклáсти; **п. сі́лу** застосувáти си́лу; **п. старáнне** доклáсти старáнності; 4. *(натиснути)* приклáсти, надуши́ти, надави́ти; **п. сыр кáменем** приклáсти (надуши́ти, надави́ти) сир кáменем; 5. додáти, прибрехáти; **недачу́е, дык ~лóжыць** недочу́є, так прибрéше; ◊ **п. руку́** *(до чого)* **а)** *(підписати)* приклáсти ру́ку; **б)** *(узяти участь)* приклáсти ру́ку (доклáсти рук); **в)** *(до кого: набити)* поби́ти, наби́ти.

ПРЫЛА́ЗНІК *ч.* передбáнник.

ПРЫЛАМА́НЫ *і* **ПРЫЛО́МАНЫ** 1. надлáманий, надлóмлений; 2. *перен.* змі́нений; при́вчений, призвичáєний. — *Див. ще* **прылóмваць.**

ПРЫЛАМА́ЦЦА *див.* **прылóмвацца.**

ПРЫЛАМА́ЦЬ *див.* **прылóмваць.**

ПРЫЛА́ПЛЕНЫ *і* **ПРЫЛА́ТАНЫ** *розм.* залáтаний, полáтаний, лáтаний. — *Див. ще* **прылáпіць.**

ПРЫЛА́ПІЦЬ *і* **ПРЫЛА́ТАЦЬ** *док. розм.* залатáти, *(багато, усе)* позалáтувати; полатáти, налатáти, *(багато)* поналáтувати; **~таць на скóрую руку́** залатáти нашвидку́ру́ч (пóхапцем).

ПРЫЛА́ШЧАНЫ приголу́блений, пригóрнутий, пригóрнений. —*Див. ще* **прылáшчваць.**

ПРЫЛА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЛА́ШЧЫЦЬ** *док.* пéстячи, привáблювати (привáбити).

ПРЫЛГА́НЫ прибрéханий.

ПРЫЛГА́ЦЬ *док.* прибрехáти, *(багато)* поприбрíхувати.

ПРЫЛЕ́ГЧЫ *(да чаго і без дод.) док. у різн. знач.* прилягти́; **п. адпачы́ць** прилягти́ відпочи́ти.

ПРЫЛЕ́ЗЦІ *док. розм.* 1. прилі́зти; 2. *(да кагó-чагó) перен. розм.* пристáти, причепи́тися *(до кого-чого)*; **чагó ты ~лéз да мянé?** чогó ти пристáв (причепи́вся) до мéне?

ПРЫЛЕ́СНЫ підлі́сний.

ПРЫЛЕ́ССЕ *с.* підлі́сся.

ПРЫЛЁТНЫ перелі́тний *(про птахів).*

ПРЫЛІВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЛІ́ЦЬ** *док.* 1. *прям.* доливáти, доли́ти, *(багато)* подоливáти; підливáти, підли́ти, *(багато)* попідливáти; приливáти, прили́ти; **крóў ~лілá да галавы́** кров прилилá до голови́; 2. *перен. док. (раптово виникнути, охопити кого-небудь — про почуття)* приливáти, прили́ти; **хвáля сóраму ~лілá да яé блéднага твáру** хвиля сóрому прилилá до її блідóго обли́ччя.

ПРЫЛІ́К: для (дзéля) ~ку для звичаю, для годи́ться, про лю́дськé óко.

ПРЫЛІ́СТАК, -тка *ч. бот.* при́листок.

ПРЫЛІТАВА́НЫ *див.* **прыпая́ны.**

ПРЫЛІТАВА́ЦЬ *див.* **прыпáйваць.**

ПРЫЛІТО́ЎВАННЕ *див.* **прыпáйванне.**

ПРЫЛІТО́ЎВАЦЦА *див.* **прыпáйвацца.**

ПРЫЛІТО́ЎВАЦЬ *див.* **прыпáйваць.**

ПРЫЛІТО́ЎКА *див.* **прыпáйка.**

ПРЫЛІТЫ долитий, підлитий. — *Див. ще* **прыліваць.**

ПРЫЛІЎ, -ліву *ч.* **1.** *(морський і перен.)* приплив; *(перен.)* наплив; *(перен. приступ)* напад; **на моры пачаўся п.** на морі почався приплив; **у ~ліве гнеҰу** у нападі гніву; **2.** *(крові)* прилив; **4.** *мат.* приливок.

ПРЫЛІЎНЫ *мор.* припливний; **~ная хваля** приплвна хвиля; **~нае цячэнне** припливна течія.

ПРЫЛІЦЦЕ *с.:* **п. крыві** *мед.* прилиття крові.

ПРЫЛІЦЬ *див.* **прыліваць.**

ПРЫЛІЧАНЫ 1. прилічений, прирахований; **2.** зарахований. — *Див. ще* **прылічваць.**

ПРЫЛІЧВАЦЦА *і* **ПРЫЛІЧАЦЦА** *недок. пас.* прилічуватися, прираховуватися.

ПРЫЛІЧВАЦЬ *і* **ПРЫЛІЧАЦЬ** *недок.*, **ПРЫЛІЧЫЦЬ** *док.* **1.** прилічувати, прилічити, прираховувати, прирахувати; **касір памылкова ~чыў тысячу рублёў** касир помилково (через помилку) прилічив (прирахував) тисячу рублів; **2.** зараховувати, зарахувати; **~чыць да вонскай часці** зарахувати до військової частини; **~чыць аповесць да дэтэктываў** зарахувати повість до детективів.

ПРЫЛІЧЭННЕ *с.* **1.** прилічення, прирахування, *(незак. д. — ще)* прилічування; прираховування; **2.** зарахування *(незак. д. — ще)* зараховування.

ПРЫЛОЖАНЫ 1. прикладений; **2.** доданий, докладений, **3.** докладений, застосований; **4.** прикладений, надушений, надавлений; **5.** доданий, прибреханий. — *Див. ще* **прылажыць.**

ПРЫЛОМАНЫ *див.* **прыламаны.**

ПРЫЛОМВАЦЦА *і* **ПРЫЛОМЛІВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРЫЛАМАЦЦА** *док.* надламуватися, надламатися, надломлюватися, надломитися.

ПРЫЛОМВАЦЬ *і* **ПРЫЛОМЛІВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫЛАМАЦЬ** *док.* **1.** надламувати, надламати, *(багато, усе)* понадламувати; надломлювати, надломити, *(багато, усе)* понадломлювати; **2.** *перен. розм. (змінювати характер, звички тощо)* змінюватися, змінитися; *(привчати до чого-небудь)* привчати, привчити; призвичаювати, призвичаїти.

ПРЫЛУНЕННЕ *с. спец.* примісячення.

ПРЫЛУНЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫЛУНІЦЦА** *док. спец.* примісячатися, примісячитися.

ПРЫЛУЧАНЫ *(до кого-чого)* приєднаний, прилучений, долучений. — *Див. ще* **прылучаць.**

ПРЫЛУЧАЦЦА *недок.*, **ПРЫЛУЧЫЦЦА** *док.* **1.** приєднуватися, приєднатися, прилучатися, прилучитися, долучатися, долучитися; **2.** *розм.* ставатися, статися; **~чылася няшчасце** сталося нещастя (горе, лихо), сталася біда.

ПРЫЛУЧАЦЬ *недок.*, **ПРЫЛУЧЫЦЬ** *док.* приєднувати, приєднати, прилучати, прилучити, долучати, долучити.

ПРЫЛУЧЭННЕ *с.* приєднання, *(незак. д. — ще)* приєднування, прилучення, *(незак. д. — ще)* прилучання.

ПРЫЛЫГАНЫ *обл.* **1.** донизаний; **2.** прив'язаний, припнутий, прип'ятий.

ПРЫЛЫГАЦЬ[1] *див.* **прылыгваць.**

ПРЫЛЫГАЦЬ[2] *недок. розм.* прибріхувати.

ПРЫЛЫГВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЛЫГАЦЬ** *док. обл.* **1.** донизувати, донизати; **2.** *(мотузком, шнурком)* прив'язувати, прив'язати, припинати, припнути, прип'ясти, прип'яти.

ПРЫЛЯЖАЦЬ *док.* **1.** відлежати; **2.** приспати *(дитину)*; **2.** *(задушити ненароком під час сну) розм.* приспати.

ПРЫМАЙСТРАВАНЫ *розм. (прироблений, прибудований)* примайстрований. — *Див. ще* **прымайстроўваць.**

ПРЫМАЙСТРОЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫМАЙСТРАВАЦЬ** *док. розм. (прироблювати, прибудовувати)* примайстровувати, примайструвати.

ПРЫМАК, -ка *ч.* приймак.

ПРЫМАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫМАЛЯВАЦЬ** *док.* примальовувати, прималювати.

ПРЫМАЛЬНАСЦЬ *ж.* прийнятність.

ПРЫМАЛЬНЫ прийнятний.

ПРЫМАЛЯВАНЫ домальований, примальований.

ПРЫМАНЬВАЦЬ *недок.*, **ПРЫМАНІЦЬ** *док.* прибріхувати, прибрехати.

ПРЫМАЦАВАЛЬНЫ прикріпний; **п. талон** прикріпний талон.

ПРЫМАЦАВАННЕ *і* **ПРЫМАЦОЎВАННЕ** *с. у різн. знач.* прикріплення, *(незак. д. — ще)* прикріплювання.

ПРЫМАЦАВАНЫ *і* **ПРЫМАЦОВАНЫ** *у різн. знач.* прикріплений.

ПРЫМАЦАВАЦЦА *див.* **прымацоўвацца.**

ПРЫМАЦКІ приймацький.

ПРЫМАЦОВАНЫ *див.* **прымацаваны.**

ПРЫМАЦОЎВАННЕ *див.* **прымацаванне.**

ПРЫМАЦОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫМАЦАВАЦЦА** *док. у різн. знач.* прикріплюватися, прикріплятися, прикріпитися; **папера добра ~цавалася** папір добре прикріпився; **~цавацца да прафсаюзнай арганізацыі** прикріпитися до профспілкової організації.

ПРЫМАЦОЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫМАЦАВАЦЬ** *док. у різн. знач.* прикріплювати, прикріпляти, прикріпити; **~цаваць аб'яву кнопкамі** прикріпити оголошення кнопками; **~цаваць да паліклінікі** прикріпити до поліклініки.

ПРЫМАЦЦА *недок.*, **ПРЫНЯЦЦА** *док. (про рослин)* прийматися, прийнятися, *(про багато, про все)* поприйматися.

ПРЫМАЦЬ *недок.*, **ПРЫНЯЦЬ** *док.* приймати, прийняти; **~няць тавар** прийняти товар; **~няць у інстытут** прийняти до інституту (в інститут); **~няць дэлегацыю** прийняти делегацію; **~няць хворага** прийняти хворого; **~няць пастанову** прийняти (ухвалити) постанову; **~няць мікстуру** прийняти мікстуру; **прымем гэту колькасць за адзінку** припустімо, що ця кількість — одиниця; **студэнта ~нялі за настаўніка** [помилково] подумали, що студент — це вчитель; **~няць меры** ужити заходів; **~няць душ** прийняти душ; **~няць бой** прийняти бій; **~няць са стала** прийняти (прибрати) зі столу; ◊ **~няць блізка да сэрца** узяти [близько] до серця (до душі); **~няць на веру** прийняти на віру; **~няць за чыстую манету**

узя́ти за щи́ре зо́лото, сприйня́ти за щи́ру пра́вду; **душа́ не ~ма́е** душа́ не прийма́є *(чого)*, з душі ве́рне *(що)*; **~ня́ць да ве́дама** узя́ти до ві́дома; **~ня́ць пад ува́гу** узя́ти до ува́ги; **~ня́ць у разлі́к** узя́ти до ува́ги, урахува́ти *(кого-що)*; зва́жити *(на кого-що)*; **што ха́та ма́е, хай усі́м ~ма́е** *прик.* що ха́та ма́є, тим і прийма́є; чим бага́ті, тим і ра́ді; чим ха́та бага́та, тим [віта́ти] ра́да.

ПРЫМА́ЧЫ *(який належить приймакові)* прийма́цький.

ПРЫМГНУ́ЦЬ *док. розм.* задріма́ти, подріма́ти.

ПРЫМЕ́ЖАК, -жку *ч. (неорана смуга землі біля межі)* обні́жок.

ПРЫМЕ́ЖНЫ прикордо́нний; **~ная паласа́** прикордо́нна сму́га.

ПРЫМЕ́НШАНЫ зме́ншений. — *Див. ще* **прымянша́ць.**

ПРЫМЕ́НШЫЦЬ *див.* **прымянша́ць**.

ПРЫМЕ́РАЧНАЯ *імен.* примі́ря́льна.

ПРЫМЕ́РАЧНЫ примі́рювальний, приміря́льний.

ПРЫМЕ́РВАЦЬ *і* **ПРЫМЯРА́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫМЕ́РАЦЬ** *док.* приміря́ти, примі́рювати, приміряти.

ПРЫМЕРКАВА́НЫ 1. присвя́чений, пристосо́ваний; **2.** прики́нутий. — *Див. ще* **прымяркоу́ваць 1, 3**.

ПРЫМЕРКАВА́ЦЦА *див.* **прымяркоу́вацца**.

ПРЫМЕРКАВА́ЦЬ *див.* **прымяркоу́ваць.**

ПРЫМЕ́СЦІ *див.* **прымята́ць**.

ПРЫ́МЕСЬ *ж. прям., перен.* до́мішка.

ПРЫМЕ́ТА *і* **ПРЫКМЕ́ТА** *ж.* прикме́та; озна́ка; **дрэ́нная п.** пога́на прикме́та; ◊ **мець на ~ме́це** ма́ти на прикме́ті; **быць на ~ме́це** [бу́ти] на прикме́ті; **не падава́ць ~ме́т жыцця́** не виявля́ти озна́к життя́.

ПРЫМЕ́ТАЦЦА *див.* **прымята́цца**.

ПРЫМЕ́ТАЦЬ *див.* **прымята́ць**.

ПРЫМЕ́ТВАЦЦА *див.* **прымята́цца**.

ПРЫМЕ́ТВАЦЬ *див.* **прымята́ць**.

ПРЫМЕ́ТНА *і* **ПРЫКМЕ́ТНА** *прислівн.* помі́тно.

ПРЫМЕ́ТНАСЦЬ *і* **ПРЫКМЕ́ТНАСЦЬ** *ж.* примі́тність, знаме́нність; визна́чність, вида́тність.

ПРЫМЕ́ТНІК *ч. грам.* прикме́тник; **я́касныя ~кі** я́кісні прикме́тники; **адно́сныя ~кі** відно́сні прикме́тники; **прыналéжныя ~кі** присві́йні прикме́тники; **по́ўныя ~кі** по́вні прикме́тники; **каро́ткія ~кі** коро́ткі прикме́тники.

ПРЫМЕ́ТНЫ *і* **ПРЫКМЕ́ТНЫ 1.** помі́тний; примі́тний; ва́ртий ува́ги; **~нае паляпшэ́нне** помі́тне полі́пшення; **2.** визначни́й, видатни́й; **~ная асо́ба** визначна́ (видатна́) особи́стість.

ПРЫМЕ́ЦЬ: каб прымеу́ якби́ мі́г.

ПРЫМЕ́ШВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫМЯСІ́ЦЬ** *док. (про тісто)* домі́шувати, домісити, примі́шувати, примісити.

ПРЫМЕ́ШВАЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫМЯША́ЦЬ** *док.* **1.** *(змішуючи, приєднувати)* домі́шувати, доміша́ти, примі́шувати, приміша́ти; **2.** *перен. (уплутувати)* приплу́тувати, приплу́тати.

ПРЫМЕ́ШКА *ж.* до́мішка.

ПРЫМІЛЬГА́ЦЦА *док.* ста́ти зви́чним, набри́днути, надоку́чити.

ПРЫМІРА́ЛЬНА *див.* **прымірыцельна**.

ПРЫМІРА́ЛЬНАСЦЬ *див.* **прымірыцельнасць**.

ПРЫМІРА́ЛЬНЫ *див.* **прымірыцельны**.

ПРЫМІРА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫМІРЫ́ЦЬ** *док.* примиря́ти, примири́ти.

ПРЫМІРЫ́ЦЕЛЬНА *і* **ПРЫМІРА́ЛЬНА** *прислівн.* прими́рливо.

ПРЫМІРЫ́ЦЕЛЬНАСЦЬ *і* **ПРЫМІРА́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* прими́рливість.

ПРЫМІРЫ́ЦЕЛЬНЫ *і* **ПРЫМІРА́ЛЬНЫ** прими́рний; *(схильний до примирення — звичайно)* прими́рливий; **п. тон.** прими́рливий (прими́рний, примире́нний) тон.

ПРЫМІРЫ́ЦЦА *док. у різн. знач.* примири́тися, змири́тися; ◊ **п. з ду́мкай** змири́тися, (примири́тися) з ду́мкою.

ПРЫМІРЭ́ННЕ *с. (дія й стан)* прими́рення.

ПРЫМІРЭ́НСТВА *с. політ.* примире́нство.

ПРЫМІРЭ́НЧЫ *політ.* примире́нський.

ПРЫМНАЖА́ЦЦА *недок.*, **ПРЫМНО́ЖЫЦЦА** *док.* збі́льшуватися, збі́льшитися, примно́жуватися, примно́житися.

ПРЫМНАЖА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫМНО́ЖЫЦЬ** *док.* збі́льшувати, збі́льшити, примно́жувати, примно́жити.

ПРЫМНАЖЭ́ННЕ *с.* збі́льшення, примно́ження, *(незак. д. — ще)* збі́льшування, примно́жування.

ПРЫМО́КЛЫ підмо́клий, яки́й (що) підмо́к.

ПРЫМО́КНУЦЬ *док.* підмо́кнути, *(про багато, про все)* попідмока́ти.

ПРЫМО́ЛАТЫ приме́лений.

ПРЫМО́ЛВАЦЦА *недок. пас.* приме́люватися.

ПРЫМО́ЛВАЦЬ *недок.*, **ПРЫМАЛО́ЦЬ** *док.* приме́лювати, примоло́ти.

ПРЫМО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫМАЧЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* примо́чувати, примочи́ти.

ПРЫМО́ЧКА *ж.* **1.** *(дія)* примо́чування *с.*; **2.** *(рідина)* примо́чка.

ПРЫМРО́ІЦЦА *док.* примрі́тися, примрі́ятися, прима́ритися.

ПРЫ́МУЛА *ж. бот.* при́мула, первоцві́т *ч.*

ПРЫМУРАВА́ЦЬ *док.* примурува́ти.

ПРЫМУ́РАК, -рка *ч. (виступ кухонної печі)* при́пічок.

ПРЫМУ́С, -су *ч.* при́мус, прину́ка *ж.*, *(дія — ще)* приму́шування *с.*, приму́шення *с.*, зму́шування *с.*, зму́шення *с.*, си́лування *с.*, приси́лування *с.*, принево́лювання *с.*, знево́лення *с.*

ПРЫМУ́САМ *прислівн.* при́мусом, ґва́лтом, силомі́ць.

ПРЫМУСО́ЎКА *ж. прост.* примусо́ва робо́та.

ПРЫМУША́ЦЬ *недок.*, **ПРЫМУ́СІЦЬ** *док.* приму́шувати, приму́сити.

ПРЫМУШЭ́ННЕ *с.* приму́шування, приму́шення.

ПРЫ́МЫ: пайсці́ ў п. піти́ в при́йми.

ПРЫМЫКА́ННЕ *с.* **1.** примика́ння; приляга́ння, межува́ння, приє́днування, прилуча́ння; **2.** *грам.* приляга́ння.

ПРЫМЫКА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫМКНУ́ЦЬ** *док.*

1. *(зачиняти на якийсь час, неповністю)* примикáти, примкнýти; **~нýць хáту** примкнýти хáту; 2. *(присуватися близько до чого-небудь)* притулятися, притулúтися; 3. *(недок.: бути суміжним)* примикáти; прилягáти *(до чого)*, межувати *(з чим)*; сусíдити *(з чим)*; 4. приéднуватися, приєднáтися, приставáти, пристáти, прилучáтися, прилучúтися; **ён ~кнýў да іх кампáніі** він приєднáвся (прилучúвся, пристáв) до їхньої компáнії; 5. *недок. грам.* прилягáти.

ПРЫМЫСЛІЦЬ *док. розм.* домúслити.

ПРЫМЯНЕННЕ *с.* застосувáння, *(незак. д. — ще)* застосóвування; приклáдення, *(незак. д. — ще)* прикладáння; уживáння, ужиття; **у ~нні** у застосувáнні; **п. нóвых мéтадаў** застосувáння (уживáння, ужиття) нових мéтодів; **п. закóна** застосувáння закóну.

ПРЫМЯНІМАСЦЬ *ж.* застосóвність.

ПРЫМЯНІМЫ застосóвний.

ПРЫМЯНІЦЦА *див.* **прымяняцца**.

ПРЫМЯНІЦЬ *див.* **прымяняць**.

ПРЫМЯНШАЦЬ *недок.*, **ПРЫМЕНШЫЦЬ** *док.* [трóхи] змéншувати, [трóхи] змéншити.

ПРЫМЯНШЭННЕ *с.* змéншення, *(незак. д. — ще)* змéншування.

ПРЫМЯНЯЛЬНАСЦЬ *ж.* застосóвність.

ПРЫМЯНЯЛЬНЫ застосóвуваний, ужúваний.

ПРЫМЯНЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫМЯНІЦЦА** *док.* застосóвуватися, застосувáтися; прикладáтися, приклáстися; уживáтися, ужúтися.

ПРЫМЯНЯЦЬ *недок.*, **ПРЫМЯНІЦЬ** *док.* застосóвувати, застосувáти; *(принципи, правила тощо)* прикладáти, приклáсти; уживáти, ужúти; **~ніць вóпыт** застосувáти дóсвід; **~ніць вéды на прáктыцы** застосувáти знання на прáктиці.

ПРЫМЯРАЦЬ *див.* **прымéрваць**.

ПРЫМЯРКОЎВАННЕ *с.* 1. пристосóвування, приурóчування, присвячування; 2. прикидáння; 3. готувáння.

ПРЫМЯРКОЎВАЦЦА *недок.*, **ПРЫМЕРКАВАЦЦА** *док.* 1. *(готуватися що-небудь зробити)* збирáтися, зібрáтися; **~кавáцца перайсцí дарóгу** зібрáтися перейтú дорóгу; 2. *недок. пас.* пристосóвуватися, приурóчуватися, присвячуватися; прикидáтися.

ПРЫМЯРКОЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫМЕРКАВАЦЬ** *док.* 1. пристосóвувати, пристосувáти, приурóчувати, приурóчити, присвячувати, присвятúти; **~кавáць выдáнне кнігі да юбілéю** пристосувáти видáння книжки до ювілéю; **~кавáць адкрыццё нóвай стáнцыі метрó да дня гóрада** присвятúти (приурóчити) відкриття нової стáнції метрó до дня міста; 2. *док. (прийти в слушний момент, потрапити в потрібний час)* потрáпити, *(розм.)* попáсти; опинúтися; **~кавáў к сáмаму абéду** потрáпив сáме на обід; 3. *(приблизно визначати; міркувати)* прикидáти, прикúнути; **~кавáць на вóка** прикúнути на óко.

ПРЫМЯСІЦЬ *див.* **прымéшваць**[1].

ПРЫМЯТАЦЦА *і* **ПРЫМЕТАЦЦА** *(розм.)*, **ПРЫМЕТВАЦЦА** *(розм.) недок. пас.* примітáтися.

ПРЫМЯТАЦЬ *і* **ПРЫМЕТАЦЬ** *(розм.)*, **ПРЫМЕТВАЦЬ** *(розм.) недок.*, **ПРЫМЕСЦІ** *док.* примітáти, приместú; **~мéсці смéцце да сцяны** приместú сміття до стінú.

ПРЫНАЗОЎНІК *ч. грам.* приймéнник.

ПРЫНАЗОЎНІКАВЫ *грам.* прийменникóвий.

ПРЫНАЙМАЦЬ *недок.*, **ПРЫНАНЯЦЬ** *док. розм.* наймáти, найняти.

ПРЫНАКРЫЦЬ *док. розм. (накрити неповністю, трохи)* прикрúти.

ПРЫНАЛЕЖАЦЬ *(да чаго)* належáти *(до чого)*.

ПРЫНАЛЕЖНАСЦЬ *ж.* 1. налéжність; **нацыянáльная п.** націонáльна налéжність; **п. да арганізáцыі** налéжність до організáції; **п. да мастáцтва** налéжність до мистéцтва; 2. *(невід'ємна властивість)* [невід'ємна] ознáка; **царкоўнаславянізмы былí ~сцю кніжнай мóвы** церковнослов'янізми булú [невід'ємною] ознáкою книжної мóви.

ПРЫНАЛЕЖНЫ 1. якúй (що) налéжить, налéжний; **людзі, ~ныя да мастáцтва** люди, які (що) налéжать до мистéцтва; 2. *грам.* присвíйний; **п. займéннік** присвíйний займéнник.

ПРЫНАМСІ *вст. сл.* принáймні; **я, п., чýю ўпершыню пра гэта** я принáймні чýю впéрше про це.

ПРЫНАНЯТЫ *розм.* нáйнятий.

ПРЫНАНЯЦЬ *док. розм. (додатково)* найняти.

ПРЫНАРАЎЛЕННЕ *с.* пристосóвування, пристосувáння.

ПРЫНАРАЎЛЯЦЦА *і* **ПРЫНАРОЎЛІВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРЫНАРАВІЦЦА** *док.* пристосóвуватися, пристосувáтися, *(про багатьох, про всіх)* попристосóвуватися.

ПРЫНАРАЎЛЯЦЬ *і* **ПРЫНАРОЎЛІВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫНАРАВІЦЬ** *док.* пристосóвувати, пристосувáти, *(багато, усе)* попристосóвувати; **~віць сваю хаду да хады спадарóжніка** пристосувáти свою ходу до ходú супýтника.

ПРЫНАРОЎЛЕНЫ пристосóваний. — *Див. ще* **прынараўляць**.

ПРЫНАШЭННЕ *с. заст. (дар, подарунок)* принóшення, дарýнок *ч.*; *(розм.)* принóсини.

ПРЫНЕСЦІ *див.* **прынóсіць**.

ПРЫНЕСЦІСЯ *див.* **прынóсіцца**.

ПРЫНІЖАЦЬ *недок.*, **ПРЫНІЗІЦЬ** *док.* 1. принúжувати, принúзити; **~зіць чалавéка** принúзити людúну; 2. примéншувати, примéншити; **~зіць рóлю (значэнне)** примéншити роль (знáчення).

ПРЫНІТАВАНЫ прикріплений. — *Див. ще* **прынітóўваць**.

ПРЫНІТОЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫНІТАВАЦЬ** *док.* прикріплювати, прикріпúти *(за допомогою прогоничів)*.

ПРЫНОС, -су *ч.* 1. *(дія)* принéсення *с.*; 2. *(принесене) заст.* принóс.

ПРЫНОСІЦЦА *недок.*, **ПРЫНЕСЦІСЯ** *(розм.) док.* 1. принóситися, принестúся; *(док.)* примчáти, примчáтися, пригнáти, пригнáтися; **ён зараз жа сюды ~нёсся** він одрáзу ж (зáраз же) сюдú примчáв (пригнáвся, пригнáв); *(про звук, запах)* прилітáти, прилетíти, лину-

ти, прили́нути; ~**сліся гу́кі пе́сні** прили́нули зву́ки пі́сні; **2.** *недок. пас.* прино́ситися.

ПРЫНО́СІЦЬ *недок.*, **ПРЫНЕ́СЦІ** *док.* **1.** прино́сити, принести́, *(багато, усе)* поприно́сити; **ве́цер ~нёс пах ды́му** ві́тер прині́с за́пах ди́му; **2.** дава́ти, да́ти, прино́сити, принести́; *(заподіювати, робити)* завдава́ти, завда́ти *(чого, що)*; *(про подяку, вибачення тощо)* склада́ти, скла́сти *(що)*; ~**не́сці прыся́гу** скла́сти прися́гу, присягну́ти; ~**не́сці падзя́ку** скла́сти подя́ку; ~**не́сці кары́сць** принести́ (да́ти) ко́ристь; **чаго́ цябе́ сюды́ ~сла?** чого́ тебе́ сюди́ принесло́?; ◊ ~**не́сці ў ахвя́ру** принести́ в же́ртву; **саро́ка на хвасце́ ~сла** *прик.* соро́ка на хвості́ принесла́; **чорт прынёс** *(кого)* чорт (ді́дько) прині́с, чорти́ принесли́; чорт наго́див (нагоди́ла ді́дьча ма́ти).

ПРЫНУКА́ЦЬ *недок. (примушувати)* прину́кувати.

ПРЫНЯСЕ́ННЕ *с.* прине́сення; **п. прыся́гі** прине́сення прися́ги.

ПРЫНЯ́ТЫ *у різн. знач.* прийня́тий; ◊ **як ~та** як заве́дено, як годи́ться, як веде́ться на сві́ті.

ПРЫНЯ́ЦЦА *див.* **прыма́цца**.

ПРЫНЯ́ЦЬ *див.* **прыма́ць**.

ПРЫПАВЕ́РХНЕВЫ *спец.* приповерхне́вий.

ПРЫПАДАБНЕ́ННЕ *с. (да каго-чаго)* уподі́бнення, *(незак. д. — ще)* уподі́бнювання *(до кого-чого)*.

ПРЫПАДАБНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫПАДО́БНІЦЦА** *док. (да каго-чаго)* уподі́бнюватися, уподі́бнитися *(кому, чому, до кого-чого)*.

ПРЫПАДАБНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРЫПАДО́БНІЦЬ** *док. (да каго-чаго)* уподі́бнювати, уподі́бнити *(кому, чому, до кого-чого)*.

ПРЫПАДНЯ́ТЫ [тро́хи] підня́тий (підійня́тий).

ПРЫПАДО́БНЕНЫ *(да каго-чаго)* уподі́бнений *(кому, чому, до кого-чого)*.

ПРЫПАДЫМА́ЦЦА *і* **ПРЫПАДНІМА́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРЫПАДНЯ́ЦЦА** *док.* [тро́хи] підніма́тися, [тро́хи] підня́тися, *(про багатьох, про всіх)* попідніма́тися; [тро́хи] підійма́тися, [тро́хи] підійня́тися, *(про багатьох, про всіх)* попідійма́тися; *(з місця — звичайно)* підво́дитися, підвести́ся, *(про багатьох, про всіх)* попідво́дитися.

ПРЫПАДЫМА́ЦЬ *і* **ПРЫПАДНІМА́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫПАДНЯ́ЦЬ** *док.* [тро́хи] підніма́ти, [тро́хи] підня́ти, *(багато, усе; багатьох, усіх)* попідніма́ти; [тро́хи] підійма́ти, [тро́хи] підійня́ти, *(багато, усе; багатьох, усіх)* попідійма́ти; *(голову, очі й т. ін. — звичайно)* підво́дити; підвести́, *(про багато, про все)* попідво́дити.

ПРЫ́ПАЗНА *прислівн. обл.* тро́хи пі́зно, *(розм.)* пізне́нько.

ПРЫПА́ЙВАННЕ *і* **ПРЫЛІТО́ЎВАННЕ** *с.* припа́ювання.

ПРЫПА́ЙВАЦЦА *і* **ПРЫЛІТО́ЎВАЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРЫПАЯ́ЦЦА** *і* **ПРЫЛІТАВА́ЦЦА** *док.* припа́юватися, припая́тися.

ПРЫПА́ЙВАЦЬ *і* **ПРЫЛІТО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫПАЯ́ЦЬ** *і* **ПРЫЛІТАВА́ЦЬ** *док. прям., перен.* припа́ювати, припая́ти.

ПРЫПА́ЙКА *і* **ПРЫЛІТО́ЎКА** *ж.* припа́ювання *с.*

ПРЫПАЛО́ХАЦЬ *док. розм.* пристраши́ти, пристраха́ти, пострашити.

ПРЫПАМІНА́ННЕ *с.* прига́дування.

ПРЫПАМІНА́ЦЦА *недок.*, **ПРЫПО́МНІЦЦА** *док.* прига́дуватися, пригада́тися, *(багато, усе)* поприга́дуватися.

ПРЫПАМІНА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫПАМЯНУ́ЦЬ** *і* **ПРЫПО́МНІЦЬ** *док.* прига́дувати, пригада́ти, *(багато, усе)* поприга́дувати.

ПРЫПА́Р, -ру *ч.* **1.** спе́ка *ж.*, спеко́та́ *ж.*; *(виснажлива розм. — ще)* вар *ч.*; **2.** *прям.* жнива́ *мн.*; *перен.* гаря́чий час, *(розм.)* гаря́чка *ж.*

ПРЫПА́РНЫ 1. пеку́чий, палю́чий, спеко́тли́вий, жарки́й; **2. ~ная пара́** *(час жнив)* жнива́ *мн.*, пора́ жнив; *(перен.)* гаря́чий час, *(розм.)* гаря́чка *ж.*

ПРЫПАРУ́ШАНЫ 1. припоро́шений, приту́шений; **2.** *техн.* припоро́шений.

ПРЫПАРУ́ШВАЦЬ *див.* **прыцярушваць**.

ПРЫПАРУ́ШКА *ж. спец.* припоро́шення *с.*, *(незак. д. — ще)* припоро́шування *с.*

ПРЫПАРУШЫ́ЦЬ *див.* **прыцяру́шваць**.

ПРЫПАСАВА́НЫ *техн.* припасо́ваний. — *Див. ще* **прыпасо́ўваць**.

ПРЫПАСО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫПАСАВА́ЦЦА** *недок. техн.* припасо́вуватися, припасува́тися.

ПРЫПАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПАСАВА́ЦЬ** *док. техн.* припасо́вувати, припасува́ти.

ПРЫ́ПАХ, -ху *ч. розм. (слабкий запах чого-небудь, змішаний з іншими запахами)* душо́к.

ПРЫПА́ХВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПА́ХНУЦЬ** *док. (псуватися)* протуха́ти, проту́хнути; **мя́са ~па́хла** м'ясо проту́хло.

ПРЫПАЯ́НЫ *і* **ПРЫЛІТАВА́НЫ** припа́яний. — *Див. ще* **прыпа́йваць.**

ПРЫПАЯ́ЦЦА *див.* **прыпа́йвацца**.

ПРЫПАЯ́ЦЬ *див.* **прыпа́йваць**.

ПРЫ́ПЕК *і* **ПРЫ́ПЕЧАК, -чка** *ч. (місце перед челюстями печі; виступ печі, на якому можна сидіти або ставити що-небудь)* при́пічок.

ПРЫПЕ́Ў, -пе́ву *ч. у різн. знач.* при́спів.

ПРЫПЕ́ЎКІ, -пе́вак, *одн.* **прыпе́ўка** *ж.* при́співки, *(одн.)* при́співка.

ПРЫПЁК[1], -ку *ч. (збільшення ваги хліба після випікання)* при́пічка *ж.*; ◊ **збо́ку прыпёку** *прик.* п'я́те ко́лесо до во́за; приши́й кобилі хвіст.

ПРЫПЁК[2], -ку *ч. (місце, яке пригріває сонце)* осо́ння *с.*, при́грів.

ПРЫПІЛАВА́НЫ *спец. (за допомогою пилки)* припи́ляний. — *Див. ще* **прыпіло́ўваць.**

ПРЫПІЛО́ЎВАННЕ *с.* припи́лювання, припиля́ння.

ПРЫПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас. спец.* припи́люватися.

ПРЫПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПІЛАВА́ЦЬ** *док. спец. (пилкою)* припи́лювати, припиля́ти.

ПРЫПІЛО́ЎКА *ж. спец.* припи́лювання *с.*, припиля́ння *с.*

ПРЫПІ́ЛЬНАВА́НЫ *і* **ПРЫПІЛЬНО́ВАНЫ** підстере́жений, *(розм.)* пристере́жений, ви́стережений. — *Див. ще* **прыпільно́ўваць.**

ПРЫПІЛЬНОЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПІЛЬНАВАЦЬ** *док.* **1.** підстерігати, підстерегти, *(недок.)* стерегти, чатувати *(на кого-що)*, чигати *(на кого-що)*; *(розм.)* пристерігати, пристерегти, вистерігати, вистерегти; **2.** не пропускати, не пропустити, *(про все, про всіх)* не попропускати; не минати, не минути, не поминати, не поминути, не проминати, не проминути; **~наваць поезд** не пропустити поїзда (потяга); **~наваць момант** не пропустити (не минути, не поминути, не проминути) моменту.

ПРЫПІНАЦЦА *недок. пас. розм.* зав'язуватися; припинатися; запинатися, закриватися, завішуватися.

ПРЫПІНАЦЬ *недок.*, **ПРЫПНУЦЬ** *і* **ПРЫПЯЦЬ** *док.* **1.** *(нашвидкоруч)* зав'язувати, зав'язати, *(багато, усе)* позав'язувати; пов'язувати, пов'язати; **~нуць (~пяць) фартух** зав'язати фартуха (фартух); **2.** *(прив'язувати)* припинати, припнути, прип'ясти, прип'яти, *(багато, усе)* поприпинати; **~нуць (~пяць) цяля на поплаве** припнути (прип'ясти, прип'яти) теля на заплаві; **3.** *(на короткий час або не повністю — про фіранки, завісу тощо)* запинати, запнути, *(розм.)* зап'ясти, *(багато, усе)* позапинати; закривати, закрити, *(багато, усе)* позакривати; завішувати, завісити, *(багато, усе)* позавішувати; **~нуць (~пяць) акно** запнути (закрити, завісити) вікно.

ПРЫПЛЕСКВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПЛЯСКАЦЬ** *док. у різн. знач.* приплющувати, приплющити, приплюснути, приплескувати, приплiскувати, приплескати.

ПРЫПЛЫВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПЛЫСЦІ** *і* **ПРЫПЛЫЦЬ** *док.* припливати, приплисти, припливти, *(рідко)* приплинути.

ПРЫПЛЮСАВАНЫ *розм.* приплюсований. — *Див. ще* **прыплюсоўваць.**

ПРЫПЛЮСОЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПЛЮСАВАЦЬ** *док. розм.* приплюсовувати, приплюсувати.

ПРЫПЛЯСКАНЫ приплющений, приплесканий. — *Див. ще* **прыплескваць.**

ПРЫПЛЯСКАЦЬ *див.* **прыплескваць**.

ПРЫПОЗНЕНЫ запізнений, запізнілий, припізнілий.

ПРЫПОЛ, -лу *ч.* *(нижній передній край сукні, сорочки та ін.)* поділ; *(сорочки, спідниці, сукні — ще)* пелена *ж.*; **несці ў ~ле яблыкі** нести в пелені яблука.

ПРЫПОМНІЦЦА *див.* **прыпамінацца**.

ПРЫПОМНІЦЬ *див.* **прыпамінаць**.

ПРЫПРАГАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫПРЭГЧЫСЯ** *док.* припрягатися, припрягтися, підпрягатися, підпрягтися.

ПРЫПРАГАЦЬ *недок.*, **ПРЫПРЭГЧЫ** *док. прям., перен.* припрягати, припрягти, підпрягати, підпрягти.

ПРЫПРАЎКА *ж.* **1.** *друк.* приладження *с.*, *(незак. д. — ще)* приладжування *с.*; **2.** приробления *с.*, *(незак. д. — ще)* приробляння *с.*, приробдювання *с.*

ПРЫПРАЎЛЕННЕ *с.* **1.** *кул.* приправляння, присмачування; **2.** *друк.* приладження, *(незак. д. — ще)* приладжування.

ПРЫПРАЎЛЕНЫ 1. *кул.* приправлений, присмачений, посмачений; **2.** *перен.* присмачений; **3.** *друк.* приладжений; **4.** приpоблений. — *Див. ще* **прыпраўляць**.

ПРЫПРАЎЛЯННЕ *с.* **1.** *кул.* приправляння, присмачування; **2.** приpоблення, *(незак. д. — ще)* приробляння, приробдювання.

ПРЫПРАЎЛЯЦЬ *недок.*, **ПРЫПРАВІЦЬ** *док.* **1.** приправляти, приправити, присмачувати, присмачити, *(док.)* посмачити; **2.** *перен. (доповнювати)* присмачувати, присмачити; **3.** *друк.* приладжувати, приладити; **4.** приробляти, приробити.

ПРЫПСАВАНЫ [трохи] зіпсований, [трохи] попсований.

ПРЫПСАВАЦЦА *док.* [трохи] зіпсуватися, [трохи] попсуватися.

ПРЫПСАВАЦЬ *док.* [трохи] зіпсувати, [трохи] попсувати.

ПРЫПУЖАНЫ пристраханий, пристрашений. — *Див. ще* **прыпужваць.**

ПРЫПУЖВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПУЖАЦЬ** *і* **ПРЫПУЖНУЦЬ** *док.* страхати, пристрахати, страшити, пристрашити, *(док.)* пострахати, пострашити.

ПРЫПЫЛЕНЫ *розм.* [трохи] запилений, [трохи] запорошений, [трохи] закурений.

ПРЫПЫЛІЦЦА *док. розм.* [трохи] запилитися, [трохи] запорошитися, [трохи] закуритися.

ПРЫПЫЛІЦЬ *док. спец.* припорошити.

ПРЫПЫНАК, -нку *ч.* **1.** *у різн. знач.* зупинка *ж.*; **без ~нку** без зупинки, без упину, безперестанку, безперестану, без спину; **п. таксі** зупинка таксі; **2.** пристановище *с.*, притулок *ч.*, захисток *ч.*; **не знаходзіць ~нку** не знаходити пристановища (притулку, захистку); **знакі ~нку** *лінгв.* розділові знаки.

ПРЫПЫНАЧНЫ зупинний.

ПРЫПЫНЕННЕ *с.* припинення.

ПРЫПЫНІШЧА *с. розм.* пристановище, притулок *ч.*, захисток *ч.*

ПРЫПЫНЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫПЫНІЦЦА** *док.* припинятися, припинитися.

ПРЫПЫНЯЦЬ *недок.*, **ПРЫПЫНІЦЬ** *док.* припиняти, припинити, зупиняти, зупинити, спиняти, спинити; **~ніць работу** припинити (зупинити, спинити) роботу; **ён мяне ~ніў на дарозе** він мене зупинив на дорозі.

ПРЫПЯВАННЕ *с.* приспівування.

ПРЫПЯВАЦЬ *недок.* приспівувати; ◊ **жыць ~ваючы** розкошувати, жити розкошуючи, добре (у розкошах) жити.

ПРЫПЯЦЬ *див.* **прыпінаць**.

ПРЫПЯЧАТАНЫ додрукований; припечатаний.

ПРЫПЯЧАТВАЦЦА *недок. пас.* додруковуватися; припечатуватися.

ПРЫПЯЧАТВАЦЬ *недок.*, **ПРЫПЯЧАТАЦЬ** *док.* **1.** *фото (додатково друкувати)* додруковувати, додрукувати; **2.** *розм.* припечатувати, припечатати; **~тацъ пісьмо сургучом** припечатати листа (лист) сургучем; **~тацъ дакумент** припечатати документ; **3.** *перен. розм. (бити)* припечатувати, припечатати.

ПРЫРАБО́ТКА *ж. техн.* припрацьо́вування *с.*, припрацюва́ння *с.*

ПРЫРАСТА́ЦЬ *і* **ПРЫРО́СТАЦЬ** *недок.*, **ПРЫРАСЦІ́** *док у різн. знач.* пририста́ти, прирости́; збі́льшуватися, збільшитися; **ску́ра ~сла́** шкіра приросла́; **~сці́ да ме́сца** прирости́ до місця; **ста́так за год прыро́с** ста́до збільшилося; табу́н збільшився; череда́ (ота́ра) збільшилася.

ПРЫРАЎНАВА́НЫ прирі́вняний.

ПРЫРАЎНО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫРАЎНАВА́ЦЦА** *док.* рівня́тися *(з ким-чим і до кого-чого)*, прирі́внюватися, прирівня́тися, дорі́внюватися, дорівня́тися.

ПРЫРАЎНАВА́ЦЬ[1] *див.* **прыраўно́ўваць**.

ПРЫРАЎНАВА́ЦЬ[2] *див.* **раўнава́ць**[2].

ПРЫРАЎНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫРАЎНАВА́ЦЬ** *док.* рівня́ти, *(з ким-чим і до кого-чого)* прирі́внювати, прирівня́ти, дорі́внювати, дорівня́ти; **па та́ленту яго́ мо́жна ~нава́ць да ле́пшых спевако́ў** тала́нтом його́ мо́жна прирівня́ти з найкра́щими (найлі́пшими) співака́ми.

ПРЫРАХАВА́НЫ прилі́чений, прирахо́ваний.

ПРЫРАХО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫРАХАВА́ЦЬ** *док. розм. (приєднати під час підрахунку)* прилі́чувати, прилічи́ти, прирахо́вувати, прирахува́ти.

ПРЫРАШЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* приро́щування, приро́щення; **п. чаранка́** приро́щування (приро́щення) живця́; **2.** при́ріст *ч.*; збільшення; **п. ско́расці** збільшення шви́дкості; **п. фо́ндаў** при́ріст фо́ндів.

ПРЫРВА́ЦЦА *док. (жадібно накинутися на що-небудь)* дорва́тися; **п. да яды́** дорва́тися до їжі.

ПРЫРО́ДА *ж. у різн. знач.* приро́да; **з’я́вы ~ды** я́вища приро́ди; **п. мала́нкі** приро́да бли́скавки; **мёртвая п.** нежива́ приро́да; **жыва́я п.** жива́ приро́да; ◊ **ад ~ды** з приро́ди, зро́ду, зро́ду-ві́ку, зро́ду-зві́ку; **на ўло́нні ~ды** на ло́ні приро́ди.

ПРЫРОДААХО́ЎНЫ природоохоро́нний.

ПРЫРО́СТ, -ту *ч.* при́ріст; **п. праду́кцыі** при́ріст проду́кції; **п. насе́льніцтва** при́ріст насе́лення.

ПРЫРО́СТАЦЬ *див.* **прырастаць**.

ПРЫРУ́БКА *ж. тесл., гірн.* прирубування *с.*

ПРЫРУ́БЛЕНЫ *тесл., гірн.* прируба́ний. — *Див. ще* **прыру́бліваць.**

ПРЫРУ́БЛІВАННЕ *с. тесл., гірн.* прирубування.

ПРЫРУ́БЛІВАЦЦА *недок. пас. тесл., гірн.* прирубуватися.

ПРЫРУ́БЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРЫРУБІ́ЦЬ** *док. тесл., гірн.* прирубувати, прируба́ти.

ПРЫРУ́ПЕЦЬ *док.* ста́ти потрі́бним; захоті́тися, схоті́тися, забажа́тися; *(дуже сильно)* приспі́чити, зажада́тися, забагну́тися, закорті́ти, скорті́ти; **~піла паеха́ць у го́рад** *безос.* приспі́чило (захоті́лося, закорті́ло) поїхати до міста.

ПРЫРЭ́ЧЫШЧАВЫ прирусловий.

ПРЫС *ч. обл.* гак, баго́р.

ПРЫСА́ДАЧНЫ *техн.* присадни́й; **п. мета́л** присадни́й мета́л.

ПРЫСА́ДЖВАННЕ *с.* приса́джування.

ПРЫСА́ДЖВАЦЦА[1] *недок. пас.* **1.** *(додатково садитися)* доса́джуватися, підса́джуватися, приса́джуватися; **2.** *(робитися нижчим, мізернішим)* приса́джуватися.

ПРЫСА́ДЖВАЦЦА[2] *недок. пас.*, **ПРЫСЕ́СЦІ** *док.* сіда́ти, сісти, присіда́ти, присі́сти, *(про багатьох, про всіх)* поприсіда́ти.

ПРЫСА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(додатково садити)* доса́джувати, досади́ти, *(багато)* подоса́джувати; підса́джувати, підсади́ти, *(багато)* попідса́джувати; приса́джувати, присади́ти; **~дзі́ць агурко́ў на гра́дку** підсади́ти огірків на гря́дку; **2.** *розм. (робити меншим, нижчим, мізернішим)* приса́джувати, присади́ти; **хваро́ба яго́ ве́льмі ~дзі́ла** хворо́ба його́ ве́льми присади́ла.

ПРЫСА́ДЗІСТАСЦЬ *ж.* призе́мкуватість, приса́дкуватість.

ПРЫСА́ДЗІСТЫ призе́мкуватий, приса́дкуватий.

ПРЫСА́ДЫ *тільки мн.* дере́ва *(здебільшого вздовж дороги, вулиці, біля будинку).*

ПРЫСАРАМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСАРАМАЦІ́ЦЬ** *док.* присоро́млювати, присоро́мити.

ПРЫСАЧЫ́ЦЬ *див.* **прысо́чваць**.

ПРЫСВАЕ́ННЕ *с.* **1.** привла́снення, *(незак. д. — ще)* привла́снювання; **2.** нада́ння, присво́єння, *(незак. д. — ще)* надава́ння, присво́ювання.

ПРЫСВО́ЙВАЦЦА *недок. пас.* **1.** привла́снюватися; **2.** надава́тися, присво́юватися; дава́тися.

ПРЫСВО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСВО́ІЦЬ** *док.* **1.** *(робити що-небудь чуже своєю власністю)* привла́снювати, привла́снити; **~сво́іць сабе́ знахо́дку** привла́снити [собі] зна́хідку; **2.** надава́ти, нада́ти, *(рідко)* присво́ювати, присво́їти; **~сво́іць зва́нне** нада́ти зва́ння.

ПРЫСВО́ЙЧЫЦЬ *док. обл.* приручи́ти, *(обл.)* освоїти.

ПРЫ́СВЯТАК, -тка *ч. розм.* **1.** невели́ке свя́то; **2.** передде́нь свя́та.

ПРЫСВЯЧА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫСВЯЦІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* присвя́чувати, присвяти́ти; **~ці́ць жыццё маста́цтву** присвяти́ти життя́ мисте́цтву; **~ці́ць кні́гу па́мяці бацько́ў** присвяти́ти книжку па́м'яті батьків.

ПРЫСВЯЧЭ́ННЕ *с.* **1.** присвя́чення, *(незак. д. — ще)* присвя́чування; **2.** *(напис)* присвя́та *ж.*, посвя́та *ж.*

ПРЫСЕ́СТ: за адзі́н п. за одни́м ра́зом (за́ходом, при́сідом).

ПРЫСЕ́СЦІ *див.* **прыса́джвацца**[2], **прысяда́ць**.

ПРЫСІЛЕ́ННЕ *с. обл. (примушування)* си́лування, присилування.

ПРЫСІ́ЛЕНЫ *обл. (примушений)* присилуваний. — *Див. ще* **прысі́льваць.**

ПРЫСІ́ЛЬВАЦЦА *недок. пас. обл.* приму́шуватися.

ПРЫСІ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСІ́ЛІЦЬ** *док. обл.* приму́шувати, приму́сити; си́лувати, приси́лувати, приневолювати, примеволити.

ПРЫСКА́КВАЦЬ *і* **ПРЫСКО́КВАЦЬ** *недок.*,

ПРЫСКАКА́ЦЬ *док.* **1.** приска́кувати, прискака́ти, *(про багатьох, про всіх)* поприска́кувати; підска́кувати, підскака́ти; **~ка́ць на адно́й назе́** прискака́ти на одні́й нозі́; **~ка́ць на кані́** прискака́ти на коні́; **2.** *недок.* пританцьо́вувати.

ПРЫСКАРЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* приско́рення, пришви́дшення, *(незак. д. — ще)* приско́рювання, пришви́дшування; **2.** *фіз.* приско́рення, пришви́дшення.

ПРЫСКВА́РАНЫ **1.** *(додатково насмажений)* пришква́рений; **2.** припра́влений (запра́влений) шквarка́ми (ви́шкварками). — *Див. ще* **прысква́рваць.**

ПРЫСКВА́РВАЦЦА *недок. пас.* **1.** пришква́рюватися; **2.** приправля́тися (заправля́тися) шквarка́ми (ви́шкварками).

ПРЫСКВА́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСКВА́РЫЦЬ** *док.* **1.** *(додатково смажити, підсмажувати)* пришква́рювати, пришква́рити; **~рыць са́ла** пришква́рити са́ла; **2.** *(присмачити страву смаженим салом)* приправля́ти шквarка́ми (ви́шкварками), припра́вити шквarка́ми (ви́шкварками).

ПРЫСКО́К *ч.* підскі́к, підско́к, [невели́кий] стрибо́к.

ПРЫСКО́КВАЦЬ *див.* **прыска́кваць.**

ПРЫСКО́КНУЦЬ *недок. однокр. (зробити стрибок на місці)* підско́чити, підстрибну́ти.

ПРЫСКО́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСКО́РЫЦЬ** *док.* приско́рювати, приско́рити, пришви́дшувати, пришви́дшити.

ПРЫСЛА́НЫ при́сланий, наді́сланий. — *Див. ще* **прысыла́ць.**

ПРЫСЛАНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРЫСЛАНІ́ЦЬ** *док.* **1.** затуля́ти за́слінкою, затули́ти за́слінкою; **~ні́ць печ** затули́ти за́слінкою пі́ч; **2.** притуля́ти, притули́ти, *(багато, усе)* попритуля́ти; прихиля́ти, прихили́ти, *(багато, усе)* поприхиля́ти; опира́ти, опе́рти.

ПРЫСЛЕПАВА́ТЫ *розм.* підслі́пуватий, *(розм.)* прислі́пуватий, послі́пуватий.

ПРЫСЛО́ЎЕ[1] *с. грам.* прислі́вник.

ПРЫСЛО́ЎЕ[2] *с. розм.* прислі́в'я; при́мовка *ж.*; при́казка *ж.*

ПРЫСЛО́ЎНЫ *грам.* прислі́внико́вий.

ПРЫСЛУГА́Ч, -ча́ *ч. розм. знев.* прислу́жник.

ПРЫСЛЯПІ́ЦЬ: п. во́чы *розм.* притупи́ти зі́р.

ПРЫСМА́КІ *тільки мн.* **1.** ла́сощі; **2.** припра́ва *ж.*, присма́ка *ж.*

ПРЫСМАКТА́НЫ присмо́ктаний. — *Див. ще* **прысмо́ктваць.**

ПРЫСМАЛІ́ЦЬ[1] *див.* **прысма́льваць.**

ПРЫСМАЛІ́ЦЬ[2] *див.* **прысмо́льваць.**

ПРЫСМАЛІ́ЦЬ[3] *док. розм. (швидко прибігти, приїхати)* прилеті́ти, принести́ся, примча́ти, примча́тися, пригна́тися.

ПРЫСМА́ЛЬВАЦЦА *недок. пас. (трохи обпалюватися)* присма́люватися.

ПРЫСМА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСМАЛІ́ЦЬ** *док.* присма́лювати, присмали́ти; **~лі́ць ву́сы** присмали́ти ву́са; **со́нца ~лі́ла** со́нце присмали́ло (припекло́).

ПРЫСМО́КТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫСМАКТА́ЦЦА** *док.* присмо́ктуватися, присмокта́тися.

ПРЫСМО́КТВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСМАКТА́ЦЬ** *док.* присмо́ктувати, присмокта́ти.

ПРЫСМО́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.* присмо́люватися.

ПРЫСМО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСМАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(трохи просмолити)* присмо́лювати, присмоли́ти; **2.** *(прикріпити смолою)* присмо́лювати, присмоли́ти.

ПРЫСМЫЛЕ́ЦЬ *док. розм. (трохи обпалитися)* присмали́тися; **ад цыга́ркі па́льцы ~ле́лі** від цига́рки па́льці присмали́лися.

ПРЫСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСУ́НУЦЬ** *док.* присува́ти, присо́вувати, прису́нути, *(багато, усе)* поприсува́ти, поприсо́вувати; **~нуць ку́фар да сцяны́** прису́нути скри́ню до сті́ни́.

ПРЫСО́ЎНЫ присувни́й.

ПРЫСО́ЧАНЫ підстере́жений, ви́стежений. — *Див. ще* **прысо́чваць.**

ПРЫСО́ЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСАЧЫ́ЦЬ** *док.* підстеріга́ти, підстерегти́, висте́жувати, ви́стежити.

ПРЫСПАРА́ЦЬ *і* **ПРЫСПО́РВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫСПО́РЫЦЬ** *док.* **1.** збільшувати, збільшити, примно́жувати, примно́жити; **~рыць свае́ бага́цці** збільшити (примно́жити) свої бага́тства; **2.** *безос.* побільшати; **бу́льбы прыспо́рыла** карто́плі побільшало; **3.** поси́люватися, поси́литися, збільшуватися, збільшитися; ду́жчати, поду́жчати; **до́ждж прыспо́рыў** дощ поси́лився (збільшився, поду́жчав).

ПРЫСПЕ́ШАНЫ **1.** поква́плений; **2.** приско́рений, пришви́дшений. — *Див. ще* **прыспе́шваць.**

ПРЫСПЕ́ШВАННЕ *див.* **прыспяшэ́нне.**

ПРЫСПЕ́ШВАЦЬ *і* **ПРЫСПЯША́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫСПЕ́ШЫЦЬ** *і* **ПРЫСПЯШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** ква́пити, поква́пити; підганя́ти, підго́нити, підігна́ти, *(багатьох, усіх)* попідганя́ти, попідго́нити; **~шыць з заканчэ́ннем рабо́ты** поква́пити (підігна́ти) із закі́нченням робо́ти; **2.** приско́рювати, приско́рити, пришви́дшувати, пришви́дшити; **~шыць развіццё падзе́й** приско́рити (пришви́дшити) ро́звиток поді́й; **~шыць хаду́** приско́рити (пришви́дшити) ходу́ (крок, кро́ки), подда́ти хо́ду, нада́ти ходи́, надда́ти хо́ду (ходи́).

ПРЫСПЯШЭ́ННЕ *і* **ПРЫСПЕ́ШВАННЕ** *с.* **1.** ква́плення, підганя́ння; **2.** приско́рення, пришви́дшення.

ПРЫССА́ЦЦА *док.* присмокта́тися.

ПРЫСТАВА́ЛА *ч. і ж. розм.* причі́па.

ПРЫСТАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫСТА́ЦЬ** *док.* **1.** *(до кого-чого)* пристава́ти, приста́ти, *(багато)* попристава́ти; прилипа́ти, прили́пнути, *(багато)* поприлипа́ти; *(про липкі речовини та фарбу розм. — ще)* бра́тися, узя́тися; *(про хвороби розм. — звичайно)* чіпля́тися, учепи́тися, причепи́тися *(до кого)*; **гразь ~та́ла да паліто́** бруд приста́в (прили́п) до пальта́; **~та́ла хваро́ба** учепи́лася (причепи́лася) хворо́ба; **2.** *(надокучливо переслідувати, звертатися)* пристава́ти, приста́ти, *(про багато, про багатьох)* попристава́ти; чіпля́тися, причепи́тися; присі́куватися, сі́катися, присі́катися; **~та́ць з**

про́сьбай причепи́тися з проха́нням; **да нас ~та́ў саба́ка** до нас причепи́вся соба́ка; 3. *(про судно)* пристава́ти, приста́ти; **цепла-хо́д ~та́ў да бе́рага** теплохід приста́в до бе́рега; 4. облягáти, прилягáти; **суке́нка ~та́ла да фігу́ры** су́кня облягла́ фігу́ру; **дзве́ры до́бра ~та́лі да вушако́ў** две́рі до́бре прилягли́ до одві́рків; 5. *(стомлюватися)* пристава́ти, приста́ти, *(про багатьох, про всіх)* попристава́ти; **конь ~та́ў у даро́зе** кінь приста́в (стоми́вся) у доро́зі; ◊ **~та́ць з нажо́м да го́рла** наступи́ти на го́рло; **~та́ць у пры́мы** приста́ти в при́йми; **~та́ць як смала́** як (мов, на́че *тощо)* ше́вська смола́ приста́ти (прили́пнути) [до чо́бота, до кожу́ха], як реп'ях причепи́тися, лі́зти сльото́ю (як сльота́).

ПРЫСТА́ВАЧНЫ префікса́льний.

ПРЫСТА́НІШЧА *с.* *і* **ПРЫСТА́НАК, -нку** *ч.* 1. *прям.* пристано́вище *с.*, приту́лок *ч.*, за́хисток *ч.*; 2. *перен.* приту́лок *ч.*, за́хист *ч.*, за́хисток *ч.*; **пра́ва ~нішча** пра́во приту́лку.

ПРЫСТАСАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* пристосо́ваність, пристосо́вуваність.

ПРЫСТАСАВА́ЛЬНІЦКІ *знев.* пристосо́вницький.

ПРЫСТАСАВА́ЛЬНІЦТВА *с. знев.* пристосо́вництво.

ПРЫСТАСАВА́ЛЬНЫ пристосува́льний; **~ная афарбо́ўка насяко́мых** пристосува́льне (наслі́дувальне) забáрвлення комáх.

ПРЫСТАСАВА́НАСЦЬ *ж.* пристосо́ваність.

ПРЫСТАСАВА́НЫ *у різн. знач.* пристосо́ваний.

ПРЫСТАСО́ЎВАЦЦА *недок.*, **ПРЫСТАСАВА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* пристосо́вуватися, пристосува́тися; **~ва́цца да вандро́ўніцкага жыцця́** пристосува́тися до мандрівни́цького життя́.

ПРЫСТАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСТАСАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* пристосо́вувати, пристосува́ти.

ПРЫСТА́ЎКА *ж.* 1. *розм. (те, що приставлене)* приста́вка; 2. *грам.* пре́фікс *ч.*, при́росток *ч.*

ПРЫСТВАЛО́ВЫ *і* **ПРЫСТВО́ЛЬНЫ** *сад., с.-г.* присто́вбурний.

ПРЫСТО́ЛІЦЬ *док. обл.* постели́ти сте́лю.

ПРЫСТРАЛЯ́НЫ *військ.* пристрі́ляний. — *Див. ще* **прыстрэ́льваць**[1].

ПРЫСТРАЛЯ́ЦЬ *див.* **прыстрэ́льваць**[1].

ПРЫСТРО́ЕНЫ[1] 1. *військ.* пришико́ваний, пристро́єний; 2. *(розміщений)* прилашто́ваний; 3. *(приироблений)* прилашто́ваний; 4. *(на якусь посаду й т. ін.)* улашто́ваний, пристро́єний. — *Див. ще* **прыстро́йваць**[1].

ПРЫСТРО́ЕНЫ[2] *розм. (одягнений по-святковому)* причепу́рений, ви́ряджений; прибра́ний, убра́ний. — *Див. ще* **прыстро́йваць**[2].

ПРЫСТРО́ІЦЦА[1] *див.* **прыстро́йвацца**[1].

ПРЫСТРО́ІЦЦА[2] *див.* **прыстро́йвацца**[2].

ПРЫСТРО́ЙВАННЕ *с.* 1. *військ.* пришико́вування; 2. *(розміщування)* прилашто́вування; 3. *(приробляння до чого-небудь)* прилашто́вування; 4. *(на якусь посаду й т. ін.)* улашто́вування, пристро́ювання.

ПРЫСТРО́ЙВАЦЦА[1] *недок. звор., пас.*, **ПРЫСТРО́ІЦЦА**[1] *док.* 1. *військ.* пришико́вуватися, пришикува́тися, пристро́юватися, пристро́їтися; 2. *(розміщуватися)* прилашто́вуватися, прилаштува́тися, приміща́тися, примісти́тися; 3. *розм. (одержувати місце, посаду)* улашто́вуватися, улаштува́тися; пристро́юватися, пристро́їтися.

ПРЫСТРО́ЙВАЦЦА[2] *недок. звор., пас.*, **ПРЫСТРО́ІЦЦА**[2] *док. розм. (одягатися по-святковому)* чепури́тися, причепу́рюватися, причепури́тися, виряджа́тися, ви́рядитися; прибира́тися, прибра́тися, *(про багатьох, про всіх)* поприбира́тися; убира́тися, убра́тися, *(про багатьох, про всіх)* повбира́тися.

ПРЫСТРО́ЙВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫСТРО́ІЦЬ**[1] *док.* 1. *військ.* пришико́вувати, пришикува́ти, пристро́ювати, пристро́їти; 2. *(розміщувати)* прилашто́вувати, прилаштува́ти, приміща́ти, примісти́ти; 3. *(приироблювати)* прилашто́вувати, прилаштува́ти; **~ро́іць замо́к** прилаштува́ти замо́к (замка́); 4. *(розм.) (на якусь посаду)* улашто́вувати, улаштува́ти; *(розм.)* пристро́ювати, пристро́їти, *(багатьох, усіх)* попристро́ювати.

ПРЫСТРО́ЙВАЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫСТРО́ІЦЬ**[2] *док. розм. (одягати по-святковому)* чепури́ти, причепу́рювати, причепури́ти, виряджа́ти, ви́рядити; прибира́ти, прибра́ти, *(багатьох, усіх)* поприбира́ти; убира́ти, убра́ти, *(багатьох, усіх)* повбира́ти.

ПРЫСТРО́ЙСТВА *с. розм.* при́стрій *ч.*

ПРЫСТРУГА́НЫ пристру́ганий. — *Див. ще* **прыстру́гваць.**

ПРЫСТРУ́ГВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСТРУГА́ЦЬ** *док.* пристру́гувати, пристругáти.

ПРЫСТРЭ́ЛЬВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫСТРАЛЯ́ЦЬ** *док. військ.* пристрі́лювати, пристріля́ти; **~ля́ць гарма́ту** пристріля́ти гарма́ту.

ПРЫСТРЭ́ЛЬВАЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫСТРЭ́ЛІЦЬ** *док. (убивати або добивати пострілом)* пристрі́лювати, пристрі́лити, пристре́лити.

ПРЫСТУ́ПАК, -пка *ч. розм. і* **ПРЫСТУ́ПКА** *ж.* 1. схі́дець *ч.*, схо́дина *ж.*, при́ступка *ж.*, при́ступець *ч.*; *(драбини)* щабе́ль *ч.*, щабли́на *ж.*; 2. *перен. розм. (стадія, фаза)* сту́пінь *ч.*, щабе́ль *ч.*

ПРЫСТЫВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫСТЫ́ІЦЬ** *док.* примерза́ти, приме́рзнути, приме́рзти, *(розм.)* прикипа́ти, прикипі́ти.

ПРЫСТЫКАВА́НЫ *спец.* пристико́ваний. — *Див. ще* **прыстыко́ўваць.**

ПРЫСТЫКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСТЫКАВА́ЦЬ** *док.* пристико́вувати, пристикува́ти.

ПРЫСТЭ́ПАВЫ пристепови́й; **~вая паласа́** пристепова́ смуга.

ПРЫСУ́Д, -ду *ч.* 1. *(судовий)* ви́рок, при́суд, *(заст.)* рішене́ць; 2. *(рішення організації)* ухва́ла *ж.*, постано́ва *ж.*; 3. *перен. (думка, міркування)* ви́рок, при́суд.

ПРЫСУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСУДЗІ́ЦЬ** *док.* прису́джувати, присуди́ти, *(багатьох, усіх, багатьом, усім)* попрису́джувати; **~дзі́ць да зняво́лення** присуди́ти (засуди́ти) до ув'я́знення; **~дзі́ць пе́ршую пр́эмію** присуди́ти пе́ршу пре́мію.

ПРЫСУДЖЭ́ННЕ *с.* прису́дження, *(незак. д. — ще)* прису́джування.

ПРЫСУКА́НЫ прису́каний. — *Див. ще* **прысу́кваць.**

ПРЫСУ́КВАЦЦА *недок.*, **ПРЫСУКА́ЦЦА** *док.* чіпля́тися, причепи́тися; **аса́ ~ка́лася** оса́ причепи́лася; **п'я́ны ~ка́ўся да жанчы́ны** п'я́ний причепи́вся до жінки.

ПРЫСУ́КВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСУКА́ЦЬ** *док.* прису́кувати, присука́ти.

ПРЫСУ́ТНІЧАЦЬ *недок.* бу́ти [прису́тнім].

ПРЫСУТУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **ПРЫСУТУ́ЛІЦЦА** *док. розм.* суту́литися *(недок.)*; го́рбитися, згорбитися.

ПРЫСУ́ХА *ж. обл. (кохана людина)* лю́бка, коха́на.

ПРЫСЦЕ́НАК, -нка *ч.* бокова́ прибудо́ва.

ПРЫСЦЁБВАЦЬ *недок.*, **ПРЫСЦЁБНУЦЬ** *док. однокр. розм.* підхльо́стувати, підхльо́снути, підстьо́бувати, підстьобну́ти; **~ваць каня́** підхльо́стувати (підстьо́бувати) коня́.

ПРЫСЦІ́ГНУЦЬ *(кого) док. розм.* тра́питися *(з ким-чим)*, спітка́ти, *(розм.)* спости́гти, спости́гнути *(кого-що)*; **яго́ ~гла го́ра** з ним ста́лося го́ре (ли́хо); з ним ста́лася біда́, його́ спітка́ло го́ре (ли́хо), його́ спітка́ла біда́.

ПРЫСЫЛА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫСЛА́ЦЬ** *док.* присила́ти, присла́ти; *(доправляти — ще)* надсила́ти, надісла́ти; **~ла́ць сувязно́га** присла́ти зв'язково́го.

ПРЫСЯГА́ЛЬНЫ кля́твенний, *(рідко)* прися́жний.

ПРЫСЯГА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* заприсяга́ння, присяга́ння; **2.** кля́тва *ж.*, заприсяга́ння, присяга́ння, прися́га *ж.*

ПРЫСЯГА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫСЯГНУ́ЦЬ** *док.* присяга́ти, присягну́ти.

ПРЫСЯДА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫСЕ́СЦІ** *док. у різн. знач.* присіда́ти, присі́сти; **~се́сці на ку́кішкі** присі́сти навпо́чіпки (напо́чіпки).

ПРЫТАІ́ЦЦА *див.* **прыто́йвацца**.

ПРЫТАІ́ЦЬ *див.* **прыто́йваць**.

ПРЫТАПТА́НЫ *і* **ПРЫТО́ПТАНЫ** прито́птаний; притоло́чений. — *Див. ще* **прыто́птваць**.

ПРЫТАПТА́ЦЦА *див.* **прыто́птвацца**.

ПРЫТАПТА́ЦЬ *див.* **прыто́птваць**.

ПРЫТАРГАВА́НЫ *розм.* приторго́ваний. — *Див ще* **прытаргу́ўваць.**

ПРЫТАРГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫТАРГАВА́ЦЬ** *док.* приторго́вувати, приторгува́ти.

ПРЫТАРМО́ЖВАЦЬ *недок.*, **ПРЫТАРМАЗІ́ЦЬ** *док.* пригальмо́вувати, пригальмува́ти.

ПРЫТАРНАВА́ЦЦА *док. обл.* зупини́тися, спини́тися, ста́ти.

ПРЫ́ТАРНАСЦЬ *ж.* **1.** нудо́тність; **2.** нудо́тність, соло́дкість.

ПРЫТАРНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫТАРНАВА́ЦЬ** *док. спец.* прича́люввати, прича́лити, *(про багато, про все)* поприча́лювати; пристава́ти, приста́ти, *(про багато, про все)* попристава́ти; **~нава́ць плыт да бе́рага** прича́лити пліт до бе́рега, приста́ти пло́том до бе́рега.

ПРЫ́ТАРНЫ 1. нудо́тний, *(неприємно солодкий — ще)* ну́дно-соло́дкий; **2.** *перен.* нудо́тний; соло́дкий; **~ная ве́тлівасць** нудо́тна (соло́дка) ввічливість (че́мність, приві́тність).

ПРЫТАЎЧЫ́ *док.* **1.** *кул.* затовкти́ *(салом)*; **2.** *розм. (побити)* притовкти́; *(до смерті)* приби́ти, притовкти́.

ПРЫТА́ЧНЫ *обл.* зру́чний; прида́тний, годя́щий.

ПРЫТВАРА́ЦЦА *недок.*, **ПРЫТВАРЫ́ЦЦА** *док.* удава́ти [з се́бе], уда́ти [з се́бе] *(кого)*; *(розм.)* прикида́тися, прики́нутися *(ким)*; **~ры́цца глухі́м** уда́ти [з се́бе] глухо́го, прики́нутися глухи́м.

ПРЫТВО́РНА *прислівн.* уда́вано; облу́дно; нещи́ро.

ПРЫТВО́РНАСЦЬ *ж.* уда́ваність; облу́дність; нещи́рість.

ПРЫТВО́РНЫ уда́ваний; *(брехливий; лицемірний)* облу́дний; нещи́рий; **~ная сці́пласць** уда́вана скро́мність; **~ная спага́да** нещи́ре співчуття́; **п. смех** нещи́рий сміх.

ПРЫТВО́РСТВА *с.* удава́ння, прикида́ння; облу́да *ж.*; уда́ваність.

ПРЫТВО́РШЧЫК *ч.* удава́льник, облу́дник.

ПРЫТВО́РШЧЫЦА *ж.* удава́льниця, облу́дниця.

ПРЫТКА́НЫ при́тканий.

ПРЫ́ТКАСЦЬ *ж.* пру́дкість, шви́дкість.

ПРЫТКА́ЦЬ *див.* **прытыка́ць**[1].

ПРЫ́ТКІ прудки́й, швидки́й, хутки́й.

ПРЫТКНУ́ЦЬ *див.* **прытыка́ць**[2].

ПРЫТНО́М *прислівн. обл. (один за одним, безперервно)* підря́д, по́спіль.

ПРЫТО́ЕНЫ прита́єний; затамо́ваний, притамо́ваний, прича́єний, зача́єний.

ПРЫТО́ЙВАЦЦА *недок.*, **ПРЫТАІ́ЦЦА** *док.* прита́юватися, притаї́тися, *(док.)* причаї́тися.

ПРЫТО́ЙВАЦЬ *недок.*, **ПРЫТАІ́ЦЬ** *док.* прита́ювати, притаї́ти; *(якесь почуття — ще)* затамо́вувати, затамува́ти; **~таі́ць крыўду** затамува́ти кри́вду.

ПРЫТО́К *ч.* **1.** *род.* **прыто́ку** *(дія)* припли́в, до́плив; **2.** *род.* **прыто́ка** *(річки)* прито́ка *ж.*

ПРЫТО́КАВЫ *спец.* припливни́й.

ПРЫТО́ПТАНЫ *див.* **прытапта́ны**.

ПРЫТО́ПТВАЦЦА *недок.*, **ПРЫТАПТА́ЦЦА** *док.* **1.** прито́птуватися, притопта́тися; **2.** *прост. (слабшати від старості)* марні́ти, змарні́ти, подава́тися, пода́тися.

ПРЫТО́ПТВАЦЬ *недок.*, **ПРЫТАПТА́ЦЬ** *док.* прито́птувати, притопта́ти; *(багато, усе)* поприто́птувати; *(док.: траву, посіви тощо — ще)* притолочи́ти.

ПРЫТО́РКВАЦЦА *недок.*, **ПРЫТО́РКНУЦЦА** *док.* доторка́тися, дото́ркуватися, доторкну́тися *(до кого-чого, кого-чого)* приторка́тися, прито́ркуватися, приторкну́тися *(кого-чого, до кого-чого)*.

ПРЫТО́ЎЧАНЫ *кул.* зато́вчений. — *Див. ще* **прытаўчы́ 1**.

ПРЫТРУ́ХАЦЬ *док. розм. (прибігти підтюпцем)* притю́пати, притрю́хати, притрюхи́кати.

ПРЫТРЫ́ЗНІЦЦА *див.* **трызні́цца**.

ПРЫТРЫ́ЗНІЦЬ *док. (уявити, побачити вві сні, у маренні)* поба́чити, уяви́ти.

ПРЫТРЫМА́НЫ притри́маний, приде́ржаний; сти́шений. — *Див. ще* **прытры́млівацъ.**

ПРЫТРЫ́МЛІВАЦЦА *недок.*, **ПРЫТРЫМА́Ц-**

ЦА *док.* **1.** притри́муватися, притри́матися, приде́ржуватися, приде́ржатися; **~вацца рукой за по́ручні** притри́муватися (приде́ржуватися) руко́ю за по́ручні (пору́ччя, по́ручень); **2.** *(недок.: бути ближче до чого-небудь)* трима́тися, держа́тися; **3.** *недок. перен. (чого: правила, думки тощо)* доде́ржуватися, дотри́муватися, держа́тися, трима́тися; **~вацца пры́нцыпаў** доде́ржуватися (дотри́муватися, держа́тися, трима́тися) при́нципів; **4.** *недок. пас.* притри́муватися, приде́ржуватися.

ПРЫТРЫ́МЛІВАЦЬ *недок.*, **ПРЫТРЫМА́ЦЬ** *док.* **1.** притри́мувати, притри́мати, приде́ржувати, приде́ржати; *(про рух — ще)* сти́шувати, сти́шити; **~ма́ць ко́ней** притри́мати (приде́ржати, сти́шити) ко́ней; **~ма́ць я́блыкі к вясне́** притри́мати (приде́ржати) я́блука до весни́; **2.** затри́мувати, затри́мати, *(багато, усе)* позатри́мувати; **абло́жныя дажджы́ ~ма́лі жніво́** обло́жні (облі́жні) дощі́ затри́мали жнива́; ◊ **~ма́ць язы́к** прикуси́ти язи́к (язика́), уде́ржати язи́к (язика́) [за зуба́ми, на при́в'язі], припну́ти язи́к (язика́).

ПРЫТУ́ЛАК, -лку *ч.* **1.** *(пристановище)* приту́лок, за́хисток; **2.** *(доброчинний заклад)* приту́лок.

ПРЫТУ́ЛКАВЫ *заст.* з приту́лку.

ПРЫТУ́ЛЬВАЦЬ *і* **ПРЫТУЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫТУЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** притуля́ти, притули́ти, *(багато, усе)* поприту́ляти; *(до серця, грудей тощо — звичайно)* пригорта́ти, пригорну́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* попригорта́ти; **~лі́ць дзі́ця да грудзе́й** притули́ти (пригорну́ти) дитя́ до груде́й; **~лі́ць галаву́ да паду́шкі** притули́ти го́лову до поду́шки; **2.** *перен.* дава́ти приту́лок, да́ти приту́лок *(кому)*, *(розм.)* притуля́ти, притули́ти *(кого)*, *(док.)* прихисти́ти *(кого)*; **3.** *(ховати, захищати)* хова́ти, схова́ти, захо́вувати, захова́ти; **стары́ лес ~лі́ў партыза́н** стари́й ліс схова́в (захова́в) партиза́нів; ◊ **няма́ дзе галаву́ ~лі́ць** ні́де (ні́куди, нема́є, нема́ де) го́лову прихили́ти.

ПРЫТУ́ЛЬНА *див.* **уту́льна**.

ПРЫТУ́ЛЬНАСЦЬ *див.* **уту́льнасць**.

ПРЫТУ́ЛЬНЫ *див.* **уту́льны**.

ПРЫТУ́ПАЦЦА *док. розм. (стомитися від ходіння)* нату́патися, приту́пати [но́ги].

ПРЫТУРЫ́ЦЬ *док. розм.* **1.** пригна́ти; **п. каро́ў** пригна́ти корі́в (коро́ви); **2.** *(принести)* припе́рти, притягти́.

ПРЫТУ́ШАНЫ прига́шений; приту́шений. — *Див. ще* **прыту́шваць.**

ПРЫТУ́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРЫТУШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** прига́шувати, пригаси́ти; **~шы́ць ля́мпу** пригаси́ти ля́мпу; **~шы́ць недаку́рак** пригаси́ти недо́курок; **2.** *перен. (приглушувати)* прига́шувати, пригаси́ти; **~шы́ць усме́шку** пригаси́ти у́смішку.

ПРЫТЫКА́ЦЦА[1] *недок. пас.* притика́тися. — *Див. ще* **прытыка́ць**[1].

ПРЫТЫКА́ЦЦА[2] *недок.*, **ПРЫТКНУ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** доторка́тися, дото́ркуватися, доторкну́тися, приторка́тися, приторкну́тися, торка́тися, торкну́тися, дотика́тися, діткну́тися, доткну́тися; **~ну́цца па́льцам да гара́чай кастру́лі** доторкну́тися (приторкну́тися, торкну́тися, діткну́тися) па́льцем до гаря́чої кастру́лі; **2.** притика́тися, приткну́тися; **няма́ дзе п.** нема́є (нема́) де, ні́де приткну́тися; **3.** *недок. пас.* притика́тися, приставля́тися.

ПРЫТЫКА́ЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫТКА́ЦЬ** *док.* *(додати за допомогою ткання)* притика́ти, притка́ти.

ПРЫТЫКА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫТКНУ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *прям., перен.* притика́ти, приткну́ти; **~ну́ць кве́тку** приткну́ти кві́тку; **дзе б яго́ ~ну́ць?** де б його́ приткну́ти (притули́ти)?; **2.** *(наближати впритул)* притуля́ти, притули́ти; **~ну́ць па́лец да шчакі́** притули́ти па́лець до щоки́.

ПРЫТЭ́ПАЦЬ *док. розм. (прийти)* притьо́пати, приту́пати.

ПРЫЎДА́ЛА *прислівн.* до́бре, гара́зд, ло́вко, га́рно, чудо́во; спри́тно, згра́бно, ме́тко; помолоде́цькому, хва́цько.

ПРЫЎДА́ЛЫ до́брий, ло́вкий, га́рний, спри́тний, згра́бний, метки́й; молоде́цький, хва́цький.

ПРЫЎДАРА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЎДА́РЫЦЬ** *док.* **1.** *прост. (залицятися, упадати (коло кого)* залиця́тися, позалиця́тися *(до кого)*; **2.** *розм. док. (почати робити що-небудь енергійно)* налягти́, ушква́рити, утя́ти, утну́ти; **~да́рыць гапака́** ушква́рити гопака́;

ПРЫЎЗДЫМА́ННЕ *див.* **прыўзніма́нне**.

ПРЫЎЗДЫМА́ЦЦА *див.* **прыўзніма́цца**.

ПРЫЎЗДЫМА́ЦЬ *див.* **прыўзніма́ць**.

ПРЫЎЗНІМА́ННЕ *і* **ПРЫЎЗДЫМА́ННЕ** *с.* **1.** підніма́ння, підійма́ння; підве́дення; **2.** підне́сення.

ПРЫЎЗНІМА́ЦЦА *і* **ПРЫЎЗДЫМА́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **ПРЫЎЗНЯ́ЦЦА** *док.* **1.** [тро́хи] підніма́тися, [тро́хи] підня́тися, *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* попідніма́тися; [тро́хи] підійма́тися, [тро́хи] підійня́тися, *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* попідійма́тися; *(з місця — звичайно, а також про голову, очі)* підво́дитися, підвести́ся, *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* попідво́дитися; **2.** *перен. (ставати ліпшим, радісно-жвавим)* [тро́хи] підно́ситися, [тро́хи] піднести́ся.

ПРЫЎЗНІМА́ЦЬ *і* **ПРЫЎЗДЫМА́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫЎЗНЯ́ЦЬ** *док.* **1.** [тро́хи] підніма́ти, [тро́хи] підня́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* попідніма́ти; [тро́хи] підійма́ти, [тро́хи] підійня́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* попідійма́ти; *(голову, очі тощо — звичайно)* підво́дити, підвести́, *(багато, усе)* попідво́дити; **2.** *перен. (поліпшувати)* [тро́хи] підно́сити, [тро́хи] піднести́.

ПРЫЎЗНЯ́ТА *прислівн.* підне́сено.

ПРЫЎЗНЯ́ТАСЦЬ *ж.* підне́сеність.

ПРЫЎЗНЯ́ТЫ **1.** *дієприкм.* [тро́хи] підня́тий (підійня́тий); підве́дений; [тро́хи] підне́сений; **2.** *прикм.* підне́сений; **п. настро́й** підне́сений на́стрій. — *Див. ще* **прыўзніма́ць.**

ПРЫЎНО́СІЦЬ *недок.*, **ПРЫЎНЕ́СЦІ** *док. книжн.* привно́сити, привнести́.

ПРЫЎНЯСЕ́ННЕ *с.* привне́сення.

ПРЫЎСТАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЎСТА́ЦЬ** *док.* *(уставати на якийсь час і не на повен зріст)* підво́дитися, підвести́ся, *(про багатьох, про всіх)* попідво́дитися.

ПРЫФАСТРЫГАВА́НЫ **1.** приме́таний; пристьо́баний; **2.** приме́таний. — *Див. ще* **прыфастрыго́ўваць**.

ПРЫФАСТРЫГО́ЎВАННЕ *с. крав.* **1.** *(пришивання великими стібками)* приме́тування, пристьо́бування; **2.** *(ушивання наметуванням)* приме́тування.

ПРЫФАСТРЫГО́ЎВАЦЦА *недок. пас. крав.* приме́туватися, пристьо́буватися.

ПРЫФАСТРЫГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫФАСТРЫГАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(пришивати великими стібками)* приме́тувати, примета́ти; пристьо́бувати, пристьоба́ти; **~ва́ць каўне́р** примета́ти (пристьоба́ти) ко́мір; **2.** *(ушивати наметуванням)* приме́тувати, примета́ти; **~ва́ць рука́ў** примета́ти рука́в.

ПРЫФАСТРЫГО́ЎКА *ж. крав. розм.* приме́тування *с.*

ПРЫФУГАВА́НЫ *тесл.* прифуго́ваний. — *Див. ще* **прыфуго́ўваць.**

ПРЫФУГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫФУГАВА́ЦЬ** *док. тесл.* прифуго́вувати, прифугува́ти.

ПРЫХАВА́НЫ *і* **ПРЫХО́ВАНЫ** *у різн. знач.* прихо́ваний. — *Див. ще* **прыхо́ўваць.**

ПРЫХАДЖА́НІН *ч. церк.* парафія́нин.

ПРЫХАДЖА́НКА *ж. церк.* парафія́нка.

ПРЫ́ХАДЗЕНЬ *ч. (той, хто прийшов, приїхав звідки-небудь; немісцева людина)* прихі́дець, при́хо́день, *(розм.)* прихо́дько, забро́да.

ПРЫХАДНЫ́ **1.** *дієприкм.* яки́й (що) прихо́дить; **2.** *у знач. прикм.* прихо́жий, *(розм.)* нахо́жий. — *Див. ще* **прыхо́дзіць.**

ПРЫХАДСКІ́ *і* **ПРЫХО́ДСКІ** *церк.* парафія́льний; **~кая шко́ла** парафія́льна шко́ла.

ПРЫХАЛАДА́ЦЬ *док. безос. розм.* похододнішати, *(розм.)* постудені́ти.

ПРЫ́ХАМАЦЬ *ж. обл.* при́мха, забага́нка.

ПРЫ́ХАПКАМ *див.* **пры́хваткамі**.

ПРЫХАРО́ШАНЫ **1.** прикра́шений; **2.** причепу́рений. — *Див. ще* **прыхаро́шваць**.

ПРЫХАРО́ШВАННЕ *с.* **1.** прикраша́ння, прикра́шування; **2.** причепу́рювання.

ПРЫХАРО́ШВАЦЦА *недок.*, **ПРЫХАРАШЫ́ЦЦА** *док.* **1.** прикра́шуватися, прикраша́тися, прикра́ситися; **2.** *розм.* причепу́рюватися, чепури́тися, причепури́тися. — *Див. ще* **прыхаро́шваць**.

ПРЫХАРО́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРЫХАРАШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(зображувати в кращому вигляді, ніж є насправді)* прикра́шувати, прикраша́ти, прикра́сити; **2.** причепу́рювати, чепури́ти, причепури́ти.

ПРЫХВА́ТКАМІ *і* **ПРЫ́ХАПКАМ** *прислівн.* коли́-не-коли́, при́хапцем, при́хапці, при́хапком.

ПРЫХІНА́ЦЦА *недок.*, **ПРЫХІНУ́ЦЦА** *док.* **1.** притиска́тися, прити́скуватися, прити́снутися; пригорта́тися, пригорну́тися, *(про багатьох, про всіх)* попригорта́тися; притуля́тися, притули́тися, *(про багатьох, про всіх)* попритуля́тися; прихиля́тися, прихили́тися, *(про багатьох, про всіх)* поприхиля́тися; **2.** *перен. (відчувати симпатію до кого-небудь)* прихиля́тися, прихили́тися; **3.** *розм.* дру́жно бра́тися, дру́жно взя́тися *(за що, до чого)*; **усе́ дру́жна ~ну́ліся да рабо́ты** усі дру́жно взяли́ся до робо́ти (за робо́ту).

ПРЫХІНА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫХІНУ́ЦЬ** *док.* **1.** притиска́ти, прити́скувати, прити́снути; *(до грудей, серця тощо — звичайно)* пригорта́ти, пригорну́ти, *(багатьох, усіх)* попригорта́ти; притуля́ти, притули́ти, *(багатьох, усіх)* попритуля́ти; прихиля́ти, прихили́ти, *(багатьох, усіх)* поприхиля́ти; **2.** *(накривати)* прикрива́ти, прикри́ти, *(багатьох, усіх)* поприкрива́ти; **~ну́ць ко́ўдрай** прикри́ти ко́вдрою.

ПРЫХІНУ́ТЫ **1.** прити́снутий, прити́снений; приго́рнутий, приго́рнений, притý́лений; прихи́лений; **2.** прикри́тий. — *Див. ще* **прыхіна́ць**.

ПРЫХЛО́ПНУЦЬ *док. розм.* **1.** *(ударити долонею по чому-небудь)* плесну́ти, ля́снути; **2.** *(зачинити з шумом)* зачини́ти [з грю́котом, грю́кнувши]; **3.** прищикну́ти, придуши́ти, придави́ти; **4.** *перен. (ліквідувати)* закри́ти, *(багато, усе)* позакрива́ти; **5.** *розм. (убити, найчастіше пострілом)* рі́ши́ти, порі́ши́ти.

ПРЫХЛУ́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРЫХЛУСІ́ЦЬ** *док. розм.* прибрі́хувати, прибреха́ти, *(багато)* поприбрі́хувати.

ПРЫХМУ́РВАЦЦА *недок. звор.*, *пас.*, **ПРЫХМУ́РЫЦЦА** *док. розм.* [тро́хи] нахму́рюватися, [тро́хи] нахму́ритися, [тро́хи] насу́плюватися, [тро́хи] насу́питися.

ПРЫХМУ́РВАЦЬ *недок.*, **ПРЫХМУ́РЫЦЬ** *док. розм.* [тро́хи] нахму́рювати, [тро́хи] нахму́рити, [тро́хи] насу́плювати, [тро́хи] насу́пити.

ПРЫХО́ВАНЫ *див.* **прыхава́ны**.

ПРЫХО́Д[1], **-ду** *ч.* прихі́д; *(потяга, пароплава — звичайно)* прибуття́ *с.*; **п. по́езда** прибуття́ по́їзда (по́тяга); **п. да ўла́ды** прихі́д до вла́ди.

ПРЫХО́Д[2], **-ду** *ч. бухг.* прибу́ток; **п. і расхо́д** прибу́ток і вида́тки.

ПРЫХО́Д[3] *ч. церк.* пара́фія *ж.*; ◊ **які́ поп, такі́ і п.** *прик.* яки́й піп, така́ й пара́фія (такі́ й парафія́ни); яки́й пасту́х, така́ й череда́.

ПРЫХО́ДАВАННЕ *с. бухг.* прибуткува́ння.

ПРЫХО́ДАВАЦЦА *недок. пас. бухг.* прибуткува́тися.

ПРЫХО́ДАВАЦЬ *недок. бухг.* прибуткува́ти.

ПРЫХО́ДА-РАСХО́ДНЫ *бухг.* прибутко́во-видатко́вий.

ПРЫХО́ДЗІЦЦА *недок. безос.*, **ПРЫЙСЦІ́СЯ** *док.* **1.** прихо́дитися, прийти́ся; **зрабі́ць што-не́будзь як пры́йдзецца** зроби́ти що-не́будь як при́йдеться; **~йсці́ся па гу́сту** припа́сти (бу́ти) до смаку́; **2.** *(збігатися з яким-небудь днем)* припада́ти, припа́сти; **свя́та ~йшло́ся на ня́дзелю** свя́то припа́ло на неді́лю; **3.** *(бути змушеним, неминучим)* дово́дитися, довести́ся; *(випадати) безос.* трапля́тися, тра́питися; **мне не ~йшло́ся мно́га вучы́цца** мені́ не довело́ся бага́то вчи́тися; **на ко́жнага ~йшло́ся па дзве ты́сячы рублёў** ко́жному припа́ло по дві ти́сячі рублі́в; **мне ~йдзецца тэрміно́ва паеха́ць** мені́ доведе́ться терміно́во поїха́ти; **4.** *недок. (про спорідненість)* дово́дитися; **~ён мне ~хо́дзіцца дзя́дзькам** він мені́ дово́диться дя́дьком.

ПРЫХО́ДЗІЦЬ *недок.*, **ПРЫЙСЦІ́** *док.* прихо́дити, прийти́; прибува́ти, прибу́ти; настава́-

ти, наста́ти, надхо́дити, надійти́; *(про думку, здогад, спогад — звичайно)* спада́ти, спа́сти; **~йсці на заня́ткі** прийти́ на заня́ття; **~йшла́ вясна́** наста́ла весна́; **~йсці да вы́ваду** дійти́ ви́сновку; **~йсці да зго́ды** дійти́ зго́ди, прийти́ до зго́ди; ◊ **~йсці ў галаву́** спа́сти на ду́мку, прийти́ в го́лову (до голови́, на ду́мку), запа́сти в го́лову (до голови́, на ду́мку); **~ йсці да ро́зуму** прийти́ до ро́зуму (до глу́зду); узя́тися за ро́зум; піти́ до голови́ по ро́зум; отя́митися; **канцы́ ~йшлі** кіне́ць прийшо́в *(кому)*; прийшла́ оста́ння годи́на *(на кого)*; **~йсці да па́мяці** прийти́ до па́м'яті (опритомніти); **~йсці ў захапле́нне** захопи́тися *(чим)*, запали́тися *(чим)*; **~йсці на ду́мку** спа́сти на ду́мку, прийти́ в го́лову (до голови́), запа́сти в го́лову (до голови́, на ду́мку); **~йсці на (у) па́мяць** ста́ти на па́м'яті; наверну́тися на па́м'ять; спа́сти на ду́мку; уста́ти в ду́мці; **~йсці ў но́рму** прийти́ до но́рми (до норма́льного ста́ну); **~йсці ў сябе́ а)** *(після непритомності)* опритомніти, *(розм.)* очу́няти, очу́нятися, очу́матися; **б)** опам'ята́тися, отя́митися, схамену́тися; **~йсці да ла́ду** дійти́ зго́ди, прийти́ до зго́ди; **пры́йдзе ко́за да во́за** *присл.* при́йде коза́ до во́за [та й ска́же бе (ме)].

ПРЫХО́ДЗЯЧЫ **1.** *дієприкм.* яки́й (що) прихо́дить; **2.** *у знач. прикм.* прихо́жий; **3.** *дієприслівн.* прихо́дячи. — *Див. ще* **прыхо́дзіць.**

ПРЫХО́ДНЫ прибутко́вий; **~ная кні́га** прибутко́ва кни́га.

ПРЫХО́ДСКІ *див.* **прыхадскі́.**

ПРЫХО́ЖАЯ *див.* **пярэ́дняя.**

ПРЫХО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫХАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* прихо́вувати, прихова́ти; хова́ти, схова́ти; захо́вувати, захова́ти; **~хава́ць запа́лкі ад дзяце́й** прихова́ти (схова́ти, захова́ти) сірники́ від діте́й; **~хава́ць крыху́ гро́шай** прихова́ти (схова́ти, захова́ти) тро́хи гро́шей; **~хава́ць падма́н** прихова́ти обма́н.

ПРЫХРАБРЫ́ЦЦА *док. розм.* прихоро́бритися.

ПРЫ́ЦЕМАК, -мку *ч.* **1.** *(погане освітлення)* напівмо́рок, напівте́мрява *ж.*, півте́мрява *ж.*; **у гэ́тым пакóі заўсёды п.** у цій кімна́ті за́вжди напівмо́рок (півмо́рок, напівте́мрява, півте́мрява); **2.** при́смерк, при́смерки, су́тінки, су́тінок, су́тінь *ж.*; **набліжа́ўся п.** спада́в при́смерк (су́тінок), спада́ли при́смерки (су́тінки), *(безос.)* смерка́лося, сутені́ло; ◊ **на ~мку** при́смерком, смерко́м, на смерка́нні, на смерку́, на присмерка́нні.

ПРЫ́ЦЕМКАМ *прислівн.* у при́смерку, у смерку́, сме́рком, на смерка́нні, на смерку́.

ПРЫ́ЦЕМНА *прислівн.* темнува́то.

ПРЫЦЕРУШЫ́ЦЬ *див.* **прыцяру́шваць.**

ПРЫЦІКАВА́ЦЬ *док.* підстерегти́, пристерегти́, ви́стерегти *(кого-що)*.

ПРЫЦІРА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЦЕ́РЦІ** *док. спец.* притира́ти, прите́рти.

ПРЫЦІ́РАЧНЫ *спец.* притира́льний.

ПРЫЦІ́РКА *ж. спец.* притира́ння *с.*

ПРЫ́ЦІСК, -ку *ч.* **1.** при́тиск; **ён сказа́ў гэ́та сло́ва з ~кам** він сказа́в це сло́во з при́тиском; **2.** *(потовщення лінії)* на́тиск.

ПРЫЦІ́СК, -ку *ч.* **1.** *прям., перен. (дія)* при́тиск, *(незак. д. — звичайно)* притиска́ння *с.*, прити́скування *с.*; **2.** *перен. (утиски)* при́тиск.

ПРЫЦІСКА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЦІ́СНУЦЬ** *док.* **1.** притиска́ти, прити́скувати, прити́снути; приду́шувати, придуши́ти, прида́влювати, придави́ти; **~нуць спружы́ну** прити́снути пружи́ну; **~нуць па́лец** придуши́ти (придави́ти) па́лець; *(до грудей, серця тощо — звичайно)* пригорта́ти, пригорну́ти, *(багатьох, усіх)* попригорта́ти; притуля́ти, притули́ти, *(багатьох, усіх)* попритуля́ти; **~нуць да грудзе́й** пригорну́ти (притули́ти) до груде́й; **~нуць у кут** припе́рти (прити́снути) до стіни́, загна́ти в тісни́й кут *(кого)*; **~нуць прагу́льшчыкаў** прити́снути прогу́льників; **2.** *(обмежувати в правах)* ути́скувати, утиска́ти, ути́снути; пригно́блювати, пригноби́ти; **3.** *розм. (про холод, морози, док.)* уда́рити, узя́ти; ◊ **~нуць хвост** *(каму)* прищикну́ти хвоста́ *(кому)*.

ПРЫЦІСКА́Ч, -ча́ *ч. техн.* притиска́ч.

ПРЫЦІ́СКЛІВАСЦЬ *ж.* ску́пість.

ПРЫЦІ́СКЛІВЫ скупи́й, *(розм.)* скупе́нький.

ПРЫЦІ́ШВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЦІ́ШЫЦЬ** *док.* **1.** прити́шувати, прити́шити, сти́шити; *(про рух — ще)* спові́льнювати, спові́льнити, упові́льнювати, упові́льнити; **~шыць радыёпрыёмнік** прити́шити (сти́шити) радіоприйма́ч; **~шыць ход** спові́льнити (упові́льнити, прити́шити, сти́шити) рух (ходу́); сти́шитися, упові́льнитися; **2.** *(робити меншим, слабшим силою, виявом)* зме́ншувати, зме́ншити, стри́мувати, стри́мати, зде́ржувати, зде́ржати, угамо́вувати, угамува́ти, сти́шувати, сти́шити; **~шыць гнеў** стри́мати (зде́ржати, угамува́ти, сти́шити) гнів; **~шыць боль** заспоко́їти (ути́шити, угамува́ти) біль; **3.** заспоко́ювати, заспоко́їти, ути́шувати, утиша́ти, ути́шити, угамо́вувати, угамува́ти, утихоми́рювати, утихоми́рити; **~шыць дзяце́й** заспоко́їти (ути́шити, угамува́ти, утихоми́рити) діте́й.

ПРЫЦІШЭ́ЛЫ яки́й (що) прити́х, прити́хлий.

ПРЫЦЬМЕ́ЛЫ яки́й (що) потемні́в (потемні́шав, стемні́в), потемні́лий, стемні́лий; *(про фарби — ще)* поблякли́й, збля́клий.

ПРЫЦЬМЕ́ЦЬ *док.* потемні́ти, потемні́шати, стемні́ти, [тро́хи] притемні́ти; *(утратити блиск — ще)* потьма́ритися, поме́ркнути, поме́ркти, потьмяні́ти, потьмяні́шати; побля́кнути, збля́кнути.

ПРЫЦЬМІ́ЦЬ *док. прям., перен.* зате́мнювати, затемня́ти, затемни́ти; заступа́ти, заступи́ти; за́ступати, за́стити; закрива́ти, закри́ти, *(багато, усе)* позакрива́ти; затуля́ти, зату́лювати, затули́ти, *(багато, усе)* позатуля́ти, позату́лювати; **во́блакі ~мі́лі со́нца** хма́ри заступи́ли (закри́ли, затули́ли) со́нце; **п. во́браз** затемни́ти о́браз.

ПРЫЦЯ́ГВАЦЬ *і* **ПРЫЦЯГА́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫЦЯГНУ́ЦЬ** *док. прям., перен.* притяга́ти, притя́гувати, притягти́, притягну́ти; **~ну́ць бервяно́** притягти́ (притягну́ти) коло́ду; **магні́т ~ну́ў іго́лку** магні́т притя́г (притягну́в) го́лку; **~ну́ць вяро́ўкамі да слупа́** притягти́ (притягну́ти) мотузка́ми до стовпа́; **~ну́ць мо́ладзь да рабо́ты ў гуртка́х** залучи́ти мо́лодь до робо́ти в гуртка́х; **~ну́ць да адка́знасці** притяга́ти (притягну́ти) до

відповіда́льності; ~**ну́ць ува́гу** приверну́ти ува́гу; ◊ ~**ну́ць за валасы́** притягти́ (притягну́ти) за воло́сся; ~**ну́ць на свой бок** прихили́ти (приверну́ти, залучи́ти, перетягти́) до се́бе (на свій бік).

ПРЫЦЯЖЭ́ННЕ *с. фіз.* притяга́ння; тяжі́ння; **магні́тнае п.** магнітне притяга́ння; **узае́мнае п.** взає́мне притяга́ння; **зямно́е п.** земне́ тяжі́ння.

ПРЫЦЯКА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЦЯЧЫ́** *док.* притіка́ти, притекти́; припли́ва́ти, приплисти́, припливти́; **вада́ ~цякла́ ў лагчы́ну** вода́ притекла́ в доли́ну.

ПРЫЦЯМНЯ́ЦЦА *недок. пас.* притемня́тися, прите́мнюватися.

ПРЫЦЯМНЯ́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЦЯМНІ́ЦЬ** *док.* притемня́ти, прите́мнювати, притемни́ти.

ПРЫЦЯРУ́ШВАННЕ *с.* припоро́шування, притру́шування.

ПРЫЦЯРУ́ШВАЦЦА *недок. пас.* припоро́шуватися, притру́шуватися.

ПРЫЦЯРУ́ШВАЦЬ *і* **ПРЫПАРУ́ШВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫЦЕРУШЫ́ЦЬ** *і* **ПРЫПАРУШЫ́ЦЬ** *док.* припоро́шувати, припороши́ти, притру́шувати, притруси́ти.

ПРЫЦЯ́ЦЬ *док.* **1.** сти́снути, прикуси́ти; **гу́бы ~ця́ць** гу́би сти́снути (прикуси́ти); **2.** *перен.* приховáти, притаї́ти; затамува́ти, притамува́ти; **п. прадчува́нні** затамува́ти (приховáти, притаї́ти, притамува́ти) передчуття́.

ПРЫЦЯЧЫ́ *див.* **прыцяка́ць**.

ПРЫЧАКА́ЦЦА *і* **ПРЫЧАКА́ЦЬ** *док.* дочека́тися, діжда́ти, діжда́тися.

ПРЫ́ЧАПКА *ж.* *(необґрунтований докір або претензія)* при́чіпка, за́чіпка, чіпля́ння *с.*

ПРЫЧАПЛЯ́ННЕ *див.* **прычэ́пліванне**.

ПРЫЧАПЛЯ́ЦЦА *див.* **прычэ́пліваацца**.

ПРЫЧАПЛЯ́ЦЬ *див.* **прычэ́пліваць**.

ПРЫЧАРАВА́НЫ **1.** *фольк.* привороже́ний, причаро́ваний; **2.** *(приваблений певними властивостями)* причаро́ваний. — *Див. ще* **прычаро́ўваць.**

ПРЫЧАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЧАРАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *фольк.* приворо́жувати, приворожи́ти, причаро́вувати, причарува́ти, *(док.)* учарува́ти, начарува́ти; **2.** *(привабити певними властивостями)* причаро́вувати, причарува́ти.

ПРЫЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **прычэ́рчваць**.

ПРЫЧАСА́НЫ[1] *і* **ПРЫЧЭ́САНЫ**[1] *дієприкм., прикм.* приче́саний, заче́саний. — *Див. ще* **прычэ́сваць**[1].

ПРЫЧАСА́НЫ[2] *і* **ПРЫЧЭ́САНЫ**[2] *тесл.* приті́саний. — *Див. ще* **прычэ́сваць**[2].

ПРЫЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **прычэ́сваць**[1].

ПРЫЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **прычэ́сваць**[2].

ПРЫЧА́СЦЬ *ж.* *і* **ПРЫЧА́СЦЕ** *с. церк.* прича́стя *с.*

ПРЫЧАШЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫЧАСЦІ́ЦЦА** *док. церк.* причаща́тися, причасти́тися, *(док. розм.)* запричасти́тися.

ПРЫЧАШЧА́ЦЬ *недок.*, **ПРЫЧАСЦІ́ЦЬ** *док.* причаща́ти, причасти́ти.

ПРЫЧАШЧО́НЫ яки́й (що) причасти́вся, *(розм.)* заприча́щений.

ПРЫЧО́СКА *ж.* за́чіска.

ПРЫЧЫГУ́НАЧНЫ *(про залізничну інфраструктуру тощо)* придоро́жній, пришляхови́й, узбі́чний.

ПРЫЧЫКІЛЬГА́ЦЬ *і* **ПРЫЧЫКІЛЯ́ЦЬ** *док. розм.* пришкандиба́ти, пришкутильга́ти.

ПРЫЧЫ́М *спол. приєдн.* причо́му; **пры шко́ле до́бры сад, п. бо́льшасць дрэў шко́льнікі пасадзі́лі са́мі** при шко́лі до́брий сад, причо́му більшість дере́в школярі́ посади́ли самі́.

ПРЫЧЫ́НА *ж.* причи́на, наго́да, при́від *ч.*, *(розм.)* при́ключка; ◊ **з прычы́ны** з при́воду, з наго́ди; уна́слідок,; **без дай ~ны** хто зна від чо́го, ні з того́ ні з сього́ (ні з цього́), ні сі́ло, (а)ні (в)па́ло, ні за́ що ні про́ що, з до́брого ди́ва.

ПРЫЧЫНДА́ЛЫ *тільки мн. розм. жарт.* причанда́ли; причанда́лля *с.*

ПРЫЧЫ́ННА-ВЫНІКО́ВЫ *філос., грам.* причи́нно-наслідко́вий, причино́во-наслідко́вий.

ПРЫЧЫ́ННАСЦЬ *ж.* **1.** приче́тність; **п. да спра́вы** приче́тність до спра́ви; **2.** *філос.* причи́нність.

ПРЫЧЫ́ННЫ **1.** приче́тний; **2.** *філос. грам.* причи́нний, причино́вий.

ПРЫЧЫНЯ́ЦЦА[1] *недок.*, **ПРЫЧЫНІ́ЦЦА**[1] *док.* **1.** *(да чаго)* спричиня́ти, спричи́нювати, спричини́ти *(що)*, спричиня́тися, спричи́нюватися, спричини́тися *(до чого)*; **2.** *(да чаго)* бу́ти приче́тним *(до чого)*; **3.** става́тися, ста́тися, *(док.)* скої́тися, *(розм.)* укої́тися, поді́ятися, споді́ятися, пороби́тися; ~**ні́лася бяда́** ста́лася (ско́їлася) бі́да́, ста́лося (ско́їлося) ли́хо; **4.** *недок. пас.* заподі́юватися, чини́тися, спричиня́тися, спричи́нюватися, завдава́тися. — *Див. ще* **прычыня́ць**[1].

ПРЫЧЫНЯ́ЦЦА[2] *недок. звор., пас.*, **ПРЫЧЫНІ́ЦЦА**[2] *док. (про двері, вікна тощо)* причиня́тися, причини́тися. — *Див. ще* **прычыня́ць.**

ПРЫЧЫНЯ́ЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫЧЫНІ́ЦЬ**[1] *док.* *(што)* заподі́ювати, заподі́яти *(що)*; *(робити)* чини́ти, учини́ти *(що)*; *(бути причиною)* спричиня́ти, спричи́нювати, спричини́ти *(що)*, спричиня́тися, спричи́нюватися, спричини́тися *(до чого)*; *(біль, горе)* завдава́ти, завда́ти *(чого, що)*; ~**ні́ць непрые́мнасць** завда́ти неприє́мності (при́крості); ~**ні́ць кло́пат** завда́ти кло́поту; ~**ні́ць крыўду** завда́ти кри́вди, заподі́яти кри́вду; ~**ні́ць шко́ду** заподі́яти (зроби́ти) шко́ду, завда́ти шко́ди, нароби́ти шко́ди, нашко́дити *(кому)*; ~**ні́ць зло** заподі́яти (учини́ти) зло *(кому)*, завда́ти ли́ха *(кому)*.

ПРЫЧЫНЯ́ЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫЧЫНІ́ЦЬ**[2] *док.* *(двері, вікно, тощо)* причиня́ти, причини́ти.

ПРЫЧЭ́П *ч.* *(у транспортних засобах)* при́чіп.

ПРЫЧЭ́ПІСТЫ *див.* **прычэ́плівы**.

ПРЫЧЭ́ПКА *ж.* **1.** *(дія)* приче́плення *с.*, *(незак. д. — ще)* причі́плювання *с.*; **2.** *перен.* *(необґрунтований докір або претензія)* при́чіпка, за́чіпка, чіпля́ння *с.*; **3.** *перен. розм.* *(привід)* за́чіпка; **4.** *бот.* при́чіпка; ◊ **і за шчэ́пку знóйдзе ~ку** *присл.* ні за що.

ПРЫЧЭ́ПЛІВАННЕ *і* **ПРЫЧАПЛЯ́ННЕ** *с.* причі́плювання.

ПРЫЧЭ́ПЛІВАЦЦА *і* **ПРЫЧАПЛЯ́ЦЦА** *недок.*, **ПРЫЧАПІ́ЦЦА** *док.* *у різн. знач.* при-

чіпля́тися, причі́плюватися, причепи́тися, *(до багатьох, до всіх)* попричіпля́тися, попричі́плюватися; чіплятися *(до кого-чого, на кого-що)* почепи́тися, *(на багатьох, на всіх)* почіпля́тися; *(док.)* учепи́тися; *(з докорами або претензіями, розм. — ще)* присі́куватися, присі́катися; **да суке́нкі ~пілася шы́шка** до су́кні причепи́лася ши́шка; **~пі́цца з пыта́ннямі** причепи́тися з пита́ннями; **пі́ўся хуліга́н** причепи́вся хуліга́н; **~пі́цца да дро́бязі** причепи́тися (присі́катися) до дрібни́ці.

ПРЫЧЭ́ПЛІВАЦЬ *і* **ПРЫЧАПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫЧАПІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* причіпля́ти, причі́плювати, причепи́ти, *(багато, усе)* попричіпля́ти, попричі́плювати; чіпля́ти, почепи́ти, *(багато, усе)* почіпля́ти; *(док. розм.)* учепи́ти; **~пі́ць дадатко́вы ваго́н да по́езда** причепи́ти додатко́вий ваго́н до по́їзда (по́тяга); **~пі́ць на гру́дзі бант** причепи́ти на гру́ди банта; ◊ **~пі́ць ярлы́к** повісити (наклеїти) ярли́к *(на кого, кому)*.

ПРЫЧЭ́ПЛІВЫ *і* **ПРЫЧЭ́ПІСТЫ** приче́пливий.

ПРЫЧЭ́ПНІК, -ку *ч. бот.* па́зурник.

ПРЫЧЭ́ПШЧЫК *ч. спец.* причі́плювач.

ПРЫЧЭ́ПШЧЫЦА *ж. спец.* причі́плювачка.

ПРЫЧЭ́РЧАНЫ докре́слений; *(спец.)* прикре́слений.

ПРЫЧЭ́РЧВАННЕ *с.* докре́слювання; *(спец.)* прикре́слювання.

ПРЫЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* докре́слюватися; *(спец.)* прикре́слюватися.

ПРЫЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **ПРЫЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* докре́слювати, докре́слити; *(спец.)* прикре́слювати, прикре́слити.

ПРЫЧЭ́САНЫ[1] *див.* **прычаса́ны**[1].

ПРЫЧЭ́САНЫ[2] *див.* **прычаса́ны**[2].

ПРЫЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. звор., пас.*, **ПРЫЧАСА́ЦЦА** *док.* причі́суватися, причеса́тися, *(про багатьох, про всіх)* попричі́суватися; зачі́суватися, зачеса́тися, *(про багатьох, про всіх)* позачі́суватися.

ПРЫЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. пас. тесл.* приті́суватися.

ПРЫЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫЧАСА́ЦЬ**[1] *док.* причі́сувати, причеса́ти, *(багатьох, усіх)* попричі́сувати; зачі́сувати, зачеса́ти, *(багатьох, усіх)* позачі́сувати; **~са́ць дзяўчы́нку** причеса́ти (зачеса́ти) ді́вчинку.

ПРЫЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫЧАСА́ЦЬ**[2] *док. тесл.* приті́сувати, притеса́ти; **~са́ць бэ́льку** притеса́ти ба́лку.

ПРЫШАБРО́ЎКА *ж. техн.* пришабро́вування *с.*

ПРЫША́БРЫВАННЕ *с. техн.* пришабро́вування, приша́брення.

ПРЫША́БРЫВАЦЦА *недок. пас. техн.* пришабро́вуватися.

ПРЫША́БРЫВАЦЬ *недок.*, **ПРЫША́БРЫЦЬ** *док. техн.* пришабро́вувати, пришабрува́ти.

ПРЫШАСЭ́ЙНЫ *і* **ПРЫШАШЭ́ЙНЫ** пришосе́йний.

ПРЫШВАРТАВА́НЫ *мор., ав.* пришварто́ваний. — *Див. ще* **прышварто́ўваць.**

ПРЫШВАРТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫШВАРТАВА́ЦЬ** *док. мор., ав.* пришварто́вувати, пришвартува́ти.

ПРЫШКО́ЛЬНЫ пришкільни́й.

ПРЫ́ШЛАСЦЬ *ж.* майбу́тнє *с.*, майбуття́ *с.*, майбу́тність, прийде́шнє *с.*, прийде́шність.

ПРЫШЛЁПВАЦЬ *недок.*, **ПРЫШЛЁПАЦЬ** *док. розм. (створюючи шум, прийти по чомусь рідкому, грузькому)* причала́пувати, причала́пати, прихля́пувати, прихля́пати, прибрьо́хувати, прибрьо́хати, *(док.)* придри́патися.

ПРЫШЛЁПНУТЫ *розм.* припле́сканий, приліплений; приби́тий. — *Див. ще* **прышлёпваць.**

ПРЫШЛЁПНУЦЬ *док. розм.* **1.** приплеска́ти, приліпи́ти, приби́ти; **2.** *(поставити печатку)* приби́ти, хля́пнути.

ПРЫШЛІФАВА́НЫ *і* **ПРЫШЛІФО́ВАНЫ** *техн.* пришліфо́ваний.

ПРЫШЛІФО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫШЛІФАВА́ЦЬ** *док. техн.* пришлі́фовувати, пришліфува́ти.

ПРЫ́ШЛЫ 1. за́йшлий, захо́жий, при́йшлий; **2.** прийде́шній, майбу́тній.

ПРЫШПІ́ЛЬВАЦЬ *і* **ПРЫШПІЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **ПРЫШПІЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** пришпи́лювати, пришпили́ти, *(багато, усе)* попришпи́лювати; прико́лювати, приколо́ти, *(багато, усе)* поприко́лювати; **~лі́ць кве́ткі на суке́нку** пришпили́ти (приколо́ти) квітки́ на су́кню; **2.** пристіба́ти, пристебну́ти; **~лі́ць кaўне́рык да кашу́лі** пристебну́ти комі́рець до соро́чки; **3.** *перен. розм. (приєднати)* додава́ти, дода́ти; **~лі́ць да апавяда́ння непатрэ́бныя падрабя́знасці** дода́ти до оповіда́ння непотрі́бні (за́йві) подро́биці; **~лі́ць мяну́шку** приліпи́ти прі́звисько.

ПРЫШПІЛЬНЫ́ пристібни́й; **п. каўне́рык** пристібни́й комі́рець.

ПРЫШРУБАВА́НЫ *і* **ПРЫШРУБО́ВАНЫ** пригви́нчений; прикру́чений. — *Див. ще* **прышрубо́ўваць.**

ПРЫШРУБО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **ПРЫШРУБАВА́ЦЦА** *док.* пригви́нчуватися, пригвинти́тися; прикру́чуватися, прикрути́тися.

ПРЫШРУБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ПРЫШРУБАВА́ЦЬ** *док.* пригви́нчувати, пригвинти́ти, прикру́чувати, прикрути́ти.

ПРЫШЧАМЛЯ́ЦЦА *і* **ПРЫШЧЭ́МЛІВАЦЦА** *недок. пас.* прищи́куватися, прищи́пуватися.

ПРЫШЧАМЛЯ́ЦЬ *і* **ПРЫШЧЭ́МЛІВАЦЬ** *недок.*, **ПРЫШЧАМІ́ЦЬ** *док.* прищи́кувати, прищикну́ти, прищи́пувати, прищипну́ти; приду́шувати, придуши́ти, прида́влювати, придави́ти; **~мі́ць руку́** придуши́ти (придави́ти) ру́ку.

ПРЫШЧАПІ́ЦЬ[1] *див.* **прышчэ́пліваць**[1].

ПРЫШЧАПІ́ЦЬ[2] *див.* **прышчэ́пліваць**[2].

ПРЫШЧО́ЎКВАННЕ *с.* тьо́хкання. — *Див. ще* **прышчо́ўкваць.**

ПРЫШЧО́ЎКВАЦЬ *недок.*, **ПРЫШЧО́ЎКНУЦЬ** *док. однокр. (про солов'я)* тьо́хкати, тьо́хнути.

ПРЫШЧЫ́КВАЦЬ *недок.*, **ПРЫШЧЫК-**

НУ́ЦЬ *док.* прищи́кувати, прищикну́ти; приду́шувати, придуши́ти, прида́влювати, придави́ти; **~ну́ць па́лец** прищикну́ти (придуши́ти) па́лець.

ПРЫШЧЫ́КНУТЫ *і* **ПРЫШЧЫКНУ́ТЫ** прищи́кнутий; прида́влений, приду́шений. — *Див. ще* **прышчы́кваць.**

ПРЫ́ШЧЫНАК, -нка *ч.* прищ, при́щик.

ПРЫШЧЫ́ПВАЦЬ *недок.*, **ПРЫШЧЫПНУ́ЦЬ** *док. с.-г.* прищи́пувати, прищипну́ти.

ПРЫШЧЫ́ПНУТЫ *і* **ПРЫШЧЫПНУ́ТЫ** *с.-г.* прищи́пнутий. — *Див. ще* **прышчы́пваць.**

ПРЫ́ШЧЫЦЦА *док. обл. (зазнавати дії жару)* сма́житися, жа́ритися, прягти́ся, пря́житися; *(розм.)* пекти́ся, пра́житися; *(здебільшого про сало, у салі, олії — ще)* шква́ритися.

ПРЫШЧЭ́МЛЕНЫ прищи́кнутий, прищи́пнутий; приду́шений, прида́влений. — *Див. ще* **прышчамля́ць.**

ПРЫШЧЭ́МЛІВАЦЦА *див.* **прышчамля́цца.**

ПРЫШЧЭ́МЛІВАЦЬ *див.* **прышчамля́ць.**

ПРЫШЧЭ́П *ч. і* **ПРЫШЧЭ́ПА** *ж. (прищеплена рослина)* щѐпа *ж.*, прище́па *ж.*

ПРЫШЧЭ́ПАК, -пка *ч. сад. (прищеплювана частина рослини)* прище́па *ж.*, ще́па *ж.*

ПРЫШЧЭ́ПАЧНЫ 1. *(від прищеплювання) сад., мед.* прищепни́й, щепни́й, прище́плювальний; **2.** *(від прищепа, щепа) сад.* прище́пний.

ПРЫШЧЭ́ПКА[1] *ж.* **1.** *(дія) сад., мед.* прище́плювання *с.*, ще́плення *с.*, прище́плення *с.*; **2.** *(препарат) мед.* ще́плення *с.*; **3.** *(рослина) сад.* прище́па, ще́па.

ПРЫШЧЭ́ПКА[2] *ж. (для білизни)* при́щіпка.

ПРЫШЧЭ́ПКАВЫ *(прикм. до* **прышчэ́пак***)* прищепни́й.

ПРЫШЧЭ́ПЛІВАЦЬ[1] *недок.*, **ПРЫШЧАПІ́ЦЬ** *док.* **1.** *сад., мед.* прище́плювати, щепи́ти, прищепи́ти, *(багато, усе)* поприще́плювати, пощепи́ти; **~пі́ць ру́жу** прищепи́ти троя́нду; **~пі́ць во́спу** прищепи́ти ві́спу; **2.** *перен.* прище́плювати, прищепи́ти; **~пі́ць любо́ў да ву́чобы** прищепи́ти любо́в до навча́ння.

ПРЫШЧЭ́ПЛІВАЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫШЧАПІ́ЦЬ** *док. розм. (прикріплювати)* прище́плювати, прищепи́ти, *(багато, усе)* поприще́плювати.

ПРЫШЧЭ́ПНЫ *сад.* прищепни́й.

ПРЫШЫБАВА́ЦЬ *док. розм.* приту́пати.

ПРЫ́ЯЦЕЛЬ *і* **ПРЫЯ́ЦЕЛЬ** *ч.* при́ятель.

ПРЫ́ЯЦЕЛЬКА *і* **ПРЫЯ́ЦЕЛЬКА** *ж.* при́ятелька.

ПРЫ́ЯЦЕЛЬСКІ *і* **ПРЫЯ́ЦЕЛЬСКІ** при́ятельський.

ПРЫ́ЯЦЕЛЬСТВА *і* **ПРЫЯ́ЦЕЛЬСТВА** *с.* при́ятельство.

ПРЫЯ́ЦЬ *недок. обл.* сприя́ти.

ПРЭВАЛІ́РАВАННЕ *с.* превалюва́ння.

ПРЭВАЛІ́РАВАЦЬ *недок.* превалюва́ти.

ПРЭ́ГЧЫ *недок. (горох, насіння, горіхи тощо)* сма́жити, пря́жити.

ПРЭ́ГЧЫСЯ *недок.* **1.** *(про горох, насіння, горіхи тощо)* сма́житися, пря́житися; **2.** *розм. (дуже хотіти)* рва́тися, порива́тися, пра́гнути; пну́тися; **ён гэ́так про́гся цябе́ ўгле́дзіць** він так рва́вся (порива́вся, пра́гнув) тебе́ поба́чити (вгле́діти); **чаго́ ты пражэ́шся?** чого́ ти пне́шся?; **3.** *пас.* сма́житися, пря́житися.

ПРЭ́ЖАНЫ *(про горох, насіння, горіхи тощо)* сма́жений, пря́жений. — *Див. ще* **прэ́гчы.**

ПРЭЗІ́ДЫУМ *ч.* прези́дія *ж.*

ПРЭЗІДЭ́НТ *ч.* президе́нт.

ПРЭЗІДЭ́НЦІХА *ж. розм.* президе́нтова дружи́на.

ПРЭЗІДЭ́НЦТВАВАЦЬ *недок.* президе́нствувати, президентува́ти.

ПРЭМ'Е́РА *ж. театр.* прем'є́ра.

ПРЭМ'Е́Р *ч. у різн. знач.* прем'є́р.

ПРЭМ'Е́РКА *ж. театр. розм.* прем'є́рша.

ПРЭМІРАВА́ЛЬНЫ преміюва́льний.

ПРЭМІРАВА́ННЕ *с.* преміюва́ння.

ПРЭМІРАВА́НЫ премійо́ваний. — *Див. ще* **прэміраваць.**

ПРЭМІРАВА́ЦЦА *недок. пас.* преміюва́тися.

ПРЭМІРАВА́ЦЬ *недок. і док.* преміюва́ти.

ПРЭ́МІЯ *ж. у різн. знач.* пре́мія.

ПРЭНТ *ч.* залі́зний прут.

ПРЭПАРАВА́НЫ *і* **ПРЭПАРЫ́РАВАНЫ** *прям., перен.* препаро́ваний.

ПРЭПАРАВА́ЦЦА *і* **ПРЭПАРЫ́РАВАЦЦА** *недок. пас.* препарува́тися.

ПРЭПАРАВА́ЦЬ *і* **ПРЭПАРЫ́РАВАЦЬ** *недок. і док. прям., перен.* препарува́ти.

ПРЭПАРО́ВАЧНАЯ *імен.* препарува́льня.

ПРЭПАРО́ВАЧНЫ *спец.* препарува́льний.

ПРЭС *ч.* **1.** *(механізм)* прес; **гідраўлі́чны п.** *техн.* гідравлі́чний прес; **2.** *перен.* прес; **брушны́ п.** *анат.* черевни́й прес; **цэнзу́рны п.** цензу́рний прес.

ПРЭ́САВА-ЗВА́РАЧНЫ пре́сово-зва́рювальний.

ПРЭ́САВА-НАРЫХТО́ЎЧЫ пре́сово-заготіве́льний.

ПРЭ́СНА *прислівн. прям., перен.* прі́сно.

ПРЭ́СНЫ *прям., перен.* прі́сний.

ПРЭЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* прі́ти; *(кул. — ще)* млі́ти; **2.** тлі́ти; **даўно́ яго́ ко́сці прэ́юць** давно́ його́ кістки́ тлі́ють.

ПРЭЧ *прислівн.* **1.** *(убік)* геть; **ён шпа́рка пайшо́ў п. ад мяне́** він шви́дко пішо́в геть від ме́не; **2.** *(наказ відійти або покинути когось)* геть; *(до багатьох — ще)* ге́тьте; **п. з вачэ́й!** геть з оче́й!, геть з-пе́ред оче́й!; **п. з даро́гі!** геть (ге́тьте) з доро́ги!; ◊ **ру́кі п.!** ру́ки геть!

ПСЕЎДААЖЫ́ЖАНЫ *техн.* псевдозрі́джений.

ПСЕЎДААЖЫЖЭ́ННЕ *с. техн.* псевдозрі́дження.

ПСЕЎДАМАСТА́ЦТВА *с.* псевдомисте́цтво.

ПСЕЎДАНАВУ́КА *ж.* псевдонау́ка.

ПСЕЎДАРАСТВО́Р, -ру *ч. хім.* псевдоро́зчин.

ПСІК *виг. (вигук, яким відгонять кота)* адзу́сь, дзусь, дзу́ськи, тпрусь.

ПСО́ВЫ пся́чий.

ПСО́ВЫЯ *імен. мн. зоол.* пе́сячі.

ПСО́ТА *і* **ПСУ́ТА** *ж. розм.* **1.** *(дія)* псува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* зіпсуття́ *с.*; *(доведення до непридатності)* ні́вечення *с.*, зні́вечення *с.*; **2.** пошко́дження *с.*, ушко́дження *с.*, шко́да.

ПСТРЫ́К *виг. у знач. прис. розм.* **1.** клац; **2.** брик; хвись; **3.** стриб, плиг, скік.

ПСТРЫ́КАННЕ *с.* **1.** кла́цання; **2.** брика́ння; хвица́ння; **3.** стриба́ння, плига́ння, скака́ння.

ПСТРЫ́КАЎКА *ж. розм. (іграшка)* кла́цалка.

ПСТРЫ́КАЦЬ *недок.*, **ПСТРЫ́КНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** кла́цати, кла́цнути; **~каць па́льцамі** кла́цати па́льцями; **~каць запальні́чкай** кла́цати запальни́чкою; **2.** брика́ти, брикну́ти, хвица́ти, хвицну́ти, *(підсил.)* хвицону́ти; **3.** стриба́ти, стрибну́ти, плига́ти, плигну́ти, скака́ти, скакну́ти; **ко́нік ~кае** ко́ник стриба́є (плига́є); **4.** *перен. розм. (показати незадоволення)* пи́рхати, пи́рхнути, при́хати, при́хнути, пи́рскати, пи́рснути, по́рскати, по́рснути, при́скати, при́снути, чми́хати, чми́хнути, фи́ркати, фи́ркнути.

ПСТРЫКУ́Н, -на́ *ч. розм.* **1.** *(легковажний молодий чоловік)* вітрогі́н, шалапу́т; **2.** *ірон. (про чоловіка, який показує незадоволення)* пирху́н, пи́рхало *ч. і с.*, фирку́н, фи́ркало *ч. і с.*

ПСТРЫКУ́ХА *ж. розм.* **1.** *(легковажна молода жінка)* вітрого́нка, шалапу́тка; **2.** *ірон. (про жінку, яка показує незадоволення)* пирху́нка, пи́рхало *с.*, фи́ркало *с.*

ПСТРЫ́ЧКА *ж.* **1.** *(різкий удар від розгинання вказівного або середнього пальця, зігнутого великим пальцем)* щи́голь *ч.*, щи́глик *ч.*; **2.** *розм. (про малу, несерйозну жінку або дівчину)* вітрого́нка, шалапу́тка.

ПСУ́ТА *див.* **псо́та**.

ПСУЦЬ *недок. розм.* псува́ти.

ПСЮК: стары́ п. *лайл.* [стари́й] шкарба́н, [стари́й] шкарбу́н.

ПСЯР, *род.* **псяра́** *ч.* псар.

ПСЯ́РНЫ пса́рний.

ПСЯ́РНЯ *ж.* пса́рня.

ПТУШАНЯ́ *і* **ПТУШАНЁ, -ня́ці** *с.* пташеня́, пташа́.

ПТУШАНЯ́ТКА *с. зменш.-пестл.* пташеня́тко, пташа́тко.

ПТУШАНЯ́ТНЫЯ *імен. мн. зоол.* нагні́здні.

ПТУ́ШАЧКА *ж. зменш.-пестл.* пта́шка, пта́шечка, пташи́на, пташи́нка, пташи́ночка, пташо́к *ч.*, пти́чка.

ПТУ́ШКА *ж.* **1.** *прям.* птах *ч.*, *(рідше)* пта́ха, пти́ця; **~кі** *мн.* птахи́, *(зб.)* пта́ство *с.*, *(розм.)* пташня́; **драпе́жныя ~кі** хи́жі птахи́; **пералётная п.** перелі́тний птах; **пе́ўчая п.** співу́чий птах; **2.** *у знач. зб.* пти́ця; **сво́йскія ~кі** сві́йська пти́ця; **3.** *перен. розм. (про людину)* ця́ця, пта́шка, птах *ч.*, пти́ця, цабе́ *с.*; **4.** по́значка, за́значка; ◊ **невялі́кая п.** невели́ка ця́ця; **стрэ́ляная п.** обстрі́ляний (стрі́ляний) птах (горобе́ць); **п. высо́кага палёту** вели́ке цабе́, вели́ка ця́ця; **ра́нняя п.** ра́ння пта́шка; **як п. нябе́сная** як у Бо́га за па́зухою (за двери́ма).

ПТУШКААДКО́РМАЧНЫ *с.-г.* птаховідгоді́вельний.

ПТУШКАВО́Д *ч.* птахівни́к; *(про жінку)* птахівни́ця *ж.*

ПТУШКАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *ч.* птахівни́к.

ПТУШКАГАДО́ЎЛЯ *ж.* птахівни́цтво *с.*

ПТУШКАГАДО́ЎЧЫ птахівни́цький, птахівни́чий; птаховідгоді́вний.

ПТУШКАЕ́Д *ч. зоол.* птахоїд.

ПТУШКАКАМБІНА́Т *ч.* птахокомбіна́т.

ПТУШКАЛО́Ў, -ло́ва *ч.* птахоло́в.

ПТУШКАЛО́ЎСТВА *с.* птахоло́вство.

ПТУШКАЛО́ЎЧЫ птахоло́вний.

ПТУШКАФА́БРЫКА *ж.* птахофа́брика.

ПТУШКАФЕ́РМА *ж. с.-г.* птахофе́рма.

ПТУ́ШНІК *ч.* **1.** *(приміщення для свійської птиці)* пта́шни́к, пта́шня, пти́чня; **2.** *(працівник)* пта́шник, птахівни́к.

ПТУ́ШНІЦА *ж.* пта́шниця, птахівни́ця.

ПТУШЫ́НЫ пташи́ний, пташа́чий; **п. база́р** пташи́ний база́р; **з ~нага палёту** з пташи́ного польо́ту (льо́ту); ◊ **на ~ных права́х** на пташи́них права́х; **[то́лькі] ~нага малака́ не хапа́е** [ті́льки, хіба́] пташи́ного, (пташа́чого) молока́ нема́є (нема́, браку́є, не вистача́є).

ПУ́ГА *ж.* бати́г *ч.*, пу́га.

ПУГАЎЁ *і* **ПУЖА́ЛЬНА** *с.* пу́жално, батожи́лно.

ПУГА́Ч[1], -ча́ *ч. (іграшковий пістолет)* пуга́ч.

ПУГА́Ч[2], -ча́ *зоол. ч. (сова)* пу́гач.

ПУД[1] *ч. (міра ваги)* пуд; **з (ад) пу́да** попу́дно (від пу́да); ◊ **п. со́лі з'е́сці** пуд (бо́чку, бага́то) со́лі з'ї́сти.

ПУД[2], *род.* **пу́ду** *ч.* **1.** переля́к, ляк, страх; **2.** *(те, що спричинює страх)* страхо́вище *с.*, страши́ло *с.*

ПУ́ДЗІЛА *с.* **1.** опу́дало; *(солом'яне)* соло́м'яник *ч.*, соло́м'яний дід; **2.** *перен. лайл. (про людину)* опу́дало, одоро́бало, одоро́бло, доро́бало, доро́бло, поторо́ча, чу́чело, чупера́дло, мацапу́ра; ◊ **п. гаро́хавае** опу́дало, одоро́бало, одоро́бло, гороб'я́че страши́ло.

ПУ́ДЗІЦЦА *недок.* **1.** ляка́тися; **2.** *пас.* поло́хатися, споло́хуватися.

ПУ́ДЗІЦЬ *недок.* ляка́ти; поло́хати, споло́хувати; *(розм.)* полоши́ти; **п. пту́шак** поло́хати (споло́хувати) пташо́к.

ПУ́ДКА *див.* **пужлі́ва**.

ПУ́ДКІ *див.* **пужлі́вы**.

ПУ́ДЛА *с. мисл.* по́хибка *ж.*, про́мах *ч.*; ◊ **даць п.** схи́бити, да́ти ма́ху.

ПУДЛАВА́ЦЬ *недок. мисл.* ма́зати, дава́ти ма́ху.

ПУДЛІ́ВАСЦЬ *див.* **пужлі́васць**.

ПУДЛІ́ВЫ *див.* **пужлі́вы**.

ПУДЛІНГАВА́НЫ *техн.* пудлінго́ваний. — *Див. ще* **пудлінгава́ць.**

ПУДЛІНГАВА́ЦЬ *недок. і док. техн.* пудлінгува́ти.

ПУ́ЖАЛА *с.* опу́дало, *(розм.)* чупера́дло; *(солом'яне)* соло́м'яник *ч.*, соло́м'яний дід.

ПУЖА́ЛЬНА *див.* **пугаўё**.

ПУЖАНУ́ЦЬ *див.* **пужа́ць**.

ПУ́ЖАНЫ ля́каний, поло́ханий; ◊ **~ная варо́на і куста́ баі́цца** *присл.* поло́ханий за́єць [і] пенька́ бої́ться; полохли́ва (ля́кана) воро́на [і] куща́ бої́ться; наляка́в міх, то й то́рби стра́шно.

ПУЖА́ЦЦА *недок.*, **СПУЖА́ЦЦА** *док.* ляка́тися, зляка́тися, поло́хатися, наполо́хатися, *(розм.)* полоши́тися, наполоши́тися, харапу́дитися, схарапу́дитися.

ПУЖА́ЦЬ *недок.*, **ПУЖНУ́ЦЬ** *і* **ПУЖАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** ляка́ти, наляка́ти; **2.** *(ляка-*

ючи, примушувати підніматися з місця) поло́хати, пополо́хати, споло́хувати, споло́хати, сполоши́ти.

ПУЖЛІ́ВА *і* **ПУ́ДКА** *прислівн.* лякли́во, полохли́во; *(розм.)* харапу́дливо.

ПУЖЛІ́ВАСЦЬ *і* **ПУДЛІ́ВАСЦЬ** *ж.* лякли́вість, полохли́вість.

ПУЖЛІ́ВЫ *і* **ПУДЛІ́ВЫ, ПУ́ДКІ** лякли́вий, полохли́вий; *(розм.)* полохки́й, харапу́дливий.

ПУ́ЗА *с. розм.* пу́зо, че́рево; ◊ **адгадава́ць п.** відрости́ти (відпусти́ти) че́рево (пу́зо); **на пу́зе шоўк, а ў пу́зе шчоўк** *прик.* нема́ ні́чого в казані, а зо́лото на каптані; на нозі́ сап'ян рипи́ть, а в борщі́ тря́сця кипи́ть.

ПУЗА́Н, -на́ *ч. розм.* **1.** черева́нь, пуза́нь; **2.** *(про дитину)* опе́цьок, теле́сик.

ПУЗАНО́К, -нка́ *ч.* **1.** *зоол.* пузано́к; **2.** *розм. зменш.-пестл. (про дитину)* опе́цьок, теле́сик.

ПУЗА́НЧЫК *ч. зменш.-пестл. (про дитину)* опе́цьок, теле́сик.

ПУЗА́Ч, -ча́ *ч. розм.* черева́нь, пуза́нь.

ПУЗЫ́Р, -ра́ *ч.* **1.** пузи́р; *(на рідині — звичайно)* бу́лька *ж.*, бу́льбашка *ж.*, ба́нька *ж.*; **~ры́ ў шкле** пузирі́ у склі; **~ры́ ў це́сце** пузирі́ в ті́сті; **2.** *(болюче здуття шкіри від опіку, тертя тощо)* пухи́р; **3.** *анат.* мі́хур; **мачавы́ п.** сечови́й мі́хур; **жо́ўчны п.** жо́вчний мі́хур; **пла́вальны п.** пла́вальний мі́хур; ◊ **мы́льны п.** ми́льна бу́льбашка (бу́лька, ба́нька).

ПУЗЫРАВА́ТЫ пузи́рча́стий, пузи́ри́стий; *(укритий пухирями — звичайно)* пухи́рчатий, пухи́рчастий.

ПУЗЫРАНО́ГІЯ *мн. імен. зоол.* пухироно́гі, три́пси.

ПУЗЫРКО́ВЫ *хім.* бу́льбашковий; **~вая ка́мера** бу́льбашкова ка́мера.

ПУЗЫ́РНІК, -ку *ч. бот.* міху́рник.

ПУЗЫРО́К, -рка́ *ч.* **1.** *зменш.* пузи́рчик; бу́лька *ж.*, бу́льочка *ж.*, бу́льбашка *ж.*, ба́нька *ж.*; пухи́рчик, пухире́ць; **2.** пля́шечка *ж.*; *(для чорнила — ще)* калама́рчик, калама́рик.

ПУЗЫ́РЫСТЫ пузи́ри́стий.

ПУЗЫ́РЫЦЦА *недок. (надиматися)* пузи́ри́тися; *(укриватися пузирями — ще)* бра́тися пузиря́ми, пухи́ритися.

ПУЗЫ́РЫЦЬ *недок.* пузи́ри́ти.

ПУК[1], *род.* **пука́** *ч.* пук; *(волосся, трави, соломи тощо — звичайно)* жмут; *(соломи, сіна — часто)* ві́хоть; *(стебел, різок — часто)* го́рстка *ж.*

ПУК[2], *род.* **пука́** *ч. розм.* **1.** окру́гла ви́пуклість; **2.** *(найвища, найвіддаленіша частина чого-небудь — неба, гори дерева й т. ін.)* зені́т, верши́на *ж.*, ма́ківка *ж.*

ПУКА́ТА *прислівн.* опу́кло, ви́пукло.

ПУКА́ТАСЦЬ *ж.* опу́клість, ви́пуклість.

ПУКА́ТА-ЎВАГНУ́ТЫ *фіз.* опу́кло-вгну́тий, опу́кло-ввігнутий.

ПУКА́ТЫ опу́клий, ви́пуклий; **п. лоб** опу́кле (ви́пукле) чоло́, опу́клий (ви́пуклий) лоб.

ПУЛЬВЕРЫЗАВА́НЫ пульверизо́ваний. — *Див. ще* **пульверызава́ць.**

ПУЛЬВЕРЫЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* пульверизува́ти.

ПУЛЬНУ́ЦЬ *див.* **пуля́ць.**

ПУЛЬС, *род.* **пу́льсу** *ч. прям., перен.* пульс; **ма́цаць п.** щу́пати (ма́цати) пульс; **п. грама́дскага жыцця́** пульс грома́дського (суспі́льного) життя́.

ПУЛЬСУ́ЮЧЫ *прикм. фізіол., техн.* пульсівни́й.

ПУЛЬСЭ́ТКА *ж.* напу́льсник *ч.*; міте́нка.

ПУЛЬТ *ч. у різн. знач.* пульт.

ПУЛЬТАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч.* пультівни́к.

ПУЛЬТАЎШЧЫ́ЦА *ж.* пультівни́ця.

ПУ́ЛЬХНЫ пухки́й; **~ныя ву́сны** пухкі́ вуста́ (уста́); **~ныя ала́дкі** пухкі́ ола́дки; **п. снег** пухки́й сніг; **~ная зямля́** пухка́ земля́.

ПУЛЯРЭ́С *ч. заст.* пуля́рес, *(діал.)* гамане́ць.

ПУЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ПУЛЬНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* стріля́ти, стре́льнути, *(док. розм.)* стрільну́ти, стрі́лити; *(кидати — розм.)* шпурля́ти, шпурну́ти, жбурля́ти, жбурну́ти, швирга́ти, швиргну́ти, *(підсил.)* швиргону́ти.

ПУ́НАЧКА *ж. орн.* сніговий́ подоро́жник.

ПУНКТ *ч.* **1.** *у різн. знач.* пункт; **назіра́льны п.** *військ.* спостере́жний пункт; **перагаво́рны п.** перегово́рний пункт; **асно́ўныя ~ты дакла́да** основні́ пу́нкти до́повіді; **кульмінацы́йны п.** кульмінаці́йний пункт; **2.** то́чка *ж.*; **п. перасячэ́ння двух прамы́х** то́чка пере́тину двох прями́х; **п. апо́ры** то́чка опо́ри (оперття́); **п. замярза́ння** *фіз.* то́чка замерза́ння; **зыхо́дны п.** вихідна́ то́чка; **3.** *(місце)* то́чка *ж.*; **гандлёвы п.** торгове́льна то́чка; **агнявы́ п.** вогнева́ то́чка; **насе́лены п.** насе́лений пункт; ◊ **п. по́гляду (гле́джання)** по́гляд, *(рідше)* то́чка зо́ру; **зру́шыць з мёртвага ~ту** зру́шити з ме́ртвої то́чки; **па ~тах** по пу́нктах.

ПУНСАВЕ́ЦЬ *недок.* [яскра́во] червоні́ти, червоні́шати.

ПУНСО́ВАСЦЬ *ж.* черво́ність.

ПУНСО́ВЫ червоногаря́чий, яскра́во-черво́ний, черво́ний.

ПУ́НЯ *ж. (велика будівля для зберігання снопів, полови, сіна)* клу́ня.

ПУП *ч.* пуп; ◊ **п. зямлі́** пуп землі́; **хоць п. разв́яжы** *(багато їжі)* хоч розпережи́ся.

ПУПНЫ́ *мн. (зародки пір'я)* колодочки́, палки́.

ПУПО́К[1], -пка́ *ч.* **1.** пупо́к; **2.** *(невеликий кругластий виступ)* ґу́дзик; ґу́ля *ж.*, ши́шка *ж.*; **3.** бо́лтик.

ПУПО́К[2], -пка́ *ч. бот.* роме́н, рум'я́нок; жовти́ло *с.*

ПУПЫ́ШКА *ж. бот.* бру́нька, брость, за́брость; *(квіткова — ще)* пу́п'янок *ч.*

ПУПЫ́ШКАВЫ *бот.* бруньковий́.

ПУПЫШКАЕ́Д *ч. зоол.* брунькоі́д.

ПУПЫШКАПАДО́БНЫ *бот.* брунькоподі́бний.

ПУСК, *род.* **пу́ску** *ч.* пуск.

ПУСКА́ЛЬНІК *ч. техн.* пуска́ч.

ПУСКАНАЛА́ДАЧНЫ пусконала́годжувальний.

ПУСКАПЕРАКЛЮЧА́ЛЬНЫ пускоперемика́льний.

ПУСКАРЕГУЛЮ́ЮЧЫ пускорегулюва́льний.

ПУСКА́ЦЬ *і* **ПУШЧА́ЦЬ** *недок.*, **ПУСЦІ́ЦЬ** *док.* пуска́ти, пусти́ти; ки́дати, ки́нути; *(розм.)* шпурля́ти, шпурну́ти, жбурля́ти, жбурну́ти; **~ці́ць пту́шку на во́лю** пусти́ти пта́шку на во́лю; **~ці́ць у адпачы́нак** пусти́ти у відпу́стку;

~**ці́ць у ха́ту** пусти́ти в ха́ту; ~**ці́ць кватара́нтаў** пусти́ти квартира́нтів; ~**ці́ць расткі́** попа́роститися; *(про насіння)* покі́льчитися; ~**ці́ць сок** пусти́ти сік; ~**ці́ць слі́ну** пусти́ти сли́ну; ~**ці́ць ка́мень** пусти́ти (ки́нути, шпурну́ти, жбурну́ти) ка́мінь; ◊ ~**ка́ць бу́рбалкі** пуска́ти бульки́; ~**ка́ць пыл у во́чы** напуска́ти тума́ну *(на кого, кому)*; ~**ці́ць слязу́** пусти́ти сльозу́; ~**ці́ць з агнём (ды́мам)** пусти́ти [з] ди́мом ([з]вогне́м, з ві́тром і ди́мом); ~**ці́ць з то́рбай** пусти́ти з то́рбою (з торба́ми) [по сві́ту]; ~**ці́ць пагало́скі** пусти́ти поголо́ску (погові́р, чу́тку, я́су); ~**ці́ць пыл у во́чы** тума́ну (ма́ну) пусти́ти (напусти́ти); ~**ці́ць чырво́нага пе́ўня** пусти́ти черво́ного пі́вня; ~**ці́ць казла́ ў агаро́д** пусти́ти ца́па в капу́сту; приста́вити во́вка до ота́ри; ~**ці́ць у паве́тра** ви́садити в пові́тря.

ПУСТАДО́МАК, -мка *ч. розм.* недба́йло; недба́льство *с.*

ПУСТАДО́МКА *ж. розм.* недба́йло, недба́йлиця, недба́ха.

ПУСТАЗВО́Н *ч. розм.* пустомоло́т, бази́ка, бази́кало *ч. і с.*, патя́кало *ч. і с.*, пустоме́ля, торохті́й, тара́хкало *ч. і с.*

ПУСТАЗВО́НІЦЬ *недок. пас.* моло́ти, тереве́нити; бази́кати, верзя́кати.

ПУСТАЗВО́ННЫ *розм.* пусти́й, пустодзво́нний.

ПУСТАЗВО́НСТВА *с. розм.* пустомоло́тство, балакани́на *ж.*; бази́кання, тереве́ні.

ПУСТАЗЕ́ЛЛЕ *с.* **1.** бур'я́н *ч.*; **2.** *зб.* бур'я́н *ч.*, бур'яни́.

ПУСТАЛЬГА́ *ж.* **1.** бори́вітер *ч.*, пості́льга; **2.** *перен. (про легковажну людину)* шели́хвіст *ч.*, шели́хвістка *ж.*

ПУСТАРО́ГІ *зоол.* порожнисторо́гий.

ПУСТАРО́ГІЯ *імен. мн. зоол.* порожнисторо́гі.

ПУСТАСЛО́ВІЦЬ *недок. розм.* бази́кати, тереве́нити, верзя́кати.

ПУСТАСЛО́Ў, -ло́ва *ч. розм.* пустомоло́т, торохті́й, тара́хкало *ч. і ж.*

ПУСТАСО́ЎЕ *с.* марнослі́в'я, марносло́вство; *(розм.)* пустослі́в'я, бази́кання, балакани́на *ж.*, тереве́ні.

ПУСТАТА́ *ж. у різн. знач.* пустота́; **пусто́ты ў лі́шці** пусто́ти в литві́; **п. ў душы́** пустота́ (порожне́ча, поро́жнява, порожни́на) в душі́; **тарычэ́лева п.** торрічеллі́єва пустота́ (порожне́ча).

ПУ́СТАШ *ж. розм. (заросла, занедбана ділянка землі)* пу́стище *с.*, пу́стка.

ПУ́СТКА *ж.* **1.** *(заросла, занедбана ділянка землі)* пу́стище *с.*, пу́стка; **2.** *(про порожнє, безлюдне місце, житло)* пу́стка.

ПУСТО́ШЫЦЬ *недок.* пусто́шити, спусто́шувати.

ПУСТЫ́ 1. *(нічим не заповнений)* поро́жній, пусти́й; безлю́дний; ~**та́я бо́чка** поро́жня (пуста́) бо́чка; ~**та́я вёска** пусте́ (безлю́дне) село́; ~**та́я паро́да** *гірн.* пуста́ (поро́жня) поро́да; **п. боршч** пісни́й (го́лий) борщ; **2.** *(який має всередині порожнечу)* пусти́й, порожни́стий; **п. шар** порожни́ста ку́ля; **3.** *(беззмістовний, легковажний тощо; марний)* пусти́й, поро́жній; ~**то́е летуце́нне** химе́рна (пуста́, ма́рна) мрі́я; ~**та́я гаво́рка** пусті́ (поро́жні) бала́чки, *(розм.)* балакани́на; **п. страх** ма́рний (пусти́й) страх; ◊ ~**то́е ме́сца** поро́жнє (пусте́) мі́сце; **з ты́мі рука́мі** з го́лими (з поро́жніми, з пусти́ми) рука́ми; **сысці́ на п. кане́ц** дійти́ до кра́ю, зайти́ в тісни́й кут (у тісну́ діру́); **за́тычка ад ~той бо́чкі** п'я́те ко́лесо до во́за, соба́ці п'я́та нога́; **п. гук** пусти́й звук; ~**та́я кішэ́нь** поро́жня (бі́дна) кише́ня; **п. млын** пустомоло́т, торохті́й *ч.*, торохті́йка *ж.*, тара́хкало *ч. і ж.*; **бі́цца за п. мех** би́тися че́рез дрібни́ці.

ПУСТЫ́ННА-ПЯСЧА́НЫ пусте́льно-піща́ний.

ПУСТЫ́ННЫ пусте́льний.

ПУСТЫ́НЯ *і* **ПУСТЭ́ЛЬНЯ** *ж.* пусте́ля, *(рідко)* пусти́ня.

ПУСЦІ́ЦЦА *док.* **1.** пусти́тися; *(у дорогу — звичайно)* ру́шити, ви́рушити; **2.** поча́ти, розпоча́ти; пусти́тися; уда́тися; **п. бе́гчы** ки́нутися (уда́ритися, уда́тися) бі́гти, *(розм.)* дремену́ти, чкурну́ти; **п. ў скокі** піти́ (пусти́тися) в та́не́ць; **п. разважа́ць** поча́ти (пусти́тися) мірку́вати; **п. на хі́трыкі (хі́трасць)** узя́тися (пусти́тися, да́тися) на хи́трощі (на хи́трість), уда́тися до хи́трощів; **3.** зва́житися, нава́житися, пусти́тися; **п. на аванту́ру** зва́житися (нава́житися, пусти́тися) на авантю́ру; ◊ **перахрышчу́ся ды пушчу́ся!** хай (неха́й) бу́де, що бу́де; що бу́де, те й бу́де; або́ пан, або́ пропа́в; хоч пан, хоч пропа́в; **п. з усі́х ног** ки́нутися щоду́ху (що є ду́ху, скі́льки ду́ху, чимду́ж), узя́ти но́ги на пле́чі; **п. ў саба́чую шку́ру** утра́тити сумлі́ння (со́вість).

ПУСТЭ́ЧА *ж.* **1.** *(закинуте місце)* пусти́р *ч.*, пу́стка; **2.** поро́жність, порожне́ча, поро́жнява, пустота́; **гу́лкая п. калідо́ра** лунка́ порожне́ча (поро́жнява, пустота́) коридо́ру.

ПУСЦЯ́К, -ка́ *ч.* **1.** *(про насіння, горіхи тощо)* пусте́ (поро́жнє) насі́ння *й т. ін.*; **2.** *перен.* дрібни́ця *ж.*; *(неістотний факт)* дурни́ця *ж.*

ПУСЦЯКО́ВІНА *ж. розм.* дрібни́ця, *(неістотний факт)* дурни́ця.

ПУСЦЯКО́ВЫ пусти́й; дріб'язко́вий; нікче́мний.

ПУ́ТА *с.* **1.** *(для путання коней)* пу́то; **2.** *тільки мн. прям., перен.* пу́та, кайда́ни.

ПУХ[1], *род.* **пу́ху** *ч.* пух; ◊ **рыльца ў пуху́** ри́льце в пушку́, пі́р'ячко на пи́ску; **ні пу́ху ні пёр'я!** ні пу́ху ні пера́!, ні шерсти́нки ні пуши́нки!; **зямля́ пу́хам (каму)** земля́ пу́хом (перо́м) *(кому)*, ле́гко лежа́ти, зе́млю держа́ти *(кому)*, неха́й лежи́ть, зе́млю держи́ть *(хто)*; **у п. і прах** доще́нту (уще́нт, до пня, упе́нь).

ПУХ[2] *виг. розм.* бах; *(триваліше, сильніше)* баба́х.

ПУХАЕ́Д *ч. зоол.* пухої́д.

ПУ́ХКАСЦЬ *ж.* пухна́тість, пухна́стість.

ПУ́ХКІ пухки́й; пухна́тий, пухна́стий.

ПУ́ХЛЕНЬКІ пухке́нький, пухле́нький.

ПУ́ХЛЫ пу́хлий; *(заокруглений і м'який)* пухки́й.

ПУ́ХНУЦЬ 1. пу́хнути; набуха́ти; *(про насіння, бруньки — звичайно)* бубня́віти; розбуха́ти; **2.** *розм. несхв.* спа́ти.

ПУХО́ЎКА[1] *ж.* **1.** *(для пудрення)* пушо́к *ч.*; **2.** пухова́ ша́пка; **3.** пухова́ поду́шка.

ПУХО́ЎКА[2] *ж. обл.* **1.** *(рослина)* рогі́з *ч.*, рогоза́; **2.** *(гриб)* по́рхавка, мору́ха.

ПУЦЕАБХО́ДЧЫК *ч. залізн.* обхі́дник ко́лії, колі́йний обхі́дник.

ПУЦЕВЫМЯРА́ЛЬНІК *ч. залізн.* колієвимі́рник.

ПУЦЕВЫМЯРА́ЛЬНЫ колієвимі́рювальний.

ПУЦЕ́ЕЦ, *род.* **пуце́йца** *і* **ПУЦЯВІ́К,** *род.* **пуцевіка́** *ч. залізн. розм.* шляхови́к.

ПУЦЕ́ЙСКІ *залізн.* шляхови́й; **п. інжыне́р** шляхови́й інжене́р.

ПУЦЕПАГРУ́ЗЧЫК *ч. залізн.* рейконаванта́жувач.

ПУЦЕПАД'Ё́МНІК *ч. залізн.* рейкопідйо́мник, колієпідйо́мник.

ПУЦЕПРАВО́Д *ч. залізн.* шляхопрові́д.

ПУЦЕЎБО́РАЧНЫ *залізн.* колієприбира́льний, шляхоприбира́льний.

ПУЦЕЎКЛА́ДАЧНЫ *залізн.* колієуклада́льний.

ПУЦЕЎКЛА́ДКА *ж. залізн.* уклада́ння ко́лії, укла́дення ко́лії.

ПУЦЕЎКЛА́ДЧЫК *ч. залізн.* уклада́ч ко́лії, колієуклада́ч.

ПУЦІ́НА *ж.* **1.** *риб.* пути́на; **2.** *поет.* шлях *ч.*, путь, доро́га.

ПУЦЬ, *род.* **пуці́** *ч.* ко́лія *ж.*; **чыгу́начны п.** залізни́чна ко́лія; **рэ́йкавы п.** ре́йкова ко́лія.

ПУЦЯВІ́К *див.* **пуце́ец.**

ПУЦЯВІ́НА *ж. поет.* шлях *ч.*, путь, доро́га.

ПУЦЯВО́ДНЫ провідни́й; *(який указує шлях — ще)* дороговка́зний; **~ная зо́рка** провідна́ (шляхова́) зоря́ (зірка).

ПУЦЯВЫ́ *(який стосується, пов'язаний з обслуговуванням залізничних колій, роботами на них)* колі́йний; **п. пост** колі́йний пост; **~ва́я сігналіза́цыя** колі́йна сигналіза́ція.

ПУЧКАВА́ТЫ *бот.* жмуткува́тий.

ПУЧКО́ВЫ пучкови́й.

ПУЧО́К, -чка́ *ч.* пучо́к; *(волосся, трави, соломи тощо — звичайно)* жмут, жму́тик, жмуто́к; *(соломи, сіна — часто)* ві́хоть, ві́хтик; *(стебел, різок — часто)* го́рстка *ж.*, го́рсточка *ж.*; **п. прамянёў** пучо́к промі́ння.

ПУ́ЧЫЦЦА *недок.* обдима́тися, надима́тися; здува́тися, здима́тися.

ПУ́ЧЫЦЬ *недок.* обдима́ти, надима́ти; здува́ти, здима́ти; **ве́цер п. брызе́нт** ві́тер надима́є брезе́нт; **капу́ста п. жыво́т** капу́ста обдима́є (надима́є, здима́є) живі́т.

ПУ́ШАЧКА *ж. розм.* коро́бочка.

ПУ́ШАЧНЫ гарма́тний.

ПУ́ШКА[1] *ж.* гарма́та; **зені́тная п.** зені́тна гарма́та; **процітанкавая п.** протита́нкова гарма́та; **ко́бальтавая п.** ко́бальтова гарма́та.

ПУ́ШКА[2] *ж. розм.* коро́бка *(дерев'яна або паперова).*

ПУШНІ́НА *зб. ж.* ху́тро *с.*, ху́тра, *(розм.)* хутровина́ *ж.*

ПУШНІНАНАРЫХТО́ЎЧЫ хутрозаготіве́льний.

ПУШНІНА-ФУ́ТРАВЫ хутрови́й, хутряни́й.

ПУШНЫ́[1] хутрови́й, хутряни́й.

ПУШНЫ́[2]: п. хлеб хліб з поло́вою.

ПУШО́К, -шку́ *ч.* **1.** *зменш.-пестл.* пушо́к; **2.** *(в оперенні)* пух.

ПУШЧА́ЦЬ *див.* **пуска́ць.**

ПУШЫ́СТАСЦЬ пухна́тість, пухна́стість.

ПУШЫ́СТЫ пухна́тий, пухна́тстий.

ПУ́ШЫЦЬ *недок. безос.* обдима́ти, здува́ти, здима́ти.

ПУШЫ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* пуши́ти, розпу́шувати, спу́шувати.

ПЧАЛА́ *ж.* бджола́.

ПЧАЛАВО́Д *див.* **пчаля́р.**

ПЧАЛАВО́ДНЫ *див.* **пчаля́рны.**

ПЧАЛАВО́ДСТВА *див.* **пчаля́рства.**

ПЧАЛАВО́ДЧЫ *див.* **пчаля́рскі.**

ПЧАЛАЕ́Д *ч. зоол.* кі́бець, кі́бчик.

ПЧАЛІ́НЫ бджоли́ний, бджоляни́й.

ПЧАЛЬНІ́К, -ка́ *ч.* па́сіка *ж.*

ПЧАЛЬНІКО́ВЫ па́січний.

ПЧАЛЯ́Р, -ра́ *і* **ПЧАЛАВО́Д** *ч.* бджоля́р; па́січник.

ПЧАЛЯ́РНЫ *і* **ПЧАЛАВО́ДНЫ** бджільни́цький, бджоля́рський; па́січни́цький.

ПЧАЛЯ́РСКІ бджільни́цький, бджоля́рський; па́січни́цький.

ПЧАЛЯ́РСТВА *і* **ПЧАЛАВО́ДСТВА** *с.* бджільни́цтво, бджоля́рство; пасічни́цтво.

ПЧОЛААПЫЛЕ́ННЕ *с.* бджолозапи́лення, *(незак. д. — ще)* бджолозапи́лювання.

ПЧОЛКА *ж. зменш.-пестл.* бджі́лка.

ПШАНІ́ЦА *ж.* пшени́ця; ◊ **спаць як пшані́цу прада́ўшы** спа́ти без за́дніх ніг; спа́ти як ме́ртвий; спа́ти як уби́тий; спа́ти як пі́сля ма́ківки.

ПШАНІ́ЧНА-АРЖАНЫ́ пшени́чно-жи́тній.

ПШАНІ́ЧНА-КУКУРУ́ЗНЫ пшени́чно-кукуру́дзяний.

ПШАНІ́ЧНЫ пшени́чний.

ПЫЖ, *род.* **пыжа́** *ч. мисл.* кле́йтух, пиж.

ПЫ́ЖЫК *ч.* **1.** *(північний молодий олень)* оленя́ *с.*; **2.** *(хутро)* пи́жик.

ПЫ́ЖЫКАВЫ з молодо́го о́леня, пи́жиковий.

ПЫЛ, *род.* **пы́лу** *ч.* пил, по́рох, порохня́ва *ж.*; *(у повітрі — ще)* ку́рява *ж.*; **касмі́чны п.** космі́чний пил; ◊ **пуска́ць п. у во́чы** тума́ну (ма́ну) пуска́ти (напуска́ти) *(на кого, кому)*, зами́лювати о́чі *(кому).*

ПЫЛААСА́ДКАВЫ *техн.* пилооса́джувальний.

ПЫЛААХО́ЎНЫ *спец.* пилозахисни́й.

ПЫЛААЧЫШЧА́ЛЬНІК *ч. техн.* пилоочи́сник.

ПЫЛАНЕПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж. техн.* пилонепрони́кність.

ПЫЛАНЕПРАНІКА́ЛЬНЫ *техн.* пилонепроникни́й.

ПЫЛІ́ШЧА *ч. розм.* пилю́га́ *ж.*, пилю́ка *ж.*

ПЫ́ЛЬНІК[1] *ч. бот.* пиля́к.

ПЫ́ЛЬНІК[2] *ч. (плащ) розм.* пильови́к.

ПЫ́ЛЬНЫ порошни́й, пи́льний, курни́й, ку́рявий; запи́лений, запоро́шений; покри́тий (укри́тий) пи́лом (по́рохом); **~ная ану́ча** запи́лена (запоро́шена) ганчі́рка; **~ная даро́га** курна́ доро́га; доро́га, покри́та (укри́та) пи́лом (по́рохом); курни́й шлях; **~ныя бу́ры** пило́ві бу́рі.

ПЫЛЮ́ШНІК, -ку *ч. бот.* ру́твиця *ж.*

ПЫ́РНІК, -ку *ч. бот.* пири́й.

ПЫ́РНІКАВЫ *бот.* пири́йний.

ПЫ́РСКАЛА *с. гірн.* бри́зкало.

ПЫ́РСКАЛЬНЫ бри́зкальний.

ПЫ́РСКАННЕ *с.* бри́зкання, кро́плення; при́скання, пи́рскання, по́рскання, чви́ркання; ля́пання; хлю́пання.

ПЫ́РСКАЦЬ *недок.*, **ПЫ́РСНУЦЬ** *док.* **1.** бри́зкати, бри́знути; *(недок.)* кропи́ти; *(розм.)* при́скати, при́снути, пи́рскати, пи́рснути, по́рскати, по́рснути, чви́ркати, чви́ркнути; *(розбризкувати, бруднити — ще)* ля́пати, ля́пнути; **і́скры ~нулі** і́скри бри́знули (пи́рснули); **~нуць вадо́й у твар** бри́знути (при́снути, пи́рснути) водо́ю в обли́ччя (в лице́); **слёзы ~нулі з вачэ́й** сльо́зи бри́знули (при́снули, пи́рснули) з оче́й; **2.** *(кидатися бігти)* по́рскати, порсну́ти; **~нуць у ро́зныя бакі́** по́рснути в рі́зні боки́; **3.** *(сміятися)* пи́рскати, пи́рснути, по́рскати, по́рснути, *(розм.)* при́скати, при́снути; **4.** *перен. (раптово розсердитися)* скипа́ти, скипі́ти, спала́хувати, спалахну́ти.

ПЫ́РСКІ, -каў, *адн.* **пы́рска** *ж.* бри́зки.

ПЫ́РХАННЕ[1] *с.* пу́рхання. — *Див. ще* **пы́рхаць[1]**.

ПЫ́РХАННЕ[2] *с. прям., перен.* **1.** пи́рхання, фи́ркання; пи́рскання, по́рскання; чми́хання; фо́рскання; фуркоті́ння; **2.** *(у людини, яка сміється)* пи́рхання, пи́рскання, по́рскання; чми́хання, фи́ркання; **3.** *перен. (сердите)* пи́рхання, пи́рскання, по́рскання, чми́хання, фи́ркання. — *Див. ще* **пы́рхаць[2]**.

ПЫ́РХАЦЬ[1] *недок.*, **ПЫРХНУЦЬ[1]** *док. однокр. (підніматися)* пу́рхати, пу́рхнути, *(розм.)* фу́ркати, фу́ркнути.

ПЫ́РХАЦЬ[2] *недок.*, **ПЫ́РХНУЦЬ[2]** *док. однокр.* **1.** пи́рхати, пи́рхнути, фи́ркати, фи́ркнути; *(розм.)* при́хати, при́хнути; пи́рскати, пи́рснути, по́рскати, по́рснути, *(розм.)* при́скати, при́снути; *(пихтіти — ще)* чми́хати, чми́хнути; *(здебільшого про коня — ще)* фо́ркати, фо́ркнути; *(недок.: про машину — ще)* фуркоті́ти, фуркота́ти; **2.** *(сміючись — про людину)* пи́рхати, пи́рхнути, пи́рскати, пи́рснути, по́рскати, по́рснути, *(розм.)* при́хати, при́хнути, при́скати, при́снути, чми́хати, чми́хнути, фи́ркати, фи́ркнути; **3.** *перен. (сердито) розм.* пи́рхати, пи́рхнути, при́хати, при́хнути, пи́рскати, пи́рснути, по́рскати, по́рснути, при́скати, при́снути, чми́хати, чми́хнути, фи́ркати, фи́ркнути.

ПЫ́СА *ж.* **1.** *(у тварин)* мо́рда; *(розм.)* пи́сок *ч.*; **2.** *(у людини) вульг.* мо́рда, пи́ка, пи́сок *ч.*

ПЫ́СКА *ж. зменш.-пестл.* мо́рдочка.

ПЫТА́ЛЬНІК *ч. грам.* знак пита́ння.

ПЫТА́ЛЬНЫ пита́льний, запита́льний; *(допитливий)* запи́тливий; **п. по́зірк** запи́тливий (запита́льний) по́гляд; **п. сказ** *грам.* пита́льне ре́чення; **п. займе́ннік** *грам.* пита́льний займе́нник.

ПЫТА́ННЕ *с.* пита́ння; *(пропозиція, звертання, яке потребує відповіді — ще)* запита́ння, за́пит *ч.*; спра́ва *ж.*; **адказа́ць на п.** відпові́сти на пита́ння; **нацыяна́льнае п.** націона́льне пита́ння; **п. ча́су** пита́ння (спра́ва) ча́су; **паста́віць п. на абмеркава́нне** поста́вити пита́ння на обгово́рення; **пакі́нуць п. адкры́тым** залиши́ти пита́ння відкри́тим; **п. го́нару** спра́ва че́сті; **рытары́чнае п.** ритори́чне пита́ння; ◊ **балю́чае п.** болю́че пита́ння; **п. жыцця́ і (або́) сме́рці** пита́ння життя́ і (або́) сме́рті; **паста́віць п. ру́бам** поста́вити пита́ння ру́ба; **во́страе п.** го́стре (пеку́че) пита́ння.

ПЫТА́ЦЬ *недок.*, **СПЫТА́ЦЬ** *док.* пита́ти, спита́ти, запи́тувати, запита́ти, пита́тися, спита́тися, *(док.)* попита́ти, попита́тися; **пыта́ць ву́чняў** пита́ти (запи́тувати) у́чнів; **пыта́ць пара́ды** пита́ти (запи́тувати, пита́тися) пора́ди; ◊ **у людзе́й пыта́й і свой ро́зум май** *присл.* люде́й слу́хай і свій ро́зум май; **хто пыта́е, той не блу́дзіць** язи́к до Ки́єва доведе́; язи́к на кіне́ць сві́ту заведе́.

ПЫТЛЁЎКА *ж.* **1.** *спец. (дія)* питлюва́ння *с.*; **2.** *розм. (борошно)* питльо́ванка, питльо́вка.

ПЫТЛЯВА́НКА *ж. розм. (борошно)* питльо́ванка, питльо́вка.

ПЫТЛЯВА́ЦЬ *недок. спец.* питлюва́ти.

ПЫХ[1] *ч. розм.* чванько́ *ч. і ж.*; при́нда *ч. і ж.*

ПЫХ[2] *виг.* пих, пах, чмих.

ПЫ́ХА *ж.* пиха́; **збі́ць пы́ху** зби́ти пиху́.

ПЫ́ЦЕЛЬ *ч.* **1.** *род.* **пы́тля** *(млин)* пи́тель; **2.** *род.* **пы́тлю** *(питльоване борошно)* питльо́ванка *ж.*, питльо́вка *ж*; ◊ **даць (зада́ць) пы́тлю** завда́ти га́рту (бо́бу, чо́су); да́ти за́тірки (пе́рцю з ма́ком).

ПЫ́ШКА *ж.* **1.** *(булка)* пампу́шка, пампу́х *ч.*, пампу́ха, пампу́шок *ч.*; **2.** *перен. розм.* пампу́шка; *(про дитину — ще розм.)* опе́цьок *ч.*

ПЫ́ШНЫ пи́шний; розкі́шний; *(багатий, галасливий)* бучни́й; *(про рослинність — ще)* бу́йний; *(м'який: про хлібні вироби)* пухки́й; *(пихливий розм. — ще)* бундю́чний.

ПЫ́ШЫЦЦА *недок.* чва́нитися, хизува́тися, пиша́тися, велича́тися.

ПЭ́НДЗАЛЬ *ч.* пе́нзель.

ПЭ́НДЗЛІК *ч.* пе́нзлик.

ПЭ́ЎНЫ 1. *(який заслуговує на довіру)* наді́йний, пе́вний; вірогі́дний, [цілко́м] пе́вний, достові́рний; **~ныя лю́дзі** наді́йні (пе́вні) лю́ди; **~ныя крыні́цы** наді́йні (вірогі́дні, [цілко́м] пе́вні, достові́рні) джере́ла; **п. прыста́нак** наді́йна (пе́вна) при́стань; **3.** ви́значений, пе́вний; **прызна́чыць п. дзень сустрэ́чы** призна́чити пе́вний день зу́стрічі; **праз п. час** че́рез ви́значений (пе́вний) час; **4.** *(безумовний)* пе́вний; **мець п. по́спех** ма́ти пе́вний у́спіх; **5.** тверди́й; упе́внений; **ісці́ ~ны́мі кро́камі** іти́ тверди́ми (впе́вненими) кро́ками; **6.** *грам.* **п. арты́кль** озна́чений арти́кль; ◊ **да ~на́й ступе́ні** пе́вною (де́якою, яко́юсь) мі́рою, до пе́вної (до де́якої) мі́ри, у які́йсь (у де́якій) мі́рі; **у ~ным сэ́нсе** у пе́вному розумі́нні (зна́ченні); **у ~ных вы́падках** у пе́вних ви́падках.

ПЭ́ЦКАЛЬ *ч. розм.* **1.** нехлю́й, нечепу́ра *ч. і ж.*, нечупа́ра *ч. і ж.*; **2.** *(поганий працівник)* парта́ч; *(поганий художник — звичайно)* мазі́й.

ПЭ́ЦКАНІНА *ж. розм. (неохайна робота)* парта́цтво *с.*, *(погано намальована картина тощо)* мазани́на, ляпани́на, базграни́на.

ПЭ́ЦКАННЕ *с.* **1.** бру́днення, забру́днювання, ма́зання; каля́ння; ба́брання; заму́рзування; паску́дження; **2.** *(ганьблення)* бру́днення; каля́ння; **3.** *(невправна робота)* парта́чення; паску́дження; ма́зання, мазю́кання, ля́пання, ба́зграння.

ПЭ́ЦКАНЫ забру́днений, зама́заний, зама́щений.

ПЭ́ЦКАЦЦА *недок.* **1.** *(укривати себе брудом)* брудни́тися, забру́днюватися, ма́затися; *(розм.)* масти́тися, каля́тися; *(руками в чомусь рідкому — ще розм.)* ба́братися; *(звичайно обличчя — ще розм.)* заму́рзуватися, му́рзатися; **2.** брудни́тися, забру́днюватися; **бе́лая суке́нка ху́тка ~кацца** біла су́кня шви́дко забру́днюється; **3.** *перен. розм. (утручатися в неприємну справу)* пога́нитися, каля́тися; *(прост.)* паску́дитися; **4.** *перен. (повільно робити)* по́ратися, длу́батися, довба́тися, ба́братися, ко́рпатися, куйо́вдитися, мару́дитися; **што ты там ~каешся?** чого́ ти там длу́баєшся (куйо́вдишся, мару́дишся)?; **5.** *перен. розм. (погано їсти)* колупа́ти, копирса́ти, длу́бати; **ты то́лькі ~каеся, а не ясі** ти ті́льки колупа́єш (копирса́єш, длу́баєш), а не ї́си́; **6.** *пас.* брудни́тися, забру́днюватися, ма́затися, масти́тися.

ПЭ́ЦКАЦЬ *недок.* **1.** *(робити брудним)* брудни́ти, забру́днювати, ма́зати, масти́ти; *(розм.)* каля́ти, уробля́ти, уболо́чувати; *(звичайно в чомусь рідкому — ще розм.)* ба́брати; *(звичайно обличчя — ще розм.)* заму́рзувати; *(прост.)* паску́дити; **п. твар** заму́рзувати (брудни́ти, забру́днювати) облúччя (лице́); **2.** *(ганьбити)* брудни́ти, пога́нити, *(прост.)* каля́ти, паску́дити; **п. рэпута́цыю** плямува́ти (пога́нити, паску́дити) репута́цію; **3.** *(невправно робити) розм.* парта́чити, парто́лити; *(прост.)* паску́дити; *(погано малювати, писати — розм.)* ма́зати, мазю́кати, ля́пати, ба́зграти.

ПЭ́ЦНУЦЬ *док. однокр.* **1.** мазну́ти; **2.** *прост. (ударити)* мазну́ти, *(підсил.)* мазону́ти, угати́ти.

ПЯВУ́Н, *род.* **певуна́** *ч.* **1.** *розм. (аматор співу)* співу́н, співа́ка; **2.** *обл.* пі́вень.

ПЯВУ́ХА *ж. розм.* співу́ха, співу́нка.

ПЯВУ́ЧАСЦЬ *ж.* співу́чість.

ПЯВУ́ЧЫ співу́чий.

ПЯДЗЕ́НІК *ч. зоол.* п'ядá́к, п'яду́н.

ПЯ́ДЗЯ *ж.* п'ядь; ◊ **ні пя́дзі** ні п'я́ді; **лоб на сем пя́дзяў** *розм.* прему́дрий *(хто)*, прему́дра голова́ *(в кого)*, *(розм.)* мудраге́ль *(хто)*.

ПЯКА́РНІЧАЦЬ *недок. розм.* пекарюва́ти.

ПЯКА́РНЯ *ж.* пека́рня.

ПЯКО́ЛАК, -лка *ч. обл. (у печі)* **1.** при́пічок; **2.** черíнь *ж.*; **3.** пічу́рка *ж.*

ПЯКО́ТА *ж.* печíння *с.* — *Див. ще* **пячы́** 3.

ПЯКО́ТКА *ж.* печія́, печíйка.

ПЯКУ́ЧКА: п.-крапіва́ жалка́ кропива́.

ПЯКУ́ЧЫ пеку́чий; **~чыя прамяні́ со́нца** пеку́че промі́ння со́нця; **п. боль** пеку́чий біль.

ПЯЛЕ́ГАВАННЕ *с.* пе́щення, вико́хування, плека́ння.

ПЯЛЕ́ГАВАНЫ *розм.* **1.** *дієприкм.* пе́щений, пле́каний; **2.** *прик.* пе́щений, пле́каний. — *Див. ще* **пяле́гаваць.**

ПЯЛЕ́ГАВАЦЦА *недок. пас. розм.* вико́хуватися.

ПЯЛЕ́ГАВАЦЬ *недок. розм.* пе́стити, вико́хувати, плека́ти.

ПЯЛЁСКАННЕ *с. обл.* плеска́ння, хлю́пання; плескотíння, плескота́ння, хлюпотíння, хлюпота́ння.

ПЯЛЁСКАЦЦА *недок. обл. (у воді)* плеска́тися, хлю́патися, *(підсил.)* плюскотíтися, хлюпотíтися, хлюпота́тися.

ПЯЛЁСКАЦЬ *недок.*, **ПЯЛЁСНУЦЬ** *док. обл. (водою)* плеска́ти, плесну́ти, хлю́пати, хлюпну́ти, *(недок. підсил.)* плескотíти, плескота́ти, хлюпотíти, хлюпота́ти.

ПЯЛЁСТАК, -тка *ч.* пелю́стка *ж.*

ПЯЛЁСТКАВЫ пелюстко́вий.

ПЯНЕ́ЎЕ *зб. с. обл.* **1.** пеньки́ *мн.*; **2.** *(зародки пір'я)* колодочки́ *мн.*, па́лки *мн.*

П'Я́НЕНЬКІ п'яне́нький.

ПЯНЁК, *род.* **пянька́** *зменш.* пеньо́к.

П'Я́НІЦА *ч. і ж.* п'яни́ця; *(розм.)* пия́к *ч.*

П'ЯНЧУ́ГА *ч. і ж. розм. знев.* п'янюга.

П'ЯНЧУ́ЖКА *ч. і ж. розм. знев.* п'янюжка.

ПЯНЧУ́К, *род.* **пенчука́** *ч.* пеньо́к.

П'Я́НЫ 1. *прикм. прям., перен.* п'я́ний; **п. чалаве́к** п'я́на люди́на; **п. ад ра́дасці** п'я́ний з (від) ра́дості; **2.** *у знач. імен.* п'я́ний; ◊ з **~ных вачэ́й** з п'я́них очей; **пад ~ную руку́** під п'я́ну ру́ку (руч); **што ў цвяро́зага ў галаве́, то́е ў ~нага на языку́** *присл.* що в тве́резого на умі, то у п'я́ного на язиці; не бий, не волочи́, у горі́лці язи́к намочи́ — всю пра́вду скажу́.

ПЯНЬКА́ *ж.* пря́диво *с.*, коно́плі *мн.*

ПЯНЬКО́ВЫ прядив'я́ний, коно́пля́ний, коно́пельний.

ПЯРВІ́ЧНЫ перви́нний.

ПЯРСЦЁНАК, -нка *ч.* пе́рстень, каблу́чка *ж.*

ПЯРХА́ЦЬ *див.* **пе́рхаць**[2].

ПЯРХО́ТА *ж. розм.* **1.** *(подразнення в горлі)* пирхо́та; **2.** пи́рхання *с.*; ка́шель *ч.*

ПЯРША́К, *род.* **першаку́** *ч. розм. (товар першого ґатунку; горілка)* перва́к.

ПЯРША́ЧКА *ж. с.-г. (про корову)* пе́рвістка.

ПЯРШЫ́НСТВА *див.* **першынство́**.

ПЯРШЫ́НСТВАВАЦЬ *див.* **першынствава́ць**.

ПЯРШЫ́ЦЬ *недок. безос. розм.* де́рти; **п. у го́рле** [у ме́не (мені́)] дере́ в го́рлі.

ПЯРЭ́БАРЫ *тільки мн.* **1.** *розм.* переї́зд *ч.*, пересе́лення *с.*; **2.** *обл.* сва́рка *ж.*, супере́чка *ж.*

ПЯРЭ́БІРАК, -рка *ч. (шар сіна, соломи, набраний граблями)* обере́мок.

ПЯРЭ́БІРКІ *тільки мн. (недоїдені залишки сіна, соломи)* з'ї́ди, з'ї́дини.

ПЯРЭ́ВАРАЦЕНЬ, -ратня *ч. фольк.* пере́вертень; вовкула́к(а).

ПЯРЭ́ВІТКА *ж. обл. (лозина, якою обплітають кілки в плоті)* хворости́на.

ПЯРЭ́ДАДЗЕНЬ *ч. і* **ПЯРЭ́ДАДНЕ** *с.* передде́нь *ч.*, передо́день *ч.*

ПЯРЭДНЕЖА́БРАВЫЯ *імен. зоол.* передньозя́брові.

ПЯРЭДНЕЯЗЫ́ЧНЫ *лінгв.* передньоязико́вий.

ПЯРЭ́ДНІ пере́дній; **~нія канёчнасці** пере́дні кінці́вки.

ПЯРЭ́ДНЯЯ *і* **ПРЫХО́ЖАЯ** *ж.* передпо́кій *ч.*; *(рідше)* пере́дня; *(діал.)* почека́льня.

ПЯРЭ́ЗІМАК, -мка *ч. (свійська тварина торішнього приплоду — звичайно про телят і*

лошат) аднорі́чне (однолі́тнє) теля́, нази́мок, бу́зимок; однорі́чне (однолі́тнє) лоша́, стригу́н.

ПЯРЭ́КЛЕЦЬ *ж. обл.* прикомі́рок *ч.*

ПЯРЭ́КРУТ *ч.* пере́вертень.

ПЯРЭ́КУП, -пу *ч. розм.* перекупо́вування *с.*

ПЯРЭ́ЛЕТАК *див.* **перале́так**.

ПЯРЭ́ПАЛАХ, -ху *ч.* **1.** переполо́х, сум'я́ття *с.*, па́ніка *ж.*; **2.** *див.* **пярэ́палахі**.

ПЯРЭ́ПАЛАХІ *мн. (хвороба від переляку)* переполо́х *ч.*, переполо́хи.

ПЯРЭ́ПЛАТ *див.* **азяро́д**.

ПЯРЭ́РВА *ж. обл. (місце розриву)* розри́в *ч.*, пери́в *ч.*

ПЯРЭ́СМЫК *ч.* **1.** *розм.* переши́йок; ши́я *ж.*; пе́ресип; **2.** *(вузька смуга, прохід між двома масивами лісу або болота)* прога́лина *ж.*

ПЯРЭ́СНА *ж. бот.* купа́льниця.

ПЯРЭ́СТА *прислівн.* строка́то, пістря́во.

ПЯРЭСТАПЛЯМЕ́ННЫ строка́тий за племінни́м скла́дом.

ПЯРЭ́СТАРАК *див.* **пераста́рак**.

ПЯРЭ́СТАСЦЬ *ж. прям., перен.* строка́тість, пістря́вість.

ПЯРЭСТАТКА́НЫ *текст.* пістрявотка́ний.

ПЯРЭ́СТУП, -пу *ч. бот.* пере́ступень.

ПЯРЭ́СТЫ 1. *прям., перен.* строка́тий, пістря́вий; **2.** *(про масть тварин — ще)* рябий.

ПЯРЭ́СЦІНА *ж.* пля́ма.

ПЯРЭ́СЦІЦЦА *недок.* рябі́ти, пістря́віти.

ПЯРЭ́СЦІЦЬ[1] *недок.* **1.** *(робити строкатим)* ряби́ти, пістря́вити; *(узорами, квітами тощо — звичайно)* мере́жати, мере́жити, цяткува́ти, вицятко́вувати; **2.** *(виділятися строкатістю)* рябі́ти, пістря́віти; **3.** *безос. (про відчуття строкатості, рябизни)* рябі́ти, ряби́ти, *(розм.)* ряботі́ти; **п. ў вача́х** рябіє (ряби́ть, рябоmи́ть) в оча́х.

ПЯРЭ́СЦІЦЬ[2] *недок. прост. (бити)* пері́щити.

ПЯРЭ́СЫП: з ~пу *розм.* з пересипу.

ПЯРЭ́ХРЫСТ *ч.* ви́хрест, перехре́ст.

ПЯРЭ́ЦІСК, -ку *ч. гірн.* пере́тиск.

ПЯРЭ́ЧКА *див.* **папяро́чка 1**.

ПЯСЕ́Ц, *род.* **пясца́** *ч.* песе́ць.

ПЯСКО́ВЫ *і* **ПЯСО́ЧНЫ** пісо́чний; *(який містить у собі пісок — звичайно)* піща́ний, піскови́й; **~нае піро́жнае** пісо́чне ті́стечко; **~ныя ва́нны** піскові́ (пісо́чні) ва́нни; **п. гадзі́ннік** піскови́й (пісо́чний) годи́нник.

ПЯСО́К, -ску *ч. у різн. знач.* пісо́к.

ПЯСТО́ТА *ж. розм.* пу́стощі *мн.*, ба́лощі *мн.*, пусто́та.

ПЯСТУ́Н, *род.* **пестуна́** *ч.* **1.** *(той, хто любить пустувати)* пусту́н; **2.** *(той, кого пестять, балують)* песту́н, пестíй, мазу́н, мазíй.

ПЯСТУ́ХА *ж.* **1.** пусту́нка; **2.** пестíйка, песту́ха, мазу́ха, мазу́нка.

ПЯСЦО́ВЫ песце́вий.

ПЯТА́ *ж.* п'ята́; п'я́тка; **п. дзвярэ́й** *спец.* п'я́тка двере́й; ◊ **з галавы́ да пят** з (від) голови́ до ніг (п'ят), від п'ят до голови́ (ву́ха); **па пята́х** слідо́м (слідко́м, на́зирці, по п'я́тах); **падма́заць пя́ты** накива́ти п'я́тами, показа́ти п'я́тки; **кату́ на пяту́** вби́вся в ріст як за́єць у хвіст; ви́ріс, як кіт навси́дячки; від землі не ви́дно; **ко́раткі пя́ты** ки́шка (жи́ла) тонка́; по́роху (ду́ху) не ста́не; тонку́ ки́шку ма́є *(хто)*.

ПЯТО́К, -тка́ *ч. розм. (п'ять однакових предметів; кількість, що дорівнює п'яти)* п'яті́рко; п'ять.

ПЯТРЭ́ЦЬ *недок. розм. прям., перен.* **1.** со́хнути; **на по́лі ~рэ́е сало́ма** на по́лі со́хне соло́ма; **2.** ча́хнути, хи́ріти, марні́ти; ми́ршавіти; **п. ад сухо́т** ча́хнути (хи́ріти) від сухо́т.

ПЯХЦЕ́Р, *род.* **пехцяра́** *ч.* **1.** *обл. (мотузяна сітка на сіно)*носи́лки; ко́шик, то́рба *ж.*; **2.** *розм. перен. (незграбна людина)* незгра́ба *ч. і ж.*; *(прост.)* тюхті́й, вайло́ *ч. і ж.*

ПЯЦЁРА, -цяры́х п'я́теро.

ПЯЦІАКТО́ВЫ *театр.* п'ятиа́ктний, на п'ять дій.

ПЯЦІВУГО́ЛЬНІК *і* **ПЯЦІКУ́ТНІК** *ч. мат.* п'ятику́тник.

ПЯЦІВУГО́ЛЬНЫ *і* **ПЯЦІКУ́ТНЫ** п'ятику́тний.

ПЯЦІГАДО́ВЫ *у різн. знач.* п'ятирі́чний, п'ятилі́тній; **~вае дзіця́** п'ятирі́чна дити́на.

ПЯЦІГО́ДДЗЕ *с.* п'ятирі́ччя, п'ятилі́ття.

ПЯЦІГРА́ННІК *і* **ПЯЦІКАНТО́ВІК** *ч. мат.* п'ятигра́нник.

ПЯЦІГРА́ННЫ *і* **ПЯЦІКАНТО́ВЫ** *мат.* п'ятигра́нний.

ПЯЦІДЗЕСЯ́ТЫ п'ятдеся́тий.

ПЯЦІДЗЕСЯЦІГАДО́ВЫ п'ятдесятирі́чний, п'ятдесятилі́тній.

ПЯЦІДЗЕСЯЦІГО́ДДЗЕ *с.* п'ятдесятирі́ччя, п'ятдесятилі́ття.

ПЯЦІКАНТО́ВІК *див.* **пяцігра́ннік**.

ПЯЦІКАНТО́ВЫ *див.* **пяцігра́нны.**

ПЯЦІКУ́ТНІК *див.* **пяцівуго́льнік**.

ПЯЦІКУ́ТНЫ *див.* **пяцівуго́льны**.

ПЯЦІМІНУ́ТКА *ж. розм.* п'ятихвили́нка.

ПЯЦІМІНУ́ТНЫ п'ятихвили́нний.

ПЯЦІРАДКО́ЎЕ *с. літ.* п'ятиві́рш *ч.*

ПЯЦІСЛАЁВЫ *і* **ПЯЦІСЛО́ЙНЫ** п'ятишаро́вий.

ПЯЦІСОТГАДО́ВЫ п'ятисотлі́тній, п'ятисотрі́чний.

ПЯЦІСОТГО́ДДЗЕ *с.* п'ятисотлі́ття, п'ятисотрі́ччя.

ПЯ́ЦЦА *недок.* пну́тися; ◊ **пне́цца як жаба на ку́піну** пне́ться як жа́ба на ку́пину.

ПЯ́ЦЬ[1] *числ.* п'ять; **п. у п.** п'ять на п'ять; ◊ **ні ў п. ні ў дзе́сяць** ні те ні се; **ве́даць як сваé п. па́льцаў** зна́ти як свої п'ять па́льців.

ПЯ́ЦЬ[2] *недок. розм.* ти́снути; **пінжа́к пне ў пляча́х** піджа́к ти́сне в плеча́х.

ПЯЦЬДЗЕСЯ́Т п'ятдеся́т.

ПЯЦЬСО́Т п'ятсо́т.

ПЯЦЯРНЯ́ *ж.* **1.** *(долоня руки з пальцями)* п'яті́рня; **2.** *(запряг)* п'ятери́к *ч.*; **3.** *(п'ять предметів)* п'яті́рко, п'ять.

ПЯЧА́ЙКА *ж. обл.* печія́.

ПЯЧА́ТАННЕ *с. фото* друкува́ння.

ПЯЧА́ТАНЫ 1. *дієприкм.* друко́ваний; **2.** *прикм.*

(штампований) печа́тний; **п. пе́рнік** печа́тний пря́ник (пірник); медівни́к, медя́ник. — *Див. ще* **пяча́тацъ**.

ПЯЧА́ТАЦЬ *недок. (фотокартки й т. ін.)* друкува́ти.

ПЯЧО́НАЧНЫ[1] *і* **ПЯЧО́НКАВЫ**[1] печіночний; **~ныя мхі** *бот.* печіночні мохи́.

ПЯЧО́НАЧНЫ[2] *і* **ПЯЧО́НКАВЫ**[2] *у різн. знач.* печінковий; **~ныя пратокі** печінкові протоки; **п. паштэ́т** печінковий паште́т.

ПЯЧО́НКА *ж. у різн. знач.* печінка; ◊ **сядзе́ць у ~ках** в'їстися в печінки́ *(кому)*, сидіти в печінка́х *(у кого)*; **адсадзі́ць ~кі** відбити печінки́.

ПЯЧО́РА *і* **ПЯЧЭ́РА** *ж.* **1.** пече́ра; **2.** нора́.

ПЯЧО́РНЫ *і* **ПЯЧЭ́РНЫ** пече́рний; **п. чалаве́к** *антр.* пече́рна люди́на.

ПЯЧЫ́ *недок.* **1.** пекти́; *(на сковороді — перев.)* сма́жити, жа́рити; **п. бліны** пекти́ млинці; **п. са́ла** сма́жити (жа́рити) са́ло; **2.** *(сильно пригрівати)* пекти́, пали́ти; *(про сонце — ще розм.)* шква́рити, пря́жити, пра́жити; **3.** *(завдавати болю)* пекти́, пали́ти.

ПЯЧЫ́СЯ *недок.* **1.** пекти́ся; *(про сало тощо)* сма́житися, жа́ритися; **2.** *розм. (на сонці)* пекти́ся, пали́тися, шква́ритися; **3.** обпіка́тися; *(мати властивість пекти)* пекти́; *(про кропиву)* жали́ти, жали́тися; **4.** *пас.* пекти́ся; сма́житися, жа́ритися.

ПЯЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* печі́ння; сма́ження, жа́ріння; **2.** *(кондитерський виріб)* пе́чиво.

ПЯЧЭ́РА *див.* **пячо́ра**.

ПЯЧЭ́РНЫ *див.* **пячо́рны**.

ПЯШКО́М *прислівн.* пішки, пішака́, піхото́ю; *(жарт.)* на ба́тьківських.

ПЯШЧО́ТА *ж.* **1.** доста́ток *ч.*, ро́зкіш *ч.*, ро́зкоші; **жыць у ~чо́це** жи́ти в доста́тку (в доста́тках, у ро́зкоші, в ро́зкошах); **2.** ніжність, ла́ска; **мацяры́нская п.** матери́нська ніжність (ла́ска).

ПЯШЧО́ТНА *прислівн.* ніжно, ласка́во.

ПЯШЧО́ТНАСЦЬ *ж.* ніжність, ласка́вість.

ПЯШЧО́ТНЕЙ *прислівн.* ніжніше, ласкавіше.

ПЯШЧО́ТНЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* ніжніший, ласкавіший.

ПЯШЧО́ТНЫ ніжний, ласка́вий.

ПЯШЧО́ТЫ *мн. розм.* **1.** ніжність *ж.*, ла́ска *ж.*; **2.** *несхв.* при́мхи, забага́нки, витребе́ньки; ◊ **цяля́чыя ~ты** телячі (надмірні, ну́дносоло́дкі) ніжності, теля́чі ла́ски.

ПЯШЭ́ЧКАМ *прислівн. розм.* пішечки.

ПЯЮ́Н, *род.* **пеюна́** *ч. розм.* співу́н, співа́ка.

ПЯЮ́ХА *ж. розм.* **1.** *(та, що любить співати)* співу́ха, співу́нка; **2.** *(про птахів)* співу́ха, співу́нка, щебету́нка, щебету́ха, *(пестл.)* співу́шечка, щебету́шка, щебету́шечка.

ПЯЯ́ННЕ *с. обл. (дія)* співа́ння, співи.

ПЯЯ́ЦЬ *недок. обл.* співа́ти.

Р

РАБ *ч. прям., перен.* раб; **р. прывы́чкі** раб звички; **р. пачу́ццяў** раб почуттів; ◊ **р. Бо́жы** раб Бо́жий.

РАБАВА́ННЕ *с.* грабу́нок *ч.*; *(дія — ще)* грабува́ння.

РАБАВА́ТЫ рябува́тий.

РАБАВА́ЦЦА *недок. пас.* грабува́тися.

РАБАВА́ЦЬ *недок. (силоміць забирати)* грабува́ти.

РАБА́К, -ка́ *ч. розм.* глист.

РАБАЎЛАДА́ЛЬНІК *і* **РАБАЎЛА́СНІК** *ч.* рабовла́сник.

РАБАЎЛАДА́ЛЬНІЦА *і* **РАБАЎЛА́СНІЦА** *ж.* рабовла́сниця.

РАБАЎЛАДА́ЛЬНІЦКІ *і* **РАБАЎЛА́СНІЦКІ** рабовла́сницький.

РАБАЎЛАДА́ЛЬНІЦТВА *і* **РАБАЎЛА́СНІЦТВА** *с.* рабовла́сництво.

РАБАЎЛАДА́ННЕ *с.* рабоволодіння.

РАБАЎНІ́К, -ка́ *ч.* грабіжник.

РАБАЎНІ́ЦКІ *і* **РАБАЎНІ́ЧЫ** грабіжницький.

РАБАЎНІ́ЦТВА *с.* грабіжництво.

РАБАЦІ́НІСТЫ веснянкува́тий, ласта́тий; з рябо́ти́нням.

РАБАЦІ́НКА *ж. розм.* ряботи́на.

РАБАЦІ́ННЕ *зб. с.* **1.** *(від віспи)* ряботи́ння; **2.** весня́нки, ластови́ння.

РАБАЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** *(робити рябим)* рябити; *(воду — звичайно)* брижити, укрива́ти бри́жами; **2.** *(в очах)* рябіти, миготіти, *(розм.)* рябо́тіти; *(безос. — ще)* рябити.

РАБІ́НА *і* **АРАБІ́НА** *ж. бот.* горобина.

РАБІ́НАВЫ *і* **АРАБІ́НАВЫ** горобиновий, горобинний.

РАБІ́НАЎКА *ж. розм. (настоянка)* горобинівка, горобинова.

РАБІ́ННІК[1], **-ку** *ч. зб.* горобиновий гай.

РАБІ́ННІК[2] *ч. зоол.* чи́котень, чи́латень, ялівни́к.

РАБІ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* роби́ти.

РАБО́ТА *ж. у різн. знач.* робо́та.

РАБО́ТНІК *ч. у різн. знач.* **1.** робітни́к; працівни́к; **сезо́нны р.** сезо́нний робітни́к; **адка́зны р.** відповіда́льний працівни́к; **навуко́вы р.** науко́вий працівни́к, науко́вець; **2.** *(батрак)* на́ймит.

РАБО́ТНІЦА *ж.* **1.** робітни́ця; працівни́ця; **2.** на́ймичка.

РАБО́ТНІЧАК *ч. розм. ласк., ірон.* працівничо́к.

РАБО́ЧАЯ *ж. імен.* робітни́ця.

РАБО́ЧЫ[1] *ч. імен.* робітни́к.

РАБО́ЧЫ[2] *прикм.* **1.** *(який стосується робітника)* робітни́чий; *(властивий робітникові — ще)* робітника́ *(род. в.)*, *(заст.)* робітни́цький; **2.** *(який стосується роботи)* робо́чий; **р. час** робо́чий час; **~чая гіпо́тэза** робо́ча гіпо́теза; **р. дзень** робо́чий день; **~чая жывёла** робо́ча худо́ба; **~чая во́пратка** робо́чий о́дяг; **~чае ме́сца** робо́че мі́сце; **р. пра́ект** робо́чий прое́кт; **р. ты́дзень** робо́чий ти́ждень; **~чая сі́ла** робо́ча си́ла.

РАБРО́ *с.* **1.** *мн.* **рэ́бры** *анат.* ребро́; **2.** *мат.* ребро́; ◊ **адны́ рэ́бры** світи́ть ре́брами *(хто)*, худи́й як трі́ска; **за маё дабро́ ды мне ў рабро́** *прик.* за моє́ жи́то мене́ ж і би́то; на́шим са́лом та по на́шій шку́рі; взу́вся в мої́ чо́боти та мене́ ж і ла́є.

РАБУ́НАК, -нку *ч. заст.* грабу́нок.

РАБЯ́ТЫ, -бя́т *тільки мн. розм.* ді́ти, дітваки́.

РАВО́К, *род.* **раўка́** *ч.* рівча́к, кана́вка *ж.*

РА́ГА *ж.* патьо́к *ч.*

РАГАВЕ́НЬ, *род.* **рагаўня́** *ч. обл.* табаке́рка, зро́блена з ро́гу.

РАГАВІ́К[1], **-ку́** *ч. мін.* рогови́к.

РАГАВІ́К[2], **-ка́** *ч. обл.* поли́ця в кутку́ ха́ти.

РАГАВІ́ЦА *ж. анат.* рогі́вка.

РАГАВІ́ЧНЫ *анат.* рогівко́вий.

РАГАВЫ́[1] *і* **РО́ГАВЫ** *(який складається з рогової речовини, зроблений з рогу)* рогови́й; **~ва́я абало́нка** рогова́ оболо́нка, рогі́вка; **~ва́я падма́нка** *мін.* рогова́ обма́нка; **акуля́ры ў ~во́й апра́ве** окуля́ри в рогові́й опра́ві.

РАГАВЫ́[2] *(розміщений на розі)* нарі́жний, ку́тній; **р. дом** нарі́жний буди́нок (дім).

РАГАЛІ́СНІК, -ку *ч. бот.* куши́р.

РАГАЛІ́СНІКАВЫ *бот.* куширо́вий.

РАГАЛІ́СНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* куширо́ві.

РАГУ́ЛЬКІ, -лек *мн. бот.* **1.** *(Delphinium L.)* дельфі́ній; сокирки́; **2.** *(Symphytum L.)* живокі́ст *ч.*, око́пник *ч.*

РАГУ́ЛЬНІК, -ку *ч. бот.* водяни́й горі́х; *(розм.)* рогу́лька *ж.*

РАД[1] *ч.* **1.** ряд; **сядзе́ць у другі́м ра́дзе** сиді́ти в дру́гому ряду́ (ря́ді); **2.** ни́зка; **р. акалі́чнасцей** ни́зка обста́вин; **гады́ ў рады́** колі́-не-колі́, вряди́-годи́.

РАД[2] *прикм. у знач. прис.* ра́дий; ◊ **рад стара́цца** ра́дий стара́тися; ра́дий не́бо (со́нце) прихили́ти; **ра́да б душа́ ў рай, ды грахі́ не пуска́юць** *присл.* ра́да б душа́ в рай, та гріхи́ не пуска́ють; ра́да б ма́ма за па́на, та пан не бере́; є ло́жка, та в ми́сці нема́.

РА́ДА *ж.* **1.** пора́да; **2.** нара́да; ◊ **ні да ра́ды ні да зва́ды** ні ри́ба ні м'я́со; ні те ні се; ні пес ні бара́н; ні брат ні сват; **дай ты ра́ды** *вст. сл.* скажи́ з ла́ски своє́ї.

РАДАВЫ́[1] **1.** *прикм. (який не належить до керівного, командного складу)* рядови́й; **р. саста́ў** рядови́й склад; **2.** *імен.* **гва́рдыі р.** гва́рдії рядови́й.

РАДАВЫ́[2] *(про посіви, с.-г. реманент)* рядко́вий, рядови́й; **~ва́я се́ялка** рядко́ва сіва́лка.

РАДАВЫ́[3] *у різн. знач.* родови́й; *(спадковий — ще)* пото́мственний.

РАДАВЫ́[4] *(про тканину)* рядня́ний, рядови́нний.

РАДАСЛО́ЎЕ *с. і* **РАДАСЛО́ЎНАЯ** *ж. імен.* родові́д *ч.*

РАДАСЛО́ЎНЫ родові́дний.

РА́ДАЎНІЦА *ж. рел.* Про́води *мн.*, Гробки́ *мн.*, Могилки́ *мн.*

РАДЖА́ЦЦА *див.* **нараджа́цца**.

РАДЖА́ЦЬ *недок.*, **РАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* роди́ти *(недок. і док.)*; *(док.)* породи́ти, спороди́ти, зроди́ти, уроди́ти; наро́джувати, народи́ти; **~дзі́ць сы́на** роди́ти (народи́ти) си́на; **~дзі́ць ду́мкі** породи́ти (роди́ти, зроди́ти, народи́ти) думки́; **2.** *(про ґрунт, рослини: давати плоди)* роди́ти *(недок.)*, уроди́ти *(док.)*.

РАДЗЕ́Й *і* **РАДЧЭ́Й** *прислівн. вищ. ст.* рі́дше.

РАДЗЕ́ЙШЫ *і* **РАДЧЭ́ЙШЫ** *прикм. вищ. ст.* рі́дший.

РАДЗЕ́ЦЬ *і* **РАДЧЭ́ЦЬ** *недок.* рі́дшати, рі́діти, *(розм.)* рiді́шати.

РАДЗІ́ЗНА́ *ж. розм.* рі́дкість; *(посівів, лісу, волосся тощо — ще)* о́брідність.

РАДЗІ́ЛКА *ж. прост.* **1.** поло́го́вий буди́нок; **2.** роди́льня, *(розм.)* роди́лка.

РАДЗІ́ЛЬНЫ поло́говий; **р. дом.** поло́говий буди́нок.

РАДЗІ́ЛЬНЯ *ж. розм. (про кімнату)* роди́льна, *(розм.)* роди́лка, *(рідко)* роді́льня.

РАДЗІ́МА *ж. у різн. знач.* батьківщи́на; **вёска Вя́зынка — р. Я́нкі Купа́лы** село́ В'я́зинка — батьківщи́на Я́нки Купа́ли; **друга́я р.** дру́га батьківщи́на.

РАДЗЮ́ШКА *ж. обл.* рядни́на, рядю́шка, дерю́жка; вере́тка.

РАДКА́ВЫ *обл.* рідкува́тий.

РА́ДУГА *ж.* весе́лка.

РАДЧЭ́Й *див.* **радзе́й**.

РАДЧЭ́ЙШЫ *див.* **радзе́йшы**.

РАДЧЭ́ЦЬ *див.* **радзе́ць**.

РАДЫЕАДЧУВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* радіочутли́вість.

РАДЫЕАДЧУВА́ЛЬНЫ радіочутли́вий.

РАДЫЕАХО́ЎНЫ радіозахисни́й.

РАДЫЕВЫПРАМЯНЕ́ННЕ *с.* радіовипромі́нювання.

РАДЫЕЛЯЧЭ́ННЕ *с.* радіоліку́вання.

РАДЫЕЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* радіості́йкість.

РАДЫЕЎСТО́ЙЛІВЫ радіостійки́й.

РА́ДЫЁ *невідм.* ра́діо.

РАДЫЁАБСТАЛЯВА́ННЕ *с.* радіообла́днання, радіоустаткува́ння.

РАДЫЁВЫМЯРА́ЛЬНЫ радіовимі́рювальний.

РАДЫЁБА́ЧНАСЦЬ *ж.* радіови́димість.

РАДЫЁВЫШЫНЯМЕ́Р *ч.* радіовисотомі́р, радіоальтиме́тр.

РАДЫЁВЫМЯРЭ́ННЕ *с. фіз.* радіовимі́рювання.

РАДЫЁВЯШЧА́ЛЬНЫ радіомо́вний.

РАДЫЁВЯШЧА́ННЕ *с.* радіомо́влення.

РАДЫЁЗАНДЗІ́РАВАННЕ *с.* радіозондува́ння.

РАДЫЁКРО́ПКА *ж.* радіото́чка.

РАДЫЁМАСКІРО́ЎКА *ж.* радіомаскува́ння *с.*

РАДЫЁМАСТА́ЦТВА *с.* радіомисте́цтво.
РАДЫЁПЕРАДА́ТЧЫК *ч.* радіопередава́ч.
РАДЫЁПЕРАХВА́Т, -ту *ч.* радіоперехо́плення *с.*
РАДЫЁПЕРАХВА́ТЧЫК *ч.* радіоперехо́плювач.
РАДЫЁПРЫБО́Р *ч.* радіопри́лад.
РАДЫЁПРЫЁМНІК *ч.* радіоприйма́ч.
РАДЫЁПРЫЁМНЫ радіоприйма́льний.
РАДЫЁРАЗВЕ́ДКА *ж.* радіоро́звідка.
РАДЫЁРЭ́ХА *невідм. с.* радіолуна́ *ж.*
РАДЫЁСЕ́ТКА *ж.* радіомере́жа.
РАДЫЁСУ́ВЯЗЬ *ж.* радіозв'язо́к *ч.*
РАДЫЁТЭЛЕВЫМЯРЭ́ННЕ *с.* радіотелевимірювання.
РАЁК[1], *род.* **райка́** *ч.* **1.** *літ., театр.* райо́к; **2.** *(верхній ярус у театрі) розм.* райо́к; *(розм.)* гальо́рка *ж.*
РАЁК[2], *род.* **райка́** *ч. зменш. до* **рой** рійо́к, ріє́чок.
РА́ЖКА *ж.* **1.** *(для миття в лазні)* ря́жка, ря́жа; *(для помиїв)* поми́йниця; **2.** *(посуд для господарських потреб)* це́бе́р *ч.*; **3.** *обл. груб. (обличчя)* пи́ка, мо́рда, пи́сок *ч.*, ри́ло *с.*, марми́за.
РАЗАБРА́НЫ *у різн. знач.* розі́браний.
РАЗАБРА́ЦЬ *див.* **разбіра́ць**.
РАЗАГНА́НЫ **1.** розі́гнаний; **2.** розрі́заний; **3.** розо́раний. — *Див. ще* **разганя́ць**.
РАЗАГНА́ЦЬ *див.* **разганя́ць**.
РАЗАГНУ́ТЫ розі́гнутий. — *Див. ще* **разгіба́ць.**
РАЗАГНУ́ЦЬ *див.* **разгіба́ць**.
РАЗАДЗЕ́ТЫ *розм.* ви́ряджений, ви́чепурений.
РАЗАДЗЕ́ЦЦА *див.* **разадзява́цца**.
РАЗАДЗЕ́ЦЬ *див.* **разадзява́ць**.
РАЗАДЗЬМУ́ТЫ *див.* **раздзьму́ты**.
РАЗАДЬМУ́ЦЦА *див.* **раздзіма́цца**.
РАЗАДЗЬМУ́ЦЬ *див.* **раздзіма́ць**.
РАЗАДЗЯВА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗАДЗЕ́ЦЦА** *док. розм.* виряджа́тися, ви́рядитися, вичепу́рюватися, ви́чепуритися.
РАЗАДЗЯВА́ЦЬ *недок.*, **РАЗАДЗЕ́ЦЬ** *док. розм.* виряджа́ти, ви́рядити, вичепу́рювати, ви́чепурити.
РАЗАДНЕ́ЦЬ *і* **РАЗДНЕ́ЦЬ** *див.* **развідніва́цца**.
РАЗАЛГА́ЦЦА *і* **РАЗЫЛГА́ЦЦА** *док. розм.* розбреха́тися.
РАЗАМКНЁНЫ *і* **РАЗАМКНУ́ТЫ** *у різн. знач.* розі́мкнутий, розі́мкнений. — *Див. ще* **размыка́ць.**
РАЗАМКНУ́ЦЬ *див.* **размыка́ць**.
РАЗАПРАВА́ЦЬ *недок.*, **РАЗАПРЭ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розіпріва́ти, розіпрі́ти.
РАЗАПХА́НЫ розі́пханий, позапи́ханий. — *Див. ще* **разапха́ць**.
РАЗАПХА́ЦЬ *док. розм.* розіпха́ти, *(багато, усе)* порозпиха́ти; **р. што-не́будзь па кішэ́нях** розіпха́ти (порозпиха́ти) що-не́будь по кише́нях.
РАЗАПХНУ́ТЫ *розм.* розі́пханий, розшто́вханий. — *Див. ще* **разапхну́ць**.
РАЗАПХНУ́ЦЬ *док. розм.* розпихну́ти, розіпхну́ти, *(багато, усе)* порозпиха́ти; розштовха́ти, розштовхну́ти; **ён ~нуў нато́ўп і вы́йшаў** він розіпхну́в (порозпиха́в, розштовха́в, розштовхну́в) на́товп (юрбу́) і ви́йшов.
РАЗАРА́НЫ розо́раний. — *Див. ще* **разво́рваць**.
РАЗАРА́ЦЬ[1] *див.* **разво́рваць**.
РАЗАРА́ЦЬ[2] *недок.*, **РАЗАРЫ́ЦЬ** *док. (доводити до зубожіння)* розоря́ти, розори́ти, руйнува́ти, зруйнува́ти, *(док.)* зубо́жити.
РАЗАРВА́НАСЦЬ *ж.* розі́рваність.
РАЗАРВА́ННЕ: на р. на пота́лу.
РАЗАРВА́НЫ розі́рваний. — *Див. ще* **разрыва́ць**[1].
РАЗАРВА́ЦЬ *див.* **разрыва́ць**[1].
РАЗАРО́НЫ розо́рений, зруйно́ваний. — *Див. ще* **разара́ць**[2].
РАЗАРЫ́ЦЕЛЬ *ч.* руйнівни́к, руї́нник; спусто́шувач; нищи́тель, зни́щувач.
РАЗАРЫ́ЦЬ *див.* **разара́ць**[2].
РАЗАСЛА́НЫ[1] розі́сланий, наді́сланий. — *Див. ще* **рассыла́ць**.
РАЗАСЛА́НЫ[2] розсте́лений, розі́сланий. — *Див. ще* **рассціла́ць**.
РАЗАСЛА́ЦЬ[1] *див.* **рассыла́ць**.
РАЗАСЛА́ЦЬ[2] *див.* **рассціла́ць**.
РАЗАХВО́ЦІЦЦА *див.* **разахво́чвацца**.
РАЗАХВО́ЦІЦЬ *див.* **разахво́чваць**.
РАЗАХВО́ЧАНЫ розохо́чений.
РАЗАХВО́ЧВАННЕ *с.* розохо́чення.
РАЗАХВО́ЧВАЦЦА *недок. пас.*, **РАЗАХВО́ЦІЦЦА** *док.* розохо́чуватися, розохо́титися, *(док.)* підохо́титися.
РАЗАХВО́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАЗАХВО́ЦІЦЬ** *док.* розохо́чувати, розохо́тити, підохо́чувати, підохо́тити.
РАЗБАВІ́ЦЕЛЬ, -лю *ч. техн.* розрі́джувач.
РАЗБАЗЫ́РАЦЬ *док. обл.* розбе́ститися, розпусти́тися; *(розм.)* розба́луватися.
РАЗБАЛАБО́НЕНЫ *розм.* роздзво́нений; розголо́шений; розбо́вканий. — *Див. ще* **разбалабо́ньваць**.
РАЗБАЛАБО́НЬВАЦЬ *недок.*, **РАЗБАЛАБО́НІЦЬ** *док. розм. (поширювати чутки, поголоски)* дзвони́ти, роздзво́нювати, роздзвони́ти, *(багато, усе)* пороздзво́нювати; розголоси́ти; *(розм.)* розбо́вкати.
РАЗБАЛБАТА́ЦЦА *док. розм. (розговоритися)* розбала́катися, розбазі́катися, розпатя́катися, розтереве́нитися.
РАЗБАЛБАТА́ЦЬ *док. розм. (таємницю)* розбо́вкати, розплеска́ти, розля́пати, розпатя́кати.
РАЗБАЛЯВА́ЦЦА *док. розм.* розгуля́тися.
РАЗБАРАНАВА́НЫ *с.-г.* заволо́чений, заскоро́джений. — *Див. ще* **разбарано́ўваць**.
РАЗБАРАНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗБАРАНАВА́ЦЬ** *док.* волочи́ти, заволочи́ти, заскоро́джувати, заскоро́дити, скоро́дити, поскоро́дити.
РАЗБАРСА́НЫ *розм.* **1.** *(про личак)* розв'я́заний; **2.** розплу́таний. — *Див. ще* **разбэ́рсваць**.
РАЗБАРСА́ЦЦА *див.* **разбэ́рсвацца**.
РАЗБАРСА́ЦЬ *див.* **разбэ́рсваць**.
РАЗБЕДАВА́ЦЦА *док. (почати дуже плакати)* розголоси́тися, *(фолькл.)* розквили́тися; *(розм.)* розпусти́ти сльо́зи, *(груб.)* розски́глитися.
РАЗБІНТАВА́НЫ розбинто́ваний. — *Див. ще* **разбінто́ўваць**.
РАЗБІНТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗБІНТАВА́ЦЬ** *док.* розбинто́вувати, розбинтува́ти.

РАЗБІРА́ЦЬ *недок.*, **РАЗАБРА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розбира́ти, розібра́ти; **~бра́ць гадзі́ннік** розібра́ти годи́нник (годи́нника); **~бра́ць набо́р** *друк.* розібра́ти набір; **~бра́ць сказ па часці́нах мо́вы** розібра́ти (проаналізува́ти) ре́чення за части́нами мо́ви; **~бра́ць по́чырк** розібра́ти по́черк; **~бра́ць кабана́** розібра́ти кабана́; ◊ **разабра́ць па ко́стачках** *(каго)* переми́ти кісточки́ *(кому)*, перете́рти на зуба́х *(кого)*; **не разбяры́-бяры́** сам чорт (і чорт) не розбере́ (не зрозуміє), і чо́рт но́гу зло́мить.

РАЗБЛАКІ́РАВАЦЬ *док.* розблокува́ти.

РАЗБЛЫ́ТАНЫ *прям., перен.* розплу́таний. — *Див. ще* **разблы́тваць.**

РАЗБЛЫ́ТВАННЕ *с.* розплу́тування.

РАЗБЛЫ́ТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗБЛЫ́ТАЦЦА** *док. прям., перен.* розплу́туватися, розплу́татися; **ву́зел ~таўся** ву́зол розплу́тався; **спра́ва ~талася** спра́ва розплу́талася.

РАЗБЛЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **РАЗБЛЫ́ТАЦЬ** *док. прям., перен.* розплу́тувати, розплу́тати; **~таць дрот** розплу́тати дріт; **~таць спра́ву** розплу́тати спра́ву.

РАЗБО́Р, -ру *ч.* **1.** *у різн. знач.* ро́збір; **граматы́чны р.** грамати́чний ро́збір; **2.** *юр.* ро́згляд; **судо́вы р.** судови́й ро́згляд; ◊ **прыйсці́ на ша́пачны р.** прийти́ на шапкобра́ння; **без ~ру** не перебира́ючи; *(без з'ясування)* не розбира́ючись.

РАЗБО́РАЧНЫ розбірни́й.

РАЗБО́РКА *ж.* розбира́ння *с.*, розібра́ння *с.*; **р. апара́та** розбира́ння (розібра́ння) апара́та; **р. фунда́мента** розбира́ння (розібра́ння) фунда́менту.

РАЗБО́РШЧЫК *ч. спец.* розбира́ч.

РАЗБО́РШЧЫЦА *ж. спец.* розбира́чка.

РАЗБРАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗБРАКАВА́ЦЬ** *док.* розбрако́вувати, розбракува́ти.

РАЗБРАКО́ЎКА *ж. спец.* розбрако́вування *с.*

РАЗБРАКО́ЎШЧЫК *ч. спец.* розбрако́вувач.

РАЗБРАКО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* розбрако́вувачка.

РАЗБРАНІ́РАВАЦЬ *док. (звільнитися від броні)* розбронюва́ти.

РАЗБУБНІ́ЦЦА *док. розм.* розбурча́тися, розбуркотíтися.

РАЗБУДАВА́НЫ розбудо́ваний. — *Див. ще* **разбудо́ўваць.**

РАЗБУДО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАЗБУДАВА́ЦЦА** *док.* розбудо́вуватися, розбудува́тися; **за апо́шнія гады́ Мінск ве́льмі ~ва́ўся** за оста́нні роки́ Мінськ ве́льми розбудува́вся.

РАЗБУДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗБУДАВА́ЦЬ** *док.* розбудо́вувати, розбудува́ти; **~два́ць пасёлак** розбудува́ти се́лище.

РАЗБУЙНЕ́ННЕ *с.* роздрі́бнення.

РАЗБУ́ЙНЕНЫ роздрі́бнений; розукру́пнений. — *Див. ще* **разбуйня́ць.**

РАЗБУЙНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗБУЙНІ́ЦЦА** *док. соціол., екон., політ.* роздрі́бнюватися, роздрібни́тися, розукру́пнюватися, розукрупни́тися.

РАЗБУЙНЯ́ЦЬ *недок.*, **РАЗБУЙНІ́ЦЬ** *док. соціол., екон., політ.* роздрі́бнювати, роздрібни́ти, розукру́пнювати, розукрупни́ти; **~ні́ць раён** роздрібни́ти (розукрупни́ти) райо́н; **~ні́ць гаспада́рку** роздрібни́ти (розукрупни́ти) господа́рство.

РАЗБУРА́ЛЬНА *прислівн.* руйнівно.

РАЗБУРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* руйнівність, руйнува́льність, руї́нність.

РАЗБУРА́ЛЬНІК *ч.* руйнівни́к, руї́нник, нищи́тель.

РАЗБУРА́ЛЬНІЦА *ж.* руйнівни́ця, руї́нниця, нищи́телька.

РАЗБУРА́ЛЬНЫ руйнівни́й, руйнува́льний, руївни́чий, руї́нний, руї́нницький.

РАЗБУ́РАНЫ[1] *прям., перен.* зруйно́ваний, поруйно́ваний, розруйно́ваний. — *Див. ще* **разбу́рваць**[1].

РАЗБУ́РАНЫ[2] *техн.* розбу́рений. — *Див. ще* **разбу́рваць**[2].

РАЗБУРА́ЦЦА *і* **РАЗБУ́РВАЦЦА** *недок., пас.*, **РАЗБУРЫ́ЦЦА** *док. прям., перен.* руйнува́тися, зруйнува́тися; **хлеў ~ры́ўся** хлів розвали́вся (зруйнува́вся); **надзе́і ~ры́ліся** надії зни́кли; **гаспада́рка ~ры́лася** господа́рство занепа́ло (зруйнува́лося); **сям'я́ ~ры́лася** роди́на розпа́лася.

РАЗБУРА́ЦЬ *див.* **разбу́рваць**[1].

РАЗБУ́РВАННЕ *с. (дія)* зруйнува́ння, *(незак. д. або стан — ще)* руйнува́ння, руйна́ція *ж.*

РАЗБУ́РВАЦЦА[1] *див.* **разбура́цца**.

РАЗБУ́РВАЦЦА[2] *недок. техн.* розбу́рюватися.

РАЗБУ́РВАЦЬ[1] *і* **РАЗБУРА́ЦЬ** *недок.*, **РАЗБУРЫ́ЦЬ**[1] *док. прям., перен.* руйнува́ти, зруйнува́ти, поруйнува́ти, розруйно́вувати, розруйнува́ти, *(багато, усе)* позруйно́вувати; **~ры́ць хлеў** зруйнува́ти (розвали́ти) хлів; **~ры́ць птушы́нае гняздо́** зруйнува́ти (розки́дати) пташи́не гніздо́; **~ры́ць гаспада́рку** зруйнува́ти (розвали́ти) господа́рство; **~ры́ць пла́ны** зруйнува́ти пла́ни.

РАЗБУ́РВАЦЬ[2] *недок.*, **РАЗБУРЫ́ЦЬ**[2] *док. техн.* розбу́рювати, розбури́ти.

РАЗБУРКАВА́ЦЦА *док. розм.* розворкува́тися; *(про голубів — ще)* розтуркота́тися, розтуркотíтися, розбуркотíтися.

РАЗБУРЭ́ННЕ *с. прям., перен.* зруйнува́ння, *(незак. д. або стан — ще)* руйнува́ння, руйна́ція *ж.*

РАЗБУЯ́НІЦЦА *док. розм.* розбешкетува́тися.

РАЗБЫВА́ЦЦА *недок.*, **РАЗБЫ́ЦЦА** *док. розм. (повнішати)* гла́дшати, гла́днути, розгла́днути, погла́дшати, товстíти, розтовстíти; розкоха́тися; *(док.)* нагуля́ти тíла.

РАЗБЭ́РСВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗБАРСА́ЦЦА** *док. розм. (про личак, постіл)* розв'я́зуватися, розв'яза́тися.

РАЗБЭ́РСВАЦЬ *недок.*, **РАЗБАРСА́ЦЬ** *і* **РАЗБЭ́РСАЦЬ** *док. розм.* **1.** розв'я́зувати, розв'яза́ти воло́ки личакі́в (постолі́в); **2.** розплу́тувати, розплу́тати; **~са́ць ні́ткі** розплу́тати нитки́.

РАЗБЭ́ШЧВАЛЬНІК *ч.* розбе́щувач.

РАЗБЭ́ШЧВАЛЬНІЦА *ж.* розбе́щувачка.

РАЗБЭ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **РАЗБЭ́СЦІЦЬ** *док.* **1.** *(доводити до морального розкладу)* розбе́щувати, розбе́стити, *(багатьох, усіх)* пороз-

бе́щувати; *(док. прост.)* розпаску́дити; *(у статевому плані — звичайно)* роби́ти розпу́сним, зроби́ти розпу́сним; 2. *(робити неслухняним)* ба́лувати, розба́лувати, розпуска́ти, розпусти́ти.

РАЗВА́ГА *ж.* 1. міркува́ння *с.*; 2. розсу́дливість, розва́жливість, розва́жність.

РАЗВАЖА́ННЕ *с.* міркува́ння, ду́мка *ж.*; ◊ **без ~нняў** без міркува́нь, без запере́чень; не муд-ру́йте, без балачо́к.

РАЗВАЖА́ЦЬ *недок.*, **РАЗВА́ЖЫЦЬ**[1] *док.* 1. міркува́ти, вирі́шувати, ви́рішити; **~жа́ць ды меркава́ць** ду́мати й гада́ти; 2. *(потішати)* розважа́ти, розва́жити.

РАЗВА́ЖВАЦЬ *недок.*, **РАЗВА́ЖЫЦЬ**[2] *док. (на вагах)* розва́жувати, розва́жити, *(багато, усе)* порозва́жувати.

РАЗВАЛАКА́ННЕ *і* **РАЗВАЛА́КВАННЕ** *с. прям., перен.* розтя́гування; розтяга́ння.

РАЗВАЛАКА́ЦЦА *і* **РАЗВАЛА́КВАЦЦА** *недок. пас. розм.* розтя́гуватися, розтяга́тися.

РАЗВАЛАКА́ЦЬ *і* **РАЗВАЛА́КВАЦЬ** *недок.*, **РАЗВАЛАЧЫ́** *док. розм.* 1. *(у різні боки)* розтя́гувати, розтягти́; 2. *(розкрадати)* розтя́гувати, розтягти́.

РАЗВА́ЛКІ, -лак *і* **РАЗВА́ЛЫ** *тільки мн.* ґринджо́ли.

РАЗВАЛО́ЧАНЫ *прям., перен.* розтя́гнений, розтя́гнутий. — *Див. ще* **развалака́ць**.

РАЗВА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАЗВАЛІ́ЦЬ** *док.* 1. *прям., перен.* розва́лювати, розвали́ти; **~лі́ць касцёр дроў** розвали́ти стос дров; **~лі́ць гаспада́рку** розвали́ти господа́рство; 2. *розм. (дуже поранити, розсікти)* розпана́хати (розсі́кти); **~лі́ць нагу́ сяке́рай** розпана́хати (розсі́кти) но́гу соки́рою.

РАЗВАЛЬЦАВА́НЫ *і* **РАЗВАЛЬЦО́ВАНЫ** *техн.* розвальцьо́ваний. — *Див. ще* **развальцо́ўваць**.

РАЗВАЛЬЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗВАЛЬЦАВА́ЦЬ** *док. техн.* розвальцьо́вувати, розвальцюва́ти.

РАЗВАЛЬЦО́ЎКА *ж. техн.* розвальцьо́вування *с.*, розвальцюва́ння *с.*

РАЗВА́РВАННЕ *с.* розва́рювання.

РАЗВА́РВАЦЦА *недок. звор., пас.* розва́рюватися.

РАЗВА́РВАЦЬ *недок.*, **РАЗВАРЫ́ЦЬ** *док.* розва́рювати, розвари́ти.

РАЗВАРО́ЧАНЫ розве́рнутий, розва́лений; розки́даний, розвору́шений; роздо́вбаний. — *Див. ще* **развaро́чваць**.

РАЗВАРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАЗВЯРНУ́ЦЬ** *док.* 1. *у різн. знач.* розверта́ти, розверну́ти, розва́лювати, розвали́ти; **бо́мба ~ну́ла вакза́л** бо́мба розвали́ла вокза́л; **~ну́ць машы́ну** розверну́ти маши́ну; 2. розкида́ти, розки́дати, розвору́шувати, розворуши́ти; 3. роздо́вбувати, роздовба́ти; **~ну́ць дзі́рку** роздовба́ти ді́рку.

РАЗВАР'Я́ВАНЫ *розм.* розлюто́ваний, розлючений, розлюті́лий, роздрато́ваний, оскажені́лий.

РАЗВАР'ЯВА́ЦЦА *док. розм. (утратити рівновагу)* розлютува́тися, розлюти́тися, розлюті́ти, роздратува́тися, сказ́итися, *(про багатьох, про всіх)* показ́итися; оскажені́ти.

РАЗВЕ́ДАЧНЫ розві́дувальний; **~ныя рабо́ты** розві́дувальні робо́ти; **~ная па́ртыя** *геол.* розві́дувальна (пошуко́ва) па́ртія.

РАЗВЕ́ДВАЦЬ *і* **РАЗУЗНАВА́ЦЬ** *недок.*, **РАЗВЕ́ДАЦЬ** *і* **РАЗУЗНА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розвідувати, розві́дати; **~даць, як яны́ жыву́ць** розві́дати (дізна́тися), як вони́ живу́ть; **~даць размяшчэ́нне сіл праціўні́ка** розві́дати розташува́ння сил во́рога; **~даць уча́стак на на́фту** розві́дати діля́нку на на́фту.

РАЗВЕ́ДЗЕНАЯ *ж. імен.* розлу́чена, *(розм.)* розве́дена.

РАЗВЕ́ДКА *ж. у різн. знач.* ро́звідка; **пайсці́ ў ~ку** піти́ в ро́звідку; **о́рганы ~кі** о́ргани ро́звідки.

РАЗВЕ́ДЧЫК *ч.* 1. *у різн. знач.* розві́дник, розві́дувач; **па́ртыя ~каў у гара́х** па́ртія розві́дників у го́рах; **самалёт-р.** літа́к-розві́дник (розві́дувач); **атра́д ко́нных ~каў** загі́н кі́нних розві́дникі́в; 2. *(співробітник розвідки)* розві́дник.

РАЗВЕ́ДЧЫЦА *ж.* 1. *у різн. знач.* розві́дниця, розві́дувачка; 2. *(співробітниця розвідки)* розві́дниця.

РАЗВЕ́ДЧЫЦКІ розві́дницький.

РАЗВЕРАДЗІ́ЦЬ *див.* **развярэ́джваць**.

РАЗВЕ́РТАЦЬ *див.* **разве́рчваць**.

РАЗВЕ́РЧАНЫ розго́рнутий, розго́рнений. — *Див. ще* **разве́рчваць**.

РАЗВЕ́РЧВАЦЦА *і* **РАЗВЕ́РТАЦЦА** *недок. пас.* розгорта́тися.

РАЗВЕ́РЧВАЦЬ *і* **РАЗВЕ́РТАЦЬ** *недок.*, **РАЗВЯРЦЕ́ЦЬ** *док.* розгорта́ти, розгорну́ти; **~це́ць цуке́ркі** розгорну́ти цуке́рки.

РАЗВЕ́СЦІ *див.* **разво́дзіць**.

РАЗВІВА́ЦЬ *недок.*, **РАЗВІ́ЦЬ** *док.* 1. *(щось скручене, згорнуте)* розвива́ти, розви́ти; розкру́чувати, розкрути́ти; розмо́тувати, розмота́ти; розгорта́ти, розгорну́ти; **~ві́ць вяро́ўку** розви́ти (розсука́ти, розплести́) мотузка́ (мотузо́к, моту́зку); 2. *(в інших значеннях)* розвива́ти, розви́нути; розгорта́ти, розгорну́ти; **~ві́ць прамысло́васць** розви́нути (розгорну́ти) промисло́вість; **~ві́ць ху́ткасць** розви́нути шви́дкість; **~ві́ць мускулату́ру** розви́нути мускулату́ру.

РАЗВІ́ДНІВАЦЦА *недок.*, **РАЗВІДНЕ́ЦЦА** *і* **РАЗАДНЕ́ЦЬ, РАЗДНЕ́ЦЬ** *док. безос.* світа́ти, розсвіта́ти, розсвіну́ти, розсвіта́тися, зорі́ти; *(безос. — ще)* розвидня́тися, розви́днюватися, розви́днітися, розви́дніти, дні́ти *(недок.)*, свіну́ти, свіну́тися *(док.)*, засвіта́ти *(недок. і док.)*.

РАЗВІНА́ННЕ *с.* розгорта́ння.

РАЗВІНА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗВІНУ́ЦЦА** *док.* розгорта́тися, розгорну́тися; **~ну́ліся бе́лыя пялёсткі** розгорну́лися бі́лі пелюстки́; **пе́рад вачы́ма ~ну́лася бязме́жная сенажа́ць** пе́ред очи́ма розгорну́лася безме́жна (безкра́я) сіно́жа́ть.

РАЗВІНА́ЦЬ *недок.*, **РАЗВІНУ́ЦЬ** *док.* розгорта́ти, розгорну́ти; **~ну́ць сцяг** розгорну́ти пра́пор.

РАЗВІНУ́ТЫ розго́рнутий, розго́рнений. — *Див. ще* **развіна́ць**.

РАЗВІТА́ЛЬНЫ проща́льний.

РАЗВІТА́ННЕ *с.* проща́ння; **на р.** на проща́ння.

РАЗВІ́ТВАЦЦА *недок.*, **РАЗВІТА́ЦЦА** *док.* проща́тися, попроща́тися; **сябры́ ~та́ліся** дру́зі попроща́лися.

РАЗВІ́ТЫ *(розкручений)* розви́тий, розви́нутий, розви́нений; розкру́чений; розмо́таний; розго́рнутий; розго́рнений.

РАЗВІТЫ́ *(який досягнув високого ступеня розвитку; духовно зрілий, культурний)* розви́нений, розви́нутий; **р. сказ** *грам.* поши́рене ре́чення.

РАЗВІЦЦЁ *с. у різн. знач.* ро́звиток *ч.*; **р. прамысло́васці** ро́звиток промисло́вості; **разумо́вае р.** розумовий ро́звиток.

РАЗВІ́ЦЬ *див.* **развіва́ць**.

РАЗВО́Д, -ду *ч.* **1.** *(дія)* розве́дення *с.*, *(незак. д. — ще)* розво́дження *с.*; розніма́ння *с.*; **р. масто́ў** розве́дення мостів; **2.** ро́зплід, розпло́дження *с.*, *(незак. д. — ще)* розпло́джування *с.*; **на р.** на ро́зплід; **3.** *(скасування шлюбу)* розлу́чення *с.*; **4.** *техн.* розві́д; **р. пілы́** розві́д пи́лки; **5.** *військ.* розві́д; **р. карау́ла** розві́д карау́лу.

РАЗВО́ДДЗЕ *с. (весняна вода)* по́вінь *ж.*, по́відь *ж.*, водопі́лля.

РАЗВО́ДЗІЦЬ *недок.*, **РАЗВЕ́СЦІ** *док.* **1.** розво́дити, розвести́, *(багато, усе, багатьох, усіх)* порозво́дити; *(тих, що сваряться, б'ються — ще)* розбороня́ти, розборони́ти, розніма́ти, розня́ти; **~ці мост** розвести́ міст; **~ці пілу́** розвести́ пи́лку; **~ці ру́кі** розвести́ ру́ки; **~ці касцёр** розвести́ (розпали́ти, розкла́сти) вого́нь (во́гнище, бага́ття); **2.** *(скасовувати шлюб)* розлуча́ти, розлучи́ти; **3.** *(розчиняти)* розво́дити, розвести́, *(багато, усе)* порозво́дити; розбавля́ти, розба́вити; **~ці во́цат** розвести́ (розба́вити) о́цет; **4.** *(вирощувати)* розво́дити, розвести́, *(багато)* порозво́дити; ◊ **~во́дзіць антымо́нії** теревéні пра́вити (розво́дити, точи́ти); баля́си (ля́си) точи́ти; баляндра́си пра́вити (торо́чити); перелива́ти з пусто́го в поро́жнє; **~во́дзіць каніцэ́ль** воловóдитися, марнува́ти час; **~во́дзіць філасо́фію** розво́дити філосо́фію; **чужу́ю бяду́ рука́мі развяду́** *присл.* чуже́ ли́хо за ла́сощі; чужу́ бі́ду на воді розведу́; смі́шки з чужо́ї кі́шки (лемі́шки).

РАЗВО́ДКА[1] *ж.* **1.** *(дія)* розве́дення *с.*, *(незак. д. — ще)* розво́дження *с.*; розніма́ння *с.*; розпло́дження *с.*; *(незак. д. — ще)* розпло́джування *с.*; розпа́лення *с.*, *(незак. д. — ще)* розпа́лювання *с.*; **2.** *(інструмент)* розво́дка; **3.** *(розчин, рідинна суміш)* ро́зчин *ч.*

РАЗВО́ДКА[2] *ж. прост. (розлучена жінка)* розлу́чена.

РАЗВО́ДНЫ розлу́чений; **~нае пасве́дчанне** сві́доцтво про розлу́чення.

РАЗВО́РВАННЕ *с. с.-г.* розо́рювання.

РАЗВО́РВАЦЦА *недок. пас.* розо́рюватися.

РАЗВО́РВАЦЬ *недок.*, **РАЗАРА́ЦЬ** *док. с.-г.* розо́рювати, розора́ти, *(багато, усе)* порозо́рювати; зо́рювати, зора́ти.

РАЗВО́ХКАЦЦА *док. розм.* розо́хатися, розо́хкатися.

РАЗВЭ́ДЗГАНЫ *прост.* розма́заний, розве́зений.

РАЗВЭ́ДЗГАЦЬ *док. розм. (про щось густувате, липке)* розма́зати, *(багато, усе)* порозма́зувати; *(розм.)* порозво́зити; розмасти́ти.

РАЗВЯДЗЕ́НЕЦ, -нца *ч. розм.* розлу́чений.

РАЗВЯДЗЁНКА *ж розм.* розлу́чена.

РАЗВЯРЦЕ́ЦЬ *див.* **разве́рчваць**.

РАЗВЯРЭ́ДЖАНЫ роз'ятрений, розвере́джений. — *Див. ще* **развярэ́джваць**.

РАЗВЯРЭ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **РАЗВЕРАДЗІ́ЦЬ** *і* **РАЗВЯРЭ́ДЗІЦЬ** *док.* роз'я́трювати, роз'ятри́ти, *(багато, усе)* пороз'я́трювати, розвере́джувати, розвереди́ти.

РАЗГАДО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* виро́щуватися, зро́щуватися; вико́хуватися; розво́дитися, розпло́джуватися, плоди́тися.

РАЗГАДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗГАДАВА́ЦЬ** *док.* **1.** виро́щувати, ви́ростити, зро́щувати, зрости́ти; *(плекати — ще)* вико́хувати, ви́кохати; **~дава́ць сад** ви́ростити (зрости́ти, ви́кохати) садо́к (сад); **2.** *(розмножити)* розво́дити, розвести́; плоди́ти, розпло́джувати, розплоди́ти.

РАЗГАЙДА́НЫ *і* **РАЗГО́ЙДАНЫ** розго́йданий. — *Див. ще* **разго́йдваць**.

РАЗГАЙДА́ЦЦА *див.* **разго́йдвацца**.

РАЗГАЙДА́ЦЬ *див.* **разго́йдваць**.

РАЗГАЛЁКАЦЦА *док. розм.* розкрича́тися.

РАЗГА́ЛІНА *ж. у різн. знач. розм.* **1.** розви́лка, розви́лина; *(сучка, стовбура — ще)* розсо́ха, розгі́лина; **2.** *(місце розходження дороги)* розви́лина, розви́лка, розгалу́ження *с.*, роздорі́жжя *с.*, ро́зстань.

РАЗГАЛІНАВА́ННЕ *і* **РАЗГАЛІНЕ́ННЕ** *с.* **1.** *(дія, стан)* розгалу́ження, *(незак. д. — ще)* розгалу́жування; галу́ження, гілкува́ння; **2.** *(місце, де щось розходиться)* розгалу́ження; *(про дорогу — звичайно)* роздорі́жжя, розпу́ття, ро́зстань *ж.*; *(про сучок, стовбур)* розсо́ха *ж.*, розгі́лка *ж.*; **3.** *(закладу, установи, організації)* відгалу́ження; *(промисловості)* га́лузь *ж.*

РАЗГАЛІНАВА́НЫ *прям., перен.* розгалу́жений. — *Див. ще* **разгаліно́ўваць**.

РАЗГАЛІНАВА́ЦЦА *див.* **разгаліно́ўвацца**.

РАЗГАЛІНАВА́ЦЬ *див.* **разгаліно́ўваць**.

РАЗГАЛІНО́ЎВАННЕ *с. (дія)* розгалу́ження, *(незак. д. — ще)* розгалу́жування.

РАЗГАЛІНО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАЗГАЛІНАВА́ЦЦА** *і* **РАЗГАЛІ́НІЦЦА** *док. звор., пас., прям., перен.* розгалу́жуватися, розгалу́зитися; *(недок.: про дерево — ще)* галу́зитися, гілкува́тися.

РАЗГАЛІНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗГАЛІНАВА́ЦЬ** *док. прям., перен.* розгалу́жувати, розгалу́зити.

РАЗГА́ЛІСТЫ *(який широко розкинув гілля)* кросла́тий, розло́гий, розло́жистий.

РАЗГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **РАЗАГНА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* розганя́ти, розго́нити, розігна́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* порозганя́ти, порозго́нити; **~на́ць пту́шак** розігна́ти пташо́к; **ве́цер ~на́ў хма́ры** ві́тер розігна́в (розвія́в) хма́ри; **~на́ць машы́ну** розігна́ти маши́ну; **~на́ць тугу́** розві́яти (розігна́ти) ту́гу; **2.** розрі́зати, розрі́зувати, розрі́зати; **~на́ць бервяно́** розрі́зати коло́ду; **~на́ць кроў** розігна́ти кров; **3.** розо́рювати, розора́ти; ви́орювати, ви́орати; **~на́ць радо́к (гра́дку) бу́льбы** розора́ти (ви́орати) рядо́к (гря́дку) карто́плі.

РАЗГА́Р, -ру *ч.* ро́зпал; **ле́та ў са́мым ~ры** лі́то [са́ме] в ро́зпалі; **у ~ры барацьбы́** у ро́зпалі боротьби́.

РАЗГА́ТЫ *і* **РАЗГА́ЦІСТЫ** розсо́хуватий; *(про дерево — ще)* крисла́тий, розло́гий, розло́жистий.

РАЗГАРНЕ́ННЕ *с.* во́ля *ж.*, свобо́да *ж. (дій)*; ро́змах *ч.*

РАЗГА́ЦІНА *ж. розм.* **1.** розви́лка, розви́лина; *(сучка, стовбура — ще)* розсо́ха, розгі́лина; **2.** *(місце розходження доріг)* розви́лка, розви́лина, розгалу́ження *с.*, роздорі́жжя *с.*, ро́зстань.

РАЗГА́ЦІЦЦА *недок. розм.* розгалу́жуватися; *(про дерево — ще)* галу́зитися, гілкува́тися.

РАЗГІ́Б, -бу *ч.* **1.** *(дія)* ро́згин, *(незак. д. — ще)* розгина́ння *с.*; розпроста́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* розпро́стування; **2.** *(місце, по якому щось розігнуто)* ро́згин.

РАЗГІБА́ННЕ *с.* розгина́ння; розпро́стування, розпроста́ння.

РАЗГІБА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗАГНУ́ЦЦА** *док.* розгина́тися, розігну́тися; *(про спину)* розхиля́тися, розхили́тися, розпро́стуватися, розпроста́тися.

РАЗГІБА́ЦЬ *і* **РАЗГІНА́ЦЬ** *недок.*, **РАЗАГНУ́ЦЬ** *док.* розгина́ти, розігну́ти; *(про спину, статуру — ще)* розпро́стувати, розпроста́ти.

РАЗГІЛЬДЗЯ́Й *ч. розм. (безвідповідальна, недбала людина)* нехлю́й.

РАЗГІЛЬДЗЯ́ЙКА *ж. розм.* нехлю́йка.

РАЗГІЛЬДЗЯ́ЙНІЧАЦЬ *недок. розм.* нехлю́йствувати.

РАЗГІЛЬДЗЯ́ЙСКІ *розм.* нехлю́йський.

РАЗГІЛЬДЗЯ́ЙСТВА *с. розм.* нехлю́йство.

РАЗГІНА́ЦЬ *див.* **разгіба́ць**.

РАЗГЛЕ́ДЗЕЦЦА *док.* **1.** *(зорієнтуватися)* роздиви́тися, обдиви́тися; **2.** *(зрозуміти свій промах)* схамену́тися, оду́матися; *(розм.)* отя́митися; **по́зна я ~дзеу́ся** пізно я схамену́вся (отя́мився).

РАЗГЛЕ́ДЗЕЦЬ *док.* **1.** розгляді́ти, роздиви́тися; **не ~дзеў упо́цемку** не розгле́дів по́ночі (упо́темках); **2.** розгля́нути; **суд ~дзеў спра́ву** суд розгля́нув спра́ву.

РАЗГЛЯ́Д, -ду *ч.* ро́згляд; **р. пра́екта** ро́згляд прое́кту.

РАЗГО́ЙДАНЫ *див.* **разгайда́ны**.

РАЗГО́ЙДВАЦЦА *недок.*, **РАЗГАЙДА́ЦЦА** *док.* розго́йдуватися, розгойда́тися.

РАЗГО́ЙДВАЦЬ *недок.*, **РАЗГАЙДА́ЦЬ** *док.* розго́йдувати, розгойда́ти.

РАЗГО́НІСТЫ розго́нистий; *(про почерк, текст — ще)* розма́шистий; *(про вітер — ще)* си́льний, міцни́й.

РАЗГРАБА́ЦЬ *недок.*, **РАЗГРЭ́БЦІ** *док.* розгріба́ти, розгребти́.

РАЗГРАБЛЕ́ННЕ *с.* розграбува́ння, *(незак. д. — ще)* розграбо́вування.

РАЗГРА́БЛЕНЫ розграбо́ваний, пограбо́ваний. — *Див. ще* **разграбля́ць**.

РАЗГРАБЛЯ́ЦЬ *недок.*, **РАЗГРА́БІЦЬ** *док.* розграбо́вувати, розграбува́ти, грабува́ти, пограбува́ти.

РАЗГРО́МНЫ *у різн. знач.* розгро́мний, нищівни́й; **~нае наступле́нне** розгро́мний на́ступ; **~ная рэцэ́нзія** нищівна́ (розгро́мна) реце́нзія.

РАЗГРУЖА́ЛЬНІК *ч.* розванта́жувач.

РАЗГРУ́ЖАНЫ *прям., перен.* розванта́жений. — *Див. ще* **разгружа́ць**.

РАЗГРУЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗГРУЗІ́ЦЦА** *док.* розванта́жуватися, розванта́житися.

РАЗГРУЖА́ЦЬ *недок.*, **РАЗГРУЗІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* розванта́жувати, розванта́жити.

РАЗГРУ́ЗАЧНАЯ *ж. імен.* розванта́жна.

РАЗГРУ́ЗАЧНЫ розванта́жувальний; *(спец.)* розванта́жний.

РАЗГРУ́ЗКА *ж. у різн. знач.* розванта́ження *с.*, *(незак. д. — ще)* розванта́жування *с.*

РАЗГРУЗНЫ́ *спец.* розванта́жний.

РАЗГРУ́ЗЧЫК *ч.* розванта́жувач, розванта́жник.

РАЗГРУ́ЗЧЫЦА *ж.* розванта́жувачка, розванта́жниця.

РАЗГРЫМІРАВА́НЫ *і* **РАЗГРЫМІРО́ВАНЫ** розгримо́ваний. — *Див. ще* **разгрымíро́ўваць**.

РАЗГРЫМІРО́ЎВАННЕ *с.* розгримува́ння.

РАЗГРЫМІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗГРЫМІРАВА́ЦЬ** *док.* розгримо́вувати, розгримува́ти.

РАЗГРЭ́БЦІ *див.* **разграба́ць**.

РАЗГУЛЬТА́ЙВАЦЦА *недок.*, **РАЗГУЛЬТА́ІЦЦА** *і* **РАЗГУЛЬТАЯВА́ЦЦА** *док.* ледащі́ти, розледащі́ти, зледащі́ти, ледачі́ти, розледачі́ти, зледачі́ти, розлі́нюватися, розлінува́тися.

РАЗГУ́ТАРЫЦЦА *док. розм.* розговори́тися, розбала́катися.

РАЗГУ́ШКАНЫ *розм.* розго́йданий. — *Див. ще* **разгу́шквацца**.

РАЗГУ́ШКВАННЕ *с. розм.* розго́йдування.

РАЗГУ́ШКВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗГУ́ШКАЦЦА** *док.* розго́йдуватися, розгойда́тися.

РАЗГУ́ШКВАЦЬ *недок.*, **РАЗГУ́ШКАЦЬ** *док.* розго́йдувати, розгойда́ти.

РАЗДАБА́РА *ч. і ж. розм.* **1.** *(про чоловіка)* балаку́н *ч.*, щебету́н *ч.*; *(про жінку)* балаку́ха *ж.*, цокоту́ха *ж.*, щебету́ха *ж.*; **2.** *тільки мн.* **(раздаба́ры)** балакани́на *ж.*, базі́кання *с.*, балачки́.

РАЗДАБА́РВАЦЬ *недок. розм.* базі́кати, тереве́нити, бо́вкати, бе́вкати, цве́нькати, ля́пати [язико́м].

РАЗДАВА́ЦЬ[1] *недок.*, **РАЗДА́ЦЬ**[1] *док. (давати щось)* роздава́ти, розда́ти; **~да́ць пада́ркі** розда́ти подару́нки; **~да́ць ро́лі акцёрам** розда́ти ро́лі акто́рам.

РАЗДАВА́ЦЬ[2] *недок.*, **РАЗДА́ЦЬ**[2] *док. розм. (робити просторішим)* роздава́ти, розда́ти; розтяга́ти, розтя́гувати, розтягти́, розтягну́ти; **~даць бо́ты на капыла́х** розтягти́ чо́боти на копи́лах.

РАЗДА́ДЗЕНЫ ро́зданий, порозда́ваний. — *Див. ще* **раздава́ць**[1].

РАЗДАЖДЖЫ́ЦЦА *док. безос. розм.* задощи́ти, задощи́тися.

РАЗДАРЫ́ЦЬ *див.* **раздо́рваць**.

РАЗДА́ТАЧНАЯ *ж. імен.* роздава́льня.

РАЗДА́ТАЧНЫ роздава́льний.

РАЗДА́ТЧЫК *ч. у різн. знач.* роздава́льник, роздава́ч.

РАЗДА́ТЧЫЦА *ж.* роздава́льниця, роздава́чка.

РАЗДЗЕ́Л *ч.* **1.** *род.* **разде́лу** *(дія)* по́діл, дільба́ *ж.*; **р. маёмасці** по́діл (дільба́) майна́; **2.** *род.*

раздзе́ла *(частина науки, твору, журналу й т. ін.)* ро́зділ.

РАЗДЗЕ́ЛЬВАЦЬ *див.* **раздзяля́ць**.

РАЗДЗЕ́ЛЬНА *прислівн.* розді́льно; окре́мо, на́різно.

РАЗДЗЕ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* розді́льність; окре́мість, на́різність.

РАЗДЗЕЛЬНАПО́ЛАСЦЬ *ж. біол.* роздільностате́вість, різностате́вість.

РАЗДЗЕЛЬНАПО́ЛЫ *біол.* роздільностате́вий, різностате́вий.

РАЗДЗЕЛЬНАПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* роздільнопелюстко́вий, вільнопелюстко́вий.

РАЗДЗЕЛЬНАПЯЛЁСТКАВЫЯ *імен. мн. бот.* роздільнопелюстко́ві, вільнопелюстко́ві.

РАЗДЗЕ́ЛЬНЫ розді́льний; окре́мий, на́різний; відокре́млений; **р. акт.** *юр.* розді́льний акт; **~нае вымаўле́нне** розді́льна (чітка́) вимо́ва; **~нае напіса́нне** розді́льне (окре́ме) написа́ння; **~ная ўбо́рка** *с.-г.* розді́льне збира́ння (врожа́ю).

РАЗДЗЕ́ТЫ роздя́гнений, роздя́гнутий.

РАЗДЗЕ́ЦЦА *див.* **раздзява́цца**.

РАЗДЗЕ́ЦЬ *див.* **раздзява́ць**.

РАЗДЗЕЎБАНЫ *див.* **раздзяўба́ны**.

РАЗДЗЕЎБВАЦЬ *недок.*, **РАЗДЗЯЎБА́ЦЬ** *і* **РАЗДЗЯЎБЦІ́** *док.* **1.** роздзьо́бувати, роздзьо́бати, роздзю́бувати, роздзю́бати; **2.** роздо́вбувати, роздовба́ти.

РАЗДЗІМА́ЛЬНЫ *спец.* роздува́льний.

РАЗДЗІМА́ННЕ *с. (дія)* роздува́ння, роздму́хування; розві́ювання.

РАЗДЗІМА́ЦЦА *недок.*, **РАЗАДЗЬМУ́ЦЦА** *і* **РАЗДЗЬМУ́ЦЦА** *док.* **1.** роздува́тися, роздима́тися, розду́тися; **2.** *недок. пас.* роздува́тися; розві́юватися.

РАЗДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **РАЗАДЗЬМУ́ЦЬ** *і* **РАЗДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* роздува́ти, роздима́ти, розду́ти; роздму́хувати, роздму́хати; *(про вітер — ще)* розвіва́ти, розві́яти.

РАЗДЗЬМУ́ТЫ *і* **РАЗАДЗЬМУ́ТЫ** розду́тий, роздму́ханий; розві́яний. — *Див. ще* **раздзіма́ць**.

РАЗДЗЬМУ́ХАНЫ роздму́ханий. — *Див. ще* **раздзьму́хваць**.

РАЗДЗЬМУ́ХВАЦЬ *недок.*, **РАЗДЗЬМУ́ХАЦЬ** *док.* роздму́хувати, роздму́хати; **~му́хаць аго́нь** роздму́хати во́гонь (ого́нь).

РАЗДЗЯВА́ЛКА *ж. розм.* роздяга́льня.

РАЗДЗЯВА́ЛЬНЫ роздяга́льний.

РАЗДЗЯВА́ННЕ *с.* роздяга́ння.

РАЗДЗЯВА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗДЗЕ́ЦЦА** *док.* роздяга́тися, роздягти́ся, роздягну́тися; розбира́тися, розібра́тися.

РАЗДЗЯВА́ЦЬ *недок.*, **РАЗДЗЕ́ЦЬ** *док.* роздяга́ти, роздягти́, роздягну́ти; *(знімати одяг розм. — ще)* розбира́ти, розібра́ти.

РАЗДЗЯЛЯ́ЛЬНЫ розділо́вий; *(який розділяє)* розді́лювальний; **~ная рыса** розді́лювальна ри́са; **р. злу́чнік** *грам.* розділо́вий сполу́чник.

РАЗДЗЯЛЯ́ЦЦА *недок.*, **РАЗДЗЯЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** розділя́тися, розділи́тися, поділя́тися, поділи́тися; розподіля́тися, розподіли́тися; **фу́нкцыі ~лі́ліся** фу́нкції розділи́лися; **пасля́ сме́рці ба́цькі дзе́ці ~лі́ліся** після ба́тькової сме́рті (сме́рті ба́тька) діти розділи́лися; **рэ́чка ~лі́лася на два рукавы́** рі́чка розділи́лася (поділи́лася, розгалу́зилася) на два рукава́ (рукави́); **атра́д ~лі́ўся на тры ча́сткі** загін розділи́вся (поділи́вся) на три части́ни; **2.** *(про думки, оцінки)* поділя́тися, поділи́тися, розділя́тися, розділи́тися; розхо́дитися, розійти́ся; **ду́мкі ~лі́ліся** думки́ поділи́лися (розійшли́ся); **3.** *док. мат.* поділи́тися, розділи́тися; **шэсць ~дзе́ліцца на тры** шість поді́литься (розді́литься) на три.

РАЗДЗЯЛЯ́ЦЬ *і* **РАЗДЗЕ́ЛЬВАЦЬ** *недок.*, **РАЗДЗЯЛІ́ЦЬ** *док.* розділя́ти, розділи́ти, діли́ти, поділя́ти, поділи́ти; розподіля́ти, розподіли́ти; **~ліць на гру́пы** розділи́ти (поділи́ти) на гру́пи; **~лі́ць пада́ркі** поділи́ти (розділи́ти) подару́нки (дару́нки); **2.** *(погляди, думки)* поділя́ти, поділи́ти; **не ~лі́ць по́гляды тава́рышаў** не поділи́ти по́гляди товаришів; **~лі́ць го́ра** поділи́ти (розділи́ти) го́ре; **3.** *мат.* поділя́ти, поділи́ти, розділя́ти, розділи́ти.

РАЗДЗЯЎБА́НЫ *і* **РАЗДЗЕЎБАНЫ** **1.** роздзьо́баний, роздзю́баний; **2.** роздо́вбаний. — *Див. ще* **раздзеўбваць.**

РАЗДЗЯЎБА́ЦЬ *і* **РАЗДЗЯЎБЦІ́** *див.* **раздзеўбваць**.

РАЗДНЁЦЬ *див.* **разаднéць**.

РАЗДО́БРЫВАЦЦА *недок.*, **РАЗДО́БРЫЦЦА** *док. розм.* роздо́брюватися, роздобри́тися.

РАЗДО́БРЫВАЦЬ *недок.*, **РАЗДО́БРЫЦЬ** *док. розм.* роздо́брювати, роздобри́ти.

РАЗДО́РАНЫ роздаро́ваний. — *Див. ще* **раздо́рваць**.

РАЗДО́РВАННЕ *с.* роздаро́вування.

РАЗДО́РВАЦЦА *недок. пас.* роздаро́вуватися.

РАЗДО́РВАЦЬ *недок.*, **РАЗДАРЫ́ЦЬ** *док.* роздаро́вувати, роздарува́ти.

РАЗДРА́ЖНЕНАСЦЬ *ж.* роздрато́ваність.

РАЗДРАЖНЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* дратува́ння, роздрато́вування, роздратува́ння; роздро́чення; подра́знення, *(незак. д. — ще)* подра́знювання; роз'я́трення, *(незак. д. — ще)* роз'я́трювання; **р. ску́ры** подра́знення шкі́ри; **2.** *(почуття незадоволення, досади, гніву)* роздратува́ння; **паду́маць з ~ннем** роздрато́вано поду́мати.

РАЗДРА́ЖНЕНЫ **1.** роздрато́ваний; роздра́жнений; роздро́чений; **р. го́лас** роздрато́ваний го́лос; **2.** подра́знений; **3.** роз'я́трений. — *Див. ще* **раздражня́ць**.

РАЗДРА́ЖНІВАННЕ *с.* роз'ятрювання.

РАЗДРА́ЖНІВАЦЬ *див.* **раздражня́ць**.

РАЗДРАЖНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** дратівли́вість, дражли́вість; **2.** *фізіол.* подра́знювальність, дратівли́вість.

РАЗДРАЖНЯ́ЛЬНІК *ч. фізіол.* подра́зник.

РАЗДРАЖНЯ́ЛЬНЫ **1.** дратівли́вий, дражли́вий; **2.** *фізіол.* подра́знювальний, подра́зливий.

РАЗДРАЖНЯ́ЦЦА *недок. пас.*, **РАЗДРАЖНІ́ЦЦА** *док.* роздра́жнюватися, роздражни́тися; *(розм.)* роздро́чуватися, роздрочи́тися.

РАЗДРАЖНЯ́ЦЬ *і* **РАЗДРА́ЖНІВАЦЬ** *недок.*, **РАЗДРАЖНІ́ЦЬ** *док.* **1.** роздра́жнювати, роздражни́ти, *(недок.)* дражни́ти; *(розм.)* роздро́чувати, роздрочи́ти, *(недок.)* дрочи́ти; **~ніць**

звéра роздражни́ти звíра; **~ніць апеты́т** роздражни́ти апети́т; **~ніць ба́цьку** роздражни́ти ба́тька; **2.** *фізіол.* подра́знювати, подразни́ти; **~ніць слі́зістую абало́нку** подразни́ти слизову́ оболо́нку; **3.** *(про рану, запалене місце)* роз'-я́трювати, роз'ятри́ти, *(недок.)* ятри́ти.

РАЗДРО́БНЫ *розм. торг.* роздрібни́й.

РАЗДУ́МВАЦЦА *недок.*, **РАЗДУ́МАЦЦА** *док.* переду́муватися, переду́матися; *(док.)* розду́матися.

РАЗДУ́МВАЦЬ *недок.*, **РАЗДУ́МАЦЬ** *док.* розду́мувати, розду́мати, переду́мувати, переду́мати, *(багато, усе)* попереду́мувати.

РАЗДУ́М'Е *с. розм.* ро́здум *ч.*

РАЗДУ́РА *ч. і ж. розм.* **1.** *(про чоловіка)* пусту́н *ч.*, шалапу́т *ч.*, ши́беник *ч.*, шиба́йголова *ч.*, зірви́голова *ч.*, пали́вода *ч.*; *(про жінку)* пусту́нка *ж.*, пусту́ха *ж.*, шалапу́тка *ж.*; **2.** *(про чоловіка)* розпу́сник *ч.*, *(про жінку)* розпу́сниця *ж.*

РАЗДУ́РАНАСЦЬ *ж. розм.* **1.** розба́луваність, розпу́щеність; **2.** розбе́щеність.

РАЗДУ́РАНЫ *розм.* **1.** розпе́щений, розпу́щений, розба́луваний; **2.** розбе́щений. — *Див. ще* **разду́рваць**.

РАЗДУ́РВАЦЦА *недок.*, **РАЗДУРЫ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** розпе́щуватися, розпе́ститися, розпуска́тися, розпусти́тися, *(док. розм.)* розба́луватися; **2.** *(почати свавільно поводитися, давати собі повну волю)* розбе́щуватися, розбе́ститися.

РАЗДУ́РВАЦЬ *недок.*, **РАЗДУРЫ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** розпе́щувати, розпе́стити, розпуска́ти, розпусти́ти, *(багатьох, усіх)* порозпуска́ти; *(док. розм.)* розба́лувати; **2.** *(дозволяти свавільно поводитися; давати повну волю комусь)* розбе́щувати, розбе́стити.

РАЗДУРЭ́ЛЫ пустотли́вий.

РАЗДУРЭ́ЦЦА *док. розм.* розпустува́тися.

РАЗДЫ́М, -му *ч. техн.* розніма́ння *с.*, розняття́ *с.*

РАЗДЫМА́ННЕ *див.* **разніма́нне**.

РАЗДЫМА́ЦЦА *див.* **разніма́цца**.

РАЗДЫМА́ЦЬ *див.* **разніма́ць**.

РАЗДЫ́МНЫ *техн.* рознімни́й.

РАЗ'Е́НЧЫЦЦА *док.* розстогна́тися.

РАЗЖА́БЛЕНЫ *обл.* розмачу́лений, розмоча́лений. — *Див. ще* **разжа́бліваць**.

РАЗЖА́БЛІВАННЕ *с. обл.* розмачу́лювання, розмоча́лювання.

РАЗЖА́БЛІВАЦЦА *недок.*, **РАЗЖА́БІЦЦА** *док. звор., пас. обл.* розмачу́люватися, розмачу́литися, розмоча́люватися, розмоча́литися.

РАЗЖА́БЛІВАЦЬ *недок.*, **РАЗЖА́БІЦЬ** *док. обл.* розмачу́лювати, розмачу́лити, розмоча́лювати, розмоча́лити.

РАЗЖАВА́НЫ розжо́ваний. — *Див. ще* **разжо́ўваць**.

РАЗЖА́ЛЕНЫ розжа́лоблений. — *Див. ще* **разжа́льваць**.

РАЗЖА́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **РАЗЖА́ЛІЦЦА** *док.* **1.** розжало́блюватися, розжало́битися, розжа́литися; **2.** почина́ти, поча́ти наріка́ти (пла́кати).

РАЗЖА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАЗЖА́ЛІЦЬ** *док.* розжало́блювати, розжа́лобити, *(розм.)* розжаля́ти, розжа́лити.

РАЗЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗЖАВА́ЦЬ** *док. прям., перен.* розжо́вувати, розжува́ти; *(док. розм.)* розжва́кати.

РАЗЗБРАЕ́ННЕ *с.* роззбро́єння, *(незак. д. — ще)* роззбро́ювання.

РАЗЗБРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **РАЗЗБО́ІЦЬ** *док. прям., перен.* роззбро́ювати, роззбро́їти.

РАЗЗЛАВА́НЫ розсе́рджений; розлю́чений, розлюто́ваний; роз'ю́шений. — *Див. ще* **раззлава́ць**.

РАЗЗЛАВА́ЦЦА *док.* розізли́тися; розсе́рдитися; розлютува́тися, розлюти́тися; роз'ю́шитися.

РАЗЗЛАВА́ЦЬ *док.* розізли́ти; розсе́рдити; *(дуже)* розлютува́ти, розлюти́ти; *(розм.)* роз'ю́шити; **яго́ ўчы́нак ~ва́ў мяне́** його́ вчи́нок розізли́в (розсе́рдив, розлюти́в) мене́.

РАЗЗЮЗЮ́КАЦЦА *док. прост.* розбала́катися, розбазі́катися, розтереве́нитися.

РАЗЛАГА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗЛАЖЫ́ЦЦА** *док. (розпадатися під дією бактерій; дезорганізовуватися)* розклада́тися, розкла́стися; **а́рмія во́рага ~жы́лася** а́рмія во́рога розкла́лася.

РАЗЛАГА́ЦЬ *недок.*, **РАЗЛАЖЫ́ЦЬ** *док.* **1.** розклада́ти, розкла́сти; **~жы́ць на а́тамы** розкла́сти на а́томи; **~жы́ць сло́ва на марфе́мы** розкла́сти сло́во на морфе́ми; **2.** *(дезорганізовувати)* розклада́ти, розкла́сти; **~жы́ць а́рмію праці́ўніка** розкла́сти а́рмію во́рога.

РАЗЛА́Д, -ду *ч.* **1.** ро́злад; **р. у пра́цы** ро́злад у пра́ці; **2.** ро́збрат, чва́ри *мн.*; **сяме́йны р.** роди́нний (сіме́йний) ро́збрат, роди́нні (сіме́йні) чва́ри; ◊ **я́блык ~ду** я́блуко ро́збрату (чвар, незго́ди).

РАЗЛАЖЫ́ЦЦА[1] *док. у різн. знач.* розкла́стися; **~жы́ўся са сваі́мі рэ́чамі па ўсёй ха́це** розкла́вся зі свої́ми реча́ми по всій ха́ті; **пахо́дны ло́жак лёгка ~жы́ўся** похі́дне лі́жко ле́гко розкла́лося.

РАЗЛАЖЫ́ЦЦА[2] *див.* **разлага́цца**.

РАЗЛАЖЫ́ЦЬ[1] *док.* **1.** *у різн. знач.* розкла́сти; **р. тава́р** розкла́сти това́р; **р. крэ́сла-ло́жак** розкла́сти крі́сло-лі́жко; **р. аго́нь** розкла́сти во́гонь; **р. ваду́ на кісларо́д і вадаро́д** розкла́сти во́ду на ки́сень і во́день; **р. лік на мно́жнікі** розкла́сти число́ на мно́жники.

РАЗЛАЖЫ́ЦЬ[2] *див.* **разлага́ць**.

РАЗЛАЖЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* ро́зклад *ч.*, розклада́ння, розкла́дення; **р. а́рміі во́рага** ро́зклад (розклада́ння) а́рмії во́рога; **р. хімі́чных злучэ́нняў** розклада́ння (ро́зклад) хімі́чних сполу́к.

РАЗЛА́ЗІЦЦА[1] *недок.*, **РАЗЛЕ́ЗЦІСЯ** *док. розм. у різн. знач.* розла́зитися, розлі́зтися, *(про багато, про все)* порозла́зитися; **саро́чка ~злася** соро́чка розлі́злася; **чараві́кі ~злі́ся** черевики розлі́злися; **агуркі́ ~злі́ся** огірки́ розлі́злися; **глі́на ~злася** гли́на розлі́злася (розки́сла).

РАЗЛА́ЗІЦЦА[2] *док. розм. (почати багато лазити)* розла́зитися.

РАЗЛАЙДА́ЧЫЦЦА *док. розм.* розлінува́тися, розліни́тися, розледащі́ти, зледащі́ти, розледачі́ти, зледачі́ти.

РАЗЛАМА́НЫ *і* **РАЗЛО́МАНЫ 1.** розла́маний; **2.** розва́лений, розі́браний. — *Див. ще* **разло́мваць**.

РАЗЛАМА́ЦЬ *див.* **разло́мваць**.

РАЗЛАПАТА́ЦЦА *док.* **1.** *(почати дуже лопотіти крильми)* розлопота́тися, розлопоті́тися; **2.** розбала́катися, розбазі́катися, розпатя́катися, розтереве́нитися.

РАЗЛА́ПІСТЫ *розм.* кривла́тий; **~тае дрэ́ва** крисла́те де́рево.

РАЗЛА́ТЫ *обл.* крисла́тий; **~тая е́лка** крисла́та яли́на.

РАЗЛАХМА́ЧАНЫ розкуйо́вджений; розпа́тланий, розко́шланий, розкошла́чений, розкудо́вчений.

РАЗЛАХМА́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗЛАХМА́ЦІЦЦА** *док. розм.* розкуйо́вджуватися, розкуйо́вдитися; розпа́тлуватися, розпа́тлатися, *(док.)* розкудо́вчитися.

РАЗЛАХМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАЗЛАХМА́ЦІЦЬ** *док. розм.* розкуйо́вджувати, розкуйо́вдити; розпа́тлувати, розпа́тлати, ко́шлати, розко́шлати, кошла́тити, розкошла́тити, *(док.)* розкудо́вчити.

РАЗЛЕ́ГЛАСЦЬ *ж.* про́стір *ч.*, о́бшир *ч.*, розді́лля *с.*

РАЗЛЕ́ГЛЫ роздо́льний; широ́кий, розло́гий, розло́жистий; **~лае по́ле** широ́ке (розло́ге, розло́жисте) по́ле.

РАЗЛЕ́ГЧЫСЯ *див.* **разляга́цца**.

РАЗЛЕ́ЗЛІК *ч. розм. (про людину)* ква́ша *ж.*, тю́тя *ч. і ж.*, маму́ла *ч. і ж.*, лемі́шка *ч. і ж.*, бамбу́ла *ч. і ж.*

РАЗЛЕ́ЗЛЫ 1. *(насичений вологою)* розки́слий, розлі́злий; **р. памідо́р** розки́слий помідо́р; помідо́р, яки́й (що) розки́с; **2.** *(зношений, старий)* благе́нький, благи́й; **~лыя валёнкі** благе́нькі ва́лянки (ва́лянці, повстя́ники, повстяки́). — *Див. ще* **разла́зіцца[1]**.

РАЗЛЕ́ЗЦІСЯ *див.* **разла́зіцца[1]**.

РАЗЛЁТАЦЦА *док. (почати часто літати) розм.* розліта́тися; **самалёты ~таліся** літаки́ розліта́лися.

РАЗЛІВА́ЦЦА *недок.*, **РАЗЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* розлива́тися, розли́тися, *(рідко)* розіллятися, *(про багато, про все)* порозлива́тися; **рака́ ~лíлася** рі́чка розлила́ся; **малако́ ~ліло́ся** молоко́ розлило́ся (розіллялося); **2.** *перен.* розлива́тися, розли́тися; **па тва́ры ~лíлася пунсо́вая чы́рвань** *(хтось)* залі́вся рум'я́нцем (кра́скою), зашарі́вся, зачервоні́вся, зайшо́вся рум'я́нцем; **3.** *недок. пас.* розлива́тися.

РАЗЛІВА́ЦЬ *недок.*, **РАЗЛІ́ЦЬ** *док.* розлива́ти, розли́ти, *(рідко)* розілля́ти, *(багато, усе)* порозлива́ти; *(рідку їжу — ще)* насипа́ти, си́пати, наси́пати, *(багато)* понасипа́ти.

РАЗЛІВА́ЛЬНЫ розливни́й, розлива́льний; **~ная лы́жка** розлива́льна ло́жка; ополо́ник, *(діал.)* хо́хля.

РАЗЛІ́К, -ку *ч. у різн. знач.* **1.** *(дія)* розраху́нок; обраху́нок, обрахо́вування *с.*, обрахува́ння *с.*; ви́года *ж.*, ко́ристь *ж.*; **памы́лка ў ~ку** по́милка в розраху́нку; **2.** *(розплата)* розраху́нок; *(перен. розм. — ще)* пораху́нок; **за на́яўны р.** за готі́вку, за гото́ві гро́ші; **узя́ць р.** узя́ти розраху́нок, звільни́тися; **3.** *(надія, очікування)* сподіва́ння *с.*, сподіва́нка *ж.*, розраху́нок; **па маі́х ~ках ён паві́нен ху́тка пры́ехаць** за моїми розраху́нками він ма́є шви́дко (ху́тко) приї́хати; **4.** на́мір; **сказа́ць з ~кам** сказа́ти з на́міром (навми́сно, навми́сне, уми́сно, уми́сне); **5.** *військ.* обслу́га *ж.*; **куляме́тны р.** кулеме́тна обслу́га; **6.** *техн.* розраху́нок; **р. паравóга катла́** розраху́нок парово́го казана́ (котла́); ◊ **прыня́ць у р.** узя́ти до ува́ги *(кого, що)*, урахува́ти *(кого, що)*, зва́жити *(на кого, що)*; **скі́нуць з ~ку** скі́нути з раху́нку, переста́ти зважа́ти *(на кого, що)*, не бра́ти бі́льш до ува́ги *(кого, що)*; **звéсці ~кі** звести́ раху́нки *(з ким)*.

РАЗЛІКО́ВЫ *у різн. знач.* розрахунко́вий; **~вая кні́жка** розрахунко́ва кни́жка; **р. перы́яд** розрахунко́вий пері́од.

РАЗЛІНЕ́ЕНЫ розліні́яний.

РАЗЛІНЕ́ЙВАННЕ *с.* розліні́ювання, розліні́яння, *(незак. д. — звичайно)* розліні́ювання.

РАЗЛІНЕ́ЙВАЦЦА *недок. пас.* розліні́юватися.

РАЗЛІНЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **РАЗЛІНЕ́ІЦЬ** *док.* розліні́ювати, розлі́нію́вати, розліні́яти.

РАЗЛІНЕ́ЙКА *ж.* розлінію́вання *с.*, розліні́яння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розліні́ювання *с.*

РАЗЛІТАВА́НЫ *див.* **распая́ны**.

РАЗЛІТАВА́ЦЦА *див.* **распая́цца**.

РАЗЛІТАВА́ЦЬ *див.* **распая́ць**.

РАЗЛІТО́ЎВАННЕ *див.* **распа́йванне**.

РАЗЛІТО́ЎВАЦЦА *див.* **распа́йвацца**.

РАЗЛІТО́ЎВАЦЬ *див.* **распа́йваць**.

РАЗЛІ́Ў, -лíву *ч.* **1.** *у різн. знач.* ро́зли́в; *(незак. д. — звичайно)* розлива́ння *с.*; **р. ста́лі** ро́зли́в ста́лі; **2.** *(річки тощо)* розли́ття́ *с.*, ро́зли́в; по́вінь *ж.*, по́відь *ж.*, водопі́лля *с.*

РАЗЛІ́ЎКА *ж.* ро́зли́в *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* розлива́ння *с.*; **р. мета́лу** ро́зли́в мета́лу.

РАЗЛІ́ЎШЧЫК *ч. спец.* розлива́льник, розлива́ч, розли́вник.

РАЗЛІ́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* розлива́льниця.

РАЗЛІ́ЧАНЫ *і* **РАЗРАХАВА́НЫ** розрахо́ваний.

РАЗЛІ́ЧВАННЕ *с.* розрахо́вування.

РАЗЛІ́ЧВАЦЦА *і* **РАЗРАХО́ЎВАЦЦА** *недок.*, **РАЗЛІ́ЧЫЦЦА** *і* **РАЗРАХАВА́ЦЦА** *док.* **1.** розрахо́вуватися, розрахува́тися; *(док.: помститися — ще розм.)* порахува́тися; **~чы́цца з рабо́чымі за рабо́ту** розрахува́тися з робітника́ми за робо́ту; **~чы́цца з во́рагам** розрахува́тися (порахува́тися) з во́рогом; **2.** *(узяти розрахунок)* розрахо́вуватися, розрахува́тися; звільня́тися, звільни́тися; **3.** *військ.* розподіля́тися, розподіли́тися; **4.** *недок. пас.* розрахо́вуватися; обрахо́вуватися; зва́жуватися; звільня́тися.

РАЗЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАЗЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** розрахо́вувати, розрахува́ти; *(підрахувати — ще)* обрахо́вувати, обрахува́ти; **~чы́ць кошт вы́дання** розрахува́ти ва́ртість вида́ння; **2.** *(ураховувати, брати до уваги)* розрахо́вувати, розрахува́ти, зва́жувати, зва́жити; **~чы́ць сі́лы** розрахува́ти (зва́жити) [свої] си́ли; **3.** *(видавати плату)* розрахо́вувати, розрахува́ти; *(видавши зароблені гроші, дати розрахунок)* звільня́ти, звільни́ти; **4.** *військ.* розподіля́ти,

розподіли́ти; **5.** *(на кого-що — недок.: мати надію)* розрахо́вувати *(на кого-що)*, сподіва́тися *(на кого-що, кого-чого)*; **~лі́чваць на дапамо́гу** розрахо́вувати на допомо́гу; **~чвай на мяне́** розрахо́вуй на ме́не; **не ~чваў сустрэ́ць вас тут** не сподіва́вся зустрі́ти вас тут.

РАЗЛО́Г, -гу *ч.* і **РАЗЛО́ГА, -гі** *ж. розм.* про́стір *ч.*, про́сторінь *ж.*; *(про площу на земній повезхні — ще)* о́бшир *ч.*

РАЗЛО́ГІ широ́кий, розло́гий, розло́жистий.

РАЗЛО́МАНЫ *див.* **разлама́ны**.

РАЗЛО́МВАЦЬ і **РАЗЛО́МЛІВАЦЬ** *недок.*, **РАЗЛАМА́ЦЬ** *док.* **1.** розла́мувати, розлама́ти, *(багато, усе)* порозла́мувати; **2.** *(руйнувати)* розва́лювати, розвали́ти, *(багато, усе)* порозва́лювати; розбира́ти, розібра́ти, *(багато, усе)* порозбира́ти; **3.** *(про болісне відчуття) розм.* розла́мувати, розло́млювати, розломи́ти.

РАЗЛУ́ЗАНЫ і **РАЗЛУЗА́НЫ** розлу́заний, розлу́щений.

РАЗЛУ́ЗВАЦЬ *недок.*, **РАЗЛУЗА́ЦЬ** *док.* розлу́зувати, розлуза́ти, розлу́щувати, розлу́щити.

РАЗЛУ́ПЛЕНЫ *розм.* **1.** розі́рваний; розде́ртий, розі́дранний; пошмато́ваний, розшмато́ваний; розпана́ханий; розни́заний; **2.** роздря́паний; подря́паний; розде́ртий. — *Див. ще* **разлу́пліваць**.

РАЗЛУ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **РАЗЛУПІ́ЦЬ** *док.* **1.** розрива́ти, розірва́ти, *(багато, усе)* порозрива́ти; роздира́ти, розде́рти, розідра́ти, *(багато, усе)* порозздира́ти; *(на шматки — ще)* шматува́ти, пошматува́ти, розшмато́вувати, розшматува́ти; *(надвоє розм. — ще)* розпана́хувати, розпана́хати; *(ривком рідко — ще)* розни́зувати, рознизати; **2.** *(шкіру)* роздря́пувати, роздря́пати, *(багато, усе)* пороздря́пувати; *(укривати подряпинами — ще)* дря́пати, подря́пати; роздира́ти, розде́рти, *(багато, усе)* пороздира́ти.

РАЗЛУЧА́ЛЬНІК *ч. техн.* роз'є́днувач.

РАЗЛУ́ЧАНАСЦЬ *ж.* **1.** розлу́ченість; **2.** роз'є́днаність.

РАЗЛУ́ЧАНЫ **1.** розлу́чений; **2.** роз'є́днаний.

РАЗЛУЧА́ЦЦА *недок.*, **РАЗЛУЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** розлуча́тися, розлучи́тися; **2.** *(про контакт)* роз'є́днуватися, роз'єдна́тися; **3.** *(втрачати)* розстава́тися, розста́тися *(з чим)*; **~чы́цца з ду́мкай аб шча́сці** розлучи́тися з ду́мкою про щастя.

РАЗЛУЧА́ЦЬ *недок.*, **РАЗЛУЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** розлуча́ти, розлучи́ти; **~чы́ць сябро́ў** розлучи́ти дру́зів; **2.** *(переривати контакт)* роз'є́днувати, роз'єдна́ти; **~чы́ць канцы́ правадо́ў** роз'єдна́ти кінці дротів (проводів); **3.** розділя́ти, розділи́ти; **~чы́ць чараду́ на дзве́ ча́сткі** розділи́ти че́реду на дві части́ни.

РАЗЛУЧЭ́ННЕ *с. (дія)* **1.** розлу́чення, *(незак. д. — ще)* розлуча́ння; **2.** роз'є́днання, *(незак. д. — ще)* роз'є́днування.

РАЗЛЫ́ГАНЫ і **РАЗЛЫГА́НЫ** розли́ганий; розв'я́заний. — *Див. ще* **разлы́гваць**.

РАЗЛЫ́ГВАННЕ *с.* розли́гування; розв'я́зування.

РАЗЛЫ́ГВАЦЦА *недок.*, **РАЗЛЫГА́ЦЦА** *док.* *(про велику рогату худобу)* розли́гуватися, розлига́тися; *(про інших свійських тварин)* розв'я́зуватися, розв'яза́тися; **конь разлыга́ўся** кінь розв'яза́вся.

РАЗЛЫ́ГВАЦЬ *недок.*, **РАЗЛЫГА́ЦЬ** *док.* *(про велику рогату худобу)* розли́гувати, розлига́ти; **~га́ць каро́ву** розлига́ти коро́ву; *(про інших свійських тварин)* розв'я́зувати, розв'яза́ти.

РАЗЛЮТАВА́НА *прислівн.* розлюто́вано, розлю́чено.

РАЗЛЮТАВА́НАСЦЬ *ж.* розлюто́ваність, розлю́ченість.

РАЗЛЮТАВА́НЫ розлюто́ваний, розлю́чений; *(розм.)* роз'ю́шений.

РАЗЛЮТАВА́ЦЦА *док.* розлютува́тися, розлюти́тися, злюті́ти; *(розм.)* роз'ю́шитися, злютува́тися.

РАЗЛЮТАВА́ЦЬ *док.* розлютува́ти, розлюти́ти; *(розм.)* роз'ю́ши́ти.

РАЗЛЯГА́ЦЦА *недок.*, **РАЗЛЕ́ГЧЫСЯ** *док.* *розм. у різн. знач.* розляга́тися, розлягти́ся.

РАЗЛЯЙЦА́ЦЬ *док.* зня́ти ві́жки; **р. каня́** зня́ти ві́жки з коня́.

РАЗМАЖДЖЭ́РАНЫ *розм.* розтро́щений, роздро́блений, розмі́жчений; розчере́плений.

РАЗМАЖДЖЭ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗМАЖДЖЭ́РЫЦЦА** *док. розм.* розтро́щуватися, розтрощи́тися, роздробля́тися, роздро́блюватися, роздроби́тися, розмі́жчуватися, розміжчи́тися.

РАЗМАЖДЖЭ́РВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАЖДЖЭ́РЫЦЬ** *док. розм.* розтро́щувати, розтрощи́ти, *(багато, усе)* порозтро́щувати; роздробля́ти, роздро́блювати, роздроби́ти, *(багато, усе)* пороздробля́ти, пороздро́блювати; розмі́жчувати, розміжчи́ти; *(док.: голову — розм.)* розчерепи́ти.

РАЗМА́ЗВАЦЬ *недок.*, **РАЗМА́ЗАЦЬ** *док.* **1.** розма́зувати, розма́зати, *(багато, усе)* порозма́зувати; *(розм.)* розво́зити, розвезти́, *(багато, усе)* порозво́зити; розма́щувати, розмасти́ти, *(недок.)* ква́цати, ква́цяти; **2.** *перен. розм.* розма́зувати, розма́зати, *(багато, усе)* порозма́зувати; розво́зити, розвезти́, *(багато, усе)* порозво́зити.

РАЗМАЗНЯ́ *прям., перен. розм.* **1.** *ж. (рідка каша, густа несмачна юшка тощо)* розмазня́; **2.** *ч. і ж. (про нерішучу людину)* ква́ша *ж.*, тю́тя, маму́ла, лемі́шка, бамбу́ла.

РАЗМАЛАЦІ́ЦЦА *див.* **размало́чвацца**.

РАЗМАЛАЦІ́ЦЬ *див.* **размало́чваць**.

РАЗМАЛЁВАНЫ *див.* **размалява́ны**.

РАЗМАЛЁЎВАЦЦА *недок.*, **РАЗМАЛЯВА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* розмальо́вуватися, розмалюва́тися.

РАЗМАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАЛЯВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розмальо́вувати, розмалюва́ти; **~ва́ць ва́зу** розмалюва́ти ва́зу; **~ва́ць твар** розмалюва́ти облі́ччя; **~ва́ць непрыгля́дную рэч** розмалюва́ти неприва́бливу річ; **ён так ~ва́ў сваё по́спехі!** він так розмалюва́в свої у́спіхи!

РАЗМАЛЁЎШЧЫК *ч. спец.* розмальо́вувач.

РАЗМАЛЁЎШЧЫЦА *ж. спец.* розмальо́вувачка.

РАЗМАЛО́ЦЦА *див.* **размо́лвацца**.

РАЗМАЛО́ЦЬ *див.* **размо́лваць**.

РАЗМАЛО́ЧАНЫ *розм.* розби́тий; розтро́ще-

ний, розто́вчений, розхря́паний. — *Див. ще* **размало́чваць**.

РАЗМАЛО́ЧВАЦЦА *недок. пас.*, **РАЗМАЛАЦІ́ЦЦА** *док.* розбива́тися, розби́тися; розтро́щуватися, розтрощи́тися, *(док.)* розтовкти́ся.

РАЗМАЛО́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАЛАЦІ́ЦЬ** *док.* розбива́ти, розби́ти, *(багато, усе)* порозбива́ти; *(на друзки — ще)* розтро́щувати, розтрощи́ти, *(док. розм.)* розтовкти́, розхря́пати.

РАЗМАЛЯВА́НЫ *і* **РАЗМАЛЁВАНЫ** *у різн. знач.* розмальо́ваний; **~ваная ва́за** розмальо́вана ва́за; **~ваная дзяўчы́на** розмальо́вана ді́вчина.

РАЗМАЛЯВА́ЦЦА *див.* **размалёўвацца**.

РАЗМАЛЯВА́ЦЬ *див.* **размалёўваць**.

РАЗМАРКІРАВА́НЫ *і* **РАЗМАРКІРО́ВАНЫ** розмарко́ваний.

РАЗМАРКІРАВА́ЦЬ *док.* розмаркува́ти.

РАЗМАТА́НЫ[1] розмо́таний; розсо́таний. — *Див. ще* **размо́тваць**.

РАЗМАТА́НЫ[2] розтра́чений. — *Див. ще* **размата́ць**[2].

РАЗМАТА́ЦЦА *див.* **размо́твацца**.

РАЗМАТА́ЦЬ[1] *див.* **размо́тваць**.

РАЗМАТА́ЦЬ[2] *док. розм.* розтра́тити; **р. гро́шы** розтра́тити гро́ші.

РАЗМАТЛАШЫ́ЦЬ *док. розм.* **1.** розби́ти, *(багато, усе)* порозбива́ти; *(на друзки — ще)* розтрощи́ти, *(розм.)* розтовкти́, розхря́тати; **2.** розірва́ти, *(багато, усе)* порозрива́ти; розде́рти, розідра́ти, *(багато, усе)* пороздира́ти; *(на шматки — ще)* пошматува́ти, розшматува́ти; **р. ху́стку** розірва́ти (пошматува́ти, розшматува́ти) ху́стку; **3.** розтріпа́ти; розкуйо́вдити; *(волосся, пір'я тощо — ще)* скуйо́вдити, *(розм.)* розпа́тлати.

РАЗМА́Х, -ху *ч. у різн. знач.* ро́змах; **з ~ху** з ро́змаху; *(розбігшись — ще)* з розго́ну, з ро́збігу.

РАЗМА́ХВАЦЦА *недок.*, **РАЗМАХНУ́ЦЦА** *док.* розма́хуватися, розмахну́тися.

РАЗМА́ХВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАХНУ́ЦЬ** *док.* розма́хувати, розмахну́ти; *(чимось — ще)* вима́хувати.

РАЗМАЦАВА́ННЕ *спец. с.* розкріплювання, розкрі́плення.

РАЗМАЦАВА́НЫ *спец.* розкрі́плений. — *Див. ще* **размацо́ўваць**.

РАЗМАЦО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗМАЦАВА́ЦЦА** *док. спец.* розкрі́плюватися, розкріпля́тися, розкріпи́тися.

РАЗМАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАЦАВА́ЦЬ** *док. спец.* розкрі́плювати, розкріпля́ти, розкріпи́ти.

РАЗМАЧЫ́ЦЬ *див.* **размо́чваць**.

РАЗМЕЖАВА́ЛЬНІК *ч.* розме́жувач.

РАЗМЕЖАВА́ЛЬНЫ розмежува́льний.

РАЗМЕЖАВА́ННЕ *с. у різн. знач.* розмежува́ння, *(незак. д — ще)* розмежо́вування.

РАЗМЕЖАВА́НЫ *у різн. знач.* розмежо́ваний. — *Див. ще* **размяжо́ўваць**.

РАЗМЕЖАВА́ЦЬ *див.* **размяжо́ўваць**.

РАЗМЕ́Н, -ну *ч. у різн. знач.* ро́змін; **р. гро́шай** ро́змін гро́шей; **р. фігу́р** *(у шахах)* ро́змін фігу́р.

РАЗМЕ́НЬВАЦЬ *недок.*, **РАЗМЯНЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *(речі й т. ін.)* обмі́нювати, обміня́ти; **2.** *(гроші)* розмі́нювати, розміня́ти; *(розм. — ще)* розбива́ти, розби́ти.

РАЗМЕ́Р, -ру *ч. у різн. знач.* ро́змір.

РАЗМЕ́РВАЦЬ *недок.*, **РАЗМЕ́РАЦЬ** *док.* розміря́ти, розмі́ряти.

РАЗМЕРКАВА́ЛЬНІК *ч.* **1.** *у різн. знач.* розподі́льник; **2.** *(про людину)* розподі́лювач.

РАЗМЕРКАВА́ЛЬНЫ розподі́льний.

РАЗМЕРКАВА́ННЕ *с.* **1.** розпо́діл *ч.*; *(дія — ще)* розподіля́ння, розподі́лення; **2.** *(дія)* розташува́ння, *(незак. д. — ще)* розташо́вування; розмі́щення, *(незак. д. — ще)* розміща́ння, розмі́щування; розста́влення, *(незак. д. — ще)* розставля́ння.

РАЗМЕРКАВА́НЫ **1.** розподі́лений; **2.** розташо́ваний, розмі́щений. — *Див. ще* **размяркоў́ваць**.

РАЗМЕРКАВА́ЦЦА *див.* **размяркоў́вацца**.

РАЗМЕРКАВА́ЦЬ *див.* **размяркоў́ваць**.

РАЗМЕ́СЦІ *див.* **размята́ць**.

РАЗМЕ́ТАЦЦА *див.* **размята́цца**.

РАЗМЕ́ТАЦЬ *див.* **размята́ць**.

РАЗМЕ́ТВАЦЦА *див.* **размята́цца**.

РАЗМЕ́ТВАЦЬ *див.* **размята́ць**.

РАЗМЕ́ТАЧНЫ розміча́льний.

РАЗМЕ́ТКА *ж.* розміча́ння *с.*, розмі́чування *с.*

РАЗМЕ́ТЧЫК *ч. спец.* розмі́тник.

РАЗМЕ́ТЧЫЦА *ж. спец.* розмі́тниця.

РАЗМЕ́ЦЕНЫ розме́тений. — *Див. ще* **размята́ць**.

РАЗМЕ́ШАНЫ[1] розмі́шений. — *Див. ще* **разме́шваць**[2].

РАЗМЕ́ШАНЫ[2] *див.* **размяша́ны**.

РАЗМЕ́ШВАЦЬ[1] *недок.*, **РАЗМЯША́ЦЬ** *док.* *(мішаючи, розчиняти)* розмі́шувати, розміша́ти, *(багато, усе)* порозмі́шувати; розколо́чувати, розколоти́ти, *(багато, усе)* порозколо́чувати.

РАЗМЕ́ШВАЦЬ[2] *недок.*, **РАЗМЯСІ́ЦЬ** *док.* *(тісто й т. ін.)* розмі́шувати, розмісити, *(багато, усе)* порозмі́шувати; *(док.: грязь на дорозі — ще розм.)* розгрузи́ти, згрузи́ти.

РАЗМІНІ́РАВАННЕ *с.* розмінува́ння.

РАЗМІНІ́РАВАНЫ розміно́ваний. — *Див. ще* **размініраваць**.

РАЗМІНІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* розмінува́тися.

РАЗМІНІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* розміно́вувати, розмінува́ти.

РАЗМНАЖА́ЛЬНЫ *техн.* множни́й, розмно́жувальний.

РАЗМНАЖА́ЦЬ *і* **РАЗМНО́ЖВАЦЬ** *недок.*, **РАЗМНО́ЖЫЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* розмно́жувати, розмно́жити, *(багато, усе)* порозмно́жувати; **2.** розво́дити, розвести́, *(багато, усе)* порозво́дити; розпло́джувати, розплоди́ти, *(багато)* порозпло́джувати; **~жа́ць трусо́ў** розпло́джувати (розво́дити) кролі́в; **~жыць спіс** розмно́жити спи́сок.

РАЗМНАЖЭ́ННЕ *с.* **1.** розмно́ження, *(незак. д. — ще)* розмно́жування; розве́дення, *(незак. д. — ще)* розво́дження; розпло́дження, *(незак. д. — ще)* розпло́джування; **2.** *біол.* розмно́ження; **вегетаты́ўнае р.** вегетати́вне розмно́ження.

РАЗМО́Л, -лу *ч. у різн. знач.* **1.** *(дія)* розме́л,

(незак. д. — звичайно) розме́лювання *с.*; **2.** *(якість розмеленого зерна)* мли́во *с.*, *(рідше)* поме́л; **мука́ про́стага ~лу** бо́рошно (мука́) про́стого мли́ва.

РАЗМО́ЛАНЫ *і* **РАЗМО́ЛАТЫ** розме́лений. — *Див. ще* **размо́лваць**.

РАЗМО́ЛВАННЕ *с.* розме́лювання.

РАЗМО́ЛВАЦЦА *недок.*, **РАЗМАЛО́ЦЦА** *док.* **1.** розме́люватися, розмоло́тися, *(про багато, про все)* порозме́люватися; **жы́та до́бра ~мало́лася** жи́то до́бре розмоло́лося; **2.** *(зношуватися)* спрацьо́вуватися, спрацюва́тися; **уту́лка ~мало́лася** вту́лка спрацюва́лася.

РАЗМО́ЛВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАЛО́ЦЬ** *док.* розме́лювати, розмоло́ти, *(багато, усе)* порозме́лювати.

РАЗМО́ТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗМАТА́ЦЦА** *док.* розмо́туватися, розмота́тися; розсо́туватися, розсота́тися.

РАЗМО́ТВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАТА́ЦЬ** *док.* розмо́тувати, розмота́ти; *(нитки тощо; перен. — ще)* розсо́тувати, розсота́ти.

РАЗМО́ТКА *ж.* розмо́тування *с.*

РАЗМО́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАЗМАЧЫ́ЦЬ** *док.* розмо́чувати, розмочи́ти, *(багато, усе)* порозмо́чувати; ◊ **~чы́ць лік** *спорт. розм.* розмочи́ти раху́нок, зіско́чити (сплигну́ти) з нуля́.

РАЗМО́ЧКА *ж. спец.* розмо́чування.

РАЗМРО́ІЦЦА *док. розм.* розмрі́ятися, розма́ритися.

РАЗМЫВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* розми́вність.

РАЗМЫВА́ЛЬНІК *ч. техн.* розмива́ч.

РАЗМЫВА́ЦЬ *недок.*, **РАЗМЫ́ЦЬ** *док.* розмива́ти, розми́ти, *(багато, усе)* порозмива́ти; **даро́гу ~мы́ла** *безос.* доро́гу розми́ло.

РАЗМЫКА́ЛЬНІК *ч. техн.* розмика́ч.

РАЗМЫКА́ЦЬ *недок.*, **РАЗАМКНУ́ЦЬ** *док.* розмика́ти, розі́мкну́ти.

РАЗМЫ́ЎКА *ж.* розмива́ння *с.*

РАЗМЯЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗМЕЖАВА́ЦЬ** *док. прям., перен.* розмежо́вувати, розмежува́ти; **~ва́ць паня́ццi** розмежува́ти поня́ття.

РАЗМЯЖО́ЎКА *ж. розм.* розмежува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* розмежо́вування *с.*

РАЗМЯКЧА́ЛЬНЫ *мед.* розм'я́кшувальний; **р. пла́стыр** розм'я́кшувальний пла́стир.

РАЗМЯ́КЧАНАСЦЬ *ж.* розм'я́кшеність, пом'я́кшеність; *(перен. — звичайно)* ла́гідність.

РАЗМЯ́КЧАНЫ *прям., перен.* розм'я́кшений, пом'я́кшений; *(у знач. прикм. перен. — ще)* ла́гідний.

РАЗМЯКЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗМЯКЧЫ́ЦЦА** *док.* розм'я́кшуватися, розм'якши́тися, пом'я́кшуватися, пом'якши́тися, *(недок.)* м'якши́тися.

РАЗМЯКЧА́ЦЬ *недок.*, **РАЗМЯКЧЫ́ЦЬ** *док. прям., перен.* розм'я́кшувати, розм'якши́ти, пом'я́кшувати, пом'якши́ти, *(недок.)* м'якши́ти; **~чы́ць воск награва́ннем** розм'якши́ти віск нагріва́нням.

РАЗМЯКЧЭ́ННЕ *с. прям., перен.* розм'я́кшення, *(незак. д. — ще)* розм'я́кшування; пом'я́кшення, м'я́кшення.

РАЗМЯНІ́ЦЬ *док. (гроші)* розміня́ти; **р. гро́шы** розміня́ти гро́ші.

РАЗМЯНЯ́НЫ **1.** обмі́няний, обмі́нений; **2.** розмі́няний. — *Див. ще* **разме́ньваць**.

РАЗМЯНЯ́ЦЬ *див.* **разме́ньваць**.

РАЗМЯРКО́ЎВАННЕ *с.* **1.** розпо́діл *ч.*; *(дія — ще)* розподіля́ння, розподі́лення; **2.** *(дія)* розташува́ння, *(незак. д. — ще)* розташо́вування, розмі́щення, *(незак. д. — ще)* розміща́ння, розмі́щування.

РАЗМЯРКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАЗМЕРКАВА́ЦЦА** *док.* **1.** розподіля́тися, розподіли́тися; **ігракі́ ~ва́ліся па гру́пах** гравці розподіли́лися по гру́пах; **2.** розташо́вуватися, розташува́тися; розміща́тися, розмі́щуватися, розмісти́тися, *(про багато, про все, про всіх)* порозміща́тися, порозмі́щуватися; **кні́гі ўда́ла ~ва́ліся ў ша́фе** кни́ги вда́ло розмісти́лися в ша́фі; **3.** *недок. пас.* розподіля́тися, розташо́вуватися; розміща́тися, розмі́щуватися.

РАЗМЯРКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗМЕРКАВА́ЦЬ** *док.* **1.** розподіля́ти, розподіли́ти, *(багато, усе, усіх)* порозподіля́ти; **~ва́ць пуцёўкі** розподіли́ти путі́вки; **2.** розташо́вувати, розташува́ти; розміща́ти, розмі́щувати, розмісти́ти, *(багато, усе, усіх)* пороміща́ти, порозмі́щувати; **~ва́ць кні́гі па палі́цах** розмісти́ти кни́ги на поли́цях; **3.** *(прикидати; приблизно визначати)* розмірко́вувати, розміркува́ти.

РАЗМЯТА́ЦЦА *і* **РАЗМЕ́ТВАЦЦА** *недок. пас.* розміта́тися.

РАЗМЯТА́ЦЬ *і* **РАЗМЕ́ТАЦЬ, РАЗМЕ́ТВАЦЬ** *недок.*, **РАЗМЕ́СЦІ** *док.* розміта́ти, розмести́.

РАЗМЯ́ЎКАЦЦА *док. розм.* рознявча́тися, розня́вкатися.

РАЗМЯША́НЫ *і* **РАЗМЕ́ШАНЫ** розмі́шаний, розколо́чений. — *Див. ще* **разме́шваць**[1].

РАЗМЯША́ЦЬ *див.* **разме́шваць**[1].

РАЗНАВА́ГАВЫ різної ваги́.

РАЗНАВІ́ДНАСЦЬ *ж.* **1.** різно́вид *ч.*; **2.** *біол.* різнови́дність, різно́вид *ч.*

РАЗНАВІ́ДНЫ *книжн.* різноманітний, різний.

РАЗНАВО́КІ різноокий.

РАЗНА́ДЗІЦЦА *док. розм.* приохо́титися, *(розм.)* розохо́титися *(до чого)*; призвича́їтися *(до чого)*.

РАЗНА́ДЗІЦЬ *док. розм.* приохо́тити, заохо́тити, *(розм.)* розохо́тити; призвича́їти, *(здебільшого до чогось поганого)* зна́дити.

РАЗНАМЕ́РНЫ різного ро́зміру.

РАЗНАМО́ЎЕ *с.* різномо́вність.

РАЗНАМО́ЎНЫ різномо́вний.

РАЗНАМЫ́СНАСЦЬ *ж.* розбіжність у думка́х; *(рідше книжн.)* різноду́мство *с.*, різноду́мність.

РАЗНАМЫ́СНЫ різноду́мний.

РАЗНАПО́ЛЫ різностате́вий.

РАЗНАСТА́ІЦЬ *недок. книжн.* різноманітити, урізноманітнювати, *(рідко)* розмаї́тити; *(поез.)* різноба́рвити.

РАЗНАСТА́ЙНА *прислівн.* **1.** різноманітно; **2.** різнобічно.

РАЗНАСТА́ЙНАСЦЬ *ж.* **1.** різноманітність; *(книжн.)* розмаї́тість; **2.** різнобічність.

РАЗНАСТА́ЙНЫ **1.** різноманітний; різний; усі-

кий, усіля́кий; **2.** *(який охоплює різні боки, з різноманітними інтересами)* різнобі́чний.

РАЗНЕРВАВА́НАСЦЬ *ж.* рознерво́ваність.

РАЗНЕРВАВА́НЫ рознерво́ваний.

РАЗНЕРВАВА́ЦЦА *док.* рознервува́тися.

РАЗНІМА́ННЕ *і* **РАЗДЫМА́ННЕ** *с.* **1.** розніма́ння, розняття́; розтиска́ння, розти́снення; **2.** *(тих, що б'ються)* розніма́ння; **3.** *(на частини)* розбира́ння.

РАЗНІМА́ЦЦА *і* **РАЗДЫМА́ЦЦА** *недок.*, **РАЗНЯ́ЦЦА** *док.* **1.** розніма́тися, розня́тися; *(про щелепи)* розтиска́тися, розти́скуватися, розти́снутися; **2.** *недок. пас.* розніма́тися; розтиска́тися, розти́скуватися; розбороня́тися; розбира́тися.

РАЗНІМА́ЦЬ *і* **РАЗДЫМА́ЦЬ** *недок.*, **РАЗНЯ́ЦЬ** *док.* **1.** розніма́ти, розня́ти, *(багатьох, усіх)* порозніма́ти; *(щелепи)* розтиска́ти, розти́скувати, розти́снути; **2.** *(тих, що б'ються)* розбороня́ти, розборони́ти; **3.** *(на частини)* розбира́ти, розібра́ти, *(багато, усе)* порозбира́ти.

РАЗНІТАВА́НЫ *спец.* розболто́ваний.

РАЗНІТО́ЎВАЦЦА *недок. пас. спец.* розболто́вуватися.

РАЗНІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗНІТАВА́ЦЬ** *док. спец.* розболто́вувати, розболтува́ти.

РАЗНО́ЖКА *ж. розм. спец.* ро́зпірка.

РАЗНО́СІЦЬ *недок.*, **РАЗНЕ́СЦІ** *док.* **1.** розно́сити, рознести́, *(багато, усе)* порозно́сити; **~не́сці газе́ты па квато́рах** рознести́ газе́ти по кварти́рах; **ве́цер ~нёс пыл** ві́тер розні́с (розві́яв) пил (по́рох); **2.** *(піддавати гострій критиці)* розно́сити, рознести́, шпе́тити, ви́шпетити, кобе́нити, ви́кобенити, батькува́ти, ви́батькувати; **~не́сці каго́-не́будзь у газе́це** рознести́ (ви́шпетити) кого́-не́будь у газе́ті; **3.** розно́сити, рознести́, роздува́ти, розду́ти, розпира́ти, розпе́рти; **~сла шчаку́** рознесло́ (розду́ло, розпе́рло, розігна́ло) що́ку; **4.** *(руйнувати)* розно́сити, рознести́, розбива́ти, розби́ти, *(багато, усе)* порозбива́ти; розтро́щувати, розтрощи́ти, *(багато, усе)* порозтро́щувати; **5.** *(чутки, плітки)* розно́сити, рознести́, поши́рювати, поши́рити; *(таємницю)* розголо́шувати, розголоси́ти, розбо́вкувати, розбо́вкати, розля́пувати, розля́пати.

РАЗНО́СКА *ж. розм.* рознесе́ння *с.*, розно́с *ч.*, розно́шення *с.*

РАЗНО́СНЫ **1.** розносни́й; **~ная кні́га** розносна́ кни́жка (кни́га); **р. га́ндаль** розносна́ торгі́вля; **2.** *(який містить різку критику) розм.* розносни́й; *(різкий)* го́стрий; нищі́вний.

РАЗНЫ́ різьблений; **~ныя ўпрыго́жанні** різьблені прикра́си.

РАЗНЯ́ *ж. прям., перен.* різани́на, різня́.

РАЗНЯВО́ЛЕННЕ *і* **РАЗНЯВО́ЛЬВАННЕ** *с. прям., перен.* розкріпа́чення, *(незак. д. — ще)* розкріпа́чування.

РАЗНЯВО́ЛЕНЫ *прям., перен.* розкріпа́чений.

РАЗНЯВО́ЛЬВАННЕ *див.* **разнявóленне**.

РАЗНЯВО́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗНЯВО́ЛІЦЦА** *док.* розкріпа́чуватися, розкріпа́читися.

РАЗНЯВО́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАЗНЯВО́ЛІЦЬ** *док. прям., перен.* розкріпа́чувати, розкріпа́чити.

РАЗНЯ́ТЫ **1.** розня́тий; розти́снутий, розти́снений; **2.** розборо́нений; **3.** розі́браний. — *Див. ще* **разніма́ць**.

РАЗНЯ́ЦЦА *див.* **разніма́цца**.

РАЗНЯ́ЦЬ *див.* **разніма́ць**.

РАЗО́РА *ж.* борозна́.

РАЗО́РКА *ж. у різн. знач.* борозе́нка.

РАЗРАБАВА́НЫ розграбо́ваний, пограбо́ваний. — *Див. ще* **разрабава́ць**.

РАЗРАБАВА́ЦЬ *док.* розграбува́ти, пограбува́ти.

РАЗРАБЛЯ́ЦЦА *і* **РАЗРО́БЛІВАЦЦА** *недок.*, **РАЗРАБІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(зношуватися в роботі)* спрацьо́вуватися, спрацюва́тися; **ту́лка ~бі́лася** вту́лка спрацюва́лася; **2.** *недок. пас.* оброблю́тися, обро́блюватися; розши́рюватися, розширя́тися.

РАЗРАБЛЯ́ЦЬ *і* **РАЗРО́БЛІВАЦЬ** *недок.*, **РАЗРАБІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(землю)* обробля́ти, обро́блювати, обробити, *(багато, усе)* пообробля́ти; **2.** розши́рювати, розширя́ти, розши́рити, *(багато, усе)* порозширя́ти, порозши́рювати.

РАЗРАДЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗРАДЗІ́ЦЦА** *док. у різн. знач.* розряджа́тися, розряди́тися; **электры́чная батарэ́я ~дзі́лася** електри́чна батаре́я розряди́лася; **абста́віны ~дзі́ліся** обста́вини розряди́лися

РАЗРАДЖА́ЦЬ *і* **РАЗРА́ДЖВАЦЬ** *недок.*, **РАЗРАДЗІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розряджа́ти, розряди́ти; **~дзі́ць вінто́ўку** розряди́ти гвинті́вку; **~дзі́ць напру́жаную атмасфе́ру** розряди́ти напру́жену атмосфе́ру.

РАЗРАДЖЭ́ННЕ *с. (рушниці, батареї тощо)* розря́дження, розря́д *ч.*, *(незак. д. — ще)* розряджа́ння.

РАЗРАДЗІ́ЦЦА[1] *див.* **разраджа́цца**.

РАЗРАДЗІ́ЦЦА[2] *док. розм. (народити)* розроди́тися, *(розм.)* оброди́тися.

РАЗРАЗА́ЛЬНЫ *спец.* розрі́зувальний, розрізни́й.

РАЗРАЗА́ЦЬ *і* **РАЗРЭ́ЗВАЦЬ** *недок.*, **РАЗРЭ́ЗАЦЬ** *док.* розрі́зувати, розріза́ти, розрі́зати, *(багато, усе)* порозрі́зувати; *(на частини — ще)* розкра́ювати, розкра́яти, *(багато, усе)* порозкра́ювати, кра́яти, покра́яти; *(на великі шматки — ще розм.)* розбато́вувати, розбатува́ти; розтина́ти, розтя́ти, розітну́ти, *(багато, усе)* порозтина́ти; **~рэ́заць матэ́рыю** розрі́зати тка́нину (матерію); **~рэ́зацьваро́жы атра́д** розрі́зати воро́жий загі́н; **~рэ́заць нары́ў** розрі́зати нари́в; **~рэ́заць нагу́** розрі́зати но́гу; **~рэ́заць палéна** розрі́зати (розпиля́ти) полі́но.

РАЗРАЎНАВА́НЫ розрі́вняний; розпра́влений; ви́рівняний, розрі́вняний; розгла́джений. — *Див. ще* **разраўно́ўваць**.

РАЗРАЎНО́ЎВАННЕ *с.* **1.** розрі́внювання; **2.** розпра́влення, *(незак. д. — ще)* розправля́ння; розпря́млення, *(незак. д. — ще)* розпрямля́ння, розпря́млювання; ви́рівняння, розрівня́ння, *(незак. д. — ще)* вирі́внювання, розрі́внювання; розгла́дження, *(незак. д. — ще)* розгла́джування.

РАЗРАЎНО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАЗРАЎНАВА́ЦЦА** *і* **РАЗРАЎНЯ́ЦЦА** *док.* **1.** розрі́внюватися, розрівня́тися, *(про багато, про все)* пороз-

рівнюватися; **2.** розправлятися, розправитися; розпрямлятися, розпрямитися; вирівнюватися, вирівнятися, *(про багато, про все)* повирівнюватися; розрівнюватися, розрівнятися; розгладжуватися, розгладитися; **3.** *недок. пас.* розрівнюватися, розправлятися, розпрямлятися; вирівнюватися, розрівнюватися.

РАЗРАЎНОЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗРАЎНАВАЦЬ** *і* **РАЗРАЎНЯЦЬ** *док.* **1.** розрівнювати, розрівняти, *(багато, усе)* порозрівнювати; **~ваць пляцоўку** розрівняти майданчик; **2.** *(знищувати на чомусь складки)* розправляти, розправити, розпрямляти, розпрямити; вирівнювати, вирівняти, *(багато, усе)* повирівнювати; розрівнювати, розрівняти; розгладжувати, розгладити, *(док.: зім'яте — ще)* розібгати; **~наць ліст паперы** розгладити аркуш паперу.

РАЗРАХАВАНЫ *див.* **разлічаны**.

РАЗРАХАВАЦЦА *див.* **разлічвацца**.

РАЗРАХАВАЦЬ *див.* **разлічваць 1**.

РАЗРАХОЎВАЦЦА *див.* **разлічвацца**.

РАЗРАХОЎВАЦЬ *див.* **разлічваць 1**.

РАЗРУМЗАЦЦА *док. розм.* розревітися, розревтися; *(розм.)* розрюматися, розрюмсатися, розпустити нюні, розпустити рюмси (рюми), розквасити губи.

РАЗРЫВАЦЬ[1] *недок.*, **РАЗАРВАЦЬ** *док.* розривати, розірвати, *(багато, усе)* порозривати; роздирати, роздерти, розідрати, *(багато, усе)* пороздирати; *(на шматки — ще)* шматувати, пошматувати, розшматовувати, розшматувати; *(надвоє — ще розм.)* розпанахувати, розпанахати; *(ривком рідко — ще)* рознизувати, рознизати; **разарваць вяроўку** розірвати мотузка (мотузок, мотузку); **ваўкі ~валі авечку** вовки роздерли вівцю; *(відносини, зв'язки — ще)* поривати, порвати; **разарваць дыпламатычныя адносіны** розірвати дипломатичні відносини; *(серце, душу — звичайно)* краяти, розкраювати, розкраяти; ◊ **каб цябе (яго, яе) ~вала** *прост. вульг.* щоб ти (він, вона) луснув (луснула).

РАЗРЫВАЦЬ[2] *недок.*, **РАЗРЫЦЬ** *док.* *(рилом — про тварин)* розривати, розрити, *(багато, усе)* порозривати.

РАЗРЫСАВАНЫ розмальований. — *Див. ще* **разрысоўваць**.

РАЗРЫСОЎВАЦЦА *недок. пас.* розмальовуватися.

РАЗРЫСОЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗРЫСАВАЦЬ** *док.* *(олівцем і пером)* розмальовувати, розмалювати.

РАЗРЫСОЎКА *ж.* розмалювання *с.*, *(незак. д. — ще)* розмальовування *с.*

РАЗРЫЎКА *ж.* перепочинок *ч.*, *(рідше)* перепочивок *ч.*, перєдих *ч.*

РАЗРЫХЛЕННЕ *с.* розпушення, *(незак. д. — ще)* розпушування; підпушення, *(незак. д. — ще)* підпушування.

РАЗРЫХЛЕНЫ розпушений; підпушений. — *Див. ще* **разрыхляць**.

РАЗРЫХЛЯЛЬНІК *ч. с.-г.* розпушувач.

РАЗРЫХЛЯЛЬНЫ *с.-г.* розпушувальний, підпушувальний.

РАЗРЫХЛЯЦЦА *недок. пас.*, **РАЗРЫХЛІЦЦА** *док.* розпушуватися, розпушитися, *(про багато, про все)* порозпушуватися; підпушуватися, підпушитися, *(про багато, про все)* попідпушуватися.

РАЗРЫХЛЯЦЬ *недок.*, **РАЗРЫХЛІЦЬ** *док.* розпушувати, розпушити, *(багато, усе)* порозпушувати; підпушувати, підпушити, *(багато, усе)* попідпушувати.

РАЗРЭДЖВАЛЬНІК *ч. спец.* розріджувач.

РАЗРЭДЖВАЦЦА *недок. пас.*, **РАЗРЭДЗІЦЦА** *док. у різн. знач.* розріджуватися, розрідитися.

РАЗРЭДЖВАЦЬ *недок.*, **РАЗРЭДЗІЦЬ** *док.* *(робити рідшим)* розріджувати, розрідити, *(багато, усе)* порозріджувати; розводити, розвести, *(багато, усе)* порозводити; **~дзіць раствор** розрідити (розвести) розчин; **~дзіць пасевы** розрідити (прорідити) посіви (засіви); **~дзіць паветра** розрідити повітря.

РАЗРЭЗ, -зу *ч.* **1.** розріз; *(розріз, зроблений під час кроєння)* розпірка *ж.*; **р. на руцэ** розріз на руці; **р. вачэй** розріз очей; **папярочны р.** поперечний розріз; **2.** *(дія)* розріз, *(незак. д. — звичайно)* розрізування *с.*; розкраювання *с.*, краяння *с.*; розтин, *(незак. д. — звичайно)* розтинання *с.*; **у гэтым ~зе** у цьому розрізі; **ісці ў р.** іти в розріз *(з чим)*.

РАЗРЭЗАЦЬ *див.* **разразаць**.

РАЗРЭЗВАЦЬ *див.* **разразаць**.

РАЗРЭКЛАМАВАНЫ *розм.* розрекламований. — *Див. ще* **разрэкламаваць**.

РАЗРЭКЛАМАВАЦЬ *док. розм.* розрекламувати.

РАЗУДАЛЫ молодецький; *(розм.)* хвацький.

РАЗУЗНАВАЦЬ *див.* **разведваць**.

РАЗУЗНАЦЬ *див.* **разведваць**.

РАЗУКАМПЛЕКТАВАНЫ розукомплектований. — *Див. ще* **разукамплектаваць**.

РАЗУКАМПЛЕКТАВАЦЬ *док.* розукомплектувати.

РАЗУМЕЦЦА *недок.* розумітися, матися на увазі (думці); **пад гэтым ~меецца якраз тое, аб чым вы гаворыце** під цим розуміємо (маємо на увазі) саме те, про що ви кажете; ◊ **само сабой разумеецца** звичайно, зрозуміло, звичайна (певна) річ, звичайне діло.

РАЗУМЕЦЬ *недок.*, **ЗРАЗУМЕЦЬ** *док. у різн. знач.* розуміти, зрозуміти; **разумець чужую мову** розуміти чужу мову; **разумець адзін аднаго** розуміти один одного; **як ты гэта ~меш?** як ти це розумієш?; **што ты ~мееш пад гэтым?** що ти розумієш під цим?; **а ён, разумееш, спазніўся** а він, розумієш, запізнився; **[вось] гэта я разумею** [от] це я розумію.

РАЗУМНЕЙ *прислівн. вищ. ст.* розумніше.

РАЗУМНЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* розумніший.

РАЗУМНІЧАННЕ *с. розм.* мудрування, розумування.

РАЗУМНІЧАЦЬ *недок. розм.* мудрувати, розумувати.

РАЗУМОВАСЦЬ *ж.* **1.** *філос.* умогляд *ч.*; умоглядність; **2.** абстрактність.

РАЗУМОВЫ 1. розумовий; **~вая праца** розумова праця; **р. працэс** розумовий процес, процес мислення; **2.** умоглядний; абстрактний;

~вая філасофія абстрактна філософія; **~выя вывады** абстрактні висновки; **3.** уявний; *(який існує в думках)* у думці, у думках, мислений.

РАЗУПЭЎНЕННЕ *с. (стан)* зневіра *ж.*, зневір'я; розчарування; розчарованість *ж.*, зневіреність *ж.*

РАЗУПЭЎНЕНЫ зневірений; розчарований.

РАЗУПЭЎНІВАННЕ *с. (дія)* переконування [*кого* — в іншому, в помилковості думки *тощо*], доказ *ч.*, відраджування, розраджування.

РАЗУПЭЎНІВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАЗУПЭЎНІЦЦА** *док.* зневірятися, зневіритися; розчаровуватися, розчаруватися; переконуватися, переконатися [в іншому, в помилковості думки *тощо*]; **~пэўніцца ў сваіх сілах** зневіритися у своїх силах.

РАЗУПЭЎНІВАЦЬ *недок.*, **РАЗУПЭЎНІЦЬ** *док.* порушувати, (порушити) чиюсь упевненість; розчаровувати, розчарувати; переконувати, переконати [*когось* — у помилковості його думки *тощо*].

РАЗУХАБІСТА *прислівн. розм.* хвацько, *(рідше)* хвацьки; спритно; по-молодецькому, по-молодецьки; занадто (надто) розв'язно.

РАЗУХАБІСТАСЦЬ *ж. розм.* хвацькість; спритність; надмірна розв'язність.

РАЗУХАБІСТЫ *розм.* хвацький; спритний; молодецький; занадто (надто) розв'язний; **~стая песня** хвацька (молодецька) пісня; **р. хлопец** хвацький (спритний) хлопець, зух; **~стыя манеры** занадто (надто) розв'язні манери.

РАЗЫГРАНЫ 1. розіграний; **2.** розіграний, обдурений. — *Див. ще* **разыгрываць**.

РАЗЫГРЫВАЦЦА *недок.*, **РАЗЫГРАЦЦА** *док.* розігруватися *і* розігруватися, розігратися; **артысты ~раліся** актори розігралися; **мора ~ралася** море розігралося (розбурхалося); **~ралася бура** знялася буря; **~ралася жудасная трагедыя** сталася (скоїлася) жахлива трагедія.

РАЗЫГРЫВАЦЬ *недок.*, **РАЗЫГРАЦЬ** *док.* **1.** розігрувати, розіграти; *(недок.)* грати; **~раць у латарэю** розіграти в лотерею; **~раць мяч** розіграти м'яч; **~раць дэбют** розіграти дебют; **~раць спектакль** розіграти виставу; **2.** удавати [з себе], удати [з себе] *(кого-що)*; *(розм.)* прикидатися, прикинутися *(кимчим)*; **~раць нявіннасць** удавати [з себе] невинного, прикидатися невинним; **3.** *розм. (ошукувати)* розігрувати, розіграти, обдурювати, обдурити, *(багатьох, усіх)* пообдурювати; *(недок.)* дурити; ◊ **~раць дурака** пошитися (убратися) в дурні, зробити дурницю; *недок. (прикидатися)* строїти (клеїти) дурня; **~раць як па нотах** розіграти як по нотах; **~рываць камедыю** грати (ламати, строїти) комедію.

РАЗЫЛГАЦЦА *див.* **разалгацца**.

РАЗЫНАЧКА *ж. зменш. пестл. прям.* родзиночка, ізюминка.

РАЗЫНКА *ж. (сушена ягода винограду)* родзинка, ізюмина.

РАЗЫНКАВЫ родзинковий, ізюмний.

РАЗЫНКІ, -нак *мн.* родзинки, ізюм *ч.*

РАЗЫХОДЖАННЕ *с.* **1.** *(дія)* розходження; **р. прамянёў** розходження променів (проміння); **2.** *(незбіг, суперечність, незгода)* розбіжність *ж. (здебільшого одн.)* розходження; **р. поглядаў** розбіжність (розходження) поглядів; **р. паміж даходам і расходам** розбіжність (розходження) між доходом і видатками.

РАЗЫХОДЗІЦЦА *і* **РАСХОДЗІЦЦА** *недок.*, **РАЗЫСЦІСЯ** *док. у різн. знач.* розходитися, розійтися, *(про багатьох, про всіх)* порозходитися; **каровы разышліся па полі** корови розійшлися (розбрелися) полем (по полю); **грошы разышліся** гроші розійшлися; **пухліна разышлася** пухлина розійшлася (розсмокталася); **~цися з жонкай** розлучитися (*розм.* розійтися) з дружиною; **~цися ў поглядах** розійтися (*недок.* різнитися) в поглядах; **дождж разышоўся** дощ розійшовся; **так разышоўся, што і суняць нельга** так розійшовся (розгулявся), що й заспокоїти (угамувати) не можна; **туман разышоўся** туман розвіявся; ◊ **разысціся на ўсе застаўкі** розійтися щосили, з усієї сили, щодуху; **дарогі разышліся** дороги (шляхи) розминулися (розійшлися різно).

РАЗЬБА *ж.* **1.** різьблення *с.*, різьба; *(про ремесло — ще)* різьбярство *с.*, різьбарство *с.*; **р. па дрэве** різьблення (різьба) по дереву; **2.** *(про візерунок, малюнок)* різьблення *с.*, різьба; *(часом)* мережання *с.*, мереження *с.*, мережка, карбівка, вирізки; **мастацкая р.** художнє різьблення (художня різьба); **3.** *техн.* різь, нарізка *ж.*; **шрубавая р.** гвинтова різь.

РАЗЬБАМЕР *ч. техн.* різемір.

РАЗЬБАРЭЗ *ч. техн.* різенарізувач.

РАЗЬБОВЫ *техн.* нарізний; *(призначений для нарізання — ще)* різальний.

РАЗЬБЯР, -ра *ч. (майстер з художнього різьблення)* різьбяр, різьбар.

РАЗЬБЯРЫЦЬ *недок. спец. розм.* працювати різьбярем (різьбарем).

РАЗЯВА *ч. і ж.* роззява; *(розм.)* ґава.

РАЗЯВАКА *ч. і ж. розм.* **1.** роззява; *(про чоловіка — ще лайл.)* солопій *ч.*; **2.** ґава, роззявляка.

РАЗЯВАЦТВА *с. розм.* неуважність *ж.*

РАЗЯВІЦЦА *див.* **разяўляцца**.

РАЗЯВІЦЬ *див.* **разяўляць**.

РАЗ'ЯДНАЛЬНІК *ч. техн.* роз'єднувач.

РАЗ'ЯДНАЛЬНЫ роз'єднувальний.

РАЗ'ЯДНАНА *прислівн.* роз'єднано.

РАЗ'ЯДНАНАСЦЬ *ж.* роз'єднаність.

РАЗ'ЯДНАНЫ 1. роз'єднаний; **2.** роз'єднаний, розлучений, розпарований, порізнений. — *Див. ще* **раз'ядноўваць**.

РАЗ'ЯДНОЎВАННЕ *с.* роз'єднання, *(незак. д. — ще)* роз'єднування; розрізнювання, розпаровування.

РАЗ'ЯДНОЎВАЦЦА *недок.*, **РАЗ'ЯДНАЦЦА** *док.* **1.** *(утрачати зв'язок, з'єднання)* роз'єднуватися, роз'єднатися; **2.** *(припиняти спілкуватися)* роз'єднуватися, роз'єднатися; розлучатися, розлучитися, розрізнюватися, розрізнятися, розрізнитися; **3.** *недок. пас.* роз'єднуватися; розлучатися; розрізнюватися, розрізнятися.

РАЗ'ЯДНОЎВАЦЬ *недок.*, **РАЗ'ЯДНАЦЬ** *док.* **1.** роз'єднувати, роз'єднати; **~наць правады** роз'єднати проводи (дроти); **2.** *(робити далекими, чужими одне одному)* роз'єднувати,

роз'єдна́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* пороз'є́днувати; розлуча́ти, розлучи́ти, *(багатьох, усіх)* порозлуча́ти; розрі́знювати, розрізня́ти, розрізни́ти, *(багатьох, усіх)* порозрі́знювати, порозрізня́ти; розпаро́вувати, розпарува́ти, *(багатьох, усіх)* порозпаро́вувати; *(док.)* порізни́ти; **лёс ~на́ў іх** до́ля розлучи́ла їх.

РАЗ'ЯЗДЖА́ЦЬ *недок. (багато їздити)* роз'-їжджа́ти; [бага́то] ї́здити; **р. па спра́вах** роз'-їжджа́ти у спра́вах.

РАЗ'ЯЗНЫ́ роз'ї́зни́й; **р. аге́нт** роз'ї́зни́й аге́нт.

РАЗ'Я́РАНЫ розлюто́ваний, розлю́чений, роз'я́рений, роз'ярі́лий, роз'ю́шений, розсатані́лий. — *Див. ще* **раз'ярыць**.

РАЗ'ЯРЫ́ЦЦА *док.* розлютува́тися, розлюти́тися, роз'яри́тися.

РАЗ'ЯРЫ́ЦЬ *док.* розлютува́ти, розлюти́ти, роз'яри́ти, роз'юши́ти, розсатани́ти.

РАЗ'ЯСНЕ́ЦЬ *док. безос. розм. (про погоду)* розпого́дитися, розгоди́нитися, ви́погодитися, ви́годинитися, роз'ясни́тися, ви́яснитися.

РАЗ'Я́СНІВАЦЦА *і* **РАЗ'ЯСНЯ́ЦЦА** *недок.*, **РАЗ'ЯСНІ́ЦЦА** *док. безос. розм. (про погоду)* розпого́джуватися, розпого́дитися, розгоди́нюватися, розгоди́нитися, випого́джуватися, ви́погодитися, вигоди́нюватися, ви́годинитися; роз'ясня́тися, розя́снюватися, роз'ясни́тися, вияснятися, вия́снюватися, ви́яснитися.

РАЗ'Я́ЎКАЦЦА *док. розм.* розня́вкатися, рознявча́тися.

РАЗЯЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **РАЗЯ́ВІЦЦА** *док.* **1.** *розм.* роззявля́тися, роззя́витися; **2.** *перен. прост.* репетува́ти, зарепетува́ти, горла́ти, загорла́ти, горла́нити, загорла́нити, *(недок.)* зіпа́ти, *(док. однокр.)* зіпну́ти, *(підсил.)* зіпону́ти; ґвалтува́ти, заґвалтува́ти; **~віцца на каго-не́будзь** зарепетува́ти (загорла́ти, загорла́нити) на кого́-не́будь; **3.** *перен. прост. (дивитися, не зводячи очей)* упина́тися, уп'ясти́ся, уту́плюватися, уту́питися, устромля́ти, устро́млювати о́чі (по́гляд), устроми́ти о́чі (по́гляд); **~віцца на каго-не́будзь** уп'я́лити о́чі (зір) у кого́-не́будь, уп'ясти́ о́чі в кого́-не́будь, улі́пити зір (о́чі, по́гляд) у кого́-не́будь, упе́ртися очи́ма в кого́-не́будь, уп'я́литися в кого́-не́будь; *(груб.)* ви́рячитися на кого́-не́будь, ви́тріщитися на кого́-не́будь.

РАЗЯЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **РАЗЯ́ВІЦЬ** *док. розм.* роззявля́ти, роззя́вити, *(про багатьох, про всіх)* пороззявля́ти; **~віць рот** роззя́вити (розкри́ти) ро́та (рот); *(сказати що-небудь — ще прост.)* роззя́вити (розкри́ти) ве́ршу; **~віць зя́пу** роззя́вити па́щу; ◊ **бая́цца рот ~віць** боя́тися ро́та (рот) роззя́вити; **на чужы́ карава́й рот не разяўля́й** *присл.* на чужи́й корова́й оче́й не порива́й [а ра́но встава́й та й собі́ вчиня́й; а свій май]; на чужи́й шмато́к не роззявля́й рото́к; не сунь но́са до чужо́го про́са.

РАКА́ *ж.* **1.** рі́чка; *(уроч. — ще)* ріка́; **р. Дняпро́** рі́чка Дніпро́; **2.** *перен. (велика кількість чого-небудь, нестримний потік чогось)* рі́чка, ріка́, поті́к *ч.*; **рэ́кі крыві́** ріки (пото́ки) кро́ві; **~ко́ю (~ко́й)** *(у знач. прислівн.: у великій кількості)* рі́чкою, рiко́ю; ◊ **рыбка ў рацэ́, ды не ў руцэ́** *прик.* ба́чать о́чі, та ба!; їв би паляни́ці, та зубі́в нема́є; но́сом чу́ю, та рука́ми не вло́влю (не впійма́ю); ба́чить коро́ва, що на пові́тці соло́ма.

РА́КАВІНА *ж.* **1.** *(у молюсків)* черепа́шка, ско́йка, му́шля; **2.** *в ін. знач.* ра́ковина; **вушна́я р.** вушна́ ра́ковина; **кухо́нная р.** кухо́нна ра́ковина; **уса́дачная р.** уса́дна ра́ковина.

РА́КАВІНКА *ж.* черепа́шка, ско́йка, му́шля.

РА́КАВІНКАВЫ черепа́шковий.

РА́КАВІННЫ черепа́шковий.

РАКАВЫ́ *книжн.* фата́льний; згу́бний; виріша́льний; **~ва́я памы́лка** фата́льна по́ми́лка; **р. кане́ц хваро́бы** фата́льний кіне́ць хворо́би; **~ва́я хвілі́на** виріша́льна (фата́льна) хвили́на; **~вы́я пачу́цці** фата́льні (згу́бні) почуття́.

РАКАЧО́М *прислівн. обл.* ра́чки, кара́чки.

РАКЕ́ТА *ж. у різн. знач.* раке́та; **сігна́льная р.** сигна́льна раке́та; **касмі́чная р.** космі́чна раке́та.

РАКЕТАБУДАВА́ННЕ *с.* ракетобудува́ння.

РАКЕТАБУДАЎНІ́К, -ка́ *ч.* ракетобудівни́к.

РАКЕ́ТА-ПЕРАХВА́ТЧЫК, *род.* **раке́ты-перахва́тчыка** *ж.* раке́та-перехо́плювач.

РАКІРАВА́НЫ *шахи* рокіро́ваний.

РАКІРО́ЎКА *ж. шахи* рокірува́ння *с.*

РАКУ́ШАЧНІК, -ку *ч. геол.* черепа́шник.

РАКУ́ШАЧНЫ *геол.* черепа́шковий.

РА́ЛА *с.* **1.** *істор. с.-г.* ра́ло; **2.** *обл.* товсти́й (гру́бий) сучо́к.

РА́ЛІСТЫ *обл.* гілля́стий, гілча́стий, гілкува́тий, галузи́стий.

РА́МА *ж. у різн. знач.* ра́ма.

РА́МАВЫ *і* **РА́МНЫ** ра́мний.

РАМА́Н *ч. у різн. знач.* рома́н; **гістары́чны р.** істори́чний рома́н; **рыцарскі р.** ри́царський рома́н.

РАМАНІЗАВА́НЫ *істор.* романізо́ваний, зроманізо́ваний. — *Див. ще* **раманізава́ць**.

РАМАНІЗАВА́ЦЦА *істор.* **1.** *недок. і док.* романізува́тися, *(док.)* зроманізува́тися; **2.** *недок. пас.* романізува́тися.

РАМАНІЗАВА́ЦЬ *істор. недок. і док.* романізува́ти, *(док.)* зроманізува́ти.

РАМАНТАВА́НЫ ремонто́ваний. — *Див. ще* **рамантава́ць**.

РАМАНТАВА́ЦЦА *недок. пас.* ремонтува́тися.

РАМАНТАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* ремонтува́ти.

РАМАНТЫЗАВА́НЫ романтизо́ваний, зромантизо́ваний. — *Див. ще* **рамантызава́ць**.

РАМАНТЫЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* романтизува́ти, *(док.)* зромантизува́ти.

РАМАНТЫ́ЗМ, -му *ч. літ., мист.* романти́зм.

РАМАНТЫ́ЧНЫ романти́чний.

РАМА́ТУС, -су *ч. розм.* ревмати́зм; *(розм.)* гості́ць.

РА́МАЧНЫ ра́мковий; **р. ву́лей** ра́мковий ву́лик.

РАМЕ́ННЫ замі́нний; **~нная пу́га** ремі́нний баті́г, ремі́нна пу́га.

РАМЕ́НЬ *див.* **РЭ́МЕНЬ**.

РАМЕ́НЬЧЫКАВЫ ремінце́вий.

РАМЕ́СНІК *ч. прям., перен.* реміс́ни́к.

РАМЕ́СНІЦА *ж.* ремісни́ця.

РАМЕ́СНІЦКІ *прям., перен.* ремісни́цький.

РАМЕ́СНІЦТВА *с. прям., перен.* ремісни́цтво.

РАМЕ́СНІЧАЦЬ *недок.* **1.** *прям.* ремісникува́ти; **2.** *перен. знев.* працюва́ти по-реміснúцькому; *(псувати роботу — розм.)* парта́чити, *(рідше)* парто́лити.

РАМЕ́СНЫ ремісни́чий, ремі́сни́й; **~нае вучы́лішча** ремісни́че учи́лище.

РАМІ́ЗНІК *ч. (машталір; екіпаж з машталіром)* візни́к.

РАМІ́ЗНІЦКІ візни́цький, візникі́в *(род. в.)*.

РАМІ́ЗНІЦТВА *с.* візни́цтво, візникува́ння.

РА́МІНА *ж. розм.* ра́ма.

РА́МНЫ *див.* **ра́мавы**.

РАМО́Н *і* **РАМО́НАК, -нку,** *(про квітку)* **-нка** *ч. бот.* рома́шка *ж.*, рум'я́нок.

РАМО́НКАВЫ *і* **РАМО́ННЫ** рома́шковий.

РАМО́НТ[1]**, -ту** *ч.* ремо́нт; **капіта́льны р.** капіта́льний ремо́нт.

РАМО́НТ[2]**, -ту** *ч. військ., с.-г.* ремо́нт; **р. пагало́ўя жывёлы** ремо́нт поголі́в'я худо́би.

РАМО́НТНЫ[1] ремо́нтний, **~ная брыга́да** ремо́нтна брига́да; **р. рабо́чы** ремо́нтний робітни́к.

РАМО́НТНЫ[2] *військ., с.-г.* ремо́нтний; **~ная камі́сія** ремо́нтна комі́сія; **р. маладня́к** ремо́нтний молодня́к; **~ная ма́тка** ремо́нтна ма́тка.

РАМО́ЎКА *ж. обл.* ву́лик *(рамковий)*.

РА́МШЧЫК *ч. спец.* ра́мник.

РАМЯНЕ́Ц, -нца́ *ч. зоол.* ремі́не́ць.

РАМЯСТВО́ *с.* ремесло́; *(розм.)* ремество́, рукомесло́.

РА́НА[1] *імен. ж. прям., перен.* ра́на; *(перев. перен. — ще)* ура́за; **агнястрэ́льная р.** вогнестрі́льна ра́на; **душэ́ўная р.** ра́на душі́, душе́вна ра́на; ◊ **сыпаць соль на ра́ны** си́пати сіль (со́лі) на ра́ни; **хоць да ра́ны прыкладáй** хоч до ра́ни прикладáй (клади́).

РА́НА[2] *прислівн.* ра́но; **я прыйшо́ў зана́дта р.** я прийшо́в зара́но (зана́дто ра́но); **яшчэ́ р. абе́даць** ще ра́но обі́дати; **за́ўтра р.** за́втра ра́но (вра́нці, ра́нком); ◊ **р.-по́зна, р. ці по́зна** ра́но чи пі́зно; **ра́ным-р.** ра́но-вра́нці.

РАНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* **1.** рані́ше, рані́ш; **прыйсці́ на дзве́ гадзі́ны р.** прийти́ на дві годи́ни рані́ше (рані́ш); **2.** *(колись)* рані́ше, рані́ш, давні́ше, давні́ш; коли́сь, коли́сь-то; **р. тут было́ бало́та** рані́ше (рані́ш, давні́ше, давні́ш; коли́сь, коли́сь-то) тут було́ боло́то; **3.** спочáтку, рані́ше, рані́ш; спе́ршу, сперш, пе́рше, перш; **р. выслухай, а по́тым гавары́** спочáтку (спе́ршу, сперш, пе́рше, перш) ви́слухай, а тоді́ (по́тім) говори́.

РАНЕ́ЙШАЕ *імен.* коли́шнє; мину́ле.

РАНЕ́ЙШЫ *прикм.* **1.** *вищ. ст.* рані́ший; **2.** коли́шній.

РАНЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* пора́нення; **2.** пора́нення, ра́на *ж.*

РА́НЕНЫ 1. *дієприкм.* пора́нений; **р. ку́ляй** пора́нений ку́лею; **2.** *прикм.* пора́нений; **р. бае́ц** пора́нений бое́ць; **3.** *у знач. імен.* пора́нений; **працíўнік страці́ў ~ны́мі ты́сячу чалаве́к** ворог утра́тив пора́неними ти́сячу осі́б. — *Див. ще* **ра́ніць.**

РА́НЕНЬКА *прислівн. розм.* ране́нько, ра́но-ра́но, пораненьку.

РА́НІЦА *ж. і* **РА́ННЕ** *с.* ра́нок *ч.*; **ко́жную ~цу** щора́нку, ко́жного ра́нку; *(розм.)* щора́на, щора́ння, щора́нок; **ра́нками; пад ~цу** над ра́нок, на ра́нок, під ра́нок; пе́ред ра́нком, пе́ред сві́том; **наза́ўтра ~цай** на ра́нок; ура́нці, ра́нком, ра́но; **до́брай ~цы** до́брого ра́нку! до́брий ра́нок!

РА́НІЦАЙ *і* **РАНІЦО́Й** *прислівн.* ура́нці, ра́нком; *(розм)* ра́но.

РА́НІЦЬ *недок. і док.* ра́нити, пора́нити, зра́нити; *(перев. перен. — ще)* ура́жати, ура́зити; **яго́ ра́ніла пад Мі́нскам** його́ пора́нило під Мі́нськом; **цяжкія ўспамі́ны ра́няць яго́** важкі́ (тяжкі́) спо́мини вража́ють його́.

РА́НІЧКА *ж. пестл.* ра́ночок *ч.*

РА́НІШНІ ра́нішній, ура́нішній, ранко́вий; *(розм.)* пора́нковий, пора́нішній, пора́нній; **~шняя зо́рка** ранко́ва зоря́.

РА́НІШНІК, -ка *ч.* **1.** *(ранковий мороз)* за́морозок, при́морозок; **2.** *театр. (дитяча вистава)* ра́нок.

РА́ННЕ *див.* **ра́ніца**.

РА́ННІ *у різн. знач.* ра́нній; **ра́нняя сяўба́** ра́ння сі́вба́; **ра́нняя агаро́дніна** ра́ння горо́дина; ◊ **ра́нняя пту́шка** ра́ння пта́шка; **з малады́х ды р.** молоди́й (з молоди́х), та ра́нній; мале́ курча́, та [вже] летю́че; здає́ться й мала́ пта́шка, та кі́гті го́стрі має.

РАННЯСПЕ́ЛЫ *с.-г.* ранньости́глий.

РАНЮ́СЕНЬКА *прислівн. розм.* ране́сенько, рані́сінько, порanéньку.

РАНЮ́ТКА *прислівн. розм.* ране́нько, ра́но-ра́но, пора́не́ньку.

РАНЯ́ЦЦА *недок. пас.* рони́тися, роня́тися.

РАНЯ́ЦЬ *недок.* **1.** *(давати змогу впасти, скотитися тому, що відокремилося, відірвалося; скидати)* рони́ти, *(рідко)* роня́ти, губи́ти, скида́ти; **лазня́к ~ня́ў кро́плі** лозня́к рони́в (губи́в) кра́плі; **р. слёзы** рони́ти (ли́ти) сльо́зи; **лес ~ня́е іглі́цу** ліс ро́нить (гу́бить, скида́є) гли́цю; **2.** *перен.* прини́жувати; **р. го́нар** прини́жувати (утрача́ти) гі́дність.

РАПАРАВА́ННЕ *с. розм. (дія)* ла́годження, пола́годження, ладна́ння, лата́ння; підла́тування; ремо́нт *ч.*

РАПАРАВА́НЫ *розм.* **1.** *дієприкм.* ла́годжений, ла́днаний, ла́джений; ла́таний, підла́туваний; **2.** *прикм.* ла́таний. — *Див. ще* **рапарава́ць**.

РАПАРАВА́ЦЦА *недок. пас. розм.* ла́годитися, ладна́тися, ла́дитися; лата́тися.

РАПАРАВА́ЦЬ *недок. розм.* ла́годити, ладна́ти, ла́дити; *(накладаючи латки — звичайно)* лата́ти, підла́тувати; **р. абу́так** ла́годити (ладна́ти, ла́дити) взуття́.

РАПАРА́ЦЫЯ *ж. розм. (дія)* ла́годження *с.*; пола́годження *с.*, ладна́ння *с.*, лата́ння *с.*, підла́тування *с.*, ремо́нт *ч.*

РАП'Е́М *прислівн. обл.*: **кі́дацца р.** ки́датися прожо́гом; **р. у во́чы ле́зці** чіпля́тися, прсі́куватися.

РА́ПТАМ 1. *прислівн.* ра́птом, ура́з, нара́з, коли́, коли́ це, на́гло; **р. пачу́ўся стрэ́л** ра́птом (ура́з, нара́з, коли́ це) пролуна́в по́стріл; **2.** *у знач. частки* ра́птом, аж (а) ра́птом, а що як; **р. яшчэ́ захварэ́е** ра́птом [аж (а) ра́птом, а що як] захворі́є (засла́бне, занеду́жає).

РАПТО́ЎНА *прислівн.* раптóво, нáгло, знáгла, прикро; рáптом, урáз; несподíвано, зненáцька.
РАПТО́ЎНАСЦЬ *ж.* раптóвість, нáглість; несподíваність; **р. напáду** раптóвість (несподíваність, нáглість) нáпаду.
РАПТО́ЎНЫ раптóвий, нáглий; несподíваний; **р. разры́ў аднóсін паміж сябрáмі** раптóвий (несподíваний, нáглий) розри́в стосýнків (взаéмин) між дрýзями.
РАСА́ДА *ж. с.-г., сад.* розсáда; **капýсная р.** капýстяна розсáда.
РАСАДАПАСА́ДАЧНЫ *с.-г., сад.* розсадосади́льний.
РАСАДАСАДЖА́ЛКА *ж. с.-г., сад.* розсадосаджáлка.
РАСА́ДНЫ *(від* **расáда***)* розсáдний.
РАСІ́ЦА *див.* **рася́нка**.
РАСІ́ЧКА *ж. бот.* кров'янá пальчáтка, кýряча лáпка.
РАСКАВА́НАСЦЬ *ж.* розкýтість.
РАСКАВА́НЫ *і* **РАСКО́ВАНЫ, РАСКУ́ТЫ** *у різн. знач.* розкýтий, *(рідше)* розкóваний.
РАСКАВА́ЦЦА *див.* **раскóўвацца**.
РАСКАВА́ЦЬ *див.* **раскóўваць**.
РАСКАВЕ́ЛЕНЫ *розм.* розкрáяний, розтя́тий, розітнýтий; розпанáханий. — *Див. ще* **раскавéльваць**.
РАСКАВЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСКАВЯЛІ́ЦЬ** *док. розм. (глибоко розрізувати, розтинати)* розкрáювати, розкрáяти, розтинáти, розтя́ти, розітнýти; *(розм.)* розпанáхувати, розпанáхати; **~лі́ць калéна** розкрáяти (розпанáхати) колíно.
РАСКАДЗІ́РАВАНЫ *спец.* розкодóваний. — *Див. ще* **раскадзíраваць.**
РАСКАДЗІ́РАВАЦЬ *док. спец.* розкодувáти.
РАСКА́З, -зу *ч.* **1.** *(дія)* рóзповідь *ж.*, *(незак. д. — ще)* розповідáння *с.*; **2.** *(те, що розповідають)* оповідáння *с.*, рóзповідь *ж.*, óповідь *ж.*, *(розм.)* óповість *ж.*, оповíдка *ж.*, оповістка *ж.*; приповíстка *ж.*, при́повість *ж.*
РАСКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **РАСКАЗА́ЦЬ** *док.* розповідáти, розповісти́, *(багато, усе)* порозповідáти; розкáзувати, розказáти, *(багато, усе)* порозкáзувати; *(розм.)* попорозкáзувати; **~зáць усё падрабя́зна** розповісти́ все детáльно.
РАСКА́ЗЧЫК *ч.* оповідáч, розповідáч.
РАСКА́ЗЧЫЦА *ж.* оповідáчка, розповідáчка.
РАСКАЛМА́ЧАНЫ скуйóвджений, покуйóвджений, закуйóвджений, покóшланий, скóшланий, покýдланий, скýдланий, закýдланий; розкóшланий, розкошлáчений. — *Див. ще* **раскалмáчваць**.
РАСКАЛМА́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКАЛМА́ЦІЦЦА** *док.* скуйóвджуватися, скуйóвдитися, куйóвдитися, покуйóвдитися, закуйóвдитися; кóшлатися, покóшлатися, скóшлатися; кошлáтитися, покошлáтитися, скошлáтися, кýдлатися, покýдлатися, скýдлатися, закýдлатися; розкóшлатися, розкошлáтитися.
РАСКАЛМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКАЛМА́ЦІЦЬ** *док.* скуйóвджувати, скуйóвдити, куйóвдити, покуйóвдити, закуйóвдити; кóшлати, покóшлати, скóшлати, перекóшлати; кошлáтити, покошлáтити, скошлáти; кýдлати, покýдлати; скудлáчити, скýдлати, скýдлити, закýдлати; розкóшлати, розкошлáтити.
РАСКАЛУПА́НЫ розколýпаний; *(розм.)* розкопи́рсаний; роздлýбаний. — *Див. ще* **раскалýпваць**.
РАСКАЛУ́ПВАЦЬ *і* **РАСКАЛУ́ПЛІВАЦЬ** *недок.*, **РАСКАЛУПА́ЦЬ** *док.* розколýпувати, *(рідко)* розколýплювати, розколупáти; *(розм.)* розкопи́рсувати, розкопирсáти, роздлýбувати, роздлýбати.
РАСКАЛЫВА́НЫ розхи́таний. — *Див. ще* **раскалывáць.**
РАСКАЛЫВА́ЦЦА *док.* розхитáтися; **зуб ~вáўся** зуб розхитáвся; **лóдка ~вáлася** чóвен розхитáвся.
РАСКАЛЫВА́ЦЬ *док.* розхитáти; **р. слуп** розхитáти стовпá (стовп); **р. лóдку** розхитáти чóвен.
РАСКАМЕ́ЧАНЫ **1.** розти́снутий, розти́снений; **2.** розтýлений; розцíплений. — *Див. ще* **раскамéчваць**.
РАСКАМЕ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКАМЯЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** розтискáтися, розти́скуватися, розти́снутися; **2.** *(про кулак — ще)* розтуля́тися, розтýлюватися, розтули́тися, *(про багато, про все)* порозтуля́тися; розцíплюватися, розцíпитися.
РАСКАМЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКАМЯЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** розтискáти, розти́скувати, розти́снути; **2.** *(про кулак — ще)* розтуля́ти, розтýлювати, розтули́ти, *(багато, усе)* порозтуля́ти, порозтýлювати; *(міцно стиснуте — ще)* розцíплювати, розціпи́ти.
РАСКАПРЫ́ЗІЦЦА *док.* розкапризувáтися; *(вередуючи — ще розм.)* розвередувáтися, розковерзувáтися, розпри́ндитися; *(упираючись — ще розм.)* розкоми́зитися.
РАСКАПУ́СЦІЦЦА *док. прост. (широко сісти)* розсíстися, *(про багатьох, про всіх)* порозсідáтися.
РАСКАРА́КА *див.* **раскірáка**.
РАСКАРА́ЧАНЫ *див.* **раскірáчаны**.
РАСКАРА́ЧВАЦЦА *див.* **раскірáчвацца**.
РАСКАРА́ЧВАЦЬ *див.* **раскірáчваць**.
РАСКАРА́ЧЫЦЦА *див.* **раскірáчвацца**.
РАСКАРА́ЧЫЦЬ *див.* **раскірáчваць**.
РАСКАРКАВА́НЫ розкоркóваний. — *Див. ще* **раскаркавáць**.
РАСКАРКАВА́ЦЬ *док.* розкоркувáти.
РАСКАРМІ́ЦЦА *див.* **раскóрмлівацца**.
РАСКАРМІ́ЦЬ *див.* **раскóрмліваць**.
РАСКАРПА́НЫ *і* **РАСКО́РПАНЫ** *розм.* розколýпаний; *(розм.)* розкопи́рсаний, роздлýбаний.
РАСКАРПА́ЦЬ *див.* **раскóрпваць**.
РАСКАРЧАВА́НЫ *і* **РАСКАРЧО́ВАНЫ** розкорчóваний. — *Див. ще* **раскарчóўваць**.
РАСКАРЧО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСКАРЧАВА́ЦЬ** *док.* розкорчóвувати, розкорчувáти.
РАСКАРЧО́ЎКА *ж. (дія)* розкорчóвування *с.*, розкорчувáння *с.*
РАСКАСІРАВА́НЫ *заст.* розкасóваний.
РАСКАСІРАВА́ЦЬ *док. заст.* розкасувáти.

РАСКАСІЦЬ[1] *див.* **раскóшваць**[1].
РАСКАСІЦЬ[2] *див.* **раскóшваць**[2].
РАСКАСМА́ЧАНЫ *розм.* розкóшланий, розкошлáчений. — *Див. ще* **раскасма́чваць**.
РАСКАСМА́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКАСМА́ЦІЦЦА** *док. розм.* кóшлатися, розкóшлатися, кошлáтитися, розкошлáтитися.
РАСКАСМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКАСМА́ЦІЦЬ** *док. розм.* кóшлати, розкóшлати, кошлáтити, розкошлáтити.
РАСКАТУ́РХАНЫ *розм.* розбýджений, збýджений, пробýджений, порозбýджуваний, позбýджуваний; розбýрканий. — *Див. ще* **раскату́рхваць**.
РАСКАТУ́РХВАННЕ *с.* розштóвхування, розбýркування.
РАСКАТУ́РХВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКАТУ́РХАЦЦА** *док. розм.* пробýджуватися, пробуди́тися, *(про багатьох, про всіх)* попробýджуватися; *(док.)* збуди́тися; *(розм.)* пробýркуватися, пробýркатися, *(про багатьох, про всіх)* попробýркуватися; розбýркуватися, розбýркатися, *(про багатьох, про всіх)* порозбýркуватися; прокидáтися, проки́нутися, *(про багатьох, про всіх)* попрокидáтися.
РАСКАТУ́РХВАЦЬ *недок.*, **РАСКАТУ́РХАЦЬ** *док. розм.* буди́ти, збуди́ти, розбýджувати, розбуди́ти, *(багатьох, усіх)* порозбýджувати, попробýджувати, позбýджувати, побуди́ти; *(розм.)* пробýркувати, пробýркати, *(багатьох, усіх)* попробýркувати; розбýркувати, розбýркати, *(багатьох, усіх)* порозбýркувати; прокидáти, проки́нути.
РАСКА́ЦІСТА *прислівн.* розкóтисто; розгóнисто, розлóжисто, розлóго.
РАСКА́ЦІСТЫ розкóтистий; *(про голос, сміх тощо — ще)* розгóнистий, розлóжистий, розлóгий.
РАСКАЧА́НЫ розкáчаний. — *Див. ще* **раска́чваць.**
РАСКА́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКАЧА́ЦЬ** *док.* **1.** *(робити тонким, качаючи чим-небудь по поверхні)* розкáчувати, розкачáти; **2.** *(виводити зі стану апатії, бездіяльності)* розкáчувати, розкачáти.
РАСКАШАВА́ЦЦА *і* **РАСКАШО́ЎВАЦЦА, РАСКАША́ЦЦА** *недок.* розкошувáти.
РАСКАШНЕ́ЦЬ *недок. розм.* ставáти розкішним, ставáти розкішнішим.
РАСКАШЭ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **РАСКАШЭ́ЛІЦЦА** *док. розм.* розв'я́зувати (розв'язáти) капшукá, *(док.)* труснýти гали́ткою, бря́знути гаманцéм; *(розм.)* розщéдрюватися, розщéдритися.
РАСКВАТАРАВА́ННЕ *с.* розквартирувáння.
РАСКВАТАРАВА́НЫ розквартирóваний. — *Див. ще* **расквата́роўваць**.
РАСКВАТАРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКВАТАРАВА́ЦЦА** *док.* розквартирóвуватися, розквартирувáтися.
РАСКВАТАРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСКВАТАРАВА́ЦЬ** *док.* розквартирóвувати, розквартирувáти.
РАСКВЕ́ЧАНЫ розцвíчений, розквíтчаний. — *Див. ще* **расквéчваць**.
РАСКВЕ́ЧВАННЕ *с.* розцвíчування, розквíтчування, прикрашáння, прикрáшування, оздóблювання, цяцькувáння; розмальóвування.
РАСКВЕ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКВЕ́ЦІЦЦА** *і* **РАСКВЯЦІ́ЦЦА** *док. (прикрашатися в яскраві кольори)* розцвíчуватися, розцвіти́тися; *(недок.)* прикрашáтися, прикрáшуватися, оздóблюватися, оздобля́тися, розмальóвуватися.
РАСКВЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКВЕ́ЦІЦЬ** *і* **РАСКВЯЦІ́ЦЬ** *док. (прикрашати що-небудь у яскраві кольори, робити різнобарвним)* розцвíчувати, розцвіти́ти, розквíтчувати, розквітчáти; прикрашáти, прикрáшувати, прикрáсити, *(багато, усе)* поприкрашáти, поприкрáшувати; оздóблювати, оздобля́ти, оздóбити, *(багато, усе)* пооздóблювати; *(розм.)* цяцькувáти, поцяцькувáти; розмальóвувати, розмалювáти.
РАСКВІТНЕ́ЦЬ *док. прям., перен.* розквíтнути.
РАСКЕ́ЎЗАНЫ *розм.* **1.** розмáзаний; розвéзений; **2.** роз'ї́жджений.
РАСКЕ́ЎЗВАННЕ *с. розм.* розмáзування.
РАСКЕ́ЎЗВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКЕ́ЎЗАЦЦА** *док. розм.* **1.** розмáзуватися, розмáзатися, *(про багато, про все)* порозмáзуватися; **2.** *(про дорогу)* роз'ї́жджуватися, роз'ї́здитися.
РАСКЕ́ЎЗВАЦЬ *недок.*, **РАСКЕ́ЎЗАЦЬ** *док. розм.* **1.** *(по поверхні)* розмáзувати, розмáзати, *(багато, усе)* порозмáзувати; *(розм.)* розвóзити, розвезти́, *(багато, усе)* порозвóзити; розмáщувати, розмасти́ти. **2.** *(дорогу)* роз'ї́жджувати, роз'ї́здити.
РАСКІВА́НЫ розхи́таний, розгóйданий. — *Див. ще* **расківа́ць**.
РАСКІВА́ЦЦА *док.* розхитáтися, розгойдáтися.
РАСКІВА́ЦЬ *док.* розхитáти, розгойдáти.
РАСКІДА́ННЕ *і* **РАСКІ́ДВАННЕ** *с.* **1.** зруйнувáння, *(незак. д. — ще)* руйнувáння; *(розм.)* руйнáція *ж.*; **2.** розкидáння; **3.** розбирáння; **4.** *(марне витрачання)* розкидáння.
РАСКІ́ДАНЫ 1. зруйнóваний, поруйнóваний, розруйнóваний; **~нае гняздó** зруйнóване (розруйнóване) гнiздó; **2.** розки́даний; **3.** розíбраний; **4.** *перен. (марно витрачений)* розки́даний.
РАСКІДА́ЦЦА *і* **РАСКІ́ДВАЦЦА** *недок.*, **РАСКІ́ДАЦЦА** *док.* **1.** *(розпадатися на частини)* руйнувáтися, зруйнувáтися; **2.** *(уві сні)* розкидáтися, розки́нутися; **3.** *(займати великий простір)* розкидáтися, розки́нутися, простягáтися, простягти́ся, простягнýтися, *(про багато, про все)* попростягáтися; **4.** *(недок. не берегти)* розкидáтися; **5.** *розм. (про зимову дорогу напровесні)* псувáтися, зіпсувáтися; **6.** *недок. пас.* руйнувáтися, розкидáтися, простягáтися, псувáтися.
РАСКІДА́ЦЬ *і* **РАСКІ́ДВАЦЬ** *недок.*, **РАСКІ́ДАЦЬ** *док.* **1.** *(розвалювати)* руйнувáти, зруйнувáти; **2.** розкидáти, розки́дати; **~кі́даць гной** розки́дати гній; **3.** *розм.* розбирáти, розібрáти; **~кі́даць хлеў** розібрáти хлів; **4.** *перен. (марно витрачати)* розкидáти, розки́дати; **~да́ць грóшы на дрóбязі** розкидáти грóші на дрібни́ці.

РАСКІДВАЛЬНІК *ч.* розкидач.

РАСКІДВАЛЬНЫ кидальний, метальний.

РАСКІДВАННЕ *див.* **раскіданне**.

РАСКІДВАЦЦА *див.* **раскідацца**.

РАСКІДВАЦЬ *див.* **раскідаць**.

РАСКІДЗІСТЫ крислатий, розлогий, розложистий.

РАСКІДЛІВАСЦЬ *ж. розм.* неощадливість, нерозважність.

РАСКІДЛІВЫ *розм.* неощадливий.

РАСКІЛЗАНЫ розгнузданий. — *Див. ще* **раскілзваць.**

РАСКІЛЗВАННЕ *с.* розгнуздування.

РАСКІЛЗВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКІЛЗАЦЦА** *док. (про коня)* розгнуздуватися, розгнуздатися.

РАСКІЛЗВАЦЬ *недок.*, **РАСКІЛЗАЦЬ** *док. (коня)* розгнуздувати, розгнуздати.

РАСКІРАКА *і* **РАСКАРАКА** *ч. і ж. прост.* розчепіра, розкаряка; *(про людину — ще розм.)* карачкуватий *ч.*, карачкувата *ж.*

РАСКІРАЧАНЫ *і* **РАСКАРАЧАНЫ** *прост.* розчепірений, розкарячений, розкарякуватий.

РАСКІРАЧВАЦЦА *і* **РАСКАРАЧВАЦЦА, РАСКІРЭЧВАЦЦА** *недок.*, **РАСКІРАЧЫЦЦА** *і* **РАСКАРАЧЫЦЦА, РАСКІРЭЧЫЦЦА** *док. прост.* розчепірюватися, розчепіритися, *(про багатьох, про всіх)* порозчепірюватися; розкарячуватися, розкарячитися.

РАСКІРАЧВАЦЬ *і* **РАСКАРАЧВАЦЬ, РАСКІРЭЧВАЦЬ** *недок.*, **РАСКІРАЧЫЦЬ** *і* **РАСКАРАЧЫЦЬ, РАСКІРЭЧЫЦЬ** *док. (широко розставляти ноги)* розчепірювати, розчепірити, *(про багатьох, про всіх)* порозчепірювати; розкарячувати, розкарячити.

РАСКІРАЧКА *ч. і ж. прост.* розчепіра, розкаряка; *(про людину — ще розм.)* карачкуватий *ч.*, карачкувата *ж.*

РАСКІСЛЕННЕ *с. хім.* розкислення, *(незак. д. — ще)* розкислювання; **р. сталі** розкислення сталі.

РАСКІСЛЯЛЬНІК *ч. хім.* розкислювач.

РАСКІСЛЯЦЬ *недок.*, **РАСКІСЛІЦЬ** *док. хім.* розкислювати *і* розкисляти, розкислити.

РАСКЛАД, -ду *ч.* розклад; *(бойовий, штатний тощо)* розпис; **р. школьных заняткаў** розклад шкільних занять; **поезд прыйшоў па ~ду** потяг (поїзд) прийшов за розкладом; **штатны р.** штатний розклад.

РАСКЛАДАЛЬНАСЦЬ *ж.* розкладність.

РАСКЛАДАЛЬНЫ розкладний.

РАСКЛАДАЦЦА[1] *і* **РАСКЛАДВАЦЦА** *недок.*, **РАСКЛАСЦІСЯ**[1] *док. у різн. знач.* розкладатися, розкластися, *(про багато, про все)* порозкладатися; **~лаўся са сваімі рэчамі, што і павярнуцца няма дзе** розклався зі своїми речами, що й повернутися немає (нема) де (ніде); **адзін нацiск — і ложак ~лаўся** один натиск — і ліжко розклалося.

РАСКЛАДАЦЦА[2] *недок. звор., пас.*, **РАСКЛАСЦІСЯ**[2] *док. (на складники)* розкладатися, розкластися; **вокіс ртуці ~лаўся на ртуць і кісларод** окисень (оксид) ртуті розклався на ртуть і кисень.

РАСКЛАДАЦЬ[1] *і* **РАСКЛАДВАЦЬ** *недок.*, **РАСКЛАСЦІ**[1] *док. у різн. знач.* розкладати, розкласти; **~ласці тавар** розкласти товар; **~ласці складаны ложак** розкласти складане ліжко; **~ласці агонь** розкласти вогонь (вогнище).

РАСКЛАДАЦЬ[2] *недок.*, **РАСКЛАСЦІ**[2] *док. (на складники)* розкладати, розкласти; **~ласці ваду на кісларод і вадарод** розкласти воду на кисень і водень; **~ласці лік на множнікі** розкласти число на множники.

РАСКЛАДЗЕНЫ[1] розкладений. — *Див. ще* **раскладаць**[1].

РАСКЛАДЗЕНЫ[2] розкладений. — *Див. ще* **раскладаць**[2].

РАСКЛАДКА *ж.* **1.** *(дія)* розкладення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розкладання *с.*; **2.** розподіляння *с.*, розподілення *с.*, розподіл *ч.*, розкладання *с.*, розкладення *с.*, розкладка.

РАСКЛЕЙВАЦЬ *недок.*, **РАСКЛЕІЦЬ** *док. у різн. знач.* розклеювати, розклеїти, *(багато, усе)* порозклеювати; *(розм.)* розліплювати, розліпити.

РАСКЛЕЙКА *ж.* розклеювання *с.*, *(розм.)* розліплювання *с.*

РАСКЛЁПАНЫ *див.* **раскляпаны**.

РАСКЛЁПВАЦЦА *недок. пас.*, **РАСКЛЯПАЦЦА** *док. техн.* розклепуватися, розклепатися.

РАСКЛЁПВАЦЬ *недок.*, **РАСКЛЯПАЦЬ** *док. техн.* розклепувати, розклепати.

РАСКЛЁПКА *ж.* розклепування *с.*

РАСКЛІНАВАНЫ розклинений, розплішений. — *Див. ще* **расклін098ваць**.

РАСКЛІНОЎВАННЕ *с.* розклинювання, розплішування.

РАСКЛІНОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКЛІНАВАЦЦА** *док.* розклинюватися, розклинитися, розплішуватися, розплішитися.

РАСКЛІНОЎВАЦЬ *недок.*, **РАСКЛІНАВАЦЬ** *док.* розклинювати, розклинити, розплішувати, розплішити.

РАСКЛЯПАНЫ *і* **РАСКЛЁПАНЫ** *техн.* розклепаний.

РАСКОВАНЫ *див.* **раскаваны**.

РАСКОЛ[1]**, -лу** *ч.* **1.** *(дія)* розкол, розколення *с.*, *(незак. д. — ще)* розколювання *с.*; **2.** *(в інших знач.)* розкол; **р. у партыі** розкол у партії.

РАСКОЛ[2] *ч. прост.* забіяка, бешкетник, буян.

РАСКОПВАЦЬ *недок.*, **РАСКАПАЦЬ** *док. у різн. знач.* розкопувати, розкопати, *(багато, усе)* порозкопувати.

РАСКОРМЛЕНЫ розгодований. — *Див. ще* **раскормліваць.**

РАСКОРМЛІВАННЕ *с.* розгодовування.

РАСКОРМЛІВАЦЦА *недок. пас.*, **РАСКАРМІЦЦА** *док.* розгодовуватися, розгодуватися.

РАСКОРМЛІВАЦЬ *недок.*, **РАСКАРМІЦЬ** *док.* розгодовувати, розгодувати.

РАСКОРПАНЫ *див.* **раскарпаны**.

РАСКОРПАЦЬ *див.* **раскорпваць**.

РАСКОРПВАННЕ *с. розм.* розколупування; *(розм.)* розкопирсування, роздлубування.

РАСКОРПВАЦЦА *недок. пас.* розколупуватися; *(розм.)* розкопирсуватися, роздлубуватися.

РАСКО́РПВАЦЬ *недок.*, **РАСКО́РПАЦЬ** *і* **РАСКАРПА́ЦЬ** *док. розм.* розколу́пувати, розколупа́ти; *(розм.)* розкопи́рсувати, розкопирса́ти, роздлу́бувати, роздлу́бати.

РАСКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАСКАВА́ЦЦА** *і* **РАСКУ́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* розко́вуватися, розкува́тися; **2.** *недок. пас.* розко́вуватися.

РАСКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСКАВА́ЦЬ** *і* **РАСКУ́ЦЬ** *док.* розко́вувати, розкува́ти, розку́ти.

РАСКО́ЎЗВАЦЦА *недок.*, **РАСКО́ЎЗАЦЦА** *док.* **1.** *(робитися слизьким від їзди, катання; розмазуватися)* розко́взуватися, розко́взатися; **2.** м'я́тися, пом'я́тися; *(збиратися в брижі — ще)* бга́тися, побга́тися, *(недок.)* жу́жмитися; **3.** *недок. пас.* розко́взуватися, м'я́тися; бга́тися, жу́жмитися.

РАСКО́ЎЗВАЦЬ *недок.*, **РАСКО́ЎЗАЦЬ** *док.* **1.** *(робити слизьким від їзди, катання; розмазувати)* розко́взувати, розко́взати; **2.** м'я́ти, пом'я́ти; *(збирати в брижі — ще)* бга́ти, побга́ти, *(недок.)* жу́жмити; **~за́ць пасце́ль** пом'я́ти (побга́ти) по́стіль.

РАСКО́ЎКА *ж.* розкуття́ *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розко́вування *с.*

РАСКО́ЧАНЫ 1. розко́чений; **2.** розго́рнутий, розка́чаний. — *Див. ще* **раско́чваць**.

РАСКО́ЧВАННЕ *с.* **1.** розко́чування; **2.** розгорта́ння, розка́чування.

РАСКО́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКАЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(про що-небудь згорнуте)* розгорта́тися, розгорну́тися; розка́чуватися, розкача́тися; **2.** розко́чуватися, розкоти́тися.

РАСКО́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКАЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** розко́чувати, розкоти́ти; **~ці́ць бярве́нні** розкоти́ти коло́ди (дереви́ни); **2.** *(скручене, згорнуте)* розгорта́ти, розгорну́ти; *(килим тощо — ще)* розка́чувати, розкача́ти; **~ці́ць дыва́н** розгорну́ти (розкача́ти) ки́лим.

РАСКО́ША *і* **РО́СКАШ** *ж.* **1.** ро́скіш; *(надмір вигод і задоволень — ще)* розко́ші; **жыць у ~шы** жи́ти в розко́шах (у ро́скоші), розкошува́ти; **2.** пи́шність, пишно́та; **3.** роздо́лля *с.*, про́стір *ч.*, приві́лля *с.*; ◊ **шале́ць з ~шы** кази́тися (біси́тися, дурі́ти) з жи́ру, навісні́ти (дурі́ти) з розко́шів.

РАСКО́ШАНЫ[1] *техн.* укрі́плений розко́сами. — *Див. ще* **раско́шваць[1]**.

РАСКО́ШАНЫ[2] ско́шений. — *Див. ще* **раско́шваць[2]**.

РАСКО́ШВАЦЬ[1] *недок.*, **РАСКАСІ́ЦЬ[1]** *док. техн.* укрі́плювати (укріпля́ти) розко́сами, укріпи́ти розко́сами.

РАСКО́ШВАЦЬ[2] *недок.*, **РАСКАСІ́ЦЬ[2]** *док. розм.* *(зробити косим — про очі)* ско́шувати, скоси́ти.

РАСКРАДА́ЛЬНІК *ч.* розкрада́ч.

РАСКРАДА́ЛЬНІЦА *ж.* розкрада́чка.

РАСКРАДА́ЦЬ *і* **РАСКРА́ДВАЦЬ** *недок.*, **РАСКРА́СЦІ** *док.* розкрада́ти, розкра́сти, *(рідше)* розі́кра́сти; *(багато, усе)* порозкрада́ти.

РАСКРО́ЙВАННЕ *с.* розкро́ювання; розкра́ювання, розтина́ння; розпана́хування.

РАСКРО́ЙВАЦЦА *недок. пас.* **1.** розкро́юватися; **2.** розрі́затися, розкра́юватися; **3.** розкра́юватися, розтина́тися; розпана́хуватися.

РАСКРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **РАСКРО́ІЦЬ** *док.* **1.** *крав. тощо* розкро́ювати, розкро́їти; **~ро́іць тканіну** розкро́їти ткани́ну; **2.** *(хліб)* розрі́зувати, розрі́зати, розрі́зати, *(багато, усе)* порозрі́зувати; розкра́ювати, розкра́яти, *(багато, усе)* порозкра́ювати; кра́яти, покра́яти; **3.** *розм. (розсікати; завдавати глибокої різаної рани)* розкра́ювати, розкра́яти, розтина́ти, розтя́ти, розітну́ти; *(розм.)* розпана́хувати, розпана́хати.

РАСКРО́ЙШЧЫК *ч. крав., шев.* розкро́ювальник.

РАСКРО́ЙШЧЫЦА *ж. крав., шев.* розкро́ювальниця.

РАСКРУЖЫ́ЦЦА *док.* розкрути́тися, розкружля́ти.

РАСКРУ́ТКА *ж.* **1.** *(різальний інструмент)* ро́звертка; **2.** *перен.* розкру́чування.

РАСКРУ́ЧВАЦЦА *недок.*, **РАСКРУЦІ́ЦЦА** *док.* *у різн. знач.* **1.** розкру́чуватися, розкрути́тися; **вяро́ўка ~ці́лася** мотузо́к (моту́зка) розкрути́вся (розкрути́лася); **тру́бка шпале́раў ~ці́лася** тру́бка шпале́р розкрути́лася; **дрэ́нна закру́чаны паку́нак ~ці́ўся** пога́но заго́рнутий паку́нок розгорну́вся (розкрути́вся); **ко́ла ~ці́лася** ко́лесо розкрути́лося; **~ці́лася цэ́лая шпу́лька ні́так** розкрути́лася ці́ла шпу́лька нито́к; **2.** розві́рчуватися, розверті́тися; розсве́рдлюватися, розсверди́тися.

РАСКРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКРУЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* розкру́чувати, розкрути́ти; **~ці́ць вяро́ўку** розкрути́ти (розсука́ти) мотузка́ (мотузо́к); **~ці́ць дрот** розкрути́ти дро́та (дріт); **~ці́ць тру́бку шпале́раў** розкрути́ти (розгорну́ти) тру́бку шпале́р; **~ці́ць паку́нак** розгорну́ти (розкрути́ти) паку́нка (паку́нок); **~ці́ць шпу́льку ні́так** розкрути́ти (розмота́ти) шпу́льку нито́к; **2.** розві́рчувати, розверті́ти; розсве́рдлювати, розсверли́ти; **~ці́ць дзі́рку** розверті́ти (розсверли́ти) ді́рку.

РАСКРЫЖАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* розпина́ння, розп'я́ття; **2.** *(перетин доріг)* перехре́стя, розхре́стя, *(двох — ще)* роздорі́жжя.

РАСКРЫЖАВА́НЫ розп'я́тий, розі́п'ятий, розі́пнутий, розі́пнений. — *Див. ще* **раскрыжо́ўваць**.

РАСКРЫЖО́ЎВАННЕ *с. (дія)* розпина́ння, розп'я́ття.

РАСКРЫЖО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАСКРЫЖАВА́ЦЦА** *док.* **1.** розпина́тися, розі́п'я́стися; **2.** розкида́ти в бо́ки хресто́м ру́ки, розки́нути в бо́ки хресто́м ру́ки.

РАСКРЫЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСКРЫЖАВА́ЦЬ** *док.* **1.** розпина́ти, розі́п'я́сти́; **2.** розкида́ти хресто́м ру́ки, розки́нути хресто́м ру́ки.

РАСКРЫТЫКАВА́НЫ розкритико́ваний. — *Див. ще* **раскрытыко́ўваць.**

РАСКРЫТЫКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСКРЫТЫКАВА́ЦЬ** *док.* розкритико́вувати, розкритикува́ти, *(док. рідко)* скритикува́ти.

РАСКУДА́ХТАЦЦА *док. прям., перен. розм.* розкудкуда́катися.

РАСКУДЗЕ́ЛЕНЫ *розм.* розмачу́лений, розмоча́лений; розкуйо́вджений, розко́шланий, розкошла́чений, розті́паний; скуйо́вджений,

розпа́тланий, розку́дланий, розкудо́вчений, розкудла́чений. — *Див. ще* **раскудзе́льваць**.

РАСКУДЗЕ́ЛЬВАННЕ *с. розм.* розмачу́лювання, розмоча́лювання; розкуйо́вджування; скуйо́вджування, розпа́тлування.

РАСКУДЗЕ́ЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКУДЗЕ́ЛІЦЦА** *док. розм.* розмачу́люватися, розмачу́литися, розмоча́люватися, розмоча́литися; розкуйо́вджуватися, розкуйо́вдитися, скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися, *(розм.)* розпа́тлуватися, розпа́тлатися, *(док.)* розку́длатися, розкудо́вчитися.

РАСКУДЗЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСКУДЗЕ́ЛІЦЬ** *док. розм. (розділяти на волокна)* розмачу́лювати, розмачу́лити, розмоча́лювати, розмоча́лити; *(розтріпувати)* розкуйо́вджувати, розкуйо́вдити, *(розм.)* ко́шлати, розко́шлати, кошла́тити, розкошла́тити, *(розм.)* розтіпа́ти; *(волосся, пір'я тощо — ще)* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, *(розм.)* розпа́тлувати, розпа́тлати, *(док.)* розку́длати, розкудо́вчити.

РАСКУДЛА́ЧАНЫ розкуйо́вджений, розко́шланий, розкошла́чений, розті́паний; скуйо́вджений, розпа́тланий, розку́дланий, розкудо́вчений; *(нерозчесаний — ще)* розкудла́чений.

РАСКУДЛА́ЧВАННЕ *с.* розкуйо́вджування; скуйо́вджування, розпа́тлування.

РАСКУДЛА́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКУДЛА́ЦІЦЦА** *і* **РАСКУДЛА́ЧЫЦЦА** *док.* розкуйо́вджуватися, розкуйо́вдитися, скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися, *(розм.)* розпа́тлуватися, розпа́тлатися, *(док.)* розку́длатися, розкудо́вчитися.

РАСКУДЛА́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКУДЛА́ЦІЦЬ** *і* **РАСКУДЛА́ЧЫЦЬ** *док.* розкуйо́вджувати, розкуйо́вдити, *(розм.)* ко́шлати, розко́шлати, кошла́тити, розкошла́тити, *(док.)* розтіпа́ти; *(волосся, пір'я тощо — ще)* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, *(розм.)* розпа́тлувати, розпа́тлати, *(док.)* попа́тлати, розчухра́ти, розку́длати, розкудо́вчити.

РАСКУЛА́ЧАНЫ *істор.* розкурку́лений. — *Див. ще* **раскула́чваць**.

РАСКУЛА́ЧВАННЕ *с.* розкурку́лювання.

РАСКУЛА́ЧВАЦЦА *недок. пас.* розкурку́люватися.

РАСКУЛА́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСКУЛА́ЧЫЦЬ** *док.* розкурку́лювати, розкурку́лити.

РАСКУ́РАНЫ *у різн. знач.* розку́рений. — *Див. ще* **раску́рваць.**

РАСКУ́РВАННЕ *с. у різн. знач.* розку́рювання.

РАСКУ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСКУРЫ́ЦЦА** *док. у різн. знач.* розку́рюватися, розкури́тися.

РАСКУ́РВАЦЬ *недок.*, **РАСКУРЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розку́рювати, розкури́ти.

РАСКУ́СВАННЕ *с.* розку́шування.

РАСКУ́СВАЦЦА *недок. пас.* розку́шуватися.

РАСКУ́СВАЦЬ *недок.*, **РАСКУСІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* розку́шувати, розкуси́ти.

РАСКУ́ТЫ *див.* **раскава́ны**.

РАСКУ́ЦЦА *див.* **раско́ўвацца**.

РАСКУ́ЦЬ *док.* **раско́ўваць**.

РАСЛІ́НА *ж.* рослина; **аднагадо́вая р.** однорічна рослина; **паўзу́чая р.** повзка́ (повзу́ча) рослина; **вадзяна́я р.** водяна́ рослина.

РАСЛІНАВО́Д *ч.* росли́нник.

РАСЛІНАВО́ДСТВА *с.* росли́нництво.

РАСЛІНАВО́ДЧЫ росли́нницький.

РАСЛІ́ННА-ЖЫВЕ́ЛЬНЫ росли́нно-твари́нний.

РАСНІ́ЧАСТЫ *біол.* війча́стий.

РАСНІ́ЧКА *ж. біол.* ві́йка.

РАСНІ́ЧНЫ *біол.* війча́стий; **~нае це́ла** *анат.* війча́сте ті́ло.

РАСНІ́ЧНЫЯ *імен. мн. зоол.* війча́сті.

РАСПА́Д, -ду *ч. прям., перен.* ро́зпад.

РАСПАДАБНЕ́ННЕ *с. лінгв.* розподі́бнення.

РАСПАДАБНЯ́ЦЦА *недок. лінгв.* розподі́бнюватися.

РАСПАЗНАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* розпізна́ваність, досту́пність (присту́пність) для розпізнава́ння.

РАСПАЗНАВА́ЛЬНЫ 1. розпізнава́льний; **р. знак** розпізнава́льний знак; **2.** *фіз.* дозві́льни́й; **~ная здо́льнасць тэлеско́па** дозві́льна́ спромо́жність (зда́тність) телеско́па.

РАСПАЗНАВА́ЦЬ *недок.*, **РАСПАЗНА́ЦЬ** *док.* розпізнава́ти, розпізна́ти; **~на́ць мясцо́васць** розпізна́ти місце́вість.

РАСПАЗНА́НЫ розпі́знаний. — *Див. ще* **распазнава́ць**.

РАСПАЗЫ́ЧАНЫ пози́чений *(комусь)*.

РАСПАЗЫЧА́ЦЬ *і* **РАСПАЗЫ́ЧВАЦЬ** *недок.*, **РАСПАЗЫ́ЧЫЦЬ** *док.* розпозича́ти, розпози́чити *(комусь усе або значну частину чогось)*; **~зы́чыць гро́шы суседзям** пози́чити гро́ші сусі́дам.

РАСПА́ЙВАННЕ *і* **РАЗЛІТО́ЎВАННЕ** *(заст.) с. техн.* розпа́ювання.

РАСПА́ЙВАЦЦА *і* **РАЗЛІТО́ЎВАЦЦА** *(заст.) недок.*, **РАСПАЯ́ЦЦА** *і* **РАЗЛІТАВА́ЦЦА** *(заст.) док.* розпа́юватися, розпая́тися; *(док. заст.)* розлютува́тися.

РАСПА́ЙВАЦЬ *і* **РАЗЛІТО́ЎВАЦЬ** *(заст.) недок.*, **РАСПАЯ́ЦЬ** *і* **РАЗЛІТАВА́ЦЬ** *(заст.) док.* розпа́ювати, розпая́ти; *(док. заст.)* розлютува́ти.

РАСПАКАВА́НЫ *і* **РАСПАКО́ВАНЫ** розпако́ваний. — *Див. ще* **распако́ўваць**.

РАСПАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСПАКАВА́ЦЬ** *док.* розпако́вувати, розпакува́ти, *(багато, усе)* порозпако́вувати.

РАСПАКО́ЎКА *ж.* розпакува́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розпако́вування *с.*

РАСПАКО́ЎШЧЫК *ч.* розпакува́льник, розпако́вувач.

РАСПАКО́ЎШЧЫЦА *ж.* розпакува́льниця, розпако́вувачка.

РАСПА́Л, -лу *ч. спец.* розпа́лювання *с.*, розпа́лення *с.*, розпа́л; **р. ву́галю** розпа́лювання ву́гілля.

РАСПАЛАГА́ЦЦА *недок.*, **РАСПАЛАЖЫ́ЦЦА** *док. (сідати, лягати)* розташо́вуватися, розташува́тися, розмі́щуватися, розмісти́тися, *(про багатьох, про всіх)* порозміща́тися, порозмі́щуватися.

РАСПАЛАЖЭ́ННЕ *с.* розташува́ння, *(незак. д.*

— *ще)* розташо́вування, розмі́щення, *(незак. д. — ще)* розміща́ння, розміщування.

РАСПАЛАСАВА́НЫ *розм.* **1.** розрі́заний [на сму́ги, на шта́би], розкра́яний [на сму́ги]; розде́ртий, розі́драний [на сму́ги]; **2.** посмуго́ваний. — *Див. ще* **распаласо́ўваць**.

РАСПАЛАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСПАЛАСАВА́ЦЬ** *док. розм.* розрі́зувати, розрізáти [на сму́ги; *метал:* на шта́би], розрі́зати [на сму́ги; *метал:* на шта́би], розкра́ювати [на сму́ги], розкра́яти [на сму́ги]; *(розривати)* роздира́ти [на сму́ги], розде́рти, розідра́ти на сму́ги.

РАСПА́ЛАЧНЫ розпа́лювальний, *(розм.)* розто́плювальний.

РАСПА́ЛКА *ж.* **1.** *(дія)* розпа́лювання *с.*, ро́зпал *ч.*, розпа́лення *с.*, розто́плювання *с.*, розто́плення *с.*, *(розм.)* підпа́л *ч.*; **2.** *(зб.: те, чим розпалюють дрова, торф, вугілля тощо)* трі́ски́, скалки́.

РАСПА́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **РАСПАЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** розжа́рюватися, розжа́ритися, розпіка́тися, розпекти́ся; **жале́за ~лілася** залізо розжа́рилося; **2.** *перен. (дуже збуджуватися)* розпа́люватися, розпаля́тися, розпали́тися; **~лі́цца гне́вам** розпали́тися гнівом; **3.** *недок. пас.* розжа́рюватися, розпіка́тися; розпа́люватися, розто́плюватися.

РАСПА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСПАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** розпа́лювати, *(рідко)* розпаля́ти, розпали́ти, *(багато, усе)* порозпа́лювати; **~лі́ць касцёр** розпали́ти во́гнище (вого́нь); **2.** розжа́рювати, розжа́рити, розпіка́ти, розпекти́; **~лі́ць жале́за** розжа́рити (розпекти́) залізо; **3.** *(у чому)* розпа́лювати, розпали́ти, *(багато, усе)* порозпа́лювати; розто́плювати, розтопи́ти; **4.** *перен.* розпа́лювати, *(рідко)* розпаля́ти, розпали́ти; **~лі́ць гнеў** розпали́ти гнів; ◊ **~ваць атмасфе́ру** розпа́лювати (нагніта́ти) атмосфе́ру.

РАСПАНЕ́ЛЫ *розм.* запані́лий. — *Див. ще* **распане́ць**.

РАСПАНЕ́ЦЬ *док. розм. (розбеститися; стати перебірливим)* запані́ти.

РАСПАРАДЖА́ЦЦА *недок.*, **РАСПАРАДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(наказувати)* розпоряджа́тися, розпоряди́тися; **2.** *недок. (керувати, командувати)* розпоряджа́тися, порядкува́ти, попорядкува́ти; *(розм. недок.)* правува́ти.

РАСПАРАДЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* розпоря́дження, *(незак. д. — ще)* розпоряджа́ння; **2.** *(вказівка)* розпоря́дження; **р. маёмасцю** розпоря́дження майно́м; **ура́давае р.** урядо́ве розпоря́дження.

РАСПАРА́ДЛІВАСЦЬ *і* **РАСПАРА́ДЧАСЦЬ** *ж.* розпоря́дливість.

РАСПАРА́ДЧЫК *ч.* розпоря́дник.

РАСПАРА́ДЧЫЦА *ж.* розпоря́дниця.

РАСПА́РВАЦЬ *недок.*, **РАСПА́РЫЦЬ** *док.* розпа́рювати, розпа́рити.

РАСПА́РКА *ж. спец.* розпа́рювання, розпа́рення.

РАСПАРУ́ШАНЫ розпоро́шений. — *Див. ще* **распару́шваць**.

РАСПАРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **РАСПАРУШЫ́ЦЬ** *док.* розпоро́шувати, розпороши́ти.

РАСПАЎСЮ́ДЖВАЛЬНІК *ч.* поши́рювач; розповсю́дник, розповсю́джувач.

РАСПАЎСЮ́ДЖВАЛЬНІЦА *ж.* поши́рювачка; розповсю́дниця, розповсю́джувачка.

РАСПАЎСЮ́ДЖВАЦЦА *недок. звор.*, **РАСПАЎСЮ́ДЗІЦЦА** *док.* **1.** поши́рюватися, поши́ритися; *(збільшуватися в розмірах; збільшуючись, займати, покривати собою — ще)* розпросто́рюватися, розпросто́ритися; **2.** *(ставати відомим, приступним для багатьох)* поши́рюватися, поши́ритися, *(недок.)* шири́тися; *(про чутки, відомості, ідеї тощо — ще)* розповсю́джуватися, розповсю́дитися, розхо́дитися, розійти́ся, *(про багато, про все)* порозхо́дитися; розно́ситися, рознести́ся; **ху́тка ~дзілася чу́тка** шви́дко (ху́тко) поши́рилася (розповсю́дилася, розійшла́ся, рознесла́ся) чу́тка (поголо́ска); **3.** *(про запах, тепло, світло тощо)* розхо́дитися, розійти́ся, *(про багато, про все)* порозхо́дитися; поши́рюватися, поши́ритися; *(про звуки, запахи — ще)* розно́ситися, рознести́ся; **4.** *недок. пас.* шири́тися, поши́рюватися; розпросто́рюватися; розповсю́джуватися, розхо́дитися.

РАСПАЎСЮ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **РАСПАЎСЮ́ДЗІЦЬ** *док.* **1.** поши́рювати, поши́рити; *(збільшувати в розмірах; збільшуючи що-небудь, займати щось)* розпросто́рювати, розпросто́рити; **~джваць свой уплы́ў** поши́рювати свій вплив; **2.** *(робити відомим, приступним багатьом)* поши́рювати, поши́рити, *(недок.)* ши́рити; *(чутки, ідеї тощо — ще)* розповсю́джувати, розповсю́дити; *(перев. несхв.)* розпуска́ти, розпусти́ти, *(багато)* порозпуска́ти; пуска́ти, пусти́ти; **~джваць чу́тку** поши́рювати (ши́рити, розповсю́джувати, розпуска́ти, пуска́ти) чу́тку (поголо́ску, по́голос); **3.** *(роздавати; продавати багатьом)* розповсю́дити, поши́рювати, поши́рити; **~дзіць адо́зву** розповсю́дити (поши́рити) відо́зву.

РАСПАЦЕ́ЛЫ *розм.* спітні́лий.

РАСПАЦЕ́ЦЬ *док. розм.* спітніти, употіти.

РАСПАЧЛІ́ВЫ *див.* **ро́спачны**.

РАСПАШО́НКА *ж.* [дитя́ча] соро́чечка, *(зменш.-пестл.)* [дитя́ча] соро́ченька, сороченя́ *с.*, *(дит.)* льо́ля.

РАСПАЯ́НЫ *і* **РАЗЛІТАВА́НЫ** *заст.* розпа́яний. — *Див. ще* **распа́йваць**.

РАСПАЯ́ЦЦА *див.* **распа́йвацца**.

РАСПАЯ́ЦЬ *див.* **распа́йваць**.

РАСПЕРАЗА́НЫ розпере́заний. — *Див. ще* **распяра́зваць**.

РАСПЕРАЗА́ЦЦА *див.* **распяра́звацца**.

РАСПЕРАЗА́ЦЬ *див.* **распяра́зваць**.

РАСПЕ́Ў, -пе́ву *ч. муз.* ро́зспів; **балга́рскі р.** болга́рський ро́зспів; **грэ́часкі р.** гре́цький ро́зспів; **кіе́ўскі р.** київський ро́зспів.

РАСПЕ́ЎНАСЦЬ *ж.* протя́жність, протя́глість; співу́чість.

РАСПЕ́ЎНЫ протя́жний, протя́глий, *(розм.)* протя́жливий; співу́чий.

РАСПЕ́ЦЦА *див.* **распява́цца**.

РАСПЕ́ЦЬ *див.* **распява́ць**.

РАСПІЛАВА́НЫ розпи́ляний. — *Див. ще* **распіло́ўваць**.

РАСПІЛО́ВАЧНЫ *спец.* розпи́лювальний.

РАСПІЛО́ЎВАННЕ *с.* розпи́лювання.

РАСПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСПІЛАВА́ЦЦА** *док.* розпи́люватися, розпиля́тися, *(багато, усе)* порозпи́люватися.

РАСПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСПІЛАВА́ЦЬ** *док.* розпи́лювати, розпиля́ти, *(багато, усе)* порозпи́лювати.

РАСПІЛО́ЎКА *ж.* розпи́лювання *с.*, розпиля́ння *с.*

РАСПІЛО́ЎШЧЫК *ч.* розпи́лювач.

РАСПІ́СВАЦЬ *недок.*, **РАСПІСА́ЦЬ** *док.* **1.** розпи́сувати, розписа́ти, *(багато, усе)* порозпи́сувати; **~са́ць сло́вы на ка́рткі** розписа́ти слова́ на картки́; **~са́ць гадзі́ны прыёму** розписа́ти прийма́льні годи́ни; **2.** *(фарбами тощо)* розмальо́вувати, розмалюва́ти, *(багато, усе)* порозмальо́вувати; *(док.)* помалюва́ти, обмалюва́ти; *(укриваючи візерунками, узорами)* мере́жати, розмере́жати, мере́жити, розмере́жити, *(док.)* змере́жати, змере́жити, замере́жати, замере́жити, помере́жати, помере́жити, *(розм.)* цяцькува́ти, поцяцькува́ти; **маро́з ~са́ў шы́бы ўзо́рамі** моро́з розмалюва́в (помалюва́в, розмере́жив, змере́жив, замере́жив, помере́жив) шибки́ візеру́нками; **3.** *перен. (кого-що) розм.* розпи́сувати, розписа́ти, розмальо́вувати, розмалюва́ти, обмальо́вувати, обмалюва́ти, вимальо́вувати, ви́малювати.

РАСПІ́СКА *ж.* **1.** *(дія)* ро́зпис *ч.*, *(незак. д. — звичайно)* розпи́сування *с.*; **2.** *(діловий документ)* розпи́ска.

РАСПІСНЫ́ мальо́ваний, розмальо́ваний, пи́саний; *(візерунковий)* мере́жаний, мере́жений, розмере́жаний, розмере́жений, помере́жаний, помере́жений, *(розм.)* цяцько́ваний, поцяцько́ваний.

РАСПЛАНАВА́НЫ *і* **РАСПЛАНІ́РАВАНЫ** розплано́ваний. — *Див. ще* **распланіро́ўваць.**

РАСПЛАНІРО́ЎВАННЕ *с. (незак. д.)* розпланóвування.

РАСПЛАНІРО́ЎВАЦЬ *і* **РАСПЛАНО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **РАСПЛАНІ́РАВАЦЬ** *і* **РАСПЛАНАВА́ЦЬ** *док.* розплано́вувати, розпланува́ти; **~раваць пляцо́ўку для гульні́** розпланува́ти майда́нчик для гри.

РАСПЛАНІРО́ЎКА *ж.* розпланува́ння *с.*

РАСПЛАСТАВА́ННЕ *с.* розшарува́ння, *(незак. д., стан — ще)* розшаро́вування.

РАСПЛАСТАВА́НЫ *і* **РАСПЛАСТО́ВАНЫ** **1.** розпла́станий, розпла́таний; **2.** розшаро́ваний. — *Див. ще* **распласто́ўваць.**

РАСПЛАСТО́ЎВАННЕ *с.* розшаро́вування.

РАСПЛАСТО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАСПЛАСТАВА́ЦЦА** *док.* **1.** розшаро́вуватися, розшарува́тися; **2.** *недок. пас.* розшаро́вуватися.

РАСПЛАСТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСПЛАСТАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *док.* розпласта́ти, розплата́ти; **2.** розшаро́вувати, розшарува́ти; **~тава́ць слюду́** розшарува́ти слю́ду.

РАСПЛАСТО́ЎКА *ж. спец.* розшарува́ння *с.*, шар *ч.*

РАСПЛА́Ў, -пла́ву *ч. спец.* ро́зплав.

РАСПЛА́ЎКА *ж. мет.* розпла́влення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розплавля́ння *с.*; *(розм.)* розпла́вка.

РАСПЛАЎЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСПЛА́ВІЦЦА** *док.* розплавля́тися, розпла́витися, розто́плюватися, розтопи́тися, сто́плюватися, стопи́тися.

РАСПЛАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **РАСПЛА́ВІЦЬ** *док.* розплавля́ти, розпла́вити, розто́плювати, розтопи́ти, сто́плювати, стопи́ти.

РАСПЛЕ́СКВАЦЬ *недок.*, **РАСПЛЯСКА́ЦЬ** *док.* розплю́щувати, розплю́щити, розплю́снути, розплі́скувати, розпле́скувати, розплеска́ти.

РАСПЛЕ́СЦІ *див.* **расплята́ць.**

РАСПЛЕ́СЦІСЯ *див.* **расплята́цца.**

РАСПЛЕ́ТАЦЦА *див.* **расплята́цца.**

РАСПЛЕ́ТАЦЬ *див.* **расплята́ць.**

РАСПЛЕ́ТВАННЕ *див.* **расплята́нне.**

РАСПЛІКА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСПЛІКНУ́ЦЦА** *док. обл.* розстіба́тися, розсті́буватися, розстебну́тися, *(про багатьох, про всіх)* порозстіба́тися; розщіба́тися, розщі́буватися, розщібну́тися.

РАСПЛІКА́ЦЬ *недок.*, **РАСПЛІКНУ́ЦЬ** *док. обл.* розстіба́ти, розсті́бувати, розстебну́ти, *(багатьох, усіх)* порозстіба́ти; розщіба́ти, розщі́бувати, розщібну́ти; *(відстібувати ґудзики на грудях)* розхри́стувати, розхри́стати.

РАСПЛІКНУ́ТЫ *обл.* розсте́бнутий, розсте́бнений, розщі́бнутий, розщі́бнений, розще́бнутий, розще́бнений; розхри́станий. — *Див. ще* **расплíка́ць.**

РАСПЛЫВА́ЦЦА *недок.*, **РАСПЛЫ́СЦІСЯ** *і* **РАСПЛЫ́ЦЦА** *док.* розплива́тися, розплисти́ся, розпливти́ся, *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* порозплива́тися; *(про чорнило, хмари тощо — звичайно)* розхо́дитися, розі́йти́ся, *(про багато, про все)* порозхо́дитися; розтіка́тися, розтекти́ся, *(про багато, про все)* порозтіка́тися; **гу́сі ~лі́ся па во́зеры** гу́си розплили́ся о́зером (по о́зеру); **лі́тары ~лі́ся, нічо́га не́льга разабра́ць** лі́тери розпливли́ся, нічо́го не мо́жна розібра́ти; **у це́мрадзі ~лі́ся абры́сы гор** у те́мряві розпливли́ся о́бриси гір; **~сці́ся на ста́расці гадо́ў** розплисти́ся (розпливти́ся, розтовсті́ти) на схи́лі ві́ку [на (при) ста́рості літ]; **на тва́ры ~ла́ся лаго́дная ўсме́шка** на обли́ччі (лиці) розплила́ся (розпливла́ся) ла́гідна у́смішка.

РАСПЛЫ́ЎЧАТА *і* **РАСПЛЫ́ВІСТА** *прислівн.* розпли́вчасто, розпли́вчато; тума́нно.

РАСПЛЫ́ЎЧАТАСЦЬ *і* **РАСПЛЫ́ВІСТАСЦЬ** *ж.* розпли́вчастість, розпли́вчатість; тума́нність.

РАСПЛЫ́ЎЧАТЫ розпли́вчастий, розпли́вчатий, *(рідко)* розли́вчастий; тума́нний.

РАСПЛЯ́МІЦЬ *док. розм.* поплямува́ти, поплями́ти, сплямува́ти, сплями́ти.

РАСПЛЯСКА́НЫ розпле́сканий, розплю́щений. — *Див. ще* **расплéскваць.**

РАСПЛЯСКА́ЦЬ *див.* **расплéскваць.**

РАСПЛЯТА́ННЕ *і* **РАСПЛЕ́ТВАННЕ** *с.* розплíта́ння.

РАСПЛЯТА́ЦЦА *і* **РАСПЛЕ́ТАЦЦА** *недок.*, **РАСПЛЕ́СЦІСЯ** *док.* **1.** розплíта́тися, розплести́-

ся, *(про багато, про все)* порозпліта́тися; **2.** *недок. пас.* розпліта́тися.

РАСПЛЯТА́ЦЬ *і* **РАСПЛЕ́ТАЦЬ** *недок.*, **РАСПЛЕ́СЦІ** *док.* розпліта́ти, розплести́, *(багато, усе)* порозпліта́ти; **~сці вянóк** розплести́ вінóк.

РАСПО́КВАЦЦА *недок.*, **РАСПО́КНУЦЦА** *док. розм. (про бруньки, перестиглі плоди)* розпу́куватися, розпука́тися.

РАСПО́Р, -ру *ч. техн.* ро́зпір.

РАСПО́РАК, -рка *ч. (розріз в одязі)* ро́зпірка *ж.*

РАСПО́РКА *ж.* **1.** *спец.* ро́зпірка; **2.** *(розріз в одязі)* ро́зпірка.

РАСПО́РНЫ *спец.* **1.** *(який стосується розпірки)* розпірко́вий; **2.** *(який використовується для розпирання)* розпира́льний, розпірни́й.

РАСПРАГА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСПРЭ́ГЧЫСЯ** *док.* розпряга́тися, розпрягти́ся.

РАСПРАГА́ЦЬ *недок.*, **РАСПРЭ́ГЧЫ** *док.* розпряга́ти, розпрягти́, *(багатьох, усіх)* порозпряга́ти.

РАСПРАДАВА́ЦЦА *недок.*, **РАСПРАДА́ЦЦА** *док.* **1.** спро́дуватися, спродава́тися, спро́датися; **2.** *недок. пас.* розпродава́тися, розпро́дуватися, спро́дуватися, спродава́тися.

РАСПРАДАВА́ЦЬ *недок.*, **РАСПРАДА́ЦЬ** *док.* розпродава́ти, розпро́дувати, розпро́дати, спро́дувати, спродава́ти, спро́дати, сподати́, *(багато, усе — розм.)* поспро́дувати, випро́дувати, ви́продати, попродава́ти, попро́дати.

РАСПРАДА́ДЗЕНЫ *і* **РАСПРАДА́НЫ, РАСПРО́ДАНЫ** розпро́даний, спро́даний, ви́проданий. — *Див. ще* **распрадава́ць.**

РАСПРАДА́ЖА *ж.* розпро́даж *ч.*, *(незак. д. — ще)* розпродава́ння *с.*, розпро́дування *с.*

РАСПРАНА́ННЕ *с.* **1.** роздяга́ння; **2.** зніма́ння, зняття́, скида́ння; **3.** *перен.* роздяга́ння; пограбува́ння.

РАСПРАНА́ЦЦА *недок.*, **РАСПРАНУ́ЦЦА** *док.* роздяга́тися, роздягну́тися.

РАСПРАНА́ЦЬ *недок.*, **РАСПРАНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(кого-небудь)* роздяга́ти, роздягти́, роздягну́ти; *(скидати одяг розм. — ще)* розбира́ти, розібра́ти; **~ну́ць дзіця́** роздягти́ (роздягну́ти) дити́ну; **2.** *(одяг)* зніма́ти, зня́ти, *(багато, усе)* позніма́ти; скида́ти, ски́нути, *(багато, усе)* поскида́ти; **~ну́ць кажу́х** ски́нути (зня́ти) кожу́ха (кожу́х); **3.** *перен.* роздяга́ти, роздягти́, роздягну́ти; грабува́ти, пограбува́ти.

РАСПРА́НЕНЫ *і* **РАСПРА́НУТЫ 1.** розд́ягнений, розд́ягнутий; **2.** ски́нутий, зня́тий. — *Див. ще* **распрана́ць.**

РАСПРАПАГАНДАВА́НЫ розпропаго́ваний.

РАСПРАПАГАНДАВА́ЦЬ *док.* розпропагува́ти.

РАСПРАЦАВА́НАСЦЬ *ж.* обро́бленість; розро́бленість; опрацьо́ваність; відпрацьо́ваність.

РАСПРАЦАВА́НЫ обро́блений; розро́блений; опрацьо́ваний, відпрацьо́ваний. — *Див. ще* **распрацо́ўваць.**

РАСПРАЦО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* обробля́тися; розробля́тися; опрацьо́вуватися; відпрацьо́вуватися.

РАСПРАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСПРАЦАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(підготовляти ґрунт для сівби тощо)* обробля́ти, оброби́ти; **2.** *(створити щось на основі узагальнення певного досвіду, відомостей тощо)* розробля́ти, розро́блювати, розроби́ти; **3.** *(питання, тему тощо — ще)* опрацьо́вувати, опрацюва́ти; *(удосконалювати)* відпрацьо́вувати, відпрацюва́ти.

РАСПРАЦО́ЎКА *ж.* **1.** обро́біток *ч.*, *(незак. д. — ще)* обро́блювання *с.*; розро́блення *с.*; **2.** *(створення)* розро́бка, *(незак. д. — ще)* розробля́ння *с.*, розро́блювання *с.*; **3.** опрацюва́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* опрацьо́вування *с.*, відпрацюва́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* відпрацьо́вування *с.*

РАСПРЭ́ГЧЫ *див.* **распрага́ць.**

РАСПРЭ́ГЧЫСЯ *див.* **распрага́цца.**

РАСПРЭ́ЖАНЫ розпря́жений. — *Див. ще* **распрага́ць.**

РАСПУ́ДЖВАННЕ *с.* розполо́хування, розля́кування.

РАСПУ́ДЖВАЦЦА *недок. пас.* розполо́хуватися, розля́куватися.

РАСПУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **РАСПУ́ДЗІЦЬ** *док.* розполо́хувати, розполо́хати, розполоши́ти, розля́кувати, розляка́ти.

РАСПУСКА́ЛЬНЫ *спец.* розтискни́й.

РАСПУСКА́ННЕ *с.* **1.** розпуска́ння; **2.** розчи́нення, розчиня́ння; **3.** розто́плення, розто́плювання, сто́плення, сто́плювання; **4.** розпра́влення, розправля́ння, розпро́стування, розпроста́ння; **5.** розтиска́ння; **6.** розворушування, розкида́ння; **7.** розв'я́зування; **8.** розпуска́ння, пуска́ння.

РАСПУСКА́ЦЦА *і* **РАСПУШЧА́ЦЦА** *недок.*, **РАСПУСЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* розпуска́тися, розпусти́тися; **~сці́ліся бяро́зы** розпусти́лися (розви́лися, розви́нулися) бере́зи; **ко́сы ~сці́ліся** ко́си розпусти́лися; **шкарпэ́тка ~сці́лася** шкарпе́тка розпусти́лася (розсота́лася); **дзе́ці ~сці́ліся без ба́цькі** ді́ти розпусти́лися (розбе́стилися) без ба́тька; **2.** розчиня́тися, розчини́тися; **у хало́днай вадзе́ цу́кар до́ўга распуска́ецца** у холо́дній воді́ цу́кор до́вго розчиня́ється; **3.** *(про віск, масло тощо)* розто́плюватися, розтопи́тися, сто́плюватися, стопи́тися; **ма́сла ~сці́лася на скаварадзе́** ма́сло розтопи́лося на сковороді́; **4.** *(про пружину)* розтиска́тися, розти́снутися; **5.** *недок. пас.* розпуска́тися; напина́тися; розбе́щуватися; розчиня́тися; розто́плюватися, сто́плюватися; розтиска́тися; розвору́шуватися, розкида́тися.

РАСПУСКА́ЦЬ *і* **РАСПУШЧА́ЦЬ** *недок.*, **РАСПУСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* розпуска́ти, розпусти́ти; **~сці́ць атра́д** розпусти́ти загі́н; **~сці́ць камі́сію** розпусти́ти комі́сію; **~сці́ць парусы́** розпусти́ти (напну́ти) вітри́ла; **~сці́ць ко́сы** розпусти́ти ко́си; **~сці́ць по́яс** розпусти́ти (попусти́ти) па́сок (па́ска, по́яс, по́яса); **~сці́ць ста́так** розпусти́ти чере́ду; **~сці́ць дзяце́й** розпусти́ти (розбе́стити) діте́й; **2.** розчиня́ти, розчини́ти; **~сці́ць цу́кар** розчини́ти цу́кор; **3.** *(про віск, масло тощо)* розто́плювати, розтопи́ти, сто́плювати, стопи́ти; **4.** *(крила)* розправля́ти, розпра́вити, розпро́стувати, розпро́стати; **5.** *(пружину)* розтиска́ти, розти́снути; **6.** *(сіно)* розвору́шувати, розворуши́ти, роз-

кида́ти, розки́дати; 7. *(віз)* розв'я́зувати, розв'яза́ти; 8. *(поширювати)* розпуска́ти, розпусти́ти, пуска́ти, пусти́ти; **~сці́ць чу́тку** розпусти́ти (пусти́ти) чу́тку (поголо́ску); ◊ **~сці́ць язы́к** розпусти́ти язика́ (язи́к), розпащекува́тися, розпусти́ти ханьки́; **~сці́ць ню́ні** розрю́матися, розрю́мсатися, розпусти́ти рю́ми (рю́мси, ню́ні); **~сці́ць слі́ну** роззя́вити ро́та; *(плакати — ще розм.)* розпусти́ти рю́ми (рю́мси, ню́ні, сльо́зи, слі́зоньки).

РАСПУ́СНАСЦЬ *ж.* **1.** розпу́сність; **2.** пустува́ння *с.*, пу́стощі; бешкетува́ння *с.*, бешке́тництво *с.*

РАСПУ́СНІК *ч.* **1.** розпу́сник; **2.** пусту́н, бешке́тник.

РАСПУ́СНІЦА *ж.* **1.** розпу́сниця; **2.** пусту́нка, пусту́ха, бешке́тниця.

РАСПУ́СНІЧАЦЬ *недок.* **1.** розпу́тничати, розпу́тствувати, розпу́сничати, жи́ти розпу́сно (розпу́тно); **2.** пустува́ти, бешкетува́ти.

РАСПУ́СНЫ **1.** розпу́сний; **2.** пустотли́вий, бешке́тний, шкодли́вий.

РАСПЫ́Л, -лу *ч. (дія) спец.* ро́зпил.

РАСПЫ́ЛЕНАСЦЬ *ж.* розпоро́шеність.

РАСПЫ́ЛЬВАЦЦА *і* **РАСПЫЛЯ́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **РАСПЫЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** розпиля́тися, розпи́люватися, розпили́тися; розпоро́шуватися, розпороши́тися; розсі́юватися, розсі́ятися; **2.** *перен.* розпоро́шуватися, розпороши́тися.

РАСПЫ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСПЫЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** розпиля́ти, розпи́лювати, розпили́ти; *(про ґрунт, порошок — ще)* розпоро́шувати, розпороши́ти; розсі́ювати, розсі́яти; **2.** *перен.* розпоро́шувати, розпороши́ти; **~лі́ць сро́дкі** розпороши́ти за́соби (ко́шти).

РАСПЫЛЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* розпи́лювач; *(порошку — ще)* розпоро́шувач.

РАСПЫ́РСКВАЛЬНІК *ч.* розбри́зкувач.

РАСПЫ́РСКВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСПЫ́РСКАЦЦА** *док.* розбри́зкуватися, розбри́зкатися, *(про багато, про все)* порозбри́зкуватися; розпри́скуватися, розпри́скатися, розля́пуватися, розля́патися.

РАСПЫ́РСКВАЦЬ *недок.*, **РАСПЫ́РСКАЦЬ** *док.* розбри́зкувати, розбри́зкати, *(багато, усе)* порозбри́зкувати; розпри́скувати, розпри́скати; *(розм.)* розля́пувати, розля́пати, *(багато, усе)* порозля́пувати.

РАСПЫТА́НЫ *і* **РАСПЫ́ТАНЫ** розпи́таний. — *Див. ще* **распы́тваць**.

РАСПЫ́ТВАЦЦА *недок.*, **РАСПЫТА́ЦЦА** *док.* *(у кого про що)* розпи́тувати, розпи́туватися, розпита́ти, розпита́тися.

РАСПЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **РАСПЫТА́ЦЬ** *док.* розпи́тувати, розпита́ти, *(про багато, про все)* порозпи́тувати; **~та́ць даро́гу да чыгу́нкі** розпита́ти доро́гу до залізни́ці.

РАСПЭ́ЦКАНЫ *розм.* розма́заний, розве́зений. — *Див. ще* **распэ́цкаць**.

РАСПЭ́ЦКАЦЦА *док. розм. (про поверхні)* розма́затися, *(про багато, про все)* порозма́зуватися.

РАСПЭ́ЦКАЦЬ *док. розм. (про поверхні)* розма́зати, *(багато, усе)* порозма́зувати; *(розм.)* розво́зити, розвезти́, *(багато, усе)* порозво́зити; розма́щувати, розмасти́ти.

РАСПЯВА́ННЕ *с.* **1.** проспі́вування; **2.** розспі́вування.

РАСПЯВА́ЦЦА *недок.*, **РАСПЕ́ЦЦА** *док.* **1.** розспі́вуватися, розспіва́тися; **2.** *недок. пас.* проспі́вуватися; розспі́вуватися.

РАСПЯВА́ЦЬ *недок.*, **РАСПЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *(співати, репетируючи)* проспі́вувати, проспіва́ти; **2.** *(співати, тренуючи голос)* розспі́вувати, розспіва́ти.

РАСПЯКА́ЦЬ *недок.*, **РАСПЯЧЫ́** *док. розм.* **1.** *(лаяти, сварити кого-небудь)* шпе́тити, ви́шпетити, бра́ти в шо́ри, узя́ти в шо́ри, розпіка́ти, розпекти́; **2.** *(викликати в кого-небудь сильний гнів, роздратування, збудження тощо)* роздрато́вувати, роздратува́ти, *(багатьох, усіх)* пороздрато́вувати; роздра́жнювати, роздражни́ти.

РАСПЯРА́ЗВАННЕ *с.* розпері́зування.

РАСПЯРА́ЗВАЦЦА *недок. пас.*, **РАСПЕРАЗА́ЦЦА** *док. прям., перен.* розпері́зуватися, розпереза́тися.

РАСПЯРА́ЗВАЦЬ *недок.*, **РАСПЕРАЗА́ЦЬ** *док.* розпері́зувати, розпереза́ти.

РАСПЯЧЫ́ *див.* **распяка́ць**.

РАССАЛЕ́ННЕ *с. спец.* розсо́лення, *(незак. д. — звичайно)* розсо́лювання.

РАССАЛО́ДЖАНЫ *розм.* розчи́нений. — *Див. ще* **рассало́джваць**.

РАССАЛО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **РАССАЛАДЗІ́ЦЬ** *док. розм. (цукор у рідині)* розчиня́ти, розчини́ти.

РАССВІДРАВА́НЫ **1.** розсве́рдлений; розбура́влений; **2.** розбу́рений. — *Див. ще* **рассвідро́ўваць**.

РАССВІДРО́ЎВАННЕ *с.* **1.** розсве́рдлювання; розбура́влювання; **2.** *геол.* розбу́рювання.

РАССВІДРО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАССВІДРАВА́ЦЦА** *док.* **1.** розсве́рдлюватися, розсвердли́тися; **2.** *недок. пас.* розсве́рдлюватися; розбура́влюватися; розбу́рюватися.

РАССВІДРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАССВІДРАВА́ЦЬ** *док.* **1.** розсве́рдлювати, розсвердли́ти; розбура́влювати, розбура́вити; **2.** *геол.* розбу́рювати, розбури́ти.

РАССЕ́ЙВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАССЕ́ЯЦЦА** *док.* **1.** розсіва́тися, розсі́юватися, розсі́ятися; *(розпилюватися)* розпоро́шуватися, розпороши́тися; **2.** *фіз.* розсі́юватися, розсі́ятися; **3.** розхо́дитися, розі́йти́ся; розліта́тися, розлеті́тися; розві́юватися, розві́ятися; зника́ти, зни́кнути, розсіва́тися, розсі́ятися; **тума́н ~се́яўся** тума́н розві́явся; **кало́на во́рага ~се́ялася** коло́на во́рога розсі́ялася; **непако́й ~се́яўся** неспо́кій зник (розві́явся); **стары́я сябры́ ~се́яліся па ўсёй кра́іне** да́вні дру́зі розійшли́ся (розлеті́лися) по всій краї́ні.

РАССЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **РАССЕ́ЯЦЬ** *док.* **1.** розсіва́ти, розсі́ювати, розсі́яти; **~ваць жы́та** розсіва́ти (розсі́ювати) жи́то; **2.** *фіз.* розсі́ювати, розсі́яти; **3.** розганя́ти, розго́нити, розігна́ти; розві́ювати, розві́яти; *(горе, нудьгу; хмари — ще)* розбива́ти, розби́ти; **~се́яць варо́жую ко́нніцу** розігна́ти воро́жу кінно́ту; **~ се́яць падазро́нне** розві́яти (розігна́ти) підо́зру.

РАССЕ́К, -ку *ч.* ро́зруб.

РАССЕ́КЧЫ *див.* **рассяка́ць**.

РАССЕ́КЧЫСЯ *док. див.* **рассяка́цца**.

РАССЕ́ЯНЫ 1. *дієприкм.* розсі́яний; розі́гнаний; розві́яний; розби́тий; розпоро́шений; **2.** *(у знач. прикм.: розкиданий на великому просторі)* розки́даний, розсі́яний; рідки́й; **~нае насе́льніцтва** рідке́ (розки́дане, розсі́яне) насе́лення; **3.** *у знач. прикм. фіз. тощо* розсі́яний; **~нае святло́** розсі́яне сві́тло; *(перен. — звичайно)* тьмя́не (блі́де, хистке́, непе́вне) сві́тло; **4.** *у знач. прикм.* неува́жний, неува́жливий; **р. по́гляд** неува́жний (неува́жливий) по́гляд; **р. чалаве́к** неува́жна (неува́жлива) люди́на. — *Див. ще* **рассе́йваць**.

РАССКАВЫТА́ЦЦА *док. розм. (про собаку)* розскавча́тися, розскавуча́тися, розскавулі́тися.

РАССКАРО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **РАССКАРО́ДЗІЦЬ** *док. розм. с.-г.* розбороно́вувати, розборонува́ти.

РАССКВА́РВАЦЬ *недок.*, **РАССКВА́РЫЦЬ** *док.* підсма́жувати, підсма́жити; *(розм.)* присма́жувати, присма́жити, піджа́рювати, піджа́рити; **~рыць са́ла** підсма́жити (присма́жити, піджа́рити) са́ло.

РАССКУБА́ННЕ *с.* розску́бування.

РАССКУБА́ЦЦА *і* **РАССКУ́БВАЦЦА** *недок. пас.* **1.** розску́буватися, розскуба́тися; **2.** розщи́пуватися.

РАССКУБА́ЦЬ *і* **РАССКУ́БВАЦЬ** *недок.*, **РАССКУ́БЦІ** *док.* **1.** *(скубаючи, роздерти, розтягнути що-небудь)* розску́бувати, розскуба́ти, розску́бти, розску́бати; **2.** *(подрібнювати, розділяти на частини)* розщи́пувати, розщипа́ти.

РАССКУ́БЕНЫ розску́баний; розщи́паний. — *Див. ще* **расскуба́ць**.

РАССКУГО́ЛІЦЦА *док. розм.* **1.** *(про собаку)* розскавча́тися, розскавуча́тися, розскавулі́тися; **2.** *перен.* розпла́катися.

РАССЛАБЛЕ́ННЕ *с.* розсла́блення, *(незак. д. — ще)* розслабля́ння.

РАССЛАБЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАССЛА́БІЦЦА** *док.* розсла́блюватися, розслабля́тися, розсла́битися.

РАССЛАБЛЯ́ЦЬ *недок.*, **РАССЛА́БІЦЬ** *док.* розсла́блювати, розслабля́ти, розсла́бити.

РАССЛАЕ́ННЕ *с.* розшарува́ння; *(незак. д., стан — ще)* розшаро́вування.

РАССЛІ́ЗГАЦЬ *док.* розко́взати, ви́сковзати.

РАССЛО́ЕНЫ *прям., перен.* розшаро́ваний. — *Див. ще* **рассло́йваць**.

РАССЛО́ЙВАННЕ *с. прям., перен.* розшаро́вування.

РАССЛО́ЙВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАССЛАІ́ЦЦА** *док. прям., перен.* розшаро́вуватися, розшарува́тися.

РАССЛО́ЙВАЦЬ *недок.*, **РАССЛАІ́ЦЬ** *док. прям., перн.* розшаро́вувати, розшарува́ти.

РАССЛО́ЙКА *ж. (дія)* розшарува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* розшаро́вування *с.*

РАССМАКТА́НЫ *розм.* розсмо́ктаний. — *Див. ще* **рассмо́ктваць**.

РАССМО́КТВАЦЬ *недок.*, **РАССМАКТА́ЦЬ** *док.* розсмо́ктувати, розсмокта́ти, розсиса́ти, розісса́ти.

РАССНА́СТКА *ж. мор.* розсна́щення *с.*, *(незак. д. — ще)* розсна́щування *с.*

РАССНА́ШЧВАЦЦА *недок. пас. мор.* розсна́щуватися, розснаща́тися.

РАССНА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **РАССНА́СЦІЦЬ** *док. мор.* розсна́щувати, розснаща́ти, розснасти́ти.

РАССО́ВАНЫ *розм.* розі́пханий, розі́пхнутий; розти́каний. — *Див. ще* **рассо́ўваць²**.

РАССО́ЎВАННЕ *с.* **1.** розсо́вування; **2.** *розм.* розпиха́ння.

РАССО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАССУ́НУЦЦА** *док.* **1.** розсо́вуватися, розсу́нутися; **2.** *недок. пас.* розсо́вуватися; розпиха́тися.

РАССО́ЎВАЦЬ¹ *недок.*, **РАССУ́НУЦЬ** *док. (відсувати одне від одного на певну відстань у різні боки; розштовхувати; збільшувати в розмірах)* розсо́вувати, розсува́ти, розсу́нути.

РАССО́ЎВАЦЬ² *недок.*, **РАССО́ВАЦЬ** *док. розм.* розпиха́ти, розіпха́ти, *(однор.)* розпихну́ти, розіпхну́ти, *(багато, усе)* порозпиха́ти; **рассо́ваць гро́шы па кішэ́нях** розіпха́ти (розіпхну́ти) гро́ші по кише́нях.

РАССО́ЎНЫ розсувни́й.

РАССТРАЛЯ́НЫ 1. розстрі́ляний; **2.** ви́стріляний, розстрі́ляний, пострі́ляний. — *Див. ще* **расстрэ́льваць**.

РАССТРАЧЫ́ЦЬ *док. крав.* ви́строчити.

РАССТРО́ЧАНЫ *крав.* ви́строчений.

РАССТРО́ЧВАННЕ *с. крав.* вистро́чування.

РАССТРО́ЧКА *ж. крав.* вистро́чування *с.*

РАССТРЫГА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАССТРЫ́ГЧЫСЯ** *док. церк.* розстрига́тися, розстри́гтися.

РАССТРЫГА́ЦЬ *недок.*, **РАССТРЫ́ГЧЫ** *док. церк.* розстрига́ти, розстри́гти.

РАССТРЫЖЭ́ННЕ *с.* розстри́ження.

РАССТРЭ́Л, -лу *ч.* ро́зстріл.

РАССТРЭ́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.* розстрі́люватися, вистрі́люватися, розстрі́люватися.

РАССТРЭ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАССТРАЛЯ́ЦЬ** *док.* **1.** розстрі́лювати, розстріля́ти, *(багатьох, усіх)* порозстрі́лювати; **2.** *(витрачати під час стріляння)* вистрі́лювати, ви́стріляти, розстрі́лювати, розстріля́ти, *(док.)* порозстрі́лювати, постріля́ти.

РАССТЫКАВА́НЫ *і* **РАССТЫКО́ВАНЫ** розстико́ваний. — *Див. ще* **расстыко́ўваць**.

РАССТЫКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАССТЫКАВА́ЦЬ** *док.* розстико́вувати, розстикува́ти.

РАССТЫКО́ЎКА *ж.* розстико́вування *с.*

РАССУ́ДЖАНЫ 1. розсу́джений; **2.** ви́рішений; **3.** розмірко́ваний. — *Див. ще* **рассу́джваць**.

РАССУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **РАССУДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(ухвалювати рішення)* розсу́джувати, розсуди́ти; **2.** вирі́шувати, ви́рішити; **3.** *(думати)* розмірко́вувати, розміркува́ти.

РАССУКА́НЫ розсу́каний. — *Див. ще* **рассу́кваць**.

РАССУ́КВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАССУКА́ЦЦА** *док.* розсу́куватися, розсука́тися.

РАССУ́КВАЦЬ *недок.*, **РАССУКА́ЦЬ** *док.* розсу́кувати, розсука́ти.

РАССЦІЛА́ЦЬ *недок.*, **РАЗАСЛА́ЦЬ** *док.* розстеля́ти, розсте́лювати, розстели́ти, *(багато, усе)* порозстеля́ти; розстила́ти, розісла́ти, *(багато, усе)* порозстила́ти; стели́ти, постели́ти, сла́ти, посла́ти; ~**сла́ць абру́с** розстели́ти (розісла́ти, постели́ти, посла́ти) скатерти́ну (ска́терку).

РАССЫЛА́ЦЦА *недок. пас.* розсила́тися.

РАССЫЛА́ЦЬ *недок.*, **РАЗАСЛА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розсила́ти, розісла́ти, *(багато, усе)* порозсила́ти; ~**сла́ць пісьмы** розісла́ти листи́; ~**сла́ць усíх кур'ёраў** розісла́ти всіх кур'є́рів.

РАССЫ́ЛАЧНЫ розсильни́й.

РАССЫ́ЛКА *ж.* розсила́ння. *с.*

РАССЫПА́ЦЦА *недок.*, **РАССЫ́ПАЦЦА** *док.* **1.** розсипа́тися, розси́патися, *(про багато, про все)* порозсипа́тися; **соль ~палася** сіль розси́палася; **валасы́ ~паліся па плячах** воло́сся розси́палося (розмета́лося) по плеча́х; *(розвалюватися — ще)* розпада́тися, розпа́стися, *(про багато, про все)* порозпада́тися; **бо́чка ~палася** бо́чка розпа́лася (розси́палася); *(розлітатися, розбігатися — ще розм.)* розска́куватися, розско́читися, *(док.)* порсну́ти, пороснути; *(недок. про неживі предмети — ще розм.)* не держа́тися ку́пи; **лю́дзі ~паліся па ўсім по́лі** люди розси́палися по всьо́му по́лю; **2.** *(у чому й без дод. розм.)* розсипа́тися, розси́патися *(у чому, чим)*, *(недок.)* си́пати, розсипа́ти *(що)*; *(рідко)* розто́чуватися, розточи́тися *(у чому, чим)*; **рассы́пацца ў пахвала́х** розси́патися в похвала́х (похвала́ми); розточи́тися в похвала́х (похвала́ми); **3.** *(чим — сміхом тощо)* залива́тися, зали́тися *(чим, від чого)*; розлива́тися, розли́тися *(чим)*; **рассы́пацца ро́гатам** зали́тися ре́готом (від ре́готу), розли́тися ре́готом; **4.** *(про уривчасті звуки)* розляга́тися, розлягти́ся; **5.** *розм.* наро́джувати, народи́ти; ◊ **рассыпа́цца дро́бным ма́кам** ні́зько сла́тися (стели́тися) *(перед ким)*, листо́м стели́тися *(перед ким)*; шо́вком сла́тися під но́ги *(кому)*, підсипа́тися *(до кого)*.

РАССЫПА́ЦЬ *недок.*, **РАССЫ́ПАЦЬ** *док. у різн. знач.* розсипа́ти, розси́пати, *(багато, усе)* порозсипа́ти; **рассы́паць муку́ па мяшка́х** розси́пати бо́рошно по мішка́х; **рассы́паць угнае́нне** розси́пати до́бриво; **рассы́паць ро́ту ўздоўж даро́гі** розси́пати ро́ту вздовж доро́ги.

РАССЫ́ПІСТАСЦЬ *і* **РАССЫ́ПЧАТАСЦЬ** *ж.* розси́пчастість; кри́хкість; си́пкість, сипу́чість.

РАССЫ́ПІСТЫ *і* **РАССЫ́ПЧАТЫ** розси́пчастий; *(який легко кришиться)* крихки́й; *(про картоплю тощо — ще)* сипки́й, сипу́чий.

РАССЫЦЕ́ЦЬ *док. розм.* розжирíти; *(розтовстіти)* розгла́днути, розгла́дшати.

РАССЯДЛА́НЫ розсíдланий. — *Див. ще* **рассядло́ўваць**.

РАССЯДЛО́ЎВАННЕ *с.* розсíдлування.

РАССЯДЛО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАССЯДЛА́ЦЦА** *док.* розсíдлуватися, розсідла́тися.

РАССЯДЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАССЯДЛА́ЦЬ** *док.* розсíдлувати, розсідла́ти.

РАССЯКА́ЦЦА *недок. пас.*, **РАССЯЧЫ́СЯ** *і* **РАССЕ́КЧЫСЯ** *док.* розсіка́тися, розсíктися.

РАССЯКА́ЦЬ *недок.*, **РАССЯЧЫ́** *і* **РАССЕ́КЧЫ** *док.* розсіка́ти, розсíкти; розтина́ти, розтя́ти, розітну́ти; *(згори донизу — ще)* розча́хувати, розчахну́ти; розрíзувати, розрíза́ти, розрíзати; ~**чы́ бервяно́** розруба́ти коло́ду; ~**чы́ па́лец** розтя́ти (розрíзати) па́льця (па́лець); **парахо́д рассе́к хва́лі** пароплав розсíк (розітну́в, розтя́в, розрíзав, розби́в) хви́лі; ◊ **рассячы́ го́рдзіеў ву́зел** розруба́ти (розсíкти) го́рдіїв ву́зол.

РАССЯЧЭ́ННЕ *с.* розсíчення, ро́зтин *ч.*, *(незак. д. — ще)* розсіка́ння, розтина́ння; розча́хування; розрíзування, розрíза́ння.

РАСТАПТА́НЫ *і* **РАСТО́ПТАНЫ 1.** розто́птаний, сто́птаний; **2.** розто́птаний, розхо́джений. — *Див. ще* **расто́птваць**.

РАСТАПТА́ЦЦА *див.* **расто́птвацца**.

РАСТАПТА́ЦЬ *див.* **расто́птваць**.

РАСТАПЫ́РАНЫ розчепíрений; розтепíрчений. — *Див. ще* **растапы́рваць**.

РАСТАПЫ́РВАННЕ *с. розм.* розчепíрювання.

РАСТАПЫ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТАПЫ́РЫЦЦА** *док. розм.* розчепíрюватися, розчепíритися, *(про багато, про все)* порозчепíрюватися.

РАСТАПЫ́РВАЦЬ *недок.*, **РАСТАПЫ́РЫЦЬ** *док.* розчепíрювати, розчепíрити, *(багато, усе)* порозчепíрювати; ~**пырыць но́гі** розчепíрити но́ги; ~**пырыць па́льцы** розчепíрити па́льці.

РАСТАРГАВА́НЫ *розм.* розторго́ваний. — *Див. ще* **растарго́ўваць**.

РАСТАРГО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТАРГАВА́ЦЦА** *док. розм.* розторго́вуватися, розторгува́тися.

РАСТАРГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСТАРГАВА́ЦЬ** *док. розм.* розторго́вувати, розторгува́ти.

РАСТАРМАЖЭ́ННЕ *с.* розгальмо́вування.

РАСТАРМО́ЖАНЫ розгальмо́ваний. — *Див. ще* **растармо́жваць**.

РАСТАРМО́ЖВАННЕ *с.* розгальмо́вування.

РАСТАРМО́ЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТАРМАЗІ́ЦЦА** *док.* розгальмо́вуватися, розгальмува́тися.

РАСТАРМО́ЖВАЦЬ *недок.*, **РАСТАРМАЗІ́ЦЬ** *док.* розгальмо́вувати, розгальмува́ти.

РАСТАСАВА́НЫ *і* **РАСТАСО́ВАНЫ** *прям., перен.* розтасо́ваний. — *Див. ще* **растасо́ўваць**.

РАСТАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСТАСАВА́ЦЬ** *док. прям., перен.* розтасо́вувати, розтасува́ти; ~**ва́ць людзе́й па пако́ях** розтасува́ти люде́й по кімна́тах.

РАСТАСО́ЎКА *ж.* розтасо́вування *с.*

РАСТАЎКА́ЦЬ *див.* **расто́ўкаць**.

РАСТАЎЧЫ́ *див.* **расто́ўкаць**.

РАСТАЎЧЫ́СЯ *див.* **расто́ўкацца**.

РАСТВАРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* розчи́нність.

РАСТВАРА́ЛЬНЫК, -ку *ч. хім.* розчи́нник.

РАСТВАРА́ЛЬНЫ *хім.* **1.** розчи́нний; ~**ныя рэ́чывы** розчи́нні речови́ни; **2.** яки́й (що) розчиня́є, розчи́нювальний.

РАСТВАРА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТВАРЫ́ЦЦА** *док. хім.* розчиня́тися, розчини́тися, *(про багато, про все)* порозчиня́тися.

РАСТВАРА́ЦЬ *недок.*, **РАСТВАРЫ́ЦЬ** *док. хім.* розчиня́ти, розчини́ти, *(багато, усе)* порозчиня́ти; ~**рыць соль у вадзе́** розчини́ти сіль у воді.

РАСТВАРЭ́ННЕ *с. хім.* розчи́нення, розчиня́ння.

РАСТВО́Р, -ру *ч. хім.* ро́зчин; **фізіялагі́чны р.** фізіологі́чний ро́зчин.

РАСТВО́РАНЫ *хім. і т. ін.* розчи́нений. — *Див. ще* **раствара́ць**.

РАСТВО́РНЫ *хім.* ро́зчиновий.

РАСТЛУМАЧА́ЛЬНЫ роз'я́снювальний; поя́снювальний.

РАСТЛУМА́ЧАНЫ роз'я́снений; поя́снений, розтлума́чений. — *Див. ще* **растлума́чваць**.

РАСТЛУМА́ЧВАННЕ *с.* розтлума́чування, розтлума́чення, ви́тлумачення.

РАСТЛУМА́ЧВАЦЦА *недок., пас.* розтлума́чуватися, витлума́чуватися.

РАСТЛУМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **РАСТЛУМА́ЧЫЦЬ** *док.* розтлума́чувати, розтлума́чити, витлума́чувати, ви́тлумачити; *(розм.)* розтовкма́чувати, розтовкма́чити, розтовма́чити, витовкма́чувати, ви́товкмачити, витовма́чувати, ви́товмачити.

РАСТЛУМАЧЭ́ННЕ *с.* **1.** розтлума́чування, розтлума́чення, ви́тлумачення; **2.** *(розповідь, документ)* роз'я́снення, поя́снення; **афіцы́йнае р.** офіці́йне роз'я́снення (поя́снення).

РАСТЛУСЦЕ́ЛЫ розжирі́лий, яки́й (що) розжирі́в. — *Див. ще* **растлусце́ць**.

РАСТЛУСЦЕ́ЦЬ розжирі́ти; *(розтовстіти)* розгла́днути, розгла́дшати, *(розм.)* розпасти́ся, уби́тися в ті́ло.

РАСТО́ПТАНЫ *див.* **растапта́ны**.

РАСТО́ПТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТАПТА́ЦЦА** *док. (про взуття)* розто́птуватися, розтопта́тися.

РАСТО́ПТВАЦЬ *недок.*, **РАСТАПТА́ЦЬ** *док.* **1.** *прям., перен.* розто́птувати, розтопта́ти, сто́птувати, стопта́ти, *(багато, усе)* посто́птувати; **2.** *розм. (взуття — розношувати)* розто́птувати, розтопта́ти, розхо́джувати, розходи́ти.

РАСТО́РКАЦЬ *док. обл.* розі́пха́ти, розіпхну́ти, *(багато, усе)* порозпиха́ти.

РАСТО́ЎКАЦЦА *і* **РАСТО́ЎКВАЦЦА** *недок.*, **РАСТАЎЧЫ́СЯ** *док.* **1.** товкти́ся, розтовкти́ся, потовкти́ся; *(про картоплю — ще)* м'я́тися, розім'я́тися, пом'я́тися; **2.** *розм. (розбиватися)* розтро́щуватися, розтрощи́тися, *(док.)* розтовкти́ся; **3.** *недок. пас.* товкти́ся; м'я́тися; розтро́щуватися.

РАСТО́ЎКАЦЬ *і* **РАСТАЎКА́ЦЬ, РАСТО́ЎКВАЦЬ** *недок.*, **РАСТАЎЧЫ́** *док.* **1.** товкти́, розто́вкувати, розтовкти́; *(картоплю — ще)* м'я́ти, розім'я́ти, пом'я́ти; **~чы пе́рац** розтовкти́ пе́рець; **2.** *розм. (розбивати)* розтро́щувати, розтрощи́ти, *(док. розм.)* розтовкти́, розхря́пати; **~чы ва́зу** розби́ти (розтрощи́ти) ва́зу; **3.** *розм. (розбити до крові)* роз'ю́шувати, роз'ю́шити; *(рідше)* розква́шувати, розква́сити; **~чы нос** роз'ю́шити (розква́сити) ніс (но́са), пусти́ти кров (ма́зку, ю́шку, руду́) з но́са.

РАСТРАНЖЫ́РАНЫ *розм.* розтри́ньканий. — *Див. ще* **растранжы́рваць.**

РАСТРАНЖЫ́РВАННЕ *с. розм.* розтри́нькування, три́нькання.

РАСТРАНЖЫ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТРАНЖЫ́РЫЦЦА** *док. розм.* розтри́нькуватися, розтри́нькатися.

РАСТРАНЖЫ́РВАЦЬ *недок.*, **РАСТРАНЖЫ́РЫЦЬ** *док. розм.* розтри́нькувати, розтри́нькати, *(багато, усе)* порозтри́нькувати; проци́ндрювати, проци́ндрити.

РАСТРАПА́НЫ *дієприкм., прикм.* розтрі́паний; розкуйо́вджений, розко́шланий, розкошла́чений, розті́паний; скуйо́вджений, розпа́тланий, попа́тланий, розчу́храний, розку́дланий, розкудо́вчений; *(у знач. прикм.: нерозчесаний — ще)* розкудла́чений. — *Див. ще* **растрэ́пваць**.

РАСТРАПА́ЦЦА *див.* **растрэ́пвацца**.

РАСТРАПА́ЦЬ *див.* **растрэ́пваць**.

РАСТРАСА́ННЕ *і* **РАСТРЭ́СВАННЕ** *с.* розтру́шування; розворушування.

РАСТРАСА́ЦЦА *і* **РАСТРЭ́СВАЦЦА** *недок.*, **РАСТРЭ́СЦІСЯ** *док.* **1.** розтру́шуватися, розтруси́тися, *(про багато, про все)* порозтру́шуватися; **2.** *(док.: стомитися від їзди)* розтрясти́ся, розтруси́тися; **3.** *недок. пас.* розтру́шуватися; розвору́шуватися.

РАСТРАСА́ЦЬ *і* **РАСТРЭ́СВАЦЬ** *недок.*, **РАСТРЭ́СЦІ** *док.* **1.** розтру́шувати, розтруси́ти, *(багато, усе)* порозтру́шувати; **~сці се́на** розтруси́ти (розворуши́ти) сіно; **~сці сноп** розтруси́ти (розворуши́ти) сніп; **2.** *перен. розм.* руйнува́ти, зруйнува́ти, поруйнува́ти, розруйнува́ти; **~сці гаспада́рку** зруйнува́ти госпо́дарство; **3.** *перен. розм. (багато марно витрачати)* розтри́нькувати, три́нькати, розтри́нькати, *(багато, усе)* порозтри́нькувати; проци́ндрювати, проци́ндрити; **4.** *(стомлювати, будити трясінням)* розтряса́ти, розтрясти́, *(док.)* розтруси́ти.

РАСТРО́ПА *ч. і ж. розм.* задри́панка, нетіпа́ха, хво́йда; *(з незачесаним волоссям)* нечо́са, куйо́вда.

РАСТРУ́Б *ч.* ро́зтруб; **бо́ты з ~бамі** чо́боти з ро́зтрубами.

РАСТРУ́БНЫ ро́зтрубний.

РАСТРУ́СКА *ж. торг. (втрата у вазі)* ро́зтруска; **р. мукі́** ро́зтруска бо́рошна.

РАСТРУ́ШЧАНЫ *розм.* розтро́щений. — *Див. ще* **растру́шчваць**.

РАСТРУ́ШЧВАННЕ *с.* розтро́щування, розтро́щення.

РАСТРУ́ШЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТРУ́ШЧЫЦЦА** *док. розм.* розтро́щуватися, розтрощи́тися.

РАСТРУ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **РАСТРУ́ШЧЫЦЬ** *док. розм.* розтро́щувати, розтрощи́ти.

РАСТРЫБУ́ШАНЫ *розм.* **1.** розпа́траний, розпотро́шений, розчи́нений, ви́тельбушений; **2.** розша́рпаний, розтрі́паний, потрі́паний, розі́рваний. — *Див. ще* **растрыбу́шваць**.

РАСТРЫБУ́ШВАЦЬ *недок.*, **РАСТРЫБУШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** па́трати, розпа́трати; *(очищати від нутрощів — ще)* розчиня́ти, розчини́ти, тельбуши́ти, ви́тельбушити; **~шы́ць ку́рыцу** розпа́трати (розчини́ти, ви́тельбушити) ку́рку; **2.** розтряса́ти, розтрясти́, розкида́ти, розки́дати, роздира́ти, розідра́ти (розде́рти); **~шы́ць папе́ры** розтрясти́ (розки́дати) папе́ри; **3.** *пе-*

рен. тріпа́ти, розтріпа́ти, ша́рпати, розша́рпати, рва́ти, розірва́ти; **~шыць чамада́н** розша́рпати (розірва́ти, розде́рти) валі́зу.

РАСТРЫБУШЫЦЦА *док. розм.* розтріпа́тися, розша́рпатися, розірва́тися.

РАСТРЭ́ПВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСТРАПА́ЦЦА** *док.* розтрі́пуватися, розтріпа́тися; розкуйо́вджуватися, розкуйо́вдитися, скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися; *(розм.)* розпа́тлуватися, розпа́тлатися, *(док.)* розку́длатися, розкудо́вчитися.

РАСТРЭ́ПВАЦЬ *недок.*, **РАСТРАПА́ЦЬ** *док.* розтрі́пувати, розтріпа́ти, *(багато, усе)* порозтрі́пувати; розкуйо́вджувати, розкуйо́вдити, *(розм.)* ко́шлати, розко́шлати, кошла́тити, розкошла́тити, *(док.)* розтіпа́ти; *(волосся, пір'я тощо — ще)* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, *(розм.)* розпа́тлувати, розпа́тлати, *(док.)* попа́тлати, розчухра́ти, розку́длати, розкудо́вчити; **~па́ць пяньку́** розтріпа́ти коно́плі (пря́диво).

РАСТРЭ́СВАННЕ *с.* розтру́шування, розвору́шування; руйнува́ння; розтри́нькування.

РАСТРЭ́СВАЦЦА *див.* **растраса́цца**.

РАСТРЭ́СВАЦЬ *див.* **растраса́ць**.

РАСТРЭ́СЕНЫ розтру́шений, розвору́шений; зруйно́ваний, поруйно́ваний; розтри́ньканий, проци́ндрений. — *Див. ще* **растраса́ць**.

РАСТУШАВА́НЫ *спец.* розтушо́ваний. — *Див. ще* **растушо́ўваць**.

РАСТУШО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСТУШАВА́ЦЬ** *док. спец.* розтушо́вувати, розтушува́ти.

РАСТУШО́ЎКА *ж. спец.* **1.** *(дія)* розтушо́вування *с.*, розтушува́ння *с.*; **2.** *(паличка для тушування)* розтушо́вка.

РАСТЭРМІНАВА́НЫ розкла́дений [на пе́вний те́рмін (строк)].

РАСТЭРМІНО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* розклада́тися [на пе́вний те́рмін (строк)], *(про борг — ще)* реструктуризува́тися.

РАСТЭРМІНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСТЭРМІНАВА́ЦЬ** *док.* розклада́ти (розкла́сти) [на пе́вний те́рмін (строк)], *(про борг — ще)* реструктуризо́вувати, реструктуризува́ти.

РАСТЭРМІНО́ЎКА *ж. (дія)* розкла́дення [платежі́в]; креди́т *ч.*; **про́дaж у ~ку** про́даж на ви́плат.

РАСФАНТАЗІ́РАВАЦЦА *док. розм.* розфантазува́тися.

РАСФАРБАВА́НЫ розфарбо́ваний; розмальо́ваний, помальо́ваний. — *Див. ще* **расфарбо́ўваць**.

РАСФАРБО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* розфарбо́вуватися; розмальо́вуватися, *(про багато, про все)* порозмальо́вуватися.

РАСФАРБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСФАРБАВА́ЦЬ** *док.* розфарбо́вувати, розфарбува́ти; розмальо́вувати, розмалюва́ти, *(багато, усе)* порозмальо́вувати, *(док.)* помалюва́ти; **~ва́ць ца́цку** розфарбува́ти (розмалюва́ти) ця́цьку (і́грашку).

РАСФАРБО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* розфарбо́вування *с.*, розфарбува́ння *с.*; розмальо́вування *с.*, розмалюва́ння *с.*; **2.** *(кольоровий візерунок)* малю́нок.

РАСФАРМІРАВА́ННЕ *с.* розформува́ння.

РАСФАРМІРАВА́НЫ розформо́ваний. — *Див. ще* **расфарміро́ўваць**.

РАСФАРМІРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСФАРМІРАВА́ЦЦА** *док.* розформо́вуватися, розформува́тися.

РАСФАРМІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСФАРМІРАВА́ЦЬ** *док.* розформо́вувати, розформува́ти.

РАСФАРМІРО́ЎКА *ж.* розформува́ння *с.*

РАСФАСАВА́НЫ *торг.* розфасо́ваний. — *Див. ще* **расфасо́ўваць**.

РАСФАСО́ЎВАЦЦА *недок. пас. торг.* розфасо́вуватися.

РАСФАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСФАСАВА́ЦЬ** *док. торг.* розфасо́вувати, розфасува́ти.

РАСФАСО́ЎКА *ж.* розфасува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* розфасо́вування *с.*

РАСФАСО́ЎШЧЫК *ч. торг.* розфасо́вувач, розфасо́вник.

РАСФАСО́ЎШЧЫЦА *ж. торг.* розфасо́вувачка, розфасо́вниця.

РАСФРАНЦІ́ЦЦА *док. розм.* ви́рядитися; *(розм.)* ви́чепуритися, ви́франтитися.

РАСФРА́НЧАНЫ *розм.* ви́ряджений; *(розм.)* ви́чепурений, ви́франчений. — *Див. ще* **расфранці́цца**.

РАСФУФЫ́РВАЦЦА *недок.*, **РАСФУФЫ́РЫЦЦА** *док. прост. несхв.* виряджа́тися, ви́рядитися; *(розм.)* вичепу́рюватися, ви́чепуритися, *(док.)* розчепури́тися.

РАСФЫ́РКАЦЦА *док. прям., перен. розм.* розпи́рхатися; **ко́нь ~каўся** кінь розпи́рхався; **зака́зчык ~каўся** замо́вник розпи́рхався.

РАСХА́ДЖВАЦЬ *недок.* ходи́ти [туди́-сюди́]; походжа́ти; **р. па пако́і** ходи́ти (походжа́ти) кімна́тою (по кімна́ті).

РАСХАПА́НЫ розха́паний. — *Див. ще* **расхо́пліваць**.

РАСХАПА́ЦЬ *див.* **расхо́пліваць**.

РАСХАПІ́ЦЬ *док.* **1.** розхапа́ти, *(багато, усе)* порозха́пувати; **2.** *(розм. швидко)* роз'єдна́ти, розімкну́ти, розвести́; **р. ру́кі** розвести́ ру́ки.

РАСХАПЛЯ́ЦЦА *див.* **расхо́пліваца**.

РАСХАПЛЯ́ЦЬ *див.* **расхо́пліваць**.

РАСХВА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСХВАЛІ́ЦЬ** *док.* розхва́лювати, розхвали́ти, вихваля́ти, ви́хвалити; звели́чувати, звели́чити *і* звелича́ти; підно́сити, піднести́; **р. да нябёс** піднести́ до небе́с.

РАСХВАЛЯВА́НЫ розхвильо́ваний. — *Див. ще* **расхвалява́ць**.

РАСХВАЛЯВА́ЦЦА *док. у різн. знач.* розхвилюва́тися.

РАСХВАЛЯВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* розхвилюва́ти; **ве́цер ~ва́ў мо́ра** ві́тер розхвилюва́в (розбу́рхав) мо́ре; **гэ́та пісьмо́ ~ва́ла яго́** цей лист розхвилюва́в його́; **маўча́нне сы́на ~ва́ла бацько́ў** си́нове мовча́ння (мовча́ння си́на) розхвилюва́ло (збенте́жило) батькі́в.

РАСХВАСТА́НЫ *розм.* **1.** *(зіпсований хвостанням)* розхльо́станий; **2.** розби́тий, розтро́щений; **3.** *перен.* розби́тий, розгро́млений, розтро́щений, розчу́храний. — *Див. ще* **расхво́стваць**.

РАСХВО́СТВАЦЦА *недок.*, **РАСХВАСТА́ЦЦА** *док. розм.* **1.** розхльо́стуватися, розхльо́стати-

ся; схльо́стуватися, схльо́статися; **пу́га зусі́м ~та́лася** батіг зо́всім розхльо́ставсь (схльо́стався), пу́га зо́всім розхльо́сталася (схльо́сталася); **2.** *недок. пас.* розхльо́стуватися, схльо́стуватися; розбива́тися, розтро́щуватися.

РАСХВО́СТВАЦЬ *недок.*, **РАСХВАСТА́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(псувати хльостанням)* розхльо́стувати, розхльо́стати; схльо́стувати, схльо́стати; **2.** розбива́ти, розби́ти, *(багато, усе)* порозбива́ти; *(ущент)* розтро́щувати, розтрощи́ти, *(багато, усе)* порозтро́щувати, потрощи́ти; *(док.: перев. про посуд — ще розм.)* розтовкти́, розчерепи́ти, розхря́пати, розлупи́ти, розхе́кати; **3.** *перен.* розбива́ти, розби́ти; *(док.)* розтрощи́ти, розчухра́ти; **~та́ць дакла́дчыка** розби́ти (розгроми́ти) доповіда́ча.

РАСХІЛЯ́ЦЦА *і* **РАСХІ́ЛЬВАЦЦА** *недок. пас.*, **РАСХІЛІ́ЦЦА** *док.* розсо́вуватися, розсува́тися, розсу́нутися, *(про багато, про все)* порозсо́вуватися; **засло́на ~лі́лася** завіса розсу́нулася.

РАСХІЛЯ́ЦЬ *і* **РАСХІ́ЛЬВАЦЬ** *недок.*, **РАСХІЛІ́ЦЬ** *док.* розсо́вувати, розсува́ти, розсу́нути, *(багато, усе)* порозсо́вувати, порозсува́ти; **~лі́ць галі́нкі** розсу́нути гілки́; **~лі́ць фіра́нкі** розсу́нути фіра́нки.

РАСХІНА́ННЕ *с.* розсо́вування, розсува́ння; розхиля́ння; розшто́вхування, розпиха́ння; розгорта́ння, розкрива́ння, розку́тування, розхри́стування; розчиня́ння, розчи́нення, розча́хування; розсо́вування, розсува́ння, розши́рення.

РАСХІНА́ЦЦА *недок.*, **РАСХІНУ́ЦЦА** *док.* **1.** розсо́вуватися, розсува́тися, розсу́нутися, *(про багато, про все)* порозсо́вуватися, порозсува́тися; **паку́нак ~ну́ўся** паку́нок розсу́нувся (розгорну́вся); *(про юрбу й т. ін. — ще)* розступа́тися, розступи́тися; *(про кущі, гілки і т. ін. — ще)* розхиля́тися, розхили́тися; **2.** *(про одяг)* розку́туватися, розку́татися; *(відкидати поли свого одягу)* розгорта́ти по́ли, розгорну́ти по́ли; **3.** *(про вікна двері тощо)* [на́встіж, ши́роко] розчиня́тися, [на́встіж, ши́роко] розчини́тися, *(про багато, про все)* порозчиняйтися; розча́хуватися, розчахну́тися; **4.** *перен. (збільшуватися розмірами)* розсо́вуватися, розсува́тися, розсу́нутися; розши́рюватися, розширя́тися, розши́ритися.

РАСХІНА́ЦЬ *недок.*, **РАСХІНУ́ЦЬ** *док.* **1.** розсо́вувати, розсува́ти, розсу́нути, *(багато, усе)* порозсо́вувати, порозсува́ти; *(юрбу — ще розм.)* розшто́вхувати, розштовха́ти, *(багатьох, усіх)* порозшто́вхувати; розпиха́ти, розіпха́ти; *(кущі гілки й т. ін. — ще)* розхиля́ти, розхили́ти; **ён ~ну́ў галі́ны** він розсу́нув (розхили́в) гілки́; **2.** *(одяг)* розгорта́ти, розгорну́ти; розкрива́ти, розкри́ти, *(багато, усе)* порозкрива́ти; розку́тувати, розку́тати; *(на грудях)* розхри́стувати, розхри́стати; **~ну́ць по́лы плашча́** розгорну́ти (розкри́ти) по́ли пальта́; **~ну́ць то́рбу са сне́даннем** розгорну́ти (розкри́ти) то́рбу зі сніда́нком (сні́данням); **3.** *(двері, вікна завісу тощо)* [на́встіж, ши́роко] розчиня́ти, [на́встіж, ши́роко] розчини́ти, *(багато, усе)* порозчиня́ти; розча́хувати, розчахну́ти; **~ну́ць дзве́ры** [на́встіж, ши́роко] розчини́ти (розчахну́ти) две́рі; **~ну́ць засло́ну** розсу́нути заі́су; **~ну́ць пала́тку** розгорну́ти наме́т (наме́та), напну́ти наме́т (наме́та); **4.** *перен. (збільшувати розмірами)* розсо́вувати, розсува́ти, розсу́нути; розши́рювати, розширя́ти, розши́рити; **~ну́ць ме́жы ры́нку збы́ту** розши́рити (розсу́нути) ме́жі ри́нку збу́ту.

РАСХІНУ́ТЫ розсу́нутий, розсу́нений; розшто́вхнутий, розшто́вханий, розі́пханий; розхи́лений; розго́рнутий, розкри́тий, розку́таний, розхри́станий; розчи́нений, розча́хнутий; розши́рений. — *Див. ще* **расхіна́ць**.

РАСХІСТА́НАСЦЬ *ж.* **1.** розхи́таність; **2.** *перен.* розхи́таність; розла́дненість, розла́дженість.

РАСХІСТА́НЫ **1.** розхи́таний; **2.** *перен.* розхи́таний; розла́днаний, розла́джений, розто́рсаний. — *Див. ще* **расхі́стваць**.

РАСХІ́СТВАЦЦА *недок.*, **РАСХІСТА́ЦЦА** *док.* **1.** розхи́туватися, розхита́тися; **вушакі́ ў дзвяра́х ~та́ліся** одві́рки розхита́лися; **2.** *перен.* розхи́туватися, розхита́тися; розла́днуватися, розладна́тися, розла́джуватися, розла́дитися, *(док. рідко)* розто́рсатися; **дысцыплі́на ~та́лася** дисципліна розхита́лася.

РАСХІ́СТВАЦЬ *недок.*, **РАСХІСТА́ЦЬ** *док.* **1.** розхи́тувати, розхита́ти, *(рідше)* вихи́тувати, ви́хитати; **~та́ць слуп** розхита́ти (ви́хитати) стовпа́ (стовп); **~та́ць зуб** розхита́ти (ви́хитати) зу́ба (зуб); **2.** *перен.* розхи́тувати, розхита́ти; розла́днувати, розладна́ти, розла́джувати, розла́дити, *(док. рідко)* розто́рсати; **~та́ць дысцыплі́ну** розхита́ти дисципліну.

РАСХЛЁБАНЫ *див.* **расхляба́ны**.

РАСХЛЁБАЦЬ *див.* **расхлёбваць**.

РАСХЛЁБВАЦЦА *недок. пас.* розплу́туватися, розплу́татися, ула́днуватися, уладна́тися.

РАСХЛЁБВАЦЬ *недок.*, **РАСХЛЁБАЦЬ** *і* **РАСХЛЯБА́ЦЬ** *док.* **1.** *(хлебчучи, з'їдати все разом з іншими або з багатьма)* хлебта́ти, хлебну́ти, *(усе)* ви́хлебтати; *(розм.)* хлепта́ти, хлепну́ти, сьорба́ти, сьорбну́ти, *(док.)* ви́сьорбати; з'їда́ти, з'ї́сти; **~баць полі́ўку** ви́хлебтати (ви́сьорбати) ю́шку; **2.** *перен.* розплу́тувати, розплу́тати, *(багато, усе)* порозплу́тувати; *(розм.)* розсьо́рбувати, розсьо́рбати; ◊ **вы ка́шу заварылі, а нам ~бваць** ви ка́шу навари́ли, а ми му́симо ї́сти (а нам не́ю пекти́ся); ва́ша розчи́на, а нам міси́ти; слю́сар прокра́вся, а коваля́ пока́рано; хто ї́в я́блука, а кому́ оско́ма.

РАСХЛІ́СТАНЫ *і* **РАСХРЫ́СТАНЫ** *розм. (недбало розстебнутий, розкритий)* розхри́станий. — *Див. ще* **расхліста́цца**.

РАСХЛІСТА́ЦЦА *і* **РАСХРЫСТА́ЦЦА** *док.* розхри́статися.

РАСХЛІСТА́ЦЬ *і* **РАСХРЫСТА́ЦЬ** *док. розм.* розхри́стати.

РАСХЛУСІ́ЦЦА *док. прост.* розбреха́тися.

РАСХЛЯ́БАНА *прислівн.* розхи́тано.

РАСХЛЯ́БАНАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість, стан)* розхи́таність; хи́ткість; безла́дність; **2.** безла́ддя *с.*, бе́злад *ч.*

РАСХЛЯБА́НЫ *і* **РАСХЛЁБАНЫ** **1.** ви́хлебаний, ви́хлептаний; з'ї́дений; **2.** розплу́таний. — *Див. ще* **расхлёбваць**.

РАСХЛЯ́БВАННЕ *с.* розхи́тування.

РАСХЛЯ́БВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСХЛЯ́-**

БАЦЦА *док. прям., перен.* розхи́туватися, розхита́тися.

РАСХЛЯ́БВАЦЬ *недок.*, **РАСХЛЯ́БАЦЬ** *док. прям., перен.* розхи́тувати, розхита́ти.

РАСХЛЯ́БІСТЫ *розм.* сльота́вий, сльотли́вий, сльотни́й, сльотяни́й; **~тая даро́га** сльота́ва (сльотли́ва, сльотна́, сльотяна́) доро́га.

РАСХЛЯ́БІЦЦА *ж. обл.* осіннє бездорі́жжя *с.*; весня́не бездорі́жжя *с.*

РАСХНЫ́КАЦЦА *док. розм.* **1.** розпхи́катися; **2.** *перен.* розскиглитися.

РАСХО́Д, -ду *ч.* **1.** *(дія)* розхід; розхо́дження *с.*; **2.** ви́трата *ж.*, *(дія — ще)* витрача́ння *с.*; *(розм.)* тра́та *ж.*; **р. ваду́** ви́трата (витрача́ння) води́; **р. электраэне́ргіі** ви́трата (витрача́ння) електроене́ргії; **3.** *перев. мн.* ви́трати; **4.** *бухг.* вида́ток; ◊ **спіса́ць у р.** списа́ти на вида́ток; **кішэ́нныя ~ды** кишенько́ві ви́трати; **пусці́ць у р.** *(про людей: знищити)* поста́вити до стінки *(кого)*; ви́вести (пусти́ти *й т. ін.*) в розхід *(кого)*; ку́лю да́ти *(кому)*; **у ~дзе а)** бу́ти відсу́тнім; **б)** бу́ти в ужи́тку; **лю́дзі ў ~дзе** лю́ди порозхо́дилися (розійшли́ся).

РАСХО́ДАВАННЕ *с.* **1.** витрача́ння, ви́трата; **2.** спожива́ння.

РАСХО́ДАВАЦЦА *недок. і док.* **1.** витрача́тися, ви́тратитися, тра́титися; **2.** *недок. пас.* витрача́тися, тра́титися; спожива́тися.

РАСХО́ДАВАЦЬ *недок. і док.* **1.** тра́тити, витрача́ти, ви́тратити; **р. матэрыя́л** витрача́ти матеріа́л; **2.** *розм.* спожива́ти, спожи́ти; **р. электраэне́ргію** спожива́ти (спожи́ти) електроене́ргію.

РАСХО́ДЗІЦЦА *див.* **разыхо́дзіцца**.

РАСХО́ДНІК, -ку *ч. бот.* очи́ток, за́яча капу́ста.

РАСХО́ДНЫ видатко́вий; **р. о́рдэр** видатко́вий о́рдер.

РАСХО́ПЛЕНЫ 1. розха́паний; **2.** *розм.* швидко роз'є́днаний (розі́мкнутий, розі́мкнений, розве́дений). — *Див. ще* **расхо́пліваць**.

РАСХО́ПЛІВАННЕ *с.* розха́пування.

РАСХО́ПЛІВАЦЦА *і* **РАСХАПЛЯ́ЦЦА** *недок.* розха́пуватися.

РАСХО́ПЛІВАЦЬ *і* **РАСХАПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **РАСХАПА́ЦЬ** *док.* розха́пувати, розхапа́ти, *(багато, усе)* похапа́ти.

РАСХРЫ́СТАНЫ *див.* **расхлі́станы**.

РАСХРЫСТА́ЦЦА *див.* **расхліста́цца**.

РАСХРЫСТА́ЦЬ *див.* **расхліста́ць**.

РАСХУ́ТАНЫ розку́таний. — *Див. ще* **расху́тваць**.

РАСХУ́ТВАННЕ *с.* розку́тування.

РАСХУ́ТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСХУ́ТАЦЦА** *док.* розку́туватися, розку́татися.

РАСХУ́ТВАЦЬ *недок.*, **РАСХУ́ТАЦЬ** *док.* розку́тувати, розку́тати.

РАСЦАЛАВА́НЫ *і* **РАСЦАЛО́ВАНЫ** розціло́ваний. — *Див. ще* **расцало́ўваць**.

РАСЦАЛО́ЎВАЦЦА *недок.*, **РАСЦАЛАВА́ЦЦА** *док.* розціло́вуватися, розцілува́тися.

РАСЦАЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСЦАЛАВА́ЦЬ** *док.* розціло́вувати, розцілува́ти.

РАСЦАНІ́ЦЬ *див.* **расцэ́ньваць**.

РАСЦВЕ́ЛЕНЫ *розм.* **1.** роздрато́ваний, роздра́жнений; **2.** роз'я́трений, розвере́джений; розтрою́джений. — *Див. ще* **расцве́льваць**.

РАСЦВЕ́ЛЬВАЦЦА *недок. пас. розм.* роздрато́вуватися, роздра́жнюватися.

РАСЦВЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСЦВЯЛІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(кого-небудь)* роздрато́вувати, роздратува́ти, роздра́жнювати, роздражни́ти; **2.** *(рану)* роз'я́трювати, роз'ятри́ти, розвере́джувати, розвереди́ти; *(розм.)* розтрою́джувати, розтрою́дити.

РАСЦВЕ́ТКА *ж.* **1.** *(дія)* розцві́чення *с.*, *(незак. д. — ще)* розцві́чування *с.*; прикраша́ння *с.*, оздо́блення *с.*, *(незак. д. — ще)* прикра́шування *с.*, оздо́блювання *с.*; *(поєднання фарб, кольорів)* ро́зцвітка, заба́рвлення *с.*

РАСЦВІТА́ЦЬ *недок.*, **РАСЦВІСЦІ́** *док. прям., перен.* розцвіта́ти, розцвісти́, *(про багато, про все)* порозцвіта́ти; розквіта́ти, розкві́тнути, *(про багато, про все)* порозквіта́ти; **ру́жы ~цвілі́** троя́нди розцвілі́ (розкві́тнули); **дзяўчы́на ~цвіла́** ді́вчина розцвіла́ (розкві́тла); **твар ~цвіў усме́шкай** на обли́ччі (на лиці́, на виду́) засія́ла у́смішка.

РАСЦВЫ́РКАЦЦА *док. розм.* *(про пташок)* розцвірі́нькатися, розцвірінча́тися; *(про коників і т. ін.)* розцвірча́тися, розцві́ркатися, розсюрча́тися.

РАСЦЕРАБІ́ЦЬ *див.* **расцярэ́бліваць**.

РАСЦЕРУШЫ́ЦЦА *див.* **расцяру́швацца**.

РАСЦЕРУШЫ́ЦЬ *див.* **расцяру́шваць**.

РАСЦЁЛ, -лу *ч. с.-г.* розте́лення *с.*

РАСЦІНА́ЦЬ *недок.*, **РАСЦЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *(розрізувати)* розтина́ти, розтя́ти, розітну́ти; **2.** *(зубами)* перекушувати, перекуси́ти; **3.** *(роз'єднувати)* розтиска́ти, розти́скувати, розти́снути; **расця́ць зу́бы** розти́снути (розціпи́ти, розтули́ти) зу́би.

РАСЦІРА́ЦЬ *недок.*, **РАСЦЕ́РЦІ** *док.* **1.** розтира́ти, розте́рти, *(багато, усе)* порозтира́ти; **~ці фа́рбы** розте́рти фа́рби; **~ці гразь на падло́зе** розте́рти бруд по підло́зі; **2.** розда́влювати, розддави́ти, розду́шувати, розду́ши́ти, розча́влювати, розчави́ти; **~ці я́гаду** роздави́ти (розду́ши́ти, розчави́ти) я́году; ◊ **плю́нуць і ~це́рці** плю́нути й (та й ного́ю) розте́рти.

РАСЦІ́РКА *ж.* **1.** *(дія)* розтира́ння *с.*; **2.** *(пристосування для розтирання)* ро́зтирка, *(розм.)* розтира́чка.

РАСЦІСКА́ННЕ *с.* розтиска́ння, *(незак. д. — ще)* розти́скування.

РАСЦІ́СКАНЫ розда́влений, розду́шений, розча́влений *(у руках)*. — *Див. ще* **расціска́ць**.

РАСЦІСКА́ЦЦА *недок.*, **РАСЦІ́СНУЦЦА** *док.* **1.** розда́влюватися, роздави́тися, розду́шуватися, розду́ши́тися, розча́влюватися, розчави́тися; **2.** розтиска́тися, розти́снутися; **3.** *недок. пас.* розда́влюватися, розду́шуватися, розча́влюватися.

РАСЦІ́СКАЦЬ *док.* роздави́ти, розду́ши́ти, розчави́ти *(в руках)*.

РАСЦІСКА́ЦЬ *недок.*, **РАСЦІ́СНУЦЬ** *док.* **1.** розда́влювати, роздави́ти, розду́шувати, розду́ши́ти, розча́влювати, розчави́ти; **~нуць я́гаду** роздави́ти (розду́ши́ти, розчави́ти) я́году; **2.** розтиска́ти, розти́скувати, розти́снути; **~нуць**

кула́к розти́снути (розціпити, розтули́ти) кулака́ (кула́к).

РАСЦІ́СНУТЫ 1. розда́влений, розду́шений, розча́влений; **2.** розти́снутий, розти́снений. — *Див. ще* **расціска́ць**.

РАСЦУГЛЯ́НЫ 1. розгну́зданий; **2.** *перен.* розгну́зданий; розбе́щений; розпере́заний; нічи́м не прибо́рканий (не прибо́ркуваний), нічи́м не стри́маний (не стри́муваний); **3.** розбе́щений, розпу́щений.

РАСЦУГЛЯ́ЦЬ *док. (коня)* розгнузда́ти.

РАСЦЫРЫ́КАЦЦА *док. розм.* розцвірі́нькатися, розцвірінча́тися.

РАСЦЭ́НАЧНЫ розцінко́вий.

РАСЦЭ́НКА *ж.* **1.** розці́нення *с.*, *(незак. д. — ще)* розці́нювання *с.*; **2.** *(установлена ціна; ставка)* розці́нка.

РАСЦЭ́НШЧЫК *ч. спец.* розці́нник, розці́нювач.

РАСЦЭ́НШЧЫЦА *ж. спец.* розці́нниця, розці́нювачка.

РАСЦЭ́НЬВАЦЦА *недок. спец.* розці́нюватися.

РАСЦЭ́НЬВАЦЬ *недок.*, **РАСЦАНІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* розці́нювати, розціни́ти; **~ні́ць тава́р** розціни́ти това́р; **~ні́ць паво́дзіны** розціни́ти поведі́нку.

РАСЦЮКАВА́НЫ *і* **РАСЦЮКО́ВАНЫ** розпако́ваний. — *Див. ще* **расцюко́ўваць.**

РАСЦЮКО́ЎВАННЕ *с. і* **РАСЦЮКО́ЎКА** *ж.* розпако́вування *с.*, розпакува́ння *с.*

РАСЦЮКО́ЎВАЦЦА *недок. пас. спец.* розпако́вуватися.

РАСЦЮКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСЦЮКАВА́ЦЬ** *док. спец.* розпако́вувати, розпакува́ти.

РАСЦЮКО́ЎКА *див.* **расцюко́ўванне**.

РАСЦЯГА́НЫ *у різн. знач.* розтя́гнутий, розтя́гнений. — *Див. ще* **расця́гваць**.

РАСЦЯ́ГВАЦЦА *недок. пас.*, **РАСЦЯГНУ́ЦЦА** *док. у різн. знач.* розтяга́тися, розтя́гуватися, розтягти́ся, розтягну́тися, *(про багато, про все)* порозтя́гуватися, порозтяга́тися; **рызі́на ~ну́лася** гу́ма розтягну́лася (розтягла́ся); **лі́нія фро́нту ~ну́лася** лінія фро́нту розтягну́лася (розтягла́ся); **рабо́та ~ну́лася на ты́дзень** робо́та розтягну́лася (розтягла́ся) на ти́ждень; **~ну́цца на кана́пе** простягти́ся (простягну́тися; ви́вернутися) на кана́пі.

РАСЦЯ́ГВАЦЬ *недок.*, **РАСЦЯГНУ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* розтяга́ти, розтя́гувати, розтягти́, розтягну́ти, *(багато, усе)* порозтя́гувати, порозтяга́ти; **~ну́ць рызі́ну** розтягти́ (розтягну́ти) гу́му; **~ну́ць сухажы́лле** розтягти́ (розтягну́ти) сухожи́лля; **~ну́ць тэ́рмін сяўбы́** розтягти́ (розтягну́ти) те́рмін (строк) сівби́; **~ну́ць дабро́** розтягти́ (розтягну́ти) добро́.

РАСЦЯ́ГНУТАСЦЬ *і* **РАСЦЯ́ГНЕНАСЦЬ** *ж. прям., перен.* розтя́гнутість, розтя́гненість.

РАСЦЯ́ЖКА *ж.* **1.** *(дія)* розтяга́ння *с.*, розтя́гування *с.*, розтя́гнення *с.*; **2.** ро́зпірка; **3.** *техн.* розтя́жка.

РАСЦЯЖЭ́ННЕ *с. мед.* розтя́гнення, ро́зтяг *ч.*

РАСЦЯ́ПА *ч. і ж. розм.* розтеле́па, розтяпа́ка, маму́ла, тюхті́й *ч.*

РАСЦЯРО́Б, -бу *ч.* **1.** розчи́щення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розчища́ння *с.*; **2.** *(місце, розчищене з-під лісу)* зруб, по́руб.

РАСЦЯРУ́ШАНЫ розтру́шений. — *Див. ще* **расцяру́шваць.**

РАСЦЯРУ́ШВАННЕ *с.* розтру́шування.

РАСЦЯРУ́ШВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСЦЕРУШЫ́ЦЦА** *док.* розтру́шуватися, розтруси́тися, *(про багато, про все)* порозтру́шуватися.

РАСЦЯРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **РАСЦЕРУШЫ́ЦЬ** *док.* розтру́шувати, розтруси́ти.

РАСЦЯРЭ́БЛЕНЫ 1. розчи́щений *(вирубуванням)*; **2.** *перен.* прокла́дений, проторо́ваний. — *Див. ще* **расцярэ́бліваць**.

РАСЦЯРЭ́БЛІВАННЕ *с.* розчи́щення, *(незак. д. — звичайно)* розчища́ння *(вирубуванням)*.

РАСЦЯРЭ́БЛІВАЦЬ *недок.*, **РАСЦЕРАБІ́ЦЬ** *док.* **1.** розчища́ти, розчи́стити *(вирубуванням)*; **2.** *перен.* прокла́да́ти, прокла́сти, торува́ти, проторува́ти; **~бі́ць шлях** прокла́сти (проторува́ти) шлях.

РАСЦЯ́ТЫ 1. розтя́тий; **2.** перекý́шений; **3.** розти́снутий, розти́снений. — *Див. ще* **расціна́ць**.

РАСЦЯ́ЦЬ *див.* **расціна́ць**.

РАСЧАКА́НЕНЫ *техн.* розкарбо́ваний. — *Див. ще* **расчака́ньваць**.

РАСЧАКА́НКА *ж. і* **РАСЧАКА́НЬВАННЕ** *с. техн.* розкарбува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* розкарбо́вування *с.*

РАСЧАКА́НЬВАЦЦА *недок. пас. техн.* розкарбо́вуватися.

РАСЧАКА́НЬВАЦЬ *недок.*, **РАСЧАКА́НІЦЬ** *док. техн.* розкарбо́вувати, розкарбува́ти.

РАСЧА́ЛКА *ж. техн.* **1.** *(дія)* розча́лювання *с.*, розча́лення *с.*, ро́зчал *ч.*; **2.** *(предмет)* ро́зча́лка; розтя́жка.

РАСЧА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСЧА́ЛІЦЬ** *док. техн.* розча́лювати, розча́лити.

РАСЧАПІ́ЦЦА *див.* **расчэ́пліваща**.

РАСЧАПІ́ЦЬ *див.* **расчэ́пліваць**.

РАСЧАПЛЕ́ННЕ *с.* розче́плення, *(незак. д. — ще)* розчі́плювання.

РАСЧАПЛЯ́ЦЦА. *див.* **расчэ́пліваща**.

РАСЧАПЛЯ́ЦЬ *див.* **расчэ́пліваць**.

РАСЧАПНЫ́ розчіпни́й.

РАСЧАРАВА́НА *прислівн.* розчаро́вано.

РАСЧАРАВА́НАСЦЬ *ж.* розчаро́ваність.

РАСЧАРАВА́НЫ розчаро́ваний.

РАСЧАРО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСЧАРАВА́ЦЦА** *док.* розчаро́вуватися, розчарува́тися.

РАСЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **расчэ́рчваць**.

РАСЧАСА́НЫ[1] *і* **РАСЧЭ́САНЫ**[1] розче́саний, ви́чесаний. — *Див. ще* **расчэ́сваць**[1].

РАСЧАСА́НЫ[2] *і* **РАСЧЭ́САНЫ**[2] розте́саний. — *Див. ще* **расчэ́сваць**[2].

РАСЧАСА́ЦЦА[1] *див.* **расчэ́сваща**[1].

РАСЧАСА́ЦЦА[2] *див.* **расчэ́сваща**[2].

РАСЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **расчэ́сваць**[1].

РАСЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **расчэ́сваць**[2].

РАСЧАХЛЁНЫ *спец.* розчо́хлений. — *Див. ще* **расчахля́ць.**

РАСЧАХЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* розчо́хлюватися.

РАСЧАХЛЯ́ЦЬ *недок.*, **РАСЧАХЛІ́ЦЬ** *док. спец.* розчо́хлювати, розчохли́ти.

РАСЧА́ЦЬ *див.* **расчына́ць**.

РАСЧЛЯНЕ́ННЕ *с.* розчленува́ння, *(незак. д. — ще)* розчлено́вування.

РАСЧЛЯНЕ́НАСЦЬ *ж.* розчлено́ваність.

РАСЧЛЯНЁНЫ розчлено́ваний. — *Див. ще* **расчляня́ць**.

РАСЧЛЯНЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСЧЛЯНІ́ЦЦА** *док.* розчлено́вуватися, розчленува́тися.

РАСЧЛЯНЯ́ЦЬ *недок.*, **РАСЧЛЯНІ́ЦЬ** *док.* розчлено́вувати, розчленува́ти.

РАСЧО́СКА *ж.* гребіне́ць *ч.*, гребінка.

РАСЧЫНА́ЦЦА *недок. пас. розм.* починатися, *(розм.)* зачина́тися.

РАСЧЫНА́ЦЬ *недок.*, **РАСЧА́ЦЬ** *док. розм.* почина́ти, поча́ти, розпочина́ти, розпоча́ти, *(розм.)* зачина́ти, зача́ти.

РАСЧЫ́СТКА *ж.* **1.** розчи́щення *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розчища́ння *с.*; **2.** *(місце, розчищене від лісу)* ви́рубка, пору́бка, зруб *ч.*, по́руб *ч.*

РАСЧЫТА́НЫ прочи́таний; розі́браний. — *Див. ще* **расчы́тваць**.

РАСЧЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **РАСЧЫТА́ЦЬ** *док.* чита́ти, прочита́ти; розбира́ти, розібра́ти *(написане)*.

РАСЧЫХВО́СЦІЦЬ *док. прост. прям., перен.* розтрощи́ти, розчухра́ти.

РАСЧЫ́ШЧАНЫ розчи́щений; постру́ганий. — *Див. ще* **расчышча́ць**.

РАСЧЫШЧА́ЦЬ *недок.*, **РАСЧЫ́СЦІЦЬ** *док.* розчища́ти, розчи́стити; *(док.: майданчик, доріжку тощо — ще розм.)* постру́гати; **~ціць лес** розчи́стити ліс; **~ціць шлях** розчи́стити шлях; ◊ **~ціць глébу** *(для кого, чого)* підготува́ти ґрунт.

РАСЧЫШЧЭ́ННЕ *с.* розчи́щення, *(незак. д. — звичайно)* розчища́ння.

РАСЧЭ́ПКА *ж.* розче́плення *с.*, *(незак. д. — ще)* розчі́плювання *с.*

РАСЧЭ́ПЛІВАЦЦА *і* **РАСЧАПЛЯ́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **РАСЧАПІ́ЦЦА** *док.* розчі́плюватися, розчіпля́тися, розчепи́тися.

РАСЧЭ́ПЛІВАЦЬ *і* **РАСЧАПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **РАСЧАПІ́ЦЬ** *док.* розчі́плювати, розчіпля́ти, розчепи́ти.

РАСЧЭ́РЧАНЫ розкре́слений; накре́слений. — *Див. ще* **расчэ́рчваць**.

РАСЧЭ́РЧВАННЕ *с.* розкре́слювання; накре́слювання.

РАСЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* розкре́слюватися; накре́слюватися.

РАСЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **РАСЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* розкре́слювати, розкре́слити; *(зображувати у вигляді креслення — ще)* накре́слювати, накре́слити.

РАСЧЭ́САНЫ[1] *див.* **расчаса́ны**[1].

РАСЧЭ́САНЫ[2] *див.* **расчаса́ны**[2].

РАСЧЭ́СВАННЕ[1] *с.* розчі́сування, вичі́сування.

РАСЧЭ́СВАННЕ[2] *с. тесл.* розті́сування, розтеса́ння.

РАСЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. звор., пас.*, **РАСЧАСА́ЦЦА**[1] *док. (гребінцем)* розчі́суватися, розчеса́тися, *(про багатьох, про всіх)* порозчі́суватися, *(рідше)* вичі́суватися, ви́чесатися.

РАСЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок. пас.*, **РАСЧАСА́ЦЦА**[2] *док.* розті́суватися, розтеса́тися.

РАСЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **РАСЧАСА́ЦЬ**[1] *док. (волосся тощо)* розчі́сувати, розчеса́ти, *(багато, усе)* порозчі́сувати; *(рідше)* вичі́сувати, ви́чесати, *(багато, усе)* повичі́сувати.

РАСЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **РАСЧАСА́ЦЬ**[2] *док. тесл.* розті́сувати, розтеса́ти.

РАСШАВЕ́ЛЕНЫ розвору́шений, розру́ханий. — *Див. ще* **расшаве́льваць**.

РАСШАВЕ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **РАСШАВЯЛІ́ЦЦА** *док.* розвору́шуватися, розворуши́тися; *(перен. — ще)* розру́хуватися, розру́хатися

РАСШАВЕ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **РАСШАВЯЛІ́ЦЬ** *док.* розвору́шувати, розворуши́ти; *(перен. — ще)* розру́хувати, розру́хати.

РАСША́СТАНЫ *розм.* розі́рваний; розде́ртий, розі́драний; пошмато́ваний, розшмато́ваний; розпана́ханий; розни́заний. — *Див. ще* **расша́стаць**.

РАСША́СТАЦЬ *док. розм.* розірва́ти; розде́рти, розідра́ти; *(на шматки — ще)* пошматува́ти, розшматува́ти; *(надвоє — ще розм.)* розпана́хати; *(ривком рідко — ще)* рознизати; **р. суке́нку** розірва́ти (розде́рти, розідра́ти, пошматува́ти, розшматува́ти) су́кню.

РАСШКУМАТА́НЫ *і* **РАСШМАТА́НЫ** *розм. (розірваний на шматочки)* розшмато́ваний. — *Див. ще* **расшкумата́ць**.

РАСШКУМАТА́ЦЬ *і* **РАСШМАТА́ЦЬ** *док. розм. (роздерти на дрібні шматки)* розшматува́ти.

РАСШЛІХТАВА́НЫ *і* **РАСШЛІХТО́ВАНЫ** *текст.* розшліхто́ваний. — *Див. ще* **расшліхто́ўваць**.

РАСШЛІХТО́ЎВАЦЦА *недок. пас. текст.* розшліхто́вуватися.

РАСШЛІХТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСШЛІХТАВА́ЦЬ** *док.* розшліхто́вувати, розшліхтува́ти.

РАСШЛІХТО́ЎКА *ж. текст.* розшліхтува́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розшліхто́вування *с.*

РАСШЛІХТО́ЎШЧЫК *ч. текст.* розшліхто́вувач.

РАСШЛІХТО́ЎШЧЫЦА *ж. текст.* розшліхто́вувачка.

РАСШМАТА́НЫ *див.* **расшкумата́ны**.

РАСШМАТА́ЦЬ *див.* **расшкумата́ць**.

РАСШПІ́ЛЕНЫ розсте́бнутий, розсте́бнений; розщі́бнутий, розщі́бнений, розще́бнений. — *Див. ще* **расшпі́льваць**.

РАСШПІ́ЛЬВАННЕ *с.* розстіба́ння; розщіба́ння.

РАСШПІ́ЛЬВАЦЦА *і* **РАСШПІЛЯ́ЦЦА** *недок. звор., пас.*, **РАСШПІЛІ́ЦЦА** *док.* розстіба́тися, розсті́буватися, *(про багато, про все)* порозстіба́тися; розщіба́тися, розщі́буватися, розщібну́тися, розщебну́тися.

РАСШПІ́ЛЬВАЦЬ *і* **РАСШПІЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **РАСШПІЛІ́ЦЬ** *док.* розстіба́ти, розсті́бувати, розстебну́ти, *(багато, усе)* порозстіба́ти; розщіба́ти, розщі́бувати, розщібну́ти, розщебну́ти.

РАСШПУРЛЯ́НЫ розшпу́рляний, розшпу́ряний. — *Див. ще* **расшпурля́ць**.

РАСШПУРЛЯ́ЦЬ *док.* розшпурля́ти, *(обл.)* розшпуря́ти, розжбурля́ти.

РАСШРУБАВА́НЫ розгви́нчений, розкру́чений. — *Див. ще* **расшрубо́ўваць**.

РАСШРУБО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСШРУБАВА́ЦЦА** *док.* розгви́нчуватися, розгвинти́тися, розкру́чуватися, розкрути́тися.

РАСШРУБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСШРУБАВА́ЦЬ** *док.* розгви́нчувати, розгвинти́ти, розкру́чувати, розкрути́ти.

РАСШТУ́РХАНЫ 1. розшто́вханий; розі́пханий; розборо́нений; **2.** розбу́рканий, розшто́вханий. — *Див. ще* **расшту́рхваць**.

РАСШТУ́РХВАННЕ *с.* **1.** розшто́вхування; розпиха́ння; розбороня́ння; **2.** розбу́ркування, розшто́вхування.

РАСШТУ́РХВАЦЦА *і* **РАСШУРХО́ЎВАЦЦА** *недок. пас.* **1.** розшто́вхуватися; розпиха́тися, розбороня́тися; **2.** розбу́ркуватися, розшто́вхуватися.

РАСШТУ́РХВАЦЬ *і* **РАСШТУРХО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **РАСШТУ́РХАЦЬ** *док.* **1.** розшто́вхувати, розштовха́ти; розпиха́ти, розі́пха́ти, розі́пхну́ти, *(багатьох, усіх)* порозпиха́ти; *(тих, що б'ються тощо — ще)* розборони́ти, розборони́ти; **2.** *(штовхаючи, розбуджувати)* розбу́ркувати, розбу́ркати, розшто́вхувати, розштовха́ти.

РАСШУКА́НЫ розшу́каний. — *Див. ще* **расшу́кваць**.

РАСШУ́КВАЦЦА *недок. пас.*, **РАСШУКА́ЦЦА** *док.* розшу́куватися, розшука́тися, *(про все, про багатьох, про всіх)* порозшу́куватися; знахо́дитися, знайти́ся, відшу́куватися, відшука́тися.

РАСШУ́КВАЦЬ *недок.*, **РАСШУКА́ЦЬ** *док.* розшу́кувати, розшука́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* порозшу́кувати.

РАСШЧАБЕ́НЬВАЦЦА *недок. пас. спец.* розщебе́нюватися.

РАСШЧАБЕ́НЬВАЦЬ *недок.*, **РАСШЧАБЯНІ́ЦЬ** *док. спец.* розщебе́нювати, розщебени́ти.

РАСШЧАБЁНКА *ж.* **1.** *(дія)* розщебе́нювання *с.*, розщебе́нення *с.*; **2.** дрібни́й ще́бінь; *(розм.)* рі́нь.

РАСШЧАДРЫ́ЦЦА *див.* **расшчо́дрываццa**.

РАСШЧАМЛЯ́ЦЦА *і* **РАСШЧЭ́МЛІВАЦЦА** *недок. пас.*, **РАСШЧАМІ́ЦЦА** *док. розм.* розтиска́тися, розти́скуватися, розти́снутися.

РАСШЧАМЛЯ́ЦЬ *і* **РАСШЧЭ́МЛІВАЦЬ** *недок.*, **РАСШЧАМІ́ЦЬ** *док. розм.* розтиска́ти, розти́скувати, розти́снути.

РАСШЧАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **РАСШЧАПІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(колоти, ділити на частини)* розще́плювати, розщепи́ти, розко́лювати, розколо́ти; **~піць па́лку** розщепи́ти (розколо́ти) па́лицю (дрючка́); **2.** *(фізичним впливом роздрібнювати на частинки)* розще́плювати, розщепи́ти; **~піць вало́кны** розщепи́ти воло́кна; **~піць а́там** розщепи́ти а́том; **~піць эфі́р** розщепи́ти ефі́р; **3.** розтиска́ти, розти́скувати, розти́снути; *(міцно стиснуте — ще)* розці́плювати, розці́пити; **~піць зу́бы** розці́пити зу́би; **~піць ру́кі** розти́снути ру́ки; **5.** роздро́блювати, роздроби́ти; *(ущент)* розтро́щувати, розтрощи́ти, *(багато, усе)* порозтро́щувати, потрощи́ти; **~піць галаву́** розтрощи́ти (*розм.* розчерепи́ти) го́лову.

РАСШЧО́ДРЫВАЦЦА *недок.*, **РАСШЧАДРЫ́ЦЦА** *док.* розще́дрюватися, розще́дритися.

РАСШЧО́ЎКАЦЦА *док.* *(про пташиний спів)* розлящáтися; *(про солов'я — ще)* розтьо́хкатися.

РАСШЧЭ́МЛЕНЫ розти́снутий, розти́снений. — *Див. ще* **расшчамля́ць**.

РАСШЧЭ́П, -пу *ч. спец.* ро́зщіп; розкі́л.

РАСШЧЭ́ПІНА *ж. розм.* ро́зщіп *ч.*

РАСШЫВА́ЦЬ *недок.*, **РАСШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(розпороти зшите)* розшива́ти, розши́ти, *(багато, усе)* порозшива́ти; **~шыць кні́гу** розши́ти кни́жку; **2.** *(прикрашати шитвом)* розшива́ти, розши́ти, *(багато, усе)* порозшива́ти; вишива́ти, ви́шити; *(мережкою — ще)* мере́жати, розмере́жати, мере́жити, розмере́жити; *(переважно золотом, сріблом, шовком — ще)* гаптува́ти, вигапто́вувати, ви́гаптувати; **~шыць абру́с** розши́ти (ви́шити) ска́терть; **3.** *буд.* розшива́ти, розши́ти; **~шыць цагляну́ю кла́дку** розши́ти цегляне́ мурува́ння.

РАСШЫРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* розши́рюваність.

РАСШЫРА́ЛЬНІК *ч. спец.* розши́рювач.

РАСШЫРА́ЛЬНЫ *спец.* розши́рювальний.

РАСШЫРА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАСШЫ́РЫЦЦА** *док.* розши́рюватися, розширя́тися, розши́ритися.

РАСШЫРА́ЦЬ *недок.*, **РАСШЫ́РЫЦЬ** *док.* *у різн. знач.* розши́рювати, розширя́ти, розши́рити.

РАСШЫРЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* розши́рення, *(незак. д. — ще)* розши́рювання; **2.** *(стан)* розши́рення; **р. сэ́рца** *фізіол., мед.* розши́рення се́рця; **3.** *(розширена частина чого-небудь)* розши́рення; **р. трубы́** *(музичного інструмента)* розши́рення сурми́ (труби́).

РАСШЫ́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* розшиття́ *с.*, *(незак. д. — звичайно)* розшива́ння *с.*; мере́жання *с.*, мере́ження *с.*; гаптува́ння *с.*, вигапто́вування *с.*; **2.** *(шитво)* розшиття́ *с.*; *(здебільшого золотом, сріблом, шовком — ще)* гаптува́ння *с.*

РАСШЫ́ЎНЫ розши́тий; розмере́жаний, розмере́жений; гапто́ваний. — *Див. ще* **расшыва́ць**.

РАСШЫФРАВА́НЫ *і* **РАСШЫФРО́ВАНЫ** розшифро́ваний.

РАСШЫФРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* розшифро́вуватися.

РАСШЫФРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **РАСШЫФРАВА́ЦЬ** *док.* розшифро́вувати, розшифрува́ти.

РАСШЫФРО́ЎКА *ж.* розшифрува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* розшифро́вування *с.*

РАСШЫФРО́ЎШЧЫК *ч.* розшифро́вувач.

РАСШЫФРО́ЎШЧЫЦА *ж.* розшифро́вувачка.

РАСШЭ́ЙГАНЫ *обл.* розтри́нькaний. — *Див. ще* **расшэ́йгваць**.

РАСШЭ́ЙГВАЦЬ *недок.*, **РАСШЭ́ЙГАЦЬ** *док. обл. (розм.)* розтри́нькувати, розтри́нькати, *(багато, усе)* порозтри́нькувати; проци́ндрювати, проци́ндрити, процви́ндрювати, процви́ндрити.

РАСЯ́НКА *і* **РАСІ́ЦА** *(обл.) ж. бот.* роси́чка.

РАСЯ́НКАВЫЯ *мн. імен. бот.* роси́чкові.

РАТАВА́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́РАТАВАЦЬ** *док.* **1.** рятува́ти, урято́вувати, урятува́ти, *(док.)* порятува́ти; вирято́вувати, ви́рятувати; **2.** *рел.* спаса́ти, спасти́; ◊ **ратуйце!** рятуйте! ґвалт! про́бі!; **ратуй Бо́жа!** борони́ (боро́нь, крий, хова́й) Бо́же; **хай Бог ратуе** хай Бог (Госпо́дь) ми́лує (боро́нить); **~ва́ць сваю шку́ру** рятува́ти свою шку́ру.

РАТУ́НАК, -нку *ч.* **1.** *(дія)* рятува́ння *с.*, урятува́ння *с.*; ви́рятування *с.*; **2.** *рел.* спасі́ння *с.*, спасе́ння *с.*; **3.** *(уникнення небезпеки, спосіб урятуватися)* порятýнок, рятýнок; ◊ **прасі́ць ~нку** проси́ти допомо́ги, вола́ти про допомо́гу; **хоць ты ~нку крычы́** хоч ґвалт (на ґвалт) кричи́; хоч про́бі кричи́ (вола́й); **~нку няма́** нема́є (нема́) ра́ди (нічи́м не зара́диш).

РАЎНАВА́ЖКІ *спец.* рівнова́гий.

РАЎНАВА́ЖНЫ *фіз.* рівнова́жний.

РАЎНАВА́ЛЬНІК *ч.* рівня́льник.

РАЎНАВА́ЛЬНЫ *техн.* рихтува́льний.

РАЎНАВА́ЛЬШЧЫК *ч. техн.* рихтува́льник.

РАЎНАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. техн.* рихтува́льниця.

РАЎНАВА́ННЕ *с.* **1.** вирі́внювання, рівня́ння; **2.** *техн.* рихтува́ння.

РАЎНАВА́НЫ[1] **1.** ви́рівняний; **2.** рихто́ваний. — *Див. ще* **раўнава́ць[1]**.

РАЎНАВА́НЫ[2] **1.** порі́вняний, зрі́вняний; **2.** зрі́вняний. — *Див. ще* **раўнава́ць[3]**.

РАЎНАВА́ЦЦА[1] *недок. пас.* рівня́тися; вирі́внюватися; рихтува́тися.

РАЎНАВА́ЦЦА[2] *недок. (уважати себе рівним)* рівня́тися *(до кого, з ким)*; **куды мне з ёй р.** куди́ мені до не́ї (з не́ю) рівня́тися.

РАЎНАВА́ЦЬ[1] *недок.* **1.** *(робити рівним)* рівня́ти; вирі́внювати; **2.** *техн.* рихтува́ти.

РАЎНАВА́ЦЬ[2] *недок.*, **ПРЫРАЎНАВА́ЦЬ** *(відчувати ревність)* ревнува́ти, приревнува́ти.

РАЎНАВА́ЦЬ[3] *недок.* **1.** порі́внювати, рівня́ти, зрі́внювати *(кого-що з ким-чим, до кого-чого)*; **2.** *(уважати рівним, однаковим у певному розумінні)* рівня́ти, зрі́внювати; **пры ацэ́нцы ве́даў не́льга ўсіх р.** під час оці́нювання знань не мо́жна всіх зрі́внювати.

РАЎНАДЗЕ́НСКІ *астр.* рівноде́нний.

РАЎНАДЗЕ́НСТВА *с. астр.* рівноде́ння; **асе́нняе р.** осі́ннє рівноде́ння.

РАЎНАДУ́ШНА *прислівн.* байду́же, *(рідше)* байду́жно, байду́жливо.

РАЎНАДУ́ШНАСЦЬ *ж. і* **РАЎНАДУ́ШША** *с.* байду́жість *ж.*, байду́жливість *ж.*

РАЎНАДУ́ШНЫ байду́жий, *(рідше)* байду́жний, байду́жливий; *(який утратив цікавість до когось, чогось — ще)* збайдужі́лий.

РАЎНАЛЕ́ЖНА *прислівн.* парале́льно, рівнобі́жно.

РАЎНАЛЕ́ЖНАСЦЬ *ж.* парале́льність, рівнобі́жність.

РАЎНАЛЕ́ЖНЫ парале́льний, рівнобі́жний; **~ныя з'я́вы** парале́льні я́вища.

РАЎНЮ́СЕНЬКІ *розм.* рівні́сінький, рівне́сенький.

РАЎНЮ́ТКА *прислівн. розм.* рівні́сінько, рівне́сенько.

РАЎНЮ́ТКІ *розм.* рівні́сінький, рівне́сенький.

РАЎНЯ́, -ні́ *ч. і ж. розм.* рі́вня, рі́вний *ч.*, рі́вна *ж.*; ◊ **не раўня́** не рі́вня *(кому-чому)*.

РАЎЧУ́К, -ка́ *і* **РАЎЧА́К** *ч.* **1.** струмо́к, *(рідше)* поті́к, те́чія *ж.*, руча́й, стру́мінь, рівча́к; **2.** *(невеликий рів)* борозе́нка *ж.*, рівчачо́к.

РАФІНАВА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* рафінува́льник.

РАФІНАВА́НЫ **1.** *спец. дієприкм., у знач. прикм.* рафіно́ваний; **р. цу́кар** рафіно́ваний цу́кор; **2.** *перен. книжн. у знач. прикм.* рафіно́ваний, ви́тончений; **р. густ** рафіно́ваний (ви́тончений) смак. — *Див. ще* **рафінава́ць**.

РАФІНАВА́ЦЦА *спец.* **1.** *недок. і док.* рафінува́тися; **2.** *недок. пас.* рафінува́тися.

РАФІНАВА́ЦЬ *недок. і док. спец.* рафінува́ти.

РАФІНЁРШЧЫК *ч. спец.* рафіне́рник.

РАФІНЁРШЧЫЦА *ж. спец.* рафіне́рниця.

РАХАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *розм.* лічи́ти, рахува́ти; **2.** *прост. (обмірковувати)* розрахо́вувати, *(розм.)* прикида́ти.

РАХМА́НА *прислівн.* **1.** ла́гідно, зла́гідно, ти́хо; **2.** покі́рливо, покі́рно, сми́рно, сумі́рно.

РАХМА́НАСЦЬ *ж.* **1.** *(людини)* ла́гідність, зла́гідність, ти́хість; покі́рливість, покі́рність, сми́рність, суми́рність; **2.** *(тварини)* суми́рність, ти́хий но́ров.

РАХМА́НЕЦЬ *недок.* **1.** *(про людину)* става́ти ла́гідним (зла́гідним, ти́хим); става́ти покі́рливим (покі́рним, сми́рним, суми́рним); **2.** *(про тварин)* става́ти ручни́м (суми́рним, плохи́м).

РАХМА́НЫ **1.** *(про людину)* ла́гідний, зла́гідний, ти́хий; покі́рливий, покі́рний, сми́рний, суми́рний, *(розм.)* плохи́й; **2.** *(про тварину)* ручни́й; суми́рний, плохи́й.

РАХУ́НАК *ч. бухг.* **1. -нка** *(документ)* раху́нок -нка; **2. -нку** *(дія)* раху́нок, -нку; лічба́ *ж.*, лі́чіння *с.*, лі́чення *с.*, рахува́ння *с.*; **бягу́чы р.** пото́чний раху́нок; **асабо́вы р.** особо́вий раху́нок; ◊ **асабі́стыя ~кі** особи́сті раху́нки; **звесці́ ~нкі** звести́ раху́нки, розрахува́тися *(з ким)*.

РАХУНКАВО́Д *ч.* рахівни́к.

РАХУНКАВО́ДСТВА *с.* рахівни́цтво.

РАХУНКАВО́ДЧЫ рахівни́чий; **~чыя ку́рсы** рахівни́чі ку́рси.

РАЦІ́Н, -ну *ч. текст.* рати́н.

РАЦІНАВА́НЫ *текст.* ратино́ваний. — *Див. ще* **рацінава́ць**.

РАЦІНАВА́ЦЦА *недок. пас. текст.* ратинува́тися.

РАЦІНАВА́ЦЬ *недок. і док. текст.* ратинува́ти.

РАЦІ́НАВЫ *текст.* рати́новий.

РАЦЫЯНІ́РАВАННЕ *с. спец.* раціонува́ння.

РАЦЫЯНІ́РАВАЦЬ *недок. і док. спец.* раціонува́ти.

РАЧАНЯ́ *і* **РАЧАНЁ, -ня́ці** *с.* рачення́.

РА́ЧКІ *обл. і* **РАЧКО́М** *прислівн. (ставши на руки й ноги)* ра́чки, кара́чки.

РАЧНІ́К, -ка́ *ч. (працівник річкового транспорту)* річкови́к.

РАЧНЫ́ річкови́й.

РАЧУ́ЛКА *ж. зменш.* **1.** рі́ченька; **2.** *знев.* пога-

не́нька (жалюгі́дна, мале́нька *тощо)* рі́чка (рі́чечка).

РАЧЫ́НЫ ра́чачий; **~ныя во́чы** ра́чачі о́чі, о́чі як у ра́ка.

РАША́ЛЬНАСЦЬ *ж. наук.* розв'я́зність.

РАША́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **РАШЫ́ЦЦА** *док.* **1.** вирі́шуватися, ви́рішитися, зва́жуватися, зва́житися, нава́жуватися, нава́житися, відва́жуватися, відва́житися, ва́житися, пова́житися; **~шы́цца на далёкую паéздку** зва́житися (нава́житися, відва́житися) на дале́ку мандрі́вку; **2.** розв'я́зуватися, розв'яза́тися; **зада́ча ~шы́лася** зада́ча розв'яза́лася; **3.** *розм. (утрачати що-небудь)*ріша́тися, ріши́тися; позбува́тися, позбу́тися; **~шы́ліся ўсяго́** позбули́ся всього́.

РАША́ЦЬ *недок.*, **РАШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** вирі́шувати, ви́рішити; *(затверджувати рішення)* ухва́лювати, ухвали́ти; **праўле́нне канцэ́рну ~шы́ла пача́ць рэструктурыза́цыю** правлі́ння концéрну ви́рішило (ухвали́ло) поча́ти реструктуриза́цію; **я ~шы́ў рыхтава́цца да паступле́ння ва універсітэ́т** я ви́рішив готува́тися до всту́пу в університéт; **2.** розв'я́зувати, розв'яза́ти; **~шы́ць ураўне́нне** розв'яза́ти рівня́ння; **3.** *розм.* ріша́тися, ріши́тися; позбува́тися, позбу́тися; **~шы́ць маёнтак** позбу́тися маєтку; ◊ **~шы́ць жыцця́** позба́вити життя́ *(кого)*, *(розм.)* зба́вити (укороти́ти) віку *(кому)*.

РАША́ЮЧЫ **1.** *прикм.* виріша́льний; **~чая перамо́га** виріша́льна перемо́га; **2.** *дієприслівн.* вирі́шуючи; розв'я́зуючи; **р. го́лас** ухва́льний го́лос.

РАШО́ТКА *ж. у різн. знач.* ґра́ти *мн.*; **за ~ку се́сці (пасадзі́ць)** за ґра́ти (*рідко* за шта́би) сі́сти (посади́ти); **за ~кай сядзе́ць (апыну́цца)** за ґра́тами сиді́ти (опини́тися).

РАШО́ТНІК *ч. (людина, що виготовляє решета)* реші́тник.

РАШЧЭ́ННЕ *с.* виро́щування.

РАШЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* ви́рішення, *(незак. д. — ще)* вирі́шування; розв'яза́ння, *(незак. д. — ще)* розв'я́зування; **2.** *(висновок)* ви́рішення, рі́шення; **прыня́ць р.** ви́рішити; ухвали́ти; **3.** *(питання, проблеми тощо)* розв'яза́ння, ви́рішення; **4.** *(відповідь до задачі) мат.* розв'яза́ння, ро́зв'язок *ч.*; **5.** *(документ, висновок колегіального органу)* ухва́ла *ж.*, постано́ва *ж.*, рі́шення; ◊ **саламо́нава р.** соломо́нове рі́шення.

РАШЭ́ТНІК *ч. обл. (гриб)* мохови́к.

РАШЭ́ЦІСТЫ ґратча́стий; *(загороджений ґратами — ще)* заґрато́ваний; **~тая косць** *анат.* ґратча́ста кі́стка.

РАЯНІ́РАВАННЕ *с.* районува́ння.

РАЯНІ́РАВАНЫ районо́ваний.

РАЯНІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* районува́тися.

РАЯНІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* районува́ти.

РДЗЕ́ННЕ *див.* **ірдзе́нне**.

РДЗЕСТ *див.* **ірдзе́ст**.

РДЗЕ́СТАВЫЯ *див.* **ірдзе́ставыя**.

РДЗЕ́ЦЦА *див.* **ірдзе́цца**.

РДЗЕЦЬ *див.* **ірдзе́ць**.

РДЗЯ́НЫ *див.* **ірдзя́ны**.

РЖАЎНІК *див.* **іржа́ўнік**.

РЖАЎНЫЯ *див.* **іржа́ўныя**.

РЖЫШЧА *див.* **іржы́шча**.

РЖЭЎНІК *див.* **іржэ́ўнік**.

РЖЭЎНІКАВЫ *див.* **іржэ́ўнікавы**.

РО́ВАР, -а *ч. обл.* велосипе́д.

РО́ГАВЫ *див.* **рагавы́**[1].

РОД, *род.* **ро́ду** **1.** рід; **чалаве́чы р.** людськи́й рід, лю́дство *с.*; **2.** вид, тип, рід, ґату́нок; **р. войск** рід ві́йськ; **р. заня́ткаў** фах, профе́сія; **мужчы́нскі р.** *(грам.)* чолові́чий рід; **жано́чы р.** *(грам.)* жіно́чий рід; **ніякі р.** *(грам.)* сере́дній рід; ◊ **з ро́ду ў р.** від ро́ду до ро́ду, з ро́ду в рід, з поколі́ння в (до) поколі́ння; **на раду́ напі́сана** так суди́лося, така́ [вже] до́ля (до́ленька), на роду́ (на віку́) напи́сано; **без ро́ду і пле́мені** ні ро́ду ні пло́ду; оди́н як па́лець.

РО́ДАВЫ *мед.* поло́говий, родови́й; **~вая патугі** поло́гові (родові) поту́ги.

РОДАДАПАМО́ГА *ж.* допомо́га породі́ллі, допомо́га породі́ллям, родопо́міч.

РОДАДАПАМО́ЖНЫ родопомі́чний.

РОДАНАЧА́ЛЬНІК *і* **РОДАНАЧЫНА́ЛЬНІК** *ч. прям., перен.* родонача́льник, прародич.

РОДАНАЧА́ЛЬНІЦА *і* **РОДАНАЧЫНА́ЛЬНІЦА** *ж. прям., перен.* родонача́льниця, праро́дичка.

РО́ДНАСНАСЦЬ *і* **РО́ДНАСЦЬ** *ж.* **1.** спорі́дненість, спорі́днення *с.*; **бацькі́ і дзе́ці знахо́дзяцца ў ~ці пе́ршай ступе́ні** батьки́ і ді́ти перебува́ють у спорі́дненості (спорі́дненні) пе́ршого сту́пеня (колі́на); **р. індаеўрапе́йскіх моў** спорі́днені́ть індоєвропе́йських мов; **2.** *(дружня увага, щирість)* роди́нність.

РО́ДНАСНЫ *(близький за походженням, властивостями)* спорі́днений; **~ныя мо́вы** спорі́днені мо́ви; **~ныя з'я́вы** спорі́днені я́вища.

РО́ДНЫ[1] *у різн. знач.* рі́дний; **р. ба́цька** рі́дний ба́тько; **~ная дачка́** рі́дна дочка́ (до́нька); **р. край** рі́дний край; **~ная зямля́** рі́дна земля́; **р. го́рад** рі́дне мі́сто; **~ная мо́ва** рі́дна мо́ва; ◊ **р. кут** рі́дний куто́к, рі́дна сторона́.

РО́ДНЫ[2]: **р. склон** *грам.* родови́й відмі́нок.

РО́ДЫ, -даў *тільки мн.* поло́ги, *(рідше)* ро́ди.

РО́ЖА *ж. мед.* беши́ха.

РО́ЖЫСТЫ *мед.* беши́ховий.

РО́ЗГА *ж.* **1.** рі́зка; *(тонкий прут — ще)* лози́на; **2.** *тільки мн.* **ро́згі** *(покарання)* різки́; *(биття — ще)* хлост *ч.*, хло́ста.

РО́ЗГЛЯДЫ, -даў *тільки мн. заст.* розгля́дини, огля́дини.

РОЗНААБЛІ́ЧНЫ *книжн.* різноли́кий.

РОЗНАБАКО́ВАСЦЬ *ж.* різнобі́чність, різносторо́нність.

РОЗНАБАКО́ВЫ різнобі́чний, різносторо́нній.

РОЗНАГАТУНКО́ВЫ рі́зного ґату́нку (со́рту), різносо́ртний.

РОЗНАСАСЛО́ЎНЫ *істор.* різноста́новий, рі́зного ста́ну, рі́зний за ста́ном.

РОЗНАСАСТА́ЎНЫ різноскладо́вий, рі́зного скла́ду.

РОЗНАСКЛАНЯ́ЛЬНЫ *грам.* різновідмі́нюваний.

РО́ЗНАСНЫ *мат. і т. ін.* різнице́вий.

РОЗНАСПРАГА́ЛЬНЫ *грам.* різновідмі́нюваний.

РОЗНАСТЫЛЁВАСЦЬ *ж.* різности́льність, різностильо́вість.

РОЗНАСТЫЛЁВЫ різности́льний, рі́зного сти́лю, рі́зний за сти́лем, різностильови́й.

РО́ЗНАСЦЬ *ж.* **1.** різни́ця; відмі́нність; **р. по́глядаў** різни́ця (відмі́нність) по́глядів; **2.** *мат.* різни́ця; **р. двух лі́каў** різни́ця двох чи́сел.

РОЗНАТЫПО́ВАСЦЬ *ж.* різноти́пність.

РОЗНАТЫПО́ВЫ різноти́пний, рі́зного ти́пу.

РОЗНАЎЗРО́СТАВЫ рі́зного ві́ку, різновікови́й.

РОЗНАЧАСО́ВАСЦЬ *ж.* різноча́сність; неодноча́сність.

РОЗНАЧАСО́ВЫ різноча́сний, рі́зного ча́су; неодноча́сний.

РО́ЗНІЦА[1] *ж.* різни́ця.

РО́ЗНІЦА[2] *ж. торг.* ро́здріб *ч.*; **прадава́ць у ~цу** продава́ти в (на) ро́здріб; ◊ **о́птам і ў ро́зніцу** гурто́м (о́птом) і в (на) ро́здріб.

РО́ЗНІЦЦА *недок. розм. (мати відмінність)* різни́тися.

РО́ЗНІЧНЫ *торг.* роздрібни́й; **р. тавараабаро́т** роздрібни́й товаро́обіг; **~ныя цэ́ны** роздрібні́ ціни.

РО́ЗНЫ *у різн. знач.* рі́зний; **~ныя ко́леры** різні кольори́; **~ныя віды хле́ба** різні ви́ди хліба; ◊ **апыну́цца на ~ных берага́х** опини́тися на рі́зних берега́х; **гавары́ць на ~ных мо́вах** говори́ти рі́зними мо́вами.

РО́ЗРУХ *ч.* **1.** *розм.* розру́ха *ж.*; ро́злад, розва́л, руї́на *ж.*; **2. са́мы р.** найбі́льше пожва́влення; годи́ни пік.

РО́ЗУМ, -му *ч.* ро́зум, *(рідше)* ум; *(розм.)* глузд; **чалаве́к вялі́кага ~му** люди́на вели́кого ро́зуму; **р. дыктава́ў ёй зрабі́ць так** ро́зум (глузд) диктува́в їй зроби́ти так; ◊ **здаро́вы р.** здоро́вий глузд; **ад вялі́кага ~му** *іроп.* з (від) вели́кого ро́зуму; **не пры сваі́м ~ме** не при своє́му (своі́м) ро́зумі, не спо́вна́ ро́зуму, не при тя́мі; **стра́ціць р.** зійти́ (спа́сти, спливти́, сплисти́) з ро́зуму, ріши́тися ума́, позбу́тися (стра́титися) ро́зуму; зайти́ за ро́зум (у го́лову), з'ї́хати (зсу́нутися) з глу́зду; **р. за р. захо́дзіць** глузд за ро́зум заверта́є, ум за ро́зум захо́дить; **~му не дабра́ць** ра́ди не да́ти [собі́ *тощо*], ро́зуму не добра́ти (не прибра́ти), не зібра́ти ду́мки; **~му недасту́пна** незбагне́нне *(що)*, [геть] незрозумі́ле *(що)*, не мі́ститься (не вміща́ється) в голові́ *(що)*, по́над уся́ке лю́дське́ розумі́ння *(що)*; **на мой дурны́ р.** як я розумі́ю; на мою́ ду́мку (га́дку), на мій по́гляд; **мо́цны за́днім ~мам** му́дрий по шко́ді; **з ~му зве́сці** звести́ з ро́зуму; *(розм.)* спантели́чити *(кого)*; **жыць чужы́м ~мам** жи́ти чужи́м ро́зумом; перенести́ся на чужи́й ро́зум; не ма́ти своє́ї голови́ на в'я́зах; **го́ра ад ~му** ли́хо (го́ре) з ро́зуму; **крану́цца з ~му** зійти́ з ро́зуму (з ума́), спа́сти (сплисти́) з ро́зуму; з глу́зду з'ї́хати (зсу́нутися, скрути́тися, спа́сти); за ро́зум (у го́лову) зайти́.

РОЛ *ч. спец.* **1.** рол, суві́й; **2.** *(машина)* рол.

РО́ЛЕВЫ *(від* **рол***)* *спец.* ро́льний, рольови́й, ро́левий.

РО́ЛЬШЧЫК *ч.* ро́льник.

РО́ЛЯ *ж. у різн. знач.* роль; *(заст.)* ро́ля; **галоў́ная р.** головна́ роль; **вы́вучыць ролю** ви́вчити роль; **р. асо́бы ў гісто́рыі** роль осо́би в істо́рії; ◊ **адыгрываць не апо́шнюю ро́лю** відігра́вати не оста́нню роль; **ігра́ць ро́лю** гра́ти роль; **увайсці́ ў ро́лю** увійти́ в роль; **у ро́лі** *(кого-чого)* як *(хто-що)*; **вы́йсці з ро́лі** ви́йти з ро́лі.

РО́НДАЛЬ *ч. заст.* кастру́ля.

РО́ПА *ж. обл.* су́кровиця, су́кроватиця, па́сока.

РО́СКАШ *див.* **раско́ша**.

РО́СНА *прислівн.* ро́сяно, роси́сто; *(обл.)* ро́сно.

РО́СНЫ[1] ро́сяний, роси́стий; *(обл.)* ро́сний; *(укритий росою — ще)* заро́шений, обро́шений, поро́шений.

РО́СНЫ[2]: **р. ла́дан** *мед., фарм.* сми́рна.

РО́СПАЧ *ж.* ро́зпач *ч.*

РО́СПАЧНЫ *і* **РАСПАЧЛІ́ВЫ** розпа́чливий.

РОСТ, *род.* **ро́сту** *ч.* **1.** *(дія — про орган, організм і т. ін.)* ріст; збі́льшення *с.*, зроста́ння *с.*; розроста́ння *с.*, ро́зріст; **р. раслі́н** ріст росли́н; **2.** зроста́ння *с.*; **р. вытво́рчасці** зроста́ння виробни́цтва; **3.** *(розміри людини, тварини)* зріст; **чалаве́к высо́кага ро́сту** люди́на висо́ка на зріст (висо́кого зро́сту); ◊ **на ўвесь р.** на весь зріст, на (у) по́вний зріст.

РО́СТАВЫ ростови́й.

РО́СТАНЬ *ж.* роздорі́жжя *с.*, *(рідко)* ро́зтік *ч.*, розто́ка; перехре́стя *с.*; ◊ **на ~нях** на роздорі́жжі.

РО́СТУЛ, -лу *ч. (циркуля тощо)* ро́зхил.

РО́СЧЫН, -ну *ч. (вікна тощо)* ро́зчин.

РО́СЧЫРК, -ку *ч.* ро́зчерк; *(закруток — ще) розм.* закарлю́чка *ж.*; ◊ **адны́м ~кам пяра́** одни́м ро́зчерком (за́крутом, по́махом) пера́.

РОСЬ *ж. обл.* па́морозь, при́морозь, за́морозь, на́морозь; *(обл.)* по́вись.

РОТ, *род.* **ро́та**, *мн.* **раты́, -то́ў** *ч.* рот; ◊ **ма́кавага зярня́тка (ма́кавай расі́нкі) ў ро́це не было́** [і] рі́ски (рі́сочки, рі́соньки) в ро́ті не було́; **ка́ша ў ро́це** *(в кого)* мов (на́че, нена́че *й т. ін.*) кло́ччя жує́ *(хто)*; **на чужы́ карава́й рот не разяўля́й** *присл.* на чужи́й корова́й оче́й не порива́й, [а ра́но встава́й та й собі́ учиня́й; а свій май]; **па барадзе́ цякло́, а ў рот не папа́ла** *прик.* по бороді́ текло́, а в ро́ті су́хо було́; ко́ло ро́та текло́, а в рот не попа́ло; поню́хав пирога́, та не вдало́ся покуштува́ти; ко́ло ро́та ми́четься, та в рот не попаде́; ко́ло но́са в'є́ться, а в ру́ки не дає́ться.

РО́ТАВЫ ротови́й.

РОЎ[1], *род.* **ро́ва** *ч.* рів; *(канава)* рівча́к.

РОЎ[2], *род.* **ро́ву** *ч.* рев, реві́ння *с.*; **р. быка́** рев (реві́ння) бика́; **р. бу́ры** реві́ння (рев) бу́рі; **р. грама́т** рев (реві́ння) грама́т.

РО́ЎМА: р. раўці́ *розм.* реві́ти (ревти́, рида́ти) ре́вма.

РО́ЎНА *прислівн. у різн. знач.* рі́вно; врі́вні; **зімо́й у по́лі р. і бе́ла** узи́мку в по́лі рі́вно й бі́ло; **вада́ паднялася ў рацэ́ р. з берага́мі** вода́ підняла́ся в рі́чці врі́вні з берега́ми; **усё р.** однако́во, усе́ одно́.

РОЎНАВУГО́ЛЬНЫ *мат.* рівноку́тний.

РОЎНАПАСКО́РАНЫ *фіз.* рівноприско́рений.

РОЎНАПАТЭНЦЫЯ́ЛЬНЫ *фіз.* рівнопотенці́йний.

РОЎНАСТУПЕ́ННЫ *мат.* рівноступене́вий.

РО́ЎНЕНЬКА *прислівн. розм.* рівне́нько.
РО́ЎНІЦА *ж. текст.* рівни́ця.
РО́ЎНІЧНІЦА *ж. текст.* рівни́чниця.
РО́ЎНІЧНЫ *текст.* рівни́чний.
РО́ЎНЫ *у різн. знач.* рівний; **бе́лыя ~ныя зу́бы** білі рівні зу́би; **~ная пляцо́ўка** рівний майда́нчик; **р. хара́ктар** рівний хара́ктер; **~нае вудзі́льна** рі́вне ву́длище; **каля́ пуце́й ляжа́лі ~ныя ку́чы ву́галю** ко́ло (біля) ко́лій лежа́ли рі́вні (однако́ві) ку́пи вугілля; **р. з кім-чым-не́будзь** рі́вний з ким-, чим-не́будь, рі́вний кому́-чому́, яки́й (що) дорі́внює кому́-чому́; ◊ **на ~най назе́** як рі́вний з рі́вним, на рі́вній (одні́й) нозі́; **на ~ным ме́сцы** на рі́вному мі́сці; **як з ро́ўным** запанібра́та; **ро́ўны лік** рі́вний раху́нок.
РО́ЎНЯДЗЬ *ж. (поверхня)* гладі́нь, гладь; **марска́я р.** морська́ гладі́нь.
РО́ШЧЫНА *ж.* запа́ра, опа́ра, ро́щина; *(розм.)* за́парка.
РУБ *ч.* **1.** *буд.* попере́чник; **2.** *(вузький край або вузький бік якогось предмета)* ребро́ *с.*, *(вузький край — ще розм.)* пруг, руб.
РУ́БАМ *прислівн.* ру́ба; ◊ **паставі́ць пыта́нне р.** поста́вити пита́ння ру́ба; **ста́ць р.** *розм.* ста́ти про́ти *(чого).*
РУ́БАЧНЫ *мор.* ру́бковий.
РУБА́ШКА *ж.* **1.** *спец. (оболонка)* соро́чка, оболо́нка; **2.** *обл. (одяг)* соро́чка, *(обл.)* кошу́ля.
РУБЕ́ЛЬ[1], -бля́ *ч. (грошова одиниця в Росії до 1917 р. та СРСР)* карбо́ванець; *(у Білорусі та Російській Федерації)* рубль; ◊ **до́ўгі р.** легки́й (до́брий) заробі́ток; **кантро́ль ~лём** контро́ль грі́шми (рубле́м); **як р. дасць (падо́рыць)** *прик.* мов ме́дом по душі́ пома́же; **не ~лём, дык дуб'ём** *прик.* не гаманце́м, так дубце́м.
РУБЕ́ЛЬ[2], -бля *ч. (для притискання сіна, снопів на возах)* рубе́ль.
РУБІ́ЦЬ[1] *недок. крав.* підру́блювати, руби́ти; **р. ху́сткі** підру́блювати (руби́ти) хустки́.
РУБІ́ЦЬ[2] *недок.* **1.** *буд. (будувати що-небудь з дерева, колод)* ста́вити, будува́ти; *(розм.)* станови́ти, ста́вляти; **р. но́вую ха́ту** ста́вити (будува́ти) нову́ ха́ту; **2.** *гірн. (добувати руду, вугілля)* руба́ти; ◊ **р. з пляча́** руба́ти (тя́ти) з (з-за) плеча́ (наві́дліг).
РУ́БКА[1] *ж.* **1.** *буд.* ста́влення *с.*, будува́ння *с.*; **2.** *гірн.* руба́ння *с.*
РУ́БКА[2] *ж. мор., ав.* ру́бка.
РУ́БЛЕНЫ **1.** *дієприкм.* підру́блений; **2.** *дієприкм., у знач. прикм.* ста́влений, поста́влений, будо́ваний, збудо́ваний; ру́блений; **3.** *кул.* ру́баний, пору́баний, сі́чений, посі́чений. — *Див. ще* **рубі́ць[2].**
РУДА́ *ж. (мінеральна сировина)* руда́; **жале́зная р.** залі́зна руда́.
РУДАПАД'Ё́МНЫ *гірн.* рудопідніма́льний, рудопідійма́льний.
РУДАПРАМЫ́ВАЧНЫ *і* **РУДАПРАМЫВА́ЛЬНЫ** *гірн.* рудопромива́льний, рудопромивни́й.
РУДА́ЎКА *ж. розм.* боло́тяна руда́ вода́.
РУДАШУКА́ЛЬНІК *ч.* рудошука́ч.
РУДЗЯНЕ́Ц, -нцу *ч. бот.* пра́зелень *ж.*, борода́вник.
РУДНІ́К, -ка́ *ч.* рудни́к, копа́льня *ж.*, ру́дня *ж.*
РУДНІКО́ВЫ руднико́вий; **~выя рабо́чыя** робітники́ рудника́ (копа́льні, ру́дні).
РУДНІ́ЧНЫ руднико́вий; **р. газ** руднико́вий газ.
РУ́ЖА *ж. бот.* троя́нда; *(розм.)* ро́жа, *(обл.)* ру́жа, *(рідко)* ро́за; **ча́йная р.** ча́йна троя́нда; **р. вятро́ў** *спец.* ро́за ві́трів.
РУЖАВА́ТЫ рожевува́тий, блі́до-роже́вий.
РУЖАВЕ́ЦЬ *недок.* рожеві́ти.
РУЖАВІ́ЗНА *ж.* роже́вість; **р. тва́ру** роже́вість обли́ччя.
РУ́ЖАВЫ троя́ндовий; **р. але́й** троя́ндова олі́я.
РУ́ЖАВЫЯ *і* **РУЖАКВЕ́ТНЫЯ** *імен. мн. бот.* розоцві́ті.
РУЖА́НЕЦ, -нца́ *ч. церк.* ве́рвиця *ж.*, чо́тки *ж.*; ◊ **ні да та́нца, ні да ружа́нца** ні Бо́гові сві́чка, ні чо́ртові шпи́чка; ні грач ні помага́ч; ні па́ва ні ґа́ва; ні з губи́ мо́ви, ні з но́са ві́тру; а́ні до ра́ди, а́ні до зва́ди; ні сюди́ Мики́та, ні туди́ Мики́та.
РУЖЖО́, -жжа́ *с.* рушни́ця *ж.*; *(обл.)* стрі́льба́ *ж.*; кріс *ч.*, оружи́на *ж.*; ◊ **у р.!** *військ.* до збро́ї!; **быць пад ружжо́м** бу́ти при збро́ї (у строю́); **прызва́ць пад р.** призва́ти на військо́ву слу́жбу, покли́кати до ві́йська.
РУЖО́ВАСЦЬ *ж.* роже́вість.
РУЖОВАТВА́РЫ рожеволи́ций.
РУЖОВАШЧО́КІ рожевощо́кий.
РУЖО́ВЕНЬКІ *зменш.-пестл.* роже́венький.
РУЖО́ВІЦЦА *недок.* **1.** рожеві́ти; става́ти роже́вим; бу́ти роже́вим; **2.** *(виднітися — про рожеві предмети)* рожеві́ти.
РУЖО́ВІЦЬ *недок.* забáрвлювати в роже́вий ко́лір.
РУЖО́ВЫ *(колір)* роже́вий; ◊ **глядзе́ць праз ~выя акуля́ры** диви́тися крізь роже́ві окуля́ри; **у ~вым святле́** у роже́вому сві́тлі (у роже́вих ба́рвах).
РУЖО́ЎНІК *ч. сад.* троя́ндник, трояндорозса́дник; роза́рій.
РУЖЭ́ЙНА-КУЛЯМЁ́ТНЫ рушни́чно-кулеме́тний.
РУЖЭ́ЙНІК *ч.* рушни́чник.
РУЖЭ́ЙНЫ рушни́чний.
РУКА́ *ж. у різн. знач.* рука́; **р. балі́ць** рука́ боли́ть; **пацiснуць руку каму́-не́будзь** поти́снути ру́ку кому́-не́будь; **падрабі́ць руку́** *(про почерк)* підроби́ти ру́ку; **адда́ць у чужы́я ру́кі** відда́ти у чужі́ ру́ки; **узя́ць ула́ду ў свае́ ру́кі** узя́ти вла́ду в свої́ ру́ки; **вы́даць гро́шы на ру́кі** ви́дати гро́ші на ру́ки; **ру́кі па швах!** *військ.* стру́нко!; ◊ **сярэ́дняй рукі́** пересі́чний, посере́дній, помі́рний; **пра́вая р.** пра́ва рука́ *(чия, у кого)*; **пэ́цкаць ру́кі** паску́дити (пога́нити, каля́ти, брудни́ти) ру́ки *(об кого)*; **ру́кі свярбя́ць** ру́ки свербля́ть *(у кого)*, корти́ть *(кому, кого)*; **злажы́ць ру́кі** скла́сти (згорну́ти) ру́ки; **ру́кі апуска́юцца** *(в кого)* ру́ки в'я́нуть (па́дають, опада́ють, опуска́ються); **ісці́ руко́ю** щасти́ти, ща́стя (тала́н) *(кому)*; [до́бре] веде́ться (йде́ться) *(кому)*; талани́ть *(кому)*; **на руку́** на ру́ку (на́руч) *(кому)*; **руко́й пада́ць** [як] па́лицею (ша́пкою, штихо́м) ки́нути (доки́нути); [як] руко́ю ки́нути (доки́нути, сягну́ти); тіль-

ки що не ви́дно; **ру́кі прэч!** ру́ки геть!; **адбі́цца ад рук** відбі́гти рук; ста́ти неслухня́ним; **сысці́ з рук** мину́тися *(кому)*; зійти́ з рук *(кому)*; **р. не падыма́ецца** рука́ не здійма́ється (не підійма́ється, не зво́диться); **з пусты́мі рука́мі** з поро́жніми (з го́лими) рука́ми; **на ско́рую ру́ку** на швидку́ ру́ку, нашвидку́ру́ч; при́хапцем, по́хапцем; **як руко́й зняло́** як руко́ю відняло́; як ві́тром звіяло; **абе́дзвюма рука́мі падпіса́цца** обі́руч (обома́ рука́ми) підписа́тися; **узя́ць во́чы ў ру́кі** диви́тися на оби́два; диви́тися в оби́два й прислуха́тися обома́; диви́тися (пильнува́ти) обома́, *(образн.)* узя́ти о́чі в ру́ки; **па кане́ц рук** аби́ з рук; **налажы́ць руку́** накла́сти ру́ку *(на що)*, прибра́ти до рук *(що)*; **налажы́ць на сябе́ ру́кі** зня́ти (накла́сти, *рідше* — наложи́ти) на се́бе ру́ки; заподі́яти собі смерть; **сядзе́ць зла́жыўшы (скла́ўшы) ру́кі** сиді́ти згорну́вши (скла́вши) ру́ки; **сустрака́ць з распасцёртымі рука́мі** зустріча́ти ду́же гости́нно (ра́до, з розкри́тими обі́ймами) *(кого)*; **рук не падло́жыш** *(під кого)* від сме́рті ані́ відхрести́тися, ані́ відмоли́тися; сме́рті не відпе́рти; від сме́рті нема́є ви́купу; **запля́міць ру́кі крывёй** закрива́вити ру́ки; **узя́ць ле́йцы ў ру́кі** узя́ти ві́жки в ру́ки; **ско́ры на руку́** швидки́й (прово́рний) на ру́ку; **браць но́гі ў ру́кі** дава́ти чо́су (дра́чки, тя́гу, дра́ла, дьо́ру), накива́ти п'я́тами; **няма́ за што рук зачэ́пі́ць** нема́є (нема́) за що ру́ки зачепи́ти; **руплі́вая р.** дбайли́ва рука́; **не́льга ў ру́кі ўзяць** не мо́жна в ру́ки взя́ти; **мець на рука́х** *(каго)* ма́ти на рука́х *(кого)*; **мо́цная р.** си́льна (міцна́) рука́; **дзіра́выя ру́кі** дра́ні (діря́ві) ру́ки; **ру́кі атрэ́сці** відмо́витися *(від чого-небудь)*; **мець руку́** ма́ти ру́ку; **кармі́ муко́ю, дык по́йдзе руко́ю** *присл.* дай коне́ві вівса́, а тоді́ жени́ його́ як пса; году́й коня́ вівсо́м, і гони́ ним як псом; **рыбка ў рацэ́, ды не ў руцэ́** *прик.* ба́чать о́чі, та ба!; ї́в би паляни́ці, та зубі́в нема́; но́сом чу́ю, та рука́ми не вловлю́ (не впійма́ю); ко́ло ро́та ми́четься, а в рот не попаде́.

РУ́КАЛАТКА *ж. обл.* ру́чка, держа́к *ч.*, де́ржално *с*; руко́ятка.

РУ́КАПІС, -су *ч.* руко́пис.

РУКАПІ́СНЫ рукопи́сний.

РУКА́СТЫ *прост.* рука́тий.

РУКА́ЦЦА *недок. обл.* ру́чкатися.

РУЛЬ, *род.* **руля́** *ч.* **1.** кермо́ *с.*, *(рідко)* руль; стерно́ *с.*; **р. камба́йна** кермо́ комба́йна; **р. су́дна** стерно́ судна́; **2.** *перен.* кермо́ *с.*; ◊ **р. кірава́ння** кермо́ вла́ди.

РУ́ЛЯ *ж. (рушниці)* ду́ло *с.*, *(обл.)* ру́ля.

РУЛЯВЫ́ 1. *прикм.* кермови́й, *(рідше)* рульови́й; стернови́й; **~во́е ко́ла** стернове́ ко́лесо; **2.** *у знач. імен.* кермови́й, *(рідше)* рульови́й; стернови́й, стерни́чий; *перен. (провідник)* керма́нич.

РУМ, *род.* **ру́му** *ч. розм.* лісова́ бі́ржа.

РУ́МЗА *ч. і ж. розм.* рю́мса.

РУ́МЗАЦЬ *недок. розм.* рю́мати, рю́мсати, розпуска́ти рю́ми (рю́мси).

РУМЯ́НЕЦ, -нцу *ч.* рум'я́нець, рум'я́нці *(мн.)*.

РУМЯ́НЕЦЬ *недок.* рум'яні́ти, рум'яні́тися.

РУМЯ́НІЦЬ *недок.* рум'яни́ти.

РУМЯ́НКА *ж. бот.* синя́к *ч.*

РУМЯ́НЫ[1] *прикм.* рум'я́ний.

РУМЯ́НЫ[2]**, -наў** *імен. тільки мн. (косметичний засіб)* рум'я́на.

РУНЕ́ЦЬ *недок. (про озимину)* зелені́ти; *(укриватися врунами)* вруні́ти.

РУ́НІСТЫ руни́стий.

РУНО́, -на́ *с. (овеча вовна)* ру́но; ◊ **залато́е р.** золоте́ ру́но.

РУНЬ *ж. (посіви озимих культур)* уру́на *мн.*, ру́на *мн.*, рунь.

РУ́ПЕЦЬ *недок. розм.* **1.** *(кому)* турбува́ти *(кого)*, непоко́їти *(кого)*, бенте́жити *(кого)*; **яму́ ру́піла то́е, што се́на яшчэ́ не зве́зена** його́ турбува́ло (непоко́їло, бенте́жило) те, що сі́но ще не зве́зене; **2.** *безос.* корті́ти, хоті́тися; **яму́ ру́піла дамо́ў** йому́ корті́ло (хоті́лося) додо́му; ◊ **што каму́ ру́піць, той то́е і жу́піць** *прик.* що в ко́го боли́ть, той про те й гомони́ть (гово́рить); у ко́го боли́ть, той кричи́ть; де свербить, там і почу́хаєш; де боли́ть, там і торкне́ш.

РУ́ПІЦЦА *недок. розм.* дба́ти *(про кого-що, за кого-що)*, піклува́тися *(про кого-що, за кого-що, ким-чим)*, клопота́тися *(про кого-що, ким-чим)*, турбува́тися *(про кого-що, за кого-що, ким-чим, за ким-чим, коло кого-чого)*.

РУПЛІ́ВА *і* **РУ́ПНА** *прислівн.* дбайли́во, дба́ло, рете́льно, стара́нно.

РУПЛІ́ВАСЦЬ *і* **РУ́ПНАСЦЬ** *ж.* дбайли́вість, рете́льність, стара́нність.

РУПЛІ́ВЫ *і* **РУ́ПНЫ** дбайли́вий, рете́льний, стара́нний.

РУСА́ВЫ *і* **РУСЯ́ВЫ** русяви́й.

РУСІ́ЗМ *ч. лінгв.* росіяні́зм, *(рідше)* руси́зм, *(заст.)* русици́зм.

РУСІФІКАВА́НЫ зросі́йщений, *(рідше)* зрусифіко́ваний, русифіко́ваний.

РУСІФІКАВА́ЦЦА 1. *недок. і док.* зросі́йщуватися, русифікува́тися, зрусифікува́тися; **2.** *недок. пас.* русифікува́тися.

РУСІФІКАВА́ЦЬ *недок. і док.* зросі́йщувати, зросі́йщити, *(рідше)* русифікува́ти, зрусифікува́ти.

РУ́СКАЯ *імен.* росія́нка.

РУ́СКІ[1] **1.** *прикм.* росі́йський; *(як прикм. до «Русь», що стосується часів Київської Русі)* ру́ський; **~кія кня́ствы XI—XII ст.** ру́ські князі́вства XI—XII ст.; **р. наро́д** росі́йський наро́д; **~кая мо́ва** росі́йська мо́ва; **~кая печ** [вари́ста] піч; **2.** *у знач. імен.* росія́нин.

РУ́СКІ[2] *імен. (танець — розм.)* ру́ська.

РУ́СКІЯ, -кіх *мн.* росія́ни.

РУСЬ, *род.* **Русі́** *ж. історю.* Русь; **Кіе́ўская Р.** Ки́ївська Русь.

РУХ, *род.* **ру́ху** *ч. у різн. знач.* рух.

РУХА́ВА *прислівн.* рухли́во; жва́во.

РУХА́ВАСЦЬ *ж.* рухли́вість; жва́вість.

РУХА́ВЕЙ *прислівн. вищ. ст.* рухли́віше; жваві́ше.

РУХАВЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* рухли́віший; жваві́ший.

РУХАВІ́К, -ка́ *ч.* **1.** *у різн. знач.* двигу́н; **р. унутранага згара́ння** двигу́н вну́трішнього згоран-

ня (згоря́ння); **ве́чны р.** ві́чний двигу́н; **2.** *перен.* руші́й; **наву́ка — магу́тны р. прагрэ́су** нау́ка — поту́жний руші́й прогре́су.

РУХАВІЧО́К, -чка́ *ч. (невеликий двигун)* двигуне́ць, движо́к.

РУХА́ВЫ рухли́вий, жва́вий; **р. чалаве́к** рухли́ва (жва́ва) люди́на; **~выя гу́льні** рухли́ві і́гри; **~выя ру́кі** рухли́ві (жва́ві) ру́ки; **р. твар** рухли́ве обли́ччя.

РУ́ХАЛЬНЫ 1. рухови́й; **~ныя не́рвы** рухові не́рви; **2.** *перен.* руші́йний; **~ная сі́ла** руші́йна си́ла.

РУ́ХАЦЦА *недок. у різн. знач.* ру́хатися; **во́йскі ру́халіся на ўсхо́д** військá ру́халися на схід; **спра́ва не ру́хаецца** спра́ва не ру́хається; **р. ў даро́гу** вируша́ти (руша́ти) в доро́гу; **сядзе́ць, не ру́хаючыся** сиді́ти, не ру́хаючись; **но́гі не ру́хаюцца** но́ги не ру́хаються.

РУ́ХАЦЬ *недок. у різн. знач.* ру́хати; **р. воз** ру́хати во́за (віз); **р. па́льцамі** ру́хати па́льцями; **р. наву́ку** ру́хати нау́ку; **р. да вё́скі** ру́хатися до села́.

РУХА́Ч, -ча́ *ч. спец.* руші́й.

РУ́ХАЮЧЫ 1. *дієприкм. рідк.* яки́й (що) ру́хає; **2.** *у знач. прикм.* руші́йний; **~чыя сі́лы грама́дства** руші́йні си́ли суспі́льства; **3.** *дієприсл.* ру́хаючи.

РУЧАЁВЫ струмко́вий.

РУЧАІ́НА *ж.* невели́кий струмо́к.

РУЧА́Й, -чая́ *ч.* струмо́к; *(рідше)* поті́к, течія́ *ж.*, руча́й, стру́мінь.

РУЧА́ЙКА *ж. обл.* **1.** верете́но з пря́жею; **2.** *(льону, конопель)* жмут *ч.*, жму́тик *ч.*, жмуто́к *ч.*, пучо́к *ч.*

РУ́ЧКА *ж.* **1.** *(зменш. до* **рука́***)* ру́чка; **2.** *у різн. знач.* ру́чка; **ша́рыкавая р.** кулькова́ ру́чка; **дзвярна́я р.** дверна́ ру́чка, ру́чка двере́й; **3.** *(частина машини, приладу, зброї)* руків'я *с.*, ру́чка, держа́к *ч.*, де́ржално *с.*, *(рідше)* руко́ятка, руко́ять; ◊ **даве́сці да ~кі** *(прост.)* завести́ в безви́хідь, *(розм.)* завести́ в тісни́й (глухи́й) кут, загна́ти на слизьке́; **дайсці́ да ~кі** *прост.* потра́пити в безви́хідь, *(розм.)* дійти́ до кра́ю, зайти́ (попа́сти, потра́пити) в тісни́й кут (тісну́ ді́ру).

РУЧНІ́К, -ка́ *ч.* рушни́к.

РУЧНІКО́ВЫ рушнико́вий.

РУШ *ч. крав.* рюш.

РУ́ШАНЫ *розм.* то́ркнутий, заче́плений, за́йняий.

РУ́ШЫЦЦА *док.* ру́шити; **р. насу́страч** ру́шити назу́стріч.

РУ́ШЫЦЬ *док.* **1.** *(про початок руху)* ру́шити; ви́рушити; **тра́ктар ~шыў з ме́сца** тра́ктор ру́шив з мі́сця; **атра́д ~шыў да ле́су** загі́н ру́шив (ви́рушив) до лі́су; **ужо́ р. вясна́** уже ру́хається (йде́) весна́; **р. каня́ з ме́сца** зру́шити коня́ з мі́сця; **р. во́йска ў бой** ру́шити ві́йсько в бій; **2.** *(звичайно із запереченням)* зачепи́ти, зайня́ти, ру́шити; ◊ **не руш!** не чіпа́й!, не займа́й!, не руш!

РЫ́БА *ж.* ри́ба; ◊ **ні р. ні мя́са** ні ри́ба ні м'я́со, ні два ні півтора́, ні рябе́ ні пері́сте, ні пес ні бара́н, ні брат ні сват, ні те ні се; **як р. ў вадзе́** як ри́ба у воді́, як пта́шка (ла́стівка) в пові́трі; **на бязрыб'і і рак — рыба** *присл.* у степу́ й хрущ — м'я́со; на безлю́дді й Хома́ — чолові́к; голо́дному й опе́ньки — м'я́со; нема́ чобі́т — узува́й постоли́.

РЫБААПРАЦО́ЎЧЫ рибоперéробний.

РЫБААХО́ВА *ж.* рибоохоро́на.

РЫБААХО́ЎНЫ рибоохоро́нний.

РЫБАВО́Д *ч. спец.* ри́бник.

РЫБАВО́ДНЫ *спец.* ри́бницький.

РЫБАВО́ДСТВА *с. спец.* ри́бництво.

РЫБАВО́ДЧЫ *спец.* ри́бницький; **~чая гаспада́рка** ри́бницьке господа́рство.

РЫБАВЯНДЛЯ́РНЫ рибокопти́льний.

РЫБАВЯНДЛЯ́РНЯ *ж.* рибокопти́льня.

РЫБАГАДАВА́ЛЬНІК *ч.* риборозплі́дник.

РЫБАГАНДЛЁВЫ риботоргове́льний, риботорго́вий.

РЫБАГАСПАДА́РЧЫ рибогоспода́рський.

РЫБАЕ́ДНЫ *зоол.* рибої́дний.

РЫБА́К, -ка́ *ч.* риба́лка, риба́к; ◊ **р. ~ка́ ба́чыць здаляка́** *присл.* свій своя́ка́ вгада́є (ба́чить) здалека́; ли́сий ли́сого зда́лека (зда́леку) ба́чить; пізна́є свиня́ своє́ поро́ся́; чорт бі́са і з-під копи́ ба́чить; чорт чо́рта пізна́в і на пи́во позва́в; хапко́ з хапко́м зна́ється.

РЫБА́ЛКА *ж. розм.* риболо́вля.

РЫБАПО́МПА *ж. спец.* рибонасо́с *ч.*

РЫБАПО́ШУКАВЫ рибопошуко́вий.

РЫБАПРЫЁМНІК *ч.* рибоприйма́ч.

РЫБАПРЫЁМНЫ рибоприйма́льний.

РЫБАРАЗВО́ДНЯ *ж. спец.* риборозплі́дник *ч.*

РЫБАСАЎГА́С *ч. (заст.)* рибордгрóсп.

РЫ́БІН *прям., перен.* ри́б'ячий; **р. тлушч** ри́б'ячий жир; **~на луска́** ри́б'яча луска́; **~ны во́чы** ри́б'ячі о́чі, о́чі як у ри́би.

РЫ́БІНА *ж. (одна риба)* риби́на.

РЫ́БІНКА *ж. розм.* риби́нка, рибчи́на, рибчи́нка.

РЫБНАГЛЯ́Д, -ду *ч.* **(рыбало́ўны нагля́д)** рибна́гляд.

РЫ́ГАЦБ *недок. розм.* скрипі́ти, ри́пати, рипі́ти, *(розм.)* скри́пати.

РЫГА́ЦЬ *недок.*, **РЫГНУ́ЦЬ** *док. однор. д.* **1.** *розм. (видавати гучний звук під час відригування)* відри́гувати, відригну́ти; **2.** *груб. прост.* блюва́ти, рига́ти, ригну́ти.

РЫДЛЁВАЧКА *ж. зменш.* лопа́тка.

РЫДЛЁВАЧНЫ лопа́тний.

РЫДЛЁЎКА *ж.* лопа́та.

РЫЖАБАРО́ДЫ рудоборо́дий.

РЫЖАВАЛО́СЫ рудоволо́сий.

РЫЖАВА́ТЫ рудува́тий; *(розм.)* руде́нький, руда́вий.

РЫЖАВУ́СЫ рудову́сий.

РЫЖАХВО́СТЫ рудохво́стий.

РЫЖАШЭ́РСНЫ рудоше́рстий.

РЫ́ЖЫ 1. руди́й, *(розм.)* ри́жий; **2.** *у знач. імен. (людина, тварина)* руди́й, *(розм.)* ри́жий; *(про людину — ще розм.)* руди́голова *ж. і ч.*

РЫ́ЖЫК *ч. бот. (гриб)* рижо́к, ри́жик.

РЫЖЫНА́ *ж. розм.* руди́й ко́лір, рудизна́.

РЫЖЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* руді́ший.

РЫЖЭ́ЦЬ *недок.* рудíти; *(ставати рудим або рудішим)* рудíшати.

РЫЗЗЁ *с.* **1.** дра́нтя, шма́ття; *(розм.)* шма́ти, мо́тлох *ч.*; ганчíр'я, лахмíття.

РЫЗЗЁВЫ ганчíрко́вий.

РЫЗІ́НА *ж.* гу́ма, *(розм.)* рези́на; ◊ **цягну́ць ~ну** *(розм. несхв.)* жува́ти жу́йку.

РЫЗІ́НАВЫ гу́мовий; **~вая вытво́рчасць** гу́мове виробни́цтво; **р. абу́так** гу́мове взуття́.

РЫЗІНАПЛА́СТЫКА гумопла́стика.

РЫЗІ́НІЦЬ *недок. техн.* гумува́ти.

РЫЗІ́НКА *ж.* **1.** *(для стирання написаного)* гу́мка; *(розм.)* рези́нка, стира́чка; **2.** *(гумова нитка)* гу́мка, *(розм.)* рези́нка; **3.** *(різновид плетіння)* рези́нка.

РЫЗІ́НШЧЫК *ч. спец.* гумови́к.

РЫЗІ́НШЧЫЦА *ж. спец.* гумови́к *ч.*

РЫЗМАНЫ́, *одн.* **рызма́н, -на́** *ч.* ганчíр'я *с.*, лахмíття *с.*

РЫ́ЗЫКА *ж.* **1.** *у різн. знач.* ри́зик *ч.*, *(рідко)* риск *ч.*; **2.** *розм.* зарозумíлість, пиха́тість; **на сваю́ ~ку** на свій (вла́сний) ри́зик.

РЫЗЫКАВА́ЦЬ *недок.*, **РЫЗЫКНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** ризикува́ти, ризикну́ти; *(іти на вчинок, що пов'язаний з неприємностями, небажаними наслідками — ще)* зва́жуватися, зва́житися, нава́жуватися, нава́житися; *(чимнебудь — ще)* ва́жити *(недок.)*; **~ва́ць жыццём** ва́жити (ризикува́ти) життя́м; **вы ~ку́еце спазні́цца** ви ризику́єте запізни́тися; **не ~ну́ў сказа́ць** не зва́жився (не нава́жився, не ризикну́в) сказа́ти; **2.** *недок. розм.* хизува́тися, пиша́тися; **~ва́ць по́спехамі** хизува́тися у́спіхами.

РЫЗЫКА́НТ *ч.* **1.** відва́жна (смíли́ва, завзя́та, заповзя́та) люди́на; **2.** *розм.* же́вжик, ферт; горді́й, гордівни́к.

РЫЗЫКО́ЎНА *прислівн.* ризико́вано; відчайду́шно, смíливо.

РЫЗЫКО́ЎНАСЦЬ *ж.* ризико́ваність.

РЫЗЫКО́ЎНЫ **1.** ризико́ваний; **р. учы́нак** ризико́ваний учи́нок; **2.** *(ладний іти на ризик)* відчайду́шний; смíли́вий; **3.** *розм.* жевжикува́тий, чванли́вий; пиха́тий, пихли́вий, горди́й.

РЫКА́ЦЬ *недок.*, **РЫКНУ́ЦЬ** *док. однор.* **1.** *(про рогату худобу)* ревíти, ревти́, ревну́ти, ри́ка́ти, рикну́ти; **2.** *(про звірів)* рича́ти, зарича́ти, ри́ка́ти, рикну́ти.

РЫ́ЛА *с.* **1.** *(у свині)* ри́ло; **2.** *(у пляшки)* ши́йка *ж.*, го́рло; **3.** *груб. (про обличчя)* ри́ло, пи́ка *ж.*, мо́рда *ж.*, пи́сок *ч.*, мармиза *ж.*; ◊ **ні ву́ха ні р.** ні в зуб ного́ю [не розуміти (не тя́мити)]; ні бе ні ме [ні кукурíку].

РЫЛА́СТЫ *і* **РЫЛА́ТЫ** **1.** довгори́лий; **2.** *груб.* товстомо́рдий, товстопи́кий.

РЫ́ЛЬЦА *с.* **1.** *зменш.-пестл.* ри́льце; **2.** *зменш. (у пляшки)* ши́йка *ж.*, го́рло; **3.** *(у чайника, кухля тощо)* но́сик *ч.*; **3.** *військ.* ри́льце; **р. куля́мёта** ри́льце кулеме́та; **4.** *бот.* при́ймочка *ж.*; ◊ **р. ў пуху́ (у каго)** пір'ячко на пи́ску *(в кого)*.

РЫ́МСКІ ри́мський; **~кае пра́ва** ри́мське пра́во; **~кія лі́чбы** ри́мські ци́фри.

РЫ́НА *ж. обл.* ри́нва.

РЫ́НАК, -нку *ч.* **1.** ри́нок; база́р, торго́виця *ж.*; **2.** *екон. (сфера обігу товарів)* ри́нок; **зне́шні р.** зо́внішній ри́нок; **р. збы́ту** ри́нок збу́ту; **сусве́тны р.** світови́й ри́нок; **агу́льны р.** спíльний ри́нок; ◊ **чо́рны р.** чо́рний ри́нок.

РЫ́НАЧНЫ **1.** *у різн. знач.* ри́нковий; база́рний; **~ная пло́шча** ри́нковий (база́рний) майда́н, ри́нкова (база́рна) пло́ща; **2.** *екон.* ри́нковий; **~ная цана́** ри́нкова ціна́.

РЫ́НУЦЦА *док. розм.* ки́нутися; ри́нути, ри́нутися.

РЫ́НУЦЬ *док. розм.* **1.** ки́нути; **усё ры́нулі і пайшлі́** усе́ ки́нули й пішли́; **2.** *перен.* ри́нути, ри́нутися, ки́нутися; метну́тися; *(переважно вирушити, рушити куди-небудь разом — ще)* майну́ти, гуну́ти; **наро́д ры́нуў на пло́шчу** наро́д ри́нув (ри́нувся, ки́нувся, метну́вся, майну́в, гуну́в) на пло́щу (майда́н); ◊ **кі́нуць-р.** ки́нути напризволя́ще.

РЫ́ПАЦЦА *недок. прост.* **1.** *(дверима тощо)* скрипíти, ри́пати, рипíти, *(розм.)* скри́пати, скрипотíти; **2.** ри́патися; **сядзі́ і не ры́пайся** сиди́ й не ри́пайся.

РЫ́ПАЦЬ *недок.*, **РЫ́ПНУЦЬ** *док. однокр.* скрипíти, скри́пнути, ри́пати, рипíти, ри́пнути; *(недок. розм.)* скри́пати, скрипотíти.

РЫС, *род.* **ры́су** *ч.* рис.

РЫ́СА *ж.* **1.** ри́са; **ры́сы тва́ру** ри́си обли́ччя; **р. хара́ктару** ри́са (жи́лка) вда́чі (хара́ктеру); **2.** *тесл. та ін.* ри́ска; **праве́сці ры́су** провести́ ри́ску; **3.** межа́; **гарадска́я р.** міська́ межа́, межа́ міста; **р. пад'ёму ўзро́ўню вады́** межа́ підняття́ рíвня води́; ◊ **у агу́льных ры́сах** у зага́льних ри́сах; **падве́сці ~су** *(пад чым)* поста́вити кра́пку *(на чому)*, підвести́ ри́ску *(під чим)*.

РЫСАВА́ЛЬНЫ малюва́льний, *(рідше)* рисува́льний.

РЫСАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* **1.** малюва́льник; **2.** *(маляр-графік)* рисува́льник.

РЫСАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* **1.** малюва́льниця, *(рідше)* рисува́льниця; **2.** *(малярка-графік)* рисува́льниця.

РЫСАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* малюва́ння, *(рідше)* рисува́ння; змальо́вування; **2.** *(мистецтво, урок, предмет навчання)* малюва́ння.

РЫСАВА́НЫ мальо́ваний, *(рідше)* рисо́ваний, *(док.)* намальо́ваний.

РЫСАВА́ЦЦА *недок.* **1.** *(виокремлюватися, виднітися)* вимальо́вуватися; **2.** *(поставати в уяві)* уявля́тися, малюва́тися; **3.** *(намагатися показати себе з вигідного боку, викликати чимнебудь зацікавлення до себе)* рисува́тися; *(з викликом)* хизува́тися; мані́ритися; **4.** *пас.* малюва́тися, *(рідко)* рисува́тися; змальо́вуватися.

РЫСАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *(передавати предмети на площині за допомогою графічних засобів, переважно контурами, рисками тощо)* малюва́ти, *(рідко)* рисува́ти; **2.** *перен. (образно описувати, подумки зображати тощо)* малюва́ти, змальо́вувати.

РЫСАВО́Д *ч.* рисівни́к.

РЫСАВО́ДСТВА *с.* рисівни́цтво.

РЫСАВО́ДЧЫ рисівни́цький.

РЫСАЎБОРАЧНЫ рисозбира́льний.

РЫСІНЫ ри́сячий; **~ныя сляды** ри́сячі сліди́; **~ныя во́чы** *перен.* ри́сячі о́чі, о́чі як у ри́сі.

РЫСО́РА *ж.* ресо́ра.

РЫСО́РНЫ ресо́рний.

РЫСО́РШЧЫК *ч. спец.* ресо́рник.

РЫСО́ЎКА *ж.* рисува́ння *с.*; хизува́ння *с.*, манірність.

РЫСУ́НАК, -нка *ч.* **1.** малю́нок; *(часом)* малюва́ння *с.*; візеру́нок; **2.** *(сукупність лінійних елементів у картині)* малю́нок, рису́нок; **3.** о́брис; ко́нтур; *(характерні особливості танцю, вистави, музичного твору)* малю́нок, *(рідше)* рису́нок.

РЫСУ́НАЧНЫ *жив.* рисунко́вий.

РЫСЬ[1] *ж. зоол.* рись.

РЫСЬ[2] *ж. (біг) (швидкий алюр)* рись, клус *ч.*; *(розм.)* ристь.

РЫСЯНЯ́ *і* **РЫСЯНЁ, -ня́ці** *с.* рисеня́.

РЫТМ, *род.* **ры́тму** ритм.

РЫТМІЗАВА́НЫ *і* **РЫТМІЗО́ВАНЫ** ритмізо́ваний.

РЫТМІЗАВА́ЦЦА *недок. пас.* ритмізува́тися.

РЫТМІЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* ритмізува́ти.

РЫ́ФМА *ж.* ри́ма; **мужчы́нская р.** чолові́ча ри́ма; **жано́чая р.** жіно́ча ри́ма; **перакрыжава́ная р.** перехре́сна ри́ма.

РЫФМАВА́ННЕ *с. поет.* римува́ння.

РЫФМАВА́НЫ римо́ваний.

РЫФМАВА́ЦЦА *недок. звор., пас.* римува́тися.

РЫФМАВА́ЦЬ *недок.* **1.** римува́ти; **2.** *(бути співзвучним)* римува́тися.

РЫФМАПЛЁТ *ч. розм. знев.* віршома́з.

РЫФМАПЛЁЦТВА *і* **РЫФМА́ЦТВА** *с. розм. знев.* нікче́мне віршува́ння, ба́зграння віршів, базграни́на *ж.*

РЫФМА́Ч, -ча́ *ч. розм. знев.* віршома́з.

РЫФМО́ЎКА *ж. поет.* римува́ння *с.*

РЫ́ХЛА *прислівн.* **1.** пу́хко, розси́пчасто; кри́хко; дірча́сто; **2.** крихкоті́ло; **3.** кво́ло, в'я́ло.

РЫ́ХЛАСЦЬ *ж.* **1.** пу́хкість; розси́пчастість; кри́хкість; трухля́вість, тру́хлість, порохня́вість; дірча́стість; **2.** крихкоті́лість; **3.** кво́лість, в'я́лість.

РЫХЛЕ́ННЕ *с. с.-г.* розпу́шування, підпу́шування, спу́шування, розпу́шення, підпу́шення, пу́шення.

РЫХЛЕ́ЦЬ *недок.* **1.** става́ти пухки́м, роби́тися пухки́м *тощо*; *(ставати дірчасти — ще)* дірча́віти; *(ставати рихлішим — звичайно)* пухкі́шати, става́ти пухкі́шим; **2.** *(ставати в'ялим, повнішати)* става́ти (роби́тися) крихкоті́лим; бре́зкнути.

РЫХЛІ́ЦЕЛЬ *ч. техн.* розпу́шник, розпу́шувач.

РЫХЛІ́ЦЦА *недок. пас.* розпу́шуватися, підпу́шуватися, спу́шуватися, пуши́тися.

РЫХЛІ́ЦЬ *недок.* розпу́шувати, підпу́шувати, спу́шувати, пуши́ти; **р. гле́бу** *с.-г.* розпу́шувати (підпу́шувати) грунт.

РЫ́ХЛЫ 1. пухки́й; розси́пчастий, сипки́й; крихки́й; трухля́вий, тру́хлий, порохня́вий; *(пористий)* дірча́стий; **р. снег** пухки́й сніг; **~лае дрэ́ва** дірча́сте де́рево; **р. ка́мень** крихки́й (дірча́стий) ка́мінь; **2.** *(в'ялий, повний)* крихкоті́лий; бре́зклий; **~лае це́ла** бре́зкле ті́ло; **~лая жанчы́на** крихкоті́ла жі́нка; **3.** *(м'який, безвільний)* кво́лий, в'я́лий.

РЫХТ: рыхт у рыхт *розм.* точні́сінько; досто́ту, достеме́нно, нестеме́нно; *(такий самий)* достеме́нний, нестеме́нний.

РЫХТАВА́НЫ *техн.* рихто́ваний. — *Див. ще* **рыхтава́ць**[2].

РЫХТАВА́ЦЦА[1] *недок.* **1.** готува́тися, *(рідше)* гото́витися, приготовля́тися; *(споряджатися — ще)* збира́тися, ла́годитися, лаштува́тися, *(розм.)* ладна́тися, ла́дитися, рихтува́тися, споряджа́тися; **р. ў даро́гу** готува́тися (збира́тися, ла́годитися, лаштува́тися) в доро́гу; **р. да зімы́** готува́тися до зими́; **р. да экза́менаў** готува́тися до і́спитів (екза́менів); **р. да ле́кцыі** готува́тися до ле́кції; **2.** *пас.* готува́тися, *(рідше)* гото́витися; ла́годитися, ладна́тися, ла́дитися.

РЫХТАВА́ЦЦА[2] *недок. пас. техн.* рихтува́тися.

РЫХТАВА́ЦЬ[1] *недок. у різн. знач.* готува́ти, *(рідше)* гото́вити; *(збирати в дорогу, для їди тощо — ще)* ла́годити, лаштува́ти, *(розм.)* ладна́ти, ла́дити, рихтува́ти; **р. гле́бу пад пасе́вы** готува́ти ґрунт під посі́ви; **р. машы́ну ў рэйс** готува́ти (ла́годити, лаштува́ти) маши́ну в рейс; **р. дакла́д** готува́ти до́повідь; **р. вячэ́ру** готува́ти (ла́годити, лаштува́ти, ладна́ти, ла́дити, рихтува́ти) вече́рю; **р. хво́рага да апера́цыі** готува́ти хво́рого до опера́ції; **р. дыпло́мную рабо́ту** готува́ти дипло́мну робо́ту; **р. уда́р па праціўні́ку** готува́ти уда́р по во́рогові.

РЫХТАВА́ЦЬ[2] *недок. техн.* рихтува́ти.

РЫХТО́ЎКА *ж. техн.* рихтува́ння *с.*

РЫХТО́ЎШЧЫК *ч. техн.* рихтува́льник.

РЫХТО́ЎШЧЫЦА *ж. техн.* рихтува́льниця.

РЫ́ХТЫК *прислівн. розм.* **1.** пра́вильно, так само, якра́з; **зраблю́ р. так, як ты сказа́ў** зроблю́ так са́мо (якра́з так, досто́ту так), як ти сказа́в; **2.** *у знач. незм. прикм.* точні́сінько (досто́ту, *розм.* достеме́нно, нестеме́нно) таки́й; достеме́нний, нестеме́нний; **сын — р. ба́цька** син — ви́капаний ба́тько.

РЫ́ЦАР *ч. прям., перен.* ли́цар, *(тільки прям.)* ри́цар; ◊ **р. без стра́ху і дако́ру** *книжн.* ли́цар без стра́ху і дога́ни (пля́ми).

РЫ́ЦАРСКІ *прям., перен.* ри́царський, ли́царський; **р. рама́н** *літ.* ри́царський рома́н.

РЫ́ЦАРСТВА *с. у різн. знач.* ри́царство, ли́царство.

РЫ́ЦАРСТВАВАЦЬ *недок. у різн. знач. заст.* лицарюва́ти.

РЫЧА́Г, -га *ч.* **1.** *(стрижень)* ва́жіль, підо́йма *ж.*; **2.** *(складова частина машин, механізмів) техн.* ва́жіль; **р. пераме́ны скорасцей** ва́жіль змі́ни шви́дкостей; **3.** *перен.* підо́йма *ж.*, ва́жіль; **пісьме́ннасць насе́льніцтва — р. культу́ры** писе́мність насе́лення — підо́йма (ва́жіль) культу́ри.

РЫЧА́ЖНЫ *техн.* ва́жільний, *(рідше)* підо́ймовий.

РЫШТО́К, -штка́ *ч. (водостічний рівчак, жолоб)* ришта́к.

РЭА́КТАР *ч. техн.* реа́ктор; **я́дзерны р.** я́дерний реа́ктор.

РЭАКТАРАБУДАЎНІ́ЧЫ реакторобудіве́льний.

РЭВАЛЬВЕ́Р *ч.* револьве́р.

РЭВАЛЬВЕ́РШЧЫК *ч. спец.* револьве́рник.

РЭВАЛЬВЕ́РШЧЫЦА *ж. спец.* револьве́рниця.

РЭВАЛЬВІ́РАВАЦЬ *недок. і док. ек.* ревальвува́ти.

РЭВАЛЮЦЫ́ЙНА-ВЫЗВАЛЕ́НЧЫ революці́йно-визво́льний.

РЭВАЛЮ́ЦЫЯ *ж.* револю́ція; **буржуа́зная р.** буржуа́зна револю́ція; **навуко́ва-тэхні́чная р.** науко́во-техні́чна револю́ція.

РЭВАЛЮЦЫЯНІЗАВА́НЫ революціонізо́ваний.

РЭВАЛЮЦЫЯНІЗАВА́ЦЦА 1. *недок. і док.* революціонізува́тися; **2.** *недок. пас.* революціонізува́тися.

РЭВАЛЮЦЫЯНІЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* революціонізува́ти.

РЭВАЛЮЦЫЯНІЗУ́ЮЧЫ *прикм.* революціонізаці́йний.

РЭГЕНЕРА́ТАР *ч. техн.* регенера́тор.

РЭГЕНЕРА́ТАРШЧЫК *ч. спец.* регенера́торник.

РЭГІСТРАВА́ННЕ *с.* реєструва́ння.

РЭГІСТРАВА́НЫ реєстро́ваний.

РЭГІСТРАВА́ЦЦА *недок. звор., пас.* реєструва́тися.

РЭГІСТРАВА́ЦЬ *недок.* реєструва́ти.

РЭГІСТРА́ТАР *ч.* реєстра́тор; **кале́жскі р.** *істор.* коле́зький реєстра́тор.

РЭГІСТРА́ТАРКА *ж. розм.* **1.** реєстра́торка; **2.** *(дружина реєстратора) істор.* реєстра́торша.

РЭГІСТРА́ТАРСКІ реєстра́торський.

РЭГІСТРАТУ́РА *ж.* реєстрату́ра.

РЭГІСТРАЦЫ́ЙНЫ реєстраці́йний.

РЭГІСТРА́ЦЫЯ *ж.* реєстра́ція.

РЭГРЭСІ́РАВАЦЬ *недок.* регресува́ти.

РЭГУЛІРО́ВАЧНЫ регулюва́льний.

РЭГУЛІРО́ЎКА *ж.* регулюва́ння *с.*

РЭГУЛІРО́ЎШЧЫК *ч.* регулюва́льник.

РЭГУЛІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* регулюва́льниця.

РЭГУЛЯВА́НЫ регульо́ваний.

РЭГУЛЯВА́ЦЦА *недок. пас.* регулюва́тися.

РЭГУЛЯВА́ЦЬ *недок.* регулюва́ти.

РЭ́ДЗЕЧНЫ *і* **РЭ́ДЗЬКАВЫ** ре́дьковий.

РЭДЗЬ *див.* **сто́лка**.

РЭ́ДЗЬКА *ж.* ре́дька; ◊ **надаку́чыў (абрыдаў) як го́ркая р.** остоги́д (остоги́дів, набри́д, обри́д) гі́рше від печено́ї (гірко́ї) ре́дьки (за гірку́ ре́дьку); остоги́д (остоги́дів, набри́д, обри́д), аж у печінка́х сидить; став мені́ сі́ллю в о́ці; допі́к гірш від сиро́ї ква́ші; **хрэ́н за рэ́дзьку не саладзе́йшы** які́й ді́дько пече́ний, таки́й і варе́ний; оди́н чорт — що соба́ка, що хорт.

РЭДКАЗЯМЕ́ЛЬНЫ *хім.* рідкісноземе́льний.

РЭ́ДКАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість чого-небудь рідкого)* рі́дкість; **р. насе́льніцтва** рі́дкість насе́лення; **р. ле́су** рі́дкість лі́су; **2.** *(предмет, випадок, явище, що рідко трапляються)* рі́дкість; *(книжн.)* рарите́т *ч.*; ◊ **музе́йная р.** музе́йна рі́дкість; **на р.** надзвича́йно, винятко́во; на ди́во, навдивови́жу, напро́чуд; надзвича́йний, винятко́вий.

РЭ́ДКІ 1. рідки́й; **~кая смята́на** рідка́ смета́на; **~кая гразь** рідка́ грязь; **~кае паве́тра** рідке́ пові́тря; *(про посів, ліс, волосся — ще)* о́брідний, о́брідкий; **р. лес** рідки́й (о́брідний) ліс; **~кія валасы́** рідке́ (о́брідне) воло́сся; **2.** винятко́вий, рі́дкісний; **р. госць** винятко́вий (рі́дкісний) гість; **р. вы́падак** рі́дкісний (винятко́вий) ви́падок.

РЭДСАВЕ́Т *ч. спец.* **(рэдакцы́йны саве́т)** редра́да (редакці́йна ра́да).

РЭДУКАВА́НЫ *лінгв.* редуко́ваний, зредуко́ваний; **р. гук** редуко́ваний (зредуко́ваний) звук.

РЭДУКАВА́ЦЦА 1. *недок. і док.* редукува́тися, *(док.)* зредукува́тися; **2.** *недок. пас.* редукува́тися.

РЭДУКАВА́ЦЬ *недок. і док. спец.* редукува́ти, *(док.)* зредукува́ти.

РЭДУПЛІКАВА́НЫ *лінгв.* редуплі́кований, подво́єний.

РЭДУПЛІКА́ЦЫЯ *ж. лінгв.* редуплі́ка́ція, подво́єння *с.*

РЭ́ЕЧНЫ ре́йковий.

РЭЖЫСЁР *ч.* режисе́р.

РЭЖЫСЁРСТВАВАЦЬ *недок. розм.* режисерува́ти.

РЭЖЫСІ́РАВАЦЬ *недок.* режиси́рувати.

РЭЗ *ч. (надріз пилкою)* ро́зріз; **зрабі́ць два рэ́зы** зроби́ти два ро́зрізи.

РЭ́ЗАЛЬШЧЫК *ч. спец.* рі́зальник.

РЭ́ЗАЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* рі́зальниця.

РЭ́ЗАЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* рі́зати; *(про продукти, тканини тощо — ще)* кра́яти; *(на шматки, на частини тіло, що-небудь тверде заст. — ще)* карбува́ти; *(розм.)* чикри́жити; *(великими шматками)* батува́ти; *(підсікаючи, розсікаючи)* тя́ти; **р. мета́л** рі́зати мета́л; **нож не рэ́жа** ніж не рі́же; **р. лёд канькамі́** рі́зати лід ковзана́ми; **р. на экза́мене** рі́зати на і́спиті (екза́мені); **р. хлеб** рі́зати (кра́яти) хліб; **яго́ го́лас рэ́жа слых** його́ го́лос рі́же слух (ву́хо, ву́ха); **р. дро́вы** рі́зати дро́ва; **2.** *(на м'ясо)* рі́зати; **р. курэ́й** рі́зати куре́й; *розм. (загризати; про дику, хижу тварину)* рі́зати; **воўк рэ́заў аве́чак** вовк рі́зав ове́ць (ві́вці); **3.** *розм. (робити операцію кому-небудь)* рі́зати; **4.** *(ранити, убивати кого-небудь холодною зброєю; розрізати ножем, кинджалом тіло)* рі́зати; **5.** *(про різьблення)* різьби́ти; вирі́зувати; **р. па дрэ́ву** різьби́ти по де́реву; **6.** *розм. (говорити прямо, різко)* рі́зати, чеса́ти, стри́гти; **7.** *розм. (посилено, з азартом робити щось)* рі́зати, чеса́ти; **8.** *спорт., карт.* рі́зати; ◊ **р. пра́ўду (у во́чы)** каза́ти (чеса́ти, тя́ти, рі́зати) щи́ру пра́вду; пра́вду каза́ти (*експрес.* бри́зкати) в [живі́] о́чі (у ві́чі); **па жывы́м р.** по-живо́му рі́зати, живе́ ті́ло кра́яти; **хлеб-соль еш, а пра́ўду рэж** *присл.* хліб їж, а пра́вду ріж; що пра́вда, то не гріх; пра́вда кри́вду перева́жить; **р. без нажа́** рі́зати (поро́ти) без ножа́, без вогню́ пекти́.

РЭ́ЗВА *прислівн.* **1.** жва́во; мото́рно; **2.** пру́дко, шви́дко, шпа́рко; ба́ско, по́рско.

РЭ́ЗВАСЦЬ *ж. (властивість)* жва́вість; мото́рність; рухли́вість; пустотли́вість; пру́дкість, шви́дкість; ба́скість.

РЭ́ЗВЫ 1. жва́вий; *(проворний — ще)* мото́рний; рухли́вий; пустотли́вий; **~вае дзіця́** жва́ва (пустотли́ва) дити́на; **2.** *(швидкий у бігу)* прудки́й, швидки́й, шпарки́й; *(про коня — звичайно)* баски́й, порски́й.

РЭ́ЗГІНЫ *тільки мн. (пристрій з мотузяної сітки, натягнутої на зігнуті дужки, щоб носити сіно, солому)* носи́лки.

РЭЗЕ́РВ, -ву *ч. у різн. знач.* резе́рв; **~вы вытво́рчасці** резе́рви виробни́цтва; **мець у ~ве** ма́ти в резе́рві; **працо́ўныя ~вы** трудові резе́рви.

РЭЗЕРВАВА́НЫ резерво́ваний.

РЭЗЕРВО́ВЫ *у різн. знач.* резе́рвний; **~вызя вайско́выя ча́сці** резе́рвні військо́ві части́ни; **р. капіта́л** резе́рвний капіта́л.

РЭ́ЗКА¹ *імен. ж.* **1.** *(дія)* рі́зання *с.*; кра́яння *с.*; **2.** *(дрібно нарізана солома)* сі́чка.

РЭ́ЗКА² *прислівн.* **1.** рі́зко; го́стро; проні́зливо, прони́кливо; **2.** го́стро, рі́зко; шпа́рко; шо́рстко.

РЭ́ЗКІ 1. різки́й; го́стрий; *(який пронизує)* проні́зливий; *(про рухи, вітер: поривчастий, швидкий — ще)* шпарки́й; *(про вітер: пекучий — ще розм.)* смалки́й; **~кія бо́лі** го́стрі (різкі́) бо́лі; **~кае святло́** різке́ сві́тло; **р. хо́лад** проні́зливий (різки́й) хо́лод; **р. со́ус** го́стрий со́ус; **2.** *(висловлений з прикрою прямотою)* го́стрий, різки́й; *(нестримний — ще)* шпарки́й; *(зухвалий)* шорстки́й; **р. адка́з** го́стра (різка́) ві́дповідь.

РЭ́ЗНУЦЦА *док. розм. (ударитися)* тара́хнутися, торо́хнутися, угати́тися; **р. аб дрэ́ва** тара́хнутися (торо́хнутися, угати́тися) об де́рево.

РЭ́ЗНУЦЬ *док. однокр.* **1.** різну́ти, *(підсил.)* різону́ти; **2.** *розм. (сильно вдарити)* уперí́щити, опері́щити, опереза́ти, упереза́ти, угрі́ти, огрі́ти, опекти́; **3.** *(зробити що-небудь швидко, енергійно)* наполягти́; ушква́рити, утя́ти, утну́ти; **р. по́льку** ушква́рити (утя́ти, утну́ти) по́льку.

РЭ́ЗЧЫК *ч.* **1.** *(робітник, який спеціалізується на різанні чого-небудь) спец.* рі́зальник; **2.** *(майстер різьблення)* різьбя́р, різьба́р.

РЭ́ЗЧЫЦА *ж. спец.* рі́зальниця.

РЭЗЬ *ж. (гострий біль)* різь; **р. у жываце́** різь у животі́; *(розм.)* різа́чка, заві́йна, заві́йниця.

РЭЗЬБАНАКА́ТНЫ різенака́тувальний.

РЭЗЬБАНАРАЗНЫ́ різенарізни́й.

РЭЗЬБАТАКА́РНЫ різетока́рний.

РЭЗЬБАФРЭ́ЗЕРНЫ різефре́зерний.

РЭЗЬБАШЛІФАВА́ЛЬНЫ різешліфува́льний.

РЭЗЮМАВА́ННЕ *і* **РЭЗЮМІ́РАВАННЕ** *с.* резюмува́ння.

РЭЗЮМАВА́НЫ *і* **РЭЗЮМІ́РАВАНЫ** резюмо́ваний, зрезюмо́ваний.

РЭЗЮМАВА́ЦЦА *і* **РЭЗЮМІ́РАВАЦЦА** *недок. пас.* резюмува́тися.

РЭЗЮМАВА́ЦЬ *і* **РЭЗЮМІ́РАВАЦЬ** *недок. і док.* резюмува́ти, *(док.)* зрезюмува́ти.

РЭЗЮМЭ́ *невідм. с.* резюме́.

РЭЙ: ве́сці р. *розм.* задава́ти тон; ору́дувати; верхово́дити.

РЭ́ЙКА *ж.* ре́йка.

РЭЙКАБЭ́ЛЕЧНЫ *техн.* рейкоба́лковий.

РЭЙКАПРАКА́ТЧЫК *ч. мет.* рейкопрока́тник.

РЭЙКАЎКЛА́ДЧЫК *ч.* рейкоуклада́льник.

РЭКАГНАСЦЫ́РАВАНЫ *військ., геод.* рекогносциро́ваний.

РЭКАГНАСЦЫ́РАВАЦЦА *недок. пас. військ., геод.* рекогносцирува́тися.

РЭКАГНАСЦЫ́РАВАЦЬ *недок. і док. військ., геод.* рекогносцирува́ти.

РЭКАГНАСЦЫРО́ЎКА *ж. військ., геод.* рекогносцирува́ння *с.*

РЭКАМЕНДАВА́НЫ *і* **РЭКАМЕНДО́ВАНЫ 1.** *дієприкм.* рекомендо́ваний, порекомендо́ваний; поря́яний; відрекомендо́ваний; **2.** *(у знач. прикм.: наділений рекомендацією)* рекомендо́ваний. — *Див. ще* **рэкамендава́ць.**

РЭКАМЕНДАВА́ЦЬ *недок. і док.* **1.** рекомендува́ти, порекомендува́ти; *(давати пораду — ще)* ра́дити, пора́дити, *(розм.)* ра́яти, пора́яти; **2.** *(під час знайомства)* рекомендува́ти; відрекомендо́вувати, відрекомендува́ти.

РЭКАСТА́Ў, -та́ву *ч.* льодоста́в.

РЭ́КНУЦЬ *док.* сказа́ти, ви́мовити, обізва́тися; **ніхто́ і сло́ва не рэ́кнуў** ніхто́ й сло́ва не сказа́в (не ви́мовив), ніхто́ й не обізва́вся; ◊ **р. сла ве́чка (сло́ўца)** бо́вкнути, ля́пнути [язико́м].

РЭ́КРУТ *ч. істор.* ре́крут, *(розм.)* не́крут.

РЭКРУТАВА́НЫ *істор. та ін.* рекруто́ваний.

РЭКРУТАВА́ЦЦА *недок. пас. істор. та ін.* рекрутува́тися.

РЭКРУТАВА́ЦЬ *недок. і док.* рекрутува́ти.

РЭКРЫШТАЛІЗА́ЦЫЯ *ж. мет.* рекристаліза́ція.

РЭМАНЦІ́РАВАННЕ *с.* ремонтува́ння.

РЭМАНЦІ́РАВАЦЦА *недок. пас. військ. заст.* ремонтува́тися.

РЭ́МЕНЬ *і* **РАМЕ́НЬ** *ч.* **1.** ре́мінь, *(збільш.)* ременя́ка, реміня́ка *ж.*; *(чоловічий пояс — ще)* пас, па́сок; *(про матеріал)* ре́мінь; **2.** *тільки мн.* **рамяні́** *(для ув'язування багажу)*ремінці́; **3.** *техн.* пас; **прывадны́ р.** приві́дний пас.

РЭМЕНЯЦВЕ́ТНІК, -ку *ч. бот.* [дубо́ва] оме́ла́.

РЭМЕНЯЦВЕ́ТНЫЯ *імен. мн. бот.* оме́ло́ві.

РЭНТГЕ́Н *ч.* **1.** *род.* **рэнтге́ну** *(проміння, просвічування)* рентге́н; **2.** *род.* **рэнтге́на** *(одиниця виміру; апарат)* рентге́н.

РЭНТГЕНАКІНАЗДЫ́МКА *ж.* рентгенокінозніма́ння *с.*

РЭНТГЕ́НАЎ: ~навы прамяні́ *фіз.* рентге́нівське промі́ння, рентге́нівські про́мені.

РЭНТГЕ́НАЎСКІ *фіз.* рентге́нівський.

РЭ́ПА *ж.* рі́па; ◊ **танне́й за па́раную рэ́пу** *прик.* деше́вий як кисли́ці (як гнили́ці); деше́вший від дірки з бу́блика.

РЭПАРЦЁР *ч.* репорте́р.

РЭПАРЦЁРКА *ж.* репорте́рка.

РЭПАРЦЁРСТВАВАЦЬ *недок. розм.* репортерува́ти.

РЭПАТРЫІ́РАВАНЫ репатрійо́ваний.

РЭПАТРЫІ́РАВАЦЦА 1. *недок. і док.* репатріюва́тися; **2.** *недок. пас.* репатріюва́тися.

РЭПАТРЫІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* репатріюва́ти.

РЭПЕТАВА́НЫ *мор.* повто́рений.

РЭПЕТАВА́ЦЦА *недок. пас. мор.* повтóрюватися, *(рідше)* повторя́тися.

РЭПЕТАВА́ЦЬ *недок. і док. мор.* повтóрювати, *(рідше)* повторя́ти, повтори́ти.

РЭ́ПІК, -ку *ч. бот.* сіда́ч; сіда́ч коноплéвий, коноплéльник, да́вник, кі́нська гри́ва, конóплі водяні́ (соба́чі).

РЭ́ПКА *ж.* **1.** *зменш.-пестл.* рі́пка; **2.** *обл. (у молотарці, прядці)* шків *ч.*; **3.** *анат. (надколінна кістка)* ча́шечка.

РЭ́ПНІК, -ку *ч.* ги́чка рі́пи.

РЭПРАДУКТАВА́НЫ репродукóваний.

РЭПРАДУКТАВА́ЦЦА *недок. пас.* репродукува́тися.

РЭПРАДУКТАВА́ЦЬ *недок. і док.* репродукува́ти.

РЭПРЭЗЕНТАВА́НЫ *книжн.* репрезентóваний.

РЭПРЭЗЕНТА́ЦЫЯ *ж. книжн.* репрезента́ція.

РЭПРЭСІ́РАВАНЫ 1. *дієприкм.* репресóваний; **2.** *у знач. імен.* репресóваний.

РЭПРЭСІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* репресува́тися.

РЭПРЭСІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* репресува́ти.

РЭ́ПЧАТЫ ріпча́стий; **~тая цыбу́ля** ріпча́ста цибу́ля.

РЭСПІРА́ТАР *ч. спец.* респіра́тор.

РЭСПІРА́ТАРНЫ *і* **РЭСПІРАТÓРНЫ** *спец.* респіратóрний.

РЭСПІРА́ЦЫЯ *ж. мед.* респіра́ція.

РЭСУ́РС *ч.* ресу́рс; **р. самалёта** ресу́рс літака́; **грашóвыя рэсу́рсы** грошові́ ресу́рси; **прырóдныя рэсу́рсы** прирóдні ресу́рси.

РЭСУРСАЗБЕРАЖЭ́ННЕ *с.* ресурсозберéження.

РЭТРАНСЛІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* ретранслюва́тися.

РЭТРАНСЛІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* ретранслюва́ти.

РЭТРАНСЛЯ́ТАР *ч.* ретрансля́тор.

РЭТРАНСЛЯ́ЦЫЯ *ж.* ретрансля́ція.

РЭ́ТУШ *ж.* рéтуш.

РЭТУШАВА́НЫ ретушóваний.

РЭТУШАВА́ЦЦА *недок. пас.* ретушува́тися.

РЭТУШАВА́ЦЬ *недок. і док.* ретушува́ти.

РЭТУШÓЎКА *ж. (дія)* ретушува́ння *с.*

РЭ́ЎЗА *ч. і ж. обл.* пла́кса, плаксі́й *ч.*, плаксу́н *ч.*, плаксі́йка *ж.*, плаксу́ха *ж.*, рю́ма, рю́мса, тонкослі́зка.

РЭФАРМАВА́НЫ реформóваний, *(док.)* зреформóваний. — *Див. ще* **рэфармава́ць.**

РЭФАРМАВА́ЦЦА 1. *недок. і док.* реформува́тися, *(док.)* зреформува́тися; **2.** *недок. пас.* реформува́тися.

РЭФАРМАВА́ЦЬ *недок. і док.* реформува́ти, *(док.)* зреформува́ти.

РЭФЕРА́Т *ч.* рефера́т.

РЭФЕРЫ́РАВАНЫ реферóваний, зреферóваний.

РЭФЕРЫ́РАВАЦЦА *недок. пас.* реферува́тися.

РЭФЕРЫ́РАВАЦЬ 1. *недок. і док.* реферува́ти, *(док.)* зреферува́ти; **р. кні́гу** реферува́ти (зреферува́ти) кни́жку; **2.** *недок. спорт.* реферува́ти.

РЭ́ХА *с.* луна́ *ж.*

РЭХАЛАКАЦЫ́ЙНЫ *фіз.* ехолокаці́йний.

РЭХАЛАКА́ЦЫЯ *ж. фіз.* ехолока́ція.

РЭХАЛÓТ *ч. техн.* ехолóт.

РЭ́ХВА *ж. обл. (залізний обруч, який наганяють на маточину колеса, кінець палі тощо)* обру́ч.

РЭЧ *ж. у різн. знач.* річ; **рэ́чы дама́шняга ўжы́тку** рéчі домáшнього (хáтнього) вжи́тку; **чамада́н з рэ́чамі** валі́за з речáми; **цёплыя рэ́чы** тéплі рéчі; **ён напіса́ў цудóўную р.** він написáв чудóву річ; **раска́зваюць ціка́выя рэ́чы** розповідáють (розкáзують) цікáві рéчі; **р. у сабé** *філос.* річ у собі́; ◊ **зразумéлая р.!** зрозумі́ло, зрозумі́ла (яснá) річ!; **дзі́ўная р.** ди́вна річ, ди́вно; **вядóмая р.** *у знач. вст. сл.* відóма (види́ма, пéвна) річ, звичáйно, звісно; **глядзéць на рэ́чы прóста** диви́тися на рéчі прóсто; **называ́ць рэ́чы сваі́мі імёнамі** назива́ти рéчі своїми (їх влáсними) іменáми, говори́ти пря́мо; **ні да пéчы ні да рэ́чы** *прик.* ні до ладу́, ні до при́кладу; ні в тин, ні в ворóта; ані (ні) пришúти ані (ні) прилатáти.

РЭ́ЧАВЫ речови́й; **р. мяшóк** речови́й мішóк; **~вае забеспячэ́нне** речовé постачáння; **р. дóказ** *юр.* речови́й дóказ; **~вае пра́ва** *юр.* речовé прáво.

РЭЧАІ́СНАСЦЬ *ж.* ді́йсність.

РЭЧАІ́СНЫ ді́йсний.

РЭ́ЧКА *ж.* рі́чка.

РЭ́ЧЫВА *с.* речовинá *ж.*; **выбухóвае р.** вибухóва речовинá; **абмéн рэ́чываў** óбмін речови́н; **крыты́чны стан рэ́чыва** крити́чний стан речови́ни.

РЭ́ЧЫЎНАСЦЬ *ж.* **1.** матеріа́льність, речови́нність; **2.** речови́нність.

РЭ́ЧЫЎНЫ 1. *філос.* матеріа́льний, речови́нний; **р. свет** матеріа́льний (речови́нний) світ; **2.** *лінгв.* речови́нний; **~ныя назóўнікі** речови́нні імéнники.

РЭ́ШАНЫ *(про математичну задачу)* розв'я́заний.

РЭЭВАКУА́ЦЫЯ *ж.* реевакуа́ція.

РЭЭВАКУІ́РАВАЦЦА 1. *недок. і док.* реевакуюва́тися; **2.** *недок. пас.* реевакуюва́тися.

РЭЭВАКУІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* реевакуюва́ти.

РЭ́ЯЦЬ *недок.* **1.** *(плавно літати)* ри́нути; *(поез.)* ли́нути; ширя́ти; **у нéбе рэ́ялі арлы́** у нéбі ширя́ли орли́; **2.** *(розвіватися — про прапор)* мáяти, майорі́ти.

С

СА *прийм. з род., знах. та ор. в. (уживаний замість «з» перед словами, що починаються з двох або більшої кількості приголосних, якщо перша з них* **с, з, ж, м, ш***)* зі, із; **прыбра́ць пасу́ду са стала́** прибра́ти по́суд зі сто́лу; **з'еў са жме́ню я́гад** з'їв зі жме́ню я́гід; **по́йдзем са мно́й** ході́мо зі мно́ю.

СААДА́К *див.* **сагайда́к**.

СААРЭ́НДА *ж. ек.* співоре́нда.

СААЎТАР *ч.* співа́втор.

СААЎТАРСКІ співа́вторський.

СААЎТАРСТВА *с.* співа́вторство.

САБА́КА *ч.* соба́ка, пес; ◊ **вось дзе с. закапа́ны** от (ось) де соба́ка зари́тий; ви́дно, де дно; ось (от) де закови́ка; **з ~камі не зно́йдзеш** із свічкою не знайдеш; **ве́шаць саба́к** *(на каго)* скида́ти (зва́лювати) всю вину́ (прови́ну), зверта́ти [все] *(на кого)*; усі́х соба́к (псів, усі соба́ки, пси) ві́шати на ши́ю *(кому)*; **у ~кі вачэ́й пазы́чыць** у Сірка́ о́чі пози́чити; **~кам се́на касі́ць** *(переховуватися, перев. від родини)* у нету́течках бу́ти (хова́тися); **на саба́к бра-ха́ць** базі́кати, моло́ти, теревени́ти, бо́вкати, бе́вкати, цве́нькати, ля́пати (хля́пати, тріпа́ти) [язико́м]; ки́дати (пуска́ти) слова́ на ві́тер; **на ~ку не ва́рт** ні к чо́рту (ні к лихі́й годи́ні) не годи́ться; *(іноді про якусь нездалу річ)* надібок у піч, ми́шам на сніда́ння; **пат-рэ́бен як ~ку пя́тая нага́** потрі́бний (потрі́бен, тре́ба) як соба́ці п'я́та нога́ (як п'я́те ко́лесо до во́за, як ді́рка в мо́сті); **ко́жны с.** ко́жний (вся́кий) соба́ка; **як с. на се́не** [як] соба́ка на сі́ні; *прик.* і сам не гам, і лю́дям не дам; лежи́ть соба́ка на стерні́ — і сам не бу́де ї́сти, і дру́гому не дасть; **~ку — ~чая смерць** *прик.* катю́зі по заслу́зі; жив, як пес, заги́нув, як соба́ка; леда́чому — леда́ча й смерть.

САБАКАВО́Д *ч.* собакі́вни́к.

САБАКАВО́ДСТВА *с.* собакі́вни́цтво.

САБАКАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *ч.* собакі́вни́к.

САБАКАГАДО́ЎЛЯ *ж.* собакі́вни́цтво *с.*

САБАКА́Р, -ра *ч.* **1.** *розм.* соба́чник; **2.** *(людина, яка виловлює собак)* гицель; **3.** *прост.* той, хто дра́жнить соба́к.

САБАКА́РНЯ *ж. розм.* псарня.

САБА́КА-СЫШЧЫК *ч.* соба́ка-шука́ч, до́йда.

САБА́КАЎ соба́чий.

САБАЛЁВЫ *і* **САБАЛІ́НЫ** соболи́ний; *(про хутро — ще)* соболе́вий.

САБАЛЯВО́Д *ч.* соболі́вни́к.

САБАЛЯВО́ДСТВА *с.* соболі́вни́цтво.

САБАЛЯВО́ДЧЫ соболі́вни́цький.

САБАЛЯНЯ́ *і* **САБАЛЯНЁ, -ня́ці** *с.* соболеня́, соболя́, *(пестл.)* соболеня́тко, соболя́тко.

САБАТАВА́НЫ сабото́ваний. — *Див. ще* **саба-тава́ць.**

САБАТАВА́ЦЦА *недок. пас.* саботува́тися.

САБАТАВА́ЦЬ *недок. і док.* саботува́ти.

САБАТА́Ж, -жу *ч.* саботаж.

САБАТА́ЖНІЧАЦЬ *недок. розм.* саботува́ти.

САБАЧАНЯ́ *і* **САБАЧАНЁ, -ня́ці** *с.* **1.** цуценя́, песеня́; **2.** *(маленька собачка)* пе́сик *ч.*, песеня́.

САБА́ЧКА[1] *ч. зменш.-пестл.* **1.** соба́чка; пе́сик, песеня́ *с.*; **2.** *(собака-самець)* пес, соба́ка.

САБА́ЧКА[2] *ч.* **1.** *техн.* за́щіпка *ж.*, за́скочка *ж.*; **2.** *(у рушниці, револьвері)* соба́чка; **3.** *обл.* реп'я́х.

САБА́ЧНІК *ч.* **1.** *(приміщення для собак)* соба́чник; **2.** *(людина, яка виловлює безпритульних собак)* ги́цель.

САБА́ЧЫ *прям., перен.* соба́чий; **с. хо́лад** соба́чий хо́лод; **~чая ро́жа** *бот.* лавате́ра, соба́ча ро́жа; ◊ **ўшы́цца (ўбра́цца, пусці́цца) у ~чую шку́ру** утра́тити сумлі́нність (со́вість); **с. нюх** нюх, як у соба́ки, соба́чий нюх; **саба́ку — ~чая смерць** соба́ці — соба́ча й смерть; жив, як пес, заги́нув, як соба́ка; леда́чому — леда́ча й смерть.

САБА́ЧЫНА *ж. (м'ясо, шкура собаки)* собача́тина.

САБА́ЧЫЦЦА *недок. груб. прост.* ла́ятися; свари́тися.

САБЕКО́ШТ, -ту *ч. ек.* собіва́ртість *ж.*

САБРА́НАСЦЬ *ж.* зі́браність.

САБРА́НЫ *у різн. знач.* зі́браний. — *Див. ще* **сабра́ць.**

САБРА́Т *ч.* побрати́м, співбра́т, *(рідко)* побрати́мець.

САБРА́ЦЦА *док. у різн. знач.* зібра́тися; **ву́чні ~ра́ліся на заня́ткі** у́чні зібра́лися на заня́ття; ◊ **с. з ду́мкамі** зібра́тися з думка́ми.

САБРА́ЦЬ *у різн. знач.* зібра́ти; **с. удзе́льнікаў пахо́ду** зібра́ти уча́сників похо́ду; **с. бо́льшасць галасо́ў** зібра́ти бі́льшість голосі́в; **с. апо́шнія сі́лы** зібра́ти оста́нні си́ли; **с. во́йскі на по́дступах к го́раду** зібра́ти (зосере́дити) війська́ на пі́дступах до мі́ста; **с. даўгі́** зібра́ти (стягну́ти) борги́; **с. смята́нку** зібра́ти вершки́ (смета́нку); ◊ **(і) касце́й не с.** (і) кісто́к не зібра́ти.

САБУТЭ́ЛЬНІК *ч. розм.* горілча́ний брат, това́риш по ча́рці.

САБУТЭ́ЛЬНІЧАЦЬ *док. розм.* випива́ти (пия́чити) ра́зом.

САВАКУПЛЕ́ННЕ *с. (статевий акт)* злята́ння.

САВАКУПЛЯ́ЦЦА *недок.*, **САВАКУПІ́ЦЦА** *док. (про статевий акт)* злята́тися, злягти́ся.

САВЕ́Т *ч. у різн. знач.* ра́да *ж.*; **Вярхо́ўны Саве́т** Верхо́вна Ра́да; **мясцо́выя ~ты** місце́ві ра́ди; **се́льскі с.** сільська́ ра́да; **гарадскі́ с.** міська́ ра́да; **Саве́т Бяспе́кі ААН** Ра́да Безпе́ки ООН; **вучо́ны с.** уче́на ра́да; **Саве́т рабо́чых, сялян-скіх і салда́цкіх дэпута́таў** *істор.* Ра́да робі́тни́чих, селя́нських і солда́тських депута́тів.

САВЕТАЛАГІ́ЧНЫ радянологі́чний.

САВЕТАЛО́ГІЯ *ж.* радянолóгія.

САВЕ́ТНІК *ч. (посадова особа)* ра́дник; **ста́цкі**

с. *істор.* ста́тський ра́дник; **тытуля́рны с.** *істор.* титуля́рний ра́дник.

САВЕТО́ЛАГ *ч.* радяно́лог.

САВЕЦІЗА́ЦЫЯ *ж. істор.* радяніза́ція.

САВЕЦІЗІ́РАВАНЫ *істор.* радянізо́ваний.

САВЕЦІЗІ́РАВАЦЦА 1. *недок. і док.* радянізува́тися; **2.** *недок. пас.* радянізува́тися.

САВЕЦІЗІ́РАВАЦЬ *недок. і док. істор.* радянізува́ти.

САВЕ́ЦКІ радя́нський.

САВІНАВА́ТАСЦЬ *ж. юр.* співуча́сність у зло́чині.

САВІНАВА́ТЫ *юр.* співви́нний.

САВІНО́ЎНІК *ч. юр.* співуча́сник у зло́чині.

САВІНО́ЎНІЦА *ж. юр.* співуча́сниця в зло́чині.

САВУЧАНІ́ЦА *ж.* това́ришка по навча́нню (по нау́ці, по шко́лі).

САВУ́ЧАНЬ, -чня *ч.* това́риш по навча́нню (по нау́ці, по шко́лі).

САВЫДАВЕ́Ц, -даўца́ *ч.* співвидаве́ць.

САВЫКАНА́ВЕЦ, -на́ўца *ч.* співвикона́вець.

САВЯНЯ́ *і* **САВЯНЁ, -ня́ці** *с.* совеня́, *(пестл.)* совеня́тко.

САГАЙДА́К *і* **СААДА́К, САЙДА́К** *ч. істор.* сагайда́к, *(рідко)* сайда́к.

САГА́Н, -на́ *ч. обл. (горщок)* чаву́н, *(розм.)* баня́к.

САГІТАВА́НЫ загіто́ваний.

САГІТАВА́ЦЬ *док.* загітува́ти.

САГНА́НЫ 1. *у різн. знач.* зі́гнаний; **2.** зде́ртий. — *Див. ще* **сагна́ць.**

САГНА́ЦЬ *док. у різн. знач.* зігна́ти; **с. жывёлу ў адзі́н двор** зігна́ти худо́бу в оди́н двір; ◊ **с. ахво́ту** задовольни́ти бажа́ння; **с. сма́гу** угамува́ти спра́гу; **с. сон** здрімну́ти, задріма́ти.

САГНУ́ТАСЦЬ *ж.* зі́гнутість.

САГНУ́ТЫ зі́гнутий.

САГНУ́ЦЦА *у різн. знач.* зігну́тися; **ад я́блыкаў ~лася галі́на** від я́блук зігну́лася гі́лка; ◊ **с. ў тры пагі́белі** зігну́тися в три поги́белі; **с. ў дугу́** зігну́тися як дуга́.

САГНУ́ЦЬ *у різн. знач.* зігну́ти; **гады́ яго́ ~ну́лі** роки́ його́ зігну́ли; **с. у дугу́** зігну́ти в дугу́ *(кого)*; **с. у барано́ў рог** скрути́ти в бара́нячий ріг; ◊ **с. ў тры пагі́белі** зігну́ти в три поги́белі.

САГРАЗІ́ЦЬ *док. (кому) розм.* зроби́ти на зло *(кому)*; дошку́лити *(кому)*; дійня́ти *(кого)*, допекти́ *(кого, кому)*.

САГРАШЫ́ЦЬ *док. прям., перен.* згріши́ти, *(рідше)* согріши́ти; ◊ **поп ~шы́ў, а дзяка́ ве́шаюць** *прик.* з хво́рої голови́ на здоро́ву скида́є; з дурно́ї голови́ та на лю́дську; швець заслужи́в, а коваля́ пові́сили; винува́та ді́жа́, що не йде на ум ї́жа; на во́вка несла́ва, а ї́сть ове́ць Са́ва.

САГРАШЭ́ННЕ *с.* гріх *ч.*

САД *ч. род. в.* **-у,** *(в назвах установ)* **-а** сад; *(менших розмірів)* садо́к; **фрукто́вы с.** фрукто́вий сад; **батані́чны с.** ботані́чний сад; **зі́мні с.** зимо́вий сад; **дзіця́чы с.** дитя́чий садо́к.

САДААХО́ЎНЫ садозахисни́й.

САДАВІНА́ *ж.* фру́кти; садовина́; **све́жая с.** сві́жі фру́кти, сві́жа садовина́.

САДАВО́Д *ч.* садівни́к.

САДАВО́ДСТВА *с.* садівни́цтво.

САДАВО́ДСКІ *і* **САДАВО́ДЧЫ** садівни́чий, садівни́цький.

САДАКЛА́Д *ч.* співдо́повідь *ж.*

САДАКЛА́ДЧЫК *ч.* співдоповіда́ч.

САДАЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* вла́сник са́ду (садів).

СА́ДАЧНЫ[1] *(до* **са́дка**[1]*) техн.* са́дочний.

СА́ДАЧНЫ[2] *(до* **са́дка**[2]*) спец.* осіда́льний, садни́й.

САДЖА́ЛКА *ж. с.-г. (пристрій)* сади́льник.

САДЖА́ЛЬНЫ *с.-г.* сади́льний, саджа́льний.

САДЖА́ЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* сади́льник.

САДЖА́ЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* сади́льниця.

САДЖА́ННЕ *с.* **1.** саджа́ння, саді́ння; **2.** *(птиці на яйця)* саджа́ння; підсипа́ння.

САДЖА́ЦЬ *і* **САДЗІ́ЦЬ** *недок.* **1.** саджа́ти, сади́ти; *(висаджувати рослини — ще)* садови́ти; **с. дрэ́вы** саджа́ти (сади́ти, садови́ти) дере́ва; **с. гасце́й** садови́ти (саджа́ти, сади́ти) госте́й; **с. на дые́ту** саджа́ти (сади́ти) на діє́ту; **с. кля́ксу** ста́вити пля́му; **2.** *(хліб у піч)* саджа́ти; **3.** *(птицю на яйця)* підсипа́ти, сади́ти; **с. квакту́ху** підсипа́ти (сади́ти) кво́чку; **4.** *розм. (запихати)* пха́ти; *(у рідину — ще)* зану́рювати, опуска́ти; **5.** *тільки* **садзі́ць** *розм. (про сильну, енергійну дію)* шква́рити, тну́ти, жа́рити, рі́зати; **садзі́ць з гарма́т** шква́рити з гарма́т.

САДЗЕ́ЙНІК *ч.* поміч́ник; той хто сприя́є.

САДЗЕ́ЙНІЧАННЕ *с.* сприя́ння; допомо́га *ж.*; підтри́мка *ж.*; **с. по́спеху** сприя́ння у́спіху; **аказа́ць с.** посприя́ти.

САДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок.*, **ПАСАДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ** *док.* сприя́ти, посприя́ти; *(надавати допомогу — ще)* допомага́ти, допомогти́.

СА́ДЗІК *ч. зменш.* **1.** садо́чок, садо́к; **2.** *розм.* дитя́чий садо́к; *(розм.)* [дитя́чий] садо́чок.

САДЗЬМУ́ТЫ зду́тий; здму́хнутий; звія́ний.

САДЗЬМУ́ЦЬ *док.* зду́ти, *(багато, усе)* поздува́ти; *(перев. ротом — ще)* здмухну́ти, *(багато, усе)* поздму́хувати; звія́ти, *(багато, усе)* позві́ювати.

СА́ДКА[1] *ж. (завантаження) техн.* саді́ння *с.*, са́дження *с.*, *(незак. д. — ще)* саджа́ння *с.*

СА́ДКА[2] *ж. спец.* сіда́ння *с.*; **с. кухо́ннай со́лі** сіда́ння кухо́нної со́лі.

СА́ДКА[3] *ж. мисл.* **1.** *(для тренування собак)* ви́проби; **2.** *(стріляння по пташках)* са́дка.

СА́ДКІ[1] яки́й (що) збіга́ється (зсіда́ється); **~кая ткані́на** ткани́на, яка́ (що) збіга́ється (зсіда́ється).

СА́ДКІ[2] *обл. (про смак)* терпки́й.

САДКО́ВЫ *(який міститься в саджалці)* са́джалковий.

СА́ДНІЦЬ *недок. розм. (про щемливий, пекучий біль)* де́рти; пекти́; **мазо́ль с.** мозо́ль (мозо́ля) пече́.

САДО́К[1], **-дка́** *ч. (зменш. до* **сад***)* садо́к.

САДО́К[2], **-дка́** *ч. спец.* са́джалка *ж. (ставок)*; *(для зберігання зловленої живої риби)* ри́бник.

САДО́ЎНІК *ч.* садівни́к, садівни́чий.

САДО́ЎНІЦА *ж.* садівни́ця.

САДО́ЎНІЦКІ садівни́цький, садівни́чий.

САДО́ЎНІЦТВА *с. (майстерність доглядати са-*

док) садівникува́ння; *(вирощування садків)* садівни́цтво.

САДО́ЎНІЧАЦЬ *недок. розм.* садівникува́ти.

САДРУ́ЖНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* співдру́жність.

САЕ́ТА *ж. заст.* тонке́ сукно́.

СА́ЕЧНЫ са́йкови́й; **~нае це́ста** са́йкове́ тісто.

САЖМУ́РАНЫ примру́жений.

САЖМУ́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **САЖМУ́РЫЦЦА** *док.* мру́житися, примру́жуватися, примру́житися, жму́ритися, прижму́ритися.

САЖМУ́РВАЦЬ *недок.*, **САЖМУ́РЫЦЬ** *док.* мру́жити, примру́жувати, примру́жити, жму́рити, прижму́рити.

САЗА́Н *ч. іхт.* ди́кий ко́роп.

САЗА́НАВЫ *(зготовлений з коропа)* ко́роповий.

САЗВА́НЫ скли́каний; напро́шений, понапро́шуваний, напро́ханий, понапро́хуваний.

САЗВА́ЦЬ *док.* скли́кати; **с. гасце́й** скли́кати госте́й.

САЗЛУ́ЧАНЫ: ~ныя сасу́ды *фіз.* сполу́чені посу́дини.

САЗНАВА́ЦЦА *недок.*, **САЗНА́ЦЦА** *док.* признава́тися, призна́тися, *(про багатьох)* попризнава́тися; зізнава́тися, зізна́тися *(у чому)*.

САЗНА́ННЕ *с.* призна́ння, зізна́ння *(у чому)*; **с. ў злачы́нстве** призна́ння (зізна́ння) в зло́чині.

САІСКА́ЛЬНІК *ч.* **1.** *(учасник конкурсу на здобуття чого-небудь — призу, нагороди, премії)* уча́сник змага́ння на здобуття́ *(чого)*; претенде́нт *(на що)*; **2.** *наук.* здобува́ч; **с. вучо́нага зва́ння** здобува́ч науко́вого зва́ння.

САІСКА́ЛЬНІЦА *ж.* **1.** уча́сниця змага́ння на здобуття́ *(чого)*; претенде́нтка *(на що)*; **2.** здобува́чка.

САІСКА́ЛЬНІЦКІ яки́й (що) стосу́ється у́часті в змага́нні (ко́нкурсі); яки́й (що) стосу́ється здобуття́ *(чого)*.

САІСКА́ЛЬНІЦТВА *с.* у́часть у змага́нні; у́часть у ко́нкурсі.

САІСКА́ННЕ *с.* змага́ння; ко́нкурс *ч.*; здобуття́; **с. пры́міі** змага́ння на здобуття́ пре́мії; **с. вучо́най ступе́ні кандыда́та філалагі́чных наву́к** здобуття́ науко́вого сту́пеня кандида́та філологі́чних нау́к.

САІСЦЕ́Ц, *род.* **саістца́** *ч. юр.* співпозива́ч.

САЙГА́ *ж. і* **САЙГА́К** *ч. зоол.* суга́к *ч.*, сайга́к *ч.*, сайга́ *ж.*

САЙГА́ЧЫ сугако́вий, сайгако́вий.

САЙДА́К *ч. істор. див.* **сагайда́к**.

СА́ЙКА[1] *ж. (булка)* са́йка.

СА́ЙКА[2] *ж. зоол.* са́йка.

САКАВІ́К, -ка́ *ч.* бе́резень.

САКАВІ́ТЫ *і* **САКАЎНЫ** *прям., перен.* сокови́тий; *(який містить багато соку — ще)* сочи́стий; **с. я́блык** сокови́те я́блуко; **~тае сло́ва** сокови́те сло́во.

САКАВІ́ЦКІ березне́вий.

САКАЛО́К[1]**, -лка́** *ч. зоол.* соко́лик.

САКАЛО́К[2]**, -лка́** *ч. анат.* коби́лка *ж.*

САКАЛЯНЯ́ *і* **САКАЛЯНЁ, -ня́ці** *с.* соколя́, соколеня́, *(пестл.)* соколя́тко, соколеня́тко.

САКАЎНЫ *див.* **сакаві́ты**.

САКО́Л *див.* **со́кал**.

САКО́ЛІК *ч. пестл.* соко́лик, соко́личок, соколо́чок, соколо́нько.

САКО́ЛКА[1] *ж.* **1.** *розм. і фолькл.* сокили́ця; **2.** *пестл. (звертання до жінки — кличн. в.)* голу́бонько, голу́бочко, ри́бонько, ри́бочко, га́лочко, га́лонько, я́сочко, я́сонько, лебі́донько, лебі́дочко; небо́го.

САКО́ЛКА[2] *ж. заст.* ма́йка.

САКО́Л-КАРШАЧО́К, *род.* **сакала́-каршачка́** *ч. орн.* підсоко́лик, підсоко́лик-білозі́р, че́глик.

САКРАТА́Р[1]**, -ра́** *ч. у різн. знач.* секрета́р; **асабі́сты с.** особи́стий секрета́р; **с. схо́да** секрета́р збо́рів; **с.-машыні́стка** секрета́р-машині́стка, секрета́р-друка́рка.

САКРАТА́Р[2]**, -ра́** *ч. орн.* секрета́р.

САКРАТА́РСТВАВАЦЬ *недок.* секретарюва́ти.

САКРУША́ЛЬНЫ *і* **СКРЫША́ЛЬНЫ** нищі́вни́й, розтро́щувальний; **с. адпо́р** нищі́вна́ ві́дсіч; **с. у́дар** нищівни́й (розтро́щувальний) уда́р.

САКРЭДЫТО́Р *ч.* співкредито́р.

САКУ́РСНІК *ч.* одноку́рсник.

САКУ́РСНІЦА *ж.* одноку́рсниця.

СА́ЛА *с.* **1.** са́ло; *(яловиче, бараняче, свічкове)* лій *ч.*; *(внутрішнє)* здір *ч.*; *(топлене свиняче, пташине)* сма́лець; **ску́рнае с.** шкіряне́ са́ло; **2.** *(крижана каша на річці)* са́ло, ше́рех *ч.*, шуга́ *ж.*, ше́решень *ч.*; ◊ **ду́рань-ду́рань, а с. лю́біць** *прик.* хоч дурни́й, та (так) хи́трий; ла́сий на чужі́ ковба́си; губа́ не з лопу́цька *(у кого)*; на всі чоти́ри ко́ваний *(хто)*.

САЛАВЕ́Й, -лаўя́ *ч.* солове́й; ◊ **заліва́цца салаўём** співа́ти (залива́тися, розлива́тися) солове́йком (солов'є́м).

САЛАДЖА́ВА *прислівн.* солодкува́то, солодка́во; солоде́нько.

САЛАДЖА́ВАСЦЬ *ж.* солодкува́тість.

САЛАДЖА́ВЫ солодкува́тий, солодка́вий; *(розм.)* солоде́нький.

САЛАДЖЭ́ННЕ *с.* **1.** підсоло́джування, присоло́джування; **2.** *спец.* соло́дження.

САЛАДЗЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* соло́дше.

САЛАДЗЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* соло́дший; ◊ **хрэ́н за рэ́дзьку не с.** *присл.* вугі́лля від са́жі не білі́ше; яки́й ді́дько пече́ний, таки́й і варе́ний; оди́н чорт — що соба́ка, що хорт.

САЛАДЗЕ́ЦЬ *недок. тільки в 3 ос.* соло́дшати.

САЛАДЗІ́НЫ, -дзі́н *мн. (гущавина, яка залишається після винокуріння, пивоваріння тощо)* бра́га *ж.*; **зна́цца (разбіра́цца) як свіння́ на ~нах** зна́тися як свиня́ на пе́рці; тя́мити як свиня́ в дощ (в апельси́нах).

САЛАДЗІ́ЦЬ[1] *недок.*, **ПАСАЛАДЗІ́ЦЬ** *док. (робити солодким)* солоди́ти, посолоди́ти, підсоло́джувати, підсолоди́ти; **саладзі́ць чай** солоди́ти (підсоло́джувати) чай.

САЛАДЗІ́ЦЬ[2] *недок.*, **ЗАСАЛАДЗІ́ЦЬ** *док. спец. (зерно)* солоди́ти, засолоди́ти; **саладзі́ць ячме́нь** солоди́ти ячмі́нь.

САЛАДО́СЦЬ *ж.* **1.** соло́дкість, *(розм.)* солодне́ча; **2.** *перен.* со́лодощі *(мн.)*, насоло́да.

САЛАМАРЭ́ЗКА *ж. с.-г.* січка́рня.

САЛАМЯ́НЫ *у різн. знач.* соло́м'яний; ◊ **~ная**

ўдава солом'яна вдова; **с. ўдавец** солом'яний удівець.
САЛАНАВАТЫ солонуватий.
САЛАПЯКА *ч. і ж. розм. знев.* роззява; гава.
САЛАЎЯНЯ і САЛАЎЯНЁ, -няці *с.* соловеня, солов'я, *(пестл.)* соловенятко, солов'ятко.
САЛГАЦЬ *див.* **ілгаць**.
САЛЕНАВАТЫ солонуватий, солонкуватий.
САЛЕТРА *ж. хім.* селітра.
САЛЕТРАВЫ *хім.* селітряний; селітровий; **~вая кіслата** селітрова кислота.
САЛЕТРАЎТВАРЭННЕ *с.* селітроутворення.
САЛЁНА *прислівн. у знач. прис.* солоно; солоно, круто.
САЛЁНЫ 1. солоний; *(приготований про запас із сіллю — ще)* солений; *(який містить сіль)* соляний; **~нае возера** солоне (соляне) озеро; **~ная марская вада** солона морська вода; **~ныя агуркі** солоні огірки; **2.** *перен. розм. (дотепний до непристойності)* солоний, крутий; **~нае слоўца** солоне (круте) слівце.
САЛІЛЬШЧЫК *ч. спец.* солильник.
САЛІЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* солильниця.
САЛІЦЬ *недок.* **1.** *(намазувати, просочувати салом)* насалювати, смальцювати; **2.** *(забруднювати)* ялозити, засмальцьовувати, заяложувати.
САЛІЦЬ *недок. у різн. знач.* солити; **с. суп** солити юшку (суп); **с. грыбы** солити гриби.
САЛОДЗЕНЬКІ *пестл. у різн. знач.* солоденький.
САЛОДКА *див.* **соладка**.
САЛОДКІ *у різн. знач.* солодкий; **с. мёд** солодкий мед; **с. чай** солодкий чай; **~кае малако** солодке молоко; **с. сон** солодкий сон; **~кія мары** солодкі мрії; **~кія словы** солодкі слова; **забаронены плод с.** *присл.* заказана (заборонена) грушка солодка; чого не вільно, те й кортить.
САЛОМА *ж.* солома; ◊ **сіла [і] ~му ломіць** *присл.* сила і солому ломить; чия сила, того й воля; де сила, там і міць.
САЛОМААДДЗЯЛІЦЕЛЬ *ч. с.-г.* соломовіддільник.
САЛОМАСКІДАЛЬНІК *ч. с.-г.* соломоскидач.
САЛОМАСКЛАДАЛЬНІК *ч. с.-г.* соломокопнувач.
САЛОМІНА *ж.* соломина.
САЛОМІНКА *ж. зменш.* соломинка; ◊ **калі топішся, то і за саломінку ўхопішся** *присл.* хто потопає, той і бритву хапає; і за соломинку вхопиться, хто топиться.
САЛОЎКА *ч. фолькл. пестл.* соловейко.
САЛФЕТАЧНЫ *див.* **сурвэтачны**.
САЛФЕТКА *див.* **сурвэтка**.
САЛЬНІК *ч.* **1.** *анат.* сальник, чепець; **2.** *техн.* сальник; **3.** *розм.* торговець (торгівець) салом; **4.** кабан, якого вигодовують (вирощують) на сало.
САЛЬНІЦА *ж.* сільниця, сільничка, солянка.
САЛЬНЫ *у різн. знач.* сальний; **с. адкорм** сальна відгодівля; **~ная свечка** лойова свічка; **с. анекдот** масний (сальний) анекдот; **~ныя плямы** масні плями.
САЛЬЦА *с. зменш.-пестл.* сальце.
САЛЯВЫ *спец.* сольовий.
САЛЯНКА[1] *ж.* **1.** сільниця, сільничка, солянка; **2.** *бот.* курай *ч.*
САЛЯНКА[2] *ж. кул.* солянка.
САЛЯРОС, -су *ч. бот.* солонець.
САМ, *род., знах.* **самога**, *дав.* **самому**, *ор., місц.* **самім**; *ж.* **сама**, *с.* **само**; *мн.* **самі** *займ.* **1.** сам, *(рідше)* самий; *ж.* сама, *с.* само (саме), *мн.* самі (самі); **я сам гэта ведаю** я сам це знаю; **самі знойдуць дарогу** самі (самі) знайдуть дорогу; **гэта само жыццё** це саме життя; **2.** *у знач. імен. заст.* господар, хазяїн; ◊ **сам-насам** віч-на-віч, сам на сам; на самоті; на дві пари очей; на чотири ока; **сам па сабе** сам по собі; **сам сабе гаспадар** сам собі голова (пан); **сам праз сябе** сам собі голова (пан); **сам не ў сабе** сам не свій; мов (як, якийсь) не свій; сам не при собі; **само сабой разумеецца (зразумела)** звичайно, звичайна річ, певна річ, само собою зрозуміло (розуміється); **сам чорт не разбярэ** сам чорт (і чорт) не розбере (не зрозуміє); **якія самі, такія і сані** *прик.* по Савці свитка; по синкові шапка; яка Устина, така й хустина; який кінь, така й кульбака; **самі з вусамі** і в нас є голова на в'язах; самі (самі) не в тім'я биті; самі (самі) з розумом (з головою); **не капай другому ямы (яму), сам увалішся ў яе** *присл.* не копай (не рий) іншому ями, бо сам у неї впадеш; хто іншому яму копає, той у неї сам попадає; хто іншим лиха бажає, сам лихо має.
САМА *част.* **1.** *(для творення вищ. ст. прислівн.)* най-; **с. лепш** найліпше, найкраще; **с. горш** найгірше; **2.** *розм. (тієї миті, як)* тільки, тільки-тільки, ледве-ледве, ледь-ледь, отó тільки що, тільки-но, щойно; **с. што я заснуў, як мяне разбудзілі** тільки (тільки-тільки, ледь-ледь, отó тільки що, тільки-но, щойно) я заснув, як мене розбудили; **3.** *розм.* пора, впору, саме в час, саме; **цяпер с. што сеяць** тепер пора (саме в час, саме) сіяти.
САМА 1. *займ.* сама; **2.** *у знач. імен. заст.* господиня, хазяйка; **с. прыехала** господиня (хазяйка) приїхала; ◊ **паглядзі, сава, якая сама** *прик.* насміялася верша з болота; дорікав (докоряв) ворон галці, що чорна; дорікав горщик чавунові, що чорний; сміялася верша з сака, оглянулася — сама така; насміявся шолудивий голомозому; насміявся голений стриженому; *(груб.)* чиє б нявчало, а ваше мовчало б.
САМААБАГАЧЭННЕ *с.* самозбагачення, *(незак. д. — ще)* самозбагачування.
САМААБМЕЖАВАННЕ. *с.* самообмеження, *(незак. д. — ще)* самообмежування.
САМААБНАЎЛЕННЕ. *с.* самооновлення, *(незак. д. — ще)* самооновлювання.
САМААБУЧЭННЕ *с.* самонавчання.
САМААДВОЛЬНА *прислівн.* самовільно.
САМААДВОЛЬНАСЦЬ *ж.* самовільність.
САМААДВОЛЬНЫ самовільний; **с. рух** самочинний (спонтанний) рух; **~нае заражэнне** самозараження.
САМААДДАНА *прислівн.* самовіддано.

САМААДДА́НАСЦЬ *ж.* самові́дданість; **праявіць геро́йства і с.** ви́явити геро́йство і самові́дданість.

САМААДДА́НЫ самові́дданий; **с. чалаве́к** самові́ддана люди́на; **~ная пра́ца** самові́ддана пра́ця.

САМААДМАЎЛЕ́ННЕ *с.* самозапере́чення.

САМААДУКАЦЫ́ЙНЫ самоосві́тній.

САМААДУКА́ЦЫЯ *ж.* самоосві́та.

САМААДЧУВА́ННЕ *с.* **1.** самопочуття́, самопочува́ння; **с. хво́рага палёпшылася** самопочуття́ (самопочува́ння) хво́рого полі́пшилося; **2.** самовідчуття́, *(незак. д.)* самовідчува́ння.

САМААКУПЛЯ́ЦЦА *недок.*, **САМААКУПІ́ЦЦА** *док. екон.* самоопла́чуватися, самоплати́тися, самоокупа́тися, самоокупи́тися.

САМААКУ́ПНАСЦЬ *ж. екон.* самоопла́тність, самоопла́та, са моокупність; **с. прадпрые́мства** самоопла́тність (самооку́пність) підприє́мства.

САМААПЛАДНЕ́ННЕ *с. біол.* самозаплі́днення, *(незак. д. — ще)* самозаплі́днювання.

САМААПРАЎДА́ННЕ *с.* самови́правдання, ви́правдання себе́.

САМААПЫЛЕ́ННЕ *с. бот.* самозапи́лення, *(незак. д. — ще)* самозапи́лювання.

САМААПЫЛЯ́ЛЬНІК *ч. бот.* самозапи́льник.

САМААПЫЛЯ́ЛЬНЫ *бот.* самозапи́льний.

САМААПЫЛЯ́ЦЦА *недок. бот.* самозапи́люватися.

САМААСУДЖЭ́ННЕ *ж.* само́суд *ч.*

САМААТРУЧЭ́ННЕ *с. мед.* самоотру́єння, *(незак. д. — ще)* самоотру́ювання.

САМААХВЯРАВА́ННЕ *с.* самопоже́ртва *ж.*, самопоже́ртвування.

САМААХВЯ́РНА *прислівн.* самові́ддано.

САМААХВЯ́РНАСЦЬ *ж.* самові́дданість; самопоже́ртва, самопоже́ртвування *с.*

САМААХВЯ́РНЫ самові́дданий; **с. учы́нак** самові́дданий учи́нок; **~ная адда́насць свайму́ наро́ду** самові́ддана ві́рніть своє́му наро́дові.

САМААХО́ВА *ж.* самоохоро́на.

САМААЧЫШЧА́ЦЦА *недок. (про воду, ґрунт)* самоочища́тися.

САМААЧЫШЧЭ́ННЕ *с.* самоочи́щення, *(незак. д. — ще)* самоочища́ння.

САМАБІЧАВА́ННЕ *с.* самобичува́ння, самокатува́ння.

САМАБЛАКІРО́ЎКА *ж.* самоблокува́ння *с.*

САМАБО́Р *ч. і* **САМАБРА́НКА** *ж.*: **абру́с-с., насто́льнік-с.** *фолькл.* ска́терть-самобра́нка *ж.*, скатерти́на-самобра́нка *ж.*

САМАБРА́НЫ: с. абру́с, с. насто́льнік *фолькл.* ска́терть-самобра́нка, скатерти́на-самобра́нка.

САМАВАЛО́ДАННЕ *с.* самовлада́ння, *(рідше)* самовла́да *ж.*

САМАВІ́ТА *прислівн.* ста́вно, поста́вно, пова́жно.

САМАВІ́ТАСЦЬ *ж.* **1.** ста́вність, поста́вність, пова́жність; **2.** пока́зність.

САМАВІ́ТЫ 1. ста́вний, поста́вний, пова́жний; **2.** показни́й; стате́чний; **с. мужчы́на** показни́й (ста́вний, поста́вний; стате́чний) чолові́к.

САМАВО́ЛКА *ж. розм. (самовільна тимчасова відсутність)* самохі́д *ч.*

САМАВО́ЛЬНА *прислівн.* **1.** самові́льно; **2.** сваві́льно.

САМАВО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** самові́лля *с.*, самово́ля; **2.** сваві́лля *с.*, сваво́ля, сваві́льство *с.*

САМАВО́ЛЬНІК *ч. розм.* **1.** самові́льник, самово́лець; **2.** сваві́льник.

САМАВО́ЛЬНІЦА *ж. розм.* **1.** самові́льниця; **2.** сваві́льниця.

САМАВО́ЛЬНІЧАЦЬ *недок. розм.* сваво́лити.

САМАВО́ЛЬНЫ 1. самові́льний; **~ная адлу́чка** сваві́льна відлу́чка; **2.** сваві́льний; **~ныя распараджэ́нні** сваві́льні розпоря́дження.

САМАВО́ЛЬСТВА *с.* **1.** самові́лля, самово́ля *ж.*; **2.** сваві́лля, сваво́ля *ж.*, сваві́льство; **паліцэ́йскае с.** поліці́йна сваво́ля.

САМАВУ́К *ч. і* **САМАВУ́ЧКА** *ч. і ж.* само́ук *ч.*, само́учка *ч. і ж.*

САМАВУ́КАМ *прислівн.* само́уком, само́учкою; само́тужки; **ён с. навучы́ўся чыта́ць і піса́ць** він само́уком (само́учкою, само́тужки) навчи́вся читати й писа́ти.

САМАВЫГРУЖА́ЛЬНІК *ч. техн.* самовивантажувач.

САМАВЫЗВАЛЕ́ННЕ *с.* самозві́льнення, самови́зволення.

САМАВЫЗНАЧА́ЦЦА *недок.*, **САМАВЫ́ЗНАЧЫЦЦА** *док.* самовизнача́тися, самови́значитися.

САМАВЫЗНАЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* самови́значення; **пра́ва на́цыі на с.** пра́во на́ції на самови́значення.

САМАВЫКЛЮЧЭ́ННЕ *с.* самови́ключення.

САМАВЫПРАЎЛЕ́ННЕ *с.* самови́правлення.

САМАВЫХАВА́ННЕ *с.* самови́хованя, *(незак. д. — ще)* самовихова́ння, самовихо́вування.

САМАВЫХАВА́ЎЧЫ самовиховни́й, самовихова́льний.

САМАВЫЯЎЛЕ́ННЕ *с.* самови́раження.

САМАГАВО́РАЧЫ *прик. спец.* самоговірни́й.

САМАГО́ДНЫ *книжн. (який має вартість сам по собі)* самодоста́тній.

САМАГО́Н, -ну *ч. і* **САМАГО́НКА** *ж. (спиртний напій)* само́гон *ч.*, самого́нка *ж.*

САМАГО́ННЫ самого́нний.

САМАГО́НШЧЫК *ч. розм.* самого́нник.

САМАГО́НШЧЫЦА *ж. розм.* самого́нниця.

САМАГУ́БНІК *див.* **самазабо́йца**.

САМАГУ́БНЫ самогу́бний, самовби́вчий.

САМАГУ́БСТВА *див.* **самазабо́йства**.

САМАГУ́ДЫ: гу́слі-с. *фолькл.* гу́сла (гу́слі)-самогу́ди.

САМАДАСТАТКО́ВЫ *книжн.* самодоста́тній.

САМАДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* самодія́льність; **маста́цкая с.** худо́жня самодія́льність; **гэ́та што за с.?** це що за самодія́льність?

САМАДЗЕ́ЙНЫ *у різн. знач.* самодія́льний; **~нае маста́цтва** самодія́льне мисте́цтво.

САМАДЗЕ́ЛКА *ж. розм.* саморо́бка.

САМАДЗЕ́ЛКАВЫ *розм.* саморо́бний; **с. радыёпрыёмнік** саморо́бний радіоприйма́ч.
САМАДЗЕ́ЛЬНЫ саморо́бний.
САМАДЗЕ́ЛЬШЧЫНА *ж. розм.* **1.** саморо́бництво *с.*; **2.** *(про виріб)* саморо́бка, саморо́бки *(мн.).*
САМАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с.* самопостача́ння; самозабезпе́чення.
САМАЗАБО́ЙСТВА *і* **САМАГУ́БСТВА** *с.* самогу́бство, самовби́вство.
САМАЗАБО́ЙЦА *ч. і ж. і* **САМАГУ́БНІК** *ч.* самогу́бець *ч.*, самовби́вця *ч. і ж.*, самовби́вець *ч.*, самогу́бця *ч. і ж.*
САМАЗАБЫЦЦЁ *с.* самозабуття́; *(екстаз, захват чим-небудь — ще)* чад; **працава́ць да ~ццЯ́** працюва́ти до самозабуття́; **любо́ўнае с.** любо́вний чад; **п'я́нае с.** п'я́ний чад.
САМАЗАБЯСПЕ́ЧВАЦЦА *недок.* само́му забезпе́чувати себе́, самозабезпе́чуватися; само́му постача́ти собі *(що)* [себе́ *(чим)*].
САМАЗАГАРА́ЛЬНЫ *спец.* самозайми́стий.
САМАЗАГАРА́ННЕ *с. спец.* самозайма́ння, самозапа́лювання.
САМАЗАГАРА́ЦЦА *недок.*, **САМАЗАГАРЭ́ЦЦА** *док. спец.* самозайма́тися, самозайня́тися.
САМАЗАГАРТО́ЎКА *ж. і* **САМАЗАГАРТО́ЎВАННЕ** *с.* самозагартува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* самозагарто́вування.
САМАЗАГАТО́ЎКА *ж.* самозаготі́вля.
САМАЗАДАВАЛЬНЕ́ННЕ *і* **САМАЗАДАВО́ЛЕННЕ** *с.* самозадово́лення, самовдово́лення, самовдово́леність *ж.*
САМАЗАДАВО́ЛЕНА *прислівн.* самозадово́лено, самовдово́лено.
САМАЗАДАВО́ЛЕНАСЦЬ *ж.* самозадово́лення *с.*, самовдово́леність, самовдово́лення *с.*
САМАЗАДАВО́ЛЕНЫ самозадово́лений, самовдово́лений.
САМАЗАПА́ЛЬВАННЕ *с. спец.* самозапа́лювання.
САМАЗАПА́ЛЬНІК *ч. спец.* самозапа́лювач.
САМАЗАПА́ЛЬНЫ *спец.* самозапа́льний.
САМАЗАРАДЖЭ́ННЕ *с. біол.* самозаро́дження.
САМАЗАРАЖЭ́ННЕ *с. мед.* самозара́ження.
САМАЗАСПАКАЕ́ННЕ *і* **САМАСУПАКАЕ́ННЕ** *с.* самозаспоко́єння.
САМАЗАСПАКО́ЕНАСЦЬ *і* **САМАСУПАКО́ЕНАСЦЬ** *ж.* самозаспоко́єність.
САМАЗАСПАКО́ЕНЫ *і* **САМАСУПАКО́ЕНЫ** самозаспоко́єний.
САМАЗАСПАКО́ЙВАЦЦА *і* **САМАСУПАКО́ЙВАЦЦА** *недок.*, **САМАЗАСПАКО́ІЦЦА** *і* **САМАСУПАКО́ІЦЦА** *док.* самозаспоко́юватися, самозаспоко́їтися.
САМАЗАТО́ЧНЫ *спец.* самозаго́стрювальний.
САМАЗАХАВА́ННЕ *с.* самозбере́ження; **інсты́нкт ~ння** інсти́нкт самозбере́ження.
САМАЗАХАПЛЕ́ННЕ *с.* самозахо́плення.
САМАЗВА́Л *ч.* самоски́д; **грузаві́к-с.** вантажний автомобі́ль-самоски́д.
САМАЗДАВО́ЛЕНА *прислівн.* самовдово́лено, самозадово́лено.
САМАЗДАВО́ЛЕНАСЦЬ *ж. і* **САМАЗДАВО́ЛЕННЕ** *с.* самовдово́лення *с.*, самозадово́лення *с.*, самовдово́леність *ж.*, самовтіха *ж.*
САМАЗДАВО́ЛЕНЫ самовдово́лений, самозадово́лений; **~ныя пустасло́вы** самовдово́лені балакуни́.
САМАЗМА́ЗАЧНЫ *техн.* самозма́щувальний, самозма́зувальний.
САМАЗМА́ЗКА *ж. техн.* самозма́щування *с.*, самозма́зування *с.*
САМАЗНІШЧЭ́ННЕ *с.* самозни́щення, самови́нищення.
САМАЗНЯВЕ́ЧАННЕ *і* **САМАЗНЯВЕ́ЧВАННЕ** *с.* самокалі́чення, самоскалі́чення.
САМАКА́Т *ч. у різн. знач.* самока́т.
САМАКА́ТНЫ *військ.* самока́тний; **с. батальён** самока́тний батальйо́н.
САМАКА́ТЧЫК *ч. військ.* самока́тник.
САМАКІРАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* самокерува́ння *с.*; **с. раке́ты** самокерува́ння раке́ти.
САМАКІРАВА́ЛЬНЫ *техн.* самокеро́ваний; **с. снара́д** самокеро́ваний снаря́д.
САМАКІРАВА́ННЕ *і* **САМАКІРАЎНІ́ЦТВА** *с.* самоврядува́ння; **гарадско́е с.** міське́ самоврядува́ння; **мясцо́вае с.** місце́ве самоврядува́ння; **с. гарадо́ў** самоврядува́ння міст.
САМАКІРАВА́ЦЦА *недок.* ма́ти самоврядува́ння, ма́ти пра́во на самоврядува́ння.
САМАЛЁТ *ч.* літа́к; **тра́нспартны с.** тра́нспортний літа́к; **спарты́ўны с.** спорти́вний літа́к; **ва́енны с.** військо́вий літа́к; **с.-зні́шча́льнік** літа́к-вини́щувач; **с.-бамбардзіро́ўшчык** літа́к-бомбардува́льник; **разве́двальны с.** розві́дувальний літа́к; **с. суправаджэ́ння** літа́к су́проводу (супрово́дження); **дыва́н-с.** *фолькл.* ки́лим-самолі́т.
САМАЛЁТАБУДАВА́ННЕ *с.* літакобудува́ння.
САМАЛЁТАБУДАЎНІ́К, -ка́ *ч.* літакобудівни́к.
САМАЛЁТАБУДАЎНІ́ЧЫ літакобудівни́й.
САМАЛЁТАВАДЖЭ́ННЕ *с. ав.* літаководі́ння.
САМАЛЁТА-ВЫ́ЛЕТ, -ту *ч. ав.* літа́ко-ви́літ.
САМАЛЁТНЫ літако́вий.
САМАЛЯЧЭ́ННЕ *с.* самоліку́вання.
САМАМАСКІРО́ЎКА *с.* самомаскува́ння.
САМАМЭ́ТА *ж.* самоці́ль.
САМА́Н, -ну *ч. буд.* сама́н, лимпа́ч.
САМАНАБЫТЫ особи́сто при́дбаний (нажи́тий, набу́тий, здобу́тий).
САМАНАВО́ДНЫ *спец.* самонавідни́й; **с. снара́д** самонавідни́й снаря́д.
САМАНАВЯДЗЕ́ННЕ *с. спец.* самонаве́дення.
САМАНАГЛЯДА́ННЕ *с.* самоспостере́ження.
САМАНАДЗЕ́ЙНА *прислівн.* самовпе́внено.
САМАНАДЗЕ́ЙНАСЦЬ *ж.* самовпе́вненість.
САМАНАДЗЕ́ЙНЫ самовпе́внений.
САМАНАЗІРА́ННЕ *с.* самоспостере́ження.
САМАНАРЫХТО́ЎКА *с.* самозаготі́вля.
САМАНАСТРО́ЙВАЛЬНЫ самонала́годжувальний.
САМАНАСТРО́ЙКА *ж.* самонала́годження *с.*, *(незак. д. — ще)* самонала́годжування *с.*
САМА́ННЫ сама́нний, сама́новий, лимпаче́вий.
САМА́НШЧЫК *ч. спец.* сама́нник.
САМА́НШЧЫЦА *ж. спец.* сама́нниця.

САМАПАГЛЫБЛЕ́ННЕ *с.* самозагли́блення, *(незак. д. — ще)* самозагли́блювання.

САМАПАГРУ́ЗЧЫК *ч. спец.* самонавантáжувач.

САМАПАДАВА́ЛЬНІК *ч. техн.* самоподавáч.

САМАПАДАВА́ЛЬНЫ *техн.* самоподавáльний.

САМАПАД'Ё́МНЫ самопідіймáльний, самопіднімáльний.

САМАПАДМА́Н, -ну *ч.* самообмáн, самообдýрення *с.*, самоодýрення *с.*

САМАПАДРЫХТО́ЎКА *ж.* самопідготóвка.

САМАПІ́СНЫ *і* **САМАПІ́ШУЧЫ** самопи́сний; **~ная (~чая) прыла́да** самопи́сний при́лад.

САМАПЛА́ЎКІ *техн.* самоплавки́й.

САМАПРАВЕ́РКА *ж.* самоперéвірка.

САМАПРА́ЎНА *див.* **самаўпра́ўна**.

САМАПРА́ЎНАСЦЬ *див.* **самаўпра́ўнасць**.

САМАПРА́ЎНЫ *див.* **самаўпра́ўны**.

САМАПРЫМУ́С, -су *ч.* самопри́мус.

САМАПРЫНІЖЭ́ННЕ *с.* самоприни́ження.

САМАРАЗБУРЭ́ННЕ *с.* саморуйнувáння; *(знищення)* самозни́щення, *(незак. д. — ще)* самозни́щування.

САМАРАЗВІЦЦЁ *с.* саморóзвиток.

САМАРАЗГРУЖА́ЛЬНІК *ч. техн.* саморозвантáжувач.

САМАРАЗГРУ́ЗКА *ж. техн.* саморозвантáження *с.*, *(незак. д. — ще)* саморозвантáжування *с.*

САМАРАЗГРУ́ЗНЫ *техн.* саморозвантáжний; **~ныя прычэ́пы** причéпи-самоски́ди.

САМАРАЗЛІ́К *ч.* саморозрахýнок.

САМАРАНЕ́ННЕ *с.* самопорáнення.

САМАРАСПА́Д, -ду *ч. фіз.* саморóзпад.

САМАРО́БАК, -бка *ч. розм. (саморобна річ)* саморóбка *ж.*

САМАРО́БНЫ саморóбний.

САМАРЭГІСТРУ́ЮЧЫ *прикм. спец.* самореєструвáльний.

САМАРЭГУЛЮ́ЮЧЫ *прикм. спец.* саморегулювáльний.

САМАРЭГУЛЯВА́ЦЦА *недок. спец.* саморегулювáтися.

САМАСАГРАВА́ННЕ *с. спец.* самозігрівáння.

САМАСА́Д, -ду *ч. (ґатунок тютюну)* самосáд, доморóбний тютю́н.

САМАСА́ДАЧНЫ 1. *геол.* самосáдний; **2.** *геогр., геол., гідр. (який містить самосадку)* самосáдочний.

САМАСА́ДКА *ж. (сіль)* самосáдка.

САМАСПАКУША́ЦЦА *недок.* піддавáтися самоомáні (самообмáну, самообдýренню, самоодýренню).

САМАСПАКУШЭ́ННЕ *с.* самоомáна *ж.*, самообмáн *ч.*, самообдýрення.

САМАСПАЛЕ́ННЕ *с.* самоспáлення.

САМАСПРАВАЗДА́ЧА *ж.* самозвіт *ч.*

САМАСУЗІРА́ННЕ *с.* самоспоглядáння.

САМАСУПАКАЕ́ННЕ *див.* **самазаспакае́нне**.

САМАСУПАКО́ЕНАСЦЬ *див.* **самазаспако́енасць**.

САМАСУПАКО́ЕНЫ *див.* **самазаспако́ены**.

САМАСУПАКО́ІЦЦА *див.* **самазаспако́йвацца**.

САМАСУПАКО́ЙВАЦЦА *див.* **самазаспако́йвацца**.

САМАСУЦЯШЭ́ННЕ *с.* самозаспокóєння.

САМАСЦВЯРДЖА́ЦЦА *недок.* самоствéрджуватися.

САМАСЦВЯРДЖЭ́ННЕ *с.* самоствéрдження.

САМАТАРМАЖЭ́ННЕ *с. техн.* самогальмувáння.

САМАТКА́НКА *ж. розм. (одяг з домотканого лляного полотна, білизна з домотканого лляного полотна)* самоткáнка, домоткáнка.

САМАТКА́НЫ домоткáний, самоткáний; **~ нае палатно́** домоткáне полотнó.

САМАТО́ЧКА *ж. техн. розм.* **1.** токáрний верстáт; **2.** токáрно-гвинторíзний верстáт.

САМАТУ́ГАМ *прислівн.* **1.** *(без допомоги тяглової сили)* на собі; **цягну́ць воз с.** тягти́ (тягнýти) віз на собі; **2.** *перен. (своїми силами, без допомоги)* самотýжки; **рабі́ць с.** роби́ти самотýжки.

САМАТУ́ЖКІ *тільки мн. розм.* **1.** візóк на двох колéсах *(який тягне людина)*; **2.** невели́кі сáни *(які тягне людина).*

САМАТУ́ЖНА *прислівн.* кустáрно, приміти́вно.

САМАТУ́ЖНА-ПРАМЫСЛО́ВЫ кустáрно-промислóвий.

САМАТУ́ЖНАСЦЬ *ж.* кустáрність.

САМАТУ́ЖНІК *ч. прям., перен.* кустáр; **с.-адзіно́чка** кустáр-одинáк.

САМАТУ́ЖНІЦТВА *с. прям., перен.* кустáрництво, кустáрщина *ж.*

САМАТУ́ЖНІЧАЦЬ *недок. прям., перен.* кустарювáти.

САМАТУ́ЖНЫ 1. кустáрний; **~ная майстэ́рня** кустáрна майстéрня; **2.** *перен.* кустáрний; приміти́вний.

САМАЎЗБАГАЧЭ́ННЕ *с.* самозбагáчення, *(незак. д. — ще)* самозбагáчування.

САМАЎЗБРАЕ́ННЕ *с.* самоозбрóєння.

САМАЎЗБУДЖЭ́ННЕ *с. спец.* самозбýдження.

САМАЎЗВЕЛІЧЭ́ННЕ *с.* самозвели́чення, самозвеличáння, *(незак. д. — ще)* самозвели́чування.

САМАЎЗВЫШЭ́ННЕ *с.* зарозумíлість *ж.*, зарозумíння.

САМАЎЗГАРА́ЛЬНАСЦЬ *ж. спец.* самозайми́стість; **с. то́рфу** самозайми́стість тóрфу.

САМАЎЗГАРА́ЛЬНЫ *спец.* самозайми́стий.

САМАЎЗГАРА́ННЕ *с. спец.* самозаймáння.

САМАЎЗГАРА́ЦЦА *недок.*, **САМАЎЗГАРЭ́ЦЦА** *док. спец.* самозаймáтися, самозайня́тися.

САМАЎЗНАЎЛЯ́ЦЦА *недок.* самовіднóвлюватися.

САМАЎЗРЫВА́ННЕ *с.* **1.** самовибухáння; **2.** підривáння [самóго] себé.

САМАЎЗРЫВА́ЦЦА *недок.*, **САМАЎЗАРВА́ЦЦА** *док.* **1.** самовибухáти, самови́бухнути; **2.** підривáти себé, підірвáти себé.

САМАЎЛЮБЛЁНАСЦЬ *ж.* самозакóханість.

САМАЎЛЮБЛЁНЫ самозакóханий.

САМАЎНІЖА́ЛЬНЫ самоприни́зливий; самозневáжливий.

САМАЎНІЖЭ́ННЕ *с.* самоприни́ження.

САМАЎНУШЭ́ННЕ *с.* самонавіяння, самонавіювання; *(мед. — звичайно)* автосуге́стія *ж.*
САМАЎПРА́ВЕЦ, -ра́ўца *ч. розм.* самопра́вець.
САМАЎПРА́ЎНА *і* **САМАПРА́ЎНА** *прислівн.* самопра́вно.
САМАЎПРА́ЎНАСЦЬ *і* **САМАПРА́ЎНАСЦЬ** *ж.* свавільність.
САМАЎПРА́ЎНІЧАЦЬ *недок. розм.* діяти (поводитися, чини́ти *тощо*) самопра́вно.
САМАЎПРА́ЎНЫ *і* **САМАПРА́ЎНЫ** самопра́вний.
САМАЎПРА́ЎСТВА *с.* самопра́вство, самопра́вність *ж.*
САМАЎСВЕДАМЛЕ́ННЕ *с.* самоусвідо́млення.
САМАЎСХВАЛЕ́ННЕ *с.* самовихваля́ння.
САМАЎХІЛЕ́ННЕ *с.* самоусу́нення, *(незак. д. — ще)* самоусува́ння.
САМАЎХІЛЯ́ЦЦА *недок.*, **САМАЎХІЛІ́ЦЦА** *док.* самоусува́тися, самоусу́нутися.
САМАЎШЧЫЛЬНЕ́ННЕ *с.* самоущільнення.
САМАЎШЧЫЛЬНЯ́ЦЦА *недок.*, **САМАЎШЧЫЛЬНІ́ЦЦА** *док.* самоущільнюватися, самоущільни́тися.
САМАФАКУСІРО́ЎКА *ж. спец.* самофокусува́ння *с.*
САМАХО́ЦЬ *див.* **само́хаць**.
САМАЦЁК, -ку *ч. прям., перен.* самопли́в; **с. вады́** самопли́в води́; **пусці́ць спра́ву на с.** пусти́ти спра́ву на самопли́в.
САМАЦЁКАМ *прислівн. прям., перен.* самопли́вом; **вада́ ідзе́ с.** вода́ йде самопли́вом; **рабо́та не по́йдзе с.** робо́та не піде самопли́вом.
САМАЦЁЧНЫ самопли́вний; **с. кана́л** самопли́вний кана́л; **~нае арашэ́нне** самопли́вне зро́шення.
САМІ́НЫ со́мовий.
САМІ́ШЧА *ч. збільш.* соми́ще, сомисько.
САМКНУ́ТАСЦЬ *ж.* зі́мкнутість, зі́мкненість.
САМКНУ́ТЫ 1. зі́мкнутий, зі́мкнений; заплю́щений, сплю́щений, зі́мкнутий; скле́плений, сту́лений; **2.** *(у знач. прикм. суцільний, безперервний)* зі́мкнутий, зі́мкнений. — *Див. ще* **самкну́ць**.
САМКНУ́ЦЦА *док.* зімкну́тися.
САМКНУ́ЦЬ *док.* зімкну́ти.
САМО́ТА *ж.* самота́.
САМО́ТНА *прислівн.* само́тньо, самітно.
САМО́ТНІЧАЦЬ *недок.* жи́ти само́тньо (самітно).
САМО́ТНЫ само́тній, самітний.
САМО́ХАЦЬ *і* **САМАХО́ЦЬ** *прислівн. розм.* добровільно, самохіть, *(рідше)* доброхіть, доброхітно; *(розм.)* самохітно, самохіттю.
САМЯНЯ́ *і* **САМЯНЁ, -ня́ці** *с. розм.* соменя́, *(пестл.)* соменя́тко.
САНАЙМА́ЛЬНІК *ч. юр.* співнайма́ч.
САНАПРАЦО́ЎКА *ж.* санобро́блення *с.*
СА́НАЧКІ *тільки мн. зменш.-пестл.* саночки́, санча́та; ґринджоля́та; ◊ **любі́ш ката́цца — любі́ і с. вазі́ць** *присл.* лю́биш смоpо́дину — люби́ й оско́мину; лю́биш поганя́ти — люби́ й коня́ годува́ти; лю́биш ката́тись — люби́ й саночки́ вози́ти.
СА́НАЧНЫ сане́й, сано́к *(род. в.)*; са́нний; **с. по́лаз** по́лоз сане́й (сано́к); **с. спорт** са́нний спорт.
СА́НІ, *род. в.* **сане́й** *тільки мн.* са́ни; *(малі)* санча́та; *(обшиті лубком — ще)* гла́бці; *(прості сани)* ґринджо́ли; ◊ **не ў сваé с. не садзі́ся** *присл.* у чужи́й черевик ноги́ не сунь; щоб ли́ха не зна́ти, тре́ба своїм плу́гом ора́ти; **які́я са́мі, такі́я і с.** по Са́вці сви́тка; по си́нкові й ша́пка; яка́ Усти́на, така́ й хусти́на; яки́й кінь, така́ й кульба́ка; **глядзе́ць на папо́вы с.** на тонку́ пря́сти; три чи́сниці до сме́рті; на ла́дан ди́хати; душа́ на плечі (на раме́ні); на сме́ртній посте́лі; на Бо́жій доро́зі.
САНІ́РАВАНЫ *прям., перен.* санійо́ваний. — *Див. ще* **сані́раваць**.
САНІ́РАВАЦЦА 1. *недок. і док.* саніюва́тися, оздоровля́тися, оздоро́витися; **2.** *недок пас.* саніюва́тися, оздоровля́тися.
САНІ́РАВАЦЬ *недок. і док. прям., перен.* саніюва́ти; **с. шко́льнікаў** саніюва́ти школярів; **с. фіна́нсы** саніюва́ти фіна́нси.
САНІТА́РНЫ *у різн. знач.* саніта́рний; **с. ура́ч** саніта́рний лікар; **с. агля́д** саніта́рний о́гляд; **с. дзень** саніта́рний день; **с. інстру́ктар** саніта́рний інстру́ктор.
СА́НКІ, -нак *тільки мн.* **1.** *(невеликі сани)* са́нки́, ґринджо́ли; **2.** *(ручні санки)* саночки́, санча́та, ґринджоля́та; **3.** *техн.* полозки; **4.** *розм.* ни́жня ще́лепа; ◊ **Са́ўка, ды не ў тых са́нках** *прик.* така́ ж сви́та, та не так поши́та; усім коза́к, та тільки чуб не так; не ко́жен той коза́к, що чу́ба й спи́са ма́є; був би лоша́к, та хвіст не так.
САНКЦЫЯНІ́РАВАННЕ *с. юр. книжн.* санкціонува́ння.
САНКЦЫЯНІ́РАВАНЫ *юр. книжн.* санкціоно́ваний.
САНКЦЫЯНІ́РАВАЦЬ *недок. і док. юр., книжн.* санкціонува́ти.
САНУРА́Ч, -ча́ *ч.* **(саніта́рны ўрач)** санлікар (саніта́рний лікар).
САНЦАПЁК, -ку *ч.* при́грів; *(місце, яке освітлює сонце — ще)* осо́ння *с.*, підсо́ння *с.*; *(час, коли дуже пече сонце)* спеко́та *ж.*
САП, *род.* **са́пу** *ч. вет., мед.* сап.
САПЕ́РНІК *ч.* супе́рник.
САПЕ́РНІЦА *ж.* супе́рниця.
САПЕ́РНІЦКІ супе́рницький.
САПЕ́РНІЦТВА *с.* супе́рництво.
САПЕ́РНІЧАЦЬ *недок. у різн. знач.* бу́ти супе́рником (*ж.* супе́рницею) *(кого-чого)*, супе́рничати *(з ким-чим)*.
СА́ПНЫ *вет., мед.* сапни́й.
САПРА́ЎДНАСЦЬ *ж.* дійсність; спра́вжність; **на́ша сяго́нняшняя с.** на́ша сього́днішня дійсність; **сумне́нне ў ~сці дакуме́нта** су́мніви у спра́вжності докуме́нта.
САПРА́ЎДНЫ 1. *(реальний)* дійсний, спра́вжній; **~ныя падзе́і** дійсні події; **с. факт** дійсний (спра́вжній) факт; **с. дакуме́нт** дійсний (спра́вжній) докуме́нт; **2.** *(який зберігає свою силу)* дійсний, чи́нний; **біле́т с. тры дні** квито́к дійсний (чи́нний) три дні; **3.** *(який становить, являє собою найкращий взірець, ідеал кого-, чого-небудь)* спра́вжній; **с. маста́к**

спра́вжній худо́жник; **4.** *розм. (про негативні риси)* спра́вжній, *(розм.)* су́щий; **с. ду́рань** спра́вжній ду́рень.

САПРАЎДЫ́ *прислівн.* **1.** спра́вді, *(рідше)* дійсно; **2.** *у знач. вст. сл.* спра́вді.

САПСАВА́НАСЦЬ *ж. у різн. знач.* зіпсо́ваність, зіпсу́тість, зіпсуття́ *с.*

САПСАВА́НЫ *і* САПСУ́ТЫ *у різн. знач.* зіпсо́ваний, зіпсу́тий, попсо́ваний. — *Див. ще* **сапсава́ць**.

САПСАВА́ЦЦА *і* САПСУ́ЦЦА *док. у різн. знач.* зіпсува́тися, попсува́тися.

САПСАВА́ЦЬ *і* САПСУ́ЦЬ *док. у різн. знач.* зіпсува́ти, попсува́ти; **с. матэрыя́л** зіпсува́ти матеріа́л; **с. гадзі́ннік** зіпсува́ти годи́нника (годи́нник); **с. здаро́ўе** зіпсува́ти здоро́в'я; **с. настро́й** зіпсува́ти на́стрій; **сла́ва ~ва́ла (~су́ла) хло́пца** сла́ва зіпсува́ла хло́пця; **с. прычо́ску** зіпсува́ти за́чіску; ◊ **с. (усю́) абе́дню (му́зыку)** зіпсува́ти (перевести́) все ді́ло (всю спра́ву); звести́ все ді́ло (всю спра́ву) ніна́що; нашко́дити (наробити шко́ди); **с. мно́га крыві́** зіпсува́ти (попсува́ти) бага́то кро́ві; **ма́слам ка́шу не сапсуе́ш** *присл.* ка́ші ма́слом не зіпсує́ш; ма́сло ка́ші не шко́дить; густа́ ка́ша діте́й не розганя́є (не розго́нить).

САПСЕ́ЛЫ яки́й (що) утра́тив здоро́вий глузд від ста́рості; яки́й (що) на дитя́чий ро́зум перейшо́в.

САПСЕ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(зробитися старим, непоказним на вигляд)* поста́ріти; **2.** утра́тити здоро́вий глузд від ста́рості; на дитя́чий ро́зум перейти́ (зійти́); сла́бнути на го́лову.

САПСУ́ТЫ *див.* **сапсава́ны**.

САПСУ́ЦЦА *див.* **сапсава́цца**.

САПСУ́ЦЬ *див.* **сапсава́ць**.

САРАКАВЫ́ сороко́вий.

САРАКАГАДО́ВЫ сорокарі́чний, сорокалі́тній.

САРАКАГО́ДДЗЕ, -ддзя *с. у різн. знач.* сорокарі́ччя, сорокалі́ття.

САРАКАДЗЁННЫ сорокаде́нний.

САРАКАМІНУ́ТНЫ сорокахвили́нний.

САРАКАНО́ЖКА *ж. зоол. розм.* стоно́га.

САРАКАПЯЦІГАДО́ВЫ сорокап'ятирі́чний, сорокап'я́тилі́тній.

САРАКАРУБЛЁВЫ 1. *(який стосується грошових одиниць Росії до 1917 р. та СРСР)* яки́й (що) ко́штує со́рок карбо́ванців; [ва́ртістю] [в] со́рок карбо́ванців; **2.** *(який стосується грошових одиниць Російської Федерації та Республіки Білорусь)* яки́й (що) ко́штує со́рок рублі́в; [ва́ртістю] [в] со́рок рублі́в.

САРАКО́ЎКА *ж.* **1.** *заст.* сорокі́вець *ч.*, сороківка, двогри́веник *ч.*, двогри́вений; **2.** *розм.* до́шка завто́вшки 40 мм.

САРАКУ́Ш *ч. орн.* сорокопу́д.

САРАМАТА́ *ж. розм.* со́ром *ч.*; *(розм.)* соромота́ *ж.*, страм *ч.*, страмо́висько *с.*, страмо́вище *с.*

САРАМАТНІ́К, -ка́ *ч. розм.* сороміт́ник.

САРАМАТНІ́ЦА *ж. розм.* сороміт́ниця.

САРАМАТНЫ́ сороміт́ний, сороміц́ький.

САРАМАЦІ́ЦЦА *недок.* **1.** соро́мити себе́, *(рідше)* осоро́млюватися; **2.** *пас.* осоро́млюватися, соро́митися.

САРАМАЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** соро́мити; **с. за непрыго́жы ўчы́нак** соро́мити за нега́рний учи́нок; **2.** *(ганьбити)* соро́мити, осоро́млювати; **што ты сябе́ ~ціш?** чого́ ти себе́ соро́миш (осоро́млюєш)?

САРАМЛІ́ВЫ *і* САРО́МНЫ соромли́вий, сором'язли́вий, сором'язни́й.

САРАМЯ́ЖЛІВА *прислівн.* соромли́во, сором'язли́во, сором'я́зно.

САРАМЯ́ЖЛІВАСЦЬ *і* САРАМЯ́ЖНАСЦЬ *ж.* соромли́вість, сором'язли́вість, сором'я́зність.

САРАМЯ́ЖЛІВЫ *і* САРАМЯ́ЖНЫ соромли́вий, сором'язли́вий, сором'язни́й.

САРА́НКА *ж. бот.* лі́лія.

САРАНЧА́ *ж. зоол., перен.* сарана́.

САРАНЧО́ВЫ сарано́вий.

САРАНЧО́ВЫЯ *імен. мн. зоол.* саранчо́ві.

САРА́ТНІК *ч. прям., перен.* побрати́м, спобо́рник, сора́тник.

САРА́ТНІЦА *ж.* по́сестра, спобо́рниця, сора́тниця.

САРАЧНЯ́ *ж.* со́рок; **с. снапо́ў** со́рок снопі́в.

САРАЧЫ́НЫ *тільки мн.* сорокови́ни.

САРВА́НЫ зі́рваний. — *Див. ще* **сарва́ць**[1].

САРВА́ЦЬ[1] *док.* зірва́ти.

САРВА́ЦЬ[2] *док. безос. (через нудоту)* ви́рвати, ви́блювати.

САРВІГАЛАВА́ *ч. і ж.* зірвиголова́.

САРДЭ́ЧНА *прислівн.* щи́ро, щиросе́рдо, щиросе́рдно, щиросерде́чно, серде́чно; ◊ **с. запраша́ем!** ласка́во про́симо!

САРДЭ́ЧНА-САСУ́ДЗІСТЫ *анат., мед.* серце́во-суди́нний.

САРДЭ́ЧНІК[1] *ч. розм. (про лікаря або хворого)* серде́чник.

САРДЭ́ЧНІК[2]**, -ку** *ч. бот.* жеру́ха *ж.*

САРДЭ́ЧНІК[3] *ч. техн.* осе́рдя *с.*

САРДЭ́ЧНІЦА *ж. розм. (про лікаря або хвору)* серде́чниця.

САРДЭ́ЧНЫ 1. *анат. мед.* серце́вий; **~ная мы́шца** серце́вий м'яз; **~ная недастатко́васць** серце́ва недоста́тність; **с. прыпа́дак** серце́вий на́пад; **~ная саро́чка** серце́ва соро́чка; **2.** *(у нетермінологічному вживанні)* серде́чний; **~ныя спра́вы** серде́чні спра́ви, спра́ви се́рця; **3.** щи́рий, щиросе́рдий, щиросе́рдний, щиросерде́чний, серде́чний; **с. чалаве́к** щи́ра душа́, щи́ра (щиросе́рда *тощо*) люди́на; **~нае спачува́нне** щи́ре (щиросе́рде *тощо*) співчуття́; **4.** *у знач. імен.* серде́шний, серде́га *ч. і (рідше) ж.*

САРЖАВЕ́ЦЬ *док.* заіржа́віти, заржаві́ти, поіржа́віти, поржаві́ти.

САРО́ДЗІЧ *ч.* **1.** ро́дич; **2.** края́нин, земля́к.

САРО́КА *ж. орн.* соро́ка; ◊ **саро́ка на хвасце́ прыне́сла** *прик.* соро́ка на хвості́ принесла́; **с. хвасто́м замяце́** [як] кіт напла́кав; **як с. на калу́** як соро́ка на тину́ [кру́титься], як посо́лений в'юн (як му́ха в окро́пі, як си́те порося́, як ведме́дик у млині́).

САРО́МНЫ *див.* **сарамлі́вы**.

САРО́ЧЫ *і* САРО́ЧЫН соро́чачий, соро́чий.

САРТАВА́ЛЬНАЯ *і* САРЦІРО́ВАЧНАЯ *імен. торг., залізн.* сортува́льна; *(станція — ще)*

сортува́льна ста́нція; *(приміщення — ще)* сортува́льня.

САРТАВА́ЛЬНІК *і* **САРЦІРО́ЎШЧЫК** *ч.* сортува́льник.

САРТАВА́ЛЬНІЦА *і* **САРЦІРО́ЎШЧЫЦА** *ж.* сортува́льниця.

САРТАВА́ЛЬНЫ *і* **САРЦІРО́ВАЧНЫ** сортува́льний; **~ная го́рка** *залізн.* сортува́льна гі́рка; **~ная ста́нцыя** *залізн.* сортува́льна ста́нція; сортува́льна; *(приміщення — ще)* сортува́льня.

САРТАВА́НЫ сорто́ваний. — *Див. ще* **сартава́ць**.

САРТАВА́ЦЦА *недок. пас.* сортува́тися.

САРТАВА́ЦЬ *недок.* сортува́ти.

САРЦІРО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* сортува́ння *с.*; **2.** *(машина)* сортува́лка; **3.** *(приміщення) зал.* сортува́льна, сортува́льня.

САРЫ́Ч, -ча́ *ч. орн.* мишоїд, ка́ня *ж.*

САРЭДА́КТАР *ч.* співреда́ктор.

САРЭЖЫСЁР *ч. театр., кіно* співрежисе́р.

САСВА́ТАНЫ *прям., перен.* посва́таний, ви́сватаний, засва́таний. — *Див. ще* **сасва́тащь.**

САСВА́ТАЦЬ *док.* **1.** посва́тати, ви́сватати, засва́тати; **2.** *перен. розм.* посва́тати, ви́сватати.

САСВІДРАВА́НЫ посве́рдлений. — *Див. ще* **сасвідро́ўваць.**

САСВІДРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* свердли́тися, свердлува́тися.

САСВІДРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **САСВІДРАВА́ЦЬ** *док.* свердли́ти, свердлува́ти, посвердли́ти, *(багато, усе)* попросве́рдлювати, попрові́рчувати.

САСКВА́РАНЫ засма́жений, посма́жений, позасма́жуваний, пошква́рений. — *Див. ще* **сасква́рыць.**

САСКВА́РЫЦЦА *док. (про сало)* засма́житися, посма́житися.

САСКВА́РЫЦЬ *док. (сало)* засма́жити, посма́жити, *(багато, усе)* позасма́жувати, пошква́рити.

САСКЛЕ́ЦЬ *док. обл.* зме́рзнути, захоло́нути.

САСКРАБА́ЦЬ *і* **САСКРЭ́БВАЦЬ** *недок.*, **САСКРЭ́БЦІ** *док.* зішкріба́ти, зішкребти́, зшкріба́ти, зшкребти́.

САСКРЭ́БВАЦЦА *і* **САСКРАБА́ЦЦА** *недок.*, **САСКРЭ́БЦІСЯ** *док.* зішкріба́тися, зішкребти́ся, зшкріба́тися, зшкребти́ся.

САСКУБА́ЦЦА *і* **САСКУ́БВАЦЦА** *недок. пас.* зску́буватися.

САСКУБА́ЦЬ *і* **САСКУ́БВАЦЬ** *недок.*, **САСКУ́БЦІ** *док.* зску́бувати, зскуба́ти, зскубти́, *(однокр.)* зскубну́ти.

САСКУ́БЕНЫ зску́баний. — *Див. ще* **саскуба́ць.**

САСЛАБЕ́ЛЫ осла́блий. — *Див. ще* **слабе́ць.**

САСЛАБЕ́ЦЬ *див.* **слабе́ць.**

САСЛА́НЫ **1.** *дієприкм., прикм.* за́сланий; **2.** *у знач. імен.* за́сланий, засла́нець. — *Див. ще* **ссыла́ць.**

САСЛА́ЦЬ *див.* **ссыла́ць.**

САСЛЕ́ПУ *див.* **со́слепу.**

САСЛІ́ЗГВАННЕ *с.* **1.** зіско́взування, зско́взування, зслизу́ння, зіслиза́ння; **2.** зіско́взування, зско́взування, зсува́ння, зсу́нення.

САСЛІ́ЗГВАЦЬ *недок.*, **САСЛІЗНУ́ЦЬ** *док.* **1.** зіско́взувати, зісковзну́ти, зско́взувати, зсковзну́ти, зіско́взуватися, зісковзну́тися, зсковзну́тися, зслиза́ти, зсли́знути, зіслиза́ти, зісли́знути; **2.** *(ковзаючи, спускатися згори вниз)* зіско́взувати, зісковзну́ти, зско́взувати, зсковзну́ти, зсува́тися, зсу́нутися.

САСЛО́ЎЕ *с.* стан *ч.*; **падатко́вае с.** *істор.* податни́й стан; **трэ́цяе с.** *істор.* тре́тій (ни́жчий) стан.

САСЛО́ЎНА-КА́СТАВЫ ста́ново-ка́стовий.

САСЛО́ЎНАСЦЬ *ж.* ста́новість.

САСЛО́ЎНЫ станови́й; **~ныя інтарэ́сы** станові́ інтере́си; **~ная мана́рхія** станова́ мона́рхія.

САСЛУЖЫ́ВЕЦ, -жы́ўца *ч.* співпрацівни́к.

САСЛУЖЫ́ЦЬ *док.* послужи́ти; **с. слу́жбу** ста́ти в приго́ді; *(розм.)* прислужи́тися.

САСМА́ГЛЫ *і* **САСМЯ́ГЛЫ** **1.** знемо́жений, ви́морений, змо́рений, помо́рений *(від спраги, спеки)*; **2.** який (що) пересо́х, пересо́хлий; *(здебільшого про губи)* заше́рхлий, поше́рхлий, посма́глий, засма́глий. — *Див. ще* **сасма́гнуць.**

САСМА́ГНУЦЬ *і* **САСМЯ́ГНУЦЬ** *док.* **1.** знемага́ти, млі́ти, перемлі́ти, розімлі́ти, зму́читися *(від спраги, спеки)*; **2.** пересо́хнути; *(здебільшого про горло, губи тощо — ще)* заше́рхнути, заше́рхти, поше́рхнути; *(про губи — ще)* посма́гнути, засма́гнути.

САСМАКТА́НЫ **1.** ви́ссаний; **2.** *розм.* ви́ссаний, ви́смоктаний. — *Див. ще* **сасмо́ктваць.**

САСМО́КТВАЦЬ *недок.*, **САСМАКТА́ЦЬ** *док.* **1.** висиса́ти, ви́ссати, зсиса́ти, зісса́ти; **2.** *розм. (виснажити висмоктуванням, смоктанням)* висиса́ти, ви́ссати, *(багато, усе)* повисиса́ти; висмо́ктувати, ви́смоктати, *(багато, усе)* повисмо́ктувати.

САСМЯ́ГНУЦЬ *див.* **сасма́гнуць.**

САСНА́ *ж.* со́сна́; *(обл.)* хво́я; *(про одне дерево — ще)* сосни́на, *(обл.)* хвої́на; ◊ **заблудзі́ць (заблудзі́цца) у трох со́снах** заблуди́тися між трьох дубів; на чи́стому заблуди́ти; се́ред села́ доро́ги не знайти́; заблука́ти межи́ ха́тою й комо́рою (на вла́сному подві́р'ї); ба́чить, що в хи́жу, та двере́й не зна́йде; на коні́ ї́де і коня́ шука́є.

САСНАВА́НЫ *розм. (витрачений під час снування)* посно́ваний.

САСНАВА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(використати снуючи)* поснува́ти; **с. усе́ ні́ткі** поснува́ти всі нитки́; **2.** *(про павутиння)* поснува́ти.

САСНІ́ЦЦА *див.* **сні́цца.**

САСНІ́ЦЬ *док. (кого-що та зі сполучником)* поба́чити сон, поба́чити вві сні́; присни́тися *(кому хто-, що-небудь та зі сполучником)*; **дзяўчы́на ~ні́ла дзі́ўны сон** ді́вчина поба́чила ди́вний сон, ді́вчині присни́вся ди́вний сон.

САСО́НКА *ж. зменш.-пестл.* со́сонка; ◊ **з бо́ру па ~нцы** звідусі́ль потро́шку, звідки тра́питься (попа́ло), випадко́во, без розбо́ру, *(розм.)* збира́на дружи́на; збирани́на; збирани́ця.

САСО́ННІК, -ку *ч.* сосня́к, сосни́к, сосни́на *ж.*

САССА́НЫ **1.** ви́ссаний; **2.** *(виснажений ссанням)* ви́ссаний, ви́смоктаний. — *Див. ще* **ссыса́ць.**

САССА́ЦЬ *див.* **ссыса́ць.**

САСТАВІ́ЦЕЛЬ *ч. залізн.* складáч; **с. паяздóў** складáч поїздів (пóтягів).

САСТА́ВІЦЬ *див.* **састаўляць**.

САСТА́РЫЦЬ *док.* зробúти старúм, постáрити; *(розм.)* пристáрити, зістáрити, зстарúти, зостáрити.

САСТАРЭ́ЛЫ якúй (що) постáрів, постáрілий, якúй (що) став (зробúвся) старúм; [дýже] старúй, старéзний, старéнний, *(рідко)* постарілий, перестарілий; *(який дійшов до занепаду)* занепáлий, підупáлий; **дом для ~лых** будúнок для людéй похúлого вíку.

САСТАРЭ́ЦЦА *і* **САСТА́РЫЦЦА** *док.* постáріти, стáти старúм, зробúтися старúм; *(дійти до занепаду)* занепáсти, підупáсти.

САСТАРЭ́ЦЬ *док.* постáріти, стáти старúм, зробúтися старúм; *(зазнати занепаду)* занепáсти, підупáсти.

САСТА́Ў, -тáву *ч.* **1.** склад; **с. вады́** склад водú; **слóўнікавы с.** *лінгв.* словникóвий склад; **лéкавы с.** лікарський склад; **с. выканáўцаў спектáкля** склад виконáвців вистáви; **с. камáнды** склад комáнди; **выклáдчыцкі с.** викладáцький склад; **лéкавы с.** склад ліків; **с. злачы́нства** *юр.* склад злóчину; **асабóвы с.** особóвий склад; **2.** *залізн.* состáв; пóїзд, пóтяг; ешелóн; **тавáрны с.** товáрний пóїзд (пóтяг, состáв); **пасажы́рскі с.** пасажúрський пóїзд (пóтяг, состáв; ешелóн); **рухóмы с.** рухóмий склад.

САСТАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** складáння, склáдення; **2.** приставля́ння; **3.** готувáння, вúготування, виготовля́ння, вúготовлення; **4.** зняття́, *(незак. д. — ще)* знімáння, здіймáння.

САСТА́ЎЛЕНЫ 1. склáдений; **2.** постáвлений [пóряд; упритýл]; пристáвлений [одúн до óдного]; зсýнутий, зсýнений; **3.** вúготуваний, вúготовлений; **4.** зня́тий, постáвлений. — *Див. ще* **састаўляць**.

САСТАЎЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* **1.** складáтися; **2.** стáвитися [пóряд; впритýл]; приставля́тися [одúн до óдного]; зсóвуватися, зсувáтися; **3.** готувáтися, виготовля́тися, **4.** знімáтися, здіймáтися.

САСТАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **САСТА́ВІЦЬ** *док.* **1.** складáти, склáсти, *(багато, усе)* поскладáти; робúти, зробúти; **~віць пóезд** склáсти пóїзд (пóтяг); **~віць ураўнéнне** *мат.* склáсти рівня́ння; **~віць гаршчóк** склáсти горщóк; **2.** *(ставити поряд або в одне місце)* стáвити; *(розм.)* становúти, стáвляти [пóряд; упритýл]; постáвити [пóряд *тощо*]; приставля́ти, пристáвити [одúн до óдного], *(багато, усе)* поприставля́ти [одúн до óдного]; зсóвувати, зсувáти, зсýнути, *(багато, усе)* позсóвувати, позсувáти; сполучáти, сполучúти; **~віць калóды** постáвити колóди; **~віць сталы́** пристáвити одúн до óдного (зсýнути) столú; постáвити пóряд (впритýл) столú; **3.** *(виготовляти, змішавши якісь речовини)* готувáти, вúготувати, виготовля́ти, вúготовити; **~віць лякáрства** вúготувати (вúготовити) ліки; **4.** *(знімати що-небудь, поставлене нагору)* знімáти, здіймáти, зня́ти, здійня́ти, *(багато, усе)* познімáти, поздіймáти; стáвити, *(розм.)* становúти, стáвляти, постáвити; **~віць са сталá на падлóгу** зня́ти (здійня́ти, постáвити) зі стóлу на підлóгу.

САСТАЎЛЯ́ЮЧАЯ *імен. спец.* складовá.

САСТА́ЎНЫ 1. *(складений з кількох частин)* склáдений; **с. вы́казнік** *грам.* склáдений прúсудок; **2.** *(який є частиною чого-небудь)* складовúй; **~нáя чáстка** складнúк, складовá частúна.

САСТО́ЕНЫ відстóяний, устóяний.

САСТО́ЙВАЦЦА *недок.*, **САСТО́ЯЦЦА** *док.* відстóюватися, відстóятися, устóюватися, устóятися; **вадá ~тóялася** водá відстóялася (встóялася).

САСТРЫГА́ЦЬ *недок.*, **САСТРЫ́ГЧЫ** *док.* зістригáти, зістрúгти, зстригáти, зстрúгти.

САСТУПА́ЦЦА *недок.*, **САСТУПІ́ЦЦА** *док. обл.* *(про тканину, шкіру, одяг тощо)* збігáтися, збігтися, зсідáтися, зсістися.

САСТУПА́ЦЬ *недок.*, **САСТУПІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(з місця)* схóдити, зіхóдити, зійтú, *(про багатьох, про всіх)* посхóдити; **чалавéк хістанýўся, алé з мéсца не ~піў** людúна хитнýлася, алé з місця не зійшлá; **~піць з лéсвіцы** зійтú зі схóдів; **~пі з дарóгі** зійдú з дорóги; **2.** *(про ціну)* скидáти, скúнути, *(багато, усе)* поскидáти; спускáти, спустúти, *(багатьом)* поспускáти; **не ~піць ні капéйкі** не скúнути (не спустúти) ні (анí) копíйки; **3.** *прост.* поступáтися, поступúтися; **~піць мéсца** поступúтися місцем.

САСТУ́ПЛЕНЫ 1. скúнутий, скúнений, спýщений; **2.** *прост.* якúм (якóю) поступúлися. — *Див. ще* **саступаць**.

САСТЫКАВА́НЫ *і* **САСТЫКО́ВАНЫ** зістикóваний, зстикóваний. — *Див. ще* **састыкóўваць**.

САСТЫКО́ЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **САСТЫКАВА́ЦЦА** *док.* зістикóвуватися, зістикувáтися, зстикóвуватися, зстикувáтися.

САСТЫКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **САСТЫКАВА́ЦЬ** *док.* зістикóвувати, зістикувáти, зстикóвувати, зстикувáти.

САСТЫКО́ЎКА *ж.* зістикувáння *с.*, зстикувáння *с.*, *(незак. д. — ще)* зістикóвування *с.*, зстикóвування *с.*

САСУ́Д *ч. біол.* судúна *ж.*; **крывянóсны с.** кровонóсна судúна; **~ды раслíн** судúни рослúн.

САСУДАЗВУЖА́ЛЬНЫ *анат., мед.* судинозвýжувальний.

САСУДАПАДО́БНЫ судиноподíбний.

САСУДАРАСШЫРА́ЛЬНЫ *анат., мед.* судинорозшúрювальний.

САСУДАРУ́ХАЛЬНЫ *анат., мед.* судиноруховúй.

САСУДАСШЫВА́ЛЬНЫ *мед.* судинозшивнúй.

САСУ́ДЗІСТЫ *анат., бот.* судúнний.

САСЦЁБАНЫ *і* **САСЦЯБА́НЫ 1.** схльóстаний; **2.** *(набитий)* схльóстаний, вúшмаганий; **3.** оббúтий, пооббúваний, збúтий, позбúваний. — *Див. ще* **сасцёбваць**.

САСЦЁБВАННЕ *с. розм.* **1.** схльóстування, обтрíпування; **2.** схльóстування, шмагáння; **3.** оббивáння, збивáння.

САСЦЁБВАЦЦА *недок.*, **САСЦЁБАЦЦА** *і* **САСЦЯБА́ЦЦА** *док. розм.* **1.** *(обшарпуватися, псуватися)* схльóстуватися, схльóстатися;

2. *(бити себе, хляскаючи чим-небудь)* схльостуватися, схльостатися, шмагатися, пошмагатися, *(док.)* вишмагатися; **3.** *недок. пас.* схльостуватися, обтріпуватися; оббиватися, збиватися.

САСЦЁБВАЦЬ *недок.*, **САСЦЁБАЦЬ** *і* **САСЦЯБАЦЬ** *док. розм.* **1.** *(обшарпувати, псувати)* схльостувати, схльостати, хльостати, похльостати, обтріпувати, обтріпати; **сасцёбаць венік у лазні** схльостати (обтріпати) віника (віник) у лазні; **2.** *(бити, хляскаючи чим-небудь)* схльостувати, схльостати, шмагати, пошмагати, *(док.)* вишмагати; **3.** *(батогом, різкою — листя й т. ін.)* оббивати, оббити, *(багато, усе)* пооббивати; збивати, збити, *(багато, усе)* позбивати.

САСЦЁБНУЦЬ *і* **САСЦЯБНУЦЬ** *док. (батогом листя й т. ін.)* оббити, збити.

САТВОРЧАСЦЬ *ж.* співтворчість.

САТКАНЫ 1. витканий, зітканий; утканий; **2.** *(витрачений через ткання)* витканий. — *Див. ще* **саткаць**.

САТКАЦЬ *док.* **1.** виткати, зіткати; *(розм.)* уткати; **2.** *(витратити тчучи)* виткати; **с. усю пражу** виткати всю пряжу.

САТНЯГА *ж. прост. (сто рублів)* сотня, *(розм.)* сотка.

САТРАПЕЗНІК *ч.* співтрапезник.

САТРАПЕЗНІЦА *ж.* співтрапезниця.

САЎГАНУЦЦА *док. однокр. розм. (по слизькій поверхні)* сковзнути, ковзнутися, сковзнутися.

САЎГАНУЦЬ *див.* **соўгаць**.

САЎГАС *ч. заст.* радгосп.

САЎГАС-ЗАВОД, *род.* **саўгаса-завода** *заст.* радгосп-завод.

САЎГАСНА-КАЛГАСНЫ *заст.* радгоспно-колгоспний.

САЎГАС-ТЭХНІКУМ, *род.* **саўгаса-тэхнікума** *заст.* радгосп-технікум.

САЎДЗЕЛ, -лу *ч.* співучасть *ж.*

САЎДЗЕЛЬНІК *ч.* співучасник; спільник.

САЎДЗЕЛЬНІЦА *ж.* співучасниця; спільниця.

САЎДЗЕЛЬНІЦКІ співучасницький; спільницький.

САЎДЗЕЛЬНІЦТВА *с.* співучасність *ж.*

САЎДЗЕЛЬНІЧАЦЬ *недок.* брати участь [разом (з ким)]; бути співучасником (*ж.* співучасницею), бути спільником (*ж.* спільницею).

САЎДЗЕЛЬНЫ який (що) пов'язаний зі співучастю (стосується співучасті).

САЎЛАДАЛЬНІК *ч.* співвласник.

САЎЛАДАЛЬНІЦА *ж.* співвласниця.

САЎЛАДАННЕ *с.* співволодіння, спільне володіння.

САЎЛАДАЦЬ¹ *док. розм.* упоратися, справитися; **не с. з дзецьмі** не впоратися (не справитися) з дітьми; **с. з сабой** оволодіти собою, подолати (перебороти) свій страх (своє хвилювання *тощо*).

САЎЛАДАЦЬ² *недок. юр.* співволодіти, спільно володіти.

САЎМІН *ч.* **(Савет Міністраў)** Рада Міністрів.

САЎНАРГАС *ч.* **(Савет народнай гаспадаркі)** *заст. істор.* Раднаргосп (Рада народного господарства).

САЎНАРКОМ *ч.* **(Савет Народных Камісараў)** *істор.* Рада Народних Комісарів.

САФ'ЯН, -ну *ч.* сап'ян.

САФ'ЯНАВЫ сап'яновий.

САХАТЫ 1. *прикм.* рогатий; **2.** *у знач. імен.* лось.

САХОР, -хара *ч.* вила *(для накидання гною).*

САЦАБАВЯЗАЦЕЛЬСТВА *с. заст.* соцзобов'язання.

САЦДАГАВОР *ч. заст.* соцдоговір.

САЦІНІРАВАННЕ *с. спец.* сатинування.

САЦІНІРАВАНЫ *спец.* сатинований. — *Див. ще* **сацініраваць**.

САЦІНІРАВАЦЦА *недок. пас. спец.* сатинуватися.

САЦІНІРАВАЦЬ *недок. і док. спец.* сатинувати.

САЦІНІРОЎШЧЫК *ч. спец.* сатинувальник.

САЦІНІРОЎШЧЫЦА *ж. спец.* сатинувальниця.

САЦЫЯЛ-ЗГОДНІК *ч. політ.* соціал-угодовець.

САЦЫЯЛ-ЗГОДНІЦКІ *політ.* соціал-угодовський.

САЦЫЯЛ-ЗГОДНІЦТВА *с.* соціал-угодовство.

САЦЫЯЛ-ЗДРАДНІК *ч. політ. знев.* соціал-зрадник.

САЦЫЯЛ-ЗДРАДНІЦКІ *політ. знев.* соціал-зрадницький.

САЦЫЯЛ-ЗДРАДНІЦТВА *с. політ. знев.* соціал-зрадництво.

САЦЫЯЛІСТЫЧНЫ *у різн. знач.* соціалістичний; **~ныя партыі** соціалістичні партії.

САЦЫЯЛЬНЫ *у різн. знач.* соціальний; **~нае страхаванне** соціальне страхування; **~нае забеспячэнне** соціальне забезпечення; **~нае паходжанне** соціальне походження.

САЧАВІЦА *і* **САЧЫЎКА** *ж. с.-г.* сочевиця.

САЧАВІЧНІК, -ку *ч. бот.* чина *ж.*

САЧЫНЕННЕ *с. шкільн.* твір *ч.*

САЧЫЦЬ¹ *недок.* **1.** стежити; *(вистежувати — ще)* слідкувати, слідити, *(розм.)* сочити *(кого-що, за ким-чим)*, постерігати *(кого-що)*; *(наглядаючи — звичайно)* пильнувати *(кого-що)*, *(розм.)* придивлятися *(за ким-чим)*; **с. за дзецьмі** стежити за дітьми, пильнувати дітей, придивлятися за дітьми; **с. за ворагам** стежити за ворогом; **2.** вистежувати, висліджувати; **с. ваўкоў** вистежувати (висліджувати) вовків.

САЧЫЦЬ² *недок.* **1.** *(витікати по краплині)* сочити, точити; *(виділяти запах — тощо)* розливати, випускати, видихати; **сосны сочаць пах смалы** сосни ллють (випускають, видихають) пахощі смоли; **2.** *спец. (здобувати мед зі щільників, сік)* виточувати; **с. мёд з сотаў** виточувати мед зі стільників (щільників).

САЧЭННЕ *с.* стеження, слідкування.

САЧЭНЬ, -чня *ч. обл. (товстий млинець з прісного або кислого тіста)* перепічка *ж.*

САШПІЛЕНЫ сколений, сколотий. — *Див. ще* **сашпільваць**.

САШПІЛЬВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **САШПІЛІЦЦА** *док.* сколюватися, сколотися.

САШПІЛЬВАЦЬ *недок.*, **САШПІЛІЦЬ** *док.* *(з'єднувати разом шпилькою)* скóлювати, сколóти.

САШРУБАВАНЫ згви́нчений, скру́чений. — *Див. ще* **сашрубóўваць**.

САШРУБÓЎВАННЕ *с.* згви́нчування, скру́чування.

САШРУБÓЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **САШРУБАВАЦЦА** *док.* згви́нчуватися, згвинти́тися, скру́чуватися, скрути́тися.

САШРУБÓЎВАЦЬ *недок.*, **САШРУБАВАЦЬ** *док.* *(скріплювати гвинтами)* згви́нчувати, згвинти́ти.

САШТУ́РХВАННЕ *і* **САШТУРХÓЎВАННЕ** *с.* зіштóвхування, зштóвхування.

САШТУ́РХВАЦЦА *і* **САШТУРХÓЎВАЦЦА** *недок. пас.* зіштóвхуватися, зштóвхуватися.

САШТУ́РХВАЦЬ *і* **САШТУРХÓЎВАЦЬ** *недок.*, **САШТУРХНУ́ЦЬ** *док.* зіштóвхувати, зіштовхну́ти, зштóвхувати, зштовхну́ти.

САШТУРХНУ́ТЫ зіштóвхнутий, зштóвхнутий. — *Див. ще* **саштýрхваць**.

САШЧАМЛЯ́ЦЦА *і* **САШЧЭ́МЛІВАЦЦА** *недок.*, **САШЧАМІ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** стиска́тися, сти́скуватися, сти́снутися, *(багато, усе)* пости́скуватися; затиска́тися, зати́скуватися, зати́снутися, зці́плюватися, зці́питися; **пáльцы ~міліся** пáльці сти́снулися (зці́пилися); **2.** *перен.* *(відчувати біль, тягар під впливом якогось почуття — про серце, душу)* *(недок.)* здáвлюватися, сти́скуватися, стиска́тися, сти́снутися; **сэ́рца ~мілася** се́рце сти́снулося, ухопи́ло за се́рце.

САШЧАМЛЯ́ЦЬ *і* **САШЧЭ́МЛІВАЦЬ** *недок.*, **САШЧАМІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(про зуби, пальці тощо)* стиска́ти, сти́скувати, сти́снути, *(багато, усе)* постиска́ти, пости́скувати; затиска́ти, зати́скувати, зати́снути; *(зуби міцно — звичайно)* зці́плювати, ці́пити, зці́пити, *(про багатьох, про всіх)* позці́плювати; стина́ти, стя́ти, зітну́ти; **2.** *перен.* *(викликати відчуття болю, пригніченості тощо)* здáвлювати, здави́ти, сти́скувати, стиска́ти, сти́снути *(що)*, хапа́ти, ухопи́ти *(за що)*; **жáль ~мі́ў сэ́рца** жаль (сму́ток) здави́в (сти́снув) се́рце (ухопи́в за се́рце).

САШЧАПЛЯ́ЦЦА *і* **САШЧЭ́ПЛІВАЦЦА** *недок. звор.*, **САШЧАПІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(з'єднуватися за допомогою затискачів тощо)* скрі́плюватися, скріпля́тися, скріпи́тися; **2.** *(про руки, пальці)* стиска́тися, сти́скуватися, сти́снутися, *(про багато, про все)* пости́скуватися; *(зуби — звичайно)* зці́плюватися, зці́питися; **ад хвалявáння мóцна сашчапíліся зу́бы** від (з) хвилювáння мíцно зці́пилися (сти́снулися) зу́би; **3.** *перен.* *(утручатися в суперечку, бійку; починати суперечку, бійку)* зчі́плюватися, зчіпля́тися, зчепи́тися, *(про багатьох, про всіх)* позчі́плюватися; *(битися)* стина́тися, стя́тися, зітну́тися; **4.** *недок. пас.* скрі́плюватися, стиска́тися, сти́скуватися, зці́плюватися, зчі́плюватися.

САШЧАПЛЯ́ЦЬ *і* **САШЧЭ́ПЛІВАЦЬ** *недок.*, **САШЧАПІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(з'єднувати за допомогою затискачів тощо)* скрі́плювати, скріпи́ти, *(багато, усе)* поскрі́плювати; **2.** *(руки, пальці)* стиска́ти, сти́скувати, сти́снути, *(багато, усе)* пости́скувати; *(зуби — звичайно)* зці́плювати, зці́пити; **~піць зу́бы** зці́пити (сти́снути) зу́би.

САШЧЫ́КВАННЕ *с.* зіщи́пування, зщи́пування; зіску́бування, зску́бування.

САШЧЫ́КВАЦЦА *недок. пас. розм.* зщи́пуватися, зіщи́пуватися, зску́буватися, зіску́буватися.

САШЧЫ́КВАЦЬ *недок.*, **САШЧЫКНУ́ЦЬ** *док. розм.* зщи́пувати, зщипа́ти, *(однокр.)* зщипну́ти; зіщи́пувати, зіщипа́ти; *(волосся, пір'я, траву тощо — звичайно)* зску́бувати, зскуба́ти, *(однокр.)* зскубну́ти; зіску́бувати, зіскуба́ти, зіску́бти, *(однокр.)* зіскубну́ти.

САШЧЫКНУ́ТЫ *розм.* зщи́пнутий, зіщи́пнутий; зску́бнутий, зіску́бнутий. —*Див. ще* **сашчы́кваць**.

САШЧЫПА́НЫ **1.** зщи́паний, зіщи́паний; зску́баний, зіску́баний; **2.** пощи́паний. —*Див. ще* **сашчы́пваць**.

САШЧЫ́ПВАННЕ *с.* зщи́пування, зіщи́пування; зску́бування, зіску́бування.

САШЧЫ́ПВАЦЦА *недок. пас.* **1.** зщи́пуватися, зіщи́пуватися; зску́буватися, зіску́буватися; **2.** щипа́тися.

САШЧЫ́ПВАЦЬ *недок.*, **САШЧЫПА́ЦЬ** *док. і однокр.* **САШЧЫПНУ́ЦЬ** **1.** зщи́пувати, зщипа́ти, *(однокр.)* зщипну́ти; зіщи́пувати, зіщипа́ти, *(однокр.)* зіщипну́ти; *(волосся, пір'я, траву тощо — звичайно)* зску́бувати, зскуба́ти, зску́бти, *(однокр.)* зскубну́ти; зіску́бувати, зіскуба́ти, зіску́бти, *(однокр.)* зіскубну́ти; **2.** щипа́ти, пощипа́ти.

САШЧЫПНУ́ТЫ зщи́пнутий, зіщи́пнутий; зску́бнутий, зіску́бнутий. — *Див. ще* **сашчы́пваць**.

САШЧЭ́МЛЕНЫ *розм.* сти́снутий, зці́плений. — *Див. ще* **сашчамля́ць**.

САШЧЭ́МЛІВАЦЦА *див.* **сашчамля́цца**.

САШЧЭ́МЛІВАЦЬ *див.* **сашчамля́ць**.

САШЧЭ́ПКА *ж.* **1.** *(пристосування для скріплювання паперу)* скрі́пка; **2.** *техн.* *(пристрій, за допомогою якого скріплюють що-небудь)* скрі́плення, скрі́пка.

САШЧЭ́ПЛЕНЫ **1.** скрі́плений; **2.** сти́снутий, сти́снений, зці́плений. — *Див. ще* **сашчапля́ць**.

САШЧЭ́ПЛІВАННЕ *с.* **1.** скрі́плення, *(незак. д. — ще)* скрі́плювання; **2.** стиска́ння, сти́скування; зці́плювання.

САШЧЭ́ПЛІВАЦЦА *див.* **сашчапля́цца**.

САШЧЭ́ПЛІВАЦЬ *див.* **сашчапля́ць**.

САЮ́З *ч.* **1.** *род.* **-зу** *(у назвах держав, організацій* **-за***)* союз; **Еўрапе́йскі С.** Європе́йський Союз; **вае́нны с.** вое́нний союз; **гандлёвы с.** торгове́льний союз; **с. гарадо́ў** союз міст; **с. плямён** союз племе́н; **2.** спілка; **прафесія́нальны с.** професі́йна спілка; **с. пісьме́ннікаў** спілка письме́нників; **спажыве́цкі с.** спожи́вча спілка.

СВАБО́ДА *ж.* во́ля, свобо́да; **заваява́ць ~ду** завоюва́ти во́лю (свобо́ду; **с. сло́ва** свобо́да сло́ва; **с. выбару веравызна́ння** свобо́да со́вісті (сумлі́ння); **даць больш ~ды мо́ладзі ў арганіза́цыі сваіго́ адпачы́нку** да́ти бі́льше свобо́ди

(во́лі) мо́лоді в організа́ції свого́ відпочи́нку; **выпусціць на ~ду** ви́пустити на во́лю.

СВАБОДАМЫ́СНАСЦЬ *ж.* вільноду́мство *с.*, вільноду́мність.

СВАБОДАМЫ́СНЫ вільноду́мний.

СВАБО́ДНА *прислівн.* ві́льно; **тут с. мо́жна памясці́цца** тут ві́льно мо́жна помісти́тися; **с. купіць патрэ́бную рэч** ві́льно купи́ти потрі́бну річ.

СВАБОДНААПО́РНЫ *техн.* вільнонесу́чий.

СВАБОДНАВІСЯ́ЧЫ *техн.* вільновися́чий.

СВАБОДНАМАЛЕКУЛЯ́РНЫ *хім.* вільномолекуля́рний.

СВАБОДНАПА́ДАЮЧЫ *фіз.* вільнопа́даючий.

СВАБОДНАПАДВЕ́ШАНЫ *фіз.* вільнопідві́шений.

СВАБОДНАПАТО́ЧНЫ *спец.* вільнопото́ковий.

СВАБО́ДНЫ ві́льний; **с. грамадзя́нін** ві́льний громадя́нин; **с. до́ступ** ві́льний до́ступ; **с. ваго́н** ві́льний ваго́н; **~ная рука́** ві́льна рука́; **с. вадаро́д** ві́льний во́день; **~ныя радыка́лы** ві́льні радика́ли; **~нае падзе́нне це́ла** ві́льне паді́ння ті́ла.

СВАВО́ЛІЦЬ *і* **СВАВО́ЛЬНІЧАЦЬ** *недок.*, **НАСВАВО́ЛІЦЬ, НАСВАВО́ЛЬНІЧАЦЬ** *док.* **1.** пустува́ти, напустува́ти; **2.** бешкетува́ти, набешкетува́ти, сваво́лити, насваво́лити.

СВАВО́ЛЛЕ *і* **СВАВО́ЛЬСТВА, СВАВО́ЛЬНІЦТВА** *с.* **1.** ви́тівка *ж.*, пу́стощі *мн.*; **2.** *(властивість)* пустотли́вість *ж.*; шкодли́вість *ж.*; **3.** сваві́лля, сваво́ля *ж.*, сваві́льство.

СВАВО́ЛЬНА *прислівн.* **1.** пустотли́во; шкодли́во; **2.** сваві́льно.

СВАВО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** пустотли́вість; шкодли́вість; **2.** сваві́лля *с.*, сваво́ля, сваві́льство *с.*

СВАВО́ЛЬНІК *і* **СВАЯВО́ЛЬНІК** *ч.* **1.** пусту́н; *(розм.)* шко́да *ж.*, ши́беник, шиба́йголова́ *ч. і ж.*, бешке́тник; **2.** сваві́льник, сваві́лець, сваво́лець.

СВАВО́ЛЬНІЦА *і* **СВАЯВО́ЛЬНІЦА** *ж.* **1.** пусту́нка, пусту́ха, штука́рка, бешке́тниця; **2.** сваві́льниця.

СВАВО́ЛЬНІЦТВА *див.* **сваво́лле**.

СВАВО́ЛЬНІЧАННЕ *с.* сваві́льство.

СВАВО́ЛЬНЫ 1. пустотли́вий; шкодли́вий, бешке́тний; **2.** сваві́льний; **с. чалаве́к** сваві́льна люди́на; **с. учы́нак** сваві́льний учи́нок.

СВАВО́ЛЬСТВА *див.* **сваво́лле**.

СВА́ЙКА *ж. у різн. знач.* шва́йка.

СВА́ЙНІК *ч. зоол.* пальови́к.

СВАЛАТА́ *ж. зб. прост. лайл.* своло́та, на́волоч.

СВАЛАЧНЫ́ *розм. груб. лайл.* паску́дний.

СВАТ *ч.* **1.** *(у весільному обряді)* ста́роста, сват; **2.** *(зятів або невістчин батько)* сват; ◊ **ні брат ні с.** ні брат ні сват.

СВАТО́К, -тка́ *ч. пестл.* сватко́, свато́к, сва́тонько, свату́ньо.

СВА́ЦЕЙКА *ж. пестл.* сва́шенька, сва́шечка.

СВА́ЦЦЯ *ж.* **1.** *(у весільному обряді)* сва́ха, сва́шка; **2.** *(зятева або невістчина мати)* сва́ха; **пераезная с.** переї́жджа (мандро́вана, мандрі́вна́) сва́ха.

СВАЯ́ *займ.* **1.** *займ. присв. ж.* своя́; **2.** *у знач. імен.* ро́дичка, рідня́.

СВАЯВО́ЛЬНІК *ч.* сваві́льник, сваві́лець.

СВАЯВО́ЛЬНІЦА *ж.* сваві́льниця.

СВАЯВО́ЛЬНІЧАЦЬ *недок.* сваво́лити.

СВАЯВО́ЛЬНЫ сваві́льний, самові́льний.

СВАЯЎСТВО́ *с. розм.* **1.** спорі́днення, спорі́дненість; **2.** своя́цтво; **быць у ~стве́ з кім-не́будзь** бу́ти своя́ками з ким-не́будь; **3.** рідня́ *ж.*, роди́на *ж.*; ро́дичі, рі́дні, *(обл.)* кре́вні.

СВАЯ́ЦКАСЦЬ *ж. (з походження)* спорі́дненість, спорі́днення.

СВАЯ́ЦКІ 1. *(який стосується родичів; про почуття, стосунки тощо)* роди́нний, *(розм.)* родичі́вський; *(уважний до родичів — ще)* роди́нно-дру́жній, роди́нно-близьки́й; **~кія су́вязі** роди́нні зв'язки́; **аказа́ць с. прыём** прийня́ти як рі́дного; **2.** *(близький з походження, за властивостями тощо)* спорі́днений.

СВАЯ́ЦТВА *с.* **1.** спорі́днення, спорі́дненість, *(обл.)* кре́вність, покре́вність; **далёкае с.** дале́ке спорі́днення, дале́ка спорі́дненість; **с. па ба́цькавай лі́ніі** спорі́дненість (спорі́днення) по ба́тьковій лі́нії; **2.** *(через шлюб)* своя́цтво; **3.** рідня́ *ж.*, роди́на *ж.*, ро́дичі, рі́дні, *(обл.)* кре́вні.

СВАЯ́ЧКА *ж.* **1.** ро́дичка; **2.** своя́чка.

СВЕ́ДА *ж. бот.* содни́к *ч.*

СВЕ́ДКА *ч. і ж.* сві́док *ч.*; **быць за ~ку** бу́ти сві́дком; **паказа́нні ~дак** сві́дчення [сві́дків].

СВЕ́ДКАВЫ сві́дка, *(мн.)* сві́дків *(род. в.)*.

СВЕ́ДЧЫЦЦА *недок. пас.* засві́дчуватися; ◊ **гэ́тым с.** *канц.* цим засві́дчується (посві́дчується).

СВЕ́ДЧЫЦЬ *недок.* **1.** *(твердити, підтверджувати справжність, істинність)* сві́дчити; **с. аб забо́йстве** сві́дчити про вби́вство; **гэ́та падзе́я с. аб перамо́зе** ця поді́я сві́дчить про перемо́гу; **2.** *канц.* засві́дчувати; **с. по́дпіс** засві́дчити пі́дпис.

СВЕЖАВА́ЦЬ *недок.*, **АСВЕЖАВА́ЦЬ** *док. (знімати шкуру з убитої тварини й розбирати тушу)* білува́ти, оббілува́ти, побілува́ти, збілува́ти.

СВЕЖАНІ́НА *і* **СВЕЖЫНА́** *ж. розм.* свіжина́.

СВЕЖАПАФАРБАВА́НЫ свіжопофарбо́ваний.

СВЕЖАССЕ́ЧАНЫ свіжозру́баний; **~нае дрэ́ва свіжозру́бане де́рево.**

СВЕЖАЎЗАРА́НЫ свіжозо́раний.

СВЕ́ЖЫ *у різн. знач.* сві́жий; **с. хлеб** сві́жий хліб; **~жая ры́ба** сві́жа ри́ба; **~жае паве́тра** сві́же пові́тря; **~жыя наві́ны** сві́жі нови́ни; **с. вы́гляд тва́ру** сві́жий ви́гляд обли́ччя; ◊ **пада́нне ~жае, але́ паве́рыць цяжка** живі пере́кази, та ві́ри їм не йме́ш; пере́кази не да́вні, та ві́ри їм не йму́ть; **на ~жую галаву́** на сві́жу го́лову; **на ~жую па́мяць** на сві́жу па́м'ять; **~жая капе́йка** сві́жа копі́йка.

СВЕРБ, *род.* **све́рбу** *ч. прям., перен.* свербі́ж, сверблячка *ж.*

СВЕ́РДЗЕЛ *ч.* све́рдло *с.*, све́рдел.

СВЕРДЛАВЫ́ свердлови́й.

СВЕТ[1], *род.* **све́ту** *ч. у різн. знач.* світ; **падаро́жнічаць вако́л све́ту** мандрува́ти навко́ло сві́ту; **мы жада́ем мі́ру ва ўсём све́це** ми пра́гнемо ми́ру в усьо́му сві́ті; **ча́сткі све́ту** части́ни сві́ту; **ён вядо́мы ўсяму́ све́ту** він відо́мий усьо́му сві́тові; **аб гэ́тым ве́дае ўвесь свет** про це знає

весь (уве́сь) світ; **вышэ́йшы свет** ви́щий світ; **жывёльны с.** твари́нний світ; **Но́вы с.** Нови́й світ; **Ста́ры с.** Стари́й світ; **бе́лы с.** бі́лий світ; ◊ **пайсці́ ў с.** піти́ світ за о́чі (куди́ о́чі світя́ть, куди́ о́чі ди́вляться, куди́ о́чі ба́чать); **со́рам на с. глядзе́ць** со́ромно у ві́чі (в о́чі) диви́тися; у Сірка́ (Рябка́) оче́й тре́ба (дово́диться *кому*, му́сить *хто*) позича́ти; **с. завяза́ць** світ зав'яза́ти; **з яго́ с. гары́ць** від ньо́го все ли́хо; **бадзя́цца па све́це** тиня́тися сві́том; **зве́сці са ~ту** зігна́ти (згуби́ти, звести́) зі сві́ту; **на чым с. стаі́ць** на чо́му (на чім) світ стої́ть, аж гай гуде́; **с. не клі́нам сышо́ўся** ще світ не зав'яза́ний *(кому)*; хіба́ (що) мені́ світ кли́ном зійшо́вся?; **з-за ~ту** зда́лека, зда́леку, здаля́; **скančэ́нне ~ту** кіне́ць сві́ту; **смуро́дзіць с.** *знев.* чаді́ти під не́бом (копти́ти не́бо); **~ту (бе́лага) не віда́ць** нічо́го (*розм.* нічогі́сінько) не ви́дно; *(розм.)* те́мно, хоч в о́ко стрель (хоч о́ко ви́коли); **як не з гэ́тага ~ту** не сьогосві́тній, не з сього́ сві́ту, не від сві́ту сього́; **банке́т на ўве́сь с.** бучни́й бенке́т, бенке́т на сла́ву (на всю́ гу́бу).

СВЕТ[2]: чуць с. ті́льки почало́ *(майб.:* почне́) світа́ти (розвидня́тися, розви́днюватися, дні́ти), на світ благословля́тися, ті́льки розви́днілося *тощо*; **ні с. ні зара́** ще й на світ не зорі́ло (не зайняло́ся, не благослови́лося), ні світ ні зоря́.

СВЕТААДЧУВА́ННЕ *с.* світовідчува́ння, світовідчуття́.

СВЕТАПО́ГЛЯД, -ду *ч.* світо́гляд.

СВЕТАПО́ГЛЯДНЫ світо́глядний.

СВЕТАСУЗІРА́ЛЬНЫ світо́глядний.

СВЕТАСУЗІРА́ННЕ *с.* світо́гляд.

СВЕТАЎСПРЫМА́ННЕ *с.* світосприйняття́.

СВЕТЛАВА́ЦЦА *недок. пас. спец.* поліріва́тися.

СВЕТЛАВА́ЦЬ *недок. спец.* поліруа́ти.

СВЕ́ТЛА-РУЖО́ВЫ сві́тло-роже́вий.

СВЕТЛАТВА́РЫ яснолі́ций, світлолі́ций, *(поет.)* ясноли́кий.

СВЕ́ТЛА-ШЭ́РЫ сві́тло-сі́рий.

СВЕ́ТЛЫ я́сний; *(здебільшого перен.)* сві́тлий; *(радісний — часто)* просві́тлений; *(про ніч — ще)* ви́дний; **с. пако́й** сві́тла кімна́та; **~лая вада́** я́сна́ вода́; **с. дзень** я́сни́й день; **~лая асо́ба** сві́тла по́стать (люди́на); **~лая галава́** я́сна́ (сві́тла) голова́; **С. ты́дзень** Велико́дній (Сві́тлий) ти́ждень; ◊ **~лай па́мяці** сві́тлої (блаже́нної, свято́ї, незабу́тньої) па́м'яті.

СВЕТЛЫНЯ́ *ж. розм.* я́сність.

СВЕ́ТНІК, -ку *ч. бот.* **1.** *(Adonis L.)* горицві́т, адо́ніс; **2.** бу́зьків вого́нь, зозу́лин цвіт.

СВІ́ДАР *ч. бур.* све́рдел, све́рдло *с.*

СВІДРАВА́ЛЬНА-НАРАЗНЫ́ *техн.* свердлі́льно-нарізни́й.

СВІДРАВА́ЛЬНА-РАСТО́ЧНЫ *техн.* свердлі́льно-розто́чувальний.

СВІДРАВА́ЛЬНА-ФРЭ́ЗЕРНЫ *техн.* свердлі́льно-фре́зерний.

СВІДРАВА́ЛЬНЫ *техн.* свердлі́льний, свердлува́льний.

СВІДРАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* свердлува́льник.

СВІДРАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* свердлува́льниця.

СВІДРАВА́ННЕ *с.* свердлі́ння, свердлува́ння, све́рдлення.

СВІДРАВА́НЫ све́рдлений, посве́рдлений. — *Див. ще* **свідрава́ць**.

СВІДРАВА́ЦЦА *недок. пас.* свердли́тися.

СВІДРАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *техн.* свердли́ти, свердлува́ти; **2.** *(робити отвори — про комах)* точи́ти; **3.** *перен. (про фізичний біль)* крути́ти; *(непокоїти, хвилювати, мучити)* гри́зти; **4.** *перен. (про сильний вітер)* продима́ти.

СВІДРАВІ́НА *ж.* свердлови́на.

СВІДРАВІ́ННЫ *спец.* бури́льний.

СВІДРО́ЎШЧЫК *ч. розм.* свердлува́льник.

СВІДРО́ЎШЧЫЦА *ж. розм.* свердлува́льниця.

СВІЛЬ *ж. тільки одн. спец.* **1.** *(хвилеподібне розміщення волокон у деревині, місце з таким розміщенням волокон)* косоша́рість, зави́лькува́тість; **2.** *(прошарок, смуга у склі, кераміці)* зви́лина.

СВІНААДКО́РМ, -му *ч. с.-г.* відгоді́вля свине́й.

СВІНААДКО́РМАЧНЫ *с.-г.* свиновідгоді́ве́льний.

СВІНАВО́Д *і* **СВІНАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца** *ч.* свина́р.

СВІНАВО́ДСТВА *с. і* **СВІНАГАДО́ЎЛЯ** *ж. с.-г.* свина́рство *с.*

СВІНАВО́ДЧЫ *і* **СВІНАГАДО́ЎЧЫ** *с.-г.* свина́рський.

СВІНАКРО́П, -пу *ч. бот.* шпе́ргель, мете́лики.

СВІННЯ́ *ж. прям., перен.* свиня́; *(самиця розм. — ще)* льо́ха; **дзі́кая с.** [ди́кий] каба́н; ◊ **падлажы́ць ~нню́** підкла́сти свиню́; **зна́цца (разбіра́цца), як с. на саладзі́нах** зна́тися, як свиня́ на пе́рці; тя́мити, як свиня́ в апельси́нах (як свиня́ в дощ); теля́ не зна́ється на пирога́х; **каб ~нні́ ро́гі, не сышла́ б з даро́гі** *присл.* якби́ (коли́ б) свині́ ро́ги, то б усі́х поколо́ла (то б ці́лий світ ви́колола); якби́ свиня́ ро́ги ма́ла, то всі́х би людей ви́колола; якби́ свині́ кри́ла, вона́ й не́бо зри́ла б; якби́ на кропи́ву не моро́з, вона́ всіх люде́й пожали́ла б; **~нні́ не да парася́т, калі́ яе сма́ляць** *присл.* свині́ не до порося́т, коли́ її сма́лять; **пасадзі́ ~нню́ за стол — яна́ і но́гі на стол** *присл.* посади́ свиню́ за сті́л, то вона́ й но́ги на сті́л; пусти́ чо́рта в ха́ту, то він і на піч залі́зе; проси́лися злидні на три дні, та чорт їх дові́ку ви́кишкає; дай ку́рці гря́дку, а їй і горо́ду ма́ло; **гусь ~нні́ не тава́рыш** *присл.* кінь воло́ві не това́риш (не рі́вня, не па́ра); чеши́ся кінь з коне́м, а віл з воло́м; віл до вола́, кінь до коня́, а свиня́ в тин [коли́ нема́ з ким]; **сы́пацъ пе́рлы (бі́сер) пе́рад ~ннямі** *прик.* мета́ти (си́пати) бі́сер пе́ред свиньми́; **не дай Бог ~нні́ рог** *присл.* не дав Бог жа́бі хвоста́, а то б усю́ траву́ потолочи́ла.

СВІНТУ́Х, -ха́ *ч. розм. знев.* сви́нтус, свиня́ *ж.*, свиню́ка *ж.*, свиня́ка *ж.*

СВІНЦАВА́НЫ *і* **СВІНЦО́ВАНЫ** *спец.* свинцьо́ваний, *(док.)* освинцьо́ваний. — *Див. ще* **свінцава́ць**.

СВІНЦАВА́ЦЦА *недок. пас. спец.* свинцюва́тися.

СВІНЦАВА́ЦЬ *недок. спец.* свинцюва́ти.

СВІНЧА́К, -ку *ч. мін.* сірчи́стий свине́ць, сульфі́д свинцю́.

СВІНЧО́ *с. розм.* підсвинок *ч.*

СВІНЫ́ свиня́чий; **~но́е са́ла** свиня́че са́ло; **~на́я каўбаса́** свиня́ча ковбаса́; **~ны́я во́чкі** *знев.* свиня́чі очи́ці; очи́ці, як у свині́.

СВІНЯ́ЧЫ *розм.* **1.** свиня́чий; **с. лыч** свиня́че ри́ло; **с. піск** свиня́чий писк; **2.** *перен. лайл.* сви́нський; **с. ўчынак** сви́нський учи́нок.

СВІ́РАН, -рна *ч. (холодна будівля, призначена для зберігання збіжжя, борошна, інших продуктів, речей і т. ін.)* комо́ра *ж.*

СВІРГАТА́ЦЬ *недок. розм.* **1.** щебета́ти; **2.** скрегота́ти, скреготі́ти.

СВІ́РНАВЫ *прикм.* комі́рний; **~выя шко́днікі** комі́рні шкідники́; **с. пах** комі́рний за́пах.

СВІРО́НАК, -нка *ч. зменш.* комі́рка *ж.* комі́рчи́на *ж.*

СВІРЧЭ́ЦЬ *недок. розм.* свиста́ти, свисті́ти.

СВІ́ТА[1] *ж. (одяг)* сви́та, сви́тка.

СВІ́ТА[2] *ж. (особи, які супроводжують поважну, можновладну людину тощо)* по́чет *ч.*; **с. караля́** по́чет короля́.

СВІ́ТА[3] *ж. геол.* сві́та; **вапняко́вая с.** вапняко́ва сві́та.

СВІТА́ЛЬНЫ *і* **СВІТА́НКАВЫ** світа́нко́вий, світови́й.

СВІТА́ННЕ *с. і* **СВІТА́НАК, -нку** *ч. розм.* **1.** світа́нок *ч.*, світа́ння *с.*, світ *ч.*, до́світ *ч.*, до́світок *ч.*, ро́зсвіт *ч.*; **на світа́нні** на світа́нку, на світа́нні, удо́світа, сві́том, до́світом, до́світком; **2.** *перен.* світа́нок *ч.*, світа́ння *с.*; **на світа́нні (на світа́нку) жыцця́** на світа́нку (на світа́нні) життя́.

СВІТА́ЦЬ *недок.* світа́ти, розсвіта́ти, розсвіта́тися, зорі́ти; *(безос. — ще)* розвидня́тися, розви́днюватися, дні́ти.

СВІЦЕ́ЦЦА *недок.* **1.** просві́чувати, світи́тися; **тканіна ~ціцца** ткани́на просві́чує; **праз саро́чку ~ціцца це́ла** крізь соро́чку просві́чує ті́ло; **2.** видні́тися; **праз лі́сце ~ціцца не́ба** крізь ли́стя видні́ється не́бо.

СВІ́ЦКІ *заст.* по́чтовий; **с. генера́л** по́чтовий генера́л, генера́л з по́чту.

СВОЕАСАБЛІ́ВА *прислівн.* своєрі́дно.

СВОЕАСАБЛІ́ВАСЦЬ *ж.* своєрі́дність.

СВОЕАСАБЛІ́ВЫ своєрі́дний.

СВОЕЎЛА́ДНЫ самовла́дний; **с. чалаве́к** самовла́дна люди́на; **с. хара́ктар** самовла́дна вда́ча, самовла́дний хара́ктер.

СВОЕЎЛА́ДСТВА *с.* самовла́ддя.

СВОЕЧАСО́ВА *прислівн.* своєча́сно, вча́сно.

СВОЕЧАСО́ВАСЦЬ *ж.* своєча́сність, вча́сність.

СВОЕЧАСО́ВЫ своєча́сний; *(зроблений вчасно — ще)* вча́сний; **~вая дапамо́га** своєча́сна (вча́сна) допомо́га.

СВОЙ, *ж.* **свая́**, *с.* **сваё**, *мн.* **свае́** **1.** *займ. присвійн. ч.* свій; **2.** *у знач. імен. (родич, близька людина)* свій, рідня́ *ж.*, роди́на *ж.*; ◊ **не сваі́м го́ласам крыча́ць** несамови́то (не своїм го́лосом) крича́ти; *(розм.)* на пуп крича́ти; **сваі́м аду́мам** свої́м ро́зумом; як заманеться *(кому)*, як наду́мав (наду́мався) *(хто)*; **ісці́ сваёй даро́гай** іти́ свое́ю доро́гою (свої́м шляхо́м); **свая́ кашу́ля блі́жэй да це́ла** своя́ соро́чка (па́зуха) бли́жча; своя́ соро́чка до ті́ла бли́жча; **трыма́ць сваё наўме́** ма́ти потаї́ні (зата́єні, прихо́вані) думки́; **дрыжа́ць за сваю́ шку́ру** тремті́ти (дрижа́ти) за свою́ шку́ру; **на сваю́ адка́знасць** на свою́ відповіда́льність; **дзяўбці́ сваё** співа́ти свое́ї, своє пра́вити *(груб.* торо́чити, товкти́); **сваёй асо́бай** вла́сною персо́ною (осо́бою); **гаспада́р свайго́ лёсу** господа́р свое́ї до́лі; **уваткну́ць свае́ тры гро́шы** устроми́ти (упхну́ти, су́нути) сво́го но́са; упхну́ти, (уста́вити) свої́ три копі́йки; **не ў свае́ са́ні не садзі́ся** *присл.* коли́ не пирі́г, то й не пиро́жи́ся; не до те́бе п'є́ться, не кажи́ «дай Бо́же»; коли́ не піп, то не ми́кайся в ри́зи; не у свої́ са́ни не сіда́й; не ти́кай но́са до чужо́го про́са; не пха́йся, де тебе́ не тре́ба; **свая́ рука́ ўлады́ка** *прик.* своя́ рука́ влади́ка; ко́жна ру́чка собі па́нночка; **свая́ ха́тка — ро́дная ма́тка** *присл.* своя́ ха́та найлі́пша; де-де, а до́ма найкра́ще; своя́ стрі́ха — своя́ вті́ха; **у сваёй ха́це і сцэ́ны памага́юць** *присл.* удо́ма й сті́ни помага́ють; у свої́й ха́ті й сті́ни грі́ють; у свої́й ха́ті й кочерги помага́ють; у чужі́й ха́ті й трі́ска б'є́ться; **поп сваё, а чорт сваё** *прик.* піп своє́, а чорт своє́; піп у дзвін, а чорт у кала́тало; піп з хресто́м, а чорт з хвосто́м; піп у хві́ртку, а чорт у ді́рку.

СВЯЖЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* свіжі́ший.

СВЯКРО́Ў, *род.* **свекрыві́** *і* **СВЯКРУ́ХА** *розм. ж.* свекру́ха.

СВЯНЦІ́ЦЬ *див.* **свяці́ць**[2].

СВЯНЦО́НЫ *див.* **асвячо́ны**.

СВЯРДЗЁЛАК, -лка *ч. техн.* све́рдлик, сверде́льце *с.*

СВЯ́ТА[1] *с.* свя́то, *(розм.)* пра́зник; ◊ **бу́дзе і на на́шай ву́ліцы с.** *прик.* бу́де й на на́шій ву́лиці свя́то; коли́сь і на нас со́нечко гля́не; бу́де й на на́шому ти́жні свя́то; і в на́ше віко́нце зася́є (засві́тить) со́нце.

СВЯ́ТА[2] *прислівн.* свя́то; **с. захо́ўваць па́мяць аб загі́нуўшых барацьбіта́х за свабо́ду** свя́то зберіга́ти пам'ять про загиблих борці́в за во́лю.

СВЯТА́Р *див.* **свяшчэ́ннік.**

СВЯТАТА́ТНІК *ч. рел., перен.* святокра́дець, святота́тець; блюзні́р.

СВЯТАТА́ЦКІ *рел., перен.* святота́тський; *(богохульний)* блюзні́рський.

СВЯТАТА́ЦТВА *с. рел., перен.* святота́тство, блюзні́рство.

СВЯТАЯ́ННІК, -ку *ч. бот.* звіробі́й, за́яча крі́вця.

СВЯТАЯ́ННІКАВЫ *бот.* звіробі́йний.

СВЯТАЯ́ННІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* звіробі́йні.

СВЯТЛЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* світлі́ше.

СВЯТЛЕ́ЙШЫ[1] *прикм. вищ. ст.* світлі́ший.

СВЯТЛЕ́ЙШЫ[2] *імен. (титул)* найясні́ший, ясновельмо́жний.

СВЯТЛО́ *с. у різн. знач.* сві́тло; **дзённае с.** де́нне сві́тло; **патушы́ць с.** погаси́ти сві́тло; **у ~ле́ (чаго)** у сві́тлі *(чого)*; **у ружо́вым ~ле́** у роже́вому сві́тлі; **праліць с.** *(на що)* ки́нути (проли́ти) сві́тло *(на що)* ви́світлити *(що)*.

СВЯТЛОАДБІВА́ЛЬНІК *ч.* світловідбива́ч.

СВЯТЛОАДЧУВА́ЛЬНАСЦЬ *ж. фізіол.* світлочутли́вість.
СВЯТЛОАДЧУВА́ЛЬНЫ *фізіол.* світлочутли́вий.
СВЯТЛОАХО́ЎНЫ *техн.* світлозахисни́й.
СВЯТЛОВЫМЯРА́ЛЬНІК *ч. фіз.* світловимі́рювач, світловимі́рник.
СВЯТЛОВЫМЯРА́ЛЬНЫ *фіз.* світловимірни́й, світловимі́рювальний.
СВЯТЛОЛЯЧЭ́БНІЦА *ж.* світлоліка́рня.
СВЯТЛОЛЯЧЭ́БНЫ *мед.* світлоліку*ва́*льний.
СВЯТЛОЛЯЧЭ́ННЕ *мед.* світлолікува́ння.
СВЯТЛОМАСКІРО́ВАЧНЫ *військ.* світломаскува́льний.
СВЯТЛОМАСКІРО́КА *ж. військ.* світломаскува́ння *с.*
СВЯТЛОНЕПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* світлонепрони́кність.
СВЯТЛОНЕПРАНІКА́ЛЬНЫ світлонепроникни́й.
СВЯТЛОПРАЛАМЛЕ́ННЕ *с. фіз.* світлозало́млення, *(незак. д. — ще)* світлозало́млювання.
СВЯТЛОПРАНІКА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* світлопрони́кність.
СВЯТЛОПРАНІКА́ЛЬНЫ світлопроникни́й.
СВЯТЛОРАССЕ́ЙВАЛЬНІК *ч. фіз., техн.* світлорозсі́ювач.
СВЯТЛОРАССЕ́ЙВАННЕ *с. фіз., астр.* світлорозсі́ювання.
СВЯТЛОРАССЕ́ЯННЕ *с. фіз., астр.* світлорозсі́яння.
СВЯТЛОСІГНА́Л, -лу *ч. техн.* світлосигна́л.
СВЯТЛОСІГНА́ЛЬШЧЫК *ч.* світлосигна́льник.
СВЯТЛОЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. хім. техн.* світлості́йкість.
СВЯТЛОЎСТО́ЙЛІВЫ *техн.* світлостійки́й.
СВЯТЫ́ 1. *прикм. рел., перен.* святи́й; **Свята́я Тро́йца** *рел.* Свята́ Трі́йця; **с. абавя́зак** святи́й обо́в'язок; **С. Дух** Святи́й Дух; **с. айце́ц** святи́й оте́ць; *(звертання — кл. в.)* святи́й о́тче; **2.** *у знач. імен. рел.* святи́й; **~та́я ~ты́х** *вис.* свята́я (святе́) святи́х; найбільша (найдоро́жча) святи́ня; найсвяті́ше; **~та́я прастата́** свята́ простота́; **не ~ты́я гаршкі́ ле́пяць** *присл.* не святі горшки́ ліплять [,а такі ж люди, як і ми грішні].
СВЯЦІ́ЛЬНЯ *ж.* світи́льник. *ч.*
СВЯЦІ́МАСЦЬ *ж. астр.* сві́тність.
СВЯЦІ́ЦЦА *недок.* світи́тися; *(прям.: випромінювати світло — ще)* зорі́ти; **было́ по́зна, але ў ха́тах ~ці́ліся агні́** було́ пі́зно, але в ха́тах (по ха́тах) світи́лися вогні́; **во́чы ці́ліся ра́дасцю** о́чі світи́лися ра́дістю (випромінювали ра́дість).
СВЯЦІ́ЦЬ[1] *недок.* світи́ти; *(дуже яскраво — ще)* висві́чувати; *(про зірки та перен. — ще)* зорі́ти; **ме́сяц ~ці́ў у акно́** мі́сяць світи́в у вікно́; **у во́кнах све́цяць агні́** у ві́кнах сві́тять вогні́; **паку́ль во́чы све́цяць** по́ки о́чі ба́чать; ◊ **с. го́лым це́лам** світи́ти го́лим ті́лом; **с. вача́мі** клі́пати (лу́пати, бли́мати, бли́кати) очи́ма.
СВЯЦІ́ЦЬ[2] *і* **СВЯНЦІ́ЦЬ** *недок. рел.* святи́ти; **с. ваду́** святи́ти во́ду.
СВЯЧЭ́ННЕ *с.* світі́ння, сві́чення.
СВЯШЧЭННАДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок. церк., перен.* священнодіяти; *(церк. — ще)* відправля́ти слу́жбу, служи́ти.
СВЯШЧЭННАДЗЕ́ЙНЫ *церк., перен.* священноді́йний.
СВЯШЧЭННАДЗЕ́ЙСТВА *с. церк., перен.* священноді́йство; *(церк. — ще)* богослужі́ння, богослу́жба *ж.*, слу́жба *ж.*, відпра́ва *ж.*
СВЯШЧЭ́ННІК *і* **СВЯТА́Р** *ч.* свяще́ник.
СВЯШЧЭ́ННЫ *у різн. знач.* свяще́нний; **~ннае Піса́нне** *рел.* Святе́ Письмо́; **с. абавя́зак** свяще́нний обо́в'язок; **~нная вайна́** свяще́нна війна́.
СЕВАЗВАРО́Т, -ту *ч. с.-г.* сівозмі́на *ж.*
СЕВАЗВАРО́ТНЫ *с.-г.* сівозмі́нний.
СЕВАЗМЕ́НА *ж. с.-г.* сівозмі́на.
СЕВЯРА́НЕ, -ра́н *істор. (союз східнослов'янських племен)* сіверя́ни.
СЕ́ДЗЬМА: с. сядзе́ць си́дьма (си́днем) сиді́ти.
СЕДЛАВА́ННЕ *с. спец.* сідла́ння.
СЕ́ЙБІТ *ч. прям., перен.* сія́ч, сі́яльник, сіва́ч.
СЕ́ЙБІТКА *ж. прям., перен.* сі́ячка, сі́яльниця, сіва́чка.
СЕЙСМАПРЫЁМНІК *ч. техн.* сейсмоприйма́ч.
СЕЙСМАРАЗВЕ́ДАЧНЫ *геол.* сейсморозві́дувальний.
СЕЙСМАРАЗВЕ́ДКА *ж. геол.* сейсморо́звідка, сейсморозві́дування.
СЕЙСМАРАЗВЕ́ДЧЫК *ч.* сейсморозві́дник.
СЕ́ЙСМІКА *ж.* се́йсміка.
СЕЙСМІ́ЧНЫ сейсмі́чний.
СЕ́КАР *ч. спец.* руба́ч.
СЕКВЕ́СТР, -ру *ч. мед., юр.* секве́стр.
СЕКВЕСТРАВА́НЫ *і* **СЕКВЕСТРО́ВАНЫ** *юр.* секвестро́ваний. — *Див. ще* **секвестрава́ць**.
СЕКВЕСТРАВА́ЦЬ *недок. і док. юр., перен.* секвеструва́ти.
СЕКУЛЯРЫЗАВА́НЫ *юр., перен.* секуляризо́ваний. — *Див. ще* **секулярызава́ць**.
СЕКУЛЯРЫЗАВА́ЦЬ *недок. і док. юр., перен.* секуляризува́ти.
СЕКУЛЯРЫЗА́ЦЫЯ *ж. юр., перен.* секуляриза́ція.
СЕ́КЧЫ *див.* **сячы́**.
СЕ́КЧЫСЯ *див.* **сячы́ся**.
СЕЛЕАХО́ВА *ж.* селеза́хист *ч.*
СЕЛЕАХО́ЎНЫ селезахисни́й.
СЕЛЕКЦЫ́ЙНА-НАСЕННЯВО́ДЧЫ селекці́йно-насінницький.
СЕЛЕКЦЫ́ЙНЫ *с.-г.* селекці́йний; **~ная ста́нцыя** селекці́йна ста́нція; **~нае насе́нне** селекці́йне насі́ння.
СЕЛЕ́КЦЫЯ *ж. с.-г.* селе́кція.
СЕЛЬДЭРЭ́ЕВЫ *бот.* селе́ровий; **с. ко́рань** селе́ровий ко́рінь; **с. але́й** селе́рова олі́я.
СЕЛЬДЭРЭ́Й, -рэ́ю *ч. бот.* селе́ра *ж.*
СЕ́ЛЬСКІ *у різн. знач.* сільськи́й; **~кая гаспада́рка** сільське господа́рство.
СЕЛЯДЗЕ́Ц, -дца́ *ч.* оселе́дець; ◊ **як селядцо́ў у бо́чцы** як оселе́дців у бо́чці, як мачи́н у ма́ківці; **насі́цца як кот з ~дцо́м** *прик.* носи́тися як ку́рка з яйце́м; носи́тися як ду́рень з пи́саною то́рбою.

СЕЛЯДЗЕ́ЧНІЦА *ж. (тарілка на оселедець)* оселе́дниця.

СЕЛЯДЗЕ́ЧНЫ оселе́дцевий; **гэ́ты сыр з ~ным па́хам** цей сир тхне оселе́дцем; **с. расо́л** оселе́дцевий розсіл.

СЕЛЯДЗЕ́ЎКА *ж. розм.* бо́чка для оселе́дців (на оселе́дці).

СЕЛЯДЦО́ВЫ оселе́дцевий; **с. про́мысел** оселе́дцевий про́мисел.

СЕЛЯДЦО́ВЫЯ *імен. мн. іхт.* оселе́дцеві.

СЕЛЯЗЁНАЧНЫ *анат.* селезі́нковий.

СЕЛЯЗЁНКА *ж. анат.* селезі́нка, *(обл.)* коса́.

СЕМАЧО́К, -чку́ *ч. бот.* одина́рник.

СЕ́МЕЧКА *с. у різн. знач.* насі́ннячко.

СЕ́МЕЧКАВЫ насіннє́вий, насі́нний, зе́рнятковий.

СЕ́МЕЧКАВЫЯ *імен. мн. бот.* насі́ннячкові, *(розм.)* зерня́кові.

СЕ́МЯ, *род.* **се́мя** *і* **се́мені**, *дав.* **се́мю** *і* **се́мені**, *знах.* **се́мя**, *ор.* **се́мем** *і* **се́менем**, *місц.* **(аб) се́мі** *та* **(аб) се́мені** *с.* **1.** насіни́на *ж.*, сі́м'я, *(зб.)* насі́ння, сі́м'я; **2.** *фізіол.* сі́м'я, спе́рма *ж.*; **3.** *перен.* сі́м'я *(одн. і зб.)*, насі́ння; **дурно́е с.** пога́не сі́м'я; **чо́ртава с.** *розм. лайл.* чо́ртова кров; **цытво́рнае с.** *фарм.* цитва́рне сі́м'я, глисни́к *ч.*

СЕ́МЯВЫ 1. *бот., с.-г.* насі́нний, насіннє́вий; **~выя каро́бачкі** насі́нні (насіннє́ві) коро́бочки; **2.** *анат., фізіол.* сім'я́ний; **~выя зало́зы** сім'я́ні за́лози.

СЕМЯВЫВЯРЖЭ́ННЕ *і* **СЕМЯЗЛІЦЦЁ** *с. фізіол.* сім'явилиття́, сім'явипо́рскування, ви́верження сі́м'я (сі́мені), *(незак. д. — ще)* виверга́ння (випо́рскування) сі́м'я (сі́мені).

СЕМЯЕ́Д *ч. ентом.* бростя́к, насіннеї́д.

СЕМЯЗА́ВЯЗЬ *ж. бот.* насі́нний зача́ток.

СЕМЯЎТВАРЭ́ННЕ *с. фізіол.* сім'яутво́рення.

СЕ́НА *с.* сі́но; ◊ **[як] саба́ка на се́не** [як] соба́ка на сі́ні; соба́ка на сі́ні (на ко́сті, на сте́рві, на па́длі) лежи́ть — і сам не ї́сть, і дру́гому не дає́; і сам не гам, і дру́гому не дам; сиди́ть пес на сі́ні, сам не ї́сть і дру́гому не дає́; **саба́кам с. касі́ць** *(переховуватися переважно від родини)* у нетуте́чках бу́ти (хова́тися); **як іго́лка ў сто́зе с.** як го́лка в сі́ні (в соло́мі); **ко́замі с. траві́ць** не для на́шого коня́ па́ша; **і с. цэ́лае і ко́зы сы́тыя** *прик.* вовк си́тий і коза́ ці́ла; і ко́зи си́ті і сі́но ці́ле.

СЕНАВАЛАКУ́ША *ж. с.-г.* гре́бка.

СЕНАЖА́ЦЬ *ж.* сіно́жать.

СЕНАЖЫ́РАВАННЕ *с.* сінажува́ння.

СЕНАЖЫ́РАВАЦЬ *недок. і док.* сінажува́ти.

СЕНАКАСІ́ЛКА *ж. с.-г.* сінокоса́рка.

СЕНАНАРЫХТО́ВАЧНЫ сінозаготі́вчий.

СЕНАНАРЫХТО́ЎКА *ж.* сінозаготі́вля.

СЕНАНАРЫХТО́ЎЧЫ сінозаготіве́льний.

СЕНАПАГРУ́ЗЧЫК *ч. с.-г.* сінонаванта́жувач.

СЕНАПАДБО́РШЧЫК *ч. с.-г.* сінопідбира́ч.

СЕНАПАД'Ё́МНІК *ч. с.-г.* сінопідійма́ч, сінопіднíма́ч.

СЕНАРАЗГРУ́ЗЧЫК *ч. с.-г.* сінорозванта́жувач.

СЕНАСКЛАДА́ЛЬНІК *ч. с.-г.* сінокопнува́ч.

СЕНАСУШЫ́ЛКА *ж. с.-г.* сіносуша́рка.

СЕНАЎБО́РАЧНЫ *с.-г.* сінозбира́льний.

СЕНАЎБО́РКА *ж. с.-г.* сінозбира́ння *с.*

СЕ́НЕЧКІ, -чак *тільки мн. змен.* **1.** сі́нки, сі́нці, при́сі́нки, *(рідко)* при́сі́нок *ч.*; **2.** *обл.* комо́ра *ж. (у хаті).*

СЕ́НЕЧНЫ *(від* **се́нцы, се́ні***)* сіне́шній, сі́нний; **~ныя дзве́ры** сіне́шні (сі́нні) две́рі.

СЕ́НІ, *род.* **сяне́й** *тільки мн.* сі́ни.

СЕ́НЦЫ, *род.* **сяне́ц** *тільки мн. змен.* сі́нки, сі́нці, при́сі́нки, *(рідко)* при́сі́нок *ч.*

СЕПАРА́ТАР *ч. у різн. знач.* сепара́тор.

СЕПАРА́ТАРШЧЫК *ч.* сепара́торник.

СЕПАРА́ТАРШЧЫЦА *ж.* сепара́торниця.

СЕПАРЫ́РАВАННЕ *с. спец.* сепарува́ння.

СЕПАРЫ́РАВАНЫ *спец.* сепаро́ваний. — *Див. ще* **сепары́раваць**.

СЕПАРЫ́РАВАЦЦА *недок. пас. спец.* сепарува́тися.

СЕПАРЫ́РАВАЦЬ *недок. і док. спец.* сепарува́ти.

СЕ́РА і **СЕ́РКА** *ж.* сі́рка.

СЕРАБРО́ *с.* срі́бло.

СЕРАБРО́НЫ 1. *дієприкм.* срі́блений, посрі́блений; **2.** *прикм.* срі́блений, посрі́блений. — *Див. ще* **серабры́ць**.

СЕРАБРЫ́СТАСЦЬ *ж.* серебри́стість, сріблястість.

СЕРАБРЫ́СТЫ серебри́стий, сріблястий, *(рідше)* сріблявий, срібна́стий.

СЕРАБРЫ́ЦЦА *недок.* **1.** *(сяяти срібним блиском)* срібли́тися, срі́бліти; **2.** *пас.* срібли́тися.

СЕРАБРЫ́ЦЬ *недок.* срібли́ти; **с. лы́жкі** срібли́ти ло́жки; **ме́сяц с. лі́сце** мі́сяць срібли́ть ли́стя.

СЕРАБРЭ́ННЕ *с.* срі́блення.

СЕРАВУГЛЯРО́Д, -ду *ч. хім.* сірковугле́ць.

СЕРАВУГЛЯРО́ДНЫ *хім.* сірковуглеце́вий.

СЕРВІРАВА́ННЕ *с. і* **СЕРВІРО́ЎКА** *ж. (дія)* сервірува́ння.

СЕРВІРАВА́НЫ *і* **СЕРВІРО́ВАНЫ** сервіро́ваний, серво́ваний. — *Див. ще* **сервіравáць**.

СЕРВІРАВА́ЦЬ *недок. і док.* сервірува́ти.

СЕРВІРО́ЎКА *див.* **сервіравáнне**.

СЕРДАВА́ЦЬ *недок. розм.* се́рдитися: гні́ватися, *(рідше)* гніви́тися.

СЕ́РКА *див.* **се́ра**.

СЕРКАВА́ТАСЦЬ *див.* **се́рыстасць**.

СЕРКАВА́ТЫ *див.* **се́рысты**.

СЕРНАВАЦІСТАКІ́СЛЫ *хім.* сіркуватистокислий.

СЕРНАВА́ЦІСТЫ *хім.* сірку́ватистий.

СЕРНАКІСЛО́ТНЫ *хім.* сірчанокисло́тний.

СЕРНАКІ́СЛЫ *хім.* сірчанокислий.

СЕ́РНЫ *хім.* сірча́ний; **~ная кісла́та** сірча́на кислота́; **с. ангідры́д** сірча́ний ангідри́д.

СЕ́РЫСТАСЦЬ *і* **СЕРКАВА́ТАСЦЬ** *ж. хім.* сірчи́стість.

СЕ́РЫСТЫ *і* **СЕРКАВА́ТЫ** *хім.* сірчи́стий.

СЕ́ТАЧНІК *ч. спец.* сітка́р.

СЕ́ТАЧНЫ *у різн. знач.* сітко́вий.

СЕ́ТКА[1] *ж.* **1.** *у різн. знач.* сі́тка; **мяч у се́тцы** м'яч у сі́тці; **гра́дусная с.** гра́дусна сі́тка; **тары́фная с.** тари́фна сі́тка; **2.** *риб.* сі́тка, сіть;

3. *тільки одн. (сукупність однорідних установ, шляхів, ліній зв'язку тощо)* мере́жа; **электры́чная с.** електри́чна мере́жа; **чыгу́начная с.** залізни́чна мере́жа; **шко́льная с.** шкільна́ мере́жа.

СЕ́ТКА² *ж. (частина шлунка жуйних тварин)* сітка.

СЕТКАВА́ТЫ сітча́стий, сітча́ний; **с. фі́льтр** сітча́стий (сітча́ний) фільтр; **с. у́зор** сітча́стий (сітча́ний) візеру́нок (узо́р).

СЕ́ТКАВЫ сіткови́й, сітьови́й; **~вая пра́жа** сіткова́ (сітьова́) пряжа.

СЕТКАКРЫ́ЛЫЯ *імен. мн. ентом.* сітчастокрилі.

СЕТКАПАД'Ё́МНІК *ч. риб.* сіткопідіймач.

СЕТКАПАД'Ё́МНЫ *риб.* сіткопідійма́льний.

СЕЎРУЖЫ́НЫ севрюжачий.

СЕЎЦАПАДО́БНЫЯ *ім. мн. орн.* си́вкові.

СЕЧ *див.* **сячы́**.

СЕ́ЧКА *ж.* **1.** *(дрібно нарізана солома для годівлі худоби)* січка; **2.** *(подрібнена крупа)* січка; 3. *(знаряддя для січення капусти й т. ін.)* сіка́ч *ч.*, сіка́чка.

СЕ́ЧСЯ *див.* **сячы́ся**.

СЕ́ЯЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* сія́ч, сіяльник, сіва́ч.

СЕ́ЯЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* сія́чка, сіяльниця, сіва́чка.

СЕ́ЯЦЬ *недок. прям., перен.* сіяти; *(перен. рідко — ще)* посіва́ти; ◊ **ду́рняў не се́юць, яны́ са́мі ро́дзяцца** *присл.* ду́рнів не сіють, вони́ самі ро́дяться; **хоць рэ́пу сей** хоч гре́чку сій, мо́жна [й] гре́чку сіяти; **сей аве́с у гразь, бу́дзеш князь** *присл.* сій ове́с у грязь, бу́деш [як] князь; ове́с ка́же: топчи́ мене́ в боло́то, то я бу́ду як зло́то; сій ове́с у кожу́сі, жито — у брилі́.

СЕ́ДЗЕЛЬНІК *ч. спец.* сідля́р, сіде́льник; *(заст.)* кульба́чник.

СЁЕ, *род.* сяго́ *займ. вказ. с.* се; **ні то́е ні сёе** ні те ні се; **то́е ды сёе** те і се; **ні з таго́ ні з сяго́** ні з то́го ні з сьо́го (цьо́го).

СЁЕ-ТО́Е, *род.* **сяго́-таго́** *займ. неознач. с.* те-се; де́що; **у нас ёсць сёе-то́е** ми ма́ємо те-се (де́що), у нас є те-се (де́що).

СЕ́Й, *род.* **сяго** *займ. вказ. ч.* цей, *(рідше)* сей.

СЕ́Й-ТОЙ, *род.* **сяго́-таго́** *займ. неознач. ч. розм.* де́хто.

СЕ́ЛЕТА *і* **СЯГО́ЛЕТА** *прислівн.* цього́ ро́ку, цей рік, у цьому́ ро́ці, *(обл.)* сього́ріку; **с. до́бры ўраджа́й** цього́ ро́ку (цей рік, у цьому́ ро́ці) га́рний (до́брий) урожа́й.

СЕ́ЛЕТНІ *і* **СЯГО́ЛЕТНІ** цьогорі́чний, цього́ ро́ку, цей рік, у цьому́ ро́ці; **~няя во́сень** цьогорі́чна о́сінь, о́сінь цього́ ро́ку (цей рік, у цьому́ ро́ці).

СЁМУХА *ж. рел.* Трійця, Зеле́ні свята́ (*розм.* святки́), Зеле́на неділя.

СЁННЯ *див.* **сяго́ння**.

СЁННЯШНІ *див.* **сяго́нняшні**.

СІБЕ́РНА *прислівн. розм.* **1.** жорсто́ко; **с. абысці́ся** жорсто́ко вчини́ти (обійти́ся); **2.** *у знач. прис.* хо́лодно; *(обл.)* сі́верко, сі́верно; **на ву́ліцы с.** надворі хо́лодно.

СІБЕ́РНЫ *розм.* **1.** жорсто́кий; **с. чалаве́к** жорсто́ка людина; **2.** холо́дний; *(обл.)* сі́веркий; **с. ве́цер** холо́дний ві́тер.

СІВАВАРО́НКА *ж. і* **СІ́ЎКА-ВАРО́НКА** *ж.*, **СІВАГРА́К** *ч. орн.* сивора́кша *ж.*, ра́кша *ж.*, сивоворо́нка *ж.*

СІВАВАРО́НКАВЫЯ *імен. мн. орн.* сивора́кшові, ра́кшові.

СІВАГРА́К *див.* **сівавaро́нка**.

СІВА́К, -ка́ *ч. розм. (про коня)* сивко́, сива́ш, сиве́ць.

СІВЕ́Ц, *род.* **сіўцу́** *ч. бот.* білову́с, ми́чка *ж.*

СІВЕ́ЦЬ *недок.* **1.** *(про волосся)* си́віти; **2.** *(виділятися, виднітися здалеку — про щось сірувато-біле, сиве)* сиві́ти, сірі́ти, сірі́тися, сиві́тися.

СІ́ВЫ 1. *(про волосся)* си́вий; **2.** *(про масть, колір)* сі́рий, си́вий; *(про масть — ще)* миша́стий; ◊ **дажы́ць да сівы́х валасо́ў** дожи́ти до си́вого (бі́лого) во́лосу (воло́сся); дожи́тися сивини́; убитися в си́вий во́лос; **с. як лунь (го́луб)** си́вий як го́луб; бі́лий як молоко́.

СІГАНУ́ЦЬ *див.* **сіга́ць**.

СІГА́РА *див.* **цыга́ра**.

СІГА́РНЫ *див.* **цыга́рны**.

СІГАРЭ́ТА *див.* **цыгарэ́та**.

СІГАРЭ́ТНЫ *див.* **цыгарэ́тны**.

СІГА́ЦЬ *недок.*, **СІГАНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* стриба́ти, стрибну́ти, *(підсил.)* стрибону́ти; плига́ти, плигну́ти, *(підсил.)* плигону́ти.

СІГНА́Л, -лу *ч. прям., перен.* сигна́л; *(умовний знак — ще)* га́сло *с.*

СІГНАЛІЗАВА́НЫ *у різн. знач.* сигналізо́ваний. — *Див. ще* **сігналізава́ць**.

СІГНАЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док. прям., перен.* сигналізува́ти; **с. ракэ́тай** сигналізува́ти раке́тою; **с. аб небяспе́цы** сигналізува́ти про небезпе́ку.

СІГНА́ЛЬШЧЫК *ч.* сигна́льник.

СІГНА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* сигна́льниця.

СІГНАТУ́РА *ж. фарм., полігр.* сигнату́ра.

СІГНАТУ́РШЧЫК *ч. спец.* сигнату́рник.

СІГНАТУ́РШЧЫЦА *ж. спец.* сигнату́рниця.

СІ́ЛА *ж.* си́ла; *(фізична енергія, можливість — ще)* снага́, наснага́; *(потужність)* міць, *(розм.)* поту́га; **мець вялі́кую сі́лу** ма́ти вели́ку си́лу; **у ро́сквіце сіл** у ро́зквіті си́ли (ві́ку); у ро́зповні си́ли (літ), **цэнтрабе́жная с.** відцентро́ва си́ла; **с. цяжа́ру** си́ла тяжіння; **раўнадзе́йная сі́ла** рівноді́йна си́ла; **с. то́ку** си́ла стру́му; **прадукцы́йныя сі́лы** продукти́вні си́ли; **узбро́еныя сі́лы** збро́йні си́ли; **ко́нская с.** *техн.* кі́нська си́ла; **рабо́чая с.** робо́ча си́ла; **у сі́ле** у си́лі, бу́ти спромо́жним; **нячы́стая с.** нечи́ста си́ла; ◊ **сваі́мі сі́ламі** свої́ми (вла́сними) си́лами, самоту́жки; **па ме́ры сіл** по змо́зі, у мі́ру сил; **на по́ўную сі́лу** на всю си́лу (снагу́), з усіє́ї си́ли (снаги́); **з усі́х сіл** з усіє́ї си́ли; **з аста́тніх сіл** з оста́нньої си́ли; **вы́біцца з сіл** знеси́литися, знемогти́ся [на си́ли], знемогти́ на си́лу, ви́битися із си́ли (із снаги́, з мо́ці); **убіра́цца ў сі́лу** убира́тися (убива́тися) в си́лу (поту́гу); **ад сі́лы** щонайбі́льше; **ніякі́мі сі́ламі** жо́дним (нія́ким) спо́собом [чи́ном, *(розм.)* ро́бом]; **ко́лькі ёсць сі́лы** щоси́ли, з усіє́ї си́ли, щоду́ху, що є ду́ху (си́ли), чимду́ж, чимду́жче, якомо́га, щомо́га; **сабіра́цца з сі́ламі** збира́тися на си́лі; збира́ти си́ли; змага́тися [на си́лу]; спромага́тися; здобува́-

тися на си́лу; **с. [і] сало́му ло́міць** *присл.* си́ла соло́му (си́лу) ло́мить; де си́ла, там і міць.

СІЛАС, -су *ч. с-г.* си́лос.

СІЛАСАВА́НЫ *с.-г.* силосо́ваний. — *Див. ще* **сіласава́ць**.

СІЛАСАВА́ЦЬ *недок. с.-г.* силосува́ти.

СІЛАСАПАГРУ́ЗЧЫК *ч. техн.* силосонаванта́жувач.

СІЛАСАЎБО́РАЧНЫ силосозбира́льний.

СІ́ЛАЧКА *ж. розм.* си́лонька.

СІЛІКА́Т, -ту *ч. хім. та ін.* сіліка́т.

СІЛІКА́ТЧЫК *ч. спец. розм.* сіліка́тник.

СІЛІКА́ТЧЫЦА *ч. спец. розм.* сіліка́тниця.

СІЛІКАЦІ́РАВАЦЬ *недок. і док. техн.* силікатува́ти.

СІ́ЛІЦЦА *недок.* силкува́тися, *(рідше)* си́луватися; **с. не́шта падня́ць** силкува́тися щось підня́ти.

СІЛІЦЫ́РАВАННЕ *с. хім.* силіціюва́ння, кремнію́вання.

СІЛІЦЫ́РАВАНЫ *хім.* силіційо́ваний, кремнійо́ваний.

СІЛІЦЫФІКА́ЦЫЯ *ж. геол.* силіцифіка́ція.

СІЛКАВА́ЛЬНІК *ч. техн.* живи́льник.

СІЛКАВА́ЛЬНЫ *техн.* живи́льний; *(який стосується постачання)* постача́льний; **~ная ста́нцыя** живи́льна (постача́льна) ста́нція; **~ная по́мпа** живи́льний насо́с.

СІЛКАВА́ННЕ *с.* **1.** *розм.* підкрі́плення, покрі́плення; **2.** *техн.* жи́влення.

СІЛКАВА́ЦЦА *недок.* **1.** *розм.* підкрі́плюватися, підкріпля́тися; *(здебільшого їжею, питвом, сном тощо — ще розм.)* покрі́плюватися, покріпля́тися; *(підгодовуватися — ще)* піджи́влюватися, підживля́тися, живи́тися; **с. пе́рад даро́гай** підкрі́плюватися (підкріпля́тися, покрі́плюватися, покріпля́тися) пе́ред доро́гою; **2.** *техн.* живи́тися; **ля́мпачкі ~ку́ющца ад пахо́днай электраста́нцыі** ла́мпочки живля́ться від похідно́ї електроста́нції; **3.** *звор., пас.* підкрі́плюватися, підкріпля́тися; живи́тися.

СІЛКАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *розм.* підкрі́плювати, підкріпля́ти; *(додавати сили, бадьорості — ще розм.)* покрі́плювати, покріпля́ти; *(підгодовувати — ще)* підживлювати, підживля́ти; **с. хле́бам і са́лам** підкрі́плювати (підкріпля́ти, піджи́влювати, підживля́ти) хлі́бом і са́лом; **2.** *техн.* живи́ти; постача́ти, забезпе́чувати; **с. кацёл вадо́й** постача́ти (живи́ти) каза́н (коте́л) водо́ю; **с. акумуля́тар** живи́ти акумуля́тор; **с. электраэне́ргіяй го́рад** забезпе́чувати електроене́ргією мі́сто, постача́ти електроене́ргію мі́сту.

СІЛО́ *с.* **1.** *(пристосування у вигляді петель для ловіння пташок і дрібних тварин)* сільце́, сильце́; **2.** *перен.* тене́та *мн.*; **ста́віць с. на каго́-не́будзь** ста́вити (розставля́ти) тене́та на ко́го-не́будь.

СІЛО́ВЫ сильце́вий.

СІЛО́К, -лка́ *ч. (пристосування у вигляді петель для ловіння пташок і дрібних тварин)* сільце́ *с.*, сильце́ *с.*

СІЛЯ́ЎКА *ж. іхт. обл.* верхово́дка; *(обл.)* се́бель *ч.*, себе́лик *ч.*

СІ́МВАЛ *ч. у різн. знач.* си́мвол; **го́луб — с. мі́ру** го́луб — си́мвол ми́ру; **~лы хімі́чных элеме́нтаў** си́мволи хімі́чних елеме́нтів.

СІМВАЛІЗАВА́НЫ символізо́ваний. — *Див. ще* **сімвалізава́ць**.

СІМВАЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* символізува́ти.

СІМВАЛІ́ЧНЫ *і* **СІМВАЛІСТЫ́ЧНЫ** символі́чний.

СІМУЛЯВА́ННЕ *с.* симулюва́ння.

СІМУЛЯВА́НЫ симульо́ваний. — *Див. ще* **сімулява́ць**.

СІМУЛЯВА́ЦЦА *недок. пас.* симулюва́тися.

СІМУЛЯВА́ЦЬ *недок. і док.* симулюва́ти.

СІНЕГАЛО́ВІК, -ку *ч. бот.* микола́йчики *мн.*, *(про одну квітку)* микола́йчик.

СІНЕРО́Д, -ду *ч. хім.* ціа́н.

СІНЕРО́ДНЫ *хім.* ціа́нистий.

СІНЕ́Ц, *род.* **сінца́** *ч.* **1.** *іхт.* сине́ць; **2.** *обл. (про небо)* си́нява *ж.*, синя́зна́ *ж.*, синь *ж.*

СІНЕ́ЦЬ *недок.* **1.** сині́ти; *(ставати синішим — звичайно)* сині́шати; **2.** *(виднітися, виділятися синім кольором)* сині́ти, сині́тися.

СІНЕ́ЧА *ж. розм.* си́нява, сини́зна́, синь.

СІНІ́ЦА *ж. орн.* сини́ця; ◊ **лепш с. ў рука́х, чым жураве́ль у не́бе** *присл.* лі́пше (кра́ще) сини́ця в жме́ні, ніж жураве́ль у не́бі (як жураве́ль під не́бом, ніж го́луб на стрі́сі); близе́нька соло́мка кра́ща від дале́кого сінця́; кра́ще ни́ні горобе́ць, як за́втра голубе́ць; кра́ще пога́но ї́хати, ніж хо́роше йти.

СІНІ́ЧЫ *і* **СІНІ́ЧЫН** сини́чий; **сіні́чае (сіні́чына) гнязд́о** сини́че гніздо́.

СІНКАПІ́РАВАНЫ *муз., лінгв.* синкопо́ваний. — *Див. ще* **сінкапі́раваць**.

СІНКАПІ́РАВАЦЦА *муз., лінгв.* **1.** *недок. і док.* синкопува́тися; **2.** *недок. пас.* синкопува́тися.

СІНКАПІ́РАВАЦЬ *недок. і док. муз., лінгв.* синкопува́ти.

СІНЬ *ж.* **1.** си́нява, сини́зна́, синь; **2.** *геол.* синь.

СІНЯВА́ *ж.* си́нява, сини́зна́, синь.

СІНЯВО́КІ синьо́кий.

СІНЯ́ВЫ *розм.* синюва́тий, си́нявий.

СІП[1], *род.* **сі́пу** *ч. (сиплий звук)* сипі́ння *с.*, си́плість *ж.*

СІП[2], *ч. орн.* сип.

СІПАВА́ТА *прислівн.* сиплува́то.

СІПАВА́ТАСЦЬ *ж.* сиплува́тість.

СІПАВА́ТЫ *і* **СІПЛАВА́ТЫ** сиплува́тий.

СІПА́ТА *прислівн.* сиплува́то; оси́пло.

СІПАТА́ *і* **СІ́ПКА** *ж.* си́плість; **с. гу́ка** си́плість зву́ка; **с. ў го́рле** си́плість у го́рлі.

СІПА́ТЫ *і* **СІ́ПЛЫ** си́плий; *(про голос — ще)* оси́плий.

СІПА́ЦЬ *і* **СІПЕ́ЦЬ** *недок. (розмовляти сиплим голосом)* сипі́ти.

СІПЕ́ННЕ *с.* сипі́ння.

СІРАТА́ *ч. і ж.* сирота́; ◊ **каза́нскі (каза́нская) с.** каза́нський (каза́нська) сирота́; святи́й та Бо́жий (свята́ та Бо́жа).

СІРО́ЦКІ *і* **СІРО́ЧЫ** сирі́тський; *(розм.)* сироти́нський; **сіро́цкая зіма́** ла́гідна (те́пла) зима́.

СІСТЭ́МА *ж. у різн. знач.* систе́ма; **прыве́сці ў ~му** привести́ в систе́му; **с. апла́ты** систе́ма

апла́ти; **с. по́глядаў** систе́ма по́глядів; **грашо́вая с.** грошова́ (гроше́ва) систе́ма; **с. зма́зкі** систе́ма зма́щування; **со́нечная с.** со́нячна систе́ма; **перыяды́чная с. элеме́нтаў** *хім.* періоди́чна систе́ма елеме́нтів; **ю́рская с.** *геол.* ю́рська систе́ма.

СІСТЭМАТЫЗАВА́НЫ систематизо́ваний.

СІСТЭМАТЫЗАВА́ЦЦА 1. *недок. і док.* систематизува́тися; **2.** *недок. пас.* систематизува́тися; **у яго́ ~заваліся бага́тыя ве́ды і во́пыт** у ньо́го систематизува́лися бага́ті знання́ і до́свід.

СІСТЭМАТЫЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* систематизува́ти; **здо́льнасць ~заваць і аналізава́ць фа́кты** зда́тність систематизува́ти й аналізува́ти фа́кти.

СІСТЭМАТЫЗА́ЦЫЯ *ж.* систематиза́ція; **с. назіра́нняў** систематиза́ція спостере́жень.

СІ́ТА *с.* си́то; *(негусте — звичайно)* підси́ток *ч.*

СІ́ТАВАТАСЦЬ *ж.* **1.** *(хвороба деревини)* ситови́на; **2.** шпарува́тість; по́ристість, порува́тість, шпари́стість.

СІ́ТАВАТЫ 1. ура́жений ситови́ною; **2.** шпарува́тий; по́ристий, порува́тий, шпари́стий.

СІТАВЕ́ЯЛКА *ж. техн. с.-г.* ситові́йка.

СІТАВІ́НА *ж.* **1.** по́ра; **2.** *(хвороба деревини)* ситови́на.

СІ́ТАВЫ *і* **СІ́ТАЧНЫ** *спец.* ситови́й, ситко́вий.

СІ́ТАЎКА *ж. орн.* пли́ска, трясогу́зка; *(обл.)* трясихві́стка, трясихві́ст *ч.*

СІТНЁГ, -нягу́ *і* **СІ́ТНІК, -ку, СІТНЯ́К, -ку́** *ч. бот.* оситня́к, ситни́к.

СІ́ТНІКАВЫ *бот.* ситнико́вий.

СІ́ТНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* ситнико́ві.

СІ́ТНІЦА *ж. розм. (хліб)* си́тник *ч.*

СІТО́ЎНІК *ч. бот.* сітівни́к.

СІ́ЎКА *ч. і ж. розм. (про коня)* сивко́ *ч.*, сива́ш *ч.*, сиве́ць *ч.*; ◊ **ухо́дзілі ~ку кру́тыя го́ркі** *прик.* був кі́нь, та з'ї́здився; був голосо́к, та по́зички з'ї́ли.

СІ́ЎКА-ВАРО́НКА *див.* **сівавaро́нка**.

СІЯ́ЦЕЛЬСТВА *с. (титул)* ясновельмо́жність.

СКА́БА *ж. обл.* ребро́ *с.*

СКАБА́ *ж. техн.* скоба́.

СКА́БКА[1] *ж. обл.* ска́лка, скі́пка, ска́бка, скі́па, колю́чка, шпи́чка.

СКА́БКА[2] *ж. обл.* ребе́рце *с.*

СКАБЯ́НЫ *техн.* залі́зний; **~ныя тава́ры** залі́зні това́ри; **с. заво́д** заво́д залі́зних ви́робів.

СКАВА́НАСЦЬ *і* **СКО́ВАНАСЦЬ** *ж.* ску́пість, *(рідко)* ско́ваність.

СКАВА́НЫ *і* **СКО́ВАНЫ, СКУ́ТЫ** ску́тий, *(рідше)* ско́ваний.

СКАВАРАДА́ *ж.* сковорода́, *(обл.)* пате́льня.

СКАВАРО́ДНІК *ч. (корж з кислого тіста)* пере́пічка *ж.*

СКАВА́ЦЦА *див.* **ско́ўвацца**.

СКАВА́ЦЬ *див.* **ско́ўваць**.

СКАВЫТА́ННЕ *с. прям., перен.* вища́ння; ве́реск *ч.*; верещáння; скавуча́ння, скавча́ння, скавулі́ння, ски́глення, скиглі́ння, скі́млення; кубі́кання.

СКАВЫТА́ЦЬ *недок.*, **СКАВЫТНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* вища́ти, ви́скнути; *(пронизливо кричати)* верещáти, верескну́ти; *(недок.)* скавуча́ти, скавча́ти, скавулі́ти, ски́глити, скі́млити; *(про свиню — ще)* кубі́кати, кубі́кнути, *(недок. розм.)* скуги́кати, скугні́ти, скугоні́ти, скугота́ти.

СКАВЫТУ́Н, -на́ *ч. розм.* вереску́н, верещáка, скавло́ *ч. і с.*

СКАВЫТУ́ХА *ж. розм.* вереску́ха, верещáка, скавло́ *ж. і с.*

СКАВЫ́Ш, -шу́ *ч. розм.* про́тяг, крізни́й ві́тер.

СКАГАТА́ННЕ *с. обл.* вища́ння; ве́реск *ч.*; верещáння; скавуча́ння, скавча́ння, скавулі́ння, ски́глення, скиглі́ння, скі́млення, кубі́кання.

СКАГАТА́ЦЬ *недок. обл. (про тварин)* вища́ти; *(пронизливо кричати)* верещáти; скавуча́ти, скавча́ти, скавулі́ти, ски́глити, скі́млити; *(про свиню — ще)* кубі́кати.

СКАЖА́ЛЬНІК *ч.* перекру́чувач; спотво́рювач.

СКАЖА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **СКАЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** перекру́чуватися, перекрути́тися, викривля́тися, ви́кривитися; **2.** спотво́рюватися, спотво́ритися.

СКАЖА́ЦЬ *недок.*, **СКАЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** перекру́чувати, перекрути́ти, викривля́ти, ви́кривити; **~зі́ць сэнс** перекрути́ти (ви́кривити) змі́ст; **~зі́ць сло́вы** перекрути́ти (ви́кривити) слова́; **2.** спотво́рювати, спотво́рити; **грыма́са ~зі́ла твар** грима́са спотво́рила обли́ччя.

СКАЖО́НА *прислівн.* **1.** перекру́чено, ви́кривлено; **2.** спотво́рено.

СКАЖО́НАСЦЬ *ж.* **1.** перекру́чення *с.*; **2.** спотво́реність.

СКАЖО́НЫ 1. перекру́чений; ви́кривлений; **2.** спотво́рений.— *Див. ще* **скажа́ць**.

СКАЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* перекру́чення, ви́кривлення, *(незак. д. — ще)* перекру́чування, викривля́ння; спотво́рення, *(незак. д. — ще)* спотво́рювання; **2.** *(помилка, вада)* перекру́чення, ви́кривлення; спотво́рення; **у кні́зе мно́га ~нняў** у кни́зі бага́то перекру́чень (ви́кривлень).

СКАЗ *ч.* **1.** *грам.* ре́чення *с.*; **галоў́ны с.** головне́ ре́чення; **дада́ны с.** підря́дне ре́чення; **разві́ты с.** поши́рене ре́чення; **галоў́ныя чле́ны ~за** головні́ чле́ни ре́чення; **2.** *літ., фолькл.* ро́зповідь *ж.*, о́повідь *ж.*; ◊ **вось табе́ і ўвесь с.** ось тобі́ й усе́, оце́ й усе́, от і все.

СКА́ЗАВЫ *літ., фолькл.* оповідни́й.

СКАЗА́ЦЬ *док. у різн. знач.* сказа́ти; *(вимовити — ще)* мо́вити, промо́вити, ви́мовити; **дарэ́чы с.** до ре́чі сказа́ти; **каб ~за́ў...** [ще] хай (неха́й) би; [ще] хоч би; [ще] коли́ б, [ще] якби́; **скажы́(це), калі́ ла́ска!** скажи́ (скажі́ть), будь ла́ска; скажи́ (скажі́ть) на Бога; ото́ [яке́] ди́во; **мо́жна с.** мо́жна сказа́ти; **так с.** так би мо́вити, сказа́ти б; **язы́к не паваро́чваецца с.** язи́к не поверта́ється сказа́ти; **ні ў ка́зцы с., ні пяро́м апіса́ць** ні в ка́зці сказа́ти, ні перо́м описа́ти; ні перо́м списа́ти, ні сло́вом сказа́ти.

СКАЗІ́ЦЦА *див.* **скажа́цца**.

СКАЗІ́ЦЬ *див.* **скажа́ць**.

СКА́ЗКА *ж. істор.* рее́стр *ч.*, спи́сок *ч.*; **рэві́зская с.** реві́зький рее́стр.

СКАКА́ЦЬ *недок.* **1.** скака́ти; плига́ти, стриба́-

ти; **с. на адно́й назе́** скака́ти (плига́ти, стриба́ти) на одні́й нозі́; **мяч ска́ча** м'яч ска́че (скака́є, стриба́є); **се́рца ска́ча ад ра́дасці** се́рце вистри́бує з (від) ра́дості; **2.** *(про біг коня; їхати конем)* скака́ти; *(у бігу про коня — ще)* басува́ти; **3.** танцюва́ти; ◊ **с. пад ду́дку** танцюва́ти під ду́дку (як хто ска́же); скака́ти [так], як гра́ють (як ка́жуть); **с. ад пе́чы** почина́ти знову з са́мого поча́тку.

СКАКУ́Н, -на́ *ч.* **1.** *(кінь)* скаку́н; **2.** *зоол.* стрибу́н; **3.** *спорт.* стрибу́н; **4.** *розм.* танцюри́ст.

СКАКУНО́К, -нка́ *ч. зменш.-пестл.* скакуне́ць.

СКАКУ́ХА *ж.* **1.** *розм.* стрибу́нка, плигу́нка; *(розм.)* стрибу́ха, плигу́ха; **2.** *спорт.* стрибу́нка; **3.** *розм.* танцюри́стка.

СКАКУ́ЧАСЦЬ *ж.* стрибу́чість.

СКАКУ́ЧЫ стрибу́чий.

СКАЛА́ *ж.* ске́ля.

СКАЛАЗУ́Б *ч. розм.* зубоска́л, скалозу́б, скализу́б; сміху́н, сміхоту́н, смішко́, реготу́н.

СКАЛАЛА́ЖАННЕ *с. спорт.* скелела́зіння.

СКАЛАЛА́З *ч. спорт.* скелела́з.

СКАЛАНА́ЦЦА *недок.*, **СКАЛАНУ́ЦЦА** *док. і однокр.* **1.** здрига́тися, здригну́тися; **ад уда́ру дрэ́ва ~ну́лася** від уда́ру де́рево здригну́лося; **2.** *(про рідину)* збо́втуватися, збо́втатися, переба́втуватися, перебо́втатися, *(про багато, про все)* поперебо́втуватися; колоти́тися, сколоти́тися, збива́тися, зби́тися; **3.** *перен.* вража́тися, вра́зитися, здрига́тися, здригну́тися; **4.** *недок. пас.* здрига́тися, збо́втуватися, перебо́втуватися, колоти́тися, збива́тися; вра́зитися, здрига́тися.

СКАЛАНА́ЦЬ *недок.*, **СКАЛАНУ́ЦЬ** *док. і однокр.* **1.** стру́шувати, струси́ти, струсну́ти, трясти́, трусну́ти, *(підсил.)* трусону́ти, трясону́ти; **~ну́ць я́блыню** струсну́ти (трусну́ти) я́блуню; **воз ~ну́ла на у́хабе** віз струсну́ло (струсону́ло, стрясону́ло, трусну́ло, трусону́ло, трясону́ло) на вибо́їні (на ви́бої); **2.** *(про судомний рух)* пересми́кувати, пересмикну́ти, сі́пати, сіпну́ти, *(підсил.)* сіпону́ти; **яго́ ~ну́ла** *безос.* його́ пересмикну́ло [сіпну́ло, *(підсил.)* сіпону́ло, струсну́ло, *(підсил.)* струсону́ло]; **3.** *(рідину)* збо́втувати, збо́втати, *(багато, усе)* позбо́втувати; перебо́втувати, перебо́втати, *(багато, усе)* поперебо́втувати; колоти́ти, сколоти́ти; збива́ти, зби́ти; **4.** *перен.* вража́ти, вра́зити; приголо́мшувати, приголо́мшити; **яго́ смерць ~ну́ла у́сіх** його́ смерть тя́жко вра́зила (приголо́мшила) всіх.

СКАЛАНУ́ТЫ **1.** стру́шений; **2.** збо́втаний; **3.** *перен.* вра́жений, приголо́мшений. — *Див. ще* **скалана́ць**.

СКАЛАНУ́ЦЬ *див.* **скалана́ць**.

СКАЛДУ́НЕНЫ скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений, похо́шланий, ско́шланий, переко́шланий, покошла́чений, скошла́чений, поку́дланий, ску́дланий, заку́дланий.

СКАЛДУ́НІЦЦА *док. розм. (про волосся, шерсть)* скуйо́вдитися, покуйо́вдитися, закуйо́вдитися, поко́шлатися, ско́шлатися, переко́шлатися, покошла́титися, скошла́титися, поку́длатися, ску́длатися, заку́длатися.

СКАЛДУ́НІЦЬ *док. розм. (про волосся, шерсть)* скуйо́вдити, покуйо́вдити, закуйо́вдити, поко́шлати, ско́шлати, переко́шлати, покошла́тити, скошла́тити, поку́длати, скудла́чити, ску́длати, ску́длити, заку́длати.

СКАЛЕ́ЛЫ задубі́лий, закля́клий, окля́клий, подубі́лий; закоцю́блий; заме́рзлий. — *Див. ще* **скале́ць**.

СКАЛЕ́ЦЬ *док.* задубі́ти, закля́кнути, окля́кнути, *(про багатьох, про всіх)* подубі́ти, поду́бнути, позакляка́ти, поокляка́ти, покля́кнути; *(розм.)* закоцю́бнути, закоцю́бти, околі́ти; заме́рзнути, *(про багатьох, про всіх)* позамерза́ти.

СКАЛІ́СТАСЦЬ *ж.* скеля́стість.

СКАЛІ́СТЫ скеля́стий, скели́стий.

СКА́ЛІЦЦА *недок.* **1.** *(про зуби — відкриватися)* шкі́ритися; **2.** *розм. (сміятися)* шкі́ритися; **3.** *обл.* примру́жувати (прижму́рювати, приплю́щувати) о́чі.

СКА́ЛІЦЬ *недок.* **1.** ска́лити, шкі́рити, щи́рити; **с. зу́бы** ска́лити (шкі́рити, щи́рити, вишкі́ряти, вишкі́рювати, вищиря́ти) зу́би, *(перен. прост. — ще)* лупи́ти (продава́ти) зу́би; **2.** *обл.* примру́жувати (прижму́рювати, приплю́щувати) о́чі.

СКА́ЛКА *ж.* **1.** *мін.* кре́мінь *ч.*; **2.** *розм. (жирова крапля на воді)* ска́лка.

СКАЛМА́ЧАНЫ скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений, поко́шланий, ско́шланий, переко́шланий, покошла́чений, скошла́чений, поку́дланий, ску́дланий, заку́дланий. — *Див. ще* **скалма́чваць**.

СКАЛМА́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СКАЛМА́ЦІЦЦА** *док.* скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися; куйо́вдитися, покуйо́вдитися, закуйо́вдитися; кудо́вчитися, скудо́вчитися, покудо́вчитися; ко́шлатися, поко́шлатися, ско́шлатися; кошла́титися, покошла́титися, скошла́титися; ку́длатися, поку́длатися, ску́длатися, заку́длатися.

СКАЛМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **СКАЛМА́ЦІЦЬ** *док. розм.* скуйо́вджувати, скуйо́вдити; куйо́вдити, покуйо́вдити, закуйо́вдити; кудо́вчити, скудо́вчити, покудо́вчити; ко́шлати, поко́шлати, ско́шлати; кошла́тити, покошла́тити, скошла́тити; ку́длати, поку́длати, ску́длати, заку́длати.

СКАЛО́ЦЦА[1] *див.* **ско́лвацца[1]**.

СКАЛО́ЦЦА[2] *див.* **ско́лвацца[2]**.

СКАЛО́ЦЬ[1] *див.* **ско́лваць[1]**.

СКАЛО́ЦЬ[2] *див.* **ско́лваць[2]**.

СКАЛУПІ́ЦЬ *док. обл.* сколупа́ти, сколупну́ти.

СКАЛУ́ПЛЕНЫ *обл.* сколу́пнутий. — *Див. ще* **скалу́пліваць**.

СКАЛУ́ПЛІВАЦЦА *і* **СКАЛУ́ПВАЦЦА** *недок. пас. розм.* сколу́пуватися.

СКАЛУ́ПЛІВАЦЬ *і* **СКАЛУ́ПВАЦЬ** *недок.*, **СКАЛУПНУ́ЦЬ** *док. розм.* сколу́пувати, сколупа́ти, сколупну́ти.

СКАЛУПНУ́ТЫ сколу́пнутий. — *Див. ще* **скалу́пліваць**.

СКАЛЬКАВА́НЫ *спец. лінгв.* скалько́ваний. — *Див. ще* **скалькава́ць**.

СКАЛЬКАВА́ЦЬ *док. спец., лінгв.* скалькува́ти.

СКАЛЬКУЛЯВА́НЫ *торг.* скалькульо́ваний. — *Див. ще* **скалькулява́ць**.

СКАЛЬКУЛЯВА́ЦЬ *док. торг.* скалькулюва́ти.
СКА́ЛЬНЫ *у різн. знач.* скельови́й, ске́льний.
СКАЛЬПАВА́НЫ скальпо́ваний, оскальпо́ваний.
СКАЛЬПАВА́ЦЬ *недок. і док.* скальпува́ти, *(док.)* оскальпува́ти.
СКАМАРО́СТВА *с.* **1.** скоморо́ство; **2.** бла́зенство; штука́рство.
СКАМАРО́Х *ч.* **1.** *істор.* скоморо́х; **2.** *розм. знев.* бла́зень, штука́р.
СКАМАРО́ШНІЧАЦЬ *недок.* **1.** бу́ти скоморо́хом; **2.** *розм.* блазнюва́ти.
СКАМЕ́ЧАНЫ I. *прям., перен.* зім'я́тий, зібга́ний; зжу́жмлений, перем'я́тий; зіжма́каний; **~ная папе́ра** зім'я́тий (зібга́ний, зжу́жмлений, зіжма́каний) папі́р; **~ныя сло́вы** зім'я́ті (зібга́ні) слова́; **с. твар** зім'я́те (зібга́не) обли́ччя; **2.** *розм.* сти́снутий, зці́плений.
СКАМЕ́ЧВАЦЦА *недок.*, **СКАМЯЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** м'я́тися, зім'я́тися, пом'я́тися; бга́тися, зібга́тися; жу́жмитися, зжу́жмитися; перемина́тися, перем'я́тися; *(розм.)* жма́катися, зіжма́катися; **2.** *недок. пас.* м'я́тися, бга́тися, жу́жмитися, перемина́тися; жма́катися.
СКАМЕ́ЧВАЦЬ *недок.*, **СКАМЕ́ЧЫЦЬ** *і* **СКАМЯЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** м'я́ти, зім'я́ти, пом'я́ти; бга́ти, зібга́ти; жу́жмити, зжу́жмити; перемина́ти, перем'я́ти; *(розм.)* жма́кати, зіжма́кати; **~чыць папе́ру** зім'я́ти (пом'я́ти, зібга́ти, зжу́жмити) папі́р; **2.** *обл.* *(кулак)* стиска́ти, сти́снути; зці́плювати, зці́пити.
СКАМПЕНСАВА́НЫ компенсо́ваний. — *Див. ще* **скампенсава́ць.**
СКАМПЕНСАВА́ЦЬ *док.* компенсува́ти; **с. стра́ты** компенсува́ти (покри́ти) збитки.
СКАМЯЧЫ́ЦЦА *див.* **скаме́чвацца**.
СКАМЯЧЫ́ЦЬ *див.* **скаме́чваць**.
СКАНАПА́ЦІЦЬ *док.* ви́тратити на конопа́чення.
СКАНАПА́ЧАНЫ ви́трачений на конопа́чення. — *Див. ще* **сканапа́ціць**.
СКАНДЗІ́РАВАННЕ *с. і* **СКАНДЗІРО́ЎКА** *ж.* скандува́ння *с.*
СКАНДЗІ́РАВАНЫ скандо́ваний. — *Див. ще* **скандзі́раваць**.
СКАНДЗІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* скандува́тися.
СКАНДЗІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* скандува́ти.
СКАНДЗІРО́ЎКА *див.* **скандзі́раванне**.
СКАНСТРУЯВА́НЫ сконструйо́ваний. — *Див. ще* **сканструява́ць.**
СКАНСТРУЯВА́ЦЬ *док.* сконструюва́ти.
СКАНЦЭНТРАВА́НА *прислівн.* сконцентро́вано.
СКАНЦЭНТРАВА́НАСЦЬ *ж.* сконцентро́ваність.
СКАНЦЭНТРАВА́НЫ *прям., перен.* сконцентро́ваний. — *Див. ще* **сканцэнтро́ўваць.**
СКАНЦЭНТРО́ЎВАЦЦА *недок.*, **СКАНЦЭНТРАВА́ЦЦА** *док. прям., перен.* концентрува́тися, сконцентрува́тися.
СКАНЦЭНТРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СКАНЦЭНТРАВА́ЦЬ** *док. прям.* концентрува́ти, сконцентрува́ти; **~ва́ць во́йскі** сконцентрува́ти військá; **~ва́ць ува́гу** сконцентрува́ти ува́гу.
СКАНЧЭ́ННЕ *с.* закі́нчення, скі́нчення; кіне́ць *ч.*; ◊ **с. све́ту** кіне́ць сві́ту; **да ~ння све́ту** до кінця́ сві́ту; наза́вжди́.
СКАНЬ *ж.* філігра́нь.
СКА́ПАНЫ 1. зака́паний, обка́паний, покра́паний; **2.** ви́капаний. — *Див. ще* **ска́пваць**.
СКАПА́НЫ *і* **СКО́ПАНЫ 1.** ско́паний, поско́пуваний, поко́паний; **2.** зри́тий, пори́тий. — *Див. ще* **ско́пваць**.
СКА́ПАЦЬ *див.* **ска́пваць**.
СКАПА́ЦЬ *див.* **ско́пваць**.
СКА́ПВАЦЬ *недок.*, **СКА́ПАЦЬ** *док. розм.* **1.** *(суцільно вкривати краплями)* зака́пувати, зака́пати, обка́пувати, обка́пати, *(док.)* покра́пати; **2.** *(витрачати)* вика́пувати, ви́капати.
СКАПІ́РАВАНЫ *прям., перен.* скопійо́ваний. — *Див. ще* **скапі́раваць.**
СКАПІ́РАВАЦЬ *док. прям., перен.* скопіюва́ти; **с. чарцёж** скопіюва́ти кре́слення; **с. жэст** скопіюва́ти жест.
СКАПУ́ЦІЦЦА *док. розм. груб.* ду́ба да́ти, ду́ба врі́зати, ги́гнути.
СКАПЫ́ЦІЦЦА *док.* **1.** *(про коня)* спіткну́тися; **2.** *прост.* звали́тися з ніг; *(з утоми — ще)* ухе́катися; *(умерти)* ду́ба да́ти, ду́ба врі́зати, ги́гнути; **3.** *перен.* спіткну́тися, зроби́ти хи́бний крок.
СКАПЫ́ЦІЦЬ *док. розм.* **1.** *(про коня)* потопта́ти, розтопта́ти копи́тами; **2.** *перен.* *(про людину)* звали́ти з ніг, зби́ти з ніг.
СКАПЫ́ЧАНЫ *дієприкм. у знач прикм.* пото́птаний, сто́птаний.
СКАРАБА́ЦІЦЦА *док.* зжоло́битися, пожоло́битися, скоро́битися, скрути́тися, *(про багато, про все)* покрути́тися; **ску́ра ~ба́цілася** шкі́ра зжоло́билася (пожоло́билася, скрути́лася).
СКАРАБА́ЦІЦЬ *док.* зжоло́бити, пожоло́бити, скоро́бити, скрути́ти.
СКАРАБА́ЧАНЫ зжоло́блений, пожоло́блений, скоро́блений, кру́чений, скру́чений, *(про багато, про все)* покру́чений, покри́влений. — *Див. ще* **скараба́ціць**.
СКАРАДЗІ́ЦЦА *недок. пас.* скоро́дитися, *(бороною — ще)* волочи́тися.
СКАРАДЗІ́ЦЬ *недок.* скоро́дити; *(бороною — ще)* волочи́ти.
СКАРАДЗЬБА́ *ж. с.-г.* скоро́дження *с.*, воло́чіння *с.*
СКАРАСНЫ́ *див.* **ско́расны**.
СКАРАСПЕ́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** скорости́глість, скороспі́лість; **2.** *перен.* *(недостатня продуманість)* скороспі́лість.
СКАРАСПЕ́ЛЫ 1. скорости́глий, скороспі́лий; **~лая бу́льба** скорости́гла карто́пля; **2.** *перен.* *(швидко зроблений, не досить продуманий)* скороспі́лий; **с. вывад** скороспі́лий ви́сновок.
СКАРАХО́Д *ч.* швидкохі́д, скорохо́д, скорохі́д, скорохо́дець; ◊ **бо́ты-скарахо́ды** *фолькл.* чо́боти-скорохо́ди.
СКАРАХО́ДНЫ швидкохі́дний; **с. танк** *військ.* швидкохі́дний танк.
СКАРАЦЕ́ЧНА *прислівн.* швидкопли́нно.
СКАРАЦЕ́ЧНАСЦЬ *ж.* швидкопли́нність; скоромину́щість, скоромину́чість.
СКАРАЦЕ́ЧНЫ *книжн.* швидкопли́нний; *(який*

швидко минає) скороминýщий, скороминýчий.

СКАРАЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** *мат.* скорóтність; **2.** *фізіол.* скорóтливість, скорóтність.

СКАРАЧА́ЛЬНЫ 1. *мат.* скоротни́й; **~ныя лі́кі** скоротні чи́сла; **2.** *фізіол.* скорóтливий, скорóчувальний.

СКАРАЧА́ЦЦА *недок.*, **СКАРАЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* скорóчуватися, скороти́тися; **адле́гласць ~цілася** відстань скороти́лася (змéншилася); **тэ́рмін рабóт ~ці́ўся** тéрмін (строк) робіт скороти́вся; **дроб мóжа ~ці́цца** дріб мóже скороти́тися; **мышца ~цілася** м'яз скороти́вся; **вытвóрчасць ~цілася** виробни́цтво скороти́лося (згорнýлося); **2.** *недок. пас.* скорóчуватися, згортáтися.

СКАРАЧА́ЦЬ *недок.*, **СКАРАЦІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* скорóчувати, скороти́ти; **~ці́ць арты́кул** скороти́ти статтю́; **~ці́ць тэ́рмін** скороти́ти тéрмін (строк); **~ці́ць шта́ты** скороти́ти штáти; **~ці́ць дроб** скороти́ти дріб; **~ці́ць вытвóрчасць** скороти́ти (згорнýти) виробни́цтво.

СКАРАЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *у різн. знач.* скорóчення, *(незак. д. — ще)* скорóчування; **с. шта́таў** скорóчення штáтів; **с. рабóчага дня** скорóчення робóчого дня; **с. дрóбаў** скорóчення дрóбів; **с. мышцы** скорóчення м'я́за; **с. вытвóрчасці** скорóчення (згортáння) виробни́цтва; **2.** *(скорочене позначення; пропуск у тексті)* скорóчення; **спіс умóўных ~нняў** спи́сок умóвних скорóчень; **п'е́са ідзе́ са ~ннямі** п'є́са йде зі скорóченнями.

СКАРБ, *род.* **ска́рбу** *ч.* **1.** *у різн. знач.* скарб; **ска́рбы не́траў** скарби́ надр; **ска́рбы сусве́тнай культу́ры** скарби́ світової культýри; **знайсці́ с.** знайти́ скарб; **хлóпец — прóста с.** хлóпець — прóсто скарб; **ха́тні с.** хáтній (домáшній) скарб; **2.** майнó *с.*, стáтки *мн.*; **набы́ць с.** здобýти (придбáти, нажи́ти) майнó (стáтки); **3.** *заст. (майно, гроші)* скарб, *(рідко)* казнá *ж.*

СКА́РБНІК *ч. істор.* підскáрбій, скарбни́к.

СКА́РЬНІЦА *ж.* **1.** *істор.* скарбни́ця; **2.** *перен.* скарбни́ця; **с. маста́цтва** скарбни́ця мистéцтва.

СКАРБÓВЫ 1. *істор.* скарбóви́й; **2.** *заст.* казéнний; держáвний; **с. маёнтак** казéнний маéток.

СКАРБÓНАЧНЫ карнáвковий, карнáвочний.

СКАРБÓНКА *ж.* **1.** *(для зберігання грошей)* скарбни́чка, карнáвка; **2.** *(для збирання грошей)* карнáвка; **3.** *перен. (запас грошей; майно, багатство)* скарбни́ця.

СКАРБУ́Т *ч. заст.* цингá *ж.*

СКАРБУ́ТНЫ цингóтний.

СКА́РГА *ж. у різн. знач.* скáрга; **кні́га ~гаў і прапанóў** кни́га скарг і пропози́цій.

СКА́РГАВЫ *юр.* скарговий.

СКА́РЖНІК *ч.* скáржни́к.

СКА́РЖНІЦА *ж.* скáржни́ця.

СКАРМІ́ЦЬ *див.* **скóрмліваць**.

СКАРÓМІНА *і* **СКАРÓМНІНА** *ж. розм.* скорóмина, скóром *ч.*, скорóмне.

СКАРÓМНАЕ *імен. розм.* скорóмне.

СКАРÓМНЫ 1. *рел.* скорóмний; **с. дзень** скорóмний день; **2.** *перен. (непристойний)* масни́й, скорóмний; **с. анекдóт** масни́й анекдóт.

СКАРÓНЫ скóрений, покóрений.

СКАРЧАНЕ́ЛАСЦЬ *ж.* закля́клість, задубілість, одубілість.

СКАРЧАНЕ́ЛЫ покля́клий, закля́клий, окля́клий, задубілий, задýблий, одубілий, подубілий; закоцю́блий; замéрзлий. — *Див. ще* **скарчане́ць**.

СКАРЧАНЕ́ЦЬ *док. (змерзнути; захолонути)* покля́кнути, закля́кнути, закля́кти, *(про багатьох, про всіх)* позаклякáти; задубíти, одубíти, *(про багатьох, про всіх)* подубíти, подýбнути; *(розм.)* закоцю́бнути, закоцю́бти, замéрзнути, замéрзти.

СКАРЫСТА́ННЕ *с.* ви́користання.

СКАРЫСТА́НЫ ви́користаний; зужи́тий, зужиткóваний. — *Див. ще* **скарыстóўваць**.

СКАРЫСТÓЎВАННЕ *с.* використóвування, використáння.

СКАРЫСТÓЎВАЦЦА *недок. пас.* використóвуватися.

СКАРЫСТÓЎВАЦЬ *недок.*, **СКАРЫСТА́ЦЬ** *док. (що)* використóвувати, ви́користати *(що)*; користувáтися, користáтися *(чим)*, послугóвуватися, послугувáтися *(чим)*, *(розм.)* зуживáти, зужи́ти *(що)*, зужиткóвувати, зужиткувáти *(що)*; **~та́ць ве́ды** ви́користати знання́; **~та́ць у арты́куле рукапі́сныя матэрыя́лы** ви́користати в статті́ рукопи́сні матеріáли.

СКАРЭ́ЖАНЫ 1. покрýчений, покри́влений; **2.** *перен.* спотвóрений. — *Див. ще* **скарэ́жыць.**

СКАРЭ́ЖЫЦЬ *док. розм.* **1.** покрути́ти, покриви́ти; **2.** *перен.* спотвóрити.

СКАРЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* шви́дше, *(рідше)* скорі́ше, скорі́ш, хýтче, хутчі́й, хутчі́ш, хутчі́ше; **чым с., тым лепш** що шви́дше, то лі́пше (крáще), чим шви́дше, тим лі́пше (крáще); **ён с. падóбны на ма́ці, чым на ба́цьку** він шви́дше (рáдше, радні́ше, хутчі́ш *і т. ін.*) схóжий на мáтір, ніж (як) на бáтька; **гэ́та трэ́ба зрабі́ць с.** це трéба зроби́ти шви́дше (якнайшви́дше, щонайшви́дше); ◊ **с. за ўсё** найімовірні́ше, мáбýть.

СКАРЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* шви́дший, *(рідше)* скорі́ший, бистрі́ший, прудкі́ший, хуткі́ший.

СКАРЭКЦІ́РАВАЦЬ *док.* скоректувáти, скоригувáти.

СКАРЭ́ЛЫ зашкарýблий; засóхлий.

СКАРЭ́ЦЬ *док.* зашкарýбнути; *(прям. — ще)* пошкарýбнути, пошкарубíти, пошкарýбитися; засóхнути, засóхти.

СКАСАВА́НЫ *і* **СКАСÓВАНЫ 1.** скасóваний; **2.** розі́рваний; **3.** *юр.* скасóваний. — *Див. ще* **скасóўваць**.

СКАСАВУ́РЫЦЦА *док. розм.* подиви́тися скóса.

СКАСАВУ́РЫЦЬ *док. розм. (про непривітний погляд)* скоси́ти óчі.

СКАСÓЎВАЦЬ *недок.*, **СКАСАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(закон, розпорядження)* скасóвувати, скасувáти; **2.** *(угоду, шлюб)* розривáти, розірвáти; **3.** *юр.* скасóвувати, скасувáти.

СКАТАВА́НЫ *(замучений тортурами)* скатóваний. — *Див. ще* **скатава́ць**.

СКАТАВА́ЦЬ *док. (тортурами)* скатувáти.

СКАЧКАПАДО́БНА *прыслівн.* стрибкоподібно.
СКАЧКАПАДО́БНАСЦЬ *ж.* стрибкоподібність, стрибкува́тість.
СКАЧКАПАДО́БНЫ стрибкоподібний, стрибкува́тий.
СКА́ЧКІ, -чак *мн. спорт.* перего́ни, *(рідко)* верхого́ни, ска́чки.
СКАЧКО́ВЫ *спорт.* стрибко́вий.
СКАЧО́К, -чка́ *ч. у різн. знач.* стрибо́к; **с. у даўжыню́** стрибо́к у довжину́; **с. з парашу́там** стрибо́к з парашу́том; **с. тэмперату́ры** стрибо́к температу́ри.
СКВА́ПНА *прислівн.* жа́дібно, пожа́дливо, заже́рливо, хти́во; неси́то, ненаже́рливо.
СКВА́ПНАСЦЬ *і* **КВА́ПНАСЦЬ** жа́дібність, жадо́ба, пожа́дливість, заже́рливість, хти́вість; неси́тість, ненаже́рливість.
СКВА́ПНЫ *і* **КВА́ПНЫ** жа́дібний, пожа́дливий, заже́рливий, хти́вий; неси́тий, ненаже́рливий; **с. на кні́гі (да кні́г)** жа́дібний книжо́к (на книжки́, до книжо́к); **с. чалаве́к** жа́дібна (пожа́длива, заже́рлива, ненаже́рлива) люди́на.
СКВАР *ч. розм.* спе́ка *ж.*, спеко́та *ж.*
СКВА́РЫЦЬ *недок.* **1.** *(про сало)* сма́жити, жа́рити, шква́рити; **2.** *(про сонце)* пекти́, пали́ти, *(розм.)* жа́рити, смали́ти, шква́рити, сма́жити, пря́жити, пра́жити.
СКВІРЧЭ́ЦЬ *недок. розм.* верещáти.
СКВЯРЦІ́СЯ *недок. прост.* верещáти, пищáти.
СКЕ́МІЦЬ *док.* зметикува́ти, зміркува́ти.
СКІ́БА *ж. у різн. знач.* ски́ба, ски́бка; **с. чо́рнага хле́ба** ски́бка чо́рного хлі́ба; **~бы ўзара́най зямлі́** ски́би зо́раної (ви́ораної) землі́; ◊ **адрэ́заная с.** відрі́зана (відкра́яна) ски́ба (ски́бка).
СКІ́БІНА *ж. розм.* ски́ба.
СКІ́ВІЦА *ж. анат.* ще́лепа.
СКІ́ВІЧНЫ *анат.* ще́лепний, ще́леповий.
СКІДА́ЛЬНІК *ч. техн.* скида́ч.
СКІДА́ЦЦА *недок.* **1.** скида́тися, па́дати; **2.** *(збирати гроші)* склада́тися, скида́тися; **3.** *пас.* скида́тися; зни́жуватися, збавля́тися, спуска́тися, склада́тися.
СКІДА́ЦЬ *недок.*, **СКІ́НУЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* скида́ти, ски́нути; **~нуць вазо́н з акна́** ски́нути вазо́н з вікна́; **~нуць дэса́нт** ски́нути деса́нт; **~нуць пу́ты няво́лі** ски́нути кайда́ни нево́лі; **~нуць бо́ты** ски́нути чо́боти; **~нуць з галавы́ ху́стку** ски́нути з голови́ ху́стку; **~нуць сало́му ў ку́чу** ски́нути соло́му в ку́пу; **~нуць гадо́ў дзе́сяць** ски́нути ро́ків де́сять; **~нуць мана́рхію** ски́нути мона́рхію; **каро́ва ~нула цялё** коро́ва ски́нула теля́; **~нуць во́ды ў мо́ра** ски́нути во́ди в мо́ре; **2.** *розм. (зменшувати ціну)* зни́жувати, знижа́ти, зни́зити, збавля́ти, зба́вити, спуска́ти, спусти́ти, *(багато)* поспуска́ти; скида́ти, ски́нути, *(багато)* поскида́ти; **~нуць со́тні дзве** зни́зити (зба́вити, спусти́ти, ски́нути) со́тні дві (зо дві со́тні); **3.** *(збирати гроші)* склада́тися, скла́стися, скида́тися, ски́нутися; **~нуць па два́ццаць ты́сяч на паку́пку** скла́стися (ски́нутися) по два́дцять ти́сяч на поку́пку (за́купи); ◊ **~нуць ма́ску** ски́нути ма́ску; **~нуць ярмо́** ски́нути ярмо́ (корми́гу); **як во́кам ~нуць** скі́льки ви́дно о́ком; **~нуць цяжа́р** ски́нути тяга́р; **~нуць з раху́нку** ски́нути з раху́нку, переста́ти зважа́ти *(на кого, що)*, не бра́ти більш до ува́ги *(кого, що)*.
СКІ́ДКА *ж.* **1.** *(дія)* скида́ння *с.*, ски́нення *с.*; **2.** *(зменшення ціни)* зни́жка; **про́даж тава́раў са ~кай** про́даж това́рів зі зни́жкою; **3.** *мисл.* ски́дка, стрибо́к *ч.*; **за́яц зрабі́ў ~ку** за́єць зроби́в стрибо́к.
СКІРАВА́НЫ скеро́ваний, спрямо́ваний. — *Див. ще* **скіро́ўваць**.
СКІРО́ЎВАЦЦА *недок.*, **СКІРАВА́ЦЦА** *док.* скеро́вуватися, скерува́тися, спрямо́вуватися, спрямува́тися.
СКІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СКІРАВА́ЦЬ** *док.* скеро́вувати, скерува́ти, спрямо́вувати, спрямува́ти; **~ва́ць ко́ней убо́к** скерува́ти (спрямува́ти) ко́ней убі́к; **~ва́ць по́гляд на што-не́будзь** скерува́ти (спрямува́ти) по́гляд на що-не́будь.
СКЛАД[1] *ч. (запас чого-небудь, приміщення)* склад; *(малих розмірів)* комо́ра *ж.*; **с. збро́і** склад збро́ї; **працава́ць на ~дзе** працюва́ти на скла́ді.
СКЛАД[2], *род.* **скла́ду** *ч. (структура; характер)* склад; **с. прэзі́дыума** склад прези́дії; **с. фігу́ры** склад (будо́ва) фігу́ри; **с. душы́** склад душі́; **лексі́чны с.** лекси́чний склад; **с. ду́мак** на́прям думо́к, спо́сіб ду́мання (ми́слення); **ні скла́ду ні ла́ду** ні скла́ду ні ла́ду; ні ла́ду ні по́ладу; і гич не до ре́чі.
СКЛАД[3] *ч. лінгв.* склад; **чыта́ць па ~дах** чита́ти по склада́х, *(прост.)* слебізува́ти, слебезува́ти; **адкры́ты с.** відкри́тий склад; **закры́ты с.** закри́тий склад.
СКЛА́ДАВЫ *див.* **складскі́**.
СКЛАДА́ЕМАЕ *с. мат.* дода́нок *ч.*
СКЛАДА́ЛЬНІК *ч. (автор)* уклада́ч, упоря́дник.
СКЛАДА́ЛЬНІЦА *ж.* уклада́чка, упоря́дниця.
СКЛАДА́НА *прислівн.* скла́дно.
СКЛАДАНАЗАЛЕ́ЖНЫ *грам.* складнопідря́дний.
СКЛАДАНАЗЛУ́ЧАНЫ *грам.* складносуря́дний.
СКЛАДАНАКВЕ́ТНЫ *бот.* складноцві́тий.
СКЛАДАНАКВЕ́ТНЫЯ *імен. мн. бот.* складноцві́ті.
СКЛАДАНАСКАРО́ЧАНЫ: ~нае сло́ва *лінгв.* складноскоро́чене сло́во.
СКЛАДАНАСУЗАЛЕ́ЖНЫ *грам.* складносупідря́дний.
СКЛАДА́НАСЦЬ *ж.* скла́дність.
СКЛАДА́НЧЫК *ч. розм.* но́жик *(складаний)*; *(обл.)* цизо́рок.
СКЛАДА́НЫ 1. *у різн. знач.* складни́й; **~нае рэ́чыва** складна́ речовина́; **с. сказ** *грам.* складне́ ре́чення; **~ная малата́рня** складна́ молота́рка; **~ная зада́ча** складне́ завда́ння; **2.** *(про ніж)* склада́ний.
СКЛАДАПАДЗЕ́Л, -лу *ч. грам.* складопо́діл.
СКЛАДАЎТВАРА́ЛЬНЫ *грам.* складотво́рчий, складови́й.
СКЛАДА́ЦЬ *і* **СКЛА́ДВАЦЬ** *недок.*, **СКЛА́СЦІ** *док.* **1.** *у різн. знач.* склада́ти, скла́сти, *(багато, усе)* поскла́дати; *(стискати — ще)* стуля́ти, сту́лювати, стули́ти; **~ці дро́вы** скла́сти дро́ва; **~ці рэ́чы ў чамада́н** скла́сти ре́чі у валі́зу; **~ці з ку́бікаў ве́жу** скла́сти з ку́биків ве́жу; **~ці ліст папе́ры папала́м** скла́сти а́ркуш

папе́ру на́впіл; ~**ці з сябе́ абавя́зкі** скла́сти з се́бе обо́в'язки; ~**ці збро́ю** скла́сти збро́ю; **ён усю віну́ склаў на мяне́** він усю вину́ зверну́в (склав, ски́нув, звали́в) на ме́не; **2.** склада́ти, скла́сти, ство́рювати, створи́ти; ~**ці камі́сію** створи́ти комі́сію; ~**ці пратако́л** скла́сти прото́кол; ~**ці пе́сню** скла́сти (створи́ти) пі́сню; ~**ці сло́ўнік** укла́сти (упорядкува́ти) словни́к; ~**ці ду́мку** скла́сти уя́влення; **3.** *мат.* додава́ти, дода́ти, склада́ти, скла́сти; ~**ці два лі́кі** дода́ти (скла́сти) два числа́; **4.** *(утворити певну кількість чого-небудь у підсумку, сумі)* станови́ти *(недок.)*; **выда́ткі мо́гуць ~ці су́му ў не́калькі ты́сяч** су́ма вида́тків мо́же станови́ти кі́лька ти́сяч; ◊ **сядзе́ць скла́ўшы ру́кі** сиді́ти скла́вши (згорну́вши) ру́ки; посиде́ньки (посиді́нки, по́сідки) справля́ти.

СКЛАДА́ЮЧАЯ *ж. імен. мат., мех.* складова́.

СКЛАДА́ЮЧЫ *прикм.* твірни́й.

СКЛАДЗІ́РАВАННЕ *с. спец.* складува́ння.

СКЛАДЗІ́РАВАНЫ *спец.* заскладо́ваний. — *Див. ще* **складзі́раваць**.

СКЛАДЗІ́РАВАЦЦА *недок. пас. спец.* складува́тися, приміща́тися (поміща́тися) у скла́ді.

СКЛАДЗІ́РАВАЦЬ *недок. і док. спец.* складува́ти, заскладува́ти, приміща́ти (поміща́ти) в складі, примісти́ти (помісти́ти) у скла́ді.

СКЛА́ДКА[1] *ж.* **1.** скла́дка; змо́ршка; збо́рка, *(мн.)* збо́рки, збо́ри; *(мн.: на халявах, одязі рідко — ще)* бри́жі; **спадні́ца ў ~кі** спідни́ця у скла́дки (в збо́рки, в збо́ри); **штаны́ з адпраса́ванымі ~камі** штани́ з напрасо́ваними скла́дками; **адві́слыя ~кі на шы́і** відви́слі скла́дки (змо́ршки) на ши́ї; **2.** *геол.* скла́дка, скла́дина, згортка; ~**кі го́рных паро́д** скла́дки (скла́дини, зго́ртки) гірськи́х порі́д.

СКЛА́ДКА[2] *ж. фолькл.* ви́гадка, ба́йка.

СКЛАДКАВА́ТАСЦЬ *ж. геол.* складча́стість.

СКЛАДКАВАТАКРЫ́ЛЫ *ентом.* складчастокри́лий.

СКЛАДКАВАТАКРЫ́ЛЫЯ *у знач. імен. ентом.* складчастокри́лі.

СКЛАДКАВА́ТЫ **1.** складча́стий; *(про обличчя)* змо́ршкуватий; *(про одяг — ще)* збо́ристий; *(який має багато складок — ще)* рясни́й; **2.** *геол.* складча́стий.

СКЛАДКАЎТВАРЭ́ННЕ *с. геол.* складкоутво́рення, складкотво́рення.

СКЛА́ДНЫ скла́дний; *(про виклад — ще)* дола́дний; *(про зовнішній вигляд — ще)* згра́бний; *(про гарну статуру — ще)* стату́рний.

СКЛАДНЫ́ склада́ний, *(рідко)* складни́й; **с. метр** склада́ний метр.

СКЛАДО́ВЫ *лінгв.* складови́й; ~**вае пісьмо́** складове́ письмо́.

СКЛАДСКІ́ *і* **СКЛА́ДАВЫ** *(який стосується, пов'язаний зі складом)* складови́й, складськи́й.

СКЛА́ДЧЫНА *ж.* скла́дка, скла́дчина; **у ~ну** у скла́дку, у скла́дчину.

СКЛА́ДЧЫННЫ складко́вий.

СКЛАНЕ́ННЕ *с. грам.* **1.** відмі́нювання; **с. прыме́тнікаў** відмі́нювання прикме́тників; **2.** відмі́на *ж.*; **назо́ўнікі пе́ршага склане́ння** іме́нники пе́ршої відмі́ни.

СКЛАНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж. грам.* відмі́нюваність.

СКЛАНЯ́ЛЬНЫ *грам.* відмі́нюваний; ~**ныя часці́ны мо́вы** відмі́нювані части́ни мо́ви.

СКЛАНЯ́ЦЦА *недок. грам.* відмі́нюватися.

СКЛАНЯ́ЦЬ *недок.* **1.** *грам.* відмі́нювати; **2.** *перен. розм.* повто́рювати, повторя́ти; ◊ **с. на ўсе лады́** шпе́тити по-вся́кому, повто́рювати (повторя́ти) на всі лади́.

СКЛА́СЦІ *див.* **склада́ць**.

СКЛЕП *ч.* **1.** по́гріб, підва́л; *(для зберігання харчів — ще)* льох, *(обл.)* пивни́ця *ж.*; *(підвал, підземелля — ще)* склеп; **ві́нны с.** ви́нний по́гріб, *(підвал — ще)* пивни́ця *ж.*; **парахавы́ с.** порохови́й по́гріб; **2.** *(поховальний)* склеп, *(рідко)* склепі́ння *с.*

СКЛЕ́ПАВЫ **1.** погрібни́й; льо́ховий; **2.** склепни́й.

СКЛЁВАНЫ *див.* **склява́ны**.

СКЛЁПАНЫ *див.* **скляпа́ны**.

СКЛЁПАЧНЫ *техн.* скле́пувальний.

СКЛЁПВАННЕ *с. техн.* скле́пування.

СКЛЁПВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СКЛЯПА́ЦЦА** *док. техн.* скле́пуватися, склепа́тися.

СКЛЁПВАЦЬ *недок.*, **СКЛЯПА́ЦЬ** *док. техн.* скле́пувати, склепа́ти.

СКЛЁПКА *ж. техн.* **1.** *(дія)* скле́пка, *(незак. д. — звичайно)* скле́пування *с.*; **2.** *(місце, де склепане що-небудь)* скле́пане *с.*, скле́пка.

СКЛЁПШЧЫК *ч.* скле́пувальник.

СКЛЁЎВАЦЦА *недок. пас.* скльо́вуватися.

СКЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **СКЛЯВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* скльо́вувати, склюва́ти.

СКЛО́КА *ж.* чва́ра, чва́ри.

СКЛОН, -ну *ч. грам.* відмі́нок; **назо́ўны с.** назовни́й відмі́нок; **ро́дны с.** родови́й відмі́нок; **вінава́льны с.** знахі́дний відмі́нок; **тво́рны с.** ору́дний відмі́нок; **клі́чны с.** кли́чний відмі́нок; **ускó́сныя ~ны** непрямі́ відмі́нки.

СКЛО́НАВЫ *грам.* відмінко́вий.

СКЛЫ́ЧАНЫ *обл.* **1.** скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений; **2.** зім'я́тий, зібга́ний; зжу́жмлений, перем'я́тий; зіжма́каний. — *Див. ще* **склы́чваць**.

СКЛЫ́ЧВАЦЦА *недок.*, **СКЛЫ́ЧЫЦЦА** *док. обл.* **1.** м'я́тися, зім'я́тися, пом'я́тися; бга́тися, зібга́тися; жу́жмитися, зжу́жмитися; перемина́тися, перем'я́тися; *(розм.)* жма́катися, зіжма́катися; **2.** скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися, куйо́вдитися, покуйо́вдитися, закуйо́вдитися; ко́шлатися, поко́шлатися, ско́шлатися; **3.** *недок. пас.* м'я́тися, бга́тися, жу́жмитися, перемина́тися; скуйо́вджуватися, куйо́вдитися, ко́шлатися.

СКЛЫ́ЧВАЦЬ *недок.*, **СКЛЫ́ЧЫЦЬ** *док. обл.* **1.** *(волосся, шерсть)* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, куйо́вдити, покуйо́вдити, закуйо́вдити; ко́шлати, поко́шлати, ско́шлати; **2.** *(папір, солому тощо)* м'я́ти, зім'я́ти, пом'я́ти; бга́ти, зібга́ти; жу́жмити, зжу́жмити; перемина́ти, перем'я́ти; *(розм.)* жма́кати, зіжма́кати.

СКЛЮД *ч. тесл.* тесло́ *с.*, ба́рда *ж.*

СКЛЮДАВА́ННЕ *с. тесл.* теса́ння.

СКЛЮДАВА́НЫ *тесл.* те́саний, *(док.)* обте́саний. — *Див. ще* **склюдава́ць**.

СКЛЮДАВА́ЦЦА *недок. пас. тесл.* теса́тися.

СКЛЮДАВА́ЦЬ *недок. тесл.* теса́ти.
СКЛЯВА́НЫ *і* **СКЛЁВАНЫ** сколь́ований. — *Див. ще* **склёўваць**.
СКЛЯВА́ЦЬ *див.* **склёўваць**.
СКЛЯПА́НЫ *і* **СКЛЁПАНЫ** *техн.* скле́паний. — *Див. ще* **склёпваць**.
СКЛЯПА́ЦЦА *див.* **склёпвацца**.
СКЛЯПА́ЦЬ *див.* **склёпваць**.
СКЛЯПЕ́НІСТЫ склепи́стий, склепі́нчастий.
СКЛЯПО́К, -пка́ *ч. зменш.* погрі́бець.
СКЛЯСЦІ́ *док.* прокля́сти́, закля́сти́.
СКНА́РА *ч. і ж.* скна́ра, скупа́р *ч.*, скупі́й *ч.*, *(розм.)* скуперд́яй.
СКНА́РЛІВАСЦЬ *ж. розм. несхв.* скна́рість, ску́пість.
СКНА́РЛІВЫ *розм. несхв.* скна́рий, скна́ристий; скупи́й.
СКНА́РНІЧАЦЬ *недок. розм. несхв.* скна́рити, скнарува́ти; скупи́тися.
СКО́БЛЕВЫ *тесл.* стру́говий, ско́бельний.
СКО́БЛЯ *ж. тесл.* струг *ч.*, струга́нок *ч.*, ско́бель *ч.*
СКО́ВАНАСЦЬ *див.* **скава́насць**.
СКО́ВАНЫ *див.* **скава́ны**.
СКОК[1], *род.* **ско́ку** *ч.* **1.** скік, скака́ння *с.*; **ця́жкі с. каня́** важки́й скік коня́; **2.** стрибо́к, скік; **у два ~кі апыну́ўся ля акна́** за два стрибки́ опини́вся бі́ля вікна́.
СКОК[2] *у знач. прис. розм.* скік, плиг, стриб; *(про підстрибування — ще)* го́пки.
СКО́КАМ *прислівн. розм.* ви́стрибом, ви́скоком, з ви́скоком, ви́стрибцем, ви́бриком; *(розм.)* пі́дстрибом, пі́дстрибцем, при́стрибом, [з] пі́дскоком, з приско́ком, ско́ком; ◊ **то с., то бо́кам** і так і сяк, *(розм.)* і так і перета́к.
СКО́КІ, -каў *тільки мн.* та́не́ць *ч.*, та́нці; **пусці́цца ў с.** піти́ (пусти́тися) в та́не́ць; **с. свято́га Ві́та** *мед.* ві́това хворо́ба, хворо́ба свято́го Ві́та; **яка́я пе́сня, такі́я і с.** *присл.* як гука́ють, так і відгу́куються; як сту́кне, так і грю́кне.
СКО́КНУЦЬ *док. і однокр. розм.* стрибну́ти, плигну́ти.
СКОЛ, *род.* **ско́лу** *ч.* **1.** *(дія)* ско́лювання *с.*, ско́лення *с.*; **2.** *(місце відколення)* відко́л; **3.** *зб.* відко́лки; *(шматки)* ула́мки, скалки́.
СКО́ЛАК *ч.* **1.** відко́лок; ула́мок, ска́лка *ж.*; **2.** зразо́к; **3.** *перен. (рідко)* ско́лок; ко́пія *ж.*; *(достеменна схожість)* відби́ток.
СКО́ЛВАННЕ[1] *с.* ско́лювання; зру́бування, обру́бування. — *Див. ще* **ско́лваць**[1].
СКО́ЛВАННЕ[2] ско́лювання. — *Див. ще* **ско́лваць**[2].
СКО́ЛВАЦЦА[1] *недок. звор., пас.*, **СКАЛО́ЦЦА**[1] *док. (відділятися, відпадати при ударі — про частину, шматок і т. ін.)* ско́люватися, сколо́тися; зру́буватися, зруба́тися, обру́буватися, обруба́тися; **лёд лёгка ~ло́ўся** лід ле́гко сколо́вся (зруба́вся, обруба́вся).
СКО́ЛВАЦЦА[2] *недок. звор., пас.*, **СКАЛО́ЦЦА**[2] *док.* **1.** *(закріплюватися шпилькою, голкою й т. ін.)* ско́люватися, сколо́тися; **сту́жкі до́бра ~ло́ліся** стрічки́ до́бре сколо́лися; **2.** *(ранитися чим-небудь гострим, колючим)* коло́тися, поколо́тися; **уве́сь ~ло́ўся** весь поколо́вся.

СКО́ЛВАЦЬ[1] *недок.*, **СКАЛО́ЦЬ**[1] *док. (відділяти, знімати з поверхні шар, кусок, шматок чого-небудь ударом)* ско́лювати, сколо́ти; *(лід і т. ін. — ще)* зру́бувати, зруба́ти, обру́бувати, обруба́ти; **~ло́ць лёд** сколо́ти (зруба́ти, обруба́ти) лід.
СКО́ЛВАЦЬ[2] *недок.*, **СКАЛО́ЦЬ**[2] *док.* **1.** *(закріплювати, скріплювати що-небудь шпилькою, голкою тощо)* ско́лювати, сколо́ти; **~ло́ць што-не́будзь шпі́лькай** сколо́ти що-не́будь шпи́лькою; **2.** *(ранити в багатьох місцях чим-небудь гострим, колючим)* коло́ти, поколо́ти; **~ло́ў но́гі на ржы́шчы** поколо́в но́ги на стерні́.
СКО́ЛКА[1] *ж.* ско́лювання *с.*; зру́бування *с.*, обру́бування *с.* — *Див. ще* **ско́лваць**[1].
СКО́ЛКА[2] *ж.* ско́лювання *с.* — *Див. ще* **ско́лваць**[2].
СКО́МКАНЫ *(про доповідь, урок і т. ін.)* зжу́жмлений, ви́кладений жу́жмом, по́даний жу́жмом.
СКО́МКАЦЬ *док. розм. (кваплячись, невдало зробити щось; зіпсувати через поспіх)* зжу́жмити, ви́класти жу́жмом, пода́ти жу́жмом; **с. выступле́нне** зжу́жмити ви́ступ, пода́ти ви́ступ жу́жмом.
СКО́НЧЫЦЦА *док.* **1.** кінчи́тися, скінчи́тися, закінчи́тися; **2.** уме́рти, поме́рти; *(розм.)* кінчи́тися, дійти́, скона́ти.
СКО́НЧЫЦЬ *док.* кінчи́ти, скінчи́ти, закінчи́ти, покінчи́ти; **с. рабо́ту** кінчи́ти (скінчи́ти, закінчи́ти) робо́ту; **с. універсітэ́т** кінчи́ти (скінчи́ти, закінчи́ти) університе́т; ◊ **дрэ́нна с.** пога́но кінчи́ти (закінчи́ти).
СКО́ПАНЫ *див.* **скапа́ны**.
СКО́ПВАЦЦА *недок. пас.* ско́пуватися.
СКО́ПВАЦЬ *недок.*, **СКАПА́ЦЬ** *док.* **1.** *(копаючи, знімати, зрізати виступ, нерівність і т. ін. ґрунту)* ско́пувати, скопа́ти; **2.** *(про тварин, також перен.)* зрива́ти, зри́ти, пори́ти.
СКО́РА *прислівн.* **1.** *(з великою швидкістю)* шви́дко; пру́дко, ху́тко; **2.** *(через малий проміжок часу)* ско́ро, шви́дко, незаба́ром, невдо́взі.
СКОРАВЫСЫХА́ЮЧЫ *прикм. спец.* швидковисиха́льний.
СКОРАГАВО́РКА *ж.* скоромо́вка, швидкомо́вка.
СКО́РАМ, -му *ч.* **1.** скоро́мне, ско́ром, скоро́мина *ж.*; **2.** *рел.* м'ясни́ці.
СКОРАМІНУ́ЧЫ *книжн.* скоромину́чий, швидкопли́нний, перебі́жний.
СКО́РАНЬКА *прислівн.* скоре́нько, швиде́нько, швиде́сенько, хуте́нько, хуте́сенько.
СКО́РАПІС, -су *ч.* скоро́пис.
СКОРАПРАХО́ДЧЫК *ч.* швидкопрохідни́к.
СКОРАПСАВА́ЛЬНЫ *[який (що) швидко псується]* швидкопсувни́й.
СКО́РАСНІК *ч.* шви́дкісник.
СКО́РАСНІЦА *ж.* шви́дкісниця.
СКО́РАСНЫ *і* **СКАРАСНЫ** шви́дкісний; **с. аўто́бус** шви́дкісний авто́бус; **~нае рэ́занне мета́лаў** шви́дкісне рі́зання мета́лів.
СКО́РАСЦЬ *ж. у різн. знач.* шви́дкість; **вялі́кая с.** вели́ка шви́дкість; **мала́я с.** мала́ шви́д-

кість; **карóбка ~цей** корóбка шви́дкостей; **касмі́чная с.** космі́чна шви́дкість.

СКОРАСШЫВА́ЛЬНІК *ч.* швидкозшива́ч.

СКÓРМЛЕНЫ згодóваний. — *Див.* **скóрмліваць**.

СКÓРМЛІВАННЕ *с.* згодóвування.

СКÓРМЛІВАЦЦА *недок. пас.* згодóвуватися.

СКÓРМЛІВАЦЬ *недок.*, **СКАРМІ́ЦЬ** *док.* згодóвувати, згодува́ти; **~міць карóвам кукуру́зны сі́лас** згодува́ти корóвам кукуру́дзяний си́лос.

СКÓРЫ *(у русі, діях)* швидки́й, *(рідко)* скóрий; *(фолькл.)* би́стрий; прудки́й; *(розм.)* хутки́й; **с. пóезд** швидки́й пóїзд (пóтяг); **с. на распра́ву** швидки́й на розпра́ву; **бáчыш, які́ с.** ач (бач), яки́й прудки́й (провóрний); ◊ **на ~рую руку́** на швидку́ ру́ку, нашвидку́, нашвидку́руч; *(кваптиво)* пóхапки, пóхапцем; **с. на руку́** би́стрий (скóрий) на ру́ку.

СКÓЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СКАВА́ЦЦА** *док.* скóвуватися, скува́тися; стина́тися, стя́тися, зітну́тися. — *Див. ще* **скóўваць**.

СКÓЎВАЦЬ *недок.*, **СКАВА́ЦЬ** *і* **СКУЦЬ** *док.* скóвувати, скува́ти; *(льодом річку, озеро тощо — ще)* стина́ти, стя́ти, зітну́ти; **скава́ць сякéру** скува́ти соки́ру; **скава́ць звёны ланцуга́** скува́ти ла́нки ланцюга́; **скава́ць сі́лы вóрага** скува́ти си́ли вóрога; **марóз скава́ў вóзера** морóз скува́в (стяв, зітну́в) óзеро.

СКÓЎКА *ж. техн.* **1.** *(дія)* скуття́ *с.*, *(незак. д. — звичайно)* скóвування *с.*; **2.** *(місце, де сковане що-небудь)* скóване.

СКÓЎШЧЫК *ч. спец.* скóвувач.

СКÓЦІСТЫ полóгий, полóжистий, розлóгий, розлóжистий, похи́лий; спа́дистий, згóристий.

СКÓЧКА[1] *ж. обл.* блоха́.

СКÓЧКА[2] *ж і* **СКÓЧКІ** *бот.* молоди́ло *с.*, за́яча капу́ста.

СКРАБА́ЛКА *ж. розм.* скреба́чка, скребóк *ч.*, шкребóк *ч.*

СКРА́БАЦЬ *недок. розм.* шкря́бати; **~баюць мы́шы** шкря́бають ми́ші.

СКРАБÉННЕ *с.* **1.** скоблі́ння; скребі́ння, скрома́діння; **2.** чи́щення.

СКРАБЛÓ *див.* **скрэ́бла**.

СКРАБНІ́К, -ка́ *ч. спец.* скобли́льник.

СКРАБÓК, -бка́ *ч.* скреба́чка *ж*, скребóк, шкребóк.

СКРАЗНЫ 1. крізни́й, на́скрізний; **~ная ра́на** крізна́ (на́скрізна) ра́на; **~ная брыга́да** на́скрізна брига́да; **~ныя сюжэ́тныя лі́ніі** на́скрізні сюжéтні лі́нії; **2.** просві́тчастий; ажу́рний; **с. цюль** просві́тчастий (ажу́рний) тюль.

СКРАЗНЯ́К, -ку́ *ч.* прóтяг; *(розм.)* прóдув.

СКРАМНÉЙ *прислівн. вищ. ст.* скромні́ше.

СКРАМНÉЙШЫ *прикм. вищ. ст.* скромні́ший.

СКРАНА́ННЕ *с.* **1.** зру́шення; **2.** *геол., техн.* зсув *ч.*

СКРАНА́ЦЦА *недок, звор., пас.*, **СКРАНУ́ЦЦА** *док.* **1.** зру́шуватися, зру́шитися, *(док.)* зворухну́тися; **цягні́к ~ну́ўся з мéсца** пóтяг (пóїзд) зру́шився з мі́сця; **2.** зсува́тися, зсóвуватися, зсу́нутися.

СКРАНА́ЦЬ *недок.*, **СКРАНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(з місця)* зру́шувати, зру́шити, *(док.)* зворухну́ти; **~ну́ць ша́фу** зру́шити ша́фу; **2.** зсува́ти, зсóвувати, зсу́нути.

СКРАНУ́ТЫ 1. зру́шений; **2.** зсу́нутий, зсу́нений. — *Див. ще* **скрана́ць.**

СКРАПЛЯ́ЛБНЫ *мед.* закріпни́й; **с. срóдак** закріпни́й за́сіб.

СКРАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **СКРАПІ́ЦЬ** *док.* *(шлунок)* закрі́плювати, закріпля́ти, закріпи́ти.

СКРÓБАЦЬ *див.* **скрэ́бацъ**.

СКРÓГАТ *див.* **скры́гат**.

СКРОЗЬ 1. *прислівн.* скрізь; усю́ди, повсю́ди, повсю́дно; **ці́шыня стаі́ць с.** ти́ша стої́ть скрізь (усю́ди, повсю́ди, повсю́дно); **с. рос лес** скрізь (усю́ди, повсю́ди, повсю́дно) ріс ліс; **2.** *прислівн. розм. (у всі часи)* за́вжди́; **ён с. жыў вóльна** він за́вжди́ жив ві́льно; **3.** *прийм. зі знах. в.* крізь; **с. галі́ны хвóі прабіва́ліся пра́мяні сóнца** крізь гілки́ сóсни́ пробива́лося сóнячне промі́ння (прóмені сóнця); ◊ **як с. зямлю́ правалі́ўся** як (мов, немóв, на́че, нена́че) крі́зь зéмлю провали́вся (пішóв); **гатóў с. зямлю́ правалі́цца** ла́ден (радні́ший, хотів би *і т. ін.*) крізь зéмлю піти́ (провали́тися).

СКРÓНЕВЫ скронéвий, *(рідше)* вискóви́й.

СКРОНЬ *ж.* скрóня, *(рідше)* висóк *ч.*

СКРУ́ГЛЕНЫ окру́глений; закру́глений, заокру́глений.

СКРУГЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **СКРУГЛІ́ЦЦА** *док.* округля́тися, окру́глюватися, округли́тися; закру́глюватися, закругля́тися, закругли́тися, заокру́глюватися, заокру́глитися.

СКРУГЛЯ́ЦЬ *недок.*, **СКРУГЛІ́ЦЬ** *док.* округля́ти, окру́глювати, округли́ти; закру́глювати, закругля́ти, закругли́ти, заокру́глювати, заокру́глити.

СКРУКАВА́НЫ *спец. (зчеплений крюками)* скрю́чений. — *Див. ще* **скрукóўваць**.

СКРУКÓЎВАЦЦА *недок. пас. спец.* скрю́чуватися.

СКРУКÓЎВАЦЬ *недок.*, **СКРУКАВА́ЦЬ** *док. спец. (зчеплювати крюками)* скрю́чувати, скрю́чити.

СКРУТ: (кі́дацца) на с. галавы́ (ки́датися) на ві́дчай душі́; наóсліп, сліпма́; стрімголóв.

СКРУ́ТАК, -тка *ч.* згóрток, паку́нок; *(із соломи — розм.)* ві́хоть, вéрчик; *(паперу, полотна тощо)* суві́й.

СКРУ́ТКА *ж. розм. (дія)* скру́чування *с.*

СКРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **СКРУЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* скру́чувати, скрути́ти, *(багато, усе)* поскру́чувати; *(нитку, мотузку й т. ін. — ще)* зсу́кувати, зсука́ти, звива́ти, зви́ти; **~ці́ць вярóўку** скрути́ти (зсука́ти, зви́ти) моту́зку (мотузка́); **~ці́ць чарцёж у тру́бку** скрути́ти крéслення в тру́бку; **~ці́ць цыга́рку** скрути́ти цига́рку; **~ці́ць га́йку** скрути́ти (відкрути́ти) га́йку; **2.** *(складаючи, намотувати на що-небудь)* змóтувати, змота́ти; **~ці́ць ву́ду** змота́ти ву́дку; **3.** *(крутячи, псувати)* скру́чувати, скрути́ти; **~ці́ць ключ** скрути́ти ключа́ (ключ); **4.** *(зв'язувати)* скру́чувати, скрути́ти; **яму́ ~ці́лі ру́кі** йому́ скрути́ли ру́ки; **5.** *(знесилювати судомами)* скру́чувати, скрути́ти; **пад вéчар ягó зусі́м ~ці́ла** на́двечір (під вéчір) йогó

зо́всім скрути́ло; **6.** *розм. (не повертати борг, не віддати належне; не виконати обіцяного)* забира́ти, забра́ти, затиска́ти, зати́снути, обма́нювати, обману́ти, обду́рювати, обдури́ти, ошу́кувати, ошука́ти, обмахля́рувати, обмахля́рити *(з ким-, чим-небудь)*; **~ці́ць пазы́чаныя гро́шы** зати́снути (забра́ти) пози́чені гро́ші; **узяла́ кош і ~ці́ла, не вярну́ла** узяла́ ко́шика (кошеля́) та й зати́снула (наві́ки); **~ці́ць вясе́лле** обману́ти (обдури́ти, ошука́ти, *розм.* обмахля́рити) з весі́ллям; **7.** *(видаливши середину, виготовляти)* роби́ти, зроби́ти; **~ці́ць ду́дку** зроби́ти ду́дку; **8.** *розм.* шахрува́ти, зашахрува́ти, шахраюва́ти, зашахраюва́ти, махлюва́ти, замахлюва́ти; ◊ **~ці́ць галаву́ (шы́ю)** скрути́ти в'я́зи, злама́ти ши́ю (го́лову); **~ці́ць у барано́ў рог** скрути́ти в бара́нячий ріг; **~ці́ць чо́рту ро́гі** скрути́ти чо́ртові ро́ги.

СКРЫВАДУ́ШНІЧАЦЬ *док. розм.* прояви́ти лицемі́рство; уда́тися до лицемі́рства.

СКРЫВА́ННЕ *с.* прихова́ння, захова́ння; ута́єння, зата́єння.

СКРЫВА́ЦЦА *недок. пас.*, **СКРЫ́ЦЦА** *док.* хова́тися, схова́тися, захо́вуватися, прихо́вуватися, прихова́тися; **скрыва́цца пад чужы́м і́мем** хова́тися під чужи́м і́менем (ім'я́м).

СКРЫВА́ЦЬ *недок.*, **СКРЫЦЬ** *док.* хова́ти, прихо́вувати, прихова́ти, захо́вувати, захова́ти; таї́ти, ута́ювати, утаї́ти, прита́ювати, притаї́ти, зата́ювати, затаї́ти, *(недок.)* кри́тися *(з чим)*; **скрыць свае́ пачу́цці** прихова́ти (притаї́ти, утаї́ти) свої́ почуття́.

СКРЫВІ́ЦЦА *див.* **скрыўля́цца**.

СКРЫВІ́ЦЬ *див.* **скрыўля́ць**.

СКРЫ́ГАННЕ *с. розм.* **1.** скрегота́ння, скреготі́ння, скреготня́ *ж.*; **2.** скрипі́ння, рипі́ння, ри́пання.

СКРЫ́ГАТ, -ту *і* **СКРО́ГАТ, -ту** *ч.* скре́гіт; ◊ **с. зубо́ўны** скре́гіт зубо́вний, скре́гіт (скрегота́ння) зубі́в.

СКРЫГАТА́ЦЬ *недок.* **1.** скрегота́ти, скреготі́ти; **2.** скрипі́ти, ри́пати, рипі́ти, *(розм.)* скри́пати, скрипоті́ти.

СКРЫ́ГАЦЬ *недок.*, **СКРЫГАНУ́ЦЬ** *док. і однокр. розм.* скрегота́ти, скреготі́ти, *(однокр.)* скрегну́ти, *(підсил.)* скрегону́ти, скреготну́ти.

СКРЫГІТА́ННЕ *с.* **1.** скрегота́ння, скреготі́ння, скреготня́ *ж.*; **2.** скрипі́ння, рипі́ння, ри́пання.

СКРЫГІТА́ЦЬ *недок. обл.* **1.** скрегота́ти, скреготі́ти; **2.** скрипі́ти, ри́пати, рипі́ти, *(розм.)* скри́пати, скрипоті́ти.

СКРЫЖАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж. біол.* схре́щуваність.

СКРЫЖАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія і стан)* схре́щування; перетина́ння; **2.** *біол.* схре́щування; **3.** пере́тин *ч.*; перехре́стя; *(двох доріг — ще)* роздорі́жжя; **на ~нні дзвюх даро́г** на пере́тині (перехре́сті) двох доріг; на роздорі́жжі.

СКРЫЖАВА́НЫ *і* **СКРЫЖО́ВАНЫ** **1.** *дієприкм. у різн. знач.* схре́щений; **2.** *у знач. прикм.* перехре́сний. — *Див. ще* **скрыжо́ўваць**.

СКРЫЖО́ЎВАЦЦА *недок.*, **СКРЫЖАВА́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* схре́щуватися, схрести́тися; перехре́щуватися, перехрести́тися; *(про дороги, лінії — ще)* перетина́тися, перетя́тися; **2.** *недок. пас.* схре́щуватися, перехре́щуватися; перетина́тися.

СКРЫЖО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СКРЫЖАВА́ЦЬ** *док.* схре́щувати, схрести́ти; перехре́щувати, перехрести́ти; перетина́ти, перетя́ти; **~ва́ць раслі́ны** *біол.* схрести́ти росли́ни; **~ва́ць лі́ніі** схрести́ти (перехрести́ти, перетя́ти) лі́нії; ◊ **скрыжава́ць мячы́ (шпа́гі)** схрести́ти мечі́ (шпа́ги).

СКРЫЛЁК, -лька́ *і* **СКРЫ́ЛІК** *ч.* ски́бочка *ж.*; шмато́чок, *(рідше)* кусо́чок, *(розм.)* ку́сник; *(хліба — ще розм.)* окру́шина *ж.*, окру́шка *ж.*

СКРЫЛЬ, *род.* **скрыля́** *ч. (здебільшого про сало, сир, огірок і т. ін.)* ски́ба *ж.*, *(менших розмірів)* ски́бка *ж;* шмато́к, *(рідше)* кусо́к, ку́сень, *(розм.)* ку́сник, кришеник.

СКРЫЛЯ́ЦЬ *недок. розм. [нарізати скибами (скибками, шматками, куснями) тощо]* криши́ти.

СКРЫ́НАЧКА *ж. зменш-пестл.* коро́бочка; скри́нька; я́щичок *ч.*, шухля́дка.

СКРЫ́НАЧНЫ *і* **СКРЫ́НКАВЫ** я́щиковий; скриньови́й; коро́бковий; шухля́дний.

СКРЫНДО́ЛА *ж.* **1.** голо́бля сохи́ (ра́ла); **2.** **~лы** *(мн.: руків'я сохи)* чепі́ги.

СКРЫ́НЕВЫ скриньови́й, скриньове́ ві́ко.

СКРЫ́НКА *ж.* скри́нька; я́щик *ч.*; *(з віком)* скри́ня; *(висувний, всувний)* шухля́да; коро́бка; **с. для цвіко́ў** я́щик для цвя́хів (на цвя́хи); **паштова́я с.** пошто́ва скри́нька; **снара́дная с.** снаря́дний я́щик.

СКРЫНКАВЫ *див.* **скры́начны**.

СКРЫ́НЯ *ж.* **1.** скри́ня; **2.** *спец.* я́щик *ч.*

СКРЫ́ПАННЕ *і* **СКРЫПЕ́ННЕ** *с.* скрипі́ння, рипі́ння, ри́пання.

СКРЫ́ПАЦЬ *і* **СКРЫПЕ́ЦЬ** *недок.*, **СКРЫ́ПНУЦЬ** *док. однокр.* скрипі́ти, скри́пнути, ри́пати, рипі́ти, ри́пнути; *(недок. розм.)* скри́пати, скрипоті́ти.

СКРЫПА́Ч, -ча́ *ч.* скрипа́ль; *(заст.)* скри́пник, скрипа́р.

СКРЫ́ПЕНЬ, -ню *ч. бот.* іва́н-чай, хамене́рій *(Chamaenerium angustifolium L.)*; зніт вузьколи́стий.

СКРЫПЕ́ЦЬ *див.* **скры́пацъ**.

СКРЫПІ́ЧНЫ *муз.* скрипкови́й; **с. ключ** скрипкови́й ключ.

СКРЫ́ПКА *ж.* скри́пка; ◊ **іграць пе́ршую ~ку** гра́ти пе́ршу скри́пку.

СКРЫ́ТА *прислівн.* прихо́вано.

СКРЫ́ТНА *присівн.* по́тай, по́тайки.

СКРЫ́ТНАСЦЬ *ж.* пота́йність; пота́йливість.

СКРЫ́ТНІЧАННЕ *с. розм.* таї́ння.

СКРЫ́ТНІЧАЦЬ *недок. розм.* кри́тися, таї́тися.

СКРЫ́ТНЫ потайни́й; *(про вдачу — ще)* пота́йливий; **с. чалаве́к** пота́йлива люди́на.

СКРЫ́ТЫ **1.** *дієприкм.* схо́ваний, прихо́ваний, захо́ваний; ута́єний, прита́єний, зата́єний; **2.** *(про вдачу)* пота́йливий; **~тая ка́мера** прихо́вана ка́мера. — *Див. ще* **скрыва́ць**.

СКРЫЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** скри́влення, ви́кривлення, перекри́влення, *(незак. д. — ще)* скри́влювання, викривля́ння, перекривля́ння; **2.** *перен.* ви́кривлення.

СКРЫ́ЎЛЕНЫ **1.** скри́влений, покри́влений,

ви́кривлений, перекри́влений; **2.** *перен.* ви́кривлений. — *Див. ще* **скрыўляць**.

СКРЫЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **СКРЫВІ́ЦЦА** *док.* **1.** скривля́тися, скри́влюватися, скриви́тися, криви́тися, покриви́тися, викривля́тися, ви́кривитися, перекривля́тися, перекри́влюватися, перекриви́тися; **2.** *перен.* *(спотворюватися)* викривля́тися, ви́кривитися; **3.** *недок. пас.* скривля́тися, скри́влюватися, криви́тися, викривля́тися, перекривля́тися, перекри́влюватися.

СКРЫЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **СКРЫВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(робити кривим; морщити обличчя)* скривля́ти, скри́влювати, скриви́ти, криви́ти, покриви́ти, викривля́ти, ви́кривити; перекривля́ти, перекри́влювати, перекриви́ти; **2.** *перен.* викривля́ти, ви́кривити; **3.** *безос.* перекошувати, перекоси́ти, скри́влювати, скриви́ти; **~віла твар** *(у каго́)* перекоси́ло (скриви́ло) обли́ччя *(у ко́го)*.

СКРЫША́ЛЬНАСЦЬ *ж.* нищівність.

СКРЫША́ЛЬНЫ *див.* **сакруша́льны**.

СКРЫ́ШАНЫ **1.** скри́шений, покри́шений; **2.** *перен. розм.* розтро́щений, *(про багато, про все)* потро́щений. — *Див. ще* **крышы́ць**.

СКРЫШЫ́ЦЬ *див.* **крышы́ць**.

СКРЭ́БАЦЬ *і* **СКРО́БАЦЬ** *недок. розм.* **1.** шкребти́, шкря́бати, скребти́; **2.** чо́вгати, ша́ркати; **с. бо́тамі** чо́вгати (ша́ркати) чо́ботами (чобітьми́, чобо́тями).

СКРЭ́БЕНЫ **1.** *дієприкм.* ско́блений; скря́баний; **2.** *прикм.* ско́блений, шкря́баний; **3.** *дієприкм.* чи́щений; **4.** *прикм.* чи́щений. — *Див. ще* **скрэ́баць**.

СКРЭ́БЕНЬ, -бня *ч. зоол.* скре́блик.

СКРЭ́БЛА *і* **СКРАБЛО́** *с.* **1.** скребло́, скребни́ця *ж.*; **2.** *(лопатка для зшкрібання чого-небудь)* скреба́чка *ж.*; **3.** *археол.* скребло́.

СКРЭ́БЦІ *недок.* **1.** шкребти́, шкря́бати, скребти́; скобли́ти, скрома́дити; **с. падло́гу** шкребти́ (шкря́бати, скребти́, скобли́ти, скрома́дити) підло́гу; **с. но́гцямі** шкребти́ (шкря́бати) ні́гтями; **2.** *(молоду городину)* шкребти́, шкря́бати, чи́стити; **с. бу́льбу** шкребти́ (скребти́, шкря́бати, чи́стити) карто́плю; **3.** *безос. перен.* шкребти́, скребти́, шкря́бати; ◊ **на сэ́рцы (душы́) ко́шкі скрабу́ць** на се́рці коти́ шкребу́ть (скребу́ть), на душі́ [на́че] ми́ші шкря́бають (шкребу́ть, скребу́ть); кло́піт се́рце кра́є.

СКРЭ́БЦІСЯ *недок.* **1.** *(створювати шум, скребучись)* шкребти́ся, шкря́батися, шкряботі́ти, скребти́ся; **мы́шы ~бліся пад падло́гай** ми́ші шкребли́ся (шкря́балися, шкряботі́ли) під підло́гою; **2.** *пас.* скобли́тися; шкребти́ся, скрома́дитися, скребти́ся; чи́ститися.

СКРЭ́МЗАНЫ *розм.* покре́слений, поче́рканий. — *Див. ще* **скрэ́мзаць**.

СКРЭ́МЗАЦЬ *док. розм.* покре́слити, почерка́ти; **с. чы́сты а́ркуш папе́ры** покре́слити (почерка́ти) чи́стий а́ркуш папе́ру; **рэда́ктар ~заў арты́кул** реда́ктор покре́слив (почерка́в) статтю́.

СКРЭ́ПНУЦЬ *док. розм.* покля́кнути, закля́кнути, закля́кти, задубі́ти, одубі́ти; *(розм.)* закоцю́бнути, закоцю́бти.

СКРЭ́СЛЕНЫ *розм.* покре́слений, поче́рканий. — *Див. ще* **скрэ́сліваць.**

СКРЭ́СЛІВАЦЦА *недок. пас. розм.* кре́слитися, черка́тися.

СКРЭ́СЛІВАЦЬ *недок.*, **СКРЭ́СЛІЦЬ** *док. розм.* кре́слити, покре́слити, черка́ти, почерка́ти.

СКУБА́ННЕ *с.* ску́бання.

СКУ́БЦІ *і* **СКУБА́ЦЬ** *недок.*, **СКУБНУ́ЦЬ** *і* **СКУБЯНУ́ЦЬ** *док. однокр.* ску́бти, ску́бати, скубну́ти; **~ці сало́му ад сто́га** ску́бти соло́му зі сто́гу (з копи́ці); **~ці пе́р'е** ску́бти пі́р'я; **гу́сі ~бу́ць траву́** гу́си скубу́ть траву́; **дзе́ці ~бу́ць ба́цьку за паліто́** ді́ти скубу́ть (сми́кають) ба́тька за пальто́; **мяне́ ~бу́ць з усі́х бако́ў** *перен.* мене́ скубу́ть з усі́х бокі́в.

СКУГО́ЛЕННЕ *с.* **1.** виття́; ски́глення, скиглі́ння; **2.** *перен. розм.* ски́глення, скиглі́ння, скавулі́ння, скі́млення. — *Див. ще* **скуго́ліць**.

СКУГО́ЛІЦЬ *недок.* **1.** ви́ти, заво́дити; *(жалібно — ще)* ски́глити; *(про собаку — ще)* скавулі́ти, скі́млити, скавуча́ти, скавча́ти; **2.** *перен. розм.* *(нарікати)* ски́глити, скавулі́ти.

СКУДЛА́ЦІЦЦА *і* **СКУДЛА́ЧЫЦЦА** *док. розм.* скуйо́вдитися, покуйо́вдитися, закуйо́вдитися; поко́шлатися, ско́шлатися; ску́длатися, заку́длатися.

СКУДЛА́ЦІЦЬ *і* **СКУДЛА́ЧЫЦЬ** *док. розм.* скуйо́вдити, покуйо́вдити, закуйо́вдити, поко́шлати, ско́шлати, переко́шлати, покошла́тити, скошла́тити, поку́длати, скудла́чити, ску́длати, заку́длати.

СКУДЛА́ЧАНЫ *розм.* скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений, поко́шланий, ско́шланий, переко́шланий, покошла́чений, скошла́чений, поку́дланий, ску́дланий, заку́дланий. — *Див. ще* **скудла́ціць**.

СКУ́ЛА[1] *ж.* **1.** *анат.* ви́лиця; **2.** *мор.* скула́.

СКУ́ЛА[2] *ж. мед.* чиря́к *ч.*, чи́рка, чиря́чка; ◊ **гадзі́ць як ліхо́й (благо́й) ~ле** годи́ти як хи́рі (як болячці).

СКУ́ЛАВА́ТЫ чирякува́тий.

СКУЛАВЫ́ *анат.* ви́личний.

СКУЛА́СТАСЦЬ *ж.* вилицюва́тість.

СКУЛА́СТЫ вилицюва́тий.

СКУ́ЛЕНЫ *розм.* зва́лений, ски́нутий, сколу́пнутий. — *Див. ще* **ску́льваць**.

СКУ́ЛЛЕ *зб. с. розм.* чиряки́ *мн.*, чирки́ *мн.*

СКУЛЬ *прислівн. розм.* звідки.

СКУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **СКУЛІ́ЦЦА** *док. розм.* зва́люватися, звали́тися, скида́тися, ски́нутися, па́дати, упа́сти.

СКУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **СКУЛІ́ЦЬ** *док. розм.* зва́лювати, звали́ти, скида́ти, ски́нути.

СКУЛЯ́НКА *ж. обл.* боля́чка; чи́рка, чиря́к *ч.*, чиря́чка.

СКУ́МПІЯ *ж. бот.* ску́мпія, рай-де́рево, ше́вське (парико́ве) де́рево, жо́втниця.

СКУ́ПА *прислівн.* **1.** ску́по; **с. частава́ць** ску́по частува́ти (пригоща́ти); **с. асвятлі́ць пыта́нне** ску́по ви́світлити пита́ння; **2.** *у знач. прис. розм.* не до́сить; **у мяне́ з грашы́мі с.** у ме́не гро́шей не до́сить (не вистача́є).

СКУПАНУ́ЦЦА *і* **СКУПНУ́ЦЦА** *док. однокр. розм.* скупа́тися, покупа́тися.

СКУПАНУ́ЦЬ *док. і однокр.* скупа́ти, покупа́ти.
СКУПА́НЫ ску́паний, поку́паний. — *Див. ще* **скупа́ць**.
СКУПА́ЦЦА *док.* скупа́тися, покупа́тися.
СКУПА́ЦЬ *док.* скупа́ти, покупа́ти.
СКУ́ПАЧНАЯ *імен. ж.* скупна́.
СКУ́ПАЧНЫ *і* **СКУПНЫ́** скупний.
СКУПЕ́НДА *див.* **скупянда́**.
СКУПЕ́ЧА *ч. і ж. розм. несхв.* жаднюга, скупа́р *ч.*, скупі́й *ч.*, скна́ра.
СКУ́ПЛІВАЦЬ *і* **СКУПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **СКУПІ́ЦЬ** *док.* скупо́вувати, *(розм.)* скупля́ти, скупи́ти, *(багато, усе)* поскупо́вувати, *(розм.)* поскупля́ти.
СКУПНУ́ЦЦА *див.* **скупану́цца**.
СКУПНЫ́ *див.* **ску́пачны**.
СКУ́ПШЧЫК *ч.* ску́пник.
СКУ́ПШЧЫЦА *ж.* ску́пниця.
СКУПЫ́ 1. *прикм. прям., перен.* скупи́й; **ён с. да кра́йнасці** він надзвича́йно (до кра́ю, украй) скупи́й; **~пы́я слёзы** скупі́ сльо́зи; **2.** *прикм. розм.* убо́гий, мізе́рний, бі́дний; **~па́я прыро́да** бі́дна приро́да; **3.** *у знач. імен.* скупи́й, скупа́р, скупі́й, скна́ра *ч. і ж.*; ◊ **с. два ра́зы тра́ціць** *присл.* скупи́й двічі (два ра́зи) пла́тить (тра́тить); скупи́й двічі пла́тить, а леда́чий (дурни́й) двічі ро́бить.
СКУПЯНДА́ *і* **СКУПЕ́НДА** *ч. і ж. розм. несхв.* жаднюга, скупа́р *ч.*, скупі́й *ч.*, скна́ра.
СКУ́РА *ж.* шкі́ра; шку́ра; **гусі́ная с.** гу́сяча шкі́ра, си́роти; ◊ **с. ды ко́сці** шкі́ра (шку́ра) й кістки́ (та ко́сті), худи́й як трі́ска (як скі́пка), сама́ (одна́) снасть; **са ~ры ле́зці** зі шку́ри лі́зти (вила́зити, рва́тися, вибива́тися, пну́тися); **маро́з па ~ры прабе́г** аж моро́зом пройма́є; [аж] моро́з (хо́лод) іде́ (пробіга́є) *(по кому)*; [аж] моро́з по́за шкі́ру (по́за шкі́рою, по́за спи́ною, по́за плечи́ма) іде́ *(у кого, кому)*; аж у п'я́ти заколо́ло *(кому)*; **мура́шкі па ~ры бе́гаюць** мура́шки (мура́хи) по ті́лу (по спи́ні) бі́гають; **залі́ць са́ла за ~ру** зали́ти (залля́ти, нали́ти) са́ла за (по́за) шку́ру; **злупі́ць ~ру** зідра́ти (зня́ти, здійня́ти, злупи́ти) шку́ру (по три шку́ри, сім шкур *і т. ін.*).
СКУРАДЗЁР *див.* **шкурадзёр**.
СКУРАЕ́Д *ч. зоол.* шкуроі́д.
СКУРАЛУ́П *ч.* гі́цель; *(перен. розм. — ще)* шкуроде́р, живолу́п, шкуролу́п.
СКУРА́НКА *ж. розм.* шкіря́нка, шкуратя́нка.
СКУ́РАНЫ ску́рений, ви́курений. — *Див. ще* **ску́рваць.**
СКУРАНЫ́ шкіряни́й; *(який стосується чинення шкур — ще)* чинба́рний.
СКУРА́Т, -та́ *ч.* шмато́к шкі́ри; ◊ **кру́ціцца як с. на агні́** звива́тися (ви́тися) в'юно́м (як в'юн).
СКУ́РВАЦЬ *недок.*, **СКУРЫ́ЦЬ** *док. (тютюн, цигарки тощо)* ску́рювати, скури́ти, вику́рювати, ви́курити.
СКУ́РКА *ж.* **1.** шкі́рочка; шку́рочка; **2.** *бот.* шкі́рка, шку́рка, шку́рочка.
СКУ́РНА-ВЕНЕРЫ́ЧНЫ *мед.* шкі́рно-венери́чний.
СКУ́РНЫ шкі́рний; **~ныя хваро́бы** шкі́рні (нашкі́рні) хворо́би.
СКУРЧ *див.* **курч**.
СКУ́РЧАНЫ 1. зі́гнутий, піді́гнутий, підго́рнутий, піді́браний, піді́бганий; **2.** ско́рчений, скру́чений, зсудо́млений, скарлю́чений, зі́бганий. — *Див. ще* **ску́рчваць**.
СКУ́РЧВАННЕ *с.* згина́ння, підгина́ння.
СКУ́РЧВАЦЦА *недок.*, **СКУ́РЧЫЦЦА** *док.* **1.** *(від судоми, болю)* ско́рчитися, *(про багатьох, про всіх)* поко́рчитися, поско́рчуватися; скрути́тися, зсудо́митися; *(розм.)* скоцю́рбитися, скарлю́читися; **2.** *(від спеки)* скру́чуватися, скрути́тися; **3.** *(від холоду, страху тощо)* зіщу́люватися, зіщу́литися, ку́литися, ску́литися, *(про багатьох, про всіх)* поску́люватися; **4.** *недок. пас.* згина́тися, підгина́тися, підгорта́тися, підбира́тися.
СКУ́РЧВАЦЬ *недок.*, **СКУ́РЧЫЦЬ** *док.* **1.** *(ноги, хвіст і т. ін.)* згина́ти, зігну́ти, підгина́ти, підігу́ти, підгорта́ти, підгорну́ти, підбира́ти, підібра́ти, *(док.)* підібга́ти, підобга́ти; **~чыць но́гі** зігну́ти (підігну́ти, підгорну́ти, підібра́ти, підібга́ти) но́ги; **2.** *док. безос. (судомою)* ско́рчити, *(багатьом)* поко́рчити, поско́рчувати; скрути́ти, *(багатьом)* покрути́ти, *(безос.)* зсудо́мити, *(розм.)* скарлю́чити.
СКУРЫСТАКРЫЛЫЯ *імен. мн. зоол.* шкірястокри́лі.
СКУСА́НЫ поку́саний, ску́саний. — *Див. ще* **ску́сваць.**
СКУ́СВАЦЬ *недок.*, **СКУСІ́ЦЬ** *док.* **1.** ску́шувати, скуси́ти, відку́шувати, відкуси́ти, *(багато, усе; багатьом, усім)* повідку́шувати; **2.** від'їда́ти, від'ї́сти; *(про рибу — ще)* скльо́вувати, склюва́ти.
СКУ́ТЫ *див.* **скава́ны**.
СКУЦЬ *див.* **скоўваць**.
СКУ́ЧАНА *прислівн.* ску́пчено; у тісно́ті.
СКУ́ЧАНАСЦЬ *ж.* ску́пченість.
СКУ́ЧАНЫ ску́пчений, згрома́джений.
СКУ́ЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СКУ́ЧЫЦЦА** *док.* ску́пчуватися, ку́пчитися, ску́пчитися, грома́дитися, згрома́джуватися, збива́тися [до ку́пи], зби́тися [до ку́пи].
СКУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **СКУ́ЧЫЦЬ** *док.* ску́пчувати, ску́пчити; *(про предмети — ще розм.)* згрома́джувати, згрома́дити, *(багато, усе)* позгрома́джувати; збира́ти до ку́пи, зібра́ти до ку́пи.
СЛА́БА *прислівн.* **1.** сла́бо; *(здебільшого про фізичну силу — ще)* сла́бко, мля́во; **2.** сла́бо; слабови́то; кво́ло; безси́ло; мля́во; **3.** сла́бко, немі́цно; **4.** пога́но, сла́бо; ке́псько; **5.** сла́бко; ві́льно.
СЛАБАВА́ТА *прислівн.* слабе́нько; погане́нько.
СЛАБАВА́ТЫ слабе́нький; погане́нький.
СЛАБАВО́ЛЛЕ *с. і* **СЛАБАВО́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* слабові́лля *с.*, слабка́ во́ля.
СЛАБАВО́ЛЬНЫ слабові́льний.
СЛАБАДУ́ШНАСЦЬ *ж.* легкоду́хість, слабоду́хість.
СЛАБАДУ́ШНЫ легкоду́хий, слабоду́хий; *(у знач. прис. — ще розм.)* легкоду́х, слабоду́х.
СЛАБАНЕРВО́ВЫ із слаби́ми (слабки́ми) не́рвами.

СЛАБАРА́ЗВІТЫ слаборозви́нений, слаборозви́нутий.

СЛА́БАСЦЬ *ж.* **1.** *(властивість)* сла́бість, *(рідше)* сла́бкість; **хво́ры адчува́е с.** хво́рий відчува́є сла́бість (сла́бкість); **2.** *(легкодухість)* сла́бкість; **тут ён праяві́ў с.** тут він ви́явив сла́бкість; **3.** дошку́льне місце, сла́бість; *(симпатія)* уподо́бання *с.*; **с. да аза́ртных гу́льняў** при́страсть до аза́ртних і́гор; дошку́льне мі́сце — аза́ртні і́гри; **о́перны тэа́тр — мая́ с.** о́перний теа́тр — моє́ уподо́бання.

СЛАБАТО́КАВЫ *фіз., техн.* слабкостру́мовий.

СЛАБЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* сла́бше, слабкі́ше.

СЛАБЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* сла́бший, слабкі́ший.

СЛА́БЕНЬКІ *зменш. пестл.* слабе́нький, кво́ленький, погане́нький, мале́нький. — *Див. ще* **сла́бы**.

СЛАБЕ́ЦЬ *недок.*, **САСЛАБЕ́ЦЬ** *док.* сла́бшати, посла́бшати, слабі́шати, послабі́шати, слабі́ти, сла́бнути, ослаба́ти, ослабі́ти, осла́бнути, осла́бти.

СЛАБІНА́ *ж. у різн. знач.* слабке́ (слабе́) місце *с.*

СЛАБІ́ЦЕЛЬНАЕ *імен. с. мед.* проносне́.

СЛАБІ́ЦЕЛЬНЫ *мед.* проносни́й.

СЛА́БІЦЬ *недок.* проно́сити.

СЛА́БКА *прислівн.* сла́бко, ві́льно.

СЛА́БКІ слабки́й, ві́льний; **с. по́яс** слабки́й (ві́льний) по́яс; **~кая пятля́** слабка́ петля́.

СЛАБО́ *у знач. прис. розм.* не під си́лу; *(розм.)* неси́ла.

СЛА́БЫ *і* **СЛАБЫ́** *(розм.)* **1.** *(незначний силою, виразністю — ще)* слаби́й; *(повільний, тьмяний — ще)* мля́вий; *(рідкий, хирлявий — ще розм.)* хистки́й; **с. чалаве́к** слабка́ люди́на; **~бае святло́** слабке́ (мля́ве) сві́тло; **с. го́лас** слабки́й (слаби́й, мля́вий) го́лос; **2.** *(хворий)* слаби́й; *(хворобливий)* слабови́тий; *(хирлявий)* кво́лий; безси́лий, мля́вий; **3.** *(який не має твердого характеру)* слабки́й, слаби́й; **~бая во́ля** слабка́ во́ля; **4.** *(який не має сильної влади)* слаби́й; **~бая дзяржа́ва** слаба́ держа́ва; **5.** *(ненасичений)* слабки́й, неміцни́й; **~бая гарэ́лка** неміцна́ горі́лка; **с. раство́р со́лі** слабки́й ро́зчин со́лі; **6.** пога́ний, слаби́й; *(розм.)* ке́пський; **~бая надзе́я** мала́ наді́я; **с. адка́з** пога́на (слаба́, незадові́льна) ві́дповідь; **с. рама́н** пога́ний рома́н; **7.** *(не тугий)* слабки́й, ві́льний; **8.** *(нетвердий, нещільний) спец.* слабки́й, неміцни́й; **~бая го́рная паро́да** слабка́ гі́рська поро́да; ◊ **с. бок, ~бае ме́сца** *перен.* дошку́льне мі́сце; **~бая стру́нка** болю́че (вразли́ве) мі́сце, слабка́ (слаба́) струна́ (стру́нка); **с. пол** прекра́сна стать, жі́ноцтво, жі́нки́.

СЛАБЫ́ *див.* **сла́бы**.

СЛА́ВА *ж. у різн. знач.* сла́ва; **ве́чная с. геро́ям** ві́чна сла́ва геро́ям; **аб ім пайшла́ блага́я с.** про ньо́го пі́шла пога́на сла́ва; ◊ **на ~ву** на сла́ву; **то́лькі і сла́вы, што...** ті́льки й сла́ви, що...

СЛАВАЛЮ́Б *ч.* честолю́бець, шанолю́б.

СЛАВАЛЮБІ́ВЫ *і* **СЛАВАЛЮ́БНЫ** честолю́бний, шанолю́бний.

СЛАВАЛЮ́БСТВА *с.* честолю́бство, честолю́бність *ж.*, шанолю́бство, шанолю́бність *ж.*

СЛАВУ́ТА *прислівн.* знамени́то.

СЛАВУ́ТАСЦЬ *ж.* **1.** знамени́тість; **2.** визначна́ (ва́рта ува́ги, примі́тна, сла́вна) па́м'ятка (річ, місце́вість *тощо*).

СЛАВУ́ТЫ **1.** знамени́тий; відо́мий; сла́вний; **2.** визначни́й, ва́ртий ува́ги, примі́тний.

СЛАВЯНАВЕ́Д *і* **СЛАВЯНАЗНА́ВЕЦ, -на́ўца** *ч.* слов'янозна́вець.

СЛАВЯНАЗНА́ЎСТВА *с.* слов'янозна́вство.

СЛАВЯ́НЕ, -вя́н *мн.* слов'я́ни.

СЛАВЯНІ́Н *ч.* слов'яни́н.

СЛАВЯ́НКА *ж.* слов'я́нка.

СЛАВЯ́НСКІ слов'я́нський; **~кія мо́вы** слов'я́нські мо́ви; **~кая філало́гія** слов'я́нська філо́логія.

СЛАЕ́ННЕ *с.* шарува́ння.

СЛАІ́СТА-КУЧАВЫ́ *метеор.* шарува́то-купча́стий.

СЛАІ́СТАСЦЬ *ж.* **1.** шарува́тість; **2.** *кул.* листкува́тість.

СЛАІ́СТЫ **1.** шарува́тий; **с. грунт** шарува́тий ґрунт; **2.** *кул.* листкува́тий; **~тае це́ста** листкува́те ті́сто.

СЛАІ́ЦЦА *недок. звор., пас.* **1.** шарува́тися; **2.** *кул.* листкува́тися.

СЛАІ́ЦЬ *недок.* **1.** шарува́ти; **2.** *кул.* листкува́ти; **с. це́ста** листкува́ти ті́сто.

СЛА́НЕЦ[1], **-нцу** *ч. геол.* сла́нець.

СЛА́НЕЦ[2], **-нцу** *ч.* **1.** *с.-г.* ро́шений льон, льонро́шенець; **2.** *бот.* сте́люх, сла́ник; **бяро́завы с.** бере́зовий сте́люх (сла́ник).

СЛАНЕ́ЧНІК, -ку *ч.* со́няшник, *(розм.)* со́нях.

СЛАНЕ́ЧНІКАВЫ со́няшниковий; **с. але́й** со́няшникова олі́я.

СЛА́НІК, -ку *ч. бот.* сте́люх, сла́ник.

СЛА́НІКАВЫ *бот.* сланки́й.

СЛА́ННЕ *с.* стелі́ння; розстила́ння; настила́ння, настеля́ння.

СЛА́НЦАВЫ[1] *геол.* сла́нцевий.

СЛА́НЦАВЫ[2] *(про льон)* сланки́й.

СЛА́НЫ[1] по́сланий, надíсланий; ◊ **не зва́ны, не с.** непро́шений, непро́ханий, нежда́ний-нега́даний, нежда́ний-несподі́ваний.

СЛА́НЫ[2] сте́лений, розсте́лений.

СЛАНЯНЯ́ *і* **СЛАНЯНЁ, -ня́ці** *с.* слоня́, слоненя́, *(пестл.)* слоня́тко.

СЛАНЯ́ЦЦА *недок.* **1.** *розм. несхв.* тиня́тися, ве́штатися, снови́гати, снови́ґати, ника́ти, шве́ндяти, шала́тися; **с. па задво́рках** тиня́тися (ве́штатися *й т. ін.*) по задві́рках; **2.** похи́туватися, пото́чуватися; **с. ад сто́мы** похи́туватися (пото́чуватися) від (з) уто́ми.

СЛАТА́ *див.* **сло́та**.

СЛАЎЦО́ *див.* **сло́ўца**.

СЛАЦЬ[1] *недок.* *(відправляти)* сла́ти; надсила́ти; **с. пі́сьмы** сла́ти (надсила́ти) листи́; **с. прыві́танне** сла́ти (надсила́ти) приві́тання.

СЛАЦЬ[2] *недок.* стели́ти, *(рідко)* сла́ти; розстила́ти, розстеля́ти; настила́ти, настеля́ти; **с. лён** розстила́ти (розстеля́ти) льон; **с. падло́гу** настила́ти (настеля́ти, стели́ти) пі́длогу; **мя́кка сце́ле, ды му́лка спаць** *прик.* м'я́ко сте́ле, та тве́рдо спа́ти; на язиці́ мід (медо́к), а під язико́м лід (льодо́к); у ві́чі як лис, а за о́чі як біс; слова́ масні́, а пироги́ пі́сні.

СЛАЯВІ́ШЧА *с. бот.* слань *ж.*
СЛАЯВІ́ШЧАВЫ *бот.* сланéвий.
СЛАЯВЫ́ шарови́й.
СЛАЯЎЦО́ВЫ *бот.* сланéвий.
СЛЕ́ПКАСЦЬ *ж. обл.* осліпленість, засліпленість.
СЛЕ́ПКІ *обл.* сліпу́чий.
СЛЁЗАВЫДЗЯЛЕ́ННЕ *с. фізіол.* сльозовиділення, *(незак. д. — ще)* сльозовиділя́ння.
СЛЁЗКІ, -зак *тільки мн. бот.* трясу́чка *ж.*
СЛІ́ВА *ж. у різн. знач.* сли́ва; *(розм.)* сли́вка, сливи́на.
СЛІ́ВАВЫ сли́во́вий; **~вая ко́стачка** сли́во́ва кісточка; **с. джэм** сли́во́вий джем.
СЛІ́ВЕНЬ, *род.* **слі́ўня** *ч. зоол.* мідяни́ця *ж.*, веретільниця *ж.*
СЛІ́ВІНА *ж. розм. (одне дерево, плід)* сли́ва, сливи́на.
СЛІ́ЗГАНКА *ж. розм. (слизьке місце)* ко́взанка.
СЛІ́ЗГАННЕ *с.* ко́взання.
СЛІЗГАТА́ *див.* **слізго́та**.
СЛІЗГАЦЕ́ННЕ *с.* ко́взання.
СЛІЗГАЦЕ́ЦЬ *і* **СЛІ́ЗГАЦЬ** *недок.*, **СЛІЗГАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* ко́взати, ковзну́ти, ско́взати, сковзну́ти, ко́взатися, ковзну́тися, ско́взатися, сковзну́тися.
СЛІ́ЗГАЦЦА *недок.* ко́взати, ско́взати, ко́взатися, ско́взатися; **ко́лы веласіпе́да ~гаюцца** колéса велосипéда ко́взаються (ско́взаються, ко́взають, ско́взають); **с. на канька́х** ко́взатися (ско́взатися) на ковзана́х.
СЛІЗГО́ТА *і* **СЛІЗГАТА́, СЛІЗО́ТА** *ж.* слизо́та.
СЛІЗГО́ТНЫ слизьки́й, ковзки́й, сковзки́й.
СЛІ́ЗЕВЫ *і* **СЛІ́ЗІСТЫ** *фізіол., анат.* слизови́й; **слі́зістая абало́нка** *анат.* слизова́ оболо́нка.
СЛІЗЕЦЯЧЭ́ННЕ *с. бот. (захворювання дерев і кущів)* слизотéча *ж.*
СЛІ́ЗІСТЫ *див.* **слі́зевы**.
СЛІ́ЗКІ 1. слизьки́й, ковзки́й, сковзки́й; **2.** *перен.* слизьки́й; **с. шлях** слизьки́й шлях; **~кая тэ́ма** слизька́ тéма.
СЛІЗНЯ́К, -ка́ *ч.* **1.** *зоол.* слизня́к, слима́к; **2.** *перен. розм. знев.* слизня́к, слима́к.
СЛІЗО́ТА *див.* **слізго́та**.
СЛІ́НА *ж.* сли́на; ◊ **глыта́ць ~ну** ковта́ти сли́ну; **~ну го́ніць** сли́нка течé (ко́титься).
СЛІНАВЫДЗЯЛЕ́ННЕ *с. фізіол.* слиновиді́лення, *(незак. д. — ще)* слиновиділя́ння.
СЛІНАВЫДЗЯЛЯ́ЛЬНЫ *фізіол.* слиновидільни́й.
СЛІНАЦЯЧЭ́ННЕ *с. фізіол.* слинотéча *ж.*
СЛІ́НКІ, -нак *тільки мн. розм.* сли́нка *ж.*
СЛІНЯ́ВЫ *розм. знев.* сли́нявий.
СЛІНЯ́ЎКА *ж. і* **СЛІНЯ́ЎЧЫК** *ч. розм. (нагрудник)* слиня́вчик *ч.*
СЛО́ВА *с. у різн. знач.* сло́во; **пара́дак слоў у ска́зе** поря́док слів у рéченні; **зразумéць без слоў** зрозумі́ти без слів; **сказа́ць патрэ́бнае с.** сказа́ти потрі́бне сло́во; **прыго́жыя ~вы** га́рні слова́; **культу́ра с.** культу́ра сло́ва; **заклю́чнае с.** заклю́чне (прикінцéве) сло́во; **с. го́нару** сло́во чéсті; **ва́жкае с.** ваго́ме сло́во; **друкава́нае с.** друко́ване сло́во; **загало́вачнае с.** заголо́вне сло́во; **крыла́тыя ~вы** крила́ті слова́; **пабо́чнае с.** *грам.* вставне́ сло́во; ◊ **жыво́е с.** живé сло́во; **стрыма́ць (сваё) с.** дотри́мати (додéржати) сло́ва; *(док. розм.)* спевни́ти сло́во; **даць с.** да́ти сло́во; **глыта́ць ~вы** ковта́ти слова́; **адны́м ~вам** одни́м сло́вом, одне́ (одно́) сло́во; **то́лькі ~вы** ті́льки слова́; **сваі́мі ~вамі** свої́ми слова́ми; **с. ў с.** сло́во в сло́во, до сло́ва; **с. за с.** сло́во за сло́вом, сло́во по сло́ву; **у двух ~вах** двома́ (кількома́) слова́ми; **з чужы́х слоў** з чужи́х слів; **слоў не хапа́е** не вистача́є слів; **без лі́шніх слоў** без за́йвих слів; **кі́даць (пуска́ць) ~вы на вéцер** ки́дати слова́ на ві́тер; **па апо́шняму ~ву тэ́хнікі** за оста́ннім сло́вом тéхніки; **на па́ру слоў** на кі́лька слів; **двух слоў не звя́жа** двох слів не зв'я́же; **слоў няма́** *вст. сл.* нема́ що (ні́чого) й каза́ти, що й каза́ти, безперéчно, звича́йно, пéвна річ; **гаспада́р свайго́ ~ва** хазя́їн (госпо́дар) сво́го сло́ва; **апо́шняе с.** оста́ннє сло́во; **за ~вам (па с.) у кішэ́нь (кішэ́ню) не ла́зіць** по сло́во до ба́тька не бі́гає, по сло́во далéко не хо́дить; сло́ва [ні́де] не позича́є; ма́є язика́ не в кишéні; **ад с. да с.** з ко́жним сло́вом; **гульня́ слоў** гра слів; **у по́ўным сэ́нсе с.** у по́вному розумі́нні сло́ва; **у прамы́м сэ́нсе с.** у прямо́му розумі́нні сло́ва; **с. не верабéй, вылеціць — не зло́віш** *присл.* сло́во не горобéць, наза́д не вéрнеться; що ви́мовиш язико́м, то́го не ви́тягнеш і воло́м; **не ка́жучы благо́га с.** не ка́жучи пога́ного сло́ва; **успо́мні (успо́мніш, успо́мніце) маё с.** згада́єш (згада́єте) тоді́ моє́ сло́во (мої́ слова́); згада́єш, що я тобі́ каза́в; згада́єте, що я вам каза́в; спом'яне́ш (спом'янете́) моє́ сло́во.
СЛОВАЗЛУЧЭ́ННЕ *с. грам.* словосполу́чення.
СЛОВАЗМЯНЕ́ННЕ *с. грам.* словозмі́на *ж.*
СЛОВАЛІ́ТНЫ *друк.* словоли́тний.
СЛОВАЛІ́ТЧЫК *ч. спец.* словоли́тник.
СЛО́ВАМІ *прислівн.* слова́ми, на слова́х.
СЛОВАПАДЗЕ́Л, -лу *ч. лінгв.* словопо́діл.
СЛОВАТЛУМАЧЭ́ННЕ *с.* тлума́чення слів.
СЛОВАЎТВАРА́ЛЬНЫ *лінгв.* словотві́рний.
СЛОВАЎТВАРЭ́ННЕ *с. лінгв.* **1.** словотві́р *ч.*; **2.** *(дія)* словотво́рення.
СЛО́ДЫЧ *ж. розм.* **1.** *(властивість солодкого; солодкий смак)* соло́дкість; *(розм.)* солоднéча; **такá́я с., éсці немагчы́ма** така́ солоднéча, ї́сти неможли́во; **2.** *перен.* со́лодощі *мн.*; насоло́да; **с. адпачы́нку** насоло́да відпочи́нку.
СЛО́ЕНЫ *(про кулінарні вироби, тісто й т. ін.)* листкови́й.
СЛОЙ *ч.* **1.** шар; **вéрхнія слаí глéбы** вéрхні шари́ ґру́нту; **культу́рны с. зямлі́** культу́рний шар землі́; **2.** *(соціальна група)* верства́ *ж.*, шар; **шыро́кія слаі́ насе́льніцтва** широ́кі вéрстви насéлення.
СЛОН, *род.* **слана́** *ч. у різн. знач.* слон; **рабі́ць з му́хі слана́** *прик.* роби́ти з му́хи слона́ (вола́, верблю́да); крути́ти з павути́ни мо́туз; **слана́ не заўва́жыць** слона́ не помі́тити.
СЛО́НКА *ж. орн.* вальдшнéп *ч.*, ва́люшень *ч.*
СЛО́ТА *і* **СЛАТА́** *ж. (сира погода)* сльота́;

(грязь) боло́то *с.*; *(про людину, знев.)* нікче́ма *ч. і ж.*, сльота́ *ч. і ж.*

СЛО́ТНА *прислівн. у знач. прис. розм.* сльота́во.

СЛО́ТНЫ *розм.* сльота́вий, сльотли́вий, сльотни́й, сльотяни́й.

СЛО́ЎНІК *ч. у різн. знач.* словни́к.

СЛО́ЎНІКАВЫ словнико́вий; **с. склад мо́вы** словнико́вий склад мо́ви.

СЛО́ЎНЫ слове́сний.

СЛО́ЎЦА *і* **СЛАЎЦО́** *с.* слівце́.

СЛУ́ЖАЧАЯ *ж. імен.* службо́вець *ч.*; *(розм.)* службо́вка.

СЛУ́ЖАЧЫ *ч. імен.* службо́вець.

СЛУЖЫ́ЦЬ *недок.* **1.** служи́ти; *(прислужувати, бути слугою — ще)* слугува́ти, прислуго́вувати, услуго́вувати; **с. маста́цтву** служи́ти мисте́цтву; **с. у а́рміі** служи́ти в а́рмії; **нага́ не слу́жыць** нога́ не слу́жить (не слу́хається); **чым магу́ с.?** чим ма́ю (мо́жу) служи́ти?; **2.** *(чим, для чого — виконувати свою роль, призначення)* пра́вити *(за що)*, бу́ти *(чим, за що)*, служи́ти *(чим, для чого)*; **кана́па ~ла яму́ пасце́ллю** кана́па пра́вила (була́) йому́ за лі́жко (за по́стіль); кана́па була́ йому́ лі́жком (по́стіллю); **гэ́ты пако́й слу́жыць яму́ для заня́ткаў** у цій кімна́ті він працю́є, ця кімна́та слу́жить йому́ для заня́ть; **3.** *(бути чим-небудь)* бу́ти, става́ти; **с. пры́кладам** бу́ти при́кладом; **4.** *церк.* пра́вити, відправля́ти, служи́ти; *(про собак)* служи́ти; ◊ **с. ве́рай і пра́ўдай** служи́ти ві́рою і пра́вдою, ві́ддано служи́ти.

СЛУП *ч. у різн. знач.* стовп, *(заст.)* слуп; **тэлегра́фны с.** телегра́фний стовп; **с. пылу** стовп ку́ряви (по́роху, пи́лу); ◊ **стая́ць як слуп** стоя́ти як стовп (правце́м), стовби́чити, укопа́тися; **ста́ць слу́пам** остовпі́ти; **геркуле́савы слупы́** геркуле́сові стовпи́.

СЛУПКАВА́ТЫ *мін., бот.* стовпча́стий.

СЛУПКО́ВЫ *бот.* сто́впчиковий.

СЛУПНЯ́К, -ку́ *ч. мед.* праве́ць.

СЛУПНЯКО́ВЫ *мед.* правце́вий; **~вая су́таргі** правце́ві судо́ми (су́дороги).

СЛУПО́К, -пка́ *ч.* **1.** *зменш.* сто́впчик, стовпе́ць; **2.** сто́впчик; **с. тэрмо́метра** сто́впчик термо́метра; **3.** *(тексту, цифр — ще)* коло́нка *ж.*; *(друк. — звичайно)* шпа́льта *ж.*; **газе́тныя ~пкі** шпа́льти газе́т; **с. лі́чбаў** коло́нки цифр; **4.** *бот.* сто́впчик.

СЛУПЯНЕ́ЦЬ *недок. розм.* стовпі́ти.

СЛУ́ХАЦЬ *недок. у різн. знач.* слу́хати; **с. ра́дыё** слу́хати ра́діо; **с. спра́ву ў судзе́** слу́хати спра́ву в суді́; **с. курс вышэ́йшай матэма́тыкі** слу́хати курс ви́щої матема́тики; **с. наста́ўніка** слу́хати (слу́хатися) вчи́теля; ◊ **слу́хаю!** слу́хаю!; **нялю́ба — не слу́хай, а лгаць не перашкаджа́й** *присл.* вір не вір (ві́риш не ві́риш), а не кажи́ «бре́шеш»; **людзе́й слу́хай, а свой ро́зум май** *присл.* люде́й слу́хай, а свій ро́зум май.

СЛУХМЯ́НА *прислівн. розм.* слухня́но.

СЛУХМЯ́НАСЦЬ *ж. розм.* слухня́ність.

СЛУХМЯ́НЫ *розм.* слухня́ний.

СЛЫХ, *род.* **слы́ху** *ч.* **1.** слух; **абсалю́тны с.** абсолю́тний слух; **на с.** на слух; **ператвары́цца ў слых** слу́хати ду́же ува́жно; насторожи́тися; **2.** *(вістка)* чу́тка *ж.*, поголо́ска *ж.*, по́голос, ◊ **ні слы́ху ні ды́ху** ні слу́ху ні ду́ху (про́слуху); ні чу́тки ні зві́стки; і го́лосу нема́є (нема́) *(за ким)*; **пайшо́ў с.** пішли́ (пройшли́, пронесли́ся) чутки́; пішла́ (розі́йшлася, пройшла́, пронесла́ся) чу́тка (поголо́ска); пішо́в по́голос (поголо́сок), пішла́ поголо́ска.

СЛЫХАВЫ́ слухови́й.

СЛЯЗА́ *ж., мн.* **слёзы** сльоза́, сльози́на.

СЛЯЗІ́СТАСЦЬ *ж.* сльозоточи́вість.

СЛЯЗІ́СТЫ *(про очі)* сльоза́вий.

СЛЯЗНІ́ЦА *ж.* **1.** *істор.* слізни́ця; **2.** *анат.* слізни́к *ч.*; *архіт.* слізни́ця.

СЛЯПА́К, *род.* **слепака́** *ч. розм. знев.* **1.** сліпи́й, *(знев. розм.)* сліпа́к; *(перен. — ще)* сліпе́ць; **2.** *зоол.* сліпе́ць, *(розм.)* зі́нське щеня́; **3.** *ентом.* сліпень, *(обл.)* сліпа́к.

СЛЯПЕ́НЬ, -пня́ *ч. зоол.* слі́пень; *(обл.)* сліпа́к.

СЛЯПУ́Н, *род.* **слепуна́** *ч. зоол.* сліпозмі́йка.

СЛЯПЫ́ **1.** сліпи́й; **~по́е шчаня́** сліпе́ щеня́; **~по́е перайма́нне** сліпе́ насл́ідування; **~па́я няна́вісць** сліпа́ нена́висть; **с. набо́р** *друк.* сліпи́й набір, сліпе́ склада́ння; **с. палёт** *ав.* сліпи́й політ; **~по́е святло́** сліпе́ (нечітке́, тьмя́не) сві́тло; **~па́я кі́шка** *анат.* сліпа́ ки́шка; **с. дождж** сліпи́й дощ; **2.** *у знач. імен.* сліпи́й, *(знев. розм.)* сліпа́к; *(знев. — ще)* сліпе́ць; ◊ **~па́я ку́рыца** сліпа́ ку́рка.

СЛЯПЫ́Ш, *род.* **слепыша́** *ч. зоол.* сліпе́ць, *(розм.)* зі́нське щеня́.

СЛЯСА́К, *род.* **слесака́** *ч. (важіль, який підіймає клямку)* за́щіпка *ж.*, за́скочка *ж.*

СМА́ГА *ж.* спра́га, жага́, зга́га; ◊ **сагна́ць ~гу** загаси́ти (утамува́ти) спра́гу (жагу́, зга́гу).

СМА́ГЛЫ *і* **СМЯ́ГЛЫ** *(про губи)* засма́глий, спа́лений, спалені́лий, смажни́й; *(пересохлий)* заше́рхлий, поше́рхлий, посма́глий, засма́глий.

СМА́ГНУЦЬ *і* **СМЯ́ГНУЦЬ** *недок.*, **ВЫСМАГНУЦЬ** *док.* **1.** знемага́ти, знемогти́, млі́ти, перемлі́ти, розімліва́ти, розімлі́ти *(від спеки, спраги)*; **я цэ́лы дзень ~ну** я ці́лий день знемага́ю (му́чуся, млі́ю) від спе́ки (спра́ги); **2.** *(про губи, горло, рот)* пересиха́ти, пересо́хнути, *(про багато, про все)* попересиха́ти; зашерха́ти, заше́рхнути, заше́рхти, ше́рхнути, поше́рхнути; *(про губи — ще)* сма́гнути, посма́гнути, засмага́ти, засма́гнути; **3.** *недок. перен.* пра́гнути; **сма́гнуць пра́цы** пра́гнути (до) пра́ці.

СМАЖАНІ́НА *і* **СМА́ЖАНКА, СМАЖО́НКА** *ж. кул.* пече́ня; *(розм.)* пече́не, смажени́на; *(обл.)* квасо́к *ч.*

СМА́ЖЫЦЬ *недок.* **1.** сма́жити, *(рідше)* жа́рити, прягти́, пря́жити; *(перев. в салі, олії, сало)* шква́рити; **2.** *(про сонце)* пекти́, пали́ти; *(розм.)* жа́рити, смали́ти, шква́рити, сма́жити, пря́жити; **3.** *безос.* хоті́ти (хоті́тися) пи́ти; **ад селядца́ с.** від оселе́дця хо́четься пи́ти; **мяне́ с.** я хо́чу пи́ти.

СМАЖЭ́ННЕ *с. розм. кул.* пече́ня *ж.*; *(розм.)* пече́не, смажени́на *ж.*

СМАК, *род.* **сма́ку** *ч. у різн. знач.* смак. **го́ркі (сало́дкі) с.** гірки́й (соло́дкий) смак; ◊ **дайсці́ да ~ку** відчу́ти смак; **увайсці́ ў с., адчу́ць (па-**

чу́ць) с. добра́ти (ді́бра́ти) смаку́; розсмакува́ти, засмакува́ти; **(не) да сма́ку** (не) до вподо́би (до смаку́, до се́рця, до душі́); **працу́е і сма́ку не чу́е** *прик.* як че́рез пень коло́ду тя́гне; [роби́ти], аби́ роби́лося; [роби́ти] абия́к (сяк-так); [роби́ти] на гала́й-бала́й; стукгрю́к аби́ з рук.

СМАКАВА́НЫ *і* **СМАКО́ВАНЫ 1.** *прям., перен.* смако́ваний; **2.** кушто́ваний. — *Див. ще* **смакава́ць**.

СМАКАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *прям., перен.* смакува́ти; **с. ко́жны глыто́к** смакува́ти ко́жний (ко́жен) ковто́к; **с. анекдо́т** смакува́ти анекдо́т; **2.** куштува́ти; ◊ **с. напе́рад** смакува́ти [напере́д], відчува́ти смак [напере́д].

СМА́КАВЫ смакови́й; **~выя не́рвы** смакові́ не́рви; **~выя я́касці праду́ктаў харчава́ння** смакові́ власти́вості проду́ктів харчува́ння.

СМАКО́ВАНЫ *див.* **смакава́ны**.

СМАЛА́ *ж.* **1.** смола́; **сасно́вая с.** сосно́ва смола́; **сінтэты́чныя ~лы** синтети́чні смо́ли; **2.** *перен. розм. (про набридливу людину)* сльота́; *(у порівн. — найчастіше)* смола́; ◊ **прыста́ў як с.** причепи́вся як реп'я́х [до кожу́ха]; прили́п (приста́в) як ше́вська смола́ до чо́бота (до п'яти́); прили́п, як до Гандзі́ Пили́п.

СМАЛАВА́ТАСЦЬ *ж. спец.* смоли́стість.

СМАЛАВА́ТЫ *спец.* смоли́стий.

СМАЛЁЎКА *ж.* **1.** *бот.* сми́лка; **2.** *ентом.* смолю́к *ч.*, смолю́х *ч.*

СМАЛІНА́ *ж.* **1.** сми́льний шмато́к де́рева; **2.** *зб.* смоля́к *ч.*

СМАЛО́ВЫ смоляни́й; *(зі смолою)* смоли́стий, смолки́й; *(про запах, колір; багатий на смолу — ще)* смо́льний, смі́льний; **с. пах** смоляни́й (смі́льний) за́пах; **~вае палле́на** смоли́сте (смі́льне) полі́но.

СМАЛЬ *ж.* гар *ч., імен.* горі́ле *с.*

СМА́ЛЬНУЦЬ[1] *док. однокр. розм. (ударити батогом, різкою)* хви́сьнути, хви́снути, хля́снути, цвьо́хнути.

СМА́ЛЬНУЦЬ[2] *док. однокр. (вистрілити)* пальну́ти.

СМАЛЯ́К, -ка́ *ч.* **1.** смі́льний шмато́к де́рева; **2.** *тільки мн.* **смалякі́** осмо́л; смоля́к.

СМАЛЯ́НКА[1] *ж. (сорт груші)* смоля́нка.

СМАЛЯ́НКА[2] *ж. бот.* мела́ндрій *ч.*, ку́ко́лиця.

СМАРГА́НЕЦ, -нцу *ч. бот.* медо́ва трава́.

СМАРЖКО́ВЫ змо́ршковий.

СМАРЖКО́ВЫЯ *імен. мн. бот.* змо́ршкові, змо́ршки.

СМАРЖО́К, -жка́ *і* **СМАРЧО́К, -чка́, СМОРЖ, смаржа́** *ч.* **1.** *бот.* змо́ршок; **2.** *розм. знев. (про низьку потворну, зморшкувату людину)* [стара́] печери́ця.

СМАРКА́ННЕ *с.* сяка́ння.

СМАРКА́ТЫ *розм.* шмарка́тий, зашма́рканий, сопли́вий.

СМАРКА́ЦЦА *недок.*, **СМАРКАНУ́ЦЦА** *док. однокр. і* **ВЫСМАРКАЦЦА** *док.* сяка́тися, сякну́тися, ви́сякатися.

СМАРКА́ЦЬ *недок.*, **СМАРКАНУ́ЦЬ** *док. однокр. і* **ВЫСМАРКАЦЬ** *док.* сяка́ти, сякну́ти, ви́сякати.

СМАРКА́Ч, -ча́ *ч. розм.* **1.** *(крапля)* сопля́к, со́пля *ж.*; **~чы́** *мн.* шма́рклі, шмаркоти́ння *с.*, сопляки́, со́плі; **2.** *лайл.* шмарка́ч, *(рідше)* сопля́к, соплі́й, со́пля *ж.*; *(обл.)* віскря́к.

СМАРКА́ЧКА *ж. лайл. знев.* шмарка́чка, *(рідше)* сопля́чка.

СМАРКУ́Н *ч. лайл. знев.* шмарка́ч, *(рідше)* сопля́к, соплі́й, со́пля *ж.*; *(обл.)* віскря́к.

СМАРЧО́К *див.* **смаржо́к**.

СМАЎЖО́ВЫ ра́вликовий, слимако́вий.

СМАЧНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* **1.** смачні́ше; **2.** *(про сон)* соло́дше, міцні́ше.

СМАЧНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* **1.** смачні́ший; **2.** *(про сон)* соло́дший, міцні́ший.

СМАЧНЕ́ЦЬ *недок.* смачні́шати.

СМА́ЧНЫ 1. смачни́й; **~ныя я́блыкі** смачні́ я́блука; **с. вы́раз** смачни́й (сокови́тий) ви́раз; **2.** *(про сон)* соло́дкий; міцни́й; ◊ **с. кусо́к (кава́лак)** ла́сий шмато́к.

СМЕ́РТУХНА *ж. розм.* сме́ртонька, сме́рточка.

СМЕРЦЬ *ж. прям., перен.* смерть; *(образно розм. — ще)* кирпа́та [сва́шка], *(фольк.)* костома́ха; **сваёй сме́рцю памёр** сво́єю сме́ртю вмер (поме́р); **клінічная с.** кліні́чна смерть; ◊ **да сме́рці** *(дуже)* до сме́рті; **бле́дны (бе́лы) як с.** блі́ди́й (бі́лий) як смерть (як кре́йда); **памі́ж жыццём і сме́рцю** між життя́м і сме́ртю; **не на жыццё, а на с.** не на життя́, а на смерть; **глядзе́ць ~ці ў во́чы** диви́тися сме́рті в о́чі (у ві́чі); **на валасо́к ад сме́рці** на волоси́нку (на волоску́) від сме́рті; **то́лькі па с. пасыла́ць** ті́льки по смерть посила́ти; **пе́рад сме́рцю не нады́хаешся** *присл.* як не наї́вся, то не нали́жешся; пе́ред сме́ртю не нади́хаєшся (не нади́шешся); **па́сці сме́рцю хра́брых** заги́нути (полягти́) сме́ртю хоро́брих; **тры чвэ́рці да сме́рці** на ла́дан ди́ше (ди́хає) *(хто)*; на тонку́ пряде́ *(хто)*; три чи́сниці до сме́рті (до ві́ку) *(кому)*; душа́ на плечі́ (на раме́ні) *(у кого)*; на сме́ртній по́стелі (на вмерті́) *(хто)*; на Бо́жій доро́зі *(хто)*; **саба́ку — саба́чая с.** *прик.* катю́зі по заслу́зі; соба́ці й соба́ча смерть; жив, як пес, заги́нув, як соба́ка; леда́чому леда́ча й смерть; **ко́шцы жа́ртачкі, а мы́шцы смерць** *присл.* кото́ві жа́рти, а ми́шці плач; кому́ весі́лля, а ку́рці смерть; кому́ скру́тить, а кому́ зме́леться.

СМЕТАНКО́ВЫ вершко́ви́й; **~вае ма́сла** вершко́ве ма́сло; **~вае маро́жанае** вершко́ве моро́зиво; **с. крэм** вершко́ви́й крем.

СМЕ́ТНІК *ч.* смі́тни́к; **вы́кінуць на с.** ви́кинути на смі́тни́к.

СМЕХ, *род.* **сме́ху** *ч. у різн. знач.* смі́х; **пачу́ўся вясёлы с.** доли́нув весе́лий смі́х; ◊ **гамеры́чны с.** гомери́чний смі́х; **уміра́ць са сме́ху** умира́ти (помира́ти) зо́ смі́ху; **без сме́ху** без жа́ртів; **дзе́ля смеху** за́для смі́ху, щоб посмі́ятися; **зайсці́ся ад (са) сме́ху** розлягти́ся від смі́ху (смі́хом), зайти́ся смі́хом, зареготá́тися; **ку́рам на с.** ку́рям на смі́х; ку́ри по смі́тника́х смі́ятимуться; **не да сме́ху** не до смі́ху (смі́хів, смі́шків); **падня́ць на с.** підня́ти (зня́ти, узя́ти) на глум (на глу́зи, на смі́х); смі́х [собі́] зроби́ти *(з кого)*; поглузува́ти *(з кого)*; **с. ды і го́дзе** смі́х та й го́ді; **сме́ху ва́рта** *знев.* смі́шно; **сме́ху нарабі́ць** нароби́ти смі́ху, насмі́ши́ти; **не**

на с. не на жарт, не жа́ртом, неаби́як; **с. сказа́ць** смішно сказа́ти; **падарва́ць жыво́т (жываты́) са сме́ху** порва́ти кишки́ (животи́) зо́ сміху (від сміху, від ре́готу, з ре́готу), надірва́ти пу́па зо́ сміху; **пусты́ (дурны́) с.** дурни́й сміх; **пае́хаць са сме́ху** розлягти́ся від ре́готу (від сміху, сміхом), зайти́ся сміхом, зареготатися; **кла́сціся са сме́ху, кача́цца са сме́ху** [аж] кача́тися (рва́ти бо́ки) зо́ сміху (від сміху), [аж] захо́дитися від сміху (із сміху, сміхом); залягатися сміхом; регота́тися; **і с. і грэх** і сміх і гріх; **паспе́х людзям на с.** *прик.* ско́рий по́спіх — людям по́сміх; хто спіши́ть, той люде́й сміши́ть; швидко, та ги́дко.

СМЕХАТА́ *і* **СМЯХО́ТА** *ж.*, **СМЯХО́ЦЦЕ** *с. розм. у знач. прис. (смішно)* сміх *ч.*, сміхо́вище *с.*, сміхо́висько *с.*, сміхота́.

СМЕ́ЦІЦЬ *і* **СМЯЦІ́ЦЬ** *недок.* сміти́ти.

СМЕ́ЦЦЕ *і* **СМЯЦЦЁ** *с. (обл.)* **1.** сміття́; **вымесці с.** ви́мести сміття́; **2.** *розм. (що-небудь дрібне)* дрібни́ця *ж.*, дрібни́ці *мн.*

СМЕ́ЦЦЕВЫ сміттє́вий.

СМЕЦЦЕЎБО́РАЧНЫ сміттєзбира́льний.

СМІ́РНА[1] *прислівн. військ. (команда)* стру́нко.

СМІ́РНА[2] *ж. тільки одн. (смола)* сми́рна.

СМОЛАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* смолотво́рення.

СМОЛАЦЯЧЭ́ННЕ *с.* смолоте́ча *ж.*, смоловитіка́ння.

СМО́ЛКА[1] *ж. (дія)* смолі́ння *с.*

СМО́ЛКА[2] *ж. (ароматична смола)* смо́лка.

СМО́ЛКА[3] *ж. бот.* мела́ндрій *ч.*, ку́колиця.

СМОЛЬ: чо́рны як с. чо́рний, як смола́, смоли́сто-чо́рний; *(про волосся — ще)* смоляни́й.

СМО́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* смоли́льник.

СМОРЖ *див.* **смаржо́к**.

СМО́ЎЖ, *род. в.* **смаўжа́** *ч. зоол.* **1.** ра́влик, слима́к; **2.** *(молюск)* слизня́к, слима́к; ◊ **смоўж паўзе́, пачака́нку вязе́** *присл.* по́ки (до́ки, за́ким) со́нце зі́йде, роса́ о́чі ви́їсть; по́ки (до́ки) бабу́ся спече́ книші́, у дідуся́ не бу́де душі́; по́ки (до́ки) зна́йде, то й со́нце за́йде; на Мико́ли та й ні́коли; надіявся дід на обід, та без вече́рі ліг спа́ти.

СМОЎЖАПАДО́БНЫ *зоол.* слимакоподібний.

СМУГА́ *ж.* **1.** тума́н *ч.* серпа́нок *ч.*; імла́; **небасхіл засла́ўся ~го́й** небосхил затягну́вся (укри́вся) тума́ном (серпа́нком); **2.** *перен.* тума́н *ч.*, пелена́; *(те, що затягує — ще)* поволо́ка, заволо́ка; **с. засціла́е во́чы** полу́да о́чі затягує (вкрива́є).

СМУГЛАВА́ТАСЦЬ *ж.* смугля́стість, смаглюва́тість.

СМУГЛАВА́ТЫ смугля́стий, смаглюва́тий.

СМУ́ГЛАСЦЬ *ж.* смугля́вість, сму́глість, смагля́вість.

СМУГЛАТВА́РЫ смуглоли́ций, смаглоли́ций, смагляволи́ций.

СМУ́ГЛЫ смугля́вий, сму́глий, смагля́вий, сма́глий.

СМУГЛЯ́ВЫ смугля́стий, смаглюва́тий.

СМУРО́Д, -ду *ч.* смо́рід.

СМУРО́ДЗІЦЬ *недок. розм.* смерді́ти; ◊ **с. свет** *знев.* дні те́рти, копти́ти не́бо, гультяюва́ти, би́ти ба́йдики (ба́йди, баглаї́), байдикува́ти.

СМУРО́ДНАСЦЬ *ж.* смердю́чість.

СМУРО́ДНЫ смердю́чий, смо́рідний.

СМУРЫ́ЖЫЦЬ *недок. обл.* те́рти, потира́ти; **мы ~жылі адна́ аб адну́ но́гі** ми те́рли одна́ об о́дну но́ги.

СМУ́ТА *ж. у різн. знач.* сму́та, ро́збрат *ч.*, ро́зла́д *ч.*; ◊ **се́яць ~ту** сі́яти сму́ту (ро́збрат).

СМУ́ТНЫ 1. сумни́й, смутни́й, сумови́тий; журли́вий, зажу́рений; тужни́й, тужли́вий; **2.** нея́сни́й, невира́зний; **3.** неспокі́йний; триво́жний; **~ныя часы́** *істор.* смутні́ часи́.

СМЫК, -ка́ *ч. муз.* смичо́к.

СМЫЛЕ́ННЕ *с. (відчуття пекучого болю, підвищеної температури в тілі)* жар *ч.*

СМЫЛЕ́ЦЬ *недок розм.* **1.** *(боліти, пекти — від опіків, подразнення шкіри, ран і т. ін.)* пекти́; де́рти; свербі́ти; **~ля́ць ра́ны** печу́ть ра́ни; **сэ́рца ~ліць ад крыу́ды** се́рце пече́ від кри́вди; **душа́ пачына́е с.** душа́ почина́є пекти́; **2.** тлі́ти, же́вріти, я́три́тися.

СМЯ́ГЛЫ *див.* **смаглы**.

СМЯ́ГНУЦЬ *див.* **смагну́ць**.

СМЯЛЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* сміливі́ше, смілі́ше.

СМЯЛЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* сміливі́ший, смілі́ший.

СМЯРО́ТНА *і* **СМЯРТЭ́ЛЬНА** *прислівн.* смерте́льно; **с. ра́нены** пора́нений на смерть, смерте́льно пора́нений.

СМЯРО́ТНАСЦЬ *ж.* **1.** сме́ртність; **2.** смерте́льність; **3.** *(кількість смертей за певний термін)* сме́ртність; **дзіця́чая с. зніжа́ецца** дитя́ча сме́ртність знижується.

СМЯРО́ТНІК *ч.* сме́ртник.

СМЯРО́ТНЫ *і* **СМЯРТЭ́ЛЬНЫ 1.** сме́ртний; **~нае ло́жа** сме́ртна по́стіль; **2.** *(який приносить смерть, позбавляє життя)* смерте́льний; **~ная хваро́ба** смерте́льна хворо́ба; **с. яд** смерте́льна отру́та; **с. во́раг** смерте́льний во́рог; **с. грэх** *рел., перен.* сме́ртний (смерте́льний) гріх; **с. небяспе́ка** смерте́льна небезпе́ка; **3.** *у знач. імен.* сме́ртний.

СМЯТА́НА *ж.* смета́на.

СМЯТА́НКА *ж. тільки одн.* вершки́ *мн.*, смета́нка.

СМЯХО́ТА *див.* **смехата́**.

СМЯХО́ТНАСЦЬ *ж. розм.* сміхови́нність.

СМЯХО́ТНЫ *розм.* сміхови́нний.

СМЯХО́ЦЦЕ *див.* **смехата́**.

СМЯЦІ́ЦЬ *див.* **сме́ціць**.

СМЯЦЦЁ *див.* **сме́цце**.

СМЯЦЯ́Р, *род.* **смецяра́** *ч.* сміття́р.

СМЯЦЯ́РКА *ж.* сміття́рка.

СМЯЯ́ЦЦА *недок.* смія́тися; **жанчы́на глядзе́ла на дзіцё і смяя́лася** жі́нка диви́лася на дити́ну й сміялася; ◊ **с. праз слёзы** смія́тися крізь сльо́зи.

СНАВА́ЛЬНЫ *спец.* снува́льний.

СНАВА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* снува́льник.

СНАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* снува́льниця.

СНАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *текст.* снува́ти; **с. пра́жу** снува́ти пря́жу; **2.** *(ходити назад і вперед, у різних напрямах)* снува́ти, снува́тися; *(швидко — ще розм.)* ша́стати, ша́статися; *(без мети,*

нудьгуючи — ще розм.) сновига́ти, сновиґа́ти, тиня́тися, ве́штатися, шве́ндяти, шве́ндятися; **пчо́лы сную́ць** бджо́ли сную́ть; **с. па ву́ліцы ўза́д-упе́рад** снува́ти (сновига́ти, сновиґа́ти, тиня́тися, ве́штатися, шве́ндяти, шве́ндятися) по ву́лиці (ву́лицею) туди́-сюди́.

СНАПАВЯ́З *див.* **снопавяза́лка**.

СНАТВО́РНА *прислівн.* снодíйно.

СНАТВО́РНАЕ *імен. мед.* снодíйне.

СНАТВО́РНЫ *мед.* снодíйний.

СНЕГ, *род.* **сне́гу** *ч.* сніг; ◊ **патрэ́бен як ле́ташні с.** тре́ба (потрíбен, потрíбний) як торíшній сніг [як дíрка (дíра́) в мо́сті]; **як с. на галаву́** як грім з я́сного не́ба, [як грім се́ред я́сного не́ба (дня), як сніг на го́лову, як стій].

СНЕГААХО́ВА *ж.* снігоза́хист.

СНЕГААХО́ЎНЫ снігозахисни́й.

СНЕГААЧЫШЧА́ЛЬНІК *ч.* снігоочи́сник.

СНЕГААЧЫШЧА́ЛЬНЫ снігоочисни́й, снігоочи́щувальний.

СНЕГАВО́Р *ч. с.-г.* сніго́ви́й плуг, снігорозо́рювач.

СНЕГАВЫ́ снігови́й; **~во́е по́крыва** снігови́й по́крив.

СНЕГАЗАТРЫМА́ЛЬНЫ снігозатри́мувальний.

СНЕГАЗАТРЫМА́ННЕ *с.* снігозатри́мування, снігозатри́мання.

СНЕГАПАГРУ́ЗЧЫК *ч.* снігонаванта́жувач.

СНЕГАТАПЛЕ́ННЕ *с. (штучне)* сніготóплення, снігорозтóплювання.

СНЕГАЎБО́РАЧНЫ *і* **СНЕГАПРЫБІРА́ЛЬНЫ** снігоприбира́льний.

СНЕГАЎБО́РКА *ж. і* **СНЕГАПРЫБІРА́ННЕ** *с.* снігоприбира́ння *с.*

СНЕГАЎБО́РШЧЫК *ч. техн.* снігоприбира́ч.

СНЕ́ДАННЕ *с. і* **СНЯДА́НАК** *ч.*, **СНЯДА́ННЕ** *с.* сніда́нок *ч.*, сніда́ння *с.*

СНЕ́ДАЦЬ *недок.* сні́дати.

СНЕ́ЖАНЬ, -жня *ч.* гру́день.

СНЕ́ЖАНЬСКІ грудне́вий.

СНЕ́ЖНІЦА *ж.* та́ла вода́ [на льоду́].

СНЕ́ЖНЫ 1. снігови́й; **~ныя гу́рбы** снігові заме́ти; **~ныя хма́ры** снігові хма́ри; **2.** *(укритий снігом, схожий на сніг, зі снігом)* снігови́й, снíжний; **~ныя палі́** снігові (снíжні) поля́; **~ная белізна́** снігова́ (снíжна) бíлість (білизна́); **3.** *(багатий на сніг — ще)* снíжний; **~ная зіма́** снíжна (нава́льна) зима́.

СНІ́ЦЦА *недок.*, **САСНІ́ЦЦА** *док. безос.* сни́тися, насни́тися, присни́тися; ◊ **і (у сне) не сні́лася** і (вві сні) не сни́лося *(кому)*, і не снив *(хто)*.

СНІ́ЦЬ *(кого-що) недок.* ба́чити сон (сни), ба́чити вві сні, сни́тися *(кому)*; **яна́ сні́ла цудо́ўны сон** вона́ ба́чила чуде́сний сон, їй присни́вся чуде́сний сон; **ён сніў дом і сваі́х ро́дных** він ба́чив уві сні дім і своїх рíдних, йому́ сни́вся дім і рíдні; ◊ **спіць і с.** спить і [вві сні] ба́чить.

СНОП, *род.* **снапа́** *ч. прям., перен.* сніп; **с. жы́та** сніп жи́та; **с. святла́** сніп (жмут) сві́тла.

СНОПАВЯЗА́ЛКА *ж. і* **СНАПАВЯ́З** *ч. с.-г.* снопов'яза́лка.

СНОПАДАВА́ЛЬНІК *ч. с.-г.* снопоподава́ч.

СНОПАПАД'Ё́МНІК *ч. с.-г.* снопопідійма́ч.

СНОПАСУШЫ́ЛКА *ж. с.-г.* снопосуша́рка.

СНО́ЎДАЦЦА *недок. розм. несхв.* ве́штатися, тиня́тися, сновига́ти, сновиґа́ти, снува́ти, ника́ти, шала́тися, шве́ндяти.

СНЯДА́НАК *див.* **сне́данне**.

СНЯДА́ННЕ *див.* **сне́данне**.

СНЯТКО́ВЫ тю́льковий.

СНЯТО́К, -тка́ *ч. іхт.* тю́лька *ж.*

СОБАЛЕГАДО́ВЕЦ, -до́ўца *ч.* соболівни́к.

СОБАЛЕГАДО́ЎЛЯ *ж.* соболівни́цтво *с.*

СОБАЛЕГАДО́ЎЧЫ соболівни́цький.

СО́БАЛЕЎ *(який належить соболеві)* соболи́ний; со́боля *(род. в.)*; **с. след** соболи́ний слід, слід со́боля.

СО́БАЛЬ *ч. у різн. знач.* со́боль.

СО́БІЦЬ *(кому) док. безос. обл. (спасти на думку, підштовхнути до думки зробити щось несподіване)* нада́ти *(кому)*; напоу́мити; **со́біла яму́ прые́хаць** і надало́ [ж] йому́ приї́хати; і принесло́ [ж] його́.

СОК, *род.* **со́ку** *ч.* **1.** сік; **страўні́кавы с.** шлунко́вий сік; **бяро́завы с.** бере́зовий сік; **2.** *перен. розм. (про найкращих представників суспільства)* цвіт; ◊ **вары́цца ў сваі́м саку́** вари́тися у свое́му (у вла́сному) соку́; **вы́ціснуць (усе́) со́кі** ви́тягти (ви́смоктати) (всі) со́ки; **у са́мым саку́** у ро́зквіті ві́ку (сил).

СО́КАЛ *і* **САКО́Л,** *род.* **сакала́** *ч. прям., перен.* со́кіл.

СО́КАТ, -ту *ч.* **1.** *(крик деяких пташок)* соко́ріння *с.*; **с. ку́рыцы** соко́ріння ку́рки; **2.** *(машин і т. ін.)* скре́кіт, скрекотня́ва *ж.*, скреготня́ *ж.*, стре́кіт, дже́ркіт, деркотня́ва *ж.*

СО́ЛАДКА *і* **САЛО́ДКА** *прислівн., у знач. прис.* со́лодко; **сэ́рца с. замірáе** се́рце со́лодко завмира́є; **с. спаць** со́лодко спа́ти.

СОЛЕЗДАБЫ́ТЧЫК *ч.* соле(ви)добувни́к.

СОЛЕРАСПРАЦО́ЎКІ, -цо́вак *мн.* солерозро́бки.

СОЛЕРАСТВАРА́ЛЬНІК *ч. спец.* солерозчи́нник.

СОЛЕЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* солесті́йкість, солевитрива́лість.

СОЛЕЎСТО́ЙЛІВЫ *бот.* солестійки́й, солевитрива́лий.

СОЛЕЎТВАРА́ЛЬНЫ *фізіол.* солетво́рний.

СО́ЛКА *ж.* солі́ння *с.*

СО́ЛКІ сілки́й; *(розм.)* сільки́й.

СОЛЬ[1] *ж.* сіль; **дабаві́ць со́лі ў стра́ву** дода́ти со́лі до стра́ви (у стра́ву); **уся́ с. у тым, што...** у цьо́му вся сіль (весь смак); **бертале́тава с.** бертоле́това сіль; **каме́нная с.** кам'яна́ сіль; ◊ **с. зямлі́** сіль землі́; **сустрака́ць хле́бам-со́ллю** зустріча́ти хлі́бом-сі́ллю; **пуд со́лі з'е́сці** пуд со́лі з'ї́сти; **хлеб-соль еш, а пра́ўду рэ́ж** *присл.* хліб[-сіль] їж, а пра́вду ріж; пра́вда кри́вду перева́жить; що пра́вда, то не гріх.

СОЛЬ[2] *невідм. с. муз.* соль.

СОЛЬ[3]**,** *род.* **со́ля** *ч. (грошова одиниця)* соль.

СОМ, *род.* **со́ма** *ч. іхт.* сом.

СО́МАВЫ *і* **СО́МАЎ** *прикм.* со́мовий.

СО́НЕЙКА *с. зменш.-пестл. прям., перен.* со́нечко; ◊ **за ву́шка ды на с.** *прик.* за ву́хо та туди́, де су́хо; за хвіст та на со́нце; а тягні́ть-но Варва́ру на розпра́ву!

СО́НЕЧНІК *ч.* **1.** *іхт.* со́няшник; **2.** *зоол.* сонцеви́к.

СО́НЦА *с.* со́нце; **усхо́д с.** схід со́нця; ◊ **да с.** до [схід, схо́ду] со́нця; **паку́ль с. ўзы́дзе, раса́ во́чы вы́есць** *присл.* до́ки (по́ки, за́ким) со́нце зі́йде, роса́ о́чі ви́їсть; по́ки бабу́ся спече́ кни́ші, в діду́ся не бу́де душі́.

СОНЦААХО́ЎНЫ сонцезахисни́й.

СОНЦАВАРО́Т, -ту *ч. фолькл.* сонцестоя́ння *с.*

СОНЦАЛЮБІ́ВЫ сонцелю́бний.

СОНЦАЛЯЧЭ́ННЕ *с.* лікува́ння со́нцем, сонцелікува́ння.

СО́ПКАСЦЬ *ж.* розси́пчастість, си́пкість, сипу́чість.

СО́ПКІ *(про картоплю тощо)* розси́пчастий; сипки́й, сипу́чий.

СО́ПУХА *ж. обл.* **1.** че́люсті пе́чі; че́люсті го́рна; **2.** са́жа.

СО́РАК со́рок; ◊ **с. саракоу́** со́рок сорокі́в; **с. бо́чак арышта́нтаў** сім мішкі́в греча́ної во́вни [і всі непо́вні].

СОРТ, *род.* **со́рту** *ч.* **1.** сорт; *(товару — ще)* ґату́нок; **пе́ршы с.** пе́рший сорт (ґату́нок); **но́вы с. бу́льбы** нови́й сорт карто́плі; **2.** *розм. (розряд, рід, категорія чого-небудь)* ґату́нок.

СОРТААБМЕ́Н, -ну *ч. с.-г.* сортоо́бмін.

СОРТААБМЕ́ННЫ *с.-г.* сортообмі́нний.

СОРТААБНАЎЛЕ́ННЕ *с. с.-г.* сортооно́влення.

СОРТАВЫПРАБАВА́ЛЬНЫ *с.-г.* сортовипро́бувальний, сортовипро́бний.

СОРТАВЫПРАБАВА́ННЕ *с. с.-г.* сортовипро́бування.

СОРТАПРАКА́ТНЫ *мет.* сортопрока́тний.

СОРТАПРАКА́ТЧЫК *ч. спец.* сортопрока́тник.

СОРТАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* сортотво́рення.

СОРТАЎЧА́СТАК, -тка *ч.* сортоділя́нка *ж.*

СОС[1] *виг. (сигнал)* СОС.

СОС[2], *род.* **со́су** *ч. розм.* нікоти́нова смола́, що залиша́ється пі́сля курі́ння в чубуці́ лю́льки.

СО́САЧНЫ со́сковий.

СО́СКА *ж.* со́ска.

СО́СЛЕПУ *і* **САСЛЕ́ПУ** *прислівн.* зо́сліпу.

СО́СМЕХУ *прислівн.* зо́ сміху; **памíра́ць (умíра́ць) с.** помира́ти (умира́ти) зо́ сміху.

СО́ТАВЫ стільнико́вий, щільнико́вий; **с. мёд** стільнико́вий (щільнико́вий) мед.

СОТАПАДО́БНЫ *спец.* стільникоподі́бний, стільникува́тий.

СО́ТЫ[1] *імен. тільки мн.* стільни́к *ч.* щільни́к *ч.*, стільники́ *(мн.)*, щільники́ *(мн.)*; **мядо́выя с.** медо́ві со́ти.

СО́ТЫ[2] *числ.* со́тий.

СО́ЎГАННЕ *с.* **1.** *розм.* со́вання; **2.** *прост.* ти́кання, ти́цяння.

СО́ЎГАЦЦА *недок. розм.* **1.** *(рухатися вперед і назад)* со́ватися; **2.** тиня́тися, ве́штатися, снови́га́ти, снови́га́ти, снува́ти, снува́тися, ника́ти, шала́тися, шве́ндяти.

СО́ЎГАЦЬ *недок.*, **САЎГАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** *(переміщати що-небудь у різних напрямках; рухати чим-небудь по поверхні)* су́нути, со́вати, суну́ти; **со́ўгаць кре́слы з кута́ ў кут** со́вати крі́сла́ (фоте́лі) з кутка́ в куто́к; **со́ўгаць шуфля́ды** со́вати шухля́ди; **2.** ти́кати, ткну́ти, ти́кнути, *(розм.)* ти́цяти, ти́цьнути, шу́рхати, шу́рхнути; **со́ўгаць па́лкай у гразь** ти́кати па́лицею в боло́то.

СО́ЧКА *ж.* сте́ження *с.*, *(рідше)* слідкува́ння *с.*

СО́ЧНА *прислівн.* соковито.

СО́ЧНАСЦЬ *ж.* сокови́тість.

СО́ЧНЫ сокови́тий; *(який містить багато соку — ще)* сочи́стий.

СПАБО́РНАСЦЬ *ж. юр.* змага́льність.

СПАБО́РНІК *ч.* змага́льник.

СПАБО́РНІЦТВА *с.* **1.** змага́ння; **с. па пла́ванні** змага́ння з пла́вання; **2.** *юр.* змага́ння; **с. старо́н у судзе́** змага́ння сторі́н у суді́.

СПАБО́РНІЧАЦЬ *недок.* **1.** змага́тися; **с. у забе́гу на далёкія дыста́нцыі** змага́тися в забі́гу на дале́кі диста́нції; **2.** *юр.* змага́тися.

СПАБО́РНЫ *юр.* змага́льний.

СПАВА́ЖНА *прислівн.* неквапли́во, ненква́пно, не ква́плячись, несква́пно, несквапли́во, непоспі́шливо, непоспі́шно, по́вагом; стате́чно.

СПАВА́ЖНЫ неквапли́вий, неквапни́й, несква́пний, несквапли́вий, непоспі́шливий, непоспі́шний, непоква́пливий; пова́жний, стате́чний.

СПАВІВА́ЦЬ *недок.*, **СПАВІ́ЦЬ** *док.* сповива́ти, спови́ти, повива́ти, пови́ти.

СПАВІВА́Ч, -ча́ *і* **СПАВІ́ВІЧ, -ча** *ч. (вузька смуга тканини, якою сповивають маленьких дітей; також перен.)* спови́вач, пови́вач.

СПАГА́ДА *ж. і* **СПАГАДА́ННЕ** *с.* співчуття́ *с.*, співчува́ння *с.*

СПАГАДА́ЦЬ **(каму-чаму)** *недок.* співчува́ти, *(рідко)* спочува́ти *(кому)*; **сы́ты гало́днаму не ~да́е** си́тий голо́дному не това́риш; си́тий голо́дному не ві́рить; бага́ч не ві́дає, що бі́дний обі́дає.

СПАГА́ДЛІВА *і* **СПАГА́ДНА** *прислівн.* співчутли́во.

СПАГА́ДЛІВАСЦЬ *і* **СПАГА́ДНАСЦЬ** *ж.* співчутли́вість.

СПАГА́ДЛІВЫ *і* **СПАГА́ДНЫ** співчутли́вий.

СПАГАНЯ́ЛЬНЫ *заст.* яки́й (що) стя́гує (справля́є).

СПАГАНЯ́ННЕ *с.* стяга́ння, стя́гування, стя́гнення, пра́влення, справля́ння, спра́влення. — *Див. ще* **спаганя́ць 1.**

СПАГАНЯ́ЦЦА *недок. пас.* стяга́тися, стя́гуватися, пра́витися, справля́тися, виправля́тися. — *Див. ще* **спаганя́ць 1.**

СПАГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **СПАГНА́ЦЬ** *док.* **1.** *(примушувати заплатити, одержувати з кого-небудь)* стяга́ти, стя́гувати, стягну́ти, пра́вити, справля́ти, спра́вити; **2.** *(злобу тощо)* зганя́ти, зго́нити, зігна́ти; **~гна́ць злосць** зігна́ти зло; **3.** *док. без дод.* мсти́тися, помща́тися, помсти́тися, відомща́ти, відомсти́ти.

СПАГНА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* стя́гнення, пра́влення, спра́влення, *(незак. д. — ще)* стяга́ння, стя́гування, справля́ння; **пада́ць да ~ння** пода́ти до стя́гнення; **2.** зігна́ння; **3.** *(покарання)* стя́гнення; **дысцыплі́нарнае с.** дисциплі́нарне стя́гнення.

СПАГНА́НЫ 1. стя́гнений, стя́гнутий, спра́влений; **2.** зі́гнаний. — *Див. ще* **спаганя́ць**.

СПАДАБА́ЦЦА *док.* сподо́батися.

СПАДАБА́ЦЬ *(кого-що) док.* **1.** покоха́ти, полюби́ти, уподо́бати; **с. дзяу́чыну** покоха́ти (полюби́ти, уподо́бати) ді́вчину; **2.** *(відчути схильність до чого-небудь)* полюби́ти, уподо́бати, сподо́бати; **с. навальні́цу** полюби́ти грозу́.

СПАДАРО́ЖНІК *ч.* **1.** супу́тник; *(про людину — ще розм.)* поплі́чник; попу́тник; **мае́ ~кі** мої́ супу́тники; **2.** *астр.* супу́тник; **штучны с. Зямлі́** шту́чний супу́тник Землі.

СПАДАРО́ЖНІКАВЫ супу́тниковий.

СПАДАРО́ЖНІЦА *ж.* супу́тниця; поплі́чниця; попу́тниця.

СПАДАРО́ЖНІЦКІ попу́тницький.

СПАДАРО́ЖНІЦТВА *с.* попу́тництво.

СПАДАРО́ЖНІЧАННЕ *с.* подорожува́ння ра́зом *(з ким.)*.

СПАДАРО́ЖНІЧАЦЬ *недок.* **1.** *(кому)* бу́ти супу́тником (*ж.* супу́тницею); *(у мандрівці)* подорожува́ти ра́зом *(з ким)*; **2.** *(каму-чаму)* супрово́джувати (супрово́дити) *(кого, що)*; **пе́сня і му́зыка ~чаюць лю́дзям усё жыццё** пі́сня й му́зика супрово́джують (супрово́дять) люде́й усе́ життя́.

СПАДАРО́ЖНЫ 1. попу́тний; супу́тній; *(який рухається в одному напрямі з ким-небудь — ще)* подоро́жній; *(про вітер — ще)* ходови́й; **~ная машы́на** попу́тна (подоро́жня) маши́на; **~ная ста́нцыя** попу́тна ста́нція; **2.** *(який супроводжує головне)* побі́жний; супрові́дний; **~ныя га́зы** супрові́дні га́зи.

СПАДА́ЦЬ *недок.,* **СПА́СЦІ** *док.* **1.** *у різн. знач.* спада́ти, па́дати, спа́сти, *(про багато, про все)* поспада́ти; *(про листя пелюстки тощо — ще)* опада́ти, опа́сти, *(про багато, про все)* поопада́ти; *(про рівень води — ще)* убува́ти, убу́ти; **спа́лі ланцугі́ няво́лі** спа́ли кайда́ни (ланцюги́) нево́лі; **з галавы́ спа́ла касы́нка** з голови́ спа́ла коси́нка; **спёка яшчэ не спа́ла** спе́ка ще не спа́ла; **ужо́ ўсе́ лі́сты спа́лі** уже́ все ли́стя опа́ло; **пасля́ паво́дкі вада́ спа́ла** пі́сля по́вені вода́ спа́ла (убула́); **у хво́рага спа́ла тэмперату́ра** у хво́рого спа́ла температу́ра; **2.** *(зменшуватися в обсязі — про пухлину)* стуха́ти, сту́хнути, відтуха́ти, відту́хнути, *(багато, усе)* повідтуха́ти; *(стихати — про вітер і т. ін.)* ущуха́ти, ущу́хнути; ◊ **каро́на з галавы́ не спадзе́** коро́на з голови́ не спаде́; **спа́сці з це́ла** спа́сти з ті́ла; схуд́нути [на ті́лі]; *(від недоїдання — ще)* охля́нути.

СПАДА́ЮЧЫ 1. *прикм.* спадни́й; **~чая прагрэ́сія** *мат.* спадна́ прогре́сія; **2.** *дієприслівн.* спада́ючи; убува́ючи.

СПАДО́БА: (не) да ~бы (не) до вподо́би.

СПАДРУ́ЧНА *прислівн.* зру́чно.

СПАДРУ́ЧНЫ зручни́й; *(розм.)* похватни́й.

СПАДСПО́ДУ *див.* **спады́спаду**.

СПАДЦІШКА́ *прислівн. розм.* ни́шком, сти́ха.

СПА́ДЧЫНА *ж.* спа́дщина, спа́док *ч.*; **атрыма́ць у ~чыну** отри́мати в спа́дщину (в спа́док); **культу́рная с.** культу́рна спа́дщина, культу́рний спа́док.

СПАДЧЫНАДА́ВЕЦ, -да́ўца *ч. юр.* спадкода́вець.

СПА́ДЧЫННАСЦЬ *ж.* **1.** спадко́вість; **2.** спадкоє́мство *с.*

СПА́ДЧЫННІК *ч.* **1.** спадкоє́мець; **2.** *(трону)* насту́пник.

СПА́ДЧЫННІЦА *ж.* **1.** спадкоє́мниця; **2.** *(трону)* насту́пниця.

СПА́ДЧЫННЫ 1. спадко́вий; **~нная хваро́ба** спадко́ва хворо́ба; **~нная зямля́** спадко́ва земля́; **2.** спадкоє́мний; спадко́вий; **~ннае пра́ва** спадкоє́мне (спадко́ве) пра́во; **с. князь** спадкоє́мний князь.

СПАДЫЛБА́ *прислівн.* спідло́ба, спідло́б'я, спохму́ра.

СПАДЫ́СПАДУ і **СПАДСПО́ДУ** *прислівн. розм.* зісподу, ізспо́ду, зспо́ду, спідспо́ду, спідни́зу.

СПАЖЫ́ВА *ж.* **1.** *розм.* пожи́ва, *(розм.)* спожи́ва; **па́дкі да ~вы** ла́сий до пожи́ви; **ку́ры шука́юць ~вы** ку́ри шука́ють пожи́ву; **2.** *перен. (матеріал для роздумів, розумової діяльності тощо)* пожи́ва, *(розм.)* пожи́вок *ч.*; **с. для ро́зуму** пожи́ва (пожи́вок) для ро́зуму.

СПАЖЫВА́ЛЬНІК *ч.* споживач.

СПАЖЫВА́ЛЬНІЦА *ж.* споживачка.

СПАЖЫВА́ЦЬ *недок.,* **СПАЖЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* спожива́ти, спожи́ти; **~ва́ць мя́са** спожива́ти м'ясо; **~жы́ць дабро́** ви́користати добро́, скориста́тися добро́м.

СПАЖЫВЕ́Ц, -жыўца́ *ч.* споживач.

СПАЖЫВЕ́ЦКІ 1. *(покликаний задовольняти потреби споживача)* спожи́вчий; **~кая каапера́цыя** спожи́вча коопера́ція; **2.** *екон.* спожи́вний; **~кая ва́ртасць тава́ру** спожи́вна́ ва́ртість товару; **3.** *(який стосується споживача)* спожива́цький; **~кія настро́і** спожива́цькі на́строї.

СПАЖЫ́ТАК, -тку *ч.* **1.** ї́жа *ж.*; **2.** *розм.* ко́ристь *ч.*

СПАЖЫ́ЎНА *прислівн.* пожи́вно, три́вно, си́тно.

СПАЖЫ́ЎНАСЦЬ *ж.* пожи́вність, три́вність, си́тність.

СПАЖЫ́ЎНЫ пожи́вний, три́вний, си́тний; живи́льний; **~ныя рэ́чывы** пожи́вні речови́ни; **~нае асяро́ддзе** живи́льне середо́вище.

СПАЗНАВА́ЦЦА *недок.,* **СПАЗНА́ЦЦА** *док.* **1.** *розм.* зблѝжуватися, зблѝзитися, схо́дитися, зіхо́дитися, зійти́ся, *(про багатьох, про всіх)* посхо́дитися; *(розм. — ще)* спізнава́тися, спізна́тися; **дзе́ці ~на́ліся ў шко́ле** ді́ти зійшли́ся (спізна́лися) в школі; **2.** *(стикатися з чим-небудь)* зазнава́ти, зазна́ти; спізнава́ти, спізна́ти; *(рідко)* зві́дувати, зві́дати *(що)*; **~на́цца з цяжкі́м жыццём** зві́дати (спізна́ти) важко́го (важке́) життя́.

СПАЗНАВА́ЦЬ *недок.,* **СПАЗНА́ЦЬ** *док.* **1.** зазнава́ти, зазна́ти, *(рідко)* зві́дувати, зві́дати, дізнава́ти, дізна́ти *(чого, що)*, спізнава́ти, спізна́ти *(чого, що)*, **~на́ць паку́ты** зазна́ти (зві́дати, спізна́ти, дізна́ти) мук; **2.** *(дізнаватися)* пізнава́ти, пізна́ти; **~на́ць і́сціну** пізна́ти і́стину.

СПАЗНА́НЫ *розм.* **1.** за́з633наний, зві́даний; **2.** пі́знаний. — *Див. ще* **спазнава́ць**.

СПАЗНЕ́ЛЫ *розм.* спі́знений, спізні́лий, запі́знений, запізні́лий.

СПАЗНЕ́ННЕ *с.* **1.** спізнювання, запізнювання; **2.** спізнення, запізнення.

СПАЗНЯ́ЦЦА *недок.*, **СПАЗНІ́ЦЦА** *док.* спізнюватися, спізнятися, спізнитися, *(про багатьох, про всіх)* поспізнюватися; запізнюватися, запізнитися, *(про багатьох, про всіх)* позапізнюватися; опізнюватися, опізнитися; **~ні́цца на рабо́ту** спізнитися (запізнитися, опізнитися) на роботу; **~ні́цца з сяўбо́й** спізнитися (запізнитися, опізнитися) з сівбою.

СПА́ЙВАЦЬ *недок.*, **СПАЯ́ЦЬ** *док.* **1.** спаювати, спаяти; **спая́ць тру́бы** спаяти труби; **2.** *перен.* згуртовувати, згуртувати; **спая́ць калекты́ў** згуртувати колектив.

СПА́ЙШЧЫК *ч. спец.* паяльник.

СПАКАВА́НЫ спакований, упакований. — *Див. ще* **спако́ўваць**.

СПАКАВА́ЦЬ *див.* **спако́ўваць**.

СПАКАЙНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* спокійніший.

СПАКАЙНЕ́ЦЬ *недок.* спокійнішати.

СПАКВАЛЯ́ *прислівн. розм.* поволі, помалу, спроквволу, спроквола, спокволу, покволом.

СПАКЛАДА́НЫ кастрований, вихолощений, вичищений.

СПАКЛАДА́ЦЬ *док.* каструвати, вихолостити, вичистити; **с. жарабка́** каструвати (вихолостити, вичистити) жеребця.

СПАКО́Й, -ко́ю *і* **СУПАКО́Й, -ко́ю** *ч. у різн. знач.* спокій; **пару́шыць с. но́чы** порушити спокій ночі; **парушэ́нне грама́дскага ~ко́ю** порушення громадського спокою; **хво́раму патрэ́бен с.** хворому потрібен (потрібний) спокій; **це́ла ў ста́не ~ко́ю** тіло в стані спокою; ◊ **ве́чны с.** вічний спокій; **не дава́ць ~ко́ю** не давати спокою; **даць с.** дати спокій; **цішыня́ і с.** мир і спокій, тихо та любо, святий спокій.

СПАКО́ЙНЫ *у різн. знач.* спокійний; **~нае мо́ра** спокійне (лагідне) море; **~нае жыццё** спокійне життя; **с. конь** спокійний (*розм.* плохий) кінь; **~ная гу́тарка** спокійна розмова; **~ная ста́расць** спокійна старість; **~ныя фа́рбы пейза́жаў** спокійні фарби (барви) пейзажів; **~нае святло́** спокійне світло; **~най но́чы!** добра ніч!; на добраніч!; здорові ночуйте!

СПАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СПАКАВА́ЦЬ** *док.* спаковувати, спакувати, упаковувати, упакувати, *(багато, усе)* попакувати.

СПАКУ́ТАВАНЫ вистражданий, змучений, перемучений, згорьований. — *Див. ще* **спаку́тавацца**.

СПАКУ́ТАВАЦЦА настраждатися, змучуватися, намучитися, перемучитися.

СПАКУША́ЛЬНЫ спокусливий.

СПАКУША́ЦЦА *недок. пас.*, **СПАКУСІ́ЦЦА** *док.* **1.** спокушатися, спокуситися; **~сі́цца прапано́вай** спокуситися пропозицією; **2.** *недок. пас.* спокушатися; звáблюватися, знаджуватися; звóдитися.

СПАКУША́ЦЬ *недок.*, **СПАКУСІ́ЦЬ** *док.* спокушати, спокусити; звáблювати, звабити, знаджувати, знадити; *(жінку, дівчину — звичайно)* зводити, звести, *(багатьох, усіх)* позводити; *(розм.)* підманювати, підманити, *(рідше)* підманути.

СПАКУШЭ́ННЕ *с.* спокуса *ж.*, *(незак. д.)* спокушання.

СПАЛАСАВА́НЫ *у різн. знач.* **1.** *(розчленований смугами)* посмугований, посмужений; порізаний (покраяний) на смуги; подертий на смуги; **2.** *(побитий батогом)* посмугований, посмужений; списаний, пошматований; збасаманений. — *Див. ще* **спаласава́ць**.

СПАЛАСАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(покреслити смугами)* посмугувати; *(порізати на смуги — ще)* порізати (покраяти) на смуги; *(роздерти — ще)* подерти на смуги, подрати на смуги; *(тканину тощо розм. — ще)* пошматувати; **2.** *(побити батогом і т. ін., залишаючи рубці)* посмугувати; *(розм.)* списати, *(багатьох, усіх)* посписувати; пописати, вишмагати, пошмагати, обшмагати, пошматувати, відбатожити, вибатожити.

СПАЛАСКА́НЫ *і* **СПАЛО́СКАНЫ** змитий, обмитий. — *Див. ще* **спаласка́ць**.

СПАЛАСКА́ЦЬ *док.* **1.** змити, обмити; **2.: яго́ так ~ка́ла** *безос. розм.* його так виснажив понос (пронос).

СПАЛАСНУ́ТЫ сполосканий. — *Див. ще* **спало́скваць**.

СПАЛАСНУ́ЦЦА *див.* **спало́сквацца**.

СПАЛАСНУ́ЦЬ *див.* **спало́скваць**.

СПАЛЕ́ННЕ *с.* спалення.

СПАЛІ́ЦЬ *див.* **спа́льваць**.

СПАЛО́СКАНЫ *див.* **спаласка́ны**.

СПАЛО́СКВАЦЦА *недок. звор. пас.*, **СПАЛАСНУ́ЦЦА** *док.* споліскуватися, сполоскатися, сполоснутися.

СПАЛО́СКВАЦЬ *недок.*, **СПАЛАСНУ́ЦЬ** *док.* споліскувати, сполоскати, сполоснути.

СПАЛО́Х, -ху *ч.* переляк, ляк, сполох, *(розм.)* перестрах; **с. ахапі́ў прысу́тных** переляк (ляк) охопив (огорнув, пройняв) присутніх.

СПАЛО́ХАЦЬ *док.* злякати, перелякати, налякати, *(багатьох, усіх)* полякати, поперелякувати, поналякувати; сполохати, сполошити, *(однокр.)* сполохнути, *(багатьох, усіх)* пополохати.

СПАЛУЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** *грам.* сполучуваність; **с. слоў** сполучуваність слів; **2.** *спец.* сполучність.

СПАЛУЧА́ЛЬНЫ **1.** *грам.* єднальний; **складаназлу́чаныя ска́зы са ~ны́мі адно́сінамі** складносурядні речення з єднальними відношеннями; **2.** *спец.* сполучний; **с. рэфле́кс** сполучний (комбінаторний) рефлекс.

СПАЛУ́ЧАНАСЦЬ *ж.* **1.** сполученість, з'єднаність; **2.** *астр., мат. фіз.* спряженість; **3.** *техн.* сполученість.

СПАЛУ́ЧАНЫ **1.** *дієприкм.* сполучений, з'єднаний; **2.** *астр., мат., фіз.* спряжений; **~ныя пу́нкты** спряжені точки; **3.** *техн.* сполучений; **~ныя рысо́ры** сполучені ресори.

СПАЛУЧА́ЦЦА *недок.*, **СПАЛУЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** сполучатися, сполучитися, з'єднуватися, з'єднатися; **2.** *недок. астр., мат., фіз.* спрягатися; **3.** *недок. техн.* сполучатися; **4.** *недок. пас.* сполучатися, з'єднуватися; спрягатися.

СПАЛУЧА́ЦЬ *недок.*, **СПАЛУЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** сполучати, сполучити, з'єднувати, з'єднати;

~чыць тэорыю з практыкай сполучи́ти (з'єдна́ти) тео́рію з пра́ктикою; **~чыць фарбы** з'єдна́ти (поєдна́ти) фа́рби; **2.** *астр., мат. фіз. (з'єднувати)* спряга́ти, спрягти́; **3.** *техн. (скріплювати)* сполуча́ти, сполучи́ти.

СПАЛУЧЭННЕ *с.* **1.** *(дія)* з'єдна́ння, *(незак. д. — ще)* з'є́днування, сполу́чення, *(незак. д. — ще)* сполуча́ння, сполу́чування; **2.** *(стан)* сполу́чення; **с. зычных** сполу́чення при́голосних; **с. колераў** сполу́чення кольорів (барв); **сінтаксічнае с.** синтакси́чне сполу́чення; **3.** *мат., фіз.* спря́ження; **4.** *техн.* сполу́чення.

СПАЛЬВАЦЬ *недок.*, **СПАЛІЦЬ** *док. у різн. знач.* спа́лювати, спали́ти; **~ліць паперу** спали́ти папір; **сонца ~ліла траву** со́нце спалило траву́; **~ліць усе дровы** спали́ти всі дро́ва; **~ліць плечы на сонцы** спали́ти (спекти́) плечі (спи́ну) на со́нці; **кіслатой ~ліў руку** кисло́тою обпі́к (попі́к) ру́ку; ◊ **~ліць масты** спали́ти мости́.

СПАМІЖ *прийм. обл.* між, по́між *(ким-чим)*; се́ред *(кого-чого)*.

СПАПЯЛЕЛЫ 1. *прям.* спопелі́лий; **2.** *перен.* посірі́лий, яки́й (що) посірі́в (посірі́шав).

СПАПЯЛЕЦЬ *док.* **1.** *(зітліти, згоріти, перетворившись на попіл)* спопелі́ти, спопелі́тися; **2.** *перен.* посірі́ти.

СПАПЯЛЁНЫ спопелі́лий.

СПАПЯЛЯЦЦА *недок. звор., пас.*, **СПАПЯЛІЦЦА** *док. прям., перен.* спопеля́тися, спопели́тися, попелі́ти, спопелі́ти, *(недок.)* попели́тися.

СПАПЯЛЯЦЬ *недок.*, **СПАПЯЛІЦЬ** *док. прям., перен.* спопеля́ти, спопели́ти, *(недок)* попели́ти.

СПАРАВАЛЬНЫ парува́льний, злучни́й.

СПАРАВАННЕ *с. (про тварин)* спаро́вування, парува́ння, злуча́ння.

СПАРАВАНЫ спаро́ваний, попаро́ваний, злу́чений. — *Див. ще* **спароўваць.**

СПАРАВАЦЦА *див.* **спароўвацца**.

СПАРАВАЦЬ *див.* **спароўваць**.

СПАРАДЖАЦЬ *недок.*, **СПАРАДЗІЦЬ** *док.* **1.** *(народжувати)* роди́ти *(недок. і док.)*, *(док.)* породи́ти, спороди́ти, зроди́ти, уроди́ти; **~дзіць сына** породи́ти (спороди́ти, зроди́ти, уроди́ти) си́на; **2.** *(давати життя чому-небудь, спричинятися до чого-небудь)* поро́джувати, породи́ти *(що)*, виклика́ти, ви́кликати *(що)*, спричиня́тися, спричи́нюватися, спричини́тися *(до чого)*, спричиня́ти, спричи́нювати, спричини́ти *(що)*; **замоўчванне фактаў ~дзіла чуткі** замо́вчування фа́ктів породи́ло (ви́кликало, спричини́ло) чутки́; замо́вчування фа́ктів спричини́лося до чуто́к.

СПАРАДКАВАНЫ *розм.* упорядко́ваний. — *Див. ще* **спарадкаваць**.

СПАРАДКАВАЦЬ *док. розм.* упорядкува́ти, да́ти лад *(чому)*, довести́ до ладу́ *(що)*; **с. пасуду** упорядкува́ти (да́ти лад, довести́ до ладу́) по́суд.

СПАРАЖНЕННЕ *с.* **1.** споро́жнення, ви́порожнення; **2.** *фізіол. розм.* ви́порожнення.

СПАРАЖНЯЦЦА *недок.*, **СПАРАЖНІЦЦА** *док.* **1.** спорожня́тися, споро́жнюватися, спорожни́тися; випорожня́тися, випоро́жнюватися, ви́порожнитися; **бутэлька ~нілася** пля́шка спорожни́лася (ви́порожнилася); **2.** *розм. (видаляти з організму рештки перетравленої їжі)* випорожня́тися, випоро́жнюватися, ви́порожнитися; **3.** *розм. (позбуватися вагітності шляхом видалення плоду)* роби́ти ски́день, зроби́ти ски́день.

СПАРАЖНЯЦЬ *недок.*, **СПАРАЖНІЦЬ** *док.* **1.** спорожня́ти, споро́жнювати, спорожни́ти; випорожня́ти, випоро́жнювати, ви́порожни́ти; **~ніць пасудзіну** спорожни́ти (ви́порожнити) посу́дину; **2.** *розм. (видаляти з організму рештки перетравленої їжі)* випорожня́ти, ви́порожнити; **~ніць жывот** ви́порожнити живі́т.

СПАРАЛІЗАВАНЫ *і* **СПАРАЛІЗОВАНЫ** *прям., перен. дієприкм., а також у знач. прикм.* паралізо́ваний, спаралізо́ваний. — *Див. ще* **спаралізаваць**.

СПАРАЛІЗАВАЦЬ *док. прям., перен.* спаралізува́ти; **ногі ~вала** но́ги спаралізува́ло; **страх ~ваў яе** страх спаралізува́в її.

СПАРАНЫ[1] спа́рений; **~ная язда** *залізн.* спа́рена їзда́.

СПАРАНЫ[2] **1.** упа́рений; **2.** закип'яче́ний, скип'яче́ний.

СПАРВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СПАРЫЦЦА** *док. розм. (з'єднуватися в пару)* спа́рюватися, спа́ритися.

СПАРВАЦЬ *недок.*, **СПАРЫЦЬ** *док. (з'єднувати в пару)* спа́рювати, спа́рпити.

СПАРНЕЙ *прислівн. вищ. ст.* **1.** *(швидше, успішніше)* спірні́ше; **2.** густі́ше; **3.** ви́гідніше.

СПАРНЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* **1.** *(швидший, успішніший)* спірні́ший; **2.** ви́гідніший.

СПАРНЕЦЬ *недок. розм.* става́ти спірні́шим.

СПАРОДЖАНЫ 1. ро́джений, поро́джений, споро́джений, зро́джений, уро́джений; **2.** поро́джений; ви́кликаний, спричи́нений. — *Див. ще* **спараджаць**.

СПАРОЎВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СПАРАВАЦЦА** *док. (для приплоду)* спаро́вуватися, парува́тися, спарува́тися, *(про багатьох)* попарува́тися; злуча́тися, злучи́тися.

СПАРОЎВАЦЬ *недок.*, **СПАРАВАЦЬ** *док. (для приплоду)* спаро́вувати, спарува́ти, парува́ти, попарува́ти, злуча́ти, злучи́ти; **~ваць зубра з каровай** спарува́ти зу́бра з коро́вою.

СПАРОЦЬ *див.* **спорваць**.

СПАРЫННЯ *ж. бот.* ріжки́.

СПАРЫЦЦА[1] *див.* **спарвацца**.

СПАРЫЦЦА[2] *док.* **1.** *(парячись, дійти до готовності)* упрі́ти, упа́ритися; **2.** *(про молоко)* спа́ритися, спря́житися; **3.** *розм. (употіти)* упрі́ти.

СПАРЫЦЬ[1] *див.* **спарваць**.

СПАРЫЦЬ[2] *док.* **1.** *(зготувати в закритому посуді)* упа́рювати, упа́рити; **с. бручку** упа́рити бру́кву; **2.** *(молоко)* спа́рити, спря́жити; **3.** ушко́дити хомуто́м, підсі́дельником *(про коня)*.

СПАРЫШ[1], **-ша** *ч.* **1.** *(два спарені предмети — про плоди, рослини тощо, які зрослися)* зро́сток; **2.** *(два глиняні горщечки, з'єднані спіль-*

ною ручкою, у яких брали їжу на поле) близнята.

СПАРЫШ[2], **-шá** *ч. бот.* спориш.

СПАС[1], *род.* **спáсу** *ч. розм.* рятунок; ◊ **спáсу нямá** рятунку (*розм.* спасу) немає (немá).

СПАС[2] *ч. рел.* Спас, Спаситель.

СПАСВАЦЬ *недок.*, **СПАСВІЦЬ** *док. (здійснювати спаш або використовувати як пашу)* спасати, спасувати, спасти.

СПАСВЕНЫ спашений.

СПАСЦІГАЦЬ *недок.*, **СПАСЦІГНУЦЬ** *док. розм.* **1.** *(усвідомлювати сенс, значення чого-небудь)* осягати [розумом], осягнути [розумом], осягти [розумом], *(док.)* збагнути; **2.** *(випадати на чию-небудь долю)* траплятися, трапитися *(з ким-чим)*, *док.* спіткати *(кого-що)*; **бядá ~цігла іх сям'ю** бідá трапилася з їхньою родиною (сім'єю); бідá спіткала їхню родину (сім'ю); **3.** наздоганяти, наздогнати.

СПАСЦІГНУТЫ осягнутий [розумом], збагнутий. — *Див. ще* **спасцігáць.**

СПАСЦІЖЭННЕ *с. розм.* осягання [розумом], осягнення [розумом], збагнення; розуміння, зрозуміння.

СПАСЫЛАННЕ *с. (дія)* **1.** посилання, покликання; **2.** посилання, покликання.

СПАСЫЛАЦЦА *недок.*, **СПАСЛАЦЦА** *док.* **1.** *(показувати на кого-, що-небудь для підтвердження чи виправдання чого-небудь)* посилатися, послатися, покликатися, покликатися; **2.** *(на книжку тощо)* посилатися, послатися, покликатися, покликатися.

СПАСЫЛАЧНЫ посилальний; **с. артыкул у слоўніку** стаття-посилання (стаття-покликання) в словнику.

СПАСЫЛКА *ж. (зазначення джерела тексту)* посилання *с.*, покликання *с.*

СПАТКАННЕ *с.* **1.** зустріч *ж.*, стрічання, *(рідше)* стріча *ж.*, *(несподіване, випадкове — ще)* спіткання; **нечакáнае с.** несподівана зустріч (стріча), несподіване стрічання (спіткання); **2.** побачення; **дзяўчына спяшáецца на с.** дівчина поспішає на побачення.

СПАТКАНЫ зустрінутий, стрінутий.

СПАТКАЦЦА *див.* **спатыкáцца**[2].

СПАТКАЦЬ *див.* **спатыкáць.**

СПАТРЭБІЦЦА *док.* знадобитися, придатися, здатися; **ён мне яшчэ с.** він мені ще знадобиться (придасться); **на гэта ім с. не менш гадзіны** на це їм знадобиться (треба буде, потрібно) не менше години.

СПАТРЭБІЦЬ *док.* використати *(кого-що)*, послугувати *(чим)*; *(розм.)* зужити *(що)*, зужиткувати *(що)*, ужити; *(про продукти й т. ін. — ще розм.)* зажити.

СПАТЫКАЦЦА[1] *недок.*, **СПАТЫКНУЦЦА** *док.* **1.** спотикатися, спіткнутися, спотикнутися; *(розм.)* перечіплюватися, перечепитися; *(обл.)* шпортатися, зашпортуватися, зашпортнутися; **2.** *перен. (припускатися помилок у житті)* спотикатися, спіткнутися, спотикнутися; **3.** *перен. (під час читання, розмови тощо)* затинатися, затнутися, затятися; *(розм.)* запикуватися, запикатися, запикнутися; ◊ **конь на чатырóх нагáх, і то спатыкáецца** *присл.* кінь на чотирьох, та й то (той) спотикається; кінь на чотири ноги кований, а спотикається.

СПАТЫКАЦЦА[2] *недок.*, **СПАТКАЦЦА** *док.* зустрічатися, зустрінутися, зустрітися, *(рідше)* стрічатися, стріватися, стрінутися, стрітися.

СПАТЫКАЦЬ *недок.*, **СПАТКАЦЬ** *док.* **1.** зустрічати, зустрінути, зустріти, *(рідше)* стрічати, стрівати, стрінути, стріти; **спаткáць аднавяскóўца ў гóрадзе** зустріти (зустрінути, стрінути, стріти) односельця в місті; **спаткáць гасцéй** зустріти (зустрінути, стрінути, стріти) гостей; **спаткáць Нóвы год у цягнікý** зустріти (зустрінути, стрінути, стріти) Новий рік у потязі (поїзді); **2.** *(про нещастя й т. ін.)* траплятися, трапитися *(з ким-чим)*, *(док.)* спіткати; **спаткáла ягó нéйкае ліха** трапилося з ним якесь лихо, спіткало його якесь лихо.

СПАТЫКНЕННЕ: кáмень спатыкнéння камінь спотикання.

СПАЎНА *прислівн.* сповнá; повністю, цілком; **атрымáць разлíк с.** одержати (отримати) розрахунок сповна (повністю, цілком).

СПАЎНЯЦЬ *недок.*, **СПОЎНІЦЬ** *док.* виконувати, виконати; *(розм.)* справляти, справити, *(док.)* спевнити; **~ніць доўг** виконати обов'язок; **~ніць жадáнне** виконати бажання.

СПАХАПЛЯЦЦА *і* **СПАХОПЛІВАЦЦА** *недок.*, **СПАХАПІЦЦА** *док.* спохвачуватися, спохватитися, похоплюватися, похопитися.

СПАЦЬ *недок. у різн. знач.* спати; **с. сем гадзíн** спати сім годин; **у хáце яшчэ не клáліся с.** у хаті ще не лягали спати; **лес спіць глыбóкім сном** ліс спить глибоким сном; **яé пачýцці яшчэ спяць** її почуття ще сплять; ◊ **лáўры (чые) с. не даюць** лаври *(чиї)* не дають спати; заздрить *(хто чиїй)* славі (успіхам); **с. вéчным сном** спати вічним (гробовим, непробудним) сном; **с. у шáпку** гави (виторопні, вітрішки) ловити, вітрішки їсти (ловити, купувати, продавати); **с. як пшаніцу прадáўшы** спати як після маківки; **мя́кка сцéле, ды мýлка с.** *прик.* м'яко стеле, та твердо спати; на язиці мід (медок), а під язиком лід (льодок); у вічі як лис, а за очі як біс; словá масні, а пироги пісні.

СПАЧУВАЛЬНА *прислівн.* співчутливо.

СПАЧУВАЛЬНАСЦЬ *ж.* співчутливість.

СПАЧУВАЛЬНЫ співчутливий; **с. чалавéк** співчутлива людина.

СПАЧУВАННЕ *с. у різн. знач.* співчуття, співчування.

СПАЧУВАЦЬ *недок. у різн. знач.* співчувати; **с. бацькóўскаму гóру** співчувати батьківському горю; **с. маладзёжнаму рýху** співчувати молодіжному рухові.

СПАЧУВАЮЧЫ *імен.* який (що) співчуває, сповнений співчуття, співчутливець.

СПАЧЫВАЦЬ *недок.*, **СПАЧЫЦЬ** *док.* **1.** відпочивати, відпочити, спочивати, спочити; **2.** *перен. вис. (бути похованим)* спочивати, спочити; ◊ **~вáць на лáўрах** спочивати на лаврах; спочивати по успіхах (по великій і славній праці, після великої і славної праці); **~чыць вéчным сном** заснути (спочити) вічним сном; навіки заснути.

СПАЧЫН, -ну *ч.* відпочинок, спочинок, спо-

чи́н, спочи́вок, спочива́ння *с.*, відпочива́ння *с.*; ◊ **пача́ў за здаро́ўе, а ко́нчыў за с.** *присл.* заспіва́є весі́льної, а на журбу́ зве́рне; до́бре зача́в, ли́хо скінчи́в; почне́ про волі́, а кінча́є про голубі́.

СПАЯ́НАСЦЬ *ж.* **1.** *прям.* спа́яність; **2.** *перен.* згурто́ваність.

СПАЯ́НЫ 1. *прям.* спа́яний; **2.** *перен.* згурто́ваний.

СПАЯ́ЦЬ *див.* **спа́йваць**.

СПЕЛАВА́ТЫ недоспі́лий, недости́глий.

СПЕ́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** *прям.* спі́лість, дости́гліcть, сти́глість, доспі́лість; **2.** *перен.* зрі́лість.

СПЕ́ЛЫ 1. спі́лий, дости́глий, сти́глий, ви́спілий, доспі́лий; **2.** *перен.* *(досконалий, ґрунтовний, майстерний)* зрі́лий; **~лыя ду́мкі** зрі́лі думки́.

СПЕРАЗА́НЫ *прост.* упері́щений, опері́щений, опере́заний, упере́заний, угрі́тий, огрі́тий. — *Див. ще* **сперaза́ць**.

СПЕРАЗА́ЦЬ *док. прост.* *(сильно вдарити)* упері́щити, опері́щити, опереза́ти, упереза́ти, угрі́ти, огрі́ти, опекти́.

СПЕ́РЦІ[1] *див.* **спіра́ць**.

СПЕ́РЦІ[2] *док. прост.* *(украсти)* поцу́пити, ути́рити.

СПЕ́СЦІЦЦА *див.* **спе́шчвацца**.

СПЕ́СЦІЦЬ *див.* **спе́шчваць**.

СПЕ́ТЫ проспі́ваний.

СПЕ́ЎКА *ж.* спі́ванка.

СПЕ́ЎНІК *ч.* *(збірник пісень)* пісе́нник, *(рідко)* співа́ник.

СПЕХ, *род.* **спе́ху** *ч. розм.* по́спіх; ◊ **(гэ́та) не к спе́ху** це не спі́шна спра́ва, з цим мо́жна не поспіша́ти.

СПЕ́ХАМ *прислівн.* по́спіхом; кваплі́во, по́квапом, поква́пно, поква́пливо, сква́пно, скваплі́во.

СПЕЦАДЗЕ́ННЕ *с.* **(спецыя́льнае адзе́нне)** *і* **СПЕЦВО́ПРАТКА** *ж.* **(спецыя́льная во́пратка)** спецо́дяг *ч.* (спеціа́льний о́дяг).

СПЕЦПАДРЫХТО́ЎКА *ж.* **(спецыя́льная падрыхто́ўка)** спецпідгото́вка (спеціа́льна підгото́вка).

СПЕ́ЦЦА *див.* **спява́цца**.

СПЕЦЫЯЛІЗАВА́НЫ *дієприкм., прикм.* спеціалізо́ваний.

СПЕЦЫЯЛІЗАВА́ЦЦА 1. *недок. і док.* спеціалізува́тися *(з чого, у чому, на чому)*; **с. па садаво́дству** спеціалізува́тися із садівни́цтва (в садівни́цтві, на садівни́цтві); **2.** *недок. пас.* спеціалізува́тися.

СПЕЦЫЯЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* спеціалізува́ти; **с. прадпрые́мствы** спеціалізува́ти підприє́мства.

СПЕЦЫЯЛІЗА́ЦЫЯ *ж.* спеціаліза́ція.

СПЕЦЬ[1] *док.* проспіва́ти *(що)*, заспіва́ти *(що, чого)*; **с. пе́сню** проспіва́ти пі́сню, заспіва́ти пі́сню (пі́сні).

СПЕЦЬ[2] *недок.* **1.** *(ставати стиглим)* спі́ти, достига́ти, сти́гнути; **2.** *перен.* *(набувати викінченої форми)* визріва́ти; **у яго́ спе́ла но́вае ра́шэ́нне гэ́тай прабле́мы** у нього визріва́в нови́й ро́зв'язок ціє́ї пробле́ми.

СПЕ́ШКА *ж.* по́спіх *ч.*

СПЕ́ШНА *прислівн.* **1.** *(невідкладно)* спі́шно; нага́льно, пи́льно, негáйно; **2.** *(квапливо)* поспі́шно.

СПЕ́ШНАСЦЬ *ж.* **1.** спі́шність; нага́льність, пи́льність; нега́йність; **2.** поспі́шність.

СПЕ́ШНЫ 1. спі́шний; *(невідкладний — ще)* нага́льний, пи́льний; *(який потребує невідкладного виконання)* нега́йний; **~ная спра́ва** спі́шна (нага́льна, пи́льна; нега́йна) спра́ва; **~ным пара́дкам** спі́шно; нага́льно; нега́йно; **2.** поспі́шний; кваплі́вий; **~ныя вы́вады** поспі́шні ви́сновки; **~ныя кро́кі** кваплі́ві кро́ки.

СПЕ́ШЧАНАСЦЬ *ж.* зні́женість, розні́женість; розпе́щеність.

СПЕ́ШЧАНЫ *дієприкм.* зні́жений, розні́жений, ви́ніжений, пе́щений; розпе́щений.

СПЕ́ШЧВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СПЕ́СЦІЦЦА** *док.* зні́жуватися, зні́житися, розні́жуватися, розні́житися, *(недок.)* пести́тися; розпе́щуватися, розпе́ститися.

СПЕ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **СПЕ́СЦІЦЬ** *док.* зні́жувати, зні́жити, розні́жувати, розні́жити, *(док.)* ви́ніжити, *(недок.)* пе́стити; *(балуючи — ще)* розпе́щувати, розпе́стити; **~сціць дзяце́й** розпе́стити діте́й.

СПЁРТАСЦЬ *ж.* ва́жкість; заду́шливість, заду́шність; за́тхлість.

СПЁРТЫ[1] **1.** *дієприкм. прост.* спе́ртий; зі́пхнутий; сти́снутий, сти́снений, зду́шений, зда́влений; **2.** *дієприкм. прост.* ви́гнаний, зі́пхнутий; **3.** *прикм. розм.* *(важкий — про повітря)* важки́й; заду́шливий, заду́шний; за́тхлий; **~тае паве́тра** важке́ (заду́шливе, за́тхле) пові́тря.

СПЁРТЫ[2] *прост.* поцу́плений. — *Див. ще* **спе́рці**[2].

СПІЛАВА́НЫ *і* **СПІЛО́ВАНЫ** спи́ляний, зрі́заний. — *Див. ще* **спіло́ўваць**.

СПІЛО́ЎВАННЕ *с.* спиля́ння, *(незак. д. — звичайно)* спи́лювання.

СПІЛО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* спи́люватися, зріза́тися [пи́лкою], зрі́зуватися [пи́лкою].

СПІЛО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СПІЛАВА́ЦЬ** *док.* спи́лювати, спиля́ти, *(багато, усе)* поспи́лювати; зрі́зувати [пи́лкою], зріза́ти [пи́лкою], *(док.)* зрі́зати [пи́лкою], *(багато, усе)* позрі́зувати [пи́лкою]; **~ва́ць дрэ́ва** спиля́ти (зрі́зати [пи́лкою]) де́рево.

СПІЛО́ЎКА *ж.* спиля́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* спи́лювання *с.*

СПІ́НА *ж.* спина; **выпрастаць ~ну** ви́простати (розігну́ти) спи́ну; ◊ **гнуць ~ну** гну́ти спи́ну (хребе́т); **паказа́ць ~ну** показа́ти спи́ну, накива́ти п'я́тами; **на ўла́снай ~не (паказа́ць, адчу́ць што)** на своїй шку́рі (спи́ні) спро́бувати (ви́пробувати, відчу́ти) *(що)*; **хава́цца (за чыю)** **~ну** хова́тися *(за чиєю)* спи́ною; **недасо́л на стале́, перасо́л на ~не́** *присл.* недосі́л на столі́, пересі́л на голові́.

СПІ́ННА-БРУШНЫ́ спи́нно-черевни́й.

СПІННАМАЗГАВЫ́ спинномозкови́й; **~вы́я не́рвы** спинномозкові́ не́рви.

СПІННЫ́ спинни́й; **с. хрыбе́т** *анат.* спинни́й хребе́т; **~нна́я струна́** *анат.* спинна́ струна́, хо́рда.

СПІРА́ЦЬ *недок.*, **СПЕ́РЦІ** *док. прост.* **1.** *звичайно безос.* спира́ти, спе́рти, сти́скувати, стиска́ти, сти́снути, души́ти, зду́шувати, здуши́ти, зда́влювати, здави́ти, *(багато, усе)* позда́влювати; **спе́рла дых** *(у каго)* дух (ди́хання, ві́ддих) спе́рло *(в кого)*, забило дух (ди́хання) *(кому)*; **2.** *(збирати в купу)* спиха́ти, зіпхну́ти; **3.** *(з посади)* виганя́ти, виго́нити, ви́гнати; спиха́ти, зіпхну́ти.

СПІРТ, *род.* **спі́рту** *ч.* спирт; **драўня́ны с.** деревни́й спирт; **ві́нны с.** ви́нний спирт.

СПІРТААЧЫШЧА́ЛЬНЫ *спец.* спиртоочи́сний, спиртоочи́щувальний.

СПІРТАВА́НЫ *спец.* спирто́ваний, *(док.)* проспирто́ваний. — *Див. ще* **спіртава́ць**.

СПІРТАВА́ЦЦА *недок. пас. спец.* спиртува́тися.

СПІРТАВА́ЦЬ *недок. спец.* спиртува́ти.

СПІРТАВЫ́ *і* **СПІРТО́ВЫ** спиртови́й.

СПІРТАГАРЭ́ЛАЧНЫ спиртогорілча́ний.

СПІС, -а *і* **СПІ́САК, -ска** *ч.* спи́сок; **спі́сы старажы́тных ле́тапісаў** спи́ски староdáвніх літо́писів; **спі́сы вы́баршчыкаў** спи́ски ви́борців; ◊ **чо́рныя спі́сы** чо́рні спи́ски.

СПІ́САЧНЫ облі́ко́вий.

СПІ́СВАЦЦА *недок.*, **СПІСА́ЦЦА** *док. у різн. знач.* спи́суватися, списа́тися; **~са́цца з карабля́** списа́тися з корабля́; **ало́вак ~са́ўся** олі́вець списа́вся; **~са́цца са сваі́мі аднаку́рснікамі** зв'яза́тися (списа́тися) зі свої́ми одноку́рсниками.

СПІ́СВАЦЬ *недок.*, **СПІСА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* спи́сувати, списа́ти, *(багато, усе)* поспи́сувати; **~са́ць тэкст з кні́гі** списа́ти текст з книжки; **~са́ць дыкта́нт у суcе́да** списа́ти дикта́нт у сусі́да; **~са́ць з карабля́** списа́ти з корабля́; **~са́ць мно́га старо́нак** списа́ти (поспи́сувати) бага́то сторіно́к; **~са́ць ало́вак** списа́ти олівця́ (олі́вець); **~са́ць усю́ спі́ну пу́гай** списа́ти всю спи́ну батого́м (пу́гою); **~са́ць у расхо́д** списа́ти на вида́ток.

СПІ́ЦА *ж. у різн. знач.* спи́ця; **уставі́ць ~цу ў ко́ла** вста́вити спи́цю в ко́лесо; **апо́шняя с. ў каля́сніцы** п'я́те ко́лесо до во́за, оста́ння (деся́та) с(ш)пи́ця в ко́лесі.

СПІЧА́К, -ка́ *ч.* **1.** *(для плетіння)* спи́ця *ж.*, дро́тик; **2.** *(верхня загострена частина чогонебудь)* шпи́чка *ж.*, шпича́к; гостря́к; **4.** *архіт.* шпиль.

СПЛА́КАНЫ *розм. (про обличчя, очі)* запла́каний.

СПЛАНАВА́НЫ 1. *у різн. знач.* сплано́ваний; **2.** розби́тий. — *Див. ще* **спланава́ць.**

СПЛАНАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(скласти план)* спланува́ти; **с. рабо́ту** спланува́ти робо́ту; **с. буды́нак** спланува́ти будівлю; **2.** *(розмістити за планом)* розби́ти; **с. сквер** розби́ти сквер.

СПЛАНІ́РАВАЦЬ *док. ав.* спланерува́ти.

СПЛАЎЛЯ́ЦЬ[1] *недок.*, **СПЛА́ВІЦЬ**[1] *док.* **1.** *(метали)* сплавля́ти, спла́вити, сто́плювати, стопи́ти; **2.** *перен.* сплавля́ти, спла́вити; **пісьме́ннік спрабу́е ~віць ры́сы ро́зных асо́б у адзі́ным во́бразе** письме́нник намага́ється спла́вити ри́си рі́зних осіб у єди́ному о́бразі.

СПЛАЎЛЯ́ЦЬ[2] *недок.*, **СПЛА́ВІЦЬ**[2] *док.* **1.** *(водою — про ліс, колоди)* сплавля́ти, спла́вити; *(недок. обл.)* пла́вити; *(недок. гонити — ще)* гна́ти; **2.** *перен. розм.* збува́ти, збу́ти, *(багато, усе)* позбува́ти *(кого-що)*; *(спекуватися)* збува́тися, позбува́тися, позбу́тися; *(розм.)* зди́хуватися, зди́хатися; **~віць няпро́шанага го́сця** позбу́тися (зди́хатися) непро́шеного го́стя; **~віць непатрэ́бны тава́р** збу́ти непотрі́бний това́р.

СПЛА́ЎШЧЫК[1] *ч. (металів)* спла́влювач.

СПЛА́ЎШЧЫК[2] *(лісу)* сплавни́к; *(плотів — ще)* плота́р.

СПЛЕ́СКВАЦЬ *недок.*, **СПЛЯСКА́ЦЬ** *док.* сплю́щувати, сплю́щити; *(док.)* сплеска́ти; **~ка́ць вялі́кі цвік** сплю́щити (сплеска́ти) вели́кий цвях (вели́кого цвя́ха).

СПЛЕ́СНЕЛЫ *див.* **сплясне́лы.**

СПЛЕ́СЦІ *див.* **сплята́ць.**

СПЛЕ́СЦІСЯ *док.* **1.** *прям., перен.* сплести́ся; **галі́нкі дрэ́ў спля́ліся** ві́ти дере́в сплели́ся; **падзе́і спля́ліся ў склада́ны ву́зел** події́ сплели́ся в оди́н (складни́й) ву́зол; **2.** *перен. розм. (почати сваритися, почати бійку)* зчепи́тися; **спля́ліся бі́цца** зчепи́лися би́тися.

СПЛЁЎВАННЕ *с.* спльо́вування.

СПЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **СПЛЮ́НУЦЬ** *док.* спльо́вувати, сплю́нути; **~нуць слі́ну** сплю́нути сли́ну; **~нуць на траву́** сплю́нути на траву́.

СПЛЫВА́ЦЬ *недок.*, **СПЛЫ́СЦІ** *і* **СПЛЫ́ЦЬ** *док.* **1.** сплива́ти, спливти́; **кла́дка сплыла́ ў час паво́дкі** кла́дка сплила́ під час по́вені; **2.** *прям., перен.* мина́ти, мину́ти, зника́ти, зни́кнути, сплива́ти, спливти́; **мало́досць даўно́ сплыла́** мо́лодість давно́ мину́ла (сплила́); **3.** *(про рідину)* стіка́ти, стекти́; **яна́ сплыла́ крывёю** вона́ стекла́ кро́в'ю; ◊ **было́ ды сплыло́** було́ та загуло́, було́ та спливло́, було́ та за водо́ю пішло́.

СПЛЮ́ШЧАНЫ[1] *(про очі)* заплю́щений. — *Див. ще* **сплю́шчваць**[1].

СПЛЮ́ШЧАНЫ[2] сплю́щений. — *Див. ще* **сплю́шчваць**[2].

СПЛЮ́ШЧВАЦЦА[1] *недок. звор., пас.*, **СПЛЮ́ШЧЫЦЦА**[1] *док. (про очі)* заплю́щуватися, заплю́щитися.

СПЛЮ́ШЧВАЦЦА[2] *недок. звор., пас.*, **СПЛЮ́ШЧЫЦЦА**[2] *док. (під тиском)* сплю́щуватися, сплю́щитися; сплеска́тися; **гало́ўка цвіка́ ~шчылася** голо́вка цвя́ха сплю́щилася (сплеска́лася).

СПЛЮ́ШЧВАЦЬ[1] *недок.*, **СПЛЮ́ШЧЫЦЬ**[1] *док. (очі)* заплю́щувати, заплю́щити.

СПЛЮ́ШЧВАЦЬ[2] *недок.*, **СПЛЮ́ШЧЫЦЬ**[2] *док. (тиском)* сплю́щувати, сплю́щити; *(док.)* сплеска́ти.

СПЛЯВА́НЫ *розм.* запльо́ваний. — *Див. ще* **сплява́ць.**

СПЛЯВА́ЦЬ *док. розм.* заплюва́ти.

СПЛЯ́ЖАНЫ 1. *розм.* ви́рубаний, повиру́буваний; пору́баний, посі́чений; **2.** *розм.* зато́птаний; **3.** *розм.* ви́топтаний, сто́птаний, ви́толочений, столо́чений, потоло́чений; **4.** *прост. груб.* моло́снутий, бря́знутий, огрі́тий, уперí́щений; урепі́жений. — *Див. ще* **спля́жыць.**

СПЛЯ́ЖЫЦЬ *док.* **1.** *розм. (ліс)* ви́рубати, *(багато, усе)* повиру́бувати; *(знищити рубанням)*

порубáти, посіктú; **будавáлі дарóгу і ~жылі ўвесь бяр́эзнік** будувáли дорóгу й вúрубали (повирýбували, порубáли) весь березня́к (берéзник, усю́ берéзину); **2.** *розм. (пом'яти, забруднити)* затоптáти, *(багато, усе)* позатóптувати; **усю́ пасцéль ~жылі** усю́ пóстіль затоптáли; **3.** *розм.* вúтоптати, *(багато, усе)* повитóптувати; *(затопчуючи, знищити — ще)* стоптáти, *(багато, усе)* постóптувати; *(посіви, траву — ще)* вúтолочити, *(багато, усе)* повитолóчувати; столочúти, потолочúти; **скацíна ~жыла вíку** худóба (скотúна) вúтолочила (столочúла, потолочúла) вúку; **4.** *прост. груб. (ударити)* молóснути, бря́знути, огрíти, уперíщити; урепíжити *(перев. батогом, різкою, палицею й т. ін., залишаючи довгий слід)*; **5.** *(про хворобу)* звалúти; **інфáркт раптóўна бáцьку ~жыў** інфáркт зненáцька звалúв бáтька; **6.** забúти *(звичайно тварину, птаха; перен. — негативно оцінити)* знúщити; **крытык прóста ~жыў рамáн вядóмага пісьмéнніка** крúтик прóсто знúщив ромáн відóмого письмéнника.

СПЛЯ́МІЦЦА *док. розм.* заплямувáтися, заплямúтися.

СПЛЯ́МІЦЬ *див.* **пля́міць**.

СПЛЯСКА́НЫ сплéсканий, сплю́щений. — *Див. ще* **сплéскваць**.

СПЛЯСКА́ЦЬ *див.* **сплéскваць**.

СПЛЯСНÉЛЫ *і* **СПЛÉСНЕЛЫ** заплíсня́вілий, плíснявий; цвілúй, зацвíлий, поцвíлий; **с. хлеб** заплíсня́вілий (цвілúй, зацвíлий) хліб.

СПЛЯСНÉЦЬ *док.* заплíсня́віти, зацвістú.

СПЛЯТА́ЦЦА *недок.*, **СПЛÉСЦІСЯ** *док.* **1.** сплітáтися, сплестúся, *(про багато, про все)* посплітáтися; **2.** *недок. пас.* сплітáтися; звивáтися; виплітáтися.

СПЛЯТА́ЦЬ *недок.*, **СПЛÉСЦІ** *док.* сплітáти, сплестú, *(багато, усе)* посплітáти; *(вінок — ще)* звивáти, звúти, *(багато)* позвивáти; **сплéсці вянóк** сплестú (звúти) вінкá (вінóк); **сплéсці кóшык** сплестú кóшика (кóшик); **сплéсці рýкі** склáсти рýки.

СПЛЯЦÉННЕ *с.* сплéтення, сплетíння; **с. акалíчнасцей** збіг (сплéтення, сплетíння) обстáвин; **сóнечнае с.** сóнячне сплетíння.

СПО́ГАДЗЬ *ж. обл.* співчуття́, співчувáння.

СПО́ДАК, -дка *ч.* блюдце *с.*, блю́дко *с.*

СПО́ДАЧАК, -чка *ч. зменш.-пестл.* блю́дечко.

СПО́ДНІ 1. *(про білизну)* спíдній; **~няя бялíзна** спíдня білúзна (одéжа), спíдній óдяг, білúзна; **2.** вúворітний, спíдній; **с. бок сарóчкі** вúворітний (спíдній) бік сорóчки; **3.** *розм.* нúжній; *(прям.; розміщений унизу — ще)* дóліший; **с. брус** нúжній (дóліший) брус.

СПО́ДНІКІ, -каў *тільки мн. розм.* спíдні, підштáники.

СПО́РВАЦЬ *недок.*, **СПАРО́ЦЬ** *док.* **1.** спóрювати, спорóти; **~рóць гýзікі** спорóти ґýдзики; **2.** *(знімати палицею, тичкою)* скидáти, скúнути, *(багато, усе)* поскидáти; **~рóць птушынае гняздó** скúнути пташúне (птáшаче) гнíздó; **3.** *розм. (чимось гострим)* колóти, поколóти, *(розм.)* штúркати, поштúркати, штрикáти, поштрикáти; **~рóць шпíлькамі** поколóти (поштúркати, поштрикáти) шпилькáми.

СПО́РНА *прислівн.* **1.** *(швидко)* спóрно; **2.** гýсто; **3.** вúгідно.

СПО́РНАСЦЬ *ж.* **1.** *(швидкість)* спóрність; **2.** густотá, гýстість; **3.** вúгідність.

СПО́РНЫ 1. *(швидкий і успішний)* спóрий, спірнúй; **~ная прáца** спóра (спíрнá) прáця (робóта); **2.** *(про дощ, який швидко покриває або змочує землю)* ряснúй; **3.** *(про почерк)* густúй; **4.** *(який дає найліпші результати при малих господарських витратах)* вúгідний; **~ная пшанíца** вúгідна пшенúця.

СПОРТ, *род.* **спóрту** спорт.

СПОРТАБСТАЛЯВА́ННЕ *с.* **(спартыўнае абсталявáнне)** спортоблáднання (спортúвне облáднання).

СПОРТГАРАДО́К, -дкá *ч.* **(спартыўны гарадóк)** спортмістéчко (спортúвне містéчко).

СПОРТПЛЯЦО́ЎКА *ж.* **(спартыўная пляцóўка)** спортмайдáнчик *ч.* (спортúвний майдáнчик).

СПО́САБ, -бу *ч. у різн. знач.* спóсіб; **с. вытвóрчасці** спóсіб виробнúцтва; **прывы́чны с. жыцця́** звúчний спóсіб життя́; ◊ **мець с.** мáти профéсію (заня́ття); **даць с.** вúзначити, упорядкувáти, прилаштувáти.

СПО́ТАЙКУ *прислівн.* нúшком, стúха; *(розм.)* нúшком-тúшком, тúшком-нúшком, спідтúха, нúщечком, знúшка.

СПРА́ВА[1] *ж. у різн. знач.* спрáва, *(рідше)* дíло *с.*; **я да вас па ~ве** я до вас у спрáві; **узя́цца за ~ву** узя́тися за дíло (спрáву); **бягýчыя ~вы** потóчні спрáви; **с. сумлéння** спрáва чéсті; **судóвая с.** судовá спрáва; **падшы́ць да ~вы** підшúти до спрáви; **як вáшы ~вы?** як вáші спрáви? як ся мáєте? ◊ **галóўная с.** головнé, гóловно, основнé; **кéпскія (дрэ́нныя) ~вы** кéпські (погáні) спрáви; **цёмная с.** тéмна спрáва; **íншая с.** íнша річ; **мець ~ву** мáти спрáву; **на сáмай ~ве** насправді, спрáвді; **быць у кýрсе ~вы** бýти обізнаним *(з чим)*, бýти поінформóваним *(про що)*, бýти в кýрсі спрáви; **бліжэ́й да ~вы** блúжче до дíла (до сýті); **у тым вось і с.** у тóму то й річ; **вядóмая с. (рэч)** *у знач. вст. сл.* відóма (вúдима, пéвна) річ; звичáйно, звíсно; **пакýль суд ды с.** пóки суд та дíло, пóки те та се, пóки дíйде до дíла; **за малы́м с. стáла** малóго (дрібнúці) не стає (бракýє, не вистачáє); **не мая́ (твая́, вáша *і пад.*) с.** не моє́ (твоє́, вáше *й т. ін.*) дíло; не моя́ (твоя́, вáша *й т. ін.*) спрáва; мені (тобí, вам *і т. ін.*) [це] байдýже; **мая́ с. — старанá** моя́ хáта скрáю; не мáю нічóго спíльного *(з чим)*; **у чым с.?** у чóму річ?; **не ў гэ́тым с.** не в цьóму річ; **с. ў тым, што...** річ у тóму (у тім), що...; **заплéчных спраў мáйстар** *заст.* кат, катю́га, мáйстер голови стинáти; **канéц — ~ве вянéц** *прик.* кінéць — дíлу вінéць; кінéць дíло вінчáє (хвáлить); кóжній спрáві кінця́ глядú.

СПРА́ВА[2] *прислівн.* правóруч, спрáва; **с. ад дарóгі — дзве старэ́нькія бярóзы** правóруч (спрáва) від дорóги — дві старéнькі берéзи.

СПРАВАВО́Д *ч.* справочúнець.

СПРАВАВО́ДНЫ справочúнний.

СПРАВАВО́ДСТВА *с.* справочи́нство, діловóдство.

СПРАВАЗДА́ЧА *ж.* звіт *ч.*; **с. аб камандзіро́ўцы** звіт про відря́дження; **с. аспіра́нта вучо́наму саве́ту** звіт аспіра́нта вче́ній раді; **грашо́вая с. зацве́рджана** грошови́й звіт затве́рджено.

СПРАВАЗДА́ЧНА-ВЫ́БАРНЫ звітно-ви́борний; **с.-в. сход** звітно-ви́борні збо́ри.

СПРАВАЗДА́ЧНАСЦЬ *ж.* звітність.

СПРАВАЗДА́ЧНЫ звітний.

СПРАВАКАВА́НЫ спровокóваний. — *Див. ще* **справакава́ць**.

СПРАВАКАВА́ЦЬ *док.* спровокува́ти.

СПРАВУ́НКІ, -каў *одн.* **справу́нак, -нка** *ч. прост.* ділá, спрáви.

СПРАГА́ЛЬНАСЦЬ *ж. грам.* дієвідмі́нюваність.

СПРАГА́ЛЬНЫ *грам.* дієвідмі́нюваний; **с. дзеясло́ў** дієвідмі́нюване дієслóво.

СПРАГА́ЦЦА[1] *недок.*, **СПРЭ́ГЧЫСЯ** *док.* **1.** *(про коней у запрязі; об'єднуватися для якоїсь справи)* спрягáтися, спрягти́ся; **2.** *недок. пас.* спрягáтися.

СПРАГА́ЦЦА[2] *недок. звор., пас. грам. тільки 3 ос.* дієвідмі́нюватися.

СПРАГА́ЦЬ[1] *недок.*, **СПРЭ́ГЧЫ** *док. (запрягати разом, об'єднувати)* спрягáти, спрягти́.

СПРАГА́ЦЬ[2] *недок. грам.* дієвідмі́нювати.

СПРАГНАЗІ́РАВАЦЬ *док.* спрогнозувáти.

СПРАДАВА́ЦЬ *недок.*, **СПРАДА́ЦЬ**[1] *док. (майно)* спрóдувати, спродавáти, спрóдати, *(багато, усе)* поспрóдувати, попродавáти, попрóдати.

СПРАДА́ЦЬ[2] *недок.*, **СПРА́СЦІ** *док.* спрядáти *(льон)*, спря́сти.

СПРАДВЕ́КУ *прислівн.* споконві́ку, споконві́ків, споконві́чно, спрáвіку; *(розм.)* од рóдувіку, зрóду-віку, зрóду-зві́ку, од вікíв; відкóли (як) світ світом.

СПРАДВЕ́ЧНА *прислівн.* одві́чно, одві́ку, *(рідше)* відві́чно, відві́ку; зві́ку.

СПРАДВЕ́ЧНЫ одві́чний, *(рідше)* відві́чний; споконві́чний, праві́чний, предкові́чний.

СПРАЕКТАВА́НЫ[1] спроектóваний. — *Див. ще* **спраектава́ць**[1].

СПРАЕКТАВА́НЫ[2] спроектóваний. — *Див. ще* **спраектава́ць**[2].

СПРАЕКТАВА́ЦЬ[1] *док. (розробити, скласти проект)* спроектувáти.

СПРАЕКТАВА́ЦЬ[2] *док. спец. (про проекцію)* спроектувáти.

СПРА́ЖАЧКА *ж. зменш.-пестл.* пря́жечка.

СПРА́ЖАЧНЫ пря́жковий.

СПРА́ЖКА *ж.* пря́жка.

СПРА́ЖКАВЫ пря́жковий.

СПРАЖЭ́ННЕ *с. грам.* **1.** *(дія)* дієвідмі́нювання; **2.** *(група дієслів)* дієвідмі́на *ж.*

СПРАКТЫКАВА́НАСЦЬ *ж.* досві́дченість.

СПРАКТЫКАВА́НЫ досві́дчений; *(про око — ще)* призвичáєний.

СПРАКТЫКАВА́ЦЦА *док.* набу́ти дóсвіду, наби́ти (наламáти) ру́ку.

СПРАСАВА́НЫ *і* **СПРАСО́ВАНЫ** спресóваний. — *Див. ще* **спрасо́ўваць**.

СПРАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СПРАСАВА́ЦЬ** *док.* спресóвувати, спресувáти; **спрасава́ць се́на** спресувáти сíно.

СПРА́СЦІ *див.* **спрада́ць**.

СПРАСЦІ́ЦЬ *див.* **спрашча́ць**.

СПРАТ, -та *і* **-ту** *ч. розм.* **1. -та** схóвище *с.*, схóвок; **2. -ту** пристанóвище *с.*, приту́лок, зáхисток; **3.** схóванка *ж.*, схов, схóвок, *(розм.)* хóванка *ж*, схрон, *(обл.)* криї́вка *ж.*

СПРА́ХЛЫ яки́й (що) зотлíв (стлíв, ви́тлів, перетлíв), зотлíлий, стлíлий, ви́тлілий, перетлíлий, потлíлий.

СПРА́ХНУЦЬ *док.* зотлíти, стлíти, ви́тліти, перетлíти, *(про багато, про все)* потлíти; ◊ **каб ты спрах!** щоб (бодáй) ти пропáв!; хай за тобóю заклекóче!; щоб твоя́ й путь заклекотíла!; щоб (бодáй) ти [нáгло] зслиз!; нехáй (хай) тебé ли́жень злиже!; бодáй тебé з корíнням ви́рвало (ви́кинуло, ви́гладило)!; **каб яно́ ~хла!** пропади́ ти прóпадом!; згинь!; бодáй ти прóпадом пропáв!; добрá б тобí не булó!; щоб (бодáй) ти ізсли́з!

СПРАЦАВА́НАСЦЬ[1] *ж. (узгодженість у роботі)* спрацьóваність.

СПРАЦАВА́НАСЦЬ[2] *ж. техн.* спрацьóваність.

СПРАЦАВА́НЫ 1. *техн. (зношений)* спрацьóваний; **2.** *(виснажений надмірною працею; стомлений працею)* спрацьóваний, стру́джений. — *Див. ще* **спрацо́ўвацца**[2].

СПРАЦО́ЎВАЦЦА[1] *недок.*, **СПРАЦАВА́ЦЦА**[1] *док. (досягати узгодженості в роботі)* спрацьóвуватися, спрацювáтися.

СПРАЦО́ЎВАЦЦА[2] *недок.*, **СПРАЦАВА́ЦЦА**[2] *док.* **1.** *техн. (зношуватися, стиратися від роботи)* спрацьóвуватися, спрацювáтися; **2.** *(страждати від надмірної праці; стомлюватися, втрачати силу, здоров'я від виснажливої надмірної праці)* спрацьóвуватися, спрацювáтися, виробля́тися, вирóблюватися, ви́робитися.

СПРАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СПРАЦАВА́ЦЬ** *док. техн.* спрацьóвувати, спрацювáти; **механі́зм не спрацава́ў** механíзм не спрацювáв.

СПРАЧА́ЛЬНІК *ч. розм.* суперéчник, сперечáльник.

СПРАЧА́ЛЬНІЦА *ж. розм.* суперéчниця, сперечáльниця.

СПРАЧА́ЦЦА *недок. у різн. знач.* сперечáтися; **с. няма́ аб чым** сперечáтися немáє (немá) про що; **с. з-за чаргі́** сперечáтися чéрез чéргу; **с. з ве́трам** *перен.* сперечáтися з вíтром.

СПРАШЧА́ЦЬ *недок.*, **СПРАСЦІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* спрóщувати, спрости́ти; **~ці́ць канстру́кцыю машы́ны** спрости́ти констру́кцію маши́ни; **~ці́ць ду́мку пісьме́нніка** спрости́ти ду́мку письмéнника.

СПРАШЧЭ́ННЕ *с. у різн. знач.* спрóщення; *(незак. д. — ще)* спрóщування.

СПРУЖЫ́НА *ж. прям., перен.* пружи́на; **баява́я с.** *військ.* бойовá пружи́на; **ён з'яўля́ецца галоўна́й ~най у гэ́тай спра́ве** він — головнá пружи́на в цій спрáві.

СПРУЖЫ́НІСТА *прислівн.* пружи́сто, пру́жко.

СПРУЖЫ́НІСТАСЦЬ *ж.* пружи́стість.

СПРУЖЫ́НІСТЫ пружи́стий, пружки́й, пру-

жи́нястий, пружня́стий, пружна́стий; **с. крок** пружи́стий (пружки́й) крок.

СПРУЖЫ́НІЦЦА *недок.* пружи́нитися.

СПРУЖЫ́НІЦЬ *недок.* пружи́нити.

СПРУЖЫ́НКА *ж. зменш.-пестл.* пружи́нка.

СПРУЖЫ́ННЫ пружи́нний.

СПРУЖЫНО́ВЫ пружи́нний; **~ная барана́** пружи́нна борона́.

СПРУЖЫНО́ЎКА *ж. с.-г. розм.* пружи́нна борона́.

СПРУЦЯНЕ́ЛЫ *розм.* **1.** покля́клий, закля́клий, окля́клий, задубі́лий, заду́блий, одубі́лий, подубі́лий; закоцю́блий; заме́рзлий; **2.** *(мертвий)* одубі́лий. — *Див. ще* **спруцяне́ць**.

СПРУЦЯНЕ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(стати холодним і твердим — про труп)* закля́кнути, закля́кти, покля́кнути, *(про багатьох, про всіх)* позакляка́ти; окля́кнути, задубі́ти, одубі́ти; *(розм.)* закоцю́бнути, закоцю́бти; заме́рзнути, заме́рзти; **2.** *(померти)* здо́хнути, подо́хнути, одубі́ти, оду́бти.

СПРЫВІ́ЛЕНЫ *розм.* ви́вихнутий, ви́вихнений, зви́хнутий, зви́хнений. — *Див. ще* **спрыві́льваць**.

СПРЫВІ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **СПРЫВІ́ЛІЦЦА** *док. розм.* **1.** виви́хуватися, ви́вихнутися; **рука́ ~лілася** рука́ ви́вихнулася; **2.** *перен. (помилятися)* роби́ти по́ми́лку, зроби́ти по́ми́лку, *(док.)* схи́бити; **3.** *недок. пас.* виви́хуватися.

СПРЫВІ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **СПРЫВІ́ЛІЦЬ** *док. розм.* виви́хувати, ви́вихнути, *(док.)* звихну́ти; **~віліць нагу́** ви́вихнути (звихну́ти) но́гу.

СПРЫНЦАВА́НЫ *і* **СПРЫНЦО́ВАНЫ** спринцьо́ваний. — *Див. ще* **спрынцава́ць**.

СПРЫНЦАВА́ЦЬ *недок.* спринцюва́ти.

СПРЫЯ́ЛЬНА *прислівн.* **1.** сприя́тливо; **2.** добрози́чли́во, зичли́во; прихи́льно.

СПРЫЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** сприя́тливість; **2.** добрози́чли́вість, зичли́вість; прихи́льність.

СПРЫЯ́ЛЬНЫ 1. сприя́тливий; **~нае надво́р'е** сприя́тлива пого́да; **2.** *(який доброзичливо ставиться до інших, сприяє їм у чому-небудь)* добрози́чли́вий, зичли́вий; прихи́льний; **~ныя адно́сіны** добрози́чливе (прихи́льне) ста́влення.

СПРЫЯ́ЦЬ *недок.* **(каму-чаму) 1.** сприя́ти, бу́ти сприя́тливим; **с. развіццю навукі** сприя́ти ро́звиткові нау́ки; **пагода спрыяла падаро́жным** пого́да сприя́ла подоро́жнім (мандрівника́м); **2.** *(виявляти доброзичливість до кого-небудь)* бу́ти добрози́чли́вим (зичли́вим, прихи́льним), добрози́чливо (зичли́во, прихи́льно) ста́витися *(до кого)*, зи́чити добра́ *(кому)*.

СПРЭ́ГЧЫ[1] *див.* **спрага́ць**[1].

СПРЭ́ГЧЫ[2] *док. (боби, насіння й т. ін.)* підсма́жити, *(рідше)* піджа́рити, *(розм.)* присма́жити.

СПРЭ́ГЧЫСЯ[1] *див.* **спрага́цца**.

СПРЭ́ГЧЫСЯ[2] *док. (про боби, насіння й т. ін.)* підсма́житися, *(рідше)* піджа́ритися, *(розм.)* присма́житися.

СПРЭ́ЖАНЫ[1] спря́жений. — *Див. ще* **спрага́ць**[1].

СПРЭ́ЖАНЫ[2] підсма́жений, *(рідше)* піджа́рений, *(розм.)* присма́жений. — *Див. ще* **спрэ́гчы**[2].

СПРЭС *прислівн. розм. (повністю; скрізь)* цілко́м, цілкови́то, зо́всім, геть-чи́сто, усе́ чи́сто; **жалуда́мі была́ с. засы́пана зямля́** жо́лудями була́ цілко́м (геть-чи́сто) заси́пана земля́; земля́ була́ вся чи́сто заси́пана жо́лудями.

СПРЭ́ЧКА *ж.* **1.** *у різн. знач.* супере́чка, спереча́ння *с.*, *(розм.)* змага́ння *с.*; **гара́чая с.** палка́ (гаря́ча) супере́чка; **вучо́ныя ~кі** науко́ві супере́чки; **с. за спа́дчыну** супере́чка за спа́дщину; **2.** *тільки мн.* деба́ти; диску́сія; **~кі па дакла́ду** обговоре́ння до́повіді, деба́ти на до́повідь, деба́ти по до́повіді.

СПРЭ́ЧНАСЦЬ *ж.* спірність.

СПРЭ́ЧНЫ спірний; **~ныя пыта́нні** спірні пита́ння; **~ная спа́дчына** спірна спа́дщина.

СПУД[1], *род.* **спу́ду** *ч.* переля́к; **уцячы́ са спу́ду** утекти́ з переля́ку.

СПУД[2]: **пад спу́дам** *(лежати, залишатися й т. ін.)* під спу́дом, у схо́ві (у схо́ванці), під замко́м (сукно́м); **2. з-пад спу́ду** *прям., перен.* зі схо́ванки (зі схо́ву); на світ Бо́жий *(що)*; **з-пад спу́ду вы́зваліліся но́выя сі́лы наро́да** зі схо́ву звільни́лися нові си́ли наро́ду.

СПУ́ДЖАНЫ зля́каний, переля́каний, наля́каний; споло́ханий, споло́шений, споло́хнутий; *(обл.)* спу́джений.

СПУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **СПУ́ДЗІЦЬ** *док.* ляка́ти, зляка́ти, переля́кувати, переляка́ти, наляка́ти, *(багатьох, усіх)* поляка́ти, попереля́кувати, поналя́кувати; поло́хати, споло́хати, сполоши́ти, *(багатьох, усіх)* пополо́хати; *(обл.)* спу́дити.

СПУ́ДЗІЦЦА *док.* зляка́тися, переляка́тися, наляка́тися, *(про багатьох, про всіх)* поляка́тися, попереля́куватися; *(розм.)* перестраши́тися, острахну́тися; споло́хатися, сполоши́тися, *(однокр.)* сполохну́тися, *(про багатьох, про всіх)* пополоха́тися; *(обл.)* спу́дитися.

СПУДЛАВА́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(не влучити в ціль)* схи́бити; *(розм.)* промахну́тися, да́ти ма́ху (ху́ка́); **с. страля́ючы** схи́бити (промахну́тися) стріля́ючи; **2.** *перен. (зробити неправильний крок у чому-небудь)* промахну́тися, помили́тися.

СПУ́ЖАНА *прислівн.* зля́кано, переля́кано, наля́кано; споло́хано, споло́шено.

СПУ́ЖАНЫ зля́каний, переля́каний, наля́каний, поля́каний; перестра́шений; споло́ханий, споло́шений, споло́хнутий. — *Див. ще* **спу́жваць**.

СПУЖА́ЦЦА *див.* **пужа́цца**.

СПУЖА́ЦЬ *док.* зляка́ти, переляка́ти, наляка́ти, *(багатьох, усіх)* поляка́ти, попереля́кувати, поналя́кувати; *(розм.)* перестраши́ти; сполоха́ти, сполоши́ти, *(однокр.)* сполохну́ти, *(багатьох, усіх)* пополо́хати.

СПУ́СКА-ПАД'Ё́МНЫ *техн.* спу́ско-підніма́льний.

СПУСКА́ЦЬ *недок.*, **СПУСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* спуска́ти, спусти́ти, *(багато, усе)* поспуска́ти; **~ці́ць шлю́пку** спусти́ти шлю́пку; **~ці́ць саба́к з ланцуга́** спусти́ти соба́к з ланцюга́; **~ці́ць ваду́ з са́жалкі** спусти́ти во́ду зі ставка́; **~ці́ць куро́к** спусти́ти куро́к; **~ці́ць флаг** спусти́ти пра́пор; **~ці́ць галаву́** опусти́ти (схили́ти) го́лову; **~ці́ць вяро́ўку** спусти́ти мо-

тузка́ (мотузо́к, моту́зку); **2.** *розм.* *(дерево)* зва́лювати, звали́ти, *(док.)* повали́ти; **~ціць сасну́** звали́ти (повали́ти) со́сну́; **3.** *перен.* *(вибачати)* попуска́ти, попусти́ти, дарува́ти, подарува́ти; **гэ́тай правіннасці не́льга ~ціць** ці- єї провини не можна подарува́ти; **4.** *стол.* приганя́ти, пригна́ти, *(багато, усе)* поприганя́ти; припасо́вувати, припасува́ти, поприпасо́вувати; підганя́ти, підго́нити, підігна́ти, *(багато, усе)* попідганя́ти, попідго́нити; **5.** *(ціну)* скида́ти, ски́нути; зме́ншувати, зме́ншити; **~ціць ко́лькі рублёў** ски́нути кілька рублів; **6.** *перен.* *(продавати, витрачати)* гайнува́ти, згайнува́ти; розпуска́ти, розпусти́ти; **~ціць гаспада́рку** згайнува́ти господа́рство; **~ціць гро́шы** розпусти́ти гро́ші; ◊ **~ціць з во́ка** *(каго)* спусти́ти (утра́тити) з ува́ги (з о́ка, з очей) *(кого)*; **~ціць шку́ру** *(з каго)* спусти́ти шку́ру (три шку́ри, сім шкур) *(з кого)*; **~ціў- шы рукаві́** абияк; ба́йду́же; недба́ло; **~ціць ю́ху** пусти́ти (спусти́ти) ю́шку (кров, ма́зку) [з но́са].

СПУСТАША́ЛЬНАСЦЬ *ж.* спусто́шливість.

СПУСТАША́ЛЬНІК *ч.* спусто́шувач.

СПУСТАША́ЛЬНІЦА *ж.* спусто́шувачка.

СПУСТАША́ЛЬНЫ спусто́шливий.

СПУСТАША́ЦЦА *і* **СПУСТО́ШВАЦЦА** *недок.*, **СПУСТО́ШЫЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* спусто́шуватися, спусто́шитися; **2.** висна́жуватися, ви́снажитися; виро́джуватися, ви́родитися; пісні́ти, спісні́ти; **гэ́та по́ле зусі́м спусто́шылася** це по́ле зо́всім ви́снажилося (ви́родилося, спісні́ло); **3.** *недок.* *пас.* спусто́шуватися, висна́жуватися, виро́джуватися.

СПУСТАША́ЦЬ *і* **СПУСТО́ШВАЦЬ** *недок.*, **СПУСТО́ШЫЦЬ** *док.* **1.** спусто́шувати, пусто́шити, спусто́шити; *(розоряти — ще)* плюндрува́ти, сплюндрува́ти, *(багато, усе)* поплюндрува́ти; **спусто́шыць лес** спусто́шити ліс; **спусто́шыць го́рад** спусто́шити (сплюндрува́ти) місто; **2.** *(ґрунт)* висна́жувати, ви́снажити, виробля́ти, виро́блювати, ви́робити.

СПУСТАШЭ́ННЕ *с.* **1.** спусто́шення, *(незак. д. — ще)* спусто́шування, пусто́шення; плюндрува́ння; **2.** висна́жування; **с. гле́бы** висна́жування ґру́нту.

СПУСТО́ШАНЫ 1. спусто́шений; сплюндро́ваний; **2.** ви́снажений, ви́роблений. — *Див. ще* **спусташа́ць**.

СПУСТО́ШВАЦЦА *див.* **спусташа́цца**.

СПУСТО́ШВАЦЬ *див.* **спусташа́ць**.

СПУСТО́ШЫЦЦА *див.* **спусташа́цца**.

СПУСТО́ШЫЦЬ *див.* **спусташа́ць**.

СПУ́СЦІСТА *прислівн.* спа́дисто, похи́ло, поло́го, поло́жисто; поко́тисто, ско́тисто.

СПУ́СЦІСТЫ 1. спа́дистий, похи́лий; поло́гий, поло́жистий, розло́гий, розло́жистий; **2.** *обл.* *(який тоншає на одному кінці)* комли́стий.

СПЫНЕ́ННЕ *с.* зупи́нка *ж.*; припи́нення, припиня́ння.

СПЫНЯ́ЦЦА *і* **СУПЫНЯ́ЦЦА** *недок.*, **СПЫНІ́ЦЦА** *і* **СУПЫНІ́ЦЦА** *док.* *у різн. знач.* зупиня́тися, зупини́тися, спиня́тися, спини́тися; припиня́тися, припини́тися; **~ніцца ля варо́т** зупини́тися (спини́тися) біля (ко́ло) ворі́т; **~ніцца ў знаёмых** зупини́тися в знайо́мих; **пачне́ раска́зваць і ~ніцца не мо́жа** почне́ розповіда́ти (розка́зувати) й зупини́тися (спини́тися) не мо́же; **~ніцца на паўдаро́зе** зупини́тися (спини́тися) на півдоро́зі; **~ніцца на насту́пных фа́ктах** зупини́тися на таки́х фа́ктах; **рабо́ты спыні́ліся** робо́ти зупини́лися (припини́лися).

СПЫНЯ́ЦЬ *і* **СУПЫНЯ́ЦЬ** *недок.*, **СПЫНІ́ЦЬ** *і* **СУПЫНІ́ЦЬ** *док.* *у різн. знач.* зупиня́ти, зупини́ти, спиня́ти, спини́ти; припиня́ти, припини́ти; **~ніць гаво́рку (размо́ву)** зупини́ти (спини́ти, припини́ти) розмо́ву; **~ніць свой вы́бар на малады́м спецыялі́сце** зупини́ти свій ви́бір на молодо́му фахівцю́ (спеціалі́сті).

СПЫРСКАНЫ 1. збри́зканий, збри́знутий; спри́сканий, спри́снутий; скро́плений; кро́плений, покро́плений; **2.** ви́присканий, спри́сканий. — *Див. ще* **спырскваць**.

СПЫ́РСКВАННЕ *с.* **1.** збри́зкування; спри́скування; скро́плювання, скропля́ння; кро́плення; **2.** випри́скування; спри́скування.

СПЫ́РСКВАЦЬ *недок.*, **СПЫРСКАЦЬ** *і* **СПЫ́РСНУЦЬ** *док.* **1.** *(змочувати бризками)* збри́зкувати, збри́зкати, збри́знути; спри́скувати, спри́скати, спри́снути; скро́плювати, скропля́ти, скропи́ти; **2.** *(вибризкувати повністю, витрачати)* випри́скувати, ви́прискати; *(розм.)* спри́скувати, спри́скати; **~нуць твар адэкало́нам** збри́знути (спри́снути, скропи́ти) обли́ччя (лице́) одеколо́ном.

СПЫ́РСНУТЫ 1. збри́зканий, збри́знутий; спри́сканий, спри́снутий; скро́плений; кро́плений, покро́плений. — *Див. ще* **спырскваць**.

СПЫ́РХВАЦЬ *недок.*, **СПЫ́РХНУЦЬ** *док.* спу́рхувати, спу́рхнути.

СПЫТА́НЫ запи́таний. — *Див. ще* **спыта́ць**.

СПЫТА́ЦЬ *док.* *у різн. знач.* запита́ти, спита́ти; **с. пра здаро́ўе** запита́ти (спита́ти) про здоро́в'я; **з яго́ за ўсё спыта́юць** з нього за все спита́ють.

СПЫТЛЯВА́НЫ спитльо́ваний. — *Див. ще* **спытлява́ць**.

СПЫТЛЯВА́ЦЬ *док.* спитлюва́ти.

СПЭ́ЦКАНЫ 1. забру́днений, зама́заний, позама́зуваний; зака́ляний, пока́ляний, заро́блений, уро́блений; заму́рзаний, обму́рзаний; замазу́рений, забо́втаний; зава́ляний; **2.** *перен. розм.* заплямо́ваний, забру́днений; зака́ляний, пока́ляний. — *Див. ще* **спэ́цкаць**.

СПЭ́ЦКАЦЬ *док.* **1.** забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати, побрудни́ти; зама́зати, *(багато, усе)* позама́зувати; *(розм.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти, заробі́ти, уроби́ти; *(перев. обличчя — ще розм.)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(рідко гряззю — ще розм.)* задри́пати, *(багато, усе)* позадри́пувати; забо́втати, позабо́втувати; *(викачати в грязі — ще розм.)* поваля́ти, заваля́ти, *(обл.)* зашурува́ти; **2.** *перен.* заплямува́ти, заплями́ти, забрудни́ти; *(розм.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти.

СПЯВА́НЫ спі́ваний. — *Див. ще* **спява́ць**.

СПЯВА́ЦЦА *недок.*, **СПЕ́ЦЦА** *док.* **1.** зіспі́вуватися, зіспіва́тися; *(перен. — ще)* порозумі́ватися, порозумі́тися; **хор яшчэ́ не спе́ўся** хор

ще не зіспіва́вся; **яны даўно́ спе́ліся** вони́ давно́ зіспіва́лися (порозумі́лися); **2.** *недок. безос.* співа́тися; **мне не ~ва́ецца** мені не співа́ється; **3.** *недок. пас.* співа́тися.

СПЯВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* співа́ти; **хаце́лася с. і смяя́цца** хоті́лося співа́ти й смiя́тися; **хто сё́ння ~ва́е Ле́нскага?** хто сього́дні співа́є Ле́нського?; **с. у хо́ры** співа́ти в хо́рі; **галасі́ста ~ва́ў пе́вень** голоси́сто співа́в пі́вень.

СПЯКА́ЛЬНАСЦЬ *ж. спец.* спікли́вість.

СПЯКА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* спіка́льник.

СПЯКА́ННЕ *с. спец.* спіка́ння.

СПЯКА́ЦЦА *недок.*, **СПЯЧЫ́СЯ** *док.* **1.** *(про хліб і т. ін.)* спіка́тися, спекти́ся; **2.** *(про яєшню й т. ін.)* підсма́жуватися, підсма́житися; **3.** *(на сонці)* спіка́тися, спекти́ся; **4.** *спец.* спіка́тися, спекти́ся; **руда́ спякла́ся** руда́ спекла́ся; **5.** *перен. прост. (зазнати невдачі в чому-небудь)* горі́ти, погорі́ти.

СПЯКА́ЦЬ *недок. спец.* спіка́ти.

СПЯКО́ТА *ж. розм.* спе́ка, спеко́та, жарі́нь, жаро́та.

СПЯКО́ТНЫ *і* **СПЯКО́ТЛІВЫ** пеку́чий, палю́чий, спеко́тли́вий.

СПЯЛЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* спілі́ший.

СПЯЛЕ́ЦЬ *недок.* спілі́ти, дозріва́ти.

СПЯЛІ́ЦЬ *недок.*, **ВЫ́СПЕЛІЦЬ** *док.* дово́дити до сти́глості, довести́ до сти́глості.

СП'ЯНА́ *прислівн. розм.* сп'я́ну, сп'я́на.

СП'ЯНЕ́ЛЫ сп'яні́лий, оп'яні́лий.

СП'ЯНЕ́ЦЬ *док.* сп'яні́ти, оп'яні́ти, *(про багатьох, про всіх)* поп'яні́ти.

СПЯРША́ *прислівн.* спе́ршу, пе́рше, перш, сперш, спочáтку; **с. паду́май, а по́тым адка́звай** спе́ршу (пе́рше, перш, сперш, спочáтку) поду́май, а по́тім відповіда́й.

СПЯРЭ́СЦІЦЬ[1] *див.* **спярэ́шчваць**.

СПЯРЭ́СЦІЦЬ[2] *док. прост.* **1.** *(ударити)* упері́щити, опері́щити, опереза́ти, упереза́ти, угрі́ти, огрі́ти, опекти́; **с. кі́ем** упері́щити (опері́щити *й т. ін.*) па́лицею (киє́м); **2.** *(набити)* поби́ти, ви́бити, зби́ти.

СПЯРЭ́ШЧАНЫ поцятко́ваний. — *Див. ще* **спярэ́шчваць**.

СПЯРЭ́ШЧВАЦЦА *недок. пас.* поцяткува́тися, ви́цяткуватися.

СПЯРЭ́ШЧВАЦЬ *недок.*, **СПЯРЭ́СЦІЦЬ** *док.* цяткува́ти, поцяткува́ти, вицятко́вувати, ви́цяткувати; *(узорами, квітами тощо — ще)* мере́жати, помере́жати, мере́жити, помере́жити; **трэ́шчыны спярэ́сцілі сцяну́** трі́щини помере́жили стіну́.

СПЯ́ЧЫ 1. *прикм.* сплячий; **2.** *у знач. імен.* сплячий.

СПЯЧЫ́ *док.* **1.** *у різн. знач.* спекти́; **с. хлеб** спекти́ хліб; **с. руку́** спекти́ ру́ку; **2.** підсма́жити; **с. яе́чню** підсма́жити яє́шню.

СПЯЧЫ́СЯ *див.* **спяка́цца**.

СПЯША́ЦЦА *недок.* **1.** поспіша́ти, ква́питися; **с. на по́езд** поспіша́ти (ква́питися) на по́тяг (по́їзд); **яна́ не ~ша́лася ўвахо́дзіць у дом** вона́ не поспіша́ла (не ква́пилася) захо́дити до буди́нку; **2.** *(про годинник)* поспіша́ти; **гадзі́ннік ~ша́ецца** годи́нник поспіша́є.

СПЯША́ЦЬ *недок. розм.* поспіша́ти, ква́питися; **цягні́к ~ша́е** по́тяг (по́їзд) поспіша́є.

СПЯША́ЮЧЫСЯ *прислівн.* кваплúво, скваплúво, покву́пно, сква́пно; по́хапки, по́хапцем, хапа́ючись.

СРО́ДАК, -дку *ч.* **1.** *у різн. знач.* за́сіб; **радыка́льны с.** радика́льний за́сіб; **мо́ва — с. зно́сін** мо́ва — за́сіб спілкува́ння; **2.** *перев. мн. в різн. знач.* за́соби; **~дкі вытво́рчасці** за́соби виробни́цтва; **лячэ́бныя ~дкі** ліка́рські за́соби; **агнявы́я ~дкі** вогне́ві за́соби; **3.** *мн. (ресурси — грошові тощо)* ко́шти; *(для життя)* за́соби; **абаро́тныя ~дкі** обігові́ ко́шти; **чалаве́к са ~дкамі** люди́на з доста́тком.

СРЭ́БНЫ *див.* **сярэ́браны**.

СРЭ́БРА *с. у різн. знач.* срі́бло́; **жыво́е с.** живе́ срі́бло́, ртуть *ж.*

СРЭБРАЛІ́СТЫ срібноли́стий.

СРЭБРАЛЮ́Б *ч. заст.* грошолю́б.

СРЭБРАЛЮБІ́ВЫ *заст.* срібнолю́бний, грошолю́бний.

СРЭБРАЛЮ́БСТВА *с. заст.* срібнолю́бство, грошолю́бство.

СРЭ́БРАНІК *ч.* срібня́к, срі́бник, срібля́к, срібля́ник, срі́бний; ◊ **прада́ць за трыццаць ~каў** прода́ти (зра́дити) за три́дцять срібнякі́в (срі́бників *і т. ін).*

ССА́ЛЬНЫ сисни́й, смокта́льний.

ССА́ННЕ *с.* сса́ння, смокта́ння.

ССАЦЬ *недок. (груди, соску)* сса́ти, смокта́ти; ◊ **ла́скавае цяля́тка дзве ма́ткі ссе** *присл.* ласка́ве (покі́рне) теля́тко дві ма́тки ссе.

ССЕ́КЧЫ *див.* **ссяка́ць**.

ССЕЧ *див.* **ссяка́ць**.

ССЕ́ЧАНЫ 1. зру́баний; стя́тий, зі́тнутий; **2.** *(подрібнений)* посі́чений, покри́шений; **3.** пору́баний; **4.** *(чимось гострим у багатьох місцях)* посі́чений; **5.** схльо́станий, ви́шмаганий; **6.** поку́саний, ску́саний. — *Див. ще* **ссяка́ць**.

ССІВЕ́ЛЫ поси́вілий.

ССІВЕ́ЦЬ *док.* поси́віти.

ССІНЕ́ЛЫ поси́нілий; *(обл.)* зсині́лий.

ССІНЕ́ЦЬ *док.* поси́ніти, посині́шати; *(обл.)* зсині́ти; **с. ад хо́ладу** поси́ніти з (від) хо́лоду.

ССІНЯ́ЧАНЫ *розм.* побитий до синців (синякі́в). — *Див. ще* **ссіня́чыць**.

ССІНЯ́ЧЫЦЬ *док. розм.* поби́ти до синців (синякі́в).

ССО́ЎВАЦЬ *недок.*, **ССУ́НУЦЬ** *док. у різн. знач.* зсува́ти, зсо́вувати, зсу́нути, *(багато, усе)* позсува́ти, позсо́вувати; **~нуць з ме́сца** зсу́нути (зру́шити) з мі́сця; **~нуць снег са страхі́** зсу́нути сніг з да́ху; **~нуць капялю́ш на лоб** зсу́нути капелю́ха (капелю́х) на ло́ба (лоб); **~нуць сталы́** зсу́нути столи́; **~нуць бро́вы** насу́пити бро́ви.

ССО́ЎНЫ зсувни́й.

ССЫЛА́ЦЬ *недок.*, **САСЛА́ЦЬ** *док.* **1.** засила́ти, засла́ти, *(багатьох, усіх)* позасила́ти; **сасла́ць у Сібі́р** засла́ти до Сибі́ру (в Сибі́р); **2.** ув'я́знювати, ув'язни́ти; **сасла́ць у манасты́р** ув'язни́ти в монастирі́.

ССЫ́ЛКА *ж.* засла́ння *с.*; *(незак. д. — ще)* за-

сіла́ння *с.*; **знахо́дзіцца ў ~лцы** бу́ти на засла́нні.

ССЫ́ЛЬНАЯ *імен.* за́слана, засла́нка.

ССЫ́ЛЬНЫ 1. *прикм.* за́сланий; **2.** *у знач. імен.* за́сланий, засла́нець.

ССЫСА́ЦЬ *недок.*, **САССА́ЦЬ** *док.* висиса́ти, ви́ссати, зсиса́ти, зісса́ти.

ССЯКА́ННЕ *с.* зру́бування.

ССЯКА́ЦЬ *недок.*, **ССЯЧЫ́, ССЕЧ** *і* **ССЕ́КЧЫ** *док.* **1.** зру́бувати, зруба́ти, *(багато, усе)* позру́бувати; **ссячы́ (ссеч, ссе́кчы) дрэ́ва** зруба́ти де́рево; *(голову — ще)* стина́ти, стя́ти, зітну́ти, *(багато, усе)* постина́ти; **ссячы́ (ссеч, ссе́кчы) галаву́** зруба́ти (стя́ти, зітну́ти) го́лову; **2.** *(подрібнювати)* сі́кти, посі́кти; криши́ти, покриши́ти; **ссячы́ (ссеч, ссе́кчы) бу́льбу** посі́кти (покриши́ти) карто́плю; **3.** *(рубаючи, знищувати)* руба́ти, поруба́ти; **кавалеры́сты ссе́клі атра́д праціўні́ка** кавалери́сти поруба́ли загі́н во́рога; **4.** *(розсікати чимось гострим у багатьох місцях)* сі́кти, посі́кти; **5.** *(бити, шмагаючи чимось)* схльо́стувати, схльо́стати, шмага́ти, пошмага́ти, *(док.)* ви́шмагати; **6.** *(про комах)* куса́ти, покуса́ти, *(док.)* скуса́ти; **камары́ ссе́клі ру́кі** комарі́ покуса́ли (скуса́ли) ру́ки.

СТАБІЛІЗАВА́НЫ стабілізо́ваний. — *Див. ще* **стабілізава́ць**.

СТАБІЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* стабілізува́ти.

СТА́ВАВЫ *обл.* ставови́й, ставни́й; ставко́вий.

СТАВА́ЦЬ *недок. безос. (бути достатнім)* вистача́ти, става́ти; *(із запереченням)* не става́ти; **у яго́ сіл стае́ на гэ́та** у нього си́ли вистача́є (стає́) на це; **і чаго́ то́лькі табе́ не стае́?** і чого́ ті́льки тобі́ бра́кує (не вистача́є, не стає́)?; ◊ **яшчэ́ чаго́ не ~ва́ла!** ті́льки цього́ (цього́ ще) бракува́ло (бра́кує, не вистача́ло, не вистача́є)!

СТАВО́К, *род.* **стаўка́** *ч. (невелика водойма)* ставо́к.

СТАВЫ́, -во́ў *тільки мн. текст. (ручний ткацький верстат)* кро́сна, кро́сно *с.*

СТАГАВА́ЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* стогува́льник.

СТАГАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* стогува́льниця.

СТАГАВА́ЦЬ *недок. с.-г.* стогува́ти, *(рідше)* стіжкува́ти.

СТАГАКІ́Д *ч. с.-г.* стогокла́д.

СТАГО́ДДЗЕ *с.* столі́ття, сторі́ччя; вік *ч.*; **міну́лае с.** мину́ле столі́ття (сторі́ччя); ◊ **у глыбіні́ ~дзя́ў** у глибині́ столі́ть, у да́вній давнині́, у да́лечі вікі́в.

СТАЖА́Р'Е *і* **СТАЖА́РЫШЧА** *с.* сто́жище, пі́дстіжжя.

СТАЖО́Р *ч.* стажи́ст.

СТАЖО́РКА *ж. розм.* стажи́стка.

СТАЖЫРАВА́ЦЦА *недок.* стажува́тися.

СТАЖЫРАВА́ЦЬ *недок.* стажува́ти.

СТАЖЫРО́ЎКА *ж.* стажува́ння *с.*

СТАІ́ЦЦА *див.* **сто́йвацца**.

СТАІ́ЦЬ *див.* **сто́йваць**.

СТА́ЛА *прислівн.* солі́дно, пова́жно, зрі́ло.

СТА́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** зрі́лість, пова́жність, солі́дність; **2.** стате́чність, пова́жність, солі́дність, серйо́зність; **3.** *(незмінність)* ста́лість, пості́йність; **4.** зрі́лість; **атэста́т ста́ласці** атеста́т зрі́лості.

СТАЛЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* солі́дніше, пова́жніше, зрі́ліше.

СТАЛЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* солі́дніший, пова́жніший, зрі́ліший.

СТАЛЕЛІЦЭ́ЙНЫ *мет.* сталелива́рний.

СТАЛЕЛІЦЭ́ЙШЧЫК *ч. мет.* сталелива́рник.

СТАЛЕ́ННЕ *с.* підроста́ння, става́ння доро́слішим, змужні́ння.

СТАЛЕПРАКА́Т *ч.* сталепрока́т.

СТАЛЕПРАКА́ТЧЫК *ч. мет.* сталепрока́тник.

СТАЛЕРАЗЛІ́ВАЧНЫ *мет.* сталерозлива́льний, сталерозливни́й.

СТАЛЕ́ЦЬ *недок.* **1.** підроста́ти, става́ти доро́слим, мужні́ти; **2.** става́ти солі́днішим, става́ти пова́жнішим.

СТАЛЁВЫ *див.* **стальны́**.

СТАЛІ́РАВАЦЦА *техн.* **1.** *недок. і док.* сталюва́тися; **2.** *недок. пас.* сталюва́тися.

СТАЛІ́РАВАЦЬ *недок. і док. техн.* сталюва́ти.

СТАЛІ́ЦЬ *і* **СТО́ЛІЦЬ** *недок.* настила́ти сте́лю.

СТАЛО́ВАЯ *ж. імен.* ї́дальня.

СТА́ЛЫ 1. *(про людину)* доро́слий; *(про вік)* зрі́лий; пова́жний, солі́дний; **2.** *(не легковажний)* пова́жний, солі́дний; **ён чалаве́к с.** він люди́на пова́жна (солі́дна); **3.** *(незмінний)* ста́лий, пості́йний; **~лае ме́сца рабо́ты** пості́йне мі́сце робо́ти; **4.** *(розрахований на тривалий термін)* пості́йний; **с. раскла́д** пості́йний ро́зклад; **5.** *(добре продуманий)* зрі́лий; **~лае рашэ́нне** зрі́ле рі́шення.

СТАЛЬ *ж.* сталь; **нержаве́ючая с.** іржостійка́ сталь; **высокая́касныя ста́лі** високоя́кісні ста́лі.

СТАЛЬМА́Х, -ха́ *і* **СТЭ́ЛЬМАХ, -ха** *ч.* сте́льмах.

СТАЛЬМА́ШЫЦЬ *недок. розм.* стельмахува́ти.

СТАЛЬНІ́ЦА *ж. (верхня дошка, кришка стола)* стільни́ця.

СТАЛЬНЫ́ *і* **СТАЛЁВЫ** стале́вий; *(рідше)* стальни́й; **с. дрот** стале́вий дріт; **с. ко́лер** стале́вий ко́лір; **~на́я во́ля** стале́ва во́ля.

СТАЛЮ́ГА *ж.* **1.** *(для розрізування колод)* ко́зла, ко́зли *(тільки мн.)*; **2.** верста́т *ч.*

СТАЛЯНІ́ЦА *ж. (дошка в стелі)* стели́на.

СТАЛЯ́Р, -ра́ *ч.* сто́ляр.

СТАЛЯ́РНІЧАЦЬ *і* **СТАЛЯРАВА́ЦЬ** *недок. розм.* столярува́ти.

СТАМЛЕ́ННЕ *с.* сто́млення, уто́ма *ж.*

СТАМЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* сто́млюваність, уто́млюваність.

СТАМЛЯ́ЛЬНЫ 1. сто́млюваний, уто́млюваний; **2.** сто́мливий, уто́мливий, уто́мний.

СТАМЛЯ́ЦЦА *недок.*, **СТАМІ́ЦЦА** *док.* сто́млюватися, *(рідше)* стомля́тися, стоми́тися, *(про багатьох, про всіх)* посто́млюватися; уто́млюватися, утоми́тися, *(про багатьох, про всіх)* повто́млюватися.

СТАМЛЯ́ЦЬ *недок.*, **СТАМІ́ЦЬ** *док.* сто́млювати, *(рідше)* стомля́ти, стоми́ти, уто́млювати, утоми́ти.

СТАНАВІ́ЦЦА[1] *недок.*, **СТАЦЬ**[1] *док.* **1.** *у різн. знач.* става́ти, ста́ти, *(про багатьох, про всіх)*

пастава́ти; **памагчы́ стаць на но́гі** допомогти́ ста́ти на но́ги; **стаць ля дзвяр́эй** ста́ти біля (ко́ло) двере́й; **стаць на я́кар** ста́ти на я́кір; **стаць за стано́к** ста́ти за верста́т; **стаць у па́ры** ста́ти в па́ри; **гадзі́ннік стаў** годи́нник став (зупини́вся); **стаць ла́герам** отаборитися, розташува́тися; **наро́ды ўсяго́ све́ту ста́нуць на абаро́ну мі́ру** наро́ди всього́ сві́ту ста́нуть на за́хист ми́ру; **ша́фа тут не ста́не** ша́фа тут не ста́не (не вмі́ститься, не влі́зе); ◊ **стаць на ро́ўную нагу́** *(з кім)* ста́ти на дру́жній (близькі́й, коро́ткій) стопі́ *(з ким)*; **стаць упо́перак го́рла** ста́ти впо́перек (по́перек) го́рла, ста́ти в го́рлі ру́ба (кі́сткою); **стаць папяро́к даро́гі** ста́ти на доро́зі, шлях заступи́ти, ста́ти по́перек шля́ху; **стаць на бок** *(каго, чый)* ста́ти на бік *(чий)*, потягти́ [ру́ку (руч)] *(за ким, за кого)*; **валасы́ ста́лі дубка́** воло́сся ста́ло ди́ба (ди́бом, ду́ба, ду́бом, сто́вбура, сто́вбуром), воло́сся догори́ (вго́ру) полі́зло; **стаць дубка́** ста́ти ди́ба (ди́бки, ду́ба, сторчака́, го́пки, ру́ба); **стаць слу́пам** остовпі́ти, правце́м (стовпо́м) ста́ти; **стаць у строй** ста́ти до лав; **за малы́м спра́ва ста́ла** мало́го дрібни́ці не стає́ (браку́є, не вистача́є).

СТАНАВІ́ЦЦА[2] *недок.*, **СТАЦЬ**[2] *док.* **1.** *(док.)* поча́ти; *(узятися)* ста́ти, *(у майб. часі — ще)* бу́ти; **ён стаў займа́цца ў вячэ́рняй шко́ле** він поча́в (став) навча́тися у вечі́рній шко́лі; **ён стаў касі́ць** він поча́в (став) коси́ти; **2.** *(робитися)* става́ти, ста́ти, *(про багато, про багатьох)* постава́ти; роби́тися, зроби́тися, *(про багато)* пороби́тися; **ён стаў журналі́стам** він став журналі́стом; **ста́ла све́тла** ста́ло (зробилося) сві́тло; **яму́ ста́ла няёмка** йому́ ста́ло (зроби́лося) незру́чно; **ён стаў све́дкам** він став сві́дком; **3.** *док. розм. безос.* ви́стачити, ста́ти; **гро́шай ста́не надо́ўга** гро́шей ви́стачить (ста́не) надо́вго.

СТАНАВІ́ЦЬ *недок. розм. у різн. знач.* ста́вити; *(розм.)* станови́ти, ста́вляти; **с. скры́нку на стол** ста́вити (станови́ти, ста́вляти) я́щик (я́щика) на стіл; **с. ко́ней у двор** ста́вити (станови́ти, ста́вляти) ко́ней у двір; **с. гаршкі́ ў печ** ста́вити (станови́ти, ста́вляти) горшки́ в піч.

СТАНАВІ́ШЧА *с.* стано́вище; та́бір *ч.*

СТАНАЎЛЕ́ННЕ *с.* стано́влення.

СТА́НІК *ч. розм.* лі́фчик; ліф.

СТА́НІСТАСЦЬ *ж.* ста́вність, поста́вність, стату́рність.

СТА́НІСТЫ ста́вний, поста́вний, стату́рний; **~тая дзяўчы́на** ста́вна (поста́вна, стату́рна) ді́вчина.

СТАНКАБУДАВА́ННЕ *с.* верстатобудува́ння.

СТАНКАБУДАЎНІ́К, -ка́ *ч.* верстатобудівни́к.

СТАНКАБУДАЎНІ́ЧЫ верстатобудівни́й.

СТАНКАЗАВО́Д *ч.* **(станкабудаўні́чы заво́д)** верстатозаво́д (верстатобудівний заво́д).

СТАНКАЗБО́РАЧНЫ верстатоскладá́льний.

СТАНО́К, -нка́ *ч.* **1.** *техн.* верста́т; **шліфава́льны с.** шліфува́льний верста́т; **друка́рскі с.** друка́рський верста́т; **2.** *(возовий)* снасть *ж.*; **3.** *військ., с.-г. та ін.* стано́к; *(с.-г. — ще)* сті́йло *с.*; **с. для стральбы́** стано́к для стрі́льби́; **с. для палатна́** *мист.* стано́к для полотна́; **с. для кава́ння ко́ней** стано́к для підко́вування (кува́ння) ко́ней.

СТАНО́К-АЎТАМА́Т, *род.* **станка́-аўтама́та** *ч.* верста́т-автома́т.

СТАНО́ЎЧА *прислівн.* позити́вно.

СТАНО́ЎЧАСЦЬ *ж.* позити́вність.

СТАНО́ЎЧЫ *у різн. знач.* позити́вний; **с. во́дзыў** позити́вний ві́дгук; **~чая характары́стыка** позити́вна характери́стика; **~чыя вы́нікі** позити́вні результа́ти; **с. геро́й п'е́сы** позити́вний геро́й п'є́си.

СТАНО́ЧНІК *ч. (робітник)* верста́тник.

СТАНО́ЧНІЦА *ж. (робітниця)* верста́тниця.

СТАНО́ЧНЫ 1. верста́тний; **2.** станко́вий. — *Пор.* **стано́к**.

СТАНЦАВА́НЫ станцьо́ваний, протанцьо́ваний.

СТАНЦАВА́ЦЬ *док.* протанцюва́ти, станцюва́ти.

СТАНЧА́ЦЦА *недок.*, **СТАНЧЫ́ЦЦА** *док.* сто́ншуватися, стонши́тися, пото́ншати.

СТАНЧА́ЦЬ *недок.*, **СТАНЧЫ́ЦЬ** *док. розм. (робити тонким)* сто́ншувати, стонши́ти.

СТАНЧЭ́ННЕ *с. розм.* сто́ншення, *(незак. д. — ще)* сто́ншування.

СТАНЧЭ́ЦЬ *док. розм. (стати тонким)* стонши́тися, пото́ншати.

СТАПТА́НЫ *і* **СТО́ПТАНЫ 1.** пото́птаний, витоптаний, сто́птаний; столо́чений; **2.** сто́птаний; **3.** зато́птаний; **4.** *розм.* ски́даний, наки́даний. — *Див. ще* **сто́птваць**.

СТАПТА́ЦЦА *див.* **сто́птвацца**.

СТАПТА́ЦЬ *див.* **сто́птваць**.

СТАРААБЛО́ЖНЫ *с.-г.* староперело́говий.

СТАРАВО́РНЫ *і* **СТАРАВО́РЫЎНЫ** *с.-г.* зда́вна о́раний, старо́ораний.

СТАРАДРУКАВА́НЫ старо́го дру́ку *(род. в.)*.

СТАРАДРЭ́ВІНА *ж. розм. (старе, звичайно сухе дерево)* сухостí́й *ч.*

СТАРАЖЫТНАБАЛГА́РСКІ давньоболга́рський.

СТАРАЖЫТНАВЕРХНЕНЯМЕ́ЦКІ давньоверхньоніме́цький.

СТАРАЖЫТНАГРЭ́ЧАСКІ давньогре́цький.

СТАРАЖЫТНАПЕРСІ́ДСКІ давньопе́рський.

СТАРАЖЫТНАРУ́СКІ давньору́ський.

СТАРАЖЫ́ТНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* да́вність, прадавнина́, старовина́; ◊ **глыбо́кая с.** си́ва давнина́ (старовина́).

СТАРАЖЫ́ТНЫ старода́вній, да́вній, прада́вній; старови́нний, старожи́тній, предкові́чний.

СТАРАНА́ *ж. у різн. знач.* сторона́; край *ч.*; **з ро́днай ~ны** з рі́дного кра́ю; **спрэ́чкі ~ро́н у судзе́** деба́ти (промо́ви, *заст.* змага́ння) сторі́н у суді́; **старо́ны прамавуго́льніка** сто́рони прямоку́тника; **даве́дацца ~но́й** дові́датися (дізна́тися) че́рез (від) людей (стороно́ю); ◊ **на ~не́ (працава́ць** *і т. ін.***)** на стороні́; **мая́ спра́ва — с.** моя́ ха́та скра́ю; **на ~ну́ (прадава́ць** *і т. ін.***)** на сто́рону.

СТАРАСЛУ́ЖАЧЫ яки́й (що) давно́ слу́жить; *(розм.)* старослужи́вий, старослужи́лий.

СТА́РАСТА *ч. у різн. знач.* ста́роста; **с. гру́пы** ста́роста гру́пи; **се́льскі с.** сі́льський ста́роста.

СТАРАСЦЕ́НЬ, -ню *ч. бот.* жовтозі́лля *с.*

СТАРАСЦІ́ХА *ж. розм. (дружина старости)* старости́ха.

СТАРГАВА́НЫ *і* **СТАРГО́ВАНЫ** сторго́ваний. — *Див. ще* **старго́ўваць**.

СТАРГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СТАРГАВА́ЦЬ** *док.* сторго́вувати, сторгува́ти; **~ва́ць ле́цішча** сторгува́ти да́чу.

СТАР'Ё *с. (старі речі)* стари́й мо́тлох, дра́нтя, стари́зна *ж*, старови́зна *ж.*

СТАРНАВА́ННЕ *с. с.-г. обл.* околотува́ння.

СТАРНАВА́НЫ *с.-г. обл.* околото́ваний, моло́чений (*док.* обмоло́чений) в около́т. — *Див. ще* **старнава́ць**.

СТАРНАВА́ЦЦА *недок. пас. с.-г. обл.* околотува́тися, молоти́тися в около́т.

СТАРНАВА́ЦЬ *недок. с.-г. обл.* околотува́ти, молоти́ти в около́т.

СТАРНО́ЎКА *ж. с.-г. обл.* **1.** *(дія)* околотува́ння *с.*; **2.** *зб.* около́т *ч.*; *(про солому — ще)* околото́вана соло́ма.

СТАРО́НКА *ж.* **1.** *прям., перен.* сторі́нка; **на ~ках кні́гі** на сторінка́х книжки; **~кі гісто́рыі** сторінки́ істо́рії; **2.** *зменш.-пестл. (місцевість)* сторо́нка, *(рідко)* сторі́нка; *(фолькл.)* сторо́нонька, сторі́нонька; **ро́дная с.** рідний край, рідна сторона́.

СТАРО́НКАВЫ *спец.* сторінко́вий.

СТАРО́ННАСЦЬ *ж.* небезсторо́нність, упере́дженість.

СТАРО́ННІ 1. сторо́нній; чужи́й; побі́чний; **во́кам ~нняга чалаве́ка** о́ком сторо́нньої люди́ни; **ён усяму́ і ўсім с.** він усьому́ та всім чужи́й; **2.** *у знач. імен.* сторо́нній, сторо́ння осо́ба.

СТАРО́ННЫ небезсторо́нній, упере́джений.

СТАРЧА́К, -ка́ *ч.* **1.** *у різн. знач.* сторча́к; **2.** *буд.* попере́чик.

СТА́РШЫ 1. *прикм. (за званням, посадою тощо)* ста́рший; **2.** *у знач. імен.* ста́рший; **с. лейтэна́нт** ста́рший лейтена́нт.

СТАРШЫНЁЎ голови́ *(род. в.)*, нале́жний голові́.

СТАРШЫНЁЎСТВА *с.* головува́ння.

СТАРШЫНІ́ХА *ж. розм. (дружина голови)* голови́ха.

СТАРШЫНЯ́ *ч. і ж.* голова́; **с. прафсаюзнага схо́ду** голова́ профспілко́вих збо́рів; **с. дэпута́цкай камі́сіі** голова́ депута́тської комі́сії.

СТАРЫ́ *у різн. знач.* стари́й; да́вній; коли́шній; **с. чалаве́к** стара́ люди́на; **с. друг** да́вній друг; **~ра́я і́сціна** стара́ і́стина; **~ра́я мане́та** стара́ моне́та; **~рыя бо́ты** старі́ чо́боти; **~рыя по́гляды** старі́ по́гляди; **С. свет** Стари́й світ; **С. Запавет** Стари́й Запові́т; **с. стыль** стари́й стиль; ◊ **і с. і малы́** і старі́ і малі́; старе́ й мале́; **с. во́ўк** ба́чив сві́ту *(хто)*, бува́лий у бува́льцях; **с. грыб** *знев.* [стари́й] шкарба́н, [стари́й] шкарбу́н; **с. халасця́к** підто́птаний (стари́й) па́рубок; **як ~ро́й ба́бе се́сці** *(звичайно про земельну ділянку)* розверну́тися ні́де, з комаре́ву ні́жку; як у комара́ са́ла; як у за́йця хвоста́; **с. вол баразны́ не псуе́** *присл.* стари́й віл борозни́ не псує́ (не зіпсує́), стари́й віл з борозни́ не зве́рне; люблю́ Сивка́ за зви́чай: хоч кре́кче, та везе́; **~ро́га вераб'я́ на мякі́не не падмане́ш** *присл.* старо́го (стрі́ляного) горобця́ на поло́ві не обду́риш (не зло́виш).

СТАРЫ́ЗНА 1. *ж. зб. розм. (про старі речі, одяг)* стари́й мо́тлох, дра́нтя *с.*, стари́зна, старови́зна; лахмі́ття *с.*; **2.** *ч. прост. знев. (про людину)* стари́зна, [стари́й] шкарба́н, [стари́й] шкарбу́н.

СТАРЫ́ЗНІК *ч. розм.* лахмі́тник; *(заст.)* танди́тник; ганчі́рник.

СТАРЫ́ЗНІЦА *ж. розм.* лахмі́тниця; *(заст.)* танди́тниця; ганчі́рниця.

СТА́РЫЦА *ж. (старе русло)* старорі́чище *с.*, старорі́ччя *с.*, стари́к *ч.*, стари́ця.

СТАРЫЧЫ́НА *ч. розм.* дідуга́н, стариги́н, стари́гань.

СТАРЭ́ЙШЫ 1. *прикм. (за віком)* ста́рший; **с. брат** ста́рший брат; **2.** *вищ. ст.* ста́рший; *(більш старий)* старі́ший; **гэ́ты чалаве́к с.** ця люди́на ста́рша (старі́ша).

СТАРЭ́ЧА *ч. знев.* дідуга́, дідуга́н, стариги́н, стари́гань.

СТА́ТАК, -тка *ч.* ста́до *с.*; *(великої рогатої худоби — звичайно)* череда́ *ж.*; *(овець)* ота́ра *ж.*; *(птахів, коней, риб та ін.)* табу́н.

СТАТУ́Й, -туя́ *ч. розм. лайл.* і́дол, бо́вдур; ◊ **стая́ць як с.** стоя́ти як [той] стовп (бовва́н).

СТА́ТУТ *і* **СТАТУ́Т** *ч. у різн. знач.* стату́т; **с. Арганіза́цыі Аб'ядна́ных На́цый** стату́т Організа́ції Об'є́днаних На́цій; **С. Вялі́кага кня́ства Літо́ўскага** Стату́т Вели́кого князі́вства Лито́вського.

СТАЎ, *род.* **ста́ва** *ч.* **1.** *гірн.* поста́в, ставня́ *ж.*, стоя́к; **2.** *обл. (водойма)* став, ставо́к.

СТАЎБАВЫ́: ~вы́ двараня́н *істор.* приро́джений дворяни́н, да́внього ро́ду (з ді́да-пра́діда) дворяни́н.

СТАЎБУ́Н, -на́ *ч.* **1.** *обл.* гле́чик, *(великий)* глек; **2.** *(високий конусоподібний предмет з круглим верхом)* стовбу́н.

СТАЎЛЯ́ЦЬ *недок. (у великій кількості)* ста́вити, ста́вляти; **с. буте́лькі** ста́вити пля́шки́; **с. мэ́ндлікі** ста́вити ба́бки (п'я́тки).

СТАЎМА́ *прислівн.* ста́вма.

СТА́ЦКІ ста́тський; **с. саве́тнік** *іст.* ста́тський ра́дник.

СТАЦЬ[1] *див.* **станаві́цца**[1].

СТАЦЬ[2] *див.* **станаві́цца**[2].

СТА́ЧАЧНІК *ч.* страйка́р.

СТА́ЧАЧНІЦА *ж.* страйка́рка.

СТА́ЧАЧНЫ страйкови́й.

СТА́ЧКА *ж.* страйк *ч.*; **усеагу́льная с.** зага́льний страйк.

СТАЯ́К[1]**, -ка́** *ч. спец.* стоя́к.

СТАЯ́К[2]**, -ка́** *ч. обл.* гру́ба *ж.*; *(невелика)* гру́бка *ж.*

СТАЯКО́М *прислівн.* сторч, сті́йма, стойма́, ста́вма, сто́рчки, сторчма́, сторчака́; **паста́віць с.** поста́вити сторч *і т. ін.*

СТАЯ́Н, -на́ *ч. обл.* стоя́к.

СТАЯ́НАЧНЫ *і* **СТАЯ́НКАВЫ** стоя́нковий.

СТАЯ́НКА *ж.* **1.** стоя́нка; **с. зімо́ўшчыкаў** стоя́нка зимі́вників; **с. машы́н** стоя́нка маши́н; **2.** зупи́нка; **у вы́ніку эксперыме́нту ~кі транспарту ля святлафо́раў істо́тна скараці́ліся** уна́слідок експериме́нту зупи́нки тра́нспорту ко́ло (бі́ля) світлофо́рів істо́тно скороти́лася.

СТАЯ́ЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* стоя́ти; **с. каля́ акна́** стоя́ти ко́ло (біля) вікна́; **с. на адно́й назе́** стоя́ти на одні́й нозі́; **грузавікі́ стая́лі** вантажівки стоя́ли; **на пло́шчы стаі́ць вялі́кі буды́нак** на майда́ні (пло́щі) стої́ть вели́ка будівля; **с. на ва́рце** *(чаго)* стоя́ти (бу́ти) на ва́рті (на сторо́жі) *(чого)*; **на пара́дку дня стая́ць тры пыта́нні** на поря́дку де́нному стоя́ть три пита́ння; **стая́ла я́снае надво́р'е** стоя́ла ясна́ пого́да; **час не стаі́ць** час не стої́ть (не чека́є, не жде); **заво́д за́раз стаі́ць** заво́д ни́ні стої́ть; **ля даро́гі с. магу́тныя хво́і** ко́ло (біля) доро́ги (шля́ху) стоя́ть могу́тні со́сни; **на нага́х ён стаі́ць мо́цна** на ного́х він стої́ть мі́цно; **у вача́х стая́лі слёзы** в оча́х стоя́ли сльо́зи; **пе́рад вача́мі стая́ў во́браз дзяўчы́ны** пе́ред очи́ма стоя́в о́браз ді́вчини; **2.** *(за каго-што)* стоя́ти *(за кого-що)*; *(захищати — ще)* обсто́ювати *(кого-що)*; **с. за тава́рыша** стоя́ти за това́риша, обсто́ювати това́риша; ◊ **с. на сваі́м** стоя́ти на своє́му, обстава́ти за сво́їм; пра́вити своє́; **с. на ме́сцы** стоя́ти на мі́сці; **с. на чале́** *(чаго)* бу́ти (стоя́ти) на чолі́ *(чого)*, очо́лювати *(що)*; **с. як слуп** стоя́ти як стовп, стовби́чити, правце́м стоя́ти; **на чым свет стаі́ць** *(крычаць, лаяць і т. ін.)* на всі за́ставки (на всі бо́ки, на всю гу́бу); аж гай гуде́ *(кричати, лаяти тощо)*; **с. адно́й наго́й у магі́ле** стоя́ти одніє́ю (одно́ю) ного́ю над гро́бом (у гро́бі, у домови́ні, у моги́лі); бу́ти одніє́ю (одно́ю) ного́ю в труні́ (в домови́ні); три чи́сниці (спі́вчве́рті) до ві́ку (до сме́рті) *(кому)*; на то́нку пряде́ *(хто)*; **с. на цвёрдай глебе (на цвёрдым гру́нце)** стоя́ти на твердо́му ґру́нті; **с. пад ружжо́м** бу́ти при збро́ї (у строю́), служи́ти у ві́йську; **с. на за́дніх ла́пках** *(перад кім)* стоя́ти навшпи́ньки (на за́дніх ла́пках) *(перед ким)*.

СТВАЛАВА́ТЫ *у різн. знач.* стовбури́стий.

СТВАЛАВЫ́ і СТВАЛО́ВЫ 1. *прикм. бот., гірн.* стовбуро́вий; *(гірн. — ще)* стволови́й; **2.** *у знач. імен. гірн.* сто́вбурний, стволови́й.

СТВАЛІ́НА *ж. у різн. знач. розм.* стовбури́ще *с.*

СТВАЛІ́СТЫ стовбури́стий.

СТВАРА́ЛЬНІК *ч.* творе́ць, ство́рювач; **с. тэо́рыі** творе́ць теорії.

СТВАРА́ЛЬНІЦА *ж.* творе́ць *ч.*, ство́рювачка.

СТВАРА́ЛЬНЫ тво́рчий; **мі́рная ~ная пра́ца** ми́рна тво́рча пра́ця.

СТВАРА́ЦЬ *недок.*, **СТВАРЫ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* ство́рювати, створи́ти; **~ры́ць умо́вы** створи́ти умо́ви; **~ры́ць пе́сню** створи́ти пі́сню; **~ры́ць хімі́чную прамысло́васць** створи́ти хімі́чну промисло́вість; **~ры́ць камі́сію** створи́ти комі́сію; **вертыка́льная і нахі́леная ~ры́лі тупы́ ву́гал** вертика́льна і похи́ла створи́ли тупи́й кут.

СТВАРА́ЮЧЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) ство́рює; **2.** *у знач. прикм.* твірни́й. — *Див. ще* **ствара́ць**.

СТВАРО́ЖАНЫ *дієприкм., а також у знач. прикм.* зву́рджений, зсі́лий, скипі́лий. — *Див. ще* **ствар́ожваць.**

СТВАРО́ЖВАННЕ *с.* зву́рджування, ву́рдження.

СТВАРО́ЖВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **СТВАРО́ЖЫЦЦА** *док.* зсіда́тися, зсі́стися, зву́рджуватися, зву́рдитися.

СТВАРО́ЖВАЦЬ *недок.*, **СТВАРО́ЖЫЦЬ** *док.* зву́рджувати, зву́рдити.

СТВАРЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія) у різн. знач.* ство́рення, *(незак. д. — ще)* ство́рювання; **2.** твір *ч.*, ви́твір *ч.*; **геніяльнае с.** геніа́льний твір; **3.** *(жива істота)* створі́ння, творі́ння.

СТВОЛ, *род.* **ствала́** *ч.* **1** *бот. анат. тощо* сто́вбур; *(бот. — ще)* стовбури́на *ж.*; **2.** *гірн.* сто́вбур, *(рідше)* ствол; **с. ша́хты** сто́вбур (ствол) ша́хти; **3.** *(частина вогнепальної зброї)* ствол; *(у рушниці обл. — ще)* ці́вка *ж.*; **с. стрэ́льбы** ствол рушни́ці.

СТВОР, *род.* **ство́ру** *ч.* **1.** *(у дверях, раковині)* сту́лка *ж.*; **2.** *геод. та ін.* створ.

СТВО́РКА *ж. (дверна, мушлі, бот. та ін.)* сту́лка.

СТВО́РЧАТЫ і СТВО́РКАВЫ стулча́стий, сту́лковий.

СТО, *род.* **ста** сто; **с. дзён** сто днів (день); **на с. працэ́нтаў** на сто відсо́тків (проце́нтів); **у сто разо́ў** у сто разів; ◊ **за мо́рам цяля́ — паўрубля́, ды с. перавозу** *присл.* за мо́рем телі́чка копі́єчка, а перевезти́ — карбо́ванець; за мо́рем вовк три гроші́, та руб перево́зу.

СТОАБЛІ́ЧНЫ *поез.* століки́й.

СТОГ *ч.* **1.** стіг, стіжо́к; ожере́д; **с. се́на** стіжо́к сі́на; **2.** *розм.* ку́па; **с. папе́р** ку́па папе́рів; ◊ **як іго́лка ў сто́зе се́на** *(зникнути, загубитися й т. ін.)* як го́лка в сі́ні (скирті сі́на), як Сірко́ в база́рі.

СТОГАДО́ВЫ сторі́чний, столі́тній.

СТОГАСКЛАДА́ЛЬНІК *ч. с.-г.* стогокопнува́ч.

СТОГН, *род.* **сто́гну** *прям., перен.* сто́гін, стогна́ння *с.*

СТО́ЕНЫ схо́ваний, прихо́ваний, захо́ваний; ута́єний, прита́єний, зата́єний.

СТО́ЙВАЦЦА *недок.*, **СТАІ́ЦЦА** *док.* **1.** хова́тися, схова́тися, захо́вуватися, захова́тися, прихо́вуватися, прихова́тися; зата́юватися, затаї́тися, прита́юватися, притаї́тися; **2.** *недок. пас.* хова́тися, прихо́вуватися, захо́вуватися; зата́юватися, прита́юватися.

СТО́ЙВАЦЬ *недок.*, **СТАІ́ЦЬ** *док.* хова́ти, схова́ти, прихо́вувати, прихова́ти, захо́вувати, захова́ти; таї́ти, ута́ювати, утаї́ти, прита́ювати, притаї́ти, зата́ювати, затаї́ти.

СТО́ЙЛА *с.* сті́йло.

СТО́ЙЛАВА-ПА́ШАВЫ *с.-г.* сті́йлово-пасови́щний.

СТО́ЙЛАВЫ сті́йлови́й; **с. перы́яд** сті́йлови́й період.

СТО́ЙМА *прислівн.* сторч, сті́йма, стойма́, ста́вма, сто́рчки, сторчма́, сторчака́, навсто́рч.

СТО́ЛЕВЫ стельови́й.

СТО́ЛІЦЬ *див.* **сталі́ць**.

СТО́ЛКА: скла́сці ў дзве (тры) ~кі скла́сти вдво́є (втро́є).

СТОЛЬ *ж.* сте́ля; ◊ **пля́ваць у с.** сиді́ти, згорну́вши (скла́вши) ру́ки; ба́йдики (ба́йди, багла́ї) би́ти; байдикува́ти.

СТО́ЛЬКІ 1. *прислівн.* сті́льки; **вам не́льга с. хадзі́ць** вам не мо́жна сті́льки ходи́ти; **2.** *займ. вказ.* сті́льки; ◊ **не сто́лькі.., ко́лькі...** не сті́льки.., скі́льки...

СТО́МА *ж.* уто́ма; ◊ **без ~мы** невто́мно, без уто́ми.

СТО́НЧАНЫ сто́ншений.

СТО́ПТАНЫ *див.* **стапта́ны**.

СТО́ПТВАЦЦА *недок.*, **СТАПТА́ЦЦА** *док.* **1.** сто́птуватися, стопта́тися, *(багато, усе)* посто́птуватися; **2.** *недок. пас.* сто́птуватися; толочи́тися; зато́птуватися; скида́тися.

СТО́ПТВАЦЬ *недок.*, **СТАПТА́ЦЬ** *док.* **1.** топта́ти, потопта́ти, вито́птувати, ви́топтати, сто́птувати, стопта́ти; *(перев. траву, посіви тощо)* толочи́ти, столо́чи́ти, потоло́чи́ти; **~та́ць траву́** столо́чи́ти (потоло́чи́ти) траву́; **2.** сто́птувати, стопта́ти; **~та́ць бо́ты** стопта́ти чо́боти; **~та́ць абца́сы** стопта́ти каблуки́; **3.** *(призводити до смерті)* зато́птувати, затопта́ти; **~та́ць ко́ньмі** затопта́ти кі́ньми; **3.** *(безладно складати)* скида́ти, ски́дати; **~та́ць усё ў адну́ ку́чу** ски́дати все в одну́ ку́пу; ◊ **каб цябе́ (яго́, яе́ *і пад.*) ка́чкі стапта́лі** *прик.* неха́й (хай) тобі́ (йому́, їй *і т. ін.*) вся́ка вся́чина (тря́сця); а бода́й тебе́ (його́, її́ *й т. ін.*); щоб тебе́ (його́, її́ *й т. ін.*) ку́рка врикну́ла.

СТОПЯЦІДЗЕСЯЦІГО́ДДЗЕ *с.* стоп'ятдесятирі́ччя, стоп'ятдесятилі́ття.

СТО́РАЖ *ч.* сто́рож, вартівни́к; **начны́ с.** ні́чни́й сто́рож.

СТОСВЕ́ЧКАВЫ *ел.* стосвічкови́й.

СТО́ЎПІЦЦА *док.* **1.** сто́впитися, з'ю́рбитися, з'юрми́тися; **с. каля́ ўвахо́ду** сто́впитися (з'ю́рбитися, з'юрми́тися) ко́ло (бі́ля) вхо́ду; **2.** *обл.* умісти́тися, помісти́тися, зайти́; **у скры́ню ўсё не с.** до скри́ні (у скри́ню) все не вмі́ститься (не помі́ститься, не за́йде).

СТРА́ВА *ж.* стра́ва; **абе́д з чатыро́х страў** обі́д з чотирьо́х страв.

СТРАВАВА́ЛЬНЫ травни́й; **с. апара́т** травни́й апара́т; **с. працэ́с** травни́й проце́с.

СТРАВАВА́ННЕ *с.* тра́влення.

СТРАВАВО́Д *ч. анат.* стравохі́д.

СТРАВАВО́ДНЫ *анат.* стравохі́дний.

СТРАВІ́ЦЦА[1] *див.* **стра́ўліваццa**[2].

СТРАВІ́ЦЦА[2] *див.* **стра́ўліваццa**[3].

СТРАВІ́ЦЬ[1] *див.* **стра́ўліваць**[1].

СТРАВІ́ЦЬ[2] *див.* **стра́ўліваць**[2].

СТРАВІ́ЦЬ[3] *див.* **стра́ўліваць**[3].

СТРАЖЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* суво́ріше.

СТРАЖЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* суво́ріший.

СТРАЖЭ́ЦЬ *недок. розм.* става́ти суво́рішим.

СТРАКАЗА́ *ж.* **1.** *ентом.* ба́бка; **2.** *перен.* дзи́га, верту́ха.

СТРАКАЗІ́НЫ ба́бки *(род. в.)*; *(у порівнянні)* як у ба́бки.

СТРАКАТАКРЫ́ЛКІ, -лак *мн. ентом.* осе́тниці.

СТРАКАТАКРЫ́ЛЫ рябокри́лий.

СТРАКАТАЛІ́СТЫ рябoли́стий.

СТРАКА́ТКА *ж. ентом.* пістря́нка.

СТРАКА́ТЫ 1. *прям., перен.* строка́тий; **с. дыва́н** строка́тий ки́лим; **с. склад насе́льніцтва** строка́тий склад насе́лення; **2.** *(про масть тварин)* строка́тий, пістря́вий; ряби́й.

СТРАКА́ЦЕЦЬ[1] *і* **СТРАКА́ЦІЦЦА** *недок.* **1.** *(виділятися строкатістю)* рябі́ти, пістря́віти, *(розм.)* рябoті́ти, *(рідко)* строка́тіти; **удалечыні́ ~цее асе́нні лес** удалині́ рябі́є (пістря́віє) осі́нній ліс; **2.** *(чым, ад чаго)* рябі́ти, пістря́віти, *(розм.)* рябoті́ти; **луг ~цеў кве́ткамі** луг (лу́ка) рябі́в (рябі́ла, пістря́вів, пістря́віла) кві́тами (квітка́ми); **3.** *(ставати строкатим)* става́ти строка́тим, става́ти пістря́вим, става́ти ряби́м; **ву́ліца ~цела сця́гамі** ву́лиця ста́ла строка́та від прапорі́в.

СТРАКА́ЦЕЦЬ[2] *недок.* **1.** *(часто траплятися на очі, мелькати перед очима)* майорі́ти, рябі́ти, *(розм.)* рябoті́ти; **на ву́ліцах ~целі плака́ты** на ву́лицях майорі́ли плака́ти; **2.** *(прям.: містити багато часто повторюваного; перен.: містити багато чогось неоднорідного, що часто повторюється)* рясні́ти; **кні́га ~ціць памы́лкамі** кни́жка рясні́є поми́лка́ми.

СТРАКА́ЦІНА *ж.* пля́ма *(велика; на шерсті тварин, пір'ї пташок)*.

СТРАКА́ЦІЦЦА *див.* **страка́цець**[1].

СТРАКА́ЦІЦЬ *недок.* **1.** *(робити строкатим, надавати строкатого вигляду)* ряби́ти, пістря́вити; *(узорами, квітами тощо — звичайно)* мере́жати, мере́жити, цятку́вати, вицятко́вувати; **с. сце́ны ўзо́рамі** мере́жати (мере́жити) стіни візеру́нками; **2.** *перен.* мере́жати, мере́жити.

СТРАКА́Ч, -ча́ *ч. ентом.* пістря́к.

СТРАЛЯ́ЦЬ *недок.*, **СТРЭ́ЛЬНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** *у різн. знач.* стріля́ти, стре́льнути, *(рідше)* стре́лити; **2.** *(випрошувати)* стріля́ти, цига́нити, вициганювати, ви́циганити; **3.** *перен. безос. (про біль)* стріля́ти, стрільну́ти, штрика́ти, штрикну́ти, *(підсил.)* штрикону́ти; **у ву́шах ~ляе** у вуха́х стріля́є (штрика́є); ◊ **варо́н ~ляць** га́ви (га́в, ви́торопні, ви́трішки) лови́ти; ви́трішки ї́сти (лови́ти, купува́ти, продава́ти); **~ляць вача́мі** стріля́ти (стри́гти) очи́ма (о́ком), бі́сики пуска́ти [очи́ма, о́ком]; **~ляць з гарма́т па вераб'я́х** *прик.* з гарма́ти по горобця́х (на горобці́в) стріля́ти, йти на комара́ з дрючко́м, а на во́вка з шва́йкою; на му́ху з обу́хом.

СТРАМЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* круті́ше; стрімкі́ше; суво́ріше.

СТРАМЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* круті́ший; стрімкі́ший, стрімча́стіший; суво́ріший.

СТРАПЯЦІ́НЫ стре́пета *(род. в.)*, хохі́тви *(род. в.)*; **~нае гнязд́о** гніздо́ стре́пета (хохі́тви).

СТРАСА́ННЕ *с.* **1.** стру́шування; обтру́шування; **2.** скида́ння.

СТРАСА́ЦЦА *див.* **стрэ́сваццa**.

СТРАСА́ЦЬ *див.* **стрэ́сваць**.

СТРАСЕ́ННЕ *с. мед.* струс *ч.*; **с. мо́згу** струс мо́зку.

СТРА́СНА *прислівн.* при́страсно, жагу́че; па́лко; запа́льно; завзя́то.

СТРА́СНАСЦЬ *ж.* при́страсність; жагу́чість; па́лкість; запа́льність, завзя́тість.

СТРАСНАЦВЕ́Т, -ту *ч. бот.* пасифло́ра *ж.*, му́чениця *ж.*

СТРА́СНЫ при́страсний; *(про бажання тощо — ще)* жагу́чий, *(рідше)* жагли́вий; палки́й; запальни́й; завзя́тий; **с. пацалу́нак** при́страсний (жагу́чий, палки́й) поцілу́нок; **~ная прамо́ва** при́страсна (палка́, запальна́) промо́ва; **~ныя спрэ́чкі** при́страсні (запальні́, палкі́) супере́чки; **с. бале́льшчык** при́страсний (запальни́й, завзя́тий) уболіва́льник.

СТРАСЦІ́ЦЬ *дыв.* **трасці́ць**.

СТРАСЦЬ *ж.* **1.** *(потяг до чого-небудь)* при́страсть; **са ~сцю гавары́ць (выступа́ць)** при́страсно (з при́страстю) говори́ти, виступа́ти; **с. да кні́г** при́страсть до книжо́к; **2.** *(сильне кохання)* при́страсть, жага́.

СТРАСЯНУ́ТЫ стру́шений.

СТРАСЯНУ́ЦЦА *док. і однокр.* здригну́тися, стину́тися; задрижа́ти, затремті́ти, ті́пнутися, стріпну́тися, *(підсил.)* стріпону́тися, стрепену́тися; *(з переляку — ще)* жахну́тися, струси́тися, струсну́тися, *(підсил.)* струсону́тися; **лі́сце на дрэ́вах ~ну́лася ад вы́буху** ли́стя на дере́вах здригну́лося (задрижа́ло, затремті́ло) від ви́буху; **субясе́днік ад нечака́насці ~ну́ўся** співрозмо́вник з несподі́ванки здригну́вся (ті́пнувся, стрепену́вся, жахну́вся); **2.** *(обтруситися)* струси́тися, струсну́тися; **саба́ка ~ну́ўся, вы́лезшы з бу́дкі** соба́ка струсну́вся (струси́вся), ви́лізши з бу́дки.

СТРАСЯНУ́ЦЬ ***(каго-што, чым)*** *док. і однокр.* **1.** *у різн. знач.* струси́ти, струсну́ти, *(підсил.)* струсону́ти; труснути, *(підсил.)* трусону́ти, трясону́ти; стріпну́ти, *(підсил.)* стріпону́ти; *(вибиваючи пил — ще)* трі́пнути, трі́пну́ти, *(підсил.)* тріпону́ти; **с. галі́ну гру́шы** струси́ти (струсну́ти, трусну́ти) гі́лку гру́ші; **с. галаво́й** мотну́ти голово́ю; **на паваро́це машы́ну мо́цна ~ну́ла** на поворо́ті маши́ну ду́же струсну́ло (струсону́ло, стрясону́ло, трусну́ло, трусону́ло, трясону́ло); **с. з плашча́ пыл** стріпну́ти з плаща́ пил; **2.** *перен. (порушити тишу, спокій)* сколихну́ти; **мо́цны крык ~ну́ў цішыню́** си́льний крик сколихну́в ти́шу.

СТРА́ТА *ж.* **1.** *(позбавлення чого-небудь)* утра́та; **с. крыві́** утра́та кро́ві; **с. зро́ку** утра́та зо́ру; **с. працаздо́льнасці** утра́та працезда́тності; **2.** пропа́жа, загу́блення *с.*, утра́та; **знайсці́ сваю́ ~ту** знайти́ свою́ пропа́жу; **3.** збиток *ч.*, зби́тки *мн.*, шко́да; **пане́сці ~ту** ма́ти зби́тки, зазна́ти зби́тків (втрат); **4.** утра́та; **смерць вучо́нага — вялі́кая с.** смерть уче́ного — вели́ка втра́та; ◊ **цярпе́ць ~ту** зазнава́ти втрат (зби́тків), ма́ти втра́ти (зби́тки).

СТРА́ТНА *прислівн.* збитко́во, утра́тно.

СТРА́ТНАСЦЬ *ж.* збитко́вість, утра́тність.

СТРА́ТНЫ збитко́вий, утра́тний.

СТРА́УС *ч. зоол.* стра́ус; *(заст.)* струсь.

СТРАУСЯНЯ́ *і* **СТРАУСЯНЁ, -ня́ці** *с.* страусеня.

СТРА́ЎЛЕНЫ[1] *(про посіви, корм)* спа́шений, потра́влений. — *Див. ще* **стра́ўліваць**[1].

СТРА́ЎЛЕНЫ[2] перетра́влений. — *Див. ще* **стра́ўліваць**[2].

СТРА́ЎЛЕНЫ[3] **1.** *мор. (канат, снасть)* попу́щений; **2.** *(спец. (про пару, повітря)* ви́пущений. — *Див. ще* **стра́ўліваць**[3].

СТРА́ЎЛІВАННЕ *с.* спаса́ння, спа́сування.

СТРА́ЎЛІВАЦЦА[1] *і* **СТРАЎЛЯ́ЦЦА**[1] *недок.* спаса́тися, спа́суватися, трави́тися; витра́влюватися, витравля́тися.

СТРА́ЎЛІВАЦЦА[2] *і* **СТРАЎЛЯ́ЦЦА**[2] *недок. звор., пас.*, **СТРАВІ́ЦЦА**[1] *док.* перетра́влюватися, перетрави́тися.

СТРА́ЎЛІВАЦЦА[3] *і* **СТРАЎЛЯ́ЦЦА**[3] *недок. звор., пас.*, **СТРАВІ́ЦЦА**[2] *док.* **1.** попуска́тися, попусти́тися; **2.** випуска́тися, ви́пуститися. — *Пор.* **стра́ўліваць**[3].

СТРА́ЎЛІВАЦЬ[1] *і* **СТРАЎЛЯ́ЦЬ**[1] *недок.*, **СТРАВІ́ЦЬ**[1] *док. (здійснювати спаш)* спаса́ти, спа́сувати, спа́сти; трави́ти, потрави́ти, страви́ти.

СТРА́ЎЛІВАЦЬ[2] *і* **СТРАЎЛЯ́ЦЬ**[2] *недок.*, **СТРАВІ́ЦЬ**[2] *док. (про травлення)* перетра́влювати, перетрави́ти, *(недок.)* трави́ти.

СТРА́ЎЛІВАЦЬ[3] *і* **СТРАЎЛЯ́ЦЬ**[3] *недок.*, **СТРАВІ́ЦЬ**[3] *док.* **1.** *(канат, снасть) мор.* попуска́ти, попусти́ти; **2.** *(пару, повітря) спец.* випуска́ти, ви́пустити.

СТРА́ЎНІК *ч.* шлу́нок.

СТРА́ЎНІКАВА-КІ́ШАЧНЫ шлунко́во-кишкови́й.

СТРА́ЎНІКАВЫ шлунко́вий.

СТРАХА́ *ж.* дах *ч.*, стрі́ха; **гняздо́ пад ~хо́й** гніздо́ під стрі́хою.

СТРАХА́Р, -ра́ *ч.* покріве́льник, укрива́льник.

СТРАХАЦЦЕ́ *і* **СТРАХО́ЦЦЕ** *с. розм.* **1.** страхо́вище, страхо́висько; страхові́ття, страхі́ття; **2.** *у знач. прис.* жах *ч.*

СТРАХО́ЎШЧЫК *ч.* страхови́к.

СТРА́ЦІЦЦА *дыв.* **стра́чвацца**.

СТРА́ЦІЦЬ *дыв.* **стра́чваць**.

СТРА́ЧАНЫ **1.** загу́блений, згу́блений; утра́чений, стра́чений; зба́влений; **2.** потра́чений; ви́трачений; протра́чений; промарно́ваний, змарно́ваний, згайно́ваний, прогайно́ваний; **3.** *обл.* ви́кинутий. — *Див. ще* **стра́чваць**.

СТРАЧА́ЦЦА *дыв.* **сустрака́цца**.

СТРАЧА́ЦЬ *дыв.* **сустрака́ць**.

СТРА́ЧВАЦЦА *недок.*, **СТРА́ЦІЦЦА** *док.* **1.** утрача́тися, утра́титися; губи́тися, загуби́тися, згуби́тися; **здаро́ўе ~цілася** здоро́в'я втра́тилося; **2.** витрача́тися, ви́тратитися; *(розм.)* утрача́тися, утра́титися, тра́титися, потра́титися; *(розм.)* стра́чуватися, стра́титися; **за гэ́ту пае́здку я на́дта ~цілася** за цю мандрі́вку (поїздку) я ду́же ви́тратилася (потра́тилася).

СТРА́ЧВАЦЬ *недок.*, **СТРА́ЦІЦЬ** *док.* **1.** ***(каго-што)*** утрача́ти, утра́тити; *(перев. про конкретні предмети)* губи́ти, загуби́ти, згуби́ти; **~ціць ся́бра** утра́тити дру́га; **~ціць пава́гу** утра́тити пова́гу; **~ціць надзе́ю** утра́тити наді́ю; **~ціць аўтарытэ́т** утра́тити авторите́т; **2.** витрача́ти, ви́тратити, тра́тити, потра́тити, стра́чувати, стра́тити; *(розм. док.)* протра́тити; *(марно док.)* промарнува́ти, змарнува́ти, згайнува́ти, прогайнува́ти, погайнува́ти; **~ціць гро́шы** ви́тратити (потра́тити, промарнува́ти *й т. ін.*) гро́ші; **3.** *обл. (умертвляти плід)* викида́ти, ви́кинути; ◊ **~ціць галаву́** не да́ти собі ра́ди, розгуби́тися; заморо́читися; **~ціць ро́зум** утра́тити стра́тити ро́зум, збожево́літи; *(заст.)* згуби́ти (загуби́ти) тя́му; *(розм.)* знаві́сніти; **~ціць ла́ску** утра́тити прихи́льність (ла́ску); **~ціць прытомнасць** знеприто́мніти, зомлі́ти, зімлі́ти, утра́тити свідо́мість.

СТРАЧО́К, -чка́ *ч. бот.* сморж; *(обл.)* сморчо́к.

СТРА́ШАННЕ *с.* ляка́ння, настра́шка *ж.*; страха́ння, заля́кування.

СТРА́ШАНЫ ля́каний, поло́ханий. — *Див. ще* **страшы́ць**.

СТРА́ШНЫ 1. страшни́й, *(рідше)* жахни́й; *(який навіює жах)* страхітли́вий, страхі́тний; **с. звер** страшни́й звір; **2.** *(дуже великий, сильний)* страше́нний, страшни́й; **с. хо́лад** страше́нний (страшни́й) хо́лод.

СТРАШЫ́ДЛА *с. розм.* **1.** страхо́висько; **2.** *перен.* страхо́вище, страхопу́д *ч.*, *(розм.)* потоpо́ча *ж.*

СТРА́ШЫЦЬ *недок.* ляка́ти, страши́ти.

СТРАЯВЫ́[1] *військ.* стройови́й; **~вы́я заня́ткі** стройові́ заня́ття.

СТРАЯВЫ́[2] *спец.* будіве́льний; **с. лес** будіве́льний ліс, будіве́льне де́рево; **с. матэрыя́л** будіве́льний матеріа́л.

СТРО́ІЦЦА[1] *недок.* **1.** *(створюватися)* будува́тися; **на вёсцы с. но́вае жыццё** на селі́ буду́ється нове́ життя́; **2.** *(бути основою чого-небудь)* базува́тися, ґрунтува́тися, спира́тися на...; **кні́га с. на но́вым матэрыя́ле** кни́жка базу́ється (ґрунту́ється) на ново́му матеріа́лі (спира́ється на нови́й матеріа́л); **вы́вады стро́іліся на праве́раных фа́ктах** ви́сновки базува́лися (ґрунтува́лися) на переві́рених фа́ктах; **3.** ма́ти на́мір, ма́ти на ду́мці, збира́тися; **ён с. будава́ць ха́ту** він ма́є на́мір (збира́ється) будува́ти ха́ту; **4.** *пас.* настро́юватися, ладна́тися; будува́тися, уклада́тися; ла́годитися, ладна́тися.

СТРО́ІЦЦА[2] *недок. звор., пас. (у ряди)* шикува́тися.

СТРО́ІЦЬ[1] *недок.* **1.** *(виготовляти дрібні предмети, налагоджувати)* настро́ювати, ла́дити, ладна́ти; **с. касу́** ладна́ти ко́су; **с. цымба́лы** ладна́ти (ла́дити, настро́ювати) цимба́ли; **2.** *(організовувати, створювати)* будува́ти; *(плани — ще)* уклада́ти; **с. но́вае жыццё** будува́ти нове́ життя́; **3.** *(ремонтувати)* ла́годити, ладна́ти, ла́дити; **с. гадзі́ннік** ла́годити годи́нник; ◊ **с. ду́рня** клеї́ти ду́рня; **с. ду́рня** *(з каго)* роби́ти ду́рня *(з кого)*; **с. во́чкі** бі́сики (бі́сика) пуска́ти (посила́ти) [очи́ма, о́ком], очи́ма гра́ти [пря́сти]; стріля́ти (стри́гти) очи́ма; **жа́рты с.** жартува́ти; **с. сме́шкі (кпі́ны, ке́пікі)** насміха́тися, глузува́ти, кепкува́ти *(з кого-чого)*; на сміх (на глу́зи, на глум, на кпи́ни) бра́ти (підійма́ти) *(кого-що)*; **с. з сябе́** *(каго)* удава́ти з се́бе *(кого)*; станови́ти себе́ *(ким)*; **с. каме́дыю** роби́ти (виробля́ти, гра́ти, удава́ти) коме́дію; удава́ти шту́ку.

СТРО́ІЦЬ[2] *недок. (ставити у стрій)* шикува́ти.

СТРОЙ, *род.* **стро́ю** *ч.* **1.** *військ., перен.* стрій; *(шикування рядами — ще)* ряди́, ла́ви; **стая́ць у страі́** *військ., перен.* стоя́ти у строю́ (в ла́вах); **2.** *(низка предметів)* ряд; **с. бяро́зак ля даро́гі** ряд бері́зок ко́ло (бі́ля) доро́ги; **3.** *муз. перен.* лад, стрій; **4.** *(одяг)* убра́ння *с.*, *(рідше)* стрій; *(багатий розкішний — ще)* ша́ти; ◊ **вы́йсці (вы́весці, вы́быць са стро́ю а)** ви́вести з лав (з рядів, зі строю́); **б)** *перен.* ви́вести з ла́ду; **уступі́ць у с.** ста́ти до ла́ду.

СТРО́ЙНА *прислівн.* **1.** стру́нко; стрі́мко; **2.** зла́годжено; су́голосно; гармоні́йно. — *Пор.* **стро́йны.**

СТРО́ЙНАСЦЬ *ж.* **1.** стру́нкість; ста́вність, стату́рність; стрі́мкість; **2.** зла́годженість; су́голосність; гармоні́йність.

СТРО́ЙНЫ 1. стру́нки́й; ставни́й, стату́рний; *(про дерево, людину: тонкий і високий — ще)* гінки́й; *(про дерево, колону тощо: високий — ще)* стрімки́й; **с. хло́пец** струнки́й (ставни́й, стату́рний) хло́пець; **2.** *(логічно побудований, упорядкований)* зла́годжений; су́голосний; гармоні́йний; **~ная тэ́орыя** стру́нка́ тео́рія; **с. спеў** зла́годжений (су́голосний, гармоні́йний) спів.

СТРО́КАТ, -ту *ч.* скре́кіт, скрекотня́ва *ж.*, скреготня́ *ж.*, стре́кіт, дже́ркіт, джеркотня́ва *ж.*; *(про мову — звичайно)* цо́кіт.

СТРО́МА[1] *ж.* **1.** кру́ча, у́рвище *с.*, у́рвисько *с.*; **2.** *(місце в річці, де течія надзвичайно швидка)* стромови́на, строми́на; *(обл.)* стро́ма; бистрина́, бистрі́нь.

СТРО́МА[2] *прислівн.* кру́то, стрі́мко; рі́зко; **даро́га пайшла́ с. ўверх** доро́га пішла́ кру́то (стрі́мко) вго́ру; **с. спыні́ць гаво́рку** рі́зко (кру́то) спини́ти розмо́ву.

СТРО́МІСТЫ крути́й, стрімки́й, стрімча́стий; **с. бе́раг** крути́й (стрімки́й, стрімча́стий) бе́рег.

СТРО́МКА *прислівн.* **1.** кру́то, стрі́мко; **2.** *(прямо й високо)* гі́нко.

СТРО́МКАСЦЬ *ж.* **1.** кру́тість, стрі́мкість, стрімча́стість; **2.** гі́нкість.

СТРО́МКІ 1. крути́й, стрімки́й, стрімча́стий; **с. бе́раг** крути́й (стрімки́й, стрімча́стий) бе́рег; **2.** *(прямий і високий)* гінки́й; **~кая бяро́за** гінка́ бере́за.

СТРО́МЫ *(дуже крутий)* прямови́сний; стрімки́й, стрімча́стий; **~мая скала́** прямови́сна скеля.

СТРО́НГА *ж. іхт.* форе́ль, струг *ч.*

СТРО́НГАВЫ форе́левий.

СТРОП[1] *ч. спец.* строп.

СТРОП[2] *ч. обл. (стик боків стріхи)* гре́бінь.

СТРО́ПАЛЬ *і* **СТРО́ПАЛЬШЧЫК** *ч. спец.* стро́пальник.

СТРУБІ́ЦЬ[1] *див.* **трубі́ць**[1].

СТРУБІ́ЦЬ[2] *док. розм. (змарнувати все або багато що)* розтри́нькати; *(розм.)* угати́ти; *(про час)* змарнува́ти, згайнува́ти.

СТРУГА́ЛЬ, -ля́ *і* **СТРУГА́ЛЬШЧЫК** *ч. спец.* струга́льник.

СТРУГА́НЫ 1. *дієприкм.* стру́ганий; **2.** *дієприкм. обл.* чи́щений; **3.** *дієприкм.* рі́заний, нарі́заний, кри́шений, накри́шений; **4.** *прикм.* стру́ганий, ви́струганий, постру́ганий; **5.** *прикм. обл.* чи́щений; **6.** *прикм.* рі́заний, кри́шений. — *Див. ще* **струга́ць.**

СТРУГА́ЦЬ *недок.* **1.** струга́ти; **с. до́шку** струга́ти до́шку; **2.** *обл. (картоплю та ін.)* чи́стити; **3.** рі́зати, нарі́зати, нарі́зувати, криши́ти; **с. бу́льбу само́мкай** рі́зати (нарі́зати, нарізува́ти, криши́ти) карто́плю соло́мкою.

СТРУ́ЖАЧНЫ стружкови́й; **~ная пліта́** стружкова́ плита́.

СТРУ́ЖКА *ж.* стру́жка, *(рідше)* остру́жок *ч.*; ◊ **зня́ць (сагна́ць) ~ку** *(з каго)* зня́ти стру́жку *(з кого)*; ви́лаяти, ви́шпетити *(кого)*.

СТРУК, *род.* **струка́** *ч. (плід)* стручо́к, *(рідше)* струк; **с. гаро́ху** стручо́к горо́ху.

СТРУ́КАВЫ *і* **СТРУКО́ВЫ** стручко́вий.

СТРУ́КАВЫЯ *імен. мн. бот.* бобо́ві.

СТРУКІ́, -ко́ў *мн.* стручки́.

СТРУМЕ́ННЫ *спец.* струми́нний; **~нная по́мпа** *техн.* струми́нний насо́с; **с. пры́нтар** *техн.* струми́нний при́нтер.

СТРУМЕ́НЬ *ч.* **1.** стру́мінь, *(рідко)* струми́на́ *ж.*; *(сильний — ще)* струм; те́чія *ж.*; *(тонкий струмінь — звичайно)* ці́вка *ж.*, струмо́к; **~ня́мі сцяка́е вада́** стру́менями (ці́вками, струмка́ми) стіка́є вода́; **паве́траны с.** повітря́ний стру́мінь; **2.** *перен.* стру́мінь; на́прям, на́прямок, те́чія *ж.*; на́стрій; **улі́ць све́жы с. у рабо́ту** унести́ сві́жий стру́мінь у робо́ту; **баб-ро́вы с.** *фарм.* бобро́ва струми́на́.

СТРУНА́ *ж. у різн. знач.* струна́; *(коротка — у бандурі, кобзі — ще)* при́струнок *ч.*; **металі́чныя с.** мета́леві стру́ни; **стру́ны душы́** стру́ни душі́; **спі́нная с.** *анат.* спи́нна́ струна́, хо́рда.

СТРУНАТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* струнотрима́ч.

СТРУПЯНЕ́ЛЫ *розм.* **1.** уме́рлий; поме́рлий; одубі́лий; **2.** *перен. (який дуже злякався, скам'янів зі страху)* заціпені́лий; задубі́лий, одубі́лий, закля́клий, укля́клий, поте́рплий. — *Див. ще* **струпяне́ць**.

СТРУПЯНЕ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(стати трупом)* уме́рти, поме́рти; одубі́ти, оду́бти; **2.** *перен. (зі страху)* заціпені́ти, задубі́ти, одубі́ти, оду́бти, закля́кнути, укля́кнути, укля́кти, *(про багатьох, про всіх)* позакляка́ти, поте́рпнути, поте́рпти.

СТРУХЛЕ́ЛЫ зотлі́лий, стлі́лий, ви́тлілий, перетлі́лий; *(про багато, про все)* потлі́лий; спорохняві́лий, *(рідше)* спорохні́лий; **~лая сало́ма** зотлі́ла (стлі́ла *тощо*) соло́ма; **~лая страха́** зотлі́ла (спорохнявіла *тощо*) покрі́вля (стріха). — *Див. ще* **струхле́ць**.

СТРУХЛЕ́ЦЬ *і* **СТРУХЛЯ́ВЕЦЬ** *док. (згнити)* зотлі́ти, стлі́ти, ви́тліти, перетлі́ти, *(багато, усе)* потлі́ти; спорохня́віти, спорохні́ти; **дрэ́ва ~ле́ла** де́рево зотлі́ло (спорохня́віло); **ха́та ~ле́ла** ха́та спорохня́віла (спорохні́ла).

СТРУ́ШЧАНЫ розтро́щений, потро́щений. — *Див. ще* **стру́шчыць**.

СТРУ́ШЧЫЦЬ *див.* **тру́шчыць**.

СТРЫВА́ЦЬ *док.* сте́рпіти, ви́тримати; **с. боль** сте́рпіти (ви́тримати) біль; **с. несправядлі́васць** сте́рпіти несправедли́вість.

СТРЫГА́ЛЬ *див.* **стрыга́льшчык**.

СТРЫГА́ЛЬНЫ *техн.* стрига́льний.

СТРЫГА́ЛЬШЧЫК *і* **СТРЫГА́ЛЬ, -ля́** *ч. (той, хто стриже овець, верблюдів)* стрига́ль, стрижі́й.

СТРЫГА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* стрига́льниця.

СТРЫ́ГЧЫ *недок.* **1.** *у різн. знач.* стри́гти; **с. валасы́** стри́гти воло́сся; **с. аве́чак** стри́гти ове́ць; **2.** *(вухами)* щу́лити, стри́гти, пря́сти; **конь спыні́ўся і пача́ў с. вушамі** кінь зупини́вся і поча́в щу́лити ву́ха; ◊ **с. купо́ны** стри́гти купо́ни; **с. (усі́х) пад адзі́н грэ́бень** рівня́ти (всіх) під одну́ мі́рку; стри́гти всіх під оди́н гребіне́ць.

СТРЫЕ́ЧНЫ двоюрі́дний; **с. брат** двою́рідний брат; брат у пе́рших.

СТРЫЖ, *род.* **стрыжа́** *ч. орн.* стриж, щур, ю́рик.

СТРЫЖАНЁ *див.* **стрыжаня́**.

СТРЫ́ЖАНШЧЫК *ч. спец.* стерня́р.

СТРЫ́ЖАНШЧЫЦА *ж. спец.* стерня́рка.

СТРЫ́ЖАНЬ, -жня *ч.* **1.** *(дерева, моркви тощо)* стри́жень, се́рце *с.*, сере́дина *ж.*, осе́рдя *с.*, осере́ддя *с.*; **2.** *техн.* стри́жень; **3.** *техн.* осе́рдя *с.*, серде́чник; **4.** *(течія)* стри́жень; бистрина́ *ж.*, бистрі́нь *ж.*; **5.** *(основа)* стри́жень.

СТРЫЖАНЯ́ *і* **СТРЫЖАНЁ, -ня́ці** *с. орн.* стриженя́, щуря́.

СТРЫЖНЁВЫ **1.** стрижне́вий, стрижньови́й; серцеви́нний; **2.** *техн.* стрижне́вий; **с. трансфарма́тар** стрижне́вий трансформа́тор; **3.** *перен.* стрижне́вий; **4.** *(про деревину)* з вели́ким стри́жнем (се́рцем, осе́рдям *і т. ін.*).

СТРЫМА́ННЕ *с.* **1.** стри́мування, зде́ржування; утри́мування, уде́ржування; тамува́ння, гамува́ння; **ме́ры ~ння** *юр.* запобі́жні за́ходи; **2.** дотри́мування, доде́ржування.

СТРЫ́МАНЫ **1.** *дієприкм.* стри́маний, зде́ржаний; утамо́ваний, притамо́ваний, сти́шений, прити́шений; угамо́ваний, погамо́ваний; дотри́маний, доде́ржаний; **2.** *у знач. прикм.* стри́маний; *(який не виявляється на повну силу — ще)* сти́шений, прити́шений, *(рідше)* притамо́ваний; **с. адка́з** стри́мана ві́дповідь; **с. прые́м** стри́мане прийняття́; **с. чалаве́к** стри́мана люди́на.

СТРЫ́МЛІВАЦЬ *недок.*, **СТРЫМА́ЦЬ** *док.* **1.** стри́мувати, стри́мати, *(рідше)* зде́ржувати, зде́ржати; *(зупиняти, уповільнювати — ще)* приде́ржувати, приде́ржати; *(затримувати)* утри́мувати, утри́мати, *(рідше)* уде́ржувати, уде́ржати; *(не давати виявлятися — ще)* тамува́ти, утамо́вувати, утамува́ти, *(рідше)* притамо́вувати, притамува́ти; *(про голос, рух — звичайно)* сти́шувати, сти́шити, прити́шувати, прити́шити; *(заспокоювати — ще)* угамо́вувати, угамува́ти, гамува́ти, погамува́ти, загамува́ти; **ко́ней не ~ма́ць** ко́ней не втри́мати; **~ма́ць смех** стри́мати сміх; **~ма́ць ад неабду́манага ўчы́нку** стри́мати (утри́мати) від нерозва́жного вчи́нку; **~ма́й свой запа́л!** стри́май (здерж, угаму́й, стиш) свій за́пал!; **2.** *(виконувати щонебудь обіцяне — відповідно до значення наступного іменника)* дотри́мувати, дотри́мати, доде́ржувати, доде́ржати; ◊ **~ма́ць сваё сло́ва** дотри́мати свого́ сло́ва.

СТРЫХО́ЎКА *ж.* до́щечка для вирі́внювання соло́ми на даху́.

СТРЭЛ, *род.* **стрэ́лу** *ч.* по́стріл.

СТРЭ́ЛЬБА *ж.* рушни́ця; *(обл.)* стрільба́, кріс *ч.*, оружи́на; **паляўні́чая с.** мисли́вська рушни́ця.

СТРЭ́ЛЬБАВЫ рушни́чний.

СТРЭ́ЛЬНУЦЬ *див.* **страля́ць**.

СТРЭ́МЕЧКА *с. анат.* стремі́нце́.

СТРЭ́МКА *ж.* **1.** *(гострий шматочок дерева, скла, металу, який заліз під шкіру)* ска́лка, скі́пка, ска́бка, скі́па; **2.** *перен. (надокучлива, придирлива людина)* причепа *ч. і ж.*

СТРЭ́МЯ, *род.* **стрэ́мя** *і* **стрэ́мені** *с. у різн. знач.* стремено́.

СТРЭ́ПЕТ *ч. орн.* стре́пет, хохітва́ *ж.*

СТРЭ́СВАЦЦА *і* **СТРАСА́ЦЦА** *недок. пас.* стру́шуватися, стрі́пуватися; обтру́шуватися, обтрі́пуватися; змі́шуватися.

СТРЭ́СВАЦЬ і **СТРАСА́ЦЬ** *недок.*, **СТРЭ́СЦІ** *док.* **1.** *(трусячи, скидати що-небудь)* стру́шувати, струси́ти, *(однокр.)* струсну́ти, *(багато, усе)* постру́шувати; стріпувати, стріпну́ти; обтру́шувати, обтруси́ти, *(багато, усе)* пообтру́шувати; обтріпувати, обтріпа́ти, *(однокр.)* обтріпну́ти, *(багато, усе)* пообтріпувати; **стрэ́сці пясо́к з палавіка́** струси́ти (стріпну́ти, обтруси́ти) пісо́к з постілки (пілки, дорі́жки); **2.** *(трясучи, змішувати разом; робити суржик, мішанку тощо)* змішувати, зміша́ти, *(багато, усе)* позмішувати; **стрэ́сці сало́му з се́нам** зміша́ти соло́му з сіном.

СТРЭ́СЕНЫ 1. стру́шений, стріпнутий, обтру́шений, обтріпаний; **2.** змішаний. — *Див. ще* **стрэ́сваць**.

СТРЭ́СЦІСЯ *док.* **1.** струси́тися; обтруси́тися; **кро́шкі ~сліся з абру́са** кри́хти струси́лися зі скатерти́ни; **2.** зміша́тися; **сало́ма до́бра ~слася з се́нам** соло́ма до́бре зміша́лася з сіном.

СТРЭ́ТЫ *див.* **сустрэ́ты**.

СТРЭ́ЦЦА *див.* **сустрака́цца**.

СТРЭ́ЦЬ *див.* **сустрака́ць**.

СТРЭ́ЧНЫ[1] *див.* **сустрэ́чны**.

СТРЭ́ЧНЫ[2] *обл.* двоюрідний; **~ная сястра́** двоюрідна сестра́, сестра́ в пе́рших.

СТУ́ДЗЕНЬ[1] *ч.* січень.

СТУ́ДЗЕНЬ[2], **-ню** *ч. кул.* холоде́ць, дра́глі *мн.*

СТУ́ДЗЕНЬСКІ січне́вий.

СТУ́ДЗІНА *ж. кул. обл.* холоде́ць *ч.*, дра́глі *мн.*; *(обл.)* за́холод *ч.*

СТУ́ЖАЧНЫ 1. стрічкови́й; стьожкови́й; **2.** *техн.* стрі́чкови́й.

СТУ́ЖКА *ж.* **1.** стрічка; *(широка — ще)* би́нда; *(перев. вузька — ще)* стьо́жка, стя́жка; *(для кіс)* кісни́к *ч.*; **2.** *техн.* стрі́чка.

СТУЖКАПАДО́БНЫ стрічкоподібний, стьожкува́тий.

СТУ́ЗАНАСЦЬ *ж.* засми́каність, заша́рпаність, поша́рпаність.

СТУ́ЗАНЫ 1. засми́каний, заша́рпаний; **2.** *перен.* засми́каний, заша́рпаний, поша́рпаний. — *Див. ще* **сту́заць**.

СТУ́ЗАЦЦА *док.* засми́катися, заша́рпатися, поша́рпатися.

СТУ́ЗАЦЬ *док.* **1.** *(затягати)* засми́кати, заша́рпати, поша́рпати; **с. каня́** засми́кати (заша́рпати) коня́; **2.** *перен. (довести до хворого, нервового стану, вимучити)* засми́кати, заша́рпати; *(про нерви й т. ін. — ще)* ви́сотати.

СТУЛ[1], *род.* **сту́ла** *ч. (меблі)* стіле́ць, *(розм.)* дзи́ґлик.

СТУЛ[2], *род.* **сту́лу** *ч. мед.* ви́порожнення *с.*

СТУЛЬ *прислівн. прост.* звідти, звідтіля́, звідті́ль, відтіля́, відті́ль; *(розм.)* ві́дти; *(обл.)* звідтам, ві́дтам.

СТУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **СТУЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(з холоду, зі страху тощо)* зіщу́люватися, зіщу́литися; **2.** *(про розсувні, стулчасті предмети)* стуля́тися, сту́люватися, стули́тися; **3.** *розм. (ховатися)* захо́вуватися, захова́тися; **~лі́цца за кусто́м** захова́тися за куще́м; **4.** *недок. пас.* зіщу́люватися, стуля́тися, сту́люватися.

СТУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **СТУЛІ́ЦЬ** *док.* стуля́ти, сту́лювати, стули́ти; *(при вказуванні на характер дії — губи, пальці — ще)* склада́ти, скла́сти; **~лі́ць гу́бы** стули́ти (сти́снути) гу́би; **~лі́ць но́жкі цы́ркуля** стули́ти ніжки ци́ркуля.

СТУ́ПА *ж.* сту́па; ◊ **таўчы́ ваду́ ў ~пе́** товкти́ во́ду в сту́пі; з сухо́ї крини́ці во́ду бра́ти.

СТУПА́ *ж.* хода́; **ме́рнай ~по́й** ти́хою (повільною) ходо́ю, розмі́реними кро́ками.

СТУПЕ́НЬ *ж.* **1.** сту́пінь *ч.*; **о́рдэн «За беззага́нную слу́жбу» пе́ршай ~пе́ні** о́рден «За бездога́нну слу́жбу» пе́ршого сту́пеня; **с. развіцця́ экано́мікі** сту́пінь ро́звитку еконо́міки; **с. кандыда́та наву́к** сту́пінь кандида́та нау́к; **2.** міра; **у зна́чнай ~ні** значно́ю (вели́кою) мі́рою, у значні́й (вели́кій) мірі; **у не́йкай ~ні** якою́сь (пе́вною) мі́рою, до яко́їсь (до пе́вної) міри; **3.** *мат.* сте́пінь *ч.*; **узве́сці ў с.** піднести́ до сте́пеня; **лік у пя́тай ~ні** число́ в п'ятому сте́пені; **4.** *грам.* сту́пінь *ч.*; **ступе́ні параўна́ння** сту́пені порівня́ння; **5.** *(сходів)* схі́дець *ч.*, схо́дина; *(драбини)* щабе́ль *ч.*, щабли́на; **6.** *ч. обл. (ноги)* ступня́ *ж.*; ◊ **ні ў яко́й ~ні** жо́дною мі́рою, ні в я́кій мірі, зо́всім; нія́к, аж нія́к.

СТУПЕ́НЬКА *ж. змен.* схі́дець *ч.*, схо́динка.

СТУСІ́НА *ж.* **1.** *розм.* прут *ч.*, різка, дубе́ць *ч.*; **2.** пу́жално *с. (гнучке)*; **3.** *(про високу тонку людину)* ти́чка.

СТУШАВА́НЫ стушо́ваний. — *Див. ще* **стушо́ўваць**.

СТУШО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СТУШАВА́ЦЬ** *док.* стушо́вувати, стушува́ти.

СТУШО́ЎКА *ж. спец.* стушува́ння *с.*

СТУШЫ́ЦЬ *див.* **тушы́ць**[2].

СТХАРЫ́ЦЦА *док. обл.* притаї́тися, причаї́тися.

СТЫК, *род.* **сты́ку** *ч.* стик.

СТЫКАВА́ЦЬ *недок. спец.* стикува́ти.

СТЫ́КАВЫ *спец.* стикови́й.

СТЫ́КАНЫ *розм.* поко́лотий, поко́лений.

СТЫКА́ЦЦА *недок.*, **СТЫКНУ́ЦЦА** *док.* **1.** стика́тися, зіткну́тися; бу́ти, бува́ти; **ён працава́ў геблагам і рэ́дка ~ка́ўся до́ма** він працюва́в геологом і рідко бува́в удо́ма (до́ма); **на́шы інтарэ́сы ~ка́юцца даво́лі ча́ста** на́ші інтере́си стика́ються до́сить (дово́лі) ча́сто; ◊ **дзве́ры не ~ка́юцца** две́рі не зачиня́ються; [у них] лю́ди не вибува́ють; [у них] две́рі на́встіж.

СТЫ́КВАЦЬ *недок.*, **СТЫ́КАЦЬ** *док. розм. (чимось гострим колоти в багатьох місцях)* коло́ти, поколо́ти, *(розм.)* шти́ркати, пошти́ркати, штри́кати, поштри́кати, *(док.)* пошти́рхати.

СТЫКО́ЎКА *ж. спец.* стикува́ння *с.*

СТЫЛІЗАВА́НАСЦЬ *ж. спец.* стилізо́ваність.

СТЫЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* стилізува́ти; **с. арна́мент** стилізува́ти орна́мент.

СТЫМУЛЯВА́НЫ стимульо́ваний. — *Див. ще* **стымулява́ць**.

СТЫМУЛЯВА́ЦЬ *недок. і док.* стимулюва́ти.

СТЫ́НУЦЬ *див.* **стыць**.

СТЫНЬ *ж. обл.* холодне́ча, хо́лод *ч.*

СТЫРНАВЫ́ 1. *прикм.* кермови́й, стернови́й; **~во́е ко́ла** стернове́ ко́лесо; **2.** *у знач. імен.* стернови́й, стерни́чий, стерни́к.

СТЫРНІК *ч.* стерновий, стерничий, стерник; керманич.
СТЫРНО́ *с.* **1.** кермо́; стерно́, *(рідко)* руль; *(заст.)* кормило; **с. камбайна** кермо́ комбайна; **2.** *перен.* кермо́; *(вис.)* кормило; **с. ўлады** кермо́ (стерно́) влади.
СТЫЦЬ *і* **СТЫНУЦЬ** *недок.* **1.** стигнути, холонути, *(вистигати — ще обл.)* чахнути; **суп стыне на сталé** юшка (суп) стигне (холоне) на столі; **2.** мерзнути, мерзти, замерзати; клякнути; **ногі стынуць** ноги мерзнуть (замерзають); **3.** *перен.* холонути; *(утрачати силу, жар)* згасати; **сэрца стыне** серце холоне; ◊ **кроў стыне (у жылах)** кров холоне (в жилах).
СТЭ́ЛЬМАХ *див.* **стальмах**.
СТЭП, *род.* **стэ́пу** *ч.* степ.
СТЭ́ПАВЫ степовий.
СТЭРХ *ч. орн.* білий журавель.
СТЭРЫЛІЗАВА́НЫ стерилізований.
СТЭРЫЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док. у різн. знач.* стерилізувати; **с. бінты** стерилізувати бинти; **с. трусоў** стерилізувати кролів.
СТЭ́РЭА *невідм. с.* стерео.
СТЭРЭААДЛЮСТРАВА́ННЕ *с.* стереозображення.
СТЭРЭАГУ́К, -ку *ч.* стереозвук.
СТЭРЭАГУЧА́ННЕ *с.* стереозвучання.
СТЭРЭАТЫПАВА́НЫ *друк.* стереотипований.
СТЭРЭАТЫПАВА́ЦЬ *недок. і док. друк.* стереотипувати.
СУАДКА́ЗЧЫК *ч. юр.* співвідповідач.
СУАДКА́ЗЧЫЦА *ж.* співвідповідачка.
СУАДНЕ́СЕНЫ співвіднесений.
СУАДНО́СІНЫ *тільки мн.* співвідношення *с.*; **с. сіл** співвідношення сил.
СУАДНО́СІЦЦА *недок. звор., пас.*, **СУАДНЕ́СЦІСЯ** *док.* співвідноситися, співвіднестися.
СУАДНО́СІЦЬ *недок.*, **СУАДНЕ́СЦІ** *док.* співвідносити, співвіднести.
СУАДНО́СНАСЦЬ *ж.* співвідносність.
СУАДНО́СНЫ співвідносний.
СУАДНЯСЕ́ННЕ *с.* співвіднесення.
СУАЙЧЫ́ННІК *ч.* співвітчизник; земляк, краянин.
СУАЙЧЫ́ННІЦА *ж.* співвітчизниця; землячка, краянка.
СУАПЯКУ́Н, -пекуна́ *ч.* співопікун.
СУБ'ЕКТЫВІ́РАВАНЫ *філос.* суб'єктивований.
СУБ'ЕКТЫВІ́РАВАЦЦА *недок. пас. філос.* суб'єктивуватися.
СУБ'ЕКТЫВІ́РАВАЦЬ *недок. і док. філос.* суб'єктивувати.
СУБКЛЕ́ТАЧНЫ *біол.* субклітинний.
СУБЛІМАВА́НЫ *хім.* сублімований.
СУБЛІМАВА́ЦЬ *недок. і док.* сублімувати.
СУБПАДРА́Д, -ду *ч. спец.* субпідряд.
СУБПАДРА́ДЧЫК *ч. спец.* субпідрядник.
СУБСІДЗІ́РАВАННЕ *с.* субсидування, субсидіювання.
СУБСІДЗІ́РАВАНЫ субсидований, субсидійований.
СУБСІДЗІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* субсидуватися.
СУБСІДЗІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* субсидувати, субсидіювати.
СУБСІ́ДЫЯ *ж.* субсидія.
СУБСТАНТЫВІ́РАВАНЫ *лінгв.* субстантивований.
СУБСТАНТЫВІ́РАВАЦЦА *недок. і док. лінгв.* субстантивуватися.
СУБСТАНТЫВІ́РАВАЦЬ *недок. і док. лінгв.* субстантивувати.
СУБСТАНТЫЎНЫ *у різн. знач.* субстантивний.
СУБСТА́НЦЫЯ *ж. у різн. знач.* субстанція.
СУБСТАНЦЫЯЛІЗАВА́НЫ *філос.* субстанціоналізований.
СУБСТАНЦЫЯЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док. філос.* субстанціоналізувати.
СУБЦІ́ТР *ч. кін.* субтитр.
СУБЯСЕ́ДНІК *ч.* співрозмовник, співрозмовець, співбесідник.
СУБЯСЕ́ДНІЦА *ж.* співрозмовниця, співбесідниця.
СУВЕ́Й *ч. обл.* замет; *(купа — ще)* намет, *(велика)* кучугура *ж.*; *(який лежить упоперек дороги)* перемет, *(обл.)* забоїна *ж.*
СУВО́СЕВЫ *спец.* співвісний.
СУВЫМЕ́РНАСЦЬ *ж.* сумірність, спільномірність; порівнянність.
СУВЫМЕ́РНЫ сумірний, спільномірний; *(якого можна порівняти)* порівнянний.
СУВЫМЯРА́ЦЬ *недок.*, **СУВЫ́МЕРАЦЬ** *док.* порівнювати, порівняти.
СУВЫМЯРЭ́ННЕ *с.* порівняння.
СУВЯЗІ́СТ *ч.* зв'язківець.
СУВЯЗІ́СТКА *ж.* зв'язківець *ч.*, зв'язківка.
СУВЯЗНА́Я *імен.* зв'язкова.
СУ́ВЯЗНЫ 1. *дієприкм.* який (що) зв'язує *й т. ін.*; **2.** *у знач. прикм.* сполучний; **~нае звяно́** сполучна ланка.
СУВЯЗНЫ́ 1. *прикм.* зв'язувальний; **2.** *у знач. імен. військ.* зв'язковий; **партызанскі с.** партизанський зв'язковий.
СУ́ВЯЗЬ *ж. у різн. знач.* зв'язок *ч.*; **с. тэорыі і практыкі** зв'язок теорії та практики; **прычынная с.** причинний зв'язок; **гаспадарчая і культурная с. паміж народамі** господарчий і культурний зв'язок між народами; **цесная с.** тісний зв'язок; **тэлефонная с.** телефонний зв'язок; **выйсці на с.** вийти на зв'язок; **мець вялікія ~зі** мати великі зв'язки; **адваротная с.** зворотний зв'язок; **хады ~зі** ході сполучення; ◊ **у ~зі з чым** у зв'язку з чим; **жывая с.** живий зв'язок.
СУГЛІ́НАК, -нку *ч.* суглинок.
СУГНЕ́Й *ч. несхв.* відлюдок, безлюдник, безлюдько, відлюдько.
СУГРАМАДЗЯ́НІН *ч. книжн.* співгромадянин.
СУГРАМАДЗЯ́НКА *ж. книжн.* співгромадянка.
СУГУ́ЧНАСЦЬ *ж.* співзвучність.
СУГУ́ЧНЫ співзвучний.
СУГУ́ЧЧА *с.* співзвуччя.
СУД *ч.* **1.** *род.* **суда́** суд; **Вярхоўны с.** Верховний суд; **быць пад судо́м** бути (перебувати) під судом; **2.** *род.* **су́ду** *(думка, висновок)* суд, розсуд; **с. гісторыі** суд (розсуд) історії; ◊ **пакуль**

с. ды спра́ва по́ки се та те; по́ки ді́йдеться (ді́йде) до ді́ла; по́ки суд та ді́ло; **чыні́ць с. і распра́ву** чини́ти суд і розпра́ву, *(рідше)* суди́ти і розправля́тися; **на ня́ма́ і су́ду ня́ма́** *присл.* на нема́ й су́ду нема́; як нема́ то й дарма́; як є, то розі́йдеться, а нема́, то обі́йдеться.

СУДАВО́ДСТВА *с. юр.* судочи́нство.

СУ́ДАРГА *див.* **су́тарга**.

СУ́ДАРГАВА *див.* **су́таргава**.

СУ́ДАРГАВЫ *див.* **су́таргавы**.

СУДДЗЁ *зб. с. розм. (про дерев'яний посуд)* по́суд *ч.*, начи́ння; **у сві́рне стая́ла с.: кады́шкі, бачу́ркі, цабры́** у комо́рі стоя́в по́суд (стоя́ло начи́ння): діжки́, бари́ла, цебри́.

СУДДЗЯ́ *ч. у різн. знач.* суддя́; **с. Вярхо́ўнага суда́** суддя́ Верхо́вного су́ду; **с. пе́ршай катэго́рыі** *спорт.* суддя́ пе́ршої катего́рії.

СУ́ДЖАНА *у знач. прис.* призна́чено, суди́лося; **не с.** не суди́лося; *(розм.)* не суди́ла до́ля.

СУ́ДЖАНЫ **1.** *дієприкм. (той, кого судили)* су́джений; **2.** *дієприкм. (долею тощо)* призна́чений; **3.** *у знач. імен. фольк.* су́джений; наречéний.

СУДЖЭ́ННЕ *с. лог.* су́дження.

СУДЗЕ́ЕЦ, -дзе́йца *ч. заст. розм.* судови́к.

СУДЗЕ́ЙСКАЯ *імен. (про приміщення)* судова́.

СУДЗЕ́ЙСКІ **1.** *прикм.* судови́й; **с. прыгаво́р** ви́рок су́ду; **~кая кале́гія** судова́ коле́гія; **2.** *прикм. спорт.* судді́вський; **с. свісто́к** судді́вський свисто́к; **~кая кале́гія** судді́вська коле́гія.

СУДЗЕ́ЙСТВА *с. спорт.* судді́вство.

СУДЗІ́НА *ж. розм.* посу́дина.

СУ́ДНА[1] *с. (корабель)* судно́.

СУ́ДНА[2] *с. (лікарняна посудина)* судно́.

СУДНАВАДЖЭ́ННЕ *с. мор.* судноводі́ння.

СУДНАВАДЗІ́ЦЕЛЬ *ч. мор.* судноводі́й.

СУ́ДНАВЫ суднови́й; **с. рухаві́к** суднови́й двигу́н.

СУДНАПАД'Ё́МНІК *ч. техн.* суднопідійма́ч.

СУДНАПАД'Ё́М, -му *ч. спец.* суднопідніма́ння *с.*, суднопідійма́ння *с.*

СУДНАПАД'Ё́МНЫ суднопіднімáльний, суднопідійма́льний.

СУДНАПАДЫМА́ННЕ суднопідніма́ння, суднопідійма́ння.

СУДНАРАБО́ЧЫ *ч.* судноробітни́к.

СУДНАЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* судновла́сник.

СУДНАЎЛАДА́ЛЬНІЦКІ судновла́сницький.

СУДНАХО́ДНАСЦЬ *ж.* судопла́вність.

СУДНАХО́ДНЫ суднопла́вний.

СУДНАХО́ДСТВА *с.* суднопла́вство.

СУ́ДНІК *ч. обл. (шафочка для посуду)* ми́сник.

СУДО́ВА-НАГЛЯ́ДНЫ *юр.* судо́во-наглядо́вий.

СУДО́ВЫ судови́й; **с. разбо́р** судови́й ро́згляд; **~вая медыцы́на** судова́ медици́на; **с. прыгаво́р** ви́рок су́ду; **с. выкана́ўца** судови́й викона́вець; **судо́вы лад** *юр.* судоу́стрій, судови́й у́стрій.

СУ́ДЫ, *род.* **судо́ў** *мн. обл.* два відра́ *(для одночасного користування)*; **прыне́сці с. вады́** принести́ два відра́ води́.

СУЖЫ́ЦЕЛЬ *ч.* **1.** *(по кімнаті, квартирі)* співме́шканець; сусі́д по кімна́ті (по кварти́рі); **2.** *розм.* коха́нець; **3.** *розм.* чолові́к, дружи́на.

СУЖЫ́ЦЕЛЬКА *ж.* **1.** співме́шканка; сусі́дка по кімна́ті (по кварти́рі); **2.** коха́нка; **3.** дружи́на, жі́нка.

СУЖЫЦЦЁ *с.* співжиття́.

СУЗАЛЕ́ЖНАСЦЬ *ж. грам.* супідря́дність.

СУЗАЛЕ́ЖНЫ *грам.* супідря́дний; **~ныя ска́зы** супідря́дні ре́чення; **~ная канстру́кцыя** супідря́дна констру́кція.

СУЗДРО́М *прислівн. обл.* дотла́, уще́нт, доще́нту, до оста́нку, до ре́шти, до пня, упе́нь, *(розм.)* геть-чи́сто, до цу́рки.

СУЗІРА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* спогляда́льність.

СУЗІРА́ЛЬНІК *ч.* спогляда́ч, спогляда́льник.

СУЗІРА́ЛЬНЫ спогляда́льний.

СУЗІРА́ННЕ *с.* спогляда́ння.

СУЗІРА́ЦЬ *недок.* **1.** спогляда́ти; **2.** *(осягати розумом, наперед уявляти те, що буде)* прозира́ти.

СУЗО́Р'Е *с. астр. перен.* сузі́р'я.

СУІСНАВА́ННЕ *с.* співіснува́ння.

СУІСНАВА́ЦЬ *недок.* співіснува́ти.

СУІСНУ́ЮЧЫ *прикм.* яки́й (що) співісну́є.

СУК, *род.* **сука́** *ч.* сук; ◊ **на тым жа суку́ се́сці** лиши́тися ні з чим; спійма́ти (пійма́ти, з'ї́сти, ухопи́ти, діста́ти, скуштува́ти) о́близня; ухопи́ти, як соба́ка обме́тиці; ухопи́ти ши́лом па́токи; ухопи́ти мі́сяця зуба́ми; **як у сук а)** у ці́ль; **б)** *ірон.* па́льцем у не́бо.

СУ́КА *ж.* **1.** *(самиця собаки)* су́ка, су́чка; **2.** *лайл.* су́ка.

СУКА́ЛА *с. (пристрій для намотування прядива)* су́кало.

СУКА́ЛЬШЧЫК *ч.* сука́льник.

СУКА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* сука́льниця.

СУ́КАРАТКА *ж. (скручене місце нитки, мотузка) діал.* скрути́лець *ч.*, скру́тиль *ч.*, скру́цьок *ч.*

СУКАРЭ́З *ч. техн.* гілкорі́з.

СУКА́ЦЬ *недок.* **1.** *(скручувати)* сука́ти; **с. дра́тву** сука́ти дра́тву; **2.** *перен. обл.* ви́тися, звива́тися, літа́ти; **аса́ ~ка́ла каля́ галавы́** оса́ ви́лася (звива́лася, літа́ла) ко́ло голови́; **3.** *розм.* маха́ти (погро́жувати) кулако́м (кулака́ми); **4.** *розм. (рухати ногами)* перебира́ти, *(розм.)* дри́гати, сука́ти; **хло́пчык су́ча но́жкамі** хло́пчик перебира́є ні́жками; ◊ **сам на сябе́ вяро́ўку су́ча** сам підставля́є (наставля́є) свою́ го́лову (ши́ю).

СУ́КІН: *груб. прост.* **су́кіны дзе́ці** су́чі ді́ти; **с. сын** су́чий син.

СУКНАРО́Б *ч. спец.* сукна́р, сукноро́б.

СУКНАРО́БСТВА *с. текст.* сукна́рство.

СУКНО́ *с.* **1.** сукно́; ◊ **кла́сці (палажы́ць) пад с.** кла́сти (покла́сти) під сукно́; **2.** *тільки мн.* **су́кны** *театр.* су́кна.

СУКО́НКА *ж.* сукни́на.

СУКО́НШЧЫК *ч.* **1.** *спец.* сукна́р, сукноро́б; **2.** *заст. (торговець сукном або власник суконної фабрики)* сукна́р.

СУКО́НШЧЫЦА *ж. спец.* сукна́р *ч.*, сукноро́б *ч.*

СУЛА́ДДЗЕ *с. і* **СУЛА́ДНАСЦЬ** *ж.* зла́годженість, су́голосність, згі́дність, гармоні́йність.

СУЛА́ДНА *прислівн.* зла́годжено, су́голосно, згі́дно, гармоні́йно.

СУЛА́ДНАСЦЬ *див.* **сула́ддзе**.

СУЛА́ДНЫ зла́годжений, су́голосний, згі́дний, гармоні́йний.

СУЛТА́Н[1] *ч. (титул)* султа́н.

СУЛТА́Н[2] *ч.* **1.** *(прикраса)* ки́тиця *ж.*, султа́н; **2.** *бот.* султа́н; *(гроно)* ки́тиця.

СУЛТА́НІХА *ж. розм. (султанова дружина)* султа́нша.

СУ́МА *ж.* су́ма; **с. двух склада́емых** су́ма двох дода́нків; **с. ве́даў** су́ма знань; **зна́чная с.** значна́ (пова́жна) су́ма; ◊ **кру́гленькая (кру́глая) с.** чимале́нька су́ма.

СУ́МАВЫ *спец.* сумови́й.

СУ́МАЧНЫ 1. су́мковий, су́мочний; **2.** *анат.* су́мковий; **~ныя звя́зкі** су́мкові зв'я́зки.

СУМЕСЕЎТВАРЭ́ННЕ *с.* сумішоутво́рення.

СУМЕ́СНА *прислівн.* спі́льно; ра́зом, суку́пно, вку́пі.

СУМЕ́СНАСЦЬ *ж.* спі́льність; суку́пність.

СУМЕ́СНЫ спі́льний; суку́пний; **~ная рабо́та** спі́льна робо́та; **~нае жыццё** спі́льне життя́.

СУ́МЕСЬ *ж.* **1.** су́міш, су́мішка; *(розм.)* мішани́на; **с. пяску́ і глі́ны** су́міш (су́мішка) піску́ й гли́ни; **2.** *техн.* су́міш, су́мішка.

СУМЕ́ЦЦА *док.* збенте́житися, засоро́митися, зніякові́ти; розгуби́тися, *(розм.)* сторопі́ти.

СУМЕ́ШЧАНЫ сполу́чений; поє́днаний.

СУМЁТ *ч.* заме́т; *(купа — ще)* наме́т, *(велика)* кучугу́ра; *(який лежить упоперек дороги — ще)* переме́т.

СУМЁЦІСТЫ заме́тистий; *(розм.)* кучугу́ристий.

СУ́МКА *ж.* **1.** су́мка; *(без ручок)* то́рба, торби́на; *(обл.)* ша́нька, та́йстра, тайстри́на; *(шкіряна на ремені, обл.)* табі́вка; **2.** *зоол. бот.* су́мка.

СУМНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* сумні́ше.

СУМНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* сумні́ший.

СУМНЕ́ННЕ *с.* су́мнів *ч.*; вага́ння; **узя́ць пад с.** узя́ти під су́мнів; **не падляга́е ~нню** не підляга́є су́мнівові (су́мніву), не виклика́є су́мніву; пе́вна (безпере́чна, безсумні́вна) річ.

СУ́МНІК, -ку *ч. бот.* золоту́шник.

СУМНО́ЖНІК *ч. мат.* співмно́жник.

СУ́МНЫ сумни́й, смутни́й, сумови́тий, журни́й, журли́вий, зажу́рений; **~нае стано́вішча** сумне́ стано́вище; **~ныя вы́нікі** сумні́ результа́ти.

СУ́МЧАТЫ *зоол., бот.* сумча́стий.

СУ́МЧАТЫЯ *імен. зоол. мн.* сумча́сті.

СУМЫ́СНА *і* **СУМЫ́СЛЯ** *прислівн.* навми́сно, навми́сне, уми́сно, уми́сне; *(обл.)* зуми́сне, зуми́сно.

СУМЫ́СНЫ навми́сний, уми́сний.

СУМЯТЛІ́ВАСЦЬ *ж.* метушли́вість; хапли́вість, поха́пливість.

СУМЯТЛІ́ВЫ метушли́вий; *(кваплиний)* хапли́вий, поха́пливий.

СУМЯТНЯ́ *ж.* метушня́, сум'яття́ *с.*

СУМЯШЧА́ЛЬНА *прислівн.* змі́сно.

СУМЯШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** змі́сність; сполу́чність; **с. крыві́** *біол.* змі́сність кро́ві; **2.** змі́сність.

СУМЯШЧА́ЛЬНІК *ч.* змі́сник.

СУМЯШЧА́ЛЬНІЦА *ж.* змі́сниця.

СУМЯШЧА́ЛЬНІЦКІ змі́сницький.

СУМЯШЧА́ЛЬНІЦТВА *с.* змі́сництво; *(про посаду — ще)* сполу́чення; **працава́ць па сумяшча́льніцтву** працюва́ти за змі́сництвом (за сполу́ченням).

СУМЯШЧА́ЛЬНІЧАЦЬ *недок.* сполуча́ти; *(бути сумісником)* працюва́ти за змі́сництвом, (за сполу́ченням), бу́ти змі́сником (*ж.* змі́сницею).

СУМЯШЧА́ЛЬНЫ 1. змі́сний; *(про посаду, поняття — ще)* сполучни́й; **2.** *мат.* змі́сний.

СУМЯШЧА́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **СУМЯСЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** сполуча́тися, сполучи́тися, поє́днуватися, поєдна́тися; **2.** *(збігатися в часі)* злива́тися, зли́тися; **3.** *мат.* суміща́тися, суміти́тися; **4.** *недок. пас.* сполуча́тися; поє́днуватися, суміща́тися.

СУМЯШЧА́ЦЬ *недок.*, **СУМЯСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** сполуча́ти, сполучи́ти, *(рідше)* суміща́ти, сумісти́ти; поє́днувати, поєдна́ти; **~шча́ць паса́ды** сполуча́ти (суміща́ти) поса́ди; **2.** *мат.* суміща́ти, сумісти́ти.

СУМЯШЧЭ́ННЕ *с.* **1.** сполу́чення, *(рідше)* сумі́щення, *(незак. д. — ще)* сполуча́ння, *(рідше)* суміща́ння; поєдна́ння, *(незак. д. — ще)* поє́днування; **2.** сумі́щення, *(незак. д. — ще)* суміща́ння. — *Пор.* **сумяшча́ць**.

СУНАЙМА́ЛЬНІК *ч. юр.* співнайма́ч.

СУНАСЛЕ́ДАВАЦЬ *недок. і док. юр.* става́ти співспадкоє́мцем (*ж.* співспадкоє́мицею), бу́ти співспадкоє́мцем (*ж.* співспадкоє́мицею), ста́ти співспадкоє́мцем (*ж.* співспадкоє́мицею).

СУНАСЛЕ́ДНІК *ч. юр.* співспадкоє́мець.

СУНАСЛЕ́ДНІЦА *ж. юр.* співспадкоє́миця.

СУНІМА́ЦЦА *недок.*, **СУНЯ́ЦЦА** *док.* **1.** угамо́вуватися, угамува́тися, *(недок.)* угава́ти; заспоко́юватися, заспоко́їтися; утихоми́рюватися, утихоми́ритися; *(про вітер тощо й перен. — ще)* ущуха́ти, ущу́хнути; **суня́ўся го́ман** угамува́вся (утихоми́рився, ущу́х) го́мін; **дзе́ці суня́ліся і ле́глі спаць** ді́ти вгамува́лися (заспоко́їлися, утихоми́рилися) й поляга́ли спа́ти; **суня́ўся боль** угамува́вся (утихоми́рився, ущу́х) біль; **2.** *(переставати рухатися)* зупиня́тися, зупини́тися; **3.** *недок. пас.* угамо́вуватися; утихоми́рюватися, ути́шуватися, утиша́тися; прибо́ркуватися; спиня́тися, стри́муватися.

СУНІМА́ЦЬ *недок.*, **СУНЯ́ЦЬ** *док.* **1.** угамо́вувати, угамува́ти; заспоко́ювати, заспоко́їти; утихоми́рювати, утихоми́рити, ути́шувати, утиша́ти, ути́шити; прибо́ркувати, прибо́ркати; спиня́ти, спини́ти; стри́мувати, стри́мати; припиня́ти, припини́ти; **~ня́ць слёзы** стри́мати (угамува́ти, утамува́ти, спини́ти) сльо́зи; **~ня́ць кроў** спини́ти (угамува́ти) кров; **~ня́ць дзяце́й** угамува́ти (заспоко́їти, утихоми́рити, ути́шити, прибо́ркати) діте́й; **~ня́ць гнеў** угамува́ти (ути́шити, прибо́ркати, стри́мати) гнів; **2.** *(припиняти рух)* зупиня́ти, зупини́ти, спиня́ти,

спини́ти; **~ня́ць нато́ўп** зупини́ти (спини́ти) на́товп.

СУНЯ́ТЫ 1. угамо́ваний, заспоко́єний, утихоми́рений, ути́шений, прибо́рканий, спи́нений, стри́маний, припи́нений; **2.** зупи́нений, спи́нений. — *Див. ще* **суніма́ць**.

СУП, *род.* **су́пу** *ч.* юшка *ж.*, суп; *(з пшона — звичайно)* кулі́ш; *(з інших круп — звичайно)* крупни́к.

СУ́ПАВЫ супови́й.

СУПАДА́ЦЬ *недок.*, **СУПА́СЦІ** *док.* **1.** збіга́тися, збі́гтися; **наш прые́зд ~па́ў са святкава́ннем Дня незале́жнасці** наш приї́зд збігся зі святкува́нням Дня незале́жності; **2.** *мат.* збіга́тися, збі́гтися *(про геометричні лінії)*; пристава́ти, приста́ти *(про геометричні фігури)*.

СУПАДЗЕ́ННЕ *с.* **1.** збіг *ч.*; **с. абста́він** збіг обста́вин; **2.** *мат.* збіг *ч.*, *(рідко)* збі́жність *ж.*; приста́йність *ж.* — *Див. ще* **супада́ць**.

СУПАДПАРА́ДКАВАННЕ *с. книжн.* підпорядкува́ння.

СУПАДПАРА́ДКАВАНЫ *книжн.* підпорядко́ваний. — *Див. ще* **супадпарадко́ўваць**.

СУПАДПАРАДКО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* підпорядко́вуватися.

СУПАДПАРАДКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СУПАДПАРА́ДКАВАЦЬ** *док. книжн.* підпорядко́вувати, підпорядкува́ти.

СУПАКАЕ́ННЕ *с. (дія і стан)* **1.** заспоко́єння, *(незак. д. — ще)* заспоко́ювання; угамо́вування, утихоми́рення, *(незак. д. — ще)* угамо́вування, утихоми́рювання; **2.** прибо́ркання, угамува́ння, *(незак. д. — ще)* прибо́ркування, угамо́вування; утихоми́рення, *(незак. д. — ще)* утихоми́рювання.

СУПАКО́ЕНАСЦЬ *ж.* заспоко́єність, спо́кій *ч.*

СУПАКО́ЕНЫ 1. *дієприкм.* заспоко́єний; ути́шений, угамо́ваний, утихоми́рений; прибо́рканий; **2.** *у знач. прикм.* заспоко́єний. — *Див. ще* **супако́йвацца**.

СУПАКО́Й *див.* **спако́й**.

СУПАКО́ЙВАННЕ *с.* **1.** заспоко́єння, *(незак. д. — ще)* заспоко́ювання; угамува́ння, утихоми́рення, *(незак. д. — ще)* угамо́вування, утихоми́рювання; **2.** прибо́ркання, угамува́ння, *(незак. д. — ще)* прибо́ркування, угамо́вування; утихоми́рення, *(незак. д. — ще)* утихоми́рювання.

СУПАКО́ЙВАЦЦА *недок.*, **СУПАКО́ІЦЦА** *док.* **1.** заспоко́юватися, заспоко́їтися; осіда́тися, осі́стися; угамо́вуватися, угамува́тися, утихоми́рюватися, утихоми́ритися; *(про біль, вітер, бурю й т. ін. — ще)* ущуха́ти, ущу́хнути; **2.** *недок. пас.* заспоко́юватися; ути́шуватися, утиша́тися, угамо́вуватися, утихоми́рюватися; прибо́ркуватися.

СУПАКО́ЙВАЦЬ *недок.*, **СУПАКО́ІЦЬ** *док.* **1.** заспоко́ювати, заспоко́їти, *(багатьох, усіх)* позаспоко́ювати; ути́шувати, утиша́ти, ути́шити, угамо́вувати, угамува́ти, утихоми́рювати, утихоми́рити; *(утішати — ще розм.)* потіша́ти, поті́шити, розра́джувати, розра́дити; **~ко́іць боль** заспоко́їти (ути́шити, угамува́ти) біль; **2.** прибо́ркувати, прибо́ркати, угамо́вувати, угамува́ти; утихоми́рювати, утихоми́рити; **~ко́іць паўста́нцаў** прибо́ркати (угамува́ти, утихоми́рити) повста́нців.

СУПАКО́ЙЛІВА *прислівн.* заспокі́йливо.

СУПАКО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* заспокі́йливість.

СУПАКО́ЙЛІВЫ заспокі́йливий.

СУПАЛІМЕ́Р *ч. спец.* співполіме́р.

СУПАСТАНО́ЎШЧІК *ч. театр.* співпостано́вник.

СУПАСТАЎЛЕ́ННЕ *с.* зіста́влення, *(незак. д. — ще)* зіставля́ння; порівня́ння, *(незак. д. — ще)* порі́внювання.

СУПАСТА́ЎЛЕНЫ зіста́влений; порівня́ний. — *Див. ще* **супастаўля́ць**.

СУПАСТАЎЛЯ́ЛЬНЫ порівня́льний; **с. ме́тад дасле́давання** порівня́льний ме́тод дослі́дження.

СУПАСТАЎЛЯ́ЦЦА *недок. звор., пас.*, **СУПАСТА́ВІЦЦА** *док.* зіставля́тися, зіста́витися, порі́внюватися, порівня́тися.

СУПАСТАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **СУПАСТА́ВІЦЬ** *док.* *(каго-што з кім-чым)* зіставля́ти, зіста́вити *(кого-що з ким-чим)*; порі́внювати, порівня́ти *(кого-що з ким-чим, до кого-чого)*.

СУПАСТА́ЎНАСЦЬ *ж.* порівня́нність.

СУПАСТА́ЎНЫ порівня́нний.

СУПА́СЦІ *див.* **супада́ць**.

СУПЕРАЖЫВА́ННЕ *с. книжн.* співпережива́ння.

СУПЕРАЖЫВА́ЦЬ *недок. книжн.* співпережива́ти.

СУПЕРВО́КЛАДКА *ж. полігр.* суперобкла́динка, суперобго́ртка.

СУПО́ЛКА *ж. у різн. знач.* спі́лка.

СУПО́ЛЬНА *прислівн.* спі́льно, гурто́м, ра́зом.

СУПО́ЛЬНАСЦЬ *ж.* спі́льність.

СУПО́ЛЬНІК *ч.* спі́льник; співуча́сник.

СУПО́ЛЬНІЦА *ж.* спі́льниця, співуча́сниця.

СУПО́ЛЬНЫ спі́льний; *(колективний — ще)* гурто́вий; **~ная па́ша** спі́льне (гуртове́) пасови́ще (пасови́сько).

СУПРАВАДЖА́ЛЬНАЯ *імен.* супрові́дний лист.

СУПРАВАДЖА́ЛЬНІК *ч.* супрові́дник.

СУПРАВАДЖА́ЛЬНІЦА *ж.* супрові́дниця.

СУПРАВАДЖА́ЛЬНЫ супрові́дний; **~нае пісьмо́** супрові́дний лист; **~ныя акалі́чнасці** супрові́дні обста́вини.

СУПРАВАДЖА́ЦЦА *недок. пас.* супрово́джуватися, супрово́дитися.

СУПРАВАДЖА́ЦЬ *недок.*, **СУПРАВАДЗІ́ЦЬ** *док.* *(недок.)* супрово́джувати, супрово́дити.

СУПРАВАДЖА́ЮЧЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) супрово́джує (супрово́дить); **2.** *у знач. імен.* супрові́дник; **3.** *дієприслівн.* супрово́джуючи.

СУПРАВАДЖЭ́ННЕ *с.* су́провід *ч.*; *(дія — ще)* супрово́дження, *(незак. д. — ще)* супрово́джування; **музы́чнае с.** музи́чний су́провід; **самалёты ~ння** літаки́ су́проводу; **у ~нні арке́стра** у су́проводі орке́стру; **у ~нні сябра** у су́проводі (у супрово́дженні) при́ятеля (дру́га).

СУПРАМА́Т *ч.* **(супраціўле́нне матэрыя́лаў)** *розм.* о́пір матеріа́лів.

СУПРАЦІЎЛЕ́ННЕ *с. у різн. знач.* о́пір *ч.*; **с.**

праці́ўніка о́пір во́рога; **с. арганізма інфе́кцыі** о́пір органі́зму і́нфе́кції; **электры́чнае с.** електри́чний о́пір; ◊ **ісці́ па лі́ніі найме́ншага ~ння** іти́ лі́нією найме́ншого о́пору; уника́ти тру́днощів.

СУПРАЦІЎЛЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* опі́рність.

СУПРАЦІЎЛЯ́ЦЦА *недок.* чини́ти о́пір, опира́тися.

СУПРАЦІ́ЎНЫ **1.** протиле́жний; **~ныя сце́ны** протиле́жні сті́ни; **с. стан** протиле́жний (воро́жий) та́бір; **2.** *грам.* протиста́вний; **с. злу́чнік** протиста́вний сполу́чник.

СУПРАЦО́ЎНІК *ч.* співробі́тник, співпрацівни́к; **навуко́вы с.** науко́вий співробі́тник.

СУПРАЦО́ЎНІЦА *ж.* співробі́тниця.

СУПРАЦО́ЎНІЦКІ співробі́тницький.

СУПРАЦО́ЎНІЦТВА *с.* співробі́тництво; *(спільна робота)* співпра́ця *ж.*

СУПРАЦО́ЎНІЧАЦЬ *недок.* співробі́тничати, бу́ти співробі́тником (*ж.* співробі́тницею); співпрацюва́ти.

СУ́ПРАЦЬ *і* **СУПРО́ЦЬ** **1.** *прийм. з род. в.* про́ти *(кого-чого)*; навпро́ти, напро́ти *(кого-чого)*; **ха́та с. шко́лы** ха́та про́ти (навпро́ти, напро́ти) шко́ли; **ён настро́ен с. мяне́** він нала́штований про́ти ме́не; **ляка́рства с. праст́уды** лі́ки про́ти засту́ди; **рост праду́кцыі с. міну́лага го́да** збі́льшення проду́кції про́ти мину́лого ро́ку; **с. но́чы** про́ти но́чі; **2.** *прийм. з род. в.* про́ти *(кого-чого)*, усу́переч *(кому-чому)*; *(проти волі, бажання — ще)* ми́мо; **зрабі́ць с. сумле́ння** зроби́ти про́ти (всу́переч) сумлі́ння; **3.** *у знач. прис.* про́ти; **хто с.?** хто про́ти? **4.** *у знач. імен.* про́ти; **узва́жыць усе́ «за» і «с.»** зва́жити всі «за» і «про́ти»; ◊ **не с.** не від того, не про́ти то́го; **гла́дзіць с. шэ́рсці** гла́дити про́ти ше́рсті (про́ти воло́сся); **плы́сці с. цячэ́ння** плисти́ (пливти́) про́ти те́чії (про́ти води́, про́ти хви́лі).

СУПРАЦЬАБВА́ЛЬНЫ протиобва́льний.

СУПРАЦЬАБЛЕДЗЯНЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* протиоблі́днювач.

СУПРАЦЬАДКА́ТНЫ *техн.* противідко́тний, противідка́тний.

СУПРАЦЬАПО́ЎЗНЕВЫ протизсувни́й.

СУПРАЦЬБО́ЛЕВЫ *мед.* протибольови́й.

СУПРАЦЬГЛІ́СТАВЫ *мед.* протигли́сний.

СУПРАЦЬДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *див.* **процідзе́йнічаць**.

СУПРАЦЬДЗЕ́ЙНЫ *див.* **процідзе́йны**.

СУПРАЦЬДЗЕ́ЯННЕ *див.* **процідзе́янне**.

СУПРАЦЬЗАПАЛЕ́НЧЫ *мед.* протизапальни́й.

СУПРАЦЬЗЗЯ́ННЕ *с. астр.* протися́яння.

СУПРАЦЬЛЕ́ГЛА *прислівн.* протиле́жно.

СУПРАЦЬЛЕ́ГЛАСЦЬ *ж.* протиле́жність; **у с.** *(каму-чаму)* на протиле́жність *(кому-чому)*.

СУПРАЦЬЛЕ́ГЛЫ *у різн. знач.* протиле́жний; **с. бе́раг** протиле́жний бе́рег; **~лыя по́гляды** протиле́жні по́гляди; **~лыя сто́раны** *мат.* протиле́жні сто́рони.

СУПРАЦЬЛІХАМА́НКАВЫ *мед.* протигаряч-ко́вий.

СУПРАЦЬЛО́ДАЧНЫ протичо́вновий.

СУПРАЦЬПАЖА́РНЫ протипоже́жний.

СУПРАЦЬПАКА́ЗАНА *у знач. прис.* протипока́зано.

СУПРАЦЬПАКАЗА́ННЕ *с. юр., мед.* протипока́зання.

СУПРАЦЬПАСТАЎЛЕ́ННЕ *і* **СУПРАЦЬСТАЎЛЕ́ННЕ** *с.* протиста́влення, протиставля́ння; *(зак. д. — ще)* протипоста́влення.

СУПРАЦЬПАСТА́ЎЛЕНЫ протипоста́влений.

СУПРАЦЬПАСТАЎЛЯ́ЦЦА *і* **СУПРАЦЬСТАЎЛЯ́ЦЦА** *недок. пас.* протиста́витися, протиставля́тися.

СУПРАЦЬПАСТАЎЛЯ́ЦЬ *і* **СУПРАЦЬСТАЎЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **СУПРАЦЬПАСТА́ВІЦЬ** *док.* протиста́вити *і* протиставля́ти, протипоста́вити.

СУПРАЦЬСАМАЛЁТНЫ *військ.* протиліта́ко́вий.

СУПРАЦЬСЛІ́ЗГАННЕ *с.* протико́взання.

СУПРАЦЬСЛІЗГО́ТНЫ протико́взний.

СУПРАЦЬСЛУПНЯКО́ВЫ *мед.* протиправце́вий.

СУПРАЦЬСТАЎЛЕ́ННЕ *див.* **супрацьпастаўле́нне**.

СУПРАЦЬСУ́ТАРГАВЫ *мед.* протисудо́мний.

СУПРАЦЬУРА́ДАВЫ протиурядо́вий.

СУПРАЦЬЦЯЧЭ́ННЕ *с. мор.* протитечі́я *ж.*

СУПРАЦЬШКАРЛЯТЫНО́ЗНЫ *мед.* протискарлатино́зний.

СУПРАЦЬЯ́ДДЗЕ *с. мед. перен.* протиотру́та *ж.*

СУПРО́ЦЬ *див.* **су́праць**.

СУПЫ́НАК, -нку *ч. у різн. знач.* зупи́нка *ж.*

СУПЫНІ́ЦЦА *див.* **спыня́цца**.

СУПЫНІ́ЦЬ *див.* **спыня́ць**.

СУПЫНЯ́ЦЦА *див.* **спыня́цца**.

СУПЫНЯ́ЦЬ *див.* **спыня́ць**.

СУРАВІ́ЗНА *ж. і* **СУРАЎЁ** *с. текст.* **1.** сирова́ ткани́на; **2.** пря́жа *ж.*

СУРАВЫ́ *(про тканину, нитки тощо)* суро́вий, сирови́й.

СУРАЗМЕ́РАНЫ розмі́рений, домі́рений; пропорці́йний; відпові́дний *(до чого, чому)*.

СУРАЗМЕ́РВАЦЦА *недок.* розміря́тися, розмі́рюватися *(відповідно до чого)*.

СУРАЗМЕ́РВАЦЬ *і* **СУРАЗМЯРА́ЦЬ** *недок.*, **СУРАЗМЕ́РАЦЬ** *і* **СУРАЗМЕ́РЫЦЬ** *док.* розміря́ти, розмі́рювати, розмі́ряти, розмі́рити *(відповідно до чого)*.

СУРАЗМЕ́РНА *прислівн.* розмі́рно, домі́рно; пропорці́йно; відпові́дно; співмі́рно.

СУРАЗМЕ́РНАСЦЬ *ж.* розмі́рність, домі́рність; пропорці́йність; відпові́дність; співмі́рність.

СУРАЗМЕ́РНЫ розмі́рний, домі́рний, співмі́рний, одномі́рний; пропорці́йний; відпові́дний *(до чого, чому)*.

СУРАЎЁ *див.* **сураві́зна**.

СУРВЭ́ТАЧНЫ *і* **САЛФЕ́ТАЧНЫ** серве́тковий.

СУРВЭ́ТКА *і* **САЛФЕ́ТКА** *ж.* серве́тка; *(рідко)* серве́та; **папяро́вая с.** паперо́ва серве́тка; **засла́ць ~кай ту́мбачку** застели́ти (засла́ти) серве́ткою ту́мбочку.

СУР'ЁЗ, -зу *ч. розм.* серйо́зність; ◊ **на (по́ўным) ~зе** цілко́м серйо́зно.

СУР'ЁЗНА **1.** *прислівн.* серйо́зно; пова́жно;

2. *у знач. вст. сл.* спра́вді, пра́вда; *(розм.)* серйо́зно; **не, с., калі́ прые́дзеце да нас?** ні, спра́вді (пра́вда), коли́ приї́дете до нас?

СУР'Ё́ЗНАСЦЬ *ж.* серйо́зність; пова́жність.

СУР'Ё́ЗНЫ серйо́зний; *(не легковажний — ще)* пова́жний; **с. чалаве́к** серйо́зна (пова́жна) люди́на; **~нае даручэ́нне** серйо́зне дору́чення; **с. вы́гляд** серйо́зний (пова́жний) ви́гляд.

СУРКО́ВЫ сурко́вий, байбако́вий.

СУРО́ВА *прислівн.* суво́ро.

СУРО́ВАСЦЬ *ж.* суво́рість, лю́тість.

СУРО́ВЕЦЬ *недок.* суво́ріти; *(ставати суворішим — звичайно)* суво́рішати.

СУРО́ВЫ суво́рий; *(холодний, морозний — ще)* лю́тий; *(про сніжну зиму — ще обл.)* забо́йний, забо́їстий; **~вая зіма́** суво́ра (лю́та) зима́; **с. зако́н** суво́рий зако́н; **с. по́зірк** суво́рий по́гляд; **~выя сло́вы пра́ўды** суво́рі слова́ пра́вди; **прыма́ць ~выя ме́ры** вжива́ти суво́рих за́ходів.

СУРО́ДЗІЧ *ч.* **1.** ро́дич; **2.** земля́к.

СУРО́К, -рка́ *ч. зоол.* баба́к, байба́к.

СУРО́КІ, -каў *тільки мн. етногр.* пристрі́т *ч.*, уро́ки, навро́ки.

СУРО́ЧАНЫ *етногр.* зуро́чений.

СУРО́ЧЫЦЬ *док. етногр.* навро́чити, зуро́чити, *(багатьох, усіх)* позуро́чувати.

СУСА́ЛЬ *ж. спец.* сухозлі́тка, *(рідше)* сухозоло́тиця, сухозло́тиця.

СУСА́ЛЬНЫ 1. сухозлі́тний, *(рідше)* сухозло́тний; **~нае зо́лата** сухозлі́тка, *(рідше)* сухозоло́тиця, сухозло́тиця, позоло́тка; **2.** *перен.* сухозлі́тний; соло́дкий, солодка́вий, солодкува́тий.

СУСВЕ́Т, -ту *ч.* всесві́т.

СУСВЕ́ТНА-ГІСТАРЫ́ЧНЫ всесві́тньо-істори́чний.

СУСВЕ́ТНЫ *у різн. знач.* світови́й; *(який стосується земної кулі — ще)* всесві́тній; **~ная прасто́ра** світови́й (всесві́тній) про́стір; **с. кангрэ́с мо́ладзі** всесві́тній конгре́с мо́лоді; **у ~ным машта́бе** у світово́му масшта́бі; ◊ **с. смýтак** всесві́тній (світови́й) сму́ток, всесві́тня (світова́) жало́ба.

СУСЕ́Д *ч.* сусі́д, сусі́да.

СУСЕ́ДНІЧАЦЬ *недок.* сусі́дити.

СУ́СЛА *с.* **1.** су́сло; **2.** *розм.* со́ска *ж. (саморобна).*

СУ́СЛІК *ч. зоол.* ховрашо́к, ховра́х.

СУ́СЛІКАВЫ ховрашко́вий, ховрахо́вий, ховраши́ний.

СУ́СЛІЦЬ *недок. розм.* **1.** смокта́ти; **дзіця́ с. па́льцы** дити́на (дитя́) смо́кче па́льці; **2.** *(жувати, слинячи що-небудь)* засли́нювати, сли́нити.

СУСЛЯНЯ́ *і* СУСЛЯНЁ, -ня́ці *с. зоол.* ховраше́ня́.

СУСПЕНЗІ́РАВАНЫ *спец.* суспендо́ваний.

СУСПЕНЗІ́РАВАЦЬ *недок. і док. спец.* суспендува́ти.

СУСПЕ́НЗІЯ *ж. спец.* суспе́нзія.

СУСТАРШЫНЯ́ *ч.* співголова́.

СУСТА́Ў, -та́ва *ч.* сугло́б.

СУСТА́ЎНЫ сугло́бовий, сугло́бний; **с. рэўматы́зм** *мед.* сугло́бовий ревмати́зм.

СУСТА́ЎЧАТЫ *біол., техн.* сугло́бистий.

СУСТРАКА́ЦЦА *і* СТРАЧА́ЦЦА *недок.*, **СУСТРЭ́ЦЦА *і* СТРЭ́ЦЦА** *док.* зустріча́тися, зустрі́тися, стріча́тися, стрі́тися; *(несподівано, випадково — ще) розм.* зди́буватися, зди́батися, зди́батися; натрапля́ти, натра́пити; траплятися, тра́питися; **~рэ́цца ў кіно́** зустрі́тися в кіно́; **~рэ́цца з цяжкасцямі** зустрі́тися з тру́днощами, натра́пити на тру́днощі; **па даро́зе нам ~рэ́ліся ціка́выя лю́дзі** доро́гою нам зустрі́лися (стрі́лися, тра́пилися) ціка́ві лю́ди; **по́зіркі іх ~рэ́ліся** ї́хні по́гляди зустрі́лися (стрі́лися); **рад з ва́мі ~рэ́цца** ра́дий з ва́ми зустрі́тися (стрі́тися).

СУСТРАКА́ЦЬ *і* СТРАЧА́ЦЬ *недок.*, **СУСТРЭ́ЦЬ *і* СТРЭ́ЦЬ** *док.* зустріча́ти, зустрі́ти, стріча́ти, стрі́ти; *(несподівано випадково — ще; розм.)* зди́бувати, здиба́ти, зди́бати, нади́бувати, нади́бати; натрапля́ти, натра́пити; **~рэ́ць тава́рыша** зустрі́ти (стрі́ти; зди́бати, нади́бати) това́риша; **~рэ́ць жо́рсткае супрацьдзе́янне** натра́пити на рішу́чий (відчайду́шний) о́пір; **~рэ́ць гасце́й** зустрі́ти (стрі́ти) госте́й; ◊ **~рэ́ць у штыкі́** багне́тами (у багне́ти, у штики́) зустрі́ти (стрі́ти, прийня́ти); **~рэ́ць хле́бам-со́ллю** зустрі́ти (стрі́ти, віта́ти) хлі́бом-сі́ллю.

СУСТРЭ́ТЫ *і* СТРЭ́ТЫ зустрі́тий, зустрі́нутий, стрі́тий. — *Див. ще* **сустрака́ць**.

СУСТРЭ́ЧА *ж.* **1.** зу́стріч, *(рідше)* стрі́ча, стріча́ння *с.*; *(несподівана — ще)* спітка́ння *с.*; **нечака́ная с.** несподі́вана зу́стріч, спітка́ння; **с. дзвюх каманд** зу́стріч двох кома́нд; **да ~чы!** до зу́стрічі!; **цёплая с.** те́пла зу́стріч; **с. дэпута́та з вы́баршчыкамі** зу́стріч депута́та з ви́борцями; **2.** поба́чення *с.*; **прызна́чыць час ~чы** призна́чити час поба́чення (зу́стрічі)

СУСТРЭ́ЧНЫ *і* СТРЭ́ЧНЫ 1. *у різн. знач.* зустрі́чний; **с. ве́цер** супроти́вний (зустрі́чний) ві́тер; **с. аго́нь** зустрі́чний вого́нь; ◊ **пе́ршы с.** пе́рший-лі́пший; пе́рший, хто зустрі́вся (стрі́вся, зустрі́неться, стрі́неться); **с. і папярэ́чны** ко́жен (ко́жний) зустрі́чний (стрі́чний).

СУ́ТАРГА *і* СУ́ДАРГА *ж.* судо́ма, *(рідше)* су́дорога, су́дорга; ко́рчі; *(розм.)* перело́ги.

СУ́ТАРГАВА *і* СУ́ДАРГАВА *прислівн.* су́дорожно; *(перен. — ще)* гарячко́во.

СУ́ТАРГАВЫ *і* СУ́ДАРГАВЫ су́дорожний; *(перен. — ще)* гарячко́вий; **~вае ўсхлі́пванне** су́дорожне схли́пування; **~вая дзе́йнасць** гарячко́ва ді́яльність.

СУТАРЭ́ННЕ *с.* підземе́лля; підва́л *ч.*, льох *ч.*, склеп *ч.*

СУТАРЭ́ННЫ підзе́ме́льний, підва́льний.

СУ́ТАЧКІ *тільки мн. обл. (вузький прохід між стінами сусідніх будівель)* су́точки, сутки́.

СУ́ТАЧНЫ добови́й.

СУ́ТАЧНЫЯ *імен.* добові́.

СУ́ТКІ, -так *тільки мн.* доба́ *ж.*; **цэ́лыя с.** ці́ла доба́.

СУТО́КІ, -каў *тільки мн.* **1.** *(місце з'єднання річок)* злиття́ *с.*; **2.** *розм. (лінія зіткнення)* стик; **с. не́ба і зямлі́** стик не́ба й землі́.

СУТО́НЕЦЬ *і* СУТО́НЬВАЦЦА *недок. безос. обл.* смерка́ти, сме́ркнути, смерка́тися, сме́ркнутися, сутені́ти.

СУТО́ННЕ *с. тільки одн. обл.* су́тінки, при́смерки, при́смерк *ч.*, смерк *ч.*, су́тінок *ч.*, су́тінь *ж.*

СУТЫКА́ЛЬНЫ сти́чний.

СУТЫКА́ЦЦА *недок.*, **СУТЫКНУ́ЦЦА** *док.* **1.** зіштóвхуватися, зіштовхну́тися; **кры́гі ~ну́ліся** кри́ги зіштовхну́лися; **~ну́цца з караблямі во́рага** зіштовхну́тися з кораблями во́рога; **2.** стика́тися, зіткну́тися; натрапля́ти, натра́пити; **~ну́цца з непажада́ным чалаве́кам** зіткну́тися з неба́жаною люди́ною, натра́пити на неба́жану люди́ну; **іх інтарэ́сы сутыкну́ліся** їхні інтере́си зіткну́лися.

СУТЫКА́ЦЬ *недок.*, **СУТЫКНУ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* зіштóвхувати, зіштовхну́ти; *(перен.: призводити до зіткнення)* стика́ти, зіткну́ти; **~ну́ць ваго́ны** зіштовхну́ти ваго́ни; **службо́выя адно́сіны зноў ~ну́лі нас** службо́ві стосу́нки (взає́мини) знóву зіштовхну́ли (зіткну́ли) нас; **ён ~ну́ўся з цяжкасцямі** пе́ред ним поста́ли тру́днощі; **~ну́цца з праблемай** става́ти пе́ред пробле́мою; ◊ **~ну́ць ілба́мі** зіштовхну́ти лоба́ми.

СУТЫКНЕ́ННЕ *с.* **1.** зі́ткнення; **с. цягніко́ў** зі́ткнення по́тягів (поїздів); **с. інтарэ́саў** зі́ткнення інтере́сів; **с. з рэчаіснасцю** зі́ткнення з реа́льністю; **2.** *(гостра суперечка, сварка; бій)* су́тичка *ж.*; **спрэ́чкі мо́гуць перарасці́ ў ~нні** супере́чки мо́жуть перерости́ в су́тички; **узбро́енае с.** збро́йна су́тичка.

СУТЫКНУ́ТЫ зіштóвхнутий; зі́ткнутий. — *Див. ще* **сутыка́ць**.

СУТЫ́ЧКА *ж.* су́тичка; зі́ткнення *с.*; **баява́я с.** бойова́ су́тичка; **с. інтарэ́саў** зі́ткнення інтере́сів; **с. тэндэ́нцый** зі́ткнення тенде́нцій.

СУХАГРУ́З *ч. спец.* **1.** *(сухий вантаж)* сухова́нта́ж; **транспарціро́ўка ~заў** транспортува́ння сухова́нтажів; **2.** суховантá́жне судно́.

СУХАГРУ́ЗНЫ *спец.* суховантá́жний.

СУХАДРЭ́ВІНА *ж. розм. (засохле на корені дерево)* сухості́й *ч.*

СУХАМА́ *прислівн. розм.* всухом'ятку.

СУХАСТО́ІНА *ж. розм. (засохле на корені дерево)* сухості́й *ч.*

СУХАСТО́Й, -то́ю *ч. зб. ліс.* сухості́й.

СУХАСТО́ЙНЫ сухості́йний.

СУХАТА́ *ж.* **1.** *розм.* су́хість; **2.** *(надзвичайно суха погода)* су́ша, суш; **3.** *розм. (нудьга, сум)* сухо́та.

СУХАЯДЗЕ́ННЕ *с.* сухоїді́ння, *(рідше)* сухоїжа *ж.*

СУХІ́ *у різн. знач.* сухи́й; **суха́я бялі́зна** суха́ біли́зна; **сухо́е паве́тра** сухе́ пові́тря; **сухо́е ле́та** сухе́ лі́то; **сухо́е дрэ́ва** сухе́ де́рево; **с. хлеб** сухи́й хліб; **с. ка́шаль** сухи́й ка́шель; **суха́я сустрэ́ча** суха́ зу́стріч; **сухо́е апавяда́нне** сухе́ оповіда́ння; **суха́я пераго́нка** суха́ пере́гонка; **сухо́е віно́** сухе́ вино́; **с. лік** *спорт.* сухи́й раху́нок; ◊ **вы́йсці сухі́м з вады́** ви́йти сухи́м з води́; де́шево відбу́тися; **трыма́ць по́рах сухі́м** трима́ти (держа́ти) по́рох сухи́м; бу́ти напоготові; **аб сухі́м хле́бе** сиді́ти на сухо́му хлі́бі; **сухо́га ме́сца няма́** сухо́го рубця́ (сухо́ї ни́тки) нема́є.

СУХМЕ́НЬ *ж. розм. (суха спекотна пора)* су́ша, суш.

СУЦЕ́ШАНЫ уті́шений; поті́шений, розра́джений. — *Див. ще* **суцішáць**.

СУЦЕ́ШЫЦЦА *див.* **суцяшáцца**.

СУЦЕ́ШЫЦЬ *див.* **суцяшáць**.

СУЦІ́ШАНЫ **1.** угамо́ваний, заспоко́єний, утихоми́рений, ути́шений, прибо́рканий; **2.** стри́маний, зде́ржаний, угамо́ваний, сти́шений; **3.** спові́льнений, упові́льнений, прити́шений, сти́шений. — *Див. ще* **суцішáць**.

СУЦІШÁЦЦА *і* **СУЦІ́ШВАЦЦА** *недок.*, **СУЦІ́ШЫЦЦА** *док.* **1.** угамо́вуватися, угамува́тися; заспоко́юватися, заспоко́їтися; утихоми́рюватися, утихоми́ритися; **дзіця́ ~шылася** дити́на (дитя́) вгамува́лася (вгамува́лося, заспоко́їлася, заспоко́їлося, втихоми́рилася, втихоми́рилося); **боль ~шыўся** біль угамува́вся (втихоми́рився, заспоко́ївся); **2.** зме́ншуватися, зме́ншитися, поме́ншуватися, поме́ншитися; **ве́цер ~шыўся** ві́тер зме́ншився; **3.** *(ставати повільнішим)* спові́льнюватися, спові́льнитися, упові́льнюватися, упові́льнитися, прити́шуватися, прити́шитися, сти́шуватися, сти́шитися; **4.** *недок. пас.* угамо́вуватися, заспоко́юватися, утихоми́рюватися; зме́ншуватися, поме́ншуватися.

СУЦІШÁЦЬ *і* **СУЦІ́ШВАЦЬ** *недок.*, **СУЦІ́ШЫЦЬ** *док.* **1.** угамо́вувати, угамува́ти, заспоко́ювати, заспоко́їти, утихоми́рювати, утихоми́рити, ути́шувати, утиша́ти, ути́шити; прибо́ркувати, прибо́ркати; **суці́шыць дзяце́й** угамува́ти (заспоко́їти, утихоми́рити, ути́шити) діте́й; **суці́шыць гнеў** угамува́ти (утихоми́рити, ути́шити, прибо́ркати) гнів; **2.** стри́мувати, стри́мати, зде́ржувати, зде́ржати, угамо́вувати, угамува́ти, утамо́вувати, утамува́ти; спиня́ти, спини́ти; **суці́шыць го́лад** угамува́ти (утамува́ти) го́лод; **3.** *(робити повільнішим)* спові́льнювати, спові́льнити, упові́льнювати, упові́льнити, прити́шувати, прити́шити, сти́шувати, сти́шити; **суці́шыць ход** спові́льнити (упові́льнити, прити́шити, сти́шити) хід.

СУЦЯШÁЛЬНАСЦЬ *ж.* уті́шність, уті́шливість.

СУЦЯШÁЛЬНІК *ч.* уті́шник, розра́дник.

СУЦЯШÁЛЬНІЦА *ж.* уті́шниця, розра́дниця.

СУЦЯШÁЛЬНЫ уті́шний, уті́шливий.

СУЦЯШÁЦЦА *недок. звор.*, **СУЦЕ́ШЫЦЦА** *док.* **1.** ті́шитися, утіша́тися, уті́шитися; **2.** *недок. пас.* ті́шитися, утіша́тися; розра́джуватися, забавля́тися.

СУЦЯШÁЦЬ *недок.*, **СУЦЕ́ШЫЦЬ** *док.* ті́шити, утіша́ти, уті́шити; *(розм.)* потіша́ти, поті́шити, розра́джувати, розра́дити; *(дитину — ще)* забавля́ти, заба́вити, *(багатьох, усіх)* позабавля́ти.

СУЦЯШЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* уті́шання; розважа́ння; забавля́ння; **2.** *(те, що втішає)* ýті́ха *ж.*, поті́ха *ж.*, розра́да *ж.*; **сло́вы ~ння** слова́ вті́хи (поті́хи, розра́ди).

СУ́ЧКА[1] *ж. зменш. розм.* су́чка.

СУ́ЧКА[2] *ж. обл.* (допомі́жні) санки́, підса́нки.

СУЧЛЕ́Н *ч.* співчле́н.

СУЧЛЕ́НЕНЫ зчлено́ваний; з'є́днаний.

СУЧЛЯНЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* зчленува́ння, *(незак. д. — ще)* зчлено́вування; з'є́дна́ння, *(незак.*

д. — ще) з'єднування; **2.** *анат., техн., бот.* зчленува́ння.

СУЧЛЯНО́ЎНЫ *анат.* зчленівни́й.

СУЧЛЯНЯ́ЦЦА *недок. звор.*, **СУЧЛЯНІ́ЦЦА** *док.* зчлено́вуватися, зчленува́тися; з'є́днуватися, з'єдна́тися; **2.** *недок. пас.* зчлено́вуватися, з'є́днуватися.

СУЧЛЯНЯ́ЦЬ *недок.*, **СУЧЛЯНІ́ЦЬ** *док.* зчлено́вувати, зчленува́ти; з'є́днувати, з'єдна́ти.

СУ́ЧЧЫН су́чий; собa̐чий; **~на бу́дка** су́ча (соба́ча) бу́дка.

СУ́ЧЫНЫ су́чий; **~нае вы́мя** *мед.* су́че ви́м'я.

СУ́ШАНІЦА *ж. бот.* сухоцвіт *ч.*

СУ́ШКА[1] *ж. (дія)* сушіння *с.*, су́шення *с.*

СУ́ШКА[2] *ж. кул. (маленькі бублики)* су́шка.

СУ́ШНЯ *ж.* суша́рня, суши́льня.

СУШЫ́ЛКА *ж.* **1.** *(апарат)* суша́рка; **2.** *(приміщення)* суша́рня, суши́льня.

СУШЫ́ЛЬШЧЫК *ч.* суши́льник.

СУШЫ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* суши́льниця.

СУШЫ́ЦЬ *недок. прям., перен.* суши́ти; **с. се́на** суши́ти сіно; **го́ра су́шыць чалаве́ка** го́ре су́шить люди́ну; **с. вёслы** *мор.* суши́ти ве́сла.

СУШЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* сухіше.

СУШЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* сухіший.

СУШЭ́ЦЬ *недок. розм.* сухі́шати.

СФАЛЬЦАВА́НЫ *і* **СФАЛЬЦО́ВАНЫ** *техн., друк.* сфальцьо́ваний. — *Див. ще* **сфальцава́ць.**

СФАЛЬЦАВА́ЦЬ *док. техн., друк.* сфальцюва́ти.

СФАРМАВА́НЫ *і* **СФАРМО́ВАНЫ** *техн.* сформо́ваний. — *Див. ще* **сфармава́ць.**

СФАРМАВА́ЦЬ *док. техн.* сформува́ти; **с. ва́зу** сформува́ти ва́зу.

СФАРМІРАВА́НЫ *і* **СФАРМІРО́ВАНЫ** сформо́ваний. — *Див. ще* **сфарміро́ўваць**.

СФАРМІРО́ЎВАЦЦА *недок. звор.*, **СФАРМІРАВА́ЦЦА** *док.* **1.** формува́тися, сформо́вуватися, сформува́тися; **полк ~ва́ўся** полк сформува́вся; **чалаве́к ~ва́ўся** люди́на сформува́лася; **2.** *недок. пас.* формува́тися, сформо́вуватися.

СФАРМІРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СФАРМІРАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* формува́ти, сформо́вувати, сформува́ти; **~рава́ць ко́нніцу** сформува́ти кінно́ту; **~рава́ць чыгу́начны саста́ў** сформува́ти залізни́чний соста́в; **~рава́ць хара́ктар** сформува́ти хара́ктер.

СФАРМУЛЯВА́НЫ *і* **СФАРМУЛІ́РАВАНЫ** сформульо́ваний. — *Див. ще* **сфармулява́ць.**

СФАРМУЛЯВА́ЦЬ *док.* сформулюва́ти.

СФАСТРЫГАВА́НЫ *і* **СФАСТРЫГО́ВАНЫ** змéтаний; сфастриго́ваний; обки́даний. — *Див. ще* **сфастрыго́ўваць**.

СФАСТРЫГО́ЎВАЦЦА *недок. пас. крав.* змéтуватися; фастригува́тися; обкида́тися.

СФАСТРЫГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **СФАСТРЫГАВА́ЦЬ** *док. крав.* мета́ти, змéтувати; *(обл.)* фастригува́ти, сфастригува́ти; *(петельки)* обкида́ти, обки́дати, *(багато, усе)* пообкида́ти; **~гава́ць ко́фту** змета́ти ко́фту.

СХАВА́НЫ *і* **СХО́ВАНЫ** схо́ваний, захо́ваний. — *Див. ще* **схава́ць.**

СХАВА́ЦЦА *док. у різн. знач.* схова́тися, захова́тися, *(про багатьох, про всіх)* поховáтися, позахо́вуватися; **хло́пчык ~ва́ўся пад стол** хло́пчик схова́вся (захова́вся) під стіл; **с. ў стары́м млы́не** схова́тися (захова́тися) в старо́му млині; **со́нца ~ва́лася за хма́ры** со́нце схова́лося (захова́лося) за хма́ри; **жы́та тако́е, што чалаве́к у ім ~ва́ецца** жи́то таке́, що люди́на в ньо́му схова́ється (захова́ється); **с. ад навальні́цы** схова́тися (захова́тися) від грози́; **берагі́ ско́ра ~ва́ліся ў тума́не** береги́ ско́ро (ху́тко) схова́лися (захова́лися) в тума́ні; ◊ **с. ў кусты́** схова́тися (захова́тися) в кущах, відкрути́тися *(від чого)*; **с. за спі́ну** схова́тися (захова́тися) за [чужу́] спи́ну (чужі́ плéчі).

СХАВА́ЦЬ *док.* схова́ти, *(багато, усе)* похова́ти; *(речі, гроші й т. ін. — ще)* захова́ти, *(багато, усе)* позахо́вувати; **ён ~ва́ў блакно́т у кішэ́ню** він схова́в (захова́в) нота́тника (нота́тник, блокно́т) у кишéню; **дзяў́чына ~ва́ла твар у паду́шку** дівчина схова́ла (захова́ла) обли́ччя в поду́шку; **схава́ць уцекача́** схова́ти (захова́ти) втікача́; **с. во́чы** схова́ти о́чі; ◊ **с. пад крыло́** схова́ти під крило́; **с. канцы́** схова́ти кінці; замести́ сліди́; **шы́ла ў мяшку́ не ~ва́еш** *присл.* ши́ла в мішку́ не втаїш (не схова́єш); крий, хова́й пога́не, а воно́ ж таки́ гляне; ви́йде навéрх, як оли́ва на воді.

СХАДНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* досту́пніше, вигідні́ше.

СХАДНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* вигідніший.

СХВАСТА́НЫ 1. схльо́станий; **2.** *(зіпсований шмаганням)* схльо́станий, ви́шмаганий; **3.** *(побитий)* схльо́станий. — *Див. ще* **схво́стаць**.

СХВА́ТВАЦЦА *недок.*, **СХВАЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(братися рукою)* схо́плюватися, схопи́тися, *(про багатьох, про всіх)* посхо́плюватися; **дзіця́ ~ці́лася за ма́тчыну суке́нку** дити́на схопи́лася за ма́терину су́кню; **2.** *(уступати в боротьбу, суперечку)* зчіплюватися, зчіпля́тися, зчепи́тися, *(про багатьох, про всіх)* позчіплюватися; *(боротися)* стина́тися, стя́тися, зітну́тися; **3.** *(про в'язкі речовини)* тужа́віти, затужа́віти; **4.** спохва́чуватися, спохвати́тися; *(док.: отямитися)* схамену́тися.

СХВА́ТВАЦЬ *недок.*, **СХВАЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** схо́плювати, схопи́ти, *(про багатьох, про всіх)* посхо́плювати; *(док.)* ухопи́ти; *(силою затримувати — ще недок.)* хапа́ти, *(багато, усе)* похапа́ти; *(док. розм.)* згра́бати; **~ці́ць у абды́мкі** схопи́ти (ухопи́ти) в обі́йми; **~ці́ць на́смарк** схопи́ти (підхопи́ти) не́жить; **~ці́ў жыво́т** схопи́в живі́т; **2.** *(про почуття, стан і т. ін.)* охо́плювати, охопи́ти; **дзя́дзьку ~ці́ла злосць** дя́дька охопи́ла злість; **3.** *перен. (швидко розуміти; сприймати слухом, зором)* схо́плювати, схопи́ти, ухопи́ти; ulо́влювати, улови́ти; **~ці́ць чужу́ю ду́мку** схопи́ти (ухопи́ти, улови́ти) чужу́ ду́мку; **4.** *спец.* скрі́плювати, скріпи́ти; **5.** *спец. (про в'язкі речовини)* тужа́віти, затужа́віти; **бето́н ху́тка ~ці́ла** бето́н шви́дко затужа́вів; **6.** *розм. (про мороз, холод)* схо́плювати, схопи́ти, ско́вувати, скува́ти; **лёд ~ці́ў раку́** рі́чка взяла́ся кри́гою.

СХВА́ТКА *ж.* **1.** су́тичка; бій *ч.*; бі́йка; **рукапа́шная с.** рукопа́шний бій; **с. мацне́йшых барцо́ў** су́тичка (бій) найсильні́ших борців; **2.** *тільки мн.* **~кі** *(болі)* пере́йми.

СХВО́СТВАЦЦА *недок.*, **СХВАСТА́ЦЦА** *док.* **1.** *(псуватися від тривалого хльостання)* схльо́стуватися, схльоста́тися; **2.** *недок. пас.* схльо́стуватися; шмага́тися.

СХВО́СТВАЦЬ *недок.*, **СХВАСТА́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(збивати що-небудь, хльостаючи)* схльо́стувати, схльо́стати; **2.** *(бити кого-небудь)* схльо́стувати, схльо́стати, шмага́ти, пошмага́ти, *(док.)* ви́шмагати; **3.** *(псувати шмаганням)* схльо́стувати, схльо́стати, хльо́стати, похльо́стати, обтрі́пувати, обтріпа́ти.

СХІЛ, *род.* **схі́лу** *ч.* **1.** схил, спад; **с. гары́** схил гори́; узгі́р'я *с.*, узбі́ччя гори́ *с.*; **с. да́ху** схил да́ху; **2.** *геод., залізн.* укло́н; **3.** *перен.* кіне́ць; зане́пад; заги́бель *ж.*; при́смерк, при́смерки; **с. ле́та** кіне́ць лі́та; **на ~ле дня** напри́кінці дня; ◊ **на ~ле дзён (гадо́ў)** на схи́лі (на схи́лку) ві́ку (лі́т, днів).

СХІЛАМЕ́Р *ч. геод.* уклономі́р.

СХІЛАМЕ́РНЫ уклономі́рний.

СХІЛАПАКАЗА́ЛЬНІК *ч. геод., залізн.* уклонопока́жчик.

СХІЛАПАКАЗА́ЛЬНЫ *геод., залізн.* уклонопока́зний.

СХІЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* схи́лення, похи́лення, *(незак. д. — ще)* схиля́ння, похиля́ння; нахи́лення, *(незак. д. — ще)* нахиля́ння; прихи́лення, *(незак. д. — ще)* прихиля́ння; **2.** *перен.* **(да чаго)** схи́лення, *(незак. д. — ще)* схиля́ння; прихи́лення, *(незак. д. — ще)* прихиля́ння; **3.** *фіз., астр.* схи́лення; **магні́тнае с.** *фіз.* магні́тне схи́лення.

СХІЛЯ́ЦЦА *недок.*, **СХІЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** схиля́тися, схили́тися, *(про багатьох, про всіх)* посхиля́тися; похиля́тися, похили́тися; хили́тися, нахиля́тися, нахили́тися, *(про багатьох, про всіх)* понахиля́тися; *(до кого-, чого-небудь)* прихиля́тися, прихили́тися; *(убік — ще)* перехиля́тися, перехили́тися, *(про багатьох, про всіх)* поперехиля́тися; **~лі́цца над калы́скай** схили́тися над коли́скою; **2.** *(спрямовуватися)* схиля́тися, схили́тися; поверта́ти, поверну́ти; **со́нца ~лі́лася к гарызо́нту** со́нце схили́лося до небокра́ю (о́брію, виднокола, горизо́нту); **шча́сце ~лі́лася на яго́ бок** ща́стя поверну́лося до ньо́го; **3.** пого́джуватися, пого́дитися *(з чим, на що)*; схиля́тися, схили́тися *(до чого, на що)*; **я ахво́тна схілі́ўся на іх бок** я охо́че схили́вся на ї́хній бік; **4.** *перен.* схиля́тися, схили́тися; **~лі́цца пе́рад по́дзвігам наро́да** схили́тися пе́ред по́двигом наро́ду.

СХІЛЯ́ЦЬ *недок.*, **СХІЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(нагинати)* схиля́ти, схили́ти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* посхиля́ти; похиля́ти, похили́ти; нахиля́ти, нахили́ти, *(багато, усе)* понахиля́ти; *(до кого-чого — ще)* прихиля́ти, прихили́ти; *(голову вбік — ще розм.)* перехиля́ти, перехили́ти; **2.** *перен.* **(да каго-чаго)** схиля́ти, схили́ти; *(розм.)* прихиля́ти, прихили́ти; **~лі́ць да ўцёкаў** схили́ти до вте́чі; **~лі́ць на свой бок** схили́ти на свій бік; ◊ **~лі́ць галаву́ (перад кім-чым)** схили́ти го́лову *(перед ким-чим)*; **~лі́ць кале́ні (перад кім-чым)** ста́ти на колі́на *(перед ким-чим)*.

СХІНА́ЦЦА *недок.*, **СХІНУ́ЦЦА** *док.* **1.** *(з'єднуватися)* зсува́тися, зсо́вуватися, зсу́нутися; *(про багато, про все)* позсува́тися, позсо́вуватися; **2.** схиля́тися, схили́тися, *(про багато, про все, про всіх)* посхиля́тися; похиля́тися, похили́тися; нахиля́тися, нахили́тися; *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* понахиля́тися; *(до кого-, чого-небудь)* прихиля́тися, прихили́тися; *(убік — ще)* перехиля́тися, перехили́тися, *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* поперехиля́тися; опуска́тися, опусти́тися; відхиля́тися, відхили́тися, *(про багато, про все)* повідхиля́тися; **ве́рбы ~ну́ліся** ве́рби схили́лися (нахили́лися, похили́лися); **~ну́цца са шля́ху** відхили́тися зі шля́ху; **3.** *обл. (зникати з очей)* хова́тися, схова́тися; **звер ~ну́ўся** звір схова́вся.

СХІНА́ЦЬ *недок.*, **СХІНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(з'єднувати)* зсува́ти, зсо́вувати, зсу́нути, *(багато, усе)* позсува́ти, позсо́вувати; **~ну́ць што́ры** зсу́нути (позсува́ти, позсо́вувати) што́ри (фіра́нки); **2.** схиля́ти, схили́ти, *(багато, усе)* посхиля́ти; похиля́ти, похили́ти; хили́ти, нахиля́ти, нахили́ти, *(багато, усе)* понахиля́ти; *(кого-, чого-небудь — ще)* прихиля́ти, прихили́ти; *(голову вбік — ще розм.)* перехиля́ти, перехили́ти; опуска́ти, опусти́ти, *(багато, усі)* поопуска́ти; **~ну́ць галаву́** схили́ти (похили́ти, нахили́ти) го́лову; **3.** *обл.* хова́ти, схова́ти.

СХІСНУ́ЦЦА *док.* гойдну́тися, погойдну́тися, колихну́тися, поколихну́тися, хитну́тися, схитну́тися, похитну́тися; **ялі́ны ~ну́ліся** яли́ни гойдну́лися (колихну́лися, хитну́лися, схитну́лися, похитну́лися).

СХІСНУ́ЦЬ *док.* гойдну́ти, погойдну́ти, колихну́ти, поколихну́ти, хитну́ти, похитну́ти, схитну́ти.

СХЛУ́ПІЦЬ *док. безос. обл.* сти́снути, здуши́ти, здави́ти, спе́рти; **~піла ў грудзя́х** сти́снуло (здуши́ло, здави́ло) в гру́дях.

СХЛУ́ПЛІВАЦЦА *недок.*, **СХЛУ́ПІЦЦА** *док. обл.* спира́тися, спе́ртися; *(збиратися в одному місці — ще)* то́впитися, сто́впитися, *(док.)* з'ю́рбитися, з'ю́рмитися; **плыты́ ~пі́ліся на зава́роце ракі́** плоті́ спе́рлися на поворо́ті рі́чки; **~піцца на даро́зе** сто́впитися (з'ю́рбитися, з'ю́рмитися) на доро́зі.

СХЛУСІ́ЦЬ *док.* збреха́ти.

СХМУРНЕ́ЛЫ похмурні́лий, похмарні́лий, *(рідше)* похмурі́лий; похму́рий, нахму́рений, насу́плений, насу́мрений; **с. чалаве́к** похму́ра (нахму́рена, насу́плена) люди́на; **~лае не́ба** похму́ре (нахму́рене, насу́плене) не́бо.

СХМУРНЕ́ЦЬ *док.* спохмурні́ти, спохмурні́шати, насу́питися, *(про багатьох, про всіх)* понасу́плюватися; посу́питися, насу́мритися.

СХО́ВА *див.* **схоў.**

СХО́ВАНЫ *див.* **схава́ны.**

СХО́ВАНЬ *ж. розм.* **1.** зберіга́ння *с.*, збере́ження *с.*, хова́ння *с.*, схоро́нення *с.*, схов *ч.*, схо́ванка; *(рідко)* схо́вок *ч.*; **2.** *(тайник)* схо́ванка, схов *ч.*, схо́вок *ч.*

СХО́ВЫ *тільки мн. розм.* **1.** зберіга́ння *с.*, збере́ження *с.*, схов *ч.*, хова́ння *с.*, *(рідше)* схоро́нення *с.*, схо́вок *ч.*; **адда́ць на с.** відда́ти на схов (на зберіга́ння, до схо́ву, у схов, до схо́ванки, на схо́ванку); **2.** покро́в *ч.*, покриття́ *с.*, прикриття́ *с.*; **зні́кнуць пад ~вамі но́чы** зни́кнути під покро́вом (покриття́м, при-

криттям) ночі; **3.** сховище *с.*, сховок *ч.*; **4.** *(приміщення для зберігання чого-небудь)* схов *ч.*, схованка *ж.*, сховище *с.*, сховок *ч.*; **5.** тайник *ч.*, потайник *ч.*, *(таємне місце — ще)* схованка *ж.*, схов *ч.*, сховок *ч.*, *(розм.)* хованка *ж.*, схрон *ч.*, *(обл.)* криївка *ж.*, скритка *ж.*

СХОД *ч.* **1.** *род.* **схо́ду** *(дія)* сходження *с.*; схід; спуск; **пры схо́дзе з караблЯ** під час сходження з корабля, сходячи з корабля; **2.** *род.* **схо́да** *(місце, по якому спускаються)* спуск *ч.*; *(дорога)* узвіз *ч.*; **стро́мы с.** крутий спуск (узвіз); **3.** *род.* **схо́да** *у різн. знач.* збори; **справазда́чна-вы́барчы с.** звітно-виборні збори; **рашэ́нне ~да** ухвала зборів; **Устано́ўчы с.** Установчі збори; **Заканада́ўчы с.** Законодавчі збори.

СХО́ДЗІЦЦА *див.* **сыхо́дзіцца**.

СХО́ДЗІЦЬ *див.* **сыхо́дзіць**.

СХО́ДНА *прислівн.* поцінно; приступно, доступно; вигідно.

СХО́ДНЫ *(про ціну)* поцінний; приступний, доступний; вигідний; **~ная цана́** приступна (доступна, підхожа) ціна.

СХОЎ, *род.* **схо́ву** *ч.* *і* **СХО́ВА** *ж.* **1.** схов *ч.*, ховання *с.*, *(рідше)* схоронення *с.*, сховок *ч.*; зберігання *с.*; **адда́ць гро́шы на с. (схо́ву)** віддати гроші на схов (до схову, у схов, до схованки, на схованку); **2.** *(притулок)* схов *ч.*, схованка *ж.*, сховище *с.*, сховок *ч.*; **3.** тайник *ч.*, потайник; *(таємне місце — ще)* схованка *ж.*, схов *ч.*, сховок *ч.*; *(розм.)* хованка *ж.*, схрон *ч.*, *(обл.)* криївка *ж.*, скритка *ж.*; ◊ **пад схо́вам** *(чаго)* під покровом (покриттям, прикриттям) *(чого)*.

СХО́ЎНЯ *ж. розм. у різн. знач.* схов. *ч.*, схованка, сховище *с.*, сховок *ч.*

СХУДНЕ́ЛАСЦЬ *ж.* схуднення *с.*; змарніння *с.*

СХУДНЕ́ЛЫ *і* **СХУДЗЕ́ЛЫ** схудлий; змарнілий, помарнілий. — *Див. ще* **схудне́ць**.

СХУДНЕ́ННЕ *с.* схуднення; змарніння.

СХУДНЕ́ЦЬ *і* **СХУДЗЕ́ЦЬ** *док.* схуднути; змарніти, помарніти.

СЦА́ПАНЫ *розм.* **1.** узятий, схоплений; **2.** схоплений; згарбаний, злапаний. — *Див. ще* **сца́паць**.

СЦА́ПАЦЬ *док. розм.* **1.** схопити, узяти; **с. рыбу** схопити рибу; **2.** *перен. (зловити, затримати)* схопити, *(розм.)* згарбати, злапати, залигати *(зв'язавши)*, запопасти.

СЦВЕ́РДЖАННЕ *с. (думка)* твердження.

СЦВІСЦІ́ *док. розм.* проплісснявіти; процвісти; **хлеб ~віў** хліб проплісснявів (процвів).

СЦВЯРДЖА́ЛЬНА *прислівн.* ствердливо, ствердно, стверджувально; позитивно.

СЦВЯРДЖА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* ствердливість, ствердність, стверджувальність.

СЦВЯРДЖА́ЛЬНЫ **1.** ствердливий, ствердний, стверджувальний; позитивний; **с. адка́з** позитивна відповідь; **2.** *лог., грам.* стверджувальний; **с. сказ** стверджувальне речення.

СЦВЯРДЖА́ЦЬ *недок.*, **СЦВЕ́РДЗІЦЬ** *док.* **1.** установлювати, установити, утверджувати, утвердити; укріплювати, укріпляти, укріпити; закріплювати, закріпляти, закріпити; усталювати, усталити; зміцнювати, зміцнити; **~дзіць дэмакра́тыю** установити (утвердити) демократію; **~дзіць сваю́ асо́бу** утвердити свою особу; **2.** *(офіційно схвалювати, визнавати встановленим)* затверджувати, затвердити, стверджувати, ствердити; **~дзіць дагаво́р по́дпісам** ствердити договір підписом; **3.** підтверджувати, підтвердити; *(бути свідченням)* свідчити, засвідчувати, засвідчити, *(док.)* посвідчити; **гісто́рыя ~дзіла** історія підтвердила (засвідчила); **4.** *недок. (упевнено висловлювати що-небудь)* твердити; **дасле́дчык ~джа́е** дослідник твердить.

СЦВЯРДЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* установлення, утвердження, *(незак. д. — ще)* установлювання, утверджування; укріплення, *(незак. д. — ще)* укріплювання; закріплення, *(незак. д. — ще)* закріплювання; усталення, *(незак. д. — ще)* усталювання; зміцнення, *(незак. д. — ще)* зміцнювання; затвердження, ствердження, *(незак. д. — ще)* затверджування, стверджування; підтвердження, *(незак. д. — ще)* підтверджування; засвідчення, *(незак. д. — ще)* свідчення, засвідчування; **2.** підтвердження, *(незак. д. — ще)* підтверджування *(чого-небудь)*.

СЦЕБАНУ́ЦЬ *див.* **сцё́баць**.

СЦЕ́НКА[1] *ж. у різн. знач.* стінка; **с. перагаро́дкі** стінка перегородки; **с. тру́бкі** стінка трубки; **гімнасты́чная (шве́дская) с.** *спорт.* гімнастична (шведська) стінка; ◊ **ста́віць да ~кі** *(каго)* *розм.* ставити до стінки *(кого)*; розстрілювати *(кого)*; **як у (аб) ~ку гаро́х** як горохом об стіну; як путою по воді.

СЦЕ́НКА[2] *ж. обл.* **1.** широка межа, широкий обніжок *(між полями)*; **2.** польова дорога.

СЦЕ́ННЫ стінний; настінний; **с. выступ** стінний виступ; **с. ро́спіс** настінний розпис.

СЦЕНЬ, *род.* **сце́ню** *ч. розм.* тінь *ж.*; привид, примара *ж.*, мара *ж.*, мана *ж.*

СЦЕ́ПАЦЦА *недок.*, **СЦЕПАНУ́ЦЦА** *док.* щулитися, пощулитися, кулитися, покулитися, скулюватися; здригатися, здригнутися, тіпатися, тіпнутися, стріпуватися, стріпнутися; **хло́пец спало́хана ~ну́ўся** хлопець злякано (налякано) здригнувся (тіпнувся, стріпнувся).

СЦЕ́ПАЦЬ *недок.*, **СЦЕПАНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** *(зазвичай плечем)* знизувати, знизати, знизнути; стискати, стискувати, стиснути; *(недок.)* здвигувати; стенати, стенути; **2.** *док. безос.* пересмикнути, сіпнути, сіпонути, струснути, струсонути; **мяне́ ~ну́ла** мене пересмикнуло (сіпонуло, сіпнуло, струснуло, струсонуло).

СЦЕРАБІ́ЦЬ *док. прост.* **1.** скришити, покришити, поточити; **мышы ~бі́лі ўсё жы́та ў гумне́** миші скришили (покришили, поточили) все жито в клуні (стодолі); **2.** *(з'їсти у великій кількості)* ум'яти, строщити, *(багато, усе)* потрощити; убрати, укласти.

СЦЕРАГЧЫ́ *недок.* **1.** стерегти; пильнувати; **с. ко́ней** стерегти коней; **ён сцяро́г, каб не прапусці́ць прыпы́нак** він пильнував, щоб не пропустити зупинки; **2.** берегти, оберігати; **с. дрэ́ва ад бу́ры** берегти (оберігати) дерево від бурі.

СЦЕРАГЧЫ́СЯ *недок. (бути обережним)* стерегтися; остерігатися; берегтися; **~жы́ся цяг-**

ніка́ бережи́ся по́тяга (по́їзда); **трэ́ба с., каб не натра́піць на хлуслі́вых людзе́й** тре́ба (потрі́бно) остеріга́тися, щоб не натра́пити на брехли́вих люде́й.

СЦЕРАЖО́НЫ *дієприкм. і в знач. прикм.* бере́жений; ◊ **~нага і [сам] Бог сцеражэ́** *присл.* бережено́го і [сам] Бог береже́; стережено́го і [сам] Бог стереже́; не бери́ залі́за в ру́ки, по́ки на ньо́го не плю́неш; огляда́йся на за́дні коле́са. — *Див. ще* **сцерагчы́.**

СЦЕ́РВА *ч. і ж. лайл.* **1.** *(про чоловіка)* негі́дник *ч.*, *(грубо)* сте́рво *с.*, па́дло *с.*, падлю́ка *ж.*; **2.** *(про жінку)* негі́дниця *ж.*, *(грубо)* сте́рво *с.*, па́дло *с.*, падлю́ка *ж.*

СЦЕ́РПЕЦЬ *див.* **цярпе́ць**.

СЦЕ́РЦІ *див.* **сціра́ць**.

СЦЕ́РЦІСЯ *див.* **сціра́цца**.

СЦЁБАЦЬ *і* **СЦЯБА́ЦЬ** *недок.*, **СЦЁЬНУЦЬ** *і* **СЦЕБАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** стьоба́ти, стьобну́ти, шмага́ти, шмагну́ти, *(підсил.)* шмагону́ти, сікти́, сікну́ти, *(підсил.)* сікону́ти; **2.** *док. прост.* потягти́, потягну́ти, поцу́пити; **3.** *док. прост. (випити)* хильну́ти.

СЦЁГНЫ *мн.* сте́гна.

СЦЁК, *род.* **сцёку** *ч.* сті́к; *(процес)* стіка́ння *с.*; **для ~ку вады́** для стіка́ння води́; **прамысло́выя ~кі** промисло́ві сто́ки.

СЦЁКАВЫ *у різн. знач.* сті́чни́й.

СЦІ́ЖМА *ж. обл.* бе́зліч, си́ла, си́ла-силе́нна; **с. наро́ду** бе́зліч (си́ла, си́ла-силе́нна) наро́ду.

СЦІЗО́РЫК *ч.* склада́ний но́жик; *(обл.)* цизо́рик.

СЦІ́ЛКА *ж.* у́стілка.

СЦІ́ЛКАВЫ устілко́вий; **с. кардо́н** устілко́вий карто́н.

СЦІНА́ЦЦА[1] *недок.*, **СЦЯ́ЦЦА**[1] *док. розм.* **1.** *(зчіплюватися в бійці, боротьбі, сварці)* стина́тися, стя́тися, зітну́тися; **2.** *недок. пас.* стина́тися.

СЦІНА́ЦЦА[2] *недок.*, **СЦЯ́ЦЦА**[2] *док. розм.* **1.** сти́скуватися, стиска́тися, сти́снутися, *(про багато, про все)* пости́скуватися, постиска́тися; зці́плюватися, зці́питися, *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* позці́плюватися; стина́тися, стя́тися, зітну́тися; заці́плюватися, заці́питися; **хло́пчык сцяўся ў камо́чак** хло́пчик сти́снувся в клубо́чок; **сцялі́ся зу́бы** сти́снулися (зці́пилися, зітну́лися, заці́пилися) зу́би; **сцяло́ся сэ́рца** сти́снулося се́рце; **2.** *(тверднути під впливом морозу)* ше́рхнути, заше́рхнути, заше́рхти, пришерха́ти, приш́ерхнути, прише́рхти; **у лу́жынах сця́ўся лядо́к** у калю́жах заше́рхнув (заше́рх) льодо́к; **3.** *недок. пас.* сти́скуватися, стиска́тися; зці́плюватися; стина́тися; заці́плюватися.

СЦІНА́ЦЬ[1] *недок.*, **СЦЯ́ЦЬ**[1] *док. розм. (знімати, відокремлювати чимось гострим, зрубувати, зрізати)* стина́ти, стя́ти, зітну́ти, *(багато, усе)* постина́ти; *(док.)* утя́ти, утну́ти; **сцяць галаву́** стя́ти (зітну́ти) го́лову; **сцяць касо́й траву́** стя́ти (зітну́ти) косо́ю траву́.

СЦІНА́ЦЬ[2] *недок.*, **СЦЯ́ЦЬ**[2] *док. розм.* **1.** сти́скувати, стиска́ти, сти́снути, *(багато, усе)* пости́скувати, постиска́ти; *(здушувати; стулювати — губи, зуби — ще)* затиска́ти, зати́скувати, зати́снути; *(зуби, губи, пальці — ще)* зці́плювати, зці́пити, *(багато, усе)* позці́плювати; *(недок.)* ці́пити; *(розм.)* стина́ти, стя́ти, зітну́ти; *(зуби, губи — ще)* заці́плювати, заці́пити, *(док.)* склепи́ти; **сцяць ру́кі рамяня́мі** сти́снути (стя́ти, зітну́ти) ру́ки ре́менями (armі́нням); **сцяць снег у кулаку́** сти́снути (зати́снути, зці́пити, зітну́ти) сні́г у кула́ці; **сцяць зу́бы** сти́снути (зати́снути, зці́пити, стя́ти, зітну́ти, заці́пити) зу́би; **не́шта гру́дзі сцяло́** щось гру́ди сти́снуло (здуши́ло); щось ухопи́ло за гру́ди; **ад жа́ху ву́сны сцяло́** *безос.* з (від) жа́ху вуста́ зці́пило (заці́пило); **сум сэ́рца сцяў** сум се́рце сти́снув; сум за се́рце вхопи́в (узя́в); **2.** *безос. (стягувати, схоплювати — про мороз)* затяга́ти, затя́гувати, затягти́, затягну́ти, *(багато, усе)* позатяга́ти, позатя́гувати; ше́рхнути, заше́рхнути, зашерха́ти, заше́рхти, пришерха́ти, прише́рхнути, прише́рхти; **ваду́ сцяло́ як след** во́ду затягло́ (затягну́ло) як тре́ба (як слі́д); вода́ заше́рхла (заше́рхнула, прише́рхнула) як тре́ба (як слі́д).

СЦІ́ПЛА *прислівн.* скро́мно.

СЦІ́ПЛАСЦЬ *ж.* скро́мність.

СЦІ́ПЛЫ *у різн. знач.* скро́мний; **с. чалаве́к** скро́мна люди́на; **~лая у́смешка** скро́мна у́смішка; **~лая кватэ́ра** скро́мна кварти́ра; **~лыя патрабава́нні** скро́мні вимо́ги.

СЦІРА́ЦЦА *недок.*, **СЦЕ́РЦІСЯ** *док.* **1.** стира́тися, сте́ртися, *(багато, усе)* постира́тися; *(перен.: знищуватися)* згла́джуватися, згла́дитися; **фа́рба сцёрлася** фа́рба сте́рлася; **на́дпіс сцёрся** на́пис сте́рся; **мане́та сцёрлася** моне́та сте́рлася; **сце́рціся ў па́мяці** сте́ртися (згла́дитися) в па́м'яті; **2.** *(подрібнюватися)* стира́тися, сте́ртися, розтира́тися, розте́ртися, поте́ртися; **3.** *перен.* марнува́тися, змарнува́тися, гайнува́тися, згайнува́тися; **сцёрлася жыццё** змарнува́лося (згайнува́лося) життя́; **4.** *док.* пропа́сти, *(розм.)* запропасти́тися; **парася́ сцёрлася** поро́ся пропа́ло (запропасти́лося); **5.** *недок. пас.* стира́тися; згла́джуватися; розтира́тися.

СЦІРА́ЦЬ *недок.*, **СЦЕ́РЦІ** *док.* **1.** стира́ти, сте́рти, *(багато, усе)* постира́ти; витира́ти, ви́терти, *(багато, усе)* повитира́ти; *(перен.: знищувати — ще)* згла́джувати, згла́дити; **сціра́ць пыл са стала́** стира́ти (витира́ти) пил (по́рох) зі сто́лу; **сціра́ць нагу́** стира́ти (натира́ти) но́гу; **сце́рці з до́шкі рашэ́нне зада́чы** сте́рти з до́шки ро́зв'язок зада́чі; **сце́рці ў па́мяці** сте́рти (згла́дити) в па́м'яті; **2.** *(подрібнювати)* стира́ти, сте́рти, розтира́ти, розте́рти, поте́рти; **сце́рці тыту́нь** сте́рти (розте́рти, поте́рти) тютю́н; **3.** *перен.* марнува́ти, змарнува́ти, гайнува́ти, згайнува́ти; **сце́рці дзве гадзі́ны** змарнува́ти (згайнува́ти) дві годи́ни; ◊ **сце́рці з тва́ру зямлі́** сте́рти з лиця́ землі́; згла́дити зі сві́ту; **сце́рці на парашо́к (муку́) (каго)** сте́рти (розте́рти) на по́рох *(кого)*; сте́рти (зі́м'яти) на таба́ку *(кого)*.

СЦІ́РКА *ж. розм.* **1.** кухо́нна ганчі́рка; **2.** *(для стирання написаного)* гу́мка; *(розм.)* стира́чка, сти́рка.

СЦІ́РТА *ж.* **1.** *с.-г.* ски́рта; *(соломи — звичайно)* ожере́д *ч.*; **2.** *(предмети, рівно складені один*

на одний) стопа́; ку́па; *(книжок, зошитів і т. ін. — ще)* стіс *ч.*; **с. кніг** стіс книжо́к; **с. до́шак** стопа́ дощо́к; **с. дроў** ку́па дров; **3.** *(складений штабелями товар)* бунт *ч.*, стіс *ч.*; **~ты мяшко́ў са збо́жжам** бунти́ (сто́си) мішків зі збіжжям.

СЦІРТАВА́ЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* скиртува́льник.

СЦІРТАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* скиртува́льниця.

СЦІРТАВА́ННЕ *с. с.-г.* скиртува́ння.

СЦІРТАВА́НЫ *с.-г.* скирто́ваний, *(док.)* заскирто́ваний. — *Див. ще* **сціртава́ць**.

СЦІРТАВА́ЦЦА *недок. пас. с.-г.* скиртува́тися.

СЦІРТАВА́ЦЬ *недок. с.-г.* скиртува́ти.

СЦІРТАКЛА́Д *ч. с.-г.* скиртопра́в.

СЦІСК, *род.* **сці́ску** *ч.* **1.** сти́снення *с.*, стиск; зати́снення *с.*, зці́плення *с.*; **2.** *техн.* стиск, стиска́ння *с.*, сти́скування *с.*; **3.** *розм.* тісно́та *ж.*, *(розм.)* тісня́ва *ж.*, тиск, ти́снява *ж.*, товчія́ *ж.*

СЦІСКА́ЛЬНАСЦЬ *ж. спец.* сти́сливість.

СЦІСКА́ЛЬНЫ *спец.* **1.** стиска́льний, сти́скувальний; **с. прэс** стиска́льний (сти́скувальний) прес; **2.** стискни́й; **с. клін** стискни́й клин.

СЦІСКА́ННЕ *с.* **1.** стиска́ння, сти́скування; затиска́ння, зати́скування; зці́плення; **2.** *перен.* сти́снення; **3.** *техн.* стиск *ч.*, стиска́ння, сти́скування.

СЦІСКА́ЦЬ *недок.*, **СЦІ́СНУЦЬ** *док.* **1.** стиска́ти, сти́скувати, сти́снути, *(багато, усе)* пости́скувати, постиска́ти; затиска́ти, зати́скувати, зати́снути; *(зуби, пальці — ще)* зці́плювати, ці́пити, зці́пити; *(багато, усе)* позці́плювати; стина́ти, стя́ти, зітну́ти; **~нуць зу́бы** сти́снути (зці́пити) зу́би; **~нуць у абды́мках** сти́снути в обі́ймах; **~нуць каму́-не́будзь руку́** сти́снути кому́-не́будь ру́ку; **2.** *(скорочувати)* стиска́ти, сти́скувати, сти́снути; **~нуць тэ́рміны** сти́снути те́рміни (стро́ки); **3.** *перен.* *(серце, груди, горло тощо)* зду́шувати, здуши́ти, зда́влювати, здави́ти, сти́скувати, стиска́ти, сти́снути; хапа́ти, ухопи́ти *(за що)*; **~нула сэ́рца** здуши́ло (здави́ло, сти́снуло) се́рце; ухопи́ло за се́рце.

СЦІ́СЛА *прислівн.* **1.** сти́сло; **2.** *(писати)* гу́сто.

СЦІ́СЛАСЦЬ *ж.* **1.** сти́слість; **2.** густота́, гу́стість.

СЦІ́СЛЫ **1.** сти́слий; **с. тэ́рмін** сти́слий (сти́снутий) те́рмін (строк); **2.** *(про почерк)* густи́й.

СЦІ́ХА *прислівн. обл.* *(потай)* ни́шком, ни́щечком, ти́шком, ти́шком-ни́шком, ни́шком-ти́шком.

СЦІХАМІ́РЫЦЦА *док. розм.* утихоми́ритися.

СЦІХАМІ́РЫЦЬ *док. розм.* утихоми́рити.

СЦІШЭ́ЦЬ *док.* **1.** *(про бурю, завірюху тощо)* сти́хнути, ущу́хнути, улягти́ся; **навальні́ца ~шэ́ла** гроза́ сти́хла (ущу́хла); **2.** *(про звуки, шуми)* зати́хнути, сти́хнути, сти́шитися; **3.** *(заспокоїтися; трохи притихнути — про біль)* зати́хнути, сти́хнути, сти́шитися, ущу́хнути, угамува́тися; улягти́ся; утихоми́ритися; **на ву́ліцы хло́пчык ~шэ́ў** на ву́лиці хло́пчик зати́хнув (сти́хнув, угамува́вся, утихоми́рився); **боль крыху ~шэ́ў** біль тро́хи зати́хнув (сти́хнув, сти́шився, ущу́хнув, угамува́вся, утихоми́рився).

СЦУРА́ЦЦА *док. розм.* відцура́тися; зректи́ся, відректи́ся.

СЦЬМЕ́ЦЬ *док.* *(зробитися тьмяним)* потьмяні́ти, потьмяні́шати, потемні́ти; *(перен. — ще)* потьма́ритися, поме́ркнути, поме́рхти, зблі́днути, ви́цвісти.

СЦЭМЕНТАВА́НЫ *прям., перен.* зцементо́ваний. — *Див. ще* **сцэментава́ць**.

СЦЭМЕНТАВА́ЦЦА *док. прям., перен.* зцементува́тися.

СЦЭМЕНТАВА́ЦЬ *док. прям., перен.* зцементува́ти.

СЦЭНТРАВА́НЫ *і* **СЦЭНТРО́ВАНЫ** *спец.* зцентро́ваний. — *Див. ще* **сцэнтрава́ць**.

СЦЭНТРАВА́ЦЬ *док. спец.* зцентрува́ти.

СЦЮДЗЁНА *прислівн.* хо́лодно, студе́но.

СЦЮДЗЁНКА *ж. обл.* холо́дна вода́.

СЦЮДЗЁНЫ *розм.* [ду́же] холо́дний, студе́ний; *(розм.)* холодню́чий, холодню́щий.

СЦЮ́ЖА *ж.* холодне́ча, хо́лод *ч.*

СЦЯБА́ЦЬ *див.* **сцёбаць**.

СЦЯБЛО́ *с.* стебло́; *(узяте окремо)* стебли́на *ж.*, стебели́на *ж.*, бадили́на *ж.*

СЦЯБЛО́ВЫ стеблови́й.

СЦЯГ *ч.* пра́пор; *(поез.)* стяг, знаме́но́ *с.*; **с. палка́** полкови́й пра́пор; ◊ **трыма́ць высо́ка с.** ви́соко трима́ти пра́пор (стяг); **пад сця́гам** *(чаго)* під пра́пором (стя́гом, знаме́но́м) *(чого)*.

СЦЯГАНО́СЕЦ, -сца *ч.* прапороно́сець.

СЦЯГА́Ч, -ча́ *ч. розм.* **1.** *заст.* збира́ч пода́тків; **2.** волоцю́га *ч. і ж.*, приблу́да *ч. і ж.*

СЦЯ́ГВАЛЬНЫ *див.* **сцяжны́**.

СЦЯ́ГВАЦЬ *недок.*, **СЦЯГНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* стяга́ти, стя́гувати, стягти́, стягну́ти, *(багато, усе)* постя́гувати, постяга́ти; **~ну́ць ло́дку з бе́рага** стягти́ (стягну́ти) чо́вен (чо́вна́) з бе́рега; **~ну́ць ко́ўдру з ло́жка** стягти́ (стягну́ти) ко́вдру з лі́жка; **~ну́ць бот з нагі́** стягти́ (стягну́ти) чо́біт (чо́бота) з ноги́; **~ну́ць мяшкі́ ўніз** стягти́ (стягну́ти) мішки́ вниз (дони́зу, додо́лу); **~ну́ць шыне́ль рэ́менем** стягти́ (стягну́ти) шине́ль па́ском; **2.** *(відносити що-небудь далеко)* затя́гувати, затяга́ти, затягти́, затягну́ти, *(рідко)* зата́скувати, затаска́ти; **дзе́ці ~ну́лі кудысьці гра́блі** ді́ти затягли́ (затягну́ли) куди́сь гра́блі; **3.** *безос.* *(про судому)* судо́мити, зсудо́мити, *(багатьох, усіх)* посудо́мити; *(розм.)* ко́рчити, ско́рчити, *(багатьох, усіх)* поко́рчити; **4.** *док. розм.* *(украсти)* потягну́ти, поцу́пити; **5.** *безос.* *(починати тверднути під впливом холоду)* схо́плювати, схопи́ти; ско́вувати, скува́ти; **гразь ~ну́ла** грязь (грязю́ку) схопи́ло (скува́ло, *образно:* зці́пило); **6.** *безос.* *(про воду)* спада́ти, спа́сти, *(про багато, про все)* поспада́ти; **пасля́ паво́дкі ваду́ ~ну́ла** пі́сля по́вені вода́ спа́ла.

СЦЯГНО́ *с.* *(частина ноги і частина туші)* стегно́.

СЦЯГНЯ́К, *род.* **сцегняка́** *ч.* **1.** *(частина ноги і частина туші)* стегно́ *с.*; **2.** *(ґатунок м'яса)* стегно́ *с.*

СЦЯ́ЖКА *ж. спец.* **1.** *(дія)* стя́гування *с.*, стяга́ння *с.*; **2.** *(те, чим стягують)* стя́жка.

СЦЯЖНЫ́ *і* **СЦЯ́ГВАЛЬНЫ** *спец.* стяжни́й.

СЦЯЖО́К, -жка́ *ч.* прапоре́ць.

СЦЯЖЭ́ННЕ *с. лінгв.* стя́гнення; **с. зычных** стя́гнення при́голосних.

СЦЯКА́ЦЦА *недок.*, **СЦЯЧЫ́СЯ** *док.* **1.** стіка́тися, стекти́ся; **ручаі́ сцяклі́ся** струмки́ стекли́ся; **2.** *(перен.: про людей)* схо́дитися, зійти́ся, *(про багатьох, про всіх)* посхо́дитися; **3.** *(про інформацію, гроші, товари тощо)* надхо́дити, надійти́.

СЦЯКА́ЦЬ *недок.*, **СЦЯЧЫ́** *док.* **1.** *(про рідину)* стіка́ти, стекти́, *(про багато)* постіка́ти; **2.** *(кров'ю)* стіка́ти, стекти́, *(про багатьох, про всіх)* постіка́ти; зхо́дити, зійти́, спли́ва́ти, спливти́, сплисти́; **3.** *тільки в 3 ос.* кінча́тися, кінчи́тися, закі́нчуватися, закінчи́тися, скінчи́тися.

СЦЯЛЕ́ЖАНЫ *(про віз)* яки́й (що) злетів (зірва́вся) з передка́.

СЦЯЛЕ́ЖВАЦЦА *недок.*, **СЦЯЛЕ́ЖЫЦЦА** *док.* *(про колеса у возі)* зліта́ти, злеті́ти з передка́.

СЦЯЛЕ́ЖВАЦЬ *недок.*, **СЦЯЛЕ́ЖЫЦЬ** *док.* *(про колеса у возі)* зрива́ти, зірва́ти з передка́.

СЦЯЛУ́ХА *ж. бот.* пристрі́тник *ч.*

СЦЯ́МІЦЬ *док. розм.* зметикува́ти, зміркува́ти, утя́мити, збагну́ти; **хло́пец не ~міў, якая бяда́ напаткала яго́** хло́пець не збагну́в (не втя́мив), яке́ ли́хо спітка́ло його́.

СЦЯНА́ *ж.* стіна́; *(кам'яна або цегляна; перен. — ще)* мур *ч.*; **гарадска́я с.** міськи́й мур; **памі́ж імі вы́расла с.** між (помі́ж) ни́ми ви́ріс мур (ви́росла стіна́); ◊ **бі́цца галаво́й аб ~ну́** би́тися голово́ю об стіну́; **кіта́йская с.** кита́йський мур; **у чатыро́х сце́нах** у чотирьо́х сті́нах; **стаць ~но́й** ста́ти стіно́ю; **жыць с. да ~ны́** жи́ти опо́стінь (стіна́ в стіну́); **як за каме́ннай (мурава́най) ~но́й** як за му́ром, як за кам'яно́ю стіно́ю; **спадзява́цца як на каме́нную (мурава́ную) ~ну́** надія́тися (сподіва́тися) як на кам'яну́ го́ру (як на тверди́й мур); **як у (аб) ~ну́ гаро́хам** як об стіну́ горо́хом; **у сваёй ха́це і сце́ны памага́юць** *присл.* у своїй ха́ті й сті́ни грі́ють (помага́ють); у своїй ха́ті й кочерги помага́ють; у чужі́й ха́ті й трі́ска б'є́ться; **ілбо́м сцяну́ не праб'е́ш** *присл.* ло́бом му́ру не проб'є́ш; **і сце́ны ву́шы ма́юць** *присл.* і сті́ни ма́ють ву́ха; я б сказа́в, та піч у ха́ті; у тім річ, що в ха́ті піч; я б сказа́в, та огі́рки за па́зухою.

СЦЯРЛЯ́ДЖЫ чечу́жний, стерля́жий; **~джая ікра́** чечу́жна (стерля́жа) ікра́.

СЦЯСНЁНЫ *дієприкм.* сти́снутий, сти́снений. — *Див. ще* **сцясня́ць**.

СЦЯСНЯ́ЦЬ *недок.*, **СЦЯСНІ́ЦЬ** *док.* *(позбавляти простору, робити меншим простір, місце, яке зайняте ким-, чим-небудь)* сти́скувати, стиска́ти, сти́снути, *(багато, усе)* пости́скувати, постиска́ти.

СЦЯ́ТЫ[1] *(зрубаний)* стя́тий, зі́тнутий. — *Див. ще* **сціна́ць**[1].

СЦЯ́ТЫ[2] *розм.* сти́снутий; зати́снутий; зці́плений; стя́тий, зі́тнутий; заці́плений. — *Див. ще* **сціна́ць**[2].

СЦЯ́ЎШЫ *дієприсл.* сти́снувши; зати́снувши; зці́пивши; стя́вши, зітну́вши; заці́пивши; **с. зу́бы** сти́снувши (зати́снувши, зці́пивши, заці́пивши) зу́би.

СЦЯ́ЦЦА[1] *див.* **сціна́цца**[1].

СЦЯ́ЦЦА[2] *див.* **сціна́цца**[2].

СЦЯ́ЦЬ[1] *див.* **сціна́ць**[1].

СЦЯ́ЦЬ[2] *див.* **сціна́ць**[2].

СЦЯЧЫ́ *див.* **сцяка́ць**.

СЦЯЧЫ́СЯ *див.* **сцяка́цца**.

СЧАКА́ЦЦА *док. розм.* **1.** *(стомитися, чекаючи)* зажда́тися; **2.** дочека́тися, дожда́ти, дожда́тися; **не магу́ с. нядзе́лі, каб пае́хаць дамо́ў** не мо́жу дочека́тися (дожда́ти, дожда́тися) неді́лі, щоб поїхати додо́му.

СЧАКА́ЦЬ *док.* почека́ти, зачека́ти; *(розм.)* ви́ждати, зажда́ти; **ён ~ка́ў, паку́ль ста́ла ці́ха** він почека́в (зачека́в, ви́ждав, зажда́в), по́ки ста́ло ти́хо.

СЧА́ЛКА *ж. спец.* **1.** *(дія)* зча́лювання *с.*, зча́лення *с.*; **2.** *(канат)* зча́лок *ч.*

СЧА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **СЧА́ЛІЦЬ** *док.* зча́лювати, зча́лити.

СЧАПІ́ЦЬ *див.* **счэ́пліваць**.

СЧАПЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* зче́плення, *(незак. д. — ще)* зчі́плювання; **2.** *(стан, властивість)* зче́пність *ж.*, зче́плення; **с. асо́бных слаёў** зче́плення (зче́пність) окре́мих шарі́в; **3.** *техн.* *(пристрій)* зче́плення.

СЧАПЛЯ́ЦЬ *див.* **счэ́пліваць**.

СЧАРАВА́НЫ *розм.* зчаро́ваний, заворо́жений. — *Див. ще* **счарава́ць**.

СЧАРАВА́ЦЬ *док. розм.* зачарува́ти, *(багатьох, усіх)* позачаро́вувати, почарува́ти; заворожи́ти; *(розм.)* зчарува́ти.

СЧАРВЕ́ЦЬ *і* **СЧАРВІ́ВЕЦЬ** *док.* зчерви́віти, зачерви́віти, *(про багато, про все)* почерви́віти.

СЧАРНЕ́ЦЬ *док.* почорні́ти; потемні́ти.

СЧАРНІ́ЦЬ *док.* **1.** *(зробити суцільно чорним)* ви́чорнити, почорни́ти; **2.** *розм.* забрудни́ти, заяло́зити, побрудни́ти; **3.** *прост.* поби́ти, ви́бити, *(рідше)* зби́ти, *(розм.)* натовкти́; **4.** *перен.* знесла́вити *(кого)*.

СЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **счэ́рчваць**.

СЧАСА́НЫ[1] *і* **СЧЭ́САНЫ**[1] зче́саний, ви́чесаний. — *Див. ще* **счэ́сваць**[1].

СЧАСА́НЫ[2] *і* **СЧЭ́САНЫ**[2] сте́саний. — *Див. ще* **счэ́сваць**[2].

СЧАСА́ЦЦА[1] *див.* **счэ́свацца**[1].

СЧАСА́ЦЦА[2] *див.* **счэ́свацца**[2].

СЧАСА́ЦЬ[1] *див.* **счэ́сваць**[1].

СЧАСА́ЦЬ[2] *див.* **счэ́сваць**[2].

СЧАЎРА́ЦЬ *і* **СЧАЎРЭ́ЦЬ** *док. обл.* зача́хнути, зани́діти, зни́діти, пони́діти; *(худнучи, в'янучи — звичайно)* змарні́ти, помарні́ти, змізерні́ти; *(про рослини — звичайно)* засо́хнути, засо́хти.

СЧАЎРЭ́ЛЫ *обл.* зача́хлий, зни́ділий; змарні́лий, змізерні́лий; засо́хлий. — *Див. ще* **счаўра́ць**.

СЧА́ХЛЫ *розм.* **1.** зача́хлий, зни́ділий; змарні́лий, змізерні́лий; засо́хлий; **~лыя раслі́ны** засо́хлі (змарні́лі) росли́ни; **с. твар** змарні́ле обли́ччя; **2.** *перен.* зга́слий; **~лае вуго́лле** зга́сле вугі́лля. — *Див. ще* **сча́хнуць**.

СЧА́ХНУЦЬ *док. розм.* **1.** зача́хнути, зани́діти, зни́діти, пони́діти; *(худнучи, в'янучи — звичайно)* змарні́ти, помарні́ти, змізерні́ти; *(про рослини — звичайно)* засо́хнути, засо́хти; **рас-**

лі́ннасць ~хла без вады́ рослинність засохнула (засохла) без води; **аб адно́ ле́та счах чалаве́к** за одне літо змарніла (помарніла, змізерніла) людина; **2.** *перен.* згаснути; **ракéта ~ла** ракета згасла.

СЧАЦВЯРО́НЫ зчетверений. — *Див. ще* **счацвяры́ць**.

СЧАЦВЯРЫ́ЦЬ *док.* зчетверити; **с. куля́мёты** зчетверити кулемети.

СЧУ́ТЫ почутий. — *Див. ще* **счуць**.

СЧУЦЬ *док. розм.* **1.** почути; *(розм.)* зачути; **с. гу́тарку** почути розмову; **саба́ка счуў чужы́х людзе́й** собака (пес) почув (відчув) чужих людей; **2.** відчути; **не с. бо́лю** не відчути болю; **с. бяду́** відчути біду (лихо).

СЧЫ́НЕНЫ зачинений. — *Див. ще* **счыня́ць**.

СЧЫНЯ́ЦЦА *недок.*, **СЧЫНІ́ЦЦА** *док.* **1.** зачинятися, зачинитися; **2.** *недок. пас.* зачинятися.

СЧЫНЯ́ЦЬ *недок.*, **СЧЫНІ́ЦЬ** *док.* зачиняти, зачинити; **~ні́ць варо́ты** зачинити ворота.

СЧЫРВАНЕ́ЦЬ *док.* почервоніти.

СЧЫ́РКАНЫ *розм.* покреслений, почерканий. — *Див. ще* **счыркаць**.

СЧЫ́РКАЦЬ *док. розм.* покреслити, почеркати.

СЧЫ́ТАНЫ зчитаний. — *Див. ще* **счытваць**.

СЧЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **СЧЫТА́ЦЬ** *док. (читаючи, порівнювати й звіряти який-небудь текст)* зчитувати, зчитати; **~та́ць вёрстку з ру́капісам** зчитати верстку з рукописом.

СЧЫ́ТКА *ж.* **1.** *(дія)* зчитування; **2.** *(п'єси за ролями)* читання.

СЧЫ́ТЧЫК *ч.* зчитувач.

СЧЫ́ТЧЫЦА *ж.* зчитувачка.

СЧЭ́ЗНУЦЬ *док. розм.* зачахнути, занидіти, знидіти, понидіти; *(худнучи, в'янучи — звичайно)* змарніти, помарніти, змізерніти; *(про рослини — звичайно)* засохнути, засохти.

СЧЭП *ч.* **1.** *род.* **счэ́пу** *(дія)* зчеплення *с.*, *(незак. д. — ще)* зчіплювання *с.*; **2.** *род.* **счэ́па** *техн.* зчеп.

СЧЭ́ПЛІВАЦЬ *і* **СЧАПЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **СЧАПІ́ЦЬ** *док.* **1.** зчіплювати, зчіпляти, зчепити, *(багато, усе)* позчіплювати; **~пі́ць ваго́ны** зчепити вагони; **~пі́ць ру́кі** зчепити руки; **2.** *розм.* відчіплювати, відчепити; **3.** *розм.* пришивати, пришити, *(багато, усе)* попришивати *(нашвидкоруч)*.

СЧЭ́ПШЧЫК *ч. залізн.* зчіплювач.

СЧЭ́ПШЧЫЦА *ж. залізн.* зчіплювачка.

СЧЭ́РНЕНЫ 1. вичорнений, почорнений; **2.** *розм.* забруднений, заялозений; **3.** *прост.* побитий, збитий. — *Див. ще* **счарні́ць**.

СЧЭ́РПВАЦЬ *недок.*, **СЧЭ́РПАЦЬ** *док.* зчерпувати, зчерпати; **счэ́рпаць тлушч з су́пу** зчерпати жир з юшки (із супу).

СЧЭ́РЧАНЫ 1. скреслений; **2.** скреслений, списаний. — *Див. ще* **счэ́рчваць**.

СЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **СЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** скреслювати, скреслити; **2.** *розм. (витрачати внаслідок креслення)* скреслювати, скреслити, *(док.)* покреслити; *(через списування)* списувати, списати, *(багато, усе)* посписувати.

СЧЭС, *род.* **счэ́су** *ч. (стесане місце)* зчіс.

СЧЭ́САНЫ[1] *див.* **счаса́ны**[1].

СЧЭ́САНЫ[2] *див.* **счаса́ны**[2].

СЧЭ́СВАННЕ[1] *с.* зчісування, вичісування. — *Пор.* **счэ́сваць**[1].

СЧЭ́СВАННЕ[2] *с.* **1.** стісування; **2.** *(витрачання)* стісування. — *Пор.* **счэ́сваць**[2].

СЧЭ́СВАЦЦА[1] *недок. звор.*, **СЧАСА́ЦЦА**[1] *док.* **1.** зчісуватися, зчесатися; **2.** *недок. пас.* зчісуватися.

СЧЭ́СВАЦЦА[2] *недок.*, **СЧАСА́ЦЦА**[2] *док.* **1.** стісуватися, стесатися; **2.** *недок. пас.* стісуватися.

СЧЭ́СВАЦЬ[1] *недок.*, **СЧАСА́ЦЬ**[1] *док. (знімати чесанням, обробити чесанням)* зчісувати, зчесати, вичісувати, вичесати; **~са́ць пух з труса́** зчесати (вичесати) кроля; **~са́ць во́ўну** зчесати (вичесати) вовну.

СЧЭ́СВАЦЬ[2] *недок.*, **СЧАСА́ЦЬ**[2] *док.* **1.** стісувати, стесати; **~са́ць няро́ўнае ме́сца до́шкі** стесати нерівне місце дошки; **2.** *(витрачати через тесання)* стісувати, стесати.

СЧЭ́СКА *ж. (дія)* зчісування *с.*, вичісування *с.*

СШАРАВА́ЦЬ *док. розм.* стерти, витерти, вишарувати; **с. падло́гу** стерти витерти (вишарувати) підлогу.

США́РКАЦЬ *док. розм.* вичовгати, зчовгати, почовгати; **с. падло́гу** вичовгати (почовгати) підлогу.

СШАРЭ́ЛЫ посірілий; **с. твар** посіріле обличчя.

СШАРЭ́ЦЬ *док.* посіріти.

СШАТКАВА́НЫ пошаткований. — *Див. ще* **сшаткава́ць**.

СШАТКАВА́ЦЬ *док.* пошаткувати.

СШАТРАВА́НЫ обшеретований, пошеретований. — *Див. ще* **сшатрава́ць**.

СШАТРАВА́ЦЬ *док.* обшеретувати, вишеретувати, пошеретувати; **с. зе́рне** обшеретувати (вишеретувати, пошеретувати) зерно.

СШО́РГАЦЬ *док. розм.* вичовгати, зчовгати, почовгати; стерти; **с. се́ру з запа́лак** зчовгати (стерти) сірку із сірників; **с. парке́тную падло́гу** вичовгати (зчовгати, почовгати) паркетну підлогу.

СШЫВА́ЛЬНІК *ч.* зшивач.

СШЫВА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* зшивальник.

СШЫВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* зшивальниця.

СШЫВА́ЦЬ *недок.*, **СШЫЦЬ** *док.* **1.** зшивати, зшити, *(багато, усе)* позшивати; *(з'єднувати шиттям — ще)* сточувати, сточити, *(багато, усе)* посточувати; **2.** *док.* пошити; **сшыць бо́ты** пошити чоботи; **сшыць суке́нку** пошити сукню.

СШЭ́РХЛАСЦЬ *ж.* задерев'янілість; затерплість, отерплість.

СШЭ́РХЛЫ задерев'янілий, здерев'янілий, здеревілий; затерплий, отерплий.

СШЭ́РХНУЦЬ *док.* **1.** задерев'яніти, здерев'яніти, здеревіти, подерев'яніти, затерпнути, отерпнути, отерпти, *(про багато, про все)* потерпнути, потерпти; **ру́кі ~хлі** руки задерев'яніли (затерпнули *й т. ін.*); **нага́ ~хла** нога задерев'яніла (затерпла, отерпла); **2.** *(про шкіру на руках, обличчі тощо)* обвітритися.

СЫВАРАТАЧНЫ *мед.* сироватковий.

СЫ́ВАРАТКА *ж. мед.* сироватка.

СЫГРАЎКА *ж. муз.* зігранка.

СЫГРАЦЬ *док. театр., муз.* зіграти; **с. на гітары** зіграти на гітарі; **с. лявоніху** зіграти лявоніху; **с. адбой** зіграти відбій; **с. спектакль** зіграти виставу; **с. у кінафільме** зіграти в кінофільмі; ◊ **с. першую скрыпку** зіграти першу скрипку.

СЫК *ч. розм. і* **СЫКАННЕ** *с. (дія, а також звуки цієї дії)* сичання *с., (розм.)* сик *ч.*; шипіння *с.*, шип *ч.* — *Пор.* **сыкаць**.

СЫКАЦЬ *недок.*, **СЫКНУЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** шипіти, зашипіти; *(про змій, гусей та ін. тварин і птахів та перен. — ще)* сичати, засичати; **гадзюка злосна сыкала** гадюка зло сичала; **пуга сыкае ў паветры вужакаю** батіг (пуга) сичить у повітрі вужем; **кулі сыкаюць у паветры** кулі сичать у повітрі; **ён сыкаў праз зубы** він сичав (цідив) крізь зуби; **не сыкай на мяне!** не сичи на мене!; **2.** *(вимовляти протяжний звук «с», закликаючи до тиші, заспокоюючи кого-небудь)* цитькати, цитькнути, цитьнути; **з усіх бакоў сыкалі** з усіх боків (зусібіч) цитькали.

СЫН *ч.* син; *(обл.)* синовець; **малодшы с.** молодший син; **старэйшы с.** старший син; ◊ **блудны с.** блудний син; **сукін с.** сучий син; **якое дрэва, такі і клін, які бацька, такі і сын** *присл.* яке дерево — такий клин, який батько — такий син; від доброго кореня добрі й окоренки; яка хатка, така й панiматка; яке коріння, таке й насіння; який корінь, такий і паросток (пагонець); який дід, такий його й плід; яка пшениця, така й паляниця; яблучко від яблуньки не відкотиться (недалеко відкотиться).

СЫНУЛЯ *ч. зменш.-пестл.* синочок, синонько, синашко, синаш, синятко.

СЫП, *род.* **сыпу** *ч.* **1.** *мед.* висип, висипка *ж.*; **2.** *техн. (шерехатість)* шорсткість *ж.*, шершавість *ж.*; **3.** *друк. розм. (розсипаний шрифт з переплутаними літерами)* розсип.

СЫПАЦЬ *недок.* **1.** сипати; *(швидко говорити — ще розм.)* чесати; **с. соль у кашу** сипати сіль у кашу; **с. збожжа ў мяшок** сипати збіжжя в мішок; **~паў снег** сипав сніг; **с. дасціпы** сипати дотепами; **с. лічбамі** сипати цифрами; **с. удары** сипати удари; **2.** *перен. розм. (швидко бігти)* катати, чесати, сипати; **сып дадому!** катай (чеши, чухрай, сип) додому!; **3.** *розм. (виказувати когось, розповідати що-небудь таємне)* закладати; **4.** *розм. (давати приплід у великій кількості, нести яйця тощо)* плодити, нести; ◊ **с. бісер перад свіннямі** сипати (метати) бісер перед свиньми; кидати (розсипати) перла перед свиньми; кидати бісер свиням; **с. соль на раны** сипати сіль на рани.

СЫПКА *ж. мед.* висип *ч.*, висипка.

СЫПКІ сипкий, сипучий; **~кія рэчывы** сипкі (сипучі) речовини.

СЫПНЫ: с. тыф *мед.* висипний тиф.

СЫРАВІНА *ж.* **1.** сировина; *(обл.)* сірівець *ч.*; **сельскагаспадарчая с.** сільськогосподарська сировина; **2.** *перен. розм. (про що-небудь, не вироблене як слід)* сире.

СЫРАВЭНДЖАНЫ сирокопчений.

СЫРАКВАША *ж.* кисле молоко *с.*, кисляк *ч.*

СЫРАМЯТНІК *ч. спец.* сиричник.

СЫРАМЯТНЫ *спец.* сиром'ятний, *(рідше)* сирицевий, сировий; *(обл.)* сірівцевий; **~ная скура** сириця; **с. цэх** сиром'ятний (сирицевий, сировий) цех.

СЫРАМЯЦЬ *ж. тільки одн. спец. зб.* сириця; *(обл.)* сірівець *ч.*, сировиця.

СЫР-БОР *ч.* буча *ж.*, шарварок, веремія *ж.* — *Див. ще* **сыры**.

СЫРЫ 1. вогкий, сирий, вологий; **сырое паветра** вогке (сире, вологе) повітря; **сырыя дровы** сирі дрова; **сырая зямля а)** *прям.* сира (сирова, вогка, волога, мокра) земля; **б)** *фольк.* сира земля; **2.** *(не варений, не смажений, недоварений і т. ін.)* сирий, *(рідше)* сировий; **сырая вада** сира вода; **с. хлеб** сирий хліб; **3.** *(невироблений)* сировий, сирий; **сырое ліццё** сире (сирове) литво; **с. варыянт апавядання** сировий (сирий) варіант оповідання; ◊ **адкуль сыр-бор загарэўся?** чого (чому, через що) зчинилася буча?; чого (чому, через що, за що) зробили бучу?; чого (чому, через що) бучу (шарварок) збито (збили, знято, зняли, зчинили)?; чого (чому, через що) закрутили веремію?

СЫРЫЗНА *ж. розм.* **1.** *зб. (сира або недостигла городина й садовина)* зелень; **2.** *(що-небудь вологе)* сире; **3.** *перен. (що-небудь, не оброблене як треба)* сире, сирове.

СЫРЭЙ *прислівн. вищ. ст.* сиріше.

СЫРЭЙШЫ *прикм. вищ. ст.* сиріший.

СЫРЭЦ, -рцу *ч.* сирець; **цэгла-с.** цегла-сирець; **шоўк-с.** шовк сирець.

СЫРЭЦЬ *недок.* вологнути, сиріти.

СЫСКАННЕ *с.* **1.** *(дія)* стягнення, правлення, справлення, *(незак. д. — ще)* стягання, стягування, справляння; **с. штрафу** стягнення (справлення) штрафу; **2.** знаходження, відшукування; **падаць да ~ння** *юр.* подати до стягнення.

СЫСКАНЫ *дієприкм.* **1.** стягнений, стягнутий, справлений; **2.** знайдений. — *Див. ще* **сыскваць**.

СЫСКВАННЕ *с. (дія)* стягнення, правлення, справлення, *(незак. д. — ще)* стягання, стягування, справляння. — *Пор.* **сыскваць 1**.

СЫСКВАЦЦА *недок.*, **СЫСКАЦЦА** *док.* **1.** *розм.* знаходитися, знайтися, *(про багато, про багатьох)* познаходитися; відшукуватися, відшукатися, *(про багато, про багатьох)* повідшукуватися; **2.** *недок. пас.* знаходитися, відшукуватися; стягуватися, стягатися, справлятися.

СЫСКВАЦЬ *недок.*, **СЫСКАЦЬ** *док.* **1.** стягати, стягти, стягувати, стягнути, справляти, справити, *(недок.)* правити; **~каць падатак** стягти (стягнути, справити) податок; **2.** *розм.* знаходити, знайти, *(багато, усе, багатьох, усіх)* познаходити; відшукувати, відшукати, *(багато, усе, багатьох, усіх)* повідшукувати.

СЫСУН, -на *ч.* сисун; *(перен., знев.)* сосун.

СЫСУНОК, -нка *ч. зменш.-пестл.* сисунець; сосунець, сосунок.

СЫСУНЫ *тільки мн.* ссавці.

СЫСУЧЫ *прикм. зоол.* сисний.

СЫ́ТЫ 1. угодо́ваний, гладки́й, жи́рний, си́тий; **2.** *(який наївся)* си́тий; **3.** *(калорійний)* си́тний, си́тий, три́вни́й; **4.** *(який містить багато жиру)* си́тий, жи́рний; **~тае мя́са** жи́рне м'я́со; ◊ **с. па го́рла** си́тий до не́схочу (по са́му за́в'язку); **і се́на цэ́лае, і ко́зы сы́тыя** *прик.* вовк си́тий і коза́ ці́ла; і ко́зи си́ті, і сі́но ці́ле; **с. гало́днаму не спагада́е** *присл.* си́тий голо́дному не брат (не това́риш, не ві́рить).

СЫХОДЖА́ННЕ *с.* **1.** схо́дження, схід *ч.*; **с. з гары́** схо́дження з гори́; **2.** збіг *ч.*; *(про процес)* збіга́ння *с.*; **с. лі́ній у адны́м пу́нкце** збіг лі́ній в одні́й то́чці.

СЫХО́ДЗІЦЦА *і* **СХО́ДЗІЦЦА** *недок.*, **СЫСЦІ́СЯ** *док.* **1.** схо́дитися, зіхо́дитися, зійти́ся, *(про багатьох, про всіх)* посхо́дитися; збіга́тися, збі́гтися; *(зближуватися з ким-небудь — ще розм.)* спізнава́тися, спізна́тися; *(доходити згоди; бути однодумцем у чомусь — ще)* пого́джуватися, пого́дитися; *(досягати взаєморозуміння — ще)* порозуміва́тися, порозумі́тися; **спартсме́ны сышлі́ся на стадыё́не** спортсме́ни зійшли́ся на стадіо́ні; **на́шы ду́мкі сышлі́ся** на́ші думки́ збі́глися; **сысці́ся хара́ктарамі** зійти́ся хара́ктерами (вда́чею); **канцы́ папру́гі не сышлі́ся** кі́нці па́ска не зійшли́ся; **масні́чыны сышлі́ся** мости́ни зійшли́ся; **лі́ніі сышлі́ся ў адны́м пу́нкце** лі́нії збі́глися в одні́й то́чці; **яны́ не адзі́н раз разыхо́дзіліся, а за́раз зноў сышлі́ся** вони́ не оди́н раз розхо́дилися, а тепе́р зно́ву (знов) зійшли́ся; **сышлі́ся на тым, што...** пого́дилися на то́му, що...; ◊ **свет клі́нам (не) сышо́ўся** не ті́льки сві́ту (сві́та), що у вікні́; не в одне́ віко́нце сві́тить со́нце; ще світ не зав'я́заний *(кому)*.

СЫХО́ДЗІЦЬ *і* **СХО́ДЗІЦЬ** *недок.*, **СЫСЦІ́** *док.* **1.** схо́дити, зіхо́дити, зійти́, *(про багатьох, про всіх)* посхо́дити; спуска́тися, спусти́тися, *(про багатьох, про всіх)* поспуска́тися; *(залишати займане місце — про того, хто сидить, лежить — ще)* устава́ти, уста́ти, *(про багатьох, про всіх)* повстава́ти; *(з чого — ще)* зсіда́ти, зсі́сти; *(сходити — з якогось місця розм. — ще)* уступа́тися, уступи́тися; **сысці́ з ле́свіцы** зійти́ зі схо́дів; **сысці́ з трамва́я** зійти́ з трамва́я; **сысці́ з даро́гі на тратуа́р** зійти́ з доро́ги на тротуа́р (хідни́к, пішохі́д); **пое́зд сышо́ў з рэ́ек** по́їзд (по́тяг) зійшо́в з ре́йок (з ко́лії); **мазалі́ сышлі́** мозолі́ посхо́дили (зійшли́); **пля́мы сышлі́** пля́ми посхо́дили (зійшли́); **фа́рба сышла́** фа́рба зійшла́ (злиня́ла); **снег сышо́ў з палё́ў** сніг зійшо́в з полі́в (піль); **2.** *(закінчуватися, завершуватися)* мина́ти, мину́ти; **сышла́ вайна́** мину́ла війна́; **экза́мен сышо́ў до́бра** і́спит (екза́мен) мину́в до́бре; **3.** *розм. (визнавати за кого-що)* схо́дити, зійти́, відбува́ти, відбу́ти, прийма́ти, прийня́ти; **хло́пец мог сысці́ за ме́ншага бра́та** хло́пця могли́ прийня́ти за моло́дшого бра́та; **4.** *(кров'ю, сльозами, потом)* стіка́ти, стекти́, *(про багатьох, про всіх)* постіка́ти; схо́дити, зійти́, сплива́ти, спливти́, сплисти́; **5.** зника́ти, зни́кнути, щеза́ти, ще́знути; іти́ [собі], піти́ [собі] подава́тися, пода́тися; **сысці́ з вачэ́й** зни́кнути (ще́знути, зги́нути) з оче́й (з-пе́ред оче́й); **сысці́ з до́му** піти́ [собі] з до́му; пода́тися з до́му; **6.** *(про час, термін)* мина́ти, мину́ти, кінча́тися, кінчи́тися, закі́нчуватися, закі́нчи́тися, вихо́дити, ви́йти, сплива́ти, спливти́, сплисти́; **тэ́рміны сяўбы́ сышлі́** те́рміни (стро́ки) сівби́ (сі́янки) мину́ли (кінчи́лися, закі́нчи́лися, спливли́); ◊ **гэ́та не схо́дзіць з языка́** про це дзво́нять на всіх перехре́стях; це перетира́ють на язика́х; **сысці́ ў магі́лу** зійти́ зі сві́ту; **сысці́ на нішто́** зійти́ нанівець (нінащо, на нішо́); піти́ внівець; звести́ся; **сысці́ са сцэ́ны** зійти́ зі сце́ни (з ко́ну); **сысці́ з рук** мину́лося *(кому)*; зійти́ з рук; **сем патоў сышло́** сім по́тів зійшло́ (ви́йшло), нагрі́в чу́ба (чупри́ну), аж геть упрі́в *(хто)*; **каб мне з гэ́тага ме́сца не сысці́** щоб (бода́й) я з цього́ мі́сця не зійшо́в (не зійшла́).

СЫХО́ДНАСЦЬ *ж. мат.* збі́жність.

СЫХО́ДНЫ 1. низхідни́й, спадни́й; **па ~най лі́ніі** низхідно́ю (спадно́ю) лі́нією; **с. на́цiск** *лінгв.* низхідни́й (спадни́й) на́голос; **2.** *мат.* збі́жний.

СЫЦЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* угодо́ваніший, гла́дший, жирні́ший, ситі́ший; ситні́ший, тривні́ший; жирні́ший. — *Пор.* **сыты**.

СЫЦЕ́ЦЬ *недок. (ставати вгодованим)* гла́дшати, гла́днути, товсті́ти; товсті́шати, то́вщати.

СЫЦЬ[1] *ж. розм.* **1.** *(стан ситого)* си́тість; **нае́сціся да сы́ці** наї́стися до си́тості (доне́схочу); **2.** си́тність, три́вність, пожи́вність; **у гэ́тай е́жы ма́ла сы́ці** у ціє́ї ї́жі ма́ло си́тості (три́вності).

СЫЦЬ[2] *ж. бот.* сми́кавець *ч.*

СЫЧ, *род.* **сыча́** *ч. орн., перен.* сич.

СЫЧАНЯ́ *і* **СЫЧАНЁ́, -ня́ці** *с.* сичення́.

СЫ́ШЧЫК *ч. (таємний агент поліції)* шпиг, ни́шпорка; детекти́в.

СЫ́ШЧЫЦА *ж.*, ни́шпорка; детекти́в.

СЫ́ШЧЫЦКІ детекти́вa *(род. в.)*.

СЭ́ДАС, -са *ч. обл. (місце проживання)* обі́йстя *с.*, дво́рище *с.*, посе́лення *с.*

СЭНС, *род.* **сэ́нсу** *ч.* змі́ст, сенс, *(рідше)* смисл; зна́чення *с.*; розумі́ння *с.*; **у по́ўным сэ́нсе сло́ва** у по́вному розумі́нні (зна́ченні) сло́ва; **глыбо́кі с.** глибо́кий змі́ст; **пераносны с.** перено́сне зна́чення (розумі́ння); **с. жыцця́** сенс життя́; ◊ **у пэ́ўным сэ́нсе** якоюсь (де́якою, пе́вною) мі́рою; у які́йсь (у де́якій, у пе́вній) мі́рі; до де́якої (до пе́вної) мі́ри.

СЭ́НСАВЫ змістови́й, значенне́вий; **~вая характары́стыка сло́ва** змістова́ (значенне́ва) характери́стика сло́ва.

СЭ́РЦА[1] *с.* **1.** *прям., перен.* се́рце; **с. б'е́цца рытмі́чна** се́рце б'є́ться ритмі́чно; **с. краі́ны** се́рце краї́ни; **паро́к с.** *мед.* ва́да се́рця; ◊ **ад усяго́ с.** від щи́рого (від усього́) се́рця; **пакла́ўшы руку́ на с.** покла́вши ру́ку на се́рце; з душі́ (по щи́рості, щиросе́рдно, щиросе́рдо, від щи́рого се́рця) [сказа́вши]; **с. ад'яда́ць** висо́тувати (вимо́тувати) ду́шу *(з кого)*, виму́чувати ду́шу *(кому)*; **з заміра́ннем с.** із завмира́нням се́рця, зі стра́хом Бо́жим; **на ~цы ко́шкі скрабу́ць** ту́га (журба́, кло́піт) се́рце кра́є; **з адкры́тым (чы́стым) ~цам** зі щи́рим (з відкри́тим) се́рцем, зі щи́рою душе́ю; **до́брае (вялі́кае) с.** *(у каго)* до́бре (вели́ке) се́рце *(в ко-*

го), великої душі людина *(хто)*; **с. разрываецца** серце крається (розривається); **браць за с.** брати (хапати) за серце (за душу); **с. не камень** *присл.* серце не камінь; **на языку мёд, а на ~цы лёд** *присл.* на язиці мед (медок), а під язиком лід (льодок); **2.** *перен. розм.* гнів *ч.*, гнівання, *(розм.)* серце; **сказаць з ~цам** сказати роздратовано (сердито); **у ~цах** *прислівн.* спересердя, з серця.

СЭРЦА[2] *с. спец. (засув у замку)* серце.

СЭРЦА[3] *с. (у дзвоні)* серце.

СЭРЦАБІЦЦЕ *с. мед.* серцебиття.

СЭРЦАВЕД *ч.* серцевідець, серцезнавець, знавець людського серця (людської душі).

СЭРЦАЙКА *с. зменш.-пестл.* серденько, сердечко, серденя, серденятко.

СЭРЦАПАДОБНІК *ч. зоол.* серцівка *ж.*

СЮДЭЙ *і* **СЮДЭЮ** *прислівн. обл. (у цьому напрямі, у цей бік)* тут, сюди; *(розм.)* отут, осьде, сюдою; **з машынай с. не праедзеш** з машиною тут (сюди, отут, осьде, сюдою) не проїдеш; **ідзі с.** іди тут, сюди (отут, осьде, сюдою).

СЯБАР, -бра *і* **СЯБРА, -бра** *ч.* **1.** друг, приятель; *(розм.)* друзяка; **2.** *(чаго)* прихильник, оборонець, захисник; **сябры прыроды** оборонці (захисники) природи; **3.** *розм. тільки* **сябра** *(якоїсь громадської організації, товариства, партії тощо)* член; **сябра Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны** член Товариства білоруської мови імені Ф. Скорини.

СЯБЕ *дав., місц.* **сабе**, *ор.* **сабой (сабою)** *займ.* себе; **які ён сабой (сабою)?** який він на вигляд (на погляд, із себе, собою)?; **валодаць сабой (сабою)** володіти (панувати над) собою; ◊ **не помніць с.** не тямлячи себе, у нестямі; **сам па сабе** сам по собі; **у с.** у себе; **сам не ў сабе** сам не свій; мов (якийсь, як) не свій ; сам не при собі; **сам сабе гаспадар** сам собі господар (пан, голова); нікому не під шапку; **строіць з сябе** *(каго)* удавати з себе *(кого)*; становити себе *(ким)*; **зламаць (скруціць) сабе галаву** скрутити (звернути) собі голову (в'язи); **прыйсці ў с.** прийти до пам'яті, опам'ятатися (спам'ятатися), отямитися, стямитися; **сам сабе** сам собі, сам до себе, про себе; **перасягнуць самога с.** перевершити самого себе.

СЯБЕЛЮБІВЫ *і* **СЯБЕЛЮБНЫ** себелюбний.

СЯБРА *див.* **сябар**.

СЯБРАВАЦЬ *недок.* дружити, приятелювати, товаришувати, *(розм.)* подругувати.

СЯБРОВАЧКА *ж. пестл.* подруженька.

СЯБРОЎКА *ж.* подруга, приятелька.

СЯБРОЎСКІ дружній; приятельський; приязний; **~кія адносіны** дружні (приятельські) стосунки; **с. шарж** дружній шарж; **~кая атмасфера** дружня атмосфера; **~кая ўсмешка** дружня (приязна) усмішка.

СЯБРОЎСТВА *с.* дружба *ж.*, приятелювання, приятельство, приязнь *ж.*

СЯБРУК, -ка *ч. розм.* дружок, товаришок.

СЯБРЫНА *ж.* **1.** *розм. (коло друзів)* друзі, товариші; **2.** *розм.* співдружність; **3.** *обл.* дружина, жінка; **4.** *розм.* дружня бесіда; дружнє частування.

СЯВАЛКА *і* **СЯВЕНЬКА, СЯЎНЯ** *(обл.) ж. (козуб для ручної сівби)* сівачка, сівня.

СЯВЕЦ[1], *род.* **сяўца** *ч.* сівач, сіяч, сіяльник.

СЯВЕЦ[2], *род.* **сяўца** *ч. орн.* сивка *ж.*

СЯГОЛЕТА *див.* **сёлета**.

СЯГОЛЕТАК, -тка *ч.* цьоголіток.

СЯГОЛЕТКА *ж.* цьоголіток *ч.*

СЯГОЛЕТКІ, -каў *зоол. та ін.* цьоголітки.

СЯГОЛЕТНІ *див.* **сёлетні**.

СЯГОННЯ *і* **СЁННЯ 1.** *прислівн.* сьогодні; **с. раніцай** сьогодні вранці (ранком); **2.** *у знач. імен.* сьогодні; **білеты на с. прададзены** квитки на сьогодні продано; **наша с.** наше сьогодні.

СЯГОННЯШНІ *і* **СЁННЯШНІ 1.** сьогоднішній; **с. дзень** сьогоднішній день; **2.** *у знач. імен.* **сягонняшняе** *і* **сённяшняе** сьогоднішнє; **с. краіны** сьогоднішнє країни; ◊ **жыць ~нім днём** жити сьогоднішнім днем.

СЯДАЛІШЧА *с. анат.* сідниці, *(одн.)* сідниця *ж.*

СЯДАЛІШЧНЫ *анат.* сідничний; **с. нерв** сідничний нерв.

СЯДАЦЬ *недок.* сідати; **ты сядаеш у тралейбус?** ти сідаєш у тролейбус?; **сонца сядала** сонце сідало; **сядайце, калі ласка** сідайте, будь ласка (будьте ласкаві).

СЯДЗЕЛЕЦ, -льца *ч. заст. (продавець горілки в крамниці, шинку)* монопольник.

СЯДЗЕЛІЦА *ж.* монопольниця.

СЯДЗЕЦЬ *недок. у різн. знач.* сидіти; **с. на крэсле** сидіти на стільці; **с. у пакоі** сидіти в кімнаті; **с. без работы** сидіти без роботи; **с. у турме** сидіти у в'язниці (в тюрмі); **с. над кнігай** сидіти над книжкою; **с. на яйцах** сидіти на яйцях; ◊ **с. на карку** *(у каго)* сидіти на шиї *(чиїй)* [на в'язах *(чиїх)*, на горбі *(чиєму)*]; **с. поседам (седма)** сидьма (сиднем) сидіти; **с. у печанях** *(у каго)* сидіти в печінках *(у кого)*, в'їстися в печінки *(кому)*; **с. за плячамі** *(чыімі)* жити (сидіти, бути) за плечима *(чиїми, в кого)* [за спиною *(в кого, за чиєю)*], добрі плечі за собою мати; **як на іголках (сядзець)** як на терню (як на голках, як на шпичках, як на жару) [сидіти]; **с. паміж двух крэслаў** сидіти на двох стільцях (між двома стільцями); **с. як мыш пад венікам** сидіти, затамувавши дух; **с. на хвасце** гнатися слідком (слідом) *(за ким)*; **с. як рак на мелі** *прик.* сидіти як рак на мілині (на піску); бути як на льоду (як на слизькому).

СЯДЗЁЛАК *ч. і* **СЯДЗЕЛКА** *ж. обл.* сіделко *с.*, сіделка *ж.*

СЯДЗЯЧЫ *прикм. у різн. знач.* сидячий; **с. спосаб жыцця** сидячий спосіб життя; **~чыя месцы ў вагоне** сидячі місця у вагоні; **у ~чым становішчы** у сидячому положенні.

СЯДЛАЦЬ *недок.* сідлати.

СЯДЛО *с.* **1.** сідло; *(заст.)* кульбака *ж.*; **с. на kані** сідло на коні; **сесці на с. матацыкла** сісти на сідло мотоцикла; **2.** *техн.* сідло; **3.** *(у гірському хребті)* сідловина *ж.*; ◊ **выбіць з сядла** вибити із сідла; **ідзе (падыходзіць) як карове с.** личить (пристало) як корові (як волові) сідло; личить (пристало) як свині наритники; так до діла, як свиня штани наділа.

СЯДЛО́ЎКА *ж. військ. спорт. (дія і спосіб здійснення дії)* сідла́ння *с.*

СЯДУ́Н, *род.* **седуна́** *ч. розм.* си́день.

СЯДУ́РА, -ы, *ч. і ж. (неповоротка, пасивна людина) обл.* вайло́ *ч. і с.*, тюхті́й *ч.*, те́лепень *ч.*, маму́ла *ч. і ж.*

СЯДЫ́-ТАДЫ́ *прислівн.* коли́-не-коли́; іноді; ча́сом.

СЯЙВО́ *с. обл.* **1.** *(те, що сиплеться, сіється звідкись)* поро́ша *ж.*, пил *ч.*, по́рох *ч.*; мли́во; **снегаво́е с.** сніговий пил (по́рох), снігове́ мли́во; **2.** *перен.* ро́зсип *ч.*, розси́пище; **белава́тае с. Мле́чнага Шля́ху** білува́тий ро́зсип (білува́те розси́пище) Чума́цького Шля́ху (Моло́чного Шля́ху).

СЯКЕ́РА *ж. у різн. знач.* соки́ра.

СЯКЕ́РКА *ж. зменш.-пестл.* соки́рка; *(обл.)* ба́ртка.

СЯКУ́ЧАЯ *імен. мат.* січна́; **праве́сці ~чую** провести́ січну́.

СЯКУ́ЧЫ *мат.* січни́й; **~чая пло́скасць** січна́ площина́.

СЯЛІ́БА *ж. (населений пункт у сільській місцевості)* посе́лення *с.*, се́лище *с.*

СЯЛІ́БНЫ призна́чений для забудо́ви (для забудівлі); яки́й (що) забудо́вується; **~ная зямля́** земля́, призна́чена для забудо́ви (для забудівлі); земля́, яка́ (що) забудо́вується

СЯЛІ́ЦЦА *недок.* **1.** сели́тися, оселя́тися, *(рідше)* осе́люватися, осіда́тися, осіда́ти; **с. ля ракі́** сели́тися (оселя́тися, осіда́тися, осіда́ти) ко́ло (біля) рі́чки; **у сэ́рцы се́ліцца ўдзя́чнасць** *перен.* у се́рці се́литься (оселя́ється) вдя́чність; **2.** *пас.* сели́тися, оселя́тися.

СЯЛІ́ЦЬ *недок.* сели́ти, оселя́ти.

СЯЛО́ *с.* село́; ◊ **ні к сялу́ ні к го́раду** ні до ладу́ ні до при́кладу.

СЯМЕ́ЙНА-БЫТАВЫ́ роди́нно-побуто́вий, сіме́йно-побуто́вий.

СЯМЕ́ЙСТВА *с.* **1.** роди́на *ж.*, сім'я́ *ж.*; **2.** *біол.* роди́на; **с. зла́кавых** роди́на зла́кових; **3.** *перен. розм.* роди́на *ж.*; **с. а́тамных электраста́нцый памнажа́ецца** роди́на а́томних електроста́нцій зроста́є.

СЯМЁРА *числівн. зб. (з імен. ч. і ж. роду разом узятими, з імен. с. роду, з імен., уживаними тільки в мн., з імен., що позначають дітей і дитинчат, з особовими займ. мн.)* се́меро; **с. дзяце́й** се́меро діте́й; **с. су́так** сім діб; **іх было́ с. — тры́ мужчы́ны і чаты́ры жанчы́ны** їх було́ се́меро — три чолові́ки й чоти́ри жі́нки; ◊ **с. аднаго́ не чака́юць** *присл.* се́меро одного́ не чека́ють (не ждуть); два (двоє́) тре́тього не чека́ють (не ждуть); **адзі́н з со́шкай, а с. з ло́жкай** се́меро до ро́та, оди́н до робо́ти.

СЯМЁРКА *ж.* **1.** *розм. у різн. знач.* сі́мка; **2.** се́меро; **с. байцо́ў** се́меро бійці́в.

СЯМІБО́Р'Е *с. спорт.* семибо́рство.

СЯМІВУГО́ЛЬНІК *ч. мат.* семику́тник.

СЯМІВУГО́ЛЬНЫ семику́тний.

СЯМІГО́ДДЗЕ *с. у різн. знач.* семирі́ччя, семилі́ття; **мі́нулае с.** мину́ле семирі́ччя (семилі́ття); **с. з дня заснава́ння універсітэ́та** семирі́ччя (семилі́ття) від дня (з дня) заснува́ння університе́ту.

СЯМІГО́ДКА *ж.* **1** *(школа)* семирі́чка, семилі́тка; **2.** *(період)* семирі́чка, семилі́тка; **3.** *(дівчинка у віці семи років)* семилі́тка.

СЯМІДЗЕСЯ́ТНІК *ч. істор.* сімдеся́тник.

СЯМІДЗЕСЯ́ТЫ сімдеся́тий.

СЯМІДЗЕСЯЦІГАДО́ВЫ сімдесятирі́чний, сімдесятилі́тній.

СЯМІДЗЕСЯЦІГО́ДДЗЕ *с.* сімдесятирі́ччя, сімдесятилі́ття.

СЯМІДЗЕСЯЦІПЯЦІГАДО́ВЫ сімдесятип'ятирі́чний, сімдесятип'ятилі́тній.

СЯМІДЗЕСЯЦІПЯЦІГО́ДДЗЕ *с.* сімдесятип'ятирі́ччя, сімдесятип'ятилі́ття.

СЯМІДЗЕСЯЦІПЯЦІМІЛІМЕТРО́ВЫ сімдесятип'ятиміліметро́вий.

СЯМІКО́ЛЕРНЫ семиба́рвний.

СЯМІКУ́ПАЛЬНЫ *архіт.* семиголо́вий, семиба́невий, семигла́вий; **~ная царква́** семигла́ва (семиба́нева) це́рква.

СЯМІСЛО́ЙНЫ семишарови́й, із семи́ шарі́в.

СЯМІТЫДНЁВЫ семитижне́вий.

СЯМ-ТАМ *прислівн.* поде́куди, де-не-де, місця́ми, де́-де, деі́нде.

СЯМ'Я́ *ж.* **1.** роди́на, сім'я́; **невялі́кая с.** невели́ка роди́на (сім'я́); **2.** *біол.* роди́на; **с. пчол** роди́на бджіл; **3.** *лінгв.* сім'я́; **с. індаеўрапе́йскіх моў** сім'я́ індоєвропе́йських мов.

СЯННЫ́ сінни́й; **~на́я ліхама́нка** *мед.* сінна́ гаря́чка.

СЯРМЯ́ГА *ж. і* **СЯРМЯ́ЖКА** *(розм.) ж.*, **СЯРМЯ́ЖЫНА** *(розм.) ж. (одяг з домотканого сукна)* сіря́к *ч.*, сірячи́на, сі́ра сви́та, свити́на, сви́та, сви́тка.

СЯРМЯ́ЖНІК *ч. істор. (сільський бідняк)* сіря́к.

СЯРМЯ́ЖНЫ 1. сірячи́нний; із сірячи́ни; **~нае сукно́** сірячи́на; **2.** *перен. (бідний, селянський)* сірячи́нний, сірячко́вий.

СЯРНІСТАКІ́СЛЫ *хім.* сірчистокислий.

СЯРНІ́СТАСЦЬ *ж. хім.* сірчи́стість.

СЯРНІ́СТЫ *хім.* сірчи́стий; **~тыя фарбава́льнікі** сірчи́сті барвники́.

СЯРНІ́ЧКА *ж. розм.* сірни́к *ч.*

СЯРО́Д *прийм. з род.* се́ред, посере́д *(кого-чого)*; **с. по́ля** се́ред по́ля; **с. бе́лага дня** се́ред бі́лого дня, [за] бі́лого дня; **ха́та с. ле́су** ха́та се́ред (посере́д) лі́су.

СЯРО́ДАК *ч. обл.* сере́дина *ж.*; **с. стажка́** сере́дина стіжка́.

СЯРПУ́ХА *ж. бот.* се́рпій *ч.*

СЯРЭ́БРАНІК[1] *ч. (майстер)* срібля́р, срібли́льник.

СЯРЭ́БРАНІК[2] *ч. (старовинна монета)* срібня́к, срі́бник, сріблі́к, срібля́ник, срі́бний.

СЯРЭ́БРАНЫ *і* **СРЭ́БНЫ** срі́бний, *(рідше)* срібля́ни́й; *(поез.)* срі́берний; **~ная руда́** срі́бна руда́; **~ная лы́жка** срі́бна ло́жка; **с. звон** срі́бний дзвін; **с. блішча́к** *мін.* срі́бний блиск.

СЯРЭДНЕВЯКО́ВЫ середньові́чний.

СЯРЭДНЕВЯКО́ЎЕ *с.* середньові́ччя.

СЯРЭДНЕГАДАВЫ́ середньорі́чний.

СЯРЭДНЕТРЫВА́ЛЫ середньоміцни́й, сере́дньої мі́цності.

СЯРЭДНЕЎЗРО́СТАВЫ середньовікови́й, сере́днього віку.

СЯРЭДНЕЯЗЫЧНЫ *лінгв.* середньоязико́вий.

СЯРЭ́ДНІ 1. сере́дній; *(середнього розміру — ще)* помі́рний; *(другий з трьох дітей — ще)* середу́льший, середу́щий; **с. па́лец** сере́дній па́лець; **с. сын** середу́льший (середу́щий, сере́дній) син; **~няя велічыня́** сере́дня величина́; **~няе арыфметы́чнае** *мат.* сере́днє арифмети́чне; **~няе ву́ха** *анат.* сере́днє ву́хо; **~няга ро́сту** сере́дній на зріст, сере́днього зро́сту; **~няя адука́цыя** сере́дня освіта; **вышэ́й ~няга** ви́ще від сере́днього; **~нія патрабава́нні** помі́рні вимо́ги; **2.** *(не дуже значний)* сере́дній, посере́дній; *(який нічим не виділяється — ще)* пересі́чний; **~нія здо́льнасці** сере́дні (посере́дні, пересі́чні) здібності; ◊ **у ~нім** у сере́дньому, пересі́чно; **~ няй рукі́** пересі́чний, посере́дній, помі́рний; **не́шта ~няе** щось сере́днє.

СЯРЭДНЯСПЕ́ЛЫ середньости́глий; **с. сорт бу́льбы** середньости́глий сорт карто́плі.

СЯРЭДНЯСУ́ТАЧНЫ середньодобови́й.

СЯРЭДНЯХВА́ЛЕВЫ середньохвильови́й.

СЯЎНЯ́

СЯЎНЯ́ *див.* **сява́лка**.

СЯЎРУ́ГА *ж. іхт.* севрюга.

СЯЎРУ́ЖЫНА *ж. (м'ясо севрюги)* севрю́жина.

СЯЧЫ́ *і* СЕ́КЧЫ, СЕЧ *недок.* **1.** руба́ти; *(дерева — ще)* стина́ти; **с. дро́вы** руба́ти дро́ва; **с. лес** руба́ти (стина́ти) ліс; **с. галаву́** стина́ти (руба́ти) го́лову; **с. ву́галь** руба́ти вугі́лля; **с. шабля́й** руба́ти ша́блею; **2.** *(подрібнювати: м'ясо, капусту й т. ін.)* сікти; **3.** *спец.* обтісувати, сікти; **с. ка́мень** обті́сувати (сікти) ка́мінь; **4.** *(бити чимось)* сікти, шмага́ти; **с. пу́гай** сікти (шмага́ти) батого́м (пу́гою); **ве́цце се́кла ў твар** віття (гілля́) сікло (шмага́ло) в обли́ччя; **5.** *(про дощ, град і т. ін.)* сікти; *(тільки про дощ — ще розм.)* періщити; **дождж сячэ́** дощ січе́ (періщить); **6.** *(про комах)* жали́ти, жали́тися; *(розм.)* жига́ти; куса́ти; **7.** *(про траву тощо)* різати; **асака́ сячэ́ бо́сыя но́гі** осока́ ріже бо́сі но́ги; **8.** *перен. (говорити про кого, що-небудь різко, рішуче)* різати, чеса́ти, стри́гти; **сячэ́ не гле́дзячы на асо́бы** ріже (че́ше, стриже́), не вважа́ючи (не зважа́ючи) на осо́би; ◊ **с. з-за пляча́** руба́ти (тя́ти) навідлі́г [з (з-за) плеча́]; **лес сяку́ць — трэ́скі ляця́ць** *присл.* у лісі дро́ва руба́ють, а до села́ тріски́ літа́ють; ліс руба́ють — тріски́ летя́ть; **пакая́ннай галавы́ меч не сячэ́** *присл.* покі́рної голови́ й меч не бере́ (не йме); ви́нного двома́ бато́гами не б'ють; як призна́вся — розквита́вся.

СЯЧЫ́СЯ *і* СЕ́КЧЫСЯ, СЕ́ЧСЯ *недок.* **1.** *(битися в бою)* сіктися; **с. на ша́блях** сіктися на ша́блях; **2.** *(бути розсіченим)* сіктися; **лі́сця сячэ́цца ад ку́ляў** ли́стя січе́ться від куль; **3.** *(про волосся)* сіктися; **4.** *пас.* руба́тися, стина́тися; сіктися; обті́суватися, шмага́тися.

СЯЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* руба́ння, стина́ння; сі́чення; обті́сування; шмага́ння; **2.** *(тіл, поверхонь та ін.)* перері́з *ч.*; **с. электры́чнага про́вада** *техн.* перері́з електри́чного про́воду; **папяро́чнае с.** *мат.* попере́чний перері́з; **пло́шча ~ння** пло́ща перері́зу; **3.** *анат., мед.* ро́зтин *ч.*, *(незак. д. — ще)* розтина́ння; **ке́сарава с.** *мед.* ке́сарів ро́зтин.

Т

ТАБЕ́ *займ. у дав., місц. в.* тобі; ◊ **вось т., ба́бка, і Ю́р'еў дзень** *прик.* от тобі, ба́бо, і Ю́ра; от тобі, Са́вко, й сви́тка; от тобі, Га́ндзю, книш.

ТАВА́Р, -ру *ч.* **1.** *екон.* това́р; **велічыня́ ва́ртасці ~ру** величина́ ва́ртості това́ру; **2.** *(предмет торгівлі)* това́р; *(розм.)* крам; **каланія́льныя ~ры** колоні́альні това́ри; **хо́дкі т.** ходови́й това́р; **3.** *обл. (свійська рогата худоба)* това́р, худо́ба *ж.*, скоти́на *ж.*; *(обл.)* би́дло *с.*, маржи́на *ж.*, ста́ток *ч.*; **4.** *шевс.* това́р, ремі́нь.

ТАВАРААБАРАЧЭ́ННЕ *с. екон.* товаро́обіг *ч.*

ТАВАРААБАРО́Т, -ту *і* ТАВАРАЗВАРО́Т, -ту *ч. екон.* товарооборо́т.

ТАВАРААБМЕ́Н, -ну *ч. екон.* товаро́обмін.

ТАВАРААДПРА́ЎШЧЫК *ч.* відпра́вник това́ру.

ТАВАРААТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* оде́ржувач това́ру.

ТАВАРАВЕ́Д *і* ТАВАРАЗНА́ВЕЦ, ТАВАРАЗНА́ЎЦА *ч.* товарозна́вець.

ТАВАРАВЫТВО́РЦА *ч. екон.* товаровиробни́к.

ТАВАРАЗВАРО́Т *див.* **таваraабаро́т**.

ТАВАРАПРАВО́ДНЫ *екон., торг.* товаропровідни́й; **~ная се́тка** товаропровідна́ сітка.

ТАВАРАЎЛАДА́ЛЬНІК *ч.* товаровла́сник.

ТАВА́РНА-ГРАШО́ВЫ това́рно-грошови́й.

ТАГАСВЕ́ТНЫ потойбі́чний, замоги́льний; **~нае быццё** потойбі́чне буття́.

ТАГДЫ́ *і* ТАДЫ́ 1. *прислівн. у різн. знач.* тоді; **я т. жыў у вёсцы** я тоді жив у (на) селі; **я ху́тка вярну́ся, т. і пагаво́рым** я шви́дко (ху́тко, ско́ро) поверну́ся (верну́ся), тоді й погово́римо; **2.** *спол.* тоді; **не хо́чаш? Ну, т. не трэ́ба** не хо́чеш? Ну, тоді не тре́ба; **калі́ вырасцеш, т. аб усім даве́даешся** коли́ ви́ростеш, тоді про все довіда́єшся; **т. .., калі́** тоді.., коли́; **т. як** тимча́сом як, тоді як.

ТАДЫ́-СЯДЫ́ *прислівн.* подеколи, коли́-не-коли́; іноді, інколи, час від часу.

ТАДЫ́ШНІ *розм.* тоді́шній.

ТАЕ́ЖНІК *ч.* тайгови́к, тайжа́нин.

ТАЕ́ЖНІЦА *ж.* тайгови́чка.

ТАЕ́ЖНЫ *і* ТАЙГО́ВЫ тайгови́й.

ТАЕ́МНІК, -ку *ч. бот.* петрі́в хрест.

ТАЕ́МНЫ *(прихований, невідомий, непомітний для інших)* тає́мний; *(затаєний, прихований)* потайни́й; *(загадковий, незрозумілий)* таємни́чий; **~нае жада́нне** тає́мне (потайне́) бажа́ння; **~ная асо́ба** таємни́ча осо́ба; **т. вы́раз тва́ру** таємни́чий ви́раз обли́ччя.

ТАЗ[1] *ч. (посуд)* таз.

ТАЗ[2] *ч. анат.* таз.

ТАЗАСЦЕГНАВЫ *анат.* тазостегнови́й, кульшови́й; **т. суста́ў** тазостегнови́й (кульшови́й) сугло́б.

ТАЙГА́ *ж.* тайга́.

ТА́ЙНА[1] *імен. ж.* таємни́ця; *(поез.)* таїна́; **вае́нная т.** військо́ва таємни́ця; **трыма́ць у ~не** трима́ти (держа́ти) в таємни́ці, утаю́вати; **~ны пры́роды** таємни́ці приро́ди.

ТА́ЙНА[2] *прислівн.* таємно.

ТА́ЙНАПІС, -су *ч. філол.* тайно́пис, криптогра́фія *ж.*

ТА́ЙНЫ тає́мний; *(затаєний, прихований — ще)* потайни́й; *(загадковий)* таємни́чий; **~ная сустрэ́ча** тає́мна зу́стріч; **т. во́раг** тає́мний (потайни́й) во́рог; **~ная надзе́я** тає́мна наді́я; **~нае зніке́нне дакуме́нтаў** таємни́че зни́кнення докуме́нтів; **т. сэнс слоў** таємни́чий зміст (таємни́че зна́чення) слів; **т. дагаво́р** тає́мний до́говір; **~ная палі́цыя** тає́мна полі́ція; **~нае галасава́нне** тає́мне голосува́ння.

ТАКАВІ́ШЧА[1] *с. мисл.* токо́вище.

ТАКАВІ́ШЧА[2] *с.* **1.** *с.-г.* тік *ч.*; *(критий — ще)* гарма́н *ч.*; **2.** *(місце, де був тік)* токови́ще.

ТАКА́РНІЧАЦЬ *недок. розм.* токарюва́ти.

ТАКІ́-СЯКІ́ *займ. розм.* сяки́й-таки́й, таки́й-сяки́й; пога́ний.

ТАКСА́МА 1. *прислівн.* та́ко́ж, теж; так са́мо; **я т. ско́нчыў сваю́ пра́цу** я та́ко́ж (теж) закінчив свою́ робо́ту; **2.** *спол. єдн.* та́ко́ж; **я́блыні, а т. гру́шы зацвілі́** я́блуні, а та́ко́ж гру́ші зацвілй; **3.** *част.* теж; **а ты т. до́бры!** а ти теж до́брий (хоро́ший)! ◊ **т., як...** так са́мо, як...

ТА́КСА[1] *ж. (норма оплати)* та́кса.

ТА́КСА[2] *ж. (порода собак)* та́кса.

ТАКСІ́РАВАЦЦА *і* **ТАКСАВА́ЦЦА** *недок. пас. спец.* таксува́тися.

ТАКСІ́РАВАЦЬ *і* **ТАКСАВА́ЦЬ** *недок. і док. спец.* таксува́ти, отаксува́ти.

ТАКСІРО́ЎКА *ж. спец.* таксува́ння; **т. гру́заў** таксува́ння вантажі́в.

ТАКСІРО́ЎШЧЫК *ч. спец.* таксува́льник.

ТАКСІРО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* таксува́льниця.

ТАК-СЯ́К *прислівн. розм.* сяк-та́к, так-ся́к; ◊ **так-ся́к наўскася́к, абы́ не па-лю́дску** ко́со-кри́во, аби́ жи́во; стук-грюк, аби́ з рук.

ТАЛАКА́ *ж. розм.* **1.** *(колективна допомога)* толо́ка́; **2.** *перен. зб. (група людей)* гурт *ч.*, грома́да *ж.*; **запрасі́ць да ~кі́** запроси́ти до гу́рту (до грома́ди); *(про комах)* хма́ра *ж.*; **му́хі хо́дзяць ~ко́ю** му́хи літа́ють хма́рою.

ТАЛАКНО́ *с.* толокно́.

ТАЛАКНЯ́НКА *ж. бот.* мучни́ця.

ТАЛАКНЯ́НЫ толокня́ний; **т. пах** толокня́ний за́пах; **~ная ка́ша** толокня́на ка́ша; ◊ **т. лоб** мі́дний лоб, пуста́ голова́.

ТАЛА́НТ *ч. істор. (міра ваги, грошова одиниця)* тала́нт.

ТАЛАЧА́НІН *ч. розм. (учасник толоки)* толоча́нин.

ТАЛАЧА́НКА *ж. розм. (учасниця толоки)* толоча́нка.

ТА́ЛЕНТ *ч.* **1.** *род.* **та́ленту** тала́нт; *(здібності — ще)* хист; **паэты́чны т.** поети́чний тала́нт; **2.** *род.* **та́лента** *(талановита людина)* тала́нт; **малады́я ~ты** молоді́ тала́нти; ◊ **закапа́ць т. у зямлю́** закопа́ти (зари́ти) тала́нт у зе́млю.

ТАЛЕ́РАЧНЫ *і* **ТАЛЕ́РКАВЫ** тарі́лковий; **тале́рачная (тале́ркавая) фо́рма** тарі́лкова фо́рма.

ТАЛЕ́РКА *ж.* **1.** тарі́лка; *(обл.)* тарі́ль *ч.*; *(різновид глибокої тарілки)* полу́мисок; **2.** *тільки мн. муз.* **тале́ркі** тарілки́, таре́лі; **3.** *техн.* тарі́лка; ◊ **не ў сваёй ~рцы** почува́тися ні в сих, ні в тих; сиді́ти як (на́че) у (в) сли́вах; бу́ти не у свої́й тарі́лці; бу́ти не в гу́морі; **фі́га на ~рцы** ду́ля з ма́ком.

ТАЛЕ́РЧАТЫ *спец.* тарі́лчастий.

ТАЛО́Н *ч.* тало́н; **адмацава́льны т.** відкріпни́й тало́н; **прымацава́льны т.** прикріпни́й тало́н.

ТАЛЬМА́Х, -ха *ч. (смуга тканини, перекинута через плече, для підтримування пораненої або ушкодженої руки)* черезплі́чник.

ТА́МАКА *прислівн. розм.* там; *(розм.)* ота́м, ота́мечки, *(обл.)* та́меньки, та́мечки.

ТАМІ́ЦЬ *недок.* **1.** томи́ти; *(спричиняти знемогу)* млоі́ти; му́чити; **рабо́та ве́льмі ~мі́ла** робо́та ду́же (ве́льми) томи́ла; **ён ~мі́ў хло́пца пыта́ннямі** він му́чив хло́пця пита́ннями; **душу́ ~мі́ла само́та** ду́шу млоі́ла (му́чила) само́тність (самота́); **2.** *мет.* томи́ти; **т. чыгу́н** томи́ти чаву́н; **3.** *спец.* мори́ти; **т. дуб** мори́ти дуб.

ТАМЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* томлі́ння; му́чення; **2.** *(стан)* нудьга́ *ж.*; нудо́та *ж.*; знемо́га *ж.*, млість *ж.*

ТАМЛІ́ВА *прислівн.* **1.** томли́во; змо́рно; висна́жливо; мло́сно; **2.** бо́лісно; нестє́рпно; пеку́че; ну́дно, нудо́тно.

ТАМЛІ́ВАСЦЬ *ж.* **1.** томли́вість; змо́рність, висна́жливість; мло́сність; **2.** бо́лісність; нестє́рпність; пеку́чість; ну́дність.

ТАМЛІ́ВЫ 1. *(який викликає томління)* томли́вий; *(який виснажує)* змо́рний, висна́жливий; *(який спричиняє млість):* **т. по́ўдзень** змо́рний (нестє́рпний, висна́жливий) пі́вдень (по́лудень); **2.** *(який завдає болю)* бо́лісний; нестє́рпний; пеку́чий; нудни́й, нудо́тний; **~вае чака́нне** нудне́ (нестє́рпно нудне́, нудо́тне) чека́ння.

ТАМО́ЖНІК *ч.* ми́тник.

ТАМО́ЖНЫ ми́тний; **~ая по́шліна** ми́то.

ТАМО́ЖНЯ *ж.* ми́тниця.

ТАНДЭ́Т, -ту *ч. розм. знев.* **1.** дешевина́; *(про речі — ще)* деше́ва річ; **2.** *перен.* дешевина́.

ТАНДЭ́ТНЫ *розм. знев.* низько́ї я́кості, халту́ра.

ТАНЕ́Й *див.* **танчэ́й.**

ТАНЕ́ЙШЫ *див.* **танчэ́йшы.**

ТАНЕ́ЦЬ *див.* **танчэ́ць.**

ТАНІ́РАВАННЕ *с. спец.* тонува́ння.

ТАНІ́РАВАНЫ *спец.* тоно́ваний. — *Див. ще* **таніраваць.**

ТАНІРАВАЦЦА *недок. пас. спец.* тонуватися.
ТАНІРАВАЦЬ *недок. і док. спец.* тонувати.
ТАНІРОЎКА *ж. спец.* тонування *с.*
ТАНІЦЬ *див.* **танчыць**.
ТАНК[1] *ч. військ.* танк.
ТАНК[2] *ч. спец.* танк; **т. для паліва** танк для пального.
ТАНКАБУДАВАННЕ *с.* танкобудування.
ТАНКАБУДАЎНІК, -ка *ч.* танкобудівник.
ТАНКАБУДАЎНІЧЫ танкобудівний.
ТАНКАВАДЖЭННЕ *с. військ.* танководіння.
ТАНКАСКУРЫ тонкошкірий, *(заст.)* тонкошкурий.
ТАНКАСЛОЙНЫ *і* **ТОНКАПЛАСТОВЫ, ТОНКАСЛАЁВЫ** *спец.* тонкошаровий.
ТАНКАСТВОЛЫ *і* **ТОНКАСТВАЛОВЫ** *(про дерево)* тонкостовбурний.
ТАНКАЦЕЛЫ тонкотілий.
ТАНКАШЫІ тонкошиїй.
ТАНКЛЯВЫ тонкуватий.
ТАННА *прислівн.* дешево.
ТАННАСЦЬ *ж.* дешевина, дешевизна, дешевинка.
ТАННЕЙ *прислівн. вищ. ст.* дешевше; **купіць т.** купити дешевше; ◊ **т. за параную рэпу** *прик.* дешевий, як кислиці (як гнилички); дешевше від дірки з бублика.
ТАННЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* дешевший.
ТАННЕЦЬ *недок.* дешевіти, дешевшати.
ТАННЫ *прям., перен.* дешевий; **~ныя тканіны** дешеві тканини; **~ная слава** дешева слава.
ТАНЦАВАЦЬ *недок.* танцювати; ◊ **т. ад печкі** починати від Адама; **не ведаць, з якой нагі т.** не знати, на яку ступити.
ТАНЦМАЙСТАР, -тра *ч. заст.* танцмейстер.
ТАНЦОР *ч.* танцюрист; танцюра, танечник, *(знев.)* скакун.
ТАНЦОРКА *ж.* танцюристка, танечниця.
ТАНЦОЎШЧЫК *ч.* танцівник, *(розм.)* болерун.
ТАНЦОЎШЧЫЦА *ж.* танцівниця, балерина.
ТАНЦПЛЯЦОЎКА *ж.* **(танцавальная пляцоўка)** танцмайданчик *ч.* (танцювальний майданчик).
ТАНЧЫЦЬ *і* **ТАНІЦЬ** *(обл.) недок.* стоншувати, потоншувати, *(розм.)* тоншити.
ТАНЧЭЙ *і* **ТАНЕЙ** *(обл.) прислівн. вищ. ст.* тонше; *(розм.)* тонкіше.
ТАНЧЭЙШЫ *і* **ТАНЕЙШЫ** *(обл.) прикм. вищ. ст.* тонший, *(розм.)* тонкіший.
ТАНЧЭЦЬ *і* **ТАНЕЦЬ** *(обл.) недок. розм.* тоншати, *(розм.)* тонкішати.
ТАНЮТКІ тонесенький, тонісінький, тонюсінький.
ТАПАЛЁВЫ *див.* **тапо́левы**.
ТАПЕЛЕЦ, -льца *і* **ТАПЕЛЬНІК, -ка** *ч.* **1.** *(людина, яка втопилася)* утопленик, утоплений; *(розм.)* потопельник; **2.** *у знач. імен.* потопаючий.
ТАПЕЛЬНІЦА *ж.* **1.** утоплениця, утоплена; *(розм.)* потопельниця; **2.** *у знач. імен.* потопаюча.
ТАПКІ, *род.* **тапак** тапочки; *(одн.)* **тапка** *ж.* тапочка.
ТАПЛЁНЫ *див.* **топлены**.
ТАПОЛЕВЫ *і* **ТАПАЛЁВЫ** тополиний.
ТАПОЛЯ *ж.* тополя; *(одне дерево — ще)* тополина.
ТАПОР, -пара *ч.* сокира *ж.*; ◊ **хоць т. вешай** хоч сокиру вішай.
ТАПОРНАСЦЬ *ж.* незграбність; неоковирність; грубість. — *Пор.* **тапорны**.
ТАПОРНЫ 1. *(який стосується сокири)* сокирний; **2.** *перен.* незграбний; *(розм.)* неоковирний; грубий; **~ная мэбля** незграбні (неоковирні, грубі) меблі.
ТАПОРШЧЫЦЦА *див.* **тапырыцца**.
ТАПОРШЧЫЦЬ *див.* **тапырыць**.
ТАПОРЫК *ч. розм. зменш.-пестл.* сокирка *ж.*
ТАПТАНЫ топтаний; толочений; чавлений. — *Див. ще* **таптаць**.
ТАПТАЦЬ *недок.* топтати; *(посіви, траву — ще)* толочити; *(роздушуючи)* чавити; стоптувати; **т. траву** толочити траву; **т. боты** стоптувати чоботи; **т. снег** топтати сніг; **т. правы** зневажати права, нехтувати права (правами); **т. сцежку** утоптувати (уторовувати, торувати) стежку; ◊ **т. сцежкі** *(чые)* іти *(чиїми)* слідами, наслідувати *(кого)*, іти стопами (по стопах) *(кого)*.
ТАПТЫГІН *ч. жарт.* ведмідь; *(обл. жарт.)* вуйко.
ТАПЫРШЧЫЦЦА *див.* **тапырыцца**.
ТАПЫРШЧЫЦЬ *див.* **тапырыць**.
ТАПЫРЫЦЦА *і* **ТАПОРШЧЫЦЦА** *(обл.),* **ТАПЫРШЧЫЦЦА** *(обл.) недок.* **1.** настовбурчуватися, стовбурчитися; *(піднімати шерсть, щетину — ще)* наїжуватися; **2.** *(про коня)* стригти вухами, прясти вухами; **3.** *розм.* упиратися, опинатися, пручатися, комизитися, норовитися, ґедзатися, ґедзкатися.
ТАПЫРЫЦЬ *і* **ТАПОРШЧЫЦЬ** *(обл.),* **ТАПЫРШЧЫЦЬ** *(обл.) недок.* **1.** настовбурчувати, стовбурчити, наїжувати; **т. вусы** настовбурчувати (наїжувати) вуса; **2.** *(про вуха)* щулити вуха, стригти вухами.
ТАРАКАН, -на *ч.* тарган.
ТАРАКАНАВЫ тарганячий.
ТАРАКАНАВЫЯ *у знач. імен. ентом.* тарганові.
ТАРАН[1]**, -на** *ч. і* **ТАРАНКА** *ж.* таряня *ж.*, *(рідше)* таранник; *(розм.)* таранька *ж.*
ТАРАН[2]**, -на** *ч. у різн. знач.* таран; **гідраўлічны т.** *техн.* гідравлічний таран.
ТАРАНОВЫ таранячий.
ТАРАПІЦЦА *недок. обл. (про коня)* лякатися, *(розм.)* полохатися, полошитися, харапудитися; щулити вуха, стригти вухами.
ТАРАТОРЫЦЬ *недок. розм.* торохтіти, цокотати, цокотіти, ляскотіти, лящати.
ТАРБАН *ч. муз.* торбан.
ТАРБАСЫ, -соў, *одн.* **торбас** *ч. (вид взуття)* торбаси *мн.*
ТАРГАНУЦЦА *док. (про судорожні різкі рухи)* смикнутися, сіпнутися.
ТАРГАНУЦЬ *док. (різким рухом потягнути)* смикнути, сіпнути.
ТАРКА *ж.* тертка, тертушка; **драць бульбу на тарцы** терти картоплю на тертці (на тертушці).

ТА́РКАВЫ *(який стосується тертки)* терткóвий.

ТАРКАНУ́ЦЬ *див.* **тóркаць**.

ТАРМАЖЭ́ННЕ *с.* гальмувáння.

ТАРМАЗІ́ЦЦА *недок. звор., пас.* гальмувáтися.

ТАРМАЗІ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* гальмувáти; **т. вагóн** гальмувáти вагóн; **т. рэфлéксы** гальмувáти рефлéкси; **т. спрáву** гальмувáти спрáву.

ТАРМАЗНУ́ЦЬ *док. однокр. розм.* загальмувáти.

ТАРМАЗНЫ́ 1. *техн.* гальмови́й; **2.** *фізіол.* гальмівни́й.

ТАРМАСІ́ЦЦА *недок. пас.* сми́катися, шáрпатися.

ТАРМАСІ́ЦЬ *недок. розм.* сми́кати, шáрпати, термоси́ти, тóрсати, тóргати; **т. за рукáў** сми́кати (шáрпати, термоси́ти, тóрсати, тóргати) за рукáв; **2.** *перен. (чіплятися, не давати спокою)* сми́кати, шáрпати; *(розм.)* тóргати; *(час від часу — ще розм.)* посми́кувати.

ТАРМАШЭ́ННЕ *с.* **1.** сми́кання, шáрпання, шарпани́на *ж.*, термосíння, тóрсання, тóргання; **2.** *перен.* сми́кання, шáрпання, шарпани́на *ж.*, тóргання.

ТАРÓКАЦЦА *недок. обл.* сперечáтися; торгувáтися.

ТАРÓКІ, -каў *тільки мн. (сідельні ремінці)* тороки́.

ТАРÓПКА *прислівн.* кваплúво, скваплúво, поквáпно, поспíшно, спíшно, сквáпно.

ТАРÓПКАСЦЬ *ж.* кваплúвість, скваплúвість, поквáпність, поквáпливість, поспíшність, поспíшливість, сквáпність, хаплúвість.

ТАРÓПКІ *(який квапиться; властивий тому, хто поспішає)* кваплúвий, скваплúвий, поквáпний, поквáпливий, поспíшний, спíшний, поспíшливий, сквáпний, похáпливий; **~кія рýхі** кваплúві (скваплúві *й т. ін.*) рýхи.

ТАРÓЧЫЦЦА *недок. пас. військ., мисл.* приторóчуватися.

ТАРÓЧЫЦЬ *недок. військ., мисл.* приторóчувати.

ТАРПА́ *ж. і* **ТОРП** *ч. с.-г. (снопів)* скúрта; *(соломи — звичайно)* ожерéд *ч.*

ТАРПАВА́ЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* скиртувáльник.

ТАРПАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* скиртувáльниця.

ТАРПАВА́ННЕ *с. с.-г.* скиртувáння.

ТАРПАВА́НЫ *с.-г.* скиртóваний; *(док.)* заскиртóваний. — *Див. ще* **тарпавáць.**

ТАРПАВА́ЦЦА *недок. пас. с.-г.* скиртувáтися.

ТАРПАВА́ЦЬ *недок. с.-г.* скиртувáти.

ТАРПАКЛА́Д *ч. с.-г.* скиртопрáв.

ТАРПАТЫ́НА *ж. розм.* терпенти́н *ч.*

ТАРТАРАРЫ́ *невідм. мн. розм. жарт.* пéкло *с.*

ТАРФЯ́НІК *ч.* **1.** *род.* **тарфянíку** *(торфове болото)* торфóвище *с.*; **2.** *род.* **тарфянíка** *(робітник на торфорозробках; спеціаліст із торфу)* торф'яни́к.

ТАРФЯ́НІЦА *ж.* торф'яни́ця.

ТАРФЯНЫ́ *у різн. знач.* торфóвий, торф'яни́й; **т. масíў** торфóвий (торф'яни́й) маси́в; **~нáя прамыслóвасць** торфóва (торф'янá) промислóвість.

ТАРЦАВА́НЫ *і* **ТАРЦÓВАНЫ** *спец.* торцьóваний. — *Див. ще* **тарцавáць.**

ТАРЦАВА́ЦЬ *недок. спец.* торцювáти.

ТАРЦÓВАЧНЫ *спец.* торцювáльний.

ТАРЦÓВЫ *спец.* торцéвий.

ТАРЦÓЎКА *ж.* **1.** *(дія) спец.* торцювáння *с.*; **2.** *(верстат)* торцювáльний верстáт; **3.** торцювáльна щíтка; **4.** *розм.* торцéвий брук.

ТАРЧА́ЦЬ *і* **ТЫРЧА́ЦЬ** *(розм.) недок.* **1.** стирчáти, стримíти; *(обл.)* тирчáти; **ключ ~чáў у замкý** ключ стирчáв (стримíв) у замкý; **2.** *(про недоречну або постійну присутність)* стовбúчити, стирчáти; топтáтися, товкти́ся; **~чыць цэ́лы дзень** стовбúчить (стирчи́ть; тóпчеться, товчéться) цíлий день.

ТАРЧМА́ *і* **ТЫРЧМА́** *(розм.) прислівн.* сторч, стóрчки, сторчмá, сторчакá; **стаяць т.** стоя́ти сторчмá (сторч, стóрчки); *(стирчати — ще)* сторчмá стирчáти.

ТА́РЫ-БА́РЫ *невідм. розм.* теревéні, теревéні-вéні; *(у знач. дієслова «базікати» — ще)* балý-балý, галý-балý; **т.-б. развóдзіць** теревéні прáвити (розвóдити, точи́ти), теревéні-вéні прáвити.

ТАРЫ́РАВАННЕ *с. спец.* тарувáння.

ТАРЫ́РАВАНЫ *спец.* тарóваний, *(док.)* ви́таруваний.

ТАРЫ́РАВАЦЦА *недок. пас. спец.* тарувáтися.

ТАРЫ́РАВАЦЬ *(визначати вагу тари) недок. і док. спец.* тарувáти, ви́тарувати.

ТАРЫ́Ф, -фу *ч.* тари́ф; **чыгýначны т.** залізни́чний тари́ф; **тамóжны т.** ми́тний тари́ф.

ТАРЫФІКАВА́НЫ тарифікóваний.

ТАРЫФІКАВА́ЦЬ *недок. і док.* тарифікувáти.

ТАРЫЧЭ́ЛЕВЫ: ~ва пустатá *фіз. і перен.* торічéллієва порожнéча (порóжнява).

ТАСЁМАЧНЫ *(який пов'язаний з тасьмою, з її виробництвом тощо)* тасьмови́й; **т. цэх** тасьмови́й цех.

ТАСЁМКА *ж.* **1.** тáсьмá; *(шнурок — ще розм.)* торóчка; **2.** *(зав'язка з тасьми)* швóрка, тáсьмá, *(розм.)* торóчка.

ТАСЁМКАВЫ *(зроблений з тасьми)* тасьмови́й.

ТАСЁМЧАТЫ тасьми́стий.

ТАСЬМА́ *ж.* тáсьмá; *(шнурок розм. — ще)* торóчка.

ТА́ТА *ч. розм.* тáто.

ТАТУІ́РАВАННЕ *с. (дія)* татуювáння.

ТАТУІ́РАВАНЫ татуйóваний.

ТАТУІ́РАВАЦЦА 1. *недок. і док.* татуювáтися; **2.** *недок. пас.* татуювáтися.

ТАТУІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* татуювáти.

ТАТУІРÓЎКА *ж.* **1.** *(дія)* татуювáння *с.*; **2.** *(малюнки на тілі)* татуювáння *с.*

ТАТУІРÓЎШЧЫК *ч.* татуювáльник.

ТАТУІРÓЎШЧЫЦА *ж.* татуювáльниця.

ТАТУ́ЛЬКА *ч. розм. пестл.* тáтко, татýсь, татýсик, тáточко.

ТАТУ́ЛЯ *ч. розм. пестл.* татýсь, татýся, татýсик, татýсенько, татýнь, татýньо, тáтонько, тáточко.

ТАЎКАТНЯ́ *ж. розм.* **1.** штовхани́на, *(розм.)* товкотнéча; **т. каля ўвахóда** штовхани́на (товкотнéча) кóло (бíля) вхóду; **2.** марнотá, суєтá; метушня́; **хáтняя т.** хáтня (домáшня) метушня́.

ТАЎКА́Ч, -ча́ *ч.* **1.** товкач, товка́чка *ж.*; *(для розтирання харчових продуктів)* макогін, м'я́ло *с.*; **2.** *знев. (людина, що проштовхує яку-небудь справу)* підшто́вхувач; **3.** *перен. знев.* бо́вдур.

ТАЎКА́ЧЫКІ *тільки мн. обл. бот.* хвощ *ч.*

ТАЎСМА́ТАСЦЬ *ж. розм.* товстува́тість; дебе́лість, міцність, креме́зність.

ТАЎСМА́ТЫ *розм.* товстува́тий; *(про людину — ще)* дебе́лий, міцни́й; креме́зний.

ТАЎСТАЛЫ́ТКІ *розм.* литка́тий.

ТАЎСТАСКУ́РЫ *прям., перен.* товстошкірий, *(заст., розм.)* товстошку́рий; **т. лімо́н** товстошкірий (товстошку́рий) лимо́н, товстошкіра (товстошку́ра) цитри́на; **т. эгаі́ст** товстошкірий (товстошку́рий) егої́ст.

ТАЎСТАСЦЕ́ННЫ товстості́нний.

ТАЎСЦЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* товсті́ше, грубі́ше.

ТАЎСЦЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* товсті́ший, грубі́ший.

ТАЎСЦЕ́ЦЬ *недок.* **1.** товсті́ти, товсті́шати, то́вщати, *(розм.)* гру́бнути; **2.** *(ставати огрядним)* товсті́ти, товсті́шати, то́вщати, гла́днути, гла́дшати, *(розм.)* гру́бнути.

ТАЎСЦІ́ЦЬ *недок. розм.* товсти́ти.

ТАЎХАНІ́НА *ж. розм.* штовхани́на; *(розм.)* товкотне́ча.

ТАЎХА́ЦЦА *недок.*, **ТАЎХАНУ́ЦЦА** *док. розм.* штовха́тися *(недок.)*; **ты не ~ха́йся!** ти не штовха́йся!

ТАЎХА́ЦЬ *недок.*, **ТАЎХАНУ́ЦЬ** *док. розм.* штовха́ти, штовхну́ти, *(підсил. розм.)* штовхону́ти; **таўха́ць пад ло́каць** штовха́ти під лікоть.

ТАЎХЕ́ЛЬ *розм.* **1.** *род.* **таўхяля́** *ч. (удар)* стуса́н, штовха́н, штурха́н, духопе́лик, товче́ник; **2.** *у знач. виг.* штовх, штурх, штурхи́ць.

ТАЎЧО́НІК *ч. розм. (млинець із товченої картоплі)* товче́ник.

ТАЎЧЫ́ *недок. у різн. знач.* товкти́; *(картоплю — ще)* м'я́ти; **т. пе́рац** товкти́ пе́рець; **т. про́са** товкти́ (*спец.* шеретува́ти) про́со; **т. тале́ркі** товкти́ (би́ти) тарілки́; **т. ў спі́ну** товкти́ в спи́ну; ◊ **т. ваду́ ў сту́пе** товкти́ во́ду в сту́пі; із сухо́ї кирни́ці во́ду бра́ти; **т. мак** крути́тися клубко́м (хма́рою) *(про комарів, мошок)*.

ТАЎЧЫ́ЛЬНЯ *ж. спец. (пристрій для товчіння)* сту́па.

ТАЎШЧА́ЦЬ *недок. обл.* товсті́ти, товсті́шати, то́вщати, *(розм.)* гру́бнути.

ТАЎШЧЫ́НКА *ж. розм. (потовщене місце)* сто́вщення *с.*

ТАЎШЧЭ́ЗНЫ *і* **ТАЎШЧЭ́РАЗНЫ** *розм.* товстю́щий, товсте́зний, товстеле́зний, товсте́нний, товстю́чий, грубе́зний, гладе́нний, гладю́чий.

ТАХЦІ́ЦЬ *недок. обл.* **1.** гати́ти; **т. грэ́блю** гати́ти гре́блю; **2.** *(укладати багато грошей, матеріалів і т. ін.)* гати́ти.

ТАЧЫ́ЛЬШЧЫК *ч.* **1.** *(робітник)* точи́льник, гостри́льник; **2.** *ентом.* точи́льник.

ТАЧЫ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* точи́льниця, гостри́льниця.

ТАЧЫ́ЦЬ[1] *недок.* **1.** *(на верстаті тощо)* точи́ти; **2.** *(робити гострим)* гостри́ти, точи́ти; **т. нож** гостри́ти (точи́ти) ніж; ◊ **т. ля́сы** точи́ти (розпуска́ти) ля́си (баляндра́си, ля́си з баляндра́сами); пра́вити (точи́ти, гну́ти) тереве́ні; **т. зу́бы** *(на каго-што)* гостри́ти (точи́ти) зу́би *(на кого-що)*.

ТАЧЫ́ЦЬ[2] *недок.* **1.** *(пошкоджувати — про комах, гризунів тощо)* точи́ти; *(про жуків, черв'яків рідко — ще)* тли́ти; *(розм.)* труби́ти; **2.** *перен. (мучити — про хворобу, думки, почуття й т. ін.)* гри́зти, точи́ти; *(про горе тощо — ще)* тли́ти; **сумне́нне то́чыць сэ́рца** су́мнів гризе́ (то́чить) се́рце; **чарвя́к то́чыць** *(каго)* черв'я́к (хроба́к, роба́к) гризе́ (то́чить, тлить) *(кого)*.

ТВАЕ́ 1. *займ. присв. мн.* твої́; **2.** *у знач. імен. (рідні, близькі)* твої́; **ці здаро́вы т.?** чи здоро́ві твої́?

ТВАЁ 1. *займ. присв. с.* твоє́; **2.** *у знач. імен. с. тільки одн.* твоє́; **твайго́ мне не трэ́ба** твого́ мені́ не тре́ба.

ТВА́НІСТЫ багни́стий, грузьки́й.

ТВАНЬ *ж. (багнисте місце)* драговина́, драгва́, мо́чар *ч.*, мочарі́; *(грязь)* багно́ *с.*, боло́то *с.*; твань, багови́ння *с.*; мул *ч.*, наму́л *ч.*

ТВАР, *род.* **тва́ру** *ч.* **1.** *прям.* обли́ччя *с.*, лице́ *с.*, вид; *(обл.)* твар; **прыго́жы т.** га́рне (краси́ве) обли́ччя (лице́), га́рний (краси́вий) вид; **2.** *перен. (індивідуальні риси)* обли́ччя *с.*, лице́ *с.*; **т. го́рада** обли́ччя мі́ста; ◊ **змяні́цца з тва́ру** зміни́тися на обли́ччі [на лиці́, на виду́, *(рідше)* з лиця́]; **на тва́ры напі́сана** на обли́ччі (на лиці́, на виду́) напи́сано; **пе́рад тва́рам** *(каго-чаго)* пе́ред лице́м (обли́ччям) *(кого-чого, чиїм)*, пе́ред очи́ма *(кого, чиїми)*; **т. у т.** віч-на́-віч, лице́м у лице́, лице́м до лиця́; **сцёрці з тва́ру зямлі́** зі сві́ту згла́дити (звести́), сте́рти з лиця́ землі́, **(не) да тва́ру** (не) до лиця́, (не) ли́чити; **не ўда́рыць (не ўпа́сці, не пля́снуцца) тва́рам ў гразь** гі́дно (з че́стю) трима́тися, не осоро́митися; **ні крыві́нкі ў тва́ры** ні крові́нки в лиці́ (в обли́ччі); **ні з ста́ну ні з тва́ру** ні з оче́й ні з плече́й; **кроў кі́нулася ў т.** кров ки́нулася (уда́рила, линýла) в го́лову (до голови́).

ТВАРО́Г, -рагу́ *ч.* сир.

ТВАРО́ЖНІК *ч. кул.* си́рник.

ТВАРО́ЖНІЦА *ж. (посуд)* си́рниця.

ТВАРО́ЖНЫ си́рний; **~ная ма́са** си́рна ма́са; **т. цэх** си́рний цех.

ТВАРО́ЖЫСТЫ сирни́стий; **т. аса́дак** сирни́стий о́сад.

ТВАРО́ЖЫЦЦА *недок. звор., пас.* зсіда́тися, ву́рдитися.

ТВАРО́ЖЫЦЬ *недок.* ву́рдити; **т. малако́** ву́рдити молоко́.

ТВАРЫ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* твори́ти; роби́ти, чини́ти; *(особливо щось погане — ще)* ко́їти; **паэ́т ~ры́ў на белару́скай мо́ве** поет твори́в білору́ською мо́вою; **т. дабро́** роби́ти (твори́ти) добро́; **т. зло** роби́ти (чини́ти, ко́їти, твори́ти) зло (ли́хо).

ТВАРЭ́Ц, -рца́ *ч.* творе́ць, *(рідко)* твори́тель, *(заст.)* сотвори́тель.

ТВОЙ, *род. в.* **твайго́** *ч.*; **твая́, тваёй,** *ж.*; **тваё, твайго́** *с.*; *мн.* **тваі́, тваі́х**; **1.** *займ. присв.* твій, твоя́, твоє́; **т. лёс** твоя́ до́ля; **з твайго́ до́му** з

твого́ до́му; **2.** *у знач. імен. (чоловік, дружина)* **т. (твая́) до́ма?** твій (твоя́) вдо́ма?; **спра́ва твая́** ді́ло твоє́; **не твая́ бяда́** *фам.* не твій кло́піт; не твоє́ ді́ло; не тобі́ жури́тися.

ТВО́РНЫ: т. склон *грам.* ору́дний відмінок.

ТВО́РЦА *ч. розм.* творе́ць, *(рідко)* твори́тель, *(заст.)* сотвори́тель.

ТКАНІ́НА *ж. прям., перен.* ткани́на; **ільняны́я ~ны** лляні́ (льняні́) ткани́ни; **т. сюжэ́та** ткани́на сюже́ту.

ТКА́НКА *ж. біол.* ткани́на; **тлу́шчавая т.** жирова́ ткани́на; **мы́шачная т.** м'язова́ ткани́на; **злуча́льная т.** сполу́чна ткани́на; **праме́жкавая т.** промі́жна ткани́на.

ТКА́НКАВЫ *біол.* ткани́нний.

ТКА́ННЕ *с. (дія)* тканняя́.

ТКАННЁ, -ння́ *зб. с. (ткані вироби; узори, виткані на чому-небудь)* тканняя́.

ТКАЦЬ *недок. у різн. знач.* тка́ти; **т. палóтны** тка́ти поло́тна; **паву́к тчэ павуці́нне** паву́к тче (снує́) павути́ння; **яго́ фанта́зія тчэ дзі́ўныя во́бразы** його́ фанта́зія тче (снує́) дивови́жні о́брази.

ТЛО, *род.* **тла** *с. розм. і* **ТЛЕН,** *род.* **тле́ну** *ч. книжн. (те, що зазнає тління)* тлінь *ж.*, тлін *ч.*, тля *ж.*

ТЛУМ, *род.* **тлу́му** *ч. розм.* **1.** одурі́ння *с.*, очмані́ння *с.*, запа́морочення *с.*; **2.** шум, го́мін, га́мір, гук; сум'яття́ *с.*, метушня́ *ж.*; **3.** *(гамірний натовп)* метушня́ *ж.*

ТЛУМАЧА́ЛЬНІК *ч.* **1.** тлума́ч; **т. чужы́х ду́мак** тлума́ч чужи́х думо́к; **2.** відга́дувач; **т. сноў** відга́дувач снів.

ТЛУМАЧА́ЛЬНІЦА *ж.* **1.** тлума́чка; **2.** відга́дувачка.

ТЛУМАЧА́ЛЬНЫ 1. *(який дає пояснення)* поя́снювальний; **~ныя сло́вы** *грам.* поя́снювальні слова́; **2.** *(який містить тлумачення)* тлума́чний; **т. сло́ўнік** тлума́чний словни́к.

ТЛУМА́ЧЫЦЦА *недок. пас.* поя́снюватися; тлума́читися; відга́дуватися.

ТЛУМА́ЧЫЦЬ *недок.* **1.** поя́снювати; **т. но́вую тэ́му па літарату́ры** поя́снювати нову́ те́му з літерату́ри; **2.** *(визначати сенс, значення)* тлума́чити; *(сни)* відга́дувати; **т. сэнс слоў** поя́снювати (тлума́чити) сенс (зна́чення) слів; **т. зако́н** тлума́чити зако́н; **т. вучэ́нне** тлума́чити вче́ння.

ТЛУМАЧЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* поя́снення; **2.** *(дія)* тлума́чення; відга́дування; **3.** *(виклад причин для виправдання чого-небудь, сама причина)* поя́снення; **патрабава́ць ~нне ад каго́-не́будзь** вимага́ти поя́снення від кого-не́будь; **знайсці́ т. гэ́тай з'я́ве** знайти́ поя́снення цьо́му я́вищеві.

ТЛУМІ́ЦЬ *недок. розм.* моро́чити, заду́рювати; ◊ **т. галаву́** моро́чити го́лову.

ТЛУ́МНА *прислівн.* га́мірно, галасли́во, шу́мно.

ТЛУ́МНЫ 1. *(який призводить до очманіння, позбавляє здатності сприймати, розуміти що-небудь)* дурма́нний, запа́морочливий, заду́рливий; **2.** га́мірний, шу́мний; галасли́вий, гомінли́вий; **~ныя дзе́ці** галасли́ві (гомінли́ві) ді́ти.

ТЛУ́СТА *прислівн.* жи́рно.

ТЛУ́СТАСЦЬ *ж.* **1.** жир *ч.*; *(овечий)* лій *ч.*; *(свинячий і т. ін. — ще)* сма́лець *ч.*; **зве́рху пла́вае т.** зве́рху пла́ває жир; **2.** жи́рність; **т. малака́** жи́рність молока́; **3.** *(вгодованість)* гла́дкість, опа́систість, огря́дність, по́вність.

ТЛУ́СТЫ 1. *(який містить багато жиру; замащений жиром)* жи́рний; **т. бо́ршч** жи́рний (си́тий) борщ; **~тая пля́ма** жи́рна (масна́) пля́ма; **2.** *(угодований, ситий)* гладки́й, опа́систий; *(обл.)* тлу́стий; огря́дни́й; по́вний; **3.** *(про землю)* ту́чний, си́тий; **т. гле́ба** ту́чний (си́тий) ґрунт; **4.** *(про рослини)* сокови́тий, м'яси́стий.

ТЛУСЦЕ́ЦЬ *недок.* жирі́ти; гла́дшати, гла́днути.

ТЛУ́СЦІЦЬ *недок.* **1.** *(забруднювати жиром)* зама́щувати [жи́ром], зама́зувати [жи́ром]; **2.** *(просочувати жировими речовинами)* жирува́ти.

ТЛУШЧ, *род.* **тлу́шчу** *ч.* жир; *(овечий)* лій; *(свинячий і т. ін. — ще)* сма́лець; **ры́бін т.** ри́б'ячий жир. — *Пор.* **тлу́стасць 1.**

ТЛУШЧААДКЛАДА́ННЕ *с. фізіол.* жировідкла́дення, *(незак. процес — ще)* жировідклада́ння.

ТЛУШЧАВА́ННЕ *див.* **тлушчэ́нне**.

ТЛУ́ШЧАВЫ 1. *у різн. знач.* жирови́й; **~вая прамысло́васць** жирова́ промисло́вість; **2.** *(замащений салом)* жи́рний, масни́й; **~вая пля́ма** жи́рна (масна́) пля́ма; **~выя залóзы** *анат.* са́льні за́лози; **~вая тка́нка** жирова́ ткани́на.

ТЛУШЧАЗАМЕ́ННІК *ч.* жирозамі́нник.

ТЛУШЧА́К, -ка́ *ч.* **1.** *мед.* жирови́к; **2.** *мін.* жирови́к.

ТЛУШЧАЛО́ЎКА *ж. техн.* жироло́вка.

ТЛУШЧАПО́Т, -ту *ч. спец.* жиропі́т.

ТЛУШЧАЎТВАРЭ́ННЕ *фізіол.* жироутво́рення, жиротво́рення.

ТЛУШЧЭ́ННЕ *і* **ТЛУШЧАВА́ННЕ** *(насичення жиром) с. спец.* жирува́ння; **т. ску́ры** жирува́ння шкі́ри.

ТЛЯ *ж.* **1.** *ентом.* попели́ця, тля; **капу́сная т.** попели́ця, попільни́ця; **2.** *перен. розм. (про нікчемну людину)* нікче́ма *ч. і ж.* нікче́мник *ч.*, тля.

ТЛЯТВО́РНА *прислівн.* згу́бно.

ТЛЯТВО́РНАСЦЬ *ж.* згу́бність; тлі́нність. — *Пор.* **тлятво́рны**.

ТЛЯТВО́РНЫ 1. згу́бний; **т. яд** згу́бна отру́та; **~нае ўздзе́янне** згу́бний вплив; **2.** *(про запах)* тлі́нний; **п. пах** тлі́нний за́пах.

ТНУЦЬ *недок.*, **ЦЯЦЬ** *док.* **1.** би́ти, ударя́ти, уда́рити; хльо́скати, хльо́стати, хльо́снути; **2.** куса́ти, укуси́ти; *(про комах — ще)* жали́ти, ужали́ти, жали́тися, *(недок.)* тя́ти, *(розм.)* жига́ти, ужигну́ти; **саба́ка мо́цна цяў за нагу́** соба́ка (пес) си́льно вкуси́в за но́гу; **камары́ мо́цна тнуць** комарі́ си́льно куса́ють (жига́ють, тнуть); **3.** *(чимось гострим)* рі́зати, різну́ти, різону́ти; руба́ти, рубну́ти, рубону́ти; *(розсікати — ще)* сікти́, сікну́ти, сікону́ти; *(підсікаючи, розсікаючи — ще)* тя́ти, утну́ти; **цяць сяке́рай** рубну́ти (сікну́ти) соки́рою; **4.** *недок. перен. обл. (про холод, вітер, біль то-що)* охо́плювати, охопи́ти, огорта́ти, огорну́ти, пройма́ти, пройня́ти.

ТО́Е 1. *займ. вказ. с.* те; **2.** *у знач. імен. тільки одн. с.* те; **т. было́ ўчо́ра, а гэ́та сяго́ння** те було́

вчóра, а це сьогóдні; **т. былó яшчэ́ зімóй** те булó ще взи́мку; ◊ **аднó і т.** те (ж) сáме; **т. ды сёе** те і се; **не т., каб...** не те, щоб...; **ні т. ні сёе** ні се ні те, *жарт.* ні тéє ні онéє; **калí на т. пайшлó** колú (якщó, як, раз) [ужé] на те пішлó; **ні з сягó ні з тагó** ні сíло ні (в)пáло, ні з тóго ні з сьóго, з дóброго ди́ва; **нéшта не т.** щось не те.

ТÓЕСНАСЦЬ *ж. філос., мат.* тотóжність.

ТÓЕСНЫ тотóжний.

ТОК[1], *род.* **тóку** *ч. (електричний)* струм; **пастая́нны т.** постíйний струм; **пераме́нны т.** змíнний струм.

ТОК[2] *ч.* **1.** *с.-г.* тік; *(критий — ще)* гармáн; **2.** *обл.* долíвка *ж. (звичайно глиняна).*

ТОК[3] *ч. мисл. (дія)* токувáння *с.*, кльóчення *с.*

ТОКАЗДЫМА́ЛЬНІК *ч. ел.* струмознімáч.

ТОКАПРЫЁМНІК *ч. ел.* струмоприймáч.

ТОЛК, *род.* **тóлку** *ч.* **1.** *(значення, сутність)* сенс; рóзум, глузд, *(розм. рідко)* толк; **2.** кóри́сть; **мáла тóлку** мáло глу́зду (сéнсу); **з гэ́тага не бу́дзе тóлку** з цьóго не бу́де пуття́ (дíла, ладу́, кóри́сті); ◊ **з тóлкам** з рóзумом (розу́мно, розсу́дливо), до пуття́ (до дíла); **без тóлку а)** дарéмно, дарéмне, мáрно, мáрне, *(розм.)* ду́рно; **б)** безлáдно, безглу́здо, не до ладу́; **не дабíцца тóлку** не дійти́ пуття́, *(розм.)* не добú́тися тóлку; **збíць (збíцца) з тóлку** зби́ти (зби́тися) з пантели́ку, *(недок.)* спантели́чуватися, пантели́читися, *(док.)* спантели́читися; **вéдаць т. (у чым)** розумíтися (знáтися) *(на чому)*, знáти си́лу *(в чому).*

ТÓЛКАМ *прислівн. (розумно; так, як треба)* до ладу́, до дíла, до пуття́, *(розм. рідко)* тóлком; я́сно; *(складно)* долáдно; без жáртів; **скажы́ т., у чым спрáва?** скажи́ до ладу́ (до пуття́, я́сно), у чóму (у чім) річ?; **я вас т. пытáю** я вас без жáртів питáю; **аб выніках далóжана т.** про результáти поінформóвано до ладу́ (до пуття́).

ТÓНЕНЬКІ *зменш.-пестл.* тонéнький.

ТОНКАПЛАСТÓВЫ *і* **ТОНКАСЛАЁВЫ** *див.* **танкаслóйны**.

ТОНКАСТВАЛÓВЫ *див.* **танкаствóлы**.

ТÓНКАСЦЬ *ж.* **1.** тóнкість; **2.** ви́тонченість, ви́шуканість; делікáтність; **3.** *(докладність)* тóнкість.

ТÓНКІ 1. *у різн. знач.* тонки́й; **т. лёд** тонки́й лід; **~кія ніткі** тонкí нитки́; **~кія пáльцы** тонкí пáльці; **~кая лíнія** тонкá лíнія; **т. гóлас** тонки́й гóлос; **т. слых** тонки́й слух; **т. пах** тонки́й (ви́тончений) зáпах; **2.** ви́шуканий, ви́тончений, тонки́й; делікáтний; **т. густ** ви́тончений смак; **~кае выхавáнне** ви́тончене вихувáння; **т. крытык** ви́тончений (тонки́й) кри́тик; **~кія манéры** ви́шукані (ви́тончені, делікáтні) манéри; **т. рóзум** тонки́й (ви́тончений) рóзум; **~кая кíшка** *анат.* тонкá ки́шка; ◊ **~кая шту́чка** тонкá шту́чка; **т. намёк** тонки́й нáтяк; **кíшка тóнка (тóнкая)** *(у каго)* не мáє си́ли *(хто)*; немáє си́ли *(в кого)*; си́ли в пу́пі немáє *(в кого)*; неспромóжний *(хто).*

ТÓПКА[1] *ж. (частина печі, котла)* тóпка.

ТÓПКА[2] *прислівн.* гру́зько, багни́сто. — *Пор.* **тóпкі**[2].

ТÓПКІ[1] плавки́й, топки́й; **~кае сáла** топкé сáло; **т. метáл** плавки́й (топки́й) метáл.

ТÓПКІ[2] багни́стий, грузьки́й; **тóпкія берагí** багни́сті (грузькí) берегú.

ТÓПЛЕНЫ *і* **ТАПЛЁНЫ** *(одержаний унаслідок перетоплювання)* тóплений, пря́жений; **~нае мáсла** тóплене мáсло; **т. воск** тóплений віск; **~нае малакó** пря́жене (тóплене) молокó.

ТÓРБА *ж. у різн. знач.* тóрба; ◊ **пусціць з ~бай; давéсці да ~бы** пусти́ти по світу; пусти́ти з тóрбою (з торбáми, стáрцем, на жéбри); **дайсцí да ~бы** піти́ з торбáми (з тóрбою); піти́ в старці (на жéбри, в жéбри); на прóханий хліб перейти́; піти́ по ласкáвий (по прóханий) хліб; попідвíконню піти́; **хадзíць з ~бай** ходи́ти з торбáми (з тóрбою); з дóвгою рукóю ходи́ти; на прóханий хліб перехóдити; іти́ по ласкáвий (по прóханий) хліб; попідвікóнню ходи́ти; **нóсіцца як ду́рань з пíсанай ~бай** *прик.* нóситься як ду́рень з пи́саною тóрбою (як ду́рень із сту́пою; як кіт з оселéдцем; як ку́рка з яйцéм; як бáба із сту́пою).

ТÓРБАЧНІК, -ку *ч. бот.* талабáн, вередни́к.

ТÓРБАЧНЫ *(який стосується торби)* тóрбовий.

ТОРГ[1], *род.* **тóргу** *ч. (торгівля)* торг, *(заст.)* тогóвиця *ж.*; **таргí** *мн.* торгú; **прóдаж з таргóў** прóдаж з торгíв (з тóргу); **2.** *(місце торгівлі) заст.* торг, торгóвиця *ж.*, торгóвище *с.*

ТОРГ *виг. у знач. прис.* сіп, смик.

ТÓРГАННЕ *с.* сíпання, сми́кання.

ТÓРГАЦЦА *недок. (про судорожні різкі рухи)* сми́катися, сíпатися.

ТÓРГАЦЬ *недок.* **1.** сми́кати, шáрпати, сíпати; *(за волосся, вуха — ще)* скубти́; *(за двері, вікно тощо — ще)* тóргати, тóрсати; **т. за рукáў** сми́кати (шáрпати, сíпати) за рукáв; **паравóз тóргаў вагóны** паротя́г (паровóз) сми́кав (шáрпав, сíпав) вагóни; **2.** *(про судорожні рухи тощо)* сíпати, сми́кати; **ягó ўсягó ~гае** *безос.* йогó всьогó сíпає (сми́кає); **3.** *(невідступно турбувати; боліти)* сми́кати, сíпати, шáрпати; **пáлец ~гае** пáлець сми́кає (сíпає); **4.** *обл. (про пташок)* кричáти.

ТÓРКАННЕ *с.* **1.** штовхáння, штурхáння, ти́кання, ти́цяння; **2.** сми́кання, сíпання; **3.** клювáння.

ТÓРКАЦЦА *недок.*, **ТÓРКНУЦЦА** *док.* ти́катися, ткну́тися, ти́кнутися; *(ударятися)* ти́цятися, ти́цьнутися; **тóркацца нóсам** ти́катися (ти́цятися) нóсом.

ТÓРКАЦЬ *недок.*, **ТÓРКНУЦЬ** *і* **ТАРКАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** штовхáти, штовхну́ти; *(підсил. розм.)* штовхону́ти; *(кулаком, палицею тощо — ще розм.)* шту́рхáти, штурхну́ти, *(підсил.)* штурхону́ти; сту́сати, стусну́ти, *(підсил.)* стусону́ти; ти́кати, ткну́ти, ти́кнути; *(розм.)* ти́цяти, ти́цьнути; *(палицею тощо; чимось гострим — ще)* штрикáти, штрикну́ти, *(підсил.)* штрикону́ти; **тóркаць пад руку́** штовхáти під ру́ку; **тóркнуць відэ́льцам** ткну́ти (ти́кнути, ти́цьнути) видéлкою; **2.** *(віжками)* сми́кати, смикну́ти, *(підсил.)* смикону́ти; сíпати, сіпну́ти, *(підсил.)* сіпону́ти; **3.** *(про рибу)* клювáти, клю́нути.

ТÓРМАЗ *ч. техн., перен.* гальмó *с.*; **ручны т.**

ручне́ гальмо́; **т. развіцця́ чаго-не́будзь** гальмо́ ро́звитку чого́-не́будь.

ТО́РМАЗНЫ *техн.* гальмови́й.

ТО́РНЫ 1. *(про дорогу, шлях)* торо́ваний, уторо́ваний; **2.** *(приступний — про життєвий шлях)* торо́ваний, уторо́ваний.

ТОРП *див.* **тарпа́**.

ТОРФ, *род.* **то́рфу** торф.

ТОРФАЗДАБЫВА́ННЕ *с.* торфовидобува́ння, торфодобува́ння.

ТОРФАЗДАБЫ́ТЧЫК *ч.* торфодобува́ч.

ТОРФАЗДАБЫ́ЎНЫ торфодобувни́й.

ТОРФАЗДАБЫ́ЧА *ж.* торфови́добуток *ч.*, торфодобува́ння *с.*

ТОРФАЛЯЧЭ́ННЕ *с.* торфоліку́ва́ння.

ТОРФАНАРЫХТО́ЎКА *ж.* торфозаготі́вля.

ТОРФАНАРЫХТО́ЎЧЫ торфозаготіве́льний.

ТОРФАРАСПРАЦО́ЎКІ, -цо́вак, *адн.* **торфараспрацо́ўка** *ж.*, торфорозро́бки.

ТОРФАЎБО́РАЧНЫ торфозбира́льний.

ТОРФАЎТВАРЭ́ННЕ *с.* торфоутво́рення.

ТО́РЫЦЬ *недок. прям., перен.* торува́ти, уторо́вувати; *(ходою, перен. — ще)* прото́птувати; проклада́ти.

ТО́ЎПІЦЦА *недок.* **1.** то́впитися, юрби́тися, юрми́тися; ти́снутися; ку́пчитися; **лю́дзі то́ўпіліся ля ка́сы** лю́ди то́впилися (юрби́лися, юрми́лися, ти́снулися) бі́ля (ко́ло) ка́си; **2.** *обл.* умі́ща́тися, умі́щуватися; **не т. ў галаве́** не вміща́тися (не вмі́щуватися) в голові́.

ТО́ЎСТЫ 1. товсти́й, гру́бий; **~тая кні́га** товста́ (гру́ба) кни́жка; **~тае дрэ́ва** товсте́ (гру́бе) де́рево; **~тая шкля́нка** товста́ (гру́ба) скля́нка; **2.** *(який має повнотілу фігуру)* товсти́й, гру́бий, гладки́й, угодо́ваний, дебе́лий; **т. мужчы́на** товсти́й (гру́бий, гладки́й, угодо́ваний, дебе́лий) чолові́к; **3.** *(про голос)* товсти́й, гру́бий; **~тая кі́шка** *анат.* товста́ ки́шка; ◊ **т. кашалёк** на́пханий (нато́птаний, начи́нений) гамане́ць (капшу́к); **~тая кішэ́нь** по́вна (повні́сінька, ту́го наби́та) кише́ня (кали́тка).

ТОЎШЧ *і* **ТО́ЎШЧА** *ж.* *(маса)* то́вща; **т. зямно́й кары** то́вща земно́ї кори́.

ТРАВА́ *ж.* трава́; *(поез. заст.)* зело́ *с.*; *(перев. про лікарські рослини та настій з них; про бур'яни)* зі́лля *с.*; ◊ **т. ~во́й** як трава́; **~во́й зарасло́** за водо́ю пішло́, траво́ю (би́ллям) поросло́; **хоць т. не расці́** хоч трава́ не рости́; **хоць воўк ~ву еш** хоч вовк траву́ їж; **благу́ю ~ву́ з по́ля вон** *присл.* бур'я́н з по́ля [ви́полім] геть; **ціша́й вады́, ніжэ́й травы́** *прик.* ти́хий та плохе́нький; ти́хий, як ягня́; ти́хий та сумі́рний (та смире́нний); смі́рний (плохе́нький) хоч у ву́хо бгай (хоч у па́зуху клади́); як шовко́вий.

ТРАВАЛЯЧЭ́ННЕ *с.* траволікува́ння.

ТРАВАСУ́МЕСЬ *ж. с.-г.* травосу́міш, травосу́мішка, мі́шанка.

ТРАВІ́ЛЬНЫ *техн.* трави́льний.

ТРАВІ́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* трави́льник.

ТРАВІ́ЦЦА[1] *недок. пас. техн.* трави́тися. — *Пор.* **травіць**[1].

ТРАВІ́ЦЦА[2] *недок. пас.* спаса́тися, трави́тися, витоло́чуватися. — *Пор.* **травіць**[2].

ТРАВІ́ЦЦА[3] *недок. пас. мор.* попуска́тися. — *Пор.* **травіць**[4].

ТРАВІ́ЦЬ[1] *недок. техн. (малюнок, узор і т. ін. за допомогою хімічних засобів)* трави́ти; **т. узо́р на шкату́лцы** трави́ти візеру́нок (узо́р) на скри́ньці.

ТРАВІ́ЦЬ[2] *недок. (здійснювати спаш)* спаса́ти, *(рідше)* спа́сувати, роби́ти шко́ду, *(рідко)* трави́ти; *(витоптувати)* толочи́ти, витоло́чувати; ◊ **ко́замі се́на т.** не для на́шого коня́ паша́; мета́ти (си́пати) бі́сер пе́ред свиньми́.

ТРАВІ́ЦЬ[3] *недок.* перетра́влювати, трави́ти; **т. е́жу** перетра́влювати (трави́ти) ї́жу.

ТРАВІ́ЦЬ[4] *недок. мор.* попуска́ти; **т. кана́т** попуска́ти кана́т (ли́нву, кодо́лу).

ТРАВЯНЕ́ЦЬ *недок. розм.* зароста́ти (покрива́тися) траво́ю.

ТРАЙНЯ́[1] *ж. (у возі)* розво́ра, розво́рина, дрожи́на.

ТРАЙНЯ́[2] *ж. (троє одночасно народжених дітей від однієї матері)* трі́йня.

ТРАЙНЯ́ТЫ трійня́та.

ТРАКТАВА́НЫ тракто́ваний. — *Див. ще* **трактава́ць**[1].

ТРАКТАВА́ЦЬ[1] *у різн. знач.* трактува́ти; **т. пасво́йму** трактува́ти по-сво́єму; **т. зако́н** трактува́ти зако́н.

ТРАКТАВА́ЦЬ[2] *недок. обл.* пригоща́ти, частува́ти; обдаро́вувати.

ТРА́КТАР *ч.* тра́ктор.

ТРАКТАРАБУДАЎНІ́ЧЫ тракторобудівни́й.

ТРАКТАРАЗБО́РАЧНЫ тракторосклада́льний.

ТРАКТАРЫЗАВА́НЫ тракторизо́ваний.

ТРАКТАРЫЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* тракторизува́ти.

ТРАКТО́ЎКА *ж.* трактува́ння *с.*

ТРАЛЁВАЧНЫ *спец.* трелюва́льний.

ТРАЛЁЎКА *ж. спец.* трелюва́ння *с.*

ТРАЛЁЎШЧЫК *ч. спец.* трелюва́льник.

ТРАЛЯВА́НЫ *спец.* трельо́ваний. — *Див. ще* **траляваць**.

ТРАЛЯВА́ЦЬ *недок. спец.* трелюва́ти.

ТРА́МА *ж. буд.* сво́лок *ч.*, *(діал.)* тря(а)м *ч.*, тря́(а́)мок *ч.*

ТРАМБАВА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* трамбува́льник.

ТРАМБАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* трамбува́льниця.

ТРАМБАВА́НЫ *і* **ТРАМБО́ВАНЫ** трамбо́ваний. — *Див. ще* **трамбава́ць**.

ТРАМБАВА́ЦЬ *недок.* трамбува́ти; **т. зямлю** трамбува́ти зе́млю; **т. сілас** трамбува́ти си́лос.

ТРАМБО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* трамбува́ння *с.*; **2.** *(пристрій для трамбування)* трамбі́вка, *(рідко)* то́лок *ч.*

ТРАМВА́Й *ч.* трамва́й; **рачны́ т.** річкови́й трамва́й.

ТРАМВА́ЙШЧЫК *ч.* трамва́йник.

ТРАМВА́ЙШЧЫЦА *ж.* трамва́йниця.

ТРАНЖЫ́РСТВА *с. розм.* три́нькання; марнотра́тство.

ТРАНЖЫ́РЫЦЦА *недок. пас. розм.* три́нькатися, розтри́нькуватися; марнотра́титися.

ТРАНЖЫ́РЫЦЬ *недок. розм.* три́нькати, роз-

три́нькувати; *(нерозумно витрачати)* марнотра́тити; **т. гро́шы** три́нькати (розтри́нькувати, марнотра́тити) гро́ші.

ТРАНСКРЫБІ́РАВАННЕ *с. лінгв., муз.* транскрибува́ння.

ТРАНСКРЫБІ́РАВАНЫ *лінгв., муз.* транскрибо́ваний. — *Див. ще* **транскрыбі́раваць**.

ТРАНСКРЫБІ́РАВАЦЦА *недок. звор., пас. лінгв., муз.* транскрибува́тися.

ТРАНСКРЫБІ́РАВАЦЬ *недок. і док. лінгв., муз.* транскрибува́ти; **т. тэкст** транскрибува́ти текст.

ТРАНСЛІ́РАВАНЫ *радіо* трансльо́ваний. — *Див. ще* **транслі́раваць**.

ТРАНСЛІ́РАВАЦЦА *недок. пас. радіо* транслюва́тися.

ТРАНСЛІ́РАВАЦЬ *недок. і док. радіо* транслюва́ти; **т. канцэ́рт** транслюва́ти конце́рт.

ТРА́НСПАРТ *ч.* тра́нспорт; **чыгу́начны т.** залізни́чний тра́нспорт; **гарадскі́ т.** міськи́й тра́нспорт.

ТРАНСПАРТАВА́НЫ транспорто́ваний.

ТРАНСПАРТАВА́ЦЬ *недок. і док.* транспортува́ти.

ТРАНСПАРЦІРО́ВАЧНЫ транспортува́льний.

ТРАНСПАРЦІРО́ЎКА *ж.* транспортува́ння *с.*

ТРАНСПАРЦІРО́ЎШЧЫК *ч.* транспортува́льник.

ТРАНСПАРЦІРО́ЎШЧЫЦА *ж.* транспортува́льниця.

ТРА́НТЫ *тільки мн. розм.* **1.** ганчі́р'я *с.*, лахмі́ття *с.*, шма́ття *с.*, шма́ти, вере́ття *с.*, дра́нтя *с.*, дра́нка *ж.*; **2.** *знев. (жіночі наряди)* ганчі́р'я *с.*

ТРАНШЭЕКАПА́ЛЬНІК *ч. техн.* траншеєкопа́ч.

ТРАНШЭ́Я *ж. військ. та ін.* транше́я.

ТРАПА́ЛЬНЫ *текст.* тіпа́льний; **~ная машы́на** тіпа́льна маши́на.

ТРАПА́ЛЬНЯ *ж.* тіпа́льня.

ТРАПА́ЛЬШЧЫК *ч.* тіпа́льник.

ТРАПА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* тіпа́льниця.

ТРАПА́ННЕ *с.* **1.** тіпа́ння; **2.** плеска́ння, поплі́скування, поплі́скування; **3.** рвання́, тріпа́ння, ша́рпання, метля́ння; **4.** зно́шування; обтрі́пування, обша́рпування; розтрі́пування, розша́рпування; **5.** чухра́ння, теліпа́ння; **6.** биття́, товчі́ння, лупцюва́ння, чухра́ння.

ТРАПА́НЫ 1. *дієприкм.* ті́паний, те́ртий; рва́ний; би́тий, то́вчений, лупцьо́ваний; **2.** *прикм. спец.* ті́паний, те́ртий; **т. лён** ті́паний (те́ртий) льон. — *Див. ще* **трапа́ць**.

ТРАПА́ЦЦА *недок.* **1.** *розм. (казати нісенітницю)* базі́кати, паля́кати, верзти́, розпатя́кувати, верзя́кати, ля́пати; **2.** *недок. пас.* тіпа́тися, те́ртися; рва́тися, тріпа́тися, ша́рпатися, метля́тися; зно́шуватися, обтрі́пуватися, обша́рпуватися, обті́пуватися; розтрі́пуватися, розша́рпуватися. — *Пор.* **трапа́ць 1, 3 — 4**.

ТРАПА́ЦЬ *недок.* **1.** *(льон, коноплі)* тіпа́ти, те́рти; **2.** *(лагідно погладжувати, постукувати рукою, пальцями)* плеска́ти, поплє́скувати, поплі́скувати; **т. па плячах** плеска́ти (поплє́скувати) по плеча́х; **т. каня́ па шы́і** плеска́ти (поплі́скувати) коня́ по ши́ї; **3.** *(про вітер)* рва́ти *(що)*, тріпа́ти *(що, чим)*, ша́рпати *(що, за що)*, метля́ти *(чим, що)*; **ве́цер трапа́ў кажушо́к** ві́тер рвав (ша́рпав, тріпа́в) кожушо́к; ві́тер метля́в кожушко́м; **4.** *(частим або неакуратним використанням робити якусь річ непридатною)* зно́шувати; обтрі́пувати, обша́рпувати, обті́пувати; розтрі́пувати, розша́рпувати; **т. бо́ты** зно́шувати (де́рти) чо́боти; **т. кні́гі** розтрі́пувати (розша́рпувати, рва́ти) книжки́; **5.** *розм. (іти велику відстань)* пе́ртися, чухра́ти, теліпа́ти; **6.** *(почати бити, утягувати ворога в часті бойові сутички)* би́ти, *(розм.)* товкти́, лупцюва́ти, лупи́ти, мотлоши́ти, чухра́ти; ◊ **т. языко́м** плеска́ти (моло́ти, теліпа́ти) язико́м; **т. не́рвы** ша́рпати не́рви *(кому)*, сота́ти не́рви *(з кого)*.

ТРА́ПЕЗА *ж. церк.* тра́пе́за; *(приміщення церк. — ще)* тра́пе́зна.

ТРАПЕ́ЗНІЧАЦЬ *недок. церк.* трапезува́ти.

ТРАПКА́Ч, -ча́ *ч.* **1.** кухо́нний рушни́к з торочка́ми; **2.** лупцюва́ння *с.*, биття́ *с. (кухонним рушником з торочками)*.

ТРАПЛО́ *с.* **1.** *текст.* тіпа́лка *ж.*, те́рниця *ж.*, те́рлиця *ж.*; **2.** *перен. розм.* базі́ка *ч. і ж.*, базі́кало *ч. і с.*

ТРАПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **ТРА́ПІЦЬ** *док.* **1.** улуча́ти, улучи́ти, потрапля́ти, потра́пити, попада́ти, попа́сти, уціля́ти, уці́лити; **~піць ка́менем у шы́бу** улу́чити (потра́пити, попа́сти, уці́лити) ка́менем у ши́бку; **2.** *(заходити, приходити, проникати тощо)* потрапля́ти, потра́пити, утрапля́ти, утра́пити, попада́ти, попа́сти, опиня́тися, опини́тися; натрапля́ти, натра́пити *(на кого, що)*; **~піць у дом** потра́пити (утра́пити, попа́сти) в дім (осе́лю); **~піць у небяспе́ку** опини́тися в небезпе́ці; **~піць у авія́цыю** потра́пити (утра́пити, попа́сти) в авіа́цію; **~піць на вясе́лле** потра́пити (утра́пити, попа́сти) на весі́лля; **ён ~піў на Далёкі Усхо́д** він потра́пив на Далекий Схід, він опини́вся на Дале́кому Схо́ді; **~піць на размо́ву** потра́пити (утра́пити, нагоди́тися) на розмо́ву; **~піць наго́й на патарча́ку** потра́пити (*ненароком:* натра́пити) ного́ю на сторчака́ (на сторча́к); **3.** *перен. (угадувати, влучно казати що-небудь)* улуча́ти, улу́чити, потрапля́ти [в ціль], потра́пити [в ціль], уціля́ти, уці́лити; **4.** *перен.* могти́, змогти́, поду́жувати, поду́жати, *(недок.)* упо́ратися *(з чим)*; **хіба́ ён ~піць стаць на но́гі?** хіба́ він змо́же (поду́жає) ста́ти на но́ги?; ◊ **~піць у ла́пы (ру́кі)** потра́пити (попа́сти) в лабе́ти, пійма́тися (упа́сти) в ла́пи; потра́пити (попа́сти) до рук; **тра́піць у тон** потра́пити в тон; **~піць на во́чы** потра́пити (наверну́тися) на о́чі; упа́сти у ві́чі (в о́чі); навину́тися на о́чі; **~піць у пераплёт** уско́чити в хале́пу (в кло́піт, у біду́); **~піць у нямі́ласць** упа́сти в неласку, відпа́сти ла́ски *(чиєї)*; **~піць па́льцам у не́ба** попа́сти (потра́пити) па́льцем у не́бо; **~піць у кіпцюры́ *(чые)*** потра́пити (попа́стися) в па́зурі (в кі́гті) *(кому, чиї)*; **~піць у па́стку** потра́пити (пійма́тися, попа́стися) в па́стку; **~піць у по́ле зро́ку** потра́пити (опини́тися) в по́лі зо́ру; ма́ти пе́ред очи́ма *(що)*, трима́ти в о́ці *(що)*; **~піў лысы на пляшывага** *присл.* обо́є рябо́є; яке́ ї́хало, таке́ й зди́бало;

які́й сам, таку́ взяв; зустрі́вся Яки́м з таки́м; **~піў у не́рат — ні ўзад ні ўпе́рад** *прик.* ні туди́ ні сюди́; **~піў як лі́сіца ў саладу́ху** *прик.* упа́в (уско́чив) у бі́ду (у ли́хо) [як ку́рка в борщ].

ТРА́ПНА *прислівн.* **1.** влу́чно, впра́вно, ці́лко; **2.** *перен.* вда́ло, влу́чно.

ТРА́ПНАСЦЬ *ж.* **1.** влу́чність; впра́вність, ці́лкість; **т. уда́ру** влу́чність уда́ру; **2.** *перен.* влу́чність; **т. сло́ва** влу́чність сло́ва.

ТРА́ПНЫ 1. влу́чний; *(про стрільця, гравця)* впра́вний, цілки́й; **т. ўдар** влу́чний уда́р; **т. страле́ц** впра́вний (цілки́й) стріле́ць; **2.** *перен.* влу́чний; **~нае сло́ва** влу́чне сло́во.

ТРАПЯТА́ННЕ *с.* **1.** тріпоті́ння, тріпота́ння, трепета́ння; тремті́ння, дрижа́ння; трі́пання; **2.** *(вогню, світла)* мерехті́ння, бли́мання, мигті́ння, миготі́ння; **3.** *(від хвилювання, неспокою, страху)* тремті́ння, дрижа́ння.

ТРАПЯТА́ЦЦА *недок.* **1.** тріпоті́ти, тріпота́ти, тріпота́тися, трепета́ти, трепета́тися; тремті́ти, дрижа́ти, ті́патися; *(здригатися)* трі́патися, стрі́пуватися; **~пе́чащца лі́сце асі́ны** тріпо́че (тремти́ть) ли́стя оси́ки; **ве́тразі ~пе́чуцца** вітри́ла тріпо́чуть (трепе́чуть); **у се́тцы ~та́лася рыба** у сі́тці тріпоті́ла (тріпота́ла, тріпота́лася) ри́ба; **2.** *(про вогонь, світло тощо)* мерехті́ти, бли́мати, мигті́ти, миготі́ти; *(трохи видніючись)* мрі́ти; **аге́ньчыкі ~пе́чуцца** во́гники мерехтя́ть (бли́мають, мигтя́ть, миготя́ть).

ТРАПЯТА́ЦЬ *недок.* **1.** тріпоті́ти, тріпота́ти, тріпота́тися, трепета́ти, трепета́тися; тремті́ти, дрижа́ти, ті́патися; *(чым)* трі́пати; *(здригатися)* трі́патися, стрі́пуватися; **на дрэ́вах ~та́ла жо́ўтае лі́сце** на дере́вах тріпоті́ло (тріпота́ло, тріпота́лося, тремті́ло, дрижа́ло) жо́вте ли́стя; **шпак ~пе́ча кры́льцамі** шпак тріпо́че (трі́пає) кри́льцями; **сцяг ~пе́ча** пра́пор тріпо́че (майори́ть); **2.** *(про вогонь, світло тощо)* мерехті́ти, бли́мати, мигті́ти, миготі́ти; **аго́нь ~пе́ча** во́гонь мерехти́ть (бли́має, мигти́ть, миготи́ть); **3.** *(бути охопленим хвилюванням, неспокоєм; відчувати страх перед кимось, чим-небудь)* тремті́ти, дрижа́ти *(перед ким-чим, при кому-чому)*; **т. ад шча́сця** тремті́ти із (від) ща́стя; **т. пе́рад нача́льнікам** тремті́ти пе́ред нача́льником (при нача́льникові).

ТРАПЯТКІ́ 1. тремтли́вий; *(який тремтить)* тремтя́чий; тріпотли́вий; *(про світло — ще)* мерехтли́вий, мигтю́чий, миготли́вий; **~ка́я асі́на** тремтли́ва оси́ка; **~ко́е святло́ ме́сяца** тремтли́ве (мерехтли́ве, миготли́ве) сві́тло мі́сяця; **~кі́я абды́мкі** тремтли́ві обі́йми; **~кі́я пачу́цці** тремтли́ві почуття́; **2.** *розм.* жва́вий, швидки́й, прудки́й, мото́рний, рухли́вий; *(про коня — ще)* баски́й, порски́й.

ТРАПЯТЛІ́ВА *прислівн.* тремтли́во, тремтя́че, тріпотли́во, мерехтли́во, тре́петно.

ТРАПЯТЛІ́ВЫ тремтли́вий; *(який тремтить)* тремтя́чий; тріпотли́вий; *(про світло — ще)* мерехтли́вий, мигтю́чий, миготли́вий. — *Пор.* **трапяткі́ 1**.

ТРАСІ́РАВАННЕ *с. у різн. знач.* трасува́ння.

ТРАСІ́РАВАНЫ трасо́ваний. — *Див. ще* **трасі́раваць**.

ТРАСІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* трасува́тися.

ТРАСІ́РАВАЦЬ *недок. і док. у різн. знач.* трасува́ти.

ТРАСІРО́ВАЧНЫ трасува́льний.

ТРАСІРО́ЎКА *ж. у різн. знач.* трасува́ння *с.*

ТРАСІ́РУЮЧЫ *прикм. військ.* трасува́льний; **~чая ку́ля** хвоста́та ку́ля.

ТРАСКАНІ́НА *розм. і* **ТРАСКАТНЯ́** *ж.* **1.** *(протяжне тріщання, шум і т. ін.)* тріскотня́, тріскотня́ва, тріскоті́ння *с.*, тріскота́ння *с.*; **2.** *перен. (нестримна балаканина; марнослів'я)* торохті́ння *с.*, ляща́ння *с.*

ТРАСКУ́Н, -на́ *ч.* **1.** *ент.* цвірку́н; **2.** *розм.* лю́тий (тріску́чий, скрипу́чий) моро́з.

ТРАСКУ́ХА *ж. розм. (той або та, хто багато, невпинно говорить)* торохті́й *ч.*, торохті́йка *ж.*, сокоту́ха *ж.*

ТРАСКУ́ЧЫ *прям., перен.* тріску́чий, тріскотли́вий; **т. маро́з** лю́тий (тріску́чий, скрипу́чий) моро́з; **~чая фра́за** тріску́ча фра́за.

ТРАСУ́ХА *ж. обл. і* **ТРАСУ́ЧКА** *ж. розм.* пропа́сниця; *(розм.)* лихома́нка, трясця́; *(обл.)* трясови́ця, зимни́ця.

ТРАСУ́ЧЫ труськи́й, тряски́й.

ТРА́СЦА *ж. розм.* пропа́сниця; *(розм.)* лихома́нка, трясця́; ◊ **адна́ т.** оди́н чорт (біс); **т. ў бок** чо́рта (ді́дька) ли́сого.

ТРА́СЦАВЫ пропа́сний, лихома́нковий.

ТРАСЦІ́ЛЬНЫ *текст.* сука́льний; **т. цэх** сука́льний цех.

ТРАСЦІ́ЛЬШЧЫК *ч. текст.* сука́льник.

ТРАСЦІ́ЛЬШЧЫЦА *ж. текст.* сука́льниця.

ТРАСЦІ́ЦЦА *недок. пас. текст.* сука́тися.

ТРАСЦІ́ЦЬ *недок.*, **СТРАСЦІ́ЦЬ** *док. текст.* сука́ти, зсука́ти.

ТРАСЯНІ́НА *ж.* **1.** *(дія)* трясі́ння *с.*, трусі́ння *с.*; **2.** *(хитання, гойдання під час їзди)* трясани́на, трясі́ння *с.*; **3.** *розм.* сва́рка, чва́ри, чва́ра, колотне́ча.

ТРАСЯ́НКА *ж.* **1.** *(суміш сіна й соломи, якою годують худобу)* мі́шанка; **2.** *лінгв. (мова, у якій штучно поєднано без дотримання літературних норм елементи різних мов)* су́ржик *ч.*

ТРА́ТА *ж.* **1.** *(дія)* ви́трата, витрача́ння *с.*; марнотра́та, гайнува́ння *с.*, марнува́ння *с.*, розтри́нькування *с.*; **т. ча́су** ви́трата *(неефективно — звичайно:* га́яння, гайнува́ння, марнува́ння) ча́су; **2.** ви́трата; **т. гро́шай** ви́трата гро́шей.

ТРАЎЛЕ́ННЕ[1] *с. техн.* тра́влення. — *Пор.* **траві́ць**[1].

ТРАЎЛЕ́ННЕ[2] *с. мор.* попуска́ння. — *Пор.* **траві́ць**[4].

ТРА́ЎЛЕНЫ[1] *техн.* **1.** *дієприкм.* тра́влений; **2.** *прикм.* тра́влений; **~нае срэ́бра** тра́влене сríбло; **т. ўзор** тра́влений узо́р (візеру́нок). — *Див. ще* **траві́ць**[1].

ТРА́ЎЛЕНЫ[2] *дієприкм. мор.* яки́й (що) попуска́вся, *(док.)* попу́щений. — *Див. ще* **траві́ць**[4].

ТРА́ЎМА *ж. мед., перен.* тра́вма; **псіхі́чная т.** психі́чна тра́вма; **бытава́я т.** побуто́ва тра́вма.

ТРАЎМІ́РАВАННЕ *с. мед., перен.* травмува́ння.

ТРАЎМІ́РАВАНЫ *мед., перен.* травмо́ваний. — *Див. ще* **траўмі́раваць**.

ТРАЎМІРАВАЦЦА *недок. пас. мед., перен.* травмуватися.

ТРАЎМІРАВАЦЬ *недок. і док. мед., перен.* травмувати.

ТРАЎНІК *ч.* **1.** *(напій)* травник; **2.** *(довідник лікарських рослин)* травник.

ТРАЎНІКАВЫ **1.** травниковий; **2.** травниковий. — *Пор.* **траўнік.**

ТРАФАРЭТ *ч.* **1.** *род.* **трафарэта** трафарет; **т. для роспісу сцен** трафарет для розмальовування стін; **2.** *род.* **трафарэту** *перен.* трафарет, шаблон, штамп; **т. выступлення** трафарет (шаблон) промови.

ТРАФАРЭТЧЫК *ч. спец.* трафаретник.

ТРАФАРЭТЧЫЦА *ж. спец.* трафаретниця.

ТРАХА *прислівн. розм.* трохи, трошки, трішки, ледве, ледь; **т. не...** мало (трохи, трошки, трішки; *розм.* замалим, мало-мало, трохи-трохи) не...; ◊ **т. што** мало не, замалим не, трохи не.

ТРАХАЦЦА *недок.*, **ТРАХНУЦЦА** *док. розм.* **1.** *(падати з розмаху, із силою) (док.)* брязнути, торохнутися, тарахнутися, гепнутися, гепнути, телепнутися; хряпнутися, хрьопнутися, хряснути; **2.** *(ударятися об що-небудь)* тарахнутися, торохнутися *(об що, в що).*

ТРАХАЦЬ *недок.*, **ТРАХНУЦЬ** *док. розм.* **1.** *(сильно стукати)* тарахкати, тарахнути, торохкати, торохати, торохнути, трахкати; *(розм.)* хряпати, хряпнути, хрьопати, хрьопнути, хряскати, хряснути; **2.** *(стріляти; створювати різкий звук під час пострілу)* тарахкати, тарахнути, торохкати, торохати, торохнути, трахкати, трахнути; бахкати, бахнути; **3.** *(убивати, застрелювати)* пристрелювати, пристрелити, пристрілити; *(розм.)* рішати, порішити; **4.** *(пити — про алкогольні напої)* дудлити, *(док.)* хильнути, дмухнути.

ТРАХЕЙНАДЫХАЛЬНЫЯ *імен. мн. зоол.* трахейнодишні.

ТРАХЕЯ *ж. анат., зоол., бот.* трахея.

ТРАЦІЦЦА *недок.* **1.** *(гроші, кошти й т. ін.)* витрачатися; *(розм.)* тратитися, утрачатися; **2.** утрачатися, утратитися; марнотратитися; **т. лёгкасць рухаў** утрачається легкість рухів; **збожжа т.** збіжжя марнотратиться; **3.** *пас.* витрачатися, тратитися; марнотратитися, гайнуватися, марнуватися, розтринькуватися; утрачатися, губитися.

ТРАЦІЦЬ *недок.* **1.** витрачати, тратити; *(неефективно, без пуття)* марнотратити, гайнувати, марнувати, *(розм.)* розтринькувати; **т. грошы** витрачати гроші; **т. час** витрачати (*неефективно — звичайно:* гаяти, гайнувати, марнувати) час; **2.** утрачати; *(рідко)* страчувати, губити; **т. сяброў** утрачати (позбуватися) друзів; **т. зрок** утрачати зір; **т. здароўе** утрачати здоров'я; **т. аўтарытэт** утрачати авторитет; **т. маёмасць** утрачати майно; **т. логіку гаворкі** губити (утрачати) логіку розмови; ◊ **т. глебу пад нагамі** утрачати грунт під ногами; **скупы два разы т.** *присл.* скупий двічі тратить; скупий двічі платить, а ледачий (а дурний) двічі робить.

ТРАЦЯК, -ка *ч.* **1.** *(про тварину)* триліток; третяк; **2.** *розм. заст.* третина *ж.*

ТРАЦЯЧКА *ж. (про тварину)* триліток *ч.*

ТРАШЧОТАЧНЫ *[який (що) стосується тріскачки]* тріскачки *(род. в.)*; **~ныя гукі** звуки тріскачки (деренчала, торохкала).

ТРАШЧОТКА *ж.* **1.** *(пристрій, за допомогою якого створюють тріск, шум і т. ін.)* тріскачка; *(розм.)* деренчало *с.*, торохкало *с.*; **2.** *перен. розм. [той (та), хто багато, без упину говорить]* торохтій *ч.*, торохтійка *ж*, сокотуха *ж.*; **3.** *техн.* тріскачка.

ТРАШЧЭННЕ *с. текст.* сукання.

ТРАЯК, -ка *ч.* **1.** трійник; **2.** *розм. (три рублі)* троячка *ж.*

ТРАЯНКА *ж.* **1.** *розм. (предмет, який має однакові частини або складається з трьох однакових частин)* трійчатка; **2.** *обл.* борошняна суміш гречки, пшениці та ячменю; **3.** *обл. кул.* страва з пшеничного борошна, яєць, солодкого молока, у яку вмочають млинці.

ТРОЙНІ *тільки мн. (вила з трьома зубами)* трійчаки, трійчата.

ТРОЙЧЫ *прислівн.* тричі.

ТРОМБ[1], *род.* **тромба** *ч. мед.* тромб.

ТРОМБ[2], *род.* **тромбу** *ч. метеор.* тромб.

ТРОМБАЎТВАРЭННЕ *с. мед.* тромбоутворення.

ТРОМКАННЕ *і* **ТРЭНЬКАННЕ** *с. розм.* тринькання; бренькання. — *Пор.* **тромкаць.**

ТРОМКАЦЬ *і* **ТРЭНЬКАЦЬ** *недок.*, **ТРОМКНУЦЬ** *док. однокр. розм.* тринькати, тринькнути, *(недок.)* триндикати; *(на струнному, щипковому інструменті — ще)* бренькати, бренькнути, *(недок. підсил.)* бренькотати, бренькотіти.

ТРОНКІ *тільки мн. (ножа, виделки тощо)* колодочка *ж.*, колодка *ж.*

ТРОП[1] *ч. літ.* троп.

ТРОП[2]: **збіцца (збіць) з тропу** збиватися (збити) з пантелику (з плигу, з пливу), спантеличуватися (спантеличитися).

ТРОХАКТОВЫ *театр.* трьохактний, на три дії.

ТРОХБАКОВЫ **1.** трибічний, тристоронній; **~вая забудова** трибічна (тристороння) забудова; **2.** *(з участю трьох сторін)* тристоронній; **~вае пагадненне** тристороння угода.

ТРОХБОР'Е *с. спорт.* триборство.

ТРОХВОКІС, -су *ч. хім.* триокис, триоксид.

ТРОХВОСЕВЫ тривісний, трьохосьовий.

ТРОХВУГОЛЬНІК *ч.* трикутник; **прамавугольны т.** прямокутний трикутник.

ТРОХВУГОЛЬНЫ трикутний; **~ная прызма** трикутна призма.

ТРОХВЫМЕРНАСЦЬ *ж.* тривимірність.

ТРОХВЫМЕРНЫ *спец. (з трьома вимірами)* тривимірний, тривимировий.

ТРОХГАДОВЫ *у різн. знач.* трирічний, трилітній; **~вае навучанне** трирічне навчання; **т. запас сыравіны** трирічний запас сировини; **т. хлопчык** трирічний (трилітній) хлопчик.

ТРОХГАЛОВЫ **1.** триголовий; **т. змей** триголовий змій; **2.** *архіт.* триверхий, з трьома банями (куполами), *(поез.)* триголовий.

ТРОХГОДДЗЕ *с.* трирїччя, триліття.

ТРОХГОДКА *ж.* **1.** *розм.* триліток *ч.*; **2.** *(розраховане на три роки)* трирічка.

ТРОХГРА́ННЫ *мат.* тригра́нний.
ТРОХДЗЁННЫ триде́нний.
ТРО́ХІ *прислівн.* тро́хи.
ТРОХКАЛЯРО́ВЫ *див.* **трохко́лерны**.
ТРОХКАНТО́ВЫ тригра́нний.
ТРОХКО́ЛАВЫ триколі́сний; **т. веласіпе́д** триколі́сний велосипе́д.
ТРОХКО́ЛЕРНЫ *і* **ТРОХКАЛЯРО́ВЫ** трико́лірний, триба́рвний; **т. сцяг** трико́лірний (триба́рвний) пра́пор.
ТРОХКУ́ПАЛЬНЫ *архіт.* триве́рхий, з трьома́ ба́нями (ку́полами), *(поез.)* триголо́вий; **~ная царква́** триве́рха [з трьома́ ба́нями (ку́полами)] це́рква.
ТРОХЛО́ПАСЦЕВЫ трилопате́вий.
ТРОХМА́ЧТАВЫ *мор.* трищо́гловий.
ТРОХМЕ́РНЫ **1.** *спец.* триви́мірний, тривимі-ро́вий; **~ная дэта́ль** триви́мірна (тривиміро́ва) дета́ль; **2.** *муз.* тридо́льний; **т. такт** тридо́льний такт.
ТРОХПАКАЁВЫ трикімна́тний; **~вая кватэ́ра** трикімна́тна кварти́ра.
ТРОХПА́ЛЬЦЫ трипа́лий.
ТРОХПЕ́РСЦЕ *с. рел.* трипе́рстя.
ТРОХПО́ЛЛЕ *с. і* **ТРОХПО́ЛКА** *ж. с.-г. розм.* трипі́лля *с.*
ТРОХПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* трипелюстко́вий.
ТРОХРАДКО́ЎЕ *с. літ.* три́вірш *ч.*
ТРОХРА́ДНЫ триря́дний.
ТРОХРУБЛЁВЫ **1.** *(про грошову одиницю Росії до 1917 р. та СРСР)* яки́й (що) ко́штує три карбо́ванці; **2.** *(про грошові одиниці Російської Федерації та Республіки Білорусь)* яки́й (що) ко́штує три ру́блі; ва́ртістю три ру́блі.
ТРОХРУБЛЁЎКА *ж. розм.* троя́чка.
ТРОХСЛАЁВЫ тришаро́вий.
ТРОХСОТГАДО́ВЫ трьохсотрі́чний, трьохсотлі́тній.
ТРОХСОТГО́ДДЗЕ *с.* трьохсотрі́ччя, трьохсотлі́ття.
ТРОХСО́ТЫ трьохсо́тий.
ТРОХСТВО́РКАВЫ тристу́лковий.
ТРОХСТУПЕ́НЬЧАТЫ *(який складається з трьох частин)* триступі́нчастий, триступі́нчатий.
ТРОХТА́КТАВЫ *і* **ТРОХТА́КТНЫ** *муз., техн.* трита́ктовий.
ТРОХТЫДНЁВЫ тритижне́вий.
ТРО́ХУ *прислівн. розм.* тро́хи.
ТРОХХВО́СТКА *ж. розм.* трихві́стка.
ТРОХЦАЛЁВЫ тридюймо́вий; **~вая до́ска** тридюймо́ва до́шка.
ТРОХЦАЛЁЎКА *ж. розм.* тридю́ймівка.
ТРО́ШАЧКІ *прислівн. розм.* трі́шечки.
ТРО́ШКІ *і* **ТРО́ШКУ** *(розм.) прислівн.* тро́шки, трі́шки.
ТРО́ШЧАНЫ *текст.* су́каний.
ТРУБА́ *ж.* **1.** труба́; *(розм.)* ру́ра; *(для диму)* дима́р *ч.*, *(розм.)* бо́вдур *ч.*; *(над дахом — ще)* ко́мин *ч.*; **вадаправо́дная т.** водопрові́дна (водогі́нна) труба́; **т. тэлеско́па** труба́ телеско́па; **фало́піева т.** *анат.* фалло́пієва труба́; **2.** *(музичний інструмент)* су́рма́, труба́; **гра́ць на ~бе́** гра́ти на су́рмі; **3.** *мисл.* *(лисячий хвіст)* хвіст *ч.*; **4.** *безос. у знач. прис. (погибель кому-чому)* гапли́к *ч.*, каю́к *ч.*, труба́; ◊ **іерыхо́нская т.** єрихо́нська труба́; **вылецець у ~бу́** ви́летіти в трубу́, збанкрутува́ти; **хвост ~бо́й** хвіст трубо́ю; **прайшо́ў [праз] аго́нь, ваду́ і ме́дныя ~бы** пройшо́в крізь вого́нь і во́ду; був і на коні́, і під коне́м (на во́зі й під во́зом, у сту́пі й за сту́пою); пройшо́в Крим і Рим.
ТРУБАЗВА́РАЧНЫ *спец.* трубозва́рювальний.
ТРУБАЛІЦЕ́ЙНЫ *мет.* труболива́рний.
ТРУБАЛІЦЕ́ЙШЧЫК *ч.* труболива́рник, труболива́р.
ТРУБАПРАВО́Д *ч. техн.* трубопро́від.
ТРУБАПРАВО́ДЧЫК *ч.* трубопрові́дник.
ТРУБАПРАКА́ТНЫ *мет.* трубопрока́тний.
ТРУБАПРАКА́ТЧЫК *ч.* трубопрока́тник.
ТРУБАЎКЛА́ДЧЫК *ч.* трубоуклада́ч.
ТРУБІ́ЦЬ[1] *недок.*, **СТРУБІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(багато й жадібно їсти)* умина́ти, ум'я́ти, трощи́ти, строщи́ти, *(багато, усе)* потрощи́ти; убира́ти, убра́ти, *(док.)* укла́сти; **2.** марнотра́тити, гайнува́ти, згайнува́ти; марнува́ти, змарнува́ти; *(про час — ще)* га́яти; зга́яти; **струбі́ць бага́цце** згайнува́ти (змарнува́ти) бага́тство; **струбі́ць час** згайнува́ти (змарнува́ти, зга́яти) час.
ТРУБІ́ЦЬ[2] *недок.* **1.** сурми́ти, труби́ти; **т. у трубу́** сурми́ти в су́рму́ (трубу́), труби́ти в су́рму́ (трубу́); **2.** *перен. (розповсюджувати чутки)* труби́ти, дзвони́ти, роздзво́нювати, розтру́блювати; ◊ **т. на ўвесь свет** труби́ти на весь світ; [у всі дзво́ни] дзвони́ти.
ТРУ́БКА *ж. у різн. знач.* тру́бка; **гу́мавая т.** гу́мова тру́бка; **тэлефо́нная т.** телефо́нна тру́бка; слу́хавка; **тэлевізі́йная т.** телевізі́йна тру́бка.
ТРУБКАВА́ТЫ *див.* **трубча́сты**.
ТРУБКАКРУ́Т *ч. ент.* трубкове́рт.
ТРУБЧА́СТЫ *і* **ТРУБКАВА́ТЫ** трубча́стий.
ТРУ́ДЗІЦЬ *недок.*, **СТРУ́ДЗІЦЬ** *док. розм.* натру́джувати, натруди́ти, *(про багато, про все)* понатру́джувати; струди́ти; *(роботою — ще)* спрацьо́вувати, спрацюва́ти; *(ноги ходою — ще розм.)* підто́птувати, підтопта́ти.
ТРУНА́ *ж.* труна́, домови́на; ◊ **увагна́ць у ~ну** загна́ти в моги́лу (в гріб, на той світ, у я́му); **хоць у ~ну́ кладзі́** хоч живи́й (живце́м) у я́му лізь; хоч умира́й; **да ~ны́ по́мніць** до [са́мої] сме́рті (аж до сме́рті) пам'ята́ти.
ТРУС[1], *род.* **труса́** *ч.* кріль; *(розм.)* тру́сик.
ТРУС[2], **-у** *ч. розм.* землетру́с, трус.
ТРУС[3], **-а** *ч. розм.* боягу́з, страхополо́х; *(розм.)* страхопу́д.
ТРУСАВО́Д *і* **ТРУСАГАДО́ВЕЦ, -до́ўца** *ч.* кролівни́к.
ТРУСАГАДО́ЎЛЯ *ж.* кролівни́цтво *с.*
ТРУСАГАДО́ЎЧЫ кролівни́цький.
ТРУ́СІК *ч. змениш.* кро́лик.
ТРУСІ́НЫ кроля́чий, кро́ликовий.
ТРУСІ́ХА *і* **ТРУ́СКА** *ж.* кроли́ця.
ТРУСКА́ЛКІ *мн.* полуни́ці, *(одн.)* **труска́лка** *ж.* полуни́ця.
ТРУСЯНЯ́ *і* **ТРУСЯНЁ, -ня́ці** *с.* кроленя́.
ТРУСЯ́ТНІК *ч.* кроля́тник, крільча́тник.

ТРУСЯ́ЦІНА *ж.* кроля́тина.

ТРУ́ТНЕВЫ *ент.* тру́тнів.

ТРУТНЁЎКА *ж. ент.* трутівка, тру́тнева ма́тка.

ТРУХ, *род.* **тру́ху** *ч. розм.* дрібна́ рись.

ТРУХА́ *ж. розм.* **1.** по́терть; *(розм.)* потеру́ха; *(деревна)* порохня́, порохно́ *с.*; *(залишки перегнилого дерева й т. ін.)* трухля́вина, трухля́тина; **2.** *перен. (що-небудь нікчемне)* порохня́, порохно́ *с.*

ТРУ́ХАМ *див.* **трушко́м**.

ТРУ́ХАЦЬ *недок. розм.* тю́пати, трю́хати, трю́хикати, бігти підтюпцем [*розм.* підтю́пки, тю́пким, тюпце́м; *(про коня — ще)* труськом, *(обл.)* трухце́м].

ТРУ́ЦЕНЬ, *род.* **тру́тня** *ент., перен.* тру́тень.

ТРУЦІ́ЦЦА *недок.* **1.** *(прийняти отруту)* труї́тися; **2.** *пас.* труї́тися, отру́юватися.

ТРУЦІ́ЦЬ *недок.* труї́ти, отру́ювати; **т. мух** труї́ти мух; **т. жыццё** отру́ювати життя́.

ТРУ́ЧАНЫ 1. *дієприкм.* тру́єний, *(док.)* ви́труєний; **2.** *у знач. прикм.* тру́єний; **т. тарака́н** тру́єний тарга́н. — *Див. ще* **труці́ць**.

ТРУ́ШАНКА *ж. (суміш сіна й соломи, якою годують худобу)* мі́шанка. — *Пор.* **трасі́нка 1**.

ТРУШКО́М *і* **ТРУ́ХАМ** *прислівн.* підтюпцем; *розм.* підтю́пки, тю́пки, тюпце́м; *(про коня — ще)* труськом, *(обл.)* трухце́м.

ТРУШО́К, -шку́ *ч. розм.* дрібна́ рись.

ТРУШЧО́БА *ж* **1.** *(труднопрохідне місце)* не́трі *мн.*, не́трища *мн.*, *(у лісі — ще)* ха́щі *мн.*, ха́ща; **2.** глушина́; [глухи́й] за́куток; *(розм.)* заку́тина, за́кутень *ч.*; **3.** *(про частину міста)* не́трі *мн.*, не́трища *мн.*

ТРУШЧО́БНЫ 1. не́тряний; ха́щовий; **2.** глухи́й; закутко́вий, заку́тній; **3.** не́тряний.

ТРУ́ШЧЫЦЦА *недок. звор., пас. розм.* трощи́тися.

ТРУ́ШЧЫЦЬ *недок.*, **СТРУ́ШЧЫЦЬ** *док. розм.* трощи́ти, строщи́ти, потрощи́ти; **т. шкло** трощи́ти скло.

ТРЫ, *род.* **трох** три; **т. рублі́ а)** *(про грошову одиницю Росії до 1917 р. та СРСР)* три карбо́ванці; **б)** *(про грошові одиниці Російської Федерації та Республіки Білорусь)* три рублі́; **павялі́чыць у т. разы́** збільшити втри́чі (в три ра́зи); ◊ **да трох не гавары́** не жарту́й *(з ким, з чим)*; пога́ні (лихі́) жа́рти *(з ким, з чим)*; **гнуць (гну́цца) у т. пагі́белі** гну́ти (гну́тися) в три поги́белі (в дугу́, як дуга́); **т. чвэ́рці да сме́рці** на тонку́ пря́сти; три чи́сниці до сме́рті; на ла́дан ди́хати; душа́ на плечі (на раме́ні); **уваткну́ць сваé т. гро́шы** устроми́ти (упхну́ти) [свого́] но́са; **заблудзі́ць у трох со́снах (хво́ях)** на чи́стому заблуди́ти; се́ред села́ доро́ги не знайти́; *(присл.)* зблуди́в межи́ ха́тою й комо́рою; **злупі́ць т. шку́ры** зде́рти (злупи́ти) шку́ру (дві, три шку́ри), оббілува́ти *(кого)*.

ТРЫАДЗІ́НСТВА *с. книжн.* трие́дність; **драматы́чнае т.** *літ.* драмати́чна трие́дність.

ТРЫАДЗІ́НЫ *книжн.* триєди́ний.

ТРЫБУ́Х, -ха́ *ч.* **1.** *розм.* шлу́нок; **2.** *ірон.* че́рево *с.*, пу́зо *с.*; ◊ **з усі́мі ~ха́мі** з усі́м по́трухом, геть з усі́м; з усіма́ мана́тками (бе́бехами).

ТРЫБУХА́ТЫ *розм.* черева́тий, пуза́тий.

ТРЫБУХА́Ч, -ча́ *ч. розм.* черева́нь, пуза́нь.

ТРЫБУХІ́ *зб. тільки мн.* те́льбухи, *(рідше)* те́льбух *ч.*

ТРЫБУШЫ́ЦЬ *недок. розм.* **1.** рва́ти *(що)*; *(розм.)* термо́сити, то́рсати *(що)*, ша́рпати *(що, за що)*; розтру́шувати, розрива́ти; **т. снапы́** розтру́шувати снопи́; **т. то́рбу** термо́сити (ша́рпати, розрива́ти) то́рбу; **2.** па́трати; **т. ку́рыцу** па́трати ку́рку; **3.** *перен. (робити обшук)* труси́ти.

ТРЫВА́ЛА *прислівн.* міцно, три́вко. — *Пор.* **трыва́лы 1**.

ТРЫВА́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** міцність, три́вкість; **2.** стійкість; **3.** витрива́лість, стійкість, непохи́тність, завзя́тість; **4.** трива́лість, міцність; **5.** три́вність, пожи́вність, си́тність.

ТРЫВА́ЛЫ 1. *(надійний)* міцни́й, тривки́й; **~лая апо́ра** міцна́ (тривка́) опо́ра; **2.** стійки́й; **~лая фа́рба** стійка́ фа́рба; **3.** витрива́лий, стійки́й, непохи́тний; завзя́тий; **т. хара́ктар** стійки́й (завзя́тий) хара́ктер; **т. чалаве́к** непохи́тна (стійка́) люди́на; **4.** трива́лий, міцни́й; **т. мір** міцни́й (трива́лий) мир; **~лыя су́вязі** міцні́ (трива́лі) зв'язки́; **5.** *розм. (про їжу)* три́вни́й, пожи́вний, си́тний; **~лае сне́данне** три́вни́й (пожи́вний, си́тний) сніда́нок.

ТРЫВА́ЛЬНЫ *грам.* видови́й.

ТРЫВА́ННЕ[1] *с.* терпі́ння, ви́тримка *ж.* — *Пор.* **трыва́ць 1**.

ТРЫВА́ННЕ[2] *с. грам.* вид. *ч.*; **зако́нчанае т.** доко́наний вид; **незако́нчанае т.** недоко́наний вид.

ТРЫВА́ЦЬ *недок.* **1.** терпіти, *(рідше)* витерплювати; витри́мувати, *(рідше)* виде́ржувати; **было́ балю́ча, але́ ён ~ва́ў** було́ бо́ляче, але́ він терпі́в (витри́мував); **т. не магу́ хлусні́** терпіти не мо́жу брехні́; **2.** *(зберігатися)* трива́ти; **спако́й ~ва́ў нядо́ўга** спо́кій трива́в недо́вго; **3.** *(зберігати придатність)* витри́мувати, *(рідше)* виде́ржувати; трима́тися, *(рідше)* держа́тися; служи́ти; **страха́ ~ва́ла ўжо дзеся́ты год** дах витри́мував (трима́вся) уже́ деся́тий рік.

ТРЫВУГО́ЛКА *ж. (головний убір)* трику́тний капелю́х.

ТРЫВУ́ШЧЫ *розм.* ду́же витрива́лий; **т. чалаве́к** ду́же витрива́ла люди́на.

ТРЫ́ЗНЕННЕ *с.* **1.** *у різн. знач.* ма́рення, ма́ячення, маячня́ *ж.*, маячі́ння; **т. хво́рага** ма́рення (ма́ячення, маячня́, маячі́ння) хво́рого; **2.** мрі́я *ж.*, мрі́ї, ма́рення; **т. каха́ннем** мрі́ї про коха́ння, ма́рення коха́нням.

ТРЫ́ЗНІЦЦА *недок.*, **ПРЫТРЫ́ЗНІЦЦА** *док.* увижа́тися, приви́джуватися, приви́дітися; *(про неприємне — ще розм.)* верзти́ся, приверзти́ся; *(про звуки док.)* почу́тися.

ТРЫ́ЗНІЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* ма́рити, мая́чи́ти; **хво́ры ~ніў** хво́рий ма́рив (мая́чив); **т. му́зыкай** ма́рити му́зикою; **2.** мрі́яти, ма́рити.

ТРЫМА́ЛЬНІК *ч.* **1.** вла́сник, *(рідше)* держа́льник, держа́тель; **т. а́кцый** вла́сник а́кцій; **2.** *(пристрій для тримання чого-небудь)* трима́ч; **т. для станка́** трима́ч для верста́та.

ТРЫМА́ЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* трима́ти, *(рідше)* держа́ти; **т. лы́жку** трима́ти ло́жку; **каршу́н ~ма́ў у дзю́бе кураня́** ко́ршак (шулі́ка,

кібець) трима́в у дзьо́бі курча́; **плаці́на ~ма́е ваду́** гре́бля трима́є во́ду; **т. хво́рага ў пасце́лі** трима́ти хво́рого в лі́жку (в посте́лі); **т. у цяпле́** трима́ти в теплі́; **т. зая́ву цэ́лы ме́сяц** трима́ти зая́ву ці́лий мі́сяць; **т. ру́кі над галаво́й** трима́ти ру́ки над голово́ю; **т. рэ́чы ў пара́дку** трима́ти ре́чі в поря́дку; **т. гро́шы ў ашчадба́нку** трима́ти гро́ші в ощадба́нку; **т. саба́ку** трима́ти соба́ку (пса); **т. кватара́нтаў** трима́ти квартира́нтів; **т. пад падазрэ́ннем** бу́ти під підо́зрою; **страху́ ~ма́юць бэ́лькі** дах трима́ють ба́лки (бруси́); **ствол ~ма́е на сабе́ галлё і ліс́ты** сто́вбур трима́є на со́бі гі́лля й ли́стя; **т. пад а́рыштам** трима́ти під аре́штом; **т. у рука́х ула́ду** трима́ти в рука́х вла́ду; **2.** утри́мувати; **т. сям'ю́** утри́мувати роди́ну (сім'ю́); **3.** пово́дитися; **уме́ць т. сябе́ сяро́д людзе́й** умі́ти трима́ти себе́ се́ред люде́й; **4.** *(про іспит)* склада́ти; ◊ **т. язы́к за зуба́мі (на пры́вязі)** трима́ти (держа́ти) язи́к за зуба́ми (на за́шморзі); **т. ву́ха во́стра** пильнува́ти; бу́ти обере́жним; стерегти́ся; бу́ти на сторо́жі; **т. у по́лі зро́ку** трима́ти (ма́ти) в по́лі зо́ру; ма́ти пе́ред очи́ма; трима́ти в о́ці; **т. сло́ва** доде́ржувати (дотри́мувати) сло́ва; **т. у абцуга́х** трима́ти в леща́тах (у лабе́тах); **т. у ра́мках** трима́ти в ме́жах; **т. у чо́рным це́ле** не дба́ти за (про) *(кого)*; занедба́ти, занеха́яти *(кого)*; **т. сябе́ ў рука́х** трима́ти (держа́ти) себе́ в рука́х; панува́ти над собо́ю; **т. у рука́х** *(каго)* ма́ти (трима́ти, держа́ти) в рука́х (у жме́ні, у кулаці) *(кого)*; до рук прибра́ти *(кого)*; **т. руку́** *(чыю)* тягти́ ру́ку *(за ким)*; тягти́ *(за кого)*; бу́ти на бо́ці *(кого)*, на *(чиєму)* бо́ці; трима́ти *(з ким)*; стоя́ти *(за ким, за кого)*; **т. нос па ве́тры** трима́ти (держа́ти) но́са за ві́тром; лови́ти но́сом, куди́ ві́тер віє (дме); **т. у во́жыкавых рукаві́цах** *(каго)* трима́ти (держа́ти) в [тісни́х, цупки́х] шо́рах (у лабе́тах, у леща́тах) *(кого)*; **т. хвост пісталє́там** трима́ти (держа́ти) хвіст уго́ру (хвоста́ вго́ру); трима́ти (держа́ти) хвоста́ бу́бликом; **т. у кі́пцях** трима́ти (держа́ти) в па́зурах; **т. ле́йцы ў рука́х** трима́ти (держа́ти) ві́жки (кермо́, стерно́) в рука́х.

ТРЫМЦЕ́ННЕ *с.* **1.** тріпоті́ння, тріпота́ння, трепета́ння; тремті́ння, дрижа́ння; трі́пання; **2.** *(про вогонь, світло)* мерехті́ння, бли́мання, мигті́ння, миготі́ння; **3.** *(перед ким-чим)* тремті́нння, дрижа́ння; **4.** горі́ння.

ТРЫМЦЕ́ЦЬ *недок.* **1.** тріпоті́ти, тріпота́ти, тріпота́тися, трепета́ти, трепета́тися; тремті́ти, дрижа́ти, ті́патися; трі́патися, стрі́пуватися; **~ця́ць лі́сты асі́н** тріпо́че (тремти́ть, дрижи́ть) ли́стя оси́к; **т. ад стра́ху** тремті́ти (дрижа́ти, ті́патися) зі (від) страху́; **~ці́ць сэ́рца** тріпо́че (трепе́че, тремти́ть, дрижи́ть, ті́пається) се́рце; **го́лас ~це́ў** го́лос тремті́в (дрижа́в); **2.** *(про вогонь, світло)* мерехті́ти, бли́мати, мигті́ти, миготі́ти; **3.** *перен.* **(перад кім-чым)** тремті́ти, дрижа́ти *(перед ким-чим, при кому-чому)*; **т. пе́рад нача́льнікам** тремті́ти (дрижа́ти) пе́ред нача́льником (при нача́льникові); **4.** *(від припливу крові)* паші́ти, горі́ти; **твар ~ці́ць** обли́ччя (лице́) паши́ть (гори́ть).

ТРЫНО́ЖКА *ж.* тага́н *ч.*, тагане́ць *ч.*, тагано́к *ч.*

ТРЫПУ́ТНІК, -ку *ч. бот.* подоро́жник.

ТРЫПУ́ТНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* подоро́жникові.

ТРЫСНЕ́Г, -нягу́ *ч. бот.* очере́т; *(цукровий)* трости́на *ж.*; **цукро́вы т.** цукро́ва трости́на.

ТРЫСНЯГО́ВЫ очере́тяний; трости́нний, *(рідко)* тростино́вий, тростяни́й; **т. за́раснік** очере́тяні за́рості; **т. цу́кар** трости́нний цу́кор.

ТРЫСЦЕ́НЬ *і* **ТРЫСЦЕ́Н** *ч. розм.* тристі́нна прибудо́ва.

ТРЫСЦЁ *зб. с. бот.* очере́т *ч.*; *(цукрова)* трости́на *ж.*

ТРЫСЦІ́НА *ж.* *(стебло очерету)* очерети́на, очерети́нка; **вы́рваць ~ну** ви́рвати очерети́ну (очерети́нку).

ТРЫСЦІ́НКА *ж.* **1.** *(стеблинка очерету)* очерети́на, очерети́нка; **2.** *(тоненька паличка для опертя під час ходи)* трости́нка, па́личка, ціпо́к *ч.*; **3.** *(у берді — планка)* ли́ства.

ТРЫСЦЯ́НКА *ж. бот.* тростяни́ця.

ТРЫЦЦАЦІГАДО́ВЫ тридцятирі́чний, тридцятилі́тній.

ТРЫЦЦАЦІГО́ДДЗЕ *с.* тридцятирі́ччя, тридцятилі́ття.

ТРЫЦЦАЦІДЗЁННЫ тридцятиде́нний.

ТРЫЦЦАЦІМІНУ́ТНЫ тридцятихвили́нний.

ТРЫЦЦАЦІРУБЛЁВЫ 1. *(про грошову одиницю Росії до 1917 р. та СРСР)* яки́й (що) ко́штує три́дцять карбо́ванців, ва́ртістю три́дцять карбо́ванців; **2.** *(про грошові одиниці Російської Федерації та Республіки Білорусь)* яки́й (що) ко́штує три́дцять рублі́в, ва́ртістю три́дцять рублі́в.

ТРЫ́ЦЦАЦЬ три́дцять; ◊ **прада́ць за т. срэ́бранікаў** прода́ти за три́дцять срібнякі́в (срібляків, срібля́ників).

ТРЭМАЛА́НДА *прислівн. муз.* тремола́ндо.

ТРЭМАЛІ́РАВАЦЬ *недок. муз.* тремолюва́ти.

ТРЭ́НЕР *ч. спорт.* тре́нер.

ТРЭНІРАВА́НАСЦЬ *ж.* натрено́ваність, трено́ваність; ви́муштруваність.

ТРЭНІРАВА́НЫ *і* **ТРЭНІРО́ВАНЫ 1.** *дієприкм.* трено́ваний, *(док.)* натрено́ваний, ви́тренуваний; **2.** *у знач. прикм.* натрено́ваний, трено́ваний; ви́муштруваний. — *Див. ще* **трэнірава́ць**.

ТРЭНІРАВА́ЦЦА *недок. звор., пас.* тренува́тися.

ТРЭНІРАВА́ЦЬ *недок.* тренува́ти; **т. гімна́стаў** тренува́ти гімна́стів; **т. па́мяць** тренува́ти па́м'ять.

ТРЭНІРО́ВАНЫ *див.* **трэніравá́ны**.

ТРЭНІРО́ВАЧНЫ тренува́льний.

ТРЭНІРО́ЎКА *ж.* тренува́ння *с.*; **т. па пла́ванню** тренува́ння з пла́вання; **т. па́мяці** тренува́ння па́м'яті.

ТРЭ́ННЕ *с.* тертя́; **т. аднаго́ кава́лка сухо́га дрэ́ва аб другі́** тертя́ одного́ шматка́ сухо́го де́рева об дру́гий; **т. ў машы́нах** тертя́ в маши́нах; **каэфіцые́нт ~ння** коефіціє́нт тертя́.

ТРЭ́НЧЫК *ч. спец.* ремiне́ць, *(зменш.)* ремі́нчик *(для прикріплення сідельних сумок, ременя гвинтівки тощо)*.

ТРЭ́НЬКАННЕ *див.* **тро́мканне**.

ТРЭ́НЬКАЦЬ *див.* **тро́мкаць**.

ТРЭ́СЦІ *недок.* **1.** *у різн. знач.* трясти́, труси́ти;

(смикати) тіпати; термосити, торсати; **т. яблыню** трясти (трусити) яблуню; **нас ~сла на калёсах** *безос.* нас трясло на возі; **т. галавой** трясти (трусити) головою; **машына трасе** машина трясе; **яго ад холаду ~сла** *безос.* його з (від) холоду трясло (трусило, тіпало, колотило); **яго трасе ад страху** *безос.* його трясе (трусить, тіпає, колотить) зі (від) страху; **2.** *(каго-што: здійснювати обшук)* трусити; ◊ **латамі т.** ходити в лахмітті (в дранті).

ТРЭСЦІСЯ *недок.* трястися, труситися; *(від струсання)* двигтіти; *(тремтіти, здригатися)* тіпатися; **т. ад смеху** трястися (труситися) зі (від) сміху; **тры дні тросся на калёсах** три дні трясся на возі; **т. ад страху** трястися (труситися, тіптися) зі (від) страху; **т. над кожнай капейкай** труситися над кожною копійкою; **т. над дзіцём** труситися над дитям (над дитиною); ◊ **паджылкі трасуцца** *(у каго)* жижки трусяться (дрижать) *(у кого).*

ТРЭСЬ *виг. розм.* хрясь, хрусь, трісь.

ТРЭФА *ж. карт.* жир *ч.*, *(рідко)* трефа; **трэфы** *мн.* жир *ч.*, *(рідко)* трефи.

ТРЭФОВЫ *карт.* жировий, *(рідко)* трефовий; **~вая дама** жирова краля (дама).

ТРЭЦЕСТУПЕННЫ третьорядний; **~ная роля** третьорядна роль; **т. выканаўца** третьорядний виконавець.

ТРЭЦЕЧАРГОВЫ третьорядний; **~вая справа** третьорядна справа.

ТРЭЦІ *у різн. знач.* третій; **т. раз** утретє, третій раз; **т. сорт** третій ґатунок (сорт); **~цяе саслоўе** *істор.* третій (нижчий) стан; ◊ **праз ~ція рукі** із третіх рук; **да ~ціх пеўняў** до третіх півнів.

ТРЭЦЬ *ж.* третина; **т. года** третина року.

ТУБЫЛЕЦ, -льца *ч.* тубілець.

ТУБЫЛКА *ж.* тубілка.

ТУБЫЛЬСКІ тубільний.

ТУГА *прислівн.* **1.** туго; **т. заплесці** туго заплести; **справа пасоўваецца т.** справа посувається туго; **2.** туго, тужаво, цупко; **3.** *у знач. безос. прис.* сутужно, скрутно; **яму прыйшлося т.** йому було сутужно (скрутно).

ТУГА *ж.* сум *ч.*, печаль; смуток *ч.*, журба; туга.

ТУГАВУХАСЦЬ *ж.* приглухуватість.

ТУГАВУХІ приглухуватий, приглухий, глухуватий; *(розм.)* глухенький, тугий на вухо.

ТУГІ 1. тугий; **тугая струна** туга струна; **тугая спружына** туга пружина; **т. каўнерык** тугий комірець; **2.** тугий, тужавий; *(міцний, непіддатливий)* цупкий; **т. кашалёк** напханий (натоптаний, начинений) гаманець (капшук); **т. колас** тугий (тужавий) колос; **3.** *(про тісто)* тугий, крутий; **4.** *розм. (повільний і важкий)* тугий; **т. рост азімых** тугий ріст озимини; **5.** *перен. (непіддатливий або скупий; який погано розуміє — про людину)* тугий; ◊ **т. на вуха** приглухуватий, приглухий, глухуватий; *(розм.)* глухенький.

ТУДОЙ *див.* **тудэю.**

ТУД-СЮД *прислівн. розм.* туди-сюди; *(у знач. прис. — звичайно)* сяк-так, абияк.

ТУДЫ *прислівн.* туди; *(розм.)* отуди; ◊ **т. яму і дарога!** так йому й треба!; своїм шляхом пішов!; катюзі по заслузі!; **ні т. ні сюды** ні туди ні сюди; **куды вецер, т. і ён** *ірон.* ловить носом, куди вітер віє (дме); чує (дивиться), звідки вітер віє.

ТУДЫ-СЮДЫ *прислівн.* туди-сюди; *(у знач. прис. — звичайно)* сяк-так, абияк; **тавар т.-с.** товар сяк-так (абияк).

ТУДЭЮ і ТУДОЙ *прислівн. обл. (у той бік, у тому напрямку)* там; *(розм.)* отам, отамечки, тудою; **хадзём т., тут на той бераг не перабярэшся** ходімо там (отам, отамечки, тудою), тут на той берег не переправишся.

ТУЖЭЙ *прислівн. вищ. ст.* тугіше.

ТУЖЭЙШЫ *прикм. вищ. ст.* тугіший; цупкіший. — *Пор.* **тугі 1, 2.**

ТУЖЭЦЬ *недок.* **1.** *(натягуватися, ставати тугим)* тужавіти; **струна тужэе** струна тужавіє; **2.** *(ставати густим, в'язким)* тужавіти, густіти, густішати; **цеста тужэе** тісто тужавіє (густішає); **3.** *(про землю)* підсихати, підтряхати, тужавіти; **на ўзлеску тужэла зямля** на узліссі підсихала (підтряхала, тужавіла) земля.

ТУЗАНІНА *ж.* метушня; вовтуження *с.*

ТУЗАННЕ *с.* **1.** смикання, шарпання, сіпання; скубання; торгання, торсання; **2.** биття, товчіння, лупцювання, лупіння, гатіння. — *Пор.* **тузаць.**

ТУЗАЦЦА *недок.* **1.** смикатися, сіпатися; **конь ~заўся ў аглоблях** кінь смикався (сіпався) в голоблях; **2.** *розм. (мучитися, роблячи щось)* возитися, *(розм.)* вовтузитися, товктися; *(з ким-чим; багато, довго робити що-небудь)* поратися *(коло (біля) кого-чого),* порпатися, длубатися *(у чому),* морочитися *(з ким-чим); (намагатися що-небудь робити)* братися *(до кого, за що),* заходжуватися, заходитися *(робити що, коло (біля) чого);* **цэлую вясну т. з плугам** цілу весну возитися (вовтузитися, товктися, морочитися) з плугом; **т. з насеннем** поратися коло (біля) насіння, длубатися в насінні, морочитися з насінням; **дзеці ~заюцца ўжо нешта рабіць** діти вже беруться до роботи (за роботу), діти заходжуються щось робити [коло (біля) якоїсь роботи]; **3.** *розм. (штовхати один одного, битися)* бити, *(розм.)* товкти, лупцювати, лупити, дубасити, мотлошити, духопелити, гатити; **хлапчукі ~заліся** хлопчаки (хлопчиська) билися (били один одного, товкли один одного *й т. ін.*); **4.** *розм. (випробовувати силу, змагатися)* штовхатися, боротися; **5.** *розм.* возитися, *(розм.)* вовтузитися, товктися, куйовдитися.

ТУЗАЦЬ *недок.* **1.** смикати, шарпати, сіпати; *(за волосся, вуха — ще)* скубти; *(за двері, вікно та ін. — ще)* торгати, торсати; **т. за рукаў** смикати (шарпати, сіпати) за рукав; **т. за вяроўку** смикати (шарпати, сіпати) за мотузка (мотузок, мотузку); **т. за валасы** смикати (шарпати, сіпати, скубти) за волосся; **т. дзверы** смикати (шарпати, сіпати, торгати, торсати) двері; **вецер тузае сад** вітер шарпає садок (сад); **т. плячыма** смикати (сіпати) плечима; **2.** *розм.* бити, *(розм.)* товкти, лупцювати, лупити, дубасити, мотлошити, духопелити, гатити; **тузае электрычным разрадам** *безос.* б'є електричним розрядом; **маці тузала хлопца** ма-

ти товкла́ (лупцюва́ла *й т. ін.*) хло́пця; **3.** *(про біль)* сі́пати, сми́кати; **боль ту́заў нагу́** біль сі́пав (сми́кав) но́гу; **4.** *перен. розм. (набридати, докучати)* сми́кати, ша́рпати; **дзе́ці ту́заюць ба́цьку** ді́ти сми́кають (ша́рпають) ба́тька.

ТУЗЕ́МЕЦ *ч.*, **-мца** тубі́лець.

ТУЗЕ́МКА *ж.* тубі́лка.

ТУЗЕ́МНЫ тубі́льний.

ТУ́ЗІН *ч.* дю́жина *ж.*; **т. ху́стак** дю́жина хусто́к; ◊ **чо́ртаў т.** *(тринадцять)* чо́ртове число́.

ТУ́ЛАВА *с.* ту́луб *ч.*

ТУЛІ́ЦЬ *недок.* **1.** тули́ти, притуля́ти, притиска́ти, при́тискувати; **ве́цер тулі́ў пла́шчэ да ног** ві́тер тули́в (притуля́в, притиска́в) су́кню до ніг; **2.** *(до грудей, серця тощо)* пригорта́ти, при́тискувати, притиска́ти, притуля́ти; **жанчы́на туліла да сябе́ дзіця́** жі́нка пригорта́ла (при́тискувала, притиска́ла, притуля́ла) до се́бе дити́ну (дитя́); **3.** пе́сти́ти, пе́стувати, голу́бити, приголу́блювати; **ма́ці т. сы́на** ма́ти пе́стить (голу́бить, приголу́блює) си́на; **4.** *(вуха — у тварин)* прищу́лювати, прищу́рювати; **5.** *(ховати що-небудь у щось)* притиска́ти, при́тискувати; засо́вувати, запиха́ти; **хло́пцы тулі́лі гало́вы ў каўнеры́** хло́пці притиска́ли го́лови до комірі́в; хло́пці засо́вували (запиха́ли) го́лови в комірі́; **6.** *перен. (ховати, бути притулком для кого-небудь)* прихо́вувати, перехо́вувати; **у час вайны́ лясы́ тулі́лі партыза́наў** під час війни́ ліси́ прихо́вували (перехо́вували) партиза́нів.

ТУЛЯ́ГА *ч. і ж.* **1.** блука́ч *ч.*, блука́чка *ж*, бурла́ка *ч. і ж.*, безприту́льний, бездо́мний, безприту́льна, бездо́мна; **2.** *розм.* боягу́з *ч.*, боягузка *ж.*

ТУЛЯ́ННЕ *с.* блука́ння, блукани́на *ж.*, бурлакува́ння, поневіря́ння.

ТУЛЯ́ЦЦА *недок.* **1.** перехо́вуватися, хова́тися; **лю́дзі туля́ліся па ляса́х** лю́ди перехо́вувалися (хова́лися) по ліса́х; **2.** блука́ти, бурлакува́ти, поневіря́тися; *(бродити; ухилятися від чогось — ще)* тиня́тися, шве́ндяти, туля́тися, хиля́тися; **т. па све́це** блука́ти (поневіря́тися) сві́том.

ТУМА́Н[1], -ну *ч. прям., перен.* тума́н; **над ры́чкай узніма́ўся т.** над рі́чкою підійма́вся (здійма́вся) тума́н; **т. у галаве́** тума́н у голові́; **т. у вача́х** тума́н в оча́х; ◊ **напусці́ць т.** напусти́ти (пусти́ти) тума́ну (тума́н).

ТУМА́Н[2] *ч. істор. (грошова одиниця в Ірані)* тума́н.

ТУМА́НІЦЦА *недок.* **1.** тума́нитися, тумані́ти; **удалечыні́ ~ніўся лес** удалечині́ (удалині́) тума́нився (тумані́в) ліс; **2.** *перен.* тума́нитися, тумані́ти; *(утрачати здатність розуміти — ще)* па́морочитися; **во́чы ~няцца** пе́ред очи́ма (в оча́х) тума́н; **галава́ т.** голова́ па́морочиться.

ТУМА́НІЦЬ 1. тума́нити; **дым т. не́ба** дим тума́нить не́бо; **2.** *перен.* тума́нити; *(позбавляти здатності розуміти — ще)* па́морочити; **слёзы ~няць во́чы** сльо́зи тума́нять о́чі; **віно́ т. галаву́** вино́ па́морочить го́лову; **3.** *(затемнювати зміст слів)* темни́ти; крути́ти; **ён не́шта т.** він щось кру́тить.

ТУПАВУГО́ЛЬНЫ тупоку́тний.

ТУПАНІ́НА *ж. розм.* **1.** ту́пання *с.*, тупани́на; тупоті́ння *с.*, тупота́ння *с.*; гу́пання *с.*; **2.** ході́ння *с.*, ту́пання *с.*, тупани́на. — *Пор.* **ту́пацъ**.

ТУПАТНЯ́ *ж.* ту́пання *с.*, тупани́на; тупоті́ння *с.*, тупота́ння *с.*; гу́пання *с.* — *Пор.* **ту́пацъ**.

ТУ́ПАЦЬ *недок.*, **ТУ́ПНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** *розм. (стукати ногами)* ту́пати, ту́пнути, *(підсил. розм.)* тупону́ти; *(недок.)* тупоті́ти, тупота́ти, *(розм.)* ту́пкати; *(створюючи глухий звук)* гу́пати, гу́пнути, *(недок. розм.)* го́пати; **2.** *недок. розм.* ходи́ти, ту́пати, ту́пцяти; **яна́ ледзь ту́пала** вона́ ледь (ле́две) ходи́ла (ту́пала, ту́пцяла); **3.** *(про коня тощо)* би́ти копи́том зе́млю; **4.** *недок. розм.* танцюва́ти.

ТУПЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* тупі́ший.

ТУ́ПІК *ч. орн.* топіре́ць.

ТУПІ́К *ч.* **1.** глухи́й кут, тупи́к; *(про вулицю)* глуха́ (сліпа́) ву́лиця; **2.** *залізн.* тупи́к; **3.** *перен. (безвихідне становище)* безви́хідь *ж.*, глухи́й кут; ◊ **паста́віць (стаць) у т.** зайти́ в безви́хідь; **ста́віць у т.** заганя́ти в безви́хідь (у глухи́й кут).

ТУПІКО́ВЫ 1. глухи́й; **~ая ву́ліца** глуха́ (сліпа́) ву́лиця; **2.** тупико́вий; **~вая ста́нцыя** *залізн.* тупико́ва ста́нція.

ТУ́ПКІ *розм. (про ґрунт, шлях)* тверди́й, би́тий, уто́птпний; *(про шлях — ще)* уторо́ваний; **~кае дно ракі́** тверде́ дно рі́чки; **~кая даро́га** би́тий (уторо́ваний) шлях, би́та (уторо́вана) доро́га.

ТУПЫ́ *у різн. знач.* тупи́й; *(про звук)* глухи́й; **т. нож** тупи́й ніж; **~па́я сяке́ра** тупа́ соки́ра; **т. нос барка́са** тупи́й ніс барка́са; **т. по́гляд** тупи́й по́гляд; **т. чалаве́к** тупа́ люди́на; ◊ **т. жарт** заяло́жений (уте́ртий, бана́льний, тривіа́льний) жарт.

ТУР[1] *ч. у різн. знач.* тур; **т. ва́льса** тур ва́льсу; **апо́шні т. ша́хматнага чэмпіяна́ту** оста́нній тур ша́хового чемпіона́ту; **пе́ршы т. выбара́ў** пе́рший тур ви́борів.

ТУР[2] *ч. військ., істор., гідротехн., спорт.* тур.

ТУР[3] *ч. зоол.* тур.

ТУРАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *муз.* вторува́ти, вто́рити; **2.** *(повторювати слова, звуки, тощо)* повто́рювати.

ТУРАНЯ́ *і* **ТУРАНЁ, -ня́ці** *с.* туреня́.

ТУРБАВА́ЦЬ *недок.* турбува́ти, непоко́їти, триво́жити.

ТУРБАПО́МПА *ж. техн.* турбонасо́с *ч.*

ТУРБА́ЦЫЯ *ж. розм.* турбо́та, турбува́ння *с.*, кло́піт *ч.*

ТУРБО́ТНАСЦЬ *ж.* неспо́кій *ч.*, занепоко́єння *с.*, непоко́єння *с.*, триво́га, триво́жність, побива́ння *с.*, хвилюва́ння *с.*

ТУРБО́ТНЫ 1. занепоко́єний; турбо́тливий; **т. чалаве́к** турбо́тлива люди́на; **~ныя во́чы** занепоко́єні о́чі; **2.** неспокі́йний, триво́жний, турбо́тний; **~ныя ду́мы** неспокі́йні (триво́жні, турбо́тні) ду́ми.

ТУРМА́ *ж. у різн. знач.* в'язни́ця, тюрма́.

ТУРНУ́ЦЬ *див.* **турыць**.

ТУРПА́Н *ч. орн.* чернь-головня́ *ж.*

ТУРЫ́НЫ *зоол.* ту́рячий; *(який належить турові)* ту́рів.

ТУРЫ́ЦЬ *недок.*, **ТУРНУ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(гна-*

ти, виганяти) ту́рити, турну́ти; **турну́ць хло́пца з ха́ты** турну́ти хло́пця з ха́ти; 2. *недок. (нести, везти що-небудь громіздке)* тягти́, тягну́ти, таска́ти; *(розм.)* пе́рти, тараба́нити, цу́пити, дви́гати; 3. *док.* штовхну́ти, пхну́ти, штурхну́ти.

ТУРЭ́МШЧЫК *ч.* тюре́мник.

ТУРЭ́МШЧЫЦА *ж.* тюре́мниця.

ТУТ[1] *прислівн.* 1. тут, оту́т; *(розм.)* ту́течки, ту́теньки, оту́течки, оту́теньки; *(ось тут — ще розм.)* о́сьде, о́сьдечки; 2. *у знач. част.* тут; ◊ **т. як т.** тут і (тут як) вроди́вся (уроди́вся); **адна́ нага́ т., а друга́я там** одна́ нога́ тут, а дру́га — там; *(рідше)* на одні́й нозі́; **то там, то т.** то там, то тут; **як т. і было́** достеме́нно, досто́ту, точні́сінько; сло́во в сло́во; **пра во́ўка памо́ўка, а воўк і т.** *присл.* про во́вка помо́вка, а вовк у ха́ту (а вовк тут).

ТУТ[2], *род.* **ту́та,** *(про матеріал і зб.)* **ту́ту** *ч. і* **ТУ́ТА** *ж.* шовко́виця *ж.*, *(обл.)* мо́рва *ж.*

ТУТАВО́Д *ч.* шовківни́к.

ТУТАВО́ДСТВА *с.* шовківни́цтво.

ТУТАВО́ДЧЫ шовківни́цький.

ТУ́ТАВЫ шовко́вичний.

ТУ́ТАВЫЯ *імен. мн. бот.* шовко́вичні.

ТУ́ТАКА *прислівн. обл.* тут, оту́т; *(розм.)* ту́течки, ту́теньки, оту́течки, оту́теньки.

ТУ́ТАЎНІК, -ка, *(про деревину й зб.)* **-ку** *ч.* шовко́виця *ж*; *(обл.)* мо́рва *ж.*

ТУ́ТАШНІ *розм.* туте́шній.

ТУТУНЕ́Ц *див.* **тытуне́ц**.

ТУТУНЁВЫ *див.* **тытунёвы**.

ТУТУ́НЬ *див.* **тыту́нь**.

ТУТУНЯВО́Д *див.* **тытунявóд**.

ТУТУНЯВО́ДСТВА *див.* **тытунявóдства**.

ТУТУНЯВО́ДЧЫ *див.* **тытунявóдчы**.

ТУТЭ́ЙШЫ туте́шній; **~шыя лю́дзі** туте́шні лю́ди; **т. наста́ўнік** туте́шній учи́тель; **т. звы́чай** туте́шній звича́й.

ТУ́ФЕЛЬ, -фля *ч.* ту́фля *ж.*; череви́к; **ту́флі** *мн.* ту́флі́; череви́ки.

ТУ́ФЛІК *ч. зменш.-пестл.* ту́фелька *ж.*; черевѝчок; **ту́флікі** *мн.* ту́фельки; череви́чки. — *Пор.* **ту́фель**.

ТУХЛІ́НА *і* **ТУХЛЯ́ЦІНА** *ж. розм. у різн. знач.* тухля́тина.

ТУ́ХЛЫ ту́хлий.

ТУ́ХНУЦЬ[1] *недок. прям., перен.* га́снути, погаса́ти.

ТУ́ХНУЦЬ[2] *недок. розм. (ставати тухлим)* ту́хнути; *(загнивати — ще)* притуха́ти.

ТУ́ХНУЦЬ[3] *недок. прост. несхв.* спа́ти.

ТУШАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* тушува́льник.

ТУШАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* тушува́льниця.

ТУШАВА́НЫ тушо́ваний. — *Див. ще* **тушава́ць**[1].

ТУШАВА́ЦЦА[1] *недок.* 1. *(ніяковіти, соромитися)* зні́чуватися; 2. *пас.* тушува́тися. — *Пор.* **тушава́ць**[1].

ТУШАВА́ЦЦА[2] *недок. пас.* тушува́тися. — *Пор.* **тушава́ць**[2].

ТУШАВА́ЦЬ[1] *недок. (обробляти тушуванням)* тушува́ти; **т. малю́нак** тушува́ти малю́нок.

ТУШАВА́ЦЬ[2] *недок. (у більярді)* тушува́ти.

ТУ́ШАНЫ *кул.* 1. *дієприкм.* тушко́ваний; 2. *прикм.* тушко́ваний. — *Див. ще* **тушы́ць**[2].

ТУШО́ЎКА[1] *ж. у різн. знач.* тушува́ння *с.*; **т. малю́нка** тушува́ння малю́нка; **палажы́ць ~ку на малю́нак** покла́сти тушува́ння на малю́нок.

ТУШО́ЎКА[2] *ж. (у більярді)* тушува́ння *с.* — *Пор.* **тушава́ць**[2].

ТУШЫ́РАВАЦЬ *недок. і док. спорт.* кла́сти на лопа́тки, покла́сти на лопа́тки.

ТУШЫ́ЦЦА[1] *недок. пас.* гаси́тися. — *Пор.* **тушы́ць**[1].

ТУШЫ́ЦЦА[2] *недок. звор., пас. кул.* тушкува́тися. — *Пор.* **тушы́ць**[2].

ТУШЫ́ЦЬ[1] *недок.* гаси́ти, *(рідше)* туши́ти; **т. святло́** гаси́ти сві́тло; **т. успы́шкі рэ́ўнасці** гаси́ти спа́лахи ре́внощів; **т. папяро́су** гаси́ти цига́рку; **т. гнеў** гаси́ти (угамо́вувати, утамо́вувати) гнів; ◊ **прыйсці́ све́чкі т.** прийти́ на шапкобра́ння; **снег сало́маю т.** ре́шетом во́ду носи́ти (мі́ряти, набира́ти); на вербі́ гру́ші, на оси́ці кисли́ці.

ТУШЫ́ЦЬ[2] *недок.*, **СТУШЫ́ЦЬ** *док. кул.* тушкува́ти, стушкува́ти; **тушы́ць агаро́дніну** тушкува́ти горо́дину (о́вочі).

ТУШЭ́ННЕ[1] *с.* гасі́ння. — *Пор.* **тушы́ць**[1].

ТУШЭ́ННЕ[2] *с. кул.* тушкува́ння. — *Пор.* **тушы́ць**[2].

ТХАРАНЯ́ *і* **ТХАРАНЁ, -ня́ці** *с.* тхореня́, тхо́рик *ч.*

ТХАРО́ВЫ *(про хутро тхора та вироби з нього)* тхоря́чий, тхоре́вий; **~вая ша́пка** тхоря́ча (тхоре́ва) ша́пка.

ТХАРЫ́НЫ *(який стосується тхора; який належить тхореві; який нагадує тхора)* тхоря́чий, тхоре́вий; **~ная нара́** тхоря́ча (тхоре́ва) нора́; **т. тва́рык** тхоря́че (тхоре́ве) ли́чко.

ТХАЦЬ *недок. безос. розм.* **(чым)** тхну́ти; **тхáе нéчым кíслым** тхне чи́мось ки́слим.

ТХЛАНЬ *ж. розм.* 1. *(болотисте місце)* трясовина́, драговина́, драгва́, мо́чар *ч.*, мочарі́ *мн.*; 2. *(гниль, цвіль і т. ін)* гнили́зна, гниль, гниля́тина; *(про дерево — ще)* трухля́вина, трухля́тина.

ТХЛІ́НА *ж. тільки одн. (гнилий запах)* ту́хлість.

ТХЛО *с. обл. (гнилий запах)* ту́хлість.

ТХНУЦЬ **(чым)** *недок. безос. прям., перен.* тхну́ти; **тхну́ла íлам** тхну́ло му́лом; **ад яго́ сло́ў тхну́ла пага́рдай** від його́ слів тхну́ло пого́рдою.

ТЫ, *род., знах.* **цябе́,** *дав., місц.* **табе́,** *ор.* **табо́й, табо́ю**; *мн.* **вы**; 1. *займ. особ.* ти; **забы́ць цябе́ не ма́ю сі́лы** тебе́ забу́ти не ма́ю си́ли; **табе́ пара́ ўжо дамо́ў** тобі́ пора́ вже додо́му; 2. *у знач. част. розм. дав.* тобі́; **гэ́та табе́ не абы́ што** це тобі́ не аби́що; ◊ **быць на ты** бу́ти на ти; **Бог цябе́ ве́дае** Бог тебе́ зна́є; **калі́ ты курэ́ц, то насі́ лю́льку і тытуне́ц** *прик.* брат мій, а хліб їж свій; брат бра́том, сват сва́том, а гро́ші не рідня́; **на табе́, Бо́жа, што мне нягóжа** *прик.* на тобі́, небо́же, що мені́ него́же; на тобі́, Дани́ло, що мені́ неми́ло.

ТЫГР *ч.* тигр.

ТЫ́ГРАВЫ ти́гровий; **~вая шку́ра** ти́грова шку́ра.

ТЫГРАНЯ́ *і* **ТЫГРАНЁ, -ня́ці** *с.* тигреня́.

ТЫГРЫ́НЫ ти́грячий; **т. след** ти́грячий слід.

ТЫДЗЕНЬ, -дня *ч.* тиждень; **на тым тыдні** на тому тижні; **рабочы т.** робочий тиждень; **кожны т.** щотижня, щотижнево, кожний тиждень; ◊ **без года т.** без ночі не тутешній *(хто де)*; **сем пятніц на тыдні** *прик.* сім п'ятниць на тиждень.

ТЫДНЁВІК *ч.* щотижневик, тижневик.

ТЫДНЁВЫ тижневий; **т. план** тижневий план.

ТЫЛІКАЦЬ *і* **ТЫЛІЛІКАЦЬ** *недок. розм.* терлікати, тілікати, пілікати, цигикати.

ТЫНК, *род.* **тынку** *ч.* *(оздоблювальний розчин із суміші в'язких речовин)* штукатурка *ж.*, тиньк; **сухі т.** суха штукатурка (сухий тиньк).

ТЫНКАВАЛЬНЫ штукатурний, тинькарський.

ТЫНКАВАННЕ *с.* *(дія)* штукатурення, тинькування.

ТЫНКАВАНЫ *і* **ТЫНКОВАНЫ** штукатурений, тинькований. — *Див. ще* **тынкаваць.**

ТЫНКАВАЦЦА *недок. пас.* штукатуритися, тинькуватися.

ТЫНКАВАЦЬ *недок.* штукатурити, тинькувати.

ТЫНКОЎКА *ж.* **1.** *(дія)* штукатурення, тинькування; *(шар тиньку)* штукатурка, тиньк *ч.*

ТЫНКОЎШЧЫК *ч.* штукатур, тинькар.

ТЫНКОЎШЧЫЦА *ж.* штукатурниця, тинькарка.

ТЫП *ч.* **I. -пу** *у різн. знач.* тип; **тыпы пасажырскіх самалётаў** типи пасажирських літаків; **т. кветкавых раслін** тип квіткових рослин; **твар мангольскага ~у** обличчя монгольського типу; **народны т.** народний тип; **т. слоўніка** тип словника; **2. -па** *(про людину)* тип; *(підозрілий — ще обл.)* поява *ж.*; **да мяне падышоў нейкі т.** до мене підійшов якийсь тип.

ТЫПОВА *і* **ТЫПІЧНА** *прислівн.* типово.

ТЫПОВАСЦЬ *і* **ТЫПІЧНАСЦЬ** *ж.* типовість.

ТЫПОВЫ *і* **ТЫПІЧНЫ** типовий; **т. выпадак** типовий випадок; **т. вобраз** типовий образ.

ТЫРАЖ *ч.* тираж, наклад; **т. газеты** тираж (наклад) газети; **т. дзяржаўнай пазыкі** тираж державної позики.

ТЫРАЖАВАНЫ тиражований.

ТЫРАЖАВАЦЬ *недок. і док. полігр.* тиражувати.

ТЫРЧАЦЬ *див.* **тарчаць.**

ТЫРЧМА *див.* **тарчма.**

ТЫСЯЧА *ж.* тисяча; **~чы** *мн.* *(велика кількість чого-небудь)* тисячі, безліч, сила-силенна.

ТЫСЯЧАГАДОВЫ *і* **ТЫСЯЧАГОДНІ** тисячорічний, тисячолітній.

ТЫСЯЧАГАЛОЎ, -лову *ч. бот.* стоголовник.

ТЫСЯЧАГОДДЗЕ *с.* тисячоріччя, тисячоліття.

ТЫТУЛ *ч. у різн. знач.* титул; **т. графа** титул графа; **т. набіраецца буйным шрыфтам** титул набирають великим шрифтом.

ТЫТУНЕСУШЫЛКА *ж.* тютюносушарка.

ТЫТУНЕЦ *і* **ТУТУНЁЦ, -нцу** *ч. зменш.-пестл. розм.* тютюнець.

ТЫТУНЁВЫ *і* **ТУТУНЁВЫ** тютюновий; **т. дым** тютюновий дим; **т. ліст** тютюнове листя (лист); **~вая фабрыка** тютюнова фабрика; **вочы ~вага колеру** очі тютюнового кольору.

ТЫТУНЬ *і* **ТУТУНЬ, -ню** *ч.* тютюн.

ТЫТУНЯВОД *і* **ТУТУНЯВОД** *ч. с.-г.* тютюнник.

ТЫТУНЯВОДСТВА *і* **ТУТУНЯВОДСТВА** *с. с.-г.* тютюнництво.

ТЫТУНЯВОДЧЫ *і* **ТУТУНЯВОДЧЫ** *с.-г.* тютюнницький.

ТЫЦ *виг. у знач. прис. розм.* тик, тиць; *(для вираження уколу — розм.)* штрик.

ТЫЦКАННЕ *с. розм.* тикання; тицяння; штрикання; штурхання; штовхання.

ТЫЦКАЦЦА *недок. розм.* тикатися, *(розм.)* тицятися.

ТЫЦКАЦЬ *недок.*, **ТЫЦНУЦЬ** *док. однокр.* тикати, ткнути, тикнути; *(розм.)* тицяти, тицьнути; *(палицею тощо; чимось гострим — ще)* штрикати, штрикнути, штриконути; *(палицею й т. ін.; пхати — ще розм.)* штурхати, штурхнути, *(підсил.)* штурхонути; *(пхати — ще)* штовхати, штовхнути; *(совати чимось — ще розм.)* шурхати, шурхнути; **~каць у нос** тикати в ніс; **пальцам ~каць** тикати (тицяти, штрикати) пальцем; **~каць у вочы** тикати в очі.

ТЫЧЫЦЦА *(каго-чаго) недок.* стосуватися; *(із запереченням «не» — ще)* обходити; **гэта мяне не т.** це мене не стосується (не обходить); **гэта не т. справы** це не стосується справи.

ТЫШЧЫЦЦА *недок. розм.* пролазити, пролізати; пропихатися; просовуватися, просуватися.

ТЭАТР *ч. у різн. знач.* театр; **драматычны т.** драматичний театр; **т. ваенных дзеянняў** театр воєнних дій; **анатамічны т.** анатомічний театр; **акадэмічны т.** академічний театр; **зялёны т.** зелений театр.

ТЭАТРАЛІЗАВАНЫ театралізований.

ТЭАТРАЛІЗАВАЦЬ *недок. і док.* театралізувати.

ТЭАТРАЛЬНЫ *у різн. знач.* театральний; **~ная зала** театральна зала, театральний зал; **~ная поза** театральна поза.

ТЭБЕЛЬ, -бля *ч.* свердел, свердло *с.*

ТЭЗІС *ч. і* **ТЭЗА** *ж.* теза *ж.*, тезис *ч.*

ТЭЗІСНЫ тезисний, тезовий; **~ная форма даклада** тезисна (тезова) форма доповіді.

ТЭКСТ, *род.* **тэксту** *у різн. знач.* текст; **запісаць т. казкі** записати текст казки; **пераклад англійскага ~ту** переклад англійського тексту; **зноска пад ~ам** виноска під текстом.

ТЭКСТАВЫ текстовий.

ТЭКСТЫЛЬ, -лю *зб. ч.* текстиль.

ТЭКСТЫЛЬШЧЫК *ч.* текстильник.

ТЭКСТЫЛЬШЧЫЦА *ж.* текстильниця.

ТЭЛЕАПОВЕСЦЬ *ж.* телеповість.

ТЭЛЕБАЧАННЕ *с.* телебачення.

ТЭЛЕВІЗАР *ч.* телевізор.

ТЭЛЕВЫМЯРАЛЬНЫ телевимірювальний.

ТЭЛЕВЫМЯРЭННЕ *с. спец.* телевимірювання.

ТЭЛЕВЯШЧАННЕ *с.* телемовлення.

ТЭЛЕГРАМА *ж.* телеграма.

ТЭЛЕГРАФ *ч.* телеграф; **па ~фе** телеграфом.

ТЭЛЕГРАФАВАНЫ телеграфований.

ТЭЛЕГРАФАВАЦЬ *недок. і док.* телеграфувати.

ТЭЛЕЗДЫМКА *ж.* телезнімання *с.*

ТЭЛЕКІНАЗДЫМКА *ж.* телекінознімання *с.*

ТЭЛЕКІРАВА́ЛЬНЫ телекеро́ваний.
ТЭЛЕКІРАВА́ННЕ *с.* телекерува́ння, телеуправлі́ння.
ТЭЛЕМАСТА́ЦТВА *с.* телемисте́цтво.
ТЭЛЕПАСТАНО́ЎКА *ж.* телевиста́ва.
ТЭЛЕПЕРАДА́ТЧЫК *ч. техн.* телепередава́ч.
ТЭЛЕПРЫЁМНІК *ч.* телеприйма́ч.
ТЭЛЕРАЗВЕ́ДКА *ж.* телеро́звідка.
ТЭЛЕСУ́ВЯЗЬ *ж.* телезв'язо́к *ч.*
ТЭЛЕФАНІ́РАВАННЕ *с.* телефонува́ння.
ТЭЛЕФАНІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* телефонува́ти.
ТЭМПЕРАВА́НЫ *муз.* темперо́ваний.
ТЭМПЕРАВА́ЦЦА *недок. пас. муз.* темперува́тися.
ТЭМПЕРАВА́ЦЬ *недок. і док.* темперува́ти.
ТЭМПЕРАТУ́РА *ж. у різн. знач.* температу́ра; **абсалю́тная т.** абсолю́тна температу́ра; **крыты́чная т.** крити́чна температу́ра; **пакаёвая т.** кімна́тна температу́ра.
ТЭ́ПАННЕ *с. розм.* ту́пання, тупани́на *ж.*
ТЭ́ПАЦЬ *недок. розм.* **1.** *(іти)* ту́пати, дріботі́ти [нога́ми], дрібота́ти [нога́ми], тупцюва́ти, тю́пати, дрібцюва́ти; *(іти, роблячи часті кроки)* чимчикува́ти; **2.** *(ходити невпевнено, починати ходити — про дітей)* ту́пати, тупцюва́ти, тю́пати.
ТЭ́ПЦІК *ч. розм.* череви́чок, ка́пчик *(звичайно про дитяче взуття).*
ТЭРА́СА *ж. у різн. знач.* тера́са; **траншэ́йныя ~сы** *с.-г.* траншейні тера́си; **да́ча з ~сай** да́ча з тера́сою; **рачна́я т.** річкова́ тера́са.
ТЭРАСАВА́НЫ *спец.* терасо́ваний.
ТЭРАСАВА́ЦЦА *недок. пас. спец.* терасува́тися.
ТЭРАСАВА́ЦЬ *недок. і док. спец.* терасува́ти.
ТЭРА́САВЫ тера́сний.
ТЭРАСКЕ́Н, -ну *ч. бот.* білолі́зник.
ТЭРМААДЧУВА́ЛЬНЫ термочутли́вий.
ТЭРМААПРАЦО́ЎКА *ж. техн.* термообро́бка.
ТЭРМАІЗАЛЯВА́НЫ *техн.* термоізольо́ваний.
ТЭРМАІЗАЛЯ́ЦЫЯ *ж. техн.* термоізоля́ція.
ТЭРМАЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. техн.* термості́йкість, термотри́вкість.
ТЭРМАЎСТО́ЙЛІВЫ *техн.* термостійки́й, термотривки́й.
ТЭРМАЯ́Д, -ду *ч. розм.* термоотру́та.
ТЭРМАЯ́ДЗЕРНЫ *фіз.* термоя́дерний.
ТЭРМАЯ́ДЗЕРШЧЫК *ч. розм.* термоя́дерник.
ТЭ́РМІН[1], -ну *ч. (певний проміжок часу; визначений час, до настання якого має щось відбутися, закінчитися й т. ін.)* те́рмін, *(рідше)* строк, речене́ць; **ме́сячны т.** мі́сячний те́рмін (строк, речене́ць); **найле́пшыя ~ны для сяўбы́** найлі́пші (найкра́щі) те́рміни (стро́ки) для сівби́; **ско́нчыць рабо́ту ране́й ~ну** заве́ршити (закінчи́ти, скінчи́ти) робо́ту рані́ше від те́рміну (стро́ку, реченця́); ◊ **у т.** вча́сно.
ТЭ́РМІН[2], -на *ч. (слово або словосполучення на позначення певного поняття в науці, техніці, мистецтві та ін.)* те́рмін; **філасо́фскія ~ны** філосо́фські те́рміни; **мовазна́ўчыя ~ны** мовозна́вчі те́рміни; **юрыды́чныя ~ны** юриди́чні (правни́чі) те́рміни; **паляўні́чыя ~ны** мисли́вські те́рміни.
ТЭРМІНАВА́НЫ *недок.* терміно́ваний.
ТЭРМІНАВА́ЦЬ *недок. і док. наук.* термінува́ти.
ТЭ́ФТЭЛІ *тільки мн. кул.* тюфте́льки.
ТЭХАГЛЯ́Д, -ду *ч.* **(тэхні́чны агля́д)** техо́гляд (техні́чний о́гляд).
ТЭХАДДЗЕ́Л *ч.* **(тэхні́чны аддзе́л)** техві́дділ (техні́чний ві́дділ).
ТЭХВУЧО́БА *ж.* **(тэхні́чная вучо́ба)** технавча́ння *с.* (техні́чне навча́ння).
ТЭ́ХНІКА *ж. у різн. знач.* те́хніка; **перадава́я т.** передова́ те́хніка; **высо́кая т. ігры́** висо́ка те́хніка гри; **т. бяспе́кі** те́хніка безпе́ки; ◊ **па апо́шняму сло́ву ~кі** за оста́ннім сло́вом те́хніки.
ТЭХНІ́ЧНЫ *у різн. знач.* техні́чний; **~ная адука́цыя** техні́чна осві́та; **~ныя культу́ры** техні́чні культу́ри; **т. мі́німум** техні́чний мі́німум; **т. рэда́ктар** техні́чний реда́ктор.
ТЭХРАБО́ТНІК *ч.* **(тэхні́чны рабо́тнік)** техпрацівни́к (техні́чний працівни́к).

У

У[1] *(перед словами, що починаються на* **ў, ва, ува***)* *прийм.* **1.** *з род. у різн. знач.* у, *(перед словами, що починаються на «у» та ін. голосні)* в; **у мужчы́ны сівы́я валасы́** у чолові́ка си́ве воло́сся; **у яго́ балі́ць галава́** у нього боли́ть голова́; **прасі́ць кні́гу ў ву́чня** проси́ти кни́жку в у́чня; **шыць паліто́ ў краўца́** ши́ти пальто́ в кравця́; **жыць у тава́рыша** жи́ти в това́риша; **вучы́цца ў старэ́йшых** учи́тися (навча́тися) в ста́рших; **у канюшы́ны трайча́сты ліст** у конюши́ни трі́йчасте ли́стя; **2.** *зі знах. у різн. знач.* у (в), до; **уе́хаць у лес** заї́хати до лі́су (в ліс); **запіса́ць у сшы́так** записа́ти до зо́шита (в зо́шит); **зайсці́ ў шко́лу** зайти́ до шко́ли (в шко́лу); **даро́га ў го́рад** доро́га (шлях) до мі́ста (у мі́сто); **паглядзе́ць ва ўсе бакі́** подиви́тися (погля́нути) на всі бо́ки (навсібі́ч); **пайсці́ ў актры́сы** піти́ в акто́рки (в актри́си); **пасту́піць у інстыту́т** вступи́ти до інститу́ту (в інститу́т); **пусці́цца ў скокі** піти́ (пусти́тися, погна́тися) в та́нець; *(розм.)* піти́ в ско́ки; **ве́рыць у перамо́гу** ві́рити в перемо́гу; **гуля́ць у ша́шкі** гра́ти в ша́шки; **глядзе́ць у акно́** диви́тися у вікно́; **адзе́ты ў фо́рму** одя́гнутий у

фо́рму; **запрэ́гчы ў са́ні** запрягти́ в са́ни; **пафарбава́ць у зялёны ко́лер** пофарбува́ти в зеле́ний ко́лір; **ператво́рым зямлю́ ў квітне́ючы сад** перетво́римо зе́млю на квіту́чий сад; **кла́сці се́на ў ко́пы** кла́сти сі́но в копи́ці; **паста́віць у су́вязь** поста́вити у зв'язо́к; **уве́сь у дзе́да** весь (уве́сь) у ді́да, ви́капаний дід; **у мі́рны час** у ми́рний час; **у сераду́** у се́реду; **у свя́ты** у свята́; **адзі́н раз у год** оди́н раз на рік; **пло́шча ў два гекта́ры** пло́щею два гекта́ри; **у два разы́ больш** удві́чі (у два ра́зи) бі́льше; **у пе́ршую чаргу́** передусі́м; **сказа́ць у апраўда́нне** сказа́ти для ви́правдання; **прыйшлі́ ў го́сці** прийшли́ в го́сті; **ко́ўдра ў клётку** карта́та ко́вдра; **сшы́так у адну́ ліне́йку** зо́шит в (на) одну́ ліні́йку; **3.** *зі знах. (для позначення напряму дії на предмет)* у (в); *(з дієсловами* **стра́ляць** *і т. ін — ще)* по *(кому-чому)*; **сту́каць у акно́** сту́кати у вікно́; **страля́ць у праціўні́ка** стріля́ти в проти́вника (у во́рога, по проти́вникові, по проти́внику, по во́рогу, по во́рогові); **4.** *зі знах. (до чогось, досягаючи чого-небудь)* до *(чого)*, по *(що)*; **намяло́ снегу ў по́яс** намело́ сні́гу до по́яса (по по́яс); **трава́ ў кале́на** трава́ до колі́н (по колі́на); **5.** *зі знах. (іти для того, щоб зібрати, заготовити що-небудь)* по *(що)*; на *(що)*; **пайсці́ ў грыбы́** піти́ по гриби́; **пайсці́ ў зарабо́ткі** піти́ на заробі́тки; **хадзі́лі ў малі́ны** ході́ли по мали́ну; **пайсці́ ў ры́бу** піти́ по ри́бу *(розм.:* на ри́бу); **6.** *з місц.* у; **у ле́се** у лі́сі; **сняжы́нкі кружы́ліся ў паве́тры** сніжи́нки кружля́ли в пові́трі; **прачыта́ць у газе́це** прочита́ти в газе́ті; **боль у нага́х** біль у нога́х; **стая́ць у дзвяра́х** стоя́ти у двéрях; **гэ́та было́ ў чэ́рвені** це було́ в че́рвні; **у мало́досці** у мо́лодості, за́молоду; **у ху́ткім ча́се** незаба́ром, невдо́взі; **расказа́ў усё ў двух сло́вах** розпові́в усе́ двома́ (кількома́) слова́ми; **жыць у зго́дзе** жи́ти в зла́годі; **усе́ былі́ ў збо́ры** усі зібра́лися; **разбіра́цца ў фа́ктах** розумі́тися на фа́ктах; **нясто́мны ў по́шуках** несто́мний у по́шуках; **быў у валёнках** був у ва́лянках (у ва́лянцях, у повстя́никах) **жанчы́на ў бе́лым хала́це** жі́нка в бі́лому хала́ті; **во́кны ў ваго́нах** ві́кна у ваго́нах; **ва ўсякі́м вы́падку** у вся́кому (у ко́жному) ра́зі; **у кіру́нку да го́рада** у на́прямку (у на́прямі) до мі́ста; **ва ўсе́х напра́мках** у всіх на́прямках (на́прямах).

У[2] *виг.* **1.** *(для вираження здивування, здогаду, згадування, пізнавання)* о, ой; **у, які́ ду́жы!** о (ой), яки́й ду́жий; **2.** *(для вираження докору, погрози)* от, у; *(докору — ще)* ет; **у, я табе́ дам!** от (у), я тобі дам!; **3.** *(звуконаслідування):* **у-у** гу-у.

УАРА́ЦЬ *док. розм. (змогти обробити оранням)* ви́орати; **дзёран так уро́с, што не уара́ць** де́рен так урі́с, що не ви́ореш.

УБА́ВІЦЦА *див.* **убаўля́цца**.

УБА́ВІЦЬ *див.* **убаўля́ць**.

УБАЁДАЦЬ *док. обл.* **1.** позбу́тися; *(убити — ще розм.)* присту́кнути, уколо́шкати, ухе́кати; **2.** *(марно витратити)* розтри́нькати; **у. гро́шы** розтри́нькати гро́ші.

УБАЙДО́СІЦЬ *док. розм.* **1.** *(убити)* присту́кнути, уколо́шкати, ухе́кати; **2.** *(примусово помістити кудись; ув'язнити)* запрото́рити; **~до́сілі ў турму́** запрото́рили в тюрму́ (у в'язни́цю).

УБАКУ́ *прислівн. прям., перен.* о́сторонь; *(для позначення місця — ще)* по́одаль, узбі́ч; *(розм.)* ві́дсторонь; **у. ад даро́гі** о́сторонь (по́одаль, узбі́ч) від доро́ги; **стая́ць у.** стоя́ти о́сторонь.

УБАРАНІ́ЦЦА *док. розм.* **1.** захисти́тися, оборони́тися; відборони́тися; **у. ад во́рага** захисти́тися (оборони́тися, відборони́тися) від во́рога; **2.** уберегти́ся, оберегти́ся; устерегти́ся; **у. ад хваро́бы** уберегти́ся (оберегти́ся, устерегти́ся) від хворо́би.

УБАРАНІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** захисти́ти, оборони́ти; *(від кого-чого — ще)* відборони́ти; **2.** уберегти́, оберегти́; устерегти́; **не ўбаранілі дзіця́ ад прасту́ды** не вберегли́ (оберегли́, встерегли́) дити́ну (дитя́) від засту́ди (просту́ди); **у. ад пажа́ру** уберегти́ (оберегти́, устерегти́) від поже́жі; **у. ад сме́рці** уберегти́ (оберегти́, устерегти́) від сме́рті.

УБАРО́НЕНЫ **1.** захи́щений, оборо́нений; відборо́нений; **2.** убере́жений, обере́жений, устере́жений. — *Див. ще* **убараніць**.

УБАРО́ЦЬ *док. обл.* уда́рити [рога́ми], бу́цнути; уколо́ти [рога́ми].

УБА́ЎКА *ж. розм. (дія)* зме́ншення *с.*, *(незак. д. — ще)* зме́ншування *с.*; укоро́чення *с.*, *(незак. д. — ще)* укоро́чування *с.*; зни́ження *с.*, *(незак. д. — ще)* зни́жування *с.* — *Пор.* **убаўля́ць**.

УБАЎЛЕ́ННЕ *с. (дія)* зме́ншення, *(незак. д. — ще)* зме́ншування, укоро́чення, *(незак. д. — ще)* укоро́чування; зни́ження, *(незак. д. — ще)* зни́жування.

УБА́ЎЛЕНЫ зме́ншений, укоро́чений. — *Див. ще* **убаўля́ць**.

УБАЎЛЯ́ЦЦА *недок.*, **УБА́ВІЦЦА** *док.* **1.** ме́ншати, поме́ншати, зме́ншуватися, зме́ншитися; *(про воду й перен. — звичайно)* спада́ти, спа́сти, *(про багато, про все)* поспада́ти; **ко́лькасць студэ́нтаў ~вілася** кі́лькість студе́нтів зме́ншилася; **2.** утрача́ти ваги́, утра́тити ваги́, здава́ти на вазі́, зда́ти на вазі́, зме́ншуватися у вазі́, зме́ншитися у вазі́, зни́жувати вагу́, зни́зити вагу́; **2.** *недок. пас.* зме́ншуватися, укоро́чуватися; зни́жуватися.

УБАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УБА́ВІЦЬ** *док.* зме́ншувати, зме́ншити; укоро́чувати, укороти́ти, *(багато, усе)* повкоро́чувати; зни́жувати, зни́зити; **~віць цану́** зме́ншити (зни́зити) ці́ну; **~віць крок** зме́ншити крок, укороти́ти ході́ (ходу́, крок); **~віць рука́ў** укороти́ти рука́в; **~віць святло́** зме́ншити сві́тло; ◊ **ні ~віць ні прыба́віць а)** *у знач. прикм.* ви́капаний (несте́менний, досте́менний) [таки́й, як] *(хто, що)*; **б)** *у знач. прислівн.* досто́ту (точні́сінько, несте́менно, досте́менно [таки́й, як] *(хто, що)*.

УБА́ЧАНЫ *у різн. знач.* поба́чений.

УБА́ЧЫЦЦА *док.* **1.** поба́читися; **я хаце́ў бы зноў з табо́й у.** я хоті́в би зно́ву (знов) з тобо́ю поба́читися; **~чымся праз два ты́дні** поба́чимося че́рез два ти́жні; **2.** уяви́тися, зда́тися.

УБА́ЧЫЦЬ *док. у різн. знач.* поба́чити, *(рідко)* уба́чити; *(розм.)* угля́діти, угле́діти, уздрі́ти; **ён ~чыў на стале́ я́блыкі** він поба́чив на столі́ я́блука; **у. у жыцці́ мно́га го́ра** поба́чити в

житті бага́то го́ря; **ён ~чыў каля́ бе́рага дзве ло́дкі** він поба́чив (угля́дів, угле́дів, уздрів) ко́ло (біля) бе́рега два човни́; **здалёк яна́ ~ла аўто́бус** зда́леку вона́ поба́чила (угля́діла, угле́діла, уздріла) авто́бус; **у. сваю́ памы́лку** поба́чити свою́ по́милку; **пракуро́р ~чыў у гэ́тым парушэ́нне зако́ну** прокуро́р поба́чив у цьо́му пору́шення зако́ну; **што яна́ ў ім ~чыла?** що вона́ в ньо́му поба́чила (знайшла́)?; ◊ **у. свет** поба́чити світ, повида́ти сві́ту.

УБЕРАГА́ЦЦА *недок. звор.*, **УБЕРАГЧЫ́СЯ** *док.* **1.** уберіга́тися, уберегти́ся, оберіга́тися, оберегти́ся; устеріга́тися, устерегти́ся; **уберагчы́ся ад пласту́ды** уберегти́ся (оберегти́ся, устерегти́ся) від засту́ди; **2.** *недок. пас.* уберіга́тися, оберіга́тися; устеріга́тися.

УБЕРАГА́ЦЬ *недок.*, **УБЕРАГЧЫ́** *док.* уберіга́ти, уберегти́, оберіга́ти, оберегти́; устеріга́ти, устерегти́; **~чы́ ад захво́рвання** уберегти́ (оберегти́, устерегти́) від захво́рювання; **~чы́ расліны ад маро́зу** уберегти́ (оберегти́, устерегти́) росли́ни від моро́зу.

УБЕРАЖО́НЫ убере́жений; устере́жений. — *Див. ще* **уберага́ць**.

УБІНТАВА́НЫ *і* **УБІНТО́ВАНЫ** забинто́ваний. — *Див. ще* **убінто́ўваць**.

УБІНТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УБІНТАВА́ЦЬ** *док.* забинто́вувати, забинтува́ти; **~ва́ць ра́ны** забинтува́ти ра́ни.

УБІРА́ННЕ *с.* *(дія)* **1.** збира́ння; склада́ння; **2.** убира́ння, прибира́ння; чепурі́ння, причепу́рювання; уквітчування, заквітчування; **3.** убира́ння, усмо́ктування; **4.** заправля́ння. — *Пор.* **убіра́ць[1], убіра́ць[2] 1, 7**.

УБІРА́ЦЦА[1] *недок.*, **УБРА́ЦЦА** *док.* **1.** *(набувати привабливого вигляду; гарно вдягатися)* убира́тися, убра́тися, прибира́тися, прибра́тися; *(розм.)* чепури́тися, причепу́рюватися, причепури́тися; вичепу́рюватися, ви́чепуритися; *(зеленню, квітами — звичайно)* уквітчуватися, уквітча́тися, заквітчуватися, заквітча́тися; **2.** *док. розм. (про врожай)* упо́ратися, упра́витися; **убра́цца са збажыно́ю** упо́ратися (упра́витися) зі збі́жжям; **3.** *недок. пас.* збира́тися, склада́тися; убира́тися, прибира́тися; причепу́рюватися; квітча́тися, уквітчуватися, заквітчуватися; заправля́тися; ◊ **убіра́цца ў сі́лу а)** *(мужніти)* убива́тися в си́лу (поту́гу); набира́тися си́ли (поту́ги); убива́тися в колодочки́ (в пір'я, в пе́ра, в пі́р'ячко); **б)** *(міцніти матеріально; зміцнюватися організаційно; рости та ін.)* убива́тися в си́лу (в поту́гу); набира́тися си́ли (поту́ги); **убіра́цца ў то́гу** *(каго-чаго)* убира́тися в то́гу *(кого-чого)*; **не поп — не убіра́йся ў ры́зы** *присл.* як не піп — не ми́кайся в ри́зу; як не кова́ль, то й рук не пога́нь; **убра́цца ў пе́р'е** уби́тися в колодочки́ (в пі́р'я, в пе́ра, в пі́р'ячко). — *Пор.* **убіра́ць[1], убіра́ць[2] 7**.

УБІРА́ЦЦА[2] *недок.*, **УВАБРА́ЦЦА** *док.* **1.** *(потрапляти всередину чого-небудь, утягуватися)* убира́тися, убра́тися; усмо́ктуватися, усмокта́тися; **2.** *розм. (заселятися куди-небудь)* уселя́тися, усели́тися; **мы ня́даўна ўвабра́ліся** ми неда́вно (нещода́вно) всели́лися; **3.** *розм. (куды-небудзь)* забира́тися, убира́тися, забива́тися; **ён увабра́ўся ў гушча́р** він забра́вся (заби́вся, зайшо́в) у ха́щі (гуща́вину, гущину́).

УБІРА́ЦЬ[1] *недок.*, **УБРА́ЦЬ** *док.* **1.** *(урожай)* збира́ти, зібра́ти; *(у копиці й т. ін.)* склада́ти, скла́сти, *(багато, усе)* поскладати; **2.** *(надавати гарного вигляду, прикрашати тощо)* убира́ти, убра́ти; *(давати лад)* прибира́ти, прибра́ти; *(розм.)* чепури́ти, причепу́рювати, причепури́ти, вичепу́рювати, ви́чепурити; *(зеленню, квітами — звичайно)* квітча́ти, уквітчувати, заквітчувати, заквітча́ти, *(багато, усе)* позаквітчувати; закоси́чувати, закоси́чити, зама́ювати, зама́їти, зама́яти.

УБІРА́ЦЬ[2] *недок.*, **УВАБРА́ЦЬ** *док.* **1.** убира́ти увібра́ти; усмо́ктувати, усмокта́ти; **рака́ не паспява́е ўвабра́ць ваду́** рі́чка не встигає ввібра́ти во́ду; **расліны ўбіра́юць ві́льгаць** росли́ни вбира́ють (всмо́ктують) воло́гу; **2.** *(про шию, голову тощо)* утя́гувати, утягну́ти, *(багато, усе)* повтя́гувати; засо́вувати, засу́нути, *(багато, усе)* позасо́вувати; упиха́ти, упхну́ти, *(багато, усе)* повпиха́ти; **ён увабра́ў галаву́ ў каўне́р** він утягну́в (засу́нув, упхну́в) го́лову в ко́мір; **3.** *розм.* схо́плювати, схопи́ти; **разве́дчыкі ўвабра́лі языка́** розві́дники схопи́ли язика́; **4.** *(уміщати; перен. — набувати певних властивостей)* убира́ти, увібра́ти; **ён увабра́ў перадавы́я по́гляды** він увібра́в передові́ по́гляди; **5.** лови́ти, злови́ти; **ён се́ння шчупака́ ўвабра́ў** він сього́дні щу́ку злови́в; **6.** *розм. (з'їдати)* умина́ти, ум'я́ти; **увабра́ць мі́су капу́сты** ум'я́ти ми́ску капу́сти; **7.** заправля́ти, запра́вити; **увабра́ць кашу́лю ў штаны́** запра́вити соро́чку в штани́.

УБЛЫТАНЫ **1.** уплу́таний, заплу́таний; **2.** обплу́таний; **3.** *перен.* уплу́таний. — *Див. ще* **ублытваць**.

УБЛЫ́ТВАННЕ *с.* **1.** уплу́тування, заплу́тування; **2.** обплу́тування; **3.** *перен.* уплу́тування.

УБЛЫ́ТВАЦЦА *недок.*, **УБЛЫ́ТАЦЦА** *док.* **1.** уплу́туватися, уплу́татися, заплу́туватися, заплу́татися; **у валасы́ ўблыталася галі́нка** у воло́сся вплу́талася гі́лочка; **ублытацца ў дрот** заплу́татися в дро́ті; **2.** *перен.* уплу́туватися, уплу́татися; **ублытацца ў чужу́ю спра́ву** уплу́татися в чужу́ спра́ву.

УБЛЫ́ТВАЦЬ *недок.*, **УБЛЫ́ТАЦЬ** *док.* **1.** уплу́тувати, уплу́тати, заплу́тувати, заплу́тати; **2.** обплу́тувати, обплу́тати; **ублытаць валёнак вяро́ўкамі** обплу́тати ва́лянок (ва́лянець, повстя́ник) мотузка́ми; **3.** *перен.* уплу́тувати, уплу́тати; **ублы́таць у непрые́мную спра́ву** уплу́тати в неприє́мну спра́ву.

УБО́ГІ **1.** убо́гий, бі́дний; злиде́нний, нужде́нний; *(розм.)* мізе́рний; **~гая ве́ска** убо́ге (бі́дне, злиде́нне, нужде́нне) село́; **~гія сро́дкі** злиде́нні (нужде́нні, мізе́рні) ко́шти; **2.** *(який заслуговує на жалість)* злиде́нний, нужде́нний, жалюгі́дний; **у. вы́гляд** злиде́нний (нужде́нний, жалюгі́дний) ви́гляд; **3.** *(малозмістовний)* нікче́мний; убо́гий, бі́дний; **у. спекта́кль** нікче́мна виста́ва; **~гая фанта́зія** убо́га (бі́дна) фанта́зія.

УБО́ІНА *ч. і ж. розм. знев. (про чоловіка)* ле́дар

ч., леда́що *ч. і с.*, не́слух *ч.*; *(про жінку)* ле́дарка *ж.*, леда́що *с.*

УБО́РАЧНА-ТРА́НСПАРТНЫ *с.-г.* збира́льно-тра́нспортний.

УБО́РАЧНАЯ *у знач. імен. с.-г.* збира́льна.

УБО́РАЧНЫ *с.-г.* збира́льний; **~ная пара́** збира́льна пора́; **~ная тэ́хніка** збира́льна те́хніка.

УБО́РКА *ж.* збира́ння; склада́ння; **у. ўраджа́ю** збира́ння врожа́ю. — *Пор.* **убіра́ць¹** 1.

УБРА́НАСЦЬ *ж.* ошатність, наря́дність.

УБРА́ННЕ *с.* **1.** *(одяг)* убра́ння, убір *ч.*, наряд *ч.*, *(ритор.)* стрій *ч.*, *(поез., ритор.)* ша́ти; **2.** прикра́са *ж.*, окра́са *ж.*, оздо́блення, оздо́ба *ж.*; **снег — бе́лае ўбра́нне зямлі́** сніг — біла окра́са (оздо́блення, оздо́ба) землі́; **3.** *(зовнішня оздоба)* оздо́блення, убра́ння.

УБРА́НСТВА *с. розм.* **1.** *(одяг)* убра́ння, убі́р *ч*, наря́д *ч.*, стрій *ч.*, *(поез., ритор.)* ша́ти; **2.** *(зовнішня оздоба)* оздо́блення, убра́ння.

УБРА́НЫ **1.** *дієприкм.* зі́браний; скла́дений; **2.** убра́ний; при́браний; причепу́рений, ви́чепурений; уквітчаний, заквітчаний, закоси́чений, зама́яний; **3.** *прикм.* ошатний, наря́дний, [га́рно, пи́шно, че́пурно, розкі́шно] вбра́ний (одя́гнений); *(прикрашений)* га́рний, чепурни́й, пи́шний. — *Див. ще* **убіра́ць¹**.

УБРА́ЦЦА *див.* **убіра́цца¹** 1, 2.

УБРА́ЦЬ *див.* **убіра́ць¹**.

УБРУКАВА́НЫ *і* **УБРУКО́ВАНЫ** *розм.* ви́брукуваний, ви́мощений. — *Див. ще* **убруко́ўваць**.

УБРУКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УБРУКАВА́ЦЬ** *док. розм.* брукува́ти, вибруко́вувати, ви́брукувати, вимо́щувати, ви́мостити; **убрукава́ць усю́ ву́ліцу** ви́брукувати (ви́мостити) всю ву́лицю.

УБУДАВА́ННЕ *с. (дія)* вбудува́ння, *(незак. д. — ще)* вбудо́вування.

УБУДАВА́НЫ *дієприкм.* вбудо́ваний — *Див. ще* **убудо́ўваць**.

УБУДО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* вбудо́вуватися.

УБУДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УБУДАВА́ЦЬ** *док.* вбудо́вувати, вбудува́ти.

УБУ́ХАЦЦА *док. розм. (упасти куди-небудь)* ускочити, улеті́ти; **у. ў кана́ву** ускочити (улеті́ти) в кана́ву.

УБУ́ХАЦЬ *док. розм.* **1.** *(у великій кількості влити, всипати й т. ін.)* убу́хати; **у. тры вядры́ вады́** убу́хати три відра́ води́; **2.** ви́тратити [ма́рно] *(розм.)* угати́ти; **у. шмат гро́шай** угати́ти бага́то гро́шей.

УБЫВА́ННЕ *с.* ме́ншання, зме́ншування, зме́ншення. — *Пор.* **убыва́ць**.

УБЫВА́ЦЬ *недок.*, **УБЫ́ЦЬ** *док.* **1.** ме́ншати, поме́ншати, зме́ншуватися, зме́ншитися; *(про воду й перен. — звичайно)* спада́ти, спа́сти, *(про багато, про все)* поспада́ти; **у рацэ́ ўбыла́ вада́** у рі́чці спа́ла вода́; **убыў дзень** поме́ншав (зме́ншився) день; **2.** *док. (звичайно із запереченням «не»)* прожи́ти, пробу́ти; **ён не ўбыў до́ўга ў Мі́нску** він не прожи́в (не пробу́в) до́вго в Мі́нську; **3.** *розм. док.* ужи́тися, зжи́тися, прожи́ти; **з табо́ю ніхто́ не ўбу́дзе** з тобо́ю ніхто́ не вживе́ться (не зживе́ться, не проживе́).

УВА́ *див.* **у¹**.

УВАБРА́НЫ *розм.* **1.** увібраний; усмо́ктаний; **2.** зло́влений; **3.** ум'я́тий; **4.** запра́влений. — *Див. ще* **убіра́ць²** 1, 5, 6, 7.

УВАБРА́ЦЦА *див.* **убіра́цца²**.

УВАБРА́ЦЬ *див.* **убіра́ць²**.

УВА́ГА *ж. у різн. знач.* ува́га; **звярну́ць ~гу** зверну́ти ува́гу; **ва́рты ўва́гі** ва́ртий ува́ги; ◊ **быць у цэ́нтры ўва́гі** бу́ти в це́нтрі ува́ги; **выпусці́ць (упусці́ць) з-пад ~гі** ви́пустити з ува́ги, спусти́ти з оче́й (з о́ка, з ува́ги); **мець на ўва́зе** ма́ти на ува́зі; **прыня́ць пад ~гу** узя́ти до ува́ги (на ува́гу); **пакі́нуць без ~гі** лиши́ти (залиши́ти) без ува́ги.

УВАГНА́НЫ **1.** за́гнаний; **2.** за́гнаний, заби́тий. — *Див. ще* **уганя́ць**.

УВАГНА́ЦЬ *див.* **уганя́ць**.

УВАГНУ́ТАСЦЬ *і* **УГНУ́ТАСЦЬ** *ж.* угну́тість, уві́гнутість.

УВАГНУ́ТЫ *і* **УГНУ́ТЫ** **1.** угну́тий, уві́гну́тий; **2.** похню́плений; опу́щений; **3.** зі́гнутий. — *Див. ще* **угіна́ць**.

УВАГНУ́ЦЦА *див.* **угіна́цца**.

УВАГНУ́ЦЬ *див.* **угіна́ць**.

УВАЖА́ЦЬ *недок. обл.* уважа́ти, зважа́ти; **у. разво́ву ско́нчанай** уважа́ти розмо́ву скі́нченою; **~ючы на тагача́сны стан** зважа́ючи (уважа́ючи) на тогоча́сний стан.

УВА́ЖЛІВА *і* **УВА́ЖНА** *прислівн.* **1.** *(ставитися з увагою до кого, чого)* ува́жно; **2.** *(зосереджено)* ува́жно, пи́льно; **3.** *(з піклуванням)* ува́жно, дбайли́во, турбо́тливо; **4.** пова́жно, важли́во.

УВА́ЖЛІВАСЦЬ *і* **УВА́ЖНАСЦЬ** *ж.* **1.** ува́жність; ува́жливість; **2.** ува́жність, пи́льність; **3.** ува́жність, ува́жливість, дбайли́вість, турбо́тливість; **4.** пова́жність, важли́вість.

УВА́ЖЛІВЫ **1.** ува́жний; *(який виявляє увагу — ще)* ува́жливий; **у. ву́чань** ува́жний у́чень; **~вае чыта́нне** ува́жне чита́ння; **2.** *(зосереджений)* ува́жний, пи́льний; **у. по́зірк** ува́жний (пи́льний) по́гляд; **3.** ува́жний, ува́жливий, дбайли́вий, турбо́тливий; **у. гаспада́р** ува́жний (ува́жливий, дбайли́вий, турбо́тливий) госпо́дар; **4.** *(вагомий)* пова́жний, важли́вий; **~вая прычы́на** пова́жна (важли́ва) причи́на.

УВА́ЖНЫ ува́жний; *(який виявляє увагу — ще)* ува́жливий; **у. слуха́ч** ува́жний слуха́ч.

УВА́ЖЫЦЬ *док.* **1.** ***(каго-што)*** *(поставитися прихильно, узяти до уваги)* зва́жити *(на кого-що)*, узя́ти до ува́ги *(що)*; **ува́жылі маю́ про́сьбу** зва́жили на моє́ проха́ння (*рідше:* на мою про́сьбу); **2.** ***(каго-што)*** *(поставитися з повагою)* ушанува́ти *(кого-що)*; зроби́ти прие́мність *(кому)*, зроби́ти ла́ску *(кому)*, догоди́ти *(кому)*; **трэ́ба было́ ўва́жыць гасце́й** тре́ба було́ зроби́ти прие́мність (догоди́ти) го́стям; **~жылі staro'га ў дзень нараджэ́ння** ушанува́ли staро́го в день наро́дження; **3.** ***(каму)*** *(зробити послугу)* поступи́тися; **ён табе́ не ўва́жыць** він тобі не посту́питься.

УВАЙСЦІ́ *див.* **увахо́дзіць**.

УВАЛАКА́ЦЦА *недок.*, **УВАЛАЧЫ́СЯ** *док. розм.* **1.** *(з труднощами заносити, заходити)* утискуватися, утиска́тися, ути́снутися, утя́гуватися, утягну́тися, утяга́тися, утягти́ся; **2.** *не-*

док. пас. ути́скуватися, утиска́тися, утя́гуватися, утяга́тися. — *Пор.* **увалака́ць 1**.

УВАЛАКА́ЦЬ *недок.*, **УВАЛАЧЫ́** *док.* **1.** *(з труднощами втягнути, унести всередину що-небудь)* ути́скувати, утиска́ти, ути́снути; утя́гувати утяга́ти, утягти́; **2.** *(красти)* цу́пити, поцу́пити; **воўк аве́чку ўвало́к** вовк вівцю́ поцу́пив; ◊ **[ледзь] но́гі ўвалачы́** [ле́две] но́ги ви́нести; [ле́две] втекти́.

УВА́ЛЕНЫ[1] **1.** уки́нутий, уки́нений; **2.** прова́лений, зава́лений; **3.** *розм.* убу́ханий. — *Див. ще* **ува́льваць**[1] **1, 2, 3**.

УВА́ЛЕНЫ[2] зва́лений, ува́лений. — *Див. ще* **ува́льваць**[2].

УВАЛО́ЧАНЫ *дієприкм.* **1.** ути́снутий, утя́гнутий; **2.** поцу́плений. — *Див. ще* **увалака́ць**.

УВА́ЛЬВАЦЦА[1] *недок.*, **УВАЛІ́ЦЦА**[1] *док.* **1.** ува́люватися, навали́тися; *(про очі, щоки, боки тощо)* западáти, запа́сти, позапада́ти, запада́тися, запа́стися; ува́люватися, навали́тися; упада́ти, упа́сти; позатяга́ти; **~лі́цца ў я́му** навали́тися в я́му; **у казы́ ўвалі́ліся бакі́** у кози́ запа́ли (позапада́ли, навали́лися) боки́; **2.** *(розм.)* прова́люватися, провали́тися, *(про багато, про все, про багатьох, про всіх)* попрова́люватися; запада́тися, запа́стися; обва́люватися, обвали́тися, *(про багато, про все)* пообва́люватися; *(про будівлю, споруду — звичайно)* зава́люватися, завали́тися, *(про багато, про все)* позава́люватися; **столь ~лі́лася** сте́ля провали́лася (запа́лася, обвали́лася, завали́лася); **3.** *розм. (важко, з шумом, грюкотом заходити куди-небудь; уриватися)* ува́люватися, навали́тися; **у пако́й ~лі́ўся нато́ўп хлапчуко́ў** у кімна́ту ввали́вся на́товп хлопчакі́в; ◊ **не капа́й друго́му я́мы, сам ува́лішся ў яе** *присл.* не копа́й і́ншому я́ми, бо сам у не́ї впаде́ш; хто і́ншим ли́ха бажа́є, сам ли́хо ма́є.

УВА́ЛЬВАЦЦА[2] *недок. звор. пас.*, **УВАЛІ́ЦЦА**[2] *док. (ставати твердим, ущільнюватися внаслідок звалювання — про сукно, вовну)* зва́люватися, зваля́тися, ува́люватися, уваля́тися; **сукно́ ўвалі́лася** сукно́ зваля́лося (вваля́лося).

УВА́ЛЬВАЦЬ[1] *недок.*, **УВАЛІ́ЦЬ**[1] *док.* **1.** *(укидати, уносити куди-небудь щось важке, громіздке)* ува́лювати, навали́ти, укида́ти, уки́нути, *(багато, усе)* повкида́ти; **уваліць ка́мень у кана́ву** навали́ти (уки́нути) ка́мінь у кана́ву; **2.** прова́лювати, провали́ти, *(багато, усе)* попрова́лювати; зава́лювати, завали́ти, *(багато, усе)* позава́лювати; **~лі́ць страху́** провали́ти (завали́ти) дах; **3.** *розм. (усипати, класти у великій кількості)* убу́хувати, убу́хати; **4.** *розм. (заходити гуртом)* ува́лювати, навали́ти; **~лі́ла гурба́ дзяце́й** навали́ла юрба́ (юрма́, ва́лка) діте́й; **5.** *розм. (сильно бити)* ува́лювати, навали́ти; дава́ти, да́ти; усипа́ти, уси́пати; **яму́ так ~лі́лі, што ледзь жывы́** йому так навали́ли (дали́, уси́пали), що ледь живи́й; **6.** *розм. (з'являтися — про фурункул, чирку)* вила́зити, ви́лізти, виска́кувати, ви́скочити; **ску́ла ўвалі́ла** чи́рка ви́лізла (ви́скочила), чиря́к ви́ліз (ви́скочив).

УВА́ЛЬВАЦЬ[2] *недок.*, **УВАЛІ́ЦЬ**[2] *док. (обробляти звалюванням)* зва́лювати, зваля́ти, ува́лювати, уваля́ти; **уваліць ля́мец** зваля́ти (уваля́ти) повсть (повсти́ну).

УВАМЛЕ́ЦЬ *див.* **умле́ць**.

УВАПРЭ́ЛЫ *див.* **упрэ́лы**.

УВАПРЭ́ЦЬ *див.* **управа́ць**.

УВАПХА́НЫ *див.* **упха́ны**.

УВАПХА́ЦЬ *див.* **упіха́ць**[1].

УВАПХНУ́ТЫ *див.* **упхну́ты**.

УВАПХНУ́ЦЦА *див.* **упіха́цца**.

УВАПХНУ́ЦЬ *див.* **упіха́ць**[2].

УВА́РВАННЕ *с.* ува́рювання.

УВАРВА́ННЕ *с.* вто́ргнення.

УВАРВА́НЫ *прям., перен.* у́рваний. — *Див. ще* **урыва́ць**.

УВАРВА́ЦЦА *див.* **урыва́цца**[2].

УВА́РВАЦЬ *недок.*, **УВАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(доводити за допомогою кип'ятіння до готовності — про страви)* ува́рювати, увари́ти; **2.** *(зменшувати через варіння)* вива́рювати, ви́варити, *(багато, усе)* повива́рювати; **увары́ць мя́са** увари́ти м'я́со; **3.** *техн.* ува́рювати, увари́ти.

УВАРВА́ЦЬ *див.* **урыва́ць**.

УВА́РКА *ж.* **1.** *(дія)* ува́рювання *с.*, ува́рення *с.*; **2.** *(кількість, обсяг, на який уварилося що-небудь)* ува́рка; **3.** *техн.* ува́рення *с.*, *(незак. д. — ще)* ува́рювання *с.*

УВАРТАВА́НЫ устере́жений. — *Див. ще* **увартава́ць**.

УВАРТАВА́ЦЬ *док.* устерегти́.

УВАСАБЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* усо́блення, *(незак. д. — ще)* усо́блювання; уті́лення, *(незак. д. — ще)* уті́лювання; **2.** *(перенесення властивостей, рис живої істоти або людини на явища, предмети й поняття)* усо́блення; **3.** *(вияв чого-небудь у конкретному образі, конкретній формі)* уті́лення; **гэ́та паэ́ма — у. ідэ́й пісьме́нніка** ця пое́ма — уті́лення іде́й письме́нника; **4.** *(найдосконаліше вираження якихось рис)* уті́лення; усо́блення; **гэ́ты чалаве́к — у. чэ́снасці** ця люди́на — уті́лення (усо́блення) че́сності.

УВАСАБЛЯ́ЦЦА *недок.*, **УВАСО́БІЦЦА** *док.* **1.** усо́блюватися, усо́битися; уті́люватися, уті́литися; **2.** *недок. пас.* усо́блюватися; уті́люватися.

УВАСАБЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УВАСО́БІЦЬ** *док.* **1.** *(зображувати в образі живої істоти)* усо́блювати, усо́бити; **увасо́біць пры́роду** усо́бити при́роду; **2.** *(виражати в реальному образі)* уті́лювати, уті́лити; усо́блювати, усо́бити; **увасо́біць ідэ́ю ў карці́не** уті́лити іде́ю в карти́ні; **3.** *(бути втіленням якихось рис)* усо́блювати, усо́бити; **увасабля́ць ску́пасць** усо́блювати ску́пість (скна́рість).

УВАСКРАСА́ЦЬ *недок.*, **УВАСКРЭ́СНУЦЬ** *док.* **1.** *рел.* воскреса́ти, воскре́снути; **Хрысто́с уваскро́с! — Сапрау́ды́ ўваскро́с!** Христо́с воскре́с! — Воі́стину воскре́с! **2.** *перен.* воскреса́ти воскре́снути; відро́джувати, відроди́ти; відно́влювати, віднови́ти; відтво́рювати, відтвори́ти; **~нуць ду́хам** воскре́снути (відроди́тися) ду́хом; **~нуць ва ўспамі́нах** ожи́ти (воскре́снути) в спо́гадах; **го́рад уваскро́с пасля́ вайны́** мі́сто відроди́лося (віднови́лося, воскре́сло, воскре́снуло) пі́сля війни́.

УВАСКРАША́ЦЦА *недок. пас.* воскреша́тися; оживля́тися; відро́джуватися; відно́влюватися; відтво́рюватися. — *Пор.* **уваскраша́ць**.

УВАСКРАША́ЦЬ *недок.*, **УВАСКРЭ́СІЦЬ** *док.* **1.** *рел.* воскреша́ти, воскреси́ти; **2.** оживля́ти, оживи́ти, воскреша́ти, воскреси́ти; **яго́ ўжо не ўваскрэ́сіш** його́ вже не воскреси́ш (не ожи́виш, не підні́меш, не ве́рнеш, не пове́рнеш); **3.** *перен. (відроджувати)* воскреша́ти, воскреси́ти; відро́джувати, відроди́ти; відно́влювати, віднови́ти; відтво́рювати, відтвори́ти; **~рэ́сіць во́браз у па́мяці** воскреси́ти (віднови́ти) о́браз у па́м'яті.

УВАСКРАШЭ́ННЕ *с.* воскре́шення; відро́дження.

УВАСКРЭ́СЕННЕ *с. рел., перен.* воскресі́ння.

УВАСКРЭ́СЛЫ *рел., перен.* воскре́слий. — *Див. ще* **уваскраса́ць**.

УВАСКРЭ́СНУЦЬ *див.* **уваскраса́ць**.

УВАСКРЭ́ШАНЫ **1.** *рел.* воскре́шений; **2.** *перен.* відро́джений; відно́влений; відтво́рений. — *Див. ще* **уваскраша́ць**.

УВАСЛА́НЫ *розм.* ви́стелений, усте́лений. — *Див. ще* **увасла́ць**.

УВАСЛА́ЦЬ *док. розм. (укрити чим-небудь)* ви́слати, ви́стелити, устели́ти, усла́ти.

УВАСО́БЛЕНЫ **1.** усо́блений; **2.** ути́лений; усо́блений. — *Див. ще* **увасабля́ць 1, 2**.

УВАССА́НЫ усмо́ктаний, уві́ссаний. — *Див. ще* **уваcса́ць**.

УВАССА́ЦЦА *док. (звикнути ссати груди)* усмокта́тися, увісса́тися.

УВАССА́ЦЬ *док.* усмокта́ти, увісса́ти; **у. з малако́м ма́церы** увісса́ти (усмокта́ти) з молоко́м ма́тері.

УВАСЬМЁХ *прислівн. (тільки про чоловіків або тільки про жінок)* увісьмо́х.

УВАСЬМЯРЫ́Х *прислівн. (про осіб різної статі або про істот с. роду)* увісьмо́х.

УВАТКА́НЫ **1.** утка́ний; **2.** на́тканий; **3.** ви́тканий, утка́ний, за́тканий; **4.** ви́тканий. — *Див. ще* **утыка́ць**[3].

УВАТКА́ЦЬ *док. див.* **утыка́ць**[3].

УВАТКНУ́ТЫ уткну́тий; устро́млений, застро́млений. — *Див. ще* **утыка́ць**[2].

УВАТКНУ́ЦЦА *див.* **утыка́цца**[1].

УВАТКНУ́ЦЬ *див.* **утыка́ць**[1].

УВАХО́Д *ч.* **1.** *род.* **увахо́ду** *(дія)* вхід; **у. забаро́нены** вхід заборо́нено; **2.** *род.* **увахо́да** *(місце для проходу всередину)* вхід; **у. у буды́нак** вхід у буди́нок.

УВАХО́ДЗІНЫ, -дзін *тільки мн. розм.* новосі́лля *с.*, вхі́дчини, вхо́дини.

УВАХО́ДЗІЦЬ *недок.*, **УВАЙСЦІ́** *док.* **1.** ухо́дити, увіхо́дити, увійти́; захо́дити, зайти́; вступа́ти, вступи́ти; **лапа́та лёгка ўвайшла́ ў зямлю́** лопа́та ле́гко ввійшла́ (зайшла́) в зе́млю; **~сці́ ў пако́й** зайти́ до кімна́ти; **во́йскі ўвайшлі́ ў го́рад** війська́ ввійшли́ (вступи́ли) до мі́ста; **~сці́ ў саста́ў дэлега́цыі** увійти́ до скла́ду делега́ції; **увайсці́ ў рэпертуа́р** увійти́ до репертуа́ру; **~сці́ ў дзе́янне** набу́ти чи́нності; **~сці́ ў но́рму** ста́ти но́рмою; **~сці́ ў прывы́чку (звыча́й)** узвича́їтися, увійти́ у звича́й; повести́ся; ста́ти (зроби́тися) зви́чкою; **~сці́ ў трады́цыю** ста́ти тради́цією; **~сці́ ў курс спра́вы** увійти́ в курс спра́ви; **у бо́чку ўвайшло́ яшчэ́ вядро́ вады́** у бо́чку ввійшло́ ще відро́ води́; **2.** *док. розм.* пройти́; **~сці́ за дзень тры́ццаць кіламе́траў** пройти́ за день три́дцять кіломе́трів; ◊ **~сці́ ў гісто́рыю** увійти́ в істо́рію; **~сці́ ў мо́ду** увійти́ в мо́ду; ста́ти мо́дним; на це тепе́р мо́да; **~сці́ ў каля́іну** увійти́ в ко́лію; ста́ти на ко́лію (путь); **~сці́ ў гады** увійти́ в лі́та (в ро́зум); дорости́ (дійти́) літ; дійти́ [до] зро́сту; **~сці́ ў сі́лу а)** *(про закон, договір і т. ін.)* набра́ти чи́нності; **б)** *(зміцніти; зміцнити своє становище)* уби́тися в си́лу (в поту́гу); набра́тися си́ли (поту́ги); *(образн.)* у колодочки́ (у пі́р'я, у пе́ра, у пі́р'ячко) вби́тися; **~сці́ ў ро́лю** увійти́ в роль; **~сці́ ў даве́р'е (даве́р)** здобу́ти дові́ру, дові́р'я; **~сці́ ў ла́ску** піді́йти́ під ла́ску *(кому)*; здобу́ти ла́ску *(в кого)*; здобу́тися ла́ски *(в кого)*; **~сці́ ў смак** набра́ти (набра́тися) сма́ку *(до чого)*; дібра́ти сма́ку *(в чому)*; розібра́ти смак *(у чому)*; уподо́бати *(що)*; розсмакува́ти *(що)*; **не ўвахо́дзіць у пла́ны** *(чые)* не вхо́дити в пла́ни *(чиї)*, не бу́ти заве́деним (зане́сеним, впи́саним) у пла́ни *(чиї)*.

УВАХО́ДНАЯ *імен. канц.* вхідна́.

УВАХО́ДНЫ вхідни́й; **у. біле́т** вхідни́й квито́к; **~ныя дзве́ры** вхідні́ две́рі; **~ныя дакуме́нты** *канц.* вхідні́ докуме́нти.

УВАЧАВІ́ДКІ *прислівн.* **1.** пе́ред очи́ма, на оча́х, при оча́х; *(розм.)* на́віч, вочеви́дьки, вочеви́дь, вочеви́дячки; **даро́га ўвачаві́дкі падсыха́ла** доро́га пе́ред очи́ма (на оча́х, при оча́х, на́віч, вочеви́дьки *і т. ін.)* підсиха́ла; **2.** нао́чно, на́віч; своїми очи́ма, на вла́сні о́чі; **уба́чыць (упэ́ўніцца) у.** поба́чити (перекона́тися, упе́внитися) нао́чно (на́віч, своїми очи́ма).

УВАЧЧУ́ *прислівн.* в оча́х; **цёмна ўвачч́у ста́ла** в оча́х потемні́ло (ста́ло те́мно, зроби́лося те́мно).

УВЕ́ДАНЫ **1.** про яко́го дізна́лися (дові́далися, узна́ли); **2.** за́знаний; пі́зналий, спі́знаний. — *Див. ще* **уве́дваць**.

УВЕ́ДАЦЬ *див.* **уве́дваць**.

УВЕ́ДВАННЕ *с.* **1.** дізнава́ння, дові́дування, узнава́ння, спізнава́ння; **2.** пізнава́ння.

УВЕ́ДВАЦЦА *недок. пас.* дізнава́тися, дові́дуватися, узнава́тися; зазнава́тися; пізнава́тися, спізнава́тися.

УВЕ́ДВАЦЬ *недок.*, **УВЕ́ДАЦЬ** *док.* **1.** *(аб кім-чым, пра каго-што)* дізнава́тися, дізна́тися, дові́дуватися, дові́датися; *(рідше)* узнава́ти, узна́ти *(кого-що, про кого-що)*, спізнава́ти, спізна́ти *(кого-що)*, **уве́даць но́вае пра чалаве́ка** дізна́тися (дові́датися, узна́ти) нове́ про люди́ну; **знайсці́ спо́саб уве́даць, як скла́ўся лёс сябра** знайти́ спо́сіб дізна́тися (дові́датися), як скла́лася до́ля дру́га; **2.** *(переживати, відчувати на собі, перевірити на власному досвіді)* зазнава́ти, зазна́ти *(чого)*; пізнава́ти, пізна́ти, спізнава́ти, спізна́ти; **уве́даць шмат з кніг** пізна́ти бага́то з книжо́к; **уве́даць людзе́й** пізна́ти люде́й; **уве́даць го́рыч паражэ́ння** зазна́ти гірко́ти пора́зки, пізна́ти гірко́ту пора́зки; ◊ **уве́даць, пачы́м фунт лі́ха** дізна́тися, почі́м ківш (коря́к) ли́ха; поба́чити сма́леного во́вка.

УВЕ́ДЗЕНЫ **1.** *у різн. знач.* уве́дений; **2.** уста-

но́влений; запрова́джений; **3.** відкри́тий; **4.** *(зроблений чинним)* уве́дений. — *Див. ще* **уво́дзіць**.

УВЕ́НЧАНЫ *див.* **увянча́ны**.

УВЕ́НЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УВЯНЧА́ЦЦА** *док.* **1.** увíнчуватися, увінча́тися; *(квітами — ще)* заквíтчуватися, заквітча́тися, *(про багатьох, про всіх)* позаквíтчуватися; **~ча́цца по́спехам** вда́ло (щасли́во, успішно) закінчи́тися (заверши́тися, скінчи́тися), увінча́тися у́спіхом; **2.** *недок. пас.* увíнчуватися; заквíтчуватися.

УВЕ́НЧВАЦЬ *недок.*, **УВЯНЧА́ЦЬ** *док.* увінчувати, увінча́ти; *(квітами — ще)* заквíтчувати, заквітча́ти, *(багато, усе)* позаквíтчувати; **~ча́ць прэ́міяй ле́пшы твор маста́цтва** увінча́ти пре́мією найлі́пший твір мисте́цтва; **увянча́ць буды́нак ве́жай** увінча́ти буди́нок ве́жею (ба́штою).

УВЕРАДЗІ́ЦЦА *док. (найчастіше в іронічному значенні)* утоми́тися, стоми́тися, змори́тися.

УВЕРАДЗІ́ЦЬ *док.* **1.** стоми́ти, утоми́ти, натоми́ти, змори́ти; натру́джувати, спрацьо́вувати; **2.** покалі́чити, скалі́чити, пора́нити.

УВЕ́РСЕ *прислівн.* угорі́; нагорі́, наверху́; **над дзвяры́ма ўве́рсе была́ шчы́ліна** над двери́ма вгорі́ була́ щіли́на; **у. ляце́ў самалёт** угорі́ летів літа́к.

УВЕ́РХ *прислівн.* уго́ру, уве́рх; догори́; наго́ру, наве́рх; **у. па рацэ́** уго́ру по рі́чці; **на бе́разе ляжа́ла ло́дка, паве́рнутая ўверх дном** на бе́резі лежа́в чо́вен, поверну́тий уго́ру (догори́) дном; **по́лымя ўзвіва́ецца ўверх** по́лум'я звива́ється вго́ру (догори́, наго́ру); ◊ **паравярну́ць усё ўверх дном** переверну́ти все догори́ (вго́ру) нога́ми (дном, спо́дом).

УВЕ́РЧАНЫ уго́рнутий, уго́рнений, заго́рнений, заго́рнутий; обго́рнений, обго́рнутий; замо́таний. — *Див. ще* **уве́рчваць**.

УВЕ́РЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УВЯРЦЕ́ЦЦА** *док.* **1.** угорта́тися, угорну́тися, загорта́тися, загорну́тися, *(про багатьох, про всіх)* позагорта́тися; обгорта́тися, обгорну́тися; *(про багатьох, про всіх)* пообгорта́тися; замо́туватися, замота́тися, *(про багатьох, про всіх)* позамо́туватися; **2.** *недок., пас.* угорта́тися, загорта́тися; обгорта́тися, замо́туватися.

УВЕ́РЧВАЦЬ *недок.*, **УВЯРЦЕ́ЦЬ** *док.* угорта́ти, угорну́ти, загорта́ти, загорну́ти, *(багато, усе)* позагорта́ти; обгорта́ти, обгорну́ти, *(багато, усе)* пообгорта́ти; замо́тувати, замота́ти, *(багато, усе)* позамо́тувати; **~це́ць рэ́чы ў папе́ру** угорну́ти (загорну́ти *і т. ін.*) ре́чі в папі́р; **~це́ць дзіця́ ў ху́стку** угорну́ти (загорну́ти *і т. ін.*) дитя́ (дити́ну) в ху́стку.

УВЕ́РЫЦЦА *док. розм.* упе́внитися, запе́внитися, перекона́тися, пересві́дчитися; **у. ў сваі́м шча́сці** упе́внитися (запе́внитися, перекона́тися, пересві́дчитися) у своє́муща́сті.

УВЕ́РЫЦЬ *док. розм. (книжн.)* увíрувати; *(обл.)* увíрити; пові́рити; **яна́ ўве́рыла, што ху́тка бу́дзе до́ма** вона́ пові́рила, що шви́дко (ско́ро, ху́тко) бу́де вдо́ма.

УВЕ́СНУ *і* **УВЯСНУ́** *прислівн. розм.* навесні́, *(рідше)* весно́ю.

УВЕ́СЦІ *див.* **уво́дзіць**.

УВЕ́ЧАР *прислівн.* уве́чері.

УВЕ́ШАНЫ обві́шаний, пообві́шуваний. — *Див. ще* **уве́шваць**.

УВЕ́ШВАЦЦА *недок.*, **УВЕ́ШАЦЦА** *док.* **1.** обвішуватися, обві́шатися, *(про багатьох)* пообві́шуватися; **2.** *недок. пас.* обві́шуватися.

УВЕ́ШВАЦЬ *недок.*, **УВЕ́ШАЦЬ** *док.* обві́шувати, обві́шати, *(багато, усе)* пообві́шувати; **уве́шаць сцяну́ карці́намі** обві́шати стіну́ карти́нами.

УВЁРСТВАННЕ *с. друк.* **1.** *(дія)* уве́рстування; **2.** уве́рстування.

УВЁРСТВАЦЦА *недок.*, **УВЯРСТА́ЦЦА** *док., друк.* **1.** уве́рстуватися, уверста́тися; **2.** *недок. пас.* уве́рстуватися.

УВЁРСТВАЦЬ *недок.*, **УВЯРСТА́ЦЬ** *док. друк.* **1.** *(робити вставку у верстку)* уве́рствувати, уверста́ти; **2.** *(уміщувати)* уве́рстувати, уверста́ти.

УВЁРСТКА *ж. друк.* уве́рстування *с.*

УВІВА́ННЕ *с.* **1.** уплíта́ння, увива́ння; **2.** повива́ння, обвива́ння; **3.** *(намотування)* увива́ння; **4.** *(прикрашання)* повива́ння, обвива́ння.

УВІВА́ЦЦА *недок.*, **УВІ́ЦЦА** *док.* **1.** уплíта́тися, уплести́ся, увива́тися, уви́тися; **сту́жка до́бра ўвіла́ся ў ко́сы** стрі́чка до́бре вплела́ся (ввила́ся) в ко́си; **2.** *(уміщатися)* увива́тися, уви́тися; **3.** *недок. розм. (вертітися коло кого-чого)* ви́тися, увива́тися, звива́тися *(коло кого -чого)*; *(залицятися — ще)* упада́ти *(коло кого, за ким)*, залиця́тися *(до кого)*, *(розм.)* припада́ти *(до кого, за ким)*, тупцюва́ти, ту́пцяти, ту́пати *(коло кого)*; **4.** *недок. пас.* уплíта́тися, увива́тися; повива́тися, обвива́тися.

УВІВА́ЦЬ *недок.*, **УВІ́ЦЬ** *док.* **1.** уплíта́ти, уплести́, увива́ти, уви́ти; **уві́ць шаўко́вую ні́тку ў шнуро́к** уплести́ (уви́ти) шовко́ву ни́тку в шнуро́к; **2.** повива́ти, пови́ти, обвива́ти, обви́ти, *(багато, усе)* пообвива́ти; **уві́ць а́рку гірля́ндамі** пови́ти (обви́ти) а́рку гірля́ндами; **3.** *(намотуючи, уміщати)* увива́ти, уви́ти; **4.** *(прикрашати)* повива́ти, пови́ти; обвива́ти, обви́ти, *(багато, усе)* пообвива́ти.

УВІ́ЛЬВАННЕ *с.* ухиля́ння, уника́ння; відкру́чування, огина́ння.

УВІ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **УВІЛЬНУ́ЦЬ** *док. прям., перен.* ухиля́тися, ухили́тися, уника́ти, уни́кнути; *(перен. — ще розм.)* відкру́чуватися, відкрути́тися, *(недок.)* огина́тися; **~ну́ць ад уда́ру** ухили́тися від уда́ру, уни́кнути уда́ру; **~ну́ць ад прамо́га адка́зу** ухили́тися (відкрути́тися) від прямо́ї відповіді, уни́кнути прямо́ї відповіді.

УВІЛЬГАТНЕ́ННЕ *с.* зволо́ження, *(незак. д. — ще)* зволо́жування.

УВІЛЬГАТНЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* зволо́жувач.

УВІЛЬГАТНЯ́ЦЦА *недок. звор.*, **УВІЛЬГАТНІ́ЦЦА** *док.* **1.** зволо́жуватися, зволо́житися; **2.** *недок. пас.* зволо́жуватися.

УВІЛЬГАТНЯ́ЦЬ *недок.*, **УВІЛЬГАТНІ́ЦЬ** *док.* зволо́жувати, зволо́жити, зво́гчувати, зво́гчити; **дажджы ўвільгатнілі глébу** дощі́ зволо́жили ґрунт.

УВІЛЬГО́ТНЕНЫ зволо́жений. — *Див. ще* **увільгатня́ць**.

УВІНА́ЦЦА *недок.*, **УВІНУ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** *(у*

що-небудь) загорта́тися, загорну́тися; умо́туватися, умота́тися; укру́чуватися, укрути́тися; **~ну́цца ў ко́ўдру** загорну́тися (умота́тися, укрути́тися) в ко́вдру; **2.** устига́ти, устигну́ти, усти́гти; **3.** *недок. пас.* загорта́тися; умо́туватися; укру́чуватися.

УВІНА́ЦЬ *недок.*, **УВІНУ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(у що-небудь)* загорта́ти, загорну́ти; умо́тувати, умота́ти; укру́чувати, укрути́ти; **2.** зника́ти, зни́кнути, щеза́ти, ще́знути.

УВІ́ТЫ 1. упле́тений, уви́тий; **2.** пови́тий, обви́тий; **3.** *(намотаний)* уви́тий. — *Див. ще* **увіва́ць 1—3**.

УВІХА́ЦЦА *недок.* **1.** клопота́тися *(чим)*, по́ратися *(коло чого)*; **гаспады́ня ўвіха́ецца каля́ пе́чы** господи́ня клопо́четься (по́рається) ко́ло (біля) пе́чі; **2.** *розм. (крутитися коло кого-чого)* ви́тися, увива́тися, звива́тися *(коло кого-чого)*; *(залицятися)* упада́ти *(коло кого, за ким)*, *(розм.)* припада́ти *(до кого, за ким)*, тупцюва́ти, ту́пцяти, ту́пати *(коло кого)*; **3.** *(швидко рухатися)* крути́тися, звива́тися.

УВІШНЫ мото́рний, метки́й, прово́рний, спри́тний, швидки́й, прудки́й.

УВО́ГУЛЕ *прислівн. у різн. знач.* узагалі́, зага́лом.

УВО́Д *ч.* **1.** *род.* **уво́ду** *(дія)* уве́дення *с.*; **2.** *род.* **уво́да** *(пристрій)* уві́д.

УВО́ДЗІНЫ *тільки мн.* **1.** *(вступна частина)* вступ *ч.*; **2.** *(попередні відомості)* вступ; **у. ў мовазна́ўства** вступ до мовозна́вства; **3.** *рел.* уве́дення *с.*

УВО́ДЗІЦЦА *недок.* **1.** *рел.* уво́дитися; **2.** *пас.* уво́дитися; запрова́джуватися, упрова́джуватися; відкрива́тися, ознайо́млюватися.

УВО́ДЗІЦЬ *недок.*, **УВЕ́СЦІ** *док.* **1.** *у різн. знач.* уво́дити, увести́, *(багатьох, усіх)* поввво́дити; **уве́сці каня́ ў хлеў** увести́ коня́ в хлів; **уве́сці ў сям'ю́** увести́ в сім'ю́ (в роди́ну); **уве́сці глюко́зу** увести́ глюко́зу; **2.** запрова́джувати, запрова́дити, упрова́джувати, упрова́дити; *(рідше)* уво́дити, увести́; **уве́сці надзвыча́йнае стано́вішча** запрова́дити надзвича́йний стан; **3.** *(ознайомлювати з чим-небудь)* відкрива́ти, відкри́ти *(кому що)*, ознайо́млювати, ознайо́мити *(кого з чим)*, утаємни́чувати, утаємни́чити *(кого)*; **уве́сці ў свае́ пла́ны** відкри́ти свої́ пла́ни, ознайо́мити зі свої́ми пла́нами, утаємни́чити у свої́ пла́ни; **4.** *(робити вживаним або чинним)* уво́дити, увести́; **уве́сці мяч у гульню́** увести́ м'яч у гру; **уве́сці ў дзе́янне** пусти́ти в хід, увести́ в ді́ю; ◊ **уве́сці ў зман** увести́ в обма́н (в ома́ну); **уве́сці ў ву́шы** *(каму)* підказа́ти *(кому)*, напоу́мити *(кого)*; пора́дити *(кому)*; **уве́сці ў строй** увести́ в ді́ю.

УВО́ДНЫ *юр.* увідни́й; **у. ліст** увідни́й лист.

УВО́З, -зу *ч.* **1.** *(дія)* уве́зення *с.*, уві́з, до́віз; **2.** *(загальна кількість або вартість товарів, увезених з-за кордону)* уві́з, до́віз.

УВО́ЗІЦЦА *недок. пас.* уво́зитися.

УВО́ЗІЦЬ *недок.*, **УВЕ́ЗЦІ** *док.* уво́зити, увезти́, заво́зити, завезти́; *(з-за кордону — ще)* дово́зити, довезти́; **уве́зці калёсы ў хлеў** увезти́ (завезти́) во́за в хлів; **уве́зці з-за мяжы́ тава́ры** увезти́ (завезти́, довезти́) това́ри з-за кордо́ну.

УВО́СЕНЬ *прислівн.* восени́; ◊ **кураня́т у. лі́чаць** курча́т восени́ лі́чать; восени́ і курча́та курми́ бу́дуть; не кажи́ гоп, до́ки не переско́чиш.

УВЫСЬ *і* **УВЫШЫНЮ́** *прислівн.* уго́ру; **падня́цца ўвысь (ўвышыню́)** підня́тися вго́ру.

УВЯДЗЕ́ННЕ *с. (дія)* **1.** уве́дення; **2.** запрова́дження, упрова́дження; уве́дення, *(незак. д. — ще)* упрова́джування, запрова́джування; **3.** відкриття́, ознайо́млення, утаємни́чення, *(незак. д. — ще)* відкрива́ння, ознайо́млювання, утаємни́чування. — *Пор.* **уво́дзіць 1, 2, 3**.

УВЯ́ЗАНЫ 1. ув'я́заний; ушнуро́ваний; **2.** пов'я́заний; пого́джений, узго́джений; **3.** ув'я́заний, упле́тений. — *Див. ще* **увя́зваць**.

УВЯЗА́ЦЦА *див.* **увя́звацца**.

УВЯЗА́ЦЬ[1] *див.* **увя́зваць**.

УВЯЗА́ЦЬ[2] *недок.*, **УВЯ́ЗНУЦЬ** *док.* **1.** *(у чомусь в'язкому, липкому, сипкому)* загруза́ти, загру́знути, *(про багатьох, про всіх)* позагруза́ти; угруза́ти, угру́знути, угру́зти, *(про багатьох, про всіх)* повгруза́ти; *(у чомусь тісному, вузькому)* застрява́ти, застря́ти, *(про багатьох, про всіх)* позастрява́ти; застряга́ти, застря́гти, застря́гнути, *(про багатьох, про всіх)* позастряга́ти; **2.** *перен. розм.* загруза́ти, загру́знути, загру́зти, погруза́ти, погру́знути, погру́зти; потопа́ти, потону́ти; **~за́ць у не́вуцтве** потопа́ти в не́уцтві; **~нуць у даўга́х** залі́зти в борги́.

УВЯ́ЗВАЦЦА *недок.*, **УВЯЗА́ЦЦА** *док.* **1.** ув'я́зуватися, ув'яза́тися; **рэ́чы до́бра ўвяза́ліся** ре́чі до́бре вв'яза́лися; **2.** *перен.* пов'я́зуватися, пов'яза́тися; узго́джуватися, узго́дитися; **пла́ны до́бра ўвяза́ліся з мясцо́вымі ўмо́вамі** пла́ни до́бре узго́дилися (пов'яза́лися) з місце́вими умо́вами; **3.** *перен. розм. (невідступно йти за ким-небудь; стежити за ким-небудь і т. ін.)* ув'я́зуватися, ув'яза́тися *(за ким)*, чіпля́тися, причі́пля́тися, причі́плюватися, причепи́тися *(за кого, до кого)*, *(док.)* учепи́тися *(за ким)*; пристава́ти, приста́ти, *(про багато, про багатьох)* попристава́ти *(до кого)*; **за на́мі ўвяза́ўся саба́ка** за на́ми вв'яза́вся соба́ка (пес), до нас причепи́вся (учепи́вся, приста́в) соба́ка (пес), **4.** *перен. розм.* уплу́туватися, уплу́татися, утруча́тися, утру́титися, устрява́ти, устря́ти; **увяза́цца ў бо́йку** уплу́татися (утру́титися, устря́ти) в бі́йку; **5.** *недок. пас.* ув'я́зуватися, ушнуро́вуватися; пов'я́зуватися; пого́джуватися; узго́джуватися; уплі́та́тися.

УВЯ́ЗВАЦЬ *недок.*, **УВЯЗА́ЦЬ** *док.* **1.** ув'я́зувати, ув'яза́ти; *(обв'язувати мотузком і т. ін. — ще)* ушнуро́вувати, ушнурува́ти; **~за́ць рэ́чы** ув'яза́ти ре́чі; **2.** *перен. розм.* пов'я́зувати, пов'яза́ти; пого́джувати, пого́дити; узго́джувати, узго́дити; **~за́ць дзе́янні назе́мных войск з дзе́яннямі авія́цыі** пов'яза́ти (пого́дити, узго́дити) ді́ї назе́мних ві́йськ з ді́ями авіа́ції; **3.** *(уплітати в'язанням)* ув'я́зувати, ув'яза́ти, уплі́та́ти, уплести́.

УВЯ́ЗКА *ж. (дія)* **1.** ув'я́зування *с.*, ушнурува́ння *с.*, *(незак. д. — звичайно)* ушнуро́вування *с.*; **2.** пов'я́зання *с.*, *(незак. д. — звичайно)* пов'я́зування *с.*, пов'я́заність; пого́дженість, *(незак. д. — звичайно)* узго́дження *с.*

УВЯ́ЗНУЦЬ *див.* **увяза́ць**[2].

УВЯНЧА́НЫ *і* **УВЕ́НЧАНЫ** увінчаний; заквіт-

чаний; ◊ **уве́нчаны ла́урамі** увінчаний (покри́тий) ла́врами; [ве́льми] усла́влений. — *Див. ще* **уве́нчваць**.

УВЯНЧА́ЦЦА *див.* **уве́нчваццa**.

УВЯНЧА́ЦЬ *див.* **уве́нчваць**.

УВЯРНУ́ЦЬ *док.*ували́ти, уки́нути; **у. камяні́ ў я́му** уки́нути камі́ння в я́му.

УВЯРСТА́ЦЦА *див.* **уве́рстваццa**.

УВЯРСТА́ЦЬ *див.* **уве́рстваць**.

УВЯРЦЕ́ЦЦА *див.* **уве́рчваццa**.

УВЯРЦЕ́ЦЬ *див.* **уве́рчваць**.

УВЯРЭ́ДНІК, -ку *ч. бот.* шолуди́вник.

УВЯСНУ́ *див.* **уве́сну**.

УГА́ *виг. (у знач.: ось як, ось воно як, ось воно що)* ого́; **уга́, во які́ госць у нас!** ого́, ось яки́й (он яки́й) гість у нас!

УГАВАРЫ́ЦЦА *див.* **угаво́рваццa**.

УГАВАРЫ́ЦЬ *див.* **угаво́рваць**.

УГАВО́Р, -ру *ч.* **1.** *(дія)* умовля́ння *с.*; **не паддава́цца ні́якім ~рам** не піддава́тися жо́дним (ні́яким) умовля́нням, не піддава́тися жо́дному (ні́якому) вмовля́нню, не здава́тися на вмовля́ння; **2.** умо́ва *ж.*, уго́да *ж.*; домо́вленість *ж.*; **дзе́йнічаць па ўгаво́ру** ді́яти за домо́вленістю; ◊ **у. даражэ́й за гро́шы** умо́ва доро́жча від зо́лота; умо́ва — над зо́лото.

УГАВО́РАНЫ 1. умо́влений; **2.** заспоко́єний; уті́шений; заба́влений. — *Див. ще* **угаво́рваць.**

УГАВО́РВАННЕ *с. (дія)* **1.** умовля́ння; **2.** заспоко́єння, *(незак. д. — ще)* заспоко́ювання; утіша́ння; розважа́ння; забавля́ння.

УГАВО́РВАЦЦА *недок.*, **УГАВАРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** умовля́тися, умо́витися; домовля́тися, домо́витися; **2.** *док. розм. (сказати зайве; проговоритися)* обмо́витися, промо́витися, прохопи́тися [сло́вом]; **3.** *недок. пас.* умовля́тися; уговорю́ватися; заспоко́юватися; ті́шитися, утіша́тися; забавля́тися.

УГАВО́РВАЦЬ *недок.*, **УГАВАРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** умовля́ти, умо́вити; *(розм.)* угово́рювати, уговори́ти, уго́втувати, уго́втати; **2.** заспоко́ювати, заспоко́їти, *(багатьох, усіх)* позаспоко́ювати; ті́шити, утіша́ти, уті́шити; *(розм.)* потіша́ти, поті́шити; розра́джувати, розра́дити; *(дитину, що плаче — ще)* забавля́ти, заба́вити, *(багатьох, усіх)* позабавля́ти; **~рыць дзіця́** заспоко́їти (уті́шити, заба́вити) дити́ну (дитя́).

УГАВО́РНЫ 1. умовля́льний; **у. тон** умовля́льний тон; **2.** догові́рний; **~ная цана́** догові́рна ціна́.

УГАВО́РШЧЫК *ч. розм.* умовля́ч.

УГАДА́НЫ 1. уга́даний; **2.** розпі́знаний; пі́знаний. — *Див. ще* **уга́дваць**.

УГА́ДВАЦЦА *недок.* **1.** *(відчуватися за якими-небудь прикметами)* розпізнава́тися; пізнава́тися; **у це́мры ледзь ~валіся абры́сы стадыёна** у те́мряві ле́две (ледь) розпізнава́лися (пізнава́лися) о́бриси стадіо́ну; **2.** *пас.* уга́дуватися; розпізнава́тися; пізнава́тися.

УГА́ДВАЦЬ *недок.*, **УГАДА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* уга́дувати, угада́ти; **угада́ць настро́й** угада́ти на́стрій; **угада́ць надво́р'е** угада́ти пого́ду; **2.** розпізнава́ти, розпізна́ти; пізнава́ти, пізна́ти; **у ім лёгка ўгада́ць гео́лага** у ньо́му ле́гко розпізна́ти (пізна́ти) гео́лога.

УГАДЗІ́ЦЬ *док.* **1.** догоди́ти *(кому)*; **табе́ не уго́дзіш** тобі не дого́диш; **2.** *розм.* потра́пити *(куди)*, опини́тися *(де)*; **у. у турму́** потра́пити у в'язни́цю (в тюрму́), опини́тися у в'язни́ці (в тюрмі́); **3.** *розм. (кидаючи або вдаряючи чим-небудь, улучити в кого-, що-небудь)* попа́сти, потра́пити; улучи́ти; **у. ка́мнем у плячо́** попа́сти (потра́пити) ка́менем у плече́.

УГАІ́ЦЬ *див.* **угo̒йваць**.

УГАЙДА́ЦЦА *див.* **уго́йдваццa**.

УГАЙДА́ЦЬ *док. розм. (зробити хворим від хитавиці)* захита́ти, закача́ти.

УГАЛО́П *прислівн.* гало́пом, учва́л, чва́лом.

УГАМАВА́НЫ *обл.* угамо́ваний, утихоми́рений. — *Див. ще* **угамо́ўваццa**.

УГАМАВА́ЦЦА *див.* **угамо́ўваццa**.

УГАМАВА́ЦЬ *див.* **угамо́ўваць**.

УГАМО́Н, -ну *ч.*: **угамо́ну няма́** нема́є (нема́) уга́ву, нема́є (нема́) впи́ну (зупи́ну, спи́ну).

УГАМО́НЬВАЦЦА *недок. звор.*, **УГАМАНІ́ЦЦА** *док.* **1.** угамо́вуватися, угамува́тися; *(док. розм.)* угомони́тися, уго́втатися; **2.** *недок. пас.* угамо́вуватися.

УГАМО́НЬВАЦЬ *недок.*, **УГАМАНІ́ЦЬ** *док. розм.* угамо́вувати, угамува́ти; *(розм.)* угомони́ти *(док.)*, уго́втувати, уго́втати, уго́вкувати, уго́вкати.

УГАМО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УГАМАВА́ЦЦА** *док. обл.* угамо́вуватися, угамува́тися, утихоми́рюватися, утихоми́ритися.

УГАМО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УГАМАВА́ЦЬ** *док. обл.* угамо́вувати, угамува́ти, утихоми́рювати, утихоми́рити.

УГАНЯ́ЦЦА[1] *недок. пас.* уганя́тися, заганя́тися; забива́тися.

УГАНЯ́ЦЦА[2] *недок. розм.* **1.** *(за чым)* люби́ти *(що)*, бу́ти охо́чим *(до чого)*; **у. за рабо́тай з са́мага мале́нства** люби́ти робо́ту з са́мого ма́лечку; бу́ти охо́чим до робо́ти з са́мого ма́лечку; **2.** *(залицятися)* бі́гати *(за ким)*, упада́ти *(коло кого, за ким)*, *(розм.)* припада́ти *(до кого, за ким)*.

УГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **УВАГНА́ЦЬ** *док.* **1.** уганя́ти, увігна́ти, заганя́ти, заго́нити, загна́ти; **~гна́ць свінню́ ў хлеў** увігна́ти (загна́ти) свиню́ в хлів; **2.** *перен.* дово́дити, довести́ *(до чого)*, уганя́ти, увігна́ти *(в що)*; **~гна́ць у слёзы** довести́ до сліз; **~гна́ць у расхо́ды** довести́ (призвести́) до ви́трат; **3.** *(забивати в що-небудь)* уганя́ти, увігна́ти, заганя́ти, заго́нити, загна́ти; забива́ти, заби́ти, *(багато, усе)* позабива́ти; ◊ **~гна́ць у магі́лу** загна́ти в моги́лу (на той світ, у гріб); **~гна́ць у пот** приму́сити прі́ти (упрі́ти, попрі́ти); **~гна́ць у чы́рвань** приму́сити (зму́сити) червоні́ти (почервоні́ти).

УГА́Р, -ру *ч. спец.* **1.** *мет.* ви́гар, уга́р; **2.** *текст.* відпа́док.

УГАРАДЗІ́ЦЬ *док.* **1.** обгороди́ти, огороди́ти, *(багато, усе)* пообгоро́джувати; **у. двор** обгороди́ти (огороди́ти) двір (подві́р'я); **2.** *(на свою користь)* відгороди́ти, *(багато, усе)* повідгоро́джувати.

УГА́РВАЦЦА *недок.*, **УГАРЭ́ЦЦА** *док.* розгоря-

тися, розгора́тися, розгорі́тися, *(про багато, про все)* порозгоря́тися, порозгора́тися; **дро́вы ўгарэ́ліся** дро́ва розгорі́лися.

УГА́РВАЦЬ *недок.*, **УГАРЭ́ЦЬ** *док. спец. (зменшуватися під час горіння, топлення)* вигора́ти, вигоря́ти, ви́горіти; угоря́ти, угора́ти, угорі́ти.

УГАРНУ́ЦЬ *див.* **угóртваць**.

УГА́РНЫ *спец.* **1.** *мет.* ви́гарний, уга́рний; **~нае жале́за** ви́гарне (уга́рне) залі́зо; **2.** *текст.* відпадко́вий; **~ная пра́жа** відпадко́ва пря́жа.

УГАРУ́ *прислівн. розм.* уго́ру, догори́; *(рідше)* уве́рх; **шар падня́ўся ўгару́** ку́ля піднялáся вго́ру (догори́); ◊ **ісці́ ўгару́** іти́ вго́ру.

УГАРЫ́ *прислівн.* угорі́; нагорі́, *(рідше)* наверху́; **ме́сяц ві́сіць у. над ле́сам** мі́сяць виси́ть угорі́ над лі́сом; **у., пад страхо́й, ці́ўкнуў вераба́й** угорі́ (нагорі́), під стрі́хою, цвірі́нькнув горобе́ць.

УГАРЭ́ЦЦА *див.* **уга́рвацца**.

УГАРЭ́ЦЬ *див.* **уга́рваць**.

УГА́ЧАНЫ ви́гачений, зага́чений; уга́чений; убу́ханий. — *Див. ще* **уга́чваць**.

УГА́ЧВАЦЬ *недок.*, **УГАЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(використовувати для гатіння; укладати в греблю)* вига́чувати, ви́гатити, зага́чувати, загати́ти; **2.** *розм. (використовувати все або велику кількість чого-небудь)* уга́чувати, угати́ти; убу́хати, убу́хнути; **угаці́ць усе́ гро́шы** угати́ти всі гро́ші; **угаці́ць усё ма́сла ў кацёл** убу́хати все ма́сло в каза́н.

УГІНА́СТЫ зви́вистий, покру́чений, кру́чений, *(розм.)* кривуля́стий; **~тая сце́жка** зви́виста (покру́чена, кру́чена, кривуля́ста) сте́жка.

УГІНА́ЦЦА *недок.*, **УВАГНУ́ЦЦА** *і* **УГНУ́ЦЦА** *док.* **1.** угина́тися, угну́тися, увігну́тися, прогина́тися, прогну́тися; **ступе́нька ўвагну́лася** схі́дець угну́вся (увігну́вся, прогну́вся), схо́динка вгну́лася (ввігну́лася, прогну́лася); **2.** *(під вагою чого-небудь)* згина́тися, зігну́тися; схиля́тися, схили́тися, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* посхиля́тися; **хло́пец увагну́ўся пад цяжа́рам** хло́пець зігну́вся під ваго́ю (важко́ю рі́ччю).

УГІНА́ЦЬ *недок.*, **УВАГНУ́ЦЬ** *і* **УГНУ́ЦЬ** *док.* **1.** угина́ти, угну́ти, увігну́ти, прогина́ти, прогну́ти; **кні́гі ўвагну́лі палі́цу** книжки́ вгну́ли (ввігну́ли, прогну́ли) поли́цю; **2.** *(під вагою чого-небудь; про плечі, шию і т. ін.)* схиля́ти, схили́ти, *(багато, усе)* посхиля́ти, похиля́ти, похили́ти; **ён увагну́ў пле́чы** він схили́в (похили́в, опусти́в) пле́чі; **каро́ва ўвагну́ла галаву́** коро́ва схили́ла (похили́ла, нахили́ла) го́лову; **3.** *(із зусиллям, з труднощами)* згина́ти, зігну́ти; **дрот такі́ то́ўсты, ледзь увагну́ў** дріт таки́й товсти́й, ле́две (ледь) зігну́в.

УГЛЫБЛЯ́ЦЦА *недок.*, **УГЛЫ́БІЦЦА** *док.* **1.** загли́блюватися, загли́битися; **~біцца ў лес** загли́битися в ліс; **2.** *перен.* загли́блюватися, загли́битися, зану́рюватися, занурятися, зану́ритися, порина́ти, пори́нути, зарина́ти, зари́нути; **~біцца ў свае́ ду́мкі** загли́битися (зану́ритися, пори́нути, зари́нути) у свої́ думки́.

УГНАЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* удо́брення, *(незак. д. — ще)* удо́брювання; *(гноєм)* угно́єння, *(незак. д. — ще)* угно́ювання; **2.** *(речовина)* до́бриво; **мінера́льныя ўгнае́нні** мінера́льні до́брива; **зялёныя ўгнае́нні** зеле́ні до́брива.

УГНАІ́ЦЦА *див.* **угно́йвацца**.

УГНЕ́ВАНЫ розгні́ваний.

УГНЕ́ВАЦЦА *док.* розгні́ватися, розгніви́тися, *(рідко)* угні́ватися, угніви́тися.

УГНІ́ЦЦА *док.* си́льно прогни́ти; *(про деревину — ще)* си́льно протрухля́віти; си́льно загно́їтися.

УГНО́ЕНЫ **1.** удо́брений; **2.** угно́єний. — *Див. ще* **угно́йваць**.

УГНО́ЙВАННЕ *с. (дія)* **1.** удо́брення, *(незак. д. — ще)* удо́брювання; **2.** угно́єння, *(незак. д. — ще)* угно́ювання.

УГНО́ЙВАЦЦА *недок.*, **УГНАІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(поліпшуватися від добрив)* удо́брюватися, удо́бритися; *(завдяки гною)* угно́юватися, угно́їтися; **2.** *недок. пас.* удо́брюватися; угно́юватися.

УГНО́ЙВАЦЬ *недок.*, **УГНАІ́ЦЬ** *док.* **1.** удо́брювати, удо́брити; **2.** *(гноєм)* угно́ювати, угноїти.

УГНЯВІ́ЦЬ *док.* **1.** розгні́вати, розгніви́ти, *(рідко)* угніви́ти; **2.** скри́вдити, покри́вдити, обра́зити.

УГО́ДКІ, -дкаў *тільки мн.* річни́ця *ж.*, рокови́ни.

УГО́ДЛІВА *прислівн.* догі́дливо; підле́сливо, облéсливо, уле́сливо, лести́во.

УГО́ДЛІВАСЦЬ *ж.* догі́дливість; підле́сливість, обле́сливість, уле́сливість, лести́вість.

УГО́ДЛІВЫ догі́дливий; *(який лестить)* підле́сливий, обле́сливий, уле́сливий, лести́вий.

УГО́ДНІК *ч.* **1.** *розм. знев.* догі́дник; *(той, хто лестить)* підле́сник, підлабу́зник, підлабу́за *ч. і ж.*; **2.** *рел.* уго́дник, спасе́нник.

УГО́ДНІЦА *ж.* **1.** догі́дниця; підле́сниця, підлабу́зниця, підлабу́за; **2.** *рел.* уго́дниця, спасе́нниця.

УГО́ДНІЦТВА *с.* догі́дництво, догоджа́ння; підле́сливість *ж.*, підле́щування, підлабу́зництво, підлабу́знювання.

УГО́ДНІЧАЦЬ *недок. розм.* догоджа́ти; *(удаватися до лестощів)* підле́щуватися, підлабу́знюватися *(до кого-чого)*.

УГО́ЕНЫ заго́єний.

УГО́ЙВАЦЬ *недок.*, **УГАІ́ЦЬ** *док.* виго́ювати, ви́гоїти, заго́ювати, заго́їти.

УГО́ЙДВАЦЦА *недок.*, **УГАЙДА́ЦЦА** *док. розм. (ставати хворим або сонливим від хитавиці)* захи́туватися, захита́тися, зака́чуватися, закача́тися.

УГО́РНУТЫ **1.** загре́бений; заго́рнутий; **2.** *(у що)* заго́рнутий, обго́рнутий, замо́таний, уго́рнутий. — *Див. ще* **уго́ртваць**.

УГО́РТВАННЕ *с.* **1.** загріба́ння; загорта́ння; **2.** *(у що)* загорта́ння, обгорта́ння, замо́тування.

УГО́РТВАЦЦА *недок. пас.* **1.** загріба́тися, загорта́тися; **2.** загорта́тися, обгорта́тися, замо́туватися, угорта́тися.

УГО́РТВАЦЬ *недок.*, **УГАРНУ́ЦЬ** *док.* **1.** загріба́ти, загребти́, *(багато, усе)* позагріба́ти;

(лопатою) загорта́ти, загорну́ти, *(багато, усе)* позагорта́ти; **~ну́ць по́пел у печ** загорну́ти (загребти́) по́піл у піч; **2.** *(у що)* загорта́ти, загорну́ти, обгорта́ти, обгорну́ти, замо́тувати, замота́ти, угорта́ти, угорну́ти; **~ну́ць цвікі́ ў папе́ру** загорну́ти (обгорну́ти, замота́ти, угорну́ти) цвя́хи в папір.

УГО́ЧАНЫ *розм.* уга́чений; убу́ханий. — *Див. ще* **уга́чваць 2**.

УГРАБА́ЦЦА *недок. пас.* загріба́тися; загорта́тися.

УГРАБА́ЦЬ *недок.*, **УГРЭ́БЦІ** *і* **УГРАБЦІ́** *док.* **1.** загріба́ти, загребти́; *(лопатою і т. ін. — звичайно)* загорта́ти, загорну́ти; **угрэ́бці сало́му** загребти́ соло́му; **угрэ́бці жар у печ** загорну́ти жар у піч; **2.** *перен. розм. (привласнювати чуже)* загріба́ти, загребти́, зага́рбувати, зага́рбати.

УГРАЗА́ЦЬ *недок.*, **УГРА́ЗНУЦЬ** *док.* **1.** *прям.* загруза́ти, загру́знути, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* позагруза́ти; угруза́ти, угру́знути, угру́зти, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* повгруза́ти; застрява́ти, застря́ти, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* позастрява́ти; застряга́ти, застря́гти, застря́гнути, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* позастряга́ти; **~нуць у бало́це** загру́знути (угру́знути *і т. ін.*) в боло́ті; **2.** *перен.* загруза́ти, загру́знути, загру́зти, погруза́ти, погру́знути, погру́зти, потопа́ти, потону́ти; **~нуць у даўга́х** залі́зти в борги́.

УГРУ́ЗІЦЬ *(дати глибоко ув'язнути, засісти в чому-небудь липкому, сипкому) док. розм.* загрузи́ти; **у. каня́ ў бало́та** загрузи́ти коня́ в боло́то.

УГРУНТАВА́НАСЦЬ *ж.* обґрунто́ваність; **у. рашэ́ння** обґрунто́ваність рішення.

УГРУНТАВА́ННЕ *с.* обґрунтува́ння, *(незак. д. — ще)* обґрунто́вування.

УГРУНТАВА́НЫ *і* **УГРУНТО́ВАНЫ 1.** *дієприкм.* зміцнений, уста́лений; укріплений; **2.** *у знач. прикм.* зміцнений, уста́лений; укріплений; **угрунтава́ны падму́рак** зміцнений (уста́лений, укріплений) підму́рок (підмурі́вок); **3.** обґрунто́ваний; **угрунтава́ны до́вад** обґрунто́ване дове́дення. — *Див. ще* **угрунто́ўваць**.

УГРУНТО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УГРУНТАВА́ЦЦА** *док.* **1.** закріплюватися, закріпля́тися, закріпи́тися; устано́влюватися, установля́тися, установи́тися; уста́люватися, уста́литися; **адно́сна гэ́тага ўгрунтава́лася пэ́ўная ду́мка** що́до (відно́сно, стосо́вно) цього закріпи́лася (установи́лася, уста́лилася) певна ду́мка; **2.** *недок. пас.* зміцнюватися, уста́люватися, укріплюватися, укріпля́тися, обґрунто́вуватися.

УГРУНТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УГРУНТАВА́ЦЬ** *док.* **1.** зміцнювати, зміцня́ти, зміцни́ти; уста́лювати, уста́лити; укріплювати, укріпля́ти, укріпи́ти; **2.** обґрунто́вувати, обґрунтува́ти; **угрунтава́ць прычы́ну сваёй про́сьбы** обґрунтува́ти причи́ну свого́ прохання.

УГРУ́НЬ *прислівн. обл.* стрімголо́в, сторчголо́в; прожо́гом, спрожо́гу; **ён у. пабе́г** він прожо́гом (спрожо́гу) побіг; **дні ляця́ць у.** дні летя́ть стрімголо́в (сторчголо́в).

УГРЭ́БЕНЫ загре́бений; заго́рнутий. — *Див. ще* **ўграба́ць 1**.

УГРЭ́БЦІ *див.* **ўграба́ць**.

УДАВА́ *ж.* удова́, удови́ця; ◊ **саламя́ная ўдава́** соло́м'яна удова́.

УДАВА́ЦЬ *недок.*, **УДА́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(каго-што)* видава́ти, ви́дати, вика́зувати, ви́казати; **2.** *недок.* *(каго; перев. зі словами «сябе», «з сябе»)* удава́ти [з се́бе], уда́ти [з се́бе]; **~ва́ць сябе́ абыя́кавым** удава́ти з се́бе байду́жого; **3.** *недок.* здава́тися; **мясці́на ўдава́ла незнаёмаю** місце́вість здава́лася незнайо́мою; **лаза́ заселяне́ла пе́ршым кво́лым лісцем і ўдава́ла не зялёнаю, а празры́ста-жо́ўтаю** лоза́ зазеленіла пе́ршим кво́лим ли́стям і здава́лася не зеле́ною, а прозо́ро жо́втою.

УДАВЕ́Ц, *род.* **удаўца́** *ч.* удіве́ць; ◊ **саламя́ны ўдаве́ц** соло́м'яний удіве́ць.

УДАКЛАДНЕ́ННЕ *с.* уто́чнення, *(незак. д. — ще)* уто́чнювання.

УДАКЛА́ДНЕНЫ уто́чнений. — *Див. ще* **удакладня́ць**.

УДАКЛАДНЯ́ЦЦА *недок. звор.*, **УДАКЛАДНІ́ЦЦА** *док.* **1.** уто́чнюватися, уточня́тися, уточни́тися; **2.** *недок. пас.* уто́чнюватися, уточня́тися.

УДАКЛАДНЯ́ЦЬ *недок.*, **УДАКЛАДНІ́ЦЬ** *док.* уто́чнювати, уточня́ти, уточни́ти; **~ні́ць спі́сы** уточни́ти списки.

УДАЛЕ́Ц, -льца́ *ч.* молоде́ць, завзя́тець, юна́к; *(розм.)* зух; *(фолькл.)* коза́к.

УДА́ЛЕЧ *і* **УДАЛЕЧЫНЮ́** *прислівн.* удалину́, удалечі́нь, уда́леч.

УДА́ЛЕЧЫ *прислівн. обл.* удалині́, удалечині́, у да́лечі.

УДА́ЛЫ 1. уда́лий, уда́тний; **у. перакла́д** уда́лий (уда́тний) пере́клад; **2.** спри́тний, згра́бний, метки́й, уда́тний, впра́вний; **~лыя ру́кі** спри́тні (згра́бні *і т. ін.*) ру́ки; **3.** відва́жний; молоде́цький, молоде́чий, юна́цький, *(розм.)* хва́цький, голі́нний; завзя́тий; **у. каза́к** завзя́тий коза́к; **4.** га́рний, чудо́вий; **у. хло́пец** га́рний (чудо́вий) хло́пець.

УДА́Р, -ру *ч.* **1.** уда́р; *(штовхан — ще)* стуса́н; *(потрясіння — ще)* ура́за *ж.*; **гэ́ты гадзі́ннік не баі́цца ўда́ру** цей годи́нник не бої́ться уда́ру; **бо́мбавы ўда́р** бо́мбовий уда́р; **штра́фны ўда́р** штрафни́й уда́р; **у. пу́льсу** уда́р пу́льсу; **апаплексі́чны ўда́р** апоплекси́чний уда́р; **со́нечны ўда́р** со́нячний уда́р; **цеплавы́ ўда́р** теплови́й уда́р; ◊ **адны́м ~рам** одни́м уда́ром, одни́м (єди́ним) ма́хом; **пад ~рам (быць, знахо́дзіцца)** під уда́ром [бу́ти], **ста́віць пад у.** ста́вити під уда́р (під загро́зу).

УДАРАТРЫВА́ЛЫ ударомі́цний.

УДАРО́ЖЫЦЦА *док. розм.* уна́дитися, зана́дитися, прина́дитися; *(про багатьох)* повна́джуватися.

УДАЎ́ЖКІ́ *прислівн.* завдо́вжки, уздо́вж, удо́вж; **жы́тні пале́так цягну́ўся на це́лыя кіламе́тры ўдаўжкі́** жи́тній клин тягну́вся (тя́гся) на ці́лі кіло́метри вздовж (удо́вж).

УДА́ЦЬ *див.* **удава́ць**.

УДАЧАРА́ЦЦА *недок. пас.* бра́тися за дочку́, прийма́тися за дочку́, удочеря́тися.

УДАЧАРА́ЦЬ *недок.*, **УДАЧАРЫ́ЦЬ** *док.* бра́ти

за дочку́, узя́ти за дочку́, прийма́ти за дочку́, прийня́ти за дочку́, удочеря́ти, удочери́ти.

УДАЧАРО́НАЯ узя́та за дочку́, при́йнята за дочку́.

УДАЧАРЭ́ННЕ *с.* прийма́ння (прийняття́) за дочку́, удочері́ння.

УДА́ЧНА *прислівн.* уда́ло, уда́тно; щасли́во, успі́шно.

УДА́ЧНЫ 1. уда́лий, уда́тний; **у. партрэ́т** уда́лий (уда́тний) портре́т; **2.** щасли́вий, успі́шний; **~ная пае́здка** уда́ла (успі́шна, щасли́ва) мандрі́вка.

УДВАЕ́ННЕ *с.* подво́єння, *(незак. д. — ще)* подво́ювання.

УДВАІ́Х *прислівн. (про осіб різної статі або істот с. роду)* удво́х.

УДВАЙНЕ́ *прислівн.* подві́йно; удво́є, удві́чі; у два ра́зи (удво́є, удві́чі) бі́льше; **прые́мна ўдвайне́** подві́йно прие́мно, удво́є (удві́чі, у два ра́зи) прие́мніше.

УДВАЯ́ *прислівн.* удво́є, удві́чі; у два ра́зи; **у. больш** удво́є (удві́чі, у два ра́зи) більш; **склáсці ўдвая́** скла́сти вдво́є (удві́чі).

УДВО́ЕНЫ 1. *дієприкм.* подво́єний; **2.** *у знач. прикм. (удвічі більший)* подві́йний, подво́єний; **~ная по́рцыя** подві́йна по́рція.

УДВО́ЙВАННЕ *с.* подво́ювання.

УДВО́ЙВАЦЦА *недок. звор.*, **УДВО́ІЦЦА** *док.* **1.** подво́юватися, подво́їтися; **2.** *недок. пас.* подво́юватися.

УДВОЙВАЦЬ *недок.*, **УДВО́ІЦЬ** *док.* подво́ювати, подво́їти.

УДВУ́Х *прислівн. (про чоловіків)* удво́х.

УДЖГНУ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(про комах)* ужали́ти; *(розм.)* жигну́ти, уджигну́ти; *(обл.)* стрі́кнути; **2.** *перен. (кого, по чому)* уда́рити; хльо́снути; стьобну́ти, устьобну́ти.

УДЗВЮ́Х *прислівн. (про жінок)* удво́х.

УДЗЕВЯЦЁХ *прислівн. (тільки про чоловіків або тільки про жінок)* удев'ятьо́х.

УДЗЕВЯЦЯРЫ́Х *прислівн. (про осіб різної статі або про істот с. роду)* удев'ятьо́х.

УДЗЕ́Л[1], -лу *ч.* у́часть *ж.*; **прыня́ць у. у вы́барах** узя́ти у́часть у ви́борах; **канцэ́рт з ~лам вядо́мых майстро́ў** конце́рт за у́частю відо́мих майстрі́в; **даве́сці ўдзел у злачы́нстве** довести́ у́часть у зло́чині; ◊ **браць у.** бра́ти у́часть.

УДЗЕ́Л[2] *ч. істор.* уді́л; **кня́жацкі ўдзел** князі́вський уді́л.

УДЗЕ́ЛЬНАСЦЬ *(у чым)* *ж.* приче́тність *(до чого)*.

УДЗЕ́ЛЬНІК *ч.* уча́сник.

УДЗЕ́ЛЬНІЦА *ж.* уча́сниця.

УДЗЕ́ЛЬНІЧАЦЬ *недок.* бра́ти у́часть; **у. у вы́барах** бра́ти у́часть у ви́борах; **у. у спабо́рніцтвах** бра́ти у́часть у змага́ннях.

УДЗЕ́ЛЬНЫ[1] *(у чым)* приче́тний *(до чого)*.

УДЗЕ́ЛЬНЫ[2] *істор.* уді́льний; **у. князь** уді́льний князь.

УДЗЕ́ЛЬНЫ[3] *фіз., хім. та ін.* пито́мий; **~ная вага́** пито́ма вага́.

УДЗЕСЯЦЁХ *прислівн. (тільки про чоловіків або тільки про жінок)* удесятьо́х.

УДЗЕСЯЦЯРЫ́Х *прислівн. (про осіб різної статі або про істот с. роду)* удесятьо́х.

УДЗЕЎБАНУ́ЦЬ *док. однокр. (ударити дзьобом)* клю́нути, дзьо́бну́ти, дзю́бну́ти.

УДЗЁЎБАННЕ *с.* утовкма́чування.

УДЗЁЎБВАЦЦА *недок. пас. розм.* утовкма́чуватися.

УДЗЁЎБВАЦЬ *недок.*, **УДЗЯЎБЦІ́** *док. розм.* утовкма́чувати, утовкма́чити, утокма́чувати, утокма́чити; ◊ **~бці́ ў галаву́** утовкма́чити (утокма́чити, удовба́ти, утелю́щити) в го́лову (мізки́).

УДЗІМА́ЛЬНЫ вдувни́й, вдува́льний.

УДЗІМА́ННЕ *с.* вдува́ння.

УДЗІМА́ЦЦА *недок. пас.* вдува́тися, удму́хуватися.

УДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **УДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* вдува́ти, вду́ти, удму́хувати, удмухну́ти.

УДЗІРВАНЕ́ЛЫ задерні́лий, заро́слий траво́ю.

УДЗІРВАНЕ́ЦЬ *док.* зарости́ траво́ю, задерні́ти.

УДЗЬМУ́ХНУЦЬ *док. однокр.* вду́нути.

УДЗЬМУ́ЦЬ *див.* **удзіма́ць**.

УДЗЯЎБЦІ́[1] *док.* **1.** *(здолати, довбаючи)* удовба́ти; **уме́рзла так, што не ўдзяўбці́** заме́рзло так, що не вдовба́ти; **2.** *(ударити дзьобом)* клю́нути, дзьо́бну́ти, дзю́бну́ти.

УДЗЯЎБЦІ́[2] *див.* **удзёўбваць**.

УДО́ВІН удови́ний, удови́н, удови́чий.

УДО́ВЫ *розм.* овдові́лий, удо́вий; *(імен.)* уді́ве́ць *ч.*; *(імен.)* удова́ *ж.*, удови́ця *ж.*

УДО́Д *ч. орн.* о́дуд.

УДО́ДАВЫ о́дудовий.

УДО́ДАВЫЯ *імен. мн. орн.* о́дудові.

УДО́СЫЦЬ *прислівн. розм.* удо́сталь; досхочу́, уво́лю, *(розм.)* доне́схочу, доне́хочу; дово́лі.

УДО́ЎЖ 1. *прислівн.* уздо́вж, удо́вж, уподо́вж, удо́вжки; **распілава́ць бервяно́ ўдоўж** розпиля́ти коло́ду вздовж, (вдовж, вподо́вж, вдо́вжки); **2.** *прийм.* уздо́вж, уподо́вж, удо́вж; *(уздовж над)* по́над *(чим)*, по́пі́д *(чим)*; ◊ **у. і ўпо́перак** уздо́вж (удо́вж) і впо́перек (попере́к, вшир).

УДРАЖНІ́ЦЬ *док. розм.* **1.** роздражни́ти; *(розм.)* роздрочи́ти; роздратува́ти, *(багатьох, усіх)* пороздрато́вувати; **у. саба́ку** роздражни́ти (роздрочи́ти, роздратува́ти) пса (собаку); **2.** *перен. (шкіру)* подра́знювати, подразни́ти; *(рану, запалене місце)* роз'я́трювати, роз'я́трити.

УДРУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **УДРУЖЫ́ЦЬ** *док.* прислу́жуватися, прислужи́тися, роби́ти по́слугу, зроби́ти по́слугу; *(док.)* ста́ти в приго́ді.

УДРУКАВА́НЫ надруко́ваний. — *Див. ще* **удруко́ўваць**.

УДРУКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УДРУКАВА́ЦЦА** *док.* **1.** друкува́тися, надрукува́тися; **удрукава́цца на адны́м а́ркушы** надрукува́тися на одно́му (на одні́м) а́ркуші.

УДРУКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УДРУКАВА́ЦЬ** *док.* друкува́ти, надрукува́ти.

УДУ́БАЛЬТ *прислівн. обл.* подві́йно; удво́є, удві́чі; у два ра́зи (удво́є, удві́чі) бі́льше; **зямля́ радзі́ла ўду́бальт** земля́ роди́ла у два ра́зи (удво́є, удві́чі) бі́льше.

УДУБЕ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(замерзнути)* задубі́ти, закля́кнути, окля́кнути, *(про багато, про все;*

про багатьох, про всіх) подубіти, подубнути, позаклякати; *(розм.)* закоцюбнути, закоцюбти; **~белі ногі на холадзе** задубіли (заклякли *і т. ін.*) ноги на холоді; **2.** *(промерзнути до твердості; затверднути, охоловши)* задубіти, заклякнути, оклякнути, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* подубіти, подубнути, позаклякати; захолонути, застигти, застигнути; **бульба ўдубела** картопля задубла (заклякнула *і т. ін.)*; **зямля ўдубела** земля задубла (застигла).

УДУ́МВАЦЦА *недок.*, **УДУ́МАЦЦА** *док.* вдумуватися, вдуматися.

УДУ́МАЦЬ *док. розм.* надумати, придумати.

УДУ́МЛІВА *прислівн.* вдумливо.

УДУ́МЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** вдумливість; **2.** *розм.* задумливість, задуманість, замисленість.

УДУ́МЛІВЫ 1. вдумливий; **у. пісьменнік** вдумливий письменник; **2.** *розм.* задумливий, задуманий, замислений.

УДУ́МНАСЦЬ *ж. розм.* вдумливість.

УДУ́МНЫ *розм.* вдумливий.

УДУ́ШАНЫ 1. повішений; **2.** задушений. — *Див. ще* **удушваць**.

УДУ́ШВАЦЦА *недок. пас.* вішатися, задушуватися.

УДУ́ШВАЦЬ *недок.*, **УДУШЫ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(вішати)* душити, задушувати, задушити, *(багатьох, усіх)* позадушувати; вішати, повісити; **2.** *прям., перен.* душити, задушувати, задушити, давити, задавити.

УДУ́ШЛІВА *прислівн.* задушливо, задушно; ядушливо.

УДУ́ШЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** задушливість, задушність; **2.** задишка.

УДУ́ШЛІВЫ 1. задушливий, задушний; *(їдкий)* ядучий; **~вая атмасфера** *перен.* задушлива атмосфера; **~выя газы** *хім.* задушливі гази; **2.** який (що) страждає задишкою.

УДУ́ШША *с. мед.* ядуха *ж.*

УДУШЫ́ЦЦА *док. розм.* **1.** повіситися, *(про багатьох)* повішатися; задушитися, удушитися; **2.** *(померти від чого-небудь, що застрягло в горлі)* задушуватися, задушитися.

УДУШЫ́ЦЬ *див.* **удушваць**.

УДУШЭ́ННЕ *с.* задушення, удушення.

УДЫГА́ННЕ *с. розм.* догідництво, догоджання; підлесливість *ж.*, підлещування, підлабузництво, підлабузнювання.

УДЫГА́ЦЬ *недок. розм.* догоджати; підлещуватися, підлабузнюватися.

УДЫ́Х, -ху *ч.* вдих; **зрабіць у.** зробити вдих.

УДЫХА́ЦЦА *недок. пас.* вдихатися.

УДЫХА́ЦЬ *недок.*, **УДЫХНУ́ЦЬ** *док.* **1.** вдихати, вдихнути; **ён прагна ўдыхнуў паветра** він жадібно вдихнув повітря; **2.** *перен.* вдихати, вдихнути, *(док.)* удмухнути.

УЕ́ЖНА: хоць не ўежна, дык улежна *прик.* хоч не ситно (не тривно), зате (проте) спокійно.

УЕ́ЗД *ч.* **1.** *род.* **уезду** *(дія)* в'їзд; **2.** *род.* **уезда** *(місце, по якому в'їжджають куди-небудь)* в'їзд; **прыгожы ўезд** гарний (красивий) в'їзд.

УЕ́СЦІ *див.* **уядаць**.

УЖАДО́БКУ *прислівн. розм.* охоче, залюбки, з дорогою душею.

УЖЫВА́ЛЬНАСЦЬ *і* **УЖЫ́ТНАСЦЬ** *ж.* уживаність; **ступень ~сці варыянтаў слова** ступінь уживаності варіантів слова.

УЖЫВА́ЛЬНЫ *і* **УЖЫ́ТНЫ** уживаний; *(загальноприйнятий)* звичайний; **у. медычны сродак** звичайний медичний засіб; **~нае слова** уживане слово.

УЖЫВА́ННЕ *с.* **1.** уживання, ужиття; застосування, *(незак. д. — ще)* застосовування; використання, *(незак. д. — ще)* використовування; **пераноснае ўжыванне слова** переносне вживання слова; **зямля была без ~ння** земля була без використання; **2.** ужиток *ч.*; **увайсці ва ўжыванне** увійти в ужиток; **уводзіць ва ўжыванне** уводити (запроваджувати) в ужиток.

УЖЫВА́НЫ *(який був у вжитку)* уживаний; *(про одяг, взуття — ще)* ношений, приношений.

УЖЫВА́ЦЦА[1] *недок.*, **УЖЫ́ЦЦА** *док.* **1.** уживатися, ужитися; *(з ким-чим — ще)* зживатися, зжитися; **з гэтым чалавекам вельмі цяжка ўжыцца** з цією людиною дуже важко вжитися (зжитися); **2.** *(звикати, призвичаюватися)* уживатися, ужитися; **ужыцца ў новую атмасферу** ужитися в нову атмосферу; **ужыцца ў вобраз** ужитися в образ.

УЖЫВА́ЦЦА[2] *недок.* **1.** уживатися; застосовуватися; використовуватися; **гэта слова часта ўжываецца** це слово часто вживається; **батарэйка ўжываецца да кішэннага ліхтарыка** батарейка використовується (застосовується) до (для) кишенькового ліхтарика; **2.** *пас.* уживатися; застосовуватися; використовуватися.

УЖЫВА́ЦЬ *недок.*, **УЖЫ́ЦЬ** *док.* уживати, ужити; застосовувати, застосувати; використовувати, використати; **ужыць новы метад** застосувати (використати) новий метод; **я не ведаў, на што ўжыць грошы** я не знав, на що використати гроші; **ужыць выраз** ужити (використати) вислів.

УЖЫ́ТНАСЦЬ *див.* **ужывальнасць**.

УЖЫ́ТНЫ *див.* **ужывальны**.

УЖЫ́ТЫ ужитий, застосований, використаний. — *Див. ще* **ужываць**.

УЖЫЎЧЫ́ВАСЦЬ *ж.* лагідність, злагідність; поступливість; товариськість.

УЖЫЎЧЫ́ВЫ лагідний, злагідний; поступливий; *(компанійський)* товариський.

УЖЫ́ЦЦА *див.* **ужывацца**[1].

УЖЫ́ЦЬ[1] *док. (змогти жити)* ужитися; *(розм.)* ужити; **хіба тут ужывеш?** хіба тут можна вжитися?; хіба тут уживеш? **там ніхто не ўжыве** там ніхто не зможе вжитися; там ніхто не вживе.

УЖЫ́ЦЬ[2] *див.* **ужываць**.

УЗАБРА́ЦЦА *див.* **узбірацца**.

УЗАГНА́НЫ *розм.* **1.** піднятий; зляканий, наляканий, сполоханий; **2.** загнаний; **3.** насаджений; настромлений. — *Див. ще* **узганяць**.

УЗАГНА́ЦЬ *див.* **узганяць**.

УЗА́Д *прислівн.* назад; ◊ **у. і ўперад** уперед і назад, туди й сюди; **ні ўзад ні ўперад** ні сюди

ні туди́; ні впере́д ні наза́д; ні тпру ні ну; *(діал.)* ні сте́йки ні ге́йки.

УЗАДЗЬМУ́ТЫ здійнятий, підня́тий. — *Див. ще* **уздзіма́ць**.

УЗАДЗЬМУ́ЦЬ *див.* **уздзіма́ць**.

УЗАДРА́НЫ *і* **УЗДЗЁРТЫ** зла́маний; ві́ламаний; відби́тий. — *Див. ще* **уздзіра́ць**.

УЗАДРА́ЦЦА *див.* **уздзіра́цца**.

УЗАДРА́ЦЬ *див.* **уздзіра́ць**.

УЗАЕМААБУМО́ЎЛЕНАСЦЬ *ж.* взаємозумо́вленість; **у. з'я́ў у прыро́дзе і грама́дстве** взаємозумо́вленість я́вищ у приро́ді й суспі́льстві.

УЗАЕМААБУМО́ЎЛЕНЫ взаємозумо́влений.

УЗАЕМААДНО́СІНЫ, -сін *тільки мн.* **1.** взаємозв'язо́к *ч.*, взаємовідно́шення *с.*, взаємозв'язки́, взаємовідно́сини; **у. філасо́фіі і прыродазна́ўства** взаємозв'язки́ (взаємовідно́сини) філосо́фії та природозна́вства; **2.** *(між людьми)* стосу́нки, взає́мини; **у. памі́ж выхава́нцамі і наста́ўнікамі** стосу́нки (взає́мини) між вихова́нцями та вчителя́ми.

УЗАЕМАВЫКЛЮЧА́ЛЬНЫ взаємозапере́чний, взає́мно несумі́сний.

УЗАЕМАДАПАЎНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* взаємодопо́внюваність.

УЗАЕМАДАПАЎНЯ́ЛЬНЫ взає́мно доповня́льний.

УЗАЕМАДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок.* взаємоді́яти.

УЗАЕМАДЗЕ́ЯННЕ *с.* взаємоді́я *ж.*

УЗАЕМАЗАМЯНЯ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* взаємозамі́нність.

УЗАЕМАЗАМЯНЯ́ЛЬНЫ взаємозамі́нний.

УЗАЕМАЗБЛІЖЭ́ННЕ *с.* взаємозбли́ження.

УЗАЕМАЗНІШЧЭ́ННЕ *с.* взаємозни́щення.

УЗАЕМАПРАВЕ́РКА *ж.* взаємоперевірка.

УЗАЕМАПРАНІКНЕ́ННЕ *с.* взаємопрони́кнення.

УЗАЕМАРАЗЛІ́КІ *мн.* взаєморозраху́нки.

УЗАЕМАСУ́ВЯЗЬ *ж.* взаємозв'язо́к *ч.*

УЗАЕМАЎВЯ́ЗАНЫ взаємопого́джений, взаємопов'я́заний.

УЗАЕ́МНА *прислівн.* взає́мно, обопі́льно; **у. про́стыя лі́кі** *мат.* взає́мно про́сті чи́сла.

УЗАЕ́МНЫ взає́мний; обопі́льний; **~ная дапамо́га** взає́мна допомо́га; **у. ўплы́ў** взає́мний (обопі́льний) вплив.

УЗАКАНЕ́ННЕ *с. заст.* розпоря́дження; постано́ва; **збо́рнік ~нняў** збі́рник розпоря́джень (постано́в).

УЗАКО́НЕННЕ *с. (дія)* узако́нення, *(незак. д. — ще)* узако́нювання.

УЗАКО́НЬВАЦЬ *недок.*, **УЗАКО́НІЦЬ** *док.* узако́нювати, узако́нити.

УЗАМЕ́Н 1. *прислівн.* нато́мість, за́мість то́го; **мы не мо́жам нічо́га пакі́нуць у.** ми не мо́жемо нічо́го лиши́ти (залиши́ти) нато́мість (за́мість то́го); **2.** *прийм. з род.* за́мість *(кого-чого).*

УЗА́ПАР *прислівн. розм.* підря́д, по́спіль, уря́д.

УЗАПХНУ́ТЫ *розм.* **1.** утя́гнутий, утя́гнений, затя́гнутий, затя́гнений; **2.** натя́гнутий. — *Див. ще* **узапхну́ць**.

УЗАПХНУ́ЦЬ *див.* **успіха́ць**.

УЗАРА́НЫ *і* **УЗО́РАНЫ** зо́раний, ви́ораний, по́ораний. — *Див. ще* **узво́рваць.**

УЗАРА́ЦЬ *див.* **узво́рваць**.

УЗАРВА́НЫ 1. ви́саджений; піді́рваний; зруйно́ваний; **2.** зла́маний; зі́рваний; **3.** обу́рений, роздрато́ваний. — *Див. ще* **узрыва́ць**[2].

УЗАРВА́ЦЦА *див.* **узрыва́цца**[2].

УЗАРВА́ЦЬ *див.* **узрыва́ць**[2].

УЗАТКНУ́ТЫ *розм.* **1.** настро́млений, на́ткнутий; **2.** узу́тий, наді́тий. — *Див. ще* **узаткну́ць**.

УЗАТКНУ́ЦЬ *див.* **устыка́ць**.

УЗА́ХАПЫ *і* **УЗА́ХАПКІ** *прислівн. розм.* навви́передки, перебива́ючи оди́н о́дного, навпере́йми, навперебі́й, наперебі́й; **сябры́ віта́лі яго́ у́захапы** дру́зі віта́ли його́ навви́передки (перебива́ючи оди́н о́дного *і т. ін.*)

УЗАХЛЁБ *прислівн. розм.* захлина́ючись; **гавары́ць у.** говори́ти захлина́ючись.

УЗАЦЯ́ЖКУ *прислівн.*: **куры́ць у.** *прост.* кури́ти затя́гуючись (затяга́ючись).

УЗБАГАЦЕ́ЦЬ *док. розм.* забагаті́ти, розбагаті́ти, *(розм.)* збагаті́ти, уби́тися в гро́ші, *(про багатьох)* побагаті́ти.

УЗБАГА́ЧАНЫ збага́чений. — *Див. ще* **узбагача́ць**.

УЗБАГАЧА́ЦЦА *недок. звор.*, **УЗБАГАЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* збага́чуватися, збагати́тися; **бібліятэ́ка ўзбагаці́лася но́вымі выда́ннямі** бібліоте́ка збагати́лася нови́ми вида́ннями; **~ці́цца ве́дамі** збагати́тися знання́ми; **2.** *недок. пас.* збага́чуватися.

УЗБАГАЧА́ЦЬ *недок.*, **УЗБАГАЦІ́ЦЬ** *док.* *у різн. знач.* збага́чувати, збагати́ти; **спекуля́цыі на ры́нку нафтапраду́ктаў ~ці́лі некато́рых прадпрыма́льнікаў** спекуля́ції на ри́нку нафтопроду́ктів збагати́ли де́яких підприє́мців; **~ці́ць свой во́пыт** збагати́ти свій до́свід.

УЗБАГАЧЭ́ННЕ *с. (дія)* збага́чення, *(незак. д. — ще)* збага́чування; **у. мо́вы** збага́чення мо́ви; **у. во́пытам** збага́чення до́свідом; **у. ба́нкаў** збага́чення ба́нків.

УЗБАДЗЁРАНЫ збадьо́рений.

УЗБАДЗЁРВАЦЦА *недок.*, **УЗБАДЗЁРЫЦЦА** *док.* **1.** збадьо́рюватися, збадьори́тися; **2.** *недок. пас.* збадьо́рюватися.

УЗБАДЗЁРВАЦЬ *недок.*, **УЗБАДЗЁРЫЦЬ** *док.* збадьо́рювати, збадьори́ти.

УЗБАЛАМУ́ЧАНЫ *розм.* **1.** *дієприкм.* схвильо́ваний, розбу́рханий, стриво́жений; **2.** *у знач. прикм.* схвильо́ваний, розбу́рханий, стриво́жений. — *Див. ще* **узбаламу́чваць**.

УЗБАЛАМУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **УЗБАЛАМУ́ЦІЦЬ** *док. розм.* **1.** хвилюва́ти, схвилюва́ти, розбу́рхувати, розбу́рхати; триво́жити, стриво́жити, потриво́жити, турбува́ти, стурбува́ти, потурбува́ти; **~му́ціць людзе́й** схвилюва́ти (розбу́рхати, стриво́жити, стурбува́ти, потурбува́ти) люде́й; *(розм.)* баламу́тити, збаламу́тити; **2.** бунтува́ти, збунтува́ти, *(розм.)* баламу́тити, збаламу́тити.

УЗБЕ́ГАЦЦА *док. розм.* розбі́гатися; *(сильніше)* розгаса́тися; **дзе́ці ~галіся па ву́ліцы** ді́ти розбі́галися (розгаса́лися) по ву́лиці.

УЗБЕ́ГЧЫ *див.* **узбяга́ць**.

УЗБІВА́ННЕ *с.* **1.** набива́ння, набиття́; на-

стро́млення, *(незак. д. — ще)* настро́млювання, натика́ння; наштри́кування; **2.** *розм.* натя́гування, надяга́ння; **3.** *розм.* начі́плювання; **4.** збива́ння, збиття́; **5.** збива́ння, збиття́, підбива́ння, підбиття́; **6.** *розм.* розбива́ння, розбиття́; **7.** нава́лювання, наклада́ння; **8.** зніма́ння. — *Пор.* **узбіва́ць**.

УЗБІВА́ЦЦА *недок.*, **УЗБІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(на що-небудь гостре, на якусь перешкоду)* натика́тися, наткну́тися, настро́млюватися, настроми́тися; *(розм.)* наштри́куватися, наштрика́тися, наштрикну́тися; **2.** *(несподівано натрапляти на що-небудь неприємне)* натика́тися, наткну́тися, нашто́вхуватися, наштовхну́тися, натрапля́ти, натра́пити; **узбі́цца на заса́ду** наткну́тися (наштовхну́тися, натра́пити) на за́сідку; **3.** *розм.* *(з труднощами вилазити на що-небудь)* видира́тися, ви́дертися; де́ртися, дра́тися, ви́дратися; здира́тися, зде́ртися, зі́дра́тися; видря́пуватися, ви́дряпатися; **4.** *розм.* *(на што)* розжива́тися, розжи́тися *(чим, на що)*, *(док.)* спромогти́ся *(на що)*; **узбі́цца на хлеб** розжи́тися на хліб (хлі́бом), спромогти́ся на хліб; **5.** *недок. пас.* набива́тися, настро́млюватися, натика́тися; натяга́тися, натя́гуватися, надяга́тися; начі́плюватися; збива́тися, підбива́тися; розбива́тися; нава́люватися, наклада́тися; зніма́тися; ◊ **узбі́цца на капе́йку** розжи́тися на гро́ші.

УЗБІВА́ЦЬ *недок.*, **УЗБІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(ударами)* набива́ти, наби́ти, *(багато)* понабива́ти; *(на гостряк)* настро́млювати, настроми́ти, *(багато)* понастро́млювати; натика́ти, наткну́ти, *(багато)* понатика́ти; *(розм.)* наштри́кувати, наштрикну́ти; **узбі́ць абру́ч на бо́чку** наби́ти обру́ч на бо́чку; **узбі́ць тапо́р на тапары́шча** наби́ти соки́ру на топори́ще (на сокири́ще); **яна́ у́збіла на віде́лец кава́лак селядца́** вона́ настроми́ла (наштрикну́ла) на виде́лку шмато́к оселе́дця; **2.** *розм.* *(із зусиллям надівати що-небудь)* натяга́ти, натя́гувати, натягти́, натягну́ти, *(багато, усе)* понатя́гувати, понатяга́ти; надяга́ти, надягти́, надягну́ти, *(багато, усе)* понадяга́ти; **ледзь узбі́ў паліто́ на пле́чы** ледь (ле́две) натягну́в (надягну́в) пальто́ на пле́чі; **3.** *розм.* *(надівати, насовувати на що-небудь згори)* начі́плювати, начіпля́ти, начепи́ти, *(багато)* поначі́плювати, поначіпля́ти; *(док., прикріплюючи — ще)* почепи́ти, *(багато)* почіпля́ти; **узбі́ць акуля́ры на нос** начепи́ти окуля́ри на ніс; **узбі́ць ша́пку на паты́ліцу** зсу́нути ша́пку на поти́лицю; **4.** *(збивати на піну)* збива́ти, зби́ти; **у. смята́нку** зби́ти вершки́; **5.** *(робити пухким, пухнастим)* збива́ти, зби́ти, підбива́ти, підби́ти; **узбі́ць зямлю́ капы́тамі** зби́ти зе́млю копи́тами; **узбі́ць паду́шкі** підби́ти подушки́; **6.** *розм.* *(про яйце)* розбива́ти, розби́ти, *(багато)* порозбива́ти; **7.** *розм.* *(ставити, класти вішати що-небудь на високе, незручне місце)* нава́лювати, навали́ти, *(багато)* понава́лювати; наклада́ти, накла́сти, *(багато)* понаклада́ти; **8.** *(подрібнивши)* зніма́ти, зня́ти, *(багато, усе)* позніма́ти; **узбі́ць асфа́льт** зня́ти асфа́льт.

УЗБІРА́ЦЦА *недок.*, **УЗАБРА́ЦЦА** *док.* *(виходити, вилазити нагору)* підні́матися, підня́тися, підійма́тися, підійня́тися, здійма́тися, здійня́тися, вибира́тися, ви́братися; *(з труднощами)* де́ртися, дра́тися, ви́дратися; видира́тися, ви́дертися, здира́тися, зде́ртися, зі́дра́тися; видря́пуватися, ви́дряпатися.

УЗБІ́ТЫ 1. наби́тий; настро́млений, наштри́кнутий; **2.** *розм.* натя́гнутий, надя́гнутий; **3.** начі́плений; **4.** *(про піну)* зби́тий; **5.** *(підпушений)* зби́тий, підби́тий; **6.** *розм.* розби́тий; **7.** *розм.* нава́лений, накла́дений; зня́тий. — *Див. ще* **узбіва́ць**.

УЗБО́ЎТАНЫ збо́втаний, сколо́чений. — *Див. ще* **узбо́ўтваць**.

УЗБО́ЎТВАЦЦА *недок. звор.*, **УЗБО́ЎТАЦЦА** *док.* **1.** збо́втуватися, збо́втатися, колоти́тися, сколоти́тися, збива́тися, зби́тися; **2.** *недок. пас.* збо́втуватися, колоти́тися, збива́тися.

УЗБО́ЎТВАЦЬ *недок.*, **УЗБО́ЎТАЦЬ** *док.* збо́втувати, збо́втати, колоти́ти, сколоти́ти, збива́ти, зби́ти; **узбо́ўтаць мікстýру** збо́втати (сколоти́ти, зби́ти) мікстýру.

УЗБО́ЎТНУЦЬ *док. однокр.* бо́втну́ти.

УЗБО́Ч 1. *прислівн.* збо́ку, по́ряд *(кого-чого, з ким-чим)*; по́руч *(кого-чого, з ким-чим)*; **ён ішо́ў у.** він ішо́в збо́ку (по́ряд, по́руч); **2.** *прийм. з род.* о́сторонь, по́одаль, узбі́ч, *(розм.)* ві́дсторонь; **у. на́сыпу стая́ла гру́па людзе́й** о́сторонь (по́одаль *і т. ін.*) від на́сипу стоя́ла гру́па люде́й.

УЗБРАЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* озбро́єння, *(незак. д. — ще)* озбро́ювання; **2.** збро́я *ж.*, озбро́єння; **у. а́рміі** озбро́єння а́рмії; **у. ве́дамі** озбро́єння знання́ми; **го́нка ўзбрае́нняў** гони́тва озбро́єння; **а́тамнае ўзбрае́нне** а́томне озбро́єння.

УЗБРО́ЕНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* озбро́єність.

УЗБРО́ЕНЫ *дієприкм., прикм.* озбро́єний, збро́йний; **у. атра́д** збро́йний загі́н; **у. салда́т** озбро́єний солда́т; **~нае паўста́нне** збро́йне повста́ння.

УЗБРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **УЗБРО́ІЦЬ** *док. у різн. знач.* озбро́ювати, озбро́їти; **узбро́іць а́рмію** озбро́їти а́рмію; **узбро́іць прамысло́васць но́вай тэ́хнікай** озбро́їти промисло́вість ново́ю те́хнікою; **узбро́іць ве́дамі** озбро́їти знання́ми.

УЗБРЫСЦІ́ *док.* забрести́; *(добутися — ще)* заби́тися; *(збившись з дороги — ще)* заблука́ти; **у. на або́чыну даро́гі** забрести́ на узбі́ччя доро́ги (шля́ху); ◊ **у. на язы́к** спливти́ (сплисти́, набрести́, наверзти́ся) на язи́к; ухопи́тися язика́; підско́чити під язи́к; **у. ў галаву́ (на ду́мку)** спа́сти (спливти́, наверну́тися) на ду́мку, упливти́ (упа́сти, зайти́, набрести́, забрести́, улі́зти, залі́зти) в го́лову; ухопи́тися голови́; сту́кнути в го́лову.

УЗБУДАРА́ЖАНЫ схвильо́ваний; розбу́рханий; стриво́жений, стурбо́ваний. — *Див. ще* **узбудара́жваць**.

УЗБУДАРА́ЖВАЦЦА *недок. звор.*, **УЗБУДАРА́ЖЫЦЦА** *док. розм.* **1.** хвилюва́тися, схвилюва́тися; розбу́рхуватися, розбу́рхатися; триво́житися, стриво́житися, турбува́тися, стурбува́тися; **~жыўся нато́ўп** схвилюва́вся (розбу́рхався) на́товп; **~жыліся пчо́лы ў ву́ллі** схвилюва́лися (стриво́жилися) бджо́ли у ву́лику; **2.** *недок. пас.* хвилюва́тися; розбу́рхуватися; триво́житися, турбува́тися.

УЗБУДАРА́ЖВАЦЬ *недок.*, **УЗБУДАРА́ЖЫЦЬ** *док. розм.* хвилюва́ти, схвилюва́ти, розбу́рхувати, розбу́рхати; *(бентежити)* триво́жити, стриво́жити, потриво́жити, турбува́ти, стурбува́ти, потурбува́ти; **стральба́ ўзбудара́жыла вёску** стріляни́на схвилюва́ла (розбу́рхала, стриво́жила, стурбува́ла) село́; **~жыць асі́ны рой** потриво́жити (потурбува́ти) оси́ний рій.

УЗБУДЖА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* збу́джуваність, збу́дливість.

УЗБУДЖА́ЛЬНІК *ч. у різн. знач.* збу́дник.

УЗБУДЖА́ЛЬНЫ збу́дливий, збу́дний, збу́джувальний; **~ныя сро́дкі** *мед.* збу́дливі (збу́джувальні) за́соби.

УЗБУ́ДЖАНА *прислівн.* схвильо́вано, звору́шено, збу́джено; розпа́лено; підне́сено.

УЗБУ́ДЖАНАСЦЬ *ж.* схвильо́ваність, звору́шеність, збу́дженість; підне́сеність.

УЗБУ́ДЖАНЫ 1. *дієприкм.* розбу́джений, збу́джений, пробу́джений, порозбу́джуваний, позбу́джуваний; **2.** *прикм.* схвильо́ваний, звору́шений, збу́джений; *(сильніше)* розпа́лений; *(з піднесенням)* підне́сений; **~ныя мужчы́ны аб чы́мсьці гавары́лі** схвильо́вані (збу́джені) чоловіки́ про щось говори́ли (розмовля́ли); **у. твар** схвильо́ване (звору́шене, збу́джене) обли́ччя.

УЗБУДЖА́ЦЦА *недок. звор.*, **УЗБУДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** збу́джуватися, збуди́тися, розпа́люватися, розпали́тися; напру́жуватися, напру́житися; **не́рвы ўзбудзі́ліся** не́рви збуди́лися (напру́жилися); **2.** *док.* розбуди́тися, пробуди́тися, проки́нутися, збуди́тися; **дзе́ці ўзбудзі́ліся ад шу́му** ді́ти розбуди́лися (пробуди́лися, проки́нулися, збуди́лися) від шу́му; **3.** *недок. пас.* пору́шуватися; збуджуватися, розпа́люватися; напру́жуватися.

УЗБУДЖА́ЦЬ *недок.*, **УЗБУДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(пропонувати для обговорення рішення тощо)* пору́шувати, пору́шити; **~дзі́ць спра́ву аб скасава́нні шлю́бу** пору́шити спра́ву про розірва́ння шлю́бу; **2.** *(спричинятися до стану нервового піднесення)* хвилюва́ти, схвилюва́ти, звору́шувати, зворуши́ти, збу́джувати, збуди́ти; розпа́лювати, розпали́ти; напру́жувати, напру́жити; **~дзі́ць не́рвы** збуди́ти (напру́жити) не́рви; **3.** *(почуття, думки і т. ін.)* збу́джувати, збуди́ти, виклика́ти, ви́кликати; розпа́лювати, розпаля́ти, розпали́ти; поро́джувати, породи́ти; **~дзі́ць апеты́т** збуди́ти (ви́кликати, розпали́ти) апети́т; **~дзі́ць ру́ўнасць** ви́кликати (породи́ти) ре́внощі.

УЗБУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **УЗБУДЗІ́ЦЬ** *док.* буди́ти, збуди́ти, розбу́джувати, розбуди́ти, пробу́джувати, пробуди́ти, проки́нути; **узбудзі́ць чалаве́ка** збуди́ти (розбуди́ти *і т. ін.*) люди́ну.

УЗБУДЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* пору́шення, *(незак. д. — ще)* пору́шування; хвилюва́ння, звору́шення, *(незак. д. — ще)* звору́шування; збу́дження, *(незак. д. — ще)* збу́джування; розпа́лення, *(незак. д. — ще)* розпа́лювання; напру́ження, *(незак. д. — ще)* напру́жування; виклика́ння, поро́дження *(незак. д. — ще)* поро́джування; **2.** *(стан)* хвилюва́ння, схвилюва́ння, збу́дження, звору́шення; підне́сення; виклика́ння, розпа́лення, поро́дження; **3.** *спец. (реакція клітини, тканини на подразнення із зовнішнього або внутрішнього середовища)* збу́дження. — *Пор.* **узбуджа́ць.**

УЗБУ́ДЛІВАСЦЬ *ж.* збу́дливість, збу́джуваність.

УЗБУ́ДЛІВЫ збу́дливий.

УЗБУЙНЕ́ННЕ *с.* збільшення, укру́пнення, *(незак. д. — ще)* збільшування, укру́пнювання.

УЗБУ́ЙНЕНЫ збільшений; укру́пнений; **~ ная гаспада́рка** збільшене (укру́пнене) господа́рство.

УЗБУЙНЯ́ЦЦА *недок. звор.*, **УЗБУЙНІ́ЦЦА** *док.* **1.** збільшуватися, збільшитися; укру́пнюватися, укрупни́тися; **гаспада́рка ўзбуйні́лася** господа́рство збільшилося (укрупни́лося); **2.** *недок. пас.* збільшуватися, укру́пнюватися.

УЗБУЙНЯ́ЦЬ *недок.*, **УЗБУЙНІ́ЦЬ** *док.* збільшувати, збільшити; укру́пнювати, укрупни́ти; **~ні́ць птушкафе́рму** збільшити птахофе́рму.

УЗБУНТАВА́НЫ 1. збунто́ваний; **2.** *(стривожений)* схвильо́ваний, розхвильо́ваний, збенте́жений; звору́шений; збу́джений, збу́рений; **3.** *(хвилями)* схвильо́ваний, розбу́рханий, збу́рений. — *Див. ще* **узбунтава́ць.**

УЗБУНТАВА́ЦЦА *док.* **1.** *(учинити бунт)* збунтува́тися, забунтува́тися, забунтува́ти; **2.** *(стривожитися)* схвилюва́тися, розхвилюва́тися, збенте́житися; зворуши́тися; збуди́тися, збу́ритися; **3.** *(про воду)* схвилюва́тися, розбу́рхатися, збу́ритися.

УЗБУНТАВА́ЦЬ *док.* **1.** *(схилити до бунту)* збунтува́ти, забунтува́ти, забунтува́тися; **2.** *(стривожити)* схвилюва́ти, розхвилюва́ти, збенте́жити; зворуши́ти; збуди́ти, збу́рити; **у. душу́** схвилюва́ти, (розхвилюва́ти, збенте́жити, звору́шити, збу́рити) ду́шу; **3.** *(викликати хвилі)* схвилюва́ти, розбу́рхати, збу́рити.

УЗБУ́РАНЫ 1. схвильо́ваний, розбу́рханий, стриво́жений, стурбо́ваний; **2.** розгні́ваний, розсе́рджений, серди́тий. — *Див. ще* **узбу́рваць.**

УЗБУ́РВАЦЦА *недок.*, **УЗБУРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** гніватися, розгніватися, се́рдитися, розсе́рдитися, розпа́люватися, розпаля́тися, розпали́тися; **2.** повстава́ти, повста́ти, ополча́тися, ополчи́тися, підні́матися, підня́тися, піді́йма́тися, підійня́тися *(проти кого, на кого)*, устава́ти, уста́ти, встава́ти, ста́ти *(на кого)*; **3.** *(про явища природи)* бушува́ти, розбушува́тися, розбу́рхатися.

УЗБУ́РВАЦЬ *недок.*, **УЗБУРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(виводити зі стану спокою)* бунтува́ти, збунтува́ти, забунтува́ти, забунтува́тися; хвилюва́ти, схвилюва́ти, розбу́рхувати, розбу́рхати; триво́жити, стриво́жити, потриво́жити, турбува́ти, стурбува́ти, потурбува́ти; **2.** *(приводити в стан обурення)* гнівати, розгнівати, розгніви́ти, се́рдити, розсе́рдити.

УЗБУШАВА́ЦЦА *док.* **1.** розбушува́тися, розбу́рхатися; **мо́ра ўзбушава́лася** мо́ре розбушува́лося (розбу́рхалося) **2.** *перен. розм.* розбушува́тися; розлютува́тися, розлюти́тися.

УЗБЯГА́ННЕ *с.* вибіга́ння, збіга́ння.

УЗБЯГА́ЦЬ *недок.*, **УЗБЕ́ГЧЫ** *док.* вибіга́ти, ви́бігти, збіга́ти, збі́гти; **узбе́гчы на трэ́ці паве́рх** ви́бігти (збі́гти) на тре́тій по́верх.

УЗВАДНЫ *техн.* звідни́й.

УЗВА́ЖАНЫ 1. *прям., перен.* зва́жений; ви́важений; **2.** підва́жений *(важелем).* — *Див. ще* **узва́жваць**.

УЗВА́ЖВАННЕ *с.* **1.** *прям., перен.* зва́жування; ви́важення, *(незак. д. — ще)* вива́жування; **2.** підва́жування *(важелем).*

УЗВА́ЖВАЦЦА *недок.*, **УЗВА́ЖЫЦЦА** *док.* **1.** зва́жуватися, зва́житися, вива́жуватися, ви́важитися, *(про багато, про все)* позва́жуватися, пова́житися; **2.** *недок. пас.* зва́жуватися, ва́житися, вива́жуватися; підва́жуватися.

УЗВА́ЖВАЦЬ *недок.*, **УЗВА́ЖЫЦЬ** *док.* **1.** *прям., перен.* ва́жити, зва́жувати, зва́жити, вива́жувати, ви́важити, *(багато, усе)* позва́жувати, пова́жити; **~жыць хлеб** зва́жити хліб; **~жыць усе́ акалі́чнасці** зва́жити (ви́важити) всі обста́вини; **2.** *(важелем)* підва́жувати, підва́жити; **~жыць бервяно́** підва́жити коло́ду.

УЗВАЛАКА́ННЕ *і* **УЗВАЛА́КВАННЕ** *с. розм.* **1.** утя́гнення, *(незак. д. — ще)* утя́гування, ви́тягнення, *(незак. д. — ще)* витяга́ння; випиха́ння, випира́ння; **2.** наді́вання, натя́гування.

УЗВАЛАКА́ЦЦА *і* **УЗВАЛА́КВАЦЦА** *недок.*, **УЗВАЛАЧЫ́СЯ** *док. розм.* **1.** *(з труднощами виходити нагору)* вила́зити, ви́лізти, *(розм.)* випиха́тися, ви́пхатися; **~чы́ся на пя́ты паве́рх** ви́лізти (ви́пхатися) на п'я́тий по́верх; **2.** наси́лу (че́рез си́лу) встава́ти (підво́дитися, підніма́тися), наси́лу (че́рез си́лу) вста́ти (підвести́ся, підня́тися); **тры дні праляжа́ў, а сёння ўзвало́кся** три дні проле́жав, а сього́дні наси́лу встав; **3.** *недок. пас.* утя́гуватися, витя́гуватися; випиха́тися, випира́тися.

УЗВАЛАКА́ЦЬ *і* **УЗВАЛА́КВАЦЬ** *недок.*, **УЗВАЛАЧЫ́** *док. розм.* **1.** *(тягнучи, підімати нагору)* утя́гувати, утягну́ти, утягти́; витя́гувати, ви́тягнути, ви́тягти; *(розм.)* випиха́ти, ви́пхати, випира́ти, ви́перти; **~лачы́ мех на воз** утягну́ти (утягти́, ви́тягнути, ви́тягти, ви́пхати, ви́перти) мішо́к на віз; **конь узвало́к са́ні на го́рку** кінь утягну́в (ви́тягнув, ви́пхав, ви́пер) са́ни на го́ру; **2.** наси́лу (че́рез си́лу) наді́вати, наси́лу (че́рез си́лу) наді́ти, наси́лу (че́рез си́лу) натяга́ти (натя́гувати), наси́лу (че́рез си́лу) натягти́ (натягну́ти).

УЗВАЛО́ЧАНЫ *розм.* **1.** утя́гнений, утя́гнутий, ви́тягнутий, ви́тягнений; ви́пханий, ви́пертий; **2.** наси́лу (че́рез си́лу) наді́тий (натя́гнутий, натя́гнений). — *Див. ще* **узвалака́ць**.

УЗВАРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **УЗВЯРНУ́ЦЬ** *(розм.) док.* **1.** ри́ти, пори́ти; **~ну́ць усю́ зямлю́** пори́ти всю зе́млю; **2.** зва́лювати, звали́ти, *(багато, усе)* позва́лювати; **~ну́ць пакла́жу на воз** звали́ти покла́жу на віз; **3.** *перен. (провину, відповідальність)* зверта́ти, зверну́ти; скида́ти, ски́нути; склада́ти, скла́сти; зва́лювати, звали́ти; **~ну́ць віну́ на каго-не́будзь** звали́ти (зверну́ти) прови́ну на кого́-не́будь.

УЗВАРУХНУ́ЦЦА *док. розм.* розворуши́тися, стрепену́тися, стріпну́тися, тріпну́тися, *(підсил.)* стріпону́тися, тріпону́тися.

УЗВАРУХНУ́ЦЬ *док.* розворуши́ти; зворуши́ти.

УЗВАРУ́ШАНЫ 1. розвору́шений, розтриво́жений; **2.** *перен.* розвору́шений, збадьо́рений, розру́ханий; підня́тий; **3.** *перен.* зворушений, розчу́лений; ура́жений, приголо́мшений. — *Див. ще* **узвару́шваць**.

УЗВАРУ́ШВАННЕ *с.* розвору́шування, збадьо́рювання.

УЗВАРУ́ШВАЦЦА *недок.*, **УЗВАРУШЫ́ЦЦА** *док.* **1.** розвору́шуватися, розворуши́тися, збадьо́рюватися, збадьори́тися; **2.** *недок. пас.* розвору́шуватися, розтриво́жуватися, розру́хуватися; зворушуватися, розчу́люватися; ура́жатися, приголо́мшуватися.

УЗВАРУ́ШВАЦЬ *недок.*, **УЗВАРУШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** розвору́шувати, розворуши́ти, розтриво́жувати, розтриво́жити; **~шыць зямлю́ во́кал дрэ́ва** розворуши́ти зе́млю навко́ло (довко́ла) де́рева; **~шы́ць мура́шнік** розворуши́ти (розтриво́жити) мура́шник; **2.** *перен.* розвору́шувати, розворуши́ти, збадьо́рювати, збадьори́ти, розру́хувати, розру́хати; підніма́ти, підня́ти; **гэ́та ўзварушы́ла людзе́й** це розворуши́ло (збадьори́ло, розру́хало) люде́й; **~шы́ць наро́д** розворуши́ти (підня́ти) наро́д; **3.** *перен. (викликати глибокі почуття)* зворушувати, зворуши́ти, *(док. рідко)* зру́шити; розчу́лювати, розчу́лити; ура́жати, ура́зити, приголо́мшувати, приголо́мшити; **ве́стка глыбо́ка ўзварушы́ла яе́** звістка гли́боко зворуши́ла (вра́зила, приголо́мшила) її.

УЗВАР'ЯВА́НЫ розлюто́ваний, розлю́чений, розлюті́лий, роздрато́ваний, оскажені́лий.

УЗВАР'ЯВА́ЦЦА *док. розм.* розлютува́тися, розлюти́тися, розлюті́ти, роздратува́тися, сказ́итися, *(про багатьох, про всіх)* показ́итися.

УЗВАР'ЯВА́ЦЬ *док. розм.* розлютува́ти, розлюти́ти, роздратува́ти.

УЗВЕ́ДЗЕНЫ 1. зве́дений; підве́дений; підня́тий; **2.** *(курок у зброї)* зве́дений; **3.** *(будинок і т. ін.)* зве́дений, ви́ведений, підве́дений, спору́джений; збудо́ваний, змуро́ваний; **4.** *перен. (піднятий у стані, званні)* зве́дений, підне́сений; **5.** *(несправедливо ганьблений)* зве́дений, ки́нутий, ки́нений, обмо́влений; **6.** *мат.* підне́сений. — *Див. ще* **узво́дзіць**.

УЗВЕ́Й: на ўзве́й ве́цер (пусці́ць) на ві́тер (з ві́тром, за ві́тром) пусти́ти; **на узве́й ве́цер (гавары́ць)** ля́пати [язико́м], патя́кати, базі́кати, моло́ти, тереве́нити, цве́нькати, пащекува́ти.

УЗВЕ́ЙВАЦЦА *і* **УЗВЯВА́ЦЦА** *недок. звор.*, **УЗВЕ́ЯЦЦА** *док.* **1.** *(підніматися вгору від вітру)* здійма́тися, здійня́тися, *(про багато, про все)* поздійма́тися; зніма́тися, зня́тися, *(про багато, про все)* позніма́тися; підніма́тися, підня́тися, підійма́тися, підійня́тися, звію́ватися, звія́тися; **2.** *недок. пас.* здійма́тися, зніма́тися, підійма́тися, підніма́тися.

УЗВЕ́ЙВАЦЬ *і* **УЗВЯВА́ЦЬ** *недок.*, **УЗВЕ́ЯЦЬ** *док.* **1.** здійма́ти, здійня́ти, зня́ти, *(багато, усе)* поздійма́ти; підійма́ти, підійня́ти, *(багато, усе)* попідійма́ти; підніма́ти, підня́ти, *(багато, усе)* попідніма́ти; **узве́яць пыл** здійня́ти (зня́ти, підійня́ти, підня́ти) пил (по́рох); **2.** *тільки* **узвява́ць, узве́яць** *поет.* зма́хувати, змахну́ти, маха́ти, махну́ти; **узве́яць кры́ллем** змахну́ти (махну́ти) крильми́ (кри́лами).

УЗВЕЛІ́ЧЭННЕ *с.* звели́чення, звелича́ння, *(незак. д. — ще)* звели́чування.

УЗВЕ́РНУТЫ 1. пори́тий; **2.** зва́лений, позва́люваний; **3.** зве́рнутий, ски́нутий, ски́нений, скла́дений, зва́лений. — *Див. ще* **узваро́чваць**.

УЗВЕ́СЦІ *див.* **узво́дзіць**.

УЗВЕ́СЦІСЯ *див.* **узво́дзіцца**.

УЗВЕСЯЛЯ́ЦЦА *і* **УЗВЯСЕ́ЛЬВАЦЦА** *недок.*, **УЗВЕСЯЛІ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** звеселя́тися, звесели́тися, розвеселя́тися, розвесели́тися; **2.** *недок. пас.* звеселя́тися, розвеселя́тися.

УЗВЕСЯЛЯ́ЦЬ *і* **УЗВЯСЕ́ЛЬВАЦЬ** *недок.*, **УЗВЕСЯЛІ́ЦЬ** *док. розм.* звеселя́ти, звесели́ти, розвеселя́ти, розвесели́ти.

УЗВЕ́ЯЦЦА *див.* **узве́йвацца**.

УЗВЕ́ЯЦЬ *див.* **узве́йваць**.

УЗВІВА́ЦЦА *недок.*, **УЗВІ́ЦЦА** *док.* **1.** навива́тися, нави́тися; накру́чуватися, накрути́тися; намо́туватися, намота́тися; **2.** *(стрімко підніматися вгору)* здійма́тися, здійня́тися, *(про багато, про все)* поздійма́тися; зніма́тися, зня́тися, *(про багато, про все)* позніма́тися; підніма́тися, підня́тися, підійма́тися, підійня́тися; *(про прапори, завіси і т. ін., які швидко підносяться вгору)* зама́яти, замайорі́ти; зліта́ти, злеті́ти; **снег ~ві́уся ві́храм** сніг здійня́вся (зня́вся *і т. ін.*) ви́хором; **конь ~ві́уся на ды́бкі** кінь здійня́вся (підня́вся) ди́бки; **сця́гі ўзвілі́ся** прапори́ зама́яли (замайорі́ли); **3.** *перен.* гні́ватися, розгні́ватися, се́рдитися, розсе́рдитися, обу́рюватися, обу́ритися, розпа́люватися, розпаля́тися, розпали́тися; **4.** *недок. пас.* навива́тися; накру́чуватися; намо́туватися; здійма́тися, зніма́тися, підніма́тися, підійма́тися.

УЗВІВА́ЦЬ *недок.*, **УЗВІ́ЦЬ** *док.* **1.** навива́ти, нави́ти; накру́чувати, накрути́ти, *(багато, усе)* понакру́чувати; намо́тувати, намота́ти, *(багато, усе)* понамо́тувати; **узві́ць пра́жу на клубо́к** нави́ти (намота́ти) пря́жу на клубо́к; **2.** *(швидко або вихором піднімати вгору щонебудь)* здійма́ти, здійня́ти, *(багато, усе)* поздійма́ти; зніма́ти, зня́ти, *(багато, усе)* позніма́ти; підніма́ти, підня́ти, підійма́ти, підійня́ти; звіювати, звія́ти; **ве́цер узві́ў папе́ру** ві́тер здійня́в (зняв, підня́в, підійня́в, звія́в) папі́р.

УЗВІ́ЖАННЕ *с. (християнське свято 27 вересня)* Воздви́ження, Здви́ження, Здвиг, Че́сний Хрест.

УЗВІ́НЧАНАСЦЬ *ж. розм.* напру́женість; збу́дженість; **у. не́рваў** напру́женість не́рвів. — *Пор.* **узві́нчваць 1**.

УЗВІ́НЧАНЫ *розм. дієприкм., прикм.* напру́жений; збу́джений. — *Див. ще* **узві́нчваць 1**.

УЗВІ́НЧВАННЕ *с.* **1.** *розм.* напру́ження, *(незак. д. — ще)* напру́жування; збу́дження, *(незак. д. — ще)* збу́джування; **2.** розпа́лювання, розгорта́ння.

УЗВІ́НЧВАЦЦА *недок.*, **УЗВІНЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *розм. (ставати збудженим, нервовим)* збу́джуватися, збуди́тися, розпа́люватися, розпаля́тися, розпали́тися; заво́дитися, завести́ся; *(про нерви)* напру́жуватися, напру́житися; збу́джуватися, збуди́тися; **не́рвы ўзвінці́ліся** не́рви напру́жилися; **2.** *недок. пас.* збу́джуватися, розпа́люватися, заво́дитися; напру́жуватися, розгорта́тися.

УЗВІ́НЧВАЦЬ *недок.*, **УЗВІНЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** *розм. (привести в стан нервового піднесення)* збу́джувати, збуди́ти, розпа́лювати, розпаля́ти, розпали́ти, заво́дити, завести́; *(про нерви)* напру́жувати, напру́жити; накру́чувати, накрути́ти, збу́джувати, збуди́ти; **~ці́ць не́рвы** напру́жити не́рви; **~ці́ць субяСе́дніка** збуди́ти (розпали́ти, завести́) співрозмо́вника; **2.** *(різко збільшувати виробництво зброї)* розпа́лювати, розпали́ти, розгорта́ти, розгорну́ти; **~ці́ць го́нку ўзбрае́ння** розпали́ти (розгорну́ти) го́нку озбро́єнь; ◊ **~ці́ць цэ́ны** розду́ти (зду́ти, нагна́ти) ці́ни.

УЗВІ́ТЫ 1. нави́тий; накру́чений; намо́таний; **2.** зді́йнятий, підня́тий; звія́ний. — *Див. ще* **узвіва́ць**.

УЗВІ́ХРАНЫ *(про волосся)* зави́хрений, розви́хрений, скуйо́вджений. — *Див. ще* **узвіхры́ць**.

УЗВІХРЫ́ЦЦА *док. (піднятися, закрутитися вихором)* зави́хри́тися, зави́хри́ти, зави́хоритися, зви́хри́тися, пови́хри́тися; *(про волосся)* зави́хри́тися, розви́хритися, зави́хоритися, скуйо́вдитися.

УЗВІХРЫ́ЦЬ *док. (підняти вихором)* зави́хри́ти, зави́хорити, зви́хри́ти; *(про волосся)* зави́хри́ти, розви́хрити, зави́хорити, скуйо́вдити.

УЗВІ́ЦЦА *див.* **узвіва́цца**.

УЗВІ́ЦЬ *див.* **узвіва́ць**.

УЗВО́Д[1] *ч. (військовий підрозділ)* чота́ *ж.*, взвод; **стралко́вы ўзвод** стріле́цький взвод; **куляме́тны ўзвод** кулеме́тний взвод.

УЗВО́Д[2] *ч.* **1.** *род.* **узво́ду** *(дія)* зве́дення; **2.** *род.* **узво́да** *(частина замка зброї)* звід; **паста́віць куро́к на баявы́ ўзвод** поста́вити куро́к на бойови́й звід; ◊ **на ўзво́дзе а)** *(у стані сп'яніння)* бу́ти в [га́рному (до́брому)] на́строї; бу́ти напідпи́тку (підпи́лим, тро́хи ви́пивши); бу́ти під ча́ркою (під му́хою); **б)** *(у стані збудження)* бу́ти заве́деним; **в)** *(напоготові)* бу́ти гото́вим (напоготові, наготові).

УЗВО́ДЗІЦЦА *недок.*, **УЗВЕ́СЦІСЯ** *док.* **1.** *(про зброю)* зво́дитися, звести́ся; **куро́к лёгка ўзвёўся** куро́к ле́гко зві́вся; **2.** *недок. пас.* зво́дитися; підво́дитися; виво́дитися; підніма́тися; споруджуватися; будува́тися, ста́витися; мурува́тися; підно́ситися; ки́датися, обмовля́тися.

УЗВО́ДЗІЦЬ *недок.*, **УЗВЕ́СЦІ** *док.* **1.** зво́дити, звести́, *(багато, усе)* позво́дити; підво́дити, підвести́, *(багато, багатьох)* попідво́дити; виво́дити, ви́вести, *(багато, багатьох)* повиво́дити; підніма́ти, підня́ти; **узве́сці на гару́** звести́ (ви́вести) на го́ру; **~сці на га́нак** звести́ (ви́вести) на га́нок; **~сці во́чы** звести́ (підвести́, підня́ти) о́чі; **~сці ба́ржы** ви́везти ба́ржі; **2.** *(про зброю)* зводи́ти, звести́; **узве́сці куро́к** звести́ куро́к; **3.** *(будинок і т. п.)* зво́дити, звести́, *(багато, усе)* позво́дити; виво́дити, ви́вести, підво́дити, підвести́, попідво́дити; спору́джувати, споруди́ти; будува́ти, збудува́ти, побудува́ти, ста́вити, поста́вити; *(з каміння — ще)* мурува́ти, змурува́ти; **~сці по́мнік** звести́ (споруди́ти, збудува́ти *і т. ін.*) пам'ятник; **~сці пала́ц** звести́ (ви́вести, підвести́, споруди́ти *і т. ін.*) пала́ц; **4.** *перен. (підвищувати в становищі, званні)* зво́дити, звести́, підно́сити, піднести́; ста́вити, поста́вити; **~сці**

ў ранг звести́ (піднести́) в ранг; **~сці ў зако́н** звести́ (піднести́) до зако́ну; 5. *перен. (приписувати кому-небудь щось негативне; несправедливо звинувачувати)* зво́дити, звести́ *(на кого)*, зво́дити (ки́дати) на́клеп, звести́ (ки́нути) на́клеп, обмовля́ти, обмо́вити *(кого)*; 6. *мат.* підно́сити, піднести́; **~сці ў пя́тую ступе́нь** піднести́ до п'я́того сте́пеня; **~сці ў квадра́т** піднести́ до квадра́та; ◊ **узве́сці на след** навести́ (наштовхну́ти) на слід.

УЗВО́РВАННЕ *і* **УЗО́РВАННЕ** *с.* о́ранка *ж.*; *(незак. д. — ще)* ора́ння.

УЗВО́РВАЦЦА *і* **УЗО́РВАЦЦА** *недок. пас.* ора́тися, зо́рюватися, вио́рюватися.

УЗВО́РВАЦЬ *і* **УЗО́РВАЦЬ** *недок.*, **УЗАРА́ЦЬ** *док.* ора́ти, зо́рювати, зора́ти, вио́рювати, ви́орати, *(багато, усе)* позо́рювати, повио́рювати.

УЗВЫ́ШАНАСЦЬ *ж.* підне́сеність, висо́кість, вели́чність; **у. ідэ́й** підне́сеність (висо́кість, вели́чність) іде́й; **у. пачу́ццяў** підне́сеність (висо́кість, вели́чність) почуттів.

УЗВЫ́ШАНЫ 1. зве́дений, ви́ведений, підве́дений, споруджений; збудо́ваний, побудо́ваний, поста́влений; змуро́ваний; 2. підви́щений; підне́сений; пі́днятий; 3. *(у суспільстві)* пі́днятий, піді́йнятий, підне́сений; підви́щений; 4. *прикм. перен.* висо́кий; **~ная мэ́та** висо́ка мета́. — *Див. ще* **узвыша́ць**.

УЗВЫША́ЦЦА *недок.*, **УЗВЫ́СІЦЦА** *док.* 1. *(про будівлю, яку будують)* зво́дитися, звести́ся, виво́дитися, ви́вестися, підво́дитися, підвести́ся, спору́джуватися, споруди́тися, підніма́тися, підня́тися, підійма́тися, підійня́тися, здійма́тися, здійня́тися, підно́ситися, піднести́ся; 2. *(збільшуватися)* підви́щуватися, підви́щитися; підно́ситися, піднести́ся, підніма́тися, підня́тися; зроста́ти, зрости́; 3. *(здобувати вище суспільне становище або значення)* підніма́тися, підня́тися, здійма́тися, здійня́тися, підно́ситися, піднести́ся; зроста́ти, зрости́; **жада́нне ўзвы́сіцца** бажа́ння підня́тися (здійня́тися, піднести́ся); **аўтарытэ́т ~сіўся** авторите́т зріс (підні́сся); 4. *(про голос)* підійма́тися, підійня́тися, підніма́тися, підня́тися, підно́ситися, піднести́ся, підви́щуватися, підви́щитися; **го́лас перакла́дчыка ўзвы́сіўся** го́лос перекладача́ підійня́вся (підня́вся, підні́сся, підви́щився); 5. *(виокремлюватися висотою)* підніма́тися, підня́тися, підійма́тися, підня́тися, здійма́тися, здійня́тися, знiма́тися, зня́тися, височі́ти, височи́тися; **уздо́ўж набярэ́жнай ~ша́ліся будьі́нкі** уздо́вж надбере́жжя (на́бере́жної) підніма́лися (підійма́лися, здійма́лися, зніма́лися, височі́ли, височи́лися) будівлі; 6. *недок. пас.* зво́дитися, виво́дитися, спору́джуватися, підви́щуватися, підніма́тися, підно́ситися, здійма́тися.

УЗВЫША́ЦЬ *недок.*, **УЗВЫ́СІЦЬ** *док.* 1. *(будувати)* зво́дити, звести́, виво́дити, ви́вести, підво́дити, підвести́, спору́джувати, споруди́ти; будува́ти, збудува́ти, побудува́ти, ста́вити, поста́вити; *(з каміння — ще)* мурува́ти, змурува́ти; 2. *(збільшувати)* підви́щувати, підви́щити; підно́сити, піднести́, підніма́ти, підня́ти; **~сіць цэ́ны на прамысло́выя тава́ры** підви́щити (підня́ти) ці́ни на промисло́ві това́ри; **~сіць фунда́мент** підви́щити (піднести́, підня́ти) підму́рок (підмурі́вок, фунда́мент); 3. *(надавати вищого суспільного становища або значення)* підніма́ти, підня́ти, підійма́ти, підійня́ти, підно́сити, піднести́; підви́щувати, підви́щити; **~сіць каго-не́будзь у вача́х і́ншых** підня́ти (підійня́ти, піднести́, підви́щити) кого-не́будь в оча́х і́нших; 4. *(про голос)* підніма́ти, підня́ти, підійма́ти, підійня́ти, підно́сити, піднести́, підви́щувати, підви́щити; 5. *перен. недок. (ушляхетнювати)* підніма́ти, підійма́ти, підно́сити, підви́щувати; **маста́цтва ўзвыша́е чалаве́ка** мисте́цтво підніма́є (підійма́є, підно́сить, підви́щує) люди́ну; ◊ **узвыша́ць да нябе́с** підно́сити до не́ба (до небе́с).

УЗВЫШЭ́ННЕ *с.* 1. зве́дення, ви́ведення, підве́дення, спору́дження, *(незак. д. — ще)* спору́джування, будува́ння, побудо́ва *ж.*, ста́влення; мурува́ння; 2. *(збільшення)* підви́щення, *(незак. д. — ще)* підви́щування; підне́сення; підняття́, *(незак. д. — ще)* підніма́ння, підійма́ння; 3. *(надавання вищого суспільного становища або значення)* підніма́ння, підняття́, *(незак. д. — ще)* підійма́ння; підне́сення, підви́щення, *(незак. д. — ще)* підви́щування; 4. *(високе місце)* підви́щення, узви́шшя; **узысці́ на ўзвышэ́нне** ви́йти на підви́щення (узви́шшя). — *Пор.* **узвыша́ць 1 — 3**.

УЗВЯВА́ЦЦА *див.* **узве́йвацца**.

УЗВЯВА́ЦЬ *див.* **узве́йваць**.

УЗВЯДЗЕ́ННЕ *с.* 1. зве́дення; підве́дення; ви́ведення; підняття́, *(незак. д. — ще)* підніма́ння; 2. *(будівництво)* ви́ведення, підве́дення, спору́дження, *(незак. д. — ще)* спору́джування; будо́ва *ж.*, *(незак. д. — ще)* будува́ння; побудо́ва *ж.*, ста́влення; мурува́ння; 3. *(у звання, чин)* зве́дення, підне́сення; ста́влення; 4. *мат.* підне́сення. — *Пор.* **узво́дзіць 1, 3, 4, 6**.

УЗВЯЛІ́ЧАНЫ *уроч.* звели́чений. — *Див. ще* **узвялі́чваць**.

УЗВЯЛІ́ЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УЗВЯЛІ́ЧЫЦЦА** *док. уроч.* 1. звели́чуватися, звели́читися, звелича́тися; 2. *недок. пас.* звели́чуватися.

УЗВЯЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **УЗВЯЛІ́ЧЫЦЬ** *док. уроч.* звели́чувати, звели́чити, звелича́ти; **~чыць Радзі́му ў пе́снях** звели́чити (звелича́ти) Батькі́вщину в пісня́х.

УЗВЯРНУ́ЦЬ *див.* **узваро́чваць**.

УЗВЯСЕ́ЛЬВАЦЦА *див.* **узвеселя́цца**.

УЗВЯСЕ́ЛЬВАЦЬ *див.* **узвеселя́ць**.

УЗГАВАРЫ́ЦЦА *док.* розговори́тися; *(розм.)* розбала́катися, розгомоні́тися, *(заст.)* розмо́витися.

УЗГАДАВА́НЫ 1. ви́хований; ви́рощений, зро́щений; ви́коханий; 2. ви́рощений, зро́щений; ви́коханий. — *Див. ще* **узгадо́ўваць**.

УЗГАДАВА́ЦЦА *док. розм.* 1. ви́ховатися; ви́рости, зрости́; ви́кохатися; **ён ~ва́ўся ў ве́сцы** він ви́ховався (ви́ріс, зріс) на селі́ (у селі́); 2. ви́рости, зрости́; ви́кохатися; **пшані́ца ўзгадава́лася даўно́** пшени́ця ви́росла (зросла́) давно́.

УЗГАДАВА́ЦЬ *див.* **узгадо́ўваць**.

УЗГАДНЕ́ННЕ *с.* пого́дження, узго́дження, *(незак. д. — ще)* пого́джування.

УЗГАДНЯ́ЦЦА *недок.* **1.** пого́джуватися, узго́джуватися; *(з* **чым** *— звичайно із запереченням — ще розм.)* в'яза́тися *(з чим)*; **2.** *пас.* пого́джуватися, узго́джуватися.

УЗГАДНЯ́ЦЬ *недок.*, **УЗГАДНІ́ЦЬ** *і* **УЗГО́ДНІЦЬ** *док.* пого́джувати, пого́дити, узго́джувати, узго́дити; **узгадні́ць дзе́янні** пого́дити (узго́дити) дії; **узгадні́ць план з дырэ́ктарам** пого́дити (узго́дити) план з дире́ктором.

УЗГАДО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УЗГАДАВА́ЦЬ** *док.* **1.** вихо́вувати, ви́ховати; виро́щувати, ви́ростити, зро́щувати, зрости́ти; *(з особливою любов'ю — ще)* вико́хувати, ви́кохати; **~ва́ць дзяце́й** ви́ховати (ви́ростити, зрости́ти, ви́кохати) діте́й; **2.** виро́щувати, ви́ростити, зро́щувати, зрости́ти; *(з особливою любов'ю, дбайливістю — ще)* вико́хувати, ви́кохати; **~ва́ць сад** ви́ростити (зрости́ти, ви́кохати) сад.

УЗГАНЯ́ННЕ *с.* зганя́ння; поло́хання, споло́хування, розполо́хування.

УЗГАНЯ́ЦЬ *недок.*, **УЗАГНА́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(примушувати піднятися)* зганя́ти, зго́нити, зігна́ти, *(багатьох, усіх)* позганя́ти, позго́нити; *(звіра, птаха — ще)* поло́хати, споло́хувати, споло́хати, пополо́хати, *(однокр.)* сполохну́ти; розполо́хувати, розполо́хати, розполоши́ти; **ён узагна́ў сына з ло́жка** він зігна́в си́на з ліжка; **хло́пцы ўзагна́лі мо́крых шпако́ў** хло́пці зігна́ли (споло́хали, розполо́хали, розполоши́ли) мо́крих шпаків; **2.** *(на що-небудь)* заганя́ти, заго́нити, загна́ти; **узагна́ць ката́ на дрэ́ва** загна́ти кота́ на де́рево; **узагна́ць машы́ну на платфо́рму** загна́ти маши́ну на платфо́рму; **3.** *(щільно надівати на що-небудь)* наса́джувати, насади́ти; *(на гостряк — звичайно)* настро́млювати, настроми́ти; натика́ти, наткну́ти, *(багато)* понастро́млювати, понатика́ти; *(розм.)* наштри́кувати, наштрикну́ти; набива́ти, наби́ти; **узагна́ць абручы́ на бо́чку** наби́ти обручі́ на бо́чку .

УЗГАРА́ЛЬНАСЦЬ *ж. спец.* займи́стість.

УЗГАРА́ЛЬНЫ *спец.* займи́стий.

УЗГАРА́ННЕ *с.* займа́ння, згоря́ння, загора́ння. — *Пор.* **узгара́цца**.

УЗГАРА́ЦЦА *і* **УЗГА́РВАЦЦА** *недок.*, **УЗГАРЭ́ЦЦА** *док.* **1.** загоря́тися, загора́тися, загорі́тися; займа́тися, займа́тися; спала́хувати, спалахну́ти; **дро́вы ўзгарэ́ліся** дро́ва загорілися (зайняли́ся, спалахну́ли); **во́чы ўзгарэ́ліся рашу́часцю** о́чі загорі́лися (спалахну́ли) рішу́чістю; **2.** *перен. (про суперечку, бійку і т. ін.)* спала́хувати, спалахну́ти, вибуха́ти, ви́бухнути; **~рэ́лася сва́рка** спалахну́ла (ви́бухнула) сва́рка; **~рэ́лася вайна́** спалахну́ла (ви́бухнула) війна́; **3.** *перен. (сильно хотітися)* загоря́тися, загора́тися, загорі́тися, запа́люватися, запали́тися; **~рэ́цца жада́ннем** загорі́тися (запали́тися) бажа́нням; **4.** *перен. розм. (розлючуватися, обурюватися)* спала́хувати, спалахну́ти.

УЗГО́ДНЕНА *прислівн.* пого́джено, узго́джено.

УЗГО́ДНЕНАСЦЬ *ж.* пого́дженість, узго́дженість.

УЗГО́ДНЕНЫ **1.** *дієприкм.* пого́джений, узго́джений; **2.** *у знач. прикм.* пого́джений, узго́джений; **у. план** пого́джений (узго́джений) план. — *Див. ще* **узгадня́ць**.

УЗГО́ДНІЦЬ *див.* **узгадня́ць**.

УЗГО́РАК, -рка *ч. (невелика гора)* горб, па́горок, при́гір, згі́рок, узгі́р'я *с.*, па́горб, па́горбок.

УЗГО́РАЧАК *ч. зменш. пестл.* горбо́к, горбо́чок, при́гірок, при́горок, згі́рочок.

УЗГО́РКАВАТЫ *і* **УЗГО́РЫСТЫ, УЗГО́РКАВЫ** горбкува́тий, горби́стий, горба́стий, пагорбкува́тий.

УЗГО́РЫСТАСЦЬ *ж.* горбкува́тість, пагорбкува́тість.

УЗГО́РЫСТЫ *див.* **узго́ркаваты**.

УЗГРАБА́ЦЦА *недок.*, **УЗГРЭ́БЦІСЯ** *і* **УЗГРАБЦІ́СЯ** *док. розм.* **1.** ула́зити, улі́за́ти, улі́зти, *(про багатьох, про всіх)* повла́зити, повлі́за́ти; зала́зити, залі́за́ти, *(про багатьох, про всіх)* позала́зити, позалі́за́ти; вила́зити, вилі́за́ти, ви́лізти, *(про багатьох, про всіх)* повила́зити, повилі́за́ти; *(розм.)* видира́тися, ви́дертися; **хло́пец узгро́бся на га́нак** хло́пець улі́з (залі́з, ви́ліз; ви́дерся) на га́нок; **2.** *(насилу підніматися, вставати)* підво́дитися, підвести́ся, зво́дитися, звести́ся, підніма́тися, підня́тися, підійма́тися, підійня́тися, спина́тися, зіп'ясти́ся.

УЗГРУВА́ШЧАНЫ накла́дений, нава́лений, нагрома́джений, накопи́чений. — *Див. ще* **узгрува́шчваць**.

УЗГРУВА́ШЧВАЦЦА *недок. пас.* наклада́тися, нава́люватися, нагрома́джуватися, накопи́чуватися.

УЗГРУВА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **УЗГРУВА́СЦІЦЬ** *док.* наклада́ти, накла́сти, *(багато)* понаклада́ти; нава́лювати, навали́ти, *(багато)* понава́лювати; нагрома́джувати, нагрома́дити, накопи́чувати, накопи́чити.

УЗГРУ́ЖАНЫ *розм.* повантáжений, навантáжений. — *Див. ще* **узгружа́ць**.

УЗГРУЖА́ЦЬ *і* **УЗГРУ́ЖВАЦЬ** *недок.*, **УЗГРУЗІ́ЦЬ** *док. розм.* вантáжити, повантáжити, навантáжувати, навантáжити; **мяшкі́ ўзгрузі́лі на машы́ны** мішки́ повантáжили (навантáжили) на маши́ни.

УЗГРЭ́БЦІСЯ *див.* **узграба́цца**.

УЗГРЭ́ТЫ ви́лаяний; поби́тий. — *Див. ще* **узгрэ́ць**.

УЗГРЭ́ЦЬ *док. розм. (вилаяти за якусь провину; сильно побити кого-небудь)* да́ти, задава́ти, зада́ти.

УЗГУЛЯ́ЦЦА *док. розм.* розгуля́тися, *(про багатьох)* порозгу́люватися; *(про вітер, завірюху і т. ін. — ще)* розходи́тися, розійти́ся, розігра́тися; **дзіця́ ўзгуля́лася** дити́на (дитя́) розгуля́лася (розгуля́лося); **~ля́ўся ве́цер** розгуля́вся (розходи́вся, розійшо́вся, розігра́вся) ві́тер.

УЗДЗЕ́ЙНІЧАЦЬ *недок. і док.* діяти, поді́яти; вплива́ти, впли́нути; **у. на рост расл́ін** вплива́ти на ріст росли́н; **у. асабі́стым пры́кладам** вплива́ти особи́стим при́кладом; **у. на ўяўле́нне** ді́яти (вплива́ти) на уя́ву.

УЗДЗЕ́РЦІ *див.* **уздзіра́ць**.

УЗДЗЕ́ТЫ **1.** наді́тий, удя́гнутий, удя́гнений; узу́тий; **2.** наче́плений; поче́плений; **3.** наса́джений; настро́млений, наткну́тий; наштри́кнутий. — *Див. ще* **уздзява́ць**.

УЗДЗЕ́ЦЬ *див.* **уздзява́ць**.

УЗДЗЕ́ЯННЕ *с.* діяння, дія *ж.*; вплив *ч.*; **у. тэмперату́ры** діяння (дія) температури; **мара́льнае ўздзе́янне** моральний вплив.

УЗДЗЁРТЫ *див.* **узадра́ны**.

УЗДЗІМА́ЦЬ *недок.*, **УЗАДЗЬМУ́ЦЬ** *док.* здіймати, здійняти, зняти, *(багато, усе)* поздіймати; підіймати, підійняти, *(багато, усе)* попідіймати; піднімати, підняти, *(багато, усе)* попіднімати; **ве́цер уздзіма́е лі́сце** вітер здіймає (знімає, підіймає, піднімає) листя.

УЗДЗІРА́ЦЦА *недок.*, **УЗАДРА́ЦЦА** *і* **УЗДЗЕ́РЦІСЯ** *док.* **1.** *(відриваючись, підніматися)* задиратися, задертися, *(про багато, про все)* позадиратися; **сало́ма ўзадра́лася на страсе́** солома задерлася на стрісі; **2.** *розм.* *(вилазити, залазити на що-небудь)* видиратися, видертися, *(про багатьох, про всіх)* повидиратися; **узадра́цца на хво́ю** видертися на сосну; **3.** *перен. груб.* *(через силу, рано прокинувшись)* уставати, устати, підводитися, підвестися, підніматися, піднятися, підійматися, підійнятися; **4.** *недок. пас.* віддиратися; здиратися; відбиватися; оратися, зорюватися; підніматися.

УЗДЗІРА́ЦЬ *недок.*, **УЗАДРА́ЦЬ** *і* **УЗДЗЕ́РЦІ** *док.* **1.** *(відривати, відокремлювати ривком угору що-небудь — добре прикріплене тощо)* ламати, зламати, *(багато, усе)* позламувати; ломити, зламувати, зломити, *(багато, усе)* позломлювати; *(двері, вікно, дошки й т. ін. — ще)* виламувати, виламати, *(багато, усе)* повиламувати; виломлювати, виломити, *(багато, усе)* повиломлювати; здирати, здерти, *(багато, усе)* поздирати; *(замок та ін. — ще)* відбивати, відбити, *(багато, усе)* повідбивати; **узадра́ць масні́чыну** виламати мостину; **~дра́ць асфа́льт на даро́зе** здерти асфальт на дорозі; **~дра́ць падло́гу** зламати (зломити) підлогу; **2.** *розм.* *(про цілину, пар і т. ін.)* орати, зорювати, зорати, *(багато, усе)* позорювати; виорювати, *(багато, усе)* повиорювати; **3.** *(через силу будити)* піднімати, підняти, *(багатьох, усіх)* попіднімати.

УЗДЗЯВА́ЦЦА *недок.*, **УЗДЗЕ́ЦЦА** *док.* **1.** надіватися, надітися; начіплюватися, начепитися; насаджуватися, насадитися, настромлюватися, настромитися, натикатися, наткнутися; **2.** *недок. пас.* надягатися, удягатися, надіватися; узуватися; начіплюватися; насаджуватися; настромлюватися, натикатися; наштрикуватися.

УЗДЗЯВА́ЦЬ *недок.*, **УЗДЗЕ́ЦЬ** *док.* **1.** *(одяг)* надягати, надягнути, надягти, удягати, удягнути, удягти, надівати, надіти; *(взуття)* узувати, узути, *(багатьох, усіх)* повзувати; *(рідше)* назувати, назути, озувати, озути, *(багатьох, усіх)* поозувати; **2.** начіплювати, начепити, начіпляти, *(багато)* поначіплювати, поначіпляти; **уздзе́ць рукза́к на пле́чы** начепити рюкзак (наплечник) на плечі; **уздзе́ць пятлю́ на крук** начепити (почепити) петлю на гак; **уздзе́ць на нос акуля́ры** почепити (начепити) на ніс окуляри; **3.** насаджувати, насадити, *(багато)* понасаджувати; *(на гостряк — звичайно)* настромлювати, настромити, *(багато)* понастромлювати; натикати, наткнути, *(багато)* понатикати; *(розм.)* наштрикувати, наштрикнути; **уздзе́ць ко́ла на вось** насадити колесо на вісь; **уздзе́ць на ві́дэлец скрылёк кілбасы́** настромити на виделку шматочок ковбаси.

УЗДРЫ́Г, -гу *ч.* здригання *с.*

УЗДРЫ́ГВАННЕ *с.* здригання, тремтіння, дрижання.

УЗДРЫ́ГВАЦЬ *недок.*, **УЗДРЫГАНУ́ЦЬ** *і* **УЗДРЫ́ГНУЦЬ** *док.* **1.** здригатися, здригнутися; **2.** тремтіти, затремтіти, дрижати, задрижати; тіпатися, тіпнутися, стріпуватися, стріпнутися.

УЗДУЖА́ЦЬ *недок.*, **УЗДУ́ЖАЦЬ** *док. розм.* **1.** *(виростати)* зміцнюватися, зміцніти, ставати сильнішим, стати сильнішим, дужчати, подужчати, ставати дужчим, стати дужчим; **2.** *(після хвороби)* одужувати, одужати, видужувати, видужати, дужчати, подужчати, ставати дужчим, стати дужчим, здоровшати, поздоровшати, здоровіти, поздоровіти, здоровішати, поздоровішати.

УЗДЫ́М, -му *ч.* **1.** *(дія)* піднімання *с.*, підіймання *с.*, підняття *с.*; **2.** *(сходження на гору і т. ін.)* підіймання *с.*, схід, сходження *с.*; **3.** *(дорога, що підіймається вгору)* узвіз; **4.** *(розвиток)* піднесення *с.*; **прамысло́вы ўздым** промислове піднесення; **гаспада́рчы ўздым** господарче піднесення; **5.** *(натхнення, приплив енергії)* піднесення *с.*; **тво́рчы ўздым** творче піднесення.

УЗДЫМА́ННЕ *див.* **узніма́нне**.

УЗДЫМА́ЦЦА *див.* **узніма́цца**.

УЗДЫМА́ЦЬ *див.* **узніма́ць**.

УЗДЫ́МНЫ піднесений; **у. настро́й** піднесений настрій; **~ная ра́дасць** піднесена радість.

УЗДЫ́Х, -ху *ч.* **1.** *(глибокий вдих і видих як вияв смутку, роздумів та ін. почуттів)* зітхання *с.*; **2.** *(вдихання й видихання повітря)* віддих, подих; ◊ **да апо́шняга ўздыху** до останнього подиху, до [самої] смерті, до скону, до сконання, до загину.

УЗДЫХА́ННЕ *с.* зітхання.

УЗДЫХА́ЦЬ *недок.*, **УЗДЫХНУ́ЦЬ** *док.* зітхати, зітхнути; **цяжка ўздыха́ць** важко (тяжко) зітхати; **~ха́ць па кім-не́будзь** зітхати за кимнебудь; жалкувати (сумувати) за ким-небудь; **глыбо́ка ўздыхну́ць** глибоко зітхнути; **~хну́ць з палёгкай** зітхнути з полегшенням (з полегкістю).

УЗ'Е́ЗД *ч.* **1.** *род.* **уз'е́зду** *(дія)* в'їзд; **2.** *род.* **уз'е́зда** *(місце підйому, в'їзду)* в'їзд.

УЗ'Е́СЦІСЯ *див.* **уз'язда́цца**.

УЗ'Е́ХАЦЬ *див.* **уз'язджа́ць**.

УЗІРА́ЦЦА *недок.* *(ретельно, уважно)* удивлятися, углядатися *(в кого-що)*; придивлятися *(до кого-чого)*; **у. ў ру́капіс** удивлятися (углядатися) в рукопис.

УЗЛАВА́НАСЦЬ *ж.* розлюченість, сердитість.

УЗЛАВА́НЫ *розм.* **І.** *дієприкм.* розсерджений; розлючений, розлютований; роз'юшений; **2.** *прикм.* злий, сердитий. — *Див. ще* **узлава́ць**.

УЗЛАВА́ЦЦА *док.* ***(на каго-што)*** розізлитися; розсердитися; розлютуватися, розлютитися; роз'юшитися.

УЗЛАВА́ЦЬ *док.* **1.** *розм.* розізли́ти; розсе́рдити; розлютува́ти, розлюти́ти; *(розм.)* роз'ю́ши́ти; **2.** *обл.* розізли́тися; розсе́рдитися; розлютува́тися, розлюти́тися; роз'ю́ши́тися.

УЗЛАЖЫ́ЦЬ *док.* **1.** *(на кого-що)* покла́сти; **у. мяшок на воз** покла́сти мішка́ (мішо́к) на віз; **у. вяно́к** покла́сти віно́к; **2.** *перен.* покла́сти, скла́сти; дорочи́ти; **у. адка́знасць на каго-не́будзь** покла́сти (скла́сти) відповіда́льність на ко́го-не́будь; **3.** *обл.* *(що)* наді́ти, удягну́ти; ◊ **у. на алта́р Бацькаў́шчыны (наву́кі, маста́цтва, перамо́гі** *і т. ін.*) покла́сти на вівта́р (олта́р) Батькі́вщи́ни (нау́ки, мисте́цтва, перемо́ги *і т. ін.*).

УЗЛА́ЗІЦЬ *недок.*, **УЗЛЕ́ЗЦІ** *док.* **1.** *(нагору)* вила́зити, вилізáти, ви́лізти, *(про багатьох, про всіх)* повила́зити, повилізáти; зала́зити, залізáти, залі́зти, *(про багатьох, про всіх)* позала́зити, позалізáти; **узле́зці на дах** ви́лізти (залі́зти) на дах; **2.** *розм.* *(про одяг, взуття)* нала́зити, налі́зти, *(про багато)* понала́зити; **бот ледзь улез на нагу́** чо́біт ле́две (ледь) наліз на но́гу; **3.** *розм.* *(наступати на що-небудь)* вила́зити, вилізáти, ви́лізти; **ён узле́з на нагу́ сусе́да** він ви́ліз на но́гу сусі́да; **4.** *розм.* *(ступати, в'їжджати куди-небудь)* ула́зити, улізáти, улі́зти, *(про багатьох)* повла́зити; **на по́ле не ўзле́зеш — дажджы́** на по́ле не влі́зеш — дощі́.

УЗЛАМА́НЫ *і* **УЗЛО́МАНЫ** ви́ламаний. — *Див. ще* **узло́мліваць**.

УЗЛАМА́ЦЬ *див.* **узло́мліваць**.

УЗЛАХМА́ЧАНЫ скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений, поко́шланий, ско́шланий; розкуйо́вджений, розпа́тланий, розко́шланий, розку́дланий. — *Див. ще* **узлахма́чваць**.

УЗЛАХМА́ЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УЗЛАХМА́ЦІЦЦА** *док.* скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися, куйо́вдитися, покуйо́вдитися, ко́шлатися, поко́шлатися, ско́шлатися; розкуйо́вджуватися, розкуйо́вдитися, розпа́тлуватися, розпа́тлатися, *(док.)* розко́шлатися, розку́длатися.

УЗЛАХМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **УЗЛАХМА́ЦІЦЬ** *док.* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, куйо́вдити, покуйо́вдити, закуйо́вдити; ко́шлати, поко́шлати, ско́шлати; кошла́тити, покошла́тити, скошла́тити; ку́длати, поку́длати, ску́длати, заку́длати; розкуйо́вджувати, розкуйо́вдити, розпа́тлувати, розпа́тлати, *(док.)* розко́шлати, розкошла́тити, розку́длати.

УЗЛЕ́ГЧЫ *див.* **узляга́ць**.

УЗЛЁТ, -ту *ч.* зліт, злі́та́ння *с.*; **у. самалёта** зліт (злі́та́ння) літака́; **у. тво́рчай ду́мкі** зліт (злі́та́ння) тво́рчої ду́мки.

УЗЛЁТНА-ПАСА́ДАЧНЫ злі́тно-поса́дко́вий.

УЗЛЁТНЫ злітни́й; **~ная паласа́** злітна́ сму́га.

УЗЛІВА́ЦЬ *недок.*, **УЗЛІ́ЦЬ** *док.* ли́ти, лину́ти; плеска́ти, плесну́ти, хлю́пати, хлю́пну́ти, плю́скати, плю́снути; налива́ти, нали́ти, *(багато)* поналива́ти; **узлі́ць але́ю на скавараду́** лину́ти (плесну́ти, хлю́пну́ти, плю́снути, нали́ти) олії на ско́вороду; **узлі́ць вады́ на галаву́** лину́ти (плесну́ти *і т. ін.*) води́ на го́лову.

УЗЛІ́ТЫ плесну́тий, хлю́пнутий, плю́снутий; нали́тий.— *Див. ще* **узліва́ць**.

УЗЛО́ЖАНЫ 1. покла́дений; **2.** *перен.* покла́дений, скла́дений; дору́чений; **3.** *обл.* наді́тий, удя́гнутий, удя́гнений. — *Див. ще* **узлажы́ць**.

УЗЛО́М, -му *ч.* злом, *(незак. д. — ще)* зла́мування *с.*

УЗЛО́МАНЫ *див.* **узлама́ны**.

УЗЛО́МВАЦЬ *див.* **узло́мліваць**.

УЗЛО́МЛІВАННЕ *с.* зла́мування.

УЗЛО́МЛІВАЦЦА *і* **УЗЛО́МВАЦЦА** *недок. звор.*, **УЗЛАМА́ЦЦА** *док.* лама́тися, зла́муватися, злама́тися, ломи́тися, зломи́тися; вила́муватися, вило́млюватися, ви́ламатися; відбива́тися, відби́тися, розбива́тися, розби́тися; **2.** *недок. пас.* лама́тися, зла́муватися, вила́муватися, вило́млюватися; відбива́тися, розбива́тися.

УЗЛО́МЛІВАЦЬ *і* **УЗЛО́МВАЦЬ** *недок.*, **УЗЛАМА́ЦЬ** *док.* **1.** *(ламаючи, відчинити і т. ін.)* лама́ти, зла́мувати, злама́ти, *(багато, усе)* позла́мувати; ломи́ти, зломи́ти, *(багато, усе)* позло́млювати; *(двері, вікно і т. ін. — ще)* вила́мувати, ви́ламати, *(багато, усе)* повила́мувати; вило́млювати, ви́ломити, *(багато, усе)* повило́млювати; *(замок — ще)* відбива́ти, відби́ти, *(багато, усі)* повідбива́ти; розбива́ти, розби́ти, *(багато, усе)* порозбива́ти; **2.** *військ.* зла́мувати, злама́ти, зломи́ти; **узлама́ць абаро́ну праціў́ніка** злама́ти оборо́ну проти́вника (во́рога).

УЗЛО́МШЧЫК *ч.* зло́мник, зло́млювач.

УЗЛЯГА́ЦЬ *недок.*, **УЗЛЕ́ГЧЫ** *док.* наляга́ти, налягти́; **узле́гчы грудзьмі́ на стол** налягти́ грудьми́ на стіл.

УЗЛЯТА́ННЕ *с.* злі́та́ння.

УЗЛЯТА́ЦЬ *недок.*, **УЗЛЯЦЕ́ЦЬ** *док.* **1.** злі́та́ти, злеті́ти, *(про багатьох, про всіх)* позлі́та́ти; *(поез.)* злина́ти, зли́нути, поли́нути; *(підніматися вгору)* здійма́тися, *(про багатьох, про всіх)* поздійма́тися; зніма́тися, зня́тися, *(про багатьох, про всіх)* позніма́тися; *(про птахів — ще розм.)* підбива́тися, підби́тися; **2.** *розм.* *(вибігати)* вилі́та́ти, ви́летіти; **~це́ць на дру́гі паве́рх** ви́летіти на дру́гий по́верх; ◊ **~це́ць у паве́тра** *(вибухнути)* злеті́ти в пові́тря.

УЗМАКРЭ́ЛЫ *розм.* *(від поту)* спітні́лий, упрі́лий, зіпрі́лий.

УЗМАКРЭ́ЦЬ *док. розм.* *(від поту)* спітні́ти; *(укритися потом — ще)* употі́ти, упрі́ти, *(розм.)* зіпрі́ти.

УЗМАСЦІ́ЦЦА *див.* **узмо́шчвацца**.

УЗМА́Х, -ху *ч.* змах; *(розм.)* мах, по́мах, *(рідше)* ви́мах, за́мах.

УЗМА́ХВАЦЬ *недок.*, **УЗМАХНУ́ЦЬ** *док.* *однокр.* зма́хувати, змахну́ти, маха́ти, махну́ти, *(док. рідше)* замахну́ти, замахну́тися.

УЗМАЦНЕ́ННЕ *с.* **1.** змі́цнення; **2.** поси́лення.

УЗМАЦНЕ́ЦЬ *док.* **1.** *(стати міцнішим, сильнішим)* змі́цні́ти; **лёд ~не́ў** лід змі́цнів; **гаспада́рка ўзмацне́ла** господа́рство змі́цні́ло; **2.** поси́литися; змі́цні́ти; **ве́цер ~не́ў** ві́тер поси́лився.

УЗМАЦНЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* підси́лювач.

УЗМАЦНЯ́ЛЬНЫ *техн.* підси́лювальний.

УЗМАЦНЯ́ЦЦА *недок. звор.*, **УЗМАЦНІ́ЦЦА** *док.* **1.** поси́люватися, поси́литися; **маро́з**

~ні́уся моро́з посилився; **боль ~ні́уся** біль посилився; **2.** *недок. пас.* посилюватися.

УЗМАЦНЯЦЬ *недок.*, **УЗМАЦНІ́ЦЬ** *док.* посилювати, посилити, підсилювати, підсилити; **~ніць гук** посилити (підсилити) звук; **артыле́рыя ўзмацні́ла аго́нь** артилерія посилила вогонь.

УЗМЕ́ЖАК, -жка *ч.* обніжок.

УЗМО́Р'Е *с.* надмор'я; [морське] надбережжя, узбережжя [моря].

УЗМО́ЦНЕНА *прислівн.* **1.** підсилено, посилено; зміцнено; збільшено; **2.** наполегливо, настійно, настійливо, пильно.

УЗМО́ЦНЕНЫ 1. підсилений, посилений; зміцнений; збільшений; **2.** наполегливий, настійний, настійливий, пильний, *(розм.)* напосідливий; **~ныя про́сьбы** наполегливі (пильні) прохання.

УЗМО́ШЧВАЦЦА *недок.*, **УЗМАСЦІ́ЦЦА** *док. розм.* умощуватися, умоститися, *(про багатьох, про всіх)* повмощуватися.

УЗНАВІ́ЦЬ *див.* **узнаўля́ць**.

УЗНАГАРО́ДА *ж.* **1.** *(дія)* винагородження *с.*, віддячення *с.*, *(незак. д. — ще)* винагороджування *с.*, віддячування *с.*; **2.** *(про орден, медаль)* нагорода; **3.** *(плата і т. ін. за що-небудь)* винагорода, винагородження *с.*, нагорода; *(заст.)* заплата; **грашо́вая ўзнагаро́да** грошова винагорода, грошове винагородження.

УЗНАГАРО́ДЖАННЕ *с.* **1.** *(дія)* винагородження; **2.** *(плата)* винагорода *ж.*, винагородження, віддячення.

УЗНАГАРО́ДЖАНЫ 1. нагороджений; **2.** винагороджений, віддячений. — *Див. ще* **узнагаро́джваць**.

УЗНАГАРО́ДЖВАННЕ *с. (дія)* **1.** винагороджування; **2.** винагороджування, віддячування.

УЗНАГАРО́ДЖВАЦЦА *недок.*, **УЗНАГАРО́ДЗІЦЦА** *док.* **1.** винагороджуватися, винагородитися; **2.** *недок. пас.* нагороджуватися; винагороджуватися, віддячуватися.

УЗНАГАРО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **УЗНАГАРО́ДЗІЦЬ** *док.* **1.** нагороджувати, нагородити; **~дзіць о́рдэнам** нагородити орденом; **2.** винагороджувати, винагородити *(кого)*, віддячувати, віддячити, віддякувати *(кому)*; **~дзіць за паслу́гу** винагородити (віддячити) за послугу.

УЗНАГАРО́ДНЫ нагородний; **у. ліст** нагородний листок.

УЗНАГАРО́ДНЫЯ *імен.* нагородні.

УЗНАСІ́ЦЦА *док. розм. (почати швидко й багато бігати)* розбігатися, *(розм.)* розгасатися; *(почати швидко й багато літати — про птахів і т. ін.)* розлітатися.

УЗНАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** відтворення, *(незак. д. — ще)* відтворювання, репродукування; **2.** відновлення, *(незак. д. — ще)* відновлювання; поновлення, *(незак. д. — ще)* поновлювання; відбудова *ж.*, *(незак. д. — ще)* відбудовування; **3.** відновлення, *(незак. д. — ще)* відновлювання; **4.** відтворення, *(незак. д. — ще)* відтворювання; відновлення, *(незак. д. — ще)* відновлювання.

УЗНАЎЛЕ́НЧЫ відтворний; репродукційний; відновний, відбудовчий, відбудовний.

УЗНАЎЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* відтворюватися, репродукуватися; відновлюватися, поновлюватися, відбудовуватися.

УЗНАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УЗНАВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(створювати знову)* відтворювати, відтворити, *(недок. і док.)* репродукувати; **~віць капіта́л** відтворити капітал; **2.** відновлювати, відновляти, відновити, поновлювати, поновляти, поновити; відбудовувати, відбудувати; **~віць го́рад** відновити (відбудувати) місто; **3.** *(починати знову)* відновлювати, відновити; **~віць знаёмства** відновити знайомство; **4.** відтворювати, відтворити, відновлювати, відновляти, відновити; **~віць партрэ́т** відтворити (відновити) портрет; **~віць у па́мяці во́браз геро́я** відтворити (відновити) в пам'яті образ героя.

УЗНАЧА́ЛЕНЫ очолений. — *Див. ще* **узнача́льваць**.

УЗНАЧА́ЛЬВАЦЦА *недок. пас.* очолюватися.

УЗНАЧА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **УЗНАЧА́ЛІЦЬ** *док.* очолювати, очолити *(що)*, стояти (бути) на чолі, стати на чолі *(чого)*.

УЗНЕ́СЕНЫ 1. винесений; піднятий, підійнятий; **2.** *перен.* піднесений, піднятий, звеличений; високий, величний. — *Див. ще* **узно́сіць**.

УЗНЕ́СЦІ *див.* **узно́сіць**.

УЗНЕ́СЦІСЯ *див.* **узно́сіцца**.

УЗНЁСЛА *прислівн.* піднесено; високо, велично.

УЗНЁСЛАСЦЬ *ж.* піднесеність, високість, величність.

УЗНЁСЛЫ піднесений, високий, величний; **у. стыль** піднесений (високий) стиль.

УЗНІКА́ЦЬ *недок.*, **УЗНІ́КНУЦЬ** *док.* виникати, виникнути, поставати, постати; *(у пам'яті, свідомості тощо — ще)* уявлятися, уявитися, зринати, зринути, *(розм.)* вироюватися, вироїтися; **~кла жада́нне** виникло бажання; **узнік но́вы го́рад** виникло (постало) нове місто; **ад неасцяро́жнасці ўзнік пажа́р** через необережність виникла (сталася) пожежа; **~кла до́брая ду́мка** виникла (з'явилася, зринула) добра думка.

УЗНІКНЕ́ННЕ *с.* виникнення, постання, *(незак. д. — ще)* виникання, поставання; уявлення, *(незак. д. — ще)* уявляння, зринання; поява *ж.*

УЗНІМА́ННЕ *і* **УЗДЫМА́ННЕ** *с.* **1.** підняття, *(незак. д. — ще)* піднімання, підіймання; зняття, *(незак. д. — ще)* знімання, здіймання; збиття, *(незак. д. — ще)* збивання; **2.** піднесення; **3.** порушення, *(незак. д. — ще)* порушування.

УЗНІМА́ЦЦА *і* **УЗДЫМА́ЦЦА** *недок.*, **УЗНЯ́ЦЦА** *док.* **1.** *(виходити, займати вище місце)* підніматися, піднятися, *(про багатьох, про всіх)* попідніматися; підійматися, підійнятися, *(про багатьох, про всіх)* попідійматися; *(угору — про дим, сонце, пташок і т. ін.)* підніматися, піднятися, підійматися, підійнятися, здійматися, здійнятися, зніматися, знятися, підноситися, піднестися; *(про сонце, місяць — ще)* підбиватися, підбитися; сходити, зійти; **~ ня́цца на гару́** піднятися (підійнятися) на гору; **со́нца ўзняло́ся** сонце піднялося (підійнялося, зійшло); **~ня́цца па службо́вай**

ле́свіцы піднятися (підійнятися) службовою драбиною (по службовій драбині); **бу́сел ~ня́уся пад во́блакі** лелека (бусел, бусол, чорногуз) піднявся (підійнявся, здійнявся, знявся, піднісся) попід (під) хмари; **2.** *(ставати вищим за рівнем)* підноситися, піднестися, підніматися, піднятися, підійматися, підійнятися, підвищуватися, підвищитися; *(надмірно збільшуватися — ще)* надуватися, надутися, *(недок.)* надиматися; **вада́ ўзняла́ся** вода піднялася (підвищилася); **шчака́ ўзняла́ся** щока надулася; **настро́й ~ня́ўся** настрій піднявся (підійнявся); **гаспада́рка ўзняла́ся** господарство піднеслося (піднялося, підійнялося); **тэ́хніка высо́ка ўзняла́ся** техніка високо піднеслася (піднялася, підійнялася); **цэ́ны ўзнялі́ся** ціни піднялися (підійнялися, підвищилися); **3.** *(недок.: бути вищим над ким-, чимнебудь)* підніматися, підійматися, здійматися, зніматися, височитися, височіти, виситися; *(виникати, піднімаючись — ще)* зноситися, виноситися, підноситися, поставати, підводитися; громадитися; **гара́ ўзняла́ся над ле́сам** гора піднялася (підійнялася, здійнялася, знялася) над лісом; **буды́нак ~ня́ўся над го́радам** будівля піднялася (підійнялася, здійнялася, знялася, височилася, височіла, громадилася) над містом; **ён зноў ~ня́ўся над і́ншымі** він знову піднявся (підійнявся, піднісся) над іншими; **4.** уставати, устати; *(з місця — звичайно)* підводитися, підвестися, звестися; *(рвучко)* схоплюватися, схопитися, *(про багатьох, про всіх)* посхоплюватися; **~ня́цца на но́гі** устати (підвестися) на ноги; **~ня́цца на дыбкі́** стати дибки (на дибки); **5.** *(починатися)* підніматися, піднятися, підійматися, підійнятися, здійматися, здійнятися, зніматися, знятися; *(про шум, суперечку — ще)* зчинятися, зчинитися, учинятися, учинитися; починатися, початися; **~няла́ся завіру́ха** піднялася (здійнялася, знялася) завірюха; **~няла́ся тэмперату́ра** піднялася температура; **~няла́ся трыво́га** піднялася (здійнялася, знялася) тривога; **~ня́цца на барацьбу́** піднятися на боротьбу, стати на боротьбу (до боротьби); **~ня́лася сва́рка** зчинилася (учинилася) сварка; **6.** *недок. пас.* підніматися, підійматися; зніматися, здійматися; збиватися; підноситися; порушуватися, підноситися.

УЗНІМА́ЦЬ і УЗДЫМА́ЦЬ *недок.*, **УЗНЯ́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* піднімати, підняти, *(багато, усе)* попіднімати; підіймати, підійняти, *(багато, усе)* попідіймати; *(руку на кого-небудь — ще)* знімати, зняти; *(хвилі, пил, руки)* здіймати, здійняти, *(багато, усе)* поздіймати; *(пил — про людей, худобу, вітер)* збивати, збити, *(багато)* позбивати; **~ня́ць бэ́льку на бло́ках** підняти (підійняти) балку на блоках; **~ня́ць флаг на караблі́** підняти (підійняти) прапор на кораблі; **~ня́ць гаспада́рку** підняти (підійняти, піднести) господарство; **~ня́ць цэ́ны** підняти (підійняти) ціни; **~ня́ць крык** підняти (зчинити) крик (лемент, ґвалт); **~ня́ць узро́вень вады́** підняти (підвищити) рівень води; **~ня́ць прадукцы́йнасць пра́цы** підняти (підвищити) продуктивність праці; **~ня́ць паўста́нне** підняти (підійняти) повстання; **~ня́ць настро́й** підняти (підійняти) настрій; **2.** *(вихваляти)* підносити, піднести, *(багатьох)* попідносити; **3.** *(пропонувати для обговорення)* порушувати, порушити; підносити, піднести; ◊ **~ня́ць го́лас** підняти (піднести, підвищити) голос; **~ня́ць галаву́** підняти голову; **~ня́ць руку́** зняти (підняти) руку.

УЗНО́С, -су *ч.* внесок; **чле́нскія ўзно́сы** членські внески.

УЗНО́СІЦЦА *недок.*, **УЗНЕ́СЦІСЯ** *док.* **1.** здійматися, здійнятися, зніматися, знятися, зноситися, знестися, підноситися, піднестися; **~не́сціся вышэ́й гор** здійнятися, (знятися, знестися, піднестися) вище від гір (за гори); **2.** *перен. розм. (ставати зарозумілим)* заноситися, занестися, *(недок.)* нестися високо (вгору, гордо); **3.** *недок. пас.* виноситися, зноситися; підніматися, підійматися; підноситися.

УЗНО́СІЦЬ *недок.*, **УЗНЕ́СЦІ** *док.* **1.** виносити, винести, зносити, знести; *(угору — ще)* піднімати, підняти, *(багато, усе)* попіднімати; підіймати, підійняти, *(багато, усе)* попідіймати; **~не́сці на другі́ паве́рх** винести на другий поверх; **слуп по́лымя ўзнёс і́скры да не́ба** стовп полум'я підняв (підійняв) іскри до неба; **2.** *перен. (звеличувати)* підносити, піднести; ◊ **узне́сці да нябёс** піднести до небес (до неба).

УЗНО́ЎЛЕНЫ 1. відтворений, репродукований; **2.** відновлений, поновлений, відбудований; **3.** *(початий знову)* відновлений; **4.** відтворений, відновлений. — *Див. ще* **узнаўля́ць**.

УЗНЯСЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* піднесення, знесення, винесення; підняття, піднімання, підіймання; **2.** *рел. (свято)* Вознесіння, Ушестя; *(подія)* ушестя, вознесіння.

УЗНЯ́ТА *прислівн.* **1.** *(радісно-схвильовано)* піднесено; пожвавлено; збуджено; **2.** *(захоплено, натхненно)* піднесено.

УЗНЯ́ТАСЦЬ *ж.* **1.** *(святковий настрій)* піднесеність; пожвавленість; збудженість; **2.** *(високе значення)* піднесеність, величність.

УЗНЯ́ТЫ 1. *дієприкм.* піднятий, підійнятий; знятий; здійнятий, збитий; підвищений; **2.** *дієприкм.* піднесений; **3.** *дієприкм.* порушений, піднесений; **4.** *прикм.* піднесений; пожвавлений; збуджений; **у. настро́й** піднесений настрій; **5.** *прикм.* піднесений; **~тыя пачу́цці** піднесені почуття. — *Див. ще* **узніма́ць**.

УЗНЯ́ЦЦА *див.* **узніма́цца**.

УЗНЯ́ЦЬ *див.* **узніма́ць**.

УЗО́Р, -ру *ч.* **1.** *(малюнок)* узор; *(візерунковий, розводи — ще)* візерунок, мережка *ж.*; **маро́з намалява́ў ~ры на акне́** мороз намалював візерунки (узори) на вікні; **2.** *у різн. знач.* зразок; *(приклад — ще)* взірець; **~ры ткані́н** зразки тканин; **~ры но́вых вы́рабаў** зразки нових виробів; **у. працаві́тасці** зразок (взірець) працьовитості.

УЗО́РАНЫ *док.* **узара́ны**.

УЗО́РВАННЕ *с. див.* **узво́рванне**.

УЗО́РВАЦЦА *див.* **узво́рвацца**.

УЗО́РВАЦЬ *див.* **узво́рваць**.

УЗО́РНА *прислівн.* зразково; взірцево; показово.

УЗО́РНАСЦЬ *ж.* **1.** зразко́вість; взірце́вість; показо́вість; **2.** візеру́нчастість.

УЗО́РНЫ 1. зразко́вий; взірце́вий; показо́вий; **~ная шко́ла** зразко́ва (взірце́ва, показо́ва) шко́ла; **2.** узо́ристий, узо́рчастий, узо́рчатий, візеру́нчастий, візеру́нковий, мере́жчатий, мере́жаний; **~ная тканíна** узо́риста (узо́рчаста, узо́рчата, візеру́нчаста, візеру́нкова) ткани́на; **~нае лíсце** мере́жчате (мере́жане, візеру́нкове, візеру́нчасте) ли́стя.

УЗРА́ДАВАНЫ *прикм.* ра́дісний, зраді́лий.

УЗРА́ДАВАЦЦА *док.* зраді́ти *(кому, чому, з чого)*, пораді́ти *(з кого, з чого, кому, чому)*, поті́шитися *(чим)*, уті́шитися *(ким, чим)*; звесели́тися.

УЗРА́ДАВАЦЬ *док.* пора́дувати, поті́шити, уті́шити; звесели́ти, повесели́ти.

УЗРАЗА́ЦЬ *недок.*, **УЗРЭ́ЗАЦЬ** *док.* розрі́зувати, розрі́за́ти, *(багато, усе)* порозрі́зувати; *(анатомувати)* розтина́ти, розтя́ти, розітну́ти.

УЗРАСТА́ННЕ *с.* **1.** виростá́ння, зроста́ння; **2.** *(збільшення)* зроста́ння, вироста́ння.

УЗРАСТА́ЦЬ *недок.*, **УЗРАСЦІ́** *док.* **1.** вироста́ти, ви́рости, *(про багато, про багатьох)* повироста́ти; зроста́ти, зрости́, *(про багато, про багатьох)* позроста́ти; **~слí тры сыны** ви́росли (зросли́) три си́ни, ви́росло (зросло́) тро́є синів; **той край, дзе я ўзрос, ва́біць да сябе́** той край, де я ви́ріс (зріс), ва́бить до се́бе; **у глéбе не хапáе вíльгаці, таму́ дрэ́вы не ўзрасліí** у ґру́нті не вистача́є (браќує) воло́ги, тому́ дере́ва не ви́росли; **2.** *(збільшуватися в розмірах, кількості, обсязі, силі)* зроста́ти, зрости́, вироста́ти, ви́рости; **~слí дахо́ды насéльніцтва** зросли́ (ви́росли) дохо́ди насе́лення; **~слá ко́лькасць фа́брык** зросла́ кі́лькість фа́брик.

УЗРАСТА́ЮЧЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) зроста́є (вироста́є); **2.** *мат., фіз.* зроста́ючий; **~чая ху́ткасць** зроста́юча шви́дкість; **~чая прагрэ́сія** зроста́юча прогре́сія; **2.** *дієприслівн.* зроста́ючи, вироста́ючи.

УЗРО́ВЕНЬ, -ро́ўню *ч. прям., перен.* рі́вень; **на ўзро́ўні мо́ра** на рі́вні мо́ря; **высо́кі навуко́вы ўзро́вень** висо́кий науко́вий рі́вень; ◊ **на ўзро́ўні (быць, знахо́дзіцца)** на рі́вні бу́ти (перебува́ти).

УЗРО́СТ, -ту *ч.* вік, лі́та́ *мн.*; **ста́лы ўзрост** ді́йшлий (доро́слий) вік, му́жні (дозрі́лі) лі́та́; **аднаго́ ўзро́сту** одного́ ві́ку, в одни́х літа́х.

УЗРО́СТАВЫ віковий, щодо ві́ку, за ві́ком; **у. цэнз** віковий ценз, ценз щодо ві́ку (за ві́ком).

УЗРУ́ШАНА *прислівн.* збу́джено, схвильо́вано, зворушено, збенте́жено, стурбо́вано.

УЗРУ́ШАНАСЦЬ *ж.* збу́дженість, схвильо́ваність, зворушеність, збенте́женість, стурбо́ваність.

УЗРУ́ШАНЫ 1. *дієприкм.* збу́джений; розпа́лений; схвильо́ваний, зворушений; **2.** *прикм.* схвильо́ваний, зворушений, збу́джений; розпа́лений; підне́сений; **у. чалаве́к** схвильо́вана (зворушена) люди́на; **у. стан** збу́джений стан; **у. настро́й** підне́сений на́стрій; **у. твар** схвильо́ване (збу́джене) обли́ччя. — *Див. ще* **узруша́ць.**

УЗРУША́ЦЦА *і* **УЗРУ́ШВАЦЦА** *недок. звор.*, **УЗРУ́ШЫЦЦА** *док.* **1.** збу́джуватися, збуди́тися; розпа́люватися, розпаля́тися, розпали́тися; хвилюва́тися, схвилюва́тися, зворушуватися, зворуши́тися; **2.** *недок. пас.* збу́джуватися; розпа́люватися, розпаля́тися; хвилюва́тися, зворушуватися.

УЗРУША́ЦЬ *і* **УЗРУ́ШВАЦЬ** *недок.*, **УЗРУ́ШЫЦЬ** *док.* **1.** збу́джувати, збуди́ти; хвилюва́ти, схвилюва́ти, зворушувати, зворуши́ти; *(з великою силою)* уража́ти, ура́зити, приголо́мшувати, приголо́мшити; **пе́сня ўзру́шыла мяне́** пі́сня схвилюва́ла (зворуши́ла) мене́; **гэ́та падзе́я ўзру́шыла мяне́** ця поді́я схвилюва́ла (вра́зила) мене́; **2.** *розм.* розпу́шувати, розпуши́ти, *(багато, усе)* порозпу́шувати; спу́шувати, спу́шити, підпу́шувати, підпуши́ти, *(багато, усе)* попідпу́шувати; **~шыць зямлю́ на града́х** розпуши́ти (спу́шити, підпуши́ти) зе́млю на грядка́х; **3.** *розм., прям., перен.* сколи́хувати, сколихнути; *(док.)* зворухну́ти, *(рідше)* зворуши́ти; **ве́цер ~шыў гладзь во́зера** ві́тер сколихну́в (зворухну́в, зворуши́в) гла́дінь (гладь) о́зера; **падзе́я, яка́я ўзру́шыла свет** поді́я, яка́ (що) сколихну́ла (зворухну́ла, зворуши́ла) світ.

УЗРУ́ШВАЦЦА *див.* **узруша́цца**.

УЗРУШЭ́ННЕ *с. (стан)* хвилюва́ння, схвилюва́ння, зворушення, збу́дження; піднесення.

УЗРЫВА́ЛЬНІК *ч. техн.* зривни́к, *(заст.)* висадник.

УЗРЫВАНЕБЯСПЕ́ЧНЫ *спец.* вибухонебезпе́чний.

УЗРЫВА́ННЕ *с.* **1.** *(руйнування вибухом)* вися́джування [в повітря], ви́садження [в повітря]; **2.** зла́мування. — *Пор.* **узрыва́ць**[2].

УЗРЫВА́ЦЦА[1] *недок. пас.* зрива́тися, ри́тися. — *Пор.* **узрыва́ць**[1].

УЗРЫВА́ЦЦА[2] *недок. звор.*, **УЗАРВА́ЦЦА** *док.* **1.** вибуха́ти, ви́бухнути; *(руйнуватися від вибуху)* виса́джуватися [в повітря]; ви́садитися [в повітря]; **2.** обу́рюватися, обу́ритися, роздрато́вуватися, роздратува́тися; **3.** *розм.* схо́плюватися, схопи́тися, *(про багатьох, про всіх)* посхо́плюватися; зрива́тися, зірва́тися, *(про багатьох, про всіх)* позрива́тися; **хло́пец ~ва́ўся з ме́сца** хло́пець схопи́вся (зірва́вся) з мі́сця; **4.** *недок. пас.* вибуха́ти, виса́джуватися [в повітря], лама́тися, зла́муватися; вила́муватися; відбива́тися, розбива́тися. — *Пор.* **узрыва́ць**[2].

УЗРЫВА́ЦЬ[1] *недок.*, **УЗРЫ́ЦЬ** *док.* *(рилом — про тварин)* зрива́ти, зри́ти, ри́ти, пори́ти.

УЗРЫВА́ЦЬ[2] *недок.*, **УЗАРВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(руйнувати вибухом)* виса́джувати [в повітря], ви́садити [в повітря], *(багато, усе)* повиса́джувати [в повітря]; **узарва́ць мост** ви́садити [в повітря] міст; **2.** лама́ти, зла́мувати, злама́ти, *(багато, усе)* позла́мувати; зломи́ти, *(багато, усе)* позло́млювати; *(двері, вікно і т. ін. — ще)* вила́мувати, ви́ламати, *(багато, усе)* повила́мувати; вило́млювати, ви́ломити, *(багато, усе)* повило́млювати; *(замок — ще)* відбива́ти, відби́ти, *(багато, усі)* повідбива́ти; розбива́ти, розби́ти, *(багато, усе)* порозбива́ти; **узарва́ць падло́гу** злама́ти підло́гу; **3.** *розм. перен.* обу́рювати, обу́рити, роздрато́вувати, роздра-

тува́ти; **яго́ ўзарва́ла** він обу́рився, він спалахну́в від (з) обу́рення; **несправядлі́васць узарва́ла яго́** несправедли́вість обу́рила (розгні́вала, розгніви́ла) його́.

УЗРЫ́ТЫ *(рилом)* зри́тий, пори́тий. — *Див. ще* **узрыва́ць**[1].

УЗРЫ́Ў, *род.* **узры́ву** *ч.* **1.** ви́бух; **у. катла́** ви́бух казана́ (котла́); **2.** ви́садження (виса́джування) [в пові́тря]; **3.** *перен.* ви́бух; **у. весяло́сці** ви́бух весе́лощів.

УЗРЫЎНІ́К *ч.* підривни́к.

УЗРЫЎНЫ́ вибухо́вий; підривни́й; **~на́я хва́ля** вибухо́ва хви́ля; **~ны́я рабо́ты** підривні́ робо́ти.

УЗРЫЎЧА́ТКА *ж. розм.* вибухі́вка.

УЗРЫ́ЎШЧЫК *ч. гірн.* підривни́к.

УЗРЫХЛЕ́ННЕ *с.* розпу́шування, розпу́шення, спу́шування, підпу́шування, підпу́шення.

УЗРЫ́ХЛЕНЫ розпу́шений, спу́шений, підпу́шений. — *Див ще.* **узрыхля́ць**.

УЗРЫХЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* розпу́шуватися, спу́шуватися, підпу́шуватися.

УЗРЫХЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УЗРЫХЛІ́ЦЬ** *док.* розпу́шувати, розпуши́ти, *(багато, усе)* порозпу́шувати; спу́шувати, спу́шити, підпу́шувати, підпуши́ти, *(багато, усе)* попідпу́шувати.

УЗРЭ́ЗАНЫ розрі́заний, розтя́тий. — *Див. ще* **узраза́ць**.

УЗРЭ́ЗАЦЬ *див.* **узраза́ць**.

УЗУРПА́ЦЫЯ *ж.* узурпа́ція.

УЗУРПІ́РАВАНЫ узурпо́ваний.

УЗУРПІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* узурпува́тися.

УЗУРПІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* узурпува́ти.

УЗЫХО́Д, -ду *ч.* **1.** *(дія)* схід, схо́дження *с.*, вихо́дження *с.*, підняття́ *с.*, *(незак. д. — ще)* підійма́ння *с.*, підніма́ння *с.*; **2.** *(про небесні світила)* схід; **у. со́нца** схід со́нця.

УЗЫХО́ДЖАННЕ *с.* **1.** *(підняття на висоту)* схід *ч.*, схо́дження, підняття́, *(незак. д. — ще)* підійма́ння, підніма́ння; **у. на Эльбру́с** схід (схо́дження, підняття́ *і т. ін.*) на Ельбру́с; **2.** *(про рослини)* схо́дження, пророста́ння, *(про насіння — ще)* кі́льчення.

УЗЫХО́ДЗІЦЬ *і* **УСХО́ДЗІЦЬ** *недок.*, **УЗЫСЦІ́** *док.* **1.** *(на щось високе)* схо́дити, зіхо́дити, зійти́, вихо́дити, ви́йти; підійма́тися, підійня́тися, підніма́тися, підня́тися; **~сці́ на га́нак** зійти́ (ви́йти, підійня́тися, підня́тися) на га́нок; **2.** ступа́ти, ступи́ти, ступну́ти, схо́дити, зіхо́дити, зійти́, *(про багатьох, про всіх)* посхо́дити; **~сці́ на кла́дку** ступи́ти (ступну́ти, зійти́) на кла́дку; **3.** *(про небесні світила)* схо́дити, зіхо́дити, підійма́тися, підніма́тися; **4.** *(про рослини)* схо́дити, зійти́, пророста́ти, прорости́, *(про багато, про все)* попророста́ти; *(про насіння — ще)* кі́льчитися, покі́льчитися, *(обл.)* ключи́тися, поключи́тися; **5.** захо́дити, зайти́, *(про багато, про все)* позахо́дити; вхо́дити, увіхо́дити, увійти́, *(про багатьох, про всіх)* повхо́дити, повві́хо́дити.

УЗЫХО́ДЗЯЧЫ *прикм.* висхідни́й; ◊ **~чая зо́рка** *перен.* нова́ зі́рка, нове́ світи́ло.

УЗЫХО́ДНЫ висхідни́й; **у. на́ціск** *лінгв.* висхідни́й на́голос; **~ная інтана́цыя** *лінгв.* висхідна́ інтона́ція.

УЗЫ́ЧВАЦЬ *недок.*, **УЗЫ́ЧЫЦЬ** *док. розм.* прислу́жуватися, прислужи́тися; роби́ти по́слугу, зроби́ти по́слугу; *(док.)* ста́ти в приго́ді.

УЗ'Ю́РЫЦЦА *док розм. (стати збудженим, грайливим)* загра́ти; розбу́рхатися; *(стати радісним, веселим)* звесели́тися.

УЗ'Ю́ШАНЫ розлюто́ваний, розлю́чений, розлюті́лий, роздрато́ваний, оскажені́лий; *(розм.)* розмордо́ваний, осатані́лий, посатані́лий, знавісні́лий. — *Див. ще* **уз'ю́шыцца.**

УЗ'Ю́ШЫЦЦА *док. (роздратуватися до краю)* розлютува́тися, розлюти́тися, розлюті́ти, роззлости́тися, роздратува́тися, сказй́тися, *(про багатьох, про всіх)* показй́тися; оскажені́ти; *(розм.)* розмордува́тися, осатані́ти, посатані́ти, знавісні́ти.

УЗ'ЯДА́ЦЦА *недок.*, **УЗ'Е́СЦІСЯ** *док. розм. (сердитися, накидатися на кого-небудь з докорами тощо; мстити кому-небудь)* уї́да́тися, уї́стися; *(розм.)* напосіда́тися, напосі́стися, *(док.)* завзя́тися, заповзя́тися.

УЗ'ЯДНА́ННЕ *с.* возз'є́днання; об'є́дна́ння, з'є́дна́ння, *(незак. д. — ще)* об'є́днування, з'є́днування.

УЗ'ЯДНА́НЫ возз'є́днаний; об'є́днаний, з'є́днаний. — *Див. ще* **уз'ядно́ўваць**.

УЗ'ЯДНО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УЗ'ЯДНА́ЦЦА** *док.* **1.** возз'є́днуватися, возз'єдна́тися; об'є́днуватися, об'єдна́тися, з'є́днуватися, з'єдна́тися; **2.** *недок. пас.* возз'є́днуватися, об'є́днуватися, з'є́днуватися.

УЗ'ЯДНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УЗ'ЯДНА́ЦЬ** *док.* возз'є́днувати, возз'єдна́ти; об'є́днувати, об'єдна́ти, з'є́днувати, з'єдна́ти.

УЗ'ЯЗДЖА́ЦЬ *недок.*, **УЗ'Е́ХАЦЬ** *док.* **1.** *(на високе місце)* виї́жджа́ти, виї́зди́ти, ви́їхати, *(про багатьох, про всіх)* повиї́жджа́ти, повиї́зди́ти; з'ї́жджа́ти, з'ї́зди́ти, з'ї́хати, *(про багатьох, про всіх)* поз'ї́жджа́ти; **2.** *(колесами і т. ін.)* наї́жджа́ти, наї́зди́ти, наї́хати, *(багато)* понаї́жджа́ти, понаї́зди́ти; **ко́ла ўз'е́хала на ка́мень** ко́лесо наї́хало на ка́мінь.

УКАВА́НЫ *і* **УКО́ВАНЫ** **1.** *розм.* обко́ваний, обку́тий, око́ваний, оку́тий; **2.** *перен.* ску́тий, *(рідше)* ско́ваний; **3.** уко́ваний. — *Див. ще* **укоу́ваць**.

УКАВА́ЦЬ *див.* **уко́ўваць**.

УКАЗА́ЛЬНІК *ч. заст.* **1.** *(напис, стрілка, прилад або інше пристосування, яке показує що-небудь)* пока́жчик; **у. ско́расці** пока́жчик шви́дкості; *(для вказування шляху і перен.)* дорогова́з; **2.** *(довідкові книжки або довідковий список у книжці)* пока́жчик; **бібліягра́фічны ўказа́льнік** бібліографі́чний пока́жчик; **чыгу́начны ўказа́льнік** залізни́чний пока́жчик.

УКАЗА́ЛЬНЫ вказівни́й; **у. па́лец** вказівни́й па́лець; **у. займе́ннік** *грам.* вказівни́й займе́нник.

УКАЗА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* показа́ння, указа́ння; зазна́чення; указі́вка *ж.*; зага́дування, нака́з *ч.*, сві́дчення; **2.** *(повідомлення про що-небудь)* по́каз *ч.*, показа́ння, указа́ння; **у. на недахо́пы** по́каз (показа́ння, указа́ння) вад (недо́лі́ків); **3.** *(зауваження, службове розпорядження, наказ)* указі́вка; **метады́чныя ўказа́нні** методи́чні вказівки́; **па ўказа́нню** за вказі́вкою.

УКА́ЗАНЫ *дієприкм., прикм.* **1.** показа́ний, ука́заний; **2.** *(доведений до відома)* ука́заний; зазна́чений; **3.** ука́заний; зага́даний, ска́заний. — *Див. ще* **ука́зваць**.

УКА́ЗВАЦЦА *недок. пас.* пока́зуватися, ука́зуватися; зазнача́тися; зага́дуватися; каза́тися.

УКА́ЗВАЦЬ *недок.*, **УКАЗА́ЦЬ** *док.* **1.** пока́зувати, показа́ти, ука́зувати, указа́ти; **~за́ць шлях** показа́ти шлях; *(перен. — звичайно)* указа́ти шлях; **2.** *(доводити до чийогось відома)* ука́зувати, указа́ти; *(зауважувати — ще)* зазнача́ти, зазна́чи́ти; **~за́ць ле́пшы ме́тад** указа́ти (зазна́чи́ти) лі́пший ме́тод; **~за́ць, як ве́сці рабо́ту** указа́ти, як вести́ робо́ту; **~за́ць на памы́лкі** указа́ти на помилки́; **~за́ць на недахо́пы** указа́ти на ва́ди (недо́ліки), зазна́чи́ти ва́ди (недо́ліки); **3.** дава́ти вказівки́, да́ти вказівки́, ука́зувати, указа́ти; *(розм.)* зага́дувати, загада́ти, каза́ти, сказа́ти.

УКАКО́ШАНЫ *прост.* присту́кнутий, уколо́шканий, ухе́каний. — *Див. ще* **укако́шыць**.

УКАКО́ШЫЦЬ *док. прост. (убити)* присту́кнути, уколо́шкати, ухе́кати; *(обл.)* укла́ндати.

УКАЛУПІ́ЦЬ *док. розм.* уколупну́ти, відколупну́ти.

УКАЛУПНУ́ЦЬ *док. розм. однокр.* **1.** уколупну́ти, відколупну́ти; **2.** *перен.* ущипну́ти, щипну́ти; **ён любі́ў у. суразмо́ўніка** він люби́в ущипну́ти (щипну́ти) співрозмо́вника.

УКАЛЫХА́НЫ 1. заколи́саний, заколи́ханий, уколи́саний; **2.** захи́таний, зака́чаний.

УКАЛЫ́ХВАННЕ *с.* **1.** заколи́сування, заколи́хування, уколи́сування; **2.** захи́тування, зака́чування. — *Пор.* **укалы́хваць**.

УКАЛЫ́ХВАЦЦА *недок.*, **УКАЛЫХА́ЦЦА** *док.* **1.** заколи́суватися, заколиса́тися, заколи́хуватися, заколиха́тися, уколи́суватися, уколиса́тися; **2.** *недок. пас.* заколи́суватися, заколи́хуватися, уколи́суватися; захи́туватися, зака́чуватися.

УКАЛЫ́ХВАЦЬ *недок.*, **УКАЛЫХА́ЦЬ** *док.* **1.** *(дитину)* заколи́сувати, заколиса́ти, *(багатьох, усіх)* позаколи́сувати; заколи́хувати, заколиха́ти, *(багатьох, усіх)* позаколи́хувати; уколи́сувати, уколиса́ти; **2.** *(стомлювати хитавицею)* захи́тувати, захита́ти, зака́чувати, закача́ти.

УКА́ПАНЫ 1. зака́паний; обка́паний, покра́паний; **2.** зака́паний, ука́паний, укра́паний. — *Див. ще* **ука́пваць**.

УКАПА́НЫ *і* **УКО́ПАНЫ** уко́паний, зако́паний; **як (ні́бы, бы́ццам) укапа́ны (уко́паны)** як (на́че, нена́че, мов, немо́в) уко́паний, як (на́че *і т. ін.*) прикипі́в (прикипі́лий) [до місця].

УКАПА́ЦЬ *див.* **уко́пваць**.

УКА́ПВАЦЦА *недок.*, **УКА́ПАЦЦА** *док. розм.* **1.** *(закрапувати себе цілком)* зака́пуватися, зака́патися, обка́пуватися, обка́патися; **2.** *недок. пас.* зака́пуватися; обка́пуватися; ука́пуватися, укра́пуватися.

УКА́ПВАЦЬ *недок.*, **УКА́ПАЦЬ** *док.* **1.** *(забризкувати краплями)* зака́пувати, зака́пати; *(док. розм.)* покра́пати; *(цілком — ще)* зака́пувати, зака́пати, обка́пувати, обка́пати, *(док.)* покра́пати; **2.** *(крапаючи, вливати)* ука́пувати, ука́пати, *(однокр.)* ука́пнути; укра́плювати, укра́пати; **~паць ка́плі ў нос** ука́пати (укра́пати) кра́плі в ніс.

УКАРАНЕ́ЛЫ *прям., перен.* **1.** *дієприкм.* яки́й (що) укорени́вся; **2.** *у знач. прикм.* укорі́нений, закорі́нений. — *Див. ще* **укараня́ць**.

УКАРАНЕ́ННЕ *с.* **1.** укорі́нення, *(незак. д. — ще)* укорі́нювання; **у. перадаво́й тэ́хнікі** укорі́нення передово́ї те́хніки; **2.** *перен.* запрова́дження, впрова́дження, укорі́нення.

УКАРАНЁНЫ *прям., перен.* укорі́нений, закорі́нений. — *Див. ще* **укараня́ць**.

УКАРАНЯ́ЦЦА *недок.*, **УКАРАНІ́ЦЦА** *док.* **1.** *с.-г. і перен.* укорі́нюватися, укорі́ня́тися, укорени́тися; *(док. розм.)* окорени́тися, закорени́тися; **2.** *недок. пас.* укорі́нюватися, укореня́тися.

УКАРАНЯ́ЦЬ *недок.*, **УКАРАНІ́ЦЬ** *док.* **1.** *с.-г.* укорі́нювати, укорі́ня́ти, укорени́ти; **~ні́ць расаду** укорени́ти розса́ду; **2.** *перен.* укорі́нювати, укорі́ня́ти, укорени́ти; запрова́джувати, запрова́дити; **~ні́ць но́выя ідэ́і** укорени́ти нові ідеї; **~ні́ць но́вы ме́тад у вытво́рчасць** запрова́дити нови́й ме́тод у виробни́цтві.

УКАРАЧЭ́ННЕ *с.* **1.** укоро́чування, скоро́чування; підкоро́чування; **2.** *(зменшування)* скоро́чування.

УКАРМІ́ЦЦА *див.* **уко́рмліваца**.

УКАРМІ́ЦЬ *див.* **уко́рмліваць**.

УКАРО́ЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УКАРАЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(ставати коротшим)* коро́тшати, покоро́тшати, укоро́чуватися, укороти́тися, скоро́чуватися, скороти́тися; **дні ўкараці́ліся** дні покоро́тшали (скороти́лися, укороти́лися); **2.** *недок. пас.* укоро́чуватися, скоро́чуватися; підкоро́чуватися; скоро́чуватися.

УКАРО́ЧВАЦЬ *недок.*, **УКАРАЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** укоро́чувати, укороти́ти, *(багато, усе)* повкоро́чувати; скоро́чувати, скороти́ти, покороти́ти; *(розм.)* прикороча́ти, прикороти́ти; *(розм.)* підкоро́чувати, підкороти́ти; *(зменшувати, надривати — ще розм.)* урива́ти, увірва́ти, урва́ти; **~ці́ць суке́нку** укороти́ти (підкороти́ти) су́кню (пла́ття); **~ці́ць шлях** скороти́ти (укороти́ти) шлях; **2.** *(про термін, період, час чого-небудь)* скоро́чувати, скороти́ти; **~ці́ць жыццё** *перен. розм.* укороти́ти (скороти́ти, прикороти́ти, увірва́ти, урва́ти, зба́вити) віку (життя́); ◊ **укараці́ць язы́к** ***(каму)*** укороти́ти (прикороти́ти, урі́зати) язика́ (язи́к) *(кому)*.

УКАРЧАНЕ́ЛЫ 1. задубі́лий, закля́клий, окля́клий, подубі́лий; закоцю́блий; заме́рзлий; **2.** затверді́лий, задубі́лий, забуча́вілий, збуча́вілий; затужа́вілий, стужа́вілий. — *Див. ще* **карчане́ць**.

УКАРЧАНЕ́ЦЬ *див.* **карчане́ць**.

УКАРЭ́ЦЬ *док. розм.* зашкару́бнути, пошкару́біти, пошкару́бнути, пошкару́битися; засо́хнути.

УКАЦІ́ЦЬ *див.* **уко́чваць**.

УКАЧА́НЫ 1. ***(у што)*** обка́чаний *(у чому)*, ука́чаний *(у чому, у що)*, обва́ляний *(у чому)*; **2.** прим'я́тий; уто́птаний, прито́птаний, притоло́чений. — *Див. ще* **ука́чваць**.

УКА́ЧВАННЕ *с.* ***(у што)*** обка́чування *(в чому)*,

ука́чування *(в чому, в що)*; обва́лювання *(в чому)*.

УКА́ЧВАЦЦА *недок.*, **УКАЧА́ЦЦА** *док.* **1.** *(у што)* обка́чуватися, обкача́тися *(в чому)*; ука́чуватися, укача́тися *(в чому, в що)*; обва́люватися, обваля́тися *(в чому)*; **~ча́цца ў муку́** обкача́тися в бо́рошні; укача́тися в бо́рошні (в бо́рошно), обваля́тися в бо́рошні; **~ча́цца ў гразь** обкача́тися в боло́ті (в грязі́); укача́тися в боло́ті (в боло́то, в грязі́, в грязь), обваля́тися в боло́ті; **2.** *недок. пас.* обка́чуватися, ука́чуватися; обва́люватися; примина́тися; уто́птуватися.

УКА́ЧВАЦЬ *недок.*, **УКАЧА́ЦЬ** *док.* **1.** *(у што)* обка́чувати, обкача́ти *(в чому)*, ука́чувати, укача́ти *(в чому, в що)*; *(розм.)* обва́лювати, обваля́ти, *(багато, усе)* пообва́лювати *(в чому)*; **~ча́ць у муку́** обкача́ти в бо́рошні, укача́ти в бо́рошні (в бо́рошно); обваля́ти в бо́рошні; **~ча́ць у гразь** обкача́ти в боло́ті (в грязі́), укача́ти в боло́ті (в боло́то, в грязі́, в грязь); **2.** *(траву і т. ін.)* примина́ти прим'я́ти, уто́птувати, утопта́ти, прито́птувати, притопта́ти, *(док.: траву, посіви — ще)* притолочи́ти.

УКВЭ́ЦАНЫ *розм.* забру́днений, побру́днений, зама́заний, зама́щений; зака́ляний, пока́ляний, заро́блений; заму́рзаний, обму́рзаний, замазу́рений; забрьо́ханий; запаску́джений, спаску́джений. — *Див. ще* **уквэ́цаць**.

УКВЭ́ЦАЦЦА *док. розм.* забрудни́тися, зама́затися, *(про багато, про багатьох)* позама́зуватися; замасти́тися; закаля́тися, покаля́тися, зароби́тися; заму́рзатися, обму́рзатися, замазу́ритися; забрьо́хатися; запаску́дитися.

УКВЭ́ЦАЦЬ *док. розм.* забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати, побрудни́ти, ви́бруднити; зама́зати, *(багато, усе)* позама́зувати; замасти́ти; *(розм.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти, зароби́ти; *(перев. обличчя — ще розм.)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(забризкати одяг — ще розм.)* забрьо́хати; *(загидити — розм.)* запаску́дити, спаску́дити, *(багато, усе)* попаску́дити.

УКВЯЛІ́ЦЬ *док.* засмути́ти, *(багатьох, усіх)* позасму́чувати, посмути́ти; засмути́ти до сліз; **у. дзіця́** засмути́ти (засмути́ти до сліз) дити́ну (дитя́).

УКЕ́МІЦЬ *док. розм.* зрозумі́ти, збагну́ти, *(розм.)* уторо́пати, розторо́пати, розчо́впати, розшоло́пати; **ні́як не мог у., што тут да чаго́** ні́як не міг зрозумі́ти (збагну́ти, уторо́пати, розторо́пати, розчо́впати, розшоло́пати), що тут [і] до чо́го.

УКЕ́ЎЗАНЫ *розм.* забру́днений, побру́днений, зама́заний, зама́щений; зака́ляний, пока́ляний, заро́блений; заму́рзаний, обму́рзаний, замазу́рений; забрьо́ханий; запаску́джений, спаску́джений. — *Див. ще* **уке́ўзваць**.

УКЕ́ЎЗВАЦЬ *недок.*, **УКЕ́ЎЗАЦЬ** *док. розм.* забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати; побрудни́ти, ви́бруднити, зама́зати, *(багато, усе)* позама́зувати; замасти́ти; *(розм.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти, зароби́ти; *(перев. обличчя — ще розм.)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(забризкати одяг — ще розм.)* забрьо́хати; *(загидити — розм.)* запаску́дити, спаску́дити, *(багато, усе)* попаску́дити.

УКІДА́ЦЬ *недок.*, **УКІ́НУЦЬ** *док.* укида́ти, уки́нути, уки́дати, *(багато, усе)* повкида́ти; *(у їжу — ще)* кла́сти, покла́сти; **~нуць ка́мень у я́му** уки́нути ка́мінь у я́му; **~нуць у чай кава́лачак цу́кру** уки́нути (покла́сти) в чай шмато́чок цу́кру.

УКІ́ДВАЦЬ *недок.*, **УКІДА́ЦЬ** *док.* **1.** *(усередину чого-небудь за кілька заходів)* укида́ти, уки́нути, уки́дати, *(багато, усе)* повкида́ти; **2.** закида́ти, заки́дати, *(багато, усе)* позакида́ти; **усю́ падло́гу ўкі́далі аку́ркамі** усю́ підло́гу заки́дали недо́курками; **3.** *(у бердо)* укида́ти, уки́нути, *(багато, усе)* повкида́ти.

УКІСА́ЦЬ *недок.*, **УКІ́СНУЦЬ** *док.* **1.** укиса́ти, уки́снути, докиса́ти, доки́снути; **2.** *(псуватися)* скиса́ти, ски́снути, прокиса́ти, проки́снути, *(про багато, про все)* попрокиса́ти.

УКЛА́Д[1], **-ду** *ч.* **1.** *(в організації побуту)* по́бут, *(рідше)* укла́д; зви́чай; *(спосіб життя — ще)* життя́ *с.*; **бытавы́ ўклад** по́бут; **2.** *істор., екон.* укла́д; *(система державної, громадської організації життя)* у́стрій; **дробнатава́рны ўклад** *екон.* дрібнотова́рний укла́д; **капіталісты́чны ўклад** *екон.* капіталісти́чний укла́д (у́стрій).

УКЛА́Д[2], **-ду** *ч.* **1.** *(грошова сума)* вклад; **тэрміно́вы ўклад** терміно́вий вклад; **2.** *перен.* вне́сок; **каштбу́ны ўклад у наву́ку** ці́нний вне́сок у нау́ку.

УКЛАДА́ЛЬНІК *ч.* уклада́ч; *(збірника, хрестоматії)* упоря́дник; **у. слоўні́ка** уклада́ч словника́; **у. збо́рніка ве́ршаў** упоря́дник збірника ві́ршів.

УКЛАДА́ЛЬНІЦА *ж.* уклада́льниця; упоря́дниця.

УКЛАДА́ЛЬНІЦКІ уклада́цький; упоря́дницький.

УКЛАДА́ННЕ[1] *с.* **1.** *прям., перен.* уклада́ння; **2.** *(те, що вкладене)* укла́дення; **паке́т з ~ннем** паке́т з укла́денням; **капіта́льныя ўклада́нні** капіта́льні вкла́дення.

УКЛАДА́ННЕ[2] *с.* уклада́ння; упорядкува́ння.

УКЛАДА́ЦЬ[1] *недок.* **1.** *(спати)* кла́сти, уклада́ти; **2.** *(розміщувати всередині чого-небудь)* уклада́ти; **3.** *перен.* уклада́ти; **у. гро́шы ў будаўні́цтва** уклада́ти гро́ші в будівни́цтво; **у. у сло́вы і́ншы сэнс** уклада́ти в слова́ і́нший зміст. — *Пор.* **укла́сці**[1] **4, улажы́ць 1, 5, 6**.

УКЛАДА́ЦЬ[2] *недок.*, **УКЛА́СЦІ** *док.* *(словник)* уклада́ти, укла́сти; *(збірник, хрестоматію)* упорядко́вувати, упорядкува́ти; **~сці збо́рнік практыкава́нняў** укла́сти збі́рник вправ.

УКЛА́ДАЧНЫ *спец.* уклада́льний.

УКЛА́ДВАЦЬ *недок.* **1.** *(спати)* кла́сти, уклада́ти; **2.** *(укривати предметами поверхню чого-небудь)* виклада́ти; **3.** *(розміщувати в певному порядку або будувати, складаючи)* виклада́ти; уклада́ти; склада́ти; **4.** *(класти всередину чого-небудь)* уклада́ти; **5.** *перен.* уклада́ти. — *Пор.* **у лажы́ць 1-3, 5, 6, укла́сці**[1] **1 — 4.**

УКЛА́ДКА *ж.* **1.** *(дія)* уклада́ння *с.*, укла́дення *с.*; склада́ння *с.*, скла́дення *с.*; **у. рэ́ек на чыгу́нцы** уклада́ння (укла́дення) ре́йок на залі́зниці; **2.** *(що-небудь укладене)* укла́дка; **каляро́вая ўкла́дка** кольоро́ва вкла́дка.

УКЛА́ДЧЫК[1] *ч.* вкла́дник.
УКЛА́ДЧЫК[2] *ч. спец.* уклада́льник.
УКЛА́ДЧЫЦА[1] *ж.* вкла́дниця.
УКЛА́ДЧЫЦА[2] *ж. спец.* уклада́льниця.
УКЛА́СЦІ[1] *док.* 1. *(спати)* покла́сти, укла́сти, *(багатьох, усіх)* повкла́да́ти; 2. *(укрити предметами поверхню чого-небудь)* ви́класти, *(багато, усе)* повикла́да́ти; обкла́сти, *(багато, усе)* пообкла́да́ти; **роў уклáлі дзёрнам** рів ви́клали (обкла́ли) де́рном; **у. стол кнігамі** обкла́сти стіл книжка́ми; 3. *(розмістити певним чином або побудувати, складаючи)* укла́сти, *(багато, усе)* повкла́да́ти; скла́сти, *(багато, усе)* посклада́ти; **у. снапы́ на таку́ ў адзін рад** скла́сти (укла́сти) снопи́ на току́ в оди́н ряд; **у. тру́бы** укла́сти тру́би; 4. *у різн. знач.* укла́сти; **у. папе́ры ў канве́рт** укла́сти папе́ри в конве́рт; **у. сапра́ўдную шчы́расць у пе́сню** укла́сти спра́вжню щи́рість у пі́сню; **у. душу́ (у што)** укла́сти ду́шу *(в що)*; **у. капіта́л** укла́сти капіта́л; 5. *розм.* уби́ти; *(розм.)* рішити, поріши́ти, укла́сти, *(обл.)* укла́ндати; 6. *розм. груб. (з'їсти)* ум'я́ти, умолоти́ти, змолоти́ти, убра́ти, уте́рти.
УКЛА́СЦІ[2] *див.* **уклада́ць**[2].
УКЛЕ́ЙВАЦЬ *недок.*, **УКЛЕ́ІЦЬ** *док.* 1. *(уставляти, приробляти)* укле́ювати, укле́їти; 2. *(цілком заклеювати)* закле́ювати, закле́їти, *(багато, усе)* позакле́ювати; **~ле́іць сцяну́ плака́тамі** закле́їти стіну́ плака́тами; 3. *розм.* удари́ти, уда́рити, *(док. розм.)* наверну́ти, улупи́ти, ушква́рити, ужа́рити, огрі́ти.
УКЛЕ́ЙКА *ж.* 1. *(дія)* укле́ювання *с.*; закле́ювання *с.*; 2. *(те, що вклеєне)* укле́йка.
УКЛЕ́НЧАНЫ *(який стоїть на колінах) рит. заст.* уклі́нний, укля́клий. — *Див. ще* **укле́нчыць**.
УКЛЕ́НЧЫЦЬ *док.* ста́ти на колі́на, ста́ти навко́лішки.
УКЛЁПАНЫ *див.* **укляпа́ны**.
УКЛЁПВАЦЬ *недок.*, **УКЛЯПА́ЦЬ** *док. техн.* укле́пувати, уклепа́ти.
УКЛІНАВА́НЫ *(закріплений за допомогою клинів)* заплі́шений, закли́нений.
УКЛІНЕ́ННЕ *с. прям., перен.* укли́нення.
УКЛІНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УКЛІНАВА́ЦЬ** *док.* *(закріплювати за допомогою клинів)* заплі́шувати, запліши́ти, закли́нювати, заклини́ти.
УКЛІ́НЬВАЦЦА *недок.*, **УКЛІНІ́ЦЦА** *док. прям., перен.* 1. укли́нюватися, уклини́тися; **сад уклі-ні́ўся ў по́ле** сад (садо́к) уклини́вся в по́ле; **разве́дка ўклінілася ў варо́жы тыл** ро́звідка вклини́лася у воро́жий тил; **~ні́цца ў размо́ву** уклини́тися в розмо́ву; 2. *недок. пас.* укли́нюватися.
УКЛІ́НЬВАЦЬ *недок.*, **УКЛІНІ́ЦЬ** *док. прям., перен. (уставляти клином)* укли́нювати, уклини́ти; **~ні́ць сваё сло́ва ў гу́тарку** *перен. розм.* уки́нути (доки́нути, уверну́ти) своє́ сло́во в розмо́ву.
УКЛЮЧА́ЛЬНІК *ч. ел.* вмика́ч.
УКЛЮ́ЧАНЫ 1. включе́ний; 2. увімкне́ний, уві́мкнутий. — *Див. ще* **уключа́ць**.
УКЛЮЧА́ЦЦА *недок.*, **УКЛЮЧЫ́ЦЦА** *док.* 1. включа́тися, включи́тися; **~чы́цца ў спабо́рніцтва** включи́тися в змага́ння; **~чы́цца ў размо́ву** включи́тися в розмо́ву, приєдна́тися (прилучи́тися, долучи́тися) до розмо́ви; 2. вмика́тися, увімкну́тися, умкну́тися; **стано́к ~чы́ўся аўтаматы́чна** верста́т увімкну́вся автомати́чно.
УКЛЮЧА́ЦЬ *недок.*, **УКЛЮЧЫ́ЦЬ** *док.* 1. включа́ти, включи́ти; **~чы́ць у спіс** включи́ти (занести́) до спи́ску (в спи́сок), записа́ти, *(багатьох, усіх)* позапи́сувати; 2. *(приєднувати до системи чого-небудь; пускати в хід)* вмика́ти, увімкну́ти, умкну́ти; **~чы́ць тэлевізар** увімкну́ти телеві́зор.
УКЛЯПА́НЫ *і* **УКЛЁПАНЫ** *техн.* укле́паний.
УКЛЯПА́ЦЬ *див.* **уклёпваць**.
УКО́ВАНЫ *див.* **укава́ны**.
УКО́ПВАЦЬ *недок.*, **УКАПА́ЦЬ** *док.* уко́пувати, укопа́ти; **~па́ць слуп** укопа́ти стовпа́ (стовп).
УКО́РМЛЕНАСЦЬ *ж.* угодо́ваність.
УКО́РМЛЕНЫ 1. *дієприкм.* відгодо́ваний, угодо́ваний; відко́ханий; 2. *у знач. прикм.* годо́ваний, відгодо́ваний, угодо́ваний; *(товстий)* гладки́й, опа́систий, відко́ханий. — *Див. ще* **уко́рмліваць**.
УКО́РМЛІВАЦЦА *недок.*, **УКАРМІ́ЦЦА** *док.* 1. відгодо́вуватися, відгодува́тися, *(про багатьох, про всіх)* повідгодо́вуватися; угодо́вуватися, угодува́тися; від'ї́датися, від'ї́стися; 2. *недок. пас.* відгодо́вуватися, угодо́вуватися.
УКО́РМЛІВАЦЬ *недок.*, **УКАРМІ́ЦЬ** *док.* 1. відгодо́вувати, відгодува́ти, *(багатьох, усіх)* повідгодо́вувати; угодо́вувати, угодува́ти; *(з особливою дбайливістю)* відко́хувати, відкоха́ти, вико́хувати, ви́кохати; **~мі́ць парсюка́** відгодува́ти (ви́годувати, угодува́ти) кабана́; 2. *розм.* прогодо́вувати, прогодува́ти; **~мі́ць сям'ю́** прогодува́ти сі́м'ю (роди́ну).
УКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УКАВА́ЦЬ** *док.* 1. *розм.* *(оббивати металом)* обко́вувати, обкува́ти, *(багато, усе)* пообко́вувати; око́вувати, окува́ти, оку́ти; 2. *перен. (про мороз і т. ін.)* ско́вувати, скува́ти, зако́вувати, закува́ти, закý-ти, *(багато, усе)* позако́вувати; 3. уко́вувати, укува́ти, уку́ти; **укава́ць звяно́ ў ланцу́г** укува́ти (уку́ти) ла́нку в ланцю́г.
УКО́ЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УКАЦІ́ЦЦА** *док.* 1. уко́чуватися, укоти́тися; **мяч ~ці́ўся ў варо́ты** м'яч укоти́вся (закоти́вся) у воро́та; **у пако́й клубко́м ~ці́ўся хло́пчык** у кімна́ту клубко́м укоти́вся хло́пчик; 2. *недок. пас.* уко́чуватися, улі́плюватися.
УКО́ЧВАЦЬ *недок.*, **УКАЦІ́ЦЬ** *док.* 1. *(котячи, просовувати вперед)* уко́чувати, укоти́ти; **~ці́ць у двор калёсы** укоти́ти у двір во́за (віз); **~ці́ць мяч у варо́ты** укоти́ти м'яч (м'яча́) у воро́та; 2. *док. розм. перен. (зробити що-небудь неприємне)* уліпи́ти; **~ці́ць двойку** уліпи́ти дві́йку; **~ці́ць вымо́ву** уліпи́ти дога́ну; 3. *розм. (заїжджати)* уко́чувати, укоти́ти, уко́чуватися, укоти́тися, в'їжджа́ти, в'ї́хати.
УКРА́ПАНЫ 1. укра́плений; 2. зака́паний, *(розм.)* покра́паний. — *Див. ще* **укра́пваць**.
УКРА́ПВАЦЦА *недок. звор., пас.* укра́плюватися, украпля́тися; зака́пуватися.
УКРА́ПВАЦЬ *недок.*, **УКРА́ПАЦЬ** *док.* 1. *(ро-*

бити в чому-небудь украплення) укра́плювати, украпля́ти, укра́пити; **2.** *(укривати краплями)* зака́пувати, зака́пати, *(док. розм.)* покра́пати.

УКРА́ПІНА *ж. розм.* укра́плення *с.*

УКРА́СА *ж.* **1.** *(предмет)* прикра́са, окра́са, оздо́блення *с.*, оздо́ба; **скульпту́рныя ўкра́сы** скульпту́рні прикра́си (окра́си, оздо́блення, оздо́би); **2.** *перен. (гордість кого-небудь, чого-небудь)* окра́са, прикра́са; **дуб — лясо́ў у.** дуб — лі́сів окра́са.

УКРО́ЕНЫ 1. *крав.* укро́єний; **2.** відкра́яний, відрі́заний. — *Див. ще* **укро́йваць**.

УКРО́ЙВАЦЦА *недок. пас. крав.* укро́юватися.

УКРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **УКРО́ІЦЬ** *док.* **1.** *крав.* укро́ювати, укро́їти; **2.** *док. (про хліб)* відкра́яти, укра́яти, відрі́зати, *(багато, усе)* повідрі́зувати, повідрі́за́ти.

УКРУ́Г *обл.* **1.** *прислівн.* навко́ло, довко́ла, навкруги́, навкру́г; *(розм.)* окру́г, навкі́л, довкі́л, наоко́ло, дооко́ла; *(обл.)* довкруги́; **2.** *прийм. з род. в.* навкру́г, навкруги́, навко́ло, довко́ла, довкі́л; *(розм.)* окру́г; **у. во́зера расце́ чаро́т** навко́ло (довко́ла) о́зера росте́ очере́т.

УКРУЖКА́ *прислівн. розм.* ко́лом, кружко́м, кружка́, кружкома́, кружа́лом.

УКРУТУ́Ю *прислівн. (про спосіб варіння яєць)* кру́то, гу́сто.

УКРУ́ЧАНЫ 1. угви́нчений, укру́чений; **2.** заку́таний; уго́рнутий; заго́рнутий; замо́таний; обмо́таний; умо́таний; **3.** *(зменшений)* прикру́чений, укру́чений; **4.** замо́таний, укру́чений; **5.** *розм. (присвоєний)* замо́таний, замахо́рений. — *Див. ще* **укру́чваць**.

УКРУ́ЧВАННЕ *с.* **1.** угви́нчування, укру́чування; **2.** заку́тування; угорта́ння; загорта́ння; замо́тування; обмо́тування, умо́тування; **3.** прикру́чування, укру́чування; **4.** замо́тування, укру́чування; **5.** *розм.* замо́тування, замахо́рювання. — *Пор.* **укру́чваць**.

УКРУ́ЧВАЦЦА *недок.*, **УКРУЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** угви́нчуватися, угвинти́тися, укру́чуватися, укрути́тися; **шру́ба лёгка ўкруці́лася** гвинт ле́гко вгвинти́вся (вкрути́вся); **2.** *(у що-небудь)* заку́туватися, заку́татися, *(про багатьох, про всіх)* позаку́туватися; угорта́тися, угорну́тися; загорта́тися, загорну́тися; замо́туватися, замота́тися, обмо́туватися, обмота́тися, *(про багатьох, про всіх)* пообмо́туватися; умо́туватися, умота́тися; **~ці́цца ў ко́ўдру** заку́татися (замота́тися, загорну́тися, умота́тися) в ко́вдру; **~ці́цца ручніко́м** обмота́тися рушнико́м; **3.** *(уплутуватися у що-небудь)* умо́туватися, умота́тися, укру́чуватися, укрути́тися, замо́туватися, замота́тися; **4.** *недок. пас.* угви́нчуватися, укру́чуватися; заку́туватися; угорта́тися; загорта́тися; замо́туватися; обмо́туватися, умо́туватися.

УКРУ́ЧВАЦЬ *недок.*, **УКРУЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** угви́нчувати, угвинти́ти, укру́чувати, укрути́ти; **2.** заку́тувати, заку́тати, *(багатьох, усіх)* позаку́тувати; угорта́ти, угорну́ти; загорта́ти, загорну́ти, *(багато, усе)* позагорта́ти; замо́тувати, замота́ти, *(багато, усе)* позамо́тувати; обмо́тувати, обмота́ти, *(багато, усе)* пообмо́тувати; умо́тувати, умота́ти, *(багато, усе)* повмо́тувати; **~ці́ць дзіця́ ў ко́ўдру** заку́тати (загорну́ти, замота́ти, умота́ти) дити́ну (дитя́) в ко́вдру; **~ці́ць каўбасу́ ў папе́ру** загорну́ти (умота́ти, замота́ти) ковбасу́ в папі́р; **~ці́ць галаву́ ручніко́м** обмота́ти (обкрути́ти) го́лову рушнико́м; **~ці́ць цюк вяро́ўкай** обмота́ти па́ку (тюк) мотузко́м (мо́тузкою); **3.** прикру́чувати, прикрути́ти, укру́чувати, укрути́ти; **~ці́ць кнот** прикрути́ти (укрути́ти) гніт (гнота́); **4.** замо́тувати, замота́ти, *(багато, усе)* позамо́тувати; укру́чувати, укрути́ти; **не заўва́жыў, як ~ці́ў ле́йцы ў ко́ла** не зава́жив (не помі́тив), як замота́в (укрути́в) ві́жки в ко́лесо; **5.** *розм. (привласнювати, не повертати що-небудь)* шахрува́ти, зашахрува́ти, шахраюва́ти, зашахраюва́ти, *(док.)* замота́ти; махлюва́ти, замахлюва́ти, замахо́рювати, замахо́рити.

УКРЫВА́ЛЬНІК *ч. юр.* прихо́вувач, перехо́вувач.

УКРЫВА́ЛЬНІЦА *ж. юр.* прихо́вувачка, перехо́вувачка.

УКРЫВА́ЛЬНІЦКІ *юр.* прихо́вувача *(род. в.)*, перехо́вувача *(род. в.)*, прихо́вувачки *(род. в.)*, перехо́вувачки *(род. в.)*.

УКРЫВА́ЛЬНІЦТВА *с. юр.* прихо́вування, перехо́вування.

УКРЫВА́ННЕ *с.* **1.** укрива́ння; покрива́ння; накрива́ння; **2.** укрива́ння, хова́ння, захо́вування; захища́ння; **3.** прихо́вування; перехо́вування.

УКРЫВА́ЦЦА *недок.*, **УКРЫ́ЦЦА** *док.* **1.** укрива́тися, укри́тися, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* повкрива́тися; покрива́тися, покри́тися; накрива́тися, накри́тися, *(про багатьох, про всіх)* понакрива́тися; **укры́цца ко́ўдрай** укри́тися (накри́тися) ко́вдрою; **2.** *(суцільно)* покрива́тися, покри́тися, укрива́тися, укри́тися; **лясы́ ўкры́ліся зялянíнай** лі́си́ покри́лися (вкри́лися) зе́ленню; **3.** *(ховаючись, захищати себе від кого-, чого-небудь)* укрива́тися, укри́тися, хова́тися, схова́тися, захо́вуватися, захова́тися, *(про багатьох, про всіх)* позахо́вуватися; захища́тися, захисти́тися; **укры́цца ад дажджу́** схова́тися (захова́тися) від дощу́.

УКРЫВА́ЦЬ *недок.*, **УКРЫ́ЦЬ** *док.* **1.** укрива́ти, укри́ти, *(багатьох, усіх)* повкрива́ти; покрива́ти, покри́ти; накрива́ти, накри́ти, *(багато, усе; багатьох, усіх)* понакрива́ти; **~ры́ць дзіця́ ко́ўдрай** укри́ти (накри́ти) дити́ну (дитя́) ко́вдрою; **~ры́ць гра́ды ад маро́зу** накри́ти грядки́ від моро́зу; **2.** *(суцільно)* покрива́ти, покри́ти, укрива́ти, укри́ти; **гракі́ ~ры́лі ўсё по́ле** граки́ вкри́ли все по́ле; **3.** *(ховати, прикриваючи чим-небудь)* укрива́ти, укри́ти, хова́ти, схова́ти, захо́вувати, захова́ти, *(багато, усе)* позахо́вувати; захища́ти, захисти́ти; **бяро́за ~ры́ла хло́пца це́нем** бере́за вкри́ла хло́пця ті́нню; **4.** *(допомагати ховатися)* прихо́вувати, прихова́ти, *(багато, усе; багатьох, усіх)* поприхо́вувати; *(злочинця, крадене тощо)* перехо́вувати, перехова́ти; **5.** *перен.* утаювати, утаї́ти, прита́ювати, притаї́ти, прихо́вувати, прихова́ти; **~ры́ць маёмасць ад аблажэ́ння пада́ткам** утаї́ти (притаї́ти) майно́ від обкла́дення пода́тком.

УКРЫЎДЖАНЫ скри́вджений, покри́вджений, обра́жений, ура́жений. — *Див. ще* **укрыўдзіць**.

УКРЫЎДЗІЦЦА *док. розм.* обра́зитися.

УКРЫЎДЗІЦЬ *док. розм.* скри́вдити, покри́вдити; *(зневажаючи — ще)* обра́зити, ура́зи́ти.

УКРЫЦЦЕ *с. військ.* укриття́.

УКРЫЦЦЁ *с. (дія)* укриття́; покриття́; накриття́. — *Пор.* **укрыва́ць 1.**

УЛАВІ́ЦЬ *див.* **уло́ўліваць**.

УЛАГО́ДЖАНАСЦЬ *ж.* умиротво́рення *с.*, упоко́рення *с.*, утихоми́рення *с.*, утихоми́реність; спо́кі́й *ч.*

УЛАГО́ДЖАНЫ 1. *дієприкм.* умиротво́рений; утихоми́рений; заспоко́єний; **2.** *у знач. прикм.* умиротво́рений, упоко́рений; *(угамований)* утихоми́рений; спокі́йний; ти́хий. — *Див. ще* **улаго́джваць**.

УЛАГО́ДЖВАННЕ *с.* **1.** *(дія)* умиротво́рення, *(незак. д. — ще)* умиротворя́ння; утихоми́рення, *(незак. д. — ще)* утихоми́рювання; заспоко́єння, *(незак. д. — ще)* заспоко́ювання. — *Пор.* **улаго́джваць**.

УЛАГО́ДЖВАЦЦА *недок.*, **УЛАГО́ДЗІЦЦА** *док.* **1.** умиротворя́тися, умиротвори́тися; утихоми́рюватися, утихоми́ритися; заспоко́юватися, заспоко́їтися; упоко́юватися, упоко́їтися; **2.** *недок. пас.* умиротворя́тися; утихоми́рюватися; заспоко́юватися; упоко́юватися; ублажа́тися; догоджа́тися; уле́щуватися, улеща́тися.

УЛАГО́ДЖВАЦЬ *недок.*, **УЛАГО́ДЗІЦЬ** *док.* **1.** умиротворя́ти, умиротвори́ти; *(угамовувати)* утихоми́рювати, утихоми́рити; заспоко́ювати, заспоко́їти; *(заст.)* упоко́ювати, упоко́їти; **2.** ублажа́ти, ублажи́ти *(кого-що)*; догоджа́ти, догоди́ти; *(лестощами)* уле́щувати, улеща́ти, улести́ти.

УЛА́ДА *ж. у різн. знач.* вла́да; **вае́нныя ўла́ды** військо́ва вла́да, *(рідше)* військо́ві вла́сті; **мясцо́вая ўла́да** місце́ва вла́да; **у. сло́ва** вла́да сло́ва; **перавышэ́нне ўла́ды** *юр.* переви́щення вла́ди; **пад ~дай Ры́ма** під вла́дою (панува́нням) Ри́му; ◊ **стра́ціць ~ду над сабо́й** утра́тити вла́ду над собо́ю; **стырно́ ўла́ды** *вис.* кермо́ (стерно́) вла́ди; **узя́ць ~ду** узя́ти вла́ду.

УЛАДА́ЛЬНІК *ч.* вла́сник, *(заст.)* володі́лець, володі́льник, держа́вець, посіда́ч.

УЛАДА́ЛЬНІЦА *ж.* вла́сниця, *(заст.)* володі́льниця, посіда́чка.

УЛАДА́ЛЬНІЦКІ вла́сницький, *(заст.)* володі́льницький.

УЛАДА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* володі́ння, *(заст.)* посіда́ння; **2.** *(територія, якою хтось володіє)* володі́ння, *(заст.)* волода́рство; **3.** *(влада)* володарюва́ння, владарюва́ння.

УЛАДА́Р, -ра́ *ч.* **1.** воло́да́р, вла́да́р, держа́вець, госпо́дар; **2.** вла́сник; ◊ **у. дум** воло́да́р (вла́да́р) думо́к (дум).

УЛАДА́РАННЕ *с.* володі́ння, волода́рство, володарюва́ння, владарюва́ння, панува́ння.

УЛАДА́РКА *і* **УЛАДА́РНІЦА** *ж.* **1.** воло́да́рка, вла́да́рка, держа́виця, господи́ня; **2.** вла́сниця.

УЛАДА́РНА *прислівн.* вла́дно.

УЛАДА́РНАСЦЬ *ж.* вла́дність.

УЛАДА́РНІЦА *див.* **улада́рка**.

УЛАДА́РНЫ 1. можновла́дний, волода́рний, волода́рський; **у. князь** *істор.* можновла́дний князь; **2.** вла́дний; **у. жэст** вла́дний жест.

УЛАДА́РСТВА *с.* **1.** *(панування)* володарюва́ння, владарюва́ння; **2.** *(власність)* володі́ння, *(заст.)* волода́рство.

УЛАДА́РЫЦЬ *недок. прям., перен.* володарюва́ти, владарюва́ти, володі́ти, владува́ти, *(обл.)* воло́дати; панува́ти.

УЛАДА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* володі́ти, *(рідко)* влада́ти, *(розм.)* воло́дати; **у. крыні́цамі сырави́ны** володі́ти джере́лами сировини́; **у. бага́ццем** володі́ти бага́тством.

УЛА́ДЖВАЦЦА *недок.*, **УЛА́ДЗІЦЦА** *док.* **1.** ула́годжуватися, ула́годитися, ула́днуватися, ладна́тися, зала́годжуватися, зала́годитися; **спра́ва ўла́дзілася** спра́ва вла́годилася (владна́лася, зала́годилася); **2.** *розм.* улашто́вуватися, улаштува́тися, *(про багатьох, про всіх)* повлашто́вуватися; **~дзіцца на слу́жбу** улаштува́тися на слу́жбу; **~дзіцца на кватэ́ры** улаштува́тися на кварти́рі; **~дзіцца з харчава́ннем** улаштува́тися з харчува́нням.

УЛА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **УЛА́ДЗІЦЬ** *док.* **1.** ула́годжувати, ула́годити, ула́днувати, уладна́ти, ладна́ти, поладна́ти, зала́годжувати, зала́годити, *(багато, усе)* позала́годжувати; *(док.)* пола́дити, пола́годити, заладна́ти; **~дзіць спра́ву** ула́годити (уладна́ти, зала́годити, заладна́ти) спра́ву; **2.** годи́ти, догоджа́ти, догоди́ти; **яму́ цяжка ўла́дзіць** йому́ ва́жко (тя́жко) догоди́ти; **3.** *розм.* улашто́вувати, улаштува́ти, *(багато, усе)* повлашто́вувати; **~дзіць на пра́цу** улаштува́ти на робо́ту; **4.** *(робити що-небудь вчасно)* потрапля́ти, потра́пити, *(рідше)* попада́ти, попа́сти, *(вчасно)* нагоди́тися; **~дзіў пад са́мы абе́д** потра́пив на са́мий (на самі́сінький) обід, нагоди́вся на са́мий (на самі́сінький) обід.

УЛАДКАВА́ННЕ *див.* **уладко́ўванне**.

УЛАДКАВА́НЫ *розм.* **1.** упорядко́ваний; **2.** улашто́ваний. — *Див. ще* **уладко́ўваць**.

УЛАДКО́ЎВАННЕ *і* **УЛАДКАВА́ННЕ** *с. розм.* **1.** упорядко́вування, упорядкува́ння; **2.** улашто́вування, улаштува́ння.

УЛАДКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УЛАДКАВА́ЦЦА** *док. розм.* **1.** упорядко́вуватися, упорядкува́тися; **усё паступо́ва ўладкава́лася** усе́ поступо́во впорядкува́лося; **2.** *(на роботу)* улашто́вуватися, улаштува́тися, *(про багатьох, про всіх)* повлашто́вуватися; **3.** *недок. пас.* упорядко́вуватися; улашто́вуватися.

УЛАДКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УЛАДКАВА́ЦЬ** *док.* **1.** упорядко́вувати, упорядкува́ти; **2.** *(на роботу)* улашто́вувати, улаштува́ти.

УЛАЖЫ́ЦЦА *док.* **1.** *(уміститися в певних межах)* укла́стися, умісти́тися; **усе́ рэ́чы ўлажы́ліся ў адзін чамада́н** усі ре́чі вкла́лися (вмісти́лися) в одну́ валі́зу; **2.** *перен.* укла́стися; **дакла́дчык ~жыўся ў гадзі́ну** доповіда́ч уклався в годи́ну.

УЛАЖЫ́ЦЬ *док.* **1.** *(спати)* покла́сти, укла́сти; **2.** *(укрити предметами поверхню чого-небудь)* ви́класти, *(багато, усе)* повиклада́ти; обкла́сти, *(багато, усе)* пообклада́ти; **у. падло́гу плі́ткай** ви́класти підло́гу пли́ткою; **3.** *(розмісти-*

ти певним чином або побудувати, складаючи) укла́сти; **у. тру́бы** укла́сти тру́би; **у. валасы́** укла́сти воло́сся; **4.** *(усередину чого-небудь)* укла́сти; **у. кні́гу ў партфе́ль** укла́сти кни́жку в портфе́ль; **у. ша́блю ў но́жны** укла́сти (схова́ти) ша́блю в пі́хви; **5.** *перен.* укла́сти; **у. гро́шы ў будаўні́цтва даро́гі** укла́сти гро́ші в будівни́цтво доро́ги; **у. у сло́вы і́ншы сэнс** укла́сти в слова́ і́нше зна́чення; **6.** *розм.* уби́ти; *(розм.)* рішити, покла́сти, порішити, укла́сти; ◊ **у. душу́** *(ў што)* укла́сти ду́шу *(в що)*.

УЛАЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(те, що вкладене всередину)* укла́дення; **паке́т з ~жэ́ннем** паке́т з укла́денням; **2.** *істор.* уло́ження.

УЛА́ЗІНЫ, -зін *тільки мн. розм.* новосі́лля *с.*, вхі́дчини, вхо́дини.

УЛА́ЗІЦЬ *недок.*, **УЛЕ́ЗЦІ** *док.* ула́зити, улiза́ти, улі́зти, *(про багатьох, про всіх)* повла́зити, повлiза́ти; зала́зити, залiза́ти, залі́зти, *(про багатьох, про всіх)* позала́зити, позалiза́ти; *(нагору — ще)* вила́зити, вилiза́ти, ви́лізти, *(про багатьох, про всіх)* повила́зити, повилiза́ти; зла́зити, злiза́ти, злі́зти, *(про багатьох, про всіх)* позла́зити, позлiза́ти; *(док.: зайти, добутися кудись — ще розм.)* утелю́щитися, утеса́тися; **уле́зці ў акно́** улі́зти (залі́зти) у вікно́; **уле́зці ў ва́нну** улі́зти (залі́зти) у ва́нну; **уле́зці ў дру́жбу** улі́зти в дру́жбу; **уле́зці ў кішэ́нь** улі́зти (залі́зти) в кише́ню; **нага́ не ўле́зла ў бот** нога́ не влі́зла в чо́біт; **усе́ мае́ рэ́чы ўле́злі ў адзі́н чамада́н** усі мої ре́чі влі́зли в одну́ валі́зу; **стрэ́мка глыбо́ка ўле́зла ў па́лец** скі́пка (ска́пка, ска́бка, скі́па) глибо́ко залі́зла (влі́зла) в па́лець; **уле́зці ў гаво́рку** улі́зти (утру́титися) в розмо́ву; ◊ **уле́зці ў даўгі́** залі́зти в борги́, загру́знути в борга́х; **уле́зці ў душу́** улі́зти в ду́шу; **ко́лькі ўле́зе** скі́льки влі́зе, досхочу́.

УЛАМА́НЫ *і* **УЛО́МЛЕНЫ** *розм.* **1.** прола́маний; **2.** відла́маний, відло́млений; **3.** *(тільки* **уламаны***)* умо́влений. — *Див. ще* **уло́мліваць**.

УЛАМА́ЦЦА *див.* **уло́мліваціа**.

УЛАМА́ЦЬ *див.* **уло́мліваць**.

УЛА́СНА 1. *вст. сл.* вла́сне, власти́во; **2.** *част.* вла́сне, у вла́сному розумі́нні цього́ сло́ва; **паво́дле сцэна́рыя пачала́ся ўла́сна рэжысёрская рабо́та** відповідно до сцена́рію (згі́дно зі сцена́рієм) почала́ся вла́сне режисе́рська робо́та; ◊ **у. ка́жучы** вла́сне, вла́сне (власти́во) ка́жучи.

УЛА́СНА-ЗВАРО́ТНЫ *лінгв.* вла́сне-зворо́тний.

УЛА́СНЫ *у різн. знач.* вла́сний; **у. дом** вла́сний буди́нок; **ва ўла́сным сэ́нсе сло́ва** у вла́сному розумі́нні [цього́] сло́ва; **~нае імя́** вла́сне ім'я́; **у. карэспандэ́нт** вла́сний кореспонде́нт; ◊ **~най персо́най (асо́бай)** вла́сною персо́ною (осо́бою); **вучы́цца на ўла́сных памы́лках** учи́тися на вла́сних (своїх) поми́лках.

УЛА́ШЧАНЫ *розм.* уле́щений. — *Див. ще* **ула́шчваць**.

УЛА́ШЧВАЦЬ *недок.*, **УЛА́ШЧЫЦЬ** *док. розм.* уле́щувати, улеща́ти, улести́ти.

УЛЕ́ГЦЫ *прислівн. розм.* порожне́м, упорожні́, порожняко́м.

УЛЕ́ГЧЫ *див.* **улягаць**.

УЛЕ́ГЧЫСЯ *див.* **улягацца**.

УЛЁЖНА: хоць не ўёжна, дык у. *прик.* хоч не си́тно (не три́вно), зате́ (проте́) спокі́йно.

УЛЕ́ЗЦІ *див.* **ула́зіць**.

УЛІВА́ЦЬ *недок.*, **УЛІ́ЦЬ** *док. прям., перен.* улива́ти, ули́ти, *(рідше)* улля́ти, увілля́ти; **улі́ць ваду́ ў бо́чку** ули́ти (увілля́ти) во́ду в бо́чку; **улі́ць но́выя ка́дры** ули́ти нові ка́дри.

УЛІ́К, -ку *ч.* **1.** *(дія)* о́блік; обчи́слення *с.*, обрахува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* облі́чування *с.*, обчисля́ння *с.*, обчи́слювання *с.*, обрахо́вування *с.*; **2.** *(реєстрація)* о́блік; **браць на ўлік** бра́ти на о́блік; **ваенны ўлік** військо́вий о́блік; **3.** *(узяття до уваги чого-небудь)* урахува́ння *с.*; **пры ўлі́ку ўсі́х абста́він** на підста́ві врахува́ння всіх обста́вин, урахо́вуючи всі обста́вини; **4.** *(векселя) фін.* диско́нт.

УЛІКО́ВА-ВЫДАВЕ́ЦКІ обліко́во-видавни́чий.

УЛІКО́ВА-РЭГІСТРАЦЫ́ЙНЫ обліко́во-реєстраці́йний.

УЛІКО́ВЫ *фін.* диско́нтний.

УЛІТАВА́ННЕ *с. заст.* упа́ювання.

УЛІТАВА́НЫ *заст.* упа́яний. — *Див. ще* **улітоўваць**.

УЛІТАВА́ЦЬ *див.* **улітоўваць**.

УЛІ́ТКА *ж. анат.* за́витка.

УЛІТКАПАДО́БНЫ *анат.* завиткоподі́бний.

УЛІТО́ЎВАННЕ *с. заст.* упа́ювання.

УЛІТО́ЎВАЦЦА *недок. пас. заст.* упа́юватися.

УЛІТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УЛІТАВА́ЦЬ** *док. заст.* упа́ювати, упая́ти.

УЛІЎНЫ́ *розм.:* **у. дождж** заливни́й (ливни́й) дощ.

УЛІ́ТЫ *прям., перен.* ули́тий; ◊ **як улі́ты [сядзі́ць]** *(про одяг)* мов (немо́в, на́че, нена́че) ули́тий [сиди́ть], як (на́че, ні́би) ули́п, так і влип.

УЛІ́ЦЬ *див.* **уліва́ць**.

УЛІ́ЧАНЫ урахо́ваний. — *Див. ще* **улі́чваць**.

УЛІ́ЧВАЦЦА *недок.*, **УЛІЧЫ́ЦЦА** *док.* **1.** урахо́вуватися, урахува́тися; **2.** *недок. пас.* урахо́вуватися, зважа́тися.

УЛІ́ЧВАЦЬ *недок.*, **УЛІЧЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(брати до уваги)* зважа́ти, зва́жити *(на кого-що)*, урахо́вувати, урахува́ти *(кого-що)*, **~чыць заўва́гу** зва́жити на зауваження (заува́гу), урахува́ти зауваження (заува́гу); **2.** *(підраховувати)* урахо́вувати, урахува́ти; **~чыць расхо́ды** урахува́ти вида́тки.

УЛО́ЖАНЫ 1. *(спати)* покла́дений, укла́дений; **2.** ви́кладений; обкла́дений; **3.** *(розміщений певним чином)* укла́дений; **4.** *(у середину чого-небудь)* укла́дений; **5.** *перен.* укла́дений; **6.** уби́тий. — *Див. ще* **улажы́ць**.

УЛО́МАК, -мка *ч. розм.* *(найчастіше вживане із запереченням)* слаба́к; **ты сам не ўло́мак зрабі́ць гэ́та** ти сам не слаба́к зроби́ти це.

УЛО́МВАЦЦА *див.* **уло́мліваціа**.

УЛО́МВАЦЬ *див.* **уло́мліваць**.

УЛО́МЛЕНЫ *див.* **ула́маны 1, 2**.

УЛО́МЛІВАЦЦА *і* **УЛО́МВАЦЦА** *недок.*, **УЛАМА́ЦЦА** *док. розм.* проло́млюватися, прола́муватися, проломи́тися; **дах улама́ўся** дах проломи́вся.

УЛО́МЛІВАЦЬ *і* **УЛО́МВАЦЬ** *недок.*, **УЛА-**

МА́ЦЬ *док. розм.* **1.** проло́млювати, прола́мувати, проломи́ти; **~ма́ць столь** проломи́ти сте́лю; **2.** відла́мувати, відлама́ти, *(багато, усе)* повідла́мувати; відло́млювати, відломи́ти, *(док.)* уломи́ти; **~ма́ць кусо́к хле́ба** відлама́ти (відломи́ти, уломи́ти) шмато́к хліба; **3.** *перен. (схиляти до чого-небудь)* умовля́ти, умо́вити, *(розм.)* ула́мувати, улама́ти.

УЛО́ННЕ *с. у різн. знач.* ло́но; **ва ўло́нні ма́церы** у ло́ні ма́тері; ◊ **на ўло́нні прыро́ды** на ло́ні приро́ди.

УЛО́ЎЛІВАЦЬ *недок.*, **УЛАВІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(сприймати органами чуттів)* лови́ти, злови́ти, уло́влювати, улови́ти, *(док.)* пійма́ти, спійма́ти; схо́плювати, схопи́ти, *(док.)* ухопи́ти; відчува́ти, відчу́ти; поміча́ти, помі́тити; розбира́ти, розібра́ти; **~ві́ць пах кве́так** відчу́ти (улови́ти) за́пах квітів; **~ві́ць гук** улови́ти звук; **~ві́ць сэнс сло́ў** улови́ти (схопи́ти, ухопи́ти, розібра́ти) зміст слів; **2.** схо́плювати, схопи́ти, вибира́ти, ви́брати; знахо́дити, знайти́; **~ві́ць мо́мант** схопи́ти (ви́брати, знайти́) моме́нт; **3.** лови́ти, злови́ти, *(багато)* полови́ти; *(док.)* пійма́ти, спійма́ти; *(рідко)* уло́влювати, улови́ти; **~ві́ць каня́** злови́ти (спійма́ти) коня́; **4.** *спец.* уло́влювати, уловля́ти, улови́ти; **~ві́ць гукаву́ю хва́лю** *радіо* пійма́ти хви́лю.

УЛО́ЎНІК *ч. техн.* уло́влювач.

УЛУ́КАТКІ *прислівн. обл.* зигза́гом, зигза́гом.

УЛЬТРАГУ́К, -ку *ч. фіз.* ультразву́к.

УЛЬТРАГУКАВЫ́ *фіз.* ультразвукови́й.

УЛЬТРАКАРОТКАХВА́ЛЕВЫ *радіо* ультракороткохвильови́й.

УЛЬТРАФІЯЛЕ́ТАВЫ *фіз.* ультрафіоле́товий; **~вые прамяні́** ультрафіоле́тове промі́ння, ультрафіоле́тові про́мені.

УЛЮБЁНЕЦ, -нца *ч. розм.* улю́бленець, улю́бленик, укоха́нець, лю́бленець, люби́мець; песту́н, пестíй, мазу́н.

УЛЮБЁНКА *ж. розм.* улю́блениця, улю́бленка, лю́блениця; песту́ха, песту́нка, пестíйка, мазу́ха, мазу́нка.

УЛЮБЁНЫ улю́блений; **~нае ме́сца адпачы́нку** улю́блене мі́сце відпочи́нку; **~ная спра́ва** улю́блена спра́ва.

УЛЮБЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УЛЮБІ́ЦЬ** *док.* **1.** зако́хувати, закоха́ти; *(розм.)* залю́блювати, залюбля́ти, залюби́ти; *(обл.)* прилюбля́ти, прилюби́ти; **~бíла ў сябе́ маладо́га хло́пца** закоха́ла в се́бе молодо́го хло́пця; **2.** *тільки док. розм.* захопи́тися *(ким-чим)*, полюби́ти *(кого-що)*; **я ўлюбі́ў кнíгі з дзяці́нства** я захопи́вся книжка́ми з дити́нства, я полюби́в книжки́ з дити́нства.

УЛЯГА́ННЕ *с.* **1.** *(у што)* наляга́ння *(на що)*, наполяга́ння *(на що)*, натиска́ння *(на що)*, насіда́ння *(на що)*; **2.** зле́жування; **3.** осіда́ння, уляга́ння. — *Пор.* **уляга́ць, уляга́цца**.

УЛЯГА́ЦЦА *недок.*, **УЛЕ́ГЧЫСЯ** *док.* **1.** ляга́ти, лягти́, *(про багатьох, про всіх)* поляга́ти; уляга́тися, улягти́ся, *(про багатьох, про всіх)* повляга́тися; уклада́тися, укла́стися, *(про багатьох, про всіх)* повклада́тися; **уле́гчыся спаць** лягти́ (улягти́ся, укла́стися) спа́ти; улягти́ся; **тут це́сна, ўсе не ўля́жамся** тут тісно, всі не вля́жемося; **2.** *(ущільнюватися під дією власної ваги)* зле́жуватися, зле́жатися, *(про багато що)* позле́жуватися; уляга́тися, улягти́ся, *(про багато що, про все)* повляга́тися; **се́на ўляглóся** сіно зле́жалося (влягло́ся); **3.** *(про пил)* осіда́ти, осі́сти, *(багато)* поосіда́ти; сіда́ти, сі́сти, *(рідше)* осіда́тися, осі́стися, *(багато)* поосіда́тися; уляга́тися, улягти́ся, *(про багато)* повляга́тися; **4.** *перен. (заспокоюватися)* уляга́тися, улягти́ся, ути́шуватися, утиша́тися, утиха́ти, ути́хнути, *(про багато, про все)* повтиха́ти; стиха́ти, сти́хнути, *(про багато, про все)* постиха́ти; *(про вітер, хвилі — звичайно)* ущуха́ти, ущу́хнути; **ве́цер улёгся** ві́тер ущу́х; **хвалява́нне ўляглóся** хвилюва́ння вляглóся (сти́хнуло); **5.** *(док.)* установи́тися; **зіма́ ўжо́ ўле́глася** зима́ вже встанови́лася.

УЛЯГА́ЦЬ *недок.*, **УЛЕ́ГЧЫ** *док. розм.* **1.** *(у што)* наляга́ти, налягти́ *(на що)*, наполяга́ти, наполягти́ *(на що)*, натиска́ти, нати́скувати, нати́снути *(на що)*, насіда́ти, насі́сти *(на що)*; **уле́гчы ў рабо́ту** налягти́ (наполягти́, нати́снути, насі́сти) на робо́ту; **2.** *(у што)* захо́плюватися, захопи́тися *(чим)*, удава́тися, уда́тися *(в що)*, замило́вуватися, замилува́тися, *(рідше)* закохуватися, закоха́тися *(в чому)*; **улёг у гарэ́лку** захопи́вся горі́лкою, уда́вся в горі́лку; **3.** *тільки док. (кинутися бігти)* метну́тися, ки́нутися, побі́гти; *(розм.)* чкурну́ти, дремену́ти; *(про скерування в якомусь напрямі)* спрямува́тися, скерува́тися; **самалёты ўляглí на по́ўдзень** літаки́ спрямува́лися (скерува́лися) на пі́вдень; **4.** залиця́тися, позалиця́тися *(до кого)*, *(недок.)* упада́ти *(коло кого)*.

УЛЯЛЯ́ШЧЫЦЬ *док. обл. (марно витратити)* угати́ти, утелю́щити, усади́ти.

УЛЯ́ПАЦЦА *док. розм.* **1.** *(у што, чым)* обля́патися; **у. ў глíну (глíнай)** обля́патися гли́ною; **2.** *(потрапити в біду, неприємність)* ускочити, ушеле́патися, уклепа́тися; **у. ў гісто́рыю** ускочити (ушеле́патися, уклепа́тися) в істо́рію (в кло́піт, у ха́лепу).

УМА́ЗАНЫ **1.** ума́заний; умуро́ваний; **2.** *(у што)* ви́мазаний, ви́мащений, зама́щений; ума́заний, уро́блений; забру́днений; заяло́жений. — *Див. ще* **ума́зваць**.

УМА́ЗВАЦЦА *недок.*, **УМА́ЗАЦЦА** *док.* **1.** *(у што) (забруднюватися цілком)* вима́зуватися, ви́мазатися, вима́щуватися, ви́маститися, зама́щуватися, зamасти́тися; *(розм.)* ума́зуватися, ума́затися, уробля́тися, уроби́тися; забру́днюватися, забрудни́тися, *(док.)* ви́бруднитися; заяло́жуватися, заяло́зитися *(чим, у щось)*; **2.** *недок. пас.* ума́зуватися; умуро́вуватися; вима́зуватися, вима́щуватися, зама́щуватися; уробля́тися; забру́днюватися; заяло́жуватися.

УМА́ЗВАЦЬ *недок.*, **УМА́ЗАЦЬ** *док.* **1.** *(закріплювати що-небудь будівельним розчином)* ума́зувати, ума́зати; умуро́вувати, умурува́ти; **~заць цаглíну ў сцяну́** умурува́ти цегли́ну в стіну́; **2.** *(бруднити)* вима́зувати, ви́мазати, *(багато, усе)* повима́зувати; вима́щувати, ви́мастити, зама́щувати, замасти́ти; *(розм.)* ума́зувати, ума́зати, уробля́ти, уроби́ти; забру́днювати, забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати; *(док.)* ви́бруднити, побрудни́ти; *(жирним — ще)* за-

яло́жувати, заяло́зити, *(багато, усе)* позаяло́жувати; *(перев. про обличчя — ще розм.)* заму́рзувати, заму́рзати; **~заць во́пратку ў глі́ну** ви́мазати (замасти́ти, ума́зати, уроби́ти, забрудни́ти, ви́бруднити, побрудни́ти) о́дяг гли́ною; **~заць твар у гразь** заму́рзати облі́ччя бру́дом.

УМА́ЗКА *ж. (дія)* ума́зання *с.*, *(незак. д. — ще)* ума́зування *с.*; умурува́ння *с.*, *(незак. д. — ще)* умуро́вування. — *Пор.* **ума́зваць 1.**

УМАЙСТРАВА́НЫ *і* **УМАЙСТРО́ВАНЫ** примайстро́ваний. — *Див. ще* **умайстро́ўваць**.

УМАЙСТРО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УМАЙСТРАВА́ЦЦА** *док.* **1.** примайстро́вуватися, примайструва́тися; **2.** *недок. пас.* примайстро́вуватися.

УМАЙСТРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УМАЙСТРАВА́ЦЬ** *док. розм. (приладнувати що-небудь де-небудь, куди-небудь)* примайстро́вувати, примайструва́ти.

УМАКРЭ́ЛЫ *розм. (мокрий від поту)* спітні́лий, споті́лий, упрі́лий, зіпрі́лий.

УМАКРЭ́ЦЬ *док. розм.* **1.** *(стати мокрим від поту)* змокрі́ти, спітні́ти, споті́ти, употі́ти, упрі́ти, *(розм.)* зіпрі́ти; **2.** *(сильно намокнути)* змокрі́ти.

УМАЛЁГАЦЬ *док. розм.* умо́вити; *(розм.)* уговори́ти, уго́втати.

УМАНЦІ́РАВАНЫ умонто́ваний. — *Див. ще* **уманці́раваць.**

УМАНЦІ́РАВАЦЦА *док.* умонтува́тися.

УМАНЦІ́РАВАЦЬ *док.* умонтува́ти.

УМАТА́НЫ 1. умо́таний; **2.** *розм.* обмо́таний; **2.** умо́таний. — *Див. ще* **умо́тваць**.

УМАТА́ЦЬ *див.* **умо́тваць**.

УМАЎЧА́ННЕ *с.* мовча́ння, умо́вча́ння; замо́вчання; замо́вчування.

УМАЎЧА́ЦЬ *док. (не сказати, не згадати про що-небудь навмисно)* [нічо́го] не сказа́ти; замо́вчати.

УМАХА́ЦЬ *док. розм. (багато пройти)* відмаха́ти, промаха́ти, учи́стити.

УМАЦАВА́ЛЬНЫ *техн.* **1.** укріпни́й, укріплювальний; **~ныя збудава́нні** укріпні́ спору́ди; **2.** зміцнювальний; **~ныя рабо́ты** зміцнювальні робо́ти.

УМАЦАВА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* укрі́плення, *(незак. д. — ще)* укрі́плювання; закрі́плення, *(незак. д. — ще)* закрі́плювання; прикрі́плення, *(незак. д. — ще)* прикрі́плювання; зміцнення, зміцні́ння, *(незак. д. — ще)* зміцнювання; **2.** *(споруда)* укрі́плення; **лі́нія ўмацава́нняў** лі́нія укрі́плень; **падзе́мныя ўмацава́нні** підзе́мні укрі́плення.

УМАЦАВА́НЫ 1. укрі́плений; закрі́плений; прикрі́плений; **у. раён** укрі́плений райо́н; **~ная паласа́** укрі́плена сму́га; **2.** зміцнений, укрі́плений. — *Див. ще* **умацо́ўваць**.

УМАЦО́ЎВАННЕ *с. (дія)* укрі́плення, *(незак. д. — ще)* укрі́плювання; закрі́плення, *(незак. д. — ще)* закрі́плювання; прикрі́плення, *(незак. д. — ще)* прикрі́плювання; зміцнення, зміцні́ння, *(незак. д. — ще)* зміцнювання.

УМАЦО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УМАЦАВА́ЦЦА** *док.* **1.** укрі́плюватися, укріпля́тися, укріпи́тися; закрі́плюватися, закріпля́тися, закріпи́тися; прикрі́плюватися, прикріпля́тися, прикріпи́тися; **бе́раг ~ва́ўся** бе́рег укріпи́вся; **праці́ўнік ~ва́ўся ў ле́се** во́рог (проти́вник) укріпи́вся в лі́сі; **перасаджанае дрэ́ва ~ва́лася ў но́вым гру́нце** переса́джене де́рево укріпи́лося (закріпи́лося) в ново́му гру́нті; **2.** *(посилюватися)* зміцнюватися, зміцня́тися, зміцни́тися, *(док.)* зміцні́ти, поміцні́шати, *(рідше)* укрі́плюватися, укріпля́тися, укріпи́тися; *(міцно встановлюватися — ще)* уста́люватися, уста́литися; **здаро́ўе ~ва́лася** здоро́в'я зміцні́ло (зміцни́лося, поміцні́шало); **гаспада́рка ~ва́лася** господа́рство зміцні́ло (зміцни́лося, поміцні́шало); **дру́жба ~ва́лася** дру́жба зміцни́лася (зміцні́ла, уста́лилася); **3.** *недок. пас.* укрі́плюватися, укріпля́тися; закрі́плюватися, закріпля́тися; прикрі́плюватися; зміцнюватися, зміцня́тися; уста́люватися.

УМАЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УМАЦАВА́ЦЬ** *док.* **1.** укрі́плювати, укріпля́ти, укріпи́ти; закрі́плювати, закріпля́ти, закріпи́ти; прикрі́плювати, прикріпля́ти, прикріпи́ти; **~ва́ць дына́мік** укріпи́ти (закріпи́ти) дина́мік; **~ва́ць по́дступы да го́рада** укріпи́ти пі́дступи до мі́ста; **~ва́ць да́мбу** укріпи́ти (зміцни́ти) да́мбу; **2.** *(робити сильнішим, здоровішим)* зміцнювати, зміцня́ти, зміцни́ти; *(рідше)* укрі́плювати, укріпля́ти, кріпи́ти, укріпи́ти; *(робити потужнішим — ще)* употу́жнювати, употу́жнити; **~ва́ць здаро́ўе** зміцни́ти здоро́в'я; **~ва́ць не́рвы** зміцни́ти не́рви; **~ва́ць сваё стано́вішча** зміцни́ти своє́ стано́вище; **~ва́ць дысцыплі́ну** зміцни́ти дисциплі́ну.

УМЕ́РАНА *прислівн.* **1.** помі́рно; **2.** помірко́вано.

УМЕ́РАНАСЦЬ *ж.* **1.** помі́рність; **2.** помірко́ваність.

УМЕ́РАНЫ 1. помі́рний; **у. клі́мат** помі́рний клі́мат, помі́рне підсо́нння; **~ная ско́расць** помі́рна шви́дкість; **~ная вільго́тнасць** помі́рна воло́гість; **2.** *(скромний)* невиба́гливий, невимо́гливий; **~ныя патрэ́бнасці** невиба́гливі (невимо́гливі) потре́би; **3.** *(який знає міру)* помірко́ваний; **~ная палі́тыка** помірко́вана полі́тика.

УМЕ́СЦІ *див.* **умята́ць**.

УМЕ́ТАЦЬ *див.* **умята́ць**.

УМЕ́ШВАЦЦА[1] *недок. пас.* вимі́шуватися, умі́шуватися. — *Пор.* **уме́шваць**[1].

УМЕ́ШВАЦЦА[2] *недок.*, **УМЯША́ЦЦА** *док.* **1.** *(потрапляти куди-небудь, змішуватися з чим-небдь)* умі́шуватися, умі́ша́тися, замі́шуватися, замі́ша́тися; **~ша́цца ў нато́ўп** уміша́тися (заміша́тися) в на́товп (в юрбу́); **2.** *(включатися в якусь дію, чиї-небудь стосунки, справи)* утруча́тися, утру́титися; *(розм.)* умі́шуватися, уміша́тися; устрява́ти, устря́ти; **~ша́цца ў размо́ву** утру́титися в розмо́ву; **у канфлі́кт прышло́ся ~ша́цца дырэ́ктару** у конфлі́кт довело́ся втру́титися дире́кторові (дире́ктору); **3.** *недок. пас.* умі́шуватися, уплу́туватися. — *Пор.* **уме́шваць**[2].

УМЕ́ШВАЦЬ[1] *недок.*, **УМЯСІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(добре замішувати)* вимі́шувати, ви́місити, умі́шувати, умі́си́ти; **~сі́ць це́ста** ви́місити (умі́си́ти) ті́сто; **2.** *(місячи, додавати)* умі́шувати, умі́си́ти; **~сі́ць разы́нкі** умі́си́ти родзи́нки.

УМЕ́ШВАЦЬ[2] *недок.*, **УМЯША́ЦЬ** *док.* **1.** умі́шувати, умішáти; **~шáць пшанíчнай мукí ў жы́тнюю** умішáти пшени́чного бо́рошна в жи́тнє; **2.** *перен. (утягувати в що-небудь проти бажання тощо)* умі́шувати, умішáти; *(розм.)* уплу́тувати, уплу́тати; **мяне́ ~шáлі ў гэ́ту бру́дную спрáву** мене́ вмішáли (вплу́тали) в цю брудну́ спрáву.

УМІ́Г *прислівн.* ми́ттю, уми́ть, за хвили́ну; моментáльно; раптóво, рáптом, урáз, зненáцька; **усé ўмíг замóўклі** усі вмить (раптóво, враз, зненáцька) замóвкли.

УМІЛАСЦІ́ВІЦЦА *док. (стати милосердним)* улаcкáвитися; *(заст.)* умилости́витися.

УМІЛАСЦІ́ВІЦЬ *док. (зробити милосердним)* улаcкáвити, *(заст.)* умилости́вити.

УМІЛАСЦІ́ЎЛЕНЫ улаcкáвлений; *(заст.)* умилости́влений.

УМІ́ЛЬНА 1. *прислівн.* ні́жно, ласкáво; **2.** *безос. у знач. прис.* приє́мно, рáдісно; **на сэ́рцы стáла ўмíльна** на се́рці стáло приє́мно (рáдісно).

УМІЛЬНАСЦЬ *ж.* ні́жність, ласкáвість; **у. пóзірку** ні́жність (ласкáвість) пóгляду; **пачу́ццё ўмíльнасці** почуття́ ні́жності (ласкáвості).

УМІ́ЛЬНЫ ні́жний, ласкáвий; **~ная ўсмéшка** ні́жна (ласкáва) у́смішка.

УМЛЕ́ЦЬ *і* **УВАМЛЕ́ЦЬ** *док. розм. (зі страху тощо)* обімлі́ти, зомлі́ти, замлі́ти, умлі́ти.

УМО́ТВАЦЬ *недок.*, **УМАТА́ЦЬ** *док.* **1.** *(намотуючи, уміщати в чому-небудь, на чому-небудь)* намо́тувати, намотáти; **вялíкага маткá ў адзíн клубóк не ўматáць** вели́кого моткá на оди́н клубо́к не намотáти; **2.** *розм.* обмо́тувати, обмотáти, *(багато, усе)* пообмо́тувати; умо́тувати, умотáти; **~тáць паку́нак шпагáтам** обмотáти (умотáти) паку́нок шпагáтом; **3.** умо́тувати, умотáти; **~тáць напáрстак у клубóк** умотáти напе́рсток у клубо́к.

УМО́ЎЧВАЦЬ *недок.*, **УМО́ЎЧАЦЬ** *док.* **1.** *(навмисно не сказати про що-небудь)* [нічо́го] не говори́ти, [нічо́го] не сказáти; замо́вчувати, замо́вчати; **~чаць пра сáмае галóўнае** [нічо́го] не сказáти про найголовні́ше; **2.** *док. (стерпіти, не відповісти)* змо́вчати; **ён не ўмóўчыць** він не змо́вчить.

УМУДРА́ЦЦА *недок.*, **УМУДРЫ́ЦЦА** *док.* примудря́тися, примудри́тися; *(розм.)* умудря́тися, умудри́тися; ухитря́тися, ухитри́тися, ухитрувáтися; *(розм.)* прихитря́тися, прихитри́тися.

УМУДРО́НАСЦЬ *ж.* му́дрість.

УМУДРО́НЫ уму́дрений, нáвчений.

УМУРАВА́НЫ 1. умуро́ваний; **2.** *перен.* ску́тий, *(рідко)* ско́ваний. — *Див. ще* **умурóўваць**.

УМУ́РЗАНЫ заму́рзаний.

УМУ́РЗВАЦЦА *док. розм.* заму́рзуватися.

УМУ́РЗАЦЬ *док. розм.* заму́рзати; **у. твар** заму́рзати обли́ччя.

УМУРО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* умуро́вуватися.

УМУРО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УМУРАВА́ЦЬ** *док.* **1.** умуро́вувати, умурувáти; **умуравáць кацёл** умурувáти казáн (коте́л); **2.** *найчастіше безос. перен. (морозом)* ско́вувати, скувáти; *(льодом річку, озеро і т. ін. — ще)* стинáти, стя́ти, зітну́ти; **рэ́чку мóцна ўмуравáла** рі́чку си́льно скувáло (зітну́ло льо́дом).

УМУРО́ЎКА *ж. (дія)* умурувáння, *(незак. д. — ще)* умуро́вування.

УМЯНЦІ́ЦЬ *док. прост.* ум'я́ти, строщи́ти, уклáсти, убгáти, учи́стити; **у. мíсу бу́льбы** ум'я́ти (строщи́ти, уклáсти *і т. ін.*) ми́ску картóплі.

УМЯСІ́ЦЬ *див.* **умéшваць**[1].

УМЯСЦІ́ЦЦА *див.* **умяшчáцца**.

УМЯСЦІ́ЦЬ *див.* **умяшчáць**.

УМЯТА́ЦЬ *і* **УМЕ́ТАЦЬ** *недок.*, **УМЕ́СЦІ** *док.* **1.** умітáти, умести́; замітáти, замести́, *(усе, скрізь)* позамітáти; **2.** *розм. (їсти швидко або жадібно)* уминáти, ум'я́ти, трощи́ти, строщи́ти, *(багато, усе)* потрощи́ти, *(док.)* уклáсти, убгáти, учи́стити.

УМЯША́ННЕ *с.* утручáння; **хірургíчнае ўмяшáнне** хірургі́чне втручáння; **узбрóенае ўмяшáнне** збро́йне втручáння.

УМЯША́НЫ 1. умі́шаний; **2.** *перен.* умі́шаний; уплу́таний. — *Див. ще* **умéшваць**[2].

УМЯША́ЦЦА *див.* **умéшвацца**[2].

УМЯША́ЦЬ *див.* **умéшваць**[2].

УМЯШЧА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* мі́сткість; **у. клу́ба** мі́сткість клу́бу; **у. цыстэ́рны** мі́сткість цисте́рни.

УМЯШЧА́ЛЬНЫ містки́й; просто́рий.

УМЯШЧА́ЛЬНЯ *ж.* умі́стище *с.*, умісти́лище *с.*; **у. вады́** умі́стище (умісти́лище) води́.

УМЯШЧА́ЦЦА *недок.*, **УМЯСЦІ́ЦЦА** *док. у різн. знач.* уміщáтися, умі́щуватися, умісти́тися; **кнíгі ўмясцíліся ў партфéль** книжки́ вмісти́лися в портфе́ль; **ду́мкі не маглí ўмясцíцца ў галавé** думки́ не могли́ вмісти́тися в голові́; **умясцíцца за адны́м сталóм** умісти́тися за одни́м столо́м.

УМЯШЧА́ЦЬ *недок.*, **УМЯСЦІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* уміщáти, умі́щувати, умісти́ти; **зáла ўмясцíла ўсíх дэлегáтаў** зáла вмісти́ла (зал умісти́в) всіх (усі́х) делегáтів; **умясцíць усé кнíгі ў шáфу** умісти́ти всі книжки́ в шáфу; **умясцíць у кутку́ пакóя стóлік для тэлевíзара** умісти́ти в кутку́ кімнáти сто́лик для телеві́зора.

УМЯШЧЭ́ННЕ *с.* умі́щення, *(незак. д. — ще)* уміщáння, умі́щування. — *Пор.* **умяшчáць**.

УНА́ЙМЫ *прислівн.* у нáйми; **здаць пакóй у.** здáти кімнáту в нáйми; найня́ти кімнáту; ◊ **ісцí ўнáймы** іти́ в нáйми, наймáтися.

УНАРМАВА́НАСЦЬ *і* **УНАРМІРАВА́НАСЦЬ** *ж.* унормо́ваність.

УНАРМАВА́ННЕ *і* **УНАРМІРАВА́ННЕ** *с.* унормувáння, нормувáння.

УНАРМАВА́НЫ *і* **УНАРМІРАВА́НЫ** унормо́ваний, нормо́ваний. — *Див. ще* **унармірóўваць**.

УНАРМІРО́ЎВАЦЬ *і* **УНАРМО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **УНАРМІРАВА́ЦЬ** *і* **УНАРМАВА́ЦЬ** *док.* унормо́вувати, унормувáти; **унармíраваць (унармавáць) рабóту** унормувáти робо́ту.

УНАСЛЕ́ДАВАННЕ *с.* успадкувáння, оде́ржання в спáдщину (у спáдок).

УНАСЛЕ́ДАВАНЫ успадко́ваний, оде́ржаний (ді́станий) у спáдщину (у спáдок). — *Див. ще* **унаслéдаваць**.

УНАСЛЕ́ДАВАЦЬ *док.* успадкувáти, оде́ржати

в спа́дщину (у спа́док), діста́ти в спа́дщину (у спа́док).

УНАЧЫ́ *див.* **уно́чы**.

УНІЖА́ЛЬНЫ *грам.* знева́жливий.

УНІ́ЖАНЫ 1. *дієприкм., прикм.* прини́жений; знева́жений; **2.** *прикм.* забі́тий, *(розм.)* зату́рканий. — *Див. ще* **уніжа́ць**.

УНІЖА́ЦЦА *недок. звор.*, **УНІ́ЗІЦЦА** *док.* **1.** прини́жуватися, прини́зитися, прини́жувати себе́, прини́зити себе́; **2.** *недок. пас.* прини́жуватися.

УНІЖА́ЦЬ *недок.*, **УНІ́ЗІЦЬ** *док.* прини́жувати, прини́зити; *(ставитися без поваги)* зневажа́ти, знева́жити.

УНІЖЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* прини́ження, *(незак. д. — ще)* прини́жування, принижа́ння; зневажа́ння, знева́ження; **2.** *(те, що принижує)* прини́ження; обра́за *ж.*; знева́га *ж.*

УНІ́ЗЕ *прислівн.* унизу́, наспо́ді, нанизу́; *(перев. на землі — ще)* до́лі.

УНІКА́ННЕ *с.* **1.** ухи́лення, ухиля́ння, уни́кнення, уника́ння; **2.** вника́ння.

УНІКА́ЦЬ *недок.*, **УНІ́КНУЦЬ** *док.* **1.** ***(чаго)*** ухиля́тися, ухили́тися *(від чого)*, уника́ти, уни́кнути *(чого)*; **~нуць сустрэ́чы** уни́кнути зу́стрічі; **~нуць прамо́га адка́зу** ухили́тися від прямо́ї відповіді, уни́кнути прямо́ї відповіді; **2.** *недок.* ***(каго-чаго)*** уника́ти; **~ ка́ць людзе́й** уника́ти люде́й; **3.** вника́ти, вни́кнути *(в що)*; **~ка́ць у су́тнасць спра́вы** вника́ти в су́тність спра́ви.

УНІ́КЛІВА *прислівн.* **1.** ухи́льно, *(рідко)* уни́кливо; **2.** допи́тливо, з допи́тливістю; ціка́во, з ціка́вістю; ува́жно.

УНІ́КЛІВЫ 1. ухи́льний, *(рідко)* уни́кливий; **у. адка́з** ухи́льна відповідь; **2.** допи́тливий; ціка́вий; ува́жний; **~вая ду́мка чалаве́ка** допи́тлива ду́мка люди́ни; **у. по́зірк** допи́тливий (ціка́вий, ува́жний) по́гляд.

УНІКНЕ́ННЕ *с.* ***(чаго)*** ухи́лення, ухиля́ння *(від чого)*; уни́кнення, уника́ння *(чого)*.

УНО́СІЦЬ *недок.*, **УНЕ́СЦІ** *док.* *у різн. знач.* уно́сити, унести́, *(багато, усе)* повно́сити; *(у список і т. ін. — ще)* зано́сити, занести́, *(багато, усе; багатьох, усіх)* позано́сити; заво́дити, завести́, *(багато, усе)* позаво́дити *(в що, до чого)*; **уне́сці рэ́чы ў ваго́н** унести́ ре́чі до ваго́на (у ваго́н); **уне́сці ў спіс** унести́ (занести́, завести́) до спи́ску (в спи́сок); **уне́сці арганічныя ўгнае́нні** унести́ органі́чні до́брива; **уне́сці я́снасць [у спра́ву** *і г. д.*] з'ясува́ти [спра́ву *і т. ін.*], *(рідше)* унести́ я́сність [у спра́ву *і т. ін.*]; ◊ **уне́сці ўклад** зроби́ти вне́сок.

УНО́ЧЫ *і* **УНАЧЫ́** *прислівн.* уночі́.

УНУ́РВАЦЦА *недок.*, **УНУ́РЫЦЦА** *док.* похню́плюватися, похню́питися, пону́рюватися, пону́ритися, *(док.)* посу́питися; **ён уну́рыўся і маўча́ў** він похню́пився (пону́рився, посу́пився) й мовча́в; **2.** *(очима, поглядом)* упина́тися, уп'ясти́ся, уту́плюватися, уту́питися; устромля́ти, устро́млювати о́чі (по́гляд), устроми́ти о́чі (по́гляд); **~рыцца ў кні́гу** уп'ясти́ся [уту́питися, устроми́ти о́чі (по́гляд)] у кни́жку; *(головою)* упиха́тися, упха́тися, увіпхну́тися, упхну́тися; **~рыцца галаво́й у паду́шку** упхну́тися голово́ю в поду́шку.

УНУ́РВАЦЬ *недок.*, **УНУ́РЫЦЬ** *док.* **1.** *(про голову)* похню́плювати, похню́пити, пону́рювати, пону́рити; засо́вувати, засува́ти, засу́нути, *(багато, усе)* позасо́вувати; запиха́ти, запха́ти, запхну́ти, *(багато, усе)* позапиха́ти; упиха́ти, упха́ти, увіпхну́ти, упхну́ти; **~рыць галаву́** похню́пити (пону́рити) го́лову; **~рыць галаву́ ў пле́чы (ў каўне́р)** засу́нути (запхну́ти, упхну́ти,ути́снути, увібга́ти, убга́ти) го́лову в пле́чі (в ко́мір); **2.** *(про очі)* устро́млювати, устроми́ти, уто́плювати, утопи́ти, уту́плювати, уту́пити; *(док. розм.)* уп'ясти́, уп'я́лити.

УНУ́ТР 1. *прислівн.* усере́дину, до сере́дини; **увайсці́ ўну́тр** зайти́ всере́дину (до сере́дини) **2.** *прийм. з род.* усере́дину *(кого-чого)*.

УНУ́ТРАНА *прислівн.* вну́трішньо; у душі́.

УНУ́ТРАНАСЦЬ *ж.* *(простір усередині чого-небудь)* вну́трішність, сере́дина; *(розм.)* нутро́ *с.*, ну́трощі.

УНУ́ТРАНЫ *у різн. знач.* вну́трішній; **~ныя дзве́ры** вну́трішні две́рі; **~нае чуццё** вну́трішнє відчуття́; **~ная палі́тыка** вну́трішня полі́тика; **зало́зы ўну́транай сакрэ́цыі** за́лози вну́трішньої секре́ції; **рухаві́к ~нага згара́ння** двигу́н вну́трішнього згора́ння (згоря́ння); **~ная фо́рма сло́ва** *лінгв.* вну́трішня фо́рма сло́ва.

УНУТРЫ́ 1. *прислівн.* усере́дині; **2.** *прийм. з род. в.* усере́дині *(кого-чого)*; **лю́дзі стая́лі ўнутры́ агаро́джы** лю́ди стоя́ли всере́дині огоро́жі.

УНУТРЫВЕ́ДАМАСНЫ внутрішньові́домчий.

УНУТРЫВЫТВО́РЧЫ *екон.* внутрішньовиробни́чий.

УНУТРЫГАЛІНО́ВЫ *екон.* внутрішньогалузе́вий.

УНУТРЫЗАВО́ДСКІ *екон.* внутрішньозаводськи́й.

УНУТРЫКЛЕ́ТАЧНЫ *біол.* внутрішньоклiти́нний.

УНУТРЫМЫ́ШАЧНЫ *мед.* внутрішньом'язо́вий.

УНУТРЫЦЭ́ХАВЫ *екон.* внутрішньоцехови́й.

УНУША́ЦЬ *недок.*, **УНУШЫ́ЦЬ** *док.* виклика́ти, ви́кликати; уселя́ти, всели́ти; наві́ювати, навіва́ти, наві́яти; прище́плювати, прищепи́ти; наганя́ти, нагна́ти.

УНУШЭ́ННЕ *с.* наві́ювання, умовля́ння; **лячэ́нне унушэ́ннем** лікува́ння наві́юванням (гіпно́зом).

УНЬ *част. розм.* он; от, ось; **у. расце́ хваі́на** он росте́ со́сна́; **у. на тым ты́дні** он (от, ось) на то́му (на ті́м) ти́жні.

УПАДАБА́НЫ уподо́баний, сподо́баний.

УПАДАБА́ЦЦА *док. розм.* **1.** сподо́батися, бу́ти (припа́сти) до впод́оби (до сподо́би, до смаку́ *кому*); *(рідко)* уподо́бати; **яму́ ве́льмі ўпадаба́лася прагу́лка па ле́се** йому́ ду́же сподо́балася [була́ (припа́ла) до вподо́би (до сподо́би, до смаку́)] прогу́лянка лі́сом; **2.** *(покохати)* сподо́батися, уподо́батися, упа́сти в о́ко; *(розм.)* запа́сти в о́ко (о́чі); **хло́пцу ўпадаба́лася аднаку́рсніца** хлопцеві (хло́пцю) сподо́балася (вподо́балася, впа́ла в о́ко) одноку́рсниця.

УПАДАБА́ЦЬ *док. розм.* ***(каго-што)*** уподо́бати *(кого, рідко — що)*, сподо́бати *(кого, рідко —*

що); сподобатися, уподобатися, припасти до вподоби (до сподоби, до смаку), до вподоби стати; **ён ~ба́ў дзяўчы́ну** він уподобав (сподобав) дівчину, йому сподобалася (вподобалася, припала до вподоби, до сподоби) дівчина; **ён ~ба́ў но́вую рабо́ту** йому сподобалася [припала до вподоби (до сподоби, до смаку) до вподоби стала] нова робота.

УПА́ДАК, -дку *ч.* **1.** занепад; *(незак. д. — ще)* занепадання *с.*; *(менш різко виражений)* підупад; *(про фізичні й духовні сили — ще)* спад; **у. культу́ры** занепад культури; **у. экано́мікі** занепад економіки; **у. ду́ха** занепад (спад) духу, зневіра *ж.*, зневір'я *с.*; **у. сіл** занепад (спад) сил, знесилення, підупадання [на силі]; **2.** *обл.* утрата *ж.*; збиток, збитки; шкода *ж.*; ◊ **няма́ ста́тку без ~ку; ма́еш ста́так, му́сіш мець і ўпа́дак** *присл.* де борошно, там і порошно; коло борошна порошно; чоловік не посіє, не розсипавши, а собака не з'їсть, не покачавши; **каб на вас у.** *(прокльон)* щоб ви здохли, щоб ви сказилися.

УПА́ДАЧНАСЦЬ *ж.* занепадництво *с.*

УПА́ДАЧНІК *ч.* занепадник.

УПА́ДАЧНЫ занепадницький; **у. настро́й** занепадницький настрій.

УПА́ДЗІНА *ж.* западина.

УПА́ДНІЦКІ занепадницький; **~кая літарату́ра** занепадницька література.

УПА́ДНІЦТВА *с.* занепадництво.

УПА́ЙВАННЕ *с.* упаювання.

УПА́ЙВАЦЦА *недок. пас.* упаюватися.

УПА́ЙВАЦЬ *недок.*, **УПАЯ́ЦЬ** *док.* упаювати, упаяти.

УПА́ЙКА *ж.* упаювання *с.*

УПАКАВА́НЫ упакований, спакований.

УПАКО́ВАЧНЫ пакувальний.

УПАКО́ЎВАННЕ *с.* *(дія)* упакування, спакування, *(незак. д. — ще)* упаковування, пакування, спакування.

УПАКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УПАКАВА́ЦЦА** *док.* **1.** упаковуватися, упакуватися, *(про багато, про все)* попакуватися; спаковуватися, спакуватися; **~ва́цца пе́рад ад'е́здам** упакуватися (спакуватися) перед від'їздом; **усе́ рэ́чы ўпакава́ліся ў чамада́н** усі речі впакувалися (спакувалися) у валізу; **2.** *недок. пас.* упаковуватися, спаковуватися.

УПАКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УПАКАВА́ЦЬ** *док.* упаковувати, пакувати, упакувати, *(багато, усе)* попакувати; спаковувати, спакувати; **упакава́ць тава́р** упакувати (спакувати) товар; **упакава́ць усе́ кні́гі ў адну́ скры́нку** упакувати (спакувати) всі книжки в один ящик.

УПАКО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* упакування *с.*, спакування *с.*, *(незак. д. — ще)* упаковування *с.*, пакування *с.*, спакування *с.*; **пачала́ся ўпако́ўка тава́раў** почалося впакування (спакування *і т. ін.*) товарів; **2.** *(матеріал для упакування)* пакування *с.*; **кардо́нная ўпако́ўка** картонне пакування.

УПАКО́ЎШЧЫК *ч.* пакувальник.

УПАКО́ЎШЧЫЦА *ж.* пакувальниця.

УПА́ЛЕНЫ розпалений. — *Див. ще* **упа́льваць.**

УПАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **УПАЛЯВА́ЦЬ** *док. мисл.* упольовувати, уполювати, уловлювати, уловити.

УПА́ЛЬВАННЕ *с.* розпалювання, розпалення, розпал *ч.*

УПА́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **УПАЛІ́ЦЬ** *док.* розпалювати, *(рідко)* розпаляти, розпалити, *(багато, усе)* порозпалювати; **ледзь ~лі́ў сыры́я дро́вы** ледь (ледве) розпалив сирі дрова; ◊ **упалі́ць шту́ку** утнути (утяти,ustругнути) штуку.

УПАЛЯВА́НЫ упольований, уловлений. — *Див. ще* **упалёўваць.**

УПАМІ́НАК, -нку *ч. розм.* **1.** *(дія)* згадування *с.*; **2.** *(коротке повідомлення, заувага тощо)* згадка *ж.*

УПАМІНА́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* згадування *с.*; **2.** *(коротке повідомлення, заувага тощо)* згадка *ж.*

УПАМІНА́ЦЦА *недок. пас.* згадуватися; **пра гэ́та і не ўпаміналася** про це й не згадувалося, про це й згадки (й спомину) не було.

УПАМІНА́ЦЬ *недок.*, **УПАМЯНУ́ЦЬ** *док.* *(каго-што, пра каго-што, аб кім-чым)* згадувати, згадати *(кого-що, про кого-що)*; **~ну́ць чыё-не́будзь імя́** згадати чиє-небудь ім'я; **~ну́ць пра да́ўняе здарэ́нне** згадати [про] давню пригоду.

УПАМПАВА́НЫ укачаний, закачаний. — *Див. ще* **упампо́ўваць.**

УПАМПО́ЎВАННЕ *с.* укачування, закачування.

УПАМПО́ЎВАЦЦА *недок. пас.* укачуватися, закачуватися.

УПАМПО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УПАМПАВА́ЦЬ** *док.* укачувати, укачати, закачувати, закачати.

УПАМЯНЁНЫ *і* **УПАМЯ́НУТЫ** згаданий.

УПАПА́Д *прислівн.* улад; до речі, до ладу; влучно; вчасно; **сказа́ць што-не́будзь у.** сказати що-небудь улад (до речі; влучно).

УПАПЯРО́К *див.* **упо́перак.**

УПАРА́ДКАВАНАСЦЬ *ж.* упорядкованість.

УПАРА́ДКАВАННЕ *с.* упорядкування.

УПАРА́ДКАВАНЫ упорядкований. — *Див. ще* **упарадко́ўвацца.**

УПАРАДКО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УПАРАДКАВА́ЦЦА** *док.* **1.** упорядковуватися, упорядкуватися; **жыццё го́рада паступо́ва ўпарадкава́лася** життя міста поступово впорядкувалося; **2.** справлятися, справитися, *(док.: з роботою — ще)* упоратися, попоратися *(з чим)*, *(розм.)* упорати, попорати, запорати *(що)*; **яна́ ўжо ўпара́дкавалася** вона вже впоралася (попоралася); **3.** *недок. пас.* упорядковуватися.

УПАРАДКО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УПАРА́ДКАВАЦЬ** *док.* упорядковувати, упорядкувати; **~каваць даста́ўку карэспандэ́нцыі** упорядкувати доставляння кореспонденції; **~каваць бібліятэ́ку** упорядкувати бібліотеку; **~каваць го́рад** упорядкувати місто.

УПА́РВАЦЦА *недок.*, **УПА́РЫЦЦА** *док.* **1.** *(парячись, доходити до готовності)* упрівати, упріти, *(розм.)* упарюватися, упаритися; **агаро́дніна до́бра ўпа́рылася** городина (овочі) добре впріла (впріли); **2.** *(пітніти від праці, стомлювання)* угріватися, угрітися, упрівати, упріти; *(про коня — ще)* змилюватися, змилитися, умилюватися, умилитися.

УПА́РВАЦЬ *недок.*, **УПА́РЫЦЬ** *док.* **1.** *(паря-*

чи, доводити до готовності) розпа́рювати, розпа́рити, *(розм.)* упа́рювати, упа́рити; **~рыць рэ́пу** розпа́рити ріпу; **2.** *(уганяти в піт важкою працею)* угріва́ти, угрі́ти, упа́рювати, упа́рити; *(про коня — ще)* зми́лювати, зми́лити, заганя́ти, загна́ти.

УПА́РЦІЦЦА *недок. розм.* упира́тися; *(наполегливо відстоювати своє)* затина́тися.

УПА́СВІЦЬ *док.* **1.** *(змогти пасти)* упа́сти; **ён адзі́н каро́ў не ўпасе́** він сам корів не впасе́; **2.** *розм.* відгодува́ти, угодува́ти, ви́годувати *(на паші)*; **3.** *перен. розм.* уберегти́, оберегти́, устерегти́, угле́діти; **у. кураня́т** уберегти́ (оберегти́, устерегти́, угле́діти) курча́т.

УПАТА́КАВАЦЬ *док. обл.* упорядкува́ти, упоряди́ти; **у. рэ́чы** упорядкува́ти ре́чі.

УПАЯ́НЫ упа́яний.

УПАЯ́ЦЬ *див.* **упа́йваць**.

УПЕ́КАЦЬ *недок. обл.* випіка́ти, упіка́ти; усма́жувати, ужа́рювати. — *Пор.* **упяка́ць 1.**

УПЕРАВА́ЛКУ *прислівн. розм.* перева́люючись, перева́льцем, пере́хильцем.

УПЕРАГІ́Б *прислівн. розм.* уперегин, у три погибелі.

УПЕРАГО́НКІ *прислівн. розм.* навви́передки, наперего́ни.

УПЕ́РАД *прислівн.* **1.** упере́д, *(рідше)* напере́д; **зрабі́ць два кро́кі ўпе́рад** зроби́ти два кро́ки впере́д (напере́д); **2.** *(раніше, перш)* упере́д, напере́д, попере́д, попе́реду; спочатку, спе́ршу; *(розм.)* сперш, пе́рше, перш; **у. паду́май, а по́тым гавары́** спочатку (спе́ршу, перш, пе́рше, упере́д, попере́д) поду́май, а по́тім кажи́; **прыйсці́ ўпе́рад за ўсі́х** прийти́ раніше від усіх (за всіх); ◊ **узад і ўпе́рад** наза́д і впере́д, туди́ й сюди́; **ні ўзад ні ўпе́рад** ні наза́д ні впере́д, ні туди́ ні сюди́; **папа́ўся (тра́піў) у не́рат — ні ўзад ні ўпе́рад** *прик.* ні туди́ ні сюди́.

УПЕ́РАДЗЕ 1. *прислівн. (перед ким-, чим-небудь)* спе́реду, попере́д, попе́реду; **у. блі́снуў аге́ньчык** спе́реду (попере́д, попе́реду) бли́снув (бли́мнув) во́гник; **ён ся́дзе ўпе́радзе** він ся́де спе́реду (попере́д, попе́реду); **2.** *прислівн. (у майбутньому)* попе́реду, нада́лі, да́лі, у майбу́тньому; **у. было́ мно́га ціка́вага, нязве́данага** попе́реду було́ бага́то ціка́вого, невідо́мого; **у дзяце́й усё ўпе́радзе** у діте́й усе́ попе́реду (в майбу́тньому); **3.** *прийм. з род. в.* попере́д, попе́реду *(кого-чого)*, пе́ред *(ким-чим)*; *(перед займ. «мною»)* пе́реді, пе́редо.

УПЕРАМЕ́ЖКУ *прислівн. розм.* упере́між, упере́міжку.

УПЕРАМЕ́ШКУ *і* **УПЯРЭ́МЕШКУ** *прислівн. розм.* упере́міш, упере́мішку, усу́міш, *(розм.)* мі́шма.

УПЕРШЫНЮ́ *прислівн.* упе́рше, *(розм.)* упе́рш; **у. тако́е ба́чу** упе́рше таке́ ба́чу.

УПЁК, -ку *ч. (зменшення при випіканні)* упіка́ння *с.*; **працэ́нт ~ку хле́ба** відсо́ток упіка́ння хліба.

УПЕ́РЫЦЦА *док. обл. (про погляд, очі тощо)* уп'ясти́ся, уту́питися, устроми́ти о́чі (по́гляд).

УПЕ́РЫЦЬ *док. обл. (погляд, очі)* устроми́ти, утопи́ти, уту́пити, уп'ясти́, уп'я́лити.

УПЕ́ЧАНЫ ви́печений, упе́чений; усма́жений, ужа́рений. — *Див. ще* **упяка́ць**.

УПІКА́ННЕ *с. (дія)* доріка́ння, карта́ння, доко́ри *мн.*, за́киди *мн.*

УПІКА́ЦЬ *недок.*, **УПІКНУ́ЦЬ** *док.* **(каго-што, каму-чаму)** докоря́ти, докори́ти, доріка́ти, доректи́, дорікну́ти, роби́ти до́кір, зроби́ти до́кір *(кому-чому за що)*, закида́ти, заки́нути *(кому-чому що)*, *(розм.)* попріка́ти, попрікну́ти *(кого-що за що і чим)*; карта́ти; **~ну́ць за няўва́жлівасць** докори́ти (доректи́, дорікну́ти *і т. ін.*) за неува́жність.

УПІ́КІ *тільки мн.* доко́ри, доріка́ння *с.*, за́киди, попріка́ння *с.*; карта́ння *с.*

УПІЛЬНАВА́НЫ упильно́ваний.

УПІЛЬНО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УПІЛЬНАВА́ЦЬ** *док.* **(каго, што)** пильнува́ти, упильнува́ти *(кого, що)*; **не ўпільнава́ў рэ́чаў** не впильнува́в рече́й; **яго́ не ўпільну́еш** його́ не впильну́єш.

УПІНА́ЦЦА *недок.*, **УПЯ́ЦЦА** *док.* **1.** *(спиратися об що-небудь для опертя, відштовхування або міцно схопитися за що-небудь)* упира́тися, упе́ртися; обпира́тися, обпе́ртися, обіпе́ртися, *(про багатьох, про всіх)* пообпира́тися; опира́тися, опе́ртися, спира́тися, спе́ртися, *(про багатьох, про всіх)* поспира́тися; **упя́цца ў дзве́ры і не пуска́ць каго́-не́будзь** упе́ртися у две́рі й не пуска́ти кого́-не́будь; **упя́цца рука́мі** упе́ртися (обпе́ртися, обіпе́ртися, опе́ртися, спе́ртися) рука́ми; **2.** *(напружувати сили)* упира́тися, упе́ртися; **конь упя́ўся і крану́ў воз з ме́сца** кінь упе́рся й зру́шив во́за (віз) з мі́сця ; **3.** *перен. розм.* упира́тися, упе́ртися, опира́тися, опе́ртися; *(недок.)* опина́тися, *(розм.)* огина́тися; *(непохитно наполягати на своєму)* затина́тися, затну́тися, затя́тися; **упя́ўся і не пусці́ў мяне́ ў пае́здку** упе́рся (опе́рся, затну́вся, затя́вся) й не пусти́в мене́ в мандрі́вку.

УПІ́РЫСТАСЦЬ *ж. розм.* упе́ртість; затя́тість; запе́клість.

УПІ́РЫСТЫ упе́ртий; *(наполегливий — ще)* затя́тий; *(про характер — ще розм.)* запе́клий, кля́тий; *(норовливий — ще розм.)* огу́рний.

УПІ́СВАЦЬ *недок.*, **УПІСА́ЦЬ** *док.* **1.** *у різн. знач.* упи́сувати, уписа́ти, запи́сувати, записа́ти, *(багато, усе)* позапи́сувати; **упіса́ць у спіс** уписа́ти (записа́ти) до спи́ску (в спи́сок); **упіса́ць прапу́шчаныя сло́вы** уписа́ти пропу́щені слова́; **упіса́ць акру́жнасць** уписа́ти ко́ло; **упіса́ць пісьмо́ на адно́й старо́нцы** написа́ти (умісти́ти) листа́ (лист) на одні́й сторі́нці; **3.** *розм. (жадібно їсти)* умина́ти, ум'я́ти, трощи́ти, строщи́ти, *(багато, усе)* потрощи́ти; *(док.)* укла́сти, убга́ти, учи́стити.

УПІ́СКА *ж.* **1.** *(дія)* упи́сування; **2.** *(те, що вписане)* впи́ска; **у тэ́ксце шмат ~сак** у те́ксті бага́то впи́сок.

УПІ́ТЫ ви́питий.

УПІХА́ННЕ *і* **УПІ́ХВАННЕ** *с.* упиха́ння, утовкма́чування; втиска́ння, вти́скування; ушто́вхування.

УПІХА́ЦЦА *і* **УПІ́ХВАЦЦА** *недок.*, **УПІХНУ́ЦЦА** *і* **УПХНУ́ЦЦА, УВАПХНУ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** упиха́тися, упха́тися, увіпхну́тися, упхну́тися; утовкма́чуватися, утовкма́читися, уто́кма́чуватися, утокма́читися; втиска́тися, вти́с-

куватися, втиснутися; бгатися, убгатися, увібгатися; **упхнуцца ў перапоўнены аўтобус** упхатися (увіпхнутися, упхнутися, втиснутися) в переповнений автобус; **2.** *недок. пас.* упихатися, утовкмачуватися, утокмачуватися, втискатися, бгатися. — *Пор.* **упіхацьˣ²**.

УПІХАЦЬ¹ *і* **УПІХВАЦЬ** *недок.*, **УПХАЦЬ** *і* **УВАПХАЦЬ** *док. розм.* **1.** *(пхаючи, засовувати куди-небудь багато, усе)* упихати, упхати, упхнути, увіпхнути, запихати, запхати, запхнути, *(багато, усе)* позапихати; *(док. зі значними зусиллями)* убгати; **упхаць (увапхаць) салому ў мяшок** упхати (упхнути, увіпхнути, запхати, запхнути) солому в мішок; **2.** *груб. (їсти багато чого-небудь)* уминати, ум'яти, убирати, убрати, укутувати, укутати; *(док.)* укласти, убгати, учистити; **упхаў місу бульбы** ум'яв (убрав, укутав *і т. ін.)* миску картоплі.

УПІХАЦЬ² *і* **УПІХВАЦЬ** *недок.*, **УПХНУЦЬ** *і* **УПІХНУЦЬ, УВАПХНУЦЬ** *док. розм.* **1.** упихати, упхати, увіпхнути, упхнути, утовкмачувати, утовкмачити, утокмачувати, утокмачити; *(зі значними зусиллями)* втискати, втискувати, втиснути; бгати, убгати, увібгати; уштовхувати, уштовхнути; **упхнуць пальчаткі ў кішэню** упхати (увіпхнути, упхнути) рукавички в кишеню; **яго сілай упхнулі ў кабінет** його силою впхали (увіпхали, вштовхнули) в кабінет; **2.** *перен. (примушувати брати, приймати що-небудь)* упихати, упхати, увіпхнути, упхнути; **упхнуць неякасны тавар** упхати (увіпхнути, упхнути) неякісний товар; **3.** *перен. (ставити на посаду, роботу проти волі або влаштовувати куди-небудь за протекцією)* упихати, упхати, увіпхнути, упхнути; **упхнуць на завод** упхати (увіпхнути, упхнути) на завод; **упхнуць сына ва універсітэт** упхати (увіпхнути, упхнути) сина в університет.

УПІХВАННЕ *див.* **упіханне**.

УПІХНУТЫ *див.* **упхнуты**.

УПІЦЬ *док. (змогти випити що-небудь)* випити; *(недок.)* пити; **малако такое халоднае, што не ўпіць** молоко таке холодне, що [й] не випити (не можна пити, не питимеш).

УПЛЕСКВАЦЦА *недок. звор.*, **УПЛЯСКАЦЦА** *док. розм.* **1.** *(дощем, градом)* прибиватися, прибитися, *(про багато, про все)* поприбиватися; упліскуватися, уплескатися; **ралля ўпляскалася дажджом** рілля прибилася (вплескалася) дощем; **бацвінне ўпляскалася ў грады** гичка вплескалася в грядки; **2.** *(у бруд і т. ін.)* утоптуватися, утоптатися; **3.** *недок. пас.* прибиватися, упліскуватися; утоптуватися.

УПЛЕСКВАЦЬ *недок.*, **УПЛЯСКАЦЬ** *док. розм.* **1.** прибивати, прибити, *(багато, усе)* поприбивати; *(дощем; чимось пласким — ще)* припліскувати, приплескати, упліскувати, уплескати; **раллю ўпляскаў дождж** ріллю прибив (приплескав, заплескав, уплескав) дощ; **2.** *(у бруд, болото і т. ін.)* утоптувати, утоптати, *(багато, усе)* повтоптувати.

УПЛЕСЦІ *див.* **уплятаць**.

УПЛЕСЦІСЯ *див.* **уплятацца**.

УПЛІШЧЫЦЦА *док. розм.* утиснутися, убгатися, увібгатися; *(розм.)* увіпхнутися, упхнутися.

УПЛЫВАЦЬ¹ *недок.*, **УПЛЫСЦІ** *і* **УПЛЫЦЬ** *док.* **1.** *(запливати всередину)* упливати, упливти, уплисти; **2.** *розм. (за якийсь час)* пропливати, проплисти, пропливти, *(поет.)* проплинути; **за дзень параход уплыў сто кіламетраў** за день пароплав проплив сто кілометрів.

УПЛЫВАЦЬ² *недок. (робити вплив)* впливати; **у. на дзяцей** впливати на дітей; **у. на творчасць** впливати на творчість.

УПЛЫВОВАСЦЬ *с.* впливовість.

УПЛЫВОВЫ впливовий.

УПЛЫЎ, -лыву *ч.* вплив; **знаходзіцца пад уплывам** перебувати (бути) під впливом; **мець у. на каго-небудзь** впливати на кого-небудь, справляти вплив на кого-небудь.

УПЛЮХАНЫ *розм.* забризканий; заляпаний; обляпаний; заболочений, забовтаний, задрипаний, забрьоханий. — *Див. ще* **уплюхваць**.

УПЛЮХВАЦЦА *недок. звор.*, **УПЛЮХАЦЦА** *док. розм.* **1.** забризкуватися, забризкатися, *(про багатьох, про всіх)* позабризкуватися; *(док.: забруднитися — ще)* заляпатися, *(про багатьох, про всіх)* позаляпуватися; уляпатися; обляпуватися, обляпатися, *(про багатьох, про всіх)* пообляпуватися; *(док.: облитися)* захлюпатися, *(про багатьох, про всіх)* позахлюпуватися; *(брудом розм. — ще)* заболочуватися, заболотитися, *(про багатьох, про всіх)* позаболочуватися; забовтуватися, забовтатися, *(про багатьох, про всіх)* позабовтуватися; *(док.)* убовтатися, задрипуватися, задрипатися, *(про багатьох, про всіх)* позадрипуватися; забрьохуватися, забрьохатися, *(про багатьох, про всіх)* позабрьохуватися; *(док.)* убрьохатися; **2.** *недок. пас.* забризкуватися; обляпуватися; заболочуватися, забовтуватися, задрипуватися, забрьохуватися.

УПЛЮХВАЦЬ *недок.*, **УПЛЮХАЦЬ** *док. розм.* забризкувати, забризкати, *(багато, усе; багатьох, усіх)* позабризкувати; *(бруднити — ще)* заляпувати, заляпати, *(багатьох, усіх)* позаляпувати; уляпувати, уляпати; обляпувати, обляпати, *(багатьох, усіх)* пообляпувати; *(обливати — ще)* захлюпувати, захлюпати, *(багато, усе)* позахлюпувати; *(брудом розм. — ще)* заболочувати, заболотити, *(багатьох, усіх)* позаболочувати; *(док.)* виляпати; забовтувати, забовтати, *(багато, усе)* позабовтувати; задрипувати, задрипати, *(багато, усе)* позадрипувати; забрьохувати, забрьохати; **~хаць фартух у раствор гліны** забризкати (заляпати, уляпати, обляпати) фартух розчином глини.

УПЛЮХНУТЫ уплеснутий, ухлюпнутий. — *Див. ще* **уплюхнуць**.

УПЛЮХНУЦЬ *док. (улити)* уплеснути, ухлюпнути; **у. вады ў місу** уплеснути (ухлюпнути) води в миску.

УПЛЯСКАНЫ *розм.* прибитий, приплесканий, заплесканий. — *Див. ще* **уплескваць**.

УПЛЯСКАЦЦА *див.* **уплесквацьца**.

УПЛЯСКАЦЬ *див.* **уплескваць**.

УПЛЯТАЦЦА *недок.*, **УПЛЕСЦІСЯ** *док.* **1.** уплітатися, уплестися; **2.** *(за што, у што)* чіплятися, учіплюватися, учепитися, *(про багато)* повчіплюватися; **~сціся за крысо** учепитися за полу, учепитися в полу; **3.** *розм. (невідступно йти за ким, з ким)* чіплятися, причіп-

ля́тися, причі́плюватися, причепи́тися *(за кого, до кого)*, *(док.)* учепи́тися *(за ким)*; **за на́мі ўпляліся два саба́кі** за нас причепи́лися два соба́ки, до нас причепи́лися два соба́ки, за на́ми вчепи́лися два соба́ки; **4.** *недок. пас.* уплі́та́тися; уплу́туватися; умі́шуватися, замі́шуватися.

УПЛЯТА́ЦЬ *недок.*, **УПЛЕ́СЦІ** *док.* **1.** уплі́та́ти, уплести́, *(багато, усе)* повплі́та́ти; **~сці сту́жку ў касу́** уплести́ стрі́чку в ко́су; **~сці ў шнуро́к залату́ю ні́тку** уплести́ в шнуро́к золоту́ ни́тку; **2.** *розм. (утягувати, залучати)* уплу́тувати, уплу́тати; умі́шувати, уміша́ти, замі́шувати, заміша́ти; **3.** *док. (витратити все)* ви́плести, *(багато, усе)* повиплі́та́ти; **4.** *розм. (з'їдати)* умина́ти, ум'я́ти, трощи́ти, строщи́ти, *(багато, усе)* потрощи́ти; убира́ти, убра́ти, *(док.)* укла́сти; ◊ **~та́ць за абе́дзве шчакі́** умина́ти за оби́дві що́ки (на всі за́ставки).

УПО́КАТ *прислівн. розм.* по́котом.

УПО́Л *прислівн. розм.* посере́дині; **клу́нак перавя́заны ўпол** клу́нок перев'я́заний посере́дині; **дрэ́ва злама́на ўпол** де́рево зла́мане посере́дині; ◊ **узя́ць (схапі́ць) упо́л** узя́ти (схопи́ти) за та́лію.

УПО́МНІЦЬ *док. розм. (утримати в пам'яті)* запам'ята́ти, пригада́ти, згада́ти, зду́мати, спам'ята́ти; **дзе ты ўсё ўпо́мніш?** хіба́ ти все запам'ята́єш (пригада́єш, згада́єш, зду́маєш)?

УПО́ПЕРАК *і* **УПАПЯРО́К 1.** *прислівн.* упо́перек, попере́к; **пілава́ць бервяно́ ўпо́перак** пиля́ти коло́ду впо́перек (попере́к); **2.** *розм. прислівн. перен.* наперекі́р; усу́переч; **3.** *прийм. з род. в.* попере́к *(кого-чого)*; **у. пако́я** попере́к кімна́ти; ◊ **удо́ўж і ўпо́перак** уздо́вж (удо́вж) і впо́перек (по́перек, вшир).

УПО́РАВЕНЬ *прислівн. розм.* **1.** нарі́вні, урі́вні, урі́вень *(з ким-чим)*; **2.** *(рідко)* по́руч *(з ким-чим, кого-чого)*; **сядзе́ць у.** сиді́ти по́руч.

УПО́ТАЙ *і* **УПО́ТАЙКІ** *прислівн.* по́тай, по́тайки, *(рідше)* тайко́м, по́тайці, тайкома́, по́тайно, потайко́м.

УПО́ЦЕМКУ *прислівн. розм.* по́ночі, по́темки, у по́темках; *(розм.)* по́темну, при́темком.

УПРА́ВА[1] *прислівн.* упра́во.

УПРА́ВА[2] *імен. ж. у різн. знач.* упра́ва.

УПРАВА́ЦЬ *недок.*, **УПРЭ́ЦЬ** *і* **УВАПРЭ́ЦЬ** *док.* **1.** *(про страву)* упріва́ти, упрі́ти, *(про багато)* повпріва́ти, попрі́ти; умліва́ти, умлі́ти, млі́ти, помлі́ти; **ка́ша ўпрэ́ла** ка́ша впрі́ла (умлі́ла); **2.** *розм. (укриватися потом)* упріва́ти, упрі́ти, *(про багатьох, про всіх)* повпріва́ти, попрі́ти; спітні́ти, споті́ти; **3.** *док. (стати вологим, сирим від тепла)* упріва́ти, упрі́ти, *(про багато, про все)* попрі́ти.

УПРА́ВІЦЬ *див.* **упраўля́ць**.

УПРАГА́ЦЦА *недок. звор.*, **УПРЭ́ГЧЫСЯ** *док.* **1.** *прям., перен.* упряга́тися, упрягти́ся; **ён упро́гся ў рабо́ту** він упрі́гся в робо́ту; **2.** *недок. пас.* упряга́тися.

УПРАГА́ЦЬ *недок.*, **УПРЭ́ГЧЫ** *док. прям., перен.* упряга́ти, упрягти́; **упрэ́гчы каня́ ў са́ні** упрягти́ коня́ в са́ни; **упрэ́гчы ў рабо́ту** упрягти́ в робо́ту.

УПРА́ЖАНЫ *і* **УПРЭ́ЖАНЫ** *(про боби, насіння тощо)* просма́жений, прожа́рений; усма́жений, ужа́рений. — *Див. ще* **упра́жваць**.

УПРА́ЖВАЦЦА *недок. звор.*, **УПРА́ЖЫЦЦА** *і* **УПРЭ́ГЧЫСЯ** *док. (про боби, насіння тощо)* просма́жуватися, просма́житися, прожа́рюватися, прожа́ритися; усма́жуватися, усма́житися, ужа́рюватися, ужа́ритися.

УПРА́ЖВАЦЬ *недок.*, **УПРА́ЖЫЦЬ** *і* **УПРЭ́ГЧЫ** *док. (боби, насіння тощо)* просма́жувати, просма́жити, прожа́рювати, прожа́рити; усма́жувати, усма́жити, ужа́рювати, ужа́рити.

УПРАСАВА́НЫ 1. спресо́ваний; **2.** упресо́ваний. — *Див. ще* **упрасо́ўваць**.

УПРАСО́ЎВАЦЦА *недок. звор.*, **УПРАСАВА́ЦЦА** *док.* **1.** *(добре втрамбовуватися пресом)* пресува́тися, спресо́вуватися, спресува́тися; **2.** *недок. пас.* спресо́вуватися, пресува́тися; упресо́вуватися.

УПРАСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УПРАСАВА́ЦЬ** *док.* **1.** *(утрамбовувати під пресом)* пресува́ти, спресо́вувати, спресува́ти; **2.** *(уставляти пресуванням)* упресо́вувати, упресува́ти; **упрасава́ць ўту́лку** упресува́ти вту́лку.

УПРА́ЎКА *ж.* впра́влення *с.*, вправля́ння *с.*

УПРАЎЛЕ́НЧЫ *прикм.* управлі́нський.

УПРАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УПРА́ВІЦЬ** *док.* **1.** вправля́ти, впра́вити; **упра́віць вывіхнутую руку́** впра́вити ви́вихнуту ру́ку; **2.** *перен. розм.* губи́ти, загуби́ти, занапаща́ти, занапасти́ти; **упра́віць каня́** загуби́ти (занапасти́ти) коня́; **3.** *розм. (давати міцно застрягнути)* в'я́знути, зав'яза́ти, зав'я́знути, зав'я́зти, загруза́ти, загру́знути, загру́зти, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* позагруза́ти; застряга́ти, застря́гти, застря́гнути, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* позастряга́ти; застрява́ти, застря́ти; устро́млювати, устромля́ти, устроми́ти; **так упра́віў воз у гразь, што ледзь выцягнулі** так загрузи́в во́за (віз) у багні́ (боло́ті, грязі́), що ледь (ле́две) ви́тягнули; **упра́віць сяке́ру ў бервяно́** устроми́ти соки́ру в коло́ду; **4.** *розм.* віддава́ти,ودда́ти; продава́ти, прода́ти, *(багато, усе)* попро́дати; **5.** *розм. (доглядати, дбати про все в господарстві)* по́рати, упо́рати, попо́рати, запо́рати *(що)*; **упра́віць гаспада́рку** упо́рати (попо́рати) господа́рство.

УПРО́ЧКІ: ісці́ ўпро́чкі іти́ з роди́ни (із сім'ї́).

УПРЫГАЖЭ́ННЕ *і* **УПРЫГО́ЖАННЕ** *с.* **1.** *(дія)* прикраша́ння, прикра́шування, прикра́шення; оздо́блювання, оздо́блення; уквітчування, уквітча́ння, заквітчування, заквітча́ння, закоси́чування, закоси́чення.

УПРЫГАЖЭ́НСТВА *с. (зловживання прикрасами, прагнення до зовнішніх ефектів)* прикра́шення, прикраша́ння.

УПРЫГО́ЖАНЫ прикра́шений, оздо́блений; укві́тчаний, закві́тчаний, закоси́чений, закле́чаний. — *Див. ще* **упрыго́жваць**

УПРЫГО́ЖВАННЕ *с. (дія)* прикраша́ння, прикра́шування, прикра́шення; оздо́блювання, оздо́блення; укві́тчування, уквітча́ння, закві́тчування, заквітча́ння, закоси́чування, закоси́чення.

УПРЫГО́ЖВАЦЦА *недок. звор.*, **УПРЫГО-**

ЖЫЦЦА *док.* **1.** прикраша́тися, прикра́шуватися, прикра́си́тися, *(про багатьох, про всіх)* поприкраша́тися, поприкра́шуватися; оздо́блюватися, оздобля́тися, оздо́битися; уквітчуватися, уквітча́тися, заквітчуватися, заквітча́тися, *(про багатьох, про всіх)* позаквітчуватися; закоси́чуватися, закоси́читися; **2.** *недок. пас.* прикраша́тися, прикра́шуватися, оздо́блюватися; уквітчуватися, заквітчуватися, закоси́чуватися.

УПРЫГО́ЖВАЦЬ *недок.*, **УПРЫГО́ЖЫЦЬ** *док.* прикраша́ти, прикра́шувати, прикра́си́ти, *(багато, усе)* поприкраша́ти, поприкра́шувати; оздо́блювати, оздобля́ти, оздо́бити, *(багато, усе)* поздо́блювати; *(візерунками — ще)* мере́жати, помере́жати, мере́жити, помере́жити; *(квітами, зеленню — ще)* уквітчувати, уквітча́ти, заквітчувати, заквітча́ти, *(багато, усе)* позаквітчувати; закоси́чувати, закоси́чити, зама́ювати, замаї́ти, зама́яти; клеча́ти, заклеча́ти.

УПРЫТЫ́К *прислівн. розм.* упритýл; щільно; **пу́ня стаі́ць у. да хлява́** клу́ня стоїть упритýл до хліва́.

УПРЫ́ХВАТКІ *прислівн.* ури́вками, коли́-неколи́; *(кваплячись — ще)* при́хапцем, при́хапці, при́хапком.

УПРЭ́ГЧЫ[1] *див.* **упрага́ць**.

УПРЭ́ГЧЫ[2] *див.* **упра́жваць**.

УПРЭ́ГЧЫСЯ[1] *див.* **упрага́цца**.

УПРЭ́ГЧЫСЯ[2] *див.* **упра́жвацца**.

УПРЭ́ЖАНЫ[1] *прям., перен.* упря́жений; запря́жений. — *Див. ще* **упрага́ць**.

УПРЭ́ЖАНЫ[2] *див.* **упра́жаны**.

УПРЭ́ЛЫ *і* **УВАПРЭ́ЛЫ 1.** упрі́лий, умлі́лий; **2.** *(укритий потом)* упрі́лий; спітні́лий; **3.** *(вологий від тепла)* упрі́лий. — *Див. ще* **управа́ць**.

УПРЭ́ЦЬ *див.* **управа́ць.**

УПУ́ДЗІЦЦА *док. розм. (про коней)* споло́хатися, сполоши́тися, сполохну́тися, *(про багатьох, про всіх)* пополо́хатися; схарапу́дитися.

УПХА́НЫ *і* **УВАПХА́НЫ** *розм.* за́пханий, упхну́тий, увіпхнутий. — *Див. ще* **упіха́ць**[1].

УПХА́ЦЬ *див.* **упіха́ць**[1].

УПХНУ́ТЫ *і* **УВАПХНУ́ТЫ, УПІХНУ́ТЫ 1.** упхну́тий, увіпхну́тий, утовкма́чений, утокма́чений; вти́снутий, вти́снений; уштовхнутий, уштовхнений; **2.** упхну́тий, увіпхну́тий. — *Див. ще* **упіха́ць**[2] **1, 3**.

УПХНУ́ЦЦА *див.* **упіха́цца**.

УПХНУ́ЦЬ *див.* **упіха́ць**[2].

УПЫ́ЛЕНЫ запи́лений, запоро́шений, заку́рений. — *Див. ще* **упылі́ць**.

УПЫЛІ́ЦЦА *док. розм. (укритися пилом)* запили́тися, запороши́тися, закури́тися.

УПЫЛІ́ЦЬ *док. розм. (укрити пилом)* запили́ти, запороши́ти, закури́ти, *(багато, усе)* позаку́рювати; **у. плашч** запили́ти (запороши́ти, закури́ти) плащ.

УПЫН *і* **УПЫНАК** *розм.* спо́кій; ◊ **без ~нку** без упи́ну, без зупи́ну, без спи́ну; **не мець ~нку** не зна́ти впи́ну (зупи́ну, уга́ву).

УПЫНІ́ЦЦА *док. розм.* угамува́тися; заспоко́їтися.

УПЫНЯ́ЦЬ *недок.*, **УПЫНІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** уга́мовувати, угамува́ти; заспоко́ювати, заспоко́їти; **2.** упорядко́вувати, упорядкува́ти, закінчувати, закінчи́ти; роби́ти, зроби́ти, пороби́ти; **~ні́ць усю́ рабо́ту** пороби́ти все ді́ло (всю робо́ту).

УПЫ́РХВАЦЬ *недок.*, **УПЫ́РХНУЦЬ** *док. прям., перен.* упу́рхувати, упурхну́ти; **на балко́н упы́рхнула пту́шка** на балко́н упурхну́ла пта́шка; **хло́пец упы́рхнуў у ха́ту** хло́пець упурхну́в у ха́ту.

УПЭ́ЦКАНЫ забру́днений, побру́днений, зама́заний, зама́щений; зака́ляний, пока́ляний, заро́блений; заму́рзаний, обму́рзаний, замазу́рений; забрьо́ханий. — *Див. ще* **упэ́цкаць**.

УПЭ́ЦКАЦЦА *док. (у што)* забрудни́тися, зама́затися, *(про багато, про все)* позама́зуватися; замасти́тися; закаля́тися, покаля́тися, зароби́тися; заму́рзатися, обму́рзатися, замазу́ритися; забрьо́хатися.

УПЭ́ЦКАЦЬ *док.* **(у што)** забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати, побрудни́ти; ви́бруднити; зама́зати, *(багато, усе)* позама́зувати; замасти́ти; *(розм.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти, зароби́ти; *(перев. обличчя — ще розм.)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(забризкати одяг — ще розм.)* забрьо́хати.

УПЯКА́ЦЦА *недок.*, **УПЯЧЫ́СЯ** *док.* **1.** *(спікатися до цілковитої готовності)* випіка́тися, ви́пектися, упіка́тися, упекти́ся; усма́жуватися, усма́житися, ужа́рюватися, ужа́ритися; **хлеб упёкся** хліб ви́пікся (упікся); **са́ла до́бра ўпякло́ся** са́ло до́бре всма́жилося (ужа́рилося); **2.** *недок. пас.* випіка́тися, упіка́тися; усма́жуватися, ужа́рюватися.

УПЯКА́ЦЬ *недок.*, **УПЯЧЫ́** *док.* **1.** *(пекти, смажити; добре пропекти, просмажити)* випіка́ти, ви́пекти, *(багато, усе)* повипіка́ти; упіка́ти, упекти́; усма́жувати, усма́жити, ужа́рювати, ужа́рити; **упячы́ хлеб** ви́пекти (упекти́) хліб; **упячы́ са́ла** усма́жити (ужа́рити) са́ло; **2.** *розм.* **(каго:** *відсилати куди-небудь проти волі)* запрото́рювати, запрото́рити, *(рідко)* упіка́ти, упекти́; **3.** *розм.* **(каго:** *докоряти; в'їдливо казати що-небудь кому-небудь)* уко́лювати, уколо́ти, шпига́ти, шпигну́ти, ушпигну́ти, *(підсил.)* шпигону́ти; штрика́ти, штрикну́ти, уштрикну́ти, *(підсил.)* штрикону́ти; **4.** *розм.* **(што:** *марно витрачати)* уга́чувати, угати́ти, утелю́щувати, утелю́щити; **яны́ ўпяклі́ гро́шы ў но́вую кватэ́ру** воні́ вгати́ли (утелю́щили) гро́ші в нову́ кварти́ру; **6.** *розм.* **(па чым)** пері́щити, опері́щити, упері́щити; жа́рити, ужа́рити, шква́рити, ушква́рити, *(док.)* опереза́ти; **упячы́ па спі́не** опері́щити (упері́щити, ужа́рити *і т. ін.*) по спи́ні.

УПЯРЭ́МЕШКУ *див.* **уперамéшку**.

УПЯТРЭ́ЦЬ *док. обл.* усиха́ти, усо́хнути, усо́хти, *(про багато)* повсиха́ти; висиха́ти, ви́сохти, ви́сохнути, *(про багато)* повсиха́ти.

УПЯЦЁХ *прислівн. (тільки про чоловіків або тільки про жінок)* уп'ятьо́х.

УПЯ́ЦЦА *див.* **упіна́цца**.

УПЯЦЯРЫ́Х *прислівн. (про осіб різної статі або про істот с. роду)* уп'ятьо́х.

УРАБІ́ЦЦА *док. розм.* **1.** **(у што)** забрудни́ти-

ся, зама́затися, *(про багатьох, про всіх)* позама́зуватися; замасти́тися; *(розм.)* закаля́тися, покаля́тися, зароби́тися; *(про обличчя — ще розм.)* заму́рзатися, обму́рзатися, замазу́ритися; *(забризкатися)* забрьо́хатися; **2.** наробі́тися, напрацюва́тися.

УРАБЛЯ́ННЕ *с. розм.* обробі́ток *ч.*; **у. гле́бы** обробі́ток ґру́нту.

УРАБЛЯ́ЦЦА *недок. пас. розм.* обробля́тися; управля́тися, уставля́тися, уробля́тися; ув'я́зуватися, уплі́татися. — *Пор.* **урабля́ць 1, 3, 4.**

УРАБЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УРАБІ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(землю)* обробля́ти, обро́блювати, оброби́ти, *(багато, усе)* пообробля́ти; **2.** *док.* забрудни́ти, *(багато, усе)* позабру́днювати, побрудни́ти, ви́бруднити; зама́зати, *(багато, усе)* позама́зувати; замасти́ти; *(розм.)* закаля́ти, покаля́ти, скаля́ти, зароби́ти; *(перев. обличчя — ще розм.)* заму́рзати, обму́рзати, замазу́рити; *(забризкати одяг — ще розм.)* забрьо́хати; **3.** *(уставляти всередину)* управля́ти, упра́вити, уставля́ти, уста́вити, уробля́ти, уроби́ти; **~бі́ць замо́к у дзве́ры** упра́вити (уста́вити, уроби́ти) замо́к у две́рі; **4.** ув'я́зувати, ув'яза́ти, уплі́тати, уплести́; **~бі́ць пяту́ ў панчо́ху** уплести́ п'яту́ в панчо́ху.

УРА́Д *ч.* у́ряд; **белару́скі ўрад** білору́ський у́ряд.

УРА́ДАВЫ урядо́вий; **у. крызіс** урядо́ва кри́за; **~вая ўзнагаро́да** урядо́ва нагоро́да.

УРАДЖЭ́НЕЦ, -нца *ч.* уро́дженець.

УРАДЖЭ́НКА *ж.* уро́дженка.

УРАДЗІ́ЦЦА *док.* **1.** *(про врожай)* уроди́тися, уроди́ти; **2.** *розм.* народи́тися, роди́тися, уроди́тися, уда́тися, зроди́тися, породи́тися; **такі́м ён ужо́ ўрадзі́ўся** таки́й він уже́ вда́вся (вроди́вся, народи́вся, роди́вся).

УРАДЗІ́ЦЬ *док. (про врожай)* уроди́ти; **жы́та до́бра ўрадзі́ла** жи́то до́бре вроди́ло.

УРАДЛІ́ВАСЦЬ *ж.* **1.** родю́чість; **2.** урожа́йність.

УРАДЛІ́ВЫ 1. родю́чий; **~вая гле́ба** родю́чий ґрунт; **2.** урожа́йний; *(який вирізняється великим урожаєм — ще)* дорі́дний; **у. год** урожа́йний рік.

УРАЖА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* ура́зли́вість.

УРАЖА́ЛЬНЫ *прикм.* вража́ючий.

УРА́ЖВАЦЬ *і* **УРАЖА́ЦЬ** *недок.*, **УРА́ЗІЦЬ** *док.* **1.** уража́ти, *(рідко)* ура́жувати, ура́зити; **яго́ ўра́зіла надзвыча́йная цішыня́** його́ врази́ла надзвича́йна ти́ша; **падзе́і апо́шніх дзён ура́зілі мяне́** події оста́нніх днів ура́зили мене́; **2.** *(ображати)* уража́ти, ура́зити, зачіпа́ти, зачепи́ти, торка́ти, торкну́ти; **ура́зіць самалю́бства** ура́зити (зачепи́ти) самолю́бство (самолю́бність).

УРА́ЖЛІВАСЦЬ *ж.* уразли́вість.

УРА́ЖЛІВЫ уразли́вий.

УРАЗА́ЦЬ *і* **УРЭ́ЗВАЦЬ** *недок.*, **УРЭ́ЗАЦЬ** *док.* **1.** урі́зувати, урі́зати; відрі́зувати, відрі́зати, *(багато, усе)* повідрі́за́ти; **урэ́зацъ крысо́** урі́зати по́лу; **урэ́зацъ расхо́ды** урі́зати вида́тки; **2.** *(уставляти)* урі́зувати, урі́за́ти, урі́зати; **урэ́зацъ замо́к у дзве́ры** урі́зати замо́к у две́рі; **3.** *док. розм. (трохи нарізати)* урі́зати; **урэ́зацъ хле́ба** урі́зати хлі́ба; *(змогти нарізати)* урі́зати; **мя́са тако́е цвёрдае, што не ўрэ́зацъ** м'ясо таке́ тверде́, що не врі́зати; **4.** *розм. (про музику)* гри́мнути; **5.** *розм. (зробити або сказати що-небудь несподіване)* ви́тнути, утну́ти, утя́ти, устругну́ти; **6.** *розм. груб. (сильно вдарити)* урі́зати, урва́ти, уперí́щити, урепі́жити; *(побити)* усі́пати; **7.** *розм. (швидко побігти)* урі́зати, улупи́ти, гайну́ти, ху́ркнути, дремену́ти, чкурну́ти; *(про дощ)* уперí́щити; ◊ **урэ́зацъ штýку** утну́ти (утя́ти, устругну́ти, стругну́ти, удра́ти) шту́ку.

УРАЗБРО́Д *прислівн.* уро́збрід, уро́зтіч; на́рі́зно, рі́зно.

УРАЗВА́ЛКУ *прислівн.* перева́льцем, переваги́ва́ги, перева́люючись, пере́хильцем.

УРАЗДРО́Б *прислівн.* уро́здріб, наро́здріб.

УРА́ЗЛІВА *прислівн.* уразли́во.

УРА́ЗЛІВАСЦЬ *ж.* уразли́вість.

УРА́ЗЛІВЫ уразли́вий; **у. чалаве́к** уразли́ва люди́на.

УРАЗНАБО́Й *прислівн. розм.* уро́збрід, уро́здріб; на́рі́зно, рі́зно.

УРАЗНО́С *прислівн. розм.* розно́сячи; **гандлява́ць у.** торгува́ти, розно́сячи това́ри.

УРАЗРЭ́З *прислівн.* уро́зріз; **ісці́ ўразрэ́з** *(з чым)* іти́ вро́зріз *(з чим)*, іти́ наперекі́р *(кому-чому)*.

УРАЗУМЕ́ЛЫ 1. зрозумі́лий; збáгнутий; **2.** *(ясний)* зрозумі́лий; **~лае пыта́нне** зрозумі́ле пита́ння. — *Див. ще* **уразумява́ць.**

УРАЗУМЕ́ННЕ *с.* **1.** осяга́ння [ро́зумом], осягнення [ро́зумом], збáгнення; **2.** з'ясува́ння, *(незак. д. — ще)* з'ясо́вування; **3.** усвідо́млення, *(незак. д. — ще)* усвідо́млювання.

УРАЗУМЕ́ТЫ 1. зрозумі́лий; збáгнутий; **2.** з'ясо́ваний; **3.** усвідо́млений. — *Див. ще* **уразумява́ць.**

УРАЗУМЯВА́ЦЦА *недок. пас.* розумі́тися; з'ясо́вуватися; усвідо́млюватися.

УРАЗУМЯВА́ЦЬ *недок.*, **УРАЗУМЕ́ЦЬ** *док.* **1.** розумі́ти, зрозумі́ти, *(док.)* збагну́ти; **~ме́ць і́сціну** зрозумі́ти (збагну́ти) і́стину; **2.** з'ясо́вувати, з'ясува́ти; **~ме́ць сэнс чаго-не́будзь** з'ясува́ти зна́чення чого́-не́будь; **3.** усвідо́млювати, усвідо́мити; **~ме́ць свае́ памы́лкі** усвідо́мити свої́ помилки́.

УРАКА́ЦЬ *недок.*, **УРАКНУ́ЦЬ** *і* **УРАЧЫ** *док. етногр.* навро́чувати, навро́чити, зуро́чувати, зуро́чити, *(багатьох, усіх)* позуро́чувати.

УРА́НКУ *і* **УРА́ННІ** *прислівн. обл.* ура́нці, ра́нком, ра́но.

УРАССЫПНУ́Ю *прислівн.* уро́зтіч, уро́зсип.

УРАСЦЯ́ЖКУ *прислівн.* уро́стяж, упро́стяж, простя́гшись, простягну́вшись.

УРАТАВА́НЫ урято́ваний, порято́ваний, ви́рятуватий. — *Див. ще* **урато́ўваць.**

УРАТО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УРАТАВА́ЦЬ** *док. розм.* рятува́ти, урято́вувати, урятува́ти, *(док.)* порятува́ти; виpято́вувати, ви́рятувати; *(розм.)* відрято́вувати, відрятува́ти.

УРАЎНАВА́ННЕ *с. (дія)* зрівня́ння, порівня́ння.

УРАЎНАВА́НЫ зрі́вняний, порі́вняний. — *Див. ще* **ураўно́ўваць.**

УРАЎНАВА́ЦЦА *див.* **ураўно́ўвацца.**

УРАЎНАВА́ЦЬ *див.* **ураўно́ўваць.**

УРАЎНЕ́ННЕ *с. мат.* рівня́ння; **алгебраі́чнае ўраўне́нне** алгебри́чне (алгебраї́чне) рівня́ння.

УРАЎНІЛАЎКА *ж. розм.* зрівнялівка.

УРАЎНІЛАЎСКІ *розм.* зрівнялівський.

УРАЎНОЎВАННЕ *с.* рівняння, вирівнювання, зрівнювання, порівнювання.

УРАЎНОЎВАЦЦА *недок. звор.*, **УРАЎНАВАЦЦА** *док.* **1.** *(ставати рівним щодо кого-, чогонебудь)* рівнятися, зрівнюватися, зрівнятися, порівнюватися, порівнятися; **2.** *недок. пас.* рівнятися, зрівнюватися, порівнюватися.

УРАЎНОЎВАЦЬ *недок.*, **УРАЎНАВАЦЬ** *док.* *(робити рівним)* рівняти, зрівнювати, зрівняти, порівнювати, порівняти; **ураўнаваць у правах** зрівняти в правах.

УРАЎНЯЛЬНАСЦЬ *ж.* **1.** зрівняльність, зрівнюваність; **2.** рівність.

УРАЎНЯЛЬНЫ **1.** *спец.* зрівняльний, зрівнювальний; **у. прыбор** зрівняльний (зрівнювальний) прилад; **2.** *(однаковий для всіх)* рівний; **у. тарыф** рівний тариф.

УРАЧ, -ча *ч.* лікар; **галоўны ў.** головний лікар; **участковы ў.** дільничний лікар.

УРАЧЫ *див.* **уракаць**.

УРАЧЫХА *ж. розм.* лікарка.

УРАЧЭБНА-КАНСУЛЬТАЦЫЙНЫ лікарсько-консультаційний.

УРАЧЭБНА-КАНТРОЛЬНЫ лікарсько-контрольний.

УРАЧЭБНА-САНІТАРНЫ лікарсько-санітарний.

УРАЧЭБНЫ *мед.* лікарський.

УРВІС *ч. розм.* шибеник, *(обл.)* урвитель.

УРВІЦЕЛЬ *ч. розм.* **1.** хапуга, хабарник; **2.** шибайголова, шибеник.

УРОБЛЕНЫ *розм.* **1.** оброблений; **2.** забруднений, побруднений, замазаний, замащений; закаляний, покаляний, зароблений; замурзаний, обмурзаний, замазурений; забрьоханий; **3.** управлений, уставлений, уроблений; **4.** ув'язаний, уплетений. — *Див. ще* **урабляць**.

УРОБЛІВАЦЬ *недок. розм.* **1.** бруднити, забруднювати, мазати, мастити; *(розм.)* каляти, уробляти, уболочувати; *(обличчя — ще розм.)* замурзувати; **2.** управляти, уставляти, уробляти; **3.** ув'язувати, уплітати. — *Пор.* **урабляць 2, 3, 4.**

УРОДА **1.** *ч. і ж. (людина з фізичною вадою, з бридким обличчям)* потвора; **2.** натура *ж.*, вдача *ж.*, характер *ч.*; **такая ўжо яго ўрода** така вже його вдача (натура); **3.** *обл.* урожай.

УРОН, -ну *ч.* утрата *ж.*; шкода *ж.*; збиток; **нанесці ўрон** завдати шкоди (збитків, втрати), учинити шкоду; **зрабіць у.** учинити шкоду.

УРУЧАЛЬНІК *ч.* подавець; вручитель.

УРУЧАЛЬНІЦА *ж.* подавець *ч.*; вручителька.

УРУЧАЦЬ *недок.*, **УРУЧЫЦЬ** *док.* вручати, вручити.

УРУЧЭННЕ *с.* вручення, *(незак. д. — ще)* вручання.

УРЫВАЦЦА[1] *недок.*, **УРЫЦЦА** *док.* **1.** *(рилом — про тварин)* уриватися, уритися; **2.** *(ховатися у виритому заглибленні або в чомусь сипкому)* зариватися, заритися, *(про багатьох, про всіх)* позариватися; *(розм.)* уриватися, уритися; **ён урыўся ў сена і заснуў** він зарився (урився) в сіно й заснув; **3.** *(з розгону, на ходу вганятися в що-небудь)* зариватися, заритися, *(про багато, про все)* позариватися; *(розм.)* уриватися, уритися; **машына ўрылася ў гразь** машина зарилася в болото (грязь).

УРЫВАЦЦА[2] *недок.*, **УВАРВАЦЦА** *док.* **1.** уриватися, увірватися, удиратися, удертися; **уварвацца ў чужы дом** удертися (увірватися) в чужий дім (у чужу оселю); **вораг уварваўся ў краіну** ворог удерся в країну; **2.** *перен. (раптово, швидко потрапляти)* уриватися, увірватися; **у акно ўварваўся вецер** у вікно увірвався вітер; **3.** *перен.* утручатися, утрутитися; **уварвацца ў чужое жыццё** утрутитися в чуже життя.

УРЫВАЦЬ *недок.*, **УВАРВАЦЬ** *док.* **1.** уривати, увірвати, урвати; **уварваць жменю сена** увірвати (урвати) жменю сіна; **ён імкнецца пабольш уварваць** він прагне якнайбільше увірвати (урвати); **уварваць вольную хвіліну** увірвати (урвати) вільну хвилину; **2.** *(кусати)* хапати, хапнути; **сабака ўварваў за нагу** собака хапнув за ногу; **3.** *розм.* забирати, забрати; **колькі ты мне здароўя ўварваў!** скільки ти в мене здоров'я забрав!, скільки ти мені здоров'я вмолов!; ◊ **уварваць кусок** урвати шматок.

УРЫВАЧНЫ *розм.* уривчастий.

УРЫМСЦІЦЦА *док. розм.* угамуватися, заспокоїтися, утишитися, утихомиритися; **дзеці доўга не маглі ўрымсціцца** діти довго не могли вгамуватися (заспокоїтися, втишитися, втихомиритися).

УРЫМСЦІЦЬ *док. розм.* утерпіти, стерпіти.

УРЭЗАЦЬ. *див.* **уразаць**.

УРЭЗВАЦЬ *див.* **уразаць**.

УРЭЗКА *ж.* **1.** урізання *с.*, *(незак. д. — ще)* урізування *с.*; відрізання *с.*, *(незак. д. — ще)* відрізування *с.*; **2.** урізання *с.*, урізування *с.* — *Пор.* **уразаць 1, 2.**

УРЭПІЦЦА *док. обл.* учепитися.

УРЭЧНІК, -ку *ч. бот.* рдесник.

УРЭЧНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* рдесникові.

УСАДЖАНЫ **1.** устромлений, уткнутий, увіткнутий; **2.** упхнутий; **3.** посаджений, посадовлений; **4.** засаджений; обсаджений; **5.** угачений, усаджений. — *Див. ще* **усаджваць**.

УСАДЖВАЦЬ *недок.*, **УСАДЗІЦЬ** *док.* **1.** устромляти, устромлювати, устромити, стромляти, стромити, утикати, уткнути, увіткнути; **~дзіць сякеру ў дрэва** устромити (уткнути) сокиру в дерево; **~дзіць нож у спіну** устромити (увігнати, уткнути) ножа в спину; **2.** упихати, упхнути; **~дзіць руку ў ваду** упхнути руку у воду; **3.** саджати, садовити, посадити, посадовити; **~дзіць гасцей** посадити (посадовити) гостей; **~дзіць хлеб** посадити (посадовити) хліб; **4.** *(займати якимись рослинами)* засаджувати, засадити, *(багато, усе)* позасаджувати; *(навкруг)* обсаджувати, обсадити, *(багато, усе)* пообсаджувати; **усадзіць двор дрэвамі** засадити двір (подвір'я) деревами; **5.** *розм.* *(витрачати)* угачувати, угатити, усаджувати, усадити, *(док.)* утелющити; **~дзіць шмат грошай** угатити (усадити) багато грошей; ◊ **усадзіць нос не ў сваю справу** устромити (упхнути) носа не у свою справу.

УСА́ДКА *ж.* **1.** *(дія)* заса́джування *с.*; обса́джування *с.*; **у. даро́гі дрэ́вамі** обса́джування доро́ги дере́вами; **2.** *спец.* уса́дка; **у. чыгуну́ пры адлі́ўцы** уса́дка чавуну́ при литві́ (литті́).

УСАЧЫ́ЦЬ *док.* **1.** устежи́ти; **цяжка ўсачыць за ду́мкай гэ́тага ле́ктара** ва́жко встежи́ти за ду́мкою цього́ ле́ктора; **2.** допильнува́ти, догля́нути, догляді́ти; *(док. розм.)* угляді́ти, угле́діти; **у. за дзіцём** допильнува́ти (догля́нути, догляді́ти) дити́ну.

УСВА́ТАЦЬ *док.* **1.** посва́тати, ви́сватати, засва́тати; **ёй усва́талі ўдаўца́** їй посва́тали (ви́сватали) вдівця́; **2.** *перен. (влаштувати когонебудь куди-небудь, умовити на якусь посаду і т. ін.)* посва́тати, ви́сватати; **мяне́ ўсва́талі ў старшыні́ кааператы́ву** мене́ посва́тали на го́лову коопера́тиву.

УСВЕДАМЛЕ́ННЕ *с.* усвідо́млення.

УСВЕДАМЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* усвідо́млюватися.

УСВЕДАМЛЯ́ЦЬ *і* **УСВЯДО́МЛІВАЦЬ** *недок.*, **УСВЯДО́МІЦЬ** *док.* усвідо́млювати, усвідо́мити, *(недок.)* бу́ти свідо́мим *(чого)*; **усвядо́міць неабхо́днасць чаго-не́будзь** усвідо́мити потре́бу в чому-не́будь.

УСЕ, *род. в.* **усі́х, 1.** *займ. означ. мн.* усі́; **2.** *у знач. імен.* усі́; **у. ў збо́ры** усі́ зібра́лися; ◊ **з усі́х сіл** з усіє́ї си́ли; **не ўсе до́ма** не всі до́ма, не спо́вна́ ро́зуму, кле́пки (глу́зду, тя́мки) нема́є *(у кого)*, (браку́є *(кому)*) [в голові́]; **на ўсе чаты́ры бакі́** на всі чоти́ри бо́ки; під чоти́ри ві́три; **ма́йстар на ўсе ру́кі** ма́йстер (мите́ць) на все (на вся́чину); до всього́ (на все) зда́тний (зда́тен); до всього́ зуга́рний (кебе́тний, уда́тний); **званíць (біць) ва ўсе званы́** в усі́ дзво́ни дзвони́ти (би́ти, гра́ти); **на бе́днага Мака́ра ўсе шы́шкі ва́ляцца** *прик.* на похи́ле де́рево всі ко́зи ска́чуть; бі́дному Са́вці нема́ до́лі ні на печі́, ні на ла́вці; пі́шого со́кола і воро́ни б'ють; на убо́гого всю́ди ка́пає; че́рез низьки́й тин усі́ соба́ки ска́чуть.

УСЕАГУ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* зага́льність.

УСЕАГУ́ЛЬНЫ зага́льний; **~нае вы́барчае пра́ва** зага́льне ви́борче пра́во; **~ная ўва́га** зага́льна ува́га.

УСЕАДЗІ́НСТВА *с. філос.* усеє́дність. *ж.*

УСЕБАКО́ВА *прислівн.* усебі́чно, різнобі́чно.

УСЕБАКО́ВАСЦЬ *ж.* усебі́чність.

УСЕБАКО́ВЫ усебі́чний, різнобі́чний.

УСЕ́ДЗЕЦЬ *і* **УСЯДЗЕ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* усиді́ти; **конь ірвану́ў, хло́пец не ўсе́дзеў і ўпаў на воз** кі́нь рвону́в, хло́пець не всиді́в і впав на ві́з; **яна́ не мо́жа ўсе́дзець у ха́це** вона́ не мо́же всиді́ти в ха́ті.

УСЕ́ЛЕНЫ 1. усе́лений; **2.** *перен.* усе́лений; *(про почуття, думки)* посі́яний; ви́кликаний; напо́внений, спо́внений; наві́яний. — *Див. ще* **усяля́ць**.

УСЕМЯРЫ́Х *прислівн. (про осіб різної статі або про істот с. роду)* усімо́х.

УСЕНА́ВУЧ *ч. істор.* зага́льне навча́ння.

УСЕПАДДА́НЕЙШЫ *книжн. заст.* всепі́дданіший, найпі́дда́нчий.

УСЕСАСЛО́ЎНЫ *істор.* всеста́нови́й.

УСЕ́СЦІСЯ *див.* **усяда́цца**.

УСЕЎЛА́ДДЗЕ *і* **УСЕЎЛА́ДСТВА** *с.* всевла́ддя.

УСЕ́Ч *див.* **усяка́ць**.

УСЁ, *род. в.* **усяго́; 1.** *займ. означ. у різн. знач.* усе́; **ад усяго́ сэ́рца** від усього́ се́рця; **2.** *у знач. імен. тільки одн.* усе́; **я на ўсё гато́ў** я на все гото́вий (ла́ден, ла́дний); **ён усяго́ баі́цца** він усього́ бої́ться; **усяго́ патро́ху (патро́шку)** усього́ потро́ху (потро́шку); **3.** *прислівн. у різн. знач.* усе́; **ён у. злу́ецца** він усе́ се́рдиться; **у. больш і больш змярка́лася** усе́ бі́льше й бі́льше смерка́ло; **мы спазні́ліся і ўсё з-за вас** ми запізни́лися, і все че́рез вас; ◊ **скарэ́й за ўсё** найпевні́ше, наймові́рніше; ма́буть; **больш за ўсё на свéце** найбі́льше на сві́ті; **і усё** і квит; **у. ро́ўна як** однáково як; **па ўсі́х пра́вілах** за всіма́ пра́вилами; **як во́ўка (ваўка́) не кармі́, а ён у. ў лес глядзі́ць** *присл.* во́вка хоч як году́й (скі́льки не году́й), а він усе́ в ліс ди́виться; во́вка щось усе́ до лі́су тя́гне; во́вча нату́ра в ліс тя́гне; во́вка в плуг, а він у луг; не сподіва́йся дя́ки від приблу́дної соба́ки.

УСЕАБДЫ́МНАСЦЬ *ж.* усеося́жність.

УСЕАБДЫ́МНЫ *прикм.* усеося́жний, усеохо́пний.

УСЁВЕ́Д *ч. розм.* усезна́йко, усезна́вець.

УСЁВЕ́ДНАСЦЬ *ж.* усеві́дання *с.*, усезна́ння *с.*

УСЁВІДУ́ШЧЫ *книжн.* усевидю́щий, усевидю́чий.

УСЁДАРАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* усепроще́нство *с.*

УСЁДАРАВА́ЛЬНЫ *прикм. (здатний простити все)* всепроще́нний; всепроще́нський.

УСЁДАРАВА́ННЕ *с.* всепро́щення.

УСЁЗНІШЧА́ЛЬНЫ *прикм.* нищівни́й; усепремо́жний.

УСЁПЕРАМО́ЖНЫ *і* **УСЁПЕРАМАГА́ЮЧЫ** усепремо́жний.

УСЁПРАНІКА́ЛЬНЫ *прикм.* усепроникни́й.

УСКАЛМА́ЧАНЫ *дієприкм., прикм.* скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений, поко́шланий, ско́шланий, переко́шланий, покошла́чений, скошла́чений, поку́дланий, ску́дланий, заку́дланий. — *Див. ще* **ускалма́чваць**.

УСКАЛМА́ЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УСКАЛМА́ЦІЦЦА** *док.* **1.** скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися, покуйо́вдитися, *(док.)* закуйо́вдитися; ко́шлатися, поко́шлатися, ско́шлатися, переко́шлатися, кошла́титися, покошла́титися, скошла́титися, ку́длатися, поку́длатися, *(док.)* ску́длатися, заку́длатися; **2.** *недок. пас.* скуйо́вджуватися, куйо́вдитися, ко́шлатися, кошла́титися, ку́длатися.

УСКАЛМА́ЧВАЦЬ *недок.*, **УСКАЛМА́ЦІЦЬ** *док.* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, покуйо́вдити, *(док.)* закуйо́вдити; ко́шлати, поко́шлати, ско́шлати, переко́шлати, кошла́тити, покошла́тити, скошла́тити, ку́длати, поку́длати, *(док.)* скудла́чити, ску́длати, ску́длити, заку́длати.

УСКАЛУ́ПЛІВАЦЬ *і* **УСКАЛУ́ПВАЦЬ** *недок.*, **УСКАЛУПІ́ЦЬ** *і* **УСКАЛУПНУ́ЦЬ** *док.* підколу́пувати, підколупа́ти, підколупну́ти.

УСКАЛЫ́ХВАЦЬ[1] *недок.*, **УСКАЛЫХА́ЦЬ** *док.* **1.** *(примушувати гойдатися)* сколи́хувати, сколихну́ти, *(док.)* зворухну́ти, *(рідше)* зворуши́ти, *(док.)* розколиха́ти, розколива́ти, розгойда́ти; **2.** *перен. розм. (вигодовувати, вихо-*

вувати) виколи́сувати, ви́колисати, виколи́хувати, ви́колихати.

УСКАЛЫ́ХВАЦЬ[2] *недок.*, **УСКАЛЫХНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(гойдати)* сколи́хувати, сколихну́ти, *(док.)* зворухну́ти, *(рідше)* зворуши́ти; **2.** *(викликати хвилювання, рух)* хвилюва́ти, схвилюва́ти, розхвилюва́ти, бенте́жити, збенте́жити, сколи́хувати, сколихну́ти, *(док.)* зворухну́ти, *(рідше)* зворуши́ти; **гэ́тыя чу́ткі ўскалыхну́лі сяло́** ці чутки́ схвилюва́ли (збенте́жили, сколихну́ли, зворухну́ли) село́.

УСКАПА́НЫ *і* **УСКО́ПАНЫ** ско́паний; зри́тий, пори́тий.

УСКАПА́ЦЬ *див.* **ускóпваць**.

УСКАРА́БКВАЦЦА *недок.*, **УСКАРА́БКАЦЦА** *док.* *(вилазити нагору)* видира́тися, ви́дертися, ви́дратися; здира́тися, зідра́тися, зде́ртися, видря́пуватися, ви́дряпатися.

УСКАРА́СКВАЦЦА *недок.*, **УСКАРА́СКАЦЦА** *док. розм.* *(вилазити нагору)* видира́тися, ви́дертися, ви́дратися, здира́тися, зідра́тися, зде́ртися; видря́пуватися, ви́дряпатися; *(док. розм.)* ви́теребитися, стереби́тися, стере́бкатися.

УСКАРПА́НЫ *розм.* розколу́паний; *(розм.)* розкопи́рсаний, роздлу́баний. — *Див. ще* **ускарпа́ць**.

УСКАРПА́ЦЬ *док. розм.* розколупа́ти; *(розм.)* розкопирса́ти, роздлу́бати.

УСКАТУ́РХАНЫ *розм.* розто́рсаний, розтермо́сений; розбу́рканий, розша́рпаний.

УСКАТУ́РХАЦЬ *док. розм.* розто́рсати, розтермо́сити; розша́рпати; *(штовхаючи — ще розм.)* розбу́ркати.

УСКАЦІ́ЦЦА *див.* **ускóчвацца**.

УСКАЦІ́ЦЬ *див.* **ускóчваць**.

УСКІ́ДАНЫ підки́нутий, підки́нений; ки́нутий (ки́нений, ски́нутий, ски́нений) [уго́ру]; заки́нутий, заки́нений. — *Див. ще* **ускіда́ць**.

УСКІДА́ЦЦА *і* **УСКІ́ДВАЦЦА** *недок. пас.*, **УСКІ́НУЦЦА** *док.* **1.** *(з лайкою, докорами)* накида́тися, наки́нутися; *(розм.)* напада́тися, напа́стися, наскі́пуватися, наскі́патися, напуска́тися, напусти́тися; **2.** *тільки* **ускідвацца** *недок.* *(швидко підніматися вгору)* ки́датися, ки́нутися; шуга́ти, шугну́ти; **по́лымя ўскі́нулася ўгару́** по́лум'я ки́нулося (шугну́ло) вго́ру; **3.** *недок. пас.* підкида́тися, ки́датися [вго́ру], скида́тися [вго́ру]; закида́тися; ки́датися, накида́тися, напина́тися.

УСКІ́ДАЦЬ *док.* *(кидаючи, скласти нагору чого-небудь усе, багато чого)* ви́кидати, *(багато, усе)* повикида́ти; **у. се́на на гару́** ви́кидати сі́но на гори́ще.

УСКІДА́ЦЬ *і* **УСКІ́ДВАЦЬ** *недок.*, **УСКІ́НУЦЬ** *док.* **1.** *(різко піднімати вгору)* підкида́ти, підки́нути, ки́дати [вго́ру], ки́нути [вго́ру], ски́дати [вго́ру], ски́нути [вго́ру], закида́ти, заки́нути; підніма́ти, підня́ти; **~нуць сцяг над кало́най** піднести́ (підня́ти) пра́пор над коло́ною; **~нуць ша́пку** підки́нути (ки́нути [вго́ру], ски́нути [вго́ру]; заки́нути) ша́пку; **~нуць во́чы на каго-не́будзь** ски́нути о́чі (очи́ма, о́ком, по́гляд, по́глядом) на ко́го-не́будь; [шви́дко, ху́тко] підвести́ о́чі; **2.** *(піднявши вгору, кидати)* закида́ти, заки́нути; ки́дати, ки́нути; **~нуць мяч на страху́** заки́нути (ки́нути) м'яча́ (м'яч) на дах; **~нуць рукза́к на плячо́** заки́нути рюкза́к на плече́; **~нуць мяшо́к на са́ні** ки́нути мішо́к на са́ни; **3.** *(про одяг)* накида́ти, наки́нути, *(багато)* понакида́ти; *(про хустку і т. ін. — ще)* напина́ти, напну́ти, нап'ясти́, *(багато)* понапина́ти; **~нуць ху́стку на пле́чы** наки́нути (напну́ти, нап'ясти́) ху́стку на пле́чі.

УСКЛАДА́ЦЦА *і* **УСКЛА́ДВАЦЦА** *недок. пас.* кла́стися; поклада́тися, склада́тися; доруча́тися.

УСКЛАДА́ЦЬ *і* **УСКЛА́ДВАЦЬ** *недок.*, **УСКЛА́СЦІ** *док.* **1.** *(на що-небудь)* кла́сти, покла́сти; **~сці мяшо́к на воз** покла́сти мішо́к на віз; **2.** *(про врочисте покладання)* кла́сти, покла́сти; **~сці вяно́к на магі́лу** покла́сти віно́к на моги́лу; **3.** *перен.* поклада́ти, покла́сти, склада́ти, скла́сти; доруча́ти, доручи́ти; **~сці адка́знасць** покла́сти (скла́сти) відповіда́льність; **~сці мі́сію** доручи́ти мі́сію; ◊ **ускладáць надзе́і** поклада́ти (склада́ти) наді́ї.

УСКЛІКА́ЦЬ *недок.*, **УСКЛІ́КНУЦЬ** *док.* вигу́кувати, ви́гукнути, викли́кувати, ви́кликати, ви́кликнути.

УСКЛЫ́ЧАНЫ *обл.* скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений, скудо́вчений, покудо́вчений, поко́шланий, переко́шланий, покошла́чений, скошла́чений, поку́длаций, ску́длаций, заку́длаций. — *Див. ще* **усклы́чваць**.

УСКЛЫ́ЧВАЦЬ *недок.*, **УСКЛЫ́ЧЫЦЬ** *док. обл.* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, куйо́вдити, покуйо́вдити, закуйо́вдити, кудо́вчити, скудо́вчити, покудо́вчити, ко́шлати, поко́шлати, ско́шлати, *(багато, усе)* переко́шлати; кошла́тити, покошла́тити, скошла́тити, ку́длати, поку́длати, ску́длати, заку́длати.

УСКО́ПАНЫ *див.* **ускапа́ны**.

УСКО́ПВАЦЬ *недок.*, **УСКАПА́ЦЬ** *док.* ско́пувати, скопа́ти, *(багато, усе)* поско́пувати; **ускапа́ць зямлю́** скопа́ти зе́млю.

УСКО́РАСЦІ *прислівн.* незаба́ром, невдо́взі; ско́ро, шви́дко.

УСКО́СНА *прислівн.* посере́дньо; побі́чно; скі́сно.

УСКО́СНЫ **1.** посере́дній, непрями́й; побі́чний; **~ныя пада́ткі** *фін.* непрямі́ пода́тки; **2.** *грам.* непрями́й; **~нае пыта́нне** непряме́ пита́ння; **~ная мо́ва** непряма́ мо́ва; **у. склон** непрями́й відмі́нок; **~нае дапаўне́нне** непрями́й дода́ток; **3.** *юр.* непрями́й, побі́чний; **~ныя до́казы** побі́чні до́кази.

УСКО́ЧАНЫ ви́кочений. — *Див. ще* **ускóчваць**.

УСКО́ЧВАННЕ *с.* вико́чування.

УСКО́ЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УСКАЦІ́ЦЦА** *док.* вико́чуватися, ви́котитися; **мяч ~ці́ўся на асфа́льт** м'яч ви́котився на асфа́льт.

УСКО́ЧВАЦЬ *недок.*, **УСКАЦІ́ЦЬ** *док.* *(нагору)* вико́чувати, ви́котити, *(багато, усе)* повико́чувати; **~ці́ць ка́мень на ўзгóрак** ви́котити ка́мінь на па́горб.

УСКРА́ЕК, -ра́йку *ч.* край; **у. ле́су** край лі́су.

УСКРАІ́НА *ж.* **1.** край *ч.*, кіне́ць *ч.*; *(міста, села)* око́лиця, *(рідко)* окра́їна; **у. ле́су** край (кіне́ць) лі́су, узлі́сся *с.*; **2.** *(країни, області)* край *ч.*, око́лиця, *(рідко)* окра́їна.

УСКРА́ІННЫ *у різн. знач.* кінце́вий, око́личний; окра́їнний. — *Пор.* **ускра́іна**.

УСКРА́Й *прийм. з род. в. розм.* ко́ло, бі́ля, побі́ля; по́ряд, по́руч *(з ким-чим, кого-чого)*, о́біч, о́бік; **у. по́ля** ко́ло (бі́ля) по́ля.

УСКРУ́ЧВАЦЦА *недок.*, **УСКРУЦІ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** *(прокинувшись, уставати дуже рано)* устава́ти, уста́ти, підніма́тися, підня́тися; **чаго́ ты так ра́на ўскруці́ўся?** чого́ (чому́) ти так ра́но встав? **2.** *(про явища природи)* здійма́тися, здійня́тися; **~ці́лася така́я заве́я, што з ха́ты не вы́йдзеш** здійняла́ся така́ хуртови́на, що з ха́ти не ви́йдеш; **3.** *(вгору)* звива́тися, зви́тися; підійма́тися, підня́тися; **мяч све́чкай ~ці́ўся ўго́ру** м'яч сві́чкою зви́вся вго́ру.

УСКРЫВА́ЦЦА *недок. пас. мед.* розрі́зуватися, розтина́тися.

УСКРЫВА́ЦЬ *недок.*, **УСКРЫ́ЦЬ** *док. (анатомувати)* розрі́зувати, розрі́зати, роби́ти ро́зтин, зроби́ти ро́зтин; розтина́ти, розтя́ти, розітну́ти.

УСКРЫ́ТЫ *мед.* розрі́заний, розтя́тий, розі́тнутий. — *Див. ще* **ускрыва́ць**.

УСКРЫЦЦЁ *с. мед.* ро́зтин *ч.*

УСКУДЛА́ЧАНЫ скуйо́вджений, покуйо́вджений, закуйо́вджений, поко́шланий, ско́шланий, переко́шланий, покошла́чений, скошла́чений, поку́дланий, ску́дланий, заку́дланий. — *Див. ще* **ускудла́чваць.**

УСКУДЛА́ЧВАЦЦА *недок. звор.*, **УСКУДЛА́ЦІЦЦА** *і* **УСКУДЛА́ЧЫЦЦА** *док.* **1.** скуйо́вджуватися, скуйо́вдитися, куйо́вдитися, покуйо́вдитися, *(док.)* закуйо́вдитися; ко́шлатися, поко́шлатися, ско́шлатися, переко́шлатися; кошла́титися, покошла́титися, скошла́титися; ку́длатися, поку́длатися, *(док.)* ску́длатися, заку́длатися; **2.** *недок. пас.* скуйо́вджуватися, куйо́вдитися, ко́шлатися, кошла́титися, ку́длатися.

УСКУДЛА́ЧВАЦЬ *недок.*, **УСКУДЛА́ЦІЦЬ** *і* **УСКУДЛА́ЧЫЦЬ** *док.* скуйо́вджувати, скуйо́вдити, куйо́вдити, покуйо́вдити, *(док.)* закуйо́вдити; ко́шлати, поко́шлати, ско́шлати, переко́шлати; кошла́тити, покошла́тити, скошла́тити, ку́длати, поку́длати, *(док.)* скудла́чити, ску́длати, ску́длити, заку́длати.

УСЛАЎЛЕ́ННЕ *с.* прославля́ння, просла́влення, уславля́ння, усла́влення, вихвалля́ння, сла́влення.

УСЛАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УСЛА́ВІЦЬ** *док.* прославля́ти, просла́вити, уславля́ти, усла́вити, *(недок.)* сла́вити, вихвалля́ти.

УСЛУ́ЖВАЦЬ *недок.*, **УСЛУЖЫ́ЦЬ** *док.* **1.** роби́ти по́слугу, зроби́ти по́слугу, услуго́вувати, услужи́ти, *(док.)* прислужи́тися; **2.** догоджа́ти, догоди́ти; прислуго́вувати, прислугува́ти.

УСЛУ́ЖЛІВАСЦЬ *і* **УСЛУ́ЖНАСЦЬ** *ж.* послу́жливість; прислу́жливість.

УСЛУ́ЖЛІВЫ *і* **УСЛУ́ЖНЫ** послу́жливий; *(розм.)* прислу́жливий.

УСЛЫ́Х *прислівн.* уго́лос; **чыта́ць у.** чита́ти вго́лос (го́лосно).

УСЛЯПУ́Ю *прислівн.* нао́сліп, сліпма́; **дзе́йнічаць у.** ді́яти нао́сліп.

УСМА́ГЛЫ *і* **УСМЯ́ГЛЫ** **1.** знемо́жений від спра́ги; **2.** пересо́хлий; *(перев. про губи — ще)* заше́рхлий, поше́рхлий, посма́глий, засма́глий.

УСМА́ГНУЦЬ *і* **УСМЯ́ГНУЦЬ** *док.* **1.** знемогти́ся від спра́ги; **усма́г ара́ты за дзень на по́лі** знемі́гся від спра́ги плугата́р (ора́ч) за день на по́лі; **2.** пересо́хнути; **зямля́ ўсма́гла** земля́ пересо́хла; **3.** *розм. ірон. (дуже захотіти випити)* знемогти́, зму́читися, перемлі́ти.

УСМАКАВА́ЦЬ *док.* уподо́бати; **у. дра́нікі** уподо́бати деруни́; **у. абара́нкі** уподо́бати бу́блики.

УСМАКТА́НЫ *і* **УСМО́КТАНЫ** усмо́ктаний. — *Див. ще* **усмо́ктваць**.

УСМА́Л *ч.* смі́льна (смоли́ста) коло́дка, оцу́пок, цурпа́лок, цурупа́лок.

УСМО́КТВАЦЬ *недок.*, **УСМАКТА́ЦЬ** *док.* усмо́ктувати, усмокта́ти, усиса́ти, увісса́ти; **по́мпа з вадо́й ~та́ла пясо́к** насо́с із водо́ю всмокта́в пісо́к; **зямля́ ўсмакта́ла ві́льгаць** земля́ всмокта́ла воло́гу.

УСМЯ́ГЛЫ *див.* **усма́глы**.

УСМЯ́ГНУЦЬ *док. див.* **усма́гнуць**.

УСО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УСУ́НУЦЬ** *док.* **1.** засо́вувати, засува́ти, засу́нути, *(багато, усе)* позасо́вувати; **~нуць шуфля́ду ў стол** засу́нути шухля́ду в стіл; **2.** затяга́ти, затя́гувати, затягти́, затягну́ти; утя́гувати, утяга́ти, утягти́, утягну́ти; усиля́ти, уси́лювати, усили́ти, заси́лювати, засиля́ти, заси́лити; **~нуць ні́тку ў іго́лку** затягти́ (утягти́, усили́ти, заси́лити) ни́тку в го́лку; **3.** засо́вувати, засува́ти, засу́нути, *(багато, усе)* позасо́вувати; запиха́ти, запхну́ти, *(багато, усе)* позапиха́ти; **~нуць руку́ ў кішэ́нь** засу́нути (запхну́ти) ру́ку в кише́ню; **4.** уставля́ти, уста́вити; **~нуць пяро́ ў ру́чку** уста́вити перо́ в ру́чку; **5.** заправля́ти, запра́вити *(край чого-небудь)*; **6.** *розм. (давати в руки)* упиха́ти, упхну́ти, пха́ти, пхну́ти; ◊ **усу́нуць свой нос** упхну́ти (усу́нути) свого́ но́са.

УСО́ЎНЫ всувни́й.

УСО́ЧАНЫ усте́жений; допильно́ваний, догля́нутий.

УСПАДА́ЦЬ *недок.*, **УСПА́СЦІ** *док. (на слід)* напада́ти, напа́сти.

УСПАМІ́Н, -ну *і* **УСПАМІ́НАК, -нку** *ч. розм.* спо́гад, спо́мин, зга́дка *ж.*, спо́минок; ◊ **лёгкі на ўспамі́н (памі́н)** про во́вка помо́вка, а вовк у ха́ту (а вовк тут).

УСПАМІНА́ННЕ *с.* зга́дування; прига́дування.

УСПАМІНА́ЦЦА *недок.*, **УСПО́МНІЦЦА** *док.* **1.** *(відновлюватися в пам'яті)* зга́дуватися, згада́тися; прига́дуватися, пригада́тися, *(багато, усе)* поприга́дуватися; **успо́мнілася пера́жытае** згада́лося (пригада́лося) пережи́те; **2.** *недок. пас.* зга́дуватися; прига́дуватися.

УСПАМІНА́ЦЬ *недок.*, **УСПО́МНІЦЬ** *док. і* **УСПАМЯНУ́ЦЬ** *док.* зга́дувати, згада́ти, прига́дувати, пригада́ти, *(багато, усе)* поприга́дувати; **~мніць міну́лае** згада́ти (пригада́ти) мину́ле; **~мніць пра ва́жнае даручэ́нне** згада́ти про важли́ве дору́чення; **~ну́ць маладо́сць** згада́ти мо́лодість (молоді́ літа́); **не ўспаміна́ць лі́хам** не зга́дувати ли́хом (лихи́м, злим сло́вом) *(кого)*; **~на́ць до́брым сло́вам** зга́дувати (помина́ти) до́брим сло́вом (з удя́чністю,

вдя́чно); ~**на́й як зва́лі** *прик.* шука́й ві́тра в по́лі; ті́льки й ба́чили; зга́дуй лиш як зва́ли.

УСПАРО́ЦЦА *див.* **успо́рвацца**.

УСПАРО́ЦЬ *див.* **успо́рваць**.

УСПАЎЗА́ЦЬ *недок.*, **УСПАЎЗЦІ́** *док.* виповза́ти, ви́повзти; вила́зити, вилiза́ти, ви́лiзти, зла́зити, злiза́ти, злі́зти; **змяя ўспаўзла́ на ка́мень** змія ви́повзла на ка́мінь.

УСПА́ЦЦА *док.* міцно засну́ти; **ну ты і ўспа́лася!** ну ти й сонько́ (со́ня)!

УСПЁРТЫ покла́дений, ски́нутий, ски́нений; зва́лений; узя́тий на пле́чі; за́вданий [на пле́чі]; натя́гнутий, нацу́плений; спе́ртий, обпе́ртий, опе́ртий; утя́гнутий, утя́гнений; ви́пертий. — *Див. ще* **успіра́ць**.

УСПІРА́ЦЦА *недок.*, **УСПЕ́РЦІСЯ** *док.* **1.** спира́тися, спе́ртися, *(про багатьох)* поспира́тися; обпира́тися, обпе́ртися, обіпе́ртися, *(про багатьох)* пообпира́тися; опира́тися, опе́ртися, *(про багатьох)* поопира́тися; **~ціся на стол** спе́ртися (обпе́ртися) [лі́ктями] на стіл; **2.** вила́зити, вилiза́ти, ви́лiзти; *(через силу, важко)* де́ртися, дра́тися, видира́тися, ви́дертися, ви́дратися, здира́тися, зде́ртися, зідра́тися, видря́пуватися, ви́дряпатися; **~ціся на гару́** ви́лізти (ви́дертися *і т. ін.*) на го́ру; **3.** ра́но встава́ти, ра́но вста́ти; **успе́рся ў такую рань** уста́в так ра́но (у таку́ рань); **4.** *(на що-небудь)* напо́рюватися, напоро́тися; **~ціся на драўля́ную агаро́джу** напоро́тися на дерев'я́ну огоро́жу.

УСПІРА́ЦЬ *недок.*, **УСПЕ́РЦІ** *док. розм.* **1.** *(повантажити що-небудь важке)* кла́сти, покла́сти, скида́ти, ски́нути; зва́лювати, звали́ти; *(на спину — ще)* бра́ти на пле́чі, узя́ти на пле́чі, *(кому-небудь)* завдава́ти [на пле́чі], завда́ти [на пле́чі]; **~ці мех на воз** покла́сти (ски́нути, звали́ти) мішо́к на віз; **~ці мяшо́к на спі́ну** узя́ти мішо́к на пле́чі; **2.** *(надягати, надівати що-небудь тісне, невідповідне)* натяга́ти, натя́гувати, натягти́, натягну́ти, *(багато)* понатяга́ти, понатя́гувати; *(через силу, важко — розм.)* нацу́плювати, нацу́пити; **бо́ты це́сныя, ледзь успёр на но́гі** чо́боти тісні́, ле́две (ледь) натягну́в (нацу́пив) на но́ги; **3.** спира́ти, спе́рти, *(багато)* поспира́ти; обпира́ти, обпе́рти; обіпе́рти, *(багато)* пообпира́ти; опира́ти, опе́рти; **4.** утя́гувати, утяга́ти, утягну́ти, утягти́, *(багато, усе)* повтяга́ти, повтя́гувати; *(розм.)* випира́ти, ви́перти, *(багато, усе)* повипира́ти; **~ці чамада́н на пя́ты паве́рх** ви́тягти (утягти́, ви́перти) валі́зу на п'я́тий по́верх.

УСПІХА́ЦЬ *і* **УСПІ́ХВАЦЬ** *недок.*, **УЗАПХНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(пхаючи, піднімати нагору)* витя́гувати, витяга́ти, ви́тягти, ви́тягнути, *(багато, усе)* повитя́гувати, повитяга́ти; *(розм.)* випiха́ти, ви́пхнути, ви́пхати; **~ну́ць воз на ўзго́рак** ви́тягти (ви́тягнути, ви́пхнути) во́за (віз) на па́горб; **2.** *(надягати, надівати через силу, поспіхом)* натяга́ти, натя́гувати, натягти́, натягну́ти, *(багато)* понатяга́ти, понатя́гувати; *(розм.)* нацу́плювати, нацу́пити; **~ну́ць бот** натягти́ (натягну́ти, нацу́пити) чо́біт.

УСПО́МНЕНЫ зга́даний; прига́даний. — *Див. ще* **успаміна́ць**.

УСПО́МНІЦЬ *див.* **успаміна́ць**.

УСПО́РАТЫ **1.** розпо́рений; **2.** *розм.* розбу́рканий, розшто́вханий.

УСПО́РВАЦЦА *недок.*, **УСПАРО́ЦЦА** *док.* **1.** *(несподівано натикатися на кого-, що-небудь)* напо́рюватися, напоро́тися; **~ро́цца на патарча́ку** напоро́тися на сторча́к; **2.** *розм.* ду́же ра́но встава́ти, ду́же ра́но вста́ти; **~ру́ся ні свет ні зара́** уста́в ще й на світ не зазорі́ло (не займа́лося, не благослови́лося, ні світ ні зоря́).

УСПО́РВАЦЬ *недок.*, **УСПАРО́ЦЬ** *док.* **1.** *(розрізати)* розпо́рювати, розпоро́ти, *(багато, усе)* порозпо́рювати; **~ро́ць мяшо́к** розпоро́ти мішо́к; **2.** *розм. (будити, торсаючи)* розбу́ркувати, розбу́ркати, розшто́вхувати, розштовха́ти; **3.** зго́нити (зігна́ти) зі свого́ мі́сця.

УСПРЫІ́МЛІВАСЦЬ *і* **УСПРЫМА́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* сприйня́тливість; схи́льність.

УСПРЫІ́МЛІВЫ *і* **УСПРЫМА́ЛЬНЫ** *(да чаго)* сприйня́тливий *(до чого)*; підда́тливий *(чому)*, схи́льний *(до чого)*; **у. ро́зум** сприйня́тливий ро́зум; **у. да хваро́б** сприйня́тливий (схи́льний) до захво́рювань.

УСПРЫМА́ННЕ *с.* сприйняття́, *(незак. д. — ще)* сприйма́ння; схо́плюванння; прийняття́, *(незак. д. — ще)* прийма́ння.

УСПРЫМА́ЦЦА *недок. звор.*, **УСПРЫНЯ́ЦЦА** *док.* **1.** сприйма́тися, сприйня́тися; прийма́тися, прийня́тися; **2.** *недок. пас.* сприйма́тися; прийма́тися.

УСПРЫМА́ЦЬ *недок.*, **УСПРЫНЯ́ЦЬ** *док.* сприйма́ти, сприйня́ти; *(розуміти — ще)* схо́плювати, схопи́ти; *(визнавати — ще)* прийма́ти, прийня́ти; **вучо́ныя ўспрынялі́ гэ́ту класіфіка́цыю** нау́ковці (уче́ні) прийняли́ цю класифіка́цію.

УСПРЫНЯ́ТЫ спри́йнятий, схо́плений. — *Див. ще* **успрыма́ць**.

УСПУ́ДЖАНЫ споло́ханий, споло́шений, споло́хнутий, розполо́ханий. — *Див. ще* **успу́джваць**.

УСПУ́ДЖВАЦЦА *недок.*, **УСПУ́ДЗІЦЦА** *док.* **1.** поло́хатися, споло́хуватися, сполоха́тися; **2.** *недок. пас.* поло́хатися, споло́хуватися.

УСПУ́ДЖВАЦЬ *недок.*, **УСПУ́ДЗІЦЬ** *док.* поло́хати, пополо́хати, споло́хувати, споло́хати, сполоши́ти, *(однокр.)* сполохну́ти; розполо́хувати, розполо́хати, розполоши́ти; **саба́ка ўспу́дзіў дзікі́х ка́чак** соба́ка споло́хав ди́ких качо́к.

УСПУ́ШАНЫ *розм.* зду́тий, розду́тий; обду́тий. — *Див. ще* **успу́шваць**.

УСПУ́ШВАННЕ *с. розм.* обдима́ння.

УСПУ́ШВАЦЦА *недок.*, **УСПУ́ШЫЦЦА** *док. розм.* **1.** обдима́тися, обду́тися; **2.** *недок. пас.* обду́тися.

УСПУ́ШВАЦЬ *недок.*, **УСПУ́ШЫЦЬ** *док. безос. розм. (живіт)* здува́ти, здима́ти, зду́ти, *(про багатьох, про всіх)* поздува́ти; роздува́ти, роздима́ти, розду́ти, *(про багатьох, про всіх)* порозздува́ти; *(розм.)* обдима́ти, обду́ти.

УСПЫ́РХВАЦЬ *недок.*, **УСПЫ́РХНУЦЬ** *док.* спу́рхувати, спурхну́ти; *(розм.)* фу́ркати, фу́ркнути.

УСПЫХВАННЕ *с.* спала́хування; займа́ння.

УСПЫХВАЦЬ *недок.*, **УСПЫХНУЦЬ** *док.* спала́хувати, спалахну́ти, *(рідше)* спалахкоті́ти;

займа́тися, зайня́тися; *(червоніти — ще)* паленіти, спаленіти, *(док.)* запаленіти, запаленітися; *(раптово виникати — про почуття — ще)* вибуха́ти, ви́бухнути; **~нула запалка** спалахну́в сірни́к; **~нуў бензін** спалахну́в (зайня́вся) бензи́н; **твар жанчыны ~нуў** обли́ччя жінки спалахну́ло (спаленіло, запаленілося); **~нула сва́рка** спалахну́ла сва́рка.

УСПЫ́ШКА *ж.* спа́лах *ч.*; зблиск *ч.*; *(займання — ще)* спо́лох *ч.*, спала́хнення *с.*; *(перен. — ще)* ви́бух *ч.*; **у. по́раху** спа́лах по́роху; **у. эпіде́міі** спа́лах епіде́мії (по́шесті); **у. гне́ву** ви́бух гніву.

УССА́ДЖАНЫ 1. поса́джений, посадо́влений; **2.** наса́джений; настро́млений, на́ткнутий. — *Див. ще* **усса́джваць**.

УССА́ДЖВАЦЬ *недок.*, **УССАДЗІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(піднявши)* саджа́ти, сади́ти, посади́ти; садови́ти, посадови́ти; **~дзіць дзяце́й на воз** посади́ти (посадови́ти) діте́й на віз; **2.** наса́джувати, насади́ти, *(багато)* понаса́джувати; *(на гостряк — звичайно)* настро́млювати, настроми́ти, *(багато)* понастро́млювати, понастромля́ти; нати́кати, наткну́ти, понатика́ти, *(розм.)* наштри́кувати, наштрикну́ти; **~дзіць вілкі на вілачнік** насади́ти (настроми́ти, наді́ти) ви́ла на держа́к (де́ржално); **3.** *(док. одягнути або взути щось тісне, вузьке)* натягти́, натягну́ти, нацу́пити; **~дзіць бот на нагу́** натягти́ чо́біт на но́гу.

УССО́ЎВАННЕ *с. розм.* наді́ва́ння, надяга́ння, напина́ння; нацу́плювання. — *Пор.* **уссо́ўваць 2**.

УССО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УССУ́НУЦЦА** *док.* **1.** *розм. (несподівано наштовхуватися на що-небудь)* наска́кувати, наско́чити, *(про багатьох)* понаска́кувати; **~нуцца на пень** наско́чити на пень (на пеньо́к); **2.** *недок. пас.* витя́гуватися, витяга́тися, наді́ватися, напина́тися; нацу́плюватися.

УССО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УССУ́НУЦЬ** *док.* **1.** *(сунучи, покласти нагору)* витя́гувати, ви́тягнути, витяга́ти, ви́тягти, *(багато, усе)* повитя́гувати, повитяга́ти; **~нуць бервяно́ на зруб** ви́тягнути (ви́тягти) коло́ду на зруб; **2.** *розм.* наді́ва́ти, наді́ти, напина́ти, напну́ти, нап'ясти́; *(через силу)* нацу́плювати, нацу́пити; **~нуць бо́ты набасано́ж** узу́ти (наді́ти, нацу́пити) чо́боти на бо́су но́гу ([на] босо́ніж).

УССУ́НУТЫ 1. ви́тягнутий, ви́тягнений; **2.** наді́тий, на́пну́тий; нацу́плений. — *Див. ще* **уссо́ўваць**.

УССЫ́ПАНЫ наси́паний. — *Див. ще* **уссыпа́ць.**

УССЫПА́ЦЬ *недок.*, **УССЫ́ПАЦЬ** *док. (на кого-, що-небудь)* насипа́ти, наси́пати, *(багато)* понасипа́ти.

УССЯДА́ЦЬ *недок.*, **УССЕ́СЦІ** *док. розм.* **1.** насіда́ти, насі́сти; нава́люватися, навали́тися; налягá́ти, налягти́; **дво́е ўссе́лі на аднаго́** дво́є навали́лися (навали́лося) на одного́; **2.** *(сідати у великій кількості)* сіда́ти, сі́сти, *(про багато, про багатьох)* посіда́ти; **мура́шкі ўссе́лі на но́гі** мура́шки (мура́хи) посіда́ли (понала́зили) на но́ги; **3.** *перен. (з люттю)* напада́ти, напа́сти, обсіда́ти, обсі́сти, *(про багатьох)* пообсіда́ти; *(з усіх боків — ще)* обпада́ти, обпа́сти, опада́ти, опа́сти; **глядзі́, уссядуць саба́кі — не абаро́нішся** диви́ся (гляди́), нападу́ть (обся́дуть) соба́ки (пси) — не відборо́нишся; **4.** *розм. (докоряти, чіплятися)* насіда́ти, насі́сти; *(розм.)* напосіда́ти, напосі́сти; напосіда́тися, напосі́стися; **ўссе́лі на чалаве́ка і не даю́ць яму́ жыцця́** насі́ли (напосі́ли, напосі́лися) на люди́ну й не даю́ть їй жи́ти.

УСТА́ВАЧНЫ вставни́й.

УСТА́ВІЦЬ *див.* **устаўля́ць**.

УСТАЛЁВАНЫ *див.* **усталява́ны**.

УСТАЛЁЎВАЦЦА *недок.*, **УСТАЛЯВА́ЦЦА** *док.* **1.** *(надійно укріплятися)* устано́влюватися, установля́тися, установи́тися; *(зміцнюватися — ще)* уста́люватися, уста́литися; укрі́плюватися, укріпля́тися, укріпи́тися, закрі́плюватися, закріпля́тися, закріпи́тися; змі́цнюватися, зміцни́тися, *(док.)* зміцні́ти; **ула́да ўсталява́лася** вла́да встанови́лася (уста́лилася, укріпи́лася); **памі́ж і́мі ўсталява́ліся до́брыя адно́сіны** між (помі́ж) ни́ми встанови́лися до́брі стосу́нки; **2.** улашто́вуватися, улаштува́тися, *(про багатьох, про всіх)* повлашто́вуватися; **ён ~ва́ўся на но́вым ме́сцы** він улаштува́вся на ново́му мі́сці; **3.** *(формуватися, складатися)* устано́влюватися, установля́тися, установи́тися; уста́люватися, уста́литися; **хара́ктар яшчэ́ не ўсталява́ўся** хара́ктер ще не встанови́вся (не уста́лився); **4.** *недок. пас.* устано́влюватися; улашто́вуватися; упорядко́вуватися; нала́годжуватися; укрі́плюватися, утве́рджуватися.

УСТАЛЁЎВАЦЬ *недок.*, **УСТАЛЯВА́ЦЬ** *док.* **1.** устано́влювати, установи́ти; улашто́вувати, улаштува́ти, *(багатьох, усіх)* повлашто́вувати; *(давати лад — ще)* упорядко́вувати, упорядкува́ти, нала́годжувати, нала́годити; уста́лювати, уста́лити; **~ва́ць пара́дак** установи́ти поря́док ; **~ва́ць жыццё** улаштува́ти (нала́годити) життя́; **2.** укрі́плювати, укріпля́ти, укріпи́ти, утве́рджувати, утверди́ти; устано́влювати, установля́ти, установи́ти; **~ва́ць ула́ду** укріпи́ти (утверди́ти) вла́ду.

УСТАЛЯВА́НАСЦЬ *ж.* уста́леність.

УСТАЛЯВА́ННЕ *с. (дія)* **1.** улаштува́ння, *(незак. д. — ще)* улашто́вування; упорядкува́ння, *(незак. д. — ще)* упорядко́вування; нала́годження, *(незак. д. — ще)* нала́годжування; **2.** укрі́плення, *(незак. д. — ще)* укріпля́ння, утве́рдження, *(незак. д. — ще)* утве́рджування; устано́влення, *(незак. д. — ще)* устано́влювання.

УСТАЛЯВА́НЫ *і* **УСТАЛЁВАНЫ 1.** *дієприкм.* улашто́ваний, упорядко́ваний; нала́годжений; уста́лений; **2.** *дієприкм.* укрі́плений, утве́рджений; устано́влений; **3.** *прикм.* ста́лий, уста́лений; **у. пара́дак** ста́лий (уста́лений) поря́док; **4.** *прикм.* незмі́нний, ста́лий; уста́лений, пості́йний. — *Див. ще* **усталёўваць**.

УСТАНАЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* устано́влення, *(незак. д. — ще)* устано́влювання; **2.** *(те, що встановлене)* устано́влення; зако́н *ч.*

УСТАНА́ЎЛІВАЦЬ *і* **УСТАНАЎЛЯ́ЦЬ** *недок.*, **УСТАНАВІ́ЦЬ** *док. у різн. знач.* устано́влювати, установля́ти, установи́ти; **~віць генера́тар** установи́ти генера́тор; **~віць дыплама-**

ты́чныя адно́сіны установи́ти дипломати́чні відно́сини; ~**віць су́вязь** установи́ти зв'язо́к; ~**віць хваро́бу** установи́ти (ви́значити) хворо́бу; ~**віць цэ́ны** установи́ти ціни; ~**віць факт** установи́ти факт.

УСТАНО́ЎШЧЫК *ч. спец.* устано́вник.

УСТАНО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* устано́вниця.

УСТАПЫ́РАНЫ настовбу́рчений, наї́жачений.

УСТАПЫ́РВАЦЬ *недок.*, **УСТАПЫ́РЫЦЬ** *док.* настовбу́рчувати, настовбу́рчити; наї́жувати, наї́жити.

УСТАРАНЕ́ННЕ *с.* **1.** *(ліквідація)* усу́нення, *(незак. д. — ще)* усува́ння; **2.** *(звільнення)* усу́нення, *(незак. д. — ще)* усува́ння; звільнення, *(незак. д. — ще)* звільня́ння.

УСТАРАНЁНЫ 1. усу́нутий, усу́нений; звільнений. — *Див. ще* **устараня́ць**.

УСТАРАНЯ́ЦЦА *недок.*, **УСТАРАНІ́ЦЦА** *док.* **1.** усува́тися, усу́нутися; ~**ні́цца ад спраў** усу́нутися від справ; **2.** *недок. пас.* усува́тися; звільня́тися.

УСТАРАНЯ́ЦЬ *недок.*, **УСТАРАНІ́ЦЬ** *док.* **1.** *(ліквідовувати)* усува́ти, усу́нути; ~**ні́ць недахо́пы ў рабо́це** усу́нути ва́ди (недо́ліки) в робо́ті; **2.** *(від справи)* усува́ти, усу́нути; *(з посади — ще)* звільня́ти, звільни́ти; ~**ня́ць ад выкана́ння абавя́зкаў** усу́нути (звільни́ти) від викона́ння обо́в'язків.

УСТАРЭ́ЛАСЦЬ *ж.* застарі́лість.

УСТАРЭ́ЛЫ застарі́лий; ~**лыя по́гляды** застарі́лі по́гляди; ~**лае сло́ва** застарі́ле сло́во; ~**лыя тэо́рыі** застарі́лі теорії.

УСТАРЭ́ЦЬ *док.* застарі́ти; **тэ́хніка ўстарэ́ла** те́хніка застарі́ла.

УСТАЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УСТА́ВІЦЬ** *док.* **1.** *(усередину чого-небудь)* уставля́ти, уста́вити; ~**віць шы́бу** уста́вити шибку, засклити; **2.** *(займати чим-небудь усю поверхню)* заставля́ти, заста́вити, *(багато, усе)* позаставля́ти; *(розм.)* застановля́ти, застанови́ти; ~**віць стол ядо́й** заста́вити (застанови́ти) стіл ї́жею; ◊ **уста́віць сло́ва** уки́нути (доки́нути, дода́ти, уста́вити) сло́во; **уста́віць мазгі́** *(каму)* уста́вити (упра́вити) клёпку *(кому)*.

УСТО́ЙВАЦЬ *недок.*, **УСТАЯ́ЦЬ** *і* **УСТО́ЯЦЬ** *док.* усто́ювати, усто́яти; висто́ювати, ви́стояти; **устая́ць на нага́х** усто́яти на ного́х; **устая́ць у спрэ́чцы** усто́яти (ви́стояти) в супере́чці; **устая́ць пе́рад спаку́сай** усто́яти пе́ред споку́сою.

УСТО́ЙЛІВА *прислівн.* стійко; ста́ло; трива́ло; три́вко.

УСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж.* стійкість; ста́лість; уста́леність; трива́лість; три́вкість.

УСТО́ЙЛІВЫ стійки́й; *(постійний)* ста́лий; *(установлений)* уста́лений; *(міцний)* трива́лий; *(який не зазнає змін)* тривки́й; ~**вая апо́ра** стійка́ опо́ра; **у. абца́с** стійки́й каблу́к; ~**вая валю́та** стійка́ валю́та; ~**выя по́гляды** ста́лі (уста́лені) по́гляди; ~**вая паго́да** стійка́ (ста́ла) пого́да; **у. газ** стійки́й газ.

УСТРО́ЕНЫ 1. *(налагоджений)* улашто́ваний; зро́блений; **2.** улашто́ваний; зро́блений; учи́нений, зчи́нений; **3.** *(на працю і т. ін.)* улашто́ваний. — *Див. ще* **устро́йваць**.

УСТРО́ЙВАЦЦА *недок.*, **УСТРО́ІЦЦА** *док. у різн. знач.* улашто́вуватися, улаштува́тися, *(про багатьох, про всіх)* повлашто́вуватися; **устро́іцца на кватэ́ру** улаштува́тися на кварти́ру; **устро́іцца спаць на кана́пе** улаштува́тися спа́ти на кана́пі.

УСТРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **УСТРО́ІЦЬ** *док.* **1.** *(налагодити що-небудь)* улашто́вувати, улаштува́ти, *(багатьох, усіх)* повлашто́вувати; роби́ти, зроби́ти, пороби́ти; **устро́іць ілюміна́цыю** улаштува́ти (зроби́ти) ілюміна́цію; **2.** улашто́вувати, улаштува́ти, *(багато)* повлашто́вувати; роби́ти, зроби́ти, пороби́ти; учиня́ти, учини́ти, зчиня́ти, зчини́ти; **устро́іць сканда́л** улаштува́ти (зроби́ти, учини́ти) сканда́л; **3.** *(на роботу)* улашто́вувати, улаштува́ти, *(багатьох, усіх)* повлашто́вувати; **устро́іць хло́пца на рабо́ту** улаштува́ти хло́пця на робо́ту; ◊ **устро́іць шту́ку** утну́ти (утя́ти, устругну́ти, стругну́ти) шту́ку; **устро́іць сцэ́ну** зроби́ти (влаштува́ти) сце́ну *(кому)*.

УСТРО́ЙСТВА *с.* **1.** *(конструкція)* будо́ва *ж.*; **у. машы́ны** будо́ва маши́ни; **2.** *(механізм)* при́стрій *ч.*; **рэгулю́ючае ўстро́йства** регулюва́льний при́стрій.

УСТРЫ́МАНАСЦЬ *ж.* стри́маність.

УСТРЫМА́ННЕ *с.* стри́мання, стри́мування *(від чого)*.

УСТРЫ́МАНЫ стри́маний.

УСТРЫ́МЛІВАЦЦА *і* **УСТРЫМО́ЎВАЦЦА** *недок.*, **УСТРЫМА́ЦЦА** *док.* утри́муватися, утри́матися; стри́муватися, стри́матися; ~**ма́цца ад спіртны́х напі́ткаў** утри́матися від спиртни́х напо́їв; не вжива́ти спиртни́х напо́їв, не пи́ти; ~**ма́цца ад галасава́ння** утри́матися під час голосува́ння; **ён хаце́ў выключыць тэлеві́зар, але ўстрыма́ўся** він хотів ви́мкнути телеві́зор, але стри́мався.

УСТУ́П[1] *ч.* усту́п; ви́ступ; *(гори і т. ін. — ще)* зало́м, при́скалок, при́скалка *ж.*

УСТУ́П[2], **-пу** *ч. (вступна частина)* вступ.

УСТУПА́ЛЬНЫ *грам.* допусто́вий; **у. злу́чнік** допусто́вий сполу́чник; **даданы ўступа́льны сказ** підря́дне допусто́ве ре́чення.

УСТУПА́ЦЦА[1] *недок.*, **УСТУПІ́ЦЦА** *док. (надавати підтримку)* заступа́тися, заступи́тися, уступа́тися, уступи́тися *(за кого-що)* оступа́тися, оступи́тися *(за кого-що)*.

УСТУПА́ЦЦА[2] *недок. пас.* поступа́тися. — *Пор.* **уступа́ць**[2].

УСТУПА́ЦЬ[1] *недок.*, **УСТУПІ́ЦЬ**[1] *док. у різн. знач.* уступа́ти, уступи́ти; ~**пі́ць у прафсаю́з** уступи́ти до профспі́лки; ~**пі́ць у спрэ́чку** уступи́ти (устря́ти, зайти́) в супере́чку; ~**пі́ць у шлюб** одружи́тися, побра́тися, узя́ти шлюб; **во́йскі ўступі́лі ў го́рад** війська́ вступи́ли (зайшли́) до міста (в місто); ~**пі́ць у лу́жыну** уступи́ти (ступну́ти) в калю́жу; ~**пі́ць на дыва́н** наступи́ти (ступну́ти, уступи́ти) на ки́лим; ◊ ~**пі́ць у строй** ста́ти до ла́ду.

УСТУПА́ЦЬ[2] *недок.*, **УСТУПІ́ЦЬ**[2] *док.* поступа́тися, поступи́тися; ~**пі́ць ме́сца** поступи́тися місцем; ~**пі́ць сі́ле** поступи́тися си́лі; ~**пі́ць мало́дшаму** поступи́тися моло́дшому; **ягó ве́ды не ўсту́пляць ва́шым** він пе́ред ва́ми

не посту́питься в знаннях; **~піць тава́р за паўцаны́** віддати товар за півціни.

УСТУ́ПІСТЫ *і* **УСТУ́ПЧАТЫ** усту́пчастий.

УСТУ́ПКА *ж.* **1.** *(дія)* посту́плення *с.*, відсту́плення *с.*; **у. тэрыто́рыі** відсту́плення терито́рії; **2.** *(відмова від чого-небудь, компроміс)* по́ступка; **ісці́ на ўсту́пкі** іти на по́ступки; **3.** *(у ціні)* зни́жка; **прада́ць што-не́будзь з ~кай** продати що-не́будь зі зни́жкою.

УСТУПЛЕ́ННЕ *с.* **1.** вступ *ч.*, вступа́ння; **2.** вступа́ння, вхо́дження. — *Пор.* **уступа́ць[1] 1, 2**.

УСТУ́ПНЫ вступни́й; **у. арты́кул** вступна́ стаття́; **~ныя экза́мены** вступні іспити (екза́мени); **у. ўзно́с** вступни́й вне́сок.

УСТУ́ПЧАТЫ *див.* **усту́пісты**.

УСТУ́ПЧЫВАСЦЬ *ж.* посту́пливість.

УСТУ́ПЧЫВЫ посту́пливий.

УСТУРБАВА́НАСЦЬ *ж.* стурбо́ваність, схвильо́ваність, схвилюва́ння *с.*, збенте́женість.

УСТУРБАВА́НЫ *дієприкм., прикм.* стурбо́ваний, схвильо́ваний, збенте́жений. — *Див. ще* **устурбава́ць**.

УСТУРБАВА́ЦЦА *док.* стурбува́тися, схвилюва́тися, збенте́житися.

УСТУРБАВА́ЦЬ *док.* стурбува́ти, схвилюва́ти, збенте́жити.

УСТЫВА́ЦЬ *недок.*, **УСТЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(загусати, тверднути від холоду)* холо́нути, захоло́нути, застига́ти, засти́гти, засти́гнути; **халадзе́ц усты́ў** холоде́ць захоло́в (засти́г, засти́гнув); **зямля́ ўсты́ла — не ўкапа́ць** земля́ захоло́ла (засти́гла) — не вкопа́ти; **2.** замерза́ти, заме́рзнути, заме́рзти, *(про багато, про все; про багатьох, про всіх)* позамерза́ти; *(завмерти, бути нерухомим через холод — ще)* кля́кнути, закляка́ти, закля́кнути, закля́кти, *(про багатьох, про всіх)* позакляка́ти, покля́кнути; дубі́ти, задубі́ти, *(про багатьох, про всіх)* подубі́ти; *(розм.)* колі́ти, заколі́ти.

УСТЫКА́ЦЬ *недок.*, **УЗАТКНУ́ЦЬ** *док. розм.* **1.** *(на гостряк)* наса́джувати, насади́ти, *(багато, усе)* понаса́джувати; настро́млювати, настроми́ти, *(багато, усе)* понастро́млювати, понастромля́ти; натика́ти, наткну́ти, *(багато)* понатика́ти; *(розм.)* наштри́кувати, наштрикну́ти; **2.** *(швидко взувати)* уступа́ти в чо́боти, уступи́ти в чо́боти.

УСУКА́НЫ усу́каний. — *Див. ще* **усу́кваць**.

УСУ́КВАЦЦА *недок. пас.* усу́куватися.

УСУ́КВАЦЬ *недок.*, **УСУКА́ЦЬ** *док.* усу́кувати, усука́ти; **усука́ць шчаці́ну ў дра́тву** усука́ти щети́ну в дра́тву.

УСУМНІ́ЦЦА *док.* засумніва́тися *(в кому-чому);* узя́ти під су́мнів *(що).*

УСУ́НУЦЬ *див.* **усо́ўваць**.

УСУР’Ё́З *прислівн. розм.* серйо́зно, усерйо́з.

УСУТЫ́Ч *прислівн.* упри́тул, ду́же бли́зько.

УСУ́ШАНЫ ви́сушений.

УСУ́ШВАННЕ *с.* вису́шування, сушіння.

УСУ́ШВАЦЦА *недок.*, **УСУШЫ́ЦЦА** *док.* **1.** вису́шуватися, ви́сушитися, суши́тися, посуши́тися; **2.** *(утратити у вазі)* усиха́ти, усо́хнути, усо́хти, *(про багато, про все)* повсиха́ти.

УСУ́ШВАЦЬ *недок.*, **УСУШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** *(робити сухим)* вису́шувати, ви́сушити; **2.** *розм. (доводити до виснаження)* суши́ти, зсу́шувати, зсуши́ти; вису́шувати, ви́сушити, *(багато, усе)* повису́шувати; в’яли́ти, зв’яли́ти.

УСУ́ШКА *ж. спец.* усиха́ння *с.*, *(рідко)* усу́шка; **но́рма ўсу́шкі** но́рма всиха́ння.

УСХАДЗІ́ЦЦА *див.* **усхо́джвацца**.

УСХВАЛЕ́ННЕ *с.* вихваля́ння, звели́чення, звелича́ння, *(незак. д. — ще)* звели́чування, велича́ння.

УСХВА́ЛЕНЫ звели́чений, усла́влений. — *Див. ще* **усхваля́ць**.

УСХВАЛІ́ЦЬ *див.* **усхваля́ць**.

УСХВАЛЯВА́НА *і* **УСХВАЛЁВАНА** *прислівн.* схвильо́вано, розхвильо́вано, збенте́жено.

УСХВАЛЯВА́НАСЦЬ *ж.* схвильо́ваність, схвилюва́ння *с.*, розхвильо́ваність, збенте́женість.

УСХВАЛЯВА́НЫ *і* **УСХВАЛЁВАНЫ** схвильо́ваний, розхвильо́ваний, збенте́жений; збу́джений. — *Див. ще* **усхваля́ваць**.

УСХВАЛЯВА́ЦЦА *док.* **1.** *(зазнати коливного руху)* схвилюва́тися, розбу́рхатися, збу́ритися; **мо́ра ўсхвалява́лася** мо́ре схвилюва́лося (розбу́рхалося, збу́рилося); **2.** *(утратити спокій)* схвилюва́тися, розхвилюва́тися, збенте́житися, збунтува́тися.

УСХВАЛЯВА́ЦЬ *док.* **1.** *(надати коливного руху)* схвилюва́ти, розбу́рхати, збу́рити; **ве́цер ~ва́ў жы́та** ві́тер схвилюва́в (розбу́рхав) жи́то; **шторм ~ва́ў во́зера** шторм схвилюва́в (розбу́рхав, збу́рив) о́зеро; **2.** *(спричинити неспокій)* схвилюва́ти, розхвилюва́ти, збенте́жити, *(рідше)* збунтува́ти; збуди́ти, збу́рити; **у. нато́ўп** схвилюва́ти (розхвилюва́ти, збуди́ти, збу́рити) на́товп; **апо́шняя чу́тка ўсхвалява́ла хло́пчыка** оста́ння чу́тка схвилюва́ла (розхвилюва́ла, збенте́жила) хло́пчика.

УСХВАЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* вихваля́тися, звели́чуватися, велича́тися, уславля́тися, усла́влюватися.

УСХВАЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УСХВАЛІ́ЦЬ** *док.* вихваля́ти, вихва́лювати, ви́хвалити; звели́чувати, велича́ти, звели́чити, звелича́ти; уславля́ти, усла́влювати, усла́вити.

УСХО́Д[1], -ду *ч. (поява небесного світила, зірки)* схід; **да ўсхо́ду со́нца** до схід (до схо́ду) со́нця; **на ўсхо́дзе** на схо́ді.

УСХО́Д[2], -ду *ч. (сторона світу; напрям, протилежний до заходу; частина країни, розміщена в цьому напрямку тощо)* схід; **з ~ду насу́нуліся хма́ры** зі схо́ду насу́нулися хма́ри; **на ўсход ад го́рада** на схід від мі́ста.

УСХО́Д[3] *ч. (про групу країн)* Схід; **Блі́зкі Усхо́д** Близьки́й Схід; **Сярэ́дні Усхо́д** Сере́дній Схід; **Далёкі Усхо́д** Дале́кий Схід.

УСХОДАЗНА́ВЕЦ, -на́ўца *ч.* сходозна́вець.

УСХОДАЗНА́ЎСТВА *с.* сходозна́вство.

УСХО́ДЖАСЦЬ *ж. с.-г.* схо́жість.

УСХО́ДЖВАЦЦА *недок.*, **УСХАДЗІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(про явища природи)* зніма́тися, зня́тися, *(про багато)* позніма́тися; почина́тися, поча́тися; зрива́тися, зірва́тися; схо́плюватися, схопи́тися; *(док.)* розходи́тися; **~дзі́лася мяце́ліца** зняла́ся (почала́ся, підняла́ся, зірва́лася, схопи́лася, розходи́лася) завірю́ха; **2.** *(до-*

ходити до краю у вияві чого-небудь) розхо́дитися, розійти́ся; **ён так ~дзі́ўся, што не суня́ць** він так розходи́вся, що не вгамува́ти (не заспоко́їти, не спини́ти); **3.** *док. (про дітей)* розпустува́тися; *(почати багато пустувати — ще розм.)* розжирува́тися.

УСХО́ДЖЫ *с.-г.* схо́жий.

УСХО́ДЗІЦЬ *див.* **узыхо́дзіць**.

УСХО́ДКІ, -каў *тільки мн.* схі́дці.

УСХО́ДНІ *у різн. знач.* схі́дний; **у. ве́цер** схі́дний ві́тер; **~нія раёны** схі́дні райо́ни.

УСХО́ДНІК *ч. розм.* сходозна́вець.

УСХО́ДНІЦА *ж. розм. (жінка-фахівець зі сходознавства)* сходозна́вець *ч.*

УСХО́ДЫ[1] *тільки мн.* схо́ди, *(розм.)* про́рість *ж.*

УСХО́ДЫ[2] *тільки мн.* схо́ди.

УСЦЕРАГА́ЦЦА *недок.*, **УСЦЕРАГЧЫ́СЯ** *док.* **1.** уберіга́тися, уберегти́ся; **~чы́ся ад небяспе́кі** уберегти́ся від небезпе́ки; **2.** *недок. пас.* уберіга́тися; підстеріга́тися.

УСЦЕРАГА́ЦЬ *недок.*, **УСЦЕРАГЧЫ́** *док.* **1.** уберіга́ти, уберегти́, *(док.)* устерегти́, *(розм.)* угле́діти; **~чы́ дом ад зладзе́яў** уберегти́ (устерегти́) дім (осе́лю) від зло́дії́в; **~чы́ дзіця́ ад прасту́ды** уберегти́ (устерегти́) дити́ну (дитя́) від засту́ди; **2.** підстеріга́ти, підстерегти́; **~чы́ звя́ра** підстерегти́ зві́ра.

УСЦЕРАЖО́НЫ *і* **УСЦЯРЭ́ЖАНЫ** **1.** убере́жений, устере́жений; **2.** підстере́жений. — *Див. ще* **усцерага́ць**.

УСЦЕ́ШАНЫ *(порадуваний)* уті́шений, поті́шений.

УСЦЕ́ШВАЦЦА *недок. звор.*, **УСЦЕ́ШЫЦЦА** *док.* **1.** ті́шитися, утіша́тися, уті́шитися; **~шыцца ад сустрэ́чы са стары́м знаёмым** ті́шитися від зу́стрічі з да́внім знайо́мим; **2.** *недок. пас.* ті́шитися, утіша́тися.

УСЦЕ́ШВАЦЬ *недок.*, **УСЦЕ́ШЫЦЬ** *док.* ті́шити, утіша́ти, уті́шити, *(розм.)* потіша́ти, поті́шити, розра́джувати, розра́дити; *(дитину, яка плаче — ще)* забавля́ти, заба́вити, *(багатьох, усіх)* позабавля́ти; **навіна́ ўсце́шыла чалаве́ка** новина́ вті́шила люди́ну; **~шыць бра́та до́брым сло́вам** уті́шити (поті́шити, розра́дити) бра́та до́брим сло́вом.

УСЦІЛА́ЦЬ *недок.*, **УСЛА́ЦЬ** *док.* вистила́ти, ви́слати, вистеля́ти, ви́стелити, устеля́ти, *(рідко)* усте́лювати, устели́ти, устила́ти, усла́ти; укрива́ти, укри́ти, *(багато, усе)* повкрива́ти; **усла́ць падло́гу дывана́мі** ви́слати (ви́стелити, устели́ти, усла́ти) підло́гу килима́ми; **лі́сце ўсла́ла зямлю́** ли́стя вкри́ло зе́млю.

УСЦЯ́ГВАННЕ *с.* **1.** витяга́ння, витя́гування; **2.** *розм.* натяга́ння, натя́гування; нацу́плювання; назува́ння. — *Пор.* **усця́гваць**.

УСЦЯ́ГВАЦЦА *недок.*, **УСЦЯГНУ́ЦЦА** *док. розм.* **1.** *(підніматися нагору)* видира́тися, ви́дертися, здира́тися, зде́ртися, зідра́тися; **ледзь ~ну́ўся на гару́** ле́две (ледь) ви́дерся (зде́рся, зідра́вся) на го́ру; **2.** *(з ліжка)* устава́ти, уста́ти, *(про багатьох, про всіх)* повстава́ти; **чаго́ ты ўсцягну́ўся з тэмперату́рай?** чого́ (чому́) ти вста́в з температу́рою?

УСЦЯ́ГВАЦЬ *недок.*, **УСЦЯГНУ́ЦЬ** *док.* **1.** *(нагору)* витяга́ти, витя́гувати, ви́тягти, ви́тягнути, *(багато, усе)* повитя́гувати, повитяга́ти; **~ну́ць мех на вы́шкі** ви́тягнути (ви́тягти) мішка́ (мішо́к) на гори́ще; **2.** *розм. (насилу надівати)* натяга́ти, натя́гувати, натягти́, натягну́ти, *(багато)* понатяга́ти, понатя́гувати; *(розм.)* нацу́плювати, нацу́пити; *(взуття — ще)* назува́ти, назу́ти; **~ну́ць бот** натягти́ (натягну́ти, нацу́пити) чо́біт; **~ну́ць хала́т** натягти́ (натягну́ти, нацу́пити) хала́т.

УСЦЯ́ГНУТЫ **1.** ви́тягнутий, ви́тягнений; **2.** *розм.* натя́гнутий, натя́гнений; нацу́плений; назу́тий. — *Див. ще* **усця́гваць**.

УСЦЯ́Ж *обл. прийм. з род.* уздо́вж, уподо́вж, повздо́вж *(чого)*; **у. даро́гі раслі́ кве́ткі** уздо́вж (уподо́вж, повздо́вж) доро́ги росли́ квітки́.

УСЦЯРЭ́ЖАНЫ *див.* **усцеражо́ны**.

УСЧАПІ́ЦЦА *див.* **усчэ́плівацца**.

УСЧАПІ́ЦЬ *див.* **усчэ́пліваць**.

УСЧА́ТЫ *розм.* поча́тий, розпоча́тий; підня́тий; знятий; зби́тий, зчи́нений; учи́нений. — *Див. ще* **усчына́ць**.

УСЧЫНА́ЦЦА *недок. звор.*, **УСЧА́ЦЦА** *док. розм.* **1.** починáтися, поча́тися; *(розм.)* зачина́тися, зача́тися; *(виникати — про дощ, вітер, бурю тощо — ще)* зрива́тися, зірва́тися, схо́плюватися, схопи́тися; підніма́тися, підійма́тися, підня́тися, підійня́тися, *(про багато)* попідійма́тися; здійма́тися, зня́тися; *(про шум, скандал і т. ін. — ще)* зчиня́тися, зчини́тися, учиня́тися, учини́тися; **~ла́ся сва́рка** почала́ся (знялася, зчини́лася) сва́рка; **2.** *недок. пас.* почина́тися, зачина́тися; зрива́тися, схо́плюватися; підніма́тися, підійма́тися, здійма́тися; зчиня́тися, учиня́тися.

УСЧЫНА́ЦЬ *недок.*, **УСЧА́ЦЬ** *док. розм.* почина́ти, поча́ти, розпочина́ти, розпоча́ти; підніма́ти, підійма́ти, підня́ти, здійма́ти, зня́ти; *(бучу — ще розм.)* збива́ти, зби́ти; *(шум, сварку і т. ін. — ще)* зчиня́ти, зчини́ти; *(бунт, скандал і т. ін. — ще)* учиня́ти, учини́ти; **~ча́ць сва́рку** здійня́ти (зчини́ти) сва́рку; **~ча́ць шум** зня́ти (зчини́ти) га́лас (шум).

УСЧЭ́ПЛЕНЫ **1.** наче́плений; поче́плений; **2.** *розм. (надягнений)* наче́плений. — *Див. ще* **усчэ́пліваць**.

УСЧЭ́ПЛІВАЦЦА *недок.*, **УСЧАПІ́ЦЦА** *док.* **1.** ***(на каго-што)*** чіпля́тися, учі́плюватися, учепи́тися, *(про багато, про багатьох)* повчі́плюватися *(за кого-що)*; **~чапі́цца на шы́ю** учепи́тися за ши́ю; **2.** *розм.* ***(на што-небудзь)*** видира́тися, ви́дертися; **~чапі́цца на дрэ́ва** ви́дертися на де́рево; **3.** *недок. пас.* начі́плюватися, начіпля́тися.

УСЧЭ́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **УСЧАПІ́ЦЬ** *док.* **1.** начі́плювати, начепи́ти, начіпля́ти, *(багато, усе)* поначі́плювати, поначіпля́ти; *(док.: прикріплюючи — ще)* почепи́ти, *(багато, усе)* почіпля́ти; **~чапі́ць на крук** начепи́ти (почепи́ти) на гак; **2.** *розм. (надівати)* начі́плювати, начепи́ти, начіпля́ти, *(багато, усе)* поначі́плювати, поначіпля́ти.

УСЫПА́ННЕ *с.* **1.** *(про сипкі речовини)* усипа́ння; **2.** засипа́ння; укрива́ння; усіва́ння, засіва́ння, засі́ювання.

УСЫПА́ЦЦА *недок.*, **УСЫ́ПАЦЦА** *док.* **1.** усипа́тися, уси́патися; **2.** *(суцільно чим-небудь)*

укрива́тися, укри́тися, *(про багато, про все)* повкрива́тися; усіва́тися, усія́тися, засіва́тися, засі́юватися, засія́тися, *(про багато, про все)* позасіва́тися, позасі́юватися; **3.** *недок. пас.* усипа́тися; укрива́тися; усіва́тися, засі́юватися.

УСЫПА́ЦЬ *недок.*, **УСЫ́ПАЦЬ** *док.* **1.** усипа́ти, уси́пати; **усы́паць цу́кар у шкля́нку** уси́пати цу́кор у скля́нку; **2.** *(суцільно все встелити)* укрива́ти, укри́ти, *(багато, усе)* повкрива́ти; усіва́ти, усі́яти, засіва́ти, засі́ювати, засі́яти, *(багато, усе)* позасіва́ти, позасі́ювати; **снег ~паў усю́ зямлю́** сніг укри́в (усі́яв, засі́яв, устели́в) усю́ зе́млю; **~паць даро́гу кве́ткамі** устели́ти шлях (доро́гу) квітка́ми; **3.** *розм.* *(бити або лаяти) (док.)* уси́пати; ◊ **як апо́шняе ў печ усы́паўшы** нена́че (немо́в, на́че, як) оста́ннє відда́в (відірва́в [від се́рця]).

УСЫПЛЕ́ННЕ *с.* *у різн. знач.* присипа́ння, *(незак. д. — ще)* присипля́ння.

УСЫПЛЁНЫ *у різн. знач.* при́спаний. — *Див. ще* **усыпля́ць**.

УСЫПЛЯ́ЛЬНЫ 1. *заст.* снодійний; **~ныя парашкі́** снодійні порошки́; **2.** *(у знач. прикм.: який навіює сон)* заколи́сливий.

УСЫПЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* присипля́тися.

УСЫПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УСЫПІ́ЦЬ** *док.* *у різн. знач.* присипля́ти, *(рідше)* присипа́ти, приспа́ти, *(багатьох, усіх)* поприсипля́ти, *(рідше)* поприсипа́ти; **~пі́ць хво́рага пе́рад апера́цыяй** приспа́ти хво́рого пе́ред опера́цією; **~пі́ць дзіця́** приспа́ти дити́ну (дитя́); **ну́дная кні́жка ~пі́ла яго́** нудна́ кни́жка приспа́ла його́; **~пі́ць пі́льнасць** *перен.* приспа́ти пи́льність.

УСЯДА́ЦЦА *недок.*, **УСЕ́СЦІСЯ** *док.* *у різн. знач.* сіда́ти, садови́тися, сі́сти, *(про багатьох, про всіх)* посіда́ти; **усе́ўся на кана́пе** сів на кана́пі; **усе́сціся за кні́гі** сі́сти за книжки́.

УСЯДЗЕ́ЦЬ *див.* **усе́дзець**.

УСЯКА́ЦЦА *недок. пас.* обру́буватися; підру́буватися; усіка́тися.

УСЯКА́ЦЬ *недок.*, **УСЯЧЫ́** *і* **УСЕЧ** *док.* **1.** обру́бувати, обруба́ти, *(багато, усе)* пообру́бувати; підру́бувати, підруба́ти, *(багато, усе)* попідру́бувати; **~чы́ жэ́рдку** обруба́ти (підруба́ти) ти́чку; **2.** *перен. книжн.* усіка́ти, усікти́; **~чы́ склад у вершава́ным радку́** усікти́ склад у віршо́ваному рядку́.

УСЯЛЕ́ННЕ *с.* все́лення, *(незак. д. — ще)* веселя́ння. — *Пор.* **усяля́ць 1**.

УСЯЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УСЯЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** уселя́ти, уссели́ти; **~лі́ць жыхара́ ў кватэ́ру** усели́ти ме́шканця у кварти́ру; **2.** *перен.* уселя́ти, усели́ти, *(док.)* посі́яти; виклика́ти, ви́кликати; напо́внювати, наповня́ти, напо́внити; спо́внювати, сповня́ти, спо́внити *(чим)*; навіва́ти, наві́ювати, наві́яти *(що)*; **~лі́ць надзе́ю** усели́ти (посі́яти, ви́кликати) надію, напо́внити (спо́внити) надією.

УСЯМЁХ *прислівн.* *(тільки про чоловіків або тільки про жінок)* усімо́х.

УСЯХВА́ЛЕВЫ *радіо* усехвильови́й.

УСЯЧЫ́ *див.* **усяка́ць**.

УСЯЧЭ́ННЕ *с.* **1.** обру́бування, підру́бування; **2.** *грам., літ.* усі́чення, скоро́чення; **да́ктыль з ~ннем** да́ктиль з усі́ченням.

УТАІ́ЦЬ *див.* **утóйваць**.

УТАЙМАВА́ЛЬНІК *ч.* прибо́ркувач.

УТАЙМАВА́ЛЬНІЦА *ж.* прибо́ркувачка.

УТАЙМАВА́ННЕ *с.* прибо́ркування, прибо́ркання.

УТАЙМАВА́НЫ *і* **УТАЙМО́ВАНЫ 1.** прибо́рканий; **2.** угамо́ваний, утамо́ваний. — *Див. ще* **утаймо́ўваць**.

УТАЙМО́ЎВАННЕ *с.* **1.** прибо́ркування, прибо́ркання; **2.** угамо́вування, угамува́ння; утамо́вування, утамува́ння.

УТАЙМО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УТАЙМАВА́ЦЦА** *док.* **1.** прибо́ркуватися, прибо́ркатися; **2.** угамо́вуватися, угамува́тися; утамо́вуватися, утамува́тися; **3.** *недок. пас.* прибо́ркуватися; угамо́вуватися; утамо́вуватися.

УТАЙМО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УТАЙМАВА́ЦЬ** *док.* **1.** прибо́ркувати, прибо́ркати; **~ва́ць во́рага** прибо́ркати во́рога; **~ва́ць ты́гра** прибо́ркати ти́гра; **2.** *(про біль, бажання і т. ін.)* угамо́вувати, угамува́ти; утамо́вувати, утамува́ти; **~ва́ць боль** угамува́ти (утамува́ти) біль; **~ва́ць сма́гу** утамува́ти (угамува́ти) спра́гу; **~ва́ць пажа́р** угамува́ти (прибо́ркати) поже́жу.

УТАПІ́ЦЬ *док.* *у різн. знач.* утопи́ти, потопи́ти; *(розм.)* притопи́ти; **у. ло́дку** утопи́ти (потопи́ти) чо́вен (чо́вна́); **у. го́ра ў слязах** утопи́ти (потопи́ти) го́ре в сльоза́х; ◊ **гато́ў у лы́жцы вады́ ўтапі́ць** ла́ден (ла́дний, гото́вий) у ло́жці води́ втопи́ти.

УТАПЛЕ́ННЕ *с.* уто́плення, пото́плення.

УТАПТА́НЫ *і* **УТО́ПТАНЫ 1.** уто́птаний; **2.** *розм.* упхну́тий, увіпхну́тий; утовкма́чений, утокма́чений. — *Див. ще* **уто́птваць**.

УТАПТА́ЦЬ *див.* **уто́птваць**.

УТАРГАВА́НЫ *розм.* уторго́ваний. — *Див. ще* **утарго́ўваць**.

УТАРГО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УТАРГАВА́ЦЬ** *док. розм.* уторго́вувати, уторгува́ти.

УТАРО́ПЛЕНЫ уту́плений, зато́плений; упе́ртий, уто́плений, уп'я́лений. — *Див. ще* **утаро́пліваць**.

УТАРО́ПЛІВАЦЦА *недок., звор.*, **УТАРО́ПІЦЦА** *док.* **1.** уту́плюватися очи́ма (по́глядом), уту́питися очи́ма (по́глядом); *(розм.)* упира́тися очи́ма (зо́ром), упе́ртися очи́ма (зо́ром), упина́тися очи́ма (по́глядом, зо́ром), уп'ясти́ся очи́ма (по́глядом, зо́ром), *(док.)* уп'я́литися очи́ма (зо́ром); **2.** *недок. пас.* уту́плюватися очи́ма (по́глядом); упира́тися очи́ма (зо́ром), упина́тися очи́ма (по́глядом, зо́ром).

УТАРО́ПЛІВАЦЬ *недок.*, **УТАРО́ПІЦЬ** *док.* *(очі, погляд, зір)* уту́плювати о́чі (по́гляд, зір), уту́пити о́чі (по́гляд, зір), затопля́ти (зато́плювати) о́чі (по́гляд, зір), затопи́ти о́чі (по́гляд, зір); видивля́тися, ви́дивитися; *(розм.)* упира́ти о́чі (зір), упе́рти о́чі (зір), упина́ти о́чі (по́гляд, зір), уп'ясти́ о́чі (по́гляд, зір), *(док.)* уп'я́лити о́чі (зір).

УТАЎЧЫ *див.* **уто́ўкаць**.

УТАЧЫ́ЦЦА[1] *див.* **уто́чвацца**[1].

УТАЧЫ́ЦЦА[2] *див.* **уто́чвацца**[2].

УТАЧЫ́ЦЬ[1] *див.* **уто́чваць**[1].

УТАЧЫЦЬ[2] *дыв.* **утóчваць**[2].
УТВАРАЛЬНАЯ *імен.* твірнá.
УТВАРАЛЬНІК *хім. та ін.* утвóрювач.
УТВАРАЛЬНЫ 1. *дієприкм.* якйй (що) утвóрює; якйй (що) ствóрює; **2.** *у знач. прикм.* твірнá; **~ная лінія** *мат.* твірнá лінія.
УТВАРАЦЦА *недок. звор.*, **УТВАРЫЦЦА** *док.* **1.** утвóрюватися, утворйтися, *(недок.)* творйтися; ствóрюватися, створйтися; **~рыліся снéжныя завáлы** утворйлися снігові завáли; **~рылася нóвае таварыства** утворйлося (створйлося) новé товарйство; **2.** *недок. пас.* утвóрюватися, ствóрюватися.
УТВАРАЦЬ *недок.*, **УТВАРЫЦЬ** *док.* утвóрювати, утворйти, *(недок.)* творйти; ствóрювати, створйти; **~рыць прамы вýгал** утворйти прямйй кут; **рака ~рыла дугý** річка утворйла дугý; **~рыць камісію** утворйти (створйти) комісію.
УТКНУТЫ 1. уткнýтий, увіткнýтий; устрóмлений, застрóмлений; усáджений, зáгнаний; **2.** *(схований у що-небудь)* уткнýтий, устрóмлений. — *Див. ще* **утыкáць**[1].
УТКНУЦЬ *див.* **утыкáць**[1].
УТВАРЭННЕ *с.* **1.** *(дія)* утвóрення, *(незак. д. — ще)* утвóрювання, твóрення; ствóрення, *(незак. д. — ще)* ствóрювання; **у. дзяржáвы** утвóрення (ствóрення) держáви; **у. гóрных парóд** утвóрення гірських порід; **2.** *(результат дії)* утвóрення, ýтвір *ч.*; **тлýшчавыя ~рэнні пад скýрай** жирові ýтвори під шкірою.
УТКАНЫ 1. увіткáний; **2.** нáтканий; **3.** зáтканий, вйтканий; **4.** *(витрачений)* вйтканий. — *Пор.* **утыкáць**[3].
УТКАЦЦА *див.* **утыкáцца**[2].
УТКАЦЬ *див.* **утыкáць**[3].
УТОЕНЫ *у різн. знач.* прихóваний, утáєний. — *Див. ще* **утóйваць**.
УТОЙВАННЕ *с.* прихóвування, утáювання.
УТОЙВАЦЦА *недок.*, **УТАІЦЦА** *док.* **1.** ховáтися, сховáтися; *(залишатися невідомим)* прихóвуватися, приховáтися; **2.** *недок. пас.* прихóвуватися, утáюватися.
УТОЙВАЦЬ *недок.*, **УТАІЦЬ** *док.* **1.** *(зберігати таємницю)* прихóвувати, приховáти, *(багато, усе)* поприхóвувати; утáювати, утаїти; **не ўтаю ад вас** не приховáю від вас; не бýду крйтися від вас; **2.** *(привласнювати)* прихóвувати, приховáти, *(багато, усе)* поприхóвувати; **~іць грошы** приховáти грóші.
УТОПТАНЫ *див.* **утаптáны**.
УТОПТВАЦЦА *недок.*, **УТАПТАЦЦА** *док.* **1.** утóптуватися, утоптáтися; **снег ~тáўся** сніг утоптáвся; **сéна ~тáлася** сіно втоптáлося; **2.** *недок. пас.* утóптуватися; запихáтися.
УТОПТВАЦЬ *недок.*, **УТАПТАЦЬ** *док.* **1.** утóптувати, утоптáти, *(багато, усе)* повтóптувати; **~тáць шáлік у снег** утоптáти шарф у сніг; **~тáць зямлю** утоптáти зéмлю; **~тáць сéна** утоптáти сіно; **2.** *розм. док. (багато з'їсти)* ум'яти, убрáти, уклáсти, убгáти, учйстити; **3.** *розм.* запихáти, запхáти, запхнýти, *(багато, усе)* позапихáти; утóптувати, утоптáти, *(багато, усе)* повтóптувати; **усé рэчы ~тáў у адзін чамадáн** усі рéчі запхнýв (утоптáв) в однý валізу.

УТОРА[1] *ж. спец.* утóр *ч.*
УТОРА[2] *ж. муз.* втóра.
УТОРКВАЦЦА *недок. звор.*, **УТОРКНУЦЦА** *док.* **1.** утикáтися, уткнýтися, увіткнýтися; устромлятися, устрóмлюватися, устромйтися, *(про багато)* повстрóмлюватися; застрóмлюватися, застромлятися, застромйтися; **2.** *недок. пас.* утикáтися; устромлятися, устрóмлюватися, застрóмлюватися, застромлятися.
УТОРКВАЦЬ *недок.*, **УТОРКНУЦЬ** *док.* утикáти, уткнýти, увіткнýти, *(багато, усе)* повтикáти; *(док.)* уштрикнýти; стромляти, стромйти, *(багато, усе)* постромляти; устромляти, устрóмлювати, устромйти, *(багато, усе)* повстромляти, повстрóмлювати; застрóмлювати, застромляти, застромйти, *(багато, усе)* позастрóмлювати; **~нуць касільна ў зямлю** уткнýти (застромйти, устромйти) кíсся в зéмлю; **~нуць букéт у вáзу** уткнýти (упхнýти, устромйти) букéт у вáзу.
УТОРКНУТЫ уткнýтий, увіткнýтий; устрóмлений, застрóмлений. — *Див. ще* **утóрkваць**.
УТОРНІК *ч. спец. (прилад)* утíрник.
УТОРЫЦЬ *недок. (співати або грати другу партію)* вторувáти, втóрити.
УТОЎКАЦЬ *і* **УТОЎКВАЦЬ** *недок.*, **УТАЎЧЫ** *док.* **1.** *(подрібнюючи, вбивати)* товктй, утовктй; **2.** *(до кінця, достатньою мірою)* товктй, потовктй, розтовктй; **~чы авёс** потовктй (розтовктй) овéс; **3.** *розм. (утрамбовувати)* утóптувати, утоптáти, *(багато, усе)* повтóптувати; *(дорогу — ще)* уторóвувати, уторувáти; *(док.)* вйтовкти; **~чы дарóгу** уторувáти дорóгу; **карóвы ўтаўклі вьíган** корóви вйтовкли вйгін.
УТОЎПІЦЦА *док. обл.* умістйтися.
УТОЎПІЦЬ *док. обл.* умістити.
УТОЎПЛЕНЫ *обл.* умíщений. — *Див. ще* **утóўпіць**.
УТОЎЧАНЫ 1. утóвчений; **2.** потóвчений, розтóвчений; **3.** утóптаний; уторóваний; вйтовчений. — *Див. ще* **утóўкаць**.
УТОЧАНЫ[1] стóчений. — *Див. ще* **утóчваць**[1].
УТОЧАНЫ[2] ушйтий, *(про багато)* повшивáний. — *Див. ще* **утóчваць**[2].
УТОЧВАННЕ[1] *с.* стóчування.
УТОЧВАННЕ[2] *с.* ушивáння.
УТОЧВАЦЦА[1] *недок.*, **УТАЧЫЦЦА** *док.* **1.** *(про лезо)* стóчуватися, сточйтися; **2.** *недок. пас.* стóчуватися.
УТОЧВАЦЦА[2] *недок.*, **УТАЧЫЦЦА** *док.* **1.** *(про кротів і т. ін.)* уривáтися, урйтися; **2.** *перен. розм.* улáзити, улíзти; **~чыцца ў тэхнікум** улíзти в тéхнікум.
УТОЧВАЦЦА[3] *недок. пас.* ушивáтися.
УТОЧВАЦЬ[1] *недок.*, **УТАЧЫЦЬ**[1] *док. (на верстаті, точилі тощо)* стóчувати, сточйти.
УТОЧВАЦЬ[2] *недок.*, **УТАЧЫЦЬ**[2] *док.* ушивáти, ушйти, *(багато, усе)* повшивáти; **~чыць клін у рукáў** ушйти клин у рукáв.
УТОЧКА[1] *ж.* **1.** *(дія)* стóчування *с.*; **2.** *(сточена частина)* стóчене *с.*
УТОЧКА[2] *ж. (ушите в що-небудь)* ушйвка.
УТРАЕННЕ *с.* потрóєння, *(незак. д. — ще)* потрóювання.

УТРАІ́Х *прыслівн. (про осіб різної статі або про істот с. роду)* утрьо́х.

УТРАЙНЁ *прыслівн.* утро́є, утри́чі; у три ра́зи, потрі́йно; **заплаціць у.** заплати́ти втро́є (втри́чі, в три ра́зи) більше.

УТРАМБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УТРАМБАВА́ЦЬ** *док. у різн. знач.* трамбува́ти, утрамбо́вувати, утрамбува́ти; **~бава́ць брук** утрамбува́ти брук; **~бава́ць даро́гу** утрамбува́ти (уторува́ти) доро́гу (шлях); **~бава́ць шчэ́бень у брук** утрамбува́ти щебінь у брук.

УТРАМБО́ЎКА *ж.* трамбува́ння *с.*, утрамбо́вування *с.*, утрамбува́ння *с.*

УТРАПЕ́ННЕ *с.* безу́мство, безу́мність *ж.*, боже́вілля, *(поез.)* бе́зум *ч.*; шале́ність *ж.*; шал *ч.*; **да ўтрапе́ння** до нестя́ми, до боже́вілля; боже́вільно.

УТРАПЁНА *прыслівн.* безу́мно, боже́вільно; шале́но; до нестя́ми, до боже́вілля.

УТРАПЁНАСЦЬ *ж.* безу́мство *с.*, безу́мність, боже́вілля *с.*, *(поез.)* бе́зум *ч.*; шале́ність, шал *ч.*

УТРАПЁНЫ безу́мний, боже́вільний; шале́ний; **бе́гае, як у.** бігає, як боже́вільний (шале́ний).

УТРАСА́ННЕ *і* **УТРЭ́СВАННЕ** *с.* **1.** утру́шування; **2.** *перен. розм.* утряса́ння.

УТРАСА́ЦЦА *і* **УТРЭ́СВАЦЦА** *недок.*, **УТРЭ́СЦІСЯ** *док.* **1.** утру́шуватися, утруси́тися; **2.** *перен. розм.* утряса́тися, утрясти́ся.

УТРАСА́ЦЬ *і* **УТРЭ́СВАЦЬ** *недок.*, **УТРЭ́СЦІ** *док.* **1.** утру́шувати, утруси́ти; **утрэ́сці муку́ ў мяшку́** утруси́ти бо́рошно в мішку́; **2.** *перен. розм.* утряса́ти, утрясти́, *(рідко)* утру́шувати, утруси́ти; **мы гэ́тае пыта́нне ўтрасём** ми це пита́ння втрясемо́ (зала́годимо, владна́ємо).

УТРАЯ́ *прыслівн.* утро́є, утри́чі; у три ра́зи; **у. больш** утро́є (утри́чі, у три ра́зи) більше.

УТРО́ЕНЫ потро́єний; *(у знач. прикм. — ще)* потрі́йний.

УТРО́ЙВАННЕ *с.* потро́єння, *(незак. д. — ще)* потро́ювання.

УТРО́ЙВАЦЦА *недок.*, **УТРАІ́ЦЦА** *док.* **1.** потро́юватися, потро́їтися; **2.** *недок. пас.* потро́юватися.

УТРО́ЙВАЦЬ *недок.*, **УТРО́ІЦЬ** *док.* потро́ювати, потро́їти.

УТРО́Х *прыслівн. (тільки про чоловіків або тільки про жінок)* утрьо́х.

УТРУБІ́ЦЬ *док. розм. (з'їсти)* ум'я́ти, убра́ти, укла́сти, убга́ти, учи́стити.

УТРУПЯНЕ́ЦЬ *док. розм. (зі страху)* завме́рти, змертві́ти; *(знепритомнівши — ще)* зімлі́ти, зомлі́ти.

УТРЫВА́ЦЬ *док.* уте́рпіти, сте́рпіти; **такі́ боль, што не ўтрыва́ў** такий біль, що не вте́рпів (не сте́рпів); **не ўтрыва́ў, каб не запярэ́чыць** не вте́рпів (не сте́рпів), щоб не запере́чити.

УТРЫМА́НЕЦ, -нца *ч.* утри́манець.

УТРЫМА́НКА *ж.* утри́манка.

УТРЫМА́ННЕ[1] *с.* **1.** утри́мання, уде́ржання; спи́нення; притри́мання, приде́ржання; стри́мання, зде́ржання; угамува́ння, сти́шення; збере́ження; відрахува́ння; **2.** *(сума)* відрахува́ння. — *Пор.* **утры́млівацьь**[1].

УТРЫМА́ННЕ[2] *с.* **1.** *(дія)* утри́мування, утри́мання; **у. сям'і́** утри́мування (утри́мання) роди́ни (сім'ї); **2.** *(забезпечення коштами, їжею тощо)* утри́мання, *(заст.)* ко́шти, ко́шт *ч.*; **быць на ўтрыма́нні** бу́ти на утри́манні; **3.** *спец. (наявність якоїсь речовини)* умі́ст *ч.*, наявність *ж.*; кількість *ж.*; **у. зо́лата ў паро́дзе** умі́ст (кількість, наявність) зо́лота в поро́ді; **у. вільгаці ў атмасфе́ры** умі́ст (кількість, ная́вність) воло́ги в атмосфе́рі. — *Пор.* **утры́мліваць**[2].

УТРЫМА́НСКІ утри́манський.

УТРЫМА́НСТВА *с.* утри́манство.

УТРЫМА́НЫ **1.** утри́маний, уде́ржаний; **2.** утри́маний, уде́ржаний, спи́нений; притри́маний, приде́ржаний; стри́маний, зде́ржаний; угамо́ваний, сти́шений; **3.** збере́жений, захо́ваний; **4.** відрахо́ваний. — *Див. ще* **утры́мліваць**[1].

УТРЫ́МЛІВАЦЦА[1] *і* **УТРЫМО́ЎВАЦЦА** *недок.*, **УТРЫМА́ЦЦА** *док.* **1.** утри́муватися, утри́матися, *(розм.)* уде́ржуватися, уде́ржатися; *(док.: вистояти — звичайно)* усто́яти; *(док.: якийсь час)* протри́матися, *(розм.)* проде́ржатися; **утрыма́цца на нага́х** утри́матися (уде́ржатися) на ногах, *(док.)* усто́яти; **утрыма́цца на пазі́цыях** утри́матися (уде́ржатися, протри́матися, проде́ржатися) на пози́ціях; **2.** стри́муватися, стри́матися; *(розм.)* зде́ржуватися, зде́ржатися; утри́муватися, утри́матися, уде́ржуватися, уде́ржатися; **утрыма́цца ад сме́ху** стри́матися (зде́ржатися, утри́матися, уде́ржатися) від сміху; **3.** *недок. пас.* утри́муватися, уде́ржуватися; спиня́тися; стри́муватися, зде́ржуватися; угамо́вуватися, сти́шуватися; зберіга́тися; захо́вуватися; відрахо́вуватися. — *Пор.* **утры́мліваць**[1].

УТРЫ́МЛІВАЦЦА[2] *недок. пас.* утри́муватися. — *Пор.* **утры́мліваць**[2].

УТРЫ́МЛІВАЦЬ[1] *і* **УТРЫМО́ЎВАЦЬ** *недок.*, **УТРЫМА́ЦЬ** *док.* **1.** *(не давати впасти)* утри́мувати, утри́мати, *(рідше)* уде́ржувати, уде́ржати; **~ма́ць у рука́х цяжкі груз** утри́мати в рука́х важки́й вanта́ж; **2.** *(затримувати, зупиняти, не давати рухатися)* утри́мувати, утри́мати, *(розм.)* уде́ржувати, уде́ржати, спиня́ти, спини́ти; притри́мувати, притри́мати, *(розм.)* приде́ржувати, приде́ржати; **яго́ не́льга ўтрыма́ць до́ма** його́ не мо́жна втри́мати вдо́ма; **фу́рман не змог ~ма́ць ко́ней** машта́лір (ку́чер) не зміг утри́мати (стри́мати, притри́мати) ко́ней; **3.** *(оберігати від небажаних дій, заспокоювати)* стри́мувати, стри́мати, *(розм.)* зде́ржувати, зде́ржати, гамува́ти, угамо́вувати, угамува́ти, утамо́вувати, утамува́ти, ути́шувати, ути́шити, сти́шувати, сти́шити; **~ма́ць слязу́** стри́мати сльозу́; **~ма́ць ад неабду́манага ўчынку** стри́мати від нерозва́жного (нерозва́жливого) вчи́нку; **4.** *(тримати в голові, у пам'яті тощо)* зберіга́ти, зберегти́, захо́вувати, захова́ти; **5.** *(не віддавати)* зберіга́ти, зберегти́, утри́мувати, утри́мати; **~ма́ць свае́ пазі́цыі** зберегти́ (утри́мати) свої́ пози́ції; **~ма́ць першынство́** зберегти́ (утри́мати) пе́ршість; **6.** *(вираховувати, не доплачувати)* відрахо́вувати, відрахува́ти, утри́мувати, утри́мати; **~ма́ць дзве ты́сячы рублёў з зарпла́ты** відра-

хува́ти дві ти́сячі рублі́в із зарплатні (із зарпла́ти); ◊ **на ланцугу́ не ўтрыма́ць** [і] на при́в'язі не втри́мати (не вде́ржати).

УТРЫ́МЛІВАЦЬ[2] *недок.* утри́мувати; **у. сям'ю** утри́мувати роди́ну (сім'ю).

УТРЭ́СВАННЕ *див.* **утраса́нне.**

УТРЭ́СВАЦЦА *див.* **утраса́цца.**

УТРЭ́СВАЦЬ *див.* **утраса́ць.**

УТРЭ́СЕНЫ утру́шений; **у. мяшо́к** утру́шений мішок. — *Див. ще* **утрэ́сваць.**

УТРЭ́СКАЦЦА *док. прост.* уло́патися, утьо́патися, уклепа́тися.

УТРЭ́СЦІ *див.* **утраса́ць.**

УТРЭ́СЦІСЯ *див.* **утраса́цца.**

УТУ́ЛАЧНЫ *див.* **уту́лкавы.**

УТУ́ЛЕНЫ упхну́тий, уткну́тий, устро́млений. — *Див. ще* **уту́льваць.**

УТУЛІ́ЦЦА *див.* **уту́львацца.**

УТУЛІ́ЦЬ *див.* **уту́льваць.**

УТУ́ЛКА *ж. техн.* вту́лка.

УТУ́ЛКАВЫ *і* **УТУ́ЛАЧНЫ** вту́лковий.

УТУ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **УТУЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(у што)* утика́тися, уткну́тися, увіткну́тися, устромля́тися, устро́млюватися, устроми́тися; притиска́тися, прити́снутися *(до чого)*; **2.** заку́туватися, заку́татися; *(про багатьох, про всіх)* позаку́туватися; угорта́тися, угорну́тися; ~**лі́цца ў каўне́р** заку́татися в ко́мір.

УТУ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **УТУЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** утика́ти, уткну́ти, увіткну́ти, устромля́ти, устро́млювати, устроми́ти; упиха́ти, упхну́ти, увіпхну́ти; ~**лі́ць нос у каўне́р** уткну́ти (увіткну́ти, устроми́ти, упхну́ти, увіпхну́ти) ніс (но́са) в ко́мір; ~**лі́ць твар у паду́шку** уткну́ти (устроми́ти, упхну́ти) обли́ччя в поду́шку; **2.** утя́гувати, утяга́ти, утягну́ти, утягти́, *(багато, усе)* повтяга́ти, повтя́гувати; упиха́ти, упхну́ти, увіпхну́ти; ~**лі́ць галаву́ ў плечы** утягну́ти (утягти́) го́лову в пле́чі.

УТУ́ЛЬНА *і* **ПРЫТУ́ЛЬНА** *прислівн.* за́тишно.

УТУ́ЛЬНАСЦЬ *і* **ПРЫТУ́ЛЬНАСЦЬ** *ж.* зати́шність.

УТУ́ЛЬНЕЙ *прислівн. вищ. ст.* затишні́ше.

УТУ́ЛЬНЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* затишні́ший.

УТУ́ЛЬНЫ *і* **ПРЫТУ́ЛЬНЫ** за́тишний; **у. пако́й** за́ти́шна кімна́та; **уту́льнае ме́сца** за́тишне мі́сце.

УТУ́ШАНЫ[1] пога́шений, зага́шений, зга́шений, *(розм.)* поту́шений. — *Див. ще* **утушы́ць**[1].

УТУ́ШАНЫ[2] *кул.* потушко́ваний, стушко́ваний. — *Див. ще* **утушы́ць**[2].

УТУШЫ́ЦЦА *док. кул.* стушкува́тися.

УТУШЫ́ЦЬ[1] *док. (вогонь)* погаси́ти, загаси́ти, згаси́ти, угаси́ти, ви́гасити, *(розм.)* потуши́ти; ~**шы́ць пажа́р** погаси́ти (загаси́ти) поже́жу.

УТУШЫ́ЦЬ[2] *док. кул.* потушкува́ти, стушкува́ти; ~**шы́ць мя́са** стушкува́ти м'я́со.

УТЫКА́ЦЦА[1] *недок.*, **УВАТКНУ́ЦЦА** *і* **УТКНУ́ЦЦА** *док.* **1.** *у різн. знач.* утика́тися, уткну́тися, увіткну́тися, устромля́тися, устро́млюватися, устроми́тися; **кап'ё ўткну́лася ў зямлю** спис уткну́вся (увіткну́вся, устроми́вся) в зе́млю; ~**ну́цца галаво́ю ў паду́шку** уткну́тися (увіткну́тися, устроми́тися, упхну́тися) голово́ю в поду́шку; **ло́дка ўткну́лася ў бе́раг** чо́вен уткну́вся (увіткну́вся) в бе́рег; **2.** *перен.* уту́плюватися; уту́питися; *(розм.)* упира́тися, упе́ртися, упина́тися, уп'ясти́ся; ~**ну́цца ў кні́гу** уту́питися в кни́жку.

УТЫКА́ЦЦА[2] *недок.*, **УТКА́ЦЦА** *док.* **1.** *(зменшуватися внаслідок ткання)* утика́тися, утка́тися; **2.** *недок. пас. (уставлятися під час ткання)* утика́тися. — *Пор.* **утыка́ць**[3].

УТЫКА́ЦЬ[1] *недок.*, **УВАТКНУ́ЦЬ** *і* **УТКНУ́ЦЬ** *док.* утика́ти, уткну́ти, увіткну́ти; устромля́ти, устро́млювати, устроми́ти; *(ховати в що-небудь — ще)* упиха́ти, упхну́ти, *(багато, усе)* повпиха́ти; ~**ну́ць іго́лку ў клубо́к** уткну́ти (устроми́ти, запхну́ти) го́лку в клубо́к; ~**ну́ць газе́ту ў кішэ́ню** запхну́ти газе́ту в кише́ню; ~**ну́ць галаву́ ў паду́шку** уткну́ти (увіткну́ти, устроми́ти, упхну́ти) го́лову в поду́шку; ◊ **уткну́ць нос** *(у што)* упхну́ти (устроми́ти) ніс (но́са) *(в що)*.

УТЫКА́ЦЬ[2] *недок.*, **УТЫ́КАЦЬ** *док. розм. (натикувати велику кількість чого-небудь у що-небудь)* витика́ти, ви́тикати, затика́ти, зати́кати, *(багато, усе)* позатика́ти; *(розм.)* обтика́ти, обти́кати, *(багато, усе)* пообтика́ти; **уты́каць паду́шачку іго́лкамі** ви́тикати (зати́кати, обти́кати) поду́шечку голка́ми.

УТЫКА́ЦЬ[3] *недок.*, **УВАТКА́ЦЬ** *і* **УТКА́ЦЬ** *док.* **1.** *(уставляти за допомогою ткання)* утика́ти, утка́ти; **2.** *(виготовляти за допомогою ткання) (док.)* натка́ти, утка́ти; **3.** *(док.: укрити тканим візерунком підряд)* ви́ткати, утка́ти, затка́ти; **3.** *(док.: прикрасити за допомогою ткання)* ви́ткати.

УХА́БА *ж.* ви́бій *ч.*, вибо́їна.

УХА́БІНА *ж. розм.* ви́бій *ч.*, вибо́їна; *(обл.)* за́бій *ч.*, забо́їна.

УХА́БІСТАСЦЬ *ж.* вибо́їстість.

УХА́БІСТЫ вибо́їстий, ямкува́тий; *(обл.)* забо́йний, забо́їстий.

УХАВА́НЫ *і* **УХО́ВАНЫ** **1.** збере́жений; **2.** схо́ваний, прихо́ваний, захо́ваний. — *Див. ще* **ухава́ць.**

УХАВА́ЦЦА *док.* схова́тися, прихова́тися; захова́тися.

УХАВА́ЦЬ *док.* **1.** зберегти́; **у. чужы́я рэ́чы** зберегти́ чужі́ ре́чі; **2.** *(не виявити, не виказати)* схова́ти, прихова́ти; захова́ти.

УХАДЗІ́ЦЦА *див.* **ухо́джвацца.**

УХАПІ́ЦЬ *док.* **1.** схопи́ти, ухопи́ти; **у. за рука́ў** схопи́ти (ухопи́ти) за рука́в (за рукава́); **2.** *розм. (захопити у своє користування)* ухопи́ти; увірва́ти, урва́ти; **3.** *перен.* схопи́ти, ухопи́ти, *(рідко)* улови́ти; **у. ду́мку** схопи́ти (ухопи́ти) ду́мку; **4.** *розм. (поспіхом з'їсти що-небудь)* ухопи́ти, схопи́ти, перехопи́ти; **5.** *розм. (устигнути)* упо́ратися, попо́ратися; **рабо́ты шмат, за дзень не ўхо́піш** робо́ти бага́то, за день не впо́раєшся (не попо́раєшся).

УХВА́ЛА *ж.* **1.** схва́лення *с.*; **2.** ухва́лення *с.*, затве́рдження *с.*

УХВАЛЕ́ННЕ *с.* схва́лення; **2.** ухва́лення, затве́рдження.

УХВА́ЛЕНЫ 1. схва́лений; **2.** ухва́лений, затве́рджений. — *Див. ще* **ухваля́ць**.

УХВА́ЛЬНЫ *розм.* схва́льний; **~ныя сло́вы** схва́льні слова́.

УХВАЛЯ́ЦЦА *недок. пас.* схва́люватися; ухва́люватися, затве́рджуватися.

УХВАЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УХВАЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** схва́лювати, схвали́ти; **~лі́ць пачы́н** схвали́ти почина́ння; **2.** *(санкціонувати)* ухва́лювати, ухвали́ти, затве́рджувати, затве́рдити; **~лі́ць план** ухвали́ти (затве́рдити) план.

УХІ́Л, -лу *ч.* **1.** *у різн. знач.* у́хил; **шко́ла з маста́цкім ~лам** шко́ла з мисте́цьким у́хилом; **адміністрацы́йны у́хіл** адміністрати́вний у́хил; **пра́вы у́хіл** *політ.* пра́вий у́хил; **ле́вы у́хіл** *політ.* лі́вий у́хил; **2.** схил; **ваго́ны, пакі́нутыя на у́хіле незатармо́жанымі, скрану́ліся з ме́сца** ваго́ни, поки́нуті на схи́лі незагальмо́ваними, зру́шили з мі́сця; **3.** *техн.* по́хил; **у. сцяны́** по́хил стіни́.

УХІЛЕ́ННЕ *с.* **1.** відхи́лення, відхиля́ння, ухи́лення, ухиля́ння; відве́рнення, відверта́ння; **2.** *(від прямого напряму)* відхи́лення, відхиля́ння; збо́чення, збо́чування; відбіга́ння; відхо́дження; **3.** ухи́лення, ухиля́ння, уни́кнення, уника́ння.

УХІ́ЛІСТА *прислівн.* ухи́льно, *(рідко)* уни́кливо.

УХІ́ЛІСТАСЦЬ *ж.* ухи́льність, *(рідко)* уни́кливість.

УХІ́ЛІСТЫ ухи́льний, *(рідко)* уни́кливий.

УХІЛЯ́ЦЦА *недок.*, **УХІЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(відходити, відсовуватися)* відхиля́тися, відхили́тися, ухиля́тися, ухили́тися; відверта́тися, відверну́тися; **~лі́цца ад уда́ру** відхили́тися (ухили́тися, відверну́тися) від уда́ру; **2.** *(відійти від прямого напряму)* відхиля́тися, відхили́тися; *(убік — ще)* збо́чувати, збо́чити; *(від теми — ще розм.)* відбіга́ти, відбі́гти; *(перен. — ще)* відхо́дити, віді́йти́; **даро́га у́хілілася упра́ва** доро́га (шлях) відхили́лася (відхили́вся, збо́чила, збо́чив) упра́во; **~лі́цца ад ку́рсу** відхили́тися (віді́йти́) від ку́рсу, збо́чити; **~лі́цца ад тэ́мы** відхили́тися (віді́йти́) від те́ми; **3.** *(перен. (уникати)* ухиля́тися, ухили́тися *(від чого)*, уника́ти, уни́кнути *(чого)*; **~лі́цца ад абавя́зкаў** ухили́тися від обо́в'язків; **~лі́цца ад рабо́ты** ухили́тися від робо́ти; уни́кнути робо́ти.

УХО́ВАНЫ *див.* **ухава́ны**.

УХО́ДАНЫ *розм.* **1.** ви́снажений; знеси́лений; **2.** уби́тий; **3.** прогайно́ваний, згайно́ваний, погайно́ваний, розтри́ньканий, протри́ньканий, проци́ндрений, промайно́ваний. — *Див. ще* **ухо́даць**.

УХО́ДАЦЬ *док. розм.* ви́снажити; знеси́лити; **так ~дала яго́ хваро́ба** так ви́снажила (знеси́лила) його́ хворо́ба; **2.** уби́ти, *(розм.)* рішити, поріши́ти; **3.** *(промарнотратити, розм.)* прогайнува́ти, згайнува́ти, погайнува́ти, розтри́нькати, протри́нькати, проци́ндрити, промайнува́ти; **у. усе́ гро́шы** прогайнува́ти (згайнува́ти *і т. ін.*) всі гро́ші; **4.** *(швидко з'їсти)* ум'я́ти, умолоти́ти, зло́пати, строщи́ти; ◊ **~далі сі́ўку крутыя го́ркі** *прик.* був кінь, та з'ї́здився; був голосо́к, та по́зички з'ї́ли; були́ кора́лі, та пішли́ да́лі, були́ пе́рли, та ся сте́рли.

УХО́ДЖВАННЕ *с.* упо́рування.

УХО́ДЖВАЦЦА *недок.*, **УХАДЗІ́ЦЦА** *док.* *(про роботу)* справля́тися, спра́витися, управля́тися, упра́витися; *(док.)* упо́ратися, попо́ратися; **дзя́дзька у́хадзі́ўся з рабо́тай** дя́дько впра́вився (впо́рався) з робо́тою.

УХО́ДЗІНЫ, -дзін *тільки мн.* *(новосілля)* вхо́дини, вхі́дчини; **запрасі́ць на у́хо́дзіны** запроси́ти на вхо́дини (вхі́дчини).

УХУ́ТАНЫ уку́таний, угорну́тий, угі́рнений. — *Див. ще* **уку́тваць**.

УХУ́ТВАННЕ *с.* уку́тування, угорта́ння.

УХУ́ТВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **УХУ́ТАЦЦА** *док.* уку́туватися, уку́татися, угорта́тися, угорну́тися.

УХУ́ТВАЦЬ *недок.*, **УХУ́ТАЦЬ** *док.* уку́тувати, уку́тати, угорта́ти, угорну́ти.

УЦАНІ́ЦЬ *див.* **уцэ́ньваць**.

УЦВЯЛІ́ЦЬ *див.* **цвялі́ць**.

УЦЕ́РПЕЦЬ *див.* **уцярпе́ць**.

УЦЕ́ЧКА *ж.* **1.** *(рідини, газу тощо)* ви́тік *ч.*; **у. інфарма́цыі** ви́тік інформа́ції; **2.** *(робочої сили, капіталів і т. ін.)* відпли́в *ч.*

УЦЕ́КІ *тільки мн.* уте́ча *ж.*; *(незак. д. — звичайно)* тіка́ння *с.*, утіка́ння *с.*; **у. недабі́тых варо́жых часце́й** уте́ча недоби́тих воро́жих части́н; **у. з пало́ну** уте́ча з поло́ну.

УЦЕ́КЛЫ *обл.* збі́глий, уте́клий; яки́й (що) утік (втік); **~лая каро́ва** коро́ва, яка́ (що) втекла́.

УЦЁС *ч.* *(стрімка скеля)* стрімча́к, бе́скид, бе́скед, бе́скет.

УЦЁСІСТАСЦЬ *ж.* стрімча́стість.

УЦЁСІСТЫ стрімча́стий.

УЦІНА́ЦЬ *недок.*, **УЦЯ́ЦЬ**[1] *док.* *(обрубавши, робити коротшим)* усіка́ти, усікти́, утина́ти, утну́ти, утя́ти, *(багато, усе)* повтина́ти; обру́бувати, обруба́ти, *(багато, усе)* пообру́бувати.

УЦІРА́ЛЬНІК *ч. обл.* рушни́к.

УЦІРА́ЦЬ *недок.*, **УЦЕ́РЦІ** *док.* **1.** утира́ти, уте́рти; **уце́рці мазь** уте́рти мазь; **2.** утира́ти, уте́рти, *(багато, усе)* повтира́ти; обтира́ти, обте́рти, *(багато, усе)* пообтира́ти; **уце́рці твар** уте́рти (обте́рти) обли́ччя; ◊ **уце́рці нос** *(каму)* уте́рти но́са *(кому)*; *(іноді)* узя́ти го́ру *(над ким)*.

УЦІ́СК, -ку *ч.* гніт, гно́блення *с.*; у́тиски; **у. сла́бых** у́тиски слабки́х; **сацыя́льны у́ціск** соціа́льний гніт, соціа́льне гно́блення.

УЦІСКА́ННЕ *с.* **1.** *(заглиблювання всередину)* утиска́ння, ути́скування; **2.** *(уміщування в тісне)* утиска́ння, ути́скування; упиха́ння; **3.** сти́скування, стиска́ння; ув'я́зування.

УЦІСКА́ЦЦА[1] *недок.*, **УЦІ́СНУЦЦА** *док.* **1.** *(заглиблюватися)* утиска́тися, ути́скуватися, ути́снутися; **2.** *(пробиратися)* утиска́тися, ути́скуватися, ути́снутися; бга́тися, убга́тися, увібга́тися; **уці́снуцца ў нато́ўп** ути́снутися (убга́тися, увібга́тися) в на́товп; **3.** за тяга́тися, затя́гуватися, затягти́ся, затягну́тися, *(про багато, про все)* позатяга́тися, позатя́гуватися; **уці́снуцца папру́гай** затягти́ся (затягну́тися) по́ясом (па́ском); **4.** *недок. пас.* утиска́тися, ути́скуватися, бга́тися; упиха́тися; сти́скуватися; ув'я́зуватися; утя́гуватися.

УЦІСКА́ЦЦА[2] *недок. пас.* гноби́тися, пригно́блюватися, ути́скуватися.

УЦІСКА́ЦЬ[1] *недок.*, **УЦІ́СНУЦЬ** *док.* **1.** утискáти, ути́скувати, ути́снути, бгáти, убгáти, увібгáти; **уці́снуць кóрак у бутэ́льку** ути́снути (убгáти, увібгáти) кóрок у пля́шку; **2.** *(уміщувати)* утискáти, ути́скувати, ути́снути; бгáти, убгáти, увібгáти; *(розм.)* упихáти, упхáти, увіпхну́ти, упхну́ти; **уці́снуць паду́шку ў чамада́н** ути́снути (убгáти, увібгáти, упхáти, увіпхну́ти, упхну́ти) поду́шку у валі́зу; **3.** *(зменшувати в обсязі)* сти́скувати, стискáти, сти́снути, *(багато, усе)* пости́скувати, постискáти; *(зв'язувати — ще)* ув'я́зувати, ув'язáти; **уці́снуць сéна на вóзе** сти́снути (прити́снути) сі́но на вóзі; **уці́снуць воз** ув'язáти віз (вóза); **4.** *(утягувати)* утискáти, ути́скувати, ути́снути; утя́гувати, утягáти, утягну́ти, утягти́, *(багато, усе)* повтягáти, повтя́гувати; **уці́снуць галаву́ ў плéчы** ути́снути (утягти́) гóлову в плéчі.

УЦІСКА́ЦЬ[2] *(обмежувати права і свободу кого-небудь)* гноби́ти, пригнóблювати;ути́скувати.

УЦЭ́НЕНЫ *торг.* зни́жений [у ціні]. — *Див. ще* **уцэ́ньваць**.

УЦЭ́НЬВАЦЬ *недок.*, **УЦАНІ́ЦЬ** *док. торг.* зни́жувати ціну́, знизити ціну́.

УЦЯЖА́РАНЫ *техн.* обвáжнений.

УЦЯЖА́РВАЛЬНІК *ч. спец.* обвáжнювач.

УЦЯЖА́РВАННЕ *с. (дія)* обвáжнення, *(незак. д. — ще)* обвáжнювання.

УЦЯЖА́РВАЦЦА *недок. звор., пас.*, **УЦЯЖА́РЫЦЦА** *док. техн.* обвáжнюватися, обвáжнитися.

УЦЯЖА́РВАЦЬ *недок.*, **УЦЯЖА́РЫЦЬ** *док. техн.* обвáжнювати, обважни́ти; **~рыць канструкцыю** обважни́ти констру́кцію.

УЦЯКА́ЦЬ[1] *недок.*, **УЦЯЧЫ́** *док.* утікáти, утекти́, уливáтися, ули́тися, увілля́тися, *(рідше)* уплив́ати, упливти́, уплисти́; **руча́й ~кáе ў рэ́чку** струмóк утікáє (уливáється) в рі́чку.

УЦЯКА́ЦЬ[2] *недок.*, **УЦЯЧЫ́** *док. у різн. знач.* тікáти, утікáти, утекти́, *(про багатьох, про всіх)* повтікáти; **уцячы́ з дóму** утекти́ з дóму; **уцячы́ з палóну** утекти́ з полóну; **зáяц уцёк у лес** зáєць утік у ліс.

УЦЯПЛЕ́ННЕ *с.* утéплення, *(незак. д. — ще)* утéплювання.

УЦЯПЛЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* утéплювач.

УЦЯПЛЯ́ЛЬНЫ утеплювальний.

УЦЯПЛЯ́ЦЦА *недок.* утéплюватися, утепля́тися.

УЦЯПЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УЦЯПЛІ́ЦЬ** *док.* утéплювати, утепля́ти, утепли́ти.

УЦЯРПЕ́ЦЬ *і* **УЦЕ́РПЕЦЬ** *док.* утéрпіти, стéрпіти.

УЦЯ́ТЫ[1] *розм.* усі́чений, утя́тий, обру́баний. — *Див. ще* **уціна́ць**.

УЦЯ́ТЫ[2] *обл.* **1.** удáрений; *2.* уку́шений, ужáлений. — *Див. ще* **уця́ць**.

УЦЯ́ЦЬ[1] *див.* **уціна́ць**.

УЦЯ́ЦЬ[2] *док. обл.* **1.** удáрити; хльóснути; **у. папру́жкай** удáрити (хльóснути) реміцéм; **2.** *(про комах)* укуси́ти, ужали́ти; *(розм.)* жигну́ти, уджигну́ти; *(обл.)* стрі́кну́ти; **мяне́ ўцяў авадзéнь** менé вкуси́в гедзь; **3.** *(почати грати на чому-небудь)* ушквáрити, ушпáрити, учи́стити, учесáти, урі́зати; ◊ **ні ўцяць ні ўзяць** *прик.* як ви́метено, мов хто ви́мів, анічогі́сінько немáє; порожні́сінько, хоч покоти́сь.

УЦЯША́ЦЬ *недок.*, **УЦЕ́ШЫЦЬ** *док.* ті́шити, утішáти, уті́шити; *(розм.)* потішáти, поті́шити, розрáджувати, розрáдити; *(дитину — ще)* забавля́ти, забáвити, *(багатьох, усіх)* позабавля́ти; **уце́шыць дзіця́** уті́шити (розрáдити, забáвити) дити́ну (дитя́); **яе́ пісьмо́ нас уце́шыла** її лист нас уті́шив (поті́шив, розрáдив).

УЦЯШЭ́ННЕ *с.* **1.** *(дія)* утішáння; розважáння; забавля́ння; **2.** *(стан)* утíха *ж.*, потíха *ж.*; розрáда *ж.*

УЧАПІ́ЦЦА *див.* **учэ́пліваццa**.

УЧАРНЕ́ЛЫ 1. *(про людину)* ви́снажений, змарні́лий; **2.** *розм.* почорні́лий, зчорні́лий. — *Див. ще* **учарне́ць**.

УЧАРНЕ́ЦЬ *док.* **1.** *(про людину)* ви́снажитися; змарні́ти, спáсти з лиця́ (на виду́, з ті́ла); *(розм.)* учорні́ти; **2.** *розм.* почорні́ти, почорні́шати, зчорні́ти; *(трохи)* причорні́ти.

УЧАРСЦВЕ́ЛЫ зачéрствілий; **у. хлеб** зачéрствілий хліб. — *Див. ще* **учарсцве́ць**.

УЧАРСЦВЕ́ЦЬ *див.* **чарстве́ць**.

УЧАРЦІ́ЦЬ *див.* **учэ́рчваць**.

УЧАСА́НЫ *і* **УЧЭ́САНЫ** *тесл.* стéсаний, підтéсаний. — *Див. ще* **учэ́сваць**.

УЧАСА́ЦЬ *док. див.* **учэ́сваць**.

УЧАСТАВА́НЫ почастóваний, пригóщений. — *Див. ще* **частава́ць**.

УЧАСТАВА́ЦЬ *док.* **1.** почастувáти, пригости́ти; **2.** *перен. розм.* почастувáти; **у. пу́гай** почастувáти (пригости́ти) батогóм (пу́гою).

УЧА́СТАК, -тка *ч.* **1.** *(частина землі, поверхні чого-небудь)* ділянка *ж.*; **зямéльны ўча́стак** земéльна ділянка; **у. ску́ры** ділянка шкі́ри; **2.** *(адміністративна)* дільни́ця *ж.*; **выбарчы ўча́стак** ви́борча дільни́ця; **урачэ́бны ўча́стак** лі́карська дільни́ця; **3.** *(частина виробництва, цеху)* дільни́ця *ж.*; **4.** ділянка *ж.*, гáлузь *ж.*; **ва́жны ўча́стак рабо́ты** важли́ва гáлузь робóти; **адка́зны ўча́стак рабо́ты** відповідáльна ділянка робóти; **5.** *військ.* дільни́ця *ж.*, ділянка; **у. заражэ́ння** ділянка (дільни́ця) заражéння; **6.** *істор.* ві́дділок; **паліцэ́йскі ўча́стак** полі́ційний (поліцéйський) ві́дділок.

УЧАСТКО́ВЫ 1. *прикм.* дільни́чний; **~вая выбарчая камісія** дільни́чна ви́борча комі́сія; **у. ўрач** дільни́чний лі́кар; **2.** *прикм.* діля́нковий; **у. аграно́м** діля́нковий агронóм; **3.** *у знач. імен. розм. (міліціонер)* дільни́чний.

УЧАСЦІ́ЦЦА *див.* **учашча́цца**.

УЧАСЦІ́ЦЬ *див.* **учашча́ць**.

УЧАТЫРО́Х *прислівн. (тільки про чоловіків або тільки про жінок)* учотирьóх.

УЧАЦВЯРЫ́Х *прислівн. (про осіб різної статі або про істот с. роду)* учотирьóх.

УЧА́ШЧАНЫ 1. *дієприкм.* яки́й (що) стає частíшим; прискóрений, пришви́дшений; **2.** *у знач. прикм.* прискóрений, пришви́дшений. — *Див. ще* **учашча́ць**.

УЧАШЧА́ЦЦА *недок. звор. пас.*, **УЧАСЦІ́ЦЦА** *док.* **1.** *(ставати частішим)* частíшати, почастíшати, роби́тися частíшим, зроби́тися частíшим; **2.** прискóрюватися, прискóритися, пришви́дшуватися, пришви́дшитися.

УЧАШЧА́ЦЬ *недок.*, **УЧАСЦІ́ЦЬ** *док.* **1.** роби́ти часті́шим, зроби́ти часті́шим; **2.** прискó-рювати, прискóрити, пришви́дшувати, пришви́дшити.

УЧО́Т, -ту *ч.* *(реєстрація)* óблік; **браць на ўчот** бра́ти на óблік; **зняць з ~ту** зня́ти з óбліку; **стаць на ўчот** ста́ти на óблік.

УЧО́ТНЫ *(який стосується реєстрації)* облікó-вий; **~ная ка́ртка** облікóва ка́ртка.

УЧО́ТЧЫК *ч.* облікóвець.

УЧО́ТЧЫЦА *ж.* облікóвець *ч.*

УЧУБКІ́: **узя́цца ўчубкі́** а) учепи́тися одне́ в óдного (оди́н в óдного, одна́ в óдну); б) *перен.* *(у суперечці тощо)* зчепи́тися, стя́тися, зітну́тися.

УЧУ́ТЫ *розм.* **1.** розчу́тий, дочу́тий, розслу́ханий; **2.** почути́й, відчу́тий. — *Див. ще* **учу́ць**.

УЧУ́ЦЬ *док. розм.* **1.** розчу́ти, дочу́ти, розслу́хати; *(розм.)* дочу́тися; **у. далёкую гамо́нку** розчу́ти (дочу́ти, розслу́хати) дале́кий гóмін; **прабач, я не ўсё ўчуў, што ты сказа́ў** пробач (ви́бач), я не все розчу́в (дочу́в, розслу́хав), що ти сказа́в; **2.** почу́ти, відчу́ти; **звер учу́ў небяспе́ку** звір відчу́в небезпе́ку; **у. добразычлівасць у го́ласе** почу́ти (відчу́ти) добрози́чливість у гóлосі.

УЧЭ́ПІСТА *прислівн.* **1.** чіпко, цу́пко; **2.** *перен.* цу́пко; упе́рто; наполе́гливо.

УЧЭ́ПІСТАСЦЬ *ж.* **1.** чіпкість; **2.** *перен.* цу́пкість; упе́ртість; наполе́гливість.

УЧЭПІСТАХВО́СТЫЯ *імен. мн. зоол.* чіпкохвóсті.

УЧЭ́ПІСТЫ **1.** чіки́й, цупки́й; **~тыя па́льцы** чіпкі (цупкі) па́льці; **2.** *перен.* цупки́й; упе́ртий; наполе́гливий; **у. чалаве́к** цупка́ (упе́рта, наполе́глива) люди́на; **~тыя во́чы** цупкі óчі.

УЧЭ́ПЛІВАЦЦА *недок.*, **УЧАПІ́ЦЦА** *док.* **1.** чіпля́тися, учепи́тися, *(про багато, про багатьох)* повчі́плюватися; **~пішча рука́мі за куст** учепи́тися рука́ми за кущ; **~пішча адзі́н аднаму́ ў валасы́** учепи́тися оди́н óдному у волóсся; **2.** зачі́плюватися, зачіпля́тися, зачепи́тися; **лёска ўчапі́лася** волосінь зачепи́лася; **~пішча во́ссю калёс за варо́ты** зачепи́тися віссю коліс за ворóта; **ён за мной ~пі́ўся** він за мнóю вчепи́вся; **~пішча за ду́мку** учепи́тися за ду́мку.

УЧЭ́РЧАНЫ укре́слений. — *Див. ще* **учэ́рчваць**.

УЧЭ́РЧВАЦЦА *недок. пас.* укре́слюватися.

УЧЭ́РЧВАЦЬ *недок.*, **УЧАРЦІ́ЦЬ** *док.* укре́слювати, укре́слити.

УЧЭ́САНЫ *див.* **учаса́ны**.

УЧЭ́СВАЦЬ *недок.*, **УЧАСА́ЦЬ** *док. тесл.* сті́сувати, стеса́ти, підті́сувати, підтеса́ти.

УШАЛО́ПАЦЬ *док.* **1.** *розм.* уторóпати, розторóпати, розчóвпати, розшолóпати, розчолóпати; *(рідко)* розкуме́кати; **2.** *обл.* убити в гóлову *(що)*, утовкма́чити в гóлову *(що)*, уки́нути в гóлову *(що)*.

УШАСЦЁХ *прислівн.* *(тільки про чоловіків або тільки про жінок)* ушістьóх.

УШАСЦЯРЫ́Х *прислівн.* *(про осіб різної статі або про істот с. роду)* ушістьóх.

УШМАЛЬЦАВА́НЫ засмальцóваний. — *Див. ще* **ушмальцо́ўваць**.

УШМАЛЬЦО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УШМАЛЬЦАВА́ЦЦА** *док.* засмальцóвуватися, засмальцюва́тися.

УШМАЛЬЦО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УШМАЛЬЦАВА́ЦЬ** *док.* засмальцóвувати, засмальцюва́ти.

УШПІ́ЛЕНЫ засте́бнутий, засте́бнений, защéбнутий. — *Див. ще* **ушпі́льваць**.

УШПІ́ЛЬВАЦЦА *недок.*, **УШПІЛІ́ЦЦА** *док.* **1.** застіба́тися, застебну́тися, *(про багатьох)* позастіба́тися; защіба́тися, защі́буватися, защебну́тися; **2.** *перен. розм.* чіпля́тися, учі́плюватися, учепи́тися, *(про багатьох)* повчі́плюватися; **3.** *недок. пас.* засіва́тися, засі́юватися, усіва́тися; усипа́тися; укрива́тися.

УШПІ́ЛЬВАЦЬ *недок.*, **УШПІЛІ́ЦЬ** *док.* **1.** застіба́ти, застебну́ти, *(багато, усе)* позастіба́ти; защіба́ти, защі́бувати, защебну́ти; **2.** *розм.* стьоба́ти, стьобну́ти; **~лі́ць разо́к пуга́й** стьобну́ти раз пу́гою (батогóм); **3.** *док. перен. розм.* *(покритикувати, зробити догану)* ви́читати, пробра́ти, пошпе́тити; **4.** *недок. розм.* *(густо вкривати)* засіва́ти, засі́ювати, усіва́ти; усипа́ти; укрива́ти.

УШПІЛЯ́НЫ *розм.* засі́яний, усі́яний; усипаний; укри́тий, *(про багато)* повкри́ваний. — *Див. ще* **ушпіля́ць**.

УШПІЛЯ́ЦЬ *док. розм.* *(густо вкрити)* засі́яти, усі́яти; уси́пати; укри́ти, *(багато)* повкрива́ти; **у. альбо́м ма́ркамі** укри́ти альбóм ма́рками; **вераб'і́ ўшпіля́лі ўсю страху́** горобці засі́яли (всі́яли, вкри́ли) весь дах (усю стрі́ху).

УШРУБАВА́НЫ **1.** угви́нчений, укру́чений; **2.** скрі́плений гвинта́ми. — *Див. ще* **ушрубо́ўваць**.

УШРУБО́ВАННЕ *с.* **1.** угви́нчування, укру́чування; **2.** скрі́плення гвинта́ми.

УШРУБО́ЎВАЦЦА *недок.*, **УШРУБАВА́ЦЦА** *док.* **1.** угви́нчуватися, угвинти́тися, укру́чуватися, укрути́тися; **2.** *недок. пас.* угви́нчуватися, скрі́плюватися гвинта́ми.

УШРУБО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УШРУБАВА́ЦЬ** *док.* **1.** угви́нчувати, угвинти́ти, укру́чувати, укрути́ти; **2.** скрі́плювати гвинта́ми, скріпи́ти гвинта́ми.

УШТУКАВА́НЫ *розм.* прирóблений, уста́влений, урóблений. — *Див. ще* **уштукава́ць**.

УШТУКАВА́ЦЬ *док. розм.* прироби́ти, уста́вити, *(рідше)* уроби́ти.

УШТУ́РХНУТЫ уштóвхнутий; упхну́тий, увіпхну́тий. — *Див. ще* **уштурхо́ўваць**.

УШТУРХО́ЎВАЦЬ *недок.*, **УШТУРХНУ́ЦЬ** *док.* уштóвхувати, уштовхну́ти; упиха́ти, упха́ти, увіпхну́ти, упхну́ти, *(багато, усе)* повпиха́ти.

УШЧАМЛЯ́ЦЦА *і* **УШЧЭ́МЛІВАЦЦА** *недок.*, **УШЧАМІ́ЦЦА** *док.* **1.** прищи́куватися, прищикну́тися, прищи́пуватися, прищипну́тися; затиска́тися, защемля́тися, защеми́тися, ущемля́тися, ущеми́тися; **па́лец ~мі́ўся** па́лець прищикну́вся (прищипну́вся, защеми́вся, ущеми́вся); **2.** *(у што)* застрява́ти, застря́ти, *(про багато)* позастрява́ти; застряга́ти, застря́гнути, застря́гти, *(про багато)* позастряга́ти; **парася́ ўшчамі́лася ў плот** порося́ застря́ло (застря́гло) в тину́ (в парка́ні, в плоту́, в плóті);

3. *недок. пас.* прищи́куватися, прищи́пуватися; затиска́тися, защемля́тися, ущемля́тися.

УШЧАМЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УШЧАМІ́ЦЬ** *док.* **1.** прищи́кувати, прищикну́ти, прищи́пувати, прищипну́ти, защемля́ти, защеми́ти, ущемля́ти, ущеми́ти; приду́шувати, придуши́ти, прида́влювати, придави́ти; **~міць па́лец у дзве́ры** прищикну́ти (прищипну́ти, придуши́ти, придави́ти *і т. ін.*) па́лець двери́ма; **2.** *перен. (права, можливості тощо)* обме́жувати, обме́жити; **~міць у права́х** обме́жити в права́х; зачі́пати, зачепи́ти; уража́ти, ура́зи́ти; **~міць самалю́бства** зачепи́ти (ура́зи́ти) самолю́бство; **3.** *перен. (ставити в незручне становище)* уража́ти ура́зи́ти; зачі́пати, зачепи́ти; **4.** *розм.* запряга́ти, запрягти́, *(багатьох, усіх)* позапряга́ти; **~міць у аглю́блі** запрягти́ в голо́блі; ◊ **~міць хвост** *(каму)* прищеми́ти хвоста́ (хвіст *кому*).

УШЧАПЕ́РВАЦЦА *недок.*, **УШЧАПЕ́РЫЦЦА** *і* **УШЧАРЭ́ПІЦЦА** *док.* *(за што)* чіпля́тися, учі́плюватися, учепи́тися, *(про багатьох)* повчі́плюватися *(за що)*; схо́плюватися, схопи́тися; **хло́пцы ўшчапе́рыліся за мяшо́к** хло́пці вчепи́лися за міш́о́к (за мішка́).

УШЧУВА́ННЕ *с.* до́кір *ч.*; за́кид *ч.*

УШЧУВА́ЦЬ *недок.*, **УШЧУ́ЦЬ** *і* **УШЧУ́НУЦЬ** *док.* докоря́ти, докори́ти, дорі́ка́ти, дорікну́ти, роби́ти до́кір, зроби́ти до́кір.

УШЧУ́НАК, -нку *ч.* **1.** ка́ра *ж.*, покара́ння *с.*; дога́на *ж.*; **сро́дкі ўшчу́нку** за́соби ка́ри (покара́ння); **2.** до́кір; за́кид; **асыпа́ць каго-не́будзь ушчу́нкамі** осипати до́корами.

УШЧЫКНУ́ЦЬ *див.* **шчыка́ць**.

УШЧЫЛЬНЯ́ЛЬНІК *ч. техн.* ущі́льнювач.

УШЧЫЛЬНЯ́ЦЬ *недок.*, **УШЧЫЛЬНІ́ЦЬ** *док.* ущі́льнювати, ущільни́ти, *(док.)* пощільни́ти; **~ніць рабо́чы дзень** ущільни́ти робо́чий день; **~ніць гле́бу** ущільни́ти грунт; **~ніць жыхаро́ў** ущільни́ти ме́шканців.

УШЧЭ́РБНЫ *(про місяць)* щерба́тий, уще́рблений.

УШЫВА́ЦЦА[1] *недок.*, **УШЫ́ЦЦА**[1] *док.* **1.** *(звужуватися або коротшати)* ушива́тися, уши́тися; **2.** *недок. пас.* ушива́тися.

УШЫВА́ЦЦА[2] *недок.*, **УШЫ́ЦЦА**[2] *док. прям., перен. розм. (потрапляти через силу)* ула́зити, улі́зати, *(про багатьох, про всіх)* повла́зити, повлі́за́ти; уті́суватися, утеса́тися, заті́суватися, затеса́тися; **ушы́цца ў нато́ўп** улі́зти (утеса́тися, затеса́тися) в на́товп; **ушы́цца ў чужу́ю кампа́нію** улі́зти (утеса́тися, затеса́тися) в чужу́ компа́нію.

УШЫВА́ЦЬ *недок.*, **УШЫ́ЦЬ** *док.* **1.** ушива́ти, уши́ти; **ушы́ць рука́ў** уши́ти рука́в; **2.** пришива́ти, приши́ти, *(багато, усе)* попришива́ти; **ушы́ць гу́зік** приши́ти ґу́дзик (ґу́дзика); **2.** *(зменшувати розміри чого-небудь)* ушива́ти, уши́ти; **ушы́ць суке́нку ў та́ліі** уши́ти су́кню в та́лії.

УШЫРКІ́ *і* **УШЫРЫНЮ́** *прислівн.* завши́ршки.

УШЫ́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* уши́ття *с.*, *(незак. д. — ще)* ушива́ння *с.*; **2.** *(вставка)* уши́вок *ч.*, *(рідко)* уши́вка.

УЯДА́ЦЬ *недок.*, **УЕ́СЦІ** *док.* **1.** *(перев. із запереченням «не»; змогти їсти)* з'їда́ти, з'ї́сти, куса́ти, вкуси́ти; **тако́е салёнае, што не ўясі** таке́ соло́не, що не з'ї́си (не вку́сиш); **2.** дошкуля́ти, дошку́лити, допіка́ти, допекти́, уража́ти, ура́зи́ти; **ну і ўеў жа я яго́ сяго́ння** ну й дошку́лив (допі́к) я йому́ сього́дні.

УЯ́ЛАВЕЦЬ *док. розм. (зарости бур'янами, травою)* задерни́тися, ста́ти перело́гом.

УЯЎЛЕ́ННЕ *с.* **1.** уя́ва *ж.*, *(процес)* уя́влення; **сі́ла ўяўле́ння** си́ла уя́ви; **гэ́та то́лькі твае́ ўяўле́нне** це ті́льки твоя́ уя́ва; **2.** *(розуміння, знання чого-небудь)* уя́влення; **мець у. аб чым-не́будзь** ма́ти уя́влення про що-не́будь; **прадузя́тыя ўяўле́нні** упере́джене уя́влення; **3.** *філос. психол.* уя́влення; **працэ́с ~ння** проце́с уя́влення.

УЯЎЛЯ́ЦЬ *недок.*, **УЯВІ́ЦЬ** *док.* уявля́ти, уяви́ти; ◊ **уяві́ сабе́** уяви́ собі́.

Ф

ФАЕ́ *невідм. с.* фойє́.

ФАЕ́РАЧНЫ конфо́рковий.

ФАЕ́РКА *ж.* конфо́рка.

ФА́ЗА *ж. у різн. знач.* фа́за; **ме́сяц уступі́ў у другу́ю фа́зу** мі́сяць уступи́в у дру́гу фа́зу; **ф. хіста́ння ма́ятніка** фа́за колива́ння ма́ятника; **фа́зы спла́ву** фа́зи спла́ву.

ФАЗАПАКАЗА́ЛЬНІК *ч. техн.* фазопока́жчик.

ФАЗАПЕРАЎТВАРА́ЛЬНІК *ч. техн.* фазоперетво́рювач.

ФА́КЕЛ *ч. у різн. знач.* смолоски́п, фа́кел.

ФА́КЕЛЬШЧЫК *ч.* смолоски́пник, фа́кельник.

ФАКУСІ́РАВАННЕ *с. фіз. та ін.* фокусува́ння.

ФАКУСІ́РАВАЦЬ *недок. і док. фіз. та ін.* фокусува́ти.

ФАКУСІРО́ЎКА *ж. фіз. та ін.* фокусува́ння *с.*

ФАЛЬБО́НА *ж.* шля́рка, обо́рка *(на подолі).*

ФАЛЬБО́НІСТЫ зі шля́рками, з обо́рками.

ФАЛЬВА́РАК, -рка *ч.* фільва́рок.

ФАЛЬВАРКО́ВЕЦ, -ко́ўца *ч. розм.* вла́сник (ме́шканець) фільва́рку.

ФАЛЬВАРКО́ВЫ фільва́рковий.

ФАЛЬГАВА́НЫ фольго́ваний.

ФАЛЬГАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч. (спеціальність)* фольгівни́к.

ФАЛЬГАЎШЧЫ́ЦА *ж. (спеціальність)* фольгівни́ця.

ФАЛЬКЛО́Р, -ру *ч.* фолькло́р.

ФАЛЬКЛО́РНА-ПЕ́СЕННЫ фолькло́рно-пі-се́нний.

ФАЛЬЦАВА́ЦЬ *недок. спец.* фальцюва́ти.

ФАЛЬЦО́ЎКА *ж. спец.* фальцюва́ння *с.*

ФАЛЬЦО́ЎШЧЫК *ч.* фальцюва́льник.

ФАЛЬЦО́ЎШЧЫЦА *ж.* фальцюва́льниця.

ФАЛЬШ, *род.* **фа́льшу** *ч. у різн. знач.* фальш *ч. і ж.*

ФАМІЛЬЯ́РНІЧАЦЬ *недок. розм.* пово́дитися фамілья́рно; *(розм.)* бу́ти запанібра́та.

ФАМІЛЬЯ́РНЫ фамілья́рний; *(розм.)* панібра́тський.

ФАНАБЭ́РЛІВА *і* **ФАНАБЭ́РЫСТА** *прислівн. розм.* пиха́то, бундю́чно; чванькува́то, чваньковито, *(розм.)* фанабе́ристо.

ФАНАБЭ́РЛІВАСЦЬ *і* **ФАНАБЭ́РЫСТАСЦЬ** *ж. розм.* пиха́тість, бундю́чність; чванькува́тість, чваньковитість.

ФАНАБЭ́РЛІВЫ *і* **ФАНАБЭ́РЫСТЫ** *розм.* пиха́тий, бундю́чний; чванькува́тий, чванькови́тий, *(розм.)* фанабе́ристий.

ФАНАБЭ́РЫЦЦА *недок. розм.* чва́нитися, велича́тися, пиша́тися, хизува́тися.

ФАНАБЭ́РЫЯ *ж. розм.* фанабе́рія.

ФАНЕ́РА *ж. у різн. знач.* фане́ра.

ФАНЕРО́ЎКА *ж. стол.* фанерува́ння *с.*

ФАНЕРО́ЎШЧЫК *ч. спец.* фанерува́льник.

ФАНЕРО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* фанерува́льниця.

ФАНТАЗІ́РАВАННЕ *с.* фантазува́ння.

ФАНТАЗІ́РАВАЦЬ *недок.* фантазува́ти.

ФАНТА́ЗІЯ *ж.* **1.** фанта́зія; *(вигадка — ще)* химе́ра, мрія; *(здатність уявляти — ще)* уя́ва; **бага́тая ф.** бага́та фанта́зія; бага́та уя́ва; **прыйшла́ ў галаву́ ф.** прийшла́ в го́лову фанта́зія (химе́ра); **2.** *муз., літ.* фанта́зія.

ФА́РБА *ж.* **1.** фа́рба; **акварэ́льныя ~бы** акваре́льні фа́рби; **2. ~бы** *мн. (тон, колір, колорит)* ба́рви, ко́лір *ч.*, кольори́; **цьмя́ныя ~бы тума́ннай ра́ніцы** тьмя́ні ба́рви (кольори́) тума́нного ра́нку; **3. ~бы** *мн. перен. (виражальні засоби мови, музики тощо)* ба́рви; **прамо́ва была́ бе́дная ~бамі** промо́ва була́ бі́дна на ба́рви; ◊ **згусці́ць ~бы** згусти́ти ба́рви; перебі́льшити, перебра́ти мі́ри (мі́ру).

ФАРБАВА́ЛЬНІК *ч.* барвни́к.

ФАРБАВА́ЛЬНЫ **1.** *(який стосується фарбування)* фарбува́льний; **ф. цэх** фарбува́льний цех; **2.** *(призначений для фарбування)* фарбува́льний; **ф. апара́т** фарбува́льний апара́т; **3.** *(який містить у собі фарбу)* барвни́й; **~нае рэ́чыва** *хім.* барвни́к.

ФАРБАВА́ЛЬНЯ *ж.* фарбува́льня, фарба́рня.

ФАРБАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* фарба́р.

ФАРБАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* фарба́рка.

ФАРБАВА́НЫ *прикм., дієприкм.* фарбо́ваний. — *Див. ще* **фарбава́ць.**

ФАРБАВА́ЦЬ *недок.* фарбува́ти, *(розм.)* краси́ти; **ф. штыке́тнік** фарбува́ти штахе́ти; **ф. валасы́** фарбува́ти воло́сся.

ФАРБАЦЁР *ч. спец.* **1.** *(робітник)* фарботе́рник; **2.** *(знаряддя)* фарботе́р.

ФАРБАЦЁРКА *ж. спец.* фарботе́рка.

ФАРБО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* ва́йда *ж.*, сини́льник.

ФАРМАВА́ННЕ *с. спец.* формува́ння.

ФАРМАВА́НЫ *і* **ФАРМО́ВАНЫ** *спец.* формо́ваний. — *Див. ще* **фармава́ць.**

ФАРМАВА́ЦЦА *недок. звор., пас. спец.* формува́тися.

ФАРМАВА́ЦЬ *недок. спец.* формува́ти; **ф. цэ́глу** формува́ти це́глу.

ФАРМІРАВА́ННЕ *с.* формува́ння; **ф. кабіне́та** формува́ння кабіне́ту; **во́інскія ~нні** військо́ві формува́ння.

ФАРМІРАВА́НЫ *і* **ФАРМІРО́ВАНЫ** формо́ваний. — *Див. ще* **фарміра ва́ць.**

ФАРМІРАВА́ЦЦА *недок. у різн. знач.* формува́тися; **хара́ктар ~ру́ецца пад уплы́вам навако́льнага асяро́ддзя** хара́ктер форму́ється під впли́вом навко́лишнього середо́вища (довкі́лля); **дзяўчы́на то́лькі пачала́ ф.** дівчина тільки почала́ формува́тися; **полк ~ва́ўся до́ўга** полк формува́вся до́вго.

ФАРМІРАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* формува́ти; **ф. ура́д** формува́ти у́ряд; **ф. чыгу́начны саста́ў** формува́ти залізни́чний по́їзд (ешело́н).

ФАРМІРО́ВАЧНЫ формува́льний, формівни́й.

ФАРМІРО́ЎКА *ж.* формува́ння *с.*

ФАРМО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія) техн.* формува́ння *с.*; **2.** фо́рма.

ФАРМО́ЎШЧЫК *ч.* формува́льник, формівни́к.

ФАРМО́ЎШЧЫЦА *ж.* формува́льниця, формівни́ця.

ФАРМУЛЁЎКА *ж. у різн. знач.* формулюва́ння *с.*

ФАРМУЛІРО́ЎКА *ж. (сформульована думка)* формулюва́ння *с.*

ФАРМУЛЯВА́НЫ формульо́ваний, *(док.)* сформульо́ваний.

ФАРМУЛЯВА́ЦЬ *недок.* формулюва́ти.

ФАРСІРАВА́ЦЬ *недок. і док. у різн. знач.* форсува́ти; **ф. развіццё прамысло́васці** форсува́ти ро́звиток промисло́вості; **ф. го́лас** форсува́ти го́лос; **ф. раку́** *військ.* форсува́ти рі́чку.

ФАРСІРО́ЎКА *ж. (дія)* форсува́ння *с.*

ФАРСІ́СТА *прислівн. розм.* чванли́во; пиха́то, пихли́во; франтува́то, дженджури́сто.

ФАРСІ́СТАСЦЬ *ж. розм.* жевжикува́тість, чванли́вість; пиха́тість; франтува́тість, дженджури́стість.

ФАРСІ́СТЫ *і* **ФАРСО́ВЫ** *розм.* жевжикува́тий, чванли́вий; пиха́тий, *(розм.)* пихли́вий; франтува́тий, дженджури́стий.

ФАРСІ́ЦЬ *недок.*, **ФАРСАНУ́ЦЬ** *і* **ФАРСНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** *(яскраво, помітно, з шиком і т. ін. одягатися, носити що-небудь тощо)* ходи́ти, походи́ти, красува́тися, красува́ти, покрасува́тися; *(розм.)* хверцюва́ти, похверцюва́ти; **2.** *(чим)* хизува́тися, похизува́тися; *(розм.)* шикува́ти, шикну́ти, пошикува́ти; **~сіць гадзі́ннікам** хизува́тися (шикува́ти) годи́нником.

ФАРСУ́Н, -на́ *ч. розм.* же́вжик, ферт.

ФАРСУ́НКА *ж. техн.* форсу́нка.

ФАРСУ́НШЧЫК *ч.* форсу́нник.

ФАРСУ́НШЧЫЦА *ж.* форсу́нниця.
ФАРСУ́ХА *ж.* чепуру́ха, дженджеру́ха, дженджури́ста, же́вжик *ч.*, ферт *ч.*
ФАРФО́Р, -ру *ч.* фа́рфо́р, порцеля́на *ж.*; **ва́за з ~ру** ва́за з фа́рфо́ру (з порцеля́ни); **кале́кцыя ~ру** коле́кція фа́рфо́ру (порцеля́ни).
ФАРФО́РАВЫ фа́рфо́ровий, порцеля́новий; **ф. заво́д** фа́рфо́ровий (порцеля́новий) заво́д; **~выя ізаля́тары** фа́рфо́рові (порцеля́нові) ізоля́тори.
ФАРФО́РА-ФАЯ́НСАВЫ фа́рфо́ро-фаянсовий.
ФА́СА *ж. розм.* ді́жка; *(велика — ще)* ка́діб *ч.*, ка́дівб *ч.*
ФАСАВА́НЫ *і* **ФАСО́ВАНЫ** фасо́ваний. — *Див. ще* **фасава́ць**.
ФАСАВА́ЦЬ *недок.* фасува́ти.
ФА́СКА *ж.* **1.** *спец.* фа́ска; **2.** *розм.* ді́жечка; кадібе́ць *ч.* — *Пор.* **фа́са.**
ФАСО́ЛЕВЫ квасо́левий, *(розм.)* квасоля́ний.
ФАСОЛЕЎБО́РАЧНЫ квасолезбира́льний.
ФАСО́ЛІНА *ж. (одне зерно квасолі)* квасоли́на.
ФАСО́ЛЬ *ж. обл.* квасо́ля.
ФАСО́ЛЯ *ж.* квасо́ля.
ФАСО́Н, -ну *ч. у різн. знач.* фасо́н; **ф. суке́нкі** фасо́н су́кні; **трыма́ць ф.** *розм.* трима́ти (держа́ти) фасо́н.
ФАСОННАЛІЦЕ́ЙНЫ *мет.* фасонноливарний.
ФАСО́НШЧЫК *ч.* фасо́нник.
ФАСО́НШЧЫЦА *ж.* фасо́нниця.
ФАСО́ЎКА *ж.* фасува́ння *с.*
ФАСО́ЎШЧЫК *ч.* фасува́льник.
ФАСО́ЎШЧЫЦА *ж.* фасува́льниця.
ФАСТРЫ́ГА *ж. крав.* **1.** *(дія, спосіб шиття)* наме́тування *с.*; *(петель — звичайно)* обкида́ння *с.*; **2.** *(нитка)* жива́ ни́тка.
ФАСТРЫГАВА́ННЕ *с. крав. (дія)* наме́тування; *(петель — звичайно)* обкида́ння.
ФАСТРЫГАВА́ЦЦА *недок. пас. крав.* наме́туватися; обкида́тися.
ФАСТРЫГАВА́ЦЬ *недок.*, **ПРАФАСТРЫГАВА́ЦЬ** *док.* наме́тувати, намета́ти; *(петлі — звичайно)* обкида́ти, обки́дати, *(багато, усе)* пообкида́ти.
ФАСФАРАСЦЫ́РАВАННЕ *с. спец.* фосфоресціюва́ння.
ФАСФАРАСЦЫ́РАВАЦЬ *недок. спец.* фосфоресціюва́ти, фосфорува́ти, фосфори́тися.
ФАСФАРАСЦЭ́НЦЫЯ *ж. спец.* фосфоресце́нція.
ФАТЫ́ГА *ж. обл.* неспо́кій *ч.*, занепоко́єння *с.*, непоко́єння *с.*, триво́га; турбо́та, турбува́ння *с.*, кло́піт *ч.*; ◊ **не ва́рта за ~гу** шко́да й пра́ці; шку́рка ви́чинки не ва́рта; не ста́не шку́рка за ви́чинку.
ФАТЫГАВА́ЦЦА *недок. обл.* турбува́тися, клопота́тися, непоко́їтися.
ФАЦЭ́Т *ч. обл.* ко́мік, бла́зень, блазню́к, штука́р.
ФАЦЭ́ТНА *прислівн. обл.* комі́чно, куме́дно, смі́шно.
ФАЦЭ́ТНАСЦЬ *ж. обл.* комі́чність, куме́дність.
ФАЦЭ́ТНЫ *обл.* комі́чний, куме́дний, смішни́й.
ФАЦЭ́ЦІЯ *ж.* **1.** *літ.* фаце́ція; **2.** *у знач. прис. розм.* сміх *ч.*, сміхота́, куме́дія.
ФАШЫ́СТ *ч.* фаши́ст.
ФАШЫСТО́ЎСКІ *і* **ФАШЫ́СЦКІ** фаши́стський, *(рідко)* фаши́стівський.
ФЕАДА́Л *ч. істор.* феода́л.
ФЕАДА́ЛЬНА-ПРЫГО́ННІЦКІ феода́льно-кріпосни́цький.
ФЕАДА́ЛЬНЫ феода́льний; **ф. лад** феода́льний лад.
ФЕЛО́НЬ *ж. церк.* ри́за, фело́н *ч.*
ФЕЛЬЕТАНІ́СТ *ч.* фейлетоні́ст.
ФЕЛЬЕТАНІ́СТКА *ж.* фейлетоні́стка.
ФЕЛЬЕТО́Н *ч.* фейлето́н.
ФЕЛЬЕТО́ННЫ *у різн. знач.* фейлето́нний.
ФЕ́ЛЬЧАР *ч.* фе́льдшер.
ФЕ́ЛЬЧАРСКІ фе́льдшерський.
ФЕЛЬЧАРЫ́ЦА *ж. розм.* фе́льдшерка.
ФЕХТАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* фехтува́льник.
ФЕХТАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* фехтува́льниця.
ФЕХТАВА́ЦЬ *недок.* фехтува́ти.
ФЁН, *род.* **фёну** *ч. метеор.* фен.
ФІ́ГА[1] *ж.* **1.** *(дерево)* фі́га, смоківни́ця, інжи́р *ч.*; **2.** *(плід цього дерева)* фі́га, інжи́р *ч.*, смо́ква.
ФІ́ГА[2] *ж. розм.* ду́ля, фі́га; ◊ **паказа́ць (выставіць) фі́гу** да́ти (ти́кнути, зібга́ти, скрути́ти, зсука́ти) ду́лю; **ф. з ма́слам, ф. на тале́рцы** ду́ля з ма́ком; **фі́гу з'е́сці** ду́лю з'ї́сти, о́близня пійма́ти (спійма́ти, з'ї́сти, вхопи́ти, діста́ти, скуштува́ти).
ФІЗКУЛЬТУ́РА *ж.* фізкульту́ра; **лячэ́бная ф.** лікува́льна фізкульту́ра.
ФІЗКУЛЬТУ́РНЫ фізкульту́рний.
ФІЗРУ́К, -ка́ *ч. (викладач фізкультури)* фізо́рг (фізкульту́рний організа́тор), фізкерівни́к (керівни́к фізкульту́ри), учи́тель фізкульту́ри.
ФІЛЁНГА *ж. стол.* фільо́нка.
ФІЛІГРА́НШЧЫК *ч.* філігра́нник.
ФІЛІГРА́НЬ *ж. у різн. знач.* філігра́нь.
ФІЛІ́РАВАЦЬ *недок. у різн. знач.* філірува́ти.
ФІЛІРО́ЎКА *ж.* філірува́ння *с.*
ФІ́ЛЬКАЎ: ~кава гра́мата фі́льчина гра́мота.
ФІЛЬМ *ч.* фільм; **гукавы́ фільм** звукови́й фільм; **дакумента́льны ф.** документа́льний фільм; **каляро́вы ф.** кольоро́вий фільм.
ФІЛЬМАВЫТВО́РЧАСЦЬ *ж.* фільмовиробни́цтво *с.*
ФІЛЬТР *ч.* фільтр.
ФІЛЬТРО́ЎНЫ *прикм.* фільтріві́ний; **ф. ві́рус** фільтріви́й ві́рус.
ФІЛЯНГО́ВЫ *стол.* фільо́нковий, фільо́нчастий.
ФІНЦІКЛЮ́ШКА *ж. розм.* **1.** *(іграшка, прикраса)* витребе́нька, дрібни́чка; **2.** *звичайно мн.* **~кі** *(пусті слова, вчинки)* дурни́ці; **3.** *(несерйозна жінка, яка тільки й думає про дорогий і модний одяг, розваги тощо)* верти́хвістка, шели́хвістка, шалапу́тка; чепуру́ха, франти́ха.
ФІНЦІ́ЦЬ *недок. розм.* **1.** хитрува́ти, хитри́ти, крути́ти; *(діяти, говорити ухильно)* викру́чуватися, крути́тися; **2.** *(перед ким — підлещуватися)* запобіга́ти *(перед ким)*; упада́ти *(коло*

каго, за кім); **3.** *(поводитися легковажно)* розважатися, забавлятися, бавитися.

ФІРМА *ж. прям., перен.* фірма.

ФІРМАВЫ *і* **ФІРМЕННЫ** фірмовий; **ф. магазін** фірмовий магазин.

ФІТАФТОРА *ж. біол.* фітофтора.

ФІТАФТОРАЎСТОЙЛІВЫ фітофторостійкий.

ФЛАГ *ч.* прапор; *(заст., уроч.* корогва *ж.*, *(рідко)* корогов *ж.*; **дзяржаўны ф.** державний прапор; **белы ф.** білий прапор; ◊ **пад флагам** *(чаго)* під прапором *(яким, чого)*, під корогвою *(якою, чого)*; **застацца за флагам а)** *спорт.* залишитися (лишитися) за прапором; **б)** *перен.* залишитися (лишитися) позаду, відстати.

ФЛАГАВЫ прапорний, прапоровий.

ФЛАЖКОВЫ прапорцевий.

ФЛАЖОК, -жка *ч. зменш.* прапорець; *(заст. уроч.)* короговка *ж.*

ФЛАНК *ч. військ. заст.* фланк.

ФЛАНКІРАВАННЕ *с. військ. заст.* фланкування.

ФЛАНКІРАВАЦЬ *недок. і док. військ. заст.* фланкувати.

ФЛАНКІРУЮЧЫ *прикм. військ. заст.* фланкувальний; **ф. агонь** фланкувальний вогонь.

ФЛАЦІРАВАННЕ *с. гірн.* флотація *ж.*, флотування.

ФЛАЦІРАВАЦЬ *недок. гірн.* флотувати.

ФЛЮАРЭСЦЫРАВАЦЬ *недок. фіз.* флуоресціювати.

ФЛЮАРЭСЦЫРУЮЧЫ *прикм. фіз.* флуоресціювальний.

ФЛЮАРЭСЦЭНЦЫЯ *ж. фіз.* флуоресценція.

ФЛЮГАРКА *ж.* **1.** *мор.* прапорець *ч.*, флюгарка; **2.** *техн. та ін.* флюгер *ч.*

ФЛЮГЕР *ч. у різн. знач.* флюгер.

ФЛЯНС *ч. сад.* **1.** одна рослина розсади; саджанець; **2.** *(бічний пагін)* паросток, парость *ж.*

ФЛЯНСАВАННЕ *с.* **1.** розсаджування; **2.** пасинкування.

ФЛЯНСАВАЦЬ *недок.* **1.** розсаджувати саджанці; **2.** пасинкувати.

ФОК *ч. мор.* фок.

ФОК-МАЧТА *ж. мор.* фок-щогла.

ФОНД, *род.* **фонду** *ч. у різн. знач.* фонд; **ф. заработнай платы** фонд заробітної плати; **запасны ф.** запасний фонд; **жыллёвы ф.** житловий фонд; *мн.* **фонды** фонди; **дзяржаўныя фонды** державні фонди; **залаты ф.** золотий фонд; **ф. накаплення** фонд накопичення.

ФОНДАЁМІСТАСЦЬ *ж. екон.* фондомісткість.

ФОНДАЁМІСТЫ *екон.* фондомісткий.

ФОНДАТРЫМАЛЬНІК *ч.* фондовласник, *(рідше)* фондотримач.

ФОНДАЎТВАРЭННЕ *с.* фондоутворення.

ФОРМА *ж. у різн. знач.* форма; **у ~ме шара** у формі кулі; **ф. праўлення** форма правління; **ф. і змест** форма і зміст; **раслінныя і жывёльныя ~мы арганізмаў** рослинні й тваринні форми організмів; **граматычная форма** граматична форма; **неазначальная ф. дзеяслова** неозначена форма дієслова; ◊ **па ўсёй ~ме** *(належним чином)* за всією формою; як має бути; за всіма правилами.

ФОРМАЎСТОЙЛІВЫ формостійкий.

ФОРМАЎТВАРАЛЬНЫ формотворчий.

ФОРМАЎТВАРАЮЧЫ *прикм.* формотворний.

ФОРМАЎТВАРЭННЕ *с. наук.* **1.** *(дія)* формоутворення, формотворення; **2.** *(результат дії)* формоутворення.

ФОРТАЧКА *ж. (у вікні)* кватирка.

ФОРТАЧНЫ кватирковий.

ФОРТКА *ж.* **1.** *(у вікні)* кватирка; **2.** *(один зі щитів дверей, вікон)* стулка; **3.** хвіртка.

ФОСФАР, ру *ч. хім.* фосфор.

ФОСФАРАЗМЯШЧАЛЬНЫ *прикм.* фосфоровмісний; *(про джерело)* фосфороносний.

ФОТА *невідм.* с. фото.

ФОТАВІДАРЫС *ч.* фотозображення *с.*

ФОТАЗДЫМАК, -мка *ч.* фотознімок.

ФАТАЗДЫМКА *ж.* фотознімання *с.*, фотографування *с.*

ФОТАПАВЕЛІЧАЛЬНІК *ч.* фотозбільшувач.

ФОТАПАПЕРА *ж.* фотопапір *ч.*

ФОТАПЕРАДАТЧЫК *ч.* фотопередавач.

ФОТАПЛЁНКА *ж.* фотоплівка.

ФОТАПРУГКАСЦЬ *ж.* фотопружність.

ФОТАПРЫЁМНІК *ч. фото, радіо, фіз.* фотоприймач.

ФОТАРУЖЖО, -жжа *с.* фоторушниця *ж.*

ФОТАСУПРАЦІЎЛЕННЕ *с.* фотоопір *ч.*

ФОТАТОК, -ку *ч. фіз.* фотострум.

ФОТАЎСПЫШКА *ж.* фотоспалах *ч.*

ФРАЗА *ж. у різн. знач.* фраза; **адна ф. з пісьма** одна фраза з листа; **музычная ф.** музична фраза; **прыкрыцца ~зай** прикритися фразою; ◊ **збітая ф.** утерта (заялозена) фраза.

ФРАЗІРАВАЦЬ *недок. муз.* фразувати.

ФРАЗІРОЎКА *ж. муз.* фразування *с.*

ФРАКЦЫЯ[1] *ж. політ.* фракція; **парламенцкая ф.** парламентська фракція.

ФРАКЦЫЯ[2] *ж. спец.* фракція.

ФРАКЦЫЯНІРАВАННЕ *с. спец.* фракціонування.

ФРАКЦЫЯНІРАВАНЫ *спец.* фракціонований.

ФРАКЦЫЯНІРАВАЦЦА *недок. пас. спец.* фракціонуватися.

ФРАКЦЫЯНІРАВАЦЬ *недок. і док. спец.* фракціонувати.

ФРАНКАВАНЫ *і* **ФРАНКІРАВАНЫ** *спец.* франкований.

ФРАНКАВАЦЦА *і* **ФРАНКІРАВАЦЦА** *недок. пас. спец.* франкуватися.

ФРАНКАВАЦЬ *і* **ФРАНКІРАВАЦЬ** *недок. і док. (оплачувати наперед перевезення й доставляння пошти, багажу, вантажів)* франкувати.

ФРАНКІРОЎКА *ж. спец. (дія і плата)* франкування *с.*

ФРАХТАВАЦЬ *недок. спец.* фрахтувати.

ФРАХТОЎКА *ж. спец.* фрахтування *с.*

ФРАХТОЎШЧЫК *ч.* фрахтівник.

ФРЭЗЕРАВАНЫ *і* **ФРЭЗЕРОВАНЫ** *техн.* фрезований, фрезерований.

ФРЭЗЕРАВАЦЬ *недок. і док. техн.* фрезувати, фрезерувати.

ФРЭЗЕРО́ЎКА *ж. техн.* фрезува́ння *с.*, фрезерува́ння *с.*
ФРЭЗЕРО́ЎШЧЫК *ч.* фрезерува́льник.
ФРЭЗЕРО́ЎШЧЫЦА *ж.* фрезерува́льниця.
ФТАРЫ́РАВАННЕ *с.* фторува́ння.
ФТАРЫ́РАВАЦЬ *недок. і док.* фторува́ти.
ФТОР, *род.* **фто́ру** *ч. хім.* фтор.
ФТОРЗМЯШЧА́ЛЬНЫ *прикм. хім.* фторовмі́сний.
ФТОРЫСТАВАДАРО́ДНЫ *хім.* фтористоводне́вий.
ФУГАВА́НЫ *і* **ФУГО́ВАНЫ** *стол.* фуго́ваний.
ФУГАВА́ЦЬ *недок. стол.* фугува́ти.
ФУГО́ВАЧНЫ *спец.* фугува́льний.
ФУГО́ЎКА *ж. спец.* **1.** *(дія)* фугува́ння *с.*; **2.** *(інструмент)* фугі́вка.
ФУГО́ЎШЧЫК *ч.* фугува́льник.
ФУ́КАЦЬ *недок.*, **ФУ́КНУЦЬ** *док. розм.* **1.** ху́кати, ху́кнути, фу́кати, фу́кнути, *(недок.)* фе́кати; тьху́кати, тьху́кнути, тю́кати, тю́кнути; **2.** *(дмухати)* ху́кати, ху́кнути, ху́хати, ху́хнути, дму́хати, дмухну́ти.
ФУНДЗІ́РАВАЦЬ *недок і док. книжн.* обґрунто́вувати, обґрунтува́ти.
ФУНДЗІ́ЦЬ *і* **ФУНДАВА́ЦЬ** *недок. розм.* пригоща́ти, частува́ти.
ФУНКЦЫЯНІ́РАВАННЕ *с.* функціонува́ння.
ФУНКЦЫЯНІ́РАВАЦЬ *недок.* функціонува́ти.
ФУ́РА *ж.* ху́ра, *(обл.)* фі́ра.
ФУРГО́Н *ч.* фурго́н.
ФУРГО́НШЧЫК *ч.* фурго́нник.
ФУРМА́Н, -на́ *ч.* візни́к, ку́чер, *(заст.)* машта́лір, фу́рман, ху́рман, *(обл.)* фі́рман.
ФУРМА́НАЧНЫ *(який стосується підводи)* підво́дний.
ФУРМА́НКА *ж.* підво́да; *(звичайно з поклажею — ще)* ху́ра; *(обл.)* фу́рманка, ху́рманка.
ФУРМА́НСКАЯ *імен. заст.* ку́черська.
ФУРМА́НСКІ ку́черський; *(заст.* фу́рманський, *(обл.)* фі́рманський.
ФУТАРА́Л *і* **ФУТЛЯ́Р** *ч.* футля́р, *(обл.)* шабату́рка *ж.*
ФУТАРА́ЛЬНЫ *і* **ФУТЛЯ́РНЫ** футля́рний.
ФУТЛЯ́РШЧЫК *ч. спец.* футля́рник.
ФУТЛЯ́РШЧЫЦА *ж. спец.* футля́рниця.
ФУ́ТРА *с.* **1.** *у різн. знач.* ху́тро; **зімо́вае ф. за́йца** зимо́ве ху́тро за́йця; **га́ндаль ~рам** торгі́вля ху́тром; **2.** шу́ба *ж.*, *(рідко)* ху́тро; ◊ **з незабі́тага лі́са ~ра не пашы́еш** *присл.* з живо́го ведме́дя кожу́ха (шу́би) не поши́єш.
ФУТРААПРАЦО́ЎКА *ж.* обро́блення ху́тра.
ФУТРАВА́ННЕ *с.* **1.** *техн.* футерува́ння; **2.** *крав.* підшива́ння ху́тром; **3.** *стол.* обшива́ння дошка́ми.
ФУТРАВА́НЫ **1.** *техн.* футеро́ваний; **2.** *крав.* підши́тий ху́тром; **3.** *стол.* обши́тий дошка́ми. — *Див. ще* **футрава́ць**.
ФУТРАВА́ЦЦА *недок. пас.* **1.** футерува́тися; **2.** підшива́тися ху́тром; **3.** обшива́тися дошка́ми.
ФУТРАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *техн.* футерува́ти; **2.** *крав.* підшива́ти ху́тром; **3.** *стол.* обшива́ти дошка́ми.
ФУТРАВІ́НА *зб. ж.* ху́тро *с.*, ху́тра *мн.*; *(розм.)* хутровина́.
ФУ́ТРАВЫ *і* **ФУТРО́ВЫ** хутрови́й; *(з хутра)* хутряни́й; **ф. каўне́р** хутряни́й ко́мір; **~вая прамысло́васць** хутрова́ промисло́вість.
ФУТРАЎШЧЫ́К, -ка́ *ч. (торговець хутром)* хутрови́к, хутряни́к.
ФУТРО́ЎКА *ж.* **1.** *техн. (обличкування)* футерува́ння *с.*; *(матеріал)* фу́тер *ч.*; **2.** *крав.* підшива́ння ху́тром.
ФУТРО́ЎШЧЫК *ч.* **1.** *спец.* футерува́льник; **2.** *(торговець хутром)* хутрови́к, хутряни́к.
ФУТРО́ЎШЧЫЦА *ж.* хутрови́чка, хутряни́чка.
ФУТЭ́РКА *с. розм.* шу́бка *ж.*
ФЭСТ, *род.* **фэ́сту** *ч. церк.* престо́льне свя́то, храм, *(обл.)* пра́зник, фест.

Х

ХА́БАР, -ру *ч.* хаба́р.
ХА́БАРНІК *ч.* хаба́рник, *(розм.)* хапу́га, хапу́н.
ХА́БАРНІЦА *ж.* хаба́рниця, *(розм.)* хапу́га, хапу́нка.
ХА́БАРНІЦКІ хаба́рницький.
ХА́БАРНІЦТВА *с.* хаба́рництво.
ХАВА́ЛЬНІК *ч.* хорони́тель, храни́тель; **х. ру́капісаў** хорони́тель (храни́тель) руко́писів.
ХАВА́ЛЬНІЦА *ж.* хорони́телька, храни́телька.
ХАВА́ННЕ *с.* **1.** хова́ння, схов *ч.*, схо́ванка *ж.*; **2.** зберіга́ння. — *Пор.* **хава́ць**[1].
ХАВА́ЦЬ[1] *недок.* **1.** *у різн. знач.* хова́ти; *(у таємному місці — ще)* перехо́вувати; **х. сшы́ткі ў стол** хова́ти зо́шити в стіл; **х. пара́неных** хова́ти (перехо́вувати) пора́нених; **х. ад непаго́ды** хова́ти від него́ди; **2.** *(тримати в безпеці, в цілості та ін.)* зберіга́ти; **х. гро́шы ў ашча́дным ба́нку** зберіга́ти гро́ші в ощадному ба́нкові; **3.** *(не розголошувати)* зберіга́ти, берегти́; **х. та́йну** зберіга́ти (берегти́) таємни́цю; **4.** *(не виявляти)* хова́ти, прихо́вувати, кри́тися *(з чим)*; **ён хава́ў свой боль** він хова́в (прихо́вував) свій біль, він кри́вся зі своїм бо́лем; ◊ **х. во́чы** хова́ти о́чі; **х. канцы́** хова́ти кінці́.

ХАВАЦЬ[2] *недок.* ховáти; *(ритор.)* хоронúти; **х. памéршага** ховáти помéрлого.

ХАДАЙНІК *ч.* **1.** *(той, хто заступається за когось)* застýпник, оборóнець; **2.** *заст.* адвокáт, оборóнець.

ХАДАЙНІЦА *ж.* застýпниця.

ХАДАЙНІЦТВА *с.* **1.** *(дія)* клопотáння; прохáння, *(рідше)* прóсьба *ж.*; **2.** *(документ)* клопотáння.

ХАДАЙНІЧАННЕ *с.* *(дія)* клопотáння; прохáння, *(рідше)* прóсьба *ж.*

ХАДАЙНІЧАЦЬ *недок.* клопотáтися; просúти, прохáти.

ХАДАК, -кá *ч. розм.* черевúк.

ХАДАКІ[1], *одн.* **хадáк, -кá** *ч. розм.* черевúки; чóботи *(з відрізаними халявами).*

ХАДАКІ[2], *одн.* **хадóк, -дакá** *ч.* ходакú, ходокú.

ХАДЖАЛЫ 1. *(про людину)* бувáлий; **х. чалавéк** бувáла людúна, бувáлий, бувáлець; **2.** *(про коня)* якúй ходúв в ýпряжі.

ХАДЖЭННЕ *с.* ходíння; ◊ **х. ў нарóд** ходíння в нарóд; **х. па мýках** ходíння по мýках.

ХАДЗІМАСЦЬ *ж. техн.* трúвкість.

ХАДЗІЦЬ *недок. у різн. знач.* ходúти; **дзіця пачалó х.** дитúна (дитя) почалá (почалó) ходúти; **х. па алéі** ходúти алéєю (по алéї); **х. лéсам** ходúти лíсом; **х. да суcéда** ходúти до сусíда; **х. у грыбы** ходúти по грибú; **х. у бóтах** ходúти в чóботах (у чобóтах); **тут чáста хóдзяць машыны** тут чáсто хóдять машúни; **х. пéшкай** *шах.* ходúти пішакóм; **вéцер хóдзіць па хáце** вíтер гуляє (віє) по хáті; **грýдзі хóдзяць ад кáшлю** грýди хóдять від кáшлю; **у гóрадзе хóдзіць грып** у місті хóдить грип; **чаўнóк хóдзіць туды і сюды** чóвник хóдить тудú й сюдú; **2.** пáстися; **карóвы хóдзяць** корóви пасýться; ◊ **хóдзяць чýткі** ідé чýтка, ідýть чуткú; **язык глáдка хóдзіць** язúк дóбре підвíшений; **х. хóдырам** ходúти хóдором; **х. на галавé** ходúти на головí; **далёка хадзіць не трэба** далéко шукáти не трéба; **х. на пáльчыках** ходúти навшпúньки (навшпúньках); **х. на часáх (на пары)** *(про вагітну)* бýти на остáнніх днях; **х. у пазычкі** позичáти; **х. з тóрбай** ходúти з тóрбою (з торбáми); **х. на зáдніх лáпках** ходúти навшпúньки (навшпúньках) *(перед ким)*; **галавá хóдзіць (ідзé) кругам** головá йде óбертом (кружкá), світ макíтриться *(кому)*, головá хóдить хóдором; **ваўкóў баяцца — у лес не х.** *присл.* вовкíв (вóвка) боятися — у ліс не йти (не ходúти); як вóвка боятися, так і в ліс не йти.

ХАДОВЫ *розм.* *(діловий)* спритний, меткúй, мотóрний.

ХАДОК, -дакá *ч.* **1.** ходáк, ходóк; **хадакі ад сялян** ходакú (ходокú) від селян; **2.** дóка, дóйда, тямýха, спрúтник; **дóбры х.** дóбрий дóка (дóйда, спрúтник).

ХАДУН: ні х. ні сядýн ні рúба ні м'ясо; ні два ні півторá, ні те ні се.

ХАЛАДАЦЬ *недок.* **1.** холоднíти; *(ставати холодніше — ще)* холоднíшати; **2.** *(страждати від холоду)* терпíти від хóлоду; **х. і галадáць** зазнавáти хóлоду й гóлоду.

ХАЛАДЖАВЫ *розм.* прохолóдний.

ХАЛАДЗІНА *див.* **халадэ́ча**.

ХАЛАДНЕЙ *прислівн. вищ. ст.* холоднíше.

ХАЛАДНЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* холоднíший.

ХАЛАДЭЧА *і* **ХАЛАДЗІНА** *(розм.)* *ж.* холоднéча; *(розм.)* холодюка, холодúще *с.*

ХАЛАСТЫ 1. неодрýжений, нежонáтий, *(розм. рідше)* холостúй; *(властивий неодруженому)* парубóцький, *(розм. рідше)* холостяцький; **х. мужчына** неодрýжений (нежонáтий) чоловíк; **~тóе жыццё** парубóцьке життя; **2.** *техн. військ.* холостúй; **х. ход машыны** холостúй хід машúни; **х. патрóн** холостúй патрóн.

ХАЛЕПА *ж. обл.* сльотá; сніг з дощéм.

ХАЛОДНАЕ *імен. кул.* холодéць *ч.*

ХАЛОДНЫ *у різн. знач.* холóдний, *(розм.)* зúмний; **х. вéцер** холóдний вíтер; **х. клімат** холóдний клíмат, холóдне підсóння; **х. суп** холóдна юшка, холóдний суп; **~ныя фáрбы** холóдні бáрви; **х. адкáз** холóдна вíдповідь; **~ная вайнá** холóдна війнá; ◊ **~нае сэ́рца** *(у каго)* холóдне (крижанé) сéрце *(в кого)*; **х. душ** холóдний душ; **~най вадóй аблíць** холóдною водóю облúти.

ХАЛОП *ч.* **1.** *істор.* холóп; **2.** *перен.* холóп; *(знев.)* підніжок.

ХАЛОПНІЧАЦЬ *недок. знев.* холóпствувати; плазувáти.

ХАЛТ: на адзін х. *розм.* на одúн ковтóк; *(розм.)* на одúн лик.

ХАЛЭМУС *невідм. ч. у знач. прис. розм. (кінець)* капýт, каюк.

ХАМ *ч. заст., розм. лайл.* хам, хамлó *ч. і с.*, хамýла *ч. і ж.*

ХАМЕЦЬ *недок. розм.* ставáти хáмом.

ХАМ'Ё *зб. с. груб.* хáми.

ХАМІЦЬ *недок. розм.* повóдитися по хáмському (по-хáмськи), бýти хáмом.

ХАМСТВА *с. заст., розм. зб.* хáми *мн.*

ХАМЯК, -кá *ч. зоол.* хом'як.

ХАМЯЧЫ *і* **ХАМЯЧЫНЫ** хом'якóвий.

ХАПАТЛІВА *прислівн. обл.* кваплúво, скваплúво, поквáпно, поспíшно, спíшно, сквáпно; *(розм.)* хáпки, хапкóм, хапкомá, хваткóм, хваткомá.

ХАПАТЛІВАСЦЬ *ж. обл.* кваплúвість, квáплення *с.*, поспíшливість, поквáпливість, хаплúвість, похáпливість; *(розм.)* хапанúна.

ХАПАТЛІВЫ *обл.* кваплúвий, поспíшливий, поквáпливий, хаплúвий, похáпливий.

ХАПАЦЬ *недок.*, **ХАПНУЦЬ** *док. розм.* хапáти, хапнýти.

ХАПАЦЬ *недок.*, **ХАПІЦЬ** *док.* **1.** хапáти, схóплювати, схопúти, *(док.)* ухопúти; **~піць за нагý** схопúти (ухопúти) за нóгу; **~піць кáмень** схопúти (ухопúти) кáмінь; **2.** вистачáти, вúстачити, ставáти, стáти; *(розм.)* хватáти, хватúти; *(док.)* стáчити, хопúти; *(із запереченням — ще)* бракувáти; **гэ́тага хóпіць надóўга** цьóго вúстачить (стáне) надóвго; **3.** *док. (несподівано вразити)* побúти; **ягó хапіў удáр** йогó побúв (удáрив) грець; **4.** *(про неприємності)* діставáтися, дістáтися, перепадáти, перепáсти; **матрóсам хапíла ў час штóрму** матрóсам дістáлося (перепáло) під час штóрму; **5.** *недок.* *(кваппиво купувати)* хапáти; **~пáць што папá-**

ла хапа́ти все підря́д; **6.** *(ловити, затримувати)* хапа́ти, схопи́ти; **палі́цыя хапа́ла забастоўшчыкаў** полі́ція хапа́ла страйкарі́в; **7.** *док. розм. (випити)* хильну́ти, лигну́ти; **~піць ча́рку** хильну́ти (дмухну́ти) чарчи́ну; **8.** *розм. (у значенні наказу, пропонування)* до́сить, вистачи́ть; ◊ **[то́лькі] птушы́нага малака́ не хапа́е** [ті́льки] пташи́ного молока́ не вистача́є (не ста́є, бракý́є); **цярплі́васці не хапа́е** терпля́чості не вистача́є (браку́є, не ста́є); **слоў не хапа́е** слів не вистача́є (браку́є); **зо́рак з не́ба не хапа́е** зіро́к з не́ба не хапа́є; **гэ́тага (яшчэ́ чаго́) не хапа́ла!** цьо́го ще бракува́ло! **~пі́ла па го́рла** ви́стачило по за́в'язку; **~піць лі́шняга** хильну́ти за́йвого, перебра́ти; **хапі́ла сумле́нне** ви́стачило сумлі́ння (со́вісті); **хапі́ў з дзе́жкі, што не ба́чыць сце́жкі** *присл.* хильну́в за́йвого, перебра́в.

ХАПО́К, -пка́ *ч. розм.* обере́мок.

ХАПУ́Н, -на́ *ч. розм.* хапу́н, хапу́га *ч. і ж.*

ХАПУ́ХА *ж. розм.* хапу́нка.

ХА́РА *ж. розм. лайл.* пи́ка, марми́за.

ХАРАСТВО́ *с.* **1.** краса́ *ж.*; *(про людську зовнішність — ще)* вро́да *ж.*; **дзяво́чае х.** діво́ча краса́ (вро́да); **2.** *(обстановки, одягу тощо)* пишно́та *ж.*, пи́шність *ж.*; ро́зкіш *ж.*

ХАРАШУ́Н, -на́ *ч. розм.* кра́сень, красу́нь, вродли́вець; *(розм.)* хорошу́н, гарню́к.

ХАРАШУ́ХА *ж. розм.* красу́ня, вродли́виця; *(розм.)* красу́ха, кра́ля, хорошу́ля, *(ласк.)* красу́нечка.

ХАРАШЫ́ЦЦА *недок. розм.* чепури́тися, причепу́рюватися, хороши́тися, прихоро́шуватися, вихоро́шуватися.

ХАРАШЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* кра́ще, гарні́ше.

ХАРАШЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* кра́щий, гарні́ший.

ХАРАШЭ́ЦЬ *недок.* кра́щати, гарні́шати.

ХАРЧ *род.* **ха́рчу** *ч.* харч *ж. і ч.*, харчі́ *мн.*, ї́жа *ж.*; стра́ва *ж.*; продово́льство *с.*; **мясны́ х.** м'ясна́ стра́ва; **запа́сы ~чо́ў** запа́си харчі́в (продово́льства).

ХАРЧО́ВЫ 1. харчови́й; **~выя праду́кты** харчові́ проду́кти; **~вая прамысло́васць** харчова́ промисло́вість; **2.** продово́льчий; **~вае пыта́нне** продово́льче пита́ння.

ХА́ТА *ж у різн. знач.* ха́та; **у вёсцы со́рак хат** у селі́ со́рок хат; **пайшо́ў з ха́ты** пішо́в з ха́ти (з до́му); **як у сваёй ха́це** як у свої́й ха́ті, як у се́бе вдо́ма; **шэ́пты ха́ту гу́бяць** *прик.* пліткú ха́ту (дім) ни́щать; **што х. ма́е, хай усі́м прыма́е** *прик.* чим ха́та бага́та; **у сваёй ха́це і сце́ны памага́юць** *присл.* у свої́й ха́ті й сті́ни грі́ють (помага́ють).

ХА́ТНІ 1. дома́шній; **~няя жывёла** дома́шні (сві́йські) твари́ни; **2.** ха́тній; **~нія сце́ны** ха́тні сті́ни; **~няя гаспады́ня** ха́тня (дома́шня) господи́ня (господа́рка); **~няя рабо́тніца** ха́тня (дома́шня) робітни́ця; **2.** кімна́тний; **~нія кве́ткі** кімна́тні кві́ти.

ХА́ТНІК *ч. заст.* заві́дувач ха́ти-чита́льні.

ХАТУЛЁК, -льќа *ч. зменш. обл.* клу́ночок, клумачо́к, ву́злик.

ХАТУ́ЛЬ, -ля́ *ч. обл.* клу́нок, клума́к, ву́зол.

ХА́ЎКАЦЬ *недок.*, **ХА́ЎКНУЦЬ** *док. однор. розм.* **1.** хапа́ти пові́тря ро́том, схопи́ти пові́тря ро́том; **2.** позіха́ти, позіхну́ти.

ХАЎЛУ́К, -ка́ *ч. обл. (вовни, вати тощо)* клубо́к, жмут.

ХАЎРУ́С, -су *ч. розм.* **1.** товари́ство *с.*; компа́нія *ж.*; арті́ль *ж.*; спі́лка *ж.*; **2.** співдру́жність *ж.*; спі́лка *ж.*; **працава́ць у ~се** працюва́ти в спі́лці.

ХАЎРУ́САВАЦЬ *недок. розм.* дружи́ти, товаришува́ти; трима́ти спі́лку, води́ти компа́нію, води́тися *(з ким)*.

ХАЎРУ́СНІК *ч. розм.* компаньйо́н; спі́льник.

ХАЎРУ́СНІЦА *ж. розм.* компаньйо́нка, спі́льниця.

ХАЎРУ́СНІЦКІ *розм.* спі́льний; *(колективний — ще)* гуртови́й; арті́льний.

ХАЎРУ́СНЫ *розм. (від* **хаўру́с***)* спі́льний; гуртови́й; арті́льний.

ХАЎТУ́РНЫ *розм.* похоро́нний; *(заст.)* погре́бний, погребо́вий, погреба́льний; *(археол., етногр. — звичайно)* похова́льний.

ХАЎТУ́РЫ *тільки мн. розм.* **1.** по́хорон *ч.*; **2.** *обл. (обрядова трапеза по небіжчику)* обі́д *ч.*, по́минки.

ХА́ХАНЬКІ *тільки мн.* смі́шки; ◊ **гэ́та табе́ не х.** це тобі́ не жа́рти.

ХАХЛА́Ч, -ча́ *ч. зоол.* чуба́ч, чуба́тень.

ХАХУЛІ́НЫ *зоол.* хохуле́вий.

ХАХУ́ЛЯ *ж. зоол.* хоху́ля.

ХА́ЦІШЧА *с.* дво́рище.

ХАЦЬМА́ *ж. бот.* лавате́ра, соба́ча ро́жа.

ХВАЁВЫ *у різн. знач.* сосно́вий; **~вая смала́** сосно́ва смола́; **х. бор** сосно́вий бір.

ХВАЁВЫЯ *імен. мн. бот.* сосно́ві.

ХВАІ́НА *ж. розм. (окреме дерево)* со́сна́, сосни́на, *(обл.)* хвої́на.

ХВАЛЕАХО́ЎНЫ хвилезахисни́й.

ХВА́ЛЕВЫ *фіз.* хвильови́й.

ХВАЛЕГАСІ́ЦЕЛЬ *ч. гідротехн.* хвилега́сник.

ХВАЛЕПАДО́БНЫ хвилеподі́бний, хвиля́стий.

ХВАЛЕПАКА́ЗЧЫК *ч. радіо* хвилепока́жчик.

ХВАЛЕЎТВАРА́ЛЬНІК *ч. радіо* хвилеутво́рювач.

ХВАЛЁНЫ *іроп. прикм.* хвале́ний, хва́льни́й; знамени́тий.

ХВА́ЛІСТЫ хвиля́стий, хвильни́й; **~тыя валасы́** хвиля́сте воло́сся.

ХВА́ЛЯ *ж. у різн. знач.* хви́ля; **марска́я х.** морська́ хви́ля; **гукава́я х.** *фіз.* звукова́ хви́ля; **выбухо́вая х.** вибухо́ва хви́ля; **х. пратэ́сту** хви́ля проте́сту; **каро́ткія ~лі** коро́ткі хвилі́; **сярэ́днія ~лі** сере́дні хви́лі; **до́ўгія ~лі** до́вгі хви́лі.

ХВАЛЯВО́Д *ч. спец.* хвилеві́д.

ХВАРО́БА *ж. у різн. знач.* хворо́ба; хво́рість, сла́бість, неду́га; **марска́я х.** морська́ хворо́ба; **гісто́рыя ~бы** істо́рія хворо́би; **жано́чыя ~бы** жі́ночі хворо́би; **цукро́вая х.** цукро́ва хворо́ба; **х. ро́сту** хворо́ба ро́сту (зроста́ння); ◊ **да хваро́бы** до ді́дька, до чо́рта, до бі́са, достобі́са, до холе́ри; **як ка́шаль ~бе** як ме́ртвому (ба́бі) кади́ло.

ХВАРОБАЎСТО́ЙЛІВЫ хворобості́йки́й.

ХВАРО́БНЫ *мед.* хвороботво́рний.

ХВАСТА́ННЕ *с.* **1.** хльо́скання, хльо́стання, стьоба́ння; **2.** *розм.* биття́. — *Пор.* **хваста́ць 1, 2.**

ХВАСТАНУЦЬ *дыв.* **хвастаць.**

ХВАСТАНЫ хльосканий, хльостаний; стьобаний. — *Див. ще* **хвастаць.**

ХВАСТАЦЦА *недок.* **1.** хльоскати, хльостати себе, шмагати себе *(звичайно віником у лазні)*; **2.** хльостати один одного, стьобати один одного, шмагати один одного.

ХВАСТАЦЬ *недок.*, **ХВАСТАНУЦЬ** *і* **ХВОСНУЦЬ, ХВАСЯНУЦЬ** *док. однор.* **1.** хльоскати, хльостати, хльоснути; стьобати, стьобнути, шмагати, шмагнути, *(підсил.)* шмагонути; сікти, сікнути, *(підсил.)* сіконути; **дождж хвастаў** дощ сік (періщив); **вецер хвастаў** вітер шмагав; **ён хвастаў пугай** він хльоскав (хльостав *і т. ін.*) батогом (пугою); **2.** *недок.* бити; **хвастаць па спіне** бити по спині; **3.** *док. розм. (казати прямо неприємну правду)* різати, чесати, стригти.

ХВАСТЦОВЫ *анат.* куприковий.

ХВАСЦЕЦ, *род.* **хвастца** *ч. анат.* куприк.

ХВАТАНЫ: хоць у латаным, абы не ~ным *присл.* хоч бідно, але чесно.

ХВАТАЦЬ *недок.* **1.** хапати, схоплювати; **2.** *(квапливо купувати)* хапати; **3.** *(ловити, затримувати)* хапати.

ХВАТКІ чіпкий; *(розм.)* беручкий, хваткий.

ХВАШЧОВЫ *бот.* хвощовий.

ХВАШЧОВЫЯ *імен. мн. бот.* хвощові.

ХВОЙКА *ж. зменш.* сосонка; *(обл.)* хвоїнка.

ХВОЙНІК, -ку *ч.* сосняк, сосник, соснина *ж.*, хвойник.

ХВОЙНЫ хвойний; шпильковий; **х. лес** хвойний (шпильковий) ліс, хвойник.

ХВОЙНЫЯ *імен. мн. бот.* хвойні.

ХВОРАСТ, -ту *зб. ч.* **1.** *(гілки для віника, мітли)* пруття *с.*; **2.** хмиз.

ХВОСНУЦЬ *дыв.* **хвастаць.**

ХВОСТКІ 1. *(про батіг, нагайку тощо)* хвиський, хльосткий, дошкульний; **2.** *(про вітер)* дошкульний.

ХВОШЧ, *род.* **хвашчу** *ч. бот.* хвощ.

ХВОЯ *ж.* сосна, *(обл.)* хвоя; **заблудзіць у трох хвоях (соснах)** на чистому заблудити; серед села дороги не знайти; заблудити межи хатою й коморою.

ХЕЎРА *ж. знев.* зграя; збіговисько *с.*; банда; ◊ **адна х.; з адной ~ры** на один копил *(хто)*, з одного модла вилито *(кого)*, одним миром мазані *(хто)*.

ХІБ *ч.* **1.** передня частина хребта у свині (бика *тощо*); **2.** щетина на хребті; **3.** *(у риби на спині)* плавець, плавник; **4.** *перен. (про стріху, дах, хвилю тощо)* верх.

ХІБА[1] *імен. ж.* **1.** хиба, огріх *ч.*, помилка; недогляд *ч.*; прогалина; **хібы ў працы** хиби (огріхи, недогляди) в праці; **хібы ў ведах** прогалини в знаннях; **2.** вада, ґандж *ч. і ж.*; **фізічная х.** фізична вада.

ХІБА[2] *і* **ХІБА** *част. у різн. знач.* хіба; **х. ён ужо прыехаў?** хіба (чи ж) він уже приїхав?; **х. мала ў нас людзей!** хіба (чи ж) мало в нас людей!; **х. не так?** хіба (чи ж) не так?, чи не так?; **х. схадзіць мне да доктара?** хіба сходити мені до лікаря?; **выдавалі яго х. толькі вочы** виказували його хіба тільки очі; **х. ты не чуў пра гэта?** хіба ти не чув про це?

ХІБА[3] *і* **ХІБА** *спол. умовн.* хіба; *(зі словом* **толькі** *— ще)* хіба тільки, хіба що; **абавязкова прыйду, х. толькі затрымаюць** обов'язково прийду, хіба тільки (хіба що, коли не, якщо не) затримають; **х. што** хіба що.

ХІБА[4] *виг.* ов, овва; невже, та невже, чи так, чи справді.

ХІБА[1] *див.* **хіба**[2].

ХІБА[2] *див.* **хіба**[3].

ХІБІЦЬ *недок. розм.* **1.** *(робити помилки)* хибити; **2.** *перен.* боятися; розгублюватися, губитися, торопіти; **х. перад дырэктарам** боятися директора, розгублюватися (губитися, торопіти) перед директором.

ХІБНАСЦЬ *ж.* **1.** *(помилка, неточність)* огріх *ч.*, хиба, похибка; **2.** *мат.* похибка; **абсалютная х.** абсолютна похибка; **адносная х.** відносна похибка.

ХІБНЫ 1. негативний; **х. бок справы** негативний бік справи; **2.** хибний, помилковий; **х. крок** хибний (помилковий) крок.

ХІМАХОВА *ж.* хімоборона.

ХІМЕРА *ж. у різн. знач.* химера.

ХІМЕРЫЧНЫ химерний.

ХІНУЦЦА *недок.* **1.** хилитися, схилятися, нахилятися; **2.** *перен. (захоплюватися чим-небудь, симпатизувати кому-небудь)* горнутися *(до кого)*.

ХІНУЦЬ *недок.* **1.** хилити, схиляти, похиляти, нахиляти; **х. галаву** схиляти (хилити, нахиляти) голову; **2.** *прям., перен.* горнути, пригортати; привертати; тулити, притуляти; **яго дабрата ~нула да яго людзей** його доброта горнула (привертала) до нього людей; **х. дзіця да грудзей** горнути (пригортати, тулити, притуляти) дитину (дитя) до грудей.

ХІСТАЛЬНЫ коливальний; **х. рух** коливальний рух.

ХІСТАННЕ *с.* **1.** хитання, хилитання; коливання; **2.** *перен. (нерішучість)* вагання, хитання; **пасля доўгіх ~нняў я даў згоду** після довгих вагань я дав згоду (згодився, погодився).

ХІСТАЦЦА *недок.*, **ХІСНУЦЦА** *і* **ХІСТАНУЦЦА** *док. однокр.* **1.** хитатися, хитнутися, *(розм.)* хилитатися, хилитнутися; коливатися, коливнутися; гойдатися, гойднутися; **~таліся верхавіны дубоў** хиталися (хилиталися, гойдалися) вершини (верховини) дубів; **зуб ~таецца** зуб хитається; **тэмпература ~таецца** температура коливається; **аўтарытэт ~таецца** авторитет хитається; **2.** *перен. (бути нерішучим)* вагатися; **ён ~таўся перад тым, як прыняць рашэнне** він вагався перед тим, як вирішити; **3.** *недок. пас.* хитатися, гойдатися, колихатися, коливатися.

ХІСТАЦЬ *недок.*, **ХІСНУЦЬ** *і* **ХІСТАНУЦЬ** *(однокр.) док.* хитати, хитнути, хилитати, хилитнути; гойдати, гойднути; колихати, колихнути; коливати, коливнути; **вецер ~тае дрэвы** вітер хитає (хилитає, гойдає, колихає) дерева; **~таць слуп** хитати (хилитати, гойдати) стовп (стовпа); **~таць стол** хитати (хилитати, гойдати) стіл (стола), **яго ~тала з боку на бок**

безос. його хитало (хилитало, гойдало) з боку в бік; ~**таць аўтарытэт** хитати авторитет.

ХІСТКІ *у різн. знач.* хиткий, хисткий; *(розм.)* хитливий, хитлявий; ~**кае станóвішча** хитке (хистке) становище; **х. харáктар** хиткий (хисткий, неусталений) характер.

ХІТРЫ *у різн. знач.* хитрий; лукавий; хитромудрий; *(вигадливий)* мудрий, мудрований; **х. хлóпец** хитрий хлопець; **х. пóзірк** хитрий (лукавий) погляд; ~**рая канстру́кцыя** хитра (хитромудра, мудра, мудрована) конструкція.

ХІТРЫКІ *тільки мн.* **1.** хитрощі, хитрування, хитромудрощі; *(зловмисні — ще)* підступи, каверзи; **2.** *(пустощі)* витівки, каверзи, витворяння, пустощі; капості.

ХІТРЭЦ, -рацá *ч.* хитрун, *(розм.)* хитряк, хитрик.

ХЛАМ, *род.* **хлáму** *ч.* **1.** мотлох, драння *с.*, *(розм.)* веретття *с.*, хабоття *с.*; **2.** *перен.* мотлох.

ХЛАМ'Ё *зб. с. розм.* мотлох *ч.*, драння, *(розм.)* веретття, хабоття.

ХЛАПЕЦ, -пцá *ч.* *(підліток чоловічої статі)* хлопчина, хлопчисько *ч. і рідше с.*, хлопчак, хлоп'як, парубчак; *(менший)* парубча *с.*

ХЛАПЕЦКІ 1. хлопчачий, хлоп'ячий, для хлопців; ~**кія чаравíкі** хлопчачі (хлоп'ячі) черевики, черевики для хлопців; **2.** юначий, хлоп'ячий; ~**кія гады́** юначі (хлоп'ячі) роки.

ХЛАПЕЧНІК *ч.* парубочий вечір.

ХЛАПЕЧЫ *(властивий хлопцеві)* хлопчачий, хлоп'ячий.

ХЛАПУШКА *ж.* **1.** *(ялинкова прикраса, знаряддя для знищення мух)* ляпавка, хлопавка; **2.** *бот.* хлопавка.

ХЛАПЧАНЯ *і* **ХЛАПЧАНЁ, -няці, ХЛАПЧО** *(розм.) с. змен.-пестл.* хлоп'ятко, хлопчатко, хлопченя, хлопчинка *ч.*, хлопчичок *ч.*, хлоп'я, хлопча, хлопійко *ч.*

ХЛАПЧУК, -кá *ч.* хлопчак, хлопчина, хлопчисько *ч. і с.*, хлопійко.

ХЛАПЧУКОВЫ хлопчачий, хлоп'ячий, для хлопців.

ХЛАПЧЫНА *ч. розм.* *(молодий чоловік, юнак)* хлопець.

ХЛЕБ *ч. у різн. знач.* хліб; **пшанíчны х.** пшеничний хліб; **бóхан хлéба** хліб, хлібина, буханець (буханка) хліба; ◊ **на ласкáвым хлéбе** *заст.* на ласкавому хлібі; жити (бути) на утриманні *(в кого, чиєму)*; бути нахлібником; **перабівáцца з хлéба на квас** перебиватися з хліба на квас (на воду), перебиратися з дранки на (в) перепиранку; **надзённы х.** щоденний хліб; **на сваíм хлéбе** на своєму хлібі; **аб сухíм хлéбе** на сухому хлібі сидіти; **цéраз х. ды хлéба шукáць** *прик.* добра добувши, кращого не шукай; не треба плахти, бо й у запасці добре; **галóднай кумé х. наўмé** *присл.* голодній курці просо на думці; кому що, а курці просо; рудій лисиці усе курчатко сниться; **х.-соль еш, а прáўду рэж** *присл.* хліб[-сіль] їж, а правду ріж; що правда, то не гріх; правда кривду переважить.

ХЛЕБАГАНДАЛЬ, -длю *ч.* хліботоргівля *ж.*

ХЛЕБАГАНДЛЁВЫ хліботорговельний, хліботорговий.

ХЛЕБАПЁК *ч.* пекар.

ХЛЕБАПЯЧЭННЕ *с.* хлібопечення.

ХЛЕБЯНУЦЬ *див.* **хлёбаць**.

ХЛЕБЯСТАЦЬ *недок. обл.* базікати, молоти, теревенити, бовкати, бевкати, цвенькати, ляпати (хляпати, тріпати) [язиком].

ХЛЕВУШОК, -шкá, ХЛЕЎЧЫК *ч. зменш.* хлівець, хлівчик, *(розм.)* хлівина *ж.*

ХЛЕЎ, *род.* **хлявá** *ч.* **1.** хлів; *(для овець — ще)* кошара *ж.*; *(для відгодівлі тварин)* саж; **2.** *перен.* хлів.

ХЛЁБАЦЬ *недок.*, **ХЛЁБНУЦЬ** *і* **ХЛЕБЯНУЦЬ** *док. однокр. розм.* хлебтати, хлебнути, *(підсил.)* хлебонути, *(розм.)* хлептати, хлепнути, *(пілсил.)* хлепонути; сьорбати, сьорбнути, *(підсил.)* сьорбонути; **хлёбаць чай** сьорбати чай; **хлёбаць суп** сьорбати (хлебтати) юшку (суп).

ХЛОПАННЕ *с.* **1.** ляскання; ляпання; хляпання, лопотіння; бахкання; грюкання, *(підсил. розм.)* грюканина *ж.*, гупання, *(підсил. розм.)* гупотнява, гуркання; **2.** плескання, ляпання.

ХЛОПАЦЬ *недок.*, **ХЛОПНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** ляскати, *(підсил.)* лясботіти; ляснути, ляпати, ляпнути; *(розм.)* хляпати, хляпнути; *(недок.: крильми — звичайно)* лопотіти, лопотати; *(про пробки, постріли — звичайно)* бахкати, бахнути; *(дверима тощо — звичайно)* грюкати, *(підсил.)* грюкотати, грюкотіти, грюкнути, *(підсил.)* грюконути; гупати, гупнути, *(розм.)* гуркати, гуркнути, грякати, грякнути; **2.** *(по чомусь, звичайно із шумом)* плескати, плеснути, ляпати, ляпнути.

ХЛОПЕЦ, -пца *ч.* хлопець, парубок; **душá-х.** хлопець-друзяка, щира душа; ◊ **свой х.** наський хлопець.

ХЛОР, *род.* **хлóру** *хім.* хлор.

ХЛОРВОЦАТНЫ *хім.* хлороцтовий.

ХЛОРЗМЯШЧАЛЬНЫ хлоровмісний.

ХЛОРЫСТАВАДАРОДНЫ *хім.* хлористоводневий.

ХЛУД, *род.* **хлу́ду** *ч.* дрібний хмиз.

ХЛУС *ч.* брехун, брехач.

ХЛУСЕЛЬКА *ж.* брехуха, брехунка.

ХЛУСІЦЬ *недок.*, брехати; ◊ **хлу́сіць, як наня́ты** бреше, як рудий (як рябий) собака (пес).

ХЛУСЛІВА *прислівн.* **1.** брехливо, неправдиво; **2.** *(неправильно)* неправдиво, фальшиво.

ХЛУСЛІВАСЦЬ *ж.* **1.** брехливість, неправдивість, **2.** *(неправильність)* неправдивість, фальшивість.

ХЛУСЛІВЫ 1. *(який говорить брехню)* брехливий, неправдивий; **х. чалавéк** брехлива людина; ~**вая заява** брехлива (неправдива) заява; **2.** *(неправильний)* неправдивий, фальшивий; ~**вае абвінавачанне** неправдиве звинувачення.

ХЛУСНЯ *ж.* брехня, *(ритор. рідко)* лжа.

ХЛЫСТАЦЬ *недок.*, **ХЛЫСНУЦЬ** *док. однокр. розм.* хльоскати, хльостати, хльоснути; стьобати, стьобнути, шмагати, шмагнути, *(підсил.)* шмагонути.

ХЛЮПА *див.* **хлюпóта**.

ХЛЮПАЦЦА *недок.*, **ХЛЮПНУЦЦА** *док. розм.* **1.** *недок.* *(іти по багнюці)* брьохати, брьоха-

тися, жвяхтíти; **2.** *(падати)* ге́пати, ге́пнути, ге́патися, ге́пнутися, плю́хати, плю́хнути, шубо́встати, шубо́вснути.

ХЛЮ́ПАЦЬ *недок.*, **ХЛЮ́ПНУЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** хлю́пати, *(підсил.)* хлюпота́ти, хлюпотíти; хлю́пнути; **2.** чва́кати, чва́кнути, чала́пати, чала́пкати, чала́пнути; *(недок.: по снігу, багні — ще)* брьо́хати, брьо́хатися, жвяхтíти; **3.** *(плакати)* хли́пати, хли́пнути; **~паць но́сам** шмо́ргати но́сом.

ХЛЮ́ПІК *ч. розм. знев.* слаба́к, розмазня́; нікче́ма, нікче́мник.

ХЛЮ́ПКІ *розм. (рідкий, багнистий)* хлипки́й.

ХЛЮ́ПНУЦЦА *див.* **хлю́пацца**.

ХЛЮПО́ТА *і* **ХЛЮ́ПА** *ж. розм.* **1.** *(рідка грязь)* боло́то *с.*; **2.** *(сира погода з дощем або снігом)* сльота́; *(розм.)* мокроте́ча, мокре́ча, *(діал.)* ляпави́ця, хля́павка.

ХЛЮПО́ТНА *прислівн. розм.* **1.** *(про рідку грязь)* боло́то *с.*; **2.** *(про сиру погоду з дощем або снігом)* сльота́; *(розм.)* мокроте́ча, мокре́ча.

ХЛЮПО́ТНЫ *розм.* сльота́вий, сльотли́вий, сльотни́й, сльотяни́й.

ХЛЯБЕ́Ц, *род.* **хлябца́** *ч. кул.* хлíбе́ць, хлíбчик.

ХЛЯБО́К, *род.* **хлябка́** *ч. розм. пестл.* хлíбе́ць, хлíбчик, хлíб'я *с.*, хлíбеня́ *с.*

ХЛЯВО́К, *род.* **хляўка́** *ч. зменш.* хлíве́ць, хлíвчик.

ХЛЯЎЧУ́К, *род.* **хлеўчука́** *ч.* хлíве́ць, хлíвчик.

ХМА́РА *ж. прям., перен.* хма́ра.

ХМА́РАВЫ хмарови́й.

ХМЕЛЕЎБО́РАЧНЫ хмелезбира́льний.

ХМЕЛЬ[1]**,** *род.* **хме́лю** *ч. бот.* хміль.

ХМЕЛЬ[2]**,** *род.* **хме́лю** *(сп'яніння)* хміль; **пад хме́лем** напідпи́тку.

ХМЕ́ЛЬНЫ хмільни́й; **х. напíтак** хмільни́й напíй.

ХМЕЛЯВО́Д *ч.* хмеля́р.

ХМЕЛЯВО́ДСТВА *с.* хмеля́рство, хмільни́цтво.

ХМЕЛЯВО́ДЧЫ хмеля́рський, хмільни́цький.

ХМЫЗ, *род.* **хмы́зу** *і* **ХМЫЗНЯ́К, -ку́** *ч.* чагарни́к, чага́р, кущí.

ХМЫЗНЯКО́ВЫ чагарнико́вий.

ХМЫЛІ́ЦЦА *недок.* **1.** лука́во (злобли́во, злости́во) посміха́тися (осміха́тися); **2.** *(вуха — про коня)* прищу́лювати, щу́лити, прищу́рювати.

ХНЫ: хоць бы х. *розм.* хоч би тобí що; і соба́ка не га́вкне.

ХО́ДКА *прислівн.* **1.** шви́дко, швидкохíдно; **2.** шви́дко, пру́дко, бíгко.

ХО́ДКАСЦЬ *ж. розм.* **1.** шви́дкість, швидкохíдність; **2.** шви́дкість, пру́дкість, бíгкість; **3.** *(широка вживаність)* ходо́вість.

ХО́ДКІ 1. швидки́й, швидкохíдний; **х. самазва́л** швидки́й (швидкохíдний) самоски́д; **2.** *(про тварину)* швидки́й, прудки́й, бíгки́й; **3.** *(широко вживаний, який має великий попит)* ходови́й; **х. тава́р** ходови́й това́р.

ХО́ДНІК *ч. обл.* тротуа́р; *(заст.)* хíдни́к, пішохíд.

ХО́ЛАД, -ду *ч. у різн. знач.* хо́лод; ◊ **цярпе́ць х. і го́лад** терпíти хо́лод і го́лод, зазнава́ти хо́лоду й го́лоду.

ХОЛАДАЛЮБІ́ВЫ *спец.* холодолю́бний.

ХОЛАДАЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. спец.* холодостíйкість.

ХОЛАДАЎСТО́ЙЛІВЫ *спец.* холодостíйки́й.

ХО́ПІЦЬ *безос. у знач. прис.* до́сить, го́дí, ви́стачить; ◊ **з мяне́ х.** з ме́не до́сить.

ХРА́БРА *прислівн.* хоро́бро; відва́жно, зважли́во.

ХРА́БРАСЦЬ *ж.* хоро́брість; відва́жність, зважли́вість.

ХРА́БРЫ 1. хоро́брий; відва́жний, зважли́вий; **2.** *у знач. імен.* хоро́брий; ◊ **па́сці сме́рцю ~рых** заги́нути (полягти́) сме́ртю хоро́брих.

ХРАБРЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* хоро́бріший; відва́жніший, зважли́віший.

ХРАБРЭ́Ц, -раца́ *ч.* хоро́брий, хоро́бра люди́на.

ХРАБРЭ́ЦЬ *недок.* хоробрíшати.

ХРАБУСТА́ЦЬ *недок.*, **ХРАБУСНУ́ЦЬ** *док. однокр. (жувати з хрумкотінням)* хрустíти, хру́скати, хру́снути, *(недок.)* хрумтíти, хрумкотíти; *(розм.)* хру́мати, хру́мкати, хру́мкнути.

ХРАБУСТА́ННЕ *с.* хруст *ч.*, хру́скіт *ч.*, хруск *ч.*, хрустíння, хрумтíння.

ХРАБУСТКІ́ хрустки́й, хрускотли́вий, хрумки́й, хрумкотли́вий, хрумтли́вий.

ХРАБУСЦЕ́ННЕ *с. (від* **храбусце́ць***)* хруст *ч.*, хру́скіт *ч.*, хруск *ч.*, хрустíння, хрумтíння.

ХРАБУСЦЕ́ЦЬ *недок. (видавати хруст)* хрустíти, хру́скати, хрущáти, хрумтíти, *(підсил.)* хрумкотíти, *(розм.)* хру́мати, хру́мкати, хрускотíти, хрупотíти, хрупостíти.

ХРАМІ́РАВАННЕ *с.* хромува́ння.

ХРАМІ́РАВАНЫ хромо́ваний.

ХРАМІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* хромува́ти.

ХРАМІРО́ВАЧНЫ *спец.* хромува́льний.

ХРАМІРО́ЎКА *ж. спец.* хромува́ння *с.*

ХРА́ПА *ж.* **1.** *(у великих тварин)* мо́рда, *(розм.)* пи́сок *ч.*; *(у коня, корови обл. — ще)* хра́па; **2.** *(частина перенісся у тварин)* храп; **3.** *розм. груб.* пи́ка, мо́рда, марми́за, ри́ло *с.*; **даць па ~пе** да́ти по пи́ці.

ХРА́П'Е *зб. с.* ги́чка *ж.*, зілля *(яким годують худобу)*.

ХРА́ПКА *ж.* кача́н капу́сти.

ХРАПУНЕ́Ц: даць ~нца́ *розм.* да́ти хропака́.

ХРАПЦІ́ *недок.* хропти́, хропíти.

ХРА́СНУЦЬ *недок.* застряга́ти, застрява́ти.

ХРАСТКАВА́ТАСЦЬ *ж. анат.* хрящува́тість.

ХРАСТКАВА́ТЫ *анат.* хрящува́тий.

ХРАСТКАВІ́НА *і* **ХРАШЧАВІ́НА** *ж. анат.* хрящови́на.

ХРАСТКАПАДО́БНЫ хрящоподíбний, хрящува́тий.

ХРАСТКО́ВЫ *анат.* хрящови́й.

ХРАСТО́К, -тка́ *ч. анат.* хрящ.

ХРО́СНАЯ *імен.* хреще́на, хреще́на ма́ти.

ХРО́СНІК *ч.* хреще́ник, похре́сник.

ХРО́СНІЦА *ж.* хреще́ниця, похре́сниця.

ХРО́СНЫ 1. *прикм.* хреще́ний; **2.** *у знач. імен.* хреще́ний, хреще́ний ба́тько.

ХРУ́МСТАННЕ *с.* хрустíння, хру́скання, хру́скіт *ч.*, хруск *ч.*, хрумтíння, хрумкотíння, хру́мання, хру́мкання, хру́мкіт *ч.*, хрускотíння, хрупотíння, хрупостíння.

ХРУ́МСТАЦЬ *і* **ХРУМСЦЕ́ЦЬ** *недок.* хрустíти,

хру́скати, хруща́ти, хрумті́ти, *(підсил.)* хрумкоті́ти, *(розм.)* хру́мати, хру́мкати, хрускоті́ти, хрупоті́ти, хрупості́ти.

ХРУМСЬ *виг. розм.* хрум.

ХРУСТ[1], *род.* **хру́сту** *ч. (тріщання)* хруст, хру́скіт, хруск, хрусті́ння *с.*

ХРУСТ[2] *ч. кул.* вергуни́ *мн.*, хру́щики *мн.*, хрусти́ *мн.*; *(про одне печиво)* вергу́н, хруст.

ХРУСТА́ЛІК *ч. анат.* кришта́лик.

ХРУСТА́ЛЬ, -лю *ч.* кришталь.

ХРУСТА́ЛЬНЫ кришталéвий.

ХРУ́СТАННЕ *с.* хруст *ч.*, хрускіт *ч.*, хруск *ч.*, хрусті́ння, хру́мкіт *ч.*, хрумті́ння.

ХРУ́СТАЦЬ *недок. (видавати хрускіт)* хрусті́ти, хру́скати, хрумті́ти, хрускоті́ти, хрупоті́ти, хрупості́ти.

ХРУ́СТКІ хрустки́й, хрускотли́вий, хрумки́й, хрумкотли́вий, хрумтли́вий.

ХРЫП, *род.* **хры́пу** *ч.* хрип; *(дія — ще)* хрипі́ння *с.*

ХРЫПА́ТЫ хри́плий, хрипки́й, охри́плий.

ХРЫПА́ЦЬ *недок. розм. (страждати від хрипоти; говорити захриплим голосом)* хрипі́ти.

ХРЫПЕ́ЦЬ *недок.* хрипі́ти.

ХРЫ́ПКА *ж. розм.* хрипота́.

ХРЫ́ПЛЫ хри́плий, хрипки́й, охри́плий.

ХРЫСЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* хрести́ти; **2.** *перен. розм. (бити)* хрести́ти, шмага́ти, хльо́скати, хльо́стати; ◊ **не дзяце́й х.** ***(каму з кім)*** не діте́й хрести́ти *(кому з ким).*

ХРЫШЧО́НЫ 1. *(який прийняв християнство)* хре́щений; **2.** хреще́ний; **х. ба́цька** хреще́ний ба́тько, хреще́ний. — *Див. ще* **хрысці́ць**.

ХРЫШЧЭ́ННЕ *с. прям., перен.* хре́щення; ◊ **баяво́е х.** бойове́ хре́щення.

ХРЭ́СЬБІНЫ *тільки мн.* хрести́ни.

ХТО, *род., знах.* **каго́**, *дав.* **каму́**, *ор., місц.* **кім** *займ. у різн. знач.* хто; **х. там ідзе́?** хто там іде́?; **той, х. прыйдзе пе́ршым** той, хто прийде пе́рший; **х. што лю́біць** хто що любить; **х. пайшо́ў у тэатр, х. ў кіно́** хто пішо́в у театр, хто в кіно́; **калі́ х. зо́йдзе...** коли́ хто (хтось) зайде...; ◊ **х. папа́ла** будь-хто, усі підря́д; **х. б ні...** хай хто; **х. яго́ ве́дае** хто його́ зна́є, хто́зна; **х. б там ні быў** хай хто там бу́де; **х. парася́ ўкраў, у таго́ ў вуша́х пішчы́ць** *прик.* на зло́дієві ша́пка гори́ть.

ХТО-КО́ЛЕЧЫ *неознач. займ. обл.* хто-не́будь.

ХТО-НІХТО́, *род.* **каго́-нікаго́** *неознач. займ.* де́хто, хтось.

ХТО́СЬЦІ, *род.* **каго́сьці** *неознач. займ.* хтось, де́хто.

ХУДАСО́ЧНАСЦЬ *ж.* хирля́вість, хи́рність, хи́рявість.

ХУДАСО́ЧНЫ хирля́вий, хи́рний, хире́нний, хи́рий, хи́рявий.

ХУДЗЕ́Й *прислівн.* худі́ше.

ХУДЗЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* худі́ший.

ХУДЗІ́ЗНА *ж.* худина́, худорба́.

ХУДНЕ́ЦЬ *і* **ХУДЗЕ́ЦЬ** *недок.* ху́днути.

ХУДЫ́ худи́й; ◊ **калі́ худ, не лезь на кут** *присл.* знай, ко́зо, своє́ стійло; не літа́й, воро́но, в чужі́ хоро́ми; як не кова́ль, то й рук не пога́нь; коли́ не пирі́г, то й не пирожи́ся; як не тя́миш, то й не бери́ся.

ХУЛІГА́Н *ч.* хуліга́н.

ХУЛІГАННЁ *зб. с. розм.* хуліга́ни *мн.*

ХУ́СТА *ж.* вели́ка ху́стка.

ХУ́СТКА *ж.* ху́стка.

ХУ́ТАННЕ *с.* уку́тування, угорта́ння; заку́тування, загорта́ння; обгорта́ння.

ХУ́ТАР *ч.* ху́тір.

ХУТАРА́НЕЦ, -нца *і* **ХУТАРА́НІН** *ч.* хуторя́нин.

ХУ́ТАРНЫ хутірськи́й, хутірни́й.

ХУ́ТАЦЦА *недок.* ку́татися, уку́туватися, угорта́тися; заку́туватися, загорта́тися; *(з усіх боків)* обгорта́тися.

ХУ́ТАЦЬ *недок.* ку́тати, уку́тувати, угорта́ти; заку́тувати, загорта́ти; *(з усіх боків — ще)* обгорта́ти.

ХУ́ТКА *прислівн.* **1.** шви́дко, ху́тко; **по́езд ідзе́ х.** по́тяг (по́їзд) іде́ шви́дко (ху́тко); **2.** незаба́ром, ско́ро, невдо́взі; **х. надыдзе свя́та** незаба́ром (ско́ро, невдо́взі) наста́не (наді́йде) свя́то.

ХУТКАБЕ́ЖНА *прислівн.* швидкопли́нно.

ХУТКАБЕ́ЖНАСЦЬ *ж.* швидкопли́нність.

ХУТКАБЕ́ЖНЫ швидкопли́нний.

ХУТКАДЗЕ́ЙНЫ швидкоді́йний.

ХУТКАКРЫ́ЛЫ швидкокри́лий.

ХУТКАРАСТВАРА́ЛЬНЫ швидкорозчи́нний.

ХУТКАРО́СЛЫ швидкоро́слий.

ХУТКАРЭ́ЗНЫ швидкорі́зний.

ХУТКАПЛЫ́ННЫ швидкопли́нний.

ХУТКАСТРЭ́ЛЬНЫ швидкострі́льний.

ХУ́ТКАСЦЬ *ж. у різн. знач.* шви́дкість; **раўнаме́рная х.** рівномі́рна шви́дкість; ◊ **з ~цю мала́нкі** блискави́чно.

ХУТКАЦЕ́ЧНАСЦЬ *ж.* швидкопли́нність.

ХУТКАЦЕ́ЧНЫ швидкопли́нний.

ХУ́ТКІ *у різн. знач.* швидки́й; прудки́й, хутки́й; **х. бег** швидки́й (прудки́й, хутки́й) біг; **х. рост прамысло́васці** швидке́ зроста́ння (підне́сення) промисло́вості; **х. по́езд** швидки́й по́тяг (по́їзд); **~кая дапамо́га** швидка́ допомо́га; ◊ **у ~кім ча́се** незаба́ром, ско́ро, невдо́взі.

ХУТЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* шви́дше, *(рідше)* скорі́ше, скорі́ш; кра́ще, лі́пше, радні́ше; **х. за ўсё** наймові́рніше, ма́бу́ть.

ХУТЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* шви́дший, хуткі́ший, прудкі́ший.

ХУ́ЦЕНЬКА *прислівн. розм.* швиде́нько; хуте́нько, хуте́сенько, *(розм.)* скоре́нько, скоре́сенько.

ХЦІ́ВА *прислівн.* жа́дібно.

ХЦІ́ВАСЦЬ *ж.* жа́дібність, жадо́ба, пожа́дливість, жадли́вість; захла́нність.

ХЦІ́ВЕЦ, *род.* **хці́ўца** *ч.* жаднюга *ч. і ж.*, *(рідше)* жадю́га *ч. і ж.*, скна́ра *ч. і ж.*, скупердя́й; захла́нник; користолю́бець.

ХЦІ́ВІЦА *ж.* жаднюга *ч. і ж.*, *(рідше)* жадю́га *ч. і ж.*; скна́ра *ч. і ж.*, скупердя́га; користолюби́ва.

ХЦІ́ВЫ жа́дібний, пожа́дливий, жадли́вий, жа́дний; зажéрливий, ненажéрливий, ненажéрний, хти́вий.

Ц

ЦАБЭ́РАК, -рка *ч.* це́брик, шапличо́к.

ЦАГЛІ́НА *ж. (одна штука)* цегли́на.

ЦАГЛЯ́НЫ 1. цегляни́й, цеглови́й; *(зроблений із цегли — ще)* муро́ваний; **ц. буды́нак** цегляни́й (цеглови́й, муро́ваний) буди́нок; **2.** *(кольору цегли)* цегляни́й, цегли́стий, цегля́стий; **твар ~нага ко́леру** обли́ччя цегляно́го (цегли́стого, цегля́стого) ко́льору.

ЦАДЖЭ́ННЕ *с.* ціді́ння.

ЦАДЗІ́ЛЬНЫ ціди́льний.

ЦАДЗІ́ЦЦА *недок. звор., пас.* ціди́тися.

ЦАДЗІ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* ціди́ти; **ц. малако́** ціди́ти молоко́; **ц. сло́вы** ціди́ти слова́.

ЦАЛАВА́НЫ *і* **ЦАЛО́ВАНЫ** ціло́ваний. — *Див. ще* **цалава́ць.**

ЦАЛАВА́ЦЬ *недок.* цілува́ти.

ЦАЛЁВЫ дюймо́вий.

ЦАЛЁЎКА *ж. спец. розм. (дошка)* дюймі́вка.

ЦАЛІ́К, -ку́ *ч.* **1.** цілина́ *ж.*, *(розм.)* ціли́к; *(про кірку на поверхні снігу — ще)* снігова́ кора́, наст; **2.** *гірн.* ціли́к.

ЦА́ЛКАМ *прислівн.* **1.** *(у цілому вигляді)* цілко́м; **2.** *(повністю)* цілко́м, цілкови́то, спо́вна́; **ён ц. з гэ́тым згодзен** він цілко́м (цілкови́то) з цим зго́ден; ◊ **ц. і по́ўнасцю** цілко́м і по́вністю.

ЦАЛКІ́, -коў *тільки мн. обл.* **1.** [випускна́, ока́та] я́єчня; **2.** карто́пля в лушпи́нні (з лушпи́нням, у мунди́рі); **3.** ці́лі (непото́вчені) зе́рна конопе́ль.

ЦАЛО́ВАНЫ *див.* **цалава́ны**.

ЦАЛО́К, -лка́ *ч. розм.* впра́вний (ці́лкий) стріле́ць.

ЦАЛЮ́СЕНЬКІ *і* **ЦАЛЮ́ТКІ** *розм.* цілі́сінький.

ЦА́ЛЯ *ж. заст.* дюйм *ч.*; *(заст.)* цаль *ч.*

ЦАЛЯ́ЦЬ *недок.* **1.** влуча́ти, уціля́ти, *(розм.)* поціля́ти; **ц. у мішэ́нь** влуча́ти (уціля́ти) в міше́нь; **2.** *перен. розм.* мі́тити, наці́люватися, націля́тися *(на що)*, пну́тися *(в що)*; **вунь куды́ ён цаля́е** он на що він мі́тить (наці́люється, націля́ється), он куди́ (у що) він пне́ться.

ЦАНА́ *ж. прям., перен.* ціна́; **ро́знічныя цэ́ны** роздрі́бні ці́ни; **зніжэ́нне цэн** зни́ження цін; **збіць цану́** зби́ти ціну́; **ц. вытво́рчасці** ціна́ виробни́цтва; ◊ **дарагі́й ~но́й** дорого́ю ціно́ю; **любо́й ~но́й** за вся́ку ціну́; **~ны няма́** *(каму-чаму)* ціни́ немає *(кому-чому)*; **ве́даць ~ну́** *(каму-чаму)* зна́ти ціну́ (вагу́, ва́ртість) *(кому-чому, чого)*; **загну́ць (залама́ць, загарадзі́ць) ~ну́** загну́ти (заломи́ти, загили́ти) ціну́; **грош ц.** копі́йка (гріш) ціна́; **нагна́ць (набі́ць) ~ну́** наби́ти ціну́.

ЦАП *виг. розм.* хап, лап.

ЦАПАЎЁ *і* **ЦАПІ́ЛЬНА** *с.* ціпи́лно.

ЦА́ПАЦЦА *недок. розм.* **1.** *(руками, зубами, кігтями тощо)* хапа́тися; *(кігтями)* дря́пати, дря́патися; **2.** *(сперечатися)* свари́тися; *(розм.)* ги́ркатися, гарі́катися.

ЦА́ПАЦЬ *недок.*, **ЦА́ПНУЦЬ** *док. однор. розм.* **1.** *(руками, зубами, кігтями тощо)* хапа́ти, хапну́ти, *(розм.)* хапону́ти; *(кігтями — ще)* дря́пати, дряпну́ти, *(розм.)* дряпону́ти; **2.** ла́пати, лапну́ти, ма́цати, мацну́ти; **не тваё, не ца́пай!** не твоє́, не ла́пай (не ма́цай).

ЦАП-ЛАП *виг. розм.* хап, лап, хап-лап.

ЦА́ПСТРЫКІ, -каў *тільки мн. розм. (дрібні речі хатнього скарбу)* дріб'язок *ч.*

ЦАПУ́-ЛАПУ́ *прислівн. розм.* по́хапки, по́хапцем, [з] по́спіхом; поспіша́ючи, хапа́ючись; **рабо́та зро́блена ц.-л.** робо́та зро́блена по́хапки (по́хапцем, [з] по́спіхом).

ЦАР, *род.* **цара́** *ч. прям., перен.* цар; **звяржэ́нне цара́** ски́нення царя́; **ц.-пту́шка** *фолькл.* царпти́ця; ◊ **без цара́ ў галаве́** немає (нема́) клёпки (*рідше* царя́, ло́ю) в голові́; **за царо́м Гаро́хам** *прик.* за царя́ Тимка́ [, як земля́ була́ тонка́], за царя́ Горо́ха [, як люде́й було́ тро́хи].

ЦАРАЗАБО́ЙСТВА *с.* царевби́вство.

ЦАРАЗАБО́ЙЦА *ч.* царевби́вця *ч. і ж.*, царевби́вець *ч.*, царевбі́йниця *ж.*

ЦАРКВА́ *ж. у різн. знач.* це́рква; **каталі́цкая ц.** католи́цька це́рква; **праваслаўная ц.** правосла́вна це́рква; **пабудава́лі но́вую царкву́** побудува́ли нову́ це́ркву.

ЦАРКОЎНАПРЫХО́ДСКІ церковнопарафія́льний, *(рідко)* церковноприходськи́й; **~ка́я шко́ла** церковнопарафія́льна шко́ла.

ЦА́РСТВАВАННЕ *с.* царюва́ння.

ЦА́РСТВАВАЦЬ *недок.* **1.** царюва́ти; *(рідко)* ца́рствувати, цари́ти; **2.** *перен.* панува́ти; **~вала ці́шыня́** панува́ла ти́ша.

ЦАЎЁ *с. спец.* ці́вка *ж.*

ЦА́ХКАЦЬ *недок. обл.* кла́цати *(зубами)*.

ЦА́ЦА 1. *ж. дит.* і́грашка, ця́цька, *(розм.)* ця́цянка, *(дит.)* ця́ця; **2.** *ч. і ж. (про слухняну дитину)* ця́ця, ця́цінька; слухня́на дити́на; **3.** *ч. і ж. іроні. (про того, хто задається, має великі претензії)* ця́ця.

ЦА́ЦАЧНІК *ч. розм.* іграшка́р.

ЦА́ЦАЧНІЦА *ж. розм.* іграшка́рка.

ЦА́ЦАЧНЫ іграшко́вий, цяцько́вий; *(перен. — ще)* лялько́вий.

ЦА́ЦКАЦЬ *недок. розм.* гра́тися, ба́витися.

ЦА́ЦКА *ж.* ця́цька, і́грашка.

ЦВЕРАЗЕ́ЦЬ *недок. прям., перен.* тверезі́ти; *(ставати тверезішим — звичайно)* тверезі́шати.

ЦВЕРАЗІ́ЦЬ *недок.* протвере́жувати, витвере́жувати, тверези́ти.

ЦВЕРДАСКУ́РЫ *розм.* **1.** твердошкі́рий, *(рідше)* твердошку́рий; **ц. агуро́к** твердошкі́рий (твердошку́рий) огіро́к; **2.** *перен.* товстошкі́рий, товстошку́рий.

ЦВЁРДЫ 1. тверди́й; *(про постіль і т. ін. — ще)* мулький; **~дае це́ла** тверде́ ті́ло; **ц. ваго́н** тверди́й ваго́н; **ц. знак** *грам.* тверди́й знак; **ц. зы́чны** тверди́й при́голосний; **2.** *перен. (непохитний)* тверди́й; *(про характер: образно — ще)* кремезни́й; **~дая рука́** тверда́ (несхи́бна)

рука; ◊ ~**дае слова** тверде слово; **стаяць на ~дай глебе (~дым грунце)** стояти на твердому ґрунті.

ЦВІК, *род.* **цвіка** *ч.* **1.** цвях, *(рідше)* гвіздок; **3.** *перен.* головне, основне, основа *ж.*; **ц. праграмы** окраса програми; **ц. сезона** окраса сезону; ◊ **цвіком сядзець** цвяхом (цвяшком) сидіти (засісти); уроїтися [в голову].

ЦВІКАДЗЁР *ч. техн.* лапа *ж.*, лапка *ж.*, *(обл.)* рачок.

ЦВІКАРНЫ цвяховий; **ц. цэх** цвяховий цех.

ЦВІКАРНЯ *ж.* цвяхарня.

ЦВІКЛЯ *ж. крав.* ластка, ластівка, ластовиця.

ЦВІКОВЫ 1. *(який стосується виробництва цвяхів)* цвяховий, *(рідше)* гвоздильний; **2.** *(який стосується цвяха)* цвяховий.

ЦВІЛЫ I. *(який стосується плісняви)* плісенний, цвілий; **ц. пах** плісенний (цвілий) запах; **2.** *(укритий пліснявою)* цвілий, зацвілий, поцвілий; **ц. сыр** цвілий (зацвілий, поцвілий) сир.

ЦВІЛЬ *ж. прям., перен.* цвіль, плісень, пліснява, пліснявка.

ЦВІЛЬНЫ цвілевий, плісеневий; **ц. грыбок** плісеневий грибок.

ЦВІНТАР, -ра *ч. церк. (церковний двір, обгороджене місце довкола церкви, де виконують певні релігійні обряди, а також ховають деяких служителів церкви)* цвинтар.

ЦВІРКАЦЬ *див.* **цвыркаць**.

ЦВІРКУН *див.* **цвыркун**.

ЦВІСЦІ *недок.* **1.** цвісти; *(про хліби — звичайно)* красуватися, квітувати; **цвітуць вішні** цвітуть вишні; **цвіце жыта** красується (квітує, красує) жито; **2.** *перен.* процвітати, квітнути; **краіна цвіце** країна процвітає (квітне); **3.** *перен. (про гарний, здоровий вигляд і т. ін.)* мати квітучий вигляд (квітуче здоров'я *тощо*), аж розцвісти *(док.)*, цвісти; **дзяўчына цвіце** дівчина має квітучий вигляд, дівчина аж розцвіла; **4.** *(укриватися пліснявою)* цвісти; **стаячая вада цвіце** стояча вода цвіте; **хлеб цвіце** хліб цвіте (зацвітає).

ЦВІЦЕННЕ *с.* **1.** *бот.* цвітіння; красування, квітування; **2.** цвіль *ж.*, пліснява *ж.*, пліснявка *ж.*, плісень *ж.*

ЦВІЧОК, -чка *ч. зменш.* цвяшок, *(рідше)* гвіздок.

ЦВЫРКАННЕ *с.* **1.** *(у пташок)* цвіркання, цвірінькання, цвірчання, цвіркотання, цвіркотіння; **2.** *(у коників і т. ін.)* цвірчання, цвіркання, цвіркотання, цвіркотіння, цвірінчання, цвірінькання, сюрчання, сюркотання, сюркотіння.

ЦВЫРКАЦЬ *і* **ЦВІРКАЦЬ** *недок.*, **ЦВЫРКНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** *(про пташок)* цвірінькати, цвірінчати, *(підсил.)* цвірінькотати; цвірінькнути, цвіркати, цвіркнути, *(підсил.)* цвірконути; **2.** *(про коників і т. ін.)* цвірчати, зацвірчати, цвіркати, зацвіркати, цвіркотати, зацвіркотати, цвіркотіти, зацвіркотіти, цвірінчати, зацвірінчати, цвірінькати, цвірінькнути, сюрчати, засюрчати, сюркотати, засюркотати, сюркотіти, засюркотіти.

ЦВЫРКУН *і* **ЦВІРКУН, -на** *ч.* цвіркун.

ЦВЭГАЦЬ *недок. розм.* ледве дихати.

ЦВЯЛІЦЦА *недок. розм.* дражнитися, дрочитися, дратуватися.

ЦВЯЛІЦЬ *недок.*, **УЦВЯЛІЦЬ** *док.* **1.** дражнити, роздражнити; *(розм.)* дрочити, роздрочувати, роздрочити; **уцвяліць сабаку** роздражнити (роздрочити) собаку; **2.** *прям., перен.* роз'ятрювати, ятрити; роз'ятрити, розвередувати, розвередити; *(розм.)* розтроюдити; розражати, розразити; **цвяліць рану** роз'ятрювати (ятрити) рану; **цвяліць успаміны** роз'ятрювати (ятрити *і т. ін.*) спогади.

ЦВЯРДЗЕЙ *прислівн. вищ. ст.* твердіше.

ЦВЯРДЗЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* твердіший.

ЦЕЛА *с. у різн. знач.* тіло; **цвёрдае ц.** тверде тіло; **геаметрычнае ц.** геометричне тіло; **іншароднае ц.** чужорідне тіло; ◊ **трымаць у чорным целе** тримати (держати) в занедбанні (в чорному тілі); не дбати *(про кого)*; **свая кашуля бліжэй да ц.** *прик.* своя сорочка до тіла ближче; своя пазуха ближче.

ЦЕЛААХОЎНІК *ч.* охоронець.

ЦЕЛАСКЛАД, -ду *ч.* будова тіла.

ЦЕЛЬПУКАВАТЫ *розм.* неповороткий, незграбний.

ЦЕМНАСКУРЫ темношкірий.

ЦЕМНАТА *і* **ЦЯМНОТА** *ж.* **1.** темрява, темнота; *(розм.)* потемок *ч.*, темінь; **2.** *перен. (неуцтво)* темрява, темнота; *(неосвіченість)* темність.

ЦЕМНАТВАРЫ темнолиций.

ЦЕМРА *і* **ЦЕМРАДЗЬ** *ж.* **1.** темрява, темнота, пітьма, морок *ч.*; *(розм.)* потемок *ч.*, темінь; **2.** *перен. (неуцтво)* темрява, темнота; *(неосвіченість)* темність.

ЦЕМРАШАЛ *ч.* мракобіс.

ЦЕМРАШАЛЬСТВА *с.* мракобісся.

ЦЕНЕЛЮБІВЫ *і* **ЦЕНЯЛЮБНЫ** *бот.* тіньолюбний.

ЦЕНЬ, *род.* **ценю** *ч.* **1.** тінь *ж.*; *(темрява; темний відбиток, темний відблиск — ще)* сутінок, сутінь *ж.*; **пад дрэвамі быў ц.** під деревами була тінь; **вячэрні ц.** вечірня тінь, вечірній сутінок; **2.** *(затінене місце)* затінок; *(розм.)* затіння *с.*; *(у спекотну пору — ще)* холодок; **3.** *(невиразні обриси фігури, силует)* тінь *ж.*; **у акне прамільгнуў нечы ц.** у вікні промайнула чиясь тінь; **4.** *перен. (відбиток на обличчі внутрішнього стану людини)* тінь; **ц. страху** тінь страху; **ц. смутку** тінь смутку; **5.** *перен. (привид)* тінь *ж.*; **цені мінулага** тіні минулого; **цені продкаў** тіні предків (пращурів); **6.** *перен. (незначна кількість, частина чого-небудь)* крихта *ж.*; *(слабка подоба)* тінь *ж.*; **і ценю праўды тут няма** і крихти правди тут немає (нема); **7.** *(про кого-небудь знесиленого, дуже худого)* тінь *ж.*; **не чалавек, а ц.** не людина, а тінь; ◊ **кідаць ц.** *(на каго-што)* кидати тінь (підозру) *(на кого-що)*; **як ц. (ісці, хадзіць *і г. д.*)** як тінь (тінню) (іти, ходити *тощо*); **навесці ц. на ясны дзень** навести тінь, напустити туману (туман).

ЦЕПЛААБМЕН, ну *ч. фіз.* теплообмін.

ЦЕПЛААХОВА *ж. спец.* теплозахист, теплоізоляція.

ЦЕПЛААХО́ЎНЫ *спец.* теплозахисни́й, теплоізоляці́йний.
ЦЕПЛАВО́З *ч. залізн.* теплово́з.
ЦЕПЛАВОЗАБУДАВА́ННЕ *с.* тепловозобудува́ння.
ЦЕПЛАВОЗАБУДАЎНІ́К, -ка́ *ч.* тепловозобудівни́к.
ЦЕПЛАВОЗАБУДАЎНІ́ЧЫ тепловозобудівни́й.
ЦЕПЛАВЫДЗЯЛЯ́ЛЬНЫ теплови́дільни́й.
ЦЕПЛАЁМІСТАСЦЬ *ж. фіз.* теплоє́мність.
ЦЕПЛАЁМІСТЫ *спец.* теплоє́мний.
ЦЕПЛАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ *с. техн.* теплопостача́ння.
ЦЕПЛАЛЮБІ́ВЫ *і* **ЦЕПЛАЛЮ́БНЫ** теплолю́бний.
ЦЕПЛАЛЯЧЭ́ННЕ *с. мед.* теплоліку́вання.
ЦЕПЛАНАСІ́ЦЕЛЬ *ч. техн.* теплоносі́й.
ЦЕПЛАНЕПРАНІКА́ЛЬНЫ *фіз.* теплонепроникни́й.
ЦЕПЛАПРАЗРЫ́СТАСЦЬ *ж. фіз.* теплопрозо́рість.
ЦЕПЛАПРАЗРЫ́СТЫ *фіз.* теплопрозо́рий.
ЦЕПЛАСЕ́ТКА *ж.* тепломере́жа.
ЦЕПЛАЎСТО́ЙЛІВАСЦЬ *ж. техн.* теплості́йкість.
ЦЕПЛАЎСТО́ЙЛІВЫ *техн.* теплостійки́й.
ЦЕПЛАЎТВАРА́ЛЬНЫ *фіз.* теплотво́рний.
ЦЕПЛАЎТВАРЭ́ННЕ *с. фіз.* теплотво́рення.
ЦЕ́ПЛІЦЦА *див.* **цяплі́цца**.
ЦЕ́ПЛІЦЬ *див.* **цяплі́ць**.
ЦЕПЛЫНЯ́ *ж.* **1.** *фіз.* теплота́; **ц. це́ла** теплота́ ті́ла; **2.** тепло́ *с.*, те́плість; **душэ́ўная ц.** душе́вне тепло́; **ц. ха́ты** тепло́ (те́плість) ха́ти.
ЦЕРАБІ́ЛКА *ж. с.-г.* бра́лка.
ЦЕРАБІ́ЛЬНЫ *с.-г.* бра́льний.
ЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫК *ч. с.-г.* бра́льник.
ЦЕРАБІ́ЛЬШЧЫЦА *ж. с.-г.* бра́льниця.
ЦЕРАБІ́ЦЦА *недок.* **1.** *(про птахів)* чи́ститися, ску́батися; **2.** *розм.* відбива́тися, відма́хуватися; **3.** сми́катися, ша́рпатися; **му́ха ~бі́лася на вадзе́** му́ха сми́калася (ша́рпалася) на воді́; **4.** *пас.* прору́буватися, прочища́тися; обру́буватися; чи́ститися, обріза́тися, обрі́зуватися; бра́тися, вибира́тися; умина́тися, трощи́тися, убира́тися; сми́катися, ша́рпатися.
ЦЕРАБІ́ЦЬ *недок.* **1.** *(ліс)* прору́бувати, прочища́ти; **2.** *(сучки)* обру́бувати; **3.** *(овочі)* чи́стити, обріза́ти; **ц. буракі́** чи́стити буряки́; **4.** *(про пташок)* чи́стити, ску́бати; **бу́сел ~бі́ў крыло́** леле́ка (бу́сол, чорногу́з) чи́стив (ску́бав) крило́; **5.** луза́ти, вилу́зувати, лу́щити, вилу́щувати; **ваве́рка ~бі́ла шы́шку** бі́лка луза́ла (лу́щила) ши́шку; **6.** *(льон)* бра́ти, вибира́ти; **7.** *перен. розм. (жадібно їсти)* умина́ти, трощи́ти, убира́ти; **8.** *прям., перен.* сми́кати, ша́рпати, *(розм.)* посми́кувати; перебира́ти; **дзяўчы́на ~бі́ла канцы́ ху́сткі** ді́вчина сми́кала кінці́ ху́стки; **яго́ з камітэ́та ~бі́лі** його́ з комі́тету сми́кали (ша́рпали).
ЦЕРАБЛЕ́ННЕ *с.* **1.** прору́бування, прочи́щення, *(незак. д. — звичайно)* прочища́ння; **2.** обруба́ння, *(незак. д. — ще)* обру́бування; **3.** чи́щення, обріза́ння, *(незак. д. — ще)* обрі́зування; **4.** *(про льон)* бра́ння, вибира́ння; **5.** *перен. розм.* умина́ння, трощі́ння. — *Пор.* **церабі́ць 1, 2, 3, 6, 7**.
ЦЕРАНУ́ЦЦА *див.* **це́рціся**.
ЦЕРАНУ́ЦЬ *див.* **це́рці**.
ЦЕРАСПАЛО́СІЦА *ж. с.-г.* черезсму́жжя *с.*, *(рідше)* посму́жність.
ЦЕРАСПАЛО́СНЫ *с.-г.* черезсму́жний, *(рідше)* посму́жний.
ЦЕРУШЫ́ЦЦА *і* **ЦЕРУСІ́ЦЦА** *недок.* **1.** си́патися; **з шчы́лін сто́лі ~шы́ўся пясо́к** зі щі́лин сте́лі си́пався пісо́к; **2.** *(про дощ)* мрячи́ти, мжи́чити, мжи́ти, імжи́ти; *(про сніг)* пороши́ти.
ЦЕРУШЫ́ЦЬ *і* **ЦЕРУСІ́ЦЬ** *недок.* **1.** *(подрібнювати щось сухе)* те́рти; **ц. на дало́ні каласы́** те́рти на доло́ні колоски́; **2.** *(примушувати що-небудь падати)* си́пати; **ц. соль на хлеб** си́пати сіль на хліб; **3.** *(про дощ)* мрячи́ти, мжи́чити, мжи́ти, імжи́ти; *(про сніг)* пороши́ти.
ЦЕ́РЦІ *недок.*, **ЦЕРАНУ́ЦЬ** *і* **ЦЯРНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** *(натискаючи, водити вперед і назад по чому-небудь)* те́рти, терну́ти; **це́рці падло́гу шчо́ткай** те́рти підло́гу щі́ткою; **цярну́ць спі́ну мача́лкай** терну́ти спи́ну моча́лкою; **2.** *недок. (подрібнювати)* те́рти; **це́рці тыту́нь** те́рти тютю́н; **3.** *недок. (завдаючи болю)* му́ляти, му́лити, те́рти; **бот трэ нагу́** чо́біт му́ляє но́гу [тре но́гу (в но́гу)]; **4.** *недок. (льон, коноплі)* м'я́ти.
ЦЕ́РЦІСЯ *недок.*, **ЦЕРАНУ́ЦЦА** *і* **ЦЯРНУ́ЦЦА** *док. однор.* **1.** *недок.* те́ртися; **це́рціся ручніко́м** те́ртися рушнико́м; **кры́гі це́рліся адна́ аб адну́** кри́ги те́рлися одна́ об о́дну; **2.** *(хитаючись, торкатися до поверхні іншого предмета; торкатися до чого-небудь, виражаючи певні почуття — ніжність, радість, вірність і т. ін.)* те́ртися, терну́тися; **3.** *недок. (про льон, коноплі)* м'я́тися; **4.** *недок. розм. (біля кого-небудь)* те́ртися, отира́тися; **5.** *недок.* те́ртися, м'я́тися.
ЦЕСНАТА́ *і* **ЦЯСНО́ТА** *ж.* тісно́та́, *(розм.)* тісня́ва.
ЦЕ́СНЫ *у різн. знач.* тісни́й; **~ная кватэ́ра** тісна́ кварти́ра; **ц. касцю́м** тісни́й костю́м; **~нае ко́ла сябро́ў** тісне́ ко́ло дру́зів; **~ная су́вязь** тісни́й (щі́льний) зв'язо́к.
ЦЁЗКА *ч. і ж. розм.* тё́зко *ч.*
ЦЁЛКА *див.* **цялу́шка.**
ЦЁМНААБЛІ́ЧНЫ *заст.* темноли́ций.
ЦЁМНАЛІСЦЁВЫ темоли́стий; **ц. дуб** темноли́стий дуб.
ЦЁМНАЧЫ *прислівн. обл.* по́ночі, по́темки, у по́темках; *(розм.)* по́темну, при́темком.
ЦЁМНА-ШЭ́РЫ те́мно-сі́рий.
ЦЁМНЫ те́мний; *(про ніч і т. ін. — ще розм.)* неви́дний; *(перен.: неясний — ще)* зате́мнений; **~ная ноч** те́мна ніч; **~ныя валасы́** те́мне воло́сся; **~нае не́ба** те́мне не́бо; **све́тлыя і ~ныя ўспамі́ны** сві́тлі й те́мні спо́гади; **~ныя спра́вы** те́мні спра́ви; **ц. чалаве́к** те́мна люди́на; ◊ **ад ~нага да ~нага (ад цямна́ да цямна́)** з (від) ра́ння до смерка́ння (до ве́чора), від світа́ння до смерка́ння; від (з) ра́нку до ве́чора; від зорі́ до зорі́; **чужа́я душа́ — ц. лес** *присл.* чужа́ душа́ (голова́) — те́мний ліс; у чужі́й душі́ — мов се́ред но́чі; у чужу́ ду́шу не влі́зеш.
ЦЁПКАЦЦА *і* **ЦЁПКАЦЬ** *недок. розм. (іти)*

чала́пати, чала́пкати, хля́пати, хльо́пати, тьо́патися, теле́пати; ~**кацца па гразі́** чала́пати (чала́пкати *й т. ін.*) по багню́ці (боло́ті, грязі́).

ЦЁПЛЕНЬКІ *у різн. знач.* тепле́нький.

ЦЁПЛЫ *у різн. знач.* те́плий; ~**лая вада́** те́пла вода́; ~**лае надво́р'е** те́пла пого́да; **ц. дождж** те́плий дощ; ~**лая во́пратка** те́плий о́дяг; ~**лая кватэ́ра** те́пла кварти́ра; ◊ ~**лая кампа́нія** те́пла компа́нія; ~**лае ме́сца** те́пле мі́сце.

ЦЁРЛА *с. (глиняна посудина, в якій мнуть картоплю, труть мак)* макі́тра *ж.*

ЦЁРТЫ 1. те́ртий; **2.** м'я́тий; **3.** *перен. прикм. розм. (досвідчений)* бува́лий; *(розм.)* те́ртий; ◊ **ц. кала́ч** би́та голова́, те́рта люди́на, би́тий жак, би́тий у ті́м'я. — *Див. ще* **це́рці**.

ЦЁРШЧЫК *ч. спец.* розтира́ч.

ЦЁРШЧЫЦА *ж. спец.* розтира́чка.

ЦЁСКА *ж. обл.* трі́ска.

ЦЁТКА *ж.* **1.** ті́тка; *(дружина рідного дядька — ще)* дя́дина, *(обл.)* вуйна; *(дружина батькового брата, батькова сестра — ще обл.)* стри́йна; **2.** *(про дорослу жінку взагалі)* ті́тка; ◊ **го́лад не ц.** *присл.* го́лод не свій брат; голо́дному все до смаку́; го́лод не ті́тка, а лю́тої ма́чухи люті́ший; ви́жене го́лод на хо́лод.

ЦЁТУХНА *ж. пестл. (звертання до тітки, дорослої жінки взагалі)* ті́тонько, тьо́тю; *(до сторонньої жінки — ще)* добро́дійко.

ЦІ *спол., частка* чи *(здебільшого вживаний на початку речення для підсилення питання, сумніву — ще)* чи ж, чи то ж, а чи; **балі́ць у вас галава́ ці пераста́ла?** боли́ть у вас голова́ чи переста́ла?; **ці ра́на, ці по́зна, але прыйду́** чи ра́но, чи пі́зно, але́ прийду́; **ці ты ж не чуў пра гэ́та?** чи (а чи) ти не чув про це?; **ці ве́дае ён гэ́та?** чи знає він це? **ці ж не со́рамна вам?** чи (чи ж то, а чи) не со́ромно вам?; ◊ **так ці іна́чай** так чи і́накше (іна́к), так чи так, так чи не так; **ці то а)** чи то; **б)** то́бто, се́бто, це́бто; **ці до́ўга, ці ко́ратка** че́рез якийсь (че́рез де́який) час, по якійсь годи́ні.

ЦІК[1], *род.* **ці́ку** *ч. мед.* тик.

ЦІК[2], *род.* **ці́ку** *ч. текст.* тик.

ЦІК[3], *род.* **ці́ка** *ч.*, *(про деревину та зб.)* **ці́ку** *бот.* тик, ти́кове де́рево.

ЦІК[4], *виг.* цок; **цік-цік, цік-так** цок-цок.

ЦІКАВА́ЦЬ *недок.* сте́жити *(за ким-чим)*; *(спостерігаючи, вистежуючи — ще)* слідкува́ти, *(розм.)* сліди́ти, зори́ти, сочи́ти *(кого-що, за ким-чим)*, постеріга́ти *(кого-що)*; *(обл.)* кмі́тити *(за ким-чим)*, ми́шкати, мишкува́ти *(за ким)*; *(наглядаючи — звичайно)* пильнува́ти, *(розм.)* придивля́тися *(за ким-чим)*.

ЦІ́КАННЕ *с. розм.* цо́кання, цо́кіт *ч.*

ЦІКА́ЎНАСЦЬ *ж.* допи́тливість, ціка́вість.

ЦІКА́ЎНЫ допи́тливий, ціка́вий.

ЦІ́КАЦЬ *недок.*, **ЦІ́КНУЦЬ** *док. однокр. розм.* цо́кати, цо́кнути.

ЦІ́НА *ж. прям., перен.* твань, багови́ння *с.*; *(велика. — ще розм.)* твanю́ка.

ЦІ́НІСТЫ твани́стий; *(болотистий)* багни́стий.

ЦІ́НЬКАЦЬ *недок.*, **ЦІ́НЬКНУЦЬ** *однор. док. розм. (про пташок, найчастіше синиць)* ці́нькати, ці́нькнути, ціві́кати *(недок.)*.

ЦІС, *род.* **ці́са**, *(про деревину та зб.)* **ці́су** *ч.* тис.

ЦІ́САВЫЯ *імен. мн. бот.* тисо́ві.

ЦІ́СКАЛЬНЫ *спец.* відбивни́й.

ЦІ́СКАЛЬШЧЫК *ч. спец.* відбива́льник.

ЦІ́СКАЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* відбива́льниця.

ЦІСКАНІ́НА *ж. розм.* тиск *ч.*, ти́снява, товчія́.

ЦІ́СКАННЕ *с.* ти́скання; потиска́ння; тиск *ч.*; ти́скання; зду́шування, стиска́ння, сти́скування.

ЦІСКАНУ́ЦЬ *див.* **ці́скаць**.

ЦІ́СКАНЫ ду́шений, да́влений, ти́снутий, ти́снений. — *Див. ще* **ці́скаць.**

ЦІ́СКАЦЬ *недок.*, **ЦІ́СНУЦЬ** *і* **ЦІСКАНУ́ЦЬ** *док. однор.* **1.** души́ти, здуши́ти, дави́ти, здави́ти, ти́снути; стиска́ти, сти́снути; *(легко — ще)* поти́скувати, поти́снути; ~**каць нага́мі каня́** души́ти (дави́ти, ти́снути, стиска́ти) нога́ми коня́; **няшча́сці ~калі з усі́х бако́ў** біди (неща́стя) души́ли (дави́ли, ти́снули, стиска́ли) з усіх бокі́в; ~**каць у абні́мках** души́ти (дави́ти, ти́снути, стиска́ти) в обі́ймах; **2.** *спец.* відбива́ти, відби́ти; **3.** *розм. (розміщувати в якомусь виданні)* упиха́ти, упха́ти, увіпхну́ти, упхну́ти; утиска́ти, ути́скувати, ути́снути.

ЦІСКІ́ *тільки мн.* **1.** *техн.* ле́ща́та; **2.** *перен.* лабе́ти, ле́ща́та; **узя́ць у ц.** узя́ти в лабе́ти (в ле́ща́та).

ЦІСКО́ВЫ *техн.* леща́тний.

ЦІ́СНУЦЬ[1] *недок.* ти́снути; души́ти, дави́ти, стиска́ти; **ц. па́льцам на кно́пку званка́** ти́снути (натиска́ти) па́льцем на кно́пку дзвінка́; **па́ра ~не на сце́нкі катла́** па́ра ти́сне на сті́нки казана́ (котла́); **боль ~нуў гру́дзі** біль стиска́в (ти́снув, души́в, дави́в) гру́ди; **кры́гі ~нулі ло́дку** кри́га стиска́ла (ти́снула *й т. ін.*) чо́вна́; **ц. руку́** ти́снути (стиска́ти, поти́скувати) ру́ку; **чараві́кі ц.** череви́ки ти́снуть; **на яго́ ~нулі, прымуша́лі завярша́ць рабо́ту** на нього ти́снули, приму́шували заве́ршувати робо́ту; **у час вайны́ людзе́й ~нуў го́лад** під час війни́ люде́й му́чив (души́в, дави́в) го́лод; **ма́ці ~нула дзіця́ да грудзе́й** ма́ти притиска́ла (тули́ла, пригорта́ла) дитя́ до груде́й; **2.** чавити, души́ти, дави́ти; **ц. сок з я́блык** чави́ти (души́ти, дави́ти) сік з я́блук; **3.** *розм. (про горілку, вино: виготовляти кустарним способом)* гна́ти, гони́ти; **3.** *розм. (намагатися закінчити якусь роботу)* натиска́ти, нати́снути, наляга́ти; **ц. дысерта́цыю** натиска́ти (нати́скувати, наляга́ти) на дисерта́цію.

ЦІ́СНУЦЬ[2] *див.* **ці́скаць**.

ЦІТР *ч.* **1.** *род.* **ці́тра** *кіно, текст.* титр; **2.** *род.* **ці́тру** *хім.* титр.

ЦІТРАВА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* титрува́льник.

ЦІТРАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж. спец.* титрува́льниця.

ЦІТРАВА́ННЕ *с. спец.* титрува́ння.

ЦІТРАВА́ЦЬ *недок. і док. спец.* титрува́ти.

ЦІ́ЎКАННЕ *с.* **1.** ця́пкання, ці́пкання, пища́ння; **2.** пища́ння, цьво́хкання, дзижча́ння.

ЦІ́ЎКАЦЬ *недок.*, **ЦІ́ЎКНУЦЬ** *док. однор.* **1.** *(про пташок)* ця́пати, ця́пнути, *(недок.)* ці́пкати, пища́ти, пи́скнути; **кураня́ты ці́ўкаюць** курча́та ця́пають (ці́пкають); **2.** *перен.* пи-

ща́ти, пи́скнути; цьво́хкати, цьво́хнути; дзижча́ти, дзи́знути; **над галаво́й ~калі ку́лі** над голово́ю пища́ли (цьво́хкали, дзижча́ли) ку́лі.

ЦІХАСТРУМЕ́ННЫ *поэз.* тихопли́нний.

ЦІХАТА́ *ж. розм.* ти́ша.

ЦІХАЧО́М *прислівн. розм.* **1.** *(непомітно)* по́тай, по́тайки, тайкома́, *(рідше)* тайко́м, потайко́м, крадькома́; ни́шком, сти́ха, *(розм.)* ни́щечком, зни́шка; скрадли́во, скрада́ючись; **2.** *(тихо, без шуму)* потихе́ньку, потихе́сеньку, сти́ха, тихе́нько, тихе́сенько, тихі́сінько, стихе́нька, *(розм.)* ни́шком, ни́щечком, поти́ху.

ЦІ́ХЕНЕЧКА *прислівн. розм.* тихе́нько, тихе́сенько, тихі́сінько.

ЦІ́ХЕНЬКА *прислівн. у різн. знач.* тихе́нько; **ц. паглядзі́ праз акно́** тихе́нько подиви́ся че́рез вікно́; **ц., не ўпадзі́** тихе́нько, не впади́.

ЦІ́ХЕНЬКІ *у різн. знач.* тихе́нький.

ЦІ́ХІ *у різн. знач.* ти́хий; **ц. го́лас** ти́хий го́лос; **ці́хія кро́кі** ти́хі кро́ки; **ці́хая ноч** ти́ха ніч; **ці́хае жыццё** ти́хе (тихоми́рне) життя́; **ці́хая ра́дасць** ти́ха ра́дість; ◊ **ці́хай са́пай** ти́хою сапо́ю; **ц. час** ти́ха (ме́ртва) годи́на; **у ці́хім бало́це чэ́рці вяду́цца** *присл.* ти́ха вода́ гре́блю (береги́) рве (ло́мить); ти́ха вода́ людей то́пить; ти́ха вода́ глибо́ка; зве́рху га́рно та ти́хо, а всере́дині ворушиться ли́хо.

ЦІХМА́НА *див.* **ціхмя́на**.

ЦІХМА́НАСЦЬ *див.* **ціхмя́насць**.

ЦІХМА́НЫ *див.* **ціхмя́ны**.

ЦІХМЯ́НА *і* **ЦІХМА́НА** *прислівн. розм.* ла́гідно, зла́гідно, ти́хо; покі́рливо, покі́рно, сми́рно, суми́рно.

ЦІХМЯ́НАСЦЬ *і* **ЦІХМА́НАСЦЬ** *ж. розм.* ла́гідність, зла́гідність, ти́хість; покі́рливість, покі́рність, сми́рність, суми́рність.

ЦІХМЯ́НЫ *і* **ЦІХМА́НЫ** *розм.* ла́гідний, зла́гідний, ти́хий; покі́рливий, покі́рний, сми́рний, суми́рний.

ЦІХО́М *див.* **цішко́м**.

ЦІХУ́СЕНЬКА *прислівн.* тихе́сенько, тихі́сінько.

ЦІХУ́ТКА *прислівн.* тихе́нько, тихе́сенько, тихі́сінько.

ЦІХУ́ТКІ тихе́нький.

ЦІШКО́М *і* **ЦІ́ШКОМ, ЦІХО́М** *прислівн. обл.* **1.** *(непомітно)* по́тай, по́тайки, тайкома́, *(рідше)* тайко́м, потайко́м, крадькома́; ни́шком, сти́ха, *(розм.)* ни́щечком, зни́шка; скрадли́во, скрада́ючись; **2.** *(дотримуючись тиші)* потихе́ньку, потихе́сеньку, сти́ха, тихе́нько, тихе́сенько, тихі́сінько, стихе́нька, *(розм.)* ни́шком, ни́щечком, поти́ху.

ЦІШЫНЯ́ *ж.* **1.** ти́ша; **2.** спо́кій *ч.*; ◊ **ц. і спако́й** мир і (та) спо́кій; **мёртвая ц.** ме́ртва (німа́, моги́льна) ти́ша.

ЦІШЭ́Й *прислівн.* **1.** *вищ. ст.* тихі́ше, ти́хше, тихі́ш; **2.** *у знач. наказового способу* тихі́ше; **ц., не перашкаджа́йце слу́хаць** ти́хше, не заважа́йте слу́хати; **ц. вады́, ніжэ́й травы́** *прик.* ти́хше води́, ни́жче трави́; **ц. е́дзеш, дале́й бу́дзеш** *присл.* пома́лу (пово́лі) їдь, да́лі заї́деш; ти́хше їдь, да́льше ста́неш; іди́ помале́ньку, доженеш і старе́ньку.

ЦІШЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* тихі́ший, ти́хший.

ЦІШЭ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* стиха́ти, тихі́шати, ти́хшати, ти́хнути; *(про бурю, вітер і перен. — ще)* ущуха́ти; угамо́вуватися, угава́ти; *(заспокоюватися — ще)* уляга́тися, зляга́тися; *(розм.)* ни́шкнути; **гу́кі цішэ́лі** зву́ки стиха́ли (тихі́шали, ти́хшали); **хада́ цішэ́е** хода́ стиха́є (тихі́шає, ущуха́є); **дыха́нне цішэ́е** ди́хання стиха́є (тихі́шає, ти́хшає, ти́хне); **дзе́ці паступо́ва цішэ́лі** ді́ти поступо́во (пово́лі) стиха́ли (тихі́шали, ти́хшали, вщуха́ли, вгамо́вувалися, вгава́ли, ни́шкли).

ЦО́КАЦЬ[1] *недок. лінгв.* цо́кати.

ЦО́КАЦЬ[2] *недок.*, **ЦО́КНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** *(язиком)* цмо́кати, цмо́кнути, кло́кати, кло́кнути; **2.** *(видавати звуки)* цо́кати, цо́кнути.

ЦОТ, *род.* **цо́ту** *ч. тільки одн.* па́рне число́; *(у грі розм.)* чіт; ◊ **цот і лі́шка** чіт і ли́шка.

ЦО́ТНАСЦЬ *ж.* па́рність.

ЦО́ТНЫ па́рний; **ц. лік** па́рне число́.

ЦУ́ГЛЕВЫ вуди́льний.

ЦУ́ГЛІ *тільки мн.* вуди́ла; ◊ **закусі́ць ц.** закуси́ти вуди́ла.

ЦУД, *род.* **цу́ду** *ч. у різн. знач.* ди́во *с.*, чу́до *с.*; **зрабі́ць ц.** зроби́ти ди́во (чу́до); **цу́дам вырата́ваўся** ди́вом (чу́дом) урятува́вся; **цу́ды гераі́зму** дива́ (чудеса́) геро́їзму; **ц. тэ́хнікі** ди́во (чу́до) те́хніки; ◊ **цу́ды ў рэ́шаце** ди́во ди́вне; ди́вна-преди́вна річ; чудеса́ в ре́шеті; чудасі́я в дя́дька Мусі́я.

ЦУДО́ЎНА *прислівн.* чудо́во, чудо́вно.

ЦУДО́ЎНЫ **1.** *(який є дивом)* дивови́жний, чуде́сний; **~нае вырата́ванне** дивови́жний (чуде́сний) поряту́нок; **2.** *(сповнений чарів, привабливості; благодатний)* чудо́вий, чудо́вний, ди́вний, дивови́жний; **ц. та́лент** чудо́вий (дивови́жний) тала́нт; **~нае надво́р'е** чудо́ва пого́да; **ц. го́лас** чудо́вий (дивови́жний) го́лос; **ц. край** чудо́вий (дивови́жний) край.

ЦУ́КАР, -кру *ч.* **1.** цу́кор; **чай з цу́крам** чай з цу́кром; **трысняго́вы ц.** трости́нний цу́кор; **буракo̕вы ц.** буряко́вий цу́кор; **2.** *мн. спец.* **цу́кры** цукри́.

ЦУКО́РА *ж. бот. розм.* цико́рій *ч.*, петро́ві батоги́.

ЦУКО́РНЫ *розм.* цико́рний.

ЦУКРАВА́РНЫ цукрова́рний; **ц. кацёл** цукрова́рний каза́н (коте́л); **~ная спра́ва** цукрова́рна спра́ва.

ЦУКРАВА́РСТВА *с. спец.* цукрова́ріння.

ЦУКРО́ЎКА *ж. (сорт літніх солодких яблук, груш)* меді́вка.

ЦУ́ПАЦЬ *недок. розм.* **1.** *(бити ціпом)* гу́пати, гати́ти; **2.** *(іти)* ту́пати.

ЦУ́ПКІ *обл. (про матеріал)* цупки́й.

ЦУРА́ *ж. (страва)* тетеря.

ЦУРБА́К, -ка́ *ч. розм.* коло́да *ж.*, *(менша)* коло́дка *ж.*; *(розм.)* чурба́к, опе́цьок.

ЦУРБА́ЛАК, -лка *ч. розм.* обру́бок, оцу́пок, цурпа́лок, цурупа́лок.

ЦУРБА́Н, -на́ *ч. (обрубок)* коло́да *ж.*, *(менша)* коло́дка *ж.*; *(розм.)* чурба́к, опе́цьок.

ЦУРБО́ЛІЦЬ *недок. розм. (про рясний дощ)* періщити, пірити.

ЦУРО́К, -рка́ *ч.* стру́мінь *(невеликий)*, цівка *ж.*, струмо́к *(невеликий).*

ЦУРУ́БАЛКА *і* **ЦЫРУ́БАЛКА** *ж.* **1.** *(обрубок палиці)* цу́рка, цурпа́лок *ч.*, цурупа́лок *ч.*; **2.** дерев'яна за́стібка (за́стіжка).

ЦУРЧА́ЦЬ *і* **ЦУРЧЭ́ЦЬ** *недок. (литися: утворювати звуки булькотіння)* дзюрча́ти, дзюркота́ти, дзюркоті́ти, джеркота́ти, джеркоті́ти, джергота́ти, джерготі́ти, *(рідше)* журча́ти.

ЦУХМО́ЛІЦЦА *недок. пас. розм.* бру́дни́тися, яло́зитися, мусо́литися.

ЦУХМО́ЛІЦЬ *недок. розм.* брудни́ти, яло́зити, *(розм.)* мусо́лити.

ЦЫ́БАЛКА *ж. розм.* **1.** *обл.* стебло́ *с.*; **2.** *(найчастіше мн.) перен., розм.* гомі́лки, голі́нки́; до́вгі но́ги; *(обл.)* ци́би.

ЦЫБ'Ё *зб. с. обл.* го́лі сте́бла.

ЦЫБУ́К, -ка́ *ч.* **1.** *(у люльці для куріння)* чубу́к, цибу́х; **2.** стебло́ *с.*; **3.** *с.-г. (виноградний живець)* чубу́к.

ЦЫБУ́ЛІНА *ж. у різн. знач.* цибули́на; **ц. цюльпа́на** цибули́на тюльпа́на; **з'е́сці дзве цыбу́ліны** з'ї́сти дві цибули́ни; **ц. во́ласа** цибули́на во́лоса.

ЦЫБУ́ЛЬНЫ 1. цибули́нний, цибуле́вий; **ц. смак** цибули́нний (цибуле́вий) смак; **ц. со́ус** цибули́нний (цибуле́вий) со́ус; **2.** *біол.* цибули́нний; **~ныя раслі́ны** цибули́нні росли́ни.

ЦЫБУ́ЛЯ *ж. бот.* цибу́ля; **ко́нская ц.** *бот.* оситня́к *ч.*, ситни́к *ч.*

ЦЫБУ́ЛЯ-СЯВО́К, *род.* **цыбу́лі-сяўку́** *ж.* цибу́ля-сі́янка.

ЦЫБУ́Р, -ра́ *ч. розм.* стебло́ *с. (звичайно товсте, пружне).*

ЦЫВІЛІЗАВА́НАСЦЬ *ж.* цивілізо́ваність.

ЦЫВІЛІЗАВА́НЫ цивілізо́ваний.

ЦЫВЛІЗАВА́ЦЬ *недок. і док.* цивілізува́ти.

ЦЫВІЛІЗА́ЦЫЯ *ж.* цивіліза́ція.

ЦЫГА́Н, -на́ *ч.* ци́ган; **~ ны** *мн.* цига́ни; **ко́жны ц. сваю́ кабы́лу хва́ліць** *присл.* ко́жна жа́ба своє́ боло́то хва́лить; всяк кули́к до сво́го боло́та звик; ко́жна лиси́ця свій хво́стик хва́лить.

ЦЫГАНЫ́, -но́ў цига́ни, -га́н.

ЦЫГАНЯНЯ́ *і* **ЦЫГАНЯНЁ, -ня́ці** *с.* циганча́, циганя́, *(пестл.)* циганча́тко, циганя́тко.

ЦЫГА́РА *і* **СІГА́РА** *ж.* сига́ра.

ЦЫГА́РНЫ *і* **СІГА́РНЫ** сига́рний.

ЦЫГАРЭ́ТА *і* **СІГАРЭ́ТА** *ж.* сигаре́та.

ЦЫГАРЭ́ТНІЦА *ж. (коробочка для сигар)* сига́рниця.

ЦЫГАРЭ́ТНЫ *і* **СІГАРЭ́ТНЫ** сигаре́тний.

ЦЫГАРЭ́ТЧЫК *ч. спец.* сигаре́тник.

ЦЫГАРЭ́ТЧЫЦА *ж. спец.* сигаре́тниця.

ЦЫКЛЁЎКА *ж. спец.* циклюва́ння *с.*

ЦЫКЛЯВА́ЦЬ *недок.* циклюва́ти.

ЦЫКО́РЫЯ *ж.* **1.** *бот.* цико́рій *ч.*, петро́ві батогі́; **2.** *(сурогат кави; напій)* цико́рій *ч.*

ЦЫ́МУС, -су *ч.* **1.** *(страва з моркви)* ци́мус; **2.** *розм.* сама́ суть; найціка́віше.

ЦЫНК, *род.* **цы́нку** *ч.* цинк.

ЦЫ́НКА *ж. розм.* ци́нкова скри́нька *(переважно для патронів).*

ЦЫ́ПЕЛЬ *ч.* **1.** *(гострий виступ)* гостря́к, шпича́к; **2.** *(у ключа)* борі́дка *ж.*; **3.** *(матерії)* клин.

ЦЫ́ПЛІК *ч. зменш.* **1.** *(у ключа)* борі́дка *ж.*; **2.** *(матерії)* клино́к, кли́нець, кли́нчик.

ЦЫРАВА́ЛЬНЫ што́пальний.

ЦЫРАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* што́пальник.

ЦЫРАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* што́пальниця.

ЦЫРАВА́ННЕ *с.* што́пання; *(обл.)* церува́ння.

ЦЫРАВА́НЫ 1. *дієприкм.* што́паний; **2.** *прикм.* зашто́паний, што́паний. — *Див. ще* **цырава́ць**.

ЦЫРАВА́ЦЬ *недок.* што́пати; *(обл.)* церува́ти.

ЦЫРА́ТА *ж.* клейо́нка, цера́та.

ЦЫРА́ТАВЫ *див.* **цырато́вы**.

ЦЫРА́ТНЫ клейо́нковий, цера́товий; **~ная вытво́рчасць** клейо́нкове (цера́тове) виробни́цтво.

ЦЫРАТО́ВЫ *і* **ЦЫРА́ТАВЫ** клейо́нчатий, цера́товий, церaтя́ний; **цырато́вы плашч** клейо́нчатий (цера́товий, церaтя́ний) плащ.

ЦЫРО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* што́пання; *(обл.)* церува́ння; **2.** *розм. (про нитки)* што́пальні нитки́; **3.** *розм. (заштопане місце)* зашто́пане.

ЦЫРУ́БАЛКА *див.* **цуру́балка**.

ЦЫРУ́ЛЬНІК *ч.* перука́р; *(заст.)* циру́льник; *(заст. — який голить)* голя́р.

ЦЫРУ́ЛЬНІЦА *ж.* перука́рка.

ЦЫРУ́ЛЬНІЦКІ перука́рський.

ЦЫРЫ́К *виг.* цвірі́нь, цвірі́нь-цвірі́нь, цінь-цвірі́нь.

ЦЫРЫ́КАННЕ *і* **ЧЫЛІ́КАННЕ** *с.* цвірі́нькання, цвірінча́ння, цвірча́ння, цві́ркання, цвіркота́ння, цвіркоті́ння.

ЦЫРЫ́КАЦЬ *і* **ЧЫЛІ́КАЦЬ, ЧЫРЫ́КАЦЬ** *недок.*, **ЦЫРЫ́КНУЦЬ** *і* **ЧЫРЫ́КНУЦЬ** *док. однокр.* цвірі́нькати, цвірінча́ти, цвірча́ти, *(підсил.)* цвірінькота́ти, цвірі́нькнути, цві́ркати, цві́ркнути, *(підсил.)* цвіркону́ти, *(недок.)* цвіркота́ти, цвіркоті́ти.

ЦЫТВА́Р *ч. і* **ЦЫТВО́РА** *ж. фарм.* цитва́рне сі́м'я, глисни́к.

ЦЫ́ТРА *ж.* **1.** *муз.* ци́тра; **2.** *розм. лайл.* ви́дра.

ЦЫ́ТРУС, -су *ч. бот.* ци́трус.

ЦЫТРУСАВО́Д *ч. с.-г.* цитрусівни́к.

ЦЫТРУСАВО́ДСТВА *с. с.-г.* цитрусівни́цтво.

ЦЫТРУСАВО́ДЧЫ цитрусівни́цький; **~чая гаспада́рка** цитрусівни́цьке господа́рство.

ЦЫ́ЦЭРА *с. і* **ЦЫЦЭ́Р, -ру** *невідм. ч. друк.* ци́церо *с.*

ЦЫЯ́Н, -ну *ч. хім.* ціа́н.

ЦЫЯНІСТАВАДАРО́ДНЫ *хім.* ціанистоводне́вий.

ЦЫЯ́НІСТЫ *хім.* ціа́нистий; **ц. ка́лій** ціа́нистий ка́лій.

ЦЬМЕЦЬ *недок. розм.* **1.** ледь світи́тися, тьмя́но горі́ти; же́вріти, тлі́ти; **2.** темні́ти, темні́шати; **3.** *(виділятися своїм тьмяним кольором)* темні́ти, тьмяні́ти.

ЦЬМЯНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* тьмяні́ше.

ЦЬМЯНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* тьмяні́ший.

ЦМЯНЕ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* тьмя́ніти, *(ставати тьмянішим — звичайно)* тьмяні́шати;

зо́ркі ~не́лі зірки́ тьмяніли (тьмянішали); **срэ́бра паступ́ова ~не́ла** срібло поступо́во тьмяніло (тьмянішало); **~не́ла ягó сла́ва** тьмяніла (тьмянішала) його́ сла́ва.

ЦЬМЯ́НЫ 1. *(нея́скравий)* тьмяний; **~нае святло́** тьмяне світло; **2.** *перен.* невира́зний; непе́вний; тума́нний; **~нае адчува́нне** невира́зне відчуття́.

ЦЭ́БАР, -бра *ч.* це́бер, шапли́к.

ЦЭ́ЛІК *ч. військ.* ці́лик, наці́льник.

ЦЭ́НАСНЫ *екон.* ці́ннісний; ва́ртісний; **у ~ным выражэ́нні** у ва́ртісному обчи́сленні.

ЦЭНАЎТВАРА́ЛЬНЫ *прикм.* ціноутво́рний, цінотво́рчий.

ЦЭНАЎТВАРЭ́ННЕ *с. екон.* цінотво́рення.

ЦЭНТР *ч. у різн. знач.* центр; **ц. го́рада** центр міста; **ц. акру́жнасці** центр ко́ла; **прамысло́вы ц.** промисло́вий центр; **раённы ц.** райо́нний центр; **зага́д цэ́нтра** нака́з це́нтру; **гандлёвы ц.** торго́вий (торгове́льний) центр; **ц. нападзе́ння** центр на́паду; **ц. цяжа́ру** центр ваги́; **вылі́чальны ц.** обчи́слювальний центр; ◊ **быць у цэ́нтры ўва́гі** бу́ти в це́нтрі ува́ги.

ЦЭНТРАБЕ́ЖНЫ *у різн. знач.* відцентро́вий.

ЦЭ́НТРАВЫ *у різн. знач.* центрови́й.

ЦЭНТРАІМКЛІ́ВЫ доцентро́вий, доосере́дній; **~вая сі́ла** доцентро́ва (доосере́дня) си́ла.

ЦЭНТРО́ЎКА *ж. техн. у різн. знач.* центрува́ння *с.*

ЦЭ́ГЕНЬ *ч. зоол.* ціп'я́к.

ЦЭ́РА *ж. заст. (висушений трутовик)* трут.

ЦЭ́РАВЫ *заст.* тру́товий.

ЦЭ́ТЛІК *ч. розм.* розпи́ска *ж.*, квита́нція *ж.*

ЦЭХ *ч. у різн. знач.* цех; **ліцэ́йны ц.** лива́рний цех; **запіса́цца ў ц.** *істор.* записа́тися до це́ху; **ц. здаро́ўя** цех здоро́в'я.

ЦЭ́ХАВЫ *у різн. знач.* цехови́й.

ЦЭ́ШКА *ж. обл.* кока́рда.

ЦЮГА́ *виг. мисл.* тю, улюлю́, ату́, бери́, кусь.

ЦЮГА́КАННЕ *с. мисл.* тю́кання, улюлю́кання, ату́кання.

ЦЮГА́КАЦЬ *недок. мисл.* тю́кати, улюлю́кати, ату́кати.

ЦЮК[1] *род.* **цюка́** *імен. ч.* па́ка *ж.*, тюк.

ЦЮК[2] *виг. розм.* цюк, тук; **ц. у шыбу і разбі́ў** цюк (тук) у ши́бку (у ши́бу) й розби́в.

ЦЮКАВА́ННЕ *с.* пакува́ння.

ЦЮКАВА́НЫ *і* **ЦЮКО́ВАНЫ** *дієприкм. і прикм.* пако́ваний. — *Див. ще* **цюкава́ць.**

ЦЮКАВА́ЦЦА *недок. пас. спец.* пакува́тися.

ЦЮКАВА́ЦЬ *недок. спец.* пакува́ти.

ЦЮ́КАЦЬ *недок. розм. (бити чимось)* цю́кати, ту́кати, сту́кати.

ЦЮКО́ЎКА *ж. спец.* пакува́ння *с.*

ЦЮКО́ЎШЧЫК *ч.* пакува́льник.

ЦЮКО́ЎШЧЫЦА *ж.* пакува́льниця.

ЦЮЛЕ́НЕВЫ 1. тюле́нячий; **ц. тлушч** тюле́нячий жир; **2.** *(зроблений з тюленячої шкіри)* тюлене́вий.

ЦЮЛЕ́НЕВЫЯ *імен. мн. зоол.* тюлене́ві.

ЦЮЛЕ́НЬ *ч.* **1.** *зоол.* тюле́нь; **2.** *перен. розм.* вайло́ *ч. і с.*, тюхті́й, бамбу́ла *ч. і ж.*, тюле́нь, маку́ха *ж.*

ЦЮЛЕНЯБО́ЕЦ, -бо́йца *ч.* тюленебі́йник.

ЦЮЛЕНЯБО́ЙНЫ тюленебі́йний.

ЦЮЛЕНЯНЯ́ *і* **ЦЮЛЕНЯНЁ, -ня́ці** *с.* тюленя́, мале́нький тюле́нь.

ЦЮФЯ́К, -ка́ *ч. (у гідротехніці)* матра́ц; *(з фашин, хмизу)* в'я́занка *ж.*, хворостя́ник.

ЦЮХЦЯ́Й, -цяя́ *ч. розм. лайл.* тюхті́й, вайло́ *ч. і с.*, бамбу́ла *ч. і ж.*

ЦЮХЦЯ́ЙКА *ж. розм. лайл. (про жінку)* вайло́ *с.*, маку́ха, маму́ла.

ЦЮ́ЦЕЛЬКА: ц. ў ~ку а) *(як прикм.)* о́ко-в-о́ко, досто́ту (достеме́нно) таки́й; **б)** *(як прислівн.)* досто́ту (достеме́нно, достеме́ннісінько) так.

ЦЮ́ЦЬКА *ж. розм.* **1.** соба́ка *ч.*, пес *ч.*, соба́чка *ч.*, пе́сик *ч.*, *(розм.)* цюцько́ *ч.*; **2.** *лайл.* соба́ка *ч.*, пес *ч.*

ЦЮЦЮПА́Н, -ну *ч. бот.* мару́на *ж.*

ЦЯБЕ́ *займен. особ. у род., знах. в.* тебе́.

ЦЯВІ́НА *ж. розм. (стебло трави)* били́на, бадили́на, зіли́на.

ЦЯВІ́НКА *ж. розм. зменш.* били́нка, бадили́нка, зіли́нка.

ЦЯГ: з ця́гам ча́су з пли́ном (з бі́гом) ча́су; з ча́сом, згодом; деда́лі; **даць ця́гу** накива́ти п'ятами.

ЦЯ́ГА *ж.* **1.** *(дія)* тя́гнення *с.*; **2.** *(рушійна сила)* тя́га; **электры́чная ц.** електри́чна тя́га; **ко́нная ц.** кі́нна тя́га; **слу́жба ця́гі** *залізн.* слу́жба тя́ги; **2.** *перен. (прагнення, схильність)* по́тяг; **ц. да му́зыкі** по́тяг до му́зики.

ЦЯГАВІ́ТАСЦЬ *ж.* витрива́лість *(у праці).*

ЦЯГАВІ́ТЫ витрива́лий *(у праці)*; роботя́щий.

ЦЯ́ГАВЫ *техн.* тягови́й; **~вая электраста́нцыя** тягова́ електроста́нція.

ЦЯГА́ЛЬНЫ *техн.* витяга́льний, витя́гувальний; **~ная лябёдка** витя́гувальна ко́рба.

ЦЯГА́ЦЦА *недок.* **1.** *у різн. знач.* тяга́тися; **ланцу́г ~га́ўся па зямлі́** ланцю́г тяга́вся (волочи́вся) по землі; **ц. па ха́тах** тяга́тися (тиня́тися) по ха́тах; **ён любі́ў ц. па замéжных куро́ртах** він люби́в тяга́тися (волочи́тися) по закордо́нних куро́ртах; **2.** *(залицятися до кого-небудь)* лиця́тися, залиця́тися *(до кого)*, волочи́тися *(за ким)*, упада́ти *(коло кого, за ким)*; *(перебувати в інтимних стосунках)* тяга́тися *(з ким)*; **3.** *(сперечатися в чому-небудь)* змага́тися, мі́рятися си́лами; **дзе табе́ з ім ц.!** [та] де тобі з ним змага́тися (мі́рятися си́лами); **4.** *пас.* тяга́тися; волочи́тися.

ЦЯГА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* тяга́ти; **ц. бярвéнні** тяга́ти коло́ди; **ц. ваду́ са сту́дні** тяга́ти во́ду з кри́ниці; **ліса́ курэ́й ~га́е** лиси́ця куре́й тяга́є; **пя́ты сезо́н паліто́ ~га́е** *розм.* п'я́тий сезо́н пальто́ тяга́є; **ц. за валасы́** тяга́ти (ску́бти, ску́бати) за воло́сся; **ц. па суда́х** тяга́ти по суда́х; **дзяу́чынка ~га́е ху́стку па зямлі́** ді́вчинка тяга́є (воло́чить) ху́стку по землі; ◊ **ледзь но́гі ц.** ле́две (ледь, наси́лу) но́ги волочи́ти (волокти́, тягти́, тягну́ти).

ЦЯ́ГЛІ *тільки мн.* жи́жки́; **спадні́чка не закрыва́е ця́гляў** спідни́чка не затуля́є жи́жо́к.

ЦЯГЛІ́ЦА *ж.* м'яз *ч.*

ЦЯГЛІ́ЧНЫ м'язови́й.

ЦЯГНІ́К *ч.* по́тяг, по́їзд; **ху́ткі ц.** швидки́й по́тяг (по́їзд); **ц. прыбыва́е на пе́ршую платфо́рму** по́тяг (по́їзд) прибува́є на пе́ршу платфо́рму.

ЦЯГНІКО́ВЫ *залізн.* поїзни́й.

ЦЯГНУ́ЛЬНЫ *спец.* витяга́льний; **~ная машы́на** витяга́льна маши́на.

ЦЯГНУ́ЦЬ *недок. у різн. знач.* тягти́, тягну́ти; **ц. ка́бель** тягти́ (тягну́ти) ка́бель; **расліна цягне вільгаць** росли́на тя́гне воло́гу; **ц. у сябе́ паве́тра** тягти́ (тягну́ти) в се́бе повітря; **ц. пе́сню** тягти́ (тягну́ти) пісню; **ко́мін до́бра цягне** дима́р (ко́мин) до́бре тя́гне; **цягне купа́цца** *безос.* тя́гне купа́тися; **цягне хо́ладам** *безос.* тя́гне хо́лодом; **цюк цягне два пуды́** па́ка (тюк) тя́гне два пу́ди; **конь ледзь цягне воз** кінь ле́две тя́гне во́за (віз); **ц. цяля́ на вяро́ўцы** тягти́ (тягну́ти) теля́ на мотузку́; **ц. дзяце́й за сабо́й** тягти́ (тягну́ти) діте́й за собо́ю; **ц. у кіно́** тягти́ (тягну́ти) в кіно́; **ц. за рука́ў** тягти́ (тягну́ти) за рука́в; **нагу́ цягне** *безос.* но́гу тя́гне; **злачы́нства цягне за сабо́й пакара́нне** зло́чин тя́гне за собо́ю покара́ння; ◊ **ц. ля́мку** тягти́ (тягну́ти, те́рти) ля́мку (ярмо́); **ц. рызі́ну** тягти́ (тягну́ти) тягани́ну, волово́дити; **ц. за язы́к** тягти́ (тягну́ти) за язи́к (за язика́); **ц. валы́нку** тягти́ (тягну́ти) тягани́ну; волово́дити; марнува́ти час; зволіка́ти [ді́ло, спра́ву]; розво́дитися; **ц. жы́лы** тягну́ти (тягти́, сота́ти) жи́ли; **ц. за душу́** ду́шу вийма́ти *(з кого)*.

ЦЯЖ, *род.* **цяжа́** *ч.* **1.** тяж; **2.** *(у возі)* оте́са *ж.*, ото́са *ж.*

ЦЯ́ЖАНЬКА *прислівн.* важке́нько; тяжке́нько; скрутне́нько; трудне́нько; **ц. не́сці** важке́нько (тяжке́нько) нести́; **ц. яму́ прыйшло́ся** важке́нько (тяжке́нько, скрутне́нько, трудне́нько) йому́ довело́ся.

ЦЯЖА́Р, -ру *ч.* **1.** *фіз.* вага́ *ж.*; **цэнтр ~ру** *прям., перен.* центр ваги́; **2.** *(якість, властивість)* ва́жкість *ж.*; тя́жкість *ж.*; **ц. ка́ры** ва́жкість (тя́жкість) ка́ри; **ц. у галаве́** ва́жкість у голові; **3.** вага́ *ж. (тільки одн.)* важка́ річ; **4.** *перен.* тяга́р; **непасі́льны ц.** непоси́льний тяга́р; ◊ **скі́нуць ц.** ски́нути тяга́р; **быць ~рам** *(для каго)* бу́ти (става́ти) тягаре́м (як тяга́р, за тяга́р) *(кому, для кого)*.

ЦЯЖА́РАЦЬ *недок. розм.* вагі́тніти.

ЦЯЖА́РНАСЦЬ *ж.* вагі́тність; **пазама́тачная ц.** позама́ткова вагі́тність.

ЦЯЖА́РНАЯ 1. *прикм.* вагі́тна, *(обл.)* важка́; **2.** *у знач. імен.* вагі́тна; **дапамо́га для ~ных** допомо́га для вагі́тних.

ЦЯ́ЖКА *прислівн. у різн. знач.* ва́жко, тя́жко; скру́тно; тру́дно; **не́сці было́ ц.** нести́ було́ ва́жко (тя́жко); **ц. ды́хаць** ва́жко (тя́жко) ди́хати; **у но́вых акалі́чнасцях было́ ц.** у нови́х обста́винах було́ ва́жко (тя́жко, скру́тно).

ЦЯЖКААТЛЕ́Т *ч. спорт.* важкоатле́т.

ЦЯЖКААТЛЕТЫ́ЧНЫ *спорт.* важкоатлети́чний.

ЦЯЖКАВА́ГАВАСЦЬ *ж.* **1.** ваговитість; ва́жкість; **2.** ва́жкість, незгра́бність.

ЦЯЖКАВАГАВІ́К, -ка́ *ч. спорт.* вели́кої ваги́; *(про атлета)* важкоатле́т.

ЦЯЖКАВА́ГАВЫ *у різн. знач.* ваговитий; важки́й; вели́кої ваги́; **~вы́я паязды́** важковагові по́тяги (поїзди́).

ЦЯЖКАВЫМО́ЎНЫ важки́й для вимо́ви; важковимо́вний, нелегковимо́вний.

ЦЯЖКАВЫХО́ЎНЫ *пед.* важковихо́вуваний.

ЦЯЖКАГРУ́ЗНЫ важковантажний.

ЦЯЖКАДАСТУ́ПНЫ важкопристу́пний, важкодосту́пний.

ЦЯЖКАДУ́М *ч.* важкоду́м, тугоду́м.

ЦЯЖКАЗГАРА́ЛЬНЫ важкоспале́нний, *(рідше)* важкоспали́мий.

ЦЯЖКАКІРАВА́ЛЬНЫ важкокеро́ваний.

ЦЯЖКАНАГРУ́ЖАНЫ важкованта́жний, ва́жко наванта́жений.

ЦЯЖКАРА́НЕНЫ 1. *прикм.* тяжкопора́нений; **2.** *імен.* тяжкопора́нений.

ЦЯЖКАРАСТВАРА́ЛЬНЫ *хім.* важкорозчи́нний.

ЦЯЖКАЎЗБРО́ЕНЫ важкоозбро́єний.

ЦЯЖКАЎЛО́ЎНЫ важковлови́мий.

ЦЯ́ЖКІ важки́й; тяжки́й; *(про становище, обставини — звичайно)* важки́й, скрутни́й, *(рідше)* трудни́й; **ц. чамада́н** важка́ валі́за, важки́й чемода́н; **~кая ка́ра** важка́ (тяжка́) ка́ра, важке́ (тяжке́) покара́ння; **ц. крок** важки́й крок; **~кае дыха́нне** важке́ ди́хання; **~кае паве́тра** важке́ повітря; **~кая галава́** важка́ голова́; **~кая е́жа** важка́ ї́жа; **ц. хара́ктар** важка́ вда́ча; **~кая артыле́рыя** *прям., перен.* важка́ артиле́рія; **~кая атле́тыка** *спорт.* важка́ атле́тика; **~кая інду́стрыя** важка́ інду́стрія; **~кія мета́лы** важкі мета́ли; **~кая даро́га** важка́ доро́га; **~кая зада́ча** важке́ завда́ння; **~кія ро́ды** важкі поло́ги; **~кае ўра́жанне** важке́ (тяжке́) вра́ження; **~кая пра́ца** важка́ (тяжка́) пра́ця; **ц. стыль** важки́й стиль; **~кія часы́** скрутні [важкі, *(рідше)* трудні] часи́; ◊ **~кая рука́** важка́ рука́; **ц. на пад'ём** тяжкору́хий, важкору́хий, ва́жко розру́хати *(кого)*, неохо́чий руша́ти; **~кая до́ля** лиха́ (гірка́, щерба́та) до́ля.

ЦЯЖЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* ва́жче; тя́жче; трудні́ше; скрутні́ше.

ЦЯЖЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* ва́жчий; тя́жчий; трудні́ший; скрутні́ший.

ЦЯЖЭ́РНЫ *розм.* важу́чий, важе́нний.

ЦЯЖЭ́ЦЬ *недок.* ва́жчати, важні́ти, тя́жчати; *(ставати огрядним)* дебелі́ти; *(про повіки — ще)* склепля́тися, стуля́тися, сту́люватися.

ЦЯЛЕ́ЖКІ, -жак *тільки мн.* **1.** *техн.* візо́к *ч.*; **2.** *(передня частина воза)* передо́к *ч.*

ЦЯЛЕ́ННЕ *с. с.-г.* оте́лення.

ЦЯЛІ́ЦЦА *недок.* тели́тися.

ЦЯЛУ́ШАЧКА *ж. зменш.-пестл.* тели́чка.

ЦЯЛУ́ШКА *і* **ЦЁЛКА** *ж.* тели́ця.

ЦЯЛЬПУ́К, *род.* **цельпука́** *ч. розм.* **1.** *(короткий товстий шматок дерева)* коло́да *ж.*, *(менша)* коло́дка *ж.*; *(розм.)* чурба́к, опе́цьок; **2.** *перен. (про незграбну, неповоротку людину)* опе́цьок, тюхті́й; вайло́ *ч. і с.*, *(лайл. — ще)* те́лепень, маму́ла *ч. і ж.*, теле́пало *с.*, бамбу́ла *ж.*

ЦЯЛЯ́ *і* **ЦЯЛЁ, -ля́ці** *с. прям., перен.* теля́; **адсадзі́ць ц.** відлучи́ти теля́; ◊ **цяля́ты язы́к аджава́лі** язика́ (язи́к) проковтну́в, язика́ зав'я́зано *(кому)*; **куды́ Мака́р цяля́т не ганя́ў** де

ко́зам ро́ги пра́влять (утина́ють); де вола́м ро́ги пра́влять [, а ко́зи (кіз) кую́ть підко́вами]; **Бог не ц. — ба́чыць круцяля́** *присл.* ши́ла в мішку́ не втаї́ш (не схова́єш); крий, хова́й пога́не, а воно́ ж таки́ гля́не; ви́йде наве́рх, як оли́ва на воді́; **гніло́му цяля́ці хваста́ не адарве́** хоч мички́ мич; хоч у ву́хо багй; хоч на по́воді води́; **дай Бо́жа на́шаму цяля́ці во́ўка спайма́ці!** *присл.* дай Бо́же на́шому теля́ті во́вка з'ї́сти!; **за мо́рам ц. — паўрублі́, ды сто перавбо́зу** *присл.* за мо́рем тели́чка — копі́єчка, а перевезти́ — карбо́ванець.

ЦЯ́МЛІВАСЦЬ *ж. розм.* кмітли́вість, тяму́щість, тямови́тість, тя́мкість, тяму́чість, *(розм.)* тя́ма; здога́дливість, спри́тність.

ЦЯМЛІ́ВЫ *і* **ЦЯ́МКІ, ЦЯ́МНЫ** *розм.* кмітли́вий; *(розм.)* покмі́тливий; тяму́щий, тямови́тий, тямки́й, тяму́чий; здога́дливий, спри́тний.

ЦЯМНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* темні́ше.

ЦЯМНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* темні́ший.

ЦЯМНО́: ад ~на́ да ~на́ від (з) зорі́ до зорі́, від світа́ння до смерка́ння.

ЦЯМНО́ТА *див.* **цемната́.**

ЦЯМО́ЧАК: на ~чку на світа́нку, на світа́нні, удо́світа, сві́том, до́світом, до́світком.

ЦЯМРА́ВЫ *обл.* похму́рий; хма́рний; **ц. дзень** похму́рий (хма́рний) день.

ЦЯ́МЦЯ *і* **ЦЯ́МЦЯ-ЛЯ́МЦЯ** *ч. і ж. розм.* незда́ра, незда́рисько *ч. і с.*, шеле́па, *(розм. рідко)* недоте́па.

ЦЯНЁК, -нькý *ч.* за́тінок, холодо́к; **схава́цца ў ц.** схова́тися в за́тінок (у холодо́к).

ЦЯ́ПАЦЬ *недок. розм. (рубати, сікти)* цю́кати; **~палі сяке́ры** цю́кали соки́ри.

ЦЯПЕ́ЛЬЦА *с. зменш. обл.* во́гник *ч.*, о́гник *ч.*, невели́ке во́гнище.

ЦЯПЕ́РАКА *прислівн. обл.* **1.** *(у цей, у найближчий момент)* за́раз; **2.** *(у час, який охоплює недавнє минуле й найближче майбутнє)* тепе́р, ни́ні; *(розм.)* тепе́реньки, тепе́ренька, тепе́речки, тепе́речка, отепе́р, отепе́реньки, отепе́речки; *(обл.)* тепе́ра, тепе́рка, тепе́рки, натепе́р.

ЦЯПЛЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* теплі́ше.

ЦЯПЛЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* теплі́ший.

ЦЯПЛЕ́ЦЬ *недок.* тепліти; *(ставати теплішим — звичайно)* теплі́шати.

ЦЯПЛІ́ЦЦА *і* **ЦЕ́ПЛІЦЦА** *недок.* **1.** *(горіти невеликим полум'ям)* бли́мати; *(випромінювати слабке світло)* світи́тися; **яшчэ́ цяплі́ўся касцёр** ще бли́мав вого́нь (бли́мало во́гнище); **у ха́це цяплі́ўся агеньчык** у ха́ті світи́вся во́гник; **2.** *перен.* же́вріти; **це́пліцца надзе́я** же́вріє надія; **3.** *пас.* топи́тися, опа́люватися.

ЦЯПЛІ́ЦЬ *і* **ЦЕ́ПЛІЦЬ** *недок. (приміщення)* топи́ти, опа́лювати.

ЦЯПЛО́ *с.* **1.** тепло́; *(нагріте сонцем повітря тощо рідше — ще)* лі́тепло; **2.** *обл.* вого́нь *ч.*, ого́нь *ч.*

ЦЯПЛОАДБІВА́ЛЬНЫ *фіз.* тепловідбивни́й.

ЦЯПЛО́СЦЬ: ад ~ці не баля́ць ко́сці *присл.* па́ра па́рить, а кісто́к не ва́рить; па́ра кісто́к не кру́тить (не ло́мить).

ЦЯПЛЫ́НЬ *ж. (про погоду)* теплі́нь, *(обл.)* тепли́на.

ЦЯПЛЮ́ТКІ *і* **ЦЯПЛЮ́СЕНЬКІ** тепле́сенький, теплі́сінький.

ЦЯ́ПНУЦЬ *док. розм.* **1.** *однокр.* цю́кнути; **2.** *(зубами — про тварин)* схопи́ти; **ц. за штаны́** схопи́ти за штани́; **3.** *(випити спиртного)* хильну́ти; **ц. гарэ́лкі** хильну́ти горі́лки; **4.** *(ударити)* сту́кнути, *(розм. підсил.)* ба́хнути, гильну́ти, угили́ти; **ц. па галаве́** сту́кнути по голові́; ◊ **ц. го́ра** хильну́ти ли́ха (го́ря).

ЦЯРНО́ЎНІК, -ку *ч. бот.* те́рен; *(зарості)* терни́к.

ЦЯРНУ́ЦЦА *див.* **це́рціся.**

ЦЯРНУ́ЦЬ *док. однокр.* **це́рці.**

ЦЯРПЕ́ЦЬ *недок.*, **СЦЕ́РПЕЦЬ** *док.* **1.** терпі́ти, сте́рпіти; **2.** зно́сити, знести́; терпі́ти, перете́рпіти; *(док. розм.)* ви́дихати; зазнава́ти, зазна́ти; **~пе́ць го́ра** горюва́ти, бідува́ти; **~пе́ць паражэ́нне** зазнава́ти пора́зки; **3.** мири́тися *(з чим)*, змири́тися *(з чим)*; вите́рплювати, ви́терпіти; перено́сити, перенести́ *(що)*; **я не ~плю хлусні́** я не перено́шу брехні́; ◊ **~пе́ць стра́ту** зазнава́ти зби́тків; **~пі́, каза́к, атама́нам бу́дзеш** терпи́, коза́че, ота́маном бу́деш; терпи́, коза́че, го́ре — пи́тимеш мед; терпи́, хло́пче, козако́м бу́деш; терпи́ го́ре — добро́ бу́де.

ЦЯРПЛІ́ВА *прислівн.* терпля́че, терпели́во.

ЦЯРПЛІ́ВАСЦЬ *ж.* терпля́чість, терпели́вість; ◊ **~сці не хапа́е** терпе́ць урива́ється; **запаса́цца ~сцю** запаса́тися тері́нням; **тра́ціць ц.** утрача́ти терпе́ць (терпі́ння), вихо́дити з терпі́ння, нетерпели́витися, *(док. розм.)* жда́нки розгуби́ти (поїсти).

ЦЯРПЛІ́ВЫ терпля́чий, терпели́вий.

ЦЯРПУ́Г, *род.* **церпуга́** *ч. іхт. (морська риба)* морськи́й ленок.

ЦЯСНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* тісні́ше.

ЦЯСНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* тісні́ший.

ЦЯСНІ́НА *ж.* **1.** тісни́на; *(між горами — ще)* міжгі'я *с.*, межигі́р'я *с.*; **2.** *(вузька долина в горах)* уще́лина.

ЦЯСНІ́НІСТЫ уще́листий.

ЦЯСНО́ТА *див.* **цесната́.**

ЦЯЎ *виг.* дзяв.

ЦЯ́ЎЕ *зб. с. і* **ЦЯ́ЎНІК, -ку** *ч. обл. (стебла городніх рослин)* ги́чка *ж.*, гич *ж.*, бади́лля; *(буряків)* буряччи́ння, буряковиння; *(картоплі)* картопли́ння; *(гарбузів)* гарбузи́ння; *(моркви)* морквиння.

ЦЯ́ЎКАННЕ *с.* дзя́вкання.

ЦЯ́ЎКАЦЬ *недок.*, **ЦЯ́ЎКНУЦЬ** *док. однокр. (про собаку, щеня, лисеня)* дзя́вкати, дзя́вкнути, *(недок.)* дзяволи́ти.

ЦЯ́ЎНІК *див.* **ця́ўе.**

ЦЯЦЬ *док.* **1.** уда́рити; **цяў ямý прыкла́дам у гру́дзі** уда́рив його́ прикла́дом у гру́ди; **2.** укуси́ти; **саба́ка мо́цна цяў за нагý** соба́ка си́льно вкуси́в (ухопи́в) за но́гу; **3.** *(чимось гострим)* рубну́ти, *(підсил.)* рубону́ти; **ц. сяке́рай** рубну́ти (рубону́ти) соки́рою.

ЦЯЦЮ́ШНІК, -ку *ч. бот.* оча́нка *ж.*

Ч

ЧАБАРО́К, -рку́ *ч. зменш.-пестл.* чебре́ць.

ЧАБО́Р, -бару́ *ч. бот.* чебре́ць.

ЧАВЫЧА́ *ж. іхт.* чавича́.

ЧА́ГА *ж. (наріст на березі)* гу́бка; ча́га.

ЧАГО́СЬ *і* **ЧАГО́СЬЦІ 1.** *прислівн.* чого́сь, щось; **ён ч. мару́дзіў** він чого́сь (щось) га́яв час (зволіка́в); **2.** *займ. у род. в.* чого́-не́будь, чого́сь.

ЧАЕАПРАЦО́ЎКА *ж.* обро́блення ча́ю.

ЧАЕЎБО́РАЧНЫ чаєзбира́льний.

ЧАЙ, *род.* **ча́ю** *ч. у різн. знач.* чай; **кве́тачны ч.** квітковий чай; **мо́цны (сла́бы) ч.** міцни́й (слабки́й) чай; **вячэ́рні ч.** вечі́рній чай; **зялёны ч.** зеле́ний чай; **па́чак ча́ю** па́чка ча́ю.

ЧАКА́ЛЬНЫ вичі́кувальний, очі́кувальний.

ЧАКА́Н[1] *ч.* **1.** *(зображення)* карбува́ння *с.*, карбі́вка *ж.*; **2.** *(штемпель, інструмент)* карбі́вка *ж.*

ЧАКА́Н[2] *ч. орн.* чи́калка *ж.*

ЧАКА́НАЧНЫ 1. *техн.* карбува́льний; **2.** обрі́зувальний.

ЧАКА́НІЦЬ *недок.* **1.** *(штемпелем)* карбува́ти; **ч. мане́ты** карбува́ти моне́ти; **2.** *(слюсарським інструментом)* чека́нити; **3.** *с.-г.* обрі́зувати; **4.** *перен.* карбува́ти; **ч. крок** карбува́ти крок.

ЧАКА́НКА *ж.* **1.** *(дія)* карбува́ння *с.*, карбі́вка; чека́нення *с.*; обрі́зування *с.*; **2.** *(різьблення на металевих виробах)* карбува́ння *с.*, карбі́вка.

ЧАКА́ННАСЦЬ *ж.* карбо́ваність.

ЧАКА́ННЫ 1. карбо́ваний; **ч. стыль** карбо́ваний стиль; **2.** *(про монети)* карбо́ваний, *(заст.)* би́тий; **3.** *(який використовується для карбування)* карбува́льний.

ЧАКА́НШЧЫК *ч. (спеціальність)* **1.** *(монет)* карбува́льник; **2.** *(у слюсарській справі)* чека́нник; **3.** *с.-г.* обрі́зувач.

ЧАКА́НЫ 1. жда́ний, очі́куваний; **2.** спoді́ваний.

ЧАКА́ЦЦА *недок.* передбача́тися; *(розм. рідко)* чека́тися, очі́куватися; **за́ўтра чака́ецца до́брае надво́р'е** за́втра передбача́ється до́бра (га́рна) пого́да.

ЧАКА́ЦЬ *недок.* **1.** чека́ти *(кого-чого, на кого-що)*, жда́ти, дожида́ти, дожида́тися, очі́кувати *(кого-чого)*; **ч. тава́рыша** чека́ти това́риша (на това́риша), жда́ти (дожида́ти *й т. ін.*) това́риша; **гаспадара́ ~ка́ла но́вая кватэ́ра** на госпо́даря чека́ла нова́ кварти́ра, госпо́даря жда́ла *(й т. ін.)* нова́ кварти́ра; **2.** споді́ватися *(на що, чого)*, чека́ти *(на що, чого)*; **ён ужо́ ні́чо́га до́брага не ~ка́ў** він уже́ ні на що до́бре не споді́вався, він уже́ ні́чо́го до́брого не споді́вався, він уже́ ні на що до́бре не чека́в, він уже́ ні́чо́го до́брого не чека́в; ◊ **час не чака́е** час не чека́є (не жде, не стої́ть), час тісни́ть; **так і чака́й** так і чека́й; **сямёра аднаго́ не чака́юць** *присл.* два (двоє) тре́тього не чека́ють (не жду́ть); **чака́й Пятра́, сыр з'ясі́ (бу́дзеш сыр е́сці)** *присл.* да́леко ку́цому до за́йця; да́леко п'я́ному до Ки́єва.

ЧАЛАВЕ́К, -а *ч., мн.* **лю́дзі** *та (у поєднанні з кількісними словами)* **чалаве́кі 1.** люди́на *ж.*; *(заст.)* чолові́к; *(у поєднанні з кількісними словами)* осо́ба *ж.*, *(розм.)* чолові́к; **ч. — разу́мная істо́та** люди́на — розу́мна істо́та; **пяць чалаве́к** п'ять осіб, п'ять чолові́к; **2.** *розм. (одружена особа стосовно до своєї дружини; особа чоловічої статі)* чолові́к; **пражыла́ жанчы́на са сваі́м ~кам до́ўгае жыццё** прожила́ жі́нка зі свої́м чолові́ком до́вге життя́; **3.** *(особа, що має високі моральні та інтелектуальні риси)* люди́на *ж.*; **з яго́ бу́дзе ч.** з ньо́го бу́де люди́на; **4.** *(у знач. займ. він, хтось)* люди́на *ж.*; *(щодо осіб чоловічої статі)* чолові́к; **трэ́ба ратава́ць ~ка** тре́ба рятува́ти люди́ну; **5.** *істор. (дворовий слуга)* двора́к, дворови́й; служни́к, слуга́; *(у покоях)* козачо́к; **6.** *істор. (у трактирі, ресторані)* офіціа́нт, ке́льнер; ◊ **будзь ~кам !** будь люди́ною!; **свой ч.** своя́ люди́на; **душа́-ч.** щи́ра (спасе́нна, добря́ча) душа́; **ч. з цябе́!** що ти за люди́на! **ко́нчаны ч.** пропа́ща люди́на.

ЧАЛАВЕ́КА-ГАДЗІ́НА *ж. екон.* люди́но-годи́на.

ЧАЛАВЕ́КА-ГОД *ч. екон.* люди́но-рік.

ЧАЛАВЕ́КА-ДЗЕНЬ *ч. екон.* люди́но-день.

ЧАЛАВЕКАЗАБО́ЙСТВА *с.* людиновби́вство.

ЧАЛАВЕКАЗАБО́ЙЦА *ч. і ж.* людиновби́вця, людиновби́вець *ч.*

ЧАЛАВЕ́КА-ЗМЕ́НА *ж. екон.* люди́но-змі́на.

ЧАЛАВЕКАЗНА́ЎСТВА *с.* людинозна́вство.

ЧАЛАВЕКАЗНА́ЎЧЫ людинозна́вчий.

ЧАЛАВЕКАЛЮ́БЕЦ, -бца *ч.* людинолю́бець.

ЧАЛАВЕКАЛЮБІ́ВЫ *і* **ЧАЛАВЕКАЛЮ́БНЫ** людинолю́бний; лю́дяний.

ЧАЛАВЕКАЛЮ́БСТВА *с.* людинолю́бство; лю́дяність *ж.*

ЧАЛАВЕКАНЕНАВІ́СНІК *ч.* людиноненави́сник.

ЧАЛАВЕКАНЕНАВІ́СНІЦКІ людиноненави́сницький.

ЧАЛАВЕКАНЕНАВІ́СНІЦТВА *с.* людиноненави́сництво.

ЧАЛАВЕКАПАДО́БНЫ людиноподі́бний; **~ныя ма́лпы** людиноподі́бні ма́впи.

ЧАЛАВЕ́ЦТВА *с.* лю́дство, *(рідше)* лю́дськість *ж.*

ЧАЛАВЕ́ЧАК, -чка *ч. зменш.-пестл.* люди́нка *ж.*, чолові́чок.

ЧАЛАВЕ́ЧНА *прислівн.* лю́дяно, по-лю́дському, по-лю́дськи.

ЧАЛАВЕ́ЧНАСЦЬ *ж.* лю́дяність, *(рідше)* лю́дськість.

ЧАЛАВЕ́ЧНЫ лю́дяний, лю́дський.

ЧАЛАВЕ́ЧЫ 1. *(який стосується людини, властивий людині)* лю́дськи́й; **ч. род.** лю́дськи́й рід; **~чая прыро́да** лю́дська́ приро́да; **ч. го́лас** лю́дськи́й го́лос; **2.** *(гуманний)* лю́дськи́й, лю́дяний; **~чае абыхо́джанне** лю́дське́ (лю́дяне) ста́влення (обхо́дження, пово́дження).

ЧАЛЕ́СНІКІ *тільки мн. (у печі)* че́люсті.

ЧАЛЬЧА́К, -ку́ *ч. бот.* плаку́н.

ЧАЛЯДЗІ́Н *ч. істор.* челя́дник, челяди́нець, челяди́н.

ЧАЛЯДЗІ́НКА *ж. істор.* **1.** челя́дниця, челяди́нка, челя́дка; **2.** *(служниця)* челя́дниця, челя́дка, челяди́нка.

ЧАЛЯ́ДНІК *ч. заст. (у ремісника)* підма́йстер; *(у кравця)* кра́вчик; *(у шевця)* шевчу́к; *(у римаря)* римарчу́к; *(у бондаря)* бондарчу́к.

ЧАМАДА́Н *ч.* валі́за *ж.*, *(рідше)* чемода́н.

ЧАМАДА́НШЧЫК *ч. спец.* чемода́нник.

ЧАМАДА́НШЧЫЦА *ж. спец.* чемода́нниця.

ЧАМУ́СЬ *і* **ЧАМУ́СЬЦІ** *прислівн.* чому́сь, чого́сь; че́рез щось; **ч. мне не спі́цца** чому́сь (чого́сь, че́рез щось) мені не спи́ться.

ЧАМЯРВА́ *ж. обл. (про велику кількість дітей)* ора́ва *ж.*

ЧАПЕ́ЛЬНІК *див.* **чапяльні́к**.

ЧАПЕ́Ц, -пца́ *ч.* **1.** *(жіночий головний убір)* чепе́ць, чіпе́ць, че́пчик, очі́пок; **2.** *анат.* бри́жа *ж.*

ЧАПІ́ЦЦА *недок. розм.* **1.** *(за що)* чіпля́тися; **ч. руко́й** чіпля́тися руко́ю; **2.** *перен.* зачіпа́ти, торка́ти *(кого-що)*, чіпля́тися *(до кого-чого)*; **чаго́ ты чэ́пішся да яго́?** чого́ (чому́) ти зачіпа́єш його́ (чіпля́єшся до ньо́го)?

ЧАПІ́ЦЬ *(каго-што, чаго) док. розм.* зачепи́ти *(кого-що, за що)*; *(зачепити під час руху — ще)* черкну́ти, *(підсил.)* черкону́ти *(кого-що, по кому-чому, об кого-що)*, черкну́тися, *(підсил.)* черкону́тися *(об кого-що, кого-чого, з кимчим)*; **ку́ля ~піла косць нагі́** ку́ля зачепи́ла кі́стку ноги́.

ЧАПУРЫ́СТА *прислівн. розм.* мані́рно, бундю́чно; че́пурно.

ЧАПУРЫ́СТАСЦЬ *ж. розм.* мані́рність, бундю́чність; чепури́стість.

ЧАПУРЫ́СТЫ *розм.* мані́рний, бундю́чний; чепури́стий.

ЧАПЯЛА́ *ж.* **1.** *(кухонне приладдя)* чаплі́я, чаплі́йка, хва́тки *мн.*; **2.** *перен. знев. (про високу незграбну людину)* ти́чка.

ЧАПЯЛЬНІ́К, *род.* **чапельніка́** *і* **ЧАПЕ́ЛЬНІК, -ка** *ч.* де́ржално чаплі́ї; *(обл.)* чаплі́їлно *с.*

ЧАРАДА́ *ж.* **1.** ни́зка, плетени́ця; верве́чка; гурт *ч.*, вата́га; **ч. машы́н** ни́зка (плетени́ця, верве́чка) маши́н; **ду́мкі плы́лі ~до́й** думки́ пливли́ ни́зкою (плетени́цею, верве́чкою); **ч. хло́пчыкаў** верве́чка (вата́га, гурт) хло́пчиків; **2.** *(про тварин)* згра́я; *(про худобу)* череда́; *(про овець)* ота́ра; *(про пташок)* згра́я; **3.** че́рга, *(рідко)* черга́; ◊ **сваёй ~до́й** своїм звича́єм (свое́ю че́ргою); **паршы́вая аве́чка ўсю ~ду́ псуе́** *присл.* одна́ парши́ва ове́чка всю ота́ру пога́нить; парши́ва вівця́ ці́лу ота́ру спаску́дить.

ЧАРАНКАВА́ННЕ *с. сад.* живцюва́ння.

ЧАРАНКАВА́ЦЬ *недок. сад.* живцюва́ти.

ЧАРАНКО́ВЫ **1.** *бот.* черешко́вий; **2.** *сад.* живце́вий; чубуко́вий.

ЧАРАНО́К, -нка́ *ч.* **1.** *бот.* черешо́к; **2.** *сад.* живе́ць; *(виноградний)* чубу́к; **3.** *обл.* держа́к, де́ржално *с.*

ЧАРАПА́ХА *ж. у різн. знач.* черепа́ха.

ЧАРАПА́ШЫ *прям., перен.* черепа́шачий; **~шым кро́кам** черепа́шачою ходо́ю.

ЧАРАТО́ВЫ *див.* **чаро́тавы**.

ЧАРАЦІ́НА *ж.* очерети́на, комиши́на.

ЧАРАЦІ́НКА *ж. зменш.-пестл.* очерети́нка, комиши́нка.

ЧАРАЦІ́Т, -ту *ч. буд.* комиши́т.

ЧАРАЦІ́ТАВЫ *буд.* комиши́товий.

ЧАРАЦЯ́НКА *ж. орн.* очере́тянка.

ЧАРАЦЯ́НЫ очере́тяний, комише́вий.

ЧА́РАЧКА *ж. зменш.-пестл.* ча́рочка, чарчи́нка, чарупи́нка.

ЧА́РАЧНЫ чаркови́й.

ЧАРВІ́ЦЬ *недок. бджільн.* че́рвити.

ЧАРВЯБО́ІНА *зб. ж. сад.* червото́ка, червото́чина.

ЧАРВЯ́К, -ка́ *ч.* **1.** *мн.* **чэ́рві,** *род.* **чарве́й,** *і* **чарвякі́, -ко́ў** *прям., перен.* черв'я́к, хроба́к, *(розм.)* роба́к, гроба́к; *(зб. — звичайно)* черва́ *ж.*, *(розм.)* хробачня́ *ж.*; **2.** *мн.* **чарвякі́, -ко́ў** *техн.* черв'я́к; **дажджавы́ ч.** дощови́й черв'я́к; **шаўко́ўнічны ч.** шовкови́к; **расні́чныя чэ́рві** війча́сті че́рви; ◊ **замары́ць чарвяка́** заморити черв'яка́, підживи́тися; **карамі́ць чарве́й** *розм.* бу́ти вби́тим, гни́ти в землі́; **тра́пілася чарвяку́ на вяку́** *розм. жарт. (про рідкісний успіх, щасливий випадок)* на ві́ку як на до́вгій ни́ві — усього́ поба́чиш (уся́кого трапля́ється, уся́ке трапля́ється); **ч. е́сць (смо́кча)** *(каго)* черв'я́к (хроба́к) то́чить *(кого)*.

ЧАРГА́ *ж., мн.* **чэ́ргі** *у різн. знач.* че́рга, *(рідко)* черга́; *(обл.)* ко́лія, ряд *ч.*; **устанаві́ць ~гу́** установи́ти че́ргу; **кулямётная ч.** кулеме́тна че́рга; **ч. на атрыма́нне кватэ́р** че́рга на отри́мання (оде́ржання) кварти́р; **чака́ць сваёй ~гі́** чека́ти на свою́ че́ргу; ◊ **на чарзе́** на че́рзі; **жыва́я ч.** жива́ че́рга; **у сваю́ ~гу́** і собі́, у свою́ че́ргу; **у пе́ршую ~гу́** наса́мперед, передусі́м; **стая́ць на чарзе́** стоя́ти на че́рзі.

ЧАРГАВА́ЦЬ *недок.* чергува́ти.

ЧАРГО́ВЫ черго́вий.

ЧА́РКА *ж.* ча́рка; ◊ **пад ~кай** напідпи́тку, під ча́ркою; **заглядаць у ~ку** загляда́ти в ча́рку; **куля́ць ~ку** перехиля́ти ча́рку.

ЧАРНАКЛЁН, -на, *(про деревину і зб.)* **-ну** *ч. бот.* клен тата́рський, чорнокле́н.

ЧАРНАСКУ́РЫ **1.** *прикм.* чорношкі́рий; **2.** *у знач. імен.* чорношкі́рий.

ЧАРНАСЛІ́Ў, -ліву *ч.* чорно́слив.

ЧАРНАЦЕ́ЛКА *ж. ентом.* чорни́ш *ч.*

ЧАРНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* чорні́ше.

ЧАРНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* чорні́ший.

ЧАРНУ́ШКА[1] *ж. бот.* чорну́шка.

ЧАРНУ́ШКА[2] *ж. розм. (чорнокоса дівчина або жінка; смаглява дитина)* чорня́ва, *(розм.)* чорня́вка, смугля́вка, смугля́нка.

ЧАРНЮ́ТКІ чорні́сінький.

ЧАРО́ДНЫ *спец.* згра́євий, зграйови́й.

ЧАРО́МХА *і* **ЧАРЭ́МШЫНА** *ж.* чере́мха, чере́муха, *(рідко)* очере́мха; *(про одне дерево та його деревину — ще)* черемши́на.

ЧАРО́МХАВЫ *і* **ЧАРЭ́МШЫНАВЫ** чере́мховий.

ЧАРО́ПКА *ж. розм.* **1.** черепо́к *ч.*, *(розм.)* че-

реп'я́нка; **2.** *груб.* че́реп *ч.*, *(груб., знев.)* черепо́к *ч.*

ЧАРО́Т, -ту *ч.* очере́т, коми́ш; *(озерний — ще)* куга́ *ж.*

ЧАРО́ТАВЫ *і* **ЧАРАТО́ВЫ** очере́тяний, комише́вий.

ЧАРО́ЦІНА *ж. розм.* очерети́на, комиши́на.

ЧАРСЦВЕ́ЦЬ *недок.*, **УЧАРСЦВЕ́ЦЬ** *док. прям., перен.* че́рствіти, заче́рствіти; черствíшати; *(перен. — ще)* зашерха́ти, заше́рхнути; **хлеб ~ве́е** хліб че́рствіє (черствíшає); **душа́ ~ве́е** душа́ черствіє (черствíшає, зашерха́є).

ЧАРТАЎШЧЫ́НА *ж. розм.* чортови́ння *с.*, чортíвня́, чортовина́, мара́, мана́.

ЧАРТО́ЎКА *ж. розм.* чорти́ха, чорти́ця.

ЧАРТО́ЎСКІ[1] *прикм.* **1.** чортя́чий; *(лайл.)* га́спидський; **2.** *(дуже неприємний)* жахли́вий, чортя́чий; **3.** *розм.* *(про ступінь вияву: сильний, великий)* неймовíрний, *(розм.)* скаже́ний; страше́нний.

ЧАРТО́ЎСКІ[2] *прислівн. розм.* **1.** жахли́во; **2.** неймовíрно; скаже́но, страше́нно; *(дуже — ще розм.)* з біса, [не] з чо́рта.

ЧАРЦЁЖ, -цяжа́ *ч.* *(графічне зображення)* кре́слення *с.*

ЧАРЦЁЖНАЯ *імен.* креслярня *ж.*

ЧАРЦЁЖНІК *ч.* кресля́р.

ЧАРЦЁЖНІЦА *ж.* креслярка.

ЧАРЦЁЖНЫ кресля́рський.

ЧАРЦІ́ЦЦА *недок. пас.* кре́слитися.

ЧАРЦІ́ЦЬ *недок.* **1.** кре́слити; **ён схіліўся і не́шта чэ́рціць** він схили́вся й щось кре́слить; **2.** *(проводити риси)* кре́слити, черка́ти; **ч. па́лкай па пяску́** черка́ти па́лицею по піску́.

ЧАРЦЯНЯ́ *і* **ЧАРЦЯНЁ, -ня́ці** *с.* чортеня́, чортя́.

ЧАРЧЭ́ННЕ *с.* *(дія)* кре́слення.

ЧАРЭ́МШЫНА *див.* **чаро́мха**.

ЧАРЭ́МШЫНАВЫ *див.* **чаро́мхавы.**

ЧАРЭ́НЕВЫ черене́вий; **~вая паве́рхня** черенёва пове́рхня; **~выя пірагí** спе́чені на че́рені пироги́.

ЧАРЭ́НЬ *ж.* *(у варистій печі)* че́рінь *ж. і ч.*

ЧАРЭ́ПАЦЬ *недок.*, **ЧАРЭ́ПНУЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** черпа́ти, черпну́ти, *(однокр. розм.)* черпону́ти; **2.** захо́плювати, захопи́ти, *(багато, усе)* позахо́плювати; зачíплювати, зачепи́ти, *(багато, усе)* позачíплювати.

ЧАС, *род.* **ча́су** *ч.* **1.** *у різн. знач.* час; **ч. ідзе́** час іде́; **ч. пасяджэ́ння** час засíдання; **ко́лькі ча́су?** котра́ годи́на? **у ч. схо́ду** під час збо́рів; **вае́нны ч.** воє́нний час; **прасто́ра і ч.** про́стір і час; **не мець ча́су** не ма́ти ча́су; **2.** пора́ *ж.*, годи́на *ж.*, доба́ *ж.*; **зі́мні ч.** зимо́ва пора́ (доба́); **цяпе́рашні (про́шлы, бу́дучы) ч.** *грам.* тепе́рішній (мину́лий, майбу́тній) час; **мясцо́вы ч.** місце́вий час; ◊ **да гэ́тага ча́су** до́сі; **ч.-ча́сам, ч. ад ча́су** час від (од) ча́су, від ча́су до ча́су, ча́сом, часа́ми, колі́-не-колі́, íноді, íнколи; **да ча́су** тимчасо́во, доча́сно; **з ця́гам ча́су** згодо́м, з ча́сом, тро́хи згодо́м, з бі́гом ча́су; *(розм.)* згодо́м-перего́дом; **апо́шні ч. (наста́ў)** оста́ння годи́на (наста́ла); **не́йкі ч.** я́кийсь час; **у свой ч.** у свій час, свого́ ча́су; **(у) пе́ршыя часы́** на поча́тку, спочатку, пе́рший час, за пе́рших часі́в; **у часы́ да́ўнія** за да́вніх (староді́вніх) часі́в, да́вньою поро́ю, у давнину́, за давнині́, за старовині́, давнино́ю, у да́вні-да́вна; **праз некато́ры (до́ўгі) ч.** по до́вгому ча́сі, до́вгий час, пізні́ше (по то́му, пі́сля то́го); **у ч.** вча́сно; **са́мы ч.** са́ме час; **у. ху́ткім ча́се** незаба́ром, невдо́взі, ско́ро; **хадзíць на часа́х** *(про вагітну)* бу́ти на оста́нніх днях; **ране́й ча́су** передча́сно, пе́ред ча́сом, завча́сно, завчасу́, доча́сно; **мялí, Апана́с, твой цяпе́р ч.** *присл.* мели́, Іва́не, до́ки ві́тру ста́не; плети́, плети́, я чув таки́х, як ти; гово́рив Миро́н рябо́ї кобили сон.

ЧА́САВА-ПРАСТО́РАВЫ часо́во-просторо́вий.

ЧА́САВЫ часови́й; **~ая паслядо́ўнасць** часова́ послідо́вність.

ЧАСАЛІЧЭ́ННЕ *с.* літочи́слення.

ЧАСА́ЛЬШЧЫК *ч.* чеса́льник.

ЧАСА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* чеса́льниця.

ЧАСА́ННЕ[1] *с.* чеса́ння, ми́кання, чухра́ння. — *Пор.* **часа́ць**[1] **1**.

ЧАСА́ННЕ[2] *с.* теса́ння. — *Пор.* **часа́ць**[2].

ЧАСА́НЫ[1] *і* **ЧЭ́САНЫ**[1] **1.** *дієприкм.* че́саний, ми́каний; чу́храний; **2.** *прикм.* че́саний, ви́чесаний; *(про вовну)* чу́храний, ви́чухраний. — *Див. ще* **часа́ць**[1].

ЧАСА́НЫ[2] *і* **ЧЭ́САНЫ**[2] **1.** *дієприкм.* те́саний, *(док.)* обте́саний; **2.** *прикм.* те́саний. — *Див. ще* **часа́ць**[2].

ЧАСА́ЦЦА[1] *недок.* **1.** *(розчісувати собі волосся)* чеса́тися; **2.** *пас.* чеса́тися, ми́катися; чухра́тися. — *Пор.* **часа́ць**[1] **1**.

ЧАСА́ЦЦА[2] *недок. пас.* теса́тися. — *Пор.* **часа́ць**[2].

ЧАСА́ЦЬ[1] *недок.* **1.** *(волосся)* чеса́ти; **2.** *(льон)* чеса́ти, ми́кати; *(вовну)* чухра́ти; **3.** *розм.* *(швидко бігти, говорити, танцювати тощо)* чеса́ти, чухра́ти, шква́рити, смали́ти, креса́ти; ◊ **ч. языко́м** клепа́ти (ля́пати, плеска́ти, моло́ти, теліпа́ти, ля́скати) язико́м.

ЧАСА́ЦЬ[2] *недок.* теса́ти; **ч. до́шкі** теса́ти дошки́; ◊ **хоць кол на галаве́ чашы́** хоч клин (кіл) на голові́ теши́, хоч вогню́ приклада́й.

ЧАСІ́НА *ж.* **1.** *(проміжок часу, який вирізняється чимось важливим, особливим)* годи́на, час *ч.*, ро́ки́; **ч. бе́дства** лихолі́ття, ли́хі часи́, лиха́ годи́на; **2.** *(проміжок часу)* хвилина; *(розм.)* часи́на; **вы́браць во́льную ~ну** ви́брати ві́льну хвили́ну; ◊ **ліха́я ч.** лиха́ (тяжка́, важка́) годи́на; **зо́рная ч.** зо́ряна годи́на, зо́ряний час.

ЧАСІ́НКА *ж.* *зменш.* хвили́нка, хви́лька; часи́нка, часи́нонька.

ЧАСО́ВА *прислівн.* тимчасо́во, доча́сно.

ЧАСОВААБАВЯ́ЗАНЫ тимчасовозобов'я́заний.

ЧАСО́ВАСЦЬ *ж.* тимчасо́вість, доча́сність.

ЧАСО́ВЫ тимчасо́вий, доча́сний; мину́щий; **ч. по́спех** тимчасо́вий (доча́сний, мину́щий) у́спіх; **ч. жыха́р** тимчасо́вий ме́шканець (жи́тель).

ЧА́СТА *прислівн.* **1.** ча́сто; **2.** гу́сто.

ЧАСТАТА́ *ж.* частота́; густота́. — *Пор.* **часты**.

ЧА́СТКА *ж.* части́на; *(пайка — ще)* ча́стка; **ч. матэрыя́лу** части́на матерíалу; **ч. рабо́ты зро́блена** части́на робо́ти зро́блена; **~кі све́ту** части́ни сві́ту; **запасны́я ~кі** запасні́ части́ни; **афіцы́йная ч. ве́чара** офіці́йна части́на ве́чо-

ра; **твор у трох ~ках** твір у трьох части́нах; **навуча́льная ч.** навча́льна части́на; ◊ **рваць на ~кі** рва́ти на шматки́, розрива́ти.

ЧА́СТКАВЫ 1. *(який є частиною чого-небудь)* частко́вий; пайови́й; **2.** *(який складається з часточок)* часточко́вий.

ЧА́СТЫ 1. ча́стий; **~тыя сустрэ́чы** ча́сті зу́стрічі; **ч. аго́нь** *військ.* ча́стий (густи́й) вого́нь; **ч. пульс** ча́стий пульс; **2.** густи́й; **ч. дождж** рясни́й дощ; **~тае сі́та** густе́ си́то; **ч. е́льнік** густи́й яли́нник; **~тая агаро́джа** густа́ огоро́жа.

ЧАСЦЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* часті́ше.

ЧАСЦЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* часті́ший, густі́ший.

ЧАСЦІ́НА *ж. розм.* части́на; **ч. мо́вы** части́на мо́ви.

ЧАСЦІ́ЦА *ж.* **1.** *фіз.* части́нка; **2.** *грам.* ча́стка.

ЧАСЦЬ *ж.* **1.** *військ.* части́на; **2.** ча́стка, па́йка, пай *ч.*; **3.** *(спеціальність)* фах *ч.*; *(сфера діяльності)* га́лузь *ж.*; **пайсці́ па сляса́рнай ~ці** пі́ти по слюса́рській лі́нії; **гэ́та не па маёй ~ці а)** це не мій фах (не з моє́ї га́лузі); **б)** це мене́ (до ме́не) не стосу́ється, це мене́ не обхо́дить; в) це мені́ не до смаку́ (не до вподо́би).

ЧАСЦЮ́ТКА *і* **ЧАСЦЯКО́М** *прислівн. розм.* часте́нько, части́сінько.

ЧАТЫРНАЦЦАЦІГАДО́ВЫ чотирнадцятилі́тній, чотирнадцятирі́чний.

ЧАТЫРНА́ЦЦАЦЬ чотирна́дцять.

ЧАТЫРОХАКТО́ВЫ на чоти́ри ді́ї, чотириа́ктний *і* чотирьоха́ктний.

ЧАТЫРОХВУГО́ЛЬНІК *ч.* чотирику́тник.

ЧАТЫРОХВУГО́ЛЬНЫ чотирику́тний.

ЧАТЫРОХГАДО́ВЫ чотирилі́тній, чотирирі́чний.

ЧАТЫРОХГАРЭ́ЛАЧНЫ чотирипальнико́вий.

ЧАТЫРОХГО́ДДЗЕ *с.* чотирирі́ччя, чотирилі́ття.

ЧАТЫРОХДЗЁННЫ чотириде́нний.

ЧАТЫРОХЖА́БЕРНЫЯ *імен. мн. зоол.* чотиризя́брові.

ЧАТЫРОХКВАТЭ́РНЫ чотириквартирний.

ЧАТЫРОХКО́ЛАВЫ чотириколі́сний.

ЧАТЫРОХПАКАЁВЫ чотирикімна́тний.

ЧАТЫРОХПАЛО́СНЫ чотирисмуго́вий.

ЧАТЫРОХПА́ЛЬЦЫ чотирипа́лий.

ЧАТЫРОХПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* чотирипелюстко́вий.

ЧАТЫРОХРАДКО́ЎЕ *с.* чотириві́рш *ч.*

ЧАТЫРОХСОТГАДО́ВЫ чотирьохсотлі́тній, чотирьохсотрі́чний.

ЧАТЫРОХСОТГО́ДДЗЕ *с.* чотирьохсотлі́ття, чотирьохсотрі́ччя.

ЧАТЫРОХТЫДНЁВЫ чотиритижне́вий.

ЧАТЫ́РЫ, *род.* **чатыро́х 1.** чоти́ри; **ч. дзе́ліцца на два** чоти́ри ді́литься на два; **2.** *зб.* че́тверо; **ч. мужчы́ны** че́тверо чолові́ків; ◊ **у ~ро́х сце́нах** у чотирьо́х сті́нах; **на ўсе ч. бакі́** на всі чоти́ри [сто́рони], на всі (під усі́) чоти́ри ві́три́; **конь на ~ро́х нага́х і спатыка́ецца** *присл.* кінь на чотирьо́х нога́х, та й то спотика́ється; уся́к чолові́к не без гріха́; і залі́зо іржа́ з'їда́є; і на му́дрім ді́дько на Лису го́ру ї́здить.

ЧАТЫ́РЫСТА, *род.* **чатырохсо́т** чоти́риста.

ЧАЎНО́К, -нака́ чо́вник; **2.** *(про малий човен)* чо́вник.

ЧАЎНО́ЧНІК *ч.* човника́р.

ЧАЎНО́ЧНЫ *і* **ЧАЎНАКО́ВЫ** човнико́вий.

ЧАЎПЦІ́ *недок. знев.* **1.** верзти́ нісені́тниці; **2.** *(повторювати те саме)* товкти́, товкма́чити.

ЧАЎПЦІ́СЯ *недок. розм.* **1.** ввижа́тися, приви́джуватися; *(про щось неприємне розм. — ще)* верзти́ся; не вихо́дити (не схо́дити) з ду́мки (з думо́к, з голови́, з тя́ми); **мне ўсю ноч не́шта чаўпло́ся** мені́ всю (ці́лу) ніч щось верзло́ся; **2.** *(робитися, відбуватися — про щось безладне)* ко́їтися, роби́тися, ді́ятися; **што там чаўпе́цца?** що там ко́їться (ро́биться, ді́ється)?

ЧАЎРЭ́ЦЬ *недок. розм.* ча́хнути, ни́діти; хирі́ти; марні́ти.

ЧАЦВЕ́РА, *род.* **чацвяры́х** *(з імен. ч. і ж. роду разом узятими, з імен. с. роду, з імен., уживаними тільки в мн., з імен., що означають дітей і малят тварин)* че́тверо; **іх было́ ч.** їх було́ че́тверо; **у сям'і́ ч. дзяце́й** у роди́ні че́тверо діте́й; **ч. сане́й** че́тверо сане́й; **ч. парася́т** че́тверо порося́т.

ЧАЧО́ТКА[1] *ж. орн.* чечі́тка.

ЧАЧО́ТКА[2] *ж. (танець)* чечі́тка.

ЧАЧО́ТКА[3] *ж.* каре́льська бере́за.

ЧАЧО́ТКАВЫ з каре́льської бере́зи; **~вая шкату́лка** скри́нька з каре́льської бере́зи.

ЧАШАЛІ́СЦІК *ч. бот.* чашолисто́к.

ЧАШЧАВІ́К, -ка́ *ч. обл. (гриб)* ба́бка *ж.*, підбере́зник.

ЧАШЧЫНЯ́ *ж. розм.* частота́; густота́. — *Пор.* **ча́сты**.

ЧАЯВО́Д *ч. с.-г.* чаївни́к.

ЧАЯВО́ДСТВА *с. с.-г.* чаївни́цтво.

ЧАЯВО́ДЧЫ *с.-г.* чаївни́цький.

ЧАЯПІ́ЦЦЕ *с.* чаюва́ння, питтю́ ча́ю.

ЧВЫР *ч. розм.* гра́вій, рінь *ж.*, жорства́ *ж.*

ЧЛЕН *ч.* **1.** *у різн. знач.* член; **ч. -карэспандэ́нт** член-кореспонде́нт; **правадзе́йны ч. Нацыяна́льнай акадэ́міі наву́к Белару́сі** ді́йсний член Націона́льної акаде́мії нау́к Білору́сі; **ч. Агра́рнай па́ртыі** член Агра́рної па́ртії; **ч. ска́за** *грам.* член ре́чення; **неазнача́льны ч.** *грам.* неозна́чений член; **аднаро́дныя ~ны ска́за** *грам.* одномірі́дні чле́ни ре́чення; **галоў́ныя ~ны ска́за** *грам.* головні́ чле́ни ре́чення; **дада́ныя ~ны ска́за** *грам.* другоря́дні чле́ни ре́чення.

ЧЛЕНАШКО́ДНІК *ч.* калі́чник, самору́б.

ЧЛЕНАШКО́ДНІЦКІ калі́чницький, самору́бний; **ч. ўчы́нак** калі́чний учи́нок.

ЧЛЕНАШКО́ДНІЦТВА *с.* калі́чення чле́нів, *(док.)* покалі́чення (скалі́чення) чле́нів.

ЧЛЯНЕ́ННЕ *с.* розчленува́ння, членува́ння.

ЧЛЯНІ́ЦЦА *недок. звор., пас.* розчлено́вуватися, членува́тися.

ЧЛЯНІ́ЦЬ *недок.* розчлено́вувати, членува́ти.

ЧМЕЛЬ, *род.* **чмяля́** *ч.* джмі́ль; *(обл.)* чмі́ль.

ЧМУРЫ́ЦЬ *недок.* **1.** дурма́нити, одуря́ти, оп'яня́ти, запа́морочувати, заду́рювати; **2.** *розм. (уводити в оману)* моро́чити, заду́рювати, пуска́ти ману́; пуска́ти (напуска́ти) тума́н (тума́ну).

ЧМУРЭ́ЦЬ *недок. розм.* дурі́ти, *(розм.)* чумані́ти, чмані́ти.

ЧМУТ *ч. розм.* **1.** шахра́й; *(розм.)* круті́й, плутя́га, ви́крутень, махля́р; **2.** *(те, що задурманює)* дурма́н, обма́н, ома́на *ж.*

ЧМУЦІ́ЦЬ *недок. розм.* баламу́тити, каламу́тити; дури́ти, обду́рювати, оду́рювати, підма́нювати; **ч. наро́д** баламу́тити (каламу́тити *й т. ін.*) наро́д; **ч. галаву́** моро́чити го́лову, дури́ти, обду́рювати, оду́рювати, підма́нювати, пуска́ти ману́, пуска́ти (напуска́ти) тума́н (туману́).

ЧМЯК *і* **ШМЯК** *виг. у знач. прис. розм.* геп.

ЧМЯ́КАННЕ *с.* **1.** пля́мкання, жва́кання; **2.** чва́кання, ча́вкання. — *Пор.* **чмя́каць 1, 2**.

ЧМЯ́КАЦЦА *і* **ШМЯ́КАЦЦА** *недок.*, **ЧМЯ́КНУЦЦА** *і* **ШМЯ́КНУЦЦА** *док. однокр. розм.* ге́пати, ге́пнути, ге́патися, ге́пнутися.

ЧМЯ́КАЦЬ *недок.*, **ЧМЯ́КНУЦЬ** *док. однокр.* **1.** пля́мкати, пля́мкнути, жва́кати, жва́кнути; **2.** *(про щось в'язке)* чва́кати, *(рідше)* чвя́кати, чва́кнути, ча́вкати, ча́вкнути; **3.** *(кидати)* ге́пати, ге́пнути.

ЧМЯЛІ́НЫ джмели́ний, джмеля́чий, джмеле́вий.

ЧО́ВЕН, *род.* **чо́ўна** *ч.* чо́вен.

ЧО́КАННЕ[1] *с.* цо́кання. — *Пор.* **чо́кацца**.

ЧО́КАННЕ[2] *с. лінгв.* чо́кання.

ЧО́КАЦЦА *недок.*, **ЧО́КНУЦЦА** *док.* цо́катися, цо́кнутися, *(розм.)* чаркува́тися, почаркува́тися.

ЧО́КАЦЬ[1] *недок.*, **ЧО́КНУЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** цо́кати, цо́кнути; **чо́каць абца́сікамі па асфа́льце** цо́кати каблучка́ми по асфа́льту; **дзя́цел чо́каў дзю́бай па дрэ́ву** дя́тел цо́кав дзьо́бом по де́реву; **2.** *док. (застрелити, убити кого-небудь)* рішити, поріши́ти.

ЧО́КАЦЬ[2] *недок. лінгв.* чо́кати.

ЧО́КНУТЫ *розм.* приду́ркуватий.

ЧОРНАГАЛО́ВІК *ч.* **1.** *бот.* сухове́ршки; **2.** *розм.* чорноголо́вий.

ЧОРНАГАЛО́Ў, -ло́ву *ч. бот.* сухове́ршки.

ЧОРНАПАРЭ́ЧКАВЫ сморо́диновий.

ЧОРНАРУБА́ШАЧНІК *ч. істор.* чорносоро́чечник.

ЧО́РНЫ 1. *у різн. знач.* чо́рний; **~ная фа́рба** чо́рна фа́рба; **~ныя во́чы** чо́рні о́чі; **ч. хлеб** чо́рний хліб; **~ная рабо́та** чо́рна робо́та; **~ная металу́ргія** чо́рна металу́ргія; **ч. лес** чорнолі́сся, чорно́ліс, чо́рний ліс; **2.** *(про коня)* воро́ни́й; **3.** *перен.* чо́рний; **~ная падазро́насць** чо́рна підо́зра; **~ныя ду́мкі** чо́рні думки́; **~ныя сі́лы рэа́кцыі** чо́рні си́ли реа́кції; **~ныя заме́ры** чо́рні за́думи (за́мисли, за́міри); **~нае дрэ́ва** чо́рне де́рево; **~ная ра́са** чо́рна ра́са; **~ная ікра́** чо́рна ікра́; **~ная ма́гія** чо́рна ма́гія; **ч. шар** чо́рна ку́ля; ◊ **~ная гадзі́на** чо́рний день; скрутни́й (суту́жний) час; **на ч. дзень** про (на) чо́рний день; **рабі́ць як ч. вол** роби́ти (працюва́ти) як [чо́рний] віл; **трыма́ць у ~ным це́ле** не дба́ти за (про) *(кого)*, зане́дбувати (занедба́ти, занеха́ювати, занеха́яти) *(кого)*; трима́ти (держа́ти) в занедба́нні *(кого)*; **~ная косць (ко́стка)** чо́рна кі́стка; **~ная няўдзя́чнасць** чо́рна невдя́чність (невдя́ка); **~ная ко́шка прабе́гла памі́ж і́мі** між (помі́ж) ни́ми чо́рний кіт перебі́г, воні́ гле́ка (глек) розбили, воні́ розкума́лися; **ні ~нага ні бе́лага** і не так і не ні.

ЧО́ЎНАВЫ човнови́й.

ЧУБ *ч.* **1.** чуб, чупри́на *ж.*; **2.** *(жита й т. ін.)* кущ; ◊ **бра́цца за чубы́** бра́тися за чуби́; **звяза́ць за чубы́** нацькува́ти *(кого на кого)*; **у чубы́ хадзі́ць** бра́тися за чуби́.

ЧУБО́К, -бка́ *ч.* **1.** *(зачіска)* чубо́к, чу́бик, чу́бчик; **2.** *(жита, трави)* ку́щик.

ЧУВА́ЦЬ *недок.* **1.** *у знач. безос. прис.* чу́ти, *(розм.)* чува́ти, чу́тно́; **адсю́ль мне ні́чо́га не ч.** звідси мені ні́чо́го не чу́ти (не чу́тно́); **2.** *(відчуватися)* чу́ти, відчува́тися; **чува́ць пах кве́так** чу́ти (відчува́ється) за́пах квіто́к; **3.** *у знач. вст. сл.* ка́жуть, іде́ (є) чу́тка; чу́вано, чу́тно́; здає́ться.

ЧУЖАНІ́Н *ч. фолькл.* чужи́нець, чужа́к, чужосторо́нець, чужосторо́нній, *(фольк.)* чужа́-чужани́на *ж.*, чужа́-чужани́ця *ж.*, чужани́на *ж.*, чужани́ця *ж.*, чужени́ця *ж.*; *(прибулець)* захо́жий; *(знев.)* забро́да *ч. і ж.*, за́йда *ч. і ж.*

ЧУЖЫ́ 1. чужи́й; *(чужоземний — ще)* чужи́нний, чужи́нницький, чужи́нський; *(не свій — ще розм.)* людськи́й; **чужа́я кні́га** чужа́ кни́жка; **ч. дом** чужи́й буди́нок; **не бра́ць чужо́га** не бра́ти чужо́го; **чужа́я staро́нка** чужа́ (чужи́нна, чужи́нницька, чужи́нська) сторона́, чужина́; **2.** чужи́й *(кому-чому, для кого-чого)*; сторо́нній *(для кого-чого)*; **ч. для нас чалаве́к** чужа́ (сторо́ння) для нас люди́на; ◊ **з чужы́х слоў** з чужи́х слів; **на ч. хле́бе** на чужо́му хлі́бі; **без чужо́й ла́скі** без чужо́ї допомо́ги; **у чужы́х рука́х піро́г вялі́кі** *присл.* засва́тана ді́вка [завжди́] га́рна; на чужі́й ни́ві все лі́пша (ладні́ша) пшени́ця; **чужа́я душа́ — цё́мны лес** *присл.* чужа́ душа́ (голова́) — те́мний ліс; у чужі́й душі́ — мов се́ред но́чі; ніко́му на чолі́ не напи́сано, хто він; **пад чужу́ю ду́дку скака́ць** *прик.* танцюва́ти під чужу́ ду́дку; **чужу́ю бяду́ на па́льцах развяду́** *присл.* чужу́ бі́ду на воді́ (рука́ми) розведу́ [, а своє́ї і кінця́ не знайду́]; **на ч. карава́й рот не разяўля́й** *присл.* на чужи́й корова́й оче́й не порива́й [, а ра́но встава́й та й собі́ вчиня́й]; на чужи́й корова́й оче́й не порива́й, а свій май; **ко́жны гад чужо́му гро́шу рад** *присл.* у чужі́й руці́ (у чужи́х рука́х) за́вжди́ бі́льший шмато́к; на чужі́й ни́ві все лі́пша (ладні́ша) пшени́ця; **ад чужо́га ша́лу галава́ кру́цінцца** *прик.* з чужо́го похмі́лля (кло́поту) голова́ боли́ть; **з чужо́га каня́ і ў гразі́ злазь** *присл.* з чужо́го во́за (коня́) й се́ред боло́та (й се́ред доро́ги) злазь.

ЧУЖЫНА *ж.* чужина́, чужа́ сторона́.

ЧУ́ЛА *прислівн.* **1.** чу́ло, чу́йно, чутли́во; **2.** чутли́во. — *Пор.* **чу́лы**.

ЧУ́ЛАСЦЬ *ж.* **1.** чу́лість, чу́йність, чутли́вість; **2.** чутли́вість; **ч. да го́ра** чу́лість (чу́йність, чутли́вість) до го́ря; **ч. па́льцаў музыка́нта** чутли́вість па́льців музика́нта.

ЧУЛЛІ́ВА *прислівн.* **1.** звору́шливо; **2.** чутли́во. — *Пор.* **чуллі́вы**.

ЧУЛЛІ́ВАСЦЬ *ж.* **1.** звору́шливість; **2.** чутли́вість. — *Пор.* **чуллі́вы**.

ЧУЛЛІ́ВЫ 1. зворушливий; **~вая сустрэ́ча** звору́шлива зу́стріч; **2.** чутли́вий; **~выя клё́ткі** чутли́ві кліти́ни; **ч. прыбо́р** чутли́вий при́лад.

ЧУ́ЛЫ 1. чу́лий, чу́йний, чутли́вий; **~лая жанчы́на** чу́ла (чу́йна, чутли́ва) жі́нка; **~лыя сло́вы** чу́лі (чу́йні) слова́; **2.** чутли́вий; **ч. мікрафо́н** чутли́вий мікрофо́н.

ЧУ́ТАЧКУ *прислівн. розм.* тро́шки, трі́шки; *(розм.)* тро́шечки, трі́шечки.

ЧУ́ТКА[1] *прислівн.* **1.** чу́йно, чу́тко; сто́рожко; **2.** чу́ло, чу́йно, чутли́во. — *Пор.* **чу́ткі**.

ЧУ́ТКА[2] *імен. ж. (вістка, повідомлення)* чу́тка.

ЧУ́ТКАСЦЬ *ж.* **1.** чу́йність, чу́ткість; сторо́жкість; **ч. слы́ху** чу́йність (чу́ткість) слу́ху; **2.** чу́лість, чу́йність, чутли́вість; **ч. душы́** чу́лість (чу́йність, чутли́вість) душі́.

ЧУ́ТКІ 1. *(здатний добре сприймати що-небудь слухом, нюхом)* чу́йний, чутки́й; *(обережний, насторожений)* сторожки́й; **ч. слых** чу́йний (чутки́й) слух; **ч. сон** чутки́й (сторожки́й) сон; **2.** чу́лий, чу́йний, чутли́вий; **~кае сэ́рца** чу́ле се́рце; **ч. сейсмо́граф;** чутли́вий сейсмо́граф; **~кая душа́** чу́ла (чу́йна, чутли́ва) душа́.

ЧУЦЬ[1] *недок. у різн. знач.* чу́ти; **я чу́ю не́чы го́лас** я чу́ю чийсь го́лос; **ён адны́м ву́хам не чу́е** він одни́м ву́хом (на одне́ ву́хо) не чу́є; **ты чуў навіну́?** ти чув новину́? **прыхо́дзьце за́ўтра, чу́еце?** прихо́дьте за́втра, чу́єте? **я не чуў, як укало́ў руку́** я не чув, як уколо́в ру́ку; **ч. пах** чу́ти за́пах; **саба́ка чу́е дзічы́ну** соба́ка чу́є дичину́; **2.** відчува́ти, чу́ти; **ч. бяду́** відчува́ти (чу́ти) біду́ (ли́хо); ◊ **ч. дух** *(відчувати чию-небудь суворість; боятися кого-небудь)* і ду́ху боя́тися *(кого, чийого)*; **чу́е душа́** чу́є душа́; **ног пад сабо́й не ч.** ніг під собо́ю не чу́ти; **чуў звон, ды не ве́дае, дзе ён** *прик.* чув дзвін, та не зна́є, де він; **чу́е ко́шка, чыё са́ла з'е́ла** *присл.* зна́є (чу́є) кіт, чиє са́ло з'їв; ба́чить ли́ска, відкі́ль бли́ска.

ЧУЦЬ[2] 1. *прислівн.* ле́две, ледь; **ён ч. ідзе́** він ле́две (ледь) іде́; **ч. уцале́ў** ле́две (ледь) уцілі́в; **2.** *(небагато)* тро́хи, тро́шки, трі́шки; *(розм.)* замали́м, ма́ло-ма́ло; *(розм.)* ка́пелечку, капели́нку, капели́ночку; **ч. лепш** тро́хи (тро́шки, трі́шки) лі́пше (лі́пш, кра́ще); **ч. больш** тро́хи (тро́шки, трі́шки) бі́льше; **3.** *спол.* ті́льки, як ті́льки; **ч. спо́знішся, ён ужо сва́рыцца** ті́льки (як ті́льки) спі́знишся, він уже́ сва́риться; ◊ **ч. свет, ч. дзень** ті́льки почало́ (*майб. ч.* почне́) світа́ти (розвидня́тися, розви́днюватися, дні́ти, на світ благословля́тися); як [ті́льки] (ледь) світ; ле́две світну́ло; **ч. што** [як] ті́льки щось (що-не́будь); **ч.-ч.** ле́дві-ле́дві, ледь-ледь.

ЧУ́ШКА[1] *ж. розм. (свиня)* па́ця.

ЧУ́ШКА[2] *ж. (металева)* чу́шка, вили́ванець *ч.*

ЧЫГУ́Н *ч.* **1.** *род.* **чыгуну́** *(метал)* чаву́н; **2.** *род.* **чыгуна́** *(посудина)* чаву́н, *(більша)* каза́н, *(розм.)* баня́к.

ЧЫГУНАЛІЦЭ́ЙНЫ *мет.* чавуноливá́рний.

ЧЫГУНАЛІЦЭ́ЙШЧЫК *ч. мет.* чавуноливá́рник.

ЧЫГУ́НАЧНІК *ч.* залізни́чник.

ЧЫГУ́НАЧНІЦА *ж.* залізни́чниця.

ЧЫГУ́НАЧНЫ залізни́чний; *(про залізничну колію)* колі́йний; **~ная ста́нцыя** залізни́чна ста́нція; **~нае дэпо́** залізни́чне депо́; **ч. вартаўні́к** шляхови́й (колі́йний) сто́рож.

ЧЫГУ́НКА[1] *ж.* залізни́ця.

ЧЫГУ́НКА[2] *ж. розм.* чаву́нна гру́бка, *(розм.)* чаву́нка.

ЧЫГУ́ННЫ чаву́нний; *(з чавуну — ще)* чавуно́вий.

ЧЫГУНО́К, -нка́ *і* **ЧЫГУ́НЧЫК** *ч. зменш.* чавуне́ць, чаву́нчик, чавуно́к, казано́к; баня́чо́к. — *Пор.* **чыгу́н 2.**

ЧЫЕ́ *займ. пит., відн.* чиї́.

ЧЫЁ *займ. пит., відн. с.* чиє́.

ЧЫЙ[1], *род.* **чыйго́,** *дав.* **чыйму́,** *ор., місц.* **чыі́м**; *ж.* **чыя́,** *с.* **чыё,** *мн.* **чые́** *займ.* **1.** *пит.* чий (*ж.* чия́, *с.* чиє́); **ч. гэ́та го́лас?** чий це го́лос?; **2.** *відн.* чий; **не ве́даю, ч. гэ́та дом** не зна́ю, чий це буди́нок.

ЧЫЙ[2], *род.* **чыю** *імен. тільки одн. бот.* чий.

ЧЫЙ-КО́ЛЕЧЫ *займ. неозн. ч. обл.* чий-не́будь.

ЧЫЙ-НІЧЫ́Й, *род.* **чыйго́-нічыйго́** *зменш. неозн. ч. розм. (який належить декому)* чий-не́будь.

ЧЫ́ЙСЦІ, *род.* **чыйго́сьці** *неозн. ч.* чийсь.

ЧЫКІЛЬГА́ННЕ *с.* шкандиба́ння, шкутильга́ння; кульга́ння.

ЧЫКІЛЬГА́ЦЬ *і* **ЧЫКІЛЯ́ЦЬ** *недок.* шкандиба́ти, шкутильга́ти, кульга́ти.

ЧЫК-ЧЫРЫ́К *виг.* цвірі́нь-цвірі́нь, ці́нь-цвірі́нь.

ЧЫЛІБУ́ХА *ж. бот.* блюво́тний горі́х.

ЧЫЛІ́ГА *ж. бот.* жо́вта ака́ція.

ЧЫЛІ́КАННЕ *див.* **цыры́канне**.

ЧЫЛІ́КАЦЬ *див.* **цыры́каць**.

ЧЫН[1] *ч.* **1.** *род.* **чы́ну** *(ступінь)* чин; **афіцэ́рскі ч.** офіце́рський чин; **2.** *род.* **чы́на** *(чиновник)* чин; **вышэ́йшыя чыны́ дыпламаты́чнага ко́рпуса** найви́щі чини́ диплома́ти́чного ко́рпусу.

ЧЫН[2]: такі́м чы́нам *вст. сл.* таки́м (отаки́м) чи́ном, таки́м спо́собом, у таки́й спо́сіб; так (ота́к); *(заст.)* таки́м ро́бом; **які́м чы́нам?** як?, яки́м чи́ном?; *(розм.)* яки́м поби́том?; **гро́шным чы́нам** на жаль, призна́тися; **дзі́ўным чы́нам** [я́кось] ди́вно, [я́кось] чу́дно; **найле́пшым чы́нам** якнайкра́ще, щонайкра́ще; **не́йкім чы́нам** де́яким (пе́вним) чи́ном; **пе́ршым чы́нам** наса́мперед, передусі́м, найпе́рше, щонайпе́рше, *(рідше)* попере́д усього́, передовсі́м; **ніякі́м чы́нам** ні́яким спо́собом (чи́ном), жо́дним спо́собом.

ЧЫНАНАЧА́ЛЛЕ *с. заст. ірон.* чинонача́льність *ж.*

ЧЫНІ́ЦЬ *недок.* **1.** *(здійснювати)* чини́ти, учиня́ти; твори́ти; роби́ти; **ч. суд і распра́ву** чини́ти суд і розпра́ву; **2.** *(робити кужіль)* ми́кати мички́; ◊ **запа́с бяды́ не чы́ніць** з прибу́тку голова́ не боли́ть; запа́с біди́ не чи́нить [і ї́сти не про́сить].

ЧЫ́ННЫ *книжн.* ді́яльний; *(заст.)* чи́нний*;* **ч. у́дзел** ді́яльна у́часть.

ЧЫРВАНАДРЭ́ЎНЫ червоноде́ре́вний, червоноде́ре́вий.

ЧЫРВАНАДРЭ́ЎШЧЫК *ч.* червоноде́ревець, червоноде́ре́вник.

ЧЫРВАНАЗО́РНЫ червонозо́ряний, червонозо́рий.

ЧЫРВАНАСКУ́РЫ 1. *прикм. у різн. знач.* червоношкірий; **2.** *у знач. імен.* червоношкірий.

ЧЫРВАНАСЦЯ́ЖНІК *ч. розм.* червонопра́порник.

ЧЫРВАНАСЦЯ́ЖНЫ червонопра́порний.

ЧЫРВАНАТВА́РЫ червонови́дий, червоноли́ций.

ЧЫ́РВАНЬ *ж.* **1.** *(властивість червоного; червоний колір)* черво́ність; **2.** почервоні́ння *с.*; черво́на пля́ма; **3.** *(приплив крові до лиця)* рум'я́нець *ч.*, кра́ска; **4.** багря́нець *ч.*; **лес апрану́ўся ў ч.** ліс одягну́вся в багря́нець; ◊ **уваганя́ць у ч.** приму́сити почервоні́ти; завда́ти со́рому.

ЧЫРВАНЮ́ТКІ черворне́сенький, червоні́сінький.

ЧЫРВЕ́ННЫ *і* **ЧЫРВО́ВЫ** *карт.* черво́вий, чирво́вий.

ЧЫРВО́НЫ 1. *у різн. знач.* черво́ний; *(про колір — ще)* багря́ний; **~ныя крывяны́я ша́рыкі** черво́ні кров'яні́ ку́льки; **~нае дрэ́ва** черво́не де́рево; **ч. пе́рац** черво́ний пе́рець; **ч. напа́л** *фіз. техн.* черво́ний жар, черво́не розжа́рення; **ч. лес** хво́йний (шпильковий) ліс; **ч. радо́к** нови́й рядо́к; абза́ц; **Тавары́ства Чырво́нага Крыжа́ і Чырво́нага Пау́ме́сяца (Чырво́ны Крыж)** Товари́ство Черво́ного Хреста́ і Черво́ного Півмі́сяця (Черво́ний Хрест); **Чырво́ная а́рмія** *істор.* Черво́на а́рмія; ◊ **прахо́дзіць ~най ні́ткай** прохо́дити черво́ною ни́ткою, прони́зувати геть усе́; **пусці́ць ~нага пе́ўня** пусти́ти (посади́ти) черво́ного пі́вня; підпали́ти; **Чырво́ная Ша́пачка** *фольк.* Черво́на Ша́почка; **2.** *у знач. імен. політ.* черво́ний.

ЧЫ́РВЫ, *одн.* **чы́рва** *ж. карт.* чи́рва, че́рва, *(мн.)* че́рви.

ЧЫРО́К, -рка́ *ч. орн.* чи́рка *ж.*; *(перев. про самицю)* чиря́нка *ж.*

ЧЫРЫ́КАННЕ *с.* цвірі́нькання, цвірінча́ння, цвірча́ння, цві́ркання, цвіркота́ння, цвіркоті́ння.

ЧЫРЫ́КАЦЬ *див.* **цыры́каць.**

ЧЫРЫ́КНУЦЬ *див.* **цыры́каць.**

ЧЫСТАГАТУНКО́ВАСЦЬ *ж. с.-г., сад.* чистосо́ртність.

ЧЫСТАГАТУНКО́ВЫ *с.-г., сад.* чистосо́ртний.

ЧЫ́СТЫ 1. чи́стий; **~тае паве́тра** чи́сте пові́тря; **ч. го́лас** чи́стий го́лос; **ч. ліст папе́ры** чи́стий а́ркуш папе́ру; **2.** *(акуратний, прибраний; чепурний)* чи́стий, оха́йний; *(про постіль, білизну тощо — ще)* бі́лий; **ч. пако́й** чи́ста (оха́йна) кімна́та; **~тая кашу́ля** чи́ста (бі́ла) соро́чка; **3.** *(без домішок)* чи́стий, щи́рий; *(про воду поез.: прозорий)* го́жий, я́сни́й; **~тае зо́лата** чи́сте (щи́ре) зо́лото; **~тая белару́ская гаво́рка** чи́ста білору́ська мо́ва; **~тае сумле́нне** чи́сте сумлі́ння; **ч. прыбы́так** чи́стий прибу́ток; **4.** *розм.* спра́вжній, чи́стий; *(істинний)* щи́рий; **~тая бяда́** спра́жня (чи́ста) біда́; ◊ **вывесці на ~тую ваду́** ви́вести на чи́сту во́ду (на світ, на сві́тло де́нне), *(іноді)* зірва́ти машкару́ *(з кого)*; **~тай вады́** *(хто)* щирі́сінький (щи́рий, спра́вжній) *(хто)*; **прыма́ць за ~тую мане́ту** бра́ти (сприйма́ти) за щи́ру пра́вду (за щи́ре зо́лото, за чи́сту моне́ту); **ад ~тага сэ́рца** від (зі) щи́рого се́рця; **шука́й до́лі ў ~тым по́лі** *присл.* шука́й ві́тру в по́лі; лови́ ві́тер у по́лі.

ЧЫСЦЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* чисті́ше.

ЧЫСЦЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* чисті́ший.

ЧЫ́СЦЕНЬКА *прислівн.* **1.** чисте́нько; **2.** *(акуратно)* чисте́нько, оха́йненько.

ЧЫ́СЦЕНЬКІ *зменш.-пестл.* **1.** чисте́нький; **2.** *(акуратний, чепурний)* чисте́нький, оха́йненький; *(про постіль, білизну тощо — ще)* біле́нький.

ЧЫСЦЕ́Ц, *род.* **чысцца́** *ч. рел., перен.* чисти́лище *с.*; **прайсці́ праз ч.** пройти́ че́рез (крізь) чисти́лище.

ЧЫСЦІ́ЛЬШЧЫК *ч.* чисти́льник.

ЧЫСЦІ́ЛЬШЧЫЦА *ж.* чисти́льниця.

ЧЫСЦІНЯ́ *ж. у різн. знач.* чистота́; **ч. на ву́ліцах** чистота́ на ву́лицях; **не́ба незвыча́йнай ~ні́** не́бо надзвича́йної чистоти́; **рэ́дкае па ~ні́ лі́рычнае сапра́на** рі́дкісне за чистото́ю ліри́чне сопра́но.

ЧЫ́СЦІЦЬ *недок.* **1.** *у різн. знач.* чи́стити; **ч. адзе́жу** чи́стити о́дяг; **ч. пасу́ду** чи́стити по́суд; **ч. зу́бы** чи́стити зу́би; **ч. бо́ты** чи́стити чо́боти; **ч. даро́гу** чи́стити доро́гу; **ч. бу́льбу** чи́стити карто́плю; **ч. рады́ ўла́ды** чи́стити ряди́ вла́ди; **ч. кішэ́ні** *(грабувати)* чи́стити кише́ні; **ч. сусе́да** *(лаяти)* чи́стити сусі́да.

ЧЫСЦЮ́СЕНЬКА *прислівн.* чисті́сінько.

ЧЫСЦЮ́СЕНЬКІ чисті́сінький.

ЧЫСЦЮ́ТКА *прислівн.* чисті́сінько.

ЧЫСЦЮ́ТКІ чисті́сінький.

ЧЫСЦЯ́К, -ку́ *ч. бот.* жовте́ць-пші́нка.

ЧЫТА́ЛЬНІК *ч.* чите́ць; *(фахівець з декламації — ще)* деклама́тор.

ЧЫТА́ЛЬНІЦА *ж.* чите́ць *ч.*

ЧЫТАНІ́НА *ж. розм.* чти́во *с.*

ЧЫТА́НКА *ж. (хрестоматія)* чи́танка.

ЧЫТА́ЦЬ *недок.* **1.** чита́ти; **уме́ць ч.** умі́ти чита́ти; **ч. усю́ ноч** чита́ти всю (ці́лу) ніч; **ч. чые́-не́будзь ду́мкі** чита́ти чиї́-не́будь думки́; **2.** виклада́ти, чита́ти; **ч. ле́кцыі** чита́ти ле́кції; **ч. ва універсітэ́це** виклада́ти (чита́ти) в університе́ті; ◊ **ч. у вача́х** по виду́ (по оча́х, з ви́ду, з оче́й) ви́дно (ба́чу); **ч. памі́ж радко́ў** чита́ти між рядка́ми.

ЧЫТЭ́ЛЬНА *прислівн.* розбі́рливо, розбі́рно; чі́тко.

ЧЫТЭ́ЛЬНАСЦЬ *ж.* розбі́рливість, розбі́рність; чі́ткість.

ЧЫТЭ́ЛЬНЫ *(про почерк)* розбі́рливий, розбі́рний; чітки́й.

ЧЫХ 1. *імен. род.* **чы́ху** *ч.* **1.** чха́ння *с.*; **2.** *виг.* ачхи́, апчхи́, пчих; ◊ **на ко́жны ч. не наздаро́ўкаешся** на ко́жний гук не відгукне́шся, на ко́жне ачхи́ не наздоро́вкаєшся.

ЧЭ́ЗЛАСЦЬ *ж.* ча́хлість, зни́ділість; хи́рність, хирля́вість; ми́ршавість; змарні́лість.

ЧЭ́ЗЛЫ ча́хлий, зни́ділий; хи́рний, хи́рлявий; ми́ршавий; змарні́лий, зми́ршавілий.

ЧЭ́ЗНУЦЬ *недок.* ча́хнути, ни́діти; хирі́ти; марні́ти, *(розм.)* мізерні́ти, ми́ршавіти; засиха́ти, со́хнути; **ад засу́хі чэ́зла ўсё на по́лі** від засу́хи ча́хло (мізерні́ло, ми́ршавіло, засиха́ло) все на по́лі; **хло́пчык чэз на вача́х** хло́пчик хирі́в

(марнів) на очáх; **на світáнні на нéбе чэ́злі зóркі** на світáнку на нéбі марніли зóрі (зірки́).

ЧЭ́МЕР, -ру *ч.* **1.** *бот.* чемери́ця; **2.** *перен. (гірке на смак)* гіркість *ж.*, гіркотá *ж.*

ЧЭ́МЕРНЫ *бот.* чемери́цевий.

ЧЭ́ПІК *ч. орн.* бекáс, барáнчик, баранéць, вівчáрик.

ЧЭ́РАВА *с.* **1.** *розм.* чéрево, пу́зо; **2.** утрóба *ж.*; **развіццё плóда ў ~ве мáці** рóзвиток плóду в утрóбі мáтері.

ЧЭРАВАВЯШЧА́ЛЬНІК *ч.* черевомóвець.

ЧЭРАВАВЯШЧА́ЛЬНІЦА *ж.* черевомóвниця.

ЧЭРАВАВЯШЧА́ЛЬНЫ черевомóвний.

ЧЭРАВАВЯШЧА́ННЕ *с.* черевомóвлення.

ЧЭРАВАСЯЧЭ́ННЕ *с. мед.* череворóзтин *ч.*, рóзтин чéрева, лапаротомія *ж.*

ЧЭ́РВЕНЬ *ч.* чéрвень.

ЧЭ́РВЕНЬСКІ червнéвий.

ЧЭ́РНЕЦЬ *ж. орн.* чернь, черню́к *ч.*

ЧЭ́РСТВЫ 1. черстви́й; **ч. хлеб** черстви́й хліб; **2.** *перен.* черстви́й; безду́шний, нечу́лий; холóдний, байду́жий, байду́жний; **ч. чалавéк** черствá (безду́шна) люди́на; **~вая душá** черствá (холóдна) душá.

ЧЭ́РЧАНЫ 1. *дієприкм.* крéслений; **2.** *прикм.* крéслений. — *Див. ще* **чарці́ць**.

ЧЭ́САНКІ, -нак, *одн.* **чэ́санак, -нка** *ч.* чéсані вáлянки (вáлянці, повстя́ники, повстяки́).

ЧЭ́САНЫ[1] *див.* **часáны**[1].

ЧЭ́САНЫ[2] *див.* **часáны**[2].

Ш

ШАБÉЛЬНІК *ч. бот.* íрис, півник.

ШАБÉТА *ж. обл.* су́мка *(на поясі)*.

ШАБРАВА́ЛЬНЫ *і* **ШАБРÓВАЧНЫ** *техн.* шабрувáльний.

ШАБРАВА́НЫ *див.* **шáбраны**.

ШАБРАВА́ЦЬ *див.* **шáбрыць**.

ША́БРАННЕ *с. техн.* шабрувáння.

ША́БРАНЫ *і* **ШАБРАВА́НЫ, ШАБРÓВАНЫ** *техн.* **1.** *дієприкм.* шáбрений; шабрóваний; **2.** *прикм.* шáбрений, шабрóваний. — *Див. ще* **шáбрыць**.

ШАБРÓВАЧНЫ *див.* **шабравáльны**.

ШАБРÓЎКА *ж. техн.* шабрувáння *с.*

ШАБРÓЎШЧЫК *ч. спец.* шабрувáльник.

ШАБРÓЎШЧЫЦА *ж. спец.* шабрувáльниця.

ША́БРЫЦЦА *недок. пас. техн.* шабрувáтися.

ША́БРЫЦЬ *і* **ШАБРАВА́ЦЬ** *недок. техн.* шабрувáти.

ШАБУЛДЫ́Х *виг. у знач. прис. розм.* шубóвсть, шубóвсь, бовть, плюсь, плись, хлюп, бульк.

ШАБУЛДЫ́ХНУЦЦА *док. розм. (із шумом, швидко впасти у воду, болото й т. ін.)* шубóвснути, шубóвснутися, хлю́пнути, хлю́пнутися, плю́снути, плю́снутися, шелéснути, шелéснутися.

ШАБУЛДЫ́ХНУЦЬ *док. розм.* **1.** *(кинути щонебудь у воду або вихлюпнути воду куди-небудь)* шубóвснути, хлю́пнути, плю́снути, бу́лькнути; **2.** *(із шумом швидко впасти у воду, болото й т. ін.)* шубóвснути, шубóвснутися, хлю́пнути, хлю́пнутися, плю́снути, плю́снутися, шелéснути, шелéснутися.

ШАВЯЛÉННЕ *с.* ворушíння.

ШАВЯЛІ́ЦЦА *недок.*, **ШАВЯЛЬНУ́ЦЦА** *док. однокр. у різн. знач.* ворушíтися, ворухну́тися; **лісце на дрэ́вах шавéліцца** ли́стя на дерéвах ворушíться; **у мурáшніку шавéляцца мурáшкі** у мурáшнику ворушáться мурáхи (мурáшки); **нарóд шавéліцца** нарóд ворушíться; **у душы́ шавéляцца сумнéнні** у душí ворушáться су́мніви.

ШАВЯЛІ́ЦЬ *недок.*, **ШАВЯЛЬНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** ворушíти, ворухну́ти; **вéтрык шавялі́ў папéры** вітерéць ворушíв папéри; **~ліць пáльцамі** ворушíти пáльцями; **2.** *недок. с.-г. (сіно)* ворушíти, повертáти, перегортáти; ◊ **~ліць мазгáмі** мізкувáти, крути́ти мóзком, метикувáти, розкидáти рóзумом (думкáми); міркувáти, розмірковувати [як слід, гарáзд].

ШАГ, *род.* **шáгу** *ч.* **1.** *техн.* крок; відстань *ж.*; **ш. зубчáстага кóла** крок (відстань) зубчáстого кóлеса; **2.** *розм.* крок, сту́пінь; **пачу́ліся чыéсьці шагí** доли́нули (почу́лися) чиїсь крóки.

ША́ГАВЫ *техн.* крóковий.

ША́ГАМ *прислівн.* ходóю, повíльними крóками, повíльним крóком, ступóю; **ісці́ ш.** іти́ ходóю (повíльними крóками, ступóю, повíльно); **ш. марш!** крóком руш!

ШАГАМÉР *ч. техн.* крокомíр.

ШАГА́ЮЧЫ *техн.* крочу́ючий; *(техн.)* двонóгий; **ш. экскавáтар** двонóгий екскавáтор.

ШАГІ́СЦІКА *ж. знев.* крокувáння *с.*, маршувáння *с.*

ША́ЙКА *ж. (банда)* зграя; ватáга.

ШАЙМÓРЫ *тільки мн. обл.* мéрзла картóпля *(яка пролежала в землі всю зиму)*.

ШАКА́Л *ч.* шакáл.

ШАКАЛÍНЫ шакáлячий.

ШАКÍРАВАНЫ шокóваний.

ШАКÍРАВАЦЦА *недок. пас.* шокувáтися.

ШАКÍРАВАЦЬ *недок.* шокувáти.

ШАЛАМÍЦЬ *недок.* **1.** приголóмшувати; *(розм.)* ошелéшувати; **2.** п'яни́ти, сп'яни́ти, дурмáнити, пáморочити.

ШАЛАПУ́Т *ч. розм.* шалапу́т, шалапу́тник.
ШАЛАПУ́ТНІЧАЦЬ *недок. розм.* бу́ти шалапу́том.
ШАЛЁВАНЫ *див.* **шалява́ны**.
ШАЛЁВАЧНЫ *тесл.* шалі́вковий.
ШАЛЁСТАЦЬ *недок. розм.* **1.** *(бити)* хльо́скати, хльо́стати; **2.** зрива́ти, обрива́ти; **3.** шелесті́ти; шаруді́ти; ше́мрати; ше́мріти; шумі́ти; шумува́ти; лопоті́ти, лопота́ти.
ШАЛЁЎКА *ж.* **1.** *(дія)* шалюва́ння *с.*; **2.** *тесл.* шалі́вка; **3.** *(у вікні)* ли́штва, нали́чник *ч.*
ША́ЛІ[1] *тільки мн. (вага з шальками)* терези́.
ША́ЛІ[2] *астр.* Терези́.
ШАЛІНО́ВЫ шало́новий.
ШАЛІНО́ЎКА *ж. розм.* шало́нова ху́стка.
ШАЛО́ПАЦЬ *недок. розм.* метикува́ти, куме́кати.
ШАЛПАТА́ННЕ *с. обл.* ше́лест *ч.*, шелесті́ння, ше́лех *ч.*, шаруді́ння, ше́мрання, ше́мріт *ч.*, шумови́ння, лопоті́ння, лопота́ння, лопотня́ *ж.*
ШАЛПАТА́ЦЬ *і* **ШАЛПАЦЕ́ЦЬ** *недок. обл.* шелесті́ти, шаруді́ти, ше́мрати, ше́мріти, шумі́ти, шумува́ти, лопоті́ти, лопота́ти, *(розм.)* шамоті́ти, шу́рхати, шурхоті́ти, шурхота́ти, шерхоті́ти, шерхота́ти, ше́рхати.
ШАЛУДЗІ́ВЫ *розм.* шолуди́вий.
ШАЛУ́ДЗЬКА *обл.* **1.** *ч.* струп *(на голові)*; **2.** *ч. і ж. лайл.* шолуди́вець, парха́ч, парха́чка *ж.*, парши́вець, парши́вка *ж.*
ШАЛУПА́ЙКА *і* **ШАЛУПІ́НА** *ж.* лушпа́йка; **шалупі́ны** *мн.* лушпи́ння *с.*, лушпа́йки́, лушпи́на; **чыгу́н бу́льбы з шалупа́йкамі** чаву́н (каза́н) карто́плі з лушпа́йка́ми (з лушпи́ною).
ШАЛУПІ́ННЕ *зб. с.* **1.** лушпи́ння, лушпа́йки́ *(мн.)*, лушпи́на *ж.*; **2.** *перен. (щось непотрібне, зайве)* лузга́ *ж.*; **адсе́йваць ва́жнае ад выпадко́вага ~ння** відсі́ювати важли́ве від випадко́вої лузги́.
ШАЛФЕ́Й, -фе́ю *ч. бот.* шавлі́я *ж.*
ШАЛФЕ́ЙНЫ шавлі́євий.
ШАЛЬ *ч.* **1.** шаль *ж.*; **2.** шарф.
ШАЛЬМО́ЎСКІ *розм.* шельмі́вський.
ШАЛЬМО́ЎСТВА *с. розм.* шельмі́вство́.
ША́ЛЬНІК, -ку *ч. бот.* частýха *ж.*, би́шник.
ША́ЛЬНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* частýхові.
ШАЛЬМЕ́Ц, -мяца́ *ч. розм.* ше́льма *ч. і ж.*
ША́ЛЯ *ж.* ша́лька *(терезів)*.
ШАЛЯВА́ННЕ *с. тесл.* **1.** *(дія)* шалюва́ння; **2.** *(дошки)* шалі́вка *ж.*
ШАЛЯВА́НЫ *і* **ШАЛЁВАНЫ** *дієприкм., прикм. тесл.* шальо́ваний. — *Див. ще* **шалява́ць**.
ШАЛЯВА́ЦЬ *недок. тесл.* шалюва́ти.
ШАЛЯНІ́ЦА *ч. і ж.* **1.** *(про чоловіка)* навіже́ний, *(розм.)* зайди́голова; *(розм.)* шале́нець *ч.*; **2.** *(про жінку)* навіже́на, *(розм.)* зайди́голова.
ШАМАТКІ́ *(який шарудить)* шарудли́вий, *(розм.)* шамки́й; **~ка́я папе́ра** шарудли́вий (шамки́й) папі́р.
ШАМАТЛІ́ВЫ шарудли́вий, шелестки́й, шелестли́вий.
ШАМАЦЕ́ЦЬ *недок.* шаруді́ти, шелесті́ти, *(розм.)* шамоті́ти.
ШАМКІ́ *тільки мн.* балабо́нчики, бубонці́.
ШАМРЭ́ННЕ *с. обл.* ше́лест *ч.*, шелесті́ння, ше́лех *ч.*, шаруді́ння, ше́мрання, ше́мріт *ч.*
ШАМРЭ́ЦЬ *недок. обл.* шелесті́ти, шаруді́ти, ше́мрати, ше́мріти, шумі́ти, шумува́ти.
ШАМЯ́КАЎ: ш. суд. неправди́вий суд.
ШАНЦ, *род.* **ша́нцу** *ч.* шанс.
ШАНЦАВА́ЦЬ *недок. безос.* щасти́ти, талани́ти; *(розм. рідко)* везти́; **яму́ ~цу́е ў жыцці́** йому́ щасти́ть (талани́ть) у житті́; ◊ **і Халімо́н танцу́е, калі́ яму́ ~цу́е** *прик.* коли́ попо́ві вдає́ться, то й попадя́ сміє́ться; що Бог не дав, усе́ в то́рбу.
ШАПАТКІ́ *розм.* шелестки́й, шарудли́вий, *(рідше)* шелестли́вий, *(розм.)* лопотли́вий, лопотю́чий.
ШАПАЦЕ́ННЕ *і* **ШАПАТА́ННЕ** *с.* ше́лест *ч.*, шелесті́ння, ше́лех *ч.*, шаруді́ння, ше́мрання, ше́мріт *ч.*, шумови́ння, лопоті́ння, лопота́ння, лопотня́ *ж.*, *(розм.)* шамоті́ння, шамотня́ *ж.*, шамо́тнява *ж.*, шу́рхання, шурхоті́ння, шу́рхіт *ч.*, ше́рхання, ше́рхіт *ч.*, шеле́пання, шелепоті́ння.
ШАПАЦЁЦЬ *і* **ШАПАТА́ЦЬ** *недок.* шелесті́ти, шаруді́ти, ше́мрати, ше́мріти, шумі́ти, шумува́ти, лопоті́ти, лопота́ти; *(розм.)* шамоті́ти, шу́рхати, шурхоті́ти, шурхота́ти, шерхоті́ти, шерхота́ти, ше́рхати, шурча́ти, шушу́кати, шеле́пати, шелепоті́ти.
ША́ПАЧКА *ж.* **1.** *(головний убір)* ша́почка, шапи́нка, шапчи́на; **2.** *(гриба)* ша́почка; ◊ **Чырво́ная Ш.** *фольк.* Черво́на Ша́почка.
ША́ПАЧКАВЫ *(про гриби)* шапи́нко́вий; **ш. грыб** шапи́нко́вий гриб.
ША́ПАЧНІК *ч.* шапка́р.
ША́ПАЧНІЦА *ж.* шапка́рка.
ША́ПАЧНЫ *і* **ША́ПКАВЫ** шапкови́й; ◊ **прыйсці́ на ш. разбо́р** прийти́ на шапкобра́ння; **~нае знаёмства** дале́ке знайо́мство, дале́ка знайо́мість.
ША́ПКА *ж.* **1.** *у різн. знач.* ша́пка; **зняць ~ку** зня́ти ша́пку, **сне́жная ш.** снігова́ ша́пка; **надрукава́ць арты́кулы пад агу́льнай ~кай** надрукува́ти статті́ під спі́льною ша́пкою; **2.** *(гриба)* шапи́нка; **ш. грыба́** шапи́нка гриба́; ◊ **даста́ць па ша́пцы** діста́ти по ша́пці; **даць па ша́пцы** да́ти по ша́пці; **спаць у ~ку** лови́ти ґав (ви́торопні, ви́трішки); ви́трішки ї́сти (купува́ти, продава́ти, лови́ти); **па Се́ньку [і] ш.** по Са́вці сви́тка; по синко́ві й ша́пка; яка́ Усти́на, така́ й хусти́на; **ш. расце́ на галаве́** воло́сся стає́ ди́ба (ди́бом, ду́ба, ду́бом, сто́вбуром); воло́сся (во́лос, чуб, чупри́на) догори́ (вго́ру) лі́зе; **ш.-невідзі́мка** *фольк.* ша́пка-невиди́мка; **лама́ць ~ку** шапкува́ти *(перед ким, кому)*; **аршы́н з ~ка́ю** таки́й, що його́ й у кише́ню схова́в би; таки́й мали́й, що накри́в би його́ ре́шетом (що й не ви́дно; від землі́ не ви́дно); ви́ріс, як кіт навси́дячки; вби́вся в ріст, як за́єць у хвіст; **~ка́мі закі́даць** шапка́ми заки́дати; **на зло́дзеі ш. гары́ць** *прик.* [на] зло́дієві ша́пка гори́ть; хто́ поро́ся́ вкрав, у то́го у ву́хах пищи́ть.
ШАР *ч. у різн. знач.* ку́ля *ж.*; **більярдны ш.** більярдна ку́ля; **паве́рхня ша́ра** пове́рхня ку́лі; **паве́траны ш.** пові́тряна ку́ля; ◊ **про́бны ш.**

(с)про́бна ку́ля; **хоць шаро́м пакаці́** *прик.* як ви́метено; мов хто ви́мів; як ви́мело; анічогі́сінько (нічогі́сінько) нема́є (нема́); хоч покоти́сь.

ШАРАВА́НЫ *і* **ШАРО́ВАНЫ** *(тертий, чищений)* шаро́ваний. — *Див. ще* **шарава́ць**².

ШАРАВА́ЦЬ¹ *недок. і док. с.-г.* шарува́ти.

ШАРАВА́ЦЬ² *недок. (терти, чистити)* шарува́ти; **ш. гу́зікі ме́лам** шарува́ти ґу́дзики кре́йдою; **ш. пасу́ду** шарува́ти по́суд.

ШАРАВЫ́ кульови́й; **~ва́я паве́рхня** *мат.* кульова́ пове́рхня; **ш. кла́пан** кульови́й кла́пан; **~ва́я мала́нка** куля́ста бли́скавка.

ШАРА́К, -ка́ *ч.* **1.** *розм.* сі́рий за́єць; **2.** *обл. (одяг)* сіря́к, сірячи́на *ж.*, сі́ра сви́та, свити́на *ж.*, сви́та *ж.*, сви́тка *ж.*

ШАРАПАДО́БНАСЦЬ *ж.* куля́стість.

ШАРАПАДО́БНЫ куля́стий.

ШАРА́ХАННЕ *с.* **1.** торо́хкання, торо́хання, тара́хкання, шара́хання; **2.** шара́хання.

ШАРА́ХАЦЦА *недок.*, **ШАРА́ХНУЦЦА** *док.* **1.** *(кидатися вбік)* шара́хати, шара́хнути, шара́хатися, шара́хнутися; **2.** *(сильно битися об що-небудь)* ударя́тися, уда́ритися; *(розм.)* трі́скатися, трі́снутися, ге́пати, ге́пнути, ге́патися, ге́пнутися, *(док.)* бря́знути.

ШАРА́ХАЦЬ *недок.*, **ШАРА́ХНУЦЬ** *док.* **1.** *розм.* відкра́ювати, відкра́яти, відчикри́жувати, відчикри́жити, *(док.)* відшматува́ти, відпаюва́ти; **~нуць кава́лак бу́лкі** відкра́яти (відчикри́жити, відшматува́ти, відпаюва́ти) шмато́к (кава́лок) бу́лки; **2.** *розм. (ударяти)* торо́хкати, торо́хати, торо́хнути, тара́хкати, тара́хнути, шара́хати, шара́хнути; **~нуць па галаве́** торо́хнути (тара́хнути, шара́хнути) по голові́; **3.** *розм. (стріляти)* гати́ти, угати́ти, шара́хати, шара́хнути; **~нуць з гарма́ты** угати́ти (шара́хнути) з гарма́ти; **4.** *(розм.) (кидатися вбік)* шара́хати, шара́хнути, шара́хатися, шара́хнутися.

ШАРА́ЧАК *ч.* **1.** *род.* **шара́чку** *(тканина)* сіряви́на *ж.*; **2.** *род.* **шара́чка** *обл. (одяг)* сіря́к, сірячи́на *ж.*, сі́ра сви́та, свити́на *ж.*, сви́та *ж.*, сви́тка *ж.*

ШАРАЧКО́ВЫ сірячи́нний; із сірячи́ни.

ШАРАЧО́К, -чка́ *ч.* **1.** *зменш. пестл.* сі́рий за́йчик; **2.** *(тканина)* сірячи́на *ж.*; **3.** *обл. (одяг)* сіря́к, сірячи́на *ж.*, сі́ра сви́та, свити́на *ж.*, сви́та *ж.*, сви́тка *ж.*

ШАРАШО́ВЫ *спец. (не зв'язаний у плоти)* розрі́знений, ро́зсипом.

ШАРАШО́М *прислівн. спец. (про сплав лісу)* ро́зсипом; **лес сплаўля́лі ш.** ліс сплавля́ли ро́зсипом.

ШАРВА́РКА *ж. обл. (повинність з будівництва й ремонту доріг, мостів)* ша́рварок *ч.*

ШАРГАНУ́ЦЦА *див.* **шо́ргацца.**

ШАРГАНУ́ЦЬ *див.* **шо́ргаць.**

ШАРГАЦЕ́ЦЬ *недок.* шу́рхати, шамоті́ти, шаруді́ти, шурхота́ти, шурхоті́ти, шаркоті́ти, шаркота́ти; **дрэ́ва шаргаці́ць го́ллем па сцяне́** де́рево шу́рхає (шаруди́ть, шурхоти́ть *і т. ін.*) гі́ллям по стіні́.

ША́РГАЦЬ *див.* **шо́ргаць.**

ШАРЖЫ́РАВАЦЬ *недок.* шаржува́ти.

ШАРЖЫРО́ЎКА *ж. (дія)* шаржува́ння *с.*

ШАРО́ВАНЫ¹ *с.-г.* шаро́ваний. — *Див.* **шарава́ць**¹.

ШАРО́ВАНЫ² *див.* **шарава́ны.**

ШАРО́Н, *род.* **шарану́** *ч. обл.* сні́гова́ кора́ *ж.*, наст.

ШАРО́НАВЫ *обл.* зі сні́гово́ї кори́, на́стовий.

ШАРО́ЎКА *ж. с.-г.* шарува́ння *с.*

ШАРО́Ш¹**, -рашу́** *ч. (дрібний лід)* ше́рех, ше́решень; шуга́ *ж.*, са́ло *с.*

ШАРО́Ш²**, -рашу́** *ч. (сплавлений ліс)* де́рево *с.*, деревина́ *ж.*, ро́зплав.

ШАРПА́К, -ку́ *ч.* сні́гова́ кора́ *ж.*, наст.

ШАРПАКО́ВЫ зі сні́гово́ї кори́, на́стовий.

ШАРПАНУ́ЦЬ *док. однокр.* **1.** *розм.* дряпну́ти, *(розм.)* дряпону́ти; **~ну́ла ку́ля** дряпну́ла ку́ля; **2.** *(різко, рвучко смикнути)* шарпну́ти, шарпону́ти.

ША́РПАЦЬ *недок.* **1.** шаруді́ти, ше́мрати, ше́мріти, шо́рхати; **галі́ны дрэ́ва ~палі па даху́** гілки́ де́рева шаруді́ли по даху́; **пад нага́мі ~пае ржы́шча** під ного́ми шаруди́ть стерня́; **2.** *(із шумом торкати, дряпати що-небудь)* де́рти, дра́ти, дря́пати, шкря́бати, шкребти́; **звер ~паў га́льку** звір дер (дря́пав, шкря́бав) га́льку; **3.** де́рти, дра́ти, рва́ти; **ш. адзе́нне** де́рти (рва́ти) о́дяг.

ШАРСЦЯ́НІК *ч. спец. (працівник шерстяної промисловості)* шерстяни́к.

ША́РХАННЕ *див.* **шо́рганне.**

ШАРХАНУ́ЦЬ *див.* **шо́ргаць.**

ШАРХАЦЕ́ННЕ *див.* **шо́рганне.**

ШАРХАЦЕ́ЦЬ *див.* **шо́ргаць.**

ША́РХАЦЬ *див.* **шо́ргаць.**

ШАРША́ТКА *ж. (товста голка)* циѓанська го́лка; *(дерев'яна — ще)* гли́ця.

ША́РЫ *обл.* сі́рий; *(про колір, масть — ще)* си́вий; *(про масть — ще)* миша́стий, *(обл.)* ша́рий, сивко́вий; ◊ **ша́рая гадзі́на** су́тінки, при́смерки, при́смерк, смерк, су́тінок.

ША́РЫК *ч. зменш. (до* **шар***)* ку́лька *ж.*

ША́РЫКАВЫ кульковий; **ш. падшы́пнік** кульковий підчі́пник (підши́пник), кулькова́ вальни́ця.

ШАРЫКАПАДШЫ́ПНІК *ч.* кулькопідчі́пник, кулькова́ вальни́ця.

ШАРЫКАПАДШЫ́ПНІКАВЫ кулькова́льни́чний.

ШАРЭ́ЦЬ *недок.* сірі́ти; *(ставати сірішим — звичайно)* сірі́шати; *(виділятися сірим кольором — ще)* сиві́ти, сірі́тися, сиві́тися; **не́ба на ўсхо́дзе пачало́ ш.** не́бо на схо́ді почало́ сірі́ти (сірі́шати); **у тума́не ~рэ́ла не́йкая буды́ніна** у тума́ні сірі́ла (сиві́ла, сірі́лася, сиві́лася) якась будівля; **на двары́ пачало́ ш.** надво́рі почало́ смерка́ти (сірі́ти); надво́рі почало́ світа́ти (розвидня́тися, розви́днюватися, дні́ти, сірі́ти).

ШАСНАЦЦАЦІГАДО́ВЫ шістнадцятирі́чний, шістнадцятилі́тній.

ШАСНА́ЦЦАЦЬ шістна́дцять.

ША́СТАННЕ *с.* ше́лест *ч.*, шелесті́ння, шаруді́ння, ше́мрання, ше́мріт *ч.*, шумови́ння, лопоті́ння, лопота́ння, лопотня́ *ж.*

ША́СТАЦЬ *недок.*, **ША́СНУЦЬ** *док. однокр.*

1. шелестіти, зашелестіти, шарудіти, зашарудіти, ше́мрати, ше́мріти, шуміти, зашуміти; 2. *розм. (швидко різати)* чикри́жити, відчикри́жити, кра́яти, відкра́яти; батува́ти, відбатува́ти; 3. *розм.* ша́стати, ша́снути, шми́гати, шмигну́ти; 4. розбива́ти, розби́ти, *(док.)* розтовкти́, розчерепи́ти, розхря́пати, розлупи́ти, розхе́кати; 5. *док.* лину́ти; **ба́ба ша́снула ваду́ ў малако́** ба́ба лину́ла во́ду в молоко́.

ШАСЦЁРА, *род.* **шасцяры́х** *(з імен. ч. і ж. роду разом узятими, з імен. с. роду, з імен., уживаними тільки в мн., з імен., що означають дітей і малят тварин)* ше́стеро; шість; **іх было́ ш.** їх було́ ше́стеро; **у сям'і́ ш. дзяце́й** у роди́ні ше́стеро діте́й; **ш. су́так** шість діб.

ШАСЦЁРКА *ж.* 1. *у різн. знач.* шістка, *(рідше)* шесті́рка; **напіса́ць ~ку** написа́ти шістку; **па гэ́таму маршру́ту хо́дзіць трамва́й ш.** за цим маршру́том хо́дить трамва́й шістка (шесті́рка); 2. *(запряжка коней)* шестерня́, шестери́к *ч.*

ШАСЦІВУГО́ЛЬНІК *ч. мат.* шестику́тник.

ШАСЦІВУГО́ЛЬНЫ шестику́тний.

ШАСЦІГАДО́ВЫ шестирі́чний, шестилі́тній.

ШАСЦІГО́ДДЗЕ *с.* шестирі́ччя, шестилі́ття.

ШАСЦІДЗЕСЯ́ТЫ шістдесятий.

ШАСЦІДЗЕСЯЦІГАДО́ВЫ шістдесятирі́чний, шістдесятилі́тній.

ШАСЦІДЗЕСЯЦІГО́ДДЗЕ *с.* шістдесятирі́ччя, шістдесятилі́ття.

ШАСЦІКАНТО́ВІК *ч. мат.* шестигра́нник.

ШАСЦІКАНТО́ВЫ шестигра́нний.

ШАСЦІПА́ЛЬЦЫ шестипа́лий.

ШАСЦІПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* шестипелюстко́вий.

ШАСЦІСОТГАДО́ВЫ шестисотрі́чний, шестисотлі́тній.

ШАСЦІСОТГО́ДДЗЕ *с.* шестисотрі́ччя, шестисотлі́ття.

ШАСЦІЦАЛЁВЫ шестидюймо́вий.

ШАТА́Н *ч. розм.* сатана́.

ШАТКАВА́ЦЬ *недок.* шаткува́ти.

ШАТКО́ЎНЯ *ж.* шаткі́вни́ця.

ШАТРАВА́ЛКА *ж. і* **ШАТРА́К, -ка́** *ч. с.-г.* шу́сталка *ж.*

ШАТРАВА́ЛЬНЫ *с.-г.* шу́стальний; **~ная машы́на** шу́стальна (обдирна́) маши́на.

ШАТРАВА́ЛЬНЯ *ж. розм.* обдирна́ маши́на.

ШАТРАВА́НЫ 1. *дієприкм.* обде́ртий, шерето́ваний; 2. *прикм.* обдирни́й, шеретува́льний. — *Див. ще* **шатрава́ць**.

ШАТРАВА́ЦЬ *недок.*, **СШАТРАВА́ЦЬ** *док.* обдира́ти, обде́рти, обідра́ти; шеретува́ти, обшеретува́ти, *(док.)* ви́шеретувати, пошеретува́ти.

ШАТРА́К *див.* **шатрава́лка**.

ШАТРО́ЎКА *ж.* 1. *(дія)* обдира́ння, шеретува́ння; 2. *(борошно)* обдирне́ бо́рошно.

ШАЎКАВІ́НА *ж.* 1. *(шовкове волокно)* шовко́вина, шовк *ч.*; 2. *(шовкова нитка)* шовко́винка.

ШАЎКАВО́Д *ч. с.-г.* шовківни́к.

ШАЎКАВО́ДКА *ж. с.-г.* шовківни́ця.

ШАЎКАВО́ДНЫ *с.-г.* шовківни́цький.

ШАЎКАВО́ДСТВА *с. с.-г.* шовківни́цтво.

ШАЎКАВО́ДЧЫ *с.-г.* шовківни́цький.

ШАЎКО́ЎНІЦА *ж. бот.* шовко́виця.

ШАЎКО́ЎНІЧНЫ шовкови́чний; **ш. чарвя́к** шовкови́к.

ША́ФЕР *ч. (учасник весільного обряду)* боя́рин, дружко́, дру́жба.

ША́ФЕРКА *ж. обл. (учасниця весільного обряду)* ста́рша дру́жка.

ША́ФЕРСКІ боя́рський, дружкі́в.

ШАФЁР *ч.* шофе́р.

ШАФЁРЫЦЬ *недок. розм.* шоферува́ти.

ШАХ[1] *ч. (титул)* шах.

ШАХ[2] *ч. шах.* шах.

ШАХ[3] *виг.* торо́х, тара́х, шара́х.

ША́ХМАТЫ *тільки мн.* ша́хи.

ШАХМАТЫ́СТ *ч.* шахі́ст.

ШАХМАТЫ́СТКА *ж.* шахі́стка.

ША́ХНУЦЬ *док. розм.* 1. *(сильно вдарити)* торо́хнути, тара́хнути, шара́хнути; 2. смикну́ти; 3. *(відрізати)* різону́ти, відчикри́жити, відбатува́ти; 4. *(кинути)* шпурну́ти.

ША́ХТА *ж.* ша́хта; **каменнаву́гальная ш.** кам'янову́гільна ша́хта; **вентыляцы́йная ш.** вентиляці́йна ша́хта.

ШАХТАБУДАЎНІ́К, -ка́ *ч.* шахтобудівни́к, шахтобуді́вельник.

ШАХТАКІРАЎНІ́ЦТВА *с.* шахтоуправлі́ння.

ШАХЦЁР *ч.* шахта́р.

ШАХЦЁРКА *ж.* шахта́рка.

ШАХЦЁРСКІ шахта́рський.

ШАЦЁР, *род.* **шатра́** *ч.* шатро́ *с.*, наме́т.

ШАША́ *с.* шосе́ *с.*, *(розм.)* соша́.

ША́ШКА[1] *ж. (зброя)* ша́бля.

ША́ШКА[2] *ж.* 1. *(для гри)* ша́шка; 2. *(для підривних робіт)* ша́шка; **дымава́я ш.** димова́ ша́шка.

ШАШКО́ВЫ тхоря́чий, тхоре́вий.

ША́ШНІ *тільки мн. розм.* 1. *(інтриги, підступи)* шту́чки, ка́верзи; 2. *(любовні інтрии, зв'язки)* фі́глі-мі́глі, шу́ри-му́ри.

ШАШО́К, *род.* **шашка́** *ч. зоол.* тхір.

ШАШЫ́СТ *ч.* шашкі́ст.

ШАШЫ́СТКА *ж.* шашкі́стка.

ШАШЭ́ЙНЫ шосе́йний.

ШВІ́ВА *с. розм. (те, що шиється)* шитво́, шиття́, *(заст.)* ши́тки.

ШВО *с.* шов *ч.*, *(розм.)* шво; **накла́дываць (наклада́ць) швы** *мед.* наклада́ти шви; **выпрасаваць ш.** ви́прасувати шов; **зварно́е ш.** *буд., техн.* зварни́й шов; ◊ **трашча́ць па ўсі́х швах** трі́щати скрізь; **ру́кі па швах!** *(військова команда)* стру́нко!; **трыма́ць ру́кі па швах** стоя́ти стру́нко.

ШВЫДКІ *обл.* швидки́й, прудки́й, шпарки́й, хутки́й.

ШВЭ́НДАЦЦА *і* **ШВЭ́НДАЦЬ** *недок. розм.* шве́ндяти, *(рідко)* шве́ндятися; ве́штатися, ві́ятися, тяга́тися, шала́тися.

ШКАДА́ 1. *у знач. безос. прис.* шко́да́, жа́лко, жаль; **мне ш. яго́** мені шко́да́ (жа́лко, жаль) його́; **ш. гро́шай** шко́да́ (жа́лко, жаль) гро́шей; 2. *вст. сл.* шко́да́, жа́лко, жаль; на жаль;

пачыта́ць, ш., няма́ чаго́ почитáти, шкóда (жáлко, жаль, на жаль), немáє (немá) чогó.

ШКАДАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *(**каго** — відчувати жаль до кого-небудь)* жалíти, жáлувати; **ш. бе́жанцаў** жалíти втікачíв (бíженцíв); **2.** *(**каго-што** і **чаго** — берегти, ощадливо використовувати, не давати)* шкодувáти, жалкувáти, жалíти, жáлувати; шанувáти, берегти́; **ш. гро́шы (гро́шай)** шкодувáти (жалíти, жáлувати) грóшей (грóші); **3.** *(**аб чым** і з підрядн. реченням — побиватися через щось)* жалкувáти *(за ким-чим, про що)*, шкодувáти *(за ким-чим)*, *(розм.)* жáлувати *(за ким-чим, про що, чого)*; **ш. аб зро́бленых памы́лках** шкодувáти (жалкувáти) чéрез зрóблені помилки́; **~ду́ю, што не пайшо́ў у тэа́тр** шкодýю, що не пішóв до теáтру; **4.** *(з інф. — не наважуватися що-небудь зробити)* жалíти, жáлувати, шкодувáти; *(а також безос. конструкції зі словами **шко́да, жа́лка, жаль**);* **я ~ду́ю сячы́ гэ́ту бяро́зу** я жалíю (жáлую, шкодýю) рубáти цю берéзу; мені шкóда (жáлко, жаль) рубáти цю берéзу.

ШКАДЛІ́ВЫ[1] *розм.* **1.** *(який робить шкоду, неслухняний)* шкодли́вий, шкідли́вий; **2.** *(який приносить шкоду, завдає втрат)* шкідли́вий; **~вае паве́тра** шкідли́ве повíтря.

ШКАДЛІ́ВЫ[2] жáлісливий, жáлісний; **ш. чалаве́к** жáліслива люди́на, жалíсли́вець.

ШКАРЛУ́ПІНА *ж. прям., перен.* шкаралýпа; *(розм.)* шкаралýпина, шкаралýща; **замыка́цца ў сваёй ~піне** замикáтися у своїй шкаралýпі, замикáтися в собí.

ШКАРЛУ́ПІСТЫ шкаралýпчастий.

ШКІПІНА́Р, -ру *ч.* скипидáр.

ШКІПІНА́РНЫ скипидáрний; **ш. заво́д** скипидáрний завóд.

ШКІ́РКА: браць (узя́ць) за шкі́рку *розм.* брáти (взя́ти, хапáти, ухопи́ти) за петельки́ (за бáрки).

ШКЛАВА́ЛЬНАСЦЬ *ж. спец.* здáтність осклятися.

ШКЛАВА́ЛЬНЫ *спец.* яки́й осклáється.

ШКЛАВА́ЦЦА *недок. спец.* *(плавленням перетворюватися на скло)* **1.** *недок.* і *док.* осклятися; **2.** *недок. пас.* осклятися.

ШКЛАВА́ЦЬ *недок.* і *док. спец.* *(плавленням перетворювати на скло)* осклятú.

ШКЛЕ́ННЕ *с.* склíння.

ШКЛЕ́ЧКА *с. зменш. розм.* скéльце.

ШКЛІ́СТЫ *спец.* *(який містить скло)* склувáтий, скли́стий.

ШКЛІ́ЦЦА *недок. пас.* скли́тися.

ШКЛІ́ЦЬ *недок.* скли́ти.

ШКЛО *с.* **1.** *у різн. знач.* скло; **павелі́чальнае ш.** збíльшувальне скло, лупá *ж.*; **ля́мпавае ш.** лáмпове скло; **люстра́нае ш.** дзеркáльне скло; **2.** *(у вікні)* ши́бка *ж.*; **3.** *(в окулярах і т. ін.)* скéльце.

ШКЛОАЧЫШЧА́ЛЬНІК *ч. спец.* склоочи́сник.

ШКЛОВЫДЗІМА́ЛЬНЫ склодýвний.

ШКЛОВЫДЗІМА́ЛЬШЧЫК *ч. спец.* склодýв, скловидувáльник.

ШКЛОВЫТВО́РЧАСЦЬ *ж.* склорóбство *с.*, склoвиробни́цтво *с.*

ШКЛОВЫТВО́РЧЫ *спец.* склорóбний.

ШКЛОЛІЦЁЙНЫ *спец.* склоливáрний.

ШКЛОФАРМО́ВАЧНЫ склоформувáльний.

ШКЛОФАРФО́РШЧЫК *ч.* склофарфóрник.

ШКЛЯ́НАЧНЫ склянкови́й.

ШКЛЯНЕ́ЦЬ *недок.* скляні́ти.

ШКЛЯ́НКА *ж.* склянка; *(розм.)* скляни́ця, стакáн *ч.*

ШКЛЯ́ННІЦА *ж. ент.* склíвка, скляни́ця.

ШКЛЯНЫ́ *у різн. знач.* скляни́й; **~на́я папе́ра** *спец.* скляни́й папíр; **ш. заво́д** скляни́й завóд; **~ны́я во́чы** склянí óчі.

ШКЛЯ́РУС, -су *зб. ч.* *(бісер)* стеклярус.

ШКЛЯ́РУСНІК *ч.* стеклярусник.

ШКЛЯ́РУСНІЦА *ж.* стеклярусниця.

ШКЛЯ́РУСНЫ стеклярусний, стеклярусовий.

ШКО́ДА[1] *імен. ж.* шкóда; утрáта; збиток *ч.*, збитки; **зрабі́ць ~ду** завдáти шкóди (втрáти, втрат, збиткíв), зроби́ти (учини́ти) шкóду, нашкóдити *(кому)*; **без ~ды** без шкóди.

ШКО́ДА[2] *у різн. знач. безос. прис., вст. сл.* шкóдá, жáлко, жаль; ◊ **не так ш., як невыго́да** *прик.* не так шкóда, як невигóда.

ШКО́ДНА *прислівн. у різн. знач.* шкідли́во; **куры́ць ш.** кури́ти шкідли́во.

ШКО́ДНАСЦЬ *ж. у різн. знач.* шкідли́вість.

ШКО́ДНІК *ч. у різн. знач.* шкідни́к; **саранча́ — небяспе́чны ш.** саранá — небезпéчний шкідни́к; **мілі́цыя раскры́ла ~ка** мíліція ви́крила шкідникá.

ШКО́ДНІЦА *ж. (про жінку)* шкідни́ця.

ШКО́ДНІЦКІ шкідни́цький.

ШКО́ДНЫ **1.** *(який робить шкоду)* шкідли́вий; **ш. чалаве́к** шкідли́ва люди́на; **2.** *(небезпечний для здоров'я)* шкідли́вий; **ш. клі́мат** шкідли́вий клíмат, шкідли́ве підсóння.

ШКО́ЛА *ж.* **1.** *у різн. знач.* шкóла; **хадзі́ць у шко́лу** ходи́ти до шкóли; **вышэ́йшая ш.** ви́ща шкóла; **сярэ́дняя ш.** серéдня шкóла; **пачатко́вая ш.** початкóва шкóла; **натура́льная ш.** натурáльна шкóла; **2.** *(ділянка, на якій вирощують саджанці)* шкíлка, шкóла.

ШКО́ЛЬНІК *ч.* школя́р.

ШКО́ЛЬНІЦА *ж.* школя́рка.

ШКО́ЛЬНІЦКІ школя́рський.

ШКО́ЛЬНІЦТВА *с.* **1.** *розм. (шкільні роки життя)* школя́рство; **2.** школя́рська поведíнка, школя́рське повóдження, школя́рство; школя́рський учи́нок; [школя́рські] пýстощі.

ШКО́ЛЬНЫ *у різн. знач.* шкíльни́й; **ш. настаўні́к** шкíльни́й учи́тель; **дзіця́ ~нага ўзро́сту** дити́на шкíльного вíку; ◊ **са ~най ла́ўкі** зі шкíльної лáви.

ШКРА́БАННЕ *с. розм.* **1.** дря́пання, шкря́бання; **2.** чóвгання, шáркання, шóрхання.

ШКРА́БАЦЬ і **ШКРО́БАЦЬ** *недок.*, **ШКРАБАНУ́ЦЬ** *док. однокр. розм.* **1.** дря́пати, дряпнýти, *(розм.)* дряпонýти; шкря́бати, шкрябнýти, *(розм.)* шкрябонýти; **2.** *(ногами)* чóвгати, чóвгнути, шáркати, шáркнути, шóрхати, шóрхнути.

ШКУМА́Т, -та́ *ч. розм.* клáпоть, шмат, шматóк.

ШКУМАТА́ЦЬ *недок. розм.* *(рвати на шматки)* шматувáти.

ШКУМАЦЦЁ *зб. с. розм.* клáпті, шматки́.

ШКУРАДЗЁР *і* **СКУРАДЗЁР** *ч. прям., перен.* ги́цель, шкуроде́р.

ШЛАК, *род.* **шла́ку** *ч.* шлак; *(з кам'яного вугілля — ще)* жу́жіль, жу́желиця *ж.*

ШЛАКАЗДЫМА́ЛЬНІК *ч. техн.* шлакознімá́ч.

ШЛАПА́К, -ка́ *ч. обл.* панто́фля *ж.*, *(розм.)* ка́пець; *мн.* **шлапакі́** панто́флі, *(розм.)* ка́пці.

ШЛЕМ *ч.* шоло́м; **стальны́ ш.** сталéвий шоло́м; **ко́ркавы ш.** ко́рковий (про́бковий) шоло́м; **вадала́зны ш.** водола́зний шоло́м.

ШЛЕ́МНІК, -ку *ч. бот.* шоло́мниця *ж.*

ШЛЁГАЦЬ *недок.*, **ШЛЁГНУЦЬ** *док. однокр. обл.* хльо́скати, хльо́стати, хльо́снути, *(розм.)* хля́пати, хля́пнути; шмо́ргати, шморгну́ти, *(підсил.)* шморгону́ти; стьо́бати, стьобну́ти, шмага́ти, шмагну́ти, *(підсил.)* шмагону́ти; сікти́, сікну́ти, *(підсил.)* сікону́ти.

ШЛЁПАНЕЦ, -нца *ч. розм.* **1.** панто́фель, панто́фля *ж.*, *(розм.)* ка́пець; **~цы** *мн.* панто́флі, *(розм.)* ка́пці; **2.** *(дзвінкий удар по тілу)* ляпа́нець, шльо́панéць.

ШЛЁПАННЕ *с.* **1.** ляскання, ви́ляск *ч.*, шльо́пання; **2.** *(падіння)* ге́пання, шльо́пання; **3.** *(звуки від ходьби)* чала́пання, чала́пкання, хля́пання, шльо́пання; **4.** *(у взутті)* шльо́пання.

ШЛЁПАЦЬ *недок.*, **ШЛЁПНУЦЬ** *док.* **1.** *(бити, стукати чимось м'яким, пласким)* ляскати, ляснути; виля́скувати, ви́ляснути; *(розм.)* ля́пати, *(підсил.)* ляпоті́ти; ля́пнути; хля́пати, хля́пнути; тьо́пати, тьо́пнути; цо́пати, цо́пнути; шльо́пати, шльо́пнути; **~паць па вадзе́** ля́скати, (виля́скувати, ля́пати) по воді; **~паць па руцэ́** ля́скати (виля́скувати, ля́пати *й т. ін.*) по руці; **2.** *розм. (падати із шумом)* ге́пати, ге́пнути, ге́патися, ге́пнутися; шльо́патися, шльо́пнутися; бебе́хнути, бебе́хнутися; бря́знути, брьо́хнути, брьо́хнутися; плю́снути, плю́снутися; **3.** *розм. недок. (ходити, створюючи нечіткі, глухі звуки; іти)* чала́пати, чала́пкати; хля́пати, хльо́пати; лопота́ти, лопоті́ти, тьо́пати, тьо́патися; теле́пати; шльо́пати; **4.** *недок. розм. (спадати — про велике або розношене взуття)* хля́пати, хля́патися.

ШЛІФАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* шліфува́льник.

ШЛІФАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* шліфува́льниця.

ШЛІФАВА́НЫ *і* **ШЛІФО́ВАНЫ** шліфо́ваний. — *Див. ще* **шліфава́ць.**

ШЛІФАВА́ЦЬ *недок. прям., перен.* шліфува́ти.

ШЛІФО́ЎКА *ж. у різн. знач.* шліфува́ння *с.*

ШЛІ́ХТА[1] *ж. спец. (клейкий розчин для проклеювання основи тканини)* шліхта.

ШЛІ́ХТА[2] *ж.* шта́бель *ч.*, стіс *ч.*, стос *ч.*, **ш. бярве́ння** шта́бель (стіс, стос) коло́д.

ШЛІХТАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* шліхтува́льник.

ШЛІХТАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* шліхтува́льниця.

ШЛІХТАВА́ННЕ[1] *с. спец.* шліхтува́ння.

ШЛІХТАВА́ННЕ[2] *с.* штабелюва́ння.

ШЛІХТАВА́НЫ[1] *спец.* шліхто́ваний. — *Див. ще* **шліхтава́ць**[1].

ШЛІХТАВА́НЫ[2] штабельо́ваний. — *Див. ще* **шліхтава́ць**[2].

ШЛІХТАВА́ЦЦА[1] *недок. пас. спец.* шліхтува́тися.

ШЛІХТАВА́ЦЦА[2] *недок. пас.* штабелюва́тися.

ШЛІХТАВА́ЦЬ[1] *недок. спец.* шліхтува́ти.

ШЛІХТАВА́ЦЬ[2] *недок.* штабелюва́ти; **ш. до́шкі** штабелюва́ти до́шки.

ШЛІХТО́ЎКА[1] *ж. спец.* шліхтува́ння *с.*

ШЛІХТО́ЎКА[2] *ж.* штабелюва́ння *с.*

ШЛЫНДА *ч. і ж. розм. несхв. [той (та), що тиняється, не має постійного місця мешкання та праці]* шве́ндя, шве́ндяло *ч. і с.*, волоцю́га.

ШЛЫ́НДАЦЬ *і* **ШЛЫ́НДАЦЦА** *недок. розм. несхв. (ходити туди-сюди, з місця на місце без мети)* тиня́тися, ве́штатися, шве́ндяти, шве́ндятися, шала́тися, таска́тися, тяга́тися, воло́читися, вала́ндатися, ника́ти, сновига́ти, сновига́ти.

ШЛЭ́ПАЦЬ *недок. розм. (ходити)* чала́пати, чала́пкати, хля́пати, хльо́пати, шльо́пати; **ш. па гразі́** чала́пати (хля́пати, шльо́пати) по боло́ті (по грязю́ці).

ШЛЮБ, *род.* **шлю́бу** *ч.* шлюб, одру́ження *с.*; **грамадзя́нскі ш.** циві́льний шлюб; **групавы́ ш.** групови́й шлюб; **марганаты́чны ш.** морганати́чний шлюб; **браць ш.** одру́жуватися, бра́тися, бра́ти шлюб, парува́тися; **ісці́ да шлю́бу** іти́ до вінця́ (до шлюбу), става́ти на рушнику́ (на рушни́к, на рушники́).

ШЛЮБАРАЗВО́ДНЫ шлюборозлу́чний; **ш. працэ́с** шлюборозлу́чний проце́с; **~ная спра́ва** спра́ва про розлу́чення.

ШЛЮПБЭ́ЛЬКА *ж. мор.* шлюпба́лка.

ШЛЮ́ПКА *ж. мор.* шлю́пка.

ШЛЯ́ГА *ж. (пристрій для трамбування)* трамбі́вка, *(рідко)* то́лок *ч.*

ШЛЯК, *род.* **шляка́** *ч. (смуга на краю тканини іншого кольору або іншого візерунку)* облямі́вка *ж.*, ля́мівка *ж.*, о́бвідка *ж.*, бе́рег, габа́ *ж.*; **абру́с з сі́нім шля́кам** ска́терка (скатерти́на, о́бру́с) із си́ньою облямі́вкою (ля́мівкою, обві́дкою, габо́ю); ска́терка (скатерти́на, о́бру́с) із си́нім бе́регом.

ШЛЯХЕ́ЦКІ *і* **ШЛЯХЕ́ЧЫ** *істор.* шляхе́тський.

ШЛЯ́ХТА *ж. істор.* шля́хта.

ШЛЯХТУ́Н, -на́ *ч. знев.* шля́хтич.

ШЛЯ́ХЦІЦ *ч. істор.* шля́хтич, *(рідко)* шляхтя́нин.

ШЛЯХЦЮ́К, -ка́ *ч. знев.* шля́хтич.

ШЛЯЧО́К, -чка́ *ч. зменш.* облямі́вочка *ж.*, о́бві́дочка *ж.*, бережо́к, смý́жечка *ж.*

ШМА́ЛЕЦ, -льцу *ч.* сма́лець *(гусячий).*

ШМАЛЬЦАВА́ЦЬ *недок. (бруднити)* смальцюва́ти, яло́зити, заяло́жувати, засмальцьо́вувати, заса́лювати.

ШМА́ЛЬЦАВЫ з гу́сячого сма́льцю.

ШМАНА́ЦЬ: і не ~на́е *розм.* і га́дки не ма́є; і ву́хом не веде́ *(хто)*; і за ву́хом не свербі́ть *(кому)*; як з гу́ски вода́.

ШМАРАВА́ННЕ *с. розм.* **1.** *(дія)* натира́ння ма́ззю, *(розм.)* шмарува́ння; **2.** *(речовина)* натира́ння, мазь *ж.*

ШМАРАВА́ЦЦА *недок.*, **НАШАМРАВА́ЦЦА** *док. розм.* натира́тися, нате́ртися, *(розм.)* шмарува́тися, нашмарува́тися.

ШМАРАВА́ЦЬ *недок.*, **НАШМАРАВА́ЦЬ** *док. розм.* натира́ти, нате́рти, шмарува́ти, нашмарува́ти.

ШМАРАВІ́ДЛА *с. розм. (суміш для натирання)* мазь *ж.*
ШМАРГАНУ́ЦЬ *див.* **шмо́ргаць**.
ШМАТ[1] **1.** *у різн. знач.* бага́то, *(розм.)* бага́цько і багате́нько, *(діал.)* шмат; **ён сабра́ў ш. грыбо́ў** він зібра́в бага́то грибів; **ш. ча́су прайшло́** бага́то ча́су мину́ло; **ш. хто, ш. які́я** бага́то хто; **ш. што, ш. чаго́** бага́то що; **2.** *у поєднанні з прикм. і присл. вищого ст.* бага́то, дале́ко, зна́чно.
ШМАТ[2], **-та́** *ч. розм.* кла́поть, шмато́к, *(розм.)* шмат, шма́тка *ж.*, шмати́на *ж.*
ШМАТАБЛІ́ЧНЫ багатоли́кий, багатоли́ций.
ШМАТАБЯЦА́ЮЧЫ багатонадійний, великонадійний, багатообіця́льний.
ШМАТАКТО́ВЫ *театр.* багатоа́ктний.
ШМАТАПЕРАЦЫ́ЙНЫ *спец.* багатоопераційний.
ШМАТАТА́МНЫ *фіз.* багатоа́томний.
ШМАТА́ЦЬ *недок. (рвати на шматки)* шматува́ти, роздира́ти.
ШМАТБАКО́ВАСЦЬ *ж.* **1.** багатобічність, багатосторо́нність; **2.** різнобічність, багатобічність, різносторо́нність, багатосторо́нність.
ШМАТБАКО́ВЫ 1. *(обов'язковий для кількох зацікавлених сторін або учасників чого-небудь)* багатосторо́нній, багатобічний; **~вае пагадне́нне** багатосторо́ння (багатобічна) уго́да; **2.** *(який вирізняється широтою, різноманітністю)* різнобічний, багатобічний, *(рідше)* різносторо́нній, багатосторо́нній; **~вая адука́цыя** різнобі́чна (багатобі́чна) освіта.
ШМАТВАЛЕ́НТНЫ *фіз.* багатовале́нтний.
ШМАТВО́ПЫТНАСЦЬ *ж.* великодосві́ченість.
ШМАТВО́ПЫТНЫ ду́же (ве́льми) досві́дчений, великодосві́дчений.
ШМАТВЯКО́ВЫ багатовікови́й.
ШМАТГАДЗІ́ННЫ багатогоди́нний.
ШМАТГАДО́ВЫ 1. багаторічний, багатолітній; **~вая дру́жба** багаторічна (багатолітня) дру́жба; **2.** *бот.* багаторі́чний, довголі́тній, багатолі́тній, *(рідко)* великолітній.
ШМАТГАЛІНО́ВЫ багатогалузе́вий.
ШМАТГАЛО́СНАСЦЬ *ж.* і **ШМАТГАЛО́ССЕ** *с.* багатоголо́сся *с.*
ШМАТГАЛО́СЫ багатоголо́сий, багатоголо́сний.
ШМАТГРА́ННАСЦЬ *прям., перен.* багатогра́нність.
ШМАТГРА́ННІК *ч. мат.* багатогра́нник, *(рідше)* многогра́нник.
ШМАТГРА́ННЫ багатогра́нний.
ШМАТГУ́ЧНЫ багатозву́чний.
ШМАТДЗЁННЫ багатоде́нний.
ШМАТЖА́НРАВАСЦЬ *ж.* багатожа́нровість.
ШМАТЖА́НРАВЫ багатожа́нровий.
ШМАТЖЫ́ЛЬНЫ *техн.* багатожи́льний.
ШМАТЗАРА́ДНЫ багатозаря́дний.
ШМАТЗМЕ́ННЫ багатозмі́нний.
ШМАТЗНА́ЧНА *прислівн.* багатозна́чно, значу́ще, значли́во; промо́висто.
ШМАТЗНА́ЧНАСЦЬ *ж.* **1.** багатозна́чність, значу́щість, значли́вість; промо́вистість; **2.** *мат.* багатоцифро́вість; багатозна́чність; **3.** *лінгв.* багатозна́чність.
ШМАТЗНА́ЧНЫ 1. *(який має велике значення)* багатозна́чний, значу́щий, значли́вий; промо́вистий; **~ныя падзе́і** багатозна́чні (значу́щі, значли́ві) події; **2.** *(який натякає на що-небудь)* багатозна́чний, яки́й (що) бага́то гово́рить; промо́вистий; **ш. по́зірк** багатозна́чний (промо́вистий) по́гляд; по́гляд, яки́й (що) про бага́то [що] гово́рить; **3.** *мат.* багатоцифро́вий; **4.** *лінгв.* багатозна́чний. **~нае сло́ва** багатозна́чне сло́во.
ШМАТЗУ́БЧАТЫ багатозубча́стий, багатозубча́тий.
ШМАТЗЯМЕ́ЛЛЕ *с.* багатоземе́лля.
ШМАТЗЯМЕ́ЛЬНЫ багатоземе́льний.
ШМАТКАЛЕ́ЙНЫ *залізн.* багатоколі́йний.
ШМАТКАЛЕ́НЧАТЫ багатоколі́нчастий, багатоколі́нчатий.
ШМАТКАЛЯРО́ВАСЦЬ і **ШМАТКО́ЛЕРНАСЦЬ** *ж.* багатоко́лірність, багатоба́рвність.
ШМАТКАЛЯРО́ВЫ і **ШМАТКО́ЛЕРНЫ 1.** *(строкато забарвлений)* багатоба́рвний, багатоко́лірний; **2.** *полігр.* багатоко́лірний.
ШМАТКАНА́ЛЬНАСЦЬ *ж.* багатокана́льність.
ШМАТКАНА́ЛЬНЫ багатокана́льний.
ШМАТКАЎШО́ВЫ *спец.* багатокiвше́вий.
ШМАТКВАТЭ́РНЫ багатокварти́рний.
ШМАТКВЕ́ТКАВЫ *бот.* багатоквітко́вий.
ШМАТКІЛАМЕТРО́ВЫ багатокілометро́вий.
ШМАТКЛЕ́ТАЧНЫ *біол.* багатоклiти́нний.
ШМАТКО́ВЫ клапте́вий, кла́птиковий; шматкови́й; **~вая ко́ўдра** клапте́ва (кла́птикова, шматкова́) ко́вдра.
ШМАТКО́ЛЕРНАСЦЬ *див.* **шматкаляро́васць**.
ШМАТКО́ЛЕРНЫ *див.* **шматкаляро́вы**.
ШМАТКО́РПУСНЫ *спец.* багатоко́рпусний.
ШМАТКРО́П'Е *с.* крапки́, три кра́пки.
ШМАТЛІ́КАСЦЬ *ж.* числе́нність.
ШМАТЛІ́КІ числе́нний.
ШМАТЛЮ́ДНАСЦЬ *ж.* багатолю́дність, велелю́дність.
ШМАТЛЮ́ДНЫ багатолю́дний, велелю́дний.
ШМАТЛЯ́МПАВЫ *спец.* багатола́мповий.
ШМАТМАТО́РНЫ *техн.* багатомото́рний.
ШМАТМЕ́СНЫ на бага́то місць, багатомісний.
ШМАТМЕ́СЯЧНЫ багатомісячний.
ШМАТМЕТРО́ВЫ багатометро́вий.
ШМАТМІЛЬЁННЫ багатомільйо́нний.
ШМАТМО́ЎЕ *с.* багатомо́вність *ж.*
ШМАТМО́ЎНЫ багатомо́вний.
ШМАТНАСЕ́ННЫ *бот.* багатонасінний.
ШМАТПАВЯРХО́ВЫ багатоповерхо́вий.
ШМАТПАКАЁВЫ багатокімна́тний.
ШМАТПАКУ́ТНАСЦЬ *ж.* багатостражда́льність.
ШМАТПАКУ́ТНЫ багатостражда́льний, багатостра́дний, великостра́дний.
ШМАТПА́ЛУБНЫ багатопа́лубний.
ШМАТПЛА́НАВАСЦЬ *ж.* багатопла́новість.
ШМАТПЛА́НАВЫ багатопла́новий.
ШМАТПЛО́ДНЫ *бот.* багатоплі́дний, плодю́чий; *(про рослини — ще)* родю́чий.

ШМАТПЛЯМЁННЫ багатоплемінний.
ШМАТПО́ЛЛЕ *с. с.-г.* багатопілля.
ШМАТПО́ЛЬНЫ *с.-г.* багатопільний.
ШМАТПРАГРА́МНАСЦЬ *ж.* багатопрогра́мність.
ШМАТПРАГРА́МНЫ багатопрогра́мний.
ШМАТПРАДМЕ́ТНАСЦЬ *ж.* багатопредме́тність.
ШМАТПРАДМЕ́ТНЫ багатопредме́тний.
ШМАТПРО́ФІЛЬНЫ багатопро́фільний.
ШМАТПУДО́ВЫ багатопудо́вий.
ШМАТПЯЛЁСТКАВЫ *бот.* багатопелюстко́вий.
ШМАТРАДКО́ВЫ *с.-г.* багатоця́дний.
ШМАТРАЗО́ВА *прислівн.* бага́то (кілька) разів (раз), багаторазо́во.
ШМАТРАЗО́ВАСЦЬ *ж.* багаторазо́вість, кількаразо́вість.
ШМАТРАЗО́ВЫ багаторазо́вий, кількаразо́вий.
ШМАТРАЗЦО́ВЫ *техн.* багаторізце́вий.
ШМАТСАСТА́ЎНЫ багатоскла́дний.
ШМАТСЕРЫ́ЙНЫ багатосері́йний.
ШМАТСІ́ЛЬНЫ *техн.* багатоси́льний.
ШМАТСКЛАДО́ВАСЦЬ *ж. лінгв.* багатоскладо́вість.
ШМАТСКЛАДО́ВЫ *лінгв.* багатоскладо́вий.
ШМАТСЛАЁВАСЦЬ *ж.* багатошаро́вість.
ШМАТСЛАЁВЫ багатошаро́вий.
ШМАТСЛО́ЎЕ *с. і* **ШМАТСЛО́ЎНАСЦЬ** *ж.* багатослівність *ж.*, багатослів'я *с.*; *(розм.)* просторікування *с.*, просторікання.
ШМАТСЛО́ЎНЫ багатослівний; *(розм.)* просторікуватий.
ШМАТСНЕ́ЖНЫ бага́тий на сніг, багатосніжний.
ШМАТСТАДЫ́ЙНЫ багатостаді́йний.
ШМАТСТВО́ЛЬНЫ 1. *(про дерева)* багатосто́вбурний; *(про трави)* багатосте́блий; **2.** *військ.* багатостві́льний.
ШМАТСТО́ПНЫ *літ.* багатосто́пний.
ШМАТСТРУ́ННЫ багатостру́нний.
ШМАТСТУПЕ́ННАСЦЬ *ж.* багатоступене́вість, багатоступінність.
ШМАТСТУПЕ́ННЫ багатоступене́вий, багатоступінний.
ШМАТСТУПЕ́НЬЧАТЫ *техн.* багатоступінчастий, багатоступінчатий; ~ **тая ракéта** багатоступінчаста (багатоступінчата) ракéта.
ШМАТСЯМЕ́ЙНАСЦЬ *ж.* багатосіме́йність, великосіме́йність.
ШМАТСЯМЕ́ЙНЫ великороди́нний, великосіме́йний.
ШМАТТАНА́ЖНЫ *спец.* багатотонна́жний.
ШМАТТО́МНІК *ч. розм.* на бага́то томів.
ШМАТТО́МНЫ кількато́мний, багатото́мний.
ШМАТТО́ННЫ багатото́нний.
ШМАТТЫДНЁВЫ багатотижне́вий.
ШМАТТЫРА́ЖКА *ж. розм.* великотира́жка, багатотира́жка.
ШМАТТЫРА́ЖНЫ великотира́жний, багатотира́жний.
ШМАТТЫ́СЯЧНЫ багатоти́сячний.
ШМАТТЭ́МНАСЦЬ *ж.* багатоте́мність.
ШМАТТЭ́МНЫ багатоте́мний.
ШМАФА́ЗНЫ *техн.* багатофа́зний, багатофа́зовий.
ШМАТФА́РБНЫ 1. багатоба́рвний, барви́стий, багатоко́лірний; **2.** *перен.* барви́стий, багатоба́рвний, різноманітний.
ШМАТФІГУ́РНЫ багатофігу́рний.
ШМАТЦЫЛІ́НДРАВЫ багатоциліндровий.
ШМАТЧАЎНО́ЧНЫ багаточовникóвий.
ШМАТ'Я́ДЗЕРНЫ *спец.* багатоя́дерний.
ШМАТ'Я́РУСНЫ багатоя́русний.
ШМАЦЦЁ *і* **ШМО́ЦЦЕ** *зб. с.* дра́нтя, шма́ття, *(обл.)* ошма́ття.
ШМОРГ *виг. у знач. прис.* **1.** *(руками)* смик, шарп, сіп, скуб, торг; **2.** *(носом)* шморг; **3.** *(ногами)* човг, шарк, шурх.
ШМО́РГАННЕ *с.* **1.** сми́кання, ша́рпання, шарпани́на *ж.*, сі́пання, сіпани́на *ж*; ску́бання, скубі́ння; то́ргання, то́рсання; рвання́, вирива́ння; **2.** шмо́ргання, підшмо́ргування, підсьо́рбування, хлю́пання; **3.** чо́вгання, ша́ркання, шо́рхання, ша́рхання; шу́рхання, шу́рхіт *ч.*, шамотіння, шамотня́ *ж.*, шарудіння, шурхота́ння, шурхотіння, шаркотіння, шаркота́ння.
ШМО́РГАЦЬ *і* **ШМАРГАТА́ЦЬ** *недок.*, **ШМАРГАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** сми́кати, смикну́ти, *(підсил.)* смикону́ти; ша́рпати, шарпну́ти, *(підсил.)* шарпону́ти; сі́пати, сіпну́ти, *(підсил.)* сіпону́ти; *(за волосся, вуха — ще)* ску́бти, ску́ба́ти, скубну́ти; *(за вікно, двері, віконниці тощо — ще)* то́ргати, то́ргнути, *(розм.)* то́рсати, торсону́ти; рва́ти, вирива́ти, ви́рвати; зрива́ти, зірва́ти; **шмо́ргаць лíсце** рва́ти (вирива́ти, зрива́ти) ли́стя; **шмо́ргаць за рука́ў** сми́кати (ша́рпати, сі́пати) за рука́в; **2.** *(носом)* шмо́ргати, шморгну́ти, *(підсил.)* шморгону́ти; підшмо́ргувати, підшморгну́ти, підсьо́рбувати, підсьорбну́ти; хлю́пати, хлюпну́ти; **3.** чо́вгати, чо́вгнути, ша́ркати, ша́ркнути, шо́рхати, шо́рхнути, *(недок.)* ша́рхати; *(розм.)* шу́рхати, шу́рхнути, *(недок.)* шамоті́ти, шаруді́ти, шурхота́ти, шурхоті́ти, шаркота́ти, шаркоті́ти; **шмо́ргаць запа́лкай па карабку́** чо́вгати (ша́ркати *й т. ін.)* сірнико́м по коро́бці; **4.** *тільки док. (швидко піти, втекти тощо)* шморгну́ти, шмигну́ти; *(підсил.)* шмигону́ти, ша́снути.
ШМО́ТКІ, -так *тільки мн. розм. несхв. (предмети одягу, одяг)* дра́нтя *с.*
ШМО́ЦЦЕ *див.* **шмаццё**.
ШМУ́ЛЯЦЦА *недок.* **1.** *(про одяг)* витира́тися, зно́шуватися; **2.** *(про шкіру)* те́ртися, натира́тися, стира́тися.
ШМУ́ЛЯЦЬ *недок.* **1.** *(про одяг)* витира́ти, зно́шувати; **2.** *(про шкіру)* те́рти, натира́ти, стира́ти.
ШМЭ́НДРЫК *ч. розм. знев. (про несерйозного підлітка)* шмарка́ч; *(рідше)* сопля́к, соплі́й.
ШМЯК *див.* **чмяк**.
ШМЯ́КАЦЦА *див.* **чмя́кацца**.
ШМЯ́КАЦЬ *недок.*, **ШМЯ́КНУЦЬ** *док. однокр. розм. (кидати)* ге́пати, ге́пнути. — *Пор.* **чмя́каць 3.**
ШМЯ́КНУЦЦА *див.* **чмя́кацца**.

ШМЯ́КНУЦЬ *див.* **шмя́каць**.

ШНА́РЫЦЬ і ШНЫ́РЫЦЬ *недок. розм.* ша́рити, шука́ти; *(ретельно)* ни́шпорити, ша́стати.

ШНУР, *род.* **шнура́** *ч.* **1.** *у різн. знач.* шнур; **2.** ни́зка *ж.*, плетени́ця *ж.*, верве́чка *ж.*; ряд, рядо́к; *(пташок — ще)* ключ; *(перев. підвід)* ва́лка *ж.*; **3.** *(землі)* смуга *ж.*, *(вузька)* стяга́ *ж.*; **бікфо́рдаў ш.** бікфо́рдів шнур.

ШНУРАВА́НЫ шнуро́ваний. — *Див. ще* **шнурава́ць.**

ШНУРАВА́ЦЬ *недок. у різн. знач.* шнурува́ти; **ш. чараві́кі** шнурува́ти череви́ки; **ш. інвента́рную кні́гу** шнурува́ти інвента́рну кни́гу.

ШНУРО́К, -рка́ *ч.* **1.** шнуро́к; поворо́зка *ж.*, по́вороз; **2.** *(намиста)* ни́зка *ж.*, разо́к.

ШНУРО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* шнурува́ння *с.*; **2.** *(шнур)* шнурі́вка; **3.** *заст. (корсет)* шнурі́вка, шнурови́ці.

ШНЫ́ПАРЫЦЦА *недок. розм.* **1.** копа́тися, ри́тися, по́рпатися, куйо́вдитися; **2.** *(ходити, бігати в різних напрямках)* ша́стати, ша́статися, шве́ндяти.

ШНЫ́ПАРЫЦЬ *недок. розм.* **1.** ша́рити, шука́ти, ни́шпорити, ша́стати; **2.** *(ходити, бігати в різних напрямках)* ша́стати, ша́статися, шве́ндяти.

ШНЫ́РЫЦЬ *див.* **шна́рыць**.

ШО́ЛАХ, -ху *ч.* ше́лест, шелесті́ння *с.*, ше́лех, шаруді́ння *с.*, ше́мрання *с.*, ше́мріт *ч.*

ШОРГ *виг. у знач. прис. розм.* човг, шарк, шурх.

ШО́РГАННЕ і ША́РХАННЕ і ШАРХАЦЕ́ННЕ *с.* **1.** чо́вгання. ша́ркання, шо́рхання, шу́рхання, ше́рхіт *ч.*, шамоті́ння, шамотня́ *ж.*, шаруді́ння *с.*, шурхота́ння, шурхоті́ння, шаркоті́ння, шаркота́ння, шоло́пання; **2.** *(дощу)* шу́рхання, шу́рхіт *ч.*

ШО́РГАЦЦА *недок.*, **ШАРГАНУ́ЦЦА** *док.* те́ртися, терну́тися; **рыдлёўка шо́ргалася аб камéнне** лопа́та те́рлася об камі́ння.

ШО́РГАЦЬ і ША́РГАЦЬ, ША́РХАЦЬ, ШАРХАЦЕ́ЦЬ *недок.*, **ШО́РГНУЦЬ і ША́РХНУЦЬ, ШАРГАНУ́ЦЬ, ШАРХАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** чо́вгати, чо́вгнути, ша́ркати, ша́ркнути, шо́рхати, шо́рхнути, *(недок.)* ша́рхати, *(розм.)* шу́рхати, шу́рхнути, *(недок.)* шамоті́ти, шаруді́ти, шурхота́ти, шурхоті́ти, шаркота́ти, шаркоті́ти, *(обл.)* шоло́пати; **2.** *недок. (про дощ)* шу́рхати, шамоті́ти, шаруді́ти, шурхота́ти, шурхоті́ти.

ШО́РСТКІ *прям., перен.* шерша́вий, шереха́тий, шорстки́й, шерхки́й, ше́рхлий, поше́рхлий, пошкару́блий.

ШОСТ, *род.* **шаста́** *ч. обл.* жерди́на *ж.*, тичи́на *ж.*, ти́чка *ж.*

ШО́ЎК, *род.* **шо́ўку** *ч. у різн. знач.* шовк, **ш.-сырэ́ц** шовк-сире́ць; **шту́чны ш.** шту́чний шовк; ◊ **у даўгу́ як у шаўку́** *прик.* у борга́х по ши́ю (по ву́ха); у борга́х як (мов) у реп'яха́х; напозича́вся — аж ні́куди, (по са́ме ні́куди); **на пу́зе ш., а ў пу́зе шчо́ўк** *присл.* на нозі́ сап'я́н рипи́ть, а в борщі́ тря́сця кипи́ть.

ШОЎКААПРАЦО́ЎЧЫ шовкообро́бний.

ШОЎКАВЫДЗЯЛЯ́ЛЬНЫ *зоол.* шовковиді́льни́й; **~ныя зало́зы** шовковиді́льні за́лози.

ШОЎКАКРУЧЭ́ННЕ *текст.* шовкокруті́ння.

ШОЎКАМАТА́ЛЬШЧЫК *ч.* шовкомота́льник.

ШОЎКАМАТА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* шовкомота́льниця.

ШОЎКАМАТА́ННЕ *с.* шовкомота́ння.

ШОЎКАПРАДЗЕ́ННЕ *с.* шовкопряді́ння.

ШОЎКАПРАДЗІ́ЛЬНЫ шовкопряди́льний.

ШО́ФЕР *ч. розм.* шофе́р.

ШО́ФЕРСКІ *розм.* шофе́рський.

ШПА́ГА *ж.* шпа́га; ◊ **скрыжава́ць шпа́гі** схрести́ти шпа́ги; **прада́ць шпа́гу** *перен.* запрода́тися.

ШПАГАГЛЫТА́ЛЬНІК *ч.* шпагоковта́ч, лигайшво́рінь.

ШПАГА́ЦІНА *ж.* моту́зка, мотузо́к *ч.*, шво́рка; шмато́к шпага́ту.

ШПА́ЖНІК, -ку *ч. бот.* коса́рики, гладіо́лус.

ШПАКЛЁВАЧНЫ *буд.* шпаклюва́льний.

ШПАКЛЁЎКА *ж. буд.* **1.** *(дія)* шпаклюва́ння *с.*; **2.** *(замазка)* шпаклі́вка; *(для вікон — звичайно)* кит.

ШПАКЛЁЎШЧЫК *ч. буд.* шпаклюва́льник.

ШПАКЛЁЎШЧЫЦА *ж. буд.* шпаклюва́льниця.

ШПАКЛЯВА́НЫ *буд.* шпакльо́ваний.

ШПАКЛЯВА́ЦЬ *недок. буд.* шпаклюва́ти; *(вікна — звичайно)* китува́ти.

ШПА́ЛА *ж. у різн. знач.* шпа́ла.

ШПАЛАПРАМО́ЧВАЛЬНЫ *залізн.* шпалопросо́чувальний.

ШПАНА́ *ж. розм. знев.* шпана́.

ШПАНЮ́К *ч. розм.* бла́зень, шмарка́ч, пискля́, сопля́к, щеня́ *с.*

ШПА́РКА *прислівн.* шви́дко, би́стро, ско́ро, пру́дко, шпа́рко, ху́тко.

ШПАРКАКРЫ́ЛЫ швидкокри́лий, бистрокри́лий, прудкокри́лий.

ШПАРКАНО́ГІ швидконо́гий, бистроно́гий, прудконо́гий.

ШПА́РКАСЦЬ *ж.* шви́дкість, бистрота́, пру́дкість.

ШПА́РКІ швидки́й, би́стрий, ско́рий, прудки́й, шпарки́й, хутки́й, *(рідше)* порськи́й.

ШПАРЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* шви́дше, бистрі́ше, бистрі́ш, скорі́ше, скорі́ш, прудкі́ше, прудкі́ш, шпаркі́ше, шпаркі́ш, ху́тче, хутчі́й, хутчі́ше, хутчі́ш.

ШПАРЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* шви́дший, бистрі́ший, скорі́ший, прудкі́ший, шпаркі́ший, хуткі́ший.

ШПА́РЫЦЬ *недок. розм.* **1.** *(швидко робити що-небудь)* шква́рити, шпа́рити; **2.** шпурля́ти, швирга́ти, жбурля́ти.

ШПА́ЦЫР, -ру *ч.* прогу́лянка *ж.*, *(розм.)* прогуля́ння *с.*

ШПАЦЫРАВА́ННЕ *с. (дія)* прогу́лянка *ж.*, *(розм.)* прогуля́ння.

ШПАЦЫРАВА́ЦЬ *недок.* прогу́люватися; прохо́джуватися, прохо́дитися.

ШПАЦЫ́РНЫ прогу́лянковий.

ШПАЧАНЯ́ і ШПАЧАНЁ, -ня́ці *с.* шпаченя́.

ШПЕГ *ч. розм. (шпигун)* шпиг, шпик.

ШПЕГАВА́ЦЬ *недок. розм.* шпигува́ти.

ШПЕ́ГАЎСКІ *розм.* шпигу́нський.

ШПЕ́НЕВЫ *техн.* стрижне́вий, стрижньови́й.

ШПЕНЬ, *род.* **шпяня́** *ч. техн.* стри́жень.

ШПІГАВА́ННЕ *с.* **1.** *кул.* шпигува́ння; **2.** *перен. (докори)* шпига́ння, збиткува́ння.

ШПІГАВА́ЦЦА *недок. пас.* **1.** *кул.* шпигува́тися; **2.** *перен. розм.* шпигува́тися.

ШПІГАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *кул.* шпигува́ти; **2.** *перен. розм. (завзято повчати)* шпигува́ти.

ШПІГО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія) у різн. знач.* шпигува́ння *с.*; **2.** *пристрій для шпигування м'яса)* шпигі́вка.

ШПІЁН *ч.* шпигу́н.

ШПІЁНАМА́НІЯ *ж.* шпигунома́нія.

ШПІЁНІЦЬ *недок.* шпигува́ти.

ШПІЁНКА *ж.* шпигу́нка.

ШПІЁНСКІ шпигу́нський.

ШПІК[1], *род.* **шпі́ку** *ч.* кістко́ви́й мо́зок.

ШПІК[2], *род.* **шпіка́** *ч. розм. знев. (шпигун)* шпиг, шпик.

ШПІ́ЛЕЧНЫ шпильковий́; ◊ **ш. ўкол** дрібни́й до́тинок.

ШПІ́ЛЬКА *ж.* **1.** *у різн. знач.* шпи́лька; **2.** *перен.* шпи́лька; **падпуска́ць ~кі** підпуска́ти шпи́льку, *(розм.)* пришива́ти гапли́к, укида́ти ґедзика.

ШПІЦ[1] *ч. архіт.* шпиль.

ШПІЦ[2] *ч. (порода собак)* шпіц.

ШПЛІНТАВА́ЦЬ *недок. техн.* шплінтува́ти.

ШПЛІНТО́ЎКА *ж. техн. (дія)* шплінтува́ння *с.*

ШПО́КАЦЬ *недок.*, **ШПО́КНУЦЬ** *док. розм.* **1.** *(видати звук бахкання)* ба́хкати, ба́хнути; **ко́рак ~нуў** ко́рок ба́хнув; **2.** ло́пати, ло́пнути, лу́скати, лу́снути; **ля́мпачка ~нула** ла́мпочка ло́пнула (лу́снула).

ШПО́РА *і* **ШПО́РАЦ** *ч.* **1.** *(у чоботі)* шпо́ра *ж.*, остро́га *ж.*; **2.** *(у пташок)* шпо́ра *ж.*, шпо́рка *ж.*; **3.** *техн.* шпо́ра *ж.*

ШПУ́ЛЬКА *ж.* коту́шка; *(для ниток — ще)* шпу́лька.

ШПУ́ЛЬКАВЫ *і* **ШПУЛЬКО́ВЫ** коту́шковий; шпульковий́.

ШПУ́ЛЯ *ж.* коту́шка; *(для ниток — ще)* шпу́ля.

ШПЭ́ЛЯХ: у ~хі на кла́пті, на шматки́.

ШПЯНЁК, -нька́ *(зменш. до* **шпень***)* *ч.* шпе́ник.

ШРАЦІ́НА *ж.* шроти́на, дроби́на.

ШРАЦІ́НКА *ж. зменш.* шроти́нка, дроби́нка.

ШРОТ, *род.* **шро́ту** *зб. ч.* **1.** *мисл.* шріт, дріб; **2.** *с.-г. (відходи олійницького виробництва)* шріт.

ШРО́ТАВЫ *мисл.* шротовий́, дробовий́.

ШРОТАЛІЦЕ́ЙНЫ *техн.* шротолива́рний, дроболива́рний.

ШРОТАСТРУМЕ́ННЫ *техн.* дробострумі́нний.

ШРО́ТНІЦА *ж. мисл.* шротівни́ця, дробівни́ця.

ШРУ́БА *ж.* гвинт *ч.*; *(обл. — шуруп)* шруб *ч.*

ШРУБАВА́ЛЬНЫ *техн.* гвинтува́льний; **ш. стано́к** гвинтува́льний верста́т.

ШРУБАВА́ЦЦА *недок. пас.* гвинтува́тися; гвинти́тися; скріплюватися (скріпля́тися) гвинта́ми.

ШРУБАВА́ЦЬ *недок.* **1.** *техн. (робити гвинтову різь)* гвинтува́ти; **2.** *(укручувати гвинт)* гвинти́ти, крути́ти; **3.** скріплювати (скріпля́ти) гвинта́ми.

ШРУ́БАВЫ *(оснащений гвинтом)* гвинтови́й; **~вая нарэ́зка** гвинтова́ різь (нарі́зка).

ШРУБАРЭ́З *ч. техн.* гвинторіз.

ШРУБАРЭ́ЗНЫ *техн.* гвинторі́зний.

ШРУ́БКА *ж. зменш.* гви́нтик *ч.*

ШТА́БА *ж. обл. (залізна смуга для замикання дверей)* за́сув *ч.*; запо́р *ч.*, запо́ра.

ШТАМПАВА́ЦЬ *недок.* штампува́ти; **ш. дэта́лі** штампува́ти дета́лі; **ш. папе́ру** штампува́ти папі́р; **ш. рашэ́нні** штампува́ти рі́шення.

ШТАМПО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* штампува́ння *с.*; **2.** *(виріб)* штампо́вка.

ШТО[1], *род.* **чаго́**, *дав.* **чаму́**, *зн.* **што**, *ор., місц.* **чым** *займ.* **1.** *пит. і відн. (питання про предмет, явище)* що; **ш. гэ́та?** що це?; **ш. зда́рылася?** що ста́лося?; **зна́ю, ш. рабі́ць** зна́ю, що роби́ти; **2.** *пит. у знач. прис. (у якому стані або становищі перебуває хто-що)* як; яки́й; **як на́ша вёска, што сусе́дзі?** як на́ше село́, як сусі́ди?; **3.** *пит. у знач. прислівн.* що; чому́, чого́, для чо́го, наві́що, на́що; **ш. ты крычы́ш?** що (чому́, чого́, для чо́го, наві́що, на́що) ти кричи́ш? **ш. ты засмуці́ўся?** чому́ (чого́) ти засумува́в (засмути́вся)?; **4.** *пит. (як багато)* скі́льки; **ш. во́зьмеш за рабо́ту?** скі́льки ві́зьмеш за робо́ту?; **5.** *неозн. розм.* щось; **ты б з'еў чаго́** ти б з'їв щось; **6.** *вказ. (у поєднанні з часткою* **вось***)* що; **вось ш. я табе́ скажу́** ось що я тобі́ скажу́; **7.** *відн. (який саме)* що; яки́й; **дуб., ш. рос на ўзле́ссі** дуб, що (яки́й) ріс на узлі́ссі; **хвоі́, ш. стая́лі на ўзго́рках** со́сни, що (які́) стоя́ли на па́горбах; ◊ **ні на ш. не гле́дзячы** незважа́ючи ні на що; **чорт ве́дае ш.** чорт зна́є що, ка́зна-що; **чаго́ б гэ́та ні каштава́ла** за вся́ку ці́ну́, хоч би [там] що, хоч би що там було́, хоч що будь, будь-що-будь; **калі́ ш. яко́е** коли́ б (якби́) тра́пилося (ста́лося) щось, коли́ (якщо́) тра́питься (ста́неться) щось; **з вы́падку чаго́** з наго́ди чого́, у зв'язку́ з чим, з о́гляду на що, че́рез що, **на чым свет стаі́ць** *(крычаць, лаяць)* на чо́му (на чім) світ стої́ть, аж гай гуде́ *(кричати, лаяти)*; **ад нямá чаго́ рабі́ць** *(розм.)* знічев'я, з (від) ні́чого роби́ти; **чаго́ мая́ нага́ хо́ча** що хо́чу, те й роблю́; роблю́, що мені́ захо́четься (забагне́ться, заманéться); **ш. да чаго́** що [й] до чо́го.

ШТО[2] *спол.* **1.** що; **шкада́, ш. ты спазні́ўся** шко́да́, що ти запізни́вся (спізни́вся); **2.** *(у складі порівняння)* як, на́че, нена́че, немо́в, мов; **глухі́, ш. пень** глухи́й, як (на́че *й т. ін.)* пень (пеньо́к); **3.** *(з повтором у знач.: те саме)* чи — чи, **ш. прайшо́ў дождж, ш. яго́ не было́** чи пройшо́в дощ, чи його́ [й] не було́; **ш. ні дзень** щодня́; **ш. край, то абычáй** *прик.* що край, то й звича́й; що кри́ниця, то й води́ця; що сторона́, то і́нша новина́; що ха́тка, то і́нша га́дка.

ШТО[3] *част.* що; **ш. вы ка́жэце?** що ви ка́жете?; **а ш., калі́ мы ў нядзе́лю по́йдзем у пахо́д?** а що, коли́ ми в неді́лю пі́демо в похі́д? **ш., не атрыма́лася?** що, не ви́йшло?

ШТОВЕ́ЧАР *прислівн.* щове́чора.

ШТОГАДО́ВЫ *див.* **штого́дні**.

ШТОГО́Д *прислівн.* щоро́ку, щорі́чно, *(розм.)* щорі́к.

ШТОГО́ДНІ *і* **ШТОГАДО́ВЫ** щорі́чний.

ШТОГО́ДНІК *ч.* щорі́чник, річни́к.
ШТОДЗЕ́НЬ *і* **ШТОДЗЁННА** *прислівн.* щодня́.
ШТОДЗЁННАСЦЬ *і* **ШТОДЗЁНШЧЫНА** *ж.* щоде́нність, щоде́нщина, повсякде́нність.
ШТОДЗЁННЫ 1. *(який відбувається щодня)* щоде́нний; **~ная гімна́стыка** щоде́нна гімна́стика; **2.** *(звичайний, буденний)* щоде́нний, повсякде́нний; **~ная во́пратка** щоде́нний (повсякде́нний) о́дяг.
ШТОДНЁВЫ *розм. (який відбується щодня)* щоде́нний.
ШТОДНЯ́ *прислівн.* щодня́, щоде́нно; *(розм.)* щоде́нь, щодни́ни.
ШТО-КО́ЛЕЧЫ, *род.* **чаго́-ко́лечы** *займ. неозн. обл.* що-не́будь, щось; де́що; будь-що́, аби́що.
ШТОКРУ́ЖА *ж. сад.* ро́жа, ма́льва.
ШТОМІНУ́ТНЫ щохвили́нний.
ШТО́НІКІ, -каў *тільки мн. розм.* штанці́, штаненя́та, штанча́та, штаня́та.
ШТО-НІШТО́, *род.* **чаго́-нічаго́** *займ. неозн. розм.* де́що; **перада́ць ш.-н. ся́бру** переда́ти де́що дру́гові.
ШТОСУ́ТАЧНА *прислівн.* щодобо́во, щодоби́, ко́жної доби́.
ШТОСУ́ТАЧНЫ щодобови́й.
ШТОСЬ *і* **ШТО́СЬЦІ 1.** *род.* **чаго́сьці** *займ. неозн.* щось; **ш. ціка́вае** щось ціка́ве; **ён чы́мсьці незадаво́лен** він чи́мось незадово́лений; **2.** *прислівн.* щось; **ш. хо́ладна сёння** щось хо́лодно сього́дні.
ШТОТЫ́ДЗЕНЬ *прислівн.* щоти́жня, *(рідше)* щотижне́во.
ШТОТЫДНЁВІК *ч.* щотижне́вик, тижне́вик.
ШТОТЫДНЁВЫ щотижне́вий, тижне́вий.
ШТРАФ, *род.* **штра́фу** *ч.* штраф.
ШТРАФАВА́НЫ *і* **ШТРАФО́ВАНЫ** штрафо́ваний. — *Див. ще* **штрафава́ць.**
ШТРАФАВА́ЦЬ *недок.,* **АШТРАФАВА́ЦЬ** *док.* штафува́ти, оштрафува́ти.
ШТРАФНЫ́ *у різн. знач.* штрафни́й; **штрафны́ ўдар** штрафни́й уда́р; **ш. батальён** штрафни́й батальйо́н; **~на́я пляцо́ўка** штрафни́й майда́нчик.
ШТРЫ́ФЕЛЬ[1]**, -фля** *ч.* ла́цкан.
ШТРЫ́ФЕЛЬ[2]**, -лю** *ч. розм. (сорт яблук)* штре́йфлінг, *(розм.)* штри́фель.
ШТРЫХ, *род.* **штрыха́** *ч.* **1.** *прям.* штрих; **ш. на папе́ры** штрих на папе́рі; **2.** *перен.* ри́са *ж.*, штрих; **характэ́рны ш.** характе́рна ри́са, характе́рний штрих.
ШТРЫХАВА́НЫ штрихо́ваний, *(у знач. прикм. — ще)* заштрихо́ваний.
ШТРЫХАВА́ЦЬ *недок.* штрихува́ти.
ШТРЫХО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* штрихува́ння *с.*; **2.** штрихи́.
ШТУДЗІ́РАВАННЕ *с.* студіюва́ння.
ШТУДЗІ́РАВАНЫ студійо́ваний, *(у знач. прикм. — ще)* простудійо́ваний. — *Див. ще* **штудзі́раваць.**
ШТУДЗІРАВА́ЦЦА *недок. пас.* студіюва́тися.
ШТУДЗІРАВА́ЦЬ *недок.* студіюва́ти.
ШТУ́КА *ж. у різн. знач.* шту́ка; **не́калькі штук я́блыкаў** кі́лька штук я́блук; **адра́зу віда́ць, што ён за ш.** зра́зу ви́дно, що він за шту́ка; ◊ **урэ́заць (устро́іць) ~ку** утну́ти (утя́ти, устругну́ти, стругну́ти, удра́ти) шту́ку; **гэ́та не ш.** це не ди́вно (не ди́во, не ди́вна рі́ч, не дивина́); **што за ш.!** ото́ ди́во (дивина́)!; от так ди́во (дивина́)!; яке́ ди́во!, що за ди́во! **вос дык ш.** оце́ так но́мер! оце́ так!, оце́ так та́к!
ШТУКАВА́ННЕ *с.* **1.** забиття́, *(незак. д. — звичайно)* забива́ння; закла́дення, *(незак. д. — ще)* заклада́ння; замурува́ння; *(незак. д. — ще)* замуро́вування; зама́зування, зашпаро́вування, шпарува́ння; запакува́ння, *(незак. д. — ще)* запако́вування; **2.** *крав.* штукува́ння.
ШТУКАВА́ЦЦА *недок. пас.* **1.** забива́тися; затуля́тися; заклада́тися; замуро́вуватися; зама́зуватися, зашпаро́вуватися; запако́вуватися; зарі́внюватися; **2.** *крав.* штукува́тися.
ШТУКАВА́ЦЬ *недок.* **1.** забива́ти; затуля́ти; заклада́ти; замуро́вувати; зама́зувати, *(тріщини, щілини — ще)* зашпаро́вувати, шпарува́ти; запако́вувати; зарі́внювати; **ш. прабо́іны** забива́ти пробо́їни; **ш. пасы́лку** забива́ти паку́нок (поси́лку); **2.** *крав.* штукува́ти; **3.** *перен. розм.* вига́дувати, виду́мувати, вимудро́вувати.
ШТУКА́Р, -ра́ *ч.* **1.** фо́кусник, штука́р; **2.** ма́йстер, мите́ць, до́йда *ч. і ж.*; **3.** *(схильний до вигадок, витівок)* штука́р, вига́дник, витівни́к, бла́зень.
ШТУКА́РКА *ж.* **1.** фо́кусниця, штука́рка; **2.** майстри́ня, до́йда; **3.** *(схильна до вигадок, витівок)* штука́рка, витівни́ця, вига́дниця.
ШТУКА́РЫЦЬ *недок.* **1.** роби́ти фо́куси, штука́рити, штукарюва́ти; **2.** майструва́ти, винахо́дити; **3.** штука́рити, вига́дувати, роби́ти ви́тівки.
ШТУКО́ЎКА *ж крав.* **1.** *(дія)* штукува́ння *с.*; **2.** заштуко́ване [мі́сце].
ШТУРХА́ЛЬ, -ля́ *і* **ШТУРХА́Н, -на́, ШТУРХАНЕ́Ц, -нца́** *ч. розм.* стуса́н, штовха́н, штурха́н, духопе́лик, товче́ник, буха́н, бухане́ць, туса́н, штовхане́ць, штурхане́ць.
ШТУРХА́ЛЬНІК *ч. спорт.* штовха́льник.
ШТУРХА́ЦЬ *недок.,* **ШТУРХНУ́ЦЬ** *док. і* **ШТУРХАНУ́ЦЬ** *док. однокр. у різн. знач.* штовха́ти, штовхну́ти, *(розм. підсил.)* штовхону́ти; *(кулаком, палицею тощо — ще розм.)* шту́рхати, штурхну́ти, *(підсил.)* штурхону́ти; сту́сати, стусну́ти, *(підсил.)* стусону́ти; пха́ти, пхну́ти, штурля́ти, штурну́ти; **штурхну́ць ка́мень** штовхну́ти ка́мінь; **штурхну́ць ло́кцем** штовхну́ти лі́ктем; **штурхну́ць спра́ву** штовхну́ти (підштовхну́ти) спра́ву; **штурхну́ць ядро́** *спорт.* штовхну́ти ядро́.
ШТУРХА́Ч, ча́ *ч.* **1.** *техн.* штовха́ч; **2.** *залізн., мор.* штовха́ч, підшто́вхувач; **3.** *перен. розм.* підшто́вхувач.
ШТУРХЕ́ЛЬ *род.* **штурхяля́** *ч.* **1.** штовха́н, стуса́н, *(розм.)* штурха́н, штурхане́ць, бухане́ць, буха́н; **2.** *виг. у знач. прис.* штовх, штурх, штурхі́ць.
ШТУРШО́К, -шка́ *ч.* **1.** штовха́н, стуса́н; *(розм.)* штурха́н, штурхане́ць; бухане́ць, буха́н; **ш. ле́вай руко́й** штовха́н (стуса́н) лі́вою руко́ю; **2.** *(різкий рух; перен.)* по́штовх; **падзе́мныя ~шкі́** підзе́мні по́штовхи; **гэ́та размо́ва паслужы́ла**

~шкóм для разгóртвання падзéй ця розмóва стáла пóштовхом для розгортáння подíй.

ШТЫК[1], *род.* **штыкá** *і* **ШТЫХ,** *род.* **штыхá** *ч.* **1.** багнéт, штик; **сустрэ́ць (прыняць) у штыкí** зустрíти багнéтами (штикáми, в багнéти, в штики́); **у рóце засталóся сóрак ~кóў** у рóті лиши́лося сóрок багнéтів (штикíв); **2.** *(шар землі, який захоплює лопата)* штик, штих.

ШТЫК[2], *род.* **штыкá** *ч. мор. (вузол)* штик.

ШТЫКÉТНІК *і* **ШЧЫКÉТНІК** *ч., род.* **штыкéтніка** *і* **шчыкéтніка,** *зб.* **штыкéтніку** *і* **шчыкéтніку** штахéти.

ШТЫКÉТНЫ *і* **ШЧЫКÉТНЫ** штахéтний.

ШТЫКÉТЫ *і* **ШЧЫКÉТЫ** *тільки мн.* штахéти.

ШТЫКÉЦІНА *і* **ШЧЫКÉЦІНА** *ж.* штахéтина.

ШТЫЛЬ[1], *род.* **штылю** *ч. мор.* штиль; **мёртвы ш.** мéртвий штиль.

ШТЫЛЬ[2], *род.* **штыля́** *ч.* **1.** гóстрий стри́жень; **2.** *техн.* шип.

ШТЫ́РЫЦЬ *недок. розм.* гнáти, тýрити.

ШТЫХ *див.* **штык**[1].

ШТЭ́ПАР *ч. шевс.* заготóвник.

ШУКÁЕМАЕ *імен. мат.* шýкане.

ШУКÁЕМЫ *мат.* шýканий; **~мая велíчыня** шýкана величинá.

ШУКÁЛЬНІК *ч.* **1.** шукáч; **ш. жэньшэ́ню** шукáч женьшéню; **ш. прыгóд** шукáч пригóд, *(рідко)* пригóдник; **2.** *техн.* шукáч.

ШУКÁЛЬНІЦА *ж.* шукáчка.

ШУКÁЛЬНЫ яки́й (що) шукáє.

ШУКÁНЫ шýканий; **знайсцí ~ну кнíгу** знайти́ шýкану кни́жку.

ШУКÁЦЬ *недок. у різн. знач.* шукáти; **ш. згýбленую рэч** шукáти загýблену річ; **ш. кватэ́ру** шукáти квартиру; ◊ **шукáй вéтру ў пóлі** шукáй (доганя́й) вíтра (вíтру) в пóлі; **ш. лёгкага хлéба** шукáти легкóго хлíба; **дýрняў ш.** дýрнів шукáти; **ш. пятлí на шы́ю** накидáти зáшморг (ярмó, петлю́) на ши́ю; **бóбу ў гарóсе ш.** шукáти печéного льóду; **з хлéба крóшак ш.** *(бути незадоволеним тим, що є)* шукáти кíстки в молоці; **цéраз хлеб ды хлéба ш.** *присл.* добрá добýвши, крáщого (лíпшого) не шукáй; не трéба плáхти, бо й у запáсці дóбре; **шукáй дóлі ў чы́стым пóлі** *присл.* шукáй (доганя́й) вíтра (вíтру) в пóлі; **ад дабрá дабрá не шукáюць** *присл.* добрá добýвши, крáщого (лíпшого) не шукáй; не трéба плáхти, бо й у запáсці дóбре.

ШÝЛА *і* **ШУЛÓ** *с.* **1.** *(у будівлі або в огорожі)* стовп *ч.*, *(діал.)* шýла *ж.*; **2.** *(стовп у воротях)* бігýн *ч.*, верéя *ж.*, глухá вoрітниця.

ШУЛЁНАК, -нка *ч. обл. орн.* кíбець, кíбчик.

ШУЛЯ́К, -кá *ч. обл. орн.* шулíка, кóршáк, *(розм.)* шуля́к, ря́бець.

ШУМ[1], *род.* **шýму** *ч.* **1.** шум, шумови́ння *с.*; гóмін, гáмір; шéлест; **лясны ш.** гóмін лíсу, лісови́й гóмін (шум); **гýкі і шýмы** звýки і шуми́; **шýмы ў сэ́рцы** шуми́ в сéрці; **2.** *(голосної розмови)* гóмін; гáмір; ◊ **без шýму** безшýмно, без шýму; ти́хо, сти́ха; без гáласу; **і не ш. баравы́** і гáдки не мáє; і гáдки й дýмки не мáє; і вýсом не ведé; і за вýхом не сверби́ть; **мнóга шýму з нічóга** *прик.* багáто гáласу дарéмно.

ШУМ[2], *род.* **шýму** *ч. розм.* **1.** піна *ж.*, шум, шумови́ння *с.*, шумови́на *ж.*, пíнява *ж.*; **2.** нáкип.

ШУМААХÓВА *ж.* шумозáхист *ч.*

ШУМААХÓЎНЫ шумозахисни́й.

ШУМАЗАГЛУШÁЛЬНЫ шумозаглýшувальний.

ШУМÍХА *ж. розм.* гáлас *ч.*; **рабíць ~ху** чини́ти гáлас (шум), *(розм.)* знімáти (чини́ти, збивáти) бýчу.

ШУМÓК[1], **-мкý** *ч. розм.* шумóк; ◊ **пад ш.** ни́шком; *(розм.)* ти́шком, ни́шком-ти́шком, ти́шком-ни́шком, ни́щечком.

ШУМÓК[2], **-мкý** *ч. розм.* піна *ж.*, шум, шумови́ння *с.*, шумови́на *ж.*, пíнява *ж.*

ШÝНУЦЬ *док.* ри́нути, линýти, хлю́пнýти, хли́нути; *(про дощ і т. ін. — ще)* сипнýти, *(підсил.)* сипонýти, *(розм.)* уперíщити, ушквáрити, учи́стити; *(рушити великою кількістю — звичайно)* сунýти.

ШУРПÁТА *прислівн.* **1.** шершáво, шерехáто, шóрстко; **2.** кострубáто.

ШУРПÁТАСЦЬ *ж.* **1.** шóрсткість, шерехáтість; **2.** кострубáтість.

ШУРПÁТЫ **1.** шорстки́й, шорсткувáтий, шерехáтий, шерхки́й, шéрхлий, шершáвий; **~тая паддóга** шорсткá (шершáва) підлóга; **~тая папéра** шорстки́й папíр; **2.** *перен. (про стиль, мову)* кострубáтий; **ш. стыль** кострубáтий стиль.

ШУРПÁЦЕЦЬ *недок.* шершáвіти; *(про шкіру й т. ін. — ще)* шéрхнути, *(розм.)* пришерхáти.

ШУРПÁЦІЦЦА *недок.* ставáти шершáвим (шерехáтим, шорстки́м, шéрхлим *і т. ін.*); шершáвіти; *(про шкіру й т. ін. — ще)* шéрхнути, *(розм.)* пришерхáти.

ШУРПÁЦІЦЬ *недок.* шершáвити.

ШУРÝМ-БУРÝМ, *род.* **шурýму-бурýму** *ч. (безлад)* метушня́ *ж.*, шáрварок, розгардія́ш.

ШÝСНУЦЬ *док. розм.* **1.** *(з розмаху кинути щось сипке)* сипнýти, *(підсил.)* сипонýти; **2.** поси́патися; **3.** плеснýти, хлю́пнýти, плю́снути, линýти; **4.** ри́нути, линýти, хлю́пнýти, хли́нути; *(про дощ і т. ін. — ще)* сипнýти, *(підсил.)* сипонýти, *(розм.)* уперíщити, ушквáрити, учи́стити; **5.** завали́тися, обвали́тися; **6.** *(упасти з гуркотом, шумом)* шýрхнути, гéпнути.

ШУСЬ *виг. у знач. прис. розм.* **1.** бух, бех, бебéх, шурх; **а я вядрó вады́ ш. у печ** а я відро води́ бух (бех, бебéх, шурх) у піч; **2.** *(про раптову появу, прихід)* шасть, шусть, шелéсть, шелéсь, шелíп; **рáптам ён ш. у хáту** рáптом (урáз) він шасть (шусть, шелéсть *і т. ін.*) у хáту.

ШÝФЕЛЬ, -фля *ч.* совóк *(великий)*, лопáта *ж.* *(совкова)*, *(діал.)* шýфля *ж.*

ШÝФЕЛЬНЫ совкóвий.

ШÝФЛІК *ч. зменш.* совóк.

ШУФЛЯВÁЦЬ *недок. (сніг, зерно й т. ін. — совком)* згрібáти, відгрібáти, відгортáти.

ШУФЛЯ́ДА *ж.* **1.** *(у столі, шафі тощо)* шухля́да; **2.** *(вікна)* корóбка.

ШУЦÍХА *ж. (різновид феєрверка)* вертýшка.

ШУ́ШАМЕЦЬ *ж. обл.* **1.** сміття́ *с.*; **2.** *лайл. (нікчемні люди)* по́толоч, на́брід *ч.*, шу́шваль.
ШЧА́ВЕЛЬ, -лю *розм.* і **ШЧАВУ́К** *ч. обл.* щаве́ль; *(обл.)* щаві́й, квасо́к, щава́ *ж.*
ШЧАДРЭ́Ц, -раца́ *ч. (надвечір'я Нового року)* Ще́дрий ве́чір.
ШЧАЛАЧЫ́ЦЦА *недок. пас. спец.* лу́житися.
ШЧАЛАЧЫ́ЦЬ *недок. спец.* лу́жити.
ШЧАЛАЧЭ́ННЕ *с. спец.* лу́ження.
ШЧАМЛЁТКІ, -каў *обл. тільки мн.* **1.** *(пристрій)* затиска́ч *ч.*; **2.** *перен.* лабе́ти, леща́та.
ШЧАМЯЛІ́ЦА *ж. бот.* меду́нка.
ШЧАНЮ́К, -ка́ *ч. прям., перен.* щеня́ *с.*, цуценя́ *с.*
ШЧАНЯ́ *і* **ШЧАНЁ, -ня́ці** *с. прям., перен.* щеня́, цуценя́.
ШЧАПА́ЛЬНЫ *спец.* скіпа́льний.
ШЧАПА́НЫ *дієприкм., прикм.* скі́паний, поко́лотий, поко́лений. — *Див. ще* **шчапа́ць**.
ШЧАПА́ЦЦА *недок. звор., пас.* скі́патися, коло́тися.
ШЧАПА́ЦЬ *недок.* скіпа́ти, коло́ти; **ш. лучы́ну** скіпа́ти (коло́ти) лучи́ну.
ШЧА́ЎЕ *с.* щаве́ль *ч.*; *(обл.)* щаві́й *ч.*, квасо́к *ч.*, щава́ *ж.*
ШЧА́ЎЕВЫ щавле́вий; **~вая кіслата́** *хім.* щавле́ва кислота́.
ШЧАЎКУ́Н, -на́ *ч. ент.* кова́лик.
ШЧАЎЧО́К, -чка́ *ч.* **1.** *(короткий уривчастий звук)* кла́цання *с.*; **2.** *(удар)* щи́голь, щи́глик.
ШЧАЦІ́НІЦЦА *недок. прям., перен.* ї́житися.
ШЧАЦІ́НІЦЬ *недок.* ї́жити; **во́ўк шчаці́ніць по́ўсць** вовк ї́жить шерсть; **ве́цер на страсе́ шчаці́ніць сало́му** *перен.* ві́тер на стрі́сі ї́жить соло́му.
ШЧАЦІ́НКА *ж.* **1.** *зменш.* щети́нка; **2.** *тільки мн. бот., зоол.* щети́нки.
ШЧАЦІ́ННЕ *зб. с.* щети́на *ж.*; *(обл.)* ще́та *ж.*, щеть *ж.*; **свіно́е ш.** свиняча щети́на.
ШЧО́ДРЫ ще́дрий.
ШЧО́ДРАСЦЬ *ж.* **1.** ще́дрість; **2.** *тільки мн.* щедро́ти; ◊ **ад сваі́х шчо́драсцей** від щедро́т сво́їх; з ла́ски свое́ї.
ШЧО́ЛАК, -ку *ч. обл.* луго́вина *ж.*, луг.
ШЧО́ЛАЧ *ж. хім.* луг *ч.*
ШЧО́ЛАЧНАСЦЬ *ж. хім.* лу́жність.
ШЧО́ЛАЧНЫ *у різн. знач.* лу́жний; **~ная рэа́кцыя** лу́жна реа́кція; **~ныя мета́лы** лу́жні мета́ли; **ш. акумуля́тар** лу́жний акумуля́тор.
ШЧО́ПАЦЬ, -пця *ч. обл.* **1.** *(три пальці руки, складені кінцями разом)* пу́чка *ж.*; **2.** *(кількість сипучої речовини)* пу́чка *ж.*, щі́пка *ж.*; **шчо́паць со́лі** пу́чка со́лі.
ШЧО́ТАЧНІК *ч.* щітка́р.
ШЧО́ТАЧНЫ щітко́вий.
ШЧО́ТКА *ж.* **1.** щі́тка; *(частина ноги під копитом коня, оленя й т. ін. — ще)* ми́чка, борі́дка; **2.** *ел., мін.* щі́тка.
ШЧОТКАТРЫМА́ЛЬНІК *ч. ел.* щіткотрима́ч.
ШЧО́ЎК *виг.* **1.** клац; лясь, лусь; **2.** тьох; **на пу́зе шо́ўк, а ў пу́зе ш.** *присл.* нема́ ні́чо́го в казані́, а зо́лото на каптані́; на нозі́ сап'я́н рипи́ть, а в борщі́ тря́сця кипи́ть.
ШЧО́ЎКАННЕ *с.* **1.** кла́цання; цо́кання, цокота́ння, цо́кіт *ч.*; ля́скання, ля́скіт *ч.*, ляскотня́ *ж.*, виля́скування, ви́ляск *ч.*; цьво́хання, цьво́хкання; **2.** лящ́ання; щебета́ння, ще́бет *ч.*, тьо́хкання.
ШЧО́ЎКАЦЬ *недок.*, **ШЧО́ЎКНУЦЬ** *док.* **1.** *(металевими предметами, про апарат, прилад і т. ін.)* кла́цати, кла́цнути; *(каблуками тощо — ще)* цо́кати, цо́кнути, *(недок. підсил.)* цокота́ти, цокоті́ти; *(батогом, пальцями й т. ін.)* ля́скати, ля́снути, виля́скувати, ви́ляснути; *(батогом — ще розм.)* цьво́хати, цьво́хкати, цьво́хнути; **~кае замо́к у дзвяра́х** кла́цає замо́к у две́рях; **~каць абца́самі** кла́цати каблука́ми; **2.** *(про пташок) (недок.)* лящ́ати, тріща́ти, тріскоті́ти, тріскота́ти; щебета́ти, *(рідко док.)* щебетну́ти; *(про солов'я)* тьо́хкати, тьо́хнути; **у лазняку́ ~каў салаве́й** у лозняку́ щебета́в (тьо́хкав) солове́й.
ШЧУПА́К, -ка́ *ч.* щу́ка *ж.*; *(самець)* щупа́к.
ШЧУПАКАПАДО́БНЫЯ *імен. мн. іхт.* щукоподі́бні.
ШЧУПАКО́ВЫ щу́чий, щу́чин; щупако́вий; ◊ **па ~ваму зага́ду** по щу́чому велі́нню.
ШЧУПАКО́ВЫЯ *імен. мн. іхт.* щу́кові.
ШЧУПАЧЫ́НА *ч. розм.* вели́ка щу́ка; вели́кий щупа́к.
ШЧУПАЧЫ́НЫ *(як у щуки)* щу́чий, щу́чин; щупако́вий.
ШЧУПАЧЫ́ШЧА *ч. розм.* вели́ка щу́ка; вели́кий щупа́к.
ШЧУР[1], *род.* **шчура́** *ч. орн.* щур, смеречню́к.
ШЧУР[2] *ч. етногр.* пра́щур.
ШЧУР[3] *ч. обл.* щур, пацю́к.
ШЧЫГЛЯНЯ́ *і* **ШЧЫГЛЯНЁ, -ня́ці** *с.* щигля́, *(пестл.)* щигля́тко.
ШЧЫГО́Л, -гла́ *ч. орн.* щи́голь.
ШЧЫГРЫ́Н, -ну *ч.* шагре́нь *ж.*
ШЧЫГРЫНАВА́НЫ *техн.* шагреньо́ваний.
ШЧЫГРЫНАВА́ЦЦА *недок. пас. техн.* шагренюва́тися.
ШЧЫГРЫНАВА́ЦЬ *недок. техн.* шагренюва́ти.
ШЧЫГРЫ́НАВЫ шагре́невий.
ШЧЫГУ́ЛЬНЫ *обл. (про одяг)* в обтя́жку.
ШЧЫКА́ЦЬ *недок,* **УШЧЫКНУ́ЦЬ** *док. розм.* щипа́ти, ущипну́ти.
ШЧЫКЕ́ТНІК *див.* **штыке́тнік**.
ШЧЫКЕ́ТНЫ *див.* **штыке́тны**.
ШЧЫКЕ́ТЫ *див.* **штыке́ты**.
ШЧЫКЕ́ЦІНА *див.* **штыке́ціна**.
ШЧЫ́ЛІНА *ж.* щі́ли́на, шпа́ра, шпари́на, шкару́бина; **ш. ў сцяне́** щі́ли́на (шпа́ра, шпари́на *й т. ін.*) у стіні́; **зрабі́ць ~ну** зроби́ти щі́ли́ну (шпа́ру, шпари́ну *й т. ін.*); **ш. для спускаво́га кручка́** щі́ли́на для спусково́го гачка́; **знайсці́ ~ну** *перен.* ви́крутитися; **галасава́я ш.** голосова́ щі́ли́на.
ШЧЫЛІНАВА́ТЫ щіля́стий, щіли́стий.
ШЧЫ́ЛІНКА *ж.* щіли́нка, шпа́рка, шкару́бина.
ШЧЫЛЬНЕ́Й *прислівн. вищ. ст.* щі́льні́ше.
ШЧЫЛЬНЕ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* щі́льні́ший.
ШЧЫ́ЛЬНЫ щі́льний; **ш. слой пы́лу** щі́льний шар пи́лу; **~ныя ра́ды дэманстра́нтаў** щі́льні ряди́ демонстра́нтів; **ш. аго́нь** *війсьk.* щі́льний (густи́й) вого́нь.

ШЧЫПЦЫ́ *тільки мн.* щи́пці.

ШЧЫРАВА́ННЕ *с. розм.* **1.** стара́нність *ж.*, стара́ння, запопа́дливість *ж*, ре́вність *ж.*; рете́льність *ж.*, пи́льність *ж.*; щи́рість *ж.*; за́пал *ч.*, завзя́ття, завзя́тість *ж.*, заповзя́ття; **2.** *(сердечне ставлення)* прихи́льність *ж.*, ла́ска *ж*, ласка́вість *ж.*, щи́рість *ж.*; добрози́чливість *ж.*; при́язність *ж.*, при́язнь *ж.*

ШЧЫРАВА́ЦЬ *недок. розм.* **1** *(стосовно справи)* стара́тися, пильнува́ти, упада́ти, *(розм.)* припада́ти; **2.** *прям., перен. (щодо когось, чогось)* виявля́ти прихи́льність (добрози́чливість, при́язнь) *(до кого)*; сприя́ти *(кому, чому)*; **дажджы́ ~ру́юць бу́льбе, агаро́дам** дощі́ сприя́ють карто́плі, горо́дам.

ШЧЫ́РЫ *у різн. знач.* щи́рий; **~рае прызна́нне** щи́ре зізна́ння; **~рыя пачу́ццi** щи́рі почуття́; **~рыя размо́вы** щи́рі розмо́ви; **ён быў такі ш.** він був таки́й щи́рий; **~рае здзіўле́нне** щи́ре здивува́ння; **~рая пра́ца** щи́ра пра́ця; **ш. чалаве́к** щи́ра люди́на; ◊ **ад ~рага сэ́рца** від щи́рого се́рця; **~рая пра́ўда** щи́ра пра́вда.

ШЧЫТ, *род.* **шчыта́** *ч.* **1.** *у різн. знач.* щит; **во́ін са ~то́м** во́їн (воя́к) зі щито́м; **ш. плаці́ны** щит гре́блі; **размеркава́льны ш.** розподі́льний щит; **2.** *архіт.* шпиль; ◊ **падня́ць на ш.** піднести́ (підня́ти) на щит; **са ~то́м ці на шчыце́** зі щито́м або на щиті́.

ШЧЫ́ТНА *прислівн.* щі́льно, вприту́л, ду́же близько.

ШЧЫ́ТНЫ щі́льний; **~ныя хма́ры** щі́льні хма́ри.

ШЧЫ́ЦІК *ч.* щито́к.

ШЧЭ́БЕНЕВЫ щебене́вий.

ШЧЭ́БЕНЬ, -беню *ч.* ще́бінь, щебінка *ж.*

ШЧЭ́ЛЕПНЫ зя́бровий.

ШЧЭ́ЛЕПЫ, -паў *тільки мн.* зя́бра; ◊ **узя́ць за ш.** узя́ти за (під) зя́бра.

ШЧЭ́ПКА *ж.* трі́ска; **ху́дзы як ш.** худи́й як трі́ска; **і за ~ку зно́йдзе прычэ́пку** *присл.* ні за що́ ні про що́; дарма́, ду́рно.

ШЧЭ́РЫЦЦА *недок.* шкі́ритися.

ШЧЭ́РЫЦЬ *недок.* ска́лити, шкі́рити, щи́рити; **ш. зу́бы** ска́лити (шкі́рити, щи́рити, вишкі́ряти, вишкі́рювати, вищиря́ти) зу́би; *(перен. — ще розм.)* лупи́ти (продава́ти) зу́би.

ШЧЭЦЬ *ж. розм.* щети́на; *(обл.)* ще́та, щеть.

ШЫБА і ШЫ́БІНА *ж. (скло у вікні)* ши́бка, *(рідше)* ши́ба.

ШЫБАВА́ЦЬ *недок. розм. (швидко йти)* чимчикува́ти; *(швидко рухатися)* прямува́ти.

ШЫБА́ЦЬ *недок.*, **ШЫБАНУ́ЦЬ** *док. однокр.* **1.** ки́дати, ки́нути, шпурля́ти, шпурну́ти, швирга́ти, швиргну́ти, *(підсил.)* швиргону́ти; жбурля́ти, жбурну́ти; **2.** *(про полум'я, дим)* шиба́ти, шибну́ти; *(про запах — ще)* би́ти, уда́рити; **угару́ ~ба́е дым** уго́ру шиба́є дим; **у нос ~ну́ла рэ́зкім па́хам** у ніс уда́рило (шибну́ло) різки́м за́пахом; **3.** *(швидко йти) (недок.)* чимчикува́ти; *(швидко рухатися)* прямува́ти; *(про дощ)* ли́ти, лину́ти, пері́щити, упері́щити, *(про сніг)* си́пати, сипону́ти; **4.** *недок.* шви́дко рости́.

ШЫ́БЕР[1] *ч. техн.* ши́бер.

ШЫ́БЕР[2] *ч. (великий спекулянт)* переку́пник, перепро́дувач, *(розм.)* гендля́р, бари́шник, *(діал.)* бариші́вник.

ШЫ́БІНА *див.* **шыба**.

ШЫ́БКА[1] *ж. зменш. (скло у вікні)* ши́бочка.

ШЫ́БКА[2] *прислівн. обл.* шви́дко, пру́дко, шпа́рко, ху́тко.

ШЫ́БКАСЦЬ *ж. обл.* шви́дкість, бистрота́, пру́дкість.

ШЫ́БКІ *обл.* швидки́й, прудки́й, шпарки́й, хуткий.

ШЫ́ВАРАТ: ш.-навы́варат навпаки́; *(спотворено — ще)* перекру́чено; *(догори дригом)* шкере́берть.

ШЫВО́К, *род.* **шыўка́** *ч. крав.* стібо́к, *(обл.)* штих.

ШЫ́ГАЛЛЕ *зб. с. обл.* гли́ця *ж.*, *(обл.)* щиго́лля.

ШЫДЭ́ЛАК, -лка *ч. обл.* гачо́к *(для плетіння)*.

ШЫ́ЗАСЦЬ *ж.* сизо́та, *(рідше)* сизь.

ШЫ́ЗЫ си́зий; си́вий; **ш. го́луб** си́вий (си́зий) го́луб; **ш. нос** си́ній ніс; **ш. дым** си́вий дим.

ШЫКО́ЗНЫ *розм.* шика́рний.

ШЫКО́ЎНА *прислівн.* шика́рно.

ШЫКО́ЎНАСЦЬ *ж.* шика́рність.

ШЫКО́ЎНЫ шика́рний.

ШЫ́ЛА *с.* ши́ло; ◊ **хапі́ць шы́лам па́такі (ка́шы)** ухопи́ти (захопи́ти) ши́лом (*рідше* на ши́ло) па́токи (ме́ду); **ш. ў мяшку́ не схава́еш** *присл.* ши́ла в мішку́ не схова́єш (не вта́їш); ши́ло в мішку́ не вта́їться; крий, хова́й пога́не, а воно́ ж таки́ гля́не; ви́йде наве́рх, як оли́ва на воді́; **у яго́ і ш. го́ліць** *присл.* у нього й ши́ло го́лить.

ШЫЛАДЗЮ́Б *ч. орн.* чобота́р, шилодзьо́бка *ж.*

ШЫЛАХВО́СТКА *ж. орн.* шилохві́ст *ч.*, шилохвість *ж.*

ШЫ́ЛЬДА *ж.* ви́віска, *(обл.)* шильд *ч.*

ШЫ́ЛЬДАВЫ ви́вісковий.

ШЫПУ́ЛЕЧНЫ і ШЫПУ́ЛЬКАВЫ шпильково́й, хво́йний.

ШЫПУ́ЛЬКА *ж. (у хвойних рослин)* гли́ця, го́лка, шпи́лька, *(розм.)* хвої́на.

ШЫР *ж* широчі́нь, *(рідше)* шир *ч. і ж.*, ширина́, широчина́.

ШЫ́РАЙ *див.* **шырэ́й**.

ШЫРАКАВА́ТЫ заширо́кий.

ШЫРАКАПЛЁНАЧНЫ *фото, кіно* широкоплі́вковий.

ШЫРАКАПО́ЛЫ *(про капелюха)* кривла́тий, ширококри́сий.

ШЫРАКАСКУ́ЛЫ вилицюва́тий.

ШЫРАКАТВА́РЫ широколи́ций, широкови́дий.

ШЫРАЧЭ́Й *прислівн.* ши́рше.

ШЫРАЧЭ́ЦЬ *недок. розм.* ши́ршати.

ШЫРО́ЗНЫ *розм.* широче́зний, широче́нний.

ШЫРО́КА 1. *у різн. знач.* ши́роко; **2.** ши́роко, розло́го, розло́жисто.

ШЫРОКАВЯШЧА́ЛЬНА *прислівн.* широкомо́вно.

ШЫРОКАВЯШЧА́ЛЬНЫ *у різн. знач.* широ-

комо́вний; ~**ная ста́нцыя** широкомо́вна ста́нція; ~**ная рэкла́ма** широкомо́вна рекла́ма.

ШЫРОКАВЯШЧА́ННЕ *с. радіо* широкомо́влення.

ШЫРОКАЗАХО́ПНЫ широкозахва́тний.

ШЫРОКАКАСЦЯВЫ́ ширококо́стий; *(розм.)* око́стуватий.

ШЫРОКАЎЖЫВА́ЛЬНЫ широковжи́ваний.

ШЫРО́КІ 1. широ́кий; **ш. экра́н** широ́кий екра́н; **ш. пінжа́к** широ́кий піджа́к; ~**кія во́кны** широ́кі ві́кна; **2.** *(який має велику протяжність)* широ́кий, розло́гий, розло́жистий; ~**кія стэ́пы** широ́кі (розло́гі, розло́жисті) степи́; ◊ **на ~кую нагу́** на широ́ку но́гу; розкошу́ючи; на всю губу́; **ш. размах** широ́кий ро́змах; ~**кае по́ле дзе́йнасці** широ́ке по́ле ді́яльності.

ШЫРСПАЖЫВЕ́ЦКІ ширвжи́тку *(род. в.)*, ширвжитко́вий; ~**кія тава́ры** това́ри ширвжи́тку.

ШЫРСПАЖЫЎ, -жыву *ч.* **(тава́ры шыро́кага спажыва́ння)** ширвжи́ток (това́ри широ́кого вжи́тку).

ШЫРЫ́НКА *ж. крав. обл.* ширі́нька.

ШЫРЫНЯ́ *ж.* **1.** ширина́, *(рідше)* широчина́, широчі́нь; **ш. даро́гі** ширина́ доро́ги; **2.** *перен.* широчі́нь, широта́, *(рідше)* широчина́; **ш. кругагля́ду (по́гляду)** широчі́нь (широта́) кругозо́ру (кругогля́ду, по́глядів).

ШЫРЭ́Й *і* **ШЫРА́Й** *прислівн. вищ. ст.* ши́рше.

ШЫРЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* ши́рший.

ШЫРЭ́ЦЬ *недок.* ши́ршати.

ШЫЎНЫ́ *спец.* шо́вний; шво́вий.

ШЫФР, *род.* **шы́фру** *ч. у різн. знач.* шифр; **ключ ~ру** ключ ши́фру; **паста́віць ш. на кні́зе** поста́вити шифр на кни́жці.

ШЫФРАВА́ЛЬШЧЫК *ч.* шифрува́льник.

ШЫФРАВА́ЛЬШЧЫЦА *ж.* шифрува́льниця.

ШЫФРАВА́НЫ *і* **ШЫФРО́ВАНЫ** шифро́ваний.

ШЫФРАВА́ЦЬ *недок.* шифрува́ти.

ШЫФРО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* шифрува́ння *с.*; **2.** *(зашифрований текст)* шифро́вка.

ШЫ́ЦЦА[1] *недок. розм.* **1.** лі́зти, проліза́ти *(у вузьке місце)*, хова́тися; іти́, прямува́ти; *(про струмок і т. ін.)* ши́тися; **ш. ў нато́ўп** лі́зти (проліза́ти) в на́товп; **ш. тва́рам у траву́** хова́тися обли́ччям у траву́; **дзед шые́цца да дзвярэ́й** дід іде́ (прямує) до двере́й; **снег шыу́ся за каўне́р** сніг ліз (залі́зив) за ко́мір; **сце́жка шы́лася праз крапіву́** сте́жка ши́лася (звива́лася) се́ред кропиви́ (че́рез кропиву́); **2.** *(прагнути стати ким-, чим-небудь, удавати із себе кого-небудь)* ши́тися; ◊ **ш. ў ду́рні** ши́тися в ду́рні.

ШЫ́ЦЦА[2] *недок.* **1.** *безос.* ши́тися; **мне сё́ння не шые́цца** мені́ сього́дні не шиє́ться; **2.** *пас.* ши́тися; вишива́тися.

ШЫЦЬ *недок.* **1.** ши́ти; **ш. суке́нку** ши́ти су́кню; **ш. бо́ты** ши́ти чо́боти; **2.** ши́ти; вишива́ти; **ш. шо́ўкам** ши́ти шо́вком; ◊ **ш. нападро́ст** ши́ти на ви́ріст.

ШЫШ, *род.* **шыша́** *ч.* ду́ля *ж.*; ◊ **ні шыша́** ні́чого нема́є (нема́).

ШЫША́К[1]**, -ка́** *ч.* **1.** гро́но *с.*, ке́тяг; **ш. вінагра́ду** гро́но (ке́тяг) виногра́ду; **2.** *(велика кількість комах, які зібралися в один клубок)* рій, клубо́к.

ШЫША́К[2]**, -ка́** *ч.* *(старовинний головний убір)* шиша́к.

ШЫ́ШАЧНЫ 1. шишкови́й; **2.** ґульови́й. — *Пор.* **шышка 1, 2.**

ШЫ́ШКА *ж.* **1.** *(суцвіття) бот.* ши́шка; **калю́чая ш.** колю́ча ши́шка; **2.** *(круглий горбок на тілі людини, тварини)* ґу́ля; *(розм.)* ґу́гля, ґудзь *ч.*; **3.** *перен., розм., ірон. (впливова людина)* ця́ця, цабе́ *с.*; **4.** *(металева або інша прикраса овальної форми на кінці чого-небудь, стовщення)* ши́шка; ◊ **на бе́днага Мака́ра ўсе ~кі ва́ляцца** *прик.* на похи́ле де́рево й ко́зи ска́чуть; пі́шого со́кола і воро́ни б'ю́ть; на убо́гого всю́ди ка́пає; бі́дному все ві́тер в о́чі віє; бі́дному Са́вці нема́ до́лі ні на печі́, ні на ла́вці.

ШЫШНЯ́К, -ку́ *ч. бот.* водопе́риця, *(обл.)* кущи́р.

ШЭ́ЙГАЦЦА *недок. пас. розм.* три́нькатися, розтри́нькуватися; марнотра́титися.

ШЭ́ЙГАЦЬ *недок. розм.* три́нькати, розтри́нькувати; марнотра́тити.

ШЭПТ, *род.* **шэ́пту** *ч.* **1.** ше́піт; *(рідше)* по́шепт, *(дія — ще)* шепоті́ння *с.*, шепота́ння *с.*; **2.** *(перев. мн.)* ше́поти; чу́тка *ж.*, пого́лоска *ж.*, по́голос; плітки́; **3.** *тільки мн. (чаклування, яке здійснює баба-шептуха)* ше́поти.

ШЭ́ПТАМ *прислівн.* по́шепки; *(розм.)* по́шептом.

ШЭРАВО́КІ сіроо́кий, сизоо́кий.

ШЭ́РАГ, -гу *ч.* **1.** ряд, ни́зка *ж.*; **ш. дамо́ў** ряд (ни́зка) буди́нків; **ш. пыта́нняў** ряд (ни́зка) пита́нь; **2.** *частіше мн. (сукупність людей, об'єднаних певними стосунками, ідеями, організацією)* ла́ва *ж.*, ряд; **ш. байцо́ў** ла́ва (ряд) бійці́в; **3.** *військ.* шере́нга *ж.*, ше́рег, шере́га *ж.*; ◊ **у пе́ршых ~гах** у пе́рших ряда́х (ла́вах).

ШЭРАЗЁМ, -му *ч. с.-г.* сірозе́м.

ШЭ́РАНЬ *ж.* **1.** і́ній *ч.*; па́морозь, при́морозь, на́морозь; **2.** *(сіре забарвлення)* сі́рість.

ШЭ́РАНЬКІ *розм.* **1.** *пестл.* сіре́нький, сіре́сенький; сиве́нький, сиве́сенький; миша́стенький; **2.** *знев.* сіре́нький; сиве́нький; *(перен. — ще)* мізе́рний. — *Пор.* **шэ́ры**.

ШЭ́РАСЦЬ *ж.* сі́рість.

ШЭ́РСНАСЦЬ *ж. с.-г.* ше́рстність; вовни́стість.

ШЭРСЦЕАПРАЦО́ЎЧЫ *текст.* шерстеобро́бний; вовнообро́бний.

ШЭРСЦЕНАРЫХТО́ЎКІ, -то́вак, *одн.* **шэрсценарыхто́ўка** *ж.* шерстезаготі́вля; вовнозаготі́вля.

ШЭРСЦЕНАРЫХТО́ЎЧЫ шерстезаготіве́льний, шерстезаготі́вчий; вовнозаготіве́льний, вовнозаготі́вчий.

ШЭРСЦЬ *ж.* шерсть; *(овеча, козина — звичайно)* во́вна; *(густий волосяний покрив на тваринах — ще)* смух *ч.*; **гла́дкая ш.** гла́дка шерсть; **апрацо́ўка шэ́рсці** обро́бка во́вни; **суке́нка з шэ́рсці** су́кня з во́вни; ◊ **усё чэ́рці**

адно́й шэ́рсці *прик.* одни́м ми́ром миро́вані (ма́зані).

ШЭ́РХНУЦЬ *недок.* **1.** *(ставати твердим, підсихати — про ґрунт і т. ін.)* ше́рхнути; **2.** *(про тіло та його частини)* те́рпнути, затерпа́ти, ду́біти.

ШЭ́РЫ 1. *прям., перен.* сі́рий; **шэ́рыя во́чы** сі́рі о́чі; **ш. дзень** сі́рий день; **2.** *перен. (непримітний, нецікавий)* сі́рий, безба́рвний; ◊ **~рая гадзі́на** су́тінки, при́смерки, смерка́ння.

ШЭ́СЦЕ *с. прям., перен.* проце́сія *ж.*, похі́д *ч.*, хід *ч.*

ШЭСЦЬ, *род.* **шасці́** шість.

ШЕСЦЬСО́Т шістсот.

Э

ЭВАКУА́ЦЫЯ *ж.* евакуа́ція.

ЭВАКУІ́РАВАНЫ 1. *дієприкм. у знач. прикм.* евакуйо́ваний; **2.** *у знач. імен.* евакуйо́ваний.

ЭВАКУІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* евакуюва́ти.

ЭВАЛЮ́ЦЫЯ *ж. у різн. знач.* еволю́ція.

ЭВАЛЮЦЫЯНІ́РАВАННЕ *с.* еволюціонува́ння.

ЭВАЛЮЦЫЯНІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* еволюціонува́ти.

ЭКАНО́МНІЧАЦЬ *недок. розм.* скупи́тися, надмі́ру еконо́мити.

ЭКАНО́МНЫ оща́дливий, еконо́мний; **э. чалаве́к** оща́длива (еконо́мна) люди́на; **э. спо́саб убо́ркі ўраджа́ю** еконо́мний спо́сіб збира́ння врожа́ю.

ЭКЗАЛЬТАВА́НАСЦЬ *ж.* екзальто́ваність.

ЭКЗАЛЬТАВА́НЫ екзальто́ваний.

ЭКЗАЛЬТА́ЦЫЯ *ж.* екзальта́ція.

ЭКЗА́МЕН, -ну *ч. прям., перен.* іспит, екза́мен; **уступны́ э.** вступни́й і́спит (екза́мен); **дзяржа́ўныя ~ны** держа́вні і́спити (екза́мени).

ЭКЗАМЕНАВА́НЫ іспито́ваний, екзамено́ваний.

ЭКЗАМЕНАВА́ЦЬ *недок.* іспитува́ти, екзаменува́ти.

ЭКРАНАВА́ННЕ *і* **ЭКРАНІ́РАВАННЕ** *с.* екранува́ння.

ЭКРАНАВА́НЫ *і* **ЭКРАНІ́РАВАНЫ** екрано́ваний.

ЭКРАНАВА́ЦЦА *і* **ЭКРАНІ́РАВАЦЦА** *недок. пас.* екранува́тися.

ЭКРАНАВА́ЦЬ *і* **ЭКРАНІ́РАВАЦЬ** *недок. і док.* екранува́ти.

ЭКСКАВА́ТАР *ч.* екскава́тор.

ЭКСКАВА́ТАРШЧЫК *ч.* екскава́торник.

ЭКСКАВА́ТАРШЧЫЦА *ж.* екскава́торниця.

ЭКСПЛУАТАВА́НЫ експлуато́ваний; визи́скуваний. — *Див. ще* **эксплуатава́ць**.

ЭКСПЛУАТАВА́ЦЬ *недок.* експлуатува́ти; *(чужу працю — ще)* визи́скувати; **э. машы́ны** експлуатува́ти маши́ни; **э. наро́д** експлуатува́ти (визи́скувати) наро́д.

ЭКСПЛУАТА́ЦЫЯ *ж.* експлуата́ція; визи́скування *с*, ви́зиск *ч.*; **э. станко́ў** експлуата́ція верста́тів; **уступі́ць у ~цыю** ста́ти до ла́ду; **э. кало́ніі** експлуата́ція (визи́скування, ви́зиск) коло́нії.

ЭКСПЛУАТУ́ЕМЫ експлуато́ваний; визи́скуваний. — *Див. ще* **эксплуатава́ць**.

ЭКСПРАПРЫІ́РАВАНЫ експропрійо́ваний.

ЭКСПРАПРЫІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* експропріюва́тися.

ЭКСПРАПРЫІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* експропріюва́ти.

ЭКСПРАПРЫЯ́ЦЫЯ *ж.* експропріа́ція.

ЭКСТРАПАЛІ́РАВАННЕ *с. мат., книжн.* екстраполюва́ння.

ЭКСТРАПАЛІ́РАВАНЫ *мат., книжн.* екстрапольо́ваний. — *Див. ще* **экстрапалі́раваць**.

ЭКСТРАПАЛІ́РАВАЦЦА *недок. пас. мат., книжн.* екстраполюва́тися.

ЭКСТРАПАЛІ́РАВАЦЬ *недок і док. мат., книжн.* екстраполюва́ти.

ЭКСТРАПАЛЯ́ЦЫЯ *ж. мат., книжн.* екстраполя́ція.

ЭЛЕКТРААБАГРАВА́ЛЬНІК *ч.* електрообігріва́ч.

ЭЛЕКТРААБАГРАВА́ЛЬНЫ електрообігріва́льний.

ЭЛЕКТРААБСТАЛЯВА́ННЕ *с.* електроустаткува́ння, електрообла́днання.

ЭЛЕКТРААСВЯТЛЕ́ННЕ *с.* електроосвітлення.

ЭЛЕКТРААСВЯТЛЯ́ЛЬНЫ електроосвітлювальний.

ЭЛЕКТРАБЫТАВЫ́ електропобуто́вий.

ЭЛЕКТРАБЯСПЕ́ЧНАСЦЬ *ж.* електробезпе́ка.

ЭЛЕКТРАБЯСПЕ́ЧНЫ електробезпе́чний.

ЭЛЕКТРАВЫМЯРА́ЛЬНЫ електровимірювальний.

ЭЛЕКТРАГАСПАДА́РКА *ж.* електрогоспода́рство.

ЭЛЕКТРАЁМІСТАСЦЬ *і* **ЭЛЕКТРАЁМКАСЦЬ** *ж. фіз.* електрoє́мність.

ЭЛЕКТРАЁМІСТЫ *і* **ЭЛЕКТРАЁМКІ** *фіз.* електроє́мний.

ЭЛЕКТРАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ електропостача́ння.

ЭЛЕКТРАЗА́ГАРАДЗЬ *ж.* електроогоро́жа.

ЭЛЕКТРАЗАГАРТО́ЎКА *ж.* електрогартува́ння.

ЭЛЕКТРАЗАСЦЕРАГА́ЛЬНІК *ч.* електрозапобіжник.
ЭЛЕКТРАЗВА́РКА *ж.* електрозва́рювання *с.*, електрозва́рення *с.*
ЭЛЕКТРАЗВА́РШЧЫК *ч.* електрозва́рник, електрозва́рювач.
ЭЛЕКТРАЗВА́РШЧЫЦА *ж.* електрозва́рниця, електрозва́рювачка.
ЭЛЕКТРАІ́СКРАВЫ електроіскрови́й.
ЭЛЕКТРАКАВАМО́ЛКА *і* **ЭЛЕКТРАКАФЯМО́ЛКА** *ж.* електрокавомлино́к *ч.*, млино́к для ка́ви.
ЭЛЕКТРАКАПІРАВА́ЛЬНЫ *техн.* електрокопіюва́льний.
ЭЛЕКТРАКА́РЫ *тільки мн.* електрока́р.
ЭЛЕКТРАКАФЕ́ЙНІК *ч.* електрокавівни́к, електрокав'яни́к.
ЭЛЕКТРАКАФЯВА́РКА *ж.* електрокавова́рка.
ЭЛЕКТРАКАФЯМО́ЛКА *див.* **электракавамо́лка**.
ЭЛЕКТРАЛЯЧЭ́БНІЦА *ж.* електроліка́рня.
ЭЛЕКРАЛЯЧЭ́БНЫ електролікува́льний.
ЭЛЕКТРАЛЯЧЭ́ННЕ *с.* електролікува́ння.
ЭЛЕКТРАМАШЫНАБУДАВА́ННЕ *с.* електромашинобудува́ння.
ЭЛЕКТРАМАШЫНАБУДАЎНІ́ЧЫ електромашинобудівни́й.
ЭЛЕКТРАПАВЕТРАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНІК *ч.* електроповітророзподі́льник.
ЭЛЕКТРАПАЛАЦЁР *ч.* електропідлогонатира́ч, електри́чний натира́ч підло́ги.
ЭЛЕКТРАПІЛА́ *ж.* електропи́лка.
ЭЛЕКТРАПЛА́ЎКА *ж.* електропла́влення *с.*
ЭЛЕКТРАПРАЙГРАВА́ЛЬНІК *ч.* електропрогра́вач.
ЭЛЕКТРАПРА́С *ч.* електропра́ска *ж.*
ЭЛЕКТРАПРЫБО́Р *ч.* електропри́лад.
ЭЛЕКТРАПРЫВО́Д *ч. техн.* електропри́від.
ЭЛЕКТРАРАЗВЕ́ДАЧНЫ *геол.* електророзвідувальний.
ЭЛЕКТРАРАЗВЕ́ДКА *ж. геол.* електроро́звідка, електророзві́дування *с.*
ЭЛЕКТРАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНІК *ч.* електророзподі́льник.
ЭЛЕКТРАРАЗМЕРКАВА́ЛЬНЫ електророзподі́льний.
ЭЛЕКТРАРУХАВІ́К, -ка́ *ч.* електродвигу́н.
ЭЛЕКТРАРУЧНІ́К, -ка́ *ч.* електрорушни́к.
ЭЛЕКТРАРЭ́ЗКА *ж.* електрорі́зання *с.*
ЭЛЕКТРАСВЕ́РДЗЕЛ, -дла *ч. техн.* електросве́рдел, електросвердло́ *с.*
ЭЛЕКТРАСВЯРДЗЁЛАК, -лка *ч. техн.* електросве́рдлик, електросверде́льце *с.*
ЭЛЕКТРАСВЯТЛО́ *с.* електросві́тло.
ЭЛЕКТРАСЕ́ТКА *ж.* електромере́жа.
ЭЛЕКТРАСІЛКАВА́ННЕ *с.* електрожи́влення.
ЭЛЕКТРАСУ́ВЯЗЬ *ж.* електрозв'язо́к *ч.*
ЭЛЕКТРАТО́К[1], -ку *ч.* електростру́м.
ЭЛЕКТРАТО́К[2], *ч. с.-г.* електроті́к.
ЭЛЕКТРАЦЯГНІ́К, -ка́ *ч.* електропо́тяг, електропо́їзд.
ЭЛЕКТРО́ННА-ВЫЛІЧА́ЛЬНЫ електро́нно-обчи́слювальний.
ЭЛЕКТРО́ННА-ВЫМЯРА́ЛЬНЫ електро́нно-вимі́рювальний.
ЭЛЕКТРЫ́ЧНАСЦЬ *ж.* еле́ктрика.
ЭЛЕКТРЫ́ЧНЫ *у різн. знач.* електри́чний; **~ная эне́ргія** електри́чна ене́ргія; **~ная ста́нцыя** електри́чна ста́нція; **~ная ля́мпачка** електри́чна ла́мпочка; **~ная дуга́** електри́чна дуга́; **~ная іскра** електри́чна іскра; **э. зара́д** електри́чний заря́д.
ЭМАЛІ́РАВАННЕ *с.* емалюва́ння.
ЭМАЛІ́РАВАНЫ 1. *дієприкм.* емальо́ваний; **2.** *у знач. прикм.* емальо́ваний, ема́левий. — *Див. ще* **эмалі́раваць**.
ЭМАЛІ́РАВАЦЦА *недок. пас.* емалюва́тися.
ЭМАЛІ́РАВАЦЬ *недок.* емалюва́ти.
ЭМАЛІРО́ВАЧНЫ емалюва́льний.
ЭМАЛІРО́ЎКА *ж.* **1.** *(дія)* емалюва́ння *с.*; **2.** *(шар емалі)* ема́ль.
ЭМАЛІРО́ЎШЧЫК *ч. спец.* емалюва́льник.
ЭМАЛІРО́ЎШЧЫЦА *ж. спец.* емалюва́льниця.
ЭМА́ЛЬ *ж. у різн. знач.* ема́ль; **жэто́н з ~ллю** жето́н з ема́ллю; **кале́кцыя ~лей** коле́кція ема́лей; **зубна́я э.** *анат.* зубна́ ема́ль.
ЭМАНСІПА́ЦЫЯ *ж.* емансипа́ція.
ЭМАНСІПІ́РАВАНЫ *дієприкм., прикм.* емансипо́ваний. — *Див. ще* **эмансіпі́раваць.**
ЭМАНСІПІ́РАВАЦЦА 1. *недок. і док.* емансипува́тися; **2.** *недок. пас.* емансипува́тися.
ЭМАНСІПІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* емансипува́ти.
ЭНЕРГААБСТАЛЯВА́ННЕ *с.* енергоустаткува́ння, енергообла́днання.
ЭНЕРГАБУДАЎНІ́ЧЫ енергобудіве́льний.
ЭНЕРГАГАСПАДА́РКА *ж.* енергогоспода́рство *с.*
ЭНЕРГАЁМІСТАСЦЬ *ж.* енергоє́мність.
ЭНЕРГАЁМІСТЫ енергоє́мний.
ЭНЕРГАЗАБЕСПЯЧЭ́ННЕ енергопостача́ння.
ЭНЕРГАКРЫ́ЗІС, -су *ч.* енергокри́за *ж.*
ЭНЕРГАПРАДПРЫЕ́МСТВА *с.* енергопідприє́мство.
ЭНЕРГАСЕ́ТКА *ж.* енергомере́жа.
ЭНЕРГАЎЗБРО́ЕНАСЦЬ *ж.* енергоосна́щеність.
ЭНЕРГАЦЯГНІ́К, -ка́ *ч.* енергопо́тяг, енергопо́їзд.
ЭПАЦІ́РАВАНЫ епато́ваний; приголо́мшений. — *Див. ще* **эпаці́раваць**.
ЭПАЦІ́РАВАЦЬ *недок. і док.* епатува́ти, приголо́мшувати.
ЭРУДЗІ́РАВАНАСЦЬ *ж.* ерудо́ваність.
ЭРУДЗІ́РАВАНЫ ерудо́ваний.
ЭРУДЫ́ЦЫЯ *ж.* еруди́ція.
ЭФІ́Р, *ч.* **1.** *(повітряний простір)* ефі́р; **перадава́ць у э.** *радіо* передава́ти в ефі́р; **2.** *хім.*, ете́р, ефі́р; **эты́лавы э.** ети́ловий ете́р (ефі́р).
ЭШАЛАНІ́РАВАННЕ *с. військ.* ешелонува́ння.
ЭШАЛАНІ́РАВАНЫ *військ.* ешелоно́ваний.
ЭШАЛАНІ́РАВАЦЦА *недок. пас. військ.* ешелонува́тися.
ЭШАЛАНІ́РАВАЦЬ *недок. і док. військ.* ешелонува́ти.
ЭШАЛО́Н *ч. військ., залізн.* ешело́н.

Ю

ЮБІЛЕ́Й, -ле́ю *ч.* ювіле́й.

ЮБІЛЕ́ЙНЫ ювіле́йний.

ЮБІЛЯ́Р *ч.* ювіля́р.

ЮБІЛЯ́РКА *ж. розм.* ювіля́рка.

Ю́ЗАМ *прислівн. спец.* ю́зом, по́ковзом; во́локом; **машы́на пайшла́ ю.** маши́на пішла́ по́ковзом; **перасу́нуць кантэ́йнер ю.** пересу́нути конте́йнер во́локом.

ЮР, *род.* **ю́ру** *(статевий інстинкт)* хти́вість *ж.*, похітли́вість *ж.*

Ю́РАЙ *ч. розм. (день св. Юрія)* Ю́ра, Ю́рія.

ЮРГІ́НЯ *ж. розм. бот.* жоржи́на, *(обл.)* оргі́нія, арго́нія.

Ю́Р'ЕЎ: Ю. дзень *істор.* Ю́ра, Ю́рія; **вось табе́, ба́бка, і Ю. дзень** *прик.* от тобі́, ба́бо й Ю́ра (Ю́рія); от тобі [й] ма́єш; от така́ хале́па.

ЮРЛІ́ВА *прислівн.* хти́во, похітли́во; пожа́дливо.

ЮРЛІ́ВАСЦЬ *ж.* хти́вість, похітли́вість; пожа́дливість.

ЮРЛІ́ВЕЦ, -лі́ўца *ч.* ласолю́б, ласолю́бець, сластолю́бець.

ЮРЛІ́ВЫ *(сповнений хоті)* хти́вий, похітли́вий; пожа́дливий.

ЮРО́К[1], *род.* **юрка́** *ч. орн.* юро́к, в'юро́к.

ЮРО́К[2] *ч. обл. (пристрій для змотування ниток)* верту́шка *ж.*

ЮРЫ́ЦЬ *недок. розм.* збу́джуватися, розпа́люватися, *(рідше)* розпаля́тися.

ЮСЦІРАВА́ЛЬНЫ *спец.* юстува́льний.

ЮСЦІРАВА́ННЕ *с. спец.* юстува́ння.

ЮСЦІРАВА́НЫ юсто́ваний.

ЮСЦІРАВА́ЦЦА *недок. пас. спец.* юстува́тися.

ЮСЦІРАВА́ЦЬ *недок. і док. техн.* юстува́ти.

ЮСЦІРО́ЎКА *ж. техн.* юстува́ння.

ЮСЦІРО́ЎШЧЫК *ч.* юстува́льник.

Ю́ТРАНЬ *ж. церк. розм.* у́треня.

Я

Я́БЛЫК *ч.* я́блуко *с.*; **ада́маў я.** *анат.* ада́мове я́блуко; **во́чны я.** *анат.* о́чне я́блуко; ◊ **я. разла́ду** я́блуко незго́ди; (ро́збрату, чвар); **у ~кі** *(про масть коней)* у я́блука, у я́блуках; **збі́ць на го́ркі я.** поби́ти ма́ло не до сме́рті (до півсме́рті) **~ку няма́ дзе ўпа́сці** ні́де й го́лки встроми́ти; ні́де ку́рці клю́нути; я́блуку впа́сти ні́де; **я. ад я́блыні недалёка адко́чваецца (па́дае)** *присл.* яке́ корі́ння, таке́ й насі́ння; яки́й дід, таки́й і його́ плід; я́блуко від я́блуні недале́ко па́дає; я́блучко від я́блуньки (я́блуні) недале́ко відко́титься.

Я́БЛЫНЕВЫ яблуне́вий.

Я́БЛЫНЕВЫЯ *імен. мн. бот.* яблуне́ві.

Я́БЛЫНЬКА *ж.* я́блунька.

Я́БЛЫНЯ *ж.* я́блуня.

Я́БЛЫЧАК, -чка *ч. змен.-пестл.* я́блучко *с.*

Я́БЛЫЧНЫ я́блучний; **~ная кіслата́** я́блучна кислота́; **~ны во́цат** я́блучний о́цет.

Я́ВАР *ч.* **1. -ра,** *(про деревину й зб.)* **-ру** *бот.* я́вір, *(розм.)* явори́на *ж.*; **2.** *обл. бот.* лепеха́ *ж.*, аї́р, тата́рське зі́лля.

Я́ВАРАВЫ *бот.* **1.** яворо́вий; **2.** *обл.* лепеши́ний.

Я́ГАДА *ж.* я́года; ◊ **аднаго́ по́ля ~ды** одно́го ті́ста книш, одно́го по́ля я́года; одно́го пі́р'я птах; з то́го сукна́ й ґу́дзики; одни́м ми́ром ма́заний; одно́го плота́ ко́ли; з одно́го яйця́ повила́зили; усі на оди́н копи́л.

Я́ГАДЗІНА *ж. анат.* сідни́ця.

Я́ГАДЗІЧНЫ *анат.* сідни́чний.

Я́ГАДНІК *ч.* **1.** *род.* **я́гадніку** *(місце, де ростуть ягоди)* ягідни́к; **2.** *род.* **я́гадніку** *(ягідні рослини)* я́гідник; **3.** *род.* **я́гадніка** *(той, хто любить збирати ягоди)* я́гідник.

ЯГАМО́СЦЬ *і* **ЯГО́МАСЦЬ** *ч. і ж. заст.* **1.** *(звертання)* па́не, добро́дію, мосьпа́не; **2.** *(про незнайомого чоловіка)* пан, добро́дій.

ЯГНЁ *і* **ЯГНЯ́, -ня́ці** *с.* ягня́, овеча́; *(до року — ще)* ярча́, ярчу́к *ч.*

ЯГО́НЫ *займ. присв. ч. обл. (на питання — чий?)* його́.

ЯД, *род.* **я́ду** *ч. прям., перен.* отру́та *ж.*; *(фольк. — ще)* труті́зна *ж.*, тру́та *ж.*, труті́на *ж.*

ЯДА́ *ж.* **1.** *(дія)* ї́да; **2.** ї́жа; ї́да, стра́ва, харчі́, харч *ч. і ж.*

ЯДАВІ́ТА *прислівн.* **1.** отру́йно, отру́йливо; отру́тно; **2.** *перен.* отру́йно, отру́тно; **3.** ї́дко, рі́зко, го́стро, серди́то; **4.** ущи́пливо; уї́дливо.

ЯДАВІ́ТАСЦЬ *ж.* **1.** отру́йність, отру́йливість; **2.** *перен.* отру́йність, отру́тність; **3.** ї́дкість; рі́зкість, го́стрість; **4.** ущи́пливість; уї́дливість.

ЯДАВІ́ТЫ 1. *(який містить отруту, який отруює)* отру́йний, отру́йливий; *(який є отрутою)* отру́тний; **~тая змяя́** отру́йна змія́; **~тае рэ́чыва** отру́йна речовина́; **2.** *(який згубно впливає)* отру́йний, отру́тний; **3.** *(який сильно діє на органи чуття)* ї́дкий, ядучи́й; *(про запах, смак — ще)* рі́зки́й, го́стрий; **я. пах ла́ку**

їдки́й (яду́чий, різки́й, го́стрий) за́пах ла́ку; **4.** *перен. (злостивий, дошкульний)* ущи́пливий, уї́дливий; **~тая іро́нія** уї́длива (ущи́плива) іро́нія; **я. чалаве́к** уї́длива люди́на.

ЯДАНО́СНЫ отру́йний, отру́йливий.

ЯДАХІМІКА́Т, -ту *ч.* отрутохімікат.

Я́ДЗЕРКА *і* **Я́ДЗЕРЦА** *с. зменш. біол.* ядерце.

ЯДКІ́ *розм.* їстівни́й, *(рідше)* їсти́вний, страви́й, споживни́й.

ЯДЛАЎЦО́ВЫ *і* **ЯДЛО́ЎЦАВЫ** *розм.* ялівце́вий; **~цо́вы куст** ялівце́вий кущ.

ЯДЛАЎЦО́ЎКА *ж. (горілка)* ялівці́вка.

ЯДЛО́ВЕЦ, -ло́ўца *ч. бот.* яліве́ць, ялове́ць, фіома́х, же́реп.

ЯДО́К, *род.* **едака́** *ч.* їде́ць.

ЯДО́МАСЦЬ *ж.* їсті́вність.

ЯДО́МЫ їстівни́й.

Я́ДРАНА *прислівн.* свіжо; я́дерно, прохоло́дно; моро́зно, моро́зяно.

Я́ДРАНАСЦЬ *ж.* **1.** сокови́тість; **2.** креме́зність; міцність, дебе́лість; **3.** свіжість; **4.** задьо́ристість, хльо́сткість.

ЯДРАНЕ́ЦЬ *недок. розм.* ду́жчати, сильні́шати, здорові́шати, міцні́шати, набира́тися си́ли; *(про повітря — ще)* свіжі́ти, свіжі́шати.

Я́ДРАНЫ 1. *(з достиглим ядром)* я́дерний; сокови́тий; до́брий, добі́рний, *(розм.)* добря́чий, *(великий)* здоро́вий; **я. арэ́х** я́дерний (здоро́вий; до́брий, добря́чий) горі́х; **2.** *(про зелень, плоди)* сокови́тий; **~ная бу́льба** сокови́та карто́пля; **3.** *(про людину)* здоро́вий, креме́зний, міцни́й, дебе́лий; **4.** *(про погоду, повітря)* свіжий, живлющий; *(про погоду)* я́дерний; *(про мороз)* си́льний, лю́тий, тріску́чий; **5.** *(про слова, мову)* задьо́ристий, хльо́сткий, *(розм.)* крути́й; **6.** *(про ступінь вияву властивості)* міцни́й, до́брий, *(розм.)* добря́чий, си́льний; **я. напі́так** міцни́й напій.

ЯДРО́ *с.* **1.** ядро́; **я. арэ́ха** ядро́ горі́ха; **я. арганіза́цыі** ядро́ організа́ції; **2.** *фіз., біол.* ядро́; **3.** *перен.* суть *ж.*, осно́ва *ж.*; **я. прабле́мы** суть (осно́ва) пробле́ми; **4.** *істор., військ., спорт.* ядро́.

ЯДУ́Н, *род.* **едуна́** *ч. розм.* їде́ць, їдо́к.

ЯЁ *займ.* **1.** *особ. у род., знах в.* її; **2.** *присв.* її; **яе́ дзе́ці** її ді́ти; **гэ́та яе́ кні́гі** це її книжки́. — *Див. ще* **яна́.**

Я́ЗВА *ж.* **1.** ви́разка; **я. стра́ўніка** ви́разка шлу́нка; **сібі́рская я.** сибі́рка; **2.** *заст.* по́шесть, зара́за; **3.** *перен. (зло)* боля́чка; **4.** *(про уїдливу людину)* єхи́да (оса́, іржа́, я́зва, холе́ра); **ну і я. ж ты!** ну й єхи́да (оса́, іржа́, холе́ра) ж ти!

Я́ЗВАВЫ виразко́вий; **~вая хваро́ба** виразко́ва (уразко́ва) хворо́ба;

Я́ЗВЕННІК *ч. розм.* хво́рий на ви́разку шлу́нка.

ЯЗДЖА́ЛЫ 1. їжджений, уї́жджений, наї́жджений; **~лая даро́га** їжджена (уї́жджена, наї́жджена) доро́га; **2.** *(привчений до їзди)* виї́жджений, об'ї́жджений, уї́жджений.

ЯЗДО́К, *род.* **ездака́** *ч.* їзде́ць.

ЯЗЁВЫ *іхт.* в'язе́вий.

ЯЗМІ́Н, -ну *ч. бот.* жасми́н, *(заст.)* ясми́н.

ЯЗМІ́НАВЫ жасми́новий, жасми́нний, *(заст.)* ясми́новий.

ЯЗЫ́К, -ка́ *ч.* **1.** *(орган у порожнині рота)* язи́к; **цмо́кнуць ~ко́м** цмо́кнути (цма́кнути, кло́кнути, кла́цнути) язико́м; **заліўны́ я.** *кул.* заливни́й язи́к; **2.** *(у дзвоні, дзвонику)* се́рце *с.*; **3.** *(полонений)* язи́к; **узя́ць ~ка́** узя́ти язика́; **4.** *(про що-небудь довгасте, витягнуте; те, що нагадує язик)* язи́к; **~кі́ по́лымя** язики́ по́лум'я; ◊ **во́стры на я.** го́стрий на язи́к; **ціпу́н табе́ на я.** пи́поть тобі на язи́к; щоб тобі попри́ндило; бода́й тобі з тако́ю мо́вою; **мыць ~ка́мі** перемина́ти (перетира́ти) на зуба́х; **мянці́ць (трапа́ць) ~ко́м** моло́ти язико́м; **праглыну́ць я.** проковтну́ти язика́; **уваткну́ць я.** уступи́ти (устря́ти, зайти́) в розмо́ву; **я. гла́дка хо́дзіць** язи́к до́бре підві́шений; **цяля́ты я. аджава́лі** забу́в язика́ в ро́ті; язика́ проковтну́в *(хто)*; **я. не завя́жаш** *присл.* лю́дям язика́ не зав'я́жеш; лю́дям ро́та не заткне́ш; рот — не горо́д, не загоро́диш; чужи́й рот не хлів — не зачини́ти; **на ~ку́ мёд, а на сэ́рцы лёд** *присл.* на язиці́ медо́к, а під язико́м льодо́к; слова́ ласка́ві, та думки́ лука́ві; **гавары́ць я. не балі́ць** *присл.* язи́к без кісто́к; **я. не кало́дка, ве́дае, што сало́дка** *присл.* язик зна́є, що соло́дке (що до́бре).

ЯЗЫКА́СТЫ *і* **ЯЗЫКА́ТЫ** *у різн. знач.* язика́тий.

ЯЗЫ́ЧЛІВЫ *прост. (який любить пліткувати)* язика́тий.

ЯЗЬ, *род.* **язя́** *ч. іхт.* в'язь.

Я́ЙКА *с.* яйце́; **сядзе́ць на ~ках** *(висиджувати пташенят)* сиді́ти на я́йцях.

ЯЙЦАКЛЕ́ТАЧНЫ *і* **ЯЙЦАКЛЕ́ТКАВЫ** *біол.* яйцеклі́ти́нний.

ЯЙЦАКЛЕ́ТКА *ж. біол.* яйцеклі́ти́на.

ЯЙЦАНАРЫХТО́ЎКА *ж.* яйцезаготі́вля.

ЯЙЦАНАРЫХТО́ЎЧЫ яйцезаготіве́льний, яйцезаготі́вчий.

ЯЙЦАНО́СКАСЦЬ *ж. с.-г.* несу́чість.

ЯЙЦАНО́СКІ *с.-г.* несу́чий.

ЯЙЦО́ *с.* **1.** *у різн. знач.* яйце́; **курынае я.** ку́ряче яйце́; **крышта́льнае я.** кришта́леве яйце́; **шакала́днае я.** шокола́дне яйце́; **2.** *анат.* яйце́, яе́чко; **3.** *біол.* яйце́; яйцеклі́ти́на; ◊ **я́йцы ку́рыцу не ву́чаць** *прик.* я́йця ку́рки (куре́й) не вчать; ді́ти ба́тька не вча́ть; **як ку́рыца з яйцо́м (насі́цца)** як ку́рка з яйце́м (носи́тися); носи́тися як кіт з оселе́дцем, (як ду́рень з пи́саною то́рбою, як ду́рень із сту́пою); **не ва́рты выедзенага яйца́** *прик.* це й ша́га не ва́рте; це ла́маного ше́ляга не ва́рте; це не ва́рте [до́брого] сло́ва; це не ва́рте ді́рки з бу́блика.

ЯКІ́ *займ. ч. у різн. знач.* яки́й; ◊ **хоць я.** хоч яки́й; **я. б. [там] ні быў** хоч би яки́й [там] був; **які́м чы́нам (пара́дкам)?** яки́м чи́ном? у яки́й спо́сіб?; **калі́ што яко́е** у то́му ра́зі, коли́ (як); на ви́падок, коли́; **на яко́е лі́ха!** на яко́го бі́са; яко́го бі́са (бі́сового ба́тька); яко́го ка́та; на ка́та; **ні ў яко́й ме́ры (ступе́ні)** жо́дною мі́рою; **які́я са́мі, такі́я і са́ні** *прик.* яки́й Са́ва, така́ й сла́ва; яки́й Я́ків, сті́льки й дя́ки; яке́ зі́лля, таке́ й насі́ння; яки́й пасту́х, така́ й череда́.

ЯКІ́-НІЯКІ́, *род.* **яко́га-ніяко́га** *займ. неозн. розм.* **1.** де́який; **які́я-ніякі́я дрэ́вы абгарэ́лі** де́які дере́ва обгорі́ли; **2.** *(будь-який; незначний)* таки́й-сяки́й, сяки́й-таки́й, абия́кий; яки́й завго́дно, пе́рший-лі́пший.

ЯКІ́СЬ *і* **ЯКІ́СЬЦІ,** *род.* **якóгасьці** *займ. неозн. ч.* яки́йсь; *(з відтінком зневаги — ще)* яки́йсь там, яки́йсь-то; **зайшóў ~сьці чалавéк** зайшла́ яка́сь люди́на; **гэ́та які́сьці вар'я́т** це яки́йсь божеві́льний (*обл.* вар'я́т).

ЯК-НІЯ́К *прислівн.* як не є; все-таки́, все ж таки́.

Я́ЛАВЕЦЬ *с.-г.* я́ловіти.

Я́ЛАВІНА *ж. с.-г. (незасіяна смуга землі)* перелі́г *ч.*

Я́ЛАВІННЫ *с.-г.* перелóговий.

Я́ЛАВІЦА *і* **Я́ЛАЎКА** *ж. (ялова корова)* я́лівка.

Я́ЛАВЫ 1. *(про худобу) с.-г.* я́ловий; **2.** *(про шкіру)* я́ловичий; **~выя бóты** я́ловичі чóботи.

ЯЛÉЙ, *род. в.* **ялéю** *ч. прям., перен.* єлéй; *(дерев'яна олія — ще)* оли́ва.

ЯЛÉЙНА *прислівн. розм.* єлéйно.

ЯЛÉЙНАСЦЬ *ж. розм.* єлéйність.

ЯЛÉЙНЫ *прям., перен. розм.* єлéйний; **я. вы́раз тва́ру** єлéйний ви́раз обли́ччя; **~ныя прамóвы** єлéйна (солодéнька, улéслива) мóва, маснí слова́.

ЯЛІ́НА *ж.* яли́на, смерéка; *(одне дерево та зб. — ще)* смерéчина.

ЯЛКА́ВАСЦЬ *ж.* згíрклість, прогíрклість; ї́лкість.

ЯЛКА́ВЕЦЬ *недок. (про жири)* гірчи́ти.

ЯЛКА́ВЫ *(про жири)* згíрклий, згíрчений, прогíрклий; *(про масло — ще)* ї́лки́й *(трохи)*.

ЯЛÓВЫ яли́новий, смерéковий; ◊ **галава́ ~вая** *лайл.* дурна́ (садóва) голова́.

ЯЛЧА́ЦЬ *і* **ЯЛЧЭ́ЦЬ** *недок. (про жири)* гíркнути.

Я́МА *ж. у різн. знач.* я́ма; **глыбóкая я.** глибóка я́ма; **даўгава́я я.** боргова́ я́ма; **павéтраная я.** повітря́на я́ма; ◊ **капа́ць я́му** ***(каму)*** копа́ти я́му *(кому)*; **не капа́й другóму я́мы, сам ува́лішся ў яé** *присл.* не копа́й íншому я́ми, бо сам упадéш; хто íншим ли́ха бажа́є, сам ли́хо ма́є.

Я́МІНА *ж. розм.* я́мище *с.*; вибóїна, ви́бій *ч.*; *(з водою — ще)* баю́ра.

Я́МІНКА *ж. змен.* я́мка; лу́нка.

Я́МІСТЫ *розм.* ямкува́тий.

ЯМЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* зручні́ше.

ЯМЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* зручні́ший.

ЯНА́, *род., знах.* **яé,** *дав., місц.* **ёй,** *ор.* **ёй, ёю,** *мн.* **яны́** *займ. особ.* вонá; **я. стара́нна працава́ла** вонá стара́нно працюва́ла; **я быў у яе** я був у нéї; **ёй абяца́лі кні́гу** їй обіця́ли кни́гу; **я з ёй быў у гóрадзе** я з нéю був у мíсті.

ЯНДÓЎКА *ж.* **1.** *(посуд)* яндола́, яндила́, яндова́; **2.** *лайл. (великий ніс)* носю́ра *с.*, носи́ще *ч.*

ЯНÓ 1. *род., знах.* **ягó,** *дав.* **яму́,** *ор., місц.* **ім;** *мн.* **яны́;** *займ. особ. с.* вонó; **2.** *част. розм.* вонó; **я. і лепш** вонó й кра́ще (лíпше); ◊ **вось (вунь) я. што!** ось вонó що! **я. і віда́ць** вонó й ви́дно.

ЯПРУ́К, -ка́ *ч. розм.* **1.** *(дикий)* [ди́кий] каба́н, вепр; **2.** *(домашній)* каба́н; *(плідник)* кнур.

ЯР[1] *ч.* яр; ба́лка *ж.*

ЯР[2] *ж. с.-г. обл.* ярина́, яровина́.

Я́РАВЫ яру́жний, ба́лковий.

Я́РАСНЫ *розм.* **1.** лю́тий, розлю́чений, розлютóваний; **я. пóгляд** розлю́чений пóгляд; **~ная пóмста** лю́та пóмста; **2.** шалéний, я́рий; несамови́тий, нестя́мний, скажéний; запéклий; **~ная ата́ка** шалéна (запéкла) ата́ка.

Я́РАСЦЬ *ж. розм.* **1.** лють, лю́тість, розлю́ченість, розлютóваність; **2.** шалéнство *с.*, шалéність, шал *ч.*; несамови́тість; запéклість.

Я́РКА[1] *прислівн.* **1.** *прям., перен.* яскра́во; сліпу́че, сліпу́чо; я́сно; **2.** свíжо. — *Пор.* **я́ркі**.

Я́РКА[2] *імен. ж. с.-г.* **1.** я́ра (ярова́) пшени́ця; **2.** *(молода вівця)* я́рка.

Я́РКА-БЛАКІ́ТНЫ яскра́во-блаки́тний, я́сно-блаки́тний.

Я́РКА-ЖÓЎТЫ яскра́во-жóвтий, я́сно-жóвтий.

Я́РКА-ЗЯЛЁНЫ яскра́во-зелéний, я́сно-зелéний; *(поез.)* я́рий.

Я́РКА-МАЛІ́НАВЫ яскра́во-мали́новий, я́сно-мали́новий.

Я́РКА-РУЖÓВЫ яскра́во-рожéвий; я́сно-рожéвий.

Я́РКА-СІ́НІ яскра́во-си́ній, я́сно-си́ній.

Я́РКАСЦЬ *ж.* **1.** яскра́вість; сліпу́чість, я́сність, яснота́; **2.** *фіз.* яскра́вість.

Я́РКА-ЧЫРВÓНЫ яскра́во-червóний, я́сно-червóний, червоногаря́чий.

Я́РКІ 1. яскра́вий; сліпу́чий; я́сни́й; ося́йни́й; **~кае святлó** яскра́ве (сліпу́че) світло; **~кія фа́рбы** яскра́ві (я́сні, гаря́чі, я́рі) фа́рби (ба́рви); **2.** *перен.* яскра́вий; **я. та́лент** яскра́вий тала́нт; **2.** *обл. (про повітря)* свíжий, яки́й (що) бадьори́ть; *(про ніч)* зóряний і холóдний.

ЯР-МЯДЗЯ́НКА, я́ры-мядзя́нкі *ж. (фарба)* мідя́нка.

ЯРУ́ТКА *ж. бот.* талаба́н *ч.*, вередни́к *ч.*

ЯРЧЭ́Й *прислівн. вищ. ст.* **1.** яскравíше; яснíше; осяйнíше; **2.** *перен.* яскравíше.

ЯРЧЭ́ЙШЫ *прикм. вищ. ст.* **1.** яснíший, яскравíший; осяйнíший; **2.** *перен.* яскравíший.

ЯРЧЭ́ЦЬ *недок.* **1.** роби́тися (става́ти) яскравíшим (осяйнíшим, яснíшим), яскравíшати; **2.** *обл.* свіжíшати, става́ти свіжíшим.

ЯРШÓВЫ йоржéвий; з йоржів; **~вая ю́шка** йоржéва ю́шка.

ЯРШЫСТЫ *прям., перен.* йоржи́стий.

ЯРШЫ́ЦЦА *недок.* **1.** настовбу́рчуватися, стовбу́рчитися, наї́жуватися; **2.** *перен.* гороḯжитися, кастри́читися, настовбу́рчуватися, стовбу́рчитися, наї́жуватися.

ЯРШЫ́ЦЬ *недок. розм.* настовбу́рчувати, стовбу́рчити, наї́жувати.

ЯРЫ́СТАСЦЬ *ж. (пересіченість ярами)* яри́стість.

ЯРЫ́СТЫ *(з великою кількістю ярів)* яри́стий, яркува́тий.

Я́РЫЦА *ж. с.-г.* я́ре (яровé) жи́то *с.*

ЯСАКА́Р, -ра *(про деревину й зб.)* **-ру** *ч. бот.* осокíр, сóкір; *(одне дерево — ще)* осокори́на *ж.*; сокори́на *ж.*

ЯСАКА́РНІК, -ку *ч.* осокíрни́к, осокори́на *ж.*, сокори́на *ж.*

Я́СІК *ч. обл.* малéнька поду́шечка; *(обл.)* я́сик, я́сько.

ЯСКРА́ВЕЙ *прислівн. вищ. ст.* яскравíше.

ЯСКРА́ВЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* яскравíший.

ЯСКРА́ВЫ *у різн. знач.* яскра́вий; **я. кóлер** яскра́вий кóлір; **я. пры́клад** яскра́вий при́клад.

ЯСНАСЦЬ[1] *ж.* ясність, яснота; виразність; погідність; **я. неба** ясність (погідність) неба; **я. позірку** ясність погляду; **унесці я.** зробити яснішим, *(рідше)* унести ясність.

ЯСНАСЦЬ[2] *ж. (титул)* ясновельможність, *(рідко)* сіятельність.

ЯСНЕЙ *прислівн. вищ. ст.* ясніше.

ЯСНЕЙШЫ *прикм. вищ. ст.* ясніший.

ЯСНЫ ясний; *(чіткий, визначений — ще)* виразний; *(про погоду, небо — ще)* погідливий, погідний; **я. месяц** ясний місяць; **яснае неба** ясне (погідливе, погідне) небо; **ясныя думкі** ясні (зрозумілі) думки; ◊ **ясная справа** зрозуміла річ, зрозуміло, ясна річ, ясно, безперечно, звісна річ, звісно; **навесці цень на я. дзень** навести тінь, напустити туману (туман).

ЯСНЮТКІ ясненький, яснесенький.

ЯСТРАБ *ч.* яструб.

ЯСТРАБОК[1], -бка *ч.* **1.** *зменш.* яструбець, яструбок; **2.** *розм. (літак-винищувач)* яструбок.

ЯСТРАБОК[2], -бку *ч. бот.* нечуйвітер, корсатка *ж.*, усаня *ж.*, мишаче вушко *с.*

ЯСТРАБЯНЯ *і* **ЯСТРАБЯНЁ, -няці** *с.* яструбеня, яструб'я; *(пестл.)* яструбенятко, яструб'ятко.

ЯТРЫШНІК, -ку *ч. бот.* зозулинець.

ЯТРЫШНІКАВЫЯ *імен. мн. бот.* зозулинцеві.

ЯЎКАННЕ *с. розм.* нявкання, нявчання.

ЯЎКАЦЬ *недок.*, **ЯЎКНУЦЬ** *док. однокр. розм.* нявкати, нявчати, нявкнути.

ЯХІДНА[1] *імен. ж. зоол., перен.* єхидна, *(перен. — ще)* яхида.

ЯХІДНА[2] *прислівн. розм.* єхидно, їдко.

ЯХІДНАСЦЬ *ж. і* **ЯХІДСТВА** *с. розм.* єхидство *с.*, єхидність, лукавство *с.*, злоязикість.

ЯХІДНІЧАЦЬ *недок. розм.* єхидувати, зловтішатися, підштрикувати.

ЯХІДНЫ єхидний, злоязикий, їдкий.

ЯХКАЦЬ *недок. (про собаку)* гавкати *(під час гонів).*

ЯЧЭІСТЫ 1. *геол., техн., фіз.* комірчастий; **2.** *техн.* ніздрюватий, пористий, чарункуватий.

ЯЧЭЙКА *ж.* **1.** *(у щільнику)* чашечка, чарунка; **2.** *біол.* комірка; **3.** *геол., техн., фіз. (отвір)* комірка; **4.** *кіб., техн. (отвір серед багатьох, розміщених на одній площині)* чарунка; **5.** *(організаційна група)* осередок *ч.*; **6.** *військ.* окопчик *ч.*

ЯЧЭЙКАВЫ осередковий. — *Пор.* **ячэйка 5.**

ЯЧЭЯ *ж. (у щільниках)* чашечка, чарунка.

ЯШЧЭ *у різн. знач.* ще, іще; **падліць я. малака** підлити ще молока; **сонца я. толькі ўзышло** сонце ще тільки зійшло; **я табе я. спатрэблюся** я тобі ще знадоблюся; **я. не паправіўся пасля хваробы** ще не оклигав після хвороби; **ссівела, а ўсё я. маладзіцца** посивіла, а все ще молодиться; ◊ **я. б!** ще б пак!, куди ж пак!, аякже!, атож!; **вось я.!** ще чого!, оце!, куди ж пак!; **я. чаго** ото вигадав!

Довідкове видання

СЛОВНИКИ УКРАЇНИ

ПІВТОРАК Григорій Петрович
СКОПНЕНКО Олександр Іванович

БІЛОРУСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

Художнє оформлення
МІХНУШЕВА Олександра Олексійовича

Коректура авторів
Комп'ютерний набір *С. П. Вакульчук*
Комп'ютерна верстка *В. В. Ждан-Пушкіна*

Підписано до друку 01.12.06. Формат 70x100 1/16.
Папір офсетний №1. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 59,15. Умовн. фарбовідб. 59,8.
Обл.-вид. арк. 82,91. Тираж 2000 прим.
Замовлення 521.

ТОВ «Видавництво «Довіра»
вул. Ківідзе, 2/34, Київ-103, 01103

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
серія ДК № 669 від 14.11.2001 р.

Видавничий дім «АДЕФ-Україна»
вул. Богдана Хмельницького, 32, офіс 40 а, Київ-30, 01030

Півторак Г. П.

П32 Білорусько-український словник / Півторак Г. П., Скопненко О. І.; За ред. Г. П. Півторака. — К.: Довіра, 2006. — 723 с. — (Словники України)

ISBN 978-966-507-213-3

Словник містить загальновживану лексику сучасної білоруської літературної мови, а також найпоширеніші в білоруській літературі розмовні слова, архаїзми й діалектизми, що істотно відрізняються від українських відповідників, та найвідоміші білоруські фразеологізми. Словник покликаний задовольнити найгостріші практичні потреби користувачів під час перекладу різноманітних текстів з білоруської мови на українську та при самостійному вивченні білоруської мови. Для широкого кола літераторів, журналістів, науковців, студентів і всіх, хто цікавиться білоруською мовою та культурою.

ББК 81.2БЛ-4